SA G R OR U M
CONCILIORUM
NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO

CUJUS

JOANNES DOMINICUS MANSI

ET P0^T IPSIUS MORTEM FLORENTINUS ET V EN ETI AN U S E DITORES

AB ANNO 1758 AD ANNUM 1798. PRIORES TRIGINTA UNÙM TOMOS EDIDERUNT
NUNC AUTEM CONTINUATA ET. DEO FAVENTE. ABSOLUTA.

TOMUS TRIGESIMUS SECUNDUS.

46 *anno MCDXXXVIII. ad annum MDIL*

PARISIIS
MDCCCCII

EXPENSIS HUBERTI WELTER, BIBL1OPOLÆ.

t

i ' . .

EORUM QUÆ TOMO XXXII CONCILIORUM CONTINENTUR.

0<«· .ificriho ' notafei Juul. non , › tn prioribus .iiu> ‹diliomtus quibus oer<> ha> nota t tmprcjja ejl. corum (Hecrtus ./t annus: quitus vrro additum signum 0 hun editioni ci aiif(1er.

SYLU<B U S

ÎWIJ!W||ffl<yi,»yWii»liÎ>ïigîWryWjWWîyyiy.W|^!.Ui| : .{ тт-wr-^Tr .....
! . X _*/*'' . . I . .•' ' . . e*-*--***-

TOM I TRIGESIMI SECUNDI.

SYLLABUS TOMI TRIGESIMI SECUNDI.

CONSTITUTIO VEN.PATRIS DOMINI HENK1C1 CHICHLEY.

Canmar. archiep. pro augmerràtione exilium viciniarum, ft&a in convocatione praelatorum 9i cleri provincial Canttur. incoepta i.die mentis Novembris ârmo domini MpCCCXXIX.

tn *«gl*s« Chnww.* («ncngM· **)feLii».'c®me*"nl K

UM propter nimiam prorogationem A litium ; eus ex fabuli ordinis judiciarii obirrvsntia nonnunquam Wi Â proveniens iokt effe lirigsntHsus maxime pauperibus oaerola ; jure lUtutum lit , quod in quibufdam cu- Abo· iimpjiciter A de piano, ac hue ftrcpltn A figera judicii procedi valeat : Ac in nollra Cartwarira/ provincia multa: lint ecclefiarum .infru- âtbua latis abundantium exiles vicarie, quarum fruAns propter tepefeentem modo plufquam folito populi devotionem earumdem vicariis, etiam nt tenuem vitam ducant noo fufficiunt i contra qnos infnper fi augmentationem fuc portionis, coram locorum ordinariis agant , per reâorcs < proprietariofve ecclefiarum nujufmodi , tot dit- ftcultares per exceptionum , dilatioowmquc diipcodia opponuntur , quod a pronqfitis cotum juftis querelis propter inopiam A ootinendnm in caufa dcfpcrationcm ab initio penitus dcfiftcre compelluntor ; prnientis concilii provida deliberatione ftatuimus, quod de cetero cauia augmentationis vicariarum exilium que quibufdam cafibus prodiâis non multum abfimihs cli , fimiliter A eodem modo, fi hoc petat pats aftrix , videlicet fammarie A de plano , ac fine lirepitn , A figura judicii procedatur : Adjicientes, quod ordinarii locorum vicarios affirmantes ie cudcm proprio juramento , paupertatis onere nimium pregravatos , caufam augmentation!' hujufinodi vicariarum fuarum profequentes , in C forma panperum admittant , luum officium in bac parte gratis A liberaliser eis impendentes ; nccnon ah advocatis, procuratoribus, ceterifquc officialibus A aAorum feribis curiamm A eonidloriocam luorum patrocinia . faftaqte , gratis impendi faciant A liberalher itnnaciii -l aleique portiones hujufmodi vicariis'allignaic cyrent , quales pro fiuAibus A proventibu< ecclciiar rationabiliter fuppetete , A ad onera que ad vicarios pertinere debent viderint conveni- re : Lt quod non minor portio afiignetur aises,i vicario, quam fumma duodecimmarcarmn, fi ad tantam Aimmam totius ecdeGr cujus eft vicana angmentanda frudus integri fe extendant .

B Et ne locorum ordinarii prétexta difficultatis citandi proprietarios &' rcûorci hujuimodi , Î|ui nonnunquam moram trahunt extra dioecees, in quions confiftunt vicarie , de quarum angmentanda.portione queftio vertatur, fintab cxccutiooe Tuorum officiorum quomodo!ibet im. pediti i ejufdetn concilii automate ftatuimus , quod in caulis augmentationum prodictarum per citationes in ecdetiis » quarum restores aut proprietarii extra dicecefim ordinarii demandantis citationem hujufmodi dearorantur , aliquo dic dominico vel feftivo , cum major in eildem affuerit populi multitudo publice A tolenniter faftas i in quibus citationibus ad comnarendum ipfis citatis, ad minus dentur triginta dies, prodidi redores A proprietarii perinde artentur ad comparehdum, ac fi cfleat citatione hojufmodi pcrionaliter apprehenfi.

·«·· CONCILIUM PRISINGENSB ,w*

In cauiâ Eccleiîafttcarum conAitutionum tempore Nicodemi de Scala cpilcopi celebratum anno domini MCCCCXL. iub Eugenio papa IV.

TITULI CAPITULORUM.

ANNO ÇMum

P R 4L· F A T I O

AD laudem Se glorum Dei omnipotentis, falutem quoque gregis nobis crediti· Nos Nicodemus ejutdem gratia eoifedMa Frifingcnfis, una cum venerabilibus fratribus noftrisuncqrc dilectis, Nicolao pnrpohtq, Henrico dc-', cano, - totoque capitato ecclefi· noftr» Frifingenfis, nec non vederMbilibus patribus, honerabilibufque npbis Chrifto dileâis abbatibus, prmpolrtis, a/chidiaconis, decanis > ac univerro drro noftr» iLiœcefi, nobis in hacfaera Xÿnodo aflxlicnubus, ad coercitionem cxccffuma, refoonationemque morum, diligenti ac matura 'deliberatione prarhabita, infra (criptas conftitutiones te ftatuta ex caulis rationabili-' bus folenniter te commuuitcr edidimus, te pnrfentibus promulgamus, fub poenis quoque in eis conteatix prscipbnus inviolabiliter obfervari ', A ut infra continetur, in anno bis publicari -

CAPITULA.

Ï·

Quia padorali foiicitudini incumbit, fubditiv providere, ne ab ignotis fedocantur, quos nonnunquam |x.rcepimus retroadis temporibus abjedos, & quod deteftabilius eft, fa|fnoro- C (os, inhabiles circa divina, fe ingeffifle inanimarum pericula & fcandala plurimorum, di-11nfte fub excommunicationis ocena praecipimus Si mandamus univerfis noftr» dicecens prwlatis, decanis, eccleftaium refturibu», plebanis & vicc-plebanis, ne de cetero aliquem alien· diuccelis, leu ignotum etiam peregrinum fe pro presbyterofen ttt factis conftituto gerentem, ad ipforum confottiutn (aeramentorum & facramentalium adminiftrationcm, vel alias ad regimen quoquo modo admittant, nifi dciuper literis nollris .aut vicarii noftri patentibus, aut aliis legitimis documentis fiiçrint certificat!.

Ne quifquam laicus veretur per ma nent» citationem laboribus & exnenfis, (latuimus, Ar pizcinimus omnibus judicibiu ecdefiafticis noilrr dittceiii, ne la icos quoslibet ad audiendam fui citent vel i votent, nifi caufam citationis exprimant nom mat tin &r expreiïe, quae ad forum pertineat ecclefiafticum de jure vel confuettidme, nec citatum fuper alnr caufis quant in citatorio exprdlis lefpondere compellant. Quoniam fruftra turent judiciorum ltrepiUis At diffinitiones, li non ficient earumdem exeeutiones. Statuimus &.' (ub excommunicationis pana mandamus omnibus He lingulis nolitis iubditis, quod tam nollra quam aliorum nollrorum judicum E julfa, precepta, mandata, fentcntias 3c proceflus cujufcumque continentiae aut tenoris firmiter tibi deftinata devote recipiant, 8e fideliter excquantut, nuntios cotumrlem benevole acceptent, ad vindiâam vel otfenfionem nullatenus prodeant, per proprium ligillum, li habuerint, in lignum execution is celebrate literas ipfas una cum fubfcriptione muniant 8e contignent. Si quia autem contemptor vel neglector nierit in aliquo pr»miflorum, ad prsfatam poenam, tt ninilo minus parti lartr teneatur ad refarciendum expenias &.· damna pauter & in-

A terefle, prsrmiffa nollra tasatione vel judicum cOrumdem, a quibus pnedida emanarunt (8c hoc quantum in litem fuerit juratam.

ANMO*, ch*rm

1 III.

Quia privilegium fori ecclefi» eft immediate a jure divmp quandoquidem nec Confenfui, nec tolerantia vxcufare poteft, animarum periculis providere volentes, (latuimus, A univerfis Çhrifti fidelibus noftr» dioecefis diftriâe pnecipiendo inhibemus, ne quemqnam clericum, aut perfonam ecddiafticam, capitulum aut collegium quodeumque a<b judicium forenie trahant : judicibus quoque fbrcnlibus, he B outmquam eorumdem coramfe experiri cogant- Aliqdjuin tam ador quam judex fententiam excommunicationis l'pfo fafto incurrant· In qua ' ipfos 8r ipforum plebanos, dum in feriptis legitime requifiti fuerint, fimiliter fub eadem excommunicationis pana volumus illico excommunicato? publice denuntiari, 'nunquam ad abfolutionn beneficium admittendos, donec, parti JrfrAupe% injuriis 8r expenfis taliter irrogatis caveant vel fatisfaeiant competehtir fecundum •(limatiorem 8c dedarationem légitimer, coram nobis vel iudice ecclefias noftr» rite faciendas Salva nihilo minus exaétionc poenannn in conftitutiouibds aliis fuper hoc per fedem apoftolicam Ar in concilio 'provinciali promulgatarum

Inhibemus, & fob pœna excommunicationis interdicimus omnibus Chrifti fidelibus, clericis 8e laicis noftr» dictcefis, ut nullus ipforum contra diâum falvatoris 8t factos canones fine juflu noftro aut vicarii noftri fpeciali, praeter judices capituli nftftri archidiaconi in Raettnbuch per archidi.iconatuni ibidem, de caufis matrimonialibus diffiniat aut agnofeere praefumat

Licet illorum qui occulte Dei judicio afferunt, lepr« morbo perculli («paratio a communione nominum majoribus gradibus ecclefi» dumtaxat fecundum expertorum medicorum examen fit ctedita, frequenti tamen querelarum D ailertionc percepimus. pluies innocenter lepa-i ratos, alios leparandos toleratos, prrfcnti ftatuto fub excommunicationis pcena inhibemus, quod nullus deinceps noftrz diotccfis clericus vel laicus quocumque modo vel forma quemquam ftia temeritate audeat judicare lepioium, vel ab hominum feparare communione. Sed univerfis & fingulis fub noftra dioeccii degentibus diftriâe prrcipitnus ,J quod fuborta fama contra qurmquatn, quod Jcpr» morbo peicuflus fit, taletn noftr· aut vicarii noftri tranfmittat audienti», tamquam ad facerdotem Leviticum per nos aut vicarium noftrum amplius examini medicorum (ubjiciendum pro experimento, an rumori veritas fuffragetur t hoc tamen, nifi cafus adeo fit indubitatus, quod tergiverfatione nequeat occultari j puta, cum infirmus apeite profitetur, quod manus domini tetigerit eum.

I V.

Quia clericorum eft, in fcip/is implere voluntatem domini, 8r lucere per honelram conveifationem, qualiter alios oportet in domo domini converfari, facra fyoodo approbante (latuimus, volumus Se mandamus, univerfos clericos noftr» ditxcelis > pr» pofitum bénéficiâtes

ANNO CHIMTI <♦40

*.·' facrw cenftitutoa honeftc , ciericaliter Ac de»O<e.fe exhibere , a crapula Λ ebrietale ab-(linere, anitras'caudatas penitus dimittere, etn- gulos Ac monilia auro t argento > vel alio me- Mtallo cxceilivc ad modum laicorüm iplcnd.entia abjicere omrifino & vitare, vefter non rubei nec viridis color» deferre dcfuptr claufai, lie quod fuperior alii» fuperemineat, ut inferior nequeat maxime in fummitate apparenter videribirre- ,tum capiti fuperpolitum oûıŋ caputio humeris impolito portare iplis in publico deambulanti-bus . Contrafacientes vew , ultra- pcxnatn ju- ris commtfnu , pér fufpeniionem a perceptione fruduutn beneficiorum fabrica; applicandorum , fecundum quod piQtervia meruit 8c exceifus , ardiu/ debete per nos aut vicarium noftrum puniri .

Item inhibemus omnibus clericis (upradidis, nc in publico vel alibi prxientibus laicis taber-nas intrent, nili in itinere onftftiiti, vel aha, ea exufa rationabili, nec ludos inhoneftos, ma-xime taxillorum exerceant nec talibus interluit, Conlrafacicnt.es vero perna juris comtnpnis &: ad arbitrium noftrum aut vicani noftri puniri volu-mus Λτ mandamus.

Item ftatuimi», £, ;n vnuttc fa .ctt obcdien-tic diftridc praecipiendo inaiidamu- , ut nullus clericorum , maxime beneficiatoruni cauponem vel tabernarium hoipitetn l.bi ,orllituat conti-nuum in domo habitationis iu* , aut potum venalem negotiationis caufa erponat publice , aut vendat : permittimus *amen domos prela-tis monafteriis pro liofpitalitate rationabili-ter introducta , & fecundum permiflum regu-la A juris communis . Contrafacientcs arbi-trio uofilro , aut vicarii noftn , udius puniri volentes .

Ne redemptoris domini noltri)ufu Chi ifti pa-trimonium inutiliter roniumann , «ut in nfus rempnralc* exquifitis diabolici* luggcifiombus expendatur, de quo potius pauperum. ncccfiita-tibus dt fubveniendum .(latuimus ne dcnci , maxime bénéficiai , quacumque dignitate nrr-fulgcan' , mimis , joculitoiibu , hiihionibus, buftonibus , gaillard s , leu hominibus artis lu-dicrr , praetextu nuptiatum, militia, sci alte-rius (inulis caufie, quidquam aigrantu:

^oluinua concubinatum evitari (ubpcenis de-em i facri generalis conclu Brlilrenfia , quas jxrnas una cum pernis juri» oinmunis contra inobedientes exequi pnrcipimus & mandamus Tenor autem predidi -ferret lequitui per om-nia in her verba

Jacre/a#* jeerra/n lyntdtt: lUfilttH'ti in Sf' ritu {inflo 'univerj'.t!trr tt- rlefa* . tJ perfittittHt mt- metiUiH*

Cencii.Bifd. $«ff XX.

Uu umque cleiicus cujufcumque ftatus , conditionis , religionis, dignitatis, etiam-fi pontificali/ ve) altcnu» preeminent!»? exi-ftat , qui poft publicationem cjufdem in eccle-fiis catnedralibus ,' quam ipli dicccclani omni-no tacere teneantur , poftquam eadem confti-tutio ad eorum notitiam pervenerit, fuerit pu-blicus concubinarius , a perceptione fructuum omnium fuorum beneficiorum trium mentium (patio lit ipio fafto fufpenfus , quos luus fu-perior in fabricam vel aliam evidentem ecclc-

A fiarum utilitatem , ex quibus hi' fiudus per-cipiuntur , convertet . Nec non Ac hujuimo-di publicum concubinarium , ut primum ta-letn effe-innotuerit , mox (uus 'iqpctior admo-nere teneatur ,' ut infra bievilîimum termi-nata concubinam dimittat . Quod <i non di-niilent , vel dimiflam aut alum publice rc-funipferit ; jubet bate fanda fytrodus, yt ipfum. omnibus fuis beneficiis omnino pVtvet : Ac nihi-lo minus , hi publici c.oncubinaiii X ufqucquO tum cis per fuo» fupcriores poft iplirum con cubinarum dimiflionem , manifeftamhue 'vitat emendationem fuerit difpenüturnlufcep-tionem quorumque honojum, dignnkt-uin , be-ncficiorum vel officiorum lint innabilgs Qui fi

CHRISTI 14M,

B poft difpenfationem recidivo zohiitu/ ad hujuf-modi concubinatum tedierint , line/ (pe aheu-jus dnpcnfationis ad prxdida prprius inhabi-les exifta. t Q od fi ht ad qufia talium coer-citio pertinet , eos , ui piardiaum eft, punire neglexerint, eorum luperiores tam lu'ipiui.de neglectu , quam in ill^s pio concubinatu mo-dis omnibus digna privatione animadvertant In v >ık iliis enim provincialibus &: (ynodali-bns adverfu- tale» punire négligentes , vel de hoc cnmine diffamatos . etiatn per lqlpcnlio-nem a çollatione beneficiorum vel aiia condi-gni poena (evetiter procedant Et h hi, quo rutn deftitutio (pedat ad (urninmn pontificem, per concilia provincialia aut (nos luperiores

C propter, publicum concubinatum compel iintur iiuvationc digni , ftatnn cum proccftu inqui-iuonu iph fumrno , ponntici deferantur L.i dem dilidentia Sr mqulfuio hi quibufcutnqur capitulis gcnernl bio A' piuvincialibu, quo ad fuo* (etvenir pctnis-ahis contra prrdidos & »'ıo$ non publicos concubmarios ftatutis in luo robore pennanluiis Publici autem intelligcn-di finit non tolum hi , quorum concubinatus per fententiam aut confeflioncin in huc fa-tlam, (eu per re: evidentiam, qux nulla peΓ-io ictgiverfatione ctSii , notorfus exiftit , fed Sr qui mulierem de incontinentia fu(pedam vel infamatam tenet , & per iuurn luperiorem admonitui ipfam* rum rftedu non dimittit

D Quia veto in quibuidam regionibus nonnulli jurifdiclionem habentes., pecuniarios quzftus a concubinatus percipere non erubefeunt , pa-tiendo eos In tali ferditate (ordefccre , iub perna maledidionis sterns prreirit , ne dein-ceps (ub pado omnino coinpofitlonis aut fpe jhcujus quxftus taha quovis modo toleient aut diilimulcnt ; alioquin ultro prrnnflam ne gligentie poenam duplum e>us quod propterea acceperint, reftituere ad pios ulus omnino te-neantur &· compellantur . Lpfas ,autem concu-binas ieu mulieres iu(pedas pirlati modis om-nibus curent a fuis lubditis etiatn per brichii isrcular» auxilium , fi opus fuerit , penitus arcere . Qui etiam ex tab concubina u jho-

£ creatos filios arud patres fuos cohabitare non permittant Jubet intiiper h«c lanfta fynodus, ut etiam in predict» lynodis & capituli·» h*c conftitutio publicetur , 8e quilibet luos ftibdi-tos ad igfarum concubinarum dimidionem mo-neat diligenter.. Injungit preterea omnibus (x-cularibus viris , etiamfi regali prufulgeaht di-gnitate . <>e ullum qualecumque inferant im* pedimentum quocumque qur/ito colore praela-tis , qui ratione officii fui adverfi» fm» mb-ditos pro hujuhnodi concubinatu procedunt . Et cum omne fornicationis crimen lege divina prohibitum u: , & (ub peccati u.^.ulu porna

 nccef-

docat. Pt· MB· divini «bfcrvanoac pronepei. hi

Avii· JabuMM ·

Bpriodb aataaiuM » qu· etnftis opertas pesafansMuc , defiderantes occurrere, 'ftatuimvs, rofamus , Ac fob pma privationis beneficii B •madams . at omnas habentes cccicfias,'finita animarom «m cft annexa » perionahrer ia citam sefideaat » am infra bine * frftum iaafti Michaelis proxime futurum nos aut vicariam noftntm legitime doceant « quare ia citam pcrtaaliter relidere non debeant nec teneantur . Quia beneficium datur propter officium , ftatmmn· quod quicumque canonicus eccfefi* noftrsi cathcdralis , vel akerius collegiatus noftrat dimcefis » per fe vel alium olSmum tam , quod exhibere debet ia ordine quqcutaque fecundum confuctudinem ecclcfufti-C*m haocnus obfervatatn , per unam feptimaaam continuam neglexerit quacumque de'eaufa vçl «secafione , decem libras denariorum C ufvalis monetas ad » fabricam ejufdem eçdcfis lblvere teneatur. Si vero anions quam per unam feptimanam neglexerit , earndem pernam proportioqabiliter fecundum ratam temporis per-Tolvere teneatur , Si quis /ero per fecundam fcptimanam » ut prodicitur , neglexerit , a perceptione fruâaum » redditaum prnbende-5|uam obtinet in ecclefia » petitus fit fufpen-ua , donec pernam io!verit intqgtaliter fupeniu exprefiam Qui autem per tertiam neglexerit (cpdmanam » ad nullum aftimP capitulaient , nec ad aliquod ftipendium prcbenlalc admittatur , donec de perna fatisfreetit mcmetata , nec non ad arbitrium noftium , licut alias fibi duxerimus adjungendum» puniatur. D

VII.

Qpia in tantum quorumdam procedit ambitio , ut non duo vel tria , fed plura perhibeantur haheje beneficia : de concilio venerabilium fratrum Ar patiurn noftrorum hoc emendari cupientes , ftatuimus , Ar fob pana privationis beneficiorum mandamus > ut omnes Ar finguli clerici noftro darecelis incompatibilia de jure beneficia retinentes, nobis aut vicarionoftro infra hinc Ar frftum fanâi Michaelis difpcnfatioocs fnper hoc obtentas indicent Ar oftendant . Inhibemus quoque fub eadem pana . *ne* qnifquam clericorum plures quam unum teneat vicarium, inG evidentis ncceIEtatis caufa aliud fibi a nobis vel vicario noftro fuci it indultum .

VIII.

Ne per receptionem canonicortyp pnrbendis non vacantibus aliena morti» votum turpiter ingeratur , ftatuimus, ut de cetero nullus recipiatur ia canonicum ecclefix noftra cathedialis * nec alicujus alterius collegiato noftrx diacefis, nifi vacaverit prebenda, que illi qui

IX

•UcMriMtB caaaats comta mb a ucclafia-

pcspofiris * allie ptaatia ac etafcfe «MBtrtis ,

rttaeocMuram vefaaonafterionNatasom alta

nee etiam res temporales mfignes aut notabile* porter juris facmam At licentiam fecundum eundem obtentam * quocumqhe alienare -F-^. fumant} ftatuimus, * irsefragabditer diffntmus, quod io qualibet parochia plebanus , afiamptia fibi duobus hoaeftiortas (abditis fuie, quorum quilibet habeat elavem uuam , Ar ipfe tertiam , omnia quas devotione fidelium ad fabricam eccleli·, laminaria , vel ad alias utilitates fuerint deputata , diligenter colligat Ar-confervet , Ar his ufita impendat, ad quos font deputata . Volumus etiam, quod nec tales fibi adjunât, nec alii procuratore» ecclefiarum qualefcumque die reta ecclefia prater fcitum plebani quidquam difponant , ut res ipfa fufpicionecafc non detur occafio fubtrahendi resecdefiarum . Volumus , Ac fub excommunicationis pana pracipimus , quod plebani Ac ifiumpti libi ad hoc oficium fcu minifterium esequenduth , loci decano feme! in anno quolibet pleo nam teneantur reddere rationem « Quem rationes hujufmodi fub eadem pana , tan^lolicite quam attente , fub bénis teftimoniis exigere volumus Ac recipere, asqfie auftoritate noftra fub memorata pana inh'bere plebani» Arecclcfiarum procuratoribus, ne res ecclefurum nomine Vaccarum vulgariter lusmer Kar , vel alias quovis quzfito colore fub fpccie ufurx mutuent , aut quomodo!ibet locent.

Statuimus, ut riullus ecdefiafticus vel facularis , cujukumquc (fatus ic conditionis fuerit , ecclefiarum vacantium aut clericorum decedentium bona rapiat, diffipet aut invadat quocumque quefito colore. Contrafaciens decedens ecclciiaftica careat fepultura : viver.< autem cum tota familia lua ab ingreflti ccclelin arceatur , donec ablata reftituerit univerfa ·

Item funili pmna carenti· fepultune decedentium Ar infireflus ecclefi· vivorum prohibemus laicis, ne de fepulturis dandis fc intromittant, nec campanas vel ad divinum cultum deputata contra voluntatem plebanorum quocumque modo » prclertim ad profana Ar icfigtoni eccleGàftice adverfa contreftent, aut per manfionarios £ ecclefiarum pcrtraâari mandent auâorabiliter contra facros canones , nec in ecclefiis & reta carumdem quidqeam ftatuant , vel quomodocumque ordinare ptefumant

X.

Infuper prefemi conftitutione duximus inhibendum univerfis clericis noftrr diacetis , ne fufpenfos patibulo , decollatos « vel alios qualitercumque per fententiam motu traditos , in tomeamentit , ludis , publicis fpeâaculis, aut alias occiios, vel fubito dcfunâos, qui non eodem

a

'diWWF ΘNUICTL ι«- 4** aBeo ««Λ®, vel alias ia mortalibas peccatis morte proventi fuerint, vel aoa mcaperint cuchuifti* (aeramenti m, aifi de ronfafio faccrdotis duxerint abftiaendnm, tradere prsiamant ecdefidftic* Cepuftur* abique licencia aoAra wt vicarii noftri fuper hoe petita dili» gentius Sr obtenta, nihilque pro coaccflkme Mjufmadi exigatur, ncuuc recipiatur, nifi vo- · Jaatarie ©ferant j fed dumtaxat GH falarium ' competens fblvatur.

XL

Multi («cularium interdum in deteftationem cleri temeritate propria decimas quas omnium dominus folvi prascepit, fervitio tuo mancipatis fubtrahere non verentur in animarum tuarum grande periculum - Ideoquc eundis pnrdicatortbas *St* confefloribus, religiofis 8c f«tularibus precipimus, & ia virtute fandae obedientis .mandamus, quatenus in prcdicationibus *St* confeflionibui fubditos foos ftudiofint moneant *Se* inducant * quod memores ialutis animarum decimas ipfas omnium terre naicentium line diminutione integre ; perfonales vero fecundum laudabilem confuetudinem perfolvant, fi panas damnationis aeterne voluerint evitare I

X I I.

Quia rcligiofos, qui per religionem fponte affiimptam Deo dicati funt, purioris decet honcftatis *8e* vita nitore clarere, ut Deo poflint falubiius famulari. Quapropter, prsfenti conflitutione irrcfragabilitcr duximus ftatuendum » 'ut univerli abbates, prrpoliti, priores. decani· ceterique monafterioium profetti noftr* diacelis · monaftica *St* regulari vigeant dileiplina, rcgulamquc cis a fandis patiibus inftitutam, fecundum quod factorum ftatuta canonum edocent (prxtertim tria ordinis fubftantialia, videlicet abdicationem proprietatis, obedientiam & continentiam, ceremonialiaque religionis fecundum fandam regulam *Se* diffinitiones (andotum patrum diligentius ftudeant in omnibus obfervarc. Si quis autem prvdidorum fu* falutis immemor promiflbrum extiterit violator feu negledor, fecundum eamdem regulam *Se* diffinitiones patrum pana condigna puniatur.

Quoniam nedum in viris, fed etiam in muliciib:is Deo devotis vigere debet religio fanda &I vita monaftica fecundum regulam fu* profcilionis *fit* patrum fandorum diffinitiones, imo unto cautius tenentur prrlati &I alii eis prarfcvti vigilare, quanto fragiliores nofcuntur: natutmus, volumork mandamus, quod omnes prxlati quotumcumque ordinum mendicantium *St* non ncndicantium, *Se* alii quicumque* monachi mn monachi noftrz diacelis, quibus etiam a Deo devotarem mulierum cura eft co*vnifla, cafdctn paterne, pie & folerter fecundum fuam regulam & patrum diffinitiones ad obiervantiam regule *St* monaftic* vite inducant, informent Λ: compellant juxta officii debitum: diligenter etiam vigilent, ne in receptione alicujus ipfarem quidquam per fimoniam erigitur: négligentes vero *St* non reformantes, cujufcumque religionis fuerint, maxime de ordine ianfti hranctki, qui triplicem reÏulam five modum fancte vivendi declaravit, iftriria atrimadveilionc judici» nunire non tar-

A dabimus. Infuper conftttotionem Bonifacii pe- annq prf ©dtavi fuper claufura monithum editam * CNI|*n qua incipit, Periculofo, cum ededu esecutio- s«m ni demandari volumus *Se* mandamus·

Quia aoaaunquam fob fpecie ntlimoah forgent fe$«, nec «sou couventiones pcftifer* juribus inimica · praretpjmus 8r mandamus cuadisecdefiarumredoribus noftr* dierectis, quod onuses viros *Se* mulieres infra terminas fisarum parochiarum degentes, fob fpecie religionum non approbatarum *Se* commansum, in vita accepta, ia commuai vita popularium dilcrepaotes requirant, quod infra menfem a fua requifitionc ipfas informent » cujus religionis fiat * * fu* vite ac ftatus approbationem. Quod fi B aon fecerint, ipfos teneant ia omni obedientia parochiali, fient, alios parochianos; *St* nobis aut vicario' noftro rofdem aibilo minus denuntiare non omittant.

XIII.

Quamvis patroni *St* advocati fint in fubfidium ecclcftarum admiffi, f*pe tamen hoc tendit ad noxam *Se* oppreflionem, ut inde fentiant detrimentum, quod a defenfionc nafeitur inftitertam: dc infra conftitutione prsfcnti fanamus *Se* volumus, quod tam patroni quam advocati txclcfiarum, cujufcumque praeeminenti* aut ftatus fuerint, gratia permiifa, *Se* antiquis C juribus ipfis 8r eorum progenitoribus in inftitutione prima, feu cum ipfi ad advocatus a principio per eos ad quos pertinuit, fufeipiebantur, qepuratis, penitus *Se* omnino lient contenti, *St* pro pofte fuo ftatum, honorem & res ecclefiarum requifiti fideliter tueantur & defendant. Item fi patronatus *plures filios* aut heredes dereliquerit › ompes illi faccedant in ftirpem *Se* in locum defundi, ac nihil plns exigant, extorqueant vel recipiant, quam ei debebatur, in cujus locum & jus fucccflcrnnt. Et nihilo minus licut defundas ecdcliam defendere, teneantur. Si quis vero in extorfione aut receptione juris advocati* modum cxccflcrit memoratum, aut patronatus occalione, jure fuo D privetur, &: nihilo minus 6cut raptor & fpoliator ecclefi* puniatur. *

XIV.

Quamvis ret ccclefiaftic* non ad ahum quam Eium ufum in quem ordinate funt, expendi de* eant, falva (edit apoftoticr audori'ate, quidam tamen praiati & alii clerici plus timentes terrenam quam divinam oftendere majeftatem, non verentur laicis ecclefias quantum in cis eft facere tributarias. Et infra: Sub excommanicationis pana inhibemus univerhs praelatis *Se* clericis noftr* diœccfis, ne novam * fteuram » aut quamvis aliam exactionem, le'cis folverc E frxiumant, non habita fupoc hoc iupcrioris fui icentia ipcciali *St* expr.-fla.

Item inhib.-mus omnibus clericis noftr* dicecefis fab pana jam dida, ne aliquis eorum decano aut archtdiacono line noftro aut vicarii noftri mandato colkâam vel exactionem folvere prisfumat.

X V.

Cupientes aftedum devotionis augmentais * mandamus in virtute fand* obedientie, *'Se* volumus omnes facerdotes, qui parochiis pre-

u
fovi.
fa

ffisdfa bonorum ft»***, fafaatita* mk «lte tegfci·* i*pdiwan faimat ı fob fifagia

tentii* mifeitcorditcc mlaumu* , fa eaidem indulgentias per reAore* fepradifto* vuIuumm «a. hinc publicart.

XVL

Volumus , fa in virtute (and· obedientia mandamus , ut nulle* divina miffarum folem-, nia fine luminibus celebrare pr«fumat, nec hoftiam ante confecratfanem tu altum quoquo modo elevare , ne adorando hoftiam non con(ceratam populum idololatriam committere cootfagat

Kcm ftatutum concilii provinciali* Saluburgenii* pnrfentibu* noftris ftatutis inferendum duximus , cuju**tcnor (equitur fa hec verba : Item ftauimu* , ut fi quis clericus vel laicus utiiufque fexm , cujuicumque dignitatis , religioni», vel lutus exii'at, aufus ut pnsfampeionv damnabili pubi.ee praedicare, aut occulte docere, -edere vel tenett, quo».' (acerdos fa morroli peccato exdkns non poffit confrere corpus Ch*.Ii , icu fie liga*us non poffit abfolver* vel ligare faot fabditos a pccat», pro hcretico fa incredule habeatur . Quem errore* huius (acri concilii approbationi damnimus > anathematisamut , fa penitus leprobamu* , cum (aer fcripture dicat auAortta* , qnd five boon* five malus fuerit minifter , per utramque Deu* effeâum gratin confert - non enim qu» (anAa funt coinquinari pofiünt , nec ipl· (aeramenta per hominum malitiam profanari . Unde (acerdos , quantnmcumqoe pollutus exiliat , -divina non potell polluere (aersmenta , qn» purgatoria cunftorum contagiorum csiftunt. Licite ergo a quocumque facerdotc ab ecdefia tolerato divina * ininifteria audiantur , fa alia recipiantur
** ecclefiallta (aeramenta . Damnatione fimili re-
Âirobamus quorumdam opinionem erroneam, a(èrentem , epifeopum , presbyterum, feu facerdotem ruratum non polle folvete presbyteros fornicarios a fornicationis reatu propter votum exilitatis i iuliibcntes ne quifquam de ceteroprrdiâam opinionem (ub parais prscdiâis docere , tenete, aut dogmatisait quoquo modo pnsfamat publice vel occulte . Adjicimus quo3ue , ut nullus in diecefi boftra ad prodicaoum five annuntiandum verbum Dei admittatur , nifi miffus fit , fa de miffiooe faa cooftiterit (efficienter .

Cupientes ac volentes indulgentia*de corpore Chrifti per dominum noftram (anâiffimu* , dominum XBgenium papam quartern concefla* publicati , tenorem earamdem prefentibua fateri mandamus , qui (equitur, fa cft talis.

ÎMâiflfaui jugl «ratfe esuhatios* coat**. *'''g... ■» plaute* , ad hoc inter fingnlo· hujnfaacdi mercato* fitagufae* (piritualta difpanfare «fanera voci» expoCcHMM , ut '11« condigni· adurgentes laudibua, (ua frequentia, ad ipfius veneratione* (aeramenti cotda dirigant, fa eo quo co*. •orali* habetor pcarfeotia lalvatorie viatico feu. Am vit· co*»ic€tentes «tentai > caleftia con. {rendant , iptim qui nobis fe in eduliu* tri. boit, MTMtno coofpeduri. Satie dudum pfa mensoria urbanus papa IV. pcardeceflbr notier, ad orthodoe» corroboratione* fa exaltatione* fidci digne fa laudabiliter ftaraeas , ut de unto (aeramento pretec ilia* qa* dietim in ecdefia fieret , annuatim memoria folemnior fa (pecialfar haberetur , fa ad edebrandum ejus tarn excelfum tamque gloriofum feftum quintam ooft oftavas paotccofte* feria* defignanc , ac Chrifti fideles quoflibet ad colendum illud donis (piritnalibus animare 'volens , omnibus vere pernitentibus fa confettis , qui matutfaali oflicio fefti ejufdem in ecctefia , in qna etiam illud celebraretur , intereflent , centum ; qui veto mitt· , totidem ; '& qui in primis ipfius fefti matutinalibus vefperii, fimiliter centum » qfa autem in fecundis, totidem i illis vero qui prim·, terti·, (ext«, non» fa completorii horarum officii* , pro qualibet ipfarum quadraginta t iis autem qui per oâavas ipfius fefti aurutinalibus vefperu-, mill· ac prwdidatum horarum officiis intereflent , fingults oâavarum ipfarum diebus fimiliter centum . Et fabfequenter felicis recordationis Martinus papa V. etiam puedeceflbr nofter , fideles eoidem ad impertiendum pro veneratione (aeramenti. bujulmodi potiora reverenti» fa devotionis cxcr-
D citi* firmare cupiens , lingulis ex eis vere p«nitentibus fa confettis , qui fa quoties in ipfius (aeramenti profefto jejunium , vel loco' ipfius aliud pium juxta confilia fuoram coofeflbram opus fecerint , etiam centum : fa qui promitti* | in ecclefiir , in quibus illa celebrari contingeret , officiis intcreffent, nec non epifeopis fa alii* prelatis (upcriocibu* , qui diftia officiis libenter intereflent,, fed quo minas ei* fa ipfia ecclefiis fatctefle pofleat, pro confervandi* Tuarum dignitatum juribus, « aliis tunc legitime impedimenti*, pro matmfaali ducentos, fa pro miffie officiis totidem, ac pro qualibet vefperaram etiam ducentos ; reliquarum vero , videlicet prime, terti·, feste, notus fa completorii
ε fefti oâuaginta : rarius amem fa quibuflibet odavarum diebus pro fingulis matutinalium mif-(arum fa vefpqrarum* fimiliter centum; nec non reliquarum horam* officiorum hujufmodi, quadraginta . IllI* protere* , qui proccfflooe* in quibus ipfu* vivifico* (aeramenta* diAo fefto juxta profatarum ritu* ecclefiarum deferretur , continuo fecuti ferent , ac quibuflibet in fefto ac ofaavam* diebus hujufnrodi pro pace fa tranquillitate «defiat mittas devote celebrantibus , pro finguii* ipfarum , nec non aliis in eodem fefto euchaxiftfa (aeramentum devote (umentibus , etiam centum finguii* annis profefto vice

qu>

ANNO Cnun »♦·■

e" » V* due corpus dominicum com- moatcaadis deferetur infirmii, iilnd rem ia- oaafo hsmiairi pemredeado art feqoendo vesre- niearar » fiautitet : * qui tunc illud alio d·' rati fccuci forest, etiam quiaqoagiata die· de injanftte cis pomtaotiis mifcrtcocditer relaxa- mus . Ac etiam fofe Martinas prodeceflor so- fter , quod is fefto ft distan oâavatuei hujef- modi in tenia ft locis ecclefiafticisK quavis au- Aorttatc fuppofitis intcrdi&o » pulfatis camp·, ate › januis apenis t ft aka voce excommuni- catis prqrfua exdafis , fed iaterdiârs » at ocias reconciliari ftnderent, admiffis, ft iliis qui eau- fam vel occationem hnjufmodi interdido de- diflcat, altati tunc nullatenus appropinquan- tibus , mid'* ft oficia promiflà licite celebrari poflènt , auAoritatc apoftolka desit conceden- dum . Nos veto * quos interim ad fummi apo- ftolatas apicem divina dementia provexit * et- iam pro frequentiori hujnfmodi veneratione fa- cramenti fummii geftientes affedtb'at noftri par- tes miniftcrii falubriter impertiri , ncc non re- latationes ft conceffiones predidas apoftolkt robore muniminis ipforum notioni fidelium com- mittentes , promittis per eumdem Martinum prodeceiforem , at praefertur , relaxatis diebus alios totidem dies pariformiter ab ipfis fideli- bus confcquendos addjicimus pct proientcs , ft infaper univerfos patriarchas * archicpifcopos , epifeopos ft aliarum ccclcfiarum prolatos mone- mus ft hortamur in domino › & cis pct apoftq- liea fcripta in virtute fanâ» obedientis diftri- Ac procipicndo mandamus * ft in rcmiffiooem peccaminum injungimur , ut per ie vcl alios eorum fobditos per lingulas faarum civitatum ft diaccfi* eccleltas in - dominicam fepam ft feflao» * pdém proxime procedente falutaribus ad venerationem potilfimc facramenti hujus mo- nitis & exhortatione profentium, quotam etiam tenor inter matutinales fefti , nec non dierum oâavarum hujufmodi lcâiones recitentur, lite- rarum continentiam ft eifeâum publicare ft <n- finuare procurent , ut ejufdcm facramenti fuf- fragante myftcrio , fubditi ft fideles ipfi fpiri- tualium gratiarum uberiori fulciantur augmen- to , ft ao illo qui fe pro ipfis immolavit ho- ftiam * poll hujus vit* curium ad gloriam per- ducantur «ternam . Verum quia difficile foret hujufmodi literas Cingulis exhiberi , volumus « ft eadem audoritacc decernimus , quod ipfa- rum tranfampto manu publica ft fieillo alicu- jur epifcopalis vel iuperioris ccclefiaftic* curias munito, tamquam profatis , li originaliter exhi- berent literas , plena fides exhibeatur , ft per- inde fletur , ac fi originales liter* forent exhi- bite vel oftenf*.

hdMkk· 1« fret- [redacted]

Dat* Rom* apud fanâum Petrum anno in- carnationis dominie* miHefimo quadringentefi- mo tricefimotertio , vn. Kalcndas Junii, pon- tificatus noftri artbo tertio.

XVII.

Baptifmus cum fitmma reverentia celebretur , maxime in diftinâione ft prolatione vctborum, in quibus facramenti virtue exiftit , his fcilicct verbis ; *£p tt »« niitt CT FHü* CT *Sfirtti facili* . Doceant igitur faccrdotct tam mares quam feminas , in neceflhatc debere parvulos baptixare eadem forma in fuo idfema- le ; ft quod patres ft matres proprios infantes, fi fumrna ncceffitas exigit , poterunt baptixare : ft fi facerdotes fuper hoc diligenter inquirentes debitam formam iabaptilm* invenerint, quod fadtum et, approbent , fopptenws cirre bapti- satum » quo ad unAfenem oiet in pcftore ft ia (capulis , ft chrtfmatis ia vostiee, quod a lai- ds c* emilism. fi autem in baptiaato débitais formam non iavenevint obfervatam, aoa difle- raat paetos bapusare.

AWWO CRBtrrt «♦*·>

XVIII.

Item proripiendo saaadamus , ut fecundum CoafttMUoncm Lateraaenfia conditi euchariftia, chrifina ft oleum fandom fob fideli cuflodia ft revcresrtia debita clavibus adbibitis conferven- tur, ae poflit ad illa temeraria manus extendi, ad atiqoa horribilia ft ncfaada coercenda . Si vero is ad quem fpcftat cuftodia , ea incaute reliquerit , ultra juris communis pernas in libra cero eidem ccdcfi* foltenda ft applicanda pu- niatur . Et fi per ejus pigritiam aliquod nefan- dum inde contigerit, ejuimodi fubjacret ultio- ni iuxta noftram aut vicarii noftri ordinationem ft aeliâi quantitatem I Sacramentum etiam eu- charifti* fingults menfibus ad minus femel reno- vari procipimus, aut plnriev fecundum locorum exigentiam ft opportunitatem ·

In pleriique etiam ecclefiis mapp* , pali* , corporalia, ft alia veflimenta divino cultui de- putata tam inculta * immunda relinquunt , quod interdum quibufdam font horrori, contra ftatutum concilii generalis , nniverfis cuftodl- bus, facrifti», ft ecclcfiarum reâorÜMM diftriâe procipimus, quatenus omnia veftiascnta, orna- menta ac vala (upra dida per ipfos munda ft nitida conferventur ; corpqraliaqne otaries infra annum juxta csfos exigentiam per clericos mun- dentur . Si quia vero m tranforeffiooe bufofmo- di ftatuti culpabitis foerit, ufque ad Condignam fatisfadionem ab oflicio fufpcndatur.

XIX.

Statuimus & orocipimus univerfis Cbrifti fi- delibus noflrs dlocetis , utriufquc fexus , ne quifquam eorum clandeftinis defponfationibus aut occultis matiimoniis interfit . Procipimus infuper in virtute fanft* obedienti* univerfis ecclefiarum plebanis, quod poftqoam ipfis con- fliterit, pro certo, vcl probabili fama, aliquos clandcftinc contraxifie , ipfos ftatim ad publi- candum in facie ecclcfi* aut jura fua profequen- dum coram ecclcfiaftico judice per inbtraftio- nem facramentoram , extra tamen neceffitatis articulum cogere non poftponant.

XX.

Diftriâe procipiendo interdicimus , ne qaif- qaam laccrdotum pro reconciliatione perniten- tium , aut pro adminiftratfene alicujiu farra- menti , vel aliquorum facramentalium , paci- fcatur de fibi danda pecunia , nec aliquo alio equivalent! pro eodem. Sed volumus difpoGtis abfque dilatione uro tempore ft loco congruis adminiftrari ft exhiberi fecundum ritum eccle- fic verum , quod rationis ft juris explorati ex- iftit , quod iocii paflionum fint pariter , ft lo- cii contolatfenum, permittimus expoft erigi et- iam cum imploratione oflicii judicis quantita- tem in talibus confuetudine debitam , ad «nam laicos hortamut. ft quantum de jure eftaflrin- gitnus fir compelli volumus.

Item inhibemus fub poena privatiouisofficii,

ne

'IHB dUUrri µ «UqaM iacerdotum queaaquam notoric delinqueutmn «erepte pecunia vel alio commodo tat .

Item interdici·· tc diftriAc inhibe·», no qnifquam cleric·*· , cajulcnmque Aetna firettt, confetn de aliquo beneficio , aut pecuniam vel emolumentum aliud , ex paAo quocumque nomino anticipanda penfiooii, vel alio quocumque quatito colore, lugeat, vel quemquam augere compellat, Contra facientes , tam dantes quam recipientes , duplum quam dederint receperint nobit · remiffibikter folvere teneantur, nihilo minus juxta arbitrium noftrum aut vicarii noftri ardius punientur.

Item volumus ftatutum concilii generaliaCooftantienGs 8c conftitutionem de Gmonia editam publicati , ut in fine : quoniam contra tranfgreffotes cjufdctn diftridius , Deo daate , procedemus. Cujus ftatuti tenor (equitur per omnia in hac verba:

Jtfarriea/, cv'r.

MUltn contra fimonbeam pravitatem ab olim fade funt conftitutioncs , quibus anorbus ille non potuit extirpari. Nos volentes de cetero , ut poflumus , attentius providere , facro approbante concilio , decernimus quod ordinati limoniace ab exeeutione Tuorum ordinum tint co ipfo fufpenfi : elediones autem , poftulationus, confirmationes, Λ· quevis proviiiones itmoniaes ccclefiartnn , monafteriorum , dignitatum , pevfonatuuin , officiorum & beneficiorum ecclcfufticonim quorumcumque deinceps fait*, nul'* tint ipfo jure, nullumqueper illos jus cuiquam acquiratur, nccpromoti, confirmati aut provifi faciant frtidus fuos ; fed ad illorum reftitutionem , tamquam inique ablatorum percipientes , teneantur . Statuimus infuper quod dantes & recipientes ipfo fado iententum excommunicationis incurrant , etiamfi pontificali aut cardinalatus prsrfulgcant dignitate .·

XXL

Quamvis Jud*i , qui (anguinis Chrifti vindidatn in ic receperunt , ubi fervite Chriftianis , aut (e laboribus nutriic parati funt , benignitate ecclefi* mifcricorditcr tolerentur; ipti tamen gratia fanda iV tolerantia non contenti , orthodoxorum religionis Chriftiane facultates ufuris exhauriunt , laqueos oftenfionis ingerunt , & petram fcandali ; in qua detentione 8c adjutorio aliquorum culpabilium laicorum deteftibilius foventur.

Hinc ftatuimus diftridc praecipiendo , quod Judci in noftra dirreeti non permittantur fenerari , nec uti famulis Chriftianis . Nullus quoque Chriftianus domos ad habitandum eifdetn ad exercendum faenus locet, nec permittatur eis communio maxime ad frequentem vifititionem Chriftianorum , pnrterquam in cafibus prrtniifis , ne eorumdem peccatis revolvantur . In die pentecoftes fcncftr* 8c oftia claufa teneantur toto dic. In diebus autem lamentationis & dominice paffionis in publicum minime prodeant: cum falutaris hoftia ad infirmos deportatur , caveant omni diligentia , ne contra Chriftianam fidem, beatam virginem , vel fandos alios, contumcliofa verba nmferant , nec pcitnittantur cum fimplicibus diiputare de fide; ne calli-

A dis fermonibm corda percutiant fimalkinm . "XBHB CHBirn Nullus cum eis edere prafnmat, eat balneari, am medicinas ab <m capere. Si quis verojndarocomnaanM ChrMtaaotum denegetur . Opod fi quis Juduorum muliere· cognoverit Ctsriftianam, mo tanto fiteinovt vigwti libras denariorum aiualis moneta domino loci , in quo lcelas hoc perpetratum fuerit, inçuufiDsiuter folvere teneatur. Ad hoc per captionem rerum te pertona, aecaoa alii· opportunis remediiscoaa-Sedendus» ldcm« fi Chriftianos, quoddcteftailius eft, propter periculum partus › cognoverit Juduam . Et G Judaus fatufacere pena pecuniaria nequierit, carcerali cuftodia mancipe^

B tar afficiendus , donec fcandalum fopiatur . Chriftianus quoque ad Jodeum accedens * ultimam didam muldam, excommunicationis pcenam, abfolutionis beneficium a nobis vel vicario noftro meruerit obtinere.

XXII.

Ufurarum voraginem dete(lantes , inhibemus omnibus Chrifti fidelibus noftne dimcefis , tara clericis quam laicis , ne pecunias ad nfuras mutuent , aut in impignorationibus ultra fortem aliquid ex pafto recipiant , nec emptiones dctcftabiles faciant, aut alios quoslibet adus ufurarios exerceant . Quod ii quis contra fecerit ,

C nitra poenas juris communis & concilii provincialis Saltzburgcnfis , fubjaceat folutioni decem librarum denariorum ufaalium irremiflibiliter folvendarum ad fabricam ecclefis, aut in ufus pauperum , juxta noftrum aut judicantis noftri nomine arbitrium , convertendos . Inhibemus infuper fub excommunicationis poena univerfis prelatis, decanis, plebanis, & ceteris quibufeumque rcligiofis 8c fccularibus , ne aliquem didis criminibus manifefte reum , fatisfaâione non Îirrmifla , ad quam tamen eofdetn induci volumus , modis polfibilibus ecclctiaftic* tradant iepultuta ·

D

XXIII.

Volumus & mandamus ftatutum dive memori* Guidonis legati de latete per noftram diaccfim promulgari & publicari : quo cavetur , quod quicumque perfonam ecclefiafticam vulneraverit enormiter , captivaverit vel occiderit , ipfo fido ea qn« ab cedetis › nomine fcudi , jure cenfuali , vel in emphyteufin , aut alus quocumque nomine tenuit , perdat penitus & amittat , in utilitatem eccleii» convertenda · Adjicimus quoque , quod in illa parochia , in qua canonicum ecdefia eathedralis capi contigerit vel detineri , vel alium in dignitate vel Eerfonatu feu clericatu conftitutum , donec licretur & abfolvatur , ccffetur generaliter a di-

E vinis, falva fatisfaâione eidem debita impendenda .

XXIV.

Qnia nonnulli facerdotcs faculare vel religioh in poenitentia frena laxare , tc extra terminos tibi potitos auâoritatcm in cafibus fuperioribus refervatis pr»fumere aufu temerario referuntur , fub excommunicationis poena inhibemus , ne quifquam facerdotum , regularis vel frcularis , noftre diceretis quemcnmque tibi confitentcm in ratibus (edis apoftolic* de jure

ANNQr CKKUTi <««·>

coofeetudine raitevatis abfelvcrc parfumât, / nth habit» defeper ejofdcm fedis induito *te* mundat· fpecûli » nec etiam in cafibos Gmiliter de jura aut coafuettsdinc eptfcopo rafervatis aliquem abfohcic attenta , profettim eseompamicationis majorât vincoio moodatum , baratfcum, Jndrum, fiunoram alteriusamandem , laicum prsdicatoivm aut auditorem ejm, fpoliatorem alicuju* docis ecdefiaftico » eut * fecctdoces, maxime ia agone laborantes· natte* merarium occupatoecm bonorum ucdefin| » depopulatorem agrorum , tinearum dr bonorum, Mccftnofum , tomicatorcm cum Caere moniali » homicidam, etiam cafnalem, publicantem con* feffionem libi fadam . peccantem contra naturam ant cum bruti», fecrilegnm , incantatorem feu iacantatricem , proetpue cum facramcnur , facramcntalibw , tel offiba mortuorum , prolis opprefibrem » etiam a cafe incendiarium · commercia habentem enm Judeis , maxime in ufurir, propinantem , ementem aut vendentem venenum, pnrfertim in machinationem morti* froaimi, dumonem invocantem, cudentem falam monetam , utentem feienter auro vel argento falfo , cogentem Chriftianum dara ad uferam , blafphemum nomini* Chrifti vel fandorum , felfem teftem, Coeuntem cum Jodra, obligatum ad vagaa reftitutione* * ncc quemquam alium cnormibu* criminibus irretitum » non habiti a nobis defeper commiffione fpcciali fc exprefla.

Item volumus, feb eadem pccna, omnesconfeflores abfolvendo uti ad minus iftis verbi* ? Ego ablolvo te a peccatis tuis , *te* rcftitno te facramentis ecclclic. In nomine Patris & Filii *ti* Spiiitus fandi.

Inhibemus infeper feb excommunicationi* poena , diibifte proripiendo , ne quifquam facerdotum, religiofus vel fecularis, noftr* dioecefi* , non habita defeper ledis apoftolic* aut noiira ieu vicarii noftri ipeciali licentia, fc intromittat de diftributione return male acquifitarum, incertarum fc vagarum.

Quia ex paftorali folicitudinc incumbit prolatis fuoium febdito-.um vultum intriniccus agnofcere fecundum talentum fibi creditum , ftatuimu* propterea , volumus , fc in virtute fandr obedientir mandamus , ut omnes abbates , perpoliti , decani , archidiaconi noftro dicxceG* , fpecialiter non exempti » nobis aut vicario , omne* veto facerdote* inferiore* fui* decani* , monachi fuit abbatibus vel prrpoiitis , qui per prepofitos loliti fent gubernari , fua peccata confiteantur , nifi alicui ipforum a fuperiore noftro , aut nobis , fcu vicario noftro , de fpirituali induito aliud fit conceflum.

Abulionibus queftorum viam procludere capiente* , (latuimus , volumus , & mandamus , quod hi qui prrfunt ecclefiis nullum quarumcumque occauone litcrarum petere vel colligere elecmofynam permittant , nift liter» eorumdem piius diligenter perfpedi» , fc noftri* aut vicarii noliri , quibus appareat quod fu* liters frat ver* , ac eorumdem audoriraq adhuc duret , fcu non expiraverit · Quo comperto » nulla portione recepta , exafta vel requilita ab eodem pro eleemofyna petenda , admittatur . Quod u qui contra fecerint , triplum reftituere teneantur ad ufus quibus cleemofyn* fent deputat* , remiflione colligentium minime profutura . Nec tunc , prater id quod in literis continetur exhibitis, aliquid proponere populo permittatur . Hortamur MMcraa unirerfoa fc n^go fiugalo* noftra dmraefis lakes , ne quuftores fc collefcoce* hujufeiodi ia eleemofyn» colligendi* q«oq«o aaodo perturbait aut impedire pcmfemaM·

CHIUST1 *«-

Frmcipiaras inluper fc tundamus omnibus prolatis , radoribos fc vicarii* ecclcfiarum, feb excommunicationis perna , quod omnes falfo* quwftoras , qui ara exhibebunt per omnia fena* lituras , «etineant captivos, tpfefque nobis aut vicario noftro tranfmittaat vel denuntient quantocia poterunt « pro demeritis puniendo*, taliter quod exemplis coram ceteri fimilia fecere penicacicauc .

XXV.

Procipimus , fc in virtute fande obedientin inhibemus omnfeua noftro dieceis jurifdidioni pnsfidcntibm , ne qtsemquam clericum vel laicum pro culpa vel contumacia excommunicent › fine (criptis fc monitione canonica non promiflà.

Quoniam juri* apica non omnibus innate· feunt, ad uberiorem facctdotum inftradioncm fc falubrem informationem , qualiter facerdotes interdidi tempore fc gerere debcant fc habere , pasfenti declaramus ftatuto , qnod interdidi tempore tam ab homme quam a jura Srolati , tam feni quam infirmi fem ad remcium patente admittendi , nifi fuerint interdidi vel excommunicari , vel quorum dolo, culpa , confilio , fevore aut auxilio latum extitit interdidum « Quibus tantum viaticum fc beptifma parvulorum conceduntur i nuDus inungatur , vel tradatur ecdefiaftscc fepakur* , prater clericos qui fervaverunt faterdidmn j nifi tales fint qui nominarim excommunicari , interdidi vel fefpcnfi fuerint . Quivero clerici non fuerint htrjufmodi fenteutiia lunodati , fine pulfetioae Campanarum · couftantibus quibufeumque (olemnttatibus cum filentio tumu-u,* lentur . Infuper facerdotes populum habente* t fine fcrupulo confcienti* , feme! in hebdomada viros fc muliere* potfnnt ad ecdefiam convoca, re , necnon ipfis exponere verbum Dei : Mulieres poft partum non intronixentur cum fokntnitate' pialmi fc orationum t nupti* fie non benedicantur : nec aqua benedida popufrra folemniter afeergatur . Singuli* diebus *M&* in ecclefiis celebrentur , & alta quovis divina ofitcia , fient prius , febmitfa tamen voce * *januis* elautis omnino quibu(libet excommunicatis fc interdidi* , ac omnibus alii* , nifi fuper hoc privilegium exhibeant fpeciate » exciunt , miniftri* altaris dumtaxat exceptis, Campanis non pulfetis , bini vel infimo! tres horas canonicas iimul legere pofluat , ita quod fixis fcu extra eeclefiam nullatenus audiantur . In feftivitatibu* vero natalis domini , pafeho , penteco-
E ftes , «c aflumptioais bearo virginis gloriofe , a veiperi* vigiliarum, earumdem ulque ad vefperas earumdem feftivitatum indufive * campans pullentur , januis-apertt* alta voce divtna officia folemniter celebrentur , excommunicatis prorfe* cxclufi* , fed interdidis admifli* ; fic tamen quod; illi , propter quorum exedlum interdidum hojufmodi eft prolatum , altari nullatenus appropinquent t nec in illis feftivitatibus fepehantur corpora mortuorum » neque vivi* fc fenis illi* diebus ferramentum evehariftias miniftretur . Protere* inhibemus ne in ecctefia non conlccrata , vel * jure vel ab homine inter-

4NHO cnun ■44·» Nrdida » H1 execrata p«f buttau· njoriofim feagoiM· « vel levain* Immm* 9t «ratio polbu * Mllattam divSM rakbwnur.

hca dccreta iacti gractaito «mcilii Bafiicenβ· de escMMumicath cetu Modo mm vitandi· , de fatttdiftt· mm leviret porasdù décrétât» « A per mummm Gemaakaa» accepta ta , pet dMacefiaa noflr» cwpieate» oublies - ri » tcaoeçs conuadcea pemfentwu· noftrii ftatutà * coeftitationib*· dexiaws inferendos .

Ad vitandum fcandala ac multa pericula , fobvettienduatqae coafcfcntiis *ùutontit,* ftatuit h*e ianâa fynodas » quod nemo deincept a communione alicujus in facramentoram miniftratiooe vel receptione * aut aliis quibo (cumque divini· , vel extra , przteitu cajufcumque lententia aut cenfurat ecclcfiafticas » itu fufpenfionia , aut prohibitionis , ab homine vel a jure generaliter promulgata , teneatur abibnere , vel aliquem vitare , ant interdiâum cccleflafticom oblervare › nili fentcntia , prohibitio , fufpenfio vel cenfara hujufmodi fuerit in vel contra perfonam » collegium , univerfitatem , ecclefiam , vel locum certum , a judice publicata vel denuntiata fpecialiter *tc* expreffe : aut fi aliquem ita notorie fententiam excommunicationis conftiterit incidiffe, quod nulla poffit tergiverfatione celari , aut aliquo juris fuffragio excufari : nam a communione illius abftineri vult , juxta canonicas fanâiones. Per hoc tamen hujufmodi excommunicato· , fufpenfos » interdittos , fcu prohibitos , non intendit in aliquo relevare * nec eis quomodo libet futffagari . Quoniam ex indifereta interdi&oram promulgatione fcandala multa confueverant evenire , Qatuit haec fanda iynodus , quod nulla civitas , opidum , caftrum , villa >nt locus , ecclefiaftico iupponi poffit interdico , nifi ex caafa feu culpa ipforum locorum •ut dominii , feu iedori» vel officialium . Pro pter culpam autem fcu caufam alterius cujufcumque privat* perfone hujufmodi loca interdici nequaquam poflunt aoor.itate quacumque ordinaria vel delegata , nifi talis pertona prius fuerit excommunicat! ac denuntiata , feu in ecclefia publicata , *ac* domini feu redotes vel officiales ipforum , locorum audoritate judicis requifiti , hujufmodi perfixum excommunicatam infra biduum inde cum eficdu non ejece rint , aut ad fatisfadionem compulerint . qua etiam poft biduum ejeda recedente vel fatisfaciente , mox divina refumi noflint : quod etiam in pendentibus locum habeat-

Aridem reverendiffimas pater A dominus notier dominus Joannes fand* fed is Saltzbcrgenfis archiepifeopus nobis intimare curavit, quod nuper in diatta Moguntinenfi indida per illuftnffimum principem *8c* fereniffimam dominum noftram dominum Albertum , Romanorum , Bobemi* , Hungarian , Ac. regem . oratores ejufdem domini regis, nec non aliqui facri imperii principes eledores propriis in perfixus , alii vero ac etiam totius Germanica nationis Metropolitani per fuos oratores convenientes » inter diverfos tradatur ibidempr* manibus habitos , decreta edita in facra Bafileetfli fynodo » cum certis tamen reftriftionibus , modificationibufque, temporum qualitatibus, aedidz Germanica nationi accomodis , concorditer acceptarunt . Quapropter nos hortando reqaifivit, quatenus didi decreta per ditxceGm noftram reverenter publicare , exequi , *tt* obfervau

A mandaremus , ficut prafirrtur relbifta A modificata . Nos vero mandatis fupetioris obedirc · velati tenemur *, volentes* dioa decreta » ficut *9e* praemittitur , acceptata , cum quorumdam ex eis qnalificationiber *9t* modificationibus , Jsnefentibus noftris flaturis duximus quoad iporum initia adjungenda , mandantes quatenus omnes A finguli atrbfque flatus hosntnes noftrn dioecefis , quorum intereft » ea fideliter obfervent fub poenis in eifdem contentis . Et primo decretum per facrum Conftantirnic concilium fadum , & per facrum Bafilcenfe concilium renovatum , de aoâoritare A poteftate facrorum generalium conciliorum , temporibus A modis eadem convocandi *8e* celebrandi › B quodeft prims fclfionh , A incipit Frequens generalium conciliorum celebratio agri dominici przcipua cultura eft , Ac. Iterum decretum de cleâoribus duodecim» feflioni* , quV>d incipit : Sicut in conftrucnda domo prarcipuc eft architedoris cura . Sed quia lex fic dare non 1 a tendi poteft « quin aliquam poflit recipere dubitationem , petitum en quatenus facrum concilium declarare dignetur quod eleâiones pontificum A abbatum fiant ferrata forma in hoc decreto tradita ; quodque in ceteris inferioribus dignitatibus eleâivis quibufeuroque fufficiat modus A forma juramenti in eodem decreto exprefli . Ceterum ftatuerc dignetur facrum concilium , quod promovendus per papam Ç fecundum quamdam claufulam hujus decreti , qu* incipit , Nifi ex magna , Ac- remittatur confecranaus aut benedicendus ad luum fuperiorem immediatum ; fi forfitan tatis promovendus fuerit prarfens in Romana curia : quo tamen nihilo minus remittatur , ut hujufmodi fuo immediato fuperiori pneftet debitum juramentum ; quodque etiam confirmatio eleftionum fiat per immediatum fuperiorem , ad quem fpeftat jus confirmandi · A fi ipte fine caufa rationabili confirmare diftulcrit , feu recufaverit , mediatus fuperior adiri poterit . Infuper quod ftiamli contingat provifionem per facrum concilium domino pap* non fieri , nihilo minus eleâiones fecundam formam hujus decreti D A fupra declaratam valeant fieri , *A* robur obtineant , neque , propterca quod fibi per facrum concilium provifutn non fuerit", quovis modo valeant impediri . Item decretum decinuequintx feffionis , de conciliis fynodalibus A provincialibus obfervandis , quod incipit » Pridem haec fanda fynodus quoddam' , Ac. Item decretum decimznonc feffionu , de Judaeis A neophytis , quod incipît : Salvatoris noftri Jefu Chrifti lequens vefttgia , Ar. Item omnia falubcrrima decreta vicefime feffionis , quorum primum difponit de publicis concubinariis , *8t* incipit ' Quicumque clericus , cujufcumque t Ac. Secandum › de modo communicandi his qui dicuntur excommunicati , E fufpenfi vel interdidi , A incipit : Ad vitandum fcandala (Ac. Tertiam , de modo A forma ponendi interdictum in Ineo , A divina refumendi , A incipit Ut lites citius terminentur , Ac. Similiter omnia decreta vicefimspritne feffionis , quorum primum tollit annatas . Circa hoc tamen dignetur facrum concilium declarare . quod non intendit per hoc decretum prohibere , quando licite exigatur A folvatur , fi quid tempore receptionis bénéficiâti folitum lit folvi fabric* ,-rl pro ornamentis cedefias , vel fimifi cafu , ad ufum tamen diyini cultus, A non ad privatum commo-

ahwo CHtISTI «♦«■ , iridtl h.

riiiib cmuTt

«oduas perfonarum codvenendum . Secundum A décrût·* bictfimapriiM feffioai* difpoait de pttiticb poAcfforis* noa «oletandi* , A Incipit i Quicumqac no· violento* . Tertium

pe* fatculi . Quartum oftendtt quo tempore debet qui* ede in choro , A incipit t Qni in matutini* · Quintum , qualiter extra chorum bore canonic* funt dicende I te incipit t QuofcumqiH- etiam , Ac. Sectum , de hi* qui tempore divinorum vagantur per ecdefiam , A incipit : Quicumque in ecdefia . Septimum , quod tabula pendeat ia choro , *te* incipit : Ut eunda in domo Dei ordinate, Ac. Octavum , quod in mlta Impleatur Credo , *te* quod non balle legatur mifla , tr incipit : Abufum aliquarum ecclefiaretn . Nonum , de pignorantibus cultum divinum , *te* incipit : Abufum etiam illum cultui divino , Ac. Decimum , de capituli* tempore rniflai non tenendis , A incipit : Prohibet hrc lanôta lynodus . Undecimum , de fpedacohs non faciendi* in eccietia , *8c* incipit : Turpem etiam illum , Ac. Similiter decretum de numero *8e* qualitate cardinalium , dr quo in vicefimatertia feftione , A mtipit : Cum furntno pontifici , Ac. Item decretum ejutdem vicelimetenir lellioms , de clcCtione caflanda , (er qtu tuibati polfet ecclclia) A incipit·. Licet dtidum h*i unda iynodus , Ac· item decretum ejufdctn feilionis , per quod refervationes tolluntur , & incipit : Et quia multiplices. Circa hrc tamen dignetur facrum concilium jus commune renovare , quod propter hujuimodi beneficia in dido decreto fibl refervata contciat infra ipatium unius menfi* , afioquin rtrdinarii conferre valeant , quodque provi(i a papa intra Îiuatuor mente* ordinariis fuam provitionem , ub poena amifionis *furit* , infmnane debeant . Item decretum ielfiont* ejuidem tollens Clemcntinam Liteth , de probat A incipit · Licet in apoftolici* , Ac. Inluper decret i tucefimr feflionis de communione tanamenti euchartftix , *te* incipit , Ut lucidius videatur , Ac. item decretum de collationibus beneficiorum tricelime- P>lod£ fefEoni* , & incipit: Placuit divine pietati , Ac. cum aliis decretis de qualificationibus in ordirte promovendorum loqirentibus . Supplicatur cnm facro concilio ut declarare dignetur , quod vigoie horum dccrerotum non intendit tollere inferioribu* ordinariis tempus Lateranenlis concilii , quodque ante ipfius lapfum non habeat locum ptwentto.

XXΓ

AMMO CRum «44··

Quo bee Actuta non tradantur oblivioni , *te* ne qutfMam tenoranttam valeat allegare , led ut lubditl *ft&A* fil efe freqaemlu* meditari , fitb excommunicationi* mena precipinra* A injungimus bmnibn* abbati»·* , pracpdCtia , praelati* , *te* decuria , at truricriptlonc* pmdnfora* A coniam totalem ac plenam habeant , A ea bis in anno de verbo ad verbota abbate* *9t* pnrpofitl , convocati* oentan monachi* A canonici* regularibus , ac ptatpofiu feu decani cathedrklis *ï* coHegiatarum ecclditium , canonici* ia unam collegis ; decani vero Anguli ia conventu , collegio feu capitulo , · fui* confratribu* omnibus › etiam non curatis , accerfitis publicent , *tr* perlegant , aut publicari A perlegi · In contrarium . contra hu^u* ftatuti neglcôore* feu contemptores mqutfitlonem habebimus diligentem , pernas exinrf. fime » periecuturi. »Fw«,frefrrwuri. *.

Ada conduit *tc* approbata funt hre a iaeri fynodo noftra epifcopali , in ea nobi* tunc perfonaliter pnefidentibu* › in aula noftra cpifcopali Fritingenfi . die Veneris , fecundo menti* Septembri* , anno domini millefimo quadringentefimo quadraeefimo I In quorum A- rei fic gelis robur A tcftimonium tigillum vicariatu* noftri piefentibu* eft imprcilum I

l«rw« *jnreitifXti foliti p<r ttjtrtm fy»94t4letn frttfixrt* .

Ego N. juro , quod amodo A antea quidquam novi aut audivi , *ut poftmodum inquireurus futh , quod contra voluntatem Dei & totam Chriftianitatem in ifta parochia , vel in ifta meo decanatu , (fi dccanu* jurat faâum fit aut futurum erit , fi in diebus meis evenerit , eum ad meam *cognitionem* quocumque modo berveniat , fi fcio , aut indicatum mih« fuerit lynodaletneflè caufam , A ad minillciium epifeopi pertinere , quod ego nec propter amorem » nec propter umorem , nec propter precium , nec propter parentelam , nullatenus cckm epifeopo meo aut ejus mifto , cui hoc inquirere prtlerit , quandocumque me ex hoc interrogaverit . Sic me Deus adjuvet , A hrc fanda Dei cvangelia ; (fi presbyter eft . *) A*liaa fic : Et illorum fandorum reliquia ·

aT CONCILIUM ASCHAFFENBUR.GENSE

KlScHtaWil iΛ-η. 4c Cccciltt* M»fna«U

A Theodorico Archicpifcooo Moguntino anno <44®· Menfc Augurio celebratum .

Litter»

Sinctrim in Domino . impiacendi voluntatem › Reverende Pater , & amice chariftime · N«'«m eft , nt ad litteram loquamur, quanto prupohti nollri tenacitate ptocellolo* turbinei » naviculam Petri principis Apoftolorum ianÂiflimi , hoc tA , Ecclefiam Dei nni-, verlalem» per ichlfmatis horrendi ingluviem in die* adolefcehti* * acerrime concuttentes , a facie rjufdem abluere , ac deinceps venerabilem metropoli* noftram in unitatis fuavitate conati fuerimus cuftodirc. Cujus etiam rei contemplatione * quo praefata noftra pacata gaudet et metropoli* , ac fciflurs* ift'o* , qu* human* fragilitatis contradi eft haud dubium demet itii , non attereretur incommodis , anno jam decurfo concilium indiaimu* provinciale, ubi inter extera , quod pepigerunt facti Imperii

Prix»·

Anno CHMfrri ••♦•s

Principes « Coeleftotes nothi, firdus cum pto- A teftatiooe ipti fubnijta concorditer acceptatum. Spe' ibatiir «tjque , qttod in tanti virtnte feeder!'. natio Germanica in fe unit* flagella altt-cam noftram fanΛara Dei eeelefiam info!ito more conftiiagenti* pallet accuratius decurta're. Vide.nut veto modo, qualiter ncc impendiis , ncc fa;rificiis , ncc legibus noftiij humani. Majeftas Divina , noftris exacerbata facinot hut , haAentts implicata » h nolb»mitils * .«irtate , noftris au<p <.a ingeniis avu'ferit piroptata . Drcrcfcit mmrum icvçrentîa a minoribus potioribus debita, momentaneis cctfat vicibus obedienti* , înfurgunt propemodtitn pemiciofiflùnc lites , accedunt jurgiomm incommoda , pravatat queruntur u furpationes . B nutriuntur fehifmata , diverfa homicidiorum genera proruunt . I audimus juftitir vigor , variis ccclcfialiic* libertas , quam fundamentum cfle prneinuum chriftianc religionis elle exiftimamus , lacclTitur injuriit, Clerus , qui de forte Chrifti eft. pedetentim humiliatut. A: sit plura paucis perltringamus , in hxreditate Domini ecclclia fete confracta , A: conlcifa , noxius diclim horror inhabitare depiopeiat . Qpr profeci» iR-bis indictum pixpnaut , quantum humanr concilium l»t potillati , divin» mitigandam fore potelhtis ultionem, pacem in Ecclclii fliucndtiin . A· (idclnitn Pti.wipum op" A: auxilio ibCEts ichifmatttm proiliis placandos . C

Cognofccntcs itaque, <p*<->L :i nque in rebus tam arduis cum veftro & aliorum ian.t» nolit» Moguntin» fcdi affidoruru fur it ordinatum coniiho , id ad bearitmlmem noliiat metropolis accedere , & in iplius g'.o tam pluiimmn icdundare ; quare gene ale.n n.dliw Moguntinr provmcic futiiagatieonim Conventionem 111 cnfhtium diem , qua· ili dies Mattis , poli proximum feftum aduing'ionis glonoi» \ nginis Mariz immediate iequens , in oppidum noftrum Alchattcnbtirg , deliberatione matma prreurrente , decrevimus inftituendam ; ad quam tanto ardentius motus noftios contulimus , quanto fincetius fereniflimmn Principem 8e Dominum , Dominum Hideticuui Romanorum let'em, 8e lemper ,uı,ıııllııη, ad pa.cm D in Ecclclia ponendam novimus inclinatum , <iuem hoc prattext i in dicta fit» Serenitatis att-Aotttrte in civitatem Nutembcrg in felio S. Miibaclis ptoxime futuro inllituta , cum faen lui Impetu Principibus Elciioribu , Optimatibus, A: Satrapis novimus conventurum , ut inibi kcum exiftentes diftortim noftrotum iuftrigancocum prius freti contihis lu» valeamus Selenitati contilii referre luper przmifTis, pro didi Imperii & noftrx provint!» giofeciu grata futura .

Veftram itaque amicitiam in D. N. J. C. hortamur , &.' tinccriffime rogamus , quatenus ad hujufmodi congregationem die 8e loco prxfatis iniiitutam , omni ccflrntc impedimento , pto E debito , quo noftrx adltringimini Metropoli , vos conteratis propria in pcriona , aut faltein, evidenti prohibiti nccertitate , vcftros dodos Ac conftan'es viros tranimittatis , ad tiadandum , confuleadum, concurrendum, 8e conc'udendum in dextera omnipotentis Dei 9i noft.a virtrre unita , quo pado prxmiflis modo occurratur difpendiis , ac etiam , fi vifum fuerit expedire , ad declarationem fuficundam , eu i partium ht idhxrendutn , alia qnoque, c,ii» neccfljm videbuntur, ne una nobilcmn impiovdi ac inteati . nobù cire* rem familùiem prroccupatis » in tanto divagantes &- oberrinte* exitio « anfradibus irreparabilibus iubjicramur . Rogamus etiam charitatem veliram , nt nos de intentione vcllr* certificate nono detrcdctis,. Datum........... MCCCCXL.

ANNO CHAISTI *♦♦··

Caacùi/a ›'» *Cnâlh* . ›

Placuit conventioni Akluftcnburgenfi proteftationem , unionem t 8e foedus dominorum Principam Eledorum A- aliorum confcrvan , manu teneri &: defendi, ufquc ad deliberationem effedualcm .

Receptum eft ab omnibus , ut unufquilque fuflraganeorum gravamina , impetrationes · 8e innovationes contra pizmirtam protcftationem, aut «lias in prrjudiciutn Ecclefiae fure, aut fubdirorum fuorutn 8e quacumque parte contendentium , prefertim dutante tempore ptoteftationis impetratas feu concertas , impetrata feu concciTa, contignari faciat , ut tandem , potiqu.im deliberatum fuerit , cui parti unanimis adi.<riio ficti debeat , precaveatur indemnius I edelix , vel fubditorutn , in quotum ptxjudioum prxmiffa urgere videan ur . Et hrc per viam revocationis » reftitutionis , vel aliam viam , prout Domino Metropolitano & Jntliagancis fuis videbitur expedire .

Avifatum eft Concilium , ut Domini Suiliaganei ft. viciflipt & u.u cum Domino Mct><>poliiano conftiingant de non inclinando fc.r recipiendo aliquam partem » nili prius & ante omnia ca, qt:x per partes contendentes, alium vel alios , quctacumque vcl quotcumque , du rame diét.i prutcllationc , in pirjudicium , Irfionem , icu gravamen , directe , *el indirecte , Domini Metropolitani ; inorum fuftragancoium » Ecclctiaium , Dominorum, Cdllegionnn , Pielatorum , perfonarum , A: fuoriim lubditotum quoiumcumque , etiam contra foedus , pioteftationetn , 8e unionem dudum per fieri Romani imperii Principes eledores 8c alios Metropolitanos initas , vel etiam contra decreta i\.dum ialvis modificationibus acceptata, in judicio ve! extra , aut alias quomodolibet obtenta , impetrata , vcl concerta funt ,' obtinebuntur , impetrabuntur , vel concedcntui , etiam motu proprio , in genere vel in ipecie , quôcumquenomine cenlcantur , revocentur, cailentirr , Ar annullentur , A omnia in pullinum ftatum reformentur , 8e eeftituantur , At pro infcâis habeantur , af ii htijufmodi impetratio icu cooceflir» , impetrationes lcu concciliones , nunquam emanartent , fed omnia As fingula , durante dida prowftatione , per Ordtnaiios etiam quoieumque , vcl eorum , aut cujuslibet eorumdem ada , facta , 8e gcfta per eoidem tempore protellationis pt rd ictae bona fide cahtmnicnrtit , nc etiam , cnod proviftim eft ad Concordiam , in noxam , lites, 8e jurgia convertatur.

Item li quis , cujtifciimqne ftatus , conditionis , feu gradus fuerit , obtentis , aut obtinendis , impetratis feu impetrandi^ , *canceilu* vcl concedendis hujulmodi qnomodolibet uius fuerit ,' etiam proteftationc , unione A· fwdeie didorum Principum qtiornmcntnquecertantibus , poenis in diôta proteftationc contentis eo ipfo lubjacea: ; quas fiqtiidem poenas qnifque dicecefanorum in contrafacicntem, ieucontrafacicntes ftudrflirr.e exequatur : feverius etiam proceflu-

AMNO CHMtSTI •♦st· crMiiruf, fi contemptui qualitas depofcit, icu A requirit.

Item teneatur quilibet dicecefsnorum, Me* tropolitico juri EccleG· Moguntinar fubjcâorem, per totam fuam di«cti® presbyteris milTam cekbraturu injungere, ut interponant Mnam lingularem eolledam, in qua divinum invocetur auxilium, ut matrem noftratn, fan* dam Dei ecvlefiam univerfatem, per pacis ie tranquillitatis incrementa citius couloIctur.

Item teneatur quilibet Dominorum (uffraga* neorum fuper picandis firmiter * fideliter pro* B fequendum Dominum noftram Metropolitanum per patentem iuam literam fen mftrumentutn publicum » figillo cuiuslibet munitum* in oppido Franckeafurdcnfi in feftq. Omnium Saado* rum proxime accedente modi· omnibus terrificare. 'anxS** Christi »♦♦!

Item ut univerfi 8r finguli fufiraganeorum fub* diti prsmiAis tenacius tnhnreant it obediant, poAquam per Dominos Sufraganeos acceptata, 4r gratificata fuerint * ut prstertur placuit, ut omnia ft'fingula pramifia publicentur depudicentur * ne quis per ignorantiam fe audeat a prxtniffis fubtrahete, aut cxcufatc I gs

**ROTHOMAGENSE CONCILIUM

Provinciale anno mccccxlv. indiftionc nona celebratum in minerii archiepifcopalis capella die 15. Decembris fub Radulpho Rouflfclio archiepiicôpo·

Ex iodic? Gotbiiii (burtcl'rtbus txtufo tbfqnt l<xo9 & tmo imprtfjionis & twmne tui luttlui tft : Inflitutoruih fynodalium dioecefis Rothomagenfis in fyiyodo obfervandorum opufculum ab infignibus auctoritate viris compluribus ad torum informationem exaratum.

Htdulfbtu miferti tr- C ebitpifttfut, tni'jtrfs <7 faulu Cbrtft· fiJri-U; ftr tittut rttftrttn ftaviaiitnt ―it ft-ftntti 'itfftfiarh, -vifuiti, ieffurn 17 ttnhtuni, ftlttem (7 (ttrtm i tiomuti Jrfu tttrrjlo.*

CUm ad laudem 8l gloriam omnipotentis femperque viventis Dei hoc in tempore in unum pro provinciali iynodo celebranda convcniifcmus, primum ad ea metito converfi fumus quo totius fpiritualis nollri rdificii fuum fundamentum confpiciunt fidem, line qua iapoflibilc eft placere Deo· Eli enim lumen noftr· peregrinationi· ; quam qui deferunt per tenebras plurimorum errorum vagantur incerti, fallitis obliti, ii eterne promilfionis immemores, à D quibus longe aliena mens omnium Chriftianorum effe debet, ut intelligat in ea fe quifque vivere* qui ad perennem vitam cupit pervenir^ Ab hac quoldam invenimus per ignorantiam ahenos, alios per diverforuen errorum anfradus ' Rlurimos per diverfarum fupetfiitionum Bt apoaliarum varia genera ' it diabolicas inventiones, plurimos etiam per corruptos mores* te innumera vitia, quibus (proh dolor!) totus ferme mundus implicatur. Quo fit ut religio fanda ii immaculata parum 1st cultui & nonori* ita ut miferi homines deducantur in interitu* indeficientibus inferni pcenis cruciandi. Hinceft quod nos velut noilii paltoralis officii exigit ratio talibus morbis eunm adhibere cupientes, E quos decet toto mums mtuits/ (olutos fore, ne quid in ipfius oollie fidei vergat detrimentum, conformiicf ad patrum nofborum facros canones hoc facto apptvbante provinciali concilio ordinamus, 6e precipitous ab omnibus oblervati quae iequuntui.

I

Et primo praecipit & mandat haec fanéla fynodus quod unufquifque fidelis fidem redam quam fanda confitetur ecclefia in concufie reneat

II.

Item damnet omnem fentenpam exro) lentem fe adverfus firrfplicicaiem & dignitatem fidei, &c.

III.

Przterea damnat omnes libellos, feu quofdam traitatus artium magicarum & divinaticarum. Et fuper hoc deinceps folliciti fint ordinarii per fuas diœcefês inquirere fi qui fine tales libri, & ad fe evocare.

IV.

Item ftatuit quod fi quis contra Deum vel aliquem fandiorum fuoium t & maxime beatam virginem linguam in blafphemiam abnegando przfumpferit relaxare, per epifeopum fuum poena muldletur annotata in capitulo* (latuimus. Rubriae de maledicis.

V.

Item prohibet hzc fân&a fynodus, ne quis fier corpus, caput, fimguinem ' aut membra Chrifti, feu virtutes aut fimilia jurare pnefumat. Quod fi quis in hoc fuo creatore fuerit abufus puniatur pcena arbitraria fecundum qualitatem dehfti & affuefaélionem delinquentis

VI.

anno christ:

anno" CHRISTI ‹Mi-

VI.

Item quod li qui inventi fuerint invocatores dxmonum, & de hoc legitime consiCh, quemadmodum fieri folitum efl, publice prxdicentur cum mirra in fignum perpetux tnfamix. Qui fi abjuraverint hujulmodi errorem, port peraélam poenitentiam ad arbitrium diœcefani miiêrtcordircr poterunt relaxait. Si vero contumaciter in fuo errore perlèveraverinr ; fi lint clerici degradari prius perpetuis mancipentur carcet;bus : Si vero Lici, relinquantur curix fr.uliri puniendi. De alus autem fortilegu-, aliis fuperilitiolis puta carminatojibus, & bres'ia ad coli im hominum, &. equorum, feu alibi fufpmdeptibuc, ordinat hxc ianchi ή nodus quod poena jejunii & carcero unitis menfis puniantur pro prima vice. Si sero pericwravcrint, pcena gravion ad arbitriumepHcopicompcfcantur

VII

Item damnat modos illos, qui videntur introduci grana quxflus denominando imagines, utpote, *Nofire Dame de Recouvrante, Xoftre-Dame de Pdtè, de Confidation & de Grace*, &c Nam talia funt occafio fuperlhtionis in multis, quali (it plus in una imagine, quam in alta. A bilibres pana arbitralia compefcantur

VIII.

Item oidinat quod de. cetero non admittantur aliqui ad iacros ordines, nili fmt inflructi exprefk in articulis fidei, prxeeptis de. alogi, facramentis ecclcfix, & quod fciant diftingueie inter peccata & peccata, dc opera mdirieorduc, corporalia ôc fpint uali <, aha prout convenit tanto orditu, prxfcitim fxcularcs beneficiorum curatorum capies.

IX

Item in grande obfequium fidei prxcepir de cetero non admitti ad prxdicandum verbum'Dei ad populum regulares vel fxculares, nifi prius diitrrcdc examinati, & fufticientes reperti per epifeopos, aut eorum vicarios.

X.

Item praecipit ipfa fynodus quod unufquifque parocnianus habeat femcl in anno omnia peccata fua confiteri proprio facerdoti, 0c ad minus in pafcha cuchariftix facramcntum reverenter fufeipere. Juxta decretum, Oητιΐά utriufquc fexus, & fub pcenis in ca contentis.

XI.

Item &, ut honefte ac fandle creatori noftro ierviatur, prohibet hate fandla fynodus ludos, qui facuo^m vulgariter nuncupantur, cum larvatis factebus, & alias inhonefte fieri in eccHiis, aut ccemiteriis; cum tales ludi honeftatem ecdefiaflicam deturpent, omnes & fmgulos qui fecus habere prxfumerenc excommunicationis fententix fubjiciens, ac flatuens, quod fi didli prxfumpcores diflributiones aliquas in eif-
B dem ecdefiis percipere fine foliti, illas per tres menfes fequentes perdant, qux inter alios honeftos choriales dividantur

XII

Item quod pro facris ordinibus minilirandis, & literis inde conficiendis, pro facramento confirmationis, & benedidlionibus veftimentorum, & vaforum cccleha-llicorum nihil recipiatur. Et pro delatione corporis Chrifli indigentibus nihil exigat lator feu minifter, kd pix & laudabiles pa-
C trix confuetudines obfervencur.

XIII.

Item quod collatores fcholarum kholas ipfas peribois xtate, fcientia & moribus probatis committant, & liberaliter ac fine exaCbone concedantur.

Item quod beneficia ecclefiaflica perfbnis iJoncis, & bene mentis tam ex parte patronorum ecclefiaflicorum & laicorum,
D quam collatorum & ordinariorum liberaliter, & abfque ulla illicita paélionc contèrantui, & ad ilia prxfententur

XV. I)

Item quod promovendi ad facros orditws ordinario, aut ab eo deputandis examinatoribus tali tempore fe prxfentent, quod ab illis bene & mature poflint examinari; nec recipiantur aliqui ad ordines ipfos, nifi per examinationem futheientem & debite faitam reperantur xtatis, & qualitatum a-
L liarum quas facri definiunt canone*

XVI.

Item quod ipfi fic promovendi habeant beneficium feu patrimonium, vel titulum verum <& non fidium a fuis parentibus & 7
propinquis fine fraude ; in quo fi qui fuos x
ttores aut promotore» circumvenerint, fuorum fint ordinum exeeutione fufpenfi.

XVII.

XVII

Item inhibet ipTa fynodus qmbufcumque fâcerdotibus ne pro midis per cos celebrandis turpas aliquas padioaes faciant

XVIIL

Item ordinat ipfa fynodus, quod omnes dcrici in fiiis beneficiis juxta eorum fundationem habitibus decentibus refideant. Et prxeipit ecclefiarum parochialium redoribus, quod faltem dominicis diebus, & aliis folemnibus parochianos fuos in fide & moribus inflruant.

XIX.

Item monet eadem fynodus archidiaco* nos imrs archidiaconatus peribnaliter vifilare . volentes quod in ecclefiis quas vifitabunt prxlenti tunc populo verbum Dei explicent , faltem in parochiis folemnibus magis populatis, ac cetera qux fuo incumbunt officio abfque dolo & traude exequatur. Et fi forte de licentia fodis apoftolicr per procuratorem vifitarc pofiint, pro fuis vifitationibus faciendis tales deputent perfonas , qux in omnibus , dc per omnia ipforum archidiaconorum vices debite fuppleant, ut in canon. *Ad bsc^de* officio archidiac. fpedalius declaratur

XX

Item cum ebrietas fit fomentum multorum mslorum & potdfime incentivum libidinis, quod onines, & praefertim ecclefiaftici a crapula & ebrietate mutuaque confuctudine bibendi ad potus xquales ab- D (lineant fub pcena per fuos ordinarios arbitranda , & quod tabernas publicas, & alia loca mhonefta non frequentent, nec in domibus propriis tabernas fimiles faciant.

XXI

Item ordinat ipfa G'n°dus quod fi quis clericus beneficiatus per menfem poft publicationem prarientis ordinationis publicus concubinarius repertus fuerit rigorofc per fuum ordinarium corripiatur . etfi poft alium terminum, qui fibi pro ea abjicienda ftatuetur, non repulerit, ipfo fado frudus beneficiorum fuonim perdat per tres menfes , qui ad utilitatem ipforum beneficiorum applicabuntur Ouam fi abunde retinuerit , omnibus (vtis beneficiis privetur , & alias canonice puniatur. Ceteri autem tam clerici, quam laici fômicatores, & adulteri moneantur ut deinceps contineant : alioquin contra ipfi» procedatur, prout ipforum exegerit culpa.

XXII.

Item inhibçt ipfa fynodus omnibus in fa* eris ordinibus conftitutis, né mulieres ali3uas, nili de illa fine in quibus natu:ale,fœ* us nihil permittit, fxvi criminis fufaieari, fecum teneant. Et quod ipfi fuos fibos aut filias illegitimos in domo iua non habeant, nec cis per eofdcm filios in ecclefu fsrviatur.

XXIII

B Item ftatuit eadem fynodus quod locorum ordinarii moneant fuos ofnciarioe ne nimium faciles fint in conveniendis perfonis fuper exceflibus eis impofitis, & ne cis n» pecuniarum exadione ultra condignum gravent.

XXIV.

Item quod nullus citetur ex officio, nifi ppus aliqualis precedent informatio , qux ofhciali loci oftenfa fuerit, nec excommunicetur aliquis propter contumaciam, nifi in (criptis, aut alias legitime confiiterit quod fuerit citatus .' Et liters excommunicatorix redoribus ecclefiarum infra mcnfeniadtatdius prxfcntentur.

XXV.

Item quia fine periculo animz cum ex-* communicatis communicari noapoteft, prohibet ipfa fynodus omnibus fuis fiibditis, ne cum ckcommunicatis quoquo modo parti-* cipent in cibo, potu, colloquio, aut aliis commerciis. Et in ecclefiis parochialibuxreébores in principio mifiàrum injungant publice quod fi ibi fine excommunicari recedant .

XXVI.

Item prohibet ipfa fynodus quibufeumque perfonis catholicis ne crimine ufurarum fub quacumque palliationc, aut colore fub pœius in jure contentis exerceant, aut committant. Ac fingulis perfonis ecclefiafticis, etiam religiofis, ne mercandis aut negotiis fxcularibus fe implicent . & ne firmarum E aut dominiorum temporalium fint receptores , nifi aliqua jufta caufa per fuos ordinarios cum eis difpenfétur. Et ulterius ecclefiarum parochialium redoribus, qui in fuis ecclefiis refidere, ac de earum frudibus fuftentari poliunt, ne altas ecdefias aut decimas ad firmam redpiant.

XXVII.

Item inhibet omnibus presb\r. :s & clericis, ne fuos contradus in me.c pcifonalibus

λ wwo bus coram tabeUkmt tut finubii judice A‹ ‹ chufti paffcnt, feu jaflui procurent .· & ne fut '**' corpora pntrffiiri fiecniari fubmittane

XXVIII.

Item tacuit tjruodu* quod omne* voluntarii homicide, mutdatora, latrones/publici agricolarotn te peregrinorum fpotatoits, varum infidiatores, violatores, te incendiarii eedefiarum ipfo fefto excommunicationem incurrent. Qyi fi ablque pœn'J trntia te emenda debita, fi potuerint, de«flerint, eodefiafiica careant fepukura. B Pnedpicn* omnibus curatis, te eorum capellanu quod denuntient in fun ecclcfiis hu jufmodi decretum prima dominica cujusli bet menât, & aliis diebus folenwibus.

XXIX

Item cum in ecclefiis cathedralibus & collegiatis, ac aliis pin locis tepe te fiepius noonuDi pro fuis negotiis, te caulis prophanis tractandis , confidendis & decidendis : te alias otiofe , inutiliter te vagabunde conveniant te difeurrant propter quod c fervitium divinum , te termones qui inibi fieri foliti funt in felutem animarum , ad detrimentum quam plurimum impediuntur ; hortatur , monet te praecipit ipfii fynodus omnibus , & lingulis quatenus de cetero a talibus abftineant : alias contra ipfos procedetur', prout juris fuerit te rationis .

XXX.

Item cum in lacratilfima no&e nativitatis domini nollei Jefu Chrifti, qui pro nobis miferis peccatoribus venit in mundum, ' ut nos proprio famuine redimeret, maxime deceat viros Chriftianos falutarihus infiftçre, ac devotos elfe, te ab his abftinere îux minus abducunt a reverentia creatoris. iortatur te monet hate fantea 1}nodus omnes te fingulos quatenus ob reverentiam noftri falvatoris a ludis taxillorum, te ahis inhoneftis abftineant fub poena arbitraria.

XXXI

Item praecipit ipla Ij nodus omnibus eccleliarum reteoribus , eorum vicariis & E aliis quorum interfuerit , quatenus dum religiofi ad fuas ecclefias cum literis ordinariorum caufa pnedicandi accefterint , eos diebus a jure ftatutis requirant , ut tam in fuis praedicationibus , quam conleflionibus de licentia praeditea audiendis, rxhortentur populum ad decimas, te alia jura ecclefiaftica fideliter perfolvenda . Et limiliter ipfis religiofis, ut ita faciant fub poenis ab ipfo jure ftatutis.

XXXU c"

Item inhibet ne clerici pnefertun in facris ordnibus cenfticuti longas te amplas cometas m fuis capuriis deferent, fed breve* te decentes nec fimbrias foderatune habeant fuperius te inferius in fuis tunicis , ,qux nimia loqgitudioe aut brevitate notari puflinc.

XXXIIL

Item ordinat ipfe fynodus quod expleto fervitio divino ponantur rdiquue in locis honeftis, te firmentur ecdeme . Infuper jubetur quod coemeteria a terra prophana diftinguantur

XXXIV.

Item in univerlorum ordinum, quos devota Auguftjni te Beneditei ac riorum fandorum adinvent confident» , te quos humane (alutis xmulus in pium vulneravit parte*, felutaris reparetur mftitutio , fingulique illorum profeflores, qui fub paupertatis . caftitatis te obedientuc votis , aliifque felutaribus inftitutis te domino famulaturo* perpetuo ultronee devoverunt , illorum sternorum fruteuum , quos jugis eorum confequetur obedienria , dulcedine recreantur, ac per devotas ipforum preces, quz profeteo plurimum ex auditione non carent, fubveniatur indigentibus . Praecipit & ordinat eadem fynodus quod in omnibus , te fingulis hujus provincic tam virorum quam mulierum conventualibus locis , in aliquo loco ad hoc idoneo fit una tabula in qua vulgariter, te ad longum annotetur regula quar per profêfiôres iplbrum conventuum profiteri confuevit.

XXXV.

Item ultra capitula quotidiana in ipfis conventualibus locis fieri te celebrari lolita , fingulis diebus Mercurinis quatuor temporum abbates, priores , aut fuperiores ipforum locorum omnes fuos fratresabfentes in hac tam degentes provincia convocent, quam & aliis in locis , ipfis tunc praeten- < tibus per aliqûcm ex prôveteioribus illius legatur ditea regula ; te fi opus lit declaretur te exponatur extenfius.

XXXVI.

Item quod abbates & priores , aut alii fuperiores bujufmodi omnes fuos fubditos te religiofos ad omnia , te lingula in fua regula cdntenta obfervanda per bonas, & farctas exhortationes inducant, rebelles autem per debitas corrcteiones emendent

Item

XXXVΠ. A locorum ordinariorum providentiam atque follicitudinem provideatur. anno CNtim

Item qood ipfi regularei omnia foa con* cilia & capitula juxta eorum regulam flu* dcant firmiter tenere , celebrare & ob> fcrvare.

XXXVIII.

Item quod vifitatores & reformatore locorum paedidiorum in fuarum vifitaôo· sum diicurfo foper flatu & regimine mo» nafleriorum & locorum qua vifitabunt , g ac religioforum in illis decentium moribus & vita , fueque regula debita obfervantia curiofe, prudenter , & fideliter inquirant, ac illos quos for reguIr contemptores efle reperennt per ordinatas in eorum flaturis poenas , aut graviores , fi eorum exegerit contumacia , puniant.

XXXIX.

Item quod ubi abbates, priores , lupe* riorcs, feu reformatores hujufmodi in prr- miflu forent négligentes, aut a fua regula* c fi foriân obfervantia deviarent , flatuit , praecipit & ordinat eadem fynodus quod per

XL.

Pôftremo cum occafione guemrum , quae diutius viguerunt · in hac Rothoma* genfi provincia inter ceteras maxime paflà merit & attrita, pro quarum fedatkxrounc inter principes traâatur fodulius. Hortatur igitur ipTa fynodus in domino cunâos Chrifti fideles , ut pro complemento pads & foederis inter reges & principes pacem ipTam tradlantrs, ac etiam proipero ftafti univerfidis ecdefiae domini noftn regis to* tiufque populi Chriftiani, tam per procef- fiones , quam alias juges & devocas apud Deum velint preces effundere .

A&um 8c datam in feffione publica in capella manerii noftri archiepifcopatis Rothomagenfis fuffragantibua noftris , & capitulis nomis , & ccclcnarum Tuarum per procuratore» ibidem cum pluribus archidiaconis-, abbatibus 9e prioribus , in magno numero congregatis , anno domini millcfimo quadringentchtno quadragefitnoquinto , indiâione nona menfis vero Decembris die decimaqainta , pontificatus fanfljffimi in Chrifto patris 8e domini noftri domini Eugenii divina providentia pape IV. anno dc» cimoquinto.

~ansô CHRISTI '♦♦·· ·* LITERS APOSTOLICÆ *550" CHRISTI ,44<

Henrico fexto Anglorutn regi rnifITr , (ty pro jejunio Qgadragefimtli.

toAtt mijn ieji- n'- ·Mıı»p^r<U, o«nt fMi. mica» kic famemedu.

"E Ugenios cpifl°pu$ fervus fervorum Dei,ca- D I-s riUimo in Chrifto filio Henrico regi Angh« illuftri filutcm & apoftolicam benediâionem Solemniflimarum que a Romano pontifice celebrantur cerimoniarum , altiora aliquando iunt rationes , quaque nedum a vulgo , fed ncc * P<r'ri' palfim intclliguntur . Honeftaturi < atque cclfitudinem tuam munere celebri ali- Je j||o 4 prefati duximus non indignum . Inter multa que jejunii Quadragcfimalis temporibus myfticc facit ecdefia , laetitiam a populo Ifraclitico habitam, quando primum illi potcftas fa&a eft a fervitute in libertatem , atque in patriam redeundi , & fimul fidelibus futute bcatitudinis annunciationem per contemplationem prxfcntcm aliqualiter ante oculos propo- E nere volens, ca dominica die, quam feptimam a Scptuagefima numeramus , primum omnia in divinis officiis gsudii Ixtitiar plena ponit , quod faciliter advcitete poteris, ii verba epiftolie illius dici & fumptum inde miflarutn introitum larar* *Ttrtfthn* , inde Gaaderr *i» l^titi** , f·> *i» trillitit fniftii,* *, ftritiHi»·* al «>feriL»i *cujolttieah -.fflra* , ne cetera percurramus conliderabis. Et quia omnes fatis verba orationefque attendunt , ut tam vulgo quam peritis , · fpirituque ad caelos ereâis , ea communis gratiorquc fieret letiiia, diemipfam fapientiflimi patres pnrdcceflbrcs noftri elegerunt ; tum quia is ieptimus dominice dies , feptimam in qua f*1ui data eft fignificeret etatem j tum etiam ut fidelis populi Quadraeefimalû jejunii afperitas jam ad medium perducta › tempos ali* aualt folatio levaretur j quia in die dominica .omanus pontifex celebraturus , ad ecdefiam pergens 8c rediens ab eadem, auream manu Tub afpeâu populi defert rofam ; eam vero rofam magno mipcâantis educentifque populi comitata atque applaufa, in palatium apoftolicum relatam , confuevit ponufex principi viro , qui tunc in curia, nobilitate , potentatu 9c mentis habet digniorem locum, dono dare ; qui prmceps tanto ornatus munere flr magno etiam cardinalium prelatorumque comitatu ftipatua, urbis plateas vicofque perluftrat, ne fenis, debilitaive, aut alia occupatio prohibere pofStquominus ca 1«titia omnibus fit communia . Hanc autem lastitis , libertatifqne recupuratm fignificationem palam populo faoam , Romanos pontifices ad Iztitise, libertatis 8e *pacu,* aut eoafervandx , aut cum ablata efiet recuperande , digniflimo fimul pnidentiflimoque confilio alos

a *F*rir*, hac Rothornagtnlis. H. b T<ao vero pro mittenda Roia aurea, St decimi, «xtaeadÜ. H.
c Pr» , itaque . H. d Pr, , profati. e F»rr· , oculi, ipitiroqoe. H.

anno I CimisTi conftat , cum ornatos tanto manaro , k tanto cum tropbmo principes ad rei «cdcfiaftk* aut fidei ChriÜan» , tutelam , cnafcsvattaseuMae aat isdUuratioMm provocare vobmomt. Huc nos quatuor noftri temporis , dm* Ruauoo tin, k alium Caftella » quartum Amras* rages , adverfiis infideles Ourifti hoftes hortati gtque ImpeUeie captante· , eo tofis donariam* maner*, ut fi eos verba fuafionefqu* naftr* latis non moverent, (ahem apoftolict maneris qM<km quafi religio incitaret. Qu» proximis temporibus coafiderantes, ** tu* ferenitatis maxima erva no* k Romanam ecclefiam fidem •tque devotionem attendentes, non docens modo fed debitam exiftimavimus te eodem munere decorari t quandoquidem anno proterito a nobis rtquifitus conferte adverfus Tureas Chrifti hoftes pecuniarum ex decimis tuis regni prafidi.». non folum id promittere facilis fuifti, fed armatorum infuper prefidia es pollicitas, quamquam cas ipfsus quam ad te mittimusrofejperamus conndimulqtie partes fore , ut poftqnam tua (ponte proclivis eue confuevsfti, ad Romans ecclefi* adverfus barbaros, pralidia peream roiam » annueris , trahariique ad talia contra **O·.M. di£tot Tureas perficienda qua perpetuam tibi gloriam comparabunt · Si enim ea , quam Dei noftri dono habes » potentia advertus Romane ecdcfiK, A' noftros hoftes viriliter, animofett- A nue atdenaer MÎurges , dignas fuiflè videberis dono rof·, cujus figwificatio alias etiam præter fiqpadiftas'habct proprietates ; quia par colorow caritas K boat rolaota» c&cfaidi , it per inert* t*l cxpedUtu faiclas ab ·* qui accipit ttpeftaatur . Nec judicet quifpiam a nobis ad tuam ppriuaGont* efic coofioa, am in RoaMAoatm pontifia** Boauaacatia illud obfervandam foro tradatur , ut res Roamaoraai » a quo Roauaa ccclcfia debitum (caper expeftat pevfidiaot, nulla alia die. qua* pevdi&adoaaiaica i dr poft datam hojurmodi roiam coronetur , a cujus rof» proprietatibus , five illatu ipfe , fire alius habuerit admoneatur « b pr*h_ dii* rebus ccilcü* 8t populi Chriftiani cum ci- * ntatc, jocunditatc, it plenaria exacutione prarftandi. Cum itaque ad pmictu tt mittamus ad tuum illud regnum dilcâum filium aaagiftrum Lodovicum de Cardona cubicularium dr nuncium noltrum, ut decimas anno pnetcrito , fupradidoium 1 urcarum caufa impofitas cxigat , ferenitatem tuatn in domino exhortamur atque requirimur , ut f>«ore* ad id nece&rios preftari facias j & tua infuper celfitudo cogitare incipiat alia pnefid , qu* nobis in tanta expeditione difponas ferte , Dat* Rom* apud lanâutn Petrum at anno incarnationis 1446. odavo Kalcndarum 3*lw pontificatus noftri anno id·. '"jsssr CfflUrn u«e. rH(eau. tC

REFORMATIONES CLERI DIOECESIS LEODIENSIS

Anno domini MCCCCXLVL tempore Euçenii IV. per reverendum patrem dominum Joannem epiicopum Leodietuetn üΛχ , & pei capitulum majus Leodicnfc figillatae . ac poftm per Nicolaum V. approbate .

Uni-vtrfii fri/tutt fatntn -vifurit Jt* nniitnrh Dn fttttu tfifafnt Lttditnfii Jdnttnt in damino jittcertmi.* C

Quamvis bonr uiimoiii Adulphtr epifeopus I.wdienfij , pirdcccilbr nollcr , ad extirpandum officunotum curia: nolhx , nec non urnalium venerabilium virorutn , prepoli- • t' · capituli . ' archiepikopimim noftrorutn wAau.» I.aodianiiuin iplac curias liquentium, abufus &: *·*·· escelTiu . quxdam utilia ftatuta condiderit , qnudain fcilicet anno domini millefimo trecente&mn tiigefunok ptimo . menfis Septembris , die vigeiimaoftava : qurdam autem anno eodem , fed nicnltt Oftubris dic feptima ; alia quadam nnno a oati»itu'<- em^rrn domini millefimo treccnUlino quaUragclimotertio , sncnlis Julii die mma I &r illa mandaverit tub certis poenis in eildem adiedis inviolabiliter oblervari. Illa tamen uiiiuequaqiicobiirvata mnitunt: und* gravamina funt «duita nnftris fubditisgrai lora . Ideo ronimdctn iubditorum incommodis obviarr votr.ntc» I illa ftatuta & alia iynodalia pei pradeceffoiei nolbos edita , ac per nos noviter cum ahquibus additionibus innovata, falvit tamen infra scriptis ftatntis , de didi noftri capituli confilio & confenfu . innovamus , & de novo conlirmamut , prreipientes audoritate nofba diftridius, & in virtute fanda obedientir , &. fub pomis in illis expreflis, diligentius ab omnibus obfervari ; qusrdam autem confideratione venerabilium majori» & iccundariarum ccdefiarum noftrarum Leodienfium › capitulorum ac cleri tsoitiaium civitatis & direcciu Leodienfis, de memorati noftri capituli majorisconfilio & confenfu , ftatuentes.

In primis fiquidem ftatuimus , quod licentia teftandi alicui presbytero feu beneficiato per litcras fub figillo officialitatis curir Leodienfis concéda non expiret pri cefiusn vel deceflutn illius enifeopi . cujus tempore concerta fuit j fed perpetuo 1st firma & valida.

Item fi contingit figilliferum vel officialem forsneum apponere manus ad bona mobilia alicuius presbyteri ve! alterius bénéficiât! , ab intonato feu ubfquc hccntia teftandi defiinfti , conficiatur de ilii» bonis ftatim & fideliter inventarium . k quod evequiis k debitis folu- D tis lupcicrcverit , cedat diljpofitioni noftr* convertendum prout nobis vifum fuerit expediri

Item quod de cetero pro abicntia iniia leftum fandi Ægidii petenda non recipiatur ultra quam vicclsmus denarius valoris annui beneficiorum , dedudis realibus oneribus . Et ut de beneficii , de quo abicntia petetur , vero valorc notitia , redore petente , certius habeatur, volumus notnum eamdem juramento redoium & virorum fide dignorum coram illo , a quo petetur abicntia , vel certo commi(fario in loco beneficii ad hoc dando , k nullatenus dari denegando , docere pofle k debere I Provifo in hoc , quod dido femet officiali vel fi- E gillifero Leodienfi modo pnrmiflb , feu aichidiacono , fuove vicario , non ardetur talis docens , abfquc legitima caufa , valorem eumdem

AWVO aum dm faorodario deducere val docere. fed nterque pnHarorem prodidtoro* fit coatantoa docwmcnto cor*· altero tpfanwa fideliter fado , BÜ firuft» beneficii hmufmodi aagumtentw vel diminuantur . Qposlque pro placet cujuf«amque beneficii conti › qaaatkùaaqwc valori· , ultra tua fastum veto· t bciréficii veto Boa conti, ultra quatuor groflôs veteres › .qui· fabfafaintur , de cento boo redroaatar quovis modo . Votants tamen le Manda·» , pro placet inforo· bénéficiera· fldiMu recipi , fecundam fra&uum tenuitatem.

V

Ite· in abfcotû pro placet etlan conjuaAim pro regiftrationibus tarn per tigillitatim noftrum « qua· arcbidiaconos ecdefce noftrn Leodicnfis non recipiantur amodo ultra nuam duo groffi antiqui, quorum duodecim valebunt fioremua Rhenenfem Ac unum dimidium ftufetum bonum . Quales etiam grolios folvi volumus io abfentia Ar regiftrationibus , & quod nihil, quoad abfentet , capiatur feu tcciplaiur abufive·

Item , quia diaconi, leu vicedecani Ac capitula fecundariaram eccleliamm noftrarum Leodienfium . haâcnus plus unera . vexationes *tt* labores nobifetttn , Ac cum venerabili capitulo noftro EeodienG , pro libertate ccclefiaftica lesvandi At pro refiftentia injuriaium , oppreflionum Ac graramininn (proh dolor) clero noftro tam infra civitatem , quam extra , diveritmode Ac plures retroaftis temporibus obvenerant , Ac in dies obveniunt , fubire habuerant Ac habent , dum talia vel fimilia occurrunt : idcirco iplis dominis decanis feu vicedccanit Ac capitulis fecundariarum ecclefiarum noftrarum Leodieaûum pratadarum , gratiofe indulgentes , ordinamus Ac ftatuimus , ut inantea nullus ligillifer softer pro tempore « aut aliquis archidiaconorum , uve vicarius eoramdem › decanus feu vicedecanus Chriftianitatum feu conciliorum quorumcumque , aut alius prelatus quicumque noftraram civitatis Ac diacelis Leodienfis , alicui canonico prebendato noftrarum ccclcfiarum fecundarium Leodicnlium prrtaAarutn , Ac relidenti in eifdem , feu aliqua ipûtutn, Ac extra eafdcm beneficium vel officium , feu beneficia vel ofiicia noftrc diacefis , curatam vel non curatum , aut curata vel non curata obtinenti . licentiam abriTendi , feuAufquc ad nos vel noftram difpolitionem , Ac ad prelates urediftos feu aliquem ioforum i-aUoneabfentur nujuf •odi foedantes · levandi Ac habendi ac faciendi illis vel illis laudabiliter in divinis defervire deneget . Sed concedere debeat unicuique canonico relidenti . ut praefertur , petenti & competentem taxam iuxn aiticulum five pundum lrctadum , dc io. donario lingulis annis infra ¢ ante fcftun beati l.imberti martyris offerenti : bortintes orn us λ' lingulos decanos feu vicedteanos , *8i* capitula omnium & fihguhrum ecctefiaram noftrarum collegiataram , extra civitatem Lcodienfem &r infra dioccelim noftram confiftentium , ut ipli & eorum iinguli fe favorabiliter in pratmilhs cum canonicis relidentes in aliqua fecundariarum ecclefiaram noftrarum pretaaaram fe conforment . Et abfentiam nulli ipforum prolatorum & canonicorum relidentium illam petenti denegent *t* fcituri , quod fi facere recufaverint . quod abfit , non gaudebunt neque h uentur nofttis prsfentibus otdiiutiooibu* ftvtfftxtutis.

Item inhibepsus , ne de cetero fiuôus bene-

A firioram , In quibus re&oroi rarus pariboalitcr rofidrat , fob fido colore , quafi ipfi fiat abfentes , aliquatenus arreftmtvr . Nas ad*··©-ni· reAoribus qui abfentet font cusn licenti* fuorum prstlatoraai , hujufmodi licenHam dare debent, dum beneficia hujufmodi alias laudabfliter o&cientur, prout debent. Quodqmofifeciaa. icientar vol ignoranter fecus coutbent attentari t CMapesta veritate , ûraMnarie Moi fia· aliqM dÜBralut· arreftn· tollat . Et fi fcriaa eoam talm redtore· vel ejus procuratore· » aut ali·· habentem reufau ab eo , occafioa· hujufmodi arreftt quomadolibet fiserit pro «·-tomacla * vel alias procrifum ad exroamuni carionem , fofjMafitMC· vel interdii·· » ab-

B folutio fio· dtKcuftate impendatur . Et pro revocatio·· arrefti atque abfolatiooe hafefsskodi , Ar pro figno five pro fiaillo nihil redpiotwr . Sed Utera feror hujalmodi revocation· feu abiblatioro coatofta , gratis per notari·· ad alia deputatos figneotur , At per eus ad quos Ipedst figahre » gratis figillaotor . Et inUiper *ü* contineat colle&oscm truftuu· vel beneficiorum abfeotis vel procuratote· negedoro· curia propter injeftum aneftum vel Injuftm cenforam hujufmodi condemnari la evpcnfis i prsecipimus illas ftatim folvi, vel in judicio deponi ad opus illius, Cui crdem expcnfi· fic adjudicatas fuerint.

Item ftatuimus , ut nullus collcftor fra&aum

C beneficiorum , quorum redore» fine licentia funt abfentes , admittatur ad exercendum bujultnodi officium in judicio vel extra, oifi prius juraverit quod non procurabit aliquos trades aliquorum beneficiorum , in quibus redores eorum pcrfunaliter relident , fub fido colore predido aliquatenus arreftari I nifi prius illo redone debite in piopria perfona vei In loco beneficii vocato , judex ad arreftatlonem humimodi ex aliqua rationabili taufa , quam innujuftnodi decreto expnmi volumm , judicialiter decreverit procedendum . Et etiam nifi idem colledor jmaverit , quod beneficiis ematis * non curatis , quorum fruAu> colligere fibicommilf.iin tft , feu committerur , debite Ar lauda-

D biliter faciat dclerviri : & qued folvet jura eorum . onera etiam rcalia fupportabit : Ac 3uoJ li bona eotumdem propter luum detcAum iminuantur , ipfe damnum plenarie refancn t abfque fraude.

Item ftatuimus , quod fi licentia abefiesadi r ecedat arreftatioaem antedidam , coUador udtium pradidorum pro anoftatioae *, fan pro litteris* , nihil pereiniet . Si vero licentia hujulmodi arreftationcm rabfeqaatur , tunc pec hoc volumus arreftum efle fnolatum . Et colledor , fi pnefeni fit , vel fubcolledor , duos dumtaxat grotlos percipiet: alioquin, fi abfens fuerit, ad opus ejus , ligillifero ve) vicario archidiaconi , qai arreftum pofuit , pro arrefta-

Π tione feu pro literis nihil jereipiet ; dummodo tantumdem cxpofuoeit , *ž* arreftum non faerit premature politam , in prompta falvi proripimur . Sed fi propter loci diftantiam plus usoruerit , hoc ffk in arbitrio judicis.

Item de fynoda celebranda , Ac de excefibus fynodalibus ac exammatione Ac inftitutione procuratorum fifcalium , nec non de falario Ar feripturis fententiarioram , articulatorum , copiatoram , notariorum , procuratorum quonsmcumque , fifcalium Ac non fifcalium , curia· noftras Ac aliorum roselatorum frequentandum , nec non de his qui cedere volunt bonis propter

ÂXmS CMtfK *.*.

PAU·

AWO CmuTri «♦♦·> fwipcrtatcm , fervetur A' fiat , prout in (Utuüs ipnodalibus, aut curi· Leodicafis , nec non modificatioaffias tempore boae memori· domi* ni Adulphi quondam epifcopi Lcodienfis fa- Ais , atque oro* *a ?*cc Tungrenfi Ar aliunde ordinatum eA Ar provifum j Cairo quod articu* lator non debeat contra unam perfonam fupcr dtverfis eucffibus facere diverfos five piarer pro* cefiut , nifi judex «x fpcciali caufa decreverit hoc cflc faciendum . Et ftct contentu· pro rcfponfionibus Ac juramento ad articulo· * fi in cifdem fit unicus dumtaxat excefius » falario , prout illis provifum eft in ftatutis Ac aliis pnetaâis . Et fi fuerint plures excefius in cifdem aniculis * fit contentus recipere & habere , prout judex juxta quantitatem fcripturarum , B A· refponlionum ad eofdcm decreverit recipiendum vel folvendum .

Item fi citatus ex officio ad curiam noftram Leodicnfcm , vel alicujas archidiaconorum , refponfutus fupcr exceflu quocumque fuerit propter fuam contumaciam excommunicatur , ftituitnus ut hujufmodi contumax de cetero ultra fumntam feu valorem lex groflbrum Turonenfium ; fi vero presbyter , n. groflbrum , pro lua contumacia non pledetur . Si vero quis ad cttjufcumque inftantiam per annum A· amplius excommunicationi· fententiam animo fuftinuciit indurato , arbitrio judicis pledetur . Et eo mediante , cuilibet tali iua abfolutio gratis fignetur , &' pro duobus groflis , prout de illis provifum eft , figilletur . Et idem volumus obfervati per quotcumque judices nolit· Jiacelis , etiam audoiitatc apoftolica fungentes.

Item ftatuimus , quod pro lententia diffiiitiva fcu intcrlocutoru , negotio finena imponente , lignanda & figilknda , non recipiatur nitra vigeltmum denarium condemnationis vel abfolutionis . Pro interlocutoria autem lignanda Ac figillanda , que vim non habet diffinitive fententis , non recipiantur ultra duo gtoffi.

Item circa procuratores negotiorum flatuimus , quod de cetero non lint in curia noftii officialis nifi quindecim procuratores negotiorum curic ejufdem , prêter colledores; A' quod in qualibet curiarum prxpoliti A archidiaconontm , non fit nili unus . Et lint illi probi , difereti A· fideles Latinum congrue loqui icientes , non presbyteri , tabelliones publici , notariats officium in aliqua curiarum przdidarum exercentes , non infames , homicide , publici adulteri , manifefti ufurarii > vel laici, &: colledores ftuduum beneficiorum vacantium vel abicnuutn , hnt presbyteri , aut bone fidei homines .

Item llatuimus , quod nullus eorum fit figillifer , archidiaconus vel notarius illius curi· , cujus iple eft negotiorum procurator ordinatus , led lint in lingulis curiis lingula officia diftinda . Et lit unufquifque contentus E fuo officio.

Item cum in literis cbientir ab aliquo beneficio ner officialem nolltum A' archidiaconos conceaend· exprimitur pcilona illi defervitura , cum claufnla , una cum alio vel aliis beneficiis , nolumus quod talis defervitor pro licentia hujufmodi quidqtiam folvat , ex quo in hoc cafu cft ei licentia ad hoc conccfla .

Item , ftatuimus , quod nullus de cetero citetur ad curiam I.codienftm , icti archidiaconorum , itiper luis exccftibus rciponiuius ,

A nifi cum citatorio mittantur etiam articuli continentes cxccflus hujufmodi , vel faltem , nifi in iplo citatorio cxcclfus fint taliter expreffi , quod citatus poflit plene inftrui fupcr quibus ipfc in judicio convenitur · anno " CHRisi t u»·.

Item inhibemus , ne citatu* aliquis audoritate ordinaria , vel noftri confcrvatoris apoftolici › ad civitatem Leodicnfcm pro fua caula agenda , vd defendenda , ac legitime profe2uenda veniens , vel inde recedens , aut in ea omicilium fovens , Ar juri ftaie paratus , de cetero recipiatur , vel incarceretur , aut in carcere detineatur , nifi crimen in jure confeflus , aut in crimine comptehenfus fuciit fcu de eo conviâus . Et fi contingat aliquem talem vel quemcumque alium , in crimine non deprehenium , non convi&iim detineri , illi dentur atticuli celeriter & expedite : quod nifi fadutn fuerit , volumus A' mandamus incontinenti fub cautione , quam judex dccicverit , emitti . Et Erohibemus ne aliquis in dicecefi Leodienfi cneficiatu* , Ar in fuo beneficio relidens , pro quocumque crimine fibi impofito capiatur , vel etiam nudus fui beneficii arreftentur , nili (ut prrmittitur) convidus , aut ialtem defuper prius debite citatus fuerit , ac cotnparcre A' juri flare non curaverit , vel de ejus fuga verifimiliter timeatur , aut crimen hujuimodi cxccutionem iu perfonam requireret .

C Item quod de cetero executioner literarunt monitoriatirm , que impetrantur fupcr contumacia judicato vel recognito , teneantur judici qui illas concellit modum *8e* formant atque diem Ar horam iuc exeeutionis , una cum fpeciali ddignatione perfonarum , in quas hujuimodi literas funt exeeuti , referibere in fine earumdem litcranim , vel per tranlfixam , fuamqae reicripiionem tigillo proprio A' notorio › quo uti conlucverunt , communire.

Item juii communi &· pnedeceflorum noilrortnn ftatutis & ordinationibus innitenter , dilride prohibemus , ne pro rclignatione beneficiorum admittenda , &· pro inftitutionc & adinifiione ad beneficia , qnidquam recipiatur, etiam quocumque coloic quzlito . Nihilo minus tamen pro fciiptuta , ligno Ac (igillo trium proclamationum , ante inftitutionem feu admiiltonem ficti coniuetotum , fex grolli , Ar pro inftitutionc feu admilftone , fcuptura , figno A* figillo , duodecim grofii : A' pro audientia unus groflus , recipi potciunt , & non ultra : Per qu· tamen non intendimus tollere tusqurfitum per antiquitatem temporis , arcnidiaconis & prrlatis aliis , habentibus compofitioncm de oiftava parte fruduum beneficii vel *officii* , ad quod quis admittitur , fecundum tamen verum valorem didi beneficii vel officii tempore adtniflionis hujufmodi : neque· inLingere confuctudinetn laudabilem archiaiaconorum Ac prselaiotum , minus pro prarmiffis aut aliquo praemiflorum recipere coniuetorutn . Quam praecipimus iit luo flatu irrefragabiliter ofefervari .

Item circa vilitationcs , quas archidiaconi faciunt per ic vel per fuos vicarios , ftatuimus quod ipli vifitatores in his taliter fe habeant » quod nihil contra canonicas fandiones , five ftnodales conftitutiones aliquatenus faciant , fcu fieri etiam permittant ; fed his dumtaxat qu· cis licita funt lint contenti : nihil penitus emulitatis , (eu procurationis nomine , a provilionibus menf· fandi Spiritus , aut fabri-

ANNO CHR1ST! brice , altaearifticis appendiciis non feparatis , feu fialibas , ecclefiarum capellis , aut etiam hofritaltbus , recipiendo . Et quod ut melius oblcrvctur , volumus vifitatores apoftolica foriitaa auâocitate committendos , ad hoc per eorum adftringi juramenta , in capitulo noftro Lcodienfi pneftanda . Et fi fecus in aliquo fieri contigerit , volumus hoc nobis , aut diAo capitulo noftro majori fideliter & quantocius nuntiari , ut quod reparandum fuerit debite reparetur . Et ulterius , quod deinceps vifitationci per procuratores nequaquam admittantur , vel fiant etiam auAorttarc apoftolica , nifi mandata five litem apoftolicae debite obtinenda prius per nos epilco{>um prafatum , fc noftrum venerabile canituum , aut faltem per ipfumnoftrum capitulum, vifr , examinata fc admifts fuerint fufficienter *it* deliberate.

Item fi contingat reum de exceflu aliquo , propter quem fuerit ex officio vel ad inftantiam partis traAus in caulam , componere ante lnis conteftationem , vel poftquam aut antequam in caula fit juratum , nullus notarius in caufa hujufmodi , five procurator , aliquid ab eodem reo fuoque procuratore exigere prefumat rattone alicujus juiamenti , quod nondum in ipfa caufa praftitum eft , videlicet ut non recipiat notarius aliquid pro juramento calumnia vel alio juramento , quod non fuit in caufa praftitutn . Nec taper articulatis advetius eum pernitendam recipere vel componere volentem ad jurandum compellat . Si tamen aliqua de articulatis advertas eum pornitentiam petens vel compofitionem negaverit , intentionis noftra eft -, quod refpondeat medio juramento calumniaante petnitentiam injungendam , vel compofitionem flendam .

Item quia nimis indiferete quamplures literas , qu* dicuntur flaturorum , fc potillime per quas mandatur cellari a divinis , percepimus a curia noftra Lcodienfi emanatio , flatuimus quod de cetero liters , quae dicuntur ftatutorum . *lc* potillime per quas mandatur reflari a divinis , didentur per aliquem , fcu aliquos noftra curie praedicte , expertum , feu expertos , praAicum , feu praâicos , *it* ligneto officialitatis per noftrum officialem , fi rationabiles fc jure vel flatuto bene fundate tînt , in ipfarum capite muniantur , priufquam figillcntur .

Item ftatuimus , quod fi canonice intranti fc pacifice poffidenti per biennium , auâoritate apoftolica legati vel ordinaria beneficium ecclefiafticum quodcumqtic litem in futuiumfupet eodem beneficio moveti contingat, fruâus ejuidem beneficii nullatenus ex eo capite , quod beneficium eft litigiofutn , vel quod occatione beneficii lis moveatur , illi fubtrahantur vel arleftentur ; fed eo cafu ipfe illos perciperet cum ex integritate , qua eos perciperet , fi fuper hujufmodi beneficio vel ejus occatione lis mota non effet , nifi fubtraâionem vel arreftationem hujufmodi , mediante judicis competentis judiciali decreto , ex aliqua rationabili cauta fieri contingat . Volumus autem quod talipotlclTori , cui taper beneficio iis eft mota , non denegetur abfentia , fi ex legitima caufa fe vo'luerit abfentare.

Item ftatuimus , ut nullus de cetero fist officialis noftri , feu alicujus ar:hidiaconorum przdiâorum officialis forincus , nifi fit presbyter vel dericua vite laudabilis It honefta converfatioais , qui hujufmodi cxcrccat laudabiliter & honefte, Et iu quolibet concilio non lit nifi «nui officulis fbrancus , le unus archidiaconus forancus , conciliis.GcldrcoGbus propter fai latitudinem , nec non Tungreafi-tMU , Trajcâenfibus , fc fanât Tradonis » propter idionutum diverfitatem dumtaxat exceptis.

Item quia cognovimus quoidam clericos , (eu oftciales focaneos , aliquando taper matrimoniis feu fponfalibui conuaAis partes contra hujulmodi matrunonium ieu fponfalia opponentes coacordafle , It aliquando compotitionem cum illis iniiffe , fc pecunias ea de caufa recepifle . ut de cetero periculis animaram obvietur , inhibemus omnibus noftris tabditis , ne taper oppolitionibus faâis contra matrimonium ieu frontalia contraAum feu contraâa , concordiam aliquam faciant fcu tra&enc , componive ieu concordari five traAari procurent : ne etiam aliquis hujufmodi compotitionibus , concordiis , traftatibus interefle prsfumat . Sed taper hujufmodi matrimoniis , ipoafalibus fc oppolitionibus espeftetur lententia judicis competentis.

[Ite]m inhibemus , ne litem in aliqua curia prxdidarum habendam in civitate Leodicnfi ad caufam ipfam procuratorem legitime coaftitutum vel fuoftitutum aliquis citare feu citari facere prefumat ad aliquem aAum , leu ad aliquos aâus did· caufa , nWt de fpeciali It exprelfo mandato judicis ex aliqua rationsbili caula hoc proceflcrit.

Item etiam inhibemur , ne in aliqua caufa notarius aliquis refpoofiones faciendas * ad propolitiones five teftes producendos audiat , recipiat , vel examinet extra curiam noftram, nifi judex caufa illi prafeati vef abfenti notario hoc expreffe commiferit.

Item prohibemus » quod nequaquam uni presbytero committatur defervituia duarum ecclcfiarum parochialium non condependentium , abfque evidenti neceffitate . Et fi contingat ex tali neceflîtate uni presbytero deferrituram talium duarum ecclefiarum parochialium committi , nolumus tamen , quod talis presbyter bir celebret in dic abfque noftra licentia ipeciali» cum id in jure prohibeatur . Habentes autem plura beneficia , *it* iiiis firnut defervientes » propterea non vexentur , nec quidquam ab eis exigatur vel recipiatur , dummodo oneri ipforutn poflint fatisfacere , fc fatisfaciant cum effedu .

Item quod curato refidenti in cura fua, & obtento placet coadjutoris, fi medio tempore decellerit , teftataento per eum condito de licentia noftra illud non expiret per mortem di&i curati : fed durabit ufque ad reftum beati Joannis Baptiftc mortem pnediâam immediate fubfequens .

Item fimiliter de curato abfente , de noftra *it* aliorum pralatorum licentia , *tk* teftamento per eum de eadem noftra licentia condito, placet pro defervitote fuo obtentum , per mortem ejufdcm abfentis curati non expiret , fed durabit , ut fupra.

Item volumus , ftatuimus *it* ordinamus, quod nemini petenti licentiam, fruâus fui aharis competentes non habenti ponendi *it* convertendi in augmentum hujufmodi fui beneficii vel altaris , per noftrum officialem fc figilliferum aut archidiaconos feu vicarios fuos przdiâos denegetur.

Pio-

ANNO CHILISTI •♦4«. Provifo , quod fru&us levans -» augmentum converten» , ipfi altari faciat debite in divinis deferviri . Et poft lapfum temporis libi ad hoc iadulti competam iode reddere teneatur . Et placet defervitor» fibi in hae parte gratis concedatur ·

Item fi contingat deincep· aliquem presbyterum curatum , vel alium qucmcumoue bcoeficiatum , propter exacutionem mandatorum ecclefiafticorum minas Se metum fnftinere * propter quas non audet in beneficio aut loco relidere « volumus Be mandamus tali presbytero licentiam abefiendi ab hnjofmodi fuo beneficio gratis concedi , metu ipib durante . Et nihilo minus per judicem » a quo mandata emanaverunt , fibi de erpenfis neceflariis , honeftate iervata , pro eodem tempore debite provideri.

Item inhibemus , ne Je cetero aliquis fit judex Se figillifer nofter , feu vicarius A- componens in eadem curia iitnul & femel, Quodque nullus conjugatus fit officialis aut figillifet nofter , vicariufve alicujus archidiaconoram , aut judex alicujus curiarum prardiâarum .

Item inhibemus , ne decani Chriftianitatum fub colore vifitatiotiis fiâo , vel illius temifiione , recipiant de fuis quartis capellis pecunias annuas , nifi perfonaliter vtfitavciint , Bc cum effeôu. Et tunc ftent contenti quarta parte il-
ÎM*2<1 · lius , quod archidtaconis pro * integre ecclefir vifitatione debetur . Et idem volumus obfervari io folutione obionii &r cathcdratici ipfarum quartarum capellarum didis decanit facienda . Et nihilo minus refideant ipfi decani quilibet in fuo concilio , nifi fuerit officialis › ugilltfer , aut protonotarius nofter, aut locum tenens alterius eorumdem. Salvifque privilegiis ppoftolicis , vel nifi cum eis per nos aut noftros fuperiores fuerit difpcnlatum .

Item ftatuimus, ut iidem decani rurales in folutione abfentiarom Se placet , de fuis quartis capellis , ac etiam in proclamatione Se admiffione ad eaidem, & oaava parte fruduutn fint contenti, Bc illis utantur ficut figilliferb atehidiaconi·

Item prohibemus ne figillifet nofter Leodienfis , aut aliquis alius , pro deliberatione iacri chrifmatis, olei iacri, aut olei infirmorum , in civitate noftra Leodienfi decanis Chriftianitatum noftrr dicecefis in hebdomada pcenitentiali deliberati (olitorum , neque ipfi decani pro miniftratione hujufmodi (aeramentorum confratribus fuonim conciliorum facienda quidquam recipiant vel exigant , contra vel prxter tenorem ftatutorem lynodahum , (cd abique extorfione alicujus pecunir, five fub colore ex pen larum aut alias quomodocumque , illa expedite deliberent, cum ad hoc ex debito fuorum officiorum obligentur .

Item prohibemus , ne hujnfmod» (aeramenta detineantur per noftrum ligillifcnim , aut quemcumque alium , neque etiam eorum deliberatio denegetur alicui propter deportationem autexccutionem quorumcumque mandatorum ecdefiafticorum abfque decreto noftri officialis fpeciali .

Item quamquam archidiaconi A' decani Cbiiftianitatum audientiam & cognitionem (.aularum coram cis intentatum committere valeant , tamen ut ipfi fuperioris junididionem & auctoritatem non defraudent , inhibemus ne dccifionem & dtffinitivam fententum ipfarum committere preiumant quoquo modo . Et fimilitcrm-

A hibernus officiali curie noftre Leodienfis , ne caiifas per viam appellationis ad cum dévolutas , aliquatenus committçre prefumat · Et ne caulas alias per viam limplicts querela: coram eo intentatas , ultra (ernei commirtere prarfumat decidendas. annq-“ Chr ist i >44».

Item in fadis pnrfentationum ad facros ordines ftatuimus Se ordinamus , quod pro prr-(entationc ad quemlibet facrutn ordinem non recipiantur ultra , nifi fex grofli , quales preferibuntar in quarto punâo , five articulo , ab initio computando , pro fcriptura , figno A' tigillo in univerfo .

Item ftatuimus , quod de cetero curatus refcribens fuis temporibus decanis , feu vicedccanis alterius conciliorum noftre ditxccfis , prout B moris eft , debet femel dumtaxat tn anno , Se non amplius , referibere nomina Se cognomina beneficiorum curatorum & non curatorum , ac officiorum infra parochiam fuam confidentium, una cum annuo valore beneficiorum vel officiorum hujufmodi juxta communem «ftimat ionem , vel prout melius fcivent , ac nominibus ac cognominibus redorum eorumdem relidentium atque abfentium ab cifdcrn , Se dclervitorum eorumdem , Se excommunicatorum per annum & amplius . Et item lie referibens , non dçbet cx officio citari fuper ulteriori reicriptione facienda .

Item ftatuimus Se ordinamus , quod nullus C presbyter luper incontinentiis citetur , nili mulier nominata in citatorio , cum qua dicitur incontinens , fit primo ad (anctam fynodum provocata . Volumus tamen , quod in eventum , in quem fynodus in loco domicilii ejufdcm mulieris non fuerit celebrata , vel talis mulier per dolum, fraudem , five timorem fcabinorum lynodalium fit negle&a , Se infynodo non provocata, Se de hoc procurator fifcalis inquirere voluerit, hoc licite facere potent.

Item quia parum cftftatuta condere , nifi debitis pcenis vallentur , ftatuimus & ordinamus, quod omnes officiales, figilliferi, notarii, procuratores negotiorum diotarum curiarum Se clerici toranei qui nunc (unt vel erunt , hvc fta-D tuta pro pofle fuo A' bona fide , quantum in eis erit , oblcrrent . Si quu autem officialis , ligillifer , aut notatius, aut clericus foraneus, officialis noftri vel atchidiaconorum przdiâotum , aut procurator quicutnquc fcienter dicta , ftatuta , vd eorum aliqua przfumplerit violare, volumus A' ordinamus quod talis impendatur ab exercitio officii ad (ex mcnles A ultra , prout fuo judici in ea pane vidcbiiir expedire ; Se alias arbitrio judicis ejtiidrm puniatur , prout hoc meruerit protervitas delinquentis .

item præcipimus omnibus judicibus , ligilliferis , officialibus , advocatis , procuratoribus negotiorum didatum curiarum, clericis forancis E officialis noftr» Se archidiaconorutn , nec non decanis conciliorum pirdiâorum , aut eorum vicegerentibus fub pcena excommunicationis , quod quilibet ipforum , infu meniem poft prrfentium publicationem , copiam ftatutonim ipforum habeat , ne fuper illis ignorantiam aliquam valeat allegate . Et quod ipfi decani, sci eorum viccgeicntcs reâoribus eccleliarum fui concilii ea publicent , A· ipfi reâotes eorum copiam recipiant quantocitius poterunt . Et fi aliquos violatores leu tranfgreiiores eorumdemftatutonim , vel aliquos fallarios vel abuiores litcrarum apoftolicanim vel delegatorum judicum,

feu

ANNO CHRISTI

feu curie officialis noftri capituli, vel archidiaconorum prrdiftorum, vel fuper hoc diffamatum fcivcnnt, invenerint, vel perceperint, illorum nomina vel exceffus officiali noftro, prout ftatuta fynodalia praecipiunt, denuntient, vel rcicribant Verum quoniam omnia premifla per nos ordinata A' ftatuta funt dumtaxat propter abufus repellendos, & in melius reformandos, non intendimus per ea jur ifdtdionibus noftris per nos & per noftros officiales curis noftrz juratos, aut archidiaconotum ecclefie noftras Lcodienfis Ar aliorum pr.rlatoruni in aliquo derogare, falvis femper oidinationibus & llatuns noftris fupraferiptis, in luo robots* pci man furis. In quorum omnium teftimonium ligilluna noflrum uni cum iigilîo diâi no- (bi capituli appofuimus.

anno CHF1ST! »44<·

Et nos capitulum l-codienfc prrdidum › m fignum conlilii &r confenfus noftri fuper 8c in prenutlii datorum, &' ut ftatuta 8e alia pr«tnifla robur obtineant perpetue firmitatis, figilium noftruin, una cum figillo didi reverendi patris domini cpiicopi Lcodienfis praedi ftt, his literis ftatutis duximus apponendum. Datum anno a nativitate domini 1446. mentis Junii dic 4.

Et funt prrdidr reformationes confirmate per S. I). N. Nicolaum papam V. anno incarnationis dominice 1451. ivil- Kalendas Novembris, pontificatus fui anno quinto.

V I NICOLAI
A P Æ V,

Ni^bu» ψ·" Ir"po· urtuІ.'U*

'^TICOLAUS, Thomas antea, Luca- B xN nus, patre medico natus, pudic Nonas Mart ii anno «447· eft clcdus, cum antea cardinale, rugaflet, ut ecclclix Dei maturius conquièrent I Nicolai nomen, ad memoriam Nicolai cardinalis Albergati de ic optime meriti, fumplit. Eodem anno cpilcopul, catdmalu, pontifex creatus fuit · Incidit ejus pontificatus 111 maximos Italix tumultus, gravifTimofque calus. Quapropter, Rom* iupplicationibus primum decretis, quas & ipfc pedes celebravit, in varias piovincias legatos milit t quibus diu fruftratis, tandem poft diuturnas tnikirimafquc clades, pacem ab Alphonfo rege, Venetis, Florentinis, Sfortia, aliifquc, qui mututs armis decertabant, conlccutus eft, ex- C ceptis Gcnuenlibus cum Alphonfo pugnantibus. Anno 1449· fex cardinales cicavit. hridctici imperatoris opera helicem antipapam ad cedendum induxit ; ac poft, ut ei gratiam aliquam rependeret, & cardinalem 8c legatum Germani* dclignavit. Anno millcfimo quadruigentcfimo quinquagefimo incidit jubilaruin, quod prope infinito civium exterorumque converttu eft a pontifice fumma religione celebratum diligenter curante, ne quid in urbe nccllarium dclidierarctur. Utbem firmifliinis munitionibus auxit, quod imperatorem poftero anno cum uxore adfuturum intellexerat : qui veniens, accepta impem corona, nbus pa. catis, difcellit. Dcprchenli iunt conjurati in D pontificem, eorum duce Stcphano Porcario : nque omnes lufpenfi. latetrm Nicolaus latis elaboraverat, ut Confiantinopohtanos a I urci* obieflos ibciarct^, dum 11 ad catholicam 'fidem, ut polliciti tu^lvctxt in concilio Horentl(lo t revertet,iitui. Verum Turearum visatque potentia mira celet itate urbem A imperium omne oppreflit, adeo ut omnia pontifici, tam ,uim cogitata anteverterit : qur audita, pontificis animum ita perculerunt, ut ad podagtam, qua alfidue cruciabatur, febris quoque acceiferit, qua itiblatus eft, &: m Vaticanum delatus anno domuii »45$· ix- Kalendas Aprilis, cum fedilLt annos scio A' dies novemdecim. Vir commcndatiflimus praecipua E laude, qua cum in omne virorum genus fc beneficum ac liberalem, tum maxime in eruditos viros prtftitit, quoium ingenia non acute nimium & fubtilius cxquihvit, fed beneficiis ahilquc muneribus ultro oblatis ahiit A provexit, eorumque indufttia omnem Europam veterum libros qui jam interciderant, conqinfivit : qua inquifitionc Quintilianus, M. Ccclius Apicius, Porphyrio in Hoiatium feriptor egregius, qui diu obliti tenebris deliruerant, rn lucem prodierunt. I ut pnrterca balilicas ,V «Jificia, quot lupciioium aliquis pontificum, icftituit. Ingentem pecuniarum vim paupeiuin, maximequc nobilium clccmofyms, & calamitohs viiginibu, dotandis im pendit. Nullum unquam aut cuiialc officium aut facerdotium venale habuit fummar m libcialitati, ita icligioni, juflitix, dementi*, paci operam dedit. Ad iracundiam, Ul fufeipiendam proclivior, ita ad deponendam fuit : ncc iulum iracundus, led aliquantulum iuimidolofus habebatur. At leve·» h» maculae., veluti naevi quidam, dccoii magis & ornamento cctciis viitutibus intçilucebant.

F.,u-..Su». Lfc·»·

FGderix. ni. ›m rcri<o-

,luop<-i·, » Turcn pitonn ψîH ,oûoζηη*

Pom I,t). prout Nicolau» «urtotc Geu>u<i<o pradiKtlt.

Nitohi bu. -^*·

NICOLAI PAPÆ V. EPISTOLA I.

Catulo VII. hiancotum regi. CHRISTI

tfifcofiti ferv»! (trvorem Dti l Lo^- >* Chrifh fl!·· Calv/a rtj, illlftri, A'» D.fH.. cai 'PA ilum*

IMmenfa fummt Dei bonitas &' ineffabilis providentia volens mundum primi parentis prevaricationc damnatum per fuam immenfam cantarem ab «terna morte redimere, filium fiium unigenitum noftræ mortalitatis carnem fufciperc voluit, ut per ejus iacratiflimam pa^fionem depulfa priorum caligine delidorum, nos ad c«leftia regna evoca.et. Qui cum eftet interns prrdicans regnum Dei, apoftoloi fibi elegit, ut fuorum imitatores opcium ecclefiam fandam fuam poft ejus ad caelos glonolifiimam afcenfionem regerent, &: acceptam ab togritum inter homines diffundentes, illam multiplicato frudai redderent ampliorem. Inter ipfos autem Petrum apoftolorum principem 8e caput ecdefix conftituit, data fibi Ac fuis fuccefloribus folvendi &r ligandi plenalia potcftatc. Nedle enim fuit, cum fit unicuique finis hujus vitae conftitutus, ut Petri audoritas, dignitas & potcftas transfunderetur ad ejus in Kouuna

*** q lmluo lac- SVB· £"«££110·· m fummum gno e« <« '»u,i £*"· füPPl'rt".*

anno CHRISTI 447

η'*η* ecclefia fuccefforcs , ut effet ufq»e ad lonfuusmatiooem foeculi qui Chnftum reprefentans *effiet caput eccMue la» ,* A foh-cndt A ligandi potrlUtcm ricarum obtineret. Cum igitur perhane ab rpfb Petro continuatam Hornanoram pontificum facceffionem *Miri** recordationis Eugcnius papa IV. ptrdeceffor nofter , qui fumrnus Roman» ecclefi» pontitea *tc* rents fefu Chtifta vicanus in (ede Petri haâenus praenite . in hac alata urbe diem iuum claudens extremum , animam Deo reddiderit: iplius fa*nent in* bafilka principii apoftok.um exequ»arum celebratione iolemni de more *tc* juxta obfervatam confactadinem fubfecuta ; Nos una cum venerabilibus fratribus noftni ianôta Romine eedefiae cardinalibus , de quorum nomero tunc eramus , Rome in conventu beat» Marii de Minerva , loco ad id ea rationabilibus cauli» per ipfos francs concorditer eleâo , modo *8c* tempore coiigtaM conclave ingrett fumus pro futuri pontificis ckdione ; ubi tertia die , qur fuit fexta pu lentis rnenfis , fftiifam inhonorem fandi SoirituX de more celebrata , poll diligentem tuditum (prout tant» tei dsgnitas pofccbat) habitum , prcdtdi fratres ejus oui invocatus fuerat , grana eorum cordibus innifx , nos tunc tituli lanft* Sufann» presbyterum carJuulem in fumtmim pontificem elegerunt , guve onus&rnoibis viribus impar noftri» humeri' imponendo .

N as igitur licet humilitatem noilratn , 8r imbecillitatcm ad tanti ponderis larcinam deterendim cognofcercmus , t|men conflit quod is , qui elegit humiles ut forti* confunderet , vota nolba aditivando profequetur' nec deferet fpétantes m le , fulcepatrjps omis 'impolitum nobis, ci etiam ipe nos hortante , quod ru» & aliorum Chntti Jidclium pro, nobis »3 altifiimutn p«,trcd» orationes & preres , nobis auxilium ad tegendum iuam ecdefiatn apud lalvatorem nollmm uberius impctiaburu , &· fmtiorem reddi r ad tantum regimen infifmitatem noftram . ldcitco exhortamur in domino tuam ferenitatem , »t indicet-· »dis , ut folemn^s proccffionc·. cum celebrati inc mill» lanéti Spiritus fiant in tegno tuo , A hmul precibus omnium fidehum altilTimo (applicetur , ut nobis gratia fua aihifat , A dirigat aâus nofttos , ut poftimus condigne rcgeie cccleliam fsnélam iuam , A ca agtre qu» ipedent ad lalutem animarum fidelium , extnpationcm firrclis , pacem populi. Cqnttiani , ›V infidelium opprelhonemNos quidem inter carrta iincndliqus m reievamen ccdefiaritm omnium , cum rtoftr» cur» comtniilr fint , reducere cameiam apoftolicam ad ant quos &· laudabiles mores : difpoliti quoque fumus omnia agere , quantum permittet Deus, qu» fpcftant ad honorem «c flatum tuum &· regni , A· complacentiam votorum tnotum.

Datum Rom» apud ianâum Petrum , amo incarnationis dommir» millclimo quadnagentefimo quadragclimo festo · duodecimo Kalendis Aprilis pontificatus noftri anno pnmo.

vdi *De M*gfo.*

NICOLAI PAPÆ V. EPISTOLA II.

Ad omnes fideles.

X'tvriu; /r.-·-. frrl arsow *Dr,* , ad *rti*

AA Vam fit Pîcnjl Pfr,c'lis 8r ho-renda fchifmaccorum immanitas, qui vineam domi*ni fabaoth, tc* inconfuciletn Chrifti veftem dividere fataeunt *tc* turbare uiruntur , animarum illorum perditio docet , qui non veri baptifmatis fonte renati , aliaque fufeipientes nulliter iacramenta , viam univerf» camis ingreffi ia tetnim barathrum ditabuntur . Contra quos licet per felicis recordationis Eugenium papam IV. pnedccefIbrem noftrum , facrafqne 8c cecumenicas Ferrarienfetn , Florentinam , 8r Laterancnfctn fynodos plurimi proceffus tam generales quam fpcciales nabiti fuerint (divertas poenas *tc* fententias continentes , quas in fuo robore volumus permanere , 8c habere prufentibus pra exprertis : Ea paflora lis tamen follicitudinis cura, quam habete erga gregem dominieum perurgemur, ad iniquitatis alumnum Amedeum olim Sabaudi» ducem , ejufque fasstoics, adherentes , complices ·, *tc* fequaces (ne ipforum anvalefccnte malitia furor hujus tcmpeftatis invaleat , *tc* ad fimilia animos aliorum inducat , prefertim in regno Franri» , cui vicina Sabaudia eft Ac proaima · *tc* a quo illius regum opera infinita bona catholice fidei, omnique Cnrtftiano populos continuatis temporibus psoveneiunt) oculos congiua animadverfione convertimus , ut hujufmodt , pravorum nequitiis, quantum eum Deo pdffumus, opportunis rentedits occurramus.

Confiderationc ieitur prcmilTorum , diligenti cum fratribus noltris dejiberatione pr»habita ad ipfotOtn Amcdei fautuilim , adherentium , complicum . &: (equarium proterviam extiipandam , candimuni in Chtiflo-filium noftrum Carolum brancorutn regem illuftrem (quem po/l progenitores luos Erancix icges, qui., ut esaCti temporis antiquitas fidelis infiniut , Romanam ecdefiam pfuhiplicitcr extulciunt , propugnatorum'pr»cipiu*k& paratam femper inveni:) auAorriare apoftolira pt-Hentium tenore vocamus »I eique ducatum SabaiJir^ omnemque ipfius Amcdei notorii lehifniatici hxretici excommunicat1 anathematizari terram ; ac c,us fautorum , adherentium , complicum, &· lequacium bona diverfimode haâenus confifcata donamus , firma fpe fiduciaque tenentes , quod populi ducatus & terr» hujulmodi ad ovile domini ipiius , regis potentia reducentur; *8c* per fe vel per dileâum filium Lbdovicum delÎhinum Viennenfem primogenitum iuum , nlumpro crucis fignaculo , contra pr»fatos Amedeum *tc* fequaces viriliter *fe* accinget, Atriumphum obtentum de hujufinodi nefandis hoftibus repottabir . r.t ut ram falubre negotium in manu torri *tc* robufta procedat , omnes Chrifti fi. deles ad hoc fidei exercitium falutare , non foliim piis exhortationibus, fed etiam fuperabundantibur gratiis invocamus . Et ut univerli *tc* linguli eo libentius *tc* animofius ad id currant, quo (pitituàlia dona , qu« temporalibus przfcruntur , peiccpcrint potiora : Nos de omnipotvntis Dei miuricordia , ac beatorum Petri 8c Pauli apoftoloium ejus auâoritate confifi, omnibus qui cum rege aut delphino prrfato contra Amcdeum *8c* (equates eofdem in propriis petfonis , propnilque expenfis procefierint , plenam fuorum peccatorum veniam indulgemus , *tc* in retributionem juftorum vita atern» pollicemur augmentum ·. cis aurem qui non in propri is periodic hoc feceiint, led eorum expenfis alios juxta facultates A qualitates luat viros idoneos dcftinaveriut , ac ns qui alienis expenfis , fed in proprii» perfonis accсffcrint, plenam fuorum concedimus veniam peccatorum.

D»>

""ANNO CHAisTI »40-

Datum Rons apod fandum Petrum anno incarnationis dominie· milleiimo quadriDgenteCmo quadragcfimo lcptimo, pridie ldas Deccm. bus, pontificatus noftri anno primo.

– NICOLAI PAPÆ V. EPISTOLA III.

ad omne* fideles.

Xuo/aai *ftrvat jrrvtrM» M, tà rti*

ite >·.)'>> n -a^-. <^a* fckrf knan, te·»- •*At* ζ'--;* «c atennie Γ^2*'βι. Un/cwiJ.'n fJ·. m/xuJfe. ^'>rr»b·. uv.«, are.

'~i"Anto nos pacem 8c tranquillitatem cundorum fidelium procurate fle ampledi conve"·», quanto defideramus fruftus uberrimos inde f«qu·· co <lu>(>pe cor noftnim (uaviflime delectatur, quod diebus noftris landam Dei ecdefiam in pacis 8c unionis pulcritudjne, ac dehits integritate florentem videre valeamus. " Cum itaque fuperioribus temporibus propter di'iiioocs luborta» inter felicis recordationis Eugenium papam IV. predeceflorem ooftrum, fle tunc BaGieenie concilium, pforimum turbata, ac *·*··· ®odi» afflida fuerit ecdelia Dei, jam -utein divina favente ac dirigente clementia , t actatu oratorum cariffimorum in Chrifto filiotun. Francorum, Anglic, A: Kcnati Sicilia: re{Ui, nec non Delphini Vicnnenfis primogeniti rancorum regis illuftris, integrae pacis fle unionis confcqucnda difpofilio optima videretur , Amedeo in (ua ohedientia Felice V. nominato , juri quod in papatu fe habere aderit cedere volente, eis qui olim BaGlcar, nunc autem Laufan«, fub nomine gcnctahs concilii permanferunt fle permanent concurrentibus in idiplum, aliafque ad pacem ecdelix laborantibus . Cupientes igitur, quantum omnipotens donaverit, id agere, quo univedi Chnfti fideles iplius pacis jucunditate fruentes, animorum conjan&ionc libi invicem cohaereant, 8c rcjcâis qu· ex dikoidu exorta fueranr, (litus uniuicujulque , honor, fama, & reputatio illcli, 9t integri remaneant , literal, procciïus, mindata tt decreta quacumque , nec non excommunicationum , fufpeniionuin , 3c interdidi , anathctnatirationamque , etiam privationum beneficiorum, officiorum ac dignitatum quorttmeumque , live pattiarclialiuin , ardiiepikopahum , abbatialium, aut aliarum quarumcumque ecdeiialiicarum, vel mundanarum : inhabilitationum quo3ue, nec non declarationum , innovationum, amftationum , reprobationum , expolitionum perfonarum, ac bonoram mobilium ac immobiliam, juriumque &.' junidictionum, publicationum & conhicationum , privationum feudotum : ac etiam quorumcumque lurium fpiritualium vel tqmporaliurn , & inhanilitationam ad illa ; nec non abfolutionum a fidelitatibus , flt alias in eifdem literis , procelfibus, mandatis fle decretis, quomodolibct contentas fententias, cenfuras flr psxnas quaicumque Ac qualitercumque ftatutas, indtdas, & promulgatas, eapredr, pares vel n.ajores, aut alterius cujufeomque natura forent, per prarfatum Eugeniutn prrdccelforem noftrum, & quibuicumque fuis literis, quarumcumque tenorum fle fub quacumque data exiftanr , etiamfi cum expreihone, approbatione Fcrranenlis, ieu Florentini', aut alterius •oncilii generalis, five per nos, aut per alium , feu alios, ipfius. aut noftra , (eu quavis aha audoritare contra didum Balileenie concilium , &' eos qui fub nomine gcnçralis concilii tam in Balileenfi quam l.auianenfi civitatibus memoratis fuerunt & perfcvcraverant . ut prafertur ac impraientiarum perleverant , ncc non contra prafatom Amedeum, helicem V'. in fua obedieotia aoAcupatam, ac quafvis pcrlona» ccclefiaftkas, (aeulares vel regulares, ac etiam laicales, eridem conjundun , vel divifim adherentes , afltllentes , obedientes , obicquenies , credentes, recipientes, ac quovis modo faventes , eofque (equentes, qui font 3c fuerant, cujuicumque dignitatis > preeminent!· , ftatus, eradas, (cu conditionis exuiiant, etiamfi pontificali, cardioajatas , regali, aut ducali dignitate prefulgeant. Contra dominia quoque , nec non communitates , univerfirates, etiam generale* (ludiorum, civitates etiam, pralcrtim Ba- B ll11en(em, ac oppida, 8c alia loca quacumque pnemiflôrum, occatione emanata , facta , concéda, decreta, promulgata . Simili quoque modo declarationes, fle confirmationes, fuper pr·-millia, 8e eorum lingulis, nollra, feu dittiprrdecefforts auftoritate, quomodolibct betas: nec noo ptoceffus habitos per eafdem, ac qurcurnÎ[Oc inde fecuta, etiamfi ad fententiarum cenurarutn, atque poenarum declarationem, ieu illarum aut alicujus carum publicationem, vel plenaria earcutione contra perionas, dominia, communitates, univeriitates, civit|tcs, oppida, flr loca lupradrda ; communiter , vel divifim quomodolibct fit procelfum : naorem omnium fle lingularum tenores etiamfi de illis plena *te* C exprefla, ac de verbo ad verbum pratentibus mentio habenda foret, hk pro luflicienter exprédis haberi volumus. Motu proprio , flr ex certa nollra fcientia , ac de (edis apoftolkc potcftatis plenitudine, nec non de venerabilium fratrum nolirorum fand· Roman· ecclcfi· cardinalium conlilio fleallcnfu, decernimus, 8c declaramus nullum eftedum penitus fortiri , fed perinde haberi debere, ac fi nullatenus emanafient; eique omnia fle fingula, cum inde fecutii, in regeftis ipfius Eugenii predecdforis, flr tooftris , &r locis aliis quibuicumque, aboleri fle deleri mandantes, omnino tollimus, cadamus, irritamus *k* annullatnus, ac pro fafe&is haberi vohunus. Et nihilominus fi , fle in quantum o-_ £)<pu* edet, ad abundantum cautelam lingulas ex perlonis , dominia , communitates , univerfitates, civitates , oppida , atque loca fupradidas A' lupradida, ad tamam, dignitates, honores, (latus, &.' privilegia quatenus illis eadem occatione private, fle privata praetendi poffent, in (latum priftinum *k* debitum reflituimus, reponimus, 8e reintegramus plenaria per preterites, motu , fcientia &' plenitudine potcftatis, accon cilio & alientu antediâis.

"anno" Chr isti Us»

Et quoniam difficile foret prefentes literal ad fingula , in quibus eis fides forfan facienda fuerit, loca deferre, dida audoritate decernimus, quod ipfarum tranflumrto manu publica fle tigillo alicujus epiicopaiis, vel fuperioris ecdcliaftics curi· munito, tamquam prsfatis fi originafivesbiberentur literis plena fides exhibeatur, ftetur perinde ac fi dici· originales liter· forent exhibit· vel oftenf· : juribus, conditutionibus, fle ordinationibus apbftolicis, ceterifqae contrariis nonobftantibus quibuicumque Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftr· conftitutionis, declarationis, mandati , cafiâtionis, ardationis, annullationis, voluntatis, reftitutionis , repofitionis, flr «integrationis, infringere , vel ei aufu temerario, contraire. Si quis autem hoc attentare prefumpiciit, indignationem omnipotentis Dei flebea-

AMNO CHftISTi *♦♦· »on«« Petti It Pauli apoftolorum ejns it note- A rit inçuciurum.

Datum Roma «pod fandum Petrum, anno incarnationis dominie· millefimo quadriagentc-fitno quadragefimo odavo, quintodecimo Kalend»» Februarii , pontificatus noftri anno fecundo .

" " NICOLAI PAPÆ V. EPISTOLA IV.
Carol» VIII. Francorum regi.

PU ». A»t· tL.·* Xfcsfcru *tp'fltyH* /ir·»» *Dei , tcriffint* -- *ebrifit fih· Ctrtfo friMtrut rtfi* *"W*. P'·''''* *cr* «p^afonn» *bcttlilSiiM*,

ic« miunuM P tcêm si unwuemee- 1^TOη poflumus , ChriftiantfUmc princeps , A^I non agere gratias omnipotenti Deo, qui ,5e'P°t,^u* nofttrs fcrenitatem tuam Chriftianiflimo Francorum regno prrlidcte conceffit j ira ut pietate *Se* rehgionc, qua maxime polles, te n®°. ,,ntum Galliis , (cd uaiverfe rcipublic· Chriftian· divina providentia voluerit profuturum . Non nobis ignotum erat tempore (and· memori· predecefloris noftri Eugenii pape IV. quantam operam prabuifles, ut ecclclta Dei unitatc 8c pace fructctur : cum numquam nece*-penfis, nec laboribus pepetcifles, ut fando defiderio profate unitatis 8c pacis Chtiftianitas potiretur. Nobis poftea divina providentia predeceflore noftro, ut credimus, ad meliora tranl- C lato , in ipfius honore A onere iucccdentibus divina miferatione concclfum eft, ut fertilitatis tu· religioliifimam mentem & verbis experiremur *St* fidis. Mifrt quippe ad noscelifitudotua legationem prelatorum ac aliorum infignium & nobilium virorum omni ex parte prertaoietn, cum adeo infigni *St* prrclaro comitatu, ut qui lexaginta annorum in Romana curia memoriam retinebant , nunquam meminerint tam ptrclaram, tam inGgnem , tam numerofam legationem adventaffe. Retulerunt oratore» tui in totius Romane Curi· auditorio publico, qua uique in eam diem ferenitatis tuc cura atque tapera aâitata eflent ; ex quibus not totumque auditorium, celfitudinis tu· ad pacts dr unitatis D ecclefiafticr ardent illinium deiideiiutn intelleximus, quantoque Chriltianiilima anima tua flagraret incendio, quod pax eccleiic redderetur ; ex quibu» percepimus non tantum nos *Si* ptafentem militantem ccclrliam , verum etiam *St* ufque in finem fcculi luccefluram, cellitudini tu· Ar Chtiftiantflim· domui Francis debere gratias immortales, que nunquam floftuantem ecclefiam & apoftolicaln fedem delercre confuevit.

Audivimus oratores celfi'udinit tu·, non more communi, fed ut peculiares filios noftro» lumus cum omni caritate complexi, aperientes eis arcana cordis noftri, nihil eis occultum elle patientes, cujus apud te poterunt efle optimi te- E ftes. Volumus illorum contilio duigi, non dubitantes oratores principes tales elle , qualem mittentem principem iotelligerctnus. Itaque patefaAis per omnia inferioribus cordis noftri , nihil illis occultum efle voluimus ; diximus quantum cupiamus deformitatem ab ecclclta fuboMSveti ; quantum velimus ecdefiarum gravamina modérait ; quantum crediti nobis populi Chtiftiani utilitatem magis procurare quamnoftram. Prwterea ut (etenitas tua, atque univerli reges *Si* principes populi Chuftiani intc'ligetent cle·neritiam *8t* maoiuctudinem apoftolic· (edis, ipfis aperuimus quantum apud not ferenitatis tue ooflet auâoritas j tantum namque poteft, ut lalro Dei honore *St* ccciefie fu·, nihil eft quod cellitudini |u« negare debeamus. Explicabunt omnia ferenitati tu·, quibus clementiam tuam credituram minime dubitamus. Et licet non c-xiftimemus oportere addere calcaria (ponte currenti, rogamus tamen *St* oblectamus celCtudinem tuam, ut in fan&o defiderio Ac opere perfeveret, donec videris unitatem Det ecdefi· reftuutam. Multa fisper iis cum pr«fatis oratoribus tuis contulimus) led maxime cum venerabili fratre noftro archiepilcopo Remenfi , viro prudentilfimo *Se* gravifltmo, cui pr· cetetis expreffius aperuimus mentem noftram, *St* prscipue in fafto celebrandi concilii generalis, cui *8t* tempus lc locum *St* filentii caulas plene aperteque patefecimus, fereniuti tu· pariter intimandas , Cui velit fidem adhibere plenariam : & apoftolicam fedem, quam Temper progenitores tui pr· ceteris principibus venerati atque tutati funt, undeque fibi Chriftianiflimi principis titulum venditarunt , ipforum more tueri atque defendere ; tam fandi operis mctcedem ab iplo ecdefi· câpre Jefu Chrifto domino noftro, *Se* in militante limul *St* triumphante ecclefia lufcepturus. AMNO CHB.1ST1 144·.

Datum Rom· apud fanâum Petrum, anno incarnationis dominice millelimo quadringenteiitno quadragefimo oCtavo, quinto ldus Augufti, pontificatus noftri anno fecundo:

*· AD VISA MENTA SEU
propofitiones.

Zrunrad·»· *ftbifmt temftre* , *Felicit ftft f.* , «verrai· , ar parrm *ttdtfit* c»«ci/i4adam.

ADviiamenta pro pace *St* unione in ecclefia dandis. Cire» «nn» ‹ hnSi M,τ 11 »uâo|t». pho U *f* Iterntiril.

Γη·· , quod dominus Felix det fuas literas in bona *St* (ccura forma, de renuntiando papatui in concilio Bafihenfi ftatitn habitis litetis luper fecuritatibus , At aliis infia fcnpti'.

Srruisd» , Habeantur liter· domini Nicolai , per quas omnes privationes , fufpenfiones, inhabilitattoncs , proceflus, fenrcnti· , ceniur·. *St* pcenx contra prrfatum dominum Felicem , contra Bafilienfe concilium , feu illos qui funt aut fueiunt in Bafilea , ac cis adhaerentes *St* obedientes cujuicumque dignitatis, prsrcminenti· , aut ftatus, etiam fi pontificalis, ducalis, cardinalatus, aut regalis exiftant : nec non communitates , civitates oppida , prrleitim Bafilicnie, occatione hujus divilionis per olimEugenium in fuis Ferrarimh ac Florentini , aut quavis alia , fub nomine generatis concilii , congregationibus , aut alterius , vel per ipfum dominum Nicolaum , aut aiium , ieu alios iniorum , vel alicujus eorum auftotitate fictas aut fulminatas , decerneret etfedum (oitiri non debete , fed perinde haberi ac li non emanaflent : fiantque abfolutiones , difpenfa,-tiones , habilitationes, *Sc* reftitutiones hinc inde ac cautelam .

Terti· , Habeantur liter· ipfius domini Nicolai in meliori forma , per quas omnes privati A' 1'poliats luis ecclefiis patriarchalibus , nretropolitanis, cathçdralibus , dignitatibus , monaftenia , piioratibcis , beneficiis *Be* officiis ecclefiailicis , hcc non tetris, fcudis, pofleflionibus, *St* icbus aliis quibulcumque, ratione & adeauiam przdid· divilionis , in priftioum A in into-

"AMMO CHRISTI 1447.

tegram rcducatrtut , *it* repotuntut ; *it* foper hoc habcaotur liter* in fortiori forma, velintque reges le principes dare favores * operam efficacem » ut hujufmodi liter* foam iortiantut eficdutn .

tv. *Ittm* , Quod omnes domini cardinales utriufqisc obcdienti* cam honoribus, prorogativis , prveminentiis , emolumentis debitis *It confuetù* remaneant, nt tales habeantur , repo* tenter, dr honorentur. Quod fi duo vel dures in eodem titulo concurrerint , provideatur quemadmodum in Cooftanticnfi concilio adorn eititit .

v. *Itm* , Quod omnes officiarii.aâu in curia diâonitn domini Felicis, ABatilicofis concilii relidentes, in fuis officiis remaneant , de ad eorum exercitium libere, *8t* fine aliqua contradiâione , admittantur . Ubi autem duo in eodem officio concurrerint , qui officium non obtinebit , habeatur recommiflus.

vi. *Ittm* , Dabit prcfotus dominus Nicolaus literal luar, per quas athiahccr *it* irrevocabiliter ex tunc convocet, quantum in eo eft, concilium generate , in aliquo loco nationis Gallican* , prima dic feptimi truniis, puftquam adimplenda per Bafilicnfc concilium & dictum dominum Felicem fuciint executions demandata A adimpleta , inchoandum *: promittetque ipie* dominus Nicolaus ipfam convocationem per univerfas provincias publicare modo confocto , & hoc intra tres menfes poftquam pnediâa foerint adimpleta . Etiam ftatim poll adimpletionem hujulmodi mittendo literas convocatosias cum omnimoda diligentia , ut confuetum eft | in-buflifque fois apponentur clauiui* , *it* cautela: poffibilcs , etiam cum juramento , pollicitationem , A* voto de non revocando, prorogando , mutando, vel impediendo didam celebrationem concilii in hujulmodi termiuo-

vn./rcM, Dabit liters* apprebatonas Aconlumatotias , provifionum ecclefiarum patriarchalfom, metropolitanarum , cathcdsalium, difpolitionum , collationum , monafteriorutn dignitatum in metropolitan!! A cathedralibus poft pontificales majorum , aut in collegiatis ptin cipalium , beneficiorum focularium , \ ngulanum, commendatum, adminiftrationum , penfionom, difpenfationum, indulgentiarum, privilegiorum , incorporationum , unionum , A aliarum quarumcumque conceftionum , gratiam sit juftitiacn quomodolibxt concernentium in locis , perfonis , & rebus obedientix prelaw domini Felicis, vel Bafilienlis concilii, per ip-(os dotninutn Felicem A concilium , aut legatos eorumdem , A quofeumque allot de ipforum auiioritate A mandato conjunétim *& divi*fim bCtarum · Et hoc quoad pofleftbres ccc.efiaium , A beneficiorum, commendatum , *dmmiftrationum , A penfionum pnrdiétoium , rejeiitis , cadatis , A annullati, per literas hut'uimodi quibutcnmqtre potlelliontbus per olini ingenium , per ipfum dominum Nicolaum , aut quotcumque alios de eotum auiloritate failis; unicuique tamen jure ante hujufmodi qurlito , lemper ialvo : verum h in una obedientix duo vel plures fuper uno , vel pluribus benefi-.ciis litigarent, conditio pofTeflorisnon poffidenti nullatenus prxjud<cet , fed cuilibet tuum jus illelum permaneat , per eafdem etiam literas aboleantur A callentur lententi* in curia fui prardecrir.iiis A foa , contra obedientes prefaro domino Felici A* Balilicnfi ooncilio inauditos vel indefefos , qualitercumque poft hanc divifionetn fobortam late.

ΛMNO CXRUTI *♦♦?»

vin. Aras, Si aliqui poffideaat ecciefiaaaut beneficia , quarum vel quorum caput in una obedientia, A aliqua memora in altera exiftant, membra reducantur ad caput , fine tamen pratjudicio illorum qui in eccleliis , A beneficiis ante hujufmodi divifionem jus habebant, inquci *St* podctfione foa conferventur .

tx. Irvm , Dabit profatus dominus Nicolaus literas per quas promittet ratam & gratam pro» viiionetn rationabilem , honcftam , *it* conducentem pro ftatu , honore ,. ac quiete domini Felicis , per Balilienfc concilium rationabiliter ac bouefte advifandam *it* concludendam , in alio concilio futuro approbandam *it* confirmandam . Quibus quidem promiffis literis la extenfiori , fortiori , & meliori forma habhb , !>r«fatus dominus Felix decernet omnes fofpeniones , privationes , inhabilitaironcs , procef-fos , fulminationes, fententias , cenfuras, pennas nomine A aia&oritate fois , vel alieujus ab ipfo auftoritatem habentis, emanatas occafioou hujus divifionis contra quotcumque cujufcutuque dignitatis , etiamfi oapalis , imperialis , regalis , caidinaiatus » nucalis , pontificalis , aut alterius exiftant, effitâum fortiri non debere ; fed perinde haberi ac fi non emanaflent t fiantque abfoluiioncs , difoenfationes , habilitaiicnes , *St* reftitutiones hinc inde ad cautelam I Quantum autem ad poiicfibrcs, conceffiones A collationes ecclefiarum , patriarchalium, metropolitanarum, cathedralium , dignitatum, beneficiorum, frculariutn A regularium, coemendarum, adminiftrationum, penfionum quarumcumque valid* fitmrque maneant , approbentur A ratificentur , Ac. Dummodo hujnfmod) ccclefias , beneficia A adminiftrationes , penfiones A commendas per privationum occatione ifthH divifionis fobortar , ipli poflcilores non acquiliverint . Et foper hoc habeantur H. terx iri meliori forma.

x. , Poft prxdi&amm fufpenriontim , privationum , inhabilitationum, Ac- caflationem A annuliationem , ad ftattim tple dominus Felix , fida priuv nominatione loci pro generalis concilii in natione Gallicana celebratione, habitis literis hipradiâis , rtnunciabit aSualiter *ft* ettcâuahter papatui in concilio Bafilienli : quod quidem concilium , poftquam iple dominus Felix renuntiaverit , fimiliter decernet omnes lulpenfiones, privationes, inhabilitationes, proccflus, folminahones , A cenforas , A p<rnas nomine A snâontate fois , vel alicujus ab ipfo auâontatem habentis, emanatas occafionc hujus divifionis contra quotcumque cujufcumque dignitatis, ctiamli papali\, imperialis, regalis , cardinalatus , ducalis , pontificalis aut alterius exiftant, ... eftedum fortiri non debere , quinimo quod perinde hab antur, ac fi non emanaflent . Quantum autem ad poftcftores , c iticcffiones , A collationes ecclefiarum patriarcb.riium, metropolitanarum , cathedralium , dignitatum, beneficiorum, frcularium A regularium , commendatum, adminiftiationum, penfionum quarumcumque , valid* firmaqne maneant , approbentur A ratificentur , ... Dummodo liujufoiodl ccclefias A beneficia, adminifttationes , penfiones A commendas per privationem occaiione iftius fobortx divifionis ipfi pofiefTotes non acquifiverint : A foper habeantur liter» in meliori forma.

CMJUyn vi. Λα» , Idem concilium Bafilienfe ordina- A bit , boni» rcfpcâibos * coalideratioaibua Laus exprimenda , & pettfestim propter pacem ft unionem ccdefi* , qnod profatus dominus Nicolaus pro fumoso posnifiee habeatur , ftatu«ndo ft ordinando quod faciat ft adimpleat ca , qu· ftunmus pontifex fecosc teneum: Mandabitque , eidem tanquam fammo pontifici ab omnibus Chrifli fidelibus obedfendnm efle.

xii. Jrm , Poft hoc , ipfam Bafilienfe concilium ftetim fe diBohcc modis debitis ac juxta formam decretorom , faivis tamen infra di. cendis .

xiii. /rrw, Quod cum iitcns profati domini dentur liters ex parte fevenifinoram dominorum regum Franc» ft Aneli· , ft aliorum, B de beneplacito domini Nicolai ; per quas in verbo regio , ft quantum in cis eft , promittent quod non poterit idem dominus Nicolaus hujufmodi fsut pramiflioni feu convocationi contravenire , revocando hujufmodi convocationem , prorogando , mutando , obmittendo , vel quomodolibet celebrationem concilii impediendo . Nihilominus eo cafe mittent fisos ad locum hujufmodi, tempore ad hoc nntfixo · tamquam ad concilium generale, aliolque foorum dominiorum ft adherentium venire inducent , adhsrebuntque illi, ft obedient unquam vero concilio , dando (alvos conduite confisetos, faciendo, jubendoque fieri omnia, ft fin--ila qu* pro celebratione fc manutentions di- C i concilii neceflaria videbuntur . Quod fi ifta vcl alia fiifficiens fecuricas haberi non poffit, in eo dcfe&u diftum Bafilicnlc concilium non tenebitur ordinare quod predi^us dominus Nicolao» pro fummo pontifice habeatur , nec fc diflolvcrc citius quam a prima dic celebrationis univeriali concilii profati . Ordinabit tamen ipfitm concilium ftatim habitis literis domini Nicolai , quod illa prima die inchoationis foturi concilii adveniente ceflabit , ft cenfebitiir efle ipfo fatto diflolutum : Mandabitque ipfi domino Nicolao, ab illa prima dic profati concilii , aâualiter inchoati tanquam fummo pun
1 tifici per omnes foce obediendum j Statuendo etum ft ordinando quod ipfe dominus Nico- D laus facere tenetur : ft de hoc habeantur liter* pratati coiKilii in meliori fonna. Si autem didus Nicolaus direâe vel indireâe impediret quominus diâum concilium futnrutn celebraretur , eo cafu renuntiatio ft ordinatio tupradiita pro infcâis habeantur.

.sj.ni. 'PRO PACE ECCLESIÆ

Pr«pe/ir<i«cr ad rmsrifijM· (rwra/r .

ADvifata in faâo pacis e.ciefie in quibus reverendiflimus in Chrifto pater , ft ilhsflriffimus princeps dominus Jacobus archiepiicopus Treverenfis pro fe , ac illuftribus principibus dominis T. arehiepifeopo Colonienli , L. Comite palatino Rheni duce Bavatix , ft Friderico duce Saxoni* , fuis cocleâonbus .c conformare voluit fereniffimo ft Chriftianiflimo domino regi Francorum in modum qui fcquitur.

Primo enim defiderant ipfa regia majeftas , ft prxfati domini quatuor elcitores fui coufcedecati, quod bona pax ft tranquillitas · urgeat inter viros ccdefuftico· ubique per oibctn , er qua ceteri flates mctiusdirpoaentar, le magna "TUIR* bona univcri* Ciuiftianisatis proveniant : in. CKMST1 tenduatque efficaciter laborate , quod divifio» *449* nes ft different» Modernis temporibus cxiflentes in ecclclia Dei pcimitus Cedentur ft pacificentur : quod unum concilium generale pro bono ecclefi* celebretur , quo Magna bona * DcoJ concedente, procurabunturj nec non quod conciliorum geucralimn aufloritas rcAoreat , ft ab omnibus in debita reverentia ft obtervatione habeatur .

Et quoniam haAenas Magne ft pene inextri. cabile» altercationes intervenerant, inter felicis recordationis Eugenium papam IV. ft concilium Bafilicnfe , ac eos qui eidem interfile, rant ; variique proccflus , uve cenfune , privationes ft pan* , hinc inde occatione pnsmiffo-rum emanarunt , ft adhuc aliqui in BaGlea , aliqui in Laterano fe concilium habere dicunt, quibus altercationibus finem expedit imponere t ut citius ft convenientius pax in Dei ecclclia haberi, & ad pacatam ftfruâuofam celebratio, nem unius concilii generalis perveniri poffit . ConGdenntes rex , ft prsfati principes eieâores » quod catholica univerfalis cedefia diffafa per orbem & communitas fidelium , ut plurimum hujufmodi proccflus , fententias , ccnfuraa » privationes, ft pernas, ftc. hinc inde omanata» non recepit , nec gratas habuit , licet jam ad informationem de iis habendam magnum tempus effluxerit ; Volentes inniti ipfe rex, ft pntdiâi domini principes eleftoresauâoduti, & obfervationi ipfius univerfalis ecclefic , ft eam infequentes , atque efficere iatagentes, qux cpiidem ecclefi* paci congruunt, ficuti pacem ipfam profequi inteteft principum» & praelatorum , vifum eft dilpooendum & ordinandum , firmiterque ohfcrvandum , etiam 3uantum ad dominum ducem Sabaudic , ft ominia fus , qui diipofitioni ft ordinationi regis flare promifit , atque apod omnes , ubi opus erit , profequendum, quod ficut coanmunior cccleG* obfcrvatio hucufque habuit, praefati proccflus , fententi* , cenfur* , privationes ft poena: , occafione pnsoufIbram, & omninm ex eis dependentium . Efto etiam quod ia bujuimodi renfuris , (privationibus , &c. ali* caul'· adderentur, hiac inde emanat* , ft qurcumque mandata , ordinationes icu diAa confcripta , aut qnomodolibet a&a icu gefta in hujufmodi rerum profecutione , cujufcumque vel quorumcumque adverfus quemcumque vel quoicumquc , omnifeumque Ratus , gradus , dignitatis vel conditionis , etiam fi papalis, cardinalatus, aachicpiicopalis , vel episcopalis exiftetent, feu quocumque nomine etiam pape vel concilii n*c fafia funt , pro non raais habeantur : quorum omnium tenores hic habeantur pro expreffis , etiamfi talia fint de quAras mentio fpecialis de verbo ad E verbum nabenda foret. Efto etiam quod talia univcrfalem ccclcfiam ft au&oritatem conciliorum univerfalium,. aut fedis apoftoikz concernant quovis modo : omnifque diflenfio, divifio , ft fciflura occafione horum proveniens , penitus auferatur & dimittatur, ft ac fi numquam pradida fafta fuiflent , traâatus pacis, concordia inter prafatum papam Etigenium , ft omnes ft linguk* qui concilio Bauleenfi interfuerunt , feu tanquam eidem concilio , aut geftis ejus adherentes , cum eo, feu ipfe cum eis, aliquas differentias habuerunt , advifatm

per

ANNO CHRISTI >♦47·

per ipfum Chriftianiffimam dominum regcm/i Francorum continuetur 9c perficiatur . Refpc-ttn fandiifimi domini noftri Nicolai papa V. cui per coldcm qui concilio Bafiiecnfi , aut go-fti* tin* quovifmodo adhaferant, favenmt , aut obediverant « & per quofcumqnc alios , qui prstato Eugenio aut ipfi fanailfimo domino noftro papa Nicolao contrariât! fuerint· omni* honor, reverentia 9e obedientia, eifque per ipfum fan&iffimum dominum papam Nicolaum omni* amor 9c patera* dikaio abfque pcsdiâorum recordatione exhibeatur . Quodque deinceps ab appellatione concilii generali*, tam inBafilea, quam in Laterano· (qus appellatio non unitati ecdcfia* de cceqro proficeret , fed obeflet, penito* ceftctnr » ut fic B omni impedimento fublato ad concilium generale , fient premittitur, habendum , quod ab omnibus Chriftiani* in unanimitate· & concordia reputetur , perveniri poffit.

Non tamen intendunt prefati domini , quod Îtr prçdiâa , decretis acceptatis cum fuis moificationibus , tam in imperio , quam in regno Francis , aliquod intcIligatur prejudicium generari.

Item , quod unicuique volenti habere literas fuper prsdi&i* » expediantur in forma meliori dignum Infuper arbitrantur regi* majcfta* · 9c principe* elcâores prefati , 9c ad hoc operam cum eftêâu impendent , quod patri domini ducis Sabaudis fcprsdiAs obfetvationicom- C munis univerfs ecclens diflufs per orbem conformanti , 9e promiffionem ejufaem domini duci* filii fui prefato Cbriftianiftimo regi fa&am › qus ipfo patre feiente , 9t non contradicente nec prohibente in dubio faâa prefumitur, am- , plcâcnti cum eflêâu i atque pro tanto bono pacis ccclefis omnino nomen · 9c titulum papatus dimittenti , honor exhibeatur , ac ftatum , honorabilemque provifionem in ecclefia habeat : nec non etiam quod per eum promoti ad dignitates & honore* cccleliaftico* , qui eo* acceptarunt , & ad beneficia quecnmque , qui ipforum beneficiorum pofteflionem pacificam habent , in fua obedientia eadem aflequantur 9c obtineant . Et fimilitcr de iis qui fub nomine D generalis concilii Bafileenfi* promoti funt in eorum obedientia , officiaxiis quoque fui* omni* confolatio polfibilis fiat qui tam in Romana curia , quam fub adtniniitratione domini patri* prefati duci* Sabaudis habebuntur recotnmim : aliqua tamen fuper predi&i* privationibus & promotionibus aliquos particulares tangentia, bonum hujus negotii concernentia, intendit rex aperire ec moderare in conclufione* hujus concordis.

Ultra prrdida fuper loco 8r tempore futuri concilii videbatur prrdi&i* dominis principibus eleâoribus . quod haberet fieri in uno quinque locorum in Alemania nominatorum , fed domino regi Francis propter rationes E quamplurcs videtur , & ifta inftare intendit , quod locus concifii rebus gerendis accommodus determinetur m fuo regno : verumtamen quantum ad tempus advifatum eft inter ipfum dominum regem Francorum , Sc principes deflores prefato* qujd videtur omnibus ipfi* Srocurandum , ut incipiat illud concilium e K*lendis Septembris proxime futuris ad annum ·

Item inftabit dominus rex Francorum , quod fanâiffimu* dominus Nicolaus papa V. concilium Conflanticole , decretum lequcni , 8c alia eju* decreta Gc« cetera concilia * catholi. earn militantem cedcfiam reprefentantia ifio-nim potettatem . honorem 9t eminentiam, bcut 9c ceteri antecc&xca fui, fufeipiet, amplcâctur * venerabitur.

ANNO CHRISTS »4V·

Item › Quod domhuu rex Francorum , St qoilftxt fuoram confaederatorum habeat buüaa lupcr iadi&ioocm futuri concilii , 0c fufccptione pratafta fi obtenta fuerit.

Item , Si domina* Sabaudise vd domino* pater eju* t ten quicumque cidem adhaerentes iia £*cis 9c concordia medii* , de quibu* in pna-:nti ccdula continetur , repugnaverint , aut •cquiclccre noluerint , feu diltulerint , quod non rperatur , 9c deincepa contra eo* , aut eonun aliquo* per faoâiflimqm dominum noftrum Nicolaum papam procedatur , non confidant quod de cetero ia pacificandi* , quantum ad cos negotii* rex , 9c prefati principe* elcAore* , quomodolibet fe intromittant , quin imo intendunt omnibus viis 9e modi* jufti* , 9e rationabilibus prebere auxilium 9c favorem proccfbbu* * cenfuri* 9c excommunicationibus contra tale* fiendi* , maxime poftquam contenta in pratentibus advifamentis faerint per fanAilfimum dominum papam Nicolaum concordata .

Item , fupradiâi* advifamentis fupra nominatus reverendtUimus in Chrillo pater, 9c illullriflimu* princeps dominus Jacobus archiepifcopus Trevirenfi* pro fe . nec non venerabilis Joannes de Linffi utriufque juri* doctor , pro Erte reverendiffimi in Chrifto patri* , 9e illuiflimi principi* domini Theodorici archicpifcopi ColooienUs , 9c magifter Henricu* Engellard , pro parte illuftriffimi 9c excclfi principis Fridcrici duci* Saxonis , 9e (acri Romani imperii principem eleâorum miffi ambaffiatores ad prefatum Chriftianiffimum dominum regem Francorum , pro prediâis domini* archiepiTeopo Colonienfi , 9c duca Saxonis , io vim literarum credentiaburn per eo* nuperrime exhibitarum prefato Chnftianiflimo domino regi Francorum » fe conformant 8c concurrunt in modum qui fequitur : Scilicet quod prediâorum adviiamentorum profecutio fiat diligenter apud dominum patrem domini duci* Sabaudis, fit alio* ubi erit opportunum , ex parte prefati ferenifluni . 8r Cbriftianilfimi domini noftri regi* Francorum , concurrentibus in hoc fecum * « fe eidem conformantibus prefatis domino archiepifcopo Trevirenfi , 9t ambaffiatotibu* ipforum duorum archicpifcopi Colonienfi* » 9e ducis Saxon ia , propter multa pericula qus intervenire pollent , u praâica & expeditio premiflbrum protraherentur in longum : dummodo tamen profatis dominis arehiepifeopi* Trevirenft 8e ^olanicnii provifiones neceflarur pro eorum , & omnium tuorum « ut premittitur · fecuritate 8c indemnitate , & liters defuper opportune Cantiiflimi domini noftri paps Nicolai fub motu proprio in forma meliori , fecundum appunauata in prodidi* ceduli* , tradantur & deliberentur . Faâum Bituricis vigefimo odavo die Junii , anno domini millelimo quadringentefimo quadragefimo feptimo.

ANNO cJJi1T1"**

EPISTOLA ORATORUM REGIS FRANCI Æ.

I*· >

aZXT «re» fcallre , «Miu^'â L« "<'* ^·iAiuo (t·· uuoXnc** preni *ii. R·" oS<i», «οιφiiΓρM*

*h tinfi colli V.tX -4*tedti FrHtii itiJtiu*

XΓ°5 ■^ph°niu* Se8®ta » decanus Toletanus 11 fanâiflimt in Chrifto patrii , & domini noftti domini Nicolai divina providentia papz V. orator ; Jacobus miferationc divina patriarcha Antiochenus & epifcopus Piâavcnfi» ; Hc-lus epifcopus Eieâcnfis ; Joannes come» Du-neniis , magnus camerarius Francis ; Jacobus Cordis ; Guido Bernardi magifter requaftarum hoipkii j Joannes 1c Bourfier , miles *Be* cambcllanus , & Thomas de Corlçllis in facra paRtna Drofcftor , tonfdiarii fereniflimi &: Chriiamiiitni Francorum regis oratores , notum facimus univerlis : Quod cum nos , λ* deputati per dominum Amcdeum , in fua obedientia Felicem nominatum , varios labores jamdiu , A' diebus proximis multos tradatus habuerimus pro danda pace A unione inecclefia fanda Dei i & tandem certi articuli nobis dati fînt pro re(-ponlione pro parte domini Amedci, in fuaobcdicnua Felicis nuncupati , ad dandam ipiam pacem & unionem » in quibus inter cetera continetur articulus , quo nos didi oratores , per literal nofttis tigillis ficillqtas nos obligamus dare , aut dari & tradi facere infra menfem Julii proxime futurum in fufficicnti forma , prsfato domino Amedeo , in fua obedientia Felici nuncupato , in civitate Gebencnfi vel Lauianenli , aut in manibus capituli Gcbenenfis tres bullas plumbatas , & debite expeditas in Romana cui ii · fecundum formam minutarum hinc concordatarum , quarum tenor in obligatione defignabitur : unam videlicet luper caffationc piocciluum duplicatam , ut una fit fub data ante diem renunciation^ fiendr per iplutn dominum Amcdeum , in tua obedientia Felicem appellatum ; alia iub data poll dictam renunciationem : aliam fupet reftitutionc alias privatorum ; A' alum luper confirmatione gejlotum.

Et quoniam veraciter fumus quod idem Undiilimus dominus nofter NuoJaus papa toto cordis affectu praefatam pacem , A unionem ccdclir defiderans, hujus intentionis cft , quod prznuUi tres articuli videlicet de ciflatione proceflium , confirmatione gtftoium , nec non de reili-iitionc priworum , is omnibus &· pee omnia iunm loitiantur cttcCtum , quod noois declaratum exurit per cicdcntiam expolitam per me portatum decanum otatorem fua* fanélitato . sirtutclui bit vis. Attendente» etiam quod jpic Ii KiJlnnus dominus nofter papa fuper dictis tubus articulis literas fuas fuper bullatas przkntari fecit , que pcrcofdem deputatos nen fjcn ,'· luHicicntcvtcpuiate : Propterca nosoraton·. pia dMi volentes i quantum nobis eftpoflibilc , jio ipfa pace & unione eccMz ubo-i iic , pet przlcntcs aflecuramus , affirmamus pci ju:amentum , A promittimus fupra mentionatas literas , leu bullas ipfias iandiffimi domini noftri Nicolai pap· V. more Romanxct-nr bullatas & expeditas in forma bona , A fecundum minutas aie concordatas , qua· manibus noftrrs fublcri *z* funt . Quarum prima de caffationc fic incipit : *Ttnit f*tm* , CF

A CMv.7vreiM /TZ/iWW *froeurxre cr tomfltili tonvtnir* , CFc. Et fic finit . *Ctttrifytt t»»tr*riit tr~* X» » CZr. Secunda de confirmatione geftonim fic incipit ; *Ut pris , j»»i nihil ιtιβιοιiiïiβι t CTt.* Et fic finit . *Si fretu friper bit , ff't.* 7^«/-*Ii* , CFr. Tertia , de reftitutione privatorum , fic incipit : *,4 ptuu inflare* & o·,»·*· Gaorei»» *liraitt»t* , dr». Et fic finit *: Lf»xiti»m ftti* Fra*tbii fitultri*l *pribetnt , fivortfrtte oppnttttfiu t»·* MFeaw . *'I^iIi* r»je , CZV. Prrfato domino A-xnedeo in fua obedientia , Pelici V. nominato , five in capitulo Gebcncnli , reatirer *Be* cum cftcCtu infra dtônm tempus datum ut fupra , prx lentabimus &· trademus , aut przfcn-

B tari 8r tradi faciemus fine dolo A fraude . Et ad hoc tam conjun<.'t:ni , quam divifim obligamus . Et ut ifta obici ventor A' fiim t fint , Nos oratores prrfsti nomina , A figilla noftra huic litcrz fecuritatis , 8c affirmationis *Bc* promilfionis appoiuimus.

ANNO CHRISTI 144*.

Datum Lauianz dic quarta Apulis , anno domini millelimo quadringi ntcfimo qnadrageiimonono . Alphonius decanus Toletanus , & domini noftii papr oiator : Jacobus patriarcha Antiochenus , &· epiicopus Piftavenfi» : Hellas epiicopus Elcftcnfis : Joannes comes Dunenfis , Jacobus Cucur , G. Bernardi , I. le Bourfier , Th. de Courcellis . Horam *fii»it mtutitx , it frt'tcm ctrx txbf» ob^nita*

Ç milt littrt .

"--EPISTOLA ORATORUM

V «Λ. t>. 4 *Hmottl·*

Delphini f'itùtntnfii in tiitm tiufr

NOs Alphonius Srgura decanus Toletanus (andiffimi in Chtifto patris *Bi* domini noftn Nicolai divina providentia pap* V. Joannes milcratio.ic divina archiepifcopus 8c princeps Ebrcduneniis ; & Gabriel de Bernes domi-nii» de Targe magifter hoipitii, illuftris principis domini Delphini Vicntienlis confiliarii oratores t Notum facimus univeifis ; quod cum nos una cum ambaxiatoribus domini genitoris no-

ft·

D ftri, & deputati per dominum Amedeum 'u fua obedientia Felicem nominatum, vario» Lbores &c. Ut in prrfatis literis .

Nos oratores prrfati nomina *Bi* figilla noftra huic litc-r fccurjtatis, affirmationis, & promilfionis appofuimus.

Datum Laufanz dic quarta Aprilis, anno qjadriogentefimonono A- decenu* Toletanus, Λ domini noftii papr oiator: 1. archiepifcopus βv pr·nccps Ebrcduneniis, Gabiie) de Betneno. πχηπ ar *fifrUit d»ohiu titier* ter* rr.utt* .

' ·' DECRETUM SΥN. L AUSANENSIS.

ou ,<. Aptιli».

SltrtfiaSfi** i **fr** no **Iit** **Lutfrr.cnfis m Spirt-

E *fit frnStv Ietm>ne 'o* ι·χ *r/a , ttn. vtrfrlem <c- (Itfiitn Tp, tfrntAiu* , ad *feipcrtt*et rei memo-riAitt* ı

Hrwval.

BErtr pacis aperti via domina concedente, qui tandem cedebam diris ittritrm l.tnguo-(.·o is ocule· picta'is ı ·,pexit , fiimmoperc ac di-'igcnti piovidendum cft ftudio , ne diviiionit o'lum impliu' lupciiit veltigium, nullus mente· humana» ambiguitatis lciupulus inquietet, nullius conlcientia latarum *Be* promulgatarum fententiarutn ac certfurarum formidine tabefeat, *ut lcandalum pua*tur; fed populum Chriftia-

*1,,^«, '«niure» ·<. &»>.

Λ num

A NWO CHRISTI i44*>

num› quem feeuit divifitque ntibilofa difcordia, resarciat *Be* réintégrée concordi* Ar communionis ferenitas. Superiori fane tempore, itnfta huc Laufancnfis fynodus, dum Bafilc* in Spiritu fan&o legitime congregata perfewraret, ne affentirct tunc Eugenio pap* IV. Ferrariae congregationem fub nomine concilii genctalit erigenti i ac demum poftquam ereâa extitit, *Be* aliis ab inde fubortis differentiis, adverfus curiam fuam fequentes, omnclquc Ir Cingulos eidem adherentes Ar faventes generaliter promulgavit fçntcntias, cenfuras A panas. Nmccum Err renuntiationem quam iauCtifEmns dominus élis papa V. facete voluit de papatu pure, Ar fincere, medium paratus *Be* apertius ad confecurionem perfeft* « integr», unionis in ecdeiia B laneta Dei videatur; Cupiens eadem lanfta lynodus tam excelli neccflariique boni ' contemptu, cujus gratia cum prufato fandiflimo domino Felice JuriŒmis haâenus non pepercit laboribus, tolli de mundi medio qu* unioni, tranquillitati fif paci univerialis ecdeh* repugnare aut officere quovifmodo poflent, omnes & lingulas excommunicationis, fufpenlionis Ar interdidi, ac privationis beneficiorum, officiorum, dignitatum, etiam cardinalatus, patriarchalium, archlepifcopalium, cpifcopaliurn, aobatialium, aut aliarum quarumcumque ecclcliafticarum, vel mundanarum, nec non etiam privationis fcudoruth, honorum, privilegiorum, ac quoiumcumque bonorum *Be* jurium fpkitnahum *Be* temporalium, inhabilitationifqur ad illa, feu alias fentautjas, cenfuras & pernas quaicumque *te* qualefeumque ab eadem (ancta fynodo, leo ejus auétoritare contra quakumoiic perfonas ecdelitfticas vel irculares, ac etiam laicales, cujufcumque flatus, gradus, ordinis, conditionis vel prreminentir, etiamli cardinalatus, patriarchalis, archicpiicopalis, cpiicopalis icu abbatialis, aut alteiius cujtilcumque dignitatis ecclefiaffic* vel mundanr cxillant, contra capitula quoque A' collegia quaiumvis ecelefiarum, *Be* monafteriurum, ac ordinum, necnon dominia, communitates, univerfitates, civitates, oppidi, A' aiia qurcumque loca prrsnitlarum oeeaGone differentiati m generaliter c- D manatas, inflictas &' promulgatas, cum omnibus inde (cautis, etiamli ad lcnten-iarum, cenluiarom. privationum, atque pernarum prrdiflarum declarationem, icu illarum 'ut alicujus earum publicationem, live plenaiiam exceptionem contra pertonas, capitula, collegia, dominia i communitates, untvcrlitates, civitates, ac oppida A· loca ptxdiCia. communiter vt-l divtGm quomodolibet pioccflum foret, quorum omnium A· fingulorum tenores, etiam de illis plena *8e* exprena, ac veibo ad vcibum pirfçnSibus mentio habenda eflet, vult hic pio exÎ'reffis haberi, decreti hujus tenore; A' certa cientia decernit A declarat crteâum fortiti non debere, fed perinde haberi ac G nui!rcnusemaniiTet Et nihtloini· ; s ad iupcr.sbundan-em cautelam a prvdi 'i* û'iiuiuc ccnbiti' A ptr >'< occalionr divii-o.iis licte, l.:t - >1 cit.im abiohiti › A' temni · -.atutr lynodo re.civata fuerit in aliis fuit emetis genrtahrci ; -,fr' 4'1*' fingulas perlonav ab o'vcr.s, om 'rn. p-e irregularitatis notam ac iniamir maculam, tam ;utis quam fait», li <|nam foitalfis con'raxciint, removendo A' penitus ab .'endo, habilitât, A cum «is quatenus indigent difpcniat, lpiatquc hng - ias pertonas, necum collegia, J'irrnia, commatlltatcs, univerfitates, oppida quoque A' lo-

•*f*· c^ntetn· platu.

A ca hujufmodi ad famam *9e* honorem reftituit, réintégrât, plenarieqoe reponit.

XnB5 CHJUTH

Datum Liuiane leffiooe publica hujus fanΛ* iynodi in majori ecdeiia LaufanenG folemniter eelrbrata decimofexto Kalendas Mail, anno a nativitate domini, miiiefimo quadringentiiimo quadragefimonono.

F. *In^ii.*.

"-'ALIUD DECRETUM EJUSDEM fynodi Laufancnfis ,^*ıı>Îı_i β

™«»**H*·

█>./*█·-

Snenfnnfln lenernlii fyaeien Ln»f<une in Spirit legitime engregntn , nnrvrrftiem title- /am rtprnfnuni, ni perpenenm ni usmssmtmoi* ,

hhiitoMia 'A* i"*"

B Uantum Deo pax placeat., veritas aperit lcripturarum teftimomum perhibentium, qtioj ialvator nofter nafccns et virgine pacii edictum praeconiis angelorum propoiuit pio mulgatum, pacem reliquit diicipu! $ snoiiturus, pacem refurgens a mortuis nuntiant inter eunda percepta falutaria «is fpeciahter illud commendans, ut fincere inter fe pacem obfervare curarent. Nos igitur pacem univerialis eccl^fir d«liderabiliter afrcâantes, ad id folertius nolba apponimus fiudia, laborum quoque A· expeniatum indefeflas proinde habuimus *Be* habemus follicitudmes, ut Cedatis divilionibus, quibus Dei ecclcha imprrientiarum impeditur, C ac Petit navicula veluti procellofa concutitur vehementia, negotium Dei & ecdefir iurfanAr ad iahitaretn exitum per erfeâum optabilia unionis *Be* integrz pacis perducatur; ipiaque Dei fponfa ecclelia (icut columba pulcetrima i·· liti ictineat fui fplendoris candorem, *Be* univerit fideles virtuoiis attibus dirigantur, paxque *Be* unitas in to't Chriftianitate refloreac, prout hrc fanda fynodus feoiper defideravit, Ac Cuminopere deliderat: ad cujus tam religioni utilem Chriftianx, quam etiam n.<etfariam · rui , niconfummationem catholici principes, & cariffimi ecdefi* filii, Franci*, *Be* Anglie, ac Renatus Sscili*· reges, ac dikAus eccleliz filius Ludovicus Delphinus Vienneniis ejuidein regis D Franci* primogenitus, illuftres, ut fidei mater ecclelia eorum temporibus pacata redderetur, A· tranquilla permaneret, lua ad hoc miniftrantes prarlidia, folemnespro pace hujufmodi tractanda, *8e* componenda defiinaveiunt oratores, quibus intervenientibus atque tractantibus m htijulmodi pacis negotio: attenta etiam janctiflimi tunc pap* Felicis V. pridem de papatu pro bono pacis ejuidem liberaliter fafta renuntiatione, talis habetur difpofitio, quod pacem ipfam Deo audore fpcratnus de proximo fecuturam.

peM»··. n.

Ne autem prcrniflarum occaGone divifionum Chiifii fideles pace Ar unione hujufmodi frui cupientes litium quomodolibet agitenturdifpcndus, lcd pix Gnccra *Be* caritas inviolabilis inter to*, nullo icruprvlofe timorateque illos perii gente confeienti* ftimulo, perfeveret: Omnes A╲ 'gulas promotiones, cleAloncs, confirmations, polfulatioaum admiffiones, translations., i.immendis, adminiftrationes, *Be proei~* l.ones «iiinnmjftimque patriarchalium, nsetropu!nanuium *À* A aliarum cathedralium ecclefiatum, nc. abbatialium dignitates, *Be* monafkiii» um tegimina quorumcumque exemptorum, A· n-m cx.mptutum; quafcumque collationes, pro. niones, &- difpofitiones quorumcumquebtncficijttim ccclefiafticomm regularium vel fr-

CU-

ANNO CHJUSTI 144*-

tul*r'u™ > de jure patronatus etiam laicorum , cum cura vel fine cura , etiamli ccckfi* paiochiales tjerint, aut canonicatus & praebende » dignitates majores poft pontificales in cathedralibus, vel principales iα collegiatis cxiftant, perfonatus, perpetue adminiftrationes , vel officia etiam curata vel elediva in quibu(cumque ecclefiis: Prioratus etiam conventuales, aut alia beneficia cuju(cumque conditionis , qualitatis , vel nature luerint, etiam alterius genetis quam exprrfla , paria vel majoris ; etian.U ex quavis caula "'ic difpolitioni apoftolicz fpecia liter vel generaliter reiervata fuerint , vel alias affecta j tel ad nos fcu ad iedem apoftoheam quomodolibct devoluta , in vim leu pretextu quarum habita eft pofleflio, dc poffidentur de przienti, prztcrauam de ecclefiis , monaftetiis , dignitatibus , ocneficiis , &r officiis qus przfats lynodo incorporati ac eidem obedientes , adherentes atque fequentes, pofiidcbant, &: durantibus hujufmodi divilionibus , alterius quam ejufdcm fvnodi audoiitate privati ieu deftituti funt, vel Contra iplos poflcilores feotentias , quae in lem tranlivetunt judicatam-apud nos, dum in Balticculi , aut in hac Lauianenfi civitatibus eramus λ" fumus conlhtuti , hvc in curia fandiliimi donuni Felicis , tunc papa· V. panibus fc detendentibus obtinuciunt , aut iurrogati funt , aliter quam titulo privationis A (polit, lcu deftitutionis prrnittfurucn occatione divilionis fadas ; admifiioncs etiam relignationum , quorutnciimque beneficiorum , dignitatum eccletiarum (impliciter vel ex caufa permutationis, audoiMaliones &▌ inihtuliones : in vim etiam quarum habita eft poifeflio ; penlionum quarumcumque fuper quorumvis beneficioium ccdcfiafticonun frudibus rclcrv at lones &.· a(lignationes, cum praceftibus fulminationibus indefecutis: nec non uniones , annexiones , incorporationes quorumcumque dignitatum, &: beneficiorum ecckfiafttcorum , fsecuianum & regularium, quibufvis patriarchaiibus, archicpifcopalibus, epikopalibus, abbatubbus, v J capitularibus, menfis, aut moiiaftcriis , couventibus , dignitatibus, canonicatibus , Λ. prrbcndis , vel beneficiis icu ad invicem hib qiiibuivis verborum formis : demenibialloues cuicharum & benefici arum quorumcumque ; ecclcliarum quoque , monatlcriorum , ftudiorumquc generalium husda'iones, erediones , iupprdhones «c lubjcUiones ; A quorumcumque Beneficiorum creationes, exemptiones ; item revocationes , pallii dationes, confecrationes, bcncdidiones, perlonarum de ordine ad ordinem tranllationes, infeudationcs> inftitutiones , conti aduum confirmationes, facultates teftandi, conccffioncs , ablolutiones , liberationes , quittanças (uper qutbuicumquc debitis ratione decimatum , (cm/dicimarum , indulgentiarum , annatatum , communium A minutorum icrvitioium , vel alias quomodolibet ; d'fpcnfationes tam (uper artatis, quam natalium , A aliarum mhabilitatuin dckdibus : Super incompatibilibus in quocumque numeio , etiam fi ad curas parocliialcv, matrimoniis, juramento, ordinibus , A voto etiam ttanlmatino , A ubus aliis quibulcumquc ·

Nec non abiolutiones a quibufeumque excommunicationis, anathematizatioms , A aliis ceniuris ccclcfiafticis, interdidorum tatn generalium quam (pccialium relaxationes, ac illorum fulminationes, Λ' appoliiioncs juramentorum , etiam fidelitatum telaxationc», ichabilitatiotics ab omni macula , inegularitatc aut a-

A lia iahabilitate undecumque procefferit : Indui?juturum ac privilegiorum; A qua(cumque aias concellioncs) ac omnia & lingula tam jullitiam, quam gratiam concernentia , tam ia foro coaleieriti«, quam io contentiofo , in perfonis fle locis que tempore conccffionum A alioium premiliorum obediverunt · pnrfato Eugenio poll ejus fufpenfioncm ab admrnvftratione papatui atque depolitionem, (euThomcNicolao V. in fua obedientia, Romanis pontificibus nuncupatis, tam per ipios fucceflivc quam alium feu alios, fuo, aut alterius illorum mandato, etiam de latere legatoa, five alios quofcumque ab eis vel eorum altero, potcftatem habentibus . conjundim vel divifim qualitcr-

anno' CHRISTI Mo-

rTnaii 4«- u··· "·

B cumque fada , gefta , concéda , data , indnlta, difpofita A ordinata; etiamli majora *A* graviora àut alterius cujulcutnque nature a piatmiliis exiftant, & (pecialetn requiientia exprellionem; qur volumus & decernimus pro expreflis fpecihcc haberi, cum omnibus & lingulis inde fecutis , ac etiam omnia & lingula per ordinario* in didis locis faâa, praeter illa & fine eorum pfxjudicio, quar per ipfum Nicolaum, ut prrmittitur, papam quintum in fua obedientia nuncupatum, tam fuper rcftitutionê nôftxar congregationi incorporatorum, & nubis adherentium quam fuper confirmatione geftorutn per nos & ipiutn dominum Felicem, noltraque aut illius audoritate facienda , concedenda, approbanda

C & confirmanda funt , prout continetur in certis minutis per cariflimurum ccclefiz filiorum Francis, A Anglir, & Reniti Sicilia regum, necnon Delphini Viennenlis didi regis Francis primogeniti , illuftrium , folemnes oratores concordatis, Ac manibus propriis fubicriptis , quibus per hanc noftram confirmationem &· approbationem nullatenus , derogari aut prrjuotcari intendimus, nec aliquod detrimentum affern ; quin itnmo decernimus illas plenam m omnibus ac in qualibet earum parte loboris firmitatem obtinere debere , perinde ac li praricntcs noftr» liters minime émanaient , pro bono pacis & unionis ecclclir, cx certa fctentu , auctoritate univerfalis ecckfia

D pre(entium feiie approbamus , ratificamus 8c confirmamus , lataquc & firma haberi volumus .

Necnon potiori pro cautela , de perfonis patiiatcharum , epiicoporum , *9e* abbatum, quibufeumque ccckhis & monafteriis, quarum *it* quorum allocuti funt pollcffionetn & pvfiident de prxfcnti · necnon de dignitatibus , prioratibus, pccloiutibiir, adminiftrationibus, officiis, canonicatibus , & praebendis , commcndis, ac beneficiis quibulcumque etiam difpofitioni apoftolicz fpedaliter ve) generaliter rclervatis, devolutu, vel quomodolibet aftedis eorum pofsicilionibus quibuslibet , dc novo providemus j ac ipforum omnium fiudus redditus , 8r pro-

F ventus, necnon emolumenta lingula , in quiLuicumquc & ubicumque etiam extra dicecefim, in quibus ccclcfia , monafterium, prioratus , dignitas, lcu beneficium hujufmodi fuerint coaliftentia , ad eorum pofleuiones, excepto iemper privationis & (polii titulo, (pedare & pertinere , Λ: quod ipfi in (uarum ecclefiarum , tnonaftetiorum, prioratuum, dignitatum & benefidorum, preut illorum (ingulo-s concernit, pofiefiionibux pro hujuimodi bono pacis *ii* unionis pacifici remaneant *8c* quieti, decernimus Ce etiam Jcclararmis : nomina A cognomina, va* lorciquc ipiorum (xxicficierutn & dignitatum, ac

\HNO CHRISTI <♦♦· '

ac nonobfafttias ipforum poflcflorum pro exprcfiis babenter; co-iffitutionibus ft ordinationibus nofttis & apoftoticia ccterifque contratiis nonohitanribus quibukumque.

Fruftus etiam illos quos durante hujtsfmodi dtvilione ex diâis ecclefii», dignitatibus, beneficiis, dr officiis indebite perceperunt, eriitnfi nobis & camero noftr* debiti effeot, penitus ipfis ft cotum cuilibet remittimus munificentia liberali; camerario, theiaurario, clericis camera, collcâoribus, (ubcolleftortbas noftris quibukutnque inhibendo fub excommunicationis lentententia, 8t aliis cenluris ecclcfiafticis atque poena» quas remiffioo^F inhibitioni noftris bujufmodi quomodolibet <Xtravenientes incurrere volumus iplo faAo, ne fruftus promtifos, occatione promilfa, diâa durante divifioae, perceptos ac per nos remillo», ut profertur, a quoquam quomodolibet exigere feu extorquere praiumant; diâorutn rurfus pofieffbrum lingulis adverfariis fuper profatis ecclefiis, tnonaftetiis, prioratibus, dignitatibus, officiis, ft beneficiis perpetuum filentium imponentes; qua(cumque promotiones I impetrationes, conceibmei, pro*tliones, declarationes & literal deluper pro ipfis adverfariis * aliis quibukumque tu proiudicium ipforum poflcffomm vel derogationem lujuimodi per nos confirmatorum quomodolibet, eciamli ex certa (cientia, per nos five «hum quemcumque nollra auâotitatc five alia quacumque fadas, datas, concellâs, *te* habitas etiam in vim carum ipfis vel alicui comm, jus in re, vel ad rem qunfitum foret; nec nondiffinitivas, ft alias etiam que partibus le non defendentibus in rem tranfrverunt judicatam, luper ecclefii» & aliis promtffis apud nos vel alios ubicumque contra didos polieflote» promulgatas (ententiss, A qurcumque inde (ccuta Rrodidis motu At (cientia ac plenitudine poteatis pro bono pacis A.· unionis prodidorum caflamua, irruamur &· snnullamus; ac calla, irrita, inleda, nulla, & inania, ac juribus vacua declaramus & denuntiamus. Illas vero eg lcutcntiis qus pro didis polidlbribu» luperpnetnillu, ac etiam quaicumque alns lententia» que pro quibufvis partibus lc detendentibus, illarutn omnium nominibus ft cognominibus pro expreflis habentes ft que in lenienttam traafiverunt judicatam in curiis prodidorum Fugenu &· Nicolai nuncupatorum ufque m hodiernum diem prolate fiint, validas ratas dcccr-· nentes. Nec non quaicumque lite» Ac caulas defaper apud nos vel alibi contra iplos pofielfores, luper prxdldis ecclcfiis, dignitatibus, beneficiis, ft officiis quomodolibet pendentes: quorum omnium etiam fi una, vel dur, leu plures diffinitive vel alie lententir prolata fuot, flatus pedentibus pro exprelhs habentes, ad nos advocamut *8e* totaliter extinguimus.

Et pro majori omnium & fingulotum iecuritate ac roboris validitate, quibufcumquc perfisnis tam ecclcfiafticis quam lecularibus, cujufcumqua dignitatis, ftatus, gradus, ordinis, conditionis, vel pnremlnenti» exiftant, etiam fi cardinalatus, patriarchal», archirpikopalis, •ut «lia quacumque prefulgeant dignitate t Necnon quanimcumqu·, tam cathedralium, quam eollegiatarum, ft aliarum ecdelisrum ac monaRcriontm capitulis, collegiis, * conventibus, ac lingularibus pcrfoois earumdem i illiqne vel illis, ad quem (eu ad quot didarutn ecclcfiarum, beneficiorum *8e* officiorum cledio collatio, provilio, profentatto, feu quxvisatia difpoliuo communiter vel divifim pertinqt ·, ac -hujufmodi pofiefforum adverfariis, quibus per nos feu aucloritate nollra vel alia quacumque facl« funt concelliones ft provifione», de nojufmodi ecdefiis, beneficiis, ft officiis, poflelfia, pmnibufque aliis ft lingulis quorum inteicft vel intererit quomodolibet in futurum mandamus expreffc inhibentes; videlicet-patriarchis •rchicpifcopis ft epiicopi», fub (uipenfionis ab ingrcltu ecclcfisr; minoribus vero perlants fin» guuribus, fub excommunicationis, Necnon ditiorum pofleflorum adverfariis fub fimili excommunicationis ac privationi» omnium & (legulorum beneficiorum fuorutn qua oblinent, ft inhabilitatioois ad illa, ft ad alia impoilvrum obtinenda perpetuarque infamia*; collegiis vero, capitulis, ft conventibus fub fufpeniionis· a divinis, panis, tententiis ft cenfuns, quas contra facientes ft rebelles, prout quemlibet ipforum concernit, cx nunc prout ex tunc, ft cx tunc prout ex nunc incurrere volumus ipio fado, ne ipfi feu ipforum niter, publice vel occulte, dirvdc vel indit»dc, quovis quvfito colore vtl ingenio contra declarationes, conceifionct, .η probationes, ratification»:», confirmationes, A alia pnrdida › vel eorum aliquod in projudicium, dtmnum, & gravamen dkiorum podcllonim, ac derogationem pramiH'oium per nos confirmatorum aut alicujus eorum laccre, dicere ft attentare; leu ipfi prunominati, ad quos (pedat hujufmodi eledio, collatio, provtfio, prxfcntatio, feu quavis aha diipohtio, quemquam alium ad ccclciia», dignitates, beneficia, ft officis feu alia pr*.a><la haCtenus fie policlia recinere & adtuittcic; neque potlcllorei nujulmodi fuper prruiilfis u> ali-juo vcsaic, moleltire, perturbare, feu inquietate qnomodolibet prolumant aut prafuinat: fed ca omnia ft lingula inviolabiliter, *t*· line cootradidione quacumque, quantum incudi, inanuteneaht & oblcivent didolquc pofleifores h› poileffiQne (ua hujufmodi Caneant & defendant, i' qua etiam, quod ihfit, per quempiam quacumque, etiam audontate noftta, contra pnrmiffa leu eorum aliqua aut in projudicium prrdidorum poifclforum, live alicujus ipforum novitate» fade fuerint, illas ac stuacumque inde fecula, rx nunc prout ex tunc habemus, & haberi volumus pro infedis, ft nihilominus contravenientes ft rebellis hujulmodt, five fiierinr patriarch», archiepi(copi, aut cpiicopi ab ingreflu ccciefir; minores vero perfonas fingulares excommunicato» (>ncc non didos adverunos A eis auxilium dante», ultra excommunicationis panam, beneficiis ft officii» fuis privatos inhabiles, infame·: Capitula vero, collegia ft conventu» a divinis fufpenio» per quemlibet ordinarium loci, aut alterum in dignitate conllftutum, live canonicura alicujus ncclefic cathcdralis per quemcumque ex hujufmodi poflcfforibus ebgcuduni ft requirendum: (eu exccutores dandos luper hujufmodi noffra voluntate in curia Kotniju five extra, dedatan ft denuociari volumus & mandamns.

Super quibus, omnibus ft fingulls ipfis, ft eorum cuilibet auâoritate univerfalis ccclelie damus & concedimus facultatem, rejeâis in prcmifhs omuibus, ft lingulis cautelis ft appellationibus quibuicutnque in projudiciumpnemiDorum, interpolius, leu interponendis, quas tamquam frivolas ft inanes cum inde fecutis & kcoïuri» ex nunc prout ex tunc, ft ex tunc

propt

ANXO CHRISTI

F

CMAtSTT «♦«♦·

peout ex nunc, caffamus, irritamus, annulamue, tt pro infeői» haberi volumus: vicecartcellario * qpibufvis aliis officialibus Romane cnrne expreffe inhibentes » ne ad cujufris iaftanriatn fuper canfis pnttenfaraffi appellationum hujufaaodi, ant altcriut, via (implicit qverelr* (eu reftitutionis in iotegram, alraaam commiffioneaa (ignare. fifo· referiptum ettam ettra R> manam curiam concedere. Nec auditores eauü<um palatii apoftolict ien ordinariiL loci, auc qnicumqne alii, eommiffiooes five referipta hujufmodi recipere, feu caulas defoper tr meven- rias audire profanant feu attentent. Adjicitntes quod fi ullo unquam tempore appareret de aliqua conceffione leu declaratione per nos aut ftoftra aoôoritate quafcumque claufalas etiam derogatorias, generales vel fpectales, fub quacumque verborum forma in (e continente (licet in iplis dicatur non obftantibus claufulis dicentibus qnod illis non derogetur, nifi do illis fpeciafis mentio fiat, quod de verbo ad verbum k cum toto tenore Illarum inferi debeat) fa&t leo fienda, per quam didor pofleflores feu eorum aliquem in nujufmodi fuoram beneficiorum boffeffiooe, fcu alterius, tdrbari, vexar, n>oleftari feu inquietari, ant contra noftras hujnfsnodi eonccffiones, provifionca, te alia per nos approbata fieri atque contraveniri potfet, etiam ea certa fcientia & audoritate univerfalis ecclefia .emanarent, feu cmanaflent, tales declarationes ant conccffiones pto bono pacis te unionis ecclefia nullatenus efleâum fortiri; fed pro infeâis ex num prout ex tunc haberi volumus. Verum fi in obedientia prrdiâi nuncupati Nicolai V. duo vel plure» fuper uno vel pluribus beneficiis litigarent, pofleffornon poffidentinon afferat pnrjudkium. fed cuilibet jur fatim confervetor, femperqne lafaum etiam unicuique maneat jus quod ante hujufmodi divifionem fibi quxfitum erat; Et fi aliqua fuerint ecclefi*. feu beneficia, quarum feu quorum caput in una obedientia, te membra in altera exiftunt, membra reducantur ad caput, falvo tamen quod membrum obtinens in illius remaneat poffeffione, fi jus eidem competebat ante hujufmodi divifionem. Ceterum, quia difficile foret prafentea literas ad fingula, in quibus eis fides forfan facienda fuerit, loca deferre, diâa auâotitate univerfalis ccclefi» decernimus, quod illarum tranflumpto manu publica 8r (igillo alicujus epilcopi, ant illius vicarii, feu curis aut fuperioris ccclefiaftici fignato t· munito, perinde ac fi originales literr hojufmodi exhiberentur, fides plenaria adhibeatur, te fletur, irritum decernentes te inane i fi lecas fuper iis a quoquam quavis auâoritate, icienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum » &c.

Datum Lanians decimo festo Kalendas Maii, anno a nativitate domini millefimo quadringeniefimo quadragefimonono.

" ** NICOLAI PAPÆ V. EPISTOLA V.

Carolo VII. Francorum regi.

4· M··!› ·, apt

tfiftvftn fermtu fervoram Dei, tttriffimo ,« C lerifl» filia Cervi· Fraatmam rrj» *tllttftri r*lntrm tt afaftaUettff IvκAβi*·**.*

Mgi ·4 'm· ptrtm ·a rrioUruu·* optM*.

Agno munere miiencordir Dei, Chrift»»ntflime ptmeeps, apoftolicc fedis te tovia* ccclelis catholice multiplicata funt gav-

ANNO CWUSTÎ ut"·

A dia, cum fando te gloriofo ftatu tuo pemiciohffimum ichifma deletum eft. Et licet in virtute Spiritus iapâi hoc fafeutn efle minime dubitemus, tamen per minifterium fetemruis tu«, quod etiam prrdeceflbne noftro viverte non defuit, eonfummatiun eft · Hrc pietati tue, hcc Chriftianiffimis Francosum regibus Victoria congruebat, ut qui fepenumero contra holies fidei dimicaflent, te pro Chrifto clorioftffime mori elegi(Tent, te a festis apoltolicsB cervicibus imminentem tyrannicam 'rimem feepius repuliffent, etiam pro catholic» ecdcfim unitate te pace labores, fudores, expenfas, vigiliafque perferrent. Digna profedo Chnftianiilitno principe opera, digni» labor, te quem B tnaiime debeat creatori, a quo fufeepit 8e tenet imperium, redemptori, qui pro ejus falutc uterna mori dignatus eft. Clara hrc pu·. gna, Ainfigne certamen, quo cum diabolo pro Chrifti corpore, quod eft ecclefia, tua pietax dimicavit, quo nec gloriofior triumphus extitit ille fidelium, qui paffi funt né idolis immolarent, imo, ut Dionyfms Alexandrinus martyr auâor eft, majus hoc putandum eft effe martyrium, fi quis ora ecclefi» imitate te pace dura pertulerit: loi namque unufquifque pro fua tantum anima martyrium Inftinet, in hoc vero pro tota ecclefia vita profunditur. Incffabiliter ergo gaudemus in domino, quod labor tuus, kdeliderium nollium ad defideratum per- C venit tOtiit .· Unde cum propheta exclamare cogimur · *nvjtrum in ntmiet d»rvini, .ftti fetif etiam ty terram*. Et, *Drvtrrt demini frete nittaeem*. Et, *D»mi»a> ferit btrt vmnia*. I'm barat ecclefiafticam pacem tempore progenitorum tuorum pacis inimicus, ac per longa tempora divifara detinebat ecclefiam. Tandem non défait mifeticordis Dei, que defideratam unitatem fuis fidelibus* reftituit. Invidit confeftim ecclefiaftscr paci picis inimicus, te confuçtis aftibus in «Tclefiani fchifma molitus eft; Neque enim, ut auâor eft Augufttnus, ipleaccufaror fratrum, *Se* qui juxta evangelkum verbum ab initio homicida extitit, tanto altu quicqinm machinatur, aut q ierit, quam ec- D clefiam fcindere, quod illi divifa aftutir fur artcfque pervaleant, illa vero in unitate manente dilpereant, te velut fumus a facie venti penitus cvanefcant. Egimus omnipotenti Deo gratus, nec agere detinemus pro tanto munere przftho temporibus noftris, ne'ingrati efle videamur. Legimus enim Ezechiam regem Juda, optimum te religiofiffimum principem, in divina ferfetura culpatum efle, quod juxta divina beneficia gratias non egiflet.

Nos itaque, licet exiguas & impare» aoâoii tanti operis quas poflutnus gratias ex toto corde noftro perfolvtmu», orantes mifcneordiam fuam, ut defiderium cordis noftr fuciperc pro gratiarum aâione dignetur. Pietati vero tur E Sro inti temporis laboribus & expenlis, quid ignutn, quid congruens referemus? Sentit profecto animus nofter multo plus fc debere quam poffit, &' hanc grati animi efle potiffimampartem, cum.fe intelligit beneficii magnitudinefuperari. Hoc profitetnr, hoc dicit, celfitudinem tuam in exhibendis fedi apoftolicc beneficiis Chriftianiffimis prtncipibi» progenitoribus tuis imparem non faifle, te propeerea fe pietati tuae plurimam debete non dubitat. Suadet ipfa animi tui pietas, atque religiofom proposons, ut cum tanta feceris, ampliora petamus, ttc peritorum mere medicorum «gram

cor-

A NMO CHttSTI »<♦* corpus ecdefi» , nec plene redditum fanitati , non deferas ufque in finem , daoec pkne mtegreque lane'nr . Et ficut illi dcpulla sgritudine artibus fuir Ac confilns fanitatem redditam conlcrvare confucrerun: , i:a pietas rua aififtat *Sc* confiliis *Sc* auxiliis opportunis , ne recuperata unitas in ecclefia operante pacis initmeo poffit aliqua es pane turbari. Deus autem omnipotens , qui celfitudincin tuam in h«c tempora refervavit, Te A: regno i *Se* toti ecclefi»]>ci incolumem , felicem . atque gloriofum fervare dignetur . Et beatiflimi retrus *Sc* Paulus , eoriunquc fandiffimi futceflarcs » qui m confpeftu Dei temper allidunt , quique Romanam ecclcllarn, & apoftolicam fedem tuentur &: iervant, pro tu» ferenitatis incolumitate & incremento jugiter intercedant .

Datum Romeapud fandum Petrum , anno incarnationis ddminice milleftmo quadringe itclimoquadra^Wu^onono , quarto Nonas Man, pontificatus noftri anno tcitio.

y^wfaas , *D- Delxcx* .

Pf , a.,1. I a,— '"LPISTOLA I. AMEDEI DUCIS SABAU.D1Æ.

Felicis pap« V. nuncupati .

lui 'tflan· fun(lui ponulnatwl «ctupcu. *?*«« 'fifi?** fi**-* ferveram Dei , td fit aram* rrr *menarum* .

1(ponentes renuntiare papatui caufa dan-I—Z d» pacis in ecclefia fanda Dei , quam catifiimorum in Chrifto filiorum Francorum, An^ii» , *Se* Sicili» regum , nec non Delphini Viennenlis pumogeniti Francorum regis folennes oratores apudnos tumma diligentia ptofequuntur › ex alta noftr» mentis fpecula eunda providere nccefte eft » per qu» remotis cujulcumque divifionis fomentis ad Glutem animatum , & cujuslibet honoris , fatn» , ftatufque confervationem, defidctati unionis confurgat *Se* yigeat integritas. Omnis igitur*Sc* fmgulosquocumque nomine ccnfeantur , qui ratione obe^ientix, adhxfionis feu faveris, taraolimEugenio IV. quam Nicolao pap» V. in fuis obedicntiis lie nominatis , quomodolibet preftitorum *Sc* fadorum , ccclefiis forfitan metropolitan is , Cashedralibus , monaftociis : dignitatibus crirm snajotibus poft pontificales in cathedra!ibus , aut principalibus in collegiatis ccclefiis : nec non monaftetus , prioratibus , prxpoiituris, petfenatibus, admimftrationibus , & officiis, nccnon canonicalibus . *Se* prrbendis , ccterilquc quibuslibet beneficiis eccletiafticis , cum cura vel fine cura , fxcularibus Sc regularibus , quibdfcumque , &rc. *Ut i» frim dtmt» Lxafixa , ttfi altii verti»* .

Datum Laufan» Nonis Aprilis , anno a nativitate domini milletimo quadringentefimo quadragefimbnono , pontificatus noftti anno nono .

" · · EJUSDEM FELICIS V. EPISTOLA II.

h»* V*'A'"'"*' *firvr"* D*·* » ad *ftrfct»***

se»«n «c MiWnfum iMiaa«kuu. nuiuuiM, r\Um renuntiare papatui de proximo intendimus propter dandam ecclel» pacem , cujus contemplatu Petri fedem domino vocante confcendinuis, conveniens arbitramur , primum circa ferenationem confcicnttaiura Chrifti fide-

A Hum oculos dinge/e › cafquc tam falubii pacificare remedio» quod huilis ambiguitatibus involvantur , aut metu ceniurarum atque pernatum occafionc diverfitatis obedientiarum detineantur illatarumv Omnes igitur literal, ptoceflus , *Se* mandata quxeumque , nec non excommunicationis » fuipcnftonis , & interdidi » anathcmatuationifque › etiam privationis beneficiorum » officiorum , ac dignitatum quorumcumque ,five patriarchalium » archiepiteopalium , epifeopahum , abbatialium, aut aliarum quarumcumque ecclefiafticarum » vel rnund» rurum › inhabilitatioms quoque » qec non declarationis » innovationis , damnationis, reprobationis » expolitionis perfonarum , ac bo- β norum mobilium &: immobilium , juriutngue 8c j'irildidionum publicationis & confilcationis » privationis quoque feudofum » aut etiam quoluincumquc bonorum , & jurium fpirituihum sci temporalium , *Se* inhabilitatioms ad illa : nec non abfolutionis a fidelitatibus ; & alias in ciidem liter is , proccffibus &.' mandatis quomodolibet contentas fententias , cenluias , *Sc* pernas quafcumque , *Se* qualitercumque ftatutas , inftidas & promulgatas : ctiamfi expreftis pares , vel minores , aut alterius .cujufcumque nature forent , per nos aut per alium feu alios, noftra leu quavis alia audoritate contra Gabrielem , Eugenium IV. feu contra Thoitum , Nicolaum V. in fuis obedicntiis nomi- (2 natos , nec non contra quafvis perfonas eccteiiafticas fxcularcs , vel regulares, ac etiam laicales , qu» prefatis Eugenio & Nicolao nomi* n.tis conjunaim , vel dieifim adherentes, affiftentes, obedientes , obfequcntcs . credentes, tecipicntcs , *Sc* quovis modo faventes , eofque sequentes , qui funt ac fuerunt ·, cujufcumque dignitatis , Are. *Q»<t tliii vertit ii dtmt» fi»tufi Itftrt lictt* .

Datum Laufanc nonis Aprilis , anno a nativitate domini millefimo quadringentefimo quadragefimonono , pontificatus noftri anno nono .

" ·· EJUSDEM FELICIS V. EPISTOLA III. f*r<·

D «r.nr *D.f*

Felix tpifeoptu fervat frrvtram M , ad tertlf/ua rei atteneiatt» . f 11 «U-aio.«.,pr».

SUmmopere defiderantes, ut pax integra jaaa tempore multo ab oratoribus folemnibus cariffimorum in Chrifto filiorum Francorum , Anglic , Sicili» regum , nccnon Delphini Viennenfis primogeniti Francorum regis illuftriffimi procurata , in univerfali ecclefia iadicetuti opportunum judicadius omnis divifionis ietni» narium *Se* foeaentum evellite , ne Chrifti fide-> les damnofis litibus , *Sc* difeordiis in poftcrutn contingat agitari . Omnes *Se* fingulas promotiones , cle&iones , confirmationes » poftula- η«ι·Γ·<oî.

F tionum admiffiones , translationes » commendas , adminiftrationes Ac ptoviliories quarumcumque patriarchalium, metropolitanarum, *Ae* aliarum cathedralium ecdefiarum ; nec non abbatia lium dignitates , Ac monafteriorum regimina quorumcumqne exemptorum Ac non exemptorum , quafcumque collationes , provifioner Ac difpofitiones quorumcumque beneficiorum ecclcfiafticorum , regularium vel fecularium , de jure patronatus etiam laicorum » cum cura vel f»cui»rium , de jute patronatus etiam laicorum, cum cura vel fine cura » etiamfi ecclefias^Mrochiales fuerint , aut caoonicatus Ac prebends,

digni-

a NNO CHRISTI >♦♦».

'ANNO CHa1STi see··

dtgnitates majores poft pontificales in cathedra litas , vel principales tn collegiatis exiftant , perfonatua , perpetu* adminiftrat tones, eel officia ettam curata, vel eleâiva in quibufeumque ccdefiu } prioratus etiam cvnventures , aut alia beneficia cujufcumque conditionis , qualitatis , vel natum fuerint · etiam alterius generis quam exprclT· , paris vel majoris/etiarnti ex quavis eaufa tunc diipofitiooi apoftohea leiervata fuernu , vel alias afftâa, vel ad nos, feu ad ledern apoftolicam quomodoiibet devoluta > in vim fee pretextu quarum habita fuérit po(lcilio , ft poffidentur de pnefenti praeterquam de eedenis ; monaftcriu , dignitati bus , beneficiis que · non obedientes / adherentes , atque iequeutes no(Edebant, A durantibiis hujufmodi divilioninu» alias quam aoftta/ auâoritate privatl ien defctuti font , vel corrtra ipfo· pofleflores fententias , qa* in rem ttanfierant judicatam, in Bafilienfi , aut in hac I^ufanenli civitatibus , fonda generali fynodo itidem permanente , live in curia noftra partibus le defendentibus obtinuerunt, aut innovati funt, five alias quam titulo privationis k (polii feu deftitutiouis prxmiffarutn occatione divifiooum fadas; admilliones etiam refignanonum quorumcumque beneficiorum , dignitatum , reelefiarum fimpbciter vel ex caufa permutationis i audorixationes 8c inftitutiones , in vim etiam quarum habita eft poiletlio ; penfionum quarumcumque fuper quorumvis beneficiorum ccelcfiafticorum frudibus refervationes *St* allignationes , cum proccffibus & fulminationibus inde fecutis ; Nec non uniones , annexiones , incorporationes quarumcumque dignitatum , 8e benencioium ccdefiafticorum fircularium A régulaitum quibufvis natriarchalibus, archiepifcopallbus , abbatiahnus vel capitularibus mentis , k monafteriis , conventibus , dignitatibus , canonicatibus & praebendis vel beneficiis, feu advicem fub ouibufvis verborum formis , dimembratiooes ecckfianimk beneficiorum quorumcumque ; ecclciiarum quoque, monafteriorum , ltudiorumque generalium fundationes , erediones , fupprvlliones , & lubjediones ; A· quorumcumque beneficiorum creationes , exemptiones , item revocationes , pallii dationes , confecrationes , bcnediâiones , perfonarum de ordine ad ordinem translationes , infeudationes , inftitutiones , contractuum confirmationes , facultates tcftandi , conceffiones , abfolutionc* , liberationes , quiâancias fuper qui. buicumque debitis ratione decimaram , fcmidecimarum , indulgenttarum , annatatum, communium & minutorum lervitiorum , vel alias quomodoiibet ; difpenfationes tam fuper «tatis , quam natalium & aliarum inhabilitatum detedibus , fuper incompatibilitas in quacumque munere, etiamfi ad curas parochialcs, matrimoniis, juramento, ordirubus, *8t* voto etiam tranfmarmo , & retas aliis quibufeumque ; necnoa ablolutiones a quibufeumque , excommunicationis , anathemaxationis , 8r aliis cenfuris ccclefiaihcis ; mterdiâorum tam genera, luun , quam fpecialium relaxationes; réhabilitâtiones ab omni macula irregularitate , aut alia inhabilitate , undecumque procèdent ; re-(Ututtones etiam ad fisum , *Se* honores ; gratiarum , indultorum, indulgentiarum , & privilegiorum , ft quafcutnque alias conceftiones , ac omnia *St* fingula tam juftitiam quam gratiam concernentia , tam in foro confcicntis , quam contcntiofo , ia perfonis & locis qu* temnore conccUîonum k aliorum pftrmiflonim obeaiverunt pnrfato Eugenio poll ejus iufpenfionem ab admmiftrationc papatus , atque depolitionem, feu Tbom* Nicolao V. in luaobedsentia Romanis pontificibus ftc nuncupatis, tam per ipfos fuccctlivc , quam alium , feu alio·, fiso, aut alterius eorum mandato, etiam de.latere legatos , delegato· , Live alios quofcumque ab cis vel cotum altero potcllatem habentes cbrirundim vel divifim qualitercumque faâa , gena , concéda , data , induits , difpofica , Λ ordinata , etiamfi majora ft graviora , aut alterius cujufciunque k aprctniUis exiftant , *Se* fpccialetn requirentia expreflionesn , qur volumus , *Se* decernimus pro expretfis fpetifice haberi , cum omnibus At fingulis inde iecutis , ac etiam omnia & lingula per ordinarios ia didis locis faâa prêter illa ,' *St* fine coram prirjudicio qu· per ipftim Nicolaum , ut permittitur , papam V. in fua obedientia nuncupatum , tam liiper reditutionc prariatr fanda fynodo noftrs congregationi incorporatorum , ac illi *St* nobi< adhrrcntium , quam fuper infirmatione gcftotum per eamdem imoilum *Se* nos noftraque aut illius audontate facienda , concedenda , approbanda , & confirmanda funt , prout continetur m cenis minutis per catiffimorum ccclcli* hlioium I ranci* , & Aogliz regum , nccnon Delphini Viennertfis didi regis Franci* primogeniti illuftitum folennes oratores concordatu , & manibus pii. priis fubfcriptis, quibus per hanc nolbam *ton-*(limationem , & approbationem nullatenus derogari , fc prajudicari intendimus i nec aliquod detrimentum afferri ; quinimmo decernimus illas plenam in omnitas ac in qualibet caram parte roboris firmitatem obtinere debere , perinde ac fi pnrlentes noftr* Uter* minime cmanaifent , pro bono pacis *St* unionis eccklia* motu proprio , ex certa ferentia , & dc apofiolicc potellatis plenitudine , ac con« filio *St* afleniu venerabilium fratrum uofteorum fande Romane ecdclie cardinalium t prrfcntium iene approbamus , ratificamus *Se* confirmamus, rataque & firma habere volumus› Ac. I/r i» *iteret»* lan/ax* .

Datum , ar /*»pra .

anNO~ CHA1ST1 >·«·■

NICOLAI PAPÆ V. EPISTOLA VI.

ad omnes Chrifti fideles .

"Siictlttu efifffut frrvui ftrvtrait» Dtt , ti fafttu» rei tuemarirt»» .

TAnto nos pacem & tranquillitatem eundorum fidelium procurare , & ampleâi convenit , quanto dehderanras frudus uberrimos inde fcqui. In eo quippe cor noftrum fuaviflime dcle&atur , quod diebus noftris fanôtam Dei ecclcfiam in pacis & unionis pulchritudine , ac debita integritate florentem videre valeamus . Cum itaque fuperioribus temporibus propter divifioacs rabortas inter (elicis recordationis Eugenium papam IV. przdecefTorem noftrum , *St* tunc Baliliente concilium, plurimum turbata , ac variis modis affliâa fuerit ecdelia Dei : jam autem divina fovente ac dirigente demenua , tradatu oratorum cariihmoram in Chrifto fihorum , Francorum, Angliz , & Renati Sicili· , reguin , nec non Delphini Vicnnenfis primogeniti Francorum regis illuftris, pacem ecclcfi* redditam agnofcunus , dum percipimus vcucrabilem ft cariflimum fratrem noftrum

ANNO chiust v '44î

Amfdeum primum ctrduu.'etn epifcopue» Sabinenfem , in nnnnuilis provinciis apo**di» legatum , » icariumque. perpetuam, relKXiu papan y. tunc ω fua obedientia aominatum, juri , quod in papatu aiTerebat fe habcic , àd bÿtfmodi paççtn eeclefi· obtiaendam ccffifle . "°· veto qui Bafilcx , poftmodum Laufanr. , fub,' nomine generalia concilii haâenus permanicnnit , ordinaftê ac publkaflê nobû-tamquam unico 8e indubitato iαmmo pontifici obediendum elfe a eu qâis fidelibut 8c profatam Laufaneoiem diifixlviflfe congregationem.

Cupientes igitur , qua utum omnipotens donaverit id agere , quo univerft Chrifti fideles ipfius pacis jocunditate fruentci , animorum conjunctione libi invicem cohcreant , βτ rejedis que et difcoidi* orta fuerane , ftatus uniufcujufque honor , fama 8c reputatio tlleli 8c integri remaneant : literas , proceifus, rftoftdata, 8c dectctq queeumque *i* nec non excommunicationum , fufpcnlionum 8c interdidi , anathematixitionifque , etiam privationis beneficiorum , officiorum ac dignitatum quoiurncumque , live patriarchalium , arcliicpr.opxJium , epifeopahum, abbatialium , aut aliarum quarumcumque dirnitatum ecdeliafticarum , vel mundanarum ; inhabititatlonum quoque , nec non declarationum t innovationum, damnationum › reprobationum , expofitionum perionarum , ac bonoium mobilium & immobilium , jurium ac jurildidionum , publicationum & confifcationum , privationum feudorum , ac ctum quorumcumque jurium fpiritualium vel temporalium, & inhabilnationum ad illa: nec non abiolutionum a fidelitatibus Sc alias in cifdem literis , proceflibus , mandatis *& decte*tis quomodolibct contentas fententias , ceniur»s 8r pernas quafcumque fie qualitercumque ftatutas , infliftas , & promulgatas , etiam (i crptelfa- , majores vel pares , aut alterius cufuicumque naturae forent , per prrfatum Eugemum prcdccelforem noHrum in quibuicumque literis fuis quorumcumque tenorum , & fub quacumque data exiftant , etiamfi cum cxpreflionc , approbatione Ferraricnlis feu Florentini , aut alterius concilii generalis , five per nos , aut per »ium , leo alios , ipfius , aut noftra , feu quavis alia audoritate contra difintn Bafilienfe concilium , «t eos qui fub nomine generalis concilii tam in Bafilienft , quam in Laufancnfi civitatibus memoratis fuerunt , ut prxfcrtur ; nec non contra ptrfatum venerabilem ac cariftimum fratrem noftrum Amedeum primum cardinalem epifcopum legatum , 8e vicarium fupradiâum Felicem V. in fua obedientia nuncupatum : ac quafvis perfonas ecclellafticas , iacculares vel regulares , ac etiam laicalcs , quar eifdem coniunaim vel divifim adherentes , alTiftentes , obedientes, credentes , recipientes , sc quovifmodo faventes , cofque fequenter fuerunt , cujufcumque dignitatis, praeeminentis, ftatus, grados, feu conditionis exiftant , etiamfi pontificali , cardinalatus, regali, aut ducali dignitate prcfulgeant. Contra dominia quoque , necnon communitates , univerfitates etiam generalium (ludiorum » civitates etiam, praefertim Bafilienicm, ac opida , alia loca queeumque premiflorum occatione emanata fafta , concéda , decreta , 8c promulgata . Simili quoque modo declarationes 8e confirmationes fuper premi(fis, 8c eolum fingulis, noftra , ieu didi prcdeceflbris audontate , quomodolibct fadas : Nec non proctffus 'habitos per caidem , quacumque inde f<utx , etiamfi ad fententiarum › ccnfuraruro , atque poenarum declarationem, ieu illarum aut alkujus carum publicationem , feu plenariam execrtionejp, contra perfonas, dominia, comcnmutates , univerfitates , civitates , oppida 4c M lupradida communiter vel divifim , quoinedulibet fit procefibtn quorum omnium At fingulorum tenore·, etiamfi de illis plena & exprefla, acrde verbo ad verbum pnrfentibes mentio habenda foret, hic pro fumcienter exprcflls haberi volumus; motu proprio 8c ea certa (cientia noftra , ac de feais apoftolic· poteftatis plenitudine , nee non de venerabilium fratrum noftiorum fanâe Romane ecclefi· cardinalium confilio 8c aflienfu decernimus At declaramus nullum effedum penitos fortiri , fed perinde haberi debere , ac fi nullatenus emanaflent j caque omnia &*. fingula , cum inde fccntis , de regiftris ipfius Eugenii pnrdeceflbris 8c noftris » & locis aliis quibuicumque aboleri 8c deleri mandantes, omnino tollimus, cadamus, irritamus, lc annullamus, 8c pro infeâis haberi volumus : Et nihilominus fi 8e in quantum opus eflèt ad abundantem cautelam , fingulas ex perfonts , dominia , communitates , civitates, oppida ac loca iupradidas , Af fupradida , ad famam , dignitates , honores, ftatus 8c privilegia, quatenus illis eadem occafione privat· 8e privata prutendi poflent , in (latum priftinum & debitum reftituimus , reponimus , 8c reiategramus, plenauc per pnefentes , motu , fcientia Ir plenitudine poteftatis ac confilio 8c affenfu ante diâis . Et quoniam dificilc foret prufeotes literal ad fingula , in quibus eis fidc< foriau facienda fuerit , loca deferre : dicta auAoritatc decernimus , quod ipfarum tranftumpto manu publica , 8c iigillo alicujus epifcopalis , vel fuperioris ecciefiailicc curi· munito, tamquam ptefatis , fi originales exhibeantur, literis plena fides habeatur , 8t perinde ftetur : ac fi dière originales liter· forent exhibit· vel oftenf· ; juribus , conftitutionibus , 8t ordinationibus apoftolicis, ceterifque non obftantibus quibufctimque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrorum voluntatis , conditotionis , declarationis , mandati , caiTationis , irritationis , annullationis, reftiiutionis , repofitionis Ac reintegrationis infringere, vel eiaufu temerario contraire · Si quis autem hoc attentare prefumplerit, indignationem omnipotentis Dei 8t beatorum Petri 8e Pauli apoftolorum ejus le noverit incurfum ·

Datum Spoleti , anno incarnationis dominice millefimo quadringentefimo quadragefimononо : quartoaecitno Kalcndai Julii , pontificatus noltri anno terrio.

ANWO CHRISTI <4H·

Om» v at i o pHiLirri L» i it, S.J.

Intrr opufcula aurea theologica ftndio Petri ArcudO Co.-crrel colleâa ac G. & L. Roam edita In ♦. amo i6jc extat Nicolai huiui pap· V. epiflola ad Coaftaat<num poftreanam Gracorum imperatorem icrlpta circa arur. icjo. atque · Latino in Grsom lennoncm convert» a TheodoroGaxa The&lonlceufi. Eam fi ludet, confulat leâor , non fecus atque cpillolam Gcorgil Tnpetuntii Oeten6» ad fratrem hujus Conflanthii ac deccdforem Joaamem Paluologum fcsiptam anno circiter <4jy. qua eum hortabatur, ut suUftfo Bafileaniium vanis poliiritatioaibus ad fynoduaa acumeaicam ia Italia celebrandam proficilcetvtur · Ladue reddidit Jacobus Pontanua Germanus virdoAMmus S. J. ediditque una cum textu Croco poA chronicorum Georgii Phranau libros trea IngolAadii ia «. anno Chrifti idea. Appendici noftra, fi fis forte locus, utnmqne refervamus .

«BB· O«4*M>0·iK>·O«HKMH>·**M><HKH> tubs-
cmroti CHiim

•«•■'CONCILIUM TORONENs®··*

t PRO REFORMANDIS MORIBUS BCCLBSIB

Cclcbrartuo Andegavi in Gallia anno domini MCCCCXLVIII. tempore Nicolai pape V,

•T"\E fynodo Podcrmot iti apparatu i»~ 1-/ cro hxc : *Tarmafi*na<ilia* freaiatialt* «wm »448 .χiiMii '>»· ysfaf/ 44M l.cr/4r*. riM» *tfi Jiititvi, "Jeta* tnlôffctft Ttno^i frafidt. jUfit* terfifrefi fi9 jafbfaati*, Parmi *Sa*ataltvitafit,* ?μ ·μ ;T<μ ·μ «»0«, *Gailliti*** jjaforM J^4*iMN4^r> *tttirtfat fa* tfifctfi* JM44» aitaTu *ftr fntmitni.* 4"«««4M *aatt* , fivt tmftediu* btjtH nafilii Mtifit ad rat Tarifiit vir dtdlifftaat Fraacifiai Ftvardtatiat tbeletai › trdiaii FraatifiaaiK* it *fat* mi p/M« *it verb* Francifcui Fcvardcotius . £4 wr· *tfi ftfatal,*

I.

*Qailibt fittrdn fiagalii ditbai ata ftlt»aibit dual tfiiria** werfaarsm , «i **tau ta* tribu ItSieatbu* , «4«·«« cm· *frt fidtitau dtfeaOit ctltbabit*. f4»4 *faaâa 0> filabit tfi rtfitatufre dtfaaSit txtrart* , *er* 4 *fntarit filvaatar*.

II.

*DiJbibuiMtt fattidiaae aaaiverfirie ia tt~ llffiit *ttrtftlicaa>'i, cathdralibu O" telltgiatii , f* iattrtffiatibu trrftaalittr luth tf Mai*trfariii t ata tltatar ekftatibu,* fNti jW *ata labrat* , M4 sftniwcrr.

III.

X»//·1 *taataiteI* , aar *alia ftrftaa tttltfiafiita it tlivtrfit tttltfiit frt tafitia bra iifiribtintt rtrifiat.*

IV.

*Trafrattt bril taataitit filtatiaat ttataxt t Itfbtaibt tlilatanr iattatlaat, tratitatt Mr*tt aaÂiaat , an bib * bat ia tbrt brat iffat littn frafaataat.*

V.

LaJtt atxitt V ftaatlafofa tataibi filtot , fti tltritit fraftrtiat fnbibatat,

VI.

Traiitattrtt tajafraatft graiat vtl ttaditirait txifiaat, «M it rrtUii afi Iraat rtat tbatru, fid Ittia Dm *ditatit , taat tatai rtvntatia ty btuab Utatt <vnbua Mtaaat aaaaatbat.* i(rr *fattrfittt aifi ia Ittit ttfnratit atiffai ttltbtat* .

CAPUT VII. Decrat.

VIII.

'Pnkibatai at abbttt , aat frimt na<atataabt fafrafi akbrtt ata bbatti » fai dt friai- A Zif»· wZ <M4 prâtrMMMM <MC4MfoM *À ri/ÏMt irpraimràMi ai *fi ftrtiatrt affirmer , ttatiltr attnfilibei 0* loth allit *tbilibai* /fM *titer,*

IX

^ertliii4i«W » *artltifrtfbyteri* , iteaarf , *fy alia ftrfiae tttltfitfiite* , M *fire ear ttafittadi* "<ltfin vifitaarti, fi* mm *Mitt vifitavtriet, MilftrrifUat t to*firteda** nuum *fit › at ttmftral*4 *tUt* , «aïffiritaalia *Mfmiaet* , CT *ftfigt* fMN» j«4 *Cbrifii fa* » /μ faxrat.*

B

X.

Tnlûbtar at allfit , cajtfcaatft fiatat vtl rtaiiriMM *t»ifiat , ttatat ctatabaan :* rasrranai* *fatitattt , fai ab faftritrit aafb/ritatt taataite mtaiti fatrbt , txttauaaaittatar.*

XI.

C *Trtkibatai at fit ftattatiaat tatoaataaitatiatiaaii lataat ftr jaiiztat , tttaltata ttatat , fti iffaat iafra attafiat a ttatfart lata fair , fa(iat fabitart.*

XII.

*Qeia far tlaadtfiiaa atatriattaia , a fiaOit fatribu ata fiat taafa tr attrite fnMita , aibta *ala tataiaat : frtbbatat at fait bril aat ngalarii dt ttttrt talia taatritataia ttltban aat fritattaayrt frafaatat fak faaa txrtetataaitatitait.*

XIII.

lafaltatitatt , tlaattrtt » fierit tr alititaaialtei fitri ftlim ia ficatdii wl ttrtiit fatraatdaat aaftiit , fart tbri-aariatt -aalgt affllaat , fr. fttr entire O" gravia itctnvtaitetia far iadt fifaaatar › fitri mai* fnkibmai fab txtmataaitathaii fiattatia , 0" alia fera aibitraria,*

XIV.

E IxcMiMiiKMfir *iavafirti t rtfetrtt , dtfradattrti « tttafattrti , fit atatiat *tl alit*, ftrfiaaraat tttltfiafiitara* , rtra* fitraat , fia lettre* Ttlignftra* . ta* fai dmibat vtl tait tttltfiafiitii ftfitriat tmtfinti .* £r *faiafaritarti* CT *taefietitatti feri fera ftafiriagaetar , rtttfattrti , dtftafirti iatafira* , O· fti ad frexriffad* dtriat rtafllio* *tlfi-atmt , fablict vtl ttraltt , rifdt* feait nalttatar.* £r *ftfi* warm» , *aifi ifA *tl ttra* bndti fitiifteriat dt fraotiffii t "titfiafiita tanaat fifaltera.*

XV.

Cmfrtbarar fiatan rrvtnadiffi*i Sbtwii fiefile*

"K5TÎFÔ' CHIISTI *44». ' *AA* R»e»4»« *trtltfx titaft fait!a* CÂc^M r«r&M *iii* i4 *fraatia lagati* , jm *ftattatiaat iJtnximaaùa. thail fis ÎKVrtrt ümvil* , f*i fs^tbwfw ■MJirh/ *ftatmtiaraaa aat exteattram* rc-*fltfaftiearaaiJatiitHai hat acta/tiat taftrt* , *ittite* rt* , *traitait* , *carttri maattpart* , <*·т f«s4 gro-*»MM *tfi*, *iMtrfiten tttHVfrkt* »

XVI.

*Tnkfamat nt ^aata faaSnam aU^aanvn rtli-{*ia qaaftat frat,ia ftr nt/ham priviatiaaa Itftraa-tar* · CMirgriM» *fatltaHt far livrant arJiaanat* <6T *fritta tiaiptftaatar.* *

XVII

Statximat at 4**1· «W«£<*Si4 *ftr fiitu» »p-/UlKtfi tanctffa vft taaetJraJa t ptr rtihrt» aat* m/sm» *pnviaam* , *baatfaai* 6r *traJitaai virum* , *ftr hti iittttfruuun* , *fta tjat vuariaai itpataa-daat paUinatar*, CT*fifala txfnaatar.*

X ‘ ·* STATUTA CONCILII SIVE PROVINT cix Turonenlis provincialis Andegavcn-fis Die Julii , anno domini iff&

*lartfram tiatiftaxi illati a Bàii» tjxjifaa inviateri-*Ânj *Starevalfti·* , *Hivtfii* , *Cerialax·* , *aliifyat Tariaaa/e vicitataai* , *rtpraftataaiat tx afqra-fka* A· "P J4*sfc *Stranadi S. l. illatrat natali-ntat tam txemtlari alttn*Jtfsfww* *«tdtfixTa-rweafit* , *adifiam pfriiamaxitrr (aaunaxitar»* 4 r.C. J5t*iih Mana#*·.

JOanncsmiicrationc divinaTuroncnfu archiepifcopus univerfis profenres liter** infpcéiurts lalutem in domino fempiteman . Inter curas & folicituJiaes , qnx nolho pallordi coherent officio ili* precipue nos afficit vifceribu* cordis noftri infixa profundius atque folidiusradicata ooftrum inceflanter fuarutn aculeis · pu«itionum per annum urgens procipuc no* inci- aL^.utec. « u. ts. tat , b *8c* ecclefi* , monafteriaque , *8e* pia loca jn provincia noftra conftitutc earumque perfon* iolicit* prorifionis remedio, prout nobisdcfuper miniftratur , contra malignorum defendantur incurftu , cohibeantur injurie , 8: violentiis propuliatis in pacis plenitudine deleâentur , ut hoitium fublata formidine in tranquillitate (crena , *tc* ferenitate tranquilla paci» anRori cujus mancipantur obiequio eo devotius *Be* acceptius valeant famulari . Ad ipfius igitur paci* auRoris gloriam , *Bc* hoOorcm noftri didi paftoralrs officii «xecutionem juriumque libertatum , privilegiorum & immunitatum ecclcharum provincia , cui divina difponente clementia profidemus , ftabilimentum atque tuitionem vocatis per nos legitime omnibus , 8r fingulu venerabilibus fratribus coepifcopi* *8c* funraganeis noftri* , ac aliis qui de fure vel canfuetnaine ad concilia aptius noftro provinciae vocari debuerunt , apud civitatem Andegavcnfem , locum per nos ad profens concilium provinciale celebrandum eleftutn - Comparentibufqne ibidem perfonaliter in refedono ecclefi* Andegavcnfis , venerabilibus fratribus , *Bt* coepifcopu noftrii Petro Madovicnfi , Joanne Cceaomanenfi , Guillelmo Nannetenfi , Ar Roberto Redontofi. Ceteris venerabilibus fratribus coepifcopi* , & futfraganeis noftris legitime excufatis , 8c per legatas feu procuratore* fuos lafficienter fundatis , fe repnelentantjbus , nec ,

A non ab omnibus capitulorum procuratoribus ac pluribus aliis, qui ad concilium provinciale vocari conluevennt ». Praefati vero quatuor fuffiaganei noftri fupra nominati ca ordinatione noma pro hac vice » abfqueprajudicio in futurum prorogativarum iedium , « dignitatum fuarutn Iccundum tempus ordinationis ficu coniterationis fur in ipio concilio federuat , Ar loca habuerunt propter contentionem quamdam inter -jplb· Cœnomancnfcm *8t* Redonenfem > Redonenfemque > 8r-Cmnonunenfem epifeopos tefpeâive de prorogativa fedis exortam . Matura deliberatione cum pnedaRi* fratribus noftri* > ffi legati* comparcntibus prohabita ftatuta infra (cripta edidimus , nonnulla a prodecefib- B ribus noftri» edita innovando , quxdamque ia meli·* reformando , ut (equitfir· ~AÏ}iàΓ CHBISTI »44·.

I

Dr *rrfiriftii.*

Dum Boni&cius papa VUI. fàlubrîter ftatuic t quod quando aélor & reus ejuf< dem civitati* vel diceccfi* fuerint , quod per litcras apoftolicas reus infra ipfas conveniatur &, non extra , nifi certis caiibus in diéU conflitutione expretis . Ita tamen quod reus a fine diceccfi* ultra unam diaetam non trahatur . Et nuia nonnulli noftrx C provinde conflitutione abutuntur reum trahendo ad loca remota ultra unam di»am contra tenorem confliratio nM pnedi&e , & cum laboribus & expenfis ûttgant » volente* pnedi&is abufiombus obviare , edidto perpetuo prohibemus ne qusecumaue per· fona ecdeliaftica, faeculan* t regularis nec alia quacumque praefulgeat dignitate, quando ador <$c reus ejufdem fuerint civitatis & diceccfi* , reum extra ipûs audeat trahere , nifi in cafibus in ima conflitutione D comprehends , vcl alias fini competat ex beneficio literarum, detune ufquçadunam diztam a fine dioecefis de non ultra , de enam in alii* cafibus in diéta conflitutione oomprehenfis in quibus permittitur , quod reum trahere valeat extra ipfas . Ita quod reus etiam ad loca non infignia non trahatur . Verum quia nonnulli in noilra provincia diztas diverfimode nituntur computare : aliqui decem , alii duodecim leucas : taxamus aurem pro dizta xti. leucas pro vulgari vel etiam ufuali in dkecefibus Turonenfi dt Andegavcnfi ; in Ce- E nomaniz partibos x. leucas . Contrarium vero faciente* per eum *jun£di£hooem fen*tentiam incurrant excommunicationis in concilio Nannetenfi per bonz memoris Philippum przdecefiforem noflrum immediatum , ipfô fàâo contra przmifla faciendo latam ex caufa tollentem.

ThHô
OHKirri
*****

II.

*De tempurAuf o μ Aμ μ Aμ *‥»*

Prxfenti decreto ftatuimus quod omnes principales perfonx, praelati, dc capita ecclefiarum coltegiatarum, deomaesqui in ecclefiis catheaniiibus « collegians, *it* regularibus noftrc provinciae Turonenfis obtinent dignitates , perfixam» _, officia live decani , prxpofiti -, archidiacoai , archipresbyteri , capicerii , dc alii quocumque nomine cenfeantur , dc alii qui in alia beneficia rationem obtinent , quorum de jure B ftatuto vel confuetudine tenentur promove* ri in noftif provincia infra annum a tempore provifionis ubi faftx & poffeffionis adepts pacifice impedimento legitimo ceftante ialtem ad fuodiaconatus ordinem fe faciant promoveri ; alioquin dignitatibus ·, perfbnatibus , officiis lapio anno abfque modificatione aliqua fint privati Item çum fecundum apoftolum non fit manus alicui cito imponenda , dc ex hujus trartfgrcffiooe verbi magnus error hodie repetitur in Dd ccclefia , dum ionumerofie perfonx con» C ttmptibiles vel abjedz , icienria , & moribus iafiifficientes , ad facerdotium , & quod longe damnabilius eft ad curam , & regimen referuntur animarum .' ftatuimus ut nullus amodo ad fâcros ondines, & maxime facerdotium promoveantur , nifi fine vita Ac moribus commendabiles ac liter^tura feu fcientia fuffidentes. Item exhortamur , ut de cetero praelati benediftionibus & gratiis in principio dc fine menfe fecundum ftilum Komanx ecclefix utanrur, & faciant coram fe legi facrom bibliam , five aliquid aliud de facra feriptura* dum fuerint D in menfa.

III.

De vii & buuefiute cleric*™**

Quia fanfta dc falubris eft cogitatio exorare pro dcfunftis ut a peccatis folvaritur , exhortamur , ut quilibet presbyter noftrx provinciz fingulis diebus non folemnibus dicat officium ad minus cum tribus leftiombus , maxime cum pro ipfis defunftis celebrabit , & tunc priufquam celebret fi E commode fieri poffit.

IV.

De clericis m» *refidentibus.*

Licet diftributiones quotidianx dc anniverfaria in ecclefiis metropolitanis cathedralibas dc collegiatis pro intereftentibus perfbnaliter horis ipfis & anniverfariis fint laudabiliter ordinata Ita quod qui non A laborat non manducet , dc noqpulli ecclefiarum prxdiftarum noftrc prôvinax canonici dc alii qui de confuetudine diftasdiftributkoes & anniverfitria in ipfis ecclefiis ^ççipiunt, recipiuotde tarde veniunt , dc cito poftquam intraverunt chorum recedunt finecaufa. Ideoque exhortamur, ut praedi* fti canonici & alii qui oraediftas diftributiones & anniverfaria in prxdiftis ecclefiis recipiunt, in principio horaruni intrent chorum ipfis horis anniverfariis & «ad tnifiam interfint , videlicet a primo pfiilmo ulque ad finem illius hor« dc anniverfarii , nec non in in* troitu miflz a prima collefta ufque ad finem totius ipfius miftx continue remanfuri, nifi fiibfic caufa legitima . Item ftacuimus quod nullus canonicus , aut alia quxcumque perfona ecclefiafticain diverfis ecclefiis pro eadem hora diftributiones ro· cipiat.

ληβό
citaiafi

V.

De fileutio its cboro.

Praeterea hujus facri concilii auftoritate ftatuimus , *ut* prxfentes horis canonicis filentium teneant in ciero , & prxfcrtim leftionibus dum legentur diligenter intendant, & orationes dum dicentur humiliter au* diant , dc devote nec amodo in choro bini & bini horas dicere prxfununt , exceptis cçdefiarum prxlatis.

VI.

De ludis prebibitis

Cum vero fit afferendum illos effe noxios ludos, quorum experientia pemiciofa occafio vertitur in ecclefiae opprobrium » & animarum inducitur periculum , dc in quibufiiam ecclefiis & locis provindx Turonenfis audiverimus fuifle haftenus corruptis fiquidem dc non honeftis moribus obfervatum , quod*in craftino pafthx clerici ecclefiarum dc alii ad domos adjacentes accedant dc alias cameras intrent , jace» tes in leftis dc nudos penitus ducant per vicos dc plateas ad ipfasecclefias, denon fine magno clamore, dc alibi aquam fuper ipfos projiciant , ex quibus fequitur divini fervitii perturbatio , corporum Ixfio, dc membrorum quandoque mutilatio. Infuper quidam tam clerici quam laici in prima dieMaii de mane ad domos aliorum accedunt dc ipfos capiunt dc cogunt per captionem veftiumdc aliorum bonorum fuorum fe redimere . Hujus igitur facri concilii approbantes inftitutionem ftatuimus ut omnes de extero a talibus abftineant , quod fi contra fecerint , cofdcm per illos ad quos fpeftant

anno caristi

étant animadverfione debita puniri przcipmm,

vir

De prt&tntibui.

; Przfientis tenore ftatuti przcipimus ut illi qui praedicandi licentiam acceperint cujufcumque (latus/ conditionis vel ordinis exiftant, in cathedris publicis & aliis locis (olitis verbum Dei praedicent ; inhibentes diftriéle quibufcumque perfonir ecclefiafticis & fiecularibus , ne lignorum ftrudluras, vulgariter chaufaria pro ipfis praedicantibus vel praedicare volentibus erigant, & ne ipfi praedicantes aut alii njiffas in locis non confiecratis celebrent, praecipientes ut verbum Dei praedicent cum omni reverentia & humilitate, ceftantibus horridis clamoribus, &impetuofis manuum elevationibus, exceifivis (ignis, & geftibus ih ecclefiis, nifi fubfit cauu rationalis arbitrio ordinarii relinquenda.

VIII.

De religtofu domihur.

Inrefrenabili ftatuto prohibemus ne illi qui de confiuetudine , de jure vel fundatione in noftra provincia cleemofiynarias, leprofarias, xenodochia vel domos Dei habent , committere quocumque colore fibi quzfito pecuniam, vel quicquam aliud ratione commiffionis , figilli vel literz recipiant. Quod fi quis contrarium fecerit, id quod receptum fuerit teneatur rellitaere, & ultra poena triplici puniatur ad utilitatem loci fuperioris convertenda, fuper quo conficientia eorum oneratur.

Quia nonnulli abbates, & priores conventuales fupra fe abbates non habentes noflrz provinciz qui de privilegio, vel confiuetudine bona prioratuum vacantium ab eifidem dependentium ad fe pertinere afferunt *J* ipfos prioratus dum ceifione aut morte priorum vacant , totaliter utenfilibus & Donis aliis omnibus denudant : unde fzpe contingit quod in eifidem fuccedentibus cum fiua familia ufque ad novos fruélus mendicare cogantur. Cum autem id ex cupiditate, quz teilante apoftolo omnium malorum radix eft, procedere rideatur ideo ipforum prioratuum indemnitati providere cupientes , prohibemus ne abbates & priores przdiéli hujufmodi prioratuum adeo didlis utenfihbus, & bonisde cetero denudare przfumat ; quin competentia utenfilia fuflicipntemque provifionem ipfis fiucceflbnbus, & eorum familiz pro

A alimentis aliifquc oneribus eis incumbentibus fupportandi ufque ad novos fru&us in eis dimittant. Contrarium vero facientes ab officio, &. beneficio au&oritate hujus facri concilii fufpendimus , & fi hujuirqodi fufpenfionis (entenciam per menfem fuftinuerint, ad alia juris remedia per locorum dkecefanos contra eos procedatur.

anno Christi ***

IX.

Dr *cnfihtt.*

Quooiam ut intelleximus nonnulli praelati, archidiaconi, archipresbyteri, decani, & aliz perfonæ ecclefiafticz de jure, aut confiuetudine vifitationis officium in noftra provincia exercentes, plûtes in die plerumque vifitant ecclefias, a qualibet earum ab-, fque difipenfiatione legitima procuratidbem integram etiam ultra folitum ab antiquo in pecunia numerata recipiendo , & cum hoc ab ipfarum ecclefiarum procuratoribus , feu thefaurariis pro fuis clericis & apparitoribus expenfas, fit vidualia exigunt: fie quod duplicem quodammodo contra juris difpolitionem exigunt procurationem, plerumque etiam non vifitatis ipfis ecde(iis didam procurationemfibi(olvi faciunt. ■ Etfi non contenti ab eifiiem procuratoribus five thefaurariis pro fuis clericis, & fervitoribus pecunias exigunt, (eu per diftos clericos exigi- permittunt , perfonas eafdem graviter opprimendo. Cum autem ipfis fufficere debeant, ut temporalia metant a locis perfonaliter vifitatis pro diebus quibus eis fpiritualia fubminiftrant, au&oritate prx(entis concilii diftridle prohibemus, ne de cetero difipenfiatione legitima fuper hoc ceftante archidiaconi, archiprefbyteri, decani, alizque perionz przdiélz ultra unam procurationem recipere una die five unum locum vifitatum, five plura etiam loca vifitare fufficeret, ad procurationem integram per(blvendam quoquomodo przfiumant : nec etiam, fi non debite vificabunt, quicquam percipiant. Cum ferendum minime fit , ut temporalia metat , qui fpiritualia non feminat , cefletque a modo hujuffhodi falubre vifitationis officium omnis illicita exaélio ac fit quilibet vifitans procuratione ab antiquo folvi folita contentus, ut potius quz Jefu Chrifti funt, quam fiua quaerere videatur. Si autem praedidiorum contra prarmifla quicquam agere przfumpferit, ecclefiz a qua receptum fuerit, infra menfiem reddere teneatur. Qnod fi non fecerit, fe noverit jure ab officio & beneficio *fore* fufpenfum , quoufque de duplo hujufmodi gravatis ec-

"λνη"0 chiusti '**'. clefiis plenariam impenderit fittisfadionem, A h i)|a fie in hac dantium remiffione, liberalitatt, feu gratia valitpra.

Cun\juris provifione flaturam fit quod pro rebus propriis ecclefiarum, & peribnarum quas non caufa negotiandi deferunt aui deferri faciont/ζ pedagia vel quidagia nullatenus «rigantur & in contrarium fàciente^efrommunicationis fententia fit promulgata. Et borne mémorise Gaufridus 5)raedecefIbr nofter in concilio apud calrum Goo crii celebrato falubrkcr prohibuerit, ne a clericis vel perfonis eedefiaflicis pro rebus propriis, vel etiam ecclefiarum, quas non merqimonii ceu fu per terram vel aquam, vel per mart ducent vel duci faciunt, quicquam vel nomine alieno pedagia, quidagù, coulhi nas, exactiones nomine quocumque cenferentur, exigeret vel de novo imponeret, contrarium facientes excommunicationis fententiam innodando, & res proprias clericorum, ecclefiarum, & eedefiaflicarum perfonarum una videlicet, fic alia de fuis rebus hereditariis, & quas in terra fua vel ecdefix recolligunt, fic qur de rebus recipiunt, fic qux collcda recepta, fic habita caufa vendendi, vel pecuniam inde habitam in ufus proprios convertunt ner terram, vel per aquam ducunt vel duci faciunt, intelligi debere declaravit hoc non fieri caufa mercimonii. Neque negotium eflè clericis fic perform ecclefiafticis licitum fic honeftum atque liberum a pedagiis ac conftumis, fieexadionibus aliis quibufeumque. Nos vero approbante concilio didas prohibition», declarationes, ftatuta, fic poenas in pnrmiflis compreBenfas volumus in fuo robore permanere, ita quod qui a perfonis ecclefiafticis pro prarmiffis rebus quas ducunt vel duci faciunt per terram, vel per aquam, per fe, vel per alium a dudoribus, vel aliis, qui vehunt vdtranfferunt, receperit pedagia, exadiones, vel conftumas, excommunicationis fenrentiam incurrant ipfo fado, fic locus in quo pedagia, coti(tamae velexadiones recipiunt, ipfb fado fit fuppofitus ecdefiaftico interdido

X

De adulterio

Perpetuo flaturo prohibemus ne aliquis cujufcumque flatus vel conditionis exiftat five perfona cçdeûaftica, fircularifve fuerit, in noftra provincia de cetero notorie reneat concubinam. Contiarium vero faciem poftquam audoritate fui fuperioris canonice monitus fuerit, excommunicetur.

XL

De fenientia excommunicationb

ANNO CHRISTI UI--

Prohibemus ne.qnis jn noftra provincia fententiam excommunicationis latam per quemcumqne judioem ordinarium, vel delegatum. ad ejus inftantram occultam teneat, fed ipiam infra menfem a tempore quo lata fuerit faciat publicari fub poena xx. folidorum in pios ufus * conoedendo- » , c3. vcltcudotà H. g rum.

Statuimus etiam ut nullus five fit adinflAntiam officii, five partis alterius citatus reputetur contumax, nifi die ad quam citatus cft adveniente fuerit fpeciahter fub nomine, fic cognomine fuis alta voçe fic judicialiter vocatus Quod fi contrariam faftum fuerit, & de fido contra eum fen tencia excommunicationis ferarnr, pro in jufta habeatur, & fine fumptibus quatenus de fedo procellit de facto relaxetur fine difficultate

Item ftatuimus quod nullus in noftra C provincia prrfumat citare ex officio, nifi per literas judicis figillatas, exceptis promotore, fic apparitoribus, vel nifi in flagrantia criminis fuerit deprehenfus. Ordinarii vero fic alii jurifdidionem habentes ftudeant contra abutentes citationibus, fic mandatis fuis in locis fuae jurifdidionis fub·ditis diligenter providere.

XII

De matrimoniis.

Quia per clandeftina matrimonia a fandis patribus non fine caufa fic merito prohibita frequenter conjunguntur non conjungenda, fic multa mala inde veniunt, hoc facro approbante concibo prohibemus, ne quis presbyter fiecularis, aut regularis de cetero talia matrimonia celebrare aut folennizare prxfumàt. Contrarium vero facientes, aliofque fcienter in eis exiftentes, ac ea fieri procurantes excommunicationis fententiam ipfb fado incurrere decrevimus. Ecclefix feu capellx in quibus talia fieri £ contigerit ecdefiaftico fint fuppolkx interdido aliis pœnis juris nihilominus in fuo robore duraturis.

Cum divinis fic humanis legibus omnibus, fic lingulis hominibus utriufque fexus, voco continentia: non inclufo, liceat nuptiis dévida caftitate celebrati», in gradibus ab eedefia conceflis, matrimonialiter copulari, conjugalique nexu conjugam alterius diflbluto, fuperftiti liceat etiam ad fecundas vel plurcs nuptias, toties quoties

fibi

*anno CHRisri ,*4,,

fib* placuerit , convolare ; contrariumque A /entire Λ erroneum, & quo minus hujus divinr difpenfationf' conceffiô fuam plenum & liberum effedum fbrtiri valeat, quodvis impedimentum apponere, ve! eftêAu fecuto, in fecundarum nuptiarum ve! nubentium deùllationem, circa domos ip forum & alias , quævii ludibria, irrifiônes, vel opprobria tactis vel verbis irrogare vel impendere, in prxdkftz divinx dtfpenfationis nhpendium vel contemptum damnabiliter heri videatur : abufum illum damnabilem, qui circa hoc quafi in confue- β tudinem deterrimam inquatnplutimis civitatibuis, & locis provihcix Turoneofis eft dedudus, pultatione patellarum, pelvium & campanarum, eoinm oris & manus fibillationc, inftrumnvo arrugitiariôrum, five fabricantium, & aliarum rerum ionorofarum, vociferationibus tumultuofis, aliis ludibris & irrifionibus, in illo damnabili atftu (qui carivarium, vulgariter *cbarntri* nuncupatur) cnca domos nubentium, & in ipforum deteftatlunem & opprobiium poft eorum fecundas nuptias fieri confuetum unde quamplurima inconve- c nientia & fcandala fequi poflunt in futurum, & frequenter ex tali prztenfi» avtu in locis pluribus de die, & fub nodisum braculo mutilationcs & homicidia funt fecuta, multique a fecundis nuptiis piopter verecundiam abftinentes vitam foam in concubinatu illicito potius , quam in matrimonio ducere in tuarum animarum periculum elegerunt , de cetero in nofira Turoncnfi provincia , & fingulis fuflraganeorum noftrorum civitatibus & locis, facro approbante concilio , fub excommunicationis lententia & alia pœna arbitraria, juxta judicium ordinariorum exigenda , & in pios ufus convertenda , tam clericis quam laicis, cujufcumque flatus , giadus, ordinis & conditionis vel prxeminentix fuerint etiam quacumque temporali prxfulgeanc auétoritatc, talia de cetero fieri prohibemus, decernentes ex nunc , prout ex tunc , omnes illos & illas, qui' ad hujufmodi effectum, ut prxdtcitur vulgariter nuncupatum charivari, five ad quemcumque alium qui rn opprobrium, ludibrium, irrifinnem vel dctcftationem , ve! convicium fic fe- (eundo nubentium verti poffit, opem, vim confilium, auxiuum, cuniculum vel favorem dede;it dircftv vJ ridirefte, per fe vel ahum, J.:m vel paiain, cxcommnmcatioim hmuimodi /cnre viam inc.t: inros, prrmiqxc a:b.r;·.:!· per ipforum hicotum ordrunos exigendo & in p etatis opCMccnvertendo.

ANNO CHRISTI »♦♦»· -

XIII.

De immunitate ecclefiarum.

Sacro approbante concilio excommunhcamus invafores, raptores, dep^rdatoresA uccupatoics iuo nomme vel etiam abeno] perjbnarum ccclefiafticavum ôc icruin luamm, \el eccleiix /eu locorum religiofoW _iuin, & quofaimque alios qui bona pt*·/ dkfta indebite Occupata detinuerunt, aut in rcligioibrum domibus vel locis ecclefiaftjcn potuerunt, comeftores, & loca * ibr#ona taliter occup.it.i, delata , recepta vel detenta fcienter fuerint , fuppofita ecdefiaftioo iiiterdftflo, declaramus txma ecclefiaftica eflc intelligcnda in lux: c. iii, piout in concilio apud cattium rionter;i, j^er bona: memona: dominum Petrum piaedecd* forem noilrum ultimo cdebiato non lolur.i bona clericorum ; serum etiam bona c< n:·modata, & ab eis condufta fini piecario concéda, & quorum ecclfliafticar penonx vel clerici habent poflefliionem aut detentionem qualemcumque nec non perfonarum rcckfiafticarum oceahone in ipioium pia,-judicium vel contemptum etiam homuirs familiares , vel confanguinci vel ipfcium lxxia, vel qui fub temporali iua jurifdiélione confidunt, indebite caperentur, vel invaderentur ·, hac appellatione volumus comprehendi. Et quia facientes & confientientes par poena conftringit, receptatores, dcfenfbres, invafrres raptorum maléfàôorum hujnfmodi de quibus fupenus fit mentio, & qui ad prarmifla dedeijot confihum auxilium, favorem, publice, vel occulte, eifiiem penis quibus & iplos maleficos, eo iplb, quo ipfbs vel res de quibus iupernrs fit mentio, fcienter receptaverint, vel defendet mt , eadem excommunicationis fententia volumus innodari. Et ubicumque fuennt raptores , ocvupatores, invafores, *defenibres* , recx piatores *præmiffi* , ceftèt penitus tvrvitnim divinum ad minus donec abfolnrionem meruerint obtinere Et poftquam publice ex communicati fuerint nullatenus abfolvantur, nifi de prxmiifis latisfecerint competenter , & ccdefix ernen-, dam fecerint competentem, nec tradentur poft mortem ccclefiafticx fepultnrx ,. nifi ipfi vel ipforum heredes fatislecerint deprrnnifis ut fupvnus eft expreftum ; pratdidium autem concilium didh domini prtrdidli, de quo fuperius fit mentio, innovamus, & volumus in fuc rolxire permanere. Et quod omnia hic comprehcnfa fidem faciant, ac li totum ouginale , & tenor ipfius eilêt liic omniro de vtibo ad vei bum comprehrnfis.

Prx-

I αμνὸ ***

Przterea oocnutà domfai temporales, coram offiàttfi a tira ccctefiafficbirabrà > tara fiectalaribos quam regularibus, & am qui mc ftoda tenent ab cm , nœ ut fupenovet rocqgpotfcunc, *& mfofoa râtuntur* exigere & exigunt juramenta, diâofque prîelatoe , &, alias perlons ecclefiafticas per minas, ôc terrores perfixarum, captionem bonorum , & rerum fpoliationem , compellunt ad pntftanda juramenta. Ideoque fâcro approbante concilio prohibemus, aequis dominus temporalis, rei qus offioarii her fe, vel per alium a perforas aoclefiaiucis nova exigam juvamenta, nec ad ea prcftanda compellant per minas , terrores, captionem corporum, occupationem rerum , <3c jurildidionum , perturbationem , fpoliationem parentum , cc bonorum ecclefiz , vel bonorum ipforum mortem vd incarcerationem familiarum vel confanguineorum fuorum . Contrarium vero facientes audontate przfentis concilii excommunicationis fcntcnria innodamus , & terram eorum fupponimus ecclefiaftico inrerdido . A qua nullatenus abfolvantur , nec interdidum relaxetur , nifi primo de injuriis , damnis , & oftenfis tam perfbnis quam ccclefiis fatisfècerint competenter .

Verum nonnulli domini temporales, baillivi , przpoliti , fencfcalli , capitanei ferwientes &. alkxati , procuratores , & alii ad iliuita manus laxant , pertonas ccclefiafticas tam fzculares, quam regulares quam^ plurimum capiendo , fine caufa incarcératas feu inprifionatas detinent , dc quoque 'pfas reftiruere contradicunt . Ideoque (â:ro approbante concilio prohibemus , ne quis dominus temporalis , baillivus , przpofitus, fcneicallus , capitaneus , ferviens ôc allocatus, procurator , vel quicumque alius quocumque nomine ccnfeatur , clericum vel quamcumoue aliam perfonam ecclefiafticam , regularem , vel fzcularem capiant fine caufa nec tunc retineant, fed reftituant fuo judici cum informationibus , & bonis quacumque reperta fuerint , ad quem fpeclat cognitio puniendi . Si quis vero fxcularis cujufcumquc ftatus vel conditionis fuerit, clericum , vel pcrlbnas eccteftafticas incarceratas vel inprifionatas detinuerit , & requifitus non reftituerit , una cum bonis, & informationibus legitimis , excommunicationis fententiam incurrat ipfo fado , & ex tunc in parochia in qua detinebitur didus clericus , vel pertona ecckfiaftica , vel etiam transferetur , quamdiu ibi detinebitur , cedet peratus ad minus abfque ulla monitione vel przcepco P°^*lωιη curato conftiterit , · vel ibi qui habet gubernare parochiam , quod clericus

A incarcérants fuerit, requifitus, & poft ro .quifitionem legitimam infra unum diem naturalem non fiierit reftitutus quod fi ille qui clericum vel perfixam ecclefiafticam detinebit, five ejus ballivus , fenefcallus , vel pnepefitus non poflit tute adiri, vel alias nequeat inveniri , moneatur publice in ecclefia parochiali, fi ad eam tutus fit acceffus , alias in cathedral! ecclefia , quod clericum vel ecclefiafticam perionam reftituat t una cum bonis fuisÔc informationibus , ut fuperius eft exprtfAun , infra certum tempus fuperioris arB bitrio , in cujus civitate vel dkecefi detentus fuerit incarceratus , moderandum : Sue moratio ardet monitum , ac fi alias et legitime monitus, & perfonaliter apprchenfus . Quod fi infra przdidum tempus perfixa ccclefiaftica, vel clericus captus , vel incarceratus, reftitutus non fuerit , lapfo termino audoritate prxfentis concilii poenis fubjaceat fupradidis , & ceffet ubi detinebitur vel transferetur, ad minus ut fuperius eft expreifum . Qui vero contra przdidam conftitutionem noftram C cellatione durante immifeuerit fe divinis in cafibus a jure non permittis , & collegium fuerit farcularium vel regularium perlbnarum , fingplares perlonz ipfius, &. aliz perfonx fingulares reflores ecdefiarum , & quaecumque aliz etiamfi fuerint regulares excommunicationis fentenxam incurrant ipfo fado ; aliis ftaftito praeobeettorum noftrorum contra tales promulgatis in fuo robore duraturis. Porro judices , capitanei, & alii fzculares iri illufionem noftrz provifionis hujus plerumque clericos , & perforas ecclefiafticas in fuis carceribus , ut D przmittitur^ detentas de una dicecefi ia aliam ac de Joco ad locum malitiofe transferunt , feu transferri procurant . Qua vero nec fic quorumdam malitia contra Dei ecclefiam conquievit adpeimus ftatuentes , quod dum , & quoties hoc fieri contigerit , epifeopus in cujus civitate , aut dioecefi fuerit translatus clericus detentus , ad preces , & rogatum alterius juxta formam , tenorem prxinfertz provifionis, & conftitutmnis contra hujufmodi detentores procedere teneatur.

E Cum io jure canonico caveatur quod qui dc cetero fervare fecerint ftaruta edita, & confuetudines introduftas contra ecdefic libertatem ftatutam , & feriptores ftatuto* rum ipforum , nec non poteftates, redores , confutes , & confiliarii locorum ubi hujufmodi flatura , & conflitufiones de cetero edita fuerint , & fervara ; nec non illi qui fecundum illa judicare przfumpfêrtnt , vel in formam publicam feribere judicata , excommunicationis fcntentiz de-

anno *44

4 beant

anno CHAIsTi '** ' beant fobjacere . Nonnulli fine falutis ob- A Uci} & fu< verecundi* non parantes jurit feotcntia verborum amplexa non fine fÿaudc circumvenire nituntur , non flatu* ta ut aflcrunt , banoa camen fâciunc pio· clamari , precept* & inhibitiones inducunt . quod non cft dubium in libertatis ecdcuaflrx prxjudicium' redundare . Nos itaque fraudibus malignorum quas adhibitas fuifle cognovimus obviare volentes ftatuimusv, ut quicumque fuo nomine, vel etiam alieno , cujufctimque gradus vel conditionis exiftat , contra ipfius ecclefix libertatem banna , prohibitiones ûve prxcepta fecerint , aut fiçri procuraverint , feu facientibus coofilium dederint, & favorem , excommunicationis fententia fmt ligari.

'J" m'<Z Lu'.tJït ·» · ^Dolentes ' referimus quod in nonnullis noftrx provincias partibus clerici frculares vel regulares, ac laid clericis, ac religiofis laborantibus in extremis beneficia poHidcmibus excubias faciunt , & ante eorum obitum ecclefias , & domos eorum invadunt , occupant , in eis fe introducunt , &. aliquoties eas cum armatis deti- C nent obfeflas ; unde fepe contingit ipforum beneficiatorum fenfus perturbatu» , & dierum abbreviat» ; procurantque per fe, 0C fuos complicas talia impedimenta, quo minus expectantes apoflolici , & alii focian auAontate ordinaria canonice inftituti poffeflionem diâorum beneficiorum nancifci valeant. Et exinde ecclefix per aliqua rempora divinis fruflrantur obfequiis , beneficiatique mortui pietatis otheio relegato inhumaniter abfque mifla , & aliis divinis fuflragiis , qux cedunt in fcandalum plurimorum , & divinae majeftatis oifenfam . D Nos his quantum poilumus obviare cupientes, etfi a jure talia fine damnata , quia tamen inultis graflantihus opus efl exemplo. Sacro approbante concilio prohibemus tales invafiones , intrufiones , occupationes , detentiones armatorum , & aliorum quorumeupique congregationes , & facfilegia in ecclefiis, & aliis lock facris& - religiofis , & eorum domibus fieri de cetero . Contrarium vero faciente^ eifdem vim , auctoritatem , opem , juvamen prxtxntes , & in prxmiflis culpabiles , cujufcumque gradus, conditionis , dignitatis , auctoritatis , & prxeminentie exiftant , majoris excommunicationis fententiam ipfi) faéto incurrere decernimus . Et fi forian in dfcta excommunicationis fcntend* obdormierint , · poflquam monitio* «·««m H. nem auctoritate ordinaria eifilem canonice faiflam a prxmiflis non deftiterint, reiram eorum , fi quam habent, canonico fupponimus imerdidto . Si vero plebejx condi* nonis, aut alias terram non poflidentesexi* flant , ultra didam excommunicationis fententiam dkecefàni arbitrio puniantur ; penis & centuris contra talia perpetrantes tn jure comprehenfis in fuo nihilominus robore duraturis. "anno" cwaisn '4*<·

Cum oliin recolende tnemonx Simon tituli ûnéte Cxcilix , presbyter cardinalis , legatus in Francia , in fuo generali concilio tunc Biturig. celebrato ad confervatkxcm , & detentionem jurifdfclionis ecclefiafticx proinde duxerit flatuendum , quod fi quis cujufcumque dignitatis exiitat , nuntios aut exeeutores ecclefiaflicoum judicum eorum literas , aut afta ju· diciaha deferentes , hac occatione capere , detinere , occultare , carceri mancipare , aut quod giavius efl cenfendum interficere , literas , vel a&a judicialia prxduftis perfonis memoratis aufene , eas rapere, aut eas detrahere quoquomodo , vel fic ablata celare prxfumeient aut fieri procurarent , excommunicationis feotentiam incurrent ipiô fa&o . Et poftmodum Bonitacius papa VIII. in quoquomodo jurifdiélioneni ecclefiaflicam impedientes excommunicationis fententiam per fuam conflitutionem generalem in jure redadtam, & infertam iplb fa&o promulgaverit. Demum bonx momorix Gaufridus predeoelTor nofter in fuo provinciali condi» apud Salmuium celebrato hujufmodi ecclefiafticx jurifdi&ionis perturbatores fimileni excommunicationis fententiam incurrere declaravit ; ac nonnulli comites , barones, milites , baillivi , judices , procuratores , allocati , & fxculares homines jurifiiiélionem ûreularem exercentes , conjurationes confoederationes, colligationes, feu confpi* rationes faciunt qux libertatem cccletia* fticam, & maxime didam jurifdidioncm ecclefiaflicam reftringerc, & diminuere exquifitis fraudibus , & malitiarum aftutiis moliuntur , utpote in fero ecclefiaflico litigantes , lèu litigare volentes fuper ecclefiaflicis eaufis, feti qux ad ecclefiaflicam ferum de jure , fcu de confuctudine pertinent ad defiflendum compellunt , tam per fe quam per perfooas interpofiras, per minas & terrores ipforum litigantium, feu in foro ecclefiaflico litigare volentium , vel parentum , confanguincorum, amicorum, familiarium , nuntiorum, vel rerum ipforum captionem , detentionem , inhibitiones , applegiamenta , taxas, multas & emendas eis imponendo , & quoufque deftiterint a tiiis caufis perfequendis ipforum procuratores , notarios , & didtarum literarum exeeutores vel eas deferentes arrèflando , & incarcerando falces fuas non abhorrentes ponere in méfiés alienas. Quaprop-

Aμμο <3<*οti *** propter coodolencm referimus plutei ad famm (yum ecdefiaftknm recurrere non audente» rim juftb inOanrib profequradh di* ttctt vα μμμκββ canant λ ut amitcre compelluntur. Unde nervus feuft* m». tris ecciefix damnatione infruycur in ipforum fic compellentium , fit hoc fieri pro. curantium enormia pericula animarum , populiste feandalum , atque compulforum hujuûnodi Irfionem, & gravamen jurifdkboncm ecdefiafticam in prxmiffis aufibus nefariis , & damnabilibus incurrendo . Quos fiqtudcm omnes , & fingutos ut permittitur compellentes , & etiam compelli procurantes, & ad ea fic damnabiliter perpetranda auctoritatem , vim, confilium , auxilium vel favorem , clam, vel palam , vel directe vel indire&e , pu. blice vel occulte prxftantes, & in pra> miflis culpabiles , cujufcumquc gradus , conditionis, dignitatis , aut praeeminentia: cxiftant, hoc facro approbante concilio declaramus excommunicationis majoris vinculo innodatos ; mandantes nihilominus & prxeipientes omnibus, & lingulis noftrx provinciae fuftraganeis , quatenus hujufmodi malefactores per civitates , & diœcefes diebus dominicis , & feftis fic excommunicato» prout funt sudoribus quibus fupra , fâcune a fuis fubdicis palam , & publice nominari.

XIV.

De reUfuia.

Quia Chriilianr religioni non convenir ut fandorum corpora., feu reliquix caufa quzftus per mundum vehantur aut deferantur , nonnulliquc hadenus per noftram provinciam plures reliquias etiam ignotas hujufmodi quxftus caute detulerint , ad quas quamplures fimplices caute venerationis accedentes variis figmentis, aut telfis documentis decipi potuerunt ; facro approbante concilio prohibemus ne de cetero hujufmodi reliquiae per noftram deferantur provinciam ; contrarium vero facientes per locorum ordinarios diftricte compefcantur.

XV.

De *uMkIgntii.*

Quia plerumque ooonullx indulgence a fisde .apoftolka cerri» ecdefiis , & locis propriis ex caute rogati concêftx per ignotas , mfufficientes & mhoneftas pertonas przdicantur & populo » opponuntur : unde hadenus plurima in noftra provincia (candala funt exorta , prafenri decreto fiaruU mus , ut amodo indulgentia: per ipfemfe aem concrnc τα imuiwjub t per rcoo rem aut alium providum & heneftum, ac feienrificum virum, per lori dieecefimum feu ejus vicarium b publicentur, &: populo diffinde exponantur·

XVL

Dt frafntii canriÛ.

Praeterea oe qui» fuper poenis in praetenti concilio Aatutii praetextu ignorantiz te valeat excutere , ftatuimus & etiam ordinamus , quod reiteres ecclefiarum quarumlibet , ecclefise Turonenfis, ftatuta in praetenti concilio ordinata perpetuo anno quolibet prima die dominica m adventu dominij die dominica poft teftum epiphanix domini ; prima die dominica in quadragefima ; die dominica in pafiione ; dic dominica poft pentecoftem ; die dominica poft teftum aflumptioms beatx Manx virginis , per te vel per alios in fuis ecclefiis publicent populo congregato , & lingua materna efieCtoaliter exponant , dum divina ibi contigerit officia celebrari . Qui vero n prrmiflis defecerit arbitrio ordinarii puniatur.

XVII.

De *potejUn tfefoendi.*

In omoibua autem cafibus m quibus excommunicationum , fufpcnfionum , vel interdictorum tententias duximus in praetenti concilio promulgandas cuilibet etwfcopo in fuis civitate, & dicecefi abfolvendi hujufmodi excommunicato» & fufpenfos , & mcerdidos relaxandi in forma ecclefix auctoritate praetentis concilii concedimus poteftatem .

Aâa , deliberata , le&a , & concluta fuerunt fupradiâa ftatuta Andegavis in refedorio eccleiir Andegavenfis ad praedidum concilium provinciale celebrandum ordinato , anno domini 1448. tnenie Jùlii die 16. cum quindecim diebus immediate «recedentibus, indictione ιι. pontificates fanâilGmi in Chrtfto patris &.' domini noftri D. Nicolai divina providentia papae V. anno 1. In quorum omnium 8c fingulorum fidem 8e teftimonium prrlentes iiteraa feu pnefens publicum inftrumcntum per notarios publicos infra feriptos per nos , & dielos fuftraganeoa noftros ad hoc deputatos fubfcribi; & pu. blicàri , figillorumque noftri ac fuffraganeorum diâorum prrfentiutn fecimus munimine roborari . Pmfcotibus venerabilibus « tc circumipeâis viris dominis Joanne Bouhale fcholaftico utriufque juris , Joanne Jocale archipresbytero legum , It Joanne Moufdes ; utriufque jurix,

ammo' chaisti **?·**!·

ammo OOUrn ”» · caaoaicM ccclcfi· Aede*. Petro Hugoeti / utriiigee jacis | Joaaac de U Moufeic , le* . >«« . gm* Moritas m aafecrihate Aadegxv. eda «cmmÂmn « aae ·>· tMgiftri» Pet»· Hermite · bead Martiai ThroMafis fubdccaoo fa atroqae jatc i Gaidoae de Vcrfeilfes , «-elefie Taroo. cancellario *tt cuoùn* ia fees* pagina » *Inane* de LaiHc in utroqac jace * Joanne Bostaris ia kgibus iiceotfeto , cam ph»ritas alia tdfitas M proenfla voratis fpeaafiter ft rogatis.

la cUks *atf. Γ, C. Mta^H bat fidikkbaatta* . Datum pro copia fub figillo profeti reverçadiffimi in Chriftt» patria , ar doouni D. archiepilcopi Trrooenfis » dic decima oftavo menfis , anno,. indiâiooe , die ft pontificatu pradiftir . Ste'ugnata hajofmodt copia » Cholet predifti concilii ferita , ft notarié· Galle pro copia datam » die decimaoftava anno pro* difto : Touars › diftidommi revertndiffimidomini archiepifeopi fcctctarius five fcriba › ac pntientis concilii cum pncfcriptis venerabilibus (notariis notaries.

NO· vicarii generales In^irttoafitas «crie- TEββΓ fie Namaerrnfit » epilropali (ode vacante CBMUTT iacro^bftam fjroodam » die data parieminm in ·♦·». ditto acdsfia at eft arocia celebrantes , Mania ft fingofe ftausta ljmodalia fepraditta pec pontifices Naaaetenies fab confortas edita q·· non tarant hattems revocata , hadamw, ratificaquu approbamus , ac etiam inoovamas . Dau ft aria hentt haw in djtta Naanetenfi eoriefia die lovb proxima poft feftum fente penteeoftes damini vieefiauodava aienfia Mail, anno domini miOedwa» quadriagentefioro oduaeefimoodavo , ladidione qtimta pontificatui landifthni fit Chrifto pacris , ft domini noftri domini Innocent» pape VIII. anno quarto . Pmfentibtts ibidem venerabilibus viris magiftro Pçtro PafqoereUe de Turritis ft de Rafik: » Guillelmo Blanchet de Dervalo , Joanne KAhhd de Bafta Goulena , ft Guillelmo de Boitlcfve de · Vctesinioea refnedivç serioribus, sum · rw., v« pluritas aliis tcftibes'td premiff* yocatis fpe- '«· »·*·» cialxtcr atque rogatis . Signatum L Avia , notarim publicus / atque fetiba de pirmiffis rogatus. *Feraat bag alk ftrtlatat.*

ANNO CHRISTI ·44».

CO NCILIUM LU GDUNENS

ANNO CHRISTI

Pro fchifmatc inter Nicolaum papam & Felicem anripapam tollendo congregatum anno domini MCCCCXLDC tempore Nicolai papx V,

DE hac fynodo ita Gcncbrardus libro quar- D to fur chron. An. 1449· concilium Gillicaaum Lugduni celebratum luffu Caroli regii ad tollendum fchifma inter Nicolaum ft Felirem , qui rogatu· a concilio ft Friderico III. imperatore , Tibere ceffk pontificatu . Unde rui- w go de eo ferebatur carmen :

Lux fulfif nwtJr ttfft Ftlix ffinhu .

^itfat bat tx Mr· Joannis le Maire . Fids *tfifirU "Hitrlxà Ttfx P.fytriet fiftrat,*

OsstRVATio Philifpi Lassa » S. J.

Hxc GeoebtstdM arque *eg to* Severinus Knhti detxompt* es «nem. |ib«o Gallico . Nos loaft pteu M cooventuM iwiac Lwdaaenfem & iytxxjum , at mcMt , Laufanealeoi ipt&Mti· eskibuituu· (apt· , cuoi qaibufepiAoiii Nicolai V. yap* , aliüqve a R. P Luca Dacbeno edici· cm*. IV. Spicilegii ex loraptete peau V, G D. de Vpoo D. d*HeronvJ , in fapreau rationum PatifieaCam curia auditorii meritiflimi . Ex hiveto difeet , laftot , qua ratione pax ccclcfta reddita fie , *Amadao* dido Pchci V. ia oediaem acdaAo.

.. h.™.C TfceUut. тГ« '4. F I?J.

ONCILIUM LUGDUNENSE

Anno Domini m. cccc. xlix. celebratum.

Ex anbivio ηξio

PRo genenli utilitate ccclcfi· GJlkanu, interim due per Concilia provincialia major foerstur, vifum eft revereodiffimis dominis patribus archlepiicopi' ft epifcqois Lugduni congregatis fequemes articulos diligenter efle obicrvandos « nec non ia conciliis provincialibus ft fynodis epiicoporum promulgandos.

L

<»>.r, iur. i·'»···», Primus articulus. Execrandum blafphemorum criminis commune flagitium, ex <|uo totiens oftènià divina majeftaspeftilcntiis, fame & bellis in nos animadvertere creditur , coercere plurimum neccflè eft. Puniantur ergo blafphemi pcenis & mulélis in cap. *dt maltt^ii* contentis, *& Cngu*lis diebus dominicis populo in ccclefiis congregato infra miflàrum folemnia prohibicio blafpheoMarutn renovetur, & publicetur cum commmarione, quod fi qui ceofune caooracx cootetnpcom exiftant, aerio, ri poena (invocato , fi opus fit, brachio frculari, in eoe animadvertetur.

II

Secundus articulus. Ad vitandam effre* natam multitudinem clericorum, de cetero przlati ad clericatum & tonfunun non admittant, nifi quoi ratio & jura permittunt.

otetiMMi MonHMtut 4i hiiqiMi fpaftMt ad ofiekuna , mb 6om| mm xtboribua ev&abus confratur ibbdbeonatiis catan «e.

IV.

BvmAm·*

noram moram, fufrmmb At aampetearis littérature, dtad probandum» fi << - fi» m mwUAIKU > COmuMKKBnCUr T1П QDCC1 bon® forne dtcoofdentb, qui examen incipiant ftria quarta, dt b prmcipio fiat per aliquem didorum examinatarum foleanrà exhortatio de officiis ordinandorum, de qualitatibus eorum, & pro ipfis ordinibus nihil recipiant ordinatores, nec eptfeopi portatilea, << ordinandi per tales portatum feu C epiicopas carentes clero & populo examinentur, reperti infuffidentes in qualitatibus prediitis uve per epifeopos predi&os portatiles , five in curia Romana ordinati, non admittantur ad exeeurionem fui officii donec fuerint per fuos dicecefiux» approbati. Exanfineotur etiam illi quibns dantur litterae dimiffrix ad feros ordines ante earumdem litterarum dationem, ficut examinantur ante promotionem.

V.

Quintus articulus. Sacerdotes dc in facris ordinibus conftituti, five firculares, five regulares, prout jura volunt, veftes tam exteriores quam interiores dc tonfiiram flatui fao convenientes dc honeftas deferant, maxime m ecdefiis dc capitulis, durante fervitio divino. Non autem deferant pileos in capite m ecdefiis tempore divinorum offidorum , dc aliis publicis locis, nec cal/eos reveftratos, fed deferant ipfi tunicas talares , oon in parte fuperiori fronfatas, non in parte pofteriori fcifias. Infuper non admmiftrent lacramenta, nifi cum fuperpelliciis, nec nifi cum illis cantent officium divinum, aut fervidum parochiale, maxime curari fic vicarii.

VI.

Sextus articulus. Quantum attinet ad confirmationem ete&ionum fervetur deerotum, concilii Bafileenfis in titulo b Efe-

viy.

B Oâavus aaticulm. Crea daufuram monhlium obfrvetur capitulum Prrèafe- β ηχΛi b ft®o, & danenti. m ^frMadraM eo tie. ΛμΛλ ·*·*«·«·

IX

Nonus articulus. Pro confecratiohe & benedi&ione caficum & vafrum ferorum nec noo altarium portarilium, dt omamentorum ecdcfiafticorum nihil omnino accipiatur. rroAohw- ·»<«»*·

X.

Decimus articulus. Pro confecratione, henediâicne , fit reconciliatione ecclcfiarum & cimeteriorum, nihil accipiatur praeter procurationem de jure confactam feu debitam.

XI.

Undecimus articulus. Ad reformationem quorumcumque monafteriorum dilicenter intendant prêlati, ad quos fpeftat, << regulari vita rdigiofas vivere agant : ita D ut fit numerus competens relqpofrum b quolibet monafterio & prioratu conventuali, juxta intentionem fundatorum , habita ratione redituum prxfencium.

XII.

Duodecimus articulus. Examinent pr®lati aut eorum commifli diligenter curatos, & vicarios curatorum abfentium, antequam illis curam animarum committant: nullumque ad hoc committant, nifi frmam & materiam fiuramentonun, nume- £ rum peccatorum mortalium, fpecies eorumdem, aliaque neceflârio fcienda & ad regimen animarum requifita fciant & memoriter teneant. Demai* <ttM(*(,>u>-

X1IL

Decimus tertius articulus. Praelati neminem promoveant ad facros ordines, nifi Î|uem conflabit obtinere beneficium ecclefiaticum , vel a&ualiter habere patrimonium w·· ow; ewpNttim··

"Â1M mum, & eodem beneficio vel patrimonio a
CMim imfiter dc pacifice gaude», valom annui
** ad nùnus right* librarum Turonenfium ; fr ad eofilcm non promoveant habentem titulum patrimonialem jure donationis vel ceffiotm ubi foftae, nifi cum ipfo titulo patrimoruali ipfe donem oedens vel mulam aut alia idonee perfona ft fini dc fua ordinario & ordinando obliget ad educationem ipfius talis ordinandi quand» vixerit, vel fiutem donec pacifice obtineat' benefidum ecdefiaftiaim , aut alium reditum B annuum fimilis valorte viginti librarum. Exhortantur etiam ipfi prclati adhibere alias cautelas circa prxmifla neçtflarias.

XIV.

η·«ι«Μ«. Decimus-quartus articulus. Ad evitanda clandcflina matrimonia, prxlati in fuis dicecefibus fubditis fuis prohibeant, ne contrahant matrimonium per verba de prxftnti nifi intra fores ecdefue parochialis matri- c monium contrahere volentium vel ulterius ipforum, quand» benedidio nuptialis debet fieri, & quod ille matrimonii contradus fiat per minifterium curati proprii, vel ejus vicarii, aut ab eo commiffi ponlàlibus, & tribus bannis prius per ipfum curatum proprium vel ejus vicarium aut ab eo commiflum publice & alias debite fadis ; nec faciliter difpenftnt ipfi praelati fuper bannis. Si qui autem matrimonium in capellis vel ecclefiis exemtis eoo· π traxerint, aut contra prrmiflà in toro vel parte attentaverint excommunicentur, & deinde pro excommunicatis publice nuntientur , vel alias fecundum quod fadi qualitas aut flatura dkccefum poftulaverint, puniantur.

XV.

Decimus-quintusarticulus. Cumexqur-
iwm". **' florum & induleentiariorum exeerandis ablifionibus incredibilia populo chrifliano tam E in fpntalibus quam in temporalibus mala contingant, in grandem totius deri ignominiam, facrorumque profimarionem, totius eodefiaftice difdpfinx enervationem, dc intolerandam ecclefix decolorationem. Ad occurrendum ejufmodi abufibus, nulli deinceps permittatur quzftus gratia per parochias deferre reliquias, neque de gente in gentem confratrias publicare, neque indulgcntias qurfluofis hominibus Mediam. ' anno das committere, ane ad firmam dare t ita cnairrt quod fi quaedam dc pauoflimse propter ***' antiquitatem vel evidentem nocefiiratem permittantur publicari, non per deftinaros ab eb, led per viros probos ab ordioums deputandas publicentur Et fi confeflcrvbus opus eft, tantum dodris & oopatis fiicerdotihus fistularibus aut religious reformaris corifeffiones audienda: committantur. Et per deputatos ab dfdem ordinariis deo. mofynss colligantur, recipiantur, & fideliter his quibus elargite fberint reddantur , exptnfis moderatis ecclefiarum loco· rum ad quos cleemofynaE hujufmodi fpedabunt.

XVI

Decimus-fextus articulus. Cum fiecute- M res poteftates nituntur fiepiflime afiumere *77'^* przdicatores in ecclefiis, prohibeatur otn- ul. nibus praedicatoribus tam fiecularibus, qua religiofis, ne habeant in quacumque dtœcefi prrdicari extra fuas ecclefias, nifi licentia petita & obtenta ab ordinariis . Quantum ad mendicantes quibus permiffum eft audire confiflkmes, juxta Cementinam *Dnthen A fcpdtttr* t* prohibeatur cis ne habeant confefliones audire, nifi ipfi realirer fuerint ordinario pnefcncati, dc ab eo recepri & approbati.

XVIL

Decimus-feprimus articulus San&i do* D« faabitia dores de univerfitatibus, & alii ad quos fpedat, moneant & cogant fuos fchotafiicos, ut abflineant ab effrenatis dc inbcoeftis habitibus eorum, puta barretts rubeis veftibus fronfatis, & camifiis, nec non caligis veloco ubicumque circumdatis, itaQue fuas veftes talares portent, dc caputia deferant fecundum quod honeftius dc decentius fieri poterit.

XVIII.

Decimus-odavus articulus. Obferventur etiam inviolabiliter decreta *Gkt o Jm &o*·rum conciliorum Conftanrienfis dc Bafileenfis, dc in ecclefiis Ac capitulis ecclefiarum cathedralium dc regularium, nec non in conciliis provincialibus dc fynode epifeoptruth publicentur.

·«* '«SOPH1ANA PSEUDOSYNODUS CONSTANTINOPOLI 'w

In ccdefia fadhe celebrata a fchir®ati« poft mortem Joannia , fub fratre ejm Conftantmo Dracofe circa annum MCCCCL

Ex Icmb UM», àt MnJis ui atf*t IT. lAri Hide prptt* kcli/m taunt- ttlit ê· triatttlii wtfinfieee ft^, 1380. «dk. Crimtatfn .

Hike fete diebus, amicorum ope, advehitur ex infula Chio exemplum Conftantinopolitanafynodi Cub Joanne Palsologo i ut tu quoque habeas, titulus ita concipiebatur.

Hinc liber initium futnit poftretnat Coo- ftantinopolitaiua fynodi , in fan&s Sophis templo congregat· , poft exaâam pfeudo- fynodum Florentinam unius anni & dimidii totetvalio , *r poft obitum Joannis Palvo- logi» qui cum Latinis fenticbat , ab Italis fnb tpc auxilii delufus, ante taaaen obitum orthodoxo dogmati aflfeftfum prebuerat , fob Conftantino orthodoxo illius filio ex- trada eft ex bibliotheca, propria manu £cri- ptorum Caaftantini Lafcaris, vcrc do^ilfr- mi , qui latis amplam claramque gramma- ticam edidit juflu fapientifilmi Bytanti- ni patriarch· Athanaui , 9e tranfcripta a Theodoro Zygomata magrue cccltfi· pto- tredico.

Emu 3*» -ri BtfiKt99 «nip^rnu rie b Ko:t «p- TtwTèhHÙrir/friUMbfbT^iyïf lrtn· λiθπiπκ /tf-nt τiα» yltrrt τβ ^dbiemNsdy-u ΦΛ^Mγγ/μτftoeHALortf î/κτiμAτι^iutrtu;, £ μιne τδv nKi/rb τδ AcrmfopesO* larim τδ P«- λαζολό^H, τδ «τ«·ηιθ·i»τ· ύτ9 IV lηιλω» iri Ûh &mi, hrt πλA/rii 9iJU)ty9niT*vTKτ- όρθο- >Ç® Xóv,αατι 'ar? τδ «ρθoi·ζ« π'δ «oτδ K®ργ«»- τi»α, iζîβλη&η« « -iW rie AÆAmdxxwc Amjp/w» KwFForfrw τδ /Ur«dpe®c τδ » ά»τκ ovφvτiτ*, ») tntryu τv«Hτλ^μï»Zα>)^<μμ4τ/*η» 3/3«ξαMK ,i'τζ- {*?"-'*, B ntyp T2r9$w*TVrS Bυζoτ/ατ<τ6»</>χδAθ«- χω*/κ K®ργ«ρτ-κτ0Aμλ , £ μτπγμi&ι «τo &ft- êvptf τδ Z<^oμ«λ« , «tfwviïwt rie μτγiKκ

Synodus quatuor congrcflibus abfolvitur.

1.

In primo prrfcntibus tribus patriarchis , Alexandrino. Antiocheno , Br Hicrofolymitano , pm cKooomum Michaclem , Λ magnum rhetorem Theodorum acceditur Gregorius patriarcha Conftantinopolitanus tertio , (nam bis antea vocatas comparent noluerat) ut fynodo interiit, fomnum excutiat feneam , neque ita negligenter fe gerat in gregis fibi comruifit gubernatione . Oeconomus Br magnus Rhetor accedunt , patriarcharum , Bc reliquorum prcfulum nomine rogant , ut ad fyoodum veniat , de decretis ia fynodo Florentina fententiam laturus Refpondet patriarcha :

Ego fublcriptionibusconfenlj, exiftimans illam iynodum ab aliis cecumenicis fyno- dis, ante celebratis, nihil differre, ne- que Italos a Greets » in iis que fabftan- tiam Bt exquiGcam dogmatum veritatem fpe- dant. diicrepare. Sunt enim étriqué Chri- ftiani orthodoxi : 8c qui ante me patriarcha erat, nifi intempeftive ante iublcriptiones diem fuum obiilfet , fubfcriptiooe propria, ut ego mihi aatumo , res ibi geftas confir- maret . Licet enim ille in fynodo palam- fententiam lisant non cnunciaverat , illius nihilominus archidiaconus referebat mihi , cum opinionem Imperatoris fcqui .

C Ey® rt/oiθιμiα* rcuc ùrtryptQÔii ,ur,Xà cm titia/iijp ruùotot «mpoTrjfafJfct oάκ- fJfrtMt «rvrojwr &«φ/p4> ' μτ,η rit ItmXec ·iP FptÛJwr wwtôc îKrtNtàiu «rii·» iV toy/ai-l tj> «'«eJÆwo· Xcrmwi^SnpxMdiriK *hu Φη. tfattii $ ria «f· tpi τΛτ^iρχηγ/γo-- tint lητηφ * μ* i«ci 4fd vτoραφΛ ώ iwfjMK μ ·τ·χ^4Ψ' ynipJL·» c* τη riMt ·ξ»χΓ«λι» » ôuak 9 dp^tlMW ôw/w rferw fut- τη lβξρ τδ 0*<nhe&i ruvirt&m.

£t cum intuliflat Theodorus, ab archidiaeono audifle, papale eum dogma approbare, licet effet infeiens atque imperitus ; refpondit Gregorius ;

Patate » omnia me , oux Papa dicit di- cere. eademque «que ftudere ac velle, qu« ÆE fc uWeU .' 8"'"

D Φλ lκλ tw ujrir iμι ril r<>-« -na rwrb T- a-<uril® estoeïs. *'

Simul cum fratre Leonardo Gregorii omnia MiÆ patriarchis reliquis 8e fynodo retulerunt . Statimque , nullo alio examine, fententia fertur , pellendum folio Grcgoriam , iobftitnendum Athanaliutn ·, qui a tribus przfulibus , Macario Nicomedienft, Neophyto Niesno, Be Metrophane Cyxkeno, in patriarcham promovetur, & ad lynodum deducitur. Tum a fratre Leonardo, fr Theodoro ·

|

doro » M M occkfia rethore · difcuptari emptum eft df procefiooe Spiritus fenfti. Tandem» ac ft fisoêubuufet Leonardo, viftoriaque effet apud Gsoco·· primus congtcffi» finitur. AMNO* CH*,IITT '4I*

XI.

· Secundi primas fibi patte» aimait Gourgius Geauftus 5 depieratme Graces délaies faifle a Luttais » aaxuia preaüfta non sic calubtu* unionem Florentinam ânoaiacc ab Imperatote * alife tcanCÎAam. Patriarch*· Alcsandrima, Antiochena», fc Hicraibiymitaa» » wbis Gcmifti faafi » concludunt » onriHa per Latino· Gswds proficua · fixera firifiê » veritatem diipetatioaibua , non »)n* mu ri imperatoria examinari dcbuific i nequo nectftarioram privatione oampeUi Greco» ad fabCeribon *■**· ** dam. Sabdit Gemiftas » Latlàm non pmmififi· fepienribm Gtacmrum dÜputare , fed ignavis au que imperiti» t idooque femet in Gallum ariflèm » ut libre· conquireret t Gennadio Jifputati·-nea non conceSflé » nard» Îyoodi Ephofio taettamitatem proecpifiê j Bcflatioocm cardinalatom fibi aucupantem » cautam taati auli Gratis * Imperatori fitAfe . His calculum addit Amyr«tainst oamque u etiam his congreifibes Geryonem agit. Tum patriarcha omnes » necnon fc alii· fetentur fc coaâos ab Imperatore · fc (pe auxilii deceptos , & > ne expenfis redeundi in patriam privarentttf · fubfcripfiflTe . Andiamns verba :

Πατβοφχ'Κ . imtf d' aruS'unsr A lairuft ητε/ιφχπ»» £

I* wtrer «7 u*ro>pd\p*vn; ; d Ep/ru « iy · » in ryx «*wv τξ ύτογρλφτή άηι · Tp /frit δiiβτχαλ/α strrxoy&ii. d i' IDtUifttf · W MoffjUifthr/st; drrypa-4<r. Δατ/Θi·-. rAfed-rJ ίμφν βία druncyq τδ β^,τιλίν; τΛΪ i^iruatj ύτογρ*-φΰ; . ixxtn)5 £ iζ drdyxw rvjj·· TtTf η τΚημμiλχμΛ · αμ,iτi^ Îti W ûrs-νραφα»· μι» jtadrtf -ru; φ/ρύτκ τΐώ txtlrl·-dw'KtLfTuru^iU · «λλ< £ iFrîrii xj W rcht· μ/or coK^/r . riXG- i' oi A*r7mr r'rdn>r<r η» β^ηλiA «judmmc. Or τ<-Y&r^yM. ErivJ>j«p< Tatw;y/oUi d φνηκ/τμ«7; £ SCmTw ' AW ™ v7i 4db-doruvoXv àkinf τiρΛî ιΚλ Ο»> τ<{« τΐώ iμι-liftr tafeerar iiatfot vs Zr/rporaos ^ivj' «θ-f-Tfh&u if * (Γαόβi®- ôtHfii vi ιiKμτ,ρΛ , £ Tsûf tiy/fUi é etufiioti «rrm&trt- >5 d Ofdi λο/μβΓ M,τ^τiαχ!-*; , £ μρ θαΐαηv . . K/j-ri μiπι^/M. <r*v. MîΓτροφ«πκ. K*μοι τυγiηiτ, . ôrrj; τδ ii ψ&'Iî;. Δi^τ/θ·»;. K/uot rvyfisnj ·ήii βiΛΛΛi■'; rq*nin*f itirty r,;- όαμ^ρ-vv,vκ » η' μη ns μό»^- d Ord;. *μαρ*πiv»v >5 τi TffrJr . M<xd&eicc N/xourdfv<; . Kαμ-/ τΐu» «τv)'Γηiμlω it ματ d μ». rporoArr.^ Kro/Sv «v? Aupd^r·· tfa' r»pw» rlai rira μτηi W ύτοι^ιΛivτ« tui rdA«« rori cfe-rfâcf iφ^τliΟΊîτΛ» nui rira JnAordri ΛΓ i-y/sx, à s/«vjt4<ir«w» tuli ruoélw · erorno-pa«/{r«v ri» idXor τió» Φλαρντ/α ruMdyu,^ τiψ β'ιω , £ ^fCrirt i/*φüλα'τ1î<> urtpirpu-10» τ/w iri τδ ùytwnru Φντiαriuiodo», φ rv-r^ttm £ d tx'tmç . cfe ▪ îtaei^ft» rir <mpoeâ-»TÔ.u|u®v vV ημβέλv «)fd tgjrfvf «<w-lα<ζ»o3τα' on <â> vV sivr'p H/t m ·T«βλατ7ά-jt4uo» trrrt^ t ? rdr* τι ttpuf τυμβoi™ φανό. O rareotf#? βηφαηΚ . Ew ή«7» rnrn πφ'lκiμΛ» d ©foc. O Efitru, Eμi i* supfr/ed» «vriu cWu/ζov. O/ r<re/<p^ot. Er/rZno/ord-»G- «dru» tri KfftKhù «drib . û yS uiptvnu tv l» ;V ùylttf >rfcw*«A/«P & «r«-eu-> Hρμμ rnt û-frupuAirv fcs^vAaîm. ri yS π

jtfritrtJ* . Vere feto fitn&ns Jofephus patriarcha , qui ante me regina urbium prafuit, ante fubferiptionem vitam cum morte commutavit . At quinam fubicripfcrunt ? Marcus Epbcüus · Heradeeniis fc ego , fubfcriptioais afienfum prabert noluimus , cum illa contra canones effet , neque divina doârin* » uti pas erat , refponderet . Ifidorns veto Ciabi fc Monembafienüs Dofitheus febfcripfemnt . Otfitbttu . Pnrter callidum Gregorium ambo vi jutfuque Imperatoris iniquis fubferiptio» nibus manus dedimus : inviti enim fc no. lentes deliquimus, rati pcriBas fubfcripttones , non impenfea tantum , qua nos ad patriam reducerent , comparaturos > fed fc viftoriam inde adverfus fioftes confccututos. Tandem Latini Imperatorem decepe-runt , auxilia non ferentes . Tarrisrxfcr . Quando calliditate fc fraude fc vi , fc non veritatis examine, pfeudofynodns iUa finem habuit ; fecundum noftram fententiam procuratorium munus vires non habeat ; repudietur &' fynodtis illa tamquam temeraria » fc fenfti. ac acumenictt ivnodia adverfa · Namque Deus rejecit , pellem immittens * non mortem. Dofitlreus . Pernitet me violenta fabfcriptionis. Condonet mihi Deus. MtrTfinutti, Mihi quoque condonet. Vere omnis homo mendax- DvyJrriur. Mihi quoque condonet pro violenta fc tyrannica juflione . Nullus fine peccato eft, nifi foins Deus. Delinquit· quod mutabile eft. Msteri»i "HittettiitHfii. Mihi quoque veniam concedat. Pnrcepit enim mihi Ciabi metropo!ita, dbminus Dorothcus, temper fervare fidem cum infra feriptis, qui antiquitus illuminati funt j fidem fcihcct fanaorum fc univerfalium feptem fynodorum t fc fraudem Florentirii conventu» , fc vim repellere quinimmo confervare immutabLlem fynodum fub fandtflimo Photio , cui confenlit Joannes Papa : in qua decernitur » eum qui aliquid fymbolo addidiffet , condemnandum . Cum fc in fanfti Petri' tem-~>lo , jufiu Pontificis, incifum fanftum fywu apparuit . TWrasrrfes Tfoapfermr . Condonet nobis omnibus Deus . . Me vero hcreticum efle exiftimabant . Tarnarrbu. Cadat labor eorum fupet capita iplorum t neque enim horefes cnunctabas · fed fanâorum doétrfnam in omnibus, continuatione perpetua fc inviolabili , confer, vabas . Freturn fi additio caufa fcandali fuit, prerfii»'ademptio pacem erat concilia.

£ s mta>

"aSno CMUTt Hf» *** » WMc **·■·*· Chafe· rairib—— daw ' Λ E|O enim, ait « fana M» fc vita X, (coadaforum ret· caafa diabolos eft . Debebant fiquidem illi print demere, tam dmum dilcutcre , fi addendam erat vel aaa addendum . Nm enim opem pcetiom videbatur, Papaaa ab mteHocuiwibaf ia judicium vocatum , decentem : naaiqne calculi non ab ru qui judicant , ferendi font . Qaod G non poteft ia iia qaa fidei faut falli» quanam ratione pro reboa fidei b judicium vo. catur f

fr/irm, rdrrve iμv - anmôT Xf» d ep«lpfr/i t &o nplultw, tapf- attim pdriw W Xfcfrw αταliiβήΑ'άυ. tya» v«p fcy/r, ♦/μ/ d HfUvn £ d taf» ir ii a-wib&i ürtfc imi iiifieMl·*. fjfi/ûi)5 ὰκὸκ uffAh › «pd- itftr, η * If fyrtb, ·« wi mfo^-fvmu» i <φ»« Xwr. M *-'<' dre fotfcayeffw drufcaJreuSu . i jS nif l/ααζο- a4nw« tv7f iaifyrt» *1 ψηρα «ruutif^m. ""fi luMtrtu tum Ttm αμαρτάκο , rw> nj M r/rn <44ffr<4 ;

Sequitur poftea difputatio inter Rphefium, Genoadium , Gemiftnm » Amyrutcium , fc Antotthitn Heracieenfem, de additione fc falfaus per Latinos patribus. Tam concluditur de additione contra fynodum Florentinam fecundus congrciTus.

III.

In tertio , ab initio ufque ad finem, Antonio· Mcradcoofis» Theodoras, magnus ecclefirRhe» thor, Amyrutaiu», Gcnuadius, Gemiltus, Ephclius, Latinorum argumenta de proccffione Spiritus ianâi proponunt, iiUTque, quantum in eis eft , quemadmodum fc aüâoritatibus patrum, rcfponderç conantur, fc difficultates eftugerc. Tandem concludunt patriarcha, cum nos nabeamus c* fandis patribus fc feptem œcutnentcu conciliis fidem fufficientcm , eam immutandam non efle.

Latini agros ptoprios elle paradifum fc infernum exiftimantes , opinantur , in faa non Dei poteftate elfe", quem ipfi voluerint , in infernum immittere , rarfufque , quem ipfi cupiunt in paradifum . Proptereaque non credentem , Spiritum ex ratre fc Filio elle , tamquam ab uno principio fc caufa , m infernum detrudunt , fc credentem in paradifum ; uon anunadvertentes, fc DiimvGum Areopagitam, & Juftinum , fc Grcgoritim 'Tnaunuturgum , fc feptem fvnodr» , fufficientem ari falutcm fidem edocuifle . Namque ut Nyflemis refert oratione in 'I haumaturgum : Beatus ille docebar , unum Spiritum fanftum » ex Deo cxiftentiatn habentem , fc per Filium apparentem , videlicet hominibus . Nota bene accurateque illud , videlicet.

O/ If A<r7ro/<ypw iitm hhu·tv rap«lw<roF ii? iUui oioffat iyiiwnu iT wnfc hw , g μ* tft iV Θ#βï àfT&ÎMu 7· βiδρ, ov <»/3μ- M&κiv, ταλ/r câ rx^adeïirw, fe £r edAo/rr. i; iii τivβ -rw μη rrrdx»·rat τ» τι£μ&&ιτ3 τλ- Tpit à. ùi ««U, ak drd μ/ac a'pjçijç our/u; , M iSuu iμ.βάH™ΓΓ £ VW T/rfcOFTU HC TOpd- ltrroF. μu'tnwof«m< Δ/wurros A,pioιπιγlτlάu , £ hir/sor, 1^ Γραχο^Mv^αχ/ματv^όιτ, g rarae -nie *rwt ruuàiiKt àpxwarr/'nr «pdc roorlav l/ld^aa^cu. £)3τ»Nώηκ&ττω hc -παθχο- ματαρχον λòχο , ο' μαχα^/O- cau7>0- r'itlatr- › Mv , tv£ua iyinf c» 0ftf ràu ÎτaρξσΙ» " ë iiùS τιφîαΛi, lqXald tv"; <>θ·μiτ·/i. rxd- TH «αλωi iîi)βω; τ», δηλαδή,

1 V.

In quarto congteffh udem difputant de anâoritatc Pape in orientales , fc in alias ecclefias univarias, quantm ipfe caput fc primas dicitur, de igne purgatorio, de fruitione (anciorum , de verbii canfecrationia ; qu« omnia Ichiimaticorum more examinant . Multa deinde in Latinos , tamquam fandorum canonum fc ecclefiafticorum decretorum praevaricatores , congerant fc exagitant . I. Non pingere imagines archetypi» fimiles . IL S*culares cantus fc modulos rxclcfiafticLc pfahnodiis accommodare - III. In ecclefiis mafcufos & feminat fimul confundi , orinque inde plurima fcondala . IV. Eckkfiallicis nuptias prohibere . V. Non orare ad orientem . VI. Arymo facnficium conficere · VII. Quidquid Deo inrft · fubftantiam cife , afieverare . fc lumen quod in Thaborio monte apparuit , creaturam efle , iuCpicari . VIU. Crucem Papam fuper pedem cfiigiare , quam Chritius fuper humerum tulit . IX/ Cubantem myftetiorum participem fieri , nec debita tevercotia circa eam uti . X- Mercedem a meretricibus accipere. XI. Jejunare fabbato, comedercque carnes feria quarta . XII. Contra decreta fcptimx fynoai DeumTatrem cofonbus exprimere · XIII. Dum fe cruce fignant, initium tactic x patre liniftra . XIV. Papam fatcularem auctoritatem fibi ufurparc, cum lucceflione a Cluilio , nulLm ipfe habeat. XV. Si exhibeantur pecunia, Papam a jejunio Chriltianos abfolvere. XVf. Contra iacrv feripturx fancita concedere parentibus , primogenitum tantum heredetrt Leere . XVII. Cultum latri» exhibere imagini Chrifti fc cruci , qur foli tradi Verbo Deo fc homini debetur . XVIII. Sculptilia adorare . X1X. Sacerdoti (cortatori permittere ut Millam celebret . XX. Gradus nuptiarum coofervare. XXI. Non ftatim chrilmatc caput inungere baptiaati , ut eft divina traditio. XXII. Non orare liantes fabbato fc Dominica . XX11l· Comedere, fuffocata . XXIV. Pernis temporalibus eoa, qni circa fidem delinquunt, punire. XXV. Non'praecipere iis, qui injuriam fecerunt ; veniam petere ab eo qui accepit, fed manere in ili» odium perpetuum. Poli haec nafcitur decretum patriarcharum ;

Minutiora hac cflle Latini eaîllimant D nihilominus divus ChiyioÛemu» cap. i.

T*o7·π» μιχρΑ r'youuTtU ύΐ KtklHVOl . t) ôpMÇ XpUrdr^Of «ff>· <· Γαλα'τ»j

AMMO CHKUTf

«rreXîc,* pfa A' pup* if* yduMU r<pef<«ô^u. A 5« φρ·f |A 0· ci» T- <9ftir? <3 EuMjUMW*» Xty*. £ λ0)-β» là. IM <9f9t Eof-r/irc ΙτκνΚκ, rg * ùf*rt\wtth» . iφι, ri ria! ἀνιληπίω X^rtt » μη fX<7?w »y *<«o» . ip£f J* «ntXcXouync, β«χ«, <AX« 3iof~ &Suu ιτι&,μόανη, ruîni rirnt W ιμΛζτη-pATW ΚΛη^^μήτΛιφ. £ tgut* Ü»\φι-n»i Satura, ri ο;ωίτΓπα, h pi w $Xap«-τ/κ» rufooyor λχΙτ... £ φίηνυπμοτ, tyi| tf*irpt09t £ β/auo», ιζ îM ΛΗτήμι CfTpr^t4<tJ «iroKurôfj^uor ; o «4“>5 wfoïoTM Bμoγ<^4«», «ΛX< μ$> xd&wv o. <p;w7», «>X« î* ^ζ<Γ^Ζλ-λα» τ- ro.mcr/, ΐτ^θ-» τ«i ΤΛτμίρχϋ *fort-Φ/λχύτΛΙ THÇ Iτ»Xκ{ «fee ?» tuf'nço» ιο\μ-iiUM&iu ini -iV J/χλ/ξζω» ' -π» St Burihi* inc •nk cr&KTfv,- W Ay*pÎu>vr rftqfywrt&At. »*r« Si rtu> η Φιρρ«·<«», £ Φλoiiîχτ/»» ι'τηΧθ'Ι» i Λ^-ηλ,ικη νωνί& οιπ;, trryft-iAcrn τ»7; Λχ-τ/roiç, iit au7n» xzçWXày xx-ntrnrsvrrz, rw-mu τν; Γραίχκ; τη Zzotu» ioξη rm&ft&tLt. i 3/ βίτιΚii ἀυβίΓiiΛζiΐ' τΐι» tV ΙτνιΧίζ ιτν-0'Ιτ vrlittii tou; χιρτη<^<τ(φ'ΙΤΛ&Λΐ, οτ&τρό-ηw χ5 W Ay&ptu/iit «/” · ήτ£η>* S' Ιτμ Xοι s£ ύτιγουυτο ,α/xfx êiajxufuro/. >ζ τχοτη^ΙτΛ-Xo7 trxw.rx», ζ'τχττ,θ'ητχ». τω; }δ ίτιτ,^ίτ-π; Xoγoz; îαiλλoζ Qtt χρίτήτ^. ἀκυ:οι ά; iru-β·/.» ου ΐι'τονρχρζ", <£ ν, Kixi ό<η ζη τινύ-XaLr/ç, x', 7*P ruuoSut tra> αΑΧοτ*, tif β/Α; $ αχάτε γίμΗτχ. τκ'; pfy))δ ο/<κ/ι^ζζχ; «ταοο'Ικ; tTfjtVfOLUJ οι τα.τε<άρχΛΐ ζ, jj o/'xxmJuij. taÔtluj St Qt 1T&τζΑ«χ·χν< ω; diou/rî τη; «fxtïXÎι r^tTTfl-m.

epifl. ad Gabtai : Parra i dicit t conten* jwnda non font . Hoc idem Njrlbm» ira-dit > pntna contra Eunomianoa orat. 'le orat. *il.* in epift- ad Éphcfios, non minua efle malum, ait, cccleGam Îcinderc, quam in hzrcfim incidere . Nos porro , non de> trahcntea , xbfit, fed corrigere exoptante» » hos omne» eorumdem errores reccnlmmaa } A utinam h»c fraterne acceperint . Non aliud ergo inde fequitur , nifi conventum Florentinum fraudem e(Te & deceptionem , 8e univcrfalem & violentam, nulliufque fu* perioris diligentis compotem . Namque proditor Benario , alia occultans in ani-mo , alia ore enuncians , fuadebat patri-archis , polle fe per difputatione» , ad no-ftrutn dngrna fuicipienaum Latinos com-pellere i Imperatori , per unionem Agare-nos debellare. Cum vero Ferrariam lc Flo-rentiam orientalis congregatio perveniflet , riramilit Latinis, ii ipïum cardinalem créai-ent , pciiuadcre Grscis , eorum opiniones fequi , Imperatorem vero cogebat , cum Italie unionem amplius uinis amplefti , ut poflet dc Agarenis victoriam lefetre . Ve-lumtamen Itali fallacias fingebant , &' in-gentia promittebant , cum parva portent . Et hac ratione Itali deceperunt , dccepti-que lunt . Supetati enim fcimone , iupe-nores eraht vi evafuri . li citae itaque hht 8c fubicriptiones , Λ: pravus ille congrel-fus , extraque alias iynodos ejiciatur, tam-quam fraudi» & violenti-- plenus . Nam afes oecumenical fynodos ftabilicban: pa-ttiarchx , & univeifu» terrarum or-bis ; hanc vero patnarchc , tamquam Deo evoiarn , cum univerib oriente reje-cerunt .

AMMq-cMU*T| 141·.

V.

Subneftuntur poftea n >nnulla , quas Latini in Orcis animadvertunt t pueros nempe baptizari aque immerfos ; epiteopos Uccrdotcs limoniace ordinari ; lolverc matrimonia , &r novas funcr-inducere uxores . Singulis refpondent , & haum excufant . Clanduntque iiatim congicrtum lub-fcriptioncs patriarcharum & mctropolitarum , & aliorum-

Αθïïiιτη,· ι'XZ® Oi>< «Γ^τ/τζονο; Kaorst»* rit«roXfa>; rf'x; Pωar', rurciip-, vrt} ;·χ4-«. Φ/λό9>ο; AX^arJptvot; , trt-. Aratixi πΛτ*ïΛρ·χτ TrXxt^fwv/ot Otv . Θιοφΰηi Qeïi x^ryouu^ T»; τïτζ.<Λ:χτ,ί LioroXuua» ùrfycx-ψχ. Μ«;χσ; C ΕφΛ-y LT‘} P«t4/el, £0 JW TXTtlip-χ£ι· . o Hρχ ζXηλ; Arrw/o; iîr/j ;xxl/*, iχω» <£ τΐui yrûuJut τ£ Λγιωηίτϋ ιτιτιίτν Kautrx-pHXf. Kwrrerr/toJ rr/rxoro; Αiyi,pïi, ατό μίρ^; Kων-χττλχ rr/rxorx . P<f-xjfito; Κνζίκ,χ. Ν.'χόλαο; ιτΙτχΛτο Σοΰiiωι· . Σ.τ*upΛXïo?> trÎrnoT'K N/iy^xc . Τpryôt<oÿ ιτϊ-awvoi NiΌ^τ*ρΗα;.Θ?ό5ωρο; Ζτ/τζοτσ; Στχο-ρντόΛίΐκ. θιοφιλαχτ?; trirxorot A&oStx+itf Geoiv.-o; irirjtorry' Ικοiiχ. Trtipytoi^ZtiuASw, iχω» £ tLuj yvûuJw Μλχλ^ι/ rrrrxorv Poικ, xj Ad'ncrvroXftu;, ΜιοΛ? MrrtiX^tu»;. Ο τν-Trvrô; 5'>”·;oτoλ/τ·; N/<o,u>;èf7*i MatXaôzOJ, t-χω» xJ -nir Xopor τί Μολδ'οβλ^/χ; . ό Κ«AX/ro; Âlrpa.; . ό Γ«»κ Γρ·) όi<o; .' ό Μι-Xiî/χκ ΜxJSouo; . ό ΑΓχζχλκ Σ4»φ£0»/θi. ο ;.'f-

CtHtii. Gtntr. Tom. XXXП.

Athanafius mileratione divina epifcopus Confiantinopolitanus novae Rom» & <xcu-menicus patriarcha lubicripli . Philotheus Alexandrinus fubicripli . Ananias patriar-cha benignitate divina Antiochenus ful>-fciipft . Theophanes , conceflione divina patriarcha Hierofolymiianus fubfcripfi . Marcus Ephelius fubfcripfi , &r ut exarchus patriarcharum . Heracleenfis Antonius fub-fcripli , de mente etiam Agapii Czfarien-lis epiicopi . Conilantinus epifcopus Artcy-ranuc . &r ex parte Conflamini epifeopi Cypri . Parthenius epifcopus Cyzicenus . Nicolaus epifcopus Sardium . Stauracius e-pifeopus Nicxnus . Gregorius epifeopu» Ncocrfarienlis . Theodorus epifcopus Stau-ropolitanus. Theophylaftus epifcopus Lao-dicemts . Theodorus epifcopus Iconienfi» . Gcoigius Synadorum , & ex mente etiam M.ini 11 epifeopi Rhodii , Adrianopolita-ni , &: Menae Mitylcnri . Humilis metro-polita Nicomedientis Macarius , vices ge-rens A- Damiani Moldoblachi» . Callittus D:ih« · Gani Gicgoriu» . Melenici Mat-thxus. Anchiaii Sophronius . Magnus fc<_-

""αH>Ĭ6" CHtUn MS* vophylax Gregorius, Magnus chartophyiax Nicolaus, vices terent & protoftreti Chit. Magnut ecc)«i<avcn« 8c diccophvJax Cot-Mas » At omne» alii clenci. Qlim hegnme-Ru> Pcriblepti Athanalius. Hegtnncnns fandi monafterii Pansocratoris Pancratius. Magnus logotheta Michael. Magnus rhethoc Theodoro» I Omnes confitende fupervacaneam effe additionem in fymbolts : neque enitn indiget corregione lentent fvnodorum ïymbolum : nec deficiens cflcad falutem ; Spiritum procedent ex Patre, *it* non ex Filio, folatnque caufam cfle Pa. treat fubfiftcnti» Filii Λ Spiritus: Papam, G orthodoxas fiierit, cum aliis quatuor patriarchis ctcumenicam fynodum conftnuere i *8t ptttccdcrr* alios ordine, Ar non dignitate, quafi illius legibus illi iubjicerentur : folam autem fynodum univerfalem « conficere, Ac non Papan» veluti monarcham i Sandos intueri Deum, fed non »'**»<*''H' prfcaJ. ante judicium : liberationem fieri in inferno, & non in igne purgatotio ex* tra infernum; fecundum eflentiamtranimutationem myfteriomm fieri a TriadeAc Dominicis verbis poft preces facerdotis, Conducentis Ac illius'relut organi ad laeram adionem. Confcutit huic (ynodo Ac trium patriarcharum congreflus, cujus illud eft principium : Trium ctcumeuico* rum patriarcharum orthodoxorum, l'hiJothei Alexandrini, foachimi Hicrofolymitam, *Sc* Doiothei Antiocheni.

ANNO

y*C α*χΑαιρûλ*ζ ΓραχὸὸΛι · *9 μ*}*'* λ<£ N/Ao'λακ, *r%w* W *fit Xôyor ri* runr -ηϊi Xή< . o *μΐγ*i iuXwiipxrK*, ÿ ιι-φρφάλαζ Ker/Ms, £ «W ο< Aerro/ xAoca* 4M. d ran w *TftfBhiflt* ASmmc-otoc. à *iyipfci* fife «v/<c *μ°**i* ™ 1I*ι-τ»v«-*iw*. d *μiyÌΛ* M/χ«uiλ · ὁ *μiγ*Λ* panto Ga&nog Sujuravnc ruuo/aoAovi^ «*-*t/rllui*'»T) Tîtu αβρο'θĭTP c» T- *α+μβόκ**, »- THIij *i inp&tirftK* w # irnt ·γ«χλX> *Γύμάο α**' g *μη* fhAerr/f «poe rwtaeâ*" · Te *τ»£μ** *iκ* ri rurpdc £ £>» »* *t S* ufi, $ hhu μo»4u sut/<v n» r<TV« dr<p- B ua £ rtÂ'uAiw. tw rxr*/ ôpaôlo^orqmt *μ/ηi W ηίτυψωi TΛτμΛ?χ&ï* eruwr«> rruooSps , é vrfpnpHS <bAw> *τη* *μη τμ ΛζηiμΛτ/*, *wc \jK0Kn/4û^r* tv» rewra >ouog, *^QtUu it'* τηv *oitac/J^tEnr nuniot xa>o~tizy*, è *μη tk μoM^^η»* w r*T**; Tî* **y'w* *9pp> rit &tôt*, «TAu^uijnAHWC-epd rjc x*ùrf«>· *t Lw Xit puait* y/rfeOj cv *τμ iirt*, ι£ *μη* o» xx-*t üc» rS «Sv*. *W Xλτ «oint μβ^βaXiav -fit μv -nciwt* \jpd n fiji τoχλ-î®“, *-JV Ki/CMnût* Aoyw, *μi*ni ne» Λ,'χ*»' *Tï hpiui*j ^tpovTo» xuxHvK *ùi* c7y<»« <tapo' τάχ>' /f-pwpy/ty. ΣωMiNv *τ*ΰτη* τη <raod3» *r, τ* r-'wv *(ΓïιviXivσii .ηi* ή«ρχά· f *o!tnut-îitut* op%ioξvι Φ/λ·βιαΑλιξ*>'Ĭ/χ-«(Xi, Ib>«w,u *iμχταXiμύη*, xi Δωρoθili Ait /o^hx$.

*Et bue i*dem* roarierarar «« *b*c fyfuij.*

Refutatio illius **pfeudoiynodi**, **auftorc eodem V. C.** Leone Allatio.

Cum veto, tamquam aliquod rarum, *Sc* monumentum non contemnendum, a nonnullis, qui muitum in ca poneient, tranlmifTa hnflct, tit Latinos indc a Grarcis fupeiatot *Sc* plane debellatos oHcndcten: circa fidei dogmata, operae pretium vifum efi, icm totam attentius examinare. Et ut quod fentio in medium profciam, edico, hanc iynodum, itti modo digeritur, numquam ab iis, qui dicuntui in illa intctfuilîe, celebratam : led a nebulone quopiam, & utinatn non recen-11flimo, ex variis Amytutati. Genvifti, Gennadii, contra Florentinam fynodum lcriptis concinnatam. Sis mecum paululum, ledor. In fynodis omnibus ac congre ilibus eccleli aftien, dummodo pondu» habernt, iemper in iplo initio, vel faltem in fine, 'ponitur tempus, quo talis iynodus coacta eft. In illa, nulla eft temporis notio, nulla mentis memoria, nulla inditiionis dciignat;o, *St* fi qiut iunt temporis notae, adeo fuir, confute, ut nihil inde certi haurias. Dicit, nane eff» celebratam poft ivnodum Floicntinam anno uno *Se* dimidio. At hoc non potuit eff'e, cum ille fuerit annusChriih .MCCCCXL Nam concilium inchoatum fuit Ferrari» anno MCCCCXXXVII. Decretum unionis editum Florenti» anno MCCCCXXXIX. Si addas annum & dimidium, five mettles decem & odo, cum dicitur coaâa fuilfe hac iynodus, erit annus MCCCCXL. Synodus " trium patriarcharum "yiix abloluta fuit anno MCCCCXLIII. Quanam ergo ratione in fine feribit, fvnodutn trium patriarcharum cum hac Conftantinopohtana confentire, qu» nondum fafta fuerat, lcd poft tres annos celebrata? An quis laudare poteft, quod nondum eft, & rerum naturam praseriere? Titulus ipf», e quo nec tempus ipium iynodi cxlculpfeiis. Ita incertum enim delinquit, lub quo Imperatore ea afta lit, fub Joanne, an (ub Conftantino. Certe in illis verbis Oedipo opus eft. Si lub Conftantino ejus filio, quomodo poft fynodum Florentinam anni unius & dmndn intervallo ; Si tantum hoc intervallum pneceilit, quomodo fub Conftantino ? Joannes Imperator moritur anno MCCCCXLIX. Intervallum anni unius *Sc* dimidii poft fjnodum Florentinam, eft annus MCCCCXL. Concorda tempora, fi potes. An dies complufculi funt ? Novem annorum intervallum intercedit. Si dices, illam favtam eife fub Joanne, fed fub Conftantino ex^ tradam cxicnptamqut ; audor Gtscene locutus eft, an barbare? Combina tum verba. Quocumque te vertas, eunda difturbas &r mifces. Vocat deinde Conftantinum filium Joannis Imperatoris. Qurnatn hoc hiftorir docent : Plura conatus eft in fuis transformationibus Ovidius ; nefeio an uilum filium fecerit qui cflet frater. Joannes & Conftantinus, fiatres, filii fuere Manuclis Imperatoris· Joannes (inc liberis vitam finit, fuccedit Conftantinus, aliis fratribus civium diligentia *Sc* aliorum favore, pirlatus. Quis prxterca a:quo animo feret tam infigne mendacium, Joannem in ipfo fuo obitu palin >dtam cantalfe, & de redo carholicoque dogmate, quod profeftus fuerat in fynodo Florentina, (ubi,ripieiatque cum aliis, in opiniones ctrorefque Grccotwn abnfte ? Si ex patriarcharum, quo. lern^r orientales Imperatore* libi in dogmate concordes eligant, fide, de fide etiam imperatorum aliquid onjedandum ctl ·, protedo Joaunes hic, Manuclis filius, non folum

4MW<? folum poft concilium Florentinum unionem fovit ipfe, aliofque compulit ut formnt» patriarcham AMMO CHRISTI inftitoent Metrophanem Cyzicenum, untoni addiaiffimum, ideoque fchifmatieis exo/um; fed, CHRISTI *«!·■ & antequam ipfe vitam obiret » anno MCÇCCXLV- Gregorium protoiyncellum » virum vere tatholicum » Sr ipfi patrem fpiriiualem five a confeffionibus » in patriarcham promovit j quo adhuc (uperftite, ecclefiam gubernante, de unionem machinis omnibus ac viribus prolatante » eaeeffit « vita. Quomodo itàque iateri non erubefeunt' Joannem ante obitum, Roman* ecclefi* renuntiantem, Gracorum erroribus adhsefifle? Omnium denique irrifione ludendum eft t quod in fine tituli appingitor de Conftantiao Lafcari; earn fcilscet, jufln Byaantini patriarche, Grammatica actis pcscnpta edidilfe. Sane omnium infantiflimum diâum. Conftantinus in Italia ipi», fed Meflan* prccipu* St Mediolani * Grammatics inftitutionem pro Gracia ipfis 8c Latinis qui ad difeendae literas Graecas animum addixerant, compofitam publicavit. Ubi fane nulla Byiantini patriarch* au&oritas poterat intercedere. Sed quis erit ille patriarcha Athanafius, cum nullos bifee, dr quod magis eft, fubfequentibus temporibus hoc nomine patriarcha, neque a Cnecis, neque a Latinis reccnfcatur, nifi ipfe fiditius in h<c fynodo? Sed cujus hortatu Conftantiaus opus exegit? Audiatur ipfe, fi libet, lib. in.

To μ|υ *Tfci àrôuATK* *d·* Mi$/oλ<M» A *ivi* Σοορτ/χ *τϋ ΐγιμΰι<κ*, *Φιλίτ^η·*, ι£ Βχρθολομιΐμ *rS Χάλι**, *< Β**. *tint ι S Μομφ·*ιΐ**, οΤ; £ rùç χ<-vòχi flf *ρκμΛίν»* *'VfOTtSr,*.*.* τη dan» *μίρ^"* τi Χογυ *ίτΓΠψϊ*, τη i<rwr*^e7r>i, or rj urv^io--! mura èyjuo(or, rnr «rd *&fQ}0-ttts* χιλ/Θ"<ï Tfrpaawiorw *JÇr.iortù τρίτοι*. td *if* Tffix pi.aaw imitat·?·»» θ·*** ♦ If òτΛυθχ c* Mfwxin rit Σ/χiλ/<». *ιτι* «Ç tu *ruun^iui* *Çtpirw* κJ* *facriwi*, s£àÀhx *rfii*·

De nomine quidem editum *fuit Mediolani*, tempeftate Francifti Sforti* ducis, rogatu Philippi Fçrufini, de Bartholomai Chaici, & Bonmi Mombricii: quibus grsti$catus &' tegulas veibonim addidi, ofto partium orationis compendio fatpenumero impreffo, qua argumento huic congruebant· anno a Dei ortu MCCCCLXIII. De verbo autem congeftus quidem ibi, editus autem cft hic Meflane Sicilia, etiam de conftnsdionc verborum fecundum Latinos, *Si* nonnulla alia.

Confiantinus Laicaris dicit, rogatu Philippi Ferufini, Bartholotnsi Chaici, & Booini Mombricii grammaticas hat inftitutiones confcriplifle i & nebulones ifti, fynodi colleâores, afleverant julfu patriarche Byzantini Athanafii eas compofuiflc. Cui potius credendum cft? Confiantino ipfi Lafeari, an fuccenturiati* hujufmodi? Juflionem illam dicent » non referri ad grammaticam, led ad exfcriptionetn fynodi, nempe ex autographis Conftantini, juflionc Athanafii patriarche, illam exferiptam fui(Te. Non dubium: fateor. At fi compofitione verba moveas collocefque ut labet, quas nam tum erit certa audoris fententia? quid non ipfi, dummodo libeat, e quioullibet verbis .extorquebimus? Sane id diâu difficilc fuerit, natam vix lynodum, eodem tempore, dirigentis fynodum iullu deferiptam fuifle ex qxterno autographo. Annon habebit notarios Sc fua archiva, ex Juibus hia exicriberot, abfquc eo quod ad exteros recurreret? An fuis magis fida Conftantini Hia thanafius, rerum auâor, monumenta recognofccrc debuit? Sed quis nugas has nugaciffimas non rideret?

In pruno congreflu nuncupatur patriarcha Antiochenus, Dorotheus; in fubfcriptionibns, Ananias: qui an idem fit cum Dorotheo, vel an mortuo Dorotheo Ananias fucceflent, quod in continuata fynodo tacendum non erat, nullo in loco exprimitur. Et Dorotheum triennium poft fuperfuiflc, ex ttiurn pati larcharum fynodo, cui interfuit, palam eft. Quomodo itaque Dorotheus in Ananiam abierit, dicat, qui nugamenta ifta hac fitnttl concinnavit. Sic ordinantes Athanafiiun patriarcham, Nicenus epifeopus nuncupatur Neophytus, Cyzicenus Metrophanes; in fubfcriptioaiibus, hic Parthenius, ille Stauracius vocitatur. In tam brevi fpatio temporis ex animo eorum, qui tarndiu fuerunt in Indo, plane nomina effluxifle? Tam repente hos quidem demortuos, tum poftmodum icvixifle, Sc priftinatn dignitatem recuperafie? Sic in fecundo congreflu, Cicbi mettopohta Ilidorus Dorotheum induit, «r alius alium, ne ftngulos commemorem. Gregorius patriarcha in eodem congreflu deponitur, &· eligitur Athanafius. Anno MCCCCXL. quo h«Jrnodus coada dicitur, nondum ctat patriatcha Gtegorius; qui poft Metrophanem anno MCCCCXLV· in patriarcham renunciatur. Et hic nihilominus deponitur Gregorius, quinquennio antequam pstriucha renuntiaretur. Quis ifta tam ablurda fomniarc:, nifi hiftori* univerfis infans ac impetitu*? Et ego ctedidcio, orca ea tempora feriptatn efle? An tradi facile poterit, nefeille tunc temporis patriarchas vel univetum ivnodum nomen patriarchae, qui Conftantinopoli pnserat; Cr loco illius alium, poft quinquennium futurum, quem ipfi nec divinare poterant, fuppofuifle *f* Adde, Gregotium tum depolitum atlcrcrc, ante eum fuifle patriarcham Jofephiim: quod averiun efle a vero, ex iis qur diximus, de Beflarionc & Metrophane certum en. Et ut magis irrideas infantiam, Athanafius patriatcha, paium reum gcftatutn Sc fui memor, dicit, ante Te Byxantii patriarcham fuifle Joiephum·

Osrtx *f* «trod'oJs Tctr^aryn;, B *ιμϋ* τüi, «/o *-fit* urov japic TO βi« «r.IVtt.

Vere demortuus Tofephus patriarcha, qui ante me regin* uAium pnehiit, antequam fubfctibcret, vl..m «kpoiult.

Annon ante eum, poft Jofephum fuit Metrophanes Cyzicenus, 8c Gregorius hic depqfitus *t* Dices, eos noluifle honore patriarchatus cohoneftare, quod Latinis adhxferint. At hoc etiam de Joispho multo magis afferendum eft, 8c tamen eum inter patriarchas retulit. Alii dicent, verbis

illis ·

' ANNO *11» » *ri' **' · «**. ** » Bo*' Mtari patriarcha·» , qui libi proxime in patriarchate prrteffit , fed AMMO
ICHBW1 quemcumqae ante earn qui prareeflor dicitur . Quire nihil intererit , ut veta ipfr fateatur , fire CBMSTI
»«M'> ante eutn proximum , five ante enm aliquando patriarcham : qua ratione patriarcha Sr Joiephasdc us·»
a.ii« ieperiom patriarch· ante com dki poffunt. No· acrtri·. Sed in alii· qaoqat rcb·· apertiflima huj·· fcnpcori· infantia *t 9t* involutu» loqnendi moan» , ut errorem illi objiciam , impellit . Patriarcha item hk Athanafiur , reccn» ele^us , quiinam homo fuerit , neque fyncdes dicit, neque ex alii» illi·· temporis kriptoribut difcere polium·· . Quem fane » eam alio· etiam catholico» diliftmiflime recenfucrint, tantum (chifmati· & Grecarum fentcntiarvm fautorem* innominitam non prmeriifleat. Eam ipie anxius pcrquifiri ; iemner tamen inter vivqi hominem queritari mortuam. Unum tamc· efle fe ex iis , qui m fyoodo Florentina fuerant, ipfemct dkir contrefit! fecundo * dt «na com Ephcfio dt Hemleenfi noluMTc fubkribere - Inter eos * qui Florentina» ljrno» do interfuere * anllas occanit Athanafiur * nifi ille qai fuerat· henmenut monafterii Pertblepti . Qpi cam fubkribet etiam fi» hac pfcudofvnodo poft patriarcham Atnanafinm dc alios * hcgumenus Pcriblepti efle non potuit. Potuit effie alius. Verum cum fe arqualem faciat Ephcfio dr Heracleenfi metropolrtk * omnino * at verilimile cft, nomen illius aâ^ non tacuifient.

Vin plora ? Audi. Athanafins hic patriarcha confccratur a Macatio NicomcJienfi * Neophyto Nicano * dc Metrophane Cyaiceno . O Graecorum in coMervandis fui» ritibus faifam jaAanttam ! O temere interruptam * quat probe fandeque pneferinta » lanâioncm ! Qnis nefeit ab Heracleenfi eonfecrari Conftantinopolitanum antiftitem : Wqae aaeo firmam fuifle * ut aliquando de dignitate Illius , qui ab Heracleenfi non fuerat confecratut, fuerit dubitatum dr acriter difeeptatum ? Et illa mihi fynodus iuadebit * prarfente Heracleenfi Antonio * ab alio quam ab illo Arnanatium confecratum ? Ante Contlanrinopolim excitam , dr poll eam captam - Turea, femper in cleftione patriarcharum , communis illa nani* inculcatur , ab Heracleenfi fuifle confecratum. Et nunc prslens Heracleenfis nullus cft *f* Pnsterea * Metrophanes ifte Cyzicenos ille idem omnino erit , qui ante Gregorium patriarcham adminiftravit, iliique poftea renunciarit. Quomodo ergo, tum demum Cyzici epifeopus fadas Athanaiium cum aliis ordnut? Id dicet, qui nefeit confuetudines Grrcorum . Semel depolitus , *8c* potifltmum ob hrrelim , ut fuerat hic Metrophanes , nunquam in pollerum fe minifteriis eccleftafticis fe immifeet , Metrophanem depofuernnt ante iftarn fynodum patriarche Syrie . Erit hic alius epifeopus Cyzicenus eodem nomine Metrophanes , qui funflioncm peregit . Potuit elle ; fateor. Quare ergo cutn aliis hic commemoratis in fine lynodi non fubfciiplit, cum eafdera opiniones tutaretur dt feaaretur *f* Si quis prrrerea enucleate judicium de Gregorio conlideraverit, nt ille ridebit patriarcharum judicium, in quo nulli juridici termini , nulla erprefla fententia , nulla eligendi iuffragia confpiciunrur , fed confuia omnia, *St* nugatorie gefta in rc tarn gravi . An fufticit ducre in negotio tam arduo

Ejiciatur : ordinaturi pnrfules tres fint : depofuimus ; loco illius alium lubftttuimus ?

E*&thXZe5a ' *ot ^tponnntrrs*
KΛ ^λορήο, «\τ£vτ>i)'ουφ.

In congreflu tertio dicitur , fynodum Florentiae propter peftcm interruptam .

Jure merito itaque Λ nos rejecimus , tamquam fraudem &r vim , Florentinam congregationem , quam una nobifeum Deus per ingentem peftem rejecit , quemadmodum lub Copronvmo, &; iconomacho Leone.

ErXOTJC otfet d' rctHi *AT6M-Aμ&A* aî; *α.τίτΐυ)* τw c» Φλωριη-Αχ <ηiλλο)-ο» , ο» *tluja*-Turot-re r'uZr ο' Θio; τh afyotAx λ/UK * »'> χφi *trî* τκ KwTfairfaoo , τκ AtorTOi .

Hoc vero falfum ell : pellis e lim Ferraria Florentiam patres & uuivetfam fynodum compulit , in qua poftmodum peftis n <n fm .

In congreflu quarto tradtt , dilputatum elle in Tlorentina de verbis Dominicis : an illis videlicet tranfmutetur panis & vinum in corpus & iangui.rcm Chrifti , an vero ncccflario .equitantur , ut id fiat , dr preces patrum lubne.se ·

I'afrûrcArf . Oiiod vero conchififlis de hera immutationis enchanltic ? *ifhefiut* . Superati funt 8e in hoc , qucmaaniodum *8c* in aliis , Latini Namque liturgi· in precibus poil verba Dominica , Eae , inquiunt , panem hunc corpus Chrifti , vinum vero fanguinem , immutans Spiritu lanrio tuo . Haec illi hoc modo expoiuerunt : , tempore fecundi imperfeόι, poftquam ca immutaveris ; fac panem corpus, dr vinum fanguinem , ut fiat communicantibus in lalutcm corporis dc animr .

B If*TÔ«ÎpX»U. *Tl* Jf e-LW.'TffStl'Ctn Ti£I *TtiVpAS ττi μι-ηβολκ* rjc ; O Eφi'i-κ. iτ-TLurrou £ »5 τiïτo *ΰ £* ethX< or Λατ/w . *XevTHpyteu trt w pent* τκ; xtfax-xkî λο'χκ; * το/χτο» (*φασi*) τβ» *fJjr'i* ipτo» <Γi^α* X*ζyκ , -ros *if o7ητ Aiμκ τμ* rrdb-*μAτî* «τκ *τω liyiv. riuint i' S'il ingrat 0-tfr9* μ;τκβχλ&!» c» *xÔMfiÂtriflf* ·θφ<Γîi. *Tofo*·<ro» *rèr «pror το tf*w^ut * £ *otror* T» su u<, *ύτi* tb7î fv; 7<w n

Quod etiam faliîflîmum eft: in fynodo fiquidem Florentina Latina Latini ioter a'ia Λ- hocquoîue qusrfiverunt a Greets ; £*'<r' »«· *tonttnti tfiii vtrku ; Jlaifitt* C7" *temeditr . fed fftt* ititii, Er ftc* pMe* *fidem i>renof»m Cerpm Chnfii tni, <3t tmnfinntMn ... Spirit»*
msc is‡ *tettnf*

Subdunt

anno CMftirn Ml* SaMem aA« , tec , qnemadaBodnni * alia » caMofcc IqritiaaamMr feMfa «Utetata Micy- lcneaie· . Uodc ergo caaeftte ra« profita dilputatio , qna· Me Ephefina profond* ? IIInd quo- qne rontrouaendu· noa dt » difputatioais modum hi hac fynodo longe etc divetfam ab ro › qai <0 tempora erat m afa ; hnmo recenciflteMk effe cvtacaat teftknonia aaftoca· ka prodnAa , * doAritu non ex Gracia » fed c« recrotioribaa teretkis plane deprompta : ft anAom ab itfdem latsdad, qai Grade uea font ka familiares, co· lingua Latina fcriptedm ; ft He fere affmratar core· opcritee congefta › quales fueriet AagaAtaaa , TcetnlUanm , Hleaoayuras » Cyptianns , Ambroüns, Leo Papa » Anlelmin » Petrat Lombardos, Bede, Gratianus , Bernardus , Ttemaa Aquinas, Scan»· Hilaria»; quorum omnia icripra, licet noaoalla, omata ramenialinguamGra-eam verfa no· fam. Hmc ipfe Marcus EpheGns, at fupra vidimos, dida occidentalium patra· ft doâoran fe non cogoofcere , tagceac fatetur. 'anno* CNAirn »♦»*

Km' >3 ft? *utn&tâirb 99η Hi* TV *iμiή- A* Neque enim unquam in hanc noftram po . hn^ "" wfa fuot·

Qaaaam itaque ratione ia hac fynodo in tanta copia afferantur? Si rcAe confideres , Latino» ipfos ex proprii» doAoribus , noa Gtncos , argumenta ft fententias recolligere affirmabis omnino.

Sed de hac pfeudoiynodo , ejufqnc fraude, fine nunc fatis lint : quam nos, utabaliisdilccrnanu», quod in (anA· Sophi· templo celebrata dicitur, tyAiAwm nuncupavimus . Her *AIï4ö»ι,* "

Oijut tτio Pu11ifri L1111 , S. J.

Anao 14)1. celebratae» laide Meguatia·· ceadlnM» ptefide Nicolao de Cafa 3. ft. K. eudiaalc, ft pee Atemaanuwn da latete kgato monui·· ia fyaoyu. Vent· iftsdnbi aaac rcpeeleataie non potui··' ii lempoti ad ms arcetferit, \ *Uad tit appendicem coujscieuses . latera· tibi exhibebiwit» Camoscafa cadam Culaao rud. prsrdde habitu· coepto-baate Tina durico acchiepifcop· Colouxaü.

____-Λ~ 0-

£≡"'4ï CONCILIUM MO G U N T I N U M C"™T

B· Lmujll u<kc.Van, eta.il pas.

Anno MCCCCLI. celebratum .

EverendiUimus m Chrifto pater ft dominus dominus Theodoricus archieptfcopus Mo, guntincQ. &c. Super propofitis pridem* satiatu in focra provinciali fynodo ad diem diuni-nicam poil ftftum ianfti Martini De anno domini Millclimo quadringentefimo quinquagetmo primo cum continuatione dictum lequenttum per (tian paternitatem revciendiffimam indiâa ana com provincialibus five fuffragancisft eoramdem procuratoribus deliberavit ac in modum infoafcriptum concluht .

Primo fynodut fanda acceptat ordinationem five decretum (acri baiilicnn. generalis concilii de provincialibus & dtoccfanis conciliis celebrandis editum ac dudum per vocationem nofhain acceptatum inantea praAicau & obicr-vari precepit I yoluitquc quod quo ad mtfla* lctanias ft orationes cum ceremoniis per reverendlffimum in Chrillo patrem dominum nicolaum titilli fandi petri ad vincula cardinalem apoftolice fcdis per alemanum legatum jam obfervatum de cetero ipla provincialia concilia cclebrcntar & obietventar prout ft antiquitus fieri folititm eft ft coufuetum fuit , que ft in libris ftatutorum provincialium conferibi vult ft rcgiftrari .

Tmar *vtrt kfilit». tttHn Je fga fiifrt fit tKtntie tfi tetlii* .

Sacrofancla generalis fynodua bafilieti. in ipi-fita ianAo legitime congregata umverialem cc-leGatn reprefentaxu ad perpetuam cei memonim . Pridem hec fanda (ynodus quod tam *ii* (uberrimum promulgavit decretum pro Habilitate ft robore generalium conciliorum quorum frcqueiu celebratio precipua eft agxi dominici cultura . Verum cum ad eandem culturam qou dubium Gt pertinere epifcopalcs fypodos & concilia provincialia prout vetcicsca-

B nones decreverant frequentari . Ideo eadem lancia lynodus antiquos ft laudabiles more» noftiis cupiens temporibus obtervari ftatuit atque precipit finodum epilcopalem in qualibet diocel pou odavas dominice refurredionis vel alia die fecundum cvnfucrodiacm dyoctiia ad minui femel in anno ubi vero eft coniuetudo bis aunuatim celebrari per diocefanum propria in perfona nifi canonico impedimento luerit prepedittu tunc per vicarium ydone·· que fynoaus faltem biduo vel triduo duret vel prout nccedarmas epilcopo vifum fuerit . Exprimatur autem dies conveniens dyocefano ft omnibus aliis qui in hujulmodi fynodo intereffe tenentur infra miilartttn folennia vel poft dyoce-

C fanus vel dius ejus nomine verbum dei proponat, eahortando omnes ad bonos mores feAandum Abftinendumque a victis ft ea que pertinent ad ccrlefiafticam difciplinam ft officia lingulorum ft preliertim ut hi quibus cura ani-•arum commifla eft diebus dominicis ft aliis lolenaitatibus plebem (ubycAam doArinis ac monitis ûdutaribus inftruant PoAca legantur ftatuta finodalia ft provincialia ft teter alia alias compendioius traâatus docens quomodo (aeramenta miniftrare debeant ft alta utilia pro tnftruAioue lacerdotum Deinde inte epikopus dyocefanus de vita & moribus lubditocum ioilatcr inquirat labem fymoniace peavitaris contusAus nfuratios concubinarum fiaruicatio-

D nem ft alit qucvIscritnuu excdTus debita corredjooc conioeat . Alienatione» rerum ecde-ûafticarum a jure prohibitas revocet . Abufu» clericorum ft aliorum fitbjeAonun qui circa divinum officium delatione debiti habttus defecerint in melius reformet ft emendet · Et quoniam multa fcandala fepe contingunt ex eo quod conflituno bonifecit pape oAavi que incspit nencubfa edita iuper clauftru moniaiium non fervatur lludeat ipfe dyoccianu» ut omni-

UO

"X'II'O CNAISTL »♦>»· t» juxtd taaftstMwai* tenore** executfo A demandetur necnon ut quicutiquc rdigioti dyoοafeoo fubjcâi regula* fe conftitutione* fearum religionum pveferum ut ab cis omni* proprietis abdicetur * inviolabiliter obfervent nec etiam in receptione ipforum ad religionem quicquam ppr fimoatacam pravitatem exigatur. Fiecipua autem ia ipfo fynodo epifeopi cura fit inquirere t ac debiti* reaaeliis occurrere ne aliquod dogma bcitticum erroneum aut fcandaiofira aut piaram aurium odeafivum foctilegia divinatione* incantatione* firoerftttionc* te quevi* dyabolica figmenta dyocehm fuam inficiant· Xnftitaanrar preterea unes fyaqdales viri grate* providi fe bonefti legi* dei telum habente* juxta diocefi* latitudinem in tramera aut B alii eorum poreftatem habentes ubi alii non tint ad hec infntuti qui fi diocefaoo minus ydonci videantur eo* amoVcndo alio* prout ei videbitur expedire inftitnat . Ili autem in manibus ipfius dyocefani feu foi vicarii *parare* teneantur ut tradit canon. epifeopus in fynodo qui per anni circulum luftrantcs ipfam dyoccfim que cor. rigenda vel reformanda viderint his ad quo* talia corrigere vel reformare pertinet referant que nifi correcta vel reformata jam fuerint ad fynodum fubfequcntcm proferant in qua debitis remedii* occurratur led te prêter illa qui a teftibus fynodalibus vel aliis eorum, officium exercentibus dyocefanus audierit inquirat te ipfe diligenter dc eundis fuorum fubditorum excef- C fibu* & taliter In delinquentes inlurgat concftionis debite diiciplina ut aliis malignari volentibus tranfeat in exemplum Celebretur quoque in lingulis patrociniis infra biennium a fine concilii generalis te deinde ad minus fcmcl dc triennio m triennium provinciale concilium in loco tuto· Quod fi epifeopus canonico fuerit impedimento detentu* procuratorem fuum deftinct non iolum ad cxcufandum te approbandum abfentie canis» fed etiam ipfius nomine in concilio intereflendum Alioquin ipfe epifeopus a perceptione medietati* fruduum unius anni fuc eccfefie qui perfonam in ipfo concilio deputandum in ipfiu* ecciclie fue fabricam cftcdualiter convertantur eo ipfo fit fufpeofos Ah» D vero venire négligentes concilii arbitrio puniantur aliis penis juris in fuo robore durati» Concilio autem generali durante te per fex menfes ante hojufmodi provincialia concilia non celebrentur · Porro in bujufmodi inchoatione concilii provincialis ipfe metropolitanus vel alius ejus nomine infra miffarum folennta vel poft exhortatorium termonem faciat ea que ad eccletiafticum ftatum &- ptecipue ad pontificale officium pertinent feiiofe memorando comminandoque finguhs juxta prophete fententiam fi eorum culo* cujufvis anima perierit ipfius (anguis de manibus comm a domina exigetur Precipae autem tunc fiat monitio exafta ut dignis te oenemeritis quorum vita teftimonio (ufficienti non E fit ordines te beneficia fine ulla fimoniaca labe conferantur . Et fuper omnia ut in animarum cura committenda (umma diligentia te matura inquifitio adhibeatur . Et ut bona ecclefuftica nuihtenu* ad ufus illicitos quinimo ad honorem dei ecclefiarum conicrvationero habendo fecundum (aeros canones ptecipuam curam pauperum 8c indigentium laudabiliter convertantur (cientes quod de his omnibus apud tribunal etemi judicis ufque ad minimum quadrantem rationem reddituri font . In quibu* quidem conciliis dc corrigendis cxceiTibii' morinulque

lubdnonius reformandi* te psccipuc qualiter .Afefee» CH*.1*77 *♦>'· cptfcopi in conferendis beneficiis confirmandis cieûlonibus miniftrandts ordinibus deputando cdhfeflbiibus ptcdicando ad populum tr puniendo esccffat fabditoram obfervationcm que epifcopalfou» fynodoram cctenfquc ad officium epiicopala ac jurifdiaiootm coru* » foiritualibus te temporalibus qrtomodolibet fjpeaaatibw fe gcficrmt de prefertim an a fimoniaca labe manus innoxias fervent at onuses qui in premiffis ddiquiffe comperti foeriac per ipfum coneiitum corrigantur * puniantur. Simili modo dc ipfo mctropohtaao circa omnia prediâa diligenter inquiratur cujos exceffus *c defeâus ipfem concilium eidem fpecialitcr exprimat ipluaa admonendo de obfecrando ut cum pater vocetur te efle debeat a talibus omnino defiftat , te nihilominus inquifitionem d« ipfo habitam dr in (criptis rcdaâam ad romanum pontificem vel alium ejus fnperiorctn fi quem habet fine mora tranfmittat ut ab ipfo punitionem dc reformationem fafeipiat condcccntem Inter cetera fi que difeordie contentiones inimieitie inter quaicunque figue rint que quietem te tranquillitatem provtncie pqfliint perturbare curet omni Audio herum concilium illa fodare de more piorum patrum ad pacem concordiamque filiorum vigilanter intendat . Et fi inter regna provincias feu principatus hujufmodi difeordias fofeitari contigerit hiox (an&idei antiftites concilia provinciarum fuanim fimul congregati procurent 8t fibi invicem concilium te auxilium impendentes contra difeordiarum fomenta amputare Audeant neque hoc alicujus amore vel odio pretermittent. Sed ad Deum foltim te falutem populi menti* oculo* dirigente* ad hoc fanâum pacis opus omni tepiditate (emota invigilent Cogitentur infuper in provinciali finodo que immediate Concilium generale lubfequens antecedit omnia , que in eodem geoerali concilio vifa fuerint profequenda ad oei gloriam te provincie commodum falutemque populi chriftiani ibidem eligantur in numero competenti qui ad proximum generale concilium vite totius provincie debeant profitile i quibus per fabfidiuni vel alias provideatur prout de jure te concilio provincialium vifum Fuerit expedire . Ita quod illi qui ultra perfonas ut pirdicfom eft deputatas ad ipfum concilium generale accedere voluerint aut eorum cJenu nullatenus propterva graventur . Relegantur in unoquoque provinciali concilio que focuhdum canonicas fandiones in eiufdem legi prccipiuntur ut ea invio'abilirer obforveutur te tranfgrelToribos pene debite inferantur quod fi metropolitan! leu diocefani prediâit terminis in celebrandis provincialibus te epifcopalibus fynodis ceflante legitimo impedimento négligentes fuerint medietatem omnium fraâuum & bonorum obvenientium ratione fuamm ecclefiarum ad cos pertinentium fabrice ipfarum ecclefiarum applicandamco ipfo amittant qui ii in eadem negligent!* per tree Kroximos meufes perlèveraretint ab ofiàcii* te eneficiis fint ipfo faâo fofpenfi quibus transaâis temporibus fub antelcriptis penis antiquior in provincia ordine epifeopus ipfius metropolitan! epilcopi aut major in dignitate poft pontificalem in iacris conftitutis nifi ad alios forian de confuetudine tel privilegio pertineat negligentiam in celebrandis prcdiftrs provincialibus te epifcopalibus linodis fopplere teneantur . Jubet infuper bec fanda (modus omnibus prdatis religionum & ordinum quonnneunque

ad

ANNO CHR.0TI Hit. quos celebrat· capitula pertinet quod illa A ftatutis temporibus fupradiAts panis fervent k fervari faciant . In quibus fecundam canonicas fandUones cum omni ftudio k diligentia ad veram lingularum religionum k ordinum reformationçm intendat ita ut deinceps in Cingulis monafteriis justa proprias regulas k conftitutiones debito regulam rigeat obfervantia k precipue veto tria fubftantiali* profeffionis vota omnino obferventur per ptemiHa autem bac fanda fjrnodua non intendit juribus quoromcutique quomodolibet derogare · Datum bafilee in (emone publica ejufdcm fanfte fynodi in V ecclelia majori baGlicnfi folenniter celebrata »t. Kal. decembris Anno a nativitate domini Milleiimo quadringentifimq triccimo tertio Ordinavit etiam libellum utilem k inftruAivum per (anAum Thomam de articulis fidei k {aeramentis editum . In omnibus tam provincialibus quam diocefanis fynodis legi k Cingulis redoribus parrochialium eccleflarum communicati Cujus libelli tenor fequitur k eft talis .

htifit tibellm ntilit V itfirnflim it trtxniu fiJti (Γ ttltfitfail fntriunntii eiitnt fer ftnilam tltonum yai *legi O'* WMuociari dcit* *in fingnlit jjtnlit nr fnfr**

Pullulavit a me veftra diledio ut de articulis fidei k ecdefie facramentis aliqua vobis compendiofe pro memoriali transferiberem cum dubitationibus que contra hec poliunt moveri . Verum cum omne theologorum ftudram verfetut circa dubitationes contingentes articulos fidei k ecdefie facramenta fi ad plenum veftre fetitioni fatisfacere vellem oporteret totius theoigic fummatim comprehendere difficiles queftiones quod quantum fu operofum veftra utique credit prudentia unde ad pretens vobis fufficiatfi articulos fidei k ecdefie facramenta breviter vobis diftinguam k qui errores fint contra quemlibet eorum vitandi .

In primis ergo vos fcire oportet quod tota fides chriftiana circa divinitatem k humanitatem Chtifti vetfatur Unde Chriftm voce hominis loqucnr disit Joh. ivti. creditis in desrm D k in mc credite. Circa autem utrumque 'fto rumk a quibuidatn fe< k a qtnbufdatn feptera articuli diftinguuntur k fic omnes articuli fidet iecandum quoldam quattuordecim elfe dicuntur . Primo creo fex articulos circa divinitatis fidem fic distinguunt . Sunt enim circa divinitatem tria confiocranda fcilicet unitas divine eflentie trinitas pevfoaarum k clfeâus divine virtutis .

ÿrfsirwda *nnlftt iitint tfftntit. Trima* ATtienl»!* .

Primos ergo articulus eft ut crcdamu. divine eftentie unitatem fecundum illud Dcuter. VI. E Audi Ifrael dominus deus tuus unus cil Contra hunc auccm articulum plûtes errores vitandi occurrunt Primo quidem gentilium five paganorum ponentium plures deos Contra quos dicitur . Eao. XX. Non habebis deos alienos coram me . Secundus eft error manicheorum qui ponunt duo principia principaliter elfe unum a quo funt omnia bona k aliud a quo funt omnia mala. Contra quos dicitur lia. XIV. Ego dominus k non eft alter deus foamans lucem k creans tenebras kfaciens pacem k creans matum ego dominus faciens omnia hec Dicitur autem deos creare malum quia ipie fecundum fuam ju-^ fticiam infligit matum peue k permittit elle ia fua creatura malum coipe- Tertius error antrofpofitanim ponentium quidem unum deum ficdicentium cum trfle corporeum ad modum humani corporis efle formatum Contra quos diciturJoh. VIf. Spiritus eft deus k Ifa. XL- Cui fimslem feciftis Deum aut quam ymaginem ponetis ei. Quartus eft error epicnrconim dicentium quod deus non habeat fcicntiam k providentiam du rebus humanis Contra nuoa dicitur prima petri ultimo Omnem (olicituaiuem projicientes in cum quoniam ipfi cura eft de vobis. Quintus efterror quorundam gentilium PhilofopEiorum dicentium deum non effit omnipotentem fed (blum B poteft ea qoe naturaliter fiunt Contra quos dicitur in pfalmo Omnia quacunque voluit dominus fecit . Omnes igitur hi vel derogant unitati divine elfentie vel petfeôioai. Unde contra omnes ponitur in fimbolo Credo in unum deum patrem omnipotentem .

aMHO ΟΛΙΠΙ *«>'·

Dt trinirttt ftrftMrttm in effet.

Secundus a:titulus eft quod funt 1res perfone divine in una cflentia Prima canonica Joannis ultimo . Tres funt qui tcftirnonium dant in celo pater k filius k fpiritus fanftus k hi nes unum funt . Contra autem hunc articulem funt {dures errores Primus quidem eft Sabellis quipouit unam eflentiam fed negat trinitatem perfonarum dicens quod una pertona dniiur pater 3uandoque filius quandoque fpiritus ianaus . ecundus eft error Arrii qui pofuit ties perfonas fed negavit eifentie unitatem Dicens filium efte alterius fubftantie a patre k efte creaturam k minorem patie non cocqualem nec coetemum fed quod incepit cfte poftnuam non fuerat . Et contra hos duos errores aicit dominus Joh. X· Ego k pater unum fumus quia ut dicit augufti . Quod dicit unum liberat te ab ario Quod dicit pTuralirei fumus liberat tea fabcllio. Tertius error eft Eunomii qui pofuit filium diflimilem patri Contra quem dicitur Colo. i. Qui eft ymago invifibilis . Quartus eft enor macedonii qui pofuit fpiritum faoAum creaturam Contra quem dicitur II. Corinth. III. Dominus autem fpiritus eft k ubi fpiritus domini ibi libertas . Quintus error grecorum qui dicunt fpiritum fanAum procedere a patre k aon a filio Contra quos dicitur Joannis XVIL Paraclitus autem fpiritus fanâus quem mittit pater in nomine meo quia fcilicet eum mittit pater tanquam fpiritum filii k a filio procedentem . Et Joh. VI. dicitur ille me clarificabit quia de meo accipiet Et contra omnes hos errores dicitur in Simbolo Credo in deum patrem k in filium ejus genitum non faftumconfubftantialem patri . Et in fpiritum fandum dominum k vivificantem Qui ci paire filioque procedit.

Dt tffeilfat iivint tirftuit O" frime Jt trettienr fntrn» frient ftrtinetti crtetit- ettee rrren» ia tffie ttnrt vtietnr Tertiat trrittelai.

Alii veto quattuor articuli divinitatis pertinent ad effedlus divine virtutis Quorum primus qui eft tertius pertinet ad creationem teram in efte nature fecundum illud Dixit k fa&a funt k mandavit k creata font Contra hunc arüculom Primo quidem eft democritus k epicun» <juod

anno amisn ιοι. neS*t ««WMMMdi Mt)»Î4 wtndicoa» << » di- W SMadas eata eft taâm per coneurfom corporea iadivifibiliMi om rerum principia extimabaat . Coam quot dicitar ia pfale. Verba dorotai erli firautf taat id eft fecundum ratioaero etcmoai eoo i«m « cafa · Scandas error eft glaroah taouxagore qui pofneroat mundum nâma * deo tad ex materia •rcjucnti. Contra qm dicitur ta nfalm. Man«urit dr creata feat id eft et nihilo faâa . Tenios eft error ariftoteUs qai pofiuc mandata noa a dao faftosa led ab etenro taillé Contra qaeai didtar Gca. I. Ia pcincipio erravit deos retain * tenam . Quamn eft error manichcoram qui potacroat deem efle creatorem invifibiltam * vifibifia a diabolo tafta Contra quos dicitor Hebro. XI. fide intelllimus apta eflé fecula verbo dei at es invifibilibos vifibuia fièrent . Quintas eft error fimonis magiae menât». dri cjut difcipuli *te* multorum aliorum tarericorum eos fequentiutn qui creationem mundi non deo fed angeli» ejus attribuunt . Contra quos dicit paulut AA. XVII. Deus qui fecit mundam A omnia que in eo font hic celi A terre eum fit dominus Ac. Sextus eft error eorum qui dixerunt deum per fcmetipfum non gubernare mundum fed per quafdam poteftates fibi fubjeftas Contra quot dicitur Job. XXXVII. Quem conftituit alium iuper terram aut quem poiuit iuper orbem quem fabricatus eft A contra hos errores dicitur in fimbolo faâotem vel creatorem celi&* terre vifibilium omnium Ainvifibilium .

Dt frjtde ftr fs/m *fKfiifitMItr 4 Dtt .*

Quartus articulus pertinet ad effeAus gritie ner quam jislhbcamur a deo fecundum illud Ro. III. Juftificati gratis per gratiam ipliirs fcilicet Dei . Et fub hoc articulo comprehenduntur omnia (aeramenta ecclcfie A queeunque pertinent ad ccclefie unitatem A dona fpiritus finiti A juftitiatn hominum Et quia de facramcntis ecclefte poftea erit agendum interim taperfedeaintts A' alios crrotes contra hunc articulum exponamus . Primus quorum eft cherinthi A ebeohis A etiam nacareorum qui dixerunt; gratiam chrifti non fufticerc ad falutcmnih aliquis circumcifionem A alia legis mandata cuftoaiat Contra quod dicitur . Ro. 111.Arbitramur juftificari hominem per fidem line operibus legis. Secundus eft error donatiftarum qut potuerunt Sratiam chrifti folnm jo affrica remanfiffe qui »i totus alius mundos communicabat celiciano carthaginenfi epifropo quem ipfi damnaverunt A in hoc negabant ccclefie unitatem . Contra quos dicitur ColoIT. ΠI. quod in chrifto jciu non eft gentilis A jodeus circumcifio A prcpâcitim barbarus A icita fervus A liber fed omnia A in omnibus chriftus . Tertius eft eirov pclagienoium qui primo quidem negaverunt peccatum originale elfe in parvulis contra illud quod apoftolus dicit Ro. V. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit Et in pfalm. Eccc enim in iniquitatibus conceptus ium Secundo dicunt quod principium boni operis A hominum a ic ipfo fed confummatio eft a deo Contra illud quod apoftolus dicit Phil. II. Deus eft qui upçiaùivffl' nobis A velle A perficere pro hooa volanti, te . Tertio dicunt gratiam dei dari hominC bus fecundum itia merita contra illud quod apoftolus dicit . Ro. XL Si auttui gratia jam non ex operibus alioquin gratia non eft eratia . Quartus eft enor Otigenb qui pdhtit omnes annus fimul creatas cqto angelis A oro diverfitate eorom qui ibi egerant quofdam homines vocati a deo mt gratiam qwMam in infidelitate relinqui . Contra quod dicit apoftolns Ro. IX. Cum nondum nati cftcnt aut aliquid boni aut mali cgHTent diftum eft quod major fervict minori . Quintus eft error Ca« thafirtaaram id eft montani prifee ta maxilk* !ui dicunt prophetas quali arrepticios fiiilfe : quod non prophetaverunt per spiritum fan. dura . Contra ouos dicitur II. Pttri I. Non enim voluntate numana allata eft aliquando prophetia fed fpiritn fanfto infpirati locuti tant fandi dei homines . Dicunt etiam quod promiffio de adventu fpiritus fanâi non tait tn apoftolis completa fed in eis . Contra illud quod dicitar AA. II. Et faAus eft repente de celo fonus tanquam fpiritus vehementis & replevit totam domum . Sextus eft error Cerdonis qui primo dixit deum legis A prophetaram non efle patrem chrifti nec bonum dum elſTe fed neque juftum . Patrem vero chrifti bonum quem &* manichei iecuti funt legem reprobantes . Contra quos dicitur Ro.VII. Lex quidem fanda A mandatum fandum A juftum A bonum A Ro. I. Quod ante promiferat ner prophetas fuos in feripturis fandis de filio luo . Septimus eft error illorum qui dixerunt quedam que ad perfedionem vite pertinent elle de neceffitatc falsatis quorum quidam qui fe arregantiffime apoftolos procuraverunt nullam lpem putant falutis habere eos qui utuntur conjugibus A propria poflident abivero fcilicet Lariani non velcuntur carnibus eaf-Sue omnino abominantur fecundum illud apooli i. Thin». VII. Docentes abftinerc a cibis quo; deus creavit ad percipiendum cum gratritum adione fidelibus Jufticiani autem dicunt hominem non pofle falvari nifi continno o et propter illud quod dicit Luce XVIH. Oportet femper orare A non deficere quod fie accipitur fecundbm Augtt. ut nulla dies intermittatur fine certa orandi opera . Alii veto qui paffoforinchitc vocantur in tantum filcnrio ftudent ut naribus &' labiis fuis digitum apponant Paflblos enim grcce latine dicitur paulus A rinchos nafus . Quidam etiam dixetunt 3uod homo non poteft ialvari nili femper nuis pedibus ambulet . Contra omnes apoftolus aicit t. Cor. VI. Omnia mihi licent fed non omnia expediunt ex quo datur intelligi quod licet aliqua a fandis viris affumantur tanquam expedientia non tamen propter hoc oppofita redduntur illicita . Oftavus error eft cotum qui dicunt e contrario opera virtutum non efle preferenda communi vite fidelium fieut Jovinianus pofuit quod virginitas non profertur conjugio Contra illud quod dicitur i. Cor. VII. qui matrimonio jungit filiam Aram bene facit qui non jungit melius facit A fient vigilantius qui equavit quafi divitias poftidentium futui paupertatis propter chrifhim aflumpte Contra quem dominus dicit Math. XIX. Si vis perfcAus cfle vade A vende omnia que habes A da pauperibus A veni fequere me Nonus eft error negantium liberum athicrium licut negavit Sabellins dicens Animas cue hint male creationis non pofle non pecca're contra qtiod dicitur prima canonica Joh. II. Hec feribo vobis ut non peccetis.

rnairri ujg

ANNO ÇHHISTI un.

tis · Decimus «nor fuit prifcillianiftarum A ethm mathematicorum dicentium homines effe fatalibus ftellu colligatos ita mod coram opera fiat naoeflhati aftroram lubjeâa Contra quo· diritau- Jerem. X A Cgni* celi nolite timere que gentes timeat . undecimus eft error dicentium quod homines gratiam dei *te uri*tatam habentes peccare non poffliint ita quod a&rant eoe qui aliquando peccant nunquam caritatem habuifle . Contra quod» dicitur Apoc. IL Caritatem tuam primam rcliquifti memor efto unde excideris . Duodecimus eft enroc eorum qui ea que ab ecdefia dei uniter-, ialiter ftatuta fent dicunt non effle (erranda' ficut arriani qui dicunt ftatuta jejunia non effle (olemniter celebranda led cum quis voluerit jejunet ne videatur effle fub lege & ficut tetratochite id eft quartadccimani qui dicunt quartadecima luna palea effle celebrandum quocunque die feptimane occurrit *tc* eadem ratio cft de quibufdam ab ecdefia inftitutis Bt contra omnes iftos errores in fimbolo dicitur apoftolorum . Sanâam eccletiam catholicam fatsâorum communionem rcmiiliooem peccatorum . Et in fimbolo patrum dicitur qui locutus eft per prophetas & unam fandam catholicam & apoftolicam ccclefiam Confiteor unum baptifma in remiffionem peccatorum.

De rtjxmSimt marTuaram.

Quintus articulus eft de refuneftione mortuorum da qua dicitur prime Corinth. XV. Omnes quidem refurgemus contra quem funt pluses errores . Quorum primus cft error valentini qui carnis referreftionem negavit quem A plure, heretici funt feeuti . Contra quem dicitur 1. Corinth. XV. Si autem chrtfttM preJicatur quod referrerit a mortuis quemadmodum quidam dicunt in vobis quoniam referreftio mortuorum non eft . Secundus eft error vincentii Ac filechii Contra quos dicit apoftolus quod a veritate exciderant dicentes rcluneâidncm iatnfaâam vel quia non credebant referredionem ai. fi feiritualem vel quia non dicebant alios reiurreauros nifi illos qui cum chrifto referrexerunt. Tertius eft error quorumdam modernorum hercticoram qui dicunt rcferreâioncm futuram non tantum eorumdem corporum fed anime refument 3ucdam corpora celeftia Contra quos apoftolus icit 1. Corinth. XV. Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem Quartus cft error Sintii patriarche conftantinopolitani qui pofoit quod corpora noftra erant aeri vel vento limilia ut origenes narrat in XVII. moralium Contra quem cft quod dominus poft refurredionem fuam corpus luum difcipulis palpandum exhibuit dicens Lu. ultimo Palpate *te* videte Cum tamen apoftolus dicit Phil· III. quod reformabit corpus humilitatis noftre configuratum corpori claritatis fee. Quintus eft error dicentium quod corpora humana in referreâione vertentur in fpiritum . Contra quos luce ultimo . Spiritus carnem *te* offla non habet . Sextus error eft CherinthiqUi mille annos poft referreâionem in terreno regno chrifti fabulatur futuros in quibus homines carnales ventris ac libidinis voluptates habebunt contra quem dicitur Mattb. XXII. In referreâione neque nubent neque nubentur . Quidam etiam dixerant quod poK referreâionem mortuorum in eodem ftatu in quo nunc eft mundus manebit Contra quos dicit Apoc. XXI. Vidi celum novum *&* terram novam . Et apoftolus dicit Rom. VIII. quod ipfa creatur» liberabituv a fervttute corraptiouisd^ libertatem glorie filioram dei Et contra hos omnes errores dicitur carnis referreâionem. Et in alio fimbolo expcâo refunvâioaem mortuorum.

Ânno CHKun usi.

D< »//ὐο· tfrffe *divintctb qui eft rentuncti» have»» & funiiie 94ltfwn.*

Sextus articulus pertinet ad ultimum cfflcâum divinitatis qui eft remuneratio bonorum A punitio malorum fecundum illud pfalm. Tu reddis unicuique juxta opera fea . Et contra hunc fuerant* multi errore· quorum primus eft dicentium J|uod anima moritur cum corpore ficut arabs aient vel etiam poft modicum intervallum ficut Senon dixit ut recitatur in libro de cccJeCafticis dogmatibus Contra quemeft quod dicit apoftolus Phil. I. Defiderium habens difflolvi · effle cum chtifto Apoc. VI. Vidi feb altare dei animas interfeâoram propter verbum dei . Secundus eft error origems qui pofeit demooes fflr homines damnatos iterum pofle purgari *tc* redire in gloriam *tc* angelos fandos & nomines beatos iterum polîc ad mala reduci quod cft contra auâoritatem domini Matth. XXV. Ibant hi in fepplicium ctcrnum. Jufti autem in vitam etvrnam . Tertius cft error dicentium quod omnia premia A omnes pene malorum erunt equates Contra quorum primum dicitur x.Corinth. XV. Stella enim differt in claritate fllcc. Contra fecundum dicitur Matth. XI. Tyro *tc* Sydonl retniffiu» erit in die judicii quam vobis . Quartus cft error dicentium animas malorum non ftatim poft mortem defeendete ad infernum nce aliquas fanrioran. annuas paradifem intrare ante diem judicii contra quos dicitur La. XVI. Mortuus cft dives A fepultus in inferno a. Cor. V. Scimus enim fi terrcftris domus noftra hujus habitationis difflohatur domum habemba non œanufaâatn confcrvatam In celia . Quintus eft error dicentium non effle purgatorium animarum poft mortem carum fcilicet qui in caritate decedentes aliquid purgabile habent . Contra quos dicitur t. Corinth. III. Si quis edificavit iuper fundamentum fcihcet fidei per dileâlonetn operantis lignum venum ftipulam detrimentum patietur ipie autem (alvus erit fic tamen quali per ignem & contra quorum errores dicitur in fimbolo vitam eteroam amen vel vitam venturi ieculi amen . Alii vero qui feptem articulos circa fidem divinitatis alignant cos fic diftinguunt ut primus fit de efflcntic unitate. Secundus de perfona patris. Tertius de perfona filii .Quartusde perfona fpiritus fanâi. Qiiintus de effectu creationis . Sextus de effedu juftificationis . Septimus de effleâu remunerationis in quo comprehendunt rcfurreâionem A vitam etemam *te* fic dum prcdiâorum articulorum fex fecundum dividunt in tre* quintum vero *te* fextum compingunt in unum fiunt fecundum cos feptem articuli nec refert quantum ad divinitatem fidei vel errorum vitationi qualiter diftinguantur.

AMMO CHIJTI UH.

eu artiruiit. vti ftrtiatat eei humanitatem chrifti Et primo de teeeitrnut mtnitett ejtu,

Nunc reftat confiderare articulos qui pertinent ad humanitatem chrifti Circa quam etiam quidam fex articulos diftinguunt . Quorum primus eft circa conceptionem Sr nativitatem chrifti fecundum quod dicitur yfaie. vit. Se introducitur Match. I. Ecce virgo concipiet 8r pariet filium Se vocabitur nomen ejus imanuel . Et contra hunc multi errores fuerunt . Quorum primus ell dicentium chriftum eff'e purum hominem Se quod non temper fuit fed a maria virgine fumplit exordium fcu initium 8c ifte eft B error Capocratis chcrtnti embionts Se pauli fatnofetani Se forini Contra quos dicitur Kom. VIII. Ex quibus chriftus fecundum carnem qui eft taper omnia deus benedictus amen . Secundus eft error manicheorum dicentium quodchrtftns non habuit verum rarpus fed fantafticum . Contra'quod eft quod dominus dicit Luce ultimo Reprehendens errorem difcipulorum fuorum qui perterriti A' conturbati extimabant fe fpiritum videre Se matt. XVII. videntes eum difeipuli tuper mare ambulantem turbati funt dicentes quia fantafma eft. St pre timore clamaverunt . Quorum opinionem dominus removet dicens Habete fiduciam ego fum nolite timere . Tertius eft error vxlentini qui dixit chriftum celefte C corpus attuliffe mchtlque de virgine «ffumpfiffc « fed per illam tanquam per vitrum aut fiftulam fine ulla de illa atatnpta carne traniiffc . Contra quod dicitur ad gall. VII. Mifit deus filium fuirai fadutn ex muliere . Quartus eft ertot appolinaris qui dixit aliquid verbi fuifle' in amem convertam aut ttanfmutatum non autem de matie carne fumptum propter illud quod dicitur Joh. I. Verbum caro faAum eft propter hoc intelligcns quod verbum fit in carnem convertunt Contra quod ftatim ibidem tabditur Se habitavit in nobis . Non autem in noftra natura integre hibitaiTct fi fuiffet in carne convertam Unde intelligendom eft verbum caro faftum eil. i. c. verbum fatftum eft homo lie D enim caro frequenter fumitur in feripturis fecundum illud yfaie XL- Videbit omnis caro pariter quod os domini nominavit . Quintus eft error artii qui pofuit chriftum humanam animam non habuiffe fed verbum faille loca anime Contra quod dicitur Joh. X. Nemo tollit a me animam meam fed ego ponam eam Se iterum tamam cam . Sextus eft error appolinaris qtti aim prcdifto teftimonio Se aliis convinceretur humanam animam chriftum habuifle pofuit quod chriftus non habuit intelle&utn humanum fed verbum dei fuit ei loco intelledus . Contra quod eft quod dominus (e hominem efle Confitetur dicens Joh. VII. Qnid me queritis interficere hominem qui veritatem locutus tam E vobis non tamen fuiffet homo ſi anima rationali caruiffct . Septimus eft error eitticii qui pofuit in chtifto unam naturam compofitatn cx divinitate Se humanitate . Contra quod apoftolus dicit phil. II. Qui cum in forma dei effet formam fervi accepit Manifcfte diftinguens in eo duas naturas divinam & humanam . Octavus eft error Monocelitaium ponentium in chriftounam fcientiamk voluntatem . Contra quod dicit dominus Matth. XXVI. Noti ficut ego volo fed ficut tu . Ubi mamfefte ponitut ana voluntas humana alia voluntas divina que eft

a communis patri St filio . Noons eft error neftorii qui poiuit chriftum deum pcrfeâum Se hominem pcrfedumâc tantum aliam dixit perfonam hominis aliam perfonam dei . Et quod non eft fafta unio dei Se hominis in una perlons chrifti fed fotam fecundum gracie iohabitalionem . Ita quod negant beatam mariam virJinem effis matrem dei fed dicit efle matrem omini» chrifti . Contra quod dicitur Luce . i- Qiod ex te nafeetur fanâum vocabitur filius dei . Decimus eft error Carpocratis qui hominem chriftum de 'utroque parente natum rtaffe pcihibet . Contra quod dicitur Matth. Antequam convenirent inventa eft in utero habens . Undecimus eft eiror Elindii dicentis quoJ pofiquam beata virgo peperit chriftum cx iofeph plures filios genuit . Contra quod dicit Efcchi. XIV1I. Porta hec daufa erit &r non apenetur Se vir non tranfibrt per eam quoniam dominas deus îfrael uigreffùs eft per eam dr contra omnes hos errores in fimbolo apoftolorum dicitur quod filius dei conceptus eft de fpiriui fando natus ex mana virgine Et in fimbolo patrum . Qui propter nos homines Se propter noftram falutem defeendit dc celis &r incarnatus eft de fpiritu ftnfio ex maria virgine & homo faCtus eft.

ANNO CKHtSTt ten.

Ds faffione CT mute ibri/H.

Secundus articulus eil de paffione & morte chrifti fecundum quod dominus ipic predixi: dicenS Matth. XX. Ecce afccndimus hicrofolimam 6c filius hominis tradetur principibus facerdotum & condemnabunt eum gentibus ad illudendum & Hageilandum crucifigendum Contra hunc articulum pluies errores Nerunt Primus quidem eft error manicheorum qui licut corpus chrifti fantafticum aderunt ita pal&onetn chrifti non in veritate fed in fantafia effe arbitrantur . Contra quod dicit yfaias LUI. Vere languores noftros ipic tulit Se dolores noftros ipfe portant Λ: tanquam ovis ad occifionem duâus eft quod etiam inducitur Aâuum VIII. Secundus error eft Gallam qui in chtifto unam naturam poiuit fcu incorruptibilem A' immortalem . Contra quod dicitur t. Petri 111. Chriftus iemcl pro peccatis noftris mortuus eft juftus pro inpiilis ut nos offerret deo. Et contra hos etrores ponitur in fimbolo . Ciucifixus mortuus & fcpultus.

De rtfitrreiinat tbrifti.

Tertius articulas eft de rciurcâionc chrifti fecundum quod ipic dixit Matth. XX. Et tertia die retarget . Et contra hunc articulum Primo quidem erravit Cerinthus afferens chriftum uon retarrcaiffe fed rafurretfturum efle . Contra 3uod dicitur t. Corinth. XV. Refurrexit tertia, ie fecundum feripturas . Secundus error eft qui imponitur origeni quod fit iterum pro falute demonum paliurus . Contra quod dicitur Rom. VI. Chriftus refingens ex mortuis jam non moritur. Et contra nos errores dicitur in fimbolo. Tertia dic refurrexit a mortuis.

De ekfteiefu ai ieftrei

Quartus articulus clt de defeenfu ad inferos corpore jacente in fepulchro Ephcf· VII. Defcendit primo in inferiores partes terre unde in fimbolo dicitor . Dcfccndit ad inferna quod eft

con-

anno CHRISTI HU.

mot'* quofiam qai poluerunt ipfum chriftum A non defcendiftie per iplum ad inferoa . Cun tamen petrut dicit Aét II. quod non eft dcrelidus m inferno.

De efettfivtt cbri/H.

Quintus articulus eft de afeenfiooe chrifti in celum de quo ipfe dixit Joan. XX. Afcendo ad patrem meum A patrem re(hum . Circa quern errant geluciani qui negant ialratocemin carne fédéré ad dexteram dei patris . Secundus error eft quod hominem exuit *te* in foie pofuit. Conra quod dicitur Match, nit. Dominus quidem jefus poftquam locutos eft ei* aflomptus eft in celum A fedet ad dexteram dei . Unde in firnbolo dicitur Afcendit in celum fedet ad dexteram dei patris omnipotentis.

Dt eiwntte ebrijli ei julieituH.

Sextus articulus eft de adventu ad judicium de quo ipfe dominus dicit Matth. XXV. Cum venerit filius hominis in maieftate fua dec. Tunc iedebit in fedc majeftatis lue 8c omnes angeli cum eo . Et pctrus dicit Ad. X. Hic eft qui conftitutus eft a deo judex vivorum 8c mortuorum id eft bonorum A malorum five eorum qui }'am monui funt A eorum qui in adventu chrili vivi invenientur . Et circa hunc articulum errant illi de quibus dicitur II. Petri III. Venient in noviflimis diebus in deceptionem illulbres juxta proprias concupifcentias ambulantes A dicentes . Ubi eft nune promiffio aut adventus ejus . Contra quos dicitur Job. XIX. Fugite a facie gladii quoniam ultor iniquitati* eft gladius & icitote efle judicium . Unde in fimbolo dicitur . Inde venturus eft judicare vivos A mortuos . Illi autem quifeptem articulos humanitatis ponunt diftinguunt primum articulum in duos ponentes fcilicet fub uno articulo conceptionem chrifti A fub alio ejus nativitatem .

De tcchfit y«r «mais *ceeefrtÎHeiuetur fak ipert» értitalt.*

Nunc reftat confiderare de ccdefie (aeramentis que tamen omnia comprehenduntur fub quarto articulo que ad elfiedum gratie pertinent . Sed quia fpecialem de (aeramentis feciftis mentionem de his feorfum eft agendum . Eft ergo primo (ciendum quod (icut Aug. dicit X. de civitate dei . Sacramentum eft (aerum fecretum vel facre rei lignum . Fuerunt autem in veteri lege qnedam (aeramenta id eft (acre rei (igna ficut agnus pafcalis A alia (aeramenta legalia que quidem (olum figniﬁcabaot gratiam chrifti non ramen eam cauiabaot . Unde apoftolus gall. ,VII. vocat ea egena A infirma elementa Egena quidem quia gratiam non continebant . Infirma quia gratiam conferre nq^poterant . Sacramenta vero nove legis contiiWit& conferunt gratiam . In eis enim virtus chrifti fub tegumento rerum vifibilium fccretius operatur falutem ut dicit auguft. Et ideo facramentum noré legi* eft invifibilis gracie viiibilis forma ita ut ejus imaginem gerat *8e* caufa exiftat . Sic ablutio que fit in aqua baptifmatis repreientat interiorem mundationem que fit a peccatis pet virtutem baptifmi . Sunt autem facramenta nove legis (eptem baptifmus confirmatio euchariftia penitentir extrema unftio ordo A matiimonsum . Quorum prima quinque ordinantur ad pctfeftionem unius' hominis in feipib . Alia vero duo ordinantur ad perfeâionem multiplicationis totius ecelefie. Vita enim fpiriruahi conformatur vite corporali . In vita enim corporali homo perficitur . Primo quidem per generatjoncm qua nafeitur in hoc mundo fecundo per augmentum quo producit quantitatem *te* virtutem perfedam tertio per cibum quo fuftentatur hominis vita A virtus * hoc quidem fufficeret fi nunquam eum infirmari contingeret . Sed quia homo frequenter infirmatur indiget fanatione . Sic etiam in vita fpirituali . Primo quidem indiget homo regeneratione que fit per baptifmum fecundum illud Joh. III. Nifi quis renatus fuerit ex aqua *te* ipiritu fando 8cc. Secundo quod homo accipiat perfedam virtutem quafi quoddam (pirttuale augmentum fcilicet per facramentum confirmationis ad fimilitudinetn apoftolorum quos fpiritus fandus iuper eos veniens confirmavit . Unde dominus cis dixit Luc. VI. Sedete hic donec induamini virtute ex alto . Tertio oportet quod homo fpiritualiter nutiiatur per euchariftic factamentum fecundum illud Johan. VI. Nifi manducaveritis carnem filii hominis . Quarto oportet quod homo fanetur fpiritualiter *te* hoc per facramentum penitentie fecundum illud pfalmifte . Sana animam meam quia peccavi tibi Spiritualiter autem fimul *te.* corporaliter per facramentum extreme unctionis fecundum illud . Ja. ultimo . Infirmatur quis in vobis inducat presbyteros ccclcfie A orent fnpcr eum. Ungentes eum oleo fando in nomine domini ,A oratio fidei fanabit infirmum *te* allevabit eum dominus *te* li in peccatis fuerit remittentur ei. Quantum autem ad communem ecelefie utilitatem ordinantur duo facramenta fcilicet ordo *te* matrimonium quia per ordinem ecclefia gubernatur *te* multiplicatur fpiritualiter per matrimonium autem multiplicatur corporaliter . Eft autem confidexandum quod preui&a feptem facramenta quedam habent communia nnedam propria . Commune quidem eft omnious (aeramentis quod conferant gratiam ficut didum eft *A* eft omnibus commune quod omne facramentum confiftlt in verbis A rebus corporalibus ficut inchrifto qui eft facramentorum ador eft verbum caro fadum ficut caro chrifti (andificata eft *te* virtutem fandificandi habet per verbum fibi unitum ita A res facramentorum fandificantur A vim fandificandi habent per verba que in cis proferuntur . Unde auguft. dicit fuper Johann. Accedit verbum ad elementum A fit facramentum Unde verba quibus fandificantur facramenta dicuntur forme facramentorum ficut aqua baptifmi eft materia A criima confirmationis . Requiritur autem in quolibet (aeramento perfona miniftri conferentis facramentum cum intentione faciendi quod facit ecclefia quorum trium fi aliquod defit i. e. fi non fit debita forma verborum fi non fit debita materia fi minifter facramenti non intendit conferre (aeramentum non perficitur (aeramentum . Impeditur etiam cffedu* (aeramenti per culpam recipientis Îluta fi fidus accedit A non eorde parato ad ufeipiendum facramentum . Talis enim licet facramentum accipiat etfcdum tamen (aeramenti i. e. gratiam fpirhus fandi non recipit quia ut dicitnr Sapient. I. Spiritus fandus difcipline effugiet fidum . Econverfo aliqui nondum receperunt facramentum qui tamen effedum i'a-

anno christi ·«»>.

F 2 era-

~An MO CHB 1ST! Mi'·

crament! fufcipiunt propter devotionam auam habent ad facramcntum in veto five defiderio Sunt autem 4r quedam propria(aeramentis quibafdxm . Nam quedam horam imprimunt caraâerem i. e. fpirituale quoddam lignum diftin&ivum a ceteri» fient in facramcnto baptiftni in facramcnto ordiois 8e in facramcnto confirmationis 8e talia (aeramenta nunquam reiterantur Taper eandem'perfonam. Nunquam enim ille qui eft baptiçatus debet ultenus baptiiari nec confirmatus iterum confirmari nec ordinatus iterum ordinari . Quia carafter qui m hujuirnodi (aeramentis imprimitur indelebilis cft. In aliis vero (aeramentis non imprimitur carafter fofcipienti ea Ac ideo potiunt reiterari quantum ad perfixum fuicipientcm · Non tamen quantum ad materiam benedicendam . Potcft enim unus homo euchariftiam plunes (umere penitere fiequentcr eatrenum unftionem fufeipere frequenter matrimonium contrahere w-Non tamen eadem hollia debet frequenter confccrari . Nec idem oleum infirmorum debet frequenter benedici . Eft etiam differentia quod quedam (acramenta iunt do neccffitatc faiutis ficut bapti(mus 8c penitentia que font inftituta ad purgandum peccata quibus non exiftentibus non potcft homo falvari Alia vero (aeramenta non funt de ncccflitate faiutis quia line eisjoteft efle falvus nifi propter contemptum (aeramenti I His vifis in communi circa ccclcfic (aeramenta oportet quedam in fpeciali de fingulis dicere.

Dr *jtfteat ftcrtiHtHtii i»jftcuii . it friait*

Primo ergo circa baptifmum (ciendum eft quod materia bapufmi eft aqua vc$a &: naturalis nec ditfert utrum fit frigida fd falida vel calcfaâa . In aquis autem artiftciahbuj ficut eft aqua rofacea & ahia huj^ftnodi bapti(ari non potcft . Forma baptifiui cft ifta ego te baptifo in nomine petris 8c filii 8e fpiritus fanât amen . Minifter autem hujus (aeramenti primus cft facerdos cui ex ofluio competit baptifare I)n articulo autem neccIfiiatit non (olum dyaconus led etiam laicus & mulftr immo etiam paganus 8c hereticus potcft baptifare dummodo lervet formam ecdclic & intendit\ facere quod facit ecclefia Si vero extra articulum necetiitatis aliqui» a talibus baptiictur recipit quidem facramcntum 8c debet iterum non baptifan non tamen recipit gratiam (aeramenti quia fiiti reputantur utpote contta ftatutum ecdefic facramcntum recipientes . Effeftus autem baptifmi eft remiilio culpe originalis &' aftuali* A etiam totius culpe 8c pene ra quod baptifatis nulla eft (atisfaâio injungenda pro peccatis preteritis fed ftatim mo' rientes poft baptifmum introducuntur ad gloriam dei · Unde efttdut baptifmatis ponitur apertio jarnie paradifi . Contra hoc (aeramentum fuerunt, aimui errores ftellcntianorum . PrimtA quidam ~quod baptifmum in aqua non recipiunt fed iolum baptifmum fpiritualcm . Contta quos dicit dominus johannis I1L Nifi quis renatus fuerit ex aqua 8l fpiritus (anfto . Secundus error fuit donatiftarum rebaptiiantium eos qui funt a catholicis baptizati contra quos dicitur johanms primo ' Super quem videris fpirttum defccndcntcm 8c manentem fupereum. Hic eft qui baptifat i. c. chtiftus . Vnde non, nocet homo malus minifter nec in hoc nec iu .aliis (aeramen*,u quia chriftus eft bonus qui interius perficit facramcntum . Quartus eft error pelagianoram qui dicunt pueros propterva baptifiiri ut adoptati ner regenerationem admittaatur ad regnum ac bono in melius translati non quod ifta renovatione ab aliquo malo obligationis veteria abfolvantur.

~\nMO CHkISTI ici»,

De fatraatean eaafnaatiaait.

Secundum eft facramcntum confirmationis cujus materia cft chrifma Confeâum ex oleo quod detignat nitorem conCcientie 8e balfamo quod fignificat odorem bone fame per epifeopum benediâum . Forma autem hujus (aeramenti cft talis . Contigno te figno crucis 8c confirmo te chnfmate faustis io nomine patris & fifii & fpintus (anfti amen . Minifter autem huju» facramanti cft (olus epifeopus . Non enim licet (accrdoti confirmandos chnfmatc fronte inungere · Etfcftus autem hujus (aeramenti cft quod in eo datur fpiritus fanâus ad robur ficut datu» cft apoftuiis in die pcntecoftes ut fcilicrt chriftianus audsâcr confiteatur nomen chrifti Nam confirmandus in fronte inungatur in quo cft fedes verecundic ut fcilicet nomen chnfti c i fiteri non crubcfcat 8r prccipue crucem ejus que eft judeis fcapJalum gentiUdus autem ftulticia 8c propter hoc etiam figno crucis confignantur . Contra autem hoc facramcntum cft ciror quorvndam grecorum dicentium quod facctdos (implex hoc (aeramentum conferre habeat . Contra quot dicitur Aâorum VIII. quod apoftoli milerunt petram & johannem apoftolos qui imponebant manus luper eos qui baptifati erant a phihppo dyacono 8c accipiebant fpiritum fandum . Epifcopi autem funt in ccclefia loco apoftolorum 8r loco illius manus impoiitioni» datur in ccclelîaconfirmatio.

Dr *facraateatt tafbarifilt.*

Tertium (aeramentum cft cuchartftia cnjui materia cft panis triticeps 8c vinum de vite modica aqua permixtum ita quod aqua tranfeat in vinum . Nam aqua fignificat populum'qui incorporatur chrifto de aho autem pane quam triticeo 8c dc alio vino quam vitis non potcft confici hoc (aeramentum Forma autem hujus (aeramenti funt verba chnfti dicentis . Hoc cft corpus meum . Et hic cft calix (anguinis mei no*i & cterni teftamenti qui pro vobis & pro multis effundetur in remiuionem peccatorum quia faccrdos in pcrfbna chrifti Joquens hoc conficit (aeramentum . Minifter autem hujus (aeramenti cft faccrdos nec aliJ|uis alius potcft conficere corpus chrifti . Efectus autem hujus (aeramenti eft duplex Quorum primus coaliftit in ipfa confecratiorre facramenti . Nam virtute prediâorum verborum fianis,convertitur in corpus chrifti 8e vinum in anguinem . Ita tamen quod totus chriftus continetur fub (peciebus nanis que remanent fine fubjefto & totus chrifius fub fpeciebua vini fub qualibet parte hoftie confeerate vini confecrati . Ita quod feparatione fada utrobique eft totus chriftus Alius vero efteftus cft hujus (aeramenti quem facit in anima digne (umentis (aut enim adunationem hominis ad chriftum ficut ipfe dicit lohann. VI. Qui manducat carnem meam tk bibit fanguinem meum in me manet & ego in eo 8c qui manducat me Sc ipfe vivet propter me . Et quia per gratiam homo chîifto incorporatur 8c membris cis unitur

tur Conveniens eft ouod propter hoc (acramcn- A tum in (umentibus digne gratia augeatur . Sic ergo in hoc (aeramento eft aliquid quod eft factamentum tantum fcilicet ipfa fpccies pants 8c vint 8c aliud quod eft res facramcntum '(ci'icet iplun cotpus chtifti return 8: ahud quod eft res tantum fcilicet unitas corporis nuftici & ccclefte qttam hoc fact a mentum hgmficat &tvtca: · Fuerunt autem *Sc* contra hoc (aeramentum mulri errores · Quorum primus efteotum quidam: Xod in hoc iicramcnto non eft vetum co: pus ufti fed tantum lîgrufuiiivc Cujus ertmis dicitur fuifle bcringitius ' Contra quod dicit iihann. VI. caro mca vere eft cibus *Sc* (anguis meus vete eft potus . Secundus enor eft aieodo* nicarutn qui offerunt in (aeramento panun λ' B Caicum dicentes a primis hominibus obla't ius de frudibus terte & ovium futile celcbi sta»^· Contra quod eft quod dominus hujus iacamen ti inftitutot panem & vinum diicipulis tuis dedit . Teitnr eft errot Canticarum 8· p-.cpu ratorum qui de infantis (anguine quem d< toto ejus corpote minutum punctionibus et vitln.nbus extorquent *St* ind" ctichai iftiam luam r\»nfkete perhibentur miiccntes cum farina 8: panem inde facientes quod magis eft iactificium demonum quam iactificium shtifti iccundum illud pialrn, Effuderunt languincm i.inoccntvUi quem facrificavcrunt fculptilibuschanaam I <Quitus eft error aquinorum qui aquam iolam in factlficio offeuint cum tamen pmverbioium IX. C dtcatut . Ex ote fanientrs qui eft chiiftns bibite vinum quod milcui vobis . Quintus eft error Epitarum qui ierpentem eife chtiftum intimantes habent unum colubrum aftuctum panes lingua lambere atque ei vclut cuchanftiam laetificant . Sextus eft error preputianotinn qui tantum dant mulieribus principatum ut iaccrdotes apud cos honorentur . Septimus eft etroi pauperum de lugdmio qui dicunt juftum horninem conhccre noc (aeramentum contra quod eft quod dominus apoftolis inis poteftatem tradidit hoc (aeramentum celebrandi . Vnde lolum illi qui quadam iuceelfionc ab apoftolr- ι-ρ -runt nane potcftatem poflu.it hoc l.u . anien: mn conficere . (kiavus eft enor quoiumdii.i qui 1) dicuntur adamiani quali imitantes nuditaten ade ita quod mates fcmiicqtrc lonvcnu.n: nudi kétlones audiunt nudi o ant nudi cclebtan' nuda . Contra quos di<; :r i. (,'onn: XVIII. Omnia huncftc 8: iccundum o dmem fiant an vobis.

Dt farimtHU f.-mten. it.

Quartum eft facramcnrum penttcnt.c C. r.rs quidem maceria lunt actns penitents. ‹ . : d,-cuntur tres pemtentic partes . (^juim prima eft cordis contritio ad quam pc.iti.ict t.t homo dolcat de peccato commifto fic p.o;·.sn.it (e de cetero non pcicatuium · Sc.unda, rus eft oris conicfiio ad quam pcitimt , ut peccator omnia peccata quorum mernotum habet integraliter (uo iaceidoti confiteatur non dividens ea dnerlis laccidotibus . Tritia pars eft latMaTio pro pcccaiis fecundum arbitrium facerdotis que quidem prccipue fit per jejonium orationem *St* elemofinam . forma autem hujus facramcnti funt verba abiolutionis que facerdos profert cum dicr Ego te abiolvo.Mi, nifter hujas facramcnti eft lacerdos hihem a.r-ôontarem abiolvendi vel o; dinar um scl ex CommiHione (riperions . EHertus huj.ts iacia-menti eft abiolutio a peccata eft autem coatia hoc (aeramentum error Manicheoium qui dicunt hominem poft baptiinwm peccantem non poffc per pcnitent'.atn veniam c<micqui . Contra qnrss dicitur Apoc. VI. Mcnur cflo unde cxcidciis *Sc* pcnitcntiam age.

Dt fjcrameino extreme .

Quintum (aeramentum eft extreme unilionis . Cujus materia eft oleum olive pu cpiieopum bcucdtctt m . Ilocautim (aeramentum iron dcbetdari nili inimnoquando innetur de periculo mottu qui debet inung: in locis quinnec (cniuum videlicet in oculis propter vnum in aiinLi>s propter auditum in n.iribns ptopterodur.itun» in ore p.opter guftum sei k c: tionrtu in minibus proptci taCtum in pedbus ptopter g>eftum · Quidam autem inunguntur in tembus propter déb ita* tionem que in remous vine: . forma autem I upis faciamenti eft illa . Per illam unâwnem fie dei benedictionem 8. iuam piiffimasn miie.icot. diam : dulgeat tibi deus qituquid deliquifti per silum . Similiter 8' dc aliis lenirLus . Miniftcr autem hujus factamcntr eft laccidos . Effetius autem hujus (aeramenti eft (anatio mentis & corpOtis . Contra boc faetsmenturo eft enor Eradonicarum qui feruntur lues monentes novo modo quali redimere per oleum balfarnum 8· aquam cum invocat lonibus qr.as hebrai< is verbis dicunt fupia capita cotum quod eft contra for mam apoftoh Jacob ut fupia diftum eft.

Dt fatrAment» trjinii,

Sextum eft (aeramentum ordinis . Sunt atr* rem feptem ordines Pieslnteratus diaconatus (ubdyaconatirs accolitatus ordo exorerfte lectoris 8: hoftiarii . Clericatus .wtem non eft ©tdo (ed qirrdam profellio vite cnca divinitatis m>-niftciitnn cpilcopatus autem magis eft dignitas quam ordo . Materia hujus faciamenti eft ilE d matcnalc ner cujus traditionem fertur ord › Sicut picsDvteratus tiadrtur per calicis colla· ioncrn . Et quilibet oido traditur per cellatioricm illius ici qr>e précipuc pertinet ad niinrlleiium illms ordinis. Eo-ma amem hujus fanamenti <(l talis . Aecipc potcftjtcm offerendi linamentum in ecclctia pro vivis 8. mottuis . Et idem eft dicendum in aliis ordinibus . Miniflcr hujus facramcnti eft epiicopus qui confett ordines. Effedus lnqus ucramenti eft augmentum çratie ad hoc ut aliquis fit vdoncus mmilfer chrifti . Contra hoc fanamentun^ fuit error Airfl qui dicebat epiicopum a presby.cio non dilccrni.

Dt fxcTAmtnri mntrimtnii.

Septimum (aeramentum eft matrimonium qnod cll lignum cohjtrnclioni* Chrifti *Se* cccleliv. (efficiens matrimonii eft mutuus confenfus per veiba de pirfenti expreffus. Eft autem niplex bonum matrimonii. Quorum primum eft proles fufpicienda & educanda ad cultum dei· Secundum eft fides quam unns conjuguai debet alteri fervare. 'Icrtiutncft faciatnentutn id eft indivifibili'as matrimonii propter hoc quod lrgnifirat indivilibilem conJunAionetn chrifti 4 cccfelrar. Eft autem contra hoc (aeramentum multiplex crioi . Primus quidem eft tracia-no-

■"ammo CHKisTi ı»i·. Donl,n qu» nuptias damnant. Contia illud dicitur i. Cor. VIL Mulier non peccat fi nubat. Secandus eft error Jovmiani qui neptias equavit virginitati de quo fupra diânna eft. Tern»»eft error hlicolaitarum qui indifferenter mutuis arolibus utuntur. Fuerunt tr multi alii hvreticiturf>ia quodam dicentes 8f exercentes. Contra ilos dicitur ad hebreos u!ti. Sit honorabile coanubium in omnibus *8c* thorus immaculatus.

Cntlfjif,

* Horam au'em virtute iacramentonim homo perducitur ad faturam gloriam que confiftit in ieptem dotibus tribas anime le quatuor corporis. Prima dos anime cft vitio dei per eflen- B tiam Joh III. Videmus deum licuti eft. Secunda cft cumprehenfio qea (cilicet Deum apprehendimus quali noftram merccdem t. Cor. XI. Sic cutrite ut comprehendatis. Tertia eftfuitio qua in deo delectabimur (ecuadum illud Job XXII. Tunc fuper omnipotentem deliciis afflues. Fuma aotem dos corpotis eft impaflibilitas fecundum illud i. Cor. XV. oportet induere cortnptib'le hoc incorruptionem. Secunda eft claritas fecundem illud Matth. XIII. Fulgebunt jufti licut fol. Tettia eft agilitas per nuam celet iter adelle pofInnt ubi volunt Sap. 111. Tanqoam (outille d'feurtent in arundineto, quarta eft fubtihras per quam potetunt quecutnque voluerint pcictrare (ecundum illud i. Cor. XV. C Seminatui coipus animale de relutget fpirituale que omnia nobis prcftare dignetur qui cum patie 8c (pintit lanûto vivit *éc* tegnat deus per omnia lrcula icculotum. Arnen.

Innovat pteerea omnia ftatuta provincialia per quondam bone memorie petrum Gcihaidmn alioiquc & nunc modernum Theodoricum archiap'lcopos ledis m-iguntinenn. in unum volumen redama & illa publicari atque fervaii mandat pnni' in iplis continetur ftatntis. Et quia in diitu ftatutis inter ce era qooddam ftatutum r'c jndeis & crucis chrifti inimicis continetur quod incipit. Licet olim in quo mandantur fub reflationis pena divinorum & fubtraitionis communionis penis quod judei tigna de|ci re debeant D declarando aijicit tignum illud etle debere cncrrliim de filis croceis in veftc cxtrinlcca ante pc&is quoad malculos *8e* due lige b'avn coloris in peplis mulierum contormiier ut in tube lotnana. Addidit etiam iacrolancta SynoJis capirulum. Poft miferabilrrn de uitiur illi ftatuto clic anneâcndum & inferendam & cum eo publicandum ·

C»;er *ttrtvr ftfetter* CT *rft teln.*

Poft tniicrabilçm 8r contra judcos ad remittendas cbiiftlanis uiuras per principes &· poteftarcs compelli precipimus (çculaics it donec en lemitcrint ihufti (idclib.is tarn >n mercimoniis E quam malin per excommunicationis fententiam eis jubemus communionem omnimodam denegan.

t>e tritie tutfeiteelui.

Ceterum fanera linod.it ftatuit qieod arre omnia locorum ordinatu dctcftabr.'e concubmatus vicium a clcro cstiipènt contra neret io» concnbioarios pet penas juris & m deuctit lacn hafihenn. concilii & ftatutis provincialibus contentas procedente»· quodque nihilominus hujut-

A modi concubinarii pabtici a perceptione frudtoum fuorum beneficiorum ipfo facto Gnt fuf- chkisti penfi. Qainimo fpecialitcr voluit oe prélati 145i. -capitula five collegia fub pena interdicti eifdem taliter io concubinatu perleverantibus aliquos fruâus admiaiftrent. Concubine vero ipiorum fi infra triduum requisite (e non elongaverint dt abiceflerint excommunicationis (ententiam incurrant ipfo farfto ac nihilominus fi in tali peccato peifeveranter decefterint ecclefiaftica careant fepultura.

T«mt tvri *ftiteti fieri kifilitefii mteilii it* jae *fefti fit ■»*»/«· ftfeiter tff" eft tilu*

Sacroianâa finodus generalis bafilien. in fpiritu fanâo legitime celebrata univerfalcm ecclcfiam reprefentans ad perpetuam rei memoriam. Qnicumque clericus cujufcunque flatus conditioni» religionis dignitatis etiamfi pontificalis vel alterius preeminentio'VBiftat qui poft hujus conftituionis noticiam qûam habe>c prefumatur per diios menfes poft publicationem ejufdcm in ecclefiis cathedralibus quam ipfi diocelani omnino facere teneantur poftquam eadem conftitutio ad eorum noticiam pervenerit fuerit publicus concubinarius a perceptione fruftuum omnium beneficiorum fuorum trium mentium lpacio fit iplo fado fufpenfus quot fuus fuperior in fabricam vel aliam evidentem ecclcharum utilitatem ex quibus hi fraâus percipiuntur convertat nec non tc hujufmodi publicum concubinarium ut primam talem cfle innotuerit mox fuus fuperior tnonere teneatur ut infra brevdlimutn terminum concubinam dimittat quod ii non dimiferit vel dimiflam ut aliam publice refumpferit jubet iniuper hec fanfta lynodus ut ipium fuis omnibut Veneficiis omnino privet. Et nihilominus hi publici concubinarii ufque quo cum eis per iuos luperiotes poft ipiarum dimiiionem manifeftamque vite emendationem fuerit diipenlatam ad lufceptionem quorumcunque honotum dignitatum beneficiorum vel ofticio-. rum lint inhabiles.. Qui fi poft dilpenlationem tecidivo vomitu ad hujufmodi publicum concubinatum redierint fine ipe alicujus difpenfationts ad prediâa protfus inhabiles exiftant quod li hi ad quos talium corrctiio pertinet eos ut prrdiâum cft punte neglexerint eorum fuperiores tim in iplos dc neglectu quam illos pro concubinato modis omnibus digna punitione animadvertant. In conciliis etiam provincialibus &: fynodalibus adverius tales punire négligentes vel de hoc crimine diffamatos ctum per iulpenlioncm a collatione beneficiorum vel alia condigna pena ieveriter procedatur. Et li hi quotum deftitutio ad fummum pontificem ipeȯ-it per concilia provincialia aut fupe· lore» fuos piopter publicum concubinatum reperiantur privatione digni Aatim cum procefli» inqu>fitionis ipti lumttiu pontifici deferantur eadem diligentia

inquilitio in quibu(cumque capitoli» generalibus provincialibus quo ad fuos fervetut penis ahis conva predidos *8t* alios non publicos concubinarkr» ftatntis in fiio robore permaniuris Publiai autem intclligcndi funt non folutn hi qaorum concubinatus per fententiam aut confcf. (ionem in jure iaffam feu per rei evidentiam que nulla polfit te<givertatrone celari. notornis eft. Sed qui muliefem dc incontinentia (uipedam *fe* intimatam tenet *8e* per iuum iuperiorem admooiuis iplatn cum effelftu non dimittit. Qjia vero in quibuldam regionibus nonnulli jurif-

juritoiAionem ecclefiafticam habentes pecunia- A iioa qucftus a coacubinariis recipere non erubeicunt patiendo eos in tali feditatc fordefcere (ub pena malediâionis eterne precepit ne deinceps tub paâo compofitiooe ant (pc aticujaa qucftus talia quovis modo tolerent aot difimulent . Alioquin ultra premiflan negligentie penam duplum ejus quod propterea acceperint reftituere ad pios ufus omnino teneantur At compellantor. Ipias autem concubinas feci mulieres (ufpedas prelati modis omnibus curent a inis fnbditis etiam per brachii («cularis auxilium fi opus fuerit penitus arcere. Qui etiam es talis concubinatu procreatos filios apud parentes fuos cohabitare permittant. Jubet infuper hec fanda fynodus ut etiam in prrdidis *fy*nodis At ca- B Îiitulis hec conftitutio publicetur Ac quilibet nos fubditos ad ipfarum concubinarum dirruifionctn moneat diligenter. Injungit pretcrca omnibus fecolaribus viris etiamfi regali prefulgeant dignitate ne ullum qualeaunque inferant impedimentum quocumque quefito colore Srelatis qui ratione officii (ui adverius fuos inbitos pro divino concubinatu procedant Ac cum omne fornicationis crimen lege divina prohibitum fit Ac fub peccati mortalis pena neccffajk> evitandum monet ornues laicos tam uxoratos quam folutos ut fimiliter a concubinatu abftineant. Nimis enim reprehenfibilis eft qui uxorem habet & ad aliam mulierem accedit . Qui vero folatus eft qui continere nolit juxta C apoftoli conlilium uxorem ducat pro hujus autem divini obfervatione precepti hi ad quos pertinet tam falutatibus monitis qnam aliis canonicis remediis omni ftudio laborent-

Dt tHtrtuttriltH diefor *ftftivit.*

Circa abuium preceptis divinis contrarium quorumdam laicorum qui chriftiana religione negleda diebus dominicis & feftivis publice mercatum exercent & luctis ac cupiditatibus non verentur inliftere providens fanda iynodus mandat omnibus locorum ordinariis ut fub pena iufpcnfionis a perceptione (aeramentorum etiam privatione ecclefiaftice fepulturs per ecdetias D Eatochiales fuarum dyocefium publice prohieanr. Ne de ccteto prcdidis diebus dominicis &■ feftivis quodeumque publicum mercatum tcrum vendibilium que ad uiutn quotidiani viûus ncceflatie non funt quovis modo fiant.

Dt dnf» fttfittiurtamni.

Abuius queftionariorum qui quotidie excrcfcit volentes reprimere mandat fanCta fynodus ne admittantur queftionarii ipli aliter quam fecundum formam juxta diipolitioncm juris cum literis dyoccfanorum. Et ut via malicie eis precludatur curent locorum ordinarii in fuis literis non folum formam jutis led etiam indulgentias E quas publicare valeant exprimere ne quicquam aliud quam in eifdcm literis exprimitur liceat didis queftionariis populo ptoponcrc.

Dt frattraitatiket navit.

Item fanda fynodus prohibet ne de cetero admittantur queeumque nove fraternitates ex quibus verifimiliter detrahi pollet honori leu juribus ecclefiarum parochialiym quinimo vult quod jam tadis nullus adhibeatur favor ncc invulgentie eis concedantur.

Dt ittittiiSii

Sanda etiam fynodus acceptat conftitutionem pape bonifatii pape odavi incipientem provide. Qne ftatutrs provincialibus repperit adiunda una cum ordinationi in facro bafilien. concilio fuper modo ponendi interdida fada qaasquedam conftitutione» At ordinationes vult At mandat publicari ac revta ponenda Ai tenenda interdidi omnino obfervari.

Trmr «er» *fatnti dt fi* mtnlia ftfait»** <T *tfi talii.*

Provide attendentes quod nt frequentius quamvis non fine culpa tamen multorum interdidi iententie proferuntur quodque iunt nonnulli judices nimis prompti ad proferendas eafdem etiam in negotiis five cautis que plus interdum ex cupiditere quam caritatis radice perfpicuis judiciis procedere arguuntur . Quodque tempore interdidi divina organa iuipenduntur & laudes nec ecclefiaftica (aeramenta tn folvent tolluntur mortuis feu minuuntor fuffragia pieiertim per oblationem frequentem hoftic falutaris adolefccntes & patvuli percipientes rarius facramcnta minus inflammantur Ar (olidantur in fide fidelium devotio tepefeit herefes pnllnlant Ac multiplicantur pericula animarum prefentis conftitutionis providemus edido nt nulla provineis ci vitas caftrum villa locus territorium vel diftridus aitoritate ordinaria vel delegata (opponatur ecclefiaftico interdido pro pecuniario debito vel pro cujeivis monete vel peturtie quantitate fub quacunque occatione vel canfa leu quovis quefito colore pro eo maxime quod ipforum domini redores ku officiales quocumque nomine cenlesntur aut incole feu habitatores aot fingalares per(one ipforum ftatutis vel ftatuendis ordinatis vel ordinandis terminis hujufmodi debitum (eu quantitatem non folverint hadenus vel in antea non perfolvant. Nos quoque enim diicernimus irritum Ar inane fi (ecus hadenus extitit attentatum vel contigerit attentari illudque revocamus omnino non obftantibus quibulcumqne contradibu» obligationibus padis conventionibus compofitionibus (nbmiffionibus fidejuflionibus confenfibus proci ilibus & fententiis iuper hoc habitis vel habendis juramentorum penalium temporalium vel (piritualium feu multarum leu quacunque alia firmitate villaris nifi talis fuppofitio interdidi hidenus foret fada vel in antea fieret dc apoftolice (edis licentia fpeciali *St* exprella per ipfius fedis patentes literas apparente -

Dt inttrdi&it Htn Itviter fantndii tJt ftattltn ktfilienfi.

Quoniam ex interdidorum promulgatione multa confueverunt (candala evenire- Statuit hec fanda fynodus quod nulla civitas opidum callium villa aut locus ecclefiaftico fupponi poflmt interdido nifi ex caula feu culpa ipforum locorum aut dominii Seu redoris vel officialium propter culpam aut caufarn alteriuscujufcumque private perfonc hujufmodi loco nequaquam interdici po(Ent audoritate quacumque ordinaria vel delegata nili raln perfona prius fuerit excommunicata denuntiata feu in ecclefia publicata ac domini feu redores vel officiales ipforum locorum audoritate judicis requifiti pet-

lonam

ANNO CHRISTI 141«.

i®0*·" cxcommunicatam infra biduum cum effe- âu non ejecttint a«t ad iatisfaciendum compulerint qua etiam poll bidnum ejeâa recedente rel (athfaciente moi divin* refumi poffint quod etiam in preccdentibur locum habeat.

San&a etiam fynodu* recipit laudat te commendai bullam fuper deliberationibus in capitulo moguntinen. in his prefertim one pretenduntur efle gloriola faciendum a (anaimmo domino noftro domino nicolao papa quinto emanatam. Voltque hec fanda fynodu* quod in omnibus aliis tam cathedralium quam collegiatarum ccclefiarum prorincie moguntinen. capituli* & fub penis in eodem contentis fiatque eiecutio contra non obfervantes per ordinarium loci vel ejus in ipiritualibut vicarium aut alium cui duxerit id committendum mandatque hcc fanâa fynodos ot Gnguli ex obfervantibn* aut obfervari volentibus oppoGtoret & non obfervantes fub poena fufpcnftoni* a divini* late fententie dyocefaoo loci denuncient & nihilominus a majori parte concludatur.

Traar Àa//< d« *f»fr4 fit mtati· ftjaitar tr tfi ttiu.*

Nicolaus epifcopus fervu» fervorum Dei ad futuram rei memoriam, injundum nobis dciuper quo uoivertis orbi* reftringimur ccclcfits apoftolice fervituti* officium ledula nos perurfet inflantia illarum jugiter intendere profeâius *8e* ut clifis ab ejus cujuivis note diipendiis votive directionis ope frnantur prout expedite confpicimu* falubriter providere. Cum itaque ficui diletftus filius nofter Johannes Unâi angeli dyaeonus cardinalis nuper nobis e^pofuit in ecclctia moguntinen. quedam deteftabilis te fusiliva G Gc dici meretur confuetudo irreptit *Bc* invalefcir quod in occurrentibus pro ecdelie ipiius traftatibus te negpciis ea que pluribus etiam majori parte agenda & ampletftenda videntur. Paucorum etiam duorum vel unius contradiâione plerumque non excommunicationis aut juris tramite fed pro nudo lenique voluntati* libito prodeunte condulionem te exeeutionem habere poflitn: ficquc négocia ipla que eam propter divina temporalia quibus ecclclia ipia moguntinen. notabiliter dotata eft quam etiam iiniftra» temporum condiciones plus iolito quotidie multiplicantur & ingruunt graviora pro eo quod omnium confenlus hsberi non poteft fepius vel plus debito periculo tuis retardantur aut penitus remanent impedita . Unde cedrii* in temporalibus te lpiritualibus varia paiTa eft te majora non line fcandalorum tedilcenGonum fomento pati poliet difpendia te etiam detrimenta. Sunt etiam in diâa ccciefia nonnulli ut luam prcfutnptionetn palliare videantur te in agendi; negociis aliorum condulionem impedire valeant négocia ipia fore cum tamen non Gnt pro nutu contendunt Gcque iterum paucorum aut unius contradiâione aliorum vota fuipenduntur. Nos igitur attendentes qued ptemilla canonicis lanCtionibus obviant te licet illis lufticrenter ptovi-(um cxiftat nos etiam prout ex paftoralr nobis incumbit officio animadverhone deb't* providere volentes ut quos dei timor & canonica inftituta a .atibus prelumptioinbus ictrahcie non poflunt faltem eccleliaIbca dilcipiina cocr.cat & compcfcat. Ex ptemiilis & alm ra'ionabilibus canGs nos non immetito moventibus confuetadinem prcdiflam tanquam («cris cànontbus contrariam & inimicam anâoritate apoftolica penitus reprobamus viribus *tt* deftituimu* abolemus diftriâiut inhibentes univerG» ac Gnguli* ipfiu* ecclcGe perfonis fub excommunicationis pena quam alus ipfo faâo incurrant ne quifqnam ex iplis pretextu confuetudinis hujufmodi de cetero in capitulo & conventibus fuis majori parte quo minus juxta juri* communit difpofitraocm in agendis & trattandi* concludere te^exequi valeant rcfiftere feu opponere vbJ-tmjsedire fen im^pedientibut alfiftcre *ic* favere quoquo modo audeat feu prefumat Volente* infuper teftatucntea automate prefata quod fi aliquando fuper negociit de quibus agitur quod Gt gratiofa vel non in capitulo prediâe ecclcGe alteratio oriatur difeuffoni te determinationi .majoris partii in capitulo ftetur quodque ea que fic per eafdem duas partes difhnita fuerint determinata *8e* conclufa parti* minoris oppofitione feu impedimento non obftante ctcquantur pena fub predi&a preterea cupientes ut inhibitio voluntas ordinatio & alia picmiifa firmiter fc inviolabiliter obierventur venerabili fratri noftro archiepifcopo moguntinen. ac ejus in fpiritualibu* vicario *8t* officiali generali per hec feripta mandamus quatinus ipfi vel eorum alter per fe vel per alium, feu alios ptemifta omnia te fingula ubi te quando expedire videiit au&oritate apoftolica folemniter publicare ac omne» & Gngulos quos excommunicationis fententiam hujufmodi propter premifla incurrifle conftitcrit tamdiu in diûa eedefia te aliis locis de quibus ei» vidçbitur excommunicato» publice nunciarc ftudeant & procufent faciantque ab aliis nunciari te ut tale* ab omnibus artius evitare donec ipfi excommurifcati finguli videlicet eorum quod contra prohibitionem noftram hujufmodi te alia premifla deinceps quomodolibet venite vel attentare non debeant finguli corporaliter preftiterint juramenta & abfolutionis beneficium a lententia hujufmodi nerueiint obtinere. Contradictore* per ccnfuram ccclеftafticam appellatione poftpolita compelcendo non obftante felicis recordationi* bonifacii pape oftavi picdeceftori* noftri quibut cavetur ut quis extra fuam civitatem vel diocefim nifi iu certis exceptis callbus te in illi* ultra unam dictam a fine lue diocefi» evocetur feu ne judice* a iede apoftolica deputati fuerint contra quofcumquc procedere Gve alii vel alii* vices fua* committere preiumant ac de duabua diâi* in concilio generali & alii* apoftolici* conftitution>bus. Ne vero prediâa te alii* ecclcGe prediôte ftatutis te confuetudinibu* juramento confirmatione »el quacumque alia firmitate roborati* contraitis quibufcumuue aut fi alicuibu* communiter tedivilim a aida fit fede indultum quod interdici fulpendi & excommunicari non polfint per literas apoftolica» non faciente* plenam te exprefiam ac de verbo ad verbum de induito hujjhnodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftre reprobationis deftitutionis abolitionis inhibitioni* voluntatis te ftatuti infringere vel ei aufu temerario contraire G quis autem hoc attentareprcfumpfcjit indignationem omnipotentis Dei te beatorum petii te pauli apoftolorum ejus fp noverit incuclurum . Datum rome apud faniftum petruen Anno intamationis dominice Millefimo quadringcntchtno quinquagcGmo tertio . Kal. deccrnbr. pontificatus noftii anno quarto.

EttlU frt txtcaii<iht caroHnt.

Sanfta fynodus recipit laudat & commendat bullam

| aNMo CHBISTI i«ji.

bullam per faadilfimaaa dominum noftram dominum nicolaum papam quintum pro exeeutione Caroline & contra diffidatores concedam te per revereodiffimam dominum cardinalem auguftcn. impetratam. Sub cujus tranfumpto quibus ta hac provincia tranfmifli* eft traufmitetur. Vultque etiam precipit atque mandat hec fanda fynodu* ut ftatutis provincialibus inferatur te exeeutio ejafdcm juxta ipfiu* tenorem omnino fiat.

Truer w » tli&t wlint It «M fifrt fit [tpitv O* tfi UM.

Petrus miferatione divina titnli fandi vitalis fscrofandc romane ccclefie presbyter cardinalis te cpHcopus auguftenn. Univerfis &.' lingulis ad quos prefentes noftre litem pervenerint Salutem in Domino te fubfcriptorum no» ticiam indubitatam Univerfitati veftre notum facimus quod literal fandiffimi in Chrifto patris te domini noftri domini nicolai divina providentia pape quinti ejus vera bulla bliunDea in cordula canapi more romane curie impendeo. bullatas falva* fanas te integras ac omni fufpitionis nota carentes mature vidimus te in evidens teftimonium exiftentie te veritatis earundem hic de veibo ad verbum tranfumpfimus Ac tranfumi te exemplari fecimus Quorum tenor de verbo ad verbum fcquitur te eft talis . Nicolaus fervus fervorum dei venerabilibus fratribus archiepifeopis te ditedis filiis abbatibus prepofitis prioribus exemptis te non exemptis ceterifqne peifonts ecdeuafticis quibufeunque per aicmaniam ubilibet conftituti* Salutem te apoftolicam benedidionem. Enor*, mitas nephandi fccieris quod per non nullos maledidionis filio* in partibus alemanie impudenter ut intelleximus perpetratur, mentem noftram taliter perturbavit quod nifi cum dolore id vobis figmficare non nofltimu* . Accepimus iiquidem quod ipfi maledidionis Ac iniquitatis alumni prelates lacerdotcs domini te anas ccclefiafticas perfonas diffidare te taliter pertradare ac eo* te illis adhetentes invadere trucidare capere bonis expilare ac expoliare ac fevillimis fupplicii* affigere te quod omnis lex divina & humana detonatur incarcerate non formidant te cum premifla perpetrant ac fi gloriofum te laudabile opus feciflent inde fe jadant te glorientur Quapropter ad noftram fpedat officium fuper his oportunc providere . Vobis univerfis & fingulis in virtute fande obedientie diftride precipiendo mandamus te quemlibet voftrum in vifceribus domini noftri Jefu Chrifti hortamur quatinus contra omnes te Angulos facrilegos predidos cojufcunque dignitatis ftatiis ordinis vel condicionis fuerint etiarnfi ducali comitati vel quavis alia mundana di-f;nitate prefulgeant juxta conftitutionem per feicis recordationis martinum papam quintum f*redeceflbrcm noftram dudum editam que caro» ina vocatur quam vos te quemlibet veftnim expeditam habere te quater in anno ad minus veftris in dyocefibu* te in ecclefiis coram plebe te populi multitudine in ambonibus publicari volumus Ac mandamus ne prefati facrilegi tyranni ignorantiam pretendere valeant quovis modo auctoritate noftra procedatis . Non enim leviter credendum eft quavis orthodoxe fidei cultores precipue eo* qui de nobili genere procreati exiftant in tante defperationis labem profilire ut agnitis tot penarum ccnfuns quibus hujufmodi facrilcgu» genu* hominum innoda» tur atque involvitur ahquo modo talia flagiciofa Ar enormia crimina committere velle. Inhibeatis nihilominus eadem auâoritate dileâis filiis nobilibus viris ducibus marchionibus principibus comitibus baronibus militibus militaribus magiftri* civium civibus confulibut proconfuiibtn communitatibus & unrverfitatibus civitatum opidoram caftroram Ar locorum quoramcunquc fub oenis * cenfuri* in eadem conftitutione contentis Ac alita formidalibu* prout vobis videbitur ne diAos facnlego* quovis modo recipiant live admittant feu eis auxilium vel favorem preftent ant in civitatibus dominiis caftris terris locis diftrtâibus eorum ditioni fubicâis aliquatenus morari permittant recipi live nofpitari cis falrum conduAum aut aliam dcfenlionem fub quacunque forma ullatenus preftando Ac quia difficile foret hanc noftre ordinationis & intentionis feriem fub bulla ad quamlibet veftrum deftinare volumus Ac apoftolica auAoritate difecrnimus quod tranfumpfa bulk hujus noftre ordinationis te intentionis tigillo dlleAi filii noftri petri tituli fande romane occlefie presbyteri cardinalis auguftcn. nuncupati munito & per duos autenticos notarios iubferiptos illis prorfu* fides m judicio Ac extra adhibeatur ficut fi illa fub bulla noftra cujuslibet voftrum mitteremus intcrclufam. Sic ergo venerabiles fratres Se diledi filii pro ecdefiaftica libertate confervanda pugnetis quod beato thotne pluribufque aliis landls martiribus qui pro hujafmodi libertate tutanda mori non timuerunt poffiti* quo ad hoc non immerito cocquari Datum rome apud fanâum petram Anno incarnationis dominice Millefimo quadringentefimo quinquasefimo primo. Idus Februarii Pontificates noftri anno quarto . Qua igitur habita collatione diligenti compertum eft prefens noftram tranflumptum cum originalibus literis per omnia Ac in omnibus concordare Ac quod nihil depolitum appofitum fen tranflumptum fuerit neque eft quod fenfnm carandem literarum apoftolicarom variaret in aliquo feu mutaret intelleâum . Ideo illis audoritatem noftram te decretam interpofuimu* te prefentibos interponimus . Volentes & ftatuente* ut huic noftro tranfliimpto ficuti literis originalibus antedidis in judiciis te extra ftetur credatur te adhibeatur in omnibus plena fides . In quorum omnium te Cingulorum fidem robur te teftrmonium premiflorum prefentes literal five Rrefens publicum infinimentum hujufmodi nori tranflumptum & exemptum in fe continentes Cive continens inde fieri te per notariospublicos infraferiptos curie noftre juratos fubfcribt te publicari mandavimus noftrique figilli juflimus & fecimus appenfione communiri.

Datum te adum augofte Anno a nativitate domini Millefimo quadringentefimo quinquagefimo primo . Indicione quartadecima Pontificatus didi domini noftri pape anno quinto › die vero martis tertia deama menfis aprilis › horavcfperaram vel qnafi in aula noftra epifeopali prufentibu* ibidem venerabili viro magiftro leonardo in decretis licentiate canonico maioris augnftenn. te beate marte virginis in fucntwangen noftre diocefis ecclefiarum prepofito noftro in fpiritualibus vicario Ae officiali generali Johanne fchott armigero caftellàno noftro in faucibus a!pium , Johanne vvefterftetcn armigero noftre dyocefis &: prpvido viro Johanne lauchcr cancellario noftro tcftibus ad premifla.

anno CHXISTI 14)1.

mitfa ia tcftimoaiu* evidens vocatis pariter A A nm hoaninuaa eoa dignos efle quibas fibt credi- "Awno
cmisTt rogjtw. tas animas abfolveudas committant hunc ad fi- c£*|»|
sais. Et ego nicolaos bermir de torgaw clericus mifinab dyocef. publicus faera imperiali andburitate notarios A curie aagnftenn. feriba juratus quia pcedi&is tranftsmptiu·. collationi A auftoritatis ac decreti impofition. ouuaibufqv· aliis tc fiegulû dum fie et «emittitur agerentur tt fierent una cum notem publico fubfcripto A teftibus fupcafcriptis «victu interfui eaquu fie fieri vidi A audivi iaeoque de mandato fupradi&i rvvercndiffmi petris domini cardinalis prefens tranfutaptum pev alium me aliis tone prepedtto negoci» fidchter feriptum una cum notario publico infip<Tcripto exinde confeci fubfirripfi pobiicavi tt in banc poblici inftrumcntt B fonsam redegi, fignoque A nomine meta folitû A confuetia ac cum appenfione figilli memorati domini cardinalis fignavi A munivi togatus A requifitus in fidem A teftimoniont omnium A fingulorum ptemiflbrnm ·

Et ego udalricus rulin de navu clericus auguftcufis dyocefis publicus facr* imperiali auftoritate uotarius esufarumque cur» aaguften. feriba juratus quia preinfertarum litcraram apoftolicarum tranflumptioni collationi auftotitatis A decreti interpontioui omnibufque aliis A finrlis premifl» dum fic* ut premittitur agerentur fierent una cum notario A teftibus fuptaferiptis prefens interfui caque fie fieri vidi A audivi . Idcoqoe de mandato fupradiâi reverend iflint patris domini cardinalis prefens tranffumptum per alium me aliis tuae prepedito negociis fideliter icriptum una cum notario publico preferipto exinde confeci fubfcripti puulicavt A in nane publici inftriimenti formam redegi fignoque A nomine mei· folitis A confoet» «piavi A munivi rogatur A requifitos in fidem A teftimonium omnium A ungulorum premifloram .

Dt rcftrmculMt mntfltrimi'H .

Super vero reformatione monafterioram A perfbnarum rdigiofarum vult omnino fanfta fynodus quod ordinarii ipfi diligenter invigilent ad cofdem religiofos ac eorum tnonafteria tam virorum quam mulierum ad obfervantiam vite regularis *8c* debita chuinta *8c* precipue ne quis ad tnonafteria monialium extra cafus a jure permifl'01 ingrediatur , ipfeque moniales non egrediantur P$nis & cenluris A remediis jurifcripti A conftitution. generalium A provincialium conciliorum ac auftoritate apoftolica fpccialiter defuper editorum efteftualiterconftringant A compellant etiam per depofitionem A privationem privilegiorum incorporationum A unionum A inhabihtationem ad dignitates & oflîcta.

*r*ch* .

Sacra fynodus attendent apoftolicam fedem fratribus mendicantibru privilegia *tic* inedificationcm eeelefie conceflifle & ob hoc in Clementina dudutn fratres ptefentandos epiicopo *8c* per eum ad auditionem confelïionum admittendos vult efle ydoneos *8c* probate vite *8c* quia illi qui vota folennia non obfervant non poifunt dici probate vite Unde cutn epifeopos ad quos fpe&at curam gregis fui habere admonitos efle convenit ne alios admittant quam ut Clementina habet qualificatos, ita quod cis conflet per faôi evidentiam aut tcfttmonio bono-

nem ut fratres ipfi religionis fue obfervantiam I4Ji.
citius adaugeant aut acceptent. Mandat fjrnodus quod quifqoc epifeopus fratribus ordinis mendicantium cum omni caritate regularem «abfervantiam perfuadeat , offerendo ad hoc omnem gratiam *tc* benivolentiam cum commina* tioue > quod nifi infra competens tempus eia St quemlibet epifeopum prengendum , per fai evidentiam regularem vitam fecundum profiriEooem fuam fervarc inceperint A continuaverint , quod tunc poft lapfnm termini ifttns eos tales ydoneos minus probate vite ad audiendum coafeffionem predicationes *tc* petitiones ac alios situs legitimos non admittant , Epifcopi etiam non patiantur fratres in termini* longiores moras trahere fed operam dent ut petitione peraâa ad fuos conventus redeant nili cos in audiendis eonfeflfonibus *9e* predicatione verbi dei diutius morari in aliqno loco judicaverint expedire ·

Dt tfcefiwu ttchtrtfie .

Propter reverentiam divinilfimo euchariftie facramento exhibendam & ne populi fidelis devotio cr frequenti ejus vifione tepefeat > ordinat hec fanfta fvnodus quod deinceps ipfum (aeramentum vifioiliter in monafteriis preter- C quam in fefto corporis Chrifti A per ejus oâavas deferri , A tunc non nili fub divino *otHcio* oâave cjufdcm oftendi debeat etiam occatione cujufcunque fraternitatis aut inftitutionis defuper fade mandans ordinariis locorum ut contra presbyteros qui in ptemiflis excedere per inflictionem gravium penarum procedant .

Dt ctmftrlh CT alu/lauifisr rsiwsi-

Sanfta etiam fynodui quia informata, eft in nonnullis ecdefiis provincie moguntinen· tam cathedralibus quam collegiatis peffimai *8c* jure divino *8c* pofitivo ac rationi contrarias vigere D A ex corruptela introduâas efle confuetudincs preleitim in nominando pertonas ante vacationem beneficii , & fepe puero fine diferetione ante quartumdecimtim annum habendo minime rcfpeaum ad ecdefiam *8c* dei cultum fed potius ad carnem vel aliud commodum aut fpem ex paâo aliquid etiam in beneficiis pro fe vel fuis confequendi *8c* in cxaâione pecunie antequam quit ad poflelEonem prebende admittatur quod utique fpetn venditionis ac fimoniace pravitatis habere dinofeitur Que quidem pecunia quod pejus eft apud quafdam ccclefias non in cccleliatn fed proprios canonicorum ufus convertitur quod utiqup a vicio fymoniace pravitatis nunquam excufari poteft in receptione vini plado- E rum vel aliarum rerum in exceffivis annis expedantie in quibus quod horrendum eft neque quotidiane diftributioncs expeâanti tribuuntur in emancipationem quam ita appellare iblent doctorum *8c* notabilium perfonarum cum receptione multarum pecuniarum in admillion. ad capitula eorum qui latinum congrue fari nefeiunt nec intclligant in eo quod canonici fuis decanis in licitis & honeftis obedire *8c* ad divina miniftrare contemnant . Si pro vagabunditate in ecclefia vel ante aut cavillationibus in choro vel limilibus arguantur non attendant, neque curent quod ad intereflendum divinis officiis

ANNO CHRISTI »45«· ciû aftringi (ub iuipcoGoo. abfeattom compte-hendi volunt aliquad in certo parvo tempore fub ana ieftiooc pfiilmo epiftola evangelio vcl alio prefenûa* fe defervide costtendant tc ftatim ad iecularia négocia vcl lafeiviaa revertantur aut cant quod etiam tempore divindram vefperoram precipve choreas publicas Rabat 8r alias conventione· laycoram vifitent tc frequentent illifque ac India diverts posâtionique vinorum apud cafdem interfiat dr immifeeant habitum de tonfuram ftatui fuo condecratcm non deferant tc 6 quandoque vcl parvam coton·tn deferant per revolutionem crinium de qua potius gloriati deberent abfeoodunt longos crines fey comam adeo ut aures videri nequeant nutriant demamque quod diriu audituque mirabile eft quod per cena anni tempora circa autumnum precipue cum magis gratiarum ariiont dum torcularia vino redundant iafiftcre deberent a divinis reliant dr Vacantia· faciunt liberique dr ab obedientia pro tali tempore abfohiti ede volunt quando contra deum ft obedientiam ptefcribcre pollint. Pluraque alia contra facros canones tc provincialia fynodaluque ftatuta in dei oftenfam animarum fuarum periculum dc fcandaloriun plurimorum agant fcque pretestu coufuctudinum dr obfervantiarom cxcufare nitentur cum non attendant corruptelas potius elfe tc vetuftates errorum multa denique juramenta illicita a diverts tam temoore eleftionis five collationis beneficiorum preltantar ex quibus hi qui talia recipiunt commoda privata conicqui (ocrant ac etiam via correriioni* debite praeluditur dr impediuntur fepe prelati ne ccdefiarum fuarum utilitatem poflunt procurare · Similiter & a rerioribtts ccclcfiarum live vicariis eorundem perpetuis fub folvendis annuis peniionibus hujulmodi juramenta illicita extorquentur quibus obftantibus propter carcntiam necсflarii vicius ccclefie ipfe divino defraudantur obfcquio. Hec itaque fanria lynodus pretnilfa omnia damnat . Mandans omnibus Rr Cingulis locorum ordinariis ac etiam prelatis inferioribus quibus correriio per flatura provincialia conceditur & injungitur ut non ooftan. premiflis damnatis confuetudimbus &* obfervantiis ad quorum continuationem neminem quocunque juramento cum vinculum iniquitatis non ne aftringi declarat quatenus fub excommunicationis antique ftatutis cxpreifis 8r comprehenfis penis juxta juris tc ditiorum ftatutorutn formam circa premifla invigilent callent corrigant ftatuant ordinent tc emendent quantoties realiter dr cum effeClu Volens hec lanCta fynodus ut ubi infra ipacium quinque menfium immediate leqnentium dyocciani ac inferiores prélati in 8c circa premifla négligentes dr remifti fuerint fuperior immediatus aut futura provincialis fvnodus corrigat ftatuat ordinet de emendet ac etiam ad declarationem penarum contra 8e adverfus ordinarios locorum λ inferiores prelatos procedat .

Petit igitur prefatus reverendiflimus in Chrifto pater tc dominus dominus Theodertcus atchiepifcopus totaque provincialis fynodus morjuntinen. quatinus vos reverendiftime in Chrino pater tc domine domine niçoise tituli fandi petrt ad vincula facroiancte romann. ecclefie cardinalis & apoftolice fedis per alemaniam legate fupraferiptis deliberatis tc conduits robur confirmationis te approbationis auAoritate legationi^ veftre in forma meliori adjicere dignemini dantes Sc concedentes etiam fpeciales fa-

A culute» pro execution* i- deferitsm poteftatis ordinationm r— çam penaram ! addtubnibus ubi opurtunum judicaverit «t fperatus reformationis frurias laudabiliter exinde proveniat. awno CHRISTI g<j/>

faqjfrSMria rvvsrrodrjfore draswi *lcfiti* .

Quoniam captas conclufiones per vos reverendiflimum in Chrifto patrem dominum tbeodericum arehiepifcopum moguntinen. confententibus comprovincialibus veftris legi audivimus tc eas reformationi quam qucrimus judicavimus plurimum profuturas ipfas uti patitur B ratas tc gratas habentes auftotitate Apoftolica nobis tradita in dei nomine confirmamus tc per obedientiam tc fub penis per vos ad fingula ftatuta ubi vifum fuerit adjungendis precipinju* illa obfervari ordinationibus ubilibet per vos fariis hac poteftatc nobis ad vilitandum corrigendum ti ftatuendum tc aliis in bulla legationis noftre contentis femper falvis quibus per hanc noftram confirmationem nequaquam intendimus derogare fuper his tc earum execution* (itéras decernentes oportunas reiervantes fanriiflimo domino noftro pape ac nobis legationem duran. potcftatem addendi corrigehdi interpretandi & declarandi * queque alia faciendi per que fanria reformatio que folum C queritur poterit augeri . Jure metropolitano reverendiflimi domini moguntinen, te ordinatiorum provincie femper falvo. Infupcr fub fpe quod in diriis quinque menfibus de quinque in nne diriorum conduforum continetur effe&ialis cxccutio eorum per reverendilfimum dominum Moguntinen. tc fuftraganeos fuos fieri debeat fufpendimus te relaxamus omnes & Cingulas cenfuras & penas in ordinationibus Se ftatutis noftrii ubicunque locorum provincie moguntin. emanatis politas tc comprehenfas quantum ad eos qui illas te illa (impliciter non aftiimpferint aut uti volunt in 8r totam provinciam moguntinen. per dirios quinque menfes ita tamen quod exeeutio dirioium ftatutorum-provincia- D lium interim fiat juxta earttndem formam tc tenorem te fi illam fieri tc obfervari contingeret. Volumus dirias Centura» & penas noftras etiam ex poft quamdru obfervaverint locum habere non debere . Si vero exeeutio non fuerit diriorum ftatutorum provincialium ex tunc in hu in quibus exeeutio eorundem faria non eft. Volumus penas tc ccnfuras mandatorum noftrorum in locis in quibus publica funt Cibi locum vendicare Similiter in deferium exeeutionis hujufniadi contra alios quibus hujufmodi mandata noftra infinuata non fuerunt ratione previa procefluri .

Poft premiflam confirmationem reverendillimus dominus legatu* publicari fecit Ineras in- E dulgentiarum qua* dedit omnibus facerdotibue qui infra miflarum folenma m principio & in fine in concludendo collcriam ultimam addiderint & famulos tuos N. papam tc N.epifcopunt noftros una cum univerfa ecclefia catnolica ab omni adverttate coftodi per quadringenta dierum indulgentiarum pro quolibet die dominico .

Item dirius dominus legatus ad inftantiam reverenditlimi domini moguntinen. &r fufliaganeorum iuortim extendit ordinationem tc concordiam faria* in fynodo bambergen. inter redores parrochialium ccdcfiannn tc mendicantes

anno CM»rm rari,

a<1 tot*® provinciam mogvntincn. & decrevit lttcms cuilibet qui illa habere voluerit in fp·-ciali defeper concedendas .

frpatosr *littrt* *it* paa *ftfrt fit WIc* .

Nicolaus mifaationc divina tiutali fanât pétri ad vincula facrofanfte romane ccelefie presbiter cardinali* apoftolice fedi» per aleanaaiatn legatus . In diocefana bamborgtmfi fihodo ptefidetu univerfi* Chrifti fidelibus ejufdem dyoctfit (alutetn in domino fempiternam . Quoniam ex officio noftro incumbit ut undique ea que pacir fimt diligenti ftudio promoveamus maxime autem quando ad id apoftolice fadi* finrularis juffio accedit. Sane ad fandiffimmn dominum noftram dominum nicolaum papam quintum delato inter plebanos At mendicantes opidi nnrbemgen. diâc dyocefis non partas fore differentias exortas 8c nobis per eundem fanâiCimum dominum noftrum commiflo ut cafdem de medio facere curaremus atque poil intelledo in hac bambcrgen.dyocef. in plerifque locis (imiles querelas effis quodque fcandala plurima in populo ex hoc oriantur auditi* in hac (ynodo querelis friper hoc At rcfponfionibus per hanc noftram ordinationem de fynodali confeniu de libertate faâam uti fequitur providemus. Et quia jamdudem circa publicationem capituli concilii generalis Omnis utriufque fexm ftatutum fynodale de publicando diâum capitulum omnis utriufquc fexus concilii generalis per omnes dominies* quadragefime approbantes autoritate legationis nortre qua fungimur decernimus quod Sublicatio illa in dido opido numbergenn. per eputatos a domino epifeopo Bambergenn. iitn- {dicker ut textus jacet tantum fiat Inhibentes uper eadem auâoritate ne quifquam cujufcunque conditionis ecclefiaftice vel fccularis infra limites dyocefi*'bambergenn. conftitutus exemptus vel non exemptus quovis modo diretlc tel indireâe publice feu occulte quenquam ab obferrantia jam diète conftitutionis ac quod ille luo facerdoti a quo facramentum euchariftie recipere tenetur vel alteri de licentia eiufdem (altem (emel in anno non confiteatur aut ab interefiendo divinis faltem diebus dominicis & majoribus feftivitatibu* in fua parrochiali ecclefia aut a folutione jurium parrochialium retrahere prefumat . Quin imo volumus quod quliqui» talia fecerit etiam cuiufcunque ordinis feu religioni* exemptus vel non exemptus fufpcnfionis ab ingrenii ecclcfie & perceptione (aeramenti euchariftie (cntentiatn incurrat abfolutionem preterquam in morti* articulo apoftolice fedi refervantes. Et quia fratres de ordine mendicantium modo quo in Clementina dudum ponitur prefentati *&i* per epifeopum admiffi in cafibus epifeopis per refervationem pape aut epifcopi non prohibitis eis confitentes veraciter abfolvimu* . Pari pena inhibemus ne quifquam cujufcunque condicioni* inerit ecclefiaftice vel (ecularis exemptus aut non «xemptu* poteftatem abfolvendi eorundem fratrum tie admirtorum detrahere direde vel indireâe publice vel occulte prefumat . Quinimo volumus quod quifÎ|ue talia fecerit fuTpcnfioni* ab ingreflu ecclc1e *8e* perceptione (aeramenti euchariftie fententiam incurrat abfolutionem preterquam in morti* articulo apoftolice fedi refervantes A ad finem ut populus (ciat qui fmt tale* admiffi & qui cafu* prohibiti Statuimus Ac diâa auâoritate ordinamus quod dominus bambergenn.epiicopus omni anno in ptima dominica quadrageGaje deinceps,per principalia loca totm» fue dyocefit hanc noftram ordinationem Ac fratre» per eum admiflb* eo» ad caofefGonem audiendos nôminatim ac cafu* pape atque fibi relcr'vato* & in quibus fibi rtfervati* auâoritatem dedit abfolvendi publicationem populo faciendam difponem teneatur . Prohibumu* fub fimiII fufpanGonis late fententie pena ne amplius quiiquam et fratribus mendicantibus contra plebassos aut ptebanum quicunqye contra fratres ipfos predicate wcfamant Sed qui cautam queitle habuerit judicem adeat competentem. Datem Bamberge in fynodo dyoceiana per nos ibidem in ecclefiamajorifolenniter celebrata. Die lube tertia aui. Anno a nativitate domini Miilefimo quadringentefimo quinqnagefimo primo. Pontificatu* fanâiffimi in Chrifto patris S· domini noftri domini nicolai divina providentia pape quinti Anno quinto .

ANNO CHRISTI ·M*·

it *tritui* *it* NV*

Cum dividorum officiorum redore* in divinis officiis 8r parrochialibus Juribus per elcmofuurum quaftores fepius perturbentur (latuimus *f<* ordinamus ut hujufmodi queftores vigore litersrum auâoritate noftra ipli» conceftamm aut in antea concedendarum . In fuftivitatibus domini noftri jefu chrifti pafchc penthecoftes nativitati* gloriofe virginis marte purificationis annuntiationis & anumptiuni* nec non ecclefiarum parrochialium patrociniis Ac ipfarum dedicationum anniverfariis deinceps ad ftationes faciendas aut elemoGnas ipfi* ecdefii* petendas nequaquam admittantur .

Dt iniulitntili ftfli iorfaris chrifti.

Indulgentias fefti corpori* chrifti a papa urbano martino & eugenio confirmatas mandamus vobis omnibus A.· fingulis plcbanis &-divinorum icûonbus quatinus indulgentias infra (criptas a tribus romanis pontificibus ad augmentum devotionis chriftifiaelium circa venerationem A reverentiam vcnerabiliilimi (aeramenti corporis 8r fanguinis domini noftri jefu crifti per quod falvati & liberati fumus interedentibus miUisdc horis canonici* in fcftoipfius facramenti & odavas ejufdem de thefauro ipfius eccleiic datas Ac concertas lingulis annis publicare in cccleflis veftris die pentecoftes in odava ejufdem iubditis veftri* non dimittetis ne tedium generet prolixitas eas iummatim infinuctis Summa in primis velperis a tribus romanis pontificibus prêtadis. Quingenti dies indulgentiarum & ad completorium lunt ducenti dies fumtna in matutinis quingenti dies funt ipfo dic futnma in nudi totidem fcilicet quingenti dies fumma in fecundis vefperis quingenti dic» fumma vero ad boras iplo die corporis chrifti fcilicet primam tertiam fextam nonam & completorium funt mille die* indulgentiarum . Sed qualibet die per odavas funt quingenti dies. Quicunque jejunaverit in proferto corporis chrifti vel qui opus pium aliud de confilio fui facerdotis fecerit haoebit etiam ducentos dies . Exiftcntes in proceflione ducentos dies . Qui communicant ducentos dies. Quicunque procedit vel fequitur facramentum quando portatur infirmis cum inccnfo lumine ducentos dies . Qui vero fine lumine centum dies . Presbyteri celebrantes tnifiam pro pace feu tranquillitate quotiens

per

AMNO CHAISTI *4ji.

1**· odtavas fecerint totiens hebebunt ducentos A dies indidgentiarum. Qua propter exhortamur fubditos veftros ut conticeantur & prsparem fe contritos åe conteilos in remiffionem pecumi-num. Datum mna domini Milkfimo quadrin-geotefimo quinqisagefimoptuno

aNno CHRISTI mi.

AMNO · CHMST! » «·

ANNO «·»',««

STATUTA IN CONCILIO PROVINCIALI COLON1ENSI

Per dottttnum Nicolaum *de* Culi cardinalem & legarum de latere per Alcmaoiam» comprobante archiepiftopo Colooienfi Theoderico.

Receptio & comprobatio ftatutorun» provincia-hum Nicolai Cuiani cardinalis.

T^rodmro» *Dti grttit ft»#* *ml^!i trtbitfifttpM, fttvi Ruenti Mtfrrii ffr Ittlitm ^rcbictmtlUritl, k'vtfifktlil V .Aagtrût* «fax, *4p»/l»lit4 ftiii* /qariu, CTr. ftrverrad» *i» CbriÛ» fttri* itmi»»* Jmmi *tfjtoft Lttiittfi , ftl»tim i» tltotif.*

QUia reverendiflimus in Chtifto pater ac domiant D. Nicolaus tituli S. Petri ad vincula facrofanA* Romanae eccleli· preabyter cardinalis, ac per Alemaniam apoftolicr ledis le-1'atus, in provinciali concilio Colonienfi, per nam paternitatem tcverendiiTunam ac nos indi-fto ac convocato, pro reformatione ecdefiaftici flatus, nonnullas ordinationes & ftatuta condiderit, ftatuerit, *8t* ordinaverit, quarum At quorum omnium tenores de verbo ad veibum fequuntur , & font tales:

Nicolaus miferatione divina tituli S. Petri ad vincula, facrofandae Romane ecclefi* presbyter cardinalis, per Alemaniam A' nonnulla alia regna ac provincias apoliolira fcdis legatus, ad perpetuam rei memoriam.

Adipiranre divinae pietatis influiu, 8c vigore apoftolici (piritus, qui (tcfte Hieronymo) Petri cathedram non dclcrit, fe nunc ad pafcendum dominicum gregem diligentes convertente, aâum eft, quod (anâiffimns dominus noftcr. dominus Nicolaus papa V. oealos ad hanc magnam provinciam Colonienfem attollens , nos, licet omnium (acri collegii cardinalium minimum, tranimiierit, ut videamus, qualiter vox Latres Ir filii fai difedi, in via domini proficiatis l Hinc Deo gratias agamus, qui nos ad divina myfteria folicitanda collegit, ut mutuis . coniiliis cunâa in melius dirigantur. £t quoniam nunc adeftit, vos re»erendiffime domine Theodorice archiepifcope Colonienfis, cum venerabili capitulo, ac veftroram comprovincialium vices agentibus, vcnerabilibaique abbatibus, prxpofitis, decanis, canonicis, aliiique religions & devotis , doAiique (acerdotibus *8c* roagillris numero copiolo : tempus adefle etc-düaus, ut nunc deliberationum communium per piares dies digefte faâarum , *ft*uâuoia diffinitio lubfequatur : Que ut clarior fiat, praemittendum arbitramur, nos non velle , per ea que ftatuemus, apoftolicis aut legatorum ejus, aut Doftris antea faâis ordinationibus in aliquo detrahere, neque etiam comprovincialium aut (ynodalium diaceftum ftatutis , laudabilibufque confuetudimbus quibufeumque (que per noftra ftacim promulganda decreta non corriguntur aut limitantur) derogare, nec etiamauâoricatiapoftolice (edis, aut ejus legati, nec metropolitani aut fuorumcoepiicoporum comprovincialium, nec juribus, libertatibus, privilegiis ac exemptionibus prejudicium fieri quovis modo : fed potius jus unufcirjuslibet, quale habere dignofeitur , (alvum elle volumus. Ad aliquafem autem ecclefiallki ftatus reformationem , quoufque Deus majori oblervantt* commodius tempos concertent , nos Nicolaus cardinalis legatus, 8rc. Supradiâus, huic facro provinciali concilio atiâoritate (anâifltmi domini noilti Nicolai pape V. prefidentes, de expretfo reverendiffrmi in Chrifto patris ac domini noftri, domini Theodorici archiepifcopi prrfcripti, nobis concedentis , ac fui venerabili capituli , ornatumque comprovincialium confenfu , univerhtqae lymodo concorditer approbante, (latuimus, Cc ordinamus «t fequitur.

In primis , quod de cetero de triennio in triennium fervetur concilium provinciale m (an-&a civitate Colonienfi , ftatim poil oâavas dominie* refuriedionis, in forma , Ar fab prxnis juris communis, cum litaniis, Sr folemnitatibus nunc adhibitis, feu alias congruentibus, videlicet quod dicator tniffa, legantur litani*, 8r fiat lermo exhortationis.

Item qood fingnlis annis in dicecefibus fuffraganeotum comprovincialium, ferventur concilia epifeopalia feu fynodalia per ipfos fufFragancos , feu illos ad quos de antiqua confoetudine fpeâat, in quibus corrigenda corrigantur juxta canonum & flaturorum continentiam.

Iniupcr laudamus 8r legi mandamus in fynodis dicecefanorum libellum S. Thomr de Aquino , de articulis fidei & facramentis ecdena: quodque przcipiatur curatis, ut pattern qu* eft de facramentis, habeant Sr ftudeant diligenter.

hem volumus 8r mandamus , quod ftatuta provincialia bone memori* Engilberti feu Henrici archiepilcoporum Colonienlium, cum additionibus aliorum fubfeqnentium , tam Romanorum, quam Comprovincialium ponrificutrf, circa tuitionem ecdeftaftic* libertatis, & non alias, innoventur·, publicentur crebrius *Bc* diftriâe (erventur.

hem quod Jade» intra decem tneniei; *8e* ab co tempore inantea per totam provinciam Colonienfem deferant fignum , videlicet circulum de filis croceis, in vefte extrinfeca ante peâoralia : 8t hoc , quoad tnafculos : quodque femine deferant duas rigas blavii coloris in peplis earumdem ad inflat Judeorum in urbe Romana. Et quod nihilominus fervetur decretalis, Poll mifctaoilem, extra de uforis. Ad que omnino compellantur, tam per ecclefiafticam , quam feculatem poteftatem.

Item circa ingreftam ad beneficia & ordines, ac permutationem beneficiorum, atque refidentias curatorum, (latuimus jura fir ftatuta provincialia *8c* epifeopalia obiervari, ac in proxima vifitatione, quam fieri mandamus, corrigenda, abfque diflimulatione corrigi & emendari.

Infuper ad reformationem motis ecclefiaftici ftatus, ordinamus 8e ftatuimus, quod presbyteri, diaconi, labdiaconi , & alii in minoribus or-

amno CHCstj ordinibus ccnfticati de cciero tonluram déférant clericalem, atque etines longer, * uœ:n tic toniot, quod auribus patentibus incedant : Ita quod llatyx &gtadus cujuslibct eorundem, dikecoi commode poflint, Ac valeant‹ Et quod vdlcs deferant competenter longas, decentes & honeftas, io lateribus daufas, juxta morem Ac cooluetudinam dketetium fe· locorum.

Item ut finguli dicecclani provideant io. fuis diœccfibus, ac de cetero dominicis Ar feftivir diebus ad honorem Dei iadidis, mercatas rerutn vendibilium, que ad ulum quotidiani vidui neceflanr non caiftant, quomodcflibct fiat, nili in calibui pertniffis a jure, Acprafertim pati detcrinmauunca h. Thoma de Aquino lupradiCti.

Itçm abuiutn qunftuariorum , qui quotidie cxcieicit, icpiimcndo, mandamus, *Se* prreipimus, ne de cetero admittantur, niti iusta formam juris communis, Ar tenorem (laturorum ljrnodalium. diacefium predidarum.

Item prohibemea, ne de cetero audoricate quacumque erigantur, admittantur, vel confirmentur aliquae nov· Congregationes virorum aut mulierum, etiam in communi vita vivere adipirar.tium, nili aliquam regulam per iedem apoftolicatn approbatam, ciprefit profiteantur, lcu acceptent. Mandamus preterea talibus congregation.bos jam fjrfan efflentibus, nifi licquahficatis, omnem favorem (ubtrahi, nec eaidem aliquo privilegio vel induito de cetero cummuniri debere, officrentes nihilominus congregationibus qualificatis iupra tadis favoicm *St* auxilium.

Item (latuimus ne de cetero quacumque audotitate admittantur alique nov« fraternitates, €1 quibus verifimiliter detrahi poflit religioni *Se* juribus eccleftarum : quodque nulle indulgentias talibus concedantur.

Item ftatuimus, quod quicutnqae clericusbcneficiatus, vel in (acria ordinibus conditurus, qui poft hujuimodi conftku:ionis notitiam , (quam habere prcfiimatur poll duos tnenfes a tempore publicationis, que inferius fieri mandatur) fuerit publicus concubinarius, in crimine hujuimodi perfeverando , a perceptione fruftuum beneficiorum fuorum, trium mentium (patio fit ipfo fado (ufpenios. Quos (uperior, ad quem id alias immediate (petiit, ad fabricam, vel aliam evidentem ecclefiarum utilitatem , ex qatbushi fructus percipiuntur, convertat. Quodque fi (uperior, ad quem id (pedat, viderit concubinarium illum metu predide fufpenfionia froduuut non retrahi, tunc antequam ad ulteriores juris pernas , eidem infligendas, procedatur , cumdein tamen publicum concubinalium canonice moneat, Ac aviict, quod nifi intraterminate tunc libi prefigendum celle:, ad didaa panas fe procefflirum. Et nihilominus hi publici concubinam poft hujuimodi fuipenfionem ac monitionem *Se* procellum , uiquequo cum ipfis per (uos iuperiores poft iplarum concubinarum dimiOiemem manifeftamqne vita emendationem fuerit diipcnlatum ad iuiceptionetn novi tituli, quorumcumque beneficiorum aut officiorum , honoris (eu dignitatis cecletiafticorum lint inhabiles. Quod fi poll dilpenlationem recidivo vomitu ad hujuimodi concubinatum redierint, fine (pe alicujus diipeniationis , ad predida prorfus inhabiles exiftant : Qiod, fi hi, ad quos talium cerredio pertinet, ipios (ut prediaum eft) punire negleserint, eorum fiipcriatcs tara in ipios de negiedu, quam in illos pro concut>in«tu , modis omnibus digna punitione anitnadverU.tr. Publia autem intelligendi funt non (olum hi, quotum concubinatus per fententiam, aut conteflâooem in jurefadatn , feu per rei evidentiam que nulla potiet tergiveriatioue calari, notorhia eft : (ed qui mulierem de incontinentia fiiipcdam &: infamatam tenet, ac per lnpcrrarem (num admonitus, ipfam cum eftcdu non dimittit. Clerici vero in (acris non bénéficiât!, ubi bénéficia» eadeientin (ufpenfionem fmdnum cadant ((militer io (ufpcnfionem ab ingreflo ccelefin- ; Ac contra eos procedatur ad graviores pcenas, etiam muldas.

Item /latuimus, quod nullus officialis judex in aliquo loco interdidum ccclefiafticum ponat (impliciter vel ad tempus pro pecuniario debito , juxt^conftitutioncm Boqifecii pap» VIII. que incipit, Provide, Arc. Nifi pio debito ccclefix , vel beneficio ecdefiaftico, fimibter nifi ,in refcripto aooftolico aliud exprefle contineatur . In quo uqui lem interdido ecdefiaftico, &: celtii a divinis, volumus jus commune atque flatura tam provincialia quam fynodalia (ervari. Nolumus tamen per hoc (edudere, quin fi judices faculares aut domini temporales in fubfidiutn fuerint requifiti, ad compellendam excommunicator redire ad gremium (and· mattis eccleliae, Sr propter eoium inobedientiam fuerint excommunicat·, *Se* in ea excommunicationis (calentia per annum rebcllitcr inlorduerint, quod tum ad«erlua ipios judices fen dominos tales procedi poflit ad interdictum ccclefiafticum Ac cellationem a divinis.

Item pro teformationc monafteriorum Ar religio (arum perionarum, ftatuimus atque diftriCiiui pracipimus, quod defuper ordinatii dilifjenter invigilent, ipioique religiofos utriuiqoe exus, justa tenorem juris communis & (laturorum fynodalium Tuorum, ad obfervantiam vite regularis cooftringant.

Item attendentes apoftolicam fedem fratribus mendicantibus privilegia io aedificationem ecclufie conceffitic, Ac ob hoc in Clement. Dudum, Are. fratres proientandos epifeopo, Ac per eum ad audientiam confeffionis admittendos j vult clic idoneos *Se* probate vite : Ar quia epiicopi, ad quos voto lolemni (pedat coram gregis eorum habere, admonitos efle convenit, ne admittant alios , quam ut Clementina illa habet, qualifiâtes ; ira quod cis conflet per fadi evidentiam aut teftimouio bonorum hominum, eos dignos efle, quibus tibi creditas animas ab(olvendi claves committant : Hinc ad finem, ut fratres ipfi religionis (ue obiervantiam citius adaugeant ico acceptent, intentionis noftre extitit, quod quifque epiicopus fuffiaganeus fratribus ordinis mendicantium cum omni caritate regularem obfervantiam periuadeat , offerendo ad hoc omnem gratiam At benevolentiam, cum comminatione, quod nili'iatra competens tempus, eis per quemlibet epifeopumprrfigendum, per faâi evidentiam regularem vitam fecundum profeffiunem ipiorum Tcrvare inceperint , Ae continuaverint , quod tunc poft lapfiim terminum eos talcs inidoneos, minus probat· vitx, ad audientiam confeffionum , praedicationes Ar petitiones, ac altos ados legitimos non admittat. Epiicopi euam^non patiantur fratres interminis longiores moras trahere, fed operam dent, ut petitione perada , ad (uos conventus redeant, nifi eos in audiendis confeflionibus *Se* praedicatione vcibi Dei, diutius morari in aliquo loco dcbe;c judicaverit.

Item

ANWO CHAim sesa.

IHat ^attrimos ft ordinamos, quod vifitation*s fiant, prout dc jure preripitur : ft fi ordinarii in vibrationibus faarum «kenefiam vel alias rcperiaat coocurfum populi ad aliquas imagines cognoveriatqac informatione fummaria recepta populem amplius ad difpofitfooem figure talis imaginis, quam folva bde expediat, inclinari, q<sod tuae imaginem tollasst, ft alias Omnioo provideant, ac idololatriam comminant. Similiter fi boftfo transformetur incruentam carnem fou in faagdsmm apparentem, occultetur penitus ft osnssioo iaeca traditionem jutis» oee populo quomodolibet publicetur fqa oftendatur, ne (educatur ft qurftuarius aecarfas populo prohibeatur.

Item ad majorem honorem fon&iiuini facratnenti ftatuimus, quod deinceps ipfum fonfiiffimum facramentpm , nullatenus vifibiliter ia quibufeumque (ftonftrantiis ponatur aut deferarar, nifi fa^^an&iffimo festo corporis Chrifti cum fuis odivis fomel in aono, in qualibet civitate aut oppido, feu parochia, tel *et* fingo, lari induito ordinarii, aut alias pro pace aut alia neceffitate imminente , ex indifpofitione reap. pregravante: ft tunc cum fumma reverentia atque devotione *I* ia premiffis tamen laudabilibus confaetudinibus hujus metropolitic* ft eathedralium eccleflarum fntfngancorum ejofdem femper falvis.

Item cum natura quotidie novas deproperat edere formas, ft omnia lubjecent mutationi, refervamus provinciali fynodo proxima ft fequenti, liberat* ft abfolutam poteftatem fuperius ftatuta, ordinata , ft per nos precepts, etnend/hdi , corrigendi,-reformandi, & commutandi, prout juxta malitiam atque qualitatem temporis ft fubdttoram , ptovinci* Colonieuii videbitur expedire .

Ceterum expreffe permittimus metropolitano ft ordinariis provincia ft diacefium pnediâarum, ac unicuique ordinario, beneficium abfolutionis a panis ftcenfuris quibufeumque, tam in pretniflis hujus fond* fynodi , quam aliis provincialibus ft fynodalibus ftatotis contentis ft comprehenfis, exceptis apoftolic* fedi de jute refervatis.

Item volumus & mandamns, quod per ordinarios locorum intra menfem omnia fupra feripta, per dicrcefes Angulorum publicentur. Sratuimufque infuper & declaramus , qnod omnia prvdiâa capitula cum fuis panis, ligent a tempore publicationis comprovincialium, intra duos inenfes immediate fequentes, atque per eos, ad quos fpedat, poft publicationem in delinquentes execution! demandari.

Item in robur omnium decernimus fuper his opportunas literal , quas tam noftro , quam reverendiUimi domini archiepifcopi, figillo volumus communiri.

Aliarum vero Jirerarum , de quibus fupra fit mentio , tenores, de verbo ad verbum icquuntur, ft funt tales, videlicet .

Γ7 *ferftnx txm txmftit* , *qiit** *ne» txtntftn* , *rtfulnrrm jnxtt »r-Jixit* fwm *froftijx fiutf*, -urvaisc : *fint inieriti* , CT *itliiikiiti, fFt.*

Nicolaus miieratione divina tituli fanfii Petri ad vincula, facrofand* Roman* ecelcfi* presbyter cardinalis per Alemaniam , nonnulla alia regna , ft provincias apoftolicas, fedis legatas , rcverendifftmo ac reverendis tn

A Chrifto patrjbos domfols , Tbcoderico archiopifcopo Colonienfi ·, ac wiiverGs cpifcopb per proviacisa Coloaicafem ronftiratis, folutem in domino fempiternam. Qyoaiam foa&iffimus dominos nofter , dqminus Nicolaus divina providentia rapa V. curam habena na vnhcrfalts te> défia fibi coaasUTa , ia fais membris per orbem diffufis folabriter gubernetur, nos ad hanc Colonienicm , queuMamodua ft ad nona·liat alia· Alcaanica nationis provincias , pro commonǃ animaram folate proenraada , tranlmifit, plurimas ad id opportunas nobis tribuens facullates·· Nos confiderantcs ad honorem Dei, animarum ipfaram folutem , ac populi Chriftiani gratam confolationem tendere * u omni Badio ,

B *ft diligentia* procurabimus , quod perfon* religiose quamcumqoe rtgulam per ledem apoftolicam approbatam tacite vel cxpreffe profeff*, fccnnuvm regulam hujufmodi religionis fuas vivant, ft Deo altiffimo reddant vota fua : confiderantes etiam , quomodo ob hanc can(am eifdem religiofis perfonis, ut in obicrvantia regulari omnipotenti Deo eo liberiua , ft quietius fervire poflint , & debeant , ab apoftolica fode plurima privilegia , ft induira miuta concéda , plurcfque. parochiales ecclefic cum earum frufiibus , redditibus , ft proventibus illis unit· ft incorporat* exiftunt : quarum quidem rcligiofaram perfonarum ποαηαll* , tantis ingrat* beneficiis, folutem foam miferabiliterné-

C gligentes , difiarum religionum fuarum regulas , ft ftatuta obfervare non curant : quinimo temerarie contradicunt , in grave animarum fuirum periculum , & fcandalum religionum . Quapropter nifi mores illi pravos , ft difíolutam vitam abjecerint , ac ad cor redierint, orer· priorrm patrum, in quorum locum foccefTerant , devote adimplendo , privilegia ac induira atque ecclefiis prwdifias juftc merentur amittere , quorum fi in pertinacia , ieu incorrigibiles peiie/erare prsfumpferint , nequaquam poterunt e(Te digni. Hinc eft quod nos automate apoftolica, qua in hac parte fungimur, omnibus , ft lingulis perfonis roligiofis monafteriorum quorumcumque tam vi-

D rorum quam mulierum , per civitatem , dicrccfim , ft provinciam Colonienfem ubilibet conftitutis , eremptis, ft non exemptis, fub pcena amiffionis , ft revocationis omnium , ft (mgulorutn privilegiorum , indultorum & unionum prcdiâorum , eis ft eorum monafteriis quacumque etiam apoftolica auâoritate conceflorum ft· fafiorum , diftrifie pracipiendo mandamus , quatenus intra unum annum a die dat* prefentium computandum , regularem vitam juxta regulas & ftatota ordinis , quem (ut premittitur) profofl* iunt , effefiualiter obfervare incipiant , ft fie incoeptam , fideliter continuare ftudeant , ut tenentur. Eadem aufioritate ordinamus , decernimus , ft declaramus, omnes ft

E fingulas perionas religiofas prrdifias , per civitatem , dictcefim , ft provincial* Colonienfem ubilibet confticutas , qu* intra difium annum regularis vit* obfervantiam animo continuandi effefiualiter non incccperint , poft lap/um ejuidetn anni, in antea , ad quamcumque dignitatem fore inhabiles , ac ineligibiles .ł quodque poft lapfum duorum annorum, a data prvientium numerandum , nulla talium perici- narum rehgioiarum , nifi prius foltem per anfium integrum immediate prccedentem , regularem tenuerit obfervantiam, ad quanreumeftredignitatem eligibilis exiftat . Mandantes infuper

AMMO CHANT!

G a vobis

'anno CHRISTI «45«

vobis reverendifimo, ac reverendi* patribasdo- mini* archiepifcopo , 8c epifeopi* prxfatis , ac omnibus alii* 8c fingulisad quod or jure, eonfuetudine vel privilegio clcâioaum , 8c perfoaarum ac monafteriorum prafatorom confirmatio pertinet , ne contra ordinationem , decretum , ac declarationem noftra* hujwfmodi veniendo , ullam cleâionem de periona (ut prefertur) inhabili pro tempore fafiam , quovis modo confirmetis , feu confirmare attentetis , live prxfumati*.

Quod fi (ecus fecetitis aut fecerint , confirmatione* cafdem fimili auâoritatc apoftolica ex nunc, prout ea tunc, 8c es tunc, prout ex nunc decernimus irritas 8c inanes, nulliufque exiftere roboris vd momenti. Et fi forfan intra ipfum primum annum a data prxfemium computandum, cafu* vacationis alicujus dignitatis occurrent ad quam pertona eligeretur, quxin oblerv*ntia regulari fisi ordtois antea non fteti/fet per annum , aut vitam icgularem hujufmodi nondum mccipifiec fervare , circa illam confirmator agere puteiit , prout de juris communis dilpofiuone fuerit faciendum.

Ut igitur hare fanâa noltra ordinatio, 8c caritativa admonitio , ad omnium , quorum intereft , interent , vel in futurum interdie potent , publicam deducatur notitiam , vobis reverendiflimo patri domino archiepifeopo , ac etiam epifcopis prxfatis, firmiter prxcipimusfc mandamus , quatenus has noftras literas, fc in cis contenta , per veftra* provinciam & dicecefet, fc ubicumque opus effe judicaveritis, intra uniss mentis (patium a tempore receptionis prx-. lentium , infinuare ac publicare curetis, & ea, quantum ad vos fpeftat , obfervetis , ac altis omnibus , quotum inteieft , faciatis inviolabiliter oblervan . Datum Colonis (ub noftro figillo, dic tettla menfis Mattii , anno a nativitate domini millefimo quadringentefimo quinuuagelimo fecundo , pontificatus (andiiiitni in Chtifto patrii, & domini noftri D. Nicolai divina providentia papx V. anno f.

afJltlitA fradfittr , WC /Vr *prtvit~* ri*« *Cttluicitfcm dt»murn dithti* , ad *(ollt&trvm* arrrar *Bommatim frt* , *CT anttflitt ltd*.

Nicolaus miferatione divina tituli S. Petri ad vincula cccklix Ucrofanftc Romane, presbyter cardinalis , per Alemaniatn , fc nonnulla alia regna, ac'provincias, apoftolica ledi, legatus , univeriis fc lingulis , ad quorum notitiam prvfentes noftrx liters perrenetint , falutem in domino lempiternam. Quoniam dignum cfle dignofeitur, ut qui in fandorum patrum veftigiis , quoad fidem, ambulamus , eorumdem etiam , quantum ex alto conceditur , (aeras obfervantias imitemur . Apoftolut autem Paulus , (ciens iubditorum falutem in Deo accepto pr» fuie plurimum confervari, pracepitpro redoribus, fc (ublimibus indefinenter preces effundi ; fic etiam legimus in apoftolorum aâibut, ecclefiam fine mrermiftione pro beatiftimo apoftolorum principe Petro otaffe : unde extat conftnutum , Romani pontificis nomen inter (aera debere recitari : Hoc enim fanAi patres pniverfalis ecclefi» unitati perutile arbitrati funt : verum finit Romanus pontifex univerf» ecelefix catholics curam habet, ita in (olicitudims pattern finguli epilcopi vocni nofcuntur : quare etiam convenit , in lingulcrum dicccefibus . oro pontificibus lingulis orationes effundi; hoc quidea pro onitati* ecelefix uoiverfali*, fc dicecefia cujufcumquc confervatiooc judicamus eonvenire r idcirco iacro ColonienG provinciali concilio , cui ailâoritate fanâi£mi domini noftri, domini Nicolai divina providentia papx V.pcxfidemus , concorditer approbante , ordinamus quod ex nunc inantea Ucerdos quilibet did» provincia , fingulis diebus dominicis, dum celebrdverit › ad finem colleâarum, tam ia principio , quam in ultimo miflx adjicere debeat orationem , qux (equitur; Et famulo* tuos N. papam , & N. atitiftitem noftrum , una cum univerfa ccciefia catholica, ab omni adverfitate cuftodi. Per dominum noftrum , fcc.

anno CHRISTt Hfa,

Et ut in Colonienfi dinecefi iandtiflimas dominus nofter , dominus Nicolaus papa V. ac Theodericus nunc antiftes , fic fc ipforum fuccflore* ia prxfcripta oratione nominandi funt. Ut autem omnis facerdo* ordinationem hujufmodi obfervans , fpiritualis thefauri (e gaudeat munere rcfeâum · cuilibet facerdoci pro qualibet dic dominica qua didam orationem collcdi* ipfis adjunxerit , ut praefertur , quinquaginta dies de injunâis fibi panitentiis, auctoritate legationis noftrx , qua fungimur, mifericorditer in domino relaxamus. Volumus etiam fc percipimus , ordinationem, fc conccffioDcm nofttas hujufmodi per totam Colonienfem dtceccfim , tam regularibus , quam (rcularibus , exemptis, fc non exempti* presbyteris, per officialem dinecefi* ejufdem diligenter publicari . Datum Colonie fub noftro figillo , die tertia mentis Martii, anno a nativitate domini millefimo quadringentefimo quinquagefimofecundo , pontificatus Unâifîmi in Chrifto patris, fc du. mini noftri Nicolai divina providentia pap< V. anno 5.

CtrraJi , *Sifridi 4K Idfpifctftrunt it rti»léri thftrvtutu* , *tuQeriwe* <*tftfiohcé c»n~ firtfiancer* , *Jttltrtnttr* , *ad extmftvi fttg- trdiaum t>ctti>dttru»r*.

Nicolaus miferatione divina tituli fandi Petri ad vincula , facrofanâr Romans ccclefi· presbyter cardinalis, per Alemaniatn, fc nonnulla alia regoa , fc provincias apoftolic* fcdis legatus . Quoniam religiones multum a viis prodecefibru m hoc tempore adeo declinaverunt , quod in plerifquc monaftcriu , non iolum monaftica vita , fed fc regularum (cientia periifle dignolcitur : qur cum in ftatutis provincialibus Conradi, & fynodalibus Sifridi iummarie annotentur , fc procipiantur fub excommunicationis lat» lententi· poena obfctvari , religtofas perfonas reformari debere per ordinarios fecvndum juris , & ftatutorum (ynodalium formas : Hinc ut in rcligioforum notitiam ordinatio conciliorum prafatorum archiprariulum deducatur, ftatuta illa de religio/is, apoftolica auâoritare innovamus : quorum tenor ex fynodalibus decretis Sifridi cap. vis. fequitur fc eft talis .

Statuimus ut nullus monachus aut roonialis chuftrum fuum exeat , per civitates , villas , vel oppida difeurrendo , aut in villa monafterio adjacente comedendo , nifi ex caufa rationabili & urgente : fc id tunc fiat cum lui prslati vel praelate licentia . Quam licentiam volumus ut pralatus, vel praelata non dent, nifi caufa examinata , quod fit evidens, fc non poffit fine lcsndaio denegari ,

lum

ANNO CHRISTI >♦>*·

Item in oratorio < refectorio , A dormitorio {·cr taonachos continuum temper fijentium oberretur. lo clauftro veto illis hori* (errent fi. lentium, quibua obfervantia prreipit regularis. In refedtorio autem omnes comedant , & non carries nifi in infirmam . Una lit omnibus coquina *k* communis cibus , nili de licentia abbati» vel prioris, *k* ex eau(a . Speciales cameras & coœcftîones ibidem diftriétius inhibuimus. Oasnes incommuni dormitorio dormiant, nili debiles fuerint vel infirmi . Divinum officium , fecundum regulam beati Benediéli vel Auguftini , *k* inftitutiones fandorum patrum celebrent . Item fub pana excommunicationis late fententi® prarcipimus , ut omnes rcligioti *k* praecipue fandimootales, habitum , peplum , *k* velum fecundum regulam ferant ubicmn^pc fuerint conftirnti . Capua*, manicas , tunicas , phalas, indumenta· tabbardos, calceos vel caligas non ferant , nifi beati Bencdiâi, *k* beati Auguftiui regulz congruentes . Quod propter abuium qui his temporibus in talibus inolevit , fub poena excommunicationis Jat* tententt® precipitous ab omnibus tam monachis , quam monialibus firmiter obfervari , Propria non habeant , nec pecuniam , nifi cui hoc committitur ratione officii, vel adminift rationi* fibi commiff* per abbatem.

Item officia , rei adminiftradones habentes , contradas non ineant, locationes quaromeumque rerum mobilium vel immobilium non faciant : mutuum aliquatenus non tecipianta quocumque prater fcirum abbatis *k* conventus. Et fi contra fecerint , fciant contradunt hujufmodi non tenere , *& fe* iententiam excommunicationis in ipfos , in hoc cafu a nobis latan, in his (criptis , inctirriffc . Et hrc eadem extendi volnmux ad przlatos · *k* canonicos regulare.* ac Premonftratenics , 8r alios quoslibet religiofos .

Item abbatibus & prioribus diftri-tc prxeipitntis , nt omnia & lingula quae ad regulam, *k* ordinem pertinent , faciant omnibus *k* lingulis inviolabiliter obfervari , cum appofitione poenr qu» in regula continetur : rebelles vero , *k* ïncorrigibiles ad nos deferentes , ut ipforum per nos rebellio compefcatur .

Item (latuimus , ut fecundum ftatutum concilii generalis domini Innocentii papae III. per

A abbates, prioics , prxpotitos ordinis fandi Be* nedidi noftr® civitatis & dicecrlis , de triennio in triennium commune capitulum obfervetur .. Cujus condlii tenorem volumus ut finguli habeant , ut fciant qualiter hujufmodi capitulum iervare teneantur . Et quia hujuftnodi ftatutum eft negligenter ferratum, liect dominus Conradus predeceflor nofter antedidus hoc mandaverit , nos pernam adjicimus , *k* non (errantes excommunicamus in his (criptis. Uiquc huc verbs ftatuti .

ANNO CHRISTI >4»x.

Nos autem pro clariori tntclledu ejuiderw , volumus excommunicationis poenas iutelligi , in ea* pertona* religioia* ferri , quae aut communem vitam , aut paupertatem , modo quo B (upra praecipitor , aut obedientiam , aut ftaoilitatem in monafterio, nifi licentia interveniat, aut que habitum religionis non deferunt , aut adminiftrando (ua auftoritate contraétus faciunt , cujufcumque etiam religionis fuerint . Et quoniam nonnull® reperiuntur religione* , poft conftitutionem didam exorta & exempt*, *k* qu* , licet fint dc provincia Colonienfi , fe comprehendi non putant , *k* periculotam ceniuram parvipendunt : Hinc nos apoftolica audoritate decernimus , ftatutum illud in jam didi.· per nos cafibns cum fua poena ad omnes , it lingulas religiones tam exemptas, quam non exempta* , etiam Cifterciertfes , ubilibet per provinciam conftituto* extendi : ita tamen , C quod non nifi anno revoluto poena locum fibi vendicet . Precipitous igitur , omnibus religiofis perionis , exemptis *k* non exemptis , per firovinciam conftituti» , ut quanto citius ad reormationem fe adaptent , illam recipiant , Ac continuent. Quod fi intra annum non icrrrint, eo ipio m panam ftatuti prrlibati , & alias juris , *k* regularum fuarum pana* *fe* fciant incidiffc , per hanc tamen annalem pan* iufpenfionem , non credant fecum difpenfstum , quominus ad votorum (uornm obfervantiam fub parra peccati mortali* , temper fint adftridi . Datum Coloni* (ub noftro figillo die odavo tntnfu Martii, anno a nativitate domini millefimo quadringentclimo quinqtiagcfimofectindo, D pontificatus (andiflimi in Chrifto patiis *k* domini noftri, domini Nicolai divina providentia pap* V. anno quinto .

anno CHRISTI

anno CHRISTI >414.

STATUTUM ARCHIEPISCOPI CANTUARIENSIS.

mC la regiflro priadp»ll doimm «rchieptlc. Cinl. (nancilpato Bm»-,B«r)fol 1.!.

' " *Liters fr»* ^*eneralilnti f>rr uxuift*

THornas permiifionc divini Caniuatienfi» archirpifcopus , totiur Angli® primas *k* apoitolic® ledi.* legatus, venerabili confratri noftro Thomae Dei gratia Londonenfi epiicopo E falutem , *k* fraterna dilcftionis continuum incrementum . Cum inter cetera humana prefidia adveriu* fpirituales carnalefque hoftes , aliaque humano geneti imminentia pericula , nihil in humani* orationis inflantia prsftantius aut efficacius exiftat , qu® Cola Deo nos conjungit , *k* cum eodem colloquentes efficit , angelorumque choris affociat , 8c ipfi Deo gratuitum facrificium preftet ; Hanc idcirco in noftri* necelfitatibu* , periculis , calamitatibus , *k* ruinis relevandis tamquam nobis utiliflimam commo-

dtifimamqae in facrificium Deo jugiter offeramus neceffe eft , juxta illud paralipomenon , cum a;erv deieawar , *itet ftlttm rtfidui btiemei, »t mtntet* , maua/fue *te tolUmtit* : Nam hujus felici prrfidio populus Ifracliticu» olim infultantem fibi infeftiifimum Amalech devicit ; Hujus inquam egregio munimine , Judith vidua devotidima , (alutifque populi Dei xelantifttma freta de OHpherne, ac ejus ingenti pompofoque exercitu gloriofe triumphavit. Sicjofaphat rex Jerufalem , congregatam adverius *fe* ingentem hoftium fuorum multitudinem , precibus *k* jejuniis apud alti(fimum per eumdem *k* populum fuum devotiftime perioluti* debellavit ac interemit i ita ut nec unus cx eis fuperftes remanfit . Cetera hujus generis exempla, qu® nos ad hanc orationi» inftantiam in noftru rieceflliratibus , *k* periculis tanquatn

ÂNN*O CHAJSTI S4S+-

turrim quamdam fortiflimam fiducialius accur- rerc 8e confugere invitant, tanquam frculono- ftro noûftima hic pertranfire decrevimus : Ve* tum quia nedum urgence neceflitate , icd 8e fa- voris proiperitatifque fecunda aura reflante , orationum felici prarfidio opus efle dignofei- lur , cum ei qui übi ftate videtur , tum prss- ertim maxima cautela opus eft, ut apud (eprr- videat ne labatur aut cadat , cues nine lecu- rius 8r confidentius ille hoftis antiquus huma- nam imbecillitatem invadat, dum illam nudam & inermem , & de ffi» periculis minime foli- citam confpicit. Hinc eft,, quod cum a diu con- tra 8c adveriua nos Chriftiani nominis profef- fores 8c alumnos, perlecutor die feviflunus fer- ro , & igne crudelifirme defarvicrit , ac ma- gnam heu ! hujus .Chriftiani orbis partem fuo nefandillimo dominio injufte ac tyrannice fub- egerit , ac totam ipfius religionem noftram Cnriftianam in exterminium deducere fuis pro viribus lategerir ·, ille tamen qui contritorum gemitus ac lufpiria non defpicit , qui cum ju- fte iratus fuerit minime recordatur , 8e malis certantibus afflidis confolationcm tribuit , lua fola gratia ex fur miiericordirtim· pietatis im- sncnfitate nobis ejufdetn Chriftianitatis profef- fotibjs alumnis , in his noftris calamitatibus opportune , & gratiofe jam nuper fubvcnrt , Be de magna parte exercitus iplius nefandirtimi Chriftiani nominis perfecutoris lua gratia glo- riofe triumphare fecit.

Et licet infuper hoc inclitum regnum An- F;li« , per nonnulla tempora in fuo capite fci- icet rege noftro Chriftianiffimo , variis corpo- ris fui rgritudiuibus preflo , ipfis infuper no- ftris intrinfecis Bc inteftinis malis , quibus jtm a diu falus rcipublic® non mediocriter pericli- tata fuit , graviter ac pene tncuniolabilitct tnarens elanguerit ; divina' tamen in nos jam nuper relucente refpirantcque gratia, · ac ipfum regem noftrum ab ipGs quibus fie a diu detine- batur infirmitatibus mifericorditcr relevante ma- gnifice relevatum rtcreatutnque , Deo gratias imtncnfas Bc immortales exigit m pt®lenti , Quas ob res divina gratia per eum modum, ut prrmitutur , extenuatas rçfumat , quod Deus avertat, ne vel ille Chriftianilfimus princeps rex nofter in priftinos languores , quod longe pro- cul Ac immenfum abiit a nobis, reincidat, nunc gratiarum aâionibus immcnlia 8c immortalibus, per nos Deo gratiarum omnium largitori ex in- timis perfolvcndis , ouneque dcvoliflirais ora- tionum inftantiis , oe ut praemittitur , quod Deus avertat , in lias calamitates prardiâas re- labamur, aut m illis malis inteftinis periculofe, prout haâcnus , diutius immoicmur , tanquam pratftantiflimis efficacirtimifque preGdiis pertna- ximis nobis opus eft · Quocirca ut illa noftri adverius illos orthodoxae fidei noftr® pei (eruto- res felix jam inchoata expeditio, ac ipliusChri- ftiamftimi principi» domini noftri regis . reique public® hujus incliti regni fui falus de ftatus , de dic tn diem , citius ad perfeAum crcicant , pro(petentur , Bc invalefeant ; ac ilia mala in- trinfeca feliciter ac gratiofe , divina mediante inipiranteque gratia , lupiantur , quafdam lo- lemnes ptocelliones per noftram Cantuarienicm Erovinciam in eccleiiis cathedralibtu , regulari- us, collegiatis, ac aliis par unum annum fie- ri ac concelebrari debere decrevimus . Quocirca Fra emitati veftir , tenore prefeotium , com- mittimus Be mandamus , quatinus omnibus & lingnlia noftris coniratribus dc coepifcopis no-

iffom H.

A ftn® Cantoarienfis ecclefir fuffraganeis , vice & auâoritate noftris , cum omni celeritate qua poteritis , vcftris literis harum feriem conti- nentibus injpngatjs , quod ipforum finguli io ccclefiis fuis cathedralibua, ac aliis eccleiiis con- ventualibus &: collegiatis, tam regularibus quant (ecularibus , necnon parochialibus fuarum civi- tatum Bc dioecefeum , diebus dominicis 8c fefti- vis , fubditos fuor clericos 8e Jaicos efficaciter moneant 8t inducant , (eu moneri faciant & in- duci , quod tam ipfis diebus dominicis Be fefti- vis, quam lingulis quartis ac fextis feriis, om- ni cordis humilitate , folemnes procefliones , pro illorum nefandiiCtuorum orthodoxae fidei noftrar ac profrfforum ejufdem adverfariorum * B potentiis , longe 8e proco! a finibus noftri or- bis Chriftiani arcendis & removendis ; Bc quod vçlit altiffimus , prorfus extinguendis 8e exter- minandis ; necnon pro falubri votivoque ftatu domini noftri regis , liujufquc incliti regni (ut Angli® , plenius, malinius , ac felicius reftau- randh & rcintegrandis , ac de dic in diem ad meliora falubrioraque , favente domino , feli- citer promovendis 8e profpcrandis i proque aliis regi noftro nobis regnoque fuo hujufmodi im- minentibus necertitatibus Bc periculis, cito, ce- leriter , fir indilate relevandis 8c gratiofe evi- tandis , aliifquç quibus periculofe circumda- mur, & vallamur ab exteris malis a nobis pron- ius avertendis, auferendis , & depellendis , fa- C ciant cum omni devotionis sffeau folemniter ac devote celebrari , devotafque letanias cum aliis fuffragiis congruis 8e Deo gratis , dici, 8c decantari , populos fihi infuper fubjeâos effica- citer adhortentur , quatinus die noAuque pro hujufcemodi a nobis totaque Chriftianitate de- pellendis , avertcndifque malis cum eis con- gruum ad id tempus vacaverit , cum omni cor- dis humilitate devotis orationibus jugiter infi- ftant ,

Et vos nihilominus , confrater cariffime * prrmirta in civitate & dicccG veftris , per ve- fttos , humiliter ac devote , diebus & tempori- bus ac locis contlmilibus fieri faciatis. Et ut ad ca quae pnemifla funt piae devotionis opera fre- D quentius atque folicitius offerenda propenfius ex- ciuntur i Nos de Dei omnipotentis itnmcnfa mifericordia , & beatiffime Maria: virgini» ma- ttis fue , ac beatorum Petri & Pauli apoftolo- rum ejus , necnon fandorum Alphegi 8e Tho- rne , martyrum patronorum noitrorum , om- niumque fanAorum factis meritis 8r precibus con- fidentes, univetfis & lingulis fubditis noftris de peccatis fuis vere pernitentibus confertis 8e con- tritis , qui infra prrdiAum annum aliquo dic Mercurii, feu Veneris in ptocellionc hujufmodi de qua ptsfettur folemniter facienda interfue- rint , 8c prrmiflis de caulis Deum precibus de- votis interpellaverint , aut aliquo diAorumdie- rum , vel aliquo die quocumque infra eumdem E annum jejunavarint , mirtam vel feptetn pfal- mos cum letania , aut noAurnutn pfaltçrii Da- vidici , vel pfaltcrium vulgariter nuncupatum bcatr Mari· virginis dixerint, b ad locum ali- qa^m ob reverentiam vel memoriam Dei , vel alienjus fanâorum fuorutn ex caula peregrina- tionis vi(itari folitum adierint , aut aliquid in opus cfecmofynr erogaverint , aut de peccatis fuis ut fe ad premiita facrificia offerenda acce- ptiores Deo reddere valeant debite confefli fue- rint, totiens quotiens aliquod prsmiflbrum ege- rint & exercuerint, quadraginta dies indulgen- tis gratiofe concedimus per prxfcntes ' Et <

ANNO CHfUsTI UJV-

vobis

ANNO CHRIST! isif.

ceterifque confratribus & fuffraganeis no- A AH» » *cftrw Sc fuit fubdku pramnta facientibus, indulgentias a vobis concedi fdiitas depoicitnui elargiri . Date in manerio noftro de Croydon, ip. di· mentis Januarii anno domini & noftr* translationis anno primo.

~Tnno CHRISTI

CALLISTI PAPÆ III.

csinamtti χ**··4β e· uin M*t.

A^Alliftus, Alphonius Borgia antea vocatus,* V«s vir & Caefarei & pontificii juris cunfultiffumjs , Alphonfi regis confilio & iceretis adhibitus . Cum de pace inter Eugenium & Alphonfum regem ageretur , fe maxime id curaη- B te, purpur* dignitatem oblatam reeufavit, nec Sirius accepit , quam rem inchoatam ex animi ententia perfeciftet. Cardinalis tituli fandiorum quatuor Coronatorum creatus eft- Denique anno domini 14$ 5- iescto Idus Aprilis Calliftinomine pontifex renuntiatus , ftatitn Tutcis bellum indicens , quod mu lt antea voverat , viros per univerfam Europam mifit , qui facra predicatione animos omnium ad hoc tam preciarum bellum inflammarent . Itaque fcdecim triremibus fabricatis , & undique coaâis auxiliis, clalfcm duce patriarcha Aquilejenli in maritimas Ati* oras immifit . Magna contentio Rome exorta inter Urfinorum faaionem de comitem Anguiliari* , cui favebant Columnenfes, C pontificis autioritate fedata eft . Beatum Vincentrum Hifpanum , Ernundum Anglum , inter fanâos adicripfit . Palumbaram Sabellis reftituit , quae ab eifdem ad ecdcfiam defecerat . Cum per aliquot dies formidabilis cometes vifus enet , fupplicationes decrevit ad iram Det avertendam , *Se* ut i&u quodam campanc ad meridiem (qui mos adhuc fervatur) fideles ad Deum converti fuos ardentibus precibus juvarent, qui cum Tureis dimicabant. Senenfcs armis Piccinini peneoppreflbs fublevavit. Novem cardinales , quorum duos uepotes , *Be* /tineam Piccolomineum , quem deinde fuccefforcm ha- D buit , elegit. Mortuo dehinc Alphonfo , quia nullus legitimus heres fupererat , regnum Neapolitanum ecclefi* repetiit ; *Be* quidem Ferdinando repugnanti magnas attuliflet difficultates,, nifi mors intereefuffet. Obiit oâuagenario major , dr fepultus eft in facrario ba fi i ic* fanâi Petri , anno domini 1457. oilavo Idus Auguftt , cum fediflet annos duos , men les quatuor . Jta Pius }|. in epiftola ad Parifienfem academism . Onuphrius vero feribit illum an. 1458. deceflifle , atque adeo tribus annis fedem apoftolicam tenuifle . Hic arâifiîmam focietatem iniit cum Pcrfarum , Armeqorum , Tartarorum regibus , a quibus & legationes accepit, *te* eos viciffim in Tureas concitavit . In paupe- E res liberalifiimum , vidu continentifiimum fiiiife tradunt. Facilem cuivis ad fe aditum prebebar : eaque integritate , ut neque cardinalis , neque epifeopus beneficium ullum in commendationem unquam acceperit, Valentina tantum ecclefia contentus . Ædem fanft* Prifcw , Urbis mcervia refarcivit , nec variis occupationibus circumventus divinarum *8e* humanarum rerum ftudia intermifit . Officium celebritatis transfigurationis compofuit, *Se* ea ratione qua corporis domini dies celebratur, agi voluit. Alphonfum inimiciorem habuit , quod is epifeopatus pro iis petebat, in quibus aliquid ad hujus muneris dignitatem defidetabatur . Non potiunt orarterne earn vocem quam quotidie ufurpabat : Nulli dubium eft, quin apoftolica ledesfit omnium ecclefiarum parens , a cujus nos regulis deflerftere indecorum eft . H*c ex Maflooo.

anno ^CHRISTI if I λpH· 1,,.

·· CALLISTI PÀPÆ1H. EPISTOLA I.
Carolo VII. Galli* regi.

efifeifui fervtu fervwm Uti, eerijjiim M *Cbrifii filit Ctrfo t* Fmneorw* rrji *tllufiri, filttttm & efofttlittm hmdiil*iovrm.

IMmenfa fummi Dei bonitas , *Se* ineffabilis providentia, volens mundum primi parentis^" -*"·«* prevarications damnatum perluam infinitam caritatem ab «terna morte redimere, filium unifjenituni noftre mortalitatis carnem fufeipere vo- ·»«Λιοη· , uit, ut per ejus facratiffimam palEonem depul- *c mentem ia priorum caligine deliôorutn , nos ad regna 4t p‹n<a4i» crleftia evocaret, qui cum effet in terris predi- T"rt,' c«* cans regnum, apoftolos fibi elegit, ut fuorum imitatores operum ecdefiam fan&atn fuarn poft vn f,.o- ad ccelos gloriofiflimam afcenfionem regerent, «··" · 10* *Be* acceptam ab eo gratiam inter homines dtf- ‘J^.*** fundentes illam multiplicato frullu redderent ampliorem ; inter ipfos autem , Petrum apoftolorum principem , *Se* caput ecclefi* conftituit, data fibi *8e* fuis fucccfforibus folvendi, *te* ligandi plenaria poteftate. Ncceffe enim fuit cum uniefiique huic vite finis conftitutus , ut Petri au&oritaa , dignitas , *Se* poteftas traduceretur ad ejus in Romana ecclefia fucceffores, ut effet ulquc ad Caeculi confummationetn, qui Chriftum reprefentans, caput effet ecclefre fur, *te* folvendi, & ligandi poteftatem vicariam obtineret. Cum igitur per hanc ab ipfo Petro continuatam Romanorum pontificum ruccetiionem felicis recordationis Nicolaus papa V. predccef for nofter, qui fummus Romana ecclefir potvtifex, *81* verus Chrifti Jcfu vicarius in fede Petri baûenus prrfuit in hac alma urbe, fuum diem claudens cxtretnaài , animam Deo reddiderit, ipfius funeris in bafilic· principia apoftolorum exequtarum celebratione folemni de more, *Be* juxta obiervatam confnetudinem fubfecuta Nos una cum venerabilibus fratribus noftris, fandas Roman* ecclefi* cardinalibus, de quorum numero tunc eramus, Rome in palatio apoftolico apud bafilicam beati Petri apoftolorum principis , in quo idem predeceffor dum viveret habitaret, *Be* curfum prefentis vita finierat, convenientes in unum modo *Bt* tempore congruis, conclave ingrefb fumus pro fummi pontificis clcâione, ubi fafta celebratione miff* inhonorem fanili Spiritus , *te* poft diligentem traâatum, prout tanta rei dignitas poftulabat , predifti fratres, ejus qui invocatus fuerat gratia cordibus ipforum infufa, nos cum tituli fanâoruta quatuor Coronatorum presbyterum cardinalem, *te* epif-

ANNQ CKR1ST1 H5J·

& epifcopum Valcrnincnfein, in fummum pontificem degerunt, grave onus, & noftris viribos impar noilrw humeris imponendo. Nos igitur licet humilitatem noftram, & imbecillitatem ad tanti ponderis farcinam fuftinendam co«Aofccremus, tamen confifi, quod is qui elegit nutniies ut fortia confunderet, vota noftra adjuvando proiequetur, nec deierw in ic fpersntes; fuicepimus onus impolitum nobis, ea etiam 4fpe nos hortante, quod tue 8c aliorum Chrifti udclium pro nobis ad al/iftimum portede orationes, & preces auxilium ad regendum fuam ecclefiam apud falvatorem noftrum uberius impetrabunt, & fortiorem reddent ad cantum regimen infirmitatem noftram. Idcirco hortamur tn domino tuam ferenitatem ut indicere velis, ut foletnnes proceffiones cum celebratione milia; fandi spiritus fiant in regnis tuis, dcfimul precibus omnium fidelium altiffimo fupplicetur, ut nobis gratia fua aftillat, & dirigat udus nolitos, ut poffimus condigne regere ecclefiam fandam fuam, λ ea agerr qtir ipcdant ad falutem animarum fidelium, extiipationem hxrefum, 8c pacem populi Chriftiani. Inter cetera autem intendimus circa oppreffionem Tureorum & aliorum infidelium omnes vires; & conatus noftro» adhibere, ut illi immaniflimi hoftes Chriftiani nominis, non folum a civitate Conftantinopolitana, quam nuperrime occuparunt, fed a finibus Europe penitus expellantur; difpofiti quoque fumus omnia agere quantum cum Deo poterimus, qu* (pedent ad honorem *Se* ftatum tuum. Ceterum bullam plumbeam fine impreffionc noftri nominis efle pr··· fentibui appenfam tua fublimitas non miretur, fed potius gratuletur, eo maxime quia ejufdem tuae fublimitatis defiderio occurrentes, ipfas literal ante accepta coronationis noftrr infignia duximus trsnimittendas, infra quod tempus perfetftc bulls ufus cum pontificis impreffione nominis, de confuetudine non habetur.

Datum Rom» apud (anctum Petrum fexto Idus Aprilis, millefimo quadringentefimo quinquagefimoquinto.

' " CALI.1STI PAPÆ III. EPISTOLA II.

Cdlliftve epifeofat fervui fervorum Dei, cdnffineo i» Cbrflo fili» C<trol» Fr4itreri:m rr^i ilttjftri, /a/a tent dfeftdicdnt ienetliftlwt.*

Gntiti «g.i re(‹ rr»iKo- «m Sem χpoAvheam tutu «"Ceodim ffkil.

CTii fatis cognitum haberemus tuam fereniJJ, tatem hanc fedem apoftolicam (edentes 1,1 eA mOre.Chrlftiantflimorum progenitorum tuorum lumtni fide, & iinccritate colere ac renerari, permaxime tamen letati (umus, quodprarc'arim erg* nos, ae ipiam (edera devotionem tuam per oratores tur fublimitatis, tam ample *Si* rellgiofe declaraveris in dando nobis obedientiam, quae Romanis pontificibus in piincipio fua: aflumptionis ad apoftolatus apicem temper publice confuevit prrftsii. Nam cum tua cclltitudo fit fidei noftrae lingulare decus *Se* ornamentum, atque ad eam propagandam plurimum conducor tua aufioritas &: potentia, non eft res Îlaivi momenti apud ceteros principes it nopuos Chriftianos, quod ipiam apoftolicam fedem devotiffime venereris. Quare letamur quidem merito, Ae tuam ferenitatem omni laude, 8c commendatione dignam judicamus, commen- *dantes* plurimum fublimitaccm'tuam, quod ta» les ad nos oratores deftinaverri, qui cum omni gravitate, maturitate *Se* modeftia que fibicoafmiferar, non minus eleganter, quam prudenter cxpofueiunt; nec dicere poflipnus quam libenter illos audiverimus, cutn de rebus tuis apud nos agereut. Nam cum maximo ftudio ,&* amore tuam celfitudinem feniper profectui fuerimus, gratiflimi nobis fuerunt omnia per illos relata, quibus annuimus, quemadmodum ex aliis lite» ris noftris, A' ex relatione diâorum oratorum latius intelligrs. , -

ANNO CHRISTI »4Ji·

Datum Roma· apud fanétum Petrum, anno incarnatioqis dominiez millefimo quadringente^ fimo quinquagefimoquinto, tettio Kalend. Martii, poniihcatus noftri anno primo.

" *· CALLISTI PAPÆ III. EPISTOLA IIL Cardo VII. Regi Francorum. 143*»

CHRISTI tNci.M*·'.

Cdriffintd ln Chrifte filio, fiiltttent CT nfoftohcem keittJ.<llitnem.

GmtM »<n ipla ruMaiwn «aercitettd- · Leedem

Licet jamdiu nec immerito ferenitatem tuam omni afteAione dilexeritnus, tamen recepm nuper humamflimis literis tuis, quibus ipla ferenitas nobis aperte regioque animo, *Se* lioeralitate fignificat ic pro facrofand» catholicas fidei defenfione *Se* » exhortatione paratam efle confentirc, ut decima fuper univerfalt ecclefia, 8c pratfertim in tuo regno levetur? Adeo ex hae tam mirifica, &r catholico rege digna liberalitate animus nofter gaudet, ut fatendum fit jamdiu nihil nobis accidiffc jucundius. Tuse itaque celfitudmi immortale» gratias agimus, quat majorum firorum velbgia Tequirur, in quibus femper firmum columen, *Se* prrfidrum catholic» fidei conftitutum fait. Nunc, cjtrifTtme fili, mine promende funt omnes vires facultatefque t nunc clara voce ipfa Chnftiana fides auxilium vocat, ut iniinanifumorum hoftium foror (reviens in Chrifti fideles reprimatur: quod facile erit, fi prius quam illorum audacia & rabies invalefeant viriliter relíftatur. Deus *Se* beatiffimi apoftolorutn principes nobifeum erunt, *8e* fandi Spiritus aura naviculam Petri ad optatum portum, fuperatis fiudibua, adducet. Nos autem magno animo fumus ·, *Se* que ad obfiftendum inimicis Chrifti neceftaria funt, omni cura *Se* celeritate paramus, hortamurque ac rogamus tuam ferenitatem, ut qu» hbeialiter obtulit, pro rei magnitudine, 8c neceifitate adimpleat, detque ope» ram ut decima hujufmodi exigatur, ut pecunim non defiat operi landiffimo. Et ut efficacius tua celtitudo mentem noftram, *8r* quo in ftatu res omnis appararufque nofter confiftat, intelligere poffit, temittimu· ad eandem diledum filium Ludovicum Lefcafes, quem virum bonum · Deum timentem cognovimus. Ob idque voluntaten* noftram ferenitatt tuse per eundem fignificandatn ordinavimus: quam precamur ut ipfi Ludovico in omnibus quae noftro nomine narraverit, fine aliquo dubio, prout in ahia noftris literis fieri– pfimtis, pleniflimam fidem adhibere velit: orantes Deum pro felici ftatu uiar celfitudinia.

Datum Romw apud S. Petrum fub annulo pifcatoris, die i. Maii, «456. pontificatus noftri anno fecundo.

cji«"

..... · « THOMÆ ARC_HIEPISCOPI CANTUARIENSIS., ▪"

Monitio per ediétum ptiblicum ne matrimonia contrahantur, aut teftamenta condantur, nifi coram duobus aut tribus teftibus.

i» Ktgifit· KituiftU «tckitpik. · C1MUU. (nunotpjto famhM.) M ,. a.

THornas permiffioae divina, Ace. UniverfijAe Λ finguli» rcâoribus, vicarii», Ac curati», ac «orna vices gerentibus per noftram civitatem dicecefien te provinciae Caatuarieaiem conftitatis; necnon univsrfi» & Gngulii pabulum verbi Dei clero te populo ad crucem $. Pauli Landon » miniftraturis te expofituri» falutem, cratiam le benediftionem. Licet fanda mater ecclelia lolutn de tnapifcftis, Ac notoriis judicet, non de occultis, qu· divido judicio funt relinquenda, qui folu» fcrutator cordium Ar cogitationum judex exiftit, ac injuriam Deo faciet, oui todicat de occultis hujufmodi : quia ii Cingula fcilicet notoria te occulta hic forent punienda, divina judicia locum non haberent, quod dicere autfcntire nefas exiftit · Hinc «Λ quod pie ftatait eadem fanda mater ecdefia, quod volentes condere iua teftamsnta five ultimas voluntates, fecum habeant teftw idoneos ; videlicet proprios curatos, ac eorum vices gerentes, ac alios per quos veritas teftamentorum five ultimarum voluntatum hujufmodi probari poflk, G denegetur : Pari confiderationc ftatuit eadem fanda mater ecclefia, quod contrahentes matrimonium vel fidem dantes matrimonio contrahendo, fecum pari modo duos teftes aut plures pnsfeates habeant rr quos matrimonium hujufmodi probari pollit per aliquam partiam contingat id depoft denegari. Ex querela tamen multorum noloricκ ıeque fadi, ac experientia negotiorum ad noftrum pluries pervenit auditum, quod in nonnullis locis te partibus noftr· Cantuarienfis province antedide, Ar prefertim in illa inclyta ci. virate London, novus ufus, verius novus morbus Irreptit, quod teftantes hujufmodi folutn icriptoretn aliquem in confedione teftamentorum fuorum fibi advocanr, nullis celtibus io ea parte vocatis ; qui quidem feriptores copias teftamentorum hujufmodi fecum ad domos fuas privatas deferentes, in mundum redigunt, com(dicant & claudunt, ac ad reftatorm hujufmodi n articulo mortis politos, Gc claufa apportant, ac in prefentia eorundem teftatorum, ac quorumdam aliorum ad id vocatorum, quid in eis contineatur penitus nefeientium, uc puta qui nec fadioni, lcdurc, aut recitationi teftamentorum hujufmodi interfuerunt, eadem figillari faciunt, quod ad probationem teftamentorum huiuitnodi nihil prorfus adminiculatur. Quodque alii nonnulli uique ad extremum vite fu· exitum teftari renmmt. Alii iofupcr refiduum bonorum fuorum dqponere negligunt, ea quo nonnunquim contingit, quod competences contradidore» Ac huiulmodi teftamenta negantes, teftamenta hujufmodi ob defedum, ac inopiam probationum cadantur Ac adnihiiantur ; ficquc teftatores hujufmodi inteftati decedunt, ac ii nullum tefta* mentum condidident, ' refiduumqoe bonorum fuorum hujufmodi perperam & inique in ufus fuos prophanos, executeres Gve bonorum hujufmodi adminiftratoies damnabiliter convertunt. Idem in matrimonio occulte, aut dandeftine contrado pluries contingit, quod etfi ob defedum & inopiam probationem contra negantem, in judicio militantis ecdefia» fubfifterc nequeat apud tamen ecclefiati) triumphantem, que nec fallit necfaTlitur, verum licet occultum matrimonium nihilominus exiftit : qua de re multotiens ac frequenter evenit, quod una pars contrahentium, interdum utraque ad fecunda convolat vota, adulterium committendo, filios (purios Ac adulterinos generando j fic non fui» parentibus in hereditate filii illegitimi foccedunt, deque luccctforia cdhfta nequimme pervertuntur, ac etiam plura ac gravia animarum pericula ob defedutn probationum contra negantes in hac pane necenarium generantur.

Quocirca vobis communiter te divifim committimus Ar mandamur, firmiter injungente», quatinus omnia & fingala in his literis noftris contenta, in ecclefiis veftris parochialibus Ar aliis locis publicis, ac ad crocem S. Pauli London antcduftam publicetis, te nihilominus audori. tate ncftra moneatis quofcumqoe infra noftram Cantuarienfem provinciam conftitutos, & injungatis eifdetn, prout velint te optent hujlfmodi teftamenta fua, necnon contraibis hujufmodi matrimoniales firma, rata, Ac ftabilia permanere, quatinus teftamenta fua hujufmodi in pratténua duorum aut trium teftium idoneorum, ut prxmittitur, in fana'mente aut conficiant, aut perlegi te recitari faciant, Ar nihilominus viti ac mulieres in fenedutc iahem conftituti, in fanitate corporali fanaque memoria ac integra mente fua condant teftamenta, in quibus clare Ac aperte fua faciant deferibi legata ; necnon cui aut quibus cuivc ufui, aut ufibos refidua bonorum fuorum hujnfmodi applicari voluerint. Et quod io fine teftamentorum hujufmodi inferant nomina duorupt aut trium hujufmodi, quorum unus fit facerdos parochialis, aut proprius curatus, fi commode heu poterit, qui hujufmodi teftamentorum fadioni aut recitationi, aut leftioni in pnefentia teftatorum hujufmodi (an* memori· exiftentium, ac leftnram Ar recitationem per alios faftas diligenter advertentium, At imelligentium, aut per fe idem facientium perlonaliicr interfuerint ; non autem folum ut affolct qui in figillatione teftamentorum hujus prefentes fuerint, quod ad rem non pertinet, necquicquam ad oftenfionem veritatis teftamentorutn hujufmodi adminiculatur. Injungatis infuper utriufqoe fexus viris ac muhcribut, ne mutuo fidem dent de matrimonio contrahendo, aut matrimonium quoquo modo contrahant, nifi in przfentia duorum aut trium teftium idoneorum, per quos matrimonium hujufmodi, fi quando, inimico homine procurante, id per aliquem contrahentium denegari contingat, luculenter probari pof&t. Preterea moneatis efficaciter, Ar inducatis in fermonibus vrftris hujulmodi diftos fubditos noftroa ; quod in lingulis caulis, criminibus, te negotiis forum ecclefiafticum (altem concernentibus conii militer duos aut plures teftes idoneos fecum adhibeant, prout voluerint in his viâoriam obtinere, A.' injuftitix complementum contra & ad*er(us hujufmodi negantes ab ecdefia, ecrlcfiafticoque judicio repoirare. Dat* ia manerio noftro de Lamehithe vigefimoquinto die menfis Maii, anno domini millelimo qusdringentefimo quinquigéfimoquinto. At noilrc translationi» anno primo.

<2 CON-

^CONCILIUM SALISBURGENSB

A Sigifrouodo Archiepiicopo am» Cbrifti i^jtf. celebratum.

banctii Gti*. fera K>.*M»J Cal» 4/Ì4 *ttetilii fféftath 484 defüitrttitr › ■·» re trit bit efferrt* T4- *ritf , pejhtlctieeety uttcrregetiwi , iaftr*ntio»tt 4 iiertrfib»t Selhfurfte/h frvriitcie Ce»cilie› tK~ Miret, ;*

Advifamenta, in iacro concilio Provinciali Salzebmgerii poneâa de anno a Nativitate Domini 1456· Dominica *Jtbilere* , que fuit 18. · Aprilis , redo ordine fubfequuntur.

Dattixi tfifittfi Stecninfii.

REverendw in Chrifto pater 8r D. D epifcopus Seccovicnfis facro concilio exponit gravi cum querela ; quomodo quidam' Fratres Ordinis Minorum B. Francifci de obfervantia nuncupati, nuper ad direcefim foam venientes , 3uemdam fundum a laicali poteftate recipienti , quoddam clauftrum fui ordinis ibidem de novo propria temeritate in contemptu fue poteftatis ordinaux , ipfius confcnfii ad id non accedente , ac in graviftimum prejudicial* *tc* iaduram parochialis ecclefi» , fub cujus limitibus didas fundus (itas eft ; aliarum quoque ecclefiatum parochialiutn circumjacentium detri. mentum non modicum , conftruere nituntur , vclut hodie trdificare non ccftant , eftqtic locus ipfe in folirudine pofitus , ubiipfi fratres neque officium prrdicationis , fuper quo idem ordo originaliter inftitutus eft , nec vidas neceflitatem malitia vagationis devitata habere poflunt. Quare petit prrfatus reverendus pater nutnillima cum inftantia per facratn fynodum libi & Clero iu» direccfis provideri opportune , ut difH frstres ita coerceantur , qyod ab opere hujufmodi ftrudurx ceffantes in antea talia attentare non prefumant ; talis quoque reliftenti.i adhibeatur fratribus eifdcm , qua ordo bvati Petri m honore & quiete priftina confervetur .

Fertur namque didor Fratres etiam in aliis locis A· civitatibus provinci» Salzeburgenlis fundos &' loca iplis pro clauftris fui ordinis placentia , non icquifitis "ordinariis locorum eorum* dem , contra Canonica inftituta occupando reccpiiVe · Et fi forte prvfati fiatres quocumque induito Apoftolico fundos recipiendi fic clauftra fui ordinis , ut przmiftum eft , propria audontate ubicumque erigendi fe pnetenderent munitos (velut praefatus epifeopus ex quadam miffiva fnneriorum fratrum paedidorum fibi tranimtlVa ipfos ad infum habere accepit ; quamvis luam paratus eft facrr fynodo ad lefjendum exhibere) A' fi fit , quod tunc ipia aera fynodus apud apoftolicam fedem vel revocationem hujufmodi procuret , aut alio modo provideat , ne ecclefie parochiales provinciae Salzeburgenfis ita enormiter legantur . Timor namque vehemens cft per tolerantiam talium novarum religionum in' longum exftindionem oleri foedans iequi pofle .

Litttrtt fertktram cirat tree"'cMMMMsrfaa ttd tfifnfum Tctee^ntftttt.

Reverendiffimx eater , *tc* domine gratiofiflL me , humillimis fobje&ionibox , ac omni reverentia 8c obedientia pnemiflû . Non fubfeqnentes plcbani Andreas in Levubs, Conradus in Gobolxburg , Servatfus in Hadersdorft , Thomas in Caebnig , Paulus in Schaisnberg , Johannes in Lengenveld , Petrus in Schütarn, Gabriel in Sftretxnig , Thomas in GercsdoriF , *tc* Johannes plcbanus in GoxdoriF t ccterique ecclcGarum provincialium redores , vicegerentes » *tc* altariftn per'diftridumcircumferentialiter cirti K^pms commorantes , veftne R. P. notum facimus, quomodo ifti Capiftranei, filicet Fratres Minores de obfervantia ad noftras ecclcGas vicini in foro Levvbs ligneum conftraxeruat oratorium , de faâo predicant , & ut timetur , confeffionibus fois plebijanos noftros a nobit averfuri : quod noftris ecclefiis , *te* nobis in maximum cedet praejudicium ; quoniam nec de grano , neque de guttula vmi in decimis gaudemus j fed folnm frudibus cottidianis *tc* culturis , de quibus quafi quilibet foo collatori cenfoalis exiftit . Bt unde V. R. P. ac principi jura epifeopalia & fteuras prxfure tenemur . Imo fabrica ecclelix Patavicnfis , & omnes pauperes *te* ftrudurc notabiliter fentient detrimentum . Quare omnes prxdidi R. P. V. capcllani ad vos tanquam gratiofiffimum noftrutn 8cc. revertentes eadem humillime in Domino deprecantes , ut iftis novis inftitationibus maxime pnrjudicialibus noftris ccdefiis , *tc* nobis obftare dignentur gratiofiflime cum effedu , in eo Glutem populo *tc* provifionem nobisdr commodum paterne oftendetis &c. harum omnium noftrorum fecutis fubimpreffis teftimonio litterarum · Datum in Leubs feptima Maii

^Jvifeinctttc exftrtt rtvert4di(Ji>Mi i» Chrita fttrb CD. D. TjbtMi efifnfi La·vohi», ratittfau Cleri filri caxtmiffi.

Reverendiffimc Pater . Prarpofitus S. Andree eccleüz Laventin. Archidiaconus nimis gravatum fe fore credit per foum ordinarium , libi jn latere conftitutum , in cura animarum plebanis ac Vicariis compepfanda , qui libi ex jure Archidiaconatus fui hujufmodi curam animarum dare alcribit.

Item declaretur , qui cafus lint ipfi Archidiacono a jure vel confuetuduv refervati .

Item quid agendum fit de plebe in Lavenmund Laventin. direcef. que *fe* alias io proxima viiitatione Commiflariorum D. Epifcopi Laventin. reddidit contumacem ad juramenta przftanda fuper inquilitionem vitiorum ac aliorum extirpandorum.

Irem ex parte ecclefie parochialis S. Jobannis in Gorgig Salzcburgenf. directf. que cft de

**AMNO ^ V., R- F- *te le* collatione À rarii oOn efleut fepeliendi , cos nunquam (epe- yjjfg
CNBIST1 ^er' Pltr** D. epifeopi Laventin. dûnccf. an diAa ecclclia S. Jobannis in Gorgig fubjaceat diaeceūno *te* qui ejufdem eccfeG* Vicanis habeat dare curam animarum fecognofcerc de caulisn

Item quid agendum At cum plebano in muta prope Marçnberg Laventin. aiceccf. qui contumaciter fe abïetuare pnefumpût ? *tec.*

Item de publicis remittendis quantam quit pro Archidiacono fairere debeat > *8c* qualiter unmitti debeant careris cauGs ? & an ad fttum plcbannm.feu ipGus tocumtenentcm pro injungenda pecunia unt iterate remittendi ?

Item de fefto S. Matthi* Apoftoli quando in anno bifextili fit celebrandum?.

Item laicalis poteftas ufurpare conatur jutifdidionem fpiritualem , omnino fuppeditaodam , contra jut commune , pnefertun de decimis , que debeatur de jure communi *te* divino cccleG· , fe intromittunt judicando de eis t cum tamen' incapaces hujufmodi jurifdiAionum cxiftant.

Item caulas dotis , donationis propter nuptias , *te* Émiles , non permittunt traâari in roro ccdcGaftico » *te* omnino judicem eccleGafticum excludere conantur*, cum tamen in hujufmodi cauGs locus Gt prevention! i caufam fubjungentes » quod majori modo contrahitur fub fpecie dotis *8c* donationis propter nuptias fub obligat' '– jurium forenGum » vulgariter ***Leellriclrt*** » & propter non fplntiooem in termino promilTo dotis ve) donationis propter nuptias , ut profertur , pnetenduot folum Rare arbitrio judicum forenGum.

Item de peculio Clericorum » fe de rebus relidis per Redores presbytero· fe Clericos poft eorum mortem > Laici fe intromittunt » fe de illis difpotmnt , non obftantibus privilegiis fe libertatibus eccfeGafticis , & per hrc privilegia fe libertates eccleGafticui fuppediï tantur. t

Item excommunicat! fe demraciati non verentur intrare ecclefias , ftaotes feienter ultra annum in eorum protervitate , fe excommunicatione » taaquam fufpeAi de hrixG . Et poftquem ordinarii loci juxta juris exigentiam contra eofdem pcocdfam juris inftaurare volunt , imponunt minas multum formidabiles » quse in conftantem virum metu concurrente cadere poflunt . Per boc vüipenduntur privilegia * & ecclefiafticw libertates * fe magna pericula '» fe gravamina ecdefiis proveniunt es litis·

Item laicalis poteftas in civitatibus majoribus decernit ftatuta » quod nullus Clericorum praedium cujufeumqne conditionis onerare > 'fe ia remedium anime fu* difponere pOceft. Infuper & redditus legitime . polTeflô· contra juris difpofitionem » quo cavetur > quod nullus Clericorum t cujufcumque conditionis exiftat , res eccleGarum laicali poteftate fubmittcre debet fub pomis maximis > fe merito formidabilibus , de quo in capitulo hoc confuctiffimo ; *le t^u eccleft* mu elietMlit lA. 6.*

Item manifeftos Ufararios abfque fatisfaâione condigna per ipfos > vel eorum heredes fada » Religion ordinum mendicantium ecclefiaftic* fcpulturr tradere non verentur . Ex quo oritur contra Clerum maxima fufpicio : quia laid dicunt : tales religioG funt tante 'devotionis *t te* intelligentis , qui G hujufmodi ulurarii oOn efleut fepeliendi , cos nunquam (epelirent. , CHMitTt

Hinc Patres hujus facri Concilii occufatifunt. 1*5*.
de corrc&onc breviarii Salabusgenf. fe Patavienf. eccleGarum > maxime de Tabbato fando Pafch* , ubi cavettu » quod pueri poft bapttfmum non laâencur » quoufque procurentur iq corpore fe fanguine Chrifti.

Item font nonnulli epifeopi » Abbates, Pnspqfiti , Monaftcria » Collegi* » Nobiles › fe ali* perfon* ecclcfialtic* fe fcculares habentci\ infra limites parochialium eccleGarum decima» \ unam > duas » vel tertiam partes > vel etiam \ omnem decimam ei· incorporeum , vd aliis debitam . Hi poftqnam novales decima in vî£Λ /
B dem uccleGis de jure Redoribus «cc&iaruta de-y bite fieri contingunt , novales decimas hujuL *f* modi contra juris difpofitioncm in animaram/ fusrum periculum fe damnationum contra vqc luntatem Refeoris violenter rapiunt » fe aecipiunt.

Dignetur igitur hoc facta provincialis fynodas iuper his de opportuno remedio fslubriter providere · Nam piuras etiam fententi* definitive contra recipientes fe'rapientes decimasno» vales hujufmodi in conGftorio SalxburgenG fade funt , quibus umen aliqui Nobiles fe Prolati nunquam parere curaverunt , prout noncurant de prolenti &c.

Item funt nonnulli laici accipientes decimas ,
C fe omnia Novalia etiam appropriantes » fe manu violenta detinentes.

Item accufatur Synodos es parte quorumdam laicorum » qui abfquc lcito fe confcnfu fuorum accedunt eurum Romanam > fe ibidem a Cardinalibus impetrant indulgentias ad filiales eccleGat in damanm maximum jurium parochialium > fe matricem ecclefiaram t fe «ôdem indulgenti* ita exorbitantes font, quod non folum coocefla font in diebus fsftis » led etiam in diebus feriatis . Poftquam vero laici prsdiâi liter·· hujufmodi ad panes iftas attulerint, petunt ab ordinariis eaidem confirmari ; qui domini ordinarii etiam ahfque fcitu fe conienfn plebaporum in gravamen fe jaduram cccIclu-
X> rom parochialium confirmant

Provideant igitur , quid plcbanis in his Ge faciendum , qui quodammodo perplexi funt inter duo advexfu » tum quia tenentur ecclefias fuas indemnes fervare » tum etiam quia tenentur ordinari* aoâorjtati obedire-

Item provideatur , quomodo Mendicantes debeant audire confelfiones ; fe an quilibet fideli» teneatur quolibet anno ad inanimem femel confiteri fuo plebano juxta tit . Omuis *etriafeee tTr.* & plura alia , qu* concluia funt in fynodo provincial! Moguntin. petuntur bic concludi.

Item plebani gravantur per Mendicantes » 3uia Gne licentia communicant populum ; imo
E icunt, *quod* non Gnt oves plcbanis commifi* » *fed funt oves* epifeopi.

Item clerici gravantur , quod violenter trahuntur ad forum vetitum ; imo prohibentur » ne aliquem citent ad judicium fpirituale pro rebus eccleGafticis » ut iuper decimis , teftamentis , fe in cauGs rationabilibus ; imo aliqui Clerici fponte fe fubmittunt jurifdiâioni uecularì abfquc licentia fuorum fuperiorum.

Item de agris fe pratis de novo excultis laid propriis motibus & violenter privant plebano·
I decimis contrajus commune. a

Item judices, fe pcrfeâi , prsconcs , fe m-
teri

ANNO CMftUTI »«*-

tC1* i°K> violenter auferunt bona rcliâa per presbyteros Tk clericos bénéficiâtes ·, imo conlangsunei eorum orxtenditnr Ar volunt talium c<c heredes , fc fee impediant tcftamenta , fc ultimam eorum voluntatem 4 «namvis de eleemofyna fc beneficiis fim acquitta ·

Item quando clericus beneficiates moritur , ftatim laid intromittunt fe de poffeSoac beneficii, fc bonis per talem reliftis, a quibus oportet poftea emere pofleffionem. Et contingit pluries , quod poieSo traditui non habenti juAum titulum *c.

Item feeslares advocati gravant ecclefias augendo advocatias diverfis modis , puta venaticis canibus , veâuris fc laboribus variis ·, fc idem faciunt alii Nobiles fc principes , fc eorum locemtencntes.

Irem Nobiles compellant ecclcfiaram colonos ad labores fuos vulgariter frbarvwrrhr , ut in meile , in forno , fc in follis.

Idem volunt habere a plebanis fc eorum Coionii.

Item laici proprio mota fe intromittunt de sebos temporalibus cedefiarum , facientes de illis rationem *i* cum fxpius non vocantes ad hoc fuum plebanum , vendunt ad placitum res cedefiarum , conftruunt fc deftruunt ecclefias .

Item abfque fcitu plebani auferant vitas, ad 3uas Vtiam (oli habent claves . Inftituunt fc eftituunt ad voluntatem fuam Campanatores fc Magtftros fcholarum ; placeat vel difpliceat plebanis . Item acceptant anniverfarfam defunAorum , fc foli deputant plebano fc fuis facerdotibus ftipendia , ficut ipfis laicis piaret : & fi non vult plebanus confondre , remittunt ad •lias ecclefias puta Monafteria vcl bofpitalia , 2u* ipfi regunt . Etiam inftituunt pronia ecclearum fc deftituunt . Et fi plebanus aliquem inftituit , ipfi cumdem non admittunt nifi placeat eis.

Item principes gravant Clericos per venatores . fc

Item Nobiles quoque inhibent plebanis , ne prodicent nili ad eorum voluntatem , fc faciunt eos cxpe&arc , quoufque furgant de fomoo.

Item volunt , quod presbyteri eorum tabernas intrent . Quod fi non fecerint , damna fc gravamina eis inferunt.

Item de certis prodiit non volant dare decimam.

Item laici ufurpant fibi prodia, fuper quibus ecclefi· funt fimaatx.

Item provideatur contra colleâores , ne amplius admittantur per ordinarios locorum, quia nimirum gravant plebanum . Et quidam ipforum afeendunt ambonem , fc decipiunt populum in *fuit* prrdicationibus fc indulgentiis . Etiam Eonant fecum reliquias , cum quibus ftant pulice in ecdefiis , quando populus dicit offertorium .

Item fiat exeeutioCaroline.

Item provideatur , quod facramentum eucha-riftix non fiat nimis commune , quia feriis Suintis per certos defertur publice cum procefone per ecclefias , & circuitus in ecclefiis abfque licentia fuperiorum · Et hoc idem fit a religiofis feriis quintis , per hoc attrahentes fibi populum , fc impedientes pira parochialia.

Item provideatur de laicis contra Clericos •oâoritate fax arreftaatibus bona » fhiâus redditus , fc proventas clericorum fc cfericos, militantibus vulgariter Waudriur. »

anno CHAISTi sate.

Item de laicis , qui auâoritate fua capiunt Clericos , fc presbvtere profentant Epifeopo.

Item provideatur contra laicos diffidantes clericos , ducentes eofdem inBohemiam, cremantes corpora fc bona eorum.

Item tales cogunt clericos d dandum pecuniam pro fecuritate eorum.

Item quomodo cnm ditionibus laicis poft reconciliationem ad terram revcrGs agenaum Gt .

Item provideatur fpecialiter in diceccfi Ratifponenu contra hoc , quod clerici coguntur ad damnationem pecunix , vulgariter , ad Bobcmiam ; quod quotidianum eft propter inimicos diffidantes generaliter omnem clerum .

Item Clerici , qui provocant confanguineos fuos , & alios laicos ad d-fii dandum clero › fc 5quomodo agendum fit cum Clericis , qui per e faciunt tales diffidationes , & intrant Bohemians , cum fuerint reverfi.

Item an concepta in concilio ptovincisiiMoguntino fine acceptanda-

C Item de jurifaiâione reverendiflimi domini Salzcburg. quod plures ad eandem curiam , fc etiam Romam trahuntur folum pro hoc , ut propter diftantlam fotigent collitigantes adeoncordandum cum etidem : & arrcftationibus s iede Salzburg, emanantibus.

Item fiat provifio , ut matrimonium pofltt licite contrahi fcconfummari fcnuptix iolcmniter celebrari temporibus' a jure mterdiâis , puta in feptuagefima fcc. ut fit alio tempore Domini. *

Item quidam Religio* nrefertim Cifttrcienfis Ordinis in capellis hoi Tubjedis extra lepta monafteriorum fitis prodicant , frfta indicunt, foletnnes bcnediâiones in mitris faciunt , publicas miilàsdecantant tempore, quo publica miffs diebus Dominicis fc feftivis in ecclefiis parochiahbus peragitur ..Per hoc parochianos a fuo paftore , fc ecdefia matrice retrahendo , protendendo prodiâa fibivigore exemptionis, confuctudinis , fcprivilegiorum licere, cum tamen curam animarum minime habeant.

D Item mortuos fepeliunt ; parochianos alienos in cafibus epifeopis refervatis abfolvunt, facramentum euchariftix , fc alia contra *Clm.* Religiofi adminiftrant omnia , protendentes fibi ea privilegiis licere , qur tamen oftendere reculant I Novas capellas abfque licentia Otdinariorum erigunt in locis non exemptis . fc offertoria ibidem obfervantia ufurpant.

E It.m petitur moderari ftatutum de tabernariis quoad poenam fufpenfionis ab officio , cum ex hoc plures incurrant irregularitatem . tempore hujus fufpenfionis fe divinis , ut prius , ingerentes ·

Item petitur declarari quotiens Cnminarii debeant in anno admittis plebanis, cum multum proiudicent curatis fc eorum fociis , & cum protendant fe exemptos, qualiter prohiberi deoent ab eorum excembus , cum nimis difficile foret femper ad fedem apoftolicam recurri.

Ad·

^Unifeneentn fM nftMu* H^rtfht

Sacerdo* £»cularis «ratifia trwia oratione te quindecim ftadÜMK , incipiat saatutiiua, co·» tiuvaado omet* hors» canonical fecundum rubrica* Salzbergen, pauci* mutati* , primo ad lununum fcftum » ad primam , ad Completorium , immediate poft fymbolum dicatne verbs* cum colled*» ad bina* parte* elque ibi t faewrd»*/ . De fanAb trium ledioaam oret fine precibp* . Capitulum poft primam fecundum chorum , dempti* «pingue rfalmis, icilicet : Firrk* uteu Ire. In adventu te qiiadragefima fuffiragia de patroni* fob una antiphona , fcilicet ad Vefpera*: r^A—e jefU ; te ad matutinum t fwpira Janfiaraa* t te una colled* , »u quo nominentur patroni , fcilicet. rar * ІÏημZÛM , te kürtim , una cum alii* futfragtis coaiuetis . Infra Palcha , te Pentecoften diebu* Dominici* in Matutini* ad quemlibet NoAuraum tre* Pfalmo* cum una Antipho•a . Ad primam : Drer i» n»i»t fcc. cum reliqui* t quod hoc tempu* in omnibu» dieecefibu· privilegiatum eft pne alii* temponbur.

Quocumque etiam dic dicuntur VII. Pfalmi ad hora*, eodem die dicatur letanta, aliisvcio diebus neque VII. pfalmi , neque leunia ·

Orare quotidie curium te vigilia* mortuorum ftet in arbitrio cujtxiibet volenti* orate ea devotione ; led nullu* ad hujufmodi fit e* debito adUridu*.

Item feme! in feptimana , quando commode fieri poterit , lior* de patroui* teneantur, ut ia ali» djcecelibus fit.

Item praecipitur in quodam ftatuto provinciali fcfta 5$. ftudfcrti , *Vtnilti Se* celebrari . Petitur relaxatio de felio tianslationi* S. Virgilii , quod non poteft commode celebrari propter occupatione* vindemiarum , propter quod plure* fcandalixantnr .

Item fiat provifio de remedii* mortuorum , ne plcbifaai nimium graventur.

Cleri Seine Irferieeii.

Primo Sereniflimua domina* nofler Imperator no* communem Clerum beneficum in fui» terris te dominiis coaftitutum vari» dr continuis exaâiombu* fuarum Steurarum folet *gÎjravarc , conindono* redigere in continuam ervitntem contra ecclcfisflicam libertatem , qua minime uti valeamus . Petit cleru* humillime nt providentur contra futura fimilia five per fertpra revereadif*. D. noftri archiepifeopi , vel alio modo , aut per convocationem Cleri p«out proxime fadum eft . Parator enim effet idem Clero» potius fuftinere fpolia , vel alia mala , quam ita redigi in continuam fervitutem , attento quod ti in Ecclefiis fpolia committentur, reflaretur a divinis tam diu , quouique fpolia reftituerentur, vel alia fierent .

Gtavatur etiam cleru* curatus in vari» te plurimis articulis per Monachos mendicantes , ut fcquitur.

Primo foleot nobis Ecclefiarum parochialium redoribus populum nobis commiflum abflraherc , prucipue in propitiationibus, recipiendo de eitdem propitiationibus vigiliarum › exequiarum , Millarum , *Se* diveriorum officiorum minus quam folitd recipi folet in parochiis noftri* contra laodabtlem ecclefiarum noft;arum coniuctudroem-haftcnu* oblervatanN: puta eu tertiam partem , Ac fic popnJut^roptcr minorem lolutioncm ad ipfu» affluit nubi* ia grave prajudwmm .

hem loleat pk-rique meodicantiumr» Priore* te guardian! in luis dauftri* beuediâioact facere iolemne* , vwicl· iu diebus teftivia Purificat. gloriof· Virgini» Candelarum} in dic Palmarum , ipfarum palmarum ; in die Refurre-Ottonis domiuic* , carnium etiam in domibus plebifanorum . Item in die £ Stephani procomarrytis , falis te aqua: benediâiooc* celebrare iolemne» .

B Item in die Parafceves ornare iepulchrtnu Domini, imponente* ibi Sacramentum Eucanftia, candelis plurimis accenfi* › canente* quoque Pialterium ufque ad diem Paichr : qme omma ialignia funt parochial» , te folummodo ad ecclefia* parochtale* videntur pertineie·

Item in diebus feftivia *Se* dominici* foletn. de mane hora inconfueta predicated:aliosaôu* exercere . ita quod populus 10 dlcbu* dominicis &· maximis feflivitatibus pracipue firrmoocm audire , te ad officia › quo in lui* peraguntur parochi» , frequenter venire negligitur is animaram fuarum dilpendium , te nobis reâoribu* maximum prarjudicium .

Item praeditti Monachi gaudente* privilegio audiendi confeflionem t populum inducunt, ut apud cos Confetiore* fuo* eligant, eifi in 1oco C habeantur iufficicatc* dr bene dodi presbyteri frculare* , ad quo* pertinent , imo peritiores, quatn iint ipfi Monachi. Et etfi ibi non eft multitudo populi, ira quod plebant» cum fui* optime iufticiunt plebi fue . Prstfumitur enim › ut verum eft , quod Monachi in audiendi* corsfeflionibus plebem ad le alliciant, te ipfi* truffa* te alia apud eos peragenda in poenam injungunt ; abfo!vente* etiam quofeumque caiuale* poblicos Ac occulto* , qui er hoc in fu» kclcribu» co temerarim pcrfiftunt in maximam damnationem animarum plebis .

Item funt certa clauftra mendicantium habentia in ecclefiis fuis non tantum unam fed duas aut plure* campana* , quas quotidie ad offi-D cium rompuliant , ficut in ecclefiis parochialibus fieri folet , nec a talibus volunt abftiuere I Dixit enim quidam Prior ordini* Eremitarum S. Auguftini in Ragkerfpurg : fi plebanu* in duabus campani* fui* difpliceutiam habet, ipfe vellet addere tertiam .

^trrbiéiAtiù (T Cleri .^rebiÂine^-Men XAÜttekt iafenerit e dienefii .*

Primo quidem provideatur per faervm Concilium , quod Cleru* *8e* ecclefiaftics perfonc juxta Lateran. *Se* generales Conciliorum ac imperialium lan&ionum ftatuta ab omnifteurarum E farculariutn impofitione immune* exiftant , *8e* debita potiantur libertate . Inhibendum quoque cflet ipfis Clerici* te ecclefiafticis perluni* fub pcenas te cenfuris formidabilibus, ne fleura* *Se* exaftione* hujufmodi lub cujufcumquc-contradas colore fine expreflo Romani pontifici* aflenfu poteftati temporali largiantur.

Item quod ftatuta ven. mem. D. Peligrini fub titulo : *ne Clerki i» fere -verier cee~.eiueneer, St fel.* record.D.Eberhardi fub titulo: *defereeemfeteetti* fitoata , olim S. Salrcb ecclefi* Archicpifroporum in foi* provincialibus Conciliis edita diftnâiu* obfervan mandentur-

H Irem

' ANNO christ; >41·» 1**«· declaretur per facram Synodum, <|u* die poft feftum cathedra S, Pet· feftum S, Mathiu apoftoü anno billextili fit celebrandum, né ex diverfa eju» celebratione j relutt finies contigit, fcandalum generetur in populo.

Item quod unus tantum patrinus juxta canonica ioftitata ad levandum de facro fonte Sueram admittatur, inhibeatur qooque Archiiacooibus, Decanis, 8e *cetera* presbyteris Curatis, oe contra bojufmodi ftatutum difpcnfent fecundum favorem, A fua libitum voluntatis.

Item quod ii, qui ad auâoritatcm fuperiorum mittendi iunt, litteras fui curati presbyteri t qualitatem, _*tc* circumftantias culpx, B propter quam fuperiorem requirere tenentur, Continentes requirant » A Superiori prsfentent. Ipie quoque fiiperior litteras ablolutionis eidem Curato tranfmhtat; quod *8e,* fi is, qui fuperioris auâontatem adiit, publice dehnÎiuendo plebem fcandalizavit, fu perior eumdem uo curato remittat publice puniendum, tnodutn patrie fibi injungenda feripto tenus declarando,

Item quod fratres Ordinum Mendicantium in oppidis &r civitatibus provincia Salaburcenfis degentes in luis predicationibus › parocnialiutn Ecclefiarum rectoribus non derogent, aut detrahant; eaque hora, Amavisse diebus dominicis A feftivis, qua in ecefefii· parochia!i- C bus divina peraguntur mifiarum folcmnia, *Se* popu'o Dei verbum prsdicatur, peadiçatioaidus fuis A prolongatiooe ciliciorum divinorum populum a frequentatione *8c* vifitatione fuas parochialis ecclefir non retrahant ac retardent.

Item quod Archidiaconi, Decani » Ar provincialium Ecclefiarumredores, ceterique presbyteri Curati ab eis, qui pro deltôis fui»eorum audoritatem requirere tenentur, pecunias non exigant; fed beneficium abfolotiqnis pro Deo, cui pilum eft › gratis impertiantur, prcsbytexofque delinquentes condigna poena caRigent, cum ex prumiflii interdum grandia fcandala vifa funt exoriri,

leern quod ab Ecclefiis pro chrifmate pecu- D nia non exigatur, five oblata requiratur.

Item quod de baptifmo baftardis A fpuriisac aliis illegitime natis conferendo pecunia non exigatur ·

Item quod ceftamenta. obferventor ‹

4e *Sriri**

Exponitur pro parte cleri Archi-Diacooatus Stiria, Marçhiar fuperioris, qualiter qurdam Monafteria ejufdem Archi-Diaconatus longe poft eorum fundationem quafdam Ecclcfias tunc redas per presbyteros uecularcs, fuis monafteriis incorporaverant, quorum pariati, quanquam E de hujufmodi Ecclefiis maximum habeant emolumentum » nolunt tamen obligari ad hujufmodi onera ecclefiarum, ncC compati Clero didi Archi-Diaconatus in fteura, A contributionibus ipli ciero impofitis, fecundum quod Redores olim carumdem ecclefiarum contribuere confueverunt, afferentes ie alias contribuere oportere occafione iuoram monafteriorum dc lingulis redditibus eorundem. Supplicat Clerus prndidus, quatenus attento quod prarfauprrJati ab hujufmodi Ecclefiis habeant emolumentum, merito fubeunt onus, ipfis provideri de X remedio opportuno; quod nifi fiat, contingeet Âjfjso" CHRISTI »·>*« propter nonnullas ecclefias noviter in nova civitate. A alibi incorporatas, diftum Cieram multipliciter aggravari, & quod tandem decernant modico phiresplebani intolerabilem fteo« ram pcriblvcnt, quas jn dies A anno· non minorantor, uno potius augmentantur'

fMVTrf/M ΓΝ4Λ» prr*/jNM<M
ftfrkintit.

Primo a fando Concilio petitur declarati, dc quibus epifcopalibas cafibus, *8c* quomodo Curatus fe debeat intromittere; maxime autem de damnabili divinatione, fupcrftitionis A incantationis ufu.

Item provideatur, ut fiat liber agendarum pro adminiftratione fierorum *8c* omni benedictione in ecclefiis parochialibus fienda; fecundum cujus modum & formam, omnes per totam provinciam operari debent,

Item fiat provifio de minutis decimis, de êurbus paroebrani dumtaxat tertiam partem fuis uratis porrigunt, imo non Temper tertiam, fed plerumque eamdem dare omnino recufant, contra provincialia alias edita ftatuta, Ac juris communis difpolitionem ·

Item hoc ipfum fiat de decimis nôvahbus, nt *ti* ifte fecundum ruris communis A ftatatorum provincialium ordinationem Curatis tribuantur. Habentes enim duas partes decimarum, duas etiam partes novalium in gravamen fuarumanimaram fibi imburfare non verentur,

Item provideatur, ut Curatis decollcâis fuarum Ecclefiarum tertia pars cedat ·, hujufmodi namque colleftc ut plurimum in detrimentum vergunt Curatis; quia in fummis feftivitatibus ad offerendum obligati, fi ad tabulam vitricorum quidquam porrexerint, festftimantetiam offertorium explcviflç.

Item petitur declarari, in quibus Curatus a parochianis fuis habeat ex polleris decimam perfonaletn juxta confuctudinem civitatis Salxpurgenfis,

Item fi fecundum conftitutionem S Matris Ecclcfie ad fefta pafchalia rite A legitime confefium A communicatum infra ejufdem anni fpatium cafu, ruina, vel quovis alio modo » aofque tamen finali confeffioae › *9c* Sacramentorum provifione mori contingat, an tali inrequifito fupetiore concedenda fit ccclefiaftica fcpukura? vel an proca remittendum fit ad Asperiorem? Et an talis, vel quis alter, |e quo cafu dici debeat pneventua.

Item petitur fecundum priorum decreta conciliorum provincialium, A epifcopalium dari mandata contra debitores Ecclefiarum, ut ipfi carumdem debita ab eis mutuata fub alicujus panse xncurfu pro certo termino cxfolvcrc compellantur.

Item concedatur mandatum Caratis ad reddendum, alienandum » A tollendum vaccas a fabrica locatas, five vaccas perpetuas vulgariter *jeMMr ia*, utpecunic exinde colle&e ufui ecclefiarum applicentur.

Iteiq quid agendum fit in provincia de reâoribas curruum dominicis Xaaliis feftivis diebus » Cum vcâurù fuis propria domicilia coram exeuntibus A mofiwrlbus eifdem diebus molentibus, ceterifqoe publice laborantibus in illis diebus, de quibus fuis plebanis indubitanter conflit.

Item

ANNO ctutm 1«*

Item idem petitur quid de inftiroribus Arear- A nifidbos , profatis feftivitauma diebo· tempore divini cohus fua mercimonia venundantibus in parochia , coins plcbifani exiftunt , fc extra tempus nundinarum fc dedicxtioovm › quia fecus in his fc inftitorftsus advenis foret , qui forte famptuum ncceState coguntur.

Item petitur etiam decerni Tea declarari, qua pana pleâendi funt dominicis diebas fc «teris feftivitatibus ad fores ccclefiarutn fc in cimiteriis tempore fermonum fc divinorum cultuum ftantes fibi mutuo confabulando, 8c quibus modis fc ordine de hac abufiooe fint reduceudi .

Item dignetur facra fynodus iftam mirabilem , imo revera infanam coafoetudinem im- B mutare fc delere , qua in qnibufdam parochiis die refurredionis dominice mane venerabile Sacramentum manibus presbyteri euntis , vel equitantis , adjun&a ubi plebe , fine reverentia , fc devotione , modo qoodam ridiculo clamoribus fc cantibus ihfolitis per circuitum paruehir defertur. In quibufdam vero locis haec perado prandio non majori reverentia folita funt .

Item hoc ipfum petitur de plerumque mirabili confuetudine , qua iftud prttiofiffitnum Sacramentum Gngulis dominicis diebus a fefto Afcenfionis , feu Pemecoftes ufque ad feftum S. Laurentii vel Jacobi in cimiteriis ecdcliatum fstpiffime modica vel pene nulla devotione cir-C cumducitut , ledis ibidem cum cenis colledis, verius quatuor partes mundi , quatuor initiis Evangeliotum , non fub una , led fob diverfa forma .

Cartcrum inftantius petitur inhiberi iftam pre ceteris'periculofiorem confoetudinem, potius autem abuGonem feu corruptelam , per quam presbyteri quantumcumque ab Ecclefits longi , quotiefeumque in die vel feptimana tonitrua , fulmina , corufcationes , vel venti inforgunt , unde tempeftatem vel grandinem timent imminere , illud falutare Sacramentàm foras ad cimiterium irreverenter efferunt; quanquam etiam vix rdituus vel juvenis campanam bajolatis adeft , fc vulgus advenere non curans inftat D labori. Unde certe pericula gravia font exorta . Compertum namque eft , quod ex hujufmodi tempeftarum fc ventorum invalefeentia , teda Eccleliaram fc turrium confra&a ceciderunt , fc presbyteri cafo horum tadi femimortui inventi funt , venerabili facramento cum vafe in terram proftrato .

Quibus tempcftatibus cautius fc melius creditur provideri , fi per idem pnrfatum anni tempus continuum expictis divinorum myftcriis quotidie omnium Ecclctiamm campanr tangerentur , fc unnfquifque hominum bonae rationis, ubicumque conftitutus , iis auditis pro pace fc tranquillitate ac republics iecundutn fibi datam gratiam oraret ; pro quo etiam tempore fc E faceraos loci legeret aida initia Evangeliorum quatuor, vel unum cum collcdis aptis , fecundan decreta 8c determinationem iftius facratif. fimi Concilii.

“XMHB" CBAtsTI »♦««·

Ea propter hoc fanAiffimmn Concilium ftatuat 8c exponat , quibuAempore 8c cafu , eatra tamen cafum morte laborantium , iftud venerabi'ifEmum Sacraoirntum a loco fuo facro commnois ipfius repofitionis debeat , 8c licite pottt amoveri , ut pota in articulo mortû » inundatione aquarum , guerrarum , ignis pefti» cocginnartc , feu alterius mali communis, yel rctpubüc*.

\Jicp deinde hoc facratiflîmum Concilium compefcat plurima fefta incognitorum San&orum , ut quintas ferias Pafch* , Pentccoftes, Nativitatis proximas , 8c fextam feriam immediatam poft feftum Afcenfionis Domini , fefta beatorum Ottonis , Colomanni , 8e plerumque aliorum , que quidem fefta multi laici 8c vetule amplius, quam Dominicas 8c alios dies feftos ab eccleGa indictos plurimum fupcrftttiofe colunt fc feftivant . Unde Simplices fefta S. matris eccleiir minus curant feftivate.

Item fiat declaratio , quomodo colligentium ad Ecclefias , capellas , monafteria, 8c hofpitalia , indulgentis vulgo interpretande fint , 8c inGnuandc , cum litteris indulgentiarum communi ftylo inferatur : yeiraivif·* rau/a dr*tfctiwii illae ceaflaxtrixt , CT fixi ataxai farrextriât aJfatricti CTt. imlalitatla* tf patiaa» r·· fyxaatur . .Certum eft autem , quod multi eleemoiynam dant , qui ccdeGas feu loca illa nunquam videbunt .

Item tales collcftores emunt , & mercantur colleduras ab ccclcfiiis , quamque per io. vel 11. libras denn. & pet annum 40· vel $o. accumulant , danrque J. libram denn. pro litte* ra per diaceGm exhortatoria ·, virtute cujus pro fuo commodo multo amplius pecunias recolligunt , multaque facinora & fcandala committunt , bibunt , noAuquc ludant, 8c blafphemant, in tabernis per nodes integras vane 8c turpiter confumentes, quod ad Dei cultum 8c honorem fideles porrexerunt. Ecce qualis fiaus.

Item compellantur omnes Curam gerere follicitudinem circa plebem fuam , examinando in confeflione , & informando diebus feftivis dominicalem orationem . Multi enim in hac otatione errant , imo penitus ignorant.

Item provideat fanaa fynodus , ut pauperes peregrini continue de loco in locum aifcurrentes , 8c fimiliter vagi fcholares cum retibus , vel fine , difeunentes , 8c quodammodo diferedere facientes , multique alii truftatores , fc terrarum exploratores foras eliciantur, Ac in provincia ifta nullatenus ita difeurrere 8c mendicare permittantur.

Item inhibeatur Curatis , ne fandum oleum infirmorum , feu cathecumenorum extra locum iacrum in non facro , ut puta camera vel coJuina , faciant confervari , neque ipfum poteati tradant laicali ad cuftodiendum , ve' rurfus ad ecclefias deferendum , quod tamen in nonnullis parochiis confoevit oblervari.

·· CONCILIUM SVESSIONENSE-

o

Statua concilii Rhemenfis provincix, apud Sæflionem, die Veneria, undecima menât Julii» anno domini 14jd. celebrati

UNivcrfia pmfcntes litcru infpeâuris, loan» nes, silieratione divina arrhiepiicopm Rhemmfis · Joannes Svefflorrenfis, Antonins Lauduovnfis, Joannes Ambiancnfis, Â Joan, nes Sjrlvancdbenfis, epifeopi fuffraganei Rhemends provineie, nna cum aliorum fuffraganeornm ejufdem provineie abPentium, ft exthedralium ecdcfiaruns procuratoribus, in con» cilio provinciali apud Svefflonem càngrcgati, aliis omnibus, qui potuerunt, tc debuerunt interefle * debite convocatis in domino falutem. / Cum per longam celebrationis conciliorum provincialium intermiflionem, in hac Khemenh provincia » ftatus ccclcfiafticM gravem ruinam, & multiplicia incommoda, ac innumera detrimenta patiatur; vepribus Ac fpina vitiorum, per defeâum ctitarr* agri domi» ni undique pullulantibus, ac variis oppreffionibus, Ac gravaminibus ukra modum adverfus jura, libertates > te auâoritatem ceded· excrcfccntibus, ea quibus divimu cultus minuitur, atque in divertis partibus propbaaatur, Ac ipfius Chrifti fponfn iplendor, atque digni» tss plurimum denigratur > in offitnfam omnipotentis Dei* ac peraitionem animarum : Nos in hac iynodo, favente altiilimi gratia t congregati, ad reftaurationcm domus Dei* & falutem gregis dominici, (quantum in nobis eft) intendere cupientes. Primo ftatuimus, ut in fingulis ecdefiis cathedralibus, ac collegiatis, atque monafteriis hujus provincia Rheoaenfis, divinum fervitium in cantus prolatione » habituum honeftate, tc aliis ad debitam venerationem divini cultus pertinentibus, *decenter & reverenter* celebretur : cui omnes de ccclefia debite interfiat, domino /ervientes conformiter ad intentioaem, decreti quod incipit. *Si faceti, Cft-* Deliberationem in congregatione Bituticenfi, dudum fuper acceptatione ejufdem decreti « tc aliorum celebrata * ac confoeeudines laudabiles lingularum ccclefiarum monentes decanos. cantores, tc alios ad quos pertinet cocrigçre defieâus chori, fub obtcftationc divini judicii * ac poenis per eorum fuperiores arbitrandis, perturbantes divinum officium, cum fabulationibus, ritibus, aut alias in eo delinquentes * tc deficientes diligenter puniant » *tr corrigant.* Prrcipimris iniuper tc mandamus hoc inviolabiliter obfervari > ut vagantes per ecdetiam deambulando, feu etiam tedentes extra chorum otioli » adinvicem confabulando, tempore divinorum officiorum, prnfertim dum matutinorum * miflx majoris, tc vefperarum officia celebrari contigerit, totius diei emolumentum, tam in pane quam in diftributionibus amittant : Ac ooc per illos, ad quos pertinet omnino, execution! demandetur. Advertantque in fingulis ' ecdefiis canonici praefati, ut tali hora, fua capitula tenere incipiant, quod non impediantur ab interreflendo majori rniflie, conrormitçr ad ea, quae in prrdiéio dccrcto funt ordinata. Tenor vetq decreti (de quo fupra) lequitur fub his verbis. Si quis principem fvculi rogaturus, habitu honefto, geftu decenti, prolatione non prccipiti, fed diftinAa, attenta quoque mente, leipfum ac verba ftudet componere : quanto diligentias ia hoc facio loco, omnipotentem oraturus Deum hac omnia facere curabit ? Statuit igitur hare fanda fynodus, ut eundis cathedralibus, ac collegiatis ecdeliiv, horis debitis, non curfim, ac feftinantcr, *fed* aftriftim te traftim, cum paufa decenti (prafenim in medio cujuslibet verticuli pialmorum) debita, faciendo inter fblennc &r ferialc officium differentiam » reverenter ab omnibus perfolvantur t horas canonicas diAuri » cum tunica talari, ac fuperpclliceis mundis * ultra medias tibias longis, vel cappic, juxta temporum vel regionum diverfiratem, ccdefias ingrediantur : Non capacia, fed almucias, vel bireta tenentes in capite : qui cum in choro fuerint, gravitatem fervent, quam tc locus te officium exigunt « Non infimul cum aliis fabulantes, feu colloquentes » aut literas feu (eripturas alias legentes * tc cum pfallendt gratia ibidem eooveniant : muta tc claufa labia tenete non debent 1 fed omnes f (pnefertim qui majori funguntur honore) in plisimis, hymnis, Ac canticis Deo alacriter modulentur*, cum dicitur, *GltrU Tétri* » CF *Fili·*, er *Sfintai* ΓλλΛ·, omnes confurgant : cum nominatur illud gfociofiflimum nomen Jefus, 1» ·war («ms /«dlirur, reAgfltoav, t eriu- *feratnu»*, omnes caput inclinent.

Nemo ibidem, dum horc in communi publice cantantur, legat, vel dicat privatum officium : nam non folum obfequium (cui obnoxius cft) choro fubtrahit, fed alios pfallentes perturbat. Super his debite obfctvandis, aiiif3ue ad divini officii profecutionem, ac chori ifciplinam fpeAantibus i decanus, vel cui onus incumbit, diligenter invigilet hinc inde, ne quid inordinate fiat cireumfpicicns. Horum autem tranfgreflbres, illius horas > ia qua circa pnediâa exceffirrint, vel alia majori (prout tranfgreffionis gravitas exigit) plcAantur pena : ulvis tamen laudabilibus contuetudinibus tc ftatutis, ac obfervantiix fpcâabilibus cedefiatum fingulaxum regni Ac Delphinatus. Infuper mandat, te pnecipit hoc facrum concilium, ut turpis ille abulus, in alio decreto per didam congregationem acceptato prohibi-, tus » omnino a fingulis ecdefiis, a monafteriis' quorumcumque rehgioforum, te religiofarum hujus provineie extiipcturj quo larvales te theatrale* joci, chorea, mercimonia, negotiationes, tc alia, ccclefiam, divinum officium, vd ejus honeftatem perturbantia', fieri prohibentur. Quodque pcena contra ordinar os decanos, te reâores (qui talia fieri permittunt) in eodem decreto contenta, de fufpenfionc a perceptione omnium proventuum ccclefiafticorum per trium menfium fpatium, etiam in realem exeeutionem demandetur.'adjicientes, quod etiam mercimonia * tc negotiationes, intra

«de-

7unx> CHftirn ·♦»■ creleüam fieri MIhtcM· 4c cetero- . . ». tus. Quodqu* iafra («pta » te clauloram uao- nafterforam > sam virorum , quam molieire, chore* « fc tripudia nullo rempote exerceantur per qoofeumque ? nee etiam extra ipia aaona* fteria liceat religiofis perionis m quibuicwu- que tacts profetas choreas « tt tripudia agere · In contrariant· facientes , per fuperiores eorum fichtre puniantur . Item ordinarii , te alii ju- die* , diligenter puniant clerico· ale* , te ebrietati fervientes, ac tabernas etiam fie* queutantes , te want cm qui tempore jejunii hoc faciant . Et quoniam domini cpilcopi , qui ccteru exemplum boneftatis efle fichent, te ea que in divinis feriptari» , 8c iacris canoni· bas , ac juribus ftatauntur in feipfis maxime obfervare , ipfi habitas boneftos , fupertenari- bas amiâos * proat jura volant , tam in fais fiioceftbas, qaam extra deferant , non nimis breves aut viles » fed nec nimis curiofos : m<*> deftiam in faccfih, te vetbis habeant t fintque tales ia omni converiâtione , quales cos apo- ftoliea regula efle jubet » te canonic* (anriio- nes . Hortamur etiam dominos epifcopos pro- didtaa , quatenus in ordinibus , etiam prima CMfora , conferendis * ad fervitinm Dei t te honorem ccelefi* vigilanter te diiercte inten* dant : talefque ad ipios (aeros promoveant or· dines , quo· 8e vit* honeftas , ~ idoneitas pertes*, tam in literarum (cicntia, quam *ta- tc commendent : juxta juris di(pofitionem , abuius omnes circa jprarmifia vitantes : infuper mandamus , drdiftririe precipitous, decretum, per eccleflam Gallicanam Bituris acceptatum , lotitulatum , De eMtoiùuriie , per totam Rhe- Sncnfcm provinciam * ab omnibus quibufarm- que , etiamfi epifcopalis dignitatis , aut alte- rius nrreminenti* exiftant , inconcufle , &? in- violaoiliter obfervari : cujus quidem decreti tc- nor (equitur .

Quicumque clericus cujufcumque conditio- nis , ftatus , religionis , dignitatis , (etiam G pontificalis vel alterius proeminenti* exiftat) qui poft huius confutationi‹ notitiam (quam habere profumatur , per duot menfes poft pu- blicationem ejuidem) in ecdefiis cathcdrali- bus , quam ipfi dieseeiani omnino facere te- neantur , poftquam eadem conftitutio ad co- tum notitiam pervenerit , fuerit publicus con- cubinaritu ; a perceptione frnrinum omnium beneficiorum inorum » trium menfium (patio , fit ipfo ferio futenfus , quos (uns (uperior , in fabricam , ve' aliam evidentem eccleflarum utilitatem , ex quibus hi frurins percipiantur , convertat- Nec non te ejuteodi publicum con- eubinarium , ut primum efle innotuerit, mox fuux (uperior monere teneatur , ut infia bre- viffimum terminum concubinam dimittat. Quod fi non dimiierit » vel dimiflam, aut aliam pu- blice relumpferit ; jubet h*c (anria (ynodus , ut tplum fuis beneficiis privet omnino, te ni- hilominus hi publici concubinarii (ufquequo cum eis pet fuos fuperiores, poft fpfarum con- cubinarum dimiffionept , manifeftamqua vit* emendationem fuerit (difpenfatum) ad ftrice- ntionem quorumcumque bonorum, dignitatum, beneficiorum » vel officiorum fint inhabiles . Qui fi poft diipenfattonem , reciduo vomitu, ad hujtrimodi publicum concubinatum redie- rint , fin· (pe alicujus difpenfatiooi· ad pnr- dida prorfus inhabiles exiftant. Quod fi hi ad quos talium correAio pertine* , eos , ut prar-

A didam eft , punire neglexerit* ; oorum (upu- stores tam m ifio^ de aeglcâu, quam fa ïllm pro coneubinatn , undis omnibus digna puni- tione animadvertant. In conciliis etiam p**. vinciabbus te fynodafiboa t adverte teles p*. nire négligentes , vel de boc crimine diflama- toe, etiam per fufpenfiooem a collatione be- neficiorum , vel alia condigna poma (evermet procedatur » te fi bi, quonam deftitutio ad (amarem pontificem fpcâat, per concilie pro- vincialia , aut (nos Teperiores propter publi- cum concubinatum repedantur privation* di- gni, ftatim cum proceflu inquifirionis ipfi te*- mo pontifici deferantur. Eadem diligentia, te inquifitfa fa quibofcwmque capitulis generali- B bos » 8e provincialibus (quoad Cum) (erven- tor : Frenis aliis contra pnedite* · te alios non publicos conuubinarios, ftatutis ia fuo ro- bore permanfuris . Publici autem intelligcndi funt , noo folum hi, quorum concubinatus , per fenteutiam , aut confefiionem in jure fe- riam , (eu per rei evidentiam * que nulla poi- fet targiveriatione celari , notorias eft . Sed qui mulierem de focum inentia fufpcriam , dr infamatam tenet, 9e per fuum (eperiorem ad· monitus , ipiam cum cfleriu non dimittit . Quia vero in quibufdam regionibus , nonnulli jurifd iri tonem ccclefiafticam habentes , pecu- niartM quiritas a coocubmariu percipere non erabefeont , patiendo cm in tali fadttate (or- C defeere i fnb poena malediriioois ntern* pro- ripit , ne fob pario , compofitionc , aut (pe alieujus qmritas , deinceps talia quovifmodo tolerent , aut diSmulent : alioqui ultra pro· miiTam negligent!* prenant, duplum epsquod propterea acceperint, reftituere ad ρκ* ute omnino teneantur . Ipfes autem concubinas , (eu mulieres (ufocrias, prolati modis omnibus carent a riais (obditis (etiam per brachii (** cularis auxilio* fi opus terit) penitus arce- re . Quod etiam , a tali concubinatu procrea- tos fiiiM , apud patrer (om cohabitare non permittant. Jubet infuper hrc (auria fynqd*, ut etiam in prodiriis iynodis, te capitulis b*t conftitutio publicetur : te quilibet luos fubdi- D to« ad ipfarum concubinarum dimiffionem mo> neatJdiligenter. Injungit prrteroa omnibus f£*- cularibus viris (etiam fi regali profulgeant di- gnitate > ne ollam qnalecuasqoe inferant im- pedimentum, quocumque queuto colore, pro* latis t qui ratione o/ficii fui, adverfas febditM foos , pro hujufinodi concubinatu procedunt . Et eum omne fornicationis crimen lege divina prohibitum fit , 8t (ub prena peccati mortalis necçftario evitandum , monet omnes laicM tam uxoratos , quam (olutos , ut fimiliter a concu- binam abftincaot : Nimis enim reprehcnfibilis eft , qui uxorem habet , 8r ad alienam uxorem accedit. Qui vero («status eft , fi continere no- lit , juxta apoftoli doririnam , ducae uxorem · E Pro hujirftnodi obfervatkine prorepti , hi , ad quos pertinet , tam falutanbus monitis, quam altis canonicis remediis omni ftudio laborent . Et ut nullus , qaantamcituKjtw profati decreti portendere poflit ignorantiam : Jubemus hoc decretum per dominot epifeopos, te tam cathe- dralium quam collegiatarum ecclefiarum capitu- la , nec non abbates, te ceteros jittiidiriionem ecclcfiafticam habentes , infra duos moite a fine preientis concilii numerandos , fuis (obdi- tis intimari . Et deinde , in finmtlis (ynodts direceianonini , nec non gencralious qsurum-

ahtk CKhBI ·♦>·.

"'ANHÊT CHRJSTI rasf.

cum^ue ecclefiarum capitulis, etiam crocatis ad hoc lingulis fuppofitis citnmdem, *tira* A.· intclligibili voce publicari. Moneant iniuper diâj dutnmi cpiicopi « capitula, abbates, nee non jutildiâionem habentes omocs & fingulos fuos «ubditoa eoncubtnaiios notorias generaliter, quatenus mtra trium menfinm fpatium concubina* fuas, feu mulieres fiafpcâas, Ar .diffàmataxabjiciant, Ar dimittant. Et quoniam nonnulla capitula ecclefiarum, ad fubdttvmm (uorum, de hoc crimine diffamatorum, corrcâionem minus diligenter hadienus comperimtn proccififfc I un, de peccata ni dies magis forentur, AT deterioribus adaugentur incrementis » la grave fcanda* lum cedeliaftici ftxtus, St perditionem animarum, Prarcipimus » Ar mandamus omnibus Ac fingitis ecclefiarum cathedralium Ac collegiateru-n capitulis, ac przfidontibus in ciidctn, fub pernis ipforum fufpenfionis a divinis, Ac aliis per funs iupedores arbitrandis, quatenus poft fupr.; diet num trium menGum, a tempore premilie monitionis generalis, ipatittm elapfitm * inha quindecim dies, proxime fequentes, contn hngulcs inbditos fuo« de hoc critn'nc diffamatos (qui paedidas concubinas fuas tealiter, A' cum eftvâu non dimiferint) procedant m puis., fpccialiter Ar nominatim ad dcclaturdum ros prrdiâam fuipenfionetn fruâuutn fpatio tnum menfium incurriflc, ncc non eonfeqncnter, ad ulteriores pâmas juxta tenorem decreti fuprafcripti, eifdem infligendas. Et fi hoc facere neglexerint, fupcdqre» eorum, ad cxccutionem pernarum pradiâatum contra ipfos negligences line diflimulatione procedant » Ac etiam epiicopos ac alios quofeumque ecclefiafticam jutifdiaioacm habentes, qui ejafdem criminis punitione négligentes invenirentur, fuperiores eorum puniant, de ncgle<ft« t *St* in defe&u ipfortsm, pernas contra coocubinatios fupradifto decreto pofitas, eum omni diligentia realiter exequantur. Injungimus univerfis epitropis & alus jnrifdi&ionem ecclcfiafticam exercentibus, quatenus ad correctionem fornicatorum, Ac maxime adulterorum publicorum, intendant, & invigilent, prout animarum faJuti viderint expedire. Monemus omnes Ar Cingulos dominos epiicopos, capitula, abbates, Ac alios jurifdiftionem ecclcfiafticam exercentes, quatenus fuos fubditos ecclcGafttcos ad honefte « *8c* cum habitu condecenti incedendum compellant, tunicas nimium breves, autinfpatulis elevatas, vel capellos, live pilea m capitibus, feu foitularçs roftratos, vel rubei, crleftis, purpurei, vlridifve, aut crocei colorum caligis eos deferre, au: ad pilam maxime, ufque ad camiliam exutos in tbcatns, vel locis publicis, ludere non permittant: led potius ea omnia fic indecentia prohibeant. Sacerdotelque Ac alios quofeumque ecdefiafticos, a merrantiis publicis, & negotiationibus fzcularibus exercendis praecipiant abftincre I Contra facientes, prout eorum tranfgreflio exegerit, debite puniendo. Item: cum in multis partibus redores ecclefiarum parochialium, adeo modicam provifionem habeant; quod non reperiuntut, qui ipfis ecclefiis defervire velint, quod cedit in grave praejudicium animarum; provideant omnes przlati, *Sc* patroni, quatenus fecundum' difpofitioncm jurium (in capitulo, De *manarb>i, Jt prahatli/ ia aati^ah, CT capitula, ferfti rtinniaif,* eodem titulo, *St* in fexto, & Ctementinis) id cft, dc jure patronatus, con*grua portio praefatis reftoribus aŒgnetor, r»e pro dcfedti admmilhationis, ipfarum anitnaruas, pnedidi przlati, At patroni, apud Deum *Sc* homines veniant reprehendendi. Item ad obviandum exquifiris *Sc* abulivis modi·, quibus nonnulli quzftores, pecunias a pauperibus extrahere conantur, contra difpofitionem jut iutn, utente., feu uti facientes pnedicatione verbi Dei, ad finem qurftus eorum, ipfam principaliter applicando Prohibemus quibufeumque queftoribu', ne in hac provincia Rhcmenh, pretext» indulgentiarum, vel aliorum quorumcumque » faciendo fuas qurftas prardicent verbum Dei. Sed folum negotium fuum verbis planius exponant » vel etiam literas, fi quas habeant * legant, feu legi faciant. Et fi *forfan* aliqui doâores » vel alias qui ad praedicandum idonei cum ipfis venerint, Ar pnrdicarc velint, nihil in fuo lennone queftuofum exponant, Ae contra cos fervetur cap. Caw er *ta*. Et Clemen. » de *fteaitf. tF rttûffia».* Nollram?|ue prefentcm probibitionem ordinarii locorum aciant diligenter obfervari. Item quia ex inordinate multitudine relrgiolorutn, qui ad coofefliooet audiendas deputantur, * plurimum utriulque ictus nimia libertate utentes, pro libito fuo, quibus volunt confitendi « Ac abfolutiooem obtinendi I prarfiertim in caGbus refervatis } audaciores funt, ad graviora peccata perpetranda: admonemus omnes epifcqpos hujus provinene, quatenus juxta formam Clementine, Dadam: *Sc* decretalis *fapra tafbt^ratn t* in eadem iaicrtz, periorus taliter qualifieatis» *Sc* in tali numero ex conventibus rcligiofonitn mendicantium, licentiam audiendi confrffiones concedant, ficut m przdiâa decretali contine* tur. Et illis non ita indifferenter cafus epifco« pales concedant, ficuti haâcnus in multis dios ccfibus fieri confuevit. Sed ubi neteffitatem vidciint aliquos cafus particulares concedendi · cum tanta diftretione hoc faciant, ut pet hoc non detur lubditis occafio liberius ad peccata, *Sc* crimina graviora prorumpendi. Item licet in antiquis juribus, falubriter inftituta fuerint tempor/, in quibus non debent matrimonia cclenrari, tamen nonnulli per abufum. in hujufmodi temporibus prohibitis, contra ipforum jurium intentionem, fefta, & convivia, choreas, *Sc* tripudia, tamquam pro folcmnixatione ipforum matiimoniorum .exercent. Inhibemus ne de cetero in prediftis temporibus, neque etiam dic trinitatis talia fiant: At intereffentes talibus conviviis, Ac feftis, per ordinarios debite corrigantur, Ac gravius ccclefiaftici, fi talibus interfuerint. Infuper praecipimus, quod aliis temporibus matrimonia non liant in domibus, fed tantum in ecclefiis, ac hora competenti, 8c die clara celebrentur, advertantque domini epifeopi, ne fuper bannis ante matrimonium fiendisfinc caufa rationabili difpenfent. Praeterea conftitutiones conciliorum provincialium, tempore bone memoine dominorum Roberti de Cortenayo, apud Sylvaneâum, anno domini millefimo trecentefimo quadragetimo quarto; tam fuper libertate, jerifdi&ionc, Af immunitate ecclefiarum, A' ecclefiafticarum perfonarum, ac poenis contta perturbatores carum, quam fuper reformatione morum editas laudamus, approbamus, Ac ratificamus › Ac quantum opus cft hujus pnrfcntis concilii decreto, renovamur, mandante*, ut deinceps in noftra provincia ferventur, *Sc* exccudo-

"anno' CHKUT1 ujl

Hmi· "·

ΛNno CNAUTI *♦>·»

<°tioni demandentur. Ceteram Ac fi contra dominos fzculares, ccclcfiaram jurifdidionem impedientes, excommunicationes, & aliepotnr, per dida ftatuta provincialia fint adjeô·, tanto magu in ccclefiafticos qui camdem jurifdiâioncm cccleliafticam non iolumnon impedire, fed Ar promovere, fe exaltare tenentur, Jocum habere debent: ldcirco fub excommunicationis poena, *it* aliis, in prrtadis conciliis provincialibus, declaratis poenis, univerfis Ar finguli· *pedatis, Ac* ecdcfiaftieis perfoois, totius provincia Rhemenfis, ctijufeumque dignitatis ien praeeminentia exiftant, prohibemus*, ne in terru, quibus, ad eos fe coram ccclcfias, monafteria, fe dignitate jurifdiftio temporalis pertinet, direôe vel indirede, quovis qnsfito colore tacite vel exprefle, per fe, ve! alios, prohibitiones fiant, aut per alios quofeumque judices vel officiarios temporales fieri procurent, iubditis fuis judicibus ecclefiafticis, vel alias quibulcumque, aut pccnas, minas, vel terrores adjiciant > quominus in terris hujufmodi in fuo dominro temporali fabjeÔis, chationes, monitiones, fe mandata curiarum eccfehalbcarum etiam in perfonalibus aâionibus, & alias libere poflint executions demandati. Et fi haôeflus tales prohibitiones fecerint, aut minas, aut terrores incutiant, infra unum menfctn, a die publicationis prsfentis ftatuti, in lingulis dioecefibus, quam ordinari diligenter facere teneant, fub eadem perna, pubiscc revocent aut faciant revocari. Item quia nonnulli, tam clerici, quam laki, fentientes fe fuper fuis exceffibus, deliâis, fcu debitis, coram judice ccclefiaftico efle citatos, de fu· caulae juftitia diffidentes, ad dominorum temporalium, feu officiarioram aut fervitorum eotumdem potentiam recurrunt: literafque comminatorias, aut minas verbales impetrant, fe atmatos adducunt, fe alia faciunt, quod timor tam judicibus quam officiariis fuis, ac partibus incutjtur, onde non modicum ecclcfiaftica jtirifdiâio perturbatur fe leditur ·. prohibemus fub poena excommunicationis: Nc clerici vel laici » coram ecclefiaftico judice tiafii, annator adducant, literas comminatorias, i minas verbales hojufmodi, aut alia quzeumque impetrent, vel Procurent, unde directe, ve! mJttcde ecclefiaica jurifdiôio aliquatenus valeat impediri. Item, ftatuimus. quod in caulis fummam duo. lum Francorum mon< :- loci non tranlcendentibus, libe iiH iirtcripcus non admittattur: fe in tahous tamquam minimi), ad diferettonem judicum fumtnane de plano procedatur Qui tam in his ,-!:is, omnes frivolas dilationes ftudeant iciecarc. Et ut religjofc perionr Deo dicatz, ficut prz cc.eris diftriôius domino votis folcmnibu*. mancipantur, fic earum vita, fe converfatio homftc refulgeat, fe aliis bene

A vivendi proçitium radicet, exemplum; Sutui·

"

abbates, abbatifl·, priores, ac ntxrpofiti quorumcumqoe monaftenorum, orainum fanôorvn BcnediAi, 6c Avgvftint, provincüe Rhemeafis, ram in fe, qoam in fuis rrligiofis, *Ît* fubditis, omnem evagandi, llvitatuque materiam evitent, fe faciant evitari. Jejunia ab advente ufqne *d* feftum nativitatu domini, fe a ieptuagefima ufqne ad itftu* fanÔi pafch·, abflinentiamqne ab cfu carnium, fingetis quartis feriis rotins anni, tam in pablico quant in privato diligenter obfervent. Computa Ar rationes parientibus religiofis reddant. in veftibns Ac habitibus, *justa* fooram ordinum obfcrvatiooem, ac in geftibus fe verbis hoacftatcm Ac gravitatem gerant. Zonas argenteas, focula res laqueatos, breves tunicas, Ac alia ause vanitatis pompe indicia funt, evitent. Rcligiofos, fine quatftu pro ingrtflu religion» recipiant, fecundum canonicas landioner: novicios > Ac alios in cultu divino, Ac iacraram ledtione fcriptnrarum inftrui faciant, regulaiuoram ordinum, juxta limitationes fu· conftitutionis » felicis recordationis, domini Benedidi papsa XII. circa reformationem religiofotum eoiumdem ordinum editas, Ac appofitas reneant. Quas conflituttones finguli abbates, abbati·, puores, Arprapofiti, prout funt edite, in vulgari expolitas juxta fui ordinis qoaluatcm, faltem ter in anno legere teneantur, habitufque fuarum religionum non deferant » apoftafiam (cui excommunicationis fententia ipfo faôo anneditur) prorim evitent. Maxime vero religioii mulierum, 8c religio!· virorum frequentationem fe confonia eftugunt, ac alias juxta iuoram ordinum laudabilia conftituta, *ac* fandorum patrum decreta, nec non canooicas hndionct vivere ftatuant. ha ut fervitium exhibeant Deo gratum > ac ex eorum bona converfationc. ceteri valeant ad honcftatis Ac munditie telum feventius incitari. Mandantes univerfis eorutndem abbatum, abbatiffarum, priorum · & perpolitorum luperioribur; Quatenus ipfos, ad premiflbrum obfervationem (fi aliquatenus defecerint) via juris vigilanter coerceant. £t nihilominus didi religiofi capitula Tuorum ordinum obfervent, didis aliis fututis provincialibus, circa przmifla omnia Ac fingula in fuo robore pcrmanluris. In quorum omnium Ac fingulorum teftimonium fe munimen: Nos archiepifcopiis, Ac epifeopi pnefati literis pnrfentibus figilla noftra duximus apponenda. Datum Svcflione anno MCCCCLVI. indidione tertia; rnenfis vero Julii, dic Veneris undecima: Pontificatus ianôiiTimi in Chrifto patris, fe' domini noftri, domini Califti, divina providentia papse III. anno primo. *Furit.*

♦* CON-

«MUSTI

« ·* CONCILIUM AVÊNIpNBNSB

OIJXXTATIO FHILIĪFI LAIII, I. J.

AmwWe caeciliam *ft** κ Âμ μ μ difcip!tea mlrCsfiira cekbrsram, pntGée fme de Amu AlbaMafi tpiT-«M 1 I E. Cttdiaale archiepifcop· AidMtafi * ****« Aven.eoesü , Aicimi cxtmfie in bibhotheca iltefinCmi eyikopi VaGoaraGs , eiufaus fit meati» ta mariai»· *· Γ. H^yw Manccu clenci ecplauc aufa *geg.* S«m feme hk #· XVU cxlubebmma 4o mc uucgi* illa afta aanciin licaetK.

PEtre* de Fuio , fenior , Gallus , ordinis Minorem , Martino V. pontifice maximo cardinalitio honore infigoitus . vir luo fsculo magnus , qui in concilio Coftantienfi cum cardinalibus , & in Hifpania legatus , fchifma delevit , duos Hifpant* reges confcadcravit , & divertas provincia* , ut pater patri*, annis triginta duobus, fumma cum laude admimftrevit . Inter alia pietatis obfequia * quibus Deipar* virginis amorem in corae fao ardeve rnanifefte acclaravit , anno 1457. fedis apoftolic* a latere legatus , celebravit Avenione concilium provinciale , in quo inter alias ordinationes , ftatutum edidit tenoris fequentis : *Deeretxxe i» tetuilie Eefileexfi fe3nn» de tentretien· ieetitfinix vejinit Merit , fttnimni iavitMilirer ehferveri , difttiile entnAnt ixMende fnl exevn-* ·SNjMrariwwi *fxee* , rçr *^nifyntm nlijuid » tentrtrinnt frxditere , vel fniliee diffxtere frtjnmet* : f«ad *β ftent tliqnit feetrit , difient ftnttxtient* r--» *intnmre velnntxt ifft fefl»t (Tinfrime fyxeie fee dieecefet , fer qnentlAef eelArende t frtdUft βχiηἵτχη» fnUiteri, & 4nreth ttlefterttxe* , »r k*r psga/· *mtxifefienr . Detxm in rt~ tiffin tethtdreli .4venie»e»fi t die* ri 1. *nttaHi Sefttxeheir t e/exe ixterxetiexit dentin*·* 1 157. *fentifaetni demini neftri* Celinti *fefe* Ill. *enno tertie* . Subfcripferunt huic fiaruto , non lolum ipfe Petrus t qui toti pneerat concilio « fed Alanus Coctivus S.R.E.cardinalis(dequo fnpra) Roberts* Aquenfisarchiepilcopus ? Pctrutepiicopus Aptenfis: Georgius Seneeenfis : Gancnerius Vapicenfis : Nicolaus Maflilienfis : Petrus Dignenfit: Petrus Glandaveofis: Palamedes Cavallicenfist Pontius Vaiionenfis : Jo: Rhegienlis ? Stephaniis TricaiTinenfis : Michael Carpcntoraflenfis : &'Joannes Aurafienlis . Ceterum animam cœlo reddidit Petrus hie noilcr anno E>it redemptum genus humanum 146;. die 5. ccembxis.

rr concilium avenionense

B< Martm*. TW.A»«t4. ^ ****.. Anno MCCCCLV1L a Perro Albanenfi &· Alado S. Praxediscardinalibus apoftolic* fedis legatis celebratum.

Ex MS- eetLfie ^vemenenfit.

IN nomine Dei , amen . Quoniam olin» a fanâis patribus nofeitur ftstutum , nt metropolium fingtilis aonis cum luis fufoaganek provincialia non dimittant concilia celebrare , in quibus de corrigendis exceOibu* , *te* moribus reformandi* , prefertina in clero , diligentem habeant Domini de timore traâatom : reKias « fic maxime que ftatutx hint in generatas conciliis relegentes , ut eas faciant obferviri v debitam pcenam tranfgreflbribus infligendo . Oun ftatuta etiam in generali concilio Conftantienfi tum alterius temporis pneferipta ierint a congregatione ibidem patribus ordinata , ut etiam id valeat efficaciter adimpleri , Nos Petra» miieratiooc divina Albanenfis epifcopu» , fanâc Romans ecdefie cardinalia de Furo *8c* Alanas tituli land* Praxcdis fanâ* Roman* ecdefia cardinalis Avenionenfis vulgariter nuncupati , a latere fedis apoftolic* leeati « reverendos in Chrifto patre* dominos Kobertum Aqucnfem archicpucopum * dominum Petram Aptcafem epifeopum, dominum Georgiana Senefcenfem , dominum Gauterium Vapiccnfem , dominum Nicolaum Maflilieniem > dominum Petram Dignenfem , dominum Petram G/andatenfem, dominum Palamidem Cavallicenfem » dominum Pontium Vafioocnfem > dominum Toannem Rhegienfem, dominum Stephanum Tricaftinenfcm , dominum Michaelem Carpentoraâenfem , dominum Joannem Amaftoric. epifeopos , dominum Andream abbatem Sanni Honorati infui* , Graflènfis ! diocefis , *ac* capitula ecclefiarum cathedralîum » ncc non *8e* ceteros hic deferiptos duximus convocandos « ut fupra his & aliis , prout utilitati & honeftati congruit , proviaa deliberatione procedamus , & qu* ftatuerimus faciamus , dante Domino > debite obfervari.

E

Ea propter in primis /latuimus & ordinamus confirmandas & renovandas fore omnes & lingulas ordinationes fiélas in conciliis S. Rufo extra muros civitatis A» venioneniis per reverendos paires dominos archiepifcopos Arelatenlem , Aqucnfem , & Ebredunenfcm una cum fu foraganeis , & aliis in eifdem conciliis convocatis , illaque przfcntium tenore confirmamus , & etiam renovamus.

II.

Item renovamus , de novo'edimu* ftatuta fafta in concilio provinciali ultimo in Arelate celebrato t hoc dempto quod in quantum in illo derogabitur cuidam ordinationi faéhc in S. Ruftb circa pcenam ftatuti eorum , qui per aliquos men· fes excommunicationis fententiam fuftinuerunt ; volumus quod per omnia fervetur jxena ftatuti cujufdam editi in S. Ruffb.. . ut in abfoivendo exa&um fuerit io ufus pios feu ornamentis ecclefoe cooverttntur.

III.

V

AMMO CHRISTI

III

Statuta vero duo , quorum unum de reftdentia loquitur canootcoruxn , & reliquum de unione praebendarum diPindarum fiend· menfie capitulari , quoad prie, fem , fufpendimus , douée circa illa plenius fuerit ordinatum.

IV.

Praeterea flaturo fadlo de medicum a Judxts non recipiendis adjicimus , hoc locum habere , nifi neoeffitas aliud fuaferit ordinandum.

V.

Item , ftatuto quod prohibet , ne perfana ecdefieftica prefumaf jurifdidlioncm fuam » feu vices aut poteftatem. fuam , vel aliquid quod pertineat ad juHfdiâonem (piritualem perfonis fiecularibus arendam , quod arendamenta jam fà&a non intendimus extendere , fi terminus imorum arendanorum non fuerit jam effluxus, fêd in arendamenth in poAcrum fiendii id volumus obfervari,

VI.

Praeterea (latuimus , quod quilibet epiC copus in fua diœccfi tenorem, conflitutionis in concilio Vienneofi edite circa portionem per prrfimtem afiignandam faciat inviolabiliter obfévari : < fi huc ufque non fuerit congrua portio affignata , illatu dum beneficium vacare contigerit , aut cum poftea requifitus fuerit t. non differat afin gnare.

VIL

Humiliter etiam (latuimus , quod regigimini parochialium ecdefiarum religtofi ordinum mendicantium nullatenus prxficiantur t nifi fumnsa neccffitas aliud duxerit permittendum . Idem dicimus in officialibus in cathedralibus deputandis.

VIII

Verum quia bonorum meritum culpam rimel etiam ubi culpa minime repetitur , przfentium tenore concedimus , quod u quis ex qoogregatione pnefenti per nos convocata ; ex tranfgreflione (latutorum provincialium haâenus promulgatorum › fcntentias io his latas vel aliquam βχ eis feotiat fe incurriife , per confeiforem per ipfum eligendum quilibet eorum valeat aofolvi » poenitentia per etundem impofita competenti.

IX

AMNO CHRISTI MI*

Pneterea decretum in concilio BaGficnfi faélum de Conceptione bearifitOMB Virgnia Mariae (latuimus inviolabiliter obfervari , diflriAe omnibus inhibendo fub excomtm»nicatkxus pceoa , ne quiiquam «Bquid in contrarium praedicare vel publice difputaiv prxfumat . Quod fi fiscus aliquis fecerit , dictam fententiam eum incurriffc volumus ipfi» fikfto , & i» prima fynodo per dincefim per quemlibet celebranda , praedW» (latuimus pnodicari . &. curatis ecdefiarum injungi , ut nate populo manifeftent.

X.

Praeterea ordinamus, quod quilibet pre» latus pro fe , & quodlibet capitulum ecdefix cathedralis etiam pro Ce faltem recipiat copiam horum oofttorum (latutorum infra unum annum a tempore datae prxfentium computandum.

XI.

Item › cum propter diverià occurrentia per fuperveuieocia negotia atque temporis mdifpofitiooem hoc concilium complere nequeamus commode de pnefenti t circa omnia ? quae in eo propofita extiterunt t hoc praefens concilium de communi confeniii prorogamus hinc ad fecundam dominicam quadragefimae , quam diem fub poems vacationis per nos fadas provmcialiter affigoamus*: praecipientes omnibus fuffragancis , feu vicariis ipibrum. , hic pnefentibus » quatenus ad eamdem diem exemtos & non exemtos juxta plenam noftram vocationem , non differant convocare. A&utn & datum in ecclefia cathedrali Avenionenfi die vir, menfis Septembris t anoo Incarqptionis dominicae MCCCCLVII. pontificatus domini noftri domini Calixti papas III. anno m.

XII.

Cum hoc (aerum provinciale concilium propter temporis mdifpofitionem , ut fuperius patet , prorogatum tiiiffec , nos Petrus miferatione divina , epifeopus Albanenfis Sanâz Romanae ecdefiac cardinalis de Fuxo vulgariter nuncupatus t Cedis apoftolicaB legatus , prxdiâo concilio praefidens de voluntate & communi confenfu reverendorum in Cbrifto patrum dominorum epifcoporum t videlicet domini Petri Aptenfis , domini Eugcnii Senefcenfis, dommi Petri DigoenCis, domini Petri Glandatenfis « domini Palmedi Cavallicenfis 9 domini Michaelis Carpentorateniis t domini

anno CHMisTi '♦,7' Johannis Araufleenfis domini Petri ab- A* bdtk $ Honorati infula: Lirinenfis Gra- cienfis dkeccfis , ceterorumque plurimorum io praedi&o concilio congregatorum veftigiis fandorum patrum inhaerentes continuationemque illius concilii fequcntes.

Statuimus t in primis contra illos , qui de enormi & execrabili blafpfiemia in Deum aeternum , ejufque gloriofiflimam Virginem matrem , & farctos non verentur verba inhooefliffima & blafphema proferre , ut ordinarii locorum fervent & fervari faciant capitulum , flaruimufque de & clerico maledido , quod provideant fuper hoc , & poenam fuper hoc adjiciant .

XIII.

Item , flatuimus dies fequentes folemniter fore venerandos , ita quod in eis mercatum vel nundinx minime fiant » in honorem & reverentiam , videlicet Natalis Domini nodri Jefu-Chrifli Stephani protomartyris , S. Johannis evangelift» , SS. Innocentium , Circumcifionis t Epiphanix , Refurredionis Domini cum duobus C fequentibus diebus , Corporis Chrifti, Nativitatis beati Johannis Bapcifir , Transfigurationis Domini , feftivitates omnes glonofiihmx Virginis Mariae , duodecim apodolorum , B. Laurentii t dedicationis B. Michaelis , folemnitatis omnium fandornm , dies dominicos , diefque ceterarum folemnitatum quos finguli epifcopi duxerint folemniter venerandos , & hoc fub poena excommunicationis ; addentes tamen quod per hoc non intendimus tollere dominis epifeopis in fuis diœcefibus facultatem , D qui caufa rationabili fubfi flente , medium dantium tempore five vindemiarum poifint io prxmiflis licentiam aliquam officio miilx completo elargiri.

XIV.

Item , datuimus quod in peribnis aliens dieccefis confirmandis feu facramentum confirmationis per epifeopos ipfos conferendum , fignetur , ut hadenus in fimihbus fuit obfervatum.

XV.

E

Item , quia dubitatum fuit , fi infantibus poffit facramentum confirmationis conferri . Super hoc autem quia plures dubitant , datuimus quodfaniorem intelledum fuper hoc ampledentes , infantibus poffit hoc facramentum confirmationis conferri , cum differerione tamen epifeoporum.

XVI.

ANNO CHRISTI «♦y.

Statuimus etiam jus commune in hoc fcquendo , ne aliquis haefitet ubi de jure non cd hzfitandum , quod nullus epifeopus ordinem fubdiaoonatus cum minoribus ordinibus eidem nullatenus eadem die conferre poffit.

XVII.

Item t nonnulli dubitant diebus ordinationum pofle epifeopos ordines incompletos celebrare , utpote fi defit in celebratione didorum ordinum diaponus, vcl facerdos, poffit epi/copus illis qui erunt przfentes alios ordines conferre . Super hoc autem , nc alicui vertatur in dubium , ftatuit haec congregatio , cum quilibet ordo per fe fit completus fuum caraderem habens deftinatum , non videtur quod carentia promovendorum ad aliquem ordinem , impediat alios ordina celebrari . Propterea declaramus hominem aliène dicecefis, nec bénéficiâtum , nec domiciliatum , etiam fi in illa dkecefi per antiquam confuetudinem fuper bonis luis intitulatus fuerit , ad ordines non pofle promoveri , nec licentiam dari ad ordines promovendi , fine litteris dimiflbriil epifcopi fux originis, cum plures circa hoc hadenus fraudes fuerint perpetrat»

XVIII.

Cxterum cum fiepe contingat religiofos exemptos curam exercere animarum , & in illa fxpius delinquere , flatuimus cum per exemtionem ecclefi» conceflam curatus qui curam parochianorum exerceat, quoad ea quae ad ipfam curam pertinent non fit exemtus , poffit ipfê ordinarius in talem curam exercentem fuam jurifdidioncm , fi delinquat, licite exercere.

XIX.

Item , cum eo quod indigni ad ecclefiaflica beneficia promoventur , magna damna proveniant ; przcipimus & flatuimus , ut praetermittis indignis , idonei aflumantur , qui Deo & ecclefiis velint & valeant congruentem impendere fâmulatüm . Quod fi fuerit contrarium attentatum , pœnz fubjaceant capituli *Gravt* de»praebendis , quod fadumexiflit in concilio generali .

XX.

Item , quoniam aliqui a fede apoflolica delegati fuis poteftatibus fiepe abutuntur , flatuimus ut fuper hoc provideant ordina-

anno narii, ad quoi de jute poceft haben re- A dem religioforum pnelatosrequifm fuerint, ammo c»ai3Ti cuHirt. tales delinquentes io pnemmu remittere, CHaim remittantur per oorumdcm predates cafti- ,4П

Yxi

Item, quia multoties nonnulli vigore poteftatb confervatoris aut confervatorum citant *Sc* atari fâciunt quamplurimos, & eofdem vexant, non inferentes in litteris citatoriis poceftatem talis confervatoris: ex quibus repertum eft plures vexari, *Sc* quamplunma incommoda pafibs fiiiflle; natuimus *Sc* ordinamus, incommodis fubdicorum obviare volentes. ut talibus litteris non pareatur, nifi in di&a citatione inferta fit poteftas talium confervatorum de verbo ad verbum, aut exprefle poteftas talis coofervatoris ordinario aut fuo officiali ptxfentetur, & copa inde feat fi fuerit poftulata.

XXIL

Item, quoniam omnes religionis debitum adftringit ad morum honeftatcm, cum ex ipferum vita & converiârionepcndeae qualiter alii debeant cooverfari & vi- C vere; ftatuimus *Sc* ordinamus ftatutum in concilio provinciali Apcenfi fe&um obfervari, quod de verbo ad verbum his volu- ,» mus inferi, *Sc* tenor talis eft: Item t „ quod przlati capiant quofeumque reh- „ Riofos, quos repererint fine habitu, *Sc* „ detineant, donec requirantur. Et quoniam excrefcente contumacia. debet erefcere *Sc* poena: quin religiofi iftius temporis non verentur ibit incedere *t Sc* pileati, interdum habitibus fuis abutentes, *Sc* religionis fur immemores, ftatuimus ideoque & ordinamus hoc pnefenti ftatuto io- D violabiliter obfervando, ne rdigiofus aliquis mendicans fine focio ejufdem religionis per civitatem aut loca difeurrere audeat, nift pro quaeftis eorumdem conventus fendis, neque alii religiofi etiam cujufcumque crdxnis *oc* religionis exiftaot, nifi in habitu fux religionis incedere pileofque five capellos per avitates <5c loca, nifi caufa itineris, aut (·») poleynas in fotularibus fuis portare audeant. Quod fe fecus fecerint, & in iftis habitibus reperti fuerint, ordinarii eos capere aut capi facere pofiint, & e juxta arbitrium caftigsre, &fi pereorum-

XXIIL

Item. circa fignum five notam per Judaeos deferendam cum quamplunmi » eb excedunt *Sc* vagantur hinc inde mifeendo fe pluribus, ftatuimus & renovamus laudabile ftatutom S. Rufi incooculfe obfervari.

XXIV.

Item, quia Jndsei tenent nutrices chriftianas, *cc fervientes* cbriftianos in eorum domibus, contra juris commutés difpofitionem, fimébmque fidem catholicam inviolatamque religionem chriftianam: fuper hoc itaque ftatuimus, jus commune per fen&os patres editum inviolabiliter obfervari, cc per dioecrianot in fuis dicecefibus fecere fine difficultate teneri *Sc* obfervan.

XXV.

Item, quia Judaei carnes feratas juxta eorum vaculum, & per macellarios chriftianos vendunt, feu vendi feriunt t fupèr hoc autem abufu exeerabili providentes, ftatuimus fub excommunicationis poena tam contra ipfos macellarios carnes eas feratas Vendentes, quam contra chriftianos qui eas feienter emunt feu emere pratfu»munt (I).

XXVI

Prseterea quoniam crimen ufurarum, fic proh dolor1, invaluit, quod a muttis tamquam ars licita *Sc* honefta exerceatur: Prohibemus, cum ufurx utroque ttftarnento prohibeantur, illas fub excommunicationis poena exerceri: quam contrarium ferientes, ipfo fisélo f incurrere volumus I & poftquam conftiterit eos publice ufuram cxercnilk, excommunicari denuntientur tamdiu *Sc* donec reftitutionem fecerint, rece-

Quid fiat Poleyiv» fe· Pouleana diferte docet Nangii continuât·· ad annam >)<;. hla trtrbit *Sfulertt* Sala-, >« wjfre *ltopgima* ·» *p»ft*· <«a«r».r« .U ••d·· u·*»» <·»■· »· *i» Miftf*·· »· ptfnti* rrrrt d- MtvreUt.r *fr·* *gtnat, iffi* i.m-ewaiat» · Aif^ue hujufmodi raAra calcconit· 1 Öibïtt frgi futifc pronibiu ft etum ib Urluno ptpa V. Hujvfrnotii Poleyna Um etlam Figitur, quant» originrm ad FelcçtKm Aodcgavt^fcm comitem referont, cam pe4et deformet hibrccc, loAgoc Ct>· cilceot « qoibut pedum tuberi openret › neri cunvit t mm Mtei rocoadi id modo* •edi· e|T:nt calcei compoGii. Qj·· ex tewporc non modo bici, fed etiam cletici, tmandoqac etia» mooachi ali font. *fxmt* >1. *caU-amou;.* c«n^ı m/;· *Viff»»*, injttit OtdctKVi Vuali» -

fV) Hic dttffc tidetut aliquid v g. n· >d *fi^t,* aut quid umife.

αχνό CHkisti ,4,'. recepturi & alias poenas per oidinarios donec fuerint caftigati; & fi talo dcccflerint t eccleftaftk* careant irpdtura. Et cadcin pcena volumus ligari notarios tales contradus uiurarios fcswer recipientes. Quod quidem ilàtutum lingulis diebus dominicis per curatos m luis ecclefiis pubhcari volumus.

XXVII

Item, cum inter ftatuta in S Rufio ordinata difpoiitum fuerit fuper modo con. tribuendi circa expenfrs fadas in legatis <5c nundis fedis apoitobcx : illum eumdem ordinem in contributione fienda circa expenfas frétas in conciliis provincialibus, & nenda in poflerum decernimus obiervan. Ad cujus ftatuti obfcrvamiam, per loco, tum ordinarios contradicentes valeam evarélari.

XXVIII.

Poftremo cum multa dietini infurgant negotia datum ccclefiafticum concernentia, ⟨jux 2d prxlens declarare minime poilumus, ftatuimus & ordinamus futurum concilium per nos fine hinc ad biennium oblervandum in praetenti civitate Aveniondi, δζ lanfo biennio inchoandum tertia dominica poft fcftum Refurreérionis Do mini, quam diem pro termino peremtorio cuilibet de provinciis & dioecelibus ad hoc concilium convocatis tam exempto quam non exempto, tenore hujus flaturi fub poenis & ccmuris in congregatione ejus concilii promulgatis & declaratis aiflgnamus, ftatuc-ntes ut quilibet dkecefrnus in fua dxeceft hanc ordinationem notificet tam ecclefiis collegiatis & cooventualibus, quam prxfldentibus in cifdem juxta formam & continentiam litterarum per nos alias in prima convocatione conceflanim. Datum & altum Avenione in ecclefia cathedral! dic xxiii. Martii amo Incarnanoms Dommt MCGCCLV11. "anno' u,<'

ANNO CHRISTI

ANNO CHRISTI <ф57.

PII PAPÆ 11.

P«1 / peol iti I. <tu>.

Sii (▶ Γ|«« fc dvdxfna

Pius, Æueas Piccolominctis antes vocatur, communi omnium confcnfu pontifex renuntiatur, Ftiderico III. imperante, anno Jotn, ni 1457. vel fecundum Onuphritftn 1458. denmoquarto Kalendas Septembris. Hic, cum adolefcentiorem cratem luam politioribus htens informaflet « paulo poil quam c Senentis gymnadi Audio prodiilict * cum dominico Capranica cardinale Bablcam venit, concilioque ibidem celebrato, facris ordinibus necdum initiatus, per enotem non tantum tenacitfimc adhefit, verum ctiain fctiptis ad reriorem Ar umverlitatem Colonienfem dtalogo Λ epiftolis, ejafdem concilii audoritatem approbavit. Manens Baiilex Felicem quintum antipapam tamquam verum Chrifti vicarium veneratus eft. At cum Triderieus Romanorum rex Aquifgrani coronatus, domum reperens, Bafi'ea tranfttura fecifiet, rogatufquc Felicem illic przientem accedere, eidemque tamquam Romano pon: ilici honorem exhibere, aut publice cum eo verba roifcere recufailet, a lententia fua erronea decedere incipiens, in aula imperatoris Fndcrici, cujus rogatu in familiam ejus tranliit, atque in ea aliquot annis permanlit, doriiUimorum virorum imperatorem adeuntium converiatione inftrurius, omniumque cardmalinm fefe pontifici Eugenio fubmittentium exemplo motus, Romam venit, Bafilecnfe dogma de auftoritete concilii rejecit, At Engenio pontifici capitfubtnifit. Poft veritatem cognitam, cum B«-file· clericali tonfura infignitus, in Auftria cum minoribus ordinibus fubdiaconarus Ar duconatus iacros ordines recepit, in urbeadprefbyreratum, Ar poftea per Calliftum tertium ad catdinalatum promotus, eidem rnortao, cum C de fucceflbrc quereretur, A: cardinales ad Befiarionem cardinalem Grfccusn iuffragarentur, cofque ab hoc eligendo Alarius cardinalis Avenioneniis avettiikt, quod indecorum videretur Grzcutn evehere, quafi Roma viris fapientiffimis doâiflimiique careret, in pontificatu fubrogatur. Pontifex faâtis primum belli incendium a Piccinino in Umbria excitatum iupprci'fit, AffiGum & Nuccram recuperavit. Mantus conventum regum &I principum indixit, quo 8t ipfe accedens, multis Ar principibus Ac legatis prstfentibus, de bello in Tureas !ulcioiendo conftitutum eft. Pius Romam revenus, Ytterbium fc recepit, At ab ccclcfiafticc ditionis finibus tyrannos quoldira exterminavit. D Regnum Neapolitanum ferdinando confirmavit, Ac Latinum cardinalem Urfinum eo tniiit, qui eumdem regem coronaret, quem etiam in clade illa qua apud Samum affliâus eft, adjuvit, qua ope is regnum tutatus eft. Sigifmundutn Milateftam Ar cenfuris Ar armis cohibuit. Foedus mitt cum rege Hungarise, Burgundis duce, in varias regiones tendens, magnos labores tulit. Regem Bohemir citari juTiit. Epikopum Moguntinum non reâe de fide fentlentem dignitate fpoliavit. Sigifmundum Auftiis ducem anathemate damnavit, quod cardinalem quemdam iu vincula conjeciflet. Ludovico Galli» regi de ecdcfiaftica libertate detrahenti audarier reftitit. Borfium Mutinae £ ducem actiter interminatus eft, quod rebus Galli» Ac Sigifmundi Malateftae relut eccleli* hoftis faveret. Affinitatem cum Ferdinando rege contraxit. Beatam Catharinam Senenlcm inter fandas retulit, Rome, Senis, te aliis pletifquc locis multa eleganter magnificeqtie cariori»· ex-

citnuit . Cmfiaiaaum civitate® appellari vo- A
CMUrn fair, k dc fee noaaiac Pientiam.dixit. Obiit
»4j/. Aaco·* febri ablhmpcusfepti·» KaJeadas Se-
Ff-bjb » 14*4- dacimaquinta
Aogufti · cm fcdiflct annos Tex , menfes an> deem, k dies dftadieptca. Caepas Romam delatam, anud fumm Petram conditum eft. Pmm teaka Ingoui faiaaooamanta edidit» dialogos » cpiftous » orationes divertis perfonis ,· Bohemorum hiftoriam » commentarios de fais rebas duodecim ribria complexas eftt epigraa»- mats, variaqac poematw· genera lepida fc acate fcripfit › quo ftudio ita ddcâatu eft › at poet» nomen etiam ipfe feriptionibas afarparet , at conftat ex eptftola quadam ad parentem data , cai infcriptam eft : Alneas Silvius poeta genitori foo Silvas ialatem. Aari djvitiarumqac coatemptor fuit : adeo ut cam oblati ci enent thefauri a Callifto reliât » videre reeufans dixerit : Auferte hac : citius enim expendemus » quam alii congefleriat. Ejus virtutes a Platina immenfn propemodum enumerantur. Id vero nullatenusprctenaittendum, quod geoerofa qaadam indole ignolcebat » neque unquam in eos animadvertit, quorum in fe maledsdta aliqua acccpiftet.

"anno~ " ** PΠ PAPÆ II. EPISTOLA L
CHnisTt
«♦»·
D«« ij.oA. Cariffimo in Chrifto filio noftro Carolo VIL Francorum regi illnftri.

Ctriffiatt in Cbr#· Fili faintt» V

, ■-*-mî T Ntelleximus dilc&om filium Gudlennom dc
vu ipkdi·· ·*· Torreta votum emififlê focietatem fub voca-
jii c·»· bulo Jefu nuncupatam » ad Dei honorem k in-
v££*D·4* fidelium oppugnationem noviter inftitutam in- Srcdiendi , k in ea una cum aliis pro defenone fidei chriftiatus contra Tureos perfiftere velle . Verum cum is imprnfentiarum in civitate Aftenfi in tuis fervitiis permanete aderatur , *k* votum faum hujufmodi ad defiderinm adimplere nequeat » nifi tue ferenitatis licentiam obtineat , exhortamur idcirco Celfitudinem tuam ac rogamus, nt tu , qui Chriftianiffimum nomen a proavis *6c* pnedeceflbribus tuis clariffimis regibus per longiffimam temporum feriem duâum amplioribus tuis virtutibus roborafti, in hac pia caufa non deficias, k prefato Gpillermo , quem propter fitas eximiae virtutes ac merita promotorem didat focietatis deputavimus , liberam licentiam concedere placeat , ut cum bona gratia tuc iublimitatis recedere , k ad ferviendum prefit» focietati accedere valeat . In quo rem Deo imprimis acceptam » fidei utilem k neceflariam , k honori tu» regie amplitudinis convenientem efficies .

Datum Mantuc fub annulo Pifcatorh die decimatertia O&obris , millefimo quadringentefimo quinquagefimonono pontificatus vero noftri anno fecundo .

AMMO
--PΠ papæ it epistola ii.outim

Epiftola mifia apifeopo Atrebatcnfi apoftolica fedis legato.

Fntrtklii frtttr , <Jf ap^ts&ms Amm/i&mms .

V Enicas ad nos proximis dictes diledus filias Proiper dc Cuasalio orator ducalis » multa nobis expofait qua jocanda cordi noftro fuerunt . Rediit enim proxime ex Galliis , ubi cam carilfiaio in Chrifto filio Ludovico illaftri Francorum rege familiariter eft coaverfatns . Fuit fecum cum in minoribus ageret » fait k poftquam in regnum paternum facceffit. Mioatatim de ferenitate iua voluimus cnnâa audire, ipfe libcntrifime omnia retulit . Memorat «1-ficudinem luam cfTc jafti k honefti cultricem » devotionem plurimam ad Romanam cedetiam gerere , de nobis quoque eum filii caritate fentirc k loqui » in omnibus didis k EaAis catholici principis documentum praftare . Magnum hoc duximus donum , magnum lucrum apoftolica ledis, qua vera religionis cultores in tam praelaro regno pofucrit, ut nota nobis hec fierent . Mifit ad nos eam Profpcrum dileâus filius nobilis vix Francifcus Sforcia Mediolancnfis dux , pariter k ipfe cius benevolentia gau-
C dens . Non dubitamus , bonam mentem luam continua exhortatione augebis» implcbifque veri prrlati officiam.

Nos ideo hac ad te fciibimua ut fpem k Coniolationem noftram cognoicas , fciafque capifle nos mirum in modum fuam ferenitatem diligere · Quem in omnibus qua fine oficnfiooc Dei poterimus , prx ceteris regibus amplectemur , k appofitis gratiis exaltabimus ; lperan tes eodem etga nos animo ipfom quoque fem per futurum . Quam noftram mentem volutnus celfitudini fua crebro inculces. Exultavi autem his diebus literis tuis , quas de intentione fua ad tollendum pragmaticam auferas Eidem propria mann literas dedimus , quarum exemplum
D credimus ad te pervenifle . Itaque hortamur ut omnium qua diximus fréquente® illi mefeoriam facias . Sunt enim vero corde cogitata k feripta , k in fe continent quod non minus ad gloriam fuam , quam ad defiderium noftrum pertineat . Audivimus *cancellario/* nonnullos iftnc ex regno Neapolitano veniAc, a turbulentis quibufdam tranfmiflbs : eorum confuetudioem nofti , mendaces font k dolofi, femper ad incendendos animos parati. Si aures habeount, nitentur perfuadere quamplura qua fbrfan eradica non invenientur ita elfe ut dicent. Et rei diligenter intende » k regiam celfitudincm doce quales hi homines funt , k quam a fe ro-
E pellendi .

Datum Roma «pud fandum Petrum fub annulo Pifcatoris die undecima Novembris » anno domini millefimo quadringentefimo fexagefuno pruno, pontificatus noftri anno quarto.

ANNO CHAUTI

Pli PAPÆ IT. BULLA

RETRACTATIONUM OMNIUM,

Dudum per eum in minoribus adhuc agentem , pro concilio Bafilcenti, A contra Eugcnium fummnm pontificem feriptoram.

Tiattfificfai t ftrvat fierwtat Dti, iiltSii filiii, •tittri CT aahrtrfitati fiinla Cdudtajh, fida taa tf^ddaai itatUSitata».*

IN minoribus agentes , nondum facris ordinibas initiati, cum BafiUs* inter cos verfafemur , qui fe generale concilium facere , 8c nniverfalcm eccleliamrcprefentareajebant, dialogorum quemdam libellum ad vos fcripfimus , in quo de auftoritate concilii generalis , ac d« geftis Balilecnfium & Eugenii papx contradivtione , ea probavimus vel damnavimus , qu* probanda vel damnanda cenfuimus : quantum capiebamus, tantum defendimus , aut oppugnavimus : nihil mentiti fumus, nihil ad gratiam » nihil ad odium retulimus . Exiftimavimus bene agere , A reda incedere via t nec mentis noftr* aliud erat objeftum , quam publica utilitas A amor veri. Sed quis non errat morts'is ? Sapientem inquiunt philofophi nunquam errare ? verum eft . At quis lapiens , nifi bonus ? quis bonus , nili folua Deus *f Onati Jfdiaavtraat , fiatal iaatiltt faSi faat : an efi facut btaaat, aaa rjl -/!-* *1 aaaat,* inquit propheta regius. Declinavimus A nos ab utero matris , erravimus in invio , A non in via : ambulavimus in tenebris , A procul a Yera luce reCcflimiu : nec nobis tantum erravi, mus , alios quoque in pnetipitium traximus , 8c cccis ducatum prxbentes oeci , cum illis in foveam recidimus . Forfitan A aliquos ex vobis (cripta noftra decepere , A de via deduxerunt ; quorum faoguinem fi de manibus noftris requifierit dominus, non habemus quod refpondere poffimus , nifi nos, ut homines , peccavifle , qui arbitrantes reftum iter oftendere , obliquum monftravimus . In mifericordia tantum Dei fpes noftra fita eft , qu* fuper omnia opera ejus elucet. Sed haudquaquam fatis fuerit divinam mifericordiam implorare A dicere : Parce domine t parce peccatis noftris ; nifi pro viribus vulnera qwa infliximus , veritate curare annitamur $ AJicut eft in fabatis , fagitta qu* vulneravit , afferat opem : five ut canit ecclefia , Medelam inde ferat boftis, unde Icferat. Mortem quidam prius fibi con(civerint, quam videri vclmc aliquando male fenfiflê : A nonnulli ne vel ad horam videantur ertaiTe , femper errant ; A dum vel minimam tolerare honoris jaâuram nequeunt, totum abikinnt, A perpetua notantur infamia , A in peffimas prolabantur h*refcs ' qui ne appareant inconstantes » pertinaces efficiuntur. ouperbiftimi hoc agunt , qui videri dii, non homines, volunt: quales CpnftatKi* combufti font noftra rtate in migno conventu Hietonymus *A* Joannes h«refiarch* . Nos homines fornus , A ut homines erravimus : neque imus inficias , multa qu* diximus , feriphmus , egimus, damnari pofle*. veram non ut Arius , Eutyches , Macedonius aut Ncftorius , A alia blafphemOrum turba , ex animo damnatam viam elegimus t feduât peccavimus , ut Paulus, A ignoranter perfecuti fuimus ecclefiaes Dei , *tc* Romanam primamqae fakm . Propter quod praftrati ante oculos divin· pietatis , fopplica oramus : *Da-* Mfu *atat ꝕ igaaraatiu at attatiatrit ,* Ac. Pudet erroris, *pernitet* male fecifle, *tc* male diftoram fcriptorumque vehementer pernitet ; plus feripto quam fado nocuimus . Sed quid agamus ? feriptum 8e fanel emiflum volat irrevocabile verbum . Non font in poteftat· noftra (cripta » qtue in multas inciderant manos , A vulgo leguntur . Utinam latuiflcnt que font edita. Nam fi futuro in foculo aanierint t *8t* aut in malignas mentes inciderint , aut incautas , fortifie fcandalum parient. Qui hec fcripfit, inquient-› -in beati undem Pe* tri cathedra feditA Chrifti falsatoris vicanatum geftit . Ita fcripfit Æneas , qui poftea fummnm pontificatum adeptus, Pius II. appellatus eft , nec invenitur mutafle propofitum · Qui eum elegerunt , A in fummo apoftolatus vertice collocarunt, ab iis feripta ejhs approbata videntur . Verendum eft , ne talia noftris aliquando fuccefIbribus objiciantur, Aquas fuerunt Æner , dicantur Pii, atque ab ea Cede auâoritatem vendirent, adverfus quam ignoranter latraverunt . Cogimur igitur , diledi filii , beatum Auguftinum imitari , qui, cum aliqua in fuis voluminibns erronea itueruiflet , retraâationes edidit . Humilis A probatiflimi vir ingenii , qui fuas ineptias verecunde confiteri ac corrigere , quam impudenter defendere maluit . Idem A nos faciemus : confitebimur ingenue ignorantias noftra» , ne per ea qu* fcnpfimus juvenes, error irrepat , qui poffit in futurum apoftolkam fandam Icdem jopugnare . Nam fi quem decuit unquam Romani primique throni eminentiam 8c gloriam defendere ac extollere , nos illi fumus , quos fioe ullis meritis pius A mlieriCors Deus fola difpenfatione fua ad beati Petri folium , 8e dile&iffimi filii lui domini noftri Jcfo Chrifti vicariarum evocavit . Quibas ex rebus dileâiones vcftras hortamur , A in domino commonemus , ne prioribus illis feriptis inhereatis « aut fidem ullam Srxftetis , qua fuprrmam apoftolica fedis auctoritatem quovis pado elidunt , aut aliquid aftruunt , quod facrofaoda Romana noa amriJeditur ecclefia . Suadete omnibus, ut id *fo-*ium pre ceteris venerentur , in quo falvator dominus fuos vicarios collocavit, & quod beati apoftoli Petrus A Paulus fuo fanguine dicaverunt : nec putetis divinam providentiam qu* eunda gubernat , A nihil negligit eorum qu* creavit , inordinatam reliquifle militantem eo defiam , qu* cum fit fponfa Chrifti, profe* do a Deo eft , *tc* ordinem habet , dicente apoftqlo , Quse fant , a Deo ordinata *dk .* Requirit autem ordo , ut inferiora a fopertonbus gubernentur , & ad unam tandem perm niatur tamquam principem A moderatorem cum doram quse infra fe font. Sicut grues unam fequuntur , 8e in apibus unus eft rex : ita A ia ecclefia militanti, qu* inftar triumphantis habet , unus eft omnium moderator 8c arbiter , Jefu Chrifti vicarius : a quo » tamquam capite » omnis in fubjcda membra poteftat, Aamdorita* derivatur , qu* a Chrifto domino Deo noftro fine medio in ipfom influit. Nec profedo in alium » tamquam fui exercitus ducem , fupremam auQoritarcm Chriftus principaliter derivaflet , quam in fuum vicarium, qui primus fuit Petrus , cui commiflam novimus dominici gregis curam . Nec duos plurcfve Pe-

irot

AMNO chmisti

tros cvangeltt* cosnmemorant, nec duos aut plores inmtuit dominus, qui fuum locum tamymm capita teeetent «qualia t fed unum confutuit, ut verticem ac ducem te paftotem universi gregis, Simonem Petram, uicens: Tues *Ttmu*, <F Juper *bt»c femua aiii/icti» ecclefttfu rntAM* : dr *t^r rtfni titria*, *O* lixeverii faper cernua, nit V ut cel»* : CT fuedruMfue *ftlveric fuper terreat, trie fehUMt CT ia coi·*. Et, *Tefce* erer *uteei.* Qun nulli alteri feorfum dida leguntor, nifi Petro, ut in Petro unitas tc furnrna contineretur auftpritas. Nec alius a petra didus eft Petras, nifi Simon: ut iotelligeremus unicum efle vera te folidc petra, id eft Chrifti (ut Paulus exponit) locum tenentem, Sisnooem Petrum, qui foins pro domino in periculocooftituto exemit gladium. Petras igitur, tc fuccefibres ejus Romani pontifices primatum in ecelefia tenuerant; A nos hodie, quamvis indigni, fola domini voluntate digni tenemus: te quicumque Romana fecundum canonicas fanaiones proficitur eccleGe, - quam primum eleAus eft in facro collegio, fupremam a Deo poteftatem fine medio confequitur, te per ordinem in omnem diffundit ecctefiam, cujus pçcceta divino judicio punienda relinquuntur. Si quid

log*, ait io epiftolis noftris, qur ploret a nobis faut edit· ; ant in aliis opulculis noftris (multa enim fcripfimns adhuc juvenes) refpuitc atque contemnite: feqtiimitii que nunc dici* mut, de feni magia quam juveni credite: nec privatum hominem pluri» tacite quam pontificem: Æneam rejicite, Pium recipite. Illud gentile nomen parentet indidere nalcenti '. hoc Cbriftlanum in apoftolatu fufccpimus. Dicent fortalTe aliqui cum pontificatu hanc nobia opinionem adveniffe, te cum dignitate mutatam efle fententiam. Haud ita elt, longe aliter adum. Audite > filii, converfationem noftram › brevis narratio erit, que vobis, quantum ad rem attinet, veritatem aperiet, te obje&ioni faciet fatis. Anno falutis primo tc trigefimo fupra millefunutn quadringentefimum, cum Dominico Capranica, quem Martinos quintus in fecreto confiftorio cardinalem creaverat, Eugenius IV. fpreverat, Bafileam petivimus, ioique concilium inchoatum invenimus, verum ab Eugenio revocatum, quatntis congregati noluerant obedire › aficrente» jam inceptum concilium, fine confenfu patrum 2ui convenient, haudquaquam pqtuiflè dif»lvi. Julianus aderat fandi Angeli cardinalis, natione Romanus, moribus te dodrin conrfpicuus. Is, cum ceteris pntftaret › audita Eugenii revocatione, prafidentiam dimifit, tamquam fummo pontifici vellet obedire: fed cum augefeeret in dies, Eugenio vel invito, concilium, tc multi es diverts regionibus epifcopi tc regum legati adventarent, cardinales quoque ex Romana curia profugi in dies nonnulli concurrerent, prelidentiam refurnpfit, tc auâoritatem concilii mirum in modut extollen», eminentiam prim· fedis fupprimere cdkpit. Venientes Eugenii legatos, * poteftatem Romanorum jinrfulum magnificantes, apparenter confutavit * te, cum eflet facundiffimus 4 facile perfuafit auditoribus qua cupiebat. Cardinales ex urbe profitât, Eugenio infenfi, vitam ejus morefque carpebant. Accedebant inituras catervatim novi curiales, qui (ut eft omnis multitudo maledica, & inimica princi-

pi) Eugenii nomen modis oauubus lacerabant. Nos, qui ck patria juvenes, non ex Ürbe Illuc migraveramus, tc nova tum primum avis ex Scoenfi gymnafio evolaveramus, tudes tc inexperti, vera efle arbitrabamur quacumque dicebantur » nec putabamus mentiri alios, qui nefeiremus ipfi mentiri, atque, ut eft innatum homini, tetra te horrenda crimina odio habebamus: nec Eugenium deligere poteramus, quem tot tantique teftes indignum pontificio dicerent. Aderant legati PariGeniis fcholc, cujus eft fama percelebris: adfuerunt tc aliquando vcftri tc aliorum ftudiorum Germanica nationis oratores : tc eno eundi ore concilii generalis auâoritatem ad otium efferebant. De potcftate Romani pontificis pauci erant qui loqui profumerant: omnes qui publice loquebantur, prurientes auribus, mnltitndiai applaudebant. AccefIEt & ipfius Eugenii coafeniias, qui difloluttonem concilii a le fadam revocavit, tc progreflum ejus approbavit, cum reconciliata fynodus Eugenio videretur, tc pax ecclefie data. Pneterita enim omnia per* luas literas concilii patres Eugenio fefe remifluros, tc pedes ejus tamquam beati Petri exofculaturos promilerant, fi revocata diflblutione, concilio curium permitteret, atque illi cohsrcret. Nova interceflcre difeordi*, tum aliis de rebus, tum potiflime fuper translatione concilii Gratorum caufa in alium locum. Eugenios in Italia non fine ratioae concilium petebat: popularitas fynodalis tranfire montra horrebat, tc ia Avenione, aut io Sabaodia locum defiderabat. Adiverunt per id tcmvocfe duo viri ex Italia Bafileenfe concilium, Nicolaus Panormitanus archicpifcopus, tc Ludovico» Pontanus apoftolic* fedis notarius, AJphonG magni regis oratores, qui relut duo osbis fidera, ceu pontificii juris te totius civilis lapientis duo prscipua lumina tc dariflima cenfenantur· Hi didis fcriptifque concilii gefta probabant, Eugenii Eida dfamnabant · nec erat qui aut vellet, aut auderet dida eorum refellere. Quid ageremus? audite potuimus, non difeere *i* Rude nimis ingenium eft, quod per fingnlra dies audita tc inculcata non capit. Quales ma* giftri funt, tales difcipuli evadere folent. Paucos invenias Ariftoteles, qui Platonica norint deftruere dogmata. ^as *éifcipalac fapre* arafidraw, inquit dominus: nec nos migiftrum potuimus fuperare. Julianus nobis, tc Nicolaus, tc Ludovicus, tc alii complures fuere tnagtftri, fchola Bafileenfis conventus, in qub raro aliquis Eugenii caufam defendit. Adverius concilii dignitatem mutire aliquid, crimen hcrefis fuit. Una omnium vox concilium Eu. iio pnefercbat: de fedis apoftolies percellentia, aut Alentium, aut contemptus, concilium, concilium eunda fonabant. Didicimus ergo qu« audivimus, tc poftaliquot annos exiftimantes nos aliquid efle, diximus, ut eft apud fatyricum,

Semper eft ealictr Motant ? eunyeum er repraam?

Puduit femper difcipulum agere, fubtraiimus ferai· manum, coepimus loqui, tc maiiftri perfonam induimus. Scripfunus epiftolaa : opufcula: hoc omnibus paftm datur: doâi tc indodi icribunt: tc qum fcriplit ipfe, nemo contemnit, nifi editionis fervoram tempus estinscrit. Nobis placebant feripu noftra more poetarum, qui poemata fua tanquam filios amant. Nec Baltic* qaemqnam nivrnie-

ANNO christi *4*1.

anno GHAISTi *4«I bamua » qui eu damnaret : probant enim fimi- li> fimilc*. Applaudebamus nobt* ipfis» 8t in editiooiba* noftri* gloriabamur : 8c quamquam pqftea Eugenia* concilium in Italiam tranftulerit , 8c cum Graci* Ferrari* » ac demum Florenti* convenerit . quamquam Julianus fandi Angeli 8c Joanne* fandi Petri cardioalea » quibus plurimum credebamus, ad Eu- Snium dcfeciflrnt ': quamquam pauciflimi in le Bafileenfi remanfiflent , noluimus tamen cedere, exiftimantes eundos qui abibant, metu recedere , nc bona temporalia perderent t 8c cum nihil haberemus , quod nobis auferri poflit , perfeverandum putavimus , nc partem qu* verior nobis appareoat , relinquentes, deuimentum animx faceremus . Manfimus igitur Baiiles * quoad Eugenio , ut credidimus, jufto judicio depolito , Amedeus Sabaudtenfis luftedus cft , ar Felix quintus appellatus : Nota mAl ■ιοαιαβ*» âaw4co. q«cm non ut idolurn (quod erat) fed tamquam verum Chrifti vicarium venerati fuimus , nihil ad huc finiftri putantes intercclfifle . At cum Fridericu* Romanorum iex Aquif- *ItM trxn' coronatus, domum repetens, Bafilca * tranfitum feciflet ; rogatufque Felicem illic prsfcntem accedere , nullo pado petfuaderi potuifict , ut honorem ei tamquam Romano pontifici exhiberet, aut publice cum eo verba miiceret : tum primum confideravimus poilibile efle , quod partem erroneam fequeremur , ?uando rex , imperator Romanorum futurus , n tanto negotio dubius effet, 8e ad Eugenium inclinaret magis . Multum 8c f*pe inter nofiplos cogitas imus , quis cflet modus inveniendi verum · Nunquam enim volentes erravimus . Rogati in familiam Friderici tranfirc , non renuimus . Erat tunc ille cum tota fere Germania neutralis . Concilium Bafilec dicebant elfe Germani , 8r,.idolum ejus refptsebant : Eugenium Chrifti Vicarium appellabant, & concilium ab eo celebratum recufabant : nec Eugenio , nec Bafileenfibus plene obediebant . Placuit ad neutrales tranfire , ut verum Xd eos liberius audiremus ; 8c fi recedendum t ab uno extremorum , per aliquod medium tranfiremus' ad alterum ; & eorum judicium fpedaremus , qui non effent affecti cauf*. Manfimus in aula Friderici pluribus annis , ilhc varias audivimus opiniones . Neutralitatem idcirco Teutones induerant , ut concordia facilius inveniretur , non ex conlilio Solonis , qui tumultuante civitate extorrem fecit cum qui fine parte remanfit · Multa inter neutrales didicimus ,~ qu* nos antea latebant . Eugenium falfo de multis accuiatum invenimus , cardinales qui Bafilcam venerant , ob privatas inimicitias bono & fanâo viro notam Inurere volui& : qui tamen eundi poftea ad cum redierant , 8c veniam errati petierant . Forte per id tempus Julianus fandi Angeli cardinalis , cujus fupra meminimus , ex Hungaria , qu* fibi aecreta contra Tureas fuerat provincia , Flavianum venit , (qu* hodie Vienna dicitur) praeipuum Auftric columen. S*pe cum eo fermonem pro veteri confuetudine mifcuimus , fiepe dc rebus Bafileenfibus difputavimus. Tuebamur antiquam fententiam, ille nova* defendebat i extollebamus genera-, lis concilii auâoritatem , ille apoftolic* fedis poteflatem magnopere collaudabat : dicebamus concilium Bafileenfe jure perfeverafte , quamvis Eugenius perfidentes rcvocafiet ? & hoc cju* faaum accufabamu* : ille difiblutum feu translatum rite concilium aibraubat _ «c Bafilecnfium opera mujti* modi* detcftâbatur, Ba- CBiIJTI sa*|. liJerque non fynodum ccckfi* , fed iatana 8c miniftrorum eju* fynagogam remanfifle dicebat . Diutina fuit inter nos concertatio, verum modefta 8c caritate plena . Ad extremum corn fuis feripti* diâifque cardinalem vinceremus , prcnacremufque venementer , fubridens ille : Tu t inquit, Ænea * tabclli* obfignatis agis meeum : 8c quoniam aliquando leniimus , ut dicis , idcirco 8r hodie idem putas debere fentirc , 8c addiâoa priori fententi* ccnfcs . Veram properca nos fumus liberi , quia mutare fententiam ufque ad mortem pofiumus · Cur enim non liceat omni tempore › relido talio , verum ampledi ? Fateor me dixifle 8c 1eripfifle qu* refers , verum a vero remotum errafle . At tu , qui , ut ais , me dodore Bafileenfibus credere addudus es , errantem olim fedatus e* « cur modo non fcqucris reda monentem f Prefumpfi dc meipfo , dum eflem Bafile* , nimis ; quamvis deceptus decepi , & credens prodeflè , nocui, in medio cedefi* docens qua non didici : eveus erravi, & in tenebris ambulavi : reliqui tandem cedefiam malignantium , 8c cum impiis federc recofavi . Revelavit dominus oculos meos , 8e confideravi mirabilia dc lege fua . Cognovi priorem errorem , & quantum a vero procul abiiflent Bafilecnfcs , plane intellexi · Adii Romanam curiam , 8c Eugenio , * cui fuiflem « w.«* rebellis , fubmifi cervicem : a quo mifericordiam confecutu* , ad unionem Gracorum navavi operam : 8c illis Roman* ccclcfi* reconciliatis » adverfus impios Tureas legationem •cepi . Caftigans caftigavit me dominus , 8c v orti non tradidit me , fed humiliatum exaltavit : quia cognito in errore non perfeveravi ; fed mox in viam redii, 8c ex magiftro fidus difeipulus , ex magno parvus , expurgato veteri 'fermento , novum hominem indui , & vere matris lidc nutritus » ad fontem veri perveni , quem fandi doâores oftendunt Graci & Latini , quorum una vox cft , falvari non pofle qui fande Romane ccclcfi» non tenet unitatem : omnefque illa* virtutes mancas efle ei qui fummo pontifici obedire reculât › quamvis in facco 8: cinere jacens , dies & nodes jejunet & oret, & in ceteri* videatur legem implere : quia melior cft obedientia quam viâim* , 8i omni* anima poteftatibus fublimioribus fubjeda eft : 8c Romanum prcfulcm in ecclefi* vertice conftitnrum efle confiât, a quo nullam ex ovibu* Chrifti exem- ***** *** piam navimus . Ego ad ovile redii » qui diu irraveram extra caufas , 8e paftoris Eugenii vocem audivi . Tu fi lapias , idem facies . Hcferunt pedori noftro verba · viri , que fe- · vi*·» pe ad nos repetiit non fine caritate ardenti 8e amore lingulari . Interea cx divertis regionibus homines dôâiffimi Crfarcm adierant» quibufeum placidos de cifdem rebus mifcuimus fermooe* * femper ad verum intenti» cujus cft natura homini* avida « Multum profuit nobis Joannes Carvajalis apoftolici palatii auditor » natione Hifpanus , qui Juliano defendo » in titulo cardinalatu* ac legatiooe fuccclfit : quorum fzpe de concilio Bafileenfium amice difputavitnus · Nemo dodus ad imperatorem venit , quem dc his rebus in colloquium non adduceremus . Cumque Crfar ad unionem cccle- fir procurandam in Nurimberga fu* nationi* conventum inftituiflet , decrcviflctque fum-

mum

ANNO CHKBTI *4*1- num pontificem adhortari, ut Confianttr novum concilium indiceret, legatumque mitteret, «c Bafileenfea pariter induceret, ut eo Ce transferrent, ut ibi pax ecdefi* redderetur i primi Bafileenfea recufavere. Quod audiens Thomas Aflèlbachiu* ex Germania infigni* theologus t Nunc, inquit, fcio Bafilecnfe» Spiritum fandum non habere dudorem, quando tam rquam imperatoris legem effugiunt. Idem multi alii dixere viri doâif&mi A opinione fanditati* illuftres. Quibus confideretis, caligo tandem ab oculit noftris cecidit, 3tn* velat aranearum tela verum cernere impetebat. Recognovimus errorem noftrum, venimus Romam, Bafileenfe dogma rejecimus, Eugenio pontifici maximo caput fubmifimus, *A* reconciliati ecdefic Roman*, dodrinam ejus imbuimus, A illud Hieronymi diximus: ' pravi-* · *Ego* nullum ' premium nifi Chriftum fcquens. bcatitudini tu«, id eft, cathedr* Petri, communione confocior. Super illam fundatam ecclefiam fcio. Quicumque extra hanc domum agnum dominicum comederit, profanus eft: fi quis in arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio. Eramufque adhuc pene laici, Ïuando ad Eugenii obedientiam redivimus. i Bafilea clericali tantum charactere infignti rccefltmus, nec unquam factos imbuimus ordines, nifi poft veritatem cognitam, Bafileenfi cccitate reliCta. In Auftna minore* ordines ac fubdiaconatum A diaconatum recepimus; in Urbe ad presbyteratum pervenimus. H»c eft converiatio noftra, per hos gradus e tenebris ad lucem migravimus. Ad quam rem non parum luminis nobis attulit f smtiHi*, fe* «***- Thomas f Saraxanus theologica fapienttecelebratus ac acutiflimus interpres, qui poftea in fummo collocatu* apoftolatu Nicolai V. nomen accepit. *Hit auâoribus unam* ecclefiam catholicam A apoftolicam efle didicimus matrem omnium fidelium, extra quam non invenitur falus, fponfam Chrifti immaculatam, in qua omnes qui militant, finem fibi proponunt vitam «ternam. Idcirco enim in ecclefia militanti laborant homines, A cum dsmonibus tamquam hoftibûs pugnant, ut pacem tandem aflequancur, A cum Jefu migiftro ac legifero fuo in cslefti Jerufalem triumphare ac regnare poflint. Hic finis Chriftiano proponitur, huc omnes ecclefi* militantis conatus, omnes lege*, omnes regu!r tendant. Et quoniam ecclefia quidam excicitus eft Deo militans, terribilis ut caftrorum acies ordinata dicitur uni procul dubio imperatori fubjeda, ad cujus nutum cnnâa referuntur. Cumque pius ac maximus A optimus Deus in itio fanguine fundaverit ecdefiatn, eamque voluerit ad finem uique fxculi perdurare: quis non dixerit in ea id regimen inftiturum efle, quod optimum cenfe-.ctnr? At vero inter genera gubernationum communis philofophorum lententia eft, prrftare monarchiam, A Romani, quorum toto micuit orbe dignitas, quamvis ejcâis regibus duos innnn< confutes elegerunt, A modo tribunos addidere, mode alios magiftratus invenere: in adverfis tamen cafibus, bcllifque gravioribus ad unum aliquem recurrerunt, virtute A auâoritate prsftantem, quem dictatorem appellaverunt, cujus diâo non liceret adverfari: A quamquam diâaturam ab initio temporaneam inftituerunt, io Julio tamen A fucceflbribus ejus perpetua ctfeâa eft›

Nec unquam Romana res admirabilior antedfioe fuit, quam fub Augufto Grfare, quando jam daubs Jani portis totqs fere orbit fub unius hominis gubernatione qtUAVit. Quo tempore natus mundi falvator toonarchicum regimen ceteris prartulifle videtur gubernationibus. Idem probat totius fere orbis confnetudo, cujus maximam partem gubernant reget, five Chriftianos intueamur, five barbaros. Et quamvis civitates aliquot reperianiur, qu* cum. maxime tertiant liberas fcie vocitant, fine rege viventes: non poflunt tamen effugere, quin unum pnrfetant aliis › cique tamquam capiti pro tempore obedunt. Quid plura? C*leftis aula nos admonet. Quid Tu* pulcrius? quid ordinatius? quid majus aut durabilius? quid meliut aut beatiut? Quamvis in ea & angelorum diverfi fint ordines, *8c* fandorum fpirttuum innumerabiles chori, unus eft tamen omnium rex «ternus Deus, qui condidit univerfa, A nihil negligit eorum que condidit: cujus filius unigenitus Chriftus Jefus, cum pro noftra lalute vemiTet in hunc mundum, fervili accepta forma, ecclefiam, de qua loquimur, in cruce patiens, fuo fanguine acqutfivit, *8t in ea ufque in* diem aicenfionis corporaliter pnrfedit, A tamquam dux vertis *ic* imperator eunda' in finem fuum direxit · Et cum afcendilTet in caelum, cum indubitanter fui gregis paflorem reliquit, cui dixerat I *vtn Htttí, 8c, tUk» thvts reini* *ctltmn*. Neque enim dixit, A non fecit › qui folus eft verax. Grex Chrifti, ecclefia eft. Paftor primus ipfe Chriftus fuit, A paftor bonus, qui pofuit animam fuam pro ovibus fuis. Secundus paftor Petrus extitit, ab lpfo domino inftiiutus, atque omni potcftate donatus, que ad .bene regendum commiflas oves neccIfaria ducitur. Ahoqut Chriftus qui fapientia Patris eft, A omnino fapienter egit, ecdefis fur baud fufficienter providiflet: quod eft nefarium aflercrc. Et quamvis plurcs per orbem ecc'efir inftitutr fueitnt, & plures epifeopi, id eft, plure' greges, A ovilia piura, & paftore' plures omnes tamen fub uno pallore A in uno grege atque ovili continebantur, ficut A hodie continentur: quia unus eft Chrifti thalamus, una fponfa. unum ovile, & onus paftor, & omnium epifconorum unus epifeopus Romanus prrful, beati Petri fucceflor, A Jefu Chrifti vicarius. Petrus enim in Antiochia primum fedit, deinde Romam venit. Unde cum periecutionem fugiens vellet abire, a domino prohibitus eft, A hic gloriofo martyrio vttam finivit, fucoeffore Clemente * fubftituto. Atque ira in hanc uique diem ferratum eft, ut qui R<»m« federit antiftes rite inftirutnt per legitimum cleitionis tramitem, tamquam Aaron vocatus a domino, hunc omnes Chriftianr plebes, omnes populi, omnes reges, omnes clerici, omnes epifeopi tamquam Jefu Chrifti vicarium, *8t* beati Petri fucceflorem, univerfalk ecclcfir caput ac reâorem A ducem Venerati lint. Inter quos plurimi pro Chrifti nomine 'afperrimos perpeffi cruciatus, & morte muldati, coronam martyrii fufeeperunt. Plurimi confeflores egregii, vita, moribus A do&üna fulgentes, quamvis fine fanguinis ctfufione, non tamen fine periculis A labore ac voluntate parata pro conlcrvanrla facri evangelii automate moriendi, ad carleftem gloriam pervenere: utGregorii, Damati, Leones, Innocentii, Bonifacii, Bene-

chkisti 14·). 1·" »»· ***' ·Î·Aüo*β.

I J difti,

CHRISTI i4<J>

diâi , 8e ali* nomina , iqacv aux tertius ciaruit Eugenio* , ex monafterio îanfci Anaftafii ad tumraum facerdotium evocatus', ad que*» divus Bernardus monachonMB pater , non «ninu» doftrina fulgore quant vita fanâimonia il luftri* , inter multa , hujufmodi verbs confcripfit : Indagemus , mqait , adhuç diligentius quid fi* » quam geras videlicet perfonara pro tempore in ccelefia Dei . T« €» facerdo· ma gnus , tu fumants pontifex , tu princeps epifvoporum , tu here* aportolorum , tu primatu Abel , gubernatu Noe > patriarchatu Abraham , ordine Melchifedcch , dignitate Aaron , attâoritate Moyfes, jodicatu Samuel , poerftate Petrus , unttiouc Chriftu* . Tu es, cut claves tradux , cui oves credite funt . Suat & B alii quidem crli janitores St gregum paftores : fed tu tanto glonofius , quanto 8f dittitrentius Utrumque prx illi* nomen hcreditafti · Habent illi afngoatos fibi greges , Gamili fin^ulo» , tibi untvcrlt crediti uni fumus . Nec modo ovi-, tun , (rd 8t pallorum tu unus amnium paftor H®c Bernardus ad Eugenium renium icnbit , çui iuprçmam 8(omnimodam in ecclelia pote-, flatem concedit . Quod ille desertio reflatur Eugenio , hoc no» de quarto 8c omnibus aliis Romanis pontificibus profitemur, quia dignanti eft audontas . Liquet igitur, unum in ecclelia caput efle 8t unum principem : quia pax populi ex uno redone dependet , fc pluralitas principum difeordiam parit . Chriftus ecclefi· Q fur in ultimo teftamento pacem reliquit , fc pacem multis verbis commendavit , Dedit ergo

A 8c regimen paci* amicum , id eft , monarch1cum , fub beato Fctro fc fuccefibribu* eius adminiftrari cunâ« pnecipien*, clavibus iUi commiffia , fc cum gregi* demandata . H»c nos de Romani pontificia auâoritate 8t poteftate lentimus , cm & congregare generalia concilia , fc dūTolvere datum eft · Qui ctfi filius eft propter regenerationem , propter dignitatem , tamen pater habetur : 8c - ficuti filiationiscaafa venerari debet ceckfiam tamquam matrem , ita fc prxlationis caufa * prrfcrtur ei , ut pa- itor gregi , princeps populo , teâor familix . Cum hi* fc generalis concilii auâoritatem fc poteftatem compkâimur · quemadmodum fc xvo noftro Confianti- , dum ibi fuit fvnodus univerfalis , declaratum defiuitumque eft · Veneramur enim Confiantienieconcilium , fccuncta qu< prsceflerunt , a Romanis pontificibus noftris pnrdeceiloribus approbata : inter quse nullum invenimus unquam fiiifl'c ratum , quod ftante Romano indubitato prxfule , abfque ipfiu* audoritate convenerit : quia nou eft corSu* ecclefi· fine capite , fc omnis ex capite deuil in membra noteftas ; Hrc noftra fententia eft , filii , bxc credimus fc profitemur hec jam fenee , fc in apottolatu* apice conftituti , pro veritate aflerimu* . Si qu· vél vobis , vel aliis confcripfimus aliquando , qux huic dcxftrinc repugnent , illa tamquam erronea , fc juvenilis animi parum penfata judicio , revocamus atque omnino refpuimus.

Datum Rotnx apud fandum Petrum fexto Kalendas Matas, anno tqdj.

ANNO CHRIST! f*·*··

ANNO Christi RxCoSittit T— ··

* a* CONVENTUS MANTUANUS

CHRIST «♦

A Pia P^pa Π. ad bellum facnim in Tureos fuicipiendum habitus anno Chrifti MCCCCLIX

Invitati1 Cbriftidnis principibuc omnibui , /tliifquo per ft , dliis per lentet prdfentebui ‹

D *SUomvh concilii neque nomen , neque Janitorem , bic conventui bobeot : tunten cava tu» namiini multi › dignitntifiiue Ionie minatu ‹ in boc eoneUiornm corpore lotum net immerito bubnorint ; & buic prefnent tttlefie cnput ,* wa *eun/um principum utJtioturum orntinnei umiieeu fei etium. epiftopvum 0* k\trlinnhum fuffeOfiu exquirent : minime nebit emitteniu vffu funt etui u&u , qteunlttm vuriit ex monumentii tollifi poterunt* ı

C*icadis Junii» » *ult Gobeiinni iib.* 11. *commentonerum Pii* u. que dies ftatuta initianda E conventui fuit , Pontifex ex palatia cum cardinalibus , epifeopis , fc omni clero ad cccleftam descendit , urbis regiofis ex omni ordine tuflis adefle . Res Divina folcmni apparatu , fc ingenti -flantium devtxioac » peraaa eft . Tum Colonenfis epifeopus , vir dotftrina fc honeftatc inlignii , fermaoem habuit ; in quo fc Poutdicis propofitum › fc conventus caufaia , & neccffitatem rui gerend· explicavit ; hortatus eos , qui advenerant , puris fc volentibus animis defiderium Przfulis adjuvarem .

Pius autem ex folio fuo , cum jam omnes Bflurgere vellent , manu lilentium indixit, atp que in hunc modum eft»tus eft . Speravi-

„ mus , fratres ac filii , hanc urbem adeutŷ-
,, tes , frequente* , qui pnteeflīflenc › regum
„ legatos invenire : pauci adfunt , ut vide-
,, mus decepti fiunu* . Non eft religionis cu-
,, ra apud Chriftianos » quantam credidimus .
,, Conventionis diem longiffimam (latuimus :
,, nemo temporis brevitatem accufct › nemo
„ viarum incommoda caufetur . Nos xgritudi-
„ ne laborantes. fc atfefti fenio , Apenninum
„ & hiemem contendimus · nec nos alma Ro-
„ ma remorari potuit , quamvis medios inter
,, latrones conftituu , noftram pnefentiam ma-
„ gnopere defideratet : reliquimus ecclefi· pa-
„ trimomutn » non fine periculo , at fidei ca-
,, tholicx fiibveniremus , quam Turcs peflun-
,, dare nituntur · Videbamus iliorrm opes its
,, dies augeri , fc arma , qux jam Gnctam fc
„ Illyricum obtinuiflenc » in Pannonia grafla-
,, ri , fc Hungarorum fidelem gentem multis
p »ftiidare cladibus . Verebamur , quod fiitu-
„ ium eft nifi fapimus devtdis Hungaris › fc
Germanos fc Italo* . fc omnem prorfus Eu-
,» iwpam fubadum iri , quod abfque religionis
n ncdfrx fubverfiooc fieri non polle-r . Cogita-
,, vimus hoc malum avertere : indiximus hoc
M in loco conventum : vocavimus principes .
M ac populos , ut communi confilio rem Chri-
M ftianam tueremur : venimus fpe pleni, quam
w vanam futile dolemus . Pudet nos tantam efle
,, Chnftianorum negligentiam : alii deliciis in-
„ dulgcnt › alios avaritia rctinçt . *Tureae pro*

ANNO CHtiSTi · h$s.

" fa* damnatidima ieéU non reculant mortem : nos pro faafto Chrifti evangel», nec fobfec fumpto* , nec labore* perferre vel minimos noffuma* : G fic pergimus , aftum de nobis fuerit ; peribimus brevi › nifi alio* affumimu* fpiritus . Ob quas res vos bortamur , viri religiofi , ut orationibus affidui* Deum preeemini * Cbriftianis regibus aliam mentem prebeat,, fui populi animos excitet , cora· fidelium incendat › ut jam tandem arta* fomentes injuria* ulcifcantur, quibos religionem aoftraal in dies Tore» afficiunt. Agite fratre* , agite filii : convertimini ad Deum toto corde t vigilate , onte » jejuniis fe eleemofynis peccat» veftra rcdimite « facite opera digna pernitenti» : fic enim placatus Deu* noftri mifcrcbitar , fe audentibus nobis hoftes tradet in manus noftras . Nos hic tarndtu mancbimtns › donec animo* prinçipum exploremus. Quod fi venrari fuerint t fimul cum ipfi* reip. confucmu* ; firr minus , neceftarium erit domum repetere , eamqoe fortem ferre quam Dominus dederit . Veram defendendo religionis t, propofitum , quoad rixes vitaque fappetant, *t, otx* deferemus , nec duram putabimus, 'fi re* tt petierit , pro noftri* ovibus animam pone„ re . Exceperunt cardinales fe epifeopi mira attentione Pontifici» verba *t ejvlqve* mentem magni* pnscoaii* exraienmt : ac rebus gerendi* honeftum putavere principium datum , *venia* dclidorum omnibus concefi» qui fuam confcientiam per confeifimsem rite purgalfent.

priv»» driud* cara *Tvuififit fait , »t friacifci aetati it fat Mufim ajvtnt» ttrtiini ftttrtt* , bsrrersrurfav , ■* *vti iffi fer fe , vtl ftlttm ftr It^atti aitfftat . Ht* ad Fridrrirea» fesp. ad *Ctrtltw FrMc. regem* , ad Safeadro fe Bavaria ducrr , ad *Ktmttt , Fiwtutiett t (f aliti* dare *litttra.*

t» Aamh. Pin* pap* Π. regibus , principibus fe comnrauitatfeu*.

Carilfime in Chrifto fili fee. Jam duce Altiiïimo ad civitatem Mantuanam pervenimus ad qnatn cum antea per littefas noftras , Kalends* Junii , dictz tenende caufa venturos promifi/Temu* , quinto ante hunc terminum die peiionalircr affuimus . Venimus autem non line magni* perfon* fe rerum noftrarum incommodis : fiquidem actas noftra jam ingravefeeos quietem defiderar , fe patrimonium etiam pontificis prefentia deftitutum , manifeftit periculis quotidie fubjacet . Omnia hcc tamen pro Deo magni facienda non duximus t fcientes fidelium populorum (alutetn , fe caufem facrofenâ* fidei catholic» , anteferenda elle cunâi* Jaboribus atque periculis . Sperabamus pnrfentum tuam , vel fi id non pofles, oratoresfaltem tu» celfitudinis . hic invenire : inventi a nobis non funt . fe dotemus fiiiife no* primo», qui ad opus rque umnibbognro luis juribus debitum huç convenerimus . narramur itaque in Domino , fe toto affeâu noftro ferenttatem tuam requirimus , ut cogitans quid a te omnipotens Deus hoc tempore neceuario querat , 3aid falus commuais omnium poftulet , quid enique conveniat debito tuo , velis per te ipftfm (. quod in primis optamus) vel per oratores antediâos viro· pneftantes , fe tante folemnitati idoneo· , celeriter convenire , nec pati ut in communi principio· Chriftianorum coqventu , pnsfidentc vicano Chrifti , vox ta· Altiflîmo délit . Sont cmm , fi propolito noftro adjutore* non deerunt , quampteriasa ad felkem profecutiooem parata : nunc pnrfettim cum Pcloponncûu ferme toca , qua Marc· dicitur , ah impietate Tureorum rebellait ad Chriftianam devotionem redierit , *Sc* piis voti* opem ea hi* loçia eaoeâçt . Eft autem is loco* tanta ad omnia oene gerenda terta marique opportunitatis , ut nulla orientalia regio majorem facultatem tuendi noftroa * *Sc* vires Tureorum conterendi » poffit pcaftace : quin cerre in antiquam fervitutem fe cladem redite neccie habebit , nifi matura fubventio adfit . No* · quando principes antediâoe , vel eorum oratores hic non invenimus , capeftase adhuc eorumdem adventum aliquod tempo* decanimus : It venient , tota mente ad impieadum opus inceptum intendemus : fi minus , cum per no* ferre tantam molem non valeaaras › excufata erit , ut confidtmui , Deo fe hominibus neceflitas noftra : vidcndnmquc erit principibus ipfi*, quorum opeftaie Cnriftianamrempublicam decet , ne Redemptori fuo , fe fibi , cum fempitaraa ignominia fe clade eorum , Îui quotidie dant fanguinem fisum pro fie , defuifte appareant . Datum Mantu*.

ANNO CHRun >«*».

Tcrjir Gatriim»* : Interca legati «x Cypro , Rhodo , Lefbo , ac nonnulli ex Alia , pnefto adiunt . Tum vero Albani , Epirota . BoJnenfes , ＊ omni* ora Illyrici , miflis oratoribus auxilium petere . £r iqfru Cum jam legati segum , principumque convenire empirent » magna de iedibus orta conteptio cft : nec reges regibus , *nec* duces ducibas cedere t locus» libi quifquc in confenfu primum arrogare , verbis nutibutque contendere : quod ne rebus gerendis officeret , Pontifex legem edidit * ne vel poftpofiti detrimentum , vel pariati lucrum honoris jurifve aliquod ferrent : nec ramea hoc paâo pacari omnes potuere › ficut poftea dicemus . Nec ordo epifeoporum coniuctudinctn Romane curie animo ferebat equo , que notarios apoftolico* anteponebat . Contra plurimi morem curis fqcram efle legem , *Sc* nullo mutandam paâo cerifebxnt , feandalum ingene futurum › fe orbem quodammodo ruituram affirmantes , fi quid adverfit* notarios ftatpetc* tur . At Pius altitudinem epUcopalis eminenti» animo volveo* , qua nihil cft in ecclefia fublimius , fe quod lpfe Romanus preful Jcfit Chrifti vicarius , epikopi nomine contentatur , notarios corruptela quadam , non confactudine , prelato* epifcqpi* judicavit : idque deinceps prohibuit , edita tege , quam totus ferme orbi* collaudavit . Notarii etfi ambiendo contra niterentur , *Sc* multa in Prrfukm probra jaâarcnt , legem tamen vel inviti receperunt. x

Vmutfuii deerttum frt matfntaiii arfia rr<rar dr *feiemli frarvgttiva* raarearriuria* , *bat*

Ad perpetuam rei memoriam.

Conventum in nomine domini Jefu Chrifti pro tuitione fidei catholice , *Sc*'infidelium honiwm impugnatione , celebrantes in h#c civitate Mantu* i ne quid emergat , quod fandum hoc & neceflariuin opus pomt turbare » quemadmodum procul dubio neret , fi de praefidentia inter fe contendentes legatione* , quae adiunt Sc qtus venturae font , *fen* principales T**"*'

"ammo" ОЇIIIГП 14J>_

» Politi· aftfcus libere intervenire non pof. A fe®1 1 de vencrabilihm fratrum noftroram £ R- E. carduulium confitio 8c affenfu, cum quibus matera pria» deliberatio efthabita» pnefentium tenons apoftolica aatoritate decernimus tt delaramus, per quemvis digniorem feu minus dignum lôcum tam principalium quam legatorum oratorum, feu nunciorum, Bc procuratorum quorumcumque regum, principum, univerfitatum » tc ahorom › quovis nomine cenfeantur › quem toto hoc durante conventu inter eundum » ftaodum › aut fedendum, five in capella noftra » five in ecclefiis, five in coniiflorit», five in aliis locis » in aftibus publicis ac privatis, teneri contigerit, principalibus dominis, tam prvfentibus, quam illis a quibus B iidem oratores funt mifli, noUum prorius aut prsjudicium fieri aut praerogativam acquiri; led perinde inhoooribus, dignitatibus, 8c pr»cminenttis haberi tc reputari debere» ac fi bujufmodi receptio vel aiîïgnatio nullatenus intcrvcntflet I Nulli ergo Ac. datum Mantor anno I4f?· 18. Ksfena Septembris, pontificatus noftri anno primo.

dr· prwr^tÛMr·*, *indiSai tandem prima» erta» eft ad diem IX· Septembri», ac <*-ftart videtar ex Tu-litnru ad Jeanne» Cirvial in Manuaria* /rgar·* *fridit datij*, fear·* bus *fragmenta»* ^aynaldn» *refert* t Traâatum dicta duce Alti(limo cras incipere intendimus. Adfunt enim ex omnibus ferme Chrifti fidelium C nationibus, A ex tota Italia, oratore*: conventurofque ante medium prafentetn menfem Mediolani tc Mutine duces iperamus. Ex Gallia quoque, tc Anglia, tc Britannia, folctnnes legationes propedium* aderunt. Concedat Divina pietas, ut quod pTO qpgmeftto catholice fidei 8t ChriftianoruM conservatione optamus, perficere cum bis^valeamus.

Qnul ante» prime dfe crt» nfla» fit, narrat imdt» Gnbeliwl bu verbi»: Cum plenum jam eoncilium effet ,- quamvis nondum Franci vcniffent, placuit Romano pontifici, priufquam dux Francifcus Mediolani abiret, qui uiu retineri non poterat, fimul omnes allBqui qui prefentes aderant, atque ad belli fuiceptionem cohortari. Fa&a igitur re Divina in eccfefia cathedra!t, principes ae legati omnes in concionem •cccrfiti funt. Multa ibi de feflione contentione* fuere: fed nulla major, quam Venetorum te Sabaudicnfium. Illi potentiam A antiquitétem fui imperii prsferebant, ifti nobilitatem fanguinisA confuetudinem. Pontifex, cum alio modo fopiri conrroverfia nequiret, crefeerentqve paulatim jurgia, te jam Vrfatius Juftintanus orator Venetorum accmâus ad rixam videretur t Venetis poft oratores ducis Burgttndiat •ollocatis, Sabaudienfes ad fcabellum fui folii federe juffit: atque imperato filentio, horis ■circiter tribus peroravit: M

Oratio ipfa ixfir eja» efftola» edita eft cccxcvii. E CV « naifi *bic edenda. Cnjni inftriptioni fi credt»a»*, 4 *dia* 9. *Sfpte»b. initia» dare ferri» convneibat pontifex fiatxerat, ad vigefiman» eja» mtnfii dic» dilata» /··{}· pri»a» [effianem opertet*.

Oratio Pii Pape II. habita in convento Mantuano, VI. Kal. Oâobr. Anno Domini, MCCCCL1X. z

CUtn bellum hodie adverfui impiam Tureorum gentem pro Det honore ac filurercipublice Chnftianr fiaaiori fimos, bene eft, venerabiles ia Chrifto fratres, ac filii difcdifliou, pnufquam vos verbis aggrediamur, divinitatem iplam, cujus in primis auxilium expetendum eft, paucis in hunc modum affari. ProtcAor softer afpicc Deus, te refpice in faciem populi tui. Refpice fuper hanc familiam tuam, pro qua dominus softer Jefua Chriftua non dubitavit manibus tradi nocentium, Ic crucis (obire tormentum ' Miferere plebis tuar, tc ne des hereditatem tuam in perditionem, quam propemodum inflare videmus. Surrexcrant enim iniqui tc impii, qui te non noverunt t venerant gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum fandum tuum, pnfuerunt Hierufalem in pomorum cuftodiam 1 Vineam tuam exterminavit aper de fylva, A lingularis ferus depaftus eft eam. Nos quamvis in hoc loco tuo ut arbitramur nutu, ad tuendam religionem tuam convenimus, nihil tamen poffumus nifi ades A prefidium affers ! nihil fine tc valet humana fragilitas. Tua eft poteftas, tuum imperium, tua omnis virtus. Tu fuodafti cxiusnA terram, mare A omnia que in eis funt. Idem eft tibi velle » quod poffe: nihil eft quod tus valeat refiftcre voluntati. Adjuva nos in te uno fperantes, A tc folum Deum pura mente colentes. Fac nobifeum fignum in bonum, Amitte nobis auxilium de loco fando. Da nobis cor ut faciamus voluntatem tuam, A in prscepcis tuu ambulemus. Scimus quia tu non dees Domine Deus, opem tuam * fimpliciter imploran- ») r*-*.f»r· tibus: fed nos ipfi defumus nobis. Frigent pe- r**!* · M' dora noftra, ingere calorem, ingere Bammas, ure corda A rena noftros; ut euo tantum igne fuccenfi, que tibi funt placita meditemor, ac ftrdan A peccatricem Tureorum gentem, fi tua voluntas eft, de Chriftiauorum finibus ejiciamus.

Vos autem, magnanimi A generofi proceres 3ui adeftis, ne claudire, precamur, aures, ac ivertite mentem; aperite Deo interiora veftra, qui mox volentibus vobis in animas veftra: illabetur, A vos fibi templum atque habitaculum faeiet. Audite nos fua vice loquentes. Verba noftra, verba Dei lunt, qui filii fui Jefu Chrifti, quamvis indigni, vices in tertis gerimus. Ipfe nos fari jubet, ipfe in ore noftro verba pofuit, ipfe nos bellum fuadere in. Tureos imperat. Non vos hodie cardinales aut epifeopos, aut minoris ordinis facerdotes, fermonc noftro compellabimus, qtsos conftat armis ineptos elfe, A piaculum ac facrilegium Fuerit, ntfi per fe ipfoa ia caufa fidei que funt ab eis expetenda, hoc eft aurum A orationes, fua (ponte obtulerint. Vos illuftres duces, vos mircniooes, vos comita, vos regum ac primcipum oratores, vos fortes A exercitatos ia bellis viros, verba noftra commune facient, vos tangent, vos requirent quibas datum eft anna fumere, non ut inter vos dimicetis, fed ut ecclefiam, ut religionem, ut fidem Çhriftianam, a barbarorum A infidelium incurfibus defendatis. Poteftas enim, ut inquit Paulus, gladium portat, ad vindidam malorum, laudem vero nonorum. Videtis in quo ftatu, in quo diferimine fumus, A quantum a Tureis urgemur, premimur, infeftamur. Non ignoratis, nifiarma fumenres eorum impetum retunditis, haud dubium quin lex cvangelica A omnis noftra religio peftumdetur. Audite igitur, viri fortes, atque attentas aures adhibete, bellum fuafuro quod hodie nobis nimis incumbit.

AMNO' CHB.1STI >41«*

Tm,

AMNO chrutx HS*

Tri-, ut no&ra fert opinio, principaliter explicanda A fuadenda funt. Primum eft, ut caulas joftas atque urgentes oftendat, propter quas pngnare oporteat. Secundum ut facultates •defle doceat belli gerendi, A cenam quodammodo vidoria fpem faciat. Tertium ac poftremum, ut magna aflecuturos prrmia viâores patefaciat. In his hodie nobis elaborandum eft, atque in his tota.noftra confumetur oratio.

De caulis belligerandi primum dicere opovtet, qua do- font precipe- A maximr- Prima eft, ut fafeeptas injurias olcifccntes, res aariflas recuperemus. Ancra, ut futura, que prope imminete videmus, pericula evitemus. Oftcndamus quenam funt illa qua amifimus. Quas nobis A Deo noftro injurias intulerant Turei, inflifta Chriftianitati vulnera, illatas contumelias, inuftam notam facile cognofcetis: fi, qua fuit olim Chriftiana religio, A que nunc fit, omnino rftimabitis. Cognofcitc hoc, rogamus, A quantum gloriari poflitis animadvertite. Sacrofandum evangelibm quod ablatis idolorum fpurcitiis, Salvator nofter mundo inférait, non unum dumtaxat terne snf>'jlum aut unam provinciam, fed univerfum erase orbem implevit, quemadmodum regius riropheta multis ante feculis de beatis apottois futuris praeviderat: dicens: *I» Msnrs» rrrraa» exivit feaui tenue*, CT *i» fixei iiit tere* vtrkx* rsraat: Per hos clurx evangelium mundo innotuit, quos ex pifcitoribus Salvator ipfc praedicatores cfteccrat, dicens > *Pexite fefi mi, fetixee vt ftfteterti kenixette*. Nec vana promiflio fuit: pifcati enim funt apoftoli non libi ipfis, fed Chrifto domino, univerfum fere orbem. Omnes reges, omnes populi, in eorum feu retia, feu fagetus inciderunt. Impletum eft enim illud Danielis vaticinium, dicentis: msms ragri, rn»ri rriius, msoc/ /<-- *ftrvittu ei*. Verius Chrifto quam Augufto Virgilianum iftud attribui poteft:

A/k/ 10.

Super Garamantas A Indos
Proferet imperium '. jacet extra fidera tellus,
Extra anni Solifque vias, ubi caelifer Atlas
Axem humero torquet ftcllis ardentibus aptam.

Nam circa tempora Conftantini magni natum ex Maria puerum Indi firnul A Hifpani colebant. Nec feptentrio, nec meridies, Chriftum ignorabat. Vox Romani prcfulis, tanquam Jefu Chrifti vicarii, matia A terras penetrabat. Pax alta per omnes A tranquilla quies Chriftianos ibat I jacebat pardos cum agno, A leo cum vkalo accubabat: gens fanûa, gens electa, populus acquifitionis, Chriftiani habebantur, tributa ex gentibus accipientes, A in capite populorum politi.

Hrc fuit olim, o Chriftiani, majorum veftrorum gloria, hoc imperium, hrc autoritas. Nunf quo nos Turei A Saraceni redegerint, paucis animadvertite, docebimus. Indi, quamvis Chriftiani feruntur, A Armeni per Afiam dilperfi, A pariter Æthiopes, in multis tamen verfxntur erroribus: A ignorantes, quam nolle debuerant Chrifti legem, ignorantur a Domino. Quod reliquum eft Afir atque Africa, Chrifti nomen atque legem implacato profequitur odio.

Cœpit haec calamitas fub Heraclio Crfate. Nam cum aperta effet omnibus via falutis per Chriftnm Dei filium, qui annis antna circiter fexcentis mortem noftram moriendo deftruxetat t invideas humano generi diabolus, A nimium delcos Chriftum ubiquc regnare, pfeodoprophetam excitavit iα Arabia hfahomctum nomine, fceleratum hominem, qui fc *Dei nancium* ementitus, contrariam evangelio legem condidit, de qua paulo poft fuo loco dic-an. Degeneraverat jam apud Grecos imperium, Romana virtus fub aliud translata c*-lum danguclat: que res, Chriftiaaas opes paulatim evenit. Manfenmt tamen ia Aiia complures Chriftiani ufque ad tempora Pipini Francorum regis- qui anno abhinc circiter DC magno nomine apud Germanos A Gallos regnavit. Tum vero digreffi a Scythia Turei, Cappadociam, Pontum, Bithynum - Troadem, Ciliciam, *8e* omnem minorem Aliam occuparunt: A noftra negligentia potentes fadi, noa folum veros Chriftianos ex Alia pepulerunt, fed tranftnillu navibus Helleiponto, Macedoniam, Thraciam, Atticam, Brotiam, Phocidem, Achaiam, Achamaniam, Epirum, Pontum, & utramque Mifiam armis invalere: A in Ægeo ac Jonio mari Cyclades, A alias quampluies infulas iubjicientes, hos Chriftianis ad Orientis terminos pofuere - Ad Meridiem Barbari ex Africa, non lolutn inferi marts infulas, fed ipfa quoque Itali- littora claflibus infeftant. In Occidente magnam Beticr partem, quam Granatam vocant, Mauri occupant, & Hifpanos agitant reges. Ad fcptentrtonem, gelidamque Arâon, LitSuani, Polonis contermini, magna ex part- ritu gentilium vivunt. Ve» teles Ungari ad ortum Tanais jacentes, & Tartari cum quibas Livouii pugnant, Chriftum prorfus ignorant, A ultimi Nortvregii populi cum femiferis hominibus bellum gerant.

AMNO CHRISTI «♥>

Hi funt termini vcftri, o Chnftiani, iic circumdati cftis, tic in angulum coarétati, potentillimi quondam domini, *8e* orbis poflelbres. En quantum imperium amififtis! quot nobiles urbes, quot ditilhmas provincias perdidiftis? inter quas etiam Judsram neglexiftis, terram nobilem, tertam iandam, terram laftc & meile fluentem, terram in qua primi noftr- fidei flores apparuere. Heu pudor! heu dolor! fons & origo noftr- falotis Sion ad hoftes defecit- Templum illud Salomonis fama claram, m quo Dominus totieas prrdicavit, Bethlehem in qua natus eft, Jordanem in qoa baptizatus eft, Thabor in quo transfiguratus, Calvariam in qua crucifixus, ipiius crucis poflident inimici. Sepulcrum Domini gloriolam, le&umque illum purpureum, crocos fpirantem, *8t* fuaviflimis fragrantem odoribus, in quo propter nos & vitam noftram obdormivit in Domino, nifi hottes velint, invifere non potrftis. At Saraceni Mahometcm habent in poteftate apud Mecham« in qua fi vera eft fama, falli prophet- cadaver in arca ferrea conditum, vi magnetis pendet ia aere. Vos vero, infelices ac miferrimi Chriftiani- lepelcro Dei veftri, & urbe claA/Ema HicroioJyma privati cftis. Tacemus Alexandrian, Thebas, Memphim, ac omnem Ægyptum: tacemus Antiochiam, in qua primum Chrifttanorum nomen eft auditum: tacemus Ephefum & alias apoftolicas fedes in Alia perditas: tacemus feptem eccleiiss, ad quas Joannes fcripfit apocalypfim. Hierofolymam novi ac veteris teftatnenti matrem in hoftium efle poteftate, fatis flere *8t* dolere noa poflumus. pro qua recuperanda nullus labor evitari deberet, nullum declinari bellum.

Nam fi pro repetendis rebus juftam belli caufam vetares putavero: quis umquam juftius induit

J anno CHK< STI i*i»· dufc arma » quant то», Chriftûai ? quibus tot «'rbes , iot provinciae iunt atepcs » tot adempta regna « tantum ablatum imperium . Jud*» cum heder u arcam amififtcnt, pro recuperatione nullum belli periculum vitavere. Graeci obraptam Helenam decennale bellum gefferc . Carthagincnfc» propter fines paululum ampliandos eruentiflima prolia eum Cyrenenfibuscommilerei pro quibus etiam Phileni fratres interierunt . Rotnaot <srpe fociorum caufa famptis armis in pugnam exiere . Revolvite hiftonas : nullum umquam bellum tot cautas habuit» quot vobis advertas Tureos occurrunt . Sed quid ad nos vetera ? dicat aliquis › toleraverunt hanc infamiam proavi noftri, cur nos illis meliores fumus ? cur tanta gloria cupiditas» ut maiorum injurias notaro fanguine vindicemus ? Eno » patres vcftri négligentes fuerint , honoremque taura parvi fecerint ,· an proptcrca vcftrum négligeras .* Ar duplici notari turpitudine , hereditaria fciiicet & relita , patiemini ? an potius magnificis operibus deterfa progenitorum infamia gloriofum nomen acquirere conabimini ?

Sed negligamus, fi fic libet » antiquam ignominiam , vetufta damna , nec nos urgeat quod nos pupugit ante . Tranfcat omnis Alia , omnis Attica : Europam falcem infpiciamus , Ar noftri temporis rationem reddamus . An parum nofha artate noftra culpa perditum eft ? Conftantinopolim Orientalis itnperii caput , Ar totius Grccix columen » non patres noftri , fed nos ipfi amifimus t qui dum torpentes in otio domi (edemus , ufque Danubium de Savutn Tureorum arma penetrare permittimus . Capta eft nobiliftima urbs tegia culpa noftra , quam

I r.^, , r, •j·'H· a Paufanias ptimus condidit , Conftjntinus tnaonus inftauravit , Ae in «mulationem antiquas Romas amplificavit & magnificavit . In es gentis imperator Ar ipfe Conllantinus notninc . interemptus eft : turba ingens trucidata r templa Dei magni polluta funt, inter qu* nobile opus Juftiniani land» Sophia vocatum , retro Mahometis ritu fadatum eft . Beata virginis mattis Domini , Ar aliorum fanâorum imagines delete (ont : altaria dirupta i reliquia martyrum porcis objeitr , facerdotes occiti : matronx Ac puella , ipfeque iacra virgines ad libidinem raptx . Nobiles urbis inter vina Ar epulas , ipfius Tureorum ducis jugulati : Salvatoris noftri limulacrwm in cruce pendentis , in deulionem atque contemptum , pnrccdentibus qui dicerent . nic eft Chriftianorum Deus , in caftra dehtum ·. fputo , luto , atqua omni foeditate jaâatum . Nôva funt hxc , Ar fub oculis noftris gefta , hxc fiunt , Ar tamen eacitari non poflumus : cum vitulis marinis , cum Drufo dormimus , lethargum patimur , qui tot contumeliis agitati » e fomno furgerc non vellemus.

Heu finias ! heu artes daemonum ! pugnare potius inter fe Chnftiani volunt , quam loreos adoriri . Civilia bella magis cupiunt , quam externa , Ar tape parvis de caufis cnientiflima committunt praelia · Pulfatus modo villicus , modo farvus , magnos traxit in artpa .reges . In Tureos qui Deum noftrum blaiphentant » ccclefias noftrai diruunt » Ar omne Chriftianum nomen perdere fatagunt , nemo audet arma fi»mere . Omnes in arcum pravum dati famur , declinavimus omnes , fimul inutiles faâi fumus : non eft qui faciat bonum, non eft ufque ad unum. Sed cogitabitis melius, viri prudentes , Ac Sortem induentes animum » recuperare

A qu* funt amiffa , & acceptas injurias vindicare conabimini. $^{\$}$λ μ κ Γ CMJL1ST1 svs»>

At tantum de priori belli gerendi caufa fit diitum . Nunc alteram attingamus , hoc eft » Dt fatura 8c prope imminentia noftris cervicibus mala evitemus . Pollent fortifie aliquo modo tolerari preterite , C finis malorum effet , & non majora impenderent diferimina . Sed quo paâo Ipcrere quietem ab ea gente poflumus , 2ue fanguiaem nothum fitit ? que , occupata inrcia , in Ungariam , id eft in vifcera uoftra , gladium adegit ? Juvenis eft adverterim nofter t state florida , robnfto corpore » animo tafto , tumido curfa viftoriaram , quas fibi noftra negligentia peperit . Vanus eft , de-

B ceptus eft fi quis arbitratur adokfcentem quieturum elfe auro abundantem , armis afluetum , Ar dominandi cupiditate inflammatum . Ponite hanc fpem , nunquam ille arma deponet , nifi aut victus , aut omniuum viftor extiterit· Proxima illi qurque viftoria , gradus erit alterius , donec fubaâis occidentalibus regibus, deleto Chrifti evangelio, Mahotneticamlegem ubique gentium inferat.

Neque arbitremini longam moram priufquam vos aneat . Nam vicinae 111« gentes tot bellis attritae , nifi opem fertis , amplius carpere non audebunt. Soli fideles Ungari perfeverant, non laxnen diu ftabunt , nifi adjuti . Et hi quidem muri loco vobis ad Orientem remanieront :

C quo diruto , neque Tcuthones , neque Boherai , neque Poloai » fatis tuti erant . Non af> neri montes , non alta flumina iter impedient. Nihil erit vida Ungaria Tureis invium ; nihil infuperabile orbis imperium qurrentibus ·. per Camos Ar Forum Julii teneftribes copiis facilis •n Italiam patebit tranfitus . Navali exercitui ex Vallatis , quam Turei poffident , unius noâis navigatione Brundufium patet : &in fuperiori parte Ar inferiori aperta eft Tureis Italia. Utinam mendaces Ar falfi propheto fimus in hac parte : fed credite nos folium recitare Sybillr : venient , venient Turei , nifi obviam imos, Ar auferent nobis locum Ar gentem. Non timent huc fortifie Hifpani 9t Galli , neque

D Theutones qui Rhenum accolunt , neque Anglici occano circumtuli . At prodentes reipublicr gubernatores , bellum foris quam domi malunt , Ar remotiflimam laudant militiam . Perniciofa Ac funefta funt qti· gerimus in noftris laribus bella . Romanis orbis domitoribus nulla tafcepta calamitas durior , quam in Italia fuit , nec illi Annibalem felicius quam in Africa vicerunt . Credite nobis ι' proceres , credite nobis . Non eft cur amplius diflimuletis , non eft cur amplius differatis arma fumere . Si agros veftros , fi *focot* , fi liberos , fi uxores , fi libertatem , fi fidem ipfam in qua baptiaati Ar renati eftis , retinere cupitis , bellum nobis credite , bellum geratis oportet . Neque vobis

p bellum injuftum *luademut* , qui ejus Incutp tenemus de quo feriptum eft: *σ' jrtptrttia Jniut»**. Nec plura de primo ac principali membro.

Auditis , viri pruftantiflimi ac nobiliflimi , quas ob caufas ip Tureos pugnare oporteat s nam St fufeepte injuri* ia expofeunt , Ar in faturum Chriftianorum indemnitati confalendum eft Nunc quod erat fecundum b ordinis noftri membrum , id eft , an poflitis hoc bellum gerere , Ar an viâoria fperanda fit , animadvertite . Cum Chriftianis nobis fermo eft , qui divitem Italiam , nobilem Galliam . for- h***.^,? **

tem

AMMO CHB.IST1 !♦$*· ten Hifpaniam, bellicofam *c populofam Germaniam incolunt: his arma, ht* equi» his homines, his pecunia abunde fuppetunt. His vires longe majores quam Tunis adfont. Audivimus tamen nonnullos c<lê * qui Tureos fepra modem extollunt, nec feperabiJcs putant tot pmlioram vidoces. Nos magnas efle Tur» cotum ope* fatemur: fed multo minores, quam fama ferantur * neque noftri* quovis modo com£arandas. Illi enim, etfi omnes conatus adhieant, fopra tamen ducent* millia hominum ■on educent. Sed quos homines? imbelles atque inerme*, ex Afianis *Be* Gracia mixtos 4 Nattis quanti faciat AfiaM* Remulus ille Virgiliann*, cujos funt verba:

•M. > O vrro TbrygM, oryor mms *Thrjtet t ite fer nltn*.

Dmdjasa, *ttli effnetit liftre* tiin* ra*-/na*.

TjsapMM w fr>jra/f»r *vnent Beretyetkin* n*4-*trii*

Hnn : finite nnten vint, <Tredite ferre.

Gneci quoque, illuttres quondam anime « haudquaquam vigorem antiquum retinent. Degeneraverunt ferme omnes, qui Tureis parent» neque in armis, neque in litteris priftinum referunt fpiritum. Ceciderunt omnia cum imperio. Non liant fimul fortia pedor» Ac fervitu*. Qui fortes viri in caftris Tureorum militant ex Cnrittianis, font ad futnmum quadraginta millia» nigre atque infelice* animae, que ubi vos armato* viderint, furiis agitat· fcelerart, Ae ultorem Deum ante ora cernentes, ferrum ftringene non audebunt. Reliqua turba in prrlio nulli eft ufui, nili cede fua fatiget hottes. Pérennité gefta majorum: Afiana bella muliebria putaverunt. Alexander magni Alexandri propinquus cum bellum gereret in Italia: Frater meus, inquit, in Alia cum feeminis pugnat: mihi autem cum viris certamen eft. Julius Czfar cum de potentibus gentibus triumpharet, qus Afiam incolunt, in curru luo hec verba juffit feribi, veni A vidi, vici: ac ft foto afpedu feperandos diceret Afianos. Gotfridu*, *8t* alii qui fecum in Afia militarunt, parva irpe manu innumerabiles hottium copias deleverunt: ac ipfo* Tureo* tanquam pecudes manaverant.

Sed arbitramini fortafle meliorer hodie I urco* elfe, vida Grxcia, quam olim fuerint. At quale* firtt, pugna Taurunenfi* oftendit, anno ab hinc tertio gefta. Taurunum vocavere prifei oppidum ad confluentes Savum ac Danunium fitum: hoc evo noftro, alii Albdm · alii Belgradum vocant propter fitum * non magni momenti caftelluai. Ia eundis viribus fuis Turei expugnare adnixi funt: pugnatum eft interdiu noduque fumosa contentione. Erant Chriftiani milite* * qui oppidum tuebantur, pauci cruce fignati, non nobiles aut divitet, non armi* aflbeti, non armi* tedi, fed rudes, incompofiti, agreftes. Et hi tamen TunetM vicere, non tam terram, quam fidem hoftibus opponente*. Ab his tumidus ille Tureorum imperator. infuperabili* antea creditos, & terror gentium aopellatus, in acie vidu*, ab obfidione dejedtus, caftris exutu*, turpem arripere fugam eompullu* eft. Quid Joannts de Hunniade vidofia* referamus? Quid Georgii Albani triumpho* commemoremus? cujus confpedum nunquam ferre Tureorum acie* potuere. Unus nobis exempto fat ~ft Joannes Vintimilius, qui cum trecentis miliubu* in Epiro·* profedu*, fappetia* nepoti fereos, fupra deceo* millia hoftium fudit, ftravit > delevit · Hi fent hoftes veftri, o Chriftiani. Cum his vobis hominibus pugnandum eft, qui neque ferme > neque feriri nib in terga noverunt. "anno" CRiiirn «♦*·.

Quamquam, etfi fectiffimi eflent *Be* bellacif-fimi: ia Deo tamen iperandaa erat, qui cavis fea aequae- lecifct. An non icripcae eft: A» Dev /-. arrofe*, CT *iffe* ad arife- *tf*** »-*
/-- Metite muttiret tnfirnt f Orabat Moyfe* ia monte, Ae populos vincebat in acie: Sol retinuit curfem fuum, ne vidori» Joins retineret curium, t Madianitaram plcaifim* *Be* munitillima caftra cum ttcccntia viris diSpavit Gcdeon: Ammonitaram numerofum exercitam cum paucis militibus iuperavjt Jephtc: fepcrbifltmos Philiftzo* folus humiliavit Samfon. Nec in manu famine, cum Deu* voluit, vidori* defuit. Potentes in armis Chanancos exterminavit Dcbor*, Sifaram interfecit Jahel, Ac Holofemem obtruncavit Judith. Multa fen* cjufmodi in veteri lege: nec nova magnificis caret exempli*. Conftantino magno pugnam timenti, lignum erucis in edo monfttatum eft» Ar vox divinitus audita, quz diceret: In hoc* Conftantine, vince. DcTheodofio piiflimoimperatore illi fent verfe*. a»·"»,

O aisa/·· diMfr Xta», *eeinilittt ntker,*
£t nafnrnti rtiitti ii tlnffitn venti.

Ia Britannia q<M* nunc Anglia nuncupatur, ut autor eft Beaa, barbarorum ingentes copia* pauci admodum Chriftiani At inermes, alta voce canente* Alleluja, deleverant. Non eft abbreviat* manu* Domini, quamvis eiongataeft * nobi* m*ifer*icordia fua propter peccata noftra: fed propitiabilis eft Dominus Deus nofter * Ac multus ad ignofcendum. Si redierimus ad eum* Ac ipfe ad nos redibit. Facile per obedientiam placabimus, quem per contumaciam irritavi, mu*: qui ut primum no* viderit humiliatos corde, mox oaium in no* conceptum vertet in hoftes, *8e* nobis vi&oriaui mittet.

Hanc Deam efle veteret putavere, quam Jupiter mitteret. Illam vero tanquam regi Deorum obtemperantem ad eos ire quos jufleut * At in eorum parte confidere. At hoc verum eft, fient ait Anguftinus, non de illo Jove, quem Deorum regem pro fea opinione finxerunt, fed de illo vero rege (rculorum, quod mittat non viftoriam qus nulla eft febftantia, fed angelum fuum, Ac faciat vincere quem voluerit. Sicut in caftris Aflyriorum accidit Ezechiam regem obfidentibti*, in quibus angelus Domini centum At oâuaginta quinque millia hominum una node interfecit. Hzc vidoria, id eft hic angelu*, omnibus procul dubio de celo mittitur, qui pro caufa Dei redo A magno animo pugnant. Venrtncum eo hotte nobi* fiugnandum eft « qui Deo noftro prorfe* adveratur.

Libet hoc loco pauca de Saracenorum lege referte, quam Turei fequuntur, ut confidentia* pugnam ineatis» quo foediore*, ac magi* impios cognoveritis. Sceleratiffima eft Mahometea lex, quz non folum Chrifti divinitatem refpuit, ied innumerabilibus aliis fcatet erroribus. Namque ut pnttereaam deliramenta At ineptias illa*, quibus angelos corpoieo*, deflamma igni* creatos, interituros affirmat, *8c* Origenr confentfens deemone* aliquando falvatsdo* tradit» *Be* czlum de forno fadum, At Lunam «que fpfenduifle cum Sole, fed volitanti* an-

P

AMNO CHaitTI i«», angeli Gabrielis ala ta&am fulgorem amilific Qui illad tolerare qoeat, quod «tundam» cum Democrito fenticn» fortuna, cafuique fabmittit » 9t Divinam providentiam aufert > Quid quod facrofanâara Trinitatem refpuit, te ira poffibile ait Deum habere Filiam? Et quamvi» Chriftum n Vagiae natam conienttt, juftam dt fiaâam hominem * qui eunda» curaverit •gritudioes: Deum tamen ctfc cara Ario negat, nec pro nobis obiifle eenfet, Içd iublatam a Deo, in fine frculi moriturum, & tora denique farrefturuni, Judsos aurem aliam fibi iimilcm crucifixiffe, delirant. Nec fandi Spiritus dignitati glorieque confentit, quem creaturam cum Neftorio Macedonioqae mentitar. Et omne fidei meritam auferens, in fua quacumque feda falvari hominem perhibet t alloquia rcâc viventem, nili a fua lege abierit. Et quia non confiant inter fe mendacia, alio loco neminem falvari aiTerit extra legem a fe traditam; in qua beato Paulo contradicens, circumcilionetn fervari prccipit. Et vini tantum confuetudmem prohibent, exteras voluptate» indulget; ftupra te adulteria cura captivis & emptu mulieribus admittit: uxore» plurima» t Bc cum his divortia, paffim concedit: nec concubitus nature adverfos inhibet. Poftrcmo homo beftiaLis futurs vitae bcatitudinem fola carnis voluptate metitur. En fapientemhominem, qui fe Dei prophetam audet nominare, temerator antiquas legis, corruptor nove, proflitutot animaram, verus procurator Orci, te primus Satana fatclles: cujus auditores, inferni mancipia funt, quales Turcoa elle non dubitamus: adverfus quos armis contendere, facrificium Deo fuerit te acceptiflimum fpcdaculum.

Ceterum quia divinitatem Chrifti, ut diximus, impia Saracenorum Tureorum feâa prorfus excludit: non.absre fuerit hoc in loco, majeftatem ejus te gloriam in medium afferre, cunâifquc palam facere, Chriftum quem colimus, te cujus caufa bellum fuademus, verum Deum effle, fibiqae thura deberi te divinos honores,. Aggrediamur igitur hanc articulum; femper enim conandum eft, ut veritas magis atque magi» eluccfcat. Agemus autem pingui Minerva, non more philofophorum, quos vix iHuminatiffima poliunt intelligere snentes Ut quifqais cum proximo fuo loquitur, ita & nos hodie vobifeum loquemur I Cupimus enim etiam a pifeatoribus intelligi, qui fidem a pileatoribus accepimus In primis autem illud aflusnimus, quod omnes ferme concedunt, Deum fcilicet unum efle, a quo omnia condita funt, & gubernantor univerfa. Doceat viri fapientes cantam mundi machinam, & tantum rerum ordinem, quantum in mundo cernimus » flare non poffe: nifi te unus effet retftor omnibus imperans. Recipimus igitur confefia majorum, qui mandialis machins reâorem, & quidem unum, elle farentur, eumque Deum vocant, quo nihil majus, nihil melius, aut inveniri aut excogitari queat. Hunc nos Chriftum efle, luce clarius oftendemus: ad quod efficiendum tutiffiraa & apertiflitna via ex miraculofis ejus operibus patet. Nam & ipfe interrogatus a Judzis, an Chriftos efflet: *Lojtttr vebit,* inquit, mm *crfditii mibi*: «pera fM4 <y» /ari- i» »♦- *mine farrii mei, iffe tefiimeuinm ferbibeat* dera-. Factitant igitur dialeAicorum fyllogifmi, te oratorum induftiones ipia nobis Cnrifti opera, Chrifti divinitatem oftendant, rcligionifque noftr- fidem confirment fida, nob verba.

Ponatur igitur ante oculos noftr* mentis homo, qui vocatus ad nuptias aquam in vinum convertat i quocumque iter faciat, rgrotos folo verbo famtati rciutuat, mutorum Tingoas in eloquium folvat, claudis gradiendi facultatem tribuat; caecis lamen, furdis auditum prssbcat } paralyticorum membra confolidet, refperfos elephanti* maculis repurget; ac non folum vires imbecillis adjiciat, fedipfos quoque mortuos io fepulcro quatridaanos, tamquam fomno folatos, ad vutaa revocet; fecreta dt cogitationes hominum xqteUigat, futura prenunciet, dsmonia ejiciat, fupcr aquas fleets pedibus ambulet, ventis imperet atque mari; poftremo volens, juxta fermonem fuum prius habitum, captus a Judri», crucifigatur, interficiatur, fepeliatur, dt tertia die refurgeas, tractandum palpandumque corpus foumdiicipulis offerat, edat & bibat cum eis, dt tandem poll quadraginta dies videntibus illi» in cclum afcendat. Quid hic poft tot figna dicemus i an non interrogatus a difcipulis Joannis, *Tuet vttttrti es, a» altam eafeftamui*? interrogatores ipfo» ad miracula remifit? Certiilîma quippe divinitatis argumentatio eft, miraculorum oflenfio. Quod fi nonnulli philofophonim » naturam ipiam Deam effle putaverunt: cur non magis Deu» ille credenduseft, qui nstur* dominium fe habuifle miraculis patefecit? Dicat fortaffe aliquis, Moyfcm, Heliam, Hchzeum, ccterofque prophetas, de ipfius Chrifti difcipulos, figna & portenta fecitTe, ac natutz curfom retinuifle, non tamen fuifleDcos. Verum eft id quidem, fed neque ilii Deos fele dixerunt. Mentiri enim, miracula facete fupra nataram qu* Chriftus fecit, nulli eftdatum: licut apua Joannem tcfhuur cacus a Domino liberatus, *fdm»t* inquiens, yafe *fteteteret*, hoc eft mendaces, *Deui »·» *iulit.* Et Nicodemus: *HeHi feintei*, inquit, ywM *λ Dee veeifii*: Merae erara pere^ A«r *fipui feeere* fvz *ee fecii, »ifi effet tmn ee Dt»i*. At nzc qu* retulimus, dr alia quam plurima de Chrino tniracula, facrofanaa quatuor evangclia tradunt, quatuor uberrimi teftes affirmant. Accedunt epiftolc doCtoris gentium Pauli, &* aâus apoftolorum: ex quibus palam fit, ea figna Chriftum feciffe, per qu* nater* dominus offenderetur. Fuit igitur cum eo Deus, te ipfe verax; neque enim mendacibus Deas conjunrgitur. Si verax Chriftus» igitur dt Deus, qui de fcipfo dicit in Evangeuo: JTy· *fitm via*, *veritai*, cr *vita*. Et: *Qai vilet me, videt tT fortem*. Et rurfus 1 £χ· *0* fater nutu» fumm*. Et alio loco: *Tarer, tlarifita me* «4 *tlaritote ^uam bohui af»d te frittfeuom muudui fieret*. Quibas vcibis fe Deam efle manifcftiffime tcftatus eft.

Quod fi quis evangelio non credit, non videmus cur Moyfi credat, & aliis antique legis fcriptoribtis. Credunt Grcei Herodoto, Thucydidi, Polybio, Xenophonti, Diodoro: credunt Romani Livio, Sallufiio, Trogo, Cornelio, Svctoolo: credunt dr alii fuis hiftoricis. Cur nos non credimus nofttis? quamquam illi minime cum noftris comparandi fine: illi enim nullius aat^jtate recepti funt, fanâum evangelium multa patrum concilia prius approbaverunt, quam legendum ecclefiis traderetur.

Ad cujas robor etiam martyres accedunt, qui

pro

'ammo' QUttCTI !♦·> J JfaNk. ıı. 9. *^M' 14 J |fc *

AMNO Onuri »♦»·.

pro teftamcnto Domini fua corpora tradiderunt, ft laverum fiolaa faas in ungaine agni: inter qsros etiam rirgancahr magno miraado non expavere fupplicia. Accedant te feoAifimi doAorcr qni cam eBent perfpicafluai, ncqoaquam evangelio credidiflcnt, nifi veram eju hiftoriam cognoviflênt: fient apud Grecos Dioasyfins Areopagita, Joanne· Chryioftoaei, Gregorius Naxiauenas, Cyrille», Athanafiaa, magnus Bafilins » ft alii qaam flares apod Latino·, quatuor doAores buna lUuftrcs » Gregorius, Ambrofias, Hieronymus, Auguftiaas, ft ultraiUoa CyprianesCarchaginenfis, Ifidorns Hifpatenfis, Hilari·· Pi-Aavienfis » Eufebius Vereellenfis › proximi nvo noftro, Thomas Aquinas, te AÎbcnai magnis» natione Saevus, te alii pone innumerabiles, qui de Chrifti divinitate * non more philoifophocam qui fibi ipfis advertentur, fed omnes uno ore loquuntur: at fine Deo patanda non fit tanta unitas atque concordia. Confort te multam Rotnanocum auAoritas, qui cum citent fapicotiffimi quondam domini te orbis poC-fefIbres, collum evangelio nomqnatn fubmiliffent, nifi aut rationibus viAi » aut miraculis tradi. Quis prnterea viros fortes, cofdcmque prudentes, Hiipanos, Gallos, ac Germanos evangelium falceptflc crediderit, nifi magnis rationibus perfoafos i (ane cum 1er Gentium mollis edet, Chriftianorum durior: nemo hanc iubire voluiifct, nifi auAorem ejus Dcnm efle didiciffet.

Sed illud omnem ambiguitatem excludi:, omnem titubationem avertit, omnem credendi moram expellit, quod multis foculis piiufqoam Chriftus carnem indueret, nativitas ejas ex Virgine, fanAimonia vite, miraculorum patratio, legis editio * captivitas » tormentum, perpeifio, crucifixio, mors, refurreAio, in catam afcenfio, te reliqua qus de ipfo legimur, ita in propherit feripta reperiebantur, ficut poftea gcfta iunt. Legite Efaiam, Hieretniam, Danielem, Exechiclem, David, Salomonem, ft alios prophetas: quacumque de Chrifto jam faAa commemorant cvaageliftu, eadem divino afflati ipiritu propheta, fotura praedixerunt, Deum 8c hominem in Chrifto recognofcentes. Nec tibyllarum contemnenda eft auctoritas, que longo tempore ante nativitatem Domini cam vaticinate, ut Firmianus fc Auguftinus affirmant, plura de Chrifti deitate cecinerunt.

His conjungitur honeftilEms lex Chrifti, omni ex parte venerabilis ac modefta. Nam quid aliud Chriftus docet, quam celeftem macules in terris vitam f Jubet enim nos Deum colere, feftos dies fanAificare, proximos quafi nos ipfos diligere, pauperum mifereri, viduas fc pupillos atque omîtes imbecillos protegere, infirmos ft in careere elautos vifitare, mortuos fepelire, caftis nedum manibus, fed etiam oculis efle; adulteria, ftupra, fornicationes, jurgia, lites, ebrietates fugere i primos in crenis accubitus, & bmntsmundi pompas, omnes blanditias devitare i reges ac parentes honorare, magiftratibus ac facerdotibus obedire I po. ftremo thefauros veros ipfamque felicitatem non in terra, led in celo querere· Hec lex Chrifti eft, hoc praeceptum, hoc tcftamentum eius.

Conjungite nunc omnia Cmul. Chriftus ex virgine natus, caftiflimam vitam ducit, figna & miracula facit, nature imoe-at, logempct-

AM1<o CHKISTi »♦>»·

feAiffimam edit, que orbisconfenfu recipitur, Deum fe dicit fc hominem: Prophète, martyres, ft doAores fibi aftipnlantur. Quid hec inferant fimal junAa f nifi ventm edit teftimonion Chrifti dé feipfo, ft ipfom veram atque indubitatum edit Deum } Mahometcm Arabicum, falfuqi, mendacem, perditum, ac omnino refpuendom qui hec negavit: Veras instar Chnftus Dem, verus t verus Deus ft nomo Chriftus Jetas, qui cum Patre ft SpiritianAo perfonarum Trusitate colendas, mifertas humani generis, primi parentis culpa, ut jam primi damnati, ut nos redimeret, ex arce celefti ft altiffimo Dei throno, iplendor atterrir glori*, figura iubftaatie Dei, moderator orbis, judex fururi foculi, ad nos defeendit. Neque rapinam arbitratu» eft fe efle aqualem Deo, led formam fervi accipiens, exinanivit femetiptam, faAus obedtetu nique ad mortem, mortem autem cracis. Neque ifta fine foppliciis atque tormentis, icd dorfum foum, ut ait Efaias, pofoit ad flagella, maxillas fuas ad palmas; genas faas a fasditatn fputoram non avertit. Specibfas forma pta filiis hominum, fpeciem atque decorem amifit, dudus eft tanquam ovis ad victimam, ft inter latrones deputatus eft. Divilerunt fibi veftimenta ejus, ft fuper veftcm fuam auferant fortem. In fiti fua potatus eft aceto, ft lpioeara coronam pofuerunt fuper capot ejus · Non fuit dolor ficut dolor fou»: a planta pedis uique ad verticem non erat m eo fanitas, nec tamen ejulatas cmtiit. Sicut agnus coram tondente filuit.

O homo, o Cnriftiane, o qui fidelis videri vis: cur ifta Chriftum tulifle exiftimas? Jaftus erat, ft dolus non eft inventus in ore ejus t cur tot fuppliciis (objicitur innocens? pro te dolutt homo, Peccata tua ipfe portavit homo, ft tu foo livore fan«tus es homo. Bonus patior, animam fuam pofoit1 pro furs, ft mortem tuam morte fua redemit. Et quas tn illi gratias reddis i Quid facis? quid cogitas, ut gratus inveniaris? Turei nomen faum blafpbemant, altaria fua diruunt, Ugcm fuam, hereditatem tuam perdere conantur: ft tu domi jaces in otio. O reges, o duces, o viri potentes, forgite jam tandem, ft Chrifti Dei veftri religionem ac honorem defendite: quando nec opes, nec vire« vobis, quam Tureis, minores font; ft certifiimi eftis, pugnaturis vobis pro lege Domini Divinum auxilium implorante minime defuturum. Nec plura de fecundo ft principali articulo.

Tertium te nltlmum modo, fi placet, quam brevilfime abfolvamns: hoc eft, qu· pnrmia coufecuturi fint, advertas hoftes fidei pugnaturi. Audit·, adhibere aures, fortillimi milites. Magna funt, * insttimabilia bona, que hujus honeftiffimi belli viAores adipiicemini. In primis quaccumque in hoc bello acquiretis, arma, equos, vcftes * argentum, aurum, fervos, ancillas, agros, urbes provincias, regna, jufte ft licite pro noftra diftributione pulfidcbitis t & nitra hoc, ciariflimum nomen fc famam aeternam cum viris illuftribus conleqaemini. Sunt hrc quidem more gentium expetenda. Nec majora qusfivere Romani, Graeci, barbari belligerantes.

At vobis o proceres praemia longe majora mittuntur. Nam regni caclcftis polfeffio ft Chrifti hereditas vobis offertur; ft hecquidem non fotam vincentibus, verum etiam fortiter

occumbentibus . Nam quod pimdcceSotcs no- A ftro· Urbanos , Eugenios . Innoccmios . Alexandtos . atque alsos feciflc confiât , Chriftianos omnes cruce fignabimos ia banc expeditionem ituros . Sr pugnaturis pro lege Domini plcoifimam omnium peccatorum fuorum veniam largiemur , tc apoftolicis clavibus Paradiii portas aperiemus . Omnibus. inquit Orator , qui patriam juverint . auxerint . defenderint . certum cft efle in cado definitum locum » in quo beati sevo fempirerno finiantur · Verius tc certius hoc illis promittitor , qui religionem Chdftianam te orthodoxam fidem tuebantur . & adverfus impios Tureos invidis animis bellum gerent.

CHlSTf 14J».

cu. sam. Wfi·»

Fcftinemus igitur ad hoc bellum, in quo molientes veram inveniemus vitam , Non hac quam vivimus vita cft » fed potius mors» on* fiigit velut umbra , tc numquam in eodem ftatn permanet . Sicot lilia & flores deficimus . Leviflima res eft , que hominem «stinguit . Bcfttola minima nobis infidiantur » tc parvuli ferptntis morfu, aranei nonnunqnam iftu, perimus , Anacreon poeta acino uve paflr , tc Fabius fenator in hauftu ladis uno pilo ftrangulatus eft. Nihil fragilius humana vita , que tum incerta » tum brevi(Tima . Ævum noftrum, ut quam lOOgiflimum fit . telle David in ipfis feptuaginta vei o&traginta finitur annis. Quid amplius , nîh hbor &: dolor ? At efto Neftoaeos vivas annos , tc Mathufalem impleas sta- C tem › quid tillt poftquam curfus peradus cft ? breve cft quicquid finitur : tc ituititia cft , in his fpem ponetc qu* prxtcrcunt. O homo moriendum eft . qutiquis œ. te hac relinquenda que funt in teiris curiilima . Nemo natus non moritur : a moite mortales appellamur . Nemo noftrum novit , an horam vidurus lit : te ta-, men h«c tenena diligimus , qu* mox rclidu? ri fumus .

Quin potius tranfiroria pro jscrpěfôi tom- mutamus . & hoc Turccnie bellum ai Sdi- mur , per quod potiUnius immortales ,fi« . fit ad illam civitatem Hicrufalem pervenire quam fummus rerum opifex mira pulchritudine te artificio inenarrabili molitus eft ? In qua Deum ipluin facie ad faciem videbimus › tc iplius bonitate fruemur : in qua fandos intuebimur angelos , &: omnium fpirituum beatorum ordines quali concives te contubernales habebimus : in qua nihil nos latebit eorum qu· ubique fiunt · Liberatus enim ha› terrena compage animus i omnium rerum fcientiam non , at fentit Piato , recuperabit . fed ut Ariftoteli 8r noftris placet dodoribus . confcqaetur . Illic nihil timebimus , nec plancta . neque comets nobis formidabiles erunt * quos pernorrefeunt reges . Sfdtkimtu (ut propheta teftatur) i» f»ltrifii»c ftclt , t» ukeriuc»{ii fiAicU , i» u . Inveniemus fabbatura line vefpero: id eft* requiem fine fine : renovabitur ut aquile juventus noftra . qus nullo fenio , nulla temporis longitudine corrumpetur i fatiabimur apparente gloria Salvatoris noftri * ‹fucm fine fine videbimus , fine fine amabimus , fiqc fatigatione laudabimus . O igitur nobile bellum ! o felix premium ! o * expedabilcm pugnam I cx qua , dive vincimus , live vincimur , femper reges evadimus , & cum Deo noftro triumphantes . lucidas Paradifi fedes querimus , pro quibus confequendis Stephanus protomartyr lapidibus cxlus eft , Petrus St Andfeas in crucc iufpenfi › Paulus fecuri percuffus , Bartholomeus vivens cute nudatus * Scbaftiaitat ftgittis ooofof» fus » Laurentius flammis exuftni.

16>

« r** . «t· I **

aNM6 CHBIST1 »♦»*

Sed aoa lnk a vobia viri fouet. lupplicia requirantur , mioori pretio aelum promutitaç. Pugnate tantam fortibus animis pro lege Domini , & omnia confequemini. de quibus fiaripfit Paulus : quia aec xtlti vilit » *tt *urù udi* Vit , MC «· MT lfMtiaù 4/itMÜt , Λ9Λ D**îmm ülipMΛv ft» O ftulti *r tardi ad credendum in his qu· tact· promittent litte* ns » digito Dei revelat· atque conicilput I O fi adeflent nunc Godfridus , Baldevinoa , Euftachius , Hugo magnus , Boemundus . Taftcredm , tc alti viri tortes , qni quondam Hierofolymam per meJias Tureorum acies pene- B trantes . armis recuperaverant ! non finerent profedo tot nos verb? facere , fed aflurgentes » ut olim coram Urbano iecundo przdeceflbre noftro » Deus vult › Deus vult , alacri voce clamarent .

Vos taciti finem orationis expeâatis * nec hortamentis noftris moveri videmini . Et footafle funt inter vos qui ajunt : multa hic pontifex loquitur » ut nos mittat in aciem», tc corpora noftra hoftium objiciat gladiis : faccrdotum hic mos eft . alligant aliis onera graviffina , qme ipfi digito nolunt attingere. Nolite ita putare . filii , nemo patrum vcftrorum memoria in hac fede ledit » qui pro fide Chrifti majora fecerit . quam nos juvantibus vobis » & Domind favente . fafturi fumus . Venimus huc , ut videtis, non parum debiles , neque fine periculo noftri corporis, noqnc fine damno tertarum ecclcfi^e ; plus defenltonem fidei * quam patrimonium beati Petri fecimus, Ce quam valetudinem & quietem noftram · Aci» creverunt expenf· mirum in modum r redditus autem apprimç diminuti funt . Neque ifta gloriabundi referimus : trdet pudetque noa plura facere non potuiffc . O fi qu· fuerant juvenili in corpore vires , hc nunc adeflent : non iretis ad Delium fine nobis * neque periculum fine nobis fubiretis . Ipfi ante figna procederemus : ipfi crucem Domini portaremus t ipfi vexillum Chrifti perfidis hoftibus objiceremus, D beatofque nos ipfos arbitraremur » quibus da? tum eflet pro JESU mori . Et nunc non recuiabimus aegrotum corpus , fcflamqnc animam in hanc felicem expeditionem Chrmo devovere · Per caftra , per acies , per medi‹M fioftes , fi fuadetis , ledica vehi generofam putabimus . nec magnifica verba ignavo profeuuemur animo · Confuhre quid magis Chriltianr rei conducat . Nihil adverfaoimur de corpore noftro » de perfona , de pecunia noftra , veftrum judicium ampledemur . Metimini vires Apoftolicas : xftimate quid temporalia , quid ipsritualia fimul conferant , tc quod vobis videtur humeris noftris onus imponite s nihil tecnfabimns . Duos habet ecclefia thefau- E ros , fpiritualem alterum , materiale alterum t utrumque liberaliser erogabimus › tc illum qui numquam exhauriri , tc hunc qui nunquam impleri poteft.

Imprcfcntiarutn tamen nihil aliud ex vobia petimus , nifi nt bellum contra Tureos gerendum decernatis. De pecuniis conquirendis, de ducibus eligendis , de daflibus inftruendis , de fede belli , de tempore expeditionis , poftea difleremus : neque difficilis confultatio erit (quando pec arma , nec equi ».nec naves, nec pccunic , nec fortiflimi milites . nec peritiÆmi duces Chriftianis dcluqt . ^dfit tantum

COQb

ÂNHo" CMatsrr •ai·· communia vofatas hujes hdnqftiflùnî belli ge- re*di . (>m ut mentibus ucfteia inferat ill· roganuis nui cum Petto dr tyimo fanfto fine fine regeat *Jelut* Chtiftas. Amen.

Pontifex rem finem *fed&t t ait OthUtti* › BcUetioQ cardinalis Gnaeus pro collegio loco* tes , non pauciora quam pontifies term fecit ; oftendens quantam paffi ja&aram Chriftiani edent perdita Conftantioopoli » que satarent aaala , nifi Turearum conatibus obviam irctur . Uqcuit facilem efle audentibus viftnU uana , fuafitquc multis rationibus bellum effii capeflendum . Laudare probareqw omnia £k> cratum collegium affinnavit, qn· Pontifex maximus oranda dixiflet. Laudata eft ej^s oratio : etfi Grecam facundiam quantum Latina preiicc , oftenderit.

Aderat ab Imperatore miffos Aatontas epita repus Tcrgeftimu » qui nihil aufua'eft in tanto conventu proloqui . Collega ejus Joannes laderbachias xgrotabat . Ceteri oratore· regum *, principem*, civitatum * concordibus votu verba Pontificis probavere · Francifcns Sfortia militari eloquentia , *k* verbis patriis (tafeipiendum in hoftes fidei bellum magnopere fuafit » fcque *k* taa in eam rem obtulit .

Aderant ftr oratores Hungari» , qui fuo loco dicendi copiam adepti (ultimi enim fuere ?ui loqueremur » cum petituri opem venifIret) ontifire laudato , qui de communi falote foLcitus edet » Imperatorem pluribus verbis criminati funt » qui laborantibus Turearum bello Hungaris moleftias addidiffent , novh tu-nultibui regnum involvens . Fremebat bis auditis advertas Imperatorem tota concio : nec orator ejus in tanto confertu objc&a diluere audebat , ut qui concione non effet alloqui iblitus. Tum Pontifex : Prater rem fc contra rem , inquit , Hungari locuti cftis . Vos opem oooritis : & qui potiunt opitulari , verbis loceifitis . Male miferia & arrogantia fimul habitant . Nos Imperatorem amantem jufti novimus › nec regem veftrum ab honefto difcedere arbitramur. Quamvis de regno diffentiant , nemo tamen injuftam. habere ie caufam arbitratur . Cum veritatem noverint , obedient veritati . Danda eft opera , ut io amicitiam redaant . Mifimus ad eos legatum unum , mittemus *k* alium , fi opus fuerit . Siluere his auditis Hungari : reliqui omnes verba Pontificis probavere , *k* unitis animis bellum efle gerendum advertas Tureas decreverunt . Et concio ejus diei foluta eft .

ij.it ia Tfatificit falatiaat naaaaifft ful-fiIl frat Italiti atminii , aarrat Gaklinai, ataltajae agitata It at»Ja hili ttrra atarift Tartit iaftrtaJi : <p' *Jtfiijt Tfatifittat in bat mtrba* î Noftra featentia eft , fi contalitis » ut clerici taurum proventuum in hunc utam triennio decimam afferant › laici trigefimam , Judsi omnium quo poflident vigefitnam . Hinc pecunias abunde corrademus huic bello neceflarias . Si qui plus conferre voluerint, in lucro erit. Vos fi melius aliquid cogitaftis , proponite in medium : nos conGlia vcftra iequemur . Placuit omnibus Pontificis fententia , *k* fecundum eam decretum ediderunt : cui , prater oratores Venetos ac Florentinos , reteri tabfcripferunt .

Et infra . Interea de legatis Francorum adventantibus rumor oboritur , quod amici Vcnçtis » infefti pap· propter regnum Sicilia , ad concilium veniant . *DtiaJt* . Legationis t;i»a im principes fuere , Turonenfis archiepifcopus venerabilM fenea , epifeopus Parificnfis diiputator acutus · Thomas Corcellus infignis theologus » *k* Bailivies Rotoonageofis , Renatus Sicili* rex oratore· taos his adjunxit , epifeopum Maffilicnfcm , 4- militi· ta· magtftrum . Sequebantur *k* ducis Britanni· legati, napo· ejus , *k* Maclovicqfis epifeopus , Ar quampiures alii vid prnftantes I Adniit *k* legatio Gcnuenfium , qui Francis unquam dominis adula, bantur.

Qu» ad Francos in hoc conventu attinent , in ea ouam lubiicimns Nicolai Petiti narratione , uGcrius dc'çripta fim;.

AXMO- -♦».

NICOLAI F B T I T

Narratio eorum qus ta comrcota Mantua, do aâa oons Pio Papa IL

»4d TuwMtan *Urfiattt fraatia taattUariaat.*

Ex Gallico in Latinum tranflata.

HOnoratifiune *k* reverende Domine , falvere te plurimum jubeo . Libenter fcripfiffem tibi quo padô pertranfierimas ditionem comitis Franciici : fed non vacavit , feftmantc nimium tabellario. Hanc igitur in urbem Mantuam » Regia legatio pervenit xvi. die hums inenfis Novembris . Quo dieprnfto fuerunt tab ingreffum urbis magno numero , tum Siculi ref'is tum Aurelianentis ducis domeftki ac familares , qui Regiam legationem fimul omnes deduxerunt; . Procefícre obviam pretalcs frequentillimi , ad quintam ufque milliare extra Mantuam, ad abbatiam cognomento Dive Mari· de gratia , ubi corpora procurabant legati interim dum accederet dominus de Monttorcau , aliique Venetias profedi , qui tempori » fubeuntibu* urbem legatis , advenerunt . Ad tertium ab urbe lapidem , occurrit Marchio Mantuanus cum liberis , magna pompa » ftiCante ingenti tum civium *k* aliorum , tum uccinatorum ac tibicinum copia . Salute ultro citroque data , adjunxit ille fefe ad primarium legatum , frater ipfios *k* liberi legatos fecuti. Equis inveAi foccedebant epifeopi , *k* cardinalium familiares : familie cu/ufque principe officii *k* urbanitatis ergo adeunte « faisante Turonenfem archiepffcopum t ut pote qui prinias tum gereret , anhelabat ille icilicet pre adeuntium *k* falutaotium multitudine , qui alii tabibant ex aliis . Prodiit obviam omnis legatorum natio qu· Mantua confederal' : ipfique adeo Veneti , qui ad quintum lapidem procellere , ad eum ufque locum ubi cibus fumebatur , quique ibidem egregia oratione adrentum legatis regiis fune gratulati . Iidem cum Sabaudis altercati tant utri praecederent ; p· fores tulere Veneti , cum horam conftitutam antevertiffent , interque legatos tafos fuere collocati . Aule fu· adminiftros tnilit Pontifex , referendarios , armigeros , clavigeros , aliofque complures i Quid plura ? tanta hominum multitudo extra urbem proccfferat , nt aditus ejus intercluderet : convenitque inter omnes qui exteros fupetiores legatos

K a ur-

"VI" · ttibem fubeuntea videras* » nihtf hafttnm quid- 9u*m fimUr cont^ifc.

uro E««P«? » -*«- kt-* » "g"**
•ft Maicbionis conjux cum filiabus , qu* Turooeous archiepifeopi domum petiere · Diem fumosos Pontifex conftiroerat ad folemnere audientiam , quam confiftodum poblicum vocant t fed quia minus belle tum habebat , diftulit iu alium diem > neque ultra Mercurii diem tempus extrahetur . Excufevit fe pluribus : fibique conftiturem cfia ait proponentem legatum audire fui· » ft poft illum verb· habere » Orationem puto fore longe elegantifimam » quantum auguror . Cajus hoc thema t ïmsudom meira ream , jfr <r feus CM in jfors *fes ravarum . Dividitur illa duas ia partes > quarum noftrema in argutiis ft acumtaibus tota cft . Habebit (ni Talbr , pontifex quod aures arrigat » Pluumi e cardinalibus qui argumenti hujus vim ft dignitatem nondum fatis perfeeâam habent» irfpenli huient de rei esita · Eft ingens certe & ampla dicendi leges , *maxime fi fueâentur ca* qu* funt a Pontifice dida , de quinus certis autoribus compertum cft . Exemplum habere vellem orationi» a Venetis habit* f qu* fane dignitatis habuit * fplcndoris plurimum » in rege noftro laudando , cum dicerent rem hanc fine illo * aliifquc fcrdere cum eo jundis : confici e fententta non pofle t imaao cum ita compellarent Pontificem ; Homo es inopi te» nuique loco ortus , fc ignoras quid fit Turci« quo inftituifti modo bellum inferre . Expedandum eft quid magnas rex confilii capiat , & alii fine qumus nihil fieti poteft . Quibus verbis valde indignatas cft pontifex.

Acccflcrant Genuenfes, feque addiderunt legatis ; excufantes plurimum quod ingteffi cum csteris urbem non client. Nihil proponent, fed legatos ubique atfeftabuntur j uti ft ipfi quoque Siculi.

Magno apparatu advenit Auftri» dux , ft ad regis cautam fetitcntiamqnc plane accedit , ac Htfpania cum eo tota . roftquam erit peroratum quid animi fit Pontifici Intelligetur , quem ajunt minus bene affedum . Quod fane mirum cft.

Has literas cum deproperarem » tabellarius qui difccfltim urgebat , tandiu a legatis cft retentus dum oratio coram Pontifice habita eflet .

Itaque hoc undam die qui huius mentis primus ft vigefimus eft, facrum conbftorium habuit Pontifex publice in ecclefia cathedrarali, at major ex loci dignitate , regi* legationi honor haberetur.

Dixit eleganter ft copiofc Parifienfis epifeopus per horas duas ft amplius : ab his verbis duxit orationem more gallico : feruadu* --- mr· ruam ·, *fic* <T A»us rna , *.i» fiet» ttrré.* Eam partitus eft in duo capita i quorum poftremum negotii peredi dauful* refetvat . Ut enim fe geret Pontifex , ita perorabitur ad extremum · Confperfit orationem fuam petitis tum e fxcra icripture locis , tum e canonico iure , ft. aliis artis poetic* sutoribus , qu* belle in rem caderent . Proctpra libri elegantiarum fuper hoc vocabulo pvNMMirMra fervavit apprime . Ubi enim dicendum eflet aliquid mollius , tum moderabatur apprime vocem & ad fuavicatem inflcdtbat, accentum ft omnium ad gramaaatic* lege» interpunftionum obfervantinunus : ubi quid afperhts dicendum , attollebat vocem tau-

A ta cun gravitate St contentiora , ut audit·· tea aurifice caperet. Digit fana confidenter de reg· ejafqu· maforibo· multa in comat laodem , maxime quanto cure anûno aMruaiMO Rex ftudiumquet* ccclefiare cootuliflct, ooaaa ft omaflet ft vindicaflct , id srtatis perlertim cam repudiafict ichifma , feque Chriftianam regem haberi ft edc volaiflet » homimm honore omni ft gloria pofthabitis. A»»o CHAUT! <4>t*

£git flibinde relicua orauona idem Parifinns epifeopos de Neapolitano regno , ft Genuenfi canfa . Quibus pfopofitia fine* dieeodi ftett , exhibita pro more obedientia , ft at olim a fuperioribus Gallin regfous fieri con» fuerit.

Abioluta oratione com oratoria virtutem noffet Pontifex , exorfu» eft compellando Parifienfem epifeopam , hit verbis t Orationem toam , venerabilia (rater nofter Parifiorum epifeope , hade dignam audivimus t diftis toia . non quantum ma elegant poftulat oratio , fed pro viribus refpondendum . Orationem foam hone io modum profeentus eft pontifex , eamqne in fcx divifit partea : priasam » de feipfo , nti PariGcnfis cpifcopua fecerat , de qua dixit breviflime t fecundam de apoftolica fede , de qua prolixin» » ft omnia quo ad ejufdcm fedis landem pertinerent , ft ad rem facerent foam > promût , bis hoc verba repetendo t Arbitramor omnes principes catholicos , ecclcGae Ro- C mann ft Sedi apoftolien debere eflê fubjeâoa t quod bifariam , perinde ut profertur , fami poteft . Tertia pars , fuit de voluntate ac Audio regis erga Romanam ccclcfiam , maxime in re pmienti » Quo loco enumerare ac laudare capit magna Francorum regunt facinora jam inde a Caroli Magni » atque adeo Clodovei temporibus , ft quam vehementer a regibus Cbrtftianiffimit honorata ac defenfa fit Romana ccclefia . Ad Regem cum veniflet, laudare illum taftitit atque extollere mirifice , atque afferere , non pofie Turcicos impetus abfqnc illo reprimi : regnum pariter laudavit » variafqua fecit deferiptiones Franci* ft Gatliaram : deque Franci* nominis origine , de Parificnfis D academi* fupra enteras pnsftantia , de pulcherrimis regni cccleii* ac aannafteriis , moka dixit . Quartum fuit de rege Sicili* * proque ipfo . In quo valde attoniti fuerant Catalans cum ad hunc locum ita orias cft pontifex t Pro parte cariSmi in Chrifto filii regis Renati Sicili* ac Jcrafalem regis illuftris . Quia a domno Ferdmaodo ftabaat , folvere volusrept concionem t verum iis Alentium indixit pontifex , ft audientiam negavit . Quinto dixit de caufa Genuenfi : quam fibi commcndatif-Gmam oftendk , quippe qu* ecclefie ditionem ac patrimonia·· lpeftat , Sextum poftremumqoe locum occupavit obedientia ft reverentia filialis , pro qua ft fe » ft fratres fuas E cardinales gratia· habere dixit.

Iis explicatis , legati regis Sicili* , regis Chriftiamffimi legati» affiftendbus eamdem in formam » obedieutiam pro regis Sicili* ditionibus omnibus praftiterant , in quam a rege prius concepta fuerat » his verbis : Rex Sicili* , uti membrum fequens regem Chrkftiani®mum caput fumn ftc. facit ft adherer ftc,

Locuti funt deinde Genuenfes in hunc modum : Nos Januenfes fubditi ft fideles Chriftianiflimi domini noftri Francorum regis > probemus obcdiçntiam de omnibus terris ft

ANNO christi US».

'iominiis * obilibrt Ac- quemadmodum fuit expofitam pro p>H;e ambaltatorum Chriftianiffine majeftatis. Inftramentnm poteftatis a Re;e legatu dat* de Gallico in Latinam convex^ fum pridie fuerat, faafu cardinalium ftotavillani, 8e Avenionenfit: illudque pontifex fumma voluptate audiit.

Hts confcâts, compellavit pontifex Auftri* ducem, qui ut honorem adaeret legationi „ interefle confiftorio voluit. Uno verbo triumphat Francorum gens: legationem afl'eôati lunt temper Hifpani tum in confiftorio tum in urbe, iis futfragati que regis nomine fierent. Agnofcit Pontifex vires ac potentiam Regis. Spero lxtiflimum exitum habitura omnia. Dubitabat Pontifex an eonfilium effet obedientiam illi certis conditionibus exhibere. Sed humaniflime tandem excepit legatos, iifqae palatium fuum t in quo habitaient t obtulit, Mantu* ai. Novembris.

PII PAPÆ II.

Oratio habita in conventu Mantuano.

Mon h«< «tatto FarUicofl» «pifcopl.

HeffteJtC erttitui GaUMmi "P^rifieefii efifctfi * arareris Jtrrir *Frtnfid.*

MUlta hic hodie tnagnaque diâa fuerunt, auditu digna. Nam quatuot orationes audivimus, quarum tres tum pro cariflimo filio Carol© Chriftianiffimo Francorum rege illuftri, tum pro cariflimo filio Renato etiam rege illuftri, tum pro praepotenti Januenfium pof>ulo diô* funt: altera maximo eloquenti* plendore oftendit orator elegans Ac doâor Gregorius, quantum polleret religio, dignitas, & illuftiifumus Auftri* (anguis. Tua oratio t venerabilis frater Pariliorum epifeope -, laudatione non eget: nam congefta coron* hujus atque confertus totius attentio quanta fuerit, plene offendit: elegans quidem verborum ornatu, plena & artis & venuitatis, fententiarum varietate redundans, quodque his majus eft, elocutione fuavi: cui refpondebimus non ordine illo quo per te diâa eft, fed quo multa praetereuntes, majora collegimus: fex partes inde complexi t quarum quidem prima laudibus perfons noftr* niti magnopere vifa cft, fecunda beatiflimi Petri, cujus nunc inlidhnus fcdi, dignitatem aperuit: tertia, pr*ftitara per eumdem Chriftianiflimum regem explicavit obedientiam. In quarta commendavit nobis Chriftianiflimusrex Renatum regem, populumquejanu*; quinta in ipfius regis atque regni Francorum laude verfatur: (exta, optimam voluntatem regis ejuldem exprelTn, in co quod pertingit expeditionem in Tureos.

Quod primum attinet, non inflatur, non extollitur laudibus, infirmitatis fu* confcium peftus. Scimus quidem *St* agnofcimus noftras infirmitates, nec arbitramur aliud, cur Divina bonitas nos ad (acri vicariatusPetri folium. *Se* faftigia fanda provexit, nifi ut ex noftra tenuitate luceret fua poteftas, ex imperfedo noftro fulgeret virtus ipfius, qui pifcatores, qui homines, *Sc* vulgo qui infirma mundi elcgit, ut fortia quxque confunderent; urque tot miraculorum fulgorem, tantam vim fidei, quz potcftate mundum omnem complexa fit, qu* ubique radices egerit, non hominis cujufque [illegible] ipfi 10li Deo adferiberemus.

Preclare vero cui meritis impares infidemus beatiflimi Petri fedem laudafti, quam nemo pr*ftancif&mo ingenio *Se* flagranti ftudio fatis digne umquam laudavit.

Non enim principes, non reges, non imperatores, non potentes populi, non patrum *Sc* conciliorum decreta Romanasb & Apoftolicam fedem fixerunt *Se* erexerant i nec iulis fynodicis conftitutis, omnibus ecclefiis per orbem' {irelata eft: fed omnes ccclcfiaspcr orbem (paras univerfum, unam ecclefiam efle, unum fibi thalamum, *Se* ipfius pnrfidem fore beatum Petram, voluit Chriftus verus homo, qui re gnat in Trinitate veras Deus. H*c fedes cft una perfeda matris fuc, una eleâa genetricis fuc: h*c eft apoftolica fedes, quam verbum illud, *per* quod edum *Se* terra creata funt, non hominum mortalitas fluxa, inftruxit: hcc quam prophetarum prefagio conftituit Deus, fuper gentes & regna, quam apoftolorum teftimonto, martyrum (anguine, imperialis ledis adeptione, munivit: hujus ordinationi quifquis rcfiftit, utique potcftati Dei refrftit.

Netno in pravum fenfum fermonem noftrum detorqueat, nemo carifiimum in Chrifto filium varolum Francorum regem illuftrcm putet a nobis infimulari .· nam Chriftianiflimus ille rex, ut audiviftic, obedientiam apoftolicc fcdi omni ornatu impendit: fed illos loquimur, qui aliud aut docent, aut fentiunt, quam ipfe, qui eft caput totius ecclefi*, cui ait Dominus: *T» t» Terrut*, <$t *f»ffr* Aaac jîrafe *celtfiint* weaws. |4<

Nemo fe fallat, nemo veritatem fidei perfida pnevaricatione corrumpat. Ecclefia una eft, qu* in multitudinem latius incremento facunditatis extenditur > quomodo multi radii Solis funt, fed unum lumen & rami arboris multi fun:, fed robur unum tenaci radice fundatum, *Sc* quomodo de fonte uno rivi plurimi defluunt, *St* numerofitas licet diffufa videatur exundante copi* largitate, unitas tamen fervatur in origine - Avelle radium Solis a corpore, diviltonem unitas non capit; ab arbore frange ramum, frudus germinare non poterit; a fronte przcide rivum., prccifus decrcfcit. Sic ecclefia Dei luce perfuia per totum orbem radios fiios porrigit; unum tamen cft, quod nbique diffunditur, unum tantum caput cft, *Se* tina origo, *Se* una mater ecclefia, qur incorrupta 'unam domum novit, unius cubiculi ianâitatem cafto pudore cuftodit. Alienurcft, Ërofanus eft, hoftis eft, *St* habere non potcft •eum patrem, qui Roman* ledis, que univerfalem ecclefiam virtute compleÛitur, non tenuerit unitatem · Hrc fedes demum eft, qux poteftatem ligandi atque folvendi accepit: quam fi quis corripientem, corrigentem, jubentem contempferit, cenferi debet ficut ethnicus Ar publicanus. Politus in petra legitur Moyfes, ut faciem Dei contemplaretur. Super hane petram rdificavit ecclefiam luam prepotent Deus: quam qui non agnofcit, Divinam prrfentiam intueri non poterit. Sola quippe eft per quam Dominus facrificium accipiat libenter i fola, qu* pro enantibus intercedat fiducialiter; foil eft, qu* intra fe pofitos valida caritatis compage cuftodit. H*c eft arca *Se* navis, quam ingrefC non immerguntur diluvio, fed fuper aquas evefti m fublime feruntur: omnes autem extra iftius fedis arcam prxclufos diluvium extinguitAc perimit.

ANNO CHJtiSTI* >♦>»·

"ajjmX ' CHRISTI *119*

Nemo fibi blandiatur , eoniihorum autort-iftiuy Apoftolicr (edis potcftatem reftrin-β· » q^^tn incommutabilis Dei ientientiatn firmavit : neque quorumlibet doctorum *St* magiftrorum in adverfum audiantur opiniones, qua> Concilium Florentinum deftruxit . Quicqjnquc enim ab unitate iftins fedis , ab autoritate beati Petri fejuKgitur , ingredi non poterit jafUiam regni cxlcftis v Diximus jrro anguftia , *Bc* pro hora jam altiore , forrafle dirruGus j pro hoc domicilio imperii Divini , religionis *Bc* 'glori* , pro imagine czleftis folii cxcel-lquca , parum , pro qua nimium dici non poteft ; fed nos utcumque materia locuples , longius traxit,

Nunc vero tertium , quod obedientiam prz-ftitam vice Chriftianiflimi regis attinet , illam nos & venerabiles fratres noftri fande Romanr r cclefiz cardinales , ıΛ eft integer delata , Complebimur . Habet hoc a natura Rex , *Bc* a majoribus in fc transfufum , tuçtjque pon immerito debet obedientiz meritum , quod faCrificiis przfcrri divinitus promulgata lex faillit : beneque profpicit Ijo decori , fuz gloriz , fuz faluti , cum lenitis femper Romanz fedis obedientiam fiiis majoribus videat cvcnifl'e profperitatcm , quodque quantum quilibet regum detraxit ex obeaientue ftudio , tantum amiiit ex gloria .

Quod quarto loco cftlagitafti , cariflimum in Chrifto filium Renatum regem Siciliar illuftrem , Jantienfemoue populum commendatos habeamus : nos quoque velimus Chriftiano illos tavore complecti j Cum & rçfponfuri fimus fuo loco legatis ipfius , hanc rem differemus , illam fttiftim tunc traftaturi : quia fecretiorlocus ad ifta petitur a te, & polliceris tunc nobis apetta ni plurima latius.

Quintum veto , cum tu venersbilis frater fis cxorlus collaudare ipfum Chriftianiflimum regem , nec fuftinct anguftia temporis , nec fatis dicere polfutnu« ad dignitatem , neque etiantopus eft extollere univerlas prope quas audivimus inefic ipG virtutes : nec fas eft Solem facibus adjuvare , ut nunc dicebat regis Renati orator . Nec una Francorum regum progenies eft , quz magnitudine dominii antiftat aliis . Nam C. Czlar quem cofmographi fcquuntur , latiflimam Galliam propteica oftendit , quod eam deicripfit compleéti quidquid inter Oceanum^ Rhenum , Alpes, montes Pyrenzos continetur . Vctuftas vero gentis ' Francorum jam fatis conftat pluribus annalibus , eaque ad orientalem primum plagam fe-I dit , demum magna hominum vi Gallias inmigravit , Qui relederunt , non Francorum , fed rranconutn retinent nomen . Illud autem regum genus , quod ab Orientalibus tracftum , eft Francorum nomen'adeptum , ut venit & migravit , Galliam luis virtutibus illuftravit, adjunxit quoque non omnem : Helvetiorum nempe populi , paucifque exceptis Belgz gens, feçluduntur ab ipfo regno ·

Nihil vero videtur prxftabilius regni iplius religione , qua femper lie floruit , ut przcipui Romanz fedis' detentores , *Bc* fidei athletae , omnibus regibus aliis Chriftianiflimi nominis femper gloria preftiterint Francorum Reges . Quid enim tam admirabile , quam cernere in ipTo regno fparfos tanquam flores , ecclefiafticos catus , *Bc* prêter infinitam in ipfo regno collegiorum multitudinem * centum *Bc* unum epifçopatus, tc innumerabilium in illo inona-itciiorum ubiquc opus illuftre , Illuftres opes , ■inumque rcgem Francorum (fi bene Salomon , *ia mnltitadine* , inquit , *pJfui* jhau *rctii*) qui admirabili populorum multitudine, xiiorumquc. viribus polleat , quibus natura fit datum , ut auct ingenio , pugnaciflimi bello reperiamur. Sunt qyidcm in regno ipio ducatus*& pluros maximi , comitatuique zquandi regnis de mite c« him , acr hiavis , fertilis ager. Sunt in info ftndia plurima fcholafticorum , fed tuum illud PariGorum , venerabilis frater, fertur il-Juftrius , 111 quo théologie maxime neceflaria doftrina viget, ex qjio cuam magifterium promeruifTc , magni honoti* , maximrque difficultatis exiftimatur . Ita omnibus & fortune , B *8c* naturz , &r doârinz , & religionis purr , przlidiis colluftratur Francix florentiflîmum regnum .

a NNsE CHR1JTI 14J··

Quid reges veteres majorcfque hujus Chriftianillimi regis , qui non folum regibus pluiimis &r maximis anteponerentur , led veteribus illis Scipionibus Corncliifque compararentur ? Celebratur ab oratoribus pluiibulqc poetis virtus eminentilEma Caroli Magni , fc Ludovici primi . Fuerunt *Bc* Dagoberti i- Philippi reges , quorum virtutem Carolus ad prxfens rex *Bc* teddit fc imitatur . Nam & religionis & ceremoniarum fertur obfervantiflimus, & preelara regnorum gubernatrice fapientia , regnum quod diflipatum accepit, florentiflima pace tran-C quillitateque moderatur . Eft autem cr lapientia regis , populorum pax , *Bc* tempcftatum fluftuumque fccura depulfio . Plura de zquitate , de juftitia , de temperantia , de pietate ipGus , dicenda forent › nili defatigatis animis ex auditione quatuor orationum , hora detraheret dicendi prolixitatem .

Quod igitur exordium fumpGfti , quali jure noftro ad extremam orationis panem fumemus t *Secandam aomea taam, fit cr Utu* Aus *in fiat» terra* . Nam cum oppugnantibus Tureis Chri-> ftianorum fines immineat extrema calamitas , in Rege vero fit ea potentia, ut ipfe vel (olus, vel cum paucis aliis mederi poflît : nos tui thematis , venerabilis frater , nolumus auiftoritatem negligere : nos enim *8c regem* , qui *Bc* D Chriftianifiimus fit Sc appelletur , *Bc* regem Franciz Carolum , diâis per te votis alloquimur : *Secandam nemen taam * fit CT laat raa ia fiatt terra* . Calamitas Grrcorum jamdiu defleta eft , jam Latinorum quotidianz clades per omnes angulo» orbis intelliguntur . Quid tam regium , tam liberale , tam dignum nomine regis , quam opem ferre petentibus , fuccurrerc affliftis, dare falutem periclitantibus , liberare periculis fratres eodem fecum baptilmatis fonte renatos , retinere quos Tureus laceflit principes in dignitate ? Quid tam decens Chriftianum regem , quam Cnriftianz religionis decus armis contra arma , vi E contra vim protegere , nec finere tot Chriftia? nas provincias in fervitutem Tureorum & furdam fuperftitionem perverti ? Quid tam proprium Franciz , quam femper ad omnes pia fide paratas expeditiones tenere arma, quibus protegi valeat Chriftiamis populus , vel impetere fidei hoftes, vel fe ukifci laccffitam ? Nulla certe legitur expeditio adverfus infideles aâa infigniter, in qua Francorum non polleat nomen , eniteat virtus , fulgeat fortitudo, multaque pereximia gcfta · Per Antiochiam , per Hierofolymjs , per Damafcum , Syriam, Pbaniccm , & ufque Mcfopotajniam , pro populi rcli-

"aïsNo' CHA1STI HI»· religione arma circumtulerant, «iAorefque regionibus illis funt dominati : quamquam hcc poftea per inertiam noftram amifimus.

Ac ne plura quae funt innumerabilia confcAemur, multis in hrftoriis legimus illum prope divinum regem Carolum Magnum, cujus exemplis incumbere Carolus Chriftianiffimus rex debet & ftudet, fe Ludovicum regem, multofque' Ffancorum reges legimus, quorum per Italiam, Africam, Syriam, tum religionis, tum fortitudinis fuerunt imprefla veftigia. His unum ftudium peculiare fait, tueri fidem P defendere ledis apoftolic* autoritatem. Id quidem agentes tanquam gratiflimi : nam &. illecti & provocati, fe apoftolira fedis beneficiis ampliflimis prevent!, tanto animo tanta gefl'erunt : tum prater ratera ab ipfe fonte & capite Cbriftianc religionis apoftojica fede, ad eos fidei religio orta, fe per totum occidentem diifafa fluxit, fe cmana^M Nos ifta tanta tamque multa longius produceremus, nifi alio temppre aperturum te in hanc rem plura pollicitus crtes : & nili defatigatio hujus coron* atque confertus, horaquo tardior, amplioris fermonis eriperet aviditatem.

jferp-AV» *nan ttft baar Tii arattaatm iattllifimat tx Ttttiti xarratiaat f» iat itftripta* : ffe *iiffa tam a faatifict aaaaalla afftrit*, pwa *hir* W* *txtant. Dtiait arattani» fartiam aaa amnina Htm aria tfi, fxi tam a GahtHaa, ramaTttita rtftrtxr. Qaia ramta, vtra fit Taatifitit ai Tarifitaftm tfifittfnm rtffanfia, fafita fartafft* rvr<«r·, *iahitart aan peffaaint ; tum O'* raw *taatfflltt Taariftx, ft^at rtfftnim fnfittantr aratiaai, ta/at illt iaitiam iaxtrat ah hit Daaiiit vatihat,* fecunduoTnomcn tuum, Cc'felaus tax in fines terr*.

itiaie, ^aai ai GaUieaaam Itiatiantm 4ttiatt, fttata fiat, tx Cahtliaa rtftteaiam.

Poft dies aliquot, *ia^ait*, adeuntes Franci Pontificem, habere fe aliqua dixerunt, de regno Sicilift, qu* przfentibus nonnullorum principum legatis exponere vellent. Pontifex hbertatem fecit advocandi quot caperent. Adventaverat Imperatoris nova legatio, cujus principes fuere, Joannes epifeopus Eftetenlis, virtue fe autorrtaee infignis, fe Georgius Tridentinus Pontifici jampridem notus, tum Carolus marchio Badenfis, cui foror Imperatoris nupfit. Aderant & legati Caftell* regis, epifeopus Ovctcnfis, fe monachus quidam Ordinis Minorum, ex Judcis ad Chriftianam relu *gionem* convcrfus. Indigna tanto principe legatio. Miferat fe Alfonfus Lafitani* rex oratores fuos non ignobiles. Hos fe alios plures acCerfiverunt Franci : ademucfque Pontificem, Rotomagenfi bailivio dicendi provinciam mandavere ; qui fafto frientio, Francorum, quos appellavit Liliatos, egregia pro religione facinora, fe quot in apoftoltcam fedem beneficia contulirtcnt, longa oratione narravit. Regnum Sicili* quo patto ad cos perveniflet, fe quanto fanguioc fuiflet emptum, expofuit. Alfbnfom armis non jure ufnm. Qui eos ejecit, indigne Pium fecifle, qui filium Alfonfi fpurium ac corona indignum, tanto regno prafeciflet, Renatum fprevifiet verum regem, quod Calixtus, quamvis Aragoncnfis, edicere noluifiet. Injuriam paftbs elle a Pontifice Francos. Pium, qui nobililfimo Liliatoram fpreto (anguine pratulifiet Aragoncnfes, petere «t inconfulte faAa, confelte revocaret, Renato regnum decerneret, Ferdinandum rcii-

ccret ; fie futuram, ut contumelia Francis illata compcnfarctur. Hrc orationis fententia fait - anno CKJUiTI HJ*

Quibus auditis criftas candi erigere, qui Francis erant amici : .fe quafi viâores cxultare i ncc aufurum refpondere Pontificem aibitrari. Ipfe vero paucis pro tempore uius : Audivimus, inquit, oratores regii, qua pro Renati caufa dixiftis, non fine accufatsonc noftra. Nos qur fecimus in regno Sicilia » confuleote cardinalium (enatu gefta funt : nunc fi revocari tanquam injufte a$a petuntur, aequum eft, ut eorum confilium exquiramus : quo habito, refponfum & querelis fe petitionibus veAris dabimus. Atque ita conventam dimifit.

Poflhsrc Pontifes gravi agritudine ftomachi affeAus eft, 8c arida tuffi adeo vexatus, ut de vita ejus & ipfe & medici dubitarent. Franci vero ca re cognita, fimulatiooem efle non sgritudinem dicere, refponfum exigere, properare, inftare, viAum Pontificem fuis rationibus exiftimare, ac proptcrea refponfum eflugerc. Quod cum Pius cognoviflet: Etfi me, inquit, media in concione mori oporteat, rcfpondcbo : nec vincet animum dolor, nec faciet agritlido, ut timere videar. Vocatis igitur cardinalibus, *9i* communicato refponfo quod faAurus erat, quamvis nonnulli inter paucos refpondendum fuaderent, ipfe legatos omnes principum accerfiri jrfTb, *8e* qui praftantes erant in curia viri. Qui fun frequentes coovenif. fent, Pontifex languidus, *8t* ingenti dolore oppreflus, cubiculum exiit, fe in aula fua, fublimi fedens lolio, indiAo filentio, pallidus, & admodum anxius, vix feri poterat *t* at ubi calor invaluit, ardens, dicendi vi dolore fuperato, «c fluentibus verbis, fine ·Oo labore Jocatus, trium horarum habuit rcationctn.

D* *hit tihi tx Darhtrlaai Sfitit^H rama KTA rtfrafeata*,

P I I P AP f II.

Refponfio ad orationem Oratorum Gallicorum in conventu Mantuano.

REfponfuri verbis veftris, infignes Oratores, qu* fuperiorior<bus diebus ad nos habita longe plura continuerunt, quam feripta nobis poftmodum reddita : non audemus cum Salvatote noftro dicere : Qeir vejfeu* dr parcar· nw *xrjutt }* femus enim peccatores, non negamus, *8e* iniquitate circumdati. Solus ille bonus, folus immaculatus *8c* innocens agnus, folus irreprebenfibilis in hoc mundo veifatus eft, quem digito Joannes oftendit, dicens : *Kttt «<»·/ Dti, ttet tallit farrata mani!*, Portemus tamen fe audemus ipfis verbis uti, quibus Salvator ufes eft cum impie nefarieque cuderetur : £' nrc/r *latatat fam*, rs^MSMNrum *ftrhiht it mala : fi* aoms lew, find me *taiif ?* Verba veftra quamvis modefta fuerint, fe nihil a vobis diâum eft impudenter, nihil infolenter : exiftimationem tamen noftram spud intelligentes fe oculatos viros non param lufere. Nam quid aliud infinuavit veftra oratio, quam Siciliae regnum Renato regi exploratillimo ture deberi, & nos a reftitudinis tramite deviafle, qui illud alteri concedimus, fe inclitam Francorum domum de Romana ccclcfia optime meritam negleximus atquo contempfimns,

'anno CHR.1STI Kjy.

mus » « qua Renatus ipfe natus eft ? Haec enitn.licet ea reverentia expofuiftis » quae hoc loccfdigna eft , 8c qua tanti regis oratores uti decuit : reprehenfos nos tamen 8e lseios elle his (crmonibus nemo *fanae* mentis ignorat . Licet igitur diceic cum magiftro *Sc* domino noftro : li male locuti fuimus , id eft , ft quid injufte circa regni Sicilis difpofittonem egimus , teftitnonium perhibete de malo ; fi autem bene , quid nos caeditis ?

Sed minime hoc teftimonium neglexiftis . Oftendere conati eftis multis rationibus , regnum Sicilis ad Renatum pertinere, cujus progenitores ab ecclefia Romana invertiti , poflei*honem eju»* diuturne obtinuere : a Karolo fci]icet , quem primum in eo regno vocant , ufque ad huac Renatum , quem Alfonfus rex Aragonum annis deturbavit . Etenim quamvis aliquando Hungariae reges , quos vocant Dyrrhachienies , regnum illud obtinuerint : a Karoli tamen fanguine, ex quo illi defccndcrant, non abiit ; jus autem Dyrrhachienfium a Johanna prima ex voluntate fc decreto Romans icdis in Ludovicum Andegaveufem regem (anguine Francorum genitum , poftea transfufum eft : in quo fucceiut filius fui nominis, & iterum nepos Ludovicus tettius , & denique Renatus , de quo nunc agitur , fc cui regnum hoc non (olum ex conceflione Romani pontificis Eugenii , fed paterno fc avito fuccciEonis jure deberi putatis .

Comtnemoraftis deinde Francorum in ipoftolicam fedem prcclara fc multa merita I quibus poftergatis aut oblivioni traditis, haud rede a nobis elle fadum contenditis , quod regnum Siciliae in Aragonenfcm familiam tranfmiierimus . In quo non lolum nos , fed praedeceiïores noftros arguitis , & tum injuftttiam › tum ingratitudinem Romane pnmcque (edis accufarc videmini ,

His nos moribus impetiti, his colaphis eaefi , his vulnerati fagittis lumus : lie vos teftimonium de malo noftro perhibetis . Non dicemus hic quod ex officio dignitateque (edis noftrr cotnpetit : oves paftoicm fuum non acculent , neque reprehendant : non damnabimus

c*!· fr' · teram , tanquam furgat advenus illum qui

it. 't tui trahit in eam . Beatum Petrum apoftolum principem , cujus locum tenemus imligni , potius imitabimur , qui reprehenius quod gentibus divertiftet , rationem faâi fui reddere non recufavit . (Neque beatum l-eonem IV. fi oportuerit , icqui pigebit , qui ad Ludovicum imperatorem feribens : Nos , inquit , h quid „ incompetenter egimus , fc jn fubditis juftae „ legis tramitem non iervavimus , vcftro ac „ miflbrum veftrorum cuncta volumus cmenda„ re judicio . Sic enim ex humilitatis difpenlationc ,irpe noftri prrdcc<flores faClitarunt , ut rationem de omnibus etiam minimis , tedderent eorum quae fcciflent . Neque enim,

' f" '· . raa^aaw *tlamineurtf i» cirrum , fed frme fotli* jrqn , efle debemus , non ignorantes , poteftatern 1.1 ecclefia ad srJificationem , non inde ftrudionem nobis attributam ; fc quod tanto promptiores ad reddendam rationem nos ipfos exhibere debemus , quanto majoribus cumulati donis fc pneventi gratiis a Domino fumus . Nam multa qua aliis eflent minoia fc digna venra , peccata nobis capitalia fuut . Verum eft enim quod l'.le ait , quamquam profanus fc haereticus auâor-

Omne unimi vitium temo cenffeclius i» fe

A *Crimen beket , quento mejar qui fetent bebftur .* - ANjvO CHRISTI a*$·.

Quod fi pie & jufte vivere prxeeptum omnibus eft : hoc tamen Romanum prxfulemprx exteris decet , qui gregis Dominici paftor fc caput ecclcliae , fuo exemplo reliquos trahit : hunc non folum efle propter feipfum , fed vider; quoque bonum propter proximos oportet. Neque ctiiquam t|iin ncceflarium eft , quam fumtno faccrdoti , famam lervate bonam , cutus^negle&ores teftimorfib Salomonis crudeles labentur .

Feretis igitur rquo animo , prxftantiflimi oratores , h noftri nominis curam gerentes , innocentiam noftram tum exteris omnibus-, tum

B regi vcftro excellentiflimo , notam facere ftudebimus, fc de his qu* funt nobis objeda purgabimur . Etenim quamvis per infamiam fc bonam famam tranfeundum efle Apoftolus ait : fummo tamen ftudio innitendum eft , ut falli rumores ceflent , fc boni nominis odor cuftodiatur , & omnis calumnia procul abfit . Putabamus quidem regem Franci» nihil finiftri de nobis credere , in his praienim rebus qu» fuam ferenitatem concernunt. Nam tefte Deo, cui mentiri iceleratillimnm eft , fuum honorem , fuam gloriam , & domus fuae claritatem , regnique potentiam , Temper magni fecimus , fc multa in ejus laudem publice privatitnque fumus locuii . Nunc de nobis cur ma-

C le fentiat , 8c cur fibi putet injuriatum , non poflumus non mirari . Delatorum haec jacula funt : fuggeflerunt impii pio regi , non vera t falia calumnia nobis impofita eft · Angeremur ciuciaremurque vehementius , nifi fciremus lolitam efle apoftolicam cymbam faepenurnero fluduare , fc procellis agitari frequentibus . Semper virtutes invidia fequitur , feriuntque lummos fulgura montes. Symmachum &]5amafum pratdcceflorcs noftros falli accufatores in magna dejecere pericula . Nec Petro nec Paulo calumniatorum verba pepercere . 7<oa *e/i difcipulus fnfrn meiiftrtsm , net ferius mejor domino fuo.* Salvatorem noftrum alii vi- ><· ni potatotem , alii daemonium habere mentiti

D funt . Quid mirum , fi fc nos vilis pulvis ac cinis , labiis fubjaceamut iniquis ? Non dolemus , quod nos lingua dolofa profequitur : fed regi optimo peflimam linguam fecifle fidem , moleftiflime fc amarillimc ferimus . Rede Pythagoras hirundinem , id eft garrulum, & verborum relatorem , in domo non efle tenendum monuit : fc propheta liberari frpe optat *e lobus iniquis (T Hngu. dolofe .* ||?>

Vulneraverunt nos vetba malorum , fc apud fapientem regem vclut ftulti habiti fumus : ftultos diurnus, quia omnis injuftus ftultiriie argui poteft . Injuftitia nobis fc ingratitudo imputata eft , quoniam Renato regi bene merenti jus luum abfttilifle dicimur . Tolerabi-

E tnuine hanc infamiam ? an potius innocentiam noftiam fc apoftolice ledis clementiam , juftniam , aequitatem , benignitatem , omnibus oftendemus ? Vq$ regii oratores , filii eftis apoftolicr ledis : non audietis inviti mattem vcftram objeda libi diluere crimina . Dodi fc· jufti cftis : libcn*er quae jufta funt audietis . Regem vcftrum magnopere colitis I gratum vobis erit , illi nos nihil injuriatos fuifle verbis noftris inteliigere . Jpfe quoque tex , ut noftra fert opinio , qux libi de noftro in fe aut fuos odio relata funt , ut falfa demonfticntur plurimum cupit : iatisfaciemus defiderio

anno chiisti 1*;» r*° ^ ». & ' T" oratione exiftimationem noftram haud, parum hsfiftis » non tamen veftro nomine locuti eftis , fed ragis , cui remote a nobis agenti facile duit faL ia pro veris inculore . Sed jam ad rem veniamus , vobifque per lingula capitula rcipondeamus .

Duo principaliter per vos propofita font. Primum Januam refpicit , alterum regem Renatum . In primo commendaftis nobis nobilem populum Janu* , .qui commendatiffimus nobis erit > fe filis meritif fe regia contemplation* . Pctiviftis archiprcfulcm eius urbis , tanquam l*f« majeftatis reum , ad aliam ecclefiam transferri . Obftant defiderio veftro decreta fummoram pontificum > qu* pr*latos invitos non cognita caufa transferri prohibent : quod etiam in concilio Conftantienfi extitit repetitum . Placeat tamen vobis requirentibus caufam adverfum cum committere , & juxta canonicas fanâiones procedere.

Supplicaftis deinde ut heredibus Perrini quondam Januenfis Ducis , in ea caufa quam habuerat adverfus mercatores Avinsoncnies, filentium imponamus . Non eft moris noftri filentium cuiquam imponere , nifi caufa diligenter infpefta. SufpenaemiM tamen cenfuras jam fulminatas ad aliquod tempus , ut interim negotium difeuti poUic, fe juftitia vobis favorabiliter miniftrari.

In fccuftdq principali membro quatuor capita elfe notavimus : primum , jus Renati regis illuftris io regno Sicili* ; fecundum , gloriola Francorum gcfta ; tertium , contumeliam cis faftam 1 quartum ac poftrcmum , petitiones regis conclufit . Reddenda eft fua unicuique particule refponfio fucciafta 9 fe pro rei magnitudine brevis .

Nam quod primum dicitis > regnum Sicili* regi Renato deberi : neque probamus , neque improbamus . prinfquam caufa difeutiatur . Quod fi dicat aliquis , cur ergo indifenfla & incognita caufa Fcrdioando regnum commififti ? reddetur inferior ratio . Nunc tantum hoc dicimus . nos veftro juri minime adverfari, neque ullam effit gentem » cui de illo regno magis quam Francis faveamus , fi conftitetit eis jus competere . Nam cur noa Francorum genus excluderemus . quod tum nobiliftimum » tum virtutis amantiffimum eft > ac de noftra fede optime meritum f *Non* exclufimus nos Francos. fed exclufos invenimus ·, non Eretulimus aliquem (anguini veftro . fed pr»itos invenimus ; non viam novam repcrimui, fed veterem tenuimus ; nihil juri Francorum detraximus , quamvis regnum ac regni coronam Fcrdinanao certo modo conccfimus, ficut poftea fuo loco oftendemus . Sicubi de jure contentio > nihil aliud nobis incumbit, quam Îartibus auditis jus reddere . qui regni Sicili» ireâum dominium Roman* eccleft* nomine , nullo dubitante , retinemus.

Verum ficut ea qu» de Renati regis jare dixiftis , neque negamus , neque probamus : ita & illa manifefte atque apertiftime confirmamur . qu» de gcllis Francorum magnificentiffimis , fe eorum ingentibus meritis in medium attuliftis . Magna eft Karoli Manelli , jam major Pipini , maxima fequentis Karoli , qui ob ingentia faAa id Magni cognomen adeptus eft , quod Alexander Macedo orbe fubaâo , fe Cnejus Pompejus , fe Conftantlnus primus, *clariffimis* xcbus gcftis meruere . Plena eft üs omni» Francoram hiftocia , nulla unquam cut vcftr* gentis glorum conticdcet . Nam quia Danos Nonnannofque religionem Cluifti per Galliam pcrlequcntcs compcicuit? Franci. Qui» Saxones toties fidei catholic* rebellantes perfregit *i* Franci. Quia Bohemos ac Polonos Chriftiano nomini inîultantea redegit ? Franci. Quis Hungaro* Pannonias ocvaftantes coercuit ? Franci . Quis Longobardos Romanam diripientes Ecclefiam conterruit ? Franci. Quis Gr*cos ex Campania atque Apulia expulit ? Franci . Quis Saracenos Triqacria deturbavit ? Franci. Quit citeriorem Hifpaniam cr manu eorum eripuit ? Franci . Quis Antiochum » Ptolemaidem > Alcaandriam > *9c* noftr» falutis officinam Hicrofolymam » et Barbarorum dentibus aliquando extrahere pnrfumpfit? Franci · Qt» ufque ad Euphratem fe Tigrini fi. gnum crucis portare , ac ipfam Mciopocaini* • urbem Chriftiano nomini reftitnere aufi funt ? Franci . QiM vexatam > laceratam > concu catam » & omnibus modia a tyrannis oppreffam apoftolicam fedem in priftinam libcitatem At gloriam reduxit ? Franci .

^NNO CMKlffTi »♦»>.

· MHU» **·

Non funt hec ignota : non pottft abfeondi civitas fupra montem polita : nulla gens tam barba'a , tam inculta , tam inhofpita <Ü, ad quam Francorum glotia non pervenit . Jlluftie gentis veftr* nomen in omne pcimancbit aevum : patres filiis , filii nepotibus in genciationç * generationem nobiliftimi {anguinis excellentiam & clariffitna fafta referabunt. Exigit fibi Francorum virtus monumentum rre perennius, quod nulla dcftruat vctuftas.

Sed cur hcc ante oculos noftros commemorantur , qui nunquam ea negavimus, fed poblice ac privatim honoris caufa irpe recitavi, mus ? An ifta commemoratio exprobratio eft immemoris beneficii ? Nemo qui vos audit , oratores , alio fcnfu locutos putat . Et fane ita eft . Nam cur hrc vos retuliftis majorum infignia ? Cur veterum imagines ante oculos noftro* pofniftis ? Cur triumphos *te vetore* gentis trophea commemoraftis , *te* Romanam ccdefiam fuis adjutam juribus ? nifi quod indigna perpefios effe Francos arbitramini , quibus poft tot beneficia , tum religioni , tum fidei catholic* , *te* Roman* eccicti* preftita, regnum Sicili* eft ademptum ? Ingrata igitur fedes apoftolica , ingrati *8e* nos, *qui* bene merentibus jus fatim auferimus * indignis alienum concedimus ·

Excufanda eft hoc loco facrofanfta Roman* & Apoftolic* fedis auâoritas, fe ab ingratitudinis nota eximenda tanta majeftas . Ad quam rem neceflarium eft > ut & beneficia referantur , qu* Romani pnrfules in Francorum familiam contulerant : neque erit inutile fe hanc partem cognoviftc.

Fatemur , magna funt , neque quifpiam parva dixerit , qu* Francis Roman* ledi pnrftiterant : fed fe mater apoftolica fcde» bene merentes filios fuos non reficit , nec laborantes in vinea Domini mercede uebica fraudat . Horum fiquidem qui t libata geflere * perpetuo memoratur . Quacumque haâenus potuit , qu*cumÎ|ue habuit , in augmentum glori» eorumque alutis contulit : femperque ut domum illam pnscipuam tenuit , cujus pntfidio in fuis adverfis fe rueretur ; fic fe primam habuit , in quam omnem amoris , benignhatifque fu* finum cftunderct . Nam fi vetera fnnul & nova iccolimus , beneficentillima Temper inventa eft

ia « ja; fc**· r*T*'

beati

AMMO chaisti

beati Petri fc iumnu prelulis cathedra , cumin A c*trros omnes , tum in Francos > in vcftros . laitftamus hic paululum , fc quantum generi veftv· profuerit* qnantam faverit» quantumque confuluerit , animadvertamus . Quis vobis lumen fidei , quis legem cvangelicam , quis Chrifti lacramenta , quis viam vita » nifi (edes apo~ jlolica monftravit ? firsru aftpuauds rraeka , *tfat Atm* λκ hs Dm*»m *tfiit* . Eratis mancipia fatan* , nunq filii Dei per adoptionem fadi eftis : eratis gehcnna| fervi , mine hereditatem regni cxleftis expeditis . Unde vobis h*c libertas , nifi per primam fedem » qu* nullis ip Galliam atque Germaniam paedicatoribus ver·· bi Dei , extirpato lolio , boni tritici femen in cordibus patrum veftroram (cminivit , fc after- B rantes Framos ad ovile Chrifti perduxit *f* Nihil his majus adinveniri poteft > nulla hiscompenfari bona , n>l!a beneficia , nulla obfequia potiunt fpiritualia h*c , fc tam veftr* quam aliis nationibus communia.

Ad frcularia veniamus : fc in his quoque multa funt qu* reeenferi poflunt ab apoftolica majeftate in Francorum profapiam congefta cumulataque dona . Languebat eorum regnnm , fc ad eorum interemptionem defluebat in manibus Childerici inacilis regis . Non tulit Za- l'hanas anteceflor softer nobilifEmi regni ruinam : fed miliis legatis regem totondit , & in monafterio reclufit * Prpinoque , qui major domus effet fc ingenio valeret > regimen , ho- C men , fc gubernationem commilit . Atque ita ferratum eft Franci* regnum , & in gentem qu* nunc regnat derivatum , quod per redam Ua?am in aliam familiam deterebatur . Nam Pipinus » quamvis Francus , regis ab (anguine natus » gradu tamen remotior erat . Hanc ille ex apoftolica fede gratiam tulit , nec minorem filius ejus Karolus confequutus eft . Nam cum defundo patre germanus quoque Karolomannus ohiifTct : uxor ejus Berta Hildegard* uxoris Karoli glori* invidens , ad Defideriuni Longobardorum regem cum liberis confugit , Îuos ille benigne fu feepit » exiftimans per eos rancorem vires fe facile concuflurum , prefertim fi Romanus praful ex filiis Karolo- D manni alterum in Franci* regem inungeret . Prelidebat tunc in apoftolica fede Hadrianus primus *i* qui neque precibus , neque minis , neque promtlfi' ul'is flecti potuit , ut impio Defiderii defiderio confentiret , quamvis exarchatus Ravennas , fc omnis ager eccleli* , Longobardorum ferro diriperentur , fc igne vallarentur , Qu* res Karolo unitum regnum retinuit .

Magnum hoe t fed majus illud , quod Leo tertius Romaqus praful in eundem Karolum contulit . Etenim Leone quarto , qui duos inter Conftantinos imperavit , alterius filius , alterius pxter . Italiam négligente, fc in h*refim lapio » qui fculpturas imaginum exhor- £ rebat prohibebatque : indignatus Leo pontifex maximus , imperium de Grccis ad Germanos in perfona magnifici Karoli Magni transiit . Quid majus potuit apoftolica iedes phrftare Francorum domui , quam eam Romano imperio decorare , provinciarum dominam fc principem populorum , gentium ' nationumque conftituere *i Q^U pr»i f»ttn viAtf* «»« (inquit propheta m perfona Domini) «r *μλ ftti t* Honorata eft pr* ceteris Francorum gens , fc in fubhmi vertice monuum a Romana ecclclia fuieepto imperio coi-

i/λ P

locata . Neque , et vos afierere viG cftis , dimidiatum imperium ad Franco: ditniflum cft iivç duo. imperia facta , Graecorum alterum » Latinorum alterum . Nunquam Romani prciulcs hanc abfurditatem commifiQcnt , ut hofti fidei gladium dimitterent . Totum fc folidum tranflarum eft imperium : fed Karolus iple cum liene ptim imperatrice s & Confbntini fexti matre , fc deinde cum Nicephoro patricio · & cum eodem poftea imperatoris nomen adepto , imperium partitu/ eu , fc quod totam accepit , dimidiatum retinuit , Orientale» Grxcis partes dimittens t libi Occiduas fervant . Et quamvis imperium ad eoa Francos tranlierit , qui tum Galliam Gcrmaniamque poflidebant , & poftea in eis continuatum fit , qui Germanis prxfunt : non tamen Franci qut remanferunt in Gallia , quorum Karolus (oboles eft , ab apoftolica fede relidi funt . Quis enim tot pontificales , tot metropolitanas iedes in regno Franci*> nifi Romanus pontifex , erigi juHit ? Qnis tot privilegia , tot gratift , tot indulgentias , veftris occleGis ac monafteriis , nifi Romanus pontifice conceÆt *f* Quis gymnafia litterarum , fcholara illam Parifiemera orbe toto percelebrem & fama claram , nifi beari Petri fncceflbres illuftraverent , *a* quibus ea indulta confecuta iunt, qu* vix optare audebat ?

Illud quoque quod a vobis relatum de regno Sicili* in Francorum familiam tranflato , quis non intelligit preciarum fc maximum fuiflemunus ? Dicet fortifie quifpiam , fc vos , domini oratione veftra(entire videmini: occupabant tyranni regnum , Manfredufque armis potens cspelli non poterat : largita eft Romana (edes 3uod fibi obtinere nequibat, donare quam percre maluit .

Haud quidem ita eft . Innocentius enim quartus Roman* urbis antiftes , natione Januenfis , cum depoftto Frederico , *ex* Gallia in Italiam rediflet , Neapolim (e contulit , ibi Î|ue tanquam dominus eft receptus i ad quem alutandum omnes ferme regni proceres concurrcrunt, *(e* fuaque illi committentes. Inter quos etiam Manfredus fuit : neque dubium quin regno toto potitus fuilfct Innocentius , nili morte immatura rebus excclfiflct humanis . Nec minor (pes fuccelfbribus afferebatur , G non minor illis animus , non fegnior cura fuiflet quam Innocentio . Sed defundo Alexandro quarto apud t Avarinam qui (uccefierat Innocentio Urbanus quartus natione TricenGs , armorum curam fc belli moleftias , ut par erat , exfecratus , Karolum Andegavenfem cx Francorum domo ad hoc regnum vocandum cenfuit . Sed prius obiit quam Karolus intraret Italiam . Intravit autem fub Clemente quarto , cum triginta triremibus Romam petens , ubi per annum fenatoria dignitate funâus , fc deinde cum conjuge Beatrice juffu pontificis apud Lateranum , Siculi regni coronam adeptus , ad bellum profcâus eft , in quo vidor , non Gne magnis eccleh* Roman* auxiliis , pofleffionem quietam fc tranquillam obtinuit . Fuiflent fc alii , qui hoc oneris cum tanto honore fc emolumento fufeepiflent copide : led liliatos , ut vos appellatis , prxferendos omnibus cenfuit apoftolica majeftas . Intrarunt Franci regnum , eoque armis potiti : at non fine ecclefi* Romane prcfidio , ou* non folum titulum dedit , fed etiam arma conjunxit , fc anathema in hoftes promulgavit > quod non parvi ma-

AMNO CHMJTI

tnen-

•aÎÔÎÔ CHUSTI i45,. n,enl* to* ' TeaBcraat exinde Franci regnum longo tempore (*non* veram inficior) Karolus » fc item Karolui , 8c Robertas » 8c *Johenat lus'prior* difta eft : at non Cie magno favore : magna ope Romanorum pontificum. Neque enim Conradinus Federki II. nepos , qui conflato numérota exercitu ex Germania iu Italiam venerat » ut avitum regpum vindicaret , abfque Romani prsfulis auxilio viAci capique potuiflet. A

Johannes XXL adeo Karotam dilexit , ut ci Grncoram impetiutn committere cogitaverit : fcciflʼetque luo defiderio fatis , privato Michack Palxologo qui conventa Lurauni non lervarat » nifi cogitationes aâioneiquc fuis repentinus internipifTct obitus . Simile ftudium fuit *tc* Martini quarti , qui Nicolaum tertium fequu-ɜ tus eft · Ipfe enim Cenatoriam dignitatem Karolo reftituit * Michaclem Conftantinopolitanum «communicavit. Impedivit autem Martini conatus Siculorum novitas * fc Petrus Aragonenfis , qui rebellantem Karoio Trinacriam advedus , eam cum valida claflc fubegit . B

Multa inter Karolum 8c Petram terra mari-3ue fequuta tant prslia * 9c ab ingentibus dаibus concuflum eft regnum ! ne© fervari a Francis potuiflet , ni fedes apoftolica adjutrix fuifiet . Captus fuit navali praelio Karolui iceundus * 8e apud Aragoniam ia carcere detinebitur : cum Karolus pater e vitaexcclfit . Vacabant fine principe * fine auxiliis , Neapolitan » Capuaai , Cajetani , cctcriquc regni accole . Sed affuit fedis apoftolic* legatus « qui confolatus affliftum & prene defperantem populum , in fide retinnit › neque ullum Petras Aragonenfis apud Romanam ecclefiam prsefidiutn invenite potuit , quominus eum filiis *tc* uxore extra ecclefiam fieret › quoniam Francis fiiiflct injuriatus . Mirtinus quartus anathema in cum promulgavit , quoti etiam Honorius quartus gente Sabella natus innovavit . Nili Romani conioles Francorum partes enixiflitne adjovifient , evanuiflet in carcere Carolus fecundus , fc regnum Sicili* in alienas manus haud dubie pervenilfet . Quid Ro bertus Karoli filius hujufmet *f* hic Romanam ecclefiam fibi clementem & benignam expertus eft . Qualia ei fc quam inexplicabilia cum Romano imperatore Henrico feptimo certamina imminebant* nifi Clemens quintus auxilio fuiffet ? qui etiam fui caula Cletnenttnam eam edidit ' quam vocant Pa/fwa/ô . Quid Karolus Roberts filius , qui Florenti* dominatum obtinuit ? Quos *ic* illi favores Johannes XXII. advertas Vicecomites Mediolanenfes pnsftitit *f* Qui etiam Johannes e gente Urfina Cardinalem , magni nominis virum * in Etruriam, ut ipfi affiftcret , legatum mittere non dubitavit . Quid Johanna ? Wumquid fc ipfa hujus fedis auxilia perfenfit ? Fugent ipfa cum lecundo vito in provinciam Narbonenlem : cum Ludovicus rex Hungari* ulturus fratrem , qaem Johanna virum feurn interfici juffifle ferebatur * in Apuliam trajecit. At fequeftro Romano pontifice Clemente fexto , qui legatum ad eam rem mifit Guidonem epifeopum Portuenfem * pax his legibus data eft * ut Johanna regnum recuperaret . Sciffum eft deinde regnum * 8c ipfe Francorum fanguis inter fe collitas eft· Nam cum Ludovicus rex Hungari* , iterum necis fraterne memor Carolum in Italiam mififlet * qui poenas interfedi viri ex Joanna depofeeret *i*

& jam hic deletis Joahann* copiis , & capra Neapoli * regnum in poceftatem taam redegiifet * Johannamque nova in arce claufam obledifiet > Ludovicus vero Andcgavenfis ad eam deliberandam cum magna equitum manu in regnum)veniflet , fc jam fchilma effet in. ccclefia Dei * fc Franci atque Hifpani Clementem le-Etimum * Romani 8c reliqui ferme omnes Urlaum festum beati Petri iucceflbrcm putarent: ut quifqoe pontifex fibi contaitum ratus eft , fic favores fuo* impertitus eft : nec tamen a Francorum fanguine regnum recedit . Si quidem 8c DyrrachJenfcs 8c Andegavenics Francorum a ftirpe duxerunt originem . Urbanus festas primo amicus * deinde hofttsCarolo Dyrrachicnfi fuit : quem etiam regno privafle *fer·* tur * cum circumfeptus in Etraria ab eo detineretur : nec filio ejus Ladiflao impuberi placatus eft . cui & regni pofleffionem adimere conatus eft * fc Ludoviei Audegavenfis partibus favit · a MIK) CKtlfTf MiO·'

Contrariam viam tenuit Bonifacius IX. faccefior ejus * qui Ladtflaum ad regoum reftitui fc coronam mandavit * Ludoviei fautoribus8camicis prorfus *ntritu* . Derivatus eft in partes Romanus fummus pontifex per varias manus uique ad Johannem XXIII. qui Confiants* in magna fynodo durante fchifmate depolitus * cum defuncto Bonifacio nono Innocentias feptimus * fc Gregorius duodecimus « *He* Alexander quintus * in apoftolica cathedra fedilfcnt . Johannes autem adeo partibus Andegavenfium favit * ut prius Roma pelli iuftinucnc t qiprn I adtflao conciliari velle . C

Quid Martinas quintus *f* Quanta hic incommoda pallas eft * ut generi Andcgavrnii ferviret ? Adoptaverat Johanna illa Ludovicum Aadegavenfem fibi filium : id rarutn Msrrinus habuit . Cum mutaflirt Johanna ptopofitum * & Alphonfum ex Aragonia vocaflet , non mutavit Martini* aut animum aut fententiam { fed amicas Ludovico * AlfonfoTemper infeftusfuit. Invaleret Brachius Pcrufinus Aquilam >'haud contemnendam Apratioram urbem , earnque cinttam ob idione premebat : neque dubium videbatur * quin ea potitus * univertam ad le regnum traheret : tanta ejus inter b«Jli duces auAoritas erat . Martinas collcâo milite * 8c magnis copiis magno «re paratis * inter quarutn dudores Francifcus Sfbrtia * qui nunc Mediolanenfibns dominatur , tum admodum adolefcens * egregiam navavit operam . Vaftus eft in prelio Brachius * captuique , paulo poft ex vulnere mortuus obfes * 8e civitas liberata « fc regnum Andegavenfi famili· , Romane *ecdefi** fucnptibus, refervatom. Cumque Alfonftts modo una * modo altera via regoum invaderet, fc recentibus dirtim claflibus vigeret : Temper Martinum advertam habuit * nec eo 'vivo potiri fuo defiderio valuit t ab illius ducibus impeditus * fc ab eo extra facramenta & communionem fidelium faâus . Et quamvis graves hi efient Martini fumptus : non tamen deftitit , quin omnia experiretur * per qu* regnum » Alfonfo negatam * ad Francos integrum deveniret , Nun aliter Samuel regno David * quam Martinus Andegavenfi domino favit. D E

Succedit Martino Eugcnius IV. & idem profeqnutus , fumouvi regnum Alfonfoprohibuit. Mifluseft adverfus eum Johannes Cardinalis Vitellus , fc Johannes Cardinalis Tarentinus t te*pe* collatis fignis fc regis fc pontificis copi* inter fc dimicarunt . Et quamvis Renatus regno

ex-

' AW'fiiT fWcfle*·* » ▼iTufiqsac fuerit viftbri Alfoafo cedere t Eugenius tamen illi non eefltt > fed omnem belli molem in fe fufcepid*. Incredibile fuerit , fi auri pondus retulerimus , quod Romana ecclefia , pro fçrvando Francis regno"profudit . Nam folua Eugenius longe fupra qufaquaginta millia auri nummum tn expeditionibus aflumpfit I Tacemus rapinas » incendia , czdes flr innumerabilia damna , qus fubditi ecticfis pertulerunt> 8c Anconitanz Marchiz proditionem , fle multarum urbium rebellionem : quz omnia paflus eft potius quam tegi Alfonfo blandiretur, Renato adverfaretur , quem numquam reliquit. 4 /

CRKisn is*··

Sed neque rex ipfe Carolus qui tempeftatc noftri Francis prsüdet , ab apoftolica fede relides eft · Bis enim memoriam noftri cardinalis faaâz crucis in Gilliam mifliis eft> ut quieti eju» regni confuleret , primo ex Martini decreto , fecundo Eugenii . Norunt omdes cujus dodrinr , cujus fanftimpair , cujus hic autoritatis vir fuerit , ex cujus familia duo Romani przfules adfumpti funt , Nicolaus V.flr Pius II. ambo enim illius difcipuli 8r contubernales fuimus » ambo es illius fchola ad apoftolatum fummum infcrutabili Dei judicio vocati fumus , in minoribus agentes . In Atrebatenfi enim magno conventu ei fervivimus , fed Nicolaus major natu St meritis, majori loco apud eum fuit . In eo conventu legatos apoftolicus , quamvis capitale* inimicitis Inter Carolum regem Francia flr Philippum Burgundis ducem vigerent , 8c odia hinc flr inde pene implacabilia extarent : alteri tamen alterum conciliavit , fle pacem illam Atrebatenfcnvconfecit , ex qua regnum Carolo firmatum eft flr folidituturn , fle affliftz laccrataequc Francis quies data .

Sape in hunc modum Romani fedes confolata eft Francos : neque regnum unquam in calamitatem làpfnm eft , qum vigili cura noftri anteccflbres ejus faluti ftuduerint . Longam effet omnia commemorare qnzFraaci cx fede noftra receperunt beneficia : illud exploratum manifcftiflimumque eft , nulli unquam genti predcceflbrçs noftro* majores honores favorefque przltititfe , quam Francis . Quibus ex rebus , non eft cur primi feles ingratitudinis accufetur .

Sed dicitis tacite , non bona opera efle quz lapidentur , fed main : atque idcirco difphcatis regam Francis laudibus atque meritis , ad ea tranliviftis , quz contra liliatos five per nos, live per noftros antuceflores , faéta elfe dicuntur . Tertium hoc veftrar orationis membrum , cui nunc fatisfaciendum . Gravior hic locus cztcris eft , in quo palam animadvertimus , regem vcftrum ue rebus geftis non bene inftruCTiim efle · Nec vobis ipfis omnia cognita funt : multa enim quafi vera dixiftis , que funt a vero remota . Non impinguimus modeftiz ve ftrz mendacium , nec quovis modo vos accufamus : ex alieno relatu loquuti eftis . Verba ipfi veftra cum grano falis , ut ajunt , pronuntiata funt : audita flr vobis commifla expofuiftis . Illos poena dignos cenfemus , qui vel re"i vel vobis fida pro veris fuggeflere . Mala i.'hs mens , malus animus . U: nocerent nobis , os in czlum pofuere t fulmina flammas ore

^4, rf.,'·. concepta* tenere non potuerunt . ui/MMri /*ar
*A ·v»Iv** , erratvrMT *A*
ftntt . Sed usearira *tfi* *fiki* : fle ,
faut ftrvultTMt ftii* [ntt* «er»w . Ma-

A gna vi» veritatis , quz cbntra omne» hominum infidias , ootnesane*, perfeipfam facile emergit . Re&e Pythagoras poft Deum veritatem efle colendam affirmavit , quae fola homine* Deo proximo» facit . Nihil veritate fortius / ut in nfdra legitur . Et in evangelio Salvator* nofter fe veritatem appellat . Confentiamus igitur veritati , tique caput inclinemus , neque recedamus ab ea : audiamus quid objiciatur . ' "ÂNMÔ' CHfttsTT *4» .

Accufatur Eugenius prcdeceflbr nofter , qui Alfonio H.ifpano Sc Renati hofti regnum Sicilia commifit , tc Francorum fanginncm (prévit . Hre injuria , haec contpmelu regi Francis fa&a contendimus , vilipenfa fle 'contempta

B eft nobiliffima domus , tota eminentior Europa « toto generofidr orbe , de Romana ecclefia optime merita . Indignum facinus , Aragonen-^x. fe» praelati funt Franci» . Et quid hie refpan-^T debimus ? non défunt arma (quibus adverfantium tela repellantur . Non negamus regnum Sicilio Aragonenli commiflum efle : fed hortamur Francos , ut fafta fua meminerint» flr de fe ipfis rationem reddant ; flr judicantes alios, ut jubet Pytagoras , ftateram ne tranfilianc . Nemo libi ipfi ignofeat : frpe Deum odilfe deprehenditur , qui fe nimium diligit t flr grandior in fe ipfum pietas , in Deum impietas eft . Acrem fui fe judicem exhibere neccfle eft » qui alios laceflit . Intelligamus igitur di-

C lucide prefleque Renati , tum Eugenii opera , eaque hoc loco referamus : exinde mundus judicet , irnmo vero Deus , apud quem non eft acceptio perfonarum > quis alter alteri fuerit injurius . Adverfatus eft diu Alfonio > nt diaum eft , Eugenius , fle potius extrema omnia paflus , quam illi rqgnum committeret .

vir»»,
riviaw ardar prava ,
X»<s *'vultm in/hnth tyrturi,*
Meare *fwit /iliJ** .

Et quimvis rex veftcr alieno aufcultans conſilio , novam quamdam legem , 8c inauditam fle incognitam prius , quam pragmaticam vo-

© cat , fervari , atque Romanam ecclefiam in lutibus fuis antiquis &; diutius obfervatis turlati pcrmiGflet : non tamen perduci potuit t ut regnum Siciliz , quod eft ecclefiz peculiare r Francis adimeret .' fed obleflum in Neapoli Renatum , qu<bus potuit auxilii* confolatus eft . frumentique copiam maximam atÎque vini magnam ei vim milit , quo claum populum flr fame pereuntem in fide contineret .

Cumque paulo poft armis Alfonfi cedent Renatus , ad Eugenium Florentia ^degentem veniliet t ab eo benigne fufeeptu» , invefticuram > ut ajunt , regni tum ^prithum confeSuutu» eft . Ibi multa Eugenio promifla a

E .enato rege , quz minime obfervata funt : ex quibus quinque in hac parte referre libet , quz fuis in litteris continentur aurea bulla munitis , quz apud nos cuftodiuntur . Primo enim auri quinque millia nummum brevi fe numeraturum promifit > quz nutnquam poftea difloiuta funt ; fle cum pinguioris fortunç fuerit , alia unum & triginta millia : neque has. numerata fuerunt . rrumiht ecclefiam Arelstenfem procuratori Eugenii tradere , non eft tradita . Promifit curatum fe fummo ftudio ut pragmatica fanélio deleretur , non eft deleta . Non accuiamu* Renatum fraân fidei > aut pro-

fIfIiA

ANNO CHUiSTI 145·. 0011 ^frr?t'i· Fort*®> ctiam fibi excufatio eft » cur hxc non focent : 8e aligna font que non cunt in Tua poteftate : ipfe tamen Eugenio nunquam fatis cxcufatus eft .'Cum etgo hinc rex Francia: Romanam ecclefiam adverlus confaetudinem pcogenitoram impediri lineret , 8c Renatus neque auxilia admitteret , neque firomilla fervat* apparerent : illine rex Alionus patrimonium beati Petri magnis exercitibus intraret , premeret > laniaret , 8e Fiancifcus* Sfortia Viceçomes , nunc Mcdiolanenfis dominus , agrum Picenum ìnv*fiflet 8c Bafilienfis fub nomine generalis concilii excitaret turbas : cepit concilium Eugenius , quod- cardinales 8e «iri prudentes fumendum pro tempore fuaferunt . Nunc non difputamus de jure inter partes '. hoc eft agendum in judicio . Pacem Eugenius ab Alfonfo non utilem tantum , verum etiam neceflariam accepit : eique. non lotam regnum promifit , fed ultro'nonnulla de patrimonio ecclefia oppida tradidit ; inter qua Tarentina fuit , qua oLim Anfer appellata eft Sic confuctudo belli eft , pax pro virioris libidine Temper emitur . libs caulis Eugenius Siculi regni titulum Alfonfo largitus eft , cum jam Renatus nec unam domum » nec unam terra glebam , in regno poflideret , 8e tanquam fpem omnem vindicandi pofthac regni prorfus amililet » arcem novam qua Neapoli adjacet, hofti vendidiflet , & nonnullis fidelitatis juramenta remififfet.

Nec Alfonfus ingratus Eugenio fuit : qui Picenos io obedientiam ecclefia fuis armis reduxit . Idem Eugenios Ferdmandum Alfonli filium extra matrimonium natum t ad regnum Neapolitanum live Sicilia fuçcclfionem » autoritate apoftolica idoneum reddidit : cui prater genitura miculam nil obftabat , litteris 8e moribus egregie inftituto. Neque novum eft, hujufmodi viros ad regni faftigia provehi . Nam quamvis fanria lex eft > qua vetito natos coitu dignitatibus arcet (fic enim incontinentia non parum coercetur) attamen vitium patris , non filii eft : clariflimos reges tam ex illicito quam ex alio minus digno concubitu natosconftat . Romulus ex Rhea facerdote natus > & Servius ex ancilla , Rotn» regnaverunt : apud GrsKos Hercules clarus habetur , quamvis Alcmena cum ex adulterio genuerit : 8e Alexandrum Macedonem orbis dominum Olympias ex alio quam ex Philippo concepifle traditur : 8c Numida natus ex ancilla Mafirulfse incognita regnum tenuit : inter Hebrsos Jacob ex ancillis magnos fuftulit patriarcha* t 8e Phares ex Thamar inde natus eft , ex cujus progenie Chrifti nativitas fecundum carnem trahit originem .' 8e Jephte meretricis filius Ifrael judicavit : te Salomon ex ea qui fuit Urie progeneratis* eft, cum qua , lege noftra matrimonium contrahere non licuiflet . Et ne pluribus utamur exemplis, fatis eft Conftantinus magnus, qui quamvis ex Helena (tabularia (ficut ait Ambrolius) genitus eflet , Romani tameh imperii tnonarchiam confcendit , & magnifice gubernavit : 8r Carolus etiam magnus Carolum filium extra matrimonium genitum non ignobiliter pr*fecit. Nec plura in Eugenii apologiam.

Nunc ad Nicouum tranfeundum eft , qui nationi veftrar amicilfimus fuit , 8c tamen Alfonfo regnum confirmavit , 8c Fcrdinaodi legitimationem ratam gratamque habena , extendit ampliavitque . Quod hic fi falvatur Eugenios, 8c Nicolaus falvus eft · Ille privilegium dedit his qtur poftea fequuta funt . Sed procedamus ulterius . Per tempora Nicolai flagrabat omnis bello : hioc Alfoufo Veneti foria arma serant , iade trancifco Sfartia Mediolatito Florentini ex foedere jundi , communibus viribus bçllum adminiftxabalxt : ardebaut omnia : ubique rapina-: neque profana , neque facra tuta erant . Elati ConftantmopoUtana viâoria Turei , 8c impune per Rufeiam 8c Albaniam debacchati , extremum Hungari* excidium minabantur f Opentprecinm Nicolao vifum eft in tanti* periculis dc pace Italica agere › 8e arma quibu» rives urgebantur, in hoiic* vertere · Conventus apud Neapolim dirius eft : eo cardinalis Firmanus ex decreto Nicolai , Legati cx tota Italia fe contulere : inter quos tandem pax condufa eft , & foedus promiflum , cujus tamen confervatprem Romanum pmfulcm defignarunt . In eo foedere ab omnibus recepto inter alia cautum eft » ut quxcutnquc Alfonfo rege ordinata client , eadem omnia cum Fcrdinando filio trariata A* recepta elle intelligantur , quem futurum regni fucceflbrem idem foedus appellat : quod Apoftolic» ledis Legatus amplexus eft , omnis Italia recepit , 8c Nicolaus poftea ratum habuit & confirmavit . Similiter 8c Calixtus egit , 8e nos poft coronationem noftram ex conii110 fratrum › veftigia pnedcceflorum nolirorum (criantes : ne tam lalutaris pacis vinculum folvsretur , foedus iplum comprobavimus . Sed dc rcbuanoftris paulopoft agemus.

Nunc expolitis Nicolai 8e Eugenii operibus , qn» quantum calumniari carpivc polfint 'plane cognofcitis : ad Calixtuin tranfeamus , magnificis verbis ac laudibus profecuti eftis , nec abs re . Fuit enim doririna lingulari perditu* , Bc fuo tempore civilis lapienti» facile princeps , 8e maximarum rerum experientia callens , 8c qui multorum mores vidtt 8c urbes · Dicitis hunc , quamvis ejus nationis eflet , cujus Alfonfus , aliique mnlta deberet , nou tamen jufticiam ejus tandem violare volaille, fed filium ejus regno privafle . Nihil horum negamus : verum incivile eft , non totum referre t fupplcbimus nos , quod vcftr» orationi defeit 8c deficit . Calixtus enim , mox ut pontificatum adiit , id foedus cujus fupra mentionem fe. cimus , ratum gratmnque habuit , eoqne ufus eft cum Jacobus Piceninus Senenfes bello quateret , adverfus quem vi foederis 8e Venetos 8c reliquos Itali» potentatus excitavit : neque AL fouio regni inveftituram negailet , niti Matchiam Ancon itansm 8e plura alia regni feudo adjici petiviflet . Alfonfo autem vita fimâo , qua ratione incertum eft , Fcrdinaftdum, quem cx foedere luccciTorem Alfonfi in regno Slrilù* acceptaverat , a regno removit . Illud certum eft , quod regnum Sicili» non ad Francorum profapiam , lcd ad Romanam ecclefiam devolutum efle declaravit . Tcftantur hoc ejus litte* na , 8r recens curialium extat memoria nihil dicimus , quod in promptu probare non pellimus . Si vixiflet diutius providus 8c magnanimus pontifex , vidiflent omnes , quo fuus ferebatur 8e afpirabat animus , quem nemo regnum hoc generi Gallico aut querere aut fervare arbitratus «ft . Non eft igitur , quod magnopere ad Renati cauliam aftumatis foria Calixti , quamvis Ferdinando regnum adimere conatus fit.

Ceterum eo in aliam vitam rranflato , nos ei , quamvis indigni 8c tanto ponderi prorfus infulncicnres , ut Altiilimo placuit , futfcrii fumus . Ad res noftra* modo veniendum eft ,

L quu

AMHO CNRUTt <44·* T*m Multi lacerant carpuntque . Homines lu- A oms *Se* fragiles t labimtsr , fallimur , dccipimus . Inviti tamen erramus , *Se* cum recognoscimus errarem , malumus illum cum noftro potius revocare rubore , quam cum iubditorum fcandalo damnoque retinere . Verum in hoc negotio regni Sicili· nihil fiuftum eft a nobis › quod teprehenfiona dignum exiftimemus , quam. vis illae Ferdinando cooceffimus . Sed accufamur quod illegitimo *Se* inhabili eximiam regni dignitatem *Se* coronam elargiti fumus ; quod inclitam FrancoramMotnum- iprevimus &'abjecimus ; nee oratores Caroli *Se* Renati audire dignati fumus . H«c fumma eft ac<ufationis , eo omnes orationis veftre nervi/tendunt . Parum eft quod Eugenius , quod Nicolaus, quod B Calixtus fecit . ÇitM_eft , qui Francos , qui nationem Gallicam, qui «q^ittatem juftitiamque contemnit t in Pium omnia tela cadunt . Tolerabilia funt, qua noftri anteceflores fecerunt : quod nos facimus , ferri non poteft. Illi excufati, nos injiifti, nos ingrati, nos impiiiumus , quamvis Pii nomine vocitemur . Sed non deeft nobis animus quo purgemur . Dominus auxiliator noftér , non timebimus quid faciant nobis homines ; bonus *Se* mifericors Dens , qui non patietur tentari homines fupra virçs fuas t ne2ue nos impingi falfo crimine fmet , quod rediere non valeamus . Comprehendimus veftris ex diftis , neque vobis , neque regi veftro veritatem omnem efle detedam : fed dida efle , C qu· contra nos viderentur , tacita qus pro nobis adduci poterant . Nam quid majus eft, fequi , an pnecedere ? Nos apertum a prcdecei-(oribus iter fequuti fumus, & monftratam viam tenuimus : rjinil plus egimus , quam noftros antccetfores egifla repetimus . Dicat aliquis , per viam publicam ne ambules , quod Pythagoricum fuifle precepturn Hieronymus athrmat, *Se* hoc exponitur , id eft , multorum ne fequaris errores : nos autem Eugenium aut Nicolaum fequi arbitramur , quos fuifle prelates re&iiumi judicii › *Se* integerrima vite confiât .

Sed aperiamus amplius innocentiam noftram, fadaque noftra non folum exemplo & autorita- D te , verum etiam ratione defendamus : *8e* quo m flatu eflet ecclefia cum fummi prrfulattis afeendimus cathedram , oftendamus . Audite nunc , longa res eft , *Se* breviter explicabitur . luvaferat Jacobus Picininus agrumecclefis, non ignobilis noftri -cemporis eopiarum dudor i Affifiorum arcem per proditionem prefedi arcis obtinuerat , *Se* urbem exinde in jsoteftatem acceperat ; Nuceriam quoque invaleret, & oppidum Evarardi potius , arcem iumma vi oppugnabat . Timebant vicini Fulginates, nee minus Spoletani , quorum arcis prsfedus ad Picininum inclinare videbatur , munitaque loca ecclefic iu inanibus Catclanorum detinebantur : quos etli fideles conftantcfque putaremus, E nexus tamen *Se* amor nationis , timorem incutiebat , ne cubi Ferdinando lentirent , qui regno Sicili· nemineadverfante potiebatur. Fuerat apud Capuam conventus j>rincipum : omnes illi jurejurando fidem ut regi fuo prrlliterant , nec una quidem vox audita fuerat , que Renatum defiderate videretur . Quieta omnia in regno craut : petebatur a nobis , ut Ferdinandum inveftiremus : inflabant Veneti jure foederis , inftabat dux Mediolani , inflabant Florentini : ajebant omnes , non potie illi regnum negari , quod patris ultima voluntate , *Se* omnium populorum alïenfu rccepiflêt . Picinipus , qui jam Crû oppida ecclefia occupait , niû Ferdinando cui militabat ratnum committeremus , maxûnum fubditis noftris cnalum illaturus videbatur , Pacem Romani , pacem Umbri , pacem Picenates » pacem ômnes per circuitum petebant omnis mora gravis , omnis contnaiâio periculofa judicabatur . Nobis nihil antiquius videbatur , nihil animo noftro fixius hxrtbat » 2uara conventum Chriftiaoorum facere › in quo e retundenda Tureorum infolentia , *Se* Chriftianorüm fanguine defendendo tra&aremus . Imminebat ccclcfi» gravilfimum fle periculoûŒmum bellum , fi Ferdinandi poftulatis adverfaremur : nec nobis vires erant quibus refifteremus , nec Maflilienfis epifcoptu a Renato miffus aliud tulerat , quam verba dubia *Se* incertas promiffiones : ipes in Renato longinqua , *8e* auxilium dubium , in Ferdinando propin?uus hoftis & apertidimum damnum . Nec rex rancis apud. nos legatum habuit , ut nobis perfuafum elfe videremus ; quamvis Decanus Carnotenlis Rome tunc ageret , qui ad Calixtum mitius , Tureorum , non regni Sicili· caufam tra&atur^s venerat ; *Se* mortuo (jalixto nihil habebat quod nobifcutn ageret , nec verba ponderis habebat extiqAa legatione : quamvis impulfus ab aliis aliquando nos in hac parte compellaverit . Quid faceremus *t* Arrnane *movere* pro regno ejus oportuit , qui nihil curare videretur , otiofam vitam domi agens *f* itnSaribus ne hofti viribus occurrendum illidenumque muro csput fuit ? caftra *Se* arces ecclelir perdere , patrimonium beati Petri dilapidare , lubditos omnes rapin· *Se* neci objicere , defenfionem fidei négligera debui, mus ?

TÛmT CHhirrt. i<sfc

Profedo non ita nobis *8e* fratribus noftris vifum eft : fed cum aliud non potiemus , Ferdinando potius morem gerere , quam religionis , quam fidei defenfionem négliger# maluimus . Conceduntur enim multa neceftitati , *Se.* inter duo mala minus eligitur › Quid igitur fecimus? nil amplius fane quam anteceflbre· noftri fecerant , quamvis illi Alfonfo , nos Ferdinando commifimus · At cui Ferdinando ? Nempe filio regis , etfi non legitime nato t autoritatc tamen apoftolica legitimato , *Se* heredi a patre rege deftinato *Se* inftituto , *St* a regnicolis recepto , nobis vi percudi pridem federia ab univerfali Italia commendato , regni etiam potieflbri , five , ut vos vultis , occupatori . Nihil juri vcftro detrahimus , nec tamen huic tot favoribus munito aliter regnum commifimus , quam fi neceiTariam effet , id eft, fi ad nos devolutum exifteret , aut fi illi jure hereditario deberetur . Et quis hre damnare poteft ? fi pater ejus rex fuerat , eumque legitimatum heredem inftituerat , injuria erat paternum regnum ei negare › fi noftrum devolutions fuit t licebat nobis cui vellemus dare : lc illi dare voluimus . Si ad Francos regemve Renatum pertinuit, aut ad alium pertinuit, nihil ei dedimus , neque dare voluimus. Refervavimus enim noftris in litteris aliorum jura, quod antecetibres noftri non fecerunt . Quid igitur calumniamur ? quid reprehendimur ? quis non intelligit , pio regi veftro & vobis diâas elfe nugas , quibus perfuafum eft nos Francorum inclitam domum regno privatie , qui neminem privamus , nemini jus abftulimus , nemini derogamus ?

At fi devolutum çrat (dicat fortafle aliquis)

-jmÎÎq CHRISTI io»· praeterendi fuerunt Franci. Prvtulifl'emus, fi, t*m prope fiiiflenx, *quam* Fcrdinandus, «r non nobis tantum impenaifiet diferimen, atque neceflitai coegtflet. At grave eft, coronatum cite Ferdinandum. Cèrte fi jure invefticus -cft f juftequoque coroaattu eft: fi jure caret, nihil ei corona confert. At populorum favorem «i onciltat. Cuna juflimus coronari, non e?at Xavore opus, omnes ei oopull^procerefque favebant. Conventum itriupcr erat, coronam illi dandam efle cum peteret, quemadmodum antcceflbres noftri Eugenius *te* Nicolae· cum Alfonlb patre convenerant. Non potuimus petenti negare, & promiffis obviam ire. Nam fi privati nomine· et pafto tenentur ? *tc* principeteneri non eft ambiguum. B

Nota cft nobit modcftta *'tc* integrites^veftri regis: numquam ilfe ea nobis peteret, *at* promifla refcinderemus, quorum tanta vis eft, ut Deus etiam ex hia compellari poffit » dicente propheta: Meme·/· » *btminc, Wki t»i, in* p*a *miki fftae dedifii.* Dicitis fortafle, nos coronam non debuifl*e promittere. Verum eft t fi non licuit inveftire: at fi licuit illud, *tc* hoc licuit. Sed de jufto licitoque certamine, contendentibus inter fe partibus dimittamus. Nos fi de fedo noftra conveniamur, non reperiemur inermes. fit jam fatis noftra in parte oftcnfa eft reftiiudo.

rjbi ut,

Nunc Hfud attingamus, quod de Aquilanis &r aliis plerifque objedum eft, qnn« fe nobis dedere volentes rejecimus, ut afleruiftis, ne Ferdinando incommoda daremus Laus noftra ^h«c eft, qui Ferdinando fidem confervavimus, neque parti veftr» injuriati fumus, cum nobis illi, non Renato fefe fubiicere vellent. Nos certe nihil riiud facere decuit, five ante inveftitoram, five poft, ne regnum divideremus, quod tunc erat unitum.

Rurfum *te* illud reprehendiftis, quod equites regnum petentes, qui militare Ferdinando vellent, tranfire permifimos; qui ei adverfarentur, his iter claufimos. Neque hec negamus: fed decuit nos ita facere - £t hoc quoque ad fidem noftram fpeftabat, ut falvumefle vellemus, qui ex nobis regnum acccpilTet. Neque hoc Francis moleftum efle debuit: neque ex vobis tranlitum petiit qui Renati canfatn effet adurus, cujus nominis in regno mirum filentium erat. Princeps Tarenti primu·omnium adverfari Ferdinando erepit, non quia regem eum efle negavit, fed quia infidias ab eo fibi f«aratas dicaret. Nam quoties ad nos fcripfit, etnper Ferdinandum regem appellavit: nec aliud ex nobis petiit, quam fecuntatem, ne fub illo rege periret. Promittebamus id fibi ·. Ceterum sumenti armi contra dominum miniftrare auxilia non debemus, neque miniftrantibus locum dare: fed mifimna legatum, qui rebus infpedia regni, regem principi conciliaret t quod 8c faftum eft, Venetorum oratoribus intervenientibus: quamvis poftea nova exorta dididi* iimulatam fuifle concordiam oftenderint, ut fifta quueumque, diuturnitate rerum innotefeunt · Noftri officii erat pacem in regno querere, ut five Renati five Ferdinandi fit, integrum potiua, quam laceratum fuo domino pareat.

Sed imputatis nobis, quod Jacobo Picinino in regnum tranfire volenti, quamvis Renato ftipendia faciat, iter pnrdufimus. Nihil certe nobis de ftipendiis conftat, licet vulgo ita feratur, cujus rumores faepe inanes felfuique vidimus. Blud certum eft, iter a nobis Jacobum numquam petiviflè. Sed arguitur negatio ex copiis quas mifimua in Etruriam ex agro Bononienli, ac ex aliis gentibus, quos mifimu Marcbuu faltum *tc* Apcninem tueri. Id nos tutela· noftra· caufa fecimus, veriti ne Piciaini traofitus, cujus non parvas copiae efle feruntur, agrum ecdefic hrderet, aut mutationem aliquam in oppidis noftri·* ut antea, faceret, in quibus plurimi fiant inquieti homines, & rerum novaram cupidi » Nec quifeiam arguendos eft, fi m fuas diligenter cuftodit: in qua parte periculoflus.eft nimis fperare quam timere nimis.

ANNO CHRISTI >4»

Atque hoc modo ftngulis objcâionibus refpondiflê (ufficiat. Quoi fi non omnibus verba noftra fidem faciunt, fatis eft nobis, quia nemo adverfus ea qua loquuti fumus abfque mendacio loqui'poteft. Numquam enim aut tegi Franci» ai» Renato nocere ftudnimas, fivefeda noftra, five veftra infpiciamus. Sed minime pari modeftia erga nos Renatus cft. Tcftis eft ipfe modeftiffimus Francorum rex, qui Renati oratores adverfus nos multa loqnutos audivit. Telles funt quam plusimi Germani» principes, ad quos Renati litter» pervenerunt, neu partiales ac injuftos appellantes, qui domum Franci» regno Sicili» privavimus. Teftes funt fubditi ejus de Provincia *tc* in Lotharingie, quibus imperatum eft, ne noftra mandata fafcipcrent. Tcftis eft cardiqali· Fuxi grandovus *tc* fide dignus fenea, qui ad not feritens, idcirco litteris fu» legation» per Provinciam juffu Renati non efle paritum affirmat, quoniam in earum calce pontificatu· noftri annus annotatus eft. Nolentes enim *tc* inviti referimus, non ut regem Renatum fugdletnus, fed ut noftram obedientiam oftendamus. Nam quantum ad regem attinet, nos eum &.' pium *tc* manluctum exiftimamos, *tc accnfari* potius ab eo, quam accufare eum volumus i *tc* injuriam pati, quam fecere. Audivimus Apoftolum dicentem: X-- «·/ *ntcifcnCti, cariffimi, fed dite Itnen ira: milti viodiβα*η*, CT «g» *retrAaaat*. Sed nec vindiâam poteimus, Deum potius rogamus fic enixe precamur, ut huic regi benignus fit *tc* clemens, quando per obedienttam publice pneftitam Roman» fedi *tc* matri flr alumne lue reconciliatus eft. Fuerat bonus *tc* mitia princeps, ut videmus, de veritate non bene mftruâus: *tc* quod fummum eft, credens fe laceffitum injuriis, non potuit tacere, non laceflere: red cito ignis ftipulcconticeficit, *tc* exundans flamma deficientibus nutrimentis paulatim evanefcit. Caveat tamen rex ipfe, «e fedem apoftolicam laceflcndo, m eas incidat prenas, quibus vaflalli contra dominos committentes pleduntur.

Illud autem nobis grave, *tt* Cbriftian» religioni periculofum *tc* valde nosium cft, quia liante hoc conventu Mantuano, *tc* nobis pro tutela fidei laborantibus, claflia *Janus* armata eft, & in regnum mifla, *tc* novus ignis accenfus, *tc* omnis Itali» turbata quies. Non erant hac tempora, qu» novas inter Chriftianos lites cuperent: cum Turris nunc depugnandum erat, pro fide, pro religione cenandum. Divinus honor tuendus quem ΊΓαrvi conculcare nituntur. Quo loco fatu admirari non pofiiimus de providentia *te* intentione regis, qui cum annos duos Ac viginti tacuiflet, nunc demum.arma futuere r *tc* regnum -vindicare ado--

"αχvo CHftirrt M»* T'l* '"H00 inopportuno tempore : idque cl*a n°h"» *4 'J0®· aireihrm tatja» regni dominium fpeâat , *Bt* de omni coatroverfia in eo judirinm . Quftms ex rebus aperte cogaofcitis › potentiffimi oratore», non no» efle oui Carolo Renatove dariffiaii» regibus , vel domui Franci* fuma* injuriati : fed potius nobis *Be* Roman* fedi contumeliam irrogatam , quam pro Deo falvatore noftro parvi facimus.: kientes quod cum flagellamur , cum vituperamur , cum fcandalum patimur , tunc Dcocur* fumus, dicente fcriptura : waadva Jran-
na, u, *Aelii* ; fc , fuem Dear *JUifie* , *terrifie CF ceβφ** ·

Sed jam tempus cil , ut ad petitiones reftrar aefeendamus , que hujus liimme funt . B Ut refeindantur quacumque Ferdinandi gratia fada funt « regnum Renato concedamus , liomagium ab eorecipiamus, Legatum mittamus, qui Renati partes confoletur , lcrdinaudum terreat ; buk favores accumulet , illi auferat; Picinino denique iter in regnum aperiamus . Poftulsta hac cam audivimus , intelleximus omnes in iua caufa nimis affedos elle i idque vobis accidere . Nam cdm paulo ante quefti fitis , quod inaudito Renato rege , incognita caufa, Fcrdinando regnum commifimus : nunc rameo inaudito Fcrdinando , qux funt ei concéda refeiudi poftulatis . Cur hoc veftrs parti arrogatis , quod alteri non debuitâe concedi affirmatis ? Ut par pari referatur , dicat aliquis . Verum hrc imparia funt : nos Rcuatq nihil abftulitnus , ut ante monftravimus : vos quidquid conceflum eft Fcrdinando , retra&ari revocarique petitis abrogando . Igitur audienda «.ft alia pars , confulto matureque procedendum eft : ne fine caufa jus qustlitum, G quod eft, auferatur. Cumque non ipti fimus, qui primo in Aragonenfem jus regni tranfmiumus, *Be* adversaries veftcr magnam regni partem obtineat : exigit ratio , expofeit aequitas, requirit confuctudo , jnbct antiquitas , prius •udirc partes , quam juris cujusptam detraâio fiat . Quod li juris jter placet , deponenda funt arma , & legibus difputandum « nos »qui judicis partes tenebimus. Nam quid noftra lutereft , uter vcftrum poftideat regnum ? Quippe ii diicufta caufa conftiterit Renati regnum ede , aut ei deberi : non iolum que petitis , fed majora horum faciemus .

De itinere comitis Jacobi aperiendo, nifi ab eo petatur , & nifi fe Renato militare fateatur , non videmus r quid refponderc poffimut: nec nobis fatis eft quia fecuritatem promittitis . Nam contra tenentes arma , fola poft Deum lecuritas eft in armis. Cognofcimus noftri temporis milites , & quantum eis credere oporteat , non ignoramus . Tritum eft illud apud cos dctcftabilc verbum : ii violandum eft jus, regnandi caufa violandum, bt illud quoque verum :

\elle fiiti viril , f«i ra/fea /r-psaarar:
FviM/e/faK OMMM : *Ai fei* , plenasa *mereri* .

Nos fc armis, *Be* orationibos piorum res ecclefi» icrvaic ftudebimus: fi decipiemur, fi violabimur , ipfc Dominus judes erit , qui ait
Mtne. 14. Petro ; *MeJiee fiJei* , piurr *dukiufti* ? rrsfentia *It* futura in manu Dei funt : ipfe nos fecundum voluntatem fuam dirigat , & ad eam etiam vetitorum manus mentefque trahat , pacetnque illis Chrifti»nam fuadeat , qua nihil

A dulcius , nihil fuavius inveniri poteft. Etenim cur non potias dimilfis armis , aut per come»· nes amicos , aut legtbos, aut jure , h*c lia regni dirimitor ? Si beUnm eligitur, hoc eft quod multes optant , equite* hoc illi immortale osCiunt elle : hinc alratar, hinc pinguefeuat » mc fc ad principatus fc ad regna coofpiraat. Satius fuprit regnum amittere , quam eoa alere canes , qui omnes regni opes , *Se* ipfo· denique reges devocent. ANNO camni HJS.

Exponit pertere» tempus hoc , ut Chriftiani fepofitis inter fe odiis , concordibus animis atque ftudiis , ad tutelam fidei fc accingant * & tela qu* vifccra noftra fodiant , Torrorum pcAora feriant . Juvate nos , -oratores, fc ingenia veftra attendite , aperite media cxco{'itate vias , quibus non folum h* lites regni, cd ali* quoque Chriftianorum controvcrfi* fopiantur : audrem·* confilia veftra , judicii» veilris plurimum tribaemus. Nolite nobis , nolite Chrifto- deefle : Chrifti hoc negotium eft . Nihil deerit : quidquid in nobis conlilii aut auxilii erit , ftudu , diligenti* , vobis *Bc* reipublioe in hac parte communicabimus · Nόπιό judicio nullo pafto ferendum , ut hrc regni dilfenfio latius efferatur : aut pace , aut judiciis componenda eft . Si ferro dirimitur, adum eft de regno : *Be* verendum , ne hoc incendium per omnem Italiam latius evagctuc:- Injuriofi cflèmus fc inimici patri* , fi pro noC ftra virili parte pacare Italiam non curaremus. Diffidentes in Germania principes per legatos conciliamus : fc nunc vifccra tsoitra patiemur evelli , Italiam lacerati , regnom ccclefi* incendi , diripi , defolari ? don fient h*c nobis volentibus . In Tureos , qui vere Chrjftianus eft , in Tureos armari debet , fc Chnftiano parcere fanguini . Non debet Renato darum videri , fi pro communi falutc paululum arma continere cogatur , quuper tot annos nullo ro- , [eillb|||i, ~ante conticuit . Cogitemus tandem quo paâo regnum hoc quietam reddatur ; & non linamus portam hanc Tureo aperiri. Nihil^enim ille magis cupi: , quam vires Italicas irirer fe concurrere › ut tandem ab his vocetur qui fueD rint dçbiliores : ficut in Gr*cia fadum eft . Diffidentibus enim inter fe Cooftantinopolitanis imperatoribus , vocati in 'auxilium Turei ab iis qui erant inferiores , utrumque oppreferunt . Agite , pcrftabilcs oratores , incumbite huic parti , confulite in mediam qu* pacis funt . Nam hoc potiflimum eft , quod fapientiflimam regem vcftrum vobis mandatât in litteris ejus vidimus . Intellexit fua prudentiffima ferenitas ,. ad domandam Tureorum f*vitiam , Chriftianorum fOCem atque concordiam neceftariam efle , ejufque rei cucam in hoc conventu veftrs circumfpeâioni commifit. Expcftamus , qa* media querende pacis afteratis · Maximi fc potentiffimi regis vices geE ritis , multum ia vobis fitum eft : imperator eo animo eft , ut pax per omnem Cbnftianiutem reformetur : idem propofitum noftrum eft . Si eo concurrit rex velter , concurrent fc alii quam plurimi : fc ceflabunt tandem civilia & xnteftina bella , vertentur Chriftianorum tela in hoftes fidei, fentient Turei quam valeat Chriftianut miles , fc quantus in hoftes affingat Chriftianus rex vefter . Confenfu populorum nationumque vocitatur Chriftianiffimus : magni honoris nomen gerit , fervanda eft & ad pofteros tranfmittenda hrc dignitas virtut* majorum quefita . Verum ficut mrperia»

CHlirn i«s».

tia , ita lt egregia cognomina his artibus retineatur » qumos ab initio parta funt · Franci autem ab initio pro defenfiono 8c augmento catholic· fidei » pro tutela Ae gloria Romane ledis , nulla timuerunt pericula » nullos declinaverunt labores » nullos fugerant fumptua : led dcikias » voluptates » regna » imperia » ipfam denique vitam pro communi falote conteropferunt 1 * nunc so Europa» nunc io Alia , cum adverfus inimicos crucis depugnarent, Chriftianiffimi jure merito vocati font . His nunc itineribus incedendum eft , ut hereditas tanti nominis confervetor.

Veniliis , oratores, ad hunc conventum , qui de communi Chriftiaoorum Glute foliatus eft : rex maximus & poteotiffimus vos mifit , in quem oculi omnium refpiciunt , cujus progenitores fupe rem Chriftiansm tutati funt audiamus quam rebus afifiiâis confolationem afferatis . Non ambigimus , quin vobis multa commiffa Grit . Conlulite in medium que pacis inter Chriftianos , qua belli contre Tureos fint 1 fpem quam de veftro adventu concepimus implete . Sapientes viri eftis , & periculum in quo eftis 8c fumus , agnofeitis . Cnrifti an Machometi lex plus valeat , in certamen jam venit . Ferut ille Ac terribilis coluber evangelinm noftri Salvatoris ex Afia deturbavit , *Ægyfd~ ot* , Afros , Mauros , *tc* Hifpanûe partem , fua vefaniz fubegit , *tc* diebus noftris Byxantium regiam urbem , 8c imperii Orientalisquondam caput , armis evicit , *tc* ufque ad Danubium *tc* Savum figna protulit . Jam Hunearir imminet , jam jam Germania *tc* Italia lervitutem minatur , nec ceflabit viâoriam fequi , nifi magno rcfiftimus animo . Tadet referre quanta patiuntur infelices Chriftiani , qui proximi funt rugienti *tc* feviflimo leoni . In fervitutem pueri rapiuntur , matrona ac puella libidinem fccdrflimx gentis replere coguntur, virorum alii cruces , alii palos fubeunt , quidam exemplo lfaie fefti per medium animas tradunt , quibuidam etiam vivis in morem Bartholomzi cutis adimitur : nullum tormenti genus noftri non terunt .' non xtati , non fexui parcitur : fanguis omnium qui pereunt ex nolim manibus requiretur . Jam Rofliani aetate noftra defeiverunt a fide , jam Bohemi defecerunt . Bulgaria *tc* Graxia tota Tureorum eft , nifi Peloponnefi portio quadam. Albani exhauili funt , Hungari felli , Valachi exterriti : nifi opem ferimus , aut fugere aut fefe dedere , & cum perfido Machometo Chriftum blafpbemare cogentur . Et nos interim miferi inter nos contendemus ? Abfint h· lites , faceffant jurgia , refurgat pax , fi non perpetua , ialtetn temporalis , donec Tureorum peuis ab Europa dejiciatur . Quod facile fiet , fi magnus *tc* pius vefter rex fuas manus , fuas operas interpoluerit , 8c vos ip£ totis affurgatis viribus , coolulcndo , dirigendo , agendo , nihil omittendo , ufquequo pace inter Chriftianos compofita , terreftris *tc* maritimus exercitus ducatur in Tureos , adverfur quos raro line Francorum fanguinc feliciter pugnatum eft.

Ceterum quia pragmaticae fanâionis fuperius incidit mentio , cujus 1'ecreta magis pulfavimus , quam aperuimus : urget nos congruentia , immo vero cantat qua genti veftrr devjnâi fumus , priufquam nuem dicendi faciamus . de ea aliqua lioare : ne taciturnius noftra indulgentia reputetur ; *tc* quod fanabile vulnus eft , fiat mortale ; *tc* nos a confortio veftro oporteat abftioerc t quoniam fient la v·- teri lege iancttnm eft, *fore* μ μ λ μ λ ο ι ^ ••tcm «m *iafrUitter petîftx* : quoi tefte Hieronymo period· aerîpiendam'cft , ac fi di- mou Uluc pontifies doc accedet. Cupiens ûu*- ftam efle Fraacoram giott®, feonuU carere mu-

amq CHUSTI U5»< · iβΛ' ”'

At hoc fieri non poteft, nifi hue iamftionit macula feu ruga deponatur : q«u qnomodo introdufta fit, ipfi nefeirir . Cette noa automate generalis iyoodi , nec Romanorum decreto pontificum recepta eft : qu4un.ru de caufis ccclefiafticis traOatua abfqoe placito Roman· ledis ftarc non poffit.

Ferunt aliqui , idcirco initium ei datam » Juia nimis onerarent Romani pontifices regnum rancir , nimiafque pecunias corraderent. Mirum fi harc ratio Carolum movit » quem ptm deccflorit fui Magni Caroli decebat imitatorem efle , cujus huc verba leguntor in memoria bea- „ ti Petri apoftoli : Honoremus fanftam Ro- „ manam ecclefiam & apoftoiicam fedem > ut ,, que nobis facerdotalis mater eft dignitatis , „ efle debeat ccclefiaftic· magiftra rationis . „ Quare fervanda eft cum manfuetodine homL „ litas : 8r licet vix ferendum ab illa fan£U *te·* „ de imponatur jugum , tamen fenmus , & ,, pia devotione toleremus . Non eft credibile , Carolum qui modo regnat , fuo fenfu hanc pragmaticam introduxiffe. Deceptum putamus» *tc* pie menti fuggcfta fbiffe non vera . Nam quo pafto religioiua princeps ca fervari fivifiet , quorum pnrtextu fumma Cedis apoftoltc· autorisai Inditur , religionis noftra vires enervantur , unitafque ecclcfiar βτ libertas perimitur ? verbum durum , durius farium . Audite patienter , hortamur . Vulnera qtuu putreicunt » non olei lenitate , fed vini potius aufteritate fanantur . Noti ponderamus caufarum auditionem , non beneficiorum collationem , non alia multa que curare putamur . Illud nos angit , quod animarum perditionem ruinamque cernimus , 8c nobiliffimi regni gloriam labefa&ari . Nam quo pafto tolerandum eft , clericorum judices laicos efle faâos ? paftorum caufas ovescognofcere *f* ficcine regale genus fir facerdotale fuum ? Non explicabimus honoris caufa , quantum diminuta eft in Gallia facetdotalis autorités : & melius norunt , qui pro nutu fscularis poteftatis fpiritualem gladium nunc exercent , nunc excludunt . Praefui vero Romanus , cujus parochia orbis eft , cujus provincia nec Oceano clauditur , in regno Francia tantum jurifdiâionis habebit , quantum placet Parlamento· Non iacrileg^tn , non patricidam , non haretkum punire permittitur , quaevis ecclcfisfticum » nifi parlamenti conTentui adiit : cujus tantam efle autoritatem nonnulli exiftimant , ut cenfuris etiam noftris praecludere aditum poffit. Sic judex judicum Romanus pontifex judicio parlamenti fubjeâus eft I Si hoc admittimus, *mon*ftrofatn ecclefiam facimus , & hydram quandam multorum capitum introducimus , *tc* unitatem prorTui extinguimus . Periculofa hac res effet , venerabiles fratres , qua hiérarchisai omnem confunderet. Namcur regibus , curaliis prafidibus , fui fubditi parerent : Cum ipfi fuporion fuo non pareant ? Quam quifquc legem in alium ftatuit , eam fibi fervandam patet . Verendum eft , ne prope adfit quod ad Thcflalomceniçi videtur fignificare Apoftolus » quia.

*f.*imbui, mZ f‘‘ I'

ANNO cHAirn

quia poft difcelfionem homo peccati . Adventam quippe Anrichrifti folkitan: , qui difcdfionem a Romana ecclefia qnstunt : qualm pnc le ferre vadantur , au» tab obtenta pragmatic· (aoâioais fieri dicuntur.

Sed créditant hac , nt ante diximas , regi veftro incognita efle , cujus natura benigna eft 8c inimica mali . Docendus eft te inftruendus , ne peftem hanc debacchari amplius 8c animat intumcere fisut . Vos lucent· cftit ardentes corameo · Ac' candelabra lucentia in domo Domini : fic lucete , ut lux veftra tenebrat omnes ac caligines pragmatic· lanâionis ex nobili Ac Chrifhaniffim* Francorum gente depellat i folumque lumen SolL , id eft veritatis fplçndor. Ac veritu eluceat . Quod fi rexvefter opera veftra fecerit : Ac vos mereedem recipietis a Domino r Ac par iuis progenitoribus , majerque, per omnes orbis eeclcfias , 8c in Romana potiflkmum, jore metito Ac erit Ac vocabimur Chcj» ftianiflimos.

£“ı T-*

*l*i^nun Ctnli PIL fait fraie* ceram ai faftriarrm* Tû *Taf4*

II. «rarieacm »

JAm certis lapfis diebus , beatiflime pater ; ad prefentiam veftr· fanâitatis juflu fact· majcftatis Cbriftianiflimi domini noftsi regis Francorum , veniam primum eidem , obedientiam & reverentiam filialem , ficut.................... quidem majeftatis confactum eft , cum ea qua potuimus reverentia Ac devotione pnsftitimus . Nos quoque ad concludendum de fuccurfu pteftando fidei catholic· , ob quem hsc conventio indiâa eft , veuille infinuavimus , paratifiimos nos efle audire qua in pnefenti conventione apcrientpr , Ac in his cooperari omnibus modis rationabilibus . Quibus audiris veftra fanâitas benigne nos fuTcepit , plures Ac celeberrimas laudes fuis elegantiflimis fermombus regi noftro Cbriftianilbmo attribuens.

y.ficMSFt·' AKctfon· ***'

Altera autem dic ad ejufdem veftr» fanâitatis pnsfentiam pro materia regis Sicili» , Ac infignis Janua civitatis acceffitnus : vocatis tamen nobilibus principibus , feu principum ambaxiatoribus , qui domino noftro regi fictderibus , amicitia lingulari , Ac cognatione jun&i font , ficut nobis in inftruâionibus espreffe mandatum fuerat . In quibus caufis quras pro tuendo non folum jure pnfefari domini regis Renati , fed totius doma» regi» Francorum deduximus : nihil diximus animo quempiam accufandi . aut eorum qui jam vita funâi funt, aut qui adhuc in humanis agunt j fed dumtaxat turis profeqoendi grstia , quod pnrfatis regibus & inclyta domui eorum competit .' juftamque rem petere arbitrati fumus , querendo pnefatum dominum Sicili» regem in rem iuam reftitui , Ac in contrarium afta caffari .

Super his cum ea modeftia qua fcivimus Ac potuimus locuti fumus , ficut veftra fanâitas pro fua clementia benigne interpretata eft , cum primum fuper his relpondit : Ac quid infuper fiendiim iit , veftra fanâitas cum reverendidimii patribus dominis cardinalibus cogitare poterit , ut ipfius regni pradiâo domino Renato , cui debitum eft , jutu reftitutio fiat : quam nullatenus in prvjudicium fuccurfus fidei catholic» cedere putavimus , quin potius ad ejus auxilium lingulare , dum iUc ftrenuiflimus Ac viâoriofiflÛMs princeps dominus dux Calabri» » filius pcroooaiaati regis * qui reftituiionem regni paterni , auxiliante fibi Divino pnsfidio» mano validi profeqnitur, virtutibus optimis predion » in mate convenienti coasftxtutus, regibus Ac magnis priaapsbas «nniom fere nationum religionis Chriftâuue conjunAus t magna auxilia ipfi fidei catholice Aluflimo dirigente ferre poterit.

ANNO CHRISTI «♦>»

Sed dum his in rebus fuper noftris petition»» bus rpfponfum difeniflimum oratione veftreCanditatis diâum eft ı aliqua diâa fuere , quibus pro tuendo Chriftiaaifliau domini noftri regis honore , jure , Ac fama , cum omni reverentia veftr» beatitudin» , Ar find· fedis apoftolic» « ut fideles nuncii tanti regis aliquid breviter relpondere compellimur.

Non enim imprimis fubticere noflumuannum, 2uod ipfius dommi noftri regis honorem admoum concernit : illud videlicet , quod inter cotera prelocuta , enarrando beneficia regibus At regno Francorum a fede apoftolica prnftita » dictam cft : Zacbariam papam legatum ù» Franciam mifific , Ac per cumdetn toatam fuifle Hildericum regem , atque Pipino Caroli MarteUl filio majori domus regi» * longe tamen diftanti a fanguinc regio , ipfius regni regimen cooceflum extitifle : quo mortuo , fucccdcntibus fibi Ac Carolomaono , 8c fuis filiis mortuo Carolomanno , poftalantibus fedi apoftolic» Dcfideriorcliâaque didiCarolomanmAc fuis filiis, ad regnum feu portionem regni pntdiâo Carolomaono contingentem eofdem blios vocari , fedes apoftolica rejcâis fupplkatioaibus pnrfatis, omnia jura regni collate in Pipimun , pntfato Carolomanno confirmavit , Ac in cum contulit . Quibus verbis innui videtur , Chriftianifiitnos Franconun reges , ex hinc fucceflbres non ex vera ftirpe Clodovei defeendifle , necnon regni difpofitioncm fedi apoftolic» competere .

Ut autem hujus rei veritas omnibus innotefcat , nec quidquam finiftrom animis audientium concipiatur : icimus ex hiftoriograph» Ar chronicis authenticis ac probatis , quibus fides adhibetur , quis fuit Clodoveus ille Chriftianiffimus rex , ad quem e coelo lilia tranfmifla fuere » facraque unâio , Ac alia qu» divinitus recepit , qu» ufque in hodiernum diem tum in lacra unftione , tum in miraculis dietim corafcantibns , tum in curatione ulcerum qu» vulgariter *hrmerilci* , latine vero fcroful» nuncupantur , Ac in vexillo auriflammeo ad Francorum reges cclitus emiflb , tum in aliis gativis pluribus , *oc* diverfi,modis impenhsapud Francorum reges permanent . E perleâis ad plenum biftocus Ar chronicis authenticis cisse conftabit , Pipinum prvfatum a ftirpe Clodovei Ac fucceflbribus ejus defeendifle , *Ac a* (anguine regio procclEflc . In quantum vero regem Ar regnum ipfam tantis tamque infignibus donis caelitus decoratum Ac illuftratum concernit : certum eft , eofdem nulli in terris fubjici , nec cuiquam human· fubjaccre poteftati

Unum aliud in poftrema parte prclibat» orationis taâum eft , cui aliqua ex parte etiam refpondere cogimur . Arguitur quidem ipfe dominus nofter rex , quod pragmpticam fanâionem in fiso regno fuftinct , qu» privilegiis fcdis apoftolies derogare portenditur : atque exinde regnum ipium rugam atque maculam contraxifle allegatur . In qua re pro defen-

AMNO CMtISTI r*9-

fandeodis ipfio» regi* fe regni fanoceotia , bo. A noce , fe fama , at teaemur , aliqua fa prsfaati explicare doximos,

Prsfcntata olim firenrat decreta concilii gd. nctalis Bafilccnfis Chriftianiffimo noftro regt * pcsfcntiMque quam pluribus pcfactMbua fe proceribus regni fui necno· edum abfantiam oratoribus , apfa habita confisltatieoe archiepiC

ritace profati coociiii , quod n inftitotiono doocum pnrccdcntMU» eoopliorwm Cooftantfanfis *et* Senenti* , nec noo etiam duorum Romanorum pontifiemu Mart»* V- fe Eugenii IV. ad reformationea* ecclefi* in capite *St* in me*w B bris focrat convocatam,.

Intellexit proterea * bac decret» facris canonibus antiquorum conciliorum , ac decretis famarorum pontificate , confirmari . Propter qus , ficut devotu* ecelefie filia» , ficut pria* cepe catholicus *Se* Chriftianiflimus , eadem decreta cum aliquibus additionibus , qua ledi apoftoltcs nequaquam derogate videbantur , acceptare duxit,

Nec ia acceptatione pesdiâa allaient» projudicium privilegii* apottolie» fediv atfure putavit , quam femper *Se* venerari , *St* honorare decrevit · Quin etiam ab illo tempore ad fmnmum pontificem fubditi regni illius , ficut ad Chrifti vicarium &. paftorem , fummum recur- C fam (creper habuerant . Ncc aliquia de fcitu ipiius Cnriftianiffimi regis in regno fao fibi quidpiam eorum ufurpare pnafamput , qu* ad iolum fammum pontificem pertinere nofcuntur. Et alterius legatis *St* nanei3 per camdetn fedem miffi* fapcnutncro oblationes *Se* varie apertum faâs funt : in quibas femper benigne. *Se* pie regi* *8e* prslatoram animis ad quaque rationabilia fe reddidit inclinatum . ht quidquid canonice *Se* rationabiliter in hac parte videbitur fienddm , ad hoc Chriftianiffima majeftas paratam fc eshibebit , fe obfervabit inconcufle.

Quantam vero ad ea quo adverfus curiam Parlement! ipfiu» domini noftri regis objrâa D funt : omnibus fatcHigere placeat , quod h»c venerabilis ex ecclefiafticis fe faculanbus viris juris peritiam habentibus conftituta ufque ad numerum o&uaginta perfonaram » abfque duodecim paribus ecclefiafticis *St* faculatibus › *St* oâo magtftris bofpitii regis * qui omnes de corpore ipfiu* curi· exiftunt , quamplurimum neceffaria eft ad confervationcm cedefiarum *Se* jurium faorum : *Se* de quibuicumque ad eos querimonia defertur , five de officiariû regis , nvedequibufeumquealiis in.ipfo regno, quabtumcumquc potentibus , per ipiam cuique juftitia mmiftratur . Quod fi ita per omnes regiones orbis Chriftiani fieret , non ita ia multis patrimonia cedefiarum direpta , *St* dilapfa E forent, ficut, pro dolorleffe referuntur. Tantaque ab antiquo fama eft illius curia , quod nedum fubditi aliorum regnorum Chriftianonsm in caufis privatis ad judicium illius curis recurrere voluerunt , prout *Se* adhuc multi faciunt , fed etiam infidele* interdum hoc idem fecerant . Nec eft verifimile , quod tam folemnis curia aliquid finiftrum agere vellet «quod fibi ad culpam *Se* notam imputandum efle videretur.

Supet omnibus tamen pramiUir Chriftianiffimus dominus nofter rex pleniore deliberatione habita , fe coafalti* viri» perata* juri* Divini fe humani , quotum fa regno fao copiofa eft ausititudo › poterit exinde quidnam agendum fit maturius fe fan&fas advifare . Sed hsc paqp

"amno CHAUTI «♦»»·

defenfiooem juftitus » honoris , *Se* fam* ipfius domini noftri regia > fataâam prateriific vi- ' deamor.

Et in his ad honorem Dei , univet£alis ecclefi· , fe fanâ· fodis apoftolica obfequinm , utüitatemqnc ac proipentatem fidei Catholics , fe totius Cbriftiamtatis , fe apud ipfam dominum noftram regem , *St* ubicumque poterimus , pro viribus laborare corabimus.

Quia taiqcn in articulis anceedenubus , do faâo regis Sicilis mentionem taesemibus, verba generalia funt , fe abfque fpccificatione : ut de intentione diâorum oratorum in materia prçd&a fanâtflimus dominas nofter pleniua valeat certiorari , fappiicant or«otcs pnrfatj cidcm fan* âiffimo domino noftro , quatenus lupplicationc* hac fa re fas fanaitati ex parte diriorum oratorum pooerias admittere dignetur . '

Ad qus veftra fanâita* , ultri ratione* alias in parte hac allegata», inclinari debere videtur ado defenliooii fidei , ut votivus inde fequatur effitAu* , caufis fe rationibus fequentibus . Nam prsdirius rex Renatus confanguincus eft fa lfaca mafaulina Chriftianiffimo regi , fe fere omnibus majoribus principibus regni in tertio gradu . Chrtftiinimma regina Maria regis Renati foror , in fecundo grado . Regina etiam Anglic filia eft legitima prxdiâi reg*u* Renati , rexque Anglia ipfiur regis filius m affinitate . Dominus dnt Calabris prsdiAorum regis & regina frater eft principue ; Wallis eorum heredis avunculus, fe* in parentela proximior ....confanguinei funt germani : idem princeps fe filius prslocuti domini ducis Calabris . Dominus etiam comes Cenomani* , qui a-juventute continua traxit moram cumChriftianillimo rege, in cujus domo alitur ac fuus percarus fe dilcâilCtnui , getmanos eft ipfiu* regis Sicili*.

Et ultra h«c , inter estera* provincias , nationes , fe territoria regni noftri , citra prmjudicium quorumcumque aliorum , nobiles fe procere* Andcgavfa fe Cenomanis prsfati regis Renati fubditi , regi noftro (upremo fe coron* fervierunt prudenter , efficaciter., fe fadefafle . Unde vocem , famam , fe nomen fa Francis regno non modicum fe meruerunt . Et cum de tanta materia , prout eft fidei defenfio , locus erit fermonem facere : eorum vox fe opinio non mediocri* ctunt importantis .

Et fi tanti principe* * nobiles quilibet fuo refpcâu effectualiter cognofeant , veftram fanriitatem erga diâum regem Renatum m fais fupplicationibu* aures benigna* inclinare , fibique in fai* jure fe ratione legitime favere : eorum ex parte nulli dubium eft , in sutoria prsdiâa fidei farreatiore* fe aaim^fioras fe pxsbere , ac exhortationibus fe defideriis fedis apoftolies · promotiores fe inclinatiores . - *......................

Similiter ut jura , fe prorogative Chrifti*niffims maieftatis illibata remaneant : placeat fanftiffimo domino noftro mandare , fententias couha Peninum de Campe-fiigoxc laus perjudices

anno CHK15T1 dice* competentes · occafiooc maleficoram A deJiaoram per didam Pcrrinum perpetntoram in Ac advenas regiam majeftatem (de quibo» fententiis nee non *it* de procéda in hac materia agitato , iidem oratore» promptam offerant facere fidem) execution! debit* demandari, filentiumquc imponi prctcndeafffaa fe illitu Perriai herede» , aut ab eo caufam habere , fuper cenfuris & fentcntfis excommunicationis percos, ut fertur , obtenti» , adverfu* mercatores Ayeniooenfes : eofdcmque mercatores abfolvi , quietos vero *tc* pacificos erga pnsdidos , fe , ut praemittitur , jus habere dicentes » teneri .

itfpiebgi· D*ih«>u>u T·β>. IX.

ORATIO ALIA

Legatorum Regis Francix coram Pio Papa 11. recitata in Conventu Mantuano.

AUdirerant Chriftianiflim® majcftatis oratores , Pater beatilfime , qu* tum oratio difertiflima veitrç fanâitatis bina vice . etiam organo reverendiflimorum dominorum ab eadem fanditate deputatorum in hac parte , diverfis diebus pro..................... materie principalis huius conventionis dida , expofita A' aperta ....divifa .

Prima enins pars aperturam conventionis in fefto beati Johannis proxime futuro facit inter exccUentiifimos principes, Chriftianiflimum Franci® , Ar fereniffimum Angliç , reges confoederator , & iltuftriflimum «ominum ducem Burgundiç..................... quatuor locorum nominatorum › videlicet Avinionis , Metis , Coloni® , & Lo.................* at media pacis inter principes pr®didos perquiri poflint , exindeque advifari fupcr luccuifu ctfeduali , *Si* derenfione fidei adverfus immaniifimum Tur. cum.

Lon4oo>«.

Secunda autem pan narrativa feit oppreflionum & vexationum occurrentium in patria Hungaric perfequente Turco . Qua in materia necefle eft & celeriter de remedio providere opportuno , nulla expedata conventione : alioquin imminens rcftat periculum pro tota perditione Hungarte , aut alio magno fcandalo inde fccuturo ·, qu® provilio non aliter pro prrfenti commode fieri poteft , nifi mediantibus pecuniis in ftipendfa Hungarorum convertendis , qui dicunt nullatenus poffe aliter onus euerr® contra didutn Tureum fuftinerc . Et hoc ut huic materi® luccuratur , veftra fanâitas decimam beneficiorum cccleliafticorum Franci® poftulat.

Beatiflime Pater , ut pluries expolitum fuit vaftr® fanditati , in fide orthodoxa nullus invenietur princeps inclinatior ad efleâualem fuccurfum fidei orthodox® , nullatenus parcendo confaaguineu , fubditis , *8c* facultatibus regni , immo 8c propriam exponendo perionam , (i opus fuerit, & facultas aderit, quam rex Chriftianiflimus fuptemus dominus nofter , regno , ferris , fic dominiis fiiis in iccuritate manentibus : quod fi fecus fieret , nec honeftum, rationabile , aut laudabile a quoquam reputari deberet.

Igitur aperturam faciente veftra fanditate , ut conventio teneatur inter reges praefatos , ob fccuritatcm Ar amicitiam intercos procurandam A- componendam , & difeordiam *Se* hrlitatiunem cedendam hoc laudabile *Se* gratiofum pionsuim............qui* inimico» noarat foroaidemna rationibus prioribus diebus de............... . ob hooorcm Dei , fedis apoftolica: , Ac orthodoxe 6dei » ac propter booa qu®.................... contingere fperata font . Et utinam finis foccedere pofict votivus.............. nobis pacificatis *9c* viribus coadunatis Tureum illum immanifliaun pofismus..................ad honorem falvatoris noftri Jefu Chrifti , qui pro nobis dcbcl-1 *.................. fidei exaltationem , ac noftrarum falutem animaram, fit credimus praefatum principem ooftram hanc aperturam non egere lufcipete . ciuurn 1419,

De locis tamen certitudinem ullam minime dare poflumus : quamquam fperamus loca ipfa » aut aliqua ipforum , tatis grata fore fupremo domino noftra . Quia tamen haec in diipofitione pnrdi&orutn pnneipum plus videntur jacere quam in nobis :' relationem condignam faciemus Chriftianiffimo noftra principi , ut hac ia re deliberare valeat , ccrtioremque veftram reddere fanâitatem : idemque fperamus fore pro parte icreniflimi regis Angli® . Et certitudinibus hinc inde habitis , poterit locus aptius appunâuari Ac concordari , Ar ut princeps nofter animum ferventiorem ad hecpriBftare dignetur-Obfcuritate enim fcclufa , libenter intdligeremus a veftra fanâitate, quifnam legatus a latere tranlmittendus erit ex parte vcftni ianftitatis in conventione prediâa.

Et eum inter ceteros principes praenominatos placuit veftrç fanâitati femper cum regibus nominatim comprehendere illuftriffimum dominum Burgundi® ducem , ut interfit , vel cius oratores , in conventione prçlocuta : nulli dubium eft , illuftriflimum illum principem a profapia liliatorum defeendifle *4* coofaigtiinetim proximum & fubditum Chrifti»niflîmç majeftatis fore : Ac tamquam talem toties quoties treugç aut appunftuamenta habita fuerunt inter regem noftrum Chriftianiffimum Ar Anglos , idem rex in prefatis treugis Ar appun&uamcntis illuftriflimum illum ducem de parte fua cum c®teris magnatibus Ac proceribus regni iu gradu fuo femper eum comprehendit : fperamufque in prçfenti conventione quod fimiliter faciet . Sed omnibus -notum eft , cum guerra fit inter Francos Ar Anglos , regibus ipfi» Franci® Ar Andi® pertinet etiam facere.................Ac appunctuamenta , quorum fubditi fideles Acobfequiales femper eis _ _ _ _ _ _ _ . comprehenduntur .

Ad fecundam vero partem , mentionem facientem de decima levanda in regno Francie : recentis memori® eft , decimam nuperrime levatam a praefato rege , cujus folutio vix adhuc pcrfefta eft , aut faltem qui hac de caufa fuerant...................ifto die quieti , fuitque in favorem fidei ad veram valorem collecta fecttndum privilegium Gallicanum , quod nullatenus permiflum fuiflet nifi in favorem fidei . Et fi pecuaiç adhuc integrp funt , prout verifimiiiter credendum eft : non eft opus novam petere decimam . Si autem confumpt® funt , fructus nullus exinde nobis apparet fecutus . Et nHi horum declaratio clarior Ac Regi ac palatis magis notorie videretur : nnllomodo aufi eflemus poftulatam nuperrime concordare decimam , nec facultatem habemus aut poteftatem faciendi . Vidimus « perlegimus , & iterato profpeximus noftras inftru^tiones , quç procuratorium noftrum limitant.

AKIкГ CMUSTI «»i»· '■·» » teilere i·*»-» certum eft omnibu* intuentibus , quod *U eft fient dicimus , nec aliter facere poftu*·· . Quod ctfi focerenras , (emota pana legatorara tranfcendentinta fine· mandati , noftri promifli concordia » ant concefla invalidç efient , act aped principem noftra* ratificarentur , aut tmologatenter.

Pnttcrea nabis vifom eft vcftram fanftitatem advertere debere ad unum in bac materia. Copit enim eadam fan&itas contentione* futura* votivam fafcipere elfeâfom : quod formidandam pfarimmn foret alium finem fofeipere , fi pracdiOa concordaremus , quia nitra ea qun nobis impingi poflent pro tranfgreflione mandati , dicerent prrlati , *te* non ablque colore , quod iftud eflet preparativum alterius decimat , vel aliatum decimarum , in conventione predida tenenda : conquererentur quoque didi prrlati , *te* non ablque caufa , ce fohitionc prime decime ; *te formidantes* de tertia aut quarta decimis « plus forfan optarent cooclulionem nullam fore in conventione fncrata , quam illam exitum votivum ab eadem lanâitate defidemtum. Et ratio, quia inde fequinoffet deftsuftio omnium eccleflarum regni noftri, aut faJtem onus valde importabile.

Et ad cbjednm nobis fadum , quod tres decime funt in Italia : alia eft ratio , beate Pater, noftro ia regno padum reformat: nam majoris valoris eft nnim provincia decima ia regno noftro, quam medi* partis aut duarum partium tetius Itali· . Sciunt qui receptat fecerant , *te* redditus cognofcunt ecckfiaram.

Et ad objedum nobis fadum de iliuftriffimo domino duce Burgundir , qui armatam fet millium hominum promifit pro fuccurfu fidei Acc. quamquam non tant· fit eftimationls *te* reputationis, ficut eft potentiffimus Francorum Rex : habere debet vcftra beatitndo tria pro confiant! a rege noftro Cbriftianiffimo . Primum quod quidquid promifit xctroadis temporibus cuicumque perfona*, inconcufle obfervavit . Secundum , quod quidquid promittet , effedualiter adimplebit . Tertium, quod nunquam fub incerto aut conditione promiuum aliquod faciet.

Promtflmn enim illuftriffimi domini ducis Burgundie fub incerto eft , *te* cum conditionc : videlicet tam pro fubfidio jam levato in regno & eat* regnum , quam pro fubfidio levando in jsrediais terris . Et etiam hoc promittit , tam pro terris fuis *te* dominiis axiftentibus in regno , quam extra regnum : nulla faAa divifionc aut partitione hominum fubfidiandorum *te* levandorum pro terris regnicolis *te* forenfibut.

Et non miram fi plura promifit ipfo dominus dux Burgundûe . Nam jam pleres pecunias levavit pcrmiftu Chriftianiflim· majcftatis, qui in favorem fidei litteras autoritatis & facultati» eidem concedit levandi fubfidia fuper gentibus ecclcfiafticis , *te* etiam laicis in omnibus terris flr dominiis exlitentibus in regno , ficut poftulare *te* expetere voluit, interdicendo fuprims curis Parlamenti , ocnnibufque judicibus ac etiam .... (ue omnia remedia *te* provi» fiones qu» huic materi· ptsjodkare poflunt . Quibus de caulis nullum impedimentum in levatione earum invenit : quod (ecus faâum brif fer , nifi auxilio Chriftianiflims majcftatis ufus medio fuperius tafto . Nam cum denarii fini principis lupremi , levari nequeunt publica cef-

i fonte automata peedi&i principia fupremi. Non loquor de epifcopfo, aut majoribm dU gustatibus ccdefiarom *t* non loquor de duribos, ■Mrrhfoaibw , comitibus · baronibus , cmtersfque nobilibus aut butgeafibus » immo de .... minore curato , capeUano , vel refoada ftatus iaicalis agriodcttrar vei miniftriall . Si de arenatione , aut caaAioo* pmdtdbaram no. cunianrm apacllalTent , incomiMOti previnonem obcMMiflènt : Ar «nae pecunias fcc levatas ad utilitatem f*pc diftt domini docis lurrm diu , oratione pnsmifià » audendum eft ipiu* dominum diâu* foi** *te* intaftas apud ipfum confervare. QOUfn ,s«»

Quod non ita dici poteft de Chriftianifiuoo reg· . Nam ob canfom fupradiftam ea parte null* fuerant in Coo regno pecuui* levate : & Jnoad decimi* modenum faner gentes ecclefaftica* , numquam ad cum folm denarius pervenit , nec apud ipfum remanfit : hoc excepto dumtaxat , quod ejus juflii fratres ordinis de Rhodo pro conferva Clone fms infufo , quod pium opus erat , leaded* millia ducatorum cx prvdifta decima receperant , refiduo rema« pente in difpofitione ledis apoftolica.

Et ideo , beatiflitne Parer , non vgrt ferat vcftra beatitude, fi decimam aut aliud fobfidium certum imprsfentiaram minime offerimus : quia long* eft differentia materie regi* *te* regni noftri erga plure* alio* , qui non fimiii laborant «gritudine .

Sed nomine fus majcftatis iilad dicere *te* affecurare polium» , quod regno Franci» in fecuritatc refpedu luorum immicoram remanente · tum de fobditia tum de facultaribtts regni, tum de boni* ecclcfiafticis *Si* laicoram , ac fi opus fit sic propria perfona , MÜUS fcrventfor , inclinatior , aut anitnofioe cum effectu invenietur inter principe* orthodoxe* pro fuccwrfu *te* auxilio efleftualibus fidei , m quantum regni eitcnfioncm concernere poterit , *te* ejus vire* , ficut eft Chnftianus nofttr rex It princeps .

Non quia honorem , voluntatem , afieâio-, ne* *6e* potentiam aliorum regum ferchiAmorum *te* principum ad caufom prarmiflbrum ia ullo mtnucre intendimus, nec autoritatem , excellentiam , feu praeeminendam quafranque fuper eo* habere vel protendere volumus , aut ipios procellere quoquo modo arbitremur, nifi juxta gradum *te* ritum antiquitus obfervato* t immo quod unicuique regi at principi honorem vuft fervere ilhrfom , corn ipfis ad petfeAfonem hujus faa&i operis laborate curans , virefquc fuas cu* eifdem adunare , communique confilio uti : ut unanimi Sonfenlu, voluntate unita , Ar aelo orthodoxo claflêm poser»· tiflimam parare poflint , negotiumque peragere gratum , *te* univerfv Chriftianitati utile . Unde in hac vita honorem quilibet in foo gradu , *te* juxta fueram exigentiam meritaram , reportare poffit, *te* m fine gloria* coofequi fempitcrruM.

Keftat tamen uno* quod abique nrotermiffioae honori* principia noftri , «k noftr» nationi* , misi—nue culp» nobi* rtalpinati* imponenda i nullatcno· fubticcsc poflumu*. Cu*w illa tamen humilitate Ar fincera devotione , *f,* quibus decet foaâam alloqui apoftolica* fe- *t*·· dem, explicanda , quam exoramus , ut cim benigna lupportatione *te* aftabili manfoctudine ipfo fokipere dignetur . griffa* .

anno ChROTt «<>»· ΛΛ <** ***** ** «*MWW» nite *jaat ,* Mrrarr A G4*0mb> : Isvqpferat , iapk , jampridcm in ecclefia Dei exitialis confactudo adverfus Romani pontificie Centura·: viâienim . damnatiqoe apoftolica iententia ad futuruOi Conidium appellabant . Judicem ψû non erat, *Bi* fuperiereoi Romano prxiuli dabant, guidon invenitor in terri· : & cum ipG a fuis teatenths appellari non finerent, a Chrifti vicario appellandum effe contendebant . Confuluk Pin* in ea re patre· , qui aderant in convento, quid ceaferent. Illi concordi voto refoonderunt, appellatione· hojufcemodi cum fuis aotoribur , damnanda· efle : atque ita decretum editum eft, quod appellante· a Romano prefulc ad futurum concilium , tanquam hxrctis fautores , fe Irfe B majcftatis reos , nlcdendos efle ftatuit. Quod pontifex poftea diplomate confirmavit, atque lancivit , ejufgue teriem inferendam fore valde utilem esiftimavi .

Tiai tfi/ff»! firvai ftrwaia Dei , ad /■-raram *rei* mrwerMiM ,

», "C Xccrabilis , fe priftinis temporibus inau-
,, £4 ditus , tempeftate noftra inolevit abu-
„ fus , ut a Romano pontifice Jefu Chrifti vi-
M cario , cui didum eft in perfona beati Pe-
>1. » tri , ?a/r* orn *m/ , fe faedrusf·· Zqa-
■***. .*. » *writ terraae , erit ligataae 'O' ia cale ,*
» nonnulli fpiritu rebellionis imbuti , non *ia-* C
,, nioris cupiditate judicii , commiQi evafione
1, peccati , ad futurum concilium provocare
n pnefumant : quod quantum facris canonibus
», advertetur , quantumque reipublicr Chri-
„ ftiap* noxium lit , quifguis non ignarus ju-
sl rium , intelligcre poteft . Namque ut alia
n praetereamus , qua· huic corruptela· manife-
„ ftiflime refragantur : quis non illud ridicu-
,, lum judicaverit *i* quod ad id appellatur ,
„ quod nufquam eft , neque icitur quod futn-
» rum fit ? pauperes a potentioribus multipli-
„ citer opprimuntur , remanent impunita lce-
», 1er· , nutritur adverfns primam fedem rebcl-
„ lio , libertas delinquendi conceditur, &om-
„ nis ecdefiaftica difciplina & hicrarchieus or- D
», ,do confunditur.
„ Volentes igitur hocpeftiferam virosa Chri-
„ fti ecclefia procul pellere , fe ovium nobis
», commiiTarum faluti confulere » omnemque
,, materiam fcandali ab ovili noftri ialvatoris
,, arcere : dc venerabilium fratrum noftrorum
*, fanâ» Romana· ecclefix cardinalium , cun-
„ âoruanque prclatorum , ac Divini humani-
,, que juris interpretum » curia·», fequentium ,
„ conhlio ac aftcnfu , ac certa noftra (cientia,
n hujufmodi provocationes , introdudiones
». damnamus , fe tanquam erroneas , ac dete-
», ftabiles reprobamus : caftantes , fe penitus
„ annullantes , fi que hadenus taliter inter·
», pofits reperiaotur , eafque tanquam inanes E*
», ac peltiferas t nullius momenti efle decerni-
„ mus, ac declaramus : pnecipientes deinceps,
„ ut nemo audeat , quovis quefito colore, ab
„ ordinationibus , fantentiis , five mandatis
„ quibufeumque noftris ac fucceftorum noftro-
„ rum , talem appellationem interponere, aut I
,, interpofit· per alium adherere , feu eis quo-
„ tnodolibei uti . Si quis autem contra fece-
», rit , a dia publicationis pratentium in can-
„ cellaria apoftolica , poft duos mentes , cu-
„ jufcunque ftatus , gradus, ordinis » *vel con-*
„ ditionis fuerit , etTamfi imperiali , regali ,
„ vel pontificali piafulgeat dignitate, ipfo fe- "amno" CHRirri use.
», âo tententiam execration:· .incurrat t a qua
M nifi ptr Romanum pontificem , fe in morti·
„ aiticulo , abfolvi non poffic . Univerfitas
», vero , five collegium , ecclefiaftico fubjaccat
,, interdiâo t fe nihilo minus tam collegia fe
„ univerfitates, quam praditte, fe alio qu«-
„ cunque perfona , eas panas ac cenfuraA.it>-
», currant » quas rei majeftatis , fe heretics
„ pravitatis fautores , incurrere dignofeuntue .
„ Tabellione· infuper , ac tcftes , qui hujuf-
„ modi afeibus interfuerint , fe generaliter ,
„ qui fcienter confilium , auxilium dederint ,
„ vel favorem talibus appellantibus , pari pa-
,, na pleAantur .
,, Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
», paginam noftrorum voluntatis , damnatio-
„ nis , reprobationis , calfetionis , annulla-
,, tionis , decreti , declarationis , fe manda-
M ti infringere , vel ei aufu temerario contrai-
,, re . Si quis autem hoc attentare prsfumpfe-
„ rit , indignationem omnipotentis Dei , fe
„ beatorum Petri , fe Panli apoftolorum ejus ,
„ fe noverit incurfurvm . Datum Mantus, In*
„ Carnationis dominicae millefimo quadringen-
», tefimo quinquagefimo nono , quinto deci*
„ mo calendas Fcoroarii , pontificatus noftri
„ anno fecundo .

Paucis deinde diebus , congregatis in templo beati Petri patribus , fe univerfis principum legatis , re Divina peraâa , pontifex e lolio
„ fuo indifto filent10 : Oâavum hic agimus
„ menfem , inquit , fratres , ac filii, eos ex-
,, pedantes, qui ad conventum vocati fuerunt.
„ Noftis qui venere : deinceps fperare alicujus
„ adventum , qui conferre aliquid ad rem no-
„ ftram poflit , vanum eft . Licet jam hinc
„ abire . Peregimus qus hoc in loco facienda
,, fuerunt : utinam Dei bene aâa fit cauta .
„ Quamvis meliora concepimus , quam inve-
», mmus i non tamen nintl omnino peradum
», eft , neque fpes omnis cecidit . Dicendum
,, eft quo res dcdufts funt , ut fciant omnes
„ quid adiit fpei , fe qui reges , quique po-
,, puti ad tuendam fidem , vel prompti fae-
,, rint , vel négligentes . Hungari , fi adju-
„ ventur , furnmo conatu & univerfis viribus
„ fuis Tureas invadent › Ccrmani exercitum
„ pollicentur duorum fe quadraginta millium
,, Dellatorum : Burgundus fex millium : Itali
„ (exceptis Venetis , ac Genucnfibus) cleri
„ decima· , populi trigefimas annuorum red-
„ dituum , ac vigefimas Judaice fubftantic ,
„ cx quibus navales copis (uftentsri , queant.
„ Idem facit Joannes rex Arragonum : Ragu-
„ fei duas triremes offerai&t t Rhodii quatuor.
„ Hec tanquam certa folcnni ftipulatione per
„ principes ac legatos promifta font . Veneti
„ quamvis publice nihif promiferint , cum ta*
», men expeditionem paratam viderint , haud-
„ quaquam deerunt : neque patientur, ut fuis
,, majoribus deteriores videri poflint » Idem de
,, Francis , dc Ctftellania , de Portugallenfi-
„ bus dicimus . Anglia civilibus agitata mo-
„ tibus , fpem nullam pollicetor , neque Sco-
„ tia in intimo abCcoodita Oceano : Dacia
„ quoque , Svecia , ac Norvegia , remotio-
„ res provincic funt , quam milites poflint
„ mittere ·, nec , folis contente pifeibus , pc-
„ cuniatn miniftrare poflunt : Poloni Tureis
„ per Moldavians contermini , fuam caufam
„ deterere non audebunt ; Bohcmos mercede li-
„ cebit conducere» fuo «re extra *tegaum* non

„ mil-

ct ÏÛt i militabunt. Jit m Chriftiamu fc habent. A * Claflcm pecunia Italica putabit, fi ooa Venetlla ţ 'at faltlat Genera t aât m Arago— aec minor «rit, qtsam rcs ip£a depof- . Huagari vigiati auliia equknm arma- b,,,' « |M«« hand minorera Mmeto . qBj Germania wa&i ue Burgundis, duode- nOnag iata eillia militum m etftris babe- imnJ* Bt quis noa his copiis faperatum iri Turea* arbitretur? Hi* .erodet Groÿn Scanderfiech"** » Albauorum fomiinu manus f fc mul P«G~c«*« *b hofte dcficient: * m Afiafh*r"n*nne« » * Armeoorun populi. YuΓΓM - tetgofcnrac. Non eft cur defpere®* » UK"® DtaJ 'Pf: capta fecundet — hu * B hic gefta funt. fc ut »» tctnpore ficixnt domino veftrot ,e,<V' te; utqoe propitia nobis fi' E>IV,n* P*' tas, orationibus » fc operibus Pm operam date.

Hia diAis oblationes fuas condi fl-1 *dc' rant confirmavere: qui nihil obtulerant » coo*(fufi tacuere. Oratores Borfii, *ut* plus aliquid* feciflê, quam reliqui viderentur» aureorum tercenta millia in expeditionem adverfus Tureas polliciti funt, non fine auditorum admiratione. Poftquam otnnes finiere, juffit Pontifex cardinales, epifeopos, abbates, *8e itccrio*tes eundos qui aderant» facras induere vcftes: fc ipfe fuo lolio defcenden»» ad gradus majo- C ri* int fe convertit, ibique flexis genibus feftlirans» atque illacrymans fupplici voce, deeAos e pfalmis verficulos, qui ad rem accommodati viderentur, refpondentibus perlatis fc omni clero, longo fpatio decantavit. fc oratione premifla populo benedixit. Atque in nunc modum Mantuano conventui finem im. pofuit.

2>'Λτ Tfe/ *tjt tUt* tmtt» XU* *»·» IjSo. *littrrti ü frtitrit»»* *httf.* apud Οχ*, r*-- Λ·/μ 1Αι« *txîeMtt,* ram Cfe»- raurra Turres exrrrtfss durra *evfitfa*. idiffa f«*f»e due ſMm» tdidir, xf/rrum *jMTMt tx^iithatm "fait;* Wtrrue m* «-** .. *ltfa** partem pre^mpwra *trig'fi"*** *fe* D fcW/umprus prodere *jtffi /fe*. ou fc *tiki tx •jtu taaeiUtu tnktknun*.

PII PAPÆli.

Decretum m conventu Mantuano editum de fiicro bello in Tureas.

-dd pvrpvrnara *rti* μμμτμ ».

ECclefiam Chrifti wii« «wndi turbinibus ac perfecutionibus afictam, ex Divinis (cripturis, fc veterum ann ΙΛββ. femper agnovimus '. que cum a capite ac fponfe fuo, Chrifto fcilicet autore »7 regatur, cui, Gcut ipfe teftatur, omnis potclta* in calo fc in terra divinitus eft attributa, nunquam fine nutu Divin difpofitionis talia fuftincret, nifi ipfe ad correAionem exercitationemque fidelium hoc inferri permitteret. Interdum etiam impios fc injuftos occulto aliquo inftinâu ad punienda populi fui peccata excitat. Sic namque per ignaros fc nefeios errata populi fui corrigit fc punit Divina juftitia: beat quondam per Sennacherib, pet Nabuchodonotor, per Antiochum, *alioCqM* quam plure*, portum Ibicum delinquentcm afltuut, bear ipte per prophetam cmiUTi loquitur: Fbga *ffarit* rari ^tfbr: *ifft* usera» ON* . Verum etfi protasis fc impiis» «u.». tanquam iaftramcntis atque flagellis, ad coercenda pueeata «tatur Alciffiuras: illos tames impia vanitate firperbientes» fc quafi fecwts fc terras » cmatra eum qui aedit fc (scat in eis» sloriaatus, etiam per illo ipfe, quos prius flagellari permifit, emendatos atque cortedbos deprimit fc conterit Divina potantia. Que cum m Divinu fcnptuns faâa legantur, fc ad noftram inftruAiooem (cripta probentur: emados fideles oponct pmfentem perfecscioni afguftiam, dt pari pernitentis fruAu divertere, fc animos fpc Divina fundare, (cientes fe Divina pradiâfene fc prophetica in pfalmis contcitations commonito t dicente Domino: *Si* if-*·, sa. serrai dsrabfuerrar *fila tjn ltfm* asasm, <T fe *f»faüi ttttit Mtkfa+friat t vifir*k* fe vhpu ifeesirarrs mt mi» CT' fe vrrfcHhus prrre/a raruo: *vtqtrittirfaat* suras «ram sm A/^rrdsm *A tit*. urfue uerrfe *in mriMtt* us » Mfur *fnfenkk tt* fattmtu* oram.

Quamquam autem Tnrcorem preflaram » fc pertecutionis initantis rabiem, metito noftr Iniquitatis incidiflc profiteri humiliter debeamus: fperamus tamen atque confidimus, illis diutius fsvire permiflum » ut fuperbia eorum altius afeendente > fc Divinam ultionem provocante > jam, quafi eorum malitia coofummata, acriori vindiâa plcâantur, Amorrhsorum fc Amalecitarum exemplo, quos licet Deus propter peccatum in filios Ifrael irrite permiiifict, illos tamen in manu eorum cum omni terra tradidit, prscipicns, ut nemini parcerent » fed illos ultima internecione delerent. Quod 6 pridem multifariis gentilium atque hnrctkorum perfecutionibus fideles fuos voluit comprobare: iftis tamen temporibus vergente jam frculi occafe, quo, Salvatore teftante. omnium abundavit iniquitas, fc refriguit caritas multorum, gravior procella, fc terribilior preflura, qualis ante non ruit, cervicibus noftris incumbit » cum radix illa peccati, minifter diaboli, Antichrifti pnrcurfor, perfidiflimus Mahumet, fpiritu fuperbin elatus t in Chrifti cultores rabiem fui furoris exercet, 3ui illa miferanda, & nunquam fatis deflen3a Conftantinopoliuna essde ac ftrage graffatus, nec tamen fatiatus, tamquam Tanguinaria beftia, haute Chrifti*no languinc polii*, tas fauces explere non poteft i fed novas in Dei cultores panas excogitat. Cujus infatiabilis carnificis tanta rabies eft, tam inexplicabilis libido dominandi, ut totum Occidentem fibi fubiicere, fc totius Chriftiani nominis paret ac moliatur exitium: cuius cum esecranda rabie* intolcrabilifque fuperbia femper excrefcat, adeflu jam dies ultionis ipfius, fc vindiA tempora fcftinare creduntur. E

Sane licet felicis recordationis Nicolaus Papa V. pnedeceflbr nofter, poft ipfius Conftantinopolitane urbis calamitolum excidium, ad vindicandas Chrifti injurias, fc illius furorem reprimendum, generalem expeditionem indixerit, regefque fc principes, atque fireuii potentes, fc cmAos Chnfticola*, ad defenfionem fidei cxcitarit; fc ipfum pio ftudio felicis recordationis, Cailiftus Papa tertius fuerit imitatus: nullus tamen haAenus optatu* fruAns peccatis exigentibus feeutus *efle* dignofcitur. Nec interea deftitit Divina cenfura acrioribus

nos

ANNO CHRIyn

nos verberibus exeàaxe, Chriftuni» finitimis carde, rapioa, tormenti·, A miferabili fervitutc affecta : donec |*m incendium fenfimex* crefeuu, omnia per circuitum erumpente flammi conflagrare espû.

Nos veto, qui ipfis predcccfforibus, ficut Domino placuit, re infeda (uhlatis, Divina favente clementia ad apicem iummi apoftoiatus fuirai· aflumpti, Divin» voeu cohortamur imperio, ut in unto fidei Chriftianc diferiminc periculum defidiar » quatenus poflumus. declinemus. Itaque fidei urgente nos xelo, in ipfis noftri apoftoUtus initiis, ad excitandum Chriftianorum foporem Mantuam nos advehi fecimus, ubi in prsefentiarum conftituti, generalem conventum pro fidei caufa tenemus, multa cum venerabilibus fratribus noftrisS. R. E cardinalibus, ac principibus › tam cccleliafticis quam facularibu*, five eorumdem principum legatis, conferentes atque tradantes, poft maturam *8t* diutinam deliberationem, de eorumdem fratrum confilio & atfcnfu, nec non oratorum & praelatorum in conventu Mantuano prefentium unanimi voto, modo quo fequitur, duximus providendum.

In primis generale bellum atque expeditionem contra perfidiflimos 'I uteos, Dei noftri acerrimos holies, more pnedtcefTorum noftrotum « qui generales expeditiones, vel ad liberandum terram fandam, vel contra alios infideles indixerunt, ab omnibus Chrifti fidelibus triennio duraturum gerendum ac fufeipiendum elle decernimus : omnes *9c* Cingulos Chriftianos ad prxfidium ejus belli pariter pro'viribus invitantes : decernentes pariter, in tante necef-fitatis articulo unumquemque pro viribus, *Se* fecundum quotum infra dicendum, ex fui» facultatibus debere conferre. Et quoniam Moyfcs, qui Cummi factrdotis & Chrifti vicarii typum ^flit, ad Cupcrandum Amalech figuram Chrifti portabat, m figno *Se* (aeramento cnicis allevabat fupinas manus, nec vincere adveriariutn potuit » nifi poftquam ftabilis in figno allevatis jugiter manibus orando perievetavit : utnimque intclligimus faciendum·

Itaque (cientes fidelibus de inftantia orationis ede fidendum : mandamus ut in omnibus civitatibus, ac locis infignibus, diebus Dominicis preces, in facrificiis ac Miflarum folemnii* nominarim, ad Dominum effundantur, ut ipie, qui eft propugnator invidus › propugnatores fuos adjuvet › *Se* pro fui nominis gloria decertantibus in przlio tanquam Dominus fortis ac pnepotens praeliator afliftat : milites vero (& bellatores ipfo vivifico figno « quod Moyles in figura contra ferpentem erexit, contra alterum * vero ferpentem diabolique mtniftrum Mahutnetem volumus infignire, illius figai memoriam pntfcncntes, quod fuper domos, cum terram Ægypti Deus percuteret, juflit alfigi : quandoquidem in imagine precedent ventate complebitur, ut in agui fanÎuinc, & in tigno Chrifti, vidoric tTophzum ut relaturi.

Infuper univerfos Chriftianorum principes, quacumque, etiam imperatoria, regali, aut reginali, ducali, vel quacumque dignitate prafulgcant, voce Domini commonemus, ut cognolcant fe reddituros efle rationem propter ecdefiam fanguine redemptam, quam ab illo tuendam acceperunt, quorum Deus virtutem excitare nos juflit, ac ore prophetico commonere › dicesu : tyec rrx«a i»rc//<<rr › *eradirai-*

•ANNO CHAIST •4iS>

A ai f*nijiiiutii terreat · affrtbtaÀÜe iftifliua, M ^eaade ireftAtnr Oaaiiaat. TerribiU» eft eaie»* fai *tnjtrt ffvitae» friaeifiua · terribilu afad reget terra*. Meminerint Saulis exempli, Qj eo quod non obediviflet voci Domini, A Amelecitas ejus hoftes extrema iatesemprios^. delcviflet, a Domino reprobatus fiiic » ac gno muiâatus. Proinde illos per v&gra mi. icricuidue Domini noftri Jefu Chrifti obfefra_ mu*. & per tremendam ejus fudfc obteftamur, ut ad defenfionem Chriilrin> fidei, ficut proprio *8c* neceflario ucuaibit officio, fortiter exurgant & potenter t fcitari quia major eft Dominus ad protegendam, quam diabolus ad impugnandum, Joanne in cpiftola

B couteftante atque dicente ; «a/ « *bû eft,* faans *fai ia *la/, tft* i habituri in medio lui regem regum, principem pacis » eicdum prae confortibns fuis, qui illis pugnantibus propugnator affiftet » immarcefcibiks coronas ab eo gloric fufccptari.

Oranibu* autem, qui in hoc fanfto opere Chrifto militare vpluerint, a» perfonaliter in hanc expeditionem «cceflerint, & in eadem per odo menfes cuiuslibet anni › quatenus tanto operi opus fiierit, in Kai. menus Aprilis proxime futuri inchoandos, five clerici, five laici, quacunque' ecclçiiaftica vel mundana pnrfu)géant dignitate, perfeveraverint j necnon illjs, qui etiam poft menfcm pmdiâum Apri-

Ç lis ad hujufmodi expeditionem fe conferent, 8t vel per odo menfes, ut pnefertur, five ufque ad reditum exercitus, ibidem permanferint t nos de omnipotentis Dei mifcricordU *9e* beatorum apoftolorum Petri *8e* Pauli autoritate con*fifi*, *9c* ex illa, quam nobis licet .indignis contulit Deus, ligandi atque (olvendi poteftate, pleniflimam omnium peccatorum fuorum remiffionem, qualis per predeceflbres noftroproficifcentibus in fubfidium terne fande, *Sc* m anno Jubilari Urbis bafilicas vifitantibus, dari confucvit, concedimus 8r autoritate apoftolica impartimur : confidentes in verbo illius qui falli non poteft, quique patrem precatus, eloquitur : *Téter*, m·/ *tedifti atiki*, ›m/· *at*

D *ttbi ege faen*, ‹b *iffi fiat metae»*, *at e>Utaat tUrititta», faege mib» dedlifti priafaaaa» rnaejae fieret* : omnium, qui in hac fanda expeditione pro veritate tidei, *8e* defenfione Chriftianas religionis, obiçrint, animas ad gloriam immortalitatis evectas cum Chrifto, quem pia morte fuerint imitati, cuique fideles animas devoverint, in artçmis fedibus regnifqoe earleftibus perenniter gaviiuras : eos autem, qui propriis perfonis non acccflerint, fi pro fe unum pugnaturum emifeHnt, *9e* per eidum tempus propriis facultatibus fiiftentaverint, tam mittentes, quam bellatores 8c millos, alienis etiam expenfis militantes, hujufmodi plenariae retniflionis volumus atque decernimus efle par-

E ticipes, /

ut autem omnis fexus, rtas, atque conditio, bujulmodi indulgenti» particeps efle ooflit : volumus ut quaecumque ccenobia feu Joca religioforum, marium vel mulierum, cujufcumque ordinis feu profeffionis exiftant, qui pro lingulis decem fuppofitis clauftri fui unum bellatorem fuis fumptibus per odo menfes duraturum deftinaverint, hujufmodi indulgentias plenarie confcquantur.

Quod fi forte prsfixo tempore non exado, ipforum aliquos poft iter arreptum in profecutione pii & fandi operis ex h»c luce migraro

COO-

"ammo CHXitn ·«$** contigerit : volumua atque concédâmes , et pmfatam indulgentiam mtegralher coofeqimnrar » fcc· vdfoagar ttrerti Me^ietèu , tittfiit Hi fM Urii» b#**· I^rettnit tmttfe finit : crete fonti i» cUeettUei eftfieUtee» eetifit , vmAefifee eeerihu ttfiNii : Attn tT tee» Ut fntieeHi , til bdb fitm eifitieriM , mrarba. eiete fmeUtr , Mfyee fereit ltgfau tt^foftit eielSet. Dat. Mantos . kc. awnt. Kai. Februarii , pontificatus noftri anno 11.

Hit tin» dtcretee» frittifte neeteet cosfiefe eéiteei effMt Teatife» Ae h» Uttetit λI , fMHMS oar /tun·*·*··» JUpM*·do» fÿcrr : Convocatis ouÂin principibus k populu qui fub kge Chrifti ccnlcntwr , feffionem publicani ccleovantcw, habita cam fratribus noftris S. R. B. caMÜnalibus confahatioae matura , unanimi quoque voto aliquorum cotholicoram priadpom m convento Mantuano etftantiem^ nccnen otntorum cariffimorom ha Chrifto filiorum aeftrcrutn Friderici Romanorum Imp. femper angnfti, te regum illuftrium, * aliorum dominoestn temporalium » & rommunitttum ae populosum mulli aficnfu interveniente . k nemine toram difctepanto » in Cimis adverios impiam Tureorum gentem belm triennio danirantm pao Dei honore felapiendam indiximus.

X«w edifiom otorrum rrfr^fiteta .

PII PAPÆ IL

Doattum in Coaventu Mantuano editum de trigefima pene oroveeraum in bellum Turcicum a ungulis per Italiam laids eroganda '.

-4d /araram nri memsrim .

ADvetfus impiam Tureorum gentem bellum triennio duraturam pro Des honore (ufeipiendum indiximus . Veram quia advertis tionibus , & provinciis , qua fub fide Chrifti confiftunt , pro locorum opportunitate kfiru, Sata difpolitioncs k qualitates carum , diverquoque auxilia & fuffragia fidei comparari potiunt, que nfa haie neccflaris bello k (an-ftn expeditioni erunt : cum inclita k prepotenti natione Italica primum traftaram inaurantes , quem integram cum omni filo potentatu habuimus : tandem tnfptrante Domino, qui ubi k quando vult ljpirat , Itali· principes » k dominiorum , qui prefentes non aflnenint, fed potentatuum ejufdem nationis oratores , plena autoritate fufiulti , in unum convenientes , de peeuuiir , rebus, k bonis fibi a Deo collaris , periaicales prrionas trigtfimam partem omnium Fraâuum*& proventuum annuorum contribui facere in fubudium fidei , k pro feftentando bello tanto , asthenricis fertpraris fe fpoote aftrinxerunt »

· Et licet nos , quibus datum eft vices illius gerere , qui cunftoram eft Dominus , urgente tali necemtate , cum caput fimus ecclefi· militantis ronftirati, Chriftianis ut fidei fua fubventrent imperare abfquc Sliquoram confenfu potuirtemus : gratias tamen imprimis Deo omnipotenti agimus » qui mentes omniam voluntarias ia hoe efficere dignatus eft , eandemque

A Italicam nation*· plurimna ia Ddttia· comaacndaoms. Qàara cum ad robiem fir potmi turn Tureorum comprimendam a^eefiuia fit oiaaiou armorum vi», tt maritime daffis '» ac tertefttis non yaraua coerdtw, ueqoe ea fieri fir foftenrari poflmt fine gravifimo ramptu: antomate omnipotentis Dei » k noftra, ab univerfis 9t fingetis Chrifti fidelibus in natione Italica conftitutu , cujufcumqoe dignitatis , ftatu» , gradus , k pmemiasntia fuerint, laicaftbus perfoai» utrhfqoe fenus , enodem txigofimnm pattern omnium frirfhram , mdditnum, k proventuum annnoram , mdeeiraiqMk quomodocumque ea poMmta, agria» pafonia» nemoribus , animalibus » iMocimoniis, fie quibnfcumqoe officiis poblicis , k privatis «ncrdtiis » indufttus , k artibus mechanicis , vel alias qualitercumque ad cotum manus decernentium , per triennium imponimes per prvfentes . Ir Ufre .

axhT CWKI iu»·

Communitates quoque , que lius lacibus k moribus vivunt , k o-unes Chrifti fideles in diâa natione exiftentes, iodndcndo etiam infulas Sicili· . Sardinia , k Corfic· « ner vifcéra miferkocdi· Domisu noftri Jefu chrifti, Cr ptffioucm ejas k crucem , per fanftam ptiirna , in quo bapeitati k renati ealftuot, depvscamur, requirimus , mouemus , k in virtute nominis Chrifti , quod feprq omne mh men eft, precipitous k mandamus » ut proropro animo in fubvuntfone tam fanda peu tuendo nomine Chriftiano quod profitemur, pro cvitandis peticuiis eorum cerucibm imminentibus , prompte , fidelleer , k fine aliqua fraude , portiunculam trigefim· bujufiaodtcontribuere k cropre ralint : cum pro fide non folum banc tempotatiam kcoocfaun pereuueeut fubftantiam , fed fanguinem k vitam eaponere aftri&i fint . Carterum ut Chrifti fideles in tam fankum opus , 'ferventius animentur , quo fpintualibus gratiis eonipexerirr. fe refe Àos , eis qui abfquc fraude aliqua, k in terminis conuitutis integre trigefimam profatam napcrfolveiint , plenariam omomm peccatorum luoram fcmel in vita , etiam de quibufeumque cafibro refervatis apoftolic· fedi, in forma ecclefia» confuma veniam elargimur . Aliis vero , qui ultro trinefimam , juxra coram conicienti· judicium upererogaverint, ut confortor idoneus » quem elegerint , fub fimili forma ecclefi· plenariam remifiionem in mortis articulo eooeedere valeat, per prefentes indulgemus . Fraudantes vero trigefimam , k fcmetrpfos , ae confidentiam propriam , eucommonicatioois feAtentiis , k ecdefiaftid»·ctofuris volemus innodari, kc. fedfora , prv-MMsrisr fMtMifee cvorrarM . Datum Mantuae , kc. uta. Kai. Februarii , pontificatus noftri anno 11.

E Not a Sivirîhi Btwit.

Conventum Ulon MaMnaaum » que anftoro Pfo pontliev la proCtnria plnrimeram raga· , jriaelpum wl lanterna . Utam aft ds Mlo eoatra Turcaa fcfciptenUo t (vcettlena quidam eoociliu· eflt volunt : fed Immerito (tum quod via uaat epUroput latarFnifle legatur t tum ecbm quod Marina fr Chalcoeoodplaa " usam sampotis fcrlpceres , non altar quam eoovantam appellent. Non dubiro quin Gsaskarda» ia pofteriare aditioM fit* chronologie tac de caufo fidrolerit coacUlnm Mantuanum, crod 'n vrlore •dftiaçc fub Pio II, «oUoasram tnwitur.

◆*CHARTA REGIS EDÜARDI qUARTI

De libertatibus clericorum ; & ne ipfi ckrid per lcicos arreilentur , aut in aliquo per brève, de praemunire fucias, vexentur , & quod decunam de grdfis arboribus libere exigere valeant.

EDvvardus Dei gratia , rex Anglic fir Francue *Sc* dominus Hiberniae, univerfis Ar finguli· arduepifeopis , abbatibus , prioribus , A co miiibua , julliciariis , baronibus , vicvcom ilibus , efeactonbus, coronatoribus, prarpolit is, minifttis >c omnibus baHivis & fidelibus fuis falutem . Sciatis, quod cum inter alias caufas multarum & ingentium calamitatum , quibus omnipotens Deus hoc regnum noftrum Anglic, peccatis exigentibus hsâcnus incdTante , affligi luftinuit , ca p.rcipuc & fanc veremur t & vere credimus evitere judicatum , quod pratUli *Sc* tnmiftn ccckfiz Anglican» libertatibus, prerogativis ac confuctudimbus ccclefi» umverialia , quas violare abfque perna multiplicis cenfurc nemo fidelis poteft , non funt pro fc *Sc* B rebus luis pacifice feu libere jam canitis annis gaudere pernardi: Ne igitur nos qui jaotdudum, divina opitulante gratia , rogi· dignitatis apicem , ad nos jure hereditario pertinentem confecuti fumus , iram ipfius Dei adverfum nos caafperarc videantur , cupientes dc cetero , non tam utiivcrfaks ecclefie matris noftr* inftitutii firmiter inlicxerc , quam ceteris Chriftianis ic catholicis principibus , apud quos canones *Sc* decreta fandorum patrum debite honorantur , jufte ac unanimiter confentirc , ad honorem ipfius fummipotentis Dei ac Clinftianr fidet incrementum . & ut populus nobis fobditus excommunicationum poenas , Ar ecclefiac cenfuras cautius in futuro evitare , ac regnum no- C ftram Anglix fub juftis legibus amodo profpcrare valeant : Nos de gratu noftra ipeciali, *Sc* ex inero motu noftto dedimus & conceflimus , ac pro nobis , heredibus , *Sc* fucccftoribus noftris nndenti charta noftra .onfirmatnus, venerabilibus patribus Tbomz (antuarienfi & V-vilicimo I norum archicptfcopis ; Thome LondonerG ; Vvillidmo Vvintonicnft ; Joanni Roftenii ; Joanni Vvigomenfi j Richardo Serum ; Thorn* Bsthonicnfi, *Sc* Wcllcnfi ; VvaL tero Norvvycenfi ; Joanni Herdordenfi ; Jacobo Bangorcnfi ; Joanni Lincolnienlî ; VvUlaelxno Elienfi , Georgio Exonienfi ; Joanni Lichfcildienfi Ar Coventrienfi ; Joanni Landavenfi , Joanni Ceftrenfi ; Roberto nlcnevenfi ; Lauren- D tio Dtinelmenfi ; A Joanni Catliolenfi epifeopis $ univcrfifque ac lingulis prrlatir , abbatibus , prioribus , decants, archidiaconis, officialibus , comtniflariis , reâoribus , vicariis , Ac eorum fucceflbribus , presbyteris , capcllanis , ac omnibus clericis . in factis ordinibus conftitutis , necaon rchgiofis perfonis in quacumque religione per fandam matrem ecdeuam approbata profeffis *Sc* convertis quibuicumque , pratCentibus &' futuris , ubicumque infra regnum Qoftrum Anglic *fc* partes Vvailir commorantibus , quod de cetero , nullus julliciarius , vicetornes, commiflarius , efcaetor, coronator , ballivus, aliufvc oflicianus , autminiftcr nofter vel heredum noftrorutn aut alio- E ruta , qui curias legales ex conecilione noftra aut prxdeceflbrum noftronun , aliav· auftotitate tenent, inquirat feu inquiri faciat dc dxceflibus , felonii» i raptibus mulierum , proditionibus aliifvc quibufcutnque tranfgreŒonlbus perpetratis l'eu perpetrandis, feu lie did* perpetrata faille per aliquem vel aliquos an. chicpifcopum vel arcliiepilcopos , epifeopum -rl epifeopos , abbatem vd abbates , priorem vd priores , decanum vel decanos , axehidiaconum vd archidiacooos , officiarios, comtniffarios , redores ,· vicario» , feu eorum fucceffores , presbyteros, capelboosdc clericos quofcumque infra lacros ordines conftitutos , aut rcligiofas perfona» fupradidas pnr fentes vel futuras .

Et fi contingat aliquam duodenam , qusrftamve , aliquem vel aliquos hujulmodi arebiepifeopos , epifeopos , pr«latos , abbates > priores , decanos, arcliidiaconos , officiarios, commiflarios, redoses , vicarios & eorum fucceilores , presbvteros . capdUuos vcl aliquos clericos in iacris ordinibus conllittitos dc cetero indidare , prrfentarc , aecmarc vd impetere , quod tunc ipfe vel ipli , judiciarius , vicereines , efcaetor , coronator , prxpofitut, baliivus , minifter » aliufvc officiatius , ftatim poft receptionem huiufmodt indidationis, *pce*fentationis , acculationis , impctitionilve , ipiam indidationem , aeetifationem , prxfentationem , vel impetitionon abfque arreftatione , feu captione , inearerrationeve clerici vel clericorum hujulmodi indtdatorum , prsefentatorum , acculatorumvc , impetitorum bonorum aut catallorum eorumdem , archiepiicopis , epifeopis ac lingulis praefatis , abbatibus, prioribus , decanis, archidiaconis, qui in hu« jufmtxii indidati» ordinariam habent jurifditionem tranimittant . Ελ quod liceat ipfis ordinariis contra hujulmodi fic indadatos , pr«fentatos , accufatos , impetitos judicialiter la> cuodum jura ccclcfiaftica procedere , ipfam quoque caufam feu caufas cum omnibus eorum coolequentibus , dependentibus , emergentibus , incidentibus , *Sc* anoca^ finalitcr decidcie , licebit etiam ipfisarehiepifeopis, epifeopis, univerfifque ac Unguli» pedatis, abbatibus, prioribus , decanis , archiduccnis , officiariû, abfque hujulmodi aliqua indidationc , prefentatione , accuiatione vd impetitione , ab hujulmodi jufticiarns , vicecomitibu», cicaetoribua , coronatoribus , pnepofitis, miniftris, balkvi» , aliifve officiants fibi tranfmiflis , indjâaüoncs , pndentationes , accuiatione$, deteâioncs , impetitionefve privatas huruhnodi clericorum in facru ordinibus conftitutorutn , necnon religioiarum pesfooarum , quarumcutnque fibi fuoditasum recrocre , *Sc* fuper lhijitfmoai prxlentatione , indiaatione , accuIattone , aetedione , vcl impetitione , inquifitioucs facere , ulteriufquc lecunduni jura ecclcfiaftica tdque ad finem negotii procedere , *Sc* id finalitcr terminare cum cflcdu , abfque ali-

',Tώΐ CH "iJT! 14ir ilique* eoleftatiooe > vexatione aut impedi* °*nto » Tel P»®* aliqua ex parte itoftra vel beredum noftrorum quoquo modo facienda aut ^'ÊT'fi^qub vel qui juftifieiariorum , viceco-mitum , efcaetorwm , coronatorum , ballivo-rue» , miniftronrai noftrdnmi , feu heredum aut fuceeflbrum ooArorum , aut aliorum fide-lium *ae* fabditonna uoftroram » contra pacmif-faaa voluntatem *it* coocefiioQcm noftram : in toto vel in aliqua fua parte contravenire val' facere pnefamplerint , vel pmfumpferit , ar-ehmpifcopi, epifeopi , A ceteri judice* eccle-fiaftiet in ea parte pro tempore exiftentes > m pnrfumentem vel protamentcs hujufmodi › Cen-tura» ecclefiafticas contra hujufmodi perfona» junfdidionem cccleflafticam fic impediente» aut impedire procurante* , confientientes ft «gen-te· · ia canonibus ft mofticutionibnr fando-rum patrum lata* , declarare ft proferre nulla-tenut , nenne a denuntiatione feu exccutionc cenfararam hujufmodi propter aliquam prohibi-tionem « cancellari· noftra , live de uno banco vel alio * aut aliqua curia quacumque noftra , heredum , aut taccefTorum noftrorum impofte-rum obtinendas ojovjs modo taperiedeant › fed plene cotum judicia fecundum (aero* canone» exerceant ?^Et fi qui» luftkiariorum, viceromi-tum , ballivorum , eicaerorum, coronatorum, •ut miniftronim noftrorum icu aliorum quem-cumque vere vel 'protenta malefactores arrefta-verint, attachiaverint , tenuerint, incarcera-verint vel cuftodierint , ft fic arreftatu» , ten-

K tu» , attachiatu» , incatcmtus vel cnftoditu» fe clericum dicent ad ordinarium loci mitti vel remitti petat , five ordinarius loci ipfutu

• rrmitw or. petat aut repetat , ftatim " ft indilate , ft etiam ante c«uf* coguitiooem feu examinatio-nem de clericatu, quia de praetenta fpixituali fit queftio » ad ccclefiafticutn fuum judicem , vocato tamen judice fitculari aut alio ad ruju» interefic dubitationis illiri pertineat decifio . Et fi per judicem ecdefi»(ficum clericus repe-riatur , fiib jurifdi&ione ecclefia(fica judican-dus remaneat ; alias autem ad judicem five cu-riam temporalem omnino reftituatur.

Qvct trd- teiJàiû·. Conceflimus etiam & confirmamus , pro no-hi» , heredibus . ft tacccfloribus noftri» , pr·-fatis arehiepifeopi» , epifeopi» , abbi'ibus , prioribus, decanis , arcnidiaconis, reâonbus, vicarii , Λ coram fucccfloribu» , clcricu , ft ecclefiafticis penonis quibnfcumque profentibus & futuri», infra regnum noftram Anglue, par-tes Vvalli* , provincia» prodidi regni , quod in curia ecdeiiaftka , de ft taper caufa decimarum , cu$-n groflarum viginti vel vigin-ti & unius annorum aut majoris artatis arbo-rum , obi ad partis inftantiam vel judicis offi-cium agitur vel ;aoceditur , five exeeutio qua-cumque fiat vel petatur , liceat judici ecclclia-ftico , abfqya metu & pœm cujufcumque pro-hibitionis aut brr· d Prawvmre *fattti* vel alterius , etiam nuUa contaltatiane ex parte noftra heredum vel fucceflorum noftrorum ob-tenta feu habita , libere ft int-epide procede-re , ac fentcntiam ferre . ft inde exeeuttonem Facere quibufcumqyc prohibitionibus , audo-ritate noftra vel heredum noftrorum in didis caufis impetratis , coucedendu , *el impetran-dis : fit ftatuto Richard! nuper regis Angli* poft conqueftum fecundi , 10 parliamento apud Vvfntomam anno regni tai fextodecimo leo-to , fado i ceterifqne omnibus ftatutis no-

A ftronim prodeceflbrum contra libertatem ft ju-rifdidioMm ecclcfiafticam qualitercumque edi-tts , feu declarationibus occafionibos earum-dem (adis non obftantibus » quorum ftatuto* runa perna» ft aftiooe* in eifdem contentas » profatis arehiepifeopi* , epifeopi» , abbatibui, prioribus , decania , archidiaconi» , redori-bua , vicariis , eonimgne tacceflbribus ; nec-non omnibus pertanis , aliquam didanim cau-tarum in foro ecclefiaftico profeqnendis ,ft in ns defendendis , didarumque partium agen-tium ft defendentium procuratoribus , conblia-riix , teftibus ft notariis , pro nobis ft here-dibus noftri» in perpetuum relaxamus ft par-donsmus , ac cum didis archiepilcopis , cpif-

> copis , eorumque tacceflbribus , ut ipfi libere A impune in omnibus prxmiffis per no· réci-tatif & concedis procedere , & partes hujufmo-di hinc inde , ut prrtartur , profe^ui , & ita iliis concludere , ft ea fecundum canones fina-lité» terminare , & execution! demandare va* leant , licentiamus , & de gratia noftra fpc-ciali difpenfamus , pro nobit ft heredibus no-ftri» in perpetuum .

Mânaantes omnibus tabditis noftri» , quod nullus eorum aliquod praemiflbrura infringere aut violare attemptet , feu faciat attemptari » fecundum quod voluerint indignationem no-ftte regis majcftatis evadere in faturam . Et fi (quod abiit aliquis jufticiarjorum , vice-

C comitum , vel efcaetorum , coroutqrum, bai-livorum , per fe aut fuos jpintftros prsmifla vel aliquod prsmiflbram facere reculaverit , aut eis contravenire aut attemptare prxiutnple-rit , quod cxrunc infra quindecim dies a tem-pore requifitionis fibi fade per ordinarium loci aut ejus officialem , axchidiaconum loci vel ejus officialem , cujus rtturno feu certifi-catorio ftabitur in hac parte , omnino com-periar , perfonaliter in canceUartam noftram fub pana ducentarum librarum ad dicendum caufam quare pro contemptu hujufmodi arbi-trio noftro puniri non debeat , cujus poana fic commiflr , dus partes ad ufuu» noftrum levari debent , & certi» pars ejufdem pan*

D ad ufom clerici fic vexati levari debet , Ac fic fieri ac fteifle obiervari volumus & man-damus .

Inluper coaccŒmas de gratia noftra fpccia-li , quod nullus ordinarius , ludesvc fpiricua-lis, live aliquis alius caufam luam proicquens, in curia ecclefiaftica vel fpiriraali , aliquo mo-do gravetur , inquietetur , vexetur , aut alio modo mokftetur per breve de Prrmunirc fa-cias , pro profecutione feu decifione alicujus caul* in curia fpirituali determinande, ft in-fra regnum inchoat* . Et quod nec judex nec pars prafequens , caufam, vel pars defendens, neque earum partium confiliani , in aliquam paDazn in ftatuto de Pnrtnunirv faciat coo-

E tentam , incidat Provifo , tamper , quod hcc noftra nrzfens conceftio ad impetrantes beneficia vel exempeionea , aut capacitates cum portione monachal! nullatenus exten-datur .

Et ulterius ex uberiori gratia noftra volu-mus & ordioaoMn , qtiod fi pr*fentes liter* noftr* in forma vrl matetia , feu ex quacum-que alia caufa , quoad debitum effidum & intentionem pnefentia conceftanit noftrx , feu exonerationi» pntdtfl* t minus valid* , five iotafficientes exiftanr , exiAerevc contigerint , aut aliqui» deteAus vel iatafficientia in eildem

M i litt-

anno CHKisTI '♦·*·

junto CHXUTI i*sj. liters* repantur fan reperiri oontigcxft » quod cancellanus noter Angli» mederaua eaiftuus » Ar quicumqne alias de tempore ia tempus fotarum tam prafentes litcms noteas reformet quam fieri faciat alias literas noftras in ea parte validas ~ foficieutes totiens quotiens ex parte cleri Cantnarienfis paovineù» petatur, qaoufqoc didi archicpifoops » epifeopi, abbates, priores, decani, archidiaconi (restores, vicarii, Ac focceflore* eorundem, debitum atftdtam Ac intentionem prrfcntis eoocafllonfo noftnr Ac exonerationis pnrdidr, habuerint fibi Ac focccflbribus fois iα perpetuum, abfquo aliqua alia profequiitioac penes nos * heredes fen fuccrflbrcs noftsoa facienda, five aliquo alio wsmato in hac pane profequendo.: Et hoc ubique fcodo inde aa opus no- A ftnai capiendo feu fotvendo

cie, *Se* Ricbajdo Gtoctftrw » K carilEaus <01· confauguincis noftris *Joanne* Norfbkiss, ~ Joanne Safiolci» duabus, necnon cnriffimis

Angiin *i* Henrico EÆnie, At VviUielmo Cans. fencfcallo bofprtii noftri, comitibus j ac dileftft & fidelibo* onftris Joann· Nevcll de Montagu * Vviltidloro Haftinges de Haftinges camerario noftro : Ar Joanna Fogge theUnrario hofpitii noftri militibus Ac ulus. Date *vet* mannan noftram apud palatium ηό·ftratn Vvcfmoeafteriénfe fecundo die Novem- B Jacis anno regni noftri fecundo.

CONSTITUTIONES THOMÆ BOURCH1ER

Cannaricnfis Archiepifcopi, rotins Anglic primaria, & ipoftolio ledis lenti in ecclcûa cathedral» S. Pauli London, edite λ prêtais & clero Cantuaricnns provinciae ad tunc & ibidem convocatis » Texto die rnenfia Julii anno Domini MCCCCLXIIL

I*«U. MS 1· rlgi'Ho ptuxifrt» femiai " *ihirfiftofi* L^w**)'*

Quamvis (acris canonibus tcftnotibus, omnium ecclefiarum t earamque jurium perionarum Ac rerum, fimili modo bonorum rum locorum ad epifeopos difpofitio pertinere dignofeaturi dccctqnc domum Dei fandirudo, ^ccrt » ut CuJas ~ P*ce Baui eft locus cultus divinus fit cura debita veneratione pacificus; decet ut nulla mentium Chriftunorum in ecclefia lit turbatio, aut juris fscularis potcftarit exacutio › verutntxmen per nimiam audaciam imo verius temeritatem laicorum quorumdam ofticiariorum frcularis poteftatis in provincia Cantuarienfi, fuarum animarum falutis immemonim. tanta contra eccleiias inolevit abufio, quod vicecomites, fubvicecomites, balhvi, latrapx, bedelli Ac (stellites, per fe Ac fuos deputat.", his diebus plus folito, utriufque lcrus perionas in eccleflu, Ac aliis locis D Deo confecutis pacifice extftentes, & in cifdem expcâare Ar moram facere defiderantes, orationi Ac devotioni ibidem forcaflis intendentes, arreflari, vet ab ecclefiis earumque cctmeteriis, aliis-locis, ut pnefertur, Deo factatis, vi trahere, & per vim, non abfqne magna divini cultus turbatione, *Ac* aliquotiens pugna, Ac ecclefiarum pollutione, fub eoiore execution!* officii poteftatis focula ris nullo jufto medio in eccleflu fieado exire compellere non verentxr, in magnum ecclefiarum icandalum & detrimeausm, Ar eorum animarum periculum, aliorumque exemplum perniexofum. Nos vero Thomas penniflioM divina Caatuatienfu arcfaiepifcopu*, cupientes tan. E tts abufioaibas legi Dei, Ac foz fande ecdefia reprobatis remedium apponere w tenemur; Ac ne alias videamur approbare, prefentis concilii provincialis auâoritatc ordinamus *Sc* prohibemus, fub perna excommunicationis, quod nullas poteftatis fcrularis oficiariu* quocumque nomme cenfcatur, aliquam perfoam, virum vel faminam, in ecdcfia fonfti Pauli civitatis London, aut aliqua alia ecclefia fex loco coniecrato in provincia Cantuarienfi exiftente t poEÎenim num divina celebrantor io eifdem › in caufa drill fen pecuniaria, aneftare › ant extra ecclefiam vel hujufmodi locum piofacture aliquo modo exire compellat. Si anis autem vicecomes, fubviceeomes « major, ballivus, iatrapa, bedellus » iatelles feu dios focularis poteftatis officiarius, quocumque nomine ceoleatur,* hujufmodi noftri ftatuti temerarius violator extiterit, ac hujufoiodi violationi audoritarem, auxilium vel confenitim prebuerit › ipfum ipfo fafto in majoris excommunicatioais fententiam incurrere volumus › ab eadem › quoufiqoc ecclefiis Ac aliis perfonit in hac parte fofi* competenter fatisfecerint, nullatenus abfolvendis, abfolutiooemque eorundem locorum diceccfanis fpecialiter refervamus. Ipfofque qui per violentiam in ecclefiis (eu aliis locis coniveratis etiam in lafaun manus violentas injiciant, *ea* lentenria volumes efle innodatos,

Cnfiitvti· rvUT4 vtSitvrét tUrinrvuf.

Quamquam in hoc catholico *Ac* gloriofo Angit» regno, contra novos infolente* Ar deformes abufiones veftituns cleri Ar populi jam pluribus annis per prssdifatore* verbi Dei, juxta apoftoli dodrinam arguendo, increpando, Ac obfecrando, fatis ac fatis confultum Ar clamatum fuerit; nulli tamen, quod dolendum eft, vel pauci (altem reperiuntur, qui ab hujufmodi abubonibus defifterc velint : Expedit igitur, ut quos divinus amor a malo eoa revocat, metus perne coerceat; Et fi nos, qui divina permiflione ad corrigendum alios pntpofiti fimus, nos jpfos ac clerum noftrum corrigere At reformare negligamu*, veremur ne populus nobis fuhjeftus, vitam *Se* mores noftroe içrmonibm Ar predicatiotiibus noftris difcrepantes animadvertant, ac inde occafione capta verbis noftris minus confidentes, ecclefiam Chrifti, quod ipfe avertat, ejufque miniftros ac eorum lanam doftrinam Ar auctoritatem contemnere excitentur. Volentes igitur, in quantum Dens nobis dederit, huic malo,

ne

' ΛMMθr CNXjst I ·«««. M aoftris ia extremo die require- A tnr » remedium apponere , auftoritate noftra mctropolitica , de unanimi conicnfu A auenfu venerabilium fratrum noftrorum domiooram epifeopornm * ac totius eleri noftr* Cantuanenfis provioci* , prrTentis provincialis concilii decreto , ftatuimus , & ordinamus , ne quis faccrdos aut clericus in facris ordinibus coaftitutus , vel ad beneficium ecdefiafticum promotus , togam « feu fuperiorem veftra» nifi claufam a parte anteriori , ft non pertotum apertam » neque in fimbria aut circumferentia inferiori ejufdem * borduram de pellibus aut ferraturis j * ne quis in aliqua uoivcrtitate non graduatus , nec in aliqua dignitate ecdefiaftica conftitutus , presbyteris , ft clericis ia B fervitio domini regis dumtaxat exceptis , eapueinm pcnulatum , aut alias duplex * vel de fe fimplex cum corneto vel liripipio brevi, more anxiatorum & graduatorum » aut ia sona , • f o,tf« r». e°fe » Te' fic· » " usarcipio , exterius anreum deauratumve j Et ne quis diftaram pevfonarum , feu familiarum domefticarum areniepifeopi , epifeopi , abbatis , prioris , decani , archidtaconi , feu cujufvis alterius ecclcfisftici viri , ad vadia Ar ftipendia cuiquam eorumdem ferviens , & maxime ille qui Ipirituali officio infervit , deformes veftes , k ecelefi· fcandalofas ; neque ia diploide , tunica , aut toga , farcimcnta , Anglice Bolfters, C drca borneras j neqo* vtftem hiperioretn adeo'*^ümô oiurn btetem · q·· pudenda ma tegat ft openat ; ·♦'♦> a«t foculasts Mama roftratds » ip cetero in Eblico deferat ; aat quovis genere tah'um voturarum ati pmfomat, Si quit autem hujtas ftatuti ft ordinationis , poft meufem a tempore publicationis ejufdem , transgreflor repertui fuerit, fi promotus ad beneficium ecdefiafticum , a perceptione frisâuum equidem ; non promotui « five clericus > five lascus > ab officio ft fervitio , quod obtinet; qnoufque fe ipfam emendaverit ic reformaverit penitus eoEellatur . Dominus autem vel magifter , qui ujulmodi traafgreftbrem oon reformatum retinet , aut de novo καρά » onus ft periculum coram fcpremo judice in fe coofcientiam fosm ft animam fafcipiat . Et quoniam nos in pétions noftra pro gratia quam Deus ipfe nobis dabit , ad nujus conftitutioois obfervantiam * omnem noftram diligentia&i adbibere difpofiri fomus , it ita intendimus , venerabiles fratres aoftros dominos epiicopos in domino exhortamur > eeterafque pertonas eeclcfiafticas inferiores . omnes 8c ungalas nobis fubditas , in virtute diftriftm obedienti* firmiter in eodem monemus , ut ad ipfius omnipotentis Dei laudem , tc ecclefi· fur fcandalum vitandum in bac parte fe habeant , ut eonftitutiooem iftam gravioribus panis in foturum minare non cogamur .

VITA PAULI
P A P Æ IL

Q»*«*»p··· tiftsMw. PAULUS nobili genere ortus , Petrus cognomento Baibus antea vocatus , ab Eugenio avunculo per vatios honoram gradus ad cardinalatum eve&us , *Pio* mortuo , pridie Kalendas Septembris pontifex creatur, Friderico III. imperante . Abbreviatores , ut vocant, a Pio in curiam adfcitos officio privavit, inter rixiM a Nuio Mes*, ««■<«· STO* Platina , quod eum infolentius epiftola D quadam faftum redarguiflet , in cuftodtam detrains cft . Paulus canonicos in bafilica Lateraneafi collocatos , & a Callifto ejcftos , reftituit . Legatos ad principes mifit, eofqtte , licet fruftra , cohortatus cft ad bellum inferendum Tureis , qui univerfa jam Epiro in poteftatem redafta , in Illyricum irruptionem faciebant . Regis Fernands copiis adjutus, Deiphobum tc Francifcum Anguillari· opprdfit , eoique tamquam ecclefi· hoftes novem caftellis fpoliavit. Hinc ad contentionem venit cum Fernando rege , quod is ob officium pnrftitum pontifici plurcs fibi annuos cenfos remitti poftuiabat . Epifeopum Conchenfem Mediolanum mifit , qui utbem illam erga Galearium E Francifci Sfortic nuper mortui filiam in fide contineret . Magnum Rhodiorum militum magtftrum Romam vocavit ; ut ejus rem pene labantem adjuvaret . Quo Rom* mortuo, Carolum Urfinum in ejus locum fubrogavit . Poft diuturna bellorum diffidia , multos Itali* principatus inter fe conciliavit . Hinc ad hilaritatem declinans , veterum imitatione populo ludos 8e fpedacula edidit , cpulumque dedit . Fridcricum Cefarem , Romam ex voto venientem , apparatiffime fuicepit . Idem Borfopruftitic , quem Ferrari* ducem creaverat . Hungaros ft Germanos in Goorgium Bobemi* regem perfidum hominem commovit , ex quo regia omnino domus deleta eft. In Tolphe dominos bellum fufeepit : quo infeliciter gefto , oppidum decem ft feptem millibus aureorum mercatus eft . Obiit apoplexie morbo anno domini 1471. oftavo Kalendas Augufti , cum fediflet annos fex , menfes det* . ft dies vigintifex . Hic cardinalibus pu*. 4ratas veftes , ft Îuidem ornatiores , dedit . Ædes ad fanftum lareum ft Vaticanas magnificentiffinus aedificavit . Cardinalibus ft epifcopis tenuioris fortune , virginibus, viduis, valetudinariis opem liberalitcr preftitit . Annonr curam foliatiorem geffit · preciofiffimis gemmis mirum in modum obleâatur cft. Paululum difficilis in agendo habitus , graviter in flagitiofos animadvertit , fuos audaces nimium ft infoientes non tulit . Floruit ea tempcftate Diooyfius Cartbufianus , tot excellentium librorum auâor , de quo illud aliquando teftimonium protulit EoEenius : Lutetur mater ecclefia, qu* talem habet filium . De Platina , qui vitam Pauli fecundi animo hoftili ft offenlo magis quam hiftorice deferibit , reâe illud a quodam Papienfi feriptum exiftimamus : Platine quidem quis non ignoicat , fi fit iratus ?

CONSTITUTIONES GEORGII NEV1LL ARCHIEPISCOPI EBORUM

In fynodo provincia!·, infra ccclefiam Metropolitanam Eboracenfèm edits xxvi. die mentis Aprilis anno domini MCCCCLXVI

■t *M.X-» EORGIUS permiffione divin», vchic-VX pifcopu* Eborum, Anglic primat, &apo-ftolicn fedis legatus ·, univerii» *k* lingulis abbatibns, prioribus , miniftris , reâonbus, vir casiis , & alii» ecclefiarum prrlitis , ac qui' bufcumqne clericis & laicis noftrarum Eborum dicecefii *it* provmci» , falutem in domino fempiternam. Etfi nonnulle conftitutiones per,, quam utiles , a prcdeceffbtibns noftri» Eborum archiepifcopis in fynodis provinfi» per ipfos celebrate , ad confervationcm ecclefiafticr libertatis , fidei quoque munimen , ediitx fine 4; legitime p.omulgatc ; antiquus tamen hoftis admodum invidens Tahiti fidelium, & temper lugger-as mala , ac quoad poteft nova piikis adj.ciens, quo plurimos fecum ad " carcera trahat, miris in dies tingulos artibus laborare non definit, ut orthodoxam fidem avertat, quietem perturbet mortalium , libettatem quoque ecclefiafticam labcfaâçt : Nos igitur tam hujufmodi moliminibus , infidijfque diaboli , quam maleficiis hominum obftare atque obviare volentes ', ad munimen fidei A' augmentum ejufdem , reformationemque morum , ac defenhonem eccleliaftrc* libertatis , de confenfu *k* alienfu fuffraganeorutn noftrorum ac prxlatorum , A cleri noftrs provincie , has conftitutiones ficii fecimus quas promulgamus, ac aliis prius editis luperaddimus, *k* inter alia ftatuta provincialia feribi & incorporari , ac ab omnibus fubditit noftr» Eborum provincic firmiter volumus obférvari,

«·ftevit·!-ΐι»ıXı(·. *' — *T»rt«n — " f. pterf.

Ignorantis iacerdotum " plurimum précipitât in foveam errons , & clericorum ftultitia vcl ruditas qui ------ canonica filios fidelium iftruerc jubentur . magis aliquando ad ei rorem proficit quam doctrinam ; quidam enim ceteris prxdicantes non femper loca rifitant qur magis confiant ventatis lunwne indigere , teftante propheta , f*>/4 parrw/,' *fttitraat tr »9» tret franrrrt :* Et alio clamante , fa»a *rgeni (7 f4uf>rrtl parant ttram fiti trait* ; In quorum remedium difcriminum ftatuendo przcipimus , ut quilibet facetdos plebi prztidens , quater in anno ; hoc eft femel m quolibet quarterio anni , die una folenni vel pluribus , per fe vel per alium exponat populo vulgariter , abfque cujuslibet fubtilitatis textura fantaftica ; quatuordecim fidei articulos ; decem mandata decalogi, du<> przcepta fvangelii , fcilicet gemine caritatis ; feptem opera mifcricordie ·, feptem pççcai a capitalia cum fua progenie ; feptem virtytçs principales ; ac feptem gratiae facramenta : Et ne quis a pnedifti' per ignorantiam fc excufet , Cumque omnes m initlr» ecclefi» ieiie teneantur, ta perftringimus lUrnmatia brevitate : Sciendum eft igitur feptem fidei articulos pertinentes ad jnyfterium 'l rinit st is ; quorum quatuor pertinent ad divinitatis inttinfeca , tres vero ad effeâus Primus eft unitas divin» eflenttz in tiium perfonarum indivifibifi Trinitate , juxta illud *Grtd· -- tutam {Jtatft* . Sec.indus eft, crede-e patrem ingenitpm efle Deum. Tertius eft credere Filium unigenitum efle Deum . Quartus eft credere Spiritum ianttum ncc genitum pec ingenitum efle Deum , fed a Patre *k* Fi» lio pariter procedentem , Quintus eft creatio crli <r terne , hoe eft , omnis vifibilis At invifibilis creatpr· a tota jndiviltbili Trinitate , Sextus eft t fanAificatio ecclefi» per Spiritum fandum , *k* grati» facramenta *k* cetera omnia in quibus communicat ecclclia Chriftiana 1 in quo intclligitur , quod ecclefia cum fuis facramenti· *k* legibus per Spiritum fanftum omni homini quantumcumque peccatori fufficit ad fa» lutem i *k* quod extra cccletiam non eft ialus. Septimus eft coofumnutio ecclefi» per gloriam aeternam in anima *k* corpore veraciter fufeitafido : Et per oppofitum intclligitur aeterna damnatio reproborum.

Item alii feptem articuli pertinent ad Chrifti humanitatem . Primus eft incarnatio feu vera carnis aflumprio........... per Spiritum fanâum e vi'giue gloriola . Secundus eft veri incarnati Dei nativitus ex virgine incorrupta . Tertius eft veri Chrifti Dei pilfio & mors in cruce fub tyranno Pilato . Quartus eft dcfcenfio Chrifti Dei ad inferos in anima , quiefccnte corpore in fepulcro , ad fpoliationcm tanari . Quintus eft vera Chrifti reforreâio . Sextus eft vera iplius ad c»los afcenfio. Septimus eft ipfiu» venturi ad judicium certiffima cxpeâatio.

■ vtrbi Pri i«. '»»·

Item decem mandatorum veteris teftamenti tria ordinantur ad Deum , que dicuntur mandata prime tabule , feptem vero ad proximum , que dicuntur fecunde tabule mandata · In primo prohibetur omnis idololatria , cum dicitur , *immMit Jemiaat aiitatr ttram tttf,* in quo implicite prohibentur omnia fortilegia, *k* omnes incantationes , cum fupetftitionibua charaâcrum *k* hujufmodi figmentorum . In fecundo cum dicitur , χ«· *tffamtt* ovoww *Dti m* T4Mm , prohibetur principaliter hsrefisunivcrla , *k* aric omnis blafphemia , & ir? reverens Dei nominatio ;>precipue in *perjurio.* In tcitio mandato cum dicitur , *Mtatrafa ar fatbutaai* , przeipitur cultus religioni» Chriftiane , ad quem indifferenter clerici ac laici obligantur ; ubi fcicndiim eft, obligatio ad feriandum in fabbato legali , fecundum formam veteris teftamenti cxpiravjt omnino cuna ceteris in lege ceremoniis ', *k* fuflicit io novo teftamento modus vacandi cultui divino diebus dominicis *k* ceteris diebus foienqibus , ad hoc auftoritate ecclefi* deputatis t quibus diebus modus vacandi non eft Tumendus a fuperftitionc Judaica , fed a canone inftitutionis . Primum fecund· tabui» mandatum eft patrem *k* matrem explicite , temporaliter *k* fpiritualiter honorare, implicite autem *k* --- . arie omnis homo pro fui gradus merito , ex eodem mandato intclligitur honorandus ; In hoc autem mandato intclliguntur non folum pater *k* mater camaliter, verum etiam fpiritualiter, utpater iit przlatus ecclefi» mediatus vel immediati»;

"**

"ammo* CKI.ISTI i<HI *■· s °wt<r ante*· ecclelia ». cujus font filii ca- abolie» univerfi. Secundum «ft » ?<·· *ttriJn ;* ia quo explicite inhibetur omnia illicita alicujus perferar iateremtio, coafenfu, verbo, opere, vel favoct : Impliehe veto omni* fojufta perferus fofio inhibetur : Spiritualité* etiam occidunt quinon reficiunt indigentes. Similiter occidam qui detrahant, vel qui innocentes opprimunt *t?* confeadunt. Tertium mandatum eft » X·» **Hnbxitrii* i in quo explicite inhibetur adulterium: implicite vera fornicatio- quia explicite inhibetur m Deuteronomio xxirr. c*. Situlo ; ubi dicitur om «rir *xurttri» 4· fiU·- »i Ifwttl*, mfo« *fnrttrttr 4* fUiit*. Inhibetur etiam m eodem mandato omnis eoojunffio yqj ft mulieris, quoniam bona matri» monii non excuiant : Omnis etiam voluntaria pollutio quocumque modo aliter ftadfefeftvoluntaria procurata · Quartum mandatum eft *w fatiti fart·** › quo explicite prohibetur clandeftina contraffatio » rei aliena diminutio t Implicite vero omnis injurtofa, feu per fraudem, <eu per ufuram» feu per violentiam, £eu per merum rei utarpatio alterne Quintum mandatum eft, um *iuftutrt* crarru *f*xi*·* f·-* fatfa* rtfa*·*·** i in quo explicite prohibetur falfa tcftificatio contra indignum ad merita promovendum : In hoc etiam mandato omne mendacium, proçipue pcrnjciofnm condemnatur. Sextum mandatum » ms *futufifttt* damam prsxrmi rm........cum ejus injuria. In < quo mandaro explicite inhibetur cupiditas poflcffionis immobilis catholici pnecipue cujufcumÎue, Septimum mandatum eft, m» dr/dera- *Ù* exerro prsjrrôi *tui*, arc *tfat fir-mut»*, ·*K •*ill4**, »»f *ufit***, arc «a»i< *iiliut fa»t ;* In quibus omnis cupiditas poflcffionir aliene quantum ad tes mobiles condemnatur,

His autem mandatis duo fuperaddidit evangelium ; fcilicet dilc&ionem Dei *8c* proximi ; Deum diligit qui pratdifta mandata ex amore » non ex umore principaliter cuftodit ; proximum autem debet quilibet diligere ficut femetipfum ; ubi hoc....ficut non dicit «qualitatem fed.... ut videlicet diligas proximum tuum ad quod teipfum, hoc eft ad bonum, non ad D malum j ft quomodo teipfum, hoc eft fpiritualiter non carnaliter, fecundum quod carnaliter vitium dicitur. Item quantum teipfum, hoc eft in profperitatc ft aaverfitate, Imitate ft infirmitate : Item teipfum rcfpcffu temporalium pro tanto ut plus diligas proximi tui animam, feu anime falutem «ternam, quam tuam vitam propriam temporalem, ficut anime tue vitam debes proponere. vite camis tu· : Item qualiter teiptum, ut videlicet omni homini in neccffitate fuorenias, fient tibi velles in neceffitate fubveniri ; & hare omnia intelliguntur cum dicitur, *fmti*»** raam *fatrt ttiffa** ·

Sex autem opera mifericordie ex Mattbzi £ evangelio patefiant i que funt *fafttn fa*tli~* CUV» ; *prttrt* ·, *kuffith frtfiftre ftrt-* frfosms ; «udum ; *vifit/tn i»fir*·* :* ⟨m- *exrteri t*uuif4t·* ;* feptimam vero ex Tobia colligitur, quod eft *fifttirt* aw- *t·*·** ·

Septem font peccata capitalia, videlicet, $·- *ftrh·* ·, *i*vi4**; in* ; mmm ; uwrsrM j *f»U V luxuriu* : Et eft fupprbia amor propria excellentis, de qua oriuntur jaAantia, oftentatio, hypocritis, fchifmata, *tc* fimilia. Invidia eft felicitatis alien· odium t de qua oriuntur dc- *ik* traftio » murmuratio « diflenfio, perverfa fadicia. * fimilia. Ira eft appetitas vindicte *Se* nocumenti alieni » qu· com perfeverat, in corde fit odium > de qua oriuntur periequuttooes verborum, *8c* fafforum, plaga, homicidia, *tc* fimilia. Acedia eft taedium boni fpiriraalis, ex quo homo nec in Deo nec ia divinis laudibus d'ieâat ·, «x qua fequuouu ignavia » pnfiljanimitas, dcfperatio, gr fimilia. Avaritia eft immoderatus amor mobilium vel immobilium affluenti·, vel illicite aequirend·, vel illicite detinendo t ex qua oriuntur fraus, festum » lortilega, ucrilegia, limonia, *r omne turpe ineram. Gula eft immoderatus amor deleâarjonis fecundum guftum in cibo <r potu, in qua · quautiplipter peccatur, fcilicet in tempore, quando comeditor nimis mane aut nimi* tarde vel nimis affidue > in qualitate, cum queruntur cibaria delicata ; item in quantitate quando nimis co* meditur vel bibitur, quod eft vjlilfimum genus gulc, & eft nimium in cibo *8t* potu quando corpus aggravat, vel quando impedit fenfum interiorem aut exteriorem, fcu quando fodit corporis ftnitatem : item aviditate, feu voracitate, & ultimo in curioi* Λ· esquitita alimentorum pneparationc ad gul· delicias excitand-m ; que quamquam continentur in hoc verfu, Propropere, laute......ardenter, . { ftudiofe. Luxuria vero, non oportet notificare, cujui infamia " carumdcm inficit um* verfum.

Septem vero virtutes principales funt, fide* > fpes, tr caritas, qu· ad Deum pertinent ft idcirco theologice appellantur, prudentia, juftitia. temperantis Ar fortitudo, per quas ad fcipfum ft proximum homo ordinatur ; ft eft aftus prudenti· bonum eligere ; aâus juftitjreâe facere > affui temperantis, non obedite deliciis ·, affui fortitudinis non dimittere bonum agendum pro anguftiis vel mojcjhis quibufeumque · Et dicuntur effe quatuor virtutes cardinales, hoc eft principales, quia iftis quatuor ptures ali· funt fubjeffc, de quibus quatuor fimplieibus laboramus ad pnclens, amplius nec tradamus.

Septem funt grati· facramenta, quorum diCpenfatorcs ecclefi· font prolati, quorumcumque ab omnibus debent recipi Chriftianis i utpote baptifmus, confirmatio, poenitentia * euchariftia, fuo tempore extrema-unffio, quantum illis dari debet qui gravi* infirmitatis indiciis videntur morti' appropinquare perie»lis, quibus omnino fieri poteft detur, dum fint compote* mentis ft rationi'. Et fi contingat eis phrencii, vel quacumque alienatione mentis laborare, fi ante alienationem erant de fua falute folliciti confulimus nihilominus ei* hoc facramentum fiducialiter miniftrrtur : Credimus enim fte-perimento didicimus quantumcumque phrenetico fi tamen fit prodeftinationis filius ipfiu* fufeeptionem vel ad habendam dilucidum intervallum, vel faltem ad *fyi*rituale gaudium five commodum, utpote ad augmentum grati·, profuturum.

Sunt etiam alia duo facramenta, ordo ft matrimonium, quorum primum..........convenit, fecundum vero novi teftamenta tempore fotam convenit in per........tamen per ipfum ex vi facramenti credimus largiri gratiam * fi fincere animo contrahatur.

Quamquam exfolventibn* bene decimat Deus frugum omnium abundantiam ft foflrffioom uber-

akwo CHXiaTI »♦·· »cy»ym- RrMd** M· ▮ ·«'><▮>. · ^MrMt

'Xj/h Ô CHRISTI II<«.

tribuit, tameft dolenter referimus / *lu®d nonnulli noftro provint» » contra teftamenti veteris atque novi doftrmam, de filvis fuis enduis, fc lignis arborum «duarum cxcifis in eis circa que minus quam circa fruâns agrorum labores impendunt, decimas Deo fc ecclefiis qaibet debeatur notorie per .... quod ipias in proterito non dederunt, folvere contradicunt, quod nftimant idcirco licere quod legem moris de longa invaluiffc confuetudine arbitrantur » in dubium etiam revocantes qufilva ardua fit dicenda t No· igitur advertentes quod fi fua portione fit ecelefia defraudate diuturnum crimen propterea non minuitur fed augetur » ae fames fc penuria omnifqoe rerum egcftas opprimunt.... decimas non folventes B hujufmodi, declaramus provifione concilii filvam enduarn illam fore, quas cujufcumque exifteos generis arborum in hoc habeatur ut cedatur aut eft habilis ad cedendum; que etiam iuccifa rurfus et ftipitibus aut radicibus renalestur, ae ex ea decimam partem utpote realem 8e prediale.n baptifmalibos feu matricibus ecclefiis perfolvendam ·, nec non filvarum poffcflores hujufmodi ad proftstionem decimarum ipforum lignorum exciiorum in iis ficut freni & bladorum omni cenfura ecclefiaftica fore canonice compellendos.

Cordis dolore concutimur, intuentes in noftra provincia, malitia excreicente peflima corruptela noviter inolevit, dum ecclefiarum pro- C lati 8e bénéficiât! ccclefiaftici, atque nonnulli laici mortis vicine conje&uram verifimilcm obslhentes, univerfa bona fua, feu quotam eorum partem tam notabilem donari inter viros feu aliter alienare prrfumunt; quod nedum ecclefi· ad quarum domos, rdificia, fc cancellos reparanda dum vivebant fuerant obligati * fuis excluduntur remediis) fed rex fc alii quibus ficalienantes efficaciter tenebantur, fuis juribus, uxorefque & liberi conjugatorum fuis portionibus > de confuetudine vel de jure ipfis debitis irreeuperabiliter defraudantur. Quidam etiam doli nimium experti languentibus in extremis hujufmodi alienationes facere eonfuluerunt, temere procurarunt, ipfofque lan- D Eicntos confiliis fc fuafionibus pervertis a vontate teftandi nequiter perverterunt; ex quibus impedire teftamenti liberam faâionem ac ecclefias & ceteros fopradiâos fuo jure non ambigitur malitiofe privare: Unde prefentis deliberatione concilii omnes & fingulos in noftra provincia donantes feo alienantes taliter bona fua, malitia five fraude, ac hujufmodi malitie five fraudis confcior, fic recipientes fic alienata, in eos fc ad hoc dantes confilium, auxilium, vel favorem, majoris excommunicationis fententiam incurrere volumus ipfo faôo, donantes fc fua bona in ipia providentia taliter alienantes propter fui gravitatem exceffus, nifi prius peenitucrint, fc diâatn dona- £ tionem emeâualiter, qudhtum in eis fuerit, revocaverint, ocdafiaftica careant fcpultora: ceterum ne probationis fraudis vel maliti* in hac I parte difficultas hanc provilionem prefentem reddat inutilem, ftatuimus, quod quotiefeumque aliquis diâr provinces bona fua omnia fic ut profertur donaverit, aut alias quovis titulo alienaverit, feu m quantitate tam notabili, quod appareat de refiduo ecclefiis sel creditoribus aliis de fuis debitis, uxoribus fc liberis de fuis portionibus fupradidis non poffe fatisfreri ficut decet, alienatio hujufmodi per malitiam five fraudem eo Ipfo fieri etnfeatur malitie fire fraudis probatione........" terrori minime requifita.

anno CHRISTI susa.

Accidit novitate pçrverfa, qood cum ecdefiarum pralati · deviorum dilciplina peccatis fc « c*.. 4 exceflibus fobditorum nituntur inquirere, ma-tam-.· gnates & potcftantes alii freulares, officia impedire molientes eorum, inhibent laicis ipforum tenentibus aut nativis, ae ad ordinatorum citationes pro fuorum criminum vel exceffuum corregionibus canonice fubeundû, quorum corred10 fc punitio ad ipios ordinarios no£citur pertinere de confuetudine vel de jure, aut pro teftamentorum probationibus, approbationibus, infinuatioauMs, aut calculis de bonis defunctorum adminiftratis per cos, feu compotis, fc aliis tcftamentariis juribus extra locum domicilii veniant fc comparcant coram eis; fc ne in locis fui dominii per prrlatos exerceantur promifla impediunt fc procurant.... fc faciunt nequiter impediri, fini quoque fuper his jurifdidionem ufurpant: Alii pnrterea viros eccleliafticos jurifdiâioncm eccleliafticam exercentes, * fuis fubditis, pro eorum culpis & exceffibus poenitentias corporales *ita pteaniarias* imponentes, ac ipfos facere cogentes cafdem ficut ipfis ordinariis licet, aut pro poenitentiis corporalibus juxta modum cxceffuum fuorum impolitis, redemptiones pecuniarias, prout jofte poterunt admittentes, du & fuper extoefionibus exceffivis judicant i ficque judicantes attaebiant fc incarcérant, ac fuper his in foro fcculari eos fibi refponderc compellunt, quibus mulâas pecuniarias ea occafione in foro prodiâo fcculari imponi firocurant fc faciunt indebite pro libito vountatis.

Frequenter etiam multi cum turbis fc ftrupitu ad judicia concurrunt ecclefiaftica, ac judices litigantes fcu habentes ibidem alia expedire graviter fic exterrent, quod ecclefiaftica confunditur jurifdiftio fc opprobriofe officium prolatorum fufpenditur fc nequiter impeditur, ac in culpam de facili homines currunt dum poena non reprimit tranfgreflbres impunitatem fibi pcenitentialem nutriunt fc antiqui hoftis infidiis levem aditum préparent fc frequentem: Alii liquidera multos pro eo, quod caufas & negotia in foro ecclcuaftico de jure vel confuetudine pcrtraâanda ibidem contra adverfarios fuos movent ·, necnon advocatos poftulantes pro cis, fc procuratores alios, qui miniftros fc ecclefiafticos judices cognofcentes t fuper his judicari, attacniari, carreri quoque mancipari, & alios in foro fcculari multipliciter faciunt fatigari, fc procurant, fuifque tenentibus fc aliis ad forum ecclcfiaftkem pro caulis feu negotiis in ipfo de confuetudine vel de jure traaandis recurrentibus, fi non defiftant fc in foro fcculari fuper his litigent, imponunt fepiffime graves mulâas, ipfofque affligunt fc vexant injufte multimodis laboribus fc expenfis. Alii vero epifeopos, archidiacono», fc officiales eorum ac alios ordinarios judices jurifdiâionem in civitatibus ieu focis aliis eis fubjcâis debite exercere volentes, de & luper his que fpeâant notorie ad eofdem, feu pro exercitio jurifdiâionisecdefiafticc, mandata fua licita fc canonica deftinantes, exeeutionefque eorum debite faciendas impediunt vel impediri procurant injufte, ac nuncios mandata hujufmodi deferentes fc facete debite juftas exeeutiones, volentes, capere > verberate,

male

[CH&ISTI 140· lu^e tradam ioforfofe pmfnmot . Quidam A etiam domini temporales ft ccmm ballivi bons decedentium ab inteftato in fuis diftri&ibus ad ipfos dominos portendentes fore , quamvb erronee devolata , ne per ordinarios bpna hnjufo modi pro debitorem lolutione 6c decedentium » ac etiam in alios pios ufus pro ipforum animarum falutc convertantur ntuimr * peoet eeofeofu *regio* ft magnatum segni Anglias, tamquam Rro jure , ecc&fiaftkaqoe libertate *tb oli» tui·* it ordinatum , impediunt in derogationem ecclefiaftic· libertatis , jurifque juriididianis eccicfiafticoram impedimentum ft hetionem enormem '. Nos igitur nreientis deliberatione concilii , omnes ft fingulos in premiffis vel eorum aliquibus delinquentes , feu pnemifla vel B coram aliqua in fois fada negotiis fen nominibus eonun rata vel accepta habentes , hoc fuero approbante concilio pronunciamus majoris excommunicationis pratentia innodari , quorum abfatatfoaem diaceiaob locorum epifcopii , vel jürifdidiooem cpifcopalem habentibus fpecialitcr «fervamus , delinquentes hujufmodi quater annis fingulis in eundis ecclefiis parocbialia noftro Eborum provinci· eteom manicatos , in genet* poaripimus publice pronuntiari .

Dierum invalelcens malitia , quia mundus in deteriora jugiter iabitur, hominum mentes in apertam facit nequitiam profilirt $ unde notas provinci· Eborum nonnulli aliis malignari C cenantes , brevia regia de compoto five trsnfgredione , vel alia contra illos quibus nocere defiderant ad extraneos comitatus in quibus fui adverfarii nunquam foerent , nec contraxerunt vel deliquerant ibidem , bonave adminiftrarunt inibi cujufcumquc fraudulenter ft malitiofe impetrare prefumunc i ft adeo contra eos ignorantes clam profequuntur in illis quod ut * lagantur vel foris baniuntur a regno. Unde cum procefltis ft fententic contra ignorantes & taliter indcfcnfos habiti a jure merito reprobentur , nec fit malitiis hominum indulgendum i ftatuimus , ut quicumque clerici vel laici in noftra provincia talia lurrepticie , fraudulenter vel malitiofe dc cetero ut praemittitur impetrantes & profequentes , facientes , procurantes , feu ad ea impendentes fcienier confenlum , auxilium , conGiium , vel favorem , aut ea rata habentes nomine fuo fada , majoris excommunicationis incurrant fententiam ipfo fado.

Licet ex ftatutis concilii generalis ft Clementis papis prohibitum fit esprefle , ne queftores aliqui nifi apoftolicas I vel dicecefani literis exhibuerint , quomodolibet admittantur, vel permittantur aliud aut populo predicate vel exponere , quam quod in literis continetur fopradi&is , liceris apoffolicis per diueccfanum prius diligenter exaqainatis : Quidam tamen queftores nujulmodt non fine magna temeritatis audacia ft deceptione multiplici animarum, indulgentias populo r motu fuo eonceiTerunt j fouet votis dlfpenfansnt ·, a perjuriis , homicidiis , ft peccat» aliis abfolverunt ; male ablata incerta data fibi pecunia quantitate remiierant , tertiam aut quartam partem de petnitentiis injundis relaxarunt j animas tres vel pluses parentum vel amicorum illorum qui eleemofynas eis contulerint de purgatorio, ut afferecrant, mendaciter extrahebant , ft ad gaudia paradifi perdocebant . Bcnefadoribus focorum quorum qusoftores astiterunt rcmü&one· plesarù· peccatorum indalferuat ; ft , ut coram utamur verbis , a poena ft culpa abfolvo- CMKUT1 rant, quo Clemens papa predidus ia tondlio ViennnaG hujufmodi abufos de cetero attemptari omnino inhibuit, ac omnia privilegia fi qms fopes nremiffis , vel eorum aliquo fuerint, aliquibus locis, ordinibus, v« perforas qnarftorum hqjufmodi quomodocumque ceocrifis , audoritate apoftolica penitus revocavit; Volens qunftorcs, C qui in premiffia vel aliquo premifibrum deliquerant » feu alias etiam cum Tuis quibufeumque privilegiis abufi fuerint, per focorum ep&opoa debite paniri , nullo ms ia hac parte privilegio fuffiragante . Qunftores tamen pntdi&i his diebus avaritia veneno inebriati ut aurnm ft argentum fobeili ft fallaci ingenio extorqueant , aliqua da abufiooibns predidis , & aliae majores vel confimilm attemptare prnfomunt , utputa excommunicates a judicibus ecclefiafticis abfoivunt , ft poenitentiam publicam ft folemnem per locorum ordinarios reo publicis «ceffibus infliftam remittunt , Im ialtem diebus quibus ipfos ad ccclefias cauia pernitenti» pertmplend· venire contigerit differre , ft mortem fibi confcifeeates in ccemeteriis fepelirc prnfomunt , absque nonnulla enormia committere non verentur , pet qu* ceufora ecdefiaftiea vilefcit ft clavium eo defis audoritas deducitur in contemptum : Nos ergo hrriufmodi abufos plenius abolere volentes , volumus * precipinsus in noftris dicrctfi & provincia , ftatwta conciliorum prodideram firmiter obfcrvxri , ac cum litère hurafmodi apoftolice pet dicecefanum examinas· roerint , fcednlam de indulgentiis hujuimodi eonferibi , ft literis fois annedi i nil quoque per queftores proponi ft prndicari , nifi quod in icedula prndifta continetur . Quod fi qusftorcs aliqui , aliqua dc abufionibus pnedi&is do cetero attemptare prefumpferint , feu prnfenti noftre conftitutioni in aliqua lui parte contravonerint , ab ofiicio prrdtdo penitus expellantur , & ad diâum officium de cetero nullatenus admittantur . Si quis veto reftor , vel vicarius , capellaaus , vel curatus aliquem de D qurftonbus hujufmodi contra formam conciliorum in ecclefia five capella fua admiforint , fœnam xl. folidorum legalis monet· Anglia abric· ecdcfi· metropoTitiar Eborum applicandorum , folvere teneatur : Per hanc tamen conftitutionem his qui jurifdiâioaem epifcopalem habent nolumus in aliquo prejudicium generari .

Cum inter nonnullos parochianos noftra dimcefis talis inolevit protervitas , quod ad fabricam matricis cedetis foa parochialis conferre nolunt , arbitrantes fe ab omnibus hujuitnodi excufari pofle , pro eo quod ad fabricam capellarum infra parochias fuas fitarum contribuunt : Nos attendentes quod parochiani pre£ difti ad contribuendum matrici fu· ecclcfi· priuiquam capelle magifque tenebantur j proinde ftatuimus, quod licet parochiani antedidi ad redionem & reparationem capellarum hujafmodi conferant , a contributione ad ecclefi· matricis fuc fabricam , ft reparationem ac alia onera parochialia qusECumque fupportanda nullatenus exculentur , fed juxta diicretionem ordinarii fui contribuere teneantur . Quod fi hujufmodi parochiani onera predida poft aaonitionem legitimam eis in hac parte fadam fobire recufaverint , capelfo predidc interdicantur , ft divina in cifdem non celebrentur y

«pouf

"anno" CIUUSTI »4··· «juoiqae parochiani hujufmodi onera prrdida tubeant cum effedu , feu falcem ad ea fubeunda fuflicientem pntftiterint cautionem .

<Quamquam bons memor*ue* Ottobonus olim fedis apoltalicae in Anglia legatu* » monachos feu canonicos regulares , per maneri* vd ccdefias folos morari firmiter & diftride prohibuit ; mandans abbatibus *Sc* prioribus qaibufcamque , ut ii qui tales fuerint , eos fine morn difpendio revocarent ad conventum, velfibi unum monachum vel canonicum fociare ftuderent , alioqaia ipfos abbates fc peiores donec id impleverint decrevit fore fufpenfos : Nonnulli tamen abbates , priores , *8c* przpofiti religiofotum . non Colum monachos , canonicos , fc alios fubditos fuos extra fepta monafterii fui morari permittunt , verum etiam licentiam per fuas literas patentes ad ablcntandum fe a monafteriis luis , ac animalia fc fervida recipienda *8c* inter feculares perfonas unienda eis conferunt & concedunt ; ex quibus hujufmodi fuhditi occafionem vagandi contra canonicas fandiones ac regulares inftitutiones frpius habere digooicuntur : Not bujufmodi licentias fncularcs quoque eorundem tam indecentes quam animaous corumdetn religioforum pericutofas efle confpicientcs , firmiter injungendo mandamus , quatinus nullus abbas , prior , pnrpolitus . minliter , magifter , feu alius quicumque religioius prefidens , quocum3uc cenfeatur nomine . fubditis fuit hujufmoi licentiam de cetero concedere pnefumat, fub prena xl. (olidorum (1erlingorum , quam , citra pernam conftitutionnm legatinorum predidoruB(, ipfum delinquentem incurrere volumus › fabrics ecclefia noftr» mctropolitics Eborum fideliter applicandorum ı ipluinque religiofum fic vagantem unquam apoiiatam haberi volumus & computan : per hanc tamen noeram conftitutioncm hiis quibus ad dderviendum in ccdefiis fuis vd capellis per unum religiofum de fubdicu fuis fedes apoftolica indullit, nolumus in aliquo derogare ·

Cum cccieiia Dei fecundum evangdicam veritatem domus orationis efle debeat , factique canones & leges civiles ob Dei reverentiam, fc ut Chrifti fideles convenientius orationi intifterent in eadem , providentius ftatuerunt , ne quu ad eam confugiens, feu ibidem caufa orationis , vel alias infiftens ab eadem extrahatur , citetur, vel arrelietur in eadem. Nos volentes leges hujufmodi in quantum poflumus imitari , provida deliberatione habita , ftatuimtK , quatinus nulla ecclctiafttca Iscularifve perfona quemdam occatione alicujus adionis , feu querefs in ecclefia aliqua tempore quo divina celebrantur in eadem, nifipropter oficnfam indida ecclefia immediate, aut paulo anteatreftationem hujufmodi fadam arreitet, citer, vel oxtrahat, arrcftarive , citari, vel extrahi faciat fub perna excommunicationis majoris , quam in hac parte delinquentem incurrere volumus ipfo fado ·

Cum facro eloquio jubente de omnibus qux novantur per anntun , fc nullo tempore. exclulo decima tînt c«m omni integritate abfquc diminutione fojvcndr , omnibus & lingulis rcdoribus , vicariis , capellanis parochialibus ; & cccieflaturn parochiaiiiitn curatis , per noftram provinciam conftitutis , in virtute obedientir mandamus, firmiter injungentes, quatinus diligenter moneant & efficaciter inducant , & quilibet ipiorum in parochia fua moneat & inducat t quod didi parochiani omnes decimas inferius annotata· fub eccleGfs 'anno pcriolvane , videlicet decimam Udis , ira la-CHUSTI bicinii ,a primo tempore fu» innovationis, M·4· tam in snenfe Augufti , quam in aliis mentibus ; de proventibus etiam bo(eorum ; virgultorum j pannagiis filvarum ; vivariorum ', pi(cariaram ; fluminum ; ftagnorum *j* arborum nroflratarum fc excifarum ; pecoram ; columbarum j feminum $ froduuaa fc beltiarum | vvarenharum aucipitii $ hortorum i cultilagiorum ; lan» ; lini t croci ; grani 1 tcrreicidiorum ; fc carbonum ia locis ubi fabricantur fc fodiuntur ; cygnorum fc caponum ; aucaram 1 anatum ; ovorum ; agrorum ; apum mellis fc cera proventuum ·, molendinorum ; venatio-B nam i vellerum ; artificiorum ; negotiationum ; nccuon & agnorum ; vitulorum ; pullorum ; equorum ', capriolorum ; fc aliorum fretuum animalium tunc ad decimam dandorum cum fe alendo tu pafettis a matribus feparatis commode vivere polfint. De frudibus fc garbis , quarrerir calce , mineris , de nutrimentis animalium , pafcuis , pafturis , tam communibus quam non communibus fecundum numerum animalium fc dierum, fient expedit ecctefus : De freno ubicumque crcfcit, aut in fenitis , magnis pratis, uve parvis fecundum rerum valorem ; fc de omnibus proventibus aliarum rerum de retero fatisfaciant competenter rcclefiis quibus de. jure tenentur , nullis expenfis ratione pneflationu decimarum deductis , feu retentis , nifi tantum de pnrftatione decimarum artificiorum fc negotiationum . Quod fi monitionibus hujufmodi parere eontcmpferint , per fufpenfionem excommunicationis , fc interdidi fententias per ordinarios locorum ad przftationem decimarum paedidarum compellantur confuetudinc contraria nequaquam obftante ; qu» peccata non minuere led augere dignofcitur . Date fynodo pro^ vinciali celebrata in ecclefia metropolitana Ebontm >6. die mentis Aprilis, anno domini 1466.

Scrutatis iniuper regiftris recolende memori» Joannis nuper cedefir Romane tituli fan-D de Balbiore presbyteri cardinalis , fc predeceflous noftri , meminimus conftitutiones fubferiptas per ipfum in ecclefia metropolitana Eborum celebratas rite fc legitime editas, non tamen in libro ftatutotum provincialium inter alias inferiptas fc incorporatas ; volumus igitur ipfas inter alias conftitutiones publicari , promulgari , fc incorporari , ac ab omnibus noftix provinciae iubditu firmiter obfervari ·

Certitudinem prcfenrium,· fc memoriam futurorum fane intendentes , qualiter olim patres fc pnrdeccflores Eborum arehlcpifcopi cum iuftragancis eorum , ad extirpandum vitia, &. mores nutriendos plures & diverfas conftitutiones neccflarias fc fslubre; vkiflim fuis edide-E lunt temporibus : Nos vero Joannes archiepifcopus antedictus eorum veftigiis fequi innricntes ; volentes in vinea dosnini ob falutem fc quietem populi nobis fubjedi laborare , ut ve.iz retributionis recipere valeamus denarium poft fehoretn , de furtraganeorum noftrorum ac prclatorum & cleri noftre provinciae in hoc concilio provinciali nobis aflifteniium , deliberato coniilio ftatuimus , providemus , decernimus , fc ordinamus , quod presbyteri etiam cantarias habentes , & alii faccrdotcs propriis fumptibus. vel animalibus fuftentati , in nôftris civitate , dicxccfi & provincia dnrina celebrantes ,

AHWO auum 14M.

atimo die dominico , lea feftivo poft *di ^ j .-t a ›... capellis , vd locis aliis divino «Itui difpofitis > jurabant tafti» facrofandu Dei evangclns, Coram rcdoribus , vicariis » vel aliis locum eorum tenentibus », quod ecdefiis vel capellis eorum vicebgcreatcs nullum omnino inferent pre. judicium vel damnum · circa oblationes , portiones, decimas t trentalia , denarios pro requeftis five legatis mortuorum , vel alia jura quocumque nomine cenitantur j imo quatinus xn eis eft eofdetn redores , vicarios, Ar eorum locum teoeatea fervabunt indemnes in prvmtffis tc fingulis premifforum . Jurent etiam fnccialiter nidi faccrdotcs , quod odia , (candela , rixas . contumelias , fee contentiones m- ter redores , vicarios › ac coram parochianos nullo modo fuftentent , foveant ant fuftineant quatinus in eis erit, imo concordiam nutriant te obCervent inter eos : Et profati faccrdotcs infra civitatem , direccfim , tc provinciam noftras divina non celebrent , fed eia exprefle interdicantur , donec pr*mifla pneftiterint jurataenta , · vel per eoa fteterit quo minus preftitesint , tc celebrare fi prefampfcriut, poeter poenas alias quas canones inducunt contra celebrantes in locis interdidi» , irregularitatem incurrant , fi coram fui» ordinariis fuper prxmiflis fuerint convidi · lofuper tamen cis interdicatur divina celebratio donec fuerit cum cis fuper hoc legitime difpenfatum ,

MhIMit*'* fc- H·

Pnrterea presbyteri ipfi non audient confeffiones parochianorum vel capellanoniminecclefiis ia quibus divina celebrant , nifi in cafibus a jure permittis vel licentia praefidentium in ip6s ecdefiis petita tc obtenta . Infupcr presbyteri memorari debent tc jurent interefle in cancello ccclcfi* in qua deierviunt matutinis horis , proceflionibus , mittis tc vefperis, Ac aliis divinis officiis inibi pfallentes , induti fuperpelliciis que fibi propriis expends providebunt ·, tc ad alfignationem curatorum hujufmodi lediones , epiftolas tc evangelia in mittis folcnnibus legent , & cum concione mortuorum leâ tones, mortuorum die una incedetis hujufmodi miflx fient phnes foknnes, mittas alias cum nota celebrent « pereantent, ac tempore hujufmodi divinorum , fic in ecdefiis ipfi» celebratorem etiam in navi ccclcfi* vel cccmetcriisaut Campi» vagari minime pnefumant :

Praeterea didi faccrdotcs diebus dominicis Ar feftivis , vel fi corpus alieupu defundi , vel nupti* cclcbrand* fuerint in etclefis fupradidis , mittas fua» poft ledum evangelium majoris mitt* incipiant , tc non prius , tc eas fic compleant : nifi per pnrdidos redores , vicarios , vd praefidentes ad hoc fuerint fpccialiier liccntiati.

Item faccrdotcs prxdidi , &r alii presbyteri curati fuis vacent libris i Ac tabernas , fpedacula , cellulas mulierum fufpedarum , vel ludos aoxios , feu prohibitos fub poena fufpenfionis a divinis nullatenus exerceant . Redores vero , vicarii , tc eorum locum tenentes pr*didi benigne debent recipere juramenta przdida, & de hac noftra conftitutione ad mcirimt riam prnfentiutn & futurorum copiam in fun habeant ecdefiis.

Prztcrca nos fida tc concordi relatione informati , tc rerum experientia cdodi » quod nonnfli abbates, priores, abbates proprios non habentes , holpitalarii tc alii adminiftratorc, b-vporum ecdcfiafticonim » ia dclolationcs njonafictiorum , prioratuum , Ar Jocorum aliorum 'ixNO CHJLISTI »♦**· quibus prefant 8e prodefle deberent , bona hajufmodi moaafterioram , prioratuum, tc aliorum locorum ecdefiafticorum, videlicet arbores filrarum c*duarum , tc etiam non czduarum , redditus , poffefliones , tc alia jura fua vendunt tc alienant , ac jseufiones » corrodia , Se liberationes ad vitam vd longi temporis fpatiunj vendunt tc concadunt ; necnoft eccklus fibi , Ac eorum monafteriis appropriât*» ad firmam dimittunt , tc pecunias pr« manibus' receptas in ufus proprios exponunt Ar convertunt, mntvumquc recipiunt , ac fe tc tnonafteria lua faccefibeefque fuos ad jura · redditui, tc pqffcffanes faas perinde obligant, Ar diftriâiontfeculati iubmittant ; nec non Ar alia bona fua mobilia fuis noris , Ar amicit in immenfum donant tc contribuunt , fic quod occafione premifibrum eoram monafteria ac domos , Ar loca eis pertinentia propter dcfccfum reparatioaicollabantur , tc maximam minantur ruinam , divinus cultus in locis hujufmodi premifforum occafione diminuitur , obfervantia regularis ncgtigirer , ac bona hujufmodi menaReriorum Kcr abufus hujufmodi , quod dolenter reus , dcvaftata funt pariter te conlumpta. No» Joannes archicpiÎco|Mts antedidus, snonafteriorem, prioratuum , hofnitalium , Ar locorum aliorum rcligioforvm infra noftram provinciam Eborotn elinentium , indemnitatibus occanere defiderabiliter afleâantes, fe fuper ei» remedium opportunum adhibere , de fuftraganeorum nonreturn advifamento , tc contuso ftatuimtu Ar ordinamus , quod fi falvis allia Srovifionibus , ftatutis , conllitutlonibus , 01- initionibus, * remedu» fuper hujufmodi venditionibus , alienationibus Ac conccflionibus , antiquorum patram audoritate editis , ut cum venditio arborum , lilvarum non crduarum , vel crd.uarum , ad magnam quantitatem , vel conccflio jurium , reddituum, vel pofleflionum aut penfiontrm , corrodiotum , five liberatarum ad vitam alicujus vel kmgi temporis (parium fieret alienatio , traftatus duorum dierum ad minus inter abbatem Ar ejus conventum, aut priorem t> abbatem proprium non habentem , cum fno conventu prrccdere debeat diligens & maturus i Ar fi poft tradatujn hujufmodi folennem pr*fatis abbati à Ar conventui * feu priori abbatem proprium non habenti , tc ejus conventui vifum fuerit » quod hujufmodi venditiones , alienationes, tc liberatarumconccifioncs , vel mutuar receptiones , eorum monafteriic , prioratibus , vel aliis locis ne«flari* fuerint & utiles , feu opportun*, tunc fuper alienationibus , venditionibus , Sc coccef- fionibus pnemittis noblicum in noftra diorcefi & provincia noftra , tc cum fufftaganeis noftris in eorum dicecefibus , ac noftris te fuis fuccefloribus temporibus " profuturis traâatum *r>itei ""'. · habeant fpecialcm, Sc poft licentiam te auâoritatem a nobis feu noftris fuflôganeis in dioccefibus fuis prarhabitis , ad przmiîîis venditiones , aliénations , Ar conccfliont liberam habeant facultatem. Quod fi abbates nrrdiâi, priores vel holpitalarii contra hanc noftram ordinationem , five provifiooem venditiones, vel couceflioiics nulla pr*habita auâoritatc fecerint , hujufmodi venditione» , alienationes Al' concettioncs , ad vitam vel in perpetum» pro nullo habeantur , tc oinuimoda careant firmitate '. Et nihilominus przter alias psxnas ifidtverfi» ordinationibus mdc proviîu , pnsdiâi abba.

JUIST1 »♦*?· abbates * priores, *tc* hofpitxlarii haec oofiraa A caaftiwtioaeffl infringente*, violantes, Aceon- tamnentes » eo £aâo a celebratione divinorum Cns fufpcnfi, Ac admjniilratione bonorum tno- nailniorua» , ac dignitate , Ac dEcii* quibo* orefunt ipfo £»do in pcrpetona privari exi-GH1UT1 ftant , Arnen · >07·

••CONSTITUTIO DOMINI PAPÆ PAULI SECUNDI,

De rebus rockfix non alienandis.

PAULUS epifeopn* iervu* iervocam Dei , •d perpetuam rei memoriam . AmbitioC· cupiditati illorum, poteipue qui divioia & hu- manis *$eOati » damnatione poûpofita , im- B mobili* *St* predoi* mobilia Deo dicat* , ex quibus eccleb* , tnonafteria β» pia loca regun- tur illuftranturque , & cotum miniftri fibi ali- moniam vendicant , profani* ufibu* applicare, aut cum maximo illorum ac divini cultu* detri- mento , exquifiti* medus uturpare prafumuat, occurrere cupiente* , omnium rerum Ac bono- rum ecciefiallicorum alienationem , omneque paâum , per quod ipforum dominium , con- cxffiooem , hypothecam , locationem & con- duâionem ultra tuentium ; necnon infeudatio- nem vel contra&um emphyteoticum , prster- qusm rn cafibu* a jure petnudis j ac de rebus *Bc* boni* in emphytcoliui , ab antiquo concedi foliti* j *Bc* tunc jam ecclefiarum evidenti uti- C litate , ac de frudibus & boni* , qu* iervan- do fervati non pofluot pro infeanti* temporis exigentia , hac pernetu* valitura conftitutione fieri omnino prohibemus , pnrdecellbrum no- thorum confeitutionibus , prohibitionibus , At decreti* «iii* iuper hoc ediu* , qu* tenore prr- fentium innovamus , in luo nihilominus robo- re permanfurit : Si nui* autem contra hujiA no- ftrr prohibitionis lerfem , de boni* Ac ro&Br 9 eifdem quicquam alienaro prrfumpferit , blie- \ , natio , hypotheca , conccuio , locati^, con- dudio Ac infcudatio hujufmodi , nullius omni- iF^.fin.no · funt roboris vel moment" i Ac tam qui H· alienat, quam i* qui alienatas res Ac bona pre- dïâa receperit , fentetuiam excommunicatio- DI ni* incurrat : alienanti vero bona ecclefiarum monaftcriorum , locorumque apiorum , quo- rumlibet , incoaluito Romano pontifice , 'aut contra potienti* conftititianû tenorcM » fipon- tifical! vd abbatiali pnefulgett dignité* , fit ingredb ecclefix penito* interdira* t Et fi per fex mcafcs immediate fequente* , fob inter, dido hujuftxsodi , animo (quod ahfie) per. feveraverit indurato » lapfi* mcafibo* eifdem , a tegimine , Ac adminiftratiooe foe ecckftrvel tnonaftcrii cui prafidet, in fpiritualibus Ac tem- poralibus fit eo ipfo (ufpenfa* '

iMff. Ua· coi■>›*·£

Inferiore* vero , prolati , commendattrii , fit alii ecclefiarum redores bénéficiât! , vel ad- miniftrationem quomodolibet obtinentes, prio- ratibus, prtepofituri» , praepofitatibus, pnrben- di* › »hiique cccieftaftici* , cum cura, Ac fine cura , fncularibus At regularibus , beneficii* , quorum re* fc bona alienaiunt dumtaxat , ipfo néto privati cxilUnt , iliaque abfque declara- tione aliqua vacare ccofeantur j pollintque per locorum ordinario* , vel allo* ad quo* eorum collocatio pertinet , perfoni* idonei*, illi* ex- cepti· qu* propterea privat* fuerint , libere de jute conferri , nifi alia* difpofitioni apoftolicx ledi» lint fpecialiter aut generaliter refervata t & mhilomiuu* alienat* re* *Bc* bona hujufmodi ad ccclefias , monaficria ., *Bc* loca pia ad que ante alienationem hujufmodi pertinebant , ii- bc e revertantur . Nulli ergo omnino homi- num liceat hanc paginam Doftne prohibitionis 8r innovationi* infringere , vel ci aofu teme- rario contraire I Si qui* hoc attemptare pnt- fumpfeiit , indignationem omnipotentis Dei , Ac beatorum Petri Ac Pauli apoftolorum ejus , fc noverit incurforum . Dat* Home apud fan- dam Mariam , anno dominie* incarnationis mil'efimo quadringentefimo feiagefimofepti- mo , Kalendis Martii, pontificatus nofhi anno quano .

....

ANTIOUA STATUTA SYNODALIA

Antcl. 14. f-vO

Ecclefir Ædoenn* .

Sa h!e adneOiraits , arm plenque ante annem *i* joo edita fiat I Ac plurima *4 optimam lo Clero drfcipTiaam fiabilkndam morttaoc ia melius reformandos coatioetM. Vx Mi codice 400. circiter annontm Or«torii Trrcenfi» ilia «ruir P. Martvne , ac fade ex impetiti •manttenlis vel ignoranti* , vel «(«ranna corrupta , abqoibo* ia lotis emendavit I

INCIPIUNT STATUTA SYNODALIA TAM NOVA QITAM VETERA.

I

PRedpieur diftrifHus , ut omnes pres- bycen , maxime curam animarum habeoccs, veniant ad *fy*nodum & û gravi inftnnitate detenti f aut alia inevitabili nc- F ceflitate venire non poffint, fuum mittant capellaniun aut clericum loco fui.

II.

Prxcipitur anchiprtsbyteris , aut presby- teris ut in eundo & redeundo a fynodo ho- nefle ambulent , & houefla quanot hof· pkia t & in eis circumfpctfe fe habeant, ac

ne flatus cferieorum vereatur in opprobrium A ficcontemtum

XIL

tx u.ptii Baptifinus cum honore & reverentia celebretur, fic cum magna cautela, & maxime in diftm&iotie verborum, fcdicet *Ep fr* *in* «MMV Mrâ fif *FU* &* (») *Spiritui-fandi, Ληη.* Et in (<) Romano fub eadem forma doceant facerdotes frequenter laicoa dobere baptizare ja neceffitate.

IV.

Pro baptifmo nihil omnino exigatur, fed qukquid offertur gratis accipiatur.

V.

Fontes fub fera & clavi cuftodiantur propter fortilegia. Chrifma fimiliter & fandum oleum fub clave ferventur.

VI

Semper faccrdos interroget laicum diii- C genter, cum in neccffitace bapcizaverit puerum, quid dixerit aut quid fecerit: & fi invenerit laicum diferete fic modo debito baptizilfe, fic formam verborum in Romano protulifTe, approbet fodlum > fic non baptizet puerum; fic tunc oblato puero ad fores ecclefi*, fupplcatur quod dceft, fcilicet pabulum falis, & linitio cum faliva. Exorcifmi turn dicantur, & fuper fontes fine mcrûonc cmnia fiant qu* folent fieri.

VII.

& vero dubium fuerit fub qua forma verborum puer baptizacus fuerit, tunc faccrdos omnia faciat, fic mergens dicat: *Si ru non e? baptr^atu?, ego baptr^o te9 in nomme Pt?rts, <ÿ Fslû & Spiritн? fanfli.* &n autem, inquirat in quo defecerit, & defcélum fuppleat. Si in toto defecenr, baptizet puerum, & ii aliqua dubitatio intervenerit, ad nos, vel ad officialem noflrum, vel ad pcenitentialerium noflrum recurrat.

VIII.

Ad elevandum puerum de facro fonte tres ad plura recipiantur, quod enim amplius efl, a malo efl

IX

Sacerdotes moneant fiepe populum ad coofirmatioaem puerorum. Poft baptifmum enim debet fufeipi facramcntum confirmationis. Quod fi confirmandi» adultus fuerit, prius confiteatur fic poftea confirmetur: Jejuni & non.................... ad coufirmatiooem accedant. &rpe dicatur laicis ne diu expedient ad confirmatio» nem adventum epifoopi; fed ducant ad eum pueros fuos, fic alios qui non funt B confirmari > ubi cum prope audierint t fic fixum deferant bandellos latos, mundos, fic fotis longos, fic dicatur etiam eis quod puilint nomina confirmandorum mutare in confirmatione, fi velint.

X

Nullus faccrdos confirmare *praei*uniat, aut virgines confecrare. Solius enim epifcopi eft confirmare, virgines confecrare, aut ordine* dare.

XI.

Sacerdos miniflrans diligenter attendat *ncitkm* quod hoftia fit rotunda fic integra. fit integrum habeat circulum t fic quoa vinum !«·<*··» I non fit acetofum, fic quod equam non omittat

XII.

Si palla altaris inde tinéla fuerit, rcfcindenda efl pars illa, fic pro reliquiis fervanda. Si fuper albam vel fuper cafulam deg'ittet, fimiliter fiet. Si fuper D veflimentum ceciderit, comburenda efl par* illa, fic cinis in focrario reponendus. Si vero in terram ceciderit, lingendus efl, fic extergendus, fic radendus eft locus ipfe, *five* lapis *fit, five* lignum, five terra fuerit, & pulvis in loco facro reponendus.

XIII.

Porro fi in ipfo fanguine mufla vel aranea vel aliquid tale ceciderit, quod vix fine vomitu fic cum periculo corporis ali- E ter fumi non poffet, igne cremandus efl, fic fonguis Domini fumendus. Ulud enim quod intus ceciderit, *prius debet in calice vino perfundi, fic quanto diligentius fieri poteft ablui, fic fuper pifeinam comburi debet, fic illam ablutionem *faccrdos futnere* debet. Quod fi fides ipfo >d quod ceti-

Hertrulpn linge·, quo (cein libci Ufu«« Ciacuienfium api) *Si rw*?»"fi*, i»quit, ,·<' h«m *itutUigif lirttrat, ifitei illi* XOMANI *rttftfttf /«triti, & ctnvtr/ni* Γ.OMANE ion/ûr«i»r.

ceciderit quempiam fumet· fecerit, Deo gratias. Quod fi de corpore Domini fuper pallam akaris aliquid ceciderit, vel fuper aliud veftimentum, non incidatur, fcu vino abluatur. & a miniftm fumatur vinum illud. Ouod fi infirmo datum rejicitur, prout diligentius poterit, fufcipiatur & coniiridtum in calice cum vino fumatur; fi integrum fumi non poteft, eo quod ex ore alterius projedhim fit, reus hujufmodi négligerai*; dc qui cum eo participes fuerint culpae, competenti fubjaceant difdplin*. Si autem fuper lignum vel fuper lapidem ceciderit, modus (ueradi&m de fimguine Domini obfervandus.

XIV.

Linteamina altaris & indumenta fiepe abluantur ob reverentiam dc prrfentiam Salvatoris noftri dc totius curiae cœleftis quas cum eo przfens eft, quoriefeumque mifIb celebratur,

XV.

t>* El<b<r ftuinfcii.i 4*fcic.>k. Non permittant presbyteri diaconos deferre inhrmis corpus Domini noftri JESU-CHRISTI, fed in neceffitate, currvfacerdo· abiens fuerit. Sed femper facerdotes cum magna reverentia dc maturitate deferant illud in pixide eburnea bene daufa propter cafum, dc cum lucerna prxcedrfite, cantantes vn. pfalmos dc alias orationes. Sic enim perfolvent debitum infirmo, & audientes invitabuntur ad exhibendam Deo reverentiam & honorem

XVI.

Moneantur frequenter dc communiter laici, ut ubicumque viderint deferri corpus Domini, fUtim genua fleélant tamquam Domino dc Creatori fuo in terram, dc jundis manibus, quoufquc tranfierit, orantes.

XVII.

Sacerdos five diaconus corporalia firpe abluat in vafc mundo ad hoc fpecialuer deputato, indutus fuperlicio. Omnes ablutiones, fi fieri potefl, 111 pifcina reponpitur, vd faltem reponantur in baptiftcrio.

XVIII.

Item, linteamina altaris & indumenta facerdotalia non nifi a facerdocc, vel a diacono, vel ab aliqua matrona honefta, vel virgine, fine appofitione aliorum pannorum debent lavari convenienter: quia abfurdum eft in ûcrii fuftincre.qiaod cflet indecorum «profanis

XIX

Cum fumma reverentia deferatur oleum facrum ad infirmos, dc eos ungant facer. ■»*£?"“ dotes cum magno honore, dc orationum celebritate, que ad hoc funt ordinat*; dc nihil penitus mde exigatur, five a paupere, five a difite. fed fi quid gram datum fuerit, m eleemofyna recipiatur.

XX

Ad facramentum extremac-unébonis moneant firpe populum facerdotcs non tantum divites Ôc lenes, fed pauperes dc juvenes dc omnes, maxime a xrv. annis dc»fupra, ut communiter fe paratos exhibeant cum neceflitas fuerit: quia per hoc (aeramentum venialia dimittuntur peccata, dc quandoque alleviatur infirmus dead veram contritionem dc asterni gaudii confecurionem animus incitatur. Doceant autem fa> cerdotes populum hoc facramentum poffe licite iterari dc fiepe recipi, falket in qualibet magna infirmitate vel neceffitate, cum metus eft mortis, dc poft fufeeptum licite pofie reverti eum qui convaluerit ab infirmitate ad opus conjugale.

XXI.

Librum qui dicitur manuale finguli »« presbyteri parochiales habeant, ubi continetur ordo extrcmz-un&ionis, catechifmi, baptifmi dc hujufmodi. Habeant etiam finguli capellani ordinarium officio*rum ecclefi*, fecundum ufum qui fervatur in majori ecclefia, dc libros alios in quibus poffit competenter divinum officium tam diurnum quam noftumum celebrari.

XXII.

Prohibeant fâcerdoles fub poena excom- »·*·«·»· manicatioris choreas in cimiterio vel in ecclcfia duci. Moneant etiam ne alit» fiant, quia ut dieu Auguftinus, melius eft diebus dominicis dc feftivis fodere vel arare, quam choreas ducere. Quam grave peccatum fit in loco facro choreas dc berlario*nes ducere, perpendi ex poenitentia fecundum canooum rigorem talibus injungenda poteft. Si quis berlationes ante ecdefias fanftorum fecerit, emendatione pollicita tribus annis pccniteat.

XXIII.

Praecipitur facerdori, ut divino officio cele·

cdetaato', & populo regreffo ad pro- / pria, ecclefia· luas firmare Audeant

XXIV.

Nullus de novo io dmiteno permittatur aedificare. nec domus aliqua fi deftruâa fuerit, durante per annum ruina, ibi modificetur, nec fimus, nec immundities io danceriis adunetur.

XXV.

Nulli derioo fervirc permittatur altari, nifi cum fuperlicio aut cappa daufii.

XXVI.

D<ai<·· Nullus tx· in die audeat miflam celebrare, aut cum duplici introitu » nifi in magna neceffitate t excepto die Nativitatis & Rcfurreélionis Domini.

XXVIL

Nullus antequam matutinas dixerit o-oomeas & primam prxfumat aliqua neceflitate miflam celebrare

XXVIII.

m ceew· *''** Sacerdos circa ccofeffionem maximam curam habeat dt cautelam, & diligenter inquirat peccata ufitata fingulatim, rnufitata autem non nifi 3 longe per aliquam circumftantiam : fic tamen ut ceteris detur materia confitendi. Ad audiendam conftffiooem apertum locum fibi eligant D ûccidoces, ut communiter ab omnibus Videri poffint, & in locis editis aut extra Ccdefiam nullus accipiat ennfeffionem, nifi in premaxima necdfitate

XXIX

In confeffiooe habeat fikxrdos oculos in terram. » vultum humilem, ncc faciem refpidat confitentis » & maxime mulieris, caufa honefiatis, & eam pro pofic fuo pluribus modis fuadeat ut integre eoo- £ fucatur, aliter dicat ei nihil valere.

XXX

Sacerdotes majora peccata refervent majoribus in confeflione, ficut homicidia, facrilcgia, peccata contra naturam, ioceftus, & ftupram virginum, inieâio nes manuum io parentes, voca fraâa & hujufmodi.

XXXI.

Sunt autem tria in quibus nullus habet poreftacem, nifi folus papa vel ejus mandatam » fcilicet inieâto atrox io clericos vel quotcumque religiofos, incendia ecdefir, & fimonia. Nihilominus rri talium remittendi funt ad epifeopum:

XXXII.

In confeffionc fibi caveant facerdotes ne inquirant nomina perfonanim cum quibas peccaverint cânfitentes ei, fed circumftaatias & qualitates.

XXXIII.

Nullus ira vcl odio vel etbm mortis metu in aliquo audeat revelare confeAo* nem figno vel verbo generaliter vel fpecia* liter, ut dicendo *fà· çufa tftis* Et fi revelaverit, debet fine mtfericordia degradari. Extra de *pcotitenn·* & ms. cap. •moo.

XXXIV.

Nullus facerdos audeat dubio cafu perficere matrimonium, epifeopo inconfulto, fed ad eum femper omnes matrimonii dubitationes deferat. Prohibetur diftriâe fub poena fufpenfionis, ne ullos facerdos aut capellanus exigat aliquid ante bcnediâionetn nuptialem, five pro tefiimonio ferendo, five pro matrimonio celebrando occafione ferculorum quae debentur pro nuptiis.

XXXV.

Celebrato matrimonio recipiat fercula fua, & fic exigat fi ncceffe fuere. Proliibeant iàcctdotes publice in ecclefia fub poena excommunicationis quod nullus 000-jugatus tranfeat ad religionem, aut recipiatur nifi per epifeopum.

XXXVI.

Prohibeant facerdocibus, ne reftamenta X wA·· fua ordinent per manum lakalem, & ■c»U« › quod de confilio archipresbyterorum vel eorum vkes gerentium ordinent dc pro pofle fuo in vita & in fimitate fua exiftentes fua conficiant & ordinent reftamenta » & ipfi frequenter laicis prohibeant, nè fua reftamenta faciant fine prefentia faccrdotis.

XXXVII.

Prohibetur diftriélc ne pro («) interragio corpus differatur fcpcliri, fed poil fcpulturam, fi aliquid datum fuerit, in *ec·*clcfia recipiatur, & fecundum laudabiles confuKudines exigatur.

XXXV1I1.

Nullus facetdos vel capellanus teneat in domo fua aliqua occafione mulierem, nifi fa aut foror > aut mater, aut alia de qua fufpicio non habeatur.

XXXIX.

ticumrm Prohibemus etiam ne facerdoers vel de*
m r'ci * dicujus confueradinis, pro baptifmo, pro fepulrura, oro benediftione nuptiali, five aliis ecclciufticis facramentis aliquid exigere vel extorquere perform ac : fed ea liberalirer & fine aliqua difficultate qualibet ftudeantjniniftrare. Moneantur tamen laid ne quod pro reverentia facramentorum devotione fidelium introductum eft, velint aliquatenus revocare.

XL.

t.a. f.c» Prohibetur facerdotibus penitus ludere
xX,'b"",,e'cum deciis, & interefle fpeélaculis& chorei >, & intrare tabernas caufa potandi, & fine amico & comite clerico intrare domos alienas, aut difeurrere per vicos & plateas, & ne habeant capas allatas & velles inordinatas omnino prohibetur.

XLL

Item, prohibetur Gcerdotibus, ne habeant fecum prolem quam genuerint in facto ordine propter fcandalum.

XL II.

Nullus clericus vel regularis fidejubeat Judaeo vel foeneratort, nec obliger pignori ornamenta ecdcfix vel libros Judxo, & maxime calicem.

XLIII.

Nullus recipiatur ad praedicandum, nifi
feliet, fit authentica perfona, vel abepifeopo miC
'e*ko' fus; & tunc fi fit pratdicator quxftiarius non admittatur ad praedicandum, fed tantummodo exponat indulgentiam quam habet & mandatum.

XLIV.

Nullus clericus fàciat jusjurandum patronis antequam fuerit epifeopopradentatus,

XLV.

Die dominica prxctdentc fynodum fâca> dote, qui non habent capellanos, in fuie parochiis inquirant publice in ecclefia » fi qui infirmi in parochia fuerint : flarrqa cos viiitent, & faciant eis quidquid nccefiefuerit ad falutem animarum : ne mora quam funt faduri in fynodo, fiat occatio periculi eorum faluris. Nullus..............

XLVI.

Praecipitur presbyteris, ut immobilia de bonis ccclefiz acquitita tantummodo ecclefiis legant:de jure enim aliud non potiunt, de mobilibus vero fuis rationabile faciant legatum ....

XLVII.

Prxcipirur presbyteris, ut cum incepetint tenentes holliam, ut non elevent eam flarim nimis alte, ita quod poflit videri a populo 'fed quafi ante peélus reneanteam, donec dixerint *ioc «/? torpus meum : & tunc* elevent ita quod poflit a populo videri. d« hwu. «krwu.

XLVI1I.

Pratcipitur presbyteris, ut fi res ccdefiaflicxa fuis parochiis capex detinentur, capientes res ipfas reftituiionem vel rccredentiam denegantes, ceflènt a divinis ubi fuerit pratdo vel prxda*, & przdo excommunicetur.

XLIX

Item, praecipitur novifltme, ut fi contigerit cellare a divinis, ut praemitium eft, ubi fuerit prxdo vel prxda, demandata fy-4·; nodalia propter hoc oblervari ; ad noftrum officialem Æduenfem fuper remotionem interdidi *Sc* abfolurionem recurratur ; nec removeatur interdiftum, donec primitus res capta reilituatur, & damna ecclefiae, in Sua certatum fuerit, injuria fafta ecclefiae, r injuria fada ei cui res ablata fuerit, & emenda noftra competens reftituta fuerit, ac etiam emendata, & rune per officialem noftrum Æduenfem didla fencentia interdidi poflit removeri.

L.

(4) U eft fco pnunu quit dan folet ptcibytcio fcpdicau.

A

L.

n« >6«. De ufurariis autem, quod novum & vetus reprobac teftamentum , pnacipitur diftritfe, ur lingulis diebus dominicis manifêftos ufuranoe excommunicent , & exprcflîs nominibus denuntient excommuni-

Novifliœe percipitur conert ufurarios, ut excommunicentur lingulis diebus domiDicis & Campanis pullaris, & candelis aoccnfis , & faciant fecerdotes - excommunicationes ; quod publici ufurarii in cimiterio nullatenus fepelientur , poena canonica contra négligentes curatos & vicarios nihilominus indigenda <

L1L

Si qui vero fe & fua locis religio!» contulerint in vira fua , fupcr his archidiaconus Æduenfis confutatur.

LIII.

Dc n<o«- Excommunicentur» monitione pracmifià, fornicirii.

LIV.

Nullus vicarius fine mandato epifeopi recipiatur.

Omnes curati & vicarii mandata habeant fynodalia , & fi non habeant, panam incurrant ·

LVI.

Publice excommunicentur interfe&orcs capellanorum & derkorum & qui eos receperint, Icu artiores injurias cis intulerint ,

LVII.

Capellani in hac parte praecaventes , ut didorum malefaftorum nomina habeant i & ipfos lingulis diebus dominiez excommunicare non omittant.

LVIII.

Si qui per annum excommunicationis fententiam fuftinuerint, nomina eorumdem in fubfequenti fynodo afferentur -

LIX

Pnoopitur archipreabytefli Îc presbyteris, ut fi conftieertt aliquos efle excommunicates , denuntient in parochiis fuis , poftquam excommunicationis fenteottam per duas quadragenas fuftinuerint, & c*· communicent cos lingulis diebus dominicis & feftivis, & ipfos excommunicato® & aggravatos auftoritate noftra denuncicnt, licet litterarum mandatum non re* B ceperint : monentes omnes iubditos fi»s , ne cum talibus participent. Er fi moniti excommunicans denuntiant» & hoc tamdiu faciant , donec a nobis abud receperint in mandatis .

L X.

Caveant archipresbyteri, ne eorum fubditi veniant ad lynodum in habitu competenti ; maxime illi qui in diocefibus funt extraneis vicini , hoocfle fe habeant in villa .

C

LXL

Prrdpitur enim, ne mittantur ad confefiiones, nifi fecerdotcs.

LXIL

Omnibus illis qui cum presbytero corpus Chrifti fecum comitandum deferente infirmos vifitabunt, dominus epifeopus xx. dies de injundi* fibi peenitenens mifcricorditer retaxet .

D

LXÎII.

Si quis religiofos curatos feu vicarios fuper aliquibuldam 'mfeftaverit, arehipresbyterorum confilium in hac pene requiratur , domini epifeopi contignetur.

LXIV.

De furto, de ufura, de rapina fibi valde caveant lacerdotes , ne committeotibus talia injungant poenitentias mi£GiF rum , & clecmolynarum, & hujufmodi, priufquam quod peterint reddiderint, non enim dimittitur peccatum , nifi reftituatur ablatum .

LXV.

Excommunicentur fervientes chriftiani, & pedilfequse » & nutrices , qmc in fervicio Judaeorum commorantur; & nifipoenicuerint, tam in vita quam in mone ab omnibus altius evitentur.

LXVÏ.

LXVI.

Excommunicentur autem qui dederunt vel praemium acceperunt pro celande ille* Stimis matrimoniis , & qui fe fecerunt & ciunt clandeftioe benedici,

LXVIL

Item , praecipitur noviffime & diftride omnibus archipresbyteri* , curatis & vicariis *t & de* novo , ut iuper matrimoniis de retero contrahendis fivc fint nobiles, five alii , quicumque velint contrahere matrimonium , ut tribus diebus dominicis aut feftivis ix. ledionum banna publice proclament , ac etiam iblcmnifent, antequam procedant ad benedictionem nuptialem conferendam » & mandatum hujufmodi nobilium in capellam & aliorum etiam capellas in fuis domibus fignificent : ut publicent coram bonis & capellanis in prardidis capellis fervientibus monitiones & inhibitiones fuper fufpcnfionis & facient de prxmiffis .

LXVI1L

Archipresbyteri vero nomina perfonarum matrimonium contrahentium , & capellanorum benedidionem impendentium contra mandatum cjufmodi , cum ad notitiam pervenerint, nobis indicent.

LXIX.

De vicariis autem, praecipitur ut dc alia dicecefi vicarii non admittantur.

LXX.

Curati in fuis parochiis perfonis propriis ftudeant defervire ; prarcipientcs ut curam habentes, dimiflis propriis fuis , vicarii ne fiant alienis

LXXT.

Fefta Dei-genitricis Virginis MARIE & apoftolorum & aliorum fandorum quos celebrare confuevit ecclefia , cum circa eorum celebrationem devotio populi his diebus requifierit , fub poena excommunicationis praecipimus obfervari , ut eorum meritis & intcrccflionibus ad eorum confonia pervenire valeamus .

LXXII

Fefta vero Nazarii & Ceifi martyrum & beati Lazari injungantur folcmnker obfervari.

*

LXXIIL

Praecipitur ut omnes curati liabeant g:lla propre.

LXXIV.

Item , praecipitur ne aliquis cité aliquem pcrfonaliter , mfi mandatum fuper hoc receperit , vel nifi caufa fuerit criminalis , vel pro veritate dicenda , vel pro

B

facramento calumnia: faciendo .

LXXV

Item , prxcipitttr ne aliquis judex ordinarius vel delegatus interdidi *vtl fufpenfionis* feu excommunicationis fententiam proferat, nifi femper in feriptis , in quibus etiam exprimat caufam vel caufiu excommunicationis . Exemplum autem feripturx tradatur excommunicato infra menfem , fi ab eo fuerit requifitus .' alioquin noverit fe fufpenfum ipfo jwe.

C

LXXVL

Item praeripitur, ut nullus judex participantes excommunicatis ab eo majori excommunicatione audeat excommunicare ante monitionem canonicam . Poftquam vero fuerit monitus quis ne communicet excommunicato ; extunc fi frequenter ei communicaverit , poterit cam majori excommunicatione ligare.

LXXVfI

Iterç prxeipitur , ut omnes utriufque fexus fideles poftquam, ad annos difcrenonis pervenerint » feme! in anno pecca* ta fua facerdoci proprio confiteantur , & fakem in Pifcha recipiat Euchaiiftix facramentum , riifi de eonfilio facerdocis proprii duxerit abftinendum

amu k *· <uu«/

LXXVI1I.

Item prxeipitur , ut archipresbyteri

E

de caufis audiendis fe nullatenus intromittant .

LXXIX.

Item prxeipitur archipresbyteris, ut ipfi faifiant ecclefias eorum qui non faciunt in'ucis refidentiam perfonalem , & reneant illas , donec aliud « nobis fuper hoc receperim mandatum.

dc«c^-

LXXX.

LXXX.

Irem prreipitur archipresbyteris, ut noo recedant a villa fine mandato noftro fpeciali.

LXXXL

Item Doviffime praecipimus, ut in ecdefiis veftris djebus dominicis & fêftivis ftatutum hujufinodi publicetis; videlicet quicumquc mandatum vel praeceptum feu licentiam alicui dederint capiendi illos qui in aliquas fententias excommunicationis protulerint, feu illos ad quorum inftantiam funt prolatx, vcl cafdem fententias observances, vel nolentes participare excommunicatis, ex eifdem fententiis: nifi mandatum feu praeceptum, feu licentiam revocaverint, re in rcaggravatione exiflente, in excommunicationis fententiam audoritate apoftolica incidant ipfofâdo.

LXXKII.

Irem » pratdpitur quod fi ad bonorum captionem adionc iniorum mandati five licentiie procefTum fuerit, reftituta fpoliatis aut lâtisfaélio pro ipfis impenfa, ipfb fado fententiam excommunicationis incurrent fupradidi mandatores five prateeptorvs > feu licentiam concedentes. Eadem quoque fententia excommunicationis funt innodati omnes qui obediunt prxdiéhs mandantibus, praecipientibus, & licen* tiam concedentibus in prxmiflis vel in aliquo prxmiiTorum. Qui autem in eadem lentententia permanferint duorum menfium fpatio; extunc non poffint, nifi per fedem apoftolicam abfolutionis beneficium obtinere.

LXXXIII.

conm w- « .iXL Irem, denuntientur excommunicati auftoritarc apoftolica fingulis diebus dominids omnes illi qui reftringunt ecclefiafticas libertates, nec non qui de cetero fervari fadunt ftatuta, corda, confuetudines introdudas contra ccclcfix libertatem.

LXXXIV.

Item, ftatuarios, feriptores ftatutorum ipforum, nec non illos qui pratfumferint judicare, vel in publicam formam refolvere judicata:

LXXXV.

Item, omnes illi denuntientur excommunicari audoritate noftra» qui impediunt vel perturbant jurifdidionem curix noftrx Æduenfis tacite vcl expreflfe.

LXXXVL

Sunt nonnulli qui fe fponte & propriae voluntatis arbitrio damnationi perpetuat mancipant & aeternat, dum excommunicationis fententiam in eos jufte latam, non brevi cantum tempons intervallo, fed induraro animo contumaciter fuftinent ultra annum: non attendentes quod medicinalis eft excommunicationis fententia, non mortalis; & quod fanda mater ecdefia numquam claudit gremium redeundi. Ideoque ftatuimus, & ordinamus, quod omnes ecclefiarum curati ve! eorum vicarii in ecdefiis fuis publice & folemniter in parochiis fuis publicent & exponant, quod li deinceps fint aliqui de fubditis noftrii^ cujufcumqve conditionis, aut ftatus, qw excommunicationis fententiam, ut praemittitur, fuftincre praefumferint ultra annum; contra ipibs acrius quam poterimus procedemus: cura excommunicatio tanto temporis intervallo tam prolixa morofir pertinacia & obftinatio, per quas quis efficitur membrum diaboli f harrefim fapere videatur.

C«ntr> K- «˚"X*' ***"' '

LXXXVIE

Item > ut redores ecclefiarum parochialium noftrx diœcefis deinceps, audore Domino, plenius habeant fcien-tiam prxdicandi, ut commifium fibi populum frequenter reficiant pabulo fpirituali.

lxxxvt11

Statuimus & ordinamus, quod finguli archipresbyteri noftrx diceccfis duosecclofiarum redores dc fingulis archipresbyteratibus, quos magis dociles, idoneos, & paratos cognoverint, & ad audiendam theologiam, & proficiendos in eadem nobis aut officiali noftro ipfc ftatuendo omni gratia . . . , . ceflàntibus 5c favore

lxxxix

Item» praecipimus firmiter & diftride, oA><;·η4î. quod omnes unguli ecclefiarum redora noftix diœcefis > vcl eorum vicarii, fingulos parochianos Tuos io generali moneant efficaciter & inducant, ut vir & uxor cujasliber domus, aut faltcm alter eorum, & liberi de domo intelligibilcs & capaces ad ecclefiam fixam parochialem conveniant fingulis diebus dominicis & feftivis ad divinum officium audiendum t & mandati ecclefiaftica audienda, & quod facerdots eorum confcifioncs audientes loco pœniterv

tenti» injungant eifdem pro booo obe- diend» prrmifla facienda , Ac quod ipfi ficcrdoces fuos fubditos erudiant in oratione dominica *Tatr nofier,* Ac fymbolo apoftolorum *Credo in Bevm,* & mifiis fuis aut pnedicatiooibus frequenter exponant pro fetattia & induftria fua , quas fibi Dominus adminiftraverit, At artem* vine praemium & gloriam , Ac poenai inferni varias Ac divertas quas damnati asemaliter fuftinebent, *& vias pro* modulo fu» fcientix exponant,

XC.

P· ternit. Item, cum decime fint diftributio egentium animarum , quas in fignum dominii univerfalis fibi Dominus fpecialiter *refervavit,* & pro fado non ab homine , fed ab ipfo Domino inftitutx fine » quafi cibus in domo Domini pro miniftris Ac fervientibus ecçlefiae fuftentandis. Vobis univerfis & fingulis praecipimus firmiter & diftride , quatenus laids parochianis veftris , quos vobis conftat decimas detinere , frequenter exponatis , Bc maxime cum eorum confèffiones contigerit vos audire › quod eas in fuarum periculum detineant animarum . Aliis autem, qui veram decimam non perfolverint , fimiliter exponaris Ac dicatis , quod veram reddant decimam , Ac perfolvant illis *facerdotibus* » a quibus eeclefiaftica receperint facramenta, Ac quod aliter falvari non poffint » feriptura teftante que ait, quod tales Dominus ad decimam revocabit › cum non dimittatur peccatum , nifi reftituatur ablatum.

XCI.

Item , cum rcligiofis tam exemtis quam non exemtis fit a jure generaliter interdidum , ne decimas fine confenfu epifeoporum de manu recipiant laicorum , aut ab ipfa religiofis m feodum tenere recognofcant, Ac nifi illas dumtaxat decimas, quas laid ante Lateranenfe concilium detinebant : diftindius vcftrum quilibet folemnirer inquirat, anreligiofi quicumque exemti aut non exemti, five clerici aliquas decimas aequifierint a bids a triginta annis citra in noftro epifeopatu Æducnfi · Quod fi fada inquifitione vobis conftirerit ita cffe , aut talia fieri potuerint in futurum , nobis aut officiali noftro fine morae difpendio nuntietis .

XCII.

Item , veftram prudentiam fcire volumus , quod fi pro eo in reges , principes , barones, nobiles , baillivos , mirifiros eorum , vel alios cxcommunicationie, fufpenfionis, interdidi fuerit fententia promulgata , aliquot in pertona fua aut bonis fuis vel fuorum gravari, eosqui cales fcoreotias obfervantes vd taliter excommunitatis communicate volentes, nifi da> tam fententiam revocare duxerit re rate* gra , vel fi occafione hujus licentias ad captionem bonorum alicujus fuit procet fum, nifi bona ipfa infix odo dierum fpatium fuerint rcftituta, aut condigna exprefla fatisfadio, in excommunicationis fententiam incidant ipfb fado. Eadem quoque fencentia innodati utentes tali licentia fibi data atque committenda. Dari licentia prohibetur aut talia committere per feipfum . Qui autem in eadem fententia permanferit fpatio duorum menfium , extunc ab ea non poteft, nifi per fedem apoftolicam abfolutiouis beneficium obtinere .

XCIIL

Item , fub poena excommunicationis inhibernus omnibus & fingulis ecdefiarum redoribus , ut fecum vicarios aliquatenus non affamant, donec eos aut officiali noftro duxerint prxientandos : quos talesefle volumus , qui fciant legere , conftruere › intelligere , & cantare . tx «ion»

XC1V.

Item , univerfis & fingulis archipresbyteris prateipimus firmiter & diftride, quod cum omni folertia & cura adhibita diligenter inquirant, & fubtiliter inveftigent ab archipresbyteratibus fuis , fi fint aliqui facerdotes aut clerici lufores, tabernarii, negotiatores , fecum fufpedas mulieres tenentes , & przcipue incontinentis vitae. Quos autem tales invenerint , eorum nomina nobis aut officiali noftro quam ritius potuerint mittere non poftponant. c··™ h. i'tu- *****

XCV.

Item , cum in Lateranenfi concilio fainbriter fuerit inftitutum » ne monachi finguli ponantur per villas & oppida , fed fecum unum habeant ad cautelam : cujus in iis quae Dei funt & obfervantix regularis tam confortio quam folatio perfruatur ; cum folitudo merito reprobetur , Salomone dicente : ***fili,*** km *cum ceciderit, non efl qui fublevct eum* . Ideoque ftatuimus, & praecipimus fub poena excommunicationis, quod finguli priores , tam monachi quam canonici regulares canonicos non habentes in epifeopatu noftro , extunc manentes fecum monachum unum aut canonicum regularem .'»· hlbi· ûûJ"*

larem habeant, juxta concilium memora* rum, nifi ex caufa ratiooabili aliud a nobis faerie ordinatum . Praecipientes vobis ar. chiptesbytcris omnibus fit fingulis, quod fi in cognitionem veftram aut aliquorum veftrum devenerit, priores aliquos ant ali. quem in epifeopara noftro ftatutum & praeceptum noftrum infringetv , & firmiter non fervarc. ---- . nobis eut officiali noftro fine mors dilpendio renuntietis : w talcs ant talem puniamus poena debita tranfgreflbces.

XCVI.

(ErtW“· Item, de non refidencibus» ut ecclcfiaram redores gregis dominici <filigentius& efficacius curam cerant, ftatuimus & praecipimus firmiter « diftride, ut omnes ecclcfiarun» redores noftrat dioecefis in eo* clefiis fuis refidentiam faciant perfooalem , nifi fuper hoc a nobis gratiam obtineant fpecialem . Sciant omnes & finguli prrdi* Λ ecclefiarum redores, quod ii qui fuerint, qui a nobis gratiam obeinuenne fupradidam , quartam partem reddituum & proventuum ecclefiarum fuarum durante gratia fapradida, in rcfeftioncm & rç. parationem domorum illarum ecclefiarum fuarum quarum redores talem a nobis gratiam fuerint afTecuti , aut alio modo juxta noftra: difpofitionis arbitrium , in utilitate talium ecclefiarum ; aliam vero quartam partem in opus fabricae beati Nalarii ftatuimus & ordinamus converrendam . Staturam aliam ad eos extendi volumus qui de noftra licentia & gratia audicrint theologicam facultatem*

XCVIL

^tcm > ^Orraa concilii generalis , per quod clandeftina matrimonia fieri diftridius inhibentur, cum pcenis ibidem ad* jc&is prarfenti feripto in veftrum omnium referimus notitiam pleniorem . Si matrimonia fuerint contrahenda in ecclefiis, per presbyteros publice proponantur, competenti termino praefinito, ut infra illum qui voluerit legitimum impedimentum opponat. Quo quidem praerenniflb» & bannis faciendis in ecclefia fimiliter pratterτniffis , talia matrimonia dandeftina reputantur . Ideoque fitmicer inhibemus , ne quibuslibet matrimonium inter fc contrahere volentibus impendatur benedidio nuptialis, nifi bannis prius in ecdefia propofitis tribus diebus dominicis aut rcftivis perniciofa confuetudine inter nobiles fuper hoc hadenus obfervata aliquatinus non obftante. Quod fi fixus fadum

A fuerit * poena eft tit fobolcs ex tali con* jun&one fufeepea etiam ignoranter illegitima reputetur. Qood verum intelligo fi in gradu prohibito contraherent.

XCVUR.

Item, cum in utroque tam novo quam verere Teftamento damnetur improba ufo rarum vorago , ac etiam multis quxftionibus fuper hoc per fummos pontifices promulgatis poena rnanifefta ufurariis imponatur ; poenas pncdi&as hic inferius an* notamus. Porro ufurarii manifefti nec ad communionem altaris debent admitti, nec cbrjftianam , fi in hoc peccaro decefTerint, accipiant fepulturam ; fed nec oblationem eorum quifquam accipere debet : qui autem receperit, aut tales chriftiame tradiderit fepulturx > & qux acceperit reddere compellatur, & donec ad arbitrium epifeopi farixfecerit, ab officii fui manetur exeeutione fufpenfus.

XCIX.

C Irem , quamquam ufurarii manifefti, de ufuris quas receperunt fatisfieri ex prefix quantitate vel diftin&e io ultima voluntate mandaverint , tamen eis ecclefiafti a fepultura denegetur , donec de ufuris fuis faerit prout facultates patiuntur eorum plenarie fatisfadum , vd illis quibus eft reftitutio facienda , fi pratfto fint, aut aliis qui pro cis poliunt acquirere , vel eis aflentieutibus loci ordinario , vel ejus vices gerenti , five redori ecclefix fufficienrer cautum de rtftiturionc facienda . Omnes enim religiofi qui ufurarios manifeftos tradunt eoclefiaftiae fepulturar· poenas incurrunt fuperius annotata».

C.

Item , nullus interefte debet in manifeftorum ufurariorum teftamcntis.

CI

Irem, nullus debet eos recipere ad coo* g feffionem , aut eos abfblvnv , nifi de ufuriS fatisfecerinc , vel de fatisfaciendo pro fuarum viribus facultatum pneftent , ut praemittitur , idoneam cautionem . Teftamenta autem manifeftorum aliter non valeant, fed funt irrita ipfo jure.

Explicitait ftunJtta jjnMit,

Sj*'

StfrwdM & fintfer die venerit fefl ofltvas onvmtm fimShrnm & die Mrrtii f/i qiandentm Ταηκφα.*

STATUTA SYNODALIA EDITA

In fynodo hyemali, annb Domini M.CC. XCI X. ex parte domini Repifcopi.

QUia humana natura de facili prolabitur ad dclida, expedit ut homini noxius appetitus frenetur, & ligetur legalibus conftitytionibus&:prarceptisf ut dedinet prohibita & pêrmiflâ fequatur. Unde nos BARTHOLOMÆUS permiffione divina £dueoiis epifeopus ad corrcdiones morum , conftituriones, ftatuta &c praecepta edimus * promulgamus , fecimus , ôc publicamus infra feripta.

I.

Sandilfimus pater dominus. Bonifecius papa VIII. duxit provida deliberatione ltatuendum ut nullis, nifi dignitate prxditis, aut perfonarmn obtinentibus, fru ecclefia» rum cathcdralium canonicis caufie audorirare linerarum ledis apoftolic* vel legatorum ejufdcm de cetero committentur , vel audientur alibi quam in civitatibus, vel in locis infigrubus, ubi poflunt haberi commode juris copia peritorum, & quod fieifdem civitatibus & dicecefibus ador & reus fuo tint extra iptâs caufa non commutatur , vel conveniatur aliquis eorum; n<fi ab ipfocontra aliquem de fua dioecefi, vel ab aliquo contra eum, aut contra ejus capitulumfeu univerfitatem civitatis, vili* aut caftri fueric adio dirigenda, vel ubi ador eamdem civitatem veldicecefim intrare non audens, aut fui adverferii provinciam merito perhorrcfccns eum infra ipfas fecurc nequeant convenire . In quibus cafibus extra didas civitates & dicecefim poflit contra pr*didoi caufa committenda , tamen impetrans de dido timore quemadmodum litteris commiflis exprimere teneatur , primo judici eidem faciat, falcem per proprium juramentum, alias judex ipfe nullatenus procedat; fed nartem a fua jurifdidione dimittens , cutnacm impetrantem in expenfis legitimis alteri parti condemner, & quod etiam nullus eorum ultra unam dietana a fine fu* dioecefis in didi$ duobus cafibus valeat conveniri . Statuit etiam ut cum ador & reus in civitate & dioecefi fuerint diverfarum; fi ador & reus in civitate & diceccfi rei judicem reculât, ipfirm judicem non in fua, fed in alia civitate & dioecefi libere valeat impetrare, eumque trahere ad eumdem, dummodo locus ad quem eum traxerit, ultra unam dictam , ficut in cafu alio praemittitur , minime fit remotus, & quod in nullo cafuum pnedidorum judex extra civitatem vel dicecefim in ouibus deputatus fuerit, citet panes, nec de caufa fibi cooxniffa cogoofcar, nifi ad id expreflus aoce&rit carumdem affenfus, neque alibi quain extra illud, & perfonis dumtixat defignatis fup©rius, committat quomodolibet vices fuas ; quidquid aliud contra prrmifla vel eorum aliquid contigerit attentari, voluit & decrevit fore ipfo jure irritum & inane . Unde nos univerfis fubditis noftrts generaliter prohibernus, ne contra pratdid* cooftirutionis apoftolic* tenorem feienter quidquam parere velobedire pnefumanc : &fi quisaufu temerario contrarium fecerit, ipfi convento ad expenfas & interefle teneatur , alias nihilominus fecundum arbitrium noftrum puniendus. Si quis vero in noftra dioecefi litteris apoflolicis abufus fuerit, contra tenorem pratdid* conftirutionis apoftolic* temere veniendo, vel alias feienter, cujulque conditionis, ftatus , vel dignitatis exiftar, ctiamfi exemtionis privilegio gaudeat, cum reatus omnem honorem excludat , & contra exemtot delinquentes extra rem privilegiatam jurifdidione fua poffit uti, iagreffum ecclefi* fibi noveritinterdidum, quoufique ab illicita occatione in cautam deftitvrit, & latfo occatione hujufmodi ad arbirrium noftrum fatisfeccrit competenter.

II. *Nf jms citet Mifloritete nifi Tifo extbeniico.*

Item, cum alias fynodali conftitutionc fuerit a noftris pratdecefIbnbus interdidum, nc aliquis audoritate litterarum fedis apoftolic* vel legatorum ejufdcm aliquem citare prxfumar , nifi vifo authentico : nos ftatuto hujufmodi addendum duximus, inhibendo nc cuiquam liceat fe a fcde apoftolica vel audoritate litterarum fodis apoftolic* .... judicem deputatum fupercitet vel excommunicet denuntiandum ab aliquo , parcatur , nifi piius vito authentico, vel fada fide de eo & ipfius retenta copia , fumtibus illius cujus intererit , 6c qui eo referipto apoftolico eft ufus : qui fuper hoc inftrudus veniat, fi commode mri poterit, tranferibendi , cum legalis decernat audoritas, nemini afferenti cum mandatis pnncipaliter venifle fidem efle , nifi fuper hoc ipfius prinapis oftenderit litteras, adhibendam, & etiam fecundum canonicas fândiones mandatum illius qui fe aflerit a fede apoftolica vel audorirare ejufilem judicem deputatum non fit, nifi prius fâda fide de mandaro apoftolico cxfccutioni neceflàrio demandando -

ÏП.

A

III. Ctntr» tMUtntt .

Cum fecuodum canonicas ûndiona tabellionatus officium deridi in fâcris ordinibus conftitutis debear interdici generaliter , inhibemus , oc monemus omnes una monitione peremtorie pro omnibus, ne aliquis clericus in lieris ordinibus conftitutus, maxime benefidatus , tabellionarus officium audeat exercere abfque noftra licentia fpeciali : alioquin adverfus lacientes in contrarium per fubftradiooem beneficiorum , & alias poenas, prout nobis juftum vιΓιφ fuerit, procedemus.

IV. Confra intpeiitntn cteriem ecilefiefiicun.

Cum per SS. patrem D. Bonifacium papam VIII. filubnrer fit ftatutum , ne qui ad forum ecdcfiafticum recurrentes fuper caufis qux ad eumdem forum de jure vd antiqua confuetudine pertinere nofcuntur, per fe vel per alium ad defiftendum, vel in foro fxculari de quxftiooibus hujufinodi litigandum , per iplbrura jure eccleliafticorutn aut litigantium feu vakncium litigare , aut propinquorum ipforum feu rerum illorum aut ecdefiarum fitarum etiam cautionem modifve aliis quibufeumque compellat feu compelli faciat , vel procurer, nec per fc alios impediat , quominus coram judicibus ccclciiafticis querelantes, dc caufis qux , ut prxmiflum eft » ad cognitionem pertinent corumdem, poffint libere juftitiam obtinere, nec ad prrdida facienda det confilium, auxilium , vel favorem , ‹3c quod fi quis contra prxfumforit , excommunicationi fubjiciat ipfo ú-do, & nonnulli tam laici quam clerici religiofi ac alii jurifdidioncm temporalem obtinentes , fuis fubditis prxfumicrint & frequenter prxfutnant inhibere ne unus alium in foro ecclefiaftico audeat conveniS, vd ad judicium evocari tacere aut evaarc , fic impediendo quominus volentes coram judicibus ecdefiafticis litigare fuper adionibus perfonalibus & caulis qux ad eorum cognitionem de jure vd confuetodine pertineant , fuam poffint coram eis juftitiarn obtinere .' nos utùverfos & fingulos in generali tnonemus , ut infra tres tnenfes a tempore pubheatx monitionis & conftitutionis hujufmodi, quibus inhibitiones prxdidx fade fuerint , peoducere non morentur , & a talibus illicitis inhibitibnibus in pofterum defiftant ; alioquin nos omnes perturbatores hujufmodi declaramus in excommunicationis prxdidx vinculum incidiffi.

V. He fient tlerüefltne ntetnmenie.

Prohibemus infuper, ut nullus facâv dos matrimonium contrahentem fine lîccncia noftra ad benedicbonem nuptialem recipiat , ft in dido matrimonio vel orca illud aliquod dubium fuerit / alioquin faccrdos qui contra fecerit , iplb fado fubjacoat ecclefiaftico interdido

Çum dandeftina matrimonia canonice prohibeant fandiones, quibus etiam cavetur , B ut cum matrimonia fuerint inter aliquos contrahenda » faccrdoces in ecdefiis publice proponant competenti termino prxftituro, ut infra illum qui voluerit & valuerit legitimum impedimentum proponat : ex quoda^ tur inteftigi» quod antequam per verba de prxfenti inter volentes matiimonium contrahere contrahatur, debent bannaproponi in ccclefiis publice per presbyteros, ut eft moris : prohibemus ne aliqux pertbnx matrimonium contrahant , nifi in lacie cedefie, quando debet benedictio nuptialis celebrari .

C Inhibemus etiam ne aliquis facerdôs vel alius talibus matrimoniis per verba de praefenti aliter, quam didum eft , contrahtndis interdTe prxfumac, vcl ad hoc praebere confilium vel affinfum.

Poterunt tamen volentes contrahere per verba de futuro matrimonium aliter confers· tire, fcilicet protniffionem facere de matrimonio , fi fanda concordat vd confenfrrit ecclefia, contrahendo. Ad hoc tamen non fiat, nifi in prrfentia faccrdoris › qui vero contra........ quam illi qm intererunt vel ad hoc dabunt confilium, auxilium vel affin- D ium , ecclcfiaftico fupponantur interdido, «lias nihilominus juxta noftrum arbitrium puniendi. Sacerdos vero qui bannis non praecedentibus contrahentes ad benedidionem nuptialem admiferit, fine fpeciali mandato noftro, five regularis five fxcularis fuerV, ab officio & beneficio fufpcndarur. Illi vero qui inhujufmodi benedidioneprafentesfuerint, & confilium dederint vel affinium, fupponantur ecclefiaftico interdido.

VL Nir reflares ecdefienan peregrinentttr fine ltcentie epifiepi.

£ Cum mimftros altaris peregrinari abfque fuperioris fui licentia canonica prohibeant inftituta, inhibemus ne redores occleliarum & religiofi fine noftro vel alterius fuperioris , ad quem id potinet , licentia , peregrinationis caufa, voco crucis excepto , ecdefias deferant t vcl ab eis Te ai'deant abfemare, quarum debent fervitio infudare, contrarium facientibus poeiu juxta noftrum arbitrium fupponenda ·

VII.

VII. Nr *ecclefia,* ir/ *priorana , out bofpitalia Vtldamn!· Det, qua per clericos confitroerunt* rigi, *latas ad firmam tradantur.*

Statutu canonum inhaerentes , prohibemus ne ecclefi», feu prioratus, aut hofpitaiia, fêudomus-Det, quae confueverum per ecclcfiaftkas perfonas gubernari, feu officia vcl minifieria quzeumque folka cleri* cis vei perfonu ecclefuflicis afifignan , & per eofdem , non per laicos gubetnari , concedantur fdb annuo cenfu, vel ad hr- R mam , feu admodiationem , feu dato pretio » alicui vel aliquibus committantur , maxime fine noftra licentia fpeciali.

Si vero in contrarium przfumferint : contrariius hujufmodi careat roboris firmi rate, & recipientes ecclefias, prioratus, loca & officia przdiita dimittere, & fruilus& proventus inde perceptos reftituere , fine fpc reflitutionis , propter hoc , datz pecunir reneantur. Qut fruilus & pecunia in perpetuam utilitatem prioratuum, cedeharum , vel locorum , feu officiorum quibus contraftum fuerit > vel in alios pios ufus jux- C ta noftrum vcl epifeopi pro tempore exiflentis arbitrmm convertantur.

VIII- *Contra tllos cp<i tenent concubinas vel multeres fnj'pc:lat.*

Monemus in generali univeifos tam clericos, maxime m ordinibus facris conftitutos, qu.un laicos, ne in domibus luis vel etiam alienis publice concubinas , vcl mulieres de quibus finiftra fufpicio vcl fcandalum oriatur , teneant : alioquin clerici β fine ab officio fiifpenfi, & laici ecclefiafhco tnteruirilo lint fuppofiri ipfo facio, przter poenas alus a jure vel a conJuecudinc , legatorum fedis apoilolicz confliruriombus fynodalibus contra tales flaturas, quas nihilominus incurrent.

IX. *De ufiertt,*

Poenam contra ufurarios a iure flaturam ad dios qui contraflus quofeumque in fraude ufuraria faciunt extendi volumus , feu contra illos locum habere declaramus : inhibentes ne E talium corpora, fi eorum dolida fuerint manifefta , rradantur ccclcfiafticx fvpulturz, nifi prius iisa quibus ufuras exegerint, vel quos per contradus hujufmodi Jzferinc, facistreetint dum vivebant , vel fatisfacicndo pro fuarum viribus fàcultatnm, przftitcrint idooeatn cautionem, vel poil mortem ipiorum heredes eorum fatisfccerint , vel cautionem hujufmodi ipforum defunilorum nomioe procuraverint perhibere circa quantitatem fi de ea confliterit : alioquin juxta noilturn arbitrium, aut ordinarii, Vel facerdotis proprii, pro iis quz ex trudibus ufurariis initis, illis a quibua illicite exegerint, in cautione ejufinodi exprimendam ; fi vero deltdum eorum non fuerit manifcfhxn, fed fuperhoc fuerint publice diflànuti, differant curati eorum eifdem miniflrare ' vel facere miniftrare ecclefiaflkam fepulturam, queufque ad arbitrium noftri, vel epifeopi qui pio tempore fuerit , purgatio fufficiens fuper hoc fuerit pro eifdem.

X. *Contra laicos qui detinent detinias.*

Cum canpnica piohibcant inflituta , ne laici de dedmis cum animarum fuarutn periculo detinentes, polfinr in laicos quocumque modo transferre .' alioquin fi quis eas receperit , & ecclefia: non reddiderit , eclehailica caieat fepultura : & fttmli poenae debent fubjacere laici , qui decimas novalium perceperint vcl detinent, nifi eas reddiderint ecclefia* cui debentur : nec non & illi qui veteres decimas de rebus & pofieffionibus quas tenent , & de quibus parochial· ecclefia* debentur , vcl folvi ab antiqua confuetudine decima confuevit reddere ipfi ecclefiar, modo debito non curant, nifi de iis farisfecerinr competenter : nos moti fimili ratione inhibemus tales , nili decimas hujufmodi ecclefia: praeficiar reddiderint , vel de hii> fatisfecerin:, admitti ad cpjcfiafticam fepulturam .

XI. *Ut moniales includantur .*

Cum per conilinirioncm farkliflimi patiis D.Bonifacîi papar V1H. provide fit flatuium univerfas moniales prarfentes dic futuras, cujuicuinque religionis vel ordinis , fub perpetua io fuis tnonaftcnis dcbeie permanere claufula : ira quod nullz monialium profifiar religionis tacite vcl expreffr fir vel elle poffit, quacumque ratione vel caufâ, nifi forte tanto & tali morbo evidenter earum aliquam laborare conflaret, quod noa poflet cum aiiis abfque gravi periculo commorari, egrediendi ipla monafteria fine licentia vel facultate; & quod nulli aliquatenus perfonz inhoncflz nec etiam jam honeflx , nifi rationabilis vcl manifirfla caufa exiftat , ac de illius ad quem pertinuerit fpcciali licentia , ingrrffus vel accflus patear ad eafdem : ut fic a publicis & mundanis afpeflibus fêparatz omnino valeant liberius , & lafciviendi opportunitate fubiara ctldcm , corda fua & corpora in omni fanâimonia diligentius cuflcdire . Et quoniam >n eadem conflitutione patriarchis , primatibus , archiepifcopis , & epifeopis univerfis diftriâe > & in virtute ian-

faotat obedientiz, fub atteftationc divini judicii & interminatione maledidionis zternz fit iojuntam, uc corum quilibet in civicam & dioeccfi propria, in monafteriis monialium fibi de jure ordinario fubjeâis * five in iis quz ad Romanam immediate fpetant ecclefiam, fedis apoflolicx au&oritate, de claufura convenienti, ubi non eft, ipforum monafteriorum expends & fidelium deemofynis * quas ad hoc procurandum, quamprimum potuerint > eoviderc procurent: contraditares & relies per cenfuram ecclefiafticam » appellatione poftpolita, compefccndo: invocato ad hoc, fi opus fuerit, auxilio brachii fitcularis. Nos volentes, ut tenemur, ftaturis *St* przceptis apoftolicis obedite, & quod ad nos fpetat & nobis incumbit cxfcqui reverenter, monemus in generali univerfas & lingulas moniales in monafteriis noftrz civitatis & dioecefis, religionem tacite vel exprefle profclfas, ut in eifdern monafteriis fint & efle confcntiant fub convenienti claufura, nec impediant per fe vel per alios, quominus claufura conveniens ubi non eft fiat, & quominus ibidem quamprimum commode fieri poterit, includantur. Monemus etiam univerfas abbatiflas & prioriflas, ut in ipfis monafteriis, ubi non eft claufura, conveniens pro ipfarum monialium inclufione, infra proximam fequemem fynodum, faciant & fieri confentiant convenientem ad hoc claufuram expenfis ipforum monafteriorum fecundum vires facultatum ipforum monafteriorum & fi ad hoc non fuppetant, probabimus diligenter quod deerit fidelium eleemofynis Tuppleri. Verum quia intelleximus, quod nonnulla* honeftatis caulis, & monachali modeftia, fexufque verecundia abjeôis, intra monaftena perfonas fufpetas admittunt, in Dei oflenfiun, religionis opprobrium, & fcandalum plurimorum i monemus univerfas ÔC lingulas moniales noftra: civitatis & dicecefis tacite vel exprefle religionem profcflâs, ne monaftena fua poft claufuram egrediantur, nifi in cafibus in dita conftitutione expreflis: & quod intra monafteria fua perfonas fufpcta», vel alias contra tenorem ditae conftitutionis, non admittant. Monentes etiam abbatiflas & prioriflâs earumdem, ne extra cafus praeditas concedant monialibus licentiam exeundi. Monemus etiam fub posna excommunicationis univerfos & fingulos, cujufcumque dignitatis, ftarus, vel conditionis exiftant, ut nullus nifi rationabilis *6c* manifefta caufa exiftat, ac de illius ad quem pertinuerit licentia, ingrediatur ad eafdem. Monemus univerfos & fingulos, ut nulli praeditas moniales a fuis monafteriis extra cafus, de quibus in difta cqnftitutione Bonifacii fit mentio, exeuntes, vel egreflàs, fcienter recipiant in fuis domibus vel habitaculis. Monemus 'etiam in generali, ut nullus moniales praeditas, vel earum aliquam in fuis monafteriis, vel extra, ad coitum follicitare, nec carum pudicitiam violare, nec etiam attentare przfumat: quod redundaret in Chrifti earum fponfi injuriam vel offcnfiun: alioquin ipfo fota fubjacetur ecclefiaftico interdita. Contra vero eos & eas qui his vel aliis monitionibus noftris przmiflis noo paruerint, vel in contrarium fecerint, prout'delifti qualitas exegerit, graviter procedemus.

XII. *De non refiJentHu/.*

Felicis recordationis dominus Inoocentius papa III. cirtumfpeta deliberatione ftatuit, ut qui parochialem habet ecclefiam, non per vicarium, fed per feipfuta illi deferviat in ordine quem ipfius ecclefiz cura exquirit: alioquin eo privato ipfis ecclefia, alii libere conferatur, qui velit & poffit quod duftum eft adimplere · Unde nos tam ipfius domid Innocent», quam etiam quorumdam prrdeceflorum noftrorum, qui circa przfcripta ftatuta aliqua addiderunt, veftigiis inhaerentes, tronemus in generali univerfos & fingulos parochialium ecclefiarum retares, ut perfonaliter refideant in eifdem, ut illis delerviant, non per vicarios, fed per femetipfos; ftatuentes quod frutas omnes & proventus, quos de eifdem ecclefiis per fe vel per alios perceperunt pro tempore quo in eifdem ecclefiis perfonalem refidentiam non fecerunt, eifdem reftituere teneantur tam in utilitatem ipfarum ecclefiarum, quam in ufum fabricae ecclefir noftra? fanili Nazari1, vel alios pios ufus juxta noftrum vel epifeopi Æduenfis qui pro tempore fuerir arbitrium convertendos; nam illi qui altari non fcrviunt, minime debent de altari vivere; & nihilominus fi per fex menfes a tempore quo przfens monitio vel ftarurtlm ad ipfos devenerint, ab *ipfis ecclefiis* abfcntes fuerint, fcu debitum fervitium in divinis eis non exhibuerint, amoveantur ab eifdem ecclefiis, nifi de noftra vel epifeopi qui pro tempore firent, vd alterius fupenoris ad quem id pertinet licentia abfeotes fuerint, vel difpenfationem fuper hoc habuerint competentem.

XIII. *Nr curatus ajfiumat vkarium cui (kt pote/latem abfiofvendi ptrocbiaitos Juos9 . fine licentia cptficopi qui fro ttntport fiant*

Cum He arj ardum regimen animarum, pernitiofum debet nan immerito reputari, quod hi quibus diftum eft regimen commiflum, & tuorum induftria ad hoc ipecialiter eft ecclefia gubernanda, vicarios fibi affixiant & aflumunt, rudes maxime *k* ignaros, quibus poteflatem abfolvendi, B adminifirationem ecclefiafticorum facramcnrorum, & ea quae ad curam pertinent animarum committunt generaliter pro Tuar libita voluntatis, in fuorum fubduorum periculum animarum : unde nos volentes fuper his convenientem adhibere medelam, firmiter inhibemus & generaliter monemus, ne curati parochialium ecclefiarum fxculares vel religiofos vicarios ieu presbyteros ad extecutioncm hujus poteftatis in fuis ecclefiis vel parochiis admittant, &ne ipfi vicarii vel presbyteri eamdem exlccutionctn ufurpent, fine noftra licentia fpeciali, & C ne aliqui ab eifdetn vicariis rertpianr fcienter ecclefiaftica facraincnta. Si quis vero noftrx inhibitionis hujufmodi temerarius violator ctticcrit, ad pcenx gravioris impofitionem contra cum procedemus. Non tamen per hoc quominus cifdcm curatis, ipfis neceflitatc inevitabili, vel cx caufa rationabili temporaliter impeditis, liceat •d fupplendum ea qux fibi in prardidis iocuraount, presbyteros invitare ; fuper impedimentis vero perpetuis longo tempore duraturis, ad nos volumus habere rc- β curfum,

XIV. *Nullus (ifretus ve! presbiter eligat confiefiorem fine licenti» epificopi.*

Cum nulla poflit confuetudine introduci, quod aliquis praeter fui fuperioris licentram fibi eligere valeat confeflorem, qui eum poffir abiolverc vel alligare, prout fanftiflimi patris domini Bonifacii papae VIII. conftitutio plenius exprimit fle declarat › pratenti ftaruto firmius inhibemus, nc aliquis fubdirus nofter prxter g noftram vel alterius fuperioris ipfius animat curam habentis licentiam, alium non habentem fuper hoc a fede apoftolica po* teftatem eligat in foro poenitentia confefTorem, nec ei confiteatur, nifi in mortis articulo vel cafu ncceflario, ubi non poceft haberi copia proprii fiucrdocis.

XV. *Contra illos quifltent benefici» vel^ffkfetes obtinent fine difipenfiatione,*

Monemus in generali quofeumque fubditos noftros plures dignitates feu beneficia, quibus cura imminet animarum, vel quas requirunt rcfidenfiam perfonalcm, feu imum perfonatum aut dignitatem cum alio beneficio cui annexa eft cura fimilis, vc! cui annexum eft onus refidenrix, peribnaliter obtinentes, ut difpenfationes, au* &oritatc quarum hujufmodi ccclefias vel beneficia, perfonatus vel dignitates afferunt canonice fir tenere, infra tres menfes nobis aut officio noftro ftudeant exhibere : alloquin a perceptione fiuduum potionatus, vel dignitatis, fcu beneficii perfonalcm refidentiam requirentis, loca fic di-Ha obtinentes noverint fe fufpenfos a quouique prxdiftx monitioni noftrx paruerint çum cHcvtu,

XVI. *Ut arcbipresbjteri fiajfiant prioratus & calefias, quas momcU regere confiai*rtmt, nifi ibi fint duo monaebi,*

Prarcipimus archipresbyteris noftris, ut prioratus & ecclefias in quibus monachi tniniftrare confueverunt » vel qux confucverunt per monachos gubernari, nifi fine ibidem duo monachi relidentes, layfiant auâoritate noftra, & fayfitos retineant quouique a nobis aliud receperint in mandatis.

XVII. *Nc abbates vel quivis regularis in prioratibus vel ecclefiis ad collationem fiuam fipetlanttbus dona capiant poft mortem refltrw»,*

Edido perpetuo prohibuit pater SS. D. Bonifâcius papa VIII. ne abbates feu quivis regulares prrlati in prioratibus vel ecclefiis ad collationem, ordinationem icu prrfentationem pertinentibus eorum, bona manentium qur cum moriencibus ccclefiarum redoribus feu miniftris inventa fuerint vacationis tempore, ob reverentiam qux in utilitate eorumdem expendi debent, vel futuris fucocfloribus refervari, occupare aut in ufus fuos convertere quoquomodo non prxfumanc, nifi de fpeaali privilegio vel confuetudine jam feripta legitime feu alia caufa rationabili hoc etiam eis competere dignofeatur : alioquin ipfi abbates & alii inferiores praelati regulares ab officio fle beneficio tamdiu eo ipfo noverint fe fufpeufos, quouique reftitutionem fixerint de prrdidis. Porro ubi ex privilegio aliquis prxdidorutn aflerit bona fibi com*

competere fupradida, idem apoftoiicus declaravit quid de illi# bonis ....

XVII|.Nc *cettft ftcultrium judieunein ecdefns vel duûtenis eudientur .*

Felicis recordationis Gregorius papa X. duxit deliberatione provida ftatuendum, ut in ecclefiis & cimiteriis earumdem iaculariutn judiciorum ftrepitus conquiefcant » & quod nulla cauû, maxime criminalis, per laicos agitaretur ibidem , & quod lock eadem eflcnr a laicortfln cognitionibus aliena, & quod proceflus habiti cautarum frculanum cum frcularibus & fpecialiccr prolarx lentcntue in cifdem & proceflus habiti ocimi careanc roboris firmitate : & quod prxmiffa fic interdicta per ecclefiafticos judices eorum locorum cum auctoritate praedifti canonis compefcantur. Unde nos audoriraro prsdida monemus in generali omnes judices , ne in ecclefiis fuis vel earum cimiterus noftrar dicecefis caufanm quarumcumque cognitionem exerceant , vel procefliis quofctunquc judiciales in eifdcm : alioquin fi moniti per archipresbyteros ve! redores parochialium ecclefiarum didorum locorum dcfifterc noluerint, per eos vel per eorum aliquem excommunicationis vinculo innodantur .

XIX. *Ne quis , enem extntti celebrent divino tn civitetibus, ce/lris* , Te/ *tins locis interdtSlis , nec ad m admittent mterdtâos vel excommunicates .*

Sandiffimus pater dominus Bonifacius papa VIII. flaruendo decrevit, ne aliqui Acculâtes aut regulares quicumque exemti fcu libertatis fedis apoftolicx privilegiis communiti , cujufcumque ordinis, flatus, vel condicionis cxiftant, fcienter celebrent, vel faciant celebrari divina in civitatibus , caftris, villis, nifi quatinus eis a /urecompetierit , fcu locis aliis interdidis ab ordinariis, fcu delegatis judicibus, vel a jure admittant excommunicatos publice vel interdidos ad divina officia feu ecdcfiaftica vel ecclcfiafticam fepulruram ; alioquin fibi ingreflum ecclefix noverint inrerdidum , donec de tranfgreffione hujufmodi ad arbitrium ejus , cujus fenrcntiam eoo temfcrunt, latisfecerinc competenter . Nos vero fubditos noftros ad obfervantiam con(Hturionis pratdidz inhortantes , monemus audoritare noftra publice in generali, una monitione peremioria pro omnibus, &cis inhibemus , ne quis celebrantibus in locis , uc didum eft , interdidis audeat divina celebrare , aut recipiat ibidem ecclcfiaflica facramenta , nifi in cafibus a jure penniflis; ne contra prardidam conftiturionem procum quoquomodo aliquem publice excommunicatum vel interdidum.admitti ad ecckliaflicam fcpulturam * vel ad «xlofiaftica facramenta » vd ad hoc prsfuœat ipfe idem confiiiutn adhibere. Si quis veto icienter contra pnefùmferit, ecdcfiaflico fubjaccat interdido, alias nihilominus prout vifuxn fuerit puniendus.

XX *Uf publicentur conftuutieeees nt quis dicet ms efflorere.*

Ne aurem fupra prxtfidas noftras conflirutiones , monitiones , vel inhibitiones , aliquis ignorantiam poflit allegare ; prxeipitnus in virtute find* obedient» waverfis & fingiilis curatis ecclefiarum civitatis 8c dicecefis noflrat Ædüenfis nobis fubditis , ut eas maxime que tangunt laicos , religiofos , & clericos, in ecclefiis Aiis prxlentibus clero *Sc* populo legant publice, & in vulgari fermonc exponant , vel legi & exponi faciant aliquibus diebus foronibus & fcftis : facientes prarmiflâ praefentes in hac fynndo infra menfem poftquam ad fuas ecclefias reverfi fuerint : absentes veto infra idoneum temporis fpatium, poflquam prxdids confliruriones › monitiones & inhibitiones in ipforum dedude fuerint notitiam.

2& *fequtattttr in MS.* proviso *cialù condlū apud* celebrati 1294. *edite apud Jobanncm Aferiem Le Mure bl/iorut iMŷhtnenfis pe^.* 342. *é* concslii Metifionenfis trnni* ia86. *Mes fupre pa^.* 303.

STATUTA SYNODALIA

Banholomxi Ædüenfis cpifcopt , anno M. CCC. édita.

JiKipiunt addiriones fefle per dorsùnuns Bertbolomeum ^Æduenfetn tp^opvre conflitutiombus in Jjnodo bjemeit celebreto e ditto donnno epifeopo, enno Domini nullefaotrtuntejtmo

I.

CUm elandeflina matrimonia fuerint io ter aliquos contrahenda, fâcerdotes in ecclefiis publice proponant competenti termino profliituro, ut infra illum qui voluerit legitimum impedimentum proponar, ex quo datur inrclligi quod antequam per verba de prrfrnti inter volentes contrahere mauuno nium contrahatur , debent banna proponi in ecclefiis publice per presbyteros, ut moris efl.

II.

Prohibemus ne aliqu» peribo» matrimonium inter fe contrahant per verba de prr-

***- ,,μ. fênti, (annis non praecedentibus publice in A eccIcfiis, nifi in-facie ecdefue quando debet nuptialis benedi&o celebrari .

m.

Inhibemus etiam , ne aliquis fâcenlos» vel almi, talibus matrimoniis ner verba de przTcnri aliter quam diftum eft coctrahen-
4 dis interefle przfumat, vel przbcre confilium vel afienfum, Poterunt tamen volentes contrahere per verba dc futuro , matrimonial·ter confentire, fcrlicet promiffionexn B facere de matrimonio, fi fanda coofenferit ecdcfia , contrahendo , & hoc tamen non φ fiat nifi in przfentia facerdotis.

IV.

Qui vero contra inhibitionem noftram fecerit * tam contrahentes modo prohibito , quam illi qui intererint, Vel ad hoc dabunt confilium vel aflcnfiun, ecclefiaftico fupponanrur tnterdiflo , alias nihilominus juxta noftrum arbitrium puniendi. Sacerdotes vero qui non prandentibus bannis contrahen- C tes ad bencdi&ionem nuptialem admilèrinc fine noftro fpeciali mandato , five regulares , five fateulares fuerint , ecclefiaftico fubjaceant ioterdidlo . nihilominus ab officio & beneficio deponantur. Illi vero qui hujufmodi benediftioni prarfentes fuerint, &confenfum dederint vel affenfum, cccleflaftico fubjaceant interdico .

V.

Prohibemus etiam infuper ut nullum facerdos matrimonium contrahentem fine no- D ftra licentia ad benedidionem recipiar nuptialem , 11 in dido matrimonio vel circa illud aliquod dubium fuerit ; qui contra fecerit, ipfo fafto fubjaceat ecclefiaftico interdifto.

V T.

tuarum Monemus in generali tam clericos quam hioos, ne in domibus fuis vel etiam alienis teneant concubinas , vel mulieres de quibus fimftra fufpicio vel fcandalum oriatur : alioquin clerici ab officio fint fuf- e penfi , & laici ecclefiaftico incerd&o fine fuppofiti ipfo fàâo, prrtcr pœnam a jure vel a conftitutionibui legatorum fedis apoftolicac feu conftitutionibus fynodalibus contra tales ftatutas, quas nihilominus incurrent . Inhibemus & monemus infimer fub poena excommunicationis ne facerdotes & alie perfonz ecclefiafticae in facris ordinibus conftituts ullas omnino mulieres in domibus fuis , nifi tales teneant, contra quas naturale foedus nihil fzvi trimi-Âm· nis fufpkari permittat.

V1L

Inhibemus & monemus, ne quis cujufcumque flatus dc conditionis aut dignitatis exiftat, propter fiuftum vel occafione ccclefiaftk« perfonz homines ecdcfia: aut bona ipforum hominum capiat, ûifiat , vel arreftet a cafu a jure non concefib : alioquin fi praedo requifitus pesedkfta non rcftituerit, extunc in Joco ubi przdo vel przda fuerint cefletur penitus a divinis : & przdb nihilominus incurrat in excommunicationis fententiam ipfo tââo:& fi przda ad locum aliurri transferatur , primus locus nihilominus remaneat interdictus , donec a nobis vel ab officio noftro amotum fuerit interdi&mn.

STATUTA SYNODALIA

Barthotamsei Æduenfis epifeopi anno M. CCCI. edita.

I. *Item ndditionef fitfin fer dominum Btrtbolommim^Ædutnfime/ifco/umin jfaodo fyemoli> qu* fuit anno Domini* M.CCCI.

CUm per felicis recordationis Alexandrum papam III. falubriter editumfuerit & ftatutum, ut nullus in regimine ecclefiz parochialis fufeipiatur, nifi vigefimum quintum annum anatis fu* attigerit, ac moribus & fcientia commendandus exiftat, & qui ad regimen aftumtus hujufmodi fuerit, fi monitus in fixo& praefixo a canonibus tempore non fuerit in presbyterum ordinatus, a regiminis ejufmodi amoveatur officio, & alii conferatur : idcirco nosipfius vcftigiis inhaerentes, in generali monemus quofeumque clericos, feu ecdefiafticas pertonas nobis fubditas, & in noftra dioecefi beneficium ecclefiafticum obtinentes, utipfi infra annum a tempore conftitutionis & monitionis hujufmodi numerandum, fe faciant ad ordines quo» Onus fuum requirit promoveri : alioquin a beneficiis fuis pnediftis juxta tenorem conftitutionis extunc amovebimus , & aliis conferemus. Hanc vero noftram conftitutionetn contra illos locum habere volumus , qui hujufmodi beneficia , quorum onus fufceptionetn ordinum requiret ante Lugdunenfê concilium funt adepti .

II. *Contra clericotqiti non deferunt tmfuram dericeUm hr habitum clericalem* .

Cum clerici qui gaudere volunt privilegio clericali, debeant clericaliter vivere, & ad

mtnuSf

a··· I>·I. minus deferre habituai & ronfuram' clericalem, ut pet hoc a laicis difcnminentur; praefcnri conftitutionc monemus omnes & fingulos noftrx djœcefis, non habentes ▾elfes clericales, ac per curatos locorum moneantur, & fpecialiter moneri mandamus, ut ipfi qui eas abjecerint, infra duos tnenfcs a tempore huius noftri monitionis 8t conllitutionis promulgate, refumant confiiram & habitum clericalem, eas ulterius nullatenus dimirturi: alioquin extufte volumus inrerdifto pcclcfiaftico fubjacere, nihilominus fi eorum protervitas hoc re* quirar, ad alias poenas proceiTuri. Hanc vero ccnftitutioncm extendi volumus ad clericos uxoratos, qui cum unicis & virginibus contraxerunt, fi gaudere volunt privilegio clericali.

III.

Prohibemus fub poena excommunicationis & monemus in generali omnes clericos in facris ordinibus conftitutos, przfertim bénéficiât», & beneficium ecclefiafticum obtinentes, ne fxculares negotiationes pro cupiditate alicujus lucri temporaliter audeant exercere. Quod fi contratium fecerint, poenas alias poterunt formidare.

IV. *Quod fefta SS. <tf>o;lolorum & evan^ehflerum & quatuor doflorum duplui officio celebremur.*

Provida deliberatione dominus Bomfacius papa VIII. (latuit ac decrevit iefta gloriofa xii. apoftolorum, qui viventes in carne fandtam matrem ecclefiam fuo gloriofo fanguine plantaverunt, & iv. evangelillarum, per quorum minifterium facro-fanéta evangelia illuxerunt, nec non iv. confeflbrum, Gregoni videlicet, Auguftini › Ambrofii, ac Hieronymi, quos egregios virtute ipfius eeelefiat patres confiât fuirtè, prout eorum falutaria documenta mamfcfte declarant, per diverfas orbis ccclefias fub officio duplici perpetuis futuris temporibus annis fingulis (blcmniter celebrari, ut ficur eos commendat ingenttor excellentia meritorum, fic & alma mater ecclefia ftudiofius honorare & laudabilioribus prxeoniis efferre non defiftac. Nos autem confti turionem didi domini Bonifacii patris noftri per omnia commendabilem fequentes, vobis praecipimus & mandamus, ac in generali monemus, ut feftivitares pratdiélas eorumdem apoftolorum, evangeliftarum & confertorum juxta tenorem prxdiΛζ conftitutionis anno (ingulo vel annis fingulis in ecclefiis noftris lub officio duplici perpetuo celebretis.

V.

Szpe nonnulli litteras impetratas a eum noftrajEducnfi vel a curiis archidiacqnorum nobis fubditorum, pro citandis perfonis aliquibus ad eorum inftantiam quandoque .... fraudulenter, nec eas exeeutoribus quibus diriguntur curam, nifi parum ante terminum ad comparandum coram judice in eifdem litteris alfignatum, praetentare execution» debitae demandans, ne fit citato quaerendi advocatum & componendi facultas. Nos fuper hoc opportuno remedio providere volentes, praecipimus litteras hujufmodi citatorias competenti tempore prsefentari, ftatuenres ut fi medietas temporis in citatione comprehcnfi, fcilicet a die citarionis ufque ad diem cotnparitionis elapfa fuerit antequam citatio ei φΐ' dirigitur, non teneatur exfecutoriami exfecuticni tradere *i* fed eo ipfo effertus citationis fit fufpenfus, & ipfum ediftum citatorium circumductum canonice impeditum.

VI.

Item, prxeipimus, quod fi quis anoftra dicecefi vel archidiaconorum prxdirtorum curiis excommunicationis vel interdirti ferit entiam quamvis legitimo defertu contra citatum ad fui inftantiam & non comparantem impetraverit, teneatur litteram excommunicationis vel interdirti hujufmodi infra xv. dies a tempore impetrationis ei cui dirigitur przfenrare: alioquin exfecutor ad faciendum mandatum comprehenfum in littera minime teneatur:fed extunc excommunicationis vel interdidi fit effertus totaliter annullatus, nec poft exfccutionem aggravatio, donec perlona fic ligata in ecclefia faltem per unum diem dominicum interdirti vel cxcommunicata publice nuncietur, alias impetrans noftro arbitrio puniatur.

VIL

Item, prohibemus etiam, ne aliqui in locis privans abfque licentia praelati vel curati loci illius przfumat divina celebrare, & ne aliqui facerdotes veniant ad fefta feu beneficia mortuorum non invitati.

VIII.

Item, ne confratrix fiant, nifi in loci» ubi confueverunt fuas confratrias exercere fub poena decem librarum domino epifeopo applicanda. Et ne aliqui portent arma voluntarie. Quod fi contra fecerint, excommunicari nuntientur.

A

STÀTUTA SYNODALIA

Domini Eliae épiicopi, anno M.CCC XV. * edita .

ANno Dpmini M. CCC. XV. die Martis poft duindenam Pentecoftes ex parte domjnt epifcopi Ædueofis przfêntibus archîpresbyteris totius Æducnfis dioecefisftatuta fünt ea qux inferius concinentur .

I.

Periculis modis omnibus obviandum. Datum eft intelligi 'reverendo patri domino epifcopo Æduenfi , quod nonnulli maligni portantibus litteras domini epifcopi vd ini officialis Æduenfis infidiantur , & cos capiunt , verberant, vel litteras deftrunnt. Idcirco flatuimus, ut quoriefcumque pratdid« litterx ad quemlibet curatum vel vicarium Ædueüfis diœcefis pervenerint » & deportans coram eis periculum allegaverit, quodipfum di&um nuncium incontinenti expediant » ut didum mandatum in didis litteris contentum faciant fub poena x. librarum , quoufque nuncius portans fecundum canonum animationem poffit cffe in loco fecuro , nifi alia caufa necdfaria emineret.

II.

Item praecipitur , quod quolibet menfe manuale legatur .

III.

Item, omnes impedientes & perturbantes iurisdidionem ecclefiafticam › ubi de jure fle antiqua confuetudine jurifdidio ad forum ecclefiafticum dignofeitur pertinere , *five* adeundo ad curiam , five redeundo , vel alias quoquomodo , fine conftitutione Bonifaciana excommunicatione innodati , vobis praxipiendo mandamus in virtute fanda· obedientiae , fle fub poena excommunicationis injungimus , quod omnes tales excommunicaros publice nuncietis diebus dominicis & feftivis, & ab omnibus celebrantibus in archipresbyceratibus noftns hoc in ecclcfiis five capitulis , five alte , five baife , fub eadem poena excommunicationis omnes tales turbantes eodem mado nunciari faciatis.

I V.

Item , diebus dominicis publici ufurarii excommunicentur

V.

Item , follicitatores monialium excommunicamus , excommunicari publice mmcicntur .

STATUTA SYNODALIA.

Anno Domini M. CCC. XVI. in fynodo hy.emali domini Eliae edita .

B Ç Equuntur mandata fynodalia pro domino epifcopo fada per officialem Æduenfem , fynoduin tenentem Æduae, pro dido epifcopo in eadem fynodo hyemali . ÂZZ7777Z.

I.

Omnes archipresbyteros epifeopatus Æduenfis hic non allantes audoritate domini epifcopi in his feriptis excommunicamus, & excommunicati publice nundentur .

II.

C Item, alias fuit injun&um archipresbyteris ex parte domini epifcopi, quod vifitarent ecclefias parochiales fuorum archipresbyteratuum, pro dido domino epifcopo , & poft vifitationem redderent rationem fux vifitationis domino epifçopo vel ejus officio ; quod non fecerunt : unde dominus epifeopus dolet, fle propter hoc fententiam excommunicationis incurrent & incurrunt, nifi fecerint fuper hoc quod incumbit . vιβ»«*›«

III.

Item , injundum fuit eifdem quod faifirent omnes frudus ecdefiat curatorum non refidentium in eifdem ; quod fimiliter non fecerunt : *fle* ob hoc fententiam excommunicationis incurrunt, & incurrent, ndi fecerint quod incumbit . B,ω»·ΰ·.

IV.

Item, fub poena excommunicationis fait didis archipresbyteris injundum alias, quod afterrent teftamenta fle inventoria curatorum fuorum archipresbyteratuum decedentium, quod non fecerunt : *fle* propter hoc injungimus eifdem , quod omnia prxmiffa, ut praemittitur, infunda faciant fubpoena x. librarum domino epifcopo applicandarum contra non parentes in eifdem.

E

V.

Item, praecipit dominus epifeopus quod frudus beneficiorum refidentiam deposcentium ab ipfis archipresbyteris mittantur figillifero Æduenfi. *·«·«!·.

VI.

MM 1)1«.

V I.

Zr
Item, pntcipir dominus epifeopus quod fruôtus prioratuum epifeopatus Æduenfis in quibus non funt refidences tdigiofi fecundum exigendam prioratudm ipferum expendantur .

VII.

cH«brtw Item , inhibet dominus epifeopus fîngulis presbyteris fub poena x. librarum Turonenfium fibi applicandarum, ne quis bis in die cetebrarc prsefumat , nifi quatenus per iàcroe .canones eft penniffum die Natalis Domini & Pafchâr , fit in ecclefia altari annexa.

VIII

Item » praecipit dominus epifeopus quod omnes exceÆis quos viütando invenerint domino epifeopo vel eius officiali Æduenfi mittant , vel afferant in feriptis , & nomitte excedentium .

IX.

Itt®3 » S1**! 'pfe archipresbyteri domos ' ecclefiarum archipresbyteracuum fuorum fle fuas ruinofits, fle aedificia earumdem de frudibus ipfiuum ecclefiarum reaedificari faciant, nec permittant redores ipfarum ecclefiarum gaudere dc frudibus earum , donec domus dc aedificia hujufmodi reaedificant fuerint competenter .

X.

Item , inhibet dominus epifeopus, ne aliquis de fponfidibus coram judice faeculari pncfiimat.

XI.

oairau »·"■" ' Item » praecipit dominus quod quotiefcumque cimiteria ecdefiarum polluta fuerint , quod fignificent domino epifeopo aut officiali fuo :' dc ita injungant ex parte domini epifeopi fingulis curatis archipresbyteratuum fuorum .

XII.

Item » non eft interitionis domini epifcopi quod fi aliqui dicunt fe exemtos a jurifdiftione fua » vicariorum ,■ vel officiorum fuorum , quod non fint de jure , cum fint fubjedi .

Âsm ij«y.

STATUTA SYNODALIA

v-rtT F.. clirtit

Bue Æduenfis epifeopi , an. M.CCC XVIL édita.

^*tmo Domini* M.CCC.XVII.dk
Srmfiorta» mUùionu f<
per dmafoM» I/m».

I.

B STatuimus» volumus fle praecipimusduod fi quis clericus vel presbyter» vjel alia perlôna eoclcfiaibca , cujufcumquç/conditionis aut ftatus exiftat, dicat its pro cotneftionc , quod ipfe cum gratiis dicat jftum pfâlmum *Dt profundit* & iftam orationem *Ftdehuno Dtut omnium* .

II.

Irem . diftrkle & fub poena cxcMuntlnicationu inhibemus omnibus & fingulis perforas , cujufcumque conditionis aut ftatus exiftant, fle in noftra diœcefi Æduenfi conftitutos monemus una monitione peremtoria pro omnibus, ut ipfi aut aliquis ipforum confocios feu procuratores venientes aut venire volentes ad noftram curiam Ædueniem moleliare non prxfumant, nec etiam jura noftrae curix audeant impedire in aliquo , feu & pertubare ' quod fi feeus attentaverint ; excommunicationi fe noverint fubiacere.

C

III.

irem, cum lacris canonibus caveatur expreife > quod clerici arma portantes excommumeentur, quorumdam clericorum violentis perverfx temeritatis audacia eo procef- fit, quod ipfi honeftati fle ordini clericali non minimum derogantes , facrae conftitu* tioni fuper hoc editae immemores , in eorum animarum fle corporum periculum fle fcandalum plurimorum, arma deferunt in civitate noftra Æduenfi 8c aliis locis quamfe maxime pluribus noftrae Æduenfis dicecefis, fe maxime caufa nocendi , injurias irrogandi , ex quo »m multa homicidia fe mutilationes membrorum exinde fuerint fuhfecuta » prout rerum experientia docuit evidenter. Nos igitur veftigDS bone memoriae domini BAR.THOLOMÆI pracdcceflbris noftri quondam epifeopi Æduenfis inhaerentes, fe malitiis hominum, five periculis animarum paterna follicitudine fidubriter obviare curantes, ex communi canonicorum confenfu juftis de caufis duximus demandandum. Quamobrem audoritate noftra ordinaria inhibemus omnibus & fingulis dericis noftne dios-

cmu*«w-

E

1*·>ı*λ dktcciis, tnlxime m ïàcris ordinibus con· fticutis, cujufcumque conditionis aut flatus, & ipfos in generali monemus una monitione perancona pro omnibus, ne ipS voluntarie, &tnaxime caufa nocendi arma dc cetero deferant quoquo modo, nifi cauû rationabilis id depofeat. Et tunc etiam non deferant abique noftra licentia fpcciali. Quod fi fiscus attentare prxfumferint, extunc poft fpatium unius dici a tempore huius conftitutionis numerandi, ipfo fafto, excommunicationi fe noverint fubjaccre. —

«metiri» w-emem- Item, cum membra fe debeant capiti tamquam digniori merito conformare, querimonia multorum fubditorum noftrorum frequentius excitati, qui afterunt quod officiales archidiaconorum nobis fubditorum ab excommunicatis eorum auctoritate immoderatas & importabiles emendas levent, & pro fux libito voluntatis in ipforum-fubditorum perniciem & jaduram, zelo cupiditatis accenfi percipiunt, antequam excommunicari prxdifti pro contumacia, pro re C confefla fcu adjudicata, in diéta perrnan. ferint fententia per triginta dierum fpatium, prout in noftra ctuia Æduenfi fieri confuevit, a conformitatc noftra: cunx .Educnfis temere recedendo. Quamobrem ftatuimus, & prxeipimus, aut etiam inhibemus, ne dc cetero ab excommunicatis auctoritate eorum ultra ibiitum dierum numerum & diutius obfervatum in noftra curia Æduenfi levent fcu reepiant officiales prxdicfti vel eorum figilliferi emendas ab excommunicatis prxd ôlis. Quod fi fccus attenfaverint, nos contra ipfos arilius proce- 1 demus quod jus erit.

Item, prxeipimus diftrnfte, fub pœna excommunicationis, & in\irrute ianCtxobedientix injungimus, ut archipresbytcri, dc eorum vices gerentes, & rectores ccclefiarum mandata fynodalia nova & vetera edita a prxdcccftbribus noftris, & *fpeciabtcr* conftitutiones conciliorum provincialium Matifeonenfis & Anix penes fe habeant: & fi e penes fe non habent, quod non credimus, infra menfem a tempore prxfentis fynodi penes fe habeant, & ipfa fibi confcnbi faciant indilatc: & quod archipresbyteri eiidem redloribus & eorum vicariis capcllanis aliis quibufeumque in eorum archipresbyteraribus prxdifta mandata fynodalia & conftitutiones in fuis convocationibus propter hoc in proximo faciendis legant lingua latina, & exponant, nc in hiis ignorantiam

A prastendere valeant quoquo modo. Quod fi av» prxmifla a nobis injunfta& prxeepea adimplere noluerint, & neglexerint, nos ipfos de inobedientia & tranfgreffione mandatorum noftrorum graviter puniemus; eifdetn archipresbyteris rululomiRUS injungentes ut nomina redlorum ecclefiarum in fuis eeclefiis non relidentium antequam recedant nobis tradant in /criptis.

VI.

Item, apertio & publicatio feftamento. d· «λ» rum feu ultimarum voluntatum perlbnarum n'<nil' ecclcfiafticarum noftra? dioecefis ad nos fpe(flat de jure & antiqua confuetudine diutius obfervata in noftro epifeoparu Æduenfi; Prxdpimus & injungimus rectoribus univeifis & ceteris perfonis ecclefiafticis civitatis & dioecefis Æduenfis & eorum execuroribus feu heredibus ut teftamenta feu ultimas voluntates perfbnarum ecclefiafticarum & reflorum didx dioecefis, cujuf cumque conditionis, ftatus, vel auctoritatis exiftant /decedentium, nobis aut officiali noftro Æduenfi deferant & apportent, & prxfentari faciant in curia Æduenfi, nec de exeeutione & bonis decedentium fe aliquatenus intromittant, donec prxdi<fta reftamenta dictorum decedentium fcerine, ut prxmittitur, pumicata, & per nos aut dominum officialem approbata. Aliter contrarium attendentes graviter puniemus.

VII.

Item, fxpc confingit, quod variis ex cau- d, fis fiunt convocationes per archipresbyreros, ad quos curati vd eorum loca renentes ve- wcuba». nite & comparere, ut tenentur, negligunt, contumaciter contemnunt, cefiante impedirhento legitimo, notam inobedienttx temere incurrendo. Quare huic morbo nos congruo remedio occurrentes, ftatuimus, & injungimus firmiter fub virtate fanftx obedientix & fub pœna quadraginta folidorum in pios ufus fecundum noftrum vel epifeopi qui pro tempore fuerit arbitrium convertendoium, quod de cetero curati perfonaliter, fi prxfentcs fuerint; fi autem impediti impedimento canonico fuerint, eorum loca tenentes, cum litteris cxcufationis plenum mandatum habentibus fpeciale de adimplendo & tenendo qux in convocationibus fient compareant fideliter & devote, qux in ipfis fient convocationibus adimpleant, ut tenentur.

VIII.

Rcligiofi quicamque exemti, qui nova- ncaeam... dium aut alias decimas ecclefiis parochialibus debi-

an• ·»σ debitas, ad eos ex aliqua caufii. . . appro* prête fibipnEfunferintt Mtoquifiris fraudibus five coloribus ufivpare, *feu qui de* animalibus femifiarâm & paftorutn fuorum vel aliorum etiam animalium ip6i earum gregibus Mumifccntitan, feu qui de ammehbus quvin fraudem eedefiarvm in pluribus locis emunt, arnaque tradunt venditoribus vel aliis ab ipfis tenenda» feu qui de terris quas tradunt aliis excolendas decimam fdvi ecclcfiis non permiferunt aut prohibuerunt ; nifi poft requifitionem per eos quorum intererit fuper hoc eis faihun a prstmiÆs deftiterint infra menfem, aut fi « iiiqucufurpare contra premifla, vel retinere pnefumferint, infra duos tnenfes damnificatis ecclefiis emendam non fecerint competentem , fine, & tamdiu maneant ab officiis & adminiftrationibus & beneficiis fuis fufpenfi, donec deftiterint & fatisfecerint , ut fupenus eft expreflum. Et fi religioft hujufrpodi adminiftrationes vel beneficia non habeant » eo cafu quo alii fubdiri fufpenfi funt, ipfi fententiam excommunicationi» incurrant, nifi fatisfitfiant nullatenus abfolvendi privilegiis non obftantibus quibufeumque. Ceterutn premifla extendi volumus ad animalia , que per religioforum ipfos donatos feu oblatos tenentur, dum tamen illis religiofis eiidem cum efifaÔu donaverint au: obtulerint fe & fua.

STATUTA SYNODALIA

Petri Bertrandi epifeopi Æduenfis, anno Domini M. CCC. XXII. edita.

Incipiunt fiatuto jjnodi bjemolis rccittu Λ effindi ^Æduenfi fro domino T. rfnfiopo.*

I.

u nii». A Rchidiaconos & archipresbyteros ad •f*· diftam fynodutn non componentes , nifi caufiun legitimam habeant, contumaces reputamus.

II.

d« niUm. Item , prsteipitur archipresbytcris › & fub poena excommunicationis , quod fruôus ecclefiarum curatorum non refidentium faifiant ; & nihilominus ipfos curatos moneant, ut infra menfem a tempore monitionis fibi foftx refideant in ecclefiis fuis fub pana excommunicationis .

III.

Item , injungitur expreffe prædiâis archipresbyteris , quod nomina curatorum non refidentium, 8c eorum qui per annum extiterint & non fuerint ordinati fecundum canonicas fandliotjes nobis tradant infcriptis.

A—· ·»**.

IV.

Item , quod ipfi ttçhipresbyteri nobis tradant io icriptis ad quamlibet fyoodum dcfe&is quos vifitando receperunt.

V.

Item» quod ufinaru publici & coacubinarii , nec non perturbantes jurifdiého-nem ecdefiafticam, & detinentes jura ecdefiaftka , denundentur excommunicari , nominando alios excommunicares fingulis dominicis.

V I.

Irem , quod amodo non admittantur vicarii , fed expellantur non habentes litteras approbationis 8t licentiam celebrandi & deferviendi ecclefiis parochialibus : nec recipiantur vicarii alterius dioeccfis abfque licentia officialis .

VII.

hem » monemus per prrfentia ftatuta omnes & fingulos curatos dt alias quafcumque perforas ecdefiafticas dioeccfis Æduenfis : & per archipresbyteros moneantur qui fuper hoc monendi fuerint» quod fi aliquas litteras vel proceflus habuerint qui ad epifeopatum pertineant, quod infra x. dies domino officiali Æduenfi tradant fub pana excommunicationis.

VIII

Item, quod fi litterx fidfie in figillo vel in littera inveniantur, ,di€h> officiali Æduenfi remittantur.

IX.

Item, fi fint aliqui perturbantes jurifiliAionem ecdefiaflicam, vel qui fecerint injuriam perionis ecclefiafticis , & contra eoe non audeant dcnunciare& publicare fententias archipresbyteri five curati in quorum parochia ipfi morabuntur, faciant informationes fccreras, & nobis eas remittant, ut fic evitare poffinc malitiam eorum.

Item , inhibemus clericis & aliis omnibus perfonis ecclefiafticis quibufeumque , ne fuper aibone vel alia ad forum ecclefiafticum pertinentia refpondeant coram judice ûeculari.

XI.

XL

Item, inhibemus omnibus curaris ne litteras aliquas derogatorias ptaefumant excqui abfquc noftro fpcciaii mandato.

XII.

Item, inhibemus quod omnes dios oui per annum excommunicationis fententiam iuft'inuerint moneantur, quod faciant fe abfolvi infra menfem: quod nifi fecerint, citeneur pro hoc pcrfonaltter ad fynodumfequentem fuper articulis fidei refponfurit & pro meriris recepturi.

XIII.

hem, quilibet curatus przdidte ftatuta penes fe habeat infra menfem, & firmiter obfervet.

XIV.

Item, prarcipimus & mandamus expreffe, & fub pcena excommunicationis, nec non & fub poena quadraginta folidotum applicandorum videlicet medietatem domino epifeopo Æduenfi, & aliam medietatem archipresbyteris omnibufque curatis, ut ipfi & eorum quilibet, ad convocationem fingulorum archiprrsbyreraruum fuorum poft fynodum dc mandato domini epifeopi faciam & *faciendam* ipfi curati interline & comportant perfbnaliter, nifi habuerint legitimam excufarionem i quam fi habuerint, mirant ad ipfam convocationem capellanum procuratorem vel alium mandato fpeciali inftrudum legitime, pratdiâa fynodal a praicepta & mandata domini epifcopi Æduenfis & noftra audituri. Datum anno & die fupradiflis, fub figillo curiar Æduenfis. Deo erarus. Benediôlus Deus in donis fuis, ac.

STATUTA SYNODALIA.

Petri Bertrandi epifeopi Æduenfis edita anno Domini M CCG XXIII.

Intifim fiâtut. finoatln p. Bcrtrtmdi tfifiopt JEdittnfis .*

curatos ad fynodum Vx non venerunt, *te* mandaro patris domini epifeopi Æduenfis excufacos habentes, abbates, priores, archidbconos, archiprcsbyteros, cetcrofque qui venire tenentur ad przfeacm fynodum, & non venerint, nec le légitime excufaverint, nifi de licentia poccitatcm habentes fuper hoc remanierinr, contumaces reputamus.

11

Item, prarcipimus fub excommunicationis poena, ut quilibet curatus ftatuta fynodalia & provincialia habeat & firpe ftudeat in cifdem.

III.

Monemus iufuper fub excommunicationis poena, ut omnes curati in fuis faciant ecclefiis refidentiam pcrfonalem, prout dc juic tenentur.

IV.

Inhibemus fiquidem curatis omnibus, ne laicalia officia, przpofituras feiicet, &baillivias vel confimilia dominiorum temporalium aliquatenus exercere przfumant, nec aliis officiis ordinem fuum non decentibus fefe immifccant quoquomodo.

V.

Omnes ufurarios & concubinarios manifeftos excommunkatos denuntiamus, & prxeipimus palam & publice nuntiari: inhibentes omnibus faccrdotibus, ne in domo fua occafion? quacumque mulierem aliquam teneant, de qua finiftra fufpicio habeatur, & ne officia publica exerceant, feu teneant tabernas.

VI.

Item, inhibemus perfonis omnibus ecclcfiafticis, nc fuper afhonibus ad forum ecclefiafticum fpeiiantibus refpondcant coram judice faeculart.

VII.

Item, inhibemus omnibus noftris fubditis, ne litteras aliquas derogatorias przfiitnant exequi abfque noftro ipeciali mandato.

VIII.

Inhibemus etiam omnibus curatis & aliis quibufeumque, ne mandata judicum fedis apoftdicx aliquatenus exequanrur, nifi prius *fafa* fidei dc rtferipto & coounifionc ac copia partis deandz, fi perierit, fuis fumcibus & expenfis.

IX.

IX.

Iean, inhibemus ne couriMârius afiquis, quantacumquc fulgeat dignitate, littcres abfolutorias aut criam de vifu dare prxfumac, nec aliqua remittere dc bis qux fibi denuntiata fuerint quoquo modo.

X.

Omnes qui pnccepca monitionts&inhibita hujufmodi vd aliqua eorumdem fàcere prxfumlcriat, cxcotnauuiicatioaideccrDiiDUs 1ubjaeere.

XL

Item, curationes generales deinceps fieri prohibemus : pracipientes curatis omnibus & eorum loca tenentibus ne ealdcm cxfcquaatur.

XIL

Item, praxipimus arduprestyreris & loca tenentibus eorum, utecclcfias redorum non refidentium in eifdem cum jure & pertinentia earumdem, *Sc* eorum qui infra annum a tempore pcovifionis ubi faft* ad facerdotium non fuerunt promoti, faifiant, & ad manum didi domini epifeopi *Sc* noflram ponant & teneant ac expfaftant, donec a nobis aliud receperint ia mandatis.

XIII.

Inhibemus infuper, ne de villa exeant abfque noftro fpeciali mandato, eifdem diftriétiffime injungentes, ut de&âus quos vifitando repetierunt, nobis fub figiÜis fuis tradant *Sc* in feriptis.

XIV.

Item, prohibemus archipresbyteris omnibus, ac loca tenenribtu eorumdem fub *a*-communicationis Amentia, quam in non parentes lerimus iniis feriptis, ne de caulis cognofcanc aliquibus, nifi dc mandato difti domini officialis Ædueofis proceflcrit fpeciali.

XV.

Item, praecipimus ut omnes excommunicato*, qui per annum fuftinuerinc ientenriam, moneantur a fuis redoribus per tres dies dominicos in fuis ecdefiis nominarim, ut infra tres menfes fe abfolvi faciant *Sc* procurent : alioquin quod citentur ad frno> dum inftamem *iuper* aniculos fidei reipoofuri : cum merito habeantur ob hoc de fide fufpeûi, quorum citatorum nomina no-

A bis in feriptis per fifrufos curaros ipfbrum λ«μ ι(·ι. ad dtôam fynodum deferantur.

XVt

Item, cum ad noftrum fpeAet ofichn teftamenta feu voluntates Brimas decedentium in civitate & diceorfi Æduenfi exfecutioni fàcere demandare; pcxcipimus & mandamus, quod poft teftamenta feu volunrates ultimas quonmxutnque decedentium, infra menfctn a tempore obitus corumdem ad noftram curiam deferantur» ut eas faciamus
B etfccutiom prout noftro incumbit officio demandare.

XVIL

Item, inhibemus ne fircerdotes in ecdefiis fuis feu cimiteriis communicare permittant, *Sc* quod nullos ad prxdicandum in ecdefiis ibis permittant, nili fit perfona authcntica ; nec quaftores aliquos praxficare permittant, fed fuaium tenorem exponere Jitterérum dumtaxat, nec ad hoc quxftores eofdem admiti volumus ablquc no-
C Ararum tcftimonio litterarum.

XVIII.

Inhibemus fi quidem reftoribus ecdefiarum omnibus, ne in ccclefiis fins *Sc* cimiteriis curias laicorum dominorum temporalium exerceri permittant : *Sc* fi in eis violentia aliqua inferatur, nobis referant infra menfem, *Sc* providebimus de remedio op·

D Item, omnes illos qui nuntios aut eaecutores litterarum noftrx curix, aut cafdetn lineres deferentes, hac occafione capere, verberare, detinere, occultare, vel per carcerem mancipare, aut litteras ipfas memoratis prrfunis aufene, feu eas rumpere, cancellare, aut aliter detinere quoquomodo, vel fic ablata celare, vel venienti feu venire volemi ad didam curiam in aliquo molcftare prxfumferint, aut ut ifta fiant procuraverint, vel facienti opem, confilium vel favorem duxerint adhiben-
E dum, quos in hits feriptis excommunicamus, praecipimus excommunicares palam & publice nuorian per omne, curatos dioecens Æduenfis fingulis diebus dominicis & feftivis : injungentes infuper curatis cifdem, ut non corunxfem quos fciverint fic jurifdiftieni ecdefiafticx clam vel palam, dictât vel indireâe, publice vd occulte, vel alio quomodolibec perturbare, nobis in feriptis infra menfem mittere fecrere procurent.

XX.

XX.

Item , inhibemus rrôonbus omnibus , fcu curatis , ne alienum parochianum admittant ad ecclefiaftica (aeramenta , item ea fibi mimftrare praefiniunt, abfque fui curati licentia fpeciali ; & ne abfolutiones fibi dircftas & in poftrrum dirigendas ali2uibus, praeterquam fuis vicariis exequan** as committant , & ne vicarios recipiant » nifi fuerint per nos primitus approbati.

XXL

Item, omnes dande ilina matrimonia contrahentes , 8c qui in eis intererunt, quos in his feriptis excommunicamus, pratcipimusic mandamus excommunicates publice nominari .

XXIL

Item , prreipimus curatis omnibus 8t cuilibet eorumdem fub poena decem librarum Turonenfium applicandarum domino epifeopo, utporriranrs litteran .noftrarum ubicumque requifiti fuerint fecrete, procurent celeriter expedire , &in cxccutione litterarum ipfarum deferant , donec portitor camdem per unam leucam & amplius fe poterit clongafie, ut quorumdam malitiis obvietur .

XXIII.

Item, praecipimus quod fontes cum fera claufi cuftodiantur , propter fortilegia & indumenta faoerdocalia, mappx , feu panni altaris commodius cuftodiantur.

XXIV.

Item, monemus omnes & fingulos facerdotibus idoneis peccata fua confiteri , talibus qui fuper hoc habeant poteftatem.

XXV.

Irem, inhibemus fub poena excommunicationis officialibus & figilliferis archidiaconorum, ac praecipimus ne concedant alicui litteras abfolutorias vel deiiberatorias matritnonium contrahere volenti fine auitoritate & licentia noftra fpeciali, cum illud ad noftram fpe&tt jure ordinario poteftatem.

XXVL

Item , praecipimus follicitatores monialium excommunicacos publice nunciari.· monentes etiam abbttiflas & prionflàs carumdem » ne extra cafus de jure exprefios , concedant ipfis monialibus licentiam exeundi. Monemus etiam fub pœna excommunicationis univerfos & fingulos cuiuslibet (latus, conditionis*, vel dignitatis exiftant, ut nullus , nifi rationabili & manifefta caufil exiflat, ac de illius àd quem pertinuerit licentia, ingrediatur ad eafifan. Monente· nihilominus univerfos 6c fingulos , ut nulli moniales, extra cafus in jure exprefībs, x fuis monafteriis exeuntes vel egrcfias fcfenter recipiant in fois domibus feu habitaculis vel receptent; nec earum pudicitiam vio B lare, fed nec etiam attentare pratfumant : quod redundaret in Chrifti carum fponfi injuriam & ofiènfam.

XXVII.

Item, fingula qux fuperius funt expreflà injungimus , aut una cum poenis fuperius declaratis diftrillius inhibemus fub poena decem librarum Turonenfium domino epifcopo applicandarum contra ioobedientes & pro quolibet fingulorum.

C

XXVIIL

Monemus presbyterum, & ex caufa omnes Sc fingulos habentes litteras vel inftrutnenta ad jura epi(copalia domini Æduenfis fuper feodis, contractibus , & rebus aliis qu^ bufeumque & ad jus epifcopale ecclefie Æduenfis pertinentes, ut infra menfema tempore notrrur continue numerandum dkSlo domino epifeopo, feu vicariis fuis, aut nobis rcftiriianr, notificent, & revelent : afioquin ipfos extunc in his feriptis excommunicamus , & per nos excommunicari, pu- D blice nuntientur .

STATUTA SYNODALIA

Johannis Rolin epifeopi Æduenfis & cardinalis , anno M. CCCC LXVIII edita -

Ex *kiliotbcti tllnfirifimn domini* ***Merit*** *in finitu Divionedfi frofidii>*

STaruta ‘antiqua hujus civitatis & dicecefis Æduenfis noviter confirmata & cor- £ roborata per reverendiflîmum in Chrifto patrem ac dominum noftrum dominum JOHANNEM ROLIN titulo S. Stephani in Celio-monte presbyterum cardinalem & epifeopum Æduodcm hoc przfenti anno Domini M- CCCC. LXVIÎL & per r©. verendum in Chrifto patrem dominum ANTONIUM BUSSONIS facrm theologia? profelforem, epifeopum Bethleemitanenfem & priorem Anriaci & S. Rachonîs : de per egregios & circumfpeûos vire· domi-

αμ·'4μ .dominum Anthonium Ju& utriuique juris A famoftm doftoram decanum Æduenfem, 6c magiflnun GuiUerauan Mace abbatem fircularem Cervidtai canonicum Ædoeafem & Autifiaodorcnfeai , vicarios generales in fptdtualibus 6c temporalibus di& revere»· diifimi patris in hac fynodo eftivafi publica» m hoc palatio opifcopali Ædoenfi, ut moris eft fieri.

In primis reputabuntur contumaces omnes 6c Itngpli archipresbyteri civitatis 6t dicecefis, qui perfonalirer non comparent in hac prsrfemi fynodo 6c qui fe legitime non excufant, quorum nomina funt hic.

Archypresbyter Æduenfis.
Archipresbyter Bhmsiaci.
Archipresbyter Luzeii.
Archiptobyter Perrectaci.
Archipresbyter de Kadrillis.
Archypresbyter de Bofco.
Archipresbyrer Sinemuri Bricunenfis.
Archipresbyter Petrarfiâr .
Archipresbyter de Molinis.
Archipresbyrer de Borbonio.
Archipresbyter Bcraenfis.
Archipresbyrer Vergrii.
Archipresbyter de Arneto.
Archipresbyter Colcharum.
Archipresbyrer Flavigneii .
Archipresbyrer de Pouleio in Auxeio.
Archipresbyter Sinemuri in Auxeio.
Archipresbyter Diufini.
Archipresbyter Thullioms.
Archipresbyter Avalonis.
Archipresbyter Corbigniaci.
Archipresbyter Sede-loci.
Archipresbyrer de Quadratis.
Archipresbyter Danox.

DtrMin. •wUf 'r Injungitur ramen presbyteris 8c ceteris , 9ui interfile tenentur in fynodis , quod de cetero veniant 6c intrent iynodum in veftibus longis cum fuperpebdis feu albis aut cappa cïaufii , prout jstndudum falubrircr eft ftatutum : aliter reputabuntur contumaces . Et fimditer agant curati iu convocationibus archipresbyterorum .

II.

Ilon i quod archtpresbyreri feu curari ad fynodum venientes, feu ab radon rrccdentea, decenter incedant, & honeftaqueant bofeaia : in quibus mature, & graviter fe habeant, ne flatus clericorum vertatur in derifixn populi & feaodalum.

111. 4«M l«4f>

Irem ordinatur , quod pro flatu fenâife fimi domini noftri papa, & fenitae Romama Ecdefisc & fedis apoftolkat 6c untoerfia Ecelefie, 6c pro unione fit pace quidem, *"u>* ' nec non regni Frftcix chriftianiffimi domini noftri regis, & illuftritfimi domini ducis Burgundue & Brabantia in fingolisecckfiis civitatis fic diocefis Æduenfis fingdis diebus fit maxime dominicis fic feftivis inter B miftaram folemnia , videlicet poft Tuor *wfttr* dicatur pfalmus *L/uoutt fiae* , preces fic orationes ad hoc felubritcr ordinatae : fic ecdefiaftici finguli didam ordinationem ftudeant obfervare. Et djftus dominus nofter cardinalis in perpetuum centum dies indulgentiarum omnibus 6c fingulis devoce orantibus pro praemiflis, & canentibus diltas orationes conceflir.

IV.

Item, pro parte difli domini noftri car- α'<μ μ ·. C dinalis epifeopi pnedUfi omnibus 6c fingulis curatis civitatis fic dioecefis Æduenfis concedunt przfeti domini vicarii licentiam quod poflint eligere confeflorem feu confeflbres idoneos , qui de peccatis quae libi confitebuntur, nifi fuerint refervata, eos abfolvere valeant hinc ad proximam -futuram fynodum rftivafem ,

V.

Item , ftatuitur ut archipresbyteri a cu- «·MfUs·»· ratis fubditis fuis contemnentibus 6c ne- D gligentibus ad fins convocationes, prout ffy tenentur, convenire , poenam quadraginta folidorum exigere valeant feu levare .' cujus medietas dxfto domino cardinali &em£> copo:& alia medietas eifiiem archipresoyteris applicetur, 6c fub eadem poena injungitur didis archipresbyteris, & curatis, ut m fynodis generalibus conveniant.

VI.

Injungitur presbyteris & curatis quod d· fap* £ baptifmus cum honore & reverentia cele- ** ' bretur , & cum magna cautela , & foecialiter in diftinâioae verborum quo funt ifta : *Eta kptiz» ft m nomiitt Tetris , ir FUii,* é* *Sfirfats-fimSi> Αηκη* . Et doceat facerdos in rotnano laicos , & fixcialiter a(fantes in neceffitate baptizare fub forma priftina .

VII.

Fontes fub fera daufi cuflodianturpropi

torti-

ÀntMÏtf fonilegia : dirifina · & etiam oleum infîr- A mocum fob clave fervemur diligenter*

VIII,

Sacerdos femper laicum prudenter interroger cum m oeceffitate baptiravenc, quid dixerit fit qmd fecerit » 5e fi invenerit laicum difcrete & modo debito bapcirafle, Sc formam verbomm in remano debite protuiifle , approbet fetium . Et fi aliqua dubitatio emiferit, ad dominum noftrum cardinalem & epifeopum vel officiaktn rc- R curratur,

IX

·*· Inhibetur quod ad levandum puerum de facro fonte , ne ultra duo recipiantur » & fecerdos contrarium faciens , pro qualibet vice qua plures receperit , yiginti folidos Turonenies folvere teneatur › nifi fint confanguinci proximi, aut viri ecclefiaftici in *facrit* ordinibus conftituti,

X.

d» mifi. Nullus in die bis audeat celebrare , nifi in magna ncceffitate, excepto dic Nativitatis Domini.

XL

Nullus etiam antequam matutinas *Sc* primam dixerit canonicae , miflam aliqua necdfoatc celebrare prafumat.

XIL

Inhibetur officialibus dc figilliferis archidiaconorum , ne deinceps mandata contra juris formam *Sc* ftilum curi* Æducnfis t fecundum quem regulare fe debent, concedere audeant vel pratfumant, didique figilliferi pro litteris figillaodis ultra fummam taxaram in curia Æducnfi levare feu exigere non prxfemant.

XIIL

Presbyteri bofliam populo non oftendant, fed ipfam teneant ance peftus, ut videri non poffit a populo donec dixerint illa verba : *Hoc cft enim Corpus metem ;* & advertat diligenter fecerdos, quodhoftia fic munda, integra, & circumquaque rotunda, & quod vinum non fit acetofum , *Sc* aquam cum vino ponere non obmittat.

XIV.

p< mu›. ••M. Nullus facerdos audeat in cafe dubio matrimonium perficere , domino cardinali Ædnenfi epifcopo vel ejus officiali incoafulci* : contrarium facientes fententiam excommunicationis incurrant fàâo, Diftriâe etiam fob poena fiifpenfioois prohibetur, ut nullus cgpellanus vel feccrdoa aliquid exigat ante beoedi&onem nuptialem occafionc ferculorum qu* debentur pro nuptiis, ytl aliqua caufa quacumque : fed celebraro matrimonio, dida fercula recipiat,&fi accefie fuerit exigat confecta,

XV.

Inhibetur diftrifte fub excommunicationis poena & omni alia poena , quam incurrere poifent, officialibus *Sc* figilliferis archidiacononnq» ne concédant ddiberatorias litteras aliquibus matrimonium contrahere volentibus line licentia domini cardinalis & epifcopi przdifti .' cum illud jure ordinario ad diÂum dominum catdinalcm cpifcopum, feu ejus officialem fpedet,

XVI.

C Larvaris Gallice *Cbtrhxri* de cetero fieri prohibentur fub pcena excommunicationis & centum folidorum cleemofync didi reverendiffimi parris applicandorum.

XVIL

Nulli judices fxculares in eodefiis vel cimeteriis eorumdem quarumcumque caufarum cognitionem exerceant, vel proceflus quofeumque judiciales laciant in eildem : alioqum u moniti per presbyteros vel reîftoces ipfàrum ecclefiarum defiftrre noluerint, per eorum alterum excommunicationis vinculo innodentur. d« j-ïïöi· «<»<'».

XVIII.

Prohibeatur per focerdotes fob pcena excommunicationis choreas fieri *Sc* duci in cimiteriis eorumdem : quibus fimerdoribus diftrifte praecipitur, ur divino officio celebrato , & populo ad mopria refjreflb , foas ecclcfus firmare ftudttot diigenter . p« dp>.<*

XIX

Sacerdotes parochianos fuos farpius in generali moneant *Sc* inducant, ut de qualibet domo vir, *Sc* uxor , & liberi intelligibiles *Sc capaces ad* cccleflam fuam parochialcm conveniant fingulis diebus dominicis *Sc* feftivis ad divinum officium, *Sc man*data ecdefiaftica audienda, & hoc eis in confeffionibus injungatur , & facerdotes °* efiu"

**•«0 doces cthn fubffiras fuos erudiant diligen- A ter in oratione Dominica » fabeee » Tawr iwyftr» & h fymbolis fcilicet *CrtJt inDamt} & Cnit m* fie eifífem exponant pro modo fcientûc eifdem a Domino mmiftratx «terne vit» gloriam» fic premia, ac poenas inferti mifcrabiles » fie di# verfas, fie riaa eildem oftendant cum devotione magna, prout melius poterunt per 3uasgloriam «ternam» fi bene egerint» vel amnarionem, fi contrarium fecerint, confcquentur : exponendo eifdem fepius feptem peccata mortalia fic opera mifencotdùe» & B alia qu« circa hax fuerint opportuna » ut tamquam veri paftores de ovibus fibi cocnmiffis in die judicii idoneam habeant reddere rationem : & quod fingulis diebus dominios inter miflanun folemnia populo didios Tarer *nafter* , ı/ft» *Merit* » *Crede* ôi *Deum , Credo in Spiritum , Confiteor , Mifereetur veftri* , rraftius alta & inteftigibili voce pronundent ; ita quod allantes mteU ligert valeant , & hoc fub poena viginfi fUidorum Parifienfium fic fiifpenfioois ab officio eorum per tres tnenfcs .

X X

ŋ< *^ * " * ' Inhibemus redoribus omnibus 8c curatis ne alienum parochianum admittant ad ecciefiaftica facnunenta » nec ea fibi miniftrare præfumaoc» abfcue fui durati licentia fpcciali ; nifi confeflionis» eucharifti», & extremx-undHonif facramenta » in cafu tamen nccefliratis, fic ne abfoluriones fibi diredas vel io poliarum dirigendas aliquibus » prêter fins vicariis excquendas committant » quos vicarios non recipiant » nifi per dominum cardinalem Æduenfem prxdiltatn » D vel ejus officialem primitus fuerint approbati . Qui autem icienter contra prxdifta fecerint, per tres menfes a beneficio fint fufpenfi , fic poenam centum folidorutn Parifienfium incurrant.

XXL

iMi rt.H kw' Prohibetur facerdoribus ludere penitus cum deciis & interelfe fpeôaculis cc choreis » fic tabernas intrare caufii potandi, nifi peregrinando, fic inhonefle difcurrere per E vicos 8c plateas . Contrarium autem &■ dentes ab officio fufpendantur.

XXII.

Inhibetur fub panis juris omnibus fe* ccrdotibus» ne teneam fecum prolem quam in facro ordine genuerunt » ne fcandalum generetur .

XXIII,

Nullus clericus vd laicus in domibus fuis D«r«*iM> vel etiam alieni'» teneat concubinam velj**1"* •mulierem de qua fufpicio habeatur : alio- '* ' quin dena ufque ad fatisfi^onem condignam ab officio & beneficio fint fufpenu : laid vero ecdefiaftico fubjaceaa inter* dfcto. Manifefte aurem fornicantes funt excommunicari ipfo àâo.

XXIV.

Diftriéte praecipitur omnibus fic fingulis D« ««StcW. dericis dvkaris fie dioecefi» Æduenfis, maxime curam animarum habentibus » fic m facris ordinibus conftkutis , ut deinceps utantur veftibus decentibus fic hooeflist ita videlicet » quod veffis eorum fuperiot fit oputegium vel optdenda » longa veftis ufque ad talones, vel circa» prout volunt canonicae fandiones .' habeant manicas latas fic longas, & in parte anteriori non pendentes vel excifas ad modum joculatrK C rutri . Non fint etiam velles eorum a parte fuperiori mmis excifae » vel etiam incolatac ficut multi faciunt» ne carnes eorum inverecunde videantur. Capuciis ac caiim viridibus vel rubeis vel altis inhonoras non urantur .

XXV.

Iceni , archipresbyteris pracdi&is omnibus injungitur , ut ipfi » fub pena cen- »·> «upturn lobdorum eleemofyn» didi dominiub**' cardinalis fie epifcopi Æduenfis applicandorum , tradant ilia die didis dominis vicariis vel procuratori prefari reverendiffi» mi nomina curatorum in fuis ecclefiis non relidentium » fie defeûus quos repetierint vifitando » fi vifitaverinc poll fynodum hyemalem ultimo praeteritam ; pooancque didi archipresbyteri ad manum dtôi domini carcfinalis fic epifcopi frufitas fic proventus ecclefiarum parochialium curatorum prxdiâorum non relidentium in eifdem

XXVI.

Cum decinue finteributa egentium anima- p» ledm». rum, quas in fignum univerfalis dominii Dominus ubi fpecialiter refervavit » omnibus fic fingulis làoerdotibus fic religiofis praecipimus , quod Jaicos diligenter ammoncant » fic maxime in prxdicationibus fuis, fic confeffionibus eorum audiendis , quod decimas integraliter petfolvant ecclefiis, a quibus recipiant ecclefialHca facnunenta » vel aliis quibus debentur de confiietudine , privilegio vel de jure : intimantes eildcm

iZΓ^ἀ. foUidtt quod aliter filvari non potiunt. Laicus qui décimas de manu laid recepe-rie, mfi ecclefîar ad quam Pertinent reddiderit, ecdefiaftica carcat fepultura.

XXVII.

Item, quia nonnulli civitatis 8c dioecetis Æduenfis pro re cognita, adjudicata, & tnanifefta ofienfa, excommunicationis fententia ligantur: poftmodum ills ad quorum inftantiam prediâa fertur feotenria fe abfentant, & caufa quart diAi cxcotnmunicati fic fuerint ligati penitus ignoratur, nifi a diAis excommunicatis & fic ligatis, qui* bus de fâcili non creditur: dictique fic ligari humiliter abiblvi petentes, dc fatisfeltionem fecere paratos aflenmt, fi cui facerent reperirent: praetextu cujus diAis, ficut prarmittitur, ligatis provideri non poteft, ut dccec, idcirco ex parte domini cardinalis epifeopi, fub poena praedi&a praecipitur ac etiam injungitur omnibus dc fingulis ecdefiarum parochialium civitatis & diœcefis pradiAis reAoribus» ut ipfi deinceps in regiftris fuis diAos ligatos inferibendo, ponant diem qua litteras contra ipfos receperint, fummam, terminum & caufam defèAus, quorum diAas fententias incurrerunt, ut ipfis petentibus & de regifico parochialis eccleux, in quantum iplbs tangit, docentibus › nec non illis ad quorum inftantiam diAse fuerunt latae fententiac poffit de congruo remedio provideri,

XXVIII.

D« nui». MmaUati·. Item, injungitur reAoribus feu curatis prxdiAis, ut ipfi infra inftans fèftum beate Mari» Magdalenz, nomina & cognomina omnium parochianorum fuorum, qui fententiam excommunicationis per annum & ultra fuftinuerunt, domino officiali Æduenfi feu procuratori domini cardinalis epifeopi przdiéîi revelare, 8c in valvis ecdefiarum fuarum parochialium pingere non obmittant; alioquin contra diAos reAores feu curatos procedetur tamquam contra receptatores excommunicatorum prediAoram.

XXIX.

Item, archipresbyteri juxta formam conftitutionum provincialium, bona mobilia curatorum, presbyterorum, 8c altorum virorum ecclefiafticorum decedentium, ad manum diAi domini noftri cardinalis epifeopi ponant, & de ipfi» inventarium legitime faciant, & fub ipfi manu regant ad utilitatem quorum intererit, fi dcceffaint inceûati, vd fi teftamentum condiderint ad opua eaecutiodis bonorum pnodiâoran, abfque confurociooc vel diftraâione aliqui, bu» facientes, & hoc fub pana penfirionis lecti, quern diai archipresbyteri redpiunt de bonis curati defuncti.

XXX.

Item, prarferi archipresbyteri in fuis primis convocationibus hgnificent omnibus & fingulis curatis archipresbyteratuum fuorura t quod ipfi infra tempus B. Andreae apoftoli mittant vd afferant potdictis dominis vicariis nomina & cognomina concubinariorum, ufiirartorum, & fbrtilegorum manifetiorum infra proximum feftum K Andreat praedictum.

XXXI.

Item auctoritate etiam dictarum conftitutionum provincialium & fynodalium denuntient excommunicates omnes & fingulos qui fcienter impediunt directe vel indirecte jurifdictionem curiae Æduenfis: & ifiam denuntiationem faciant diligenter archipresbytcri & rectores prediai fub poena centum folidorum Turqnenftum deemofynar dicto Domino applicandorum, palam & publice fingulis diebus dominicis & feftivi», dum mlflarum folemnia celebrabuntur, it omittentes graviter punientur etiam ultra poenam praedictam. c^tw t». *"* '

XXXII.

Item, archipresbyteri fignificent curatis fuis, videlicet quilibet in fuo archipresbyteratu quod aliquos oueftores non recipiant abfque litteris teftimoraalibua fub tigillo domini epifeopi Æduenfis Praedicti, vel ejufdcm domini curia confectis, & etiam tales munitos litteris bonis non permittant predicate ultra quod in dia» litteris videbunt fpecialiter coqtineri.'4<qi>od copiis litterarum fuagum fides nonadhibeatur, nifi fint tigillis predictis tigillare, ac tignis notariorum bene notorum fignatae. "*.*.

XXXIII.

Item, archipresbyteri tradent in fcriptis nomina & cognomina curatorum in fuis convocationibus venire & comparera contemnentium, ad finem quod poena per conffitutiones /ynodales contra tales impolita ab ipfis exigatur.

XXXIV.

XXXIV.

Item « alüs coofuetudioibus fupcr hoc edicts hadenus adhaerendo , omnibus & fingulis ecclefiarum redoribus civitatis & dicecefis audoritatc didi domini cardinalis JEducnfis epifeopi inhibetur, ne aliquas Kerens de rejsaaw , aut quafeumque alias litteras extranei judicis exfequi prxfumant abfque ipfius domini cardinalis epifeopi aut vicanorum icu officialis ipfius fpociali mandato . Contrarium facientes ab β officio & beneficio fufpcndantur ipfo fado .

XXXV.

Item , quod de cetero notarii & jurati curiz epifcopalis Ædüenfis prothocoila fua non feribanc , neque fignis lignent in papiris vel rtgiftris perfonarum , ad quarum commodum ipfa prothocolla fuerint & erunt recepta , prout etiam fieri non debet I Et hoc fub poena privationis officii eorumdem , nec non omni alia pœna C quam pofTent incurrere erga dominum noftrum cardinalem & epifeopum contrarium faciendo .

XXXVI.

Item , ordinatur & praecipitur curatis & ecclefiarum redoribus fub poenis in aliis conftitutionibus fupcr hoc hadenus canonice edicis , ut ipfi & eorum finguli litteras & mandata a dido domino cardinali epifeopo , vel ejus vicariis aut officiali emanatas & emanandas eis diredas fic di- ® rigendas ftatim & indilate , poftquam eas viderint & receperint , abfque aliqua di* latione vel notificatione partibus contra quas deferuntur aliqualiter facienda execution! Audeant demandare , & ipfa pro exeeutione figiliare fine mora , didam exccutioncm nulli notificare , donec & quoufque portitores per unam leucam fe potuerint elongafle , ut fraudibus & machinationibus illorum contra quos fuerint exfecurae obvietur : alioquin fi contra pratmifla & per malitiam aliquid fixerint , £ pqpnam excommunicationis & arbitrariam ipfo fireto incurrant .

XXXVII..

Curati , dimiffis propriis ecclefiis, vicarii in alienis non finr : fed in fuis ecclefiis perfenaliter fub poena privationis ftudeant dofervirc, nec fuam parochhlem ecclefiam laicis admodiare pro*fumant .

XXXVIπ.

Nullus mulieres concubinas in puerperio jacentes purificet, feu ad purificationem admittat , nifi de didi domini cardinalis epifeopi, feu officialis ejus » procet ferit voluntate , & fub penna excommunicationis fereftdx & decem librarum Parificnfium.

XXXIX

Injungitur feoerdotibus ÔC maxime curam animarum habentibus , ur cum feiverint clericos per dominos temporales ou^r'*· ptos & eorum carceribus mancipatos , dittos clericos cum eorum bonis mobilibus & informationibus , quarum vigore eos detinent dapeos, indilate dominis temporalibus fcu eorum judicibus aut officiariis ex parte domini cardinalis epifeopi Ædüenfis prxdidi petant & requirant, & didos clericos fub fida cuftodia , expenfis didi domini cardinalis epifeopi, carcciibus cpifcopa!ibus Æduenfibus abducant. Et fi domini przdidi feu eorum officiarii aut iu^dices didos clericos fic captos prardiélis curatis reftituere rccufavcrint , aut plus debito diftulerint , cviTetur in dida ecclefia feu parochia, ubi talis mancipatus fuerit , penitus a divinis , abfque alio mandato expedando. Et hoc fub omni pœna quam incurrere poflinl , tamquam contra contemnentes ordinationes iynodales , afpemmrcs propriam profeffioocm & ftatutum proprium.

X L.

Item , quia nonnulli curati dum recipiunt abfolutiones relaxatorias feu relaxamenta ufque ad tempus , tenent , ur dicicur , partes excommunicatis per abfolutionem minus jufte& *contra juris* formam, ac in animarum talium defraudationem . Univcifis, & fingulis archipresbyteris curatis ex parte domini cardinalis epifeopi Ædüenfis diftride praecipitur, ut de cetero dum tales litteras receperint, in regiftris fiiis tegiftrent per hunc modum, videlicet: Relaxatus eft talis, &abfohiru$ hinc ufque ad cale tempus & non ultra , juxta formam litterarum fuper hoc diredarum , & dicto termino elapfo excommunicatos & retrufos, ut prius , publice denuncient abfque alio mandato fuper hoc exfpecrando ; & hoc fub poena excommunicationis & decem librarum eleemofynz didi domini cardinalis epifeopi applicandarum.

c.otr. »s 'JT* «5»' ·

Icon, injungitur didis archipresbyteris, quod curatis fuis io primis convocationibus tenendis dicant & injungant ex parte didi domini noftri, quod circa regimen ipforum & beneficiorum ac fubditorum fuorum taliter fe habeant, quod de bono regimine ac vita laudabili & boneftate ipforum congaudeat idem dominus nofter cardinalis epifeopus » dc ipfi etiam debeant apud Deum & homines merito commendari : & quod contrarium facientes punientur fecundum Deum & canonieas fandiones in corporibus & bonis taliter, quod cedat ceteris in exemplum,

XJJL

Cum audoritate juris divira & canonici & fecundum antiquorum patrum ftatuta, aqua cum fide per facerdoces benedida populis fit introduda, ut ea eundi afperfi fandificentur & purificentur i quod ab omnibus facerdotibus faciendum extitit, & eft conceflum & mandatum. Nam fi cinis vituli afperfus in antiquo tcftamento populum fimdificabat atque mundabat, multo magis aqua fale afperfa divinifque pecibus facrata fandificat populum atque mundat : & fi fale afperfo per Hclyfxum prophetam fterilitas aqux fanata eft.' quanto magis divinis precibus facratus fal fterilitatem rerum auferet humanarum, & coinquinatos fandificat & purgat, & cetera bona multiplicat, & infidias diaboli avertit, & a phantafmatis verfutiis homines defendit. Quapropter funt nonnulli viri ecclcfiaftici redores ecclefiarum noftrx dioecefis Æduenfis prxmiffa non confiderantes, quin imo ad lucrum captandum & non ad ea qux funt fux falutis properantes, pergunt & vadunt in domibus prophanis poft inhumationem cujufdam cadaveris ad faciendum aquam benedidam didx domus, loca afpcrgcndo, aut eamdeni domum reconciliando ; officium divinum &. ecclefiam contemnendo. Hunc abufum in quibufeumque perforas ecclefiafticis reprobamus, & ufum talium inhibemus, contrarium autem facientes ut. tranfgteflbrcs canonice puniantur, fpccialiter & exprefle flautendo inhibentes omnibus viris ecclefiafticis noftrx dioecefis ad poenam decem librarum Turonenfium eleemofynx noftrx applicandarum, & in pios ufus convertendarum, & fententiam excommuniâtionis » ne aliunde quam in ecclefia parochiali & locis facris in futurum aquam benedidam habeant conficere, benedicere, & afipergere, nifi in die dominico ante miflx introitum, & dum populus ibidem congregatus ad divina audienda incerefTe* contigerit : praecipientes flatura & ordinationes fupradictas per archipresbyteros in fuis convocationibus publicari rcdoribufque ecdefiarum arenu presbyteratus ; quibus prxfentium copiam fuis fumtibus fieri trafique ordinamus, & concedimus eifdcm, inhibentes ne ab hac civitate Æduenfi quovis modo recedant, donec prxfentes conftituriones per nos noviter editas receperint, & ne forfan fubditi noftri negligentiam prxtendere valeant quoad pracmiflà, in valvis ecclcfiaruni collegiatarum noftrx Æduenfis dioeccfis prxfcntium copiam affigendum juffimus.

XLIII.

Item, ex parte prxfatorum vicariorum prxfati reverendiffimi patris injungitur, & diftride prxeipitur omnibus archipresbytcris prxdidis, ut ipfi in fuis convocationibus dicant, & prxeipue injungant omnibus eorum curatis, ut ipfi fub excommunicationis pœna & centum folidorum Turonenfium elccmofynx prxfati reverendiffimi parris applicandorum, & in pios ufus converrendorum, fingulis diebus dominicis & feftivis moneat omnes & fingulos eorum parochianos, ut ipfi fefta in honorem Dei & cultus divini augmentum introduda colant, nec aliqua opera ruralia, vel alia fervilia mccanica, feu adus judiciales quovis modo in didis feftis exercere prxfumant fub fimili excommunicationis & centum folidorum pdrna. & reportare habeant feu referre dejncepc in fynodis nomina & cognomina didorum malefadorutn, ut cojura eos fic$ delinquentes de remedio valear provideri opportuno. Cum enim dies feftos in honorem altiffimx majcftatis dedicatos nullis voluptatibus occupari debeant, decet ab omnibus adibus efle alienos, nifi ncccffitas vigeat & pictas fuadeac .*

XL IV.

Cum fecundum apoftolorutn juraque & conflitutiones reales, nullus catholicus fine caufii rationabili debeat vel teneatur Deum, Matrem ac fandos & fandas Dei blafphemate, feu etiam.de cetero, finique non-

λ.« ■♦♦4. nonnulli ioiquitatis filii civitatis & diœcefis Æduenfis Deum verum omnipotentem prx oculis non habentes» fuxque falutis immemores, qui maligno imbuti fpiritu & abufu peffimo & temerario, Deum flt ejus fimOos ac eorum nomina inverecunde jurant & blafphemant : de mandato domini officialis Æduenfi* ftatuitur > injungitur, & ordinatur ad honorem Dei & totius curiae fupemorum civium, ac etiam pro obfervatiooe prxeeptorum decalogi omnibus & fingulis ecdcfiahun parochialium civitatis & dioecefis curatis R & reâoribus » quatinus quilibet ipforum fingulis diebus dominicis & feftivis folemnibu* poft offertorium inhibeant auctoritate nofira filis parochiam* > quibus etiam inhibemus ad poenam excommunicationis & fexaginta folidorum Turooenfium deemofyn® domini cardinalis Æducnfis epifeopi applicandorum , & in pios ufu$ convertendorum , ne de cetero nomen Domini noftri JESU-CHRISTI, ejus Genitricis & Tuorum fandorum qualitercumque abnegent , blafphement , aut turpiter jurent, ficut haftcmus ante con- c futverunt . Et eifdem intimantes , quod fi poft inhibitionem nulitiofe aut contumaciter in contetntum diétæ noftrx inhibitionis in praedirorum juramentorum abufu perfeveraverint, contra ipfos ut de fide fufpe&os procedetur , juftitia mediante . Volumus etiam quod quilibet archipresbyrer prxfcntem conftitutionem penes clericum 8c fcnbam caufarum officii curi® noftrx capiat, & copiam ipfius curatis fibi fubditis publicent 8c intiment fingulis diebus , &c. ac ipfius tranfgreflbres nobis aut procuratori domini cardinalis epif- D copi fub difta pœna quam citius poterunt notificent & intiment .

XLV.

Ablo co ruder»*, Item , quia crtfcente malitia , crefeete debeat & pœna , & ut fubditi didi reverendiffimi patris a tali & nephando crimine arceantur adhaerendo prxfatx conftitutioni , omnibus & fingulis cujuf- £ cumque fexus exiftant inhibemus , ne quis de cetero fub excommunicationis poena Deum blafphemare feu denegare habeat . Abfolutioncm vero tanti facinoris perpetrantium prxfaro revcrendiffitno patri, feu ab ipfo in hoc cafu fpecialiter deputatis tantummodo refervanres . injungentes omnibus & fingulis archipresbyteris , curatis » vicariis & aliis reftoribus ecclefiarum, ut dum contigerit eorum parochianos in confeflionibus audire, ipfos AMW i»m. fpecialiter & exprefle interrogent an Deum blafphcmaverint , feu denegaverint ; & fi per eorum confcffiones repetierint ita efle» ad beneficium abfolutibnis obtinendum eofdem remittent didto reverendifiimo patri , fcu fpecialiter &. exprefle ab ipfo in civitate Æduenfi dumtaxat deputatis vd deputandis.

XLVI.

Prxterea ut animarum obvietur periculis , etiam fecundum juris difpofitionem juxta capitulum *Ut emnurtan* , de conftitutionibus LVI. ne forfan aliqui ex noftri* fubditis habeant craffiun & lupinam ignorantiam , funtque quandoque aliqui archipresbyteri , curati , vicarii , feu facerdotes » quibus , feu ad quos cum mandata 'noftra vel curi® noftrx Æduenfis ad eofdem deferuntur, vel mandantur execution! demandari , didi archipresbyteri , redores feu vicarii ecclefiarum ipfarum noftrx civitatis Sc dioecefis Æduenfis cum eafdem litteras receperint > & eafilem pro libito fu® voluntatis quandoque execution! odio vel favore pro executes vel execution! demandatis vel non demandatis habent ; non obftantc quod prxdi&as noftra* litteras vel didi officiaIs noftri receperint , interdidi vd excommunicationis vinculo fint innodari . Cum vero ad noftrum paftorale officium anhnabus noftrorum fubditorum fpeâet lâlubriter providere , funtque plure* peribnx d> üx noftrx civitatis & dioecefis juris divini , canonici & civilis ignari , qui inter ignorantiam craifam & fupinam decernere nefeiunr , quod tamen diffiteri vd negare juxta didum capitulum non deberet » propter quod aliqui ex ipfis in dida ignorantia craifa vel fupina interdum moriuntur & decedunt , dafta excommunicationis fimtentia innodati , non credentes in eafdem incidiife : & qui fi talia fcirent * «nimabus ipforum providerent . Nos igU tur talibus periculis obviare quantum cum Deo poflumus , ut tenemur , cupiente* volumus & ordinamus audoritate hujus noftrx conftitutioois fynodali* , ut dum & quotiens mandata noftra vel curi® noftrx Æduenfis a nobis vel officiali noftro emanata per vos feu alterum veftrum prrfentau fuerint t mox & incontinenti excqnenda , eadem fub excommunicationis pœna , quam canonica monitione prxnufla in vos & veftrum quemlibet ferimus , nifi qux vobis praecipimus ffc-mandamus

damus tn his foiptis, curaveritis adimplere eadem mandata, pro executis feu execution· demandati· habeatis » abfquc hoc quod vobis feu cuiquam vcflrum licitum tic ctiam fub pcena trium marcha** rum argenti detmolyn* noftr* applicandarum, & in pios ufus converrendarum habere vel vobis licere diâa mandata pro ' cecutis vel execution! demandatis ; icientes quod nili mandata prarefiâa curaveritis adimplere, nos contra vos & veflrum quemlibet inobedientem Sc rebellem per excommunicationis fententiam Sc exactionem did* poenat & alias debite contra vos & vcflrum quemlibet procedemus r juftitia mediante.

XLVII,

p» ci»iiw». ÎX' '"*' Jam pridem in abufum devenit › quod plures laici, quibus difponcndi dc rebus ecclcfiafticis aufhuicas nolcinir mtcrdiifla, clericos in beneficiis dc faflo inftituunt ; licet dc jure vel ratione non poflunt. Importunitas autem talium clericorum pur ambitionem eam infliiu:ionem fibi fufficere credunt, tam ad promotionem ordinum factormn, quam fruâus obtintndos : prohibemus fub poena excommunicationis, ne quis laicus in quocumque beneficio fub titulo δε nomine beneficii creato, cum cura aut line cura, five cape!lania fuent duplex aut fnnplex beneficium, inftitutionem auâonzabilem de quacumque peffona ufuiparc vel attentare audeat, nec fub dkSta pcena quifquam clericus a laico talem inflitutionem recipiar etiam pro ordinibus aflumendis ; alioquin fiat inhabilis ad promotionem ordinum quorumcumque & aliorum beneficiorum, & ab illo' fic obtento tamquam tus non habens repelletur. libi tamen facultatem przfcntandi habuerint diâi laici, per hoc prxfins flaturum in quocumque nolumus derogare, quominus praefentare poflint nobis aut noftris vicariis feu officiali, & pratfentati legitime militui, fi alias fuerint idonei,

XLVIII.

Cum aâus judiciales adeo certis finibus concludi debeant, quod nulla varietas praejudicium partibus litigantibus afferre poffit, & rcfpublica in exeeutione juftitue detrimentum patiatur . ftatuitur «Sc ordinatur, quod citationes, monitiones, Sc omnes fitter* ad judicium curi* epifi TiZZi·. copalis Æduenfis consocaton* contineant nomina & cognomina impetrantium t dc illorum adverfus quos impetrantur, amharum panium, per defignationcm nominis Sc cognominis indubitanter detnonftrando.

XL IX.

Item, quia f*pe in di<fta cuiia Æduea- ri.t fi dubitatur de die did* exeeutionis, nec ■* '·«*«· apparet per relationem alicujus cxccuto-****' ris, propter quod fiepe partes principali negotio derelieflo, fuper hoc incidenti fe inaniter gravant laboribus Sc expenfis. Igitur fzpe ditfla audoritate praecipitur, & mandatur omnibus & lingulis exccutoribus litterarum diâ* curi* cpifcopalis Æduenfis, quod ad pcrfbnam principalem, fi apprehendere fine difficultate poffint ; alioquin in ejus domicilio aut parochiali ecclefia hora miif* dum populas ibi convenit ad divina audienda, exeeutionem mandatorum didi rrvercndtflimi patris & fuorum officiatorum faciant, Sc fi fetibere fetant fuam conlcientiam fuper hoc exonerando, quod dc exeeutione fua debitam relationem faciant, annum, diem & locum exeeutionis exprcfle ddignando : & hoc in fua brevi cartula xel dorfo ipfarum litierarum hanc formam tenendo, fi aliam pleniorem non curaverint apponere, videlicet ; *^inne & die tali citavi talem in fua perfona exeeutionem facundo in edomo vel in ecclefia ad diem & locum retro nommatos*, fi ibi fint. Alioquin executor apponat vel fub hac forma : *Αηηο & die tali feci in propria perfono principalis nominati aut in domo vel ecclefia quod retro mandatur, ttfle figno meo*, &c. Alii vero qui dono (cienti* adeo funt privati, quod feribere dicunt *fe nefeire t* praecipitur quod fua fi^nara feu figilla curiam certificent fic Sc taliter, qu d dubitationi vel fraudt non relinquatur locus » fi Dei offenfam & poenam decem librarum omnes Sc finguli fupradifta evitare voluerint.

Quamvis obligationes, contiaâus, confeffiones, & res judicata fuo non fruflrantur eflêclu, nifi per longiflimum tempus prriens effluxerit ; multi tamen difficultant, fi poft annum vel menfem adjudicationes curi* noftr*, monitiones, confdfiones, Sc obligationes feu litter*

de *Nifi t* que qemn dfan habent, ta Λ pqffat execution! demandari. Ordinamus Igitur quod cum praedio* litter* de *tbfi*> ieu obligationes fub Curi* noftra receptae, adjudicationes, mooirionefque per curiam noftram declarate fuerint , infra *Cat menin* a dic ibi dcfignaro & effluxo decurioni demandentur abfque difficultate qua. cumque. Poft vero dictos fex mcnfes non nifi habeant cnanoun curi* noftrr , que fimiliter durabit per dictum fpatium fex rnmfium , nec ante dictos lex menfes vd poft executio praraniftarum fiat contra jaceotcm in periculo mortis , dt.

LL

D· 4<··η« η· c-amlIM· ow. Irem, rectoribus parochialium ecclefiarum civitatis & dioecefis Æduenfis pnc. dictis injungitur , ut ipforum quilibet , prout ad ipios fpcctac, omnes & fingulos interdictos , excommunicates, aggravatos & reaggravaros fux narocbne pubbee denuntiem in ecclefiis fuis diebus dominicis, c & ad minus quando eis divina celebrare contigerit, & contenta litterarum fuper hoc directarum Audeant obfervarc , & de verbo ad verbum fecundum formam & tenotem earumdem exponere, fub pcena excommunicationis *& centum* folidorum.

L II.

tM F**· nraaa·· qw 4Mai· lattdâM. Cum excommuniants fit membrum putridum , ejectum ab ecclefia , *6t* todens Ü quociens fetagit intertffe divino officio, praecipue dum /aeramentum facr* boftis conficitur , prefumtuofe agit, pneemnendo claves Ecdcfia *i* juxta ftatutum provinciale fenteotiam cxcommunicarionis incurrat, & ad poenam centum folidorum Parifienfium puniatur.

LIII.

Item , praedicti domini vicarii injungant ex pane dicti reverendiffImi patris cardinalis epiicopi Æduenfis dictis cumis, quibus etiam, nec non archipmbytrris pn»> dictis injungitur, ut ipfi fingulis diebus dominicis It feftivis juxta formam conftkurionuao fynodalium & provincialium hactenus fuper hoc editarum, generaliter denuntient excommunicato· coocubnurics, ufurarios & foctitegps manifeftos .

LIV.

Item , omnibus & fingulis notariis euri» Æduenfis > in civitate & dieecefi Æducnfi coaftkuris fub pana privationis fm officii, & alia quam incurrere poflrar contrarium faciendo , praecipitur & etiam injungitur , ut ipfi ad minus bis in anno omnes & fingulos contractus, trftameota & mftrumcota quaxumque fub figillo diôx curis ab ipfis receptos *it* recepta tigillo pntdiôo figiliari feriant It procurent , nec ipfos » vel ipfe panibus reddarit , donec fuerint primitus figiftata» iftud curatis civitatis , & diocefii prsedidis in ecclefiis fuis intimare infra unum menfem a die hodierna computandum non obmittanc. *» UmT' MM>a*

LV.

Item , quod quando pne&ri notarii recipient tciUmencum aliquod feu ultimam voluntatem slicujus perfona ecdeffeflic* vel fircularis , fub figillo curi* Æduenfis illud infra quadraginta (fies a tempore receptionis tcftamcnti poft mortem seftatoris groffere , It in formam redigere, ac dido figillo figillare fub pena prxdida feciant « procurent , ut perinde m papiris dida curi» regiftretur , 'ut citius exacutioni demandetur ad exonerationem anima lefiatoris, & commodum perfonarum, ecclefiarum & locorum , quibus legata pia It alia erunt feâa .

IVI.

Cum fecundum jura canonica *8t* antiquorum patrum conftitutiones , fecerdotibus & clericis in /acris otdinibus conftitutis veritum fit, ne clerici laicorwn fiant mmiftri, nec in rebus coram tabdfiooas feu procuratores generales cxiftatx . Et quia indignum eft ese clericis sb cc-clcfia fubvemri , per quos confiat in cc-defia fcandalum generari : attendentes etiam doArinam apoftob dicentis, tr/aa» *miiitMS Pte imfltat fi ficuUrtktu neuttii : it* qui fsKuhurirer agit ab ecdenaftico fiat minifterio alienus , pro eo quod officio clericali neglefto , fiuâibus f*cu& at potentibus placeat fe injungit; omnibus viris ecclefiaftki* noftne Æduenfis disKcfis in fecris ordinibus conQitutis propwras inhi·

Flh

AaM ,O, inhibemus fub excommunicationis pcena & viginti librarum Turonenfium clcemofyn* przdifti reverendiffimi patris applicandarum, ne dc cetero miniftri laicorum fiant ; nec in rebus corum tabelliones & procuratores generales ejtifiant, nec intendant quovis modo » nec aliqua officia frcularia exercere quomodolibet procurent.

LVII.

Quamvis jus commune neceffitatem refidenli imponat omnibus qui beneficia \e! officia obtinent ecdefiaftica, quibus ineft divinum officium in celebrando femel in die aut pluries ibidem, five in hebdomada, tnenfe, vel anno quolibet incumbat talis celebratio, vel alia efficiendi minifteria *i* pratdcceflbrrfque difti reverendifluni patris domini cardinalis Æduenfis epifeopi virias ac diverfas poenas ad hunc finem contra deficientes fiepe promulgaverunt, aliquando fuipenfionem, aliquando perditionem fruduum, aliquando privationem beneficii : nihilominus tamen, devotione frigefccntc, dc cura debiti officii poftpofita, in hac diœcefi, qiiafi nullus ex prarmiffis reliât fru&us. Quapropter praefenti edido decernimus, quafcumque perfonas ecdefiafticss beneficia, vel officia ccclcfiaftica obtinentes, qualiacumque fint, vd curata, vel non curata, dignitates, perfonarus, officia, prarbendx, capellanix, oratoria, vel alia quaelibet, fub nomine & titulo beneficii creata ; quibus cx fundatione, ftaruto, ve! coniuerudine, aut alias debetur refidentia perfonalh ratione & ex caufa ibi celebrandi, feu alias divinum officium exercendi inibi, ut perfonaliter refideanc & divinum officium quod incumbit exerceant devexe, prout fundatio, ftatutum, confuetudo, vel alia ordinatio exigit. Quod fi in animarum fuarum periculum infra firftum Affiimtionîs Beata: MARIÆ Virginis proxime futurum divinum cultum prartermittentes refiderc petfonaliter cx deoitoque officiam quod incumbit exercere non curaverint, extunc in antea eo ipfo fint privati auâoritate prarfentis conftitutionis fynodalis, dicto termino adveniente, pcenam trium marcharum argenti > & excommunicationis nihilominus incurfuri, & reftitutionem omnium frudum a tempore quo refidentiam haélenus obtniferint, non obftante quacumque pluralitate aliorum beneficiorum vel alia excufittione minus jefta, nifi difpcnûrionem vel aliam rationabilem caufam ex evidenti neceffitate vd utilitate beneficii, ve! praerogativa perforet per nos vd per fuperiores noftros concerns fiifficicnter oftcnderinc infix diôum tempus. AMM 14»i.

LVII.·.

Plerumque ad civitatem & diœcefim Æduenfem aliunde veniunt peregrini & advenae, quorum origo > mores, qualitas, profeflto penitus ignorantur .' te gerentes in habitu vel officio pro clericis dc facerdotibus rite ordinatis, *Ce* divinis officiis temerarie mifeendo, licet aliquando non fine in tali ordine, aut alias apo* flatas fini, vel tales quibas celebrationem divinorum officiorum attentare interdiâum eft, ut de eorum ignorantia & deltâis taceamus · eorum animabus providere volentes, perkulifquc aliorum obviare, interdicendo diftride prohibemus omnibus & fingulis facerdotibus, diaconibus, fubdiaconibus, clericis quibufcumque & perfores aliis quotcumque fint, ne quis m civitate vel dioecefi Æduenfi, feu loco, vel parte earumdem fe immifeere audeat in publico celebrationi divinorum officiorum, nec populo ecdefiaftica prarfumat miniftrare facraroenta, fub pcena excommunicationis, quam incurrat ipfo fado, auctoritate reverendiffimi parris ac domini noftri domini cardinalis Æduenfis epifeopi, & trium marcharum argenti, vel incarceration» per annum, ut luant in corpore qui non habent in x-e. Curati autem & alii quibus pertinet, prrdidtos recipientes non approbatos, per diâutn dominum cardinalem Æduenfem epileo» pum feu ejus officialem poenam fufpcnfionis ab officio & beneficio per annum fimiliter incurrent : prxdifta autem inhibitio, mterdiâum, pcena huius ftatuti locum habent in eis qui approbati non fuerint per diâum dominum cardinalem epifeopum vel ejus officialem.

LIX.

Plurimae fubieâorum follicitudinee nobis expofitr, & eorum interpellationes pro indemnitate rerum & quiete reipubheae legem communem defiderant, quas fufficiat non habentibus privatum remedium, fi contingat denuntiationes & banna matrimoniorum quarisncumque perfonarum publicari, *Sc* publice nuntiari in ecdefiis t ut moris eft, ne quis curatus,

^■fiTtas, reOor, vri vicarius ecdefiarum parochiahum notas dkncfis Æduenfis ambigat doDcepc quibus diebus celebrare debeat <fiéh terna» ftatuimus *St* ordinamus quod omnibus & fingulis diebus dominicis dumtaxat dt non aliis diebus «fiât barna & denundatiORCS matrimoniorum in ecclefiis denunciari & publicari pdfint & valeant, dum populus affluent in divinis ofidis horis confactis, inhibentes didis curatis & redoribus fub pcena excommunicationis & alia poena graviori, fi contrarium fecerint » ne alio tempore vel aliis diebus didas publicationes vel dcnunctarioncs attentare audeant vel prefumant.

L X.

corfimuo *.*..*.- w* "'-u' JOHANNES ROL1N permifiiono divina cardinalis q>ifcopus Æduenfis omnibus nobis fabditts falutem. Cum conftitutiones & ftatuta in abufum cedunt fubditorum, merito fint revocanda, & in C melius reformanda ! conftitutionem fynodalem ab officiants noftris nuper ecutam qur fic incipit *ρἴαηφκ trepifatt* » *Stc.* per quam in minori «cate duodecim annorum conftitutos & per decem annos in diœcefi Æduenfi relidentes, ac in eadem diœcefi natos, licet eorum parentes aliunde venerint t abfquc noftro aut curi* noftr* mandato matrimonialiter contrahere » aliaque (aeramenta ecclefiaftica fufeipere pofle, & ad illa recipi debere in civitate ôc diœcefi notais predi&is dicitur. Cujus quidem conftitutionis praetextu » curati feu vicarii & alii redores parochialium ecdefiarum civitatis *St* D dioecefis noftrarum prediftarum cadem conftirutione abutendo, & illam conftitutionem contra intentionem conftitutionis *St* conftícuentis extendendo » & interpretando » indifferenter omnibus perfixus petentibus praeflua » tam matrimonium quam alia (aeramenta ecclefiaftica conferunt. Quibus abufibus obviare cupientes & pnedeccfforum noftrorum conftitutionibu& antiquis inhxrere volentes, di&wn E conftitutionem per prsefentes revocandam duximus flt revocamus *fle* prefixes antiquas fynodales conftitutiones fuper hits apredeceflbribus noftris ffiftas & approbatas obfervari volumus.

LXI.

JOHANNES ROL1N pemuffiooe divina cardinalis epifcopus Æduenfis archicte .*(wu.- conis » archipresbyteris, curatis » fle cc-clcfiarum tritoribus, & omnibus noftris fubditis falutem. Sicut pia macer pro filiorum falure (career anxia eft » nec umquam quiefeit, donec, fi qua diffcnfio inter ipfi» fit» fopira fuerit; fic & nos qui immerito prefidentiam obtinemus in ecclefia Æduenfi» orant ftudip defideramus & optamus fabditos noftros in unione pacis regere, & piam matrem ecclefiam revereri, precepts ipfius ad unguem obfervare, *it* diflcnuooibus ipfiuum obviare t a paucis diebus citra nonnulle altercationes inter fabditos noftros exortae funt fuper colendis feftivitaribus fandorum » quibus differentiis obviare volentes, quantum cum Deo poftumus, ad perpetuam rei memoriam ftarutis fynodalibus noftris adhaerendo, ordinamus & praecipimus omnibus fubditis noftris, fob excommunkatioms flt omni alia poena in antiquis ordinationibus pnrdeceflÔFum noftrorum taxata, fcfta feqnentia obfervare > & ab omni opere fertili abftinendo * vi» dcficec feftum Nativitatis Domini, Ste* fthani prochonaartyris > Johannis Evangeift*, Circumcinonis Domini, Epiphani* Domini, Anthooii confefforis » Vinerntii martyris * Converfionis S. Padi apo» ftoli, Purificationis Beat* MARIÆ > Catbedr* S. Petri» Mathi* apoftofi 9 Annuntiationis Dominicae, RefurreAiofiis Domini cum diebus Lun*, *St* Manis fcquentibus, Gcorgii martyris, Marti Evangelift*, apoftolorum Philippi fle Jacobi * Johannis Evangclift* ante portam latinare, Afcenfionis Domini > Penthecoftes cum duobus diebus fequentibus * beat* Trinitatis, & fânâ* Eucharita*, Barnab* apoftoii r Johannis Baptift*, apoftolorum Petri & Pauli 9 B. M. Magdalen* » Jacobi apoftoii, Nazarii *Se* Cdfi, Petri- ad vincula » Laurentii martyris, Aftumtionis B. Mari* Virginis > S. Simphoriani in civitate *St* fuburbiis Æduavfibus > Barthoiomati apoftoii t Decdlationis S. Johannis-Baçtiftc, Beati Lazari in civitate & fuburbiis Æduenfibus, Nativitatis matris Domini noftri, Exaltationis S. Crucis, Mattfi*i apoftoii t Andochii in civitate *St* fuburbiis, Michaelis archangeli, Leodegarii in civitate & fuburbiis, Dionyfii martyris, Luc* Evangeliftr, Simonis *St Jud*t* omnium finitorum»

T

ü*» <«<· rutn » S. Martini l *epifeopi* 8c confefforis , André* apoftoli , Conception» noftne Domiar, Thonpe apoftoli, Patronorum ecclefiarum 8c illorum fub quorum vocabulis dotate funt : non intelligentes quin alia fcfta 'ftcunduœ devotionem fidchum obfiervari poflînc, fed non pracâpieOcur obfervari fub poen» a rure ordinatis· nifi more folîto. Et oc hoc ûlubie ftatutum lêu conftitur» fynpdalis coonivenribus oculis fub dtffinuilatkrte tranfeat ; injungimus omnibus aithipresbyteris & ecclefiarum reftoribua noftre civitaris & dicecefis , fub poenis quinquaginta folidonim Turoicenfium , ut infra dnos modes proximo» quilibet in fua parochiaii ecdefia hanc conttitutionem de verbo ad verbum (criptam habeat authentice in pergameno in tabula lignea , ut ponant fuper altare , aut in loco eminenti , ut videntes videant · 8c de praediAis ignorantiam non habeant.

LXIL

Noverint uoiverfi quod anno Domini M. CCCC LXVI11. die vero Martis poft oAavas foiemnitatis fefii omnium fandorum , qtuc fixit quindecima menfis novembre , in fynodo hyemali tenta in capella palatii epifcopalis Ædüenfis per reverendum in Chrifto patrem dominum Antbonium Bmflbnis facrae theologiae profeflbran, opifeopum Bethlranitanenfem 8c priorem Anziaci 8c S. Raehonis Ædüenfis , 8c per egregios 8c circumfpeftos viros dominos Anchonium /s^ utriofque juris frunofutn dodtorem decanum Ædueofan, & magiftrum Guillelmum Mace abbatem fecularem Cerviduni canonicum Æduenlèm & Autiffioderenfem, vicarias generales in Ipirituahbus 8c temporalibus reverendiffinu in A Chrifto patris ac domini domini JOHANN1S ROL1N permiffione divina tit. fan&i Stepham in Cœlio-monte fâcrofand» Roman* ecdefi* presbyteri cardinalis epifiopi Ædüenfis, in prurientia archiprcsbyterorum civitatis fit diœcefis Æduenfu, icu eorum vices gerentium in eadem fynodo congregatorum ac plurium aliarum perfonarum ecclefiallicarum 8c frcularium inibi exifientium ledbr & publicat* fuerunt publice * notorie, altadc inteiligibili voce peraltorum notariorum infra lcriptocum, omnibus finre 8c videre (cientibus 8c volentibus pr»· B lentes confiitutiones fynodales fupcrtusdef cript* 8c inferte ; nemine ad hoc diferopante » quibus conftitutionibus fynodalibus ledis 8c publicatis, ut fupra , nobilis & providus vir Magifter GuiHelmus Lombardi in utroque jure licentiarus procuratorque generalis , 8c nomine procuratorio didi reverendiflSmi patris , promotorque caufarum officii curi* fedis epifcopalis Ædüenfis , petiit 8c requifivit nobis notariis fubfcriptis inftrumentum feu ioftrumenta publicum lèu publica fibi fieri, tradi , & deliberari : C quod feu qur eidem conceffimus - AdU fuerunt hate anno, die & loco prcdiAis › pratfentibus venerabilibus & diferetis magiftris Hugone Majoris in facta pagina profefiorc, Philippo dr *LrneUs,* Johanne Thorini , Guillelmo Boucheri , Guillekno Groneti , Hugone de Salinis › canonicis Æduenfibus virifque providis & diferetis, magiftro Bened^to Miloti , Johanne Viturelit › Philippo Grignardi, Petro de Pilis juris peritus, nec non nobilibus & diferetis viris Johanne Majoris , magiftro Petro Pitoifi , domin'» Petro Monfoti , Bartho- D lomeo de Vevra presbyteris , & pluribus aliis in multitudine coptoia ad prxmifla vocatis 8c rogaris .

'Y550- CHKISi l — τπϋ» CHRISTI

** EPISTo LA PAULI PAPÆ ***

Ad Lugdunenfctn archiepifcopum.

i'fittrtbili fràtfi érckrfifctf
Yλ»!·» MA II.

Cwint. WM D D». UwtiaO *. ,» 4· "›·» VM UM> ■US*·*.

VEnerabiln frater , ialutem <r apoftolicam benediAiooetn confucverunt pmdeceflbres noftri Romaai pontifice», anni* fingulis indicante domini ledente* pro tribunali in pontificialibua parati , «ffiftcttfibus Gbi venerabilibua fratribus noftri» fanâc Romanas ecdefie cardinalibus › nec non archiepifcopis, cpifdopia , *te* aliis praelatis , fixniliter in nontlficalibti» conftitutu, ex eminenti aliquo loco, audiente multitudine tam curialium *tt* incolarum, quam puregrioorum ad urbem Romam eo tempore propter indulgentias Ac benedictionem apoftolicam confluendum , ad mSjorem detcftatio- E nem gravium quorumdam criminum, quofeumque criminibus *ipfi» illaqueatos folenni* publicatione cum candelis acenfis , *tc* deinde extinAia , & in terram projeâis , excommunicato» denunciare ; quem ritum *te* laudabilem confuetudinem nos quoque fecuri , tempore noftro dbferravimus , *te* obfervaturi fumus , nibilque haAenus excommunicationi confuete addidimus , pneter juftiftimam & omnino necefTariam condemnationem obftinat* perditionis filiiGeorSii de Pogiebrat, Huflttanim tuereiim non tnoo pertinaciter tenentis , verum etiam illana totis conatibus defendentis . Cum autem non mirum fit nonnullos in provincia tua effc eifdem criaainibus in fupradiAis bulla , *tc* publicatione contentis irretitos , nenoqne , quam-

vis

ANNO CHiirri 10».

▼is escomnumicitio ip£a prater hajufmodi £o- A lennem publicationem fingulis annis in propatalo aliquo ad tempus aliquod affigatur, itaac quicumqee voluerint illa legere, vcl ind* exemplum tranferibero optime poffint, ne quifqnam vcrifimiliter ubivis cooftttatus ignorantiam protendere valeat. Nos tamen pro debito pa« (toralis officii, ne ignorantia nujufmodi Tub 2navis excufatiooe protendi poffit » obviate · : quantum in nobis eft etiam falubriw in ipfa provincia tua providete cupientes · littras excommunicationis , te publicationis originales cum pnefcnubos ad fraternitatem tuam tranfmittimus , eidem committentes, dc in virtute fauftn obediential mandanto » ut ter faite» fingulis annis tribus feftivis diebus infra aridarum folconia , dum populus ad divina concurrerit , non iblum fa metropolitans , tc aliis locis civitatis » tc dimcefis tms , fed etiam a fingulis faftraganeis tuis in cathedralibus civitatam» * dieeefium fuarum eccleliis, per univerfâm provinciam tuam palam te folcnniter , alta * intclligibili voce ,^poη tantum in Latino » led etiam in materni» tc vulgari Ument , juxta idioma uaiufeujufque loci, publicati facias , traafmittens fingulis ioforam fuffraganeoram unum tranflumpuun ad litcram originalis ipfius noftri , manu proprii notarii coram tcftwus , ac too pendenti figillo roboratum . Cui quidem tranflumpeo ex none , prout ex tunc , dr econtta » decernimus tc mandamus » ab eifdem fuftraganeb tuis, tc ab aliis quibuicumque , indubitatam fidem tanquam Cidem originali noftro , non obftantibus in premiffis omnibus contrariis quibuicumque , omnino adhiberi . Datum Rom· apud fanâsn Petrum fub anunlo pifcatoris , die xj. Februarii iqdp. pontificatus noftri , anno quinto «

anno CHH1STL >«**.

L.DATHUS.

ANNO CHXIST1

CHIUSTI »470.

---STATUTA CURIA COLONIENSIS,

Edita per Reverendi/λ D. Robertum archiepiicopum Colooienfem

ROBEKTUS Dei (reti, Colonicnûil ecclefie archiepifeopus » facri Romani imperii princeps eleftor » ac ver Italiam archicanccliariua , Veftphalin , te Angariae C dux 8rc Quia (ut experientia didicimus) patroni caularum, advocati , procuratores tc notarii , coram officiali noftro pro tempore exiftentes , a juris ordine fepius deviarunt : proS»ter quod te partes litigantes inutilibus expends gravari , fententias fuper bujufmodi nullitcr fervato proceflii , in Romana curia annullari , tc caflari fepius contingit : Nos modum procedendi in canfis quibufcnmque coram dido officiali pendentibus introducendum dare cuÎ«lentes , habita defuper cum venerabili capituo noftro , prifperitis, tc praâicis confiliariis noftrit deliberatione matura, ftatuimus , & ordinavimus, ac ftatuimus & ordinamus, eaqus fequuntur . D

In primis innovamus ftatuta bonar memoriae TheAdcrici archicpifcopi Colonienfis prodecef fqris1 noftri, circa judiciarium ordinarium ordinem laudabiliter edita , profertim circa habilitates perfonarum , advocatorum , procuratorum , tc notariorum , tc que caufa cenfeatur fummaria tc levis , videlicet illa que non excedit fumosam duodecim fiorenorum atari elcâorum imperii : Reliquo vero caufa» fuper rebus diftam fummam excedentibus , ccnfcantur plena .

Item ftatuimus & ordinamus , quod confie iotroduâae fuper rebus non excedentibus valorem' oâo marcarum Colonienfiism , cenfeantur minime , etiamfi inter pauperrimas pertonas ventilarentur .

Item ftatuimus & ordinamus , quod in cautis prophanis fammariis fervabuntur termini tc modus procedendi , ficut in caufis beneficialibus , decimarum , matrimonialibus , & ufurarum , prout infra patebit .

2>f *tiftinatiaat* tawtotre* <· rae/h *finit* nrr *frftaaii , CT ttraùai ia ta·fil fr*~ fkuùt fafcr jaanta tattincc ataltmt Jaaie·* tiat fiamaraat ^ltncnfian.*

Ttratiai faifiaatialet ftraaatii ia friata iajUatia .

Primus termina fubftantialis ncceffitrius cft poft citationem ad eaufaut , feu poft rcfolutionem monitorii , videlicet qnod citetur rtus ad libellandum ad fecundam diem . Si tunc libellus non effet paratu » poflet dari ccrta fehedula , in qua inchoatus cft libellus nondum perfeâus « 0c obtinendi ad corrigendum ad primant dietn , ut terminus fervetur in primo termino profixo , tc ifte terminus cft communis utrioue parti, ita quod licet tam adori, quam reo libellare , fi vult. Libello realiter oblato, citetur pars adverfa , vel profigatur procuratori apud uda » terminus ad rclpondcndum libello oblato , te ad litem defuper conteftandam › te jurandum de calumnia . Primo ad primam diem juridicam, & ifte terminus, Îiuoad litis conteftationem , 6r juramentum caumnias , cft communis . Secundo , ad idem, fub poena excommunicationis ad primam diem. Tertio, ad idem , fub excommunicationis pcena ; alioqui ad videndum partem advertam excommunicari , ob non reiponfionem libelli · Interea oftendatur libellus, te exceptiones, fi dat· Cnt contra libellum , officiali, ut admittat libellum , vel rejiciat , & compellat ad litem conteftandam ut moris eft . Lite conteftata , tc jurato de calumnia , profigatur parti terminus ad articulandum , qui etiam cft communis utrique parti ad fecundam . In quo fi libellus fuerit articulatus , difpofitivus & bonus , poteft repeti libellus loco articulorum , vcl poteft fieri major fpccifitatio in articulis » Îuam fuit in libello » dc tempore , loco» tec, dioqui fi libellus firent narrativus , fiant articuli ad longum » concludendo ad primam petitionem datam in libello. Et tunc citetur ad-

ANNO CHRISTI io·» ▼erfarfas »d dicendum contra articulos ad Teroo- A dam. Quo termioo fervato , metar adverfariot, vel Msfiaatnr terminus ad prodocendum omnia ad lecuouam t oui etiam ch communis. Et in ilJo termino poteft petere procurator admitti articulo» *hot* ad probandam , *pans orsfente* adverts » vel etiam ad hoc ciuta, fi abiens fuerit * dcfupcr producere jura dr teftes. Si non habet , producat jura verbo » cum ptoteftatione ad prodocendam eadem *jura faao* » fuis loco dr tempore opportunis. Et citetur adverfarius ad dicendam contra ad fecundam diem , *St* in illo accufetar contumacia : vel reas excipiat , G voluerit , fi non habet negata parata , vel diem per officialem . Ultimo pot» ad cautelam fervari terminas ad declarandam , fi B aliqua eflent dubia* ad (ecandam diem. Lapfis tunc terminis probatoriis affignandis * concludatur , *Bi* feratur fententia.

Trrmia» i» fccoodc infiMtU ftrv4>uii.

Similiter in fecunda inflantia , nifi quod articuli dati in prima inftantia , repetantur in termino ad articulandum : *tc* quod omnes termini fervati in prima inflantia ad fecundam * ferventur in fecunda 8c tertia inflantia ad primam diem .'

Trrwisi f»ftt Jefrrtiwt tpfelltitah.

C

Ad etfeftum pronuntiandi fuper defertione fententi» , neceffario (errandi funt termini ad docendum de diligentia perfecntioois appellationis * primo , fecundo * tertio, dr quarto , ex fuperaoundanti Temper ad primam diem juridicam , dc nullus alius terminus .

Tcntioi [»ftr tlttLtHtiwe ixcerftn tenfertrwo auiuUti, vel muttit, fe» fittottruot.

Ad eftèâum quem declarandi incidiffe in peenas contenta» in literis executorialibus vel inhibitioni» , vel aliis quibufeumque , ferventur necrflario termini ad docendum fe paruiffe lite- D ris hujufmodi primo , fecundo, tertio. Temper ad petmaffi diem : fi ramrn eft prohibitio in inhioitione, ne tale quid fiat , neccilarium cft articulari , inhibitum poft inhibitionem talia fecifle , *te* pane citata ad dicendum contra articulos faper hujafiaodi contraventione datos ad primam diem, abfque litis conteftatione admittantur , *tc* probentur : *tt* fafta probatione, fiat declaratio .

Tcnttiiti fcrvtitJi i» tpftlktiutt»

In caufa gravaminis , puta in omnibus gravaminibus , etiam habentibus vim difiinitive , E videlicet in caufis appellationum interpofitarum a featentia nollnati» quacumque , vel a feoientia lata fuper defertione quacumque poft dilationem producatur appellatio, u aftor vult fervare terminos : vel repetatur , prout eft in afti» : 8c citetur adverfarius ad dicendum contra , ad primam diem : dr fervato illo termino , accufata contumacia , citetur adverfarius ad impugnandum , *Be* juftificaodum ad primam diem. Illis terminis fervatis , nihil pios eft agendum , nifi ferre fententiam haoitis •Ais .

TcnoM JiioéoiUfeftrooUitottfnttgot, CHRUn '

Sic ume· · quod fi agitor faner nollitatc refalcMtc *n* eiMtm aftis , Aon *e& opus* fervore terminos ï fi autem debet conflare de Militate non ex eifdem a&U, fed altande extra aâa , tunc neceflaria eft libelli oblatio * litis couteftatio , dr terminorum obfervaotia , ficati ia mere prophanis caufis , etiamfi principalia canta effet beoeficialis vel fui natura fummana.

Tereti»! i» msr» mltfifitii,

In caufis beneficialibas * matrimonialibus , decimarum , afararom » fammariis fandata jurifdttione , fervetur terminos ad libellandum, dt jurandam de calumnia ad primam diem : dc in illo termino detur libellus verbo a fine ferip-, r>(1 to » dc teretur de calomnia , dc citetur adver- w. n. ' farius ad articulandum ad fecundam . In quo termino dentor pro qnacumque parte (quo voluerit) articuli , faao vel verbo , fi articuli non foot fafti : .dc citetur adverfarius ad dicendum contra articulos ad fecondam diem . Et tunc accufctor contumacia nil dicentis contra articulos : quo termino fervato , poffunt peti articuli ad probandum admitti , dr fieri probatioœs , n placuerit . Et fi hoc fiat, five non, nihilominus fervetur termino» ad prodocendum omnia ad fecondam : *te* deinde ad ducendum contra produAa ad fecundam diem *: te* tunc poffant dari articuli faâo , fi prias non fuerint dati , dr fieri probationes per utrafque partes qu· voluerint. Si autem aliqua partium fubterfagit , inflet pars petens expeditionem Temper pro coaclufione , ut fupra.

Tcratiai in cificio tufit i» ». & J.ia/faWh» .

Similiter fiat in fecunda inflantia › nifi qaod omnes termini ferventur ad primam diem, prrterquam ad articulandum , qui fervetur ad fecundam diem : fimiliter fiat in tertia inflantia , nifi quod omoes termini ferventur ad primam diem .

Fsrasa *frtciendi* t» asiamsis caa/Fs.

In minimis tamen caufis intra duodecim florenos Rhencnfes ; vel circiter , vel fuper parvis injuriis verbalibus , nullus proceffus nat . Sed dumtaxat juxta ftatuta deducantur in ana parva fchcdula faftam difpofitrve *te* dare per articulos , 8r citata pa<e ad dicendum contra ad primam diem. Illis admiffis ad probandam, fafta refponGone » fiat probatio fammaria : *8c* in illis notarii non debent extendere terminos , nec regiftrum : fed abbreviare , quantam polluat, ficati feribeado protocollam.

I» C4tfil mftftti.

Infupcr in caufis confeflàti five recogniti, fervetur ftylus hucufqae ferratas per viam monitorii .

1» outfit rtUfacuot , CT *feimiffltiuno.*

In caufis reddituum *8e* Tubmiffionnm › incipiatur per monitorium t donec fiat rcfblatio.

AMMO GXBJSTI

MalfoartM· redstone*
λ auttieni».

Item notarii feribent io aftis nomina proca* ratorum ia fiogulb teraaiah qui comparse* rant* tr i» tcfttan prodaftione dicant illa verba » la N. « advtrio procuratorie prafeutia Are.

aftor Intendit agere · * ponant claafidam cnm oertiSeatiooc , five coopnrriK , five aco , nihilominus procedatur nfqoe ad difinhivam fententiam iodufivu * vel ad rlrtimmunicatio» nem ob non refponfiooe* libelli » fi fida conteftatio ncccfiaria inerit t vel ad immUBonem

B

portae aula noftra Cotonfenfis affigendas, ipferam citatorum abfcntla vel contucaacia non obliante . Et hujufmodi prima citatio decernatur pet dominum officiale* in caufis mamie * five prophanis , five matrimonialibue, decimarum aut nfarara*.

Ite* notarii nulli dabunt hujufmodi citationes vel monitoria » nili principal» ipfimet petierint * te apud afta coofthuerint t vcl procn. rator curio noftro legitimam caorione* feceuc de ratificatione principalis * cu* conftitutione ante exeeutionem monitorii vel citationis, fub pena decem fiorenorum fifco applicandorum.

C

Item dicant, qui eft terminue fob'tusad pro» fequendam appellationem, & non ponant in genere , cum terminis (blitis.

Item in cauGs appellationum , vel nbi pendet terminus aliqui» fubftantialis , ponant fcfta qua impediant audientiam » de curium esufarum, Irquocumque impedimenta occurrentia.

Item nulla» notariorum fubfcribat afta , nifi figillata figillo curis noftro.

Item ftatuimu» & ordinamus, quod procuratore» fecundo* Ordinem eorum , caulas fuat diftin&e , te clare proponant abfque clamore, te multiplicatione verborum , te uno loqucnte , alii taceant te aufeultent. Et interea nulla» advocatorum , procuratorum , notariorum, feu folicitatorum , proponentem impediat verbo vel feâo , ant confabulatione· inter fe faciant , fub poena unius mares Cotonienfis irremiffibiliter per officialem , |F figilliferum pro tempore exigende t ac etiam fufpenfionis ab officio, fi unus fepius deliquerit.

D

Item ftatuimns te ordinamus , quod uno pro* curatore proponente . alii procuratores fixe flent in locis fibi deputatis .' oec a locis recedant , fine domini officialis licentia petita * obtenta · fub fimilfeus panis pecuniarib * fufpenfionis .

> msyfs fifi^u » fi·

Ire* ftaraimas q|prdiuamus , quod ia can> fis fifei iaoeifirionis inner criminibus per fabdU toa commifiu hoc ordine procedatur . Videlicet , citatione vel monitione emiff* ad refpondendum perfimalitcr taper objiciendis , citatus perfonaltter fine fcriptts coram aliquo notario curi· noftr· jurato , per officialem five figilliferum deputando aut deputato, ia prafentia tpfius figilliferl refpondcat fingulariter fingulis articulis la (criptis exhibitis medio juraaeoto . Et fi confitetur dclidbun , injungatur ei pernitentia falutaris : fi pro levibus , per dominum figilliferum dumtaxat : in gravibus autem , de confilio difti officialis . Et fi negaverit, dentur articuli exceifiram juridice., « citetur reus ve! procurator per eum conftitacndus , ad dicenuom contra ad facundam , deinde fiat defuper litis contcftàtio more felito , te prarftetur juramentum calumnia , * ferventur termini , ficati fe emeris caufis prophanis.

Jnnq CHMttTI

Item ftatuiuMs ordinamus , quod advocati, k procuratores , te notarii pramifla, in quantum eos concernunt, non adimplentes , feu clientulos fuos inutilibus expenfis ex coram negligentia gravantes , prater damna espcofaru* « tntereie , ad que parti gravata obligantur, ad arbitrium domini officialis pro tempore exiftentis, arbitrarie pnniaatur.

Item ftatuiaus te ordinamus quod fi libellum vel articulos ex eorum ineptitudine rejici contigerit, advocatus vel procurator qui illos fecerit, ad expenfas «trique parti teneatur, te alias arbitrarie puniatur t fimuiter obfervetnr , fi inutiles termino· obfervaverit, fe proceflum inutilem fecerit t quare in principio caufa deliberent inter fe de modo procedendi , te ad quem finem velint agere : ne partes inutilibus expenfis vexent, te Hos reddant immortales.

In robur te teftimonium pramiflbrum , ligillum five fecrctum noftrum pnrfentibos noftri» ftatatis , te ordinationibus in tribus foliis cum dimidio papyri confcriptis, per lingula folia de mandato noftro eft appenfum , anno domini 1470. die quidem Jovis, penultima menfis Augufti .

A Ç«han·· Vatheaaafis u imadsto >fe*. nci epifcapi ifecspcafis aiaae ad ameoi iv i. iacMfi- vv calteOa * eas cum rira Halasin mbmc A ha» danfo- u tenaiaaatur.

J" ;* * V toto , dmmr tftbto* , psdXtow tnfwiaU mgnüeft —tertae , frta frtfntit IHri frefattnJ—i , Miinti , —tM—t , ·«* NiMd·^ p<wa»r. * d» arrirab w «rrôu·· opswfe* S3, Mret» ctii , Sb firtfit fnftaMÙr lunM , «F» A fini f—t «w dMbaa tfi rtii + nrtM, 9—t9

flata ace hiac . mc alhads aeffim feisrm da bec coacüio , iaqait μ ύύ» ad me Uni «Π. Damai fafabsethias S.I. AaUMspia faiptis.

1+7Λ

^CONCILIUM BENEVENTANUM

Habitum die j< Augufti 1470. a Corrado Capycio Archieoifcopo.

uhm c..iA ?, fB· *Edidit Ctrd. VrfinHi tn SynodicO Beneventano * ex exemplari in arcHvo Mctvofoht*no effierooto .*

IN nomine Domini Jefa Chrifti Amen . Anno a nauvititc ejufdctn tnilkGmo qoadriagenttiicno iepcnigelimo · Pontificatu· janâiffimi in Chnfto Pauis *8t* domini noftri Domini Pauli Divina providentia Pip» fecundi anno iexte , di> vigefima quarta tnenGs Aogufti , tecti» indiâioms ,

Nor Corradas miieratiooe divina archiepifcopus Beneventanus , & in civitate Beneventana › ejuique difttiftu pro fanfta Romana EcckGa Gubernator univerfalis . Licet multitudinem libertatis naturaliter conditio fufpiret humana 1 quia tamen , ut plurimum examine rationis amilfo in prncipitium pmrerfr labitut voluntatis, datum eft * ut vinculis diiciplina; reftrifta fub jugo Domini obviam tolium ponat , ut homo hominibus praeferatur ad motur illicitos lori· jofthie refrenandos ; attendentes quoque » quod in hac parte pr»ferin»ns , plus ioliro propter corruptas ' affcâiones hominum , invalekcnte· nequitias , Ac audacias perverioturu , poteft unicuique clero , Ar populo efle beatius nil , quam bono duce pr«*vio* bene duci , eo maxime t^uSI fcftri fuicepti paftoralit regiminis « & pixlatiopi» debitum * Ar cura nos follicitant ut utilitas iubditorum in' illis percipiatur, propter que animarum faluu confulitur*i nunc novarum conftitutionum , ordinationum Ac ftatutorum editione , nunc noftrorum pnadectlTorum haâenus conftftutionum , Ac ordinationum interpretatione , cqpfnnirtione , *8t* ordinatione » & quamvis adjutoι<· plenitudo non egeat * nec firmitate , quod Ht fi - mum , confirmatur tamen intèrdum, non quod neceffitas id expofeat « fed ut confirmantis animus clareat : volentefque follicite providere , ac cupientes quod noftri fubditi a quibuslibet noxis pr«ferventur illxfi , *Bc* ab cis omnia icandala removeantur , quia dum eorum fcandala removemus , -nos in eorum quiete quiefeimus » &. fovemur in pace i verum quia perverforum audacia exigit , ut non fola prohibitione htnus contenti , fed etiam negligentibus petunt imponamus: ideo habita fupet noc pkna deliberatione una cum reverendis in Chrifto partbus fufiragancis noftris , ac venerabilibus viris Canonicis noftcb* *Bc* Capitulo noftrcEccleftat Beneventane hic in Synodo congregatis, ac de eorum confenfu Ac voluntate omnes Ac fmgulas conftitutiooc- , ordinationes , Ac ftatuta , fadas Ar editas , faâa At edita hujufmodi per noftros Prndeceflores approbamus , *8e* con. nrmamus ; Ac confiderantet quod magis timetur » quod fpecialiter , qnam quod generilû ter demandatur , infraferiptas declarationes t adjeâioncs eifdem » ac de novo Conftitutiones » Ar ordinationes metropoliticx facimus , Ac ordinamus , mandantes nihilominus ab omnibus prardiftis dominis Epifcopis , Ar nui pro tempore fuerint eorum , Ac noftris funditis, oblervaxi › legi , Ac recipi fub prrni Λ id paua noftro. Ac dlAoram nultrorum lu/Fraganrorum in Corum iubditif arbitrio imponenda pro tranffreffiooe , *c porter cam peenits , qar in eis pvticularitcr apponitur in contrafaciente· .

CAP, I.

Laicerum minifIri , eut 'Procterstorn > Clerici ne exi/lant . Contra/itctentes <jut fxnu plctfcndt i

IN primis denunciamus , nocificamus, & prohibemus omnibus & fingulis Sacerdotibus , & Clericis nôftrx civitatis , & dioecefis Bencventanr , ac noftrx totiua provincix , mandantdque nihilominus eiidem fingulis* ne Miniftri laicorum fiant , *nec* in rebus eorum procuratores exiftant . Quod fi poftmodum facere praefumplerint , & occafionc iplius adminiftrarioius propter pecuniariam caufam deprehendamur in fraude* decernimus* & Ul' declaramus eis minime ab Ecclefia fubve-s niri * per quoe conftat in Ecclefia fcandalum generari , ac eofdem noftro & noftrorum fuflragaœorum , ac fucceflonun arbitrio alias puniendos ,

CAP. II.

Seaderivn QtorwnMnque negotie , & officii Clerici ne fufcipùmt. Tntu in trtnfgrtfforti fietuitw

Item prohibemur , & interdicimus praedidis Sacerdotibus * & Clericis procurationes villarum * aut jurifdiâionà etiam figculare* , fub aliquibus Principibus & fiecularibus viris * ut juftitiarii eorum fiant t ac tabellionatus officium exercere przfumanr. Si quis autem adverfua hoc venire tentavent * quia contra dodbinam Apoftoli dicentis ; *Nemo milium Deo int/licot fe fcculeribus negotia,* ficcular iter agit , ab Ecclefiaftico decernimus minifterio effc alienum , pro 'eo quod officio dericali negledo fluftibus fatculi, ut poceftatibus pia ceat, fe immergit.

CAP.

ANNO CHJUSTI 147·.

CAP, III.

Repfiares e facro faste infamet ne levent. Tarmbi in Baptifim, Epifeopi in Cbrifi metit mintfleno eofdem non admittent.

b> '. *tv·. Innî <f'?. « ··> M'A * ** Item ftaniimus, praecipimus, & ordinamus 9 quod nulli» Monachorum fle Fraerum debeat contrahere compatemitatem cum aliquibus; & fi dc fad» prxfumpfexioc * ipfiun compatemitatem fic contra* dtan decernimus, & declaramus de jure non fubfiftere, nifi fi eidem Monacho vel Fratri hoc competat ex debito officii: mandantrfque nihilominus omnibus & fin* culis Ecclefiarum Reâoribus r & eorum locumtcncntibus in virtute fanébe obedien* tix, ac fub excommunicationis poena, ut non debeant aliquem monachorum > five Fratrum admittere ad fufeipiendum de lacro fonte aliquem puerum: & fimiliter didis dominis Epifcopis t ut non debeant admittere aliquem Monachorum five Fratrum in compatrem in confirmatione alicuius pueri fub poena noftro, noftrorum iuccciTorum arbitrio eifdcm imponenda.

CAP. IV.

Troccjfio tn alienam paroebiam abfam confenfa Reflora, aut privilege Jpoftolico non efl ducenda.

b <. K«k. 4·^* Ac. Item prarcipimus, ftatuimus, & ordinamus, ut nullus, proccffionaliter ingrediatur parochiam alicujus Redoris line ipfius licentia fub excommunicationis poena, quam ipfo facio volumus, & declaramus incurfuros contrafâcientes, Apoftolicis tamen privilegiis, fcmpcr falvis.

CAP. V.

Contre 'Preshnerum bigame benedicentem excommunicatio proponitur.

bc. ■>« ft. M>r Item praecipimus, ftatuimus, & ordinamus, ut vir, aut mulier, ad bigamum trailfiens, non debeat a presbytero, quia cum aha vice benedi&i fint, eorum benedidio reiterari non debet, ctfi vir, aut mulier etiam virgo fit; nifi tn eo loco, ubi vigeret hujufmodi legitima, & approbata confuctudo, fub poena excommunicationis.

AMNO CHAISTI •47·

CAP. VI.

Duorum compatrmn fin matrimonio jun$ nm poffum ei 9 ^na compatemitotem induxit.

Item ad tollendum omnem ambigufak u«. ■>« ttm & opinionem aliquorum, quam du* dum'experti fuimus, decernimus, & declaramus, ac praecipimus, ftatuimus » & ordinamus, quod filii duorum compa* trum, five ante, five poft compaternitatem geniti > non poffint, nec valeant matrimonium contrahere cum ea peribna, per quam perventura eft ad comparemitatem fub poena excommunicationis: fi contrarium fuerit, decernimus de jute non fubfiftere

CAP. VII.

fer baptifinum, aut confirmationem compatemitas non fubfiht.

Item volentes malitiis & figmentis hominum obviare, praecipimus > ftatuimus, & ordinamus, ut nullus compatemitatem extra Sacramentum Barxifmt, & Confirmationis, neque per largitionem veftis, ut vulgariter dicitur t *lo Cappullo t* neque per folam prxftationem fidei fine Sacramento, vel alio aliquo modo contrahat fub poena excommunicationis, declarantes & decernentes per quidquid adum fuerit ad contrahendum compatemitatem extra di&um Sacramentum, compaternitatem de jure non fubfiftere.

CAP. VIII.

Suffraganti Epifeopi, ^dbbates, ceteriqut 9 ut tic, ad provinciale Concilium quotannis accedent. Tomo non accedentibus induitur.

Item fispplentes, adjungentes, & adjicientes conftitutioni noftrorum Prxdeceforum qua cavetur t quod omnes & finguli tam Epifeopi 9 quam Abbates fuffraganei dc fubditi 9 quam etiam Archipresbyteri, Procuratores · Praepofiti > & aliarum Ecclefiarum Reflores civitatis fle dioecefis noftrx Bcneventanx annis fihgulis uno die ante fêftuai S- Bartholomxi de menfe Augufli ad civitatem Beneventanam fe conferre, & in eadem permanere perfbnaliter teneatur ad Concilium celebrandum fub poena pecuniaria, prout in ipfa Conftkutiooe continetur, ad quam referimus. Statuimus, prxeipimus, fle ordi-

anno CHBiiTi H7°* ordiroumis, quod diâi domini Epifeopi fuf&agaoei teneantur , & debeant venire , ut fupra , fine alia monitione * & vocatione , led folum portentis Conftxunonis tenore Tub pœna , *& ad* poenam interdidi ab ingreflu Ecclefiae , & Sacerdotalibus minifteriis , quam contravenientes ipfo fado incurrant , cefiànte tamen legitimo impedimento, praeter aliam poenam pecuniarum noftro , & noftrorum iucceP foturo arbitrio imponendam . Caereri vero fubdiri, Abbates , Archipresbyteri , & Redores, ut fupra, in dida Conftmn t>one dcnocuituet , teneantur comparere perfonalircr , non dum in Synodorum Cooftitutiombus , fed in primis vdperis didi fefti S, Bartho|om«i , & in Mifla interefte proceffionalcter fuperpçlliceis induti in proceflione facienda in primis vcfperis , & in Miflà fub pœna , & ad poenam excommunicationis , & unius ducati in quemlibet contravenientem .

CAP. IX.

ANNO CHRISTI »♦?·.

Svwdak' C9n/litttttf9Hes nhfri nt

Item praecipimus , ftatuimus , & ordinamus . quod nullus prxdidorum debear commodare in dida Synodo Conftitutiones demonftrandas » & unufquifquc habeat fuas proprias , fub poena excommomeationis , & unius ducari .

CAP. X.

Smoaks Ctmfhnrtionei hAftnt tnjrt ntenfem

Item pnecipimus, ftatuimus , & ordinamus , quod unufquifaue prxfentes ΓΧ> finis Conftitutiones » declarationes ; & adiediones capere debeat, & habeat, noftri rotundi figilli impreflîonc roboratas, infra menfetn a die datx pratfentium , & adjungat aliis çonftitutionibus Praedcccflorum noftrorum fub poena excommunicatio nis , &c unius ducari , Amen.

Loco «Jp Signi ,

ANNO CHRISTI »4?i.

VITA ET DECRETA SIXTI PAPÆ IV.

CHR1JTI >♦»·

îe,rf*

ÇIXTUS « nobili génie Ruverea oriundus , de Francifcus antea nominatus , patriam rcünqaens , venit Patavium, ibique per vigintiquinque annos moratus, a Paulo II. Beffaiionis Nicrni cardinalis rogatu cx ordinis Minorum generali miniftro cardinalis fadus , poft obitum Pauli creatus eft pontifex maximus anno domini 1471. quinto Idus Augufti , tempore Friderici III. Imperatoris . Cardinales quatuor legato» delegit : quorum tres ad reges Galbe Hungari* Bc Aragonte miftt, ut ad pacem cos cohortarentur : quartum , poft foedus cum Fernando rege 8c Venetis initum , maritima clafle in Tureas armavit . Sed uterque conatus irritus cecidit . Dehinc ut quorumdam tyrannorum Umbri· audaciam comprimeret , Ferdnandi regis auxiliaribus copiis Federicum , antea Montisfeltrii comitem , deinde a fe grandiori nomine Urbini ducem appellatam , praefecit , quibus 8r Julianum nepotem cardinalem prrpofuit . Perfecutus eft Laurentium fle Julianum Mediceos fratres , ex quo bellum intulit Florentinis . Inita fbcietate cum Venetis , Sc Roberto Malatefta exercitus fui duce creato , Calabri· ducem prslio fudit . Conciliato tibi rege Neapolis, arma in Columncnfes venit. A Venetorum amicitia fe fubtrahens , facris interdixit , Bt adverfiis eos cum aliis principibus focictatcm innt . Liberale holpitium pntbuit Palrologo PeloponncG domino , defpoc· Epiri , reginis Cypri ac Boffin· , qui Turearum armis profugi , patriifque bonis fpoliaei , fele omnes eo contulerant. Idem quoque officium exhibuit Chrifticmo Danorum regi , qui pari honore Sistum profectitus eft , eique in cubiCRlum icd;unti exeuntique femper adfuit , lavantique manus pelvim prrbuit. Idem quoque pntftitit Fernando , ducibufque Calabri· & Saxoni·, qui Romana pietatn Audio venerant. Cenfus Fernando remifit , dum tamen quotannis loco cenfus equum egregie inftrudum phaleratumque perfolveret · Beatum Bonavcnturam in fandorum catalogum retulit. Feftis iolcnnibus etiam diem conceptionis, przientationis beate virginis , iancir Anne , Jofephi 8c Francifci adferipfit . Annum Jubilaei ad vigefrmumquintum annum redegit . Cavit edido , ne porphyretici lapides , neve marmorei ad prophanos ufus c templis tollerentur. Ut Francifcan; B< Dominicani pacifice viverent , decrevit dc conceptione virginis quamlibet adverfantium opinionum line h«relis vitio fuftineri poffe . Catholici regis nomen Ferdinando & Ifabcllz tribuit, officiumque inquiGtionis in Hiffania collocavit . Petrum affinem cardinalem andi Sixti creavit . Hieronymo Forum Livii dedit , Antonio Ordelafo ademptum; Bc effecit , ut dux lafubrum Catharinam naturalem filiam & Imolam ei in dotem daret . Sed infelicem habuit exitum vit· . Occifus quippe eft domi fu· in oculis Catharine uxoris . Sixtus ad ornatum elegantiamque converfus , urbem pukerrimis elegantiffimiique operibus excolere czpic , vias lateritias fternere , eaque loca reformare , qu« tenebiicofa aut humida nimium, aut deformem civitatem , aut infalubrem reddebant ; pontem fui nominis extrucre , aqu· virginis dudum corrivare , celeberrimam Vaticani bibliothecam libris undique cooquiiitis erigere . Ingens ecclefi· propugnator , generoiu indolis , liberalis , exceln animi fuit . Primus venalia habuit curi· officia , Br nova ad

anno OHISTI i«r··

lucrum excogitavit. Nonnulla coefatefit, quas apud eniditox vira· in precio Fant. Obiit leptuageaariua, podagra aiiifqoe curis vetato· » Sc lupultus eft in Vaticano, anno domini 1484. pridie Idos Augufti, cum fcdiflet anno· tradecim» dc diet quatuor.

Nota F. Lamwrii Sumi.

Hoe toe· adfcr&euda pwari*·» t «■· Sùn·· IV. m·-sifex ««xioHrt A CMCcptteoe Inrauftl·· nqaifcMw· ·remuigavit A isnwit, qaeusadMAm* I* «msavafUtibM nb<o tertio tit. de seliqud* A veamtto·· inftm· te» nnt«r, propterea q««A fynoAM TriAmtrag *·«· huiu· fcntratu· Crâna cd. Verb· fy««Ai rjaa test fear Mm-·e j, CMtora» Max· Ace iff» [λ Λλ Qoador, »·· fin ÎMracMOM, *Mspt«te«a*v· te tar Amro·, «H 4» pκMM ·*^«µ M <r<i«r, featasa + ■ f amia*aw.Wr> ça·· SCena·. Dm piMa», fri .l/îιυ lurftr rft iimitm AUtit «wotAmlcml fiati fafe tF, /Λ fvtif M *to« <·«piηMM·4·M eauStuWs J f*at feiMaat Mt A-mAb*. Iplôia igmc Snri poatiiro, m toagrâi t»f to-rt·*, peteêe togati*, verba febjicHMM. Apnn geado· de AA cootepuoua celebntiooa■ Acted· A pumia in 00 «euffitaû·, qui roocapttoocai ipCsui «ppugram.

ANNO CKAISTI 147«.

DECRET CM SIXTI IV.

PONTIFICIS MAXIMI.

De ftftt tvettftiuM Msasaraterd otogteû Marse.

CUM prn excelfa meritorum infignia, quibus regina edorum, virgo Dei genitrix gloriofa. icdibus prolata arthereis, hderibu quafi ftella matutina perrutilans › devoto coofiderationis indagine perfenitamur, & infra pe* Aoris arcana revolvimus › quod ipfa, utpote via mifericordiae, mater gratis *it* pietatis amica, humani generis confoiattix, pro falute fidelium. qui delitiorum onere gravantur, fodula oratrix *it* pervigil f ad regem quem genuit, intercedit: dignum, quin potius debitum reputamus, univerfos Chrifti fideles, ut omnipotenti Deo, (cujus providentia cjufdem virginis humilitatem ab zterno refpiciens, pro coocilianda fuo autiori humana natura, lapfu primi hominis «terne morti obnoxia, eam fui unigeniti habitaculum fantii Spiritus préparatione conftituit, ex qua carnem noftro mortalitatis pro redemptione populi fui aflumeret, A immaculata virgo nihilo minus poft partum remaneret:) de ipfius immaculate virginis mira conceptione gratias *it* laudes referant, *it* jnftitutas propterea in ecclefia Dei miflas *it* alia divina officia dicant, *it* illis interfint, indulgentiis *it* peccatorum remifliooibus invitare, ut exinde fiant ejuidem virginis meritis *it* interceffione divine gratte aptiores. Hac igitur confideratione indudi, ejufdcm omnipotentis Dei ac beatorum Petri *it* Pauli apoftolorum ejus antioritate confifi, audoritate apoftolica hac in perpetuum valitura conftitutione ftatuimus *it* ordinamus, quod omnes *it* finguli Chrifti fideles utriufquc frxus, qui miflarn *it* officium couceptionis cjufdem virginis gloriole, juxta piam, devotam *it* laudabilem ordinationem dilctii filii magiftri Leonardi de Nogarolis clerici Veronenfis, notarii noftri; *it* que defuper a nobis emanavit, mifle *it* officii hujufmodi inftitutionem. in die feftivitatis conceptionis ejuidem virginis Matie, *it* per otiavas ejus devote celebraverint & dixerint, aut illis horis canonuis interfuerint: quoties id fecerint, eandem prorfus indulgen- item * peccatorum remiffiooem confequantur, quam juxta felicis recordationis Urbani IV. io concilio Vieaaenfi - approbate. ac Martini V. A aiioram Romaooram pontificem prodecefIbram noftsorum coottitutiooes confeqountor illi, qui miflia & horas canonicas in fefto corporis ** (anguinis domini noftri Jcfu Chrifti » primis vefperis, ** per illius otiavas, ràxta Romana ecclefia conftirationem edomant, dicant, aut tnifia officio & horis hi»-jdmodi jntetfunt, prpfentibus perpetuis temporibas valituris. Param Rooms anod (antium Petram « anno incarnationis dominica 147«. Kalendto MartU, pontificatus noftri anno farto.

ANNO CHAim ·♦!«.

ALIUD DECRETUM SIXTI IV

PONTIFICIS MAXIMI.

cxKun

Xto audeas *(Mttftittf *jrgi»h nutrit*

GRave nimis gerimus A moleftum. cum fioiftra nobis dequibufdam ecdcfiafticispcsfonn referantur. Sed in eorum qui ad evann··litandum verbum Dei lout deputati, exceffibos pnudicaudo commiSs eo gravius provocamur, quo illi periculofius remaneat iacorredi: cum facile deleri nequeant, qui multorum cordibus fic publice pnrdkaMo diflufiua ** damnabilius imprimuntur errores. Sane emo fanda Romana ecclefia de intemerata femptr Sue virginis Maris conceptione publice feftum rlenniter celebret, A ipeciale ac propriem fuper hoc officium ordinaverit, nonnulli, ut verias chritates *it* terras affirmare hatienas non erubuerunt, A quotidie predicate non cefifant, omnes illos qui tsncat aat aficrunteamdem gloriofam & immaculatam Dei fenitricem abfque originalis peccati macula fuifle coneep. tam, mortaliter peccate, vei efle haeretico· t ejufdcm immaculate conceptionis officium ccfa brantes, audiente(que fermooes illorum qui eam fine hujufmodi macula conceptam efle affirmant. peccare graviter. Sed *it* profatis pr*. dicationibus non contenti, confetios fuper bis fuis aflêrtionibus libras in publicum ediderant, ex quor*,m aflertiooibus *it* predicationibw non levia fcandala in mentibus fideliam exorta foot, *it* majora merito exoriri formidantur ta dies. Nos igitur hujufmodi temerariis anfibus ac pervertis aflertiooibus ac fcandalotis, quse exinde in Dei ecclefia exoriri poflunt, quantum nobis ex alto conceditur, obviare volente», mote proprio, noo ad alicujur nobis fuper hoc oblate petitionis inftantiam, *fed de noftra* mera deliberatione *it* ceita (cientia, hujufmodi aflertiones praedicatorum eorumdem *it* aliorum quorumlibet, qui affirmare prrfumerent, eo· qui caederent aut tenerent, camdem Dei genitricem ab originalis peccati macula in raa conceptione prrfervatam fuifle, propterea alicujus hçrefis labe pollutos *fore*, vel mortaliter peccare; aut hujufmodi *olKciutn* conceptionis celebrantes, ieu hujufmodi fermoae· audientes, alicujus peccati reatum incurrere; atpote fallas A erroneas, A a Veritate punitus alienas, editolque dcfuper libros prsrdiâos id continentes, quoad hoc, audoritate apoft»-

ANNO CRKISTI »♦$.

liea tenore pnefeatlum reptobamus & damnamus, µ motu, feientia Sc auâoritate prsediβii ftatuimus Sc ordinamus, quod prrdicator$s verbi Dei, *r quicumque alii, cuiufcumque ftatus, gradus aut ordinis ac conditionis ruerint, qui de cetero auiu temerario prrfumpferint in eorum ferosonibus ad populum, feu alias quomodolibet affirmare, hujufmodi fic per nos improbatas 8e damnatas aflertiones veras efle, aut didos libros pro veris legere, tenere vel habere, poftquam de prçfentibuc fcientiam habuerint, excommunicationis fententiam eo ipfo incurrant, a qua ab alio quam a Romano pontifice (nifi in mortis articulo) nequeant aofolutionis beneficium obtinere. Item motu * feientia 8r auâoritate fimilibus, fimili pccnx ac cenfor* fubjicicntes eos qui auG fuerint aflerere, contrariam opinionem tenentes, videlicet gloriofam virginem Mariam cum originali peccato fuifle conceptam, herefis ciimen vel peccatum incurrere mortale, cum nondum Gt a Romana eccleiia Sc apoftolica iede decifum: non obftantibus conftitutionibus, & ordinationibus apoftolicis contrarii^ quibufcumque, quibus communirer vel divifitn a fede apoftolica indultum exiftat, quod interdici, Lulpendi vel excommunicari non poffint per literal apoftolicas non facientes plenam ac exprelTam, ac de verbo ad verbum de induito nujufmodi mentionem. Et ne de prçmiffis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum ordinarii requifiti prrfentes literas io ecdefiis confiftentibus in eorum civitatibus, Sc fuarum dioecefium locis infignibus, dum major ibi multitudo populi ad divina convenerit, fermonibus ad populum mandent Sc faciant publicari. Pneterea quia difficile foret prefentes literas ad fingula loca, in quibus expedient fuerit, deferre: etiam volumus, Sc diâa auâoritate decernimus, quod earumdem literarum tranfumpto manu publici notarii confeâo, k authentico alicujus prelati ecclefiaftki tigillo munito, ubique ftetur, ptout ftaretur eifdem originalibus literis, G forent exhibitae vel eftenfse. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrae reprobationis, damnationis, ftatuti, ordinationis, voluntatis Sc decreti infringere, vel ei aufu temeratio contraire. Si quis autem hoc attentare prxlumpfent, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Pcrti St Pauli apoftolorom ejus fe noverit incurfurum. Datum Rons* apud fandum Petrum, anno incarnatione dominies» 1483. ptidie Nonas Septembris, pontificatus noftri anno decimotertio.

'ANNO* CH1USTI 1471.

" arebiefife. Scotia, (idefi, S.^dndreano, <T Glafcuenfi) infiitatii a S<xto fafa a·'» domini 1471. pi fait annus 1. Edovardi IK.

u r«(it· Tom H ~a- <a. »nt

£ aPud ^otos male audiam, qui in referendis ipforum antiquitatibus Sc rebus geftis, Anglos plerumque habent lufpedos 8c explofos: dabo quod ex fuis auâor (pluribus fat antiquus gentibus, ut noftram taceam) de boc tradidit: & primum de aichiepifcopo S. Andter.

pit/bb. I.

£»"/- ('''f''*) *Iti3orum imperio, deletope Albione gentis illini nomine, Keauethus HI. ^bernttho fedem efifcofalem ^dndreofobm tra»~finiit, circa annum domini* 8fo. *manfitpe is a»· eifitt in fraciftro honore pene* 300 *annis, dictba· rarjar* A/axtMMr *Scotorum epifeopni*. E* *eifdem mtnalibut (fata Scticu)* CÂSHMN. To/» ««Zea *demde facula, Jacobo Ul. rege •oebeoiHneiou m-Aure, illini fedia aurifici arcbiefiftofat O- r·-* I·' prrmar (MUfHrams 4 *fiixto IK. fub* amnhs» 1471. *Licet alii regni fralati indignarentur, /remrrear, ac ixgeutei petunia fummai regi ad td* wpedkad··» *offerrent*. Append, hiftor. Scot pag- 59°· *fuitpe nevi boavit primae prafarTatriciuc Grabimtu (de po ia frcceffione plura.) it licet tum pidem arcbitfifcofus infiitatui, exempta tante» jari .XngHcano dia ante» Scotica ecdefi», fcilicet anno* 1178. *ut ia vita S. Gilbert! Moravienfii arebidiuoni extat afui 'Polydorum Kirgiliam, Hevtdeanm, tr alios*.

ANNO CHJUSTI ·4Π·

Hrc ille: fed rationem qua addudus eft Sixtus papa, ad novum hunc archieptfcopum inftituendum non aperuit: Nos illam ex aliis recitabimus.

«p· '4·

Hoc anno 1474. *menfe Septembris Tatriciut Grabam epifcoput S. Andrea indulgentiam prontaliavit, pia, ipfomet flagitante, fuam i» archiepifeofatua» Jedtm pafa jam erexerat. Quafiat taint efi af»i fafa*; pod eunt arcbiepfctfut Eboraccnfit metropolitanm effit Scotia, /4-virttpe fafiut kdlum iuter A^Ioι Scotti, Scoti ad fanat atctrtfolitanunt tetiaimt fotatruat fert-tairt: CT boc fraftrtiao in affellatitnutn caufic. Tafa editur (»t pida* feribunt) ctnfulriut vifunt efi, efifcofaat S. Andrea frineatexo dP metroeolitanunt Scotia ceafiituere; ordinavitpe duodetiat aliti tfifcofoi Sctta rjai fubefe frineatai j pi renuentei, colUgeadai undecim millt marcai regi obtulerunt t ut ab eorum farte contra arcbiefifcofuat cctcrofpe fralatot ^omam bujat, atgotii frtmuveadi caufa miffoe ftaret* Hiftor. Scotias ab Anglo Anglicc conferipta, pag. III. Sc a nobis lie Latine reddita.

Dc inftitutione archicpifcopatus Glafcuenfis, fic idem Scotus ibidem inferius.

Glafcaenfii arcbitfifcofui faSut efi fub etdetu Jactbo HI. rege, falliant ttntedtnte Sixto IK. fout>fce frimo fui pontificatui anno, i. e. anno 1471. *Quod ei olim nomen fuerit urbi non confiat, illud modo in coufiffo efi, $. Kentigernum fedem ibi efifcofalem babert frcptntint folitnm*: fMrs *ab eo efifcofatui aomen accefit, ait Boetbiui lib. IX. bifi. Scot. fag.* 167. *a po tamen fundatio folia, fif cenfui adfignati, afud me in incerto efi. Academia etiam pre gloriatur, cujus aullor anti· fiée pidam iffiut, CTc.*

Safir archiefifcofo S. Andrea, fries (inquit) *funt CT fuffraganci Kill.*

DunkcldenGs.	Dumblanenfis
Abcrdonenlis.	Brechinenfis
MoravienGs.	Rodentis.
Cathcncnlis.	Orcadicnfis

Sub Glafcuenfi arcbiepifeopo fnffraganti III.

Candid* Cafz, feu Gallovjdije.
LeimorcnGi, feu Argathelic.
Infularum Hcbndum.

◆*BUL.

cMatm MZ*

"*◆ BULLA SIXTI IV.

Pr» *likrtett tlrntru» (J rtnm fumt* i if w rp/ *clerici fer leitu emfater, ettt tedcfieetttr i» ftrfitii fi» rtk»t fiùt* , ^c.

Tὼ Ü1 CMMa.fab dW* cw-' P"·1,1' ÇIXTUS epifeupus iervur fervorum Dei ad O perpetuam rei memoriam. Officii paftorali« cum jubente *tc* facrorum canonum auAoritsre prena, fient ia judiciis frcularium perfonarurn illarum jura *Sc* privilegia per ccdelisilicas pertonas turbari nolumus t ita cis projudicantibus juribus ecclefiaftkis, qme violare fine indignatione divini judicii liceat nemini, debita correAione refitrere cogimur, uti fçculares ipfa fua forte contenti, pro Dei honore & apoftolic* fedis reverentia alterius negotium ptçjudicialiter atttemptare non profumant, quod poftmodum in asterna damnatione eoa acrius luere conveniat. Cum itaque ficut es venerabilium fratrum noftrorum primatum, archiepifcoporam, epifeopotum, ac dileAorum filiorum abbatum › priorum, *Sc* altorum prelatorum, *Se* univera cieri regni Anglie. «r dominii Vralliç, non fine gravi cordis noftri amaritudine lamentabili infirmatione percepimus, ufque adeo boilis bonorum operum, * malorum feminator *te* difcordiarum omni in regno βi dominiis prefatis privabit aftutia, C quod nonnulli iniquitatis filii, faccrdotcs *Se* clerico· tam religiotbs quam fçcularcs regni *Sc* dominii prçdiôorom in dies falfis feggeitionibus, de exceffibus *Se* criminibus coram judicibus faxularibus, eorumque officialibus *te* msniftiis infamant *tc* accufant » *Sc* jmrta vulgare patrias praefato multipliciter perjurando indiAam; ro quibus fic enormiter perpetratis, facerdotes 8r cleri profati careeribus publicis mancipantur, *Sc* pro eorum Lberatione focularer, hujufmodi patrimonium Chrifti extorquent, eoramque beneficia, decimas & portiones, fruftus, redditus, *Se* proventus refignare atqtte aliis locare cogunt & compellunt; ac in beneficii·, domibus, *te* cans eifdem cammiifis, D fine hujufmodi exaAionibus 8e extortionibus ftare pacifice non permittunt, in totius fideiChriftian» Ic religionis opprobrium *8e* gravamen, animarum fuarum perniciem, ac fedis apoftolic® vilipendiam non modicum. Nos igitur tantis malis *te* inconvenientiis, Deo nobis affiftentc propitio, ne de Cetero perpetrentur, profenim in diAo regno quod facne religionis tutamen *Se* domicilium efle confuevit, quod cum Deo poflutnus obviare fatagentes, primatum, areniepifeoporum, epifeopotum, abbatum, prolatorum, ac aliorum clericorum hojufmodi m hac parte fupplicationibus inclinati hac irrefragabili *Se* perpetuo valituia conftitutione finximus, ut quicumque per calumniam E odii, malitise, invidi*, doli, vel lucri eaufa, aliquem facerdotem rcligiofum vel (»cularem ·, vel aliquem quemcumque in quibufeumque gradibus, ordinibus, vel dignitatibus conftitutis, coram fccularibus judicibus eorumve officialibus, deputatis, five miniftris, accufare, indiAare, *Se* ad carceres five publica opprobtia vel fpeAacula trahi facete · bonave, penfiones, decimas vel feoda, potentia, metu vel fraude, vel aliquo alio modo eos fic, ut profertur, vendere, vel locare, aut refignare arAaverint feu coegerint, aut fieri pro-

A curaverint, ut promittitur » extunc excommt» Dicationis ftr anathematis vinnilo eo ipfo aliigati *tc* irretiti exiftant, reos fe divino jodtcio de perpetrata iniquitate fore feientes j a quibus fententiis *te* poenis nifi per Romanum pontificem, aut loci dioecefanum, nifi in mortis articulo conftitnti, pnrmiifs tamen conf;rua fatisfaAione, abfolvi aon poffint leu vacant, non obftantibus conftitoiionibus *Se* ordinationibus apoftolxi*; necnon bone memori» Ottonis *Sc* OAoboui olim in diAo regno apoftolico fedis apoftolica legatorum, ac in provincialibus fynodis *te* conciliis generalibus vel fpeeialibus editis, ceterifqut contrariisquibufcumque i volumus autem quspcumque conB ceffiones feu indultu de abfolvcndi eos, feu eligendi confeflbres in cafibus refervatis, qui eos abfolvant, per nos vel fedem apoftoiicatn conceffis *Se* impofterum conecdendis, talibus nullatenus fuftragentur: Quodque omnes archicpifcopi, epmcopi diAi regni, ac etiam dominii Vvalli», annuatim profentes literas vel eorum tranfumptum in primo die dominico ?|uadragefim« perpetuis futuris temporibus fub ulpenuonis prena, in eorum cathedra!ibus Ic aliis ecclefiis ubi major pars populi aderit › *publice per* fe vel alium leu alios legere ar exponere ac publicare, feu exponi, legi *St publicati* /arere teneantur, ut ignorantiam pnrtnifl» conftitutionia nullatenus protendere, &: ab hujufmodi injuriis malis, fi gehennam incendii evitare voluerint, fidelius valeant abftinere. Et mfaper quia difficile foret pr»fentes (itéras fingulis exhibere, volumus, *Sc* eadem auAvritatc decrevimus, quod ipforum tranfumpto manu publica & figillo alicujosepi» lcopi vel fuperioris ecdefic vel curi» munito, tanquam profatis literis originalibus plena fides adhibeatur, & perinde ftetur, ac fi diA» originales liter» forent exhibite vel oftenf». Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam eoftr» conflicuttoois, voluntatis, *te* decreti infringere vel ei aufu temerario contraire: Siquis autem hoc attemptare pr*. fumpferit, indignationem omnipotentis Dei, *Sc* beatorum Petri *Sc* Pauli spoftolorutn ejus, fe noverit incuriarum. Datum Rorrro apud fanAum Petrum anno incarnationis dominica MCCCCLXXVI. quinto decimo Kalendarum Junii, pontificatus noftri anno quinto·

aj ino CMMSTI »◆/··

ÇT EJUSDEM SIXTI PAPÆ IV.

Darnwi· *prytfiriwimi e ?rtro* de o/IM4 CT *dût tmttrt frtdkaritt», frefirtif» tire» fttéter·"·* , CT *die feeflt etclefie ficreeieiue* .

Sixtus epifcopu», fervus fervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Lket ea qu» de noftro mandato rite fient, plenam obtineant roboris firmitatem; tamen illis interdum noftri muniminis robur adjicimus, ut eo firmius illibata perfiftant, quo magis noftro fuerint prçfidro communita. Dudum fiquidem ad audientiam noftram deduAo, quod a medico tunc decurio tempore citia, in Hifpatiiarom regnis, *te* prçfertim in Univerfirate Studii Salmantini, fuerant & adhuc erant, nonnulli iniquitatis filii, qui quafdam falias, fanft* Catholice fidei contrarias, erroneas,

Bv * ·*>·.

fcan-

/

ANNO CNAUT1 1479»

fcandalofas , te male fonantes oropofitiooe· , prçfertim circa peccatorum conteffionem , tc ecclefiaftica (aeramenta * in Studio hujufmodi, & in frequentiffimo bominam conventu , veras efle publrce affirmare » ft pertinaciffime faftenrara ac defendere ; apertifumas fact* Scriptarc •udotitates cocum erroribus repugnaotes , ilia* rum reflem , clarum , te apertum fenfum , falfis eorum interpretationibus impudenter violando refellere ; htnufmodi quoque eorum feL £a dogmata › manifefte heretic* pravitati* labem continentia , in aliorum mente· iaferere, te fimpliciom anima· illaqueare ; te ut illa ia plurium notitiam pervenirent, tc m perpetuam de illi· memoria haberetur , libro· componeret & in publicam, at illo· tegendi omnibas cflet facaltas › tradere prefiimpTerant catena· , te profumebant ; Nottanc venerabili fratri noftro Alfonfo arduepifeopo Toletano per alia· noftra· littera· commtfimns » at aflumptit fecum aliquibus in Theologia Magiftris . te ali» viris litterati· t Vocatis iis , qui propofitiones ipfa· vera* elle affirmare χ·*ï erant , & nitebantur in dies › te auditis qro ipfi pro illarum veritate t te alii Chrifti fideles ad dilucidandum earum felfitatem deducere vellent ; an qo* in propofirionibus hejufinodi continebantur , falfa , te fidei prefer* contraria , erronea, te male fanantia exfifterent , audoritate noftra decideret, te declararet « te declarationehujufmodi fafta , illos qui in pnrmilfis culpabiles efle reperiret , fi juxta fandorum Patrum inftituta te canonicas fandiones fe emendare , te depofitis de cordibos eorum totaliter erroribus Credidi· ad ccclcfi* unitatem , hpretica labe ajufmodi abjurata , redire J te juxta declarationem foam tales propofitiones efle fcandalofas , falfas , & hcreticas › ac male fanantes fateri , te defeper confedum librum huiufmodi retraflare te cum effedn refutare recuterent ; te in illn , eorumque erroribus pertinaciter inliftere vellent ; hrreticos , ac cenfuri* ac panis in tales - jure promulgatis irretitos efle decerneret , plena fini auâorirate conceits, prout in noftris inde tunc confedis litteris , plenius continetur .

Poftmodum vero , ficut accepimus * praefatus archiepifcopus , ad esfecutionem dictarum litterarum , earum forma fervata rite procedens , diledos filios , Petrum de Prexamo › te Petrum de Ocanno , ac Petrum de Caloca , necoon Didacum de Betoono , Martinum quoque Alphonfi de la Torre , magiftros i te Petrum Didaci deCoftanna, & Joannem de Quintanapaglia , licentiatos in Theologia; necnon Tellium de Bnnndia Toletanum, & Vafcunum de Pitcia de Talavera , in eadem ccciefia aschidiaconos , Marchiones ; te Thomam de Cocnaa, te Joannem de Medina, Decretorum Dodore* ·, te Gsrfiam Fernandi de Alcala in eiidem Decretis Lieentiatum ; te alios quamplores Magiftros in Theologia , te Dodores , ft Licentiatos in eifdcm Decretis ; alios quoque quarapiarimos doflos te Licentiates litteratos viros › Cx diverfis regnorum prrdidorum locis ; pariter & diledum filium Petrum de Ofma , propofitionum predidarum auâorem , ejufque Îcquaces › coram le ad fuum oppidum de Akala , Toletane dfcrcefis , evocari fecit : te dido Petro de Ofma » ae fcquacibus, minima comparantibus , debito tempore cxfpedatis ; matura fuper omnibus propofitionibus predicts deliberatione prohabita ; de unanimi confilio te aflcnfu Magiftrorum te Dodorum pntdidonim , dedaravjt illas propofitiones , per quas Petrus de Ofma te ejus fcquacespr*didi pertinaciter affirmare non verentur, Confeffionem peccatorum , ex univerfelis Eccïefi* rcaliter ftatuto , non divino jure compertam fore : fit peccata mortalia , quoad culpam te Menam alterius foculi, abfqoc coofeffione, fols cordis contritione t pravas vero cogitationes fols difpliccmia deleri : Et quod coofeflk» fecreta fit, necoflario non exigi i Et noa perafla posaitentia confitentes ablolvi noa decere : Et Romanum Pontificem Purgatorii ponam remittere , te fuper bis qu* umverfalis Ecclefia ftatuit difpealarc non poffii. Sacnuncnum quoque pceniteoti* , quantum ad collationem gratis , natum , non autem infittutionia novi aut veteris Teftamenti exfiftete : te alias, qu·· propter caram enormitatem (ot illi » qot de cis notitiam habent , oblivifcantur caram j te qui dc cis notitiam non habeat (cx prqmiffis non inftruantur in eis :) fiientio pnrtercundas ducimus ; falfas, fan&* Catholic* ecclefia fidei contrarias , erronea· , te fcandalofas » ac a fidei veritate alienas , ac fandorum Patrum decretis te Apoftolicis conftitutioeibn· contrarias fore , manifcftam hçreGm continere , didanam litterarum te per illa· fibi conccfl* facultatis vigore declaravit , te pro talibus haberi te repetari debere decrevit , prout in quibufdam authenticis feripturis defuper coofcdis plcaius continetur.

Et demum prcniiflu , ficut profertur, gcftis , te propofitis in Confiftorio coram nobis t Nos dileais filiis noftris Stephano tituli fande Mari* in trans-Tiberim, te Joanni tituli S. Praxedis , presbyteris Cardinalibus commifimus » ut de prçmiïïu eeftis per ipfum arcbicpifcopum diligenter fc informarent ; te qu* invenirent, nobis , · te aliis fratribus noftris fanda Romano ccdefi» Cardinalibus referrent . Qui tam aelo fidei , quam ut noftris parerent mandatis , onus hujufmodi promptiflima voluntate fufeipientes , confla diligenter ritnarunt ; & qu* invenerant , nobis te aliis fratribus noAris memoratis fideliter retulerunt ; propofitiones pr* fatas erroneas fore , pluribus audorifatibus te rationibus , prêter illas , quas in Archiepifeopi proccffibus invenerunt , etiam dcmonftrantcs , aelo fidei memoraro.

Noa igttut , ad quem fpedat errores hujufmodi exftirpare , habita eoirumdem fandas Marie in trans-Tiberim, te fanda PraxcdisCardinalium relatione prçdida ; ipfius Archicpifcopi folertiam te diligentiam in prfmiffis plurimum in Domino commendantes ; cx certa fcientia , Arehiepifcopi declarationem, te decretum huiufmodi , te prout illa concernunt , omnia te ungula ia feripturis prçdidis Archicpifeopi fuper premiffis,confodis contenta, aadoritate Apoftolica tenore prçfentium , deeorumdem referentium te aliorum fratrum noftrorum unanimi confilio te aflenfu laudamus, confirmamus , approbamus , ac prçfentis feriptis patrocinio communimus ; fuppfentes omnes fr Ungulos defedus , fi qoi forfan intervenerint in eifdem .

Et nihilominus pro potioris cautel* futfirai;io, omnis te fineulas propofitiones pnpdidas, alias , fande fidei catholic* contrarias , erroneas , te fcandalofas , & ab evangclica veritate penitus alienas , fandorum Patrum quoque decretis te aliis Apoftolicis conftitutiombus

con·

anno CHRISTI '♦7>

contrarias fore > ac manifeftam hprefim coati- A nere * dida aiidoritatc declaramus . Prristo quoque Archiepifcopo fcitntia 8t audoriuto prçdtâis committimus tc eunfaam , ut contra didi Petri de Ofau feqaaces predi&os, G hujufmodi hrreGta , in quam prolapfi funt , abjurare » A eumdem Petram * prout errantem fccutt funt , enota fuos abjurantem tc fe emendantem feqai recufaverint , aut malitiofe diftukrint , juxta prçdidamm aliarum noftratum littetarum continentiam , tamquam hxrcticos procedere non omittat.

Et ut gefta per cum probe * laudabiliter , xelo fidei , de mandato noftro » de per nos metito approbata , ad omnem illarum incolarum partium notitiam facilius perveniant ; qua B habita poffiat feipfos * ita ne m prçdiôos prolabantur errores , liberius cuftonirc ; patentes nofttas litteras > cum procefiu per eum habito , ac didi Petri abjuratione , fingulis illarum partiam epifeopis fignificare non omittat ; qui poft fignificationem .eamdem , clero tc populo fisarum civitatum tc diocefum ea publicari procurent > te generaliter omnia faciant, î|uw pro hujufmodi bçrefis esftirpatione neceffiria fuerint , feu quomodoiibet opportuna videbantur . Non obftantibos conftitutionibus tc ordinationibus Apoftolicis , ac omnibus illis , qu· in didis litteris volumus non obftare « ceterifque contrariis quibufeumque · Nulli ergo, <Tr. noftrr laudationis , confirmationis, & approbationis , commonitionis . declarationis , commiffioni» tc mandati paginam infringere , CTr. Si quis, <Jr<. Datum Kom· , apua fandum Petram, anno Dominimillefimoqtudringentefimo (eptuagefimo nono, quinto Idus Augufti , Pontificatus noftri anno odavo.

"anno CHRirri 'O·

anno Christi «.'£1* AjBIIT· C4· dt Hifp, ·» r·

ANNO CHRISTI IVJ.

CONCILIUM MATRITENSE

Prtefidc D. Rodcrico de Borgia Cardin. Legaro , celebratum anno Domini 1473.

IN Hifpanie Sacerdotes invaferat pudenda literarum inicitia , ufquc eo ut pauci Latine C fcirent , ventri gulrque fervientes : avaritia rapaces in Ecdeua Dei manus injecerat r te quod olimemere Sacerdotia Simonia erat, tunc tnduftria cenfebatur. Neque iatelligebant caeci Principes , caeciorefque Pontifices , irato Deo fieri hoc commercii genus · quod facias , an patiaris , perinde eft . Habito Madrid ad principium anni 147;. conventu Epifcoporum ac Sacerdotum evocatorum a Rodcrico Cardinale Vice-Cancellario , in Hifpantam initio pro negotio belli Turcici , tc pace inter Reges conciliianda ; predtào infeiti· malo mediem· facienda ratio excogitata eft , ut impetraretur a Pontifice Romano , uti ia linealis Ecdefiis Cathedralibus bini Canonicatus mftituerenter, fuffragii Epifeopi dr Collegii , quorum alter Theologo , alter jure confulto obveniret . Cujus impetrati Pontificii diplomatis prreipuam partem Mariana hujufmodi narrationi fur inférait .

CONCILIUM TOLETANUM

*'f*fl^* Π·-**. **.

to opP>d° quodam Hifpanix de " Aranda , ad reformandos cleri populique mores celebratum anno domini MCCCCLXX1IL tempore Sixti Pap« VL

TITULI CAPITULORUM.

I. *crcbiepifcepi previncMie i» bitenit , Cr epifeepi /jnedelu aoaaartsa /nictet toucilie celebrent.*

II. *Qned rtSerct ccclcfiemet bebeent »· feriftit crticnlet fidei tfc.* CT *publiceet pepnle .*

III- *Qued neu* prsws-psaa/ur ad */cerei* «rdiars wa *feientet* A»e«» *Letincliter.*

IV. £*od *nen ednttittenter clerici nlicrunt dieeetfiunt fint litetii ceutnetndetitiii.*

V. gasd pra/art *nen incedent publice fint re^uete, nec induentur /ericii 'vefitbnc , nec eelcienr fttnUrti clbei ;* <7* f««d ad *Uten/cnt ip/e~funt legentur /ccrn /cripturn.*

VI. J^asd *nen induentur clerici vefiibut /ericii* ru- E *bei/ vel virxlibu» , nrc initient ftnInm cibet , vel btrfegnti clbtt vel rnbeei, nifi ennt nifrit defnfer JetnUribn»·*

VII. jQaod *tbferventnr diet deminici C/efiivi.*

VIII. *Qned clerici n»n indncntnr InSntfit vtftibnt .*

D IX. VrorqUus fxà *debet fieri centre thricet f»i psblice tenent tencnbincm .*

X. jQxsd *nen fiienti le^ni Lctincliter nen cenfe. renter pereebidet teelefin , nec cenenicctui tT difnitctti .*

XI. *Qned tlniti nen Indent* ad *tcteiilet .*

XII- *Qn*d epifeepi ter t er fccerdetet /citent in enne celebrent .*

XIII. *Qned nulli prédicat fine licentic prclcterune ,* CT f>«d *^nefieret leitnt dnmtcxct littrct junt fibi ituceffcrint ditrcefeni , nibiltfne cited prepotent .*

XIV. *Qned clerici in ntineribut deferent tenfurene tabet regelii , bebitune cetepuatnt ; clie^uin perdent privile^iunt :* CZ* Jssd *Uttrn erdinunt prnfententur cerent ieeeefcnit .*

XV. *Qned clerici in fncrh erdinibut ctnfiifnti eut bénéficiai nen vivent cent dentiteh temperti^ni cd euxilie erntomut prefiettde .*

XVI. *Qned nen fient nuptie , nec ccrnciet centmix-*

anno CMH3TI *471- mixriams, nec *f«ltaaitat«i featfart a jart vê- tit·.*
XVII. *QaU qai tUtulefiim ««arraatriar, aifi mi·* Mr ««άφΜ *ttfiti aJfa«riatt «xt«mmaaitatia» ait feattatiaai iacarraat.*
XVIII. j^Md fui *mmltattr «tcafavtriat feffiffitmet hatfitmnu», fiat «atvmmaaitati iff·faff·,*
XIX *QaaJ mb fiaat ia «ttlcfih nfrafeatatitati ia- hatfit t Jam Jiviaa agaatar.*
XX* ftysd drrrdrarer is *Jatll· town «ctlcfiafiica [tfaltata,* «r smb *Jitaatar fn tit Jtimiaa, att ntifiaatar diatiaatt.*
XXI. J^usd prvhakares *traSarai Jttiautram <ft. fiat «attauaeaitati.*
XXII. *QfJ raff«ret tanaat ctthfiafiita ftfal- tara**
XXIIL *QaaJ txnmmaaitafai ia aaa Jitrttfi «vi- tttar ia aliit.*
XXIV. *QaaJ traitai vel villa Je* y«4 *tieriti ftte- riat tgaalfi, iittriiih,*
XXV. *Q»ta «rJiaei grati·fe taat«Jaatar.*
JÇJLVI. j^pad *ftraa fafrajiffa ttatm haefieiatat ' baieaaf l«cam «tiam ia rtSariat O·* d%·»· *tatiiai·*
XXVII. *QaaJ tfftafi *·f»b Jiretfibai akfaivaat a ttafiru fraMit.*
XXVIII. *QaaJ ht mafiitatieaet iafra* d··» *ana- ftt faUinatar,* <F *JeiaJ· fafi Jit» aiijgeat.*
XXIX. <Md *faaaatar rjttfynJakt ia ftatiht iiatttfi ftr fralatm,* &c.

ГОХП'ІПП·Λ)Ï(XT IX

Chrifia fatrii ac Jmaiai Ulfhafi CmriUa ttrth- tfifnfi Talet«ait «Jita ia fraviatiali natiiia ftr tam ia affiJa Je ^JraaJa tam fait faghtgaatii itieiratt.

PRÆP ATIO.

QUoniam a nafcentis origine mundiea ipfa humana conditio decliva ad malum fuiife dignoicitur, lex ideo prodita eft, qu* mortalium devios nsotus fus virtute reprimeret, ipfofque fuo dirigeret conditori. &d quia adhuc jpfa novas femper conatur edere formas, quibus qurque fanftio etiam maturo digefta confilio non fufEcit providere, ex quo morum fubverfio in clero *6t* populo frequenter obrepit, fuiife noicitur falubctrima fuperiorum auaoritas, quae novarum promulgationibus legum mortalium novis machioationious in dies occurrat, ac providi culroris ferculo extirpet vitia, virtutes inferat, morefqac reformet. Hoc fane calitus cdofti intuentes canonum conditores, provide decreverant, facrofanfta ipfa provincialia concilia per metropolitanos antiftites cum «orum fuifraganeis annis fingulis celebranda. Sed » proh dolor, generis inimicus humani tot calamitatum prefluris, totque turbationibus *9c* «rumnis univerfam replevit Hilpaniatn, ut tam pium ianâumque opus c/ficere, ac longiflimia citra temporibus anterioribus noftrü, *Be* nobis penitus fit adempta facultas, ita ut eadem iaera concilia, illorumque auftoritates pene obducere videatur oblivio in ecclefie jaâuratnnon modicam dr fidelium animarum. Nunc ergo nos, quem licet immeritum in patriarchal! Toletana fede, ac in univerfis Hifpaniarum provinciis divina dignatio praetulit in primatem, ampliffima ipfa folicitudinis pars humeris noftus impolita, qua nedum fuper fuas oves, fed fuper illarum paftore* ab ipfo domino > cujua judicia

A imperfcraubilû font, nos coaipkimtu conftitutum. Snoenamero palfavit cor noftram inter hajns mandi prHlïuas, quibus pro tacoda juftitia & republics dirigenda temporum caniante malitia inccflant· uventor » id modicam otii, quo negotiorum *nolet nos refpirare concedit*, altiflùno dedicare, at in cjw vinee cultura, pnefatim cicca pnemifia, totam id qnod fit pofubik peragamus, *in ipfo non* ab re fidacum obtinentes, qui etiam ia mediis flaftibos, quemadmodum eft pollicitus, fponfam fuse non deferet pmdilectam } diffidiorumque vepri» bus ac vitiorum tribulis amputatis, frudusdulcis febfceadet: quo in cooiortio illorum, anorum vices gerimus, fruatur in excelGs. Hec B igitur» redempturis noftri poftulato fuffragio, eftâai mancipantes, Nos Alphonfas Catillo miferatioac divina ardriepifeopus Toletanus, Hifpaniarum primas, ac regnorum Cattellnmajor cancellarios > teverendos in Chrifto patres dominos epifeopos comprovinciales 8t fuftraganeos noftros, ac noftram 8r eorum capitula, illorumque venerabiles procuratores ad oppidum hoc dc Aranda noftrx provincie & Oxotnenfis dicecefis, per noftras patentes liters» fecimus convocari, & una cum eifdem fuftragancis, ac in fuorum capitulorum prwfentia prrdiftoram, fuper moram reformatione, aliifque Dei cultum 8t falutem tangentibus animarum, & concilium provinciale deliberavimus celebra- C re. Ia eo conftitutionesedidimus infra feriptas, diu videlicet quinta menfis Decembris de anno domini 1473. quo die concilium pnrfatum cxtitit terminatum. ANNO' CHlim «471·

CAPITULA.

I.

CANDOR SEterme lucis Chriftus Jcfus, qui ecclefiam fuam nova femper prole fecundat, fandiorum patrum & antiftitum corda fplendore fuse grati* clementer illuftravit.! eofque in domo domini ideo divina poteftas ceteris przfcrre ab alto decrevit. ut ab eis Alutaria prodeant ftatuta, quibus velut uberrimis fontibus tota terra irrigata redemptori noftro reddat fruélum fuum. Quia vero factorum canonum inftitutis lanatum novimus ab antiquo, per metropolitanos antiftites cum fuis fuftraganeis proymcialia concilia annis fingulis debere celebrari: nos pari ratione facro approbante concilio ftatuimus, ut iidem metropolitan! cum fuftraganeis fuis, per fe vel per alios, quatenus de jure con- E ceditur, ipfis legitime impeditis, conci* lium provinciale loco & tempore opportunis fidtem in biennio, & epifcopi noftri in fub dicecefibus fynodale amuatim celebrent: & fi hocneeligenteromiferint, tamdiu ab ingrtfiu eccleuz fint fufpenfi, donec negligentiam fuam archiepifcopus provincialia, & epifcopi fynodalia concilia celebrando purgaverint: adjicientes, quod epifcopi qui vocati per metropolitanum ad eadem concilia venire neglexerint, nifi canoni-

"anno chusti *♦". nomeo , evidenti fic inevitabili impedimento fuerint, praepediti, eo ipfo fimiliter ab ingreffu ecclefiae per tres menfes fint fufpenfi : fit nihilo minus fic impediti, ut praemittitur, procuratores fuos fuffidentes fic inftrudos ad ea quae in concilio expedienda erunt, fic cum quibus de impedimento hujufmodi fidem fic probationem indubiam fodant, mittere teneantur : alias ipfo fodio camdem fufponfionem fic ducentorum florenorum pcenam incurrant , expenfis concilii appficandam.

II.

Arma militiae noltae adverfus fpîrituales nequitias maxime confiftunt in fide Hase enim bpis angularis eft , fic fundamentum totius noftri operis . Ideoque volentes aeternam falutem adipifei, oportet de fide fic moribus efie eruditum . Quapropter univerfis ac fiogulis parochialium ecclefiarum redoribus per noftram provinciam ubilibet condituris (aero approbante concilio praecipimus , ut de cetero habeant in feriptn articulos fidei fic praecepta decalogi, ecclefiae (aeramenta , fpeoes vitio* rum fic virtutum ; fic diebus dominicis a feptuagefima ufque ad dominicam in paffione exclufive , folemniter in fuis ecclefiis publicent ipiâ , fic publicari faciant. Clerici vero contrarium facientes, duorum regalium pro qualibet dominica quam prxtermifenat, pcenam incurrant, medietatem hujus poenas feqœnti concilio , medietatem vero fabrior illius ecclefiae in qua publicatio debuiflet fieri, irrcmiffibiliter applicandam.

III

Agri dominici cultura non eft indigne operariis committenda , fed ilh dumtaxat conducendi funt in domo domini, qui feeundum apoftolum fcbnt que fit longitudo , latitudo , fubiimitas fic profundum , & inter lepram fit non lepram difccrnerc noverint. Ideoque facro approbante concilio ftatuimus , nullum ad facros ordines de cetero promovendum , nifi fciar Larinaliter loqui. Quia tamen plerumque contingit ob dcfc&um , nqgligentiam vel dolum eorum quibus ab epifoopis ordinum examinatio committitur , quod indodi & omnino ignari , tam juris difpofitione , quam carumdem conftitutionum tenore , aliafque indigni ut digni & idonei pnedidtis epicopis prasfentantur , ficque per cos ad (aeros ordines promoventur . Nos religionis noftne aditum pervigili cura cuftodire volentes , epifeopos per vifceta mifericordix domini noftri Jefii Chrifti hortamur , fit in virtute obedientix monemus, quatenus fi prst;diélorum ordinum celebra* noni , & promovendorum ad iacros or* dînes examini pcrfbnaliter non adfuerint duos faltem viros idoneos (cienda & mo* ribus approbatos deputent , quibus officium examinationis pariter committant , injungendo cifdem fub excommunicatio* rus pcpna , ut onus hoc fibi creditum fide* liter exoquantur , nec quidquam dolo , prece , negligentia , munere , vel alias indebite agant Praelati autem facrunh ordinem per feipfos contra praeditam prohibitionem * non (cientes loqui Latmaliterconferentes t pneter pœnas a jure ftatutas , a quorumcumque (âçrorum ordinum , quos tali contulerit, ipfumque indigne promo* tum ab exeeutione fufeepti ordinis : examinatores vero in pnemiffis culpabiles ab officio & beneficio per annum noverint fe fufpenfos, nifi ex caufa rationabi]i & multum neceflària > ut in dicta conftiturione continetur, cum cifdem promotis praelati viderint diipenfendum.

IV.

Ut non vituperetur minifterium noftrum , melius eft in domum Dei paucos miniftros idoneos adire, quam pluies fic indignos- Quoniam autem plerumquecootingit, ut clerici aliarum dicecefium excommunicari , quidam fufpenfi , vel interdidi, feu alias inhabiles, propriam patriam deferentes , in noftras fe transferant regiones , ibique iocqgniti divina officia celebrare nitantur : Nos fidelium faluri animarum, ubi majus verritur periculum , confulere volentes, univerfis ac lingulisar* chiepifcopts, vicariis, redoribus, capellanis, cleridfque curatis & non curatis per noftram provinciam ubilibet conftitutn , noftro approbante concilio praecipimus, ne de cetero hujufmodi clericos ad fanébematris ecclefiae (aeramentorum adminirtrationem recipiant , aut in fuis ecclefiis mini* ftrare permittant, noftra velepifcoporum, in quorum dkecefi moram traxerint, non obtenta atque * edo&a commendationis li* centia . Si vero (ecus fecerint, triginta regalium raenam eo ipfo incunant , dimidium fabricx fuarum ecclefiarum , dimidium vero pro expends futuri fcquentis concilii applicandum.

V.

Gloriofijm (âcrofândhe ecclefix corpus ab zterna Dei Patre providentia admira* biliter ordinatum , nullam jure iu fe defbrmi-

anxo CHAisri '*n' formitatem continere debet Nos vero qui A prelaûcnb infula f licet immeriti, nutu divinô altius evefiH fumus, tanto honeftatis & vine fitma inter alios przlucere tenemur, velut fidera in firmamento czli, quanto majora fumpfimus de manu domini, quatenus & membra fier bona opera fuo capiti cotrefpondeant. Quia igitur per exteriorem habitum t qui quahfve interior praelatorum ornatus efle debeat, fignificatur, przdecdforum noftrorum hortamenta frétantes ftatuimus, facro appro haute concilio, ut archiepifcOpi & epifco B pi vefte linea fuperiori, vulgariter roqueto nuncupata, in publico femper urantur. Sericas vero veftes qualefcumque, aut brevitate notandas, nec non fotulares albos ipfis przicntium tenore prohibemus. Contrarium vero .facientes viginti fforenorum aureorum poenam qualibet vice ipfo fréta incurrant, dimidietatem ipfius poenx fabrica ipfarum ecclefiarum, dimidietatem vero pro expenfis concilii fequentis irremiffibiliter applicandam. In menfa vero praelatorum omnimoda fervetur honeftas, & faerx feripturx legantur, ita videlicet, ut C fauces fumant cibum, & aures cfuriant verbum Dei.

VI.

Ceterum ne clerici poliquam inlâcrisordinibus fuerint conftituti, aut bénéficiâti cxtitermt, fericum, praeterquam ab interiori futura chlamydis aut capuciolorum, quz vulgariter forratx appellantur, nec rubeas feu claras virides veftes induere,aut caligas ejufdem coloris, feu lotularcs albos, vel boriegnes albos vel rubeos, nifi cum nigris defuper fotulanbus dumtaxat calciare de cetero przlentis tonftiturionis tenore prohibemus. Clerici autem contrarium facientes, fi in metropolitana aut cathedralibus ecclefiis bénéficiât! fuerint, per decem dies qualibet vice eo ipfo portione fua mulétantur. Alii vero clerici extra pnedifitas ecdefias beneficiati duorum florenorum poenam qualibet vice irremifribilem incurrant, dimidietatem fabricz illius ecclefiz in qua bcueficiati exiftunt, dimidietatem vero pro tefte fynodali hoc exequente applicantes. Si tamen beneficiati non fuerint, unius floreni pro tefte prxdifilo poena puniantur. Decani nihilo minus & alii ad quos id pertinet, fi mulfilationem praedictam remifermt quoquo modo, ipfo fréta a divinis per menfem qualibet vice noverint fe fufpcnfos

VII.

ANNO chiusti »471·

Catleftts hiérarchie rex, qui fua mundum ineffabili providentia plafinavit, ita quidem afihis noftros in beneplacito fuo direxit fânébe majeftads, ut fit laboris de rtquiei dia non immerito deftinarec. In illis enim Dei populus in fudere vultus fui yefceretur pane fuo, in his fittifeentia membra a fctvili opere dettréta, Deq offerre curaret. Ea propter nos prxdecefiorum noftrorum veftigiis inhaerentes, facro approbante concilio, diebus dominicis &. teftivis ab omni fervili opere fideles quiefeerc jubemus : nec liceat cuiquam rufticalia feu artificialia opera exercere, aut agros colere, nifi urgente neceffitate, vel evidenti pietatis cauta, fit hoc de licentia fui facerdotis. Infideles vero praefatis diebus officiis fuis publice non utantur. Contrarium vero facientes, per judices, officiales, vel alios ad quos fpefiiat, legitime puniantur. Qui fi négligentes in hoc fuerim, graviter puniantur. fi vero dolo vel precio contrarium permilcrint, ipfo fréta lententiam excommunicationis incurrant.

VIII.

Quamvis omnis gloria * ■ afpira, cum ad «ternam fidutem abintus *effe* debeat, & verum quia militamus illi, cum quo omnis pulcritudo agri eft, vilibus veftibus uti non «. debemus. Abfurdum ergo & reprehenfibilem quorumdam clericorum abufum, qui lugubres & lufiluofas veftes induunt, fic flebiliores quam fuz congrua honeftati, ex U eo fe reddunt, quia parentes oonfiuiguinei· que eorum & amid corruptibilem carnis noftrx molem deponentes, ad «ternam patriam de przfcntis exihi miferia convolarunt, penitus abolere volentes; cum fie fèeundum fententiam ore benedifita prolatam, qui credit in Chriftum, etiam fi J·*· im- mortuus fuerit, vivet. przfcntis cooftitutionis fene, facro approbante concilio ftatuimus, Ut ulterius lufihiofas veftes induere clerici in fâcris ordinibus conftituti vel beneficiati noftrx provindx non audeant. E Contrarium vero facientes eo ipfo a perceptione frufitaum fuorum beneficiorum per tres menfes qualibet vice fint fufpenfi, ◆ medietatem prædréterum fnrétaum pro expenfis fequentis concilii, medietatem vero pro tefte fynodali eoe accufinte applicandam Epifeopi autem & alii praelati przmifTa obiervare tepeantur fic fi contra fecerint, viginti florenorum poenam pro qualibet vice eo ipfo incurrant concilio iequenti applicandam.

Tri-

''aNMO CHRISTI M/J-

IX.

Triftifiimo impellimur animo receufere turpis conditionis fœdiflimum fcelus, quo & clerici in confpc&u populi cootemptibiles redduntur, iramque divinae ultionis fibi thefaurixanc, & reverendiflimum illud fereniflimumque Chrifti corpus omnem mundi-palcritudinem excellens, facerdos pollutis manibus (proh pudor) traftare non formidat t dicente domino : *Difttditf <* iwr *omun qui «perornati ùtiquitittrut*. Et alibi : *Mxudumiui .qui fertu vqfit -Dfi*. Jdeoque przdecefTorum nofirorum vefiigie inhaerentes, facro approbappe concilio (latuimus, ut quicumque clerici io facris ordinibus condituri, feu bénéficiât!, fi poli duos menfes pofiquam $per hoc moniti aut requifiti fuerint nônilpatim, concubinam feu concubinas publice tenuerint, vel dimifiam feu aliam adimlêrint ; fi bénéficiât! exifiant, tertia parte fruduum beneficiorum omnium quas pro ilio tempore obtinuerint, ipfo ftfto penitus fint privati. Si vero per alios duos menfes, duos pratdidios immediate fequentes, in eodem crimine continuaverint vitam fixdam, alia tertia pane fru&uum noverint fe privatos. Quod fi ferte, Dei timore contempto, per alios duos menfes poil quatuor partes immediate fequentes in peccato perditemit memorato, reliqua tertia parte fruéluuni ipfi» privamus omnimode. AntodiéUsvcro partes frudluum, &. ipfarum quamlibet .n cathedralibus & colleguûseccIpfiis, quoad bona qux de communi menfa fuerint, ad communem madam capituli, ahx vero pro expenfis fequentis concifii : fic in parochialibus ecclefiis medietatem fabric» earum, alteram vero medietatem przdidlo concilio applicandam. Quod li forte nec adhuc ad cor redierint, fed prriens noftrum contemnentes mandatum, fe oftcedcrint tam exeerandx turpitudinis amatores, fuis praelatis praediolis & ipiorum cuilibet in virtute *lan&x* obedientne & fub animarum fuarum periculo difiriéle praecipimus & mandamus, quod infra quatinr menfes a fupradidlis fex meufibus numerandos, tran/grefiores prrdiclosqui concubinas non dimiferint, cafdem ulterius non admiffuri, nec abaro aliquam recepturi, omnino beneficiis fuis privent, ipfofquc m limo peccatorum tamdiu fixos, donec fe correxerint, & poilea per quinque menfes inhabiles effe denuntient ad fuperiores ordines & ad quacumque ecclefiaftica obtinenda Volumus etiam, quodfiquis de pnediftis, pofiquam beneficio feu beneficiis privatus fuerit mo-

A do prsodklo, manus rapaces ad di&orum beneficiorum fruélus, feu ad aliquam ejus partem·, incurrant excommunicationis fententiam *ipCo* faClo, a qua non poffint abfolvi, nifi de fic pecupatis refiitutiotie integra, &. beneficiorum quibus privati fiiennt, ut praemittitur, dimiflione plenaria, prius fallis. Verum quia peccata multa non vult dunittere dominus ulnonum, fiatuimus dicto approbante concilio, quod clerici non bénéficiât!, tam facerdotes quam diaconi *&. fubdiaconi,* feu B inferiores clerici, qui non erubelcunt concubinas publice detinere, fi fiicerdos fuerit, capellamam perpetuam vel temporalem tenere vel habere non poflit, & ufque ad unum annum, pofiquam fe de pntdiélo peccato plene correxerit, ad obtinendum ecclefiafiicum beneficium fit inhabilis & indignus. Diaconi & fubdiaconi ac minores clerici ufque ad annum pofi corredtionem jam diltam fint ad fuperiores ordines inhabiles, & ad quaxumque beneficia ecclefiafika obtinendum. Si vero adhuc incorrigibilcs extiterint, proceditur per alia C juris remedia contra ipfi». Et quia majori culpc jufio Da judicio major debetur & poena, ftatuimus, ut qukunx|uc in tam profundum peccatorum devenerint, quod pubhee concubinam feu concubinas detineant infideles, aut moniales, fi beneficum fiierint, per duos menfes a die pubhoationis hujus confiitutionis ia cathedrali* bus ecclefiis faaendx ipfo fifelo privati fint beneficiis obtentis, cujufcumqnc conditionis beneficia ipfe cxiftant, & reddantur inhabiles ad beneficia quacumque obtU D nenda. Si vero benefidati non fuerint, ad fufeipiendos facros ordines & ad obtinenda beneficia fint penitus inhabiles & indigni, ac tam bénéficiât!, quam non bénéficiât!, qui eas fic definere prxfum pferinr, per fuos przlaios per biamium ad minus m carccre detrudautur, quibus per diœoefenos pornat graves ali» prout difetetiom fur videbitur, imponantur. St tamen hi clerici ad cor redeuntes vere pecnituerint de peccato, concedimus quod ipforum diœcefeni cum eis poil biennium dumtaxat a fua corre&ioDe numerandum E poiliut, quoad ordines & fimplicia beneficia, nufericorditer difpenfarc. Volumusinfuper & mandamus, quatenus prolati omnes & finguli in fuis dioecefibus per viros probos & timentes Deum diligenter inquifitionem » quotiens expedire viderint, faciant; qui, quot, quale», &. ubi fuerint przmifla crimina committentes ; atque ad pcenas fuprapofiras io ipfi» exequendas infurgant viriliter, ut domus Dei ftrenui zelatores; *& tam ipfi* clerici in publico concubi.

anno christi

anno emus'Il ,4n· natu decedentes , quam ipfic cbncubînz , ecclefiaAica carcant fepultuN . Volumus infoper quod collatio cujulcumque beneficii fac'ta clerico , qui tempore collationis fibi fâftz, aut fuper duos menfes ante vel poft fuit , eft , aut fuerit publicus concubinalius , fit nulla ; & quod collatores beneficiorum in literis collationum hoc apponi faciant *exprefie. Si* tamen (quod Deus ^vertat) facri epifeopi , & praelati concubinas publice tenuerint, tam diu a fruduumfuarum dignitatum perceptione Ant fufpenfi , donec eas realiter dimiferint.

X.

Cum in coniUtutione noftra quxincipit, Agri dominici, contineatur, nullum ad facros ordines promovendum, nifi Latinalitcr fciat loqui , id etiam fumma obfervantia cavendum eft in collationibus parochialium ecclefiarum . Nam cum ars artium fit regimen animarum, pari ratione facro approbante concilio ftatuimus , nullum de parochial! ecclefia debere provideri, nifi fiiltem Latinaliter fciat loqui. Attendentes etiam, quod quanto ctefcunt dona, tantum etiam rationes crefcunt donorum , eamdem conftitutionem ad canonicos tam metropolitanarum, quam cathedralium nnftrzprovincix ecclefiarum , & ad majores poft Canonicatus earumdem ecclefiarum dignitates extendi tenore prxfentium eodem approbante concilio volumus & inhibemus , nifi ex caufii multum evidenti & neceffaria cum ipfis canonicis & dignitatibus przlati viderint difpenfandum.

XI.

Cedit in opprobrium noftrz religionis , quod miniAn ccclcfix adeo vitam degere inhoneftam non verentur, ut etiam otium ample&entes, in vilipendium fui ordiais fe immifccant ludis inhoneftis : ex quibus quan* ta perjuria , fcandâla , homicidia & mala fequuntur, nemo fanx mentis ignorat. Volentes ergo paterno confilio, ubi difcordiarum materiam obrepere fentimus , difpendiis obviare futuris, ludum taxillorum pubiice vel occulte univcrfis clericis in facris ordinibus conftitutis, five etiam beneficiatis noftrz provinciae, facro approbante concilio prohibemus . Contrarium vero facientes tnginta regalium qualibet vice pcenam incurrant, medietatem fabricx fuarum cedeiiarum , medietatem vero expecfis fequentis concilii applicandam.

XIL

Magna mentis amaritudine referimus , quod nonnulli noftrx provincix clerici in presbyteratus ordine conAituti facramentum eiichariftix, in quo fpiritualis dulcedo in fonte guftatur , poft fufccptum faccrdotalem ordinem , ptouc tenentur , in animarum fuarum periculum & divini cultus detrimentum , celebrare contemnunt . Ideo facro approbante concilio ftatuimus (ut clerici per noftram provinciam conftituti , cujufcumque ftatus , gradus , ordinis feu condiupnis exiftant, poftquam presbyteratus ordinem afeenderint, quater in anno miffam devote per fie fakem celebrent, nifi de confilio fui przlati duxerint abftinendum. Contrarium vero facientes triginta regalium qualibet vice pcenam incurrant, concilio* fêquenti & fynodali tcfti aequaliter applicandam . Hortamur praeterea noftra: provincix praelatos ob reverentiam Jefii Chrifti, ut ter in anno ad minus celebrent. Si vero fccus egerint , graviter in fequenti concilio arguantur.

XIII.

Praedicationis officium quod animatum pabulum eft fpirituale , illis dumtaxat eft commendandum , qui non ambitione temporalis fubftantix , fed animarum zelo intendant & profeétui. Verum quia praelatorum (ut ita dicamus) incuna plures religiofi & clerici, ac alii nonnulli per ecclefias laxatis lubénis dilcurrunt , &. plebibus varia & ridiculofa exponunt , & gratias concedunt innumeras pro exigua quantitate , quas nec immenfa divinae largitatis clementia, nec facra fummi pontificis audloritas confuevit erogare, in noftrz religionis vilipendium & fidelium periculum animarum : Nos hoftiles callíditates & aftutias in domino praecludere cupientes, facro approbante concilio ftatuimus , ne de cetero quicumque nrzdicatores , tam religiofi quam fxcularcs , per noftram provinciam gratia przdicationis officium exercendi difeurrere audeant quomodolibet, noftra & epifeoporum, in quorum dioecefi moram traxerint, non obtenta & edodla licentia. Quzftores vero qui fzpe non qux Jefu Chrifti , fed qux fua funt quxrunt, etfi bullas apoftolicas , aut gratiarum conceftiones aderant fe habere, nihilo minus teneantur eas dioecefano divulgandas przfentarr ; qui poftquam illas examinaverit , continentiam & veritatem ipfârum bullarum feu indulgentiarum plene dedu&am per literas fuas eiidem quzftoribus fuis exhiberi curabit, lidcmque quxftores fola lectione hujufmodi literarum per redores ecclefiarum, ubi eos declinare contigerit , contenti , nihil

anno chAJSTj **H'. nihil aliud verbo tenus vel fcriptis per fe vcj pçç a|,os propbnere audeant , cum & prxdiela inflntcbo fatis fufficicns iit ad fidelium animos pio operr inducendum . Prxlati Veru qui contra pnefeniis conftitutioms tenorem prædicationis licentiam contulerint , per menfrin ab ingreflii ecclcfix , it officiales fcu vicarii conimdem in præmilfis delinquentes per annum ab officio ipfofâftofi'nc fufpenfi . Quxftores nJiilo minus contrarium facientes per tres men*fes* de mandaro diœccfani in carcerem detrudantur , & fic ablata duplicata leiiituant , fabricae ecclefi.irum & camera: & prxlati aequaliter applicanda. Rectores praeterea ecclefiarum id obfervare teneantur , iV hanc noftram conftirutionem in tabula patenti & pra-cedcnti in fuis ecclefiis teneant , ne quifquam ignorantia: pr.tfidium libi paret. Qui fi lectis egerint, tnginta regalium pœnam , ut prxmittitur, di\idendam eo ipfo incurrant.

XIV

Ut qui fuiceptx lux profèlTionis habitum dedignantur, privilegiis gaudeant libi concelfis , nec noftri juris au-loriras , nec ordo exig-t rationis . Fruftra namque auxilium legis invocat , qui committit in legem. Quia vero fxpe contingit , ut clerici m minoribus conftituti , tam conjugati quam non conjugati , prxtextu fuorum clericatuum gravia & enormia committant , qua: in animarum fuarum periculum & ejufdem ordinis opprobrium cedunt . Nos volentes cavere , ne favore ecclefiafticx libertatis quidquam illicitum attentetur , quod ve! divinam offendat majeftatem vel icandalum inducere poffit , recolenda: memoria: Petri de *I* una cardinalis & legati vefligiis inbaucntes , facro approbante concilio ftatuimus, ut de cetero prxdidb clerici , tam conjugati quam non conjugati , tonluram quantitatis unius regalis, &. veftem fuperiorem non virgatam neque partitam , ad medietatem tibite vel fere decimantem deferant congruentem . Non autem deterentes hujufmodi habitum , fi conjugati fuerint , eo ipfo , fi vero non conjugati , & excellivis & enormibus *ie* ingellèrint , & ea frequentaverint , privilegium omnino amittant clericale. Hortamur prxterca uuivcifos epifeopos in virtute fanitee obedien*tix* , noftrifque & eorum officialibus , vicards & loca tenentibus qurbufcumquc per noftram provinciam ubilibet conflitutis , fub excommunicationis pcena diftrifte praeter pcenas a jure ftatutas prxeipiendo mandamus, ut prxdidlos clericos criminaliter , ut pra-fertur, delinquentes, *ad* curiam ecclciiafticam. piopter privilegiufo clericale per faxularcs judices remillos , debita animadverlione , prout qualitas exegerit, puniant & caftigcnt ; impunitos vero non relaxent , abiolvaix , vel abire permittant. Promotores vero & fifcales , qui ad accufandum hujufmodi clericos jura aut praelati monita prxponunt, fi rpalitiofe ab accuiando fe fubtraxerint vel negligenter fccelint , aut quidquam dolo omiferint , quo minus hujufmodi executio tolli feu impedin poffit, faltem vel difierri , eo ipfo ab officio fuo lint pri\.iti , alias arbitrio luperiorum puniendi Prxlati praeterea noftrx piovincur infra tres menfes a dic praetentis U^blicationis teneantur facere coram feprxlentari litcras minorum ordinum hujutmq di clericorum, nihil exigente pro prxfentationc ipfarum , prxterquam unum marabetinum pro notario, pro cujusbbet tituli prxfentationc.

XV.

Ut digne ambulemus in vocatione qua vocati fumus , non folum morum & vitae alios praecellere debemus honeftate , fed etiam , & ecclefix libertatem tueri debemus . Abfurdum nempe & noftrx religioni difpar & incongruum videtur , ut regale genus lâcerdotum , cum temporalibus dominis militariter vivendo, in eorum fervitutem redigatur . Idcoque factorum patrum veftigiis inhxrendo , noftro approbante concilio hortamur univerfos & ungulos noftrx provincix epifeopos , ob reverentiam & honorem fuarum pontificalium dignitatum ; ceterifque ccclefix in facris ordinibus conftitutis aut bénéficiât)* diftriifle prxeipimus , ne cum dominis fxcularibus, cujufcumque gradus, ftatus, ordinis feu conditionis exiftant, exceptis regia majcftare & regiis perfonis , vitam militarem ad auxilia armorum prxftanda ducere audeant diffolutam , feu ab cis terras , ftipendia & falaria vel pecunias qualcumque , ut armis per fe vel per alios deferviant, cum equitum fcu peditum gentibus, quomodohbet exigere vel levare prxfumant Qui fi focus egerint, tam diu ab officio & beneficio fint fofpenli, donec abfquc omni fimulatione & fiiilione a prxdiàlis realiter colaverint; fruélibus beneficiorum fuorum medio tempore provenientium concilio fequenti applicandis .

XVI.

Cum fecundum legitimas fan£booe$ non fit dubium eos in legem committere

anno CHAisTi MZ<' qui veri» legis amplexi, contra ejusnitun-tur voluntatem; & quia tempore, quo fa-erarum canonum decretis nuptiarum cele-bratio interdicitur dc carnalis copula pro-hibetur , nonnullos laicos nubere ac cama-liter commifceri , ac proinde convivia pu-blica, flrepitus dc choreas facere, parentes qpoque & amicos invitare, & cum hiflrio-mbus d£ joculatoribus folemnircr nuptias */imthn. celebrare, &. ad ecclefias fic * incidercple-rumque contingit ; Nos contendentes quod vera fitcrorum canonum incentio fuitnon tam ecclefix folemnitates & nuptiales b©-oedi&ones, quam carnales commixtiones prohibere, perniciofiun confuetudinem hu-jufmodi divellere cupientes, facro appro-bante concilio, commixtiones praeditus , flrepitus, choreas, joculationes dc alias fo-lemnitates ac convivia, temporibus quibus folcmnia ecclefix interdicuntur, dc cefiant nuptiales benedictiones, feri de cetero pro-hibemus, flatuentes, ut qui contra hujuf-modi npflrx conflitutionis tenorem nupfc-rit, ipfo fâéto fententiam excommunicatio-nis incurrat , dc nihilo minus clerici qui praefatis nubentibus miffas dixerint, decem florenorum poena puniantur . Hanc autem noflram conflitutionem qualibet prima do-minica adventus dc quadragefimx a remo-ribus parochialium ecclefiarum in fuis ec-clefiis , dum populus ad divina convenerit, fub decem regalium poena, qualibet domi-nica quam prztermifêrint, publicari man-damus , prxdi£ti$ poenis concilio de fyno-dali tefii applicandis xqualiter, ..

XVII

Ut jurgiorum materia dc dubietatis oc cafio tollatur , qux nonnunquam ex dan-dcfbnis defponfâtionibus folent evenire, fs-crorum canonum inflitutis proinde nofeitur inlUtutum, fponfalia publice in facie ecde-fix coram populo fotemniter celebrari. Nos vero juxta canonicas ianiliones , facro ap-probante concilio, dcfponfariones clandefli-nas hujufmodi vel occultas fieri omnino de cetero prohibemus, flatuentes, ut qui fpon-falia hujufmodi dandeflina contrahere prx-fumpferint , nifi ad minus quinque telles ibidem adfuerint, per quos, dum opus fuc-nt, fponfalia prodii&a probentur , ipfo fa-flo excommunicationis fententiam incur-rant , dc eifoem contrahentibus nuptiales benedifhones tamdiu denegentur , donec a fententia prxdiila abfolutionis beneficium aflfequantur . Clerici vero qui tali clandefli-nx defponfationi interfuerint, proterquam fi quinque telles adfuerint ; aut fic dcfpon-fatis bcnedi&iaces contulerint nuptiales , co ipfo ab officio dc beneficio per tres men-fes fine fufpenfi ; medietate frudtuum ipfo tempore de beneficio feu beneficiis fuis pro-venientium fabricis ecclefiarum , medieta-re vero expenfis fequentis concilii appli-candis . annol ckxuti 147<>

ÎVIIL

Quoniam nonnulli terrarum domini, dc eorum locatenentes > nec non clerici dc lai-ci, aliique inferioris fortune viri, ver® faiutis immemores , nedum fuis contenti metis , manus fuas extendere ad iniquita-tem non formidant, ecclefias , Dei timore negleâo , ut pofieffiones beneficiorum pro tempore vacantium, feu vacare expedien-tium, obtineant, indebite occupant , deti-nent dc incaflellant, ipfâfque pofTefliones more'venalium rerum vendunt, dc fuper ipfis indebite pacifcuntur , ex quo plurima lcandala , homicidia , dc alia damna pro-dire fen:imus , fed dc divina officia dc ec-clefiaflica facramcnta impediuntur . Nos pemiciofam hanc corruptelam penitus dele-re volentes , facro approbante concilio fla-tuimus , ne de cetero prxdiflas ecclefias quifpiam , tam laid quam clerici , cujuf-cumque flatus, gradus , ordinis feu con-ditionis exifiant, incafiellare, munire, vel quovis quxfito colore per fe vel per alios , diredle vel indirede occupare , aut poflef-fiooes vendere vel emere , aut fuper ipfis difcite componere vel pacifci, vel de manu dc poffe incafidbarium feu occupantium recipere pnefumant . Contrarium vero fa-cientes, tam occupatores, incaflellatores, venduores , iliîcitique compofitores hujuf-modi, etiam prxtextu gratiarum expedia-tivarum , dc quarumlibet collationum , quam qui ipfis ad hoc auxilium, confilium vel favorem dederint, ut promittitur, fen-tentiam excommunicationis dc quinquagin-ta florenorum pcenam propter injuriam cc-clelix illatam quilibet ipforum qualibet vi-ce ipfo fadlo incurrant. In ecclefiis vero fic occupatis, durante occupationehujufmodi, clerici fub eadem excommunicationis pcena cefient a divinis. Acceptantes autem , ut profertur , delinquentes ea vice jure , fi quod habebant ad ipfâ beneficia , fint ipfo fafto privati . Demum fi confilio , auxi-lio , mandato vel *favore* dominorum tem-poralium quorumcumque, vel eorum loca tenentium , quocumque nomine cenfean-tur , occupatio , incaflellatio., munitio , venditio feu compofitio hujufmodi fieri contingat , ultra fententias dc poenas jam diftas , terne ipforum tamdiu ecclefiaflico fupponantur interdidlo , donec debita pro-cedente facisfadlione , ab occupatione pr®-dkfta defi(lentes , dc de pernis prxdi&is aliaf-

Anno" Christi aliafque famfacicntes, arbitrio pradati relaxentur: dimidietatem vero przdiélorum fioreoorum camerae noftrz « cpifeoporum, m quorum diçecefi praediâa neri contigerit, dimidietatem vero expenfisfcquentis concilii applicandam.

XIX.

Ab ecclefia t ubi redemptor nofter Jefixs, in cujus nomine omne gena fleôlitur, jugiter pro nobis immolatur, turpitudo quaeque merito eft abolenda. Quia vero quaedam tam in metropolitanis ,,quam in cathedralibus Sc aliis ecdefiis noftne provinciae confrietudo inolevit, ut videlicet in fertis nativitatis domini Jefu Chrirti, & fandorum Stephani, Joannis Sc Innocentium, aliiique certis diebus feftivis t etiam in folemnitatibus miifarum novarum, dum divina aguntur, ludi theatrales, larvz, monftra, fpcdacula, nec non quamplurima inhonefta dc diverfa figmenta in ecdefiis introducuntur; tumultuationes quoque & turpia carmina Sc deriforii fermones dicuntur, adeo quod divinum officium impediunt t & populum reddunt indevotum. Nos hanc corruptelam, facro approbante condi», revocantes, hujufmodi larvas, ludos, monftra t fpe&acula, figmenta & tumultuationes fieri; carmina quoque turpia Sc fermones illicitos dici tam in metropolitanis quam cathedralibus, ceterifque noftne provincia: ecdefiis, dum divina celebrantur, przfentium fene omnino prohibemus, ftatuentes nihilo minus, ut clerici qui przmillà ludibria <5c inhonefta figmenta officiis divinis immifeuerint, aut immiiceri permiferint, fi in prxfatis metropolitanis feu cathedralibus ecdefiis bénéficiât! extiterint, eo ipfo per menfem portionibus fuis mul&entur: fi vero in parochialibus fuerint bénéficiât!, triginta; dc fi bénéficiât! non fuerint, quindecim regalium pœnam incurrant, fabricis ecdefiarum Sc tefti fynodali zqualiter applicandam. Per hoc tam honeftas reprzfentationes & devotas, qux populum ad devotionem movent, tam in prxfatis diebus quam in aliis non intendimus prohibere.

XX.

Praeterea, quoniam fuadente pacis ini* mico & bellorum fatore, oui vineam domini exterminare nititur, lites & contentiones inter nonnullos laicos ac etiam clericos obrepere folent, per quas ad invicem fc defidiant & bella aggrediuntur, ex illifJ|ue temere hinc inde certantium homicidia equuruur; etfi haec ipfa duella de jure, aliafque regie majeftatis prohibitione interdifta fint. Nos tamen animadvertentes quod fratrum in fratres exarfio in divinae majeftatis offenfam & evidens vergitur periculum animarum; fiutôorum veftigiis inhaerentes, facro approbante concilio ftatuimus, ut qui in pugna, certamine, torneamento nujufmodi decefferint, aut a pugna vulnerati evaferint, adeo qt od porte* ex eo ipfo ab hac luce migrare contigerit, ctiamfi ance obitum receperint poenitentiae facramentum, ecclcfiamca ipfo faâo caneant icpultura & divina officia pro ipfis non dicantur, nec oblationes admittantur. Clerici vero eos icpdicntes per fex menfet ab officio dt beneficio fint fufpenfi, fruélibus vero medio tempore provenientibus a beneficus hujufinodi fabricas ecdefiarum fuarum & concilio ftquenti aequaliter applicandi.

XXI.

Quoniam non fumus filii ancillae, fed liberat t quia macer noftra Jerufalem libera eft, & ab omni fervitutc penitus exempta, libertatem noftram tueri tenemur. In quibufdam tamen terrarum partibus adeo quorumdam magnatum, potentum, procerum Sc dominorum temporalium utriufque fexus, communitatum quoque, juftitiariorum Sc aliorum laicorum cupidius excrevit, ut nedum quod redditus, dedmz, jura praelatis Sc clero debita non recuperentur, recipiantur, arrendentur,cxiganrur & leventur, diverfimode profilent; fed etiam bladi, annonae, vini, olei, leguminum, armentorum, pecorum, pecudum Sc aliorum terne fruâuum, tam decimarum quam primitiarum trafluras, exitus, reditus, nec non tranfitus a loco in locum vetant & interdicunt in ecclefiafticz libertatis derogationem, jaduram & detrimentum. Nos attendentes, quod domini eft terra &. plenitudo ejus, & ipfe in fignum Sc recognitionem dominii de terrae frugibus decimas dc primitias fibi pro fuis miniftris qui habitant in domo fua, integras refervavit, Sc quod non licet laicos contra regis regum fandlionem decimas & primitias Chrifto dedicatas fibi ipfis vendicare, vel quomodolibet detinere: ftatuimus facro approbante concilio, ne de cetero magiftri ordinum, duces, marchiones, comites, magnates, potente, communitates, univerfitates, jurtitiarii, cartellani, officiales, reâores, laici utriufque fexus, cujufcumque ftatus, gradus, ordinis, praeeminentia: vri conditionis exiftant, dc quacumque praefulgeant dignitate, feu auâoritate fungantur, tn&us, du&us, exitus, reditus, ingrefius & regref-

anno Christi greflus fru&uum quorumcumque ad prxdidas decimas & priqptias fpe&antium de jure feu confuetudioe, per (t vel per alios, publice vel occulte, direéle vrl indirefte, aut quovis quxfito colore impediant, feu impediri faciant, quo minus nos prxlati noftrac provinciae, ecclefix, decani Sc capitula, Sc alix ecclefiaftjcat perfbnx, Sc fru&uum prsedidorum arrendatores, poffint Sc vgleant de ipfis libereduti Sc gaudere. Contrarium vero facientes, fi magiftri,4duces, marchiones Sc/comites fuerint, Sc infra quindecim dies, poftquam eamdem prohibitionem fecerint, aut fieri jufTerint, non revocaverint, Sc libere frudus, decimas atque primitias, Sc alios ecclefiafticos redditus hujufmodi ab eorum dominiis Sc drftridlibus extrahi non permiferint, excommunicationis fentcntiam ipfo fado incurrant: eademque fententia ceteri inferiores prardidi in prarmiffis culpabiles etiam innodentur, fi infra fex dies ab eadem publicatione, ut praemittitur, numerandos, revocationem & liberam permiffionem praefatis non fecerint reahter Sc cum eftedu, terraeque ipforum dominorum & magnatum, Sc loca ubi hujufmodi prohibitiones fieri contigerit, tamdiu ecclefiaftico fubjaceant mterdido, donec a praemiffis defiftentes f Sc arbitrio praelati latisfacientes, beneficium abfolutionis Sc interdidi relaxationem obtjnerc mereantur.

XXII.

Raptores, quos divinus timor a malo non revocat, temporali faltem poena mento funt puniendi. Ideoque facro approbante concilio ftatuimus, ut tales fcclerati quamdiu ab hac luce migraverint, ecclefiaftica careant fepultura. Si vero fuerint fepulti, exhumentur, etiamfi hujufmodi raptores ante obitum poenitentiae facramentum receperint, & de rapinis fatisfecennt; nec pro eisdivina dicantur, aut oblationes admittantur. Adjicientes nihilo minus, quod famofi aut publici raptores ultra pœnas prsedidas ipfo jure fint inteftabiles, nec ex reftamento capere poffint: filiique eorum fint inhabiles ad beneficia ecclefiaftica obtinenda. Clerici vero hanc noftram conflitutionem infringentes, quinque florenorum pœnam incurrant pro exponi» concilii, alias & fuperioris arbitrio puniendi.

XXIII

Quia una & eadem eft fanda mater ecclcfia, ftatuimusfacroapprobante concilio, Ut ii fuper fradionc, violatione aut dcio-

A gatione libertatis feu immunitatis ecclefix, & bonorum immobilium ecclefiarum occupationc, praelatus feti officiales vel vicarii aliquem cxcommundaverint, & voluerint quod hujuimoâi excommunicatio in abis diœcefibus obfervetur; tunc epilcopi qui per eum fuerint requlfiti, receptis literis liiis i illas pro plena probatione quantum ad hot habentes, nulla partis allegatione vel exceptione admifla, teneantur excommunicationem pratdiftam in fuis diœcefibus obfervaxe, Sc obfervari facere & publicari. & tamen decreverit ad interdiétum procedere, qualecumque tale fit interdidum, Sc voluerit quod alii pradati illud obfervent, utputa quia delinquens declinat ad eorum diœcefes, vel habet m eifdem terras, dominia, veldiftridus, tunc prxlatus vel judex icu officialis teneantur mittere ad convicmioiem epifeopum 'vel mctropolitanum ptoceffiim hujufmodi, fuo & duorum peritorum nominibus roboratum, qui, conftito fibi de legalitate proceflus, (impliciter & de plano, abfque citatione feu audientia paitis, litcras luas teftimoniales exinde impendant. Quo facio, omnes prarlati fuper hoc requifiti teneantur interdida hujufmodi in fuis diœcefibus juxta formam proceflus obfervarc & obfervari facere. anno Christi '47"

XXIV.

S.indorum patrum ftatuta proclamant, laicis difponendi de rebus ecclcfiafticis nullam efle attributam poteftatem, quos oblequendi manet neceffitas, non auftoritas imperandi. In tantum tamen laicorumaudacia inolevit, quod in alienam meflèm falcem fuam mittere non formident; taliaque pracfumunt, per quae ecclefiaftica violatur libertas. Nam ut efficax rerum ma ter experientia manifeftat, nonnulli domini temporales, juftitiarii, restores, civitates vel communitates banniunt & expellunt de civitatibus, villis & terris fuis, & in quibus curam gubernationis exercent, clericos in metropolitan», cathedralibus & aliis ecclefiis dignitates & beneficia obtinentes, Sc aliis ingreflum & aditum fuarum ecclefiarum interdicunt in divini cultus detrimentum, & ecclefiafticæ libertatis derogationem. Ideo facro approbante concilio (latuimus, ut nullus fiecularis dominus temporalis, cujufcumquc flatus aut dignitatis feu conditionis exiflat, juftitiallins, reélor civitatis, vel communitatis, feu curam gubernationis exercens, vel quivis clericus, expellat, vel banniat clericos fupradiéloe, vel venientibus aditum liberum deneget, quo minus in fuis ecclefiis pofiint defervire. Si vero contra

anno CHttiTi 1 7t' tra-prxdiâa vel eorum aliquod attentatum fuent, ' propter expellentium, bannientium, vel eam admittentium culpam, civitas vel villa, in qua contra fadum fuerit, ipfo fado iit interdirai Actamdiu in ca interdiftum fervetur, donec expulfus vel bannitus fuerit reftitutus, Ac veniens admiffus, & de injuria Ac damnis Ixfoplene fuerit fatisfa&um.

XXV.

Ordinum collatio gratiote a fandis epifcopis eft concedenda, *cum przcipuc ordo fit* (aeramentum foirituale. Prxcipimus igitur univerfis epiïcopis noftrx provinciae, ut prp conferendis ordinibus quibufçumque nihu penitus ante vel poft, feu cum iidem ordines celebrant, exigant feu recipiant nec janitores, btrbitonforcs & alios officiales quidquam exigere, feu levare permit* tant, etiam pro figillo & cera, fed gratis & liberaliter impendant. Notarii vero pro literis ordinum & reverendis decem dumtaxat marabetinos recipere debeant; Ac fi contra fecerint, quod receperint, duplicatum reftituant fequenti concilio applicandum.

XXVI.

Ad tollendas ambiguitates, facro approbante concilio declaramus, pernas contra beneficiates indkftas locum fibi etiam vindicare in obtinentibus parochiales ecdefias & dignitates quafcumque, etiam majores poft pontificales.

XXVIL

Concedimus univerfis epiteopis noftrx provincix, facro approbante concilio, ut a fententiis & cenfuris in pratentibus noftris conftitntionibus latis, & promulgatis finguli eorum in fuis dicecefibus, fatisf&lione debita praecedenti, poffint & valeant innodatos abfblvere; idque nos in noftra dicecefi modo prxdidlo faocne valeamus.

XXVIIL

Rurfus coepifcopis noftris in virtute obedientix diftn&e jubemus, ut infra duos mentes a die harum noftrarum cooftitutionum pratentis nublicationis immediate numerandos, ipias teneantur in fuis dicecefibus in fynodis › fi eas celebraverint, alias in ecclefiis cathedralibus publicati facere. Et nihilo minus in capitibus archipresbyreratus vocatis redloribos, verum poft quadraginta dies a die hujufmodi publicationis immediate computandos, volumus & decernimus, facro approbante conciliout hx noftrxconftitutionesligent, & ad fui veram obfervantam omnes afingulos, prout in eifdcm continetur, arctent Ac obligent.

XIX.

Sancitum novimus fan&orum patrum inftitutis, in provinciali concilio per fin* gulas metropolitan! Ac fuft'raganeorum dicecefes lynodiles teftes fore deputandos, qui diligenter inquirant qux corrigenda *ûi* reformanda viderint, per cos in fequenti concilio nuntianda. Nos vero ftatuta eadem (alubcrrima reputantes, facro approbante concilio (latuimus, ut per nos Ac fuftraganeos noftros viri providi, fideles Ac hoocfti deputentur ultra provinciales teftes per nos & coepifcopos noftros in conciliis oefigpandos, qui fine judiciali cognitione (olicite inquirant per etfdem dicecotes, qus viderint corrigenda & reformanda, eaque fideliter djcccefanis denuntient, qui per promotores fic procuratores fuos filiales ipfa petere, profequi At exequi teneantur, & nihilo minus illa verbo vel (criptis in forma authentica & fub virtute juramenti referant Ac denuntient, recipientes primitus ab eiftiem teftibus Ac promotoribus, quod in officii prxdiâi executione fideliter fe habebunt, corporale juramentum. Si vero (quod abfit) prxfirti teftes & promotores fifcales in inveftiganda veritate eorum qux fibi 'committuntur, dolo vel malitia a denuntiatione exeeutioneque prxdkftis reflaverint quoquo modo, aut poenarum nrxdi&arum quidquam remiferint, aut fuper ipfis compofitionem vel paflum fecerint, quominus przdiéhe conftitutionis debitum tertiantur eflêêlum, ipfo fado fententiam excommunicationis incurrant, alias arbitrio concilii puniendi. Nos praterea Ac noftrx provincix epifeopi pœnas pecuniales fuperius impolitas a delinquentibus exigi Ac levare facere, ip(afque fideli cuftodia fequenti concilio refervare, prater illas qux juxta difpofitionem prxdiÂarum conftitutionum fabricis feu fynodalibus teftibus applicate funt, quas ipfis ecclefiis Ac teftibus integre, Ac plenarie pertelvi faciemus, Ac facient, tenemur Ac teneantur. Publicatx fuerunt hxconftitutiriones in przdidlo oppido de Aranda, die mente, Ac anno quibus fupra, pratentibus ibidem reverendis dominis Joanne Arias epifeopo .Segobienii, *Ac Didaco de* Mendoza epiteopo Palcntinenfi, necnon Didaco Gun-

ANNO CHRJITj **7i'

Gundiialvi canonico Giennenli, procuratore epifeopi Giennenfis, & Nunio Alvarc cancore Conchcnfi, procuratore cpifcopi Conchenfis, & Joanne Gundiialvi de Avila in decretis baccalaureo, procuratore epifeopi Oxomenfis, & Nunio Gundiialvi capellanp majori & procuratore ecclefiz Scguntincnils; & aliis pluribus epifcopis δζ procuratoribus, qui huic publicationi mecdéfia faηΛi Joannis ejufdeni oppidi voluerunt interefle.

A.archtepiicopu/Tolctanus.

De mand^tojcrriendiffimi domini mei archiepifeopi, Petrus de Pqntc ejuldem domini lccrctarius.

Nota Severini B1n 11.

.> Ada bu;u» & quarumAam aliaium fynodorum Htipankarucn, qua* lupra foil loci- iafcruimu* cm aicbivo ConcbtnG exicripiit in Hifpania Valcciui Sennit»» Belga, anno domini 15X5. addiditque, aadem in aidnvo Tutano haben. Qua occatione eadem ad noftta' maoua devenerint, fup»a divetii» in locia indicavi. Synodum hacteni», ut puto, nullibi errcufim, motibufque reiormand·· apciilimaan, nec non Hiipanicas fidei ac rch-u.ioni» noram & indkeoa. huic editioni omniuo iaferendam effe putavi, fu veto, ledot amice, eadem uterc, fruere.

' ** Hec Binius; quibus fubjungenda ccnfui qu* ex joannis Marians S. I. hiftoria Hifpatuca, inférait annalibus fuis ccclciiaftkis aJ huncce annum 1473. tUuftrilfimus Spondanus. In Hifpania (accrdotcs (inquit Mariana) invaferat pudenda litterarum inieitu; ufque eo ut pauci Latine (cirent, ventri gulrquc (ervientes. Avaritia rapaces in ecdefiatn Dei manus infecerat: && quod olim emere faccrdotia fimonu erat, tunc iuduftria ceniebatur; neque intclligebant csci principes, crciorefque pontifices, irato Deo fieri hoc commercii genus: quod (acias,

A an patiaris, perinde eft. Habito Madrid ad principiuti} anni conventu epiicoporum ac (acerdotum, evocatorum a Rooerico cardinale vicecancellario, quem in Hiipaniatn mitium vidimus pro negotio belli Turcici, fic pace inter rege* concilianda; prrdido inlcitis malo median* faciende ratio excogitata eft, ut impetraretur a pontifice Romano» nt lingulis ecdehis cathedxnlibus bini canonicatus, hiflfragiis epifeopi fic collegii, theologo uqus, alter jnreconfulto obveniret. Cuje* impetrati pontificii diplomatis praecipuam partem idem Mariana hujufmodi narrationi lu* infenut. Pertinetque ad hanc B cleri ignaviam, quod ad finem anni in oppido Arande ab Alfonfo Carillo Toletano archiepifeopo concilio provinci* celebrato, flaturum inter cetera fuit » ne cura ecclefiarum » aut dignitates, ullis crederentur, qui Latine nefeirent: ut epifeopi minimum ter, minores presbyteri quater fingulis annis mifiam celebrarent. Addito etiam falubriter, ut epi(copi femper 'in publico linteati viferentur: & ut viris (acri ordinis nefas effet *(cie* obfequiis procerum addicere » aut cotum Ripcndia facere, prctercpiam regis.

anno CHRISTI uzi.

Obser vatio Pη^,ιppι Labbe, S. J.

Convrorum iα urbe Autelianenfi celebrauun fiiifie anno 1479. tempore taxti IV. fumai pouifici*, A Ludovic» XI. ChrUlianiffimi Ftanconim regi* pro renovanda, quae abolita fuerat, pragmatica fanftione; rum deinde re infeAa concilium Lugduni indiâum narrat Joa* Mailiu*, atque ex eo abl: Tu confute qua Tomi XII. fuprapag» 14JJ. B. adduximus in eam rem ex fumraa conciliorum V. C. Ludovic! Baillii. Neque vero alienum fuerit hic obiter obiervare eodem anno 147*. errore* quibu* Petrus de Oima Salmaatkeafeai academism infecerat, tum ab Alfonfo Toletano archiepiicopo, tum ab ipfo papa Sixto IV. condemnato* fiiifie· In Germania quoque apud Mogumiam extinftam fuifie hterefian Joanni» Ruchard de D VvclUalia. tefte Tritbemm, quem pluribus refert virde ecclcfiafiica hiftoria quam optime meritus. Odolticu* Raytuldut tomo XIX. fuorum annalium. Verum hac abfque concilii* faâa non inficiamur, ideoqiM pauci* tantum atque obiter fuiflc a nobis pcriltingcnda.

ANNO CHRISTI

V!TA INNOCENTII PAPÆ VIII.

ANNO CHRISTI

hmaceatiu» quando ya

JNnocentius, antea Joannes Baptifta eugnoX mcnto Cybo vocatus, patre Aarone equite aurato, lacri imperialis palatu comite, Neapolitano proroge & Romano ienatore natus, poft vatios honorum gradus a Sisto IV. cardinalis creatus eft, eoque defundo (abrogatus eft in pontificatu anno domini 1484 1v. Kakndas Septembris, Fiiderico ΠI. imperante. Ad principatum veterem illam morum facilitatem hutnanitateeque attulit, quam in privata vita retinuerat. Principes Chriftianos, («pius iteratis nuntiis, ad concordiam, ac proinde ad expeditionem Turcicam hortatus eft. Subdito fibi tnagiftratui ferio ptrcepit, ut juihtiain omnes recte ac mature adtniniftrarcnt. Ad Friderici III-inftantiam (anftum Lcopoldum ducem Auftiiactim in fandorum numerum ac canonem retulit. Fernandum regem Hifpani*, ob non (elutionem debiti cenfus, jure regni ipoliafict, tuli metu belli, quod a Florentinis & dncc Mcdiolani Fcrnandi ioci» imminebat, ad concordiam icdiiflet. Hoc pontifice Ziximus. frater regii £ Turearum 3 Rhodiis captus, Romam addudus fuit. Innocentius ad res douieftacas pacandas convexius, urbanos motus avium cotnpefcnit, Bc Columnenies cum Uxfinis, Marganos cum gente Sandacrucia pacavit. Sicarios &.. craftatoreB (uftulit, & in eorum fautores, aliofquc curi* officia perperam adminiftrantes graviter anitnadvtotit. Annonam auxit, Boccalinutn Auximonim tyrannum ducis Mediolancnfis auxilio perdomuit. Porticu· atque hortu» «dis Vatican*» tribunal ecclefic Latcraoenfis, diaconiam fanet* M^ri* in Via lata reftituit. Eodem anno partem oominic» cnicis reperit · laeram illam cu(pidrm,qui Chrifti domini latus perfolium eft» a Turearum rege dono accepit. Procero corpore &r pleno decoris erat, regiamque formam a proavis vcluti hereditariam acceperat. Deciat illi quod non fatis profpera valetudine uteretur. Nam

*ammo CHRISTI

^am biennio anteqMM decederet, ia ceftafioa A e* motb° incident* horis ferevtginti fine arfe. riarum mdtu immobilis permnirt. Eadem agritudine opprefins interiit oAavo Kalends» Sextu lis» circiter borer· qefatam aodtia, anno do*\ ni 149s- cum fediffet anno^feprem, menfet decent fedtrs vigimifepteiB, fefepalctu eft ia Va» tiesno.

Àmho CHRISTI »◆·*

akko cHlurn

-anno Christi

---CONCILIUM LONDONENSE,

$cu Dtcrttwn Joennit Morton Centner. ^rebieptfiopiy & eptfolice fidls in cmvicetione preletarwn ir cltri Centner. previnde , behte in etcle/ie S. Teuli lyndmcnfis 13. *ite menjis t'ebmerii en. dominù* incernetioms* i486, é* *treluleiionis fee enno primo.*

t* «4χ· mieft dlmLi cam. fnu·· 2^*/° '"">" **

/*^hUia facro tc^utt eloquio fanda *ti* Ulubris B cogitatio pro defendis exorare; & tedlmLi nc<nur ^°aum facer<» maxime ad domefticos, hoc facro approbante concilio ftatuimus * ut de cetero cum aliquem confratrum coepifcoponim proviuçie noftxr Cantuarienfis dicmftram obire contigerit, ipfiufque mors epifeopi» fuperftitibui fuerit nonlicata, quando commode fieri poffit quilibet epifeopus noftra provincix fic fuperftc», excquias, fe fex miflas pro anima cpilcopi lie in fata decedentis , per fe vel per alium infra menfem a tempore notitie mortis epildem epifeopi dicere teneatur, uti poenam canonum voluntarie tranfgrefibribut impolitam evitare velint.

Observatio Phil*ttn* Lasse , S. J.

Anna 14SB. cckbraiu· faA dicinir ia Ae^tia Lr»· *hthteft* coanliaaa pntiidc Tbnma archtepiicopo Cumuatieafi, A cardinale adverfa» ««torts Rejiaaldi ftacocki »-piUopi Caociitcricnfia la eadem provincia , $ui ptojeAia In ignem libris «plfcqpatu depolitus, fa In etenobiamdétonnas fuit , ut aaoauimuk pag. >H· HiAoric* aoRrofyaopicot. 'Verum Illius fyaodi arts, nec ab Artglts In ultiml conciliorum Britannicorum colle&ioae estais inns, ecc «d ananas meas bactaius pervenerunt.

ANNO CHRISTI »S»J.

** LITERÆ INNOCENTII PAPÆ VIII.

Henrico VII. Angliz regi dirctfl», pro libertate clericorum.

Bt att end, ml. la HbL Cama fab «SpeGw-

CAriffime in Chrifto fili, falutem & apofto- C licam bcncdiâionem. Non pofiumus non magnopere letari & in domino gandere , cum ad nos fide dignorum hominum relatione affer- ' rut majcftatem tuam (ut regem fe principem catholicum maxime decet) pia rtligiofaque intentione, nihil aliud pene animo veriare fecogitare, quam quomodo Cultus divinus in omni regno tuo quotidie augeatur ; fe ut cetera omittamus, qua commendatione ac laude quod nuperrime in «délia Eborum cum fumma Dei gloria, & majeftatis tux honore inftitotum eft digne profequi quifpiam polle. Facit in hoc fili cariiume rem dignam inclyte Angine regno; D dignam clatiffimis regibus fe progenitoribus tuis dignam poftremo priftina illa devotione ac pietate erga Deum tua, quem rodamus, ut in tc conferret hunc .clïgiônts fe fidei Chriftianx aciam , quod ut ipfius ineffabili benignitate gratiaque confequi poliis, majcftatem tuam, pro paterna qua ipfatn profequimtir caritate monemus» fe hortamur in domino, ut deinceps omnem operam, diligentiam, feauôoritatem fium interponere velit/ ut quod haftenus factum eft cum Dei offenfa, nullo modo fieri permittat, fed omnino, ut decet, prohibeat majcllas tua in regno ilio inelyto fc devotiffimo. Non enim E fine odore cordis audire potuimus, quod *(acer*dotes nonnulli, non ab epifeopis , aut alias julitdidionem in cos habentibus capti, neque examinati. led per fzculares judices contra omne fas , contra fandiorum patrum decreta , contra fummorum pontificum fe conciliorum generalium conftitutiones partim tormentis iuojedli, partim crudelillime laniati, fe partim etiam furis lulpenli fueiunt ; qui tamen debuifient per judices ecdchaflKos prius judicari, & deinde, b peccifient , fxcolari enti· relinqui : Quodque ecclefiarum cnthedraliumxprcdla , Deo jamprjdem pro peccatorum fe animarum redemptione dedicata τη feodalitates ipforum epifeopor um, non tamen tertiatorum, aut hac fanfta fede indicatorom , feu condemnatorum qurfito colore prophanantur fe confiteantur, atque ut hoc fieri poflit, regii decreti accedit auCloruat, quam rem etiamfi bona illa feodalia, iniquam & Deo maxime odibilem, ut fieri non permittat, etiam atque edam rogamus fe obtecramus in domino majeftatem tuam. Abiit perpetuo hrc macula ab inclyto fe catholico animo tuo, abiit a te , ac domo fe cognatione tua tam deteftabilc facinus; deleatur perpetuo ex omnibus annalibus tuisratn pcrniciola lex, id quod maieftatem tuam pro lingulari prudentia, pro pia devotione, ac Dei honore omnino fafturam nullo modo dubitarepoffumus. Qux antem feribimus tamquam ab optimo fe paterno animo profeda, lufcipiat majeftas toa, fe ira etiam accipiat. Non poflumue enim tine gravi indignatione domini ac redem» fitoris noftri Jefii Chrifti, cujus vices in terris, icet meritis inftifficie ntibos, gerimus, verba palpantia & adulatoria loqui, fe lcribere majeftati tua, cum prefertim juxta Exechielis prophetverba, rya/ *it t»e rtfuiren iitet* dMHmn. Confidimus autem in eo , quod te ita in futurum illuminabit , fe gratia *fua* proteget» 3uod fi quid fatore zizanie inftigante, deteftanc confuetudinis inolevit in regno tuo, tua po» tiffimum prudentia fe religione intercedente corrigetur in melius ; quod h , ut certillime fperatnus, fecerit majeftas tua, dirigentur in domino çreffus tui, fe fuperatis vilibilibus , & invifibilibus hoftibus tuis de virtute in virtutem ambulabis : Nos etiam omnibus honeftis, fe opportunis gratiis & fa-

*ÂnWi CBBIJTt & favoribus, tam fpiritualibus, quam temporalibus femper in domino majeftatem tuam profe- A
„Dato Romz apud Sanâum Petrum fub annulo Piicatoris, die fepclmo Maii pontitieitus noftri anno primo. AM»k>- CHMUtf I4>p

TWvlMt '" -◆CONCILIUM SENONENSE

Anno Domini MCCCCLXXXV. die xxm. Junii Pttftde Triftiodo de Sxlizar, o Archiep&opo celebration,

i, „0»P»- A» f»- £- «JU» PtdHfuu», *ct^litMionti Concilii itidem Senoncnfii, Aηηo Domini* Mccccix. cw^regas/ *fiA Ludovico de Akliduno Triflendi dtttjort, innoventur » nonnulle immuteimr, /mma edduntur.*

IN nomine Domini, Arnen - Univerfis przfentes lircias infpeduris, Triftandus miferatione Divina Senoncnlis archiepifcopus, falutcu, ir. eo qui eft omnium vera falus. Sufeepti paftoralis officii cura folicitat, fubditonim compendiis, in quorum pcofpcritate piofpcramus, A animarum faluti jugi attentione cogitationis intendamus: quatenus a nobis excutio negligentiz iornno, noltriqne cordis oculis diligenter vigilantibus, corumdcm fubditorum peliculis & incommodis obviare, animafque ipfas Deo lucrifacere, iu* nobis coopérante gratia, valeamm ' Sed eum plures uno feverius incedant, fortius ratifiant, facilius operentur, A in Deo jocundins exultentur: ad hzc facra inftituta funt concilia, ut in ecclefia unitas, ani- C morum concordia, A vita puritas, ordine debito conferventur. Quod fi per lubverfiones morum, illecebras vitiorum, ADivino<um tunfgreffionem przceptorum, hzc impediri vel turpari contingat: dignum eft, ut (acris conciliis (umma cum diligentia & fohcitudinis (ludio reformçQtur, reparentur & emendentur. Itaque fi nunc ftatum cccleliafticum rcâe confideremus, ipfum multimodis contaminatum, A fanditllmorum ratrum traditionibus errantem invenimus. Et licet alias tam jcv facras canonicas quam provinciales fanâione« falubutct iit provifura: quia tamen nulla lincbo, quantumcumquc pcrpenfo digefta confilio, ad humana iiauuz vaiictatcm luft'eit; nec aliquid adeo D certum clatumque vix ftatuitur. quin ex caofis emergentibus, quibus jura & ftatuta jam faita mtdere non potiunt, m dubium revocetur: nccftiria eft fuperiotis* autoritas, ut pet cultoris providi (arculam extirpet vitia, virtutes inferat, excctfiiscorrigat, raorefquc reformet. Hiac :ft quod nos Triftandus priLdiâus cupiente» iuper bis, quantum nobis ex alto conceditur, opportunum adhibere remedium, in noftro facro provinciali concilio, dic Sabbati vicelima tertia mentis Junii, cum continuatione dierum fequentium, anni Domini millefimi quadiiafentefimi oAuagcfimi quinti, una cum venerailibus fratribus noilris dominis Agilonc Car. notenfi, futfraganeomm noftrx provincis decano, Joanne Antiftiodorcnli, Fctro Nivcmenfi, Joanne Meldcnfi, A Jacoba Treccvli, cmlcopis, ac vicario & procuratore venerabilis fratris A fuffraganci noftri domini Prancifci epifeopi Aurelianenfis, venerabili etiam fratre & fuffraganeo noftro domino Ludovico Parifienfi epilcopo fe contumaciter abfentante, & pro contumace dc eorum fratrum noftroram confilio a nobis reputato: nonnollifque abbaubus, pnoribus conventualibus, tam cathedralium quam collcgiatarum ecclefiarum procuratoribus, ertcrifque quam plurimis ecclefiafticis, tam frcularibus quam regularibus, exemptis & non exemptis, noftrarum dictcciis A provinciae Senoncnlis, qui tam dc jure quam ac confuetudine potuerunt A'debuerunt mterefte, nonnullis tamen, licet debite convocatis, minime comparentibus, nec proie mittentibus ad otdinandum, ftatuendum, A reformandum ea qua; eflent ordinanda, ftatuenda, corrigenda, & reformanda t celebrato in noftra civitate Senoncnfi, congregatis.

Eodem approbante Concilio ftatuimus A ordinayimus, lactas conftitutiones canonicas, A etiam provinciales, circa prrmifla in poftrcmo provmciali Conciho per defunâum bone memotiz dominum Ludovicum immediatum przdcceflorcm noftrum m di&a civitate Senonenfi, die Martii poft Dominicam diem, qua infantia Dei ecclefia pro Mille officio cantatum extitit J^<Mia</àerc, tertia mentis Martii, cum ccttaium aliarum inde fecutarum dierum conti. natione, anni videlicet Domini milleftmi qua. dtingentefimi lexagetimi celebrato ^«ordinato & faâo, publicatas 8c editas, in eodem noftro kfacro pizfcnti concilio fore publicandas, &al- \a voce legendas: quas ne fraudatrix oblivio » memona evellat, vel extutiat, hic propriis duximusA juihmus inferendas vocabulis. <»uil>iM>e- «Sim m» M4··

CONCILIUM SENONENSE.

*Aη » * MCCCCLX- rtltfafu*·*

Jm Am mm *MCCCCLXXXK. tMfirmttem.* tun.GilliUrw,«u>c<«t *uà/h* ··>■»

IN nomine Domini, Amen. Univerfis ptrfentes litteras iafpeâuris, Ludovicus milerationedivina Senoncnlis archiepifcoptis, falutem in Domino fempiternam. Provincialis folicitudiniscura noftns incumbens humeris, non folutn pro mento apud Deum confcquendo, verum ne de torpore, defidia, aut negledu villicationis noitrz. in dic tremendi judicii arguamur, noii.-em excitat oflicnim, ut quantum cum luprepo direétore poilumus, czrctis quibufeumque poftpofitis, faluti provincialis gregis nobis commiili paterno intendamus afferftu, 8e devia qurque in viam, deformata in formam» Amorüm obnubilata vitio in iplendorcm reparentur antiquum. Quanta enim autot itate provincialia concilia, quz a Chrifto, facroqiie apoftolorum coilegio fumpterunt exordia, refulgeant, veritas quz Iciplam iα medio ftarc pollicetur, A dicit, often· __r, w ft·. tL

ANKO CHCim M»i·

otaadit *tc* manifeftat . Que G retroafti* tem- peribex .**malitia** dierum , voraginibus **inuri.** ram exigentibus , minus per eoram ccMbrati-nem in notitiam reduda nserint, vel cMcâum : nunc impedimentis calcfti dooo certaminis , *tc* ca vancrari & cotera ad' **Dei** tandem » anima-Riaaque falutem t ac viuoram extirpationcm t decrevimus.

Prefix» mirar per noftraa patente* litteras ten. mino ad dtem Martis poft Dominicam dicm , qua in fanda Dei Ecclefia pro Miffit introitu Arasusfrerv cantatum cft , tertia menis Martii hujus anni Domini milleGmi quadrioguntefimi fexagafimi more Gallicano , com continuatione dierum ieqnentium , nfquc ad hanc potientem diffinitioni* diem . Qua die » fen alia ab ea B dependente Ac continuata « certi* de caufis rationabilibus oos ad hoc moventibus, videlicet die Jovis inde feqoente , que fiait quinta prodidi menât Martii, poft prefentatione* Sc communicatione* cum venerabilibus fratribus *tc* faffraganei* noftris inferios deferiptis , did* die Martii Ar Mercurii fequentis prnbabiti* , patrum *tc* prxdecefibrum noftrorum ia confimiH* bas Mutaris infequentes veftigia » ia pneTcntia didorum fratram *tc* fufiraganeoram noftrorum > videlicet Milonis Csmotcnus decani fuffiaganeorum noftrorum , Guilielmi Parifienfi* , Joaonis Afeldenfis , *tc* Ladovki TreeenGs , Dei gratia epifcoporum > nee non venerabilis *tc* difcteti viri domini Stcphani Plaifance utriafque juris C dodoris, venerabilis fratris etiam fic Toffragaaci noftri domini Theobaldi Dei gratia Aurelianenfis epifeopi debite excufati procuratoris j normalloramque abbatum , *tc* priorum conventualium ac cathedralium , *tc* collegiataram ecdeliarum procuratorum ; plurimonimque virorum cccleuafticoram tam fecularium , quam regularium , exemptorum *tc* non exemptorum in magno *tc* notabili numero , tam pro feipfis quam aliorum abfentium convocatorum procuratorum > nonnullis tamen , licet debite convocatis minime comparantibus , nec pro fe mittentibus . MiÆiquede fando Spiritu cum devotis orationibus atque proftrationibus per nos in noftra Senonenfi ecdcfia devotiffime celebrata , D ac folemni verbi Dei exhortatione ad jefbnnationem falotarem hujus noftra provincia prxhabita , ad locum pro didi concilii celebratione defignatum congruo ordine accedentibus , *tc* in eo juxta morem patrum in locis ordinatis , abfquc cujufcumque dignitatis eorum prajudicio tedentibus , abfentibus, qui citati fuerant, debite evocatis , *tc* eorum abfentia « Dei repleta prxfcntia ; iterum in eodem loco expofitione *tc* declaratione « dc autoritate *tc* inftitutione -conciliorum proviacialium , de neceffitatc *tc* utilitate eorath , de modo procedendi in cis feriofins 'habita atque fada , ac libertate omnibus concerta atque data , ut quscumque corrigenda vel emendanda in ftatu ecclefiaftico E æfeant , plena cum libertate, folumDeum tea pre oculis , in medium fuo ordine deducerent , habentes animum liberam atque redum. Vififquc *tc* auditis *tc* verbo atque feriptis nonnullis variis consultationibus , confinii , tradattbus , *tc* advifamentis , per viros dodos & expenos traditis Ar expolitis ; ledifÎue in publico prudeceflorum noftrorum in conmilibus provincialibus conciliis , ordinationibus *tc* ftatutis , ut ordinatius *tc* convenientius omnia determinarentur , fierent , *te* concluderentur , abfque confufione quacumque, quatuor

A principalia per die* varios tradanda cenfatmus. Primum de Dei reverentia atque cultu , *tc* de divini furyitii celebratione finccraAr devoca i in quo pmcipoe coofiftit vocatio *tc* coeverfatioecdcfiaftica , *tc* in quo fuaime coofiftit falas noftra . Secundam de correAione morum virorum ecclefiafticoram , *tc* dc eorum converfatiooe , veftibus , vita , moribus *tc* dodrina . Tertium de fideli admioiftratiooc , * bonorum temporalium converfatiooe , eorumqae finccra *tc* debita diftxibutione . Quartam oporeffiones *tc* gravamina ecdefiis *tc* viru ecdefiafticis illata Ar inferenda , Domino dirigente perquirenda . Nos igitur ia hac finâa Jynodo favente altiffimo Divina gratia congregati , ad reftauratiooem domus Dei › *tc* falutem gregis Dominici, morum reformationem , *tc* pacem ectlefi» noftras provineie , pro viribus jugiter ex noftri officii debito intendere , *tc* folerter vigilare cupientes , cum confilio » deliberationeque , ac voluntate omnium noftrorum pariter *tc* artenfa , ftatuimus *tc* ordinamus ftatuta *tc* ordinatione* que fequuntur.

a xNθ' CHJum '♦·»·

ARTICULUS PRIMUS

CAPUT I.

Dc MNde *ctlcbrmli fcnxdttii.*

*Dc cfi/kxti**

Licet antiqua patrum traditio , ac facroram conciliorum, fummorumque pontificum canone* *tc* falutaria decreta , *tc* conciliorum provincialium ftatuta, modum Ar formam , At qualiter io domo Domini converfandum fit, verbo pariter *tc* exemplo poftcrioribns reliquerit, At falubritcr in Domino providerint : quia tamen ipfa experientia docente » in neglcôum , oblivionem vd contemptum , noftris proh dolor ! temporibus collapfa font › dignum vifum eft in premiffis » tum antiquorum innovatione , tum novorum editione praeceptorum , ad perpetuam rei memoriam piam adnibere medelam . Cum igitur qus a majoribus conftituta funt majori temper autoritate firmentur , At funiculus triplex de difficili rumpatur : volente* Ac cupientes , ut fanâa *te* falubris ordinatio *tc* conftitutio Cacri generalis Bafilienfiv concilii per prslatos totius regni, pariter Ac delpbinatu* , Bituris acceptata , decenter circa Dtvini celebrationem fervitii , in cantu , prolatione , determinatione horarum , affiftentia *tc* honeftate miniftrorum , qua in difiuetudinem *tc* negtedum a multis deouAa eft fub iplius autoritate generalis concilii congregatos , etiam Biturice* ac hujus noftri ordinatiortt concilii debite publicetur , *te* fideliter ohfervetur . Illam inter extera hujus provincialis concilii decreta duximus inferendam , cujus tenor icquitur Ac cft talis.

c·^. i"T'*""* rM'

Si quis Principem feculi rogsturus habitu honefto , geftu decente , prolatione non prxeipiti , fed diftinâa , attenta quoque mente feipfum ac verba ftudet componere ; quanto diligenthu in hoc loco facro omnipotentem oraturus Deum hxc omnia facere curabit ? Statuit igitur hxc fanda fynodus , ut in eundis cathedralibus *tc* collegiatis ecdefiis , horis debitis , fignis congrua pulfatione prxmiiTu , Isudcs divine per ungulas horas non curfon ac feftinanter,

M« e*<iU

ANNO CHAISTI

tex , fed tra&im fecum pania decenti * potiertun in medio cajuflibçt vcrficuli pfahnoratn , debitam faciendo inter folemoe fe feriale officium differentiam , reverenter ob omnibus perfolvantor . Horn canonica* diduri cum tunica talari fe fupçrpellicü» mundis , nitra medias [fljiaj longis , vel cappi» juxta temporum fe rcgioaaa diverfitatem , ecclefias ingrediantur , non capacia fed alautia vcl bireta tenentes in capite · Qyi cum in choro fuerint, gravitatem fervent quam locus fe officium exigunt , non in fimul aut cum aliis fabulantes feu colloqaentes, aut liters* ieu feriptutas alias legentes : fecum pfallendi gratia ibidem conveniant , muta aut daufa labia tenere non debent , fed omnes , przfertim qui majori funguntur honore , in pfalmit , hymnis fe canticis Deo alacriter modulentur . Cum dicitur Ghrùt Parvi , <F* FUi·» CT Sfintii ftitfh, omnes confurgant. Cum nominatur illud gloriatum nomen JESUS, in quo omne genu fledetur , caleftium » tçrrenornm fe infernorum ; omnes caput inclinent. Nemo ibidem dum horas in communi publice cantantur, legat vel dicat privatim officium : nam non folua* obicquium , qui obnoxius eft choro , fub. ftrahit , fed alios pfallcntes perturbat . Super his debite obfervandis aliifque ad Divini officii Eroiecutionem › ac chori difciplinam fpedantius , Decanus , vcl cui incumbit onus , diligenter invigilet i hinc inde , ne quid inordinate fiat , circumfnicien* · Horum autem tranfgreflores , illius note in qua ci.ca predida cxcefter›nt , vel alia majori , prout tranlgrefbonis gravitas exigit , pledantur petna . * Salvis tamen laudabiliter coniuetudinibos & <Ututis , ac obfervantiis (pedalibus ecclefiarum finSulanim regni fe Dclphinatiit . Irem acceptat ecrctum qoo tempore quifquc debet efle in choro , quod incipit : Qui m matutinis ante Anem Pfalmi , Fnurt ; in aliis horis, ante finem pfalmi primi ·, in Mifla , ante ultimum lyvit tltift» , ufque in finem , Divino °β**° 1,100 interfuerint , nifi forte neceffitate cogente , aut petita fe obtenta a prxfidentc chori licentia dilcedcre opoiteat , pio illa hoti abfens videatur Salvis Ecclefiarum confuetudinibus , fi qua forte circa hxc ardiores exiftant . Idem obfervetur in his qui a principio ufque in finem in proceffijnibu* non permanfennt . Pro cujus exee itione denatetur aliquis onus habens notandi perfona* lingulas (latino tempore non convenientes , juramento aftridu* agere fideliter fe nulluparcere. Jubet etiam hac fanda fynodus , quod in illis ecclefiis , m quittais fingulis horis cert· diftributione* ilatutm pon funt , omnino etiam de groflis frudi bus , fi opus fit, deputentur , ut juxta menfuram laboris plus minufve quifque capiat emolumenti ·, toHens prorfus abufum illum » quo in una dunuxat hora profess , totius dici diftributiones nftirpat : fe illum , quo pnepoliti , vel Decani , aut alii officiales , ex hoc folum quod officiale* fmt, licet aduiliter pro utilitate Ecclefir non abfint , quotidianas diftributiones percipiunt.

^tem *cttptat decretum qualiter hor· canonice fiat dicende extra chorum , quod incipit : Quotcumque etiam alibi bcneficutos , fe» »n iacris conftitutos , cum ad horas canonicas teneantur , arLaonct hrc fanda fynodus, fi oratione; fuas Deo accepta* fore cupiunt, ut non in gutture , vel inter dentes, feu deglutienda , aut fyncopando didione* vel collo«nia nec rifus intermilcendo , fed five foil , pciati , diurnum nodumumque officium reverenter , verbifque diftiadis peragant j ae teli in loco unda a devotione non detrahantur , ad quam (c difponerc fe prrparare debent juxta id quod feriptum eft :

*frtpr** aaww.im sm- , ae *fit'ytefi tttut JktN».*

Item acceptat decretum , quo * tempore divinorum officiorum vagantur per ecclefiam , quod incipit : Quicumque in ecckfia bcocficiatus , pmiertim de majoribus , Divinorum tempore per ecdefiam , vel foris circa ipfam deambulando r vcl aliit colloquendo , vagari, vifus fuerit , non folum illius horn , fed totius dici pnefentiam ipfo fado amittat . Qui fi femel corredus non deftiterit , per menfem diibibutionibus carcat , vel graviori , fi pertinacia exegerit , p<xnx fubjaceat : ita ut tamen dcfiftcre cogatur . Prohibetur etiam ne Divina officia tumultuofi quorumoimquc per ecclefiam difeurfus impediant vel perturbent . Regulares qui in conventualibus ecclefiis circa predida excefierint , gravi pcena fuperiori* arbitrio caftigentur.

Item acceptat decretum de tabula pendente in choro , quod incipit : Ut eunda in domo Dei ordinate procedant , fe quilibet feiat quu^MiWcata ir agendum imminet , ftatuatur tabula aliqua continue pendens in choro : in qua , quid per unumquemque ex canonici* , vel aliis beneficiarii , in fingulis horis per hebdomadam , aut majus tempus , legendum cantandumve fit . * Qui autem fecundum quod ibi deferiptum fuerit facere per fe , vel alium' neglexeiit, pro qualibet hora diftributiones unius dici amittat.

H«c omnia ex didi facri concilii generali* , & congregatione Biturica ; nec non fe alia circa Divini fetvitii celebrationem in eodem' Gero concilio fe congregatione celebrata, f|usB in conftitutione pragmatica circa Divinum ervitium continentur , fe hic cauta brevitatis omittuntur : qux latius in didis conftitutionibu* fe ordinationibus poterunt videri , & publicari volumus fe fervari : adjicientes infupex circa Ecclefie & converfationi* in ea honeftatem , fe circa Divini celebrationem fcrvitiiqum fequuntur.

CAPUT II.

De honeft» conveifatione in ecclcGa ; 8e prohibitione garrulationum 8c deambulationum.

Dt dftr-vtMlu arra *wltut*.*

CUm domum Domini, que domus orationi* , non negotiationis, aut confabulationi* effe d'gnofcitur, deceat fanditudo, fe ex ordinatione iandiffima jamdudum celeberrimi Lugduneniis concilii in quo fe Latinorum pariter fe Grccorum, Ecclefiafticoium & freutanum priacipum, fe aliorum 'itimerofa convenit multitudo, ad (aeras ccdclia* humilis fe devotu* efle debeat ingreflu·„ & egreflus, fe fanda in eis converfatio paritet fe devota , qne Deo fe h·** minibus placita fe accepta fit , afpicientes inftruat, xdificct pariter. reficiat fe deled»· Statuimus fe ordinamus, hortamur, monemus, juxta pnedidi Lugduneniis ftatuta concilii, ut ad Ecclefiam accedentes devoti* orationibus & divini

amno catim «««·»

vini aominls iovocationl *te* veaexatioai bfiBerc habeant. Nall·· ia Ucb eUdcm f ia quibus vota Dosais· convenir celebrati, fedkioncaa excitet, conclamationem moveat, impetumv· committat. Ce&at «niverfitaasm. *te* focietaum quarumlibet coafilia, coacioncs St publica parlamenta, vanaqne At malto farti·· fimda Ac prophana colloquia, confabulatione*, * alia quas •offixae Divinum fctvkiam perturbare, aut oculos Divinas majtftatis offradere j m abi peccatoram venia pokulaada, ibi detar peccandi occatio, ant commferi depeebersdaater peccata. Qma *ero petulanti animo didi lacti concilii inKibitioae· faoftiffimas, Ar cohibitione* ante diâes, multi conttmaers mm verentor i alii propter ignorandam A ncgledem; alii per temeritatem *te* cootamptum t ftatuimus *te* ordinamus, diftam ordinationem pnudiAi celeberrimi concilii in corpore juris fcnptam, incipientem : Dvatatt Damusi drtr/*fttitittii*, etiam verbis gallicis Capias populo prodicari, *te* tranfgreffores quotcumque, ultra Divina majeftatis indignationem qdam incurrunt, licuti ia eodem ucro concilio conftttutum efle dignofeitus, per ordinarios coerceri.

Adjicientes infupcr, quod viri ecdefiaftici, in quibus tranlgreffio periculolior efle dignofeitut, tempore iervitii in choro diligenter alliffant At ia oratione unanimes, - garrulationibus At confabulationibus *te* omnibus qm» Diviao cultui impedimentum afferre pofient, vel fcandalum aut detrimentum, penitas abftsneantj his que iu choro cantantor diligenter intendant, in confirmitate çsterarum gentium, flexiones, Rationes, vd cefioues in confornicate Ac concordia chori, abfque difparitate esterorum confervent. Horas luat pitticularker vel alia fua fervitia, pct fc ve! cum alio in choro non dicant, ad nihil aliud quam ad fervitium chori diligenter attendant. Quia vero fanAa A falataris divini iervitii cultus obfarvatio per deambulationes prodiâas, garrulationes, circuitiones Ae evagationes a choro Ae loco lervitii plurimum impeditur Ar fcandala plurima in Dei ecclefia *te* fidelium mentibus generantur : ftatuimus *te* ordinamus, émues a talibus deambulationibus Acoafabulationibus abftincrc » prout in decreto (acri genesalis concilii faperius citato continetur. lujunEentes decanis, cantoribus, abbatibus, prioriu* & officiariis quibufcumqac, ad quos lpcfiat nlios corrigere atque dirigere, ut xelo Domini qui nummularios de templo * negotiatores dejecit, convenienter acccnfi, talia reprimant *te* corrigant tam increpationibus publicis Ac privatis, quam privationibus diftributionum, *te* poenis aliis Ac cenfuris, contra eoatemptores viriliter *te* abfque acceptione perfossarum procedentes, prout qualius perfonamm, *te* quantitas exceffus, ac continuatio, teqnirere videbuntur, ad Dei A ecclefix gloriam *te* honorem, ad exemplum *te* bonam rdificationcm exterorum.

CAPUT III-

Ot thttù tr laÂii ia ttelrfia aaa fieadii.

ITem cum pet choreas, & lodo* theatrales» ludificationes » *te* infolemias, foleant templa Domini profanari, *te* lacta in vilipendium deduci, in vtriiqae ccclefiaftiris talibus le immifeentibus fcandala Ar opprobria generari » lado! » *te* eboreas, *te* tales ialblentias, in facris ecclefiis *te* locis dn cetero fieri prohibemus. Quod fi ad memoriam feftivitatuadl At veoeradonem Dei ac fanftoram, aliquid justa confuetudioes ecclefi·, in Nativitate Domini, *cl RefarrcdUone, videantur faciendum t hoc'fiat cum hoocftate *te* paca, abfque prolongation·, impedimento, vel diminutsoae fervitii, larvatione *te* iordidatiooc faciei, ex ipeciali permiSone Oidraarit, It beneplacito miniftrorum ipfius ecclefi·. Ut autem h· infolcoeie Indorum, circa feftutn prufertim Innocentium, In aliis no. fttis provincialibus ftatutis prohibit·, *te* quam prohibitionem iteram renovamus » penitas arceantur.' Conftitntiooem facri Bafiiienfis concilii obfervandam, Ar huic noftro prelenci ftatuto duximus inferendam, cujus unos (equitur, Ac eft talist

ammo CXIUSTI

m Turpem etiam illum abufum in quibufdam
„ frequentatum ecclefiis, quo certis annis non-
M nulli cum mitra, baculo» ac vcftibus pontifi-
„ talibus, more epiicoporum benedicunt ; alii
„ ut reges Ar duces induti, quod feftutn fatuo-
„ rum, vel Innocentium, fen puerorum, mqui-
„ baidam regionibus nuncupatur t alii larvales
», Ac theatrales jocos, alii choreas ac tripudia
>, marium ac mulierum facientes, homines ad
„ fpc&anda Ac cachinnationes movent ; alii co-
„ mellationes A: convivia ibidem préparantes.
„ Hsc Synodos dcteftatu, flatuit *te* juoet, tam
M ordinariis, qoamecclefi«tum decanis *te* refto-
M ribus, fub Mena fnfpvnfionis omnium pruven-
„ tuum ccciciiarum, trium menfium fpatio, ut
M *hrc aut fimilia ludibria, etiam mcicantias,
„ fea negotiationes nundinatum, in ecclefia,
„ qu< domus orationis debet efle, Ac etiam eoe-
„ metetiis, exercere amplios non permittant 1
m tranfgrcfTorcfque per cenfaram etxlefiafticam »
„ aliaque jutis remedia, puoire non Mgli-
» f»at.

Adjicientes etiam, quod mercimonia negotiationis intra ecclefiam neti nullatenus de catero permittantur. Quodque infra fepta fcu ixaufuram monafteriorum, tam virorem, quam mulierum, chorea Ac tripedia nullo «aquam tempore exerceantur per qoofcumque i *tvec* etiam extra ipfa monafteria liceat tcligiUis perfohis in quibufeumque locis prufatas choreas *te* tripudia agerej Ac in contrarium facientes per cotum fu·, periores debite puniantur*

CAPUT IV.

Dt difirAatitaiiai ff <*lij"iar[*rikae* flu *flartt [rdtilu ia tajtat tivititi*

CUm ad facrum provinciale concilium Pari, fius celebratum multae feiflent delate quetimonie fuper evagatione *te* difcurfu canonicorum, Ae aliorum, io eadem civitate *te* vilia io pluribus ecclefiis prxbendas Ar beneficia obtinentium, didam lacrutn provinciale concilium certas monitiones Ar injunftiones ccnfuit faciendas. Qyarom tenor (equitur fub his verbis.

In aliquibus villis Ac civitatibus hujus noftic Scnoncnus provincia pluses funt prehendat· ccclefi·, in'quibus omnibus, vel duabus ex ipfis, sliqoi prehendati exiftuot, qui inhoacfte cupiditatis radice moti, quotidie volunt eifdem horis foas diftributioncs in utri[que ecclefiis lucrati; ex quo plerumque accidit, quod de sma cccicfia ad aliam cum fais veilimentis ccclcfia-

ANNO CNAim sa·».

fliess per villam discurrent celeriter ; ns quo à popularibus illuduntur » eoramque devotio Ar ravereutia ad Deum & ecclefiuâa dimiomaatur. Quapropter nos fopradiâaram occlcfianim capitalia injungimus, quatenus fie cicca talcs daAurGenes 6e abufus ad honorem Dei eurent ptovi. due. quod apot non Gt aliunde perquirere remedium. Hujus ergo facri an&ontate concilii injungimus, quatenus ordinarii Ar fuperiores diriorum capitulera tn Ac ecdtfiarnm, de diligentiis per capitale circa hoc fadis , Ac habiui diligenter inquirant , tc cum omni cura & folkiludtae » perfonarom qualitate * ac ipfaram cedefiarum penuria Ytl abundantia pcnCaris 6c attentis, provifionem adhibeant, ut omnis turpis qunftus , 6c evagatio, At fervitii neglsrius evitentur, tc fcandalis ex difeurfibus Ac talibus occurratur. Providentes etiam , ut horis lingulis , prartartim principalibus , Miliis , Matutinis , te Vefprris dlftributiones ordinentur , nec unus una hora diftributioncm alterius habeat vel lueretur · Facientes etiam circa hanc

Q»· nope. «kècM^ta, ic cher,. diftributioacm materiam obierrari decretum cirfl hoc in faeto Balîlicnfi conftitutum concilio, Ac per ecclefiam Regni 6t Dclphtnatus Bituris acceptatum.

Cum factual Lnteranenfe concilium relinqui noluerunt incortuâum, quod quidam clerici Ae adminiftratores cedefiarum, fic ecclefias inculcatas Ac immundas relinquunt, quod domuspo·

ca»» fepcL maiuiu l*u< lake, vcl ruales, quam Dei bafilic* vi. deanturt alii vero, Ac pradpee facerdotes ad quos fpeâat , fic corporalia , vafa minifterii, vcftimenta facta, palas altaris, Ar ornamenta fic immunda incultaque relinquunt, ut interdum «llquibos horrori lint potius quam honori. Prrcipimus igituc ut oratoria, vafa, Ac vcftimenta prndifta, muoda Arnitida conferveatur: negleaores per ordinarios Ac altas vi6tantes debite puniantur. Cum nimis videatur abinrdum in tacris fordei négligera , qu« dedecent ia prophanb.

λμ «f.it. Ordinamus etiam juxta diâî Sacri Laterancnfn ftatuta concilii, ut Euchariftia Acchrifinafiib fideli facerdotnm cuftodia clavibus adhibitis con. ferventur, ne poffit temeratia manus ad illa apilicati. Incaute talia relinquentes , ab officio fuo fecundum didi ordinationem concilii ad tempus folpendantor. Et ti quid propter eorum incuriam nefandum contigerit , graviter puniatur.

CAPUT V.

*Pt elftr-vtadit tiriA frttţÿîtAtt, O' tLtf*rt»iutik»i*

Z^VUooiam in proceffionibus tam ordinariis Ac antiquis , quam pro neccffitatibua occurrentibus fpecialiter in aiAis fpiritualibna , cleri 0: populi devotio Achoncftas debeat potKEmum relucere, ut qur impetranda tant a Dosninofisciltas impetrvatur, ac mutua devotione omnes ad lioceram ae devotam orationem provocentur attendentes multos in ipfis proeeffionibus quandoque intervenire dafeâus, fta tuimus Ac ordinamus , quod vocati ad proceffioncs , pnefertitn ecclcfiaftici, decenter At cum habitibus ecdefiafticis, cum omni humilitate Ac reverentia ad lota proccflionotn accedant, maneant, 0: redeant in ordine congruo Ac decenti, a laicis & eorum commixtione reparati. Illum pefuferum Ac inhoacftum corrigentes abufum, quo moniales quae* Adam Ac religtaf» mulieres cum viris ecclefiafticis ad diftas peoccffioMS accudere Ar incedere ms» fuunant. Prohfoeates de astern diftas moaulea •d didas publicas uvocaffioues ouu venire , fird em duntaxat ia tau ecclefiis Ar claaftris celebrare. Quod fi fe aliter ed diftas proccffiones infafiertat, a fois ordinariis dcbkc (Miniantur, Ac n ipfis procetfionibes minime admittantur. Ordinamus infoper , juvenes tt alio* - ludis Ac clamationibusdrea loca proctffioni* omnino abftiaure. Hortantes Ar manentes unumquemque, & prssfcrtim viros ecdefiafticos, ta Mifia , vel in proceffiooc, convenienter affiftcre, Ac ea pro quibus proceffio indifta extitetit cum omni fincaritate Ac devotiosm perficere.

ammo CHRint 1rij.

B

ARTICULUS II.

CAPUT 1.

Cirr «sans» .

Pi i m o D i Emic o

ETfi eundis temporibus circa converfationem At vitam miniftrorum ecclefi» probatam effe oporteat , exemplarem pariter At honcilam, ut ceteris rede vivendi exemptam Ac formsm iafipuent Ac demonftrcnt : urget tamen vehementius periculoia temporum aoftrocam conditio, C quibus Ac abundare nofciuu iniquitas Ac refrigefcere caritas, ut omnia ad fandam moram reformationem ferventiora ftudta conferamus. Λ capite igitur, hoc eft, a prclatis te epifeopis qui »clut civitas fupra montem, Ac lucerna taper candelabrum, Ac tanquam fpaculatores ia domo Domini politi, ceteris relucere tenemur, ex quorum convcrfatione , vita pariter Ac dodrina , pendere dignofeitur crterorem filus, direriio atque forma, ftituimus Ac ordinamus ut panes Ac Unguli hujus provincias, arehiepifeopns Ar epifeopi eorumque tacceflôres, vit* munditia, motum gravitate , 6c conrerlatioois exemplo, opere pariter Ac termone , omnibus viribus fuis decreta apqftoJicc regule, qo» in confecratio- D ne fua profeffi font , Ac ea qu» in Dirims feripturis, canonibus , Ac furibus de epilcopie ftatuuntar, diligenter viduant, relegant Ac obiervent in tais duaccfibua: nifi ex caufa neceflaria, honefta, vel probabili refideant, Ac principaliter poll tempus vifitationir diceccfium furum, & loooram inoram campeftriom, in civitate taa manfionem Ac determinationem habeant, Ac faciant . In feftivitatibus folemoibus per fe in ec* elefiis tais folemniter celebrent. An omni deformitate Ac nota in cappis, capuriis, & habitibus tais, penitus abftineaat. Cum rochetis Ac veftibus huneftis, ac cappis condecentibns Areapneiis, abfque nota Ac taperfleitate , more patrum taorum Ac cum gravitate incedant . ut lo- Ii co quocumque pervenerint, omnia vius propria integritate illuftrent. Domini tae bene prafint Ae familiam moderatam Ae difplicinatam habeant, Ac teneant Honcftos , doâos , Ac ccclefiafticos viros, in Divinis Scripturis Ar canonibus eruditos , prxfertim in vinUtionibus tais, fecum Temper habeant. Contra harefes Ar fortilegis, doârinafque pcftiferas , Ac foperftitiones novas, cum omni vigilantia , te proborum ac timoratorum confiiio, diligenter vigilent Ac iorcadant. Ordines munde Ac fan&e conferant do&is Ac probatis. Ac de beneheiia provideant. Ab indebitis Ac injuftis exaâionibus cefient Ac abfti-

'SSRT Oium ·MHβ«·η«» fiiàlqwe ofidario·»coemi·®» aUU-am feriam. Ula qua de ordinibus celebrandis, *tit* jurifdidHoniUa reformandi», inferius (abjungendis, ft in antiqni* Aatatb protiarialibuB •omis » ctiam alm Ifta «nadacMw· Mclher dbfetvent » ft per foot obfervari fodant : b talc· ia ontniba* exhibcates , quale* ipfe apoAoMaa regula inftituit, ordinat atque jubet, ft canonic· ftataaat (andriosies.

CAPUT IJ.

Ar *trJteifa CtlAr&iii.*

CUm ia iacri* ordinibus conferendis fidele, foleamc, ft devotum procudere debeat Icratiaram ft examen in /cientia, aioriba* ft «cate ftatuiauM ft otdinamu ac de cetero epifeopi prwfamaat aliquo» ad fecros ordines, ft prefertim ad fecram facerdotii ordinem promovere, nifi fine srtatis legitima, bon· ft probata vita, ft coaverfatiom* honeft*. Sciant legere ft conftraere cpiftolas & evangelic ac reliquum officiam beat ft convenienter intclligero. Ubi autem non valerent iidem epifeopi iapradiftoram examinandorum examinationi iaterefle : laltem provideant de bonis, probis, ft identifias viris, qui Colam Deam pr* oculis habentes, friant, ft velint ae teneantur iub pmnb ft eenfuris promomados examinare in moribus, (cientia C ft Mte in articulis fidet, praccptis decalogi, ft aliis qo· videntor ad coram officium pertinere. Item qria ad fecram fubdiaconatu* ordinem promoti, aofccre ft intelligere debent (e Deo *it* ecclefi·, laicali ftatu reltfto, dedicato* effc: prodpimu* omaibns & lingulis epifeopi· , nt dam contigerit facros ordine* celebrare, atteri* ordinandis potientibus, incide, claro ft intclli-Sibili fermoae eaponant, qualiter nulli ad pr*. iâum (ubdiacoaatus ordinem, ft alios fuperiores facros ordines admitti debent, nifi Gnt vit·munditia, ft converfatione bonefta, litteris iaferis ft Divini», myfteriifque ecclcfiafticis, prout eorum exigit vocatio postiens , convenienter inftrufti,jironati, ft examinati. Quibus etiam D ad fircoli Baram, ft matrimonium de attero contrahendum , omnino fieri* canonibus fub caftiftate ft continentia eft interdi&s» regreffm ·, eum aliis exhortationibus devoti*, qu* in libris pontificalibus continentur, alias etiam opportunas exhortatione* addendo , prout providentia ipfius promoventis videbitur expedire·

CAPUT IIL

Ar *KftMituAt.*

CUm vifitationi* officium ad Dei honorem, ft ecclefiarum in temporalibus ft (piritnalibus utilitatem ft profeâum , ad falurem animarum, ad «dificauoocm populi, ft moram rcfboMciooem, a fanâia patnbus fuerit falubrU tcr mAitntum, ftjam pkrumque per nonnullos ad officium vifitationis committo* ad medelam , £ («larem fuerat ordinatam , ad noxam veniat pâmer ft detrimentum : ftatuimus & ordinamus quod epifeopi , ft »Hi ad qaos fpe&at, ft pct cos ordinati vel commiffi . fic falubriter pnrdidum offiemm habeant exercere, quod patera· ft public* utilitati juxta patrum ordinationes potius intendere videantur, quam ad eaDolumcnta vel qwtftum. Ad Dei igitur honorem ft ec-

defiarum Mofcftum loca ecdefiaftica caufa vifi- anno mtionis fisbtntrantcs , honefto* habitus ft ran- CHUUT1 graentes deferant : (aeramenta , prafertim eu- 14*1· cnariftiam, cum habito eccleflaftico honefto, accenfis luminaribus devote vifitent : ft verbum Domini populo adunato proponant, aut proponi faciant 1 aut falrem (abstares admonitiones, fi populi paucitas prodicationem requirere minime vsdeatur, convenienter faciant ft devote de vita ft moribus , prnfcrtlm facerdotum, diligenter inquirant : inventaiia bonorum ecclclus mobilium ft immobilium videant ; ft contra alienantes & alienatore* provideant r dc reparationibus ecclefiarum , ft ornamentorum ccdcfie juxta locorum pariter ft temporum qualitatem , folicitudioem bonam gerant t provilionem apponant in procurationibus ext;1fendis, fe graves ftoncrofos minime exhibeant ed etiam ultra moderationem extravagant!* , , quam fub graviflimis ponis non tik 4« poliant excedere , pro lororum & perfonarum penuria fe pios ft moderatos exhibeant : sd fui utilitatem nova onera fuper fabricaseccleflarum non imponant. Que in viâualibus cis ptvftita fuerint, a (umma ft taxatione procurationis de* ducant, ficut in eadem conftitutione Fas *tltfUt*-[redacted]M, eft cautum: ab illis qui iolum tenentur ad paftum , quod appolitum fuerit ft paratum benigne ft gratanter recipiant : fe tales in omnibus exhibentes, quale* jura conftituunt, ft Canonice ianélione». QuOd fi ex ronceffione quacumque, etiam fedi* apoftolic·, ftc. aliqui pes procuratores vel commiflario* duxerint vifitnndum : probatas, doâas, & timoratas pertonas ad hujufmodi minifterittm eligant , qui doririna pariter & exemplo loci* ft populi* probeere valeant ; ft, nt jam prodirium eft, fe in omni timore Domini, in omni modeftia ft honcftate clero ft populo exhibeant, ft prcmilfa omnia , ft quocumque alia, qus vititaiionis officio nofcuntur incumbere, fideliter exerceant & devote : le non graves , ncc onerpfos , fed pios ft benignos , ft in exigendis procurationibus , ft aliis exhibentes » qui de ipfis procurationibus, etiam expenfis ft viâualibô* , uti dictam eft, deducendo, (alaria fui laboris percipiant moderate, non accipientes ad firmam, vel fummam determinatam, ipfam vifitationis officium ; ncc aliquid attentante* contra prohibitionem juriurn ft traditiones patrum in populi fcandalnm, gravamen ecclefiarum , ft fearum pracipue periculum animarum.

CAPUT IV.

Dt ttlIAtivtt lunrficitrutn .

CUm in provifionc . pratientatione , collatione , & inftrtutione beneficiorum ecclcfrafticonim , pariatorum ft collatorum prxcipaa v€riari debeat folicitudo , ut viris provideant idoneis , do&is pariter ft probatis , & praclertim in dignitatibus , ft parochtalibu* ecclefiis, ft maxime parochialium ecclefiarum rcâoribus, quibas regimen animarum , quod cft an artium , curaque nofeitur efle commifia, & in quorum manibus anim* fidelium & (aeramenta ecdefiaftica , prout ad eorum adminiftrationem competit , fideliter reponuntur , ft in partem folicitudinis lingularum dkxccfium vocantur f facrique canones & apoftolic» decreta epiicopis , ft aliis , qnibus pnemiffa (pedare digoofcuntur , in periculo animarum fuarum ,

ANWO CM*1ST(i**j, txnqox·* du pfKÎofiŒmd talento libi per fupremum direAorem commillo , benelc fideliter diiponere injunxerjntt quod , proh dolor! noftri» temporibus minus aut lakem non faru trudtuofe baâcnus obfervatum eft) precipimii» omnibus *Sc* fingulis epjfcopis , ac aliis antcdiAjs , ut ne» que ad carnaUtatetn , aut preces , aut alias inordinate refnicientes , fammooere curent ia beneticiis notabiles viros , provido» *Sc* moribus bene compotitus , probatos *Sc* examinatos , iaftituere , promovere , *Se* ordinate , per quos cultus Der , *St* ecclefiafticus ordo , noftri» ia diebus poflit *Sc* valeat augtnentari . Providentes etiam Sc folicitudinem gerente» , ut tuxt* qiraJificariouea *Sc ordinationes facrorum conci»* l iorum *Sc* cauonum , viris dignis , enduatis » &.' |kt uaivcrfitates nominatis , ia ordine flr turno eorum provideant, decreta concilii *Sc* ccclcfi< confervando .

Caput v.

De lUCkimunK .

CUtn in viris ecclcfiafticis , prrfertim in lucris ordinibus conftitutis , ad cultum Domini , qui fahâusfanâotum dicitur, ipecialius evocatis , quorum eft lands tradare , *Sc* tniniftrare populo myfteria , viro munditia *Sc* caftitatis honeftas procipae requirantur *i Sc* ex immunda *Se* impudica convcrfatjooe plurimorum , in Dei eccleua magna quotidie fcandala *Se* pericula oriantur, & majora oriri verifimiiiter formidentur : volentes huic morbo *Sc* fcandalopctnicioio decenter obviare , cum jam multa in Dei ccdcfia fuper his fuerint inftituta, ftatutum praecipue fuper concubinariis in facro Bafilienli concilio falubriter iuftitutum , *Sc* in congregatione Biturica publicatom , iterum inter hujufmodi ftatuta interi, publicari , &obfervari ccnletnus : cujus tenor fequitus ;

Co*c. w>t. Mitin*, „ Quicumque clericus cujufcumque ftatus , jeligtonft , conditionis , dignitatis , etiamli „ pontificalis , vel alterius proeminentix exi- „ Jiat , qui poft *hujus conftitutionis notitiam* „ quam habere profumatur » duos menfes poft „ publicationem ejufdem in ecclefiis cathedra- „ libus » quam ipfi diocefaniomnino facere te- „ ncintur , poftquam eadem cooftitutio ad eo- „ rum notitiam pervenerit , fuerit publicuscon- „ cubinarius : a perceptione fruftuum omnium „ beneficiorum fuorum , trium meafium fpatio „ fit ipfo faâo fufpenibs ; quos iui fuperioris „ arbitrio in fabricam , vel aliam evidentem „ utilitatem , ex quibus hi fruftus percipiuntur , convertat . Necnon *Sc* hujufmodi pu- „ blicum concubioarium , ut primum talem cf- w fe innotuerit , mox fuus fuperior monere te- „ neatur , ut iofrs breviflimum terminum con- M cubinam dimittat ; quam ii uon diinifcrir , „ aot dimHTam aut alum refumpient , jubet „ base faaâa fynodus ut ipfis fuis omnibus beneficiis omnino privetur . Et nihilominus hi f>ubUci coocubiaarii ufquequo cum eit per uos fuperiores , poft ipfarum concubinarum dimiffiooem , man&ftamquc vitr emendatiooem t fuerit difpenfatum , ad fufeeptionem quoromeumque honorum , dignitatum » beneficiorum , vel officiorum fint inhabiles . Qai fi poft difpenfationcm ad hujuimodi publicum concubinatum redierint , fine fpe ali- >» cujus difpenfationis ad prxdifta prorius inhabile» exiftant . Quod fi hi ad quos talium CMTcâio peruoct , eoa » ut diâum eft , pi*-

M aine Mgterarmto: contai fuperioraa ta* b „ ipbc de rntglaA» . qaam in illoe pro coara- „ binata t media omaibui digra aMoudven, *» tuât poahioac « In coociliii «tiras provia- », cûJibua Λ fyadalibus » adverias talcs praire „ *négligentes* , vel de hoc crimina diffamatos t *n* etiam per fufpenfionem a collatione beoefi- », ciorum . vel alia condign* pana » feveriter „ procedatur . Etfi bi , quorum deftitutio ad „ summum pontificem fpetat , per concilia „ provincialia » aut luoa fuperiorea , propter » publicum concubinatum reperiantur privatio. „ ne digni : ftatim cum proceflu inquifitionis „ ipfi fumato pontifici demeatur . Eadem dili» >, gentia 4r inquifitio in qnibulcumque capita- „ lis generalibus & provincialibus « quoad luoa, „ fervantur , panis aliis contra prodiAos *te* », altor non publicos concuhinarios ftatutis in „ fuo robore pecmaofuris · Publici autras io- „ teliigendi font » non *fol*um hi quorum eoti- „ cubiuatus per feotentiam aut confeffiooeniia », jure faâam , *feu per rei* evidentiamquas >, uuUa poteft tergiverfatione celari, fed nut », mulierem de incontinentia fufpctum & inuri matam tenet Λ- per fuum fuperioremadmo- „ nitui, ipfatncutn effèâunon nimittit. /·yfp CB*l«Tt' *<*>.

Quia vero in quibufdam regionibus non- „ nulli jurifdi&ionctn ecclefiafticam habentes , „ pecuniares queftus *a* concubinariis percipere „ non erubefeunt , patiendo eos in tali fexdi- », tate iordefeere: fub pana tnalediâionûrtcr- », ns precipit, ne deinceps fob paâo , com- „ pofitione , aut fpe alicujus quaftvs » talia „ quovis uiodo tollant aut diffimulcac : alio- », uuin ultra promidam negligent!* panam» „ duplum ejus quod propterea acceperunt refti- „ tuere ad pios ufus omnino teneantur . Ipfas „ autem concubinas , feu malicres fufpeâaa » ,» prolati modi< omnibus curent a fuis fubdi- „ tis , etiam per brachii fiecularis auxilium, fi » opus fit , penitus arcere t qui etiam de tali „ concubinatu procreatos filios apud patres fuos » cohabitare non permittant. Jubet infaper hrc „ fanda fynodus , ut etiam in prodiâis fyno- „ dis *Sc* capitulis haec confiitutio publicetur , „ *Sc* quilibet fuos fiibditos ad ipfarum coacu- „ binarum dimiffionen* moneat diligenter . In- „ jungit propterea omnibus feculanbus viris , „ etiamfi regali prefulgcaat dignitate , ne ul- „ lum qualecumque inferant impedimentum , „ quocumque quofito colore , prolatis» quira- „ tione officii fui ad*crfusfuos fubditos pro ha- „ jufmodi concubinatu procedunt . Etcumom- „ ne fornicationis crimen lege Divina prohibi- „ tum fit, 8t fub perna mortalis peccati ne- „ ccifario evitandum : monet omnes laicostam „ uxoratos , quam folutos , ut fimiliter a con- „ cubinatu abftineant . Nimis enim reprehenfi- „ bili» eft , qui habet uxorem , *Sc* ad mulierem „ alienam accedit . Qui vero folutus eft , fi », continere nolit » juxta Apoftoli confilium „ uxorem ducat . Pro hujufmodi autem Di·* „ vini ubiervatione praecepti , hi ad quos per- „ tinet , um falutaribus monitis » quam a- „ liis canonicis remediis » oaaai ftudio labo- „ rent.

Poll hujufmodi autem conilitutionis iacriconcilii novam publicationem in fynodis dierccfanorum faciendam » injungimus omnibus ordinariis noftro provincic Senonenfis , & aliis ad quos ipedat » ad didi exeeutionem concilii viriliter & diligenter procedere , justa formam in difto concilio dc dida conftitutione compreheniam : fub panis *Sc* cenfuris qu· conti*

tales

AMHO CHftim »4«*. l*k* coneubinarios , ft contra judices negligtntes in dida conftitutfone continemur.

CAPUT VI.

Dv dr/srasirariAm uqffiuMsmrM» O AafcruM» . •exiere se «rrity(q|lfafo.

T TT autem morum gravitas non folum in vi-L-J tn munditia * fed fc in coqverfotioae honefta * ft habitus ft geftes conducentia, invisis ecclcfiafticia * fc ecdefi· miniftris refulgeat > fc ad hooeftatem fc obfervautiam fondabuem , ptiftinofquc patrum mores omnia reducantur : volentes novitatibus fcandalofis,fc deformitatibus moaftruofis fapompetis fc plicaturis tunicarum, fuperius pariter fc inferio· , m coma capitis per capillorum dilatationem fc defluxum fuper nuda colli » ft ttfquc ad fapetficiem frontis ft oculorum , *io difpo&rione* turpiffima fc indecenti polenantm , quas lufolentn peftifera , fc indecens converfatio plurimorum exemplo fcdufca pernicie noftri» temporibus introduxit » falobritet providete , pnelertim in viris ecclefiafticis , fc ecdefi* minirois , qui formam ceteris pnebere tenentur fc exemplum : ftatuimus ft ordinamus , ut poft publicationem hujus itatuti , viri ecdeliaftici m talibus culpabiles , fub Divini obteftatione judicii, fc in fuaram periculum jtrains·. aajnarum , hujufmodi deformitate fc indecentia penitus abftxneant , fc ad morum deceotiam fc patrum obfervationem folitam in talibus habitibus fe reducant ; veftes honeftas , tonfuras condecentes , in forma honefta ft foo ftatui coadecenri deferendo . Super quo etiam unumquemque eorum per foos fuperiores patticulariter cenietntrs admonendam · Quod u poft menfem a die noftrorum profentium ftatutorura publicationi» talibus utendum cenfuerint , fc his noftri» lalutaribus ordinationibus obtemperare neglexerint ; a choro fc convcrfatione excludantur ; & ei» in ecclefia, donec refipuerint, ft prrdiftas deformitate» ejecerint, diftributiones penitus denegentur, fc pro dilatione fc contemptu per fuos fuperiore» arbitrarie puniantur . Quod fi pnemifla omnia poft menfem alium duxerint negfigenda : per cenfuram eccfefiafticam , vel per totalem fubtraftionem fruduutn fuorum beneficiorum , perna contra eos augeatur , eorumque punitio publicetur ; taliter quod asteris cedere valeat in exemplum : injungente» omnibus ad quos ex officio fpedare dignofeitur , vel diftributiones miniftrare , a choro fcandalum faciente» ejicere , vel delinquentes coercere , ut in his diligentiffime invigilent abfquc perfonaram acceptione quacumque . Quod n in religiofis * qui ad amphotem veftium fc habituum hooeftatem voto fc profelfione tenentur , hec inhonefta» veftium reperiatur a foperioribas fois ia capitulis , ft alibi : tauquam pro tranfgrelfionibus regul» majoribus debite puniantur , ft a talibus abftinere cogantur . Alioqain per ordinarios contra eos tanquam pro rravi crimine per incareerationem, aut aliaideite procedatur.

Ut autem condecentius ad hooeftatem omnia reducantur , monemus fc exhortamur patres , tutores , fc direâores jovenum , ft prefertim magiftros in (cholaftici· ftudiis , ut juvenes ia doftrina & timore Domini habeant erodite, dirigere pariter ft docere , ft a talibus deformitatibu» arcere fc cohibere. Volentesfc ordinantes infuper , quod talibus deformitatibus innitente· , fi ad focro· ordine· advenerint » a salibu* abftiaerc cogantur * alioquin ad ipfo· ordine· non admittantur > talibus beneficia eccteflaftica taiaquam indigni· denegentur, ad fimi» liaritatem *it* coofortfom pnslarorom , 3r aliorum virorem ecclefiaftjcorôm » minime admittamur . Commiffi vicarii ad ferviendum curia A parocbialibus ecdefiis , *8t* capcllanis adjacentibus eis , in talibus culpabile· 1 a tali adminifiratioae repellantur . Infuper dignum ft æun «Wtnnar > «t prolati & ani cedeviri etiam familiare» laicos *ia* domo ft familia commorant·· ad modeftiam ft moderationem , quantum fieri poterit , fecundum, vocationem eorum . reducant in pnsmiffis , ad bonam ndificatioocm aliorom pariter ft exem-

CAPUT VIL

XV *tltrku t t&nit* , (k mnrisrlMifaM *iUifitiift uaaùfrtatiÏet.*

CUm circa gravitatem morum , ft cooverfotionem honeftam virorum ecclefiaftkotum, & procipue facerdotum , *ac* eorum maxime qui curam ft tegimen obtinent animarum » jam ft legis Divine ft fandorum patrum regulas · ft coafHturioaes quam piarim· , atque fanftiffima emanaverint inftituta , *ac* plura in noftri» provincialibus conciliis fuerint promulgata ftatuta : ft omnibus epifeopi· » fc aliis ad quofpedat fobditarum mores fc vitam ia melius reformare , ft viam fcandali» fc «convenientibus procludere , diftride procipieado mandamus t & eos ac fobdiros hortamur , quatenus diligenter obfervent , fc a fais fubditt» faciant obforvari , qtus fandorum patrum decretis ft canonici· inftitutionibus , ac noftri» predtdi» provincialibus concilii» , de vita ft huncftare delicorum fuerant laudabiliter inftituta: ccclelia-fticos viros, fc prnfertimfacerdotesDei, ebrietati fc vinolentiae deditos , *8c* qui tabernas inhonefte frequentant , aut qui negotiationibus , mercimoniis , quaftibu» , aut officiis clericali ftatui non convenientibus , fe immifeent, fospius commonendo , ft pernis fc cenfuris , prout jura ftatuunt , rigide coercendo: fic quodfc tranigrefforc» « ft delinquentes > in talibus arceantur , a traofgreffioocfc culpa ; ft ordinarii* feu alii ad quos foedat , notari vd reprehe^di non valeant , de traaifgreffioae , tolerantia vel negligent!·.

CAPUT VIII.

HthUtatAfu éJtMilUt , O* a/tM/ad·» *iUtctfj.*

CUm e» debito noftri paftoralia officii juxta canonkat fandiones, teneamur ludos perniciofo» , indecente» , ft inhoneftos , quorum occafione fub quadam curialitati» aut confolationis imagine ad difiblucioni» materiam devenitur , ab ecclefia fr ecclefiafticis , prefertimia facris ordinibus conftitutis , extirpate atque abjicere 1 ft delinquentes in talibus coercere : attendente» , drea ludos taxillorum alearum , & alios , jam plura a fandis patribos conftit·-ta » ft in noftri· provincialibus conciliis ordinata , qu· a multis hodie penitus negliguotur: omnibus epifeopi» > ft aliis ad quos lpedat delinquentes ft lcaudala in talibus facientes corri-

anno' CHAISTJ 144;.

r'Jcrc » Ipcdaliter injungimus , quatenus eonûituu » unftis patribus * IUawmispontificibn* > fstpins occleiiaftid* fibi conuniffis infinu•M . 8c tnfinuari procarent : (acevdotes 8c alio» in (acri» ordinibus conftitutos ad taxillo* publice aut confuctudinarie ludere noa verent·», per fufpcnfionesad tempus ab officio at beneficio > per axcommonkationem in locis publicis fiapius promulgandam » 8c alias » debite 8e rigide coercendo . Alios vero non fic publicos , nec confuetudinarioc , per applicationem *unitu* libro cera parochiali vel cathcdrali ecclefia pro Qualibet vice , qua ludendo» duxerint ad taxillos» 8e alias arbitrarie puniendo .' Aleatores vero » feu ad aleas ludentes , prnfertim iUos nui in publicis locis » in oftiis » 8r operatoriis laieorurn , in fcaudalum ftatusecdcuaftici ludere non verentur , aut qui ad palmam feu pilam in Camilla » & alias inhonefte 8e inverecunde » publice confuctudmarie ludere non verecundantur aut formidant « ordinarii & alii ad quos fp·-âat , frpius commoneant , & contemptores fuarum monitionum fic panis legitimis coerceant » quod ceteris ccdeix' valeat in exemplum ,

CAPUT IX.

£>< fac/lenrus, CT r^ormarNof coram» .

CUm ex inordinata queftorum multitudine fepe gravamina plurima ecclefia 8c fidelibus populis inferantur » & per qmeftores ipfos abuius multiplices committantur » orxdicationis officium uferpando , & per mendacia & fiAa blandimenta pauperum & fimplicium pecunias extorquendo j & quod detersus eft * fanA« fedis apoftolica 8c alsorum inferiorum interdum bullas fimulando » felfificando » & etiam corrumpendo j ac per ecclefias » dinecefcs 8c parochias » vagando abfque litteris ordinariorum » •d quorum officium ipeAat queftoret ipfos 8c ipforum litteras probare & examinare : nos circa tales nequitias 8e abuius providere volentes» omnibus epifeopi»hujus provincia injungimur, quatenus non alias quaftores ipfos per fuasdicecefcs qurftas facere permittant , nifi prius per fe aut per fuos comnifloj probatos 8c doAos in talibus , eorum litteras ad plenum viderint 8t intellexerint , 8e de earum veritate ac falfitate plene cognoverint : omni pradicatione ac reliquiarum delatione eiidem quxftoribus penitus interdiAa , ntfi ordinarius ipfe ex caufa legitima , prodicatiooem vel reliquiarum delationem alicui notabili perionr probate , 8e nominatu » 8c in facris ordinibus conftituts » pro magna & pia caufa in litthis ordinarii exprimenda , aliud duxerit ordinandum · Quoa fi quaftorcs contra prodiA» quxftis uti aut aliter abuti comperti fuerint : acriter puniantur pesna publica , 8c tali , quod ceteris cedere valeat in exemplum , quodque preUti de parucU pationc turpis qucltos , qualioribus jura canonica aut de negligentia vel diflirauIationc nullo modo notari valeant , aut in aliquo reprehendi. In his autem qu*ftrs atque 8c ftatuta kudabilitcrobfervari volumus, & przfertimc-Cua» cx rs i ItCkm. dvfitmhii defeta. V rt.

C D £

CAPUT X. ciïïm S4>S·

j>e » O* «ama» r^MwarkM.

PUblica atque communi fama referente didicimus » quod curiarum multarum ecclefiafticarum officiarii , advocati , procuratores , promotores, tabelliones , 8c notarii , ia fupradidis curiis faciant abufus multiplices , 8c pauperibus 8c fimplicibas » exquifixislr illiciti» no. dis pecuniam extorquenda » îlloiquc in pluribus malitiofis 8c damnandis involutionibus proceffisum involvendo 8c illaqueando . Quapropter nos » qui fubditorum nofteoram quietem petoptamus , fupradiâis abufibus de opportuno remedio affectantes provideri » omnibus epifeopi» hujus Senonenbs provincia , ac cetaria qui m· rifdidioncm habent ccclcfiafticam » fubootenatione Divini judicii , & fuarum periculum animarum , & panis contra négligentes judices in jure comprehcnfis » praecipimus , quod circa fuas jurifdiAione» fic curent infra feftum omnium fanâorutn falubriter providere » faciendo (cilicet ad ordinationem firarum curtarum ecclefiafticarum ordinationes, ftatuta etiam panalia , vel jam edita fic faciant obfcnrari » quod apud Deum meritum poffint reportare » & opus non fit in proximo provinciali concilio eorum negligentlym corrigere . Provideant etiam circa houeftatem A probitatem officiariorum, eorum multitudinem moderando » ac etiam circa taxationem litteratum qnarumcumque » falanum eorundem officiariorum qui quandoque pro fuo falario 8c laboribus plus debito exigere non verentur in grave pnsjudiciuna fubdstorum . Provideant etiam iidem prolati quod non it* faciliter feratur lententi* excommunicationis » * procipue quod pro una contumacia non feratur.

ARTICULUS TERTIUS.

CAPUT I.

Cu(*nlifUfinnu.*

CUm BencdiAur papa duodecimus » qui ad bcatiffimorum patrum BcaediAi 8t *Aaguftini* religione» zelum gerebat non modicum » ad fupradiAarum regularum obfervantiam multas conftitutiones ediderit » que BcnediAinn nuncupantur,& qua a pluribus religioGs negliguntur, iiptno penitus ignorantur in magnum Tuarum periculum animarum : ea propter onuses abbates j priores ac pnrpofiuM eorumdem ordinum » in Domino exhortamur » quatenus in fuis mona» ftcriis fupradidas BcnedlAinas conftitutiones habeant » 8c cas frequenter legant 8c relegant , ut fciant qualiter oporteat eos in religionis fcmita ambulare. Ad majorem autem evidentiam, cx ipfis cunftitutionibus aliqua his noftris ftatutis duximus inferenda » 8c ab infix religiofis una cum aliis regularibus dticiplin» » & fuaruin religionum laudabilibus conftitutioni* bus & inftitutionibus fpectaliter obfcrvand* I

Et primo cum idem BcncdiAus duodecimus papa voluerit 8c ordinaverit , quod inmonaftcrii* quorumlibet ordinum , abbates vel alii fu* periores provideant de idoneis magiftri» , qui novicios 8c juvenes , ccterofque iuiteratos *te* indoAos txhgiofos in grammatice rudimentis » Ai»,

&

anwo chr ist ! !♦»/. fc intelleAu fctinturanim fan&arma * * couib 5U- inealeGi* leguntur « habeant convenienter inftraert, vt fic ucraruas fcrtpturarum feâura *βi* intcllcÂws , relfefoGs ipfis oùoGtatem aufe-rat » devotioeem dilatet & augeat « * ad fan-dorum patrum fequenda* doârina* *tt* exempla inducat : hoc faletarc ftatutum dnximus de ce-tero in fingulis religionibus ohfervaaduA 1 or-dinantes , quatenus hi «d quos ipeâat * fuper hoc folicitudinem adhibeant fpecialcm a fwp* quo etiam in vifitationibus diaorummonsftc-norum pur ordinarios *8t* alios inquiGtioocm He-ri volumus diligentem.

c r.^Ge»«ruT a leUrfenA' taiieuAe* Item cum idem Benediâus papa circa fpire-tualia temporniiaque commoda } ac commodum ftatutn rehgioforum , cupiens providere > inter crtea qUS ad obfervantum regularum fando-rum Beocd&i k Auguftini ftatnft , voluerit k ordinaverit , quod omnes abbates , abbati!!· » priores t prionll· , fingulis annis in fuis, capi-tulis generalibus five annualibus » qu· fcilicet tenentur fingulis annis cum religious , priori-bus , ac aotDufcumque membn» ubi fubditiscr-lebrare > flatum eorum monafteriornm vel prio-ratuum quibus pneffc dignolcuntur , quoad re-ceptas . mitia* , atque debita > *ie* credita, co-ram afhntibus infirment k declarent . Quodque omnes k finguli corumdem monafteriomm ofi-ciarii , de inis adminiftrationibus faltem bis in anno computem reddant , fire rationem t ut finguli religiofi per hoc fcire valeant , fidtem in groflb , Tuorum ftatum monafieriorum. Not igitur cjufdem vcftigiis uiherentes , omne* ab-bates , abbatilfas , cctetofque foprudifeo* in Domino exhortamur , quatenus pnrdiftum fta-tutum , k etum alias in provinciali contilio ordinatum , ctun omni diligentia fervent , k obfervari procurent.

c»v ^îiû^cira*-em, At. Item cum idem Benedicius papa modum ap-P°ncre nolens circa antiqua jura , qu· de ab-ftinentia carnium k jejunii* a religiofis ordinis S. Benedidi ©Mervandi» fatisrigide loquuntur, propter quod in ploribu* monafteriis ramifie ob-tervantur , matera deliberatione pmhabita fta-tuerit k ordinaverit , quod (idem religiofi per finguhss quartas ferias totius anni ab efis carnium. ad minus fe abftineant j k quod in Adventu Domini , k Septuagefinu » jcjuiua ohfervent 1 attendentes ptedioam moderationem » litet omni rigore k aufteritete careat , in pluribus mooafteriis ejufdem otdtnis omnino contemni : omnes abbates , priores, kpracpofitoc ejufdem ordinis in Domino exhortamur , quatenus dc cetero fuprxdifti* diebus k temporibus a car-nibus abftineant > k jejunent, cum idemuplu-ribus facuiaribus , clericis , k mere Itícis, fé-licité cuftodiatur. Ad regulares canonicos circa jejunia k abftinentiam carnium , idipfum ob-servati exhortamur , quod IdemBeneniAus pri-dem in fui* conftituttonibus , qu« Bencdiftinc dicuntur , ab eifdetn voluit obiervari.

CAPUT II.

*n>titfit ft gtwutr !» vtftintt*ti>.*

CUtn evagatio' , diflbhdlo , atque levitas a maxime indecentia voftium > debeant a religiofi* evitari , cum illa fint devotioni kho-neftati religionis contraria k inimica : omne* abbate* , priore* k prepofitos, five quofeum-que alio* religiofos, cujufcumque fiat ordinis vel religionis . in caritate Doeslni monemus , quatenus amodo a iè k fais fitbditb omnem evagandi materiam · quantum eia poffibileerit, repellere conentur i k fervent ac obfervari fa-ciant ea qu a fandis extribes de honeftate ac gravitate religioforum racnmt laudabiliter infti-tuta , tam in vnftibus qoam ia calceamenti* , necnon in gtftfeus k inceffibus corumdem t k quod praecipue ca , qu de floda vel cucullis · cappis TJatquc capueil* flxi* fiiper humero* » botu , *at* lotulanbus corrigiatis Clem. ty *ia* efr· , faiubritcr ftatuit , fereent k faciant £a-lubriter obfervari . Quam quidem Clementi-nam , k conftitutione* feinta*»* in ea conten-tas , in capituli* maxime generalibos diâorum relicioforam precipimus urpias publicari , k verbis «tinas Gallicis > fi opus fit , clare k lucide expooi , ut fic via indecentiis k abu-fionibus pncdudatvr , propter qua* liodic re-ligiofi a fcrularlbus in opprobrium haben-tur k contemptum ; qci tamen ceteri* de-bent efle forma religionis pariter fe exem-plum.

AHMO CHRIST! *♦*» ***.

CAPUT П1.

rtcifivtiMt ut fro iqrtfi

/*^Uia canonicae inftitutione*, que de Sialo-kg nia loquuntur, diftnâa prohibent proin-grefiu religioni* ab ipfi* ingredieotibus , vel eo-rum nomine , quicquam exigi » etiam ponextu cujufcumque conlbetudinis , qo< potius dici de-het corruptela : omnibus abbatibus k abbatif-fis , prioribufek prtorifl» , k alii* quibufeum-que , fuademus , quod jura de hac materia lo-quentia diligenter obfarv*nt , fic fcilicet, quod Sro nigreffu religionis pro fe vel monafteriis sais ex paôo vel conventione nihil recipiant . Si autem poft ipfum religioni* ingrcflnm ali-quid fuerit ab ipfis ingredientibo* , vel eorum parentibus , monafterio ex devotione oblatum, illud recipi minime prohibemus.

C A P V T . IV,

Licet per jura canonica fuerit fuÆcwnxcr pro-vifum circa patrono* parochialium eccfefia-rum , Jura decimaram in parochia* obtinente*, tam religiofos quam f«culares , exemptos & non exemptos , quod fcilicet bene kcompeten-ter provideant curatis ecdefiarum prcdiâaram , in quibas habent ju* patronatus : quia tamen eadem jura multis in Inch negligentur, k pro-pter hoc fiunt plure* ex eifdam ecdefiis vacan-te* , k paftoribu* vidua:- , in magnum peri-culum animarum : omnes hujus provmcie epif-copos in Domino exhortamur , quatenus *fon.* predxfta , k prsteipne cap. de Monachis , tit. de pntbend. k cap. r. eo tit. in v*. k CJeea. i. de jure patronatu* , irrefragabiliter faciant obfervari.

A K-

ANNO CN-ISTf M»i·

ARTICULOS Q.UARTUS.

Concernens ftatnm lakorum , & generaliter omnium fidelium.

CAPUT 1.

ftfit f»»> ctlrtraaia.

CUm circa celebrationem feftonim & dierum majeftati Divine , Chrifti dr fan&orusn lokmnttittbus , fpecialitet dedkatorum › multa in noftris piovinrialibus concilii* , & fynodalibu* conftitetionibas draccefum lingularum fisertnt laudabiliter inftituta , fcripturarum fandarum «c canonicarum inftiratlonum teftimonio rnboiata ; omnes epifeopos 8c parochialc*iacerdotes , 8r alio» ad quos fpeftat , curam volume» gei rte fpecialem » ut diesipli Domino findificati nullis fervilibus operibus profanentur , ne«. vanitatibus aut voluptatibus occupentur i fed Divini» vacando olfietis , expolitioni de auditioni Divinorum eloquiorum , laudes » vota, & facrificia Domino onerantur, & ad hrc omnia populi fzpius moneantur . Si quid autem in his tranfgrelfionis vel otniifionis fuerit commif-fua» . poena contra tranlgrrflbtes ad devotionis omiffie Vel nogledM per pia opera fuppkmcntum ? non ad privatum emolumentum applicetur vel queftum . Ut autem quo celebriores 8c majore» Domino folemnitates celebrantur , eo convenientia* populi prrparencur : volumus fic ordinamus , quod parochiales iacerdotes & restores ecclefiarum , in quinque feftivitatibus precipui* · etiam ultra Paicha , videlicet Nativitaiis Domini . Afcenlionis , Pcntecofte* , Atlumptioois B- MAK1Æ, *St* omnium Sanatorum , populo» hor çntur pariter & moneant pii» commonitionibus λ- devotis, & fua confiteri peccata - A' fe ad celebritatem *Se* devotionem in iplis iolcmnitatibu» fpecialius prrparare , didas commonitiones pias *St* devoras die Dominica ante ipfarum celebritatem feftivitatum debite faciendo.

CAPUT II.

Qaikai effùieadi fSM *i» tleftbeati4»* , *vel* rxrrrahiÏM/arawrara isodaar.

CUm propter horrendam Divini nominis blafphemiam , ac cjecrabilia plurium juramenta , ultra sterne damnationis interitum propter talia debitum , etiam temporales plagr › Delia . peftilcnti», fru&uum vaftationc* atque clades j tempeftate* atque tonitrua , ac mala in populis evenire foleanrex Disini animadverfione jndicii quam plurima ; 8r contra btafphe»nantes 8e execrabilcs jurato<es , ac Deum temere denegantes , tam factorum conciliorum , quam Romanorum pontificum , quin immo 8c prtncipum fecularium plurima emanarmt inftituta , que a multis hodie ncgbguntur ; attendente* ex teftimoniis fcripturarum , quod Dei *St* fandorum injurias diflimulare › nefarium 8e periculofilEmum judicatur ; quodque crimen talium in negligentibu» prclatu *Se* judicibus qui tales retrahere negligunta dcliftis, etiam quandoque feveriflime vindicatur : omnibus epilcopis , *Sc* aliis ad'quos fpedat in noftra provincia fubditorum more» &· vitam in melius reformat t fub obtcftatione Divini judicii prateiitendo mandamus , quatenus populos Domini Irpms commoneant , ac friciant particulariter ac fpiritualiter commoneri , a talibus horrendis abrtinefc , horrorem ac deteftatioocm criminis, ac pernas temporale* pariter Ar «terna* , corporales *St* fpirituales , in contra delinquentes in talibus a jure & conftitutionibas etiam principum ordinatas atque impolitas , intimando j ac pernas legitimas , abfqoe acceptione perfonanim , pro quantitate & qualitate criminum, juxta iaadioncs canonicas , omni timore ac negligentia poftpofiu» , delinquentibus imponendo ·. videlicet pro prima vice pmaqp pecuniaria* ia cera vel aliter fabricis ecclefiarum , Ar non alibi , applicandas ·, pro féconda per incarcerationem *Se* jejunia in carctribu* facienda 1 pro tertia contra afluctos per inftallationem vel aliam pcenam publicam procedendo . Sic qood cereris cedere valeat in exemplum , 8c Divina valeat iia piscari , *Sc* Dei miiciicoidia *Sc* pictu - populis obtineri.

CHM.UT1 14IJ.

CAPUT III.

Hetime felveria.

QUerimoniam plurimorum relrgioiorum *Se* allotum ecclciiafticorvm audivimus, quod licet Dominus in veteri Tcftamcnto percepe-rit , perceptores fruduum ccclefi* miniftris decima* tribuere : tamen his noftris temporibus eafdcm diminuere conantur , ut jam ex cis aliqui dicant *St* aderant , decimalia jura non nifi ad voluntatem fote folvenda i propter quod accidi» *Se* carum miniftri maxima damna *Sc* incommoda pariuntur. Quapropter no» circa tales hominum nequitias occurrere cupientes , omnibus epifeopi», archidiaconis, decanis ruralibus, cctcnfque ectleftirum redoribus pircipinws , quatenus Dominicis diebus , necnon mcfTium vindemiarum temporibus , admoneant & hortentur, faciantquc admoneri 8c hortari per eo* qui veibum Dei populo predicant , omnes qui ad folutionem decimarum tenentur , quod ipfi amodo iolvant bene competenter fine fraude vel deceptione, qualibet ulla contraria confuctudine non obftante, pernas in feripturis fandis , *Se* canonicis infUtutionibus , contra non folventes ordinatas , ac p>*mia &: temporalia & fpiritualia iolventibus tepromifla, populis intimando . Singulos autem ordinum mendicantium fratres , qui ad praedicationes faciendas , vel confelfioncs audiendas , in dicrcelibus admittunrur, juxta conftnutiones * Concilii generails 8r cap. *Caftemtt, ia* . Admonemus lub prems in eodem capite cuntcniis„quatenus populis praedicante* aut confcftiones audientes, juxta formam illius populos ipfoscommoneant -d prrdiâasn ioluuonctu decimarum, nihilqce privatim vel publice proponant per qu.>d ab ipfarum folutione decimarum populi Librrahantur.

CAPUT IV.

Matxvtcaaim patiite i» taltfie tfi toatrabtatlaM.

CUm jura canonica non fine magnis rationibus jubeam matrimoniorum contrains in ecclefiis publice celebrati , fcilicet propter facramcnti dignitatem , reverentiam *Se* honorem , in quo confertut gratia ficut & in c*tcr ris

ˇλμηο CHJtISTI H*s-

r" facramentis · k etiam ad tollendam omnem malam peccati fufpicionem, cum piares «ftimare pofTenc inter ipfos conjuget folum *fort concubinatum* fi dc ipfo matrimonio publiée non appareret: bit tamen non obftautibus pleres funt, qui a luis prvlatit faciliter obtenta licentia, non in ipfis ecclefiis, fed in privatis oratoriis matrimonia contrahant, ft folemnixint·, quod cedit in maximom ejufdem facramenti contemptam. Not autem circa id providere volentes, omnibus epifeopit, & ecclefiaram reâoribnt, fub prna interdiâi & iagreffus ecclefia per unum menfem, prohibemus, ne dc extero in privatis oratoriis iblemniutionem matrimoniorum faciant aut fieri difpenfent, nili forfiun fobfit urgens *tt* neceflaria caufe Ac non fiâa, etiam pluribus prrfenfebus. Infuper fob eifdem penis propter eafdem caufas ipfis ft aliis» quibat de jure vel coafeetudinc id competit, injungimus > ne de cetero ita faciliter difpenfeat fuper bannis *te* matrimoniis concedendis » etiam pnutextu cujufcumqoc pecunia » ficut htâenus difpcnfarc confuo* verone.

CAPUT V.

Ctrtu aw·» rrmpar4ur car marrrntaeûMl *ttlthrtri prtMwir.*

CUm certis anni temporibus matrimonia ab ecclefia prohibeantur celebrari, fcilicet tempore Adventus » ^ptuajtelima ft Rogationum; ft quia tunc otnnes magis quam aliis temporibus debent devotioni & orationi intendere, * a quibas tamen retrahit plurimum carnale commercium; eo etiam quod illis devotionis temporibus fefta, cboncc, ludi ft convivia, qua in nuptiis fieri (olent, non bene congruunt, led verius opponuntur devotioni ft contemplationi: nihilominus tamen in hac Scnonenfi provincia quxdatn mala coniuctudo vel corruptela iqolcvit, quod fcilicet fupradidis temporibus fduïimx fiant fcftinrates nuptiarum, chore*, udi, convivia, ft alia indecentia, que eifdem teftis, conviviis v<l choreis frequenter evcniic confucvciunt; qux omu>a, ft non ipfum marrimonium contraftum, intendebant tura prohibere. Eapropter nos pnrdiftum abuium feu corruptelam extirpate volentes, omnibus ft fingulis viris eccleimfticis, ar exteris, necnon raeminis hujus provincia, fub excommunicationis prna inhibemus, ne fuprodiâis temporibus audeant facere vel fieri procurare folemnixationa nuptiarum, id eft, convivia, fefta, choreas vel extera hujufmodi, vel eifdemquocnodolibetintrreftc: praecipientes interim epifeopi» ft curatis feu presbyteris ecdcfiarum parochialium, quatenus hoc prefens ftatutum in fuis ecclefiis publicent ft publicari faciant diligenter, & maxime duobus vel tribus JDommicis ante fepradiâa devotionis tempora.

CAPUT VI

LirtrUfti tr MUHtUkftftt ttltfit tivrrftu ieiiitt JitHli

CUm circa gravamina, qux per nsultq» judices frculsres ft oflficiarsos curiarum Ixcularium multipliciter ecclc.iis lacrofanftis, ecclefiafticis viris, in junldiâiunibus luis, libertatibus ft privilegiis» in perfonis punier ft m» bonis, quotidie inferuntur, multe conftitutioncs ft ordinationes in Scripturis faciis atque canonibus fuerint promulgatas, que jaminmuk tis hujus noftra Senoner<is provincia locis fuerunt lolcmnitcr publicata, ft fecundum conluerudines ecclefiarum laudabiles mulione» ordinatis diebus publicantur: noftrorum pradccelio-rum veftigns inficientes, k fande ecclefia: jura ft privilegia noftns temporibus conculcat i dolentes, eafdcm conftitutioaes, perna» pauter ft ceofuras, fecundum obfervationes ft cotifuctudines hactenus in ecclefiis conicnatas publicari volumus ft tuandaentis» monentes A* exhortantes omnes ft lingufes hujus noftrx provincia prelates, quatenus monitionibus pramiflis canonicis, ut fxculares ipli a talibus gravatniqibus ft anolcftationibus abftincaut, ft ad publicatiooçm ft esecutionqm didaruni conftitotionum procedant ft procedi faciant, prout uniufcujuique prelati moderationi ft difererioni, Dfcefliuti ac qualitati temporum, videbitur expedire: jura ecclefia. licuti ad unumquemque coram ipedat ft couvenit, convenienter ac viriliter defendendo, ft fe in murum pro domo Domini opponendo: fic quod ft juta ecclefia rum valeant confersan, ft ptxlati ft epifeopi dc negligentia apud Deum & homines minime valeant accuiari.

a KHO CHRISTI »4*1·

CAPUT VII.

jQ»a λ *atHutlthu ttfnw itftttt*.

AD noftram quibuidam referentibus devenit auditum » quod epifeopi hujus provincia: Senoncnlis obfervare ft obfervari tacere omittunt ea, qux ttatuta canonica circa moniaks obfervari jubent; propter quod magna fcandala » & fpiritualra *it* temporalia incommoda, frequenter eveniunt, ac iu poftcium contingctc pntlumuntur · nili de falutari remedio occurratur. Quapropter eifdem cpiicopis dilhiâe praecipimus, quatenus praedicta ftatuta laciant 10 luis dicecefioas inviolabiliter cuftodiri. k praecipue cap. Monafteria > *It vi. CF b·. clerit.* Statutum felicis recordationis Bonifacii octavi, quod incipit ? »r *ftrittltft*, de ftatu monachorum m 6. ft c. «rrradracn, eodem ut. in Ck-m. · Qux capitula cum aliis conftitutionibus ad Itatum monialium pertinentibus per eos, ad quos fpcâat, volumus ipfis monialibus etiam vcibis gallicis exponi ft publicati, feivata temper gravitate ft honeftate, quae in talibus vilitationibus monialium debet a vilitatortbus obfervari·

Ctnltfi» tttiri CeiKhii.

Pro conclufione autem omnium prrmiflbrum ftatutorum noftrorum, ft ve.a exeeutione eo·rntn, volumus ft ordinamus quod tcftei fyno dales m dioecefi qualibet ordinati, ft inferius nominandi, diligenter inquirant fi prxdiâa ftatuta ab omnibus obfervabuntur, ptouc in c. /f-*nt ·!·<», Dt trt»jitn,inl>tif,* in decretalibus continetur, iu alio proximo concilio provinciali debite ft fideliter reiatuit qas circa ea viderint minime obfervari. Statuimus inluper & praecipimus quod omnes fuffraganei noftri, abbatclque » priores convcntualcs, & capitula ecclefiarum 00-ftra Senoncnlis provincias, necnon decani rurales cujuslibet dkxcefis, copiam habeant authenticam noftrorum prrientium ftatutorum, iliaque Jaciant infra, duoriun menhum fpanum in fui*

ANNO CHM15TI »4*5-

fynodis & aliis loci» folemnitev publicari ft declarari. Prscipneauu* volumus, quod ilia qua concernunt vul coocctqck poflunC ftatom dr more» laicorum, laciant i'tdcaa futfragaoei ₤₤ decani in poblici» pcmdicatiodibas ₤₤ vnlgnri fermone coram populo mrponi, ne aliqui valeant eorundem ignorantiam pneteodese.

„ -

Tcfte» autem fynooalea hujus facri provintialis concilii Scnonenfis, eodem approbante conci-

c mo Mi.

Jio, ia qualibet dicecefi ordinamu», nominamus dc eligimus infra fcriptos: IcUicet pro diecefi Seoonen/i decanum Cnriftianitatis rrovineolis, ft officialem fandi Juliani de faite; pro dicecefi Camotenfi, decanum ecclefia collegiata B. MARLÆ de Mcduntas pro dicecefi Partuenû decanum ecclefie collegiate S. Germani Autiffiodorenfii Parifienfis, dc decanum ruralem de ponteoaio, pro dicecefi Aurclianenfi, cantore» ecclefiarum collegtatarum de Sulliaco, dr S. Petri Puellarum: pro dioccefi Nirerncnfi, abbatem S. Martini Nivcrncnfi», de pnrpoGtnm de Jannajo; pro Autiffiodorenfi diecefi, archiptefbytetos S. Prifci de Varxaicoi pro dicecefi Mcldenfi, decanos rurales de Columbariis, *dc de Domno* Martino i pro dicecefi Trecenfi, decanum Chriftunitatis Trecentis, ftdecanumChriftianrtaxis de Sesanna.

Nos vero LUDOVICUS archiepiicopas antediftus, in diâo concilio provinculi prefidentes, ipfo approbante concilio, omnia dr fingula ftatuta pntdiâa teneri dr inviolabiliter obfervari ab omnibus dr fingulis noftr· Senonenfis provincie volumus dr rabemus: ipfaque ftatuta dr omnia premifia laudamus, approbamus, concludimur ft definimus, prout fuperiut eft expreffum, ulteriorem ipfius facri concilii profecutionem de continuationem, quoad ea qu» nondum perfefta funt, de fratrum dc fuffraganeoram nonnorum, ac aliorum in eodem provinciali concilio comparentiutn, voluntate ft confenfu, hinc ad diem quintam menfis Julii anni Domini millefimi quadringentefimi foxagefimi fecundi Parifius cum continuatione dierum faquentium, fi commode fieri poffit i alioquin ex nova affigoationc feu evocatione ufque in triennium prorogantes, diâamque diem cum continuatione dierum fequentium, pro ipfius concilii dc agendorum in eo, que nunc expediri obftsntibus certis, juftis, drevidentibus impedimentis, minime potuerunt, ad effeâura deduci, totali dc finali condufione, Panfius praefigentes, ftatuentes, dc ordinantes.

(ndieimt sliu» eo», nlium Ftrilui <«l«kr»ndum tdiou I«I.

In quorum omnium- ft Cingulorum certitudinem prsemifibrum, pratentes noftra» litteras exinde fieri, de per notarios publicos feribafqoe concilii provincialis predi&i infra feri8tot, fubferibi dr publicari mandavimus, nororamque · acchiepifcopi de epiTroporum fuffraganeorum prafentiuna appenfione tigillorum, fecimus dr joffimus communiri. Datum dcaftum quoad prrmilfornm condufionem in ecclefia noitra pnemifibrum condufionem in ecdefia noftra Senonenfi, nobis inibi mane hora concilii fueta in eodem concilio praefidentibus, anno Dommi millefimo quadringentefimo fcxagefitno more Gallicano, Indiâione nona, menfis vero Martii die duodecima, pontificatus fanâiffimi in Chriftr» patris dc domini noftri domini Pii divina providentia papa fecundi anno tertio; prurientibus ad hac reverendo in Chrifto patre ac domino domino* .... Dei gratia Lingonienfi epifcopo i venerabilibufque *dc* diferetis viris dominis dc magiftris Petro Surrelli, Ludovico Brochet,

Lacui conci. KIMUS., M F*r· It cun»< ca. j. " CijuJio,

A canonicis Sctsosaenfibus, Petro Regineo canonico dc officiali Nivernenfi, io decretis licentiate una cum plebis multitudine copioia ad haccongregatas, teftibui ad pramiffa vocati» fpcciallter dc rogatis.

anno CHMJSTI »♦»».

Quibus ftatutis, fanâionibus, ft ordinationibus pramfertis, leftis dc publicatis, eodem facro prafenti approbante concilio, ipfa» laudavîmes, ratjficaviaaes, approbavimus, dr innovaviasM; laodamufqoc, ratificamas, approbamos ft innovamus per prafenrcs, decernentes eafdem fore inviolabiliter obfcrvaodas fub pani» ia eildam contentis. Et infaper quod carumdem tranigreffisre» feu contra facientes, ft c m non Cervantes, per fisos faperiores, ordinarios,

caaAJsatu. ■* «μοιμ ,«,(quibat· *- *»»·· J|{jJ.* TutuMla k eM<iU'

B judices ecdcfiaftKos, petna arbitraria fecundum perfonaram qualitatem, de exesflus gravitatem » ponuntur. Veram quia fecundem varietate* temporum variantor ftatuta humana, ordinationes ft ftatuta corte&ionam moram virorum ecclcfiaftkoram, ft dc eorum converfatione, veftibos, vita ft moribus ft doârina editas vel edita, cum pleres fuper veftibus deformitates ia difleetudinem nedum ecdefiafticorum » verum etiam laicorum penitu» abfceflerint,noftrifqncmodernis temporibus hominum inftabilitate quam I'lures alia» fupervenerint ordiai eccleüaftico nul. sténos coovenicfltes: piwdiâo facro approbante concilio ipfas duximus innovandas, immutandas ft emendandas fob hac verborum ferte.

C Scandalofam habituum deformitatem in viris ccclcfiafticis rcligiofifquc, ac miniftris, indecenti corrverfatione temporibus noftris introdtlâam prohibere volentes ftatuimus, ft de novo ordinamus, quod viri ecclefiaftici, religiofi, ac ecclefiarum minifttti, tunica» retro fciffas, neque cemetas'ft pileos, brodequinos feu pantonas, nifi forfan caufa invaletudinis alicujus, fignanter pervilium, civitatem, ft per ecclefiam, ft Divino fervitio interciTciido, quoquo modo deferant ', ft fub Divini obteftatione judicii ab hujufmodi deformitate & indecentia, nec non a caliprum albarum vel diverforum colorum delatione penitus abftineant.

D Item quod religiofi, cujufcumque ordinis, ftatut vcl prclaturc exiftant, a fu» vocationis habitu congruo non recedant, neque foderaturas ftatui luo non congruentes, ft maxime minutos verutios, neque sonas de velüto aureas feu deauratas, aut nofculos etiam, oec habitus dc ferico Cupra tunicas patentas, neque aliter indecenter, ia vilipeodium fui ftatus, ft ordinis deferant: fed more fan&orum patrum incedant ft eorum veftigiis inhaerendo habitas deferant..

n· ubitu dxnsorw».

Item volumus ft ordinamus, omnia fupraferipta, ficut prnmittitur in prsieoti facro provinciali concilio, ftatuta ft innovata, per omnes iuftraganeos noftro» in fuit fynodis intimari, Eublicari, ft lingua materna populis affiftentiu» per eofdem inviolabiliter obfervari: fcien-

B tes omnes ft finguli, qui négligentes, contumaces, ft culpabiles fuerint in prsmiffis ft fingulis eoromdem, quod veritate Comperta, eorum negligentia, culpa, feu contumacia, feveriffime punientur per ordinarios fuos.

Hujus autem facri concilii provincialis Senonenfis, eodem approbante fc confirmante concilio, in qualibet hujus provincie dioecefi, nominamus, eligimus, ft ordinamus teftes fynodales qui fequuntur: videlicet pro dicecefi Senonenfi abbatem S. Petri vivi prope Senonis, ac decano I Chriftianitatum Provinenfis ft Mufteroli: pro diœcefi Çaraoteafi, magiftrum Dionylium

ANNO CHRISTI utt.

fi®- de Parie decanam Caftridotri, Amagiftrum Lodovicum de Qpiemay decanam S. Salvator» Blefenfiat pro dfoecefi Aareliancnfi magiftrnm Jobanaeoe Cntettaa cantorem A canonicam fandi Petri virorum AoreHaMnfla» ac cantorem B. MAR1Æ de Magdwtso : pro dioeeefi Nivesaeafi abbatem S. Martini Nivernenfi*, * decanam de Trafoeio *t* pro dioeefi Aetifiodorenfi* cantorem B. Marii in civitate Aetiflrodorenfi » A fhefaurarium ecdefie collegiate deCoaada :pm dioeefi Meldenfi, abbatem S. Pharaon», A decanam de Claia *: 8e* pro dioeefi Trecenfi abbatem tnonaftesii Arrtmatvnfir* meftftram Nicolaum Héraut, A decanum S. Margarete.

Nor igitur Trifiindor atehiepifeonas prenominator, affato m provinciali, A ipfo approbante, praefidentes concilio, ulteriorem ipGas concilii proiecatiooem A continuationem hinc ad triennium, feu donec A quoulqoe caafis emergentibot concilium convocare expedierit « quibus occurrentibus, eifdem Fratribus faffragancis noftris, A aliis quorum intererit, figntfrcabimus A notificabimus, cum peoteftationibus tamen in talibus fieri folitis A requifirir, praefigentes, ftatuentes A ordinantes.

In quotum omnium A finguloram fidem, robor A approbationem prnmiflTorum, has noftras litteras exinde confici, A per notario· fobicriptôt diâi provincialis cooctiii feribas feugraphiarloa creatos A jurato·» fignati A publicari mandavimot : ac noftrorum» archiepilcopi pmfidenth, A epUcopornm foffragancorum noftrorum prnlemium munimine impedimenti figiltorum» roborati fecimus A juflimus. Datum A aAum quoad pmmiffbram conduGonem A definitionem in noftra SeoonenG ecclefia » nobis ibidcaa mane hora nona vel circumcirca in eodem concilio pmfideotibus, anno Domini millefimo quadringentefimo oAuagefimo quinio » more Gallicano consputando, ladMHoo* tertia » menfis rtro Aogofti die prima» pontificatus fanâiffimi In Chrtfto patris A domini noftri Inncceo* tii faperna providentia papa oâavi anno primo prrfenribos ad hec venerabilibus A circumfpeAis viris dominis A magiftris, Ludovico de Meloduno archidiacoooo Senonenfi, Andrea Colin thefaurario ecclefi· Scnoncofis » Ludovico Brochet archidiacoooo Mclcdoncnfi in eadem ecclefia Senonenfi, Hubcrto Bernier priore & Floiculi Aorelianenfis » ioriiperxeis i nobilibuiquc A honorabilibus perfonis HcAore de Salaaat S.Jafti› Petro Picdcicr, de Cbampleto, dominis temporalibus, Petro dc Vieachaftel receptore ordinario Senonenfi, ana cum pluribn· aliis perfonis fide dignis teftibus ad pnmiffa vocatis fpecialitrr A rogatis.

anno CHRISTI '«·◄ Low· & V_T— M τηβ··. *-- '<·»· >'i'

GuttfscXen. *I.* AtMnsrj.

ANNO CHRIST! 14°· CHRISTI '«".

^CONCILIUM MAGDEBURGENSE.

Ab Alberto Archiepifcopo in. 1489. celebraram, in quo etiam provincialia pnedeceobrum fuorum Harun reformat, & innovât.

Kx Leaijil Spill,. CMda. ». p·

ALbcrtut Dei gratia faofte Magdeburgenfis ecclefi· arduepifeopus, Univerfis Prelatis, Capitulis, Conventibus, Clero A Clericis Chrifti fidelibus, tam religiofis, quam fecularibus, fexos utrinique » per noftram Magdeburgenfem provinciam ubilibet conftitutis, In domino ialutetn ac prefens opufculum grat-nter acceptare» Leftionis Studio frequenti memoriae commendare acceptatumque diftriftius effeftuali obfervantia adimplere. Licet a diverfis noftris predectfforibus conciliis diverfis provincialibus celebratis plurima ftatuta A diveria provincialia » per que tam clericorum quam laicoram ftatus refplendet adornatus, viciis repulfis» leandalis refeesth A nocivis quibafque eminus profugath, edita A promulgata pervenerunt in lucem; Er quamquam fel. Record. Borchardnt predecefior nofter ooviffimus A tali nomine defignatut omnium predeceflbrum fuorum A noftrorum ftatuta in unum collefta opufculum iabcertis rubricis adunafletj Tamen modum A formam » quam alii xrcbiepifcopi in fois ftatntis Eovincialibas digne fervavefant » pretermifit obrvare caufa congruenti ipfnm pro temporis tunc currentis difpofitione movente. Nos vero ordinem A rubricas pofitas in Conftitutione facre Romane ecdefie, quam fequi expedit Afomma reverentia decet venerari » quia ex ipfa fola verius confpicitur» A que intra fe politos valida caritatis compage cuftodit, fequi volentes i Quia turpis eft pars que fe toto minime *conformat* univerfo » ftatuta provincialia prediâi Borchardt A aliorum predeceflbrum noftrorum, A que ipfis in hoc prefenti concilio per nos edita, de confenfo & approbatione venerabilium fratrum noftrorum A Coepifcopormn noftre proaoviqcie. B. Mifaenfis, C. Merfebergenfis, D. Nuenburgenfis, E. Haxelbergenfis, F. Brandenburgenfis adjecimus, aliis ftatutls predeccfforum noftrorum Immutatis ac in melius reformatis, aliis etiam penitus refecatis prout tempus eapofcit Acaufarum de novo incumbentium facultas requirit » ordinare fecundum rubricas A juxta ordinem in conftitutionibus Romane ecclefie obfervaram prefenti opulculo foicribi fecimus annotatas, ut legentibus provincie fubditis que ad ipforum obfervantiam tenentur adftriâi, facilior nt aditas, ftatuta ipfa, cum cafus ipforum, vel alicuius eorum in dubium venerit facultas, inveniendi ftatuta etiam predeceflbrum noftrorum, queeunque tenoris exiitant, etiam noftro prefentl que volumine minime reperiuntur inferta A pr·fontibus annumerata, volumus habere pro cafiitis Arejeftis, nec quemquam de noftra provincia ad ipforum obfeivantiam in judiciis vd extra in aftibas fuis fed dur.taxat ad ea, que in prefenti volumine continentur, fore obligatum.

Dt fatum» friaittt ***tr fit*** *C»tlnlii4.*

^ikrtui tx fatUi» MugdrÀa,.

Que propter fui exquifitiffimam A probatiffiuiam perfeftionem ac dariffmam A focidiffimam veritatem adfeftione vel declaratione ulla non indiget, ad quam faprimis, tanquam principium medium finem fsfotis omnium, corda,

Ahno CHJUSTI *""* * oculos elevamus , devoti nihil aliud eft credendam, tenendum , «el docendum , aifi quod Rmmm credit, tenet, docet ecclefia, piiffi*a , fandifiima Ar pcwdentiflima mater noftra. Ita U«en ut omnes prelati articulos fidei pcincipalcs fideliter Taos fubditosdoceant layco·, (impliciter credere , ficot ecclefia cfericos sere explicite Ar diftioAe,

,4ihruu Ut mt. MagdsAurgw.

, Imprimis igitur ftatuimus · et fi altanis cie. ricas vel layars, uttinfqne fexus , cniuicomque dignitatis, religionis , vel ftatos exiftat, aetas fit* prefumottane dampnabili, poblice predicate, vel occulte docere, credere, vel tenere, quod facerdos in mortali exiftens peccato non pofiit conficere corpus chrifti, feu fic ligatos non pofiit iolvere vel ligare foos fubditos a peccatis, pro heretico Ac incredulo habeatur. Quem errorem hujus facri concilii approbatione datnpnatnus anathcmatt&amos te penitus reprobamus. Cum (acre icripture dicat auAeritas, quod five bonus five malos fit mini(1er per utrumque deus effeAum gratis confert. Won enim que fanâa funt, coinquinari poffunt nec ipia (aeramenta poteft homttwm malitia prophanare. Unde (acerdos, quantuttfcumquepollutus exiftat, divina nonpoteft pollucte (atramenta , que purgatoria cunAsrum contagionum exiftunt. Licite ergo a quocunque facerdote ab ecclefia tolerato divina myfteria audiuntur & alia recipiuntur ecclcfiaftica (aeramenta,

Xairua *it CttAilatitnt.*

^liertXi artbitfiftefx! t» ηκ. Mtfit·

Canonum ftatuta primum , & demum conftitutiones provinciales tam a noftris predecefloribus, quam a nobis editas Ar prefentibus infertas ab omnibus fciri ac inviolabiliter cuftodiri mandamus fub obtentu juris & honoris eorum, poft prefentem enim publicacionem ignorsns ignorabitur & negligent negligetur.

^ilkertxt .^rtbitfifcefai ex text. M^itkxijex.

Statuimus, ut prefens libellus de conftituciosiibus provincialibus in fingulis ecclefiis kathedralibas fub figillo noftro ac deinde in aliis eccleGis collegiatis Ar conventualibus noftre provincie , infra tres menfes a prefenchim publicatione computandos , fub figillo dyocefenorum fine excufactone qualibet habeatur confcriptus te in choro jaceat , ut fic pofiit patere cuilibet lef;ere feu videre volenti. Ut autem communis utiitas prcdiâamtn conftitucionum in noticiam luculentam cunAorum deveniat, Venerabilibus fratribas Ar coepi (copis noftris injungimus te manda, mus in virture fauAe obediencie, quatenus ipias moxfcribi faciant Ac procurent, ac anno quolibet in fingulis.eorum fynodis in toto clero ubi fic commode fieri.poterit, alioqain alibi legi faciant &r injungant fnbditis fuis, ut eas quilibet fibi procuret, Ac tenorem earum memorie recommender te maxime archidiaconis te fuis fubdirù, fc. decanis ruralibus , archiprcsbyteris Ac presbyteris hoc injungant. Nos infuper de omnipotentis dei snifericordia beatorum Petri te Pauli apoftoloxum ejus auAoritate , nec non Mauricii Ac foçio-

4 torn ejus, petroni noftri, meritis confifi, omnibus vere penkenribes contrflu, qui eas Gbicomparaverint, legerint , aut legi audierint, quociefcwnque hoc fecerint, iL dies de iajmiâa fibi penitenda relaxamus. CHtUT| 141$.

Dt tte/Htitieeiki frtierki V Kxnli Jntferxmù.

Mmti ut nat. A&g/r* *hxfta.*

Prefeuti ftatuto, *-lacto* approbante concilio t ordinamus Ar mandamus diftriAe obfervari, ut quilibet epifeopus cum fuo capitulo noftre pro-

B vincie , *pro fe ac* fuis capirularibos , prélatis , religiofis *tt* fecularibus, Ar generaliter pro clericis fuc civitatis *te* dioceL univeriu pro temporibus aftuturis procurent Ar habeant une defcân conftitutiooem fel. Record. Fredcrid Ac Karoli quarti Romani imperatoris quam Arnos cumnoitro capitulo eodem modo fervare intendimus Au Î|uantum pofiumus noftros fucceflores hortamur ub bulla papali perpetuo durante, fi ipfam fic obtinere potuerint vel ad tempus obtentam in eifdem confcrvatoribus , verius tamen exeeutoribus in locis cis congruis qui in cafibus diâi privilegii Ar quemlibet epifeopus A» faum capitulum *te* clerum religiofum Ac fecuiarem lue civitatis At diocef. ab injuriis per quempiam ip-

C fis inferendis defendant, ^uxta diâi privilegii continendam , injuriatoribus penas contentas in eodem infligant. Proceifus contra tales penales fecundum diâam Karolinam Ar ufque ad iatLfaâionem debitam *tc* quoufque injutiatores fint a fede apoftolica abfoluti, vel ab aliis, quibus hujufmodi poteftas dinofeitur refervata , qui fibi fpeciafitcr in cafibus diâe Karoline abfolutionetn , *te* ioterdiAi relaxationem reiervaverunt. Volumus etiam, ut quater in anno quilibet curatos civitatis ' *tc* diocef. noftre proviocie, videlicet dominicis diebus immediate quatuor tempora fequentibus fuis parrochianis, infra miffarum follenuia, pronunaiet publicando fub lingua teutunica Ar (nos parro-

D chianos ammoneat diligenter, ut fe caveant, ne ia penas diâe Karoline incidant laqueati. Volumus etiam Ar mandamus, ut in ungulis finodis epifcopalibus prelatis Ar clericis univerfis ibidem prefentibus dida Karolina diligenter publicetur, quam prefenti ftatuto in fine volumus de verbo ad verbum annotari.

Rufeira *it \eferiftit.*

^tlitrnt ^irtkufirtefat ex texe. Utfteixefen.

Cum fecundum legitimas fanxiones prefer provincie delegatos principes ad iplius prefidis

£ provinciam declinantes non debeat ex omeii debito finere amplias facere quam eorum legacio fe extendat.

D< *frettfl&ttt jxiicaae étlfiaterxm.*

^4!bertxt ^trtbiefifctfxt ex tene. Mx^ieburfen.

Attendentes , quod judices delegati a fede apoftolica Ar a legatis a latere vel aliis legatis confervatores , deputati gratiarum exeeutorer, vel ab eia fobdelegati judices, fiibconfervatorea vel

'Âiniôr Cfourn '**>· fabaaeeatorti dépotati» rommunirer vel diti- fim, poroftatemeû traditam dr mandatorum fao- ramnMstnnfceadaM multi* modis, k aliquibus fcandibas exqaifitM criam fepe Balle apoftolice pCTBoaaolloo iniquitati* filios falfifictsKmr, que etiam alias ipfo jure Tant nulle. Expat fic falfi. ficata* execurorc*, jadict* fauradifti, earam fal- fitate aüaime cognita que de facili non potcft deripiantur. Casa autem ptocafioa earom aafto> rhatc falaünaü fiat ipfo Jure dr fefto nulli, ne- quit ad coram esecuuooem, taceo obfervamiam tcoeatar obligatu, diverfoe fulminantes procet- fas limites fat mandati excedentes loca ecclefia- ftico iottrdiGo feu cefiacfoai gcoerali pro rcbos mobilibM vel pro pecuniaria famma (apponen- tes. Unde facro approbante concilio ftatuimus, B «t MIles plebunt, fan vicarius, vel quiconque alter détiens, vel prolatas, citationem feu pro- cedam aliquem a /odice delegato (edis apofto- lice vel fobdelegaro ipfius, vel i legato difte fcdis apoftolice etiam a latere, graciarum exc- eutoriMs vel confervatoribn*, vel ab ipfis com- muniter fobdclegari*, vel divifim, fibi direfto* de citando qnemcmnque, monendo, vel trahen- do altra aaam dictam vulgarem ooeorie compu- tandam a fine diocefi* admittant, dc quorum audoritate ante omnia debet conftarc, vel ali- Juatcous exequatur, nifi fuerint per vidimus yocefani approbati· Pro quo vidimus officiales epifeopi, vel alias, qui hoc officiam habet ex- ercere, non antequam recipiet, qutm crea folid. C denariorum communiam dr in illa dtocef. cur- rendum, contrarium fadeas fit ab fagtefiu ec- defie fufpenfus, qaoofque parti fic indebite e- xadionate duplum reftitaat. Statuimus etiam rc- fcrtpta confervatoria papalia, litteras gratiarum legatorum quorumennque dc fabdelegationes a p.edidi» officialibus, vel aliis, quihocofficium gerunt per noftram provinciam noftrorum fuflfra- ganeorum debere examinari examinatronc dili- genti facienda, It ut evitentur omnis falfitas & corruptela, exhiberi. Si autem contingat, quenqaam plebaaum curatum, feu clericum, et- iam in dignitate conftitutum, in civitatibus & dioccC noftre provincie per judices delegatos fe- dis apoftolice, vel legatorum ipforum conferva- ® rores, gratiarum excoriarer, ve! ab eia deputa- tos, citari vel vexari pro eo, quod fine vidi- mus fui diocefani eorum ciutione* Ar proceffu» alio* quofeumque requifiti fprevetint recipere dc exeeauoaem debite demandare; Ex tunc epif- fropus cui difti plebant, curati dr alii clerici fabfant, dc in cujus civitatibus dr dyoccf. no- ftre provincie funt bénéficiât!, ipfo* tociu* cleri fomptibua dr expenfis defendere non tardabit, cum ad luium fpeftat, ut fuam jurifdiâfooem tueatur. Nihilomians, fi emfeopus ln peemif- fii négligeas inveniatur, fabdiro, fi que dam- na receperit dc expeofas fecerit, ad arbitrium noftrum, vel noftn in fpiritualibus vicarii, fibi plenarie rtftnaat dr cum efficta. B

J* «MfiMt.

Xlforru ttrtlritfifcqtu tx nat> M^i»·*

Item qnasBVt* provifam fit canonice de illis aondum la facri» ordinibus conftitutis, quibas de ecclefiis narrochialibns providetur dr qui ta- ie* parrochsalcs eccfefias ea de caufa recipiunt dumtaxat, at cas rébus dr bonis inventi* ia eif-

A dem mnbUibus, precipue factamus-de alienatio- - a MNO «.roraro immobilium, poffint fpoliare, etiam CHUST! fruGus aniverfos primi anui, infra quem debe- *✦»· rent ad facerdotiam promoveri, recipiunt, in fuo* ufus convertant minime promoti, diGat parrochialcs ecclefias fic fpoliatas *te* defraudate* tacitu refignando vel exprofie petroni* eorum, vel collatoribus. Volumus amem jus, quod in cafe illo providit, ad permutantes infra sonam fi fine promoti, five non, prorogari, Ita mbo- na inventa m dotabas ecclefiarum prcdiGanim apud ecclefias tales debeant fine qualibet dimi- nutions fais fucccfibribos remanere pro eorum faftentatiooe. la promiffi* vero reverti culpabi- les drdelinquentes, a perceptione Beneficiorum, B ìuc obtinent ia provincia noftra, volumus efie ifpoafos, ncc fniGu* ipforum porte facere faos, ncc in utilitatem fuam debere convenere, do- nec ablata priori ecdefie omni cum reftituant integritate.

J^efosra dr *feratiait i» tniiae fuimi».*

*Jtitrfu Jnktfifnfti t** ssroiU* Mgdrfwg.

Statuimus ad terrorem mtlefaGoram, m uni- verii epifeopi pro*incie.Magdeburgenfis ac coram vicarii, quando volunt dr debent fais tempori- bus o'dioe* celebrare, commirtaot aaprefieexa- ainatorfott» clericorum ordinandorum, fab ana- thematis interminatione, ut inter cetera per- quirenda fideli diligentia perquirant, fub ob- tentu honoris percipiendi a finguli* ordinandis Religioli», cujuftunque ordini», *el feculari- bus, ut fi patre* avi, ac progenitore* eorum ufque ad quartam lineam afccodcntes captiva- verint, captivato* detinuerint, occiderint, mutilaverint, profcripfermt, banniraverint, diffidaverint derteum in facri* ordinibus confti- tutum 'dr pro clerico fe gerentem, etiam fi in minoribus fuerit cooftitutus, & pro tali fe ge- rebat habitum detonfaram deferens; Eum quem in aliquo promifloram afieâum per aliquem pro- genitorum fuoram ufque ad lineam memoratam invenerint, fi faâum iftnd fit notorium, vel fcitnm in loco nativitatis fae, nullatenus ad- mittant. Prelati vero, vel coram vices geren- tes, quorum imereft inveftiro, ve! inftituere prefentatos, ante inveftitnram vel inftitucio- nem cum fumea diligencia de hii* qnerant, *te* quos tales invenerint, vicio progenitorum la- borante*, de quo feriptum eft, nullo modo inftituant v:l inveftiant ad aliquod beneficium, vel officium, ecclcfiafticam etiam dignitatem. Et fi tale* quovis modo per negligenciam ordi- nantium fuerint ordinati, vel ner propriam ta- citurnitatem, cum dejhoc conditcrit, fint ab ordinibus fic fafceptis fufeenfi dr maneant, do- nec a fais dfocefanis difpenfacionem meruerint obtinere. Inftituti etiam *ia* beneficio vel clau- ftri* profeffi vel monatterio obla ti, fint ipfo fa- fto pire, quod habent in beneficii*, privati. Oblati vero *Sc* profeffi a diâts daufhi» expel- lantur, vel faltetn fufpenG maneant ab ordini- bus fic fafceptis, donec dyocefani fui cum ei* difpenfaverint, ipforum meriti* dr laudabili converfacione eorum hoc exigente *tc* cum bene- ficio inftituti». Etiam dyocefani prout viderint expedire, habeant plenam poteftatcm in hiis dilpenfandi; Examinatores infuper dr prolati, ac eorum vices gerentes, qui feras in premif- fi* agere prefampferint, io faturo per loosfa- petiore* immediatos fafpcnfioni* icntcncia per»

ellaatur ; alia* eciam mo taata negligeaesa *-r------r--- ---fjo, graviter punicndl.

iz KMβAiχiββι

jAtrtiU JnbitfifitftH tv CfVH

Nullus ecclefiam vel benefici·· ecdefiafticum dimittere » v«l recipere prefumat · fine fuperrori* fui auâorttatu , quod fisb pena *M· ftnfioait* firmiter inhibemus , etiam qnnd· cunque fuerit , curatum vel non cucatwm , quod ea de caufa recepit dumtaxat , ne fub ipfias titnlo ad facro* ordines 9c ad facerdocium promoveatur . Nam decent eft (ut ficui io recipiendo beneficia ecdefiaftica canonum ftatuta obfenraotur . lie 8r pari modo in dimittendo 8c in renundbando beneficio fra beneficiis ecclefiafticis debent canones ohfervari ,

Dt ttnftrtbcti tnUMttxem,

^llhrcxt jlrtbttfiinftii tx Ctvtlti· M*g* drMtrgr*.

Statuimus , quod nullus ad examinationem aliquatenus admittatur , nifi ante confiteatur omnia lua delifta ydonco freerdoti » k quia panci funt , qui fua delifta , vcl fequclas in* telligunt deliAorum , ideo per difcrctum coofdTorem debet iaftrui ordinandus 8r talem £eu tales vicarius epifeopi , qui ftatuta canonum non ignorant feu altos ydonco* pro ordinandi* (fecundum ipforum pluralitatem » vel paucitatem , tempore ordinacionis deputabit » etiam in loco ubi continget ordium celebrari , vel vicario in pontificalibus , qui ordines celebrabit « fi de epu puritate coafcientie confifur fuerit › tribuas facultatem , ordinandos in coafeflione expediendi , k talibut coafrflbribos injungimus fub'nterminatioau malcdi&ionis eterne , ut ordinandos , quos invenerunt rcpeMendoi in foro fuo t id eft anime » ubi fadum eorum eft occultum , admoneant , ne 2uo*ifmodo ad ordinum fufecptiones praeeant I Si autem cafes eorum non preftarut eis perpetuum impedimentum « led effet difpenfaotlir per epifeopum Inum * vel papam vcl per alios , ficut per archiepifcopum , vcl cardinales certos , io cafibu* tii tpecialiter refervatis, pro difpenfacione remittam ad coidem luperiores obtinenda ›

J^afevra *it tltrith ffrtgrinii.*

^Ubtrtti ^rtbitfifcfi tx rnfilit MqÎt-

Nullus in eedefi* fua ignotum » feu peregrinum de alia dioccfi venientem , ad celebrationem divinorum in publico prefumat admittere » licet formatas fuas litteras lue ordinationis exhibeat » nifi & ofteodat litteras diocefis epifeopi , vel ejus vicarii , in cujus diocefi £e petit admitti › in quibus contineatur csprefie, quod in eius dyoccfi in fpiritoalibus habeat licentiam celebrandi » ne ignoti *k de* longinquo venientes , qui frequenter funt apoftate criminofi 8c irregulares , in fua temeritatis malitia foveantur dt tribuatur audaci* divina prophanandi . Contrariam fadens in nn* mare* puri *8t* deftdati argenti , pro admhfione qualibet, per lo· ei arebidinconum puniatur. *Si* vero amhsdiaconum non habueris cone per dioceCanum · vel ejus vicarium in ipirhautimts , cupticnoqon eciamdignitatis fuerit» Abbas » Prepofiuu» vel Decute* , medietatem atehidiaconatu* utilitati » vel diocuUni , ubi non habent arshidiacomu » vel alium pedatum, ejus loci delinquentes, raliqeam vere medietatem fabricaKatbedralis «CfiMn convertendam.

J^rdtirn dr qfksv *trjixxrg,*

·Mtrt»t tx ttxtUit

Cum quilibet archiepifcopus 8r epifropus , canone aifponcnte , teneatur dominicis diebus fiogulis k feftiviratibus aliis » prefertim fummis , *in* ecclefia fua » populo ubi credi* to , fe prefentem exhibere , minam celebrare » Verbum dei proponere , *ac* indulgentias do* re j Unde pnrcipimus , *quod* quilibet epifeopas noftre provineie . maxima m fummis feftivitatibus * nifi neceCtate prohibente , vel caufa rationabili cum cxcufamc , fit prefens in ecclefia fua Katbedrali , Verbum dei proponat · vcl fa prefeute , per alium ydoneum proponi faciat *8c* indulgentias populo det , miflam in eadem ecclefi* devotius celebrando .

«dttmfns *ex cmciH· Mtl- itbvrv··*

Pot bee ftatuiauis , ut finguli Epifcoponttn noOie provintie fuoi carceres habeant juxia ecdefiam Kathedralcm » pro clericis dumtaxat » fpectalri , ita qqod nullatenus cum furibus 8c aliis ultimo fupplicio deputatis vel députaisdis clerici detineamur incaccerati » in quibus falfarii dcrici » vel monachi incorrigibles k apoftate * ve! alii , qui hoc meruerint recludantur perpetue » vcl ad tempus , prout eorum expofeunt cxcaflin ad quod efficacius excquendum alia ecelefie » fi opus fuerit , fubfidium conferant juvamen . Epilcopus tamen cum fuo capitulo carcerem procurabit apud ecclcfiam majorem » vel in alio loco congruo » k cuftodem careers* unum , vel plures , feeundum quod opus fuerit , fuis fumptibus 8e expenfis ; Juratos tamen prius » quod fide* liter velint preefle incarcerates *tc eos cnftodk re diligenter 8t* humaniter traftare , deputabit, k de expenfis nihilominus incarceratis eciam providebit juxta canonum prccepu ia vcftitn pariter k amiâu.

Hpiriu it affuit itlqitl,

jiAtrtxt ^rtbitfifnfvt tx Httttlit M*gdcdmgra.

Qui* frequenter injuriati dçrici j {«culares vcl religioG , facultatibus deftituti , vel minos , ydooci , eciam ft cis rerum affluentia fuerit copiofa , vel metu coocufli *tc* uh › qui merito cadere debet in conflantem, contraibas injuriatores , pro jufticia eoafequenda cum fatisfaftione debit* non prefumunt aâioncm inteatarc . Statutorum noftre provmtic eciam eae-

o*-

cmuffl i«>f« cutores ta civitatibor , ve! diocefitau deputa- j «l, ubi dedco injuriat» vd religfofo injuria illata À > injuriancium potentiam perimctcfce·- tea , contra ulet reqaifid per diftoe dcticM · vsi ex foo oficio procedere , vd ptoccflat falminare foemidaw i Nc ergo iajuriatores * derids fecntarites * vel religiefis , injuriam , feu vtofandam in perfoais sono , retat fc teute «defianm foaram fc fois jeritau , * lftmadtats familia , coofonguineu nepotibus vd nepetam lnferentes , tranlcaat impuniti fc d* foa temeritatis violentia commotam reportent « gloriances cam illi· , qui ictaatar eam malcfoceriut ; Sacro igitae approbante cooctlio pedeoti ftatuto ordinamus , at clerus cujwtitet civitatis *te* diocefi» noftra provincie habear mmm vd ploret procuratores fiicata , quos edam in locis congruit *te* focuris » obi tyrannorum potenciam non habeat formidare , Epifoopos loci , cum confeufe foi capituli pedatorum le fanioris cleri pania foe civitatm *te* diocelis deputabit , oui decicotem fecdariam * religioforum injuriam , ut promotorts carie , cum clerici injuriati (ceulares vel rcligiofi propter inopiam vd injariancium potentiam foam juftitiam contra injuriantes profcqui non prefomant , diâorum injuriatorum juftidam coram exeeutore loci Karolinc vd urbaninc profequi feftinabunt , *te* requiliti per injuriatos , vel fao officio illis agere non valentibus * procurent proccflirs » juxta ftatuta ndbe provincie , cum foie penis contra injuriantes *te* nique ad fatisfoftionem congruam fulminari , & per fubditos noftre provintie artiat obforvari . PrediAo vero procuratori fiXcali, feu procuratoribus , Epifcopos loci & per quem cum (no clero focrit , ieu feeriot deputati » eis de cxpenlis , quas in proffecwcionc injuriarum & pro injuriatis clericis fecularites vel religiofis facient * fi injuriati ptediAi procuratori de ftipendio congruo pro luis laboribus & expenfis fatitfacere noluerint * feu *inopu coi* cxcufante non potuerint , *providebit.*

De feltfitlia "ferit. St*tent* itnbertli ex ChkH. HeUtn.

Congruum reputamus 8r confonum equitati , quod executores ftatutonim noftre provincie fibi debeant, oeceffitateifeu utilitate exigente , adiuviccm fulfiragari ;tUnde prefenti ftatuto fanximui , quod quilibet executor , dum fuper •roceffibus fc fententiis per eutn in foa dpocefi taâii fc habitis exeeutorem alterius diocetis fuper eis publicandis & etiam obfervandis duxerit per fuas litteras requirendum , quod idem requifitus , occafione poftpolita , nifi in neceffitaie inevitabili fe excolare valeat , rtqaifitionem hujufmodi admittere teneatur.

*te exetettre it(l<(titt *tel Inqatt*

Benlteriei ex ttntili» Helle».

Si. eueemor ia aliqua dioceG noftre provincie deputatus executionis foe tuinifterium facere ne> gilgat , foe deneget conqucrenti fc potiflime , per procuratorem filcalem requifitus, ad inftantiam injuriam pafli, feu pro eo extunc ad epifcopum loci ordinarium in cafo hujulroodi recanatur , qui exeeutorem foam pro rommifa Mgfigcutia corrigat *te* ad fodandum debitam QOtfn esecutiooem compellat. Adicientm quod ace Ť4βv pet nos, nec eoepifoopo» noftros fentancie mm» cutoris rite *te* raciooanilitcr late de fofio pofo fint vd debeant revocari , net eorum oficlam aliqualiter impediri.

ltrtktrùt ex rtixiût Helle».

Cum ftatutonim noftrrorum remediis intendamus contra notorias injurias fc violentias pro. videre, decemimos , quod exceutores ftatuto. lamhajafmodiadea, que judicialem indaginem exigeât, fc nullatenus intromittant, nec ad taba . que ordinem judiciarium requirunt » foam extendant aliquatenus poceftatem , quia in taltaos jutis *te* judiciorum ordinem fervere juxta canonum taftituta expedit fc rigorem.

te txtrpeMhu repxlfhee tefUxm ht teefe Mterietxtü.

tereieritu ex enriHe Helle.*

Plerumque tamen id , quod notorium ateritur, apud exeeutorem notorium non habetur fc ad hoc teftes quandoque producuntur a parte , uc executor! de notorio fides fiat ; Unde a qui. bufdam revocatur in dubium , an executor exceptiones propoficas contra refles produâos ad notorium oftendcndnm admittere teneatur . Et licet iuper eo diverfi doAores fentire divetfimode videantur, quitefdam a& reatibus tajdCmodi exceptiones debete admitti, aliis vero affirmanttaus. ipfas in cafo tejufinodi rcpeOendas i Nos tamen decernimus fc declaramus, ilii optaio· *ai,* forare ecdefiarum fcperfonunm ecclefiafticarum pocras adhcrcndwm, que caceptiooes tales aC. (erit non efle contra teftes hujufmodi admittendas . Tales namque ad judicem , ordine judiciario procedentem, non amem ad exeeutorem, qui circa notoria intendit, pertinere videntur, nifi exceptiones objefte adeo forent inficientes fc notoHe , quod nulla potent tergiverfociooe J celari, quod diforcti exceutoris aroitrio dnau mus relinquendum.

Joutera *ie tneferitete V eSeJÜetttU.*

jiAertnt ercktfifnfet ex cmc. M<daforgem

Sacro approbante concilio ftatuimus, nt nulli clerici, nooilium capellini , in capellis caftrorum dominorum fuorum. celebrare prufumant, feu alia conferre /aeramenta tedefiaftka nifi ante epifeopq loci, fi diAe capelle fubfint epifcopo immediate , fc ad eas habeat mftituere , vel alteri ptclato , Archidiacooo , prepofito , decano rurali, qui hoc jus obtinet in dQA.a ca-
E pella, manualem obedienciam fodant , fc erum ad finod. veniant e capella certis temporibus fc flaturis, recepturi fc mandataecclebaftica fc predkaturi fois dominis fc coram caftrenfitats, fecundum quod fcerit opportunum. Oim plebani , in quorum termiuis caftra conCftunt noc focere frequenter non audeant, propter tyrannidem dominorum ; qui autem ante obedienciam fic, nt premhtKur , pteftitam preiatts , quibus fobfont , immediate capellas tales eficute prefumpferint , fint ipfo mAo excommunicat! , ac per totum arehidiaconatum, in quo hujufmodi capcile confiftunt , cacommunicati nuo-

"JSSÔ ouurn ··»*♦ Matine* ter nccie&arnm redore· tante te®- pore» quonfqM Uûefxcixai fit obcdiant, lit et diftlUB .

Ai k ! fw w r WHU «·/· /·*.

^Aemu enkierfcefin ex text. Mxtietewftx.

Ch- obedicacia potiffime mérité® vita conferet 8c viâimi» prsfertur, in quibus aliena cafo, fire in ifîi deo propria confecratnr. Unde quatnplurc* plcbani facerdotes 8c clerici hoc amine attendant te cam eû faperiocum mandata dirigimus etiam pro exacutione debita facienda requifiti, unquam vano metu coocuffi» 8c talem allegante·, ipfe mandau exequi, icu firoccflus etiam debite cxecucioni enandare, in uarum animarum periculum, contemnunt penna* diverfat ecclefiaftica* frequenter * legale· aliquando ob hoc miferabihter incurrant la2scati pro dirifto & ipfis* fooofa metre ecdca,.cujus ftipendio 8e chrifti patrimonio laute reficiuntur, leginati. Ex adverfo afeendere ac pro ejus libertatibus confervandi· bellare refugiunt, quapropter ecclefiaftica ccnfura contemnitur, nec vus ecclefiaftice difcipfine diflblvitur, clavium poteftat ludibrio fit te viltfcit · Sacri hujus igitur confilii provida ddiberaciooc fanximu*, diffinietue», «t nullo* pi* latos—n, plebanorutn, curatorum, feu dmicornm noftre ltrovincic debeat fe exenfore, quo mino· «equiitus ad esecutionem mandatorum fisorum prolatorum, fuperioraai fc exacutorum Astutorum procedant, tc debite exequantur, tc ipfi eadem obfervent, tc per fuo· faciant obferveri» eciam fi pena· tc cenfwas contineant ecclefiaftica·» feu legale*, eciam fi metum corporum rerum foarum temporalium, ieumajori» parti· amiffionem pro fia allegant escufacione ia antea, cum revera quifqnc prtlatus, plebam*, curatu* fc clericus potiffime, taceamus de laycis, pocius debet omnia mala pari prefentis ftatus, quam malum inobediencie incurrere, Edamfi per ydonco* teftes coram fupenore a quo mandata 8c procédas diriguntor, fe oflrrant parato· ad probandum hujufmodi metam j In hii* enim que in non faciendo confiftunt, utpote cum mandatur non communicari excommunicatis, non celebrare in loeis interdidi*, aut coram majori· fentencie excommunicatis, ira alii* hujufmodi nulla· omnino nec rerum nec corporum, quantumcunqnc probatu· metu·,nequaquam pofit vel debeat excufaceataliumobfcrvaciooe firmiter 8e intrepide exeqnenda ; quia melius effet viam veritatisnoa agnovifle, quam at quit, poft agnitam, ab ea dtfccdat et prophanus te ydolator fceleratus.

De xliexxtiexe jxdieii $\chi_\eta K_\mu$ M txxfe,

Alkirt»! ex CMC. McAfcsrg.

Quia plerumque criEooe· aftionnm in fraudem fiunt Alii, vere pure te (impliciter excan£a legittima, vel ea cnofisj Statuimm, ut ceffiones adionum, que jufti» canfis vel caufa procedunt, in prefeocia ipfonim epitroporum, rd judicum, vel officialium eorum tc de licentia eorundem, fi cogoofcant legittima* eflê, fiant, jurent eciam cedentes, quod non fimulate fed vere cedant, alioquin fecos fodas decernimus aoo tenere.

AMNO CTftlcn »♦»·

Cexttx ixftiitM) xe eicetie ei eee ffreteix.

·jAtftxe xnUefififxe ex texe.

Et quia quidam propter potcnciam, quidam propter crudelitatem magnam perfbnalitcr citari non podiuxt, quidam ociam in caftria habbeant, Iu quod nulla poteft propter eorum tjrrannidem citacio ad eos pervenire vel aditu* haberi fecuru· ; Idcirco provida tc noceflaria doJibcracioQc Haurimus, ut contra tale· citationi* ediftum apud parocbialem ecclefiam ipfornm pubjice fc legitime proponatur · Quod fi parochiali· facerdos, quod tale· citare noopoifit coram .fuperiore non fimplici, vel proprio juramento, fed jufti· probaverit documenti», in Kathcdrali ecclefia tribu» dominici· diebus continue citentur ia ambone, dummodo «lundi infra unam dietam fint · Kathcdrali ccciefia conftiluti Alioquin ad ue» quindena» iolJcmniter evocentur te ex tunc centra hajnfmodi ac fi perfonaliter citat* fuerint, procedatur, ne cx nulicia hujufmodi valeant commodum reportare.

<«Arira it fn cexefettxti.

·Mtrtxi xrchiefiftefet ex rear. Mrgdrlmg.

Preterea quidam crudele» homine» te perverfi, dum ad forum ecclefiafticum in caufis eciam, de quibus ecclefia merito habet agnofeere, ab adoribus evocantur, alitu· auâoctcati», que dicit: Qui honorat mifliim, mittentem honorat, immemore» e&iftente*, Nundio» ccdcfiafticorum judicum, citaciooe· excommunicatione·vel alia· judiciales vel jurifcii&ionis litteras deferente·, verbi· quandoque probrofis te diris verberibus afficiente*, quofdam edam captivantes * vulnerantes, mutilante· te nonnullo· occidentes alio· interdum fui* rebus temere te publice fpoliantes, multipliciter afficiunt te perturbant te impediunt citacionem 8r litterarum execution», in non modicam ecclefiaftice libertatis contutneliam 8c jaduram. Confiderantes igitur malicii* hominum non efle aliquatenus indulgendnm, Hoc facro approbante concilio duximus ftatuendum, ut reus, nun&ios ada judicialia deferentes, per fe, vel per alium verberans, fpolians, vulnerans, mutilant, occidens, caCtivant, lite etiam non conteftata, audoriute ujufmodi concilii habeatur penitos pro convicto. Ador vero iu caufa reconvesscionis finalia perpetrare per fc, vel per alium non formidans, fuper «aftiluta contra eum adionc ampli·· nullatenus audiatur. Et infuper uterque, ac omnes alii, qui nomine 8c adiooe eorum talia prelbrnpferunt ufique ad condignam fatisfisdionem lefo te judicibus fumaaana oognicione fuper hujufmodi fore fado prehabita, percellantur adeo juftis & gravibus penis, ut alii metu pene a fimilibu· arceantur. Ita eciam,quod fi tale* fint clerici, pena contracaptivantesclericos, vulnerantes, mutilantes, verberantes te occidentes promulgata in ftaxutis noftris provincialibus, & prcdeccflbrum noftrorum, huic volumini inferipti*, ufqoe ad facisfadiooem oongruam, diftridius obfervetur. Penis eciam a canonibus 8c legibus talibu· inflidis nihilominus rigorofe oMervati». Preterm hujus approbacioac concilii ftatuimus & vobis uniyeriis <c fingulis rudoribus ecdefiarum parrochislium f

AMHO ouum «<·>·

£m vices eorum gestatibus , pex noftram pro- a vinciam conftiraus , fub pena fufpcafioois cc-defic ab ingrefib procipâmas Sr mandamus, quatenus omnes , tam clericos quam laicoi in terminis ecclefiarum coaftiratos , cujnfcumquc dignitatis , nobilitatis , conditionis , aut ftatm exiftant, publice in vcftris ccdehis moneatis , *at* jnrifdi&ioaemecclefiafticam, aeoftios, mandata noftra, ieu litteras noftras, vel judicum noftroram , eciam noftroram fofiraganeorum & judicum quornmcumqne noftro provincic eccie-fiafticarum, deferentes, verberando , offitodendo, vulnerando , mutilando, capiesido , occidendo, feu ipfas litteras lacerando,velqwocuaque alio mooo impedire prefamant *i* Alloquia contrarium facientes fagtenciam excommnmcacionis incurrere volumus ipfo fade *8c* excommanicatos a canone nundiamus , & ab omnibus ardus evitandos, fingulis diebus dominicis, accenfis candelis, ft puifatis campagis, cum vobis de hoc per evidendam fa&i conftiterit , cciamfi aliud mandatum noftrum judicum noftrorum, fuftiragancorum noftrorum , vel eornm judicum fuper hoc non receperitis in vcftris cc-defiis, poblice nunttietis, quoufque a (entendis excommunicationis hujufmodi per nos , ve! judices noftros , feu noftros futfrajgaaeos , vel eorum judices, fi in civitate vel diocefi, fcualtera eorum exccfliis hujufmodi cotnmiftu* repentur, fuerint lcgittime abfoluti Adicimus inio» per, quod quilibet epiicopus in fua dpocefi , prout fibi expedire videbitur, fuper ftatutu hojuimodi valeat difpcnfare.

Ut taUti jtUtx fccalarit ftumfcmo *frklrtakfn jtiictt.*

trckitfi/cfiu m r«sr. M«dcfesfg.

Cum layci eciam , cujofcunaue dignitatis , ftatus ft proeminentie fuerint, oe robus ccclcfic difponcre non habeant , multo farctus prelatoa ft clericos, feu quemcunque dc perfouu ccdm Eafticis , vel hycum religUfnm alicui religioni dedicatum , eciamfi nondum fuerit tacite profeflus vel cxpreHe, cum omnes tales fune in fac» J) tem domini eleâi ft a fcculari poceftate ft a indicio, tsmio criminalibus caulis, quam civilibus, chrifti privilegio exempti punire i Unde univerGs judicibus fecularibus, per noftram provinciam conftitutis , diftri&ius inhibemus ft mandamus, oe qnenquam prolatum, tam regularem quam fccuuuem, clericum, vel lapcuui religiofum, contra ecclefiafticam libertatem , ad cujufcumqoe ioftaociam layd vel clerici, vel cx fuo officio ad judicium trahere fecularo per fe, vel procuratorem » eciam ipfnm judicare , vel fentenciare prefamant j Aâor vero , fi laycus fuerit, qui hoc procuraverit cum judice, ambo fint lentenda excommunicationis majorix ligati ipfo fido , quem fic citatum ft per judicem , aut officialem epiicopi ia fyxxodo epifcopali ft iu propriis eorum parrochiii, ac aliu ▼<“»*· fic excommunicato*, donec pani uitaati ft q|bfco-loci dc hujufasodi excclfa fatisfadioneas pieteriat , excommuaicatum publice faciat de-Duociart . .Clericus vero , qui fic procuraverit dericumalium, adfui, vel alterius inftauciam, ad judicium evocare fecularo , fit beneficio fuo meliori, fi plura obtinet , in aatura ia noftra provincia ipfo fade privatus t Si vero unum dumtaxat, eodem edam fit ipfofado privatu*: Si vero nullum beneficium obtinet , m noftra provindadoeufaliana t·-— babeap, ajfaada vcnieas, haae eaccftam naaupittens , m aaftrd provincia , piaster auam fe fabdftam aeftie jarifdidioai facàac , VabaMM prefeati confiâtioM efle inhabilem ad benefidum ecdefiafticam fa neftra ptuvisKîa obtinendum, donee « oobà , fi hune exccflùm commifrrit ta aoftra civitate , val diocefi » fini a noftris faffiragaganeis , ia quotum civitate » vel diocefi , vd allerim «ornai , hujuimodi esceffim commifem fatüfadioaa roadlgaa faetfc cam en misericurditer difpenfatum.

AJOtO* αaβη

Λ jUr A^ftumrafuram.

Mutt tctiitfifcaftu ut nx. iûtUeii·

Cum n eo , quod plerique adeo radet *tc* ignari inveniantur *, quod per it* protocoUa facere penitas ignoram , *r alii fc notaries publicos mentientes , coaficere inftnumau peafamam, es quibas incommoda ft padcala oriuntur , quibus nos obviare volentes, prohibemus, ne pr» notario poblico fe qailqaam m rat, vel quevis inftrumema cun&iat m noftra provincia , vel quifquam eis utatur coafcâis , antequam de creatione fua loci dioccfaao, vel ejus officiali fecerit plenam fidem , contrariam faciens escommunicatioois fentendam incidat info fa&o, ft inftnunenta per eum confefta uot inita ipfo fadto , ft alias per loci diocefanum conficiens cum utentibus fidenter pena debita puniatur.

Dc fttfjllHtJt.

Mactat trclitfifcqai ut earn. Ji<rfdmg.

Cum legis veteris aaAorkas Ar evaagelica veritas invincibilis preripiat, quod omne ven» bum debeat ftarc ia ore duorum , vel trium , unde prohibemus omnibus fpiricaalihus judicibos, ne de cetero iujudiciis ia quacunquecaafa juramentum déferont dedfonum , advctfa patte voleme intentum faem per .teftes probam ndedignos, ft hoc petente.

Dc utccfCMuitcu t iu· aa» *ft· .*

^Mtrttu inktfifafu cx nat.

ZQuooiam exceptio de loco non tuto aoanunquam ad fugam «b opponente confingitur, ut ejus ope evitetur judicium *9t* coaqoerens defraudetur, quod ficut experientia docuit plerumque fieri coniaevit coram cxccuturibus oo-ftre provincic · Quamvis exceptio eadem adeo videatur kgiteima , quod fi rapulfe fuerit, licite valeat appellari . An igitur esuostor ftatmocum exceptionem hujufmodi coeam eo propolitam teneatur admittere , vel acpellare non immerito dubitatur j Uodc , justa prodentem concilium *tc* dodriaam, duximus ftammndum , quod fi quis coram exeeutore locum, ad quem citatus exiftir, fibi afierit non fecurum, petens fibi locum atium totum *tc* ydonenm affigaari, 3uod idem excipiens ad mandatam «secutoris «beat exprimere coram oo, quia in illo fecero , quem poftolat , vehe propooeae vd penbare. Et fi tale quid esprimete juins,· contumaciter recufaverit, es tunc emeotor ia negacio propofito , tali exceptione non obftame · procedere non obmittat . SI vero aliquis . vel

ali·

J

ANNO CHBtJTI -di- *·'4η* dixerit exprimendo, executoris reliquats-A tur arbitrio, an taper-te■, fd tálibos-exptc'-fis fit exceptio admittenda, Sr ioou Cccants faner expreffis *Se* pcopofitis affigaandus, nam

mittere non valebit, *Se* fic per expreflionem talium facilius poterit oppooencium fraudAsas obviare, ita tamen, quod fi fiierit exceptiof«-Gr loco non toto probanda coram exccutore 3, ubi proponitur, probatio ejus fiat.

De effelUtiexAxt.

^iikrftn enkfrfifnfai ex rw. *MeieMxrg.*

Quia tape contingit in caufa apnellacionum ad oos a noftri» faflraganeis appellari, vel ad ipfo· a judicibus cis fubjeftis snterpofitis a fenttneiis diffinitis provocari per fuperiores, cum omnia fecundum formam juris attemptata, *Se* abiolvi appellantes, *8e* ipfi» revocatis, predi&i appellantes, in dclufiooem juris, judicum 8r partis appellate a profecucionc tae appellationis definunt · Ne igitur provifio faaa ad remedium, ut experimento didicimus, tendat ad noxam i Statuimus * ut fi infra duos menfes » poft revocationem hujufmodi ipfi appellantes profequi appellationes fua» non curaverint, extunc per interiores judices, a qjiibus appellarunt, in priftinas lententias retrudantur, tam- C diu eiidem ligati publice nunfticntur quoufque, jufta caufa ccflante, ad appellationum fuarurn {irofecutionem, moram foam expiando, redire eftinent, vel pensant judicatis,

J^rjrira dr firs CT *keneftett Clerieertm .*

^tlhemi ertkieiiftoftu ex evn. Stet/ehuj.

.'"* 9

Ad hec, quia clerici vagabundi, qài Ebtrhardini dicuntur, quorum vita deo jdibiliseft. Clericos *9t* ipfosla/cos fcandalitant., difeurrendo per terras, in villis, que carent propriis facerdotibus, celebrate pretamunt, feto quod verius in quantum ito ipfis eft divina propha- D nare officia ·, Statuimus ut tales ad mandayim diocefani, vel loci archidiaconi, teneantur in cuftodia carcerali, ad hoc, fi neceflèfuerit,invocato auxilio brachii fecularis, ialvis nihilominus conftitiKiooibus contra tales per fedem apoftolicam promulgatis.

Ruiriru murra *tleriew militeret.*

^tlhernti xrtiHefifteftu ex tent. Ue^Mxti.

Contra clericos militares 8r prefertim in factis conftitutos, qui, clericali fcemate dereliâo. Comam Mtriunt, *, gtfiantes habitum laycalem, coram pteiatis fuis & in ecclefiis, in E 3aibos habent beneficia neque reverenter inceunt} Demum poft tyrocirua *Se* aAus alionniПtares, qoQsJnterdmn excreent, habitum priftinum raumentes, ad beneficia priora fe admitti impone defiderant, fic terram viis duabus ingredi non verentur; Hoc facto confilio approbante » ftatuimus, pc apoftataates hujufmodi, fi, antequam a fuis prélatis, five capitulis evocati, *Se* prine habitis beneficiis fuerint fpoltati, ad fuas ecdefia», feu prehendas redire voluerint * non aliter admittantur, nifi discipline cbutftra vel carcerem tanto tempore

fuftineant, quando a tais ecclefiis eos conftiterit taliter aoerrafle. Ne minus fatisfaâioaum CHKlxn prolixitas quam prevaricacionutn diuturnitas pro- >4>t· rogetur, *St* fic reverfi debent ultimum in caEitulo *St* in choro, proccffionibus *St* aliis uâius locum dumtaxat perpetim obtinere.

De fkehiteeiexe CMeertuee.

-d&rVUi *ertiitfiftifu ex text.* Msgdsfag.

Attendentes, quod omnibus dei miniftri» ta in ejus fortem laa divina provideacta elcâû *Se* omnibus rdigiofis fit a facris canonibus prcceptum, ut non talum abftineant a malo » B fed cciatn ab omni fpecie mali. Unde quoslibet canonicos tam Kathedralium, quam colIrgiatarum ecclefiarum noftre ptoviacie, ceterofque bénéficiâtos hortamur, *Se* ia vifceribus cnrifti obfecramus, ne ammodo in ftubia venalibus *Se* publicis balnea recipiant, ubi fufpeâarum perfonarum prcfencia fe prebet frequenter fcandalofe, lied in ftubis tuarum ccdéfitrum, aut in propriis curiis fuis, perfonis fufpeâis balnea fua faciant longe exclufis, qu* in fingulis ecclefiis noftre provinde Kathedrahbus *St* collegiatis fi non nabeottnr volumus edificari, vel fi funt defrâuofa infira menfem reftauraci *Se* debitis temporibus calefieri mandamus *Bc* de quindena in quindenam precipimus deputatis contactis & honeftis miniftri» pro canonicorum *St* clericorum uta balneandi. Rdigiofis univerfis noftre province io monafteriis degentibus, quibus urbium 8f populi frequencia locorumque publicorum aditus eft inttrdiâus, omnino prohibemus prefenti noftro ftatuto, ne quis eorum andeat de cetero in ftuba prefata, extra lepta mooaftetii tai, balnea publica fubire, fed habeant ftubas fuas communes, ut ecdefie Kathodrales ir collegiate in monafteriis tais, *St* pro conventu fuo, quas eis calefieri jubemus, ac in eis de quindena in quindenam deputatis eciatn contactis *Se* honeftis miniftris pro rdigiofis balneantibus obfcquiis exhibendum. ftefens eciam ftatutum ad lanâimonûles noftre prpvincie prout concernit religiofos, obiervandum prorogamus, provifo, quod fi qui religiofi, vel moniales, infirmitateipforum exigente, pro remedio recuperande confervandeque fanitatis balnea fubire coguntur, pro cifdem in quolibet monafterio parvula ftupella conftrnatur & ha-, beatur aptata requifitis, ut dum opos fuerit, infirmi in ea duntaxat pro remedio, balnea fufcipiant & nullatenus fani in eis balneis uti permittantur. Religiofi vero habitantes in parrochiis, vel aliis locis, certis officiis deputati, *in* curiis fuis habeant ftubclIas parvulas, in quibus, fedufis fufpeâis perfonis, balneis pro mundicia, fcu pro remedio, cum infirmitas hoc expofrk, pcrfruanrur. Tranfgreflores vero hujus ftatuti falutaris, tam feculares, quam rcligtofoa, volumus, fi canonici tant, ecclcfiarom csthedralium vel collegiatarum, vel alii beneficiati per taos epifeopos pena debita emendari; Si vero religiofi vel moniales, pena graviori, poft carceralem, per taos prclatos precipimus emendari; Si autem ipforum religioforum, vel monialium prclati, pro bujulmodi exceflibus, corrigere neglexerint, Epifeopus loci ipforum ncgligentiam icventare debita fupplcbtt contra delinquentes oblervata.

Ai-

Bufefae *it futnUteM.*

jlAtrtt» mr *ttedDt Mtf·* drimjsu.

Attendentes » quod ferfptMi eft de diAutn precipue facerdotibus * clericis nnivevfis » i« fieri» conftiratis : SanAi eftote » qiua fanAm ego fam . Prtcipimus hop· fieri approbadone concilii , at fecerdotes univerfi *It daid* in facris «xdiaibw coofticud * alii fimplicea » dei fervicio mancipati , ftudcaat cafte virer* A continenter , quatenus incoufpeAu omnipotentis dei purp corde valeant *8t* mundo corpore mioiftrare . Si quis amem clericorum vifu» fuerit deinceps ia iacoQtioencie vitio laborare , poblice coocobiuam fecum detinendo , vel alias fepofitam in domo nutriendo aliena , fama publica hoc |ttcftanu » ita quod vulgariter dicitur talk cft concubina iptius , poft ammonitionem canonicam ci per fuos nralatos immeduto» faAam ; verbo , vel m kriptii , illam prorfes dc domo fua» non expulerit , vel a fe ponte viAum Sc amiAwffi fubtraxerit » aut ipfius ronfettium penitus evitaverit , *officio 8c* beneficio fuo privetur . Si vero nec fetorem fee libidinis curaverit evitare , quia , *crcCceate* contumacia › crcfcerc debet dc porna » anathematis gladio feriatur . Qui vero vofeptatAus inhiantes concubina» uioue ad bcc tempera tenuerint publice» ne dc littum preteptum tranfeat isapotnturu, cos fub tali pena durants religandos » ut & canonici feetint » vel bénéficiât! in cccleGa Katbedrali » vel collegiate » xl. diebus in clanftris fuis in quadragefimali cibo jejunent . Si autem hoc agere contenapferint » Prepofitis decanit *9c* Capitulis ecdefiarum fua ruas , fub anathematis pena prohibemus , ne prebendaram fniAui eis miniftrent » vel ad chorum , vel ad confortium capitali cot admittant » nifi digna penitencia » de qua premittitur difpenfacione lcclufa incepta *it* pcraûa plenarie . Qui vero fic ammotas refumpierinc » decernimus eos beneficiis effc privandos , ftatueates , ut illi » ad quorum colleAioncm eorum beneficia pertinent , ipfis privatis » ea petfonis ydoneis a Signent infra tempus in Laceranenfi concilio comptehenfem » alioquin proximi» fuperiorum feoram ea tuae ea fiodeant affigeute · Sivero decani » *vel* alii eorum (apertorum exedfum feientes » diffimularc prefempferint , ipfot volumus dc prononAiamus a perceptione fruAuum fuorum beneficiorum non folum fufpeofos , que obtinent in noftra provincia , fed privatos » febricc ecclcfie ubi prelaü fent » applicando».

XfficriUI *te netilit* Afe|- dvdavgm.

De clericis concubinarii» rolalibu» rigor feperius expreflus fervetur » quotum archidiaconi fi cos ta fuis iniquitatibus voluerint confovere » vel eorum diffimulare exceflus » fciant ab officio fe fefpendeados, dc fi in psofumptione permanferint » ptecipimos eos per eptfcopos foot a dignitatibus removeri » que dignitates per eofdm epifeopos, vel aliot » ad quos donatio (peAat» petfonis pdoacis infra tempos Lataraoenfis coocdii affiguearor.

Dt itjtittfMhu.

-dUvrtn» *t» ttatili» M*·*

Quanqnam factorum canonum ftatada prohibitum inveniatur diftriAe » ne aliquis clericus a lapco de beneficio ecdcfiafticn » tat quo jus oodnet patronatus , iaftitui fe permittat , vel fe ipfem de faAo inftituac, vel quifqtum tali» dcAns » vel polulatus ; ad aliquam dignitatem , vel officiam feculam vel regularis » cujnfinroqoe ordini», etiam in concordia fe ipfem intendat » vel procuret intrudi » B non iagrtdiens per oftinm » fed ut fer per devia aliunde » *ti* noa canonice febintrans » fed portas prefeatatM epifeopo , ab eo vel loci archidiacono inveftituram recipiet , prout ad alterum eorum feeAate dinofeitur . Si vero ali qui» fuerit efeAus » vel poftufetus ad aliquam dignitatem ia concordia » vel a finio* i dr m*jori parte Ini capituli » feu conventu» epifeopo prelentatus » per ipfem confirmetur * mandetur inftitui, efeAiooe vel poftalacione ipfius tamen prius per diligentem eaaminacionem canonica reperta dc pronnnAiata . Si quia autem eleAorum dc potttilatorum fe in dignitatem iatruferit » (piritnalia vd temporalia ammioiftrando ia parte vd fe toto » ornoi jure quefito fibi per talem prefentacionem , dcAioaem feu poftalacio» C nem , fit ipfo faAo privatus » nec de cetero ad ullam digpttatem » officium , vd beneficium affumatur. Volumus aurem prefens ftatutum ad reverendos fratres » epifeopo» fuiragasieee nofttt provtocie. aainime extendi.

*^Utrrttf te tttttHh Mq**

Cura frequenter nugis a tramite regule *r ftatutocum obfervancia divertere videatur » qui amplioribus privilegii» peifulgent premuaitt * prelcrtim hotpitala ni fratres dc domo tsvthoaica » dc alii rdigiofi ordinum quoQuncunquc , D ubi lavei , licet minus provide » facerdotibus dc sitis clericis principantur . Et quanquam eis fit prohibitum lanxionibu» canonicis in diverfis , nc ad eccfefias parrochiales, velcappellas» quas a fede apoftolica , oon tamen pleno jure , cis febjeAss , vel a diocefano » vel feo capitulo » fois domibus vd monafteriis obtinuerunt , vd obtinebunt in feturam , unitas dc incorporatas » Ac que confeeverant per feculares derteos regi dc a tanto tempore reAe funt , de cujus contrarium memoria hominum non exiftit , per feos confratret offitiate pre fumant , fed clericos feculares dt ydoneos, epifeopo five archidtacono loci , infra tempus debitum , prefentent , qui illo» inftituent , tanquam perpetuos vicarios ia E eiidem , ordinata ipn» portione congrua » pro ipforum viAu decenti dc amiAu , dc quo eciam poflunt large hofpitalitatem , epifcopalia onera luppottare , dt archidiarooo jplorum » vel alteri preLato ipfis» loci » integre dc fuo jute annuatim dr debitis temporibus refpondere» quam pocciorwm debitam dc congruam epifeopus, vocatis fepradiAis , quibo» ecdcfia patrocbialis » vel cappella eft incorporata dr unita » dt in eorum prefencia , ante mftirucioocm prefentati taxabit , dc inftituendo taiatam feriat per predtAos religiofos dc fratres in fua prefencia mi tutioribus bonis difte panochislis occfefie vel cap-

*AWNO' CHKISTf «♦»,.

1*^ affigturi . Et jurabunt diâi ftatres pro fe A & fuo conventu , exhibito mandaro foper hoe fafficienti , quod hujufmodi pomooem diâo iuftitoendo per paftuan non minuent , rd*alia· quocunque modo fibi auferent in parte eel in toto . Et fi contingeret ex quacunque caufa etiam diâam porcione·* in patte» vil in toto deperire » ipfi aliam cotam ordinario loci & ad cjui arbitrium in loco deperdite affignare » *te* quod diâam vicarium fic inftiraeodum non procurabunt ammoveri, eel occafiooem fibi dent , didam beneficium refignaudi Sr dimittendi , cum tali» fic epifeopo » vel archidiacooo » eel alteri prelato preientatus » titulum habeat perpetuum in benefitio » nee per eo» ad libitum ipforum poffit , eel debeat de ptndiâo benefi- B cio ammoveri , ad iftam eciam tenentur predıȯi iciigioli ex juris di(politione *8c* précepte , quacunque corum exemptioae non obftante ·

Likert»e tcrckiefijcefai er eeaciiie Afef-

Preterea ftatuimus , ne religiofi , cujufcunqne ordini» , vel religionis exiftant , privilégiât! fine» fuorum excedant privilegiorum, cum privilegium mereatur atnmicterc » qui concefla tibi abutitur poteftate - Si qui eciam refigiofofum , per donationem , vel alium legittimum titulum , jura patronatus aliquotum beneficiorum ecclctiaftkorum acqnifiermt , talia benefi- C cia propria temeritate fuisufibus non ufurpent, (ed| ipfis vacantibus ad ea facerdote» ydoneos feculares , per quos regi confueverunt , *Je* non fratres fui ordinis , vel alterius prefentent, nec bona ipfarnm ecclefiarum , corporalia vel incorÎioraha , fcc libertates quafcuoque » detraâa uis monafteiiis- , vel domibus ', dignitatibus vd officiis applicare prefumant ; Contrarium vero facientes , lint jure patronatus » quod habent m predictis ecclefiis , ipfo faâo privari . Demum fi predict! religiofi ad beneficia picdiâa , curata vel non curata , infra tempus a jure ftatutum » dioccfanus loci » vel archidiacoous, ubi habet xaftitucionem, vel alius prclatus qmcunque , non prefetstaverint talem , D pe· quem , vel qoos » ecclefia reâa eft , vel aliud Beneficium, es quo , propter lapfntn temporis *tc* negligentiam lunt auâoritate prefentisconftiturionis jure patronatus quod ad ipia beneficia habuerunt, privari ; Volumus jus patronatus ad dyoceianum loci fine omni exceptione fore devolutum . Qui , prout ecdefie expediat , providum virum fecuiarem dt ydoneum inftituat » dummodo per talem confuetum fit regi, five curatum fit, fire non curatum. Si quas etiam cedeflas parrochiales, infra quarum limites » grangias *tc* monafteria habuerint terras, agros, prata , vel vincas, aut alia bona , de quibus de jure decimam folvere tenentor , in decimatione fraudaverint omnes ipfis ad hoc opem vel ope- £ ram dantes *te* ipfotum fervitiis intendentes decernimus ipfo faâo lententiam excommunicationis iucurritfe. Quicunque vero aufu temerario contra diâam conftitutionem venerit cujufcunque ftatus -fuerit vcl conditionis ipfo faâo fit anathematis lententia innodatos. Et fi clericus fsieiit qui talia commiferit opem vel operam concilium vcl auxilium prsediâri vcl alicui predi&oRim adhibuerit perpetrandi omnibus fit beneficiis cccicGafticis &' dignitatibus privatus que obtinet in noftra provincia *8c* ad ulteriora pereipienda omnino inhabilis *te* indignus. Laycoram etiam contra prefentem noftram conftitu- | Anno CHWn *♦·»· donem io aliquo vcafemram filii fc nepotes nf« que in quartam generationem nifi fnificientcr injuriam paffis fatisfaâum fuerit ad oenam honorem *te* dignitates ecclefiafticas inhabile· fint *te* eo» etiam inhibemus fub anathematis pena quam ex nunc in omnes contrariam facientes ferimus in ecclefia dei promoveri.

D* ftJt Verrai ^tnhieejfnpey «« ume. Magdf- iantati.

Quoniam ia quibufdam Alemanie locis fundatores ecclefiarum , vcl heredes ipforum poteftate, in qua hocafqoe ecclefia (uftinair , abutuntor, partem decimaram, vel aliarnm obventionum ecclefiafticarum » in quibus jus obtinent patronatus, fibi retinentes, ex paâo tamen prélevant clericos ad ealdem , huic vulneri cancerofo dr fymoniaco cenfure ferrum apponimus, decernentes, ut ex quo conftiterit patronum hujuimodi perpetralTe flagitium hoc, anathemathe feriatur, & ejut terra ponatur fub cccleflaftico interdtdo, donec ecclefiam liberam *fuo* juri dimittat , (also jure patronatus, quod eis de jure sefervamus , quod poffint per itaris ignorandam excufari . Qui vero cupiditate auâi taliter a patronis prefentationem receperint, officio beneficioque priventur , nec ad beneficium , vel aâus ecclefiafticos admittantur , nifi per fedem apoftolicam lecum fuerit difpenfatum. Epifcopi vero aut archtdiaconi, aut alii prelati , jus inftitoendi habente», qui t»libesicienter curam commiferint animarum , ib inftitutione beneficiorum *tt* collatione perpetuo fint fufpenfi.

^iikrrfat ^rcktcfifcefai ex nix. karfenfi.

Cum , benefit!· ecclefiaftica fine diminutions conferti debeant, quidam ecclefiarum patroni, perlonis ydoneis pretermifli» tales ad ea prefentent, qui porcione, quam talibus dant, debent efle contenti, reliquum luis ufibas totaliter applicando i Unde , ad hujufmodi mali perniciem exftirpandam, ftatuimus , quod fi tales clerici fe porcione debita fpoliati videntes, ad epifeornm iuum querelam non detulerint, anâoritatc ujus concilii fint ipfo jure fufpenfi, *te* nihilominus eifdem eccieuiis priventur per epifeopam, *te* de plibano ydoneo provideatur ipfis ecclefiis vel alus beneficiis. Si vero ad fuperiorem banc detulerint queftionem, ipic patronum per cenfuram ecclefiafticam ab nujufmodi moleftatione compefcat. Adiciendo nihilominus , quod fi in hoc pertinax patronus etftiterit, ad prefentationem ecdefie talis, cum proxime vacaverit, pro illa vice dumtaxat jure prefentandi fit privatus, & epifeopus ea vice patronatus jure rangatur.

Pe rtkeu eccltfte axt ctlietuiUit.

^Ihrtiu Urekefifcefw: ex nxe. Mqtle- lxhedli.

Interdicimus , ne in dignitate conftituti Sr atnminiftracionem habentes adminiftratores perpetui, feu temporales ecclefiarum, *in* monafteriorum, eciam monialium , *te* alii bénéficiai·, quicunque de rebus ad eorum dignitates, atnmimftracionem, fen beneficia pertinentibus , potiSmc

anno CHUSTÎ !♦*>· ri®me e»ol»lib«, ctiam juribw corporalibus alienart qnocuaqnc modo alienation* tirai· prefamant. Verb· autem alienationis » venditionis, donationb»obligarioais»pcrmotationis» vel in emphitenfim, fient in quibufdam cedefiia A monafteriis fieri cosrfncvit, nerperanm contra* άιη votamus comprehendi. Nec etiiun ampliat ad vitam vendete prefamant» at nunc comoMmiter contacteront, habit· etiam eonGenfa omnium de collegio feu mooafterio , nifi dyoeefadî conlenfus, ia qualibet tali venditione requifitna , accedat» * fuerit obtentos. Et fi quid contra pcemifla fuerit » vel alteram ipibrum au temptaram fc faftum » ea nunc irritum decerni· mna * inane. Forefta quoque nemorum fetari & pifeioas evacuari non faciant » firm fratrum concilio *tc* afleofu » fi fecerint » in nfum monafterii fen ecelefie» pretium committatur. Abbas vero» vei ofitiati» cujafcumque monafterii , li de rebus ecdefie quicquam » citra formam canonicam » alienare prefnmpierint » etiam ad dignitatem fuam divifim » vel cooionâtm pert»·nentibus» ipfum (operior » cum ia certis claruerit argumentis» a luo in continenti deponat officio, nec de cetero ad dignitatem ?liquam, vel amminiftrationem admittatur, nifi fecum fit per loci epifeopum mifericorditer difpeniatum, aaâoritate prefeatis concilii decernentes , ot in mutuo contrahendo nec non obligatione , facti canones obferveorar» qui eos creditores tantum appellant, qui probant mutuum in utilitatem ecdefie ctcidiflc·

jtrtbitfifctfni tx ctxtUit htrft».

Ceterum nonnulli ecclefiarum advocati , fpe defenfionis earum In advocatos ea conditione primo aflumpti, quod de cettis ftipeadiis & (erviliis fpontancc deputatis eifdem , ipfarum ecclefiarum jura, pofleffiones *fe* homines defendere debeant, faftt funt ex defenforibas oftenfores eo, quod tam immoderatis exaftionibus *fe* fetvitiis angarient homines, quod non pollin'proririis dominis perfolvere cenfusfisos, aliafque illicitc dividentes advocacies in partes , inferioribus fuis eas in grave ipfarum ecclefiarum difpendium, impheodare prefumant. Quia privilegium meretur amittere, qui concefla fibi abutitur poteftatci Statuimus, quod fponte aflignatis fibi primo ftipendiis *tc* fervitiis fint contenti, prout coram imperio eft obtentum , fententia principis approbante, alias *tc* ecclefiarum jura pofleffiones & homines defendant *tc* protegant, ut tenentur, nichil aliud In eorum potcftatsbus, juribus *tc* poffeffionibus *tc* hominibus ulorpantcs réintégrant advocatias, quas in partes diiaccrafte *tc* inferioribus impheodafle nofcnntnt ; Pheudotarii vero eas taliter occupatas dimittant . Quod fi non fecerint , infra meniem moniti per ordinarios, vd alios fuos inferiores, ipfe advocatus *te* pheudotarius fuus ad id faciendam per excommunicationis *tc* interdidi fententias compellantur. Demum ftatuimus , ut fi quis ecclefiarum vel clericorum bona , five homines, temere invaierit (poliis , incendiis , vel rapinn, aut tollendi pignoris occafione aliqua , quam contra alicujus ecdefie advocatum fe proponit habere, fecundum ftatuta edita contra invafores return *tc* perionarum eccleliafticarum, contra tales procedatur *tc* ufque ad fatisfaftionem condignam obierventur,

CHRISTI

•daferrsn ^xtlMtfJttfxi tx ttxeilit Mql- farpqf. · ♦,.*

Hac cooftitutione (anximus, cnnAos ecdefiarum advocatos infra provincie terminos conftitutos» cnjufcunqoe preeminent* fint aut flatus, eifdem debere juribus efle contentos, que ipfis » feu eorumanteceflbribus fuerint concefla tempore, quo advocatiam unius (ufeeperint, *tc* ecclefias quarum advocati exiftunt defenfare ftudeant *tc* manutencre pro pofte.

xrcbitfifctpw tx ttxcilit Mt^it-

Infuper ftatuimus , ne perfona quantumcunque nobilitate , aut preeminentie ftatu prefuU geat, ecclefias aut ecdcfiaftica bona, Jura, Jurifdiâionçs, Civitates, Opida, Caftra, Villas, diftriâus , prédis, vaialios , iitones, fervor Ac alios fubditos quofeumque cotum » violenter » auftoritate propria , occupare , aut occupando invadere , vel feienter occupantibus ecclefias, aut bona ecdcfiaftica predida prelamant ptefta- rc quomodolibet per le, vel per alium ant alios conlilium auxilium & favorem. Et nifi requifitus infra menfem ecdefie leic , aut prclato ipfius, dampnum illatum emendaverit, ipfo fa&o anathematis vinculo fit innodatus , nec abfolvatur per fuum epiicopum, nifi iatisfecerit A cautione preftita epilcopo fuo dc fimilibus impo» ftcrum non committendis.

^iLtriXj xt.'iietifctftu tx ctxtiitt Àarjra.

Hoc facro approbante concilio diftriftius inhibemus, ne aliquis epifeopos , vel prelatus, cartitulum, vd conventas , aliqua bona immobile, fub pignoribus, que vulgariter underpandynghc dicantur, ponant ant obligent, quiouicunque perfonis, contradam alienationis rerum ecdefie perpetuum roborandum , tine cxpretfo confenfu cpifcopi *tc* juris foknnitatibus, que in rerum hujufmodi alienatione requiruntur alioquin fidum ipfum decernimus irritum *tc* inane. Et epifeopi qui hoc fecerint, ab ingreflu ecdefie (ufpendendi, alios vero prdatos aboffitio & beneficio , perfonas vero alias excommunicationis (ententiis rpfo fido decernimus lubjacere. Et mandantes nihilominus volumus hujufmodi contradus alienationis fados etiam cum quibulcumque cum contra juris ordinem *tc* preceprum fint celebrati , efle trritos *tc* iplo jure nullos, nec ecclefias, monafteria , beneficia queenmque ad ipforum obiervantiam fore obligata. Mandamus faecefloribus contrahentium» ut omni diligentia adhibita ftudeant bona ecclefiarum fuarum, monafteriorum, fen beneficiorum , fic de fado alienata ad jus ipfarum ecclefiarum moiMftesiorum (eu beneficiorum fuorum revocare in fortem computatis fruAibus quos didorum bonorum detentores perceperunt, invocato ad hoc, fi opus eft, (uperiorum fuorum adiutorio Afuccuria. In premiffis vero negligences volamus etiam pro tanta negligentia · fi coavifti fuerint, ab iogrcfiu ecdefie (ufpendi , inferiores vero a luis adminiftrationibus (eu beneficiis per luos (uperiores lu(pendcndos.

Item de revus ecdefie *tc* ornatu nulii privaie perfone obligandum aliqua concadantur , A fi aliquibus funt concefla, illa inframeniem redimere

ANNO CHKISTi *♦*.

81 Ki^ii€ reftiiuerç compdlanrur.

ftatuimus» ut proventas fabrice uni, vel duabus perfonis fidedignis in fingulis ecclefiis committantur, qui eos ad opω ecclefie convertant utiliter & fingulis juftam de ipfis *Se* certam capitulo reddant racionem, lc ne itdeut reddi* rus dividantur, vel ad espcnfas mellis vel autumni, *feu* extraordinaria onera convertantur. Obveniencia eciam de prehendis fufpenfonim *Se* tempore fiifpenfionis &- aliorum bencficiaroram ad ufum fabrice convertantur.

ttrtlntfifcfut c« raar. *Mxylfixrf.*

Et quoniam pauci iunt in fingulis ecclefiis qui predia *Se* redditus ecclefie plene cognofcant nifi B illi, qui officia forfitan habuerant St multa vel «liqua, propter negiigenciam officiatorutn & flatum temporis inequalcui, ex eo funt perdita vel diftrada, ftatuimus, quod predia & redditus ecclefiarum, jura corporalia, vel incorporalia, jurifdi&ioaes, libertates fit firrvitutes quecunque ecclefiarum, monafteriorum, communes dignitatum beneficiorum *Se* officiorum eciam laycorum, qui ecclefie fpeciaiiter obfequentur, in duobus libris conferibantur, *Se* quibus ter. minis redditus ptemilTorum iunt emonendi *Se* colligendi, ac quibus ufibus exponendi, quorum unus ponatur in loco ecclefie, vel monafterii tuto *Se* tali, ubi tamen quilibet de ecclefia vel monafterio, cujas intereft, pro fuo C interefle poflit tempore, cum fibi incumoit, racione fue dignitatis, beneficii, vel officii congruum habere acceffiim. Alius vero liber refer, vetur in loco ecclefie, vel monafterii, ubi privilegia *Se* denodia alia refervantur, tuciori.

*terite it extftiexe C *

Nullus eciam predam aliquam fcienter emere vel retinere prefumat, alioquin, nifi ipfam ftatim reftituat, excommunicationis fcntencia percellatur.

dr *pifxerihi.*

BarrAardui *xrekitfifeeftu ex eext. HxUtn.*

Deteftanda quurundam temeritas, qui in fua caufa jus fib? dicere contra fanxiones legittitnas moliuntur, nonnunquam perfonis ecclefiafticis exhibet fe moleftatn, quoniam aliquid ipfis contra perfonas ccclefialficas habere proponunt, licet perfone predi&e ecdefiaftice paratas feexhibent ftare juri coram fuo judice ecclefiaftico competente; Nihilominus tamen iidem temerarii impignorsciones, que vulgo pandinghe dicuntur, frequenter in rebus *Se* bonis ad beneficia didaram ecdefiafticarum pcrfouarum (pedantibus, vel in perfonis ipforum committere non verentur; Unde non modica damna *8e* in- E jerie, cum tediis variis, bonis ecclefiarum,ecdefiafticanim perfonarum, villis *Se villanis, St* fubditis eorum, fraudibus exquifitis, inferuntur. Attendentes igitur, quod premifle invafiones, que, ut eorum verbis utamur, pandyn-5he vocantur, de cetero conniventibus oculis ifiimulare non debemus; Unde provida ddiberacionc facti concilii authoritaie (anximus, quod quiconque nobilis, Baro, Comes, Vafallus, feu lingularis perfona, ipforum advocati, vel officiati, aut alia queennque perbona, coram nomine > hujufmodi pandynghc fecerint,

A fieri mandaverint, ratum habuerint, conciliem, feu auxilium preftiterint, fi perfona fuerit fin- Elaris, ipfam excommunicacionis fentenrie vonus ipfo fado Jubjacere; Si reouifitus per exeeutorem ex officio fuo, vel adinftantiaminjuriam paffi, iafra quindecim dies, res, perfone ecdefiaftice, *u* ad ipfam nomine ecclefie pertineant, vel nomine fuo proprio non reftitucrit, iategraliter *Se* eum effedu, damna referciant enas fatitfadione, de *injuriis,* premiffa occafiqne illatis, perfone ecdefiaftice, feu ejus hominibus *Se* fubnitis vel ad arbitrium execuroris, infra quindecim dies fibi affignatos, contumaciter adimplere neglexerit, Volumus m loco domicilii ipfius ftridiUitnum fervari interdidtim lapfis quindecim diebus predidis *Se* cum contingent ipfum ad alia loca petvenire noftre provincie, *Se* quamdiu moram traxerit in aliqua parrochia extra locum fui domicilii, in eadem parrochia *Se* in ejus prefencia ftriâiffimum ratione illius parrochic fervabitur interdictum. Si vera proconfules, confules, redores civitatis opidi caftri vel ville in presniflie culpabiles repeni fuerint per fe, vel per alios hujufmodi pandynghe fecerint, vel fieri mandaverint, perfone lingulares hoc facientes, vel mandantes eo ipfo iunt' excommunicat!, loca vero eorum, fi infra quindecim dies requifiti per exeeutorem ex officio fuo, vel ad inftanciatn injuriam palh, non fatisfecerint, prout fupra eit cxprcfliim, ecclefiaftico fubjcdi funt inteidiâo.

anno CHKIST1 I«>»

Barrhardai *xreltiefifieftn ex eene. tJxUex·*

Contingit interdum, quod rtâoret, feu majores civitatis, aut opidt alicujus contra dominos fuos, ad quos civitas, aut oppidum fpeâare dinofeitur, ipiritu rebellionis aftumpti, civitatem vel opidum alterius domini ditioni fubiciunt & fubmittunt, ad hoc eciam fibi confli tuentes in fignum *8e* recognitionem fubmifflionis de certa fumma pecunie annuam penfionem, quod plerumque ex ea caufa fe facere dolofe prétendant, ut tam in rebus quam in perfonis D tuitionis &r dcfenfionis prefidio tueantur; Unde igitur ex prefumptione hujufmodi veris dominis damna gravia inferuntur ipfique prefnmptores occafioqe hujufmodi fraudulenta a confuetis dominorum fuorum ferviciis fe fubducunt *Se* debite fidelitatis vinculum diflblvatur & diflenfiones exinde *8c* fcandala fulcirentur; Unde ftatuimus & fanximus, quod quicunque fubmifflones hujufmodi in civitatibus, opidis, caftris; jurifdidionibtts, juribus, aut rebus quibufeunque ad ecclefiam alienam noftre provincie (pedantibus, quocunque colore quefito, facere prefumpferint perpetuo fint in --- & pheudis, fi que a quibufvis ecclefiis Magdeburgenfis provincie ootineerint, ipfo *fado* privati. Et lingulares perfone, fi que talia fecerint, aut rata habuerint, aut ad ea preftiterint coofilium, auxilium, aut favorem, eo ipfo fentenciam cxcommunicacionis incurrant. Et fi civitas, opidum, caftrum, vel villa fuerit, quod taliter alieno domino eft lubmilTum, ecclefiaftico fubjaceat interdi&o.

BtrtlrurJxi xrthitfifeofui ex etxe. Hxlie».

Infuper & is » qui fubmiflionem caufa illicita, aut alicujus utilitatis, aut commodi temporalis cupiditate feduâus, aut appetitu dominandi

AMW> «uUi psefampraofc dumem (nI »b Uc I quamvto alu caufa «IMbe. «4 fil receperit, · tali fabreifitane faim sschfam «nnfaufactdeni· atque infra eundem «enfin·, qnicquid ai eum hujufmodi fabmUBnab ocafioae , quocseqae Modo pervenit, totaliter reftitBCrc tomiet , alioqufa cacommunicacfonis fenttnriam fondât iplb fado . VoIbbm» autan qond hoc ftuts-tvn loan· mb habaat fa piecedeuribua » find fa fotum.

CHKUTi *♦»·

Jeyadtor *it fjkannit.*

jOhtnat tnkitfifnft ax canr. Mqdafarj.

Clericus de proventfous anni gracie vel alias de nebus, iatuKN ecclefie aut bcneficioram fisorum acquifitis, concubine foe, vel fili» ex for* nkaeione genitis, quicquam peuitns non telfaquat, qBod fi fcccctt, legatu·» boa teecatnrdc quod taliter eft relidurn eolcfic applicetur ,

Jlirrt»! ατϋι^η^ι ta roar. Mafdrforgv·.

Abolendam de domo domini confuetedinem vel pocius corruptelam , feu tementatem qua derui in figmim pudicicie deberem oftendcre layeis, quibus font pofiti fa cucmplum, fa argumentons fae final» impenitencie , fradtes fixcbendanm fauve» concubinis , vel fouriis uis legant fa ultima voluntate , rigor ecclefiafticus debet exercere i Quart fob anathematis vinculo prohibemus, ne de cetero clerici , gracie annis abatentes , cum de rebus ecclefie notium poffint condere teftamentum , frudus beneficiorum eciam ecdefiafticoram , fpuriis vcl concubinis dimittant. Qui vero contra hanc inhibitionem venire prefumpferfat in figmia» fise perdiefonit ecdefiaftica caneant fcpultura , dc quibus taliter frudus legant , cis caneant ipfo jure. Qui autem teftamentum tale poft mortem defundi manntenere votent dr per quorum manus geribais illis frudus prebende lverint miotftraii , ecclefia ipfius manutenentis vd miniftrantis fit foppofita iaterdido.

Mtmt artbitfifnfot ta nat. Htfirietf.

Adhec qnia quedam in quibufdam partibus confoetudo ymmo corruptela deteftabilts obfervatur, videlicet, quod tam clerici», quamlaicus fa ledo egrittidfais conftitutns ultra quinque *i*olidosufaalis monete, vel altam ftunmam, puta foci illius confuetudincm limitatam , nec piis locis nec perionia ccdefiafticis pro anime tue remedio *h* falute aliqua poffit ordinare *8e Aooan* legata 5 Confideremus predidam confuetudinem k facris canonibus 4c fecularibus legû bus obviare *it* cum omnia jura clament , quod ultima totaatas, vcl ultimum hominis tcftamcntum immobile perieveret , *it* nihil fit , quod hominibus magu debeatur , quam ut fupreme voluntatis liber ftilus exiftat , eandem confoctudfaem deo odibilem , aoiatabus *8c* bonis moribus inimicam, audoritate hujus facri condiri penitus reprobamus , finnites ftatuentes , ut ubicunque jura a teftamcntorum non prohibent fadionc, *it* fa fanitate , vcl in ledo egritudinisconAituto legandi, donandi, difpooendi *it* ordinandi dc bonis fibi cpilatis circa pia loca *it perioan* ccdefiaftiras , duasmodo fuos legittiaaos non pretercat heredes, libera fit facultas *i* Volentes *ie* precipientes diftridc , ut per

A locoram Efafcopoa dr ceteros prelates junfdidioacm habente» arrivetfi elerki dc fayci imp·. disuses defanftoram legate, feu ultimas voluntates, per cxcosmsmicatfonis fa peribnas ft interdidi fa locs fentencias , odo dicram monicione premifta . ferendas , ab hujufmodi impedimentis defiftere compellantBC . Ad quaram cuccuciooes ft débitas nggravacionn, precede»* tc tempore faciendas epUenpi dr paelati , ad mkm teftamentoram dennfio, utroque jure fuadente, dfoofritur pertinere , tambennrofos fe exhfoeant dr paratos , ne hujnfmodi neflicencia dc eotum manibus in dm diftridi judkn requiratur.

ambo cwusn ifav.

B *jAtrtot atihflfhfti ta nat.*

Statuimus ft a condis prccipimus immobili* ter obfervari ut mamtfidelcs ad esequendas ultimas decedentium voluntates cledi antequam de rebas feu bonis defundi fe aliquatenus fa* tromittant inventarium faciant fub fidedignarum tcftimonio de eiidcm ac infra sumam eunda difponant fecundam placita defrsndorum ad que per focorum dyoceC diftridtSme compellantwr . Clericos vero *9t* laycos boc ftstntum falutaru violantes in toto vcl fa parte velamus penis canonum ft legum fore fafardos· Quibus premiffis delinquentes tenentor aftridt ft nota infamie incurrere ipfo fade.

C J(adr«ra dr *ftfalfarit.*

jUtrtat artkttfifnfat ta nat. MagMetf.

Cum facris canonibus fit coafonum, ubi quis vivus receperit ecdefiaftica (aeramenta , quod ibi etiam mortuds requisfcat, omnibus chrifti fidelibus, qui fepulti luerint fa fob eedefiis ; parrochiis, dei omnipotcntfomfiericordfa * beatorum Petri ft Pauli apoftoforum ejus * beati Mauritii patroni noftri dr foetorum ejus oonfifi, in rdevamen inoram pcccamieum , pm dfes indulgentiarum de fajunda fibi pcaitenet· mile· ricordhcr relaxamus.

D *./Brrras artkitfifnfaj ta nat. M^Matg.*

Ad noftrum pervenit auditum, plurimos noftroram fobdttoium *it* maxime qui redores funt ecclefiarum 8r curati parrochialiam , quod quidam domini temporales, duces, comites, barones, vafalli , civitatum, opidoram , caftrorum *it* vitiaram poteftatcs, advocati, redores, proconfuies, eoafules, altermanni , feu vitrki ecclcfiarum parrochialium *ie* cappellanim , campanaram ecclefie Ar ornatus dominium fibi aferibenter , in damnacmoern fvarom animaram *ie* ccclcfiafticu libertatis dcrogaciooem, fuam poteftatem ad cis prohibita extendentes , tempore E interdidi , in folennitalibus ecclefie majorinus, in calend. cotum , feu nuptiis divitum *te po*tcnrum › cum funera traduntur fepukure , vel coram peraguntur cxequic , vel cum anniverfaria fiunt, vel memorie dcfunAorum, catnpanas pulfare & alias folennitstes facere, ornatum ecclcfic exponere, ac fi ccdcfia ft cimiteriumejus nullo ccdefiaftico fubjaeeset faterdido , etiam tempore interdidi diebus foleonibus , palmanim, pafebe , afcenfionis , Peatecoftes ft aliis feftrvkatibiu , fa quibus futuit ecclefia proccffiofscs fieri folennes ft ohfervat in locis non intcrdidM, Layri haprimodi ^occffioncr ci» v«r»

anno CH^tSTi »4*9.

«■» crucibus, vexillis *te* reliquiis facere pre- A fumuac » etiam tempore interdiai facerdotnm fibi officium a(fameme», *elavet* ecelefie contemnendo » Unde prefenti ftatuto fanximu» , ut nullus dus, comes , ve! baro * vcl qaicunque alius lavetis , prefumat t tempore interdidi , hujufmodi proceifiones mandare · ut fiant facere· per fe, ve! interefle , TranfgrefTorcs h< jus ftatuti Λ: contrarium lacientes volumus lenteoeu excommunicationi» majoris ex faâo elle ligatos *k* loca > in quibus hujufmodi procefljones fiunt· fubjncre interdido , donec epifeopo loci fatixfaciant de tanto temeritatis exceflu , le caveant fibi ydonec , nec de cetero concilia attemptent.

Cum layci* nulla fit attributa facultas de re- B bus ecelefie difponendi» quibus manet perpetua obligatio ecelefie obfcquendi(l quia nonnulli ptincipe» *k* Barone» noftr» provinci» ac alii temporales domini in cafttis opidis & villis feu communitatibus cis fnbjcdis nec Don civitatum proconfulcs *k* rcdoies heretici» *k ipfi»* penitus interdidi» jure divino pariter *k* canonico le abftmere, ut tenentur , non formidant : Statuta fuper modo offerendi funerum exequias peragendi in fuis civitatibus , caftris , opidis ie villi» (latuerunt in (narum animarum peticulum & damnationem, primo , ut defundorum excquie non nifi certis diebus pofiint peragi in feptimana nam in pulfibus , miflis & quod certe mjflê celebrantur pro animabas eorum A' non C plures ac etiam quotiens offertorium fieri debet ad miflas predidas *k* quod unico pulfu omnibus peragendum in uno die vel diebus per cos flaturos in feptimana fufficiunt, in ecclefiis, in quibus defundorum anniverfaria vel memori? queeunque peraguntur; Sacro igitur approbante concilio ftatuimus *fe* ordinamus , ut quiconque nobiles, barones, *k* perlone Cingulares in civitatibus opidis caftris villis feu civitatum opidorum caftrorum, aut villarum proconfulcs, confule», redores, aut alio quoennque nomineccnfeantur per fe » vel per alios hujuimedi ftatuta fecerint vcl facia fervaverint , nifi infra menfem poft requiiitionctn cis fadam per exeeutorem ftatutorum illius dyoccf. ubi talia fadafuerintfc fer- D vata ptedida ftatuta, fi fic dici merentur, cum verius fint corruptele & laquei animarum , ab earum obfervacione penitus deftiterint, ipfi» tamen de libris capitularibus fui» prius omnia deletis , & caveant exeeutores ydonec quod talia ftatuta de cetero non ftatuant, nec edita &rftatuta obfervent ; Contrarium facientes perfone Cingulares , poft lapfum didi menfis , excommonicacionis lentendam ipfo fado incurrant , loca vero in quibus hujufmodi ftatuta edi 8e fervari contigerit , eccleliaftico poft menfem predidum iubjaccant interdido.

Dt farrtihtii (T alitaii farrttbiaaii.

liberte» arcbitfifctf»/ tx cttu. ^la^dtberf.

Dcfiderantcs divinum cultum non minui fed augeri & mimiho» cedefiarum in divinis cilicii s peragendis nullatenus impediri , (latuimus, quod rectore» eccicliaxum, quibus celebratio divinorum & cura populi eft commifla , ad pulfandum vcl pultari faciendum pro convencieuc populi ad divinorum audicionem ad talia , que Glutem refpiciunt animarum , liberam , quacunque horaei» placita congrua, habeant potcftatcm , nec a tali libertate a quacunque

poffint ve! debeant prohiberi ; Com indignum A valde fit, ut talia ex arbitrio petideant alieno, ut videlicet per quemquam laycum , vel la/cos cena forma aut nora minus congrua imponatur. Si quis autem contrariam bujus ftatuti attemptare prefumpferit prohdsicioucm , aut'impedimentum aliquod inferendo, nifi »' taouitus per redoxem ecelefie, ce(faverit infra menfem , eo ipfo frateociam excommunicationis incurrat. Non obftante , fi quid confuetudine in contrarium allegetur , que cum ecclefiis fit onerofa , merito eft reprobanda juxta canonum fanxiones.

ANNÔ CMBIST1 14,i·

A/lrrtct architfifafet tx caxt. Ma^dti»^.

Nos fan&ocum patrum , qui ecelefie fande dei *k* perfonis ecclefiafticis tciminos, quos non licet tranigiedi, pofuerunt , ftatuta confiderantes, Hujus facri approbaeionc concilii Univerlis facerdotibus, tam rcligiobs , «quam fecularibus cujufcunque ordinis , conditionis , five ftatus exiftant, in civitatibus, dyoceii, vel provincia Magdeburg, degentibus , fub debito juramenti, quod epifeopo in receptione iacerdotii preftitelunt, fub interminatione divini judicii , firmiter inhibemus, ne quis alienum parrochianum, cujus cura per epifeopum , vel loci archidiaccnum , fc;i ejus fuper eo vicarium alii eft commiiTa , prefumat , excepta neceflitatis caufa , que legem non habet ad confeflionem recipere, vel ad porrigendum ei aliquodecclefiafticutn facramentum , nifi petita & obtenta defuper licencia proprii facerdotis , cum certi *k* indubitati juris exiftat , talem a xali aliqualiter (olvi non polle, vel ligari, *k ex* hoc ordinemecclefie per majores *k fandos* patres inftitutuin timendum eft confundi, quod per nniverfo» plebanos Cingulis diebus dominicis *k* feftivis coram fuis parrochialibus precipitous publicari.

Bercbardxt arcbitftfitfac tx cute. Halita.

Infnper ftatuimus, quod clerici parrochialium provdorcs, vcl vitrici , qui Altermanni in vulgari vocabulo nuncupantur , .de rebus ecclcfiarum , que recipiunt *k* expendunt , ad rcquificionem reâoris ecelefie , quem ad hanc in virtute lanâe obediencie duximus aftringenduq^ , bis in anno, in prefencia ipiius regions *k* quorundam aliorum de parrochiis houcftoium vitorum, rationem reddere teneantur, ut *k* depredlitorum concilio *k* confenfu res cccleiiarum ad ufus eorundem congruos & decentes utiliter convertantnr , ac pariter nos *k* aliorum locôrum epifeopi , quibus eccleliarum cura *k* foliicitudo imminet fuper rebus ecclefiarum per redores ipiius fuper hoc requifitos poffimus apercius informati.

artbttfifcafet tx esur.

Cum fandorum ymaginibus , propter illorum reverenciam , quos figurans , locus dignior debeatur ; Ob hoc prefenri ftatuto pronibetnus . nc in civitatibus, opidis , caftris , vel villi», vel cotum plateis , five inviis ante civitatem , opida, caftra, vcl villas, eciam in locis alus quibulcumque nemo de cetero preiumat ymaginem fande crucis erigere , five alias ymagines pidas, incorporeas *(cu* corporeas, in aliqua materia, fub teâura , vel fine reAnra , & oratoria facere fub quoennque coloie , *ta·* * *hetxiati ftft ftr taitt yma^intt* <*r creeti ad* 7^

'ÂNÎ'Ô" CHKI9T1 i*1»·

laerixin *illitiiMv ctaunirtexdaat* » fine *dioceia-* ni , vel qui vicarii in fpiritoalibus confeofu exprcflb . Eciam prohibemus inb anathematis vlncalo, vitricis ccckliarum, feu altermannis, ne de cetn fidelium elemofinas petituri, manibus fois fanâotum ymarines vel reliquias cum tabulis, vel prêter tabulas fecum delatas, circuire diebus feftivis & celebribus de cetero prefumant, diebus dcdicaeionis ac patroni iptius ccclefic dumtaxat exceptis, & tune demum poli offertorium majoris mille , cum ifta omnia ea avaricie radice procéder· videntor indubie, dr ipforum pkbanoram, fen curatorum *tc* capellarum rcâoribus damna non modica inferant & fut* jure defraudant , cum omnes oblaciones £aôc ia parroehia , vel infra limites ipfius , in loco quocunque , etiam fpcciei cujofcunque , Pfebano ecclefi· pertinent dr de jure communi debentur. Etiam prohibemus lay* cis quibufeunque, prefertim'vitricis ecclefiarum A* altermannis , ne de cetero *in ecclefiis* parrochiahbns , etiam capellis , vel ante in cimi* tcriis prefumant ymagines ponere Br offerto* num fidum coram eiidem recipere , quocunque quefito colore , etiam fi ad hoc plebani , curati , vel capellarum re&orum txpreflus ac* cedat coofenfos , cum talcs fint a canonibus condemnati. Etiam fi que tales ymagines jam temporibus retroaâis polite in Jocis prcdiâis , illas volumus infra menfem per vitricos ccclefiarum feu capellarum demoliri , *8e* oblata coram talibus ymaginibus votumos plebano , feu curato , vel remori capelk pro medietate ad ufutn fuum prefentari , reliquam medietatem volumes fiico dvoCef. loci integre applicati . Et fuper piemiflir volumus per ofiicialci epifcoporum noftre provincie diligenti execucione invigilare.

ardriefifit^m ex CtxeUi· /I<dr-Aarfr*.

Licet jure communi preceptum fit *te* mandatum , ut quilibet chrifti fidelis ntriufqoe fexns debeat & teneatur fmgulis diebus dominicis an* ni cujuslibet 8c aliis diebus folcnnibus mittam integram in lua parroehia *te* majorem feu parrodualem integre audire dr verbum dei, ad quod Î|uemlibtt noftre provinciecuratum predicandum dis fubditis per fe vel alium ydoneum nomine fuo, cofque ad audiendam obligamur.

Dt MvMcAarnn».

-4/ferrns *^irtlûefifetfeet tx* caor. Bfef/r-ispjea/f.

Statuimus infuper , ut io fingulis monafteriis fade moniafidm fencftrc prolatorie, que ad loquendum font deputate, & precipne , per quas habent confiteri, duplicata habeant ferramenta, nec alicui virorum permittatur, moniales vtfita· se potifJitne monafteriutn ingrediendo, fed cum opus fuerit , parentes admittantur *te* medici, cum aliqua fuerit gravi infirmitate detcnta Arei fuffragio medici fit opus, tunc tantum medicus cum laudabili teftknonio , prepofito prefente, durante infirmitate, quotiens opus fuerit, egrotam vifhabit, nec alicui moniali noftre provincie liceat claufuram fai monafterii egredi , pro quacunque caula, fine licetftia fai dyocefam epiiconi, etiam fi fuerit exempta, nifi in cafu decretalis : Indempnicatibus booifacii oftavi.

Prohibemus etiam, ne de cetero moniales noftre provincie in monafteriis , vel ccdeliis fuis fub quocunque colote , in memoriam alicujus fanfti, vel ptefampte confuetudinis in luo prolirio habitu, Bel alieno, ludos facere prefumant ioe larvis, cum iaruis, nec etiam per extraneos ludos aliquos, feu fpeCUcala qoccunqc ficti permittant. Similiter prohibemus *8e vel ia* vifccribus Jhefu Chrifti obfecramus , ne tempore nbladoois fanAimonialium *te* cum veftiontur, vel quocumque alio tempore, comcllacioaes, leu chorte fieri in monaftedo permittantur, nec aliquo tempore lccularibus petionis, quantumcunque monialibus propinqua fiat mulieres, vel puelle, infra clauftra *te* lepta monialium peraodandi hofpicium prebeatur , etiam ipfe moniales in licitis *te* boneftis fuis prepofitis & prelatis obediattt reverenter nec aliçui , prêter epifcopi fui vel ejus vicarii in fpiritualibus lictntiam requifitam *te* obtentam fua peccata confiteri prcfamaqt; Nihilominus unicuique ptepofito ianâimoniaiium noftre provincie diftriâe precipitous, ut clauftra cis commifta fideliter fervent fob claufuta , portas , per quas confuevit fieri acceflus ad eas, ab extra claudant firmibus ieris *te* clavibus apud fe diligenti cuftodia relervatis ncc cuiquam aperiant, nifi in cafibus fuperius expreffit. Si autem abbatifla , five priorifla, ve) prepofitus, contra premifla fecerint ia perte vel in toto pr«fcns natatum violando, Abbatiifam, Prioriflam volumus ab ofikio, feu fua dignitate cccidifle ipfo faâo prepofitum ab fagrefiu ecclefie fu(nendi , donec a luo dyoccf. vel ejus vicario in fpiritualibus racmerit relaxationis beneficium obtinere. Nota li non placet ifta pena addiciatur, t;uou abbatifla debet deponi *te* prepofitus per fuum dyoccf. debet fuipendi.

vd.'ferr»; *xrtbit^fe^ni tx ttne. Matie· ιηтχπιβ.*

Compatcmitatcm a monachis *te* monialibus contrahi diftriâws prohibemus , flatuentes, ut fi aliqua clauftra monialium ad inopiam tantam devenerint, quod ibi de provenùbus monafterii (uftentari non poflint *te* ab atnicis panis, vinum, denarii, vel aliquid hujus cis mittatur eiidem non ipfe moniales hoc recipiant fed abbatiale , vel magiftre fue id iïgnificent , ut de e;us arbitrio eque, fecundum deum Arobfervantuoi regule, de talibus diiponat & ira , quod io communes ufut convertantur *te* diftribuan-ur unicuique prout opus eft. Iftud ftatutum etiam a monachis volumus obfetvati.

^dbtrtai artbiefifcrfns ex c»iw. /\/^ds-isrxrayi.

Prohibemus etiam monialibus, flatuentes, ut lacri canones jam piohibuerunt , ne aliqua tnonialis de cetero profeffa vel non profelTa aliquod artificium, vel manuum fuarum opus exerceat caufa lucri, feu negocii cujufcuoque , nec purlas cyrothecas, vel alta fimilia faciat, etiam amicis, ncc aliis, ut gratis tribuat vel impendat. Nam non decet viam dei agnoviffe *8r* puit agnitam optimam partem deferuifle , nifi paupertatis detcâus ipfas ad laborandum, redditibus moruftcrii deftruôis diftriâtus compelleret *te* amicorum fuftragio dcftitutc.

anno CHBISTI ut»,

CH* 15TI »✦**.

xrtlâe/ijiytu er ttatilix Mxgit-h^gexfi.

Ad bcc quia inveoiulnum Regiaara* laplus frequent A evidcoa datum religionis deform.' fc plurimo» icand'lixat, ftatuimus, vt null, de cetero in earum numerum admittatur, nit qua. dxagclimom ctatie fee annum «ceflêrw fc pro. bat. a pennis cuiftat * fesagenatmm numerum, quern fcripfit apoftolns talious affiusendl pro. pter fragilitatem noftri tempori» ad quadragefi. mum numerem reftringens.

^Hitrtxi attitefiftfai t» raw. Jfcgdrlmg.

bub pen* etiam anathemati* prohibemus, ne clcricu* vel rcligiofa» quiipiam introeat in do mum earundem, icd n qui» ci jufta caufa *8t* hoocfta cuique earum loqui voluerit, hoc in cecidia fob bono tcftimonto faciat manifefte , na findira contra ipio* (uipicio otiatur , alioquin gravi fobjaccat ultioni, quam talibus per diotcfaoum loci pmcipimua infligendam.

'Ilitrtiu erthfeftffpM tx raor.

vftim *Bt* habitum nec non conventicula lufpicione mali non vacuam Bobuchardorum , clamantium per platea» fc vicos civitatum opidorum fc villarum hoc vulgate t Brot dorch got ; Ncc non quaslibet slias bngularitatc* a land* dei ecclefia ηοα receptas coleuiiutn reprobamus mandante» fob pena fefpcnlioni* Univerfis plebant» per civitatem dyocef. fc provinciam Magdeburgen. conflituli», ut tales Bobechardos dc vicarios publice tribus diebus dominicis dc feflivis ajnmoncant, quos fcnos prefentibus ammonemus, ut hujufmodi fingularitatibus dereliâis *it* teneant , ficut alii chriftiani , dc quod non predreent tn cavernis fc in aliis locis publicis dc cum Bcguinis le conformantibus eifdem moribus, habitu fc inceftu. Alioquin c* tunc ipfos extra terminos fuaxum parrocluarum per rxcommunicationi» fentenciam auâoritau hujus concilii repellcrt non obmittent dcnunfttcntque vicinia facerdotibus ut talcs fic repullos in luis parrochii» non admittant. Idem dfc Bcguiuis peltiferi» duximus ftatuendum.

Avfofea *It txptlUt xfMubxrxm .*

ea ttot. Mageit-kxrgtx.

Firmiter prohibemus prefentis concilii anâqritate, ne epifeopi vel Arehiepifeopi cooctflionibus ecdefiarum , que fiant bofpitalariis vel aliis religiofis cuiuslibet approbation!» coofenfotn ullo modo exhibeant » donantes eis parrochialcs ecclefia», cappella» viventes incorporantes , feu quevis alia beneficia, nifi requtfito prius fc habito confenfo Capituli ecclefie KaXhedralia. Aliter conceflioais hujus doaacksnes uniones mcorporaciooc» five foAas five dc cetero faciendas vi. res non decernimus habere.

^AlktrtuJ ^triktefiictfxi tx (Mt. MxgJt-ixrgt».

Qui* plerumque religiofi dc prefertim de ordinibus mendicantium , jam derelrdis fois «nouafierii« aliqui in apoftafia , alii vero habitum

A fee relufeafo defetenw, alii de onsdcnfo fisporiorum fol oedmis» alii proper coram fcfcnrn fc roofe.fom cum fiat tesmiaarii, emis locis dmputati, regimna purraehfolmm ecdefiaram fofcipfoot cuma popoli gerentes ipfo foaamequ uâefiaftka mmiftrando. Baptisantes, matrimonia celebrantes Corpore chrifti fc fanguiM focroiaaâia cos reficientes, prêter archijiacooi fc precipue dyocslaai iod coafenfom fc aoâoritatem i Afo curatorum ipforum dc confeofo, alii populi de confenfa parrochialis. Cnmigitar prediâi rdigiofi precipue mendicantes regimen populi fofcipece fc cnercere, fc focramcma mtaiftrare prohibeantur j Quapropter prefentis ftatetl auâoritate facro concilio approbante, prohi- AMNO anum *4*·.

B bernas, ne prediât religiofi fc prefertim arendicantes prefemant dc cetero regimen alirojro partochiahs ecdefie fofeipere fc curam gerere. In contrarium facientes , nifi infra quiadacim dias moniti per dioccfanum , vel ejus vicariem ia (pitttualsbus deftiteriat, fentencum excommunicationis ipfo* fc quemlibet eoraun volumes incurrere ipio feâo fc ab officio quod auâoritate clementine debent exequi in diocef. cert* fc civitate volumus elle privatos, nec de cetero ad illud officium exercendum ia noftra provincia per quemquam curatorum admittendos.

-./iferrru vdnrfopyfopar err raw. M*dr-asuiM.

C Ad cstirpsndsm dcteftabilem corruptelam fc abufum quorumlibet patronorum noftre provfocic fpirittulinm, feo fecnlarfam, quam quidam eorum hucuiqac temeritate propria, in derogacioueaa ecclenafticc libertatis, fc animarum luar rum grave difpcadium , obfervare prefomphnint fc oblcrvarunt, domos, curias, habitationes fc dotes ccclcliarum, précipité parrochialium cappelUrum fc aliorum beneficiorum ipoliando , mobilibus rebus inventis in didis domibus, eurus, habitadonibus ecdefiarum prediâaramparrodiuliutu cappellarum › fc aliorum beneficiorum , aut in aliis loci* quibukunque pjebafos, curatis, cappellani», feu aliarillu, «ut aliis bo-

D ncficiatis , dcfiinfcis vel nondum dcfimâis fed in agone couftitutis. omni dei timoee poftpofito, fpoliantes & res fpoliata» hujus abducunt fc frequenter temporibus rctroaâis abduxerunt fuilque ulibus applicatis, prefenti nolho ftatuto, facro approbante Condito , reprobamus fc condempnamus cum fui» prefomptoribus , ficut » jure duMifcitiur reprobat, fc maxime cun* tales res prefomautur intuitu ecdefiarum acquifite potirome mobiles de immobilibus non hefitantibus, fc debeant feturis plcbanis feu curatis & eorum ufibus quamdin fuerint plebani, feu curati, reaaanere, poft mortem vero eorum feu receflum , fi didas parrochialcs ecclefia» dimiferint perasntaodo, vel fimplicitcc renaaAian-

fl do, nihilominus res acquifire; per diftos cura, tos cciam mobiles fc intuitu ecdefiarum didarum , ficut fecra canonum psecipit aufiocitas , apud ecclefia* dimittent , relinquent·» ufibus fiiccelToium feorum , qui ficut fc fui pcedecaffoms in cifikm viventes fc conftitnti in fenirote cenfentur ufeûuâuarit in reb«s predidia . Infirmantes vero ad noctem fc m morte ufurarii dumtaxat · jure font conftituti ; Prefenti ergo conftituciooe fiuuimsis , ut non folum patroni ecdefiarum , cappellarum fc beneficiorum feculases , fpirituale* , vel regulare» , advocati , officiali , dominorum temporalium , potiffime

·cclc-

AtfKO CHAUT! •«a*, ccddM&icoram fe« quireaqae alia* , vet alii , A aemiae foe proprio * feu alieno · Deinde A ta antea carias 8e dotes » domos, allodia ccciefia» rum panochialium > cappellarum , feu quonuucunque beneficiorum cccfefiafticorum 8t cita· rca quafourraœ apud qoofcunqfie etiam exifleutes rêcfemp&rrint etiam fub quocunquc colore (poiiarc 8c adfc recipere * plebanis , curatis, cap^ Ellanis & quibuslibet aliis bénéficiât!» defonis -, vcl adnuc laborantibus Γη agone , rcsmobiles , feu immobiles abducere de eiidern , vcl a creditoribus eorum monere , vcl (altem arreftare , areeftatas ammoneic 8: detinete > (poiiatores talcs ipia fado cum eorum complicibus , in faâo fpoliacionis detencionis cis amulium prebentibus , fentenrias excommunicationismapris prnfenti ftatuto 8c audoritatc fore decernimus ligatos . Addidcntcs etiam C tabs fpoliatores aneftatores «farpatarcs 8e detentores per aicbidiaconom loci , rd fuccefIbrem in benefitio hujufmodi requifiti res (polities de prediAis curiis , dotibus , domibus ecdefiarum , vel aliorum locorum , ubi fuerint recondite , infra quindecim dies poft requificionem didis (poliatoribus faâam verbo , vel in (criptis pet archidisconom loci, vel in beneficio incertiorum integre A fine omni diminoeione reportaverint, reftituerint, feu procuraverint, reftitui A reportari, A reportent A rcftifuant . Plebanis curatis A aliis beneficiatis in parrochiis , ubi tales fuerint vifi A quamdm morum fecerint in eiidcm extra domicilium eorum proficifcentes A in eorum Mefencia A prccipuc in.loco domicilii eorum IhiftifUmum fervetur interdidnm , quod nullatenus per exeeutorem loci A noftrorum (brutorum relaxetur , nifi omnibus ablatis (poliatis A abduftis integre A plene ecclefiis , cappcllis , feu beneficiis aliis reftitutis A reportatis nihilominus bencficiatis fuccctibribus in diftis beneficiis (atisfadione exhibita congrua A decenti , ad arbitrium exeeutoris ftatutorum loci de tante temeritatis aufu A prefumptionc.

-dtferta/ ^rtkupifetfet cx cvuUit Pief-Jtfxrin.

Quia plerique ccdefiaram patroni , qui etiam aliquotiens a jure advocati nuncupantur fuis terminis non contenti , ultra penfionem A redditus , feu proventus ab antiquo eis A a primeva fundaerone deputatos nova jura fibi in didis ecclefiis A earum bonis vendkantcs , diripiunt & ufurpant fibi bona A res didarutn ecclefianun , propter quod fpiritualia , one fine temporalibus confidere non potiunt , didis ccclefiis fubtrahuntur, hoc facro approbante concilio (latuimus ,- ut huiufmodi patroni , five advocati , in premitiis delinquentes , per esecutorevn loci , ex oftkio ftatutorum , vel ad inftantiam nartis injuriam patie A pro ecclefia , (eu monaucrio requifiti a vendicatioe indebita novorum jurium fervidorum A exadione qualibet infra XV. dies penitus defiftant A bona ecdefiarum direpta A ulurpata , ut premifliim eft , integraliter A cum eticftu ecdcliis mooafteriis , queeunque fuerint , A earum perfouis reftituant , ac de injuriis ac preiumptis violentiis , ad arbitrium didi cxccutoris , didis ecclcfiis , monaftertis A earum perfonis, ipforum nomine fatisfaciant ; Alioquin diripentes , ufurpantes , vendkantes exadioaantes , extorquentes A retinentes hujufmodi nova jura, feu bans ex tunc ipfo faâo a jure advocatie feu patranatus volumus 8c itttmiau ceciddfo , Aad eorum heredes proximiore*, defeendentes in refta linea fi fint ; illis vero deficientibus ad afcendentes fimiliter »n reda linea ; Illis etiam deficientibus ad loci dyoref. fore devolutum A non folum lus patronatus , fed 8c omne jus t quodprediai delinquentes id diftis ecclefiis 8c monafteriis 8c earum bonis preteodebant fe habere . Idem contra patronos ecdefiarum , qei bona clericorum decedentium fibi ufiarpant contra ftatuta Lngduncn. concilii, ut a jure patronatus 8c prefeatandi cadant , A nihilominus cxprdtas fuperius A in prefeoti ftatuto , fi requifiti fuerint, ut premiffum eft , per exeeutorem , res A bona decedentium clericorum inventa A . ablata , infra terminum fuperms ex* pretium , non reftituerint , 8c de injuriis fatisfiecerint juxta formam fupcruu expreftam volumus A decernimus incurrere ipfo faâo. Hoeftatntum per locorum ordinarios diftriâitiimc, in ' vocato ad hoc, fi opus fuerit auxilio brachii fecularis, decernimus exeqnendum. aitno cHtim i*M»

dr feficretieee eccltft id dterti.

larrfordar *4rckfpijnfiM ex textiüe HeUtx.

Et quia ecdefiarum reconciliatio dubitari confuevit a multis . Erclentis concilii auâoritatc declaramus , quod ecclefia violata per alium, quam epifcopum , reconciliari non potefteaque (ub epiicopatus ordine non nifi cpilcopo valeat demandari.

J^xirira de cr/rdra/Mw asÿàflMu

ex eeerilie JAg-dadargm.

Prefentis concilii auâoritate ordmamas, fiatuentes , ne de cetero quifqtuun clericorum , feu rcligioforum prefirmat ilia die, qua miftam fuam primam celebrat , conviviis A commetiationibus , choreis A aliis ludibriis exhilarari per fc , vel per fuo· invitatos , A dumtaxat invitandorum numerum ad decem fcutellas ieftringat , nullatenus etiam joculatores , fiftulatores ac quofeunque byftriones , vel mimas admittat , ne ejus mens, que pro illo tempore potiflime deo dedicata aliis, quam divine contemplacfoni devotius intendat.

\dnut it keptifme ejet egtQe.

XAerr», ex netiUe MU'

Bsptifmus cum fuama reverentia celebretur maxime in diftinâiooeA prolatione verborum* in quibus (aeramenti virtus confiftit , hiis fc. verbis : Ego te baptixo in nomine patris A filii A fpiritus Saaâi. Doceant etiam facerdotes, tam mares, quam feminai in ncceffitate debere parvulos baptiaare , eadem forma in fuo ydeomate ferrata , A quod patres A matres proprios infantes, fi farnus ncceffitas exigat , ita quod alios habere non polEnt , potuerint baptisait . Et fi facerdotes fuper hoc diligencius inquirentes debitam formam (erratam in baptifmate inveniant , quod faftum eft* approbent , fupplcntes citca baptitatum quoad un&ionctn olei in

ANNO CNBIST1 i4<»> "pbôm fc in fcapulis fc trifmatis in vertite, q»od a laycia aft obmifam fc fieri non poteft . Si autem ia baptifinate delwtatn fernano non invenerint ofafervatam debent eos baptifaN denuo fc «lia circa hoc aeceftaria adimplere.

tn ctxtih· Mtg- dtfo-gtn-

Cum autem contingat infirmor facra αοAiα- . ne perungi ia extremis attendant facerdotes 3uod foratam verborum feriptatn tn libtiiageoorum^fuoratn debite fc perie&e exprimant fc cum devocione , ficut fc in (aera dominici corporis confccraeione fieri chriftus inftitoit fc cedéfis videtur attentius obfervarc fc fimili modo formam obfervent fc verba debite exprimant aliis (aeramentis appropriate ·

Dt cxflttlU

Xrclmfiftftti tx CWtltt Mq- Mxfit»·

Statuimus , ut in cun&s noftre province eccleliis fc monafteriis baptifmus , enima , oleum , cukn lilia fub fideli cuftodia clavibus adhibitis oblereotur , ne poftii ad illa manus temeraria extendi : Palle quoque altatis vafa » corporalia fc veftimenta minillrorum munda fc nitida conlerventur › Nimis enim videtur abfurdum in lactis fardes négligera que dedecent fc in prophanis.

<x rs«. Mxfde- *bxijen.*

Quia facerdotes fc campanarii , qui facerdotibus ad akare circa baptilmutn , depottacionem olei fc corporis domini ad infirmos aftt- ftunt , fc juxta quod officium eorum requirit , miniftrsnt luper veftimenta fui fupcrpclliciia facerdotes fc campanarii camifiis albis utunlur , diftrittc precipimus obfervari . Quas quidam ramifias campaoariorum fc iuperpcllitia (acerdotum populos cujus!ibet parrocoie , vel vitrici, aut altermanni ipforutn nomine, quando fc quotiens necelTe ruerit , de clsmohnis , que ad Fabricam elargientur, procurabunt . Altermanni feu vitrici eccleflarum predidarum in Îircdiâu teperti négligentes per archidiacooos uos digna pena corrigantur , Approbatione totius concilii ftatuentes , ut facerdotes , qui poft publicationem hujus ftatuti fuperpellitium pro fe & camifiam pro fuo campanario non haouerint fc portaverint m eccleflis in divinis fc cum (aeramenta detulerint ad infirmos attamen ipfos in ecclelia miniftrare continget , per officialem epiicopi principalem digna pena emendentur.

tx ttxulio Mq- itbxrgtn-

Quia felicis record. Urbanus papa (extus falubrner providit gravi abufioni , qua plerique facerdotes feculares fc religiofi, esemptifc non exempti , fc precipuemendicantium oramus fratres , in ecclefiis £u>» fc monafteriis , tempore gcoetalia vel fpecialis interdidi , confueverant

/1 Coi.pus chrifti in patulo exponere fc io altari « vel alio loco in vafe perfpicuo , ita ut layci , CHfcWTI quibus tempore interdifci divinorum participa* «4·* tio omnino eft interdiâa , niU in certis cafibus fcper confequeos vilio corporis chrifti, ne quod una via prohibitum efle dinofcitur per ajiecn eque illiciiatn lucri caufa «on(eftun fc queftus videatur , fc hujufmodi abufionem committen te» , tam clericos feculares « quam rcligiofosor dmum quorumcunque, exemptos fc non exemptos , fc precipue mendicantium ordinum fratres vinculo excommunicationis conftrinxit} No ergo clerici feculares fc regulares , exempti non exempti , precipue inires mendicantes in noftra provintia degentes ignorantiam pratendentes , que non poteft efte , nifi craffi vel ûipina prediâi ftatuti , oenam incurrant Laqueati i Volumus fc mandamus prcdiâum ftatutum Urbani fexti in fingulis finodis noftri» ac fratrum fc coepifcoporuni noftre provintie legi fc publicari , ut metu pene ipfius abufum predidum de aoftra pcovintia profugarum esftupcmus . Injungentes , prediais fratribus fr coepifcopis noftre *provintie* cum luis exeeutoribua Canonumque fc eorum officialibus, utquofcnnque culpabiles invenerint in premiflis m fuis civitatibus fc dioceltbus › feculares vel religio- (os » exemptos fc non exemptos , eciam mendicantium ordinum fratres , faciant penamconftitutionis predidi denuntiare incidite fc ab omnibus artius evitari , donec dvocciaao lociin cujus civitate vel dyocef. hujuimodi exccftus committere preiumpfcrunt fatufaciantfc (edoceant legitime abfolutos.

fx ctxtUi» Mtgdt- bxrgtx.

Infuper facra approbacione concilii ftatuimus fc ordinamus fc precipimus prclcntis ftatuti auctoritate diftciâius obfervari , ne quifquam parrochialis pteibirer in ruralibus feu in villis benefitiatus amplius prefumat ficut in civitatibus fc opidis (olus divina offiria peragere fc prefertim mifiam cantare , vel legere, fine focio cJerico , *icu adjutore* , vel byco fcienti honefto , fecundum quod hoc canones dudum ftaructuot . Predi&s vçro campanarus , ficut 'premiflum eft, ad ofitium eorum aftumptia nullatenus ornatus ecclefie cuftodfrndus committatur nifi ipfi de cuftodta ejus fideli Plebanis fc altermannia eeclcfie cautionem ydooeam preftiterint de difto ornatu fideliter fc munde euhodieodo, fc quod , depolito ipfotum o£tio › .velint ipfum ahermanais fc plebanis integre reftituerccum inventario fnpar hoc faifto fc eis tradito ornatu cum predtôo , quod inventarium in tsadicionc fc commiftione ornatus fingulis campanariis confici volumus duplicatum,. Unum tradendumcampanario afliimpto , alium feu correfpoodcntcm plebanur icu curatus fibi refervent fideliter cuU»d>endo , fc cum diftus campanarius. ammotus fuerit plcbano fc vitricis prediâe ecclefie ornatum fibi piefentatum fc.diligenter cuftoditum mundr fc integre reftiuiat cum inventario lqo fuccflori fub premiflb pafto committendum'.

ZjScT cM&xrn — — — i> tx Cwtilit A J^iricada tctlcjfa tUficxaiii. cujum

Statuimus » ut di£um (aeramentum Eukariftie , quod fumma dignum eft vcneraciooe inter (atramenta » dc fanAiffimum cunb ad infirmem deferuu t presbitec ullatenus incedat in calopedis » fed tantum eahiatus dc habitu decenti fuperpelliiio indotus » defaens defapee ftolatn , Corpnsqoe dominicum dbceatcr ante pcâor fuum portet , luminaribus ccrett ardentibus una vel pluribus ante latis eum cahtpanula continue retonante in mappa ferina vei elia decenti dc munda « Quod dum chrifti fideles » cum fic defirrtur^ad infirmem t fequi hortamur » presbiccmnk deferentem fequentea humiliter 8t devote ad infirmum St de infirmo redeuntem ad ecclefiam xk dierum de penitentia eis injunâa relarate ante fores ecclefie pronun&iacione presbiteri noftra auâoritate recepturi * quam omnibusvere confeifii tt contritis dandam tc poonunâiandam prefentibus concedimus dr indulgeasus , dc do quolibet infirmo vificato » Si autem contingeret » quod nulla cukariftia vjfitatis infirmis in pixide remaneret ad ecclefiam reportandam , ex tunc ante oftmm infirmi vilitati ,· candelis extinftis » campana ceflante a puliu t ptesbiter ibidem pronunâiatis indulgentiis» Pixidem ad ecclefiam reportet fine foU Moitate » populum liceatiando » ne ydolatria quevis per populna Amplium committatur impcovife.

Dt ^ftr^xthiu Jtjmfii.

^Hcrtnt tx c·»/, txrifx.

Adhee etiam prohibemur , ne quis adultus pariter de diferetos ordinaria dr ftatuta jejunia . ut quadragelimale quatuor temporum dt vigiliarum prefumat infringere , nec hujulmodi ne» cedant jejunia pretextu votivi dr extraordinarii jejunii violare , cum tale damnum tali luens deus nolit compeufari . Inherent» priori cotscrlio pravam confueiudinem quorumdam reprobamus , qui fextam feriam violant , Sabbato > vel quarta feria vcl die in ebdomate jejunantes . Hoc de ectero Geri hujus Caere auaositate concilii firmiter prohibemus dr prefertitn illa jejunia fuperftitiofa > quibus deum temptare videntur t vel aliae machinantur in malum » ut fic jejunent » ut die jejunii tribus buccellis panis dr totidem eetevific vcl eque pro die naturali funt contenti , vd alio modo fuperftitiofe jejunant ufque ad vifionem fjrdcram , more gentilium dt judeorum , hee dr hujufmodi Gmilia eum religwoi chriftiaoc fint inimica » facri concilii approbatione de ectero fieri prohibemus , Injungentes confriToribus tam Cecularibus , quam religiodi de ordine mendicantium prefeutatis dr admiffis , ut coofitentes fibi ab bujufmodi jejuniis fuperftitiofis retrahant . Diftriftius eis inhibentes . ne talia de cetero faciant » fed ecclefie jejunia , que matare congruunt dr deo funt accepta cum omni finceritate obfervunt.

Prohibemus etiam » ut religiofi vd quilibet alii Ecdcfias de novo fundare , vd fundatae traasfeac « fine epifcopi diocefaai licentia define primarii .lapidis bcnediAioac'professant. « aliter fundata ecclefia diruatur» dr u » qui fundat » fi clericus cxiftat . vd monachos ab ofu tio fufpendauir , alia pena nihilomiatu juxta faperiorum arbitrium puniendus » fi lapcus fuo» rit ufque ad fstisfadionem condignam excom- B mnnicacionis vinculo innodetur . Item altaria fuperftua per ccclefias psrrochial» omnia tollantur » nec altare , uec aliquid de novo fiat , nifi epifeopo permittente , nec tunc etiam , nifi eidem altari tantum in provenubos ailignctur , ut Ititem luminaris & ornatum correquifitum , ultra viAum , miaiftri habeant competenter.

Hoc prdeotis ftatuti anâoritate declarantes , luod epifeopus primarium lapidem benedicere r io fundamento Jocare propria io perfect teneatur , occ benediftionem bpidum £ru politionem eorumdem alii debent, quam epifeopo demandace ·

C

J^edrsra da Xxmuxitxtt tcdtfitrxxt CT tixriitrlxnm.

infartu xrtbtififc^tu tx mtdii· *·*

Excommunicamus * aasthemaxisamus omnes . qui dedicates deo ccclefias aufu facrilego prophanantm faciunt munitiones dc ipfis , ad infirmandum eas perfodiunt cimiteria , oflibus mortuorum ejcAb * omnes quoque adhibentua opem , vcl operam , concilium . vd juvamen decernimus «KommuhicarioaM fententie fiibjacero j Ecdcfias etiam taliter prophanatas dr ai* htlomiaus omnia illa loca « to quibus adores D aut opem » concilium oportunitm , aut prcftaetes juvamen habeat domicilia » vel receptacula fubicimus ex nunc ecdefiaftico iutcrdida - lu graviorem etiam penam fubtrabantur eorum familie (facramstnta dr ecdcfiafttca fepuhora , donec cum debita fatïsfaâione munitio dcftruatur . Preteroa , quia quidam a perfosus ecdefiafticis , contra libertatum carum dr approbatam confuetudioem » ex antiquis obtesu tam temporibus , ab eis pedagia dr theolonis interdum extorquent injufte . raies ad ab> ftinendutn ab hujulmodi angariis dr ad reftituendum fic extorta iajufte per ordinarim fuoa monitione premifla , per ecelcfiafticam cogantur cenfurem.

E

^ddUrrsu xrtktirftxfxi tx multi· Mxf·

Ad hoc faero approbante concilio irrttamui te irrita nunâiamue omnia ftatuta * coaluetvdines , que civitates, vel loca » jsotefts les eoofuics vel quecunque «lie parfont contra libertâte» ecclefic ac perfonai ecdefiafticM edere\ eel iemire adrorfus canonical faneioues prefampferant St eadem a fuis capitularibus mandamus ioira duos rocnf·* pofthujufmodi publicaoonem ftaiati penitus abcJeri * A firnilia de cetero ac-

ANNO CHUSTI t«l». reptaverint ipfo jure decernimus efle nulla . A Putcfta» vero » ac omnes ftatutarii ipforum locorum ca pro ftatutu obfetvante» , Se qui , fecundum natata Sc conlvctud mes memorata* , judicaverint cx tunc inhabile» line omnem m ecclefia dei legittimum ad adum, falvis nihilo. minue penis ahu contra talo in generali concilio promulgatu.

Item ftatuiiau» , nt queeunque civitas , vel cotQtnbnita» , pertona publica , tel privata , Coiledas , five exadioncr » angarias , five pciangarias , ecclefiis vel aliis piis locis , aut eceiefiafticis perfonis imponant , ve! bona cedefiaftica jnvadere prdfumant quadruplum tcfundant, fi requiliti contcmplerint emendare.

Juiisdidioacm ecclefialticant preterquam per B vias a canonibus indukas nullus attemptet aliquatenus impedire Ar ecclefiarum vel aliorum lo. eorum imuniratem de jure fe de conluetudinc obtentam infligere , aut aliqualiter violare picfumar.

Novas etiam adtones, que vulgo Inghclt nominantur , vel alio nomine nulla civitatum inftituat , & ab inftitutii poll hujufmodi edidi publicationem infra munfem defULt , nectnenluras rerum venalium ab antiquo fervatas & a fidelibus approbatas minuere, vel immutate pie. filmât . De fervit Ar mancipiis ecdefiaium in ci» vitatibus relidentibus & pod corumdem fervo, rum mortem ecclefie debita jura , quarum fervi fuerant , recipere minime prohibeantur . C

Infuper ftatuimus , ut perfotu quacunque nobilitate , aut preeininencia ftatus prefulgca: ecclefiafticas perfonis , aut etclefiallica bona , jura , juriidiftione» & vafallos eorum violenter , aut autoritate propria publica occupare , aut occupando invadere , vel fcienter occupantibus ccclc£as Se bona predidx pre. ftare prefumant quomodolibet per fe . vel per ahum , aut alios , concilium , auxilium , vel favorem , & nili infra XV. du_s ecclefie kie , aut pxclato ipfius damnum illatum emendaverint , ipfo rado fit anathematis vinculo innodatus , Decedentium etiam clericorum peculium occupare , vel occupatum detinere omnibus laycis fub anathematis pena ex- D nunc , prout extunc , in ipfos lata , dilcrctius inhibemus.

£>t (y" mttrimtxn .

^ikertai ^irtlntri/cefin tx c»»u/i» Afaj*atbti'ie*.*

Matrimonium ftatuimus ut cum omni reverenti* A· honore in confpedu ecdefic celebretur . fct cura matrimonium fuerit contrahendum per presbiteras proprios , feu eorum vices gcrente* , tnbus diebus dominicis m ecclefiis , aut aliis fefttvis diebus a Ic diftantibus publice pro. ponatur , ut fi quod impedimentum matrinioiui E contrahendi noveriht aliqui , flhs , infra ter. minum competentem ab ipfis presbiteris prettgctxdum , in facie cccleliv , fine difficultate , revelent ; Excommunicationis lententi* quoque in genere proferatur in omnes hujufmodi impedimentum celantes , a qua , line fatisfadlunc debita , nullatenus ablolvantur . Et b qui tempore bajus dcnumftiacionis pref.Otcs fuerint Se impedinicntum celaverint , poftrrodum nec ad xccultcionem , occ ad tefturoninai contra ip. fum matrimonium admittantur , nifi tales fint cafns , qui matrimonium dinmunt lie contu. étum , vel probati , matrimonium nullum icddane &- coujundos omnino ieparandos.

ANNO ' CHAISTI

^Sliertxi ^irchitfifcefui tx tç/Kili» Mxftltbxr^tn.

Cum lacrarncntum matrimonii lit magnum , figniticauone Sc inftitucione primum , & omni revexenna A: celebritate dignum ; Volente» igitur ejus nobiliutera figuificationem & ccl> britatcm omnibus chrifti fidelibus , cujufcumque conditionu , (Tatus , aut fexus fuerint , attentius commendare ·, Sacro igitur approbante concilio ftatuimus , ne quis laycus etiam , cujufcumque ftatus , picemincncie vel nobilitatis fueut , prefumat , aliquos matrimonialiter copulate in domibus , vel extra etiam in cede» lia , cum lajcis facramentorum amminiftracio penitus fit interdida . Sed cum aliqui fuennt defponlau per parentes , vel propinquiore» » defundis parentibus , vel , viventibus patentibus , dc eorum conlcniu , vel fcipfos dcfponfaverunt , fponfalia contrahendo per verba de futuro , vel matrimonium dcpicfenti nihilominus per curatos fuos , qui funt ipforum proprii faccrdotps & immédiati , tribus diebus dominicis in ccdeliis patrochtalibus , aut alus feftivi» diebus tribus a ie diftantibus , per edi&um publice proponantur infra millarum folennia coram cnnfti fidelibus Se parrochianis , qui illo tempore tenentur in parrochiis fuis propriis effio congregati , ut li quis , vel qui fint , qui ia-> ter delponiatos de futuro , vel dc prefenti , aut dcfponfandos aliquod impedimentum noverint , propter quod matrimonio jungi non poflint , vel matrimonio jam jundi limul remanere , illud iofra tempus proclamacionis per curatum contrahere volentibus prcligendum in facie ecclefie & iplis contiahere volentibus Se confan5uineis ipforum omni ftudio adhibito &- fine ifficultate revelant ; Excommunicationis quoque lententia in genere proferatur m omnibus hujufmodi impedimentum celantibus a qua fine fatisfactionc debita nullatenus abfolvantur. Et fi qui tempore hujufmodi dcnunâiationis prefentes fuerint &- impedimentum celaverint poftmodum nec ad accufationem nec ad teftimonium live in ecclefia, five extra in alio loco contra ipfum matrimonium admittantur . Layci vero perfonas matrimonio copulantes volumus excommunicationis fentcntic majoris efle fubjcâos , etiam fi trina proclaoucio publica in ecclclia Se diftinAis diebus eam debito preceflmt intervallo , coojunâos vero , vel fc conjungentes , prêter alas penas ipfis a jure canonico Se eorum filiis procreandis vel procreatis infliâas , volumus a participatione facramentorum penitus efle exclufos . Et fi contigerit ipfos , vel aliquos eorum , ante reconciliationem obtentam a fuoepifeopo dumtaxat, sei luo vicano in fpiritualibus , cui ipfam duximus refervandam , cx hoc feculo migxari , ctclebaftica careant fcpultura , nec difpcnletur fuper hoc per epifeopum fuum , nifi evidens Se sacionabilis caufa difpcniacsoncm inducat & cxpofcae , Ar prefens ftatulum volumus celebre per ituatos tuiftre provincie quater in anno, qualibet die dominica poft quatuor tempora infra miifarum folennia parrochianis wis adunatis veibo dei propolito &- teftivis diebus indnftis, ficut tenentur, fideliter publicari.

anno cHiurri

«ZfcvftM ^ireUiffe»f»i f» mttiüt Mqtlr-

Item adkientes ordinamus > quod decani k capitula ecckfiarum noftre provintic , tam kathedralium , quam collegiatarum Abbates , Prepofiti k alii prela.ti religioforam ac iplonia conventas prefens ftatutum violante* , k Mmenim perfonarum ydonearum obanittentes ad litterarum ftodia deftinare privilégiât* « pro quolibet anno fummam , quam lui» ftudentibu* taxatam , te quam eis miniftrare tenentur , epifeopo loci , fine qualibet exeufacioae foirent pro emend* , nib evidens ecciefic fuc , feu conventus paupertas ipfo , k de hoc per epifeopum cognito « poiBt cxcufsre · Prepofiti vero rurales» plebani te curati, quorum beneficia valent , torum (apportatis one*ribus , in ftudio ei* triginta Rorenorum auri miniftrare » vel amplius , fi ipfi per triennia* ad minus in ftudiia privUegiatis in theologia , vel in jure canonico , ftudcre contempfermt , nifi. antequam eorum beneficia fuerint adepta , jam per tantum tempus , ut prcfcriptum eft , in ftudiis privilégiait* i*m proheâj ftuduerunt, vel alia caufa racionabilis ipfo* poffit excufare , de qua tamen fuo epifeopo fidem faciant , crcuitivam Summam , quam de fuis beneficiis annuatim poflint habere te in ftudio deberent expendere , cum proieftu epifeopo. loci folvent integtalitcr pro emenda .

^Ikerttu ^nkiepiffgpu ex t—cil» Mq-Xtkarttn.

Infupcr addicimus ftatuentes , ne quis canonicus ecclefiarum noftre provincie Kathedraliuta , fecularium , vel collegiatarum , in antea emancipetur , ftallum in choro , locum *Sc* vocem in capitulo habeat , feu debeat obtinere, nifi prius vitam faam per biennium continuum *Se* integrum , cauta ftudii dumtaxat manens in ftudio privilegiato *Se* proficiens , bonis moribusaâibus probaverit virtue fis .

^xkricA i- cagxituxe JpiritAAli .

*Alkerthi xrekiefiCceft eg eX9C· MAfie^*

Juxta canonum ftatuta fervetur in baptifmo conferendo kin confirmatione, quod duo dumtaxat teneant puerum ia baptifaaolc fiant compactes fc unus vel duo ad majus-

fjtkriex It Btxgiflrii .

^iikerfxj grckufifctpgi eg eveeilie Mq-àehgritg.

Recolentes altis cum fufpiriis ecclefiarum noftram meuopoliticam alia(que ecclefiae Kathedralcs collegiatas religioforam aaonafterm , prepoftturas rurales , plebanoa , parrochiales eccaefias eeteraque quamplurima beneficia noftre pcovincie virorum litteratorum non folum decore inclito , fed eorum auxilio & confilio deftitutas , qui fidem facrofanâaœ , ccclcfiaram libertates , jura *Sc* perfonarum privilegia , antequam quam milites respublicam armata aulici* , funt poteau* defenfara *i* Un-

A de facro approbante concilio ftatuimus *te* ordinamus ut pro quolibet tempore afuturo decanus & capitulum noftre ecclefie metropolitane deputet *te* habeat habiles ad proficiendum in ftudio privilegiato de gremio capituli noftri , feu.alias de ecdefia unum ia tacra pagina proficientem , alium ia jute canonico , k tertmm in legibus . Ecdefie veto alie Katbedralcs duos , unum ia theologia , reliquum ia jure canonico , vel in legtba* proficiente* i Ecdefie vero collegiate ar monafteria tinum in theologia * feu in jure canonico proficientem , quibus prebendarum fueram corpora , justa canonum precepts , ad triennium integre mioiftrabunt . Et fi predifti ftuden-

B tes de ecclefiis Kathedralibns noftre provlacie k collegiatis non habeant ab ecdefia racione dignitati* perfonarum , vel oCcioram , fi quas obtinent *te* ultra corpus fue prehende , unde poffunt in ftudio viâum habere detentem *te* amiâum *te* libro* occedario* comparare ; Volumus cis fubvenire per decano* & capitula eorum ad valorem corpori* prebendarum fuarurn de communi . Abbates vero , Prepofiti *te* alii pedati religioiorum , fui* rdigiofis , taxatisipiorum prehendis, cum omnibus obventionibus fui* fummam taxatam in ftudio permanentibus pro quolibet anno miniftrabunt & ultra illam equivalentem fummam de communi miniftrare Audentibus prediâis y-

C donci* non obmittanr , fed tamen prclati *te* conventus bona fint iodiftinâa . Si vero diftinfta prelatui de poreione addenda quartam , de redditibus fuc dignitati* ftudenti t Conventus vero tres particula* de fuit bonis miniftrabunt i Prepofiti vero rurale* , plebant , feu curati , qui verbo *te* exemplo fui* fubditis rcfidentibus continue preeffc tenentur , qui annuatim pro fubfidio ftudii fui poflint in abfentia . XaX floren. habere de fui* beneficiis predicts ad minus per triennium in ftudio juri* canonici , vel tbeologk , debent permanere · Si qui autem de prediâis prepofitis ruralibus plebanis curatis , vel aliis bénéficiât!· in dignitatibus conftitutt Ecclefiarum Kathedralium

D k collegiatarum canonici a monafteriorum religiofi , nabiles k ydooei , velint ufque ad magiftcrium » icu doAoratum in aliqua fcientlarum prediâaram io ftudio remanere , illis omnino volumus per fuos eptfcopo* licentiam largam impartin , provifo , quod tempore ftudii ipforum , beneficiis fuis prediâis fideliter , viris ydonets ad hoc affempti* per fupertorem · ad quem hoc fpcftare dinofciwr t provideatur . Si qui autem canonicorum , tam Katiedralium , quam collegiatarum ecclefiarum , feu religiofi , habiles tamen k ydonei , velint ufque ad magifttrium , leu doâoratmn in aliqua fcicatiarum prediâaram in ftudio retnanetq ; Iliis volumus omnino , ac , fi ca-

E nonici funt , per fuos decanos k capitula , fi vero religion , per fuos prelates k conventum largam licentiam desurtUeass concedendam k nihilominus iofis k cuilibet ipforam debent corpora hiaram prebeodmwm duplicata cum moderacioos praficripta pco quolibet anno integre k fine defcân mmi-

χκηο CHAisn i«iq.

AN»O CHKJSTI U'>-

anjjo" CMAI$n ut#.

A 1,:Jei:,

*4ikfrtei ifn> tx r»n;lh· M*ξ- drvvijrw.

Cutp gcn» judâic» crecis,chrifti Ar noftie religionis inirnka , ut rci evident:· muftis lignis çdocuit A· icripiaratu.n^Gnctariim· teliimon:· »etitatis . Cum ergn noihe religionis profefho , que pro immicir , doJtiin* evange-ica mftruda , doect cxoxaie , ipfos fuftinet , in me-* muriam dominice paftioms, Ar humanitatis duntaxat intuitu pacien*cr tolletaudo , quia ctiam ficut gentiles Se pagani lumine vultus iui letulgent inligmti , non tatnen lie tollcrandi funt , ut privilegia habeant, propriam legem tranigredtendi , noftratnqnt legem A' religionem, cniiftum dominum noft.um maledicendi , blafphemandi A: contumeliis divetits afficiendi ; Unde facto approbante concilio ftatuimvs &· diftridiii! piecipmius obfervari, ut judri, ultra provinciam noftram moram facientes , dc cetero, fob penis inha notatis , canones contra eos ieriptos , qualiter fe habere debeant in feptimiui dominice partionis, penitus oblervcntper totum illud tempus , domos icas A· frneftras elautas teneant , nec de domibus fuis in publicum prodeant , ctiam fuas iynagogas vilitando . Sed antea , dc Cibi necellariis pro illo tempore pro vidu & in aliis provideant , ne chtifiianis facratiflime partionis memoriam Cchibentibas 8t lamentacionis ligna prefentantibii illis diebus ab codem judeorum pupulo illuditur . Judeos vero contrarium facientes volumus per locorum ordinarios^-penis pecuniariis graviter mulhaii , A' , eorum rebellione exigente , fi in preinirtts culpabiles rcpc:ti fiictrnt , contra cos brachiam invocate fecularc.

jkriu arr/Wefi/cvju/ t» texi- Ma^x.-Lxr^.

iiVuper drftiide p e.ipienJo , pri/enis concilii approbacrone mandamus , ne p<.r p>incilès nt fire provineie , comités , buones , per : , vcl per alios chrifltanos «iretis judcis fccu lares dignitates, oftiru publica, vel privata de tc c n regenda committantur , erm Va'Je lit indecens , filium libcre filio ancille fubeffe dcbr>c A" famulari , A fi que comtnifla funt , quod abiit . mt i quindecim dies port publieaciunetn prcieivium , per committentes talcs dignitates , oflicra publica , vci occulta revocentur , cue A· n »s ptefenti concilio revoeamui , quod il non fecerint per locorum diocelanos committentes debeant excommunicari di κὰ·, Judei pecuniaria lumma muldari, juxta ipforum facultatum portibilitatem , quam ii non curaverint , narncipacio chriftianorum , juxta canonum documenta , penitus hibtiahatur. Resecamus caflamus Ar tollimus omnia privilegia libertatis , in quibus eis conceilum eft Ar contra veritatem evange'icam , A' dc tali igitur prccrpt im , ne rem turtiram eis in pignu. datam teneantur, domino fuo requirenti , gratis & fine omni iolutiooe reftitucre , cum hoc non li eat chtiftuno, ncc licere debet chrifti &: ejus cruc;i ac noftie religionis inimico; JuJei veto renuentes & coviadicentes res futtivas dominis fuis gratis icftituere, cum ipfis furibus communicare videntur in furto , iimiliter in fpolio &· in preda . Mcdic'as bonorum fuorum , que poKdcnt fit coab.c.ra , A fine omni juris au«ilio , fiico ordinarii fit applicata ·. Iniupcr , ficut canones ^recipiunt , nullus judeus noftic p ouncic chriftianos, mafoulum vel feminam , in domibus fuis in fc-ivicio teneat , vd extra vd in mcnla , nec in ftuba judeorum 8e eis ptopria, vcl fua , aut in publica communicet, feu commercium habeat cum cifdem in cibo , vel iu potu, nullatenus eorum munera , ctiam fi fin*, efculenta vcl pocuknta recipiat. Attendens illud prophète : Quod ignis dcicendit dc celo Ac tabernacula eorum combnflit , qui libenter munera ceperunt & potillime a chrifti inimicis A' fuis . Inhibemus tc unircrlls chrifti fidelibus noftie provineie , ne aliquo tempore infirmantes , feu fani , judeos medicos ad fe advocent , nec medicamina , ve! confilia quo'vis modo ab eis recipiant , contrarium facientes per locorum ordinario· ianos volumus excommunicari chriftianos, infirmos vero in presnirtis culpabiles repertos , fi ab illa infirmitate dcccflcrint , nili digne penituerint A' abjuraverint judeoium contrlia At medicinam · Similiter ctiam lani fi in hoc deliâo deceflesint , penitcncia aligna non premifla 9c cum fatisfaâione debita ordinatio exhibita pro tante temeritatis ixccllu etiam careant eeckfraftica icpultina.

trikiffi/fifHt tx text.

Item cnrn in facro concilio romanorum pontificum olim facratiflime lit fanxitum , ne judcis iub alendo puerorum obtento, nec pro fervitio , nee pro qualibet alia re chriftiana mancipia habere in domibus fuis permittatur , β quod exeerentur chriftianos , qui cum prefumpferint habitare com ipfis per continuam ennveriationem A' afliduam familiaritatem &: foam fupcrftitionem A perfidum exeerabilein inconrinencium pollint limplicium chriftianosum animos de holi inditure · Nos , qui dei injurias graviter portamus , hujus canonis audio: itate ftatuimus , ut omnes chriftiani noftro provineie , fub quocunque pretextu judeorum domibin inhabitantes , infra quindecim dies, poft publicationem hujus ftatutt, de judeorum domibus , nunquam poftrr.odum rcvcrluri , recedant. Nullatenus etiam judeorum pueros lade fuo nutriant , vcl alia fervit ia preftent , cum omne participium chriftianis habendum cum judeis ftridilfimc fit interdidum , ut iacn canones publiée declamant precipiendo , alioquin chriftiani contrarium facientes per fentenciam excommunicationis percellantur , Ar alii chriftiani tamdiu a judeorum familiaritate &* commercio arceantur , quamdiu hujufmodi chriftianos prcfumpfcrint in fuis domibus retinere .

Hekric* Jt hettlitif .

mcbitfifctfi» tx r»»c.

Univerfos canones 8c ftatuta , prout a landa anatre ecclefia funt edita a fpiritu lando docente , qui univerium corpus ecclciie fuo flatu regit A vivificat , que etiam , domino Jetu chrifto ad patrem fuum intercedente, a Katbolicis rrgulis runftitutis te veritate declinare non peflit ıpio atteftante, qui dicit : ego pro te rogavi Petre , ut non deficiat fides tua , facri approbatione concilii , ut tenemur aftrifti, 8t •tanquam vcie fidei celatores , precipimus 8S man-

' CHJUSTI •ata*

mandamus in omnibat inis capituli* 4c articulis diftriâim, omni meto ccflante 4c potencium *tenore*, obferviri, 4r pouflitas per confratrcs noftros 4c eorum vicarios in fpintualibut, ad quo* hoc principaliter pertinet, ntipfi diligenti Audio per fe 4c per foot vicarios, ficut 4c no* intendimus, iollicita cora St toto conatu invigilent, at hereticos 9e fchifmaticos repertos in fuis civitatibus 4r diocefibus penitus exterminent, frequenter fenitinium contra eos repertos obfervent, ei* pena* debitas infligendo, etiamfi opus tft, ut heri debelt pro executtone ultimata, brachio ad hoc invocato feculari.

He>keiex Je ftbipxetiei» ·

«Y/iemr *afibitpjeefxt ex rene. M^Je^erg.*

Cum igitur veteri teftamento omne genu* augurii auruipicum, maleficii 4c incantationis, lub pena corporis, fuit populo judaico prohibitum &· intcrdiâum pro tanto, quia de qao legis preceptum continens « dominum Deum tuum iulum adorabis 4r ab ipfo pollutes auxilium, & in ipfo omnia tua coniilia permaneant, unde omnes augurium facientes mafculos A: feminas, fitones ArfitorulTas, aurulpice*, maleficos, incantatoe», prclenti ftatuto, approbante facro concilio, cxcommunicamus 8c volumus eo* ad no* & in noftra civitate 8c diocefi, vel ad noftrum vicarium in ipiritualibus, cum penituerint, remitti abfolvendos. Inhibente* ftriâiflime fub interminatione divini judicii, ne quit religiofus, curatur, vel facerdos aliquis, in ifto cafn, vel conlimil·, eo* fub confidenda aliqua abiolvcre prefumat, injungentes omnibus curati* per noftram provinciam coaftitutis, ut in fuis parrochiis non permittant hujufmodi homines habitare, fed diligenti inquilitione prehabita cum tales invenerint nunâiant vicano epilcopi 4r coopérénrur ut de fuis parrochiis expellantur. Cum tales reperti fuerint pena etiam eis debita pro modo etilpe prius inflicta. Si autem aliqui tales ieperti fuerint, & vere, noti litnulate, ad gremium fande matris ccclede redire voluerint, ligna penitencic oftendentes, abjuratis fceleribus prioribus commilTis, recipiantur a proprio curato, 8t abfolutione obtenta per diocefanum, vel luum vicarium in fpiritualibus, quibus referrals eft vel alterum ipforum nihilominus, quia deum creatorem temptantes fponte per ydololatriam offenderunt, quatuor diebus dominicis nudi* pedibus cum proceflio fit per ciniiterium dominicalem crucem, vel vexillum antecedant, caputio ab/edo, cio&uram nudam propriam in collo portantes proceflione intrante ante fores ecdclie maneant, 4c poft omnes primo introeant. Attendentes chorum illi fiC liantes nudis pedibus non longe retro presbyterum, fine ciputio, cingulum tenentes in collo totam naiflam, in fignum vere penitentie audiant Ar converforum nefenfores, receptatores, credentes horum, fimili pena volumus emendari.

Je eftftetis .

gertfwJiu ertkiefifceftii ex tent. Heiitn.

Contingit aliqtioticns, quod nonnulli dciici vinculo excommunicationis aftriâi, vel prophani, vel.irregulares, fcu aliter ad divinorum celebrationem indigni diocclim, in àua de his habetur nuticia fugientes, ad dinaei. alum fe transferunt fraudulenter, ut fie débitas luorun» exccfluum penas evitent & divinis fe ibidem ingerant olbciis, aut ea celebrent, ficut prius, non verentes in his fuam ledcie confcicntiam nrc divinam offendere majeftatcm. Cura itaque non iit malitiis indulgendum, precipinus Aatuentes, quod executor in ea dioceh, in qua predida funt,notoria » vel hujus noticiaa» de cildem talibus, in quorum djocei. diâi prefumptores fe receperint, denuntiare per lua* litteras teneatur ut ipfi tale* excommunicato» faciant excommunicates *A:* ab omnibus artius evirando* publice nunâiari, 4r ut in fui* locis, pro polle eorum, nullatenus ftare vel morati permittant, ne forte in fua rebellione A: inobcdiencia ac deliCto notor jo ipfos fovere cum aliquorum icandalo videantur; Invocato ad hoc, li opus fuerit, auxilio brachii leculati*.

VìNNt/ CHRISTI *♦·»■

/guinea *Je rnftetiknt,*

^llkertni n'tkiefiftepee ex text. MegJekeerf.

Cum igitur leculares poteftares Barones nobiles vaGHi advocati ofticiati civitatum opidorum villarum reftore» vel alie peifone Ungulates, aufu facnlego, diabolico mftinitu feduâi, non folum vint ccdeliafticis & univerhs milirie dciicali adferiptis opido iunt intefti, ipfo- occidere, vulnerare, mutilare › captivare, captivos detinere Ar non lolum ipfos, fed ipforum familiam utriufque fexus cum eis habitantem, vel alibi pro eis Ac in eorum odium contra cccleitafticam libertatem non verentur, lui ftstus & honori* piodigi Λ· fcelerati* nequitiores, volentes cotum miliciis obviare & 4 tante temeritatis aufu penârum acerbitate prohibete Socii approbatione concilii fanximus ut quicunaue ptincipum, comitum, Baronum nobilium, *per fe*, vel per alias perfonas ipforum advocati, vafallini, vel ofticiati civitatum, opidorum, villarum Ar caftrorum reâorc* etiam per fe, feu per alias perfonas mandantes, ratum habente*, confilium, auxilium 8t favorem dant, vel dantes ia premiflis, Abbatem', PrepoGtum, Decanum, priorem, Aichidiaconum, feu quemlibet alium, in dignitate ecdcfiaftica conftitutum, feculari vel religiofa „canonicum ecdefie Kathedralis vel collegiate plebanum, curatum, presbiterum, monachum cojuslibet ordinis etiam fratrem ordinum mendicantium, *feu* clericum in facris conftitutum Ar quemlibet alium dekum, derica liter viventem, habitum & tonfuram deferentem clericalem, occiderit, vulneraverit, mutilaverit, captivaverit, captivum detinuerit, vel eorumconfangutnco*, aut alios eorum familiares cum ei*, vel alibi habitantes, fexus utttuique, in ipforumodium, difplicentiam, & pro eis, vel alias prupi ia temeritate, ut in terminis archidiaconatu* illius Ac per totum iftius archidiaconatum, ubi aliquem dc predicts perfoni, feu clericum leculaicm, v<.l rdigioltim ordini» cujukunouc in facris otdimbas conftitutum, vel limphccm 8i pro clerico fe getentem, etiam novicium, vel convcrium ordinis cujushbct, habitum lui ordinis deferentem, Ar fub obedientia conftitutum, occidi, vulnerari, mutilari, capi, vel detineri conftiterit, eo ipfo fervetur ftiiClififmvm in-crdiâum. |Adicientes ut non fulnm m archidiaconatu, in quo hujufmodi cxcefius hunt,

ANnu CHRISTI ·◆*··

lcd **b* committentur in futurum , fed etiam in omnibus loci» noftie provinct» , m qujbut pre- 'di/lotum clericorum & reltgiolorum occilore»/, vuluei stores , imictUteics. captivature», vel detinente.» co> captivo», fe'eoiuus complices, qui I eis hujulmudi malehciuin de eiccfium mandaverint , ratum habuerint .concilium atit auxilium 4 pxeffiterint , feu domi/ilium , jarifdiâiocem, de fa&o vcl de jure obtinuerant , Ar illi» quo* que locis, ubi talesreceptaculum habuerint,infra noftram provinciam fervetur ftriâilfitnum interdtâum ; ha videlicet, quod corpora mor* tuorum ad fepulturam eccIciisftjcam nullatenu» admittantur . Et £ forte in ecclefiis·, val cimiteriippar abufuin laycalis potentia hujufmodi cotpora fcpuJta fuerint, nifi prius tjedi» inde corporibus, nullatenus relaxetur. Et riericKcaptivi», vulncoiu, mutilatis, vel eorum conianguuieis, nepotibus, vel neptibus . vel aliis eorum familiaribus fexus utrrufque priliinc libertati reftitutis, cum debita fattsfeaione ipfis, fe epifeopo loci faâis , exhibita cum plena reftitutione ablatorum, fi que eis ablata funt, vel tebus fuis funt fpoliati. Si autem occifi fuerint, vel in captivitate, vel vulneribus mortui, tunc etiam interdiftum nullatenus relaxetur, nifi per occifores , vel in quorum captivitate mortui funt, amicis fe epifeopo loci fe beneficio fatisfaftio fit, fecundum canonicas traditiones, exhibita fe cum efleâu. Adicimus etiam, ut non folum in terminis archidiaconatus, in quo prelatum, feu religiofum aliquem canonicum , plebanum, curatum , clericum facros ordines habentem , vel fimplicem fe fe pro clerico fe gerentem , temere occidi , vulnerari , mutilari , captivari, captivum detineri , contingat , feu eorum confanguineos, vel familiam fexusutriufque , fed in terminis archidiaconatus in quo quenquam talium detineri confiitcrit , vel eorum confanguineoa fe familiam pro cis fe in ipforum odium ftriAiflimum fervetur interdiaum , ut fic tam nobiles , quam magnate» . quam etiam populares cum plebe , contra mxlefaâores hujuunodi , ex divinorum carentia provocati , confurgant ad liberacioncm illius , vel illorum , qui aufu facrilcgo detinentur ca- Etivos, vcl captivis auxilium preftituri j Nihiitninus tamen occifores, mutiiatores , Vulneratores , captivatores fe clericos in captivitate detinentes volumus ad fedem apoftolkam , pro abfolucionc obtinenda , remitti , fe eos, fi in parrochiis iu quibus habitaverint, vifi fuerint, moram fecerint fe in parrochiii archidiaconatus illius fe eos in propriis parrochiis fe io omnibus parrochiis utsi maleficium perpetraverint archidiaconos illius per curatos lingulis diebus dominicis fe feftivis publicari fe nunftiari fattentia excommunicationis maioris, canone: liquid luadente dyabolo , fore ligatos , nec prediâi curati ab execution? hujus natuti diebus prediAii ceflare prefamant, nifi de abfolncione apoftolica pradiâu malcfaâoribus impenfa , approbations vicario diocef. in fpirituahbus interpo. fita, fuerint certificat! , quam approbationem prediftus vicarius facere non prefumat, nifi prêchât malefaâoxes , ultra aliam latisfactionem exhibitam vel exhibendam, ydoncecaveant predjAo vicario , quod talia de cetero facere non trefumant. Et iitum ultimum articulum non foins de occifonbus , vulneratoribus , mutilato ribui, captivatoribus fe detentoribus clericorum in captivitate volumus obférvari , fed etiam de preftantibus confilium , auxilium fe favorem , eum tale» juris audontas pari pena coqfttingit fe cum de hoc fuerint conviât.

"aÜ)üJ" cHitnn «◆·.

Noa igitur ftatuto precedent! ipfa duximu» adjungendum firmiter Ratucnies quod fi temerarii captivatore· clericorum aliquos de famiHu fua habuerint clericos conhlurios * (criptorcs, iidem ftatim fe detrahant a communione eorum non lotam in divinis, fed etiam m mcufa aufin aliis, quibus excommunicato qnomodolibet com* mupieatur illicite , nec conciliis eorum inteHint » nifi forte txafeatun» haberent cum ei» de procoranda liberatione eorutn , quam fi infix duo» menfes procurare non poterint , fub pena cxcommnnicatioais late fententie procipimus, quod extunc non folum a concilio *8t* ferioendo fc abftrahant , fed omnino ab eis reeedant, qnam-fi iidem clerici per unum menfem futtinuerint, extunc periculum fuorum beoefitioram incurrant ita, quod ipforee beneficia aliis conferri valeant, nec non inhabiles ad alia capienda n tali inora reddantur in noftr» provincia. Advocati qui patrocinium , vel defenfioaem afiuaapferint quorumlibet clericorum detentorum , aut etiam in occulto eis dederint concilium, vel littera· excufationum diâaverint, vel fcripferint, aut litteras quafcumque a fu«serioribus impetraverint, quibus a liberatione clerici, vel rcrofione dampnorum de feüsfeâione ecelefie quoquo modo de faâo valeat colcrare, nifi prius clericum dimiferint, ablata xeftituerint, aut ctdclie fattlfecerint de oflcnfa, excommunicationis fententaa innodamus.

^i/fercu/ *jtrdùpifrefei* en raw. M^χΛ- Mrgen.

Pretcrea cum predeceflbrum noftrorum ftatutum per pena· contra captivatores clericorum prcdiâss ad hoc non ecdeuis, nec ecelefiaftici· perfbnis fijficieatcr provifum cxiftat, conftdcramtes, quod pro delifeo facricanones interdum pun<re precipiunt totam terram fe ad quartam generationem filii puniuntur» Nos de limitibus ad fimilia procedere cupientes, provida deliberatione hujus concilii predeceflbrum noftrorum ftatutis duximus admittendum irrefragabilitct ftatuentes, ut non folum eorum filii, qui csnonicos * in minoribus ordinibus conftitutos fe ceteros clericos pro clericis fe gerentibus ac alias perfbnas ecdefiafticas captivare, detinere , occidere, mutilare, ac letalibus nimis atrociboavolneribu» , quibus per medicorum nequit induftriam fubvenit i, vulnerare prafamunt, fed omnes eorum facrilegorum utriufque lexo» ab ipfi· defeendens pofterius uique ad quartam getwrntionem, nec ad faerps ordines, nec ad aliqnh beneficia ecclefiaftica, nec in clauftris, nee cenobiis , cujufcunque ordinis noftre provtacie admittantur. Quod fi contrarium fafeum fuerit ex malitia fe ignorantia ordinatos ab extentione ordinum perpetuo volumus efle fut penfos; Receptos vero ad beneficia ecelefiaftica feculariun cedefiarum pro non receptis haberi decernimus inio faâo- Sed ne perfonis in monafteri*is five* clauftris receptis detur via ad lecularem habitum redeundi, tales quidem in fuit monafteriis ita volumus remanere, quod in conventu ultimi reputentur fe nunquam ad officia, vel ad aliquas dignitates alfemantur ; De illia

anno CHRISTI »♦»»·

autcm perfeois, que in ecclefiis conventualibus, A autmooaftcriis ante hoc ninjitutn ftatutum inveniantur promote auâoritatc hujus (acri conci» lii diftriâe precipimus obfervari ut fi parente· ipforum aliquid commiferiot premiflbrum, pre» dide perfbnc pb bujufmodl inorna parentum deliduxa Moqua ad perfoftatu» vel dignitates aliquas afiamaatar, fed in tais gradibus perfiftentea ad ulteriore» cfficiaatar inhabile· *8t* indigni ipfe £ado, omnibus aliis penis contra ordinatite» prefentante» le recipientes petfeaas hujufmodt in priori coocUio cooftitetis in fuo robore duraturis.

› *^ilhtrlut .JrdjtfÎjltfXf tu niàlit* M^- *Merit·.* B

Verum quia in concilio anteriori ftatoitur, omne» pena» contra occifores captivatores ibidem ftatuta» inviolabiliter obfervandas donec captum liberum Ar folatum dimitti contingat, prelita fatisfadione debita It condigna, pari racione It hunc duximus ftatuendum, quod niti mutilato , percuflb , (eu vulnerato fuerit per etnendam condignam Ac fatisfadionem deoitam latisfa&um ; nequaquam ceflaudum etfe ab execution·, feu obfervatiooc penarum percufloribn» feu vulneratoribus fuperias infliftarum.

^tihtrnu ^nbitfft^ur tx futili·

Similiter volumus advocati capitanel abbatis, prepofiti, archidiaeoni canonici, vel redori'alicujus ecckfie , aut clerici cujufcumque iufficere pro exeeutione facienda infinuationem, quam Taper hoc fama defert promulgata .

vdeferrus *trtlritfifffi tx ctirtii** Mapfoferjra/T.

Statuimus etiam , ot nullus manufidelis amicus, vel aliquis habens poteftatem rerum captivati promittat , vel det aliquam pro liberatione ipfius, vel dando fe interponat vel alias aliquam cautionem faciat. Quod fi contra ftatu- D tum hujus iacri concilii quifquis in cafu hujufmodi inventus fuerit alicui dediife , vel promiiiiTc , in tanto diocefano pene nomine teneatur •ftridus . Adicicntes, quod fi detentor clerici per untim menfem clericum detinuerit captivatum , aut eo dimifib infra annum a tempore captivitatis «clerici computandum fatiifadione negleda ηφη obtinuerit feabfolvi, ex tunc ab omnibus fetidis cadat ipfo jure , que a quibufeunque ecclefiis nofeitur obtinere- Hec omnia contra captivatores epifeoporum multo fortius volumus obfervari, eo aa/edo , quod epifeopo caÎtivato clerici a familia captivatoris ftatim retecte teneantur, quod captivatores tales ipfo fado non folum a juris cadant perpcttfo pheudo, ® que captivitatis tempore a qnibufcunque ecdefes obtinebant, verum etiam ipfo fadocumomni pofteritate fiant inhabiles in eternam ad pheuda quelibet a quibufeumque ecclefiis aflequenda aut bona coram quelibet, que habuerunt capti, vitatis tempore propriata ecclefie applicentur, etiam hii qui pheuda eis duxerint concedenda ipio fado excommunicationis fententiam incurrant. Quod fi proximi domini feudorum pheuda illa , in quibus cafibus premiffis epifeoporum vel clericorum captivatores ceciderunt, infra men fem unum, vel duos concedere, vel ad fe ncglexcrit sevocare; Es tunc pheudorum ipforum collatio ad fuperiorem proximum devolvatar, id quod de occiloribas Ac mutilatoribus clericorum multo fertius volumus obfervari. Urbanus ad perpetuam rei memoriam Ac. Quia ficut difplicenter recepimus nonnulli diverfarum partium principes, marc.hioocs, Duces, Comites, Barones Ac alii nobiles, ncc non poteftates, capita, nci, ballivi, fcabini, advocati, redores , judice· Ae confutes, aliiqae officiales Ar conciliant civitatum, opidorum , caftroram, aliorum locorom aliiqae iayci Ac laycales perfone , dominium fea jariUt&ionem in temporalibus habentes, mc non ipfarum civitatum communia , ac opidorum , terrarum Ae aliorum locorum univerficates, non attendentes, quod laycis in clericos Ar perlotus ecclefiafticas nulla eft attributa pqteftas , ipfo» clericos Atpcrfonas ecclefiafticas» etiam interdum in dignitatibus conftitutos temeritate propria baonfeeieu relegare, aut proferiberenon verentur nos adverfus temeritatem hujufmodi remedium apponrre cupientes, omnes Ac fingulos talia prefumentes, aut ea fieri mandantes, feueorum nomine vel maiidsto iada rata habentes, vel ia eis faciendis dantes concilium, auxilium, vel favorem, cujofcunque preeminentie , dignitatis, ftatus, vel conditionis exiAant, fi lingulares petfene fuerint eorum videlicet fingulo», vel fi communia vel univerfitates cxtiteiint omnes Ac fingo Los eorundem communium Ac univerfitatum poseftates, capitancos, ballivos, fcabinos, Advo- *C* catos, Redores, *Judices,* Confutes Ac offitialer quocunque notninc ccifeantuc Af conciliatio· At rtrivatas perfixus, que hujus facrilcgit prineipsiores pnftatores esiftunt , excommunicationis fententiat incutrerc, nec non quemlibet eorumdem communium feu univerfitatum ac illas illorum principum, tharchionum, ducam, comitum baronum, nobilium Acmajorom, qaorumcunoae laycorum &' laycarum perfenarum tanta prelumentium, in quibus talia fierent, civitates, opida, terras, canra & alia loca ecdcfiaftico saterdido fubiacere volumus ipfo fado, nec ab ipfis fententiis per alium, quam Papam Romanum poterit, preterquam ia mortis articulo abfolvi, nec interdidum hujufmodi per alium etiam relaxari, non obftante fi aliquibus communiter vel diviiim a (ede apoftolica fit indutam, quod excommunicari , iufpendi, vel interdici non poffint per litteras apoftolicas non facientes plenam Ar exprelfam ac de verbo ad verbum dc induito hujuimodi mentionem Ae de eorum propriis nominibus in quibulcunque conftitutionibus, privilegiis & literis apoftoiicis contentis, de qaibusetisct plenam At expreflam in didis litteris fieri oporteat mencioncm . Nulli crgo&c. Datum rome IПI. ydus decembrit, noftti pontificatus anno VI. urbani quinti.

^llbtrtxi •rthitfifcfnt tx sw. bxtitxfi.

Confiderantcs, quod clericorum quorumcunqoe, prccipuc in dignitate conftitutorum , five religiofi fudrint, five feculares, occiferibus, mutilatoribus tanti criminis attenta enormitate nondum fit fuffitiens pena per conftitutiones predeceflorum noftrorum Ar noftra» infliâa, facro approbante concilio, prefenti ftatuto ordioamusAc adicimus , quod ultra alias penaa , emendas Ae fatisfediones , prcdfeti occiiores Ae mutilatote» Ar eoium quilibet debet tribus diebus dominicis ,fe continue icqucntibus, nudis pedibus, Ar cor- porc

anno CHRJSTI . «s·».

CHBUTI 14«»

P°rc t***1-** femoralia habena, ia ecclefia Kathcdndi civitatis fc diocefi· illius » ia qua cleri* cum occidit, ieu mutilavit, proccflionem ilia hora, <)m fit in diâa ecclefia', nudus Sc diicaltiauss, deferent rotam parvulam in dario Ac vir-Sam io qualibet manu , antecedere continue , onec, circuitu fado, proccflio ecclefiam ingreditur, Arante illam januam, per quam proceilio inu^ditjsr, fublrct, Ac duobus ultimis prelatU, vel· canonicis,lo proceffione, & cuilibet eorum, unam virgam prefentabtt ad manum . Ac in fi· gnum vere penitentie petet fe cum prediâis virgis emendari : qui, receptis virgis prediâis, ipfum levitet pro qualibet vice caftigatum emendabunt. Si autem efteti curatus aficujm parrochialis ecclefie, ieu canonicus ecclefiecoliegute, vcl re* Jigiofus alicujus monalterii, ultra emendam premittam, quam quilibet talis (acinoroius facere tenetur As debet in ecclefia Kathedraii , A* illa Eerafta, in eud-nv ecclefia fimilcm faciat Ac trii diebnr dominicis anse procclBouem Ae obfcrvsci fimili forma in beneficio occifi vel moti-Jjti nobilio-i, fi p<uri obtinet", Ac feculatis foern>; fi vero religiui·», m monafterio- fu» fervetur talis modus Acfjrtnu. Nolumus etiam iftam emendam per quenquam debere remitti venerabilem fratrem nolhe provintic epiicoputn , nec prediâos ficinotofos ad communionem tbrifti fidelium recipi Ae admitti , nifi emendam preferiptam in forma fua obfervent, ultra alias emendas Ae penitentias prediâis injunâas a lege vel C a canone faeinorofis , Ac hujufmodi couftitutio· iv tn volumus diftriâius obfcrvati per illos, qui poprios plcbanos, icu curatos oçcjdunt, ycl muniant , vulnciant , captivant , vel detinent captivatos, 8c fimiliter per vaiallor &· omnes lubditos ecclefiarum λ mo.uftcrioieu» inprcrniibs dclinquentes.

ex Cuutlh ^Lif-d.ineri. ›.

Contra ufurarios juxta ftatutum l-ateranenf· concilii procedatur , ut fi notorius fuerit ipfo. D rum exceflus fine diftinâion· aliqua ecclcfiaftica careant fepultura. Nihilominus iplqruai heredes ad reftituendum ufuras per ccnluram ecclcfufticam compellendi. Si quis autem tales iepelire prcfumpfciit fi>is benefitiis fpolietur excommunicationis fenrcntij fingulis diebus dominicis follenmbusproferatur in omnes, quicumqueufuras de cetero prefumpfcrint exercere . Hoc ptio- ' ri concilio adjungentes, ut fi, non notoii ufurarii, demum inegritudine conftituti abfolvi defiderent, nullatenus audientur, nili primitus latisijeiant, vel heredes fuos tales habeant, quod Sto eis htisfactant in quantum poliibilc fuerit e ufuris.

Sacri concilii approbacione ordinamus ftatuentes, ut in ufurarios omnes cunâis diebus dominicis *fe* feftivis per loeorom plcbanos Ae eorum vicarios au&oritate noftra excommunicationis lententia proferatur ita, ut qui publice eveirentuiuras, aut qui coram ecclefia de ufura conviâi fuerint aut confetti , aut qui per juratos villarum pro ufurariis publice funt proclamati excommunicentur folenniter nominatim. Qui vero de ufure vitio fola funt iufpicionenotabiles, nifi, datis fibi fuper hoc a Prelatis, plebanis, feu vicariis certis termi.n», le de hujufmodi vitio legittime coram ccclefa expurgaverint, & debito* res uhiraram Ac fidejuffores datos forfitaa fuper eis abfolverint fimpliciter & publice ab ufuna, excommunicentur fimiliter nominatim cum eis, qui (olvunt ufuras, nec accolant, poft communicationem fadam eifdeas , infra meufem. Ab ufurariis autem manifeftis juxta Lateranenlecon-cilium nullus omnino oblationes recipiat, nec ad communionem admittatur altaris Ar fi in hoc peccat· dcceflerint non recipiantur ad ecclefiufticans fopulturam,- Qui autem contra premitta fecerit caique recepit, reftituere compellatur , Ac donec, fecundum fui epifcopi vel ejus in (pick tualibus vicarii arbitrium fatisfeccrit , ab ottitii fui maneat exeeutione iafpcnfus. Tales ft refipiicere non curaverint a peccato , deinde , poft B reftitucioncm, que male extorferunt per ufura-*riam pravitatem, fi ad reftitucionem omnium eorum futfecetint .facultate· , vcl fi in loto folvendo non fuerint, priu» reftituta ex, ad quam futtecerint, porcione, dc reddendo refrduo fortuitu tempore fu Aitientcm caucionem adhibeant eis, vcl eorum heredibus·, fi exiftant , ex quibus extorferunt ufuras, alioquin pauperibus vel pile lucis *juxta* ordinacionem fuorum epiicopnrum , vcl ipfis in (pii itualibus (atisfaâinnc ydoea, preftita cautione, ab ciidem fuis epifeopis, tel eorum vicasiis in ipiritusdiboa abfoluttonis benefitium confequaacur. Not enim folum prediâis abfoluttonem talium duximus committendam , ne per quorandam (acerdotum fimplicitatens Ac per malitiam aliorum , qui contra reftitutlonem hujufmodl proprlum queftum querunt, non (alutem animarum , vel commodum proximorum, quibus eft merifo reftitutio iatianda, contra nfurarios aliquid incongruum ftatuatur. Quod fi ufurarii prelcripri, fpe finalis penitentie & abfolutionis extreme » claves ecclefie fani contempferint *te* temere fuftinuerint anathema, (cqu< in extremis abfolvi petierint, juxta provifionem ftatuti Lateraneniis concilii non ftatim, fob proprio *jure mento,* cll eis abfolutio impendenda , nifi prius male cunfta extorta rcftnoant dummodo in bonis mobilibus Ac immobilibus tantum habeant, quod reftituere valeant univerfo, vel faltem refundant , ia quantum iulorum facultates fe extendunt, Ac de reliquo refundendo *Se* fatisfaciendo ecclefie , faniure recepta Ac copia rerum naâa, dederint fidejuflbres yaoneos confaoguineos & attines. Quod fi fidejufibrestales non exftiterint Ac in eis appareant verepenitentie figna, recepto fub forma preferipta proprio (aeramento admittantur ad penitentie Ac cukariftie *facramentum.* Sed ia penaui tam diuturni contemptus clavium, ad terrorem aliorum, negetur eis extrema undio & ecdefiaftica fepultura, nifi forte, fuadente caufa legittima, noc a nobis eis ex gratia contigerit indulged. Ad que etiam duo ultima coniequenda non fuflitient proprium juramentum & penitentie figna \nremiflis, cum pater *Se* mater male acquifita re-E ftituerc fint parati, fed forfitaa fidei contradicunt vel properantibus nolunt per premiflas exponere cautiones , vcl cum uxor pro marito, vel e converfo maritus pro uxore fimilia facere detraAant. Adicicntcs, quod *ii* ufurarii manifefti per menfem unum temere in excommunicatione duraverint Ac tunc uxoribus Ar filiis ac proÎriis ipiorum mancipiis divina & facutnenta cuariftie fubtrahantuv, baptifmate parvolorum Ae peniccntia monentium exceptis, ferviencibus aliis Ac ancillis conduâitiis Ac colonis eorum excommunicationis gladio feriendis.

chr ist j i,s>.

Preterea cum deliâa privilegium emunitatis

0Q1S

ΛHNO pia1STI iris·

-«< habmut fc delinquentem pena * non digai- ta», «terito comitetur, ftatuimus . at quilibet, fire miles, five minifterialis nofter exilUt, feu cx quocuoquc privilegio, five prelctiptione refulserit fuper uluris, reflante ia nocjcrimine omni privilegio, fub offitio fratrum noftrorum, c- pifeoporum noftre provintie conveniri debeat, Cum privilegium mercator amittere, qui lui ho- Dotis fc 'fori tam viliter abutitor, poteftate nihilominus fc hoc contra captivatores ipoliatores ecdefiarum *te* clericorum inimfterialcs fint vel aliai gaudeant privilegio fc contra fiJquffore» datos ab iifarariis volumus obfervari, videlicet, 'quod per noftros officiates, vel noftrorum ira-, trum coepifcoporum valeant coactari.

tlt crimine felfi.

Likertm trtbitfiftftH ex teaeiUe Magde- *forfex.*

Et quia piecique falfarii litteris apoftolicis fc aliorum ptelatornm teftimoniis aderunt fc munitos . hoc fandum decrevit concilium, ne tales, qualiacunque (cripta deferant, a clericisvcl a quioufcunquc aliis pcrlonis recipiantur in eeclcliis, vel in domo, nili prius ipforum littere Cc epifeopum diocefis, fi ejus copia poffit bare, alioquin cius in fpiritualibas. vicario· cuminate fuerint diligenter *tc* nifi ipfius Cpifcopi, vcl vicarii litteris teftimonialibus fint moniti ·, *C* *Et* boc ideo qnia per (accidotes fimpliccs non Soffit de facili litterarum veritas vel falfitas in- •gari. Sane, queeunque perfona ecclefiaftica, ultra hanc formam, ures receperit, ipfo jure ab officio fc beneficio per triennium fit fufpenia, alia pena nihilominus juxta fuperiorum arbitrium punienda · Iftud quoque prefeotis aodoritate concilii huic capitulo duximus admittendum, ut fi tales, fine didis litteris tcftimonialibus petitiones fisas prelumpferiut promovere, plebani civitatum ac villarum» ac alii, ad quos veniunt, ©os cum rebus eorum feculare judicium, fi alias detineri non poffint, non dubitent occupare, dyoccfano lcu archidiacono ptefentandos.

dt feriUtfiii.

ex ttntiho Maj- drf«*|rn.

Excommunicamus fc anatheuiatiaamus omnes fOrtilegos, firmiter prohibentes, ne ab alio, quam Tuo epifeupo, nifi fbrfan in mortis articulo, abfolvantur *Se* hanc excommunicationis fcorentiam fingulis diebus dominicis *te* feftivir per facerdotes in eorum ecclefiis fc capitulis ptecipimus publicari.

.diktrtnt ex tancilie M.tf·

Cum icriptum fit in lege domini, quod quicunque non obtemperaffet facerdotibus, extra caftra pofitus dilapidabatur a populo, aut gladio cervice fobjeâa expiabar contemptum *te* in prefentia ecclefie inhobedientes cunfti de ecclefia rapido oredemonnm trahebantur. Multinomine facerdotes ceniuram ecclefie contemporares, excommunicari vel fufpenfi a prelatis fuis, exigentibus culpis eorum, immcmores, quod e- ais *te* prelatis clavium cetorum fit collata is, attemptare fibi interdifta minifteria

A non vereatur, contra quos volumus rigarem ecdcfiafticum exercere » Statuimus igitut, ut tales finc fpe rcftitutioais, ab officii» deponantur *te* infames ac detcftabilcs faâi de cetero ad beneficia ecclefiaftica nullatenus admittantur, nifi per penitenriam approbatam *tt* converfauonem laudabilem fedis apoftolicc graciam meruerint obtinere.

aj «O CHX.1STT- · «♦···

Radrtra de frivileiuttnhT exceffifot ^tlkertui erciiiefifc*pni tx exxeilie Mxf·

Pretetca ftatuimos, ne religiofi cujuicunque ordini·, vcl religionis exiftant, privilégiât!, fines excedant fuoium privilegiorum, cum privilegium mercatur amittere qui conicfla fibi abutitur poteftate. Si qui etiam religioforum per donationem, vel alium legittimum titulum, tura patronatus aliquotutn bencfitsoium cctlefiafticorutn acquifierint, talia benefitia, propria temeritate, fuis ufibua non ulurpent, fee, ipfis vacantibus, ad ea (accrdotes ydoocos, per quos regi confoeverint *te* funt refte, pervertent, nuila nona, detraâis prediâis benefitiis, ufibus fuit refervent, Abbaric, prioratui, conventui, feu aliquibus officiis applicando. Sed ordinarius inftitntioncm, exaâa diligentia, faciet inftituti, •d prelentationem diftoram religioforum, vcl quem ipfe ex officio luo inftitucrit, benefitia ad ipfum devoluta ex negligentia diâorum religioforum dc temporalibus ad diftum beneficium *intibus* corporalibus fc incorporalibus integre racist refponderi ·, alioquin clapfo tempore a jure ftatuto ordinarius loci, prout ecdefic expediat, providum virum mftituat in Cutstum. Si quas etiam ecclefias partochiales, *te* in eorum limitibus grsngu & monaftetia habuerint, Tertas, agros . prata, vcl vineas t aut alia bona, de quibus jure decimam iolvere tenentur fc decimationem defraudaverint, omnes, ipfis ad boc opem, vel operam dantes, fc ipiorum fervhiisiatendcnics, decernimus ipfo faâo excommunicationis fententiam incurrifte. Quiconque vero aufu temerario contra oicdiriam conftitutionemvenerit, cujufconquc ftatut fuerit vel conditionis, ipL· faâo fit anathematis vinculo innodatus. Et fi clericus fuerit, qui talia commiferint, aut opem, vel operam, confilium, auxilium prcdL âis vcl alicui prediftorotn exhibuerit perpetrandi, omnibus fit benefitiis ecclefiafticis It dignitatibus privatus, fcad ulteriora percipienda omnino inhabilis fc indignus. Laycorum etiam Contra prekutem notham conftnutioaem in ali. quo venientium filii fc nepotes, ufqoe in qdbrtam generationem, nifi fufficieoter injuriam patio fatisfaftum fuerit, ad omnem honorem *te* dignitates ecclefiaftica· inhabiles fint fc cos etiam inhibemus, fub anathematis pena, quam exnunc in omnes contrarium facientes ferimus, in ccciefia dei ulterius promoveri. Et quia de canonicis fc clericis convinciatotibas fc percutior ibus per prcdcccflbrum noftrorum concilia feu ftaiu. ta, nulla cena forma vel pena, prêter eam, que jure communi comprehendi invenitur, exlireflas j Nos attendentes, quod plus timeri foot, quod fpecialiter alicui percipitur, quam quod generaliter imperatur} approbatione totius concilii oeceffario duximus ftatuendum, canonicus, qui fue, vel alterius ecclefie canonicum ver. bis probrofii afficit ananifefte,' pet quartam} fi

X / vera

• ABWO **Ofttrn** ·«*>

n'° cmsvitia manifefta dixerit in prolatum , per A mediam partem anni a Tradatu fc contortio <mi capituli, nec non a perceptione froduum to* prebend* penitus fit excluiut. Si quis aui*m fanonicomm in predidis pertonas, *tiam citra (anguiniseffitfionem, manus injecerit t*m*r* vio. lenias, peaas ptedida* dupliciter patiatur, pro vulnere vero hujuimodi pertonis ab aliquo canonicorum illato* li etiam nullius membri mutilatio *x tali vulnere fanit fecsta , line omni remiflton* quadruplicates puniatur, fc infuper m pttoqu* calu, juxta fui diocef. arbitrium * leto fatistaCcr* competenter debet* antequam raftito» rionis beneficium alfcquatur , ted pro temeraria membri mutilattone omni beneficio ecclçltaftico-* ipfo jure fit privatus. Que omnia fc fingula B cuca aljos clericos bcncfuiatos, fi pertonas ecclefiafticas prcd dji modii (edant* fcu ledantur abiplis, juxta premiflam formam & ordinem, fub peni» eifdem obfervari, mandamus* falvis tauten aliis peojs iu fieri* canonibus contra temerasjos violentarum manuum in clericos inje, dores exprelfis, falvis etiam aliis juribus* qu* vim repellere ptimitiunt.

J^sArira dr *fttii.*

*^ilhrttu trtbiefifufi f** furjr·/.

Statuentes prefen-i conftitutione , ut fi quan- C do conigerit petlonio* ecclefiafticam , v*l ejus familiam domcfticam captivari , fc ad aliquam civitatem, opidum, caftru-n , villam , captum duci &in dida civitate opido csftro vel villa captivum detineii in vinculis incarceratum , vel alia* quocunque modo, aut infix te-mino* ipiorutn in aliquo loco , fcu ics iniorum fpiritM-Hum pertonarom abduci , vçl abduda detineri* Sacerdotes, vel cappçllsni civitatis , opidis caftri, ville· cujulcunque eminentie vel lratus fuerint, nempti, prefentis noibe conftnutioni* vi-5ore fc auaoritatc , non exempti vero in fobfinm juri,, quns etiam requirimus p*r prefentes poftquam fic (civerint fc ad eorum noticiam devenerint fc quouique pred'âe pertone ecclefiaftice, vel eorum familie, contangoinei, vel nepotes eorum bona fi* in predam vel fpolium abduâa detineant * non expe^ato fuper eo (aperioris mandato , cqflent a divinis , ftriftiffitnnm eccfefiiftfeum ferrante* inaerdiâum , fc nihilominus prediâi facerdotes t capellam' diri* civitatis, opidi) caftri, arillc, prafenti* conftitutionts audoritate in unutn congregati, adeant fc requirant dominos civitati* , opidi, caftri , vel ville, ne predidas pertonas ecclefiaftica* aliunde ad bon< fua addudas feu eorum familiam, iporotq nepotes fc neptes cum fui* rcbu* captivos detineri permittant, nec aliunde ad loca alia deduci ulteriora, feu ipforum bona fc re* queennque, fed mox pettoni* predidis priftine reddi- E tis libertati, ipfis eciam ipiorutn bona integra-Jiter reftituant^ Qj'od fi didi domini temporales civitatis, opidi, caftri, ville, vel alterius loci, feu alie potcftate» temporales adimplere contempferint requisite, volumus ipfas fentenciaexcommunicationis majori, & quemlibet porflm fore ligatum fc taqidiu excommunicros denundiari fc loca prodida, in quibus vifi fuerint fc moram traxermt, fc in eorum prefentia quamdiu -ibi fuerint, efle fuppofita ecclefiaftico interdido nec. abfolvantnr a predidis lentennis, necinter. didua relaxetur, nifi ad arbitrium executor» toci

pci(oni> Icili plenarie fatisfadaut, maKmepu*!» ns *8t* mulieribus, qua* corruperunt fc quibis abufe feue , fc pro tante temeritatis *aceflu pomm patienter, Acut *occifaret Aımutilatoresclericorum,* incendentes ant* crocem nodi fc difcaltiati, fecundum quod occifor*s clericorum , vel mutilatorcs , ultra otnnçs alias peoas eis mfli· eras, tacere tenentur aftridi, n** iftam penum per quemquam- venerabilinm fratrum noftroruat poepilcopotum noftrorum noftre proviocie nec per archicpifcopuui nolumus remitti,

a**^ **CfUim** h-*

.f/ferru» urcliep^spus r< cane. Mv/cforpn.

mus, experientia didicimus evidenti , quomodo mendicantium ordinum fratres, fue inftitutionjs fc profeflionis obfervantie fedi rmr»*u>or«s, loll incedere in campis , in civitatibus fc villis* nunc pedeftres, nunc iu equis, nunc in cortibus alii fine habito , aliquando habitum fue profeffionis deferentes , prefumunt fc curatis noftro pravtncic, quibit' deputati terminât», ad fupportaedom eom cis ipforum onera io confeflio-Dibus eorum fubditis , dummodo tamen prelentati fuerint* audiendo, jam fadi font in gravamen. Et cum *iohia»* h adtentum domini ufque ad diem citcumciGonii domini inclnlîvc fc per quadragefimam ufque ad odavam pafche fc per teftum penthecuftes, ac Affumprionis beate marie virginie deberent in locis, ubi termmarit deputati Toot, in verbo dei rrqujfit» proponendo* fc licentsati duntaxat^per curatos ia confefltonibp· audiendis ptcftare fubfidmm, fuis fandis moribus populem ad profediam incitare faloui*. Nunc vero privilegii* eis œoceffi* ab oniverlali ecdclia prefumptuof» ubuwitei fere per totum annum tr locis , ubi terminari» deputati funt, fc in domibus fuie frequenter ioli cum mulieribus, quas iplorom marts*, ut eorum verbû utamur , habitare non verentur , ex quibus icandala plurima frequenter oriuntur m populo * nunc medicorum officium exercentes , nunc fe artifices in diverfis artibus fc artificiis mçtiticntes, vidum per tales abufus queruntes* fcquod deterius eft , in ftubi* communibus inter populares balneari non veicutur . Volentes igitur prediftorum mendicantium fratrps ordinum fc prefertim tfrminarjoa terminis *horum privilegiorum* efle contentos , nec iplos debete prefumere, que luam profeffionem dedcçtnt fc feandalum ponunt in populo ; Unde facro approbante concilio, ftatuto preienti ordinamus,ftatnrotp fc prohibentes * ne quis mendicantium ordinum fratur de cetero prefunut iolus, etiam in habitu fue profcffioois fc nullatenus habitu depofito , monafterium fuum egredteado , per quevis loca noftre prqvincic incedere , vel morari , .prefertim in domibus fc in locis, ubi funt terminarii deputati extra tempora preferipta * nec medicorum officium · uut aliud quodcunque artificium aflumere fc exercere , quod fue reli-Eiom non congruit, nec balnea recipere in (luit rommitnib'isfc inter populares, ubi frequenter (ulpedanim mulierum fe prebet copfofaprelentia . Si qui vero religiofi noc falutare ft,tutum viohntes, prefumpferint foil in civitatibus, caftris, villis , vel per alia loca noftre provm. cie incedere, fine focio fui ordinis, habitu fue profeflionis depofito , vel delato vel incedentes m calopediis , medicorum officium , vel aliud qfficium , quod fua religioni non congruit ,

ANNO CNAirri •µ».

prefondcriat exercere feu. in tod*, ubi font ter* A minarii* A extra tempora prefcripta Ar et> coecefla, habitare * vel balnea publica adirc At balneari in eifdem j Volumus pa enratoa, in quorum partochiis font deputati, ad foot *left*rtores Ar ad manendam amplies in danftria luis remitti, Ar de cetero eos pro tesmmariis mini* me fuftincri; Si autem jxediAorom mcodicautiorn ordinum fratribas üc foil*, ipfonua habitu depolito, vel delato repertis, vel in ftubis communibus balneantibus injuria illata inerit, volumus eis per exeeutorem ftacutoram noftro. rum noilre provincie, ft injurati fuerint, fubveniti minime, nec ipfo* ad prcdicaadem verbum dei ia eeelefiis noftre pràvincie, vel ad audiendum confeffione*, vel ad petendum cari- B rativa fubfidia a populo noftre provincie per plebano* At curatos aumitti.

^tiitrfxi xnkitfifttfxi tx ruor.

Hoc facro approbante concilio ftatuimus ut li quis in boc lscrilcgii genus irreuferit, quod areniepifeopum vel cpilcopum noftre provincie fuerit hoftiliter infecutus, vel percuflerit aut ceperit, aut fieri mandaverit, vel faAum ratum habuerit, aut concilium dederit, vel favorem, aut poftea acceptaverit, vel defenfaverie eundem, lie, ut reus crimini» Jefc majeftatis, perpetuo fit infamis; Dilfidatus nihilominos *//* banniras fit iateftabiiis, dentur cun- C fta ejus edificia in ruinam, *8t* «t perpetuam notam infamie perpetua ruina teftetur, nullo tempore reparentur, nullus ei debita reddere, nullus ia judicio refpondere teneatur. Qaicquid etiam in bonit repetitur ipfiut, ipfi ocdctie, cujus eft epifeopus, applicetur, ut ex illis nihil tranimittat ad pofteros, fed pocius eum ipfo quodammodo damnentur Ac foa. St que veto frudi, oftkium, vel beneficium fpirttuale, aut temporale ab aliquibus ecclefiis ootinet, fit eis ipfo jure privatus, que fic libere ad ccdcfias convertantur, quod ecclefiatutn redores de ipfis pro fua voluntate dtfponant. Quod fi quis prediAorum filios habens, vel nepotes, per reâiœ lineam dciccndcntes beneficiaros, quivis D beneficio fit eoipfoprivatus. Nulli preterea talium filiorum atque nepotem per virilem fexum defeendentium ab eifdem alicajus aperiatur janua dignitatis, aut honoris ecclefiaftici, vel mundant. Et ot magis famola fit cis infantia, ab omnibus aâtbus legrttimis repellatur. Volamus etiam At prefenti ftatuto adicimus, ut in eiecutione pradiâa, ficut ex injunftione manuum violenta ipfo fisAo fenteuriam excommunicationis incurrat, & um infecutor, quam fupradiAi alii, tanti mali participes, quamdiu in fua contumacia perduraverint, lingulis diebus domuuli* Ac fceftivis, pullatis campants *8c* candelis accenfis, per omnes loci illius ecdefias, io quo tantum fuerit facinus perpetratum, nec noo civitatis, diocefis, vicinarum eicoomunicati publice nunAientur, nec ab alio quara a provinciali concilio, vel fummo pontifice pouiat abfolutionem, preterquam in mortis articulo, obtinere · Cum autem primo fuerint abfolvuodi, 'primo fufikienter Ac ydonec caveant, quod inferende pene parebunt, At auxiliante domino penitentïam peragent injungendam. Deinde per omnes illius loci ecclefia* principales vicinorumque focorum, diebus dominicis Ar follennibus incedant nudi coram populo, femoralia tantum habentes, Ac virgas feu fcrtilas ferente* in manibus, riim quibus per cafdam ccdcfias poblice fuftineotur, hhri pottnaodam ad fodem apoftolicam, ibidem aAuti penitentiam per anu- integrum, nec inde poftmodnm revtefori, abfquc difti archiepiicopi, vd epifeopi lcfi, vel fic ofienG *9t* ccdefie foe licentu fjpsrituali. Ceteram cum tales gratiam reconciliationi* menicrim, beneficio 1N0* lutioais obtento, indalgeatar licentia, ut fuam *A* fnaram injmiam proiequantur Ar debitorum illorum, que coatraâa fuerunt poft abfolutfonem acquiutam repeticio non negetur, Pretcrea precipimos, ut pmfides ptovMciarum, domini, feu rcAotes, fcbulteti At alii domini temporale* civitatum, opidorum, caftroram, ▾illarum, Ar aliorum locorum, contra prefumptoies predidos, prefente ftatuti tenorem diftriAe observent At faciant obfctvari, quod fi non fecerint ttm *ipfi* wiu oficiales epifeoporum infra menfem, pouquam rm ad ipforum noticiam pervenerit, eo ipfo featentiam excommunica, tionis *iocurrant* › Çsvitates vero At univerfirates alie, que talia psefumentes receptaverint, vel in hiis confilium, vel auxilium dederintavel infra menfem taliter faltem delinquentes, prout tanti facinoris enormitas exegerit *ic* faenicas eis afuerit, non duxerint puniendos, ecdefiaftico fubjaccant interdido.

ANNO CNAJJTI •♦«s-

Aarrfordur *enhitfifnfiu tx* canr. *Hxlitx**

Ut autem penss peemilTa* contra captivatore», vd detentores perfossarum ccclefiafticarum noftre provincie hoc concilio generaliter pro. mulgatas mitigare, remittere, interpretari, *declarare,* vel etiam ampliare, prout fiïâi quali, tas exegerit valeamus, tam ocMs, quam cuilibet fratrum coepUcoporam noftrorum in foa diocef. libera fit facultas, penis prioribus faner *arehiepifeopi, vel* epifeopi captivitate, leu detentioee, ftatutis immutatis, nifi fuper hoc omnium noftram accedente communi concilio & confeofo.

^diforras *xnktfifnfet tx n»c.*

Cum non folum clerici, fed etiam ipforum familia usriufque fnu» fint At dfc debeant a fecularium quorumcs^uc judicum Judicio Ar poreftatum iecularium poteftate, invafione, op> preCooe, At in jure eaempti; Hoc tamen multe feculares perfonc, poteftaies, advocari, ballivi civitatum, caftrorum, opidorum Af villarum reAores per fe, vel alium vel alios, curatorum, plebanorum, Ar aliorum clericorum familiares, vel ancillas, vd eorum confanguineas, cum eis habitsmes vel alibi moram trahentes.in ipforum clericorum odium mvadere per fe, vd per fubmiftas perfonas verberare vulnerare, captivas ducere, Ar eis abduAia Ac' captivis detentis abuti non verantur, ipfas etiam rebus luis fpobantes Ar exaAioruntes, attendentes, qood hujufmodi injurias, vel libertates ccdcfiafticarum peribnerum violationem non debemus fub aliqua diflimulacione iuftinure. Ea propter prefentis coaftitucionis auAoritate, laera approbatione concilii, ftatuimus, ut quiconque lingularisperfona, premitfas periona», vel eosum aliquam verberaverit, vulneraverit, captivas duxerit, mutilaverit eis abufus fuerit, rebus fuis fpoliaverit, vel exaAionaveri:, fit ipfo fafto excommunicationis fementia inoodxtus, At nihilominus, ubi domicilia ha-

ANNO CHtfSTI 14J*.

^®erit» moram traxerit & in ejus prefentia larvetur ftriâiffieum intetdiâam , qaoufque hujafmodi perfonas Br prefertim mulieres, *puel-la» »* ica virginei quibus abafus eft pi illinc rcfticucrit libertati ac ctiaaa rebus carum integra reftirutis atque fatiafaâio dc iniuriis cis illati ad arbitrium exccutoris dyoccus ubi prediâa committi continget.

ItrebarJiu trebleta (UK. Htlfrn.

lafapee dr is , qui fubmiffione tam illicita , aut alicujus utilitat*is* , aut commodi temporali· cupiditate feduétas, aur appetitu dominandi prefumptuofe deceptus vel ad hoc quavis alia caufa alleâus , ad *Ic* receperit a tali iubmiflione infra menfem non recedere atque infra eundetn menfem, quicqoid ad eum hujufmodi fubmillionis occafiooe , quocunque modo pervenit , vero domino loci in cujus injuriam eft receptum , totaliter leftituere teneatur , alioquin excommunicationis fententiam incidat ipfo facto.

\ebrica Je ttufeffieaibat feeitffU.

-Albertxt xrcbieftfnfeu tx rear. *MegJebarge».*

In confcftionibus audiendis maximam adhibeant diligentiam facerdotcs, ita ut a pcnitente ufitata peccata *tc* omnia figillatim, inulitata vero tantum per quafdam circumlocutiones caute perquirant , ne inexpertis detur materia , quod ante nricierant, ne verbo, aut ligno. vel aliquo modo prodant aliquatenus peccatorem , Sed it prudentiori confilio indiguerit , illud abfque omni expreflione perfone caute peiquirant, quoniam qui peccatum in penitentiah ju I dicio fini dirrôutn prelumpGerit revehre , non folum a facetdotali officio ipfum decernitnusdeponendutn , veram etiam ad agendum penitentiam in anum monafterium detrudendum · Veram quia quidam confeflbres , etfi perfonam confitentis non exprimant , circumlocutionibus tamen contuentium peccata *te* circumftantiis fub quodam generalitatts involucro indireôe publicant conhtentem , concilium proxime celebratum clarius elucidando ftatuimus, ut nullus lacerdos exprefla religione, conditione, feu ftatu alicujus peccatum recitet confirent··, ymmo nec peccati qualitas , locus , vel vicinu perpetisti facinoris indicetur , "aut fpecificatione peccati humana fragilitas ad perpetrandum fimilia provocetur .

-A/bertts -Artbitfifttfxt tx etne. Me^Jt-btrgra.

Et quia plerumque infirmos fua confiteri peccata , propter multorum prelentiam crubclcere contingit , illud a facerdottbus precipimus diftrtâimone obfervari , ut ipfi familiariter Ar fecrete audiant confieflionem , fi mortis periculum non fubfiftat , Ac poftea ad eum deferant rum devocione habitu Ar reverentia condeeenti hoftiam falutarem,

*-Alberta l -Arcbiefifinfai ex cvulio M*g-Jrbargea.*

Prohibemus etiam , ne quis facerda» ab uno fibi confitente de aliorum peccatis , nominibus eapredu , inquirat , *te* ne milTas , quas peni» tenti procurandas injunxerit , ipfcmct celebrare

A prefumat *te* ne pro vivis fiat aliquid tricena· nutu, vel annuale.

ANNO CHBISTI Ut».

•Albert. . ex caecilia Mtg-Jebargea.*

Quamvis ecclefia tolleret , quod , de conniventia proprii facerdotis , fubditi prcsbitcrorum *tc* plebanoram , pro majori concilio adipifcendo , religiofis quibufdam confiteantur interdum ; Volumus tamen ymmo (acri concilii audoritate , fub pena excommunicationis late fententie inhibemus, omnibus religiofis ne fubditis plebanorum , maxime autem Beguinis , Vagerdinis *te* indufis , aut aliis perTonis hu-

B jufmodi communicent corpus domini , aut alia porrigant ecdcfiaftica (aeramenta parvulis vel adultis . Hoc etiam fub eadem pena religiofis omnibus firmiter inhibentes , ut cum procefliones *te* ftationes folennes , quas obfervat eccle-fi· generali· , ex inftitutiône ecdefie & magne auâoritatis &' multe opitulationis cxiftant, utpote in quibus dominus honoratur votis communibus A: placatur , ne populum abftrxhant •b eifdem , predicatione» nunc ipfis inftaurando , ymmo in predicationibus ledulo proponant eifdem , quod totaliter tenentur interef-fc frthvitatibus , & quod peccent fe ab hujufmodi proceflion ibus aoftiahcndo , eidem populo exponant , quod matricem ecclefiam in pre-

C cipuis feftivitatibus tenentur accedere , ac illam fua prefentia honorare , a quo (aeramentorum giacia in cos , quafi cx fundamentali gurgite iniiuir At defeendit , ipfique tunc abftineant ab omnibus alleâivis , quibus abftrahi poflet populus , quo minus aa folennitatcm veniat fue matris . Interdicimus etiam omnibus religiofis mendicantibus , ne ipfi preiumantdc cetero novas facere adinventiones in procelfionibus fic aliis . nec dominicis diebus *te* aliis feftivis circuitum faciant proccflionaliter per ambitus , c uniteria && ecclefias , fecum reliquias deferentes , nifi diebus dedicationis fuarum ecclefiarum . Nec cereos in die purificationis populo folenniter benedicant , nec ramos , palmas , fcu frondes in die palmarum , neque herbas , vel alios fruâus in die aftumptionis beate marie virginis , vel alio qnocunque die premifia , vel confimilia dc cetero fecere prelumant . Requirimus omnes igitur fratres *tc* coepifcopo· noftre provincie *te* ipforum officiales , nt diligenti cura invigilent , ut mendicantium ordinum fratres io premiffis culpabiles repertos ab hujufmodi exceffibus ftipnt modum cxquifitis & a jure non permiffis ceflare compellant , *te epilcopo loci de tante* temeritatis excculu fatisfacere per diftri&ionem eeclefiafticam compellant , cxecutore ftatutorum loci hoc effitieate.

11 *^Alberi*! 'Artbiepifetpee ex facUi·iefarge».*

In furto , ufura , rapina *te* fraude ance omnia injungant penitentibus , fi poflint, ablata reftituant , alias nulla valebit eis fiteisfaftio ad faluscm , cum non dimittatur peccatum , nifi *k-ftituatur ablatum.*

.Alberitu -Aribtofifetp"i ex ctaeili· Meg-Jebxrgex.

Sum autem tria peccata , que in fatisfaAionibus

AMNO OmiSTT ·♦*»·

nibui injungendis faar domino apoilolieo refer- A
vanda , fcilicet in clerico* » vel alia* perimus * vel alio· quofeunquereligioio* mjeâio mannum violenta , Eccleiiaram vel religioforum locorum incendia , *ie* fymonia in ordine peroetrata ; In alii» peccati» minoribus › fecundum quantitatem culpe *8e* pluralitatem conGtentis » rationabilem fatisfadionem temperent facerdotes·

oAlltrttt ^(rtbiefiftefet ex cexcilie M?-JtkxUtx.*

Statuimus .quod Sacerdotes in fatisfiadionibus injungendis * in religione (edentibus » ac majoribus majora refervent , utpote Homicidia , 5
facrilegia , incendia * peccatum contra naturam , concubitum perfonaram conventus hum in (accit ordinibus conftitataram , fnceftus, videlicet cum confanguiaea , vel alline , vel cum ea , que votum caftitatis cmifit , Injeftiones manuum in parentes , oppreffioner parvulorum , negligcntiam parentum in ignem vel aquam natos amirteocium , beneficiatoram -perjuri* , folennes Gdci fradione» , votorum tranigre(Bones , Symoniam , Adulterta › Herefes , Apoftafias , Malcfitia coram » qui maleficium conjuges , ne poflint coire * vel qui procurant ftcnhtatem mulierum , vel abortum , Falfarios Îui figilla.,. litteras vel monetam falGGcant : n hujufmodi peccatis & fimilibus detentos mit- c
tant facerdote» ad epifeopo» abfolvendos , nec abfolvaqt , preterquam in mortis articulo , abique loci epifeopi licentia fpeciali . Declarantes . quod illi quibas hanc duximus committendam , poteftatem illam aliis perfonirnoo habeant committendi . In dubio autem confulant epilcopum * vel ejus vices gerentem , vel alios lapientes quorum concilio penitentem abfolvant , vcl tranfmittant ad alium abfolvcndum.

^tlbtrtκι xrcbitfiftfiu tx r»wiii· Afisj-drfiorjrv.

Quia clerici quidam & layci , vinculo ex- o
communicationis aftridi , fiducia finalis penitenue dr abfolutionis extreme › claves ecclefie contemnunt tempore fanitatu ; Hujus (acri concilii aodoritate ftatuimus , ut tales in extremis ad reconciliationis beneficium nullatenus admittantur duntaxat fub proprio juramento , nifi ydoaeam cautionem preftent , quod live moriantur , five convalefcant , per (e , vel pet fuo», in quantum ipfis eft poftibilc, fatisfaciant *de* commiflo.

febrite Je fexttxtix txcxxixiexiextixMi.

tAiitrixi xnbtefiftfxt tx texe. Mxiit-bxifex.

Si epifeopus aliquem excommunicat certa de catifa , denundict vicinis epifeopi» per fuas patentes litteras , ut excommunicatum faciant denundiari dr vitari . Ex tone fine aliqua diflicultate vicini epifeopi excommunicatum faciant publice nunftiari de io dyocefibus fuis artius evitari . Si vero epilcopi in hoc fuerint négligentes , vel excommunicatis communicaverint , tamdiu Kathedralium ecclefiarum canonici fibi non communicent , quamdiu huic fatubri ftatuto prefumpferint obviare.

ANNO CMkldTI >♦>

ftvlrzr» dr vtrberxx» faxifiextix-xtbxt.

AlbertXi .Jrtbieptfcepii tx tetuHie M4-drbarj»·.

Parum enim effet maliciii hominum occurrere per bonorum jurium fanxiones « nifi quibus data , ad ipforam obfervanciam prout iui ftatus concernunt decorem , jufto modo compellantur ; Sacro igitur approbante concilio ftatuentes ordinamus , quod licet ftatuta provincialia prefenti» opufetui Gnt ab omnibus fubdirt* noftre provincie debita reverentia *8t* obfervantia ampledend* , tamen non omnia omnibus communiter precept* videntur , fed aliqua Prelatis aliqua Canonici» fecularibus , aliqua curatis dc Plebanis , aliqua veto religiofis , Lexus ntrwfque ; Quapropter volumus *9e* preci, pimus , ut plcbani dc curati ftatuta prelentis opufculi habeant dr frequenter petlegant , dc prefertim , que fpecialiter cis loquuntur , ad tnenfem femel cum diligentia perlegant , dr memorie fuc commendent » ne penas ipforam incurrant laqueati · Etiam ftatuta prefenus opufculi habeant dr pertegant monachi de ipforam prelati , de quique regulare*ftatuta ipfos concernentia , per que vita *Br* 0>ras lue profeffionis confervatur in decore I Volumus fingulis feptimanis At fieri·» (ext·* ipfis congregati» in unum , left1one diligenti recitari , *it* iftum modum precipuc volumus per prepofitos fandimonialium de per Iplas moniales ohfervari , ut femel in feptimana » videlicet feriis fextir , hora capitafari , ipfis in unum congregatis › ftatuta , que de emendatione ftarut ipfarum in prefenti opufculo conknpta videntur ipfe habeant , dr perlegant (ludio diligenti dr obfervent › ne inprovide peni» eorum Laqueantur .

Albertxi ^irtbitfif'tefxt tx textili» Mefît-bxrffx.

Cum in aliquo ftatuto (edit apoftolice . ejui legati , vel noftre provincie judicum , difte (edis exeeutorum › confervatorum , proceflibus , vel ordinariorum mandatis ponitur ifta oratio . Supponimus civitatem , opidum, caftrum , villam , vcl aliqncm locum ecclefiaftico, vel ftriCtiflimo interdiâo . vcl ifta oratio : cedetis per civitatem , opidutn , caftrum , villam , vcl alium locum a divinis (vcl penitus divinis, ifte orationes parem vim habent , dr tunc per totam civitatem ejus fuburbia debet iervari ftriftiihmum interdifium &: exempti , quacunque exemptione non obftanre , tenentur ad iplius obfervacionem , dr tunc eft interdiftumgenerale Ar comprebendtt omnes ecclefia» civita-
E tis Arc.

Cum vero in aliquo ftatuto predidoram dicitur , ecclefiam talem , monaftenum vel capellam lupponimus diftriâifiimo intetdtdo » tune folum illa ecclefia eft interdida · dc in illo interdido non habet locum capitulum, alma mates , quia eft interdiftum fpeciale. Idem clfet , fi in aliquo ftatuto , vel proeeflu diceretur : interdicimus , feu lupponimus ecclefiaftico interdido civitatis f caftri *t vel ville ec*ckfiam , tunc in tali ecclefia eft interdidum (pe-

Item fi diceretur in aliquo ftatuto · proceflihus

XWtto" fyiirrt tfl*» b'' **nd«to : Volumus per civitatem, opsdam, caftnim, vel villam te mandamns cci> lari a foleoniis divinorum, vel dicirer fic reffctis in ccdeâa faotei Martini a folcnniis divinorum » in hoc cafu omnia divina uffitu pera» guntur, *faut* print tegendo *te* factsmenta accte* haftka miuiftrantur non prohibitis fanis A internis at pries, icd ioium tunc ccflatnr a canta te ab organi»,

Rfgu/r }*»rh,

Omne flataturn prefeatis opufeuli aut continet mandatam, aut concilium,

Statutum continens mandatam, *(tn preceptuna*, obligat omnes fabditos nofttc provincie, i quibus dirigitur fub pena peccati,

Statutum continens concilium1, licet tranfgref- j for penam non memuc » tamen pcrfeôius vivet ipfam adimplendo· -^кÏl0' CHLUn

Stent diverte lent ftatus hominum noftre pro» t«a«. viacie, ita opportunam fait, diverts ftatnta edere, quibus mali retrahantur a noxiis te boni dirigantur vel miniftrentar ad opera virtotis.

Omne ilatmam continens preccpcum prefemia noftri opqfcnli, Ave affirmativum, five negativum, ligat *te* conftrmgit fabdkoe noftre provincie» quatens dirigitur, fecundum faam limi, tacionem *te* adjeteas conditeiones.

Santeorum patrum regulis *te* Auratis chri. ftianus regatur in vita » verbis *te* fateis » ut iciat *te* faciat, quod acceptum eft omnipotenti deo, qui vivit *te* regnat per omnia fecula feculorum· 4g

ANNO CMJUSTt K»®·

^CONCILIUM SALISBURGENSE

Ab Henrico Archicptfcopo anno 1490. celebratum.

Ka Ls«|ü ▸ П*· **' A D honorem laudem *te* gloriam omnipotentis Dei, gloriofe virginis Matie, totiuf- Sue fe'c^'· Cur„: triumphantia, te incrementum fidei chriftiane Nos Fridericus Dei gratia fande Salieburgeofis ecclefie archiepifcopus, apoftolice fedis legatus, Sixtus Frinngen. Georgius chicmen. Mathias Sectorien. ecclefiarum C epifeopi Oratores *te* procuratores Ratisponen. ratavlen. Briainenf. Laventinm. epifeoporem ac capitulorum ecclefiarum cathedralmm ac collegiatarum fetularium *te* regularium pleno mandato fulfulti Prefati *te* eorum oratores *te* procuratores in fando concilio provinciali in ecclefia parrochiali fandi Nicolai oppidi Muldorft Salxeburgen. diocefis Decima nona mentis odobris Anno Domini Millefimo quadtingeRCefimo nonagefimo celebraro congregati de concilio Omnium huic«facro concilio intereflentium conflitutiones *te* ftatuta provincie SaUeburgen.fahibrirer condita & edita funt m hunc quiTequitur modum :

Z>r vira CT *I"ŋ #4!< daUrrwn»*

Quia Clericorum eft in feipfi» implere Domini voluntatem te "lucere per bonam converfationem qualiter oportet alios in domo Domini converfari, faero provinciali concilio approbante ftatuimus, volumus & mandamus univerfos Clericos provincie noftre, prefertitn beneficiates te io factis conftitutos, honefte › clericalior & devote fe exhibere, a crapula te ebrietate abftinere, indumentaque fciila in orit feu extremitatibus ab exrra iuperduda non deferre, mitras caudatas penitus dimittere, cingulos te mouialia auro argento vel alio metallo eaccffive fplendentia, ad modum laicorum £ abjicere penitus te vitare. Vellimcnta rubei aut viridis coloris deferre clericos omnino prohibemus › equilibus çolliriis in jopulis tunicis five mantellis ne alterum refpetea alterius circumferentiis eminentius appareat utantur, mitram feu birrera capiti fuppofitam, capueium humeris fuit clerici reverenter deferant, ipfis in publico deambulantibus 1 Conirafacientes vero ultra penas juris communit per fufpenfionem proventuum beneficiorum ecctefiafticornm Fabrice applicandorum fecundum quod protervia demeruit te cxceius artius per nos officialem te archidiaconos noftroa aut ordinarios loci feu corumdem vicarios te officiales puniantur.

Item inhibemus omnibus clericis fapeaditeis in poblico vel alibi prefentibus laicis tabernas intrare preterquam in itinere eonftiratis, vel ex alia caufa rationabili » *te* omnes Indos inhooeftos maxime taxillorum exercere 1 Cotitrafacicnres pena furis communis & ad arbitrium noftrum feu feperiorum fuorum in iplos jurifditeionem habentium puniti volumus te mandamus.

Item ftatuimus te in virtute fande obedientie diftrktc precipiendo mandamus ut nullus elerieorum eauponem vcl tabernarium hofpitetn fibi conftituat continuam ia domo habitationis fue, aut potum venalem négociâtionis caufa poblice exponat vel vendat » nifi ex antiqua confuetudine haftcnus obfervata jus po- D blice vendendi vinum habuiftet. Permittimus tamen domos prelalis te ntotufttriis pro hofpitalitate rationabiliter introduteas te fecundum pcrmiHuur regale te juris communis. Contrafacientes vero arbitrio noftro te fuorum fuperiorum in cos jurifdiftioocm habentium puniri volumus te mandamus .ut etiam clerus qui in domini fortem aflutnpcos eft, divinis offieiofua intendat minifteriis dtftrifte inhibetnas te fab obedientie pena mandamur ne qoivis clericus cujafeunque dignitatis religionis aut ftatus exiftat, venationes & filvaticas vagationes com canibus exerceat *penit* nihilominus juris con· tra tales promulgatis in fuo robore permanfurit,

t>e evuiatMu eletktniei.

Volumus concubinatum evitari fab penis te juxta decretum facti generalis Bafilicnfis concilii quas penas nna cum penis juris contra inobedientes exequi precipimes te mandamus. Cuius decreti tenor lequitur per omnia io hec verba : Sacrofantea generalis Sioodos Bafilienfis m fpiritu fando legittime congregata » univerfalcm ecclefiam reprefeotans ad perpetuam rei me-

IDO-

CHXIST1 ·♦»* tua coaditieuia religionis dignitati*, etiam 6 pootificalis vel «huma prceminmtie eoftat , qui poft hujus coaftirutioais notitiam quam habere psufumatur per duos suentes poft publicatiooem quidem in ecclefiis Kathcdrafibvs quam Ipfi dioccisnj omnino facere teneantur . poftquam eadem conftitutio ad eorum notitiam pervenerit. fucru publicus coocubfo*riva» perceptione fruftuum omnium fuorum beneficiorum trium menfium fpacio, fit ipfo fitfto foipenius quos fuas foperior in fabricam vel aliam evidentem ecclefiarum utilitatem ex quibus hii frisftus percipiunter convertat t nec non ft hujufmodi publicem concubinarium ut primum talem rfle innotuerit . mos fous fopçrfor admonete, teneatur ut infra brevijfimnm terminum concubinam dimittat * quod fi non dimifertt , vel dimiftam •ut aliam publice refompferit Jubet hec fsnfta finodus ut ipium omnibus fois beneficii* omuL no privet ft nihilominus hi publici foqcubiaarii ufque cum eis per fuo* fopcriores poft ipforum concubinarum dimiffioaem mantfeftamnue vite emendationem fuerit difpenfatam * <d fofccptioncm quorumcumque honorum dignitatum beneficiorum vel ofteiorum fiat inabile* . Qui ii poft difpcnfationem recidivo vomitu ad hujufmodi concubinatum redierint, fine fpealicujus diipcnfationia ad predtôa prorfu» inabile* Cxiftant . Quod fi hi ad quos talium corceftio pertinet eo* ut ^rtdiftum eft punire qeglexer rint eorum fopenotes tam in ipfo* du negleâu in illi» quam concubinatu modi* omnibus digna punitione animadvertant ; fo conciliis etiam provincialibus ft finodalibu* adverfm tales punire négligente* vel de hoc crimine diffamato* cciain per fufpcntionem a collatione ' benefit iorum vel alia condigna pena fevetiter procedatur . Et fi hi quorum deftitutio ad feminum pontificem (pedat , per concilia ptovfo» cialia aut foo* fopçriorç* propter publicum concubinatum rçperiantur privatione digni, ftatim pum proccfiu inquilitionis ipli lumino pontifici deferantur . Eadem diligentia ft inquifitio 'n quibufeunque capitulis generalibus ft provincialibus quoad fuos fervetur , penis aliis contra predictor & aho* non publico· concubinarios ftatutis in foo robore permanfuri* . Eublici autem intclligendi font , non fotam hi quorum concubinatu* per lentenuam aut confetfiooem in jure fatftam lcu per rci evidentiam que nulla pollit tergiverfatione celari . notorias eft } Sed qui mulierem de incontinentia fuipeétamft infamatam tenet » per (uum fuperiorem admoliitus , ipfam cum etfe$u non dimittit . Quia vem in quibufdam regionibus nonnulli jurudi^iotiem habente* pecuniario* queftn* a concubinariis percipere non aubefcunt , paciendo cos in tali feditate lordefeere inb pena malcdiâioni* eterne pryeipit , ne deinceps fob pa£o, cpmpofitionc » aut fpc alicuju* queftus , talia quo*i* modo tolerent aut diffimufent . Alioquin ultra premifTam negligentie oenam duplum cis quod propterca acceperint rcftitucre ad pios uta* omnino teneantur ft compellantur · Ipfa* autem concubinas feu muliere* fofpeâa» prclati modis omnthus curent a fois fobdtti· etiam per brachii feculiris auxilium fi opu* fuerit penitut arcere . Qui etiam et tali concubinatu procreatos filio* apud patre* fuo* cohabitare non permittant . Jubet infuper hec f*n<fta finodu* ut erism in prediâis finodi* ft capitulis hec conftiturio publicetur ft quilibet taos fubditos Injungit uretere» omnibur fecularibu* viris etiamli regali prcfidgcant dignitate , a* «Hum quelconque inierant impe^meutum quacunque qofüta colore , prélats* qui rationem oftcii fai adverfu* (vos fobdito* pro bujufawdi coacvbinatu paxedutt. &t tua omoc footie*, tionis crimen lege divin» prohdrituu* fit . Ar fob peccati mortalis pena ueccfiario evirandam monet omnes laicos tam nsor»to* , quam fobeos , *et fimiliter* a concubinatu abftiacant. Ni» mis enim rewebeofibilis eft » qui uxorem habet Ar aliam mulierem accedit. Q.I verafotatu* eft etfi continere nolit t juyta Apoftoli confilium , B uxorem ducat. Pro hujus autem divini obfervatiooc prreepei hii «d q··· pastinet tam tolutaribus monitas quam ab» canonicis remedii· omai ftudio laborent.

thrift» i»tii Cftrtfiitii,

Quia paftorali follicitudiai incumbit (abditis providere , 0« ab ignoti* (educantur , quos noonunquam percepimus rctroaâis temporibus reprobo* abjecto* Ar quod detcftabilins e* facinuiofos ft inabile* circa divina fe ingcfitfb in animarum pericula & frandalum plurimorum » hoc facro approbante concilio diftriâQ fab excommunfeatsouis pena preeipimu* Is C mandamus univerfis provtncie noftre , prclati* , arehidiaconis « decanis A* ecclefiarum re» âoribus , *ne* de cetero aliquem aliene diocefis (au peregrinum fe pro presbitero gerentem » apud ipforum coafortium lacrameato. rum *Bc focramcntalium* adminiftrationcs vel alias regimini cure quoquomodo admittant , Nifi deTuper noftri· aut loci illius ordinari feu ejus vicarii vel oficialis patentibus literis , aut alias legittimi* documentis certificat! fuerint,

tltrki ftreUftrihn, fnlenku yfuilihu flUrdii U^itater.

D No redemptoris noftri crucifixi patrimonium inutiliter expendatur , Ar ia ufus turpa exqnifitts diabolicis foafiontbu* convertatur, de nuo pauperum ncccffitatibus eft faccurrendum it·, tutant ft in virtute fanâe obedienric inhibemus > ne prclati religiofi aut fcculare* , ft clerici quacunque nomme ccnfcantur . Mimis . joculatoribus, hiftnonibo*. bufonibus, feuhominibus arti* lubrice, prefertu nuptiarum, militie vçl alterius fimiliscaufe quicquam fob quocunque modo (pecte aut forma nce etiam in pecunia numerata largiantur.

Vt titrai ftrfuuiittr nfiittit ttt f!nr4 ituffitU

£ Animaram periculis que etmftis opibus perferuntur defiderantes occurrere , ftatuimus volumus & fub pena privationis beneficii mandamus ut omnes habentes ecclefias quibus cos* animarum dinofeitur annexa pcrfonalitcr in eiû dem refideant , abfentes erro infra bine Λ tres menfe* prosimum futuros a die publicationi* prefentis computandos fe ad refidentiam perfonalern recipiant » aut eorum quilibet foum dioce'anum , aut ejus In foiritualibus vicarium aut officialem legitrime informet . quare in eifdes» refider* non debeat ne« teneatur. Omne< quo»

AMMO CHRISTI tsjo·

<p* * finguli ineoaBpatibilia de jure bénéficia rttioeete» eorundem ordinum aat vicariis »tl «dKdalibvs tofaram infra eundem ttraÎMundif* nenfaciooes ïuper lwfc obtentas indicent * o-ftcndant . Inhibcmu qtsoqoe Cub eadem pe-sa , ne qmfquam vicariam teneat ptw anam niù neceUitatis evfifeatis caufa almd per dio-cefsnutn aut ejtts vicarium vel oftcialem per-initium fuerit * COOceâum.

«e/Mtortie.

Quoolaro nonnulli facerdotes regulares & feculam· in penitentia frena hiare , * extra termino· fibi pofitos au&otitatem in cafibus fopetiocibus relcrvatu pietumere aufu temera-rio referantur , fub excommenicatioois pena hoc approbante facro comitio provinciali in-hibemus m quifquam facerdocum religiofas vel feculaxis totius noftre Saltxburgenfis provin-cie , queeonque fibi confitentem in cafibus le-di apoftolice de jure vcl confuctudinc referci-tis aofolvcrc prefamat t niG habito ejufdem fc-dts defoperindulgentia*mandatofpeciali. Nee etiam in cafibus fimilitct de jure aut confactu-dine epifeopo refervatis aliquem abfolvere at-temptet » prefertim excommunicationis majo-ris vinculo innodatum hereticum » judeum , fautores eorundem laicum prcdicatorem aut au-ditores ejus , (poliatorcm alicujus dotis , aut facerdotis maxime in agone , aut temerarium C occupatorem bonorum ecdefie · depopulatorem agrorum vinearum aut oriorum , inceftuofum , fornieatotem eum fandimoniali » homicidam etiam cafaalem > publicantem confefiionem , peccantem contra naturam aut cum brutis t fa-crilegum , incantatorem aut incantatricem pre-cipue cum (aeramentis facramcntalibos vel of-fibus mortuorum , prolis oppreflbrem ctiam a cafu , incendiarium › commercia habentem cum judeis maxime in ufuris , préparantes propi-nantem ementem, aut vendentem venenum pie-tatim m machinationem mortis proximi , de-moocm invocantem , cudentem fallam mone-tam , utentem fcienter auro *8t* argento fal-fo , cogentem chriftianum dare ufaram » blaf- D ihecnum chrifti nominis vel ianâorum fat-um tcftetn , coeuntem cum judea , obbliga-tum ad vagas reftitutiones » nec quemquam alium enormibus criminibus irretitum › non habita defuper a nobis metropolitano , vel fuo diocefano, aut eorum in hac parte vicario com-miflione fpeciali 8e etprefia > vagarum etenim rerum diftnbutionem eorum ordinariis refer-vent , ad ipfofque legittime deducant . Quod fi fecus faôum per eofdem fuerit tantundem fabrice ecdefie Kathedralisfubqua degunt quan-tum diftribnerc contra hujufmodi prohibitio-nem ptefumpferint , fub excommunicationis pe-na infra duos menfes immediate fcqutntcs per-folvant £

Inhibemus infuper fub di&a excommunica-tionis pena diftndc precipiendo ne quifquam facerdotum fecularis vd religiofos noftre Salta-burgen. provineie non habita defuper ledis apo-ftolice aut ordinarii fui vel ejus in hac parte vi-carii aut officialis licentia fpeciali fe intromittat de diftributione rerum male acquifitarum» incer-tarum , feu vagarum.

Fsrma *atyilariaiut.*

Item volumus fub eadem pena omnes con-fetiores abfolvesrio uti ad minus illis verbis : "aioso" Ego abfolvo te a peccatis tuis * reftituo te Sa-crementis ecdclie an nomine patris * filii* fpi-ritus finfti. CHRISTI t«va

ùt btMdiSiaaa [alit <r ajffrftri» Jamiakü

Cupientes atfeâum devotionis augmentait , mandamus in virtute Cmftc obedientic * vo-lamus omnes facerdotes qui parroehiit prefunt fingulis diebus dominicis aquam * fal benedi-cere ac eofdem una cum toto clero ad ipfas ec-eleftss (pédantes horia confactis ante mifiTarum iolennia ecdefiarum pcrfonaliter circuire . Ut antem populus ad hujufmodi proçrtiiones invi-tetur , omnibus vere penitentibus confeffis * contritis infam procelhooea devote fequenti-bus fub fiducia divine pietatis de thefaaro ec-clefie quadraginta dies indulgentiarum de ia-jundtii eis penitentiis in domino mifcneordi-ter relaxamur . Quas quidem indulgentias per redores fupradiâos ex time volumus publi-cari.

Dr CTw *alifaiJ fra faeramantii trf&rj-mantaliba» rxifatar.*

Diftri&e precipiendo interdicimus , ne quif-quam Sacerdotum pro reconciliatione penitca-tium sut pro admlniftratione alicujus facratnen-ti ycl aliquorum facramentalimn pacifcatur de fibi danda pecunia vel aliquo alio cquiva lenti pro eodem ied volumus dlfpofiti; abiqve dila-tione pro tempore * loco congruis eadem ad-minifttari * exhiberi fecundum utnm ecdefie . Vcrum_ quia rationis * pris explorati exiftit ?uod iocii palfionum fini pautcr * facit con-flationum permittimus ex poft exigi etiam cum imploratione ofticii judicis quantitatem in tali-hus ex confuetudine debitam , ad qusm laicos hortamur * quantum de jure cft aftangi * Compelli volumus.

Item volumus ftatutum five decretam genera-lis concilii Confiant, de Simonia editum publi-cari ut in fine *ι* quoniam tranfgrcflbres ejufdem diftriâius deo dante procedemus , cujus tenor Gr omnia fcquitur in hec verba Martinus *c-ulte contra Simoniacam pravitatem ab oljm faâc funt conftitutiones * quibus morbus ille non potuit extirpari. Nos volentes dc cetero ut poflumus attentius providere , facro approban-te concilio declaramus quod ordinate hmoniacc ab exeeutioae fuorum ordinum fint eo ipfo faf-penfi . Eledi ones aut poftu lationes , confirma-tiones * quevis provifiones fimoniace ecdefia-rum monafteriorum dignitatum perfonatuum of-ficiorum * beneficiorum ecdefiafticorum quo-nuncumque deinceps fade nulle fint ipfo jure , nullumque per illas jus cuiquam acquiratur nec promoti , confirmati aut ptovifi faciant fru&us luos , fed ad illorum reftitutionem tanquam inique ablatorum percipientes teneantur'. Statui-mus infuper quod dantes & recipientes ipfo fado, fententiam excommunicationis incurrant, etiam fi pontificali aut cardinalat» prcfulgeant dignitate.

Item interdicimus * diftride inhibemus t nc quifquam clericorum cujufcnnque flatus fuerit , cenfum de aliquo beneficio aut pecuniam vel emolumentum aliud ex pado , quoquomodo nomine anticipande abfentie Ceu penlionis vd alio quocuaque quefito colore augeat , vel ali-quem

AW no CM1IST1 i«»e. 3"*® •atete ONMdta I Coatra&cicntes tan A ®*ntes qoam rocipsentcs dupluro qood dederint v«l recepcriat noma ant loci ordinario feu vicarin noitris irrmiffibilitcr folvcre teneantur Ac nihilominus juxta atbitriMi ooftnua artius puniantur.

Item Jahibmus fab pena privationi* oScii ne ajiqui* facerdocam quemquam notoria *it*linquentem accepta pecunia vcl alio commo, do temporali peda condigna corrigere prêter- ' mittat.

Da *tfüttriit tT ttrtHB ttnietnt* w» *frttti·* *t'TM*-.*

Uiuraram voraginem detefauates hoc faCro B approbante concilio inhibemus omnibus chrift' - fidelibus *naître Salteburgenfu provincie* ram clericis quam laici* » oe pecunias ad ufuras mutuent, aut in pignorattonem ultra fortem aliquid at paâo recipiant, nec preemptiones deteftabilc* faciant f aut alio* quoslibet adus ufurarios exerceant. Quod li quis contrafecerit ultra penas juris communis *te* conciliorum provincialium Salzeburgenfiutn per predecctfotet noftro* bone memorie celebratorum fubjaceat folutiooi decem librarum denariorum ufualium irrcmiŒbiliter ad fabricatu ecelefie fub qua degunt aut in ufu* pauperum juxta fuperiori* in hac parte judicantis arbitrium convertendas. C

Inhibemus infuper fub excommunicationis pena univerfis prelatis, srchidiaconit, decani*, plebanis, At ceteris quibufeunque re· Jigiofa & iecularibus ne aliquem* didi* criminibus mamfcfte reum, ljtisfaâione non liromifla ad quam tamen cofdem induci Tournas modis poffibilibus ccdcfiaftice tradant icpulturc.

>ζ» *fnvttti O' it t—rmifat pttattit itctdttttr λμ vetifi tcclrfuflict fe~ ftltnrt* .

Infuper prefenti conflitutione duximus inhibendum univerfis clericis totius Salzeburgenfi* D provincic ne fufpenfos patibulo decollatos vel alias qualitcrcunque per fententiam morti traditos m tomeamentis, ludis publicis, fpcâacsili* aut alia* occifos vcl fubito dcfunâos qui non eodem anno confefli vel alias in peccatis mortalibus mone prevent! fuerint » vel non receperant euchsriftie facramentum, nifi de concilio facerdoti* duxerit abftinendum, tradere prefumant ecclefiaftice fepultutc, nifi de licentia ordinarii, aut cius in hac parte vicarii vel officiali* fuper hoc diligentius petita *te* obtenta nihilque pro conceftione hujufmodi prêter confuetuainem exigatur feu recipiatur.

D* r/rmi/ffaarni CT fvrdorii·* adasirrrodfi *ixl m»,*

Abufionibtts queftoram viam precludere cupientes, ftatuimus, volumus & mandamus, quod hi qui prefunt ecclefiis nullum quarumcunque occnione litterarum etiam potcftatum fccullarium petere aut colligere etemofinam permittant, nifi litteris eorumdem prius diligenter perfpeâis, & ordinarii quibus appareat quod lue littere lint vere, ac earundem auâoritas adhuc duret feu non expiraverit, quo comperto nulla portione recepta cxaâa vcl rcquifica ab eifdam pro elcmofina petenda adm*ttan-~Amaot tar. Qaod fi qai cootrafccerint tripfam re- cffltirn ftituctv teneantur ad ufas quibus clemofine sero* f«nt depetat·, remiffione collígeau··* minime profatura, nec queftocts leu collcâocfs propria in perfona quicquam proponere po-Silo permittantur > lcd per plebanoa fitaroresecclefiarampsomoveantar. Hortantes uropterea univerlo* *te* fiaguloa nota Sajaepûr- ' genfi* provincie laicos ut quetaea *te* colle» dores hujufmodi in elemofinis colligendis quo-?oomodo perturbent aut impedire prefumant. icctpitau* infuper *te* mandamus omnibus prelatis rtâoribu* & vicariis ecclefiaium lub excommunicationis pena quod omucs falio* queftores, qui non exhibeat per omnia fanas littera* detineant captivos > iplbfque nobis aut loci ordinario lcu vicariis noftri* trani» mittant fru denuntient quantocius poterint pro demeritis puniendos taliter quod exemplis eorum ccteii fimilia facere pertimefeant.

2^r nuyidittarei fine ttfimiue httrtam feurgtn r»tentet» fiitctit »JthfreMnr.

Volumus, itatuimu* & mandamus quod redores ccclefiarum nota Salzeburgenfi* provincie, frarre* mendicante* nequaquam invitent vcl admittant nifi du proponendo ve,bum Dei & audiendi* confeffioaibu* a luis fuperioribus licentiam » *te* ab ordinario anâoritatem canonice prefentationis examinationis Λ* admifflionis litteris auihentkis Λ parantibus habeaot. Volamus quoque redores laici* iub excommunicationis pena inhiberi nc alios fratres mendicantes quam taliter prefcntatos *te* admitto* in confcflionibu* adeant. Ipfi etiam fratres in decedentium live recedentium talium prefentatorum & admitforum locum null<m furrogare aut fubftitterc quoquomodo debeant, nili prius fit ordinario prefentatus & per eundem ut prefertur admiftu*. Infuper volumus *te* fub excommunicationi* pena mandamus ne quivis adminiftrationem *te* curam animarum exercens rcligim fo* qnofcunque etiamfi litteras fuorum iuperiorum ut extra mooafteria fua morati valeant cifdem oftendant > admittant.

Dt lwut fthrire ntitfit tr rari··* d* *tifdtm ruUneU.*

Statuimus &r hoc facro approbante concilio irrchagsbilitcr diffinimus quod in qualibet parlochia plcbanus, aflumpti* fibi vitricis ccclcfie *te* daobu* honeftioribus ex parrochianis fui* quo* communitas ibidem ad lux duxerit eligendos, quorum vitricorum quilibet habeat elavem unam, *te* ipfe terciam, omniaque de- £ votione fidelium ad fabricam ecelefie, luminaris vel ad alias utilitate* fuerint deputata diligenter colligat *te* confervet, & his ufibu* impendat ad quos funt deputata. Volumusctism quod nec vitrici nec tales fibi adjunâi nec alii procuratores ccclefiarum qualefcunque de rebus ecelefie prercr fcitum plebant quicquam diiponant. Ut autem re* ipfa fufpicione carcat, Ac non detur occafio fubtrahendi res ccclefiarum Volutpu* &' fub excommunicationis pena precinitnus quod plebanu* virtrei & siTumpti fibi ad noc officinm feti miniferium esequendom loci archiducono ant decano feu communitatisepif. mo-

anno CHHisTI H»e. dem parrochie femel in anno plenam teneantur facere rationem , quam vel quas hujufmodi racioncs inb pea* eadem tam lollicire quam attente fub boats teftimoaiis.exigere volumus te recipere atque auâoritatc ordinaria Tub memorata pena inhibere plebenis vitricis te ecclefiarum procuratoribus ne ies ecclefiarum quovis quefito colore mutuent fee locent.

Ns ♦eraww *Kthfit fpUtMtr &* fuad *dUu tifitm TeUifMttr.*

Statuimus ut nullus ecclefiafticus vel fecularis cujufeunqoe ftatus vel conditionis fuerit,eeelefiarum vacantium (aut clericorum decedentium bona rapiat , diffipet, aut invadat, quocunque quefito colore , contrafacientes , decedens eccfcfiaftica careat fepultura , vivens autem cum tota familia fua ab ingreflu ecclefie arceatur donec ablata reftitucik univerfa , crefcente vero temeritate te contumacia eorundem majori fit artiori pena conftringantur.

Item fimili pena rarentie fepulture decedentium & 1netellus ecclefie vivorum , prohibemus latci» ne de fepulturis dandis fe intromittant nec campanas aut alia ad divinum cultum deputata contra voluntatem plebanorum qnocunque modo prefertim ad prophana religioni ecclefie adverfa eontredent aut per manhonarios ecclefiarum pertradari mandent auttorizabiliter contra facros canones nec io ecclefia fir rebus earandem quicq<t.-.m ftatuant aut queeunnue ordinare prefumant.

X* *eltriti tXtfltOM!*

Quamvis res ecclefiaftice non ad alium quam pium ufum in quem ordinati iunt expendi debeant, falva feais apeilolice audoritate , quidam tamen prelati &' alii elcuci plus timentes terrenam quam divinam offendee majeftatem , non verentur laicis ecclefias quantum in cis cft, facere tributarias fi? infra fnb excommunicationis pena inhibemus univerfis prélatis clericis noftre Salaburg. provincie ne tallias fteuras feu quaivis aliasexaaioneslaicis folvere prefumant, non habita fuper hoc licentia fuperiorttm iperiali & expreffa.

Item inhibemus omnibus clericis ejofdem noftre provincie fub pena jam difta ne aliquis eorum decano vel archidiacono fine mandato fui ordinarii feu ejus vicarii colleâain aut c-taâiJnem folvere prefumat.

De fetrteii CV* adve.arir *ecclefmram.*

Quamvis patroni te advocati font in fubfidium ecclefiarum admiffi fepe tamen hoc tendit ad noxam It opprefliocm ut inde ientunt detrimentum quod ad defenfionetn nofeitur inftitutum ut infra , conftitutionc ptefenri fancimus le volumus quod tam patroni quam advocati ecclef. cujufcunque preeminentie aut ftatus fuerint gratia premifta, aut antiquis juribus ipfis te eorum progenitoribus in inftitutione prima feu cum rpfi ad advocatias a principio per cos ad quos pertinuit fufeipiebantur deputatis penitus te omnino ftent contenti , te pro polle luo ftatum honorem Ar res ecclefiarum requiliti fideliter tueantur te defendant.

Item fi patronus plures filios aut heredes reliquerit omnes illi fuccedant in ftirpem te in locum defunâi te nihil plus exigant extorqueant vel iccipiaàt quam eis debebatur in cujus locum « jus iuccefferunt te nihilominus fient dcfundus ecclefiam defendere teneantur . M quis vero in exeorfione aut receptione juris advocatic modum excefferit memoratum , occafione juris patronatus jure fuo privernt te niliilorninns ficut raptor te fpolutor ecclefie pu* niatur. awjm cinuiTI nae

Cm/V4 «m/ararcr *tfiltfijftictrimi pr. fnurim .*

Volumus & mandamus ftatutum divine memorie Guidonis legati de latere per provinciam noftram Salseburgenfem publicari quo cavetur > quod quiconque perfonam ecclcfiafticam vulneraverit , captivaverit vel occiderit , ipfo faîte ea que ab ecclefia nomine frudi jute cenfuali aut in emphiteufim aut alias quocunque nomine tenuit, perdat penitus te amittat in utilitatem ecclefie convertenda . Adjicimus quoque quod in illa parroehia in qua canonicum ecclelie cathedralis capi contigerit vel detineri vel alium in dignitate vel perfonatu leu clericatu conftitutum donec liberetur &r abfolvatur , ceffetur generaliter a divinis , falva fatisfaÂione ridem debita impendenda.

clerici citexttr fujicitt» ffrtaf .*

Quia privilegium fori ecclefie eft immediate a jure aivino contra qued nec confenlus ncc tolerantia exrufare poteft) Animarum periculis providere volentes ftatuimus te univerfis chrifti fidelibus per provinciam noftram Salzeburgenfem ubilibet conftitutis diftriâe predpiendo mandamus ne quenquam clericum, aut peifonam cccleliafticam , capitulum aut collegium quodcunque ad judicium forenfe trahant , Judicibus quoque forenfibus ne qoenquam eorundem coram fe experiri eogant alioquin tam affor quam judex fententiam excommunicationis ipfo faâo incurrant, in quoipfos & eorum quemlibet per ipforum plebanos dum in feriptis legitime requiiiti tuerint fub eadem excommunicationis pena volumus illico excommunicator publice denuntiari nunquam ad abfolationis beneficium admittendos aonec parti lefe fuper expenfis It injuriis taliter irrogatis caveant vel fatisfaciant competenter, fecundum extimationem te declarationem legittimas coram ordinatio aut ejus vicario rite faciendas falvis nihilominus aliis pcnarutp conftitutionibus a jure communi te per fedem apoftolicam ac in concilio provinciali promulgatis.

clerici eitent Ultti eeitfe ntn tx- M-*

Ne quifquam laicus vexetur per inanem citationem laboribus *te expenfis,* ftatuimus precipimus te mandamus univerfis judicibus ecclefiafticis per provinciam noftram Salseburgenfem ubilibet conftitutis, ne laicos quoslibet ad audientiam fui citent vel evocent caufa vocationis nominarim non expreffa te que talis fit que de jure vel coniuetudine ad forum pertineat ecclefiafticum nec citatum fuper aliis caulis quam in citatorio cxprcHu rcipoudcre compellant.

Ni

Oium N< a^W *ftfk* «JNMMMK
«M» *aient βββ/irtffb ·*

Precipfarae m te vfctnte tende obedient»· te» hiberna» ommboa per provinciam Sateebnroen. /·rildiftioncm profidcn. µ qnemqnam cferfinm vel laicum pro cnlpa vel rontwn»ria tiro··», niteat Sm fcriptis k monitione canonica non pcemdQ.

Ut iti caufi mtfrhnmfaflier aoM from jadrx

Inhibemus ft fob pena ucoeminnicitionh Interdicimus omniba» chrifti-fidelib·· clericiaft I Uicta per provinciam noftram Sateebarg. ubilibet cooftitatu «t nulla* ipfbram contra didam Salvatori» ft facro» canone» de caafia macrimo. niaUbm cognofceie , concordare tea diffinire qualtterouaque prefomat * abfqae licentia, oedi» narit *fatcfatrictrii v^ officiali» juflak* mandato ifxciafi.

Canma *dnkfiiati leffnfttintt.*

Sutuimu» fc preetptmu* nntvcrfis ehrifti-fideibiM per provinciam neftram Saistbargenfcm conftitati», oe quifqaam coram daadeftlnie dcfoonfationibu* aet occulti» matrimonii* teter, fit. Prcclpimn» infaper te virtue tende obedientie univerfi» eccfefiarum plcbanis quod poft. oaam foti» cooftiterit pro certo vel probabili urna aliquo» clandeftine coatraxiffe , lpfo» ftatim ad publicandum in tene ecclefie tat jura foa perfequendum coram ecclefiaftico judice per fobtradionem tecramentontm extra tamen neceffitati articulo®, cogor· oca poftpoaaot·

Ut swadxM /adfcmn rsrsyuaarer.

Quoniam fruftra forent judiciorum ftropttus *8t* diffiaitiooes fi noo fieront eorundem exeeutiooes ftataimu» ft fob excommanicatioob pena mandamur omnibus ft Guguli» per provinciam noftram Satabergcn. conftitati*, quod tamno» ftr* quam aliorum noftroram /udfeum jaffi* pro. cepta, citatione», mandata, lententia», ft procéda» cujufcuaque continent* aut tenori» raerint fibi deftinatu devote recipiant, ft fidebter exequatur. Ntmcfo» eorandon benevole acceptent. ad viadidasn vel oficnfioncm nullatene» procedant , k per proprium figillum fi habuerint ia figoom exeeutioni» celebrate , vel cum fobfcripttooe manus proprie muniant ft confinent . Si qui» autem contemptor vel negicdoc ruerit in aliquo premifibeum ad profatam penam nihilominus pani lcfe teneatur ad verterciendum expenfo», damna , pariter ft intercflè prcoüfia ordinarii taxatione , vd jhdicam eorundem a quibus pcedida mandati emanarunt, ft boc quantum fuerit in litem juratum.

Dr *MtrMN tbftrvaai·* .

Quoniam juris apices non omnibus inaotefcuot ad uboriotem ucerdotum inftradioaem ft falubtem informationem qualiter faemdote» interdidi tempore fe gerere debeant k habere » prefenti declaramus statuto quod intevdidi tempo* tam ab homine quam a juro prolati, tam iani quam infirmi font ad remedium punitenlie admittendi , nifi fuerint interdidi , vcl ea-

communicati, vcl quorum dolo, culpa» «oeci—7^^; lio, favore aut auxilio latum extrtk tetnrdU /wZiXr dam quibus tantum viaticum ft baptifqu parvnteram eeModuntnr » nullu» injucigatnr, vd »<·«. tradatur ecdefiaftfou fcpUtarc . prefer clericos qui fervaveriot interdictum , nifi tale» fint qui, aqminatim «scommunicati, interdidi vd tefuoofi foedat. Qui vero clerici non foertet hnjufmodi fententfi* innodati , fioo pullatione caaipanarum ceflandbos quibuslibet iolennitatiteu eam fiteatio tamuknrar. Infoper focetdotee popsdum habentes fia· ferapufo ronfeienti· · irmd ia «bdomada viros k muliero» poflbot ad •edefias convocaro, mc non ipfis «noacro verbum dei Muliera» poft partum non mtroniaentur cum foienaitate pfalmi k orviocram Nuptie fic non benedicantur Nec aqua benedifta populo» folcaniter afpcrgatur Singuli» disbu» mif. te in ecclefiis edeberatur k eii· qnevir divina officia ficut peins fubmiÎâ tamen voce, januis claufi». omnino quibuslibet cxcomsiunicati» ft interdidi» exclufis, mmiftri» altaris dirataxat excepti» ft omnibus aliis, nifi fuper hoc ptivilegium exhibeant fpeciale. Campanis non pultetis , bini vcl tefimul tro» horas canonicas fimul legero potfent, ita tamen quod foris ira extra ecdefiam collate··» «odiantur ln feftivitatffies natali» domini, palcu, pentecofas , afivmptioni* beate mari· virginis - vefperia vigiliarum earaadom ufque ad vdperam prodiAorum dierum io^pfive, campane pulfemur aperiantur ceclefiaram jtnue, divina quqquc orneis folenniter celebrenturexcommunicatis prorfos cxclufis, fed lnterdidi» admifli» qui fi caufam dederrât interdido altari nullatenus appropinquent Nec in illis feftiviratibus fepcliantur corpora mortuorum, neque vivis fc fanis illisditbqtfacramentum eukariftie mfoiftietur. Protero» inhibemus ne in ecclefia non confccrata vcl a juro •ut ab homine interdi&a vel exccrata per humanum injuriofam faoguinem aut femme polluta nullatenus divina celebrentur.

Item decreta facri generalis Safilien. concilii de interdidi» non leviter ponendis dc excommunicatis 'cesto modo non vitandi» per provinciam noftram Salteborgen. publicari cupientes , tenores eorundem prefentibus noftri» ftatutis te conftitutionibiu inferendo» duximus, qui fequuntur per omnia in hunc modum . Quoniam ex sndifereta interdidorom promulgatione fraudai» multi coofocvvnsnt evenire ftatuit hec fanda finodu» quod nulla civitas opidum caftrom, villa aut locus. ecclefiaftico fopponi poflint iaterdido , nifi ex caufa feu culpa ipforom loco- . rum, aut dominii feu reâorum vel officialium, ptopter culpam autem feu cautem alterius cvjufcunque private perfone hujufmodi loca interdidi nequaquam aadoritate pqffiat quacunque ordinata vel delegata , nifi talis perfona prius focrit excommunicare ac denuntiata feu in écrit fia publicata, ac domini feu redore» vcl officiales ipforum locorum audoritate judici» requifiti hujulmodi perfonam cxcomrnunicatam. in&a biduum inde cum efitdu non «jecerint , aut ad fatisfadsooem non compulerint, qua etiam poft biduum ejeda recedente vel iatitfacieote mox divina refomi poflint , quod etiam io caulis pendentibus locum habeat.

Dt txcwnmunittth tertt m«d· m» *viWtlit.*

Ad vitanda fcandala ac multa pericula fubveniendutnque confckntiis timoratu ftatuit quod

'anno' CHBJSTI >4f«*

senso deinceps a communione alicujiM in faera- meatarum adminiftratione «cl receptione , aut aliis quibuicunquc divinis vcl extra nreicxtu Cujulcunquc leatcoue aut ewiure ecckiiattice feu fufpcoironis aut prohibitionis ab homine vcl * jure generaliter promulgate › teneatur ablli-ncre , vel aliquem virsre , aut inaesdittuoi cc-cleliaflicum obfexvarc, a.di lententia prohibitio fufpenlio vel ccniura hujufmodi ioetint in vel contra perfonan , collegium , aut uaiverfita-tem ecclefiam ', vel locum certum a judice pu-blicata vel denuntiata fpecialiter fc exprefle Aut ft aliquem ua notorie excommunicationis Ten·, tentism conftiterit imidlife , quod nulla poiiit tvrgiverfations celan , aut aliquo jure fumagio excuiari Nam a communione illius abltineri vult juxta canonicas faoâiones. Per hoc tamen hujuimodi excommunicato fuipenfoa interdiras feu prohibito* non intendit io aliquo relevate nec eis quomodolibet futfragsri.

Ut Jrtint lar/jr/tatr rer/i/raa/wr.

Multi fecularium interdum in deteftationem cleri, temeritate propra decnnrfr, quas omnium dominus IcUvi nreceoit, fubtrshere noa verentur ia animarum grande periculum Cunâis preterea nredicatoribus & confeflbribus rcligiofis & iecu-laiibus prccipimus & in virtute fan&e obedien-tie mandamus, quatenus in pcedicationibus tc confelfionibus fubditos fuos ftudiolius moneant *A* indicent, qnod memores fafetis animarum, decimas ipfas omnium terre nalccntium fine di. minutione integre , perfonaies vero fecundum laudabilem confuctudinem perfolvint fi penat damnationis sterne voluerint evitare.

Dt Dfnftrtat,

Licet illorum qui occulto Dei judicio afferun-tur lepre morbo pcrcufli fepualio a communio-ne hominum majoribus gradibus ecclefie dunta-xat fecundum expertorum medicorum examen Gt credita frequenti tamen querulantiutn affertione recipimus plures innocenter iepatatos alios fepa ranoos, tollcratos prefenti ftacuto fub cxcod' municationis pena inhibemus quod nullus dein-ceps clericus vel laicus SaLzeburgeaf. provinti. quocunque modo vel forma quemquam homi-nem fua temeritate audeat judicare leprofem, vcl ab hominum feparare communione Seduni, vertis &Γιη··'H* lub prefata provincia noftra Jc-gentibos, diftrifie psecipitnus, quod fuborta fa ma contra quemquam quod Jepre morbo percui-fusfit, talem loci ordinarii tianfmittat nudien. tie tanquam ad facerdotem leviticum per ipfum amplius examini medicorum fubiiciendum pro experimento, an rumori veritas fuffragetur hac tamen niti fit cafus adeo indubitatus quod ter. giverktionr nequeat occultari , puta cum infir-mus aperte profitetur fe manum domini teri-gifle.

Dt eiferventm ngtitri.

Quia religioios qui per religionem fpoate af. firaiptam Deo dicati funt puriores decet bonefta-tis *ie* vite nitore clarere ut Deo feiubrius pof-fint famulari. Quapropter prefenti conflitutto-ne irrefragabilitex duximus flatuendui·, ut uni-verfi abbates prepofiti. priores decani ceterique oaonafturiorum profefli in noftra Salzeburgcn. provincia cooftituti, monaftica regulari vivant difeipliaa regulamqne cis a fandis uatribus in-ftixucam, fecundam quod fecrorvm Ratutacano-num edocent, pcefertim tria ordinis febltantia-lia videlicet abdicationem proprietatis, obedien-tiam, fr continentiam caremoaialiaqae religio-nis , fecundum fan&m regulam & daÆaitiouem lan&orum patrum, dlligtsSuu ftudeaat io omni-bus obfesvate. Si quis autom predtôorom iue falutis immemor premiflorum excitent violator feu negledor, fecundum eandem regulam & dif-finitionem patrum, pena condigna puniatur.

anno* CHAirn «♦·*.

Dt masua/Oar *Dt» itvttu.*

Quoniam nedum in viris fed etiam in mulie-ribus Deo devons vigere debet religio ianfca ,-fc vita monaftica fecundum regulam lue prafeŒoois fcfanAorum patrum dlfluuriones ymmo tanto cau-tius fanentur pralati fcalii ets prefect vigilare, quaisto fragilioris fexus elle nofenntur ftatuimus volumus *it* mandamus quod omnes prelati quorisn-cunque ordmum mendicantium *te* non mendican-tium aCalii quicunque monachi, fc non nsooacbi noftreproviacie Sxfeeburgen.quiboscurqDeode-votsrum mulierum eft rommifla, eafdem paterne pie fc folerter fecundum fuam regulam fc patrum diffinitiones ad obfervaotiam regule fcmonaftice vite inducant, tnloiment & compellant juxta offi-ifi debitum, diligenter etiatn vigilent ne inre-ceptione ipfarum ad religionem quicquam per fimomam exigitur Négligentes vero fc non re-formantes cujufcunqoe religionis fuerint maxima de ordine fandi Francifci , qui triplicem regu-lam five modum fande vivendi declaraverint, diftrida animadverfione per ordinarium punian-tur . Infuper conftituiionem Bonrfacii pape oda-vi fuper claufura mooialium editam que incipit periculofo cum cfledu execution! demandari vo-lumus fc mandamus.

Ce»trt i»Tt»l»rts piltrgHt.

Quia ooonunquam (ab fpecie religionis far-gunt fede nec non conventiones penifere juri-bus iaimioe, precipimw fc mandamus eundis ee-clefiarum redoribvs dide noftie proviocie quod omnes vims fc mulierea infra termino· fisarum parrochiarum degemes feb fpecie religionum non approbatarum fc communioni in vita ' accepta a communi vita populorumdiferepantesrequirant, quod infra otanfem - fea requifitione ipf·· in-loment cujus religionis fint fc fee viteitatuaap-probationem, quod li non fecerint , ipfos tr-açant in omni obedientia parrochtali ficut alios parrochlaaos fc ordinario cofdcm nihilominus denunciarc non ubmittant.

Dt triti Ktlrfitrtet »tn

Quia non omnibus Ifewent canones contra a-licnatioDcm renitn monatleriorum feriam prohi-bitiones publicandum omnino inhibemus omni-bus abbatibus peioribus prepofitis ac aliis prela» tis tam fecularibus quam regularibus fub pena privationis adminiftratioois ipforum, ne de re-mis eeclefiarusn fuaram, vel monafterioram ino-rum aliénations , fine lleentia petita fc obten-ta faciant perpetua· quocuaque titulo gratuito vel oneeofe. Nec etiam rea temporales usfignes aut notabile* prêter jatisformatn fc licentiam fe-cundum eandem obtentam quossodocunque alie-nare prefemant.

D«

çMUiri
14H>

d* tqtil*··

BaptiGMacvm fumnaa reverentia celebrator» matiora in diftinAione ^ prolacioac verborum (in quibas fecramrati virtu eiiftt his fcilicet rarbas : Ego boptifo te in Manioc patris ^ filii βi fpiritus faa&t. Doceant igitorfaccrdotes tana mate· qtiam femioas io Mccflitatc debetw parvolo· bapiisart eadem forma io fee idiomate, Ot quod patres te mauu proprio» lofantes fi famosa oeccffitas exigit poterant baptifare » ^ G facerdotea fnper hoc dilfaealer hq«trente·, debitam formam in baptiimo inveoemc{ qood faAum eft approbnet » fapplente· circa baptifatum 2eoad uoatoaem olei its peAora <r io fcapulis B r crifmatia io vertice qnod a laicis eft obmiffata. Si antens io baptifato debitam formam0 m invenerint obfervatam » non différant pueras baptiiare.

De cocforyta CT afi'araos prrMWWlr»· ttthfit »oftdre .

item precipiendo mandamus ot fecooduBConftiiutionem lateranen. concilii eakariftia* crifma fir oleam fanâuas fub fideli cnftodia A reverentia debita clavibo· adhibitis conferventur , ne poflît ad illa temeraria manus extendi aliqaa horribilia 8r nephanda exercenda fi vero i» ad qttem fpeAat conodia ei incaute reliquerit ui- C tra juris communis penas in libra cere» eidem ccdefie folvenda *te* applicanda puniatur. Et ii per ejus pigritiam aliquid nephandum inde contigerit graviori iubjaceat ultioni, justanoftram •ut fuperioris fui ordinationem *it* deliAi quantitatem. Sacramentum etiam cukariftie Cinguli» tnenfibus ad minus lente! renovari precipitous , aut pluries fecundam locorum exigentiam & oportunitatem I la plerilooe etiam ccclefiis, mappe palle corporalia fic alia vcftimenta divino cultui deputata tam inculta quam immunda relinquuntur, quod interdum quibvidani foot horrori , contra ftatutam concilii generalis univctfis cuftodibus facriftis & ecdefiarum reAoribes diftriâe precipitous , quatenus omnia vcftimenta D *te* ornamenta ac vafa fopradifta per ipfos munda Ar nitida conferventur, corporaliaque pluries iafra annum, justa caiui exigentiam per clericos mundentur. Si quis vero in tranfgrelfione hojuimodj fiatuticulpabilis fuetit uique ad Condignam fatisfaftionem ab officio impendatur,

£g Eafibii fieff, , Ii.

Conftituimus ot facnficinm akaris non n> fcrico panno aut intinAo quifquam celebrare Erefomat: fed in puro lintheoaoepifeopo conterato terreno fcilicet lino procreato atque Contexto, ficut corpus domini noftri Jefu Chrifti io findone linea munda fepultum fuit. Vo- E lumas etianr *te* in virtuto linfle obedientie mandamus ut nullus divina mifiarum Colennia fine luminibus celebrare prefumat , nec boftiatn ante confccrationen» in altum quoquo modo elevare ne adorando hoftiam non con fecratam populum idolatriam committere contingat .

Ttem ftatutum concilii provincialis Salaeburgen. per predecefibres noftros editum prefent iou» noftri» ftatutis duximus luiereodum cujus tenor fequitur in hec verba : Item ftatuimus quod fi aliquis clericus vel laicus , utriufqac

A feau» cujufeunoue dignitatis religionis vel fiatus cxiftat aufus fit prefumptionc damnabili publice predicate, act occulte docere» credere vel tenere » quod facerdos in mortali peccato exiftens «son poffit conficere corpus chrifti, feu fic ligatus, non pofit foivera.vel ligare foosfubditas a peccatis, pro berriico *Ac* incredulo habeatur. Quem errorem hujus facri concilii approbatione damnamus anarhcoiatifamus At penitus reprobemus , cum facre feriptore dicat auAoritas , quod five bonus five malus forait minifies per urromque Deus offeAum gratis conféra . Non enim que fanda foot coinquinari pofiunt, nec ipfa facramenta propter hominum maheiam propnanari Unde facerdos quantumcunque pollutus exiftat, divina non poteft polluere facramenta que purgatoria cunasrum contagionum exiftunt . Liene ergo a quacunque facerdote ab ecclefia tolerato divina mifteria audiantur » *te* alia recipiantur ecclefiaftica facramenta. Damnatione fimili reprobamus quorundam opinionem erroneam , afferentem epifcopum , psesbiterum feu facerdotem curatum non pofic fuivero presbitero» fornicarias , a fornicationis reatu , propter votum caftitatis » Inhibentes ne quifquam dc cetero prediAam opinionem fub penis prcdiAi» docere , tenere aut dogmatifare quoquotnodo prefumat publice vel occulte. Adjicimus quoque ut nuihssits provincia noftra ad predicandum five annuntiandum verbum Dei admittatur , nifi mifiüs fit » & de mifliooc *fo** eoaftiterit fofficicntct-

ANHQ~
CHftirn
'♦>*

k

gaMwd· drvwreu»» q^r/MS» i· *taltfii fir*

Item volumus quod divinus cultus rite Ac laudabiliter per omnia peragatur » prout facrofanâa iinodns Bafilien. in feflione vrécfimapnma fslubriter ftatuit in hunc qui fequitur modum : Si quis principem feculi rogaturus habitu honefto gcftu decenti prolatione non Ïirecipiti fed diftinâa , attenta quoque mente eipfurn ac verba ftudet componere , quanto diligentius facro foco omnipotentem oraturus Deum hec omnia facere curabit Statuit igitur hec fanda finodus ut in cunâis Kathedraiibus ac collegiatis ecdefiis horis debitis, fignis debitis congrua pullatione premiffa , laudes divine per lingulas horas non curfim ac fcftinanter , fed affatim Ar tradat im, Ar cum paula decenti profertim in medio cujuslibct vrdi<uh pfalmorum debite faciendo inter folcune ac fcuale officium differentiam reverenter ab omnibus perfolvantur. Horas canonkaa diAurt cum tunica talari ac fuperpeliciis mund>s ultra medias tybias ingrediantur, noncapucia, fed altnucia· vel pireta tenentes in capite . Qa» cum in choro foerint gravitatem fervent quam *te* locus Ar officium exigunt non infimu! aut cum aliis confebulantes Tcu colloquentes aut literas feu fcnpturas alias legentes . Et cum pfalleodi gratia ibidem conveniant muta ac claufa labia tenere non debent , fed omnes prefertim qui msjori funguntor honore m pfolmis hymnis *te* canticis Deo alacriter modulentur Cum dicitur gloria patri *te* filio •c fpiritui facsAo omnes Confurgant- Cum nominatur glonofum illud nomen Jefes , in quo oanne genu AeAitur celeftium terre(Inum Ar infernorum , omnes caput inclinent I Nemo ibidem dum hore in communi publice cantantur › legat vel dicat privatitn officium : Nam

Amro OUJ3TI usa.

fol- - obfequtaaj quo obnoxios eft chore fabcrahit , *M* alios pfalleotes perturbat fuper hiir debite obfervaodSs **aliity*** ad divini of. fieri pcolcrstiooam ae ebon difciptium fpc-ftaatibos Dk »mj «el col ooac faonabit diJi. gtnter invigilet hioc iode , ae quid ioordinare flat ctreumfpiciens. Hoeumautcm teaafgref. forte lHirn bore ia qua circa prediAa exreflc-rint, tel alia majori prout trsÂfgreflloais gravitai exigit pleftcnt* pesa.

tcccftrc Au cfore fofoar *cgi.*

Qui ia matutinis ante flaom pfalmi Venite naJumai , ia aliis horia ante finem priai pialai, ia mifla ante altiawa kyrtefeiirô ai-que ia fiam divino officio non iaceriucrit , nifi forte aectflicatc cogente ac potita *r obtenta a prefidente chori licentia t difcedere oporteat » pro illa hora abfaaa ctafearer, fai-vh ecclefiarum coafoetodiaibM fi que forte circa hoc artiores exiftant. Idem ia his obfervetur qui a principio arque ad finem in proceffionibas non permaaferiat pro cujus esecuuone deputetur aliquis onus habeas notandi perimus fingxlas ftatuto tempore non cooreuleates , juramento aftriftus fideliter agere flt nulli parcere.

Jubet etiam bee foofta Gnodus quod in il-hr ecclefiis ia quibus fingulis horis certe di-ftnbutiones ftatete non tant omnino etiam de groffis fraftibut fi opus fit deputentur ut justa menfuram laboris plus minufve quifque ca-(>iat emolumenti , tollens prorfas abulium il-um quo in una dumtaxat nora prefens totius diei aifiributionem ufurpat, & illum quo prepoliti vel decani aut ahi officiates cx hoe fc-lum quod officiales font , licet aftualitur pro utilitate ecclefie non abfiat quotidianas diitn-butioaes percipiunt.

Quitter btn namict exire clurine «tirrodr /.** »

Qaofcunque etiam alibi beneficiates fcu in factis conftimtos cum ad horas canonicas teneantur admonet hec fonda fiaodua, fi orationes fuas Deo acceptas for* copiant tft non in gutture vel inter fontes feu degiutendo feu fincopando didiooes, nec colloquia vel ritas intermittendo , fed five foli five aflbeiati divi, nutu diurnum noAuraamque officium reverenter verbis diftiuâir peragant ac tali in loco ut a devotione non retrahantur ad quam fe difponcre k préparas* debent juxta M quod fcriptum eft t Ante orationem prépara animam tuam ne fis qaafi qui temptat Deum.

£>< hit fXi rempars divinarum v<SWUr *fer ertkfiuH,*

Quicunque in ecclefie benefitiatus , prefertim dc majoribus divinorum tempore per ev. defiam vel foris circa ipfam deambulando aut cum aliis colloquendo vagari vifes fuerit , noo talum iUius here fed tori» diei prefentiam ipfo *fe&o* amittat Qui fi iemd corvetas non duflfeertt per menfem diftvibxtionibus careat , vel graviori fi pertinacia id exegerit pcoe lubjaceat » ita ut tandem dcfiftere cogatur , Prohibeatur etiam ne divina officia tuoaultuofi quorumcunque per erdefiam difcurfus impediant aut perturbent Regulares qui A in cooveatnalsbus ecclefiis circa predifta «-ccflermt gravi pena Asperioris aroitno cafti-genter .

làsr CAltR tes»

Jte jufoAs *i»* rfore.

Ut cuofta in domo Dei ordinate procedant« Ac quilibet fciat quid fibi agendum immiamt-» ftatoater tabella aliqua coattau pendens id chore , in qua quid per suMmqoemque ex cn* Doaids vd aliis beneuciatis in fingulis hodf per ebdomadam aat majus tempus legendam cantandumvs fit Qui autem fecundum quod ibi dafcriptus fuerit facere per it vel altum neglexerit pro qual ibet hora aiftribntioncs unius B dici amittat.

Prtdccefibcum noftronam duâi veftigiis ftatuimus inhibente* bujw tari approbatione concilii t ut nuUus feoerdMMi aovieforam > illa dic qua primam miflàm celebrare voluerit» in exordio publicationis ta&iffimi fui offici obiasares Dre primidas » gretie ac fetatis fibi collate, aliquos ad convivium invitare aut invitatos habere aut procurare per fe vel per alium ullo modo prefumat , fed ad folum Deum cujus militic eft afenotus dirigat eciam fui cordis maxime dic illa devotus curis *tc* fol-licitudinibws temporalium quibus mentes ho-ouiMim diftrahuntur exutus, remotis vanitatibus, hjrftrionum aufibus , tumultibus, lc in-C folentife reproborum , qui etiam fepe veniunt non t^caii.

Item volumus *tc* mandamus in futuram abufum quo nonnulli presbiteri fnos fubditos fibi confiteatur etiam in cafibos in quibus non habent poteftatem abfolvandi , abfeiurione non obtenu ad communionem admittunt *tc* poft cosnmnaiooem pro absolutions tranfmittunt , penitus aboleri , *tc* nullum chriftj.fidclein fine abfolutionc in forma ecclefie folita *tc* confecte admitti.

*Dt eU*dt/li*4 irff^îuiciu tT pniiictaàii ntftiir .*

D Quia experientia rerum omnium magiftra dicimus ex eo quod decretum concilii generalis de daadeftina dcipoofetione in nonnsulis diorefibos proviocie noftre per abufum io obliv
ionem venit , *tc* obfervatum non exiftit , plures in gradibus confanguinitatis *tc* affinitatis lege divina ac canonica prohibitis, ac cognatione fpirituali coniunfti , matrimonia verius contubernia contrahere non tant veriti , in fuarutn animaram periculum ac fcandalum plurimorum. Nos cx paftoralis officii debito animarum faluti quantum in nobis eft ptofpfeero cupientes , facra finodo approbante ftatuimus *tc* ordinamus , ut de cetero nulli facerdotes clandeftinis matritnoniis intariint fed contrahere volentes pu-II blice in ecclefita coram plebis fue multitudinem foleaniter copulent , ita tamen quod ante copalationem hujnfmodi ad minus una die dominica vel feftiva de amboM feansm eocleflanim infra miftaniai folennia pariboas contrahere volentes nominent , *tc* adhortantur omnre ut & aliquis fit qui inter eos matrimonium contrahere proponunt impedimentum fciat , quod vel contrahendum impediat, vel etiam dinmalmatrimonium jam tratatam publicent , vel des nuncicnt , *tc.* poft publicationem in ambone ut pseiiHttitur feaam per triduum expédient , an rorfan aliquis comparucrit qui impedimentum

legit-

CM.UT1 ut* IcgfctfaMHi«Begaverie. Ec fi talis,legitttann acMatocvol denssociatec veniat, cusatt» cm» vaat η· parte· copsilet , priufquam de allegat» ;-jTÎf~iTaJi cognitae fuerit r quod fi üo» fadsm fiait condigna pena tc pouondam feet. Varoaa fi nulle· coatradidor apparuerit , poft Upfomdifei termini curatus per Ce aut fuum febftitunam penes ipfe· libere conjungat , fi aimd caMoicu» impedimentum illis non obfiftae .

Dc nrctit pnvemiktu ftIitu b etteSiene jeeiaat fcmchMicct,

Item quia quidam nomine folo tc non re facerdotas curati tc illorum vicarii plus lucris temporalibus quam animarum faluti intendente· , aaagifque fua quam que Dei funt quêtantes , fibi fubjados m remediis tc aliis pxrrochialibas joribus gravant , de fepultura fe aliis IpiritxraliMu pacucontar ac ftatui feorum in divinis cooperatorum detrahentes, illos curtoprocio minos debito conveniunt, propter quod etiam premteras indodos fe minus abiles revipeso coguntur fe recipiunt. Nos huic victo peftifero uiccurtese cupientes , facro provinciali approbante concilio fatutmus , volemus te ordinamus, ut prtiati curati eorumqoc vicecurati a pcvdidis in futurum defifant realiter te cuoi efbtftu , ac ipfi parrochialibus juribus fecundum antiquam tc laudabilem ecclefie confuetudinem fint contenti, ac inis in divinis cooperatoribus debita tt confaau (alaria folvaot , ac tales iu cooperatores recipiant › de quorum vita tc moribus valeant te poffint tefpondere , terrificantes eos qui in pretniflis culpabiles seperti fuerint , quod canonicam ultionem tc condignam penam non evadant .

De rtcüttccdü ei ccfferitett» efijcefi tr ei cernent ›

Avifati fint fioguli curati; ut vigore qusmmcuoque litterarum confeffioaslium perfonis privatis ctaceflarum a nobis vel ordinario loci emanatarum non abfolvant aliquot in publicis tc notoriis criminibus conftitutos , fed eofdem cum litteris filis claulis, ad nos tc *loci ordinarios* feu vicarios tc official·· noftro· publice in loco ubi publice deliquerunt pro qualitate criminum puniendum tranfmittant, feriem tc qualitatem nujufmodi notorii criminis in (e continentibus · Preterea idem curati cauti fint , ne occulta crimina in hujufmodi fub litteris feribaut, dc aliquo modo contingat figillum confeffiouis aperiri . Preterea omnes notorie errmiBofos quorum erceflus totam parroebiam fcandalifat , tc qui alias publicas penitentias egelant , nihilominus tanquam canes redierunt ad vomitum tc peccata priora, fi noo funt perione nobiles aut mulieres, ad folemnem penitentiam peragendam (quam valgus csrrtnam appellat) mittantur -

De nevit ettkftit erifteiif.

Hoc prefeotis concilii *contenta* declaramus , Ut justa canonicas fandiooes nullus in parroehia fua exigat vel erigere paciator novas ecclefias , vel in campis fatuas cum truncis ad quas occunie reponantur nifi Epifeopus vel alius de licentia fua primum lapidem ponat cum populus novitate gaudeat tc matrices etdefic debiti-

A firaodasatur honoribus » tc fepenumero fall* pro veris in bis locis publicari dicantur . Volentes tc mandantes at arcbidiaconi vel decani rurales ad nos vel vicarium aqftnrai vel alios fapariores fuo· deferant, risifimilia attemptantur, Acum caufe coguidooe quod jutam eft deccrocmus. Non tamon pur hoc volamus prohibere quin fatue vel es lapide vel mt ligno in laudem (akatoris tc faaooram ejus erigi polluat, ita sumen quod illa fiant juxta communem confuetudinem patrie abfqsra ligneis capellis ve! afietom conglutinatione ad Fnftar capellarum. CHBJSTI 14··.

Volumus etiam ut acchidiacotu fe decani rurales attenti fint ad informandam facerdote· parsochialca fe coram cooperatores formas fa-

B crstnentorum juxta libro· , obfequialcs appel* latos, de proximo imprimendos, ita ut officium fuum laudabiliter exercere poffint.

*Ut ffiriteelet citeti ei j*iicient fectUre* na» CMtperraar.

Item volumos tc ordinamus ac hoc lacro approbante concilio provinciali diftri&e in virtuti lan&e obedientie mandamus omnibus & lingulis abbatibus nrepofitis arcbidiaconi· decanis capitulis tc presoiteris tc clericis per ssrovinciam noftram Salaeborgenfem ubilibet conftitutis , ut vocati ad judicium feculare in caufis criminalibus aut civilibus ad judicium feculare iron fpo-

C dantibus , non comparcant , Nifi prius ic judici (00 fpirituali illius caufe ordinario reprefenttnt concilium fe auxilium illius imploraturi , contra rebelles ad penas juris procedetur judicia mediante - Item ordinamus ut in eaufis decimarum, matrimonialium fe aliis de jure vel confiietudinc ad forum ecclefie (pedantibus nullus trahatur vel refpondeat in judicio feculari , alioquin contra judicem trahentem , fe reum relpondentem procedatur prout de jure per cum ad quem jurifdidio caufaiutn hujufmodi in provincia noftra Sikcburgeri, fpedat & pertinet.

De centriit fnklicii.

D Placuit noftro facro concilio ut nullus fe publicum notarium aflerens ad officium tabellionatus exercendum aliquatenus admittatur , nifi per litteras teftimoniafes , nec credatur eis nifi per ordinarium loci vel ejus vicarium feti officialem fint approbati fe admiffi › eum fepe a notariis ignotis & imperitis graria foleant provenire pericula.

De freletit nriinir fenili ttneiifli .

Statuimus etiam auAoritate fieri coneilri provincialis , quod abbates priores tc prelati urdinia fenfli Bencdiâi provincie noftre Salzeburgenfis capitula eorum que multo nunc tran-

E faâo tempora per eos non funt habita , non abique divini cultus diminutione te tnonaftcriorum ejuldem ordinis detrimento Quintaderima die Junii de Anno Domini, fee. hlonsgefimo primo qoe eft dies fanâi Viti proxime fotura in civitate noftra SaUcburgen. capitulum celebrent , fe poftea fimile proximis tribus annis , fingulis annis in loco nwic rei accomado pro augmento divini cultus fe bona reformatione totius ordinis teneant. Et poftea de triennio in triennium insta facri BaClieo. concilii difp»fitionem celebrare non omittant , ita tamen quod ia eifdem capitulis nihil tradent quod jurif-

aypo CMUrn HMb jurifdiftlomb·· ordinatiora·» locorum quoquo- A modo prejudicare poffit.

Lutociathu ftf ftnitu i» cvtcilh ftwiii .*

Omnia utriufque fexus fidelis , poftqiut· ad anno· dileretionu pervenerit , omni· iua folus peccata , faite* femel in anno * fidolitar confiteatur £uo proprio facerdoti › Et iniunft·* fibi peaitentiam propriis viribus Rudest adim-!>lere , fufeipiens ad minus in pairs eukariftic aeramentum , nifi forfan de proprii l'açoedotir eoncilio , ob aliquam rationabilem caufa*› ad tempus ab ejus perceptione duxerit abftioendum · Alioquin St vivent ab ingreflu ecclefi· armatur, Ar morions chrtftiana carcat fepultura. B Unde hoc ialutare ftatutum frequenter in eo› cleliis publicetur , ne quifquam ex ignorantie cecitate velamen excufationis aftumat , Si quit autem alieno facerdoti voluerit jufta de caufa , iua peccata confiteri , licentiam prius poftulet Ac obtineat a proprio facerdote, cum aliter ipfe illum non poffit folvora vel ligare . Sacerdos tutem fit diferstus , Àc eautus ut more periti medici iuperfundat vinum Ar oleum vulneribus laociati , diligenter inquirens , Ac peccatoris circumflantias Ac peccati , quibus prudenter intelligat quale debeat preberc concilium , Ac cujufiuodi remedium adbibere , divertis experimentis utendo, ad fanandum egrorum . Caveat autem omnino ne verbo nat figno aut quovis C alio modo prodat aliquatenus pcocatorem , fed fi prudentiori concilio indiguerit, illud abfque ulLa expreffione peribne , cauto requirat. Quoniam qui peccatum in pemtentiali foro fibi detectum prcfumpferit revelare , non folum a facerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendum perpetuam peuitentiam in artum monafterium detrudendum .

Ax.'.'a *Jt cc/tciliii ct!tlranJ;>* .

SAcroian&a generalis Bafilien. Sinodusin fpiritufando legittime con^icgata univcrlalcm ecclefiam rcprcfcntans Ad luturam rei memoriam , pridem hoc lanCta hnodus quoddam la- D lubcrrimum promulgavit decretum , pro Habilitate Ac rooore generalium conciliorum quorum frequens celebratio prccipua oil agri dominici cultura , verum cum ad eandem culturam non dubium fit pertinere , epiicopalcs linodos Ac concilia provincialia , prout veteres canones decreverunt frequentare. Ideo eadem fanda linodus antiquos Ar laudabiles mores noftris cupiens temporibus obfervari , ftauiit atque precipit finodum cpiicopalcm in qualibet dioc. poft odavas dominice iclunedionij, vd alia die fecundum coniucnidm?» diuc. ad minus fcmcl in aano ubi non eft corduet ido bis annuatim celebrari, per dioceia.tum in piopria pefona nifi canonico impedimento fuerit impeditus & tunc E per vicarium ad hoc ydoneum , que iinodus faltim triduo vel biduo duret , vel prout necofiarium opifcopo fuerit vyu* · Primo autem die convcrueotibus diocefano Ar omnibus alus qui in hujufmodi finodo interefte tenentur , infra mi(Tarum folcmniavel poft, diocefanus velaJius e>us nomine verbum Dei proponat , exhortando omnes ad bonos mores fedandum, abftinendun» a viciis, Ac ad ea que pertinent ad ecdefiaftrara difciplinam, Ac officia Ungulorum, & prefertim ut hi quibus animarum cura commifta eft diebus dominicis *8c* aliis folennibus plehem fubjeAam do&rinis Ac monitis falutaribus inftruant, Poftea legantur ftatuta , provincialia , Ac finodalia, «inter alia aliquis compeodiofus tra&atus docens quomodo ferramenta miniftrari debeant , Ac alia utilia pro inftruttione facerdotum Deinde ipfe diocefanus de viia 8e moribus fubditorum folerter inquirat , iabem Cmoniace pravitatis , contraditu ufurarias , concubinatum , fornicationem , *8e* aha quests crimina & exeeflus debita eorredioоe cohibeat » alienationes rerum ccclelaſticarum jure prohibitas revocet , abufus clericorum Ac aliorum fubjcdorum , oui eirca divinum officium delatione debiti habitus defecerint in melius reformet *Se* emendet . Et quoniam multa fcandala frpius contingunt , «x «o quod coaftituno Bonitacii pape oitavj que incipit periculolo edit» 1uper monialium claufura non fervatur , ftudeat Ipfe diocefanus ut omnino juxta ipfius conftitutionis tenorem execution! demandetur , nrenon ut quicunque religiofi diocefano fub|cAi recolas Ac eouftitutiones fuarum religiosum prefortim ut ab cis omnis proprietas abdicetur , inviolabiliter obfervent , nc etiam in receptione ipforum ad religionem quicquaca per Cmoniam exigatur , preripue autem in infa finodo epifeopi cura fit inquirere ac debitis remediis occurrere , ne aliquod dogma hcrelicum erroneum ac fcandalofum fru piarum aurium oftenfivum , fortilegia , divinationes , incantationes , fupcrftitiones , & quevis diabolica figmenta dioecfim fuam inficiant. Inilituantur preterca tcftes finodales viri graves providi *8c* honefti, legis Dei scium habentes, juxta diocelis latitudinem in numéro competenti •ut alii eorum poteftatcm habente» ubi alii ad hoc non funt iuftituti qui fi diocefano minus idonei videantur eos amovendo alios prout videbitur expedire iKftituat. Hi autem in manibus ipfius dioccfani vel fui ricatii jurare teneantur, ut tradit Canon XXXV. q. VI. Epifcopui in finodo. qui per anni circulum luftrantes ipfam diocclun que corrigenda vel reformanda viderint , liis ad quos talia corrigere vel reformare pertinet referant , que nifi correfta vel reformata, jxm fuerint, ad finodum perterent fobkcueiitcm in qua debitis remediis occurratur. Sed Sc pretir illa que a teftibus tinodalibuc vel aliis cotum officium exercentibus diocefanus audierit , inquirat ipfo diligenter de eundis fuorum fubditoium actffibus Ac taliter delinquentes iniurgat corrrüiouis debite drfciplina , ut aliis malignari volentibus traafeat inde in exemplum · Celebretur quoque ia fingulis provinciis falrim infra biennium a fine concilii generalis, & deinde ad minus femel dc triennio in triennium provinciale concilium in loco tuto in quo tam archicpifcopus quam fuffraganei omnes , Ar alii qui in nujufmodi conciliis provincialibus intereiTe tenentur debite vocati interfiat . Quod fi epifeopus canonico filerir impedimento detentus procuratorem fuum deftinet non folum ad cxcufandum *Bc* probandum abfentie caufas , fed etiam ipfius nomine in concilio intereflenduoo fufeipiendumquequidquid concilium duxerit ftatuendum , alioquin ipfe epifeopus a perceptiune medietatis fru&uem unius anni (ue ecdefie qui per perfonam in ipfo concilio deputandam in ipfius ecdefie foe fabricam efledualitcr convertantur , eo ipfo fit fufpenfus Alii vero venire négligentes · concilii arbitrio puniantur aliis juris ponis in fuo robore duratutis. CoQciJio autem general i durante anno-cHUm »4»·.

&pCT

ANNO CHRISTI i*»·.

& per fex menfes ante hujusmodi provincialia concilia non celébrentur, porro i hujus ia-cboatione concilii *ipfe* mecropolit&nsu vel alius ejus nomine infra miffarum lolennia vel poft * exhortatoriam fermoacm faciat ea que ad fta-tum ccclcfiafticum Ac procipue ad pontificale officiam pertinent feriole memorando , commi-Dandoquc fingulis quod juxta prophète fentcn-tiam u eorum culpa cujervis anima peribit, illius fanguts de manibus eorum a domino exi-getur. Precipue autem tunc fiat monitio exaâa , ut dignis *Bc* benemeritis quorum vita fufficicn-ti teftimonio nota fit , ordines *Bc* beneficia fi-ne ulla fimoniaca labe conferantur , 4k fuper omnia ut in animarum cura committenda futn-ma diligentia dc materie inqnifitjo adhibeatur, *Bc* ut bona ecclefiaftica nullatenus ad ufu$ illi-citos quinymmo ad honorem Dei , eccledarutn confervationem habendo fecundum factos cano-nes pracipuam curam pauperum dc indigen-tium , laudabiliter convertantur , feiente' , quod his omnibus apud tribunal aterni judicis ufqne ad minimum quadrantem rationem red-dituri funt. In quibus quidem conciliis dccor-rigendis cxcelEbus morioufqtic fubditorim re-formandis , *Bc* precipue qualiter epifeopi io conferendis beneficiis confirmandis cledioai-bus , miniftrandis ordinibus , deputandis con-fefloribus predicando ad populum , & punien-do exccflus fubditorum cbiervationeque eorum in (piritualibus Ac temporalibus quomodolibet fpeftantibus fe gcfiêrint Ac preiertim qui fimo-niaca labe manus innoxias ferrent diligens in-quifitio fecundum juris difpofitionem nat , ut omnes qui in premiflis deliquilTe comperti fue-rint per ipfum concilium puniantur *Bc* corri-gantur. Simili modo de ipfo metropolitano di-ligenter inquirantur exeeflus & defettus de eo concilio exprimendis ipfum admonendo & ob-fecrando, at cum aliorum pater vocetur & efle debeat , a talibus omnino defiftat , *Bc* nihilo-minus inquifitionom dc ipfo habitam in (criptis redaftam ad romanum pontificem, vel ejus fu-periorem fi quem habet , fine mora tranfmit-tat , ut ab eo punitionem *Bc* reformationem fufeipiat condecentem. Inter cetera li que dii-cordse contentiones *Bc* inimicitic inter quofcun-que viguerint, que quietem *Bc* tranquillitatem ftrovincie pollent perturbare , curet omni Üudio aerum concilium illa fedare , &: more piarum fiatrum ad pacem concordumque filiorum vï i-anter intendat . Et fi inter regna provincias feu principatus hujufmodi difeordias contigerit , mox fandi Dei antifttes concilia provinciarum fuarum fimul congregari procu-rent *Sc* fibi invicem coniilium Ac auxilium im-pendentes difeordiarum fomenta amputare ftu-deant, nec hoc alicujus amote vel odio preter-mittant , fed ad Deum folum & ad faluicm populi mentis oculos erigentes ad fandum pa-cts opus (omni tepiditate femota) invigilent. Cogitentur infuper in provinciali finodo que immediate generale concilium fequens antoec-dit, omnia que in eodem generali concilio vi-£a fuerint profequenda , ad Dei gloriam ac provincie commodum , lalutemque populi chri-ftiani, ibidem que eligantur in numero compe-tenti qui ad proximum generale concilium no-mine provincie debeant proficifci , quibus per fubfidium vel alias provideatur pront de jure Ac dc concilio proviaetali vifum fuerit expedi-re , ita tamen quo« illi qui ultra peribnas ut predidum eft deputatas ad ipfum concilium generale accedere volverint , aut eorum clerus nullatenus propterca gravetur. Relegentur ia unoquoque provinciali concilie que tecundum canonicas fanâiones in eisdem legi ptecipiuo-tur ut ea *Bc* inviolabiliter obterveotur *Be* trans-greflbtibus pene debite inferantur. Quod fi me-tropolitani vel diocefani predidis terminis in celebrandis provincialibus *Be* episcopalthus ünodir ceflante legsttimo impedimento fuerint negligen-tes medietatem omnium fruduum *Be* obventio-num ratione fuarum ecclefiarum ad cos perti-nentium fabrice ipfarum ecclefiarum applican-dam eo ipfo amittant * qui fi in eadem ncgli-gentia per tres proximos menfca perfeverave-rint ab officiis & beneficiis fint ipfo fado fuf-penfi . quibus rranlaCtis temporibus fub ante fcriptu penis antiquior io provincia ordine epifeopus ipfius metropolitans epifeopi aut ma-jor in dignitate poft pontificalem in lacris con-ftitutus, nifi ad ah<>s forfan de confuetudinc vel privilegio pertineat , ncgligentiam in ce-lebrandis didis provincialibus & cpifcopali-bus finodis fupp1ère teneantur . Jubet ioluper hec fanda finodus omnibus prelatis religionum *Bc* ordinum quorumcunque ad quos celebrare capitula pertinet , quod illa ftatutis tempori-bus fub predidis penis fervent & fervari fa-ciant in quibus fecundum canonicas fandio-oes & religionum conllitutiones cum omni Au-dio Ac diligentia ad rerun lingularum religio-num & ordinum reformationem intendat , ita ut deinceps in fingulis monafteriû juxta pro-prias regulas *Bc* conftitutionrs drbiu regularis vigeat obfervantia & precipue rria fubllantia-lia profeflionis vota omnino ferventur, per Sremifla autem hec fanda finodus non inten-it juribus quorumcunque quomodolibet dero-Kire . Datum Bafileç in fdfione publica festo alendas decembris Anno Domini Millefimo quadringentefimo triccfimu tercio.

anno CHMstT >♦>«·

flUrisr iM/rutarie rarsftwe *ftr Mtrtùumi fuintUM* papam *i» loth* O' -v»Jg4rt phMmuhU »t infrt ftr* .

Mtrtinus epifeopus fervus fervorum Dei dile-ftis filiis abbati tnonafterii Scotorum in Vienna Fatavien. diocef. *Bc* Auguftcn. ac Salxeburgens-«xdetianim decanis Salutem *8e* apoftolicam be-nediftioncm . Ad compcfcendos conatus ne-pharios perverforam , qui perfonas Ac loca ec-clefiaftica fuper bonis *Bc* juribus fuis oftende-k , ac multiplicibus perturbare molofUis noa verentur, tanto magis per romanum pontifi-cem decet de opportuno remedio providere , quanto per amplius turbationes husuimodi mo-leftie » *8e* in divine majeftatis oneniam . nec non ecdefiaftice libertatis redundare difpen-dium dinofeuntur . Dudnm fiquidem cum in diverfis mundi partibus confuies civitatum Ac redores nec non alii qui potcftatem habere vi-debantur, tot oneri frequenter imponerent ec-clefus , ut deterioris conditionis fadum fub eis facerdotium videretur , quam fub Pharaooe fuifiet , qui legis divine notkiam non habe-bat , quique omnibus aliis fervituti fubadis facerdotes pofieffiones eorum in priftina li-bertate dimifit *Bc* de publico eis alimoniam miniftravit , in conetlio lateraneofi ecclefie im-munitati providendo fub anathematis diftndio-ne prohibitum extitit, oe confutes redores aut alti predtdi ecclefias *Be* viros ecclefiafbcos tai-llis , feu celledis , vel exadionibus altis ag-grava-

CJUUfTI r'O'> gravare prefumereflt , tranfgreftoici 8e fautores eorum precipiendo anathematis fenlentic fnbjaCtr* * donee fatisfadionem impenderent competentem . Et etiam deinde in generali concilio editum fuerit , quod fi epifeopi forte fimul eum clericis etiam ii tantam, neccfiitatem yei utilitatem inspicerent , ut abfqnc ulla coadione ad relevanda* communes utilitates vel neceffitates ubi laicorum non Puppeterent facultates , fubfidia per ecdefias laicis ducerent concedenda , *minime* fuper hoc confulto romane pontifice » concemones & iententie que a talibus vd de ipforum mandato forent promulgate , edent irrite 8e inanes , nullo unquam tempore valiture , ac ctiam in ipfo generali concilio demetam eititit , illum qui infra tempus fui regiminis propter fndionem conftitutionutn vçl fanAionum hujufmodi fuflineret anathema , tanquam poil illud non Hlêt ad fatisfaAioni* debitum compellendus › necnon ipfiu* fucceflbrem qui non tatisfaceret infra menfem manere ecdenaftica cenfura con(litium , *doute* fatisfaccret competenter , cum (accederet in onere qui fubilitueretur in honore · Poftmodum vero felicis recordationis Honorius papa tertius predeceflbr nofter attente eoflitderans, quod quondam Fridericu* fecundus , olim romanorum imperator , tunc fub obedientia 8e devotione fanâe romane ecdefie perfiflem , ad la'odam ejufdem ecdefie 8e facri decus romani imperii cupiens , ut expurgatis quorundam erroribus 8c iniquis flatutis penitus deftitutis de cetero ecdefie 8e ecclefiaftice perfone plena vigerent quiete & fccura libertate gauderent , ac pie At jufte attendens quod Juorundam pecverforum iniquitas adeo abunaverat ut non dubitarent conrra ecclefiafticam difciplinam Ac facros canones ftatuta fua confringere * adverius ecdefiafticas perfonas At ccdefiafticsm libertatem ediflali lege hujufmodi ftatuta iniqua irritaverat & precaperat irrita nuneiari , Ar omnia ftatuta & confuetudincs que civitates 9c loca poteftates vel confutes aut qutcuoquo ali* perfooe contra libertatem eccleue vel perfonas ecdefiafticas hujufmodi edere , aut fervare temptarent , contra canonicas vel imperiale* fanAiones , de ipforum capitularibus infra duos menfès poft ipiius legis publicationem penito* abolere facerent , Ar n dc cetero talia attemptarent illa ipfo jure decrevit efle nulla , Ar eos fua jurifaidione privato* necnon locum ubi talia deinceps prefatnpta (biffent banno mille tnafirharam auri fifco imperiali preceperat fubjacere , poteftates vero confute* ftatutarii 8e feriptores ftatutorum prediAorum , necnon connliarii locorum ipfornto qui fecundum ftatuta Ar confoetudine* memorata judicarent , extunc effient ipfo jure infames (quorum fententixs Ar aâu* legtttitnor ftatnerat aliqualiter non tenere , quodque fi •ee sanam prefatarum conftitutionum inventi locent contemptores , bona eorum per totum iuum imperium mandavit impune ab omnibus occupari, falvis nihilominus aliis peni* contra tale* *in* etCdcm generalibus conciliis promulgatis I Et infuper voluit idem tasnc imperator quod m!U commonitas vel perfona publica feu privata colleAa* feti exaAiooe* angaria* v*l perangaria* ecdefiis vd alii* piis locis aut eedefisftia* perfonts hujufmodi imponere . f*u invadere eedefiaftica bona prefumeret quod fi fecus faceret Ac requifita ab ecdefia Vel impetii hujufmodi emendare contineret tri-

" aajjft* CXAlftg pliciter refundetur , Ac nihilominus banno imtcriali fubjaceret * quod fine fatirfaAione deita nullatenus remitteretur . Statuerat infuper quod queeunque communitas vd perfoaa pur annum in excommunicatione propter libertatem ecdefie violatam perfifteret , ipfis jure firniliter diAo banno imperiali fubjacerec, a quo nullatenus extraheretur › nifi prius ab ecdefia beneficio abfolutioni* obtento . Et infuper ordinaverat ut nullus ecclefiafticam perfonam in criminali qoeftionc vcl civili ad judicium feculare trahere prefumat contra eafdcm canonicas fanAiones 8e cooftitutionea imperiales , quod fi focus faceret * ador a ibo jare caderet Ac judicatum non teneret , ft judo* foret «tunc judicandi auAocitarc privatus » quodque judices temporales qui derici* ft perronis ecdefiafticis juftitiam denegare prefomerent. tercio requifiti iuam |'urifdiAionem amitterent. Conftitutioncm ipfam de confilio ctiam fratrum fuorum fande roman* ecdefie cardinalium qui tunc erant auftoritate apoftolica apÎtroban* Ac confirmans ipfam mandavit invioabiliter obfervari, necnonftatutariosAcicriptores ac violatores prcdiAos excommunicates eadem auAoritate nunciari · Et deinde ad audientiam dive memorie , Caroli quarti etiam romanorum imperatoris femper augufti dedudo » quod nonnulle fingulares perlone in pqtcftatibus Ac officiis puolici* conftitute ‹ videlket duce* , marchiones, comites , barones 8e alii domini temporales , necnon confules civitatum opidorum villarum Ac locorum redores in divertis provinciis ejufdem imperii , Dei timore poftpohto ftatuta lingularia Ac iniquas ordinationes t motu proprio Ac de fade contra ipfas perfonas ecdefiafticas Ac ecdelianim libertates , ac earum privilegia condiderant , illifque de faâo Ac publice utebantur , contra canonica* Ac legittima* fandiooe» , utpote quod nulla bona temporalia in poteftatem ecclefiafticam transferrentur , *& ne* clerici in facri* ordinibo* conftituti ad agendum Ac teftificandum in civilibus Ac maxime in pii* caufis aliquatenus admitterentur , quodqu* «communicati laici Ar publice denuntiati in civili foro minime repellerentur . Et infuper prediAi domini temporales confutes Ac restores per fecolarem poteftatem re* Ar bona clericorum occuparent , arreftarent, Ar oblationes chrifti - fidelium minuerent , atque reftriogerent , exaftionc» Ac tallias indebitas , *de* bonis reddi, tibus ecdefiarum exigerent *t Ac* extorquerent , poffiefliones ecdefiarum Ac petfonarum eamodem devaftarent incendiis Ac rapinis , contradas inter clericos 8e laico» faAos legittime ad libro* civitatum villarum Ac locorum ptediAorum inferibere Ar figiliare rccufareot , dooataque Ac legata ad fabricas *Ac* ecdefiarum ftradta* ras contra prelatorum voluntatem At aliorum quorum intererat, temere ufurparc prefomerent, ac in fraudem Ar odium clericorum *de* bonis etiam Ac rebut eorundem clericorum › que non eaufa négociâtionum fedpm eorum propriis afibus per eorum terras docebant feu duci faciebant theolonium exigere ft recipere non verebantur . Et confugientes ad ecdefia* A «rum cimiteria inde extrahere , contra canonica* & imperiales fanAiones hujufmodi prefumpferant Ar prefumebant . Idem CaroJu* imperator tanquam chriftianiffimns princeps volens in premifii· provídete de remedio falutari etiam de qootundatn principum ducum Comitum baronum

fidc-

anno çhamt! m••.

hdrijumqud aliorum ftcri imperii *kfM&i* coo- A dlio auftoritate idiptmJi qoecuaquc ftatuta A confaetudlnes prediht taftqaam par canoUMU A dviies (aaâlôoes cxpreflc reprobata caflarit, irritant le atsaullavit, ac cafta A irrita nuiliaf-

potcftatibus ae afils in officiis publicis in eodem imperio conftitutis , quatenus extunc iptgcum ftatuta A ordinationes ficut in prejudicinm ec-ctefiaftice libertatis edita fuerant , omnino re-vocarent · A dc luce tollerent, quodque fecun-dum da non judicarent amplius , neeiententias diderent , aut cifdcm in judicio vel extra ju-dicium quomodolibet pro fit A contra eandem ecclcfiafticam libertatem potirentur, prontmeia-vst infuper A eadem decrevit audoritate quod-2ue quacunque laicus cUjufcwuque ftatus aut con-itionis txifteret anfn facrilego A proprie te-meritatis audacia facerdotem vel eterlaim fetu-larem vd religiofum dlffidaiut , prefcriberet , captivaret , {poliaret , occiderat , mutilaret , aut in cxrcere dutbmt , vtl hujufmodi male-ficia perpetrantes feienter receptaret, vd eis fa-vorem preftaret , prater penas a facris canoni-bus A legalibus boffiionious in tales infiiâas , eo ipfo redderetur infimis , ac omni honore privatus *t nec* ad placita vel concilia nobilium admitteretur quovumodo . Hortans infaper ia Domino A requirens eecleflafticos prdatos ia illis partibus ia quibus committerentur talia confututos , ut legem imperialem hujufmodi per rarum ecclefias A flnodos publicarent , nc tranfgrsflbres hujufmodi per fimu latam Ignoran-tiam , fuam valerent in hic parte nmliciam excufare » prout in conftitutionmus A fanftio» nibus conciliorum A Honorii prediftorum ac imperialibus profatis plenius continetur. Cum autem ficut lamentabili querela venerabilis fra-tris noftri , N. epifeopi trifinaeafis , A dileAo» nim filiorum N. orepofiti N. decani A capituli ecclefie frifinganus ac cleri A ecclefiarum ac ec-clefiaftkafum perfonaram civitatis A diocefis frifingenfis nuper accepimos nonnulh principes deces comites barones A alie lbculares potefta-tes earandem couftitutionum A fanâionum ca-nonicarum A legalium fbrfan ignari , A cod-tra Ipfai , ab epneopo prepofito decano capi-tulo clero A peribnis ac ecclefiis A ralcficfticit parfonls urediâis furfan tallies A gabellas ac alias exaaioom illicitas haâenus extorferuut A adhuc extorquere nitantur, ac diam bona epif-copi prepofiti decani capitali cleri ecclefiarum A perfonaram predt&antm invaierint arreftavc-rtnt occupaverint detinuerint A fuis ufibus ap-plicavettut, necnon occupare invadere arreftaro detinere A eifdem fuie uhbut applicare fimiliter de fa&o prefumferint ia animarum fuirum pe-riculum , necnoa epifeopi prepofiti decani ca-pituli cleri perfonaram ** ecclefiarum predicts-rum non modicum prejudicium atqsfc damnum. Nos ia peumtflie epsfeopo prepoGto Decano ca-pitulo elato peribnis A ecclriiis prediftir opon-tune provider» volentes , diferetioni veftre per apoftolice fcripta maodames quatenus vos vd duo aut unutveftrum pervos vel dium feu alios epifeopo prepoGto decano capitulo clero perfo-ntr *A* ecclefiu prodiftis contre quofcunque tranf-rnriford* A violatores conftitutionum A fan-oionum earundem , cojufcunquc ftatus dignita-tis A excel lentie fuerint efficacis drfenfionis auxilio afiiftentes , non permittatis eos contra canonicas A legales conftitulioöes A fandloncs bujuimodi indebite naolcftan , ntcnon oafdcm conftitutiones ubi A quando «spedire videritis foleaditer publicantes > faciatis tranljgraflbm A violatores hujufmodi £ A prout feftum faerit «c obi A quotient expedierit , tamdiu ettom-manicatos aut auatbematilatos pnblice aunciarl dopée ab earandem eaUiaramobIloftaram ***** fitionum A quarumlibet «xtorûonam ncc Aon bonorum cpiicopi ptepofiti decani capitali cieri pcribnaram A ecclefiarum prediâaram invafio-nc atreftatiooe oceunatiooe detentione A appli-calioae omnino defiftant , nccnon etiam effica-Citcr reftituant , aifdcm epifcepo prepofito de-csno capitulo clero pcrfonis A ecclefiis predi-ftis occafiooa prumifieram per eos lefts iturri-vatis , tallies , gabelles A eraftiones tpuc , ac etiam bona eptlcopi prepofiti decani capituli cleri perfonaram A ecclefiarum earumditm ano-ftata occupata detenta A applicata « ipfis aut que per fe vel alios illo pretcxtu quomodolibet receperint , ymmo vetius temera A illicite ufur» pariat . a fe libere omnino relaxent , ac in ma-nibus vcftris juraverint quod de cetero talia non committant , Aea committentibus non preftcnt auxilium concilium vel favorem contradiâores per cenfuram ecclcfiafticam A alia juris oportu-na remedia compcfcendo , invocato etiam ad hoc fi opus fuerit auxilio brachii fecularis. Ce-teram fi forfan hujufmodi tranfgreflbrum aut violatorum vel ea fieri mandantium , ipfrfque confsntieniium , feu dantium In illis per fe vel alios direAe vel indiredU publice vel occulte auxilium Concilium vel favorem prefentia pro» motionibus A reqaifitionibus per vol de ipfis faciendis tute fecere vol comode haberi nequi» ret i Nos vobis monitiones A reqeifitiooer mi-iufmodi ac citationes quaslibet » per edifta po-blica Iccii affigenda publicis , de quibas fit ve» rifimilis couje&ura * quod ad notithas citato-rum A monitorum tanufeodi pervenite valeant feriendi plenam A lffieram concedimus tenore prefentium potsftatem· Volantes quod monitio-nes rrqnifitionet A citationes hujufmodi perin-de ipfi» citatos rtquifitus A monitos ut pre-mittitur artent > ac fi eis fade A infinuate pre* fcntiallter A perfortaliter estjtjfiênt « Non ob-ftantibos tam pie nsemoric Bonifarit pape ofta» vi etiam predeedToris noftri , quibus casetur ne aliquis extra foam civitatem vd diocefun nifi in certis exceptis cafibus A in illis ultra unam dictam a fine fuc diocefis ad judicium evocetur feu ne judices extra civitatem A diocefim in quibus dpputati fuerint contra qnoftunque pro-cedere , aut alii vel aliis vices fuee committe-re feu aliquos ultra unam dietam a fine diocefis eorundem trahere prefumant , *dummodo* ultra duas diotas aliquis audoritate prdefitiam non trahatur ac de peribnis ultra cenam numerum ad judicium non vocandis quam aliis conftitu-tionibus apoftolicis contrariisque Aut fi aliquibus communiter vel dtvifim a fedeapo-ftolica indultum exiftat , quod interdici fufpen-di vel excommunicari , aut extra vel ultra cer-ta loca ad judicium evocari non poftnt , per litteras apoftolicas non facientes plenam A expreifam ac de verbo ad verbum de indui-to hujofmodi mentionem . Datum Conftantic XVII. Kalend· Januarii Pontificatus noftri anno primo .

aWÎO CMAtm »♦»··

ANNO CHRUTI 14··.

*tMiftfiini w*i>M étkn fu-*
Wstvri..

Statuimus Ar diftriâe ptecipicndo hoc fanâo approbante concilio mandamus , quatenus di- A âa conflitutio bulle Caroline ungulis amtl· perpetuis furari· temporibus · in Dominicis quatuor temporum per omnes A fingalas phr- banas aut eorundem vlctgerentes per now·» provinciam nulla excufatione ·bftante p*bli- tenir.

ANNO CHRISTI mm

V I T A
ALEXANDRI PAPÆ VI.

ANNO CHRISTI 14·«.

A Lexander , Rodericus Borgia antea voca* XA tus» Caüifti pape tertn ea fotore nepos . Hic cum Bononia civili & pontificio juri operam dediftêt, Romam a Callifto vocatus» admodum adolefcens primum epifeopus Valentinus » mox cardinalis Ar vicecanceiUrius Creatos fuit. Pontificatum adeptus eft tempore Maximilian! imperatoria» anno domini 149a. iti.Jdus Augufti. Deo prcclara illius aetatis lumina , Angelus Pofitunus, qui Seneoiium nomine orationem habuit » &■ Jafon Maynus fumme exiRimationu jurifconioltus , ftatira poft eleâionem miffi funt » ad obedientic & falutationis munus obeundum . Initium pontificatus a pietate delumpfit . Quofdam enim ftatim conftituit , 3ui carceres aflidoe adirent *te* vifitarent - Carmaiern ex ibrore nepotem fiium ablegavit Neapolim , ut Alphonfum II. Neapolis regem ex more coronaret. Cum Carolo VIII. Francorum rege , qui regnum Neapolitanum armis repetiturus in Italiam venerat , foedus iniit : verebatur enim ne vis illa externa qu« tanto impetu ferebatur, aliquid fibi mali portenderet . Cumque idem Carolus poftZàimum Turearum regis fratrem abduftum , regno potitus Neapolitano eflet, Alexander rupto fodere, cum altis r«ibus *ii* principibus contra eum confpiravtt. Toto pontificatu tres *te* quadraginta cardinales creavit , e quibus duodeviginti Hifpani erant. Filium habuit Crfarem Borgiam , quem ex epifeopo cardinalem, *te* poft ducem Valentinum creavit. Quas ille rapinas, carde» porentiorum » *te* everfiones urbium molitus fuerit , Jovius accurate defcribit . De quo hoc eft memoratu digndlimum , quod cum in exitium opulentiocutn cardinalium prandium inftituiftet , is qui pocula miniftrabat , merum veneno medicatum pec errorem patri fifioquc propinaverit , atque ita patn pontifici qut feptuagefimum agebat annum , *te* venenum plenius hauferat , violentam mortem intulerit , anno domini millefimoquingentefimotertio xv. Kalendas Septembris , cum tedifiut annos undecim ic dies oâo . Scpultus eft in facrario fanfi; Petii .

ANNO CHRISTI ■β*»·* N taX.p»iMl.

WALEXANDR1 PAPÆ VI.

Conibtutio de bapriime Ruthenorum non neun<jO.

Edrtiif OJtrusu fyyMIJtss , est SigifsssavJe Je Herbefiei» ; n»Jt u vestem veceptrit , tf» l^utl .

Alexander rpifcopus , fervu» fervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

NOn fine grandi *te* fpirituali mentis noftre lutKia accepimus, quod nonnulli Ruthr- B ni in ducatu Lituanie , *te* alii ritu Greco viventes , fidem tamen Chriftianatn alias profitentes , qui Wilnenfetn , ac Chiovieafem , Ludreronenlem , *te* Medincenfcm, civitates & dmrccfes» ac alia loca ejuCdem ducatus inhabitant, fanâo Spiritu coopérante, illuftratt, nonnullos criorei, quoshaaenvs ritu *te* more Graecorum viventes obfervarant, penitus ab eorum mentibus *te* cordibus abdicare , *b* unitatem fidei Catholic», *te* Latia» Roman» ecdefiaampleâi , *te* fecundum ritum ejufdem Latine *tt* Romane ecdefie vivere defiderant » 8e proponunt. Sed quia more Graecorum fcilicet in terti· pertona oaptixati fuerant, *te* nonnulli alterant eos de novo baptizari debere ; prediâi , C qui ritu Greco haâenus viserunt, & adhuc vivunt , tamquam antea rite baptizati renuunt , *te* recufant o· novo baptifma fuicipere : Nos , qui ex commiflb nobis defuper, licet infofficientibus meritis, officio paftorali , cupimus lingulas ores nobis comminas ad verum ovile Chrifti perducere » ut fiat es illis unus pallor , *te* unum ovile : *te* ne fanâa Catholica ecdefia diverfa *te* deformia membra a capite diferepantia , fed conformia habeat: attendente·, quod per felicis recordationis Eugcnium Papam IV. predecefibrem noftram in concilio per eum Florentia celebrato , *te* in quo Gneci atque Arment una cum Romana ecdefia featientes interfuerunt ; definitum fuit formam hujus facramenti baptifinatis exfiftere i *te iaptiv i»* D *wteive Vefrie* , <T *FUii* , *(7 Spirits» fentii . ~4mtis* . ac etiam per illa verba, *Beptiejtisr U-Γη fervet 'JESU Cbrtfti t» vasisse "Patris* , CT *Filii* , dr *Saritu/fteÛi* ι vel , *Belfiseter ttHteÎttt eteis telis, is» waive 'Petris, <7 FJü t C" Spiritus fvsIIi* : verum perfici baptifma : quoniat» ejus principalis caufa , ex qua baptifma virtutem nabet , fit fanda Trinitas : jnftrumentalis autem fit minifter , qui tradit exterius facramentum ; fic exprimitur aâus , qui per ipfum exercetur tnmiftrnm, cum fanâe Trinitatis invocatione perficitur facramentum : *te* propterea hujufmodi facramenti fic in tertia penboa coilati reiterationem neccflariam non exfiftere : ha- E bite etiam fiiper hoc eum fratribus noftris deliberatione matura» auâoritate Apoftolicanobia *te* aliis Romanis Pontificibus ab ipfo Chrifto JESU Domino noftro per beatum Petram (cui *te* fucccftbribus ejus Apoftolatus minifterii difpenfatiooem commifit) tradita , tenore prvlentium decernimus atque declaramus, omnesBc fingulos fic in tertia perfonabaptizato·, volentes a ritu Greco aa ritum *te* morem Latine *te* fanâ« Romane ecdefie venire , fimplidler *te* fine alia contradiâiooe , aut etiam obligatione, vel coaâione , quod iterum rebaptizentur , etiam cum intentione , quod alias ritu-

anno* CHRISTI ijvi.

per

~ÂnnÔ CHIlrri hm per orientale· ecclefias obfervari folicoa herctieam pravitatem *00 cnucctoeutcs obfervare poffint ; faâa prius tamen per eos omnium errorum rituum Grscorum · Latina fir Romana ecclefia , fir illius ritu ac fauâis mftitutionibus deviantium , abjuratione , adtaittendo· fore : Exhortantes etiam per vitrera mifericordi* Dei noftri omnes ft fingulo*, qui pnediâo modo baptisait funt, fir ritu Gueco vivunt, ut abnegata omnium errorum , ' qu· iecuudum morem ft ritum Grocorum haâenus obfervarunt t quique ab immaculata fie fanâa Catholice Latina de Romana ecdefia , fic illius , fandorum Patrum inftitutionibus approbatis devient , velint eidem Catholics Latinas ecclefi*, Uliufque fahibribus documentis pn» animarum fuarum Calute *it* veri Dei cognitione adherere. Et ne eorum ianCtum propoGtom quovis modo retarder! poffit , venerabili fostri noftro epifeopo Wilnenfi in virtute (snâ* obedieati* commttimua Ar mandamus, quatentis omnes ft Angulos fic btptixatos , fir ad unitatem pnrfat* Latior ecelefie venire, fir errore· pmidiftos abjurare volentes , ad pnriat* Latine ecclefi* unitatem , It eoorum hujufmodi abjuratfonem , per fe vel per alium , feu etiam alios , f*cuiares pariatos ecclefiaftkos , feu Pradicatores , aut Minorum ordinum regularis obfervantie pmfcftbrei doâos, fir probos, ac alios idoneos, quibus id dnaerit CMnuMendusu ; fingvloauG». fato· fic r«f»icei«, ab cxceffibut propan obier- CMRUT1 ij »u rationem hujufmodi errorum , ac bsmtica pre•itate inde provenante , neeaoft tBCucaaMiaica. tuxus fententia , alii(que cenfuris fir pom» mclefiafticis. quas quotaodolibet prapeuraa ianureturn , diâa tuâoriutc ApomJkm abfolvcndi , ac eia proaaodo culpa pomitenttam (aluta>o<n iniuagpndi, aliaque in promtffi« neeaftaria faciendi * plenam *Λ* liberam fieuntiam ^ facultatem coocedimus , per profentes. Verum quia difficile foret pnefente* noftxaa litteras «d finÏóIʌ loca » ubi opus foerit, facere deforce ; »oamcN , *ii* eadem Apofiolica auâoritate dew. niauNi quod earumdem litterarum ttauffiimpt», manu alicujua notari· fobfcripto. fit Ggilfo prm£ati WUnenfis, Ctu aJicujua epifeopi » vd prelati ecdeftaftid munito , eadem fidet prorius adbibentur ia indicio *9t* «atra , ac alias quilibat , ubi fuerit exhibitum vel ofieofam , reciriat *fir* admittat ; ac tam fibi, qmum ilU veliL ia, cui *el quibus, quoties expedierit , id duxerit committendum t ficut ipfi· Interi* originalibus adhiberetur, fi forent «abibit* vel ofienfc. Non obfUntibus, fine. Datum Rcouc,apud fanâurn Petrum , *anno* Incarnationi· Dominice MDI. decimo Kalend. Septembri*, Pontificatus noftri anno decimo. Ps

ÆEti "*»s (JFPLIC ATIO FACTA DOMINOPAP Æ.chSoti HH

Ut offa Henrici VI. transferantur ad coenobium Vveftmonafterienfe .

bCmiau. iaM>l Cm· cm. fub '■ •{H C1M- Beatiffime pater , poAquam infignis memori* Henricus quondam ejus nominis rex Anglic festus , emulorum crudelitate, quorum animo· immenfa dominandi libido occupaverat , regno patrio fpoliatur sc diris cruciatibus mancipstut effet, illicque immatura mone proventus , in mifersnda fata cgncriTcrat , juflu Edwardi tunc Anglic regis, qui nondum fatis in vivum ferient , oijus memoriam poft mortem «xtinguere cupiebat , corpus ejufdem , dcreliâo majorum lepulcro , oβπηique honoris , pietatis, 8c humanitati* ordine in tanti faneris curatione protermiffo, in monafterio de Chertfey. loco certe a communi hominum concuriu abdito atque remoto , fir pro tanti regis fapulcto minus congruo collatum eft . Cumque , Crecedente tempore , dignabatur altiffimus per ane beatum vivum miracula offendere , *cepif*fet quoque populus ob id cum oblationibus sd ejas fepulturtm catervatim confluere , Ricardus tunc regnum occupans, qoiewidem beatum virum dum in humanis agebatWspitali profoquts batur odio , in quum feritas natur* aniiarqua malignitas , omnem pietatem atque humanitatem penitus cstinserat , eje* celebri fama invidens populi eoncwfam , fir ejufdem devotionem impedire cupiens , hoc facnim corpus ex. humari , fir in ecdefia collegiata intra caftmm de Vvyndrfore fituata, ubi ad profens ejus corpus, ofla , *it* reliqui* quiefeuot , recondi joffit. Verum cum honorabile ctrnobiiim Vveftmonafterwnie , quod non mines honor* & dignitate , quam landka divini coitus religione fit fitu foci praeclarum exiftit, locus fit majorum fic fcpultura regum, in quo fanâi Edwarditegit › aecnoa mvîAiftîmi principis Henrici V. qui in rei rnibrarh peritia , ut tota teftstnrCailis , nuftra «tace nemini fuit focundut ; regin*-'que Catharine Caroil V. Francorum regia fili* ac fereniffimi principis regû Henrici VII. avi*, — luUt que eumdetn Henncum VI. peperit , alfonimque fuorum majorum corpora in maxima hono- ,X*"* i«rificentia tumulantur-, in quo etiam omnes Angit* reges primo diademate coronantur , inutiS'untur , iliaque etiam infignia regalia eifdem bidem tribuuntur i illicquebt totius regni principalius palatium regum , in quo atchiepifcoporum, epifeoporum·, ducum , baronum , celeratumqua nobilium conciones fiunt , fir totius regni lubditts jura redduntur ; fitque locus ille frequenti acceffu , tam incolarum quam exterarum nationum celebertimus· Quonie prétexta hujus tsm egregii monafterii abbas ft conventus, defuuâi cadaveris offa ft reliquias jure regi* majorum fir utriufque parentis fepultur* vindicant , iUauuc , de Vvyndefara ad fuum monafterium , fecundum factorum canonum fic fanâiffimanun legum traditiones transferri petnat : Supplicat fsnâilati veftre humilis fic devotu* filius vcfter , Henricus Angli* moderni* , cujus diâns Henricus Sum m humanis agebat patruus erat , ad uuem tum naturali , tum hereditario jure defonAi honores curare , *it* illicitas injurias propulfare convenit ; quatinus veftx* fanAitstis auftoritate juflu ft mandato , hoc beatum corpus , ejufque *offi it re*liqui* , qui emalornm faAo in peregrinis-ft extraneis fcpulcris, non fine faneris injuria jam diu quieverunt, exhumari, ad diâum honorabile ccrnobimn transferri , *it in* parernis fedibw cum prodaris parentibus collocari potient ·, ut quo numerofiar iltac, hominum coetus affluunt,

MUtO Cmurn «♦m» fluat » to de populi religio beati viri meri- ta elarius clucelcant , ifludqwc es vcftrx f*o- Altatis meto rnoUi. certa fcientia, fr plenitudine poteftatû, eo« iapplettone deicAoum, de benignitate apoftolica 9t gratia ipeciali concedere * elargiri dignemini t privilegiis, conftitatioaibus , ordinationibus , Ilatuttf » it coo- A fuctudmibus juramento, confirmaiioae apoftoii. ANNO CHRISTI ca , aat quavis alia firmitate roboratis , etiam diftis decano It capitulo cjufdem collecti noa »<·<· vocatis , nec coafentientibo· , fed potius cootradiceotibus , ccterifque ia contrarium facientibus non obftantiboa·

" ·» ORDO CANONIZATIONIS SANCTORUM.

ia paartprt at. csMu *7*»·»·*. SOim papa babet non fblum certos dc lan- Ais pro aliis eitoliere , led etiam eo* canonitare multiplici satione i Primo * quia illa eft una de majoribus caufis oiue inter Chriftianos proponi poffic , ac fit eft ad fedem apoftoIkam referenda *da kafti. t. eufartt* . Secundo , quia miracula attribuuntur fidei ; h«c igitur queftio cum lit de fide, pracipue eft ad fedeui apoftolicam referenda vv/v. y»es»r·,. Tertia, quia ad papam fpeAat aeclanare dubia feri{Iturarum, f«» *f fiat. fit. pir vaatrabiltat,* multo ortius dubia ïanâitatir , quia circa majora majus periculum vertitur , /dr? , CTf. fupra de cleftis , *aki frritalaaa* . Quarto , ne propter multorum epticoporum iirnpheitatem populum decipi contingat, /apre re *ti.* C. *i. &* › Quinto, ne in infinitum contingat fanftos multiplicati , & fic devotionem refrigefcare. fr fanâitatcm vjlefceic. 80. d». *tfiftafi* , /rcavdare ». ·. re. r... . *aait» da* 'r5. O' *t>tat.* fa *aft. Ii. vi.* *

Notaodum eft , quod omniR imâi canonisât! , funt venerandi . Cibonn\rc amem eft aliquem ianftum per catalogo aliorum iaoAorum aicribere . k publier , lolmnitcr , canonice , & regulariter declarare, definire, *it* ftatucre , quod tanquam fanfttu ab omnibus honoretur : B* fiat certum dicare officium folcnne annuatim , quale pco aliis findis illius conditionis i fi ut confcftor carsonisatur , officium conieflorum; fi ut martyr , martyrum ; fr fic dc fingulis

Ad fianc canoniMtionem pervenitur hoc ordine.

Primo, cxneftatur, quod aliqur perfona: honeftn, fc αcσentier denuncient fariuin Romano pontifici , fc iupplicent pro canonizatione fanai facienda; fc hoc non Untum icmel, led pluries fc inftanter , ficut ne. *dt ttjfiaat t O' dt falli» , extra da ti«S. tat» ftfi prattrUat» V dt vtaaa» ftidaa» aade»di* non enim confuevit moveri ftatim ad commetiendum hanc ioquifitionem Romanus pontifex , fed potius expeâare quod diu puftcUir fc famam attendere, fr utrum miracula crebre icant fc continuentur antequam inqmfitioDem committat; fc hfne , quia fc quandoqut per malo· miracula fiunt » n. f. i. [redacted]ktraliis ladsaafh- *tt'***>"i* : Unde cavendum eft , ne decipiatm populus ut notat infra *t. adfiat** . Lt quia*majora majus periculum vertitur . cautius vn sgendum 4». *di. ^aiafraanat* 41. *di. H. Mantuk I.* p. 1. Uto ,·· r i·Γ*& ** »)Zζ-,<îΓ· ·a rereaia ΓΓ* Il .'h 1 $. 1res »are *kuiarii* . Dicunt auum aliqui qued k r*M poliunt continuari miracula ultra quadraginta dies, de quo tm 11 certi non fumus .

Secundo fi continuentor iupj lir.ationpm irftantic fc fama fc miracula , contir.uaGo perdurare dicatur, confucvit hoc Romanus pontifex ponere inter fratres ; fc aliquibus epifeopi, patnx illius, qui dicjtus ixnftus ; vcl convicinu , vel aliis perfonis , boncftis , difcrctis, & incorruptibilibus an;anttere , ut inquirant dc B ftou *it* devotione populi, de miraculis fc alii· ?iua eidem faut nuocianda in genere , non in pecie ; fc quoad famam non quoad veritatem, fc quod fibi refcribant qua invenerint , fc an ais videntur quod fuper veritate corumdcm , fc in fpecie fit mquifitw committenda.

Tertio , fi refcnbaak talia per qua videatur quod inquiTiüo veritatis coaamitti debeat , requirat iterum fummas pontifex fratrum coofiha, fc definiat atrum fit inquifitiocommittendi vel non.

Quarto , fi inquifitio committenda ei videatur , iterum feribat cifdem vel aliis , quod veritatem is^urrent ; primo de fama ; fecundo de vita , tertio de miraculis exaftc » diligenter, C fideliter , fc prudenter, fecundum articulor fc interrogatoria quo fub bulla fua tranfinittit , de quo legitur fc notatur *axtra dt ttfiibat t. «». fttniili :* I quod invenerint remittant fub figillis fuis inclufis.

Quinto , remifla inquifitionc , committitur examinatio in curia aliquibus capellanis , vel aliis perion11 aufteoCicis fc difcrctis , que forment rubricas.

Sesto, rubric*Ce fsâxexaminentur cum esa&a diligentia per dominum papam fc fratres , fc requiret papa confilia eorundem k an fcilicet videantur prefata talia , propter qua fit canonüatio non immerito facienda.

Septimo , fi videatur domino papa, quod D facienda Gt, definiat hoc Cecreto, primitus *inter* fratres.

Oâavo , coadjunfti· epifeopis , qui funt pmfentes in curia, narret publice in confiftorio ca qua afta funt fc probata , fecreta definitione jam fafta fupprefla , fc requirat confilium perlatorum.

Nono , affignabitur certa dies , ut omnes conveniant ad aliquam certam ecclefiam , certa die , io qua illuminentur cerei multi , fc fternctur tapetis ccciefia , fcjpaxetur; ac conveniunt papa fc fratres , totus clerus fc populus, fc faciat fermooem fummus pontifex, procefium re‹ tans fc probata , inducens populum ad orandum , quod Deus non permittat eos errare in £ boc negotio-

Decimo , flexis genibus, fiat devota oratio , fc cantetur Fnujûa/fr *Spiritui ,* vel alius hymnus five antiphona cumeniens.

Undecimo , furgat papa ab oratione, fc definiat illum de quo agitur fandum efle, fr fanAorum catalogo afcribendum , fr tamquam bnâum efle venerandum , & feftum tuum colendum tali die

Duodecimo, cantetur officium *Tt* Dw» fc»damos, k celebret miflam idem papa iblennitcr in honorem ejufdcm fandi.

Hic autem ordo non femper ad unguem hatenus eft fervatm , & nuxime quando agebatur dc inartyrizitk pru fide ; illi enim confue-

· ve-

anno CHMCTI rsof. venerunt facilm* Bc levius expediri, fecundum Htfiitaf. Bt nota fecundum beate. quod regulariter tunc tantum fit hsrc canonixasio, quando per fuficientev probationes conftat de fide Bc excellentia vito > Bc bperatione miraculorum ejus, qui petitur canosuxari, fttnt it ttft watraiM.

Nota, neminem eanomsandum » nifi prius diligenter per depufitioQes teftium fide dignotum confier de slums gloriofa dc optima vita le miraculis { nec unum fufficeret fine alio > noo enim fuficit vita fine miraculis, intellige, ad finem canoniutioais obtinendum > ooa enim ad finem beatitudinis, nam ad efle fanâitatis oon requiruntur ncceflario miracula, ut notatur in 1.1. ia τχἰή-, CT Vtat. faa, fr ia c. aain e.ri.Z4.vA fed non debet canonisari, quia ignoramus fine miraculis an fuerit dignus ira vcTmifericordia. j(i ltat t-f. Vfaatit iti at. itfarieta. Nec fuficiunt miracula fine vita gloriofa, quia (ope fiunt ex fcientia, tc non ex dono Dei, ut ia litff. i.Sxpc ex dono Dei fine merito vitn, te tales punientui magis, quia fanâit ult funt non fanâet Vide textum notabilem ia t. frtfhetavit t. 5. t.er ia t. didam eadem canfa: cr f <r ia t. filet it naficbfi. ia. ubi ^Baga· fiiaut infert, quod tanta poteft efle miraculofa fides fine cafitate, ut quis transferat modtesde loco ad locum: Et hoc bene notandum eft pro aliquibus vetulis, qms fine merito vitts videntur facere miracula Se prodicere futura 1 Poffunt enim habere Spititum prophetis» ex dono Dei, fine merito viur; ut in didis juribus; licet nonnulli faciant ex deceptione diaboli ar. «VI. f. V. efifnfi : CT f. mi. ca. Invadu», fecuniuv Taatr. ia c. veaerakili it t^H.

Item nota, quod adeanonitandum faoftum, Se in fandorum catalogo, de quo habetur «e. f. Hi. fv. confcribendum, hoc modo pervenitur; primo oportet inquiri de vita lua, ut ipfa prior teftimomum ferat pro laboribus multis Chrifti nomine toleratis i pro moribus cafus, 8c pro adibus ftrenuis/x·. ii. viravar 1 oportet enim hoc pmfenti tcftificatione pntdicari, Se bona fama prsconiis non taceri xii. 1' ii- Qaatatr. Et maxime queri debet de fimdicitate 8c humilitate ipfius canonixand), quia fuperbis Deus refiftit, humilibus autem dat gratiam. Item debet inquiri, an in vita perfecutionem pafliis fuerit cie. a. 1. Otaatt jai, CTt. Ai eiaaati; dc de caufa perfectulo- ots, utrum fcilicet, quia volebat juftitiam exercere, vd propter caritatem. t. p. I. vriie qaeatuat Baaaea.

Item querendum eft de miraculis, Ar in vita Se poft mortem ipfius fadis, te quantum ad hoc quod fit miraculum quatuor ràquirantur.

Primum eft quod a Deo 8e non ex arte contingat Se procedat, nec a diabolo, nam miracula quandoque fiunt per malos 1. f. t· teaeavai ere. fnfbctavit; necefle enim eft martyres a Deo impetraflé quas mandant 1. ii- fi f·». fraffitra.

Secundum quod fit contra naturam, ficut de virga Mtjfi mutata in colubram, Se de aGua loquentu ad Balaaat, fifra it Harttitit, cum ca iafuaSe.

Tertium eft, quod non Gt ex vi verborum, fed hominis merito id contingat; 8r hoc ideo, quia panis Bc vinum poteftate Sc virtute verborum tranflubftaotiantor in corpus Sc fanguinetn, fifra ie cale mif tuat Martka S. D fiaifii <F ie

A ttaftt. i. U. fuia cerfat : qr i» caf. ia fAafi J—

Quartum eft, quod fit ad corroborationem fidei; herba enim mimftcno hominis tranfit in vitro·» > fed hoc oil ad corroborationem fidet; Et ideo ad canonixatiooem, nifi h*c quatuor concernât miracula non prodaflént, fecuodum " $·/«» tai frac aetaat fifru t. tit. ST uttierai fafra it tqfi. t. , ficaaiaae K ^iai. i» t, aain z. yi. trc. Htfli. ia fovva it nb. er antji». ubi etiam dieit prvmifla efle intelligenda de eoofitflbribas: de mxrtynbul aotem non Et tanta examinatio, fed fecunda tantam da miraculis * Caufa propter quam paffi fune, it tttft. i. HU. carethaueeaav C7t. Baft. vifV.

ANNO CMUST1 14S4· Cmm»-

Nota quod per caoonitationcm confuquitur fandus, quod ecclefia pro eo folemniter « St pro aliquibus folemnius dicit oCcium, ut hic.

Item inter allot fanAot in litaniis nominatur Se vocatur : Et fi ecclefia in canonisations erraret, quod non eft credendum » licet accidere poflet, ftattat. ta. a atiit II. nihilominus preces in honorem talis acceptat Sc gratst funt, per fidem enim Chrifti omnia purgantur, it *<·* tit. BT .... ex atefira.. Et cfto quod «critas caooniaattonia deficiat, non deficit fides it raf. itSttaae it frafia. ata Baf. c. ii. ST U. dicimus enim, quod quilibet licet in feett-

C to alicui defuoâo « quem fandum " corditer precct porrigere. ut pro ipfo ad Deum intercedat » licet Tolemnes preces publice emittere, vel folemae officium publice dicere t aut aliquem colere publice pro fando, ctiamfi in vita feciflet miracula, fine audoritate Romani pontificis nequeat » facundum btaa.Hafii.ir Wimr. *. c. t. it rvii. * ww. fiaQ. fe tt. c. •Mra litra vi.

Qusrritur an Gt de necef&tate miraculi quod fiat in inftanXi, pro quo vide per ^irtlti- iitt........ xxvi. p*ej.' j. nec mirum, ubi pro decifione iofius qurftiooit plorer elegantes rationes Bc auaoritates facro feripture copiofe allegat verbo, ~~Verum non fantaftice~~, ubi eum

D omnino vidu, Se etiam ia t. Ttaeaatut 1. p. 1. ubi ~~notat ut~~ aliquid proprie miraculum effe dicatur, qusruor requiruntur; ut fit contra naturam; 4r fit a Deo; Sc fit evidens; St fit ad corroborationem fidei noftnr : Si aliquod iftoum defuerit non eft miraculum. led potius miraculofum vcl mirum; nam fi fit contra naturam, dr non fit a Deo t Sc non fit apparens, non eft miraculum, licut quod fecerunt tuagi Tbaraeait, quia fecerunt ranas Sr ferpentes; hem fi fit contra naturam, tc fit a Doo, «c Bon fit apparens, non eft miraculum; ficutde pane, qui tranflubftantiacur in corpus Chrifti : Similiter fi fit contra naturam, dr a Deo, apparens, Be oon fit ad corroborationem fi-

E dei (non eft miraculum, ficut fi naicatur aliquis tripes : quidam tamen dicunt efle miraculum t qukquid excedit humano natur» induftriam, fecundum Archidiaconum, ubi iupra.

Et qtomodo probetur miraculum j Se qualiter teftes debeant examinari iuper miraculis alicujos fanâi, vide A. -4a. ». e. 1. ie eaxfiffit ii. VI. lieet itfftretv. r. ^eatraiili it tefii., CT Dtaiiakua» ia i»Q. t. i. prius allegatum, ubi 3u«rit an fadum miraculofum pellit probari lreda probatione, ubi dicit poli /a. Btoaatki; quod five miraculum cadit in modo, five in fa-

ANNO CHABTI &Λo » non poteft probari dircda *probatione*, oam probatio dicitur direda qu· fit per pnncipia , ficut cautatiun offenditur per cautam ; fed nuiacuiun» fit fub incerto , & non habet principium in certo : ponit exemplum m miraculo ta&i ; nam quod excus videat , vcl quod mortuus rcvivifcat , eft fupra facultates *Se* vires natur· , per quas non dstur rcgnflus de privatione in habitum *i* item ponit exemplum *innodo* faiti , veluti in febricitante , qui ad viam nature per certas aherationes fucccmvc fieri poteft , *Sc* efle fenus ; fed fi fiat in inflanti ad invocationem Dei , feu per Deum mentis alieujusSandi invocati ; hoc cft fupra viresnature , qu< quoad modum operatur fucceflivc per alterationes divcrfas ; non ergo probatur hoc direfle delicientibus pnneipiis «n iuojetio in quo fit , fed probatur indireac » nam cum video miraculum excedens vires nature m fado vel in modo , *&r* conila· illud fadum , & non ex cauta naturali , habeo confecutivc *Ac* indirede illud miraculum cauiatum ex caufa fupernaturali , ut quod mwn non eftfcire debeo ad ahum pertinere ». *tu.* «.lur jaxrclario· , Natura hoc "7" ',*^c,u ®'ru® taâum non ctfe fuum nec ex fuis ah.·* principiis dar.......... tum , luet in fe fa&urn habet aferibere caufx maior. , A fic probatur indirede lcd non direde , fecundum *le. yin. le.* Λiβ. CT Diwmuiw t. i. *Je cueftfj.i* , fupra allegato · Preterta ditit *Ual. m. I. S»Um. c. Je refit.* . quod in tranùendcntibus uaturam ut In miraculis non credatur teftt , nif> deponat cum cauta fcientlx . ut *M. i*f>- tnwabîh , txtrt ttf. Ht. fopra .illegAN :* item miracula alicujus fandi non probanturper telle» lingulares , quotum unus deponit de uno . alter de alio miraculo *fttHnJum ^rchidiaeetiune m. taf.* nec mirum fuptitus allegatura ' quem omnino ibi. drm vide .

MùJ»4 iJneniutienii.

AD can.'inzalioneni ahruju» beati m eatalogo lanii jrnni adfcnbrndi . hoc ordine perventi i contues it .

Primo . quod aliquis princeps . aut ahi domini vrl horefli & authrnt'ci viri denuncicnt Romano pontifici ; & nedum femel , fed p<nrie* & inttintitlimc fupplicent pro canonuatione facienda.

Deinde, quod Romanus pontifex caulam canonirationis duobus vd tribus prxlatn com. mittat , qui de moribus &I vita canonizandi . ejufquc cniraciPis , le dilik;cn'cr informent , & illi referant

Poftea , quod prrfcntata ct tnmiifione prxlatis, ipii , illa recepta A admitTa sum cdidu & citationibus opportunis procedant.

Dehinc , proccflu rede formato , A luper ptrnriflls totaliter expicto , illum in publicam Ac authenticam formam hgillatum , &· claufum , ad Romanum pontificem mittant .

Relatione habita , Romanus pontdex in confiftorto cum tui» revtrend illiniu fratribus fendx Romane ccclenx cardinalibus, maturoconcilio A: tiadatu piucsdeùtibus , decernit Ac mandat juxta menta canonizandi in proceflu patentia.

Quiuu» pei-sttu , fi canonuandua lit ali quis , in ecclefia , irum» bahlica principum apoltnlo;un. de Urbe conficitur apparatur infraferiptus.

Imprimis in bafihca fauâi Petri Ar medio ecclefie fit unus parcus magnus ligneus fupra terram , ad flaturam magni hominis thus *i* longitudine xl. A altitudine x x x. pafluutn , unkarn dumtaxat portam habeas cum fcala claufe . ne pollit per iplius latera afccndi. NNO CHXIJTJ

In dido parco fit altare ligneum, longitudinis duorum pafltium, fuper quo papa debet iolamniter celebrare .

Fiunt A in eodem undique fcamna pro cardinalibus , epifeopis , ailutentibias , przlatis , abbatil-Ks , protonotariis *6c* oratori, bus .

Habetur ibidem pannus de (carlcto pro do- 3 mino papa , ut mnris eft , ante ipfum tenendus , A duo tapeta in certis locis , quibus ip. fum genuflcdcre oportet : Pro altari prcdido haberi debet *frontale* broccatum cum fazio de albo.

Dur fedes juxta confuctudincm pro pontifice maximo ,

Fit unum bajdachinuni pro papa albmn I cum ---- chami» broccali de auro, latitudinis unius, & altitudinis duarum cannarum , habens pendalia de carmulino , in quibus tint depida anna ecclefie , arma pap» , imago canonizandi, A arma illius cujus expeaiis fit canonizatio , *Sc* civitatis in qua canonizandus natus eft, vclcorpus ejus jacet , prout volunt foliciuitorer c«no- C nizationis.

Ab ingneflu diftx ecclefir ufque ad finem didi parci , undique inter columnas imponuntur intorticia cerea , ponderis librarum quatuor , vcl circa . pro quolibet ufque nd numerum lxxx.

Pro veneranda elevatione corporis Chrifti haberi debent tu. intorticia iimilis ponderis .

Cerei duo albi pro papa , quando exit capicra.npro acrendcndo ad didam ecclefiam proceliionahter cum cardinalibus A aliis prrlatis paratis , ponderis librarum duodecim vel circa .

Unicuique cardinalium dari debet cereus unus D albus , ponderis librarum quatuor , pro proccffionc .

Collibet praelato , o'a'oti , ac magno nobili in tali proceffione pontificem comitantibus, datur cereus unus , librarum duarum , ex cera commuai

Subdiaconit papas , auditoribus facri palatii, dcricis camerx , acolytis , papx cubiculariis , fecretaiiis , cantoribus , abbreviatoribus dc majori parco , A feriptoribus fi interfint , certus unus cent communis ponderis unius libre pro fingulo,

Servientibus armorum , curforibus , niagiltris dc virga , ac reliquis minoribus officialibus , cereus fimilis medi* libre pro fin- E gulo.

Ceteris curialibus qui eflent fub parco cereus fimilis iv. unciarum , vcl circa, pro fingulo .

Si Bo ninus qui facit fieri canonizationemhabest vcxiliun: fieri debet , A ante offertorium gcftari .

OJfertvriiirn.

PKinus commiflarius cardinalis offert duos pannos magno» auripcllz crocei , A duos auripcllx albi culous coopettes ; A fuper quo-

li-

"anno CKXI'TI i«94

libet pannorum prardiâorum , debet efTe una mappula tel· fiai&nue longitudinis odo palmtrura .

Secundus comtnifTarius cardinalis offert quattuor barillia vini , Garnît dumtaxat auripellc cooperta.

Tertius cosnmiflarius cardinalis offertquatuot magnos cereos , ponderis librarum decem cer* . communis , pro quolibet.

Oratorum , procuratorum , five folicitatorum canonteationis , primus offert unum caniftrum depifium , in quo erunt aliqui columbi albi , quorum unus faltmn evolare poffit .

Secundus coronidem offert altesum fimilem caniftrum plenum vivis aviculis ; & tam primus > Ar fecundus ex prvdiâis oratoribus , procuratoribus »el foliciUtoribus , quam alii ex eis quicumque fuerint , ufferrt debet cereum unum librarum (ex cciz commuais , pio fingula

Ultra cc.xai pixdifto* debent eilc ieptemCerei ponderi» librarum duarum , pro quolibet , de cera alba , qui portantur fuper ieptem candelabra in proceuîone pontificia , a camera paratnen'i ufque in ccdefiam fandi Petri.

Item <erei *duo* Imulas pro credentia vaiorum facrorum, accerei feptem limites pro altari fuper quo papa celebrat.

HaC funt tereiMC- *nigrum frtfer* *(.tltkrgjt-* *di* .

PReverterunt hrc uutrua cxpcnfr tadr in CGtnmifTione caule & f.irnutionis proccifus I ac fequuntur infnfcripta , omilus expeiiiie cotnini'ffionis , Ouf* , & formationis proccikn , cum dc illit haberr non portit vemis aut certitudo . //«c *<juod* nd *re-n --- f<t-i.c*t oinijj»* .

f»ftr (4ec'-iijtionc jrrrÏatPficft.

ALcxandcr cpifcopus fcrvu* iervorum Dei venerabilibus fratribus atchiepifccpo Can tuarknfi , & cpiicopo Dvnelmenfi falulem •poftohcam benodiâionetn . Romanus pontifex viros claros &: eleftos * 8e qui in prrfenti vit.1 dum fuerunt , vita fanâimonù , ac bonis 8e exemplaribus moribus plurimum floruerunt , & eorum exigentibus clariiEmh meritis aliorum fanâorum numero aggregari merentur , fifta iuper his diligenti & matura inquifitione *te* veritate comperta t inter fsoâos prcdiâos debet collocare , 8c ut fanâoa ab ommbas Chrifti fidelibus coli . venerari , R adorari mandare : Idcirco cum a nobis fimdia petuntur , ut res debitis modo 8e ordine procedant , cam per nofmetipfos non portimus citra fingula quzque intendere , prelates *te* alius viros dignos doârina , bonitate, integritate , 8e rerum experientia interdum eligimus , qui luper prrmiUu auâoritate noftio diligenter inquirant , *te* deinde oobis R fratribus noftris quicquid repererint iigafficetur , ut omnibus poftmodum examinatis providere poflimus , prout in domino noverimus falubritcr expedire · Sane per literas cariffimi in Chrifto filii noftri Hrnnci Angliz regis illiftris , ac etiam ex relatione fuorum apud nos oratorum , intelleximus bon· memoris Anfelmum arcbiepifcopum Cantuaricnfem tanta vita: , dum in hoc fcculo fuit , fandimonia floruifle , ut poft ejus obitum in diet altiffimus ejus intercedentibus meritis > quamplurima miracula fuerit operatus , quod in regno illo & aliis partibus *te* provinciis illi finitimis notilfimum exiftit , ut ab omnibus Chrifti fidelibus , partium *tt* regni przdiôorum pro fando habeatur ; *te* propterea com profatus rex , *te* didi regni Aagli· icgnicolae fommopere delideeent , pnefatum Anfclmum aliorum fandorum catalogo aggre?gari , nobis cum inflantia fuppficari fecerunt, ut fuper meritis *te* miracnln ejufdem Anfelmi arehiepifeopi informari vellemus ad effednm , ut miraculis merius ejus exigentibus , aliorum fandorum numero aggregaretur . Nos igitur deliberantes * prout tant· rei magnitoao requirit , in hujufmodi negotio mature At graviUimc procedere ; ac fperantea quod ea 3uc vobis in bac parte duxerimus coramittena , diligenter , accurate 8c fideliffime exe?uemini ; veftigiis etiam felicis recordalioni.s Dnocrntii pap· diu przdcccfloris roftri , qui fimilem feirt commiflionnn inhaerentes , hujufmodi fupplicationibus piis , honeftis , *te* devotis intimati , fraternitati vcftrr per apo» ftolka Rripta mandamus , quatinus conjundim per voimetipfos de viu k miraculis ejofdem Anfclmi areniepifeopi , auâoritate noftra diligenter inquiratis , *te* omnia quae repereritis dc vita , meritis , & miraculis hujutmodi infciiptis , per notarios publicos redigi faciatis , 8c deinde procefliim per nos defuper confcâum , veftra figillo fignatum , per propiiurn nuncium ad nos quantocius deftinarc curetis , ut proceftu pnediâo per nos diligenter infpoâo & examinato , una cum confilio fratrum noftrorum prsdiftorum defuper debite providere poflimus ; fuper quibus omnibus k lingulis vobis harum feric plenam , hbcrim , & omnimodam concedimus facultatem , non obftantibus conftitutionibus, &r ordimbiu apoftolicis , ceterifquc connariu qinbufcunque . Vos autem in hujufmodi negotio , prout tante rei magnitudo requirit , atque accurate , diligenter , 8e fideliter procedere curetis , ut apud nos * ad fedem prudiâam non immerito poffitis commendari , & apud Deum Confequi merita felicitatis rternr . Date Rome •pud fanâum Petrum anno incarnationis dominica; millefimo quadringentelimo nonagefimo quarta Nonas Câobris , pontificatus noftri anno tertio.

ANNO CHRIS H U»*·

ANNO CHRISTI ">·»«

ANNO CHRISTI 'HI·

J

VITA
PII PAPÆ III

PIUS III- ante* Francileus Piccolomincus appellatus* Pii 11, ex forore nepos, faftus eft pontifex X· Kalendas OCtobris, anno Chrifti redemptoris 150J· temporc Maximiiiani inpciatous. Cariai dux Valentinos a morbo illo queen ex fu«optione veneni contraxerat » libelatut, coafto duodecim millium armatorum agmine * conclave quo pattçs ad futuri pontiEcu comitia habenda congregati erant , obfedciat : verum populi (editione , & Gallorum atque Hifpanorum intercellione, Urbe excellit, Cumque Mulo poft ad deofcnlaudos novi ponti^!* pedta red'iflet * Urfini ilium armis adorti luQt , poftque magnam eodem utrimque commiflam , VafeatinM juflu pontificis vivut in arcem AUiam perducitur , Bx f«viflxmo ulcere t quod non fine Γαiptelone fapcrilliti veneni crus exederat » pontifex «tatis anuum sgens ouartum Ar (csagcfimiim interiit xv. Kalendas Novembris , Ar fepultus eft prope avunculum in Vaticano , cum icdiflct die* cantum vigintifex ·

VITA
JULII PAPÆ IL

/y»"11"" TULIUS, antea Julianus de Ruvera nomi- I nâtu„ stati IV. cx fratre nepos , epifeoput Catpcntoraâcnlis , Ar cardinalis fanai Petri ad vintui* , contra Alexandri pontificis confilium defunfto Pio III. (obrogatuseft tertio Kalendst Novembris , anno domini ij o j . tempore Maximiliani imperatoris . Dixerat enim adhuc vivent Alexander, ab eo elfe cavendum» ut olij i Sylk a male pracioâo puero JulioCrfare . Valentulum ducem , quem Pius cuftodiw mancipaverat » ea conditione drmifst » ut Cefenr & Foti Livii caftra ecclefi* redderet . DimiiVus pro fuo merito in Hifpania glande

jaiiM Asiis (e**. trajeCtus oecubuit . Neptem ex lororc Marco Antonio Columna defponfavit . Cumque *d reftitnendum ftatum eceleliafticum animum con- C vertiflet , Joannem Bentivolum Bononia violentum invaforem fugavit , initoque cum principibus Chriftiani» foedere contra Venetos, latam in fe anathematis fententiam ob Arimini & Kavennc iniquam detentionem parum curantes , exercitum movit, eofquc feliciter fubegit . Ducem Ferraria» propter occupatas Salinas exeammanicatum bello profligavit. Mutinam atque Mirandulam Gallico prefidio wnsnitam expugnavit . Cumque ea de caufa fehifmatici quidam cardinales coociliabulum Pifanum nidixiflent , atque ad illud Julium ponti- CoediiAi- ficem vclut perjurum citari procuraiTent , ejuf- **»r'l-- dem Julii aûâoritate congregata eft Rom· in **". Laterano miverfalis & «scumcnica fynodus , qua adis predidi Pifani conciliabuli annuilatis 8c reprobatis , rex Galli· 8e Florentini una cum kbumaticis cardinalibus dira anathematis fententia pcrculfi fuerant . Io hac rçnrm perturbatione contra Gallo* ab Hifpani· fc Anglia regibus auxilium 8r fubfidium imploravit St obtinuit . Venetorum 9r Helvetiorum copiis auxiliaribus fretos , omnem Galliarum exercitum Itali* finibus ejecit - Maximilimum Sfortiam ducatui Mediolanenli reftituit . Bononiam a Bcntivolis occupatam recuperavit . Et nr pluia uno verbo dicam , libertatis ecclelia- ilic« tam erat ftudiofus , ut frequenter diceret , indignum e(Te Levitas fervire , quos ceteris imperare oporteret. Veri amantiffimum iuHu, i,»„ fuifie fatebatur inimicus illius Alexander VI. »»<' ««d»· cujus metu urbis aditu abftinebat . Multis pe- S.*^.**' riculis , plurimifque laboribus fraâus , obiit okinû*' Rome ta. Kalendas Martii , anno Chrifti jrti. 151 j. cum fediflet aiutoe novem, menles tres, dies vigtnti Ar unum . Diverfis vicibus viginti o£o cardinales creavit .

-Ï5Î» ≤ ≤ -ПH5- ""i-"'

"««STATUTA ET ORDINATIONES

Reverendi in Chriflo patris domini Willielmi Vvarham archiepifcopi Cantuar. in curia audientia apud Lambeth éditât & publicat» unio die menfis Februarii anno domini MDVIII. & ejus translationis anno quinto , dc confenfu omnium advocatorum δζ procuratorum ejuidem curi» .

r, rrt.nl-t. TMPR1MIS ftatuimus , quod nullus A, officium advocati feu procuratoris in cu- °^oa' tia audicQtia pexfumat exercere, nifi prius fucrit in advocatum vel procuratorem in curia Cantuarienli admifliis .

1. Item ftatuimus, quod caufas pauperum

judex

anno CNUm

>*d«x ccrds advocatis tc procuratoribus gratis lulcipseadasafligoet 9t Um aâonim feriba , ^l«am ceteri d« curia noftnc audientias officiam luum didis pauperibus impendant caritatis intuitu , quas caufas jades pre ceteris , Ar cities A poterit expedire teneatur, nihil pro examinatione proccfiiuun aut ieutentiarum literis exequutorii , feu probatione lententi* a partibus hujufmodi exigendo ; & fi advocatas rei procurator hujufmodi per judicem cis alfignatw > in eorum caufis reouffior aut négligéstier, quam in ceteri· fub caufis fuerit , fen officium fuutn abfquc exadiooe mercedis eis non pnrftitcrit ab hac curia noftra perpetuo expellatur .

j. Item ftatuimus , quosi uno eledo nego- B tk» lire incepto ceteri uleant advocati tc procuratores , nifi fuerint in eodem negotio filariali ,. ia ipfo negotio ad bancum accedant , quoufqoe inchoatum expediatur negotium c* vice > ac etiam hooefte tc modefte fe habeant, tc proponenda proponant ceteris procuratoribus ab inceptione altarum caufarum tacentibus « regiftri ctiam ordo in caularum expeditione omnino obfervetur, ita ut prius illa caufc expediantur , que priores in ordine regiftri fuerint , nifi forte inftans produdio teftium feu Partium principalium , que fine difpcndio differri non poterit , ejus ordinem ex equitate quandoque poftulet interverti : Et fi quis advocatus vel procurator hujus ftatuti pro cele- C ri caufarum expeditione indudi tranfgrcflbr cxtiterit juxta arbitrium judicis punietur.

4. Item ftatuimus , quod nullos procurator iri dida audientia libellum , exceptionem, replicationem , feu quamcumque materiam jtrftibcatoriam , feu excluioriam , vd direde contratiam , pofitiones vel articulos in curia pr»diâa porrigat , proponat , aut miniftret in quacumque caufa , nifi concilium alicojus advocati diâ· curi* , officium advocandi in eadem communiter exciceutis , ad videndum hujefmodi libellum » exceptionem , replicationem , materiam juftificatoriam » excluioriam, vel direac contrariam , . politiones vel articulos prius habuerit , dummodo copiam advoca- D torum ejuldem curia habere poffit ·, tc fi advocatus libellum , exceptionem , replicationem , materiam juftificatoriam , excluioriam , vel direAc contrariam , aut politiones , vel articulos abfquc falario ante ubi tradito videre , aut concilium cifdcm adhibere rccuiaverit , tunc liceat procuratori libellum , et. ceptionem , replicationem , materiam juftificatoriam , excluioriam , vcl dircéte contrariam , politiones , te articulos in quacumque caufa porrigere , proponere, tc miniftrare.

$. Item ftatuimus , quod nullus procurator poft litis conteftat ionetn, in prefencia advocati ejufdem caufr aliquid petat per dectetum , nifi .prius per ipfum advocatum ejuidctn caufc, E tunc prefentem petatur ; tc fi aliquis procuratorum hrc duo ftatuta pro communi litigantium utilitate induâa , feu eorum aliquod obfervare neglexerit , ab officio procurandi in hac curia noftra , abfque fpc reftitutionis perpetuo expellatur.

d. Item ftatuimus , quod auditor caufarum in curia noftra audienti· , deinceps omnia tc lingula precedentia ftatuta in primo die juri- A dico cujudibet termini , quo eum federe contigerit pro tribunali , it antequam aliquem adum judicialem exerceat , per ejus adorum feribam publice perlegi faciat ; tc tam didus auditor , quam ejus adorum feribe qui pro tempore fuerit , qui hoc facere neglexerit , tçnebitur folvere nobis te fuccefibsibus noftris xi. (olidos fterlingorum , pro fingulis tetminis totiens quotiens hujufmodi negligcntia cohtigerit porter tc ultra pernam arbitrariam , per noa tc foccclbrcs noftros imponendam cuilibet eoramdem id facere negligent! , ratione lux negligent!*· tc contemptus .

ANNO chiusti mos.

7. Item ftatuimus , quod quando propter fcncdutçm vel vaiitudinem tellium , aut de confenfu partium, vcl alia jufu caufa fuerit pro examinatione teftium ad Joca extra curiam noftram mittendum » illud in prima vel fecunda produdioDC ante tertiam omnino fieri poftuletur : Quod fi ufquc ad tcitiam productionem omifent malitiofe (quod co ipo prrfumetur fi omiflutn fuent) volens ulterius ad producendam eos admitti nullatenus audiatur, nifi fecerit fidem corporali preftito juramento, Suod dc novo ad iplius pervenit notitiam teium hujufmodi teuimonium in caufa lua vcl negotio utile efle vel necсflarium , aut eos fenes vcl valitudinarios extitifle , foleanirate juris qu· in quarta produâione requiritur , in fuis cafibus nihilominus obfervata : Nec tunc cum mittendam fuerit fit in voluntate panis contra quam conceditor miflio , utrum aftorum fcrioa ad id noftre curi· vçl alios deftinetvr ; cumque plerumque fumptos examinato, rum mittendo quantum feu valorem totius litis excedant, fed judicis arbitrio committatur , utrum aâorum feribam vel alium tranimittat j vel confidcratione habita ad perfonas te caulas alteri peribo* illarum partium provlnctr rç ceptionem & examinationem in debita juri, forma committat.

8. Item ftatuimus te ordinamus , quod nullus advocatus in curia noftra audienti* de cetero caufam aliquam quam fuus eoadvocatus incepit in fe fetenter arfumat , nifi coadvocatum fuum infirmum aut abfentem fore contigerit , aut fuo coadvocato in eadem canfa aflbeiatus fuerit vel affiftat , tc qui contrarium fecerit ab officio advocandi a curia noftra audientia expellatur .

9. Irem ftatuimus , ut fi quando juftificationem feu exceptionem aliquam direde contrariam intentioni , vcl replicationem directe contrariam exceptioni , aut duplicationem replicationi , fen deinceps in curia noftra audienti* Proponi contigerit , hoc ftatitn fiat quoad jufttficationem , feu exceptionem direâc contrariam intentioni > ftarim poft litis conteftationem aut faltem infra tertiam feffionem judicialem prxdift* litis conteftattonem immediate fequentem ; & quoad replicationem , ut id ftatim fiat poft exceptionem propolium admiflam , aut faltem infra tertiam frflionem judicialem poft hujufmodi exceptionem adrnif fam immediate iequentem , tc fimili modo quoad duplicationem , aut proponatur ftatitn aut faltem infra tertiam feflionem judicialem poft replicationem propolium tc admiflam immediate fcquentem , & fic deinceps , ut fic probationes concurrere valeant fuper iiidcm.

KmsramamsssEsa

Sîiiir.
«•♦FJ'b

CONCILIUM AVENIONENSE

Anno M. D. IX· celebratum,

£x *MS. ecclefi» ivemonenfts* ,

Statute fjnodalte provindalte in Jan&a fyto- A *do videlicet dt «m» Domini* **M. D. IX.** *é** **XVII.** *menfis ORobris public*» cum nmditionibus , rt/lriflionibus , 6* moder»-fionibus t nuper per reverendum in Cbri-flo patrem & dommum , dominum* ***in-*** *tentum Floris Det dr apôfloltca fedis gra-tia ivenionenfim arcbiepifiopum , prafen-tibus domina procuratoribus totius cleri ejufdem dicuefis editis dr fablis , ac in ea-dem fjnodo ultimo tenta per ipfius reve-rendi****jfmi*** *domini arcbieptfcopi vicanum ob-fervari juffa , de verbo ad verbum fe-* _ *quuntur & font tali» .*

I.

ceiktwo- **p t** primo prrfatus reverendiflimus do- *·■ minus archirpifcopus lierntix olim de non refidendo in ecclefiis & beneficiis ec-clcfiarum conccfix gratiam 8c alias quaf-cumque nunc fpeciahter & expreffe revo-cat, ordinando quod didam revocationem in veftris ecclefiis publice nuntietis.

IL

■earfno· r.mPiU4 uu .<Uui' ^icm » nu»us presbyter in dvi-tare feu dioecefi Avenionenfi duas capek lanias perpetuas vel curam animarum unius parochix cum una capellania tenere prx-fumat fine ipfius reverendiffimi domini ar-chiepifcopi aut ejus vicarii licentia . Qui verp contrarium' facere inventus fuent, omnibus privabitur beneficus t alteri poft· modum licite conferendis.

III.

Prw«Fi4. Item , quod univerfi & finguli prio-res , re&ores , vicarii perpetui , aut alii in civitate & dkxcefi Avenionenfi coniti· turi , cui am ipfarum habentes, & capel-lam in ecclefia cathedrali Avenionenfi , & in aliis ecclefiis collegiatis capellanias perpetuas obtinentes, faciant dc cetero in fuis beneficiis refidentiam continuam per-fonalem , nec fe abfentare audeant ab eifdem , & abfque fua voluntate , nifi fortaffe interdum pro negotiis licitis & honefiis : ira quod eorum abfentia in an- E no per dies vel hebdomadas rite compu-taras unius menfis fpatiura non excedat : & hoc Tub poena excommunicationis fu-per hoc ftatuta & decem librarum Turo-nenfium curiae archiepifcopali applicanda-rum , nifi a ditto reverendo archiepifco-po feu eju, vicario fpecialem obtinuerim licentiam .' 8c nihilominus ponantur '& ar-reflentur omnes fruélus, redditus, & pro-ventus talium capellaniarum in civitate & dioecefi confidentium : in quibus inftituti non relident , nec eifdem deferviunc, ut tenentur : & hoc denuntietis populo ve-ftro , ut nullus ipforum de didis frp&i-bus cis refpondeat , fub poena excommu-nicationis prxditta ,

IV.

Item , quod omnes capellanias funda-tas in ecclefiis parochiis & ipfàrum valo-rem ac nomina ipfas obtinentium, & qui-bus defervi tint , in feriptis dimittere de-beatis penes fee retariurn domus epifeopa-lis curis , infra unum menfem proxime futurum , fub poena excommunicationis , C 8c decem librarum Turonenfium , fifco di-dat curix applicandarum .

V.

Item praeripitur atque diftritte injungi-tur univerfis & fingulis capellanis curatis civitatis & dioecefis Avenionenfis prrdi-dis , ut per fex dies immediate fequen-tes , tam dominicos quam fèflivos , pu-blice dum populus ad divina convenerit, legant & publicent in vulgari omnibus parochianis fuis hoc prxfens flaturum, vi- D delioet quod univerfi & finguli utriufque fexus parochiani eorutndem , poftquam ad annos diferetionia pervenerint , dein-ceps quacumque excufatione ceflante, nifi legitima , faltem omnibus diebus domini-cis & prxerpue frflivis in tnifla majori con-veniant perfonaliter ad fuas parochiales ecdefias , verbum Dei , falutaria moni-ta , ac omnia officia audituri , ecdefia-ftica facrameixa recepturi : ita quod ad minus de quolibet officio una perfona in ecclefia remaneat, qux audiat ex inte-gro totam miifam , & eos moneat effica-citer quod fub excommunicationis poena iftud

r,e r>

iftud ftatutum debeant inviolabiliter ob* A ferrate : .oocificando eifdem quod fi qui eorum poenarum mandati five conftitutioois hujuimodi fuerint contemtores, contra ipios, ut j'uftum fuerit, procedetur.

VI.

Item, quod omnes derici, five quxcumque perfona ecclefiaftica curam animarum, aut quodcumque beneficium leu officium ecdcfia(licum in civitate & dioecefi przdiftis obtinentes, amodo in ec- B ciebit fias divinum officium faciendum, tam in miffis quam aliis horis diurnis aut noftumis, eundo per villam pro adminiftrando ecclefiaftica (aeramenta, vel pro fepeliendo corpora defunforum, ferant continue Sc deportent fuperpellicium cum longis manicis decens Sc hoodlum. Illa qux manicas non habeant, olim per aliquos ferri confueta, ab eis & eorum quolibet fub excommunicationis poena dimiffit penitus de rejeâa; quam fcntentiam excommunicationis contra facientes contrarium hujufmodi conftitutionis fert femen- C tialker in his feriptis,

VII.

Item, et praefari reverendi domini archiepifcopi parte t vos & quemlibet veftrum fub excommunicationis poena moneo, ut nullus recedar de civitate prrfeoti, nifi agnofeatur quod bene fatisfecerit ac folverit clavario curix epifcopalu Avenionenfis prxdido, Sc illi dc przfcnti civitate infra tres dies proximos etiam D refpondendo pro aliis de extra civitate antequam recedant, folvant fynodum, « cathedraticum anni pratentis › etiam arreraria temporis jam lapfi, aut alias cum ipfo legitime convenerint fub poena decem folidorum Turonenfium, per difhim clavarium nomine fifci exigeudorum.

VIII.

Item, quod quilibet rc&or, feu vicarius, Sc alii quicumque, five monachi, aut canonici regulares exiftant in civitate E Sc diœcefi Avemonenfi praedida curam animarum exercentes, prfcfencenc infra, fex dies ab ipfa immediate fcqucnres computando facerdotem fuum curatum eidem domino epifeopo 9 aut ej'us vicario » fub poena excommunicationis St decem florenorum tx fupra applicandorum, Sc aliter prout requiret negligent!a cuiuslibet delinquentis.

IX.

Item, de mandato pnefim domim archiepifcopi mooeo vos omnes & fingulos, ut hofpitalkacem debicam obfervetis.

X.

Item, qùod fontes baptifinalrs mundos & ctaifos teneam.

XI.

Irem, quod curatus etiam mundo, tute Sc hoocfto loco teneatur.

XII.

Item. quod altarium veftimenta, mappas Sc aha ecclefiaftica ornamenta praeparata & hoocfte mundata teneantur.

XIII.

Item, quod perfonas excomtnunicatas evitetis t in veftris ecclefiis parochiafibus fingulis diebus dominicis & feftivis excommunkatas publice nuntietur, ipfafque inftantiffime moneatis ad redeundum ecdcfise unitati, fub poena excommunicationis Sc aliter ipfius domini arcbiepifeopi arbitrio puniendas,

XIV.

Item, quod infra unum menfem proximum omnia nomina & cognomina etcommunicatorum parochianorum veftrorum utriufque fexus, Sc per quantum tempus in hujufmodi excommunicationibus extiterint « procuratori fifcali vel fecrerario in feriptis mandetis, fub panis excommunicationis & quinque librarum Turonenfium.

XV.

Item, quod quilibet veftrum qui curam habetis animarum in parochia fua ftatuta provincialia St fynodalia habeat 9 & fi non habeat, procaret habere : qu« infra unum menfem oroximum offendere teneatur fecretario, fub poenis excommunication» Sc vigimi quinque folidorum, ut fupra applicandorum.

XVI.

CHXJSTI ·)·+

XVI.

Df emuMh , nifi Je litauia RR, deoù» eritotptftepi fit excoaemean- iarienà pmi .

Item , de mandato quo Λψη , inhibetur vobU amnibus tam pncfrotibus quam foturis, quod qui in civitate & dioecofi Avenioenfi praediiRa beneficia ecdefiaftica obtinetis , ne aliquis veftnuu de cetero proventus integros eccleflarum fuarurn prxfumat arendare, nifi de fpeciali licentia a diifo reverendiflimo domino archicpiicopo , feu eius vicario prius obtenta , 9c hoc fub poena excommunicationis prafifta & commifiionis medietatis proventuum illius beneficii arendati,

XVII.

c»* Item , quod quilibet curatus annuallis, fingulis annis recipiat litteram curae fibi commiflaB in continenti poft fynodum celebratam ; nec aliquis presbyter curam animatum in civitate & dioecefi Avenioncnfi exercere audeat » fcu prrfumat quoquo modo , nifi fuerit difto RR. domino Avenioaenfi archiepifeopo , feu ejus in fpirituahbus vicario debite prssfentatus , fic ad hoc admiflus, ac litteras fuas regiminis curr ad quam prxfentatus fuerit & admiflus habuerit fpeciales . Qui vero contrarium fecerit, poenam viginti fohdorum incinat «

XVI1L

Ne iltricut vel quew eli» perfone ludat in ludo texillorum , elterune , tertarumque juh parut exiownunkntionif , tum elui ponit tnfre firtptit.

Item , cum in ludis taxillorum , alearum , fit canarum fiendis de levi committi polfunt, prout faepifiime committuntur, fcandala , rancores, debate, perjuria, nec non blafphemationes inhonefte contra Deum, fic omnes fiindos, ac alia divcrfancfàndiflîma crimina : de quibus nullx fiunt punitiones I nos volentes in quantum poflumus, prout ex noftro incumbit officio , talia evitari , procurare ftatuimus fic ordinamus , quod fi quis clericus . vel ecclcfiaftica perfona , ad di&os ludos taxillorum, alearum , fic canarum , publice vel occulte , in quibus pecunix caufa imburfandi interveniat , ludere praefumfent ; fi de die excommunicationis ptenat. fi vero de nofte, di&e excommunicationis nec non decem florenorum difihe monetae, curie prxdidc applicandorum , pro qualibet vice. decernimus fubjacere. akno* q^yt **

XIX.

Dt mm /recentanda taAemU d hot ediU itebontfii fab fana «mswr mikwnnîs .*

Item, quod de cetero nulla pertona ecdefiaftica , vel in iacris ordinibus cooftituta , audeat fcu praefumat ad tabernas , fit alia loca publica accedere, potare, comedere, ftare, vel alias quomodolibet perfeverare, nifi in cafibus licitis fic honeftis, & dire&e a jure pennies : de hoc fub poena quinque florenorum ditae monetae , ut fupta applicandorum , pro qualibet vice , per quemlibet contra facientem committenda .

XX

Item , quod unufquifque curatus in fua parochia, per totum anni circulum in fuis ivgeftris omnium decentium in fua parochia nomina , heredum fit exceutorum teRamentorum, fi qui fuerint, nomenque nourii talia teftamenta recipientis » fideliter deferibat i dt annis fingufis in fynodo portare animarum procuratori feu fecretario tradere , ut inde caecutio piorum legatorum fieri falubriter valeat pro animarum folute . dt hoc fub poena excommunicationis fit decem librarum , prout fupra , applicandarum. pubiâ»- ωÛλ*

»X1

Item, in/equendo jus commune moneatis omnes fic ungulos concubinarios fubditos noftros, ut infra fex dierum fpatium, a die prrfentis publicationis , in antea computandarum , eorum concubinas dimittant , in eorum domibus eafdcm tenere non audeant .' fic hoc fub poena excommunicationis fic viginti quinque marearum argenti. Clericos etiam conjugatos fimilia attentantes eamdem poenam excommunicationis & viginti quinque marearum argeoti fe noverint incurfuros.

XXII.

Irem, quod quilibet prior, reflor, vicarius , five curatus civitatis dt dicecefis Avenionenfis diligenter inquirat, fi in parochia fibi CQmmifia fuerit eorum aliquis parochianus coocubinarius vel fortilegus · & fuper hoc inquifitione diligenter fifla , dc exinde veritate comperta , confeftim

anno CHXiSTi I,·».

officiali curi» reveler, de hoc fub pœna A quinque librarum fifco dide curuc applicandarum

XXIIL

Irniu»· nus <·*> CMMU».

Item, etiam fimiii tenore praecipitur & mandatur univerfis & fingulis prioribus, vicariis, fini redoribus parachiaiium ecclefiarum civitatis dc diocefis pratdfdaram, ceterifque quibufeumque beneficia quacumque in illis obtinentibus, comtnunitatibufque dc operariis ecclefiarum dc beneficio rum hujufmodi, quatenus ipfi dc eorum fingula onca manutentionem beneficiorum fuorum, illorum reparationes, nec non etiam cuftodiatn, confervationem, dc augmentationem, librorum, jocalium, ornamentorum, 3c afiorum cultui divino ordinatorum taliter & habeant dc exhibeant juxta ecclefiarum dc beneficiorum cjufmodi facultates, qux veniant commendande, exemploque fuo devotio ad illa applicanda augeatur.

XXIV.

Ali.ni µ mcbUiu » P'orn.m pttoihitm wmiurnd.

Irem, infequando juris difpofitionem, quod priores dc curati ecclefiarum parochialtum folerti diligentia perquirant, fi diebus dominicis auc feûivitatious majoribus alieni parochiani in eorum ecclefiis divina audire, fpreta fua parochia, fbliti funt, <ŝc fi aliquos reperiri contingat; eos caritative moneant, ut ad propriam parochiam ad divina dc ecclefi* mandata audienda accedant J id facere reculantes ab eorum ecclefiis rejiciant, illudque domino reverendiffimo archiepifcopo, aut eius vicario denuntiare non poftponant. Contrarium facientes poenam excommunicationis & decem librarum incurrant.

XXV.

Item, quia fi ubicumque fua jurildidio non fervatur, ecdefiaflicus ordo confunditur. Hinc eft quod in virtute fandae obodientic, dc fub poena excommunicationis, de qua fupra uiftridius mandatur, ut quos extra fuam parochiam in ecclefia confiteri, auc dignifumum recipere eucha-riftix facramcntum communiter vel divifim, fine exprefla licentia diœcefani ejus vicarii, aut falcem fuorum curatorum, contingit i indilate ad fuam propriam parochiam revertantur, fnpradidx ficut decet reverentia fufeepeuri facnunenta: nii ad id agendum licentiam obtineant ab altero pnedidorum: alioquin ab ingreflu ecclefi* arcebuntur & ecclefiaftica morientes privabuntur fepultura.

opleaâ·.

ANNO CHXJSTÎ

XXVI.

Item, infequendo jus commune, quod, vos omne* qui curam animarum habetis, fi habueritis aliquem parochiamm vefbum excouununicatum, leu aliquibus excommunicationis vinculis litteratorie ligatum, tam audoritate ordinaria quam alterius cujufcumque judicis praetori. ecdefiaftid, per cujufcumque panis inftantiam; fi ipfi: excommunkatus ponat bona fua quateumque mobilia dc immobilia ad manum curi* noftr*, pro fatisfadione debiti illius, ad cujus inftantiam extiterit excommumcarue, dc aliorum fuorum creditorum, dc ad &1vandum jus in rifdem habentium, iliacum inftrumento, ootsno dc teftibus, fi copia illius haberi potfit, tin amem, cum teftibus fide dignis, quos habere poteritis, fub dida manu cum inventario famibus rei recipiatis, dc fub ruta cuftodit ponatis, dc requifici eo audito de confèffione; fi tamen apparuerint figna contritionis dc peenitentix, ab eifdem excommunicationum fenrenciis dc aliis peccatis fuis more fidelium abfolvarur, poenitentiam falutarem eidem injungendo, dc alia facramenta ecclefiaftica fibi miniftrando: ac eo mortuo ejus cadaver in terra facrata more fidelium fepeliri faciatis. Penum infra decem dies poft ejufdcm defundi fepulturam, didum inventarium feu cjufdem copiam nobis, didoque vicario feu fecretario noftro, portetis, ut circa omnia per vos agenda fuper praemifTa procedere valeamus, prout juridice videbitur faciendum.

XXVII.

Item, quod curai, 8c redore» capcllaniarum in ecclefia cathedral·, ac ctum aliis fundatarum drfignationw ipfarum capellaniarum infra unius tnenfis fpatium dido domino vicario feu domus archicpifcopalis fecretario habeant portare.

XXVIII.

Item, quod nulla matrimonia clande> ftina in facie find* matris Ecclefi* folemnizetis, nifi fpedali licentia praefati revcrendiflimi domini archiepifcopi, aut ejus vicarii, feu alterius ad hoc poteftatcm habentis: nec etiam alia, nifi tribus bannis editis, nifi prius mifla celebrata, nifi fbrfim eum eifdcm difpenfiuinn fuerit, fub pcena excommunicationis & decem librarum Turonenfium did* curi* applicandarum.

Ordi-

λανvo chxj st j Ht.

XXIX.

Ordinans infuper flattens przfatus reverendus dominus archiepitcopus, ac exptef-fc prohibens , ne quis tkricus, vel laicus, aut alia qurvis perfona , cujufcumque ftatus & conditionis cxtllant, quod hujuftno* di matrimonia , fcilicet d^ndeftina contrahantur per fe vcl alium , direile vcl indi--rede, palam , publice vcl occulte , auxilium , coofilium , opem , & favorem dare feu praebere quoquo modo audeant vcl przfumanti Quod h contrarium prxfumfci in t, ipfo faâo laid prardidi excommunicationis fentcntiam: elerici vero eamdem cxvonm.ururationis fententiatn etiam eo ipfo Or decem librarum Turonenfium argenti po n^; incurrant , & quilibet eorum incurrat jun communis & alias poenas contra pra trifh tam per conftitutiones fynodales qu ini jw prxdccefibres noftros promulgatas , 'ure roftro in eodem robore femper falvo,

XXX.

Item , quod quaecumque perfora , qux pro matrimonio clandeftino celebrando dxe· cefim przfentcm icu parochiam fu.;m exiverit > & ibi matrimonium futim contraxerit fine lieentia proprii facerdotis , ipfo faâo , fententiam excommunicationis incurrat , & ut cxcommumcatus vitetur Sc publicetur, donec iώiól ut toms beneficium meruerit a prxlato fuo , feu ejus m fpiritualibus vicario obtinere , & fatisfeccrit parochiali ecclefia:, in cujus injurum przfumferit attentare.

X X XI.

Item » denuo ftatuit & ordinavit prxfatus reverendus dominus arehiepifeopus , quod nulli fzculares presbyteri , nifi dumtaxat per eumdem 'reverendiflimum dominum archiepifcoputn , feu ejus vicarium * & de ejus licentia admiffi infra limitem & diœcefim Avenionenfem , mdîas celebrare, minufque contetfiones audire prxfumant , nifi prius ab eodem resxrriKio domino, feu dido fuo vicano , aut alio per eum deputato vifis , examinatis , ac licentia litteratorie obtenta: inhibentes & exprefle injungentes omnibus curatis, & aliis perfonisecdefiafticis , regimen & admimftrationcm ecclefiarum ejutoodi habentes & exercentes , ne di&os presbyteros , cujufcumque ftatus, ordinis, vel conditionis exiftontes, ad mjflas huiufmodi celebrandas & confcffiones audiendas fine licentia admittere , minufque neceflaria adminiftrare prafumant l

A & fub excommunicationis poena , & quinque Turonenfium folidorum pro qualibet . vice irrcmiffibilitcr exigendorum prius . anno' CHRI$TI i""

XX XII.

Pe. vc/libui (iftoniccrum , benefiemorum , ev-clejwum perocbielium rtflorum , freibyterarum, elerteorum tem metropolium quem flitrum ectkfitmm colleyeterum é* non colleyeterutn,*

B Itpm, quoniain honeftas & modeftia dexicorutn & ccdefiafticarum perfonarum , quz m facerdotio funt a/Tumtc, non folum interior virtutibus , fed etiam juxta facrorum canonum difpofitionem, exterior ornata effc debeat, ut eorum laici exemplo bene xdificentur, & ne eis fcandali & murmurandi occafio praebeatur, veftigia noil rorum przdeccflbrum , feu mentem ftatutorum fynodalium nuperrime & anno effluxo fuper vcftibus .honefte portandis editorum , confequentes, ftatuimusde ordinamus quod canonici bénéficiât! tam metropolitans quam C collegiatarum , ncc non ecclefiarum parochialium civitatis & dioecefis prardiélarum, rrdorefque presbyteri etiam beneficia non habentes , infra quindecim dies a die publicationis hujus fiatuti numerandos, a gefiu diflbrmium veftium , quibus in eodem ftatuto fit mentio » precife pemtufque & omnino defiftant , & a-cetero veftcsa parte pofteriori altiores , quod colla eorum non ita pateant , & ita a parte antcnOfi cum ernchetis claufas non nimis longitudiuis nec brevitatis notandas , cum manicis longis ac capucns decentibus & honeftis a cetero deferant . Capuciis & non pileis ncc cornetis utantur, quoties & quando fe populo exhibebunt ? inhibentes etiam , & exprefle injungentes eifdem canonicis bénéficiais, prefbyteris , reéloribue, & aliis przdiâis , ne «tam fotulares a parte fuperiori apertos cum corregio, quin immo daufos, apertos quovis modo differre przfumant . & hoc fub poena excommunicationis , ad cujus declarationem procedemus , & procedere faciemus per vicarium noftrum , feu officialem curiz archiepifcopalis przfentis inftrumen-E ti procuratorem ipfius curiz » 8c quando in fupra diilis vel eorum aliquo contraveritum fuerit, juftitia & ordine in fimilibus requifiti fuerint,- nec non etiam aliis.poenis in przdiftis flatutis , & quolibet ipforum contentis , hic pro fufficientcr exprefle habitis, & aliis etiam arbitrio dkfti dominiorchicpiicopi imponendis.

Pe

ANNO chmsti 1[illegible]

XXXIIL

Cc rtfloribus ct^clltnurnm ferfttturwn tun m cttbedrtli yarn in nîiif cccUfik ,

Item , ne rerum geftarum veritis valcat deperire , (latuimus Sc ordinamus . Qdbd univerfi fic finguli capellam five roclores perpetuas capellanias in cathcdrali & quibufvis aliis ecclefiis civitatis & dice* ccfis Avenionenfis obtinentes, fundationes, inftitutiones } titulos., ereitiones, defignationes , Sc augmentationes capellaniarum ipfarum, documentorum, munimentorum, jccalium, & altorum /unum inventaria per eos Sc eorum alterum in adeptione pofleffionis eorumdem confetfte , tréc non Sc annuos veros valores peneF^iciarios *epif*copales , infra unius menfis fpatium ab inde computandi poitarc Sc exhibere procurent , fub poena excommunicationis & decem nurcharum argenti, fifcocuiiæ epifcopalis applicanda . ∎.

XXXI V.

lieni , volumus & ftatuimus, quod alia ftatuta & conflitutjoncs tam fynodalet quam provinciales & fynodaba huc ufque edita & condita , «cditafque Sc conditas , & in aliis procedentibus ordinationibus & ftafutis dcfcnptis 6c delcnpta , locum habeant , per quofeumque oblerventur, illifque falvis , illarque in fuo robore & vigere remanentes , ac fi in prxfcnti lynodo publicatae & denuntiatae forent & fub poenis Sc ccnfuns m ciidcm & quolibet ipforum contentis.

XXXV.

Itrm , vocatis ibidem publice intercifc debentibus , leéiifque procedentibus ftaiutis iynodslibus , comparait dominus Michael de S. Sixto procurator fifcalis. qui de vocatione Sc publicatione ejufinodi petiit fibi fieri publicum inftrunientutn , & nihilominus vocatos 5c non comparantes obtinuit contumaces reputari. Confi-quentcr rite fignatos poenas fupra ditias incurtitle declarari ac btteias opportunes fibi decerni . Quz acfla fuerint , ubi fupra m prârdiâa ecclcfia , clero convocato, fic ipfis przfentibus, nec non egregiis dominis Gabriele Sogailb dofton· , Petro domino eledo Caftellmatz , 0c pluribus aliis.

Et quia praefatus RR. dominiis archiepifeopus per antea fic litteratorie pris-rpcrat omnibus Sc firlgulis perfonis ecclehait;cis, ut dc eorum titulis , praccondationibus , uoiorebus, Sc per infra errtum terminum tunc rxprcflwn coram prrtatoRR. domino fidem facere teneantur . Ideo ad requifittonem procuratoris cleri , compor rente pro co domino Raimundo presbytero , domino Ludovico Sextons , praecentore diâar ccclefiz , cautam ejufinodi feu terminum earumdem litterarum in terminis in quibus eft , hinc ad felium PentecoAcs de gratia prorogavit Sc prorogat, ut infra eumdem terminum, caufa huiuunodi terminari valeat Sc *inter* cofdcm difputar». Λétum Sc teiHbus quibus fupra.

akno CH*rvrt 'w'

Confequenter illico pndatus reverendus dominus , quia licet alias fuerit difputv tum & expofitum crebro iiiper dono caritatis o folvendo , & pro c.j tra&ando dc quotaque taxando & moderando , & deputati eflènt nonnulli cx ip(is , St inter alios domini decanus Viliznovz Sc Johannes de Acuto , St poil nihil aâum frient , quin immo in lotium & in dilationibus protelatum: ideo ibidem publice eidem clero fic congregato & otnmbus exi(lentibus injunxit, & przcepit, ac expref- C fc inhibuit, ne ab hac civitate difetdere habeant , donec Sc quouique dc aliis locorum ipforum decani tk dc Acuto interfint, Sc quia ipfe dccanur vacare non poteA, ipfe vero de Acuto abfens» providerint , nec non de quota &' portione ac dc tempore Sc de himina folvenda convenerint Sc concordaverint.

Et fuccelfivc eadem die poft prandium congregato ipfo clero m loco capitulari dtdz redefiat pro pcrfiftendo in prima deputationc fada contra illius pr«judltium attentata excubatione didi decani , nec non abfentu domini Johanms de Acuto , fub fimih facultate loco ipforum deputarunt , videlicet loco didi Johanms de Acuto dommi.n; Petrum Belloti canonicum didz ccclcfix , & loco didi domini decani dominum Vincentium Bat-ncii facriftam S. Defidcni ibidem przfinfcs , Sc intelligentes , ac onus acceptantes in forma. Adum ubi fupra, videlicet capitulariter przfentibus , ibidem domino Valentino Merquerolt presbytero Vivaiierifis dicrctfis & Hilano Albi fecundaito Podnalti teflibns .

Quibus lie peraâis , non divertendo ad ahos aôlus , fupiadufli domini , videlicet porcentor didar ccclefix, dominus Paulus, Villermus Pauli Decanus S Agricoli, Hyerommus Divi piarcentor S. Petri , Stcphanus Cbarrili prarccnfor S. Agncoh, lacnAa S. Defiderii , & Bellot vicanus S. Andrew przfcntians didi reverendiflimi domini anchiepifcopi adiverunt , cui przdidam intimationem notificavcnint, fic nihilominus ter-

anno Christi ''°9 , terminumododierum praecipuum ifc perem- tonum ad conveniendum ad invicem de quota & portione qualis & quanta dc de tempore obtinuerunt.

Et nihilominus fuper pileis & cornetis portandis faltetn tempore hiemali , videlicet a fefto Omnium fandorum ulque ad feftum Refurnedbonis Domini , exrra ra-men ecclefias & divinum 'officium, & non accedeodq proceffionalner per civitatem & ultra temporibus pluvialibus, de gratia dc ob fiunratcm perfonarum licentiam obtinuerunt, non obflanttbus in didis flatutis fynodalibus contentis , & citra illarum praejudicium dc enervationem.

Demum vero anno «a Nativitate Domini M. CCCC. XCVI. Sc die xxt. menfis Januarii , eum poft publicationem hujufmodi peremtoriam ftatutorum fynodalium, ficut praemittitur , in fanda fynodo publice fâdam , inter prxfatutn reverendiffimum DD. archiepifeopum & clerum fux ecclefias feu archiepifcopatus & per eum cotnmiflbs & procuratores pluribus & diverfis vicibus de & fuper modificatione, declaratione & reformationeeorumdem fta-tutorum habitis requifiiionibus & collocutionibus , & fuper eifdem porredis eidem reverendiflimo domino pro parte illius cleri feu illius procuratoris & oeconomi fupplicarionibus, omnibufque mature per eumdem RR. dominum archicpifeopum vifis & agitatis , prxfenribus , audientibus, & intelngentibus egregiis dc RR. patribus dominis Ludovico Sextoris fedis apoftolicae protonorani, Stephano Chamelii & Hieronymo Divi S. Agricoli *& S.* Petri Avenionenfium ecclefiarum prxeentoribus, Vincentio Batànec canonico didx ecclefia: Avenionenfis pro pane ipfius cleri deputatis, & egregio viro domino Johanne Manx legum dodore, ipfius cleri oeconomo & procuratore , nec non reverendo in Chrifto patre egregiifque viris dominis Petro Flores Qei dc apoftolica: fedis gratia pnore Caftcllinarum , ipfius reverendiffimi domini archiepifcopi nepote dc vicario generali , Antonio de Caftro decretorum dodore officiali Avenionenfi, 5c Michaele deS. Sixto legum dodore , procuratore fifcali ejufdem curix ex pane ipfius RR. domini archiepifcopi exiftente , prxfatus RR. dominus archiepifcopus ftatuta & conftitutiooes hujufmodi modificavit , declaravit , reformavit , ac in hunc qui fequitur modum reduxit , prout & quemadmodum in quadam papiri cedula manu ipfius RR. DD. archiepifcopi in majori parte feripta ibidem publice altaque dc intelligibili voce per me notarium fubfignatum dc ipfius RR. DD- archiepifcopi fecretarium leda & ad intelligendum data continebatur, & cujus tenor de verbo ad verbum fequitur dc eft talis.

Ad officium veri paftoris fpedat , ut fupplicum fubditorum preces cum Deo dc reda con/cientia poffic exaudire . propterea RR. in Chrifto pater dc dominus dominus Arxonius Flores Dei & apoftolica fedis gratia archiepifcopus Avenionenfis , vifis pro pane fui cleri , peritis & oblatis fibi a RR. patre domino priore Prxdicatorum Avenionenfium , pro dido clero apud didum RR. dominum interceden- Staiuttrna ""X·*»!*.. te inftantiffime , qui variis vicibus petendo , nonnullas ex fynodalibus èsnflicutionibus modificat, declarat, reformat atque in hunc qui fequitur modum reducit.

Et primo in quantum comparentes in fynodo pro abfentibus refpedive armabantur ad docendum flarim de impedimento didorum abfentium, placet RR. DD. archiepifcopo quod ad docendum de hujufmodi legitimo impedimento, fi flatimcommode docere non poffunt , habeant odo dies continuos ab eadem celebrate fynodi die computandos . Qpod ad comprehend in fecundo ftatuto extendi voluit & mandavit, & quod remaneat illxfâ poena antiqui ftatuti quinquaginta folidorum monetae currentis.

Item, fecundum flaturum quod incipit, *Item quo! nulhtf prtibjier*, idem RR. DD. archiepifcopus reducit ad juris communis difpofitioncm , quam obfervari voluit & mandavit .

Quoad vero tertium ftatutum contra non relidentes , divius RR. DD. rçducit illud ad jus commune , & laudabilem confuetudinem , fi qua fit.

Item , declarando quartum ftatutum in quo continetur quod redores capellaniarum, defignationem illarum portent fecretario ; ordinavit ipfe RR. DD. archiepifcopus, quod a cetero in provifionibus vel collationibus de quibufeumque capellaniis & beneficiis ipfius archiepifcopatus quibufvis perfonis Rendis adftringantur hi , quibus de eifdem providebitur, exhibere valorem & onera capellaniarum & beneficiorum hujufmodi , promittentque infra fex menfes de juribus dc redditibus ipfarum capellaniarum & beneficiorum inventarium, & defignationecn facere : & poft didos fex menfes didum inventarium fecretario ipfius RR. DD. archiepifcopi pro tempore exiftentis in archivis palatii archiepifcopalis reponendum tradere & expedire teneantur : dt ad hoc faciendum jure jurando promittat , & fe adftringat provifus , & his mediantibus fit dido ftatuto fatisfadum .

Item,

ANNO ChtUSTi 1>°9.

Item, quoad fatum loquens quod de-A. fcut iupcrpellicium, intdligatur & decap- pa juxta laudabilem confuctudincm ccclc- fiar reducendo ad fententiam «communi- cationis cttra ftatutum de foh^endo cathc- draticum . Quando venerint ad fyuodum (olvant his ad quos fpeflat.

Quoad odtavum ver› de repi zlcntandu curatis placuit dicto RL· DP. quod fuffi- ciar , quod prxlèntetMur icmel in anno , & femcl etiam dumtaxat in anno expe- diant litteras fui regiminis.

Quantum ad decimum quintum quod debeat auifque tenere ftatuta lynodalia , placuit dido RR. dommo quod (alarium fecretarii taxetur per bajulo* tabellio- num .

Item , declarando mentem ftatuti deci- mi ferti diffus RR. dominus vult & per- mittit, quod libere liceat atrndare feu lo- care frudus beneficiorum illi», qui con- ditionem ecclefir poftunt facere melio- rem: ita tamen quod tfiéba arendatio feu locatio in frudum vel alienationem non cranfrat , ôc fpiritualîCM direâe & indi- recte in aliquo non laniatur , confliturio- nibus fuper hoc apoftolicia editis nihilomi- nus in luo robore permanentibus , & fi quis in cotum vel in partem in aliquo fupra diftorum cafuum incideret , inci- dat in poenam antiqui ftatuti , quam fal- vam d>dus dominus remanere voluit & nundavit . t"Kenri

Quod vcro ad vigcfimum qumciitn fta- tutuui Jc audiendis divinis in paoochia , non intendit didus revetendiflimus domi- nus praejudicare privilegiis legitimis . Cir- ca illud Hat urum tngefimum fecundum , quo cavetur , quod quis dfbeat exhibe- re fundationes, titulos , deiigiutiones be- nefiçiorum , reducit illpd dictus RR. do- minus ad illud Jhtutum partim quo ca- vetur quod omnes capellam*s fundatas .

B Quancum vero ad illud edictum gâte- rait de oftendendis titulis beneficiorum , de difpenfationibus ad incompatibilia , di- ffus M - dominus voluit & mandav t , quod imelligatur *dumtàxat de habentibus incompatibilia in tua dicecefi i lalva ni- hilominus remanente difpofitione juris com- munis , Sc quod nihilominus remaneat illa prorogatio jatri fafla de eodem ediflo uf- que ad frftum Pentecoftes proxime futu- rum .

Supradiffc vero piodcrationcs & refor- C maiiones publicabuntur Sc authcnticabun- tnr in plena congregatione cleri , ubi dc charitarivo fublidio concludetur , & ibi incorporabuntur cum antiquis . Aliter ni- hil intelligatur efle conceftum , & hoc quia etiam mandatum non videbatur efle iufficiens . t»

JULII PAPÆ IL EPISTOLA

De roiâ aurea benedifla regi Henrico offavo per Julium IL fummum pontificem tnifla.

c»4 MI. *ye»er.tbfli frttti G»tllt!rni trtkiyifteft C4W*ri<»fi , i U. vîntrA^illt Jrittr J4inttm tr tfftüiaat beanii&iiHei* .*

CArifiimum in Chrifto filium noftrutn Hen- ricum Anglia: regens illuftrem quem pecu- liari caritate conepledimur, aliquo infigni apo- ftolico munere in hoc regni fui primordio de- corandum putantes mittimus nunc ad eum ro- fam aureas· fando chrifmate delibutamfc odo- D rifero muico aiperi*m , noftrifque manibus de more Romanorum pontificum benediâam , quam ei a tua fraternitate inter miftarum fo- lemma p«r te celebranda cum ceremoniis in « notui* allegata contenti* , dari volumus cum 'eU,u noftra *te* apoftolica benediâione . Datum Ro- ms apud fanâum Petrum fub annulo pif- catori* die rjuinta Aprilis mijlelimo quingen- tefimo decimo , pontificatus noibi anno fe- ptimo.

■5'''

»C ON C! L I A B UÏ U M TURONENSE.

Octrâ Julium Pontificem in Gallia celebrtnxn anno domini M D X,

* f**#U*A»* . 1 De rebas in hae fynod© geli» Gentbsardus libro 4. ebmnologne rtfest. *Cotniioto GrUittoitm Ttuootoft tptftopo* mut GMi (y phuUMmat ttao thtol^m* f-4·» *jurij (twaici , pro rtgt Fm^fit cOoirrtpint-tj/itt/n /{ομλλκι»* . *ùt* fua *itirtitutt (Jt , tit fttil-tertotur oj poetefeetoo Itgtft* , f«i csur *to it* p<-*tt Agtrnt ; «ri , ⁄ itfot oo»tt eoiirtt , tmopto* votertot tí tonvotonàttOt geotrtUttotttiiittm.* . Hsec ex chronicu Franc. Ejufdem co.nciliabuli menti» habetur in mandato hlaxfiniliaui imperatoris , quod recitatut infra in a&is La1«raticulis concita leffiorte J.

'''ADDITIO LUDOVIC! BALLII Ad ConciUmn I uronanfe,

Coiprofuit froniiftot Jt ^thtn orihitpifttpoi Lup. Jitntrfii ttrftpore Johi II· CT Lois vici XIl.ttlt-trofoot pro frfiiutiont /tjuttftt too·frilMIt, AAAO 15JO.

Conctliabuhim vocaftt Sevorinus Binius A' 8c Coriolanus , Matthaeus vero " Palme-

XI *X'' I'o* In chronico , Gcnebtardus *8t* alii ronci-hum , quia (edicet bon invenitur reprobatum

>r·-*· fufifc , quamvis Maximilia mis imperatos uipro-curstuno dato epilcopo Gurcenii , quo foono-mme Latcranenfi concilio fub Julio fecundo adeifet , audoriutcm ilb dcdiifct esprefft ad annullandutn A intrandum qua per ecclcfiam Gallicanam tn urbe Tuionctifi coniult* , deli-befau , actave hlificot , ut patet SX iefij-ajufdem concilii.

Porro concilium hoc habitum cft juflu regis Ludovic I XП. didi patiis paui» , occafioa·belloium Italicorum inter Julium & Alphonhun Ferrari* ducem , a quo ducatum amovere volebat t licet protegerctui a tege Ludovico «jufque exercitu propter affinitatem · Cum enim Julius diris devoviffet pxadiélutn ducem , cunnefque ei adherentes Ar faventes , A fpeciali-tcr omnes militantes ia exercitu Gallico , ut fuis rex profpiceret concis pontificem male erga fe affirainn, tum ut fuos mditesconfinuarct, tum ctiam ne e Gallia Romam pccunie tran-iportaicnrur , qu>bu> ipfa Galia unpugnxxanir, hunc conventum ecclehc Gallicanae & dodiffimotum quorumcumque virorum fieri mandavit, in quo pnopoiuit patribus odio quaeftiones ma-5ni momenti per cos difeutiendas & diifolven-3s . Sunt autem h* fcquentes qu* ad temporis negotia difficillima 1pedabant.

An liccst Papz bellum inferre Principibus temporalibus , m terris qu* non funt de patrimonio Ecclefi*, Ac.

CottiltifiUfi fuir ooeoimitrr ptr toittiliooo , Ta- E *ptoo ttte pofft , otc itktrt* . Quod forfan intelligcndum de papa in propria ocrions , ut faciebat Julius. dicens fe uti gladio divini Pauli cum przdeceflbres fatis ufi fuificnt clavibus divi Petri.

Aa liceat principi defendenti û , jusque , A non felum propulfare armts rjufmodi injuriam , fed etiam invadere terras ecclefiæ poflvf. fat a pap· notorio belle fuo t non taanan ca intentione ut iilas retineat » fed tatttum ui icnpedüt , nc per ea* papa *ille* fortior *So pa-tentior fit ad* offendendum diâùm principes *ic* fuo».

Coottlofuot çt *ptr cootUlm ptbuipoioo koo prfk f»k totiitioftik^t cr* m arrinria *pro·*

An ob tale odium notorium At aggreffionem injuftatn , liceat tali prindpi fe fubtrahcre ab obedientia hujofinodt pontificis , attento et-iam quod pontifex concitavit alio* quofdarti B principe* & communitates , imo *St* tcntavitco-gere ad invadendas terras Ar dominia «jwfdam principis , qui potius benevolentia ledis apo-ftohe* dignus fiilt.

fwc/a/aw pvr *ttncHhm , priAtiptHt ok tlt-iitxtU pofo ft /okêoctro <U fakfTtbtrt ; nef» fmt»* m saraw *<r ùubftieBt , fti pro ttKto-M litto» tc itftofiaot* /«rio» *fitortot* Umport-Ututt* .

Tali fubftraftione , licet faâa , quid agendum fit tum principi ipfi ac lobditis ejus, tum ctiam prxlatM & cccltfisfticù perfonis regni ixi m rebus dc quibus ad fede* apoftoUcnm ante* requiri (olebat.

C *Cooclufutn tfi ptr coiuHiem fervtninm tfft jm H»tmt AAtifm , preirnttKom* /be^Mtara* *to·t»· tt itrrrtii furo-foo», ftotHU ttfiitrttfu à<. fomptom,*

An liceat hujufmodi principi Chriftiano armis tueri ac defendere aliutn principem fibicoA-faderatum , *8i* cujus proteâionem legitime fulcepit, Asc.

Caat/a/isA» *fnjt ptr caeciliui*, littrt.*

Si quod pis pont itet ad fe pertinere contendat ut patrimonii iancLse ecdefie Romane partem i contra princeps Imperii, juris fui e&e dicat , Ac de ea coatrov«rfia paratu* fit & offerat ftare arbitrio , vel judicio bonorum virorum D per compraniffiun prout de jure : ao eo eafs liceat pontifici abfquc alia caele cognatione t bellum inferre difto principi ; * fifecem « am laceat principi armis rtfiftere , Ac. alus etiam principibus in hujufmodi diffidio ci adelfc , cumque defender* : maxime illi» qui ad cognatione vcl affinitate conjuncti funt , cum etiam per centum annos proximos ecdefia Romana ejus juris controverfi poiTcffioCie non fuerit.

Coaclofom tfi ptr toncilitu» , littrt printipi kof "f rtfifUrt it ftffo , cr tlcil t» tkldft it iart foo tutato.* V

Quid fi papa nolit acceptare quod princeps juridice Ac nonefte offert , fed contra non ot>-iervaio juris ordine , contra talem principem pronuntiat fententiam aliquam , an ei obtemperandum Gt , maxime cum non eft integrum ac tutum tali principi ad fedctn Romanam ire, vel mittere , Ar jus fuum via juri* civilia , Ar ra-tinnibus defendere.

Al«o~ CUftISTI fl(p*w purvey ipo. *fer ntuiliv» t m» teneri ttlt»fris. rtli fmeetia.*

Si pontifes injutte , ordine juris non feretro, procedens de fiâo, 8; menu armata , pronuncict ac publivet aliquas ceniuras contra principes fibi teliRentes eorumque fabditot A conferderatos , an ci parendum ut, A quod remedium adhibendum.

Csar/a/bar *efi* ««smi/a *ker reeeiiitr» , télé» ftMearunt* aa/Lvw qjïr, wc «- /-« » *wl λ|μ fuaismvue mMfs *liltn.*

vifüm eft tamen eoncilio , ante omnia , mittendos ab ecclefia Gallicana legatos ad dominum papam Julium , qui fraterna carhate , Bc fecundum evangelkam corredlonem *t* cum admoneant › ut a coeptis defifterc velit , pacemque de concordiam prindpum amplcai . Quod fi nolit legatos in hoc audire » interpelletur de. convocando concilio libero , juxta facro[andi Bafiitctdis decreta , 8r boc fado rclponloque ejns accepto providebitur , prout jus erit. ›

His itf deliberatu se concintis , vifum eft iuiuper patribus congregatis mittendos ecclefia Gallicane nomine legatos ad Julium pontificcm , qui eum humiliter monerent a ereptis defiftere pacemque & cbncordiam principum amplcâi : fi vero reçularet , de convocando concilio libero , cx decreto fynodi Bafilaeofis compellarent : hiique peraftis , ac rclponfo ejus accepto , quod juri confentaneum foret fe fa&uros.

Addit Duchefaios in vita Talii fecundi, tunc conceffum fiiiffe regi fubfidium ingentis fumma pecuniarum fuper bonis ecclefiafticis percipiendarum ad' itnpenfas belli Italici luftinendas.

Cs«rr«wr/x , *five ttttlafi· , etient éttfltrt* .

EX his diffinitionibus concilii intelligi poteft quam ichifma perniciofum fit, ex quo filii fele contra patrem armandi materiam arripiunt , & quam periculofum etiam fit abfquc maturo concilio caufifque penitus neceflarus magnos principes ad iracundum provocare , dr veluti in defperationem redigere. Ex hoc enim totius principatus aut regni periclitator religio , & ia his infinitarum animaram , propter quarnm falutem etiam fi unica effet , omnes ecdefuE pontifices proprie vite cedere deberent , nedum aliquibus bonis temporalibus . Ergo (ajebat Vincentiui Rlgaldus difeutiens articulos hujus concilii in opere jam precitato in capitulo » a» *fit fereeÿiun refiiat thrifiienit i/tftrrt htllum ptntifiti* Rmmm) non poflum cogitare qua poena veniunt puniendi illi , qui tollunt amicitiam inter papam 8c regem. Nam arque elle videtur 8< peccant ac fi quis Solem tolleret de muado . Qui quidem auftor multa dkit dc jure belli tam cx parte fummi pontificis quam ex parte regum , qu* quidem non fatu accurata , ac rationibus firmata exiftimo.

M» m- *J' * Aliqua tamen hic exhibeo hinc & inde , cx illo aeprompta , quamvis in ipfo auâort parum cohatrcant I Videmus , inquit , fummum pontificem Julium bellum terribile inferre regi Franca* Chxiftûaifiimo ecdefi* filio - Queritur nater de filio malo : fed conqueritur filius deauro patrem filius fervat fidem patri , fed non econtra . Aaron & Moy fes fummi faccrdotcsad bella uulkxnodo accedebant, fedorabant, arma enim presbyterorum Be munimcma' clericorum font Uerymc Br orationes . Ecclefia gladium nbo habet nifi fpititualcm, qui non occidit fed vivificat . Notorium exiftit per univerfum orbem , quod ipfe rex noa iatendit nee cogitavit terras ipfius ecclefi* unquam occupare nec retinere ficut certus ipfe papa . Sed ne «artfoe fieret , oppofuit nubem ne trtnfirtt oratio : quare oftcnfa videtur efle fada maxima ipfi re E Franci* ·, &c- Et ii milites regis feu duces lli funt; in tertis ccckfi* , illud non fit juie retinendi fed confervandi , ana cum'terris reeis per cumdem acquilitis juxta formam confoederationis inter cos faftxm . Opponitur caput «irur iv qu*ft. 8. ubi videtur dicere 8r tenere quod epifeopi poflunt bello interfile . Quare pro. folutiane eft dicendum , quod illud caput ifirar loquitur de bello contra infideles , puta Saracenos › jufte enim infideles perfequimur non Chriftianos . Quin imo meliui eft ut ecclefia fua auferre finat, quam ampli» in perniciem ecelefis excandcfcant . Et polit» » dicit apoftolus quod omnia licent , noa omnia erpeainnt , text, ia cap. ab'ed ii. qunft. J. 8e iplum papam qui arbitros accipcte refugit, apparet evidentillime de juftitia 8c jure fe dimfum per tex. in cap. *dertfimu* il. nu*ft. I. Item Deus ecclefiafbcos in hiosclegit . Hi sun. que font reges fe Be alios regentes in virtutibus , & a Deo regnum habent , prout defignat corona iu capKe eorum pofita › dc banc coronam habent ab inftitutione Roman* cccleflc in fignum regni Chrifti . Ratio vero capitis ell ugnum depofitionia omnium temporalium , Ac. Item nulli licet occidere nifi habeat poteftatem gladii , *fed* gladius ecclefi* non occidit fed vivificat. Item munquid Hiercmias gladium aureum Jud* Macabco dedit, qui verus habetur propheta , cognofcit gladium fibi nec ecclefi* pertinere. Imo fenbitur ad Tbeffal. v propter op» principum pacem habere cum illis. Item ad Rom. xi. X·· *Irfrndtntti trt.* Imo potius vir ccclcfixfticus debet permittere le pcrcuti quam occidat , tes. & gloua in cap. unum folum eft aj. .qtiaft. j. &: ratio eft boni paftoris habere manna dulcedinis non bellum , 8r habere in pedore feientiam facrc fcriptur* loco lone* 8c gale* , nac permittitur viris' ecckfialiicis qui fub fpecie oviutn fubintrarunt ut irvivia lupi quoidam audeant lacerare . Pro omni cooclufione pofito quod ecclefia gladium haberet , exercitium illius eft ecclefi* prohibitum cx verbis Jefu Petro direntis : *Mitte flnJieet ttume i»* . igitur papa Julius non poteft ullo modo bellum inferre . Et fi fcripwm repeririretur , quod viris ecclefiafticia effet permiffa de&nfio » cur non ita laicis puu armigeris Franci* fi papa eos aggrediatur , Br fi fit permifla clericis, eft verum quoad perioaam A' non pro rebns per glofTam notab. in cap. *Sfify·· Htiiirtri ;* aj. qu*ft. i. Quid igitur de rebus & juribus ecclefi* , refpondetur quod fi papa Julius protendat aliquod jus habere in rebus acquifitis per regem Franci* , vel eum damnum aliud ecclefi* mtuhfle , arbitro* eligere debet ne veniant ad arma ut determinent , alias ipfe papa cadit a jure fuo . Secus in caufis ccclcfiafticu , in ouibus papa poteft efle judex in fua cauia Bi focus in bello prefedti , in quo non poteft bellum inferre quod arbitros accipere reculavh , imo totis viribus oppofuit nubem ne tran&rat oratio : quare non eft imputandum regi

*ÂMNCT CMUSTt >>»<>.

B«D·* In- 1,1 fgf* '

CWIISTJ nu.

regi Franci». Hac autem attiriirm»· at» quod A omnu hujus auctori* dicta probaxe intend*» mus . ci»» ipbimct coquin rfiolituonibu» ; majori earn» qiicuffjoae iadigcniq qur modo nccçilària non eft , (8c utinun nunquam fit oeceftaria > £ed tantum ut leâor faite® tt parte cognaicat quibus momeotù tune librare», tiar cccielà» Gallican» determinationes , quas non libenti ant'tv< , fcddolçati paues epiico pa protulenxu , poft pacstio.etn eechtfla: fta, tuai ingeauictutci . *UtAieut* Bas/tau pm-629. *Jdffn* wv» pvy. 456. u''/tai 'r?«'4 *H. fitimiia* ofrirf > yitoV , *11*- pvtatm 4 *1*1·» II· tt Lte»t* X. paeri. *fitibet firtvcut· htxt* nrvrt <«er»e- »<v/l4«t .

EXTAT apologia pro' hoc concilio in lf, bro inferipto , Statut Romani li»petii , <|uitn quia itucgrans ealtibère ftaaunx inftitu-Mn non patitur , titulos tantam capitum hic trsnllulimus , unde nofe» poterunt moment» .Ontroverlis huju^ temporis , qux Galli* ni, htfta fuit , ut nui* «incr;t cflent ia Italia , quali viâi ex ea fugeeent dicentes duram Hic eonua pietatem pugnare : vix çnim unquam tciicitei cedit primogenito ecclcli*, cum illius patre ducordia . Sic autem habent tituli.

». Humilitas , conflanti» 4 vectu* tecs funt dote» Chrifti atque ecclctis ejus 1ponis.

». Jultu* 1. duas accthdlitnas. evulgavit literis apoftoltcas , qu» caufam prehuerunt hu- C ius apologia: .

V Humili» 4 mjdcfta tcfponfio prutim Pilanorum nd ços qui concilium dederunt Julio ». ut concilium Latetaneni» indiceaet 4 Ceniuiis patres Pilano* percellcict ,

4 Depulbo quaiuoideciin cour it tonitn panibus Pliants objeftonam .

5. Summi capita rerum qu» patribus Pifanis a Julio 2 obiiciebantut & earum dilutio.

C- Patre; Pilani ntinqu.ini afleitarun; dignitatem pontificiam, fed ai itfocraticun auxieratlonctn , «(u- Chnftu» primatum kdis apofto-Jk» tempcuvir , reftituere voluerunt.

7. Cardinale* Pilani a euiia Honuui» dilccsfc'unt , eo quod nedum m fentenuis ltberi , fed nec in vita quidem tuti «uni , q*and> apoftolicx prectptiones notorium, contineor perKuluin f audisi quidem led non impleri debent .

8- Memorati cardinales rccefcranv cum mimi militari, ut te » periculo Ar iubdiia aqukopi Concordicniis exttuereni ·

9. Patres fatentur fe aliqua diflimufafTc ut fraudes &: dotas epifeopi Concocdieniis vhaient.

10. Reipoulie ad objeâioncm duorum cardinalium , qui dicebant falfum efle fe ailctslum prxbutffe convocationi Pilans fynodi l

ti. Omnes emones quibut docetur papam defeci* concilia generalia convocat» r intclligi debent regulariter *St* ordinarie : nom cttnardenarie A- in cetis cafibus congregari polluat abique papa·

12- Indi&o concilii Pilani quatuor frmillinu» principiis nititur , precepto fcilicet ecclelia , voto ac juramento pepr 4 catdmrlium, nec oon etiam ad vitandum graviffimim 4 intolerabile firandalutn.

>(. Perceptum, ducitur O feft. $9. concilii Conikantienln ·. dilutio objectionum contra hoc perceptum.

14. Depulfie eorum qinr objiciebantur ad votum *Sc* jurementujb paP* cumaodum

M Q*>» cafu conced&mr alicui mora* purgitio 4 dc legibus ad fram rcquifttis. : feto mora pusgaturtum jos ad ilio* &«olu»um eft.

AXNO CH&ISTf I)III

1$. Julius 1. armatus comilium Boom' indixit > non tam ftudio» libcn concilii Rabendi , quam impedicadi ac haberetur , & oc dc ecclcfsa reformanda accietur ·

17. Cardinales qui Pijanam iynodum indijxruat . quamdin Komas dcgciuut , αοα auii funt inqrui°nem facere, habendi coQeju proptet notifTimam Julii 2. violentum,

18· Utrum papa ia caula propria concilium d<b<ra(convocate : fitrftra alwqus au<turira^ contra fcmetipfum expeâatur · 4 uunm J<>-annçs ij. concilium · contra fetnctipium in. B di'erit t

19. Dilutio objeâionjMn conua temporis breviutetn 8r quodnam tempus olun patubua çiclctix primitiva: , ut convenuent ad concilium (prxicribetetur .

îcs. (ùvitahm Pifanam· masime idoneam, effe habendo concilio generali &: de numero F.jeUtorum -qui inxerfueruat primo concilio ilano , ad extinguondum fchifma ·

ii. Ab 00 tempore qu« Romani pontific-v habeurunt arces atque armatas caftodiar, Roma non fuit idonea habendis conciliis.: nam Spiritus fandus non afflat nib. liberas mentes, unde cum Julius 2. exercitum habeu mftruiftiflimtM»,, Roma non edat taitu» locus iis qui dc ecclelia reformanda loqui vellent.

iz. De cenfutis irrogatis contra patres Fi. Lusos ; *k* oecrilitate concilii habendi, ad fpititum ecclelí» setrnendum 4 diiciplinanx cede Gaft icam viodicaodam .

tlxc fuùns tradantur in dida apologia » qiqc nos nanative dumtaxat hic indicamus, cutn modo parum utilis effet dc his difhcultatibtis doiftrinalitci· definire . Latcxancnie autem concilium V. dc hu nonnulla habet claf-(c j. *Htc BaiIUhi* .

OtitIMTIO PПILIFFI L A.B S X , S, L.

Turcntafem aanveniuiu epHtaporuru G.dliz » plu» i) rximque théologie ac juris canonici docloruin , conci-* liabuluin vocant, Binius · emti]Ue brevlaxotes Cbno-lxnus , Rivefms, Shtrovolftw, diiqtM , non fceu* »· fe.juens Pifaaum cnnrilium. aaoo iùquonu M»'· ■» Ita' lu hahiium . Htous «éà* *r apologmo» delemus ab baretxis, A fchifnuticis hominibus nu& calleAs , Atio, lucem enurta anno 1611. In quarto non ad/cripte au» Horis neque rypojraphi nomine ; (perionatus quippe Melchior Moodier, cuiai oomrn ad agendam fibulam intrudsn» aft, CaJvinianus quidam viliiqur ac proieea, rina militor fuit) iilnd vae» apparet tua» ex ali» t tum nuxioir ex dialogo *Juliet* iukxipta > asque. ex poilretno tpigratnmate, in quibus f*ra puta «ernitur impie tas , ac rerum divingrxoi profanatio, germanufque M ut tu loquar, achcdmu». Nos taftv fani omfici illa reeentloroai novaexum nafaoda additamenta reieMra aggratti fumarate , 3f fineara. ipia feâ» , quemadmodum in aliis, aait omnino , aut in quibufdam capiti* bus a S- R. E. reprobati» prallitere Surius t finius 1 Baroaiui, Raynaldus , ahlique , bona Ade reprxrtntare. Virum fatiu» poΛβ» vtfbm fcrl» ab· ils omnmo abflinece , donec a catholica aliquo feriptom «xpurgaita in lueer· denuo publicam fuerint emiita Ludoviots XII. rex 111 mandato fuo ajin· :µı· vocat prae tentum concilium, nec ullum ei favorem aut afliflenttam paabere voir , ejafque reh.p»u» Lugdtnf perfk Rente* ejecit , Arc. Ut athil de PtanciRo f *ntn* gene» ro ac furaeflbre diaam . Quia aaxxatn fuwtt *tuüae* apr»· logi* pro Biûnia midmahlm* , «un.» Cummam aliiexhibeat , enaati quoque fuitmn invriligare , fed res tanti nen eft vifa , ut uoa diutius leélorefque noftros moraretur . Plnr» qnf voluerit adeat ifurti.tfrinutn Sponda^trot, quique poft eunt romoa /bea amplillianoa esuila Odctaaooi Rayoaldum

CON—

•&<&*&«<&«<&«&,^.^,^.0,«}$. clp.ST'

CONCILIABULUM PISANUM

'Occumcnicum reprobatum, contra Julium papam indiâum & congregatum aono domini M D X I. tempore ipfius Julu Maximiliani Imperatoris.

cenubiW»». iKuuUuMk lib» indi-

A^»Um Julius pcvuifci jurato promiGflet, fe In*ia biennium fur ordinationi» univcr-falc concilium eclebiitimim › illudque juftc in>-peditu* non pxlhtiiiet, Bernardus Carva-ia! t Guilieloms Briflbnet, Renatus de Bria › Fridcricus de iati&o Severino. (ut confiât 'ex fcllionc terti* concilii Latcrancnfis) aliique cardinales hctetici & ich ilmatici, *convementet ar locufta*, inquit Julius papa-in bulla indi-ciums concilii Latcranenfis › qur estai fcllio-

Cantra !«- m pomifi- «cui car in- illini.

nc 1· *aeephali a^reffi funt fiat figmini pantijl-* (;f *^ffontate cecumedcum eenerafo* ar«« «/·<- *verfale* roaiiua* *convorare, lotam concitu* cz *tempni minere, &" valvii ecclefiarum, at* *.<>» *pul-licit foiii inii&ioacito bufujmoii affijere, nof- ac veacrabilei fratrei noftrot ejufiem funtfa Romana ticlefia ctrima!ei vocare V rejuirtre, at ptr noi vel adoi ai hnjnfmedi e'fran concilium acceitre vellem»!, *-* firmielarunt*. Ne vero hrc injulte 8e per tyrannidem aecre »i-detentur, *aferebant*, fubjungens ibidem aie Julius papa, *iereanium poft ultimum univeifa-*

• Conft.n- ticufir.

it comuium contra lonftirutionem conditi jam iuinm eftnxiffe, cz *net idui convocare nttlt-x-Je*, mjo.ur *cum juravifemui illni* poft biennium, *a 'intulit n.ft.a rentre, temp»fane pro himme inte·pe'l.ire, neaue creJeninm fore noftra andoiitate C~ voluntate concilium futurum* ' *Er cum de [rav.bui criminitmi noiouii Jurantibni wvwfa.'em ccdtiam Ji-iniali^intitio;* i« *cafte açcaiam forte, ai jnimnum fotifhta conci.il congregationem non attine*!, fed letando loco ai cardinale! qui ioη'I,'I.ι m nr^i^endj non ojhafc-*

Mrrnmhi- n» nna.rr- icte lufcia foutifu.o· *.*'"".

rM)|f *convo.atwm c.:v.!ii /oclcr:*. I I'_c de Cauia lodiit l coucI)'Ubuli ju.iuü papa m 'buH.1; addens eofdcm ad tegendam facti lui t.irpitudi-nem, ornnia mandata iua fub nomine Maxi-milian· imperamus & Ladovici regis Fianco-rvm pioinu'gHle, ipfis veto regi & imperato-ri nihd hac de ;e conilr.ifte · Prrtei c.· i,.ua de citatu pontifice A.· caidinalibis quiUiifdain fupra diximus, ad acfa conci.labu.i Ipeitarc videntur, oux Suriut anno 1511. cnairat his veibis t *Torro cum ea ttmentai aj horrcaJum fibejma ffeilare 't.'tjerrtfar, "Jnlini fontfea Jaf-i aj eoi litern monuit fcrheniine, at aj pacem tr unitatem ecdefia fe reciperent : alto^nin fote, at vel invitai i» ipJ»J animaJverterer. i.a aJmoaitio frei caràinalei permovit, ut cnm fontifiie in [ratium reJire maturarent ; tjaoi pontifex hiet aliter cle-nenttr accepit : in altat, cam nollent ai faai.utem reine, gravem fane tulit ftnrentiam, <j»u uloium axia.ia nonnihil contufa c,i. Sci tamen cum reft Gallorum fineteneur patrocinio, tn fententia permanferunt. fionttni Gullui a pontifice, uri ne tot foveret iiutiai, non nto^r.ncere curavit. league « pgn-r<fice e ciornmuni.utut eft. lvn[e akcrut .ih hic fatiune Maximihanui (afar, [ravittr commotut in p^m-fi.cm, ./uoJ η·η ko»» fiit a fe* B

A *eeceffiffet, e* tam Hemtii friat fereuffiffet : Jca "Ver iravii-^' fraietoi aimanicui a konu vi-r,i › frfi tolit[it, <y celeriter ale hac temfritate iifteifit*. H»c Suriut. Eadem futnmatim O-nuphuua in 'vita Julii his reibis : *Gahi fuccef-Ju^rerum, Cafare Cr carimahkui jut a pontifice iifciverant, anflorilrai, pontificem ai ccnti-Itum, fued ai KalenUat Scpremkrii Vf> faturum effet t citant. Tapa tum omnem optrauo iteitifer, »r recepta tononia, Tifanojne concilio itmijfv, patem cum Fra-uornni rejt faceret, •Humane viiioria infoltnten py oieftmatiffi'ne retufautem animaivertifet, fao Tifcnum uncilialrulum tolleret, limonii Je Monte confido Ꝛoma*

B *Laterani concilium generale iniixit*; &c. Onu-phrius. Hac picudolynodo in univctlo regno Francis decimarum impoiitiones faâas elfe in-dicat Julius papa iu bulla 3. fefilonis concilii Lateraneniis.

Dc loco conciliabuli ifta Surius : *Co-ivtne-ruat aliquot epifeopi ex Gallei V Infukrikm, primo Tfft, uki cum parum luti fiet viietcatur, inde abiere Meifolanum. l arum nec ,ki faiit juii rebui f.Jentet, Lagiunur·· fefe tranftulerunt, ubi etiam aliquot fefiionet habita funt*. Eadem expreflis verbis continentur in prxdicta bulla iellionis tenir. Onuphuus in Julio ait * Florentinos in concilio Lateianenfis damnatos ι^η»νI· hikui».

C elle t ideo quod concilio locum Pilis concelfil-lent. Reprobatum efle conventum fchifmati-eorum, tcftantur afta concilii Lateraneniis ieiTione fecunda & tertia ; nec non bulla in-ditiionis Julii papae, qua cum omnia qur a khifmaticis tibi objiciebantur, falta vel male accepta efle evidenter demoniltaflet, (imul etiam offendit utnnia aéta hujus conciliabuli ·pio jure nulla, adeooue merito repiobata cf-fe. Primum, quod lolia» pontificis Romani fit generalia concilia indicere. Secun-do, quod trimeflre tempus ad cotnpatendum ptxfixum non fuerit fatis longum. Tertio › quod Piûna civitas quatuordecini prope an-*- fc «·*

D norum bellis eahauita, non fati* aptum utu-verialis concilii congregandi locum przbere potuerit. Quarto denique › quod ipte verum & umverlalc concilium apud Lateranum in or-be habendum de fratrum fuorum confilio *te alfcnfu* convocaverit. Videant igitur fauto-res fchifmaticoram, qua ratione hunc con-ventum malignantium defendant, atque pon-tificem omni plane culpa hac in rc carentem incutent. a«ût ap- ·< u* """"

ANNO θιηι?ι

/tNNO CHRIITi nu.

JT Convocatio Conciliabuli Piiani per Cardinales ichiimacicos edita.

TEnor prefenti» cedulr , aut inftrumenti cunâis pateat evidenter » Se fit notum , quod anno a Nativitate Domini if 11. Indôhone 14. dic vero Venerii ii. mcnlis Maü, pontificatu* fandiilimi Domini noftn Julii divina providentia Pape II. anno qhavo i conftituri coram nobis notariis .publicis , Se tcftibus in» fraferipti* , rcveiçn^itfmi in Chrifto Patres & domini domini'B/Êpifcopu» Sabin,Se G. Ipifcopu* Prxneftinus , F. ut> SS. Nprei Se Achillei Cafcntinus S. R. E-Cardinales fuis nominibus, fit pro fex aliis domini* Cardinalibus iufticicns mandatum habentes , Se pro alii* eis adhrrcn» tibu* ac adhrrere volentibus dixerunt fif propofuerunt fequentia verba , videl. quod contiderantes quantam Reipublicr Chnftianr utilitatem concilia generalia univerfali* ecdefie attulerint , quantumque detrimenti ex eorum intermillione ehnftiana refpublica fit palla › quamque imprefentiatum conipiciant clarç , magnam inftare neceflitatem univerfali* concilii conejegandi pro vera pace Chrilbanorum fundanda , Ac fuflicienti bello contra infideles ftabiliendo , nec non potiflidhum pio reformatione morum univerfalisecdefiie in capite, Se in mcmbiis plurimum collapforum . ac emendatione criminum graviffimorotn, notorioum, continuorum, Se inennigibilium univcrialem ecclefiam fcandaliiantium, quorum omnium ecddiae morborutn falutaris &: unica medicina congregatio univetfalis concilii Temper fuit habita : cumque tempus decennii poft ultimum univerfale concilium pmdudum iit effluxum , Se ialuberrima decretali Conftantinculi conftitutionc edita , qur incipit , *Frt-* , finguli* decenmi* univerhlc concilium congregari debeat : & fand iflimu* dominus noder dominus Julius Papa II. , cui pi imo curr efle deberet IiLd convocandi , tanto tcmpoic hoc neglexerit , maxime cum voverit 8e juraverit poft biennium a creatione fua illud tenere , *Se* ne dum negligen* in prateepto ecclclir Se concilii › fed voti Se juramenti hujufmodi tranigreflor illud non tenuerit , tcmpufque interpellet pio homine ; cumque nunquam iua auctoritate aut voluntate futurum concilium credatur : Se cum de gravibus ecdefie fcandalis in capite agendum fit , quo caiu juxta patrum fandiones., & ipfius facri Conftantienfis concilii decreta ad fummutn Pontificem congregatio concilii non attineat , fed fecundo loco ad reverendiflimo* dom. Cardinales, qui Pontifici in hujufmodi iua negligentia non adn» ierint , m limitibus cahbus convocatio concilii ipcftct , non ad eos , qui funt participet continue negligentix fu» : zelo igitur domus Dei , quo nos maxime accendimur , poft tniflam fandi fpiritu» ipfo invocato , *ac* reformationem ecclefir in capite » *Se in* membris vehementer efflagitantes Se depofeentes , ex noftra certa fcientia Se fponranea voluntate , quantum jure melius poflumu* , Se debemus, nomine heri reverendiihmorum dominorum Cardinalium Collegii , quod in nobis rcprrfcntatur in hoc cafu jure Se etiam particulariter nomine noftro 8e aliorum Catdinahom , quorum habemus mandata , Se aliorum Cardinalium Se przlatorum nobis adhzienttum Se adhrrere volentium , una cum confihariis Se procuratoribus facratiftimi domini Maximiiiani

a eketi Romanorum Imperatori* femper Augufti , Se Chnfiianiflimi domini Ludovici Haneorum tegis , Ducis Mediolani , exteriique nobit in hoc adherentibus , &· adhzrcic volentibus , concilium gene.ale univeifalis eiclcfir indicimus & convocamus , Se quantum in nobis eft , efteCtualitcr congregari monemus, & hortamur futurum in civitate Pifana , Se inchoandum in Kalendi* feptembri* proxime futuri , &r ibi continuandum & terminandum ui3ue ad definitionem fupcrioium caufamm , nifi e confenfu majoris partis congregandorum in concilio aliqua legitima caufa ad alium locum commodiorem transferendam *fit . Quapropter cum omni reverentia , Se humilitate » ac _in- B ftmtja famftiflimum dominum noftrum Julium Pjpim , fupplicamus , & per viicera mifericoidta: Dei noftri hortamur , ut huic convocationi concilii pro didis caufis afientire dignçtur , Se illua perfonaliter , vel per fuot legatos hoqorare , Se confirmare , /imiliter Se reverendifiimos dominosS.R.E, Cardinales, patrinchas, archiepilcopos ,cpifcopos, reges»principes, Se potentatu*, ac communitates » Se collegia , univerfitatcfq ie ftudiorum generalium , ac Religionum generale* , Se magiftro*, nec non omnes ahos ccdcfix prrlatos , Se in conciliis Î'eneralibus auctoritatem defiiiendi aut confuendi habentes , & ad concilium de jure vel confuetudine venire folitos Se obligato» con- C vocamus , A' requirimus , ut per fe , vel folemncs o·.itores , vel procuratores , fi commode pcrfonalitcr interefte non poterunt , ad concilium iplum loco Se tempore , qui bos fipra , accedere dignentur , procuraturi quantum in eis erit , ut concilium fit liberum , tutum , & fecurum : & in eo juxta formam Confiantienfis lynodi procedatur ad honorem Dei Se ecclefir fplendurem , pacem Chriftianorum , Se infidelium expugnationem , quod nos S. R. E. Cardina'e* pro viribus offerimus Deo 8e ecdefie effectua liter procuraturo* , Se faôturo* . Quare fanCtiflimum dominum noftrum , Se reverendiflimo* Dominos Cardinales juxta formam aliorum concdiornm enixe D fupplicxmus Se hortamur , ut a quatuor caafis , qux maixme poflent hujufmodi ianâam congregationem impedire , ex nunc abftiocre , videl. a creatione novorum Cardinalium Se » publicatione creatorum , fi qui foriitan funt , Sc procéda contra antiquo* Cardinales , aliofque pixlatos, Se perfona* ad concilium ipfum accedere volente*, A· illi, prout decet, confentieivc* ; necnonab impediendo hujufmodiconvocationem concilii dnefte , vef, indireâe , publice , vel occulte , quovis quxfito colore , 8e ab alienatione fcudotum aut terrarum S. R, Ecclefir.

In quib<i* omnibus ciufit cum omni humilitate proteftamur de nullitate aiftu* , nifi a fan- E Ctiflicn.· domino noftio in diâo concilio hujufmodi fieri conriogeiet , Se aliter fada , vel facienda irrita haberi , ac per conchium ipfunt annullari Se caflari debere pro'cftamur , Â: re-, quirimus . Kt quia tutum non tft nobis didam convocationem concilii ac protcftanonem in irzfenria fandilfimi Domini noftri facere , cui . R. E. Cardinale* fratie* fuo* , ecdciix univerfalis principe* cace ibut mancipari Se mintri fecit , oratorefque principum contra jus gcurium detineri , ideo decrevimu* , quod per aflîixionem hujufmodi ccdulr live inirrumenti coavoc-tioai* , monitionis , &: protcftationi* hu-

■;Kho" dtfRisTi ij ii. hujufmodi invalvis ecdefiarum Mutinenfis, Regienfis, & Parmenfis, ex quibus verifimiliter ad notitiam fanftitatis fur, Se reverendiflimorum dominorum Cardinalium ac principum Chriftianonim, 8e aliorum Prrlatorum venire poterit: quam vim publici edifti habere petimus A-c. Alioquin didis Kal. Septembris advenientibus, & eciam clapfis, in difta civitate Pilana, vel alio loce, in quo, ut prxfertur, de confenfu majoiis partis congregandorum traiufeni contigerit an celebrationem & perfeftionem difti generalis concilii gradatim Se fucceflive procedemus, Se procedetur una cupi illis reverendiffimis dominis Cardinalibus, patriarchis, archiepifcopi», epifeopis, ac dominis, plsiique ut fupra citandis, qui nobiteum in difto Senerali concilio convenerunt juxta ftatuta Se ecreta in difto concilio Conftantienfi, aliorum fic, ut fupra, requirendorum, Se citandorum abicntia feu negligtntia, aut contumacia in aliquo non obftante, cjfque propter hx ulterius non citatis vel monitis.

Nomina autem revcrendilEmorum DD.Cardinalium, a quibus, Se quorum mandato hujufmodi convocatio fafta fuit, fequuntur.

Bernardinus Epifcopus Sabiaenlis Cardinalis S. Crucis.

Guiliermus Epifcopys Tixncftinus Cardinalis Narbonvnfis.

Philippus Epifcopus Tufculanus Cardinalis Cenomanenfis.

Francifcus tit. SS. Nerei Se Achillei Cufentinus.

Hadrianus tit. S. Grifogonî de Corneto.

Renatus tit. S. Sabmx B.ijoccnlis.

Karolus tit. S. Viti in nucclio Dclinario. Presbyteri Cardinale».

Necnon D. Francifcus S. Angeli de S. Severino.

Ac D. Hippolytus S. Lucir in Silice Eftcnlis S. R. E. Diaconi Cardinales.

W *CmvaeetM Concilidlrali 'Pi^ai eamiat Mtxi-miitMfi Imperatorii & LaJ^nici ahwttrn reyt ttlita.*

TEnore prxfentis cedulx, aut infinimenti cunftis pateat evidenter, A: tit notum, quod anno a Nativitate Domini millclimo quingentefimo undecimo, indiftione quaitadccitna, die vero Veneri» decima fexta mentis Maii, pontificatu» fanftiflimi Domini noilri Julii divina providentia Papx II. anno oftavo, conilituti coram nobis potaiiis publicis & leftibus infraferiptis nobiles viri domini comes Hieronymus Nogarolu», Antonius de capitibus Vacces, A Ludovicus Faella, omnes equites iacratiflimi ac ferentffimi domini Maximtliani Romanorum clefti Imperatoris femper augufti procuratorc*, nec non fpeftabiles jurifconfulti domini Joannes Biragis, Francifcus dc Vaccis, & Belthafar Piatus chiiftianiflitni A fereniifimi domini Ludoviei Francorum regis A Ducis Mediolani fimiliter procuratores, A procuratoriis nominibus ad infiraferipta (ufficicnti mandato fuorum principalium muniti, propofuerunt 8e dixerunt loquentia verba; videlicet, quod cum Imperatores Romani, A Francorum reges fneiint femper fautores conflantillimi Cnriftianx fidei & S. R. E. A propugnatores indefefli ac defenfores acerrimi contra omnia catholica; fidei; A' Ecelefix Romanx obftacula ac tcandala, nullis laboribus, nullifquc pe- A ««·«» « illorum extirpationc parente», & facratiffimi moderni Romanorum Imperator, dt Francorum Rex fupranommati domini nobis obfervandiffimi officii fui prxdifti non immemores, fed maiorum luorum inhxrcndo veftigiis, Se confiderantes quantam Reipublicx Chuftianr utilitatem Concilia generalia univerfali Ecclefie attulerint, quantumque detrimenti ex eorum intermiflione Chtiftiana Refpublica fit pafla, quamque imprxfentiarum conipiciant clare, magnam inftare neceffitatem univerfali Concilii congregandi pro vera pace Chiiftianorum fundandi, Se fufficienti bello coqtra Infideles ftabiliendo, A' pro extirpationc hxrefum S(B errorum in divertis mundi partibus fuperiorum negligentia pullulantium, Se fimiliter tchifmatuin ac diviiionum necnon potiflime pro reformatione morum univerfali^ Ecelefix in capite A'in membris plurimum collapforum, ac emendatione criminum graviflimotum, notorioiur». continuorum, ac incorrrgibilium univerfalcm Ecclefiam fcandalizantium, quorum omnium Ecclclix niorborum falutatis 8e unica medicina congregatio univcrialis concilii femper tiit habita; cumque tempus decennii poft ultimum univerfale Concilium jamdudum fic effluxum; Se |.fubçriitna decretali conflitutionç univeifajis ccclcfi® irrevocabili & nrevocata Li fscratiflimo Conftantienfi Concilio edita, C qu® incipit *FrefW*, fingulis decenniis unLvcrfale concilium congregari debeat: Se iummus Romanus Pontifex modernus cui primo CUrx efie deberet illud convocandi, tanto tempore hoc neglexerit, maxime cum voverit Se juravetit poft biennium a creatione fua illud tenete, & nedum negligent in prxeepto Ectleli® Se Cpncihi, lea voti Se juramenti hujufmodi tranigreflor illud non tenuerit, ternpulque interpellet pro homine; cumque nunquam iua auftontate aut voluntate futurum concilium credatur celebrandum: Se cum de gradibus Ecclelix fcandahs in capite agendum lit, quo Cafu juxta patrum ianftiones, Se ipfiuj facri Confianttenfis Concilii decreta ad turnD mum Pontificem congregatio Concilii non attineat, Se reveiendilfimi DD. S. R. E. Cardinales, ad quos fecundo loco in fimilibus cafibus. Convocatio Concilii fpeftaret, divili videantur, 8c hi qui cum fummo Pontifice moram trahunt, vel quia vere non funt liberi, aut forfan ex neghgcntia, vel alia ex caufa non exiftimentur hujulmodi convocationi pro nunc velle afiiftere feu affentire t pluriqua rcveiendiflimi DD. Cardinales, qui a curia Romana legitimis cx caulis funt aofentes, A ali3ni corum in Lombardia congregati hujufmoi convocationem Concilii pro fupcrioribu| caufis ficut Zclatoxes domus Dei cordialité^ efflagitent, *Se enixe depofeant*, quod etixrn E a nobis procuratoribus inftanter requihti convocaverunt, Se indixciunt: pro debito ergo quo principes noftri fupradifti Chrifto Domino Creatori Se redemptori tenentur, Se fplendori (anftifiim® (poni® fux Romanx &' trniverlalis ecelefix, ac paci Se incremento fidei obligantur, eorum auftoritate Se mandato, & dc eorum ccita feientia. & fpontanea voluntate, quantum jure melius poflumus St debemus, nomine fupradiftorum dominorum coixilium goieralc univerfali» Eçclciir indicimus, A convocamus, & quantum in nobis eft > cffcftuahtcr copgicgati monemus Se horta- Aiwo CH11STÏ i»n.

ANNO ' CKAim un.

tamar fatorum *« civitate Pifana, *Se* inehuaodum in Kalcndis Septembris proxime faturi , & ibi continuandum & eerminandum ufoue ad defitunonem fapçriorum caufamm, nifi deconfenfa majoris partis congregandorum in Concilio aliqua legitima eaula ad alium locum commodiorem transferendum fit . Quapropter cum omni reverentia A: humilitate ac initantia fanAtflimutn Dominam noftrum Julium Papam nomine , quo fapra , fupplicamus > & per vifcera tnifeiicordi* Dei noftri requirimus , ut huic vocationi Concilii pro diftis caulis aflentire dignetur , Se illud perlons liter vel per faos legatos honorare , A confirmare . Similiter 8r reverendiflimos dominos S. R. E. Cardinales , Patriarchas , aichiepifcopo* , F.pifcopos , reges , principes , dr potentatus , nec Aon alios ecdeltr prrlato* , communitates , dr univerfitate* ftudioruin generalium , collegia ac Religionum generales A magiftro* , & in conciliis generalibus audoiitatem definiendi aut confuiiendi habentes , Se ad concilium de jure vel confuetudine venire folitos Se obligatos convocamus › A requirimus , ut per fe vel lolemnes Oratores , vel procuratores, ft commode perfonaliccr interefle non poterunt , ad Concilium ipfam loco dr tempore , quibus Cupra , accedere dignentur procuraturi quantum m eis erit , ut Concilium fit liberum, tutum, &.' iecurum : Ae in eo juxta formam Confta-tlentas Synodi procedatur ad honorem Dei Se Ecclefi» fplendorem , pacem Chriftianor m , & infidelium expugnationem , quod obfervand ffirni ipfi noftri principes , A domini nobis reverendiffimi j»ro »n<bus fuis oHcrunt Deo Ac Eccleiir fe eftrdiialitcr procuraturos 8e faduros : nec non eorum nomine Se audoritate ianitiflimi Domini noftti , dr revercndiilimorum Cardinalium juxta farmam aliomm Conciliorum hortamur , Se lequirimus , ut a quatuor caulis , qu» maxime pollent hujufmodi fandam Congregationem impedire , ex nunc abftincre dignentur , videlicet a creatione novorum Cardmalium , A a publicatione creatorum , fi qui farfan funt , Se procelfa contra antiquos Cardinales , aliofque prrlatos , Ar perfonas ad Concilium ipltrm accedere volentes , A: illi, prout decet , <onicnticntc< ; nae non ab impediendo h juimodi convocationem Concilii dncfte vel indirecte , publice vel occulte , quovis ou*fito colore ; Se ab alienatione faudorum feu terrarum S. R. Ecclefi* .

In quibus omnibus canfis proteftantur domini pro nobii obfervandiflimi principales dc nnllitate adus , niti a fanetillimo jOomino noftro in dido Concilio hujuimodi fierent , A aliter fada , vel facienda irrita haberi , ac per concilium ipfam annuilati Se caflari debere piotcftantur , Se requirunt . Et quia tutum non cflet nobis procuratoribus dictam convocationem Concilii ac proteftationem in praslentta , fandiflimi Domini noftri facere , qui S. R. L. Cardinales fratres fans , Ac Ecclefi* umvei falis principe* carceribus aliquando mancipandos minari fecit , curatorcfque principum , contra jn* gentium detineri , prout notorium cft , A pro notorio allegatur ; ideo dectevimus per afnixionem hujufmodi cedulat five inftrumenti convocationis, monitionis, Se proreftationis hujufmodi in valvis Eccleflarum Mutineniis, Regieniis, At Parmenfis , ex quibus vetihniiiitcr ad notitiam Sanditat» fur , Se revcretidiilimotum Dominorum Cardinalium , ae principnm chriftia-

A norttm , 8e aliorum prxlatorum venire poteiit : quam vim publici edidi habere petimus, A principales aomini noftii obfervandiUimi habete decreverunt , A voluerunt perinde arilare ad veniendum ad Concilium fapra requifitos , › A monitos , ac fi perfanaliter illis tuiffet intimata, vel exhibita ipfa convocatio monitio , & protcftatio ; cum non fit vcrilinaile ipfis fare incognitum , vel occultum , quod tam patenter omnibus publicatur . De quibus omnibus didi domini confilum , commiflarii , Ar procuratore* petierunt a nobis notariis infrafcnptis unum vel-plura inftnimentum vel infti umenti fieri atque confici debera . Ada fuerunt hrc Mediolani in domibus habitationi} modern* rekdcntir reverendtflimi D- D· G. Epifeopi Cardinali* Prencftim (itis m porta Ticinenfi , parochia S. Georgii in palatio fub -anno , indidiooe , dic , menfe , A pontificat· quibus fapra , prafentibuj ibidem llluftriG. D. Galeatio Vicecomite milite ; magnifico J- U. D. D. Hieronymo M. rono filio q. D. Johanni* regio Senatore Mediolani, magnifico D. Bernardino Guacio filio q. D. Antonii Pretore Papie , 8e D. Benedido Arbriono filio q. D. Chriftophori Vicario D Caîitani Juftiti* Mediolani , ac D. Princivallo e Monte regio Secretario Mediolani, teftibus idonei* ad premiffa vocatis Sc fpecialitcr rogati* .

anno CHIS11 >**«·

C Et ejjo Petru» Rebe clericus Edrienfis dicecelis auctoritate apoftolica nourius publicus , quia prxmiflis omnibus Se fingoli* dum fic ut pixmittitur fierent Ac agerentur una cum prenominaiis tcftibu* prsiens intofai , eaque omnu A fingula fic fieri vidi Ae audivi , ideo hoc publicum inftrumeetum figno meo manuali folito (ignavi io Edcm , robur , Se teftitnomum omnium A: ungulorum premifforum , tamquam rogatus Ae requilirtis .

Egr» Jo. Petrus Bernadigni* clericus . Se civis Mcdiolanenfis publicus facris apofqpUca Ac impeilali ac curi* arohiepifcopali* Mediolaneniu auctoritatibus notarnrs , quia premiflis omnibus Ac lingulis , dum ficut permittitur , D agerentur una cum prznominjtis tcftibu* intetfui , ideo de eis faftiumentum una cum notum infertis confici, bgnoque ac nomine mc>' folatis fignavi in fidem przmifluium ieqututus .

Bull Moiirarii te»tr» trt> rrttcreuÀiffi- '>·< Cirdnulti , «C rtdtutt iei aheJititii·!· S. D. 7Ç. , *c i» tecltfii **fafli** Dei ·τα!»τ .*

Jijliur Epifcopus fervus fervoiutn Dei . Ad htturam rei memotiam . C*lcftis altitudo potenrije divina providentia cunâa di(ponens ut ecclcli* triumphanti militantem ecclefiam £ limilccr. faceret , vuluit famrno Pontifici Chrifti Vicatio , Dominici gregis pallori adefie in regenda A gubernanda univerfalis Ecclefi* Monaichia conliliarios Ac mimftiot S. R. E. Cardma'es , ut ipfi tanquam ejufdom Pontificis Ar ecclcli* membra fuo capiti defarvirent. Ac f<>bmiihs humeris ad regendum univerfalis ecclcli*· firmamentum operofa fedulitate cum ipfo Pontifice laborarent , A tam ipfius eccletiz quam totius orbis incumbentia onera indekflis cum eo lollicitudinibus partirentui , ac cum eo umveiialcm ececliam repratfentarent . Hi funt , quos dJcxit Dominus , A vclut praecipuos ac

iubli-

AMMO ÇMAUn IpI>

fublintm ejuûfam ecclcfi» catdiam pnsrogatiya fobltmavit honoris : boom cartu* iq «rhe magnificus orna·· Ac fmguios quibufaumque utalii dccmatos exollit, dxicriptiqua dicentes ia diademata principis : horum altitudo cnnfilU At CxperUi ciscumlpc&iotüs induflafa circa diriget*» da quabbet fe agenda S. Roman* atque univciûli ecclefie majora commoda ûJubritcr afferre dvuofcitur , idcvque a nobis tanqustrf membra a capite per canonica» fatsriujnc* illa–ccntiati dikederç prohibui hint. Hi fent, quo* ideo ultra alia oroamcata galero rubeo iahenitor alie confiât » ut pro çatcrM fanriam fodem apodolicam. Ronunamqvc ecclefua unitatem ua eis ipfi· ut profertur , rrptwfaatatem , quantw» ficti potaft verbo Ab vsemplo conftanter Ac Mtrapide ufqu« ad fanguiiui iwufwtem tman-Uic , 9t detendant t ea quo majorit honoris prorogativa honcftati luat , tanto magis peccant , cum eorum A(«ceUtlua unitatem hujufmodi fciodunt , rut a iummo Pontifice eotum capite quMuo modo iUieeatiati recedunt , vel ab ipfius ooedientia deficiunt . Sane nuper m COQufto"0 noftro fecreto dfte<ftus filius Juftinua Carolus juris puiuique do&ar Ar fiici uoibi advocatus oomiae fito M dilefli filii Miruni dc Cvccirsis fiici Camers apoftoikv procuratori* mundam iub hiv verbi» quartier· tapofuft ' Quamquam » beatiflime Pater, voiqua revevera· drifimi datntW Cardinales , tmam fanâam catholicam Ac apoftolicam Routaaamrodefiam Spiritu· SeO&us ex peri©*» dommi noftri Jcfo Chrifti in Cantica Canticuram dcfiunet ducnsr Un* eft colunsbu mea , eu eft perferi* m«u , *r uoa eft nutri fam ekâa , tc at ait beat·· Cypriano· non habet cccieli· ordinati«ncm , Xi ccdeiuv non tenet uattatem t tubilmnuws ipfiuf > ut tta dixerim, eotiefim iocanabulis quorumdam peftiferorum hominum eftrrnatu libido hatic fandam ecclefie unuarrtn fooderefe leaeraee tentavir. Qaifquis igitur banc fanCUm 8t imnuculatam ucdefix unituras aulu facrile-«*-. * diabolica perfuafiorM violate pntiumpierit, hic , ut facri Canone* edocent, alien·· •ft, propbanuaeft, fasftisel, habese non pot> •ft Drum pattern , qui unrverfalis ecricfhe non •eruet unitatem , nec poteft ia cum aliquo convenire , qui cum corpore tpfins crtleii· , Ac cum oaiverfa fraternitate non ennveait . Ex num , pater fanrie , faarijtar vrftra taoenu > nt decet t recuperatione· terrarum A jvnuvs S. R, E. praferum ciritatia Farrasicnfis » civique diMatut , tetutorii , ac daftrsôas , quibus miquitatia filium Alphonfum Eften.ob eju· demersa, per itntrntiatn confiftorii ahurr fatam pravi»mt , Bononiam cum exercitu aaeftafiet > nsonuifletque S. R» IL Catdinale· , quos tarn pro pnrdiofe , quam aliis gsavibm eidem cceWt· incumbentibes «oenbit· coafulere intendebat , ut ip£am fan&Mtem veftrxm (equi deberent ,-proat par erat , inimico tamen humani eenerfa bradante ac (candaium Se sitaniam in dnmiruco agro feminanse aliqui , quod dolenter referimus , an diâis S. R E* Cardmali-bo· monitionem fanriiutis veftro hujulmodi implere finudantes iter eorum Florentiam vérin ovpcruat , ac fpretis litteris landitatu refine ac moaitiorubos 6c exhorta*iaaisus pe< devotam, creaturam vnftram Franciicum tiu S. Clementir pauhptetam Cardinalem tune m munribua eonftitatum Epifcopum Concovdien- Datarium veftram , quibus ill·· hortabatur , Ai monebat., «K ad camdem fanâiesum vtûxam

A Boaoais cum fu* curia cxiftanuaa voaau fe coaferrept, prout iidem Cardmatcscidcm Francuco Cardinali fit (aduro* obtulemae» inimm firmati· prius inter ipfos(«creto, tt pet mana* publici notarii ccrtiaconipirttioeib··, Ar capito» Lio ac conventionibus dhcitts 4' lohoocflb conica (an&tatem veftram Papiam tilicentiati adierunt , Ar deinde Mediolanam it Conferente* ibidem contra ianâitaxm veftram , 8c fodem Apoft. ac fand« Dei ecclefie unitatem pericb-Joum fe (chtimaticam conventiculam uyrç moliti , aliolque Cardinales in luam laptcntiam trahere conari funt » prout divethmode fanciitati vcftnr innoraifle debuit » qua rc rfctcft» m fuo propolka pcrfcvtiantes gravia cccWuar unv

1 o mq CMJSTI i»n«

B verfali icandala imminere , illamque rdorrnatiooe indigere » Ac propterva Concilium pixut quoddam decretum Caecilii Cunftaaucnfis a* votum per camdem iandikatetn velbam Ma qu* ad fuounum Apoftolatus apicem aftumptio·· emifliim , & juramentum per cam prcbttum congregandum fiarc , jufquc iUud coacpegandl ob unanans veftrc , At aliorum Cardinalium illi afliiUncium negligentia ad ero devofamum cfte . eolque Cuncilium ipfum ablquc aliqua fanftitatis veftnt nequilUione Ac bccntia iα«û dem fe convocare pofte after·re non font veriti* Horum principalis surior «atitit D. Bemardieof Epicopus Sabine·, qui jamdiu ifta animo fuo pnemed ·»»**» » fententiam G.ltel» mum ÏMftopun» XVmeftin. fe HancUcum tft.

C SS. Nerei fe AchiHei pmbv^u® Cardinal·® rmnr.protR ia cedefis nsdifttonis * ce»»©cxtionii Concilii oervm nomene publient! , fe ·· credirur, ad eorum fijfegatioeer» enam fcsboro mine Maanortiani Roen. Imperatoria etefti , fe Liadovici Francorum ragis sHuftriutn «Mtferiis , ac mana pebliconie notarûxiun lubdrriptM, fe io urbe ac alibi clanculum alfixit clare eonftat. Quanam gravitate vetbonm . Pater fenrie . quovo doSore animi sem hujuimodi depforem > Sed , ut video » Pater beaullime , ac reverendifimi domini, jam tempos eft mug· semedm › ouam quercIm . fecce ostm Unria mater eccl·-fia, qun in perfon* fanriitatis veftxac lui indis»

D busti fponfi iincera perpeius unitate fe paee paudébat, scieratis iachrymarum fomibus multi· cum fufpiiifo fe fiuguhibits ad tc fponfum luum , fe ad vou seveamdiflimo· dominos Cardinales , qui «fti? in portem fotficitudinis «vocati , damaie fe voetfosatu compellitur : fe m beatillime Pater cum omnia psmdift· fint adeo manifefta , public*, fe tuMortu, quod nullapoifint tergiverlationc celari , ncc excuiatiooe defendi , in virtute altifiimi una cum hoc lacro collegio exurge, Ac judiea catalam fponfa tue, Ar rnemot cfto opprobrii filiorum tuorum , accingere gladie tua fuper femna tuum peteutiffime , intende profpere, procede , fe regna, fe caratplo alrorum fommonon Pontificum-pardeeeflbnim tunram , qui fetnper iniurgeptes in

E Dei ecckfi* herefes Ar fduunata cnm ipforum auftorum fautoribus aoftoribus fe fequacibns a Dei ecclefia , fe communione fidelium , fe (acrstilfimo Chrifti corpoxx eliminarunt, hoc novuer ortum perwciafiffiorom fchifma >n tuam , fe S. R* E. iponfas tu» inpsriam fpstltuali mucrone reietnde.

Nro içter » quidudum Concilii indiriiooem hujufmodi, live potius fehiûaaiicam convuntiotlam per alias noftras litteras ravoesvimu», a< pro pace fe quiete omnium Chrifti fidelium » proque catirpandis kluimstibu· , fe hosriibm

uni-

AMMO CMRISTI

•niveris, ac reformattone univerfalis eedefi· , A quatinus op«* fuerit, *it* expeditione cancre liw pdekt caactiûritcr ineunde («cumçnicum generale eoneilMM **Miximu*** . A* celebrare Domino permittente intend*·»·*.» hnpifmodi relatione audit* megnp ouidca», psoat decebat, dolore ac remore aftecti !-[redacted]« . Non jsotamu* enim nan vehementer datore, ut par eft, tampernicjofam *ia* Dpi ecdcfia incendium inchoari, Ac ab hia pfnciptK , a quibo· minime fufpicabamur } untfertim a Bernardino Epifeopo»-quem honoriheeatifima legatione Germania decoravimus» Ac cujus» reliquoraa»q«e omnium petitu , quantum eum Dico licuit , femper annui, mus, aliifque omnibus prwfatis, quostanquam corporis noftri membra paterna caritate femper B dikximus, Ac in vifceribu* complcâebamur cantatis. Quoniam igitur fratres noftri pnrdiâi, Ac fanifte matris ecelefie filii alienati funt ab ea , Ac claudicaverant a (emitis fidi , no* adverius hujufmodi perkulofum fchifma juxta noftris paftoralis officii debitum publia, Ac in facie ecclefi· requifiti, ut przfertur , infurgete » Ac illi obviare decrevimus . Quamobrem revocationi conventiculo Ac indiâionis concilii hujufmodi inherences , ut ad debitum finem ec»ciliatis omnium animis perduci poffit , nullafque feruputas remaneat, quo minus hoc facram aecumcnieum generate futurum concilium cum omni quiete Ac pace ac animarum unitate in spiritu fando , ut decet, celebrari poffit t & C attendentes memoratam ipforum promotoris Ac irocuratorts petitionem juftam , Ac divino Ac utnano juri confonara ; nec non inftrumentis publicis talia manifefte continentibus › etiam in alma urbe noftr* temere affixis , *te* per no* vilis, Ac alias legitime probatam , & ufquc adeo publicam Ac notoriam efle , quod nulla poffit tergiverfatione celari , ita ut ad poenarum feveritatem justa (anâiones canonicas in prediâo* Bernar. Ar Guliel. epifeopo; , &· Franc. Card, abfque alia ulteriori mora procedendum ellct : prefertim cum nos eidem Bernar. etiam poft omnium fupra narratorum perpetrationem, ii errorem ftium rccognofcerc, Ac ad cor reverti voluiflèt , plenam indulgentiam , Ar pr«teritoD rum temiffionetn Ar veniam dare Ae concédée: apoftohea clementia parati efiemus , nihilominus de eonundem venerabilium fratrum noltrorum contilio omnipotentia Dei imitantes dementiam , qui non vult mortem peccatoris , fed magis ut convertatur , Ar vivat , *te* omnes iojuria* illatas oblitafccbatur , omni qua po(Turnus pietate uti deerevimus, Ac quantum in nobu eft agere » ut piopofita manfuctudinis via ad cor revertantur , Ac a pnedidis refipifeaxit exccffibus , ut ipfos tanquam fiüum illum prodigum ad gremium ecclefi· revertentes benigne recipiamus , Ar paterna caritate amplexamur . Ipfos igitur Barnardinum , & Gulielmum Epifcopos , ac Franctfcam Cardinalem » & etiatn E quufrumque eis adherente;, eorum receptores, At eis quoquo modo faventes , per vifcera mifeticordie Dei noftri , per afpctfioucm fauguinis domini noftri Jelu Chrifti, quo Ar per quem bumani generis redemptio » &· lanX· maui* ecclclia edificatio faXa eft, ex toto corde hortamur, precamur, Ac obfceramus, ut ipfiu* ecclefi» unitatem , pro qua ipfe Salvator tam inftinter oravit ad patrem , violare defiftaut i fraternam quoque dilectionem *te* pacem, quam totiens Ac accurate idem redemptor tranfiturus cx hoc aondo ad patre* diicipafis --amendavit , *te* fine qua nec orationes, aeque jejuula, nec eleemolyna Deo accepts fudt , fcindere Ac laperait cApavefcantt At * pradiXi* quantociatam pcraitMfi* At fcandalofis prorfu* dcfiftant exceffibua , inventuri apud nos fi efleXuahte? paruerint , Ac etiam nobis pcrfonaliler humiliter paruifle docuerim , patera· caritatis afteXum , apenumque maninétiadinit , Ac clementi· fontem : alioquin ipfos fi forte jufticia* Ac vittutis amor a peccato non retrahat , induk genticqac fpes ad poenitentiam non invitat , poenarum terror , Ac rigor coerceat difeiplin· , prnfotos Bcmardinnm , Ac Gulialmum Epifcopos , ac Francifcum Card, adhérentes, receptores, Ae quoslibet fautores eorum de fratrum coramdeas epofilio requirimus , Ac monemus *ia* virtute S. obedienti· , ac fob anithétaiti* Ac criminum hzrcfis Ae fchifmatis , ae Info tnajeftatis , Ac quibufeumque aliis contra tales ab homine vel a jure inflidi* , ncc non privationis Cardinalatu* honoris ac patriarchaliuai *te* Metropolitan. Ac Cathedralium , quibus prefont , aliarutnquc cedefiarum, nec non Monafleriorum , Ac aliorum beneficiorum , quorumcumoue que obtinent, ac inhabilitatis ad illa alia qualiacumqc impofterum obtinenda , nec non convifti criminis (chifmatis , hserefis , Ac lcfo Majeftatis pcenis diftriâe precipiendo x mandamus , quatenus infra jo. dic* ab amixione prafentium in locis infraicriptis immediate fequentes numerandos , ipfi Bernar. Ac Guliel. Epifeopi, Ac Franc. Cara, pro indiâoribu* Ac convocatoribus Concilii Knetali* ulterius fe gerere aut nominare defuxant : nec per alios , quantum in cis eft, haberi Ac nominari pro talibus fe patiantur , ac indiâionem *te* convocationem pncdi&at ficut de faâo *te* male faXas coram nobis perfonaiiter conftituti publice revocent, callent, Ac annullcnt: adherentes, receptatores , Ac faventes ulterius ipfi* Bernar. Ac Guliel.. Epifeopi* , *te* Francifco Card, in hoc fchifmatis crimine nonaffiftant, nec adhareant, vcl foveant quoquo modo per *fc vel* alios direfle vcl indireâe, nec quovis qusefito colore i fed ipfi Bernar. Ac Guliel. Epifeopi , Ar Francifcus Card, adherente* , receptores , Ar fautore* nobis tamquam patri Ac paftori animarum foarum reverenter pateam, Ae obediant , ac de revocatione indiâioms Ar convocationi* Concilii hujufmodi infra prcdiâum terminum , ut pnrfortur , coram nobis perfonaiiter conftituti, etiam per publica documenta certiore* nos faciant , ut de coram vera obediemia nullus dubitationis fcrupulu* valeat 'emanere . Alias fi Bernard. Ae Guliel. Epifeopi , ac Franc. Card. *te* adhérentes receptore* , ac fautores pnediâi fecus , quod abfit , Ar nobis perfuadere non pofliunu* , egerint , feu pnemiffii omnia Ac lingula infra terminum pnsdiâum cum etaâu nos* adimpkverint , noverint fe fupradiâis panto obaouo* , Ar a nobis quamquam invitis juftitia cogente citatos, prout tenore pntfentiumcitamus , monemus , *te* requirimus , ut quintadecima dic pr«fatum terminum immediate feJuente , non feriata , Ac fi diâa quintadecima ›es feriata extiterit , prima die fequenti non feriata comparcant perfonaiiter coram nobis in urbe *te* confiftorio noftro fccreto^-aut ubi tunc erimus , ad fe defendendum , iegitimeque excufandum de prrmiffis contra eos oeduâis, alia· ad videndum , Ar audiendum fe , Ac quemlibet eoium etiam nominatim , quo* fic citamus ad diem esindcm , contra ipfo* legislate procedi a

Taxo-CHUm iftu

-anno" jHurri ui»· k ad videndam fe dedatari fchifmstfcm, Haf- A phemoe, fe tanquam fe aie hrfa majeftati* fore rat, fe panas poadMta

k jaftitia fnadebst, ccttificafttesoofdmn» <r ae-

no bombum liceat hanc tarie·*· , ptaratiaaia t ibliauieuit r rtoui- caauTI filmai» » awnitioni· . amadaii , tfeatfoau, ·»π. castificationis voieatatia » decrod jaM^afey caocaflfeaû fe mandat! iafeingera , v*t«Taufo tcasemrio commun . Si qei* m*t*m hoc atte*.

tati oftcnderin* , out fe legitim* 4» pmsmiC* excnfaveriat cmam oobfe , «t pnadenw , perfonaliter coaftitmi » ad declarationem dldanim pcmacum juAiria mediante procedet·w, «orum conternari* k «bfentfe non obftanüfe» , fed Worn· ccmmiuucm eorum prvfcntiam rcpnsfentaate proceflari alteriaead ag'gravationem » fc teaggxarationem , prout B juilitir vigor pofhdavent t it cocum demerit* eaceerint.

Ut autem hujulmodi nofira moaido fe citatio ad eoramdem monitorum fe citatarum , alforamqs* » quartus iatereft , notitiam deducatur , cum ad ipfo· perfonaliier citandoa tutu· non pateat acccffu» , carts* five membrana» eaa commente* , ac prnfentes litter·· ia valvia bafiliae principis apoftofonun t ac Ecclefia Latuanen. in aoc Camptflon· , fe eatxa curiam io Cathedralir Ecdet Sarten. valvit ifegi faciemus ; qua monitionem aamdem fuo qua£ foooro m*conio fe patule judicio publicabant, ut iiaem moniti, quod ad ipfo* non pervenerit, vel eandem monitionem igne- Ç ravtnot nullam poflint pratendoe excufatioaam vel ignorantiam allegam , cam non fit verifimib apud eoi remanere incognitam , vd oecnitum , quod tam patenter omnibus publicetur . Volumui etiam , k apoftoUcu aafeoritate decernimus , quod hujufinodi noftra monitio in eiidcm valvu fe acie intia»ta perinde valeat , fe illo· arâet, qnacnmqse eoeAiiutione apoftolica non obJUnte ' ac fi eidem mmutic k eorum fingulis intimata fe infinua. ta perfonaliter fe nrafentialiter extitiflet- Ne tamen moniti fe citati potdiâi urbem iplam k Curiam Romanam communem omnibut patriam locum fibi minus tutum , fe propter Enrmiife , vel ex quibufvia alii· caulii liarili- D ui vel dtflimilibua imminere nericeluai m veniendo , ftando , k cedeuaoo ad excuiatioan iun velamen forfan allegent « ipfa· tenore pnrfcnrium fermante· , cuilibet c· moniti· poediAù plenum fe ampliflimum m fide pontificia eft venerabilium fratrum noftronun R. fi. Cardinalium fo verbo veri fe boni Ponrifieia labrum conduAum 'n veniendo , ftando , k redeundo , ut profertur, coocediraual Umverfea fe fingulos Patriarcha· * Arcfiiarifcopo*, Epifcopo· , fe alio· Ecdefiaaom k Monafte(iorum prolato* , fe dericoa. ac parions* Ecdefiafticaa > nec non Dum , Marchiones , Principes , Poaftates, Capitanooa, * quoslibet alto· ofeciates , k eorum lbcatenentcs , E nec non coaumnuutct, univeefitata* crenarum, critarum, oppidoeutn , villarum fe aliorum lorarum tenore prvientnun requirimn· , fe hortamur , ipfifque Patriarchis , Archiepifcopia , Epifcopi* . fe alii· Prclati» , ceteruque mbditis ooftru diftrifte mandamus, quatenus pnefiiiu monitis omnibus k fingulis in veniendo ad diâam Curiam occatione ptadi&a , moran. do in ipfa, vel ab ipfo recedendo, in perfonis k bonis aut rebus eorum nullam inferant , nec ab aliis . quantum in eit iverit , permittant inferri infonam vel oflenlani I Nulli ergo ornas-

rum eju* fe novent incnrfuram. Datum Roesa apod A Petrnm anno incarnationis Dominic* 15it- qufoto Kai. Angnfti , Poaiifratui noftri anno ofeavo.

IWfa nfeôM «MverariMb fe iavwariaao (anfiaa-/iw* *etftMi·* tr Pr»Ut«nun (UUiut où* «d rafidrarmam Caariiii X*«w«m^Ks raa» dtcXaratiHN aaib/arri faferam *fir ζ—ΰΐίά·-iMt TiftMM* ,

T Ulias Epifeopus ferrn* fcsvorum Dri ad fo* A turam rei memoriam. Salvator dominaino-Hcr Jetas Chriftua unigenRu* Dei filma fempa in finu pnuis › ut humanum genua, quod pruvancatiooc primi parcatis perierat , infimata , fe ad iubiimia felicitati* marma odduccrat a mortalitatis cantem aflumue non aocufavit, impalfibili* ferius pellibilis pro ipfina humani generi* ialratione , cujus uc redempti , fe a poteftate diaboli liberati curam beato Petro eeelritis regni clavigero , apoftofoque principi , ac foccefloribua fuis eammifit , otnncm potuftatem k principatum fuper omnes tribuendo , cumque caput uiuverfali» ccclcfi* conftituit , ut populum ebriflianum fic redemptum a conatibus pervcrlorum prcefervarct , fe luporum nbie defenderet , k cmntes.oves , oe diabolica fraude fe fehifautfeoram afiulia deceptas, boni paftotis asrmpfo ad ovile Dominicum reduceret , fc didf Ecclefie unitatem fervant . Unde nos ejufdcm beari Petri meritis beet infu Scientibus fiioceflom Divina difpoocnte dementia efltrii , ad pnfetvaodum popuhiM Chriftiannm nobis commiffiim , fe ftatum univetfabs Ecdefir adaugendum k reformandum, •c ad deliberandum de expeditione contra fidri orthodoxe perfido* haftos fomenda per Chriftuuioa principes k populos , ac etiam ad nonnullorum olun S. R. E. Cardinalium , qui in vedefia Dei tanquam in firmamento corii fiel. 1« hiccutcs , k ab ipfa ecclefia fubllmati fuigcbant, faperbtn tvpo fe odii rancore in ne*, * quibus honorati fuerant , fe malt* bona receperant , in angelo* Sathane immetati febifi matum fomenta , k conventicula illfcita , fen potiuseonctliabela congregare, kconvocarc fetagebant, ad ambitionem fe malitiam minguendum , habita fuper hi* cum vonetabtlibu* fratribus nnftm S. R. E. Cardinalibus dellbecsifoi» matura , Concilium Latetaoen. die Lue dedmanona pmfentis manfia Aprilis , qua erit ferla fecunda poft oriavam refaneAmm* ejufdem Domini noftri lefu Chrifti anno paoxunc «laofo indiximus celebrandum, k ut feqiiitur, aucfon Domino finiendum ; hupifinoai qui Concilii generali* celebretionem per noiriae patente* littera* in eoriefia Laleraneu k alii* plunbui publici* locis curie Romane publicari mandavimus k fecimus ; ac etiem catilfiaiis m Chrifto filiis noftn* Maxuniliano in Rom- Imperatoiem eleAo > te aim regibo· › fe principibus Chriftmni* «r alia* aofou littera* ae etiam nunao* noflro* «d hoc Ipecialiter deputatos fign(ficavimus , rcquifrvimufque veacratxles

txles

AnHo' OHRiiri !>·»·

biles fcalrca noftnu Pairurcbas , Archieptfco-pas* Kpdcopo», fc dilet^os filios .Mouafte-Moram Abbate» λ PneUto» , fc allot , qui Corealii· insereC» tenentur * & confueverunt, at ftatuto tempora pocdifco ad prrfitum Concilium cakbcaodum «crederent . Et voient·* frcfau labareris Domini noftri Jviu Chrifti vcigia loqui * qui a lummu calorum ad nna AcTcvndn , anefatot olim Cardinale· * aliaa 9. R E. diieâos felio* * qui ab ea alienati hint, Ac claudicaverant a iemili* fuis , in quibus incedere debebant, benigne , Ac ea intimis cordis noftri caritatis & diledionis affcâibus requilivimus , & per vifcera milcricordi* Del noftri rogavitnoa , fc hortati fuimus , ut ad unitatem fanda matris eeclcfi» * a qua declinarunt, dulcia ejus ubera fugente» redirent , 3uia invenirem nos omnem injuriam eis fe reirent remififle , ac eos in vifccribut noftra diledionis recepiflc } fed ipfe tanquam afpides furdr , ut non audiant vocem incantantis, aures fuas claudentes , 9e in eeclefiam Dei venena diffundentes tam apud Principes faculares, maxime eos * quos fpforum fchifmaticorun* damnata intentioni adhcrcrc fperarent vel fcirent , quam etiam apud populos quibufdam vaniflimis fc falfiffimis perfusionibus indi&iohem Concilii ad eos pertinere aflereiftes , mulla fcandala in ecclefea Dei feminarent » 8c feminare non reflant in dies , feipfos , & Chrifti fideles decipiente* , imo mittis Ar terroribus , ac violentia ipforum Principum multas tam Ecclefiaftica* perfooas etiam prolationi» honore infignitu , ac feculares ad eorum damnate ambitionis eocitatem fequendam Ac cpafjvendam etiam invitos convenire , ac Cbulli fideles cogéra prafumpferant , * prx-iurr.unt . Quis unquam vidit fynodum generalem tatatn haberi , quas fummi Ar indubitati Rutnaui Pontificis non fuerit auctoritate fufulta Quis unquam legit generale Concilium legitime congregatum vel indidum dici , vel haoeti , At vim general** Concilii fc auâoritatem fibi vendicare eam conventiculam , vel congregationem , qnjr fada eft a tribus vel quatuor ohm Cardinalibus rebellibus , At cosv-tumacibus , fc ab obedrentia Romani pontifia cis le lubtrahentibus , At ad invicem ereâi* fupeibir cornibus contra Dominum fuum indubitatum Poni, ab eis canonice eleâum una cum alus , fc per annos octo & ultra pro vero Ar indubitato Pontifice ab univerio orbe etiam «b ciidem habitum fc veneratum confpi rantibus & malignantibus line caula , nulle flat ione Chriftianorum cis illiibmic , nili aliquibus Prrlati-Gallicx nationis , Ac illo coadis Ar invitis minis & tenoribus & metu , qui io quemlibet conftaeitem virum caderent , iaicali fctlicct poteftate fc regio nomine , ot dicitur, cariffimi in Chrifto filii noftri Ludovrci Francorum regis Chnftuniflimi , ob apoftohes fedis defculionem , fc R· E civitatum fc terrarum ab cj injulte occupatarum repetitionem , fc fubdito uni noftiotiiui per cum injufte & indebite iuinjrfam protectionem nobifcum contra progenitarum ivorum clarr memoriae regum Franci* copltteтudioem Ar obfervautiam fc Chriftiani regrs officium «spitalibu* odiis dilfidcntis › Arno; perfcquentis , *ft* «orum malignis au libas fc conatibus , ut nobi* nocere poflint , fomenta pt* flanti, , ut univerio jam orbi Ar omnibus C hdftianis pnncipibu» notiftiaum ell, quarum auxilium fc opeia advcrlus tam injuftam fic iruudiram ac/indignam perfecutiooem *t»* Cevtdam implorare & expetere coaâl Aimas : qu* etiam conventicula a fallitatibus & mendacii* initium fumpht , 8c apoftolica auâoricatc da venerabilium rratratn noftrorum S. R. E. Cardinalium unanimi coofenfu Ar coafilio damnata Ar improbata eatitit, ut in diverfe» ooftris litteris defuper coufeâis plenius continetur . Quis denique perditalfimorum hominum Ar fchifmaticolum perdita·* audaciam Ar temeritatem poffet unquam fati» damnare Ac abominari, vel «quaeimiter ferre, decretis generalium Conciliorum Conftamico- fc aliorum pteccdemium , uti volentium Ar innitentium , ac gencmlibus Conciliis legitimis le comparantium , vel comparare

g femulantinm , ae panas fc obedientia* a nobis fubtractionem,, fico;ma conciliabule non afleotiamur, comminantium Hilorum er*· fchifmati» rerum ipiriws fanâus caput non eft , fed juxta veritatem caput fc puter eorumeft diabolus, inventor mendacii fc ichifmatum fator . Sacrilegi ergo funt fc fchifmatici , fc tanquam loculbe fine capite. & fine fcnfu conaotes ficindc-K tunicam domini indivifibilem , unitatem videlicet fanâs matri* ecclefie in dies novas in» diâiones & vocationes concilii feu potiua conciliabuli fingentes fc facientes , fc pana* comminantes contra cis nen obfequcntcs , in decretis pnrtcritonim conciliorum contenta* , perinde ae fi eorum conciliabalum non. conventi-

ç cula fathane , & impiorum congregatio fc injaftorum , prout eft , fed legitimum acumenU cum concilium eflet , fc diceretur , inftabilea mente ac fpiritu fc corpore Nam modo Pifis, unde cum ignominia eje&i foat , modo Mediolani iedem peftilenti* collocantes ,I fc omni Dei. auxilio deftituti , a quo penitus fe abje» âoi efle , etiam eorum confcientia ftimulaute non ignorant , principes feculares tanquam Deum Acearon rtlitto Deo Ifrael eonfulunt . Uo· dc cum nunc de ftatu ccelelin , & dc fide cn« tholica agatur , fc ut prediftoram fc aliorum omnium febifmatum tenebris de Chriftiani populi finibus profligatis , lumen catholic· veritati· , Chrifto vara luce largiente , refulgeat Ae

D bcllomm cabman qua in multi* pattibas mundi ChruHious populus affligitur , congrua meditatione fedata , pacis auftore ptarftante in flatum pacificum fc tranquillum reducatur , ac ab efluhone Chriftiani fanguinis , .qui quotidie funditur , temneretur , ut poftea prout iemper intentionis nonr« fijit , expeditio contra infidc1erfieri poffit univcrfalis, muitaque alia gravia io ipfo concilio ad fidei catholic*· exaltationem luot difenticoda , & plurea ex veoerabi* libus fratribo* noftri* S. R. E. Cardinalibus » conditionibus tamponna canfantibus , nunc a Romana Curta abicnte* exiftant, quorum confilio , doârina , fc auâoritate multum proficere pofle fperamus , fi celebratione didi eoocHii LaUranen. fc prsmiflbrnm difcuflioni prrfente* fuerint . No* fperantes ipfo* Cardinale» abfente» , ut ipfis* fande matri* ecclefie vero» fc devoco* filio· in re tam ardua reqaifitioni noftr* non refiftere , auâoritate apoftolica eofdem Cardinale» abfente· , Areorum quemlibet, fc alios Arvhicpifcqpos , epifcopos·, Abbates B fc Pralato* nationis Galliae , perfettim eo» , qui pcrfooaliter, vel per procuratores in diâo coocilisbnlo interfuerunt , fc forte coaâi metu , qui in conflantes viro* cadere poteft , ad pre-, (ens deftinentur inviti , alias tamen non privati., nc* pro privatis declarati , per vifeera

'''Xhhq' emisti *****

mi-

"ToJo' Cgmrn tpt. ensfericoedia» ipfius domini noftri Jefu Chrifti » de cujus caufe none agitur » At pro honore bujus fande fedi» apoftolice , prudideque univcrialis eedefisa catholicas confemtioste in virtute fanda obediestHa requirimua , monemefqwe , At bntinar h doanino , clique diftridc

tiua poseront ad bniufmodi foadam Ar iatabrem concilii gesseralis Lateramen. celebrationem accedant i we eoarerineam . fi farina cm prodidi· fchifonatici· coavertatioitem badenu· , feu confctdcratioMMB quamemuque haboeriiu , aliqsûbuiqoe deterantoatioaibw Ar fonâionibe· frai· Ar decret» interfuerint , ft forfan coafcaûun proftiierint , cum melitt· Ar fecurins fit eu « nobis veto Ar fadubitaco capiti didn faud* entvcrfrlM eedefia adhsarere * quam praefatis fchifoaatfcfe, tanquam locaftia Ac fine capite affiftere , ne te ipu eorwndem fchifmaticorum frlfis » te fraoauicntia , fimulatifqoe fub humilitatis fpecie fnperbia pteaû foggeftionibas circumventi 9c feduâi asm eis in interitum prolabantur , & cum Sathan Ac Abjrron in profundum inferni terra vivos abforbeat · accipiant portionem . Remittimus enim cifdem Cardinalibus . Ac alii· Praiatis , te cuilibet eorum fic monitis Ac requifitis omne· injurias , quas nobis propter hujufmodi converiationem Ar tradatus , quot cum didis fchifmaticis habuerunt, ac cenfurai Ac panas , ii quas forfen propterea incurriflent vel incyrrifle ccnferentur » n ad nos At ad didam facrofandum concilium Lateranen celebrandum venerint . No· enim eis , te cuilibet eorum libeni· Ar foturum falvnm condudum in verbo Ro- Pont. Ar venerabilium fratrum noftrorum S. R. E. Cardinalium concedimus, Ac per pro lentes libere elargimur . Erigant ergo fe ipfi Cardinales fic a nobis requifiti » praalatique ceteri , Ar vexillum juilitue confcientioque puritatem pratfeferente· , Ac (and·, Ac matris ecdefise unitatem sciantes ad praefati veri. Ac legittimi, ac cccumanici Lateranen. concilii celebrationem quanto citius poterunt feftinent , rclida damnata fynagoga Ar conventiculo fathanse , ut Deo audere ipfifque Card, rorum concilio , opera , Ar follicitudine , fideque , Ar integritate » ac domna Dei celo nobis affiftentibus ad extindionem prefetorum fchiimatkorum Ac perverforum , qui tanquam vulpes vineam domini , ideft fandam Ar uaiverPalem matrem ecdcfiam fois venenofis morfibus deftruere non enflant , procedere valeamus , ipfamque ecclefiam fandam Dei e tot perturbationibus , quibus nunc vexatur , tranquillam Ac quietam reddere , ecclefimquss reformationem univerfalem facere , Aede expeditione contra infideles ineunda eis adh&itia deliberare , Ac cx tam bono opere cum ipfis fic venientibus Ar adjuvantibus Cardinalibus Ac praelati· felicitatis srtemae promis coniequi mereamur . Et quoniam Deus omnium cognitor fecreta cordis noftri novit Ac icit nos in finceritatc ft veritate Dei ambulare , * animarum lingularum Chriftiani nominis profeflbram frlutem espe> tere > exhortamur etiam omîtes principe· Chriftianoa , Ar alio· Chrifti fideles , ne folfi· i»· didionfons dsdoosm fchifmatieorom de fado Ac contra canonicas fondionm fodis Ar editi· , fas etiam facienda 9t edendis adhareant , vel intendant › m cum ipfi fcbilmatici fc » ruinam freti· fatbann exagitati» mcujus manibns poGti faut » ft a quo pro ejus libitu voluntatis nulla fpiritaa fandi protediooe fdfrlti vexantur , Ac locum requietis non inveniunt , ejufdem fathana exemplo, qui vellet omne» fecum in interitum addocere , alio· Chrifti fideles io perditionem trahere viis , quibus poflimt t conantur . Nos ex abondantiori cautela , tc pro Chrifti fidelium omnium animarum fotore omnes iodidiones , conventicula , feu potius conciliabula didorum fcbtfmaticorem , ac sficrtas citationes , monitiones, ft decreta , Ac abfohitiones , fententiat, Ar ada , Ar legatorum creationes , Ar obedicatiat fubtradiooes , Ac affectas ccafiiras , prout ali·· fecimus , tanquam a penitus privatis , Ar nulla ororius audorisate , Ar facultate fufiiltis nullas , invalidas , Ac inanes , nulliufque roboris vel momenti » Ar contra omnes canonicas faodioocs fo. das Ar edidas forfic Ac efle , ac eos , qui ipforute folfu Ac oteodacibus deceptionibus voluntarie adhsrierunt, cam ipfis malcdidioois «terna participes fieri declaramus ft pronuntiamus, ipiafqoe indidiones ft convocationes te cetera fopradida , Ar omnia alia inde fecuta ufqnc ia profcnrem diem prout temere Ar dc fado proceflerunt , spoftolsca audoritare revocamus, caflamus , Ac annullamus , ac cafla , irrita , nulla eife de didorum venerabilium fratrum noQrorum concilio decernimus , ac volumus pnrfentes noftras litteras valvis bafilicm ejufdem principis Apoftolorum , * pmfatst ecclefia Lateranen. ac in acie Campiflosm deurite per unum feu duos cx curforibus noftris effligi * Ar ibi ut legi ab omnibus poflint , aliquandiu teneri, ut earum notitia ad fingutos pervenire polfit , Ar illos didos Card, requifitos ad quanto citius poterunt veniendum , ar alios , quos ilhe concernunt · die habite notitie earum ligare» perinde ac fi era perfonaltter Ar profentialiter intimato fuiffenc . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftras requifitionis , monitionis , hortationis » mandati , remilionis , «largitioni· , conreffiouis , exhortationis , declarationis , prouunriationis , caifatiunis , anaullationis decreti ac voluntatis infringere, vel ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare prsrinmpferit » indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri At Pauli apuftulorum fe noverit incurfcnim . Datum Rome apud S. Putrem anno Incarnationis Dominica» x$ii. Idfous Aprilis . Pontificatus noftri anno nono. "7^^ cBI^TI i,,»,

-λŋκγ CMum u'Si* fepunev·. £'.?*■L*

^CONCILIUM HISPALENSE

«a, eNum ·«*·

Celebratum anno 1512. prnfide Arch»epUcojpo D. D&co Deza.

Strata Ukef fm reverevdijfietam D- D Pf^· earn Deajt erckief; Miffaira- in frima itjf- Ceacilti jetvmcmlû fer* mundo· *Hiffeli Ctlffirete*

REx pncificua anigcnitiM * qui dt iα fiau patra, carné fn« nanvitate munium in. grttfus pacis fader» nobm attulit , difperfaqu fe omnino diitantix , imo Tibi invicem adverfantia ia unum colligens , *juxta* quod Apofto. lus inquit : *Iffe eft fan anfira »* V*' *[etit ntranae* ··«■», *fic* primum unitar is vinculum et! cunâia f«culis admirandum , qui Deum *fic* hominem non Cola natura sn infinituu disantes, fed affeAu *fic* adibas diffeniientes, tanto farder* concilûvit , ut ueut >d*«tqu* Deus diet, qui ho* mo ·, *fic* unus ipfe homo , qui Detw . Hoc unitatis , ac pacis myftrrium mox nafrvnte Domi. Do ab esultantibus Angelis prtfdifium eft : quando gloriam in exeelbj Deo . pacemque in terra hominibus bonae volaniatis mulurudocs*- Jeftù n»i|m» ut Lucas refert) pr»cecinit. Neque libi ioli Verbum caro ûfium hanc unita, tem fervavit, led *Be* in fuos fidele· , safari caput m membra , mirabili connexione transfudit. Nam quemadmodum juxta fententiam Pauli , coniepulti funuu » fe conrefufcitati cum Chrsfto j ita fe fumas ejus ineffabili nat ivirate congeniti , fe divin* effeôt confortes natur» . *Qvatyot antem* (inquit Ëvangtlifte *Joannes*) rrcrpmsor euirr , feZr a«r *fttefiattm Ulme Dei fieri/* Et faut natus in terris « pach ac unitatis a*&ar extitit filial Dei, ita fe ia mundo converfatus , unircrix incarnationis mjHcria ad pacem fe unitatem dinexit . Precept» nempe fe Sacramenta gratic, quibus legem mandatorum evacuavit , miro ordme tub unitate complexus cft. Chiritas liquident , qu» , ut, inquit Apoltoius, finis eft preerptorum , vmtulum eft uni. tatas . Sacramenta vero lie Chriftur inftituit , ut ex multis rebus collefiis verba fenâificationis unum conflaret: unde fe Apoftolis in unum congregatis coenaeulittn , fe ad unatn confidentibus mesMam , fatxfitfltmtim corporis fui fe (anguinis lacramcntum inftituit . Alccnderu praeterea Chnftus in coelum , nonaift Apoftolis in anata convenientibus, promifl'um Spitnum lanfiunt viiibiliter mifit . Nobis denique formam poftulandi , *fic* a Deo impetrandi tradens , in unum nos docuit convenire , dicens I *Uki d»t tel fret etngrefan favute in nomine met, ifü fam i» medie event ; fe , de re amm rr, yearn feteeriatt fiet Mit* a Pairs *met* : quail ipie multarunt conventus , fe unitas animorum , magni meriti apud Deum çxiftat . Quod fe propheta David inilnuat dicens t *In ttnciht fufivam CT tengregariexc* mafxa spera *Demini.* Hinc eft . fratres dilefiidimi, quod in eccfafia iynodoi fe Concilia celebrati inolevit , ut quod merita lingularum obtinere non valeat, multorum coetus uno corde fe confotu voce Deum precantium impetrare mercatur. Unde fuper jllud Apoftoli Romanorum is : *me în tretiamkue •uefhh* , diet. g!of. *fjegat ^tfoftolti afud mimrei fe» fe mart : multi enua miatmi dtm (tngrrgaatur ana·.* *\nimu , fiant magni , multaram frecei mff. Irani* . Veruaaumen animadvertite , fratres , quod non promittitur multi» qualitercumque in unum congaegatis, vota *iua* - Deo impetrare , fed fi in nomine Chrifti convenientes depofcant. *Sit enim* lit Dominus ; *Uki da» ntt tree* rvqgro*fati fattine* io *tetmit» mea* . Illi autem in nomine Chrifti congregantur , fe poftuiant , qui ea , qur Chnftus docuit poftulanda , precantur . Hac aurem funt, qua Oratio dominies feptem petitionibus edita comprehendi , quorum lum- "U eft, ut ad gloriam Dei, *fit fui* nominisfanAifaationem , qua noftra ialuti aut eomtned* funt , aut neetflaria, pro divina voluntatis beneplacito pie fe Mricveranrer potcamua . Ilii

B vero in nomine Corifti non petunt , qui non ^lua Drt font, fed fua qaarentes ftatucre , do(deris cordis fui implere dcpofcunt, vel ad mundi gloriam confequtftdam * vel ad camis obleAament» fedUnda. Horum confortium Propheta f* gloriatur vitafte dicens: *Ufa fedi tam etacUte nmaitaiie» O'* com *inifnagerentlias aan iatraika, tdinii ettlefiam maUytaatinm , tr eam imfii/ nenftdek·-* Nos igitur fratres dilediftinoi in hac fanfia (ynodo convenientes in nomine JESU poftulemns , fi impetrate volumus , quod optamus . Petituri autem in nomine JESU brevi fermonc, fed ex intimo cordis juxta formam a Domino traditam , ejus mifericordiam imploremus : ut Spiritus Sanfius adveniens corda no-

C ftra elementer expurget, mentes illuminet , fe inducat in omnem, faut promifit filius , veritatem : quatenus i* nomine fuo colled i, fic in cunfiis teneamus cum moderamine pietatis juftitiam , ut ab ejus beneplacito in nullo diflentiat voluntas noftra , fed refium tramitem tn omnibus obfervantes , qur Deo placita (uftt , fe difiis exequamur fe fafiit ; quod ipfc pnsftore dignetur , qui cum Patre It Spiritu Sanfio vivit fe reguat per omnia («cula faxulorum. Ameu

PROLOGUS.

IN nomine Dei omnipotentis fanda tnater ccelefia catholica a Spiritu Sanfio illuminata , inter alia ialirbria documenta , qu* pro fajutc animarum fidelium Chriftianorum inftituit * ordinavit quod Pnelati , qui habent auâoritatem a noftro Redemptore Jefu Chrifto ad regendum fe gubernandum populum Chriftiauum . celebrarent quibuidam temporibus , Ccili&t Metropolitani Concilia Provincialia , fe eptfcopl fynodos in fuis dioreefibus , ad dfe. fium ftatuendi fe ordinandi res fpefiantes ad fervitium Dei , fe augmentum cultus divini, fe pro immunitate fuorum tniniftrorum , fe ecclesiarum . fe reformatione vitas fe morum tam m ftatu ecclefiaftico , quam («culari , *ad* exaltationem noftrae (and* fidei catholicae. Ideo nos

E D· Didacus Dexa , divina tnifericordia Archiepifeopus fanSat ecciefic Hifpalenlis confiderante» , quod longum tempus effluxit abfque eo quod fuerit celebratum Concilium Provinciale in hac noftra Archi-diacefi > propter quod ,

quam-

ÂMNSr«Mums CHIISTI •Ji*. Arducpifcopt boo· -μμτϊ- Perdecedo*· noftri , mou fanfto ad» «e defideria antiqnitiu fecerint, 8r ocdiaavemrt ploret 1*0-dabife» coaftitatiooe*, qoia uomo non factant frablican» , nec obfervan mandat· , plues »1-arom oHi»Kxu tradit*, Cr ali· faerant violate i ^ videntes etiam quod pe« tcmpown v*-necate occanerant · At quoudie eveniunt nevi cafus, qoibus providere necefle eft de novis cemedib- Volentes feqoi ar obfervare» quod per facro» Canones fah ftabilhua , ar demandatam eam confilio de featentia reversndorne n&-ftroram dilc&iSiaoram fratrum Decani ar Capituli noftr· fandis ecclefi· , ftatuioaus facere & celebrare Concilium Provinciale in h»c infiStu civitate Hifpalenfi · Eto quo vocari mamus per noftrat liter*» paternes convocatoris* reverendos in Cbrifto Patres & Dominos £piicopos Gadicenfem, Malacitanum, Svlven-fem, Canaris, 8r deMamicco, noftro, lutfraganeos , & illud notificari capitulis Tuarum eccidiaram Cathedralium, omnibufquc aliis Λ0-batibus, Prioribus, *te* Vicariis d&i noftri Arebiepifeopatus< de quorum approbatione *tc* coofenfu poftquam ooanrs, feu major pars illorum fuerunt congregati per fe, vel Tuos procuratores in diaa noftra Tana* ecclefia , & civitate HiT-palenii , mvocata prius gratia Spiritus Sanfiki , fecimus , *tc* ordinavimus, *8c* publicari mandavimus , prout fuerunt publicat» Conftitutiones fequentes.

CAPUT I.

Quod 'Pitrocbi doceoitt fuôs peroebionoi ftrffterio noftro fimfio fidei Cotbolko , 6 quod in quolibet ecdefie odfit ttbtdo , in quo contmeomttr ouenio > que* ***ilht*** *docere* **dr***bent .*

Quia cognitio noftr» fande fidei *ct*-tholicx eft necelfaria omnibus fidelibus Chriftianis pro fua falute : ideo cupientes falutem animarum, que nobis fuerunt commendat», & quod non errent per ignorantiam (facro concilio approbaote^ ftatuimus & ordinamus, ut omnes curam animarum habentes, dc confefforesnoftri Archiepifcopatus, & provinciae fint diligentes in docendo fuos parochianos , & perfonas , quarum audient confefliooes , illa que fcire debent dc credere pro fua falute , & in fpecie articulos noftrx fanttx fidei Catholicas, qui funt fundamentum noftrx religionis. Item etiam ut illos inftruant in fanttis Sacramentis ecclefi» & in decem mandatis noftrz legis Chriflian» , ut non audeant illa tranfgredi , dc contravenire ; ac etiam ipfis dicant qualia font peccata mortalia ad effettum , ut fciant melius illa evitare , illis fuadendo ut cum magna cura procurent exercere feptem opera mifcricordix , de quibus ftritta per eos danda eft ratio tempore eorum obitus ; fuper quo mandamus, ut magnam factant diligentiam, & fpccialem

A curam : dc ut premiflà melius obferventur, mandamus, ut in quabbec ex ecdefiis parochialibus totius noftri archiepifcoparus, & provinci», apponatur tabula quam mandamus , ubi prznufià fiamoarie conti» neantur, quam praecipimus apponi in loco publico, ad d&hun ut videatur & legatur ab omnibus.

Item mandamus omnibus parochis» -qui nunc funt dc erunt in futurum, ut omni» bus dominicis Adventus , a Qpminioa Sepcuagtrfimz uique ad Dominjcam Pafliotfis mclufive, legant, *& declarent jnpulocon-*
B *tenta* in ditta tabula inter Miflarum fo* lemma, poft offertorium : de quod de his non potuerit legi una dic Dominica , legatur in altera , vd in primo fcfto occurrente .

Item mandamus , ut praefati parochi habentes idoneitatem , explicent laottutn Evangelium diebus dominicis anni fuisparochianis, illis exhibendo , & illos inducendo in viam faluris, ut fe retrahant ab occatione peccandi. Quae omnia per dittos parochos compleri mandamus (ceffan-
C te legitima exeufatioœ) fub pœna unius regalis, quoties ita non exequrotur , applicandi oro una medietate ecdefie cui in. ierviunr , & pro alia medietate illi , qui denuntiaverit.

Ut Parochi moneant iuos parochianos, ut fciant confeffionem generalem, & orationes ecclefi» .

Magnus defettus & culpa fubditorum , & notabilis negligentia parochorum, quod eorum parochiani nefeianr res pertinentes ad fuam falutem , que funt fundamentum noftre fanttx fidei catholice. Et quia
'J fumus informati, quod plures ex noftris fubditis , habentes xtatem diferetionis , nelciunt orationes ab ecclefia inftitutas (quod procedit ex negligentia dc pauca cura parochorum) ideo mandamus , ut prxfati parochi *ic* confeffores illos moneant pariter , ut procurent fcire confeffionem generalem , & Orationem Dominicam , *Mirio*, dc *Credo* , ac *Solve Regna ;* maodamufque ut prxfati curari dc confeffores, quotiefeumque audient confeffiones quarumvis perfonarum, recitare fa-
E ciant dittas orationes , & valeant fi illas fciant dc bene pronuncient, corrigendo dc docendo quod non fcierint, <?c non bene pronuntiaverint , & ad hunc effettum mandamus, ut presbyter qui mifiàm celebraverit diebus Dominicis , poft dittam confeflionem alta voce , loco pœnirentix illis injungat, ur una dominica dicant fimul cum ipfo *Toter nrfer & *4vc Morio,* & alia dominka *Credo* dc *Solve Repite ,* tali modo ur totus populus poffir *dc* va<i

anmo aJ**Jri leae bene pronuociare .' & ad hunc efle-dum moneam fuos parochiano», ut fecum ducant fuos filio· qualibet die dominica ad miflam, ut dUêant didas orationes.

Item mandamus omnibus ûcrifttt Ecdefiarura noftri Archiepifcopatus fle provincia; , fle omnibus peribnis ecctefiafticis, vei fccuiaribus , que docebunt te* gere fle feribere , ut in primis St ante omnia de prxmiflis pueros inftroant t & alia legere , vel feribere non faciant, donec fcianc didas orationes , fle alia contenta in dida tabula › quae omnia mandamus per ipfo· fieri fle compleri fub poena excommunicationis I mandamufque non abfolvi , donec prxdidis integre fiuisfaciant.

CAPUT I L

Deputentur perfonu , fux in fitnflu fide catbolice noviter ud ctm converjos iafiruant , é quid TerooH circo illud ogpre debeunt.*

Cum in hac noftra dioecefi fle provincia adfmc plures noviter ad fidem converti tam a lege Judaica , quam a leda Mahometana , maxime indulgentes inftrudionibus & documentis noftrx fand» fidei catholicas , & aliorum concernentium dodrinam Chriftianam (facro approbante Concilio) ftatuimus , & ordinamus 3 ut Prxlati, ad quos fpedat invigilare fuper fàlute animarum, deputent perfonas honeftas & competenter dodas , qux illos inftruant in omnibus neceffanis ad eorum falutem , & qux fpecialem curam habeant inquirendi fle feiendi quomodo vivant , & an committant aliquos ex erroribus , in quibus , antequam ad noftram fidem venilfenr , ftetererunt. Mandamufque parochis , ut in fuis parochiis faciant catalogum feparatum de noviter convertis ; & vifiratoribus ut-exigant rationem cum magna diligentia fuper eo , an faciant , flt compleant , quod mandat Ecclefia . Pariterque quia nonnulli funt utriufque generis « qui a noftra fanda fide catholica receflerunt , fuerunt reconciliari , fle redudi «d unionem S. Marris ecclefi», ac abjurarunt fuos errores, quibus ordinatum fuit , ut audiant Miflàm fle concionem diebus Dominicis fle fèftivis de praecepto, ac peccata confiteantur tribus teftis Pafchalibus anni , fle alia ; mandamus parochis , ut de fic reconciliatis faciant fpecialem catalogum ad cfFeâum , ut innoteicat m exrquantur , qu» ipfis fuerunt injunda , Sc illos moneant ut illa compleant , ad effedum ut Deus Dominus nofter veniam pro peccatis contra ipfum

A commiffis «nparfutur , fle pnefiet ut in bono ftatu perfevercot. ammo CÎÎ'ÎJI

CAPUT III.

Quod Tarvcbi fint dilipntcs m adWn^naajb funfit ferumetuu „

Statutum de jure eft , ut fideles Chnftiani recipiant Sacramenta find»♦matiis ecclefi» quibufdam anni temporibus · vflr in cafibus neceifitatis pro faiure anjmarutn fuarum : ideo (facro approbante Con-«. cilio) ftatuimus , ut omnes parochi cfint diligentes in adminiftrando fanda /aeramenta , Sc fignanter Baptifmum infantibus ad evitandum periculum, quod ex dilatione oriri portet, fle exhortando , ac requirendo fuos Parochianos infirmos , ut confiteantur, fit fandum Sacramentum Euchari fti» recipiant.

Item ut notum fit omnibus, quando corpus Domini noftri^ defertur alicui infirmo ad cfirdum ut fandum Sacramentum comitentur , fle propterea lucrentur indul- C sentias concertas , mandamus ut puifare Faciant in porta ecclefix campanellam » parum antequam exeat ab Ecclefia , vel aliam campanam majorem 9 fi mos eft › fle poft reportatum corpus Domini noftri ad Ecclefiam declarent omnibus, qui illud fuerint comitari , qualiter fuerunt lucrati indulgentias a fandis Patribus coocef-fas , & ulterius indulgentiam 40. dierum , quam nos eis conceflimus pro qualibet vice . Quod fieri mandamus per didos parochos fub pcena centum morapetinorum applicandorum pro una medte- D tate Ecclefix , fle pro alia medietate denuntianti .

CAPUT IV.

Quod Medici in primis dr ante amara moneent infirmos , ut fitlufem emmnrun» fnurum procurent,

Pro remedio plurium inconvenientium ftatuit boo» memorix Innocentius IIL in Decretali : *Cum infirmités de Tonif. dr rem,* £ quod quando vocarentur medici ad infirmos , ante omnia moneant didos infirmos , ut vocent medicos animarum, qui funt confèifarii . fic illos inducant ut confiteantur , fic falutem animarum fuarum procurent ; quia cum infirmitas corporis procedat ab aegritudine fpirituali , quando infirmitas animae curata eft, Deus mandat lilutem corporis t ac etiam quan-/—.. do in principio infirmi non fuerunt in/ dudi ad confitendum fle difponendum

anno'' CHAism *''*. ®as fuas dc confcicntias , fucccdit quod , A fi eis dicatur 6da graviori infirmitate , cadunt in periculum defperatiorüs fus faturis , dc. in alias periculofiis cogitationes. *Et cum Gt* , quod in D. Decretali fuit impofita pana Medicis illud non obfervantibus , prout didum eft , eifque vetitus ingreflus in ecclefiam , nobis eft notum , quod didi Medici parum Deum timentes, *Sc* periculum animarum fidelium minimi fiicientcs, id non obfervant, dc in didam panam incurrunt ; ideo nos cupientes tanto periculo obviare , ftatuimus dc ordinamus , ut impofterum omnes >Mcdici noftrx Archi diacefeos & provinces fint diligentes in obfervarione D. Decretalis : ftatimque in prima , vifitarionc moneant & hortentur didos infirmos , ut confiteantur & difponant fuam confcicntiam , & ita facere non omittant cum qualibet perfona , cujuivis flatus & conditionis exiftat ; quodque fi talis infirmus id non prxfbterit , Medicus poftquam de eo notitiam habuerit , illum fecunda vice non invifat , neque curet donec confcffus fuerit , & animam fuam difpofucric ; mandamufquc ita fervan & compleri per didos Medicos fub poena excommunicationis dc ducentorum morapetinorum applicandorum fabricx Ecelefix , cujus fuerint parochiani , quotiefeumque contravenerint ; ad quam poenam volumus illos reneri in foro conicientix . Et ut prxmifla omnibus innotefeant, mandamus, ut quatuor prunis diebus Dominicis quadragefimx parochi enuntient hanc conftitutionem in luis Ecclefiis.

CAPUT V.

Contra Vaticinatores & magos , tljojqut confultniet .

Cum nobis notum fu , quod in noftro Arch.epiicoparu dc provincia adfunt phires perfonae ucriufque fexus , qux timoris Dei oblitx , & fidei ac fpei , quam habere debent in Divina providentia, utuntur variemus , magicis artibus , fomlegiis , &. maleficiis, euntque icu mandant ad capiendum concilium a talium maleficiorum geftoribus . qui diabolo famulantur ; dc quamvis talcs pcrfbnæ incurrant in magnis panas de jure Habilitas, & in fententiam excommunicationis vigore conftiturionum provincialium noftri Archiepifeopatus , in dictas poenas & cenfuras incurrunt , & ab ufii tam gravis peccati non abftinent . Ideo tantz Dei offenfioni obviare cupientes , ftaruimus dc mandamus , ut in pofterum omnes perfonx, quat dictis magica artibus > fonikgns , vaticiniis , vel aliis maleficiis utenrur , five cum talia gerentibus concilium inverint , vcl illos adiverint, vel participes delicti eorumdem qoocunque modo fuerint , ultra omnes alias penas in tali cafe conftitutas , *omnes* illi incurrant in fententiam excommunicationis ipfo facto, dc in panam duorum millium morapetinorum pro prima vice, & pro fecunda vice pana duplo augeatur > *St* publice diffamentur , dc in exilium mittamur ad tempus B judicibus de eo cognofcentibus bene vifum .

Item mandamus Proviforibus & Vifiti» toribus noftri Archiepilcopatus , ur diligenter invigilent, dc fpecialem curam habeant inquirendi contra tales perfonas deditas ifti peccaro , illudque graviter puniendi & delendi e cordibus noftrorum fidelium fubditorum. Et ut talia delicta non poflint remanere fecrera , mandamus dictis Proviforibus , ut fingulis annis a Dominica Septuagefimx relaxent litteras generales . etiam anathematis, contra dictos de- C linquentes ac etiam contra omnes fcientes > quales funt qui talia déliera patrarunt . clique praecipiant fub dictis cenfuris , ut accedant ad nocificandum, dc declarandum coram ipfis , vel fidtem coram Parochis fuarum parochiiriim , & coram Notario vel feriba publico 9 ut in judicio conflare valeat. Mandamufquc dictis parochis , *ut* magna cum diligentia intra menfem nocificent dictis Proviforibus , quidquid ipfis fuerit declaratum , dc ipfi /civerint , & fidem de his tranfmittant ; quod per ipfos fieri & compleri mandamus tub pana fuf- D penfionis a divinis 9 & trium millium morapetinorum , quotiefeunque contravcnerint ,

CAPUT VI.

guod relaxentur htwx generj les fingulis annis contra silos t qui 'vivunt in petesuts publtiis , & procedatur ufque «d invoca· nonetn brachi facularis .

Prxlatis & paftoribus animarum, qui- E bus fuit commendatus populus Chriftianus convenit firmiter & continuo invigilare fuper cuftodia animarum fidelium. Ideoque nos cupientes falutem noftrorum fubditorum , illofque a peccatis dc publicis Dei offenfionibus avertere , & venerando cenftiras & panas , in quas vigore Conftirutionum noftri Archiepilcopatus & provincia:, fingdis annis a Dominica Septuagefimx relaxent litteras generales , & procedant pa cmfuras ·, & per omnia alia

ANNO CHS.ISTI

ΛXKP CNiisTi u'** alia juris remedia confina illos , qui vi. A vuot îq pacatis publicis, dt contra illos, qui matrimonium dande/boe contrahunt, vel in gradibus de jure prohibitis, & contra prxfcntes & infervtentes talibus matrimoniis, & contra illos , qui vitam ducunt maritalem cum fuis uxonbus non recepta benedidiooe Ecclefix , & contra inccftuofos , dt illos qui habent duas uxores , Bc contra ufurarios, & poblicos concubinarios : quodque fic procedere non definant, donec tales parfonx ab iftis peccatis fe removeant. Quod per B illos magna cum diligentia fieri & compleri mandamus, fuper quo eorum coofcienfiam oneramus ; & ut haec poflint melius devenire ad nocitum didorum judicum , & puniantur , mandamus omnibus parochis noftri Archiepifeopatus & provincix , ut fint diligentes in inquirendo & fciendo , quales fint ex eorum parochianis , qui exiftunt in aliquibus ex didis peccatis publias , illofquc moneant cum tota charitate , ut fe ab cis removeant ; & nifi corrigantur 8c emundentur , teneatur quilibet ex didis parochis C illud notificare Prxlato , five ejus Provifori, ut remedium afferat. Et defuper mandamus , ut prxfati Parochi conficiant catalogos , in quibus deferibant omnes fic publice reputatos in fuis parochiis, & cum omni diligentia illos tranfinittant ad didos Provifores tempore Bc modo in fcquenti conftitutionc contentis fub pana unius florem quotiefeutnque non prxftiterint , applicandi pro medietate ecclefix cui inferviunt , & pro alia medietate ac*culàtcri .

CAPUT VII.

OrJo procedendi contre Ufa pei non confitentur peccta , Eucbtrtjlùm non recipiunt .

Notum nobis eft , quod non obftantibus ccnfuris , qux πgore conftitutionutn noftrorum bonx memorix anteccflbrum fuerunt promulgate contra fideles noftros fubditos , qui peccata non deponunt lingulis anni* , nee fandam commumcnem recipiunt tempore ab Ecdefia prxfixo ; Oc litteris ac cenfuris * qux quolibet anno fulminantur contra tales perfbnas a Proviforibus Λ judicibus , plures funt , qui parum Deum timentes diu permanent cxcommunicati denuntiati . Cupientes propterra . novum afferre remedium , ftatuimus & mandamus omnibus parochis noftri Aichiepifcqpatus & provincix, ut a Dominica Septuagcfimx moneant omnes fuos parochianos » ut vadant ad confitendum peccata ; dividant fuas parochiaa per vicos & concretas , prxfigendo unicuique tempus , quo venire debuerit ad confitendum , prout opportunum judicaverint ; ne omnes fimul accedant eodem tempore , quo pr» multitudine coofitentium haberi non poflit copia ConfefTorum , ita quod didi parochi ipedalem curam habeant de confeientfis fuorum parochiarxxum. Jâtmo chxisti

Item mandamus , ut pnefàti parochi magna cum diligentia efferrnent catalogum omnium illorum degentium in fuis parochiis , qui non fuerint confefli , & findam euchariftiam non receperint , vel fuerint excommunicat! propter peccata publica , iliumque fuo nomine proprio fubferiptum tranfinittant ad Provifores ufque ad Dominicam in Albis , prout hademu fieri /blitum fuit . Infuperque dkfti parochi teneantur deferre catalogum & denun*core publice in ecdefia illos , qui incurre*riot in fententiam excommunicationis , dc illos qui a noftris Proviforibus fuerint declarati , illos nominando propriis nominibus alta voce ; itaut populus audiat & intelligat, nemine propter amorem vel alium quemlibet refpedum pratternuflb . Et fi prxtâti contumaces non fuerint abfoluti , peccata non depofuerint , & fandam communionem non fufeeperint , & a didis peccaris publicis non fe removerint ufque cc per totum diem fandifiimx Trinitatis , mandamus & ordinamus , ut didi P*ro*chi teneantur tranfmitterc ad Proviforem alium fecundum catalogum & memoriale continens nomina illorum , qui fic fuerint denuntiati excommunicari , quem catalogum tranfmitterc debebunt ufque & D per totam odavam Corporis Chrifti fub poena unius fioreni quotiefeuuque illum tranfmitterc prxtermiferint, applicandi modo fiiperius expreftb . Pariterque mandamus , ut didi Provifores & Miniftri noftri Archiepi fcopatus & provincix procedant contra contumaces & rebelles per cenfurasÔC per panas , qux ipfis videbuntur magis proficux, aggravando, & reaggravando ufque ad invocationem brachii fxcularis , fi neE cefTum fuerit : & in feriptura invocatioais brachii fxcularis exprimantur contumaces propriis nominibus, & dicatur in ea, quod in carceres detrudantur , & ab eis non liberentur nec relaxentur , etiam fub fide* jufiione , donec conftiterit eos fuiffe abfolutos , & paruiffe ecclefix & judicibus , ?ui contra ipfas proceiferinr , itaut eos ia uo peccato permanere non promittant.

Item quia plures dicendo confeflbs fuiffe apud Religiofos ÔC alios facerdotes ele*

dos

ANNO CMMSTI H<fc dos ab bis qui habent focultaom audio»- A di confcfiiooes & abfolvtodi » confiteri in fui» parochiis reculant , mandamus ut di- di parochi illos non habeant pro confcflis, nec pro abiblutis , nifi docuerint legitime per litteras talium Refigioforam , vel alio modo, qualiter luerunt confofli apudipfos. dcabfoluti.

C a p U T vm.

pernam 'auarraat 'J& t φů per m- mat & airra prrataarot ms taidnanuü· B catiaar.

Magnum periculum eft animarum fidelium permanere per longum tempus fcienter in fdentia excommunicationis . Et etiam tales corde indurati, eo quod per tantum temporis fpatium in fisa contumacia fuerint privati a communione fidelium , non funt vacui ab omni iufpicione , quod non bene fentiant de rebus fidei . Et quia cupimus illos reducere ad bonum flatum dc ad viam falutis , fiçro approbante condi» , ftatuimus, dc ordinamus , ut om- C nes fideles , qui permanferint publice in excommunicatione per annum , fi fuerint Clerici, in carceres detrudantur , & frudus eorum beneficiorum pro medietate fibricu fuarum ecclefiarum , dc pro alia , *opere ecclefix* cathedral», & quod nooexcarcerentur donec fatisfccerint fuper inobedientia dc contumacia , dc beneficium abfolutionis meruerint obtinere . Si vero fuerint laici , & permanferint in excommunicatione per medium annum , deinceps incurrant pro quolibet menfe in poenam centum morapetinorum pro ecclefia ; Et fi & ultra annum , amittant tertiam partem omnium bonorum fuorum , applicandorum pro medietate regio fifco , cc pro aha medietate tabnex ecclefix eorum parochi*.

CAPUT IX.

ntaftfifuifiref , tt Extquataret trjla· mratarii ctmpltaat & exefuaatvr iatta certam tempat teftamenta rkfuaRafam.

Didicimus , quod jdures cum magno onere fuarum cotddentiarum omiferunt dc omittunt exequi plura teftamenta dc legata pia a longo tempore ufquemodo per negligeotiam , dc per alias caufe dc interdic , ab}ue ita anunx teftatorum privantur fuftragus dc operibus , qux ordinarunt in fuis ultimis difpofirionibus , Λ cum talibus dilationibus valde defraudantur . Et quia ad nos pertinet de remedio providere (facro approbante conciBo) ftatifimus dc mandamus , ut intra tcnraoum uoius anni omnes hsrcdes manumiflbnes . dc cxcquutores teftamentorum dc uksmanim voluntatum noftri Archiepifcopatus dc provincix , exequantur dt compleant omnia teftamenta defûnâorum , quod per illos fieri & exequi intra difium terminum requirimuK, monemus , ac mandamus, vo. lumufque ut preftns conftitutio mtdligatur de teftameoris dc ultimis voluntatibus fodis a quinque anos ufque modo / de pnefeotibos vcrow dc futuris volumus , ut annus computetur a die obitus teftatoris. anno C”M“TI *”

Item mandamus omnibus parochis , ut defcnbant quolibet anno omnes defirodos in furs parochis , dt iUos quos nominave» rint pro fuis manumiflbribus dc exequutoribus teftamentariis , ac heredibus, ac etiam Notanum coram quo condiderint fua teftamenta , dc ultimas voluntates, dc ad nos tranfmittant quolibet anno quando fident catalogum illorum , qui fuerint conftffi , ut melius poffimus defuper providere ,

na unius noren» quodefcimqoe con rint , applicandi modo fupsadi&o.

CAPUT X.

/rfts Jiat djervanda , β f«sd Asrecbi Ma adjerat fab Paracbiaab.

Sandx dies Pafchatis , *Dotnuica* , dc alia fefta per fandam matrem ecclefiam demandata , fuerunt dicata fiarvitio Dei Domini noftri , dc refervata fuerunt pro illius obfequio ac exercitio focrifidoram dt operum fpiritualium. Sumus autem informati , quod in noftro Archiepifoopatu dc provincia dida fofta non oMrrvantur a fidelibus Chriftianis cum incentione , fub qua ecclefia illa inftituit , dc prout obfervari debent pro falutc animarum fuarum, imo potius quod diebus fêftivis 9 prout videmus , quam plures occupantur m vitiis (ludis , de commeflâtwnibus , βκ quibus magna in copulis oriuntur fcandala dt damna . Nos propterea cupientes E obviare didis mais , dc peccaro , quod committunt violatores didorum feftorum, dc ad fubvemendum neceffitatibus pauperum (facro concilio approbante) (latuimus tollere nonnulla fêfta ex illis , que hadenus obforvari folebant . mandamuG que fefta lequcntia in poltcrum obiervari.

Dies circumdfionu D. N. J C

Epiphania.

Dies fêftus S. Sebaftuni.

Pu-

anwo Purificatio £ Manx domine noftrx.
°^*T1 Sandi Mathix Apoftoli.
S. Marci Evangeliftx
Annunciations dotniax noftrx.
SS. Philippi & Jacobi.
Inventionis Crucis.
S. Bamabx Apoftoli.
S. Joannis Baptiftx.
SS. Petri & Pauli.
S. Marix Magdalenx.
S. Jacobi Apoftoli.
S. Annae.
Transfiguratio D. N. J. C.
S. Laurentii martyris.
Aftumptionis S. Marix Domine noftrx.
S. Bartholomxi Apoftoli.
Nativitatis Domine noftrx.
S. Macthxi Apoftoli & Evangeliftx.
S. Michadis.
S. Luck Evangeliftx.
SS. Simonis fic Judx Apoftolorum.
Fcftum omnium Sanélorum .
S. Andrex A poil oli.
Conceptionis Domine noftrx.
Nativitatis D. N. J. C
S. Stephani.
S. Joannis Apoftoli & Evangeliftx.
Omnes Dominiez totius anni.
Pafcha refurrefilionis cum duobus diebus fequentibus.
Afcenfio D. N. J C.
Pafcha Spiritus fanfli cum duobus diebus fequentibus.
Feftum corporis Chrifti.

Et qma non intendimus impedire devo* tionem fidelium , qui volent obiêrvare aliqua alia tefta , eis concedimus facultatem illa celebrandi , fic obfervandi fi volueiint. liem concedimus & impartimus indulgentiam 40. dierum his qui audient iniflam majorem , & intervenient proceffioni facienda? dic ieflo S. Ifidori , fic S. Clementis , & proccilionrS. Marci , & alus litaniarum , fic diebus fefti S. Donnnki , fic S Franciici in eorum inonaftcriis . Mandamus quoque ut ifta fella , fic alia omnia , quae hic obférvari non juflimus, celebrentur in rccleliis cum omnimoda fo lemnitatc & devotione y quodlibct in fuo gradu juxta ordinem cxpieiimn in Breviario . Et ad effetflum , ut populus fcire valeat , quando obfervarc debet diéla ftfta , ad qu«t tenetur , mandamus parochis , ut illa ipfi notificent diebus do mioicis antecedentibus , denuncieotque vigilias fic alia tempora t in quibus tenetur «d jejunium de praecepto cedefix » monendo ut illa obferventur cum omnimoda devotione , fic omnes attendant ad invifendum ecclefiam , audiendum Mif-

A fam majorem , fic alia divina officia , *A* *am55"
occupent in orationibus fic operibus mi- CHtirn
fencordix , alufque ad laudem & glo- *****
riam Domini noftri ; quandoquidem ad hare fuerunt dicata talia fefta :' monendo limiliter , ut illis diebus ab oftènüonibus Dei abftineant Et mandamus , ut nullus mercator , *nec* minifter , nec vendi» tor , *nec* alia quzvis perfbna habeat apothecam apertam talibus diebus , quas obfervari jubemus , a quo fuerit pulfata campana pro mifla majori nique quo fue» nt terminata : nec ifti vendant , emant , nec laborent in oppidis , *nec* m agro : mandamufque noftris barrigellis , ut *exequatur* poenas loiitas contra illos , qui ea non obfervaverinr ulque ad valorem u- n:us regali pro qualibet vice , applicandi pro medietate fabnez ecclefnc parochialis , fic pio aha medietate barigello c.xequutori ; fic facultatem ac auQorira- tem impartimur Vicariis , ut ita fieri fic compleri faciant , quilibet in fua Vicalia , fic pollint defuper invocare brachium fxculare.

CAPUT XI.

Contra mn audttnies Miffam majorem diebu\ Dommicii , 0 fejhvis de praecepto , vel earum violatores , 0* contra vendentes , fir alia vetita tempore fvadrayfinhe 6t diebus jejanh :*

Reperimus , quod in noftro Archiepifcoparu fic provincia plures perfonx Deum noo timentes , fic mandata ccclelix parvipendentes , omittunt audire Miikm
D diebus Pafchatis , Dominicis , fit aliis diebus fëftivis , prout tenentur ; quorum aliqui attendunt negotiationibus fic mercaturis ; alii degunt m plateis fic cauponis , fic aliis locis t ex quibus fideles Chriftiani recipiunt fcandala fic malum exemplum . Propterea noc conformantes difpofitioni facrorum canonum (facro concilio approbante) ftatuimus fit ordinamus , quod in pofterum Parochi fint diligentes in monendo fuos parochianos , ur diebus Dominicis fic feftivis de prx-
E cepto , vadant ad audiendum miifatn majorem integre prout tenentur » fic in ca devae fic attente remaneant t non loquendo , nec intendendo de aliis rebus . Et illos , qui contra veneunt , redarguant fic moneant fraterna charitate , ut fe corrigant , *& fi* non emendentur , id notificent Proviforibus fic miniftris ad aAedium ut procedant contra ipfos cum omni rigore juris

Item mandamus t ut ab illis , qui fta« bunt

K

anno cmisTi l>iS'

bunt m plateis fit crmeeeriis, vd ludendo A hi fuig domibus vd cauponis, vd in aliis partibus dc ioda tempore, quo celebratur mitia major diebus dominicis dc feftivis, noftri barigelli & exequutores, feu Birruarii noftrorum judicum ecdefiafticorum, vd judices feu barigelli populi 6 fuerint vocati a vicariis, foivi ncianc ab unoquoque ponam dimidii regalis, dc illam non condonent, nec reftituant.

Item etiam mandamus, ut nullus cauponarius, nec ullus alius vinum vendat, *nec* aliquem admittat fa fua caupona vd domo ad comedendum fic binendum didis diebus dominicis dc feftivis, donec miffii major fuerit terminata. Pariterquc mandamus lanionibus » ut carnes non ponderent, fic piftoribus, fit aliis quibufvis perfects vendentibus co· meftibilia, ut illa fa platea non exponant, *nec* publice vendant a quo fuerit pulfata campana pro mitia majori, donec ipla fuerit termmata » exceptis tamen pharmacopolis, fub pœna quod contrarium facientes mulâentur pro qualibet vice per noftros barigdlos fa uno regali, applicando pro medietate exeqnutori, fic pro alia medietate fabricae ecclefix parochial*», fimiliterque facultatem concedimus omnibus vicariis, ut ita fieri dc compleri factant.

Item mandamus fub diflta pcena, ut diebus quadragefimae, feris fexta, vigilia, fic aliis diebus, quibus eft vetitus ab ecclefia ufus carnium, non vendantur cames, laéticinia, nec alia prohibita abfque noftra fpeciali licentia.

Et quia obfervantiam difllorum fetiorum defideramus, fic quod didi noftri barigelli in hoc fraudem aliquam non committant, eis mandamus t ut non conveniant, nec pafllum aliquod ineant cum diâis miriiftris, feu venditoribus,

omittendo d&am exequutionem fub poena, quod quilibet barigeUus, qui contrarium fecerit, folvat quod fic receperit, & quadruplum plus, quodque per 30. dies m caroeribus detrudatur pro prima vice, fic pro fecunda fiat poena duplo major, fic in perpetuum paratus officio remaneat.

AMNO CHKUT1

CAPUT XIL

i» noMriMr drwMnm Ojficiorem m ro» ffwinde fi a^fimett Ealtfit Mttnfoliuuu.

Cum rationi valde congruat » ut per totum diflum noftrum Archiepifcopatum 8c provinciam adfic uniformis modus recitandi horas Canonicas, & divinum officium, quodque omnes Ecdefix didi noftri Arcniepilcopatus & provinciae in prsrmflis noftre, Ecclefie Metropolitane fe conforment, propterea, (fitero concilio approbante) ftatuimus & mandamus, ut omnes Clerici dxfti noftri archicpifco* patus & provincix, cujufcumque dignitatis & precminenrie exiftant, fe conforment in recitando horas & officium di£lr noftre fânâx ecclefie. Et quia in noftra dioecefi fit provincia plures adfunt Sacerdotes aliarum dioecefum, infervientes beneficiis, qui fitpe fiepius recitant officium modo diverfo ab illo dtcecefis, in qua inferviunt, ex quo oriuntur nonnulle confufiones, mandamus proptetea, quod cum infervire debeant in ecclefia fle choro juxta ordinem illius dioecefis t officium recitent eo modo fic non alio. Sub poena quod qui fic non fecerit, expellatur a tali fervitio, nifi recitet prout diâum eft, & habear breviarium ad hunc eftêélum.

Quia pariter eft valde opportunum, fle neceflarium, ut in noftra dioecefi fle provincia adfit uniformitas in ceremoniis Miffae, fle Sacerdotes non utantur diverfis modis celebrandi (facto Concilio approbante) mandamus, ut omnes fint conformes in didis ceremoniis noftre Ecdefir Metropolitan», dc Vifitatores fuper his accurate invigilent, corrigant, ac puniant contravenientes.

CAPUT XIII.

^Nonwd» ftert Mmt Ecclrfitftici et ojitiii DfWtii, & Ordo finondet in ώ.

Tenentur Clerici ad recitandum divlnum officium cum omminoda attentione 8c devotione, & ftare cun» filent» in Ecdefia tempore celebrationis; ac etiam ad Inferricndum & relidendum in Ecclefiis, in quibus funt Bénéficiât!, vel habent onus cujufdam fervicit: fuper quod a noftris bo mem. prardcceftbribus faite fuerunt fic ordinate nonnulle Confticutiones

anno Christi I>,t" nes , quas mandamus obfervari in omni- A bus dc per omni» cum additionibus mitior quentibus . Videlicet quod tempore quo recitabuntur hot* canonic* 6c divina officia , adfint omnes in choro cum habitu decenti tale officium cantantes » 6c fervent (dentium , (inique honefte ordinati * & recitent horas diftinfle & lente, non autem praecipitanter , quodque non loquantur , nec recident dum officium decantatur , ne diftratantur ad alia attenti illi qui canere debent , vel impediantur canentes } panterque mandamus , ut& laici non fedeant inter ckricos t dum officium divinum decarnabitur , nec Clerici dent eis locum , nifi talis laicus adiuvet clericos in cantando, *Si per* hoc noftrum (laturum facultatem impertimur Vicario, ubi fuerit , dc m ejus abfentia Parocho antiquiori . qui in qualibet ecclefia parochiali fuerit, ad hoc ut fic poifit mandare , dc compleri facere fub poena decer. morapetinorum , in quibus muléta-F? pofiit prxmiffis contravenientes ; fic fi ulterius fuerint inobedientes dc rebelles , & non compleverint ea , de quibus fue- C rint moniti , prxfiittr Vicarius , five Pa» rochus illos mul&are in aliis decem morapetims , qui ftatim icponantur in arca fui trunco fabricat, cui illos applicamus.

Item mam mandamus , ut in Ecclefiu , in quibus adeft confuetudo recitandi omnes horas Canonicas, fervetur talis confuetudo , & ut in aliis Ecdefiis , in quibus adiunc dumtaxat duo Bénéficiât), ifti teneantur per fe , vel per Capellanos pro ipfis intervenientes, celebrare Miflâm de Tertia , *Sc* Vefperas cantatas finguiis diebus de fefto vel feria occurrenti , lub D poenis in didis conftitutionibus expreffis ; & ubi aderit unicus Beneficiatus , ur faltcin diebus Dominicis dc feflivis de praecopto celebret Mifiam cantaram de Dominica vel fefto occurrenti , *8c* tribus diebus Hebdomada; de (ena (eu fefto occurrenti , fub poena un us regalis pro qualibet die Dominica feu fefto , fic dimidii regalis pro qualibet ex aliis diebus , quibus celebrare omiferit , applicandi pro medietate fabric* talis Ecclefi* , & pro alia medietate facrift* . Et volumus , ut per E nullum impedimentum Miiïχ confraternitatis , vel alterius negotii occurrentis , praetermittatur celebratio MiiT* maioris didis diebus dc fcftis de officio , quod celebrabitur dc recitabitur illa die , etiamfi adiit corpus prefens ad fepeliendum , vel nupti* celebrand* ·

Item nt in Ecdefiis, in quibus adeft copia fecerdotum , (ervetur ordo in celebrando Miflàs , dc non fint (ibi invicem impedimento ; praecipimus , ut dum MiflTa celebrabitur , nulla alia Miflâ celebretur , nec ullus Sacerdos fe veftibu» faens induat , donec Sacramentum oonfumpirnt qui primus incepit Miffiun, fub poena unius regalis , m quo muldenrur Sacerdos fic facrifta , qui ipfi ornamenta przftiteric ; quod intelligendum eft , exceptis ecdefiis Cathedralibus , in quibus celebrari foienc pium Mifi* , dc non adeflet tempus ad illas omnes celebrandas . Er fub dida poena mandamus , ut Sacerdotes non fe induant ad celebrandum Miflàm * nec fe fpolienc in altaribus > nec in pratfentia populi, fed in fecriftiis feu locis ad id deftinatis; ac etiam non dentur calices , nec corporalia puens . fed ipfimet illa ferant .

anno' ch*uti >t>a<

item ad eviranda inconvenientia & tollendum impedimentum quod uudatur divino officio ((aero Concilio, approbante) ftatuimus dc mandamus , ut pax non vadat per ecclefiam , fed ponatur in loco , in quo commode illi , qui devotione fuerint moti , illam capere valeant . Mandamufquc ut qui illam alio modo dederit , incurrat poenam unius regalis pro qualibet vite applicandi fabric* fu* Ecclefi* .

Similitcrque quia didicimus, quod eleemofyn* , qu* petuntur tempore celebrationis MKTr majoris, valde impediant dc perturbent divinum officium , mandamus Vicariis , parochis, dc clericis diili archiepifcopatus fic provinci*, ut nemini permittant petere elecmolynam , nec alios queftus facere per Ecclefiam , a quo fuerit incaepta Mi(& major ufque ad coniumptionem Sacramenti, fub poena unius regalis applicandi fabric* talis Ecclefi*

Item quia Sacerdotes debent fempercum gravitate fic devotione *fe* gerere , maxime dum celebrant ; fic quia fcivimus quod tempore offertorii diebus Dominicis fic feftis principalibus, nonnulli Sacerdotes per magnam partem ecclefi* incidant inter populum ad effeélum recipiendi oblationes , quod non parit bonum exemplum , nec honeftum videtur ; propeerea ftatuimus fic mandamus, ut in pofterum id nullo modo fiat , fed Sacerdos fe conftituat in loco , quo pervenire valeant illi, qui offerre voluerint ; fic fi fuerit neceiTarium multi, plicentur Sacerdotes ad recipiendas oblationes .

C A-

CAPUT XIV.

rire* caWraibarm *ofieiortM* dtamMi , <if *atùùa^rat».* nra» *Sacr&wna* tntpœo iaierdifii.*

* Cum pericukdlfliinnm fit cuilibet Mi· niftro ecclefi® celebrare & adminiftrare quodlibet ex Sacramentis tempore interdi- cti extra ftatutum & permitium per (aerae canones; propterea volentes hac in parce in- Aruere & monere nollra· fubdicos, man- damus, ut circa celebrationem divini offi- cii ferventur contenta in cap. Xfaa surer de fenc. excom. lib. 6. videlicet, quod tem- pore inccrdkfti Apoftolki, vel ordinarii ce- lebrentur miff®, & divina officia daufis ja- nuis, exdufis interdidbs & excommunica- tis, & clericis non cotyugatis dumtaxat ad- miffis, exceptis tamen diebus Nativitatis D. N. J C. ejufque Refurredbonis, <Sc Spiritus Sanéli, ac die Aflumptionis domi, n* noftrx, & diefedivitoris CorporisChri- fti, cum fua odava, prout & quemad- modum continetur in Bulla Eugeoii & Martini. Qux fiefta celebramur incipiendo a primis VeTperis, & per horas ufque ad fecundas Vefperas indufive, non tamen dicatur fecundum completorium didis diebus.

Item quod non adminiftrentur Sacra- menta prxter infiraferipta. Sacramentum Baptifmi tam parvis, quam adultis: & confirmatio qux fpeélat ad epiicopos: Sa- cramentum pcenitentix tam lacris quam aegrotis: & Sacramentum eucbariftix xgro- tis dumtaxat cum ea folemnitate qua ad- miniftrari folet, ouando non adeft inter- diéhim: dc de Sacramento matrimonii fponfalia dumtaxat, etiam fi fint pcfr ver- ba de prxfenti, noa autem matrimonium: Sacramentum extrem® un&ionis nemini adminiftrari poeeft tempore interdidi. Se- pultura 'm loco facro dari non poteft nifi clericis non conjugata, qui non fuerinr violatore· interdidi, Ac eis qui privile- gium vel Bullam habuerint ad hunc ef> fedum.

CAPUT XV.

£hvod Parti» poffutt exercere fattai qficwm tempore feeiit vacoatif, abfatie aim Λ- centia a4 banc effettam.

Statuimus, & ordinamus, facro Con- cilio approbante, ut omnes Ac finguli Sa- cerdotes habentes licentiam ad exercendum officium Parochi, & abfolvendum a cafi. bus dejute Prxlaco re&rvatis, pofiuxfcdc

A vacante exercere diâum officium & ab- folvere a «Mis cafibus ipfis conoriis abf. que eo quod ad id novam commiffiooem obtineant. <í(HO cmwsti **.*.

CAPUT XVL

Ordb, fati *eft fmmnéta* m reriritffar *tr^aariama.*

Fuit nobis enunciatum, quod in aliqui- bus ecclefiis iftius noftri Archiepdcopatus ÔC provincix, quando clerici recitare de- bent trigenaria pubbea vel fecreta, mnvu tempore illa dicere debeant, folent crlcbr. - re miffiu vocivas, Ac non mtfas defunfto- rum» dc illas computant in trigenariis. Graa quod ordinamus, ut fi dofimâiB dici mandaverit aliquod trigenarium, dc in eo celebrari nonnullas miffis « qusP non fint pro defundis, celebrentur prout cele- brari mandavit, ne mens teftatoris defrau- detur; fed fi ille non determinat alio modo miffix, qux funt celebranda, dc folum mandat did trigenarium, vel trigenaria, C mandamus Ac ordinamus, ut » fimiiibus trigenariis non celebrentur ali® miff® pra- terquam defunftorum» exceptis tamen lo- cis * feu ecclefiis, in quibus unicus tan- tum adeft Sacerdos» Quia hxc videtur efle mens defundi. Mandamuiquc de ftriâc prreipimus Sacerdotibus, ut tam in trige- nariis, quam in aliis miffis votivis fibi ce- lebrari mandatis, non faciant in «suffis di- verfitatem candelarum» nec aliquos alios abufus committant in dicendis di&is trige- nariis, feu miffis defundorum.

D Item etiam mandamus cuilibet Sacerdo- ti, qui inceperit trigenarium, ut fi venerit neceffitas exeundi ad adminiflrandumSacra- menta t vel aliud quidpiam juftum & ho> neftum gerendum, exeat brevi rediturus: ita tamen ut quando exiverit fit indutus fuperpelliceo, & non alio modo, non ob- ftanie quacumque confuctudioe in contra- rium, quam tanquam rationi minime con- fotum rrprobatnu».

Item mandamus fub pœna duorum mil- lium morapetinorum omnibus & fingulis presbyteris trigenaria dicentibus, ut cum £ fic fuerint in ecclefia, non ludant chartis, nec aleis, nec alio quovis ludo: & quia ubi multitudo, ibi folet efle confiifio ÔC pauca devotio, pracipimus ne ingredi pof- fiot in trigenarioclaulo dicendo, ultra duo· Sacerdotes fimul.

CA-

CHRim 1»«K

CAPVT XVII.

*jQmm/ *» /mT pafia, ar/ πμμτμΤμ μ fn *$u Ù detail efcns, etc pro ft. pultarii.*

De Jure eft vetitum quodlibet paâum, feu coDvendani temporalis pro Sacramentis & rebus ipiritualibus, vcl eis annexis; propttrea, facro Concilio approbante, ftatuimus dc ordinamus, ut Sacerdotes dc mmiftri eedefia nullum pa&um nee conventionem fàciant pro miffis, exequiis, & divinis often»; fed volumus, quod pro fubftentatione Sacerdotum » qui celebrant talia officia, fervetur laudabilis confuetudo introduit* a fidelibus circa eleemofynam quz eis dari folet; quam confuctudinem mandamus, ut noftri miniftri & judices fervare faciant, juftitiam miniftrando abfque ftreptu dc figura judicii. Et quia didicimus quod nonnulli Sacerdotes parum Deum timentes accipiunt pignora pro aliquibus officiis » quod eft fpecies fimonic Œ mali exempli; prohibemus noftris fubditis, ut ante nec poft dxSlum officium taba pignora accipiant fub perna mille morapetinorum contravenientibus. Et quia resedet inhumana, dc contra juilitiam, quod fideles, qui mandarunt fieri officia, non darent miniftris ecelefix eleemofynam folitam, qua fubftententur, mandamus, ut terminato officio ille, qui non dederit folitum elapfu tribus diebus, incurrat in pcenam duplo majorem, ultra expenfas.

Item praecipimus, ne vendantur fepultura, nec fiant fuper hts pa<fta, nec conventiones, fed poft fepultum corpus detur ecelefix eleemoiyna juxta confuetudoem, qur in talibus cafibus obfervata fuie, & obfervatur: dc ut circa hoc judex ecelefix obfervan faciat coofuetudinem, quz in ea fuerit per ordinem dc fub poenis in conftitutione immediate fupraferipta continetur. Et quia nullus fine Praelato poteft dare jus fepultum perpetuae, nec concedere capellam, vel Jocum certum & perpetuum in ecclefia, mandamus, ut in hoc nihil fiat abique noftro fpeciab mandato, vel noftrorum Proviforum.

Item jubemus, ut nullus Parochus, nec fervitor beneficii omittat dicere in fua hebdomada, vd diebus quibus tenetur ce. lebrare mifiâm populo de ferto, vd ferta occurrenti, dicens & celebrans mi(Tas votiva> commiflas, dc ut nullus habens fpeeiale onus Capellaniz, accipiat onus aliarum midarum diebus, quibus celebrare tenetur in fua capellania. Et ne defraudentur illi, qui ordinant fcrificu, & przfâti Sacerdoces oncreat fuas confidentias, mandamus, & ordinamus, ut cum aliquis Sacerdos receperit eleemofynam feupoctio nem pro celebranda mifta feu miffis, teneantur illas celebrare eademmet die, vel tempore commendato, ceftante legitimo impedimento, & fignanter pro iUo vel illis, qui talem eleemofynam dederint.

a mmo CHum ”1*

CAPUT XVIIL

Quod nee ceMrctar ruiffa extra eccteftam, etc defiat ad id lientia.

Magna fieret injuria Deo domino noftro, f. fandbffimum Sacramentum gloriofi ejus corporis in tantam familiaritatem traheretur, ut aliquod vihpendium cauftarctur. Propterea, facro Concilio approbante, ordinamus & mandamus, ut nemini detur licentia a Proviforibus & officialibus noftne dieacefis & provincia, ut celebret miflàm in ullo domo, nec in alio loco extra ecclefiam; excepto tamen fi fuerit in domo talis Domini, cui videatur non debere negari, & qui habeat in fua domo capellam & locum feparatum ad hunc effeétum, & mandamus omnibus presbyteris, ut in nullo loco feu domo alicujus nobilis, feu alterius perfonz cujuslibet miffam celebrent abfque fpeciali licentia; & tunc non celebrent in palatio, aula, feu camera, in quibus adfit ledluc in quo quis dormiat, excepto tamen fi ffierit infirmus tali infirmitate, ut furgpre non valeat e Jeflo. Utquc prxfati Sacerdotes, quamvis habeant lktntiam celebrandi in aliqua domo, ante omnia videant locum, in quo celebrare debent miffam, fi eft honeftus dt compofituj ac ordinatus prout effc debet, ut in eo celebretur fub poena, quod Sacerdos contrarium faciens, ipfo faito incurrat fufpenfionem à divinis per menfem quoties ita fecerit.

Et quia fumus informati, quod in noftra diœcefi dc provincia adfunt plura hofpitalia &. domus nonnullarum mulierum monialium nuncupatarum, in quibus celebratur miflà adeo continuo, ut damnum oriatur ecdefiis parochialibus, dc cultui Dei domini noftri; revocamus omnes & fingulas licentias, quz haitenus fuerunt concefiz, mandamulque Proviforibus & Vifitatoribus, ut quando vifitaverint ccclefias, fe informent quz domus adfint intra parochiam hofpitalium, Beatarum,dc aliarum perfonarum, in quibus celebrari folet mifla, & de his nobis relationem faciant. Similiter non dent licentiam, nec in eis celebrari permittant abfque noftro fpe-

anno OttisTi Mi*· fpeciali permiflb , excepta tamen die in- A vocations Sandi.

CAPUT XIX.

feretri dcbeAcirM Cc^cjftatri, & *lc*ri* prfali&i, Jrtf λ Mμ .*

Plures perfoo* fob foliis rektiooibus , dicentes fe efle nobiles, vd habne ad hoc neceffitatem , vd per alias caufas , impetrarunt plura confefliooaria . & varias facultate» habendi altaria mobilia , dc mif- B fom audiendi in fois domibus , vd in eis recipiendi fanda Sacramenta .· & quia fi Papa dominus nofter eflet informatus de qualitate plurium ex didis perfonis , & vili earum conditione dc ftirpe , ac etiam de aliis defedibus , quos nonnulli patiuntur , non eft credendum , quod tales eifdem concederet facultates, maxime cum tot fine, & adeocommunes, ut inde oriantur magna fcandala » & focra m vilipendium deducantur : & quia ad nos fpedat infpicere , & examinare dida confoflionaria, «Sc facultates , & exequufrani deman- C dare illa , quz fuerint impetrata fob vera relatione, & exponere ac demonftrare fo« fonditati ca , quz fuerunt impetrata fobreptitie, & a perfonis dc quibus oritur fcandalum, & periculum confeientiarum ; mandamus ut nullus Sacerdos miflam celebret in domo ullius perfbnz particularis vigore cujufvis confefltonarii, vel alterius facultatis , quamvis fubfcriptz a noftris Proviforibus, abfque eo quod per nos prius fuerit vifa, & examinata ; excepta tamen domo alicujus Domini titulati, vel eius filiorum, fub poena unius floreni presbytero contra- D venienti , applicandi pro medietate fabricas fuz ecclefiz , & pro alia medietate accufotori.

CAPUT XX.

UM *Cfkhrfntxr Cxtr* ecclefia» .*

Item etiam prxeipimus , ut nullus presbyter audeat adminiftrare matrimonia extra ecclefiam parochialem fob pœna E mille morapetinorum ; & Ct fofpeofus a celebratione didorum matrimoniorum ad annum; mandamufqueut noftn Provifores non concedant ad hunc eftedum licentiam abfque noftro fpeciali mandato.

ANNO CHRISTI

CAPUT XXI.

*jQvw/ «μ rrpr*ff»/4tM*i i* ccclefiif .*

Sumus informati, quod » quibufdam ecclefiis noftri Archiepifcopatus & provincia: permittitur fieri nonnullas rcprxfentationes Paflionis D. N. J. C. & alios adus, & memoriam Rcfurredkxus, Nativitatis Salvatoris noftri, vd alias reprzfentationes. Er quia ex talibus adibus oita font, & oriuntur plura abforda, dc fiepe fzptus fcandala in cordibus illorum, qui non font bene confirmati in noftra fanda fide Catholica ; videntes confufiones &. exceflus, qui in hoc committuntur ; propterea, facro Concilio approbante ftatuimus & mandamus omnibus parochis noftri archiepifcopatus &. provinciz , omnibufque aliis presbyteris & regularibus perfoois, ut non fodant , nec deuc locum, ut in fois ecclefiis & mo* naftcrus fiant didz reprzfcntationes, neo aliquz illarum abfque noftra fpeciali facultate & mandato, fob pœna unius floreni applicandi modo fuprâdido presbyteris contrafocientibus, & laids, ut fint excommunicat!.

Item cupientes, ut ecclefiarum fervitium rede przftetur a facriftis , & laid facris non immifceantur , ordinamus , ut in ecclefia , in qua aderit Clericus non conjugatus habilis ad officium fâcriftz , non admittatur conjugatus : fimiliter ut facrifte dormiant in ecclefiis cum omni honeftate , & claudant januas adveniente node ; nec ab eis de node exeant fob pœna, quod propter eumdem cafum carcerentur, & puniantur arbitrio noftrorum judicum.

CAPUT XXII.

jQvod Mwrr *ccckfi* ptrocbutlcs fc conforment eccieft* mnjori in pulfando Ax* Mtri**, df *Vefpcrai .*

Cum circa tempus pulfandi Ave Maria in noftra ecclefia metropolitana & in aliis ecclefiis tam jftius civitatis, quam aliarum civitatum , villarum , & locorum iftius noftri Archiepifoopatus & provinciz adfuerit aliqua confufio & varietas , mandamus ut in dida noftra fanda ecclefia , dc in omnibus aliis civitatibus , villis , & locis iftius noftri Archiepifcopatus & provinciz , pulfetur Ave Maria poft occafum folis, node imminente; &, llatim ut campanarius didz noftrz fon-

anno christi ftn&x eccklix , vd aliarum ecclefiarum Cathcdraluun , inceperit pulfare camp.. nam Ave Maria , om«s alii facriftac alurnm ecclefiarum inferiorum illi correfpondeant ; & hic ordo fervetur in aliis civitatibus, oppidis, & locis ad normam cedefiae principalis ; pariterque (latuimus ut in pultando campanas pro Vcfpens fe conforment eccleliat principali, fub pœna duodecim morapetinorum quoties contravcnennr, applicandorum campanarx» ecdefiae principalis .

CAPUT XXIIL

JDe Kita & bcfalate Cierktrum»

Cupientes ut ecclefiafticx perfenx noftrx dicecefis , dc provinciae fine honeftiftimz in omnibus fuis openbus , habitu, & converfanone , fecro Concilio approbante, mandamus, ut Sacerdotes dc Clerici in facris ordinibus conftiruti, feu bénéficiât! , fint graves in loquendo , incedendo, dc traélando , ut eorum vita dc confuetudo fint laicis in bonum exemplum , Mandamus etiam ut deferant pallia cum colari amplo convenientis latitudinis , ut perveniant uique ad plantam pedis , dc ne utantur ac deferant pannum fericum , nec coloris v olacci, nec viridis , nec alium elaboratum dc contextum ferico, nec geftent ligna doélorum, fed birreta, dc non incedant cum bracis dc thoracibus, criamfideferant pallium defuper , excepto quando trahunt vellem talarem , dc non deferant annules aureos , nec cingula auro nec argento elaborata , nec calceeamenta colorata ; pariterque mandavimus , ut deferant coronam mediocris latitudinis , dc capillos breves , adeo ut videantur aures, nec crefcere finam barbam . Quat omnia mandamus per ipfos fieri dc compleri fub pœna quingentorum - morapetinorum contravenientibus ; dc fi ferte aliquis Clericus fuerit mhoneftus in fuo habitu, contra ipfum fervetur juris communis difpofitio ; dc fi fuerit adeo immoderatus in bibendo dc comedendo , ut fine jufta caufa ingrediatur cauponas , vel fiat ebrius, tunc incurrat pœnam fufpenfionis ab officiodc beneficio, fi habuerit , ad menfem ; dc nifi corrigatur , contra ipfum procedatur, prout ejus fuperiori bene vifum fuerit.

Item mandamus , ut nullus clericus fatter , nec cantet cantiones firculares in miffa nova , nec in nuptiis, nec in alio quovis negotio publico, nec accedat ad locum in quo currunt tauri , fub pœna viginti regalium .

Item mandamus . ut diélam poenam incurrat quilibet Clericus, qui tam parum timoratus Dei fuerit, ut dixerit, juro per talem , vel non cred· in talem, vel alia fimilia verba, dc ultra diftam parum deprehendatur , dc corrigatur arbitrio judicis . αιπκΓ cmmisti M".

Item mandamus , ut quilibet Ciericus, qui fuerit repertus dc node ambulans poll fonum fecunda; campunr abfque jufta caufa , maxime in habitu indecenti , deprehendatur per noftrum barigellum , dc ptvniacur per noftros Provilbres : dc fi arma fecum tulerit , illa amictae , dc incurrat poenam mille morapetinorum.

CAPUT XXIV.

Quod Cknit rtt farti cfalituri fiu Ptfadoli cou^ttautur , ò fiuùlunt Ettcbariftut Socromnium recipuuu , fatem tribui fcjli' facbalibus onnt .*

Cum Clcnci , qui funt dedi in fortem Domini , majora dona recipiant a Deo , atque ita magis reneantur vitam ducere cum omnimoda bonitate & fanditate, requirimus dc hortamur omnes Clericos in facris condituros , feu Beneficiatos , cujufvis ftatus dc conditionis exiliant , intra noftrum Archiepifcopatum dc provinciam , ut peccata deponant, dc feodum Euchariftix Sacramentum recipiant tribus feftis palchalibus anni ; dc concedimus omnibus didis Clericis facultatem eligendi Confeftàrios , qui illos abfolvere valeant ab omnibus peccaris , a quibus illos portemus abfolvere , excepto tamen illo , qui fuerit ordmatus per ultum , dc fine licentia proprii Prxlati , dc illo qui violaverit Ecclefiam quocumque modo , dc qui quaedam focrilegia , vel incantationes patraverit, dc exceptis perjuriis in damnum proximi , dc exceflu qui committitur injiciendo manus violentas in Clericum , quocumque modo evenerit, dc in laico colapham indigendo, dc fuftibus excipiendo , dc fenguinem effundendo, quibus prohibemus cuilibet Confeffario , ne poffit abfolvere Clericum , qui tale quid fueric confeffus .

CAPUT XXV.

Quod Saterdotts fafat cligrrt Confefltrium .

Ut Sacerdotes commodius fe diiponant ad celebrandam mi(Tam , concedimus licentiam omnibus presbyteris noftri archiepifeopatus & provincia* , ut quando voluerim celebrare , poiftt quilibet eligere Con-

umô cHKisn

Conteflàriutn presbyterum fàxularem vel relrgiofum , apud quem confiteatur : qui Sacerdos fie elertus illos abfolvtte valear, quorics praefati^ Sacerdoces fueriac confefli, ab omnibus fuis peccatis » ctiamfi fiat dc cafibus nobis refervetis , exceptis tanto cafibus contentis, & expvdfis in conftitu ciooe immediate fûpndcnpta, quos in ipecic nubis refervemus.

Irem mandamus, ut omnes Presbyteri celebrantes teneantur notificare paiochis fuarum parochiarum quolibet bimeibi , apud quem Sacerdotem ccnfitrntur , & fe réconciliant, *ad* effertum ut dirti parochi valeant dc his dare rationem . Et fi filent unicus Clericus in loco, teneatur id ftgnificare parocho viciniori

Item mandamus , ut Sacackxcs non geram fuper humeris fuis corpus defunfti t qui non fit Sacerdos , excepto tempore tanta; neceflitatis, tic non reperiatur commode, qui illud deferat ad fepelienduin.

CAPUT XXV!

Qyxd Cleria non Uttenu concubita.

Pium & diverias & ccnfuras reperimut impolitas , tam vigore conftitutionis Cardinalis de Sabina Iqnti Apoftolici, quam aliorum noftrorum bonas memoriae pnedecefIbrum contra Clericos publicos coocubtnarios : & cognovimus ac vidimus per expenentiam illos tales pluries exponere damnationi fuas animas , & incurrere ac permanere in (firtis poenis & cenfurts , in magnum periculum fuarum confcientiarum, & in «s dirtum vitium non aboleri . Proptetva cupientes fidurem noftrorum fubdicorum, & puritatem ac bonum exemplum eorum vitae ac perfonarum, voienteique moderari rigorem dirtarum poenarum ac cenfurarum , facro Concilio approbante , monemus & hortamur omnes Ecclefiafticos noftros fubdinx, ut pure & cafte vivant, *prout* tenentur . Et quod fi aliquis illorum habuerit, vel habeat concubinam , illam relinquar , St fe ab ea feparet & removear, fidtem intra terminum novem dierum , computandum a die notification!!, *8t* publicationis iftius conIbturionis in qualibet dioecefi ; mandamulquc ut Provifores dc Miniftri noftri archiepifcopatus & provinciae fint diligentes in inquirendo & procedendo contra tales delinquentes , & fi repetierim aliquem clericum in facris , feu minoribus oiwibus conftirutum benefidatum efle publicum concubinarium , illum plertanc juxta difpofitionem juris pro prima vice , & fi talis perfena non corrigatur , & peimanferit cum dirta concubina , & ad eam ultenus rediverit , mandamus eam apprehendi » dt in carcerem Ecclcfiafticum detrudi t utque perdat tertiam partem trurtuum annuorum beneficii feu beneficiorum qux poflederk , vel fervitii feti capellaniae cui infers ici it ; & fi tanta fuerit ejus pertinaccia , ut polle? non emendetur ot corrigatur, mandamus ut deprehettdatut, & non liberetur abfque ipetiali noliro mandato, feu ejus dirocefimi, ad effertum ut provideamus quod magis opportunum fuerit faluti ejus animae, & didum vitium ab eo remanc&t extirpatum Ac eradicatum .

anno christi 'n..

CAPUT XXVIL

Quod tltria non fint prxjtiuti ηαιπηιοηηî , nec baptifmii juonat fiiontn , nec illoi JeiuM duunt .

Cum juxta dortrinam Apoftoli , non foluin debeamus evitaro malum , fed omnem fpcciem mali » neceffe eft ut ubftineamus a rebus › qus poliunt aliquod icandalum generare i propterea , facro Concilio approbante, mandamus , ut nullus Clericus fxculans , vel regularis, cujufvis ftatus , dignitatis , preeminent r« , & conditionis exiliat , noftrae direccfis *5c* provinciz , pratfcn» fit baptifmo , vel fponialibus, feu matrimonio , yrl funeralibus fuorum filiorum, vel filiarum , feu nepotum ; nec legatum , nec donationem faciant ulli mulieri , quae habeatur pro concubina » fub poena duorum trullium morapetinoram ; & quoad legatum , nullum fit in fe . Et hanc ipfam prohibitionem *ic* pronam extendimus contra quemcumque Clericum , qui fecqtn duxerit fuos filios j nepotes , feu generos, ad effertum ut ei m Mifla inferviant ; & quod tales filii, feu generi , non ingrediantur cum eis in chorum , dum divina officia celebrantur .

CAPUT XXVIII.

Quod Ckriu non Mamt negoiMiJonfm, fitt ynerttnoMtut.

Cum Clerici , qui funt eledi m forte Dotnini, debeam efle remoti ab omnibus negotiis fieculanbus , fignanter a negotiatione mercium , qua? quamvis fit de rebus licitis fircularibus » ipfis tamen eft prohibita & illicita , ratione eorum ftarus, *8c* quia ipfis eft impedimentum maximum pro complemento fui officii , eu/us nulla nabita ratione nonnulli clerin fe ingeifcrunt

Awwo CHAUTi rone in oœocùriooa ratione fûarum perfonarum jUicitas· propterca, fccro Concilio approbante « (latuimus & mandamus quibufcûmque Clericis noftrx diœccfis & provinciae cujufvis ftatus , dignitatis, & prsemmcntùe caillant , ut non le intromittant in aliqua negociationc mercium, Tub poena , quod ii aliquis contrarium geftent, ultra pœoas de jure impolitas, rncurrac poenam decem millium morapctinorum ·

CAPUT XXIX.

QmJ Ficeta tnjcrmttioncr» cefiene Je vit» Clcntarwn fine Ftceru, ér cL t» tr»mmutant reletemetn TreUto finydu entât.

Cum maxime congruum fir Prxlatis , Ut fine informati de ftatu fuorum fubditorum , maxime perfonarum Eccletiaibcarum , Sc de earum vita » & de beneficiis , & cffciis qux habent St poilident in Ecclelia , propterca liero Concibo approbante , ftatuimus » dt ordinamus , ut in pofterum omnes Vicarii noftri archie- C pifoopatus Sc provincix , teneantur informationem capere de vita fit moribus omnium Clericorum , quilibet in fua Vicaria * & fare , & diligenter inquireie de eorum vita & montas . A ranimarant ad nos « feu noftros provifores quolibet anno , tempore quo tranimirtuntur liftx , rdatioocn de b» quos repeteriae commififle oonnulla deliéta , & exixflûs » vei ducere vitam minus hondnam, ad cfic-Âum ut provideatur quod congruurr fuerit faluti eorum animaram , Sc reformationi motum ; Sc fi exetifus fuerit talis I> qualitatis , m diiationctn non permittat , ilium ftatim notificent Prxlato expends delinquenti': ; quod per ipfos compleri & excqui mandamus i & in hoc magnam habeant vigilantiam , Sc ipeeialcm curam, fub poena unius fioreni applicandi ut lupra diftum fuit .

CAPUT XXX.

QteJ Beatfaun refijcant in fuit benefitUt , & non abjtn; ab eii fine bctnti» Trel. E it ; in ejm abfcrùta quotnodj provideri JgbcnfU Cepeilem . -J*

Bxperimcnto vidimus, quia nem relident Bcucficiati in fuis beneficiis, prout deberent 9 magnam provenire diminutionem cultus divini , Sc damnum animarum ; fiipcr quo Patriarcha Don Alphonfitt bocwt memorix prxdeceiTor nofter providit quadam cociftituuooc provinciali prx- A cipiendo, ut Bénéficiât! noftrx dtascefis & provinciae relidérent in fuis beneficiis , & nullus poflet abeffe a difto fervitk) abfque juih caufa , & cum noftra fpo* oali & exprefia licencia . Bc quia difta conftitutio eft fonda, & direâa tenrèdo Det Sc Ecclefiarum , & in hoc mapta adeft confiifio & corruptela ; mandamus lacro Condiio approbante » ut ioipofterom fervetur dtôa Conftitutio , & quatenus opus fit, illam renovamus & confirmamus ; quam volumus etiam habet* B locum in Capcllaniis perpetuis » excepto tamen fi ioftitudo Capellanix dixerit · quod pofiit înÀèrvin per fobftûixum. cmini '»·*·

Irem quia dkfti Bénéficiât! & eorum procurarorcs ad c/fedum fruendi imrare frudibus fuorum beneficiorum in abfrotia, procurant pro fervit» benefixacrum Capellanos , qui oro minori falario jnlcrvianc , faciendo aliquoties cum talibus Capcllanis nonnullas illicitas paftiooes 9 ex quo fit ut multoties beneficia careant fervit» , Sc populus Chriftianus magnum paiiatur detrimentum» propterca ftatuimus» & mandamus , ut proviior non conferat fervicmm alicuius beneficii perfonx , qux non fic habilis » &* idonea » ac opportuna lcrvitio Ecclefix , Sc aflignet prxfatis Capellanis falarium competens pro eorum fubftentatione, prout ipfi videbitur opportunum › ac aiam provideat , ut ex- frudibus diftorum beneficiorum falaria diftorum Capeilanorum integre perfolvantur : fuper quo e;us confcicntum oneramus .

CAP U T XXXГ.

£uoJ reUfiefi non^ inferviem beneficio nec Cafellemn .

Notum nobis eft » quod plures ReKgiofi pofthabito Dei timore, & obedientia fui ordinis , cuqa fiftfis relationibus Bc divertis . modis fraudaient» obtinuerant * Sc in dies obtinent licentias Sc facultate* murandi habitum dicentes » quod fimint translati ad alias religiones, Sc habeant licentiam a luis fupenoribus , accedunt ia habitu clericorum ficcularium ad hanc no* ftram dioecciim dc provinciam « occupantque frrvitia Sc fubftentaûoncm clericorum naturalium, incedentes prout incedunt e\ua ordinem & ablque habitu religionis . Propterca infequentes juris dif politionem , Sc conftitutionetn Cardinalis Don Didad Hurtado de Mendoza bœ mem; prxdccefIbns noftri difponentcm , ut nullus religiofus habeat fervidum beneficii , nec Capellanix (facro Concilio approbante) ftatuimus Sc mandamus , ut difta

ammo CHiim M'a' didta oonftitutio firmiter obfervetur in nofha dicecefi & provincia, & quatenus opus fit > per pnefentcs confirmamus » & «novamus, prohibetnufque noftri* provisoribus & oficialibus « ut non tradant tales licentiae , *nec* illas dare poffint , *8c* ftnnuUances omnes Ulaa, qu* haélcnus fuerunt datz ds£bs ReUgtofis ; paruerque mandamus diftis provifoabus *9c* officialibus» ut impoftcrura nulli Rdigiofo incedenti io lubku fieculari dent licentiam celebrandi in hac dicecefi dc provincia, & remittant dittos Religiofos ad nos & ad Rpifoopos diocefimo» » ut provideamus quod convenerit fervit» Dei » & bono animarum talium Religioforum.

CAPUT XXXII.

Qut ptliutei b^bert ddami OrJmeiUi , d non tntervenunt prati fitftr OrdtfUtlOfK* ·

Cum in perfonis Ecdefiafticis , fignanter in illis > qui funt promovendi ad facros ordines, vel ad officium , *8c* munus cur* Animarum , requiratur prudent tu , *8c* idoneitas fcientiarum , ftatuimus, ut aullus impofterum promoveatur ad Ordines fàcros , nifi faltem fuerit peritus lingua latio* competenter , & in rebus dc jure neccflanis > dt habuerit qualitates > quas fkn Canones difponuru , fuper quo mandamus, ut noftri provifores & examinatores fc prius informent cum magna diligentia .

Item quia repetimus accidiflc» quod per interceffionem & preces nonnullorum Magnatum . dc aliorum » plurcs fuerunt ordinati abfquc eo quod mcruiflent ordinari » mandamus , ut fi quis impofterum mterceflorcs infumplent ad cfictfum fufapiendi facros Ordines , non admittatur , nec recipiatm » fic fiat inhabilis ad fulcipkndum Ordinem t quem petit.

Item etiam mandamus , ut nulli abfenti concedantur liter* Dimiflbriales » nifi perfonalner comparcerit ad fc fubficiendum examini ; excepto tamen fi lauream Dottoratus obcuiucnt in Academia generali : & ut pariter non dentur liter* dinuflbriales » nifi ad unum tantum ordinem facrum , ut vifo quomodo k gerit ordinatus in Subduconatu , vcl Diaconatq K appareat an mercatur promoveri ad majorem ordinem .

CAPUT XXXIII.

CHKirri 1)11.

Xjuad ra/fe *jirre percipientur* pr· *Orduubta .*

Item mandamus , ut nulla jura percipiantur pro ordinibus » nec pro catta, nec ratione figilli » & fubfcripciotus· utraque Provifixes diligenter inquiram de il7 lis t qui ordinantur , an aliquid ab cis fuerit foiutum pro Ordinibus » vcl pro carta ; & fi repererint aliquid fuifle perceptum quocumque modo » vel impofterum efle percipiendum , illud reftitui faciant cum altero tanto .

CAPUT XXXIV.

Quod non fient nuarinumie Clendtfttne , d> fttm fenum incurrent portes contrebcnitt , ér tefles .

Per facros Canones cft proiubaum , quod matrimonia feu fpoufalia dandrfbnc, ncc occulte fiant » & quod talibus dandeibms matrimoniis nullus Sacerdos t nec alia perfooa interveniat ; & qiua ditta prohibitio juris , nec poen* , qux vigore conftitutxxus noftrorum prsdecefforum fuerunt impofiue » non fufficiunt ad obviandum magnis periculis & ixodafis, qux a talibus matrimoniis proveniunt, & magnam audaciam , quam noflri fubdki habent illam infringendi reprimendum *i* propterea cupientes de novo remedio providere » ftatuimus > fit mandamus » facro Concilio approbante » ut nullus de noftro archiepifcopetu dc provincia audeat contrahere talia dandeftina matrimonia » feu fponfalia > nec accipere manus contrahentium . yd illis intervenire i fub peena > quod ultra in tali cafu de jure difpofitum , contrahentes fit ille , qui eorum munus acceperit, incurrant fententiam excommunicationis. *8c* poenam mille morapetinorum » dc quod ccftes cadant in poenam 500. morapetinorum pro quolibet.

Item mandamus » ut cales contrahentes clandeftioe teneantur folemne focerc matrimonium in facie Ecdcfi* intra tennraum 60. dierum » a die qua dandeftine contraxerint , computandi fub poena privationis ecdefiaftic* communionis fi vixerint ; & ut quiliber incurrat poenam duorum millium morapetinorum *0c* fi in hoc ftatu decefleript, eis non detur Ecclefiaftica fepuirura .

anno cmum HI*

CAPUT XXXV.

Quid obftroari debut tn mefrrmouo inter euranut ,

Cum faverimus , quod piurcs extranet veniunt in hanc noilram dloecrfim & provinciam, dicentes fe efle fotatos, contrahunt matrimonium fecunda vice ; & quia funr perfonst incognitae, etiamfi fertae fuerint denuntiationes in Ecdcfia parochiali, in qua contrahere volunt macrimonium , non poteft fieri notum impedimentum , & poflea innotefrit illos prius confraxiflc matrimonium & legatur cfle , vcl habere alia impedimenta » ex quo magna pericub *it* fcandala oriuntur , Prop* terra , fecro Concilio approbante , mandamus , uc nulltu parochus , nec presbyter noftr* dioeceta *St* provincia: celebret , *nec* collocet in matrimonio tales extraneos abfque licentia noftrorum proviforum , feu judicum , vcl abfque eo quod exhibeant lidem & teftinioniun» , qualiter funt perfonx libers ad concrahendum matrimonium * vel qualiter fuerunt denunciati in lua diœcefi, in Ecclefia fuæ parochix , & non fuit repertum impedi* mentum in dirto matrimonio , & quod ft quis ex talibus extraneis non exhibuerit udem fupradidam, illuni remierant ad noftros judices ad effertum providendi, quod defuper fieri debet.

CAPUT XXXVL

Contra illos, qtu matrimonium contrahunt in gradibus de jure prohibais,

Quia plunes Det timore portpolito, & periculo animarum fuarum , contrahunt matrimonium , vel fponfalia per verba de przfenti in gradibus confanguinitatis Ac affinitatis prohibitis , vel m Ordine lacro conftituti , vel Rcligiofi profefli, qui de jure funt ipfo farto excommunicat! ; & quia plunes in dirtam lententiani excommunicationis incurrerunt , & incarnait , mandamus , facio Concilio approbante , ut tales contrahentes incutiant etiam poenam trium millium morapetino* rum, & telles in pœnam morapetinorum pro quolibet .

ANNO cmurri IS·*.

CAPUT XXXVH.

Contra illof , qui centrabtttei duplex, matrimonium.

Mandamus fimilittr , ut fi vir , vel mulier pofiquam in legitimo matrimonio fuerint conjunrti, perverfando ordinem hujus fenili Sacramenti , contraxerint , vel quilibet illorum contraxerit matrimonium vel fponfalia fecunda vice , durante primo matrimonio , ultra alias pernas dejure /habilitas , incurrat praeterea poenam duorum millium morapetinorum , quamvis maritus fuerit abfens per longum tempus , & de eo noo habeatur relatio , excepto fi fuerit publicus & notorius obitus mariti abfentis , vel fi coram noftris officialibus conflare fecerit Ac docuerit legitime de obitu mariti , ut cum eorum licentia contrahere valeat , & non alias , nec alio modo , idemque intelligatur de muliere abfente.

CAPUT XXXVIII.

Contra blafpbemias proferentes.

Cum blafphemia graviifimurn fit peccatum , Ac contra prima & pnecipua Dei mandata , ideo magnam infert injuriam & oftenfionem divinat tnajeftati ille , qui blafphemat ejus fao&um nomen , iignanter fi eft unus ex tniniflris ejus divino cuicui deputati , facro concilio approbante , (latuimus Ac mandamus, ut nullus cujufvis flatus , conditionis , &. pnteminenri* exiftat. blafphetnet, juret, nec improperium aliquod proferat contra Deum dominum noflrum , *nec* contra virginem gtociofam iànrtam Mariam ejus matrem dominam noftram , nec contra aliquem ex ejus fanrtis , fub poena , quod fi fuerit clericus , incurrat pœnam trium fiorrnorum auri , & quod detrudatur in carceres arbitrio judicis , fi vero fuerit laicus, ut ultra poenas de jure impolitas, judex ecclefiafticus contra eum procedat prout de jure.

CAPUT XXXIX.

QuidJcrvare debeant 'dii qui aufugiunt in ecclefias , & tempus quo in eis fiare debent,

Notum nobis eft , quod plures deliila committentes , quia timent plerti a juftitia -aculari , aufugiunt ad ecclefias ,& volentes frui earum immunitate , adeo in* hone-

booefte in ris fe gerant, ut Deus domi- A nu» noftcr valde A eis nffenfus remanent, Bc ejus eodefiœ profanate, ac ecdefiafti- ǿ in otâdis divina perturbantur. Propte- rva diâis abuftbus obviare'cupientes, te- CTO concilio approbante, (latuimus, dc mandamus, ut impofterum illi oui ad eodefias aufugient, in eis honeftc Bc decenter ie gerant, nec ulfo modo lu- dant, nec familiaritatem habeant cum fuis uxoribus, vci alus intus ecclefiam, nec adftenc in januis ecclefiaruip, nec te cmmiteriis jocando, ve! citharas pul- tando, nec utendo aliis colloquiis o- B ciofis, fed folitarie vivant dc tanquam pertona: quae erraverunt, <3c cum omni- moda humilitate Bc honeftate. Item man- damus, ut fi aliquis ex diflis ecclefiae im- munitate gaudentibus, ab ecclefia exive- rit ad committendum aliquot exceffiis, & contumelias in fuos inimicos prote- rendum, vel aliquod defirtum in eccte- fia comnuferit t vcl ab ca exiverit quo- cumque modo, per eamdem cautem, ejiciatur ftatim anali ecclefia, inandamuf- que parochis, clericis, dt faci illis, Bc om- C nibus aliis perforas, qux curam habent de talibus ecclefiis, ac hofpitalibus fub poena excommunicationis, ut id notifi- cent noftris Proviforibus Bc judicibus ad effèûum, ut expellantur ab ecclefia tan- quam violatores ejus honeftatis, 8c am- plius in ea, nec in alio admittantur. Et fi ab illorum expnlfione ab ecclefia ali- quod periculum timeatur advenire talibus delinquentibus, mandamus ut noftri ju- dices illos carcerari faciant in ecclefia, ita ut non pofltet exire ad fimilia deliifta patranda, nec illa committenda m ipfa ecclefia » prout didlum eft. Et quia pliues per tantum tempons fpatium in ecclefiis commorantur, ut videantur illas habere potius pro refidentia, quam pro afylo fuarum perfonarum, mandamus, ut nullus pofiit remanere in ecclefia, nec in ea admitti ultra fpatium orto dierum, abfcuc licentia proviforis, vel judicis ec- clefiaftici t dc ihandamus clericis, ut fi aliquis ex fupradiélis exceffibus commit- tatur, illum notificent pra*tetis provifo- ribus, fub poena unius florem quoties id E facere omifcrtnt, applicandi modo fupra- di&o.

CAPUT XL.

*Ordo t yum Vicarii & Pancbi jtr- vare debent circa #t*ftorer.*

Perfonarum fide dignarum relatione di- dicimus, qurfloees dc collectores loco- rum piorum, illofque qui promulgant indulgentias Bc peccatorum remiffiones, poftpofito Dei timore publice extendere fuas bullas feu indulgentias ultra carum vigorem firpius audere, atque ad defrau- dandos fideles teifum exponere: Bc, quod pejus eft, aliquando litteras adulterare quas gerunt, cumque fint inhabiles Bt kici, abufus & teintâtes populo praedi- care. Idcirco nos cupientes tot malis abufibus obviare, tecro concilio appro- bante, ftatuimus * dc predpimus Vica- riis ac parochis omnium ecclefiarum no- ftri archiepifcopatus dc provinciae, ut m polieram non admittant ullum quartiorem dc eleemofynarum colleélorem, feu pro- mulgatorem Bullarum, vel indulgentia- rum in propriis ecclefiis, feu parochiis, neque permittant eos concionari nec pro- curare queftuni aliquem, nec indulgen- tias, nec peccatorum remiffiones, quin prius videant noftras litteras, & fpccia- letn licentiam noftro nomine fubfcripram, noftroque figillo munitam, in qua reve- ra contineatur facultas bullarum, quas tales quJtftotcs divulgant, & ad quas indulgentias, remiffiones, Bc cafus exten- duntur. Et ut diéti quartiores non pofi fint excedere, nec devenire ad publican- das indulgentias Bc cafus, ultra contentos Bc expreffos in didb noftra licentia. Sta- tuimus etiam, decernimus, dc jubemus, ne quteftor aliquis concionetur, neve pu- blicet ullas gratias, remiffiones, ÔC innui gentias, fed vicarius, feu curatus eccle- li«, vel alius clericus illius legat publi- ce populo dillam noftram licentiam, ut ptr eam fciant quod conceditur, ne quif- 3uam defraudetur. Quod przcipimus per irte. vicarios dc parochos fieri & exple- ri fub perna trium ftorenorum quoties contrafeoerint.

Item quia plures doffrina, Bc idoneita- te deftituti, ipfique laid, immoderata avaritia moti potius quam Dei zelo officium coocionatoris exerceant, jubemus praeteris vicaria, parochis, & clericis, ut nulli qurfton, nec cuipiam alteri in fuis ec- clefiis condonari. permittant, quamvis gratia fuerit per nos approbata, nifi ta- lis perfona exhibuerit fpecialem noftram licen-

licentiam , vel nothorum ad praedicandum , quam , nifi prius fuc- nt ille legitime examinatus , dc de ejus idoneitate «militent t minime concedi ju- bemus ; dc ut nihilominus vicarius , Parochus , feu clericus legat coram populo gratias dc remiffiones feu indulgentias contentai in noftri» luteris , ue Conaonatores valeant in publicatione fraudem ali- 3uam committere ; & decernimus , ut le qui legerit noftras litteras , unum regale pro labore a quefiore accipiat.

Item pnedpimus dstftis vicariis , parochis , dc clericis , ne permittant didli» quaeftoribus ac colie&oribus imponi taxam aliquam pei itionibus (ut faciunt) dicentes illum qui voluerit lucrari indulgentias & remtillones , offerre debere certam fummam morapetinorum ; excepto fi m noftru litteris licencie , fpecialicer fbrrit expreftâ diéla taxa . Jubemufque ut quaeftor dc colte&or qui contra fecerit , ftarim apprehendatur , de in poil ros carceres archiépiscopales , vel dxrcefani loci , ubi id acciderit , intrudatur ; omncfque mofapetini diôar gratis t Sl alia ejus bona fcqucftro Abjiciantur.

Item quia accidit , cum licentiis per nos vel prxdecefTores noftros conccffis , licet tempus in eis expreftum elapfum fuerit , vel iplir fuennt revocatae , praefatos quarftores populum defraudare ; jubemus , ut nulla noftra licentia feu noftrorum prardecciTorum valeat ultra tempus unius anni a die conceffionis : & ut m pofterum prrfàti quarftores non admittantur ad qualium faciendum illarum vigore . Et praefati vicarii fummopere invigilent obfervationi iftius conflitutionis ; quod in hoc cafu magnae fraudes committi Volent . Qur per ipfbs fieri mandamus fub pcena fuperius expreifa.

CAPUT XLI.

Ne executiani demandentur mandata cujufvis , qui /r diced judicem Apoflolicum , nifi prius fuerint tufa & examinata ab Ordinario.

Cupientes obviare fraudibus dc cxceffibus , quos nonnulli cum falfis litteris , quas vocant Apoftolica» , commiferunt dc committunt in noftro arehiepsfeopatu dc provincia , figillum ac litteras Apoftolicas falfando , atque allegando facultatem plenam difpenfandi , approbandi , dc providendi de beneficis , itidetnque nonnulli fe dicentes judices Apoftolioos , qui quidem non funt , vel procedentes contra A formam fu® commtflionis : alis vero non habentes btteias Apoftolkas cxpe&ativas , feu refervationes , vel habentes gratia» pro aliis diœcefibus , vel ad tempus jam dapium , dc nullius vigoris , ac talcs ut non extendantur ad beneficia vacantia , illa occupant . Et defuper nonnulli fe dicentes excquutores , vd fubexequutorea talium hierarum Apoftobcarum , confiounc diverfos procefius dc mandata, qur firpe funt nulla , tanquam fafh a noa habentibus facultatem dc junldiilionan t B quibus noftri fiibditi opprimuntur ac moleftia afficiuntur immeruo , dt in diverfos errore» incidunt . Quia cum multi fint indodi , de fimilibus mandatis notitiam nullam habent , dc ignorant quid agere debeant t vel obfcqui : Et quia ad dos tanquam Antiftitem pertinet afferre medium hujufmodi fraudibus , dc abufibus , idcirco adherente juris difpofitionî » dc iis › que per noftrosbon. mem. predeceffores in hoc cafu fuere ftatuia dc ordinata, facro approbante concilio decernimus» dc praecipimus , ut in pofterum nullus proC ceflus, vel mandatum cujufvis judicis, qui fe dicat apoftolicumexcquutorem, vd fubexequutorem, aut confervetarem, quamvis ei pareant, execution! demandetur, nec compleatur per ullum ex noftns fubditis , quin prius fuent oblata coram nobis , vel coram epifeopo dioecefano , vdnoftris proviibribiis , dc officialibus comnuffio originalis talis judicis apoftolici , dc procef- fus , vel mandatum , ut per nos vifo ad quem dircéle incumbat cxcqui dc compleri *facere* mandata apoftolica , cis parere dc exequi jubeamus , vel fuper eo ooo- D fulamus dominum noftium Papam , ut fi forte fuerint liter® iubrepeithe , vel habuerint aliquem defectum , ob quem exequutioni demandari non debeant . Quod jubemus per noftros fubditos ecclefiafticos compleri dc obfervari fub poena excommunication» dc tnum florenorum auri quoties id facere omiferint.

CAPUT XLIL

Ne detur poffffo eujufvis beneficii alicui atfque mandato ordinarii.

E

Plures immoderata avaritia duAi procura™ occupare de fadlo ecclefia» dc poflef- fiones beneficiorum . Alii vero ciandeftine faciunt afta poiTeiliocium viventibus poft feftoribus, varia fraudum genera committentes . Propterea fuit ftatutum ac ufu receptum in hac noftra dkecefi , dc nunc denuo , facro concilio approbante , ftatuimus , dc ordinamus , ut nullus clericus , nec

anno nec fecrifla admittat aliquem ad poflèffio- A nem beneficii in fua ecdefia abfque noftro mandato, feu Przlati dioeeefiua « vel no* Arorum prpvifcrum aut officialium. Quod fi contra quifquam fixent t incurrat ipfo fa&o poenam quatuor ducatorum auri pro qualibet vice.

C A P U i XLIII.

Ne adnûftantar ad celebrandiM [acerd. tes extranet t vel ordinati extra dèeece. fiat . fxaarvis babeant facritatet , nifi B cxbibda liceatia ordinarii.*

Nunciatum eft nobis, plures fàlfo ex* ponentes extorquere facultates ad fufcipicn- dosordinrs, extra tempora a quocumque An* tiftite, ac irpe fepius Latini fermooi* adeo imperitos, ut nec legere noverint, & abf- que titulo aliquo, vel cum aliis maximis defe&bus factum presbyteratus ordinem fufeipere; dum funt perfonz feculares in- habiles, & ejus conditionis, ut in noftro archieptfoopatu & provincia ortum fue* ut, oc oriatur haud leve fcandalum & C pravum exemplum ab hujufinodi perfocis ineptis Ideo, fecro approbante concilio, ftatuimus, & ordinamus, ut nullus ex cfehs ordinatis extra diœcefim admittatur ad celebrandam miffam fine licentia fui or- dinarii, & nifi comparuerit coram nobis, vd coram fuo dkeceumo, aut noftris pro* viforibus cum literis fuz ordinationis, ut per nos vifis, & examinata idoneitate t quod ad falutem animarum, & ecdefix bonum conferat, decernamus. Prsxipi* mufque, ut quilibet Clericus, vel fa- crifta, qui alias ad celebrandum admifc- nt fupradiâos, incurrat poenam unius floreni pro qualibet vice applicandi pro medietate ecclcfix, & pro alia accufe lori.

Item jubemus, ut nullus Clericus, vel Religiofus extraneus, vel ordinatus extra dwecefim, admittatur ad miflâm celebran- dam, nec ei praebeantur ornamenta ad celebrandum neceflaria, quin pnus com- parcat coram ordinario, & per ipfum examinetur; fi vero Fuerit extraneus, quin exhibeat literal dimiftbriales proprii epifeo* E pi, ut ipfi per noftros provifores licentia conferatur fub pcena 500. morapetinorum pro qualibet vice tam ipfi, quam ei, qui ornamenta prxbuerit t infligenda, atque applicanda pro medietate febriat talis ec- clefix, & pro alia medietate, denun* cianti.

CAPUT XUV.

anno" cHxiSTi IJi".

Ut antarii aiffieiki exhibeant fitet tittdos 9 & exantûmtxr.

Notum nobis eft magnam confuiionctn dc abufum in noftro archiepifcoparu dc provincia emerfiffe ex multitudine illorum qui fe notarios Apoftolioo· venditant. Tum quia plure» illorum funt inepti & ignobi- les, atque ab ignobilibus educari, cum etiam propter plure* fraudes, ac dolos » & afta riandeftina quz fiunt ab hujufmo- di notariis in magnam Dei offcnfioncm t dc republics detrimentum. Quia ergo ad nos pertinet in fimilibus providere, A- αό approbante concilio, ftatuimus, ut nullus notarius, qui fe apoflolicum appel- let, exerceat tale officium, quin prius comparcat coram nobis, feu noftris pro- vifonbus cum titulo fui notariatus › ac facultate cum qua fuit creatus; ut fi fuo» rit idoneus, & legitime provifus, illum notificari noftris funditis jubeamus, ut ab ipfis. habeatur, & reputetur pro notario apoftolico; alias vero non permittatur de- fraudare populum, & fallo dirium offi- cium exercere. Praecipimus ergo, ut fi quis contra prxferaem conftitutio* nem notarii officium exercuerit, quin- que milbum morapetinorum poenam in- currat, ac in carcerem detrudatur, ne- que inde extrahatur abfque noftro fpc- ciali mandato,

CAPUT XLV.

Ordo [ervandus in yfitationt ccclefiartax,

Ncceflarium apprime eptfcopis eft, in- vigilare t & mediari continuo, uteoclefix femper magna cum rectitudine & diligen- tia perquirantur & vifitentur, propterea faero concilio approbante, ftatuimus & ordinamus, ut omnes ecdefiz & clerici noftri archsepifeopatus provinciae vifi- tentur fingulis amis femel ab epifeopis, quolibet in fua diacefi, vel eorum nomi- dc a viris dodbs, confcfentfe integrae, & Deum timentibus. Jubemuique ut diéti Vifitatores faciant vifitationem juxta qux- dam capitula t quz fuper iis tradi ipfis prareipimus: quaeque in fingulis ecdefiic afiervari mandamus › Pariterque vifitent hofpitalia, & cremitoria.

Item jubemus, ut przfàti vifitatores fingulis chcbu* fingulas tantum ecdefias vi- fitent, quamvis in civitate feu oppido » m quo vifitationem conficiunt t adfint plu- res.

anno ns. Quod *fi* plura uno die vifitaverint, non fiat retributio nifi pro unica tantum vifitatione. Neque acqptanc dona, vcl munera per fe, vel per interpofitam pcrfonam, juxta capitulum *rxi&it de eenfibut*, Neque hofpitcntur in donubus prefeâorunt, «Sc adminifiatorum ecdefiarum t prout neque notarii vifitationis; fub pœna duorum millium morapetinorum ab «drtnmftratore feu pntfeâo, oui ilium u ceperit in fuo domo exigendonun. Et ut Vifitator & notarius amittat emolumenta, que percipere debebant ex vifitatione, ac incurrant itidem poenam aliorum duorum millium morapetinorum.

Item jubemus, ut nullus cx didis Vifitatoribus poffic vifitare -diquim ecdefiam, quin nerfonaliter ad eam fe conferat, fc* vuitet fiicramentum » dc alia ncceflâria, fuper quibus providendum erit. Alias talis ecdefia non habeatur pro vifitara, *nec* przfedlus quid, quam rolvat pro ca vifitatione. Si autem folverit, non recipiatur io computum.

CAPUT XLVI

Ut ttulltts oofit efle prerfeffta afiettjat ec cïefi titra dm aenot, & ab eo reddatur ratio pnblxe.*

Ne pcadè&i ecdefiarum audeant fabricarum pecuniam expendere, vel ab eis frudum percipere › cum animo per longum tempus di&um officium obtinendi, ftatuimus, ut nemo poffit ecdefiz prxfeduram exercere ulna annum. Quod fi vificatorir quis eoclefiz utihs vifus fuerit, illum prorogare poterit ad alium annum. In poilerum vero dido biennio elapfb nequaquam ad ulterius tempus prorogari poffe jubemus abfque noftro fpeciali mandato dc licentia.

Item jubemus, ut vifitatores perionalirer; & coram dcricis ac populi primatibus rationes accipiant a prafedis fabricarum ecdefiarum: nullatenus vero committam munus accipiendi didas rationes notario vifitatkxus.

CAPUT XLVII.

Ne fabricet fient fe eccUfits abfyttt maadato epifeopi.

Cum in aedifici» ecdefiarum intervenerint fraudes in damnum dc prxjudicium tarum fabricarum, oportet, ut Epifeopi huic rei vigilanter incumbam. Propttrea, A facro Concilio approbante, ftatuimus, ut in poilerum nulla fabrica excitetur in aliqua cx ecdefiis iftius diœcefis & provincur abfque noftra fpeciali licentia feu Prselati diceccfiini, vd noftrorum proviforum, aut illius perforce, quam ad hoc in fpecic deputabimus. nrve Vifitatores poffint jubere ut expendatur inaliqua didarum ecclcfiarum fabrica ultra fummam duorum millium morapetinorum. Si vero Przfedus alicujus ecelefix aliquod expenderit ultra iftam fummam, non recipiatur in & computum: dt ulterius amittat quodeumque falarium ratione officii adminiftratoris ei competebat,

anno CHMni ι"χ

CAPUT XLVI1I

Ut nihil fdwttir Notario pro libro Vtfitationii abfpae unuadeue P>oyijoru.

Item jubemus, ut przfeéli eedefia rum nihil folvant notario vifiutiqnis ratio ne falarii dc emolumentorum libri, quem dare debet dc vifitatione ecelefix, quin C prius videatur dc taxetur dkftus liber per eundem provifarem, feu per perfonam t qux fuper hoc fient deputata, dc abfque ejus mandato & fubfcriptiooe. Quod fi alias przfedlus dederit feu folverit aliquid diéto notario, non admittatur :n computum. Jubemufque ut didus nrovifor feu perfona per ipfum deputata inferat in libro taxam de his, qux funt folvenda juxta tanffam.

Item praecipimus, ut in ecclefiis, in quibus adfuerit liber vifitationis, non fiat alius novus ad inferendum pofleffiones, ornamenta, & alia ecelefix fupelleftilia, ac beneficia, dc capellanias; fed addatur in diAo libro qui prius fuerit, quidquid de novo fuerit neceuàriuœ inferi.

CAPUT XLIX.

Vt confciatar Uber atftbeaticnt oatninm bonorum ecclefiarum.

Cum fabrica: ecdefiarum expertz fuerint, ac in dia experiantur grave damnum E, de jaâuram, eo quod contraélus, tituli, dc inftrumenta hzredkatum ac poffeffionum, cenfuum, dc tributorum, quz ipfis debentur, fzpe difpereant, dc propter mutationem vifitatoruin dc przf&torum fzpius fqccedunt perferae, quz ignorant bona dc jura ecdefiarum, ideoque earum bona detrimentum patiuntur. Propterea confervatiooi didtorum bonorum, ecclefiarumque utilitati coofulenta, facro Concilio approbante, ftatuimus & ordinamus t

ut

amso auisTi ,,,x* ut fut Fiber authenticus membranaceus in A noftra diœcefi & omnibus alm provincix , in quo defcribantur omnes poffefliones , hxreditates , dc tributa omnium ecckfiarum , ac beneficia dc capeUanue illarum , booaque refi&a pro anniverfariis, fcftis,& Fundationibus, qua fuerint in qualibet ecclefia. Qui liber fiat in publica forma, ut fidem faut, & perpetuo remaneat in ecclcfia Cathcdrali pro manutencione dc confervatione jurium ecclefiarum.

Item ftatuimus , ut in qualibet ecclefia*rum apponatur tabula , in qua defcnbancur capellanix perpetuae , anntveriaria, dc mifix , ac fundationes , quz in qualibet ecclefia finir celebrandz pro quibuslibet perfonis , qux illas dotaverint , vel dota* bunt in futurum. Oust tabula fit fubfcripca a vificacoribus, dc notario, ne pereant fundationes . .

CAPUT L.

Ut farofaniltmt Evcbarifiùe Snfranttntum , & Cbrifnta , ac deum jacrnm a[ftrvenrnr in loco decenti , & jMfter cujloduntur ,

Cum admodum deceat fanfhim Euchanftix Sacramentum , fanttorumque reliquias venerabiliter alfervari , dc bona , diligenti ac fideli cuftodia , & in loco decenti , prout debetur tanto ac tam fando Sacramento , ut habeatur cum magna veneratione , dc reverentia ; propterea ftatuimus , dc ordinamus» ut in omnibus ecclefiis cathedralibus dc parochialibus noftri archiepifcoparus dc provincix adfit farrarium *ac* loca bene conftrutta dc ornata cum bonis feris dc clavibus , ia quibus reponatur SS. Sacramentum , oleum , ac chrifma, omnefque alix reliqui» , quibus decet decore & reverentia , juxta facultates cujusiibet ecclefix , dc adfit capfa cum clavi, m qua reponantur reliqui» fi adfuerint . Quodque fimifiter in ditto loco dc facrario adfit liber feu manuale facramentorum , de quibus omnibus habeat claves parochus cuiuslibet ecclefix , quas nemini confignare 9 *nec* committere debeat, excepto cafu neceffitatis legitimx , quo cafu E adveniente illas non committat nifi Sacerdoti. Pariterque jubemus, ut przfatus parochus curam habeat renovandi lanttirtimum Sacramentum fingulis otto diebus , & lavare faciat corporalia femel quolibet menfe. Volumufque ut fi in hoc , vel alio fpettante ad prxmiifa , aliquis parochus fuerit repertus negligens , vel aliquo modo reus dc culpabilis , multtetur dc puniatur pœna unius ducati auri pro qualibet vice applicandi pro una medietate fabricat eccie* fix Cathédrale , & pro alia medietate , fabriex ecclefix , in qua cafus evenerit , & una vd altera parte pro acculante leu denundante . Si autem culpa fuerit adeo gravis, ut majori pœna digna ccnfeatur , ea imponatur arbitrio proviforum, quibus prxeipimus & mandamus » ut majon cura & diligentia , qua fieri poteft, fic fieri & compleri faiant & obfervari ; jubeantque pariter ut diu nofteque ardeae lampas co* ram ditto loco & farario. an»·®,

Item prxeipimus dittis noftris vifitatoribus , ut inter alia inquirant , an noftrx Conftitutiones execution! mandentur , & an Vicarii dc parochi debite fuum munus & officium obeant, commitrantve excef* fus indebitos . Idem perquirant dc noftris littoribus, ut dc omnibus prxmifltf ad nos tranfmirtant integram relationem , cum abi de quibus ex officio inquirere tenentur, & fcire , ut fuper his omnibus provided* tur, prout Dei cultui , & exonerationi noftrx confcientMC convenit.

CAPUT LI.

Nf ecdtjinrnm amnmentn nd alienos rfu. eKtrnbnnticr .

Ut ornamenta , dc jocalra ecclefiarum accuratius cuftodiantur , dc conferventur, prxeipimus , facro approbante Concilio , ut nullus prxfettus ecclefix , parochus , vel Clericus aliquod ornamentum, vel alia jocalia ecclefix occafione bapfifmorum , vel funeralium , aut alia quavis caufa extrahi permittat fub pœna mille morapetiD norum . Jubemufquc ut noftri provifores fimiles licentias minime concedant , nifi fuerit de una ecclefia ad aliam, dc in eo* demmet populo.

CAPUT LIL

Ne ecclefinrtmt bonn nlunentur

Quamvis per factos canones ftritte prohibeatur alienatio rerum dc bonorum ecclefiarum , exceptis quibufdam cafibus , dc fub certis folenmtatibus in jure expreffis , plures perfonx pofthabito Dei timore dc cenfuris m extravagapri Pauli fulminatis , aufu facrilego prrfumpferunt dc prxfumunt vendere , alienare , impignorare , dc occupare vafa & ornamenta *(acta* cultui divino dicata , dc alia bona fe moventia . Et quia tanex audacwr occurrere necefic eft, facro Concilio approbante» ftatuimus, ut quicumque abfque noftra licentia , dc fpeciali decreto ac mandato cotnmiferit aliquid

"'anno· chxistj »i›k

quid de fupradidis, vd ille qui receperit, feu retinuerit dida fupelledilia ecclefiarum, vd aliquod illorum (ultra alias pœnas & cenfura» contra illos de jure impolitas) teneantur tam ille » qui alienaverit, quam ille in quem fuerint alienata, folvere ipfo fado eedefix valorem rei aliena* te, ,& plus quadruplo, Et quia talis alienatio m fe nulla eft, jubemus reditui fine ulla difficultate rem alienatam cum omni quaeftu, qui ex ea fuerit fa&us, non obftante quovis lapfu temporis.

CAPUT LII.

Ne cwtfiruétittur ^rcri ht ecclefia ,

Domus Dei ad ejus laudem eft tantummodo deputata. Propterea ftatuimus & ordinamus, ut nemo cujufvis ftarus, dignitatis, feu prxeminenCKB exiftat, five ecdefiafticuS, five fiecularis, nec communitas, feu Coofilium audeat munire, vcl mœruis circumdare eçdefias, aut in cis conftruere arces, vel in earum caemeteriis: neque moleftent, vd compedes aut vincula injiciant iis, qui ad illas confugerint, vel cibum impediant, aut alia neceflaria, vel eos quocumque modo infectentur, educantur a didis ecclefiis tergiver(antes; alias qui contra fecerint, ipfo fado fententiam excommunicationis incurrant. Si autem Communitas vd Confilium prxmiflis cootravenerit, vel fieri juflerit, fubjiciatur ecdefiaftico interdido ultra poenas facrilegii, dt alias de jure ftatutas. Ac etiam praecipimus, ut laici non faciant congregariones intra ecclefiam fuper rebus profanis.

caput liv

Contre imfHttnttatii bidefufin Vtolatçrci .*

Quia nonnulli poftpofito Dei timore audent apprehendere pertonas ecclcfiafticas, occupare, & deflruere decimas, vel alia bona, loca, & pofldlioocs ecclefix, propterea, facro Concilio approbante; ftatuimus, ut quicumque cujufvis ftatus, & conditionis exiftat, apprehenderit, & in carcerem detruferic aliquem ccdefiafticum, vel occupaverit, & acceperit decimas, & redditu» ecclcfiafticos; vel deftruxerit, occupaverit, aut aliquo modo damnum inruient loeu, & podeftionibus ecclefiarum & mooafteriorum; vd impediverit aut fequeftraverit eorum decimas & redditus, ut illos deferret ad fuam domum: vel aliquo modo violaverit eorum jura, five ad hoc dederit coofilium, auxilium. & fit· vorem; ultra poenas injure Habilitas privetur ab inereflu ecdcfue; & fi ante praoftitam fatisfadionetn decedent, careat eccjefiaftica fepukura. Civitates autem, op> Eida, & loca, in quibus praefati principes refederint, vel perfonx ecclefiafticx fuerint apprehende, vel in qux dida bona delata fuerint, & reperiantur, fubjiciantur ecdefiaftico interdido per totum tempus, quo fic permanferint, donec integram dederint fittisfaftionetn.

"anW chahti ma·

CAPUT LV.

Ne *fient fletutn, dc/ orJinettona contre hiertetem Ealtfiefiuem.*

Nonnulli fzculares & Communitates contra prohibitionem facrorum Canonum, & nihili zftimantes refpedum ac venerationem, quam debent Ecclefiis, illarumque miniftris, ftatuta edunt ac condunt edida & prohibitiones contra libertatem Ecclefiafticam, atque egregiis modis compellunt Ecclefias & pertonas Ecclefiafticas ad fblvendas contributiones & vedigalia cum ipfis. Propterea facro Concilio approbante, ftatuimus, ut in poflerum nullus Dominus in temporalibus, nec alia pertona cujufvis ftatus & conditionis exiftat, nec Communitas, oppidum, vel locus totius noftrx dicecefis & provincie faciat ftatuta › aut ordinationes, nec ponat edida, vel prohibitiones contra libertatem 8c immunitatem Ecdeiiafticam direde, ve! indirede · faciat contribuere, nec folverc impofitiones, & vedigalia, Ecclefias & Monailcria, aut pertonas Ecdefiafticas i quodque fuper hoc non committant, vel committi permittant fraudem aliquam, ut indirede compellantur ad contribuendum, alias perfonx panicula· es › quae fiierint culpabiles in aliquo ex pmniflis, volumus, & ftatuimus, ut ipfo fado incurrant fententiam excommunicationis. Civitas vero, oppidum, & locus, qui fiierint culpabiles, & in quibus praefari, vel aliqui illorum refederint, fubjiciantur Eccleuaftko interdido. Quas fententias minime relaxari volumus, quin prius injuria: & damno fatisfecerint, quod ccdcfix & ejus miniftris illatum fuerat,

C A-

CAPUT LVL

Ordo , pem firvero datent jttdiat Saltfi^tci m tmdientiit /détendit.

Cupientes , ut Ikes cito tenninentur, 9c ue panes litigiis implicitae cito extricentur , fecro Conatio approbante > ftatuimus & prarcipimus omrnbbs miniftris , & judicibus noftri archiepiicopatvs & provinciae , ut continuo fedeant feriendo au- g dienrias horis folitis de mane Λ vefpere t Sc procurent obfervari filentium & ordinem in audientiis , mülftando , & puniendo perturbatores .

CAPUT LVIL

Ut r» confit levh momenti non recipiantur Scripture.

Mandamus etiam ut in caufis levioris & minimi momenti non recipiantur Scripture , fed decidantur , dc terminentur c fummarie & breviter . In aliis vero caulis non recipiantur plures quam dur informationes in feriptis a qualibet parte ufque ad primam conclufionem, & articulos , ac interrogatoria ad faciendas probationes ; & poft publicationem non poflk prxfenrari nifi una feriptura pro qualibet ex partibus . Et fi aliqua exceptio declinatoria jurifdi&ionis , vel alia quxvis exceptio dilationis fuerit oppofita & allegata , illa probanda fit intra 0Λ0 dies a die qua fuerit dedufta, & ad hunc effeftum non concedatur ulterior terminus D fine jufta & evidenti çaufa.

CAPUT LVIIL

Ne *Trovifirtf t & Officialet committent cenfes nurnnmonialet . prafertim* wo *receptioncm tefittem .*

Cum caufir matrimoniales fint magni momenti , non debent traflari nifi a doitis , prudentibus , & facrorum Canonum peritis . Propterea , facro Concilio £ approbante , ftatuimus , ut nullus Vicarius » vel judex Ecclefiafticus fe ingerat cognitioni caufarum matrimonialium prz* ter Frovifores , feu officiales generales , quibus in fpecie fuerint commiflac , vel alias perfonas ad hunc effertum vigore fpeciahs commifiionis deputatas, quodque przfati Provifores & officiales generales , feu judices fic deputati , committere nequeant, nec committant didas caulfes, pr«-

fertkn vero receptionem > & examen teftium , cuicumque alteri perfonat, anno

CAPUT LIX.

Ne *concedantur Utera excommunicationit pro rebus parve momenti.*

Praecipimus etiam , ut Provifores & officiales generate non concedant literas fulminatonas excommunicationis generales pro rebus levis momenti, *Sc modkr* quantitatis I, *Sc* declaramur rem elfe levis momenti & modiae quantitatis in hoc cafu ufque ad valorem ıoo, morapetinorum : & pro minori quantitate non concedendas didas literas generales : quodque fuper valore & pretio recipiatur juramentum a parte, quae ejufmodi literas petierit.

Item etiam jubemus, ut prxfati judices non dent literas, nec mandata in albo.

CAPUT LI

Nr *omgantur filaria per judicet Ecclefi^hcos .*

Jubemus itidem , ut judices Ecdefiaftici noftri archiepifcopatus & provincia? non percipiant retributiones direâe nec indireAe provifionc proceftbum , nec decifione illorum , fed caufa» declarent & terminent abfque exeeutione aliqua breviter , & prout de jure , fub poena quod ultra poenas de jure reftituant duplo plus partibus qux folvaint.

CAPUT LXI.

Nc *percipiantur jura ultra contenta in taxa .*

Ut notarii *Sc* miniftri audientiarum & tribunalium non poffinr excedere in percipiendo jura , facro Concilio approbante, ftatuimus , ut non percipiant jura aliqua ultra illa , qux ex rariffa antiqua , & confuetudine noftri confiftorii & audientia archiepifccpalis reperimus foiife ufu recepta & obfervata a tempore immemorabii» ufque modo , qua: mandamus hic inferi , ut notiora omnibus fiant : volutnfque ut dirti notarii *Sc* litfores , vel quilibet alius , non audeat exigere jura & falaria praeter illa , qux in diAis taxis & tariffis fuerint expreffa , fub poena ut qui contrarium fecerit , teneatur pro prima vice illa reftituere parti a qua perceperit dupla, *Sc* pro fecunda vice illa reftituat quadrupla , *Sc pro* tertia vice illa reftituat feptupla :' jubemufque ulterius

abdso CRRIJTI '*'** rcrius prniri dcbett pro furto prout de jo^ç f

Item ftatuimus , ut in quolibet loco audicntix noftrx prtfvincix apponatur in una tabula taxa jurium quadratis literis > ita ut omnes legere valeant.

Item utliftores non committant fraudes , nec omittant exequi mandata noftrorum judicum , prout debent & tenentur ; jubemufquc ut imprimis & ante omnia exhibeant copias & nurtdata in quocumque loco illa exequi voluerint , Vicariis , & ubi non adfuerit Vicarius, Parocho principali.

CAPUT LXII,

νήΡ/»ύi»ηο *fttntrum* ,

Quia plures pœnx ex contentis in his noftris conftkutionibus non fuerunt apphcatx certis locis & perfonis , ad evitandas tot repetitiones, nobis placet , ut omnes poenae contentae in conibtutionibus fupradidis , qux fuerint valoris ultra florenum , dividantur in quatuor partes applicandas, in hunc modum ; videlicet quarta pars pro fabrica Ecclefix Cathedralis ; alia quarta pars pro fabrica Ecclefix, in qua delinquens fuerit bénéficiâtus , vel Cappellanus, vel parochianus ; & alia quarta pars pro denunciante , & pro eo cui profecutus fix-rir caufam ufque ad iententiam ; alia vero quarta pan dc ultima pro operibus piis , quibus nos , vel Prxiati noftrx provincix quilibet in fua dioecefi illam applicabimus .

CAPUT LXI1I.

Ut in quilibet Ecekfia totiut provincia idjit liber continent iflat confliluiiena .

Ut autem diÂe Confiitutiones omnibus noftrx diœccfeos & provincix facilius mnotefeant , prxeipimus & jubemus, ut publicentur in fingulis Ecclefiis Cathedralibus noftrx provincix : *St* ut in omnibus aliis Ecclefiih parochialibus diâi archieptfcoparus *St* provincix emantur a prrfedlis illarum intra menfem a difta Eiblicatione ; & in di&is Ecdefiu iis teneant » ubi omnes pcifnc illas videre.

CAPUT LXIV.

AMWtr CHRIST

Approbat» & confirmatio Canflitutioniim P. Cerdiiulii D. Dtdaci Hurtido de Mmdoz»,

Quia vidimus* quafdam conftitutiones editas a D. Cardinali *D.* Didaco Hunado do Mendoza noftro prardeceilore bo. mem. qux ad divmunKçultutn , Ecdcfiarumque ornamentum plurimum conferunt , facre Concilio approbante , jubemus illas hic
0 inferi cum aliquibus additionibus , quod provident in cafibus in his noftris conftitutionibus omiflis , volumufque illas obfervari & compleri , prout in eis conrinetur .

Quz did® conftitutiones fuerunt leftz&rpublicarz die 14· & 15* Meofis Januarii anno a Nativitate D- N J. C· 15 ix. in difto Concilio provinciali > uaod idem riverendifs. & magnificentiis. D. Archiepifcopus Hifpalenfis Dominus meus celebravit in nobiliflima *Se* fideliffitna civitate Hifpalenfi , pneientibus pluribus Dominis et capitulo diaz S. Ecclcfir ,
C *fe* procuratoribus Ecclefiarum Gadirenfis , *fe* Malacitanz , ac Vicariis , aliiiquc pluribus , qui ad diâum Concilium convenerunt . Qui omnes pro le , *Se* nomine fuorum principalium » illas approbarunt , eilque confenfum przftiterunt , ac fingulis illarum ; cum fiot » Erout fiunt > probz , *te* utiles Dei cultui, ac iluti animarum . Przfenttbus pro aftibus Dominis D. Beltrando dc~ la Coeva , & Petro Gonzalez Bachinas familiaribus reverendifs. Domini , *te* Antonio de Morales Apoftolica auôoritate notario « ac incola dias civitatis Hifpalenfis .

Et ego Didacus de Marlas clericus Salmaticenfis Dioecefis publicus apoftolica auftoritate
D notarius , *te* lecretarius diâi reverendiffimi Domini Archiepifcopi diâo Concilio Provinciali interfui , *te* de ejus mandato legi , *te* publicavi pnsfatas Conftitutiones .

Sermo Imbitet fer enndem re^ertnJl/Jtmum Deminui ^rcbiefifcofnm in ultima [effiam frafitl Concilii frovincmiii,*

VEnerabiles *Se* dileâi/Timi fratres . Qux a fandis Patribus ex gcftis conciliorum conftiruta didicimus , io hac fanfta fynodo provinciali , quantum Dominus dedit , explere curavimus . Et minam dicere licuiffet cum Evangelto t *fjjid deboimnt facere ,ficrtaui* . Quetnad-
£ modum libet antecedens verbum fateri , qui fervi inutiles fumus vcftigia patrum fequuti regulas *te* orzcepta de cultu Dei , de divinis inftitudonibus , dc celebrandis officiis ecclefiafticis , de vita 3 moribus componendis fecundum canonicas fan&iancs vobis edidimus . Virtutis tamen efficaciam , qua illa implere , flr in eis firoficere valeatis , non eft noftrum dare vobis , ed quibys pararum eft a Deo , qui , ut Panlus docet , *oferetvr in mill & proficere fro buna •voluntate. -4 Domino* , inquit Propheta, *Ireffet brminit diriguntur . 'Hem enim efi ^tlenth, aut curtanrit, [d Dut cfl mifmatu* , ait vaseleAionis.

Rcli-

-^NNO CHKISTI ijis.

Reliquam eft fratres › at memineritis cujus capuis , *Se* cuju» corporis membra eftis . *Cefne* , inquit Apoftolus › *Chrifint efi* : ecclefia cotpu» ejus, cujus *Se* dos membra iumus . Caput lanâiffimum eft ipec»vfum prae filiis hotqinuai , *te/ni ilaiem* vιΛ*·ι , a<t erangelifta › fwjf vaifrmri 4 *Tetre ftenttm irntia V vermcüe* . £tclcfiam tero ipfiu» capiti» corpu» , fie Dem purificant , ut illam fibi gloriolam efficeret r fandam , *Se* immaculatam , non habentem maculam aut rugam : ut verbis utaomr Apoftoii . Decet igitur , fratres mei , tam preüofi capitis , Ac immaculati corpori» vos membra eiTt munda *Se* incontaminata : ne aut corpus cedefic «toaftrum reddat , aut membra ftapida , & empori incompada fiant . Si enim propheto licuit clamare (*Se dicete : mandemini* fui *fertic t*fe Demini j* quanto melius *Se* «obis clamare libet , mundamini qmS&cmbra eftis corporis Domini . Rudus , fratïes\cbaiiffimi , ftatus *Se* officii veftri , ne fitu immcmoies . Noftis quid Paulus feribat Corinthiis *: Sic nai* , inquit › *exifitmet* ivw» , *nr min^lrei fbrtfii , V d./pnfeteret Du* : Grandis prolcào 8L· praccclia hrc dignitas , quam nec Angeli , nec Archsngrli , aut etiam Setaphim divino amote ferventes attingrte potuerunt . Minifterium veftmm , fratres charufimi t in diipenfatione facramentorum (fi audite placet) hoc eft : peccatorum fordes abluere , virtutes infescre , debiles in fide folidarc , domonia non tam a corponbur , quam ab animabas expellere , mentes illuminare , peccata relaxare » coelos aperire * portas inferi oblerare ; imo vero homines Deos facere . £;· *dixi , dii efiu* , ait propheta , <F *filii excelfi* mun . Denique minifterium vcftrum ïft , creatam fubftantiam in Deum creatorem tranlubftantiare ; quod opus natura nefeivit , *Se* Angelus admiratur . Cum itaque , fratres charilliini , tale ac tantum minifterium vobis commiiTitm fit hortamur ut in cunftis aftibu' exhibeatis vos ficut Dei miniftros fandos & ircptehcnfibilcs , pudicos, fobrios , nemini dantes oftenfionem , ut non vituperetur minifterium veftrnm . *Opertet enim* , juxta dodtinam Apoftoii , *banttm bebtrt tefiimoninm ek bu , jni*

A *fixitfient.* In omnibus motibus , Ac a&lbui veftris nihil fiat quod cujuiquam bffiendat alpedum , fed quod veftram deceat faudnatem ; ncc affrdetis vcftibus preriofi* placere › fed moribus . Confidence , fratre» , quam tempo» vite breve eft t prêtent enim figura hujus mundi , *Se* veniet dies domini magna *Se* amara vul. dc » dies ultionis in omise» qui operantur malum . *Mik i/iiliS»»* , CT ο· »■<·<>, dicit dominus per prophetam. Nemo k decipiat confiius quod pattern miicricordiatum habeat judicem t nam , ut ait propheta yuffiu *Deminut* , *Sr infimem dilixit* . Si enim tola mifcticoidia

B Deo adkribcnda e(let , nequaquam propheta dixifiet : *\ifi tnwrfi fieeritu , fledixm Jnnm vibrnkit , erenm /■··» tetendit » Stpeievit iitnm , C"* i«r· pavavir vo/a *mertu* . Neque cnitn> liatres t iq cvangclio legiti» , quod judex didorus Ut omnibus indiftticrtte: · Femrr *kenxdifU pefrit mei* , /«rrjpi/r ; fed Ac legitis i àuta *eieinnt , iknnt* in *vitem xttrntm t* wr» «»4»4 , *in xtcmum Jtcfflicitcm.* Et ipfe Paulus vasckdioni», ut cautos nos redderet, iram Dei mecuete , Ac ne fpiritui fando contumeliam fecerimus ; *berrendnm* , inquit*efi imideitin mentit Dei ntiventit* . *^ik/icUmni χιμ* , fratres , *efne-te·*

C *nebrerttm* » CF *iedeemter nrme ixen , fient ite die beetfie embelemet* . Expoliemus veterem hominem cum adibus fuis , deponeiv.ci priftmam converfcti .ncni fecundumdefidetia erroris. Nolite , francs chanffimi , locum date diabolo , *Se* tnembia veftra fieri arma iniquitatis , led ad^crius illius tnfidias , juxu Apoftoli Pauli co ili hum , *iedteite ermetnr.im Dei , fcntnm fidet , Inricem infime , leleetn divini emerit* , CT *fledtem fymint* , *^ned efi verbnm Dei* . Huc enim funt arma , quibus milites Chrifti adferibuntur io cocio › Ar principes tenebrarum arcentur in inferno . Dignetur milericois Deus cordi veftra dirigere in praceptis fuis , ut bonis operibus abundantes , «ternam beatitudinem coufequi mercamini » auxiliante Domino noftro Jefu Chrifto , qui cum Patre *Se* fpiritu Sando vivit & regnat per infinita facula iscililotum. Arnen.

"TT/Lq ' chhiSTj I)IK

D. Cardineks D. Duieui Hurtado Dt Mendosa , Arcbitfiifcofii S. tccfcjtee Hifpakufif , approbat* <Sf coafirmat* ia diH· Coadiio Prowectali t ia fteibtei ordo cekbrandi miffa/ ftatueiur , (Jf poena tranfarefiribui infligitetr.

CAPUT I.

Quu in celebrandi* mifib de de & *ve£·* pein , reperimus magnum defedhun & incuriam , praecipimus *9 ûi* ordinamus, ut m omnibus ecclefiis , in quibus adfunt tria beneficia & ultra (qiue inierviri continuo jubemus) per ipToimet bénéficiât», vel de noilra licentia per fuos capellanas idoneos, celebretur fingulis diebus fetialibus , que non fint fella de preerpto , miflâ de mane , quar terminetur ante ortum Tolis , ut artifices & mercatores poffint audire mifUm leélam › antequam bbores & negotia incipiant : poflea vero hora Tertix celebretur miffa dtei cantata juxta regulam hujus dicecefis & provincix : jubemufque ut talis railla diei hora Tenue non poffit iuppleri uliqua alia mifla le&a quacumque dc cauÛ ; *fic* ut in hac miffii interveniant omnes bcncficiaci , vel capellani pro eis intervien-

E tes , fic ille , qui non interfuerit didtae mif*fx* priufquam terminetur epiftola , amittat diftributicnes fic obventiones, qux hac die ad didam eccicfiam pervenerint : fi vero non adfuerint diflributioncs feu obventiones ufquc ad iummam dimidii regalis , folvat decem morapetinos in pœnam 9 fic p;o celebrandis didis duabus mittis Primt fic Tertia: adfint hebdomadarii deputati per ordinem ; fic ille qui om-finit celebrare mittam Primx hora piopiia , ibi·

anno cmisti ""1 vat in pœnam decem morapetinos pro fabrica ecdefix; & ilie qui omiferit celebrare miflàm dcTertia, folvat inpœnamquindeçim morapetinos pro eadem fabrica. Jubemus pariter, ut in ecdefiis, in quibus celebrari lôlet miflâ folemnior cum diacono dc fubdiacono ac canioribusobfervetur falis confuerudo, & non praetermittatur in omnibus feftis fobns & coniueiis. Si autem ille, qui debue^t dicere £vangelium,epiftolam, vcl canere, non venerit, antequam inchoetur rrniTa, vel otfivjum, folvat didam pcenam quindecim nuxapetinorum. Pariterque jubenjus, ut omnes inteilint vefperis, dc ille qui non venerit die qua tenebitur infra primum pialmum, amittat dimidiam partem diftributionis dc obventio, nis dici lequrntis. Jubemufque aliis beneficiatis vel capellanis, qui fuerinr prxientes, prout didum eft, fub peena excorn» municationis, nc valeant eis dimittere didas diftributtones dc obventione*, quae funt m pernam tranfgreiloribus. Et circa omifliones hebdomadariorum (quorum muldas applicamus fabricae) prxeipimus facriftx cujuslibet ecdefiac, ut notet poenas, dc notificet praefecio, ut illas colligat pro fabrica : dc nofter vifitator quotiefeunque vifitabit, accipiat rationem didarum pccnarum, eas oneri pixfcdorum ccclciiarum imponat.

CAPUT II.

Ordo rtcitandi boras, &puna tranfgrefforsius rmpopiz.

Item ordinamus dc prxeipimus, ut in ?|uabbet ex didis ecdefiis, in quibus adunt tria be chcia, *ei plura, dicantur omnibus dc fingulis diebus dominicis dc *fe-Ilis de* prarcepro, faltem Tertia, & Nona cantata: hora propria, & ille, qui non interfuerit didis horis, folvat duos morapetinos inter prxfentes diftribucndos, quibus jubemus, ne illos, vel partem illo* rum remittant. Et hanc eandem regulam obfervari jubemus toto tempore Quadragtfimx in Prima, Tertia, dc VefpCTis. Quia tamen nonnullae neceflitares poftunt occurrere tam beneficiarii, quam eorum Capellanis, difpenfamus, ut poilint gaudere, dc gaudeant quolibet menfe odio diebus recreationis, in quibus etiamfi non interveniant miflis & vefperis ac aliis horis, non incurrant dictam pœnam; non tamen lucrentur diftributiones nec obventiones in his diebus recreationis; Jubemufque hebdomadariis, ne capiant recreationem in fua hebdomada fub peena dimidii regalis fabrics eeclefiæ applicandi.

CAPUT HL

anno chkihi I,u'

Ur aperiantur tcclejùe fvmmo manr, & tone vernant Clerici nd recitandum cp cium t & facrifla dormiat in ecdefa.

Item quia tam in pluribus ecclefiis hujus civitatis, quam totius noftrz diœcefis fxpc accidit, ut longe poft iblis ortum aperiantur ecciefiz, unde languet devotio populi, dc parochianorum, qui vdlent ingredi ad folvendam Deo orationem priufquam quidpiam aliud incipiant opus; przcipimus ut iàcrift» fakem unam januam cujuslibet *ccclcfix* aperiant fub creptifculum matutinum. Jubemufque beneficia, tis, feu eorum Capellanis, ик veniant ad didas ecdefia* fumtno manead recitandum matutinum, dc continuent alias horas diurnas in didis ecdefiis fub peena amill,cinis dimidii diftnbutionum illius diei Et ut hoc melius fieri poflit, dt ecdefiarum cultui melius confutatur, facrilhs jubemus, ut dormiaqt in ecclefiis abfquc locietate laicorum, nec aliarum pcribnarum, unde oriri poflit fcandalum, vel pravum exemplum.

CAPUT IV.

Ne fax patena confecratis porrigatur. Nt-vt ulli pester tlcricos mundent vel involvant calices, & babeant fur'ficatoria.

Item quia reperimus, quod fere in omnibu* ecdefiis iftius noftri Archiepifcopatus folet porrigi pax cum patenis contecratis (quod cedit in dedecus dc vilipendium didarum patenarum, nam cum fint confecrata:, illas tradant pueri, & noonunquam in rerram cadunt) propterea mandamus, ut in omnibus ecdefiis fiant paces argentex vel lignex tam pro viris » quam pro mulieribus : dc quod prefbyteri poftquam confummarint, ipfimet eooperianc dc involvant calices cum fuis patenis in panno lineo albo dc nitido, nee illos permittant involvi, aut tangi a pueris, facrifta, vel alia perfona, qur non fit in ordine facro conftituta. Ac etiam mandamus, ut in calicibus teneant pannos lineos fubtilcs dc nitidos, quos vocant Porificatoria ad illos purificandum poftquam comfummarunt, priufquam illos involvant.

CA-

"ANNO <»J£TI

CAPUT V.

2?r miore corporalium, if bnteot»: f atque ornamentar:du altarii.*

Irem quia experimur maximam incuriam circa nitorem debitum minifterio altaris tam in corporalibus , quam in linteis, & ornamentis , flatuimus , ut in pofterum qui habebunt munus Parochi iq ecclefiis in quibus adfunt plures , quilibet fuo" loco fecundum ordinem fux antiquitatis affuxnat onus lavandi corporalia qux funt in ufu , faltem quolibet bimeftri , & lintea ad detergendus , & involvendos calices lingulis quindecim diebus . & procurant apud prxfcCtum ut laltem quolibet .ncnfe mutet mappas altarium : & curam iubcant prxfâti parochi , ut quando cliqua capfula , alba , amytus , manipulus, Hola , dalmancx vel alia ornamenta iucrmt lacera . vd iordida\ftatim a prxfcélo de novo fiat , aut lavetur.

Ut afferventur ia /aerario forma rotunda parva ad adminiftraudam (anciam communionem .

Item quia fere generaliter reperimusin facrariis repofitam unam hoibam divifam in plures partes; & quia divifio fie. i non poteft ita , quin cadant ahqux particulx mmutiflim» , qux non confummantur , nec confervantur prout debent ; providentes fuper eo meliori fbrma, ftatuimus & ordinamus, ut loco illarum particularum hoftiarum fiant fbrmx parva: iioflianim rotundz & iategrx , tam ad illas reponendas & coniervandas in facrario , quam pro communi ufu farcularium ; & iiïx fint in tali numero , ut lingulis quindecim diebus poffint confumman & renovari ; & ita jubemus fieri a Parochis .

CAPUT VII.

U canatur Symbolum intege viva voc? proprt.i ditbu'*

Quia in fecundo fymbolo fidei , quod vulgo vocatur *Credo* , ac cantatur in miffa folcmni diebus d<>mruui> , & icitis de przcepto , explicite omnes fideies confitentur fidem unncrtalem totius ecclefix militantis , prout quilibet Cbuftianus tenetur confiteri , & ut pueri ac recentes Chriftiani illud difeant, repetimus vigere pravam confuetudinem , quod nempe in omnibus ecclefiis noftri Arcbiepifcopauis, quando fit concio poli euangelium , meipiunt decantare Symbolum , &-flarim illud interrumpunt, ut concioni locum prebeant, quandoquidem vero pulfari per organum laciunt , ita ut ecclefix non fiat latis : piopéerea iis obviantes , jubemus presbyteris fub pœna excommunicationis , ut in qualibet parochia finguiu diebus Dominicis *Si* feftis , quibus fecundum regulam tenentur illud decantare, poftquam illud fuo tempore incœperint , profequantur viva voce ufque ad finem, nulla parte illius omni/ .

a'mno" <hrkti I,,M'

CAPUT VIII.

Ut chriii interjint cum babitu deienti offciti t if Capellani diebm dommicii, (Jf f-βii , utrifque Uefperii , if miffa Jolemn ori interveniant .

Item quia repetimus in hoc noftro Archiepifcopatu fynodalem quandam Cooftitutionem Patriarchx Cooftantinupolitam D. Alphonfi adnuoiftratoris perpetui hujus noitrx iandx ecclefix noftri prxdeceflbris , in qua decernitur , ut Clerici horis divinis officiis interfint cum fuperpelltceo & habitu decenti fub pœna triginta morapetinorum pro fabrica ecclefix , ubi Clericus contra facials erat beneficiatus , *vel pro beneficiato inferviebat.

Item m eadem conftitutiooe Synodali decernitur , ut clerici ÔL capellani infervientes nonnullis capellaniis in quibuslibet ecclefiis parochiahbus, teneantur intere fle officiis diebus dominicis & feftis, tam in primis vefperis , quam in miflâ folemnion & fecundis vefperis cum habitu decenti , & divina officia celebrent , ac decantent diftas miflas, & vefperas fimul cum alus Sacerdotibus fub pœna triginta 'morapetinorum pro fabrica talis ecclefix . Nos ergo videntes ejufmodi conftitutionem cifc juftam & hooeftam ac Dei cultui opportunam , bonorique ecclefix ; licet hucufque fuent male obfervara ; illam renovamus, & volumus obfervari in omnibus & per omnia tam circa habitus & cape!lanorum capellaniis infervientium affiftentiam divinis officiis diebus ÔC horis fupradidu, quam circa pcenam tranfgreffonbus impolitam . Vblutnufquc ut facriftx curent notare illos, qui non venerint, & confignent prxfeclo ecclefix defedus quos commiferint, in fine cujusliber mentis, ut prxfeAi illas percipiant , ncftro Vicano facultatem ccncedimus ubi adfuerit , ubi vero ipfe non adfuerit, pa-

Condl.Gcner. Totn.XX^L·. Dd 3 rc-

anno €!'.*nTI roche antiquiori, ut ita execution! deman- d»ri faciat.

CAPUT IX.

Ne fiant pervigilii.

Item repetimus aliam cw.ftitutionen» fynoda!em prxf'ati D. Alphonfi Patriarchx noftri prxdeceflods circa pervigilia, aux in ecclefiis & eremitoriis fiunt; qux atuit, ne dita pervigilia fiant: Qux conftitutio de verbo ad verbum eft prout infra, videlicet: Cum in more pofitum fit, ut. in vigiliis Santarum plures tam viri, quam mulieres, clerici & laici prx devotione veniant ad pernotandum »n ecclefiis: & quia audivimus, quod fub prxtextu devotionis plura in eis committuntur maleficia, & lignantor fcortationes, & adulteria, & ultenus fiunt compotationes, & proferuntur plures cantilenx fxculares, & fiunt chorex, & alia inhonefta, ex quibus plura oriuntur fcandala & peccata, iuper quibus ad nos pertinet prov iJere, ôc reprobare talem confuetudmem. Propterea, hoc facro Concilio approbante, ftatuimus, ut in pofterum in vigiliis gloriofx Virginis Manx, & cujuf* vis feftiviratis, nec diebus ferialibus, in noftra ecclefia Catlxxlrali, nec in qualibet alia noftrx dicecfis & provincix fian: ejufmodi pervigilia, & nullus illo tempore admittatur in ccclefias, Λ clerici ecclefiarum in quibus fieri fblent, ftatim poft terminatum officium vefperaium claudant januas ecclefix, itaut illa nota, qua fieri folet pervigilium, nulli» poffit ingredi diétasecclcfias. *Et* clericus, ad quem fpetat curam de hoc habere, fi ita non prxlbterir, folvat quiogeotos moraperinos, quo applicentur ecclelix Cathedrali, in cujus dicecefi hoc evenerit. Et fi forfan aliquis ejusmodi pervigilia celebrare voverit, nos licentiam & facultatem concedimus omnibus presbyteris curam gerentibus animarum, oc auctoritatem a nobu habentibus audiendi confi fliones, ut pofiint commutare talia vota in alia opera pia. Prxcipimufque ut hxc noftra conftitutio in omnibus ecclefiis ali illarum presbyteris publicetur.

Nos ergo prxfâtus Archicpifcopus D. Didacus Hurtado de Mendoza, viden.es hanc ditam conftitutinncni fore fantam, & valde utilem, & quanta cum diminuttone divini cultus haélenos non fuerit obfervata, nec obfervetur, illam renovamus, jubemufque fèrvari fub pœna in ea contenta. Quia tamen plures habent magnam devotionem pernoctandi m hac noftra fanta ecclefia in vigilia B. Marix Virginis A menfc Augufti, & ejus oftava, prxeipimus, ac jubemus noftro barigello majori, ut illa node^apponat cuftodes, & accurate invigilet, ut omnes illi, qui pne devotione voluerint pernotari, poflinc in ea honefte manere: & non pen nutat cantilenas, inftrumenta mufica, vel choreas, nec alios adtus inhoneftos dicto tempore, qui hadenus fieri folebant, & multat ccntrafacientes ducentis morapgtinis, quorum 100. applicabuntur fabricx cpclefix, ÔC centum alii barigello prxfafcr anno ^wsn

B

CAPUT X

'De lwiefiate hibitus λ Clerk b jervanila.

Item quia honeftas Je moderatio eft virtus decentiffima in quolibet flatu, prxfertim aurem in eoclefîaflico, Je audivimus quod plures ecJeiiaftici m noftro archicpiicopatu incedunt inhonefte Je indixcntcr, geftantes parvas coronas juxta fuum ordinem, cum capti us efli;fi$, Je barba prolixa, ac paliiis brevibus & apertis, & C line biretims, ac quod pens eft, aliquando cum veftibu> facularibus, & thoracibus fericis, & cum cingulis auro & argento elaboratis, gerentes annulos, & calceos lubros modo & forma indecenti (qux omnia funt figna feu indicia pravi & indevoti animi, & funt pravi exempli fxcularibus) propterea nos fuper his dc remedio providere méditantes, jubemus, ut in pofterum omnes clerici in facri· ordinibus conftituti feu bénéficiât! coronam competenter apertam gerant, & capillos adeo breves, ut faltem dimidia pars aurium pateat, D nec finant crelcere barbam, & gerant pallia honefti coloris, nec adeo longa, ut per humum fternantur, nec tam brevia, ut pes totus pateatfed ad terram ufque perveniant: gerantque fua biretma, non autem induantur thoracibus fericis, nec cingula elaborata auro, argento, vel fcrico geftent, neque annulos, exceptis illis, quibus ratione gradus vcl dignitatis *ferre* licet: nec calceamenta deferant praeter nigri coloris, fub pœna, quod bénéficiâtus, qui contrarium fecerit, incidat in poenam mil- E le morapetinorum iftius mooetx applicandorum pro una medietate fabricx ecclefix, cujus erit beneficutus; dc pro alia medie, tate barigello noftro, ue curet id exequi: clericus vero, qui non fuerit beneficiariis, incurrat poenam 500. morapetinorum, qui applicentur modo fuperius expreffo.

CA-

ANNO CHAUT! ijia»

CAPUT XI.

jgMomeda udrditiiflreri debeat Saerooeentum Baptifim ..

Item circa Sacramentum Baptifini, qui eft janua > atque aditus aliorum Sacramentorum; quia repetimus in hac noftra diaccfi infantes per afpcrfionetn, non autem per immerfionem quandoquidem baptizari, nofcentcfque tam ex decretis & veterum Canonibus, quam ex San&orum Theologorum fente.itôs eum ritujn ac confuetudinem baptizandi, quamvis non imErobetur, non tamen adeo piobari ac aptifmum per immeifionem, tum quia id tonfortnius confuctudmi fuxflx Romanr Ecclefix magiftrx & capitis, nec non confuetudini univerfalis Etclcfix; tum etiam ur plenius compleatur analogia, quam habet cum fepultura & lefurredione Jefu Chrifti Domini noftri juxta didum S. Pauli Apoftoli ad Colofs. a. ubi ait, quod fumus *tonfepulii et in bapttfino, in quo cr refur.extmus per fidem operationis Dei*. Propierea nos, ad quos cx officio fpcftat dirigere & promovere oves nobis committas de bono in melius, juxta fentenùam D. Pauli i. Corinth, xa. *^Emula· mini (birifinita meliora, & adbuc e*(ellentiorem* τι.t» *vobis demonfiro;* prxeipimus ac jubemus omnibus parochis noftrx diaceiis, ur in pofterum baptizent per immerfionem, piout in Ecdefiis, quas vifitavimus, docuimus, & ordinavimus, & ulus tener, exceptis quatuor talibus. Primo cum baptizandus erit adultx xtatis, five vir, five fœmina. Secundo cum infans xgroraverit, dc quo verifimilirer credi debet, quod fi in aquam immergeretur, manifenum damnum ac jafturam pateretur. Tertio cum infans nequit ab utero marris exire, nifi (olum caput, vel ahu.I cius membrum; quo cafu fieri d.Kr iuptifnius in illo membro per aiptinionen». Quarto cum in cafu neccffitabs nequit haberi ea copia aquae, ut fufficiar ad imme.fionem.

CAPUT XII.

C7; *baptisa deponat ficu tollat capuaium.*

Item quia renuneiatum eft, nonnullas matres feu nutrice.? non cuftodire infiintes, ut fàs eft, diebus quibus gerunt capuccium poft baptifmum cum reverentia finito Chrifmati debita, aliofquc committere abufus > omittendo reducere puerum ad parochum, qui illum baptizavir, adeuntes moniales, feu reiigiofos » ut tollant infanti capuccium i dicentes in capuccii ablatione compaternitatem contrahi i propterea fuper hoc providere volentes, prxeipimus fub pana eïcommu. nicationis omnibus parochis noftri aichicpilcopatus, ut ftatim atque terminaverint naptifmum, tollant capuccium, uti poft triduum facere folent.

anno cnaistt

CAPUT XIII.

Ui baptizans ftribat fuum nomen, cr illud iifantii, ac diem t menfem › & annum,

Irem quia experientia compertum habemu. nonnullos abfquc patre, matre, vel confânguineis educaii; aliquando vero dubitari quorum fine filii, dc an fuerint baptizati; cumque aliquando oporteat ici. re aetatem, & an fint legitimi i prxeipue vero fi ad Clericatus ordinem promovendi fint, vel matrimonium contrahere debeant I *ac* neceflum fit & foire, an ztatem competentem attigerint, ut aiftntiri valeant; & quinam fuerint patrini propter impedimentum cognationis fpiritualis, & propter plura alia dubia & damna, quae cx ignorantia illorum omnium, vel cujufpiam oriri foiçnt; propterea fuper prarmiifis prtjvidere volentes, prxeipimus, & ordinamus, ut a dic, qua fuerit publicarum hoc noftrum flaturum intra jo. dies omnes & finguli prrfcdi Ecdefiarum teneantur fub pana excommunicationis & ducentorum tnorapeti. norum applicandorum pro una medietate accufatori * & pro alia medietate Eccle* fix, facere librum expenfis fabricae Ecddix, in qua adfuerit fons haptifmalis, & illum teneant Parochi in Sacrario, m quo volumus *8t* jubemus fub pana excommunicationis parocho, qui baptizavenr, ur feribat fuum nomen dicens *: Ego K. Torothus* » & inde flaum diem r menfem, & annum, ac nomen infantis baptizati, ejufque parentum; & fi hnl>eantur ac reputentur pro legitimis coniortibus, ac nomina patrinorum.

CAPUT XIV.

Nr *admittatur t aec dtfpenfiert pofitt fuper texmcro Compatrum.*

Item quia ex numero compatrum magna oritur confufio, & propter illorum tqpltitudinem non cognofcuntur, ac matrimoaia fiunt inter fpirituali affimtaic con-

jun.

anmo CHiist i ',r*' Jundos j fuper quo janv olim provifum >b Archiepilcopo Ü. Nunnio bo. mein. pradeceifore noftro , & poftea a reverendiflimo D. Cardinali ab Hifpania pa* truo noftro , ac hujus fanûx Ecclefix Archiepifcopatum rqgente, prout de jure , nt poftint admitti nili quatuor perfonx * vel infra ; qui vero poftea dicta obfcrvantia nonnumqua/h deficit, ac nonnullorum importunae preces licentiam extorferunt , de remedio nos, diclarumque conftitutionum obfcrvantia ferio méditantes , praxipimus m pofterum fub pœna excommunicationis majoris , in quam ipfo fâão incurrat quilibet parochus totius nuftri Arcmepifcopatus , qui exhibitx libi licentia: feu relationi didat conftitutionis pro parte cujushbct noftri officialis › live fit provifor , five Vicarius, five vifitator , parere recuict » vel admittat plures patrinos ; fed oblervari jubemus diftas conftitutiones : contra quas nolumus poffe difpenlarj .

CAPUT XV.

Nr *admittatur difycnfiitio m denunciiuombus .*

Item circa matrimonium , cum noverimus in denunciationibus , de jure communi ac in conftrtutionibus Synodalibus Archiepifcopi D. Nunnii , & reverendifs. Cardinalis ab Hifpania patrui noftri ftatutis , ob nonnullorum importunas preces fieri aliquas derogationes ; jubemus parochis , & unicuique illorum fub difta poena excommunicationis , in quain ipfo faéto incurrant . ne admittent licentiam , na relaxationem in tali cafu.

CAPUT XVI.

Nir *ullus Sacerdos ente diluculum Miflam celebret.*

Item quia plure» Sacerdotes, vel juris ignorantia , vel importunis nonnullorum precibus , qui contrahere matrimonium volunt , Minam celebrant ante diluculum in hoc noftro Archiepifcopatu , prout relatione fide dignarum perfonarum didicimus , volentes fuper hoe piovidere , jubemus fub poena fufpenfionis , & unius ducati pro qualibet vice applicandi pro medietate fabricar Ecciefiz hujufmodi, & pro alia medietate accufatori, ut nullus deinceps id faciat. Prarcipimufque noftro Vififatori , ut quoties & quandoque vifitaverit , diligenter inquirat m eos , qui id prxlbterint , vd praftarc foliti fucrint, atque illos puniat profit foerit opportunum'.

CATUT XVII.

•Ne *quts pojfit deputare feu 'flatuere Capella· num , nec Capellanos tnferwrt , qum prius fuerit examinatus , 6* licentiam ob· tinuerit .*

Item quia plures tam bénéficiât!, quam beneficiorum patroni capellanos deputant, qui inferviant beneficiis leu capellaniis, & nonnumquam funt excommunicari, vel fufpenfi , vel profugi , vel aliis cenfuris irretiti , vel inhabiles , Sc minime idonei pro talibus fervitiis , vel non habent licentiatn a fuis fuperioribus prout de juro requiritur, nos volentes de opportuno remedio providere fuper prxmiflis , przcipimus & ftuiimus , ut in pofterum tam m noftra fanda Ecclefia , quam in omnibus aliis hujus civitatis & Archiepifcopatus, nullus polfit admitti ad dllta miniftcria , qum prius fiient examinatus per noftrum proviforem , vd per eum quem ad hunc effeélum deputaverimus : & fi quis contra fecerit 'tam rcfpedu admittentis , quam admilfi) fi fuerit Clericus, ipfo tàdo pronunciamus fuper eum fententiam fufpcnfionis ; fi vero laicus , ferv tcntiam excommunicationis,

CAPUT XVIII.

Ne quis pojfit inferinre nifi unico beneficio, feu Capellam .*

Item quia novimus tum in hac civitate , quam in pluribus locis iftius noftrac dioecefis , quamplures clericos , tam bénéficiâtes , quam capellanos , aflumere in fe onus multiplicis fervitii beneficiorum & capcllaniarum , quam diverfârum capellaniarum , quibus facere fatis nequeunt, juxta diôum Dçi Domini noftri · *Nemo potefi duobus Dominis fervire ;* propterea nos videntes tam damnum confcieotiae eorumdem , quam fervitii ac cultus divini, providendo ftatuimus & ordinamus , ne quis infirviens beneficio poffit fimul infervire capellanix ; neve infervientes capellaniis in uno loco poflit infervirc alteri capellanix . Volumus itidem, & difpenfamus , ut (1 aliquis clericus habet in aliquo loco onus dirmdiar , vd tertiat partis capellanix , poflit habere in alio vel aliis locis aham dimidiam , vd alia duo tertia , iraut per totum menfem non teneatur ad celebrationem Miflirum ultra viginti quinque ; & in eo cafii difpenfitmus

fàvo-

AMNO CHAirri bvone tain, circa id de quo fupra in A conftitucione fuimus loquuri ; viddicct quod capdlani exiftant in habitu die* bus Dominicis de fcftis in officiis * in locis, m quibus polfident capelbniasi dummodo compleam alternarim ,· videlicet uno die fefto in una ecclefia, *St* alio die fefto in alia , fiib pcena in ilia conftitutionc contenta ,

CAPUT XIX

Ut diflnbutio fut datur pro officio fefii w- g *trvi (inudatur inter profentes bcneficutot Jen CopelleuM .*

Item quia quam pinres Ecclefix tam hujus civitatis , quam dioecefi» , nonnullx confratemitares, *St* perfonx celebrant nonnulla fella votiva, in quibus aliquando bénéficiât! , *St* capellam infcrvicntcs beneficiis pro aliis , aliquando etiam ibli capellani infervientes loco bcneficucorum » ubi ifti non adfunt, qui inveniant , celebrant officium tam in Vefperis & Mifla, quam in altaris minifterio , & bénéficiât! C lolent dividere inter fe diftributionem qua: folvi folcr pro tali fefto , etiainfi fint abfentes , & dc ea nullam partem dant capdlanis t qui inferviunt beneficiis pro aliis (quod iniuftum *St* indecorum videtur) propterea providere volentes cum aequitate, jubemus, ut ejufmodi diflributio dividatur inter prxfentes tantum, five fint bénéficiât! , five capellani pro eis infervientes, five fint bénéficiât! , vel bénéficiât! cum capellanis qui inferviant beneficiis : *Sc tunc* volumus , ut diéta diilributio dividatur eodem modo *Sc* forma , quibus dividi folenc obventiones & diftriburiones quotidiana: , cum ejufdcm fint conditionis dc qualitatis .

CAPUT XX.

L·/ (ititem unus forethas porocbta perfi- Miner interfit.

Item quin nunejarum cft propter abfentiam parochorum , vel quod ifti procul ab Ecclefia parochiali, cui inferviunr, ha- E bitent , parochianos nonnullam animarum fuarum ja&uram pati , eo quod non poffint refici Sacramentis in calu neceflitatis , ftatuimus propterea *Sc* ordinamus , ut in Ecclefia , in qua fuerint plurcs Sacerdotes deputati ad curam animarum , fitltem unus reudeat in parochia ; ubi autem fuerit unicus parochus , ille refideat in parochia fub poena fuipenfionis ab officio.

AMNO

CAPUT XXL

Quodfocnfta onut bobeontfcrtbendt JMiffia Captilentorum .

Item quia haftenus plures intervenere defeâus m fervitio capeilaniarum , tam quia m pluribus locis Miffir non ferihebantur, quam etiam quia ubi notabantur oiudfiones , patronos , vel ipfe , ad quem fpeftabar folvere , fibi adrogabont › unde non ' erat in fuffiagium animarum , pro quibys Miflx celebrari debebam i fuper his igaur providere volentes dc opportuno remedio , jubemus, ut in pofterum fieriftâ cujuslibet Ecclefix onus habeat notandi omnes Miflis , qux m dia Ecclefia celebrantur , & habeat pro falano centum morapetinos pio qualibet capellania integra per totum annum . Volumufque ut propter iftos 100. morapetinos vel raram illorum , auferantur fingulis annis quinque Miftar ex qualibet Capellania integra, quandoquidem pretium illarum deducitur pro fabno , quod dari debet per quamlibet capellaniam . Item volumus , ac ftatuimus , ut talis facrifta teneatur rationem reddere vifitatori lcmel in anno , vel fxpius, fi firpius vifiiaverit talem Ecclefiam, de omnibus omiffionibus per tales capdlanos commiliis , ut decernat quid fieri *debar* dc diftributiombus , quae pro talibus Miffis, fi fuiflênt celebratae, folvi debebant . Et fi facrifta fuerit repertus negli5'cns in notando , amittat totum didum alarium , & iftud applicetur fabricae talis Eodefiz ; & provideat deinde vifitaror fuper his omnibus « Ac ne in exequutione error comminatur » jubemus , ur vicarius, ubi adfuerit , vel parochus anriquior cuiuslibet ecclefi» eum prxfedo illius ultima die cujuslibet menfis, vel aha dic fequenti videant diftas omifliones ex libro Sacrifia», *Sc* illas in fummam redigant , ac inferant in feriptis, ut nofiu vifiratores ilbs exequi valeant . Quod compleant fub pcena too. morapetinorum ab unoquoque folvendorum pro qualibet vice, pro una medietate applicandorum fabricar , *Sc* pro alia medietate accufaton .

CAPUT XXII.

Ne *diebus Dominicis & fcfltt deferatur fenRe communio dum celebratur Mijfo folemrus , nec conferetur Sacramentum bopttfmt , nili in cofu vere neceffitatts .*

Item quia farpe diebus Dominicis dc fcftis « dum populus eft congregatus ad *in-*

dien-

ammo CHiiSTi * diendatn Milfatn folcmnem , & divinum oikium, prout cenetur, P '^Jius cxrrahic e firrario corpus Domini noiin, ut defe- rat alicui aegroto , & idem populus , ut illud inlequaiur , praetermittit audire facrum , & nonnumquam fine ullo remanet , cum tamen illud audire teneatur , propterea providentes jubemus , ne deinceps dum celebrabitur Mifta folemnis, deferatur fanda communio ad aliquem aegrotum , nifi in calu verse & certae nccdfitacis .r^Wer quo coolcicntiam dktorum parochorum operamus. Et in alus cafibus volumus & praecipimus , ut ante & poft didam milTam folemnem tanquam perfonae prudetxes *Sc providet* illam deferant . Et quia etiam a baptizando dida hora folct exoriri fimde inconveniens , volumus , & decernimus , ut haec cadàn conftitutio locum habeat , & obfervecur circa baptismum , quod nempe hora didat Miflit non admmiftrecur , nifi in calu verat & *ccrtx* fieceflîcaiis . Super quo confcicntiam parochi talis Ecciefiz oneramus ;

CAPUT XXIIL

Vt epponsntur uAcll t in Ealefitf , in quibus drfiribantur nemine txrorn· manuatarum.

Item quia ficut ovis infeda confuetudine inficit altas , nifi ab illis fegregetur , ira excommunicari damnum inferunt aliis Chriftianis , fi per negligentiam ab eorum familiaritate non feparenrur , & ipfi pariter non cognofcuot fuam informitatem , nec priftuiam valetudinem medela procurant » propterea nos fuper prarmillis providere volentes, ordinamus, & ftatuimus, ut tam in Capella S. Clementis illius noftræ fandar ecclefir , quant in omnibus aliis Ecdefiiis parochialibus tam hujus civitatis , quam totius noftri anchiepifcoparus, appendantur tabellae in loco publico, ubi omnes iMam videre & legere polline , in qua jubemus deferibi omnium nomina parochianorum , qui in tali parochia denuncian fuerint excommunicari , & cauffum talis excommunicationis , five fit occatione sens alieni , five concubinatus, live quia ducant vitam communem innupti, five proptrr quamlibet aliam caulam, cum rxpiellione cujuslibet qualitatis excommunicationis . Prxcipimufquc illi , qui fuerrt hebdomadarius fub pcena excommunicationis, ut omnibus diebus Dominicis & feftis tempore Miflz Ibicmnis illos denunciet per diftant tabellam excotnmunkatos clara <3c perfpicua voce , ut populus illos pro tahbus aguofeat » & fe ieparet, & fugiat

a eorum confuetudincm ac familiaritatem , ipiiquc majori cum diligentia., beneficium abfolutionis procurent . Et quia ifti cxcommunicati, cum ita le vident denuntiatos , *fe* conferunt ad audiendum Mitiam & officia divina ad Ecclefiam catbe^dralcm vel monaftena , jubemus Parochis » ut norificent pradidis , dc prioribus feu cuftodibus Monafteriorum illos qui *fic* funt excommunicari , ut ubique vi·u mur . anno CHRUTI '

CAPUT XXIV

xgrre ofortctt cum illo , qui ub- falutur rcuu iJit . t

Item circa hunc cafum ordinamus & ftatuimus , ut quando aliquis fuerit abfolutus ad reincidentiam , deferibatur in dida tabella dies > in qua abfolvkur fub. reincidentia , ÔC pariter id notificetur popu lo, ut libere poflint cum illo con verlari & tradare uique ad reincidentiam, & fi rein·ciderit, netum denuncietur ficut antea , C donec io totum beneficium abfolutioms ob-(ifiueric.

CAPUT XXV.

D/ cLutfurλ obferytuuLe ub iUis , qui recludetur .

Item quia novimus , quod tam in ecclefiis hujus civitatis , quam in tota noftra dicecefi adfunt plures claufura: , in quibus hadenus non fuit obfervata debita recolledio , quod fcandalo eft , & poflet efle > damno confctcntiis nonnullarum claufarum <5c altarum perfonarum . Propterea de remedio providere volentes , jubemus ut in pofterum fic remaneant daufie , ut nec ipfe foras exeant , nec alia perfona five vir , five fcemina , cujufvis fetus & conditionis , illo ingrediatur abfque noftra fpeciali licentia & mandato - In quo cafii volumus › ut nullus ex noftris officialibus difpenfare valeat, nifi ad hoc fpeciali noftrum mandatum exhibuerit. Si vero aliquis ingreffus fuerit, vel aliquis reclufus E feu recludi foras exierit , ex nunc pro tunc , & tunc pro nunc proounciamus fuper eo fententiam excommunicationis majoris; dc ulterius volumus, ut talis rcclufa perpetuo talem claufuram amittat.

CA-

CAPUT XXVI

fait deferat ' barbam fromiffam laflas caufa ultra daoi metfei.

Item quia juxta fententiam S. Athanafii Papx , ilii fdi habent juftam doloris & mœrocityauiàm propter obitum confanguneorum vel amicorum , qui non eredunt , *nec* fperanc mortem cite tranfitum nd vitam beatiorem ; ôc Apoftolus Paulus dicit, neminem debere moeftitia affici propter illos, qui ex hac vita migrant : dc ut inquit D. Hieronymus , Redemptor nofter non flevit fuper Laxarum , quia erat mortuus , fed quia ad hanc miferam vi* tam redire debebat; ac denique quia quam* plures in noftro archiepifcopatu Dei dc ejus iàlucaris dodrinat immemores , profundi doloris figna przfeferunt ; prxfertim vero deferendo barbam promiflam , dc crines per diuturaiyfi tempus ; adeo ut cum hic lit ritus dc qonfuctudo noftrx fimélx fidei catholics hoftium , in viis dc locis in qui* bus non cognofcuntur, difcetni xgre poflit, an fint Mahometan! ; an vero Chriftiani ; propterea nos decreta dc ordinationes £»ndx matris ecelefix fequentes , ftatuimus, & jubemus , ut in poilerum nullus fidelis cujufvis ftatus d(conditionis exiftar , pro* pter obitum patris , matris , uxoris , vel filii aut filix , feu domini, confanguinei , amici , vel cujufvis alterius , deferat bar* bam promiflàm ultra duos mentes ad fum mum a die , qua talis pater , vel mater t aut uxor , feu filius , vel dominus , aut confanguineus obierit . Et fi elapfo dido termino vel unico die illam detulerit , ipfo fado volumus illum haben pro excommunicato excommunicatione maiori . dc talem denunciari, dc expelli a confortio fidelium .

CAPUT XX V1L

¡Qai abufut fint vitandi m tripnariir.

Item quii repetimus nonnullos errores &abufu« in recitandis trigenuus , vulgo *Reoeladat ,* feire oportet , quoi ilfi. qui recitant, adeo daufuram obfervanr , ut nec pedem extra portam eodefir porrigant Quodque deplorabilius eft, aliquando hebdomadarius omittit celobrarc miffam diei , ut celebret illam , qux eft in ordine 90 miflirum celebrandarum · Et quia chufura tali cafu non fecit fobca,rufi quia confuetudo populi affert diftradionem fpiritus, & materiam peccati miniftrat , quando non eft ad exercenda opera pietatis (quando enim exitus ab ecclefia ad bone, ftum finem dirigitur, tunc auget gratiam, demeritum Sacerdotis coram Deo) pro*. pterea nos quorum intertft ejufinçdi igno* rantix tenebras diflipare , praeopimus » ut in pofterum propter talon recollcAioncm , feu elauturam nullus Sacerdos praetermittat adminiftrare Sacramenta extra cçclcfiam in cafu neceflitaris , vel audire condones , *vd accedere* ad amicitias nonnullorum reconciliandas , fi ex aliquo diffidio poteft oriri fufpicio, ut exurgat fcandalum, nec omittat accedere ad fuum prxfulem fi vocatus fuerit. Qux omnia non folum m talibus cafibus fiunt fine pecc£tto, fed etiam cum ingenti merito . Si aurem plebeii dc idiotx id mirentur , per Sacerdotes de erroribus fuis admoneantur , non autem ·ı> fequantur . Et quia , quemadmodum fupra in alia conftitutione , prout de jure t ftatuimus miflam propriam diei non poflè omitti propter trigenarium , vel aliquam devotionem ; decernimus eciam ut bebdo. madarius non poflit in fe fufcipcre onus celebrandi miflam trigenarii , vel aliquam aliam miflam votivam , nifi fubftitucrit aliquem , qui pro ipfo inferviat per hebdo. madam, fub pœna amiflionis portiou» fux obventionum totius hebdomadx,

CAPUT XXVin

¡Qm abufai vitandi fint in Mifiarum tntivaram cdfbratbmt,

Ttom quia audivimus , nonnullas perfo* nas tam viros , quam mulieres, cum /implicitate petere libi celebrari quafdam miffas didas S Amatoris , dc alias vulgo *dei Coude,* atque alias S. Vincentn cum quinque , feptem , aut novem cereis , credentes quod tales miflx non effent efficaces ad finem fuum, nifi celebrarentur cum tali numero & aliis fuperflitionibus tam in colo* re cereorum , quam in collocando illos conjundos , vel in forma crucis , & aliis vanitatibus, quas diabolus procurat immittere , fub fpecie boni propofei & operis ; agnofeentes quod modicum fimilis fermenti vanitatis corrumpit totam tnaflam boni operis ; propterea nos tollere ac radicitus evellere limites fuperftitiones optantes , przcipimus Sacerdotibus fub pmna excommunicationis, & in virtute fandx obedien lix » ne admittant, vel exequantur fimi les , fluitas magis quam pias , petitiones , fed celebrent midis, prout celebrare folent alias abfque innovatione vcl inventione. Et fi voluerint celebrare miflas cum quodam numero cereorum ad honorem & reverentiam myfteriorum, qux fonda ma-

ter

ammo CMR|ZTI ""*** ter ecclefia colic, & habet in veneratione, ri'^'ect cu*fr tribus ocreis ad honorem SS. TriniratM, vcl quinque ad honorem quinone ftigmarum, vel feptem ad honorem, fcpcem donorum Spiritus fxofti, yci novem ad reverentiam novem menfiun», non propterea perturbent devotionem fidelium, omnibus aliis fuperftnionibus Ac vanitati* bus prxtermiffis.

CAPUT XXIX.

Dfcbtr^th λ ditio D. CurJiiuli rir~ | /A elremcfrMi & jura, debeitt Sacerdotei & fiterifl 'ptxtd au-. iiquam cnfuttudimfn bujHf Aribtefijcofétiu,*

Primo fi aliquis Parochianus cujufilam eccleGz fepdin *ic* jubet in alia ecclefia parochiali, omnia przcipua officia teneant clerici parochiz, cujus erat parochianus, & oblationes dividantur «qualiter inter clericos utriufqueecclefiz: &. fi noluerint Clerici fic Qcere, illas peicipiant obedientes: & recitare debent fuum officium. Primo litanias integras, & vigiliam, *ac* mifiarn cum cantu *de Requiem t* ac fins refponforiis. Et didi clerici, ad quos fpedahat defundus, percipere debeant 150. morapetinos. Quod intclligi debet, fi talis defunctus habuerit bona, ex quibus fiat fatis.

Item pro novemdialibus, & miffis novenariis, ac refponforiis > & pro adeundo fepulturam fingulis novem-dialibus clerici ecclefix, in qua adeil fcpultura, & iepultus defundus, percipere debeant 150 piorapetinos pro fuo labore.

Irem quando aliquem parochianum contigerit xgrorare in propria parochia, vel exira eam habentem domum habitationis, in qua eil parochianus, & fi omnino fuerit mutatus in aliam parochiam, & ducitur ad curandum pel mferviendum ad aliam parochum, & evenerit obitus talis «groti; quod presbyteri parochiae, cujus eft parochianus, & habet habitationem, & aliquid de fuis bonis, accedant ad parochiam, ad quam fuit translatus, & illum deferant ad fepeliendum ad ecclefiam, in qua talis defundus habuerit fepulturam, peti, ta prius licentia a presbyteris parochia:, in qua obiit: & nullus parochus ingrediatur parochiam alterius ad admimftrandum facramenta fine licentia, Ac pro recitatione & celebratione integri officii percipere debent pro fuo labore fprout prius didum fuit) 150. morapetinos.

Item ut quando aliquis parochianus decedit, & jubet fepdiri in monafteriis m-tra muros civitatis, presbyteri didr paro* chur pro delatione corporis, Ac celebratione officiorum primariorum (prout didum cft) percipiam aoo.morapetinos, Aequarum partem oblationum; prout mfra dicetor in capitulo fequenti. anno C^K"TI

Item quando aliquu parochianus obierit, Ac lepehri juflcrit m monafterio Religioforun>, vel in ecclefia lira extra hanc civitatem Ac moenia illius, fi fit ad S. Auguftmum, S. Bemardum » vel ad S. Trinitatem, presbyteri did* parochiae percipiant ratione laboris 300. morapetinos, Ac dicant prima officia, videlicet litanias, vigiliam ,- Ac miffam, Ac ulterius percipere debeant didi clerici pro novenario, initio anni, Ac novem dialibus 300. morapetinos.

Item quando aliquis parochianus decedit, Ac fepdiri jubet in fêpulturis apud S. Ifidorum, vel S. Hieronymum, feu Monafterium Portx-cœli nuncupatum, quia procul diftat, clerici did* parochi* percipere debeant pio fuo labore apud S. Ifidorum 600. morapetinos; in aliis vero monafteriis 500 morapetinos, & celebrare debent prima officia, ut didum eft. Circa oblationes aurem quz ofleruntur in didis monafteriis pro iifdem defundis, videlicet, pecuni*, panis, vini, vel cerz, de omnibus didi clerici percipiant quartam partem. Jdemque eft circa defundos parochianos, qui relinquunt pofleffiones pro celebrandis capellaniis in didis monafteriia poft eorum obitum: quod didi clerici bénéficiât! didarum ecclefiarum parochialium percipiant quanam partem de his, quae reliquerint illi, qui fêpeliuntur in didi* nKjnafteriis, At pariter percipiant pro fe* pultura quartam panem eleemofynx.

Item in novem-dialibus exequiis, Ac initio anni, quando celebrantur m civitate in quacumque parochia » clerici feu presbyteri hujus parochix debeant recitate officium duplex, Ac percipere pro fuo labore ut in die fepulturx pro quolibet officio.

Item a parochianis, qui fepeiiuntur in didis monafteriis, pro fepukuris ad S. Ifidorum, Ac S. Hieronymum pro novenario, exequiis novem-dialibus, ac initio anni, quorum officia funt duplicia, clerici did* parochiae percipere debent (cum in teftamento fieri jubent) pro quolibet officio prout didum eft die fepulturz.

Item ut nullus parochus, nec alius Clericus matrimonio quempiam conjungat, nec defundum ullum fêpeliat, qui iit alterius parochiz, five fit parvulus, five adultus; quia fieri poteft, ut non fuerit baptizatus, vel fit Mahometan», Ac 01fi in locum fub dio pofitum projiciatur

junto- auum """ Cur cadmr, fupervcnieC error fi fepdia- A cur in ccdcua. Et quomodo tale quid evenerit, nocificetur puocbo eoclefic, cujus fncric parochiaous. Qui autem pcirtniffis cootraveneric, fblvat too. moraperinoa io poenam, oc det Clericis 40. mocaperinoa, & ficriftr decern.

Iftm Guandocumaue vocati fuerint cepellam ad comitandum cadaver alicujus defùn&i, & miffiun celebraverint, ipfis pro difmbutiooe, ratione laboris affiimpti io comitando cadavere, & quod officiis interfuerunt ac fepulcurae, dc celebrando, deotur triginta morapetini. Si vero miffiun non celebraverint, eia dentur 10. morapetini. Quod intelligitur intra civitatem. Si autem vocati fuerint ad S. Bernardum, vel S. Auguftinum, vel Trinitatem, dentur eis 40. morapetini. & vero ad fepulturas, vel ad S. Hiero nymum. vel Porta-cœli, 60. morapetini, & u ad S. Ifidorum, to. morapetini. Quando autem exeauiis interfuerint, idem aedpiant. Et (i aa fertum, dentur unicuique 10. morapetini. Et clerici qui fic fuerint rogati ad pnemiflâ, fuit pк-s c byteri.

Item fi aliquis pauper obierit, *nec* habuerit quid dare clericis per eleemofyna, diAi clerici illum fepeliant honorifice, & celebrent officia integre & gratis in diâa parochia, in qua obierit.

CAPUT XXX.

D/ *Stcri/Hi*

Item circa falarium, quod facrirtx percipere debent ex officiis. Primo quo- D modo aliquis obierit, percipiant pro campanis dc thuribulo 15. morapetinos, fiCHKisn autem plura thuribuk popofecrinc, pro quolibet peroptaot oâo mampetiqc*. Et quando convocaverit oonauOo» capeUanoa, peraptat ab unoquoque duos morapeti* not; dc fi fuerint m numero o&o, percipiat quantum unus ex capellanis. Et quando adfuent aliquod novenarium, in quo pullari debeant campans, dc uti debeant thuribulo, ipfi dantur jo. rapetini, &. quando convocabit clericos, confuta fuos clericos. Et fi deferant corpus ab una parochia ad aliam, tunc dimidia pars clericorum fit dc una ecclefia» dc alia dimidia fit alterius ecclefix capcllanorum, qui fuerint vocati.

"Âiiisô ,,'*'

Item quando aliquis fepeliri juflcrit extra civitatem dc ad S. Bernardum, vel Trinitatem, vel ad u. Augufimum, tunc facnfla percipiat pro campanis, *dc* thuribulo, Ar delatione crucis <0. merapeonos. Si vero fuerit au fepulturas, vd ad S. Hierouymurn, vel Monarterium Por* tx-cœli, 80. morapetinos, dc ad & Ifidorum 100. morapetinos.

Item quando facrifia ornare debebit imaginem pro celebratione alicujus ferti, dc pro apponendis nonnullis ornamentis, ipfi dentur pro hoc, dc pro ferto 10. morapetini. Si autem non fuerit appefita ornamenta, kntur ɪc. morapetini.

Item quando aliquis puer obierit, dc parente nollent celebrari facere officium, vkrici teneantur illum adducere cum cru* ce, dc uno faltem clerico, recitando, aliquod officium defunftorum ! dc fi afi» quid volent dare ratione labqns, illud re· ripant; dc ab ɪ minime petant. <>

CONCILIUM LATERANENSE V

Generale noviflûnum, fub Julio IL de Leone K Celebratum.

Xr»>4/W drrfaw, *naivtrfit <7 fieflit ptfritrchii, trrkkfi/ctfii, erfifh* Φ *tlih ptUtit tt* de&riHM *O jUtitril··» talverfittatt* fuaremcuaipae › *0" alùt fiitlAti Ctrifaeli, tui* pu *frtftttu , ft-* £ tare *O" tft^tlktu» ItenlifHtm.*

CU Mia moderno Lateranenfi concilio per felici» recordationi» Julium papam II.pnr· deccfibrem noftram indido, Ar per nor, taro ipfo approbante concilio, concinto, multa falubcia ad moram corredionem, * fubditorum quietem, lc animaram falutcm, pront expedire vifitm fait, per divertat bulla», fen tireras apoftolka», ftatuta foerint-, que aberat froôus, Deo dante, ia domo domini allatura foce fperamu», fc earum bullaraoi, ac aliorum omnium in dido concilio geftorum tenorem, illo prias per düeâum filiam noftram Antonium tituli lanâc Praxedi» peesbyterum cardinale», de mandato noftro cum originalibus litem diligenter examinato, ac de verbo ad verbum in unum libram redigi, 8t per düeâum filium Jacobum Mazocinum u> Romana coria librorum imprefibrem imprimi fecerimus, quia fbrfan contingeret deliteri» ipfis fie impreflii dubitari, & an fides eis io caafi» agitandis fit adbibenda, bnfitari, iliaque per allegantem in forma authentica fub plumbo, fi extra Romanam curiam efem producendo, ve! fub vice» cancellarii, fi in libro cancellari* t aut camerarii figneto, fi in libro carnem cftent det-

fc e crip-

CHRISTI sji*. produci deberent : ca propter pro communi omasum utilitate, nniverfis tc fingulis veftram per apoftolica feripea mandamus , quatenus libra* ipfum per dsftoaa Jacobum imoreflum , tc per raaadem Antonium cardinalem fismaua cum diligentia eorruftum , rtvilum , Ar bene examinatum , prompto fufeipiatis afiuft· , At
A ftudio alacri eo utamini de cetero in fodietis •c fcbolis, ac (1 Uter* ipfir fic imprefiia , fob plumbo inibi edent iaferte. Mandantes infuper, quod tenori literarum fic impseflanua , manu publici notarii ex diâo libro extrade , ac lublcripuone tc figillo alieajtu epifeopi munito , eadem prorfas fides adhibeatur , tam in judicio , quam extra illud, qu* adhiberetur ipfis
B originalibus literis pnsdtôi , fi ill* fub piumbo exhibit* forent vel oftenf* i quodque in eis contenta inviolabiliter ferventer , tc per Vos fervari mandentur , fi gratiam noftram caram habetis , te noftram indignationem cupitis evitare . Datum Rom* apud fanâum Petrum fub annulo pifcatoris dic vigefimaquinta Mali, anno domini 1511. pontificatus noftri anno nono .

dt Mt»tt "rdüHlit fuHit Twtedil, Lrtnl X. tvuifici Maxim· ftrftttatt ftlititttm .

MULTA funt , parer beatiflîme, eadem- que fumma A pnrclira , quibus immenfa Dei bonitas auguftiffimum pontificatum iftutn tuum a fui p incipio minim in modum ctornavit atque illuftravit. Eft enim magnum ac rarum , ut reliqua pnetercam , te es urfic totius *Etruria* fiarenriflima » ac ceterarum omnium principe familia , univerf* non modo Etruri· , *fed* etiam Itali* atque Europe ciariiBma , parentibus nobilitate , virtute, rebus geftu , tortuna , religione , p etite conlpt-Cois ortum duxifle , primum c nationis tum mortalibus fanâiflimam Petri fedem conicendifle . atque in «rate quidem tam valida tc robufta , ut id nullis , aut certe pauciSmis poft hominum memoriam contigerit*, poftquam tamen in lacro fenatu per quatuor rare luftra inter patres magna cum dignitate , laude * tc virtutum tuarum multiplicium esperimento variatus fueras . Sed tamen in numero tot gratiarum infignium a Deo acceptarum , illud mihi prrepuum videtur ac lingulare , quod in tanta peccandi !icentia , tam perditis moribus , tam nefaria plurimorum audacia, communi atque unanimi patrum lunaytu® voto , fuffragio , ftudio , confenfu , *ea* potiffimam tempcftate , qna facrum in Laterano concilium a Julio II· indiftum haberetur, poft jam confirmatum decretum *tt* publicatum de eliminando ab eledione in pofterum Romani pontificis ambitu tc fimoniaca pravitate a Yiâo prrdccrflore tuo editum , nunquam fatis laudatum , clavum divini imperii confecutus , eumque ab ipfa L>r<r*°*o,,' concilii celebritate faufte felicitcrque aufpicatus fueris. Quid enim fanâitati tu* magnificentius , quid gloriolius accidere potuit , quam eo tempore , 3no dr cujufque vita reformanda , remperan-is moderandifque moribus , ambitione tollenda , fchifmatc peltifero extineuendo , augenda religione , roborando Chrmianocum ftatu, Confervanda amplificandaque Roman* ecclefie digmeate masime agitur , omnium oculos > eo , mquam , rempote «nam le *b iarsîb feMta taato feftigio atone gxadu digniftmeai fefifc jtsdreanun . Quod Cane adamator· cam fit ornais «tas, tc ad iBcredibile* fepiaatiam· *vita* candorem , haotantlam , fouilrtisrm , reterafque pmftaatifimm vd animi val maeafi tai dotes rulaturs maximum paiaanis glorias tu* partem T.ateraucnfi roacibo aCcrihax necdfe eft t cum ctsam (najores noftri Martinquinto pcadocefibri two ad maximam félicita- CMUSH M**

in tanta patrum diveditate Ic munero elcAoram ac patiooum varietate concorditer ad ^nu
B tnum pontificatum aflumptus fuerit , idemque memotic mandaverint. Quare dum qu , illud idem immortale efle cupiens , magnis rationibus motus , omnia ia eo gcfta fub une volamiae ia lucem prodire voTuifti, *fgp* tua im> nata prudentia fuas , >te non minus sucositati nominis tui , quam reipublic* ChriftuuMS commoditati * ornamento t Gluti profpexifie. Ego autem pro fumma in fanâitntem tuam mea obfervautia tc farritute , illa ipKih publicum edendi onus mihi a faaéiüatc twa dn» mandatum tanto fuficepi libentius 4 quod hac in re viderem cius ipfius fenum cum eommvni caufa eonjunfiam . Qua igitur mentis atque animi ia iftam facratiSmam fedem pronv·
C ptitu<line , fmcerirate , devotione tc conftaatia , fan&itate eadem tua telle , dum in minoribus ageret, & fcintill* aliqne futuri fchifmatis apparerent, in fatnmo rerum ac temporum dilcrimine indicendum conciliare Julio Bononiar tunc conflitu*o fuadebam , eadem ipfa cooftitutiones promulgatas, concieo·· habitas, epiftolas a Chnftiaais principibus miflâs, omnia in duodecim feflionibus * ex quibus diftuta facrum Lateraocnfe oonftat concilium , gcfta , ordinata *te* cocrcfta , mandata publica , cetera denique ad concilium pertinentia in unum collegi , &' ex originalibus exemplaribus quam emendatiflime tranferipta , Jacobo Maxockio Roman* academic librario fidiAmo
D imprimenda tradidi, paucis exceptis, qu* cafu amifla , reperiri non potuerant . Abfolvit tandem ille fumma cura , folertia , induftria frugiferum Ar £slutare opus , nvtM iatKeotia dignitatis , anftoritatia * majcftatia multo maioris quam voluminis . Nam aut me amor fallit , aut fi v«l raftitutam fioftaoGfimis temporibus cedefi* univerfalis ferenitatem , vel peraiciofi fchifmatia extin&iooem f vel eligendi Romani pontificis formam , univeribrum ordinum reformationem , vel agendi concilii nonnam, aut dubiorum declaratione* i i arduis materiis, vd ia perfidos Chrifti hoftes decretam expeditionem , vd dereum aAns omnes «quo «ftimemus animo , non modo re-
E centioribus , verum etiam veruftiflnds qdfeofvis conciliis jure optimp conferturas · Sed ne fafpenfatn importuna fortaffis prsfatione fanâitatem tuam gravioribus occupatam diutius detineam , finem (crftendi fecio : ilbsd tamen unum ingenue afinnans , ad ru>m fingnlarem ac prope divinam fapientiam maxime fpeAare , qu* pro eommaai Chriftian* reipublic* incremento fumtnit labaribas gcfta , atque in ifluftri tandem f*K pofita monumento , faAfta , inviolata , incorrupta perpetuo efle Velle , eaque Chriftiaais principibus univerfis fob authentica forma ama facere . Qpod fi tu ,

Txjlô P®·^1 beattfiese , ceteris graviffimis nego- riis , curifque affiduis quandoque miicebu t magnum imtnenf· felicitati adjunges cumulem » ~ pootfficatum iuum gloriofiffimum haud dd- Mc Mguftiorem facies . Feliciffime valear fan. ditas tua , quam Deus optimus maximus dio incolumem pro fua pietate ad regimen *tc* emftodiam ccclcfi· faa fanda coolcrvare k cuftodire dignetur.

CiuusTI •sia.

XMUMmvM· , jfe* ruiraM *ficcri* rvss- *cHii , γκi foit iacbttuot [ü* *U. fMUi- fkt* «μ μ μ η , dat drriuM mre/r *MXi* seal Sfli. *Cr rcntiBMMf I»* *Xrtii* «m» *ijit.fek Lt·· X. fartfin unxi»·.*

SACRUM Lateranen(c concilium duodecim habet feffiones . Ante primam narratur , quibus de caufis Julius Π. pontifex maximus prorogat concilium , alias per ianâitatem faam iodiduaa : deinde quo ordine 8r comitatu profatus Julius dic tertia Maii anni millefimi quingentefimi duodecimi ingreditur hafilicam Lxteranentem , qualiter mifla folcnniter celebratur per reverendiffimum in Çhrifto patrem *tc* dominum > dominum ^Raphaclem epifeopum Oftienfem , cardinalem fandi Georgti , *Unà** Roman* ecdefia cemeraripm, facrique collegii cardinalium decanum t cantaturque euangelium per reverendiffimum in Chrifto patrem *tc* dominum > dominum Ludovicum fandw Mari· in Cofmcdin diaconk»e*«tiuœ cardinalem de Aragonia. Deinde rtveMw rendiffimus in Chrifto pater *tc* dominus , dominus Alexander fandi Euftachii diaconus cardinalis de Famefiot nomine pontificis > propter *iiut* faoditatis indifpofitionem > legit fchedulam hortatoriam ad hujufmodi concilium perficiendum . Qua leda, (aoditas fua declarat primam feffionem inchoari debere die Lunat decima Maii., Poftremo habetur oratio ornatiffima per reverendam patrem dominum Ægidiutn Auguftiniaa* religionis generalem.

Prima igitur feffio inchoatur aie prrdida decima Maii. Miffa celebratur per reverendiffimutn in Chrifto patrem *tc* dominum , dominum Dominicum epifeopum Portnenfem fandi Marci cardinalem . Sermo ornatus habetur per reverendum patrem dominum Bcmardum archiepifcopum Spalatcnfem . Ponuntur nomina & tituli reverendiffimorum cardinalium, patriarcharum, srchiepifcoporum, epilcoporunt , prolatorum , prinelpum *tc* oratorum, acatiorum magnificorum virorum. Deinde cantantur litania , fiunt orationes , pontifex , fampto themate , Conveniftis in anum patres , 8c hortatur fynodum ad ecdefie rerormationem *tc* fchifmatis extindionem , pacem inter Chriftianos principes componendam , *tc* expeditionem contra infideles conficiendam . Deinde incipit hymnum , Veni creator. Quo per capell* apoftolicc cantores abfoluto , reverendiffimus dominus , dominus cardinalis Famcfius legit fchedulam , five bullam indidionis ejufdem *facri* Lateranenfis concilii.

Tenor bull· indictionis concilii , Tub data Rome i$it. decimaquinta Kalendas Aogufti, inchoandi dic Lnnz aecimanona menfis Aprilis anni i$n.

Executio did· bull* per tres curfore, fada die vigefimaquinta Julii anni prodidi ifti.

Tenot alterius bull· prorogationis didi concilii , fub data Roma *15* ix. decimaquin-

A ta Kalendas Maii , Jcfta per efthdcui reverendiffimum cardinalem Faraufio* la ipfo facto Lateranenfi *concilia t* qu· prorogatio cft ufqoe ad Kalendas Majas ansti prodidi if I*.

ànvo CHtiXTt <»*·»

Ténor brevis alterius prorogationi lefti per fopra nominatum revcrendiCmum dominam cardinalem Famcfisun , fab data vigefimanona Aprilis ejufdem anai ijix. qu· prorogatio cK nfooc ad dkm tertiam Mau anni fapradidi.

Eadem die tertia Maii conciliem congreÎatur (in quo miff· celebrari : orationes cri pro diene fufiragio implorando mandar», ter : ordine» in concilio (errandi *tc* decreta ftatuuntur , advocati * procuratore» * notoB rii , cuftodes * votorum ferutatores clignoter , Jocorum affignatores « A* loca qu»· que in ordine fao amgnanda conftituantar·

Tenor orationis habite per reverendum patrem dominum Bcmardum Zane archicpKcopum Spalatcnfem , qua prima (effio terreinatur .

Seconda feffio incipit dic Luna decima, feptima Maii anni prodidi millcfitni quinae·· tefimi duodecimi : in qaa primum dclcriboatur nomina *tc* tituli reverendiffimonsm car. dinaliom , patriarcharum , archicpifcoporum, epÜcopprnm , *tc* aliorum prolatorum , nec non excellentiffimoram oratorum diverferum principem , multotumqnc iHuftrium dominoC rum *tc* magnificorum virorum .

Mifla per reverendiffimum dominum , dominum Thomam tituli fandi Martini in Montibus presbyterum cardinalem Strigonicofem celebratur , babeturqne oratio per reverendam patrem dominum Thomam Cajetanum ordinis Prodicatoram generalem.

Dominus Baltaffar Tocrdus faoûiffimi domini noftri fecretarius legit mandatum illuftriffimi regis Angli· (*tc* dominas Thomas Phsrdra concilii iecretariua legit mandatum catholici regis Hiipaniaram , in pcrlonam magnifici oratoris domini Hieronymi Vich.

Tenor mandati profati catholici regis.

Dicuntur orationes > fiunt litani· : reveD renditfimi cardinales proftant obedientiam pontifici , per quem poftea inchoatur hymnus , *Veni* creator , *tcc. tc* per cantores finitur .

Reverendus pater dominus archiepiicoptfr Spalatenfis legit bullam fub data décimales. ta Kalendas Junii , pontificatus Julii anno nono , in qua Pifanum conciliabulum damnatur , omniaque illo confeda anoullantur *tc* irritantur . Latcranenfc quoque concilium » *tc* queeumque in eo , bene gefta efic confirmantur . Dantur vota , *tc* publica fieri inftrumenta mandatur .

Per quamplures reverendos prolatos exhibentur mandata aliorum prolatorum.

E Propter adventum reverendi epifeopi Gurcenfis locum tenentis fereniffimi imperatoris , fada fait prorogatio terti· feffionis Lateranenïis concilii ufqoe ad tertiam menfis Novembris diem. #

Tenor prorogat us prodidr , 8f affixio fchedul· per Barth, meum de Mantua , fandiffimi domini noftri . urforem.

Tenor orationis habiro per reverendum patrem dominum Thoauam Cajetanum ordinis Prodicatorum generalem .

Tertia feffio fit die Lunc tertia Decembris anni pnedidi 15 ix. in qua dekribuntnr in pri-

ciuiLrri «i**. mis rcvereodiflimi cardinale* in ordine, 8c alii pralati ac illuftnffiuoi doaini , de cctcri excek lentiffimi vsri, nt fupra.

Miffii celebratur per rrvetcndfffimnm dominum , dotnintun Mucm eptCcopom Pseneftinum , cardumkin Senogallianfem , A dicitur evangelturn , £<· /«* , Ac. per reverendiffimnm dominum, domnum Ludorkum fandae Mari* in Coimedia cardinalem de Aragonia. Cantantur iitani*, oratione» A hymnus, Veni creator , dec. 8c habetur oratio per reverendum dominum Alexium epifeopum Melfitenfem .

Legitur mandatum fereniflhni imperatoria Maximilian! per dominum Thomam rhzdram concilii iecretarium , in perfonam reverendi epifeopi Gurccnûs , fub data prima Septem, bris j 5 tî.

Tenor mandati fupradidi fereniflimi imperatoris .

Legitur fchedula per pnefatum reverendum epiicopum Gurcenfcm > in qua avocat nomine ejufdcm imperatoris omnia ada in concihabuio Pihno , adheretque Lateranenfi concilio , k nomine prsfati imperatoris pnrilat obedientiam ponufici .

Affixio fchedufc , k citatio rêda per Petrum Menguar landiflimi domini noftri curforem.

Reverendus patet dominus Petrus Gryphus epifeopus Forlivicafis legit bullam terti* feftioms , in qua iterum reprobantur omnia A lingula per caidmales fchutnaticos aditata , tam in tranfalpinis quam cifalpinis locis , excepto ducatu Britanni* : revocantur quoque couoeiTa per fedem apoftolkasn in eiidem locis , k fit indidto quarte feflionis fiend* decima dic Decembris anni pr*dsdi.

Dantur vota , incipitur hymnos , Te Deum laudamus , Ac. per pontificem , A finitur per cantores . Dcin pontiles cum revercndilfimis cardinalibus , omnique comitiva . revertitur ad palatium apoftolicum.

Tenor orationi» habit* per ftipr* nominatum epiicopum Melfitenfem

Quarta lcilio inchoatur dic Veneas decima Decembris , co ordine revercudiflimoram cardinalium 8c prrlatorum , aliorumque dominorum , quo lupra didum eft · Mitta celebratur pei reverrndiJiimum dominum , dominum Nicolaum tituli iantt* Priic* presbyterum cardin»lcm de Llifco : & evangeliutn cantatur per reverendillimum dajntuum , dominum Marcum land* Mau* in porticu diaconum cardinalem de Cornelii» ·

Prxftatur a pirlatis obedientia pontifki , fiuntque folit* ceremonie , ut iupra : habetur oratio per reverendum dominum Marcellum nobilem Venetum, apoftolicum protonotatium : legiturque mandatum illuftris ducis Venetiarum per dominum Thomam Phzdram przdidum , in perfonam magnitiei domini Francifci lofcari oratoris Venetiarum.

Tenor prasdidi mandati illuftris ducis Vcnetiarum, lub data io. Aprilis 1511.

Per eumdetn dominum Thomam Phzdram leguntor liter* clarilfim* memoria Ludovkiregis Franci* XI. diced* alias felicis recordauonis Pjo pap* II. fupcr revocatione pragmatice fandionis.

Tenor di&arum litterarum fabdata vigefimafeptima Novembris anni millelitni quadriugentcluni iexagefimiprinii.

AXM> CMMCTl *»> Dominus Melchior de Bardcffinis habet orationem in concilio de revocanda prxdida pragmaûca : 8c pontifex , facro approbante coach lit», decernit monitorium k citationem ficadam piro hujufusodi revocatione iub termino kxaginta dierum.

Ttnor «Msaitoaii de revocanda dida pragmatica , fob data i$ix.

Reverendus pater dominus Alexander epikoM$ Alexandrinus de mandato pontificis legit bullam , in qua pragmatica revocatur « k gefta per conctilabulmn Pifanum fupcr eadem annuuantur . Dcin quinta feflio indicitur fiçada die decunafexta Ftoruarii i$ij .

Tenor prerdld* bull* fub data 1511. IV. ldus Decembris.

Dantur Vota * citantur abfentes, ut ad eoa* cilium accedant : k quamplures reverendi epifeopi procuratorio nomine exhibent mandata aliorum pralatorutn I Fiunt inftrumcuta , cantatur hymnus , Tc Deum laudamus , kc. Deinde pontifex cum reverendiftimis cardinalibus k octetis prolatis equitat ad palatium apoftolicum in Vaticano.

Tenor orationis habit* in quarta feffionc per reverendum dominum Marcellum pr*diduos .

Quinta feflio celebratur abfente fandiflimo domino noftro Julio II. pontifice maaimo, pro« pter fu* fanditatis rgricudioem , prxiidcntc reverendiffimo domino , domino Raphaële de Hiatio, epifeopo Oftienfi, fand* Roman* cedeh* camerario , d»c decimafexta Februarii , ia qua notantur nomina k tituli reverendiffimerum cardinalium , k aliorum prelatorum in ordine , ut fupra.

Reverendus pater dominus Alphonfus patriarcha Antiochenus celebrat mittam, dominus Antonius de Pipcrno capell* apoftolicc diaconus cantat evangelium : habeturque oratio per reverendum dominum » dominam archiepifcopum Sipontinum.

Magnificus dominus Bonus de Francifchis , orator magnifie* communitatis civitatis Lucenfis exhibet mandatum fu* communitatis , quod legitur per fupradidum dominum Thomam Ph*dram.

Tenor mandati prrdidi cjufdem communitati. Lucentis fub data Odava Februarii (mille'hnu quingentefimi decimitertii.

Per reverendum patrem dominum Scsramusam epiicopum Cumanum lrexctar bulla innovationis k confirmationis confttutionis contra fimoniacam pravitatem * in clcdionc Rimani pontificis oon committendam.

Tenor bull* conftitutioni» prrdidz» fub dota decimaquarta Kalendas Martii tpt.

Dantur vota ab omniboa , exceptis quinque. Deinde przfatus reverendus dominus Scaramuaa epifeopus Cumanus legit fchedulam , in qua tommemorantur ada contra pragmaticam : k indicitur , fextam feflioaem inchoari debere dic undecima Aprilis 15 ij.

Tenor fchedul* pr*did* fub data decimaquarta Kalendas Martii Ifii.

Dantur vota ab omnibus fuper dida fchedula . Poftea mandato reverendiffimi praefidentis citautur abienter ad valvas concilii , accufatur comm contumacia , fiunt inftrumenta.

Producuntur mandata reverendi domini patriarch* Venetiarum , k cledi domini Hieronymi Crcmoncnlu , per reverendi/fimum dominum , dominum epiicopum Portucnicm , cardina·

cmuti »wi. Mlem GrimaMm j mc eoe quamphsra alia a divertis prolatis , procuratorio nomine aliorum proUaoram abieucium, qui non poftitat intereffit hujufmodi concilio ·

Tmror oeauoab habit* per reverendum patrem ft dominum , dommum Joannem Mariam de Monte, archieptfcqpus· Sipontinum, io qua prim laudatur umitutio conciliorum , ft quod Julius IL pontifex maximus indixerit concilium Lateranenfe } foadcntnrquc patres concilii ad reftituendam juftitiam , pacem, unitatem) quo tria divina moneta hommum ft temporum in» juria deleta videntur.

Milietimo qringentefimo decimorcrtio , indiAiooe prima, drcLunn ai. Februari, felicis recordationis Julius concedit naturo Rom* apud fao&um Petram in palatio apoftolico : & de more pontificum erequio celebrantur.

Die Veneris quarta Martii 1513. collegium reverendiffimorum cardinalium ingreditur conclave poft celebrationem mifir de Spiritu fanâo nd altare fandi Andree, in bafilica fandorum apoftolonsm Petri & Pauli.

Die Veneris undecima Martii reverendiffimus dominus , dominus Joannes cardinalis de Medicis in conclavi ab omnibus cardinalibus, nanism difetepante , ad fammi apoftolatos apicem Canonice eligitur , vocaturque Leo X. ft dic (abbati decitnanona sunlit prodidi , adftanre collegio reverendiffimoratncardinalium, & aliorum prolatorum , per reverendiffintum dominum Alexandrum cardinalem Farnefium coronatur, ft inthsonixatur. W* Mes

Millefimo quingenrcfimo deeimotertio , io. Aprilis publicantur liter* prorogationis fexnu fcwon.ii per JoannemDominicum dcFidelibus, fandiCmi domini noftri curforem , ufque ad diem vigefimumfeptimum ejufdcm meoGs anni prodidi .

Die undecima didi menfis , Leo X. pontifex maximus adoriatur ab uoiverto collegio revereudiffimorum cardinalium , ft aliorum prolatorum , ac tota *curia* Romana , ad banlicam fandi Joannis Laterani.

Sesta ieffio fit die vigefimafeptima prodidi rneufis Aprilis anni proteriti ipj in eadem LarcrancnG bafilica, pnsfidente fanftiffimodomino noftro Leone X. in qua primo ponuptur nomina reverendiffimorum cardinalium , prolatorum , & illuftrium dominorum , ordine quo fupra .

Cdcoratur mWTa per reverendillimain dominum, dominum Francifcum epifeopum Sabinenfem cardinalem Volaterranum . H,oeturque orario per revetendiffimum dommum Simonem cpifcopum Modrufirafem . Cantantur litanie . Dicitur evangdium per reverendiffimum dominum Alpbonfum diaconum cardinalem fanfti Theodori Petrutium. Hymnus incipitur, Veni creator . Pontifex fampto themate , Paftoralis officii , Are. hortatoriam habet orationem ad continuandum concilium , donec fiat univerfafis concordia Ar pax inter Chriftianos.

Dominus Thomas Phadra fecrrtanus concilii legit mandatum illuftris communitatis Florentin* io perfonam magnifici domini Jacobi Salviati , ponitur que tenor mandati fuo dat, trigefima menfis Deretnbris ijn.

Dominus Marius dc Perafchis concilii procurator reproducit monitorium exeeutum contra profitantes pragmaticam , tenoris ptout fupra , ft accufat eorum contumacias .

Reverendus pater dominus Robertur archiepifcopos Rheginns , de mandato feodUfimi domini noftri legit fchedulam die vigcfiaaafeprimu Aprili* sjij. ·■ qua fanftitas fua fecit (alvum coodadUsm veniendi , morandi , coofaleodi , redeundi , quibufcumqoe ad ctmcilwm venire volentibus ft debentibus, exceptis fchilmaticts, ft aliis a jure communi prohibitis dumtaxat . Hortator etiam principes, ut liberum tranfitum illis concedant : prorogatque feptimam feffionem fies^am decimo Kalendas Junia proxime futurl . Dantur vota , Ar fiunt inftrumenta . Poftea nonnulli procuratores producunt mandata nomine aliquorum prolatorum ad ioterefiirndum hujufmodi concüro. CMAIXTt »··v

Congregatio prolatorum in Lateranenfi palatio pro rcM· concilii. Eleftio quoqne vigint». Suatoor prolatorum , quia adfint cum revetunillimis cardinalibus in his qu* pertraftanda font coram pontifice .

Affisio *te* tenor prorogationis literarum feptimr fc(Eonis ufque ad decimamquintam Kalendas Julii ij ij .

Die tenu Junii anni prodidi fit divifio prolatorum deputatorum ad diverts negotia abeunda : ft eorumdem nomina, tituli Ac cognomina fcribuntur.

Tenor orationis fed* per reverendum dominum Simonem Modrafienlcm epifeopum in festa fcfEone.

Septima feflio tenetur die Veneris dccimafeptima Junii tjij. in qua primum notantur nomina Ar tituli reverendiffimorum cardinalium ft aliorum prolatorum , *Arc.* per ordinem, ut fupra .

Celebratur miflà voce fubmifia per reverendum patrem dominum Gabriclem archiepifco-

num Baltaffatcm de Rio apoftolicum protonotarium, * rcvetendiffimi domini Petri cardinalis ArborenGs fccrctarium. Litania * orationes dicuntor. Benedicitor per pontificem fjrooda· , nt morii eft · Deinde rereiendiffisMM do» minus, dominus Akxander cardinalis Famefins cantat cvangelium. Quo finito, oratores Pblo» nie producunt mandatum fereniffimi domini Sigtfmundi, quod per dominum Thomam Pbn» dram afcenfo ambone legitur·

Tenor mandati funraicripti regis Polonro . Tub data Potnavi· , decima Aprilis ijlj.

Reverendus dominus Marinus Caracciolus exhibet mandatum ducis Mediolani , legiturque per cumdem dominum Thornam Phudram.

Tenor mandati ducis prodiftifab dataP.pi* nona Maii ipj.

Reverendus dominus Alexander archidiacoMs Mantuanus dat mandatum ifluftriffimi marchionis Mantu*, quod legitor per fapradiâum do» iaum Thomam Phsdram.

Tenor mandati fupradifti marchionis Mantua , fub data Mantu* , duodecima Junii J5ij.

Reverendus dominus Laurentius de Mcdeaeldii producit mandatum ilhiftriilimorum dominorum Stanislas dr Joannis ducum Maxovie , *ic* legitur per eumdem dominum Thomam Phaedram .

Tenor mandat· fupradi&orum dominorum iub data Eciechonouu , vigelima Februarii apt.

Idem Thomas legit fchedulam fubfcriptam per dominum Bernardinum Carvaial, *9t* Fridericum de lanfto Severino, olim cardinales, fuptr materia abjurstionis (chlimatis, *it* unionis ec-

amNO cwürrx «ccM·* 9t mnirfiaaii aaorb ipfocum» Ac ve- nl* petrtioau.

Tmsoe fichedal* left» de maadato faeftilfimi domini noftd par revereadum patrem dominam Posspqua» de Cedumn» epiieopum JUatÛMMa , ia qua oftava feffi» afqae ad d·» risaamfextam Kaleoda· Docrmhris fienda pro·

morogatia oftav» ftffioais fiend· dêcimofeito KalcMaa Decembris nique ad diem Venerie dccimamfcptimam Kalendae Jaauarii, iomm prorogatur ad dieu» Lan» decimamquartamKalcoda» profati menfis Jaauarii.

Rcvetvodtu domine» Baltafiar de Rio protoootariu» apoftolicus ornatum babet fermoneaa in concilio , funopto themate ' ùf~ ftffikût trir vtfa , Ac lie feptima feffio tennioatar ,

ir. Oftava feffio incipitur in ecclefie Lateranenli die Lune prediâi menii» Decembria io profentia fanftiffimi domini noftri Leonis Ac multorum rtvcrcndiffimonim cardinalium» patriarcharum , archiepifcoporam > epifeoporum, abbatum » generalium religionum » oratorum , principutn, 8c illuftrium dominorum» aliorumque dignorum virorum.

Mifla fabmifia voce dicitur per reverendum patrem dominum Gabrielem archiepifeopum Dytracbicnfcm , habeturque oratio per dominum Joannem Baptiftam de Gargü» militem Hierofolymitanum : fiunt orationes» cantantur litaui» , & hymnus , Veni fande Spiritui » Proftatnr obedientia , fiuntque iolit» ceremonia , dlciturquc evangclium per reverendiffiraum dominum dominum Marcum cardinalem dc Cornelii».

Reverendus epifeopus Maffilienfit, Ac magnificus dominus Ludovicus dc Solier , oratores regis Chnftuniffimi , dederunt mandatum nomine ejufdem rtfii , & petierunt prorogari terminum fapradiaom ad allegandum fuper pragmaticam.

Obligatio fupradi&oram oratorum nomine Chriftianiffimi regis , de qua fuit rogatus reverendus dominus Petrus Bembus fanftiffimi domini noftri fecrctarias , cum raufícatione profati regis, fub data vigefimafextaOftobris, millcfimo quingentefimo dccimotertio » & regni ejus decimoicrto.

Tenor mandati Chriftiaaiffimi regis.

Reverendus pater, dominus Marinus Caracciolus orator ducis Mediolani opponit oratori Chriftianiffimi regis, quod non debeat in mandato inferibi titulus ducis Mediolani » attento quod diftus rex ufurpa-verat ducatum illum » Acc.

Tenor mandati illuftriffimi marchionis Brandebntgenfis eleftoru impelii , lefti per praefatum dominum Thomam Pbadram.

Alterius mandati tenor illuftriflimi matellionis Monticfcrrati , leâi paritor per eumdem dominum Thomam Phadram·

Dominus Manus dc Perafcbis procurator coueilii proponit fupplicntiooam fanftifluno domino noftro contra regios officiales provinci» Provincia » ufurpansc» jurifdtftioncm Ac libertatem fando Romans ecclefie .

Die Lira* dec›manona Decembris , fanâiffinuu dominus nofter , facro approbante concilio, mandat» decernit monitorium pœnalc contra pr»edlâas perfonas in prodifta fupplicatione inlenas , (patio trium mcofium cxcqucn-

A dum per edjâum ia Aveaioomfi » Nieknfi » * Vmtimdicofi, fiviroribus, 4jok› CBBim

Reverendus pater dominus Joans** arebitpiicopus Gncxncnfis , regis Polonia orator , legit fcbedulam pontificis» ia qua damnator omnis laflertio contraria veritati Chriftiana fidei illuminate , mandatque publicari in principio ftudii uuarumque uoiverfitatum » Ar obfcrrari quofaam canones per fanftitntem fuam conftitutos. 'f*s·

Dantur vota fuper pnsdiâos canones ab omnibus , pntterquam a reverendi» » epifcopo * Bergomenfi , & generali ordinis Pr»dicatorum , qui circa duo refpeftive contradixere . - rr->twtl

B Tenor bull· per reverendum patrem Joannem * Vinccntinum archiepifeopum Seocrrfem · left* , & per concilium approbat* , in qua tradatur de pace inter Cbriftianos principes componenda , At Bohemos a fide diilentienter reducendo , ac nona feflione fiends die nona Aprilis » millelinro quingentefimo decimoquarto . vtas» ü"*»

Alterius bullat tenor left· per reverendum patrem dominum Joannem Francifcum archie(lifcopum Taurinenfem fuper reformatione t Ac ic oftava feffio finitur.

Affiguntur diverfa fchedulr de mandato fanftiflîmi domini noftri per Joannem Antonium curforem in acie Campi Flor» , Ar valvis bafilic* apoftolorum » audienti* oublie» fanfti Joannjs Laterancafis , Ac cancellari* apoftolic» ; monentes quofeumque ad proponendum materias traftandas in concilio » audienda· per deputatos » Acc.

C Tenor prorogationis non» feffionis ufyue ad quintam diem Mali proxime futuri anni ifif. pontificatus vero anno fecundo.

Die vigefimanona Aprilis fit congregatio in palatio apoftolico in capella maiori , in qua fuerunt fanftiffimus dominus nofter Ac omnes cardinales , Ac alii prelati folüi, excepto r«verendifiimo patre aomino Bernardo cardinale find» Crucis » qui ob adverfam corporis valetudinem non potuit intereffie : in qua diverfa a diverfis aicuntur . Tandem fanftiffimus dominur nofter mandat dari copiam bull», Ac tempus deliberandi.

D Die trigefima Aprilis omnes in congragarione conventi funt concordes fuper his qu» proponi debent in nona feffiono.

Oratio habetur per dominum Baptiftam Gargiim Senenfcm equitem Hierofolymitanum , quam dedicat reverendiffimo domino , domino Fabricio Carretto, magno Rhodiorum magiftro .

Tenor orationis profat· per eumdem equitem , qua oftava feffio clauditur.

Nona feffio celebratur in ecclcfia Lateranenfi die Veneris quinta meofis Mail anni 1914. in qua primo ponuntur nomina reverendifliE morum cardinalium Ac aliorum prolatorum » ac illuftrium virorum » prout in aliis pofita funt .

Celebratur rnifia de Spiejtu fanfto fubmifla voce per reverendum dominum Gabrialem archicpifcopum Dyrrachieofem , babeturque oratio per reverendum patrem dominum Antonium Puccium. Dicuntur litani», 8e orationes confuet» fiunt , benediciturque fynodus per pontificem. Cantatur evangclium per reverendiffimum dominum, dominum Ludovicum cardinalem dc Arragonia. Deinde oratores regis

Lu-

UM. ANNO OUUtTZ »Jli·

Lnfitani* projetant mandatum nomine ipfias A regis , quod legitar per dominum Thomam Pncdram fupradidum.

Tenor mandati fopnadMi fab dam duodecimo Kalendas Novembrù spa.

Procurator fifd te concilü accufat contumaciam praelatorum Gallicorum non venientium ad concilium· Eu adverib cpricopsu Maffihenfia orator Chriftianiffimi regis, excufat eos inftramontis fc literis ferienubus fidem de eorum Iqgitimo impedimehto·

Tenor iiteraram exeufationis prolatorum Gallic* nationis , qui renuntiant congregationi Pilao* » Sc aahureat concilio Lateranenfi .

Tenor litetaram concilii Sabaudi*, dirodn- B rum prolatis Gallicis.

Tenor literaruns prolatorum Gallic* nationis fumma pontifici, direftarum , quibus narrant dacem Mediolani Se Genu* impedifle , quare Romam venire non potuerunt , * petunt fibi veniam dari . Ex adverfo dominus Hieronymus Moronus orator prodifti ducis Mediolani , exeufat principem uiem · Pufttmo fanftiffimus pontifex abfolvit eofdem prolatos , Ac prorogat eis terminum veniendi ad Concilium»

Tenor bull* per reveroodlffimam epifeopum Maffilienfem fupra ambonem lefts» , qua pontifex hortatur principes Chriftianos ad pacem inter eos componendam » ut fieri poffi| expe- C ditio contra odei Chriftian* hoftes : Se ordinat nonnullas orationes diri debere inter mif faram folemnia, Se alias procet a tenfti» Chrifti fidelibus fondeudas » cum propofitione indulgenti* centum dierum pro orthodoxe fidei exaltatione , Se inimicorum ejus dcfttuftione . Dat quoque (alvum conduftum omnibus ad concilium Lateranenfe venire volentibus , At hortatur ceteros principes (ut tuto pcttnmfire Se redire illos dimittant t fub data Xfi4> W· tio Nonas Maii.

Comprobantur omnia in difta bulla contenu ab omnibus in concilio affiftcntibus, nemine diferepante.

Tenor bull* reformationis curi* , left* in D ambone per reverendum patrem dominum Vincentium archiepifcopem Neapolitanum t in qua multa Se diverfa ad reformationem cardinalium, arehiepifeoporum, epifeoporam Se aliorum prelatorum, reliquorumque religioforum , tem >n curia Romana quam extra , continentur , fob data 1514. tertio Nonas Maii.

Indiftio decime feffionis ad Kalendts Dr* cembris ip4>

Dantur vota ab omnibos , exceptis nonnullis , quibus pontifex opportune retpohdit. Incipitur hymnus per ianftitatem foam. Quo finito per cantores , finitur nona feffio , Se omnes m concilio exiftentes afibeiant pontificem in Vaticano · E

Tenor orationis feculentiflun* habit* per reverendum dominum Antonium Puccium , apoftolk* earner* ftptemvirum , in nona feffione .

Die vigefimafexu Novembris Iflq. fanftlffimus dominus nofter de confilio raverendiffimorum cardinalium prorogat decimam feffionem inchoandam vigclimatcrtia Martii anni 1515.

Alia prorogatio decimu feffionis de eoruou dem reverendiffimorum confilio , die prefata vigefimatertia Martii, ufque ad diem quartam Maii anui pnedi&i ii.

Tenor fuviooduftas duris Genu*, qui fort per cariorem fanftiffimi domini noftri pasfe-- tatus oratoribus ragis Chriftiaaiffiw , tabdata vigefiaaa fecunda Manii ij aj. cum recognido* ne ipfios Sl mtiumtione.

Millcfimo qumgentofimo decirnoquinto , die fecunda. omam Mail fit congregatio revento* diffissorum cardinalium dr aliorum ptwlatoram per dominum Thomam Phmdram , proponenda io decima feffiooe t que ab omnibus fuerunt votat* Se approbata*

Decima fcffio incipit quarto Maii ipf. in ecclefia Lateranenfi * Ic primo infcribuntur nomina revurendiffimorem cardinalium , patriarcharum» atchicpifcoporum, «piTcoporum, principum oratorum, & aliorum dominorum » prout in pmpofitis feflonibua .

Mifla celebratur per reverendum srchiqjifcopum Gaexnenfem regis Polonia oratorem t fc nabatur oratio per reverandum patrem dominum Stephanum srcniepifcopum Patracnriem . Cantatur evangelium per reverendiffimum dominum dominum cardinalem Farncfium , fecundum Matthcum » quod incipit , Wrir Jtfiu para* hMf bu* t Sietit iff («Zaraa* irta·/- o* , &c. fiuntque orationes confuetn. Deinde oratores iiluftruSmi ducis Sabaudia deducunt mandatam nomine prrdifti ducis . Quo per dominam Thomam rhcdram lefts , per ipfofque oratores ofculatis pedibus fanftiffimi domini noftri , Sc proftita per eos obedtentia , exeunt, fc clauditur concilium · -***· ,1·

Tenor bulbs leda per reverendum patrem dominam Bernardum epifeopum Adrienfem in ambone » in qua tradatur de reformatione Montium pietatis fub data ifip quarto Nonas Maii » qu* omnibus placet , praterquam reverendo domino Jeremi* archiepiicopo Trancnfi t qui dicit profatos Montas pietatis plus efle damaofos quam utiles '

Tenor fchedula five bull* leda in ambone Çr reverendum patrem Bernardum epiicopum arvifinum * contra exemptos i in qua etiam continentur nonnulla ccdefiafticatn libertatem dr dignitatem epifcopalem concernentia » fob data 15 tf. quarto Nonas Maii : que omnibus placent , excepto prsfato areniepifeopo Tranenfi .

Alterius fchedula tenor foper impeeffione librorum , leda in ambone per reverendum patrem dominum Fraocifcum epifeopum Nannetenfom » fob data prasdifta > qu* placet omnibus » nifi reverendo patri domino Aleaio epifeopo Mslfitano.

Alia fchedula leda in ambone per reverendum patrem dominum Petrum epifeopum * Caftell* maris » foper profixione termini contra profitentor pragmaticam fanftionem , Se foper mdidione undecima feffionis. *

Refpendet orator regis Chriftianiffimi in excafationem prolatorum Gallicorum » fc dat literas nomine Lnii it Stiitrx oratoris ejufdem Chriftianiffimi . Refponfio pontificis eidem oratori : & vota qu* ab omnibus dantur, excepto epifeopo Potentino , qui non vellet dari terminum profitentibus pragmaticam .

Procurator concilii accufat contmnaçiam abfentium a concilio, A pontifex aflentit Sc declarat , nifi ad ptimam compareront.

Dao·

ANNO CHAitn *»«*·

Dantur circa decem 8c oâo mandata a diverlis reverendis pntlaii» , nomine «liquorum pr*latorum concilio non intetcfleniium . Poftea cantato hymno « ut fapra , fanâiflimiK dominus nofter equitavit in Vaticano , afflociantibus cunAts in concilio exiftrntibus.

Tenoi orationis facundillimc per reverendum fatrem dominum Stephanom archiepifcopum atraccnfem , 8t epifeopum Torcellanum in concilio habite , cujos thema cft ; daMiAVX tff* l4»i»hlù »ia»it , i» tivitMt Dti Htjlri ia mintt ftnSa ηat .

Tenor mandati illuftrillimi ducis Sabawdie produâi per rcvcrendiQimum dominum cardinalem fanda Praxedis nomine ipfius ducis , fub data quarta Maii ijtj-

Tenor inftrumcnti dati per oratorem regis Francis fub daia 1514. vigcfima quinta Novembris, alias rcgiftrati in atfis concilii, quod de novo procurator ipfius concilii petit in eiidem adis rcgiftrari.

Pontifex abiolvit perfonas in dido inftrumento dc(criptas , quatenus infra quatuor menfes ratificent omnia in inftrumcato contenta .

Inftrumenta , ratificatione» & approbationes (upradidarum peifonarum cum neceflarns authcntuatis , cum aliis divertis fchedulis .

Millefimo quingentelimo decimoicxto , dic decimaquinta Decembris , fit congregatio reveieiidifiimorum cardinalium &r aliorum prrlarorum in palatio apoftolico coram (andillimo domino noftro , pro difeutiendis & examinandis (chedulis in undecima (eOione legendis: inlcnbunturque nomina in eadem congregatione cxiftcntiutn.

Legitur fchedula per dominum Andream Pipcrarium concilii (ceteranum , de mandato leverendillimonim cardinalium , qua continentur concordata inrer fanâidimum dominum noftrum βi regem Francorum . Qua pcrlefta , dantur vota ab omnibus, exceptis nonnullis re» vetebdis epifeopi».

Alia (cnedula legitur per eumdem dominum Andream abrogationis pragmaticae (anâionis ' Item aha luper iis qu* debent obfervare puedicatorei verbi D01 , & fuper quibus piatilantur vota , nemine difetepante .

Per eumdem legitur alia fchedula contineas privilegia icligiofaijun . Dantur vota ab omnibus : led Signinus , Cumanus , Brumatcnf<s . Cetvicnlis , imogalhenli» , Ferentinus , Soranus & Pohgnianenfis epifeopi vellent , quod excluderetur approbatio privilegiorum . Tenores autem fapradidarum fchedolarum inleiuntur in undecima (eflione fequente.

Undecima leftio inchoatur decimanona Decembris ι<ι6· in qua primo notantur nomina jtvercndiUimorum dominorum cardinalium & aliorum prxlatorum , prout in prvmiffis aâurn cft » Celebratur mifla per reverendum dominum Gabrieiem archiepifeopum Dyrrachien(em, cantatur cvangclium per revcrendifsimum janâs Mari· io Via lata dominum Marcum diaconum caidinalem , quod incipit : ÎtÂeatt yt[» f"p*' mtatta» Oirvtti . Incipitur hymnus, Veni creator » per fandiisimum dominum noftrum * 8c dicuntur oratione» confuct*. Quibo» pemfti» orator patriarch· Maronitarum montis Libani prarfentat Sc legit mandatum in lingua Chaldna, feu Arabica , quod poftea in lingua Latina interpretatu·» legitor a pradifto dommo Andrea Piperario .

CMB.UT1 ·ρ?.

Tenor ynrfati mandati .

Obedientia per diâos oratores Maronitarum prsrftatur fanâiŒmo pontifici , faper qua petentur inftrumenta bu/ufmodi obedient!· per procuratorem fifcalem .

Tenor (chedufa circa modum pnudicaadi faper ambonem , le&» a reverendo paire domino Joanne epikopo Revalienfi oratore marchioois Btandcburgeniis, fub data ijitf. decimaquarta Kalendas Januarii : fupta quam dantur vota , nemine dilcrepante .

Tenor bull* lcâ· a reverendo patre domino epifeopo l/einicnfi , qu* continet concordata inter pontificem Bc Chriftianiffimum Francorum regem fuper pragmatica , cum mandaro in eadem bulla inlerto , fab data fapradiâa .

Dantur vota fuper dida bulla ab omnibus , praeterquam a reverendis patribus epifeopi» , Lucerino, Bromatenfi, Caftelii maris , Chienfi , Terdonenfi , Afculano , qui in nonnullis refpeâive dilfentiunt .

schedule , hve bulle tenor faper abrogatione pragmaticae linitionis , led* per reverendum patrem epifeopum Cavalliccnfcm , fub data pnrdiâa, ab omnibus votata.

Reverendus pater dominus epifeopus * Sibinicenlis afceufo ambonc, legit ichedulam faper religlofos &' eorum privilegia , fab data 1516. decimanona Decembris , faper qua nonnulli epifeopi in aliquibus refpeâive diflenfere. - rfrr-»

Idem reverendus epifeopus indicit duodecimam feflionem fiendani fexto Nonas Martii 15 17. Poftea dantur mandata a diverlis prelatis nomine aliorum praelatorum. Deinde aguntur grati* Deo , 8c fanftiflimus dominus nofter cum omni comitiva revertitur ad (aerum palatium apoftolicum in Vaticano , 8e fic undecima ieflio *terminatur.*

Tenor prorogationis duodecime feffioniteum exeeutione per curfore» in locis confacti» faâa, videlicet a fexto Nonas Martii 151/7. ufque ad 16. Kal. Aprilis ejufdcm anni .

Fit congregatio nonnullorum reverendi(fimorum cardinalium 8c reverendorum pedatorum coram pontifice in fuperioti capella palatii apoftolici die decimatertia Martii 1517.1η qua unufquifque fedet io loco ordinato a reverendiflinus cardinalibus ibidem exiftentibus , eo quia fuit pirus differentia inter oratorem regis catholici 8c patriarcham Aquilcjcnfem dc * antecedentia . ·«>·*<*- A*»^..

Piperarius concilii fecretarius de mandato *eorumdem reverendiflimorum* cardinalium legit tres fchedula», quarum prima fuper extenlione Paulin· non placuit : in aliis duabus c una de punitione invadentium domos cardinalium, altera de impofitione decimarum ac abfolutione concilii, refpeâive dïflenferunt reverendi epiL copi Salamantinenlîs , Adncnfis , Budeniis » Imolcnfi».

Duodecima 8c ultima feffio inchoatur dio decimafexta Martii 1517· in qua primo ponuntur nomina reverendiflimotum cardinalium te aliorum praelatorum , ac illuftrium dominorum in ordine , prout in fupradiâis feriptum cft .

Mifta celebratur per revercndilfimum cardinalem fanâ« Crucis. Fit oratio per reverendum epifeopum lfcrnicnfem , cantatur evangelium per reverendiflimum fanâ· Mariae in porticu car-

AXNO' CHAiSTI ɪy ****** cardinalem , quod incipit : *-Afttaekai Jtfae ia* A mvmuℤm• . Cantantur orationes Se litanie , fient in aliu feripeuu» eft. Deinde Piperatius prndifti concilii facretariua , a&unfo anbonc , Legit literis fereniffimi imperatoris ad pontificem .

Tenor litcrarum prediâaram Tub datam ultima Februarii 1517.

Legitur ichodah contra invadentes domos cardinalium per reverendum epifeopum Militenfiem » qu* in aliqufeus corrigitur propter diverti utem opinionum .

Tenor fcbeoidst pnediâse comète , fub <J<tam deciiaalcptima Kalendas Aprilis ipd. |

Patriarcha Aquilejenfis legit fcbedalam imttitionis decimaram *fe* abfolotioais concilii · aWEo** CBftMt «>17.

Tenor fcbeduln fub data prediâa ·

Dantur vota ab omtubtu fete fuper eadem febeduta › exceptis reverendis upifeopis infra fcripcii , qai varie difientieut : *te* procurator fifcalis petit omnium «tarum inftramcnta » Deinde reverendtfliiuus dominus cardinatis Farnetius alta voce dicens, Domini, ite iapace, cantato hymno , Tc Deum , fee. fanfeifitMB domttuis nofter omnibus comitamibos equitet ad palatium apoftolicum , *te* tie duodecim fe ultima fcfsto finitur, uniqueprofens concdium folvitur : In nomine Patris fe Filii fe Spiritus fanât f qui nos ia pace cuftodiat. Arnen ·

\

ACTA

SACRI GENERALIS LATERANENSIS CONCILII.

itJ aasmps/rarts *Dei fleri** , fi/lti tetkelu** B axa/rariaaee» , *ftbifaeattt eatirfaiieacae* , <Sr <· *jeaûa σ' ia&vUaa Triaitetb, Tetri/ çr Fflii σ' Sfiritae feaSi.* t/farrs.

IN his feriptis continentur ordinationes , ftatuta , conftitutiones , decreta fe alia aâa fe geft* in facrofanfeo generali Latexanenti concilio , porfidente lanâunmo in Ckrifto patre fe domino noftro, domino Julio divina providentia papa Π. recolleâa , fe in publicam formam renafea per nos protonotarios , notarios fe feribas intra icriptos , ad td per eumdem fanâiflimom dominum noftrum papam , ipfo approbante concilio , deputatos.

*Ja aa*iat Juaiai aeftri Jtfa Clrrifti .*

ANNO a nativitate cjufdem IJU. indiâione decimaquinta, die vero Lun* tertia mentis Mati , qui fuit dies inventionis fanâsr cnicis , pontificatus Un&iffimi in Chrifto patris fe domini noftri , domini Julii divina providentia pape II. anno nono , prefrtus fanâillimus dominus nofter papa , qai alias indixerat concilium generale in alma Urbe , in ecclefia Lateranenfi , die Lune dectmanona menfis Aprilis preteriti inchoandum & celebrandum , & deinde propter certum confliâum habitum apud Ravennam civitatem Romandiol* inter milites fus (anâitatis fe fanâ« Romane ecclefi* fe regis catholici ex una, fe exercitum Ludovict regis Francorum fe pertenfos fchifmaticos , adherentes conciliabulo Pilano , feu conventicul* Catane , et alh parte ·, in quo confliâu fuerunt interfeda multa hominum millia , fe inter cftteros dominus de Fufio magnus ntagifter capitaoeas regis Franci* , fe phires alii diverti duces fe baroaes fe proceres Gallorum fe Hifpanotum , fe capti reverendiffimas dominus Joannes cardinalis de * Medicis apoftollc* iedis legatus , fe Fabricius Colhmna, fe Iiii plures , fe difta civitas ecclefi* miferabiliter a Gallis direpta ; inchoationem hojufmodi ufque ad Kalendas Maii ejufdem anni lirorogavit , fe demum ex eadem caufa ad upxadidum diem Luruc tertium fupradiâi menfis Maii iterum prorogavit , prout in literis apoftolicis, quarum tenores infra aâa

• McCUU ℣m .

prime feffionis inferantur , plenius continetur .

Volens Idem fanftiSmfis dominus nofter , dominus Jolius 11. pontifex maximus inchoare didem concilium generale ex plartbas fe variis, graviffimis fe urgentifsimis cautis, ftatum univerfalis ecclefi* fe apoftolic* fedis , ac pemiciofifrimi fehifmatis extinâiqnem concernentibus , ut in literis wdiâionis concilii latius continetur , indiâum , eam die precedent! ex palatio apoftolico leâica veâes ob fiii corporis mdiipofitionem tn pontificali apparatu fe comitiva omnium reverendiisimorum dominorum cardinalium , patriarcharum, primatuum , archiepifcoporum, epifcoporam, protonotariorum , abbatum , fe C uniycrfa curia fe cuftodia militum Rhodiiftoram cruce Agnatorum , fe conflictis ceremoniis , ut moris eft , in did* bafilic* Laterarienfis rdftms divertiflet fe hofpitaflet fe pemoâafl'et , conftitutus diâa tertia die de mane tn pnefata batitica Lateranenfi , celebrata prius in maiori altari mifli per revercndifsimum in Chrifto patrem fe dominum , dominum Raphaelem epifeopom Ofticnfem , cardinalem fanâi Georgii vulgariter nuncupatum , fanftr Roman* ecclefi* camerarium, fe collegii fieri cardinalium decanum › ac faâo fermone Latino per reverendum patrem fe magiftnim fratrem Ægidium de Viter· D hio › taers theologi* proteflbrem , *ac* ordinis Eremitarum fanâi Aaguftini priorem generalem , ac verbi Dei paedicatorem celeberrimum , cujus tenor in fine prefetnis afeus fe iolemtitatia initii facri Lateranenfis concilii ponetur. Faâa etiam prius procefaione per cumdem lanftibimum dominum noftram, reverendiliimos cardinales , patriarchas , archiepifcopos fe eptfcopos ac abbates , nec non alios viros , qni de lore fcu confuetndine ad conciliutà generale venire 'coafucverunt , intraverunt ornati pluvialibus › planctis , fe dalmaticis juxta ordinis qualitatem , fe mittit , locum fit medio pnrdiâ* Latcranentis ecclefi* pro celebratione concilii £ hujtifmodi paratum , cum fuis fubfcllis , tabulatis , claufuris , altaribus , pontificali cathedra , ornamentis & ordinibus , que in hujufmodi factorum ccmcibufum celebrationibus fervati fe fieri confuevMe reperiuntur. Jn quo cantatis litaniis fe aliis devotis ora-

CMXÙ·

AMNO CMK.1ST1 «>i*- tiooita* » hpmno , Veni creator Spiritu* , Arc- de more in principio celebrationis confiliorum * fandi» patribus & fanda Romana ecclefia legi tc decantari foliti* tc confaetb , capella cantorum incipiente , *Savent* mr *fiu Deei* , fMMtM* *iMTtvtriutt* tffaa *''ff··* **■<* *-M- » tee. te* invocata Spiritus fandi gratia , ac exhibita per omne» cardinales Ac pnelatoi prefato» fandifaieno domino noftro obedrentia *te* reverentia confacta in paramenti» ordinate Ac convenienter, cxntatoque evanElio per reverendif»imum in Chrifto patrem minam LadoVicum fandr Marie in Coîmedin diaconum cardinalem de Aragonia vulgariter nuncupatum , incipiente , *Dtftatwt* CT *λIμι ftftMiûuti··* » &c. reverendifsimus in Chtifto pater dominus Alexander fandi Euftachii diaconus cardinalis 'de FamcGo vulgariter nuncupatus fiam in thalamo eminenti , ubi didus dominus nofter papa fedebat , legit fchedulam tenoris intra feripti , n^'· nç fur landitatis , propter indilpofrtioncm lui eorpork impediti , videlicet . ·*X

Indido per nos hoc facro ^Lateranenfi concilio , de quo , cum in minôtibus cifemus , Irpenumero cogitavimus , *Sc* ad farnmi apoftolatus apicem vocati , omnino nobis celebrandum propofuimus , dutn ante ipfius inchoationem bella inter Cluiilianos vigentia fedare » *tc* oves perditas ad ovile dominicum reducere intendimus , repente inteftma hrrefis , infidiante fatana bonorum operum perturbatore , domum Dei , quam decet fanftitudo , invafit . Nc igitur contagiofa pellis latius ferperet , & Chrifti gregem nobis commilTem fenfim inficeret , paftorali officio jugiter invigilantes , vocemque Ifai* animo repetentes : *M* *c»»ciinnn* : diutius cundandum fore non duximus . Convenimus itaque t venerabiles fratre* › vofque diledi filii , hodierna folenni die in hac Literancnfi bafilica , ut in Spiritu fando congregati viam veritatis eligamus *tc* abjiciente* opera tenebrarum , induamur arma luci* . Vo» igitur hortamur in domino , ut illum prx oculis habentes , qui cft via , verita* *tc* vita , in medium libere confulatis , Deo «agis quam hominibus placere (ludentes . Speramus enim domino coopérante in bac facra Literancnfi fynodo fentes ac vepre* ab agro domini penitus extirpate , depravato* mores ad* meliorem frugem redigere , pacem inter Chriftiano* principes comSonere , denique expeditionem adverfu* boes fidei inter fe difsidentes decernere , ut in hoc vexillo falutifars crucis , que huic iacro concilio aufpicatifsimum dedit initium, antiqui hofti* infiaias fuperate valeamus

Qua leda , fandiflimu» dominus , approbante facro concilio , concilium facrum Lateranenfe inchoare decrevit primam lelfionem incipere die decima Maii futura, qu· erat dies Lunat proxime ventura.

J«r4a» iaaa/rre» Trre· Bmfa *f^ntc·» flerincM» iidt.*

HAbes , Bcmbe, orationem Ægidii Viterbienfis, quam tanta ope expetivifti, dignam illam quidem propter elegantiam que ab ii* poti(fimum legatur , qui judicare aliquid de pnrftantibus ingeniis poliunt , (ed alii* quoque commendationibus praelucentem , tum quod magna anâoritate Lateranenfis principia concilii aufpicata eft t quod a Julio II. pontifice maximo paulo ante inftitutum , fanda Chriltiatua rcipublice optamus fore falutare : tum quod an eo viro cft , quem ego & tu fape foliti farnus in fermonibus noftri» clariffimum hujus Lcculi tamquam obfcnrafccntis lumen appellare . Et quidets qur in communibus hominum fenfibu* pofita font, ea nemo cft qui in Ægidio famma efle non agnofeat. Sumus enim experti pluries illam huju* viti mulcentem omnium aure* atque animo* eximiam eloquentiam , vernacula quidem lingua Efrufcorum, qu· iUi patria cft, abundantem, fed ex uberrimi* *tc* Great *tc* Latina eruditionis fontibus dednâam . Magno enim hic (ludio theologia ac philofophi· altiflitnis artibus comites liters* politiores adjunxit . Ergo illa in facri» concionibus divina femper *tc* admiranda , fleftere arbitrio fuo hominum mentes, refrenare , incitatas languentes accendere, vel inflammare potius ad virtutis , juftiti· , temperanti* (ludium , fummi Dei venerationem , fande religionis obfervantiam , novit . Nec vero quidquam interfuit , illo dicente , inter dodos homines & idiotas: non fenex ab adolescente , vir a muliere , non princep* ab infimo homine potuit dignofei : fed omne* pariter vidimus précipités ferri impetu animo* audientium , quocumque eos oratori impellere libuiflet. Tanta vis orationis , tantum flumen leftiflimorum verborum , pondus optimarum fententiarum ex eo ferebatur . Ex quo , quod femper evenire cernimus , jam plane intelligimus necellitate evenire , non cafa , ut quotiefcumque diduru* cft, concurfu* maximi omnibus ex locis audiendi caufa fiant . Sed nos hac popularia cum multi*, illa fecretiora cum paucis cognofcitnus . Soleo enim mirari tc » Bcmbe, vehemenrerque probare judicium tuum, cum ita dicas : Humanitatem ipfam , A ca* artes que humanitatis proprie *tc* affines funt, fi malo hominum fato amifli* intereant , ab hoc uno homine exprimi *tc* reprrfentari pof-fc , nec adumbrata in eo fimulacra , fed totam effigiem virtutis agnofei. Quod vero addis , grandiorem tibi etiam in cubiculo videri Ægidium quam in pulpito , ubi certe cft maximus , facile tibi aftentior . Sed hrc alias · Nunc orationem leges , de qua teftatum efle apud omne* volo , quicumque eam in manus tument , redempturos eos non Hedorem , fed Hectori* corpus: quod ipfam tamen tanti pretii eft , ut iure optimo rependi auro queat . Certe non aderit calor ille Ar vis in dicendo oratoria , fpiritufque I·*» , ut ajunt , e·»»» , 3uo tantum potuit Ægidit» , ut omnium adantinm animo* primum fuaviffime demulferit, deinde ad extremum vehementiffime commovent . Verum quid opu* hec ad te feribere , qui amore quidem & Benevolentia erga Ægidium mihi par , judicio omnibus antecelli* ? Ego , quod egi, ut elucubratio optimi Ac religiofiffimi vin non lateiet in tenebris fapprefla * fed in populum exiret , Ipero me bonis omnibus gratum fecifIê: ubi quidem certe fcio - Vale. anno CHUrrt iji*.

IBB* anum Οκά» *»**. /yuafi LtHHHtafi , Ukit4 fer Λ- a fidfau· Maadàqjâ· , ./<{i|Kiiii> UTldWr fHNNfa·-

N£*Mm hoc loco non mirari exiftimo , cam eue in «the viri fint graviter copiofcque diacndifiscultara clariflimi, car ipleunuqui am lamfaibM hie mIU 6m ratione comparaadn*· 4c pro nolm appaream* fc ia tanta peofiortâm k , tnatoqae oonfefi* * quo fpeâatiu* facminfque mil habnc tedrarum orbit* audeam utrfia &emc. Dicam aliquid intutcefIUk * quamabium ego ana virtute oOa alii* prapoficu*, fed quadam (nperioram com temporum, tarn aâioMm mdaaa* fc caoqoam a caufa ipia invitata* vidcar, qui primo* hoc confliâu tciiim jaciam , fc iactolamti Later»nenfis cooeilii aafpid* capiam. Nam cam annis abhinc dreiter rjginti * quantam in me fuit » fc peeexigm* vira* raiera » cvangelia populi* intèpretatm Cm * prophetaram vaticini* aperuerim , Joattni* fcpocakpfim dc ibcceflu ecclefi· « «mveri· iepne Italia manaverim * ac fapenumero aflûmaverhn* eo« qui tunc audiebant » iagtnte* «défia fc agitatione* fc dade* vifuro* * illitdqae emendationem aliquando confuefcas·** none par vifum eft * ut qui bac dixerat vMtuta * idem veniffe ttfterar : fc qui tories «iclamaverat , Videbant oculi mei isletaria tempon ; jam tandem ea- clamet : Viderunt oculi mei fahtare fauftumÎuc principium expefcata inftaurationia. Moβ adfia, orbi* inftaucator * divini parenti* prole* » fetvatoc fbfpitatorque mortalium : deique vim mihi dicendi, orationi coounorendi, patribui non verbi*, ipfa te, reti* fanâi, exafci concilii oriebraadi * ectirpendi vitia * virtute* excitandi* ad vulpe* nua fanâam demoliendam vineam hac tcmpeftate fcatent* capiendi : ae denique collaplam religionem in veterem puritatem * in antiquam lucem , in nativum ipkndoram * atque in fuos foetes revocandi . Dicam itaque de fynodo * fc quam ecclefie commoda femper fit, fc quam noftri* temporibus neccflaria : pmfatu* » oraculorum ftylum me invertere non aufurum efle , fed integra , ut legi (olent * verba atque oratione* ufurpaturuna : tum quod homines per facta immutari fiss eft , non facta per homine· : tum quod uva*» » >··*> Λ cubain ·*·, fisnplex ferme veritati* eft. Atque * principio partitio Illa in mentem venit, rerum alia· dtvmas cffe, calefteaalias* alia* humanae. Divio·quippe , quod font motus ac mutationis experte· , emendatione noa egent : culeftea veto atque humane agitationi obnoxio , inftauralionem defiderant. Nam luna cum ad fobs commercia venerit , fol cum a cancro ia brumam deicer»derit * quafi magno mortalium difpeodio, damna ab integro reponunt | cogunturque » pru- feribente natura , luci· ja&uram rependes* * fc quidquid cadendo abftukrint* alccndendo mortalibus reftituer*. Quod fi caleftia fideram itinera , quamquam perpetua, immortalia * £empiterna * redeunt tamen reftituunturque » quidnam tertium hoc faciet rerum gerras * utpocc fluxum, caducum * mortale ? Profeôo, aut interitu cito pereat necffie eft, aut continua innovatione reficiatur. Quod enim eft cibus coe. potibus, ut vivant } quod genitura generibus, ut perpetua fine ; id prsftat humanis animi* fua pro tempore emendatio* cultura* disciplina : qaamqnc abfque ciboram alimeoris animanti* diu vivere * tam bum··· anse··* tam eedefia abfque qn> fyoodoram probe agere non poteft . Ac quemadmodum u prati* ambres * fi hortuli* rivos, fi agria cultum, fi vineis putationem, 6 denique viventibus alimenta fubdwteris, ili* arefeent brevi * fihrefoent· ne * hrc vivere defioent atque emorientur t Iu ferme poft Conftantini tempora * qm* ut fecri* rebus multum adjecmc fplendori* fc ornamenti , ira moram fc vit· fareritatem non parum enervarant ; quoties a fvnodis habendi* reflatum eft * toties vidimus divinam fpoofam a fponfodercliftsm * illudque evangefii feftum * quod heri recitabatur ; Jam «mdir·· , CT um oidtferis me. Vidimus Chriftum in navicula obdormientem , vidimus ventorum rabiem » hereticoram furaaem ia candida veritati* vela irruentem . Vidimus perditam malorum audaciam adverfus jura * auâoritatem , majeftatcm ecclefie fevicotem . Vidimus malas cupiditates * diram auri atque habendi fitim . VidLmus* inquam* vim* rapinas* adulteria* ineoftw * omnem denique freierom pcftem ita fact* profanaque mifcere omnia * ita m fan&am naviculam impetum facere* ut pene fcelemm flofcibns illa latus dederit, ac prope merfa fc peL filmdata fit. Rurfus cum eo monente fpiritu « cui hodie fupplicationes decret· funt * patrv* ad (ynodum confugerunt * quamprimum emendavere compofuereque omnia * ventis » turbinibafquc imperavere, fc quafi in tutiflimom portum dchti impetum rationi, injuriam juftiti· * vitia virtuti * tempeftates ac flufcu* fenrnitati tranquiUitatique cedere compulerunt, hymnumque cecinerunt fando Spiritui , pileatorum * Maris atque aquarum D*o t -dfw --Ira <·· f- ·· ftaenam, friqpvrs raritate illi· hums mos. Jacet enim fponfa * ut hieme fronder arborum : furgit revtveieitque fynodorum Audio , ut filve veri* tempore revocato folefrondefeunt , vd Soli* redeuntis radios fc fecundi fpirant Zephyri fc I«ta plantaria germinant : ad fynodoram lumen fc divini fpiritu* flant aure , fc emortui eedefia oculi rtvivtfcunt ac recipiunt lucem , ubi par* altera impletur oroculi: Awa· Madirra·, vUritr» ··· Quod qui-/"»· ·<· dem nihil aliud fibi vult, nifi qnod lao&i Spiritu* lux , qu· fynodi* omiffis extinguitur , tamquam excudas e filice novus ignis * iterum accenditur fc recuperatur in fynodi* . Ad hac Paulus apoftolorum decus , com laudis caput fit, inquit , Dr ftavit devet * um/· . Atqui fine fynodi* ftar« non poteft Me· : abfque fynodi* igitur (alvi efle noa poflumas . Veram quod ratione dicimus * ut etiam experimento probemus * cogitandum nobis eft , tre* efle credendarum rerum radices * e quibus maiverfa eeclefi* fides manat. Prima divin» natura unita* eft . Altera * eadem in natura parentis * fobolis , amori* feliciflim· Trinitas . Tertia in virgini* utero * prolis divine conceptio . In quitra* veluti in altiflimi· auiciba* ac fanftiflimi* montibus» fc reliqua fidei parte· novem fc tota univerfa fundata eft .

Sit. Unita* nempe osons Dei nuncupatur, quod in una dumtaxat Dei cflentia fit atque natura : ut unitatem illam non (olitariam , non fteriiem * led uberrima fecunditate prmditam cogitemus * ideo mone pinguis adjicitur. Corpus vero in virgine Verbo jundtum , montem eoagulfc

CMAttTI tjia. B H. c d n. £ rfet. u. t ,β·

"anMo" CHRISTI ilia.

gelatam vocat vates Hec itaque tripartita illa vinea eft, fuper vertices montium fita, quam Se faturam cecinere oracula, flr pnefeatemevangelia indicavere· Sed jam perierat tineat nam, ut teftis eft David, illam aper e filya depopulatus erat, illam tumor pbifofophia vallaverat. Arius primum montem avellere conatus eft, qui unitatem * difperfit.' Sabdlius fecundum, qui perfonas confudit: Photinu*tertium, qui partum virgineum impura temeritate labefaâavit. Tres vchfti impiiffimi gigante* qui glori· cupiditate dc rerum novarum ftudio illefti, montes loco movere aufi foot, ut viam fibi facerent ad orium oppugnandum refeindendumque. Et erant jam voti compotes: nam que ipfi philofqphia perfundebant, armis ea recipi principes imperabant. Philofbphia nos argumentis urgebat, arma collaris fignis oppugnabant. Illa pntfttgiis, hec vi fidem evertere conabantur. Illa invertere quu credebantur, hxc eo» qui credebant perdere contendebant. Illa tn pietatem & animas, hec in corpora vitamque frviebant. Quid faceret divina fponfa jatnjam peritura quo κ verteret? quo confugeret? cujus fidem, cujus opem, cujus auxilium imploraret? Exhorrefccbat tempeftas, navicula mergebatur. Denique ne multis morer, nulla effugiendi, nulla evadendi inventa via eft, mfi Nicena fynodus, ubi Silvcftro ad clavum fedenti, Se jatnjam naufragium facienti, e carlo
Mm*, i*. fefe oftendens Deus, Madtcu, inquit, *filti*, C «stare *Jakinfii*? Ac ftatim divinis fulminibus & fidei montes reftituit, kgigantum temeritatem disjecit ·. ubi erepta puella experimento didicit, cum quidquam fibi adverfi imminere videat, nullum omnino prefidium ad fe vel vindicandam efficacius habere, quam fynodum, qua fola fit, ut nulls aqur ecclefie caritatem extinguant, utque divinus fpiritus in noftris animu manfiooem efficiat, unjcus, vclut aquarum νιάστ, tetnpcftatutnque potens, tefte Mo fe, fertur fuper aquas. Jam vero quod de fidr dixi, qua utique nulla cflet, fi lynodi inlLtulio non fuiffet j idem ferme de temperantia, joftitu, lapientia, ceterifquc virtutibus exiftimari velim. Omoes enim defidiam pro labore, otium pro negotio, voluptatem pro folicitudtne expetimus· Verum cum animadvertimus, quandoque fore, quod in fynodis fit, Ut cenfus habeatur, ut morum *βi vite* exploretur ratio, ut improbi deprehendantur, judicentur, pleftantur; cootra probi alliciantur, foveantur, attollantur; incredibiles ftimuli appetende virtutis injiciuntur · nt homines colligant fefe, ut meliora deliberent, ut ad vitia relinquenda *te* ad virtutem capeffendam accendantur, nihiique non boneftum, nihil non magnificum moliantur. Illud, illud fynodi diicerniculum fuit, uude velati ex equo Trojano tot clanftima ingeniorum lnmiua emicuere. Illa virtutum approbatio, illa deteftatio vitiorum, E Bxfilios, Cnryfoftomos, Damafceos Gneciu, Hieronymo*, Ambrofio», Auguftinos, Gregorios Italus pepent: qui cum magna fissilium turba bone Deus, quos libros, qu« feripta, que monumenta, quod doârinarutn, quod dt-(ciplinarutn, quod dxvini vel auri vel argenti genus ia Chnftianum crarium non coogefleruat? Resn ptatereo nifi tempus obfifterct, minime pemereundatn, de ecclefiarum reftoribui, de paftoribus populorum, in quiboi quidem muverfa rei Chriftian· fita eft fle fumma *te* falu*. Ut enim inferior hic mundus

A ccli turn mous, turn lamine regitur; ita Chriftiaxus «aies - reâotilMU fuis, relut a csxlcftibus paftoribus gubernantur: qui, fi boni futuri fint, neceflê eft ut * famine difciplinarum fulgente», alios doceant, dr motum fanâarum aâionum exercentes, qua docuerint, ipfi in primis k maxime agendo pnreant. Hue duo ilia fuat, qua & docuit paftorum princeps Chriftus, dr cum lucernas ardentes geftare ad clarc inftitueodum, dr ad fanfte agendum pnucin&oa efle juffit, fimul ipfe mirihee exercuit, cum * lu mundi, dr divini Patria lapientia fuerit, Ar fandus fandorum appellatus fit, quod probos omnes vita fauAimonia antecedent: atque eas ob res, Rp, inquit, /m» p«-
B fttr. Quod vero ob utrumque bonum fe dixerit tcftatur cvangelifta, qui capide eum feribit tum facere, tum docere. Quin & duodecim illi duces, qui fuper omnem terram cotu flitati funt principal, Spiritus afflati domine, completiqoe, iu utramque caeli vim font aflecuti, nt etiam culi appellationem promuerurint, ut vulgatiffimum taftatur oraculum: (*«/» *(ItfMiK Dti*. Quo monemur, eorum reftotum celebrandam efle gloriam, qui culi tum lucem Capientia, tum converfioaes fanâimonia iaritau coofccuciquc fint. Hujus itaque rei, qu» omnium longe maxima eft, quanta cura iynodi» fuerit, hiHoria memorat. Nam qui pnrifanti doârinc fanâum vite inftitutum adjunxerint, a fynodorum patribus es univerfo terrarum orbe conquifiti, eveâi, exornatique funt, fumœa cum eligentium laude, ecclefiarum fruftu, commodo, Initia, pJaufu populorum. Quid illud omnium graviffimum ac periculofiflimotn loquar, quod nemo tempeftate noftra non deplorat? injurias principum dico, legionum infolentiam, armatorum minas. Quid enim miferius vel audiri vd cogitari potril, quam ut ccli terrarumque regina ecclefia aut vi fervire, aut manus dare, aut graffantium tela pextimefeere cogatur? Qus quidem peftis adeo ferpit hoc tempore, adeo iniurgit, adeo invakfcit, ut omnis illa ecclefie auftoritas, atque a Deo tradita libertas, everfa, profligata
D Ac plane extinâa efle videatur. Quamobrcm cave, Juli fecunde pontifex maxime, cave credas ullum mortalium quidquam melius falubriuivc cogitafie unquam, quam ipfe, Spiritu fanflo monente, cogitaveris in fynodo inftituenda, cujus au idem nulli rege*, nulli principes poffunt vel decreta contemoere, vel jofla négligera, vel auâoritatem detreâare. Si qui enim forte pontificem ipfum per fe inermem parvipendere aufi iunt, lynodi auâoritate, principumque flr nationum confcnfu ac ftudiis mftniaum metuere ac vereri confueverunt. Nam fi fynodomm res gefhs repetamus, njhil illis potentius, nihil majus, nihil munitius efle in-

num & Alphoalum Lulltanum, Radulphum imperatorem defignat Gregoriq» X. Synodo Martino» IV. in Petrum Aragoncnfem animadvertit. Svnodo VIII. Bonifacio» in Philippum rcΓη decernit. Synodo & olitn Gregorios alter, patrvm memoria Eugenius Graeam ecclefiam Latin· conjungit. Synodo in Fridericum imperatorem agit 8e IV. Innocentius, *te* Gregorio* VIII. Quin in hac eadem «de omnium principe, at qu« vincere femper boftes folita eft, vinci nunquam, non nifi (yoodo *te* II. Innocentius adverfarios dejecit, *te* III. Alexander Viâorcm fociofqoc fnperavit: & 1Π. Inno*

ANNO CHRIST! »>ia.

'Iv v o" CHK.UT1 Mia. --«"-"-- Othonem imperio fabmovit, feMarlira» V· hoftilia tyranuoeum iama diffipaVit. Kt ra omnia pecfequsr, quidquid Uud«y quidquid gloria divnum a Melchudisutatc in econfia geftum eft > aat ad hoftem areenduni, •at ad rempublicaut counpooendam, id onme ad fyradis originem fumpfit, *r proinde fyuodk referendum acceptam eft. Quid cairn aliud fenfea fyoodaa «ft nifi malonun metas, probown fpes » csroram cjeâio, ft reftirario virtutum, qua dcmonum fallacia vtucUur, feufiss iHaerbnr snferunuir, ratio amifaa arceo* recipit, tenia e calo jofthia reftitaitar >>* «t. Redit fiquidem ad mon» 1er Dem. Nam fi disent: I/o» duo quanta huc Ead «es w m, bentius fe coaferet, quo non deo tantum, rei fed tot ecdefi- capita ptohrifcMtur?Nam fi angelos Joanne* appellat ecclefiarum paftores * quid eft quod vcf votis petere » vel preeibas a beo confeqoi non pofiit tanta fimul frequentia augdoram Hic E*a ab eiilio revocatur, hic 1erpenetr capot talo premitor pnelbe p«. t]. fan&iocM: Abraham educitur e Chaldrorum terris, Agar analia obtemperat domine: foedat com Deo twins feriter, animorum circumrifio introducitur. Hic fcalam figens patriarcharum pater in otium aditum pandit, Deo jungitur In paleftr- ludo » dr a videndo Deo accipit nomen. Hic populi velat in folitudiae fame opprefli, divinitus fappetias impetrant, cuti anrâloramquc panetn recipiunt, fe fuavi- *■ п. «b* »-. tate veicvntur otlcilium epularum < Hic cum hominum pcftora tanquam faxea evaferiot, Mofis virga percufla « aquatum fontes cfiundunt. Hic thefaurus iu agro abditus effoditur t margarita emitur, lampades accenduntur, femen ia bonam feritur terram, finapis granum furgit in arborem, fe feraci oleoleafter inferieur. O beata itaque illa tempora, quae fynodos fufeepenint l nrc ftulu, fi non agnoverint t aifera, fi non admiferint. Et quoniam vetera fynodorum commoda ftrittim attigimus, nunc quam breviffime noftra delibem·». Appello ergo te, Julii II. pontifex maxime, lummus ille u appellat Deus, qUi luam te gerere in terris vicem voluit > qui e tanto jam ptidem fenatu te ntram ddegit qui nonum ufque in annum ecclefie fua te qsonfnm defendit, qai de bonam cogitando mentem > dt magnam agendo facultatem dedit, quantam nulli majorant unquam preftittt j ut fcilicet prodones abigeres » vias porgeres, feditlone* tolleres t domini templum omnium qu- uiquam vifa funt y magntficuntifrraum excitares t militi- « quod nemo antehac potuit t ecdefi- arma magnis regibus metuenda faceres y ut denique imperium propagares ut Ariminum, Faventiam, Ravennam, ot permulta recuperares. Qua etG eripere tibi hoftis poteft. quin tamen primus pontificum hec omma gcfrru, efficere non poteft. Magnorum enim principem virtus non excafa aut ex eventu, fed ex confiliis aftionibufqne certfenda eft. Nunc rebus geftis h*c duo deerant, ut fynodum vocares, & communi Chriftianorum hofti bellum indiceres, fe qur ab initio fem- Sr cogitafti t fpopondifti, dccrevifti. jam eo, jam Chriftiano gregi, jam tu- primes tum pietati, tum fidei. Ac fcias, te bonos omnes in magnam fpem erexific, quippe qui bellorum fe malorum temporum injuria ad hac differenda coaftns quidem fueris, ad ncgligen-

JU«O. tl. SMre. -Uer*. «f. •Sta*. *- Mm*. i». SMh II,

A da vero dr deferenda non minii, non telis, non cladibus adduci potueris: oum animamca conftâoüa finmavcrn, ot n Bonus, be eque quamquam maltm firmam tamen caritatem team extingoore non potuerat. Ille itaque Idem Dca*, qui praeter hec omnia qun ad animem excitandum enumeravi, immortalia beneficia » his fupevioribns annis tum Bonouin, tum Roras, cum etiam intra edes tuas vxtiaftus habereris, in vitam revocavit » fe ad bac maxima onera gerenda refervavit, ac Ir ipfe Deus extinAo pontifici manifeftifimo miraculo » fe pontifex exttn&x ecclefia fan&iAma iynodo vitam reftitueret, atque una com revivifeeate Ktifice etiam ecclefta moribus revivifceret.

ANNO CHRUTt ,,u·

B , inquam, Deus petit mandatqoc, ot duo illa animo volutes, eum, peragas, fe quemadmodum propheta jubet, defruar, evellas, eruat errores » Jutum, vitia t iofticuas, ardificcs, plantes moderatiooem, virtutem. fanftimoniam- Ad hec vero agenda >Jw»u cum alia permulta, tum pnscipua exercitui anufiii» excitare nor debet: quod equidem putem divina providentia feftnm, quo armis ecclefie alieni» freti cederemus, nt ad noftra redeuntes, viftores evaderemus. Noftra autem arma funt pietas » religio, probitas, fuppü* *** ** cationes, vota, lorica fidei, atque arma lucis, ut apoftoli verbis utar. Ad qne fi fynodi opera redibimus, ut armb non noftris infe-

C tiores aliquo hofte fuimus > ita noftris erimus omni boite fuperioret. Veniet, qoafo, in mentem Mbfis uelfem, quod adverius Amalec regem geffit. Videbis populum Deo carum, gladiis fidentem, vinci femper: contra, femper vincere precibus fupplicantem « Jofoe exercitum h protium ducebat, Aaron facctdoi ram Her ac Mofe montem aieendebant · Eli armato corpore ferebantur in hoftem, hi Dram purgato animo precabantur: illi enfibus, hi votis agebant t illi ferro, hi pietate pugnabant. Vidimus uuaque arma, militi- icilicet ac religionis. Sed jam qu- noftra fint » Deo rem oftendente, cognofcamns. Dum Moyfes, inquit, manus attollebat nofter IW»,

D vincebat exercitus: dum manus remittebat > exercitus inclinabat. Ac nc csfu id feftum fufpwemur, io calce fermonis illius feribitur, adverfus Amalec, hoc eft in ecdefi- hoftem. Dei manum ac bellum efle in generaliora fe genetatiooem. Quibas quidem verbis monet λο·λ. Deus, utramque generationem atque utnmque ecclefiam fe Mofis fe Chrifti, militi- armis vinci, pietatis ftudio vincere: fopemri telis decertando, fecra faciendo fuperare · Freta initio fois armis ecclefia Afticam cepit » Europam obtinuit, Afiam occupavit, non bello, non feno, fed religioms aftionfrusfe fanâitatis opinione per univerfum orbem Chriftiana figna circumtulit. At ubi fponfe qu-

E tunc undique vocabatur, accerfebatur, expetebatur in veftitu deaurstto, aureum paludamentum ardentis fpiritus ferreis Ajacis iniani armis commutavit « tmperinm, duodecim " ducum partum (anguine, amifit, AGam · apMoi» fe Jerufalem perdidit, Africam Ægypttrmquc relinquere coa&a eft, Europ· ram Bytantij"", no imperio fe Grecia · bonam eripi fibi partem vidit. Vox Dei eft, dicentis, faffis Mofis manibus, votis, prccibufqnc reflantibus, Jofoe vinci, vinccie Amalec i ita fe nos vidimus, ram religio vota ferro commutavit « toto fere orbe pulfatn. ejeftam * ex-

AMWO CHXISTI rji*.

plofam eccleGam « audio in immcnfum Mahameta, qui > m(i ferro rehâo. rurfum inpietacit fmutn ad ara» (fc Dei pulvinaria nedeamut, crefcec ia dies magi», fubigtt imperio omnia, orbem univçrlum noftre impietatis ultor itnpiii&mtis occupabit · Video, video, nifi vel hoc concilio > vel alia ratione noil·is moribas modum imponamus, nifi noitram humanarum rerum cupiditatem, malorum fontem, cedere divinaram amori compe.iainn» aâum dc rcpublica efle Chnftiana, aôum dc religione, aAum etiam de iit ipfis opibu», qua» patret divino cultu aufto pepercie, nos contra » negledo, amilTuri fumus. Er enim ita ca extrema pauperie pervenere ad ftimmum, ut non ita multo poft interitura: efle videantur: ac nili receptui canamus, nili rationibus noftris confutamus, infula illa ditiilima, cujus ad ornanda faceidotis tempora uius fuit, vix ad operienda inveniatur. Audite divinas voce» undique fonantes, undique fynodum, pacem, lancum illam expeditionem efflagitante». Quando enim vita noftra mollior? quando ambitio pctulantiot? quando cupiditas mflammatior? quando peccandi licentia impudentior? quando audacia adverfut pietatem loquendi, ibipuundi, feribendi, aut hequentior, aut iccurior fuit? Quando in populis teru-n facrartim, ?[uando facramentotuna, quando Ac clavium & anâoruin preceptorum non modo négligeatia, led & contemptus major? Quando apertius religio Ar fides noftra ludibrio vçl tenui plebecula fuit? Quando, pioh dolor, ichifma in ecdcfia pemiciotius f quando bellum periculolius? quand › hoftis potentioi? quando exercitui truculentior? quando obiter monili, portenta, piodigia cum coli minitantis, tum terne expavefeentis, aut crebriora, aut horiibihoia apparuere? Quando (heu fictus me impedit) cedes, quando clade», aut poft Brixiana, vel poftea navennate ementior? quando, inquam, ullus inter infaufto* dies, quam lanâiffima ilia refurgentis Chrifti lux, au: luâuofior, aut calamitotior ifioxit? Qux quidem omnia, mit fenei limus, quidnam aliud, quam catinus tniiir voces iunt? Voces namque Dei, uti Proclus ut, faâa funt, de quo uno
•PΓ...» ut. aiunt oracula, quod, *Dixit fr ftflt fxftt*. Et io arcam» Hebraprum legimus, decem diftis qur in Genefi leguntur, orbem uni-
9««/· i. ,eriutn ctic conditum. Voces igitur funt, qur heri cernimus, voces monentis Dei ac Î«recipientis ut iynodum habeas, ut ecdelam emendes, ut utriuique hominis bellum toll*», ut fponiar tu* undique lacdfite pacem utramque reftituas, ut gladio» avertas urbis St Italie jugulis imminente», ut ooftram fenes vivendi licentiam, ecdefiz vii cera majoribus vulnctibu» tenentem. Nmi enim multi refert, quantum agri poi&dcamus, fed quam jufti, quam pii, quam di vinarum rerum ftudiofi fimus: ut denique poft tot mala, tot incommoda, tot calamitates, principem Chiiftum audias, Petto poftetiiquc fynodum offendentem, ut unicatn omnium malorum medicinam, lingularem periclitanti» naviculae portum, (olam reipublice confirmande rationem. Tn inquit, *Ttm*, ahyeavdo *twvtrfut*, ran^rma *frantt tau*. Andis Petre? audis Paule? Auditis auguftiffima femper capita, tutela ac preiidium ur- 4*.

bis Rome? *Auditis, in* quem maiora* cumulum ecdefia veftio fundata languie· dc-duΣa fit t Videtis acte» utrimque profligatas, videtis cedes? videtis clades? videtis campos occiforum acervis opertos? Videtis tersam hoc anno plus cruoris hauiiflc, quam pluvie i minus imbrium bibiflit quam faflguims? Videtis tantam occubuifié Chriftiani roburis, quantum fuerat ad fidei hoftem de bellandum fatis? nihil nobis nifi exitium, nihil nifi intentum fuperefle *i* Ferte opem * juvate, fuccurritc, *St* quam de ludoonim &: tyrannorum faucibus eruiftts ecdefiam, nune domefticis cladibus occumbentem erigite. Orat populu», viri, fcmineque, oinnis rtas, omni» lexu*, omnis orbis: rogant patres, obfecrat Cenatus, obtcftatur ipCe denique iupplex pontifex, ut fe, ut ecclefiam, ut mbem Romam, hec tetnpla, has aras, bare facra, hac veftra ipforum capita fervetis, se fynodum Laterancnfcm, hodie ante ora veftra a Julio II. pontifice maximo indifhm, (quod fauftum, felix -fortunatumque fit nobis, ecclefic veftra, totique reipublica Chnftiana) in otbis terra cartiiEmam falutem fanât Spiritus numine firmetis; curctifque *Sc* pacari Chriftianos principes, 8c in publicum Chrifti hoftem Mahumerem noftrorum regum arma conveni, atque his fludibuj, hi» tcmpeftatibus, his aquis, non modo non extmgui ecdcfia cariratem, fed alma crucis meritis, & divini fpiiitus ductu, quibus juaâim hodie facta fiunt, ablui potius ab omnibus conceptis maculis, dc m antiqnum fpjendorcm munditiamque rcftitui. CHAttri ijia.

Dixi.

Habita fuit oratio ia ade Lateranenfi quinto Nonas Maias 1511.

SESSIO I.

DIE Lunae decima menfis Maii, anno, ir.d<Ctione & pontificatu, de quibus fu« pra, congregare fuit facra 8c univerfalis fynodus in bafilica Lateranenfi, prefidente pnefato fanâilfiino domino noftro Julio, celebrata milia de Spiritu faofto per reverendiflimum in Chrifto patrem dominum Dominicam epifeopum Portuenlem, cardinalem Grimanum, ten lanâi Marci vulgariter nuncupatum: habitus fermo per reverendum patrem dominum Bernardinum archiepifcopum Spalatenfem. Interfuere I iqfr» feripti reverendiflûni domini cardinales, patriarcha, srcbiepifcopi · epifeopi, abbates « magiftri generales ordinum, oratores principem, & alii illuftrifimi domini › videlicet: SESSIO L

J/r/rop» raed/Wn.

Reverend iftimus dominus Raphael Oftienfis.
Reverend ifltmus dominus Dominicus Portuenfit ·
Revereodifsimus dominus Jacobus Albanenfis.
Revcicndilsimu; dominus Marcus Pnenefttnu».

•Prtt-

AMMO
CMItISTI
IP*

Reverendifsimus domina* Thomas tituli fanâi Martini in montibus, Strigonienfi*.
Revereadifsirau* dominas Nicolaus tituli fanâa Priloe , de Flifco .
RevercndiGimua dominos Robertos tituli fan* ân Anafiafia*, Naonetenfis.
Reverendifsiaaas dominos Chriftophoru* tituli fanUr Praiedi' , Anglicu* .
Revcreadifsimo* dominos Antonios tituli iandH Vitalis , Sipontinos.
Rrverendifsime* dominos Fatras titali faoâi Eofcbli > Aocooitana* .
JUrarettdiÎsimiM dominas Achilles titali fanâl Sixti , Boooaienfi*.
Revcreadifstma* domina* Bandinellu* tituli ianâa Sabinas , de Saulis.

Diacasi rardiMto.

Reverendiisimas dominos Alexander fanât Euftachii , Farnefiu* ,
Revereodifumus domina*Ludovicos fanâr Mari* in Cofmedin (de Aragooia .
Reverendifsimu* dominas Alphonlus ianâi T heodori , Seneaüs .

Tarriarcks CF *tffi/leaett ftf** .

Reverendus pater dominus Cnfar Alexandrinus .
Reverenda* pater dominus Alphoniut Antiochenus .
Reverendus pater dominus Stephana Patueenfis *te* Turccllanenfit.
Reverendus pater dominus Vincentius Neapolitano* .
Reverendos pater dominos Franciicus Jadrenli* .
Reverendas pater dominos Federicus Salernitanos .
Reverendus poter domint'* Gabriel Dyrrachieofis .
Reverendus pater dotnious Or11ndu* Nazereou* .
Reverendus patci dominu* Franciicus Vinccn'IUS ,
Reverendus pater dominu* Franciicus Sueffanu* .
Reverendus pater doT.aas Julianus Agrievntinm I
Reverendus pater dominas Fcrdiuandas Csjctanu* .
Reverendas pater dominus Laurentius Afculanus epifeopus , vicocaoicrario* Ir gubernator Urbi* .

Reverendus pater dominas Francifcu. Confanus .
Reverendus pater dominus Joanne* Jacobus Barenfi* .
Reverendus pater dominus Joanne* Vincentia* Senenfi* .
Reverendus pater dominu* Aldrooandinus Nicobcnfis .
Reverendus pater domino* Bernardus Spalatenfis.
Reverendus pater dominu* Antonio* Avenionenfi* .

A Reverendus pater dominus Hieronyme» - Antimatienfis . ssâsîôT · a», <»·
Reverendus pater dominus Mauttciei Tuaaienfi* . «*«»■*·■
Reverendus pater dominus Jeremiaa Tranenfis .
Reverendus pater dominus Andrea* a Nobo- niafienG*. a 1W M·· «·»«»·■

Reverendo* pater dominus Alexius Melfitanus.
Reverendus pater dominos Jofoc Efeulami .
B Reverendas pater dominus Jacoba* Potentinp* .
Reverenda* pater dominus Joannes Baptifta CaValiconfi* .
Reverendus patet domino* Gallus Bellanea-
Rererendu* pater domino* Albertinas Pifaarienfi* .
Reverenda* pater dominus Oâavianu* Vitetbienfi* .
Reverenda* pater dominu* Joanne* Antonio* Calenenfi* .
Reverendo* pater dominus Francifco* Orantis .
Reverenda* pater domino* Latinus Vcftanos .
Reverendos pater domina* Joanne* Aqoilanos .
Reverendas pater dominu* Galafiu* Sarfinatenfi*.
Reverendo* poter domina* Jacobus Signino* .
Reverenda* pater domina* Altobcllu* Polentis.
Reverendus parer domina* Andrea* Miletcnfis .
Reverendus patet dominus Jacobus Papheofis .
Reverendus pater domino* SimonAriminenfi* .
D Reverendo* pte< dominu* Bernardus Tarvifina* .
Reverendus patet domines Ludovicos Tricaricenfi* .
Reverendas pater dominu* Thoma* CervieoC* .
Reverendus pater domina* Joannes Baptifta Mariancnfu .
Reverendus pater dominu» Francifco* Milopotamienfis.
Reverendas pater domina* Raphael Crapitanenfi*.
Reverendus pacer dominu* Franciicus Eifignianenfi*.
Reverendo* patet dominu* Matthaeo* Umbriatinenfi*.
E Reverendus pater domina* Fcrdioaodo* Bair.coregienfis.
Reverendus paten domina* Petns* Algarenfis .
Rrvermdns parer domino* Benedîàas Chienfis .
Reverendo* pater dominu* Berna;dinos Caftrenfis.
Reverendus pater domi.iu» Fetu» Caftclli mari* .
Reverendo* petar domino* Aloyfiu* Interamnenfis.

pÿÿsw» j, Reverendus puer doasinua Guilbclmus Cortonenfis.
I Remtiadus pamr dominas FficobosNeocaftnm.

Reverendus pator dombrasJonnoM Tmfenfis.
Reverendus parer doaiu» Vineentius Lauoet»fi».
Reverendus pater dominus Michael Monopolitamis.
Reverendos pater domtasua Dominicus Aqucofis «
Reverendas pater domina» Guberta» RapollaRDS.
Reverendus patet domina» Joannes Bovinenfu.
Reverendas pater dominus Georgius CallicnC».
Reverendus pater doata» Lndovicas Signen·fis.
Revereadu» pater domiant Jacobus Maifieaout.
Rcvcrcndui pater douunw Lambcrtas Verni»·nus.
Reverendus pater domines Simon Modrafiesfis.
Reverendus pater domine» Joannes Antonius Ao> glonenfir.
Reverendus pator dominus Zacharias Terracinenfis.
Reverendas pater dominus Joannes. Fraaciicvs Nolanus.
Reverendus pater dominus Corradus Aftuncnfi».
Reverendus pater dominus Hrerooymui Heinenfu .
Reverendo· pater dominus Michael Mord·pim. fis.
Reverendus pater dominus Joannes Arianen-

Revermdu» paur domhnu Hugolinus Licienlit.
Reverenda» pater dominus Dominicus Luceri, nus.
Reverendus pater dominus Hieronymus Arcanus .
Reverendus pater dominus Bcrnatda» Soranus .
Reverendus pater dominus Tranquil lu$ FerentiQUSk

Reverendus pater geminus Abbas mooatlerii fluiRiGalgani ordinis Ciftereiaafls Vultcraneofis diacefis .
Reverendus pator dominus Floremondus abbas monafterii fandti Geoegii dc Urbe » ordinis Γοη&î Benedifti.

vttntifi triivtn.

Magifter Thomas generalis ordinis Pradieatorutn .
Magifter Demetrius ordinis Minorant vieanns.
Magifter Ægidiu» generalis ordinis artmnarum *laa&i* Auguftini.
Magifter Bernardus vicarius ordinis beats Maux de Monte Carmelo.

Snut lAiu.* tfia.

Magnifiais domtans Petras de Surrdopis Floreatiam.

Ortttrtt,

Magnifico· dosunus Hieronymo» Vick , orator catfiolid regia * regina Hifpaaiatm.
Magnificus dominus Franeifcns FoCcarot unties, orator lereoiffimi A iUuftrifihni dominii Vcnetorum.
Maenificur dominus Antonius de Stroxit, orator Florentinorum.

JM·/'#"·' danrnri *tttaftraU».*

Wnftriflimas domfausJaliusdeUrfinis.
Jlluihifliasiu dominus Marras Antonius de Colamna.
Illuftrifliinus dominus Nicojaus de Ruvete.
Jlluftcifimus dominus Fraiscifciis dc Urfioh.
Dominiis Fabricius JeCateto, procurator ordini» S. Joannis HierofiMymitani.
Dominas Sixtss de Rover» prior Urbis , m ilea ondinis & Joannis Hitroiblymirani
C Dominus Petrus Grimanus prior de Hnngana . miles ordinis Lanfti Joannis Hieroiolymitani.

Deinde pnsfentibus fupradiftu , Ir aliis doâortbus dr magiftris , cantatifque litaniis A aliis oratiteibos cum geaufieiionibns , benedi-Aaque fynodo per fanaiÀmum dominum noftrvin juxta oraram dc laudabilem coafuttudiaem ia iacris conciliis fervan (blitam , dc cjuampluribns devetis orationibus > ac cantato evangelio per revereodi/fimum dominam Lodovic<«m fsnh* Mtriss in Cofmcdin diaconum cardinalem de Aragonia » quod incipit :
D fum M)hr Av«»j i idem dominus nofter Julius p-panaboit orationem, (empto tbematet Cooveniiis fit unum » patres , drc. Bt allocutus eft fynodum > exbortana omnes ad meditandum de (oletter infiftendum fuper ordinandis , quo ad vedefias pacem A Satum pertinent > ad fchif· natis extinâionem , 8c diebs eccìefiss rafbrma» tionem , ac contra fideles per Chriflhanos principes expeditionem » pacemque inter cos componendam . Fa&a itaque exhortatione magna cum gravitate fit caritate , quibus Romanam pontificem decebat · idem fanarifimus dominus nofter incepit hymnum , Veni creator ipirfais. Ac. Quo abibbto per cantores , revereodiffimus domiam Alexander lanfti Euftacbii diaco-
H nus cardinalia , de Faraefio vulgariter ammpatua , ftana ia thalamo eminenti jexea locnm , ubi prafatua fanâiflimua dominus nofter (edebat > alta * iatclligibili voee legit quamdam (cbedulam, cajsu tenor eft talia.

AMNO CNUSTI ıp».

StMato ,

Bull* indiâionis fecri generalis concilii Lateranenfi·.

JtlÙM ftrv»t ferwrinH Dti » aJfutortet rti mnttritt».

INtcndcntesexecmioni coaim q« aano preterite *te* prefenti pro celebratione generalis cooCilii in hac Lateranenfi bafilica tenendi, de proximi· diebus inchoati , par noftr«s intimationis fc prorogationis lueras denuntiari & pervglgari fecimu*, quarum tenor iubJcquitur, vi-

tfifnfiti fervinftrvtnm Dti <nl f»twAm rti mruttrtott.

Sacrofsnfte Romane ecelefie martyrum fangaine con(cerate , magiftuu fidei , veritatis alumne , omnium errorum expertis , unice fc immaculate , divina niftitutnwe , fanCtonim aadoritatibus conciliorum , canonumqUe omnium tefttmonio , ecclefiarum eundarum primatum tenentis , fidelium matri· , regimini iuperna diipofitiooe pnefidentet , circa religionis Chriftian» puritatem , ipfiuiquc unrtatctn , pacum *te* tranquillitatem , que in coujuuftioDe membrorum ad unem caput , Chriftum videlicat , cuius vices in terris gerimus , principaliter tendit , dtvifiooem ovilis nobis ex alto commiffi , in illoque fchifma , per quod ecclefia fcindi *te* fcbndalisari , grexque dominicus nobis creditus turbari quoquo modo polfit , quantum cum Deo pofiumus , prohibentes , ac damna *te* fcandala que exinde evenire portent , enervantes , ac palmite· faturos infiruauofos fuccidere, fc quo(cumqoe aliter quam per oftium ad ovile ingredi cupientes, ac a via nomini poftquam illam feme! cognoverant, retrocedentes , ad femitam veritatis reducere , vaipcculafque ex vinea ejuidem domini per minifterium (umori apoftolatus etiam expellere defiderantes , dc opportunas provifionis remedio providemus , aliaquc ordinamus mandamus , prout coofpicimus in domino falubrnc: expedite . Sane non iiuc gravi animi noftri mo* leltia percepimus , quod quidam fan&r Romane cccicliae cardinales qui nobifeum , dum verius civitatem noftratn Bononicnfcm pro recuperatione nonnullarum terrarum fao&c Romane coclefie etiam una cum noftri curia perfonaliter accederemus , pro recuperandis tertis bujafmodi venire limulavcrant , ex noftra licentia ab urbe recedentes , Florentinam diverterunt , ibique fe continuerunt, etiam poftquam nos cos per dilectum filium noftrum Francrlcum tituli lanâi Clementi prcibyterum cardinalem, tunc in minoribus conftitutum epifeopum Concordicnfem datarium noftrum , sc per (itéras aoftras ad nos tunc Bononia exifteotes, vocasi feceramus j licet fe venturos obtalifient, nihilo minus (atone xiaaniss feminare , per quem morum fubvcriio in clero *te* populo frequcntei obrepit , tamquam membra intana fine caufa legitima a fuo capite recedentes , armis fatclliubufquc ftipati , imo in icipii» armis affom peis , *te* pio facerdotalibas veftibus thoracem induti , *te* gladiis amati , Papiam fe contulerant I Quo cum perveoiflent , ftimnlo conferentia , ut crediuMM , agitati, per iateraondo» . pcrqoc regiorum oratinum latcrcefisoncs antro [, reditum ad nos poftulanrat * *te* pro defertionu venia tupplicanint , quam benigne obtalimos · Sed ipfi qui nobis ex officio tamquam confultoces affiftere , neque fine licentia nobis *te* noftre curia velati corporis membra abefle debuiffent , auli tamen font os in catum , *te* fpiritum blafpbemia , *te* cum Lucifero iidem ad Aquilonem ponere , altitudinem nubam tranfccndcre , ut fe limites Altiffimo conftituaat , pontificalem aoâoritatem noftram fibi ipfi· adlcribere fatagentes , convenientes ut locufta acephali , «ggrefli funt fine Romani pontificii auÂoritacc cecooscnicom generale atque univerlalc concilium convocare, locum concilii *te* tempus indicere , *te* valvia cCclefianim ac aliis publicis locis par publica inftrumcut· etiam falfa indlfttonen hujufmodi ·fligere *te* publicare › eifdemque inftrumcntis fallis publice atque impudenter uti , quofdam fanâc Romanas cccletie cardinales lui propofiti (ociosin eorum protento editio filio declarando , qui tamen de publicis privatis feripturis coram propriis manibus (criptis , (e allii in hujufmodi prepofito, neque verbo , neque lcripto unquam junxiÎTc , feu quomodolibct* confcnfifle protollati lunt , nolque ac venerabiles fratres noftros ejufdetn lana* Romans ecclefia: cardinales ac altos tunc exprefios , vocare *8e* rcquiicre , ut per nos vcl alios ad hujofmodi eorum concilium accedere vellemus , non formidarunt , afletente» decennium poft ultimumuniverfale concilium, etiam contra conftitutionem concilii Conftanticnfis qua: incipit, Frequens , jam dudttm effluxifle , *te* nos illud convocare neglexifle , maxime cum juraviflèmus &r vovitfemus illud poft biennium a creatione noftra tenere , tcmpufque pro homine interpellare , neque credendum fore, noftra auftoritate *te* voluntate concilium futurum l *tt* cum dc gravibus criminibus notoriis durantil<us , univcrfalem ecdcfiam lcindalizantibus in capite agendum foret , ad fummum pontificem tonciiii congregationem non attinere , fed fe«undo loco ad cardinales , qui pontifici in négligeons non adhnierum , convocationem concilii fpcftaie . Ac m hujufmodi eorum couvocarionem *te* conventiculum honeftate viderentur ; clique auûoritatcm adjicere , hoc idem fere per omnia , per quofdam aflertos procuratores cariflimoram in Chrifto filiorum noftrorum Maximilian! Rom morum imperatoris eledi , dr Ludovici Francorum tegis Cbriftsaaifimi , piincipum , Tub ciidcm datis modoftr ferma , dr fimi!ibus fehedulis , prarter tamen voluntatem Ar mentem dnu rum principem , ur rationabiliter credi debet , fieri *te* poblicari procuraverant *te* ordinaverunt . Sed bsc ut fallo , fifta commentitiaque funt , Ar non cx xelo caritatis Ar religionis , fed odii fomite dc inimicitia procedentia ; ita omnibus principibus , nec non Chrifti fidelibus cupimus nota fieri . Quis enim tanti erroris particeps eft , qni nos dc negligenria erga convocationem concilii redarguere poffit t cum nihil nobis pes ultimos undecim annos » quibus cardinalatus officio funfti fumus , magis cordi feurit, quam celebrari videre generale concilium , *te txMi»* Romane flatum in melius reformari ? Qnid enim felici· recordationis Alexandro fextoKosMno pontifici predecefibri noftro magis nos odiofos fecit , mfi ftudium Acura gencraliseoncilii celebrandi ? Quid nos terra marique iaâavit , cum nobis idem Alexander ptadeceffiar cf-

5IW10 1. (et infenfu* ? Quid toties AJpe* tranfcenderc > A teanfalpiitas Gallia* peragrare pes *fta* » nives gladc*compulit , 'nlfi quod öltrbamurat a Romaao pontifice concilium indiceretur > convocaretur A celebraretur } Nota nmcnfeaiu* , k pnociuibn* Chnftianir apertiffima, uno illis ipfi* qui do* ft fratrum noftrorum collegium aimmantur, dudum pleneqne comperta. Quare anteadsa vit* ratio *j>ud prudente* de prcicnti A futnro vite rationem facK , nulla fubcll ratio , cur di&i cardinale* qui a nobis recedenet defperent no* fadturo* , quod tam longo tempore , tam ardenter , A non fine vita diicrioune « fieri defidcravimu* dr ftsduimu* . Aperiant oculo* cordi* , A odii obftacuja refecent t cogitent * qua voce» quibn* oculû» qua facie promifaimus » ut dicunt » in noftra ad pontificatum aifitmntinnc , juraverimus A vovetûnu* generale celebrare concilium : quoniam noftra promiffioni interfuerunt certe palpabunt» nor non fala voce , non Gmuhte , ficd io cordis fimplici veritate id «gifle quod pendicant . Quod u ea que diximus , attendere nolunt , examinent A uifpiciant omne ftudium in pontificatu noftro circa pnsmifla · Nonne otnne* principes Chriftjano* » qui ad obcdienriam ex more praftandam miierunc oratores admonuimus de celebrando generali *concilia* , deque expeditione in perfido* Turea* coociliaritcr decernenda , afiinmenda & profequenda ? Nonne primo pontificatus noftri toto biennio Chriftianos potentatus pacare ftuduimut, ut conciliati* animis concilium iniretur ? Quid ultra facere debuimus aut potuimus ad reftituendam ccclcfi« pacem , quod omiferimu* ? Novit ipfe cardinalis » qui edidi feu indiitionis hujufmodi *8c* contentorum in ea fe aurigam profitetur » *8c*
cto'iMB. · çla yi moderatoram pradicat » quid a nobis habuerit in mandatis » cum ad Romanorum imperatorem cledum per univerfamGermaniam illum noftrum *8t* fanda fedi* apoftolic* legatum miti mus ∴ communicet illa fratribus tuis, qui cum illo (entire videntur > pioûrat monita in (criptis illi tradita : certo certius , A luce meridiana clarius erit » hanc indiébonis defoerationem de celebrando a nobis concilio » nedum levem *it* inanem » fed fallam , irrationabilem , impoflibilemque fuifle » Nulla noftra culpa , neque fanda Roman* ecclefia cardinalium » dilata eft gcneralisconciliiinditio, convocatio A celebratio I Diftulit hac infelicitas temporum » qu* fub eodem Alexandro pradeceflore nottrb vexare coepit Italiam , *8c* adhuc vexare non ceflat ; & inftan* neceffita* recuperandi terra* A jura ejufdcm Roman* ecclefi* . Nam propofitum noftram Temper ad concilii celebrationem promptiflimum atque intent iflimum fuit . Quare ipiritum diffidenti* deponant , & ita hujufmodi calumnia audorts reverti ad cor » mordete definant pallorem *8c* patrem animarum fuarum. DeGnant etiam calumniari fratre* lbo* ejufdem Roman* ecclefi» cardinale* . Quod fi tam ardenter illi* cordi eft , fe caput A audotes generalia concilii conftituere . quid ad hanc rem fado opus fit prius difeant . Revotant fandorum patrum A Romanorum vita* pontificum » A antiquum morem indicendi A convocandi *8t* celebrandi concilium t traditione* A lege* fuper his editas a patribus infpiciant , videbunt hujufmodi concilia a foti* Romanis pontificibus efle indida , A aliter indida , rata non fuifle . Quod vero attinet «d conftitntionem concilii Conftantienfis incipit , Frequens hujufmodi j ea ad oauagint* anno* fervat* non fiait : A fi fervata fuiflet, teftc pia memorue Eugenio papa IV. etiam predeceubre . ac factorum canonum fandionibus, ex caufis prrdidit licuit nobis rranfgredi ; & quod fortius cft » ftante legitimo impedimento, de quo fiipra » eam locum non habere certo certius cft . Votum autem & juramentum » quod ex paedidis caufis de jure nobis tranfgrcdi licuiflct , A uanfgrcffi non fumus » quando quidem legitimo impedimento detenti, non potuimus obftrvace : A quia votum A juramentum » quantum ad hanc materiam attinet » in foro confcicnti* vertantur , de arquitate canonica purgatio mora Temper admittitur . Delinant nobis A fratribus noftri* fanfta Romane ecclefix cardinalibus negligentiam impingere , qux , ut prsmittitur » nulla fuit i A fi qua fuiflet , *ipfi** cum Alexandro pr*decefforc pnefato & nobifcutn manentibus multo magi* imputari poflet . Quod autem docente* juxta prophetam » lingua*. fuas loqui mendacium » A contra divinum prxeeptum » adverfu* principem populi lui maledicente* , confingunt in nos crimina , A ea quidem , ut allerunt , durantia , graviffima » notoria » fcandalizantiaque uni*crfalcm ecclefiam ; dicuntque propterea ncglicentihu* alii* fanftm. Roman* ecclefi· cardinalibus f ad «os devolutam concilii congregandi facultatem ; noA mirashq* : quoniam. teftc Hieronymo » febifmatici, cum dubitant caufas fua* damnari » in contumelias profiliont . Dicant pnsdifti nomine tantum cardinale* Dathan A Abiron » Acaciumque A Diofcoram repralentante*, tenebrarum filii , numquid fummo pontifici (peftet A pertineat congregare concilium, etiam fi dp fua caufa agatur ? Legant ultra antiquo* *i* gefta Conftantienfis concilii , in qnibu> fe potiflimum fundant » ut ex cis tamquam Judçi ex proprii* codicibus confundantur : reperient , Joannem papam XXII. de cujus potiffimutn caufa agebatur » concilium Conftaatienfc hujufmodi wdixifle . Cum ergo concilium prediâum congregare parati fimus , fati* conilas , dolon* eorum linguas locutas fuifle mendacium . Sed fi hec omniccflarent , ftantibus impedimentis prçdiâis, ia qua negligentia dici poflunt efle fratre» ooftd Unâç Roman» ecclefi· cardinales hujufmodi non requititi ad concilium congregandum , ita ut ad pauciflimos , Romano pontifici coram culpa ambitioneque infenfo* » fchiimaticos , ae extra domum Dei politos , potuerit poteftat univerfalis ecclefie devolvi , imo potius ab efr ufurpari? Adjiciamus ergo nunc bujofmodi po. teftatis abufum oftendere trium menfium A quatuordecim dierum ab eis tempus in fuo , ut volunt , edido feu convocatione affignatum , A. ad mcumeai concilium coagrog*"dum : hoc tam brevi tempori* fpatio poterit nationibus Chriftiani* a* Mediolano rrmotidimi* legitime innotuifle ? Poteruntne , fi innociiillct in termino » dkrccfana* A metropolitans* fynodo* convocare , celebrare A perficere ? Poteruntne , qui venturi decernerentur , ad tantum iter necefisria conquifiviflir *t* Poterunt principes accedere volentes · populis fibi fubditis A ftatus fui fecuritati * bona eoofuluifle ? Poterunt , quos mittere decreverint , procuratore* aut oratores plene informato* mittere ? vix curfor expeditu* trium menfimn. A femi fpatio ire A redire poflet fine farcinis ,

Uft-

AjftCQ aautn >»»«· onde ft quo Ipfi gravas viror * multa feciun A impedimenta trahente· « fine quibus venire non posant . putant . imo decernunt , accedeic

pore pr*fixo accedendi impoffibilitas ipta penita enervat : fed pqffibilc feerit A aligna ration· decretum hoc iplum concilii tempus , loci ratio indiâioaem ipfam nullam facit . Loots concilii coaaumdus rife debet ft tutas. Ouis Ignorat (quod dolenter didoras) urbem Plfas proee quatuordecim continuo· annos obfeflam diariffitec fuifle » St ad eam deiolatioaem bello redaâam » nt rariffime domus integris parietibus *ia* illa confiftant, ft fere null* fine , µ • contignationibus ar folariis muniantur t B nabitarentoe ibi fanft* Roman* cedetis cardinales » patriarch* * arehiepifeopi , epifeopi , abbates » principe» fecularc· , vel oratore» eorum , communitatum iteoa nuntii ? Habitarentne Joftoces celeberrimi , tam divini juris quam humani, ruinofas domos , civitatemque penitus defolatam pro celebrando occumamco concilio ? Nunquam talibus in locis lcriptum eft concilium generale feflê celebratum . Revolvantur omnes conciliorum cecumenicorum hiftori* s apparebit patribus noftris faoftis fane ft prudentibus viris, pro celebrando concilio ante omnia cordi fuifle , eligere civitatem amplam . «dificiis accommodatam , laiubtis aeris , fertilis foli , convehendis commeatibus facilem : qu* omnia fi Pifis sdefle quiipiam affirmaverit , ruin* civitatis , editiciorum rudera , villarum ft vinearum everfiones redarguant fic dicentem . Hac tamen fi Pifis effent integra , ut non funt , nec affirsnari pofluut fine impudentia ; quomodo eft ad Pilas tutus acceflus, vel in ea manfio , cum omnis Tufeia arma nunc tradet , & nos pro pnftorali quod gerimus , officio , ni) magis premat , quam Florentinos *Oc* Scneafcs , inter quos fremit bellum « ne fe armis invicem impetant , continere ? Fidem de re hac facere noflhnt plerique Chriftiani principes , a nobis uspius ft inftantius requifiti , fuam per litent ft nuntios au&oritatem ft gratiam interponere * ut fi inter fe ii populi pacem habere noluerint , per inducias faltem ab armis abftincant. Igitur cum ex praemiflisft aliis etiam notiffimis caufis , acceflus ad Pifas , vel ibi manfio -fecura habenda veriGmilitcr credi noa poflit , asm civitas ipfa defolatione , habitariontbus pro concilio non fit falta ; cutn ager vaftitate fit defolatus , cum tempus in edicto feu iodiâione pnefixam fefficerc non poflit, *8c* terminus affiguntur ab illis tempori generali concilio celebrando dari folito non refpondcat : cum infuper indicentes nulla tint auâoritate fuflulti , *Of* fi quam habere poflont , illa * nt decait *9c* fieri oportuit , imo debuit , non fiat ufi ; cum ediâum ipfum feu convocatio de falfitace fe convincant : Nmconfidecantes , quanta cum difficultate ft tempBris diuturnitate pnsdeceflbres noftri prsfati in eorum conciliis celebratis prilcas barrefes ft fchifmata , etiam aliquando imperiali majefUte adjuvante , feftulerunt » quodque illa in totum extinguerenequiverunt, cum eorum aliqua (quod dolentes referimus) ulque ad hodiernum diem in fua pertinacia perdurent * quamque calamitofa fuerint praelatis *8e* omnibus Chrifti fidelibus fchifmatum tempora , fupradiâa omnia 1 tamquam pcrnicioliflim· fchifmatum at-

que erronm. feminari* , qu* aliquamdiu coc- yifffQTr niventibus oculis toleravimus , expeâaotns eorum ad cue reverfioocm . ob Chrifti caritatem xehmque domos fer difiomlara ulterius noa valemus , timentes nobis improperari illud Rxechitlis ; tyu 4/tadjfib «* «dwr/e , wfU« th vvs mans* *fn* *frnl* t verentw etiam , ne figmenta crroceTque prsedifti Chrifti fidelium minus eruditorum mentes aliquo infidelitatis laqueo involvant , apud quos urpe, ut inquit Origcnes in cantica . pulcriosa videntur mendaciorum (bphtimata , quam documenta veritatis t * ne error cui non refiftitmr, approbari videatur , ft veritas PcL que caufa , ft Jura indefeafa opprimantur» habita fuper his cum venerabilibus fratribus noftris ejufdem fenâ* Romans ecclefi* cardinalibus matura deliberatione » de eorumdem cardinalium concilio ft unanimi confenfa , ac dc aooftolic* poteftalis plenitudine , prudiâas iodiaionem » convocationem ft publicationem aflertas , fehifmatic* conventicul*, fynagog* fetan* * ft ecclefi* malignantium , perDatban ft Abiron auftorei fchifmatum » eotumque focios, ft alias fupradiâas procuratorio noffiine diâoram cariffimorum filiorum noftrorum Maximilian! imperatoris Romanorum elcâi , k Ladovici Francorum regis Chriftianiffimi, illu» ftrium principum t faftas, indiftas ft publicatas t omniaque ft tingula in eis ft qualibet C earum contenta , ft inde fecum qustcumquc , quorum , tenores > ac fi de verbo ad veroum prafentibus infetereotur , pro fufficientcr cxpreffis & infertis haberi volumus , tamquam a non habentibus facultatem , ft ea minui legitimis caufis ac incongruis terminis & loco, nulla , irrite ft ipania, non legitime ad feindendum *9c* fcaodatizandum univerfelu ecclefi* unitatem fafta, ne canccrofus morbos invalefeat, reprobamus, revocamus , caflamus, irritamus ft annullamus, revocataque , inita , caffe, reprobata ft annullau haberi volamus, ac, prout r lunt , nullius roboris vd momenti fuifle k efle decernimus ft declaramus . Diflriâius fub excommunicationis » anathematis ft maledi- P âionis stern* > ac dignitatum ft beneficiorum ecdefiafticorum qnorumcumque fecufarium vel regularium , feodorum , indultorum , privilegiorum , conceffionum , facultatum ft gratiarum privationum ipfo faâo , infamis, ft aliis in univerfalem ecdefiam feandaliaantes , ft fchifma in ea difeordiamque fufeitantes, eifque confilium , auxilium vel favorem preftantes , tam a jure quam alias promulgatis ft iodiâis poenis inhibemus . Nec non eifdem cardinalibus qui a nobis receflènint , ut prsfertur, ac omnibus ft lingulis cujufcumque dignitatis, ftatus , gradus , ordinis , qualitatis , conditionis , prwmincnti* , auâoritàtis ft nobilitatis exifteotibus , ft quacumque ecclefi aftica , E etiam cardinalatus, patriarchal! , * provin- » puutbU ciali , archiepifeopali , epifcopali, aboatiali, feu («culari , regali , rtgmali , ac etiam imperiali , ac aliis diguitaribus ft przcmiocntiis fulgentibus, ft quos ab omni vinculo juramenti , conventionis , obligationis ft promiflionir per eos forfan faâarum, propterca abiolvimus ft liberamus , ac abfolutos k liberatos fote nuntiamus > ne indiâiouibtu , publicationibus ft convocationibus prrdi&ir, omnibufque aliis ft fingolis , vel eorum aliquo , per reprobor aut alios prsfatos , vel eoium aliquem , ut prxfertur , faâir , direâc vel indireâe , tacite

dfiqfA f' te «el caprefa , feu quovis quzfito colure adhxicant , accedant , mterlint , obediant, affiftant , conlilium , auxiliar.» vd tavoicm pnrftent , aut quomodohbct intendant , ut peffi- * MU» ma * fada fuis erroribus confitfa tamquam nebula diftblvantur , etiam inhibemus. Omniaque Sc lingula , civitates , terras Ac loca quacumque »' ad quz perveria concilia , feu potius concilubula , ichifnraticat conventicula» , tvnagogaa, ac ecdefias malignantium bojnfmodi indicentes , Sc cis adhasentts , obedientiam , ccmfilium , auxilium vel favorem aliquem , ut przfertur , przftaotes , eorum quemlibet declinare contigerit , Ar in quibus concilia feu conciliabula , aut ecdefias ,malignantium hujufmodi celebrari vel coadunari Oc congregari contigerit , ccclcfiafttco fubjtcimu» interdido . Lt nihilo minus bonam intentionem noftram çjequi volentes , ut antiqua: hzrefcs ju< in divertis Chriftianorum partibus nondum extindz funt , &.' peffimum noviter pullulans fchifma , extmguantur , refbrmationiquc morum tam ciclrfiafticorum quam fzcularium perfonarum, quz dc jure ve! confuetudine reformationi vd determinationi concilii fubjiciuntur, bellorumque immincntnun leditioni confulatura, unicuique quod fuum eft reddatur , juftitia Sc pax lefe invicem ofedemur , Chriftique fideles in P*s[redacted] u litate , in Dei nomine , non ex num ptiv.itarum fomite, qui, ut cx getiis di· vciforurn caucihorum apparet , pcilinios etieCtu» pater? confucvit , cougtr°ati , ad faciendum expeditionem contu infideles jim tcgnum Sicili* infeftantcs , mdiora ac nobiliora loca Chnihanorum occupante.» . pxrlertim Jciulalcm matrem noftram anMqiym . Sc cx antiqua Chnihanorum negligentiixlcpetditsin , facilius Sc promptius intqpaanr : ' (n romme ianCtz &: individue TrirtTratis, Patris & l'll11 tc 5piiitus fandi , automate omnipotentis Dei , ac beatorum Petri & Pauli apoftolorum ejus , qua in terris fungimur , de fimili eorum dem fi atrum ronlilio Sc aflenlu , ocumenicutn , uiMverfalc ac generale Concilium :n alma urbe noftra ornouni omnium patria , loco antiflimo tut'ul mo , apud Lateranum , ubi plurima concilia [ct antiquos Sc patre» noftros habita fu erum , & altdnmus Petri fcdem collocati voluit , Incratorumque Sc peritorum numerus copiolas habetur , poft feftum refuneâionis domini noftii Jefu Chrifti proxime futurum , jneboandotn. anno domini unilehmo quingentefimo duodecimo, dicLunxdc. eunanona mentis Apulis , quz erit feria ic eunda poft odavam ejufdem refurredionis, 't-Jebrandum , 8c, ut icquitur , audorc domino finiendum , n.muamus , convocamus , ftatuû [redacted]mu , indicimus At ordinamus , licet nos non lateat , hanc novem mcnfium ptxfixionem pro lacrq concilio generali celebrando, ex \ot longinquis mundi partibus venturis fortalfis non iufficerc , te de brevitate notari pofle ad tantam rem peragendam , przfertim cum a fandjs pattibus K?nsanis pontificibus prrdeccflotibus noftris atbgnato tempori ad litnilu generalia concilia congirganda non rcfpondeat , qui nunquam minus quam annum ad hoc inchoandum aflignafl'e rcpcriuntur . Sed quia ad Chriftianifiimum regem predidum , &.· quofdam alios principes de inchoando generali coneilxo iq tempore przfentibus inTerto , literas dcdimtu . 8c iafupcr , ne volca\ibus nos A'

A venerabiles fratres noftros ejufdem fandas Re- Al*if0 [redacted]ana ecdclz cardlhales calumnlari , anfam CKAUTI datemus , fi longius tempus ftatuiftemuk , vl- Πl& dem eft nobis hunc terminam ai&gnare · Infirper przfatis & aliis venerabilibus ûatribus , Ktnarchis , archicpifcopis , epiicopi» , mo<uriorum abbatibus & przlatis prsiertim fub vinculo jaramentj ad viiitandum catis temporibus limina apoftolotumPetri Ar Pauli, etiam tempore fuz promotionis adftxidis 8c obligati» f non nbllantib·» quibufvu conceflionibut privilegiis &. induitis , cis corumquc cedcfiis, monafteriis & beneficiis per didos prxdcccflore» noftros aut nos conceflîs , confirmatis & innovatis , quz pro exprcflts habentes › e< B certa (cientia & plenitudine prrmifTis . . ci fainm , irritamus A: annullamu» . Omuibufque alus ccdeliafticis vei frciilaribu» , etiam regibus & principibus , cetci.iquc pcrlonis , nue dc jme vel conflict utime iis congregationibus generalium conciliorum lolent intervenue, cefirnte legitimo impedimento, de quo legitime docere teneantur per fe vel alios idoneos nuntio», procuratores vel oratores, legitima mandata habentes , fub excommunicationis , aliifqae de jute vet confiietudine , aut alias non aecedentibus ad generale concilium indidum , pernis , mandamus, ut ad ipitun concilium Lateranenfe aecedeic , 8c ufque ad didi concilii conclufionem 8e diftblutionem per nos vel auâoritate noftra fiendam , in dfifta urbe morari debeant , nec non cariffimos in Chrifto noftros & ejufdem Romans ecclcfiz filios Maximilranum Romanorum imperatorem eledum prrdiftum , cvterofquc Chriftianordm illuftriflimos *reges ,* duces , march tones , comites A: alios nobiles m virtute fande obedientic rogamut , hortamur &· monemus , ut opem Ar operam adhibeant efficaces , quod omnes 8c ftngulz tam ccdefiafticr quam izculares petfonz , in coram regnis , ducatibus & dominiis confidentes , quz in generalibus conciliis dc jure vel conluetudine intcreiTe confucvciunt , ad concilium l.atertneafe hujufmbdi , cedante impedimento przdido , accedant , poftpofitts D odiis, conciliatis animis in Spiritu iando, non luit» pafliombus repleti , veramque domum Dei facientes , & his qux ad Dei laudem, ecclcfiz exaltationem , unitatem & reformationem , fchifmatum vero 8c hxrefum totalem cxtirpationcm , fidcliumquc praedictorum pacem Λ falutem concernunt , caritate muniti intendant . Et ne ad tantum laudabile & neceifanptn opus accedere debentes aliquibus de caufis fcu figmentis ab acccfTu ad diCltun concilium Lateranenfe quornodohbet retrahantur , omnibus *te* fingulis in congregationibus conciliorum generalium adefle folitis , & ad ditium concilium Lateranenfe venientibus , cotumque fervitoribus *tc* familiaribus cujufcumque fta- E tus , gradus , ordinis , conditionis vel nobilitatis exiftenubus , ccclefiafticis &. fxcularibus , pro fe bonis eorum quibufeumque per civitates , terras A loca terreftria & maritima dida Roman* ecdefiz fubierfta , ad concilium Laterancufe t ad urbem hujufmodi veniendi , *tc* in ea morandi *tc libere* confulendi, Arab ea quoties videbitur recedendi , etiam poft quatuor menfes poft dicti concilii Latcranenfis coaslufiqnem *tc* diflolutioncm , liberum , tutum 8e fecurum falvumconduclum ad plenam Ae omnimodam lecuritatem dc confilio *te* poteftate przmiflu , damus *tc concedimus ,* aliofquc ul-

VOS

ANNO CMAim >j»a. r®' coodoâus A (ecuritatua habere cupientibus A dare polliccoaur » eofquu benigne * caritative trateuimua A felcipimuae I Mandante· Tab indignationis noftr* A altis arbitrio noftro iuftigendis (Kenis, omnibns A fiagalis genttbau aoftris armigeris, equeftrihuu A pedeftrib·!, at arcium uoftrarum cafteUaaia, civitatum, tcnuremquu A locoram dite Kosma* ceded* fubjedonsm legat*, gubunsatoriba*, soteribus, locatencutibua » poreftatibes, ofidalibas * vaflallit, et· noa uMantteu qutbufa* conftitutiouibas A osdinutiosubw apctehee, legible imperialibus » ftatutia quoque * confectudinibua municipalibua, etiam juramento, coobrtnattone apoftoliea, aut craavir alia firmitate roboratu, qu* ialvocoadwaui A fecuritatipromiSs in ahqoo derogate « feu illos quomodo, libet impedire poflênt, etiam fi talia forent. de quibus fpceialn, fpeeifica, exprefla A individua * non autem per generales claufulas id importantes, meatio feu quavis alla cepreffio haoendj foret « illarum omnium tenores pratfentibus * ac fi de verbo ad verbum tnfererentur, pro esprei&s habentes: vecientes ad concilium Lateranenfe hujufmodi hbere. turc A iccurc tranfire, morari A recedere permittant
.f.twju & permitti faciant, ne untum * taleqne laudabile A oeceflasium concilium Lateranenfe diftrahatur, & ut ad illud venientes tute A in pseis tianquillitatc vivere, dicere A expedire valeant, qu* omnipotentis Dei honorem concernent, totiufque ecelcfi* iante (latum. Decernentes nihilo minus irritum A inane a quid quid contra iudiCtrooem concilit Lateranenfis
« /. isM' per nos * inditem hujufmodi *, fen ad* impedi* mentum, prsjudiciuta aut dilationem ejufdem, per fchifmaticam conventicula* A ecclefiam malignantium prrdiâ*, feu quemvis alium, qtuvis auâoritatc, quovis ingenio aut quafito colore, fcienter vel ignoranter contigerit atteatari · Infuper, ut picmtffa omnia A fingula ad omnium, ad quos (petet, notitiam A cognitionem deveniant. omniumque qu* in potientibus litent continentur, certa A indubitata notitia habeatur, ntdlufqae pramiflbrum ignorantiam jufie pr»tendere pomt, nec fe legitime excufare, cum etiam ad intimandum aliquibus perfonaliter in pr*fentibus literis comprehenfis totus non pateat acceffus, literis prédites : Volumus A decernimus, patienter Htcras noftris, per aliquot ctni» noftr» diriores vel notaris* publico·, iu bafilica principis apoftolorutn A ecclefia Latcranenfi, nora divinorum, dum ibi multitudo populi ad divi, na audiendum convenire A congregari confuevit, publice ac alta A InrelligtbUi voce legi A publicari A diterum ecclefiarum portis five valvis, A in acie campi Flor* A cancellari* apoftolic* a£gi, A ibide* per aliquod temporia fpatium dimitti debere, ut ad bngulorum notitiam publicamque notionem devenire polit. traaftunptifqoe illarum manu publicorum notariorum fcaftis vel fnbferiptis, iigilloqae alieupis prolati manicis, fidem indubiam adhiberi, osnnvfque A fingulos in illis eomprehcnfos, A ad quos pertinet, perinde arten A confiringi ac teneri A obligari ad ob(errantiam omnium A fingolorum m eis contentorum, emufeumque „ gradus A dignitatis exiftsnt, ecvlcuaftic* val mundan*, poft lapfiim unius integri meafis a data pnefeatium namerandi, its omnibus Aper omnia. A perinde ac fi perfonaliter A in propria perfona intimat* fuiflênt, A eis peifonalitc» pmlcutat*, perfortiam tenore decetiumas, fatuiuu* A decUres*·»· Nulli ereo omnino homtem liceat hanc paginam noftro reprobationis, revocationis, caflattonis,irritationis, aunullatioais, declararionis.abfoJutioou, liberatio**, isUdbirioai*, iaterdiûi, nuntiationis, convocationis, ftatuti, iadiâmnis, ordinatio**, cooecAonis, mandati, voluntatis A decreti infringere. vel ei aufa temerario contraire. SI quia autem hoc attentare pntfampCtrit, iudigtMtsooe* omomotcntis Det ac beatorum Petri A Pauli apoftoferum «jus fe noverit tncurfurom. $xxno a

Datum Rome apud (autem Petrum * anno incarnationis dominie* millefimo quingrotefimo undecimo, quintodocimo KaL Angufti, pontificauM noftri anno otevo ·

Sigifmundns.
D. de Comitibus.

Ego Julius catholic* ecclefi* epifeopua fubfertpfi.

Danmur asifii *tJfeter,* «m ruurfe fold *ftcUt* iwabf Uq*.

Santes Petrus, (sates Paulus.

Julius papa fecundas.

Ego Raphael epifeopus OlUenfis, cardinalia fanâi Georgia, cameraris*, fabferipfi.
Ego Dominicus epifeopus Ponuenfis, cardina, lia fanâi Marci, fuMcripfi.
Ego Jacobus epifeopus Albanenfi', cardinalis Arboreofu, Tubfcripfi.

Ctrfadti fnttjttrf.

Ego Nicolaus cardinalis tituli fanda Prlfc*, fabftripfi.
Ego F. cardinalis de Claroauonre manu propria.
Ego Marcus ùculi S. Man* Tranftiberin* cardinalis Scuogallieafis.
Btf. Robertus titull 5. Anaftafi* presbyter cardinalis Nannctenfis.
Ego Leonardos tituli fante Sufann* presbyter cardinalis fubferipfi.
Ego Chriftopborus tituli fante Pmedis prefisyter carumslts fabferipfi.
Ego Sixtus tituli fanât Petri ad *vincuh pref* isyter cardinalis, vicecancelbrim, fub. fcripfi.
E^o vhriftorhoHM Eboraeenfis tituli fanâi lPetri A Marci presbyter cardinalis fubfcripfi.
E«o Antonius tituli fandi Viulis presbyter cardinali* fabferipfi.
Ego Petrus tituli fandi Eufebii presbyter canfinalis fabferipfi.
Ego Achilles tituli fanâi Sista presbvter car9dinalis Bononienfu fubferipfi.
£go E tituli fanâi Clementis prevbyter cardinalis fubferipfi.

Duram *wtlhulti.*

Ego Joannes fante Mari* in Dotnnics disco, nos cardinalis de Medicis, manu propria fobfAtpfi.
Ego Alexander fanâi Euftachii duconm cardinalis de FaroeGo, manu propria lubfcripfi ·

Ego

—i — —Ego Ludovicus ianâs Marie in Cofmedin d>*~ A conus cardinalis de Aragonia » manu propria fubfcripfi.
W510

Lgo Marcos fandha Marie in Porticu diaconat cardmalis * Cornelius , wnu piopria fab-
-4 r.,,r

Ego B. fanfti Hadriani diacon j< cardinalis ikbicripfi.

Ego Alphonius S. Theodori diaconus cardina» lu Peerucios iubfcripfi.

A tergo vero * diâ* bulle erant verba executioni» fc publicationis A intimationis dift bulle per très curfores infra fcnptoi faôa lub Kac forma, videlicet t
Û·ÎM·<« afcnpu vokaeun'

Anno a nativitate domini 1511. indiûione decimaquana , die vero Veneris vigeiimaquin- B ta tnenlis Julii . pontificatus lanil illimi domi* ni noftri Julii divina providentia pape 11. anno oâavo, retro feviptx liters apoftalkx convocationis concilii generalis , puohcat* dr affix* fuerant in valvis landi *Jacobi* Hifpanorum de Urbe , dum celebrabantur divina , ubi magna multitudo convenerat , tam curialium quam officialium , *Sc* Romanorum , propter feftum folcmnc quod in eadem ecdefia celebrabatur . Eadem die in Vefperis , dum celebrabantur divina , publicata fc affixa fuit in valvis principis apoftolorum de Urbe · Dic vero iequenti Sabbati , reiroferiptatn bullam in bafilka principis apoftolorum dc Urbe , hora miflat, dum celebrabantur divina , 8r mul- C titudo copiola afliftcic: , ego Petrus Mcngivar prefati domini nuftu pap* curfor alta & intelligibtli voce coram nmu populo diâambullam de verbo ad verbum legi , lcfùmque ad valvae diâr bablicr «fnx'.mu» , &- per fpatium c iius hor» affixam dimifitnus . Eadem die diôim bullam publicavimus A affiximus m valv s cancellati* apoftolicx · fc affixam dimili mus . durante cancellatu . Eadem «be in eccicfia uniti Joaiinis in Lxt:iaio hora veiperarum , dom celebrabantur d.vtna , ego Petrus Mengivar fandtitfimi domini nclin pa(x cmior diAatn bullam alta fc intefigibili vcc.· legi , Icitamque ad valvas difta: culcliz alh nr s & publicavimus , A per Ipan.iin uvu; h.s>x alii- D xam diinilim» ı had.r·. die letroic,iptan- bullam publicavimus , cc alfixam dimiliniu» per Inatium duu.iin horarum in acic ca npi Ho.a, u; inoris eft, per nos Onophrium Ba'cftarium Icttum Mengivar, & Joannem Bemardi, pr·» *ii t* domini noftri pap* curiores. Et ita fidem facimus , fc man-biH .>f:is hiipliiu.n fcfub- lf.;pf mus ,

Ea eft, Onopbnut Baleftarii curior.

Ita eft. Petrus Mcngivar curior.

Ita eft, Joannes Bernardi cuifor·

Deinde pixiibatus lanâiilîmut dominus nofter dvimnuiJulius papa II. prorogavit concilium generale hu)in<u >d: ad certum alium termmum, ut in htcns apoftolicis defuper confv- E itis plenius eunti icrur , nurum tenui fequitur, fc eft talis .

Bulla oruroF itioni- cc t.ili: generalis-

'Jh Uut *jrr-v»> ftrwnitt J)ti , ad*
Wml/IXA .

Inicrutabihs divin* providenti* altitudo ad btnos, maxima poteftat is deiuper plenitudine cradira , fuper univerfum geegetn domi- .'Cj ·.- prrfiikm conftituit, ut ad removeudam atque extirpandum de agro domini vepres . cx quibus potient ecelefix fu* fande fc Chriftian« reipublic* diflfenfiones *8e* icandal* proveni- re , cura fc folicitujine afttdua ac pervigili iarrssdamus, fc ut ea congruo tempo*· > fc fine alicujus incommodo fc periculo pepediri valeant , opportune provideamus . Nuper liquident cupientes generale concilium *h* alma orbe noftra apud Lateranum , ubi plurima concilia habita fuerunt , juxta deliberationem fc ordinationem per nos de fratrum noftrorum fandt» Romana ecclefi* cardinalium fonfilio & atienfu faâam , die Lun* deciq»pnona perlentis menfis Aprilis, quaerit feria fecunda poftoftavans fefti lefuriraioni» domini noftri Jefu Chrifti proxime pratenti , andore domino celebrare, ut illa in eo iiatuerentvr fc fierent , qua cederem ad laudem Dei fc ecclefia exaltationem , unitatem fc reformationem, ac fchifmatum fc bareium totalem •ptirpattonem , fideliumque pacetn fc falutcfc » 1C bonum publicum eccleli* fua fan&x , hojvfmodi venerabilibus fratribus noftri· patriarch's , archicpifcopis , epikopis , monxftcrioram abbatibus fc prelatis, oinnibufque aliis ecclcfufticis vel i«culanbus , etiam 'egibus fc principibus, ccterifque perlonis , qua de jure vel coniuctudine in congregationibus rmcralium conciliorum folen: intervenire , celante legitimo impedimento , de qao -legitime docere reneienrut per *fe* vel alios idoneo* ngntios, procuratores vel oratores , legitima mandata habe·.tes, fub excommunicationis , aliifque de juie vcl conluct iJine , aut alias noo acccden ibus ad generale concilium mdiftum infligi Colitis pu-nis , mandavimus , i.t ad ipfum concilium Latcranenfe accedere . fc ufquc ad difti concilii conclulionem fc diiTolutionem per nos vel anftoritate noftn faciendam , in d cta urbe morari deberent ; nec non cariiîimos in Chrillo fi! os noftros fc ejufdem Roman* eccieli* filios, 51aximilianum in Romsno.vm imperatoremeieitum, cetetofque Cbriliianoium regesilluftres, duces, marchions , comites , fc dios nobiles in virtute Gnfte obedienti* rogavimus, hortati fuimus fc monuimus I ut opem fc oneiatn adhiberent efficaces , quod omnes fc fingulr tam ecclcftaftic* quam feculares perfon* m eorum tegnis , ducatibus fc dominiis confiftcutes , qux in genei ilibus conciliis de jure vel confuetudiue iuterefll· - mfueverunt, ad concilium Latcranenfe hiiju.modi , ceflante impedimento pr*di3o , accederent , prout in noftris inde couteris literis plenius continetur , ac locum apud L'tcrjnum pr concilio hujufmodihabendo * pnrparavimus , &' pro reformatione praedifta ftatuenda , puro corde & refta voluntatc adimplere propooimua , ac ex literis cariffimorum in Chrifto filiorum noftrorum Ferdinandi Aragon i* fc Sicilis , ac Henrici Angli*, fc aliorum regutn illuftriutn , altorumque principum , nobis confiet, epifeopos fc alios prrJatos regnorum fc dominiorum iuorum , ad concilium per nos indiâum venire , & in itinere efle . Veium propter confliftum apud civitatem noft.am Ravennam Romandiol* pro. vinci* >.upcr lubitum , ubi magna hominum lbages fccu*a fuit , cum non fokitn rai militari operam dantes , fed etiam inco'x fc habitatores illarum partium ad praedari t^tcari cxiftant , & propterea etiam prxlati fc Jii ad concilium hujufniodi venientes fine magno incommodo fc vit· discrimine per civitatesfclo-

ANNO CHAltn asta,

'M>'

ca

OIΛMΠ i|l«* « fMpcn

C* Romandiol· , 8c illis circumvicina tranfire non valeant , vianimquu itinera tota non lint, ac proxima dies Loon, qua conciliem per nos indiâum hujulmodi inenoasi , ac prelati 8c ceteri bujuimodi coocibo intereflu debebant , inflare nofcatur , ipfique prelati adhuc non venerint, 8c * propterva preaitia remorari aliquamdiu cogantur. Nos igitur axehiepiicoposum dc epifeoporum « ac aliarum pcvtonarum ad concilium hujufmodi aceadeutium periculis

bus fratribus noftri, matura deliberatione , & ipibnm cummuni confilio ic arteniu , tempos concilii celebrandi hujufmodi ad hoc , ut archicprfcopi, epifeopi fle prelati , ac abbates, flr alii an concilium hujulmodi accedentes , 8c io itinere exiftentes , inchoando concilio interefle poflint « ad Kaleqda, Majas proxime futuras auâoriute apoftolica tenore prrientium prorogamus , non obftantibo, prxmiflis ac al«is conftitutionibns flr ordinationibus apoftoiicis , ceretifque contrariis quibufeumque Nulli ergo omnino hotninum liceat hanc paginam noftrx voluntatis flr prorogationis infringere » vel ei aufu temerario contraire I Si quis autem hoc attentare prxfumplerit , indignationem omnipotentis Dei ac ueatoram Petri & Pauli apoftolorum ejus fc noverk incurfurum .

Datum Roma apud ianftum Petrum , anno incarnationis dominie· snillcGmo quingentefimo duodecimo, quintodectmo Kalcndas Man, pontificatus noftri anno nono.

ALIA PROROGATIO SESSIONIS.

Succedive vero idem dominai nofter papa ad alium certum terminum concilium prrdiâum Srorogandum duxit* 8c prorogavit, prout in revi apoftoiico defuper confeâo plenius continetor , cujus quidem tenor ad verbom de verbo fcquitur, 8c «ft talis .

John ïcp , ai faturam ni

Romanus pontifex dominici gregis fuprema fibi difpofitiooe commifli curam agere ftudens, ea que pro univerfalis ecclefia reformatione , 8c ejufdem gregis utilitate , ac catholicae fidei etreipublios Cbriftianx exaltatione, ceno prefix© tempore fieri ordinaverat , nonnunquam ad aliud breve tempes. fubfiftente caufa, libenter prorogat flr extendit . Nuper fiquidem cupientes generale concilium in alma urbe noftra apud Lateranum, ubi plurima concilia habita fuerunt , juxta deliberationem Br ordinationem per nos de fratrum Doftrornm iandhr Romane ecclefix cardinalium confilio flr aflenfu fadam, die Luna decimanona prxfentis menfis Aprilis , qux fuit feria fecunda poft odavam fcfti murredionis domini noftri Jefu Chrifti proxime praeteriti, audore domino celebrare, ut illa in eo ftatuerentur fle fierent , qux cederent ad laudem Dei flr ecclefix exaltationem , unitatem fle reformationem , M fchifmatum fle hxrefum totalem extirpationem , fidcliumque Scem 8c falutem , ac bonum publicum ccuet fanftx , bujuimodi venerabilibus frairibas noftris patriarchis , archiepifcopi, , ep<icopis , monafteriorum abbatibus fle pialatis , OMoibuique aliis ecclefiafticis vel lrcularibus , ctum regibus Br principibus · deteri(que perlonis , qux de jure vel confuetudlnc in congregationibus generalium conciliorum folexu intervenire , cenante legitimo impedimento, dc quo legitime docere tenerentur per fc vel aliqs idoneos nuntios , procuratores , vel oratores legitima mandata habentes , fub excommunicationis , alilique de jure vel confuetudinc , aut alias non accedentibus ad generale concilium iadiânm infligi folitjs panis , per quafdam mandavimus * ut ad ipfum cobcilium Lateianenfc accedere , ac ufque ad didi concilii cooclufioncas flr diflolutiouvm , per nos vel auâoritate noftra faciendam , in diâa uibc morari deberent . Nec non cariflimea ia Chrifto filios noftro, , flr ejoldem Romana ecclefie filios , Maximitianum in Romanum imperetorem eleâum , ceterofque Chriftiaoorum reges illuftres , duces , matchiones, comius, flr alios nobiles, virtute fanôx obedientia rogavitnus , hortati fuimus fle monuimus* ut opem flr operam adhiberent efficace, , quod ousoes fle fingulx tam ecclcfisfti. c· quem fxculares perfone in eorum regni, , ducatibus flr dominii, contiftente, , que m generalibus concilii» de jure vel confuetudine 1riterefle confuevcrunt , ad conciliem Lateranente hujulmodi, ceflante impedimento pnadtôo, accederent , ac locum apud Lateranum pro concilio hujufmodi habendo prxparaverioins , ac ero reformatione prxdiâa ftatnenda puto corde 8t redis voluntate adimplere propofiitrimos , ac cariflimorum in Chrifto filiorum noftrorum Fcrdioandi Aragonum flr utriufque Scicilix , ac Henrici Angit» , 8t aliorum regum illuftrium literis intclligeremus , epifeopus fle alios prelates regnorum flr dosniaiproin fisorum ad concilium per nos indiâom hujufmodi venire , 8c ia itinere efle , ac propter conftâum apud civitatem noftram Ravenna Romandiolx provincia nnper habitum , ubi magna hominum ftrages fecuta fuit , non folum tei militari operam dantes , verum etiarif itu calat flr habitatores illarum partium ad predam intenti exifterent , flr propteres prrlati & alii ad concilium hujulmodi veniente, , fine maf;no incommodo 8t dtferimine tranfire npti vaerent , viarumque itinera tuta non efTent , ac dies Lunc, ia qua concilium per no, indiftum hujulmodi inchoari, acprrlati 8e ceteri hujufmodi concilio intere fle debebant , ioftare aoicereretur , ipfique prxlati tunc non veniffent , fle propterea remorari cogerentur : nos habita fuper his cum ptzfatis venerabilibus fratribus 00ftris matura deliberatione, ac de ipforum communi confilio 8t aflenfu, pet altas noftra, literas tempus concilii celebrandi hujulmodi·, ad hoc ut archiepifcopi , epifeopi Se prelati . flr· abbates , fle alti ad concilium hujulmodi accedentes, A* in itinere hujufmodi exiftcnivs . inchoando concilio intereflê potient , Id Kaleudas Maii proxime futura, jtrorogavimiis , prout in lingulis noftris literis plemus continetur * Cum autem terminus prorogationis hujufmodi iafture nofcatur, fle caufx prorogationi, hujufmodi non lotum non ceflavfctint·, voum eciam novi incendii , quod prop» utbem exoriri inceperat , Bc in die, nagi, augeri formidabatur, esiinâioni iumma diligentis operam dare ftuducrimn, ·: *not* itaque 'habita luper his cum prefati, venerabilibus iratribu» noftris matum deliberatione , ac de ipfnnim confilio flr affenfii » concilii celcbrendi rompu, prorogatum hu-

bujufmodi, nt perfertur , ad feftum inventionis fanfoa crucis , quod erit tertia Maii proaime futuri, auAoritate apoftolica tenore prrfentinm promamus pariter * extendimus.

Datum Rom* spud fanfoum Peintm fub annuto piieatoris, dic vigefimanona Aprilis sf ta. pontificatus noftri anno ooao ·

Poftmodum veto leAis fopradifois bullis , idem reverendiflimus dominus Aleasndcr profccntus cft eamdem Ccbcdulam tenoris infra fcripti ·

Statuto itaque tempore eongregati per Dei Ettiam nna cnm venerabilibus fratribus nois ianAn Romana cctlefin cardinalibus , ft noftra curia , prafignato in loco Laterancnfis ipfius bafiliear, de facr« fyn*di hujus confilio, publica fidelium paci , catholice fidei propagationi , ft reformationi univcrlalis eetlcfia , nec non hxreticu pravitatis nuper exort* ettirpationi incendentes , quia non fatis in re tam ardua ft ponderofa per fe confilia humana fuftkiuut, odi divinum adfit auxilium, ab ipfo per orationes ft cultum Dei (umentes initium , hoc facra generali approbante concilio • b«kBs ftatuimu» , ut hac ipfa die * fpeciali ad hoc conftituu celebretur rnifia , quemadmodum eft per Dei gratiam celebrata: quam etiam juf&nuts ft in hac ft in fingulis aliis collegistis, tam (areolaribus quam regularibus urbir Rome cccfefiis femel in hebdomada , videlicet foria feeunda , facro hoc datante concilio celebrari . Utque ferventius ejufdem facri coocilii celebrationi fideles affiftant . ampliori fc grati· munere feotiente» tefefoo», omnibus vere prenitentibos ft confodis, videlicet facerdotibus eafdpm miflas celebrantibus, pro fingulis milfis annos tres , intereffentibu» vero duos de-injuoAis eia pcrnitentiM in domino relaxamus in forma ecclefie confueta. Ad cujus mill· etiam celebrationem hortamur venerabiles fratres noftro» fanfoar Romane ccclcfi· cardinales , nec non patriarchas, archicpifcopos , epifeopos, ft dilefoos filios abbates , Cetcvofque in facerdotali ordine eonftituto· , ut ft ipfi ad impetrandum divinum auxilium cum devotione fingulis feptimanis ptwdifoam miflam celebrent femel , qui bus*celebrantibus * celebrationi incerefleotibus fimiles gratias largimur . Hortamur in domino etiam omnes ft nngutos qui Chrifti nomine cenfentur , ut ad confequendum inceptae rei ptoiperum fuccetTum ft Optatam coofumtnationem , diligenter pectibas , orationibus . jejuniis, decmofynis. aliifqoe piis operibus velint infiftere , ut Dem noftra *te* ipforam humilitate placatus , dignetur felicem exitum huic faere congregattoni concedere . Infuper , quia Veterum coocilioram ft patrum fanfoorum inftituta nos monet, ut a concernentibu» catholicam fidem ferra incipiatur fynodus , fc fervandam efiê laudabilem coofaetudinem ecnfeamus , attendentes talia propter coram arduitatem fc pondus , diligeatiam fc fpatium temporis es pax exigere, horumui omnes fr fingulos iiterarum peritiam habeotes , quibus huic facro generali concilio interefle continget , ut diligenter fecum ft cum aliis illa cogitent atque tradent, qu· eis videbuntur ad hanc rem utilia fc opportuna , fc cum primum commode poterunt tUa ad noftram hujufque fscr* fynodi notitiam referant, ut tempore opportuno terminari poffiat, qmt tenenda vei repudianda pro utili, tate fc ipfius catholic· fidei Incremento videbunrer . Hoitamur propterea congregato» hic omne·, aliofqwe ad fjmodutu haoc facram vcntir·· , ut cogitare diligenter veliut , deinde propouere ta per que polit ctiam congregatio catholicorum ad debita* reformationem ft tranquillitatem optatam Deo juvante perduci . NoAnmc iutMtiuni· *te* meatu eft , it onmes hac caufa congregati cam omnimoda libertate diem* confulere *8t* licere omnia *tc* fingulaqtua ·d pntmifia putaverint pertinere , pottmt *tc* vaicant , muu aborwn concilioram antiquorum loafoetadipem » Vt autem notui fit omnibus modo·, qui ia fecnr bojas fynodi proeeAi erit fervaudus , tam quoad ea qu· dicenda tenrinandaque erunt, qnam quoad confeflirm *tc ge*ftum , juxta tenorem canoni» Toletani , erit bic nonna notata.

In loco bcaedidioni» confidentes facerdotes domini , nollis debeat aut indiferetis vocibus perftrepere , aut allii tumultibus perturbari , nullis ctiam vanis fabuli· *tc* rifibus agi , *tc* quod deterius eft , obftinatis difceptationibus tumufenofas voces effundere . *Si pit* «aim , nt ait apoftolaa . *nlitUfutt ft fttr , aw rtfrit<uu titfum fuM , fid* car /ira* *faltnti ,* fcs>·/ veau qd re/<r· . Cultum enim fuum jufti. tut perdit , quando filentia indicii obftrepentium tarbatio confondit , dwente propbeta : *grit tttiet nIM itfiitit ,* . DtOCt Ct· go , quidquid aut coofisкntium confuhationibas agitur , aut a eaufantium parte proponi, tue , fic mitifima verborum relatione profori, ut nec coatcntiofis vocibus 'fenfire audientiam nubent, mc podicum vigorem de tumui. tu enervent . Qmcamque ergo h» conventa concilii hac que pnrmifla funt, violanda crediderit, ft contra lute incerdifoa , aut tumultu , aut contumeliis vel rifibua concilium conturbaverit , justa legis divine edifount , quo prxeipitur : ^re dr^forvss , CT *ttrihic* ram re yurgrém t cum omni dedecore * de confeffioue abftrafoui, a communi cretu recedat, ft trium dierum escommonicationis fententiam perferat . Quoniam vero communiter contingere poteft. quod aliqui eacosifidentbius non enmr in fedibus debitis collocati , eodem lacro approbante concilio decernimus , quod ex feflione hujufmodi nulli ccclefiaftice vcl feculaii perfooat prujudicium generetur · Quis etiam ad profccutionem hujus generalu concilii rainiftti ft oficiales idonei requirantur, hoc eodem facro approbante concilio , infra feriptos fpefoat· fidei fufikientcfque virée ad ipfa minifteria deputavimus , videlicet t In primis <tikfoum filium nobilem viram Confiantinum Commatum Macedoni· ducem , Achaia principem , generalem concilii cuftodcm , confervatores alm» Urbia ft oSciales Romanos loci ipfius concilii. Milites autem Hierofolymitanos, pexfone noftra curam habere volumus . Item dilcfooe filios Nicolaum Upamanutn , Francifcum Spinulam , Alphonfum de Lema ft Paulutn de Cefis , notarios , qui videndi omnes fcripraras qua in eodem concilio fient, coram habeant fpecialcm , ita quod concorditer ft ordinate fiant , fient decens eft , *te* omnibus ordinata io prafato concilio fc fubfcnbant . Nec non dileAne filio· magiftrum Benedifoum Trailer!, BcrnardumSculten, Bernardinum de Conteras , Francifcum de Atavantis , profati concilii notario· ft feribas , qui notariis fupradiAis fubalterhent. Item dilefto· filios Thomam Pbadram bibliotheca

anno CHUΠ) ifia. / Telff. v. mp.·*"'· «› i* i·*·. Jfc ·&·Aη ,ß. *j?*?T^* vipts* ftovuMs. fc marée

CMAISTI »>«*· noftr* prafeâatn , le Bartholomsam Salice- turn, etaidem concilii fccretario* : see noa dileffio· filio» Jacobum Simonetam caaferam facri palatii auditorem, Hieronymum de Genagiis apoftolic* camera auditorem , Alvarottum de Alvarottù literarum apoftolicaram abbreviatorem ex majori parco* Mandium Rabbum acolytum capella noftra , icrutatorvs votorum . Quorum duo ex usa, alii veto as altéra prcfati cooeilü parte vota fermenter , * cum ipfis duo ex eiidem notariis » Ai doo ex feribis fhpradiâis in votorum fcrutatiooe &·-Kdcbent interefiè . Dilcâos filial Paulum ncam > Juûinum de Caroliis fifcalem » Angelum de Ccfis » Joannem Bapeiftam de Senis , Melchiorem de Bardafinis , advocatos Marianum de Coccinis fifcalem, Thomam Régis & Bcraardom Mocharum procurator». Locorum autem aflignatores, Paridem de Graffit, Ac Baltaflaretn Nicolai Viterbienfem, ma-/. A.fcgiftros ceremoniarum volumus * loca aŒgnare Uk« debentibus in concilio fédéré- Si qua vero legenda occurrerint feffione fcquenti , venerabilem fratrem archiepifcopum Spalateofcm ei muneri deputamus.

Leâa itaque fcheduia hujufmodi , idem teverendiffimus dominus Alexander petiit ab omnibus , Ii placebant eis conterra io febedula : Ac omnes annuerunt, quod *tie* , nemine diferepante . Deinde infra feripti officiales in fupradi&a fcheduia contenti , ad pedes prefati fandillimi domini noftri , taftia facrofanâii feripturis , pneftiterunt corporale juramentum , *8t* quilibet eorum pneftitit , de fideliter exercendo officia eis commiffii : videlicet , reverendus pater dominos Alphonfus de Lcrma , Ac Paulus de Cetis , protoaocarii apoftolici de numero : dominus Alvarottus de Alvarottis , literarum apoftolicaram de majori parco abbreviator : excellentes juris utriufque doftores , domini Paulas de Planca , Juftinus de Caroliis, Angelus de Cefis , Joannes Baptifta de Senis , Ac Melchior de Bardaiinis , advocati ; dominas Bernardus Mocharus Ac Thomas' Regis , procuratores : domini Bernardus Sculteti , Ac Bernardinus de Conteras , ferib* : excellens juris utrinfque doâor dominus Paulus de Capozuchiis , Ac n°biles domini Jacobus de " Fragapaaibus , A: Petrus Pauli de Yechis , Urbis alme confervatores : Ar dominus Fabricius de Careto , Sixtus de Ruvcre , Petrus Grimanus , priores Ar milites ordini' fandi Joannis Hierofolymitani . Et deinde idem fanftiffimus dominus nofter Julius commifit reverendiffimo domino Raphael! epifeopo Oftienfi , cardinali fandi Georgii , fande Roman* cedefic camerario , ut reciperet Ac jurare faceret officiales abfentes m przdida fcheduia contentos , prelentibus magiftris ceremoniarum , Arc. Et hcc fuerant pro prima feffione .

* Vretep-- kbit» ,

Infuper idem revercndiflsmos dominos Alexander cardinalis , de mandato prcfati domini ftatuit Ac pronuntiavit fecundam feffionem fieri debere die Lunae feqnentis hebdomada , qur erit decimaieptima hujus mentis , in qua tradabitur de annullatione geftoram in conventicula fatanc Ac conciliabulo Mediolanenfi , feu Pifano , fuper quo cogitare deberent. Super quibus omnibus Ac lingulis magifter Thomas Regis procurator fieri petiit per pro-

toootarioi Ar notarios ad hoc depntatoi publicuan Ac publica , inftrumentum Ac |ηAη»_ menta .

Tenor vero fennoois Ac orationis habite per reverendum patrem dominum archiepifcopum Spalatenfcm t pmfaitc fandiffim· domino aoftro Ac reliquia patribus concilii in habita ccafoeto praelatorem , videlicet , cum pluviali fcriceo Ac mitra , afcenfo ambooc cou'ueto, loquitar > Ac eft talia.

TMu... trthifnliter tr vi- grrrtara M. Mans/· »Aili tara· r<M » .

Cum urbem Romam fandonemque reliquias ex voto invifete ftatuiflem, eo tunc tempori» evocatum ad concilium Lateranenfe Bernardan Zane archiprafulem noftram Spalatcnfem opensprecium vilem eft comitari . Quo cum longo poftliminio tandem perveuiflem , peragratis omnibus pene fandorum facellis , eoramque facris reliquiis ex Chriftianorum inftituto adoratis, contigit interfuide orationi ab eodem archiprefulc noftro loculcntiffime perorate coram maximo pontifice Julio IL ceterifoue patribus ex induftria in Lauranenfis ccclenu fynodo > ad id io prima feffiooe congregatu . Quam quidem oratiooem , M. Mamie , amicorum dodoramque virorum rariffime » ad te prccipue mittere vifum eft , ut , cui tu , in illo tuo pnrclaro opere de imitatione Chufti , eruditionis atque ingenii laodem tribuifti lingularem , dignumque ceofuifti, cui ipfum opus pnecipue dedicares , ejus nunc noa minas commendas erga rempublicam Chriftianam ftudio atque curam , com perfpexeris , qualibus ipie argumentis , quanta animi verboramqae concitatione totus in eo fit, ut bella inter Chriftianos principes exorta fedentur , at unulquifqae fais limitibas contineatur · ut hzrefes fohilmataquc extirpentur , ut pax reddatur ecclefi* , ut tandem adverfiu commones fidelium perfccutores Tureas communia Chriftiaooram arma fumantur , Talia tu cum legeris , potabis illum non in auditorio ac freÎiaenti coolefla celeberrimorum virorem verba acere, fed in acie totum verfari , arma traâare, baccina militari concrepare : tam acer eft in dicendo , tam vehemesu m exhortando , tam efficax io fuadendo t led omifta adiooc, pronuntiationem vehemeotiamqoe verborum jDesnoftbenis Æfçbinifque , lua verba trutinantium, crederes. Quod nequaquam auderem ad* ftruere « nifi At orationi prius perorat* , quam pene demandat* , ipfe interfwiflcm , Ac ab omnibus fere qui interfuere , commendatiffimam cognoviflem. Nam At tone totius pene fxcratiL fimi theatri applaufu eft excepta, Ac pofteaomnium qui eam legerunt , feu audierant, rotundo ore celebrati j ac doâiifimi cujufque fenten<ia commendata. Magifque ejus eloquii venuftatem vehementiamque admirantur , qui philofophi* infuper Ac theologi* peritiftimum eum elfe non ignorant . Raram enim eft , «t quis ad tam ingenuas, tantegue difficultatis artes etiam rhetoricam exarnofeim adjecerit. Illud etiam non in ultimis archipnsfulis noftri laudibus computandum cenfeo, ut qui in ecclelia fua metropolitans , in predication· annuntiationeque divini verbi per totam pene quadrsgc-

h firnarn bdefcfi· gradu , se veiuti quod con- A timeto vittatam oerme , a nnjliai orjinis religion iique profefloce fe paffiu eft fupesari , in orando etiam eidem prarefcribes praeferri mcrHo It debuit 8t menait , cum pntlatorum , non monachorum , id paveipue fit entneru : fed quibus mores qpoque bombis . ficut nobis , liquido innomeuet , nihil b eo defiderart arant , vel quod ad eruditionem , vcl quod ad vitam pertineat. Idem te de ipfo jampridetn (entire non dubito . Eo etiam magis in eo tantas fprtuux dote* mirandas ccnfco . quod 9t nobilitate pracipua fplendefccns , 8r opibus non immodicis pollens, in cremio luxui iantis fortunas molliter educatus, literis non eft afpematus , nec eruditos eruditorumque B confuetudinem feftidienter illufit . Nam bona mens bonaque fortuna rarenter copulantur . Quotus enim quifque ex globo nobilium eloquenti* ftudet *l* quotuiquifque aut eruditus ell , aut eruditionis aflertor ? E contrario complufculOs videas (de nobilibus opulcntioribufque loquor) qui ubi occeperint adolciccnturire , fe totos dedant dedicentque belluinis voluptatibus , quibus literatorum gymnafium career eft , doorina (upplicium ; qui fpretores funt ftudioram , olores ftudtoforiim · At archipridul nofter in ampliffimis , uti pntdixi, fortunarum bonis conftirutus uradpuo Veneti fenatus genere pnthdgtns , ftemmau fuarum tum iumnaorum pontificum , tum cardinalium C patriarcharumque affatim numerans , a teneris , ut Gneci aiunt , unguiculis ad hanc ufque ctatcm , literarum ftudia frienter amplexus eft , datque jugiter operam , ut natalram fuorum fplcnaor eruditione magis illuftretur , quam genera . Verumtamen , ut revertamur , unde digreffi fumus , cum orationem qtsan* mittimus , mi Marce , perlegeris , quod intra te fortifie tacitus iamis , etiam verois feriptlique in publicum fecurus dabis ; dcJçâabitque te ao eo plurimum amari , quem plunmum laudas : imo qui jam multorum ore celebratur ubique 8c extollitur , adeo ut nemo Gt , qui dubitet , ex oratione fuafuque fuo pontificem maximum Julium , compoutis ac- D defi* rebus , St his qu* per tyrannos erane eceuputa , reparatu , continuo expeditionem indittmum iu Tureas , omnefque Chriftiana» nun principes , qui ad hanc ufque diem dormitaverunt , fimul A dormierunt , rei uti ex fom00 Endymionis excitatutttm , eonvocaturomque ad nam perficiendam , ut qui Chriftiano notnini Um infcnfi infeftique fnnt, ipfius Chrifta vicarii inviâiftimi auipiciis profligentur . Etenim fi nemo prionun pontificum arque ac ifte magnas re» aut aggreffiss fit , aut felieifltn« geflent , cur non [peromus , ipfo doce , & hoc futuram ? Oveoiua igitur , ut qui pontifici maximo Julio lecundo tante gerund* rei cootuht voluntatem , non denegrt tacultatem . E Ceterum felix Spalatina civitas patria noftra , cui Benurous Zane contint aichiprc. fill , qualem 8s habocu jucondimmum eft , & habuiffe glorioium . Vafe . Ex Urbe qui*to Idus Maias , nullvfuno qomgentdlmo duodecimo .

Bffurji faut Ktatti ptfritH, nrritaa 4·δτιι tf CHftBTt *Jatr* tÎMhfie aaeg^ri , arehifr*fidM Sfiât- tfi* Htfii , tratia* finira *it» friata ftjfrntt raaciiH Lattraatafit , frafntt faH» fttaaja*

Soleat hi qui rorem fingulis principibtfs , privatiiqu* <nâiefl9>o> orationem habent, bexriflimc ac faentilfime pontifex maxime Juli , loci, tempori· ac pccfonasum rationem , veneranduosqn* eonfpedura ia fui eacafatienem *ai*ducere , fi minus concinne , mrnuire elegan* ter verba facerent , feu in media oratione deficerent . Ego vero , qui coram te , hoc eft t corte totius orbis principe & vero Chrifti Vicano , m excelfiffimo humani generi» feftigio pofito » coram tot fapfentiffimis pontificibus , tot doAifiitnis pralatis *c magjftris , tot tamtifque principibus , ac nt unico verbo verum fatear , coram toto terrarum orbe fam verba faâurus , non dicam , ut fieri (olet , quo me vertam i fed quo animo , quibus viribus, quo dicendi genere , qua demum memoria tantum oneris ftiftinere, ad finemque perducere valedtn , nefeio. Ad loci, temporiser peribnanim rationem , gravitatem. rarifliaum auguftiflimumque confpeautn , accedit rei dc qua diâurus fom , magnitudo , amplitudo A dignitas maxima . Non enim unum dicendi genus *icte* mihi *of*fett , fed omnia fimul : non de unius perion* dignitate vcl ftatu , hon de unius provincie confervalione , non de terrarum orbe tantum , fed de divinis humanifque rebus, de rerum omnium principe dc moderatore Deo optisno maximo , de ejus vicario famtno feoAiffimoque pontifice, de utraque ecclefia militante 8t triumphante , de ejas firmiffimis cardinibus , dc principibus, de celo ac terra denique fum verna fauunu. Qnat omnia ficuti ardua funt, impoftibiliaquc videntur uni quamvis coafummatiifitno *ad* pronuntiandum ac perorandum , ita snc recreat 8t reficit fomma benignitas fanâitatis tu* , faerstiffime pontifex , qui utpote humaniSmus munificentiŒmuique , non tam oblatum officium , quam animum qtso offertur, tnfpicu * perpendis. Sufccpi igitur a fanfijtata tua demandatum munus ea mente , eo animo , ut fi ad optatum finem perducere non valnoro , intueatur faltem tua beatitudes animi mei pvotnptitudincm , defiderium , voluntatem · IgnuTccDt preterea omnes hi faprântÜBmi patres, fi ego prar ceteris ad monua hoedifficilimum fubeundum ab eadem tua beatirudine fckâua fuerim , quandoquidem id non inconfnbo evenit . Sanâitas enun tua non tam viri do&rinam dr eruditionum , qu» hi omnes facile pneftant , quam fumma dignitate, utpote mctropolitica, fununonimque pontificum affinitate infignitum , A tue lanftitali ab ineunto pueritia fummo ftudio , obfervantia dt devotione obnoxium praelegit . Verum quia mftabilc , infolidum & caducum eft fundamentum , quod fiiprx firmam petram jaâum non fuerit, ideo a divinis aufpicabimur, ncc dimittendo Patrent Filiumque divinum , Spiritum fanâum , amborum nexum , fulxniffa ac reverenda voce invocabitnos : Veni creator Spiritus, mentes tuorum vilita , imple foperna Patris * Filii gratia, que tu cteafti pedoni. Amea . Salomonis verba initium orationis mee aptum tdoncumque mihi propono, beatiflime ac lactaulTime pontifex tmutime, dicvnris : *,A4k*cfa£ta*

r

auiiat peetet enat fudi fantulm tuu teram te »
1)1». <F *aperiat etaloi fuper itiun ifiant iieiai ae* ■·· *Mat, fuper tatam, in fna peiiitinu tit ut inr caretur tenu tuant,* <7 *examiner eraeitacm fanat ferunt tutu erat in ea.* Exaudi, inquam, orationem meam, immo noftmm » fumme Deus, »* terna veritas, vera caritas , ^ cara «tcrattas, univerfi meo» : qui quidquid videmus, exiftens per immetdas mandi partas uaivedamque nararam commeans, omnibnt animantibus vitam E«ftm , nrbem uatvccfiim quem condidifti» mma ac iac&bUi providentia affiduc gubernas» A ita gubernas, ut excellentiori quodam modo nos, hoc eft raüoaalem araturam, quam cetera, ames dr conferves. Quam quidem amoris ^ proteftioni» pmftantiam » facratifttme pontifex , ia tribus potÜSmum licet intueri. Primo equidem nos propter oolmet , cetera vero non propter Ceipium, fed ob rerum natans dc foedes confesvandas » amat ^ tuetur. Secundb, ita nobis coufulit, ut nofmetipfos uobifmet coniolere permittat : cetera vero ab ipfo fummo rerum principio reguntur, in finelque proprio» diriguntur. Tertio demum cetera omnia ad nos item ad (eipfam decrevit dc ordinavit , tamquam ad finem , quietem , perpetuamque noftram felicitatem , quam baptixatis credentibulque repramifit » taftibus Marco *tc* Joanne. Baptixaris equidem , ob (aeramentum ab ipfo in lordane tnftitutum, ut veterum macularum (ordibus ablutis , novum hominem indueremus in Chrifto Jefu domino noftro , teftante apoftolo : *fkut per natat ieliOant in* aa*-*nti kautinti in ean^entnafianun , fit per uaiui)U-fiitiant i» aetati kamiaei in fuJlifitatieam vita.* Credentibus vero, ut per duodecim articulatum decemqoe prrccptonun , ae ineffabilis iocom-Srchenubiliique unitatis dr Trinitati» divine fiem , tamquam religionis fanâilEm» fundamentum de veritatis vinculum , ad veram icmpiternamque vitam certi(fi me deduceremur, eodem apoftolo conftantiftime alfcveraute , fide aptata efle fecula verbo Dei , fine fide impoffibilc efle Deo placere. *Opertet enint aceeientenu ai Oeam rreiere faia efi.* Cujus quidem fidei noftne pnrftautum , excellentiam, dignitatem dc veritatem probare nec poflum, nec debeo. Non equidem poflum » quia fupra humanam talionem , utpote divinitus revelata , confiftit. Non debeo, quia nimis elatus , nimiique mihi de me promittens profedo judicarer , fi id probare conarer , quod tot do&iflitni dc fanrtiflimi patre» per tot annorum curricula firtuiifiiue aflevaaruar. Quod item firmiflime tenet fanâitas tua, pater beatifliine , tamquam caput & dominus : tenent dc hi fapientilfimi paires , ChxifUaniffinu rege» dc principes , dc refpublika noftra Veneta , qu» fanguine dc vita juopria , aedum opibus dc divitiis , per oâoginu ferme annos contra immanilficaot Tureas fidem ipfam facile comprobavit, quam demum firmufime tenet magna orbis terrarum pars. Sed duo filentio preterite non poflum» que esmdem fidem noftram ftabiliunt de muniunt Alterum, tot doâiflimorum de faoâtffimonun patrum coaverfio, qui inanes fabulas (allacefqu* ritus quibus fam aflueti *dc* adftrifti tenebantur , non duaifiULnx . nifi esmdem fidem noftram certam, indubitatam k divinam infpexificnt. Et ut cetero» dimittam, im modum excedat oratio, proponite robis, pattes, Paulum spftoloram prmeipem . dcriionui i vas , qoem Chriftiaaam religionem mirifice infeqoe·· 1»
ccm enica dc cwlo veX, ac teftatur AAuum ce* pat nsmnm, ad Chriftum deduxit. Ipfe quo-1. G* «»> que teftatur, (calque ad tertium es him, idcft» nique ad ipûm meflàbilcm Trinitatem intuitive contemplandam raptum extitifte , ut dr influx Trinitati», de omnium inde pendentium fidem firmi&mc ftabilirct. Proponite dt vobis Auguftinem Africanam Tagaftenfi urbe oriundum , qui Cbriftianm rclquonis oppugnator acerrimus Ambrofam doAimmum Mediolani an* tiftitem incucn» difputantem , factual baptifma fufeepit c manibus ejus, dicentis t Tc Drue laudamus : ipfoquc Auguftino rcfpondcatc , Tc dominum confitemur. Qnem bcoe dr optime confcflns cft in mille de plnribut exctUentiflimi» St eminentiffimu voluminibus, ^ potifiima in libris Trinitatis, dc fide ad Petrum» dr Retra&atioouni. Accedit dr alterum non minoris efficacia argumentum· Poft Chrifti veri domini, Dei , mediatoris , reparatori», dr redemptori» noftri nativitatem , palfiooem » refurreâionem dc aiccnfionem, obi prifea illa ina, nia *8c* vaniffima omnia , rcfponu dc oracula^ ubi idolorum templa *f* ubi vaniffimi ritus ? ubi facris initiati, vel potiui profanis debondlatl faccrdotc»1 Non harô omnia jam ia vifceribut totius humani generi» infita dr Habilita, non, inquam, haec omnia tam facile cedere potuif-(ent i nifi firmiifima, conftantiftiitnc ac tndubitatilfima veritati » hoc eft , orthodoxe fidei , "*"** catholica &' apoftolica: difcipliaac › cujus t», "*' facrarilfime pontifex» in terris vicarius dr caput exiliis, ac una cum facri» cardinalibus, pontificibus , facerdoubui , catholicifque principibus ipQm Chrifti ecclefiam militantem conftituis. Sicut enim humanum corpus ex capite multifque membris conficitur ad diverfa natur» mu* nera obeunda , ita dr ecclefia militans ex te fandiftuno pontifice tamquam capite , exteriique Chrtfticolit tamquam membris integratur, te* itante apoftolo : *Sicat in nae carport* rna/ra «em- m» i> Ira halem·», a·»·*· »·/<·* mrashra M» eumdem halesr i /ra *multi* miuw *corput fumai à» Cbrifta.* Et alibi : *Situt enim tarfai tutant tfl,* CT mtmfrw *balet multa ; ita Chrifiui anui eft,* CT *ia una fpirita amati nti ia unum turfui laplb anti fumet five Juiai , fine ftntHet , fine ftr^i, fine lileri* : CT *amati ia tuto ffiHta putati Jantai* · Hujus autem corporis dr ccciefis fub Chrifti »o> xilio militantis poteftas, libera atnpliflimaquc junldiâio dr haben* tu» fanftitati , facratiflim* pontifex, funt demandate , non quidem per internuntios , five prophetas, feu apoftolo» vcl fanfto» alios, fed ab ipfa prima veritate Jefu Chrifto vero domino dc Deo noftro , dicente Petro, de ia eo omnibus fummis pontificibus: *Quaicantfae lifainrii fuper terrent , erit libatum atma* s». tF *ia i-tlii* : er f*aeicamput feivtrii, erit feintant.* Et iterum ; *Tafct ainai* mnu, *pafet enti attat. J*-** »»· Sed quit paftut fuavior » quis amabilior, qui» deccntior a tua fanâitate, iacratiSme pont ites, in membra de fubdito» tuos poteft provenire, quam unitas incredendo, crediduas ia amando, amor in ampleflendo, amplexus ia perficiendo, perfc&o in cootoosplando catholica , apoftolica, divina erfaaâifuma inftixuta, quibus jurgia removebuntur , bella fedabuntur , (editiones, proditione» perjuria , Cacrilegia , homicidia, ufune , luxuriae, adulteria feteraque dctcftand« humani gcntriaficinora evellentur , deftroentut, & inpacein, eadom, conftauriam , fortitudinem,

l

•[redacted]-jj5 dinem , modcftiasn * temperantia* , liberalita- I, u tea , jaftitMM * eeterafqoe animi Ar co paru statutes comasuiabontur? Hic eft, inquam, pa~ ftuj «lle , qu» not vvt Chrifti membra , non (ubdttitia ; vigoeofa , poo ioanm | rrAa, non obliqua «Actae r qui d«m«m nos d« militante deducet ad tri«mpins*em ecclefiam. quant ben· tiflinu no» tam corpore quam «nimia so beatifica ilia *Chrifti bàsedsAi «eri Dei noftri intui» tira vifione couftituemui, ubi Felici «tetanete *k* «terna felicitate perfruemur. Verum» peter fanâiiTme, duo funt, qun not in militaaterc- clefia potiffimum perturbant, *k* a triumpbaare retrahunt dr deviant : alterum , dominandi cupidités. luxuria dr ambrtiu : alterum* Aridperniciot UTimum * herefis infidel its fqu«. Utrique debet fatuitas roa , debemut Ar no» omne» totis viribus, toto mentis aftèâu occurrere, neunivcrialis ecclafu» ftatus deturpetut, dehonefte- |ar , confundatur. Priori quidem optime confultum erit * G concilium iftud , quo te pr*lente t pater beatiifimei nibd eft majus in terris , decreverit, imperaverit* (anxerit, ut omnes prio- C<pes finibus luis contenti, mari» ultra non progrediantur tuti poftident, polfideant caflra, op- Sida, urbes' regiones, quarum poffiriTioaem rp- *f»* temporum dioturnira» , nullo interim reclamante, proprism foot. Qu» vere vi, («vitiimi» *k* injuftilEmi» «rrrjK, m oculi» maxima tu* fanâlutisdtripuere, dilaniavere, reddant* reftituam › Sic dominandi cupidua» ceflabit, fie (an- C f uis innosiu» puerorum Ar innocent urn non efundeiur . fic virginem . matronarum pedicarum, Ar (proh ke*u») etiam Deo dedicatarum honos* pudor, virghritatnon corrumpetur, oon violabitur* non potlerg*bitur fie incendia, rapine *k* violenti» «liabunt : fic denique Chti- (lianus Chnftuno , fidelis fideli , Frater fratri non lucceniebit, non comminabitur , non infidiabitur. H«c funt , beatiffime ac (acraiiflime pontifex, ampliflimi Ar (apientifltmi patre» * quas vobit* celeberrimo augufiiflitnoque confelfuiveftro (applicant, quo a vobis auxilium etpoftuline , quas quotidie fine intermiffiono proclamant : Succurre, pater (anâiflime, fuccurre orthodox» Af apoftolica Jide», fuccurre , inquam , I miferit, adjuva pufillanhnea refove debiles. Detineret me prufe&o iftarum calamitatum prolixior commemoratio, nifi m dicendo mihi modus habendus effet : tum, ne tanta tua audiendi facilitate vidertr abuti, pater bcatiflime : tum quia his majora potioraque me eaprôant *k* vocant , qu* pauci fit nfij breviSim(que ablolvam. Ofkit nobis deinde alterum , *k* nos univerfalemqM ecclefiam magnupere perturbat, hnrefis iafidelitaiquc. Hrrelu ab eleAiOne diAa , telle divo Hieronymo, plura» inducit ad eligendam d<kiplinam quam meliorem esiftimant, catholicam dr «poftobeam dimittentes, diverfoserrores femmantes , fchiima interponentes : quod quam pemiciofum Ar dataftabilc reperiator, aoAoritate, exemplis ac ratione facile comprobator. Teftis ttaque eft Auguftinos inquient : Non dubito catechumunum catholicum , divina caritate flsgrsntem, hererico baptuatoanteponere. Teftii eft * dims» Bernardus , »(Terens , plus nocere filium catholicum, quam fi veru» appareat hrraticus · Teflu demees eft doâiftîmus *A* fanâiifimus predeceflbr cum fanâitati» divus Leo, dicens. Quid autem iniquius eft quam itnpia fapere* Ar fapicnuoribut doftioribuiqua nonetderei In hauc autem infipientum cadunt, quicumque ad vognolccndam vent item aliquo <m-

P«d»AOiw «Aio*. , noe ad propheticas vucea» a N MO apoAoKeas liter»»* evangelic»» auâoritattt, fed CffIUSTT ad lemetipfot recurrunt, Ar ideo tnagiArj erro- »<**· rsa eaiftunt, qui· verimtis dilciptili qonfuemnt. FarlogO'Opoftohmi «d Corinrbioa ; *frifhrtu* '. ". >nre· «ar ore fend». Et iqfa : Dru* rrmpvraofr „ Ifc. mrpes, «r MO *fit* fe c«7*v , *fid fe üli^· [vu MvitvH fiütit» fiM* MMfedre. It ad Ti- ». Tf·. a. motbeum *Si* pnù aZ/rav *duttt 0"* W» *ttniJ'iit fteù fr vvÜM d—,M Jtfit Ctrlfk* , dos ef, orfttf *Jnuu* , cr *tint* *tr* wrdenm» pognas. Et infra : Ys^àna f* - * „. n<. i. Wapma drw/o : mafrex» rofei piqfîrfew *td fttm* , cr *ftnt»9* mm* «r «oarrr *frrfit.* Deiru Cep» ; Fanas <r *ftktu ft/Mru» littt.* Secvttdo loco , esempla magis moventia I«fe nobis oflêrura. Innocentius itaque serties Othoni quarto » fe primitus coronato, *k de fe* deque Romanis ac univerfali ecclefia peflime averito, imperium abftulit. Honorius item tertius Pridericum fecundum eccleftaftka diviaaqee inftiretx perverten- tem, anatbemate noratum, imperiali dignitate privavit. Innocentius deindequartus Pridericum , tertium , ob eju» iofidias ac pontificum peri·- jj^ca cutionem , Sicili* Apuliaque regno ac imperio pdwl. aaauftoravic. Bonifacius octavus Petre *k Jacobo* Columnenfibus eardiiulatum , Philippo Gallorum ' reguum ademit, Joannes demum XXII. · asocfil- Ludovicum Bsvario ducem , ecdefic rebellem (·">* ac fchiftnatkum declaravit, ficuti foat fanditain originales piumbira» liter* ad prwdcceflorem meum SpaUcenfem «rchiprsfulem, ac penes tnc exiftente», apertiilime dcsnonftrant. Plurima alia (chiftnatis , ac , qoi poenas luerunt, (chifmatirorutn detefttbilia exempla preterite tae cogit ratio* que tertiam fibi locum vendicavir. Scnilm» igitur ab animorum (altura * qu* obduratas meate» averiofque animo» sb univerfalis ecclefie unitate fejungit , »ppclltri , ncoio eft qui ambigat. Unires vero ipfa nos, hoc eft, Chnfticolas omnes in apoftolice atque catholica ecclefia. ecciefiamqoe ipfam catholicam *tr* apoflolkam in nobis ipiritali quodam dileAionis vinculo unit* conjungit, confirmat. Iplam autem eccleC· unitatem facri doâores in duobua conltfter* affirmarunt. Primo, in membrorum ecclefi» , id eft , fidelium adinviccm commiitiont : fecundo , in eorumdem ordine ad unum caput,' Chrifti fcilicet vicarium* fanâitarem tuam, fanftilfime Juli, juxra apoftoli ditium ad Colofleofes : fe/otu/ *fcnf» etruit* »· /««, tr m» rrxrai αγι*. Inde merito infertur* necrfiarioque concluditur, fchifmatico» illos appellati, qui nimmo poAtifici fubefle, membrsfqoe ecclefi* fubjeâit communicare reçu Tant , renunnt , inficiantur, Rt quia jure humano au que divino landtum eft, per ea quemque puniri debere, per qo* peccat, ideo fchifmatkorum peccato duplici duplex poeoa debet infligi. Altera, quia « fidelium communione fe abdicarunt , merito eacommunicari, id eft, dfe extra fidelium coniueiudinetn declarati debent. Altera vero , quia ecclefi* capiti , hoc efl, tu< fanftitati lubdi reçu fani , omni apoftolico privilegio * poOtificio prfvafi promerentur. Quart , facratiflime pontifex , fapientlffimi patres , perfequamini , evellite , ae medio aufsrte hareticos ac fchifmaticos ; minifeftos , manifefta , acri Ar feveriflîma punitione : occulto», folerti , vigilanti ac ditfgentiflima indarstioa» , ne eveniar quod renatat divus Hieronymus t Ac Deus advertat .

Atius

ÂNWO CMUfTI Mia. Arius ia Alexandria una fcintilla fun x fed quoniam ftatim oppreflu» non eft, eiu» flamma per totqm orbeta * popqlata eft. Relecand· denique funt putrid* cames , Ac fcabiofa ovis a caulis repellenda, ne tota domus, mafia, corpus Ac pecora ardeant , corrumpantur , putrefcant, intereant. Infidelitatis poftremo tres funt fpecies , tefte divo Thoma , Ae ut ejus verbi» utar, Paganorum * quas gravia eft: Jud*oram, cu* gravior : Hatreticonrm , qu» graviflima . Gum hareticos pramiferrrn, ac deliberaverim , Jttdmo» dimittam, qni, apoftolici» Ac predeceforutn tu* fan&itatu , Gregoni , Alexandri , Clementis Ac Innocentii decreti» , in fua obftinatione vivere permittuntur , in atteftationem noftr* veriffim* redemptionis . in perpetuam erroris fuideteftationem, in exemplum denique acerrimae punitionis . £t quia ad id quod magi» urget, Ac me, imo omnes plurimum movet, orationis noftr* finis fe convertit : dimitracn ?dures barbaras nationes, qu* fua ac parentum isorum culpa Chriftum verum Deum Ac redemptorem noftrum ignorantes, varios nefandofquc litus fervant . Dimittam orientales fere omnes, qui potius feiinis quam humanis moubux vitam ducunt , & al id quod cervicibus noftri» imminet, mc convertam. Sed equidem fine maximo dolore, fine lingultibus , fine lacrymis , nec memorari , nec cogitare, nedum exprimere valeo immaniflimatn Turearum rabiem Ac potentiam. Hi, ut optime novit fanâicas tua , noftis 8e vos, patres ampliflimi, a centum odoginta ferme annis , hoc eft, ab Ottomanoprimo ufque ad * Pacietem prefentem undecimum eorum principem , magnam Afi* partem , Ac eam potiorem , occupavere · Deinde Europe non minorem com maxima Chriftiani cruoriseffufione nfurparunt , dilaniarunt , lacerarunt , duodecim imperiis 8e duodecim regnis ufurpatis , Ar quod formidabile eft , imperium fuom Dalmatiam Ar Liburniam ufque dilatavere , a quo quidem loco ad urbes tu* fanfiitatis Picentinas unius nodis fpatio commodi(Time poffunt transfretari, effrenata gens, immaniflinia , Chrifttano nomini intmiciflima. Suo enim fordidillimo Mahumeto obiequium maximum fe prvftare putat , Chriftianos infequendo , dilaniando, occidendo. Et ne rtcenieam calamitate» ab eifdem retroadis temporibus nobis illatas, utpote vobia omnibus notas , considerate , patres , prsfentec aerumnas Chrifti fidelium, in quos Turee crudeliflime defeviunt : filio» a complexu parentum , infantes a matrum uheribu» eripiunt , uxore» in virorum confpedu violant, virgines e matrum amplexu in hoftilem libidinem rapiunt, Tenet parentes tamquam inutiles in filiorum oculis trucidant, juvenesficuti bores aratro jungunt, Ac terram vomere vertere cogunt. Sed quid pluribus opus eft *f* Nulla in cis reperitur feminei ferus reverentia , nulla puerilis statis pietas , nulla feneduti» aniferatio. Haec a mc, facratifliee pontifex , fapientiflimi patre» , non tamquam audita vel leda , fed certe vtfa , funt repetita . Vidi ego oculis propriis, vidi, inquam, cos ulque ad fubutbia archipnefulatus tnei Spalatenfis ac illius milerritnc urbis Spalati , depopulantes omnia , igni ferroque devaftantes. Ac m miferabilem captivitatem utriufque fexus filios tu* fanâitatis Ac meos abducentes . Viderunt Ar hec in urbibus fui* duodecim fuffraganei ejuidem fanâitatis tu* Ac mei . Adeft & locupletiflimus teftis ampltffimtn totius Hungariw primus archiprxful Sirigootenfia, qui proximis fils elspfis diebus, iutelleâa immaniflima' eorumdem invafiooe in noftratea, Dalmatis, lilyrüe , Croatie, Pannoni· , imo totitu religioni» Chriftisn* ftatum amaxiffime deploratu» eft . Sepe , pater fan&ifficn* , Ac frpitu ego (o me milerum' *tc* infelicem) divinis officii» affiftena, coaâusfum cappam indumentaquc pontificia dimittere « arma fumere , ad urbu portai percurrere , affliAam populum Spalatcnfee tua apoftolica benignitate mihi demandatum folari, animare > de adverfus fanguinem noftrum fitientes aflurgere . Mi Cerere itaque , landiiEme pater Ar domine, filiorum Ac fervorum tuorum,·affer opem tam dura ferentibus , redime de miferabili fervirute, quoa Chriftus bcnediâus fuo prêttofi (fimo fanguine a perpetua morte liberavit · Miferemini Ac vos patres ampliŒmi * nec vos tutos idcirco exiftimetis, quia manfioucm fortaAc procul a Tureis fortiti cfti». Nemo enim tam remotus eft, quin.teperiri queat. Si .vicinum qui ance vosfrosimus eftigni, in periculo dimitciitit , dimifli critis Ar vos a vicinia qui retro habitant. Tales nos efle oportet in alios , quales illo» erga nos cupimus invenire . Nolite Germani Gallorum auxilia fperare , nifi A- vos Hungaris ·, *ntc* vos Galli Hifpanorum, nifi Germanis opem fetatis, Çxa ratm *mtn[*rA ntnfi eritit , rtaeat rtmrttftar V atku.* Nec putet fan&ita» tua , pater beatiflime, vofque patres ampliflimi, Tureas eflit in· iuperabiles. Vinci ponunt, At lapitis vidi funt. Multitudinem qua potiifitnum vincunt , inermem ducunt ; confili perniciffimis equi» . Adde plurimos eorum fubditot efle Chriftianos, Chriftnnamque religionem ardenter amplest , qui anhelanti ore ianititatts tu* adventum , auxilium, redemptionem , Ar e miierabtli fervitute liberationem expeAant. Scio ego, Ar certiflimc mihi promitto , (modo ceteri principes non deficiant , prout deficere non debent , fi veri funt Chriftiani, ut cupiunt appellari) fanâitas tua non deerit, quin tanto imminenti periculo Ac perlentanto morbo occurrat. Novi enim ego, imo totus orbis novit , facratifltme pontifex * animi tui fidem , fortitudinem , fapientiam, liberaliutem , magnitudinem , qua tum in ceteris , tum in Dei ecclefia catholica Ac apoftolica defendenda , augenda 6c confervanaa femper ufns es . lo hoc etiam defenfionis genere quam necetfario , fcio Ar certiflime vobis promitto , fapientiflimi patres , quod fanâitatis fu* non maximus labor fidem, non formidolofum periculum fortitudinem , non denique expeftata (quod abfit) egeftas liberalitarem extinguere poterit , quin ianditas fua humani generis maximam partem fide redimat, fidei inimicos fortitudine expellat , Chrifti eccleliam liberalitate amplifiret. Quare , pientiflime Ac mifericordiflime Deus, de cxcelfo fando tuo anguftias noftra» afpice. Nofti enim , quod praeter nominis tui gloriam, *Bc* dominici gregis Glutem , nil aliud qusrrit vox noftra , Memento domine Jefu Chriftc, quod divo Petro Ac fucceflbribus ejus regni crlorum claves tradidifti . Eccc adeft divi Petri fixcefibr Julius · auâoritate non minor, vicarius tuus. Refpke ad preces fanditatu fur & noftra» , Ac exaudi no» de excelfo folio tuo. X» *memiatrit iaiqaitarnat* rSjArarrw *aatiywum , <·<?· aatfriftat itu miftricardia tua . ytjjraa* m» Drar *faittarir aaftar , prafttr glartaar aaatinii tai , tT irini tfa ffteartit arftru frapter* motc* rava* .

ttJilQ 1J. Reipiee bcpignis oculi» iuper populum tuum . Da felicem cutium cctptis noûris , ut tandem, reformata , auda &* Habilita ecclefia , ma-jeft<i tua lauder glorifie cantemus * tibi per-petuo ferviamus , & omnis terra · una cum vicario tuo , patte *Sc* domino nqfho Julio » fumtno fandiflimoquc pontifice , adoret te , *8c* nomini tuo pfallat m fecula irculorum . Arnen ·

SE S S I O IL

Die Lunz ieptima fupradiâi mentis Maii fuit lecutida fcliio in fupradiâoloco. In qua fue-runt pizfentes infra feripri rcvcreidiflinii domini cardinales, patriarch*, arehiepifeopi, epifeopi, B abbates, tnagiilri generales ordinum , oratores ptiucipum, A alii iTlufttillimi domini, videlicet:

A

ififctfi ctrdtmlti.

Reverend iflimus dominus Raphael Oftienfis.
Revercndillimus dominus Dominicus Portuen-lis .
Reveiendiflimus dominus Jacobus Albatienlis.
Revere nd ifli mus dominus Marcus Pienellinus .

Trtikjttri ttriittltt.

RevercndilTimub dominus Thomas tituli fanâi Martmi m montibus , Strigonenfis. q
Reverend ulmus dominus Nicolaus tituli fanâx PriRv , de Flifco.
Rcvciendiflinius deminue RoSertus tituli fanâc Analtalix . Naunctenlis.
Reveiendifiimu» dominii» Leonardos tituli fanâc Sufanaz , Aù,cn terns .
Revetendillimus dominusChriftopborustitulifan-âx Pracedis, Angiuus.
Revercndilfimus dominus Antonius tituli fandi Vitalis, Sipontinus.
Rcve<enJiili<ui>» dominas Pettus tituli fanâi Eu-icbii, Anconica'us.
Rcve rendiffiruus d «minus Achilles tituli fandi Sisti, Bononicnb».
Revetendillimus dominus. Bmdincllus tituli fan- D de Sabinx , dc Saulis.

Dwrsv» *ctriifMlfs.*

RevercndilTi nus dominos Alexander fandi Eu-ftachn. Eaindni» .
Revciendiflimus demeans Lndovicus fanâz Ma-rie mCulinedin, dc Aagonaa .
Reverend illi mus dominus AJphoaiiu S. Theodo-ri › Scoenlis.

Ta/navdfr< CT *tffifitntri* p.sp< .

Re*erendns pater dominus 'Cietur Alexandri-nus .
Reverendus pater dominus Alphonfus Ario-ebenusl
Reveiendus patet dominus Stcphanus Patracenfis A Toreellanentis.
Reverendus patci dominus Vincentius Ncapoli-:an«is ·
Reverendus pater dominus Francifcus Jadreo-in..
Reverendus pater dominus Fcrdertcus Salernita-nas .
Reverendus pater dominus Gabticl Dyrrachicn-*ûi.*

Reveiendus pater dominus Otiandus Naaare-nus. anno CHRISTI
Reveiendus pater dominus Fransifcus Vincen-tinus. ·)!<·.
Reveiendus pater dominus Irar.cifcus Suefla-nus.
Reverendus pater dominus Julianus Agrigenti-nus.
Reverendus pater dominus Fc dmandus Cajeta-nus.
Reverendus pater dominus Laurent ins Afcuja-nus epueopus , vicecameraiius & gubernator

tAubitfifnfi·

Reverendus pater dominus Fianciicus Confa-lit'S .
Reverendus pater dominus JoannesJacobus Ba-renln .
Reveiendus pater dominus Joannc» Vincentius Scnemis.
Reverendus pater dominus Aldronandinus Nico-ficulis .
Reverendus patci dominus Bemaidus Spalatcn-lis.
Reverendus pater dominus Antonius Avenionen-fis.
Reverendus pater dominus Hieronymus Antima-neniis .
Reverendus pates dominus Mauricius Tuaaien-tis .
Reverendas pater dominus Jeremias Tranen-lis -
Reveiendus pater dominua Andreas Nobonia-iieeiis.

M*'· ^

Reverendos pater dominus Jacobus Potenti-elu«.
Reveiendus. pater dominus Joannes Baptifta Ca-valicenfis.
Reverendus pater dominus Gelafiua Bellunen-,l* ·
Reveiendus pater dominus AlbertinmPifaurien-tis.
Reverendus pater dominus Oâavianus Viter-bienlis.
Revciendua pater dominus Francifcus Orta!'_ nus .
Reverendus pater dominus Latinus Veftanus.
Reverendus pater dosnious Joannes Aquita-nus .
Reverendus pater dominus Gelafius Sarfinaten» lis.
Reverendus pater dominus Jacobus Signinus.
Reveiendus pater dominus Altobclfus Polen-fis .
E Revcundus pater dominus Andréas Mileten-tis .
Reve endus pater dominus Jacobus Paphen-iis.
Reverendus pater dominus Simon Atiminen-lis.
Reverendus pater dominus Bernardus TarviG-nus ·
Reverendus pater dominas Ludovicus Tricaricen-6s.
Reverendas pater dominus Alexius Malfita-nus.
Rcrciendus pwtci dominus lofuç ETculanus.

Rc-

ANNO CHUTSTt >V>*.

Reverendus pates dommus Thomas Ccrvicn- A lis.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Mariancnli».
Reverendus pater dominui Franciicui Milopotaanentis. \
Reverendus pater dosninus Raphael Crapitancn-
Reverendus pater dominus Francifeus Biligniaocnlis.
Reverendus pater dominus Matthew Umbriatineniis.
Reverendus pater dominus Fcrdinandus Bahuoregicnlis.
Reverendus pater dominus Petrus Algarenlis. B
Reverendus pater dominus Benediâus Chien* fis.
Reverendus pater dominus Bemàrdinns Cadrenils.
Reverendus pater dominus Petrus Caftclli mins.
Reverendas pater dominus Aloyfius Intcramnenlis.
Reverendus pacer doniinna Guillelmus Cortoneniis.
Reverendus pater dominus Nicolaus Ncocaftreniis.
Referendus pater dominus losnnes Tudcuus.
Reverendus pater dominus Vincendus Lau- C neniis.
Reverendus pater dominus Michael Mor.opolitanm.
Reverendus pater dominus Dominicus Aqmrillis.
Reverendus pater donunus Gnbettiis Rapo11anus.
Reverendus parer dominus Joannes Bouncoils.
Reverçndus pater dominus Georgius Callicnfis.
Reverendus pater dominus Jacobus Marliranas.
Reverendus-pater dominus Lambcrtus Vcnufinus. D
Reverendus paler dominus Simon ModrufienCis.
Reverendus pater dominus Joannes Antonius Angloneniis.
Reverendus pator dominus Zicharias Terracincnlis.
Reverendus pater dominus Joannes Franciteus Nolanus.
Reverendus pater dominus Corradus Aftunenfu.
Reverendus pater Dominus Hieronymus Ilcinenlis.
Reverendus pater dominus Michael Mordanienfia.
Reverendus pater dominus Hugvlinus Licita- E fis.
Reverendus pater dominus Dominicus Luce.inus.
Reverendus pater dominus Hieronymus Aictinus.
Reverendus pater dominus Bernardus Soranus.
Reverendus pater dominus Tranquillus Ferentinus.
Reverendus pater dominus Caro'us Month regalis.
Reverendus pater dominus Silvcfter * Nigorineolis.

a*«Vvii*r-ni«a6s.

Reverendus pater dominus Gafpar faadst lufte.
Reverendus pater dominus Marrés Urgcntinus.
Reverendus patet dominus Fcrdinandus Scatentis.
Reverendus pater dominus Antonius Vrbinatenfis.
Reverendus pator dominus Raphael Gtoffc* tanus.
Reverendus pater dominus Matthrus Beihcleneniis.
Reverendus pater dominus Petrus Namicnlis.
Reverendus pater dominus lacobus civitatis Ducalis.

Λüηαl

Reverendus pater duminus Antonitn abbas tnonafleris (aiitti G dgani ordinis CiRcrcientis Vultcrancnlis d acclis.
Reverendus pater dominus Guilletmus abbM monallerii Dcat» Maiic Britonis.

Mniftri itHtrulti wliant.*

Magtfter Thomas Cijctanus generalis ordinis Eradicatorum
Magifter Demetrius ordinis Minorom vicarius.
Migifter Ægidius generalis ordinis eremitarum ianfti Auguliini.
Magifter Bernardus vicarius ordinis beatu Marix . de Monte Carmelo.

Stuatur UrUt.

Magnificus dominus Petras dc Starcclupis Florentinus.

Qrattrti,

Mugnificua dominus Hieronymus Vich, orator catholici regia & regina H'fpaoû» rum.
Magnificus dominus Funcifcus Fofcarut eques, orator (ereniflimi & illuftriflimi dominii Venetorum.
Magnificus dominus Antonius dc Stroaia › ontm Florentinorum.

thtfiriffiati Imbri Hntpralct.

Conftantinus duiMacedonie.
U.uftrtflimus dominus Fridericus snarchio Mantuanus.
Illuftr'(fimus dominus Julius dcUrfini.
Dominus Fabricius deCareto, procurator ordinis S. Joannis Hi-erofolymitani.
Dominus Sixtus dc Raveac prior Urbia ». miles ordinis fanâi Joannis Hicrololymitam.
Deminui Petrus Grimanus prior de Hunraria, miles orâmis fanâi Joannis Hicrololymitani.
Baccllena juris utriufque doâor « dominus Paulus de Capoauchiia t 9e nobiles domini lacobus de Fraga panibus, te Fetius Pauli dc Vcchia » Urbia almas coolcrvatorei.

Cc

StS.no II ' \ Celebrata mifla pet revcreudifliinum in Chrifto patre dominum Thomam titula lanili Martini in Montibus, presbyterum cardinalem; fafta oratione per reverendum patrem dominum Thomain Cajetanum ordinis prxdicatorum priorem generalem; afeendu umbonem dominus Baltaflar Tuerdus. domini noftri papx fecretanus, &I legit quoddam mandatum illuftriflimr Hrnrii icjgis Angh*, de confcdcrationc cum eodem (antliiTimo domino noftro papa t quo perlefto, reverendus pater dominus Thomas Phaedra prrfcdus bibhothtx* fandiflimi domini noftri papas, ac coneihi lecietatius » afeendit ambopwm, tk legit quoddarn mandatum catholici Perdiiundi regts Aragonum, in pcrfouam magniiiti domini Hieronymi de Vich, ad intereflendum & incorporandum ac uniendum fç concilio Lateranenti, cujus tenor talis tft.

a Emmie trua cx prima rd1'1on- a oobik odii kwi" '

MANDATUM » REGIS HJSPANIÆ.

Fcrdlnandut Dei gratia rex l ^raionum, Sicilht cura O' ultra Tbarum, Jtrufelem j Valenti, Majoricarum, Sardinia, O' Corfict, comet Barcbinonia, du x, -4lhenarum O'* T^ropacrr*, romri *Heflilwtü & Ceritania*, warcA/o *Orifi.ini tT Gotiani, nec non admlniftrator O'* £U*it'nat'jr regnorum Cafleil*, Legtonh, Granata*, CTV. pro *[cremffima O' fotcntijjiina ruina Joanna filia noftra <arij]ima, perfonatf bonorum curam ger/mu·, unrverfit o' f\ngul/t prafrniium ftrtem infptflurb* ı

Notum facimus, quod licet nos cum primam intelleximus, ianâiflimutn ac bcatiffimum dominum noftrum Julium divina providentia papam (ccundtim, pro defindenda fandi Romane ecclefi» indivilibili unitate, fchiftnatum hzrcfumque pullulatione fetanda, morum univerfali refoimatione, Se fanftiilima contra infideles & facrolanftr fidei catholici boites expeditione obeunda, concilium Lateranenfe convocafle, propofucnmus cx tota mente ac totis viribus noftiz pra.·fatae ecclefi* Sc fummi pontificis monitionibus facere fatis multo tamen acrius felicitati fumus, pofteaquam venerabilis Sc dileftus' nofter utnufque jutis doftor Guillelmus Cazador eaufarum lacti palatii apoftolici auditor, & ejufdem fanftitatis capellanus & nuntius ad hoc fpecialiter delimatus, ad nos Sc alios Chnftianos principies miflus, publice atque palam mfinuavit difti fieri Lateranenfis concilii convocationem, Sc fchifmatici Pifani continuationem, eccleliz unirz Roman* feifluram, Sc naviculi Petri duftuationem, quid in caufa tam ardua providendum iit. Quandoquidem tuitionem Se propugnationem ecclefie. licet requififiti, fponte tamen βr gratanter fufcepimus, ne Dei optuni maximi honorem negligert videremur. Profitemur enim noa filium ejuldem ianftac Romana ecclefie matris noftir deditiffitnuai, proque ejus nonore atque ftatu animam ponere paratifTimutn. Cum igitur praefata facrofanfta Romana ccclefia innitatur tam lanftutn « tam falubre atque laudabile propofitum profequi atque perficere, ut fides tatholica non modo ronlttvetur dc manuteneatur, fed etiam augeatur, A· Mahumetana feYla enervetur, cujus rei uos impulfores atque effeâore», Deo auftorr, trmpei extitimus; operi pretium atbitramui, ut ca omnia pro poitione nobis contingente praeparemus, qur difto facio Larrranenfi concilio confentanca 8c opportuna fore videantur. Quapropter fidem, conftantiam, fagacitatcm, atque agibilium experimentum noftri inagnifi ' Se dileâi contiliam Hieronymi dc Vich, noftri in Romana curia oratoris, haud paivifacientes, noa tamen in przjudiclum, novationem, feu derogationem qjiarumvis poteftatum per nos vobis naftcnus tributarum, fed illis potius addendo 8r accrefcendo, eis quidem melioribus, validioribus 8c efficacioribus vis, modo, jure He caufa, quibus facere poflumus & debemus, facimus, conftituimus, creamus, deputamus, & folenniter ordinamus, noftrum Bc diâac fereniflimr Joanna reginae filiae noftrae cariflimar verum, certum, legitimum & indubitatum procuratorem, faftorem, negotiorumque infra feriptorum geftorcrn, ac nuntium fpecialein Sc generalem, ita quod fpecialitas gcneralitatt non deroget, nec c contra i videlicet vos eumdem Hieronymum de Vich oratorem noftrum, licet sbleutem tamquam przfentem, ad intereflendum videlicet, conlentiendum, diffentienduui, protcftandum, ac fieri requirendum pro nobis didis nominibus, proque dida fcicniflitna regina Joanna fi'm noftra eariffima, regnifque atque dominiis 8c populis ditioni utriuique noftrum iubieftis, omnia Se fingula qux praeparationi celebratıonis didi facri Lateranenfis concilii opportuna, fuffragantia, conducibilia convenientia lint, Se fiuc quibus illud commode celebrari non poflet; nec non didi fchifmatici, pemiciofi, Pifani conciliabuli impeditiva, refragantia. & ad nullitatem in eo attentatorum, feu attentandorum tendentia, ne illud longius procedat, fed tamquam injuria, perperam & inique congregatum, diffolvatur &.· evanefeat, Ac perniciofiflimiim. fchifma fu^etm 8e tollatur; comparendumque atque intereflendum r dutn tempus adfuerit, eifdem nominibus in dido facro Lateranenfi concilio, & in omnibus adis & ptoceffu ejufdem, ibique obedientum debitam prxfato beatiffimo domino noftio papr toties, quoties opportunum fuerit, prxftandum & recenfendum, confitendumque atque retognofeendum, eumdem dominum Julium papam fecundum efle verum, unicum, canonicum Se indubitatum pontificem, Se dominici gregis paftorem: St in eodem facro Lateianenfi concilio dicendum, proponendum, tradandunt, vovendumque didis nominibus, Sc utrovis eorum, omnia 8e quæcumque inchoationi, celebrationi, continuationi Sc conclufioni didi facri Latrranenfis concilii, & qux in eo proponentur & tradabuntur, unionique St individuitati didx fande Romane ecclefie nutris nollrr Sc membrorum ejus, nec non morum univerfali reformationi; Se didi perniciofflimi khifmatis nulluati Sc e«tinctioni, fideique augmento, Sc fandiflimi atque catholici ligat nuper init,»· cohfervationl Sc implemento, atque ptxfatx, jamdiu eft, a nobis optatx, inceptarque m hoftes ejufdem fidei expedition i necenaria. feu etiam opportuna, Ac fine quibus ea commode fieri ieu nerim nequitent · Lt quoniam mulca eorum verifimilner in dies occurrere poliunt, qur nobis ad przfens minime occununt, exprimi A fpecificaii ad validuarem adoium, feu agendorum neccftaiia, &c fine quorum expreffione forte de jure non tenerent, dt quibus fi notiUim informationetnquc haberemus ea omnia ex-

ANNO CHRISn

ANMo CHRISTI ma.

««peunere non omitterem·· t providere volen- {t* » °* 'pf* «preflfo per *w* pr»fentibps non fsda ullum iocommodum uaterci promet foci diftatuiam parem , fou caefam , vobis p·-teftatcro tribaimu· , eaommahuic noftro mandato didis nominibus Se ujrovis eorum , de petitorum confilio addendi, exprimendique per quofeuoque notarios atque tabelliones , inde per tea requirendos , fecundum eorum ftylum adjicienda , annotanda feu extendenda , juxta occurrentium qualitatem •'exigentiam negotiorum * rerum de quibus fupra . Qu» omftia St fingula per vos, ut profertur , extendenda St declaranda › illata vim illudwe robur habere volumus , quam haberent , u per nos extenfa St declarata profentibus extitifleor , Sc de * ac pro omnibus * fingulis (upradidis quocumque juramenta de fecrero fetvando , * alia numine noftro * in animam noftram proflandi St fubeandi , omntsque quocunque inftnr menta necefiaria dc opportuna elini padi*» p·-dtonibu» , ftipulationious bonorum noftrorum fc dido fereniflimst regina filia noftr» Caridime , obligationibus , renunciationibus , juramentis , claufulis dt cautelis Aeeeflàrii* , utilibus , feu etiam opportunis › faciendi St forvandi , firmandi fed contedsndi | gtnecalfter vero omnia dc fingula peragendi , qua in jpr*-didis Sc circa pradida necefiaria St utUia fint, feu etiam opportuna , etiam fi talia fotvftt , qux mandatum fpecialius exigerent , quam Ïtxfentibu* eft iafertum , dt line quibus ea eri nequirent, qus hos didis nominibus facere po&mus, fi adeftemas . No» enim finpedidis nominibus , * utrovts eorum nominum » in Se fuper prodidis omnibus , St fingulis , cum fuis incidentibus , dependentibus St emergentibus , annexis dr connexis , committimus atque conferimus vobis eidem procuratori , nuntio dc oratori noftro plenarias vices noftras, eum omnimoda St indefedura facultate , rarum , gratum , validum atque firmum perpetuo habituri › quibus fupra nominibus , totum id , dc quidquid Se quantum in prxdidi* Sc circa ea Sc qubdlibet eorumdem procuratum Sc adum fuerit , five geftum , Sc nunquam revocaturi , fub bonorum dr jurium noftrorum Sc did* fereniffimx regips Joann* filix noftra canilime tefpedivç omnium hypotheca , dr fub omnis juris dc fadi renuntiatione ad hec necefiaria , pariter dc cautela . In quorum fidem Sc tcftimonium prpfentea fieri juutmus , manu propria fubfigaxtas › figiUoque noftro impendente munitas.

Datum Burgu , die fecunda menfia Decembris , anno a nativitate domini millcGmoquingentefimo undecimo.

Yo el Rey.

Dominus m mandavit mihi
Michaeli Perez Dc Almaxan .

Quo periefto / didis orationibus St litaniis more foiito , preftitaque folita dc confueta obedientia p*r cardinales dcprplatos faadtffimo domino noftro p*P® › * benedifto concilio , cantat«que evaagclio per reterendiflimum dominum Ludovicum fanda Marl· in Cofmedin diaConuoi cardinalem de Aragonia , quod in- C'P11 ' ‹' *fnfketit* : idem fan- Aiflimusdominasnofter incepit hymnvm. Veni ervator , *c.Quo finito per etntores, reverendus pater dominus Bernardos archiepifcopus Spalatenfuaicendn amhonem, * legit quamdam fchedulam tenocis infra fcttpti.

BULLA SECUNDÆ SESSIONIS SACRI ‹ generali* concilii Latarawifir.

alitu tpifftfatftr+ai fmtrvitt Uti, ajperfettttm rti MMSdfoMS .

Sacro approbante concilio cum inchoatam hujus (aeri Latetancntis concilii celebrationem › ad Dei laudem , univerfalis ecclefie pacem , fidelium unionem , (ehifmatit *t hxrefum everfionem , morum reformationem , ac contra perfido» fidei hofte* eapeditionem, Ahiilinai ucetera aiCHentc , profequi intendamus , ut omnium fchiimaucorutn & pacis hoftiiitn, latrantium canum ora obtundantur, univerliqueChri- B Hit fideles valeant a tam peltifero St venenofo contagio, fe immaculatos fervate , in hac prefsuti fatûnda fedione in Spiritu fando legitime congregata , indidionis , convocationis Ac publication» fchifmatic· conventicule , & ai» terti conciliabuliPifani, ad fcindendum *it* fcandaliaandum etclçfir prelate unionem , emanatarum ciutiorium , monitionum , decretorum , abfoluttoDom , (antentlarum , adorum , legatorum , cteationum , obediemiaram , (ubtraftionum , aflertatutn cenfurarum, appofitionum » ipfiufque conciliabuli. tranflarjonis ad Mediolanum ▾‹! Veredleniam civitates , aut alia loca Suatcumqua , omniumque St fingutorum in di- C to conciltabulo geftoram Or concluforum refirobationca , damnationes , revocationes , cafationes « irritationes*' annullationes , per nos habita cum venerabilibus fratribus noftris fanda Romane ecclefie cardinalibus deliberatione matura , * de eorundem fratrum Confilio St unanimi confenfu , ac ex terra fcientia , * de apoftolkr poteftat i* plenitudine , per divfrfs» noftra» litentt rçlpcnive , pnefertim fub data decimaquinta Kalendae Augufti , pontificatus noftri anno odavo , ac tertio Nonas Decembris , * Idibus Aptilis , ejufdem pontificatu» anno nono éditai , fadas * emanatas, literaique ipfa» cum dedetis , declarationibus s inhibitionibus , mandatis , hortationibus , D tnonitionibu* , interdidorum ecclefialticorum appofitionibus , St aliisfententijs , cenfuri» Se pernis , tam a canonicis fandionibus , quam a nobis , snaiimc in literis indidioni» huius facri univerfalis concilii , ac omnibus St fingulis altis daufuris in didi* literis contentis , quarum tenores , ac fi de verbo ad verbum pre(entibus inforarentur , pro esprcflb haberi volumus, licet, ut firma dc valida, nulla alia confirmation· attt approbatione egerent, ad abundanitorem cautelam Si veritatis manrfoftationem , hoc facro approbante concilio » confirmsmut , approbamus * innovamus , iliaque inviolabiliter obferxati volumus , ftatuimus Sc ordinamus , fupplentes omnes 8t fingulos defedus fi qoi forfan intervenerint in eifdem . E Nec non conciliabulum prefatum illiufque tranflationem , ac omnia St fingula per ipfum voticWfabulum , illique afliftentçs , adhqrenres , fautores St confrtitientes , direde vel iudlrede , quomqdocunque St qualitercumque a die indiAlonis ipfius conciliabuli , ufque in firefontem diem ada , fada , gella St proses , ac in polierunt gerenda , agenda , facienda * proferenda , etlamfi talla fint vel fuerint , de qdibus fpecialis , fpecifica , exprefia ac individua mentio habenda foret , lllorum tenores St qualitates etiam pro eipreffis

SIMIO II. C» habentes, ut aLia adulterina Af .1 vçritatede- Viantia concilia, Se in Ji geftl, a jure facrifîue canonibus damnais Se reprobata fuerunt atnnamu» Se reprobamus, ac prout lunt', nulla, irrita & inania > nulliufque roboris vel momenti fuifle & elle nuntiamus Se nuatenus opus fit, caflamus, irritamus Se aemulamus, ac pro cattis. irritis Af anaullatia haberi volumus 1 Et nihilo minus hoc facriun concilium otcnmenirinri jutte, rationabiliter, ac cx veris Ac legitimis' eaufia, xiteque Ar rerie indirium-celebrari inceptum, ommaque Se lingula que in eo faâa Ar gefta funt, Ar de cetero fient ac gerentur, lufta rationabilia » finga * valida fare, ac idem robur, eamdemque vim, poteftatem, auâoritatem A> firmitatem habere Ar obtinere, qu* alia concilia generalia, prefertun Lateranenfe, a facris canonibus approbata habent Se obtinent, hoc eodem facro concilio approbante, decernimus 8c declaramus I Infuperque temporum difpofitione, itftivjfque caloribus inftantibus, ut commoditati Se valetudini prolatorum confutatur, ultramontanique Ac trans mare exiftentes, qui haâenus ad hoc herum concilium venire non potuerunt, experientur, propterque alias juftas Ar rationaoik* caufas profato facro concilio notas, Se ab eo approbata*, tertiam felEoncm continuationis celebrationis concilii profati, tertio nonas .Novembris proxime futuri faciendam, hoc profato facro concilio fimilitcr approbante, indicimus. Omnibufquc Ac fingulis prolatis, Ac ω eoJetn concilio * tunc extftentibus a Romana curia recedendi, Ar pro eorum voluntate ubi cis placuerit morandi, dummodo diria tertio nonas Novembris in profato concilio Latcrancrifi, cciiantc legitimo impedimento, de ïuo clare conftet, fub panarum in literis iniriionis ipfius concilii Se canonicis fancionibus contra non accedentes ad concilia indiriaruin incurfu, profentes cxiftant, Ar facultatem, protaio facro concilio etiam approbante, concedimus &· indulgetnus · Nulli etgo puinin hominum liceat hanc paginam noftr* confirmationis, approbationis, innovationis, liatuti, ordinationis, fupplctionis, damnationis, reprobationis, nuntiationis, cafiationis, irritationis, annuliat1011is, voluntatis, decreti, declarationis, indidionis, conceilionis Sc indulti infringere, vel ei aulu temerario contraire I Si quis autem hoc attentare pr»fumpferit, indignationem omnipotentis Dc: ac beatorum Pern Pauli apoftolorum ejus fe noverit incurfurum*.

•f num.

Datum Roro* in publica fellione in Lateraiicnfi iacrofanria bafilica folenniter celebrata, anno incarnationis dominiez 15 ra. fextodccimo Kalcnda» Junii, pontificatus noftri anno nono.

Poftmodum idem reverendus pater dominus Bernardus archiepifcopus petiit ab omnibus, an placeant paierait·tinus luis contenta in fchedula. Qui refpondcrunt, Se quilibet eorum rclpondit, placere contenta in ichedula. Su- quibus omnibus magifter Bernudus Mo- rlwrus, procurator concilii, petiit fieri per protonotarios Ar notarios ad hoc deputatos publicum A- publia·, inftrumentum feu inftrumenta.

Deinde reverendus pater dominus Vincintiu» Caraffa archiepifcopus Neapolitanus, proeuxa- •Za^amni. tor reverendi patris domini Donati epilcopi * Ncklitini ad intctcficndum facro concilio, dcdit quoddam mandatum iabfcriptum per dominuar Jacobum Andreem Pariatum civem Neapolitanum notarium curie archiepifcopali» Neapolitanz. Et venerabilis vix dominus Francifcus lofart, folicitator literarum apoftolica»um, dedit mandatum reverendi patris domi* ni Petri dc Cotta epifeopi Portugaknfi» dicerelis * publicum notarium, in quo ipfe dominus Francifcus principaliter nominatur ad intercifendum facro concilio. Et reverendus patec dominus Joannes Baptitta epifcopus Cavaliceafis t procurator reverendi patris domini Hieronymi ralavicini epifeopi Alerienfis, dedit mandatum ejufdem ad intereflendum diâo concilio fubfcriptum per dominum Luchinum dc Bclgandeno & Baiavic laicum Maxianenfetn publicum notarium, dc figillatum figillo profati epifeopi Alerienfis. Ac reverendus pater dominus Gisbertus epifcopus Rapolanus dedit mandatum procurationis reverendi patris domini Joannii Baptiftz epifeopi * Fancnlis, fubfcriptum per dominum Malatcftam Thomafinuxn publicum notarium, Ar iigillatum figillo diâi epifeopi. Et venerabilis vir dominus Petrus Perini, attritus procurator reverendi patris domini Aynionis epifeopi Laufanenlts, dedit mandatum ejufdem ad intercllcndum concilio, fubfcriptum per dominum Perret, Ac iigillatum figillo diri domini epifeopi. Et revcrendiflimus in Chnfto pater & dominus « dominus Achilles tituli fanât Siati presbyter cardinalis Bononienfis vulgariter nuncupatus » dedit mandatum reverendi domini Joannis de Sclufa abbatis Prznionftratcnfis, ut totius ordinis judicis fuperioris & reformatoris generalis, lubictiptum per dominum Joannem Ray canonicum eccldi* collégial* faneti Quintini, de lanâo ‹juintino Noviomenlis dicccufis, publicum notarium.

anno' CHRISTI »1**.

· f. CaUcii. F,um P*

· uiawa.

Anno a nativitate domini ipj. mdidione decmiaquinta, pontificatus praefati fandi/fimi domini noftri Julii pap* fecundi anno nono, die ultima menfis Oâobris, per dilcretum virum Bartholomzum dc Mantua, profati fanάιΓιηι domini noftri pap* curforem, affix* Fuerunt Ac publicat· in bafilicarum principis apoftolorum de Urbe, Se lanria Joannis Lateraneniis valvis feu portis, nec non cancellari* apoftolicz & acie campi Flor*, cert* liter* prorogationis terti* leuionis propter adventum reverendi & illuftris domina Mathzi elediGurccnfis, (eremifimi Maximiliani eleCti imperatoris locumtenentis, ufque ad tertium diem menfis Decembri» proxime futuri prout in eifdem Ineris continetur, quarum tenor fe» quitur.

PROROGATIO SESSIONIS PROPTER ADVENTUM GURCENS1S.

"Juliiti frrvHt JirvertH Dti.*

CUPIENTES ingenti defiderio ad omnipotentis Dei gloriam, phirimorumque optimorum opetum perfedtonem, ^lias inchoatam facri Lalerancnfis concilii celebrationem prolequi, in fecunda fellione in Spiritu fando legitime congregata, ut temporum indilpofkionc, rftivjque caloribus innantibus, commoditati Ar valetudini prolatorum opportune ccmfuleretur, ultramcmtanique Ar trana mare exilleutes, qui eatenus ad concilium hujufmodi tenue non poterant, experiarentur;

ANNO CKRirri ■n, . tur: ProPtcr<l,Hi ali** juftas St rationabiles caudido concdio notas, & ab eo approbabas, tertian, feffionem continuationis pnefar* « tertio Nonas Novembris proxime foturi faciendam, fub data xvi. Kalendas Junii, pontlii-ostus noftri anno nono ,-indiximus : fperantes tuae Deo duce, ac Chriftianorum regum Bi principum ope, Italicis Se exteris rebus pacatis, St pr* latos pnrfatos tutis itineribus cum quitte ad ipfum concilium venturos 1 nullumque aliud impedimentum ioefle, quo minus tertia feffio hvjufmodi die, us pr*fertor, indiâa haberi potuiflet. Cum autem fatorc zizarti* inftigante, & nonnullorum malignitate, qui Chriftianorum isomcn in r<nwn rçcipcrc ripn formidant, bella atroci» tam in Italia quam extra'eam viguerint * vigeant, djkiique prclati Germani, Hifpani, Angiki, Porloni Se alii, propter boftium pericula tute ad^huc accedye non potuerint, nuperrrrneque venerabilis nater nofter Matthrus epifeopus Gurcenfis, cariifimi in Chnfto filii noftri Maximihaoi Romanorum regis in imperatorem eledi ia tota Italia locmntcnens generalis, & ad nos ovator delimatus, prope urbem ad illam ven*brul fit » cum quo multa * gravia importantia k magni ponderis, flatum Sc quietem ecclcfi*, ptincipum Chriftianorum St Italia concernentia, pralertim de pace inter ipfum Maximilianum regem k dilodum filium Lcooardum Lauredanum Venetorum ducem, qu* nobis cordi eft, componenda. agenda fint : «x quortun concluGone univerfalem pacem aliaque innumerabilia bona w rosum auftontate > »y.rpcr«nuit. * intermiffione vero graviora prioribus fcanda-1*' damnaque intolerabilia futura *, dilatio- >/. β·>ηΰαλ nemqtte indiCLc feffionis ad pancos dies, * nedum prejudicium, fed utilitatem allaturam arbitramur. Idcirco ut Gne pertorbatione aliqua continuationi celebrationis tam celeberrimi Sc neceftarii concilii infifterc valeamus, Îœslatifqoe k oratoribus principum ad diiitim aerum concilium venturis, ia itinere etiftcntibes, ut accepimus, aliqua ulterior dilatio concedatur, diâufque venerabilis fratei Mat*h*us epifeopus Gurccnfis Cxlaic* majeftatis locumtenens St orator, circa diem ipfam celebrationis terti* feffionis, k forte ipfa die vel lequenti almam urbem eft ingreflurus, Sc de noftro mandato ob perfonam quam gerit & repntfentat, honorifice excipiendus fit, k cum folitis ceicmoniis St curi* Romane comitiva affiociandus, & ad nos deducendus, qui cum otnoi celeritate defiderare videtur expeditionem negotiorum libi commiflbrum, ut infra paucos dies ex urbe recedere poffit : habita fuper his cum venerabilibus fratribus noftris fanda· Roman* ccclefi* cardinalibus deliberatione matura, cxpxeffis ahiique juftix 8c rationabilibus caulis urgentibas, de cocomdem cardinalium concilio nnanrmique confctiftr, tertum feffionem > continuationem, celebrationem concilii prrfeti ad tertium Nonis Decembri» Graduer proxime futuri, ceterifque in indrôiooc concriia, Sc in k-cunda feffione pr*fatis contentis, firmis manentibus, prorogamus, Sc judicibus premiffis, ccterifqnc connut11' non obftantibus qulbuicuinque, prout femper dchderavunu*, feliciter incepimus, & domino adjuvanti omnino perficere intendimus.

Hiscet, Se publicetur.

Anno a nativitate domini nu. indidione dacima quinta, pontificatus (inaiflitni inChri- A fto patris k domini noftri, domini Julii divina ptovidentia pane fecundi anno nono, ultima mentis Oaooris, pr*fentes fuprafcript* liter* fanâiffimi domini noftri pa^at, p<oot in cifdem continetur, affix* k .publicat* fue'ttnt in bafilicarum principis apoftolorum de Urbe > Bt fandi Joannis Lateranenlis, valvis feu*ponis, nec non cancellarie apoftolicc in acie campi Flont ; & lie affixas per longum temporis (patium dimifi : copiam eaiumdcm literarum m locis fupraferiptis affixi . Sc affixant dimifi, per mie Bertholoaunim de Mantua, fandiiCmi domini noftri p*p« curforem. ÜJMÔTt

B *gc-wrcvd^irw· in Cbrijh pttri <7 àamtM, daminr Thunn ttltfin titnli fenili Mtftiti in mandans frtikyttr» uriimli Slrtf~nitnfi, fmttrnttr ertiinti 'PrnJtcnternm ftrims fnlntcm Jicir.*

Ad xvir. Kalendas Junii, qui dies Cccuttdam concilii klfioncm in ede pnebuit Laterunenli . cum alia habuimus illius lolemnis & iaciatillimz lucis grata monumenta, tum illud maximum, quod tu eodem die ac lose Rome tum primum divinas res publice peregifti > magna quidem apud Deum, ut credimus, ob tuam virtutem gratia, fed non minors spud homines ob virtutis opinionem laude k exi- C ftimatlone. Quamquam enim tuum nomen ubique apud omnes prubatum iit ac clarum < Roma tamen apud bonos Ar graves clarilfimum certe Ar.probatiflimum eft. Eo itaque die > quo de rerum fumma graviter conftitucndum arat, concilitxnquc ipfum, patrum fentenlia, in aliud tempes differendum, cum rire a te & Lande myfteria fanfiiffima celebrata cflent, ttrm pulpitum, ut lcis, attendit mens &r totius prxdicantium ordinis generalis magitter t vir tum religione k dodnna lingulari, tum prcftanti excellentia animi atque ingemr. Quod quidem quafi geometricam quamdam videtur habuifle rationem, Dt ille lui ordinis primus fecund* feffionis orationem pronuntiaverit, tu D fecundi ordinis in fenatu princeps, primis in hac 111be myftcriis publice fueris minatus. Verum cum h*c ipfa oratio dives optimarum iententiarum k luculenta, digna a lummo pontifice judicaretur, qu* in sfta referretur, multique illam boni viri quotidie eiflagjtatent, opera precium fore auxi, li ego qui prxdicatorum ordinis hic res curo, eamdem orationem, priufquatn ab aliis legeretur, tibi povffitnum dedicarem. Feci igitur, Sc perquam Libenter feci, ut St illa tui nominis incriptione ilhiftrata, majore audoritate in publicum prodiret, tantique viri prxiidio enet munitior, Ar m»i erga teobfervantj* ac venerationis magnitudo hoc pruno teftunon10 tibi in- E notefeeret. Sed k xptum vifum eft, cum illius dici ceremonias conjundim egiftetis, ut uon feparatim inora hominum perveniretis, quamquam tua virtus &r auâoritas multo majoribus Sc gravioribus rebus celebritatem promerita eft. Scimus enim, tuus in urbem adventu* quantam fpem letitunique bonis omnibus attulerit, qui p«cem quidem Se falutem continu* opunt, bellum autem diuturnum & infeftum coguntur fuftmcTe. Subit namque multos qui virtutes amsnt, qui tuo exemplo crudelia bell· abhorrent, qui Chnftiad* fidei infidelibus armis lofcftiflimi funt,

> ÎU-

"'xsi'alT S1SS1Q11. kb** ' Puio› kft'dw® incredibile › cum f|‹jeant tyijuiVe temporjs(celera fcruinas. Quis enim non ftomachetur, vacare Chriftianos inteftmis diflenfionibus, pace toties attentata, nunquam vero firmata, elapfamque « manibus fuifle oecafionem retinendx Africa, Grxcix atque Ali® in libertatem fc religionem vindicanda,. Ad quam Chriftianorum vecordiam ne forte putemus Deum dormitare › omitto reliqua qux domeftica funt. Eccc nupcrTurcarum rex fenex, invalidus, fc imperio, & 'pecunia 4 fc exercitibus ceflit, prêter omnium opinionem › filio xtate tertio, Juveni ferociffimo, fc Chriftiani fanguinis appetentiflimo, qui magno donativo conciliatis fibi militum animis, additifque ad foedus fuum Scythicis nationibus, nihil non aufurus brevi timetur. Jure hoc quidem optimo fartum cft, ut Chriftiani qui oblatam occationem juftitix atque laudis conteinpferunt, quique nuper recuperatam fcie Africam totam iterum canibus illis abripiendam devorandamque objiciunt. Jufte, inquam, fartum cft, ut ii quandoque de prrfenti fuo imperio trepidare cogantur, qui imperium Chrifti nec amplificare nudent, ncc defendere: quin illud potius fc vitiis oppugnare, fc labefartare diflenlionibur non verentur. Sed de iis fatis. Melius enim longe tu quam ego, aut quifquam, hxc nofti fc cogitafti, quippe qui a puero acceptas contra Tureas inimicitias, & ab incunabulis fufceptam facratillimx fidei tutelam fc defenfionetn, adhuc perpetuam retiuuifti. Propterca que in hanc urbem venifti, ut pacatis univcrlis, non folum iis partibus qux fidei funt, confuleres, fed ctiam illis qux infidelitatem & difeordiam alunt, vehementiffime te opponeres · Sed redeo ad orationem, qux mihi cum dortiflitna videtur efle, tum ita largiter ampla, ut non tantum qux prxfentis concilii funt, fed omnium conciliorum vim, aurtoritatem rationemque amplexa videatur. Q am cum tua amplitudo benigno vultu accepeut, exiftimabimus magnum fc illi ornamentum, fc noftro ordini univerfo ex tua benevolentia acccffiile. Vale.

Orarù *rtvtrtnÀi futrii, frttrii Thwtt* ʌ A7· *, [ter*fnftffurii, ti»s *rdi*n prtdicttor·*» ftiurtlh* m *b»k›t4 \ottt4 »· ftannin ftfjivte coinilii Latertwfti, dmnuftflime* Ka/cadai "]»λ ɳ XSU.

Cum animadvertam, Joli fecunde pontifex maxime, reliquas omnes cccleflafticx reipublicz confuetudines artionefque lingulas efle lingulis ecclefix partibus accommodatas, generales vero fynodvs univcrfalcm ecclefiam penitus refpicere, eamquc tanquam finem libi proprium attendere, exiftimavi mc farturum rem fc utilem fc omnibus gratam. Ii hodierno die Erimum de ecdelia ipfa, deinde dc fynodis ujus temporis, illarumque ditferentu ac diverfitate dicerem. Sed cum iis diebus ex hoc loco viri dortiHimi, qui hoc oratorio munere magna cum laude perfunrti funt, de in fere rebus verba graviter fapienterque fecerint, ego, qui ingenio illis fc dortrina inferior lum, quo meis viribus minus confido, pater fanrte › eo humilius atque propenfius tuam humanitatem fc clementiam mihi propitiam elle fc futnmiflè oro, fc fupplicitcr peto · Sed

A quoniam nihil eft *i* quod homo de' femetipfo nne auxilio opeque divina poflit polliceri, ad gloriolam ipfam virginem Dei matrem primum convertam ovationem meam. Ave Maria, *ite.* " Anno CHRISTI mi.

Cum dilcâus Chrifti, difcipulus fc evangelifta multa nobis ex prophetica illa myfticaque vifione nuntiare inftituiflet, dc Deo', dc agno,, de Dei agnique gloria, deque venturis prxteritifque temporibus ac rebus divinitus· retulit, atque is'etiam Chiiftianam rempublicam fc ecclefiam contemplatus, in hunc modum ipfe, aut per ipfum potius fandus Spirittfs locutus eft: *Pidi* „u

NOT4l·» *dtfttitdtiutm d» t»U*. Magna B proferto fc· divina, maximaque infuper, atque omnem liumanr rationis terminum exupeiantia Joannes vidit. Vidi, inquit, civitatem, vidi lanrtam, vidi Jerufalem, vidi illam novam ac de ccelo deiccndcntcm. Qua- cft ifta civitas, quam Joannes vidit *t* Qux eft ifta quam magifter di/cipulo, Chrifto apoftolo › Spiritus ianrtus evangelifte ac vati figuris fc allegoriis revelavit? Certe civitas hxc Chriftianx reipublicx uibs eft, qux non vallo aliquo terreno, non caduco murorum moeniumque ambitu cinrta cft, fed multitudine copiaque innumerabili claufa eft ac permunita. Quamquam enim hujus mundanz fapientixantiftites certo quodam fc prxfcripto civium nuC mero civitates conftitui oportere arbitrati fiat, nitniatnque fc nimis late diffufam multitudinem fubmoverint, neque inter centies ccntcna mtllia, ut ipfi ajunt, commercium fieri polfe ullum exiftimaverint, folum tamen Chriftiaiium genus tanta tamque mirabili a Deo optimo maximo cognationis, neceflitudinis, focictatiique copula devinrtum ac conjunrtum cft, ut m unitate maximam multitudinem, unius urbts ambitu fpatium ampliflimum, in una denique civitate totum terrarum oibetn complertatur. Nam cum in condenda fc conftituenda qualibet civitate duo in primis re quirantur } primum, ut partibus luis omnibus ipfa conftituatur rcfpuolica; deinde, ut D cx partes inter fele civili amicitia quadam fc conlcnfione confpircnt i licet cognofcere, quomodo privatis publicifque in rebus, ambabus iis partibus noftra hxc Chnftiana civitas excellat. Quod enim ea partes omnes pcrfe&iflimx reipublicx habeat atque contineat, ea in primis facra, que facramenta appellamus, oftendunt, quas tantx funt efficaciae fc virtutis, partira ut hominum generationes matrimonio propagent, partira Deo filios baptifmate ut gignant, tum ut genitas communicatione corporis Chrifti alant fc vegetent, deinde divina chrifmatis viitute corroborent; ubi corroboraverint, potcftate atque auctoritate ecclcfiafticis ordinibus augeant: E mox aliquo errore lapfos confeflione reftituant, fc poitremo, humanis culpis abluendis, fandi olei unrtione perungant. Prxter hxc autem divina fc pixclara munera, multa habet alia hxc civitas cumulatiflime. Habet namque apoftolos, habet cvangeliftas, habet prophetas, habet paftores, dortores, martyres: habet fermones fcientix, fermones fapientix, genera linguarum, interpretationes fermonum, diferetionem fpirituum, gratiam fanitatum, fidem, vaticinia, miracula, fc eam crlutn claudendi rurfumque aperiendi potcftatcm, ut quidquid in

ter-

Taj Imo CKA.HT1 ssiA.

ligiwit · quidquid folverit denique , id A continuo in c*lo drflolutum vcl ligatum fit . tt quamquam hum magna maximaque fint, fads runca non fida , tot tantaque ecclefiam habuifle, nifi A angelorum revelationes, iltaminationes , defenbonefque habuiflet. Qpibot omnibus aoionis aoftr* contemplatiofiifque . ftudia-non tueri modo ac defendere , fed propcnfins etiam À augent A oroare A perficere conatur. Civitas igitur A hac divina illis reipublic· partibus illuftratur, quibus nulla un3nam aha vel melioribus vel oràauoribus illursta eft . Quod autem cives ipfi arAfas in hac , copuktiafqtse quam *i»* civili alia communitate devinciantur , vel hinc patet manifefte» quod ii non jam cives funt aut advena , fed B cives fandorum, M domeftici Dei, fèd membra Chrifti, A ita unius ejafdeasquc myfticicoc-' ports membra, ut alii altis A membra fint , A quemadmodum funt, mutua *fefe*communicatione ac lbcietate confoveant. Cum igitur h*c civitas ex pcrfeAiffim» reipublic* partibus perfeAiiSmis conftituatnr , ipfiufque cives interiore A cognatiore quam omnes an* focietates genere colligentur : patet certe · hanc urbem altis efle digniorem . perfeAiorem , excellentiorem , ipfamquc pr*ftare omnibus honore , decore , A quod maximum eft , humana beatitudine ac felicitate . Quamquam enim cuiufvis civitatis proprium efic videatur , fnflicieatcr ex fe › beneque ac beate vivere , nulla tamen C alia , nili h*c noftra hoc ipfam habere cumulate ac largiter, poteft , fed ne imitari quidem . In aliis namque finis civilis amicitie A focictatis eft , optima inter *fe* hominum conjun&io : in hac vero noftra , io qua heredes Det omnes , coheredes autem Chrifti funt, ad Deum ipfam , ut proprium Chriftiani generis fitteth , eunda referuntur . Hcc cum ita fint, scAc Chrifti ecclefia non tam civitas ab apoftolo Chrifti , quam civitas fanAa a viro lanAilfitno comaaentoratur. Id autem, putres , ut nunc vos alloquar, moa extrema oratione ad hunc fummum pontificem caput omnium reverfarus, id, inquam, patres, qua A ego quoque ratione demonftravero , qu*fo , intelligite . D Sanditas ipfa , ut a definitione incipiamus , utque Dionylio Areopagita placet , immaculata , libera, perfcAaque munditia eft. Proinde tametfi hoc lummts antiquorum, noftrorumque rationibus firmatum iit, in Deo univerforum auAore A gubernatore omnium rerum naturas , excellentias dignitatcfque conliftere : Deus tamen ipfe pr» iis omnibus propriam ita fibi vendicat fanAitatem , Ut etiam fummi philofophi Dei fubftantiam munditia À farôitatc definirent . Nam cum invifibilia Ddl per ea qu* faAa fuat , fempiternam quoque ejus arirtutem ac divinitatem intelleAu confpicerentl vellentque Dei naturam A voluntatem , ac quidquid *ia Deo* eft , uni- E ca, ahiique rebus incommunicabili proprietate exprimere , non virtutis quidem , non divinitatis , aut reliquis une* majeftati coafentaneis nominibus ufi funt , fed munditi* A fanAitatis figuifieationdras . Solam enim deitatis fubftautiam a totius potenti* macula A labe liberam retnotamque efle perpendentes , illamque ob id efle dicentes adum purum, eamdetn certe ipfam definitione hac mundiftimam efle fanAiflimamque dixerunt . Nee mirum , talis tantaqnc ianAitas tantum in mentibus hominum A numinis habuit A majcftatis quan-

doqtiidcm intelligcntus etum beatis , quas an* gelos dicimus , hymnum carincaquc Deo pro priera eodftituat – Angeli namque atque akchangeli , cherubim quoque *8c* seraphim pepetitis sngemiaatifqnc vocibus, feneus, ***fathu,*** *β»ι* , proclamant. Quo fit , at Dei quoque civitatem, *ia* qua * magnas dominai eft » deceat g fanAitndo. Atque hanepactem quo paucis dc-»gn monftrari poteft, breviflpme oftendam. Omnibus rebus tam naturq, tum atte conftitutis, hoc principio attributum ingeneratumque eft , ut cum ali* aliis jungendo tint , pari mutuaqne difpolitiooc ac fimilitudinc conveniant . Hoc ipf* forme, ieçundum materi* recipientis ▀> n:a diftribut**, teftantur. Hoc propria peculiariaijue munera obeunda apte appolttrquc -00ftrorum membrorum habitudines manifcftant . Denique hoc'confirmant innat* materiis ipfis, ut ita dicam, patientia, quibus ipfe res hominum artificio lubjeft* obtemperant. H*c namque omnia *9t* reliqua id genus , live natura , live arte componenda lint, nili primum amica inter fe cooienfionc conveniant componi conjunSive non poft'uut. Cum igitur fanftitas dc munitis propria Deo fit , inique conveniat maxi me 1 cumque conjungendas res ipfas habiles in ter fefe an conjun&ioncm e£fc oporteat , nemini dubium eft , puto , ecclenafticam civitatem * qu* Deo coojunôiiEma eft , puram , mundam . fanftam immacalatamquc esiftere . Ventate etenim prima , qua confirmatur , ac in qua fandatur, Aereorum omnium. e»perspura mente peifeverat , & dilectione perpetua , qua ipia in Chrifto *8c* Cbriftus in ipia manet ufque ad foculi confumtnationcm, ab omni vitiorum forde A contagione remota eft atque ita viitutc bonitateque perficitur ac vallatur , ut neque mors, neque vita, neque inftantta, ne3ue futura , neque altitudo , neque profunutn , neque creatura alia illam pomt a Chiifti amore separare . RcAe igitur civitas bate noftra , quandoquidem omnium cclcftium virtutum pnecipua a Deo pollet fanAitate, omnibus ea ceteri mundi dignitatibus , poteftatibus , imperiis antecellit . Satis efle arbiter hujus civitatis detnonftratam fanAitatem : qu* civitas quia fanAa eft , jure optimo a fanAn Spiritu nomen illi impofitum eft prrclariffimum . Is entas hanc lanâam civitatem Jerufalem appellavit . Quod profeAo nomen obhanc caufam adepta eft , quod Jerufalem non modo pacem ipfam » fed ea etiam qu* pacis funt , annuere , fandorum interpretatione tradatur . Tria igitur in hoc funt. Nam A hoc *Jerufalem* atque pacis optimum eft, A id veram hujus civitatis nomen , A poftremo huic civitati ita proprium, ut nulli preterea alteri vete convenire pofiit . Optimum certe eft . Nam optima res pat eft, adeoque magna A divina, ut univerla creatura hanc appetere A perquam defiderase videmur. Cum enim pax ipfa , Auguftino tefte, tranquillitas ordinis fit › A tranquillitas ordinis tunc fit, cum fcclufis contrariis quibufque ordo conquiefcit: confiât res omnes, ſiquidem naturaliter fines fuos appetam , A impedientia cunfta fubmovere contendant, pacem appetere, paci!que A quietis fruAus ut adipifcantur , fumma ope laborare · Qyod autem Jerafalem pacifque nomen, verum ooftr* civitatis nomen fit, h teftis bonus eft, qui dixit: Er faSus *i»* jMcrArns *tj»t* : Dei fcilicet, qui h· A najuice orbis finem pacem potuit, A tantam in ca voluit prorogari abundantiam pacis , m

cives

SBSnoil· c'*e('Pr' non m°d° cutn Deo paci» auûorc & Kincipe , non modo intec le omne» pacem hj-cenc , fed finguli etiam p»cij tranquillet»-tifque abundantia , St intelligendo in verita-te , Se appetendo in ipfa bonitate conquicfcc-rent . Ea veto p»x , nrc urbe Jerufalem, hoc fanctiiTimutn Det hominutnque domicilium , non quidem impiorum hominum eft, qui quo-modo non «et· bona feftantur , ita nec veram pacem inquirunt : fed illorum eft y patre* . qui pacific* fune , qui paci* domum unanime* inhabitant ,· qei pacem h^s qui prope & hi* 3ui lon ;v funt , annuntiant : qui hit ad quo* irertuu: , pacerqJicferunt ; & cum hofpitio recepti non 4unF, redeuntem ad fe pacem ipfi recipiunt . Illorum eft hrc f^nftiffim* Jerula-lem , qu* ea vivi* lapidibus conftruitur , dc'

ui. qua David loquitur , Se cuju* portarum fer* ac clauft.a a domino confortantur . Hrc eft illa Jeruialem , patres , in qua , lient paulo ante inter re* divinat perfeftum eft , rex pa cificus pacem relinquit nobis , pacem fuam dat nobit led non quomodo hujui mundi homines dint , ipie dat nobi* . Ii enim pa-cem dant , ut moleftia carcant . Sed pax ibi vera non eft , ubi nec vera concordia eft, nec coida hominum conjunfta , led disjuncta lunt . La amem pax quam Chriftus dit , A: qua: in :ellam nto pac;> A m Jeiulalcm in»c ni.tur , ea clt , paties , amotis vinculutn , tranquillius animi , ti.npl citas cordis , con-fottium divimtaiis. Qui» unquam vidir vel au-divit talia ? Quid fuit unquam tam lingulare, tam novum , tam ioufitatum ? Pa» Chrifti non modo cordi noftra 8c noftra* intelligm-tias cuftodit , fed omnem etiam Sc humanum & angelicum Centum exuperat , omnifqut: ho-mo laniftu* vocatur · qui feriptus , St qui rc-lhftu» , Se qui relidtiu» fuerit m Jrrtifalem . Hanc itaque pizclaram in mutatione mundi re-rum novitatem viden* Joannes , civitatem hanc non iolum ianftam , non folum Jerufa-!c:n , led novam etiam Jerulalrm , Spiritu lanfto durante , appellavit . Novi eft enim . N«m qui in throno fedebat, & quide ilitfau-ro fuo nova Sc vetera profert , nou in va fe-cit omnia. Fecit namque, ut neque ianguefcc-let aut veterafceiet unquam , neque fenio con-ficeretur, Ex quo fit, ut huc longe lit origi-ne, dignitate atque audoritate eminentior He-brxorutn fvnagoi'a , qua: per antiqua- legis ve-tuftatem conlumpta , cultum A notitiam veri plimque prouiiih.Dci Filii lohta pcttinacia , atque animi ohftinatione repudiavit . Nam cum in Ivnagoga ipla in hodiernum uique diem vetu» homo lit , vetus lex , vetus fer-mentum , prifttna converlatio : in noftra ceitc hac nova Jeruialem omni nova funt , novum cor, nova kx , novus homo, nova confperlio . Qu* enim major novitas efle poteft . quam Deum hominem bfle, & rudus hominem Deum, cum-demque verum Deum ac homirfem clavis confi-rum , fpinn coronatum , fc innumeris atfe-ftutn contumeliis, non alus iplumaimit, quam crucr. quam morte, quam vulneribus infernum viciftc, sxio' aicendifle , ad patri* dexteram confcendiflc, propterque fuum nomen ac legem trucidato* 8r gloria & honore St felicitate per-petui aBccifie ? Quid , quod illim difcipuli rude* , paupere» , abjefti obfcnriquc homi-nes , cum univerfu* fere terrarum orbi» igno-rantis tenebri» involveretur , Sc erroribus ac fuperftitlumbus fceleribufque obtempciatc; tot

A atque tanti» , ut damunes omnium gentium dominarentur, ac iummopere ab . horni,nibu* colerentur : hunc tamen ipfum mundum irn-mundum ii Chrifti difcipuli , ii cx infima ple-be viri contra fynigog* pontifice* , contra mundi imperatore» , contra lutmani generis ho-ftes , contra leget , confuerudines, opinione», non armi», non opibus , non vi aut ferro vi-cerunt , fed fide tantum , fpe St caritate fu-perarun; * puigaverunt , illuminarunt ? Tam autem propria eft noftre ecdefie divina atque lempiterna novitas hac , ut nulla hominum eias fuerit , nulla unquam civitas ant refpu-blic» , que non ab hac Chriftian· ecclefia cunila acceperit , qu* filiorum Dei adoptio-

"a SSF CHRISTI i)i».

B ni» pcipetu* exiftnnt » Nam ut a divo Thoma predate -feribitur , fummutn illud Dei bene·* fictum , quod noftri gratiam appellant , Er quo Dei filii efficimur , id adeo novi tefta-menti eft, ut a mundi creatione fanfti fanft*-qiie omne* , quatenus natur* divin· partici-pes fuerunj, catenas fub novo teftamento com.-firehendanrur, ad quod veteri* omnia funt re-erenda. Veium cum hoc fieri nequiverit , ut excellens h*c divini hutriVnique coafertii novi-ta» ex terra tenemique robut oriretur , (quod enim natum eft cx carne , caro eft ; Se quod natum eft cx fpiritu , lpiritu» eft) par certcb confentaneum rationi fuit , ut dc cxlo civitas h<£ fenéb A; nova Jcrufslrm deirendetet. Dcf-

C rendit namque dc c*/o urbs harc nova , cujus fundamenta nc< in poetarum figmenti* , ncc in humane fapientie pcrfualibilibus verbi*, ne-que in cujulvis mortali* »ut cteatx voluntati* appetitu , feu opinione jada hint : fed qu* in montibus fanâis , hoc eft , in patriarchaium figuu* , in prophetarum ttftimoniit, m pia--conus apoftolonim , in fupplictii rnntyrum , jn admirandi» Chrifti operious , in fandorum pioborumque hominum purgatillimis mentibus, in viriutis denique &· fpiritu* oftenfionc incon-culla ac lirma pcifiverant . Ddccndit autem dc coelo non greflibus coipotis , led imitatione ac hmilitudinc . Illius namque exemplo qux in caelis eft , reipublicx bcatiilin.x , huju* qux

D in terris eft , regmien conftituit Deus, ut il-lud non penes omnes aut multo* , fed pene» unum Chrifti vicanum Sc dominici gregi* pa-llorem conlift it . N.im ficut in Jcrulalcin ill» qu· in olis eft, matic noftra anu* tantum do-minus eft Jelus Chriftus : ita in hac Jeruialem illius filia , qu* Chrifti fangiainc irrigata , Sc mitris eft illuftrata fplendoriDU* , unut tantum piinceps eft , vicanus Chrifti & pontifex ma-urnii» , cui omne* defccodenti* Jerufalem ci-ves & incolx , non folum ut feparatim lingu-li , fed eiisin ut fimul univerii obedire de-bent : quemadmodum qui in fupema funt Je-rufalem UnJi , cum fingulatim t tum univer-fe , diviimque ac fimul omnes uni omnium

E creatori fubfunt , parent , obtemperant . Ut vero pr*darillima h«c funt ? At dicet ferte qui»: Cum iis temporibus du* nobis ecclefi* St du-fynodi proponantur , una Romana , Pifana al-tera ; utrum jmbai dc catto defccndcrunt ? Al-teram eniinxearum tantummodo deicendifle ne-ceflc eft , ilquidctn Chrifti fponfa una eft · Sinite me hoc in loco, pirre» , telpirare pau-lilper t nam quid a vobis in hac re oonftitutrv-dupi fit , paucis dicam . Quinque Chrifti ce-celi* coodi;i<>nei nobi* , ut auaifti» , fauftus evangelift.r popofuit . Illam enim in primi* efte civitatem, deindeUnôtam, Jerufalempoft,

tum

ANNo CHft|Sri mi.

tUH' uova'a » «e de celo polhcuv dclccn-difte affirmavit . Illam igitur fynodum Sc iu terris ccclefiam militantem , quam dc coelo credimus dcfcendiife , confentaneum efle pra:-feriptis conditionibus , Se in c«k> triumphantis ecdefi· formulis, procul dubio repenemus. Eam vero qu· a fupernorum imitatione' prokpfa in precept , afi illis defteftit viam , non utiqqc de czlo defccndiffe , quin potius ab inferis afeendifle judicabimus . Hoc quando ita fe habet , non defeendit de czlo , patres, Pifana nuper patrum illdrum ecclefia , non defcendic de calo infanft.us ubique Sc invifus coetus : non tantum e czlo facinus , itbsi defeendit , inquam * fed ruit . Quamobrem ? quia non obfervat ea qu« call funt : non imitatur qn· calorum regni efle traduntur : A: quare hoc rutius ? Quia prorfus aliéna eft a revelatis apoftolo conditionibus . Ut autem eas congruo ordine percurramus , quis vcftrum putabit, patres , illum conrentum qui unius tantummodo nationis eft , fi tamen unitis eft i Sc non dimidiat· , vel nullius potius gentis legitima coitio , quis putabit illum umverfam coegifle fynodum, ejus civitatis, ad quam fortitudo gentium venit , ad quam multitudo maris convertitur , ad quam omnes per circuitum orbis territum congregantur , cujus minimus in mille eft , Sc parvulus in gcntjem fortiffimam?

Tantum enim abeft , ut ecclefia illa Pifana vera Dei civitas fit , quantum abeft , ut Gnfta A' legitima fit : tantumque recedit a. candore fanâitatis , quantum ad errorum for 1rs accedit : accedit autem plus unco , quanto magis Se Petrum ecclc i* , Sc papam concilio , Sc luo conciliabulo fmnmum , verum certurnque Chrifti vicarium lubjiccre conatur . Quod tamen nil aliud eft , mea lententia , quam nature ipfius ratiomfque ordinem pervertere , Sc lilios patri , & membra capiti , paftorique ipfi fuarum greges ovium przficere . Sed Sc illud pcrfpicuum eft , Jerusalem nomen illi ecclefi· nequaquam convenire , propterea quod nec pacem habet , nec ordinis tranquillitatem , quodque tam excellentem ecclefi r ordinem fubvertele counititur , utpote qur contra Romanam ecclefiam togati armataqiu odia commorent , qurque ad quofcnmque diverterit , non modo pacem illis non attulerit , led ipctn omnem pacis funditus everterit . Quae hngulatim omnia commemorarem , nili intelligerem nimio etiam plus qaam vellem elfe manitefta . Non igitur Pifarum fynodus , fynodus Jerufalc n eft , fed civitas ac turris Babel potius , qu* in terrs Sennaar confufionem fecit , Sc concordiam aedificantium difjecit . At dicent nonnulli . Saltem una ex multis , Se quarta ex quinque praeferiptis conditionibus Pilano coetui conveniet , novitas fcilicet . Quid enim tamnorum Sc inufitatum ac mirabile eft , quam efle qui cenentur efficere , ut miles duci , filius patii , domino fervus impetet , oves pallori , denique pedes & cetera membra capiti ? Fateor equidem Se ego quoque nova h«c eife , fed tamen aliena prorfus at> illa fempitem· fanftiflimzque civitatis novitate . Mulsum enim inter hanc illatnque intereft novitatem . Nomen utrifque commune eft , fed res Se fignificatio diverfa . Hzc enim Jerufalem novitas a Spiritu fanâo eft , Sc rtema eft . At illam Pifanam unica tantam obedientia Se ecclefi· pars tone effecit , eam fchifmatis illius tempore tres ita maximi pontifices habebantur , ut nullus eo-

ut... .mt K.iti.. <|.iJctn , ant abfquc Ambiguirate vciu» Pct. ucccflor exiftimarctur . H<c itaque nunc Pı ana novitas Confianti« tunc ottum habuit , & evanuit i Bauler repullulavit , Sc exploit eft : atque iit ettatn temporibus i là vos viii çritis , interibit , quemadmodum fub Eugenio quarto futntno maxima hujuice Cedis pontifice teprcila eft . Neque enim dc ca-lo defeendit › atque ob id diuturna non eft : neque unius principatum amplcâitur , qui & in illa triumphante ecclefia eft , Sc hanc militantem confervat , quemque iynodus Pifana ample&i deberet , fi e celo delcendiflct , Se nunquam multitudinis regimini , uti facit, inniti . Longe igitur ab hac Chrifti Pifarum ecclefia diferepat . Haec enim fidelium eft , illa cavillantium: hzcdomefticorum Dei, illa aberrantium : hrc Chriftianoium hominum , .Nla vero eorum qui Chrifti yeftem conlcindere › Sc a myftico Chrifti corpore myftica Chiifti membra fejungete non verentur . Habetis , patret , quid de Pifana fynodo communiter locutus fum . Hoc enim univerfi totis devotiique animis deprecamur . Aflcquetur autem hoc › te «olente , tcque imperante , fi tuipic, pater fanâc , omnipotentis Dei , cujus vices in terris non folum honore dignitatis , fed etiam Audio voluntatis gerere debes ; fi ipfius Dei potentiam , neffeaionem fapientiatnque imitaberis . Atqui ut in primi, potentiam imi' tens , accingere , pater fande , "ladio tuo , inquam , accingere : binos cnun habes , unum tibi rcliquifque hujus mundi principibus communem i alterum tibi proprium , atque ita tum , ut illum alius nemo nili a te habere poffit . Hoc itaque gladio tuo , qui ecclefiaftice poteftatis eft , accingere potent illime , Sc accingere fuper femur tuum * id eft , fuper univetfas humani generis poteftatei . Cumque accindas fueris , tum intende contra crtores , contra hrrefes , contra diflcnliones , denique contra inferni ponas , errorum , hzreium Sc difl'enfionum auâores . Nec intende folum , led etiam procede & regna. Procede in primis, ecprofpere procede , gentes qu* bella volunt, difupando : tum regna , li.ctdos & rex , qux pacis funt cogitando , inqnnc.n.!<> , perfequendo . Is namque idem , quem imitari debes, Sc rex regum eft , pacifque princeps , Se dominus dominantium , rexque pacificus . Hanc autem furnmam potentiam tuam divina perfedio comitetur . Perfe&io haec , mifericordia eft , qua pater ille czleftis &r perfedus folem fuum oiiri facit fuper bonos Se malos , pluitque fuper juftos ac peccatores . Nam fi tanta ubique mifericordia prxftabis , ut non modo amicos , fed inimicos etiam ac hoftes ad tui nominis reverentiam , ad apoftolicz fed is cultum , ad Chrifti ecdefi· unitatem , ad hujus concilii manifeftarn profeflionem venire compellas , reCic , pater fande, Dei perfedionem imitaberis humano more . Nulla enim de virtutibus omnibus nec admirabilior , nec excellentior tnifcricordia eft, nulla magis principi propria, nulla potenti* fummi cognata magis atque amica eft . Hec te prx regibus terre excellent i flimum , hac te univerfis populis adorandum , Deoque infuper te 8r gratum Se amicum Se fimillimum reddet . Verum cum multos multarum nationum gentiumque viros, clariflimos per Dei tuamquem mifericordiam ad hanc fynodurn venturos acceffurofquc exiftunemus , una fc tibi ad hanc rem offert divina Capientia, qur ' fine ad

tSSMO IL fi?** fatfar MtiagU · ft difponit omnia f«u- virer - Ham» nuper exemplo « fine ad finem ram attigi& fostirer pacer fande , com in. difto concilia hoc atqire inchoate , oniverio· ad bene dc Chriftiana rcpablica fpumndom e<- citafti . Dtfpouea autem (uavirer , providen- do fapiemcr » ne vocati a tc > jafte Soqrt pot- fiat, ie , at par ecat , ia tv tanta expoaa- •oa non fuiffc . Qaarc pqftqoam hodierno die* quod bonum fauftnm felisqoe fit * de fingulis que ad hujufce fandiffisMa fynodi confervatio- nem ft ftatam fpcdare videbuntur , cooftira- tum fuerit, tum de iis quoque coaftituatur na- tionibus , qu· cum intellexerint Rome ft a Romano pontifice concilium fynodumqoe ha- beri , ft detiderari fe atque expeâari , cundu 3 lirocul dubio noblicum una ad Cbriftianm re- ijgionit difciplinam , ad apoftoliee au&orka- tts majeftatem , ad communem fidelis populi falutem , ad labco'ium rerum reftixutionem , ad totius prcterca ccdcfir defectionem ft rem convertentur . *Sic* namque boc facrofandum concilium in culiitn afeendet cum catholica cc- delia , quam refert , ft quam Joannes civita- tem ede fanâam , efle Jerufalem » novamque efle , atque de cxlo dcictndiflc , contempla- tus eft . Dixi .

sissio 11L

SESSIO HI-

In kic fiffitnc ryvsrrad·* *CF iHnftrit Méffhntif tfifcofni Gnrrtnfit princtfi* M*pv- rn , dsdir mandar**» *inviStJJvni frincifii J4*- xintilinni tltSi inrpcrtttrii* .

ANNO ft indiftione quibus fupra , ponti- ficatus prefati fandUtimi domini noftri t domini Julii [rape II. anno decimo , dic vero Veneris , tertia menfis Decembri* , fuit cele- brata tertia feffio concilii generalis in batilica Lateranenfi , prrfente pnefato fanfeiftimo do- mino noftro , in qua fuerunt pnefentes reve· rendiflimi domini cardinale* , patriarchae , ar- chiepifcopi , epifcopi , abbates , magiftri ge- nerales ordinum , oratore* principum , A alii illuftriftiini domini , videlicet t

Reverendillimas dominas Raphael Oftïênfi».
Reverendiflimus dominus Dominicus Portuen- tis.
Reverendiflimuu dominas Jacobus Albanen-
Rcverendiffimos dominas Jraocifcu* Sabinen- fi* .
Reverendiflimns dominos- Marcus Pnencfti- nus .

Tmkjttri tnrdinnlu.

Reverend ifltmus dominas Thomas tiinli fandi Martini in montibus, Strigonenfis.
Reverendiffimus dominus Nicolaus tituli fanflsa Prifc*, deFlifeo.
Reverend illimas dominus Robertas tituli fxnâr Aniftafus', Naanetenti*.
Revetcndiifimm dominus Leonardos tituli fanâc Sufann*» Agenntnfis.
Reverendiflimus dominus Chriftnphoras tituli fan- ft- Pratedis, Anglicns.
Reverend illimas dominas Antonius tituli fanfti Vitalis, Sipontinas.

A Reverendiffiaam dominus Petras tituli fandi Eu- icbii, Anconitaous. “αμμο CIUISTI
Revercndiffimus dominus Achilles tituli fandi Sisti, Bonoaienfis. ma.
Rcvercndiffimus dominos Bandinciles tituli ian- db» Sabir» , de Saulis.

Hiemti uriiulu .

ReveTcndiiCmus domnus Alexander fandi Eu- ftachii, Fatnefia*.
Reverendifiunus domiam Ludovic» fande Ma- rin in Cofmedin, de Aragonia.
Reverendilfimus dominus' Marcus fandas Maris in Porticu , de Coraeliis .

TitrierckxCT njfi/hntti ftfx ,

Reverendus pater dominus Cafar Alcxandri- nuiH
Reverendus pater dominus Alphonfus Antio- chenus.
Reverendus pater dominus Stephanas Patracenfis A TorceHancnfis.
Reverendus pater dominus Bernardus Spala- tentis .
Reverendus pater dominus Vincentius Neapoli- tanus .
Reverendus pater dominus Federicos Salernita- nus.
C Reverendus pacer dominus Gabriel Dyrrachien- lis.
Reverendus pater dominus Francifcas Jadren- Cs .
Reverendus pater dominus Francifcas Vicen- tinus.
Reverendas pater dominus Julianus Cibo Agri- gentinus .
Reverendus pate^ dominus Francifcas Suefla- nas .
Reverendus pater dominus Ferdinando» Cajo- tanus. a
Reverendo» pater dominus Hercules Muguftenfis epifeopus , ft illuftrillimi domini ducis Sa- " baudic orator .
D Reverenda* pater domino» Laurentius Montis regali* epifeopus, ft gabetnator Urbis.

Reverendus patet dominus Jeremias Tranen- tis.
Reverendos pater dominas Francifcas Confa- nus .
Reverendas petar dominus Aldronaodinus Ni- coficnfi» .
Reverendus pater dominus Rqjmaldos Ragu- finus .
Reverendus parer dominos Andreas Nobonia- ticnfis .
E Reverendas parer dominus Robertos Rhsgi- nus .
Reverendas pater dominas Georgias Naxa- renos .
Reverendos pater domino» Joannes Maria Si- pontinus .

E^fi.

Reverendas pater dominus Luca» FolgiiMten- Gs.
Reverendus pater dominas Silvcftcr Vuigor- sncnfM.

Reve-

ANNO CHKISTI ·»««·

Reverendas pater dominus Jacobos Potentians.
Reverendus pater dominus Andreas Miletenfis.
Reverendos pater dominus Francifcus Spoletinus.
Reverendos pater dominus Guilfelmus Cortonenfis.
Reverendos pater dominus Bafilius Tudcrtinus.
Reverendus pater dominus Bertrand» / lieniis.
Reverendus pater dominus Dominicos Lucerinus.
Reverendus pater dominos Alexius Mellita*nus.
Reverendus pater dominus Ferdinandus Balneorrgienfis.
Reverendus pater dominus Bencdiâus Cbienfis.
Reverendus pater dominus Petras Algarer*fis.
Reverendus pater dominus Joannes Tudenfis.
Reverendus pater dominus Alexander Alexandrinus.
Reverendus pater dominus Francifcus Bifigniaoenlis.
Reverendus pater dominus Gisbcttus Rapollanus.
Reverendus pater dominus Simon Modruficnfis.
Reverendus pater dominus Corradus Aftuncnfrs.
Reverendus pater dominus Antonius Jacobus Camerinenfis.
Reverendus pater dominus Bartholomeus Montis viridis.
Reverendus patet dominus Lambertos Venufinus.
Reverendus pater dominus Joannes Antonios Anglonenfis.
Reverendus pater dominus Joannes Ariapenfis.
Reverendus pater dotninus Baptifta Aqutnatenfis.
Reverendus pater dominos Antonius Urbinatenfis.
J everendus pater dominus Hieronymus Arctinos.
Reverendus pater dominus Bernardus Soranus.
Reverendus pater dominus Nicolaus Bergomenfis.
Reverendus pater dominus Joannes Elnenfis ;
Reverendus pater dominus AoguAus Sagonenfis. *
Reverendus pater dominus Ludovicus Signcnlir.
Reverendus pater dominus Hieronymus Afculanus.
Reverendus pater dominus Petrus Forolivieoiis.
Reverendus pater dominus Locas Gaurdienfis.
Reverendus pater dominus Andreas Anfarenfis.
Reverendus pater dominas Hieronymus Inlu-
Reverendus pater dominus Latinus Vcftaa aus.
Reverendus pater dominus Andreas Literenfis.

A Reverendus peter dominus Ludovic» Tricaricen-

Rc^crendus peter dominus Antonins Calenen-
Reverendas pater domines Hieronymus Niciedfis.
Reserendus 'pater dominus Joannes Bovinenfis.
Reverendus pater dominas Bernardinos Polira-Areolis
Reverendus pater dominos Dominicus Ituolenfis.
Reverendus pater dominus Vincendus Bcllicenfis.
Reverendus pater dominus Bartholotnatus A-
B grienfis.
Reverendus pater dominus Paulus LeAoricnfis.
Reverendus pater dominus Albertinus Pifaurienfis.
Reverendus pater dominus Petras Narnienfis.
Reverendus pater dominus Joannes BaptiiU Marianenfis.
Reverendus pater dominus Andreas Albanenfis.
Reverendus pater dominus Scaramusa Cumanus.
Reverendus pater dominus Vincentinus Launenfis.
C Reverendus pater dominus Bernardinos Caftrenfis.
Reverendus pater dominus Mattharus Umbratineniis.
Reverendus pater dominus Joannes Dominicus Terdoneniis.
Reverendus pater dominas Hugo Regicnfis-
Reverendos pater dominus Jacobus Faventinus.
Reverendus pater dominus Gelafius Bellunenfis.
Reverendus pater dominus Julianus Vulterranus.
Reverendus pater dominas Hieronymus · Bidrienfis. ») ⊲ m . M.
D Reverendas pater dominus Marinus Ceneteofis.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Cavaliceniis.
Reverendas pater dominas Franciicus Ortanus.
Reverendus pater dominus Jacobus civitatis ducalis.
Reverendus pater dominas Joannes Aquilanus.
Reverendus pater dominas Aloyfius Parentinus.
Reverendus pater dominus Albertus Valveftfis.
Revereidus pater dominus Jacobus Paphenfis.
E Reverendus pater dominus Simon Ariminenfis.
Reverendus pater dominus Bernardus Tarvifinus.

^ikk^rrt.

Reverendus pater dominus Floremondus abbas tnonafteni fandi Georgii de Urbe » ordinis fandi Bencdidi.
Reverendus pater dominus Guillelmus abbas monafterii Beats Matiae Britonis.

SBSS1O IIf,

pMftln -т4μνμ.*

Magifter Thoma* Cajcumu generali· ordini· P.-dicatonmi.
Marifter Ægidius generali* ordinis eremitarum fandi Auguftmi.
Magifter Bernardus vicarius ordini* beata* Maris de Monte Carmelo.
Magifter Angelus ordinis beats Maris Servorum ·

F sever»*·*» *Mtxintfiititi.*

Reverendus *te* illuftrit dominus Matthvut epifcopus Garcenfi» fereniflimi domini Maximilitnielcdi imperatoris*.

IMM.

Orxtfrei <T' frater Urbii.

Illuftri» dominu* Albertus de Carpi, didi Maximilian! orator.
Magnificus dominus Petrus de Startelupis Florentinus. fenator Ui bis.
Magnificus dominus Hieronymus Vich . orator catholici regis fc regins Hifpaniaiuni.
Magnitiei domini, Jacobus de Salviatis &Mattheusde Stroxis, dominii Florentini, acPartncnfis, oratores.

kiHltriflimi damixi ttmfor<fi.*

Illuftriflimus dominus I rideiicu» marchio Mantuanus.
Dominus Nicolaus de Ruere.
Jlluftrifiimus dominusJuiiuadc UrCnis» de alii iliulhe» domini de Urftnb »

Celebrata milTa per reverendiflimum dominum Marcum epifeopum Prrneftinum , cardinalem Senegallien(em , fc fafla oratione per reverendum patrem dominum Alcxium epifeopum Melfitenlem , cantatis litaniis fc aliis orationibus , fc cantato hymno , Veni creator Spiritus, ut mori» eft ; cantatoque evangelio per reverendiilimum dominum Ludovicum fan. éb» Maria in Cofmedim diaconum cardinalem de Aragonia , quod incipit . *io-niu* , fcc. reverendus dominu· Thomas Phrdra fecretarim concilii afeendit ambonem , & legit quoddam mandatum procurationis leieniiumi fc inviltiflimi principi» Maximiltani elefti imperatoris , datum per fupradifcum dominum Matthrum Gurccnlcm epifeopum, locumtenentem . Cujus tenor feouitur , fc eft tali».

MANDATUM MAXIM1LI ANI.

Mammi/.ara/ , *divix* frxext» clexmuix , fif-B»i* A**'**.''**. »·»p<v4T·v *ftmper ^dx^x^m . <U Grrntmt ,* . DaJaw/.a , *4nttu , tTt, rrx , xrtbidxx ^dxfirix* , dar fcxrpvidM, Bracarie , CTr. ra»« *Himmih* , cre,

Recognofcimus , fc rmore prrfenrium notum efle volumus univerfis , cum impr«fentiarum nos deftinamus in Italiam fc ad Urbem , venerabilem Matihoum epifeopum Gorccnfan* principem , confiliarium fc locumcanentem noftrum generalem in Italia . devotum ac dileâum , pro quibufdam rebus noftris ibi fectendis . Idcirco nos de ejus dexteritate , ihgeniu atque verum gerendarum peritia plurimum confili , motu proprio , fc et certa feieneu , ac animo deliberato fecimus · conftttuimus , creavimus fc ordinavimus , ac tenore prsrfenthim facimus, conftituimu», creamus *te* ioiemniteroo. dinamus praefatum Gurccnfem principem fc locumtencntem noftram procuratorem , adorem ac negotiorum noftrorum geftorem fpccialem , omni meliori modo * via , jure fc forma fc ordine , quibus melius & validius de jure pofiumus fc 'debemus , ad comparendum pro nobi» fc nomine^xoftro in fynodo feu concilio Lateranrnfi fupenori, per fanâiffimum in Chnfto patrem fc dominum dominum *Julium* fecundum facrofand·· Romane ac univerfali» ecclefi·tummum pontificem , dominum nofttum fanâiftimum , de confeniu facri reverendiflimorum dominorum cardinalium collegii indido fc denuntiato , fc illud approbandum fc prolequcndum > fc fi , fc inquantum opus foret , illud ad alium locum fc aliud tempus transferendum , etiam ex toto tollendum & extinguendum , nec non revocandum » aqnullandum , irritandum fc penitus delendum omnia fc lingula ea qu« per ecclefiam Gallicanam in cutate Turonis eodem anno fupertori fuerunt aâa, conclufa & deliberata , & fimi liter ad revocandum omnia & lingula mandata & procuratoria , fi qua acnobis emanaverunt pro indldlonc concilii Pilani , quod nonnulli cardinales tunc indixerant , fc idem concilium Pifanutn pen itus tollendum fc extinguendum . Dantes fc cedentes eidem Gurcenfi principi , («xumtenen» ti & procuratori noftro , plenam fc amplam poteftatem gerendi fc exercendi omnia fc fingula in prrmifti* & circa ea ncccflaria fc opportuna , juxta dexteritatem Tuam , prout magis videbitur expedire ; nec non ad faciendum omnia alia fc finguh . quae verus fc legitimus fc indubitatus procurator , liberam & generalem facultatem habens , circa prrtnifla facere potiet , & qu· nofmct tacere poflemus , ii pramiftis perfonalirer intereiTetnus , etiam fi talia firent , que mandatum exigerent magi* fpeciale ; ponentes didum procuratorem noftrum , quoad premifla , * totaliter in locum noftrum . Infuper promittentes in verbo noftro Cefareo , fc fub bona fide noftra t nos f;ratum & ratum habituros, quidquidpef præatum principem locumtenentem fc procuratorem noftrum in promitfis fc circa ea cum omnibus fui» dependentibus , emergentibus fcconnexi» , adum , diftum , tranfaaum t concordatum feu concluions fuerit , fc nullo unquam tempore contravenire direde vel indirede, aut quovis exquifito colore vel caufa , de jura vel de fado , etiamfi de jure poflemus . Supplentes prxterea omne» fc fingulos defedus tam juris quam fadi , qui in pnemiffis aliquo modo poterunt evenire . Promittentes quoque , ut n forte mandatum iftud ad aliqua per fupradidlum procuratorem noftrum traiftanda fc concludenda fufficien» non foret , quod noa omnia fc lingula hujufmodi traâata , fc per fupradiâum procuratorem noftrum fic conclufa , rata , grata fc firma habebimus & obfervabl· mus, harum teftimonio litcrarum figilli noftri appenfione roboratarum.

Datum in civitate noftra imperiali Colonia t *die* prima mentis Septembris, anno domini millclimo quingentefimo duodecimo , regnorum no-

~AMM o CHRISTI isix.

AMNO OUUiTX U»«· noitrorum, Romani vigefimoleptimo, Mungari« vero vigefimoteruo

Per regem.

Ad mandatum C*larte maieftatis proprium.

Quo pcrleflo, furrexit piarfatus reverendus St iilufiri» Lmu» '.t-rrhetis, Ar kgit quamdam ichedulam msnu propria (criptam · cujus tenor cft talis.

frWa/a /e&s prr Gsnvn/cm.

£<o vigore didi mandati Caria reo majeftatis clemcntilumi & invictilEmi principis, ad abolendum omne kbilma quod in ecclefia oriri poliet, & etiam pro exeeutione capitulorum concluforum coram fandiflimo domino noftro revoco quodeumque mandatum qualitercumque conceflum ronciliabulo Pilano, & procuratores quolcumqoe » qui in dido conciliabulo intervenerunt, Se omnia a&a & agenda per illud conciliabulum, qu* declaro irrita Sc nulla, nomine prsfat* Celarem majeftatii, Sc adhereo lacro Ar canonico Lateranenfi concilio « ecclefiam univerfalem reprsienunti, rite Ac legitime congregato. Declaro etiam, majvftatem Cniaream nunquam dediffe mandatum ad pntfatum conciliabulum.

Et declaratione fa&a, pnrfatus dominus Matthaus Gutcenfii acccflit cum ea qua decuit reverentia ad priefatum fandilGmum dominum noftrum » Ac deolculatus eft pedes ejuidem fandiffimi domini noftri, comitante eum dido illaftri domino Alberto dc Carpi, prsfat* Criâtes majeftatis oratori. Quibus pcraAis, magifler Marianus de Cuccinis procurator fifei, Ac pnefati concilii procurator, petiit a protonotariis Ar notariis concilii publicum & pnblica fieri inftrumcntum Ac inftrumenta dc omnibus iupradidis, Arc.

Deinde diferetur vir Petrus Mragivar fandiffimi damini noftri curfor, retulit coram prsfato fandiflimo domino noftro, fe, inftante prsfato magiftro Mariano de Cuccinis procuratore, ad portas ipfius concilii citaflie Ac monuiffe omnes Ac fingulos prrlatos, Ac alios tam ecclefiaftkos quam isculares, qui in concilio interefle confueveruot, ut comparèrent ad intereflfendum facrofando concilio. Rcfponfione fada, idem magifier Marianus accufavit eorum contumaciam. Demum reverendus pater dominus Petrus Ghtyphus epifeopus Porolivienfis afeendit stnbonem, * legit quamdam fchedulam tenoris infra feripti.

BULLA TERTIÆ SESSIONIS SACRI gencralis concilii Lateranenlis.

"Juliiti efifcofui fervut ferveram Dei, ad per/r- .·141» ro *mtmeruun.*

Sacro approbante concilio, ad illius, cujus perfeâa funt opera, laudem At gloriam, facium Lateranenfe concilium profequeotes, in hac tertia feflionc Spiritu ianâo favente legitime congregata, quam alias tertio Nonas Novembris proxime proteriti faciendam in fecunda feflionc indueramus, At deinde de venerabilium fratrum noftrorum fande Romans ecclefi* cardinalium confilio unanimique afleniu, in hodiernum diem tenendam, ex certis tunc espreffis Ac altis legitimis caufis prorogavimus, Ac indiximus, eodem facro concilio prorogationem Ar indiftionem l.ujufmodi ex caufis prefatis fibi

b notis approbante, rod 'dicem fauftamque cariffimi inChnfto hlu noftri Maximilmni Romani imperatoris ele6t (empte Augufti base facto» fando Laleranenfi concilio veram adhafionem Ac finceram unionem, omnia Atfingula perdaasnationis alumnos Bemardinum Carvajal, Guil» klmum Friffonet, Renatum de Fria, Ar Fridericurn de Sand» Severino, olim cardinales, &'-rumque fautores, adherentes, complices Ac K-quaees, fchifmaticos, hcreticos, or in fuatn ac aliorum pttniciem dcbacchantes, unitatem fanda matris ecclefia fcindeie fatagentes m <»nciliabulo Pifano, Mediolani, Lugduni, vd alibi, quacumque, quotcumque Ac qualucumque hierint, etiam decimatum impofitiones in uni-

B verfo regno Franci* per eos fadas, quorum tonores Ar qualitates, ac fi pratentibus de verbo ad verbum, non autem per claululas generales infeterentur, pro expreflis haberi volumus, u(-que in prafentem diem ada, gcfta Ac fada, confcripta Ar publicata feu ordinata, Ac in futurum forfitan gerenda, quamvis fint nulla, ictu ta Ac inania, Ac a nobis, prrfato concilio facro approbante. damnata Ar reprobata fuerintj»o-tiori pro rantela damnationi Ar reprobationi hujufmodi inhrrendo, eodem facro concilio approbante, damnamus, n.probemus Ac detefumur, iliaque nulla, irrita & inani*, nulliufque roboris, efficaci*. effeduc vel momenti fuifle Ar efle decernimus Ac declaramus. Nac

C non literal noftras, per quas, propter receptiones, livores, adharentiam Ar auxilium. pet regem Franci* Ac nonnullos alios regni Franci* prolatos, officiales, nobiles Ac barones fchiC-maticis At hxreticis in didi conciliabuli Pifani damnati Ar reprobati prolrrntinne notorie <iv«-ftita, regnum Franci». At prclemm Lugdunum ducatu Britanni* excepto, Tub data videlicet Rom* anud landurn Petrum. anno incarnationis dominice millcfimo quingcatcfimo duodecimo, ldibus AugJli, pontificatus noftri anno nono, de fratrum praididorum cooblio, ecclefiaftiro fubiecimus interdiâo, nundinafquc Lugduni fieri iolitas, m Lugduno extunc de cetero fieri inhibuimus, didafque nundinas in civitate

D Gebbennenfi faciendas tranftulimus, cum decretis, declarationibus, inhibitionibus, omnibufque Ac fingulis in eis contenu* daufulis, fimiliter facro concilio prrdido dc illis plenatiam notitiam habente ac approbante, innovamus: regnumque profatum, ut prsfcrtur, illinfquc civitates, terras, oppida Ac loca quocumque hujufmodi interdiâo fubjkimus, ac ipfas nundinas ex Lugduno in civitatem praefatam Gebennenfem faciendas transferimus. Et ut faerum hoc Lateranenfe concilium ad finem uberrime fertilitatis deducatur, aliaque plura Ac gravia in hoc facro Lateranenfi concilio tractanda Ar difeutienda veniant ad Dei omnipotentis laudem, At univerfalis ecclefi* eftaltatio-

E nem, quartam feffionem continuationis celebrationis ipfius quarto ldus prsfentis menfir Decembris faciendam, facro concilio prseftto omnia approbante, indicimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nwr* profecationis, voluntatis,damnationis, reprobationi*, deteftationis, decreti, declarationi*, innovationis, interdidi, translationis 6t indidionis infringere, vel ci aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prcfampferit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petti Ar Pauli apoftolorum ejus k noverit incurfurum.

Datum

ggsaio III.

BUSI O jH. Datum Rom i» poblica fcflione , iu Laterancnti facrofanâa baiilica iolcmniter celebrata , anno incarnationis dominie» 15 η. tertio Nona· Decembria» pontificatus noftri anna decinap.

D. de Comitibut.

Qua quidem (chcdufe › ■» promittitur. pcrlciSa , ideas reverendus pater Petrus epifcopus petiit » an placerent paternitatibus fuis contente in ditta fcheduia. Et omnes *tc* iinguii rcfponderunt » placere contenta in diâa fcheduia. Fuit infoper indiâa quarta (effio › qnarto Idus pre(entis menfis. Et tore fuerunt pro tertia (cilione. Super quibus idem magifter Marianus dc Coccinis procurator petiit (nftrumentum & inftrumenta » fcc. Et incepto ner (aoâiffimnm dominum noftrum gloriofo hymno, Te Deum laudamus » If cSpcna profequente » & ufquc ad finem perduâo » (anâiflimus dominus nofter cum cardinalibus & aliis praelatis recedit , *Se* venit ad fandum Petrum in palatium apottulicum in Vaticano.

"Julii huj»t jwmimr *fettnl· fttifiti* maviwc, *^tlexini efiftuput Mtlfitumt ⅄JefliJiam fiarnlm › feintent plnriinem Jkit,* prrprraawfnr *felieitettnt.*

Non me praeterit › fapientiflime pontifex » parum pii minufque grati erga Deum animi elle» quidnam ex iis que uobir contingunt, alii cui-Eiam quam illi » cjufque abftruio judicio triuere. Propterea que fortunam & fatum appellant, aut nulla efle, aut li qua funt , ego quidem illi fubjici fentio ; tantumque iideribus tribuo , quantum eft , quod nihil ex ejus potentia detrahere poflit. Verumtamen 8c divum Auguftinum divinarum humanarumque rerum interpretem eminentiflimum , caufas fortuitas non efle nullas , fed latentes aileretc › *Se* mihi filurima & graviffima infortunia ab ipfi· fere latim incunabulis accidiffc , eoque graviora, quo prater omnem fpem opinionemque incidere , iat Rio. Quibus illud quoque canto magis annumeraverim, quanto nihil ego enixius cu<o, quam ne quid a me vel dicatur, vcl fiat, quod tibi non placeat. Juffus itaque a tc, ut in tertis tui facri apud Lateranum concilii fefltone contionarer, nec ignarus maxima vocis & laterum, & eadem vel minori fortaffe difciplinarum inopia laborare, nihil horum, quo rem evitarem, caufatus funi, temerarium › Ar non minus ftolidum arbitratus , quidquam dc iis tuo prscepto opponere , quz tibi quoque nota elle viderentur. Prcrcco qu* poftea luafere, utrem jam praeparatam & inter miflam lententia mutata tefutnerem, quod *Se* hzc es ipfa oratione facile percipere poteris, Acepiftol* ad diem ipfiusconcionis properandum eft. Fuit hic tertio Nonas Deccmnris, cum fol longiflime a nobis recedens *Se* nos obliquus rcfpiciens , dum parvam hemifphatsii noftripartem ambit, dies brevif&mos reddit: cumque ad ea qu» m fynodo agenda erant vix totus fufledurus videretur , res, vcl potius ureeflâtas ita tulit, ut eodem ante omnia Lateranum tibi c Vaticano eundum effet. Per properandi igitur curam magna ex parte fomno <x-

aftnrasa. cuffo , «nos fere antelucanos prcftolandi profequendique tui gratia Vaticanum deduxit : ubi autequam exires, tanta vis imbris proccliofi inhorruit , ut diuturnam (erenitatem qu* nobis otiolis pmceflerat, itcrfaâurü refarcire velle fihi "videretur. Exifti tamen, qu* tua conftautia eft, Ar procella panlifper ceffante·, totum tere iter pluviofum perfecimus. Itaque membra qua natura tegi non patitur : vento , aqua *Se* anni tempore gelida, cetera veftibus pr»longis *St* madefadis gravata erant. His maxime impeditos, mulis delcendentes canum excepit, cxcano fttibundos, famelicos, feflos,madidos, implicitos, ccenulentos *Se* fomnolentos «des vaftiflima, rudia tcftudine , fed tignis teâa , & crebris tranfennis · per quas magna naves tranfmitti poffent patentiffima .' eadem multitudinis hominum *Se* murmuris , ftrepitur ac lamentorum ex incommodis orientium, algorifque plena. Sic affeâomifero mihi, *St* innata, quod dixi, vocis *Se* corporis imbecillitate laboranti, ajot incommodis circumvento, vento, imbre, procella crepitantibus, 8r murmure, tedo *Se* tranfennis templi verba intercepturis , coocionandum-erat. Infuper iuggtftum afeendi, ficut etegione tranfennarum altiffimarum ac latiflimarum, fic a te, ad quem labores meos *Se* verba direxeram* longe juftu quidem tuo, ante inceptam lynodum politum, quo magis multitudinis auditui quam tuo condoleretur. Omitto, quod quidam ad (uumcommodum cuncta trahentes, ira tunc quoque ad reddendum Deo Arjrftiti* debitum (c difliciles dorofque pteftitere, ut ficut te snultofquc ex patribus per totam fere (effionem folicitos ac lufpenfos tenuere, ita me quoque in adionis medio* turbabundi viderentur. Super his mitra caput, parum ejus hiberna infula teâi capax, fic angebat, ut non magis nuperrime fimul omnes in itinere (ub imbre ad Lateranum, quam ego tunc (ub illa ad orationis calcem properarem. Sed ficut quondam toti Grsaci* belli, ita nunc mihi hujus mali Paris caufa erat. His ergo tot fimul fattum eft, quorum vel unum fuppctiiflct ut nec tu, nec pars maxima (acri (enatus & patrum audire me quiverit. Qjiamobrcm hremihi poftea lingula memoria repetenti, nec dijudicare queunti, quibus minn* fecerim fatis, illifne 3uibus ita me aftedum *Se* properantem locus attire perm rlit, an qaibus id exparte vel omnino negavit : expedire vifum eft, magnis etiam viris id tuadentibus *Se* amicis flagitantibus, ut inftitutum tranfgiederct , *St* orationem impreflbribus darem, quo *Se* omnibus qui adfuerant, hac (altem ratione fecere fatis, *Se* longis pluribus tacendo prodeffem , quam dicendo profueram. Si tames ca fit, ut, quod ejus initio maxime optavi, aliquibus conferre poflit. Tua beatitude, fi id ei cumulos *Se* magnitudo cogitationum ac rerum agendarum permi ferit, ita leget, ut omnem fructum laborum meorum in eo maxime veriari exiftimet, ut a tc uno probentur,

teSlexii epifctfi SMfitetni ereth yaaus *beLnit i» ttrtU feffient [atri Lnfereneufit eetutliit jttffit JtliiftcntUtfiUtfieii metxtati.*

Maxime vellem atque optarem a domino Jefu Chrifto, ia cujus nomine, ut par eft credere , te duce , beatiflime pater , hic facer (enatus, prcclarus Procrfar, infignes reguli, Celaris, regum *Se* aliorum principum oratores, ornatifltmi prcfules , *Se* ceteri qui adfent homaniffimi viri , huc hodie convenere , ut eadem finceritatc pietateque mentis, qua ego ergabeatitudinem tuam, univerfam ecclefiam & horum fingulos (um vetba faôurus , omnes przfentee atque abfentes , quibus celebranda fynodi onus incumbit , rem tam ia lu brem *Se* peinecef(ariana agendam (ufcipiant , luo tempore agant j

'anno CMum Ota. f*°* · * ai finem perducant. Mihi vero poft annos όάο Λ quadraginta , quibus maim ex pane ia hae aulica lace , ia facro ieo abocaaa* que fumatorum pontifieras» fc veftro» patre·» mihi jacaado veaeraadoM· confooftu vmfotue confcaal » *hujeu* faltem idccpci hodie moneris labor optatum pariat fruftum » at focrofonft· nutri ac alomas ecclcfi· , fi aaa omnino (aeqoe tain tanti aw facio) vel aliqua ea parte conducat . Et quoniam abi faâo opos eft » cookpertoia habeo parea verba proficere : fc fient feftam valetudinem non conferri » ita nec res magnas *folia verbia* confici polle i praacipue vero ratione » fc ejea mfoiftras nente ac lingua » nos a ceteris animantibus differre t fed hi* tantis natum bonis ita quofdam abuti » ut raro admodum utantur concordia mentis *te* lingua » fed plerumque aliud habent in ore. aliud in corde > qua fere Cola font infiramenta confilii : hoc autem morbo ubique » fed prufenim in fynodo » re omnium qua ad religionem *tc* prafentem foturamque falutem hominum pertinent . matima, cum ingenti diferimine utriufi que falutis laborari : me denique in tanti morbi » tamque magna rei fc imbecillitatis men cogitatione pene deficere t fommus illç attifes mentium illuftrator & auftor invocetur » qui *te* cxtiaâas eas accendit » *tc* acccnfas inflammat » *tc* ab illis ora difibnare non patitur » quique in igneis linguis apparuit » *tc* ora infantium fecit diferta , Veni creator Spiritus » mentes tuorum vifita , imple fuperna gratia » qua tu crcafti peâora . Utinam tuos» domine, utinam tuos tuaque gratis capaces nos reddas · Hoc ergo duce , quod ipfe concedat, quam brevius mihi fieri poterit , de concilio aeque ecclefia differendum eft . Et primo altius earum primera figura *te* origine repetitis, mixtimetiam incremento , majeftare poteftateque oftenGs , nec non utilitate *te* commodo qua ex cis humano Îmeri proveniunt , es parte enumeratis ; poremo , mutato a me fomentis reddita ratione , dicendi faciam finem I Per hxc enim » ctfi pro rei magnitudine pauciffima parumque ornata , opitulante illo qui *te* publice ab omnibus , *tc* privatim a me invocatus eft » five rationibus , five exemplis , five auâoritatibus innitendum procedendumque in fynodo fuerit , reâe omnia confuli , fc confulta reâiut decerni , *te decreta* rediflime execution! mandari quam facillime poterant . Cum redemptor *te* legifer softer hominem , parvum mundum , cullapfum erigere ac inlLurare cum fois Patre *te* Spiritu ftatuiffet , nec in opere difcederc a prima ejus prodndione » cui etiam totam Ttinitateus adraiffe , per verbum , Fatumas , perfpicuum eft , cum in ceteris rebus , quantumvis bonis , multis ac magnis creandis , *Dixit* , *tc*, Fiidsr » de Deo fingulavker a Mofe proferatur : quod *te* in Jordane amni , per facri ac falutiferi lavacri inftirationem , *tc in patefacienda* , pro capacitate vifurorum , gloria fua fuper montem Thabot'tribus , *tc* non paucioribus , difciptilis qui cum comitabantur i *tc* paflim per totam legis traditionem , *te* demam in corroborandis inftruendiique difeipolis , per Spiritum fandlum in ejus nomine a Patre miflum , plenius declaravit: redituras ad Patrem, *tc* a terrenis ad czleftia corporetranfcenfarns , ita duodecim difcipulos (Ir orando Patrem, F<r, inquiens, *Ttter*, a/ *ki* aram *fint» fient er* «as «msn *fonn* : *tc* eos monendo , /-fise, inquiens, *feient vnnet* , w asrvs *tffi Jifci·*

t.

Jfcn i.

MχΛ. ·7·

J– <v·

3**. «i-

fit , *fi* vw usrss *fiilturirit*) inftitutos rrliquit» ut capiti » quod in pomis fua» vices gerore voluit, reliqui uti membra connexi » per toties repetitum pmceptnm mutum caritatis * pacis » unum corpus complerent. Et quod vas cfeâioais Paulus ait : *SU^nli* «jus awuXw , <r afiarom «Zm , er uabu rsrparu parrrs *fmnt.* Quod ctiam a duobus *tc* fopeoagfota pariter ab illo elefcis, *tc* ab aliis qui ad fidem undique quotidie confluebant : Mabbodfoo , inquit Lucae , «ver rev ummm CT oadu» sum : it a pofteris per traditionem utriufqne ordinis . fc curam eorum qui illis fuccefIcre » quam diligentiffime obfervatum foifle, omnibus qui hiftorias evolverint, plcniffime confiât. Et defode per inauditam Ir incredibilem conftantiam *tc* fortitudinem eorum aliorumque martyrum , *tc* vittorias dc fmviliimis tortoribus partas, religione longe lateque per totum orbem diftufa , *te* ecclcliit pro conditione locorum *te* temporum luper regiones vel provincias conftitutis, *te* eifdcm pruter mandatum exemplumque principis, natum quoJ|ue ratione ed<»ais, res omnes disjunâas per c imbecilliores fieri j conjuoâas vero , validiores : linguis fua laluti diuturnitatique confulentes, id iplum ledulo fervare curarunt, dum annis fere fingulis capite · citiufquc cum fuis membris in locum omnibus tutum *te* commodum coeuntibus, que corripi emendcrique oporteret, accuratius penfitata atque difcuffa , ad incrementum omnia , confervauoncmquc religionis » publicam honcftatem , bonos mores , ammarumque falntem red'gcbantur . Interdum Ctiam, cum res exigeret, lua cuique jura quali municipalia pro falutc prop ii g<cg>* *tc* commodo ftatuebant · De rebus vc-o ponderofis k dubiis fammum caput , ut communis qmnium magifter *te doctor*, confukbatur . Quo fiebat ut, fi quando hnrefis vel alia res gravis If perniciofi exempli afoubi oriretur, pr«fcrtim qu· religionem 8r publice leges oftenderet , ad illam e vsftigio reprimendam patres undique > precipue tamen probauflimi , eraditillimi ac integerrimi quique accerfebantur , *tc* ad locum tempufque aptum , a capite delcftum , *tc* ab ipfis apnrobitum , conveniebant, Ubi non «sinus ardentiffima dilcftione in Deum , quam mutua inter fe *tc* erga proximum , quod eft univerfum genus humanum , caritate , omni* fimul profpicientcs , *tc* fingula fedulo fewantes *tc* ponderantes , ut qu* ad omnes pertinerent , ab omnibus recipeiehtor vcl eliminarentur : qme infringenda dijudic.*fl*cnt , pro irritis *tc* inanibus ; qu· vero probanda, pro venerandis lanftifque ab omnibus habebantur t Ar ita eorum contultis atque decretis publice ab orbe univerfo pavebatur , ut vel li plurrs mundi feutentia Democriti eflent , eorum j >ffis ob emperaturi viderentur . Hac ratione facra fynodi malis erant metus , boon fpes , vitiis paras , virtutibus premium » laboribus quies , ftudiis fomes . incrementum tuftitisr. Hac ratione turbulcntiflima feditiofiffim· ac perniciofiffim· ha:reles extiuft· dcletrque fuere , *tc* fide facrofen&aque rel'gione enucleat» *tc* explicata » eerumque capi'ibus *te* articulis ftabilltis, mundus, expuifis errorum tenebris , eam aliquamdiu totus retinuit, in qua nunc brevis e^sanf'ulus luce ambulat ventatis . Hac ratione toc acri *tc* feluberrimi canones , duces pnrftmtilfimi ad bene beateque vivendum, Bead temporaneam comparandum , seternamque falutetn promerendum , per ipfas fynodos fanciti conferi-

gggÎTÔ jgL

ue.

·)**».·*-

Hi|···,L

imi iu.

feriptique filer· » qnibus non minor fide» 8c auâoriUr quam iplis evangeliis attribut* ell . 8c quorum <i qus a nobis ratio curare habe-retur , ad ha» Cordci fcrditatemque -morum > •d quas per eorum contempiam 8c coatihorum int«rmiflion«m devemmus , non utique deven-tum buffet. Hac ratione Urbanus pontifex hu-jus nominis fecundas , fynodo habita , totum fere occidentem »xcivit » Sc numcroMGm* ac poicntilEmz expeditionis illius auélor faftus , Antiochiam AcJeAfalcm preclara ecclefie mem-bra , Ar alias infignes urbes Se regna cum* in-genti gloria recepit . Et poft eum , ne amit-terentur s Pafebâlis 8e Gclafius pontifices Tup-plementis , commeatu & pecunia exercitui in Afia fubveniri fecere , 8c Calliftus hujus nomi-nis fecundus , nongentorum patrum, qua nul-lus ante Ar poft eum frequentiorem ufquam , in hoc ipfo Laterano ad idem opus fynodum habuit , ubi tu quoque, beat illitne pater, hu-jus Ac aliorum exemplo , Se redo > ut par eft credere , animo, hanc cdixifti , quod bonum, fauftum felixque tibi, uniretfat ccclcfi* 8t no-bis omnibus fit , 8c ad eutndem per illos mo-vearis effeâum . Hic ratione cum alii , tum Innocentius hoc nomine tertius, qui etiam La-terani ad hoc ipfum quingentorum paulo mi-nus patrum concilio interfuit Sc prifedit, tan-ta auâoritate fuere , ut imperatorem Se reges Galliarum, Hifpaniarum A' Neapolis ad idem properandum compulerint . Hac pnrterea ra-tione imperatores pedibus nudis , non brevi fpatio per nives curfim ante mania procum-bentes , & alit ad pedes pontificum inermium certe , ac fola innocentia munitorum provo-luti , eorum veniam precabantur . Madi vir-tute 8e vere felices pontifices , quibus tantum ultio a fummis etiam principibus venerationis A vcrecundir pendebatur: feliciores principe», qui in perfonis hominum tantum Deu time-ns cultuique exhibere non harfitabani. FeliciL fimi & hi Ac illi , qui depolitis odiis lie ad mutuam diledionem convertebantur , ut alte-rorum alteri quam libent illime onera ferrent > quo lex redemptoris per utrolquc adimplere-tur ; quique non ex potentia licentiam , fed contra ex licentia potentiam penlitabant : nec quod fibi placeret , led quod omnibus expedi-ret , quodque deceret , non quod liceret prof-picientes , anteponebant . Denique , qui ex majoribus non cos , quos & ipfi ante geren-dum magiftratum A omnes boni vituperarent A· reprobarent , fed quos feirent omni laude commendationequf dignos , imitandos fibi & fuperandos pro viribus proponebant. Sed quid ego his fideribus immoror , que quamvis per fe micarent , magna ex parte ab aliis lumen mutuata fuere j St non aa illas fulgentiflimas ftcllas recurro , qui ita perpetuo vixere , na variis modis pro fide , proque ecclefia certa-vere ; ita denique toti Deo dediti , gratiam ejus promeruere, ut facile affirmaverim, multa illum propter eorum menta iuamque patien-tiam fuftinere, quz per fuam juftuiatn nequa-Suatn fuftinuiflet ? Quis enim , qui eorum fa-a vel ditta vel feripta ferutari voluerit, non inveniet v«l primos illos tres & triginta a Pe-tro Melchiadcm ufque uno tenore & vivendi fumma eum temperantia, Sc gerendi magiftra-tum futnma cum lapientia , Ac fubeandi quas-vis pericula pro fide proque ecclefia fumma cum fortitudine , denique migrandi a tempo-ranea vita ad «ternam fumma cum alacritate

A

B

C

D

E

Sc gaudio , ita eertalTe adverfus Romanum imperium St reliquas oibis terrarum natioacs 8t vires , uc non modo illis invitis & impu-f;nantibus ecclefiam , pro qua certabant , Tuo anguine folidaverint , dilataverint St extule-rint , fed ita ipfos quoque holies orbis do-mitores Sc armis infuperabiles devicerint , ut fibi corona viâoriz c*lique regno per mar-tyrium comparatis , illos illorumque lucceflo-ics ecclefie jugo «ternum fubegcrint P Vel lubfccuios a Silveftro ad fplendidiflitnom fi-dus Giegorium Gordiani , totidem quiddh numero , quamvis alio rerum curfu tenore-que certandi , perfecutione ecrkfiz per Chri-ftianos principes in favorem proteâionemqut convert* ; ita Se przcepta fui principis 1er-* vantes , & exempla majorum fcqueutes , di-gnitati incrementoque religionis Sc ecclefie confuluifle , ut ipfi qnoque omnes , ficut prio-res , jure optimo in divorum numerum fine relati . Tantum pnrterea pietate , ingenio , difciplina , moderatione , & omni virtutis genere valuifle , ut cum ipfi , tum eorum imitatione polleri quoque immaniftima homi-num monftra , vel porius firviflimas feras , Gothos , Vandalos , Longobardos , Ar alios hujufmodi , eorumque reges ufque adeo leni-verint , ut ex truculentiflimis cicures munfue-tofque reddiderint : denique labore , inedia * fiti , vigiliis, continentia , Audio juftitiz , &.· illiciti abftinentia lucri » hanc quam vide-mus amplitudinem 8e opulentiam nobis com-paravifle , per quas deliciis quotidie magis in» volvimur , Sc opibus pene infanitnus . O felix frculum , quod illos viros non moibum , uc alios , rebus cedefiz , fed ejus morbis it pe-liculis pr^fciiuncttm remedium attulifti ! O tc ecclcliim tui fponfi gratia plus quam pru-dent ilümatn , quz ita tuis primordiis confu-lu ili i , ut tales tunc , non quales poftea mul-tis temporibus experta es , tectores defenforef-que haoeres ! O * folum tunc certe beatifE-mum , quam reverenter tc intueor, ofculariquc gcftio , quod illos 8c tu liftt Se aluifti , & ma-Îjn* ex parte produxifti! Poftiemoquis eft, qui ioc etiam in cogitatione auflz vel confervatz, cum in occidente , turn in oriente , ecclefie non perpenderit , ita utramque partem patres carum inftituific , ut fi quando forte inter ie diflentirent. acuendi potius ingenia ftudio , Sc pcificiendi fidei perfpicuitatem , quam perver-tendz caufa veritatis , tunc quoque modeftio-ri quadam rmulatione urraque abftincret a vi-tiis , Se bonis moribus inhrrerct, Ac atnbz pa-nier ad religionis converfstionem proficerent ? Quod * » quando tunc valeret , donec przfta-h potuit , fatis Ai Roma olim , deleta Car-thagine , 8c ab annis aliquot occidentalis ce-clelia , orientali collapfa , ficut experta eft , ita membra ejus qur rede vivunt Se fentiune , non fero pamteret . Digna profeâo res , quz a multis accuratius cogitetur Ar ante omnes a te , beatiffime pater , qui mancam Se imperfe-âam felicitatem tuam putare propterea fepe vifus es, quod earum utrique pariter , totique orbi , quod tuz fandr fedi datum eft, non fi-mul pr*fideres. Eat nunc quifpiam, Ar Zoroa-ftrem v«l Trimcgillum , vel Phoroneum vel Pikftratum , vel Licurgutn , vel Solonem , vel Numam Pompilium, vel alios, non dicam cum legifero redemptoneque noftro > fed vel cum ipfis iervis ejus , przfertim , quos dixi fex Sc fexsginta , conferat; quos ille ira partitus eft,

anno* CHRISTI tjia.

I *cus «b-fcw*· >

quintum m-l«wt. H.

Ut

ANNO CHRISTI

ut aqua portione, Ar plus quam miranda ratione, & peimtcofdkcM tucudatqne veritati, paicendarumque ovium curam martyrio; Ar fecundi eadem cura vohMtatm martyrji terminarent, Ac alterutri fuo numero annos ejus temporale «quarear: vel aliis occidentalis Ar orieivtalis ecclcfi» luminibus anteponat, qui ultra lucem veritatis, vita etiam, moribus, laftk-tis, (criptis Ac praceptis longiffime illo excelluere, Ar demum tantum au$oritatu Ar ipfi cooiccuti, # fuccefloribus impetriri (ont, ut non prscepto vel imperio » led nutui eorum fubjies, omnes felicitatis beo haberent. Multa graviter Ac copiofe pexrco Chrifti egregios, cruditítSmus vir Ægidius Vitcrbienfis de ratione conciliorum deque accepto detrimento per intermiflionem, Ac utilitate per frequentationem eorum confequenda, diflcruit prima oratione, qua hoc lacrum eft aulpicatus concilium: aliquanto plura Thomas Cajetanus, philoiophicc ac théologie rationis uti peritiffmus, ua difceptator acerrimus, de triumphante ac militante, deque Pifana, ut ipfe appellat, ecdefia. Non paucis etiam profui Spalatenfis, difciplinarum quas dixi, non vulgaris profeftbr, lua cum Tuicis przlia prodefeniione communis tecum gregis inita deferipfit, beatillime pater. Ego quoque perbenigne a te juffus ut idem onus (ubirem, Ac humanillimc *monitu»*, ne his mihi pruviis faâls longillimo cederem intervallo, pro viribus multa de fynodis: earumque definitione, appellatione › origine, caufis, numero, conatu & fine, mulca de pravis fedis five hurefibu*, multa de apoftolts, de martyribus, Ac de fingulls divinorum ordinibus, de comparatione Donorum piorumque facerdotum cum divinis fpiritibus, de Silveftro pontifice, de Conftantino principe, de prima fynodo Ac ejus 318 patribus, omnibus in divorum numerum relati», Ac de reliquis unirerfalibus (ynodis fingulatim, Ac aliis memoria dignis, multa diftin. rfte de univerfa triumphante ac militante ecclcfia, deque lethilcta fibi Ar aliis tutba Pilana, malis confiliis Ac artibus nixa, Acin caput fuum more gigantum, confpirationit furiis ac infidiis agitata, & a te quam pruderuidime per veri ac legitimi concilii ediâlonem confiifa Ac enervata: ubi de te quoque non pauca, fervato tamen modo, ne Laco natus, & in concilio conftitutus, principi, Ac meo, Ac vivo, *8c* pnefenti, ac de me bene merito attentari viderer. Foft hec de pariantisfyaodi ratione, pro curfu noftrarum rerum ac temporum, in quo, cum ad levamen foeufiis aliarum multarum Ac ingentium Chriftiani nominis cladium boc lallem Deus concefferit, quod herefibos, qu ut plurimum cauf conciliorum fuere, nec imblice, nec impune laboramus 1 reliquum oret decernere, ut inftaurationi ac propagationi religionis in hoc perangufto Europe angulo daleordia Ac ignavia coarâat», magna virium parte incumberetur Sed quoniam tanto operi fruftra infifteremus » nifi prius Deus iratus nobis placaretur, qui io tanca corruptione moram A; bellatum ac fimultatum culpa conftitulis placari non potter: Ac propterca muftis, Ac Acriter in mores, Ac pleraque flagitioram Ac fcelerum, pnecipue tamen in pernicioiatn ambitionem » paftinram omnium] rerum venalitatem Ac luxum intolerabilem › Ac innumera deteftanda quuftus Ac nefanda libidinis genera, Ac ciccrandas lufione1 diebus (acratiffimis, earumque çomité hlafphemiaanon ferenda» inve&uroa; mla etiam cojsfilia » mutuas fraudes *tc* cupiditatem rerum alienaram, *e** quibus difcordiaa Ac bella inteftina oriri fo* verique confiât, Ac (aviffima Chriftianoram io. ter k trucidatione, ac tanti eftifi (anguinis, cujus dimidio minui ad profligandum communem hoftem fitppctiiflct, canui deteAaturas » Ac. idcirco de morum corruptione Ar culparum inhibitione K de tollendi undique difcordiM, Ac pace ubique inferenda, deque («letifera ia commuarm Chriftiani nominis hoftem expeditione, *te* c)«i» imprufmtiarum occafione non pauca » poftvtmo te ia primis » tuorum verborum non immeator, Ac deinde imperatorem Ae reges fingulatim ac nominarim, fi* ali principe Ac popules Chriftiano » ad illam, quod iperabam nonnullos eorum adfuturo, hortaturus: multa, inquam, de his, Ac qu ad ea pertinent, jam liceris Ar tnemoric mandata, dicenda, Ar tribus vis horis abfolvenda* paravi. Sed ubi animadverti, quam parum vel Ægidii mei, paucis vel pullis eorum qui ad concilium expeaabantur, fupervenientibus, verba profecerint, vel Thorn ecdefia, *edi* nunc egregie per te re navata, in tncliori fpe eonftttuta › maxime Crfarc in tuum fandum *fadas* recepto, tunc certe adhuc HuAuante: vel Spalatenfic, paierie non in Turea, fed inter Chriftiano* bellis ferventibus: concidi pr indignatione, fateor, animo; Ac hoc es parte vel tu forti » pro majcftatit cellitudine, Ar felicitatis immenlitate i vel meu, pro extiitatis humilitate *i* vel, ut rcftiui diram, temporis Ar hominem perveditati adlcribens, qood cam tamdiu tamque vehementer concilium invocarent Ac cupcrent, nunc inceptum, etiam vocati Ac juffi k poftponunt: mulsorum dirrum ac noftiutn labore, vigiliifque abieAis, valereque ad tempus vel perpetuo jullu, ne loco prernii rifum, ut ad tempus minus pertinentes, reportarent, quod ad ablcntes non parva ex parte pertinebat oratio « mutata fententia, his pauci* apud te coram facro (enatu Ar hi» patribus agendum putavi, cujus Ac poteftatem (upretnatn, fic computati cum aliis, numerum vigefimum Ac centefimum explere » Ac auftoritatem Ar fapientiam in quacumque re maximam novi, Ac voluntatem ad omnia qu» in concilio agenda, traâand* complendaque funt, propenliorem efle par eft. Quod G id minus ex voro Ac tua vel aliorum lententia ceffetit, Ac quod initio pollicitus (um » in repetenda primera figura vel origine conciliorum Ac ecdefie, Ac eorum incremento, majeftate potcftatequc declarandis, utilitate etiam Ac commodo, que omnibus conferunt, recenfendis: denique in reddenda mutat me lententi ratione, parum fortatte fecerim fatis, in primis a tua bcatitudine, Ac delude a ceteris omnibus veniam peto. Et ut in eo merito delinam, a quo incepi › tu fanfle Spiritus ad&s › Ac ita meis faveto votis ac precibus, ut que tibi grata » fummo pontifici, univerfis ecckfi, Arcum luis principibus toti generi Chrifttaoo, Ac dignitati concilii profutura funt, ipfi pontifici Ar ni» patribus decernenda in(pires. Qui cum Patre Ac Filio in unitate perfeAa vivis Ac regnas in («cala (eculoram. Arnen Dixi.

SES-

?.**10 TV.

SESSIO IV.

ANm a nativitate domini millefim* ^ufagtOSefimo duodecimo, MMÜâiaM decsma plata > pontificatus fasAilfimi domini noftri Hi divin* providentia pap* fecundi anno dodmo , die veto Vaneri· decima fapradiAi mmfia Decembris, fait celebrata quarta Crtifa inccelcfia Latermenfi dc Urbe , prsfcnte fc pcafidente pnrfato fanAiffimo domino noftro lid» fa fac» confacto. Et fait celebrata aaifta Spàra-M· fandU per reverendifimum in Cbrifto patrem fc dominum , dommum Nicolaum tituli fanfto Priic* presbyterum cardinalem de Flifco vulgariter nuncupatum. Fuerunt prnfentea infra icripti reverendiflimi domini cardinales* patriarchs, archiepifcopi fc epiicopi, ac abbate* fc magiftri ordinum , oratores principem, fc alii illuihiflimi domini» videlicet i

Reverendilfimus dominos Raphael Oftienfis ianfts Roman* ecclefi* camerarius.
Reverendiflimui dominus Dominicus Portuenfis.
Reverendiflimus dominus Jacobos Albaoenfis.
RerercnddEmo» dominus Francifcus Sabinenfis.
Re*ctendilfimm dominus Marcus Prnneftinos.

TrtAyttri Cârittuici.

Revcrendiffimas dominus Thomas tituli ianAi Martini ia montibus, Strigontenfis.
Rr-c'cnditiimus dominus Nicolaus tituli fanftn Priic*, de Flifco ·
ReverendiiBmus dominus Robertas tituli fanda Anaftafia, Nanaateofis.
Rcvetendiffimos dominas Leonardos tituli fande Safann* * Agennenfis.
Revereodiifimas dominus Sistas fanâi Petri ad vincula, (anA* Romana ecclefi* viteeanccllarius.
Reverendilfimus dominos Chriftopbores tituli lanâ* Praiedis, Anglicus.
ReverendiiGmus dominus Antonius tituli faodU Vitalis , Sipontinas.
Reverendiflimus dominus Petrus tituli ianAi Eufebii, Anconitanus.
Rcvercndifâmas dominus Achilles tituli fanAl Sisti, Bononicafis.
ReverendiQitDus dominai Bindincllas tituli tan> Aa Sabine, de Saulis.

ttrJtiHifi.

Rcvetendifliinns dominus Alexander lanAi Euftachii * Fa-nefius.
Reverendiflimus dominus Ludovicos ianâa Mari* io Cofmtdm, de Aragonia.
Reverendiifimu* dominus fanAc Mati* in PortKtr, dc Comcliit.
Re*ereadi(Gm>ts dominus Alphonfiis lanAi Theodori.

T.srrMn OT *iffi hutti* .

Reverendus pater dominus Cafar Aletandrinus.
Reverendus pater dominus Alphonfits Antioebenus.
Rererendus pater domina· Bernardus Spalatenfis. aaufn ijsa.
Reverenda· pater domiant Vincentia· Neapolitanos.
Reverendas pater dominus Federicas Salernitana·.
Reverendas pater dominas Gabriel Dyrrachienfis.
Reverendas pater dominus Franciicus Jsdrenfis.
Reverendos pater dominas Franciicus Viccatinus.
Reverendus pater dominus Julianus Agrigentinus .
B Reverendus pater dominus Franciicus Suctisnus.
Reverendus pater dominos Ferdinandus Cajctanu*.
Reverendus pater dominus Laurentias Month regalis eprfcopas, fc gubernator Urbis.
Reverendus pater dominus Hercules Augnftenfis epifcopus, * illuftritiimi domini ducis Sabaudin orator.

Reverendos pater dominas Julius Corinthienfis.
Reverendas pater dominus Franciicus Conforms.
Reverendus pater dominos Joannes Vincentia· Scneafis.
Reverendus pater dominus Aldronandinus Nicofienfis.
Reverendos pater dominus Jcremia Trsneufis.
Reverendas pater dominii· Raynaldns Ragufißus.
Reverendo* pator domino* Andreas Nuboniaficnfi*.
Reverendus pater dominus Petras Arborenfis.
Reverendos pater dominus Roberta* Rbeginus.
D Reverendus pater domiuu* Georgius Naaarenus.
Reverendos pater dominus Joannes Matia Sipontinus·

Ipsjhp/.

Reverendo· pater dominus Lucar Fulginatenfis.
Reverendus pater dominus Ferdinandus Balncoregienfis.
Revctcndus pater dominus Jicobus Potcntinus.
Reverendo* pater dominos Hieronymus *a-docnfis.
E Reverendus pater dominus Andrea Albenfis.
Reverendus pater dominus Bernardus Tsrvifinus.
Reverendos pater domitsns Simon Arminenfis.
Reverendos pater domimts Jacobos Paphcnns.
Reverendus pater dominus Albertas Valvcn(is.
Reverendas pater dominus Aloyfiu* Ferentinos.
Reverendos pater dominus Joannes Aquilanus,

Rcvo

i

**IV, O'Maguificuf domina» Hieronymus Vidx , o- A rator regis Hifpanixrum.

Magnificus dominus , Jacobus de Salviatis 8c Matthcus dc Streets, dominii Florentini, oratore».

Ac etiam fuerant prrfentes tres oratore· dominorum Helvetiorum»

Bbutriffimi btnitii frmptniki.

Illuftriflimus dominus Frldcricus marduo Mantuanus.
Dominus Nieolaur dc Ruere.
Illultriflimus dominus Julius de Urfinit.
Dojuina» Oâavianus rallavicinus.
Illuftris dominus Fraociottus de Urftnis. g
Dominus Chrtilophorus de Pallavicinis.
Dominus Stephanas de Comitibus·

Fuerunt etiam pnefentes qusmplure» reverendi domini protonotarii aponolici, auditores caufarutn facri palatii fc clerici camera:, ac alii magiftri in theologia , & doâores diverfarum proTeiBonum clerici & laici.

Fuit habita oratio per reverendum patrem dominum Chriftophorom Marcellum nobilem Venetum, Pedis apoftolice notarium 8c artium dixftorem , cujus tenor in fine pnrfentis feffionis deicnbitur . Et cantatu orationibus > cos»-fueris litaniis , & benediâa facra fynodo per pontificem , & aliis folitis conciliorum ceremoniis , preftitaque ab omnibus prolatis fanâ illimo domino noftro confueta obedientia , ianâiiümus dominus nofter incepit hymnum * Veni fanâc Spiritus , Et reverendiuimus in Chrifto pater dominus Marcus fanâe Marie in Porticu diaconus cardinalis de Cornclüs vulgariter nuncupatus, legit evangelium fecundum Matthrum , quod incipit : *lixiir , jimintrt feme* f**m* . Deinde fecretarius magnifici domini Franciici Fofcari equitis , oratoris illuftriffimi dominii Venetorum , dedit quoddam mandatum diâi dominii Venetorum, nomine diâi magnifici domini Franciici , in quo idem dominus Francifcus eft conftitutus p fuocurator ad intereflendum facrofanâo condio Lateranenfi : & idem fecretarius excufavit cumdcm dominum oratorem , quia non interdie poterat feflioni propter corporis alterationem · Confequenter idem fanâiffimip dominus nofter dedit diâum mandatum reverendo patri domino Thome Fh«dr». fccrdano concilii , mandans eidem , ut illud legeret in ambone · Qui diâus dominus Thomas afccndit ambonem , 8c legit diâum mandatum tenons infra feripti alta voce 8c ab omnibus audienda .

MANDATUM VENETORUM.

*Leaintrelei L4*reJMUH Dti freni* i** f'ertefitrMi. CT<*

Cum fanâiffinuis 81 bcatiffimus in Chrifto pater fc dominus nofter , dominus Julius , digna Dei providentia facrofanâr Romans ac univerfalis ecclefi* pontifex maximus , divino afflatus numine , pro fuo paftorali officio , ut verum decet in terris Chrifti vicarium , 8c ad extioguendum herefes, toUeuduraque peffimum exortum fchifma , ac reprimendam eorum temeritatem audaciam , qui diabolico fpiritu ioduâi , tunicam incoafutilem domini noftxijcfu Chrifti difeindere 8c dilacerare conantur > dr denique pro bono pacis omnium Chriftlanorum celebrare decteverit fc jam indixerit gcM» rale 8e univeriaie concilium in Laterano , *not*que inter alios Chriftianos principes & potes»-ratus ejufmodi fanâo operi adefle paterna caritate fit hortatus, fedulam adhibuimus operam, ut ftatus noftri viri ccclefiaftici fc fieculares , doArina , religione fc moribus pnrftantes , qui rei conducere poifent , fefe Romam eonferrent . Et ne ulla in sc a fumma devotione , reverentia, cultu & obfervantia noftr* erga facrofanâam fedem apoftolicam fc cumdcm fanâiffimum dominum noftram dccffe videamur , cum pcrfonalitcr interefle nequeamus , vices noftras demandavimus, fc tenore prsfentium om> ni meliori modo , via , sure fc forma , quibus magis, melius fc validius de jure vel de faâo a nobis fieri poteft fc debet , demandamus nobili fc dileaiffimo patricio Veneto Francifco Fofearo equiti, oratori noftro Rom* a-Senti , ut facrofanâo concilio Lateranenfi 00-ro nomine interfit , affiftat, fc ea omni» pnrftet fc peragat que a nobis quoquo modo adhiberi pofient , aut incumberent ad honorem , decus , dignitatem , tutelam fc conferrationem , amplitudincmque fc exaltationem perfonss ejufdem fanâiflimi domini noftri Julii fecundi fummi pontificis , nec non fanâc Romane ecclefi* ac univerfalis venerandi Latcranenfis concilii antediâi , cum ampla auâoritate , poteftate , facultate atque arbitrio, a nobis cum confiliis noftris fibi tributis fc impertitis , ad omnia fc fingula *in tam'pio,* reltgiofo fc falutari negotio , qualia fc quantumcumque fuerint traâanda · peragenda , promittenda , jurejurando firmanda , praftaoda , executioni mandanda fc adimplenda , qu* nobis Venetoque dominio ponent competere vel deberent, tam dc jure quam de confuetudine , non fecus ac fi nofipfi cum dominio & fenatu noftro coram peribnaliter agerrmus , faceremus fc adimpleremus , promittentes omnia & fingula ab eodem oratore noftro , quo fupra nomine · tam verbo quam feripto in prrmiffis fc circa prrmifia pertraâanda , concludenda & firmanda , approbaturos nos elfe , rataque fc grata in perpetuum habituros . In quorum udem 8c teftimonium prxfentcs literas noftras in hac patenti forma fieri julfimus , fc noftri foliti figilli , qui in fimilibus utimur , appenfione muniri .

Datum in noftro ducali palatio die decima Aprilis , indiâionc decimaquinta ryia.

Quo perieâo , idem fanâtflimos dominus nofter mandavit eidem domino Tbom* iccvo* tario , ut legeret quafdam literas clara memo-£ ri* Ludovici regis Francorum XI. figillo ejufdem Ggillatas, direâas felici* recordationis Pio papz fecundo , fuper revocatione pragmatica unitionis: qui dominus Pbadra in eodem ambone legit didas literas alta fc intelligibili voce , cujus tenor talis eft.

Ayïîg CHKMTI '!«*·

Ll-

cJiïsTi *irntUB* LUDOVIC! REGIS FRANCIÆ A
uik abrogationis pragmatice fanftkxiis.

Lecdt^k·» M gratis rnumnu» rrx tife f»&if-fi"tt u kttiÿiH fttri* oq|r· Pi» pup· J«rm> *d·* » *tMitatiem JUiehat* , CT *fictu dtvtinu tgtlhu·*

4 Deum folum fcientes efle , cujus providentia bene confalitur rebas humanis , meliufque regna * usbus religione cingi atque defendi , qua aratis & tncanfous » te vicarium Dei virentis ea veneratione profequimur , ut fiera potiertim in ecdefiafticis rebus tua monita » velati vocem paftoris audire , illifqne parere B prompta mente relia»» . Quapropter , bcatrfnme pater , etfi conftitutio quadam in regno noftro » quam pragmaticam vocant » marno prolatorum conventa , anagna tempori deliberatione cooclufa fiierit, Ar jam callum obducens > quietum prope fixerit ftatutn : tu tamen tuis ad nos literis illam a regno noftro auferri t explodi , abrogarique flagita». Nobis quoque dueftns Ar fidelis confilianus nofterJoannes epifeopos Atrebatenfis , ouern cum poteftate legati de latere ad hoc noltrum regnum mififti * commemoravit ea , ad quas per ipfum tibi noftro nomine pollicenda » vovendo » expromittenda , nos antequam regnum fofcepiflemus » religionis inftinâus quidam deduxerat . Nos C noftra promifla caequi » accedente moderatrice
K reram ecclefiafticaram tua aoftoritate » ftndemua ac volumus , 8c id quidem tanto volumus animo propenfiori j quanto nobis regnum Francis Borens Ar bello vacuum tuetur Deus & *protegit .* Omnibus itaque viâimis notiorem obedientiam intelligentes , aflenfi femus his qua tuo nomine nobis aperta funt » ipfam fcilscet pragmaticam fan&ione tibi tuaque fedi efle snfenfatn , utpote qu* in ftditione 8e fchifmatia tempore , atque per (editionem , fe&iooif-3ue a tua fede figuram « nata fit : Ar qu* « um tibi » a quo faens leges oriuntur dr manant , quantamlibet eripit auâoritatem» omne jus & omnem legem diflblvit . Illud enim exo- D ritur , quod idem confiliarius nomine tu* fiuitiitatis adftnixit » ut dum per pragmaticam fanâtonem ipfam fnmma in ecclefia tus fandtitatia an&oritas minuitur , dum prclatis in regno noftro quoddam licenti* templum prseftruitur » dum congruens unitas ad ana regna conformitalque tolli videtur » abroganda fit ipfa pragmatica» tollcndaque a regno noftro» quippe qu* advertas tuam fedem , omnium crclcfiarum matrem » ab inferioribus pralatis lata fit » tamquam » m feriptura loquitur » jQ»-u»»d· *Ji tkwtttr* «vôge coafra ZrMares» *ft* , «ar forata , qu ariyue /quam *cft* . Que quidem » beatiffime pater » licet plerique dodi homines coofutur niterentur atque diluere , multaque E> nos dehortarentur abrogare fan&ionem ipfam ·, te tamen principem totius ecclefi* » te antiftitem facrorum, te dominici gregis paftorcm profitemur *tc* fcimus » teque jubentem fequimur » tibi 8c beatiflimi Petri cathedra confentimus 8r jungimur . Itaque ficut mandafti » pragmaticam ipfam a regno noftro , noftroque Vienaenfi Delphinatu Ac omni ditione noftra per pnsfentes pellimus , dejicimus , ftirpitufque abrogamus » 8c quam , qualemve ante pragmatic* ipfius editionem » circa scclefianim » beneficiorum , aliarumque rerum fpiritualium difpofitioaum » crafaram, snoderatioaem ia repo noftro pmAiqtse ditione noftr* » tui pnrdeceooreaMar* tinus quintus Ac Eugenios quartus Romani pontifice· lubebaot dr exercebant » talem eamoem-2oe noftro adjutori beatifino Petro tibique ipus fucccflbri reddimus , *pmftamus te* reftstei» mus , cum fumoso imperio , cum judicio libero » cum poteftatc no· coarâata . Tu enim , cum fitias quid audoritate divinitus tibi tradita pofis » quas pro regni noftri *te* ecclefiarum in eo tranquillitate postulabimus» non negliges res neceflànas , poterifque femper quod optimum fuerit judicare . Utere igitur deinceps in regno noftro poteftate tua * ut toles , atque illam exerce . Nam ut hominum membra nulla contentione » capite uno atque una menta ducuntur » fic tuis facris decretis oedefi* pntiati in regno noftro *tc* Delphinatu confortantiam *tc* obedienciam plenam refundent. Quod fi forte obnitentur aliqui » aut tUtlasuabant » nos in verbo regio pollicemur tu* bcatitudini » atque promittimus exequi fecere tua mandata , omni appellationis aut oppofitionis obftaculo prorfus exdufo , cofquc qui tibi contumaces fuerint , pro tuo juflu comprimemus *tc* refrenabimus. ïi'stiô iy, °

Dat* Turonis fub magno tigillo noftro » die vigclimafeptima menfis Novembris » anno domini iqtfr. *te* regni noftri primo.

Poftmodum vero excellens doftor dominor Melchior de Bardaffinie advocatus concilii » habuit orationem multum ornatam *te* luculentam fuper reprobatione pragmatic* fanâionis , petens illam revocari 8c annullari » ac decerni monitorium contra prolatos , capitula » conventus » principes Franci* > praefidentes pariamentorum , *8c* alios » fu* communiter vd divifim interefle putantes » ut comparare deberent ad allegandum » quare dida pragmatica revocari non debet . Et illud idem petiit dominus Marianus de Cocinis procurator fifei, *tc* fecriconcilii procurator. Etfanâtifimusdominusnofter» hoc facro approbante concilio, decrevit monitorium 8C citationem fub termino fexagints dierum tenoris infhs feripti.

MONITORIUM

CONTRA PRAGMATICAM
tc ejus aflertores.

Ja/iai *tprfttpu JirvHi /trvtritm Dtl* , *<td ftifn-* n*N rri , *Jtcrt iffrt-hnet nncilit.*

Licet facrorum canonum inftituta ; fandorum patrum *8c* Romanorum pontificum pnrdeceflbrum noftrorum » *tc* in generalibus legitimis conciliis pro defenfione ecclcfiaftic* libertatis dignitatifque ledis apoftolica tuitione , confultiffima deliberatione fancita » inviolabiliter ab omnibus cuftodiri oporteat » ipfonimque decreta » veluti divina snfpiratione edita » immutabilia cenfeantur } Romanus tamen pontifex » qui regis «terni » rerumque Ar jarium omnium conditoris locum » licet imparibus meritis » tenet in terris , cum hujufmodi decreta faluberritca *tc* honeiU » hominum calliditate *tc* ambitione vergi conrpictat in abufum » Ar humanas traditiones Chrifti legibus anteferri , ut ecclefix indemnitati & libertati opportune fubveniat,

iTisTô"n,at · IV. prxfumptam curet deponcie malitiam perverfonim , oorumque conatibus occurrat ; interdum cogitur abufioees 8r humanas traditio» net hujufmodi nullas Sc invalida» declarare tc abrogare > prout temporum tc locorum qualitate penfata , id conipteit in domino falubriter etpedirc · Dudum liquidera diiplicentcr per nos pluries accepto , per multa temporum Ipatia » per nonnullos prelatot Gallica nationis (8c nobiles laicos , ac alios illis faventes , prefer* tint cujuidam fanftronis preteatu , quam ipfi pragmaticam vocanc , apoftolicc fedi > fanâxque Romans univtrfalu ecclefix capiti , libertati tc auAoritati enormiter detraftum , canombufquc prsfatis derogatum fuifle , rem adeo ficrmcioiara in Dei oftenfam , & ecclefir prx- B at» vilipendium tc evidens detrimentum , amplius ferre nequeuntes , cura (anâio ipla ab omni ad id poteftaie carentibus, nullorum Romanorum pontificum aut generalium legitimorum conciliorum audotiùte faâa , kd quodam abuG tanturti m illis partibus increduita £c obkrrata luerit , itlaqiie cum in ea contentis nulla invalida merito declarari tc abro5ari debeat , quant etiam dans memoii» Laotiens XI. Francorum tes abrogavit , ut in ejUN parentibus literis defuper confeâis plenius continetur , facro Latetanenfi concilio approbante , m quarta fefliooe , declarationis & ablogatiom» per nos faciendarum , hujufmodi ncgonutn & difcufâonem vcnerablium fratrum C uoilroruin Romane ecclefi» prutatr cardinalium . Sc aliorum ptzlatorntncongregationibus In Latcranenfi fala iuperiori , quatenus opus foret , lactendis , relationcmque difcuflionis nobis &Lareranenh concilio prxfato faciendam commifimus , Gallicofquc ptxlatos , capitula ceddiarum & monafteiiorum , parlament* 8e laicos illis faventes , cujufcunque dignitatis , etiam fi regalis exifterent , fanftione pr*fata abtirentet , icu illam approbantes , omnefque & fingulos alios , fua communiter vel divilim iotetene putante», per edictum publicum, cum aj partes illas tutus non pateret acccfTus , in McdiolancnGs , Aftcnlis Sc Papicnfis ccclefiarutn valvis affigendum , moneri St citari infra D certum competentem terminum prxfigendum , ad comparendum coram nobis & concilio profato , cautalque dicendas , quare fanftio prxfata , liliuique corruptela & abulio in concernentibus auftoritatern , dignitarem 8c unitatem ecclefix Rotnanx prxtaXr 8c apoftolicx ledis , canonumque prxdijftotum Sc ecclcliafticx libertatis violationem , nulla Sc invalida declaiati, decerni Sc abrogaii non deberet . Illoique fic monitos & citatos anfiari Sc teneri , ac ii perfonahter moniti Sc citati fuiilcnt , ftatuimus & ordinamus , ac quintam ieilienem decimaquarta Kalenda» Martii , qux erit qua ita feris poft primam dominicam quadragetinia: proxime futur» , faciendam , eodem facro Litcrancnii R concilio approbante , indiximus . Nos igitur , quorum mtcteft , ne indefenfx libertatis eccleiiaftic» ratio in extremo judicio a nobis requiri poffit , Sc perverforum Sc ambitlofoium protervia diutius convalefcat , declarationis , abrogationis 8c dilcuffioms negotium , monitionis Sc citationis ftatutum Sc decretum hujufmodi debits executioni demandare , omnes Sc fingulos Gallicos prrlatos , capitula , feu conventus , parlamenta Sc laicos illis faventes, cujufcumque dignitatis , etiam fi regalis txtiterint, fanâionc prxfats abutentes , feu illam approbantes , omnefque alios & fingulos , fua communitcr vel divilim interefle putantes , utprx-fertur , cx cena noftra (cientia > aufloritate apoftolica , tenore prrfentiutn , primo , fecundo > tertio Bc peremptorie citamus , monemus & requirimus , quatenus infra feiaginta dierum fpatium , a die perdentium in locis fupradiâis aftisionis numerandum , quorum vigtnti pro primo , alios viginti pro fecundo , tc reliquos viginti dies pro tertio tc peremptorio terra loo.tnonitiooe canonica affignamus , ad comparendum coram nobis tc concilio Latera nenfi prrfato , caufafquc dicendas , quare fanftio prefata t illiufque corruptela tc abufio io eoncemcntibur auàoutatem , dignitatem ac unitatem ecclefix Romanx Sc fedis , canonumque tc cccletiafticx libertatis predxftorum violationem , nulla invalida declarari , decerni dr abiogari non dcbcat · termino aflrgnato , five comparete fic moniti 3e citati curaverint , five non , ad execucioncm negotii , decreti , abrogationis· & ftatuti pirdiftorum , rllorumquc tc aliorum in prxtnillis neccfiariorum , prout juftum fuerit , eodem hero Latcrancnli concilio approbante > procedrinus , Et cum pro citationibus tc mo» unionibus htijuimodi ad pattes illas tutus non pateat accellus , ne prxfari fic moniti Sc citati , aliiquc quos prxfcntcs liter* contingunt » valeant de pracmiuis ignorantüm allegare , tc prxtcxru ignorantia hujufmodi aliquod velamen exculationis allumant , volumus literis ipfatin valvis prxdiftis juxta dccictum dc ftatutum hujufmodi aftigi tc ipiam afiixionem publicari . Decernente» etiam , quod earumdem htorarum publicatio fie fada perinde eofdem lie monitos Ar citatos aritet , ac fi liter» ipfx die affix io» nis & publicationis hujufmodi cis perfonaliter ledx tc infinuat» forent , cum non fit verifirnihs conjeâura > quod ea qux tam patenter fiunt , debeant apud eos incognita remanere : non obftaotibus conftitutionibus ordinationibus apoftolicis contractis quibufeumque , fcu fi monitis Sc citatis prrdiâis , vel quibufvis aliis communiter vel aivilim a dicta fede indultum exiftat , quod interdici, fufpendi, excommunicari non poifint , per literas apoftolicas non facientes plenam & cxpreiTana ac de verbo ad verbum de induito hujufmodi mentionem . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nuftr» citationis , monitionis , requifitionis « afiignationis , voluntatis tc decreti infringere (vel ei aufu temerario contraire · Si quis autem hoc attentare przfumpferit indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri Sc Pauli apoltolorum ejus fe noverit iocurfurum .

Datum Romx in publica feflionc , in Latera, ncnfi facrofanfta baiilica folemniter celebrata , anno incarnationis domtnicx I$ix.

Deinde exclufis a loco concilii omnibus aliis non habentibus voces defieitivas , exceptis oratoribus principum dr baronibus Sc pluribus principalibus ordmum , tc porta concilii claufa fanâiflimo domino noftro cum cardinalibus de aliis prxlatis in pluvialibus Se cafulix dalmaticis mitratis exiftentibus , prout eft confuetum > reve rendus pater dominus Alexander epifeopus Ale xandrinu» dc mandato iux fanâitatis afeendic ambonem, Sc legit fchedulam leu bullam tenoris infra feripti.

'AW|0~ .cHKirrj iju

BUL-

BULLA SECUNDA SESSIONIS QÜARTÆ
facri generalis concilii, latei.in-n.is.

jeltet efijiefas fervet fcrwrtut Dei , 4/ ftr- fetuam rei ineeeorieei , facre effro- irJMte CHUtCt.

Saluti gregis nobis defnpir cotumiffi , moram reformationi defcnfionique ecclefiaftic· li bctratis , ac fidei catholic· tranquillitati fc augmento , paternis fc fo!icitis ftoidiis intendentes , ad omnipotentis Dei fc individue Trinitatis laudem fc gloriam , facro hoc approbante concilio , literas noftras a nobis dudum emanatu , eidem concilio notas, per quas Romane cutis officiales fc illorum cxaftioncs generaliter reformavimus, approbamus fc innovamus , illafque , quas per nonnullos poftea tunc expreflbs ad fidelium utilitatem juxta intentionem uolca-n declarari mandavimus , per prrfatos cxpreifo» , fc cum illis alios diverfarum nationum rr«latos , nunc in prsfato concilio ptjucmrs deputandas , omnibus qur judicium humanum pervertere polient , reflantibus ut juftum & «quum fuerit , particulariter declarari , fc declarationes ipfas , in aliis feflibntbus nobis in hoc facro concilio referendas, &ab eodem concilio approbandas , ut debite cxeqttantur , precipimus fc mandamus . Infuper cum jam per multa temporum fpatia per nonnullos prslatos Gallice nationis , fc nooiles laicos , ac alios illis faventes, pnefertimeujufdam fanâionis prêtertu , quam ipfi pragmaticam vacant , apoftol*ic· fedi* , lanfizque Romane univerfalis ecclefi· capiti , Ubertati fc auftoritati enormiter detraftum , facrifque canenibus derogatum fuerit , nos rem adeo pernkiofam in Dei oflcnfam , fc ecclefi· pnetat· vilipendium fc evidens detrimentum , amplius ferre nequeuntes , cumfandio ipfa ab omni ad id legitima poteftate carentibus , nullorumque (ummonim pontificum , aut generalium legitimorum conciliorum auâoritate fafta , fed quodam abufu tantum in illi* partibus intioduâa & obfervata fuerit , iliaque cum in ea conicntu nulla fc invalida merito declarari fc abrogari debeat , quam etiam clare memori· Ludovicus undecimus Francorum irx abrogavit , ut in ejus patentibus literis defujer confeftis plenius continetur . Declarationis igitur & abrogationis per nos faciendarum hujufmodi negotium & difcullionem venerabilium fratrum noftrorum ecclciia* ptrfatx cardinalium & aliorum prjrlarorum congregationibus , quas in Latvianenlr lala fupertori , quatenus opus fuerit , facient rrlarionemque difcu(forum in prima , aut aliis icfliombus , prout commode fieri poterii , nobx A- nero concilio approbante, committimus , Gallicofquc prxlatos , capitula ccdeuarum fc monaftei iorum , parlementa , fc laxor ifiis favente? , cujufcunqoe dignitatis , etiam fi regalis exifterent , fanftione ptxfata abutentes , feu illam approbantes, omnefquefc fingulos alios fua communiter vel divifim interefle putantes , per ediâum publicum, cum ad partes illas tutus non pateat accefl'us , in Me diolanenfis , Aftenfis fc Papicnfis eccleiiacua. valvis affigendum , moneri fc citari infra certum competentem terminum ptffigendum , ad comparendum coram nobis fc concilio prefato, caafafque dicendum , quare fanftio prafata , illiufque corruptela fc abufio in concernentibus auAoritatcm , diguitatcoi fc ouiuum ecclefi· Romane fc χροποικκ fedis, facrorumqae caDonum fc ecclcfiaftic· libertatis violatiooeai , nulla & invalida declarari , decerni « fc abrogari non debeat , illofquc fic monitae fc citatos arâari fc teneu . ac fi perfonaliter moniti fc citati fuilfcir. . ftatuimus fc deccmimus . Ulterias onr:.·' fc fiogulaa provifiooes , collationes beneficiorum ecclefiafticorum, confirmationes cleftionum fc poftalauonum, conceffiooam gratias , mandata fc iodulta qmacumqtic , tam giatiam , quam jnftitiam , fea mixtim concernentia , cujufcumque tenoris exiftant , que prarfentibus pro expreffis haberi volamus , per fynagogam vel conciliabulum Pifanum , illiafquc ichifmaticos adherente» , faâa fc concéda , quamvis fint nulla fc invalida , pro potiori tamen cautela , nulla fc irrita , nulliufque roboris vel momenti efle , omnefque fc fingulos cujufcumque dignitatis , ftatus , gradus , nobilitatis , ordinis fc conditionis exiftentes , quibus conceffa fuerant , aut quorum commodum , utilitatem feu honorem quomodolibet rtfpiciunt , nullos eorum fhiâus , redditus fc proventus fuos facere , vel haftenus feeifle , fed ad illorum reftitutionem , & ipforum beneficiorum, fc aliorum pnemiflbrum concefloiutn dimiflioncm teneri , fc niii beneficia ipfa fc <li^r eis concerta infra duos meafes a data p>xfentium computandos realiter fc omnino dimtferint , etiam aliis beneficiis ecclcfiafticis , que jufto titulo poflident , eo ipfo privatos exiftere , dtfto facro approbante concilio , decernimus · Fruftns quoque , redditus fc proventus hujufmodi , ac qualvis pecunias decimatum per diâum conciliabulum impolitarum , exafios fc exigendos , expeditioni contra infideles faciendae applicamus . Ut autem declaratio reformationis fc nulliratis fanftionis predift· , aliaquc gerenda mature exequi, fc pnrfati ad facrum concilium hujufmodi venturi , quorum aliquosjam iter ad veniendum arripuifle accepimus , commode venire poflint, quintam feflionem decimoquatto Kalendas Martii, qu· erit quarta feiia poft primam dominicam quadragefims proxime futute , faciendam, prefato facro concilio approbante , indicimus.

Nulli ergo omnino horninum liceat hanc paginam noftra approbationis , innovationis , pracepti , mandati, comtnif&oms, monitionis, citationis, ordinationis, decieti, applicationis fc mdiftionis infringere , vel ei auiu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare praefump1erit , indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri fc Pauli apoftolorum ejuafc noverit incurfurum .

Datum Romae in publica fedionc in *Late*rancnfi facrofanfta bafilica iolemnitet celebrata , anno incarnationis dominie· 15tx. quarto ldus Decembris , pontificatus noftri anno decimo.

Ja. Queftemberg.

Qna perleâa , idem reverendus pater domitus Alexander epifeupus petiit a patribus «ridentibus in concilio , an placerent levcrcndis paternitatibus fuis contenu in fchedula ieu bulla . Et immediate ferutatores votoium una cum protonotariis fc notariis iverant ad recipiendum vota patrum . Et omnes , poft fanftiffimum dominum noftrum , qui refpondit per verbum. Placet , refponderant , placere eis contenta in fchednh .

fRff|O iv.

SSS91O jy, Pofiaiodutn /ero dc mandato przfati fandiflimi domini noftri, ad inftantiam domini Matiani de Cuccinis procuratoris, difcreti viri domini Petrus Mengivar fle Joannes Bernardi, profati domini noftri curforea, ad portae concilii alta Ar intclligibili voce citarunt omnea interdie debentes, tam dc jure, quam dc confoetudine « concilio; Se vocaverunt eos, ut accederent ad intereflendum concilio, ad evitandum pcznas contentas m jure Sc bull» indiébonis contra non venientes ad concilium* Relatione hôta, idem dominus Marianus acculavic contumaciam ab/enrium, 8c petite decerni citationem contra eos, ad videnaum ie declarari in proxima feilione › St ianâtffimus dominus nihil raipondit.

Deinde reverendus pater dominus Alexius epiicupus Mclfitanus, procurator teverendi patris domini Raphaelis epifeopi Malfienlis, ad intereflendam concilio, 3C eum excuLandum, dedit quoddam mandatum fubfcriptum per diferetum virum Guillelmum de Voys clcncum Cenomanenfcm, apoftolica audoritate notarium. Et revenendus dominus Rodericus Joannii, abbas beate Mariar dc Tavoica Tudenfi* duxcelis, procurator reverendi patris domini Hcnnci epifeopi Septenlis * primus * Africanus, dedit mandatum difti epifeopi fubicriptum propria manu, & ejirs proprio tigillo ftgillatmii. Poftmodum «ero venerabilis vir dominus Joannes Roderict de Tapia, portionarius ecclefie CordubcnH, procurator reverendi patris domini Gometii de Toleto epifeopi Placentincnfis, dedit quoddam mandatum didi epilcopi, lubftriptum per diferetutn virum domiuui'i Fcrdmandum de Toro clericum Placentine dicrccli», pubiiium apoftolica ju&ontate notarium, ad intereffendum concilio, Ar eumdem dominum epifeopum excufandum. Deinde fupradiCtus dominus Marianus procurator concilii, periit d· omnibus &· lingulis aôtis Ac geftis in tupradi&a icllione inftrumcntum St inftrumenta· Et fuit indicia quinta feiTiu decimoquarto Kalendas Martii proxime futuri. Et hzc fuerunt pro quarta felTionc. Qua abioluta, fandillimus dominus nofter volens Deo gratias de gefti; reddere, incepit cantare hymuum radiationis, Te Deum laudamus. capella prolequente ulquc ad finem. Quo Imito, fua isnailas, cum cardinalibus Ac prrl.itis exeuntibus dc loco concilii, equitavit ad palatium lanâi Petri in Vaticano.

Hrc fuit ultima feflio, in qua intervenit perfonaliter fanflillimus dominus nofter Julius fecundus, qui etiam tunc infirmabatur aliqualiter. adeo quod caufante gravi «gritudine St crelcentc, in quinta iellione tenta tempore fuo non potuem perlcaaiitcr interefle.

Cbn/liphori Mtrttili in ^aarra Lnttreneefu (nttilii fejjitnt btktn trntu ·

Si quis ante miratus fit, beatiflime pater, quod ad laudatifKmum hoc dicendi munus admiflus quifpiam non fatis dignus apparuit, hoc tempore mirandum potius efle videtur, cum me, nequq alias hoc genere laudis funâtutn, neque, dc more, candttatum, videat hunc aicendtfle locum, hanc provinciam tanto cum animo fulcepide « Sed profefto non eft cur mirati debeat, 6 tuam infpiciat pietatem, fi meam in te obfervantiam, tuzque in mc gratiz conquirende fervandzque ftudium tecognoA icat. Juflifti tu, pater faoâe, 8t parui: hoc munere mc dignum efficere voluifti, Accoatcmnere nolui, fed animo libenti fafcepi: ad quod alioquin me nulla caufa, nullum judicium «nulla fententia compellere potuHTet. fdque unum mc magis inter alia recreat, quod ea de rc di-éturus Cum, fola cujus amplitudine quaevis facile fplendere potcft oratio- Dicendumeftenim de officio principis, quo fuam refte civitatem componat, regat, inftituat. Dicendum, in-Suam, his temporibus, quibusianAiliitna Chriitna refpublica varia civiuar confufume vifa eft maxime pertmban. Neque ira mibi dicendum, parer fanâe, ut te moneam quidquam aur doceam, quod ufque modo non egeris: ANNq CHMST1 ip*.

B f«d ex his qua: dixero, quifque probitatem tuam, vires, ingenium, optitneque adminiftrarum imperium magis ac magis intellieat, ad bene beateque vivendum animetur, deformitatem abjiciat, coniuetudincm mutet, tibi optimo maximoque prineipi .'arto inlerviar animo. Quod utinarn, tc duce, aflequi valeamus, ut majores laudes, quam vel quifque meruerit ante, vel mente concipere poflumus, fub tuo tibi cumulatiflimc contingant imperio. Dicam igitur tuis fretus aufpiciis, facratiffime pontifex. Si qua ulla in re (quod non ambigo) fed in multis defecero, lie veniam dabis, ut omnes fat elfe fciant, me tua in primis audoritate fuftultum, jn re magna dixifle quidquam, fed longe melius voluifte.

Ç Cum rerumpublicarum ea przftantilfima fit (ut philofophi atteftantur omnes) que ab uno tantum principe & civili peritia prrdito St bonis moribus infptuto regitur, duas przcipuas ejus partes invenio: quarum altera ad virtutes Se judicium pertinet, altera ad rerum agendarum ncceffitatcm, quam imperatoriam vocant. Si enim princeps civitatem fuam bene inftitutatn, civefque in ea ad bene agendum promptos efle voluerit, ipfe prius, tamquam fpcculum in quo bonarum aâlonum imagines lplendcant, virtutes fequatur, ampleâatur St przferat, operzprecium eft · Namque feroper ad principucn mores omnis civitas omnifque refpublica componi folet, inquosom-

P nium vertuntur oculi, alliciuntur animi, fuoque oon amplius, fed eorum arbitrio & confuctudinc vivunt. Ita enim cum principitamquam przftantilfimo cariores fieri, invicemquc przftarc, nativo quodam inftinâu percupiant, illum pro viribus imitari ftudent, ejus vcftigia fequi, atque ita mores imbibere, ut nihil aliud agere, nibtl excogitare penitua videantur. Inde viii funt cives pro duce forri fortes maxima fubire pericula, mortemque ipfam oppetere: inde abftmentes fieri, jufti, modefti, cauti, liberales, magnanimi, cetenfque virtutibus praediti, Se tamquam ab unico eorum fole fuum quifque fplendorem accipere. Quid de vitiis dicam? Cum natura femper ad malum prena pro fenfuum volu-

E ptatibus, quibus negotium commune habemus cum feris, fi male agendi cives in principe amplum icmanifeftum habent exemplum, citius ad ejus imitationem aecedunt, currunt, advolant, imo ipfum facileexuperant. Hinc aperta tyrannides, inbonefta lucra, corruptiones, rapinz, ambitiones, Dei contemptus, civitatum mutationes, rerumpublicarum jaAur»: hincftevitiz, variaque tormentorum genera, ftupra, inceftus, facnlegta dr mille mortes quotidie infpiciuntur. Virtutis autem imitatio, etfi difficilioraiiis videatur, cum tamen ad rabonis ftimulos Se ignes advertimus, nulla cft magis dcle&sbilis,

nulla

•χNHo" rmtitn >jra-

nulla dulcior, null* faavior : qua non tantum opus, ut in plerifque aliis, fed etiam ejus au» dorera fulptcimus * laudamus. Ex quo lapiens illad Aatiàheais, Ifmenism optimum faille tibicinem, M aequam hominem, afferentis. Nam fi probue foret, non effet urique tibicen. Ne* que ullus unquam ingenuus vehementer etiam admiratus Jovem, aut Junonem infpiciens Phidiae aut Polycletus fieri concupivit. Atque ideo virtus in condis per fe amabilis B(honorabilis, fed in principe, velut in maxime ingenuo » pmcipue commendatur t fine qua nihil probum, nihil fandum, nihil egregium fieri excogitarive poteft. Sed quoniam virtutum omnium fons t(origo eft amandi virtus, qua Deum optimum maximum nofeimus, coiimus Ar veneremur, qua bonitatem ejus, pulcritudinem, potentiam, majeftatem, retumqua omnium ab eo exitum gradation, nolque metipios advertimus, confpicimus & amatnus, prse ceteris eft in piincipe collocanda. Hac enim religiofos fiet & optimus, hac optime iuam civitatem cuftodiet, Deo ic hominibus gratus· Longe namque melius amore quam metu civitatis imperium continetur. Metus plerumque odium affert. Id autem publici boni defpeaum, 8c privati ftudium parit : ex quo (editiones, rixas, diicordim, * xerumpublicarum cvetfiones denique exoriuntur. At cum cives a principe fe amari perfpexerint, in fententiam unsm coibunt omnes, rem illi Î'ratam facere, intervire, muneraque fibi impo- ■a exequi ardentidirae procurabunt, dc veluti facibus quibufdam accenft, nihil erit tam arduum, tam noxium atque difficile, quod libenti non expediant animo, quantumvis terribilis ptr oculis eorum adftaret interitus. Tot funt hac in re majorum noftrorum exempla, qui pro patria, pro virtute, pro gloria, nili divino quodam ardore correpti, nunquam occubuiffent. Tot in fandiffima Chrifti familia martyrum teftimonia, qui acerrimos cruciatus, extrensaque vite lupplicia hac amandi virtute, tamquamaliarum omnium radice, perpeffi funt, quot enumerare non poflùmiM. Hrc cft illa virtus qiic infima fupremis conjungit, que divina omnia & humana compkditur, omnia perficit, omnia firmat, omnia lubfifterc facit. Hac mundus ipfe produdus, fupcrns create mentes. Hac totius univçrfiquam admirabilisordo concluditur. Qua nature funt, omnia ex immeoia illa obfcuritatc & confufione in locem ordinemque redada, immo it lux ipfa, quam inquiunt e celo in ter. rsm Prometheum aetulifte, omnifque Ac vite 9e fapientie fplendor inde procellit. Hxc deni* que virtus, immo virtutum omnium parens, eo magit eft terreno principe digna. quo Deus ipfe mundum fuo jure gubernat. Hanc fi perfede calluerit princeps, tenore uno, velut ab Herculeo lapide pendentes virtutes alias aflequetur, idibus fortune refiftet, cum ea certabit & vincet : nihil nimio amore vel odio, nimia lrtitia vcl dolore, fpe vcl defiderio prolcquetur t fed optime cx utroque contrario compofitam, it ad medium rtdadatn, in teipfo pariet harmoniam, quam mox in civitate diffundet, voluptates abjicies, afpernabitnr opes, omnem ambitum ac ioanem gloriam propulfabit t omnia illi ad vota fuccedeut, optime imperabit, fuumque felix augebit, audumqne perpetuo confervebit imperium. Sed ad imperatoriam artem, quae principi magis eft propria, jam convenit ut accedamus. Imperatoriam artem veluti principi fumme neceflariam, ita aliarum omnium prae-

A ftantiffimam credimus. Si enim ia hoc diftat princeps a cive, quod regit 8t imperat, hic vero regitur Ar gubernatur ; utrifque cwdem not dignitate pares anes efle non poifunt. Qoa principis ergo prsftantior, com tam varia tamque multiplicia in civitate fpedet officia, tot artes, Saas liberales * mechanicas vocant, tot magi» ratus, ceremonias, ritus ac humana vitaconÎMtudines, qua A principis regimine pendent, cft utique difficilis cognitu, fed diffictliot coovKrata, ideoque in pauciffimi· temper inventa. j jy,

eque ex omnibus artibus quamdam unam conflari polle cenfendum, qua conveniat principi, fed eam efle, qua vir bonus & lapiens cum ratione rempublkam adminiftrat ad luhditorum fa-

B lutem. Qua vero pro varia temporum expedatione in republica debeat agere princeps (ut paulo alsius repetamus) font dc ferendis legibus, de opibus i de bello & pace, de locorum 8c regionum cuftodia, & de his qua ad communem populi cAnventum faciunt, pertradare, contulere, deliberare. At quoniam quandoque non cft ea rtgis prudentia, qui uoivctfos valeat fupplet* defeftus ; neque talis reo ipfe in civitatibus na» icitur, sudore Platone, qualis inter spem examina ftatitn a principio ceteras antecellens exuritur : plurium confilio in ftatuendis legibus, allilque rebus agendis, utatur neceffe est. Ita namque multorum lententia confirmata magis, & laudabilior Ac gratior Ac acceptior eundis ef-

C ficitur. Neque inde principi audpritatis quidquam adimitur, led ejus virtus, probitas, fanditas amplius cluccfcit I Ad ferendas autem leges, non ex luo tantum capite, fed etiam a majoribus traditas, convenit ut princeps accipiat, utiles admittat, fuperfluas deleat, fuperftrtiofas abjiciat; que red* rationi contenant, obfervandas inftituat. Divina profedo h«c eft legum peritia, & adeo mortalibus neceflaria, ut Ime ipfa in coetu vivere, quidve ad publicum vit* bonum conferat, agnofeere nequeant: veifinofeant, id temper nequaquam velint aut poffint, eo quod ad privatam commoditatem natura eos mortalis temper impellit. Atque ideo ars omnis, omnis multitudo, omne officium, magiftratus omnis,

D privatumque omne & publicum regimen legibus indiget, & domus, Ac civitas, 8r refpublica ,& prrfedura, Bc exercitus, Accujufque denique figillarim hominis vita. Sine legibus fluduant omnia, omnia titubant & in perturbatione funt pofita. His fublatis, zquitas aufertur, juftitia perit, religio tollitur, negligitur ratio, mens offulcitur, vilefcit animus, amiciri* corruunt, o dia infurgunt, omnis rede vivendi modus, omne denique bonum amittitur & ruit in preceps. Divina liquident Ae humana, celcftia & terrena, animantia Ar vita carentia, Ar quacumque in univerfo confiftunt, legibus indigent, legibus difponuntur : legibus affediones, vires, habitus, adiones, officia numerantur.

E Neque traditas tantum leges princeps debet accipere, fed pro temporis mutatione alias condere. Et io primis, qu* ad animum pertinent, ad religionem, ad nrores, ad vit* çonfuetudinem, ad concordiam, ad animi tranquillitatem, ad bene bcateque vivendi rationem infpicare. Hinc bene merentibus premia, favores, largitiones, beneficia, magiftratus : demerentibus muldes, caftigatioaes, corrediones, exilia» deprefliones impendere eofque tamquam putrida rei publice membra adurere, ablcindere, amputare, ne totum corpus inficiant. Quocirca toties frequentiffim* fynodi Ac oecutnenica, ex toto fe-

itnio w ²²1 ° IV.

re tetiUU- orbe Convocatis patribus, font hinc A inde celebrate concilia, fandiflim* confirmate legs·, inftitutioaes mutuate, hrrefex abjed*, caRigati errore» › difficultates folut», veritas probata, fediioncs extind*, concordi» reftituta, ana monftrata fides, una religio, unus princeps › qui fummam in terris habeat poteftatem. Tacto quar tamquam cvangelia quatuor venerari debemus. Taceo a Viitorc pontifice Alexandrinum convocatum concilium, a DiouyfioAntfocbefiun, ab Innocentio Lugduncnfe prias, ft recentius a Gregorio quingentorum patrum numero celebratum, ubiConftantinopolitanlpatriarche & Palseologi imperatoris pratentia, poft terti»mdeeimum orientalis ecclefias aboccidentaii receilntu, unio reftituta fuit, fponteque fua nonnulla ex' ferociffimia Schytarum gentibus facti lavacri felicia tnfignia fuiccpcre. Sileo quibus alia G.acorum & aliorum perniciofilfima extintfta hint fchifmata. Preterco, quas regibus *k* principibus filentiam, lcgcfouc impofuerunt *k* fiena. Ea denique in univerium omitto, quibus pro reformanda ecclefia, pro negligendis delictis, abjicienda pompa, faftu, luxu, mollitie, omnique extingoenda libidine, fan&iffima inlbtuta font edita l Qua fi recenfere proponerem animo, nedum vobis in dicendo, patres, fed mihi ipfi in connumerando deficerem. Id unum praeterire non podum, quod ubi fandiffimum hoc pro novandis legibus, ac fedanda fedittone, a te noftro omnium patre Julio fe- C eundo pontifice maximo · apud Lateranum fuit convocatam coneilium hifqae diebus, quibas haberi debebat, de totius ecclefie fomma adum elle videbatur, quando audita eft cruentiffima illa *k* nunquam fatis deplorata Ravenna clades, quando nudatis enfibus hoftes cujufque ju. gulo imminere acerrimi videbantur, quando pretidium omne, omnis fpes fubfidii tablate erat i illifmct, inquam, diebus vifi funt hoftes effugere, fufi, fogatique, nullum habere, qui «os caperet, haii* locum; omnes animi vires *k* imperium ftatim reftitui. Credo equidem, pater fande, quod Deus optimas maximas per te pacificam ecclefie reftitutionem, ac fievimmi fcbifmatis extindionem excupieni, tantum a D nobis avertere decrevit incenainm. Ofelix Lateraneufe concilium, *o* fandiffima concio, cui divinus catus *k* multitudo refpoodet in celis ubi una pietas viget, unus amor, una félicitai. Sed longe quidem felicius atque beatius, fi quando, te duce, dabitur, ut reftituta quiete, reftitutis moribus, reftituta ecclefia, in fomma animi tranquillitate vivamus. De opibus prssterea, de bello 3r pace debet agere princeps, eo quod fi nulle fint opes, civitatem tatati non potcll, neque bellum indicere, neque Racetn letvare · neque foipfom intra mania cuodire. III* namque font opes, fine quibus neque publica, neque privata agitur vita. Cum E enim communia nufquam fint omnia, fed quelque arte fua ft ingenio vivat, cum domus, familial, agri, pnsdia, Utbes, opida, arees, refpxblicr, imperia, Cotufque terrarum orbis fit in partes divjfos, commutatio oeceflaria, ft eundis habendi *k* dominandi fit innate libido; opes habeamus oportet, uc hinc bellam, inde pacem, hipe vidas, annonam· commeatus, inde munitiones, arma, viros «equos, mania, propugnacula, muroa, aggeres, valla, tormenta aliaque inftrumenta bellica comparare, erigere, fervare, *k* cuftodirc poflimos. Inde vedigalia fifci, arraria, folutiooes, cenfos, pen&ones, tribu-

u Tune, uc decet, « principe inilituenda. Bellum vero *fie* femper agendum, uc nunquam ni- *û* juftum fufeipiatur, illiolque tantam exofa, ut fcilicet in pace vivamus. Fax enimeft animi quies. pax vita, pan humana félicita». A pace amicitiae « focietates, foedera, affinitates, cognatione», conjugia, procreatione», liberi t virtus, religio & rerumpablicarum incrementa Îrocedunt. Juftum autem id bellum appcllanum exiftimo, ad quod. vcl inviti, ut no» ipfos noftrumque detendamus imperium, trahimur : vel (ponte, ut qu- quandoque noftra fueiint, capiamus, aggrediamur. Publicat enim infu ia‹ ‹ publica detrimenta, ufurpatfones inju:u·, violenta dominia princeps «quo animo ferte debet, fed toti» viribua qu* fua funt fervare, anepta armi» recipere, pociufquc velle mori, quieti iurpiter ft cum ignominia vivere. Quid t-nicu deterius viro privaro, nedum principi, ct um ignavia vel metu torpere, fuccumbere, icipium dcfpicrre ? Quid pulcrius, quid gloriofius atqur prslhntius, quam pro patria, pro juftitia, pro libertate certare, mortemque ipiatn, li oporteret, oppetere? Quemadmodum tu, pater lande, in tam juftiffimo adverfuspotentiffimoi hoftes fuftepto bello ita gefltfti, ut ardentiffimox rftus, acerbiflima frigora, nodes infomties, adverfas valetudines, omnia vito incommoda, *k* fere mortem tufam non tantum intrepide tuleris, fed quafi fponte tua obiesis. Unde prius largiffima opum effufione ingenti comparato exercitu, & Bononiae fafut ap£aruit, & pullis noviffime ab Italiae finibus hoibo», omnem gloriam, omnem immortalitatem, quam nullus unquam pontifex atlequt potuit, tibi merito vendicafti, Regiumque, Partnam, Placentiam tuo facratiflimo imperio fubdidifti. Ex quo omnis Italia» locus, omnis populus, omnis civitas, omnis refpublica, omnes denique privarim *k* publice gaudeat, jubilant, exultant, tcque omni» sevi, omnium fasculorum otnniutn gentium principem * caput appellant. Sed longe melius mi pofterum appellabunt habebuntque, fi hac tua felicitate, fine tandem armis impolito, in pace fint omnia conftitnta. Qar vero ad regionum cuftodiam *k* communem populi conventum faciunt, jam temporia angunia praeterimus. Cum igitur tanta reipubhea unicus atque fupremus prioceps fueris inftitutus, bcatilfime pontifex, cui fumma data poteftas, ac divinum injundum imperium, tuum eft» quemadmodum opprtfiam armis erexifti, amphficafti, ita moribus depravatam ecclefuai reformare, corrigere, illuftrare. In tanta namque peccandi licentia conftituti fumus, ut, paucis quibufJam exceptis, nullas fit, qui virtutibus non officiat omnibus, qui leges neque minimas quidem obfervet. Omnia improbita» *k* intemperantia complet *k* occupat, omnia a icdo equitatis, *k* juftitir tramite deviant, in obliquum tendunt; neque ullus eft, qui ad fcipfum, ad cor fuum mentemque rcfpiciat. Quifque commoditatem fuam privatamque utilitatem protendit. Ipfa vero refpublica, ipfa ccciefia derelinquitur, *k* derelida conqueritur, *k* languet, *k* plorat. Eam namque a nonnullis integritatem ejus lacerare volentibus angi videmus, mirum in modum cruciari. Quam etiam penitus laceraffent, nifi tuis viribus obftitiiTes, invictiffiiue pontifex. Videmus multiformem Centaurorum Satyrotumque choream, qui reL publicc hujus formam quotidie immutant, alterant atque perturbant, qui (editiones parant, fovent a

AMNO CHUSTI »>i»i

'anno CH1ISTI

fovent. enutriant. Videmus fimalatores undique, fophiftarumque fophifta* , quos dominas ia evangclio rapaces lupos appellat , qui ovium veftimcntis induti* ouibaldam pietatis & religionis przftigiia mortales cunftos illudunt} in quibus omnis impietas te libido viget , ambitio, livor* rapacitas, tumor, fervitia dominatus. Videmus altera exparte rabidiflisnos Icones, Sc Chriftiani nominis hoftes qui quotidie Chriftianas vires imminuunt* qui terra marique latiffimum jaâaat imperium. Quos nili divino te praepotenti quodam numine adjuti , ut tu quoque inhias, magnanime pontifex, quandoque opprefluri cflemus , die una profefto videremus paflim per campos Italie fpatiari, ignique omnia ac ierro vallari. Hinc merito conqueri poteil ecclefia , A' tanquam omnium mate- , obprtis lacrymtt exclamare : *Filia aaciiw, ipfi* aure» *JprtVirnM* mr. Ve mihi mifeiz St infelici, ex quo dignitatis culmine iniquorum manibus detrada lum? quo pafto meus mutatus color, olfuicatus nitor > czlcfti* pulchritudo terrenis fotdibus inquinata ? Hi* lamentationibus 8e qurritnoniis ad tuos fanftiffitno* devoluta pedes in hunc modum opetn humiliter implorare videtur · Terras Se maria circuivi, & nullum poster te, Jnli pontifex beatillime , qui me magis diligeret, dignitatetnque meam & ialutem magis curaret , inveni. Tua iub ditione defenia lum , piotcâa, mirum in modum auda. Tui* viribus auftoritate inteftini cefferunt hoftes, lcditiola turba recedit , a tyrannide liberata Italia. Ad tc igitur fupplex tamquam ad verum principem, proteftorem , · Petrum & fponfutn acfcdo, quem oro, obfecro Sc obteftor, li que corporis funt, temporanea jura rclpiciunt, armi* curafti, nunc qus ad cujufque animum pertinent, non armis, fed fanftifEmu* legibus cuva. Id namque longe facilius agere poteris, quam qur ba&enu* egifti. Cura, inquam, pater beatiilime , ut fponfz tur forma decorque redeat pulcritudo· Cura , ut giex tibi comtnillus optimis ac fpiritalibus alimenti* alatur & vivat. Cura, ut valetudo hzc quz totum terrarum orbem tnvalit, abfccdat. Cura , ut fluftuantt navicular, in alto a diris agitatae ventis faluti* portus illuceat. Cura ne fruges cujus es cultor, prz nimia ariditate licceicat. Cura, ut ovile unum fiat, quod modo ell in partes divilum. Cura denique , ut ialutem quam dedifti nobis , & vitam Se ipiritum non amittamus. Tu enim paftor , tu medicus , tu gubernator, tu cultor, tu denique alter Deus in terii*. Adverte igitur, clcmentiŒme pater, fi iponfatn tibi deditiflimam amas li juftitiam, pier.rtrm , modeftiam , aliaique virtutes amplexeris; fi velut es optimus ac pnrftantiffimu< princeps * ita principis artem Sc officium optime calles : adverte , inquam , & provide , ut hac in tua republica virtutes colantur, foveantur, maximoque fint habite precio, vitia expellantur, extinguantur, Se tamquam perniciofiffimse pcftes abfiftan:. Adverte Sc provide , n: in ea concordia vigeat , diftordia recedat, pax fubeat* pax vera , pax fanda, pax communis & perpetuis temporibus duratura ; ut juftitiz olculo Se veritati* conjugio confiimata, fapec univerfam terram uberrimos czleftis benignitatis pariat fruftus, ne forte > fi focus fiat, relut ex quibuldam parris igniculis majores te leviores inde, imtno maximz & fzviffims belli flamme conitirg^nt. Quos igitur in tui obfcquium admififti , pienullime pater , recine* fove, confirma. Quos refpuifti, congrega, ie dige, ferva , ut in vera Chrifti familia veru* Chriftus inhabitet, una fit mens, unus animus una voluntas. Communes autem Sc Chriftiani nominis hoftes vexa, turba, confringe : fidcltlfimos & benemeritos lufctpc, ampledere , adjuva : malignos abige, fcditiofos propelle, dolofos ac foedifragus disjice, perde, confunde. Si denuo opus eft armis in eos armis Sc potentiflimi* utere : fin autem, fala auftoritate procede . Ad hoc enim is tibi a Deo coocrflus eft principatus, Se totius Chriftiamn rtipribiicz dignitas, lalus, vita, libertas, ornniaque fortuna bona tue iapientiz Se poteftati Inu ciedita. Ad hoc Latctanenfe concilium convpcsftt, ad huc cm« tue , folicitudines , labore* fc ftudia fuere frirtper intenta; ad hoc relpk iunt omnium mortalium vota . Hoc expectant ornnet , Sc apertis tauribu* operam tuam implorant. Ira namque optimo virtutum moderamine per te contexta atque compotita hujus reipublicx tela , reftituctur tibi hzredita* tua, quam exiens aper dclilva toties vorare piztendit. Redibunt auiea facula , tuoque flante fpiritu tfflurnt aqua, Sc i:roratione tua terra pinguelcet. Dixi.

FÎTÏTÔ IV.

' · ×

ar-r». pa<. iwmoi. ii

SESSIO V.

3 £5 $ 10 V.

Hzc notabilis & memoranda propter confirmationem bulle faft» in materia clcdionis Romani pontificis canonice factendc.

Quinta leifio tenta 8e celebrata abfente domino noftio Julio fecundo pontifice maximo piopter rgritudinem , przlidente reverendillimo in Chufto patre domino Raphaële epifeopo Oftienfi iandr Roman* ecclefiae camerario, cardinale fandi Gcorgii nuncupato.

ANoo a nativitate domini millefimo quingentefimo decimotertio, indiftione prima dic veto Mercurii decima fexta menfis Februarii, fuit celebrata quinta Icilio in ecclefia Lateranenfi in foco folito. Jn qua propter corporis alterationem Se *advertam* valetudinem ianftiffimi domini noftri Julii divina providentia pape fecundi, fuit przfidens in przfata (cilione reverendifhmus in Chrifto pater Se dominus Raphae! epifeopus Ofticnfis, cardinalis fandi Georgii vulgariter nuncupatus , fanda Romane ccdefir camerarius. In qua fuerunt przfente* infra feripti reverendiffimi domini cardinales, patriarchs , archiepifcopi , epifeopi , abbates* generales ordinum, Sc principum oratores, ac illuftriffimi domini, 8e quamplures alii in diverti* facultatibus dodore* Se magiftri, videlicet reverendiffimi iu Chrifto patret tc domini, domini

tpifiep· cartliaalet.

Reverendiffimi** dominus Raphael Ofticnfis przdiftu* prclidcns.
Reverradiffimus dominus Dominicus Portuenli*.
Revcrendiffitnus dominus Jacobus Albanrnfii. ·
Revcrcndiffimus dominus Marcus Piencftinus.
Reverendiffimus dominus Francifcus Sabincnfis.

ɀBMK> V.

Trt/tjftrn <4r<iM<utt.

A

Reverendilfimos dominus Thomas tituli fandi Martini in moatibas » Strigoaicnfis·
Revercndiffimus dominus Nicolaus titali land® Prifcn » da Flifco.
Reverendiffimns dominus Robertus tituli find® Antftafi® > Nannctenfis.
Reverendiflimm dominos Leonardos tituli find® Sufanna, Agenncnfis.
Rcverendifimus dominus Chriftophorus tituli fand* Prasedir, Anglicur.
Reverendiffimus dominus Antonius tituli iandi Vitalis, Sipontinus.
Revecendiffimas dominus Petrus tituli Candi Eufcbii, Anconitanas. B
RcverendiSmas dominus Aehilles tituli fandi Sixti, Booonienfis.
Reverendilfimus dominus Bandincllus titoli fandr Sabin® , de Saulis.

DiM»ni cérJjitélti.

Reverendiflîmus dominus Alesander fandi Euftachii, Farnefins.
Reverendiffimus dominus Ludoricus fandst Manx inCoimsdio, deAragonia.
RevcreodlQimus dominus Marcus fandx Marir in Porticu , dc Corncliis . C
Reverendiffimus dominus Sigifaoundas fand⅄ Marin Nov® .
Reverendiffimus dominus Alphonfus fandi Theodori .

Parrtaris .

Reverendus pater dominus Ccfar Alexandrinus .
Reverendus pater dominus Alphonfus Antiochenus.

Reverendus pater dominus Julius Corinthienfis. D
Reverendus pater dominus Francilcus Confanus .
Reverendus pater dominus Aldronandinus NicofienGi .
Reverendus pater dominus Bernardus Spalatenfis .
Reverendus pater dominus Hieronymus Antibarenfis .
Reverendus pater dominus Joannes Vincentius Neapolitanos.
Reverendus pater dominus Francifcus Jadrcnfis .
Reverendus pater dominus Federicus Salernitanus. fi
Reverendus pater dominus Gabriel Dyrrachieniie -
Reverendus pater dominus Jeremias Tranenfis.
Reverendus pater dominus Raynafdns Ragufinus .
Reverendus pacer dominus Andreas NoboniaGenGs .
Reverendus pater dominus Petrus Arborcnfis .
Reverendus pater dominus Robcrtus Rhcgiq;ï .

Reverendus pater dominus Georgius Naxaimus . anpo crâuSTt
Reverendus pater dominus Joannes Mana Sipontilius. MU·

Reverendos pater dominus Bernardus Tarvuinns .
Reverendus pater dominus Simon Ariminenlis .
Reverendus pater dominus Jacobus Papbenfis .
Reverendus pater dominus Albertus Valvenfis .
Reverendus pater dominus Silvefter Vuigornienfis.
Reverendas pater dominus Jacobus civitatis Ducalis .
Reverendus pater dominus Joannes Aquitanus .
Reverendus pater dominos Franciicas Vicentioos .
Reverendus pater dominus O&avianus Viterbienfis .
Reverendus pater dominus Francifcus Ottanus .
Reverendus pater dominus Julianus Agrigentinus.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Cavalhcenijj .
Reverendus pater dominus Bertrandus Adricnfis.
Reverendas pater dominus Paulus LcAorienfis .
Reverendus pater dominus Marinus Ccnetenfis .
Reverendus pater dominus Hieronymus Buduenfis.
Reverendus pater dominos Julianus Vulterranus .
Reverendas pater dominus Jacobus Faventinus.
Reverendus pater donamus Antonius Urbinatenfis .
Reverendus pater dominus Dominicus Lucerinus.
Reverendus pater dominos Vinctnlius Lannenfis.
Reverendos pater dominus Joannes Dominicus Terdoncnus .
Reverendus pater dominus Fcrdinandus Balneoregienlis.
Reverendus pater dominus Joannes Tudenfis.
Reverendus pater dominus Francifcus Soeflanos.
Reverendus pater dominus Andrees Miletenfis .
Revetendus pater dominus Francilcas Bifignianatrfis.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Bnigniatenfis .
Reverendas pater dominus Petrus Caftelli maris .
Reverendus pater dominus Gisbertns Rapollanus .
Reverendus pater dominos Joannes Francifcus Nolanas .
Reverendas pater dominas Hieronymus Aretinus .
Reverendus pater dominus Gabriel Calven·

Rcve-

«rê OBIIΓΠ Reverendus p»tcr dominus Nicolaus Bcrgo-mcnfii. A

jfif* Reverendus pater dominos Joannes Elven-

Rcvercadas pater dominus Joannes Aceerra-nus .

Reverendus pater dominos Mattbmus Umbra*tinenfis .

Reverendus pater dominas Benediâus Chien-

Reverendus pater dominos Bcrnardûuu Caftrenfis .

Reverendus pater dominos Bernardinos Policaftrcnfis .

Reverendus pater dominus Alexander Alexandrinus . B

• Mtaass. *. Reverendus pater dominos Galafius * VH-venfis.

Reverendus pater dominus Joannes Bovinenfis.

Reverendus pater dominus Baptifta Aquinatenfis .

Reverendus pater dominus Francifeus Spoletinus.

Reverendus pater dominus Bafilios Tudertinus.

Reverendus pater dominus Corradus Aftunenfis .

Reverendus pater dominus Joannes Antoniae Anglonefis .

Reverendus pater dominus Ludovicus Sigoicn-fis. C

Reverendus pater dominus Simon ModruGenfis .

Reverendus pater dominus Ludovicus TricariccuGs .

Reverendus pater dominus Latinus Vcftanus.

• Λ«μ<M. sjscM. Reverendus pater dominus Andreas * Adriacenfis.

• o^Ca**. Reverendus pater dominus Lucas · Gaurdicn-

Rererendas pater dominus Auguftioos Sagonenfis.

Reverendus pater dominas Petras Narnieofis . D

Reverendas pater dominus Pctr» Forolivienfis .

Reverendas pater dominus Hieronymus Afculanus.

Reverendus pater dominas Andreas Auxercnfis .

Reverendus pater dominus Zacharias Terracinenfis .

Reverendus pater dominus Dominicus Imolenfis.

Reverendas pater dominus Hieronymus Jlcinenfis .

Reverendas pater dominus Scaramaxa Cumanas .

Reverendas pater dominas Chriftophorus Pollinianenfis. £

Mate,

Reverendus pater dominus Bafilins abbas fc generalis Vallis nmbrofir.

Reverendas pater dominos Floremoodos fandi Georgii de Urbe .

Reverendos pater dominus Polydorus fandi £utychii Spoletan* dimcefis .

Reverendos pater dominas Antonius fandi Galgani Vulteranenfii dimcefis.

Reverendus pater dominus GwUMmns mona-ficrii beatâ Mado Bntoois. TSSTS: wwri

triiaea.

Militet Ægidias ordinis cremitaram Un&i Aaguftiai .

Magifter Thomas ordinis Pnsdicatocnm .

Magifter Bernardos ordinis Carmelitarum .

Magifter Timotheus ordinis Minorum ›

Owwe* .

Illuftris dominos Albertus de Carpi » fanniffimi Maaimiliani Romanorum regis orator .

Magnificus dominus Hieronymus Vkh , illoftrilfimi *te* catholici Ferdinand! rugia Aragonum *te* Caftello gubernatoris .

Magnificus dominus Fraaciicus Fofcarus illis» ftriflimi dominii Venetorum orator ›

Nobilis dominus Bonus de Francifchis, eoos* munitatis Lucenfium orator .

damno rMspsruk* *t &fiutu* t/rlfc .

Illuftriflimus dominos Fridericus marchioMaotuanus .

Magnificus dominos Julios Storciatas (enator

Dominus Hieronymus Benson » unus ex Urbis coofervatotibas.

Illuftrifiimus dominus Julius de Urfinù .

liluftrifiimu» dominas Jacobus de Sabellis.

Et alii 30am plurimi domini <t milites ordini* fandi Joannis Hierofolymitani.

Fuit celebrata mtffa Spiritus findi per reverendum patrem dominum Alpbonfum patriarcham Antiochenum in altari exiflentr in loco concilii , quod fuit mutatam propter abfentiam pape , *te* verfum verius reverendifiimos dominos cardinales *te* pralatos concilii. Et fada oratione per reverendam patrem dominum Joannem Mariam archiepiicppom Sipontinum» cujus tenor in fine pratenti* teflionis inferetur , revcrcndifiimus dominus Raphael epifeopus Oftienfis prarfidens acceffit ad altare » *te* ibidem indutus ornamentis pontificalibus « fedens ante altare , habens dorfum ad altare » *te* faciem vertes concilium , incepit hymnum * Veni creator Spiritus . Et cantatis litaniis & aliis devotis orationibus contuetis cantari , *te* cantato evangelio per dominum Antonium de Pipemo diaconum capelin (andilfimi domini noftri papas » quod eft fecundum Joannem , *te* incipit , vdaios amea dtea VS&J , f»*i* um *btfrtf ftr* , drc. nobilis dominus Bonus de Francifchrs orator communitatis Luccnfis dedit mandatum commanitatis fuse pnsfidenti concilii , ad interefiendom concilio . Et ftatim fupradiftus reverendiflimus dominas epifeopus Oftienfis tradidit illud reverendo patri domino Thomas Phndne fecretario concilii. Qui afeendit ambonem» *te* illud legit tenoris infra feripti.

MANDATUM LUCENSIUM.

Cum fit , quod bcatifiimus *te* fanâiflimus dominus nofter Julius fumma Dei providentia facrofanAss Romanas ac univerfalia ecdefie pontifex optimus maximus » ad extiogaendum

hr-

SIMIO V. hzrcfcs abolendumquc perniciofuna ac deleft*- A bile exortum fthifma » A pro bono pacis univerfz Chrtftianz teipublicz, celebrari jam firma lententia fua decreverit, indixeritque gener*le & univcrfale concilium in Laterano, nofque ut *alios* Chrifti fideles ad interveniendum hujufmodi concilio fua in nos paterna caritate (it hortatus, ideo nos aulani Be vexillifer juftiti* populi A communis Lucenfis, utpotc qui umverfam potcftatem Ar imperium noftrz civitatis A populi leprzfentamus, juxta formam (latutorum A ordinamentorum noftri communis, cum perfonaiiter intcrcfle nequeamus, ficuti noftri przeipui effet officii Se dcliderii, vices noftras tenore prxfentium noftranim patentium lucratum, quas poteftatem B Eublici iolcnnis A authentici tnftrumenti haere volumus, omni meliori modo, via, jure A forma quibus magis, melius Be validius, tam de jure quim de fado A' cgpfuctudme a nobis heri poteft A debet, demandavimus A' demandamus przftantilTimo juris utriufqueconfulto domino Bono de Francifchis, civi A oratori noftro dilcdiflimo Rome agenti, ut hujufmodi facrofanâo concilio noftro St civitatis noftrz Luceniis, populique univcifi nomine interfit A affiftat cum reliquis potentatuum Cbriftianorum legatis « qui etiam ibi aderunt, ta omnia 8e finguh preftândoA peragendo, qur * nebis quoquo modo adhiberi Ac prrftaii poffent, ad honoicm, decus, otnamenium, amplitudinem, exaltationem A lOnfcrvationem prrfati landillitni domini nolui papz Julii fecundi pontificii maximi, nec non fanitz Rotnanz cedeiiz ac univerfalis ipiius facrofandi Latetanenlis concilii, cum amplillima audoritate Ae omnimoda 0Ot«ftate, facultate, balia A aibttrio nobis in hac uttiibutis juxta formam ftatutorum, decretorum & ordinamentorum noftri commuas, adv omnia A lingula in tam pio A Jafrofando concilio, qualia A quantumcumqui fuerint tiadanda, peragenda, promittenda, jurejurando firmanda, prcftanda, adimplenda, perficienda, tam dc jure quam de hdio A ex cunfiieiudinc, A non fecus ac li nofipli co* ïam perfonaiiter agetemus, faceremus A adnnpkiemAs, promittentes omnii A lingula a przfato noftro oratore, nomine quo iupia, um verbo quam* feripto in przniiffis A ciica przmiffa tradinda, peragenda, concludenda A firmanda, nos effe approbaturos, rataoue A grata in perpetuum A omni tempore habituros. In quorum quidem omnium &· fingulncurn fidem, robur A tcftitnomum, has nothas prxlcntcs liccras in patenti forma, tam vivz vocis oraculo, quam dato & obtento inter not partito ad busulas A pallodas, ac ^ fervatis lervandis, fieri A figillari julpeflis' noftri foliti A majoris figilli divi Martin! iraprcllionc.

Datum in noftro Lucenfi palatio, anno domini millefimo quingentefimo dccimotcrtio, indidionc prima, dic vero odava menfis Februarii.

Jo. Nobilis cancellat·
de mandato fcripfi l

Qxo perledo, excluGfquc dc more aliis non habentibus voces definitivas, exceptis oratori bus pnncipnm & baronibus, A aliis prioubus prxlatis in fuis fublclliis cxiftcntibus mitratis. claufoquc concilio A portis, reverendus pasei dominus Scaratbuza cpifcopus Cumanus afetmdit ambonem, Bc legit quamdam bullam tenotis fequentis -

anNO CHRISTI ipj.

BULLA INNOVATIONIS

A confirmationis conftitutionit contra fimoniacam pravitatem in ekâione pontificis non committendam.

Julius tfi/iefus fervus fervorum Dti, xd *ftrfetuam rti memorium * fuero uffrthuutt toutilio*.

Si fiimmus rerum opifex, terrarum cslique fator, fua ineffabili providentia Romanum pontificem iri cathedra pnretnincntiz paftoralis Chriftiano generi przefft voluit, ut iandam Romanam univcrfalem ecclefiam finceris corde A opere gubernaret, fideliumquc omnium profedibus folicitis ftudns intenderet, decens Bc falutare reputamus, ut in cledione przfati pontificis, in quem ut puritatis A candoris fprrulum fideles ipfi intuentur, omnis labes omnifque illius fufpicib abiit, talefqoe ad tanti faftigii gradum affumantur, qui rite & rede A cj nonice ingreffi modo & ordine convenientibus, naviculz Petii gubernacula (uftineant, talefque exiftant in tanto dignitatis culmine conftituii, qui bonis Se redis fofatio, malis autem formidini fint, A eorum eiemplo cctcii fideles ad bene operandum inftruantur, & ad viam falutis dirigantur, A ea qu* propterea per nos ftatuta A ordinata fuerunt pro rei magnitudine A gravitate, per facrum generale concilium approbentur, & innoventur. & approbata & innovata communiantur, ut co firmius perdurent A tenacius obferventur, & ~ ad verius diaboli multiplices infidias defendantur, quo fuerint dilta audoritate fzpius circutnfxlta. Dudirm fiquidem a nobis, magnis & urgentibus caufis, magnaque & matura difcuftione A deliberatione cum dodiflimis A gravillimis viris, etiam hnflr Rotnanz ecdefiz cardinalibus, przcedentibus A przhabitis, emanarunt litcrz tenoris fubfequcntis.

D CONSTITUTIO INSERTA.

Julius efiftopui fervui fervorum Dti t rfd *ftrfttu^s rti mtmurium*.

Cum tam divino quam humalio jure, infpiritualibus prrcipoc deteftabilitcr fimoniz fit labes prohibita, A longe magis in eledione Romani pontificis vicaiii Jelu Chtifti domini nothi abominabilis fit, A univerfali ecclefi* perntciofa: nos, qui regimini ejuidem univerfalis erclefiz, meritis licet imparibus, audpre domino prziidcmus, cupientes quantum cum Deo poflumus, in przmiflis pro tant* rei neceffnate ac periculi magnitudine, ut tenemur, in pofterum falubriter providere, dc fratrum •oftrorutn fandz Rotnanz ecclefiz cardinalium' conii lio A unanimi confenfu, hac noftra perpetuo valitura conflitutione, apoftolica audoritate, A de poteftatis noftr* plenitudine ftituimus, ordinamus, decernimus & definimus, quod fi (quod Deus pro fua clementia A in omnes bonitate avertat) contigerit, poftquam nos vcl fucceffores noftros fticccffive ipfe Deus ab hujufmodi univerfalis ecclcliz tegimine abfolvcrit, humani generis inimico procurante, A ambitione vel eupidittc ad hoc inclinante feu impellente, clcdionem

Kq.

AHNO CHium ij »j.

Romani pontificis ab eo quem eligi contige- » Te^ aliquo · feu aliquibus de coetu cardinalium quomodolibet votum dantibus, per fimooiacam herefim in dando, promittendo, vel recipiendo pecunias, bona cojufque generis, caftra, officia vel beneficia * teu promiffiones fc obligatiooes, cosnmiflâm per te vel aliam feu alios quomodocumque fc qualitercumque, etiam ia duarum partium, vel omnium cardinalium unanimi concordia qaomodolibet, etiam per viam affiimptioois unanimiter, nemine diferepante, etiam fine ferutinio faft*, celebrari vel fieri, noa folum hujufmodi eleflio vel aflumntio eo ipfo nulla niftat, & nullam eidem bc cte&o vel affumpto admiaiftrandi in fpirituatibus &. temporalibus facultatem tribuat, fed etiam contra didbtm fic dedam ve! affamptum, de fimoniaca labe a quocumque cardinale, qui eidem eledioni interfuerit, opponi fc excipi poflit, ficut de vera fc indubitata h*refi * ita quod a nullo pro Romano pontifice habeatur : qeraimo ipfe fic eledus a priori fuo cardinalatus fc alio quocumque honore, ecdefiis cathedralibus, etiam metropolitanis fc patriarchalibus, monafteriia, dignitatibus fc aliis quibafcumqoe beneficiis fc penfionibus,. qu* tunc obtinebat In titulum vel in commendans, aut alias quomodocumque, eo ipfo abfqoe alta declaratione privatus exiftat : fc idem eleâus, non apoftolicos, fed apoftaticus, fc tamquam Simon magus fc hatredarcha, & ad prndifta omnia & fingula perpetuo inhabilis habeatur fc Gt. Nec hujufmodi fimoaiaca eleâio per fubfequentem ipfius inthronixationem, teu temporis curium, aut etiam omnium cardinalium adorationem feu obedientiam, ullo unquam tempore convalefcat. Liceatque omnibus fc lingulis cardinalibus, etiam illis qui huic Gmoniacc eleâioni feu affumptioni confenfetint, etiam poft inthroniutionem fc adorationem feu obedientiam, ac etiam univerfo clero, populo Romano, nec non fubditis fc tendi Angeli de Urbe, ac quarumvis aliarum Roman* ecdefi* arcium profeâis, caftellanis, capitanei» fc aliis officialibus, quocumque homagio feu juramento vel cautione proflitis non onftantibus a talis elefti, etiam inthronixati obedientia & devotione impune fc quandocumqùc difcedere, (ipfis fidei Romane ecdefi* fc obe% dienti* faturi Romani pontificis canonice intrantis, nihilo minus adftriAis permanentibus) & eum ut magum, ethnicam, publicanum fc h*refiarcham evitare. Ad cujus quoque confufionem poffint cardinales qui prefat* eleAioni fe opponere voluerint, fi profumpferit fe regimitii univertelis ecclefi* protextu talis eleâfonis ingerere, auxilium brachii («cularisconcontra eum implorare · Nec tales ab ejus obedientia difcedentes · tamquam tunica domini fcif-fores, aliquarum propter diftum diteeflum pce•arum feu cenfuraram ultioni fubjaceant. Cardinales vero qai eum fic fimoniace elegerint, a fui» ordinibus & etiam cardinalatus titulis fc honore, ac quibufeumque patriarchalibus, archiepifcopalibus, epifcopalibus fc aliis prolaturis ac dignitatibus fc beneficiis, qu* in titulum vel commendant tunc obtinebant, vel in quibus, feu ad qu* jus tunc habebant, abique alia dcclaratittne privari exiftant, nifi ab illo peditos fc cum efteâu difcefierint, fc reliquis cardinalibus, qui hujufmodi fimonic non confeinterint, infra terminum odo dierum, poftquam fuerint ab ei» requifiti perfonaliter, fi fieri poterit, alias per ediâum publicam, fe abfque fiâiooc vel fraude univerint 8c conjunxerint. Et tuae, fi profatis aliis cardinalibus fe univerint fc conjunxerit * in priftinum ftatum 9c ad priftinos honores dc dignitates, etiam cardinalatus ac ecclefias Ar beneficia quibas procréât Ar quae obtinebant, réintégrât!, réhabilitât! ac reftituti fc repoGti, ab hojufmodi Gmoaia labe Ar cenfuds poenis ecclefiafticis quibufeumque abfoluti eo ipfo esiftant. Mediatores vero, proxenet*, trapexit* tam clerici quam laici * cujufcumque dignitatis, qualitatis 8e ardials fuerint, etiam patriarchal!, archiepifeoSali, five epifcopali, vel alia fcculari, munana five ecclefiaftice dignitate proditi, etiam qoorumcutnque regum fc principum oratores vel nuntii, hujus fimoniacc cleâionts participes, fint omnibus fais ccclefiis, beneficiis, prolaturis fc feudis, ac aliis quibafcumque honoribus fc bonis eo ipfo privati, fc ad fimilie inhabiles, ac etiam adive fc paffive inteftabiles, 9f eorum bona ipfo faâo ad inftar reorum criminum ief* majeftatis fifco apoftolice fcdis applicentur devolvanturque, fi prodiAi delinquentes ecclefiaftici fuerint, vel alias Romane ecclefi* fubditi. Bona vero fc feada taliter delinquentium non fuL-ditorum, frculariutn in partibus exiftentia, fifco fecularis principis, in cujus territorio bona fita fuerint, ipfo faAo (imiliter applicentur. Ita tamen, quod fi infra tres menfes a die quo notum fuerit illos fimoniam commififlc, vel participate, principes dida bona fifco fuo aaualiter non applicaverint, extunc illa fifco ecclefi* Roman* applicata cenfeantur, fc fint eo ipfo › abfqoe aliqua fimiliter declaratione. Promiffiones quoque fc obligationes, five fponfiones, propterea quandocumquc, etiam ante tempus did* eledionis, etiam extra perfonas cardinalium per quofeumque alios quomodocumque fad*, cum quavis inexcogitabili folcmnitate & forma, etiam jurat*, conditionales, five eventuates, fc in forma excommiflàram ex quacumque caufa etiam depofiti, matui, cambit, confeffionis de receptis, donationis, arrendamenti, vel venditionis, permutationis, vel alterius cujufcurnque contradus, etiam in ampliori forma earner* apoftolice fade, fint null* fc invalid*, fc ad agendum inefficaces, nullufqoe illarum vigore cogi vel conftringi poffit in judicio vd extra; liceatque omnibus ab illis impune abfqoe aliquo metu hva perjurii nota recedere. Et infuper liceat cardtnalibdf quieledioni pr*did* fimoniacc interfuerint, fc a profato fic eledo difceflerint, adhibitis tecum aliis cardinalibus, etiam illis qui hujufmodi Gmoniaceeledioni confentermt, fc poftea eifdem cardinalibus in dida limonii non complicibus fe univerint, fi fe cum eifdem unire voluennt : alioquin fine eis ad alterius nihilo minus pontificis eledionem, noa expedata alia fententia declaratoris fimontât* eleftionis hujufmodi, eadem tamen protentenoftraconftitutionefemperinfuo robore permanente, libere alias tamen canonice devenire, fc concilium etiam generate indicere fc convocare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire, non obftantibus conftitutiooibin fc. ordinationibus apoftollcis, fc procipue felicis recordationis Alexandri pap* HI. qu* incipit, Licet de evitanda difeordia; fc aiiordta Romanorum pontificum prodeceflbrum noftrorum, etiam in conciliis generalibus editis, cetcrifque contrariis

Y quibuicumque inhibentibus. Pofttcmo omnibus * fle lingulis fanâz Romiur ecclefie cardinalibus , qui pro tempore erunt , Se eorum liero collegio , ne apoftolica i'·Je vacante, ptaediâis contravenire , vel comta przmiffa vcl aliquod przmiflbrum ftatuere , difponcte , ordinare , vcl aliquo modo facere feu attentare przfumant , quocumque exquifito colore vel caufa , fub cxcommunicationt» lat* fententiz perna , quam ipfo fafto incurrant , & a qua nomuli per Romanum ronificem canonice eWhinr abfolvi poflint, mh in mortis articulo, pr«cipimu<: decernente» ivutu 'tritum $c inane , ufccus fuper his ve! aliquo pizmilforum a quoquam feienter vcl ignoranter, etiam per nos contigerit attentari. Vt autem przlentis conftitutionis, decreti, ftatuti , ordinationi* ac inhibitionis noftri* hujufmodi tenor ad otnnium notitiam deducatur , volumus przfentcs litcras noftras in vjlvia bafilicz principis apoftolorum , nec non cancellaris , ac in acie cam^r Florr affigi, nec aliam earumdem hrc.a.üin publicationis folemnitatem requiri aut expeâari debete , fed hujufmodi affixionetn pro folemni publicatione 5r perpetuo robore fufficere · Nulh ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrorum conftituuonir , ordinationis , ftatuti , decreti , definitionis , applicationis , appropriationis & inhibitionis infringere , vel ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare przfumplerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petti &· Pauli apoftobrum ejus fe novetit incurfti.um .

Ditum Romae apud fanftum Petrum anno incarnationis dominice millcfimo quingentelimoquinto, decimonono KalendasFebruarii , port't'icatus noftri anno tertio.

Qn« literie demie pro ipfarum fubliftentia firmiori & notorirtate , dum Bononia; cum noftra curia eflemus de mcnfe Odobris , pontili' catus noftri anno ieptimo , in confiftorio noftto fecreto etiam venerabilibus fratribus noftris landz Roman» eccleliz cardinalibus & aliquibus przlatis noftris domefticis leâz Sc publicate A: approbate , Sc demum in quinterno cancellati» deferiptz Sc annotate , Se in audienria contraditarum ac aliis locis publicis diâz civitatis , Sc poftremo Rome in locis delignatis lolemnitcr publicate extiterunt , & earum exemplaria ad omnes fere Chriftianoi principes tranfmifla . Nos infuper attendentes , quanti ponderis , quantique exitii Chrifti vicariorum in terris adultérin» eleâiones eflent , quantumque detiimcnti Chriftianz religioni afferre polient , przfertim his difficillimis temporibus , quibus diverlimode vexatur Chrifti*. na religio univerfa , volentes iatanr dolis Sc infidiis , humanrque prxiumptioni Sc ambitioni , quantum nobis permittitur , obviare , ut liters przdiftz eo magis obferventur, quo clarius conftiterit , eas matura Sc falubri deliberatione diâi facri concilii approbatas & innovatas , qua ftatutr A: ordinatz fuerunt , licet ad tui fubliftcntiam & validitatem alia probatione non indigerent , fed ad abundantiorem cautelam , Sc ad tollendam omnem doli ac malitis caufam male cogitantibus Sc tam ialuberrime conftitutioni contravenire fatagentibus , ut eo tenacius obfervrntur 8c difficilius tollantur, quo tantorum patrum fuerint approbatione monite, litcras praedicas cutn omnibus Se lingulis ftatutis, otdinationibus, decretis¸definitionibus, pernis , lahibrionibui , aliiiquc omnibus Sc

A ûagalu claufulisin eis contentif , facro hoc Latcranenli concilio approbante , auAoritatc Sc poteftatis plenitudine pnrfatit approbamus Se innovamus ; cafque inviolabiliter Se irrefragab11iter obfervari & cuftodiri mandamur, roburque perpetua firmitati* obtinere , ac cardinales , mediatores , oratores , nuntios Se aliosin dictis literis contentos , ad ipfarum literarum Sc omnium Sc fingulorum in ei* expreflorum obfervationem , fuo cenfuris & pcenis , Sc aliis in eis contentis , juxta earumdem literarum tenorem Sc formam teneri Sc obligato* fore decernimus Sc declaramus , non obftantibu conftitutionibus Se ordinationibus apoftojicr* , ac omnibus illis quz in diâis literis voluimus B non obftare , ccterifque contrarii* quibufeumque .

' lly- ÇHKUT1 niJ,

Nulli eigo omnino hominum liceat hanc paginam noltiz approbationis , innovationis , mandati , decreti Se declarationis infringere , vcl ei anfu temerario contraire . Si quis autem hoc attentate przlumpferit indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri Se Pauli apoftoloium ejus fe noverit inrnrfii. rum.

Datum Romz in bafilica Latcrancnfi in "facra feilione , anno domini 151*.decimo quarto Kalendas Martii , pontificatu noftri anno decimo.

Bal.Tuerdu*.

C la. Qucftcmherg.

Qua pcrlcâa , idem reverendus pater petiit, an placerent paternitatibus patrum ibidem exiftentium contenta in bulla . Et immediate Scrutatores votorum una cum protonotariis notariis receperunt vota . Et omnibus fere habentibus vocem definitivam placuerunt fimpliciter contenta in bulla , przter infra feriptos quinque , qui vorarunt Ar rrfponderunt ut infra : videlicet reverendus dominus Joanne* Dominicus epifeopus Terdoucnfis , qui noluit dare votum , quia dixit fe non efle bene informatum. Reverendo domino Benediâo epifcopo Chienli placuit difpolitio fchedulz , fed non forma . Reverendus dominus epifeopus Caftrcnfis dixit, D pcenas contentas in fupradiaa icheduh* efle modificandas . Reverendo dominoScaratnuzz epifcopo Cumano placuit de manifefta limonia i de occulta non , nili declaratione prius fada per generale concilium . Reverendo domino Alexandro epifcopo Alexandrino placuit, quatenus fimonia lit notoria faâi permanentis, vel procederet declaratio generalis concilii *i* vel ab omnibus vcl duabus partibus cardinalium, opponeretur dc fimonia · Succeflivc idem reverendus pater dominus Scaramuza epifeopus Cumanus legit aliam fchedulam tenoiis infra feri pti .

ALIA SCHEDULA.

E *Juliin cpifcoptu fert/ttt ftrvwum Dei, 4-l futuam rei viemtritm , fecr» uffrotir.u coetiiu .*

Inter alia neceftaria & fruâuofa opera in iacro Lateranenfi concilio , paci* auAore favente , peragenda , in quarta illius feilione litera* noftras , per quas Romane curiz officiales & illorum exafiione» generaliter reformavimus , per nonnullos alio* deputandos Se deputatos particulariter declarare, Scdeclarationesipias inaliia ieflionibus nobis in eodem concilio referre , 8c ab iplo concilio approbari prccepimas Sc man-

ANNO CHMISTI '5«I·

mandavimus * nec non negotium 4r difcuffionem declarationis , nalliuti» , invaliditatis & abrogationis affertis faaâioni» pragmatic* in partiDus Gallicanis nulla legitima aa&oritate , fed contra ecclefiaftioam libertatem , in fan&® fedi» vilipendium·» abofu Gallicorum perlatorum & aliorum laicorum eis faventium introduda > venerabilium fratrum noftrorum fanÛ® Romane ecclefias cardinalium , & aliorum pnelatorum congregationibus , rchtionemque difcuflbrum in prima aut aliis feffionibus. , prout commode fieri poflet , nobis te eoneilio praefato faciendam » concilio hujufmodi approbante » commifimus , Gallicofque prelate» , capitula ecclefiarum tc monafterionim , parlamenta tc laicos illis faventes , Sc diâa B lanâione abutentes » omnefque 8t fingulos alios in prrmiuis fua communiter vel divilim intereffc putantes , per cdi&um publicum , cum ad partes illas tutus non pateat acceflus , in Mediolanenfis , Aftenfi» tc Papieniis ecclefiarum valvis affigendum , moneri , citari infra certum competentem terminum prxfigendum ad comparandum coram nobis Se diôo concilio , caufafquc dicendum , quare fandio prrfata , illiufque corruptela Se abulio in concernentibus auâoritatem Romane ecclefix & facrorum canonum, ac ecclefiaftk® libertatis violationem , nulla tc invalida declarari Sc abrogari non deberet , ftatuimus te decrevimus . Cum autem particularis declara- C tio officialium fieri tc referri , citatioque Se monitio contra prelates Gallicos , tc alios illis faventes , 8e fua interefle potantes , *decrete & execute* , reproduci haaenus non potuerint , &: tempus ad comparendum prrfixum nondum lapfum extiterit, nofque notoria adverfa valetudine impediti , juxta defiderium cordis noftri in ipfo concilio perfonaliter interdît non poflimus , cupiamufque particularem reformationem , & citatione ac monitione hujufmodi reprodudis , difcuflionem abrogationis &r declarationis pnididaram , earumqoc relationes mature Se accurate fieri , ac prifttna noftra valetudine reftituta , quam pius miferi-cors dominus fua folita clementia concedere no- D bis dignetur per nofipfos debitum apoftolicz fervitutis in ipfo concilio exequi , eodem facro concilio approbante, fextam feffionem tertio Idus Aprilis proxime fequentis faciendam indicimus.

Nulli ergo omnino hominum nceat hanc paginam noftrorum praecepti , mandati, commiffionis , ftatuti , decreti Se indidionis infringere I vel ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare prefumpferit , indignationem omnipotentis Det ac beatorum Petri Sc Pauli apoftolornm ejus fe noverit incurfurum .

Datum Rotnx in publica fefiione in Lateranenfi facrofanda bafilka folemniter celebrata , E anno incarnationis dominie® 15 la.dccimaquarta Kalendas Martii , pontificatus noftri anno decimo .

Qua pcrleéta , idem reverenda» pater petiit, an placerent paternitatibus inia contenta in fchcdula : & omne» , nemine penitus diferepante , dixerunt » placere contenta in fchedula .

Poftmodum dominus Marianus procurator fifei & concilii petiit , tc obtinuit a reverendiffimo domino prxfidente citationem ad ponam

A concilii, cuntra abfentes Interefle debentes ipfi facro concilio · Et deinde £aâa citatione Sc relatione, accufavit contumaciam abdentium , & petiit contra eos declarari poenas Sc ccnfuras decretas contra non venientes ad facrum concilium : fuper quibus omnibus petiit infttumcntum Se inftrumenta. sissio V.

Deinde reverendiffimus tn Chrifto pater Sc *dominus* , dorqinus Dominicus epifeopus Portuenfis , cardinalis Grimanus nuncupatus , procurator reverendi patris domini Antonii Contareni patriarch® Venetiarum, dedit ejus mandatum ad excufandum eumdem Sc Domine ejus intcreflendum, fubfcriptum per dominumjeànnem Francileum a Puteo publicum notarium , & eius figillo figillatnm. Ac etiam diâus reverendtffimus dominus cardinalis procurator reverendi patris damini Hieronymi Tarrifini cleâi Cremonenfis, ad excufandum eumdem eleâam, ac ad intcreflendum nomine ejus facro Lateranenfi concilio , dedit duo mandata ipfius eledi publica , &' unum fubfcriptum per diferetum virum Jacobum Fafolumdc Veneriis, ejufdem eledi figillo figillatum , &: aliud fubfcripeum tantum per eumdem Jacobum Fafolnm publicum notatium · Et reverendus pater dominus Hieronymus epifeopus Buduenfi» procuror»tor reverendi patris domini Jacobi de Petruciis epifeopi * Larincnfis , dedit mandatum · almuw· ad excufandum eumdem Jacobum epifeopam, tc nomine ejus iotereflendum, lubfcriitum per diferetam virum Loyfium Granara de Neapoli , publicam apoftolica aufloritate notarium . Et reverendiffimus in Chiifto pater & dominos , dominus Antonius tituli fanâi Vitalis presbyter cardinalis , procurator reverendi patris dotnini Chriftophori de Spiritibus cleâi Cxfenatcnlis , ad excufandum Sc intcreflendum conci? fio , dedit eju» mandatum fubicriptum per dominum Petrum Paulum Ludovicijsublicum notarium . Et reverendus dominus Paris dc Graffis, fanâiflimi domini noftri pap® magifter ceremoniarum, procurator reverendi patris domini Fi- Rovarella archiepifcopi Ravcnnatenfis , docuit de ejus mandato legitimo ad excufandum Sc intcreflendum concilio, fubfcriptum pet dominum Antonium Garuphum Britonenfetn , publicum notarium . Ac reverendus dominus Andreas Sanna canonicus * Uiulcnfis, procurator reverendi patris domini Joannis Sannr epifeopi Ufulenfis, docuit de ejus mandato ad intcreflendum & excufandum, tc erat fubfcriptum per dominum Joannem Ordium publicum notarium . Deinde reverendus pater dominus Galrfius epifeopus Bellunepfis , procurator reverendi patris domini Angeli de Ripantibus de Efio epifeopi Efibi, dedit ejus mandatum fubfcriptum per dominum Antonium Frandfcum SerAngeli de Efio publicum notarium. Et reverendus puter dominus Laurentius de Flifco eptfcopus Montis regalis, procurator reverendi patri» domini Boa&cii Ferrier epifeopi Iporigicnfis > docuit de ejoa legitimo mandato , * fub- fffubfcHpto feriptom per diferetum virum Jacobum de Peritis de Baergoro publicum notarium . Et etiam dedit mandatum reverendi patris domini Auguftini elcâi Vercellenfis fubfcriptum per dominum Paulum Petri de Mafxi» publicum notarium, ad excufandum eofdem reverendos dominos Bonifacium te Auguftinum , ac eorum nominibus intereifendum facro concilio Succeflive reverendiffimus in Chrifto parer & dominus , dominus PetruS tittih Lntb' hu-

lituo V. febij presbyter cardinalis Aocoajtanus nunc*-patus * peocnrator reverendi patria domini Cofm» Pacii archiepifcopi Florentini , volens docare dc ejus mandato , dedit legitimum fubfcriptum per dominam Laurentium Andrea de Ciobii publicum notarium . Et reverendus pater dominus Vincentius arcbiepifcopus Neapolitanus , procurator reverendi patris domini Juliani epifeopi Rubentis , ad excufandum tc nomine ejus interefiendum , dedit mandatum ejuidem » fubferiptam per diferetum virum dominum Joannem Andream Florentinum de Neapoli poblicum notarium . Et reverendus dominus Manilius acolytus fanâiffimi domini noftri , procurator reverendi patris domini Pauli epifeopi Argolicenfis ad excufan* dum tc interefiendum concilio■, dedit mandatum fubfcriptum per dominum Çataneum de lyipis publicum notarium · Et reverendus pater dominus Jacobus epifeopus Paphenfis , procurator reverendi patris domini Barthqlomei epifeopi Montis viridis , ad escufandum 8e interefiendum dedit mandatum fubfcriptum per dominum Laurentium Franciici de Bonnicontiis civem Romanum » dc regione mon* tium , publicum notarium . Et demum reverendus dominus Stanislaus de Avalxivo decretorum doâar , canonicus Noladislanuenfis * dedit mandatum reverendi patris domini Vincentii epifeopi * Noladislsnqenfis ad excufandum fit interefiendum eius nomine io facro Lateranenfi concilio , fuoferiptum per dominum MatthiaodsEernardi dc OffineM publicum notarium , clericum Placentine diacefis . Quibus peraâis , indtôa fuit feffio fexta tertio Idus Aprilis proxime futuri. Et hac fuetunt pro quint ta feffione .

* Niivea.

Finis quinte feffionis tempore vite Julii fecundi expedite , eo abfente propter aegritudinem , ex qua quatriduo poft obiit . Tenor vero Termonis & orationis habite in diâa feffione per reverendum patrem dominum Joannem Mariam de Monte archiepifeopum Sipontinum, fe* quitur* & eft talis.

/ priera vrttitnh pertt itfititic C9»cl- lierttf , (T füMMUi ftntifc» › feed Xarrrasre/ê ctuciHiuff iedtxcrit. I*fcctulj fiudeat»r fetrtt ad rr/frraeadam /ndirie» * nai» tétm , ftcuH : ysa rr/a divbx msnwrs tfr* Raetiaea» cr* rempvrsa» i»aris dr/cfa vadaiar»- rar .*

Priufquam in ~hoc celeberrimo Chriftiano orbi* conventu verba facere incipiam › ut ea dicenti mihi vobifque audientibus facultas divinitus infundatur , qua tc ego ad communem Chnftianx reipublic· falutem dignitatemqoe pertinentia facile rtcenfeam , fc vos libere aeternatis , 8r laudabili majorum noftrorum monente inftituto fan&iffiori Spiritus , cujus nu-, minç falutaris h*c fummo ftudio celebratur fynodus , opem ac pnafidium humillime implorabo ,

Tametii loci hujus ornatiffimi dignitas , *te rei* digniffim· , de qna mihi dicendum eft , amplitudo, veftrique ampliffimi coofpeftus majeftas , patres iaplcnriffimi , ab hoc demandato dicendi munere me deterrebant * non tamen invitos , fed Imo potius hilarique animo majorum imperio parui , fi nihil aliud * hoc certe fperans me afiecuturum laudis » quod indignus non fuerim judicatus * cujus orationi graviffima veftrum omnium pmfastia intereflet. Suadebar pnarprua * tc magnopere confirmabat Jnlia pontifias , *veftro* ac tantprum virorum erga rempoNicam Chriftianam fingulari tc pene incredibili ftudio* quod pro fe quifqne ferre vi* fu* eft mihi * cum antea temper * tum vero quoties ad hanc facrofanâam conventum eft Conftantinianam ssdem . Cuneos enim noftro religionis ac fidet inftaurand» ' confirmande * amplificandae acerrimo infiari defiderio perfpicicbam : unde facile adducebas, tn crederem , me de his rebus qu» univerfo Chriftianorum ccetui confiilerent atque proipicereot * dicentem vos attente benigneque audituros. Nam 2me maximç ad Chriftiani generis utilitatem * ignitatem , au&oritatem pertineant * ftatui * quantum temporia anguftia concédant * hodierna oratione compleâi. Adeftote igitur animis * yofque ipfos mini equos beaignolque praebete. Ego in id prccipue incumbam. ut nifi compotita rerum varietate audientium auribus jucunditatem dcleâationemque attulero * fatietatem quidem ac moleftiam inculta verborum prolixitate minime fin» allaturus.

CHM1TI »>i>

Cum autem ad iliuftnndam tc propagandam , nedum çonfervandam ac tuendam noftram fidem religionemque, fynodum hoc tempore fapienter inftitutam luce clarius appareat , primum de faluberrimn ejus inftiturionc dicemus : ubi lingularem pontificis Julii prudentiam atque incredibilem animi celfitudinem attingi sequo animo patiamini . Qu* deinde pro Chriftian» reipublic» robore , fplendore , amplitudine decernenda potiffimum videntur * quo brevius fieri poterit perftringam . Sanftiffim* igitur hujus Lateranenfis fynodi inftitutionem cum alia plurjma mirifice commendant , fummifque in c»lum laudibus extollunt, tum illud in primis , quod nil nifi ex omni parte perfeâum * juftum , optimum tc Chriftianx reipublic» opportunum maximeque fruâuofum » fapientiffimorum patrum ac prcftantium omni virtutum tc dilciplinanim genere hominum confilio , quorum le&iffima hujufcc templi fubfellia ornari frequentia iqtuesnur , ftatui decerniye pofie ccnfetur : quippe quod pluriourutti civitatum * gentium » nationum periculis atque eventis * vel ab ipfa terrarum orbis origine * compertum tc exploratum eft . Floruifle jn Grccia Athcaienfes * viguiffe Laçedxmonios * claruifle Corinthios accepimus , quamdiu integerrimorum confilia domi militirqwc valuilfet . Nihil enim (quod ad aMces , ad inftitota * ad leges, ad aeleâum habendum * ad aciem inftniendam * ad conferendam liugnam fpcâaret) nifi exquifitis plurimorum ententiis, jifdcmin civitatibus gerebatur. Nec ab re quidem apud Homerum Agamemnon illa plures fibi d*ri diutiffimo ad Trojam bello Neftons quam Achillis fimiles exoptabat * quorum alteri lacertis tc viribus* alteri coafiliis ac fententiis pr»ftarent . Quid* quod hanc ipfam urbem fummum imperii principatum non abf« que fapientiffimorum hominum confijio adeptam , cundtis terrarum gentibus nationibufque privatim ae publice agendi normam legemque pnefcripfiflc cooftat ? Recolite fingulas regum aâiones* contemplamini poft liberam civitatem yniverfa confulum , tribunorum * decemvirorum , aliorumque magiftratuum gcfta . Evolvite cunfta Crfarum monumenta . Quidnam aliud, obfecro , nifi prudentum confilia regnum peperifle * reuspubiicam conftituifTe * imperium

PO·

ΛHHO CXIiim ijia.

potenriamque auxifle comperietis *f* Sed quid in re Chriftiano nomini opportuna, feu potius neccfiaria » ubi non de unius alteriafve reipubliem ac provioci· falute , libertate , dignitate , fed dc ua&iffima Chrifti fide , de orthodoxa religione , de Cbriftianorum omnium quiete agitat, Grocoram Romanorumve diutius immoramur exemplis , cum longe melior confaltandi ratio , preftantior confilii norma , exadius fapientiffimoram hominum judicium , majorique diligentia perpenfum , vel hoc ipfo in loco , vel alibi gentium religionem noftram aflcrucrit, confervam , defenderit , amplificavit ; Complebimini cogitatione, fi placet, Romanorum pontificum ad aoftram hanc tempcftatem labores , difficultates , pericula , tot tantarumque rerum diferimina . Quidnam aliud magis pr·-fentaneum ad perferendas multiplices gentilium, hxreticorum. fchifmaticorurn, improborum denique ac perditorum omnium agitationes atque procellas , ad evitandas fyrtes ft cautes , ad portent* & monftr* conculcanda , iis vifum fiiifte remedium invenietis , quam ut unlverfos patres ad fe convocarent › quorum confilio apoftolic· ratis curfum in mediis fludibus dirigerent » remis undas perfringerent , attollerent vel* , ancoras jacerent, davumtenerent, portum denique ipfum celerrime adventarent , lexiflime contingerent , fecurilfime potirentur ? Itaque celebrent alii preclariffimarum reram a Julio pontifice geftarum magnitudine , varietatem , numerum : commendent plurimi admirandans in profanis facrifque mdificiis magnificentiam , perpetuam plerique omnes felicitatem extollant ; ego vero Cingularem illius prudentiam , incredibilem animi firmitatem admirari nunquam latis potero , quod in fumma totius Italic confternatione , in perditiffima nonnullorum audaciam (nefariaque ambitione , in extrema potentillimi hofttum exercitus immanitate intrepidus , interritus incoaculTufque , ut tantorum patrum confilio , ne dicam audoritate atque opera , uteretur, lalubcrrimam fynodum (quod noftrorum temporum pontifices in majori omnium quiete & Chriftiaootumprincipum obedientia , minorique hoftium formidine aggredi non funt aufi) Chriftiano orbi indixerit j indidam , nulla clade , nulla jadura deterritus , inftituerit : inftitutam , nulla corporis atque animi moleftia , nullo aliter fententium iuafu abftradus , iic favente in hunc diem gerit , ut profanam omnem contumaciam abolere , facrilegam dominandi libidinem cohibere , truculentam rapiendi licentiam refrenare , deteftabiles ft Chriftianx retpubliese pernidofas ac peltiferas in occupanda faeratiflima Petri fede largitiones in perpetuum delere , adolcfcentes , nedum pullulantes hxreticorum ac fchifmaticorum legetes radicitus extirpate : ridiculam denique , impiam ac nefariam Mahutnetis fedam funditus evertere atque exterminare fibi proponat . Quarc fit, ut non fane obfcuriorem illum ex tam preclara fynodi inftiturione laudem omnino reportaturum confidamus , quam veteres iis majores ejus reportarunt , qui innumeras Arii , Photini , Sabellii , Ebionitarum Macedonii, Eudoxii, Neftorii, Pelagianoram , Eutychianorum , Diofcori , Theodori , Gregor11 , Macarii , Monothelitarum , Acepbalorutn ac ceterorum omnium hsrefes de medio fuftulerunt : quandoquidem cum virtutes ceteras , tum vel in primis tria hec optima ac prope divina munera , qux & temporum ft horni-

A num injuria funt pci tiam. ». iafeparabQue. «niutvm , communem ;inter Chriftuao* pacem , «jus reftinatum iri fapicati* « ac veftro , patres , confilio non dei peremtu . Dc quibas fi me, ut ccepiftis › breviter differentem benigne attenteqoe audietis » ft ego dicendo 8e eos audiendo uberrimam, ut puto » frugem colligemw . Eft igitur jnftitia Ira ceteris inftauranda , raftituend*, illuftran* t quippe que virtutum omnium fons atque origo , mortale genus Duo optimo masimo conciliat, ft humanam focietatcm arâifimo neceffitudinb vinculo conjungit . Ut enim Dtua immorta* lem , anftorem , parentem moderatoremque noftram * a quo bonorum omnium otigo ft

B caufa eft · a quo nobis efientia , motus, mtellcdus , contemplatio aftioque tributa, ft udiofe colamus , pie veneremur, humillissc adoremur *i nt eum* nobis propitium faciamus , ut pro cumolatiffimia in nos beneficiis meaaoriam gratiamque non diflimulemus , ut mentem ei fanam , innocentem animum , vitam probam, voluntatem reftam , caftam, integram prxbçamus ; ut religionem cultumque facroram minime codtemnamus,, *ipfa not* docet monetque juftiti* . Ea etiam , cum naras fit homo fociabilis (quippe qui in tanta return natur· copia que ufui rant , fupra cetera animalia inopia laborat , alienrque opis indiget , ac prope»-rea neceflitate impellente , ut arbitrati qui-

C dam funt , cattum amat ft civitates colit) fola facit , ut ipfa focietas 8c coojuo&io retineri poflit . Nam quid patri· , parentibus , propinquis , amicis , civibus , peregrinis , quid item magiftratibus profanis ac lactia › quid principibus debeamus , quid fequi quidvc declinate * quid vel commendare vel, improbare jure oporteat , nobis ante oculos proponis . Nempe ut equitarem fidem , beneficentiam , pietatem , feveritatem tntegritatemqoe compleaamur : fuperbiam , perfidiam , avaritiam , fxvitiam , lalciviam , ambitionem fugiamus , nos excitat atque inflammat. Quapropter hanc trimum omnium , patret, reftituite virtutem : ujus luce , qua penitus estinfta eft , Criftia-

D num orbem illuftrate : hanc diligentiam iis iubete , qui judicant terras: hanc fervendam itatuite Chriftianb principibus . Enim vero eam efle virtutem , qme fua cuique diftribuit , Augnftinus , Bernardus , Ambrofras, fanâiflimarumque legum- auftores definierunt. Porro igitur tnfpiciendum eft , an quiique quod faum eft poflidcat , an quis alienum occupatum detineat. Sed hoc loco finite me praeterire, non dico Italic , veram , quod longe miferrimum eft , totius Europo calamitates , que tante funt , ut eas cogitatione , nedum oratione perfequi vix fine lacrymis queam . Quem enim ede dicam tamobtofo pedore, corde lie immani , moribus tam efferatis , cujus animus tot

E fedium atque agrorum occupationes , tot urbium , oppidorum, locorumque omnium «verfiones ac direptiones , tot furta , tot rapinas , tot facnlegia meminifle nemo pethorrefeat *t* Telles eft» vos , miferrim· civitates , qus nulla a vobis patrat* culpa , in vifceribas veftris atrociffimos hoftes pertuliftis , que in gremio patentum infimes trucidari , matronas innoxias imbellefquc fenes interfici , rapi (acratiflimas virgine* , ornatiflima templa (poliari , omniaque ft flagitioram ft faci*o<i.m genera perpetrari conlpexiftis , quibus vel ipfos Tureas Chriftiani nominis hoftes abfti-

ypttirty nuiile nonnunquam audivimus . Quod fi . ut nonnulli predicant , finacre quondam poetx , poil Saturni tempora , cum ienfifl'ent juftitiam a rebus humanis abetfe , ortenfam vitiis hominum reccfliifc a terra io caclunaque migraffc . 8c ad Jovis icgnum fc contullife , bone Deus , quas nugaa , quas fabellas , quas fallacias excogitaturos eos fuifle arbitramur , fi noftrorum temporum fcclera , fi flagitia , fi facinora, fi abjeâum Chriftiane religionis cultum , fi vefanam dominandi libidinem, fi nefandam rapiendi liceqtiam , fi inauditam in fis impietatem , fzvitiam, ambitionem, quos piftaus , caritatis intcgntatiique exempla efle pportebat , conipicarcncur ? Quas ob res expergifeiminj , patres, ut ccepiftis , expcrgilcimini : fic quando nonnifi pro reformanda confirmandaque Chi iftiana republics in hunc ipfi m locum conveniftis, fic ea<n reformandam confirmandamque vobis proponite , ut juftitiam in primis virtutum reliquarum principem ac reginam , tum inicparabilem Chriftiano orbi unitatem pacetnquc fumtnis bonorum omnium votu ac Audiis expetitam , dicente pfalmographo , *Jteftitia (T f»» oftalit* ftnet* , tandem aliquando reftituatis . Neque enim fervari juftitia facile poteft , nifi 8c juftitiz unitas, & unitati concordia copuletur. Diligenter idcirco vidçndum eft , patres ampliffimi , ut earn Chriftiani retineant unitatem , quam jiniverfas multitudines, ciiiftoi coetus, omnes mortalium focietates retinere cernimus . Nam fi in primis quodeumque libuerit , vel regnum› vel civitatem , vel domum quamvis privatam infpipamus , nihil horum Rare ac diu permanere pofle abfque ca , de qua dudum verba facere aggreffi fumus , unitate , luce clarius apparebit . Ru.it enim illud atque evertatur regnum nccefle eft , quod non uniformi regis ac eorum qui reguntur voluntate gubernatur ; exoliantur ac invalefeant in ea civitate civiles dilcordiae , inteftina bella » odia fempiterna, in qua rcipublicie curam gerentium in unum fententi» non convenuiqt . pilabatur brevi ac diflofvatur res familiaris.; quamvis magna 8c ampla , nifi in unam paterfamilias dotneftícique voluntatem concurrant , id quod evangclii veiba illa locuplctiflime teftantur : O·« rrjaMR* *divtfw* eeatta [t defelAbitat : 0" tmaii avitai vel d»mut dtvtfa* /aorra *fe , »·» flabit* . Iplas denique hominum aâiones, qinrum a'ùe bello ad rempublicam armis tuendam , alie pace , mercium ac ceterarum rerum humano ului opportunarum commutatione alendam ipcétant fi nobis proponere ante oculos velimus , nec viftoriam parari , niti vexilla loquendi , fervandi ordines » ad tube fignum fele inftrucndi , conferendi manum , pedem referçndi , «teraque id genus moliendi ac perferendi omnu , una infit militibus imperatovibulque voluntas. Nec navim ullam, nifi &r gubernator Λ: nautae invicem coolentiant, 8e abus a'n ,n judicio atquç opera nequaquam adverfetnr , ad certum unquam pervenire porrum compenemus . Poftremo , fi r.oftrum hoc humanum contemplemur corpus , optimam prudentiilimamquc rerqm artificem naturam , cum in eo fabricando complures ac diverfas partes ad varia ftudia 8c mmifteria , atpote oculos ad videndum , ad audiendum aures, pedes ad incedendum, formaflet, unam peteris omnibus ptzfecifle , cujus citatu ac autu cunâ· moveantur, feque ad agendum

A tolcrandumvc quidpiam in ejus ipfius conforme.it voluntate , perfprciemus . Quat cum ita tint , quonam paâo perpetuum Chrifti regnum undique telis laceflitum vigere , «ternam beatorum rempublicam divcrhs factionibus diftipatam florere , domuin Dei fandiflimam fibi diffidentem conitare , calcftcm angelorum militiam inter fe digladiantcm eminere , falutarem apoftoloium navim , divertis remigum 8c magiftri conitibus agitatam, contineri , redemptoris noftri membra fcifla , feparata, difecrpta, ab unitate diftr.nfta . Itaic ac permanere , vel minimo tpmporis Ipatio arbitrabimur ? Summa igitur , ampliffimi patres , unitate , futnma voluntatum animorumque con-

ii (ordia cft opus, cum prarfemm ca nobis divinis &· prrreeptis A' exemplis tantopere nilinuctur. Omitto id quod inquit propheta in plalmis *J)rnt habitare fatit aaanimei i»* dom· . SubtlCCO agnum Exodi in figura Chrifti occifutn , atque in una dumo comedi juflum . Praetereo mandatum fuifle Raab, in qua ecclelia przformabarur, ut parentes, finîtes, cotamque familiam in domum luam colligeret ad lcipiam tranieo verba illa, noftra hac tempcftatc firpius repetita : 17#»«· *fttutil* <X« <Z *Pater* , <7' *erit HAA/greX (T' p.ifi«r.* Relinquo lupplicium de iis divinitus iumptum , qui tibi adverfus Anonlcgiti» nem facetdotem laetificandi licentiam arrogaverant : omnia denique divina prarcepta atque

C exempla prartet mitto. Quid enim cotum ullum adducam , cum nihil aliud factarum hierarum contineant munimenta, quam unum efle Deum, vnumChriftnm, unam ecclefiam, unam fidem , unam cathedram fupet firmiilimam petrim domini voce fundatam ? Cumque id nos vcl maxime , ut inquit Auguftinus , ad unitatem cohortari debeat, quod ex uno dumtaxat homine univerfum gigni voluit humanum genus altiflimus , ut quantopere unitatem in pluribus diligeret, npbis apeitiflime declararet. Hanc igitur primum omnium inducite , hanc cuftodite , hanc excolite , compotiti in eodem leniu , ut Paulus apoftolus inquit , *i» eidem fenteuti», fuftieeatti invicem ia dileflione , fituetetet fervAre anitAtem fytritet i» «»q»nili<>»e fAtit* . Pax

p iraqup unitati conjungenda , aggreganda , copulanda cft, Tanta eft enim inter utramque neceflitndo ac focietas , ut cùm arâiilimo & firmilfimo colligate tint vinculo , diflolvi earum una ; quin & altera diflblvatur ; ac fervati una , quin krvetur 8c altera, nullo modo poflit , Quapropter extinâis bellorum flammis , qur totum jam dio inflammarunt & incenderunt Chriftianum orbem , faciofanftaeque reipublice rebus compotitis , cum juftitia pariter atque unitate excitanda atque erigenda pax cft . Dc qua cum latiflimus dicendi campus occurrat, ncc. temporis anguftia , nec veftra , patres , ceterorumque prrftantium virorum benignitas atque humanitas longiorem ex-

p petat orationem , plura non dicam . Siquidem ca qur ad Chriftiani generis utilitatçm , dignitatem , audoritatem, faluberrima hac fynodo decernenda maxime videntur , breviter acCepiftis : que fi vosveftris confiliis, veftris fententiis, veftris, inquam, iuftragiis reftituenda , fervanda, confirmanda ftatuitis, non dico fanâiflimam hanc Urbem veram pontificum fedetn , fed orbem univerfum maximam atque petpetuam frugem percepturum iperare. Idquc ut fumrni pontificis votis ac Rudiis vcftrum omnium ac bonorum principum optatis rçfpondcat , fopre·

^NNO CHAJSTI Hn·

!£<·. *fftha.ii,* x»a. i*, *J··*· '9·* Xï·· »·· (<t f u

'ammo' CHftJSTJ ntj, iuprcwwni cali numen his precibus obteftabor, A Te, sterne olympi regnator Chrifte, cujus ditjone atque imperio cunâa csleftl* terrenaque gubernantur, qui tuam a Nerone, Domi» trano, Trajano, Marco Antonino, *te* Lucio Aurelio Commodo , Severo, Maximino, Decio, Valeriano,'Aureliano; Diocletiano haud paflu» ea exterminari religionem ac fidem , qni ecclcfiam tuam tot procellis hareticorum ac fchiftnaticorum agitatam, in mediis fubmergi nequaquam pertulifti flaâibos : te, inquam , invocamus , tuum imploramus numen › tuam oramus dementiam · Relpice vicarium tuum iaaâilfimum *tc* ecciefia tum paftorcm iolertifliraum , corpore licet *gro , animo tamen firtniffimo, Relpice vigilanùÆmum fenatum , rcfpjce cun&os bos B patres *y* rcfpicç noftros principes , relpice familiam tuam univerlam. Vides impia tyrannorum peâor* adverlus juftitiam armata, cernis improbos ac nefarios in leges juraque inlurgentes, fpe&as babere conventiculum perdita faftionis ad lcindendam ac dirimendam tunicam tuam inconfatilcm, unitatemque ab ecciefia tua rejiciendam. Perfpici* tuorum robore tot inteftinis bellis perçulio, noftrifque debilitatis ac pene confeâis viribus , inftaurantem ie ad pugnam hoftem, parantem fe ad viâimam noftri fanSuinis. Tolle, ut capifti , fecures, tolle glaios. Sic finis ac terminus bellorum, fit fas, reviviiçcnte juftitia, confervata unitate, dukiffimo* optate pacis fruftus colligere. Pacem a re C Chrifte expetimus , pacem a te clementifEme Deus efflagitamus. Da illam, domine , diebus noftris, quia non eft alius qui pugnet pro nobis, nifi tu domine Deus nofter. Aut fi bella ijereoda funt, fi acies inftruçnde, fi vulnera pererenda, fi id noftrorum expofeunt vitiorum pane, fi noftra pianda funt deliâa fanguine adverius Tureas nominis tui hoftes, quod & fanâilfimu* vicarius ipfe tuus Ar nos omni femper ftudio concupivimus, bella geramus r pro tua fide, pro religione, pro aris ac focis dimicantes panas noftrorum criminum luamus : tua effundamus caufa fanguinem, quo tuo tandem univerfus inferviat orbis imperjo, tuam cnnâi religionem ac fidem afferant , agnofeant , profiD teantur, ut luo quodammodo jure alacriter ac jucunde canere id poflit ecciefia : In omnem terram propagatum eft imperium eorum, *tc* in fines orbis terra religio eorum. Dixi,

Julii ftcunii ptiuifleit mcxiui.

Anno a nativitate domini rçij. indiâione trima, d e vero Luna vigciimafcxta menfis Feruani, felicis recordationis Julius papa fecundus, ficut altiffimo placuit, Rome apud faoâum Petrum in palatio apoftolico ab hac luce migravit, Ar viam univerfie carnis ingrefiius eft; & fic apoftolica (edes vacavit , Ac fuerunt celebrate excqni* ejus juxta ritum 8c confuetudinem antiquitus obfervatam.

i Die vero Veneris quarta menfis Martii fupradidi anni jj ij. reverendiflimi in Ctuifto patret *te* domini, domini lacrofanAr Romane ecdefic cardinales in unum pro ckâiooe fummi pontificis facienda , poft celebrationem smfta Spiritns fanôi in bafilica principis apoftolorum in altari fanfti Andree, conclave quod io palatio fandi Petri in capella fuperjori, capella Sisti vulgariter nuncupata, faaumfuerat, intraverunt, & quilibet eorum intravit , *te* ciaufum fuit conclave ad celebrandum canonicam legitimanque eleâioncm Romani fisturi pontificia sissiO juxta canonicas iandiones. V.

DECRETA ET ACTA CONCILII
Lateranenfis fob Leona pap* X.

fX DEI 0 M\ITOTE^T1i T^OMI^E

ScytMtur μβη tjnfJtu furi Lueruunfit ttuilii, i» Spirit» ftaS· lrptime cu^rtgui , Ltuu X puuifitt cuuimtui V ttlthrui cum tifitm filenaituik»» O' tntuvùii O' i principe Hili nuilii itptttuit O' uOnuit*

Die autem Veneris undecima fupradiâi menti» Mattii, revcrendiffimus in Chrifto pater *tc* dominus, dominus Joannes de Medicibus fande Marte in Dominica land* Romana ecclefi* diaconus cardinalis-, de Medicibus vulgariter nuncupatus, Rom* in conclavi lupiadicto per reverendifiimoa dominos cardinales , lancti Spiritus infulione afflante, nemine difciepante, nulloque contradicente, concorditer *tc* unanimiter At pure ad fummi apoftolatus apicem tite *tc* legitime *c canonice cleâos *tc* affumptu» rxtitif, nçc non dominus Leo papa decimus nuncupatas, atque honorifice, nt decuit, de dido palatio ad bafiiicam principis apoftolorum de Urbe duâns, inibique ad altate majus ejufdem cum cantico, Te Deum laudamus , cum maxima laetitia *tc* folennitate politus *tc* iothronixatus.

Die vero Sabbati decimanona fupradiâi menfis Martii, prefatas fandiffimus in Chrifto pater *tc* dominus nofter, dominus Leo divina providentia papa dçcimus , per teverendiffimos in Chrifto patres & dominos, dominos facrofanâe Romano ecclefie cardinales, divino officio miff*, folemnitatibus in talibus fieri felitis in ecciefia fanât Petii peraâis, ante porticum, Ac introitum diâ* bafilica, videlicet fupra fcalana marmoream, in qua conftroâum fuerat quoddam tabert,aculum ornatum, five foliam elevatum pro diâi domini Leoni* papr decimi coronatione agenda per reverendifbmum in Chrifto Satrem *te* dominum Alexandrinum fanât Euaefiii diaconum cardinalem, de Farnefio vulgariter nuncupatam, in ceterorum dominorum cardinalium, patriarcharum, artbiepifcuporum , epifeoporum, prolatorum , clerique atque populi prefentia extitit honorifice atque tolemniter, ut decuit, & futnmo pontifici congruit, triplici diademate 8r coronatus *tc* intbronixatu*, cura magno totius curio *tc* Romani populi plaufu At iotitia.

Anno a nativitate domini millefiawquingentefimo dccimotertio, indiâione prima, die vero Dominica, decima menfis Aprilis , fuerant Eublkato *tc* affixae per Joannem Dominicum de idelibus, fandiffimi domini noftri curforem, quodam litcro prorogationi» fextss feffionis tenoris infra 1eripti ·

X<· cpiffpM fernu ftrvunm M.

Ad fanâc Romane univerfalis ecclefie *regi.* men, meritis quamquam impasihus, dirinadtfpofitione vocati, inter omnia peragenda, que tanto molis onus requirunt, illud in primisexKendum videtur, et iis que ad omnipotentis I laudem, ecdefirque prelate unitatem Ac exaltationem , ac fidelium omnium ptofeâusn sen-

dis's IO y, iend"nt» o·"** conatu totifqnc viribui falubriter intendamus. Cum itaque felicis recordationis Julius papa fecundus predçceffor nofter, ut ftatus ecclefie preface in melius reformaretur, factum ac generale Latcrançnfe concilium de venerabilium fratrum noftroram, tunc fuorum ecclefie prefate cardinalium · de quorum numero . tunc eramus, concilio dr affcnfu convocaverit dc indixerit, illudve deinde celebrare inceperit, drineo plures ufque ad quintam IcQiones inclufivc tenuerit, fextamque feffionem tertio Idus praientis menfis faciendam indixerit, prout in literis feu fcbedulis didi Julii predecefioris defuper confedis plenius continetur : nos qui etiam tunc in minoribus conftituti , concilium prefatum celebrari fummoperc cupiebamus, dc domino Julio prrdeceflore, ficut domino placuit, rebus humanis exempto, illius (ucceffores effedi, non minus cordi tenemus didi concilii celebrationem ufque ad perfedionem caufarum, propter quas indidum fuit, continuare dr ad finem perducere, conciliumque hojufmodi ufque ad illius debitum finem 8c complementum profequi velle nuntiamus. Verum cum prufatus Julius prardecefior » eodem concilio approbante, negotium ft difcuffionem declarationis, nullitatis & invaliditatis ac abrogationis alicrt» pragmatica fandionis, in partibus Gallicanis quodam abufu introdude, apoftolica fedi, eccleliafticsquc audoritati, dr facris canonibus derogantis, didis fratribus Sc aliorum prulatorum congregationibus, relationemque difcuflbrum in eodem concilio faciendam commiferit, Gallicofque prxlatos, capitula ecclefiarum 8c munafteriorum, parlamenta 8r laicos illis faventes , cujufcumque dignitatis, etiam regalis exiftentes , omnefque 8c fingulos alios fua communiter vel divifim mtereffe putantes , per cdidum publicum › cum ad partes illas tutus non pateiet acccfius, in certis locis tunc expreffis, moneri & citari infra certum terminum prshgendum , ad comparendum coram Julio praraeceffore 8r concilio praefatis, caufafquedicendum, quare fandio ipfa in concernentibus audoritatemprsdidam, 8c ecdcfiaftice libertatis violationem,'nulla 8r invalida declarari & abrogari non debere decrevit : citatioque prsdidorum Gallicorum capitulorum parlamentorqm laicorum prefatorum , cum termino competenti ad comparendum eis affignato, duodecimo Kalendas Martii proxime preteriti exécuta fuerit, dieique comparationis citatorum Sc monitorum hujufmodi non nifi quarrodecimo Kalendas Maii proxime futuri veniar, ut fic citati & moniti in dida fexta feffionc tenenda comparerc, fuafque rationes alleÏ;are poffint I cumque etiam dida die, tertio dus prefentis menfis, folemnis proceffio noftras affumptionis ad ecclefiam Lateranenfem juxta morem aliorum prsdecciforum noftroram fiet, difficillimumque effet eadem die feffionem K proccffioaem hujufmodi celebrare , ac ex aliis jaftü Ir rationabilibus caufis noftrum & didorum fratrum animos moventibus, dc confilio 8c aflcnfu prsdidis , festam feffionem prefatam 3uinto Kalendas Maii proxime faturi, que eris ic Mercurii vigeiimaieptima prefentis menfis Apiilis, qua caute hujufmodi ce(fabunt,. ac citati tc moniti prxfati compatere, Br eorum caute 8r allegationes audiri , vel vera contumacia accufati poterunt , prorogamus , illamque ipfa die quinto Kalendas menfis hujufmodi faciendam indicimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pa- A [inam noftre prorogationis 8t indidionis intingere, vel ei aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prefumpferit, iodignationem omnipotentia Dei ac beatorum Petri de Pauli apoftolorum ejus fe noverit incuriarum. "7^^ CHKISTI »»sj-

Datum Rome apud fandum Petrum anno incarnationis dominice millcfimo quingenteGmo dreimotertio, quarto Idus Aprilis, pontificatus noftri anno primo.

PLACET.

Executio 81 publicatio fuprafcriptarutn litera* ram prorogationis, icqnitar 8c eft talia.

B Dic decttna menfis Aprilis prcfentes fuprafcript* liter» affix» 8t publicata fueruut in val» vis principis apoftolorum dc Urbe, in valvis ecclclia fandi Joannis Lateranenfi», in valvis cancellarie apoftolice, ae io acie Campiflores, ut moris cft, per me Joannem Dominicum dc Fidelibus, cariorem.

Alia caecutio 8c publicatio earumdem literarum prorogationis, eft talis.

Die veto undecima menfii Aprilis, affixe 8c publicate fuerunt in vafris bafilicz fandi Joannis Latcrancnfis, dum ibidem gentium multitudo propter accefium fandiffimi domini noftri , domini Leonis pape X. congregata erat, per Joanncm Dominicum de Fidelibus, curforem .

C Die vero Luno undecima fupradidi menfis Aprilis, poft divinum officium in bafilica fandi Peni principis apoftolorum peradum , ante horam prandii, fandiffimus in Chrifto pater & dominus nofter, dominus Leo divina providentia papa decimus diademate pontificali coronatus folemnitet cum maximis mirificifque triumphis, boncftate, reverentia & honore decentibus , per reverendiffimos in Chrifto patres 8c dominos, fande Romana ecclefie cardinales, patriarchas, archicpifcopos, epiicopos, abbates cum albis , mitris atque pluvialibus ornatos, nec non perplures illuftrcs duces 8c barones, nobilcfque Romanos , atque ceterarum nationum homines , dc dida bafilica fandi Petri ad D bafilicam fandi Joannis Lateranenfis, pro nonnullis ceremoniis ibidem faciendis, laudabiliter aflbeiatus estitit.

SESSIO VI.

SESSIO VI.

cr *friat ttaftrt fiufHQîmi* , damini Zrsnô papa decimi.

IN nomine domini noftri Jefa Chrifti. Arnen. Anoo a nativitate ejuidem millcfimo quingentefimo decimotertio, indidione prima, dic vero Mercurii vigefimafeptima menus Aprilis, -pontificatus fandiffimi in Chrifto patris dr domini noftri , domini Leonis divina providentia E pape decimi anno primo, facra & univeriali iynodo in bafilica Lateranenfi congregata, ftrit celebrata fexta feffio , prefidente pnmto fandiffimo domino noftro. £t fuerunt prefentes infra feripti reverendiffimi domini cardinales, Satriatche 8c archiopiicopi, ac reverendi patres omini epifeopi, abbates 8t oratores principum, illuftrcs domini A' alii quamplures dodores & magiftri Sc equites ac nobiles , in primis reverendiffimi domini.

tfififi mmAmIn.

ntl· RavontadiMmua domi··» Raphaël Oftienfis.
Revcrcndifimna domious Domiducus Porta»* lis.
Reverendiffimna domina» Jacobas Albsaeafis.
Revesendiffiaaua dominos Masco· PmocftiMS.
Reveseadifimos dominas Franciicus Sabimrafi«.

Cériieeht»

Revctendiffimoa dominas Thomas titali ianfti Martini in montibus» Srrigoaieafis.
RevercndiÆmus dominos Frâncticas tituli lanftoram Joaaais It Pauli.
Reverendiuuaas domina» Nicolaus titali fanft» Prifc·» de Elilco.
RevereadiÆmas dominas Hadrianos thnti ianfti Chvylbgoni.
Reverendiifimus dominus Robertas tituli haft· Anaftafi·, Nannatenfis.
ReverendifiMkas domino· Leonardo· tituli ianft«. Saison· , Agennenli».
ReverendÜ&nstn dominas Carolus tituli (soft· Cecilia.
Revereadiflimo· dominus Antonius titali fianfti Vitalis, Sipontinas.
ReveiondiNmns dominus Matthaus tituli £anft» Potentiae·.
ReverendïffieoN dominas Petrus ianfti Euiebii, AnoonimauS' C
ReverenddEmus dominus Achilles tituli fanfti Sisti, BomonienGs.
ReverendifliaMis dominas BandlaeUes titali ianftr Sabine» de Saulis.

Dîmiü

Reverendiflimus dominus Alexander ianfti Euftachii, Fatncfiul.
Rererendiflunus dominus Ludovicus fanftse Maria in Cofmedin» de Aragonia.
Reverendiffimu· dominos Marcus ianfte Mari· in Porticu» de Corneiiis.
Revereadiffimas domiaus Sigifmundus Canftr Mari· Nov·.
Revercndiflimus domiaus Alphonius ianfti Theodosi.

Pu/risrrk· CT *tffifauti fef**.

Reverendus pater dominus Oriar Aleiandrinus.
Reverendus patet domiam Alphonius Antiochenus.
Reverendus pater domiaus Franciicus Conianus»
Reverendas pater dominus Joannes Vinccntius ScnenGs.
Reverendus patet dominus Robertas Reghinus.
Reverendus pater domiaus Federicas Salernitanus.
Reverendus pater domiaus Gabriel Dyrrachienfis.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Cavallicenlis.
Reverendas pater dominos Scaramuia Comanus.
Reverendas pater dominus Pompejus Reatinus.
Reverendus pater domiaus Joannes Franciicus TaiirinenGs.

A Revcreadua pator dominus Bernard·· Tamfiaos epiicom· *r gubernator Urbis. -S1A(O yj.
Reverendus pater dominus Hercules cpUcopus, _ Aug·ftcnns» orator Sabaudi·.
Revesuadua palet dominus Bertrandus epileepus Adricnfis» *tc* orator Ferrarie.

Reverendus pater domiaus Stephanos Pattacetsfia.
Reverendus pater dominus Julius Corinthienfia.
Reverendas pater domiaus Aldrooandiou» Nicoficnfis.
B Reverendus pater dominas Bernardus Spaktenfe.
Reverendus pater dominus Vinccotius Neapolitanus.
Reverendus pater dominus Jeremia Tranenfis.
Reverendus pater dominus· Antonia» Aveaionenfis. V*.
Reverendus pater dominos Rainaldut Raguû-°*****"· nus.
Reverendus pater dominos Andreas Monsmbafioniss.
Reverendus pater dominus Petrus Arboreofis.
Reverendus pater dominos Gilbcrtus Surrentinus.
Reverendus pater dominos Georgia· Nasarenas.
Reverendus pater dominos Julius Floceatim·.

Reverendus pater dominus Jacobus Potcutinus.
Reverendus pater dominus Genocius Trajano».
Reverendus pater dominus Simon Ariminenfu.
Reverendus pater domiaus Jacobus PapbcoGs.
D Reverendus pater dominus Albertus Valversiis.
Reverendus pater dominu» Joannes Baptifta Marianenfi».
Reverendus pater dominus Bartholomeus Juftinopolitanus.
Reverendus puter dominos AloyGus Intetamoenfis.
Reverendus pater dominas Joannes Aquilanus.
Reverendus pater dominos Joannes Petrus Theatinot.
Reverendos pater domiaus Jacobus civitatis Ducaljs.
E Reverendus pater dominus Marinus Cenetenfis.
Reverendus pater dominus Jacobas Faventinas.
Reverendas pater dominus Hieronymus Buduenfis.
Reverendos pater dominus Dominicus Lucerinas.
Reverendus pater dominus Joannes Sabinicenfis.
Reverendas pater dominus Alexius Meifitanus.
Reverendus pater dominus Franciicus Spolctarras.
Reverendus pater dominus Andréas Milctcnfis.

Reve-

o Reverendus pater dominas Joannes Domini- A
VI. . eus Terdoaenfis..
Reverendus pater dominus Francifcus Suefianas.
Reverendus pater dominus -Petrus Urgcllenfu .
Reverendus pater dotgjnus Hugo Rhcgicnfis . *
Reverendus pater dominus Gslefiu» Bellunenfis .
Reverendus pater dominus Joannes Antonius Calenenfis.
Reverendus pater dominus Alexander Alexandrinus .
Reverendus pater dominus Julianus Agrigentinus . B
Reverendus pater dominus Bernardinus Policaftrenfis.
Reverendus pater domin'." Jofue Efculanus . 1
Reverendas pater dominus Marius Urgentinus .
Reverendos pate? dotninus Petrus Namienfis .
Reverendus pater dominus Joannes Francikns Spigacenfis.
Reverendus pater dominus Andreas Literenlis .
Reverendos pater dominus Simon Modrufienfis .
Reverendus pater dominus Joannes Francifcus C
• ·▌ i«»cl- * Avellinenfis .
'.". Reverendus pater dominus Hieronymus J'ci nenfis.
Reverendus pater dominus Conradns Aftuncnlis .
Reverendas pater dominns Scabonius Imolenfis .
Rcrerendus pater dominus Julianus Vulterra. nut .
Reverendus pater dominos Hugofinus Licien6s.
Reverendus patci dominus Antonius Urbinatenfis .
Reverendus pater dominus Bernardus Sorantb D
Reverendus pater dominus Nicolaus Bcrgo. menfis .
Reverendus pater dominus Pxi" Pilaurjenfis .
Reverendus pater dominus Andreas Anfarenfis.
Reverendus pater dominus Joannes Aceranenfis.
Reverendus pater dominus Thomas Callinenfis .
Reverendus pater dominus Albertus Scbaften» fis .
Reverendus pater dominus Vincentius Cajacen·. fis .
Reverendus pater dominus Hieronymus Afcolanus. £
Reverendus pater dominus Jacobus Signienfis .
Reverendus pater dominus Matthrus Umbri? ticenfii.
Reverendus pater dominus Francifcus Bifignianenfis.
Reverendus pater dominus Bcnediftus Chiculis.
Reveteodus pater dominus Latinus Vctianus .
; Reverendas pater dominus Joanna · Tnbu-

Reverendus pater dominus Ludovicus Tricaricenfis . *ak So* ClUlIfn
Reverendus pater dominus Petras Caftelli maris .
Reverendus pater dominus.Claudius Bellice»·. fis ,
Reverendus pater dominus Paulus Le&oriefffis .
Reverendus pater dominus Thefeus Recanatenfis .
Reverendus patet dominus Joannes ElacnGs.

Mbttts,

Referendus patètk dominus Antonius fanAl Galgani.
Reverendus pater dominus Joancs fanfti Seba» ftisni extra Urbem .

Qrttrts .

IIlnftris dominus Albertos de Carpi, ferenidimi Maximiliani Romanorum regis orator .
Magnificus dominus Hieronymus Vich , ilfuftriffimi 8c catholici Femandi regis Aragohum A Caftella gubernatoris orator .
Magnificus dominus Francifcus Fofcarus illuftriffimi dominii Venetorum orator .
Reverendus pater dominus prqtonocarius Marinus Charatius » illuftriffimi domini Maximilisni ducis ModiolanenGs orator .
Dominus Jacobus Salviati , & Francifcus ViAorius » dominii Florentinorum oratores .
Illuftriffimus dominus Ludovicus comes Petibaoi .

Scintrr Urbis O ttafirttttrts .*

Illuftris dominus Julianus ienator Urbis.
Dominus Hieronymus Venxo , *tc* dominus Stephanus Carbon .

Celebrata itaque miffs per reverendiffimum dominum Francilcum epifeopum Sabinenfem » cardinalem Vulterranem , 8c habita oratione per reverendum patrem dominum Simonem epifcopum Modrufienfem , cujus tenor in fineprrfentis- ieffionis defcnbirur t cantatifquc litaniis 8e evangelio per teverendiffimum dominum Alphoufum fanfti Theodori diaconum cardinolem , ouod jncipit : Caos *tffft ftrt iit UU* /▀· "· «m *ftAtttrues* » Ac. fanAiffimus dominus no* iter papa incepit hymnum : Veni creator Spiritus » Ac. *Q"'·* finito . idem fanAiffimus dominus noftr. .ouit. itionem , *tc* incepit : Paftoralis officii » Ac. «abortando patres exiftentes in concilio » ad cogitandum ea qu· viderint pro republic* Chriftiana expedire . Et etiam dixit intentionis fur fanAitatis efle , continuare concilium * donec fiat univerfali· concordia A pax inter Chriftianos. Finita hojuimodi oratione > fupradiAus magnificus dominus Jacobos Salviati orator Florentinorum t pnrfentavit mandatum profato domino noftro nomine diAi domini ad interefiendam concilio. Et iinmcdiate idem dominus nofter dedit illud reverendo patri domino Thom· Ph»· dr· legendum in ambooe . Qui afcendû «mbonem » A legit tenoris infra feripti.

MAN-

Chîusti mandatum florbntinorum.

i» ««««m Dti. ubac· .

Anno dotninî noftri Jeta Chrifti ab ejtsa falucifera incarnation· miHefimo quingentelimo decimotenio , indidioac prima , dic vero quarts menfis Aprilis , tempore pontificatus iandilfimi in Chtifto patris A domini, domini Leonia divina providentia pap· X. Com fuperioribus menGbas, die videlicet trigefima menfis Decembris tjij. îacroiancto concilio Lateranenfi per felicis memoria lolium pontificem maximum indido & celebrato interetic atque adhzrcre fummo percuperemus » ut veros Chriftianos decet, *mandavimus* tribus legatis noftris tunc , ac etiam ad prafens Rome degentibus , *Jacobo* videlicet Salviato , Matdueo Stroir , ac Jfitancifco Vidori, nobilibus noftris dc cuiijbbi ipforwn in folidum , m noftro nomine tali muneri atque officio in tali concilio interefleot atque adhererent , ut de tali mandato per nos faâo & celebrato publicum confiât documentum infra feripti tenoris *te* exempli ,

/* mmumc *Dti* . ^*itttit.*

Anno domini noftri Jefu Chrifti ab ejus falutifera incarnatione ı$ıx. indidionc prima , die vero trigefima menfis Decembris , tempore pontificatus fandiflimi in Chrifto patris Ac domini , domini Julii divina providentia pap« fecundi , profpexit tandem Deus nofter de excdfo (indo fuo , *Dtmim it ttU i» ttrrt» tifttxie* . Fluduantc enim Cbriftiana navicula & periclitante, ne idibus mergeretur undarum immanium A pcŒmarum , dies tandem illu* xk , quo ventorum rabie fedara , Ac placatis poGtifque procellis , falntarem navis repercrit portum Chrifti , qui cum in tersis homo fadus verfaretur, falutem mundo allaturus, nulli rei magis incubuit , nihil pre fe tulit uberius , quam ut pacem procuraret, luis pacem relinqueret . Neque a nobis pofttnodum difcetiurua quidquam dulcius mandavit difcipulis , quam ut pacem colerent , paci ftuderent , pacem rebus in omnibus amplexarentur. Neque id miram . Quid enim pace fandius, quid jucundius , quid vel nomine ipfo pacis fuavius ? Hxc enim Donos nutrit, difpcrfos cogit, noxia queque tollit , Ar falutem perennem non farat modo , fed przftat . Hac una re motus andiffimus ac beatiffimu· in Chrifto pater *Se* dominas nofter, dominus Julius divina providentia papa fecundus , *Se* catholicas ecclefia pontifex maximus , veros *tc* indubitatus Chrifti vicarius , Petri fucectibr , cum videret Chriftianam pacem atque unitatem difeindi atque dilacerati, plures in vinea domini Sabaoth herefes pullulate , apros de filva imminere vineam iplam jamjam profanaturos atque exterminaturos , fchifma inter Chriftianos ferpere mortiferumquc *Se* abominandum , lupos complures ovium pellibus amidoa dominicum gregem invadere ·, occurrendum protinus imminenti malo 3 atque exterminandum tam immane facinus duxit . Ideoque dc confcnfu facrofandi revetendiflimonim cardinalium collegii, concilium fuperiore anno indixit legitimum , facrofandum , Rome apod fandam Latcranenfem ecdefiam, ad quam Chriftiani omnes oonvenirent , abeo vocati in commrurem delitafiooem Chriftiaa» reipublic* » coram· anitnadverfiooem, qui tunicam ttconfutilem atque unicam domini noftri lefq Chrifti difciodere , in partefque varias diftrahere moliuntur. Cumque Florentinas rcipublics , inter Chriftianas firimatias refpublicss non poftrem· , ad conciiumque hujufmodi vocata , partes fnas tueri, neque communi rei deeflè conveniat , <d»fequendum votis vocationiqne fandiffimi domini noftri papa ftatuit , ut Chriftiaaoc principe· decet : idcirco cum refpublira ipfa coram inteeticLateranenfi facrofando concilio non poffit,' communem ceterorum ufum fecuta , vicatios fuos tali moneri deftinandos decrevk . Quapropter nos priores libertatis , Ar vexillifer juftitta populi Florentini de Balia , una cum confilio noftra Balia, omnibus modis , quibus magis, melius *8e* validius potuimus ac poflumus , ftatutorum ac legum noftra republics more lervaio , facimus , conftitituimus , creamus *Se* folenniter ordinamus procuratores noftros & noftra reipublice, ac vkcs noftras ac reipublicr ipiius noftra demandamus nobilibus civibus noftris Jacobo Salviato Joannis filio , Matthaeo Stroxc Laurentii filio, *9e* Francifco Vidori Petri filio, oratoribus noftrisapud fummum pontificem Romu degentibus >, quibus omnibus fimul, Ac unicuique ipforum fciundim *te* feparatim noftras noftrsque ruipublica vices mandavimus atque mandamus , ut facrofando concilio Lateranenfi pradido noftro nomine interfint , afliftant , adhsueaut , praftent A tranfigtnt , qua a nobis noftrique republics prcftari, exhiberi ac tranfigi quoquo modo pomnt in decus , honorem , dignitatem amplitudinctqque prrfati facrofandi concilii Lateranenfis *te* exaltationem ejuidem fandiflimi domini noftri Julii fecundi pontificis maximi *Se* fanda Romana ecclefia catholica antedida, dantes eifdem oratoribus noftris *te* eorum cuilibet ampliflùnam audoritatem , potcftatem atque arbitrium ad omnia *te* finguia in prudidts *Se* circa paedida , videlicet , qua in tam pio & (alutari ac religiofo negotio tra&anda, peragenda, promittenda, praftanda, & execution! mandanda atque, adimplenda forent , qua nos cum prefato noftro confilio Bafiliaex forma ftatutorum ac legum reipublica noftne quoquo modo facere , tradare , promittere , praftare , ac execution! mandare atque adimplere pollemus ac pofTumus, Ar qua nofipfi facere potiemus, fi pralentes prafato concilio interetiemus, promittentes omnia Ac finguia a praefatis oratoribus noftris vel altero ipfonrn fada , gefta , promitis , praftitaque in praemiffis , nos approbaturos efle , rataque *te* grata in perpetuum habituros , decernentes prafens noftrum mandatum vires habiturum Ar duratorum, donec prafati oratores noftri vel ipforam quilibet in praFata legatione permanferit apud ftrafatnm fandiflimum dominum noftrum Juium pontificem maximum. In quorum omnium fidem Ac tcftimonium prafens mandatum fieri juflimus *te* publicari in forma noftr* reipublica confueta .

Datum in palatio- noftro , die quo fupra.

Ego Antonius olim fer Anaftafii, fer Amerigi d< Velpuccis , imperiali audoritate judex ordinarius notariufquc publicus At civis Florentinas, ncc non cancellarius extrudas officiorum populicommunis Florentia , przdi&is omnibus *te* lingulis, dum Gr igcbantur, interfis^,

eaque

T«7o yj. «*q®e rogatu fcribere , faripfi rogatus k pu- A, blicavi, k in haoc publies» forau· redegi , te alii» mati» ardeis negotiis occupâtes alii jnihi Ma feribeadum commifi . Et quia cum meo originali concordare inveni, ideo ia fidem premiflonim aie fubferipfi , k felito mei fi. gno (ignavi . Nunc putem eodem Julio pontifice aaaxim· ab humanis fubtsadn, A in legitimum ejus locum ac fanAn fedja apoftolica feccefiorem divina providentia fuffedo fandiffimo ac beatiffimo domino noftro , domino Leon· decimo pontifice maaimo , vero Chrifti vicario, ac Petri legitimo tecteflore, qaiidem facroianAum Lateranenfe concilium in Chriftiana rtipublice fandificationem .ac decus profequi it celebrare pro fua divina elementic deftinat , ita nobis Conificantibns profatis legatis , profati fanAiffimi domini noftri notnine non viium eft » at communi Chriftianorum cauf», tam fanft·, tam divinae, quantum in nobis eft , defimus . Idcirco notum fingulis ttqae univerfis efle volumus , quibus, intereft » eut auomodolibet interefle poflet , fi qua in re per "profati felicis recordationis Julii pontificis obitum , eidem mandato noftro fubcraâam , aut aliqua ia parte diminutum quomodolibct fit, aut efle per quemquam putaretur , id nos omnemque fcmpubucam noftram hujus infinimenti noftri ferie penitus fupplert , inftaurarc k fufficere . Volumufque ejufmodi mandatum , omni dubitatione femota , ia fuo robore penitas perftare k remanere , eoidemque legatos noftro* , k quemlibet eorum, eadem facultate, auAoritate k poteftare frui debere k pofle , qua frui 'debebant ac poterant, dum profatus felicis memori· Julius pontifex maximus in humanis ageret ·. decernentes prafens noftrum mandatum vires habere ac durare debere , donec profati oratores noftri , vel ipforum quilibet in profata legatione permanferit apud profatum ianAiffimum dominum noftrum , dominum Leonem decimum pontificem maximum . In quorum omnium fidem ac teftimonium prafens fieri juflimus inftrumenturn , eumdemque Antonium Vefpuccium fecretarium noftrum, notariumque publi- D cum, de prodiAis unum feu plura, prout opus fuerit, conficere, inftrumenta·

Datum in palatio noftro, die quo fupra.

Ego idem Antonius olim fer Aoaftafii , fer Amerigi de Vefpuccis, imperialiauAoritate judex ordinarius , notariufque publicus k civis Florentinus, nec nda cancellarios extraAur oficiorum populi 8t communis Florenti· , prodiciis omnibus & fingulis dum fic agebantur, interivi : caque rogatas fcribere, fcripfi , rogavi & publicavi, k tn hanc publicam formam redegi , te aliis magis arduis negotiis occupatus , alii mihi fido feribere commifi . Et quia cum meo originali concordare inveni , ideo in fidem oromifloram me fubferipfi, k felit· mai E figno ugnavi .

Deinde dominus Marius de Peruichis procurator concilii , reproduxit bullam feu monitorium contra profitent·* pragmaticam , tenoris prout fupra continetur , dans ejus csecutionem a tergo , videlicet i

Anno a nativitate domini millcfia» quingentefimo decimotertio , indiAiooe prima f pontificatus fanAiffimi domini Julii divi·· providentia papm fecundi anno Medas, die vero deeiiaaquinta menfis Februarii , prefentes retroicripro litero apoftoiios prefeti faaftiffimi domini noftri pap· fuerunt affixa k publicata in metropolitana Mediolaaenfi , 9t in cathedral! Papienfi dte decimabat· ac cathedrals Aftenfi die dccimaoAava menfis Februarii, affixa Sc publicaro in vahris .feu portis, & ibidem per longum temporis fpatium dimifl» , ut ab omnibus ibidem ftantibua legi k intelligi poffent . Dciade copia earumdem literaram ibidem affixa , dimifla fuerunt in fignum vero 'publicationis earumdem literarum prodiAarum, per um Francifcum Vaca fanAiffimi domini noftri papa curferem t k diAus dominus Marius procurator accufavit «oram contumaciam prolatorum -fc aliorum interefle debentium facro concilio hujufmodi , k non intereflentiom , petens decenti citationem contra eofdem : k fanAiffimus dominus nofter nihil refpondit . Demum exclut» aliis non habentibus vocem definitivam , exceptis oratoribus & baronibus ac prolatis, k claufis portis diAi concilii , ut moris eft , fanAiffimo domino noftro Leone decimo , cum ceteris prolatis , facris veftibus indutis k mitratis, in luis locis confidentibus , reverendus pater dominus Robertos archiepifcopus ReginenGs attendit ambonem, k legit fchedulam tenoris infra feripti, dc mandato diAi fanAiffimi domini noftri.

anno CHS.1STI *S*J·

Zra *tfifnfi fer—t ftmnu» Dei fef~ raas r» ·ν«μτμ« , /icra iffnkut eMtili·* .

Superna illius ordinatione , qui roleftia k terreltria omnipotentis providentia moderatur , fanda fu» univerfali ecclefi· licet immeriti profidentes , inter multiplices curas , quibus affidue angimur , dodoris gentium falubri fanâiffimaque dôdrina moniti., ad ea maxime aciem nouro mentis convertimus , per qu· m ecclefia ipla perpetua unitas k caritas inviolata perdurent , grexque nobis commiflus rvAis tramitibus in viam felutis procedat , ac Chrifticolarum nomen k preciofr crocis fignum, in quo fideles falvati funt , infidelibus expulfis , dextera Dei affiftente , latius diffundatur. Shoe uoftquam felicis recordationis Julius papa fecundus arodeceflbr nofter facrum generale Lateranenfe concilium , dc venerabilium fratrum noftrorum fand· Roman» ecclefi» cardinalium , de quorum numero tunc eramus , coafilio k attenta , laudabiliter , legitime k ex ratioaabilibus caufis , Spiritu fando cooCtrente , k in co qeinque teffiooes tenuerat, atamque feffionam tertio Idus pratentis mentis faciendam indixerat, nos, dido prodccetTorc de modi· fublato , extunc expreffis k aliis caufis. noftoum k didorum fratrum animum moventibus , textam feffionem buiuf··^ rumdem fratrum coafilio k attente c in hodiernum prorogavimus . Cum aut. ,α minoribus conftitutis temper nobis infitum cordi fuerit, morale concilium , nepote agri dominici cultaram pracipuam , celebrari videndi , nunc ad apoftetatua apicem aflumpti, honefto utilique defiderio naftro debitam ex iataoAo nobis curo paftovalis officio acceffifle eoaipicientes, rem hanc ardentiori veto k tota aaimi alacritate fufcepiuui·. Itaque peorogetionem hujufmodi per nos tedarn, approbante eodem facro Lateranenfi conciHo, approbamus, ac concilium ipfum ufque ad perfeAionem eaufarum , propter quas iadidum extitit , k prefenim , ut iatec

pria-

AMMOl" Ontira l>l|. * potentatus Chriftianos » belli a- trot'bul pacati* · hoftilibttfque armis depob- I's » univerfali* tc firma pa^ compom valeat , pro qua indéfofia folicitudine , nihil pro fem lalubri bono iotadum relinquendo , omnes conatus- noftros adhibere intendimus , proloqui , Ar fine debito terminare velle i noftrique incommutabilis animi Ar intentionis fore At ctfe declaramus > ut iis qu* ad Dei laudem ecclefroque profate exaltationem ac Chrifti fidelium concordiam pertinent » peradis, fanda ac ireccilaria expeditio contra catholic* fidei hoftes fieri , feiicttcrque cx illis , altiffimo favente · triumphari poffit . Ut autem ad tantum perutile concilium accedere debentes ab acceffiu hujufmodi quomodoltbet non retrahantur, omnibus Se lingulis ad celebrationem concilii profark per didum Julium ptadcccfiorem convocatis , aut in congregationibus conciliorum generalium de jure vel confuetudine interefle debentibus , prefettim Gallice nationis , Ar ad didum conciliem Lateranenfe venientibus , fchifmaticis Ac aliis quibuicumque , de jure communi vel fpeciali , per lententiam feu literas apoftoliexs predcceftbriim noftrorum , vel fcdis apoftolics , prohibitis dumtaxat exceptis, venientiumque fervitoiibus Sc familiaribui , cujufcumque ftatus , gradus , conditionis vel nobilitatis exiftentibus , ecclefiafticis & freularibus , pro fe & cotum bonis quibufeumque , non obftantibu* quibùfvis cenfuraram &'pcenarum eccletiafticarum Sc fxcularium adjedionibus , contra eos ex quibuivis caufis , a jure , vel per fedem prefatam , fub quibufvis verborum formis Ac claufulis generaliter promulgatis , Ac quas generaliter incurrerent» per civitates, terras Ac loca tcrreftria Af maritima Roman* ccclefisc prefat* fubjc&a , ad concihum Lateranenfe ad Urbem hujufmodi veniendi , Ac in ea morandi libere confukndi , Ac ab ea quoties videbitur recedendi , liberpm , tutum , plenum At omnimodum falvum condudum , cum plena , libera , tuta &r omnimoda fecuritatc, atque in vera Sc infallibili fide pontificia approbante facro concilio profato , harum ferie damus & concedimus . Et nihilo minus omnes Ac fingulos reges , principes Ar potentatus Chriftianos per literas nollras hortabimur , monebimus &: requiremus , ut pio fummi Dei Ar apoftolica fedis revetentia , venientes ad facrutn Lateranenfe concilium hujuimodi , direde , quomodolibet in perfona vel bonis non molcftcnt , feu moleftari faciant , fed eos libere , fecure Ar quiete venire permittant . Cererum pro esequenda celebratione ipfius concilii , feptimam feffionem decimo Kalcndas Junii proxime foturi faciendam indicimus . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftr* approbationis , declarationis , continuationis , protecutionis , confoffionis , monitionis Ar requifitioni* infringere , vd ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare profareplerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri Ar Pauli apoftolorum ejus fe noverit incuriarum.

Data Romx in publica feffiooc , in Lateranenfi facrofanâa bafilica folemniter celebrata t anno incarnationis dominie* millefimo quingentefimo decimotertio , quinto Kalcndas Maii , pontificatus noftri anno pri-

A Die Muscurii vigeGmafeptinm Aprilia , aULgggttlO lefimo qufogentcfimo dccimotertfo . Leda per W , Rhegiaam.

Qua perlefta , petiit idem reverendus dominus archicpifcopm, an dacerent paternitatibus fuis cootciita in dchedura. Et omnes refponderent , placere contenta in fchedula. Et'fait indidi ieptima fcffio decimoKalcndas Junii .Super quibus omnibus St fingulis prafatus dominos Marias procurator petiit infixumentum As snftmmenta .

Demum reverendus pater dominus Carolus Orpheus fodis apoftolica notarius dedit mandatum reverendi patris domini Pauli Zan* epi-]* fcopi Brixieniu, Ar inftnimentum eacufationis illius . Et reverendus pater dominus Francifcus Infert, literature apoftoliearum folicitator, dedit 'mandatum reverendi patria doaaiai Georgia ^kpifeopi Conimbrienfis. Bt reveiendus pater dominus Bernardus archiepifeopus Spalatenfis dedit mandatum reverendi patris domini Odariani epifeopi Viterbicnfis » Ar dominus Jacobus Getteuvitx dedit mandatum reverendi patrisdc. mini Joannis epifeopi Mifocnfis, ad intereffiendure concilio hujufmodi.

(■•arrigar*· *frtlttr·» i» L^tfrtunfi fn rticu ctuilu.*

C Anno a nativitate domini 1ÇlJ. indiâione piitna . die vcio Veneris decimaquaxta mentis Maii , pontificatus fan&iffitni in Chrifto patris 9c dômini noftri domini Leonis pap* decimi anno primo, poft meridiem , in nanlicaLateranenti , in aula qua itur ad fanda fandoram , vulgariter nuncupata aula concilii , fuit congregatio prolatorum cxiftcniiumin urbe. Et fueiunt profentes cardinales , generales ordhnum , videlicet.

ReverendiUimu* dominus Raphael epifcopus Ofticnfis , fanri* Romana ecclefia camerarius A cardinalis fandi Georgii nuncupatus.

Revcrendiffimus dominus Thomas fandi Martini in montibus piesbyter cardinalis , Strigo- D nienfis nuncupatus.

Reverendiffimus dominus Alexander fandi Euftachii diaconus cardinalis t de Farncfio nuncupatus .

Infuper fuerunt prrfentcs o&uaginta 9t feîtcm patriarch* , arehiepifeopi Ar epifeopi I uitque propofitum per praefatum revereodiffimum Raphaelem epifeopum Oftienfem , etiam de maodato fancbffimi domini noftri , quod difficile foret pro lingulo negotio tradando in concilio congregare omne* prelates : ideo fequendo ordinem Ar modum aliorum conciliorum , paternitates lust eligerent aliquos prelatos graves Ar dodos , qui eflent una cum reverendiffimis cardinalibus , ad pertra&andum E coram.fandiffimo domino noftro ea qur infeffioaibus conciliatibus effient propoacnua. Et ita prelati ibidem eaiftcntes dixerunt fore bonemm Ar rationi confertum . Et ad eledionens prolatorum deputandorum proceffierunt , mediantibus fsbis albis 9c nigris , Ceu cum fabis albis nigris: Ac ita elegerunt vigintiquatuor prelates, videlicet :

Reverendum dominum Bernardum epifeopum Tarvifinum gubernatorem Urbis.
Archiepifeopum Sencafcm .
mpiicopum Terdoneofcm.

iBS« 10 Epifcopum a Biduncnfean.
vi. Archiepifcopum Salernitanum.
Archiepifcopum Florentinum. z
Epifcopum Cumanum.
2J; Archiepifcopum Tranenfem .
Epifcopum Faventinum.
Epifcopum Mclitcnfem.
Epifçopum Caûelli maris .
Epifcopum Sigoenfem .
Epifcopum Modruficnfem .
Epifcopum Alexandrinum
Epifcopum Cavallicenfern .
Archiepifcopum Rhegidum .
Archiepifcopum Spalatenfem .
Epifcopum Relilinut* .
Epifcopum Juftinopolitanum .
Archiepifcopum Nazarenum.
Epifcopum Ilcinenfem .
Epifcopum Urbinatenfcm
Epifcopum Anglionenfem
Epifcopum Taurinenfem

Twsgahe *jeptimt frffionb.*

Deinde die vigetima fupradi&i menfis Maii, dilcretus vir dominus Enrardus Duvivier, pariati fanâiflimi domini noftri curfor, retulit fe affixiiTe litcras prorogationis feptitaue feflianis tenoris infra fcripti.

Leo efifcofni fervui fenorum Dei.

Providentia fedis apoftolicz plurimum circumfpcda , nonnunquam ea quz certis tunc fuadentibus cauGs & rationibus , ftatutis temporibus facere difpofuit , ex aliis non minus ponderandis rationibus & cauGs in aliud tempus in melius commutat *8t* prorogat, prout id tu domino videt falubriter expedire. Cum itaque in fexta feflione facri LaterancnGs concilii folennitcr celebrata, in qua nos concilium firoiequi & fine debito terminare velle, eodem aero concilio approbante, nuntiavimus, feptimam feflionem concilii przfati decimo Kalendas Junii proxime futuri faciendam indixerimus , 3c certis fupervenientibus legitimis caufis, przfertim quia propter temporis anguftiam materi* in dida feflione proponendz praelatis deputatis Sc alus generaliter interefle in dida feflione debentibus notificari non potuerunt adventus quoque venerabilis fratris Joannisarchiepifeopi Gnezncnfis primatis Poloniz , cariflitni in Chrifto filii noftri Sigifmundi Poloniz regis oratoris , ad przftandum nobis didi regis nomine obedientiam , Ar adhzrendum ac fc incorporandum nomine totius Polomc* nationis facro Lateranenfi concilio , ad Urbem dc proximo expedatur: qui diâz feptimc feflioni , quz ultima erit ante Kalendas Oâobris proxime venturi , interefle cupit t alliique cauGs nobis & venerabilibus fratribus noftrts fanâz Romans ecclefia cardinalibus notis , feptima iclfio decimo Kalendas hujufmodi commode celebrari non poflit, fatiufque vifum fit eam ad aliquot paucos dies poft decimum Kalendas przfatas celebrandam prorogare: Nos urgentibus rationibus moti, dc fratrum przdiftorum confilio *6t* unanimi aflcnfu , feptimam feflionem przdiâam ad decimamquintum Kalendas Julii , quz erit fexta feria , prorogamus , & ipfam decimoquinto Kalendas Julii faciendam indicimus .

Data Romz in palatio apoftolico , die viA gefima menfis Maii, ij ij . pontificatus noftri anno primo . QUttT| »nj«

PLACET.

Annos nativitate domini ifij. indiâione prima, di^ vero tertia menfis Junii , fanftifliinus dominus nofter divifit fupradiâos pnelato< deputatos per congregationem , ut aliqui eorum traftarent ea qua fpcâant ad pacem univerfalem componendam inter principes Chriftianos , Ac etiam nue fpeftant extirpation! fchifmatis : *8c* alii ad traâandum ea quz fpeftant ad fidem, & fuper reformatione *8e* abolitione pragmatica fanâionis . Et etiam fanB âitas fua ultra pralatos deputatos per congregationem , addit alios, qui interefle deberent congregationibus particularibus faciendis , ae etiam addidit generales ordinum . Deputati fuerunt tales, *8c* primo

Defnritio fro reim muie xetiverfiiie comfmocnin inter frintifet Cheftinnet, CT pr» *extirfelient ftltifmetit, eft ie uefre fcriftu, viielieet :*

Reverendiflimus dominus Vultcrranus.
Reverendiflimus dominus Strigonienfis .
Revercndiflimas dominus Surrentinus.
Revercodiflimus dominus de Flifco .
C Reverendiflimus dominus fanâi Chryfogoni.
Reverendiflimus dominus de Fiaatio.
Reverendiflimus dominas de Farnefio.
Revercndiflimas dominas Mantuanus .

"Pmlnti bii elinxitnii funt infrn fcripti, eleOi ftr nnivtrfoi frtiatot etncilii .

Reverendus dominus Gubernator epifeopus Tarvifinus .
Reverendus dominus Terdoœnfis .
Reverendus dominus Bifigniancnfis .
Reverendus dominus Salernitanus.
Reverendus dominas Florentinas.
Reverendas dominas Cumanas .
D Reverendus dominus Theatinus .
Reverendus dominus Faventinus.

^(iiiti ftr ftnSiffimnm iomi»»m nÿhrttm ie bit iwo interfuerunt totureintloxi temfore tleilionii ,

Reverendus dominus archiepifcopus GneznenGs, orator Poloniz .
Reverendus dominus epifeopus Reatinus.
Reverendus dominus generalis Auguftiocafium eremitarum .
Reverendus dominus generalis Servorum.

Defntn/ie fro itnereli reformeuiottt curut & effi. rithnm <ft ie infrt ferifth .

Reverendiflimus dominus Camerarius.
Reverendiflimus dominus Scnogallienfis.
Reverendiflimus dominus Agennenfls.
Reverendiflfiqus dominus Eboraccnfis.
Reverendiflimus dominus fandi Vitahr.
Reverendiflimus dominus SedunenGs.
Reverendiflimus dominus Aragonenfir.
Reverendiffiauu dominus dc Comeliis.

CHRISTI *fréfelt bit* » Γ""(*ftrifti* » «MJ* *ftr ttaiverftt frclftt* rwrito*.
nir

Reverendus dominus Seùenfis.
Reverendus domjpus Miletenfis.
Reverendus dominus Caftelli maris:
Reverendas dominus Signinus.
Reverendus dominus Modrafienfis.
Reverendus dominus Alexandrinus.
Reverendus dominus Cavalliccofis.
Reverendus dominus Rheginus.

•ÂJtlifi ftr {bailiffiattat itatiaaa» a^buwi dr *bit fai* mu *imerfaeraat ctairtgacitt" temftrt tltilitait* .

Reverendus dominus Dominions Lucerinus.
Reverendus dominus epifcopus Auguftcnfii, orator Sabaudio.
Reverendus dominus generali? Carmelitarum.
Reverendus dominus generalis Cpmaldulenfis.

DtfaUtia fitftr atattrif arcynctlct , <T *rtbut fiitM* , *tfi ir iafraftriftit* .

Rcvertndiflimus dominus Grimanus.
Revcrendiffimus dominus ArborenGs.
RcvcreodiQimus dominus Nannetcnfis.
Rcverendiflimus dominus vicecancèllarius.
Reverendiffimus dominus f_u?i Eufxchti.
Reverendiffimus dominus Bonomenfis.
Rcverendiflimos dominus de Saulis.
Reverendiffimus dominus de Petruciis.

Trfltti hit cijanitaii , f»nt fefraferifti , drill ftr aaiverfot frdfioi tencilii .

Reverendus aomiuus Spalatcnlis.
Reverendas dominus Raguiinus
Reverendas dominus Juftmopolitanus.
Reverendus dominus Naxareth
Reverendus dominus Ilcinenfis.
Reverendos dominas Urbinatcnfis.
Reverendus dominas Anglooenfis.
Reverendus dominus Taurinenfis.

Aiiiti ftr fcafliffimant itatiaaat mjlraat it hii ^tfi Mif iftcrjtttrnnt ttagrttcitai rntftn rttSivui .

Reverendus dominus Sibinicenfis.
Reverendus dominus MelfiUnus.
Reverendus pater generalis Predicatorum.
Reverendus pater generalis Minorum.

Ita placet, *tc* deputamus.

Deinde iupradidi deputati diverfis vicibus convenerunt in unum, tradantes *Sc* confidences in tribus diverfis locis, prout fuerunt deputati, de rebus pacis, fidei *te* reformationis, in palatio tamen apoftolico diverfis camaris, Cive aulis & locis, ubi Atterunt ad plores horas qualibet vice daufi, ad difeutiendum *te* examinandam materias proponendas in facro Lateranenfi concilio 8c fequeutibiis feilionibus tenendis *tc* celebrandis. Qjue poftmodum in diftis feffionibus poft longam *tc* maturam diicuffionem expedit* fuerunt, ut infra apport bit.

Situa tc^niat tfiftftt Mtintflteft ttraariiao vi. *it * FrMtgtffajbat.* JMadra^a, <Fr. *ctatici , Jalarca»* .

B tot.

Conftitucramomnino, princeps illaftria, orationem hanc non edere ,» utpote que filentio potius premi, quam io hominum exire notitiam mereatur : ne G quid favoris aut grati- t dum recitaretur, paulo ante confecuta eft, totum id nunc fua in locem prodeundi temeritate difpereat, cum pnafertim nullo eruditi laudatoris elogio muniatur, nnllofve commendationis titulos ptw fc ferat. Nofti vero tu, qui non foccefivis, modo temporibus, fed inter arB ma, inter gbdios'ipfos feribis aliquid icsnper auLtransfers < quantum referat, audiatur oratio an legatur, dr in cujus aurem veniat, *a* ?uo probetur. Verum mea hec » ut ingenue atear, non oftcnfioni, fed fidei *te* veritati innititur. Malm enim communes calamitates aperta oratione, nudis verbis *& eicuifo,* ut dicitur, finv denudare, quam exquifitu verbis aut ementitis locis rem ipfam per *.fe rctiOimtta* inumbrare · Cum doâis aftum eft, quorum animis probe infinuari poflet habita oratio. Et qui veritatem dicit, juxta illud Capientis, non laborat. Nam *tc* miferabiks hujufmodi conciones plus interim efficacia obtinent, *tc* magis movent, fi res ipfa de quibus agitur, C 'fdem quibus concluduntur terminis, decadem illa g - unt facie, line cultu, fint aftcâau . nt ajunt . cincinnis exhibeantur. Si quid ve< ' nom.» ' nufecerimus oratione, tu *tc* noftri omnes, imo ecclefia omnis intclliget. Ego certe nihil dubito, Leonem pontificem noftrum maximum, in quo «qua femper fuit bonitati liberalitas, prudenti* caritas, integritati magnanimitas, & hanc etiam facrofandum cardinalium fenatum, nonnos, non noftrostantum, pro quibus etiam falvator nofter humanitatem fubiit *tc* pafliis eft, haud dcfpicicndam gregii dominici partem, fed Chriftlanam remrublicam omnem haneque apoftolicam fedctn, krc templa, has aras, hos penates, h«c facra, D hanc provinciarum principem & orbis csput orbem Romam, feque adeo *te* falutem propriam confervaturos. Vel fi nil magis hac induftria conlccutus ero, id faltem efficiam, ut officii me mei nullo unquam tempore poenitentia fubcat. quin *tc* vera praedixerim, & necetTarium remedium pro virili imploraverim. Quod etiam fi debito eventu deftituatur, *tc* tibi *tc* noftris, qui animum in hac re expendere ftatuent, *te* mihi etiam ipfi fiet fatis. Vale.

Onuit ftr f/msares *tfifteftat Mtintficafitt i» jixtf ftffitat Laltrcatafit fyatii bfbiic* .

E Nemo uriquam extitit, pater beatiffime, voCque patres ampliffimi, qui fua virtute, fuo ingenio nifus, noftrum hoc calum tranfccndcre potuerit ', quandoquidem comparare tantum acte aut induftiia nunquam poflumus, ut unde noftra culpa decidimus, noftra eodem virtute refiliamus. Quod fi cui datum eft aliquando (datum eft autem multis) felicitatem illam, quceteras omnes immenfitate cteraitateque fuperat, adipifei, veritatis eum pater attraxit. Hec namque unae» adbeatitudinom via, ipfa eft principium, ipfa finis. Hanc qui propriis viribus confidant, relinquentes, non ferrae ■■;«. quim

(gfIlO VL Thaletem illum Altanum deçidille referunt, *ia* λ artorum damoaMouifqbu *foveas* prolabantur . Haud aliter cerri)» veritate ipla fic divini JudirtU fpeculo facies luas atatcfMt, qui loqoentes in dolo verba pacifica/ innumeras fere cedefi· calamitates iotuleniAt. Qyaram caufa tucuanenicum illud primum omnium tr innumerabilium bonorum feminarinm, apud Nicuam Bithyni* urbem, *te* alia alibi multa concilia coafea *te* celebrat» efle legimus. Ego vero io hac Lateranenfis concilii cootinoatione verba foôtums, iametfi leve dicendi munus fuicepiflc me arbitror, quippe qui certus fim, vos *te* officii vcftri me-
4 mores *9t* dignitatis, taïga vos Chriftian· religioni exhibituros, quales temporum *Se* rerum, de. quibus agendum· eft i ratio ac magnitudo cflieju-^B bet: cum hac tamen profetione dicam, patres, ut, fi quid, quod dicendum a me fuiffet, omifero (tanta eft hujus provincia: difficultas) veniam me ab omnibus impetraturum iperem. Vos vero, fi (que vcftr» ps'jcs funt) 1abend eccle-fie noMuccujretitis, quid fpei, quid /ubfidii reliquum lit, judicate. ltaque de promifla toties, ecclcfic reformatione, deque fanâiflima contra Turea* expeditione quam oreviffime dicturus, a veritate illa opem atque auxilium Implorabo, que locuturis nobis coram regibus & prnfidtbus Spiritus ianCti facundiam pollicetur. Tα igitur, domine, qui os hominis fecifti » qui mutum, furdum, videntem 8c cetum fabricatus es » pone cuftodiam ori meo &oftium circumflantis labiis meis ut qus ;uo nomine digna fint, qu« Leoni pontifici noftro maximo, hrfque patribus ac dominis, *Se* unirer/· ecclefi·falutaria fuerint, perlhingere valeam. Quando itaconftitutum eft * natura, ut omnia orta occidant, plurimum certe debemus majoribus noftris, qui cum perpetuo elle non poflent » ufque adeo nobis profpexervnt, ut, nifi qui omnem exuit humanitatem, rerum gellaium memoria *Se* prefentem vitam corrigere, *Se* faturam etiam reâe ducere fua /ponte anufeue polfit ac valeat. Cujus etiam rei gratia iriam & fculpturc *Se* ptâurs artes /agaciifima mortalitas adinveoit, ut qui litcearum noti- um non habent, in/pedisrnagnommvirorum imaginibus ad bene vivendum excitentur : tum etiam, ut majores nato pneclara illorum geftaa generatione in generationem proferant *te* promittant. Nobis vero majorem nofttorum ftudio atque vigiliis tantopere con/ultum eft, nobis ex evangelic· legis inftitutiooibus, *Se* Chrifti legiflatoris noftri aâiçnibos, totius vή· norma It» prekripta eft, ut illinc veluti ex archetypo quodam *Se* exemplari, quid fugere, quidvefequt debeat, unulquifque depromere poffit,fimulque qualem fe fibi, *Se* qualem alteri exhibere teneatur, apertiflime fciat. Et ficut pro honore, pro potentia, pro imperio, pro republica animarum prodigos, *Se* extremï quaque perpeflos fuifle nonnullos refert antiquitas: ita nos quoque pioChriftiani nominis honore animas noftra* odifle debemus in hoc mundo, pro Chriftiaua fide nihil arduum, nihil terribile expavelccutes, proChriftian· religionis imperio agrum dominicum excolere, vitia extirpate ; virtutes feretu debemus. In bac vero Chriftiana republic» corruptelas omnes tamquam boni cives explodamus, enata corrigamus, inftitnta qu· malorum ftudii* in deluetudinem abierant, ad communem botrorum ufum revocemus, pacem amemus » auaicitia* celebremus : *Se* tales denique no*, qui taoMoam luminari» in mundo lnctre debemus, exhibeamus, ut qua in ecclelia Dai fe«t, noftra bona opera vc-

Jut e fpeculo videant·, qu·'fcqu re, qui cogente necvffitate assili*· - nobis im- CMJUrri plorant, caritatis vifeera eftarodaaas, ne fi pr·- sjia. miflorutn rationem non Kabssct»·[redacted]» t luui *9e* impudici, juxta Auguftttii *Uatsndam*, judfceamr, Sed diâurus iam de hb qu· û<*** ·°* opqnat, *rem* altius aliquantulum repetam, ut racenlith ·· liquorum malqnim oppreffionibus, quanta ooe deinceps etiam incommoda manepet, *ü* veftro ftpdio, veftraprudentiaillisnon occurratur,coguofcatis, inipiciatM, attingatis. Gregorio undecimo, cuiob rcftitutam Italia Romanam curiam plurimam debemus, Roma vita fuoâo, Urbanus Textas legitime /««effit. Quod com eardiaales [redacted]ili iocu/atent., Clementem/epNaaumdelilunt : iidemque illi .cardinales in demortui Clementis Jocum Bencdiftunr decimumtcrtium' fiibftituunt. Urbano Boaiftcia* eo nomine nonas, Bonifacio lnnocentias feptim·*, lonoccotio Gregorius duodecimus, luccedont. Abdicatifqucdeinde ia Pifano concilio· communi omnium cardinalium confenlu, Gregorio *Se* BeoediAo, quod promiffi* non ftetiflent, Alexander qeintus eligitur, in cujus poftca Jocum Joannes vigelimustcrtius fufficitur. £t ita per quadraginta ferme annos multis vsriiique incommodis afflida ecdefia» ofto legitimos, mixtimque pfeudopontifices haïrait. Loque ventum erat, ut cum velum templi Dei trifariam icifiutn ecdefiam catholicam protegere ac circomfovere nequiret,
C /chifmaticis ipfi* longe latequc debacchandi occationem prebuit ea pcftis, noftris veto in nos iptos & noftra vifccra defaviendi fomitem fobmmiftravit i non tamen fine fafpicione, quod illorum temporum pontifices» qui bellaextiogoo» rc, diicordias tollere debcdffeot, fukitareat ea potius atque nutrirent. Quibus rebus quali in prarceps itum eft. Et nifi Dens optimus maximus lucernam illam de domo David internecioni nunquam demandandam promififfet, quid de nobis nunc edet, arbitrari facile poteftis, patres tapliffimi. Quare» cum nemo effiet, qui languenti ecclefi· opem ferret, recordatus Deus verbi lui, auguftiffimi illius tunc Romanorum ScHungari· nunc candidiflimam animam, Sigifmundi regie
D fpiritum fufeitavit. Qui umquam prudentiffimus Samfoo, & forciffimus virorum Gcdeon, temporum magis quam commoditatis fu· haïrait rationem . Sed quid tanto principe dignius ? quid omnipotenti Deo gratius? quid, quoduniverfe ccdcfi· ex ufu magis effet, facere potuiflet : Et cum dignitatis fu· ratio, *te* rerum neceffitas ita expoiceret, nulla eum itinerum laborumve difficultas dehortari» aut ab optimo unquam propofito deducere valuit : ita ut non prius conquieverit, quam tribus illis, qui de pontificatu contendebant, abdicatis dejcâi/que, nuic lanâ» /edi legitimum pontificem, paccmque plu/quam auram defidcrabilem dederit. Mastinus quintus is fuit, unicum mcafenrentia & prrfcntaneum tantis ma-
£ lis remedium, ante cujus ad Urbem adventum, unirer/· ecclefi» pax reftituta eft. Qnievimua tunc aliquamdiu : periclitati fumus iterum. Reboa enim fic, ut diximus, foris » compotitis, te Martyno vita fundo, omnis belli moles in Eugeoium recidit : qui poft amiffas nonnullas urbes *te* oppida, poft luicitatum in Urbe tumuitam, fuga laluti lu« confuluit. Supervenienteque Bafileenfis concilii tempore, cum tolleteillad fruftra tentaflet (quantus eft cenfur· metus, quanta concilii audorstas) Bononiam primo id tranftulit, Bafilcc deinde idipfum approbavitt rutlum Ferrariam, *Sc* demum Florentiam convocavit.

TyntoT^cavit- Bafilcenfis tamen conventus » patres, con- CHIUSTItT* fanAilKme Nicen· fynodi decreta, prmter UH- Romani pontifici» fententiam ^ anâoritatem, concilium limet acephali convocantes te profe- ' qnentes, «c hoc quoque ceteris ilHus congrega- nonis malis annumeraverim » abdicato Eugenio Amedeum Sabandûs ducem fnffccer·. Quod ta- metfi temero faâam, «cclefia tamen plurimam obfuit. Nam te tripliciter (ciffa tunc eft, te longo poft tempore ad veram nnitatem reduci vix potuit, renafemitibus femper aiiia te aliis novis ac gravilfimia bellis. q«m tanti boni ef- fectam impediebant, Eugenio tunc te Nicolao poftea Italum frnftra «laure coaantibns. Effe- cit tamen id demum Nicolaus, ubi Amedeus, de qup dixi, pontificatu feipfum abdicavit · B fumma Chriftianorum Omnium letitia te exal- tatione. Sed interrupit tantnm gaudium Con- fiantinopolis te Per· expugnatio, in qua Con- ftantinopolitanus imperator obtruncatus eft, ^ ?|«od reliquum nobis erat orientalis roboris sd piendoris, amifimus, amiffis antea dudum-Hie- rofolymis, Antiochia te Alexandria, tribus ce- cidi· catholic* monitiffimis arcibus. Adnhcnte deinde BalHfti tertii pontificia legato, complu- ribufque croce lignatis, Taurunum Hungaride- fenderunt, multis hoftium trucidatis, ^ capta etiam ingenti pnada, quam noftri* paulo poft diflenfionibus ^ focordiacum omni ulura repen- dimus, amiffo Trapesuntis imperio cum tota Beau*. Pontica regione, * Buflin· regno cum bona Il- C lyrici parte. Rccuperattet hcc omnia Pius fe- cundus, prodentia te caritate in Chriftianos nul- li prsdeceflornm pontificum poftponendus, fi, dum io conventu Mantum ctlsorato h*c medi- tatui, omnis fere Italia inteftinia odiis te bel- lis caruiflet : fed tota omnino recuperationis fpes intempeftiva tanti pontificis morte lublau fuit. Et ita, noftra cauta, tantum bonum no- ftri*, ut diximus, malis impeditum huculque irpius cxtitic, (erpente magis in dies, te Chri- ftianam ditionem occupante vicino jam te po- tentiffimo hofte. Ad noftros redeo, qui divina ira perciti, poft amitfam Eubeeam & magnam Grrcic atque Epiri partem, maju<a bella pa- rare, majora odii te diicordiarum domi tnili- D tixqae femina jacere, accedente ad hoc Bohe- morum regis perfidi, & in apertam jam hxre- fitn ptolabentis, fceleratque te urbi vicina o- pinione. Qu· demum omnia, aut majori ex furte, Pauli fecundi lapientiffimi pontificis fua- u &r prudentia fublata funt. Carptim hec atti- gi, patres, ut qus fupra meos annos accidere, irminiicamini : qua vero mea state gclta funt, neminem ex vobis effc arbitror, qui non, ficut ego te suemis mc, omnia norit. Quis eft enim ad quem illius nunquam fatis deplorat· ciadis, quam ante hos viginti annos in Illyrico accepi- mus, fama non pervenerit? Qui* eft, qui pul- cerrimas te ditittimas orientis atque Epiri civi- tates, ex corde te oculis Chriftianorum a Tur- E eis nuper fermas, non deploraverit? Omitto cumbuftas haves, amittas triremes, defideratum fepius noftri nominis robur. Quis eft pratterca, qui Jandrenfem agrum quinquies eodem anno Turearum rabie vaftatum, te ferro ac flammis defolatum neferat ? Seardona celeberrimi olim conventu* civitas, oppugnata irpius hoc etiam anno, A' quod nuperrime vidimus, amittis pro- pe eam quatuor oppidis, ipia Dei magis quam hominum prslidio detenfa cft. At in ecclefia Modruficnii, cui ego, licet indignus, nuocprsr- iutn, continuas excurfiones fieri, villas incenia*

caftrx «xpngnata, If intra boa duos menfea duo j' ssto vi capta Adiruu.abdeAaque efle, proh dolor, VI. pio* quam doo aailiia Chriftianorum, qui* eft qui non audierit jam, ingemaerit jam, nils noa h· in orbe, qui connivemus, obaudimus, dif- fimelames? Preterco reliquam Adriatic! maria ora·, Daltnatiamque omnem, qu· ft! afliduis incurfionibua vel co maxime infettacur, quod quidquid in ca equitum aut peditum ruboris «rat, ad Italicos tamaltas «vocatum eft ; nifi» tamen affidaia Venetorum vigiliis te validittùna femper clafle defenderemini : tom etiam nifi bellicofi tffent Dalmat? . rupto jam diu A> obi- ce, refraftit illi» claeftris repaguliique, Tureas in Italia coram vidifletis. Quid de HungarU dicam, qutbtu tantus ineft pro Chnfti nomine pqguandi fervor, ut quamtumvis pauci cum magno Turearum numero congredi non verean- tur? Quid de Polonis, quorum ita fpeâara cft in univerfos Chrifti holler ftrenuita*, ut ab ar- mir in Torear, Tartarus, Rufior, Valaccbos te alios ejufcemodi barbaros exercendis nunquam ' refpirent t Horum prmfidio te quibufdam quafi propugnaculis li ctreteti», experiremini prole- ito, quid Turearum rabies, quid immanirasef- fet. Experiremini certe, quantum lagitti* va- leant boftea hi de quibus diximus. Videretis procul dubio te lentiretis, quam longe voient) quam acute perforent, te quam avide Chriftia- num iaaguiocm fitiant, qui equinum bibunt, Illud certe fatis confiât, profligatos fopiua a decem annis Hungarorum exercitus, te intra hos lex mettles quinque fortiflima eorum caftra a Tureis in Illyrico efle expugnata, te quod il- lis commune cft, una cum incolis abfumpta. O ferrea Chriftianorum peftora, o immites Chriftianos, qui haec non videant, non audiant « non credant t Uaius olim Catonis fententia, te Africane ficos pro concione oftenfr, fenaiun populumque Romanum ad delendam Carthagi- nem impulit : nos amifta fepiur Aha, Attica, βi magna jam Europa portio, continueque Chriftianorum cedes te lacrym· nil movent? nos vicinior, poteotior, crudelior hoftis nihil deterret? Sunt hic compleres exnoftrit, qui poft amittas paulo ante uxores cum libetis & fortu- nis omnibus ad me miferi confugerunt, eooli- lium te auxilium implorantes. Poifetn ego quo- que vobir hodie, patres, hoc eodem in Joco re- centia te fanguinolenta adhuc iftorom vulnera oftendere · Sed quoufque jam patiemini tam vi- cinum hoftem? Quamdiu eum, ut clavos io o- culis & lanceas an lateribus, feretis? An espe- ôatis, dum parata te dedu&a jam ingens claf- hs Rhodum occupet, aut Italiam depopuletur? Vereor profefto, vereor, te futurum certo cer- tius credite, patres, ne brevi apud vos ccenent nifi provideatur; qui cum quibus diximus, jam praati funt. Multa reticeo, qus quoniam no- ftra eras vidit te pafla, nc alta vulnera reCr s- dticant, non recenfcrc latius esiftimo. Unum hoc certe nullo paâo prorermittere pofliim. lunge feliciores illos Italis ceterifque Chriftiani orbis nationibus exiftimandos, qui pro fide con- tra infideles pcrfidofquc pugnant, pro fan&ifli- ma religione contra fadifiimam fcâam fangui- nem fundunt, pro Deo optimo maximo contra turpiffimum Mahumetum corpora telis obji- ciunt, mortem oppetunt. Ifti contra quid pro paucorum potentia, pro privatis odiis, pro fi- snultatibus fecerint, dicar Brixia, exponat Ra- venna, referat Etruiia, ediderat calamitates fuas cilalpina Gallia, Gallia item tranfalpioa,

IBÂStO vi.

Flaminia, Liguria. Citetur Liri» reftis vifiori- A infpfcianmr urbana fepulcra, recenfeatur Hifpania, interrogetur Britannia. Quid dkam maK's I-. Perluftretur Europa / audi«mus profeâo nguinem claniiurem de. terra &- voces occiforum dicentium · *t'indie» i»»n»t, vindit» i*»i»tt •vindit»* /aaguiura» *fi ·&»/»»*

Et quod deteftabile omnino dixerim , panam eft, Italicum crtootem Italica manu fundi, nifi exterit etiam gentibus hauriendus prabeatur. Portem ad hac de perniciofiflim*] ilia Hydrunti invafiooe, deque continui» noftri nominis hoftium per Tyrrhenum mare excurfioulbus ,*5»i temporis angnftia concluderer , multa dicem, Sed dicemus at hi» omnibus latius , cum pacatis It<li>4ebvs (I ine enim omnium, qua nunc B erigent, bellorum arcem efle indico) fanftiffin> expeditioni» tempus advenerit. Nunc ve^ ro,quod reliquum jam eft, ut commodius a me, «ici *te* fieri a vobis poftmodum poffit, opera precium exiftimavi, fi de ecclefia Catholica «liquid , quantum tamen temporis brevitate dabitur, in medium adduxero. Illud enim necesfarium in pumis femper fote duxi, ut fidei noftre caput, Romana fcilicet ccciciia , componatur ante omnia, inftauretur, reformetur, Nam ficut graviffimus eft morbus, qua a Cipite diffunditur ; ita optima eft valetudo, qnc.ab optimo capite, tamquam a faluberrimo fonte, inter cetera membra defluit *te* corrivatur. Vidimus jam, qu· majorum noftrorum, qu* noftra aetate acciderint. Et hac ferme omnia, C aut msjorem eorum partem, noftra caufa, noftris, ut diximus, malis perpefli fumus. T«det vero , pigetque, fidem , pietatem , religionem noftri» temporibus ita tepuiffe, & penediverim contabuiffe videri, ut vix carum ulla veftigia fint reliqua. Et ia nobis quo tempose ecclefia ab hnreticorum perfecutionib.n vacua, fumma pace *te* libertate fruitur , tantopere fidem ac fervorem majorum noftrorum animis iniitum refrixitfe , ut cum Jeremia vere dicere poSmus : *Xpi#»» »t a fili» Si»» tutnii deevr »i»t,* innocenti* fcilicet *te* caftitatis ; *friiuifa tj»t foili fa»e* »r «rirrej , *htfitt j»nt* /aa» *fi»en» tf»i* . Eoclcfias polluerunt , vrgine, D ejus *te* juvenes in captivitatem dbierun:. Sacerdotes At fenes fprvverunt Deum·. Non eft lex, non eft mandatum, judicia pervertuntur. Hac. cine eft illa Jerufalem, civitas perfodi decoris, Ar gaudium univerfi orbis? Haccine illa filia Sion, fponfa Chriftj, que una effe debet ? Noftri vero, tamquam mendax illa femina qu* dividi puerum petebat , divifeniut eam lzpius, dilcidcrunt, dilaniaverunt. Hxccine eft illa fil»a Sion, (oror Chrifti , quam majores noftri commendatam fibi pro viribus defenderunt , proprii. fanguinis eftufione incorruptam confervavernnt, jejunii», laciymis, orationibus auxerunt ? Nos contra quibus artibus majorem jam ejus partem amifesimus filentio involvam. Et demi- E mina ifta <]»· foperat adhuc portione nihil dicam , patres . Ponam digitum iuper os h,eum : dijudicet fciplum unuiquifque , *te* qu* atiliâu» animo *Se* pio veritate dixi, «quis auribus accipite, rqno animo ferre, &*communem omnium utilitatem «penis , ut dicitur, oculis prolpiccre. Sed ne fleveris, filia Sion, quia ecce venit leo de tribu Juda, radix David : *eccc* fuicitavit ttbi Dem falvatorem, qur lalvabit te de manibus vallantium, Ar populum Dei de manu perlequentium liberabit. Te, Leo beaaiflimc , ialvatorem venturum (perivimus. Ad te pro acceptis cladibus , pro perperam geftis eementes, pro «natorum fine, Ar future lpe viaojBt· & fiihires damamus iJaspagM m?»- foaovrs --/ . *^tf/nheude l<»t»»t tr iûdi»nt»t ty *9^.· I* t»»re» i» »df»turlthif etfireei.* Conclude adverfus eo·. qui dm pcrfequnnior , At tabernaculum fponfa; tuae, quod manos impiorum polluerunt, vindica, ut ficut Chriftianus populna te (olam *te* verum pontificem veneratur, ita *te* Chriftiani nominis hottes tc religiofiAmum metuant, te potentUfimum contremtfetnt. Da hoc , pater beatiflime, Julii prrdrcefloris tui Ar parents· optimi fan&flim· memori· , da perpetue quieti, ot ficut letatur jam te loeceiforc, fient gaudet jam te jndiftnm a fe concilium profeuoi *te* celebrare, ka *te* conceptam animo ecclene unionem , ejufque reformationem « Ac fandiHimam *contre* furcas expeditionem te omai defiderio expetere , totis viribus compkdiovi. deal & latetur. Vos vero , patres amplillitni (ingenue dicam quod ientiq) nifi certus eflem» majoribus jam aufpicifi Ar.felici doâu ejuafpoofi, quem Deu» nuper ecclefie *fo** ftabilifide gigavit, daturos fçJulo operam » ut refpublica nolLa in his quibus conttituti fumus periculis, vcftra cura, vcftro ftudio , vcftra prudentia ni« hil detrimenti «aptat, falva fit, liberetur» via dercr piufcfto jam nunc videre domos noftra» deleri, nos pro mancipiis duci, trahi, difecrpi Ar in nos, qualia f«pc anteattis temporibus* contumeliarum omnium *te* fcelerunt fieri exempla . Vos ego omnes appello, patres, qui «dificati fupra fundamentum apoltolorum, fedetis funcr fedes duodecim judicantes., illud pto viribus adnitimini , ut interiores Ac domeftiem primum difcqrdi* vaftationefque tollantur. Et juxta legislatoris noftri fenrcntiam, port* inferi, id eft , inferiores mundi poteftatee, adverfus Rununam ecclefiam , qu* fumma eft *tc* fuprema , non prsvaleant. Quibus fublatis , tum demum cum apertis hoftibus agendum cenfeo. Serpentem vero i·viffimi fchifmatis hydram caritatis igne *te* paftoralis officii aduftione extinguite , exliccare ; ne qua nunc parva eft feintilla , maximum paulo poft incendium iufeitet : unaque fit fponfa Chrifti , una amica ejus, una dileâa. Si quid preterea in bae univerfi orbis fpccnla, vel incontinentiam licentia honeftati detraxit , vel fi temporum mali-Snitas equitatis ac juftitic, qu* humanarum ivinarumque rerum fundamentum eft *te* con* feivatrix , lumen offendit , hujus fanâm fynodi judicio emendetur, qu* caritatisclypeo, poteftatis mucrone , mifcricordi*qu< ac fcvcritatis libra bonos foveat , malos compefcat, *te tBejotutn* more fortia confirmet, debilitata inftauret, injufta in equitatis gyrum reducat, ut non que tarifant, fed qua Jefu Chrifti, qu«fiviffe mej^y commendetur. Cumque reftitutam fibi inte^Wtis fit· fpeciem ac decorem fanâa Romana ecclefia viderit, *Se* filiis fuis ipfa gloriecur, *te* nos tant* parentis gloria indigni minime comprobemur. Pacem vero non cum hofti. bus, prouthaâenus faâumeft, fed cum noftris habeamus. Bellum illis A:arma interamus, cum his beneficiis certemus, Ar de recuperandi» qu* usoftra funt, contendamus. Et cum ad morem, qui rerum omnium caufa eft, & ad pacem atque concordiam nati fimus, pacem ampleâamur, pacem amemus, pacem celebremus, ut resnpublicam noftram Cnriftianam in priftinam majcftatem rcftitucre, eamquequalisefledebet, pofteris noftris relinquere ponimus. Illis preterea, qui fervit·-

' A CHAJSTI »ji>. 14<

AK*O gnurri Hij. vMmU jugum «pud Ltviffimàs Turea* |«« din A faftinent , tc redemptionis expeftatiooctn ferre ulttrina nequeunt , vel benigni alicuj* iideris falutares igniculos oftendamus * ne quod multorum annorum patientia piornentifltnt , ttoftra id culpa vel negligent»* amittere videun. tor . lifts den'que , qui hnftinm ipforum faucibus expoliti «d quinquagefimum annum, jam abducuntur , diripiuntur , vulnerantur * 'cedi demum affida* Ar excidio patent , & quorutn quali devotioni* fiducia io utramque aurem bocaCque dormivimus erogemus aliquid, impartiamuc ^iquid , ut reffeai. aliquantulum virilitcragaric , confidant Ar fint ropufti, ne forte rupto eo obice, lublataqa» medi* belli muta , noftilitatis impetus (quod Sexis geAibus B deprccemur) nos quoque. in pnueeps trabat , Mandemus tamen prius domos nottras , interiores inquam , qâ* non fismo , non pulverq , fed malis cogitationibus fordidaruur : exteriores quoque prudenter difponamus . Commodiffime enim rcipublic* reAor ac moderatot efficitor , qui fuorum prius extiterit .. An forte arbitramini , patres ampliffinu , cum ccclcfiam Dei b,nc depolituram , & diligentem fore de alieno, qui de fuo ncgldgens eft, qui domum fuam 01(penfare nefeit ? Et cum io focictatem Jefu Chrifti vocati fimus , non fint

»X<»3î in nobis concentiones , neque iciflur* , quarum *confu*erodinem ecclefia Dei habere non debet y fed unanimes femper idipfnm omnes C intendamus , quod conftruat & ndificet in

i.ar.ii. Chrifto Jefir domino noftro · Iu demum de* formata reformabuntur , dubii ipembunt , nutantes Confirmabuntur , fides exaltabitur , juftitia vigebit , pictas coletur , religio liabit , hoftes ptopellentur . Aurea pax revocabitur , dicemuiqne cum Ifaia, & cantabimus: *Ex»lt*

'J*·*'. ^'M· Jffi'a *Sien* , *·«/* ettf fdvtfer ten venite ıΛi* . Diti.

SESSIO VII.

SESSIO VI!.

TN nomine domini Amen. Anno a nativi* JL tate domini millefimo quingentefimo decisnotertio , Jndidionc prima , die vero Veneris dccimafeptima rnenfis Junii , pontificatus fanAiffimi in Chrifto patris & domini noftri, domini Leonis divina providentia pap» decimi. anni primo , fuit celebrata (eptima (effio concilii generalis Lateranenfis in ecclefia Lateranenfi pr«fente & prefidente prrfato fanftiffimo domino noftro papa . Fueruntque prrfentes infra feripti reverendiffimi domini cardinales , patriarch* , archiepifcopi , epifeopi tc abbates , oratores principum , Ac illuftrcs domini · ac quamplurimi doftores Ac nobiles , Ac primo

Eptjitfi tAtiiMltt.

Reverendiffimus dominus Raphael Ofticnfis.
Reverendiffimus dominus Dominicus Portuentis.
Revetcndiffimns dominus Jacobut Albancntis.
Reverendiffimus dominus Marcus Prmseftiaus.
Reverendiffimus dominus Franciſeus Sabioenfis-

Trtiijttri CAniinnitt.

Reverendiffimus dominus Thomas tituli ianfli Martini in montibus, Strigonienfis,

Revercndiffimus domino* Francifcus ftalt l«n-'jMs ffo vu, . Aosum foannit At Pauli , Surtentinul .
RcvcreqdiffioMis dominus Nicolaus tituli fanftr Prilc*, de Fliico.
Reverendiffimus dominus Hadrianus tituli fan. rit Chrykagoni.
Reverendiflimiss dominus Robettui tituli fan. A* Anaftafi*, Nannetcnii».
Ravescadiflimus dominus. Leonardos tituli lxnAn Sufann* , Agenneniis.
Revevoodiffimua dominus Carolus tituli fanft» Cvcili*.
RevereadiffimiM dominus Chriftoohorus fanAr Pcaxcdis.
Reverendiffimus dominus Antonius tituli fanftl Vitalis, Sipontinus.
Reverebdiffiiniit dominiis Pstrus titulr fanfti Eufebii, Anconitanus.
Reverendiffimus dominus Achilles utuli fandi Sisti, Bononienli*.
Reverendiffimus dominus BrndineHus tituli ianA* Sabin*, de Saulis l

Dmc m* cardiaa/n.

Reverendiffimus dominus Alexander hnfti Euftachii, Farnefius.
Reverendiffimus dominus Ludovicut fanfte Maria in Cofmedin, de Aragonia-
Reverendiffimus dominos Marcus lanâc Mari* in Poctku, de Cornelii»·
Reverendiffimus dominus Sigiimundu* Γ*ηΑβ Mari* Nov*.
Reverendiffimus dominus Alphonfus ianfti Theodori.

TarrùrrA* CP *Afft/hetet ftfn , tT ernerti.*

Revesendus pater dominus Cnfar Alexandrinus.
Reverendus pater dominus Fiamiicus Conianos.
Reverendus pater dominus Joannes Vincenttus Senenfis.
Reverendus pater dominus Julius Florentinns.
Reverendus pater dominos Gabriel Dyrrachicnfis.
Reverendos pater dominus Scaramuza Cumanos.
Reverendus puter dominos Pompejus Reatinus.
Reverendus pater dominus Francilcus Tauii nenfis.
Reverendus pater dominus Bemndus Tarvifinu· epifeopus tc gubernator Urbis.
Revetctiuus pater dominus Silvtfler Vuigornienfis epifeopus , oiator regis Angli*.
Reverendua pater dominus Joannes Gneznenlif archiepifcopus , orator regis Poluni».
Reverendus pater dominos Hercules epifcopui Auguftenfis, orator Sabaudi*.
Reverendus pater dominus Berttandus epiicopus Adcicnfis, Ac orator ducis Ferrari*.

^rcbitfifffi.

HtvcrtniM pater dominus Julius Corinthienfis.
Reverendus pater domino» AldrouaodinUs Nicofienfis.
Reverendus pater dominos Bernardos Spalatenfis.

Re-

JYiTiq ▾П. Reveretsdds pater dominus Vincentins Ncapo-IttaaM.
Revereodisf* pater dominas Jeremiar Trancn-fis.
Reverendos pater dominos Joonts Matthaeus ianâ* Severino.
Reverenda· pater dominos Orlaadm Avenionen-fis.
Reverendus pater dominus Raynaldos Ragnfi-ano · «
Reverendus pater dominus Andreas Monemba-fieofis.
Reverendos pater dominos Petras Atborcft-' fis .
Reverendus pater dominus Georgina Naxare-nns.
Reverendus pater domino* Gabriel Baren» fit.

Reverendus p*1" dominas Simon Arimincn-fis.
Reverendas patér dominos Jacobas Paphcn-fit·
Reverendus patet dominas Albertas Valven-fis .
Rererendus pater dominus Bartholomeus Julti-nopolitaaus.
Reverendus pater dominusRainaldus ianâi An- I geli de Lombardia.
Reverendos .pates domina* Joannes Aqoüa-nus.
Reverendus pater dominusJoannes Petrus Thea-tinus .·
Reverendus pater dominus Francifcas Viccnti-nu* ·
Reverendus "pater dominas Jacobus Potenti» nus.
Reverendas pater dominus Hieronymus Budueo* fis .
Reverendos pater dominus Marinus Ceneten-fi* ·. ‹
Reverendus pater dominus Julianus Vulterra-nus .
Reverendus pater dominus Jacobus Faventi-* nos .
Reverendas pater dominus Dominicus Luceri-nas.
Reverendus parer dominus Andreas Antaress-frs.
Reverendas pater dominus Joannes Sibinicen-its .
Reverendus pater dominus Nicolaus Bcrgotnen-

Reverendus pater dominos Paris Pifaurien-lis.
Reverendus pater dominus Alexius Mclfita-nus.
Reverendus pater dominas Jofue Afculanus.
Reverendus pater dominus Vintentius Ofccn-fis.
Reverendus pater dominus Francifcns Spoleta-nus.
Reverendus pater dominus Andreas Milctcn-fir.
Reverendas pater dominus Joanne* Dominicas Terdoncnlis.
Reverendus puer dominus Fraacifcus Bifignia-oenfis .
Reverendus parer dominiis Petrus Caftelli ma-ris.

, Reverendus pater dominos Joannes Baptifta Ma» riaoenfis · TSfi* Cinum
Revtrendns pater dominos Booifacioslpocigien-fie . sjij.
Reverendus pater dominos JolAnus Agrigenti* *. nu^·
Reverendas pater dominos Zacharias Tenaci» nenfis.
Referendus pater dominos Gisbertos RapbUa-nos. '
Reverendos pater dominos Hieronymus Heinen-fie .
Reverendus pater dominos Bernardus Sora-nus · , N
Reverendus pater dominus Tranquillos*· Firma-nos*
Reverendus pater dominas Jacobus Marfica-nos .
Reverendns pater dominos Matthaus Umbriatt-cenfis.
Reverendos parer dominos Antonios Urbina-tenfis.
Reverendus pater dominos Pettus Forolivicn-fis.
Reverendus pater dominos Marins Urgetiti-nns.
Reverendas pater dominus Hagolinus Licien-fi*.
Reverendus pater dominos Albertus Sebaften-fis.
Reverendus pater dominas Jacobos Signien-fis .
Reverendus pater dominos Marcus Scnogallicn-fis.
Reverendus pater dominos Baptifta Aquiren-

Reverendus pater dominus Petras Narnien-fis. »
Reverendus pater dominus Petrus Urgellen-· fis · w
Reverendas pater domino* Latinas Veftanus.
Reverendus pater domirrab Joannes Antonius Angloacnlu .
Reverendus pater dominus Bencdidtas Chien-fis.
D Reverendus path dominus Alexander Alexan-drinus .
Reverendus pater dominos Galefins Bellanen-fis.
Reverendas pater dominus Andreas Litercn-fis.
Reverendus parer dominas Joannes Francifcns • Avellinentis.
Reverendus pater dominus Hugo Rhegious.
Reverendus pater dominasjoannes Antonius Ca-lenenfis.
Reverendas pater dominus Vincendos Cajacen-tis .
Reverendus pater dominas Georgius BelUcen-fis.
£ Reverendas pater dominus Ludovicos Tricaricen-fis ·
Reverendos paler dominas Scabonios Imolcn-fis .
Reverendus pater dominus Joannes Elnenfis.
Reverendus pater dominus Hieronymus Alcu-lahus.

M*».

Reverendas pater dominus Floremunius abbas ianfti Georgia dc Urbe .

Re-

SSn Rmureede* potat dumba· Joonaes Aa4auA nte teHStetei cam Ute.

•n·» Rmreveada* attar dominas Hilarius psaceptoc teiSptesde Urbe.

Gmunalw **ante***.

Mwfter Ægidfas geaeralis oediai* cremitara· Zndi Atfaftiai.

Magifter Ampins geacralis ordinis beat* Mari· Servons».

teftvw.

Illaftru doauao· Alberts*de Carpi, arator Maximilian! cfodi imperatoris. 1

Magnifica* doutes HierooyeMs Vich , ©-rator catholici Fcrdinandi Aragonum re. gi* .

• taq. Illuftrfa domiaus Stanislaus de * Oftcrocb or*, tor regi» Potooi·.

Magnificat demmns Francifas* Foficaras ora. tor Venetorum .

Reverendus pater dominus Marian* Caracciolu* orator ducis Mediolinenfu.

Magnifici domini P. dc Bondefaoate , 8c Jacobo* Salvfati, ac Francifcus Vterius, oratore* Florentinorum.

Reverendus pater dominus Alexander arcbidiaconu* Mantuanus > orator anrchta» Mantu» . <

Wujfori *itmiai tncfvtht.*

Illuftris dominusjulianus de Medici» frater gernunut fandiflimi domini noftri,

Illuftris dominus Camerini.

Magnifico» dominus Francifeu» Cibo.

IIlultri» dominas Marcus Antonius Columna .

Illuftris dominos Franciottus de Urfiniscumejus filio.

CtafcrWrtt Uriù.

Dominus Hieronymus Benson cum fociis.

Fuit celebrat* tnifia fubmifla voce per reverendum pattern dominum Gabrielem archicpifcopum Dyrrachienfem , 8c habita oratio per dominum Baltaffarem del Rio clericum Palen, tinum, protoootarium apoftolicum, rtverendiftimi domini Cardinalis Alhorenli» fecretarium : cujus tenor in fine potientis feffioni» cft infertus . Et cantatis Inaniis , Ir aliis devotis orationibos , dr ab eodem fan&iflmo domino noftro benedida fynodo , prout moris eft , revereodifliaMis dominos Alexander fandi Euftachii diaconos cardinalis , dc Farocfio vulgariter nuncupata* , cantavit evangelium (e- * cundvm Lacans , quod incipit : *Defawic <U*i*n* cr ta» *jtftiugùnU—t* , Ac. Quo finito oratores Polonia fupradidi pr»ientarunc mandatum illuftrilfimi domini Sigifmundi regi» Poloaic · Et reverendus pater dominas Thomas Phcdta ricendit ambotkeei , 8c legit illud tenori* inferti , videlicet :

ÏTПT5 VM.

MANDATUM REGIS POLONIÆ

ffÿtetfM M *gretU* ran Mte » mqpsM . Am tenta, RqffUfw, Av. d*OMMM e* te».

Notam fsdaaa* sataris A fitelis teas fetiem iuipcdwi* , ledusi* ims audituris, «aod poftea quam acwpimas isminum olim feucifa que recordationi* Julte П. divina providentia faud» Roman· ac notarial* ccclcfi» te-asum' pontificem , pro defeodeod* feodbm .Roman» ecelefi» unitate, A isadiflhb* contra catholica fidei 8c croci» Jefi» Chrifti hoftes expo> ditione fufcipfenda, concite» generale io Laterano indixiflc , memores officii ac debiti noftri , quo eidem faodU Romans ecclefi» matri noftra feme* adftridi , pro cujus honore 9c tranquillo ftatu omnes vire» noftras effundere femper parati farnus , de certa noftra (cientia, •c univerforvm segni ac dominiorum noftrotum , principum Ipiritualium A facularium , procerum , communitatum ac militiarum coniilio A cooieofa , *reverendam* in Chrifto partem dominum Joannrm calefis metropoiharus Guecnenfis atchicpiicoputn, & regni noftri primatem , * magnificum Stanislaum de * Oftro- · rog equitem auratum, Palatinatus caftellanum, noftras A regni noftri coofiliarios finccre dilc- I dos , nuo* ctiam nuper pile patemifque monitis prsdrili olim Julii faauni pontifici» ad infra feripta defignato» legaverim»· , eoÎdcmqae ad iandiflunum in Cbrifto patrem A dominum , dominum Leonem decimum divina providentia ejuMem fanâs Roman» ac univetfalis ecclefi» fammurn pontificem modernum , A fandam fodem apoftolicam , ac faersm Lateranenic concilium , fi & inqoaotun» cerptam profecutionem habuerit, oratores deCgnavimu» A defignamu* , A deputamus harum rerie 1iteraram , dante* illis pleoam A omnimodam poteftatem pio nobis ac ragnis * dominiis, principibus , ipiniualibus A (arcularibus , proceribus A populis ditioni noftre fabjedis coram :d eadem fanfttsate domini noftri , diomini Leonis decimi papa modérai , cotupatendi , ibidemque obedientiam , juxta majorum tneonim cooiuetudinem · prefato fanfliffimo domino uoftro novo proftandi « A recoguofcendi eumdem fandimmum dominum noftrum papamefle veram , unicum A indubitatum pontificem, A dominici gregis paftorem , *A* in faevo Larera-nenfi concilio dicendi, proponendi, atque qu» regno noftro opportuna funt , petendi, agendi , traAandi omnia A fingula , qu» ad celebrandum A coocludcodwm ipfam facrum concilium , A qu» io eodem proponentur A traftabur.tur , nec non ad d&» fanda Roasana e<-defi» A membrorum ejus unionem , Chriftfa- E neque religionis augmentum, atque ad landifiimam A * nobis defideraram in ejus Çhriftiane religionis A catholica fidei hoftes expeditionem » A qua ad obedientiam coofaetam praftandam fuerint neccfiaria feu opportuna , etiamfi talia forent , qua mandatum exigerent magis (peciale, quam profontibus eft in fanum ; A qu» ipfimct faceremus , feu facere poliemus , fi prriêntcs sdeflemus . Promittente» nos ratum , gutum , validum atque firmum habittiros quidquid io pradidis A ομκ libet eorum, per didas noftras oratores advm A gcftum fuerit . In quorum fidem A teftt-

mo-

51SSIO VIL ■&··>··! prrlentes fcribi * figilio noftro figillari fecimus

Datum Poananiac decima mcftfis April», anno domini 1515.

Sigifmsmdus rex fcripfit.

Quo pcricâo, reverendus pater .dominus Marina* Caracriolû» prufentsnt mandatumilluftrifltmt domiat Maximilian! ducis Medk>lanenlis : dr idem Phaedra legit in ambone tenoris infra ieripti, videlicet*.

MANDATUM DUCIS MEDIOLANI.

AlmxmUUmj ***Merit SferiU***, 'vjrriawvr » dux MedfWaa; , CTe. ***Ttfit*** *fr'uutft* , ^du*ftrùt caui, a Geun* (T Crtte·* 04 dwn/inj .

Nemini dubium fit , quod facrofauâa uni vetfalii fynodus, in Deo optimo maximo congregata , univerio Chriftiano orbi 8t greg' dominico, ac etiam catholicis principibus eft admodum proficua *tc* fahitaris . Nam circa Chriftianae religionis indivifibilem unitatem , pacem & tranquillitatem vertatur , pro univerfali morum in capite *tc* in membris ecelefie reformatione ac Chriftianc fidei augmento , & ut vitia extirpentur, corrigantur exceflin , & virtutes folid· inferantur . Tendit etiam ad regum & principum invicem diffidentium pacificationem *tc* concordiam. Anno fuperiore felicis recordationis Julius fecundas Lateranenfe concilium inftituit , *tc* reformande ecclefi* initium tulit , *te* normam afferre coepit , extirpando errores qui fuigere in Chriftiani» populis velle videbantur . Dehinc ut Pifanum conciliabulum tolleret , A ejus perniciofiffimi fchifmatis extir paret auâorcs , ipfos *te* ptacipuos eorum fautores Italia expulit. Quibus cxpulfis , mihi in primis aditus patuit ad recuperandum paternum *tc* hereditarium ftalum Mediolanenfem . Julio fecundo ex humanis fublato , qui tantorum operum audor efle coeperat, illi fucceflbr creatus eft, in quo nec lapientia major ncc animi bonitas firmior ad peragendum qtt* inchoata fuerant, defiderari poffet. Nuper igitur certior faâus fam , fanaiflimum ac beatiffimum dominum noftrum , dominum Leonem divina providentia decimum pontificem maximum in Lateranenfi concilio festam feflionem celebrafle , *tc* principe* ac populos monuifle , A ftatuiife , que finiendo concilio fuperfant , A pacando Cnriftiano orbi necelfaria videntur , peragere velle . Res profefto admodum falubris , A quae nullis unquam laudibus fatis efferri polfet . H«c autem cum ab omnibus fint magnifactenda , minime a me fine gravi nota negligi poffent . Neque enim unquam ex animo excidet , occupato parentis mei ftatu , idipfum quod patria procul vixi, fereniffimi C«faris beneficio * reaum me vixifle & nifi inter ceteros beatiflimi Julii fecundi arma Gallum hoftem pcpuldfent , fruftra a me per hrc tempora parentis mei principatus defiderari potuiflet . Collibras igitur atque omni ftudio ad Lateranenfe concilium acceoo : cui , nifi imSius atque ingratas elfe velim, deefle nufquam rbeq . A Gn&a noftra matre ecclefia fepara* re me , iniquilGmum eflet , prafertim cum ad id ipfum , quod fum , apoftolica fedis *te* fandifilm« lige , Romanique Calaris beneficium efle aguofeam ac fatear. Omnibus igitur meAdiori modo , via, lere , forma le caufa , nuit>us melius , validius le eCcadm poffem , digo , creo , atque conftituo reverendum dominum Marinum Caracciohm apoftofteum protonotarium » coafiliariuaa *tc* oratorem dikâum meum , veruta « certum ac legitimum procuratorem , *tc* mandatarium ac nuntium Ipcctalem , ut nomine meo in hoc facro concilio ac Chriftiana religione *tc* congregatione interfit , afliftat, fuftragetur » *tc* in omnibus *tc* lingulis adis *tc proccSuHt»* ea agat , tradet > proponat Ic concludat, qo» pro fanda Romana ccetefiac reformatione , *tc ptetodit* Chriftiani orbis turbationibus atque incommodis, agi , firmari *tc* concludi oportere cenfebitur . Polliceor autem in verbo veri principis *tc* eum juramento , omnia *tc* fingula me firma *tc rata* habiturum , qux per ipfum ad hoc publicum bonum procurata , diâa , aâa , gefta aut promiflà fuerint. In cujus roi fidem *tc* teftimonium pntfentes fieri Jufli , *tc* non folum figilli mei munimine , verum manus mea propria fublcriptione ftabilivi.

Datum Papio die nono Maii, millefimo quingentefimo decimotettio.

Maximilian»» .

Quo etiam finito , reverenuus domhros Alexander atrhidiaconus Mantuanus dedit mandatum illaftriffimi marchions» Mantu*, *tc* dominer .Thomas Phadra legit illud tenoris infra feripti , videlicet :

MANDATUM MARCHIONIS MANTVÆ.

fnwifcm ttrtbi· , CT* *fiathl* Ramao *ttlefit ftftlwcriut.*

Sicuti contingit nobis divino beneficio ecclefia fanfia Dai facri corporis elfe membrum haud ignobile , fic nobis convenire intelligimus , pnrfate ocdefir femper inherere , pro ea Ic cusa ea extrema quaque pati, *tc* more boni militis gloriolam ipfiu» vexillum adqnam deferere . Cum igitur alias factum Lateranenfe concilium indixerit fanft» memoria *Julius papa II.* dignitatis ecclefiaftica ftudiofiUtmas , & in primi* a nobis femper adorandus . Is namque ut erat pientiflimus , e tenebris *tc* umbra mortis gratuita redemptione nobis ereptis , falutem *tc* dulcilSmam libertatem reftituit : propter quod immortale meritum , opinamur Deum optimum maximum , precibus noftris exauditis , retribuiffe copiofam fibi in nelis merccdem. Qped quidem confilium beatiffimus dominas Leo papa decimus , nuper divinitus ad apoftoUtus apicem eveAus, (quod nobis faunum £elixque faturum reipfa pcrfpcximus) cusa maxima populi Chriftiani frequentia prolequitur , licet fuperioribus diebus fpeciales oratores , illuftrem dominum AJoyfium Gooxagam marchionem , *tc* etiam coafanguineum noftrum carilfimum , *ft* dominum Freneticum Bonatum juris utriufque doâorem, civem noftrarn dileAiffimutn ad ejus beathudiacm venerandam adorandamtfbe mlferimns , ut in Jtis etiam quas ia poftensm occurrere pofluot, pro virili noftra integerrime facere fetis valeamus , Ipccialem nuntiam , procuratorem , *te* ia omnibus *tc* fingulis · in ampliflfesa *te* validiflitn· forma , vices noftras omnimodas gerentem , fecere perfuademur . Haram propterea

fenc

ZnmT HMST1 MIA fcxwomni meliori modo ehgimes, cooftitiiimoe, A creamus Ac depetamus noftram ratem » «r- tum , legitioMsm ᵛ indubitas» procuratorem At nuntium (pedalem ᵛ guasrsiam , ita quod fpocialitas geoerailitati aou deroget , nec contra j h omnimodas vices noftms gerentem , reverendam in Chrifto archidiaconum Mantuanum dominam Alexandrum GabfooeUm juris utriufque doftoram Ac oratoeem noftram cariffimum > cujus fidem Ac nobis inferviendi voluntatem multis annis probavimus Ac cognoviews , ac quantum io nobis eft, facrum Laterancnfe concilium , per felicis memoria fanftiflimum Julium papam refte tc rite divinitus iadiâum Ac convocatum , in omnibus Ac per omnia , prout Ac quemadmodum ejus beatitu- B do ftatait Ac ordinavit , laudandum , confirmandum Ac venerandum « atque dabitis temporibus in omnibus aftis proceffibufque ejufdem iaert Lateranenfis concilii comparcndum, in ipfoque debitam audientiam prefato fanftiflimo domino noftro Leoni , toties , quoties focrit opportunum > preftandtim, it cumdem dominum noftram veram , unicum «canonicum Ac indubitatum pontificem dominici gregis paftorem efie , quem , ctfi mori oportuerit , nunquam negabimus , confitendum , reccnfendum Ac rccognofccnduis , in ipfoque facro Laccraoenfi concilio diccodqm , proponendum · tradendum , firaaaaduoK , revocandam , danuuadum , laudandum vovendum- C que , Ar ooftro nomine omnia Ac qmscnuque celebrationi , continuationi Ac conclufioni di&i facri Lateranenfis concilii * Ac qua in eodem propoocatur , traâabuntur , decidantur , unioaiqoe Ar individuitati dift* fanft· Roman· ecdefie matris noftre Ac membrorum , nec non moram aniverfali reformationi , fideique augmento neceflaria, feu etiam opportuna , Ac fine quibus ea commode fieri feu perfici nequirent , etiamfi fpociale , fingulare Ar individuum mandatum exigerent , Ac majora eflent exprefla . Ita quod ca omnia que noiipfi , fi prefentes efiemas , omni validiori modo facete omnibus poflemus , cum omnibus dauiulis , juramentis Ac obligationibus necef- D fariis , Ac quibus efficacius fieri poteft , valeat Ac ipfe validiffime celebrare Ac noftro nomine perficere , Ac ad coniilium fapientis non folam prefens noftram mandatum extendere , fed in omnibus Ae fingulis occurrentibus , majoribus etiam expreifit , addere , it cum clauiulis Ac obligationibus , prout expedierit, confirmare : quoniam fuper prediftis omnibus tc fingulis, cum annexis > dependentibus, emergentibus , incidentibus Ar connexis, omni meliori modo Ac forma, quibus de jure efficacius fieri poteft, prefato reverendo domino Alexandro plenarie vices noftras committimus I damna Ar conferimus , promittentes ratum , gratum , validum atque nrmum , omni in loto Ac tempore per- £ petuo habere , quidquid in pnrdittis As cicca predifta , Ac quodlibet eorum , per prefatum dominum arebidiaconnm diftum, aftum , procuratum geftumve fuerit, Ac in nullo unquam contra facere vel venire aliqua ratione vel caufa . Rcnunciantes omnibus' exceptionibus tam juris quam fafti , Ae omnia Ar Angola bona noftra tam prefenti* quam futura , cum pnmiflbram omaiam Ac Cingulorum ohfervantia obligantes.

Datum Mantus die duodecima Junii, millefimo quingentefimo decimotertio.

FtukifiRM amrchfo Maatms >itsiQ ■rifti psepria. VIA
Statius Gadius fecretarius sumit· too fub-

to , rrvrrandns Lasamtisi dc · Me- ?*>»*■» . orator illoftrftfanoram domworom Suniflai ᵛ Joaouù ducum Maaorio » dadk mandatum : Ar idea Phsdr* legit illad taaori· infra fcripci, videlicet :

MANDATUM DUCUM MAZOVIÆ

Su^cUtu V "JvuNui Dti fall » , tH.

Significamus per pmfenta noftras liter»* univerfis quibus expedit , quia venerabilcsn deminum Laurentium dc Medieeldri cathedral» Vil. nanti· prrpofitum , it paroahialia io Vitcpftre archiprcfoytcram ecdeuaram , fectetarinm re» gium , oratorem t nuntiam it procuratorem lpecialém » ad facrum generale conciliant Lote» ranenfe , per aaodemam fanâiffimum dominant noftram Jaltum divin* providentia papam ircondam , cam facro reverendiffimorum domi» noram cardinalium collegio inftitutum » it ad Kalendas Novembris tranftatum , de mente noftri bene & plene informatum, juffiicjuidem fanftiffimi domini noftri morem gerentes > deputavimus , defignavimu* , mifimus Ar conûituimus, deputamufnee » defignamoa, mittimus tc conftituimus , dantes Ac concedentes eidem 5lenam it omnimodam facultatem aomine noro in eodem concilio fuper ftatu rcligtonir Chriftianat , ac fanfte Romano univcrfdifquc ecclefi· rebus , etiam ducatus noftri , coniulendi , agendi , diflescndiAr concludendi, volentes e* omnia que idem nomtee noftro egerit in eodem facro conventu , rata , grata atque firma habere > ctiamfi talia forent , que mandatum exigerent magis fpcciele . In cujus rei teftimonium figillum noftrum pretentious fubappendi juiCmus.

Datum in civitate noftra Bxicchonouo , vigefima Februarii , anno domini millefimo quingentefimo decimotertio.

Quo finito , idem dominus Thomas Phsadra legit quamdam fchedulam fubfcriptam per dominum Bcrnardioum de Carvaial , Ac E de fando Severino , dim fanftss Romans· ecclefi· cardinales. > fuper materia abjuration!· fchifmatis Ar unimus ecclefi·, cum convenientibus verbis ie humili erreris confirlBone , Ar venio petitione » tenoris infra feripti t videlicet :

Tenor hujus fcheduhe non eft infertus, quia cum eflet in manu difti Thorns fecrctarii , qui poftmodum dcfen&us eft , nunquam potuit reperiri.

Quin domini Bernardinos. Carvaial , At F. de fando Severino , poftmodum per fânâHEmum dominum noftram , fervatis folemnitatibus coafuetis , paucis diebus elapfis , in palatio apoftolico priftio· dignitati in confiftorio fccrcto folemniter poft fchifmatis abjurationem reftituti fuerant , cum venitfent prius per aulas palatii apoftolici , ubi magna multitudo convenerat , tamquam privati clerici , Ar non cardinales , habitu clericorum fuculsrium induti fimpluiter coloris violati , At bireto ejufdem coloris , ante pedes funditatis fuo coram facro fenatu gtnuflexi , It fchifma in folemoi forma inteiiigibili voct juxta tenorem certo fche-

dulx,

r'st'io dale , qnasu ia manibus tenebam , faA· , A yjt. A réalités abjaraflent , A veniam humiliter erratorum petnlfent , prioribus vtftibus exuti, habitum cum bntto robeo cardinalium confecto indpd , per magiftrom ceremoniarum , A ad ofcnhim pedum A oris per fanAitatem foam admifli , A capclto rubeo accepto de man· landitatis fa» , & ad ofculum aliorum cardinalium recepti , A de fpeciali gratia ad priorem locum reftituti feiilcnt, juxta morem prcdeceflbrum fuorum fervari folitum in fimklibus , prout latius in adis publici* in causera apoftolica i A apud fccretarioi domcfticos pontificis A concilii latius continetur. Deinde IçAa fchedtila prodiAa , exclufifquc ceteri* de more non habentibus voce* definitiva* in coocilio , claufoque oftio concilii , excepti* oratoribus A baronibus qui remanferunt , prolatifque omnibus poft fanftiffitnum in fui* fobfellus cum mitris A vcftibus lacris confidentibus de more.

Demum reverendus pater dominus Pompejus de Columna epifeopus Reatinus afeendit ambonem , A legit quemdam fchedulam tenoris infra fcripti de mandato fandiffimi domini noftri papz , aha A imelligibili voce, videlicet i

*It» tfifffft ftrvtu ftrittrt» Dti , t»»e» rti KMtritM , fttr» *ffr»~ i*»t» nttilit.*

Meditatio cordis noftri affidua * facri Lacm T ter*ntn1" concilii vigilans A intendens , ad sDw. <* potiffimum venitur , que per prodeceflbres noftro* Romanos pontifice* pro tuitiooe ccclcfiaftice libertati* , deformatorumque profertini in officii apoftolic· fedis reformatione , ac Chrifti fidelium pace A tranquillitate , provide ftatui A ordinari incepta , per noftro provifionis minifiesium , debitum A fafobretn lortiantur efteAum . Dodum felici* recordationi* Julius papa fecundus predeccflbr nofter negotium A difcuffionem declarationis, nullttatis A abrogationis aflerro fanAionis pragmatice in partibus Gallicanis contra liLcrtatem profatam in dide fedis vilipendiura, abuiu Gallicotum prolatorum & nobilium , A aliorum laicorum cis faventium introdnftoe , venerabilium fratrum noftrorum , tunc fuorum, fanAr Romarin ecclefia cardinalium, A aliorudl prelatofom congregationibus , rclationcmque difcuflbram fini A concilio prefsto faciendam , diAo concilio approbante comtnifit , Gallicofque prolatos , capitula ccclabarum A monalleriorum › parlementa A jaieb* illis faventes , A diAa ianAione abitente» , omncfquc alios A fingulos in promiflit fus communiter vel divifim interefle pariâtes , moneri A citari infra certum competentem terminum urrfigendum , ad comparendum coram prodeceflore A concilio profati* , caufafque dicendum , quare fandio pnnfeta , illiufque corruptela A abufio in concernentibus auAoritatem dide ecclefie , facroram canonum A libertatis prafate violationem , nulla A invalida declarari A abrogari non deberet , ftatuit A ordinavit , nec non litecas fuas -, per quas Romane curi· officiales , A illorum exaAiones generaliter re. formaverat , per nonnullo* deputatos A deputando* , particulariter declarati , A declarationes ipfa* fibi in eodem concilio referri prece-

yit · proni ia literis fee fchedulis dMti Julii aww^ predcccflbri* defuper confodis pleuim eanti m· CHftirn lur . C-- «Mia diAo Jalio predcceflbrc ia ijif. humanis agent* , diverfia impedimentiscauiantibua , citatio exequi A ruproduri, *c negotium abrogationis difeuti » ac raformarin hujufasodi particulariter, ot intentioni* ipfius Julii prodo» «flori» fuerat . fieri non potuerint » fed ipfo Julio prodepeflbre rebus humani* exempto , citatio ipfa legitime exécuta » ia proxima precedent! feflione per procuratorem fiicalem noftram reproduAa, ipforamquc citatorum non competentium contumacia accufata , A ad ulteriora irocedi petitum fuerit i nos licet totis animi derhi oil magie afieAantes * quam promiflas B A alias caufa* utiles A aecefiarias, propter quas didam conciliem indiAam ectitit , ad debitam finem perducere : tatnan , ut mature A humaniter ptocedcrctur, petitioni profero refponfionem non dedimus , nuuequ* etiam cum profato concilio intelligente*, per citator A monito* hujulmodi diverf*impediment* allegari, quare in termino eis préfixa comparer· , defenfionefque eorum allegare , A de eorum jure docere non potuerunt , ut omnia juftm esenfationis * quercle materia eis auferatur, jamftbcrofalvoconduAu ipfis A aliis ad concilium hujufmodi venire volentibus in diAa proxima procedenti fefe fione couccflb, cardinalium aliorumque prolatorum , qui premifia A alia* conciliares mateC rias audiant, difcuuant, auditaque A difenfla in eodem concilio referant , particulari dopotatione per nos f*Aa , etiam ut majorem noftram A concilii profati erga eos benignitatem fcotiant « eodem facro concilio approbante , terminum citationis A monitionis hujufmodi prçfixum ulque ad primam feflionem' poft Kalendas Novembiis proxime venturi · tenendam prorogavimus i ipfumquc terminum illis non currere , nifi poft primam feffionem prodiAam tenendam , nec in aliquo projudicare decernimus . Et infuper cum ultra cardinales jam del»utatos , nonnullos prolatos per diAnm concilium elcAos. additi* aliquibus ce legitimis caulis , qui reformationi prudiAe generali intenD dere debeant / deputaverimus, utque noftr* firma intentio A difpofitio , uaiverfa|etn reformationem › tamquam utilem A neccflàiiam ad dominici agri purgationem A culturam , omnino profequi A perficere , domina difponente t fed quia graves querela in dies contra officialium Romanic curbs abufom A extorfiooe* ad nos deferuntur ex divertis orbis partibus , diAaquc reformatio jam capta tempore felici* recordationis Julii fecundi prodiAi prodcccflorls noftri fuerit , lacto approbante concilio , ideo ad hoc ut illa citius terminentur , A ea abfoluta , ad alias leformatioais partes deveniri poffit , A qucrelg prodiAc tollantur , quod cardinales A prolati'per ipfam reformationem deputati , auditis prius A intelleAis officialibus E profatis , eortunque juribus examinatis , refor» mationeaa ptçdiAam juxta tenorem literarum diAi Julii predccdToris defuper editarum , A concilii prçiatl in tertia five quarta feffione determinationem ; ac juxta prlmçvas officiorum inftitutiones feu antiqua* confuctudines , uû que ad tempora piae memorias Sixti quarti etiam prodeccffiaris noftri* obfervatas, vel alias, prout eis videbitur , facete , formafquc A modos , quos officiales ipfi in exigendis taxis , emolumentis regalibus A proventibus qriibufcumquc fervar* , A λ quibas fob panis in iiro-

lin® COUTI IJ»J.

tori· ipffiu Juln pemdeceflom defuper contentu aMtinere teneanuu' , pnitiodaritar fe diftinft· dedarare fe decidere , ac refamattoMm fe dc-

ai demandari valeant Se inviolabiliter obfetvCntur, eodem (aero concilio approbante , ftatuiumafe ordin*rWe*. · Ceteram , quia tam ex debito ^undi nobis defuper apoftolica fervimus officii , quam nt ia immutanti & notorio infidelium periculo ac etafioai Chriftiani fangubia » qu» exigentibus noftris culpis frequenter in dies efturtditur , occurator , te difleufiones qu· inter Chriftianos principes vigent , tollantur , cogimur inter reges te principes Chriftianos totis viribus pacem quaerere » cujus compooend· una ex nrincipaliorttas congregationibus concilii premi caufa extitit , ut ipfe fequatur te inviolata peïducct , Se debit· execution! demandetur, prefertfahis temporibus, quibus potentia infidelium fe inimicorum fidei creviflc dicitur * concilio prefeto approbante , ad reges, principes Se potentatus pnrfatoa, legatos te nuntios pacis , vigiles, doftrina, experientia te probitate infignes , pro tnAaoda 8e componenda nnivcrfali pace mittere difpofuimus te decrevimus , utque arma deponant › Domino auxiliante › quantum ia nobis eft » pro viribus laborare fe operari , regumque fe principem Se potentatuum hujufmodi oratores m ipto concilio prafentes pro apoftolice fedia reverentia fidcliumque unione requirimus , ut recitas , principibus fe potentatibus fois refpeftive hzc fignmcent , eofque noftro nonnae hortentur ad ipfoa legatos apoftolicos benigne & honorifice traftandum fe audiendum, votifque noftris tam juftis fe piis per eos illis exponendis fatisfeciendum : traod eos faâuros credimus , ut quanto citius heri poterit, & abfque legitima excufatione per nos mittendi legatio-nu munus eia impolitum fponte fofeipere , te fufeeptum viriliter adimplere poffint , ac patre himiamn , a quo omne datum optimum eft , favente , pax ipfa tradari fe componi , eaque compofita , fanda fe neceflaria contra infidelium rabiem , Chriftianum fanguinem fitientium, expeditio fieri valeat, fepro totmsChriftianitatis fecuritste & quiete feliciter terminari . Poftremo auia jam temporia difpotitionc calores sftivi inftant , prolatorum valetudini , & ad concilium prefetum venire volentium commoditati confoleotcr , aliifque juftis & rationabilibus caufis moti, odavam feffionem fextodecimo Kalcndas Decembris proxime futuri , prrfato facro concilio approbante , indicimus Sciendam , pcclaufquc omnibus fe lingujis , te «liia in oooem concilio cfciftentibus , a entia prefeta recedendi , fe ubi cis placuerit , ad coram libitum commorandi › ita tamen , quod nifi dido die fcstodecimo Kalendae Decembris, ceffiinte impedimento legitimo , prrfentcs fueriat , ia utcriv mdifetonu ipfius concilii * fe canonicis (aadionibus contra non accedentesad concilia contentas prenas incurrant, pnefoto facro concilio approbante , licentiam fe facolsateta concedimus ·. Nulli ergo omnino hominum commiffioois eoatiauatioaia , ^efonnatioab , deliberation» , monitionis , voluntatis ^ decreti infringere , re! ei aula temerario contrai.

A m . Si quis autem hoc attentare profampferit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri te Pauli apeltatorum ejus fc noverit incuriarum . s*ssio VII.

Datum Rom« in publka ldSoae in facrofanda Latmancofi bafiüca folcmnitei celebrata , anno incarnationi» domitriot millriimo qiunÎcntcfimo decimotertio, quiotodccimoKalrâdaa dii, pontificatus noftri anno primo.

USadolrtus.

la. Qpeftembcrg.

Qua perkfta * idem epifeopo» petiit a patribus , an datèrent eis contentam fchedula. Et omnes reipoudenuit, placore contenta ih frhe-
B deis . excepto reverendo patre domino Jeremia archiepifcopo Tranenfi › qui disk » non placere dilationem quoad rcfonnaiiooem, nec etiam quoad pacem & revocationem pragmatics . Et etiam dixit « quod com trafeatu rerotationis deberet traâari de provifione facienda fupet caufis contentit in revocatione . Et hec fuerunt Eo fcptima feflionc . Et fuit indida odava feffione decimo Kalcndas Decembris I Super mutas omnitaa fe ftngulis domtoui Marina de Ferafchis procurator concilii petiit inftrumenton» te inftnimenta.

Defode anno a nativitate domini millefimo quingentefimo decimotertio indidionc peima . die vero decimafeata mentis Decembris, ponti-
C acatus fandiffimi in Chrifto pauis & domini noftri › domini Leonis divina providentia pafi« decimi anno primo » diicretua vir Belbvib a quidem fanftiffimi domini noftri curfor , in valvis bailliez principis apoftoloram , fe fin-di Joannie Latetaoenfis , ac cancellari· apoftolica: , publicavit literaa five fchedulam prorogationis odavn feffionis , cupa tenor talis eft.

Leo epifeopus fervus fervorum Dei o&avam feffiooem facri celeberrimique Lateranenfi» concilii , in qua terminum inTeptima feffione procedente , Gallicis pmlatis-fe eis faventibus » fuaque intereffe patautibo» , citatis te moniti» ad dicendum cautam , quare fandio pragmati-
D ca in concernentibus (actorum canonum te libertatis cccleftafticz violationem nulla te invalida declarati te abrogari non deberet , prefixum t te quarum citationis te monitionis executio reproduda i te ipforum citatorum Se monitorum contumacia acçuCata fuerat , eifdem citatis te monitis non currere , nifi poft primam feffionem › nec in aliquo cis prriudicare decrevimus , ac declarationem Se decifionem reformationis officialium « te hzrcfum extirpâtionvm , fandae Roman» eeciefie cardinalibus Sr prviatix per nos commiffiis , referendas ftatuimusir ordinavimus: aec non prouniverfali pace mtter Chriftianos principes te potentatus componenda , ad eos legatos te nun-
£ tios mittere difpàiuimus , regumque , priacipum te potentatuum hujufmodi oratores in ipfo concilio tunc prsfentes , ut regibus , principibus ar potentatibus fuis refpedire id fignificarent , eofque noftro nomine hortarentur , ad ipfoa legatos apoftolice» benigne te honorifice tradendum te audiendum , votifque noftris tam juftis fe piis per cos illis exponendis fatisfacieodum , ad decimam festum Kalendae Decembris proxime pmteriti faciendam per nos fodidam , ex certis legitimis caufis tuae expreffi» , ad diem Venetis £oft proximam feffim fanet· Luci· proco.

a

iiiTrôyy» mf> Xafeoda» Jraaaru. f*
T9, rt—dsai indiximus : nrahaayv citati»*..» ■ais profatis, at profertur, prufiu— imeetaa non cauvcic » * * aiiqp. els no. Mtoife.-ic » nifi poft oâavam UfeMB pm»»-. ducerafasus * durliramus. Cam n m c*«U-oaks * pariati coMraptimiMi » quibus 6dei * refoemutîMta o*ciaUua , *fc pacta* caufiu hujuftMdi CMMtifb fisuram, Ifcet MMsi Au-dio * diligentia efeeu iilaram rsptditiosmm clabotaveriot , quia tamp. mfototmacs pct cot fade in debitam fcbedulam adhuc reduel non potvurunt » Id infra tasiaum feftum ctt*. ac proatna diet Veneris , qua difta oftava feffio par not indifta tcaeti debeat , mftare noica-iu! . Not igitur ox prnmiffis fc aliis caufis fu-eK buc provsdere volentes , dc vomrabilfem atram noftraram confilio * unanimi confen-fu » oâavam feffionem * diem Vgnerit hujuf-modi ad diem Lune proxime futurum proro-gamus , * o^avam feffiouem iofam didta dic Lunar , qu» erit dccimaquarta Kalends» Janua-ri , faciendam indicimus, tenntnnmque citatis monitu prefatis, ut profertur, pr»h»um in-terim non currere, * ia aliquo cia mm« pc*l"-dicare, uifi noft ipiam oâivam feffionem, de-cerntmru 6' declaramus.

Datum Rom* apod fenfium Petrum , anno incamxtionis dominie. mlllcfimo quingentefimo decimotertio , Idibas Dccetnhûi , pontificatus noftri anno primo .

PLACET.

Deinde die deeimafeptima ejufdem menfis fuit congregatio in capella itiperiori palatii apoftolicl omnium trine congrcgauonum , fu-per fide , pace * reformatione : in qua tr-verendiffioai domini cardinales fc pntlati de-putati legerunt fchedula» tres fapur fide , pa-ce * reformation , qu* in oâava Uflione interuntur , * hoc poft multas congregatio-nes prius faâas fuper hujuimodi conTulta-tionc .

gienu* fitpGT.auptflt.prieti Ttrjintni Hifr* gis m Jer' 1.tint rtfi ttfa tru BotleA ftiit

pntnHieriiH , Minem imttipN rmnetian , CF ftlieitttrm T. D.

Ariftoteks phifoffiphantium princeps , invi-ftiffime rex . Calliftaencm fuum auditorem ad taagnum Alexandrum condifcipulum mittens , monuiffe fertur , at cum co aut quam rarifh-me , aut quam jucnodiflimc loqueretur , quo apud restas aures »cl filantio tutior , vel fer-aaooc cflet actcptiot . Xenocrates quoque phi tofophos alter, qui nobis multa audire , pauca veto loqui licere , fc ea propter duas nobis a nàttua auras, * os unum mfitmn faille ajebat, cum maledico quorumdam ferment fammo cum fikntio intexeflet. interrogatus , cur fotos lin guam cohiberet i Quia dixifle me , inquit , ali-quando pceruluit , tacuifle nunquam. Grave quidem alterius prrerptum, alterius autem prae-clare featenua fuit. At ego, cuma fitentfo ju-cunditatem, a jucunditate veritatum fiepiuspro-cul elle confpexcrim, aftitnavi tutius subi rave, amicum habere Platonem : fed falubrius, do-minam fc parentem veritatum colere i quia quanto magi» veritati pnufto fma, tanro nunus

A a rusum omaiumopifida via * visu ieecdcrov». duor. Quam oh cum cum ia dius * ia horas foma craSuem, acuacioram impraiemiocum bo» ftamhabura ChriftiaaamsetigtoBum, quamaasu hao fiieriouM «aperti, quem amicis Aadiafoas, «oafoagoiaeis * fratribus, proprio deaiqMfan-gaiai aaa pepesciftc iatcUemmm : nam* binos ux from aepo«s, * fratrem ipfum (nupocAras ocius ftraagvkris v ut faaftiKmo domina aa-ibo Leoni, A facrofanâo cudinaliam fcoarai oudiufttrtius par fide dignas litatas denuntia* tumeft) nuperrimeoccidtflenoa expavit, Hum gari. regnum mox invafitrus , ctuus jam duo emporia, regni pcacipua antemuralia, igne es-ftavit, quo illinc commodior fit iRiad nosadi-
B |us. Ego vero tanto repente hcqlfitus infelM nuntio , utriuique fpruto phitofophi coafitia.* licet alios hac ipfa de re verba fecifli, * param aut nihil ad tam fandum opus animos allexHfir compererim, ut quemadmodum dur. cautes aS-duo lyuudi. tenui delapfu perforantur , ita * inconcoa. audientium mentes, quibus qu. res-publica oottt. conducunt, quandoque obaudire mos eft, repetita toties vivida verborum vipe-neuxntur. accendantur, incitentur, efflagitatos a maxime venerando antiftite domino Lauren-tio Puccio Florentino, felicis recordationis Ju-lii fecundi pontificis maximi in ejus locum fUfefti Leonis fariftifltmi a datandis diftandif* que literis apoftolicis obfequcntilfimo manci»
C pfo » * ver* hujus Romann curte pnrrulgido Mere, literstorum prarfidio, * denique ablque adulationis labe , bonitatis integritatifque cui-tore optimo, * de majeftau tua optime meri-to; qui dtun proxima exafto anno coram vigili paftorc Julio prarfato de dominica paflione ac mortis noftrr morte me condonantem audiret, de hac ipfa fandiffima in Tureas expeditione orationem aliquando habere mc coegit ; non potui tandem m tanta rei neccflttudine rerum-que cxpedatiqne formidolofus non paruilfe, ac parendo carptim non ictigifle nonnulla de te , deque aliis Chriftianû principibus, quibuiChrL ilian* rc«public. tutanda ampliendcque curi eft. Inter quos quia emiacntiuunum fidus iem-
D per fulfifti, etiam, fi ad glori» tu. «mulorum perniciem, majcftati tue sflentativideár, dum vera loquor, foqui non pudet. Nec puduit pa-ritet aperta voce mutire , fc ia media urbis * orbis terrarum , ac univerfolis ecclefi. farrofsn-fra area propalam bonos cxtulftfc , de fide ca-tholica bene mento* tommsndafic , Chriftiani nominis boftium domitores aliis prstulifle, re-liquo» vero fibi tantum natos principes, ut aie-bat divinus iBc Plato , filentio prwtcriific, cla-» lique tuis facinoribus intentos ad hanc fanâil-hmam expeditionem maxidse naceflariam invi-tifle fc provocaflc. Accipe igitur , auguftilfime princeps, fubdtti tibi addiftiflimi, homagiique tibi debiti lucubratiuncnlam hinc qualcmcnm-que, quam coram tuo fc aliorum pnucipum fo-lio , te abfefttc . ae C orrientvm fuerim intui-tus, non intempeftive habui . Et quia coram tanto confeflu ineptias meas velane fortaflh pro» dere fum aufui, nunc in locem edere majcftati etiam tu. rafdem tetnere, reverenter tamen di-care non fnm veriti., fciens in Chrifti negotio prxfentaoeo moram tibi gcfofic., * votive tibi faille obfccutum, dum non immetito ab omni-bus reAe lentientibus regum exemplar Chriftia-aorum , ut es , fc haberi* fc judiearis , propterea omnes Dei caufam, tcque cauf* ejuf-dem caufidicum appellant, tutorem pssdicant*

armo CMIUUn u.!

& cc-

χ-QSr CXXtun hij. fc ecclcfiâftitm colunt libertatisaftertarem. Ora- A <fooi igitur stoftr*, quando quid otii aut curaram vacatio acciderit, rex feeratifime, fatenda profpera, procede fc mna, non iftbic tantum, fed In medio iUo o«Ms tenaram fc Jofophat umbilico, ibique, obiCbriftwmommnoftram moriessdo deftrexit, ubi fc vitam refer-

judicent verorum fperamns-, pre acquirenda um Jerafoiem, pc* vifand* Calvaria loco, pro colendo vit* noftr* fepuicro,· pro- adoraodo, jam à rcgiboe fidei noftns primWis adoeato, prnfepio, caftrametare, 8c iacratam paeciofo unguine hommn deiferam toil tentoriis fade. Eatcnfis autam in Hierofolymitanis arcibus tuis aquitaferis, altera· altera Jerafalem facile con- B fequeris. Alteram taqtum, cujus non petra io* lidata, led lapis angularis eft Chriftns, qui» que ia. una cracifixus apparuit * b altera gloriolas minet in fecula comitaberis rex regem gloria : conftitnet tc fupta multa longe majora·, qui b pauca te. fidelem fc catholicum adtaveait, Et denique * ne prolixius vagari videar, quam ipfa rei feries expofeit, tu, oui beer ceteros facro cbrifmate unâos reges fpius catholicus, fc noâ ab re, nuncuparis, fidet catholice ac tnum nomen fc ditionem, dum dater occaGo » ut lblitus es, extende, amplia, dilata, ne (quod Deus avestat) quando diutius oppreffis Chriftianis fopperies feramus, fop-Kprafenim nobis opus fit, vicino jam hoerrimo perterritis. Vale, regum optime, diuque vive regnorum amcenitate feiictffimus. Roma ex adibas reverendi domini mei cardinalis. ArborenGs undecimo Katendas Jutii, anno Chriftian* folatis millefimo quingentefimo decimo tertio, pontificatus domini noftri Leonis pppa decimi anno primo.

^ilul iatpffihilt erit vthti. Mitthti **xvir.**

7> Alcenlurus ad fuperos » unde venerat, (ervacor nofter Jefus, beatiffime pontifex, miffarus pariter athletis fuis paracletum Spiritum, <pjo totius orbis accolas aggredi, invadere fc D expugnare non formidarent : *Si hthtnritit,* inquit ,. *fidtat fitat* fraaea» , *Jifth anti , Trtafi hite , CF trtafihit ;* CT *tubil «*-trit velit. Cujus firma* verat* fidei inftitutoris pollicitatione confifas, tantorum patrum qui hoc ipfo in loco ante me verba fecerunt, quorum ego corrigiam calceamenti nedum (oivete, verum deolculxri videor minus dignus, auâoritatem, dodrinam, gravitatem prngrandes bonarum artium fc eloquenti* torrentes admiratus, nihil de hac omnium celeberrima Sr gloriof* memori* Juliam fecundum iudi- a, nihil de aliis per alios fanftitatis tu* prndeccflbrcs celebratis fynodis, cum tot fc tanta, tamque luculenter fc copfofe diâa Gnt, differendum putavi, nifi ut jam tandem uberrimum aliquem frudum tanti ovium Chrifti fatagentiffimi paftoris, tantanimque ovium fecundus confenus, er hoc fscro Dei ovili fecundet, pullulet, pariat, fc contra immanifumos fidei noftr* hoftes, contra Chriftiant fxuguinis fitibundas feras, contra patrimonium Cnrifti tyrannice occupantes, arma lucis induti, Chriftianorum arma convertamus. Er licet ModruGenGs pnrlul b proxime habita feitione, fc LuccnGum primo, Florentin* deinde reipublice, poftremo ferenifsimi Poto-sûo regis oratores inGgnes in reverentia tibi

fc «gis fui fc gentilium twram nomfae cxhU Λ blta » de hujufmodi beli inseipiendo multa &rdtim fapientifoime dHferaerint, quia tameu paucis tanta complefti nequiverant, qofa plora aliis raceafenda reliquerint, et eo libentius com* muqi Chriftianorum isAur* confutetur, quo inftamius periculum formidandum eft : utque ea omnia, fc fi pluries repetita, balbes ego fc hebes, ac ab omni dicendi genera immunis, paucis abfolvam, vofqne nefidiofi fc fe gees, jamjamcxpergifceotes, noofograta audi» te, fc audita excqei pofsitis, Gabrielis pre* ce foliu Deipar* noftr* prnfidfom imploremus t Ave Maria, fcc.

lafifiiilt trit valli.

Verberabat jam tertio, cui infidebat, afinam Balaam, bearifsime Cbriftiani gregis animarum protomedice, quia quo vellet betus, nollet afina, obvii angeli expavefans gladium › iter facere. Aperuit dominés os afine conquerenti, , * contra nutum Dei verberantis Bala* oculos divino fulgore luftravit, ut quod humano capite erat delidurns in Deum, afeU* verbis a labris angeli jufia capeBeret, jubentem adoraret, cjufque nutui pareret. Quid miram ergo *f* Quid, qui dudum ante locutos eft ia igne, in rubo » fc nunc in alitia, loquatur in me Deus? fcabeo quem <e-Ctuni feris tramitem, tibi deviare confutet, labia mea aperiens, ut os meum annuntiet laudem fuam ? Reris profedo, ni fellor, verum iter proficifci, fi jam reftituto fcauâo B. Petri patrimonio, pacato aliquanto Itali* tumultu, compolstis demum Cbuftianorum principem nonnullis fimultatibus, daretur Turearum rabient exinde frenatum iri » Sed obi periculum ma;js intenditor, ut ajebat in facro Lugdunenfi concilio predecefibr tuos Gregorius, ur tu„ decimus, itsi procul dubio plenius effe confutandum cenfeo. Inftat Turearum gladius faucibus noftris, fcnos ejus acumini colla fubmittimus : obrepit litora, fc ad auratos receffus illecebris educati comprimimur. Depopulatur oppida, vaftat agros, graflatur ia compitis, fc nos fegnitie marccfcimus A propriis laribus evellimur, retrudimur ad hos qui extant, facros penates. Illi igne, feno, tormentis in uni» verfom undequaque Cbriftianam rempublicamr nes in noGpios lsvientes, illis ad noftrum interitum opitulamur. Nos ut parva tueamur, amittimus magna : illi, ut majora fibi poftenfque luis relinquant hereditatis monumenta, grandia qusque fua, ne dtfeordia dilabantur, floccifaciunt fc parvipendunt. It* ut fi invittiffimus illo Fetdinandus Hifpanferum fceptra feliciter tenens, vit* umbratilis amator extitiflet, cantum Grana»· regnum, fc quafi to- fl tam illam Bxticam provinciam, ta occiduo noftro ofcingcntis ferme annis a Mauritanis occupatam, io veri Dei cultum ac ditionem fuam venire minime coegifl'et : ut quod in oriente aliorum priocipnm inertia orthodox* ditioni per infideles obtruncatum eft, id ipfum catholicus princeps catholic* fidei fc fibi ipfi in occidente reftitueret. Reminifcens divini verbi » fi contra fidei hoftes fide fc armis dimicandum erat, nihil foemidandum, nihil impoffibiie futurum aufpicabatur. Si his igitur armis contra inermes dimicandum nobis eft, fc nihil impofubile erit nobis : aggrediamur nobis debitam provinciam, ampleftamur omnium fan-

>*«Ï1O VU

ôiftmamm «ipeditiuQem , ÏΠ1MBMM la potcnâ- tu- botta* , jnt fete Tub , fraudum eonsm prophetiam , fiwm panimcfeentes « qua fe*- •muu dicimt antfe poft fahrtifervm virgini* jMurtüm mœpifle , tt fecundum aftrorum pa- nto* , brevi inicoda effi pcriribctur ; m ta- li aflerenïe» ligne iartjam lufauiffi t IK dfe durare poflc impoffibiic Gt, airt fup*n aatu- nua mags*, fra ofc ycontunmi aottrdnra» de- merita. Quod ab Aliouoto rqgi* Armcai* fra- tre facile comprobator . dum M orientali *icti.* ben* htftoria , effc apod Mabuitremno* hoAn indubiam prophottam , cuju* peutextu ad an- num millefiiium quingcntcfimuin a Chrifti or- tu duraturam eorum tetlam , pro comperto alleverat . In iûo obiter centum annorum cur- riculo , quorum jam tertium cum dreimo fup- putamus, deleri radicitus tanmm fuperftiuo- nem * fi non negligimu* * li otio non torpemus , aut negotio non diffidemus, ambigendum non eft. Lex eaim *tc* propheto eorum ulquc ad Joan- nem Medicem, qui infeda terrarum orbis mem- bra abicindet, diruet , *k* ut leo rugiens devo- rabit . Qua omnia licet aliter fe haberent , quam futum pronuntiamus , urget tamen ne- cnffitaa , impellit ratio , cogit A hortatur nos ipfe noftra jam imminuta refpublica . Nem an- te Euhoe* *Be* Aulonis incendium, dum Cenatus Venetus nobis arx Chriftiana A propugnaculum asstitit, mare illud pintis omnibus A grallato- ribus vacuutn audivimus. Radaftis tamen in mi- feram Turearum fervitutem Euboea A Aulone , libor eis ad uos patet aditus. Novit qua lo- quor , lignifiera illa immortalis memoria Julii fecundi cataphracta quadriremi* , ab holi ibus haud dudum prope Corficam expilata A dire- pta. Expert» (unt , .ncc tnnlto poft , nes alia cathohci regis valid iflitnr triremes, A introduit Chriftiani, fui nominis hoftiutn efteratam f<- vitiem . Quarum vexillis , proh dolor , vehit RilceK hami cfca, ceteros nuru 'fulcantos Chri- icvljs , ni Deus avertat, dcglutient , diker- pent , devorabunt. Scnlit qu» recolo , felicisre- eordationi' Sudus quartum, qui tunc Ferdinan- do Farthcnopeo regi, iacri collegii A fubdito- sum ccclelir. communi pecunia adjutus , maxi- mo terrcftri exercitu contrafto , inftruda cum apoftolico legato tnunitiffitna cfaffi , hippetias mifit . Quia tujeéto ex Aulone Adriatico li- nn , A expolitis m Apuliam haud exiguis mili- tum copiis i tanto itnpetu Hydruntem ejus re- gionis metiopolim oppugnare adortus eft qui- dum Mahumeti QUomani dux impiger, ut pau- cis paulo poft diebus tranfaâtis, new ine interim ante (uppetias Sixti luccutrente, iiUm vi cepe- rit , omnique crudelitatis genere in ea lit debac- chatus, *9t* archicpifcopo pontificalia paramenta induto, cum dem A civibus in ecclefia trucida- to, factis omnibus profanatis , ptoftitutis vir- ginibus, junioribus tum pueris Byzantium in lu- gubrem captivitatem tranfiniftis, magnam utri- âuc Siciliar jafturem , (ed A maximum toti Chri- tano orbi terrorem ineu Ort. Nam üprxtcriup- petias iplas jtcclefi», divinum auxilium tunc no- nis partto non fuiflirt , quo impei antis tMahu- meti mors, *k* inter filios aifcoidu intervenerat, jflpm erat de his qu» .extant , Europe anru- ftiis : quia formidandum nobis eflet, quod illud incendium latins tueras diftündcndum.'Scdquq* fob ipfius prectolo fanguinc mercatu* eft Cnn- ilus, nofuu pcriclitautihiuiu» dubvention u pe- nitus deellr inblid in m · Taceo quot idemMaliu- i»«tMS , vxvtMitc nunc Turearum tytanoo k»g* mitior A bamaaier* aaoftria mantesfeo*iaa- perio, regat» ürbftjderK. Nam aemtar AmMw - , Bkhyoiam, Cappadociam, Paahkgoamm, Ci- UcMiai, Pataphybam , Lyciam, Cariam , Ly- diam ac Phrygiam, teeaa , provincia· , orbet isfigaes, xatvm fere HcUefpoetum adaffit. Pa- ram & Mitykrnem Janueoiium colonia* diripuit, Peloponncfum invaftt, iphfque Achaja, Amr- MDts, Epiri, majoris Macedonie Chriftiani* populis uon pepercit. Raaiam panter A Serviam provincia», ac quidquid ab Hadrianopoii , Se- vumque ft: Danubium amnes interjacet, fu* di- tioni adïcripût , & a noftra «bftulit. Valachi e(propter umore perculti , pro majori parte ad iplum defecerunt . Boftnam poftmodum obre- pe» , velut horrenda tampcfta*, Cerberei* fau- cibus caAaùût uique adeo, ut fenealrmfanftea» quorum rtati iodulgcndum ; feminae, quarum fexui natur* lege parcendum erat , ceterofque locorum incolas in plateis «oncatemtoa , eeu boves evifcerari, ruacLui, dilacerari canino ris- tu nefarie jullerit. Illinc Sinopem & Trape- xundam, vrtufta noftroram monumenta majo- rum , fu* feritati fubegit . Ipfam denique By* ratiti um Confiantin i urcem auguftam fub fide *faieris* quiefeentem. <ac fi ab infidelibus fide», ab immaniffimi* pictae, a perfidi* hoftibu* vita fpecanda effit) maebinit; *k* tormentis extem- plo Ac inopinate oppreflam vi eepit , ejufquc univcrla plebe venumdata , *te* in etrocifsimam fetvirutrm iubatla, expugnavit, diripuit, adufa fit- Et ut nobilitatem omnem penitus deleret, ac indigenz nobiles Chrifti milites ingenui, fab fida libertati» fpe fruftrarcntur , ferus ille co- nis coldem jam libertate donatos repente ob- truncari praecepit .

Noftra, noftra, inquam, hec, non proavo- rum tempeftate aicidifle comperimus : A fi jamjim per caritatis alumnum, maximeque re- iciQtidifiimum Hungarfe cardinalem , quem interea A fanâtffime quidem , pro te & fa- crofan&a ifta fade , omnium fan&iffimx lega- tionis officio fungi ffiatuks, «immine» Turea- rum imperatori , procella non retunditur *Se* propulfatur ; vereor , pater bearifsime , ve- reor, patres ampliffitni , ne dum abfeari hinc Hungarise & Rolonix cabmrtati non coniuli- tur, nollratum prrientaneam formidemus, imo (quod abfit) deploremus, lamentemur, paria- mur. Sed quid in externis, «t ita dicam, eatar- randis tempus coniaro ? Nofti, pater beatifli- mc, Coclearium oppidum Valentini Htoris, Ca- pritamrm caftinm Arborenfis marcbiooetus , & alia utriufque Hefpcric A infularum maris no- ftri maritima loca, qusc noftri nominis hoftes, circumventores A pirata: propalam afsidue dc- Eopulantur. Penfita , oro , quanti te , quanti icroiandatn iftam fedem, quanti faciant cete- ros Chriftiana reipübliat primores tnteftini* bellis laborantes , qui noftri pique dominii przcordu pcncturc noo expavefiunt : quorum contagiofam pcftctn fi per Afrie* fine* Eetdi- nandu< nofter non compefcttiflct, *irruiOcat* cnim- vero in nos, A ceu dtidum feceram , huic fa- ct» lateranenfi balilicr , igne luppolito tunc dibpkr, nuoc minime peperciffiut. Novcomt tamen e|«% poioutfe fciutilbun Melluia, Au- rauutn , * Bull* , 1 ripolis , civitates perpnk cur, Mazarquiblr , *k* alii portus celeberrimi, quibus icx iple alter Haunibali* * annulus , nobis vero noftri & Romani fanguinis vindex & ultor cil. Ladwlaum etiam Hungarfe regem fuctulsimuni , Cfir.itiinje religionis athle - tam

"Jm·» ClUum «j h·

VMi,ı

ANNO :HAirri t/r|. u- ** duecm ftreOOUm * M fileotio pretttt». A *·>» (·« *,|to- tapd pcimatibsr» comitatum, innuaamam ùtf hofttam multieudtaem ant profligate, am da* ooftra ambite ftudebeae, fua propria rcliquifle, aetwaque Ar visam ooftroram manibus fopfaa dediee, non dabitam··. Em-[redacted]sanuelcm pariter Lnfitanoram suge· » fidei notre fido· preciarum, oriantir vifecca noArl· a Gadiboa algae auroram Ar Gangem peaetrafle, fidei expertae milio croci· infignivitfe, paganai gente· domuifle, in ditionem noftram venLre coegifte, nemo noftram ambigit· Sigiima»· dum pnrtereaPolonin regem, affidanm tcacerrimum infidelium domitorem , contra Tartaro· Ac alio· hoftwcoouietao· dimicantem, maximam rcportalle viâociam, perennis memori» Julio fe- eundo tc iacroiaaAo huic collegio» cota· ta precipuus archidiaconaa, At colenda» colleta tone exiftebas, denuntiatum eft. QtrotaconfliA· fopca quadraginta hoftium millia rei· faille, pro comperto habemus. Etfi, o urinam jam datum •flet folam tantorum principatu manum ta vero» hofte» converti potuifle, credidKfem profrAo dc te » Leo maxime, eorundem regum impenfa U-

7, lud prophetici pfalmidiAum: *DumHukitttr* a mart *aJ »en,* CF* «/fie «d *termiaa trlu tirrtn».* Ceram *HI· frteidtat Aihitfft, Cf tabetici tjm ttrrAat liage*. Et Aelxaineat* ram am· «r rqprr» <F Mwrr *gtatet [xfviaat* *· To vero, qui fammi Dei geris vices in terrb , quique Chrifti tunicam, kiffure jam proximam, mconfutilcm, ut erat, prufenrafti, univcrlaliiquc ec- «krfre cardines ft principes, ut olim manas domini apoftolorum principem aflxâibas, ne mer-

• hamta neretur erexit, tu quoque ta hac lacrymaram" flu&uofa valle, nediflenfionis turbine obruerentur» erexifti, cvocafti» ovelque ipfas tuas» vocem tuam audientes, paftoris boni veftigia *tc* verba fecutus, ad tetraxiftl : quandoquidem do-

jMB. sa. dum ante oves exiftens, praedicebas : Cam exa/- farur/ieer·, m>»m rraAam mrram. Traxitti, inquam, domine, omnia ad te, quando que aberant ab ovili oves, jam paftor effeétas attrahis, foves» amplexaris, ut villicationis tus rationem

jm·. it. reddituras, Dei verba dicas Dêo : *Qati milti ticelifti*, mu *ferdiji tx eit ^tteuc»*. Attrahe pariter *te* convoca religionis noftre taculares principes, compone eorum Gmultates : largiantur tu doce unius faltem triennii fanftiffima» inducias Deo» qu· mediocri amico etiam non efflagitanti darentur, ut risis tandem pasticularibu* ledatjs, majus df validius copiarum corpus- efficiamini : quia nullum robur tam firmum atquelolidum, quod divifum non debilitetur, non cadat, non diffipetur. Ignis in ftipites fegregatos •stinguitur ; domus in lapides divifa corruit :

M,. i,, navis in tabulas difcifta demergitur : Oasas rrfmsm fo *faff»* Jivifuttt,* ut ajebat legislator nofter, *dtfifanr.* Chriftiani· etiam principibus inter fe diffidentibus, prolabirat funditusChriftiana religio : 8r denique nihil eft, quod concordia non conftet, cadat difeordia. Pariat ergo concordes animos concors fides , *tc* concordibus membri· te fanâiflîmam amplexantibus caput, cxpergifccre in Dei fubfidium » oblivifeere po-

rf>ia. n. pota» tuum Ar domum patris tui. *Exclca, Jtmi-* «e, *fttteeiA» c»»*, CT veW. Succurre miferis tapioG* Chrifticoli», qui te prrftolantur. Con-

t> iule renare labenti religioni , emm/ amici «fu/ *ffrtvtmtat* ram, CT *et» eft* ja» *ctaftletttr* raw ** rarû *ej»t*. Audi dominum » qua te de caufa in hunc ttrranim orbem miferit, *tc* qua, de'end* prefenim Maumeticc feftss tempcfti-

te» oves fisas tibi crediderit. *Ut <t»ftla*r* » in- quit, mmus *ligenttt Mt»* , cr pemrem *etaftUti»-* swm iagmeifau *Sit».* Tuo nempe gladio fretus: *w.* «· Caoomum» alt» ta0«m mram *i» geatbxet, <T 3'''*' ''·* ••yâMareuf» AT *txtUkA· » Mtrt.* HaC propterea ipfi fid« feeuri, Converte, clamitant, teâum noftrum fa gaudium : rem «As Ita /agr·/» quta um /war fui ortaMC ta *tftu Induit, (T iff» tft exutrifdiet.* Tria enim huc uno nondum exalto aaoo, ut banc contalationi» fpem jam brevi complendam fadlta» crederemus & intueremur, opertu eft ta te Dei omnipotentia maximi, dive Leo t mirabilem, primum, tuam medii» ab hoftibua libertatem, non hominum, fed Dei manu donatam : delperatam, alterum, ta proprio· lare· *tc* patri» amplexus reduâionem *tc* receptionem : reliquum, quod non ab re, nec nifi (ut ego ipfe vidi, vtdi, inquam, immeritus : vidi, Aequi vidit, teftimonium perhibuit) Ar icitis patre», quia verum eftteftimonium ejus) vure divina providentia faftam cenfeudum eft, quod tc (acerrimus ifte lenitu* ea tot tantiique patribu· » tibi «rate majotibut, meritis Ar vire integritate paribus, juniorem m fenem, fratrem , Ar ut ita dixerim, filium in patrem, collegam in dominum, ta Petii (uccefiorem, ta famuuitu facerdotem, ta Chtiilivicartani degerint , afiumpfcrint » adoravciint, ut hanc (cilicet (anâam provinciam aftumere » afiumptam profequeretis, Ar longo ialtcm tempori» intervallo longsvuspurficeres, perfeâam pacare», Ar Chriftiano dogmate inftituerrr , ac ceu leo rex quadrupedum, tu alter Lc<> hominum non alter rex tantum, fed regum rex , Ar oibis terrarum monarcha eftieâus, alias oves qua» habes, que non funt dc hoc ovili, ad tuum ovile reduceres, alliceret , revocares, *jitcixgtrc* ctga 'H· gladia *t»t f»ttr ftxw* ruuu· *fttcetiffien* : nam Ar tu duos gladio* habes , fpitituatem fcilicet *te* temporalem. Altero igitur evaginato, altero ia vaginam repolito, tn noftes irrue , quia nihil tatpolfibile erit ubi. Vinces profedo, qoia vicit Leo. Aggredere certamen/ glori», ubi qui D legitime certaverit, coronabitur. Diflolve.compedibus mancipatos, silere pedicis a ftridto», aufer vinâia manica* , audi noftrorum lugubres ululatus, excogita tniferandot gemitus, pcofita lacrymaram *tc* fanguinis profundos torrente·, perpende flebiles liugiltus . Volve tecnm animo, quot nefandas Tirages , quot fanguinolentat cedes , quot incendia, quot excidia Chriftiano<utn » quot Dei noftri templa incenfa , diruta, profanata, *te* ceu proftibula fourra ta exiftima. Miierere noftre Chriftian» reipnblire hanc iacram fyn|dum appellantis, vociferantiique t *xni, xtiftrmiti teti ftltt·»* vm *»mici ecci.* Fer illis opem , diicerpe ergaftula, 7 vindica captivos, manumitte concatenatos. £c- L ce te invitat rex propheta , *DiremfAmet* , ait, *·olhcxla ttneee, tr frtftriAXtei a »tkc f»i»»t iff—* raw. Deduc cos ad tuum *te* domini jugum fuave, quia cadent. Cadrer *t»it» a lAttrt te» »ilh> dcceet milii* a* dtxrrû *t»ii.* Et unum interea excogita pontificum feliciflime. Si nunc atrociffim» Turearum fiti minime obiimus , quo in ftatu not, quo in ambiguo pofteros noftro* , •d has Europ» rima· compreUos, fumus rdiAuri ? £t fi nihil impolfibile erit nobis, contra patrimonium Chrifti occupantes*, contra fidei noftrz hoftes, contra inimicos crucis arma fumamus · Ad quod etiam eleâionis va· no* hortatur , dicens : *Ttrfi^eimim iaimicti trttii* , f·-- rum *fi»it i»ftrit»t tfi.* Si ergo interitu» , au- j.

M m j deamus,

<< jj |Q ieiniM , certa Pauli fponfione lecuri . iu- A
yd. sue bcatif&me pontifex , quern item facrofan-
aa h«c fynoJu» ippcllat , obteftatur , it in
<£ «|. pro.ihCt» verbis proclamat : *T· ti yὺ Inn4it4tta» atti* mibi* : cujus duftu & ««fpicio CferiftUoa religio rcvivifcit , nitere, ut te duce» qui bonitate iufigais, Capientia przcipuus, providentia circumfpcâns » przpotenr armis , auâoritate gravis » coalilio 8c rerum experientia pollens» Chriftiaaa rcipublics primus8ccaput es » fit una fide· » unum baptifma : denique» ut es unus paftor» fit unum ovile : ut hac orbis machina fuo illius]ui paftor boons eft » bacillo » fide 8c ditione introduâA » quam ipfe mercedem copiolae» in culis pro fidei noftrx rétribuaone fpoponde › eam ipfi operibus afle- B
quamur. Dixi-

JBSSÏÔ VUL

SESSIO VIII.

IN nomine domini . Amen . Anno a nativitate domini millefimo quingentefimo decimotertio , indictione prima , die vero Lans decimafeptima mentis Decembris, celebrata fuit oâava (cilio concilii generalis in lacrofanâa baiilica Laterancnli., przfentc & prefidentr fandiih-uo domino noftro Leone'papa decimo I Ec fuerunt przfcntcs infia feripti reveundillimi donnai ordinales » pattiatchu , archiepifcopi » epifeopi, abbates » generales ordinum » oratores pnneipum , & illufttillimi domini , ac in C latra pagina 8c utraque Cenfura dodores cclebcr, ill(;, videlicet :

Lfijcofi ctr&ndti

Reverendifliinu$ dominor Raphael Oftienfi».
Keverendillimus dominus Bcrnardinus Sabincnlis.
Reverendiifimus dominus Dominicus Portucnlis.
Revercndiflimus dominus Fiancilcus Tiburtinenlis ·
RcverendiiEtnus dominus Marcus Prcneftinus.

Trc^Jtcri UniiMlti , D

Reve t'.diflimus dominus Francifcus tituli fandu.-um Juannis & Fad* , Surrerttinus.
Rrv ·. idiflinius dominus Hadrianus tituli fanet· (.'niyù'goni. ♦
Rcv t n-iJilfim.is dominus Nicolaus tituli fanibs Fi . J.· Flifco.
K-vc.ri»diinnius dominus Leonatdus tituli fatjr '› riirnu . AgenncnGs .
R»··.ctcmiiilunu dominus Carolus tituli fanâz <7aeciii.v .
R-v, rcndiiumtr dominus Chtiftophorus fande bascrdi.
Reset cod iilr.niis dominus Antonius tituli fandi X .iis . S»|'0«V mus. F.
Rrve;.-milii.mus dominus Petrus tituli fandi F.ukl n . Anconirjmns.
Re verc.idilliinu-. dominus Band melius tituli S. S..mm e , dc S-πIts.
Resere, diiitimi. domnus Laurentius tituli fanôe i mor Coiotntorum,

ReverendifEinis dominus Icderkus de fanJlo Sevcuno. Lindi Angeli.
Reverendi di mus dominus Alexander fanâi Euftacbii , Farncfiut.
Reverend iflitnu* dominus Ludovicus fanâa Ma- 'aÏÏÏo' cNitmi
•ia in Coimcdin, de Atagonia. '»>
Reverenditfimus dominus Marcus fanda Maria in Porticu» de Cornelii· .
Revercndilfimusdominus Alphonfus fandi Theodori .
Rcvercndrfiimus dominus Matthzus fandi Angeli Gurcenfis. (
Revcrendiflimus dominus Julius fanâz Maria • de Navicula. »taDmi«i·
Rcverendilfimus dominus lonocetrius· landorum Coftna & Dantiani ***

Pa/narr^a CT tjjifttntt ftf* , 87 trtHrti.

Reverendus pater dominus Bernardus Tarvifinus epticopus gubernator Urbis.
Reverendus pater dominus Claudius Malfilier»lis epifeopus Chriftianiilimi Francorum regis oraror.
Reverendus pater dominus Joannes Gneznenfis archiepilcopus , orator regis Poloniae.
Revcrepaus pater 8c dominus Bcrtundus epifcopus Adiicnlis orator ducis Ferrariae .
Reverendus pater dominus Dominicus epifeopns AquenJi , marchlonis Montisferrati rator .
Reverendus pater dominus Carf-ir Alexandrinus .
Reverendas parer dominus Alphonfus Antio ebenus .
Reverendus pater dominus Robertos archicpiU copus Rbeginus.
Reverendus pater dominus Joannes Vincentius Senenfis.
Revetendus pater dominus Gabriel Dyrracbienfis .
Reverendas pater dominus Francifcus Confaneofis .
Reverendus pater dominus Pompeius Reatinus .
Reverendus pater dominus Andreas Milctenlis.
Reverendus pater dominus Francifcus Taurinenfis .
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Cavallicenhs.
Reverendus pater dominus Julianus Vulteranus .
Reverendus pater dominus Dominicus Lucerinos .

Reverendus pater dominas Julius Corinthienfis.
Reverendus pater dominus Aldronandinus Nicolicnfis.
Reverendus pater dominus Bernardus Spalatenlis .
Reverendus paicr dominus Vincentius Neapolitanus .
Reverendus pater dominus Jcremias Tranenfis.
Revetendus pater dominus Francifcus Jadrcnfis
Reverendus pater dominus Otiandus Avinioncn iis.
Reverendus pater domina* Andreas Monemba lien lis .
Reverendus pater dominai Pettus Aiboreuiis .

Rc-

"a w mo ^erertn^"" peter demissu» Georgius Naaare- j
CUMTI Bu**
nth Reverenda· pater domines Gabriel Baren-fis .

Afr/hpf.

Reverendas pater dominos Dkxiyiiu» Tolonen-iis .
Reverendas pater dominas Frandfcns Nanne-tenfi*.
Reverendus pater dominus Laftantius buanen»lis .
Reverendus pater dominus Jacobus Faventi.nus .
Reverendus pater dominus Marinus Ccncteu-fas . B
Reverendus pater dominus Odavianus Viter, bienfis «
Reverendus pater dominus Jacobus Potenti, nus.
Revesendu pater dominus Francifcus Vicenti. nus.
Reverendus pater dominus Andreas Anfaren-Gs.
Reverendus pater dominus Joannes Aquila, nus.
Reverendus pater dominus Bartholomeus Julti-nopolitanus.
Reverendus pater dominus Albertus Valven-iis
Reverendus pater dominas Joannes Sibiniceo-fis .
Reverendus pater dominus Jannotius Troja-nus.
Reverendus pater dominus Petras Narnicn-fis .
Reverendus pater dominus Joannes Sarfina-tenfis.
Reverendus pater dominus Joannes Tuden-lu .
Revctendus pater dominus Maitinus Zarnen-lis.
Reverenjin pacer dominus Joannes Antonius Calcncntis.
Reverendus pater dominus Hugo * Rhegien-Gs.
Reverendus patet dominus Aloyfius Iporien-(is .
Γ!ια"<ω' Rcrerendu* pster dominus Marinus * Miner·nienfis .
Reverendus pater dominus Matthaus Umbriati-cenfis .
Reverendus pater dominus Nicolaus Bergomcn-iis.
Reverendus pater dominus Robertas Civitaten-iis.
Reverendus pater dominus Jacobus Marfica-nus .
Reverendas pater dominus Chriftophoru» Cr·fanetenfis.
Reverendus pater dominus 1 heicus Recana-tenfis.
Reverendus pares dominus Corradus Aftunea-lis .
Reverendos pater dominus Hieronymus Ilcinen-fii.
Reverendus pater dominus Michael Archen-
Revercodas pater dominus Joannes Eluen-fis.
Reverendus pater dominus Ijunbertus Verrafi-nus.

Reverendus pater dominos Autooiaf Urbina-tenlu. sbSsio vu].
Reverendus pater dominus Andreas Lani»nen-iis.
Reverendas pater dominas Sixtu» Saluria-rum.
Reverendus pater dominus Marcus Scjiogallien-fi».
Reverendos pater dominus Viaeentiur fcgni-nus.
Reverendus pater dominus Tranquillus Fcicnu·BM.
Reverendus patet dominus Baptifta Vinucu-Gs .
Reverendus pater dominus Petro» Piulu» /£(·-KMU ·
Reverendus pater dominos Nicolao» Corlukn-fis.
Reverendos patet dominus Huguliou» Licicn-fis.
Reverendus pater dominus Hricnles Urboeta·nus.
Reverendus pater dominus F>anchois Biligni»neniis .
Reverendus pater dominus GJrlnu Be'hincn-fis.
Reverendus paeer dominus Zachatu* 1 erra.u-tkcnfis.
Reverendus pater dominus Joannes Antonius Angloaenns.
C Reverendus pater dominus Joannes Baptifta M»·riancnfis .
Reverendus pates dominus Alexander Alevan-drinus.
Reverendus pater dominus Gabriel Calren-fis .
Reverendus pater dominus Vincentius Sqttila-tenfis.
Reverendus pater dominas Jacobas Aquinaten-fis .
Reverendas pater dominus Alexius Melhra-nus.
Reverendus pater dominus Jofue ECcuunus
Reverendus pater dominus Joannes Dominicus Tcrdoncnb».
D Reverendus pater dominus Petius Calidii ma-ris.
Reverendus pater dominus Marius Utgcnti-nus.
Reverendas pater dominus Benedidu' C hicil-lis .
Reverendus pater dominus VincentiusCajacen-(is .
Reverendas pater dominus Andicas Lncren-lis .
Reverendus pater domanos Latinus Veftanus.
Reverendus pater dominas Julianus Agngcnti-nu<.
Reverendus patet dominus Ludovicus 'I ncaricen-fIS .
£ Reverendus pater dominus Hieronymus Alice-lanui.

Reverendus pster dominus Blalius generalis Val. lis umbrous.
Reverendus pater dominus Petrus Camaldo. knfis.
Reverendus pater dominus Zacharias Scbafticn. fis.
Reverendas pater dominus Joannes ianftiScba-ftiaoi extra Urbem .

Re-

Siss i o fill, KcTvrendo» pater dominus Nicolaus fandi Gregorii de Urbc.

CtetrU.'ei arUraum.

Reverendus pater dosainu* Hilaria* preceptor fandi Spiritu*,
RrvcrendiK pater dominu* Thoma* generalis fandi Dominici.
Reverendus pater domina* Bernardino* fandi Francifci.
Reverendus pater domina* Ægidius, eremitarum lanCti Auguftini.
Reverendus pater dominus Angela* land* Marie Servorum.

Oextmt O Uit^rtt itui»».*

Illuftri* domina* Maria Sfortîa. fc illuftris dominas Albertus Pius de Carpi , *te* Antonius Jaba, fereniffimi Maximiliani clei;i imperatori* oratores»
Magnificus dominus Ludovicu* de Solier Chriftianiffimi tegi* Francis orator.
Magnificus dominus Hieronymus de Vich catholici regi* Ferdinandi Aragoonm orator.
Magnificus dominus Totus Lupus de Lipide eSues, & Bcnfo dc Alvenfchn . & Joanne* cncelvil, oratores illuftris domini Joachim marchionis Brattdebargenfi* eledori* imperii. C
Munificus dominas Petras Landas orator illaihiffimi dominii Venetorum.
Reverendus pater dominas Mannus Caracciolus, protonorariu* apoftolicus , orator illuftriffimi domini Maximilian! Sfortix ducis Mediolsnenfi*.
Oratore* dominii Florentinorum.
Magnifici domini Galeottus de Carreto , & Franciicus Pagilla , oratore* illuftris domini marchionit Monti* ferrati.
Dominus Franciicus dc Gaidono › orator magiftri Rhodi.
Illuftris dominus Galeatiu* Sfortia.
Illuftris dominus Joannes Ludovicos marchio Pallavicinu*, ac qaamplure* illuftres domini» & fc magiftri herarum literarnm » fc in utroque jure doAore* celeberrimi.

Fait celebrata ifiWTa fubmifla voce per reverendum patrem dominons Gabrielem archiepifcopum Dyrrachienfem » fc habita oratio per dominum Joannem Baptiftam de * Gargii* militem ordini* faoâi Joannis Hierofolymitani » qn« ia fine prufenti* feffionis ponetur. Et cantatis devotis orationibus ac hymno coolueio, ■Veni creator Spiritu* ; *8e* litaniis» ac praftita obedientia , fc aliis ceremoniis fervari folatis fervatis, revtrendiffimas in Chrifto pater dominu* Marco* cardinalis de Cornelii* cantavit evangelium fecundam Matthaam, quod incipit *: Situile fuBiun ejl* ngsuas *txleruue bttuixi fetrtf<uuilut, fui exiitfmiurt,* fcc. Et deinde reverendus pater dominus Claudius epifeopo* Maliilieufi* » & magnificus dominas Ludovicu* dc Softer, oratore* Chnftianiffimi Francorum regi*, dederant mandatum ipfiu* Chriftianimmi aegis, fc juxta tilias tenorem adbafcrunt nomine profati regis facro Lateranenfi concilio » fc revocaverunt coociliabulom Pifanotn , ac perieruor prorogari terminum ad allegandam de juribus fuper pragmatica fanâione. Qe° faâo» reverenJu* pater dominus Thoma* Phaedra dc

* Cavp

A mandato fanâiffimi domini noftri afeendit ambonem, fc legit pradidum mandxtum » cujus eaoor talia eft. CNJUSU a***.

MANDATUM REGIS FRANCORUM.

ZuJevinu Dei gretiu fnueenut rex . ehx J>U. xnUtu , <r damiMM *Cexttx, emiverft feufetetee ufftStrii,*

Ficti volumas manifoftom, quod cam cariffiloas conlanguineua nofter Fridevicus tituli fandi Angeli, fana· Romanas ecclefi* diaconus cardinalis de fando Severino vulgariter nuncupatu*, fc dileâi ac fidele* Confiliarii noftri, magiftri, Claudius de Seyfello eleda* Maffilienbs, fc Ludovicu* Fotbin dominas da Solerii», apud fanâiffimum dominum noftram p*p*m Leonem decimum impnsfentiarap* oratores, tam quam procuratores noftri fc procuratorio nomine certas promiffioac*, obligatione* fc fobmiffiones fecerint pratfato hnâiffimo domino noftro per ioftromentum publicum, manu venerabilis viri Petri Bembi profati fanâiffimi domini noftri papa fccrctaiii fc notatii apoftolip receptum , cujtir renor fequitur fc eft talir.

l» ueaeiei JeeM. Jimea.

Univerfi* orafente* infpeduris fiat manifolium, quod luperioribot annis bono memori* Julio fecundo pontifice maximo io humani* agente, fubdolc falfarqc fuggeftione* inimicorum atque «mulorum fereniffimi fc ChriftiaaiL fimi Ludovici Francorum régi* apud cumdem Julium uique adeo invalutlfent, quod illum adverfu* diâum regem obfeqacntiflimum filium, & ecclefi» primogenitum » ex patre , apertum acerrimumquc hoftem cffeciflent. Et licet idem rex, quantam fieri potuit, patienti anioso diftt Ssntihci* impetui» atque iracundiam tolerare atuifiet, fperans aliquando fore, nt fu» fanAicati reconciliareter, nihilo mino* tamen prater opinionem diftl regi* evenerja , quod multi ecclcfiaftici, etiam fana» Romanas ecclefi» cardinales, aliiqac doâiffimi fc preftantiffimi viii , in civitate Pifana fub notnine concilii generali* convenerint, afferentes firmiter , fc oloribus coloratifque rationibus perfaadentci, tc didi concilii congregandi multi* de caulis legitimam potcftatem nabere , accedente etiam ad hoc confenfa & audoritate fereniffimi Romno. mm imperatoris clcâi, pretenfum concilium Pilanum indixerint, didulque rex ex Confilio plurimorum prxlatorum fc aliorum doâiffimorunt virorem ecclcii» fc nationis Gallicane dido pr«tenlo concilio Pifano adhrfcrit, porlatofque qui illud legitime congregatum effc arbitrabantur, ad pnrtcnfom concilium prrfatum ire permiferit, illudque m terris, regno fcdomini» ac dirionibu* fuit continuare paflu* fuerit, fc illius decretis fc provifionibu* paruerit, fc in regno fc dominiis fuit paedidis pareri fecerit , non ouidem ut fand» fedi apoftolica aut fanda Romane ecclefi» (quod abfit) maculam aliquam aut fcifluram fchifmaquc inferret, led prrdidis confilii*, fualionibut, adhorrationibufque indudu* , prafertim quia cauf» propriz, per quas sd id faciendum motu* fuit , perfonam ejuidem Julii pontifici* a quo , ut prafertur, provocatus fuerat, pracipueconcernebant. Cumque poftmodum piafato Julio pontifice vita fun-, fc fandiffimo domino noftro Leone decimo

ATTŌ CMMrn ·»'<· m in cjM looum ad fisomai opoftotatus apicem atque univerialis ccdefi· aqataaeu afluunto,m- tdlexcrit profatas saa faottitatem faam mfequendo ia hac paete gutta pnefeti Julii, di- Anm protentam conciUam Pifanum, unquam minus fegtrimum, At a non habentibus poteftatem mdidtem, nec non omnia fas eo geft* damnade fe improbata, fe dittum concilium Laterane^ tamquam rite fe legitime iAdidum, ciufqne omnia gtfta fedecreta approbata, foerttqnc poftmodunj per fnam fanttheatem, tam per liseras sn forma Brevis, quam alias dtaesfimode paterne admonitus, ut a ditto protcofo eoncuio, tamquam minare site *tc a* aoa babentibos pmeftatcm inditto, secederet, fe ditto Lateraneofi tamquam vero, indubitabo, unico fe «cumenico coacilio adhnreret, ipleque rex fota rcligtaois acto atque inftinttu adduttus, fperans defideratam unurerlalcm Chrifti fideliam pacem aufpàciis pcofisti fanttitara domini noftri Leonia pap· decimi pratfto adfoturam, ac peopodiem, fovente domino, unanimi Chriuiaoocum prmcqpam *tc* populorum confenfu, anna in otthodos· fidei communefque hoftes convertenda jrffe : confidemus iufuper, -quanti fit in bis fe ceteris retare omnfous fummi pontificis auttociias, quam pnelertim vite munditia atque innocentia comitatur, qms tant in

abunde permotus, quippe qui illius auttoritati *fe (caatMÛK* potias quam aborius cejidque mortalium, faataus te foveritis femper ftare judicavit, profertim ubi icandatam ecdefie amminet *tc* (citari, pro lingulari quam erga profatum fanttiflimum dominum noftram fe lanttatn fedem apoftolicam gerit devotionem, veftigia ChrilHaniflimoxunt Franci· regum predeceftorom fuorum nnn fotam imitari, verum etiam, fi fieri poteft, anteire cupiens » animadvertens prufertim quod per mortem prefati Julii, omnis odii *tc* faloicieoss Materia eft catintta, & quod nonnulli ex pntnomiaatis cardinalibus, noc non imperator elcttua, qui d>ttum prateafum concilium Pifanum indixerant, £m illi renuntiarent, fe ditto Lateraneofi ad- Uerunt. Hinc eft, quod m per(entia profati fanttilfimi domini noftri Leonia naps decimi, coram nobis notariis fe teftibua infra fcriptis perionaiiter conftituti reveandiffimus in Chrifto' dominus FrideriaM fantti Theodori diaconus cardinalis de laatto Severino vulgariter uuueupatus, nec non rereveadus in Chrifto pater dominus Claudius de Seyfefto eledus Maflilienfis, *ac* magnificus fe geacrofus dominus Lndovicus Forbio dominas de Solcriis, portati Cbriftianiflimi Ludovici Francorum regis procuratores ad omnia & fingula infra fcsi- Ma peragenda fpectaliter deputati, conftaatibas litens parentibus diâi ChriftianiÆmi regis fua manu iabicriptis, *tc* figillo fuo figiL fatis quidem regis nomine fe mandato, cum ea qua decuit reverentia atque humilitate a ditto pgetenfo Pifano concilio peniras dileefferunt, ilique nlcnaric renuntiaverunt, ac pure, libere fe hmpiiciter facrotaqtto Latamaenfi concilio pneditto, tamquam vero» unico *tc* Legitimo, adheferunt. Et infuper procuratorio nomine quo fupra promiferunt, quod £rotatus rex Cnrifttandfcnus nullum deinceps ivoaem, nisllacnque alfiftrnttam ditto (o Concilio Pilano quoquo patto pronabit t quuun» quoLcumquc in civitate Lugduni, aut

Λ alibi ta Φ- » *te* m *gTttïô* MM dktti pMMÎ CMKllu Eifimi partirales * VUL tafta nnum muofem praaimc tatumm abiee laciat j *tc* pertinaciter aefiftantm » anfafrumgim Battis, grade· » digotattfe am coodefoais fisermt, eeciefiaBid, vuUncniaria, de tattocfictet * expellet, acpro fchi&Mticis habebit, fecomtra eos eclat tales, ad oaane uuuadatum pavisti faottilSmi domini noftri etiam asana ar-

kifenuu pntfati pracuratoses nomiae quo , pnraomtnatum *"hritianifc——i regem

aoratioribaS « *n* namero eotwaa qui pordstto pmtaaio coocilfo ftfoao faturvcnenmt, dcftsattaintar adcumdcm fanttifinum dominonsuo- -ftsum papam nootint ditti pamcnfi omscftn Pifaai, *tc* oom legitimo mandate per iltad m tempore arpnrfieoeante, tarn cnmmoaam afinrum omnium qui diâo condifo adneferaac « nomme iatto. Qui prclati fe dottorcs feu gpsu> docti infra Kalendae Januarii proaiaac tatun conia lua fenttitate perionaiiter rnmptitbam « dittoqne eoarilio Pilano pure *tc* fimpiiidrer ueuntiabunt, illndque abjurabunt, fe veniam atque ablblutionem a fua fonttnate buuHlirar in ferma convenienti, *tc* fee (aattitari accepta, poftnlabuot, fc ulterios diAo coacilioLateraneufi tamquam veto, unico indubitatoque, tam fuo quam aliorum adherentium prrdittorum nomine, adhsrebunt, *tc k* mcorpocabunfo quodque ii premidâ fistta non faerim, prefatui rex nulli coram qui ditto prctcnfo concilio Pilano interfuerunt, aut faverunt, opem, auxilium aut favorem dabit adverfus fande fedis apoftolicc auttoritstesu, quioimo praditti <anftiffiusi domini noftri Lcatentecs, decreta fecenfaras contra eos eacqui faciet fuo pndfe, etiam manu forti *te* armata * fi opes fit, abfque ulb fimulationc vel fraude. Et ulterias promiferant profati procuratores, quo fepra nomme, quod quamprimum commode fica poeetsc, venient aliqui prclati k tafigees viri nomine «orias ecdeun Gallicana cum inficienti mandato, qua ditto coacilio Lareranenfi adimebant k siliftent, quemadmodum cetere nationes. Quomnia fe fingda prenominati procuratores uromilerunt ratmeari fecere per profatum Cbnftianiflimum regem in bona *tc* fafimenti forma, cum prstanfatieme profectis intrementi › de verbo ad verbum, infra quadraginta dies proxime futuros, fob obligationibus *tc* fobmifionibus in forma.

Ego Fridcricus diaconus cardinalis fantti Angeli de fantto Severino, ita prandeto.

Ego Claudius etattas Maffijienfis manu propria ita promitto.

Ego Lndovicus de * Soteriis manu propria ita · selio. promitto.

Ego Petrae Bcmbos clericus Venetiarum, fanttifimi domini noftri pape fecmterld· ac publicus apoftolica aoftoritate notarius, quoniam premiffis omnibus fiogulis, dum fic, « prrdittutn eft, in aatecubiculo fanttiffimi domini nattai pap· · atque in ejus prudentia, ruverenaifimorumque dominorum Antonii tituli fantti Vitalis ptesbptesi eardânalis Papienfis, *tc* Petri tiniii fantti Eufebii presbyteri cardinalis Ancomtani, fe Laurentii fenttorwm quatuor presbyteri cardinalis dc Anctis, ac Julii

-I3S1O f<n^- Mar» ia Domnica diaeo-! cardinali- , VIH. dc Medicis, tnAarentur *Se* fierent, pedentibus etam tafttlaus ad id vocatis , Philippo Aldimario > Latino da Benaflais , ac Joanne Laxaro Palice, *St* roquifiris , ibgatus interfui , eaque ita fieri vidi nc audivi » « hoc iplent poblicum inftrumenrom , aliis impeditus negotiis , alte* rius mann (criptam confici . *Se* in hanc publicam form- redegi, fignumqnc meum atque nomen in jprrdiAoram fidens appota .

Anno domini ijt.i- tndiAione prima , die festa menfis OAobris , pontificatu- ejufdem fanAiffimi domiat noftri anno t. lignatum . Idem B. Hinc eft , quod nos de diAis pramiffiouibus , obligationibus *Se* fubmiffiondras, totoque tenore alfti inftromenti profentibus inferti, ad totum informati, et certa noftra (cientia ft regia auAoritare omnia ft fingula in diAo iuftnimcnto contente haram tunore laudamus , ratificamus ft approbamus , iliaque obfervare ft attendere > in nulloque concruvecûte vel facere aliqua ratione vel caufa promictim-- bona fide noftra , ft in verbo regis, ac fob exprefia obligatione omnium bonorum noftrorum pmfcutmm ft futurarum . In quorum fidem nrafentes mane noftra fobfcripta juffitnus figilli noftri munimine roborari.

Datum Corbeim die vigefimafcata menfis OAobria » anno domini millefimo quingentefimo decimotertio , ft regni noftri decimofexto.

XadvVfcur Ari *fHtti** Fraersraus rr« , *fax Mt-M'*, JfaefaatCt--*, ititfffii fee-ffatt Utertu fafttfleri) filttm* .

Notum facimus « quod nos confidentes de prudentia , dexteritate , diligentia ft fide ca* rifluni ft amantiffimiconlanguineiFridcricicardinalis de fanAo Severino, protcAoris negotiorum noftrorum in Romana curia , ft dileâorum sc fidelium confiHariorum noftrorum Claudii epifeopi Maflilienfis , ft domini Ludovici de Soleriis , oratorum per noa deftinatorum ad fasAtffimum papam , eoidem * quemlibet eorum ex noftra certa (cientia & auAoritate regia fecimus ft cooftiraimcs, ac per prefentes Jacimus ft conflituimus noftros veros ft indubitatos procuratores generales A fpeciales} ita tamen quod fpecialitas gencralitati non deroget , nec contra j dd petendum npminc noftro k ecclefi- GdHcan- , pro qua , quoad hoc , promittimus , a fanAiffimo dominq noftro popa ft a facro concilio Lateranenfiin feffionc quas proxime celebrabitur , ant alias , prout eia videbitur , terminum ft dilationem competentem pro diAa ecclefia Gallicana , ut interea poffint congregari, deputari A mitti aliqui prolati , ft aUs notabiles pertona , ad fe prdentandum in diAo facro Lateranenfi concilio , ft ibidem Aper faAo pragmatics (anAfonis refpondendum , conüderato quod antea ft in profentia propter befta & diflonfiones que fust in Italia , non fait , ne* Sue tutum en iifdem prolatis ft aliis perfossis iA- ecclefi- Gallicane Romam pofiê accedere , ft quod diAa ecclefia Gallicana cum in per(entia congregata non fit, ad *fe* congregandum proptor regni magnitudinem , diftantiam direcetan * habitationum diAoram prelaterum , nee no- propter bella qua m limitibus regni noftri. geruntur , indiget temporis fpatio convenienti . Et irtfuper ad requirendum a pre-fato lanAiffimo dombro aoftfo papa , ft a facro concilio Latcranenfi pnediAo , tam noftro quam ditt- ecclefi- Galbcan- nomine » pro qua promittam--, ut profertur , ne ullo modo velint procedere io faAo prsediA- pragmaticas fanAionia , diAa ecclefia Gallicana *ic* noftris procuratorfoua ft deputatis non audiris, ft ad petendum ft requirendum de pnrmiffis tnftrwmratum publicum loco ft tempore profaturum ft valiturum prout juris feent . In quorum fidem profeutes liters» manu noftra icripfimus , ft figilli noftri juffimos munimine roborari . -asr CHU31I as«j-

Datum Corbeir die vigefimafexta OAobris , anno falutis millefimo quingentefimo decimotectio, ft regni noftri fextodecimo.

Loups -

Per regem Robertet .

Quo finito , reverendus pater dominus Matinus Caracciolus protonotarius apoftolica- » oeator illuftriffimi domini ducis Mediolancnfis , fupplicavit fanAiffimo domino noftro , ne permitteret quod Chriftlaniflimus m Franci-- nominaret fe ducem Mediolani ia mandato , attento quod ipfe ulnrpaverat ducatum Medio* laucdem , ft diAus dux auxilio fanAe ledis recuperaverat : alias pioteftabatur , ftc E* adverib reverendus pater dominus t?laudius e pifeopua Maflilienfis dixit ilia alio loco ft tempore determinari debere . Et tandem dominus nofter refpondit , quod omnia diAa tranfirent fine prejudicio. Deinde fapradiAi oratores 11 hiftrta marehionis Brandcburgenfis eleAoris imperii dederunt mandatum, ft id reverendus peter dominus Thomas Phndra legit in ambonc, cujus tenor talis eft.

MANDATUM MARCHION1S Brandebnrgenfis.

JDri jraf/a Jmrhto» marrfes ftau/rdurgra/s , */uri 1(-»A»i imperii , fri»-ttffytu tltStr* , freriasa , Temeranto , *C<if-/nitre» C* Sdt^tre» J»jt* , leigroWns *rttefaritafii et* Ru/Fa *prfattfi* , narvo/s pra- D *ftnrtt littret fafptfferit , tunittdilt fafaeiem, ftlett» , fevertiH , er tunipfatindi* aalMum

Ad hoc nos omnipotens Deus in membrum & unum de catholic- ecdefie columnis , meritis licet infufficientibus, cooftituit, ut ejus mandatis ad extremum p>reie etiam dlgnofcamus atque cupiamus . O»m igitur fellem recordauoni» Julius papa fecundus, cujus, ft non minus fanAiffimi ia Chrifto patris ft domini noftri domini Leonis moderni pontificis , laudes tacere nequivimus , faerum Lateranenfe concilium . ad ecclefi- fanA- Dei, ad Chriftiau- seipublica augmentum, cxtinAionem herefis, re- £ formationem moram. ac communem Chrifticoferum pacem traAandam indixerit: veram quia pluribus innumerifque negotiis proditi , ac varia propter itineris diferimiua, hujufmodi concit» pcrfonalher ad pnrfens interriTe minime valemus , propterea nrefentibus confiliariis k oratoribus noftris fidelibus nobis dileAis , venerabilibus sc magnificis dominis Enttelvvolffo de lapide equiti aurato , capitancoquc noftro , Bufibni de Alveftent juris doAori, ac ecclefi- Magdeburgenfis canonico , Joanni BlanAenfeldo doAori , Teutonicoramque ordinis Profits in Romana curia procuratori

gene-

IMO CMftjrrt ιμμ general* * coujuâim Ir divilim , melioribus . fAutoâuw ^ debemus mudis ia mandatu tradidisses atque raram llimra » «os etiam Conftitufaans , illilqne at nataù oratoribus impttataraas Maittinsi Mqnn mandamus , qaatnons MsTeati Uteranenfi coocilio, fanâs ft rifts Indiâo ac convocato * nota» nomme , qaantnm peroos fieu poterit , iaterefie , in utoqan cammmUo ata» te proccfius eoeeeiebosse > caaUa tratare , omaiaque alia agere ac detomiaare , quacumque celebratioai Latereaeafis concilii mtervenuuM , prepooenturqne : ace noo que ncceftaria te opportuna aaiverfali rcfaematiosti , fideiqne «ugmeato vide* antur « & fi (pedale mandatum exegerint > & majora étant expretae, noique ip(i , fi prafcatsn etauuts , calidiori aiodo tacere potiemus » caaa oatnibus daufati» * iuramentis tc obtigatinaibus neccflàriis , tc quilnu etacactus fieri potaft , caleant . Promittentes ratum , gratum tc validam omni ia loco tc tempore perpetuo habere » quidquid in pntdiAis tc circa pnsdifa , tc quodtioet eorum , per prrrfencm nomiaatofqae noftros eonfiliarioa tc oratpres a&um conclufataque tarit . In quorum omnium dr fingulorum fidem tc teftimonium m—ufiocum pnefentes noftrar iitérât ac con* mtatioait* faandatum figilli noftri appenfione duaimua roborandum > fab anno a nativitate domini miUefimo quingentefimo decimot—tio · pcuultima die mentis Septembris.

Quo pcttaAo , magnifici domini otatores marahioois Mu—jsfcmti fepcriu· nominati dederam mandatum » quod etiam fuit ledum per ramdem dominam Thoas*· Phndram in «rabane » cujut tenor taHaeft.

MANDATUM MARCHIONIS

Moarisferrsti ·

GuiUclmtu Bttnhi· McHiftrrCti , per» J^s«mjm tMfcrii priicrft , <vicMntif- flM fCrfCHH».

Cum pro majorum noftroram ft «juflibct Chriftiani principis more , revoceodum in Chrifto pattern dominum Dommihun de Schilivis epitapum Aqucnfem , ac magnificos dominum · Galeoâum de Carrtto, ft dominum Francifcum * Pugellaui , juris utriufque dodoces * coafitiarira ft oratom noftros ad taâiftïmum dominum notatus Leonem papam decimum pro obedientia ft —verantia ta taâitati praefanda Mpor daftinaieiimus * accepimus .ieptimam Lattxaoenfis esmeilii divinitm convocati, univerfaiem raprsatataatttt ecdefiam , imminere faffionem . Ne igitira ab dominico ovili , cujas non fpmiendnm mranbeum (urnas , tamquam vagi aberraro , ft inconlutilù veftis domini ft taWraoris noitai Jelu Chrifti temerarii ft improbi lanfatoros judicemur , ipfam in primis univerfalom fynodum Lateranenlem per fandas memorial Jvltem facundum in Spiritu faafto legitime ft canonice congregatam . atque alias antnredentes faffiones , in quibus univeriatis scetefira ft totius rriptiblicc Chriftia-MB bono aAum eft » approbantes , omnibus melioribus modo » via , jute » forma ft caufa* quibas aaelfas ft efiicacins de jure facere pommas ft debeuras , vice noftra tevetendifimo in Chriftojratri domino Marco tituli (antas Mari· ia Tnafttarim presbytero cardinali Seaogallienfi » prated—i noftro , a— ana profit- fie « reverendo epifcopo * Dominico nc Tta-otto tc Franciico oratoribus notais » tc euML ta e—aa| ia (olidam · tonore prafa—tam dnmaadamus, quatcuM infanti leptane fafioai n— oou omntaa ft fiaaalb detoceps in prata to UcrofanAo concilia lateraarafi faciendi· tc peragrata nota» aoaiiae ataftant > (eu ata •oram afifat , eaqoa omnia tc fa—«fa peragant , ta pungat, qara nes aafinta exhiboreutnr ^ egeseat— » fi pcafant— tirftuss· ^ qu* ad digateaftm » maplttudi—— tc erata-uoacm perferus fandiAmi domini notai Lobum docimi pontificis maximi , mç mb tatas Romana ecclefie , ac facrofandi Lateranusiis concilii » exhibenda merito ede conipeserint . Dantes tc trtbocute* prarfato revcrendlffimo domno Marra cardinali Senogalltafi , Dec non oratoribus notais prafatis, tc cuilibet eorum in fetidum * amplam facultatem , auâoritatem te baitiam . omnia tc fingula fanâa R—ranas •ccfefi* tc Chrifttaa religionis bonum tc faitsbrain fatum tangentia , lo profato (acrofan-Ao Latexaoenfi concilio traaanda tc peragenda » approbandi > tc jntejuraodo , fi opu* fuerit t firmandi nofiao nomine . Promittentes ia veroo veri tc catholici principis t omnia ft fingula ab eodem domino Murco cardinale Spn—1'aUicnfi t nec non oratoribus notais profatis t en eorum aliquo * noftro qno fapra nomine * tam verbo quam (aiptia, ut prnmiCs tc cire* pemmifa pûagesuta approbaturo· , aaqne raca tc grata in perpetuum habituros . Jn qnocum fidem ft teftuaouium pnsientes noftra· liratas fieri t noftriqos .figilti robora comnMUtiri jttfimus.

Datam * Tridini die undecimo Decembris » mUlcfimo quingentefimo decimotomo.

Antonius.

Quo finito* dominos Marius procurator corncilii dedit quamdam (applicationem fanftifinao domino noftro tenoris infra fcripti, peoponens ft (applicans, nroat ia ea. Tenor veroluppib cation·· talis cft.

Bcatiifiare pater , licet provincia Provincie, illiu(que clerici in quacumque dignitate coeftituti , ac perfeci* fecaiares femper fedi apofto lien non minus debitam quam devotam -obedientiam prasftitcrint * Utique poroeriat , reique & perfoaas eccletiafticas debita libertate ft immunitate friri permiferint , ft ia eadem defendere tc mano tenere conati fiserint t nihilo minus iniquitatis filii * domini Gcrvafius de Bcilomoate prandens* Petrus de Brandis * Bertrandos Duranti * Petnu Matthrai * Sfanan dc Trsbsuiis * (^dtefaus de Prtrerio * Marcelline» Givrivand * Efataus Rnftagbi * Joanras * Torrator» * Aatahis df Albis * Steph*-nas Parita * nne non revereadi patres dotai Auguftinus de Grimaldo epifeopus Graficafis * ac etiam epifeopus Scracenfis * Franeifem de Sessatro * Tofiantias Corneli» , coufitiarii curi- regie parlaaranti ditas provincie Frovta cur * nec non adwtiaiftrantes juftitfam inter lakes per Chriftianiffimum Franci* regem deputati , parlementons diâg provindç rrovmciq nnncuMtum » Dei Umore poftpo£to , relaxatis debita ohedientio habenis * m tyrrannidem plenarie fibi in dida provincia ufarparent , omnia mala tenure , auâoritatem Cedis apoftolicç nedum parvifaccre , fed illam fibi vindicare tum erubcfcnnt. Nam ctfi liratas

a£m-

fVssTô yiH,

* fan^tttre veftra , fedeqoe apoftolic* illius «adornate . tam ex gratia qttxm juftitia debito dcctctat , promptam Ar paratam exreutionem habere deceat » provt ia e^dem provincia Crantea femper habuerunt » illa tamen , ae il- l quifquam line eorum licentia in feriptis obtenta , quam annexam appellant » in eadem Crovincia «mqnatar » fob graviffimis pernis in» ibuerant . Quia etiam retjuiliti pluries illam denegant, ficqae impetrationem literarum apoftolicaram eodem modo frpfttantes , quod pro» fedo nil aliud eft » nifi in hanc faodiffimam fedem « iuperbiam fatana imitando , cervicem erigere . Et licet ipfis in clericos , refqoe ecclefiafticas nulla penitas competebat jurudidio . ecclefia» tamen per fe vel alios » ordinariis infeiis Sc irrequiutis > vifitant , numerum defirrvientium in illis pro libito minuant , augeat * frudns pro connda reparatione ecdefiarum ad fimplicem requifitionetn fub fequeftro detineri jubent , eofque frudut in manibus eoramdem laicorum deponunt, quoufquv fub hoc confido colore afarpaat : caufis fpirituales Sc bénéficiais* non tantum fuper poffefibrio , fed etiam poflêft'orii confido colore fuper titulo audiunt : partefaue quafcemquc , etiam fi epifropali ac cardinalatut pnsfulgeatM dignitate , coeam ais , contra omne jus , per fas fit nefas litigare cogunt &* ne ad fedem apoftolicam recurfum habeant , prohibent ·, Ac «ontx«faciente* gvaviflimi* ponis per fubrradionem bonorum temporalium alliciunt . Beneficia vacantia « etiam fi aliis canonice collate fuerint » per fc vel eorum nepotes > propin quos Se amicos , occupant Sc occupata detinent , ad tpanus regias capiunt , annotant , & quos volunt , in eis intrudunt : nec illis , quibus jus in eis vel ad ea competit , propter eorum audoritatem A tyrannidem , jus luem profequi licet . Quin etiam.contra quafcumque perfona* , quavis , etiam epifcopali fulgentes dignitate > inquirunt , citant , coram fic perfonaliter comparera compellunt, procedunt, muldant & puniunt : Computa Se rationes quarumcumque perfonarnm eccicfiafticarum , etiam regularium , pto earum dignitate per fc , feu eommiflarios laicos , reddere , Sc reliqua praedire coram eifdem Jaicis cogunt , ordinat>0-oefque faciunt & indicunt luper modo Se forma pfallendi feu cantandi in choro > fuper habitu Ar modo incedendi : quantitates Se fumares pecuniarum pto didis commiifionibu* a didis ecclefiafticis exigunt , Sc fub colore reparationis ecclcfiartun , commiflarios lairos mandant ad eapieudos fnidu* beneficiorum , quos multipliciter diftrahunt , dilaniant , Se in proprios ufus convertunt · Et quod nefarilfimum eft , in majus eccklaftici ordinis dignitatifque epifcopalis dedecus Se vilipendium , adftante populi multitudine , per eorum procuratorem nfcalem , etiam epifeopos coram eis'pro tribunali fedentibus , nudato capite liantes , de variis criminibus accufari , obnigrari , Se opprobria predicate non dubitant , ita quod omnem ordinariis locorum jurifdidioneai , audoritatem Ar obedientiam fubtraxerunt , & dide provincia clerum in teserrimam fervitutem (abegerunt , cam etiam laici» obedieotiam ecdefisftscia perlonis debitam , quavis dignitate ae honore praditis , fubtrabentibus afliftant : quin potius eoa ia eorum nefando propolito confovent It protegunt , ipfifaut ordinarii* , ne in clçricos vel laicos lux ju-

A rifdidronc utantur , fub tmiffiooe temporalitatis Ar aliis poenis inhibent » ac damnatam pragmaticam ianftioncsn sa eadem provincia impudenter introducere Sc oblervari facere » aliaque nefandiffima Ar deteftanda , ab omni jure & ratione aliena facinora in dies peragere Sc perpetrare « ac eorum damnatas conftitutiones , oedinationes , feu ftatuta Se abufiones defuper edere Sc promulgare fatagunt > in fedi» apoftolice notorium contemptum . in graviffimum totius cleri didss provincie detrimentum > popaloeumqoe fcaodalum , St aliorum ptrniciofiflimum exemplum , feritentias , cenfuras Sc poenas , tam a jure communi , quam etiam a facris conftiiationibus per Eugtnium quartum

B & alios Romanos pontifice* ianditatis vcftrss predeceifores , etiam in die ccciue domini , quotannis publicatis , editis Ar promulgatis , damnabiliter. incurrendo . Et quoniam pater beatifiime , premifla funt perntciofilfimi exempli > Ar adeo publica Ar notoria * ut nulla poL hnt tergiverfatione celari , nec ullo quovis modo , pnsfertim hoc facro Lateranenfi imminenti concilio » conniveotibus oculis fub filiatio ulterius impunita dimitti Ac tolerari conseillant : igitur ego Marius de Perufcis veftra finditatü Sc fifei fedis apoftolice procurator ·, ad cujus ofiiciuo* etiam ia prarmifas animadvertere fpedat in hoc facro Lateranenfi concilio , ad pedes veftra fanftitatb humilis Ac fup« plex flexit genibus hodie conftitutus , cum de-

C bit* reverentia fupplico fandiuti veftra » ut 1il* hoc facro Lateranenfi approbante concilio, in prvmiifis tam publicis & nororiis , Ac qu« ulteriori probatione non indigent » debitas Se convenientes provifione* adhibere dignetur , ac contra pnenominatos profidente* ar conhliirio* > nec non dominos Honoratum Laogerii advocatum , & N- procuratores filcales dide curia: parlarhenti Provincie, clericos Se laicos, przlidcntes , officiales & alios forlan in eorum Jocum in dido pariamento deputatos , & deputandos , corumque complices , fautores Sc adhaerentes etiam majore* , cxprcflot & in exacutione nominandos 1 ut omne* Sc quaf-

D cumque prohibitiones , ordinationes « mandata , decreta > pri eo# hadenus qbotnodolibet contra libertatem cedefiaftkam Sc canonicas fandiones Sc ipforum pontificum coaflitutiones t refqtie Sc perfonas ecclefiafticas quovis modo coaccrnentcs & concernentia » fadas Sc editas , penitus cafleat » irritent & anoullent , irritaque* Ar inania declarent « ordinariofque > collegia eccjefiaftica Sc monafleria . ac ecclefiafticas quafcumque perfo* uas ! fua jurifdidionc > immunitate , libertate ac privilegiis quibufeumque uti Ac frui permittant , ac res quomodolioet direde vel indirede non impediant ; ecclefiafque > monafteria Se perfonas ecclefiafticas ad priftinam poflefEonem privilegiorum * jurium > ju-

R rifdidionum & bonorum per cos , vel de eorum mandato ad allerim inftantiam occupatorum Se ablatorum . cum damnis expenfarum & interefle proprii* expenfis ipforum teaiiter integrent Ar reftituant , A(ab ejufdem damnata pragmatica fandionis introdudlone &; abufu , prrmifiilqne omnibus Ae fingulit , Sc alii* quibufeumque etiam hic non oaexpreflis > criminibus , tranfgreffionibus Ac exceflibus , contra libertatem ecdefiafticam , Se in vilipendium ac contemptum fedis apoftoln< tcfldçQtibas in futurum « in adis cau«

a mBlo CHAUTt x|tj>

*amÜÔ Citium rnj. I®» I» o?0· faerie» latlas exprimendis, de ct-A uro penrtua *ic* retrahere feabmiisere, ac da cai-Cations, revocatiooe *tt* dedasatiosra bujufaaodi pee publics documenta ibidem voeu waconia bannira *tt* publicat» coram vuftra (aaoitate in hoc Cacro condiio IcgitfaM doeeaat. Et nihilo mû»a purfonaliter , *te* mm par procuratorem » coram vcftra faa&iuta m boa faão Lateranenfi concilio, val alio judica per eomdem deputan-do * ad (a de prnmifiuexràfandum, * juri ftan-do» fab majoris excommunicationis, omoibuf-que aliis * fingulis ceufarit *te* parafa a jure communi, *te* faerfa conftitucionibns prndiAia» edicis *te* promulgatis , Me deceat millmm duca-torum auri pro quolibet , ac ornai beneficiorum ecclefiafticorum, dignitatum ecclefiafticaram, ej- B iaoa cathedraJium , ac inhabilitate ad pramifla *te* alia obtinenda» *te* quoad laicos , fub cenfaris *le* paoia. eccicfiafticia *te* pecuniariis prvdiâit, ac perpetua infamie » privationis feudorum, in-capacitate a&uum legitimorum ac teftamenti ficUonc, aAiva *te* paffivn inbabilitatia eorum» cujurlibet eorum filiorum ufque ad tertiam ge-nerationem, pania, monitorum contra eofdem *te* alios etiam in eaeeutione nominandos ; fub certo termino per fanAitarctn vcftram ftatuen-dum, ac etiam ocr ediâum publicum cxeqoea-dum *te* publicandam, attento quod etiam noto-tie conftat de non tuto accefie , decernere *te* concedere dignemini, *te* ia eventum non pari-tioitis, omnes *tt* linguist feattatiat *te* ccnluras C *le* panas pœdiAas, eofdem *te* quemlibet eo-rum incidine *tc* incurriflc declarare , aggravare, rcaggravare, ac interdiAutn ecclcfiafitcum , et-iam ia omnibus dr fingulis civitatibus, caftris, oppidis *te* locia, io quibus *tc* ad qua ipfot vel eorum alteram declinare, ftate vcl morari con-tigerit, decernere *te* apponere, ac appoai man-dare, ufque ad invocationem brachii fiecularis inclufive , procedere fen declarari , appoai ac procedi, mandare dignemini. In contrarium fa-cientibus non obftantibus quibufeamque, pre-narratorum, *te* aliorum latius ia monitorio de-cernendo fpecificandorum qualitates Ar circum-flandas omnino pro esureffis habendo, die Lu-nat decimanona Decernori,, millefimo quingen- D tefimo decimotertio. Et tunc fanAiffimus do-minus nofter, eodem facro Lateranenfi conci-lio approbante, monitorium panalc, etiam ad perlonalitcr comparendum, contra perfooas in eadam fchedula annotatas *tc* defignatas, fub panis *te* cenfaris omnibus & fingulis in eadem fchedela expreflis, ac fab termino trium men-fram, *te* per ediâum in Avenionenfi, Nicienfi *tc* Vintimilienfi civitatibus exequendum decre-vit atone conccffit, & tradi mandavit. Attento quod idem fanAUfimus dominas nofter papa, eodem facro approbante concilio, affirmavit fi-bi notorium conftare dc contentis *tc* expolitis in fchedula pr«d>Aa.

Poftuaodum vero exefufis de more dc loco con-cilii omnibus aon habentibus voces definitivas, remanentibus in fuis fubfellis prnlatis poft car-dinales mitratis *te* facris vcftibus indutis, in prnfcotia fanAiffimi domini noftri reverendus {·ater dominus Joannes archiepiicopus Gneinen-is orator regis Polonia afeendit ambonetn, *tc* legit quamdam fchcdulam iuper fide tenoris in-fra feripti.

Lf tfijtfai favat [a-venua ***bti****, λΛ* pcrprrauM *rti atntaieat, fun effntaate natilia.* ibss IO VHP

Apoftolki regiminis folicitudo nos affidue poliat, nt medendis animaram languoribus, quarum nos ex alto omnipotens aaAor curam habere volait » lis potiifimum qui inftantias fi-deles nunc urgere cernuntur , friutifero olei * vini medicamine ad inftar Samaritani in evange-lio fblicitam operam impendamos, ne nobis il-lud Jertmia objiciatur : *rtfiae aaa ia Gaiaetl, eat attaint aea ψΛ i t* Cum itaque diebus noftris (quod dolenter referimus) sisa-nin feminator, antiquus humani generis hoftis, nonnullos pemiciouffimos errore· a fidelibus femper explofos in agro domini fuperieminate *tc* augere fit aufus, de natura prrfoctim anime rationalis, quod videlicet aaortalis fit, aut uni-ca in cunAis hominibus; drnonnulli temerephi-lofophaqtes, fecundam ia ltem philoiophiam va-rum id effe affeverent : contra hujufmodi pcftem opportuna remedia adbibere cupientes, boc fa-cro approbante concilio damnamus *te* reproba-mus omnes afferentes animam intelieAivam mor-talem etfe, aut unicam in cunAis hominibus t & huc in dubiam vertentes : cum illa oon io-lum vere per fe *tc* eflentia liter humani corporis forrha esiftat, ficut in canone felicis recordatio-nis Clementis p*pn V. pnrdeccfforis noftri in generali Viennenh concilio edito continetur, veram te immortalis, *tc* pro corporum quibus infunditur, multitudine fiugnlariver multiplica-bilis , *te* multiplicata , *te* multiplicanda fit. Quod manifefte conftat ex evangelio , cum do-minus ait : *^tàaieia atttat wiltrt aia ffffeef.* *λμ Λ.* ik Et alibi t *Qei tJir eaieteet faaat ia btc* Muada, *J·^·* «s. *ia viteae attracta ctrfetlir* auav. Et cum «terna prrtnia, A' rtern· fupplicia pro metito vitis ju-dicandis repromittit : alias incarnatio, *te* alia Chrifti mpfteria nobis minime profuiftent, nec refarreAio eapeAanda foret, ac fanAi *8e* jufti milerabiliores efient , justa apoftolum, cunAis hominibus. Cumque verum vero minime con- tradkat, omnem alfcrtionem veritati illumina-te fidei contrariam, omnino falfam efle defini-mus, *te* ut aliter dogmatizare non liceat, di-ftriAius inhibemus : omnefque hujufmodi erro-ris aflertionibos inhaerentes, veluti damnatiffi-mas hnrefet feminantes, per omnia, ut detefta-biles drabominabiles hxreticos *St* infideles, ca-tholicam fidem labefaAantes , vitandos Ar pu-niendos *fore* decernimus. Infuper omnibus *te* fingulis philofopbis in univerfitatibos ftudiorum ieneralium , & alibi publice legentibus , di-riAe praecipiendo mandamus , ut cum philo-lophotum principia aut conctufiones , in qui-ba· a rcAa fide deviare nofcuntur, auditoribus luis legerint , feu explanaverint , quale hoc E eft de aniaasr mortalitate aut unitate, *te* mun-di xternitate , ac alia hujufmodi , teneantur eifdem veritatem religionis Chriftian· omni conatu manifeftam facere, *te* perfuadendo pro fioffc docere , ac omni ftudio hujufmodi phi-ofophorum argumenta , cum omnia folubilia caiftant , pro viribus excludere atque reiolve-re. Et cum non fufficiar aliquando tribulorum radices pnrfcindere , nifi & , ne ituum pullu-lent, funditus evellere, ac eorum Irmina ori-ginalefquc caufas, unde facile oriuntur, remo-vere , cum prreipue humanae philo/ophi* ftu-dia diuturniora, quam Deus Icciiudum verbum 1. (<

irstfo VUt »poftoli evacuavit 8r ftultam fecit , abfque di- A vna lapienti* condiaumto, fc que fine revelata velitaria lumioe ia errorem quandoque magi' inducunt, qua ia veritatis elucidationem : ad tollendam omnem ia nrasmifis errandi occationem » bac falutari cooftitutkrae ordinamus As ftatuimus, ne quifquam de entera in facris ordinibus eoaftktttüi, fimularis v«l regularis, aut alias ad illos a jota arftatus , inftûdns generalibus « vcl alibi publiée audiendo » philoibphi* aat poetis ftudiis ultra quinquennium poft grammaticam ae diale&icam , fine aliquo ftudîo theologia aut pris pontificii, incumbat. Veramdifto eaafto quinquennio, fi iliis ftudiis infudarc voluerit, liberam fit ei, dum tameu fimul aut feorfum , aut theologi*, aut facris canonibus B operam navaverit , ut in his fanftis 9e utilibus profetCoaibus facerdotes domini inveniant, unde infeftas philofopbi* 8c poetis radices purgare it fanare valeant. Et hos canones per ordinarios locorum, ubi generalia ftodia vigeat,'fc redores univerfitatis eoramdem ftndioram fingolis annis ia principio ftudii, ia virtute feufta obedientia publicari mandamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftr* damnationis, reprobationis, definitionis, inhibitionis , decreti, ordinationis, ftatuti fc mandati infringere, vel ei aofu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare ptafitmpferit, indignationem omnipotentis Dei fc beatorum Petri fc Pauli apoftolorum ejus fe noverit in- C curfurum.

Datum Ronue in publica feffione , in Lateranenfi facrofanfta bafilica folemniter celebrata anno incarnationis dominie* sjij. xiv. Kalendas Januarii, pontificatus noftri anno primo.

Qua perlefta, petiit, an placerent paternitatibus fuis contenta in fcheduia. Et omnes refpondetont (impliciter placere , excepto reverendo patre domino Nicolao epifeopo Bergomenfi , qui dixit , quod non placebat fibi , quod theologi imponerent philotophis diipntantibns de veritare inccileftus, tamquam de materia pofita dc mente Ariftotelis , quam fibi imponit Averrois, licet fecundum veritatem talis opinio D eft falla. Et revercodus pater dominus Thomas generalis ordinis Eradicatorum dixit, quod non placet fecunda pars ball* , prscipiens philofophis, ut publice perfuadendo doceant veritatem fidei.

Deinde reverendus pater dominus Joannes Vincentius archiepifcopus Senenti, afrendit ambonetn , & legit qaamdam fchcdulatn fuper pace tenoris infra (cripti.

Ars tfijctftti fervat fiwptpt Dei ad fattirMt fd meetmMt, fttrV uflevitare rvurdis.

Ad omnipotentis fc individu* Trinitatis laudem fc gloriam illius, cujus vicem m terris gerimus , fc qui pacem & concordiam nutrit in (ublimibus , pacemque ipfam e orando difeedeni jure quodam hereditario fuis reliquit difcipulis , facram Lateraocnfe concilium profequeotes› cum aiiaa inter cetera in feptima proxima prsscedcoti lciKone , ut imminenti fc notorio infidelium periculo, Chriftianique (anguinis effufioni, qui exigentibus noftris culpis etiam tunc effunoebatur , occurreretur, diflentionefque inter Chriftianos reges fc principes fc gemes tollerentur , & inter ipfos totis viribus pacem quartre cogeremur , cujus componende um ex principalioribus congregationibus concilii portati caufa estiterat, ut pax ipfa feqnev retor, laviolataque perduraret, fc debit* euncutioni demandaretur, his prafertim temporibus , quibus potentiam infidelium miram ia modum crevifle cognofcebatur, eodem facro concilio approbante , ad reges, principes potentatafque profatos legatos fc nuntios pacis, vigiles, doftrina, experientia ac probitate infigor*, pro traftanda fc componenda univerfali pace mittere difpofaimus fc decrevimus , utque arma deponant, domino auxiliante , quantum in nobis effet, pro viribus laborare fc operari, regumque, principum fc potentatuum prrdiftorum oratores io rpfo concilio tunc pr*fentes, pio apoftolic* fedis reverentia , fideliumqnc unione requifivimus, ut regibus, principibus fc Esteotatibus fuis ea fignibearent , eofque noro nomine hortarentur ad ipfos legatos apoftolicos benigne fc honorifice traftandum fc audiendum , votifque noftris tam juftis fc piis per eos illis exponendis fatiifaciendum. Quod eos iàftoros nobis perfuadebamus , ut quanto citius fieri poflet, per nos mittendi legationis munus eis impolitum alacriter (ufeipere , fufeeptumque viriliter implete pollent, ac patre luminum› a quo omne datum optimum eft favente, pax ipia traftari atque componi eaque compotita , faafta & neccfliria contra infidelium rabiem Chriftiano fanguinc fariari anhelantem expeditio fieri valeret, fc pro totius Chriftianitatis fecuritate fc quiete feliciter terminari. Nofque poftmodum pro debito paftoraïis offcii pacem & unitatem ipfam cum uoiverfo populo Chriftiano, tum maxime eifdem regibus, principibus & potentatibus, ex intimo cordis atfeftu optantes, ex quorum diflenfione diuturniora fc graviora in dies Chriftian* reipubiic* damna provenire pofle formidabatur, ex eorum auftoritate, pace fc unitate eidem reipubiic* utiliter fc falubriter confultum iri fperabatur, nuntios noftros fc literas ad profato· reges , principes & potentatus inter fed illidentes, hortandos , requirendos , monandoique mifimus, nihilque, quantum in nobis fuit, omifimus tradatc ac operari omni noftro conatu, ut femotis quibufvis diffidiis atque difeordiis, unanimi tandem confenfu, gratia fc amore ad univerialern pacem, concordiam fc unionem redire vellent, ne ulterius per immaniffimum Turearum tyrannum ac infideles alios damna Chriftianis inferrentur, fed ad reprimendum gentium illarum immanem furorem elatofque conatus accingerentur. Qua cum ita tint, nos eunda ad optatum finem perduci omni cogitatione, cura, ftudio ac fedulitate affeftantes » fc dante domino confidentes , legatos de latere noftro fande Roman* etclefi* cardinales i* confiftorio noftro decreto de fratrum noftrorum con filio per nos poftmodum nominandos, cum audoritate fc facultatibus neceffariis' fc opportunis , tanquam angelos pacis, pro bu/ufmod: Chnftiauorum pace univerfali tradenda , componenda fc condocenda , expeditioneque contra infideles ineunda, eodem facro concilio approbante, ad eofdem reges , oro eorum regi» magnanimitate , fc erga catholicam fidem devotione, prompto fc alacri animo, ad atrum que fandiflitnum opus pacis cxpeditiooifqut inducendos , pio nuiverf* reipubiic* Chriftia tus integra atque perfeda tutela , defenfionc & falute mittendos fc deftinandos efle decernimus.

CWUm ssij.

•Jïiiô' CNIUSTJ ipj.

n'inu1· Fnetm* cum ex dfaturna & multiplici A httrefi Bohemonu» plurimum Deux offirndatur, & Chriftianus popwus fcandalixetur , quorum etiam ad vent fidci lumeo arque coacordum reducendorum provincia dilcAo filio noftro Thoms tituli ianfti Maniai ia «oatilroa presbytero cardinali Strigotrieafi ad Hunrartam *tt* Bohemorum noftro * apo&oMos fedtt legato eft a nobis hia proximir diebus plene demandata, eoidem tamen hortamur in domino» ut vel ad nos fc hoc tarum Latcranenfe concilium , vel ad eumdem Thomam cardinalem leKtum» qui propinquior iliis erit% aliquot ex is oratores cum &fidenti mandato dcftinarc non negligent , ad traAandom de opportuno remedio» quo errores» quibus diu detinentor» B agookant » fc ad verum religionis cultum & ian&o matris ccclcfi· gremium Deo duce reducantur. Quibus» hoc taro approbante concilio» veniendi» eundi » ftaodi» quoufqne pr-mifla traAanda dotaverint , * poftmodum difeedcudi, & ad propria redeundi, in fide pontificia liberem falvum condnflum fc fidem publicam tenore prsfenttum concedimus fc elargimur, eorumque votis , quantum cum Deo Cterimus, annuemus. Ut autem boc tarum tcraoeafe concilium ad finem oberrimn fperatmque utilitatis perducatur , (alia namque plura fc gravia in eo traAanda difastieodaquc remanent) ad omnipotentis Dei laudem fc ecclefi· fas exaltationem, nonam feflfonem con- C tinuationis celebrationis ipfius (aeri concilii Lateranenfis nono Aprilis iftq· pontificatus noftri anno primo qom. erit quarta feria poft dominicam paffionis, taro concilio approbante, indicimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftro conftitutionis» conceifionis, elargitionis fc indiAionis infringere, vel ei aefa temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prafatnpferic, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri fc Pauli apoftoloram ejus fe noverit iocurfarum.

Datum Rom· in poblica feffione » in Latelanenfi fscrofanAa bifilica folemntter celebrata, anno incarnationis dominies s$ij. quartodecimo Kalendas Januarii . pontificatus noftri anno primo

Qua perlctta . petiit a patribus, an placerent paternitatibus contenta in fcbedula. Et omnes unanimiter .refponderunt , placere. Demum reverendus pater dominus Joannes Franciicus epifeopus Taurinenlis afeendit ambonem » *fc* legit quamdam (chedulatn fuper reformatione tenoris infra feripti.

Iro *tfi/tcfttt Jcrwi ferv*** Del› ci rti veuttricet , cffrticete tenfili»*

In apoftolki culminis fpceula divine grati· munere collocati, nil magis efle noftri officii duximus, quam fedulo ac diligenter omnia circumfpicere » qua ad catholici nobis commiffi gregis cuftodtam, incolumitatem , augmentum pertinere poffent j fc in hoc ipfam omnes induftrie nervos » omnmaniml togeniique vires contulimus. Cusa^gitur felicis recordationis Julius papa 11. pmdeceffor nofter» ut erat fidelinm commodi folicitus, fc tutela ftodiofas » tum aliis multis de caulis , tum quia frequens circa Romana curis officiales querimonia urgebat, oecumenicum Lateranense concilium indixiflet, fc deputatis variis venerabilium fratrem faorum fana· Romv na ecdefia cardinalram , de quorum numero tunc eramus » fc pr» latorem infaper congregationibes» qui de querelis ipfis accnrate inquirerent , fc ne cnriales Interim & alii ad curiam pro gratiis accedentes nimio expeotaum onere fatigarentur» fimul ut infamia» qua di- Ai officiales flagrabant» mitigaretur ceteri remedio, bullam reformationis edidiflet» qua illi officiorum ftatntis cuftodiendis fab gravi poena deneo afttingebantur, nec circa cxceflus . ipecialiter decernere, aut concilium abfolvere, morte preventus qulviflet : nos ejus non minus car·, quam officii facceflores , initio ftatim noftri pontificatus fc continuare fynodum, & pacem inter Chriftianos principes procurate, nec minos » cum univedalem reformationem perficere noftre mentis fit » primum a prsdecflore ipfo fuper officiis prdvtfa , novis fulcire fabfidiis , fc auftis deputadonibus exequi non deftitimus. Enimvcro nulla vehementfor cara nos angit» quam ut triboli fc fentes ex dominico agro eruantur» fc fi quid eft, quod ejus culture officiat » radicitus evellatur atque extirpetur. Sedula ergo a depetatis relatione habita, fc quidquid exorbitaretur animadverto, ut quaeque vcl a decenti fc laudabili more, vcl a primera iuftitutione defeiverant, ad normam retraximus » fc ca in unam reformationis bellam, facro approbante concilio, fuper hoc editam, ex ordine congeffimus» in ca3ue exeeutores, qui otdinata fervari cogerent, eputavîmes ; quam ab officialibus ipfis fc ceteris, ut quemque tanget » fine fraude inviolabiliter ob1ervati, hoc facro approbante concilio, mandamus fab peena excommunicationis late fententi·, a qua , nifi per Romanum pontificem, excepto mortis articulo, abfolvi non poffint, ita ut ultra hanc fc alias panas in MIla ipfa particulariter expreflas , convenientes , officio, ia quo deliquerint, ad femeftrc tempus fint eo ipfo. fafpenu. Et fi fecundo erraverint in eodem officio , quod quantum io fe fait coinquinarunt» perpetuo careaot. Qui ooftquam conftitutione noftra ad frugem reduai erunt, inhibito atque fablato commis-. D ni damoo» ad ceteras reformationis partes procedemus. Et fi nobis omnipotens pro faa mlfericordia conceflerit, ut pacem inter Chriftiados principes componamus, non noxiis folum feminibus extirpandis, fed fc propagandis Chrifti finibus iofiftemus » ac fanAiffimam contra infideles expeditionem cujus 'defiderfam affiduc noftro cordi inheret, Deo info rei fu· favente , eorumdem fulti prefidiis aggrediemur. Nulli ergo Omnino hominum liceat haoc paginam noftri mandati infringere, vel ei aufa temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prefumpferit» indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Pecrt fc Pauli apoitofonrm ejus fe noverit incuriarum.

E Datum Rome in publica feffioae fa Latcranenfi facrofanAa basilica foleonher celebrata, anno incarnationis dominie· if rj. quartodecimo Kalendas Januarii, pontificatus noftri anno primo. P. Bembut.

D. de Comitibus.

Qua perleAa» petiit, an placerent paternitatibus fais contenta in fchedula. Et refponderunt omnes, placere, exceptis reverendo patre domino Jeremia archiepifeopo Tranenfi , qui dixit» quod non placebat fibi modus fchedul·; reverendo patre domino Jacobo epifeopo Potentino, qui dixit, quod placet bulla, fed vult quod

jiauo vili,

îtssio rtffMter mforautsooes i 9e reverendo patre A
PUJ, 4mum Boraardo atehiepi£ropo Spalateofi, qui dixit, quod piam balla mandati, non tamen reformationes, donec audiantur 4r publicentur: fle teveeendi» patritas dominis Alcsio Melfitano * Paride rifauricnfi epifoopis » qui diaemut placere ei», dummodo fiat reformatio generali». Poftremo veto deminue Marrae de Pcrefobi· procurator concilii accufavit contumaciam non competentium » te petiit fuper omnibus fieri iaftrameatum dr mftrumenta. Et fuit indiâa none feffio prWie ldue Aprilis, quu erit quarta foria poft dominicam in palions, *it* hoc foerunt pro oâava feffiooe.

Qua finita, A' cantato hymno cxukationit Err capellam faoftiffimi, incipiente, Te Deum, B c. quo finito, fanAifsimiu dominae nofter cum uoiverlis patribue *ic* curia reverfus eft ad palatium, *te* locur concilii remanfit vacuus.

Anno a nativitate domini noftri Jefo Chrifti millefimo quingencifimo decimo quarto, indiâione fecunda, die vero decimaquinta menfi» Januarii, pontificatu» fanâiftimi domini noftri domini Leonis pape decimi anno primo, de mandato profati fan&iffimi domini noftri fuerunt affine *tc* publicate in acie eam Ü Floro, bahlK* principis apoftolorum de rbc, ac audienti* publico, nec nqn fauâi Joannis JLaterancnfi» & cancellarie apoftolica, *tc* diverfe fchedulc tenoris infraferipti.

Dc mandato fanâifiimi domini noftri papar intimetur omnibus & fingulis pnelatis, magiftris, doâoribus « & aliis religions vitis volentibus dare notitiam rerum *tc* materiarum proponendarum in facro Laieranenfi concilio, qu* expedire A convenire ei» videbuntur, ut accedant recurrantquc^ ad rcverendiffimos dominos cardinales tres e\,qu*libet congregatione trium deputatiotiuqt* an$Ouiores, quid ad fttclens in curia ieu Utbc'fc continens, *Sc* une prefentes, Areis vel eorum alteri, juxta fcbedulatum alias Impreffarum de diâis deputationibus concinentiam & tenorem, diftas materiat aperiant, illarum noculas lcu informatione» tradant ad cum finem *tc* ctfoâum, ut illis examinatis & difcuflis^ ili» commemorationes, quo laudabiles ac bon* videbuntut, in congregationibus *tc* (cilionibus futuri didi facri concuii proponi pollini & approbati, ad Dei omnipotentis laudem *tc* ecclefi* fu» fanâ* exaltationem.

Die decimaquinta menii» Januarii millefimo quingentefimo decimo quarto, fupraferipte lners affixe *8c* publicate furiunt in acie campi Hors, ac balilic* principis apoftolorum de UrbeX A audientis publica, nec non fandi Jasonis. LaterancnGs *tc* cancellaris apoftolica valvis five porris, dimiflit ibidem earumdem iuprsfcriptatum litrraruip^ropiis afficis per mc Joannetn Aàtoniwm ifnâiffimi domini noftri papx curlotem

ξΑηηο > nativitate diflnini millefimo quinSentelimo decimoqvarto, indiftione fecunda, ie vero quarta menfis Aprilis, pontificatus huâifsimi domini noftri Leonis papae decimi anno fecundo, fuit publicata in loci, publicis fchedula prorogationis non* fefsronis nique ad d>em quintam menfis Mail ptoxitnc futuri, cujus tenor tali» eft.

Lf efiffpac firmet finen» M, mL· -J?*

Licet alias ia ottav» proxime pntcedead fefsfoae, at facrum Lateraneofc concilia·», fa quo plora fc gravia ad omalpoteoti» Dei laadem *fc* Roman· ecclefi* exaltatioeem traâanda difoatiendaqac fouerrrant, ad fioem uberrime fperatsqne Militatis commodius perdiscater, mmmb fefuonem contlaaationis celebrationis infixu facri Lateraaenfis concilii, eodem approbante concilio, ad Nona» pntfentis menfis Aprilis indixerimus, tamen eam dies none fcftionis hujufmodi inftare nofcaeur, *tc ea* qu* in eadem iefifone expedienda *te* fancienda funt per venerabiles fratres noftros fande Roman* ecclefi* cardinales, in pluribus congregationibus coram oobis habitis, diligenter *ic* mature, ut par eft, dilcufia fuerint haâentn, ut defiderabamus, fc aliis prelati» qui'in diifto concilio votum dare debent, communicari *tc* examinari, ac perfici fc abiblvi nequiverint, volentes uos ea qua decet dignita- ac matnritate in eodem concilio expediri, nonam feffionem prediâatn ad tertium Nonas Mrii proxime futuri, qu* erit dies quinta dsfti menfis Mali, millefimo quingentefimo decimoqnarro, pontificatus noftri anno fecundo, de corumdem fratrum noftrorum confilio prorogamus, ipfamque nonam ieffionem didi quinta die tenendam **t* celebrandam *<fe omnibus intimamus, pnrienremquc noftram fchedulam in valvis balilic* principis apoftolorum dc Urbe, ac Gctofanâ* Latcranenlis ecclefi*, affigi *tc* pubjicati mandamus.

Placet, A ita mandamus.

Anno a nativitate domini millefimo quinSentclimo decimoquarto, indiâione fecunda, ie varo quarta menfis Aprilis, pontificatus fanâifsimi domini noftri, domini Leonis divina providentia pay* decimi anno fecundo, fuprafcript* liter» fuerunt affixe *te* publicat· in valvis balilic* principis apoftolorum dcUrbe, ac in valvis five"portt» bafilice fandi Joannis Laiersnenfis, per me Fiancifcutn Vaca faoâifumi domini noltri pap* corfor«m.

Ita eft, Evrardus Duvivier curfocum magifter.

Deinde die vigefimanona fufpraicnpti menfis Aprilis in locis publici» affix· *te* publicate fuerunt divert* fchedubr tenoris infra fcripti.

De mandato fpeciali fsnftifsimi domini noftri Leonis decimi pontificis .maximi, intimatur A mandatu/ omnibus *te* fingulis patriarchis, arcbiepiicopis, epifeopis, abbatibus *tc* generalibus, m generali concilio vocem definitivam habentibus, in Urbe pr*(entibus, quatenus omni exceptione & excufatione remotu, hodie qu* erit vigifimanona Aprilia, hora deeimanona debeant omnesperfonaliter comparere in palsuo apoftobeo., in capella majori, ubi tenebitur generalis congregatio omnium prolatorum pro rebus facnirn Lateranenfe concilium concernentibus, coram fua fanâirate: una cum reverendifsimis dominis fanâc Romane ecclefi* cardinalibus, fub poena excommunicationis, quam contrafacicntcs incutrant, fi non paruerint.

A. car. S. Vit-

Anno

ÂN NO CHRISTI nu· | muo VIIJ.

Anno a nativitate damini millcfimo quingentefimo decimoquarto » indiâionc fecund* , die veto vigelîmanona fuprafcripti menfis Aprilis , pontificatus prcfati fanaifsimi domini noftri > domini Leonis divina providentia pape decimi anno fecundo , potientes liter* fuerant affix· in bafilica principis apqftolorum dc Urbc , & cancellari· apoftoli. cr, ac officii literaram contradiAanim valvis feu aortis » Be in acie campi Florui . Et in qoolinet loco folito affix· , dimiffn fuerunt per me Evrardum Duvivier fanâiffimi domini noftri pap· ac Roman· curia curforem .

Ita eft* Jo. Dioverit curfor.

Deinde eadem die bora Vefperarum fuit congregatio in loco fuperiui nominato . Et fuerunt in diâa congregatione fanâîffimus dominu nofter te reverendiffimi domini cardinales pnefentes in Urbe , excepto reverendiffimo patre domino Bernardo epifeopo Sabinenfi * cardinale fanâ« crucis * qui non potuit interefle propter corporis alterationcm : ac etiam fuerunt pnefentes patriarch· « archiepilcopi tc epifeopi numero feptuaginta & novem > ^ duo abbates tc generales ordinum , habita prias oratione . Et per prxfatum reverendum patrem dominum Thomam Phedram de mandato fuc fanâitatis * alta tc intelligibili voce propofitum fuit , an placeret paternitatibus fuis , quod fchedula que fuerat eis leâa in alia congregatione particulari * deletis te cancellatis his que concernunt prelates* proponeretur tc publicaretur in proxima nona feffione · Super hujufmodi propolitionc fuerunt vota particularia * qu« fequuntur. Primo reverendus pater dominos Bernardus epifcopus Tarvifinus gubernator Urbis dixit , quod placebant fibi propofita per dominum Thomam rhxdram : tc idem dixit reverendus pater dominus Ccfar Alexandrinus . Reverendus pater dominus Joannes Vincentius archiepifeopus Senentis dixit * quod daretur copia te temKus deliberandi . Et ad idem fuerunt omnes antes in eodem fedili . Reverendus pater dominus Alexius epifeopus Melfitanus dixit placete , prout Phcdra dixit , dummodo de cetero detur copia . Et reverendus dominus Gisbertus epifeopus Rapollanus dixit , xjuod differantur que concernunt prrlatos , & detur tempus deliberandi . Reverendus dominus Francifcus Nannetcnfis dixit *«quod detur copia tc tempus , & interim fua fandius videat petitiones przlatorutn . Reverendus dominus Ludovicus Tricariceoiis dixit , quod detur copia tc tempus faltem deputatum . Reverendus dominos Thomas Comaclentis dixit , quod differantur ea qu· concernunt prelatos , &r detur copia tc tempus . Ad idem fuit reverendus dominus Hieronymus Afculanus . Reverendus dominus Pompejus Reatinus dixit, quod deleantur que concernunt prrlatos ·, tc circa alia contenta in bulla refervabat votum ad aliud tempus * quando erit melius informatus. Reverendus dominus Nicolaus Bergomenfis dixit ' quod ea que concernunt praelatos * pertradcntiir per eleâos , tc expediantur limul cum aliis contentis in bulla . Ad idem fuit reverendus dominus Paris Pifaurienfis . Reverendus dominus Joannes Aquitanus dixit , quod placebat , prout dixit Phcdra . Reverendus dominus Maximus Ifernieniis dixit quod placebat , prout dixit Phcdra . In reliquis detur copia tc tempur . Reverendus dominus *Joannes* Antonius AngJooenfisdixit, quod placebat , quod fufpeoderoncur qua (peâaot nd epifeopos , donec cum aliis petitiones eoram difcutiantur tc determinentur 10 fecunda teffione *i* proxima . Reverendo domino Joanni Antonio Callinenfi placent contenta ia fcbedula * dummodo concernentia epifeopo· examinentur , tc deinceps detur copia tc tes·· pus* ut melius confutatur te refpondeatur. Similiter reverendo domino Petro Forolivicafi * demptis omnibas contentis in bulla * quatenus concernunt epifeopos te ecclefias * cetera placent . Et fupplicat fsnâiffimo domino noftro, ut habeat prelates rccommcndatos . Reverendus dominus Laâantius Suancnfis dixit * le non audivific * nec legifle bullat· . Ideo non refpondit ad idem. Reverendo domino Joanni Triburienli , tc reverendo domino Joanni Bovinenli placuit fimpliciter * prout in bulla . Et ad idem fuerunt duo fedentes prope eos ·_ Reverendus dominus Dominicus Lucerinus dixit « fe obtemperaturum io omnibus fanâiffimo domino noftro : tamen libenter vellet legere bullam , tc prudenter deliberare . Reverendo domino Joanni Sibinicenfi placet * quod in omnibus contentis in fchedula , tc quoad omnes cujufcumque ordinis fervetur dilpofitio juris communis . Reverendo domino Angelo Biitonorienfi placet , quod placuit domino noftro . Supplicat tamen, quod fua libi tam illicite tc atrociter ablata reftitui faciat . Ceteri vero dixerunt, quod daretur eis copia tc tempus deliberandi . Et tandem dominus nofter refpondit , quod daretur eis copia tc tempus deliberandi .

Et fic die fequenti dc mane in eodem loco convenerunt prckti , te fupradiâus dominu· Thomas Phsedra legit eildcm fchedulam , tc volentibus habere dedit copiam . Et tandem didi pariati elegerunt infra feriptos pnslatos , qui una cum reverendi(Emis dominis cardinalibus deputandi per fanâiffimum dominam naftrutn deliberarent fuper fchedula proponenda in lellione. Prolati efcâi fuerunt infra feripti, videlicet, reverendi patres tc domini , Senentis , Spalatenfis tc Rhcginur archiepifcopi, tc reverendi patrea domini Melfitanus , Reatinus, Faventinua, Lucerinus & Forolivienfis epifeopi

Deinde diâi pariati dic fequenti in aula fupenori ipfius palatii convenerunt cum reverendiftimis dominis cardinalibus , te ibidem eoofuitarant tc deliberarunt fuper proponendis in nona feffione , prout in ea inferuntur : tc rcmanfeiunt concordes .

Baws/iwus *feroahu* 7mjs»ïj *taptifia Car^ba Sert»fu , XitrtftijatitAiMu , priaapi Fabricia Carrêta , fact» Hitrafaljmitaaa τA ^αiı taa^oa* UMgÿlr· *fal·-rtM fltriaM luit* .

Rebgionis noftr· Hierofotymitan· ftudio atque obfcrvantia impullus, princeps illuftriffime, non potui juffis tuis , dum aamiratus in Urbe ageres ; protnptiffimus non obtemperare. Nobilis item vir Philippus Provanus, vices nunc in Urbe gerent, adhortatus vehementer eft, ad idque ab ipfo omne auxilium ac favor mihipreftitus <Λ , ut onus orandi pro religionis noftr· decore , Laterancniis fynodi feflione oôava, adfpirante Leone decimo pontifice maximo, lubirem. Quod ctfi aidiiust) ac meis humeris impar eflct,

ÏBsstb vut Q“» tamen potui Cedelitate ac cara abfolvi . In A quo orandi mtmere * ut ia omnibus ooflre religfonis negotiis, reverendiflimtu cardinalis Julius Medices, noftri ordinis ingens pneGdium, mihi opem Br favorem impendit, tamquam it, qui de reiigioAc noftra femper efle optime mentas renferetnr , eiiftimavj bos noftros quaJefcumqoc labores tibi efle deftinandos , ut de his te omnibus , que pro religione noftra in ipfa fynodo » in qu* Chriftian· reipublic· decus ac fplcndor maxime effulfit, reccufuerim , facerem certiorem . At hoc unum Ingenue fateor, fi quando illius loci amplitudinem dignitatemque animo volverem , atque onus ioiunôum nobis coofiderarem » totus equidem algebam , fle cor atque animus quodam metu per- B culfus me ab incepto plurimum deterrebant . Ac perquam libenter hanc orandi arduam atÎ|ue difficiletn provinciam detreAaflihn , nifi utflet mihi fle religioni *8t* cellttudini tuo morem gerendi incredibilis cupido . Idem etiam pnefttti , ne inrer commilitones viderer ptorfu* inutilis , qui licet forpore aliquando fervite nequiverim , at ingenii atque animi opibus , ae quantulocutnque valui ingenio , religioni noftre non defui . Gaudeoque mirum in modum , fi quid ejufdem caufa facio » nihilqnc animo gratius quam de religione aliquid mereri· Tu· etiam pneftantixefle figtfificandum pu« tavi, quemadmodum ab ipfo (ummo pontifice captum eft agi de unione ecclefi· * ejufque C reformatione , ac dc pace inter Chriftianos principes facienda, & dc esuedi tione adverfus 1 urcas fufeipienda : Br ad hrc omnia ab eodem Leone vehementer incumbitur . Quamobrem fperandum ab his plurimum eft, qui duro lubfunt Turearum imperio , atque au illis pariter qui Tureis finitimi eorum femper arma formidant , Leone pontifice maximo annitente , imminutum iri Turcaram imperium , atque ab eorum immanitate ac barbarie ereptum iri faltem populos, anos feptuaginta ab nioc annis iuo adjecerunt imperio. Quod fi in oratione meam vim, ubertatem atque elegantiam delideres, ingenii mei tenuitati precor adicribas · Non equidem fpe qmrftas aut glo- D ri* ad id muneris obeundum commotus fui , fed ut re , qua aliquid valerem * me noftre religioni non incommodum ac prorfus inutilem exhiberem , cujus ab ineuntç astate obfervantiflimus femper fuf, T»* quoque prsftanti· ante iftam ad principatum eveâionem deditiffimus fui « femperque magnopere colui ac fum veneratus , quafi animus pnefagiret , te quandoque hunc altum , tamque tuis meritis dignum honorem efle aflecutunim › Quanto fuerim dc hac tua cleâiooc gaudio afireâus, nullis pofiim coniequi verbis. £t quo id pnr me declararem aliqua in re, libentimme mihi tuo nomine injunâam fufeepi apud Lçoocm decimum orandi provinciam ; quamque apud il- B lum habui orationem , alteri in Lateranenfi concilio habit* fubncâcndam. curavi, ac fimul imprimendam, turque celfitudinicfle tranfmittendam aut deftinandam cenfui : quamquam nos minime preterit, hanc talem non eflequalem tu· Cingulares divjnrque virtutes merebantur . Privilegia autem noftra , indulta conftitutionafque ab aliis pontificibus concefla , benigniilimus Leo decimus pontifes maximus bumaniflime confirmavit , atque magnopere auxit , perpetuoque robore munivit . Supereft , princeps dluftriflimc, ut fcrvuli tui Joannis Baptifte fincerse menti* animi obfequinm , abfolutumqee tanto ingenii difcHmiae fufeeptam otici folit* benignitate fufdpia* i Br qui tum exaltationi gloriofiflim·, a qua femper beneficii* firm innumeris aflcâe › deditiflimus femper ektitl, quafi none audo fervitutls vinculo, fub tuo ut pnufidiofim ucto, ac vehementiffime precor , turque HhiftriifimsB dominationi me totum trado atque addico. Vale. a SRT” CXBIITI »i«l·

Rome Kalendi* Aprili* rj«j·

Orat»· *ÜtffUU Giflt Snttfii , itui. th Wtnfrijturtai , Mitt <φHï Ittnt* mu* pMrijfcra» mersusM* *tt Lttrtattft tHitm ilt* ʌ-4 , dreinsfaar/s Xa/v». dai *yt/Nttritif ftiUtfitt ytinfftttfiMfi ttrtit ,*

Veni fande Spiritus, omnium tuo amore Corda fideliam comple, &inme tua virtuti* ignem accende, ut tam arduum hodie inceptum te afpirante exequi valeam.

Cum , pater beatilflme , vofque Chriftian· religionis fulgentiflima fidere , onus orandi in hoc tam augufto confeflu mihi minus experto fuifler in^unaum , diu mente revolvi, quam meis id impar viribus foret. Nam tum ingenii imbecillitas , tenuifque dicendi copia mini filentium indicere videbantur, tum coram tanto Cntifice ac fecrofanâa fynodo Lateranenfi verfadurus , verebar , ne in dicendo obmutefcerem , Et id acrius me vexabat , quia idem graviffimis ac maximis oratoribus Br pnilofophi* ahquando evenilfe compertum habeo . Quod ego animo cotnpledens , hujus ornatiflimi Br facerritni loci amplitudinem majeftatemque me rito expavefccbam. Sed cum plane , pater fandiUitne, tu· ierenitar frontis, atque animi benignitas , fingularifque tantorum patrum humanitas me ita recrearet atque reficeret , nt obire munus mihi delegatum non dubitarem , «d quod hujus etiam pnecipui temporis obfervantia me hortabatur : fl<*are audentiori animo hoc tam eminens fuggeftum , unde iotut fero terrarum orbi* confpicttur , afeendi . Confifus igitur omnipotentis Dei Br ititemerate tirginis , divique Joannis Baptifte noftri fautoris auxilio , tuaque, pater beatiffime, me hortante innata clementia , cum de Chrifti militia , tum de fanâa fynodo brevibus perftifagam » De Chrifti militia in primis dicere ncArom~eft inftitutum , cui ille operam dat , qui magne Be fuperne militi· cxleftis eft cupidus Br Chrifto femper bxrere deliderat , cuique illius divin· vocis non otiofus auditor eft: *Si ftitmw,* ■ ■ - tt. quit, *ttitifar* rjt, m/rfsMrsx; CT srfi sp/smss,*' *illit tr mimUfr frit.* Chriftus autem in celts eft : *illoc* igitur nos curium dirigere decet. Nemo terrene confuetudinis , caduecque dileÔionis reminifeatur - nam qui huic Chrifti militi· accingitur , non fibi domum Conftruere , non poficfuoncs comparare debet. Efcas enim regias habet , *8t* imperatoris annona faritur . Manlio autem in caftris eft : ubi fi mors Chrifto bellante contingat , gloviofa eft , Vincentes enim dona rogalia & honores quam maximos adipifeuntur · Et liret vita in prejiss laboriofa fit , in pace tamen fplendida *tc* honorata tranfigitur , Chrifti autem militum arma , non lorica, nos clypcus, non.gladius, fed pictas , religio , probitas, innocentia *9t* caftitas funt. Non cedat armat* mentis conftantia terroribus inimicorum . nam nifi quis ftrenue pu-

gM»

AMNO gMfimt» ata coronabitur. NiM! ante® eftne.
OUUfn qui·»» «Ail erudelim noftro botte , qui in
HM. cala bcllua» , in tenu fraudem Ar odium In-
.'''-. «M primo* fratre» excitavit. Et ia ia oarai *-- ttro opère Tea tendit retia . Et ne multi» voe remorcr , umni» mundi mala fua funt pravitate coaunilla . Et c»m aena humana varil» hujaa auaadi Wecebria dévida fit, 9c laborem fagiat t voluptate® vero (equatur , pravifque ro- Attero defidetüa «gti ferat, noa fie apoftofea
A** '> hortatae : Jadoiro vw urmatorau» jUci , M advtrfiu iafiéUt fan ftglrU . Vittore® Cfiriftu® rogtm fequamur, quinro volt vittocia fua habete participe». Créa illius noftraeft vittona » cuju» patibulum nofter eft triompha». Tetta non nobis patria eft , fed evtom no» cive» 9e incola» expèttat . Ubi Km utinam verbe
-** ·>· domini audiamus i Xφ , tnqliit» ftr*c tr JiJtlit, *>U fafte Me* ftifH fiMü, /upsr muL fe te roqferuM» . Mage , inanem , milca ftrenue t imitator domini tai Ar regia «terni come» , digni» 9c optati» remuoeroberb praemii». O falutifera 9c ptn omniba» expetenda Chrifti militia » ia qua certa 9c prtetoumma funt trophart » quibus toc martyres ac beati patre» c«lefti imperio gloriantur , ac perpetua pace qaieietmt. Licet parvulus ex collo pendent ne* po» , litet fparfo crine Ar fcifla venibus ubera mater oftendat » quibus te ««trivie ; licet iti limine pater jaceat , per calcatum perge patrem i crudelita» iftp picta» eft » 9c fictu oculis ad crocis vexilÿm evola . Gladium tenet hoftis » Ut nos petimat . Nec de matris lacrymi» eft cogitandum , nec propter patrem Chrifti militia eft deferenda » cui etiam falvatoris caufa vitam debemus . Huic Chrifti militi» , Leo X pontifex maxime . a fumato Deo invL Aea vexillifer prxfettus feifti « tibique ille ii-
M«». i4, gandi 9t folvettdi poteftatem dedit. Tu in fpe- Cula domini pervigil fortiter adftans « eunda in rettum tramirem rediges . Tibi ergo omnium eccleflarum pnefides Ar totius orbis Chriftiani principes patere afleftant . O quam divina & Talutifera finit hec tua ad fumos i pontificatu» apicem afltimptio , a quo pro pacando ftaru Chriftiani populi » qui tot fceleribus, D rapinis 9e feditidnibus permifeebatur, ad i'alutiferam hujns ereptas fantta fynodi curam deventum eft : eui rei quantum uobiliffima ta» familie Medice» nomen contenu® fit , clare conftat . i u namque optimus paftor , tu falutifer medicus infirmitati Chriftianss religionis caelitus datus es . Tua enim cura » tua txtela » folertia » probitateque atque virtute grex domini egebat , ut ab imminenti capitali exitio liberaretur » ut priftine fanitati aos te vero ereditiffimoque medico reftituetetur · Ad quam rem tela fynodus hue erit veluti quodaatn Mithridattcum antidotum. In (ynodis quoniam folna plerumque eft mater ecclefia falubria remedia providere , fi quando nocendi E cupiditas , ukifccndi crudelitas , implacabilis animus & feritas rebellandi fuo in populo oriebatur . Nunc impius lueri furor » ac cifrenis cupido » iraque praeceps atque immanis libido » qua foetentes agit mentes , honeftatis fines effregerant , Ar omnis denique (ceterum labes in mundum incpferat. Mores vero Arinftituta majorum , pro lege tenenda » (prêta jacebant : praevaricatores divinaram legem » Ar ccdefiafticarom confuetudinum contemptore» impune cervicibus elatis incedebant . Abates vero 9c depravata voluntas., ubi feme! ccrpc-

k rant , fa die» duriores efitcicbanttu t 9c ai- fissio
[redacted]k (celeribus adftriftu» ooa facile ab ei» di- VUL
velli poterat. Qus» omnia ab bac (aattUEma fynodo fincero examine pendentur . O fehsberrimam «mdiemam nmnihns confnleatcm , omnia tumentia comprimente»» , omnia cabeicentia reficientem , muni» (apervacanea rofecantem , oetniaque depdavata corrigentem ' Hanc rege» priucipefque medttabamer , hanc populi omnes efflagitabant » hanc fenea » jnvtsse», cuottique Chriftiani cepero videbantur» }|«ibea tacitum Drw dafiderium bujufnrodi mpiiabnt. Et hh «naibu» tu folu» » pater beatifiune , fatisfacics, qui hunc tantorum patrem ia tui tam faufto poniificatna initio costum hanc ia udem Lateraoenfem cocgifti » ubi illa duo Petri Ar Pauli precinfiffima capita repetita venerantur » qu« hic totius Christiana reipublica imperium , tribunal Ar dece» pofuerant. Et cum ab omnibus fynodi» Lateraneofibo» femper ingens ipfi «celeti» adjume»* tum Ar utilitas prnftna iit » hare mirum ia nandum rette profpiciet, a qua omnis (na lain atque quies pendet : qee quantum fyaudali auxilio egeret » nullos eft qui neiciat. Qua d« re, patet ianttiffime, inter ea qua» ab» te pnedarilfime gcfts geryadaque iunt , hanc (an* ttam fyaodum , rem adeo arduam 9t hi» temporibus opportunam pvofequi periantte dccra. vifti. Ab hac enim religiofi «rbantque muces
C inftaurati erunt » 9c flagitia *qua divinum exa* men notavmit, coercebuntur, ia qua tela animorum fincerita» Ar religionis amor cuntta pe», fabit . Quibus tic geftis » calsfte» ira fetura temporum felicitate expiata» vidchuntxr . Aurea nempe te artas regnante ûcigfet , Ar iuftitia de aelo lapfa in terras redibit. Tu merarum virtutumque omnium exoptatum pmfidfem divinitus datus es, a quo cuique fua penmia tribuentur . Nunc fideram crleftis omnia® harmonia tibi Chrifti vicario applandit» Arcuattorum hominum pettora incredibili de tua feaami felicitate gaudio perfunduntor , Ar fub te paftore optimo omnis exultât populus , a quo pacem , concordiam Ar tranquillitatem exprttat » quaa omnis jam homo optat , cupit t amat Ar vult . Et cum pacis amica ipfa fit juftitia , Ac fe invicem olculentur, ea etiam fumma io te conlpicitur . Tu igitur pacis do- VJM·.!,.
nator Ar juftitim defenfor diceris, a quibas iasmortalirate donaberis . Quid eft enim quod principem melius pnedicet » quam quietus populus, concors fenatu», Ar tota refpublica morum honcftate intignita ? O pacis dulce nomen , a qua tranquilla libertas , utentis fere» niras , fimpliciras cordis , vinculum amoris » Ar confortium caritatb gignitor . Here fimultates colli», bella compefett » iras comprimit » fuperbos calcat, humiles amat » difeoedes fetter , inimico» pacat, cuottifque eft placida ; Quamobrem antiftes maxime , vofque Chriftianr religionis firaai/Em» columns , militia ChriftiTummi duce», qui in tanta baro® temporum expettatteae m facerrimu® hoc tem. piumconveniftis, ftflottuanti fommia Petri navicula procellis ooe® tuliftis , maxima Ar perenni laude eftis digni, Ar calcftc ftipendfom vobis dabit Deus , fi hoc tam falutiferum fanttumque concilium fanfte matri ecclefia profuturum , cui libertatis decorem reititoee , Ar foo populo mores vivendi rcligiofius praecipiet, to^ to pettore amplettcmini, Ar fociles empto operi fovebitis , io quo veftra erga ipfe® eccle-

fiam

BKSS IO ▼III. bonoTM* pietas filiorum , Br Chriftian® reipublic* civium verus amor eoafpiektur. Eece enim nunc tempus quo coeperis etiam » mentis ignavia expellenda cft . Ecce tempus » Suo ia armorum cclcftinm tcrrcftriumque moitatione , cordis fiocerims , animi magnita- 4· » virefque corporis prorepublica ChtuUana exercende funt . Verum cum hcc militia noftra divi Joannis Baptift® affiduis Turearum' incur-fibus (emper fuerit obvia » &r de ipfis quampluri-aas jam vidorias meritofque triumphos obtinuc-rit, tam a temmis pontificibus, cum a fandis conciliis , maxime a eundis Lateranenfibaa» miri* favoribus 8c privilegiis afici , 8c variis ftspcndiis commilitonibus noftris conccffia » mnltifqac beneficiis donari meruerit , qu® recenfendo , nimis prolixa foret oratio . Itaque, pater beatiL fime , & tu tantorum patrum fplendidiffimc cortu* , qui in hoc templum convocatus fuifti, cui divus ille Joannes Bsptifta noftri falvatoris fixeurfor prxfidet , qui temmus patri® tu® lorcnti® « urbifque Rhodi a 8c Hierofolymitaai ordiols patronus exiftit , cujufque olim nomine vocari non parum letabaris , quemque ante alios omne* colere confuevifti , toto tibi tiedore 8e imis fenfibu* hanc fuam Rhodicnetn religionem « 8e prsftsntiflimorum Rhodiorum principem a qui Chriftian* fidei defenfor cft acerrimus , cum toto populo , & hos fedulo tibi allante* noftro* commilitone* commendamus * ut non folum nofter ordo in fuis privilegiis 8e conftitutionibus ab hic fanda fynodo confirmetur , fed etiam augeatur . Sci* enim , pater bcatiflime (8c tu Lateranenlis iynode · Rhodon infulam ab omnibu* laudatam , atque opportuniflimam femper ad re* gerendas efle judicatam . Nam Rhodos noftra adjacet Afi* , qua maxime Alia in mare noftrum excurrit · nine in Syriam 8e i» /Egyptum commodiflima eft navigatio , hinc an mare Aliaticum * Hdlcfpontum , Proponuda ac Pontum commodiflime folvitur , Λ: tebus navalibus atque clafficis ea civitas fempet Îolluit . Quamobrem Rhodiorum amicitiam crnpcr Romani magnifccerunt , corumque ad multa bella ufi funt opera . Quare arcis ac rei Chriftian* propugnaculi curam tibi , pontifex maxime , non in poftremis efle habendam arbitror , ac danda eft opera , ut quemadmodum cam Soli fiiifle urbem confecratam ^radunt t ac nui!» die , quamvis nubilo ac pluvio , Solem 10 ea non illuxifle : danda eft , inquam , opera , ut ea infula vero Soli , hoc eft , Chrifto femper fit facra , ac femper verum Solem colat , in caque femper illulcat . Tu nos igitur favore & clementia protegas > quo alacrius ea pro republics Chriibana contra infideles egredi valeat , qui rabido Sc truci animo femper contra Rhodicnfe prsfidium inhiant , 8c ufque fub divi Joanni* Baptift® auxilio copi® Hierofofymitanx militi* , corumque crudelibus aafis fortiter reGftunt , Se feroces animo* innumeris rrcliis compcfcunt . Nam nec principes nofbi , net commilitone* certa vit* dflcritnina fubire unquam recufant , nec recufarunt , ne illa Chriftian* teipublic® firma Rhodiorum propugnacula ia Turearum ditionem redigeremur . Arx enim illa eft expultrix fxvilumorum hoftium , qui temper veftra* urbes 8* imperia invadere , & religionem noRtam funditus evertere ftudent . Et ut jam per literas praeteritis mentibus , pater fan-

A diflime, tibi illinc a noftri* fignificatum fuit , Sultan Selim fed® Mahumetan® immitem tyrannum clallem ingentem paraviflê » 8e innumera* copias contra Chnfti fideles & Rhodi4 iaful® milites 8c incolas contraxifl· , 8c tantam tormentorum vim > quantam nullus unquam » ad id bellum inftituifle exploratum habuimus , qui illlinc poftmodum temotis caftiis alio contra orthooox® fidei cultores impetum fecerunt > ubi multas clades 8e urbium everfiones inferre conati funt . Et nuperrime cum quieturum efle illum fperaremus , per altera* a noftri* fanâitati tu® fignificatum cft a in eofdem belli apparatu* ingenti ftudio , fummaque celeritate incumbere · Et cum nihil ma-

B joii odio profequantur quam Rhodum , ei multo magis m polterum timendum eft t cui nunquam minari deliftunt . Necefle igiturj cft » ut fnincipibus Chriftiani* accerfiti* , 8e tuis in andadiipetfi* ovibus tepta collcdis, quo unum f>t ovile » fieut unus çft p?ftor , cui pacifice 8c quiete prxeipia* , ui abs te magnanimo duce 8c vexillifero , tua animi fincerûate » mirabili lapientia , czleftique virtute advertes hanc infidelium potentiam bç lum fufeipiatur . Expergi fcimini ergo , cxpergilcimini tandem' Cnriituni principes . & labanti ecclefi® auxilium afferte , & fub Leone feliciffimo paftore, invido-

C que duce » dc bello Tureis inferendo in medi? um conloiitc » ncc ulterius patiamini noftri redemptori* fepulcrum , 8c Conftantinopolim novam Romam fub Turearum imperio detineri a & tantam peftem atque perniciem advertes Chriftia nos populos diutius favire . Sed religionem vellram propius refpiciatis , quam colere 8c angere vcftri imperii & regni intereft . Cuju* ici fideliffimum vobis Romanorum exemplum propono > quorum rcipublic® fplendor femper emicuit , dum religionem pr® eundis rebus obfervaiunt . His enim non folum fervand® , fed etiam amplificande religionis ftudium fuit : quam ii quis contempliflet , non immeritas divin® ultioni poenas dabat . Ne miremini igi-

D tur , fi tot infortunia Chriftiani* rebus acciderunt . Rara enim inter principes Chriftianos concordia hadenus fuit . Qui cum debuiflent unanimes falutifer® contra infideles expeditioni coniulere Sc opem ferre , bella cis gerere magis placuit , qu® nullos honeftos meritofque triumpho* habitura edent ; &· religionem conlcrvare at. 3ue defendere contempfcrunt · Deponite nunc * eponite Chriftiani principes hanc tarditatem atque fegnitiem , Sc ad vindicandam Chriftianam rempublicam ab atrociflimorom hoftium fervitute accunatis , & iaful* Rhodo opem afferte, qu® (quod Deus avertat) fi expugnaretur , v® , ft Chnftianis urbibus 8c imperiis . Prxftatç igitur auxilium . Nam quid magis vos decet ,

E quam non folum pecunias atque vires omnes pro Chrifti nomine & gloria exponere , fed etiam vofmet devovere , ut vita frui «terna valeatis ? Hac enim conditione gignimur ut generati nos Deo jufta & debita oblequia pnebeamus . Viriliter ergo agite , probati principes , currite foi titer curium hunc felicillîmum , & certate bonum certamen , »t «terna prxmia confequamini . At P.C.cui Chriftianx religionis haben® tradit® funt , hxc tc cura , hoc te defiderinm tangat : hxc te viftoria, hic te triumphus expedat maximus , qui nullo ixculo aboleri poterit . Magni enim tk ingenii divini cft , magna aggredi , atque ea moliri , qu® non minus mçriti quam gloria: liiit paiitoia ,

ANNO CHRISTI «HJ·

Ja-

AtrifO CHRISTI ifib Jacet defelata Aie, jam Africa, jaect jEgypcu·, / ac boa· Europe par* deferta, abjeAa, fine lege, fine moribus, fine «lloChriftia·· religionis eon» iortio . Ubi tot civitates , tot popali , toe Imperatores, reges, principes «alta rem fidei fc armorum ni» pr»ftaatifiuni , ubi tot ©eleberrima Chrifti «r (anAoram templa k twitliffimam jam Tartaram k barboronMi ditionem devenerant , a quibas acceptas cladm, OvctfiO-oct contuuseliaique non eft hnjm temporis recenfere , com jam omnibas nocn fint atque teftatn , dr cam tot tarn anno· nihil alind audiamus quam excidia alia fepcr alia Chriftianoram . Quid qvod Tyrrhene»» mare toties infieftarant , ^ (quod pudet referre) ad iitora ufqœ Romani agri pnadatnm venerunt ? Sed 1I hoc loca tam efferata , barbara , fine fide , fine Deo , tam diu ia poteftate infidelium efle, ac non tam regi , qtram devaftari pa® funt principe· Chriftiani , dam quo faa itmt qnurant, non qua Jefu Chrifti - dumquifque luxai , fimultatibus , otio indulgct i dem Romanum pontificem totiet acclamantem, rabidos lupos gregem domini invafifle , non andiant . At qui noa tanta «flet realm jaAura fragilium, nifi cum hit innumero qaoque anisa» fideliam deperirent, qu» parrim metu , partira labefaAata religione, quafi alant» iocalrn fenfim in dies a fiae deficient . Hac , pontifex maxime Leo , animum tc decet advertere , adverfus horum rabiem » compofita inter Chriftiano· pa- C; ce , coniurgere , exercitem ia ea loca trajice* te, illata» ab hoftibus injurias ulcifei , ad tantum decus , tantam glociam ance alios evolare Crux Chrifti in adeat uro vexillo prodi» bit , dax agminis fui pnrcedet omnipotens ·. infultabitur undique coram capitibus, tamquam parieti inclinato & maceri» depoliat . Perfequeris dt comprehendes illos , dc non converteris , donec deficiant . Sed fine te , Deos , mtfefi Îuid femus ? aut quo recidunt conatos noftri t 'ogitat jam bonus paftor vicarius tous, cogitat, inquam , in veram lan&amque fponfe tu» unionem , cjufque reformationem incumbere . dt populi tui in angulum tcdaAas fervare reliquias, amifla recuperare , fines ecclefi» propagate. At D feriptum eft , quod reprobet cogitationes populorum , dt reprobes confilia prmcipam . Parentes ergo ad unum putemus fideles principes, ituros in horte» ruor Chriftianos omnes i peratam putemus efle daflem , inftruftam aciem : nifi tu Deus exercituum adjuves » noftris his cogitationibus , his confiliis pnrfens sffftas , adlpires , faveas nifi denique cuftodieris civitatem , fraftra vigilant qui cuftodiunt eam . Tibi ergo regi regum dr domino dominantium preces (oli fundena» (ont . Ne memineris iniquitatum ' noftrarum · Exarge , dr diffipcnrur inimici tui r vindica faoeuiocm juftorum tuorum , qui eflulus eft . truc de manu canam unicam fponlam tuam , labanti tu» religioni E porrigito dexteram . Leoni pontifici maximo , quem ad pafccndat oves tuas unum pr» omnibus elegifti mitre auxilium de lanfto tuo , ut SicatisChriftianorum animis , in hoc um fanum , tam necelfarium , tamque ecclefi» tu» utile dr expediens opus toro , ut ajunt, peftore incumbere , illud feliciter abfolvere te duce valeat , qui vivis de regnas in fecula . Dixi.

SESSIO K. ^

ANno - nativitate domini 15 a^ tndiAioae fecunda, die vero Veneria quinta menfis Mari , pontificatus fanAiffimim Chrifto patris tc domini noftri domini Leonis divina providentia pup* X. anno Cerando , firit celebrata nona temo generalis concilii in ecdefia Lateranend fe loco felito mane bura Tertiarem . In qua Init prefens prnfatus faoAtdunns dominus nofter dominus Leo pape X· indutu· veftffos pontificalibus , (edens in thalamo coafaeto . Fuerant prudentes infra fcripei rtvewndiSmi domini cardinales , patriarch» , arcbiepifcppi, epifeopi , abbatés de magiftri générales orcinam , dr oratores principum , dr quamptares iUuftriffimi , domini , dr ahi doAorcs tt nobiles in copiofa multitudine.

Efifcfi μ τ&λλlη .

Reverendiffimus domiaus Raphael Oftienfis.
Revercndiffimtu dominus BcrnardmuS Sabtncafis.
Reverendifimt» dominus Dominicus Poriuenfis.
Reverendifimns dominas Jacobus Albanenfis.
RevcrendiCmm dominus Franciicus Tiburtinentis.
Rcvctcndiftmu dominus Marcui Frrncftini».

Tniiytcri ttrihuki .

Revereedififasus dominus Franciicus tituli fsnAoram Joanai· dt Pauli , Sorrentinos.
KeverendimuMS dentmus Nícolaus tituli fanAn Prifc», de Flifco.
Revcrtodlftimus doouaw Hadrianus titqli fan* *Ai Chryfogoqi.*
Rrverendifimus dominas Leonardus tituli fanAc Suiann», Agenncnfis .
Reverendiffimus dominus Chriftophorus faaA» Praxcdis.
Reverendilfimus dominus Antonia· tituli fanâi Vitalis, Sipontinos.
ReverendifiMMs dominus Pctrtts tituli fanAt Eukbii, Anconitenus.
Reverendiffimos dominus Bandinelhis tituli S· Sabina , de Sauli».
Reverendiflimus domines Laurentius tituli lanAoram quatuor Coronatorum.

XMsrmu curdiaefri ·

RrrermdiffimtM domines Fridericus de fanfto Severino, fattAi Angeli.
Revcrcndiffimus dominas Hyppolitusiand» Luci» in Silice.
Reverendi®mus domiant Alexander fanAi Euftachii, Farnefius.
Reverendifimus dominus Ludovicos fanA» Mari» in Cofmedin , de Aragonia.
RcverendiCmus dominus Marcus fanA» Mari» in Via lata , de Cornelii· .
Reverendi®mus dominus Alphonfus laudi Theodori .
Revereadiflimtts dominus Matthcus fanAi Artgcli Gurccnfis.
Rcverendtffimus dominus Juli»· fanAr Mari» · »· Do. • de Navicula. ■"""··

Re-

Siss 10 il. R«v«endiflwaoi dominus Bcrnatdos fan&a Mari» in portkm
Reverendiflimus dominus Innocentius fanâorum Cofma fir Damiani.

TttritrtLt V tfffattf ftfe › CT «rares.

Reverendus pater domtnua Cvfar Alexandrinus.
Reverendas pater dominas Alphoafas Antiochenus .
Reverendas pater dominus Joannes Vincenti» Senenfis.
Reverendus pater dominus Gabriel Dyrrachie-fis .
Reverendus pater dominus Robertas Rhegienfis ·
Reverendas pater donunus Angelas Turritanui.
Reverendus pater dominas Scaramuu Cumanus.
Reverendas pater dominus Pompeios Reatinos ·
Reverendus pater dominus Julianus Vulteranus .
Reverendus pater dominus Dominicus Lucerinus .
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Cavalliceahs.
Reverendus pater dominus Andreas Milçtcnfis.
Reverendus pater dominus Alexander Alexandrinus .
Reverendas pater dominus Bernardus ep<(coptis Tarvifinus & gubernator Urbis
Reverendus pater dominus Petrus Tergeftinus , ferenilfimi Maximiliani elcfti imperatoris orator.
Reverendus pater dominus Claudios Mafliiienfts epifeopus Chriftianiflimi Francorum regis orator.
Reverendus patet dominus Silvefter Vuigomieofis epifeopus , orator illuftriffimi Henrici regis Angli».
Reverendus pater dominus Joannes Gncxnenfis archicpifcopus, orator illuftriffimiSigifmundi Polonm regis.
Reverendus pater dominus Bertrandus Adrieofis epifeopus , illuftnifimi domini ducis Ferrari» orator.

Reverendus pater dominas Stephanas Patractnfir .
Reverendus pater dominus Julius Corinthienfis ·
Reverendas pater dominus Aldronandinus Nicofienfis.
Reverendus pater dominus Bernardus Spalatenfis .
Reverendus pater dominus Hieronymus Antibarenits.
Reverendus pater dominus Vincentius Neapolitanus .
Reverendus pater dominus Francifcus Jadienfis .
Reverendus pater dominus Jeremias Trancnfis.
Reverendus pater dominus Orlandos Avinioncnfis.

A Reverendus pater dominus Andreas Monembafieofis. anno CHXISTI «na-
Reverendus pater dominus Gilbert» Surrentinus·
Reverendus pater dominus Giorgios Nazarenus.
Reverendas pater dominas Stephanos Gabriel Barenfij.
Reveiendus pater dominas Fabricius Hydruntinos.

Reverendus pater dominus Jannotios Trojanus. B
Reverendus pater dominus Simon Ariminenfis .
Reverendus pater dominos Jacobus Paphcnfis.
Reverendus pater dominus Joannes Aquilinus .
Reverendus pater dominus Francifcus Vicentinus.
Reverendus pater dominus Jacobus Potentinus.
Reverendus patet dominus O&avianos Vitcrbienfis .
Reverendus pater dominos Thomas Comaclenfis.
C Reverendos pater dominus Marinas Ccnctenfis.
Reverendos pater dominus Jacobus Faventium.
Reverendas pater dominus Joannes Sibinicenfis.
Reverendus pater dominas Paris Pifaurienfu.
Reverendus pater dominus Joannes Bovinenfis ·
Reverendus pater dominus Alexius Melfitanus.
Reverendus pater dominus Jofue Efcnlanus.
Reverendus pater dominus Joannes Dominicus Terdonenfis .
D Reverendos pater dominus Vatinius Placentis .
Reverendus pater dominus Fraocifcas Bifignianenfis.
Reverendus pater dominus Tcrdinandus Bancoregenfis.
Reverendus pater dominusJoannes Baptifta Marianenlu
Reverendus pater dominus Petras Caftclli maris .
Reverendus pater dominus Alexander Urbevetanus.
Reverendus nater dominus Nicolaus Bergomen*fis .
Reverendus pater dominus Joannes Elneo-
Reverendus pater dominus Petrus Forolivienfis.
Reverendus pater dominus Lambertus Venufinus
Reverendus pater dominus Paulus Forofempronienlis.
Reverendus pater dominus Chriftophorus Polinianenfis.
Reverendus pater dominiis Alovfius Arbenfis.
Reverendus pater dominus («rfar Infulenfis.

Re-

ÀNNO CHJUSTI >>·«* Rwereidus puer dominus Gisbertus Rapoila-ans.
Reverendus nater dominus Joannes Antonins Anglouenus .
Ravereodus pater dominus Augaftinns Pamfines .
Reverendus pater dominus Joannes Baptîfta Phaoenfis .
Reverendos pater dominus Joannes Aceraneofis.
Reverendus pater dominas Sistas Salutia*ram.
Reverendos pater dominus Andreas Anfarenfis.
Reverendus pater dominus Auguftious Tribu-rienfis .
Reverendus puer dominus Tryphon Cuarenfis .
Reverendus pater dominus Vincendus Signinus.
Reverendas pater domiuus Ladantius Suanenfis .
Reverendus pater dominus Marcus Senogallicnfis.
Reverendus pater dominus Vincemius Cajacenfis.
M«. tU*. Reverendus pater dominus « Marcus Urgcntinus .
Reverendus pater dominus Joannes Arianenfis .
Reverendus pater dominus Hieronymus Dcinenfis.
Reverendus pater dominus Hugolinus Licicnfis .
Reverendus pater dominas Hugo Rhegienfis .*
Reverendus pater dominus Joannes Antonius Calenenfis.
Reverendus pater dominus Jacobus Aquinatenfis.
Reverendus pater dominus Tranquillus Ferentinus.
Reverendus pater dominus Petrus Narnienfis .
Reverendus pater dominus Dionylius Toloncnfis .
Reverendus pater dominus BenediAus Chienfis.
Reverendus pater dominus Julianus Agrigentinus .
Reverendus pater dominas Zacharias Terracinenfu .
vi*. eirafii. H. Reverendus pater dominas BaptiiU k Pennenfis .
Reverendus pater dominus Ludovicus Tricaritenfis .
Reverendus pater dominus Antonius Urbinatenfis.
Reverendus pater dominus Hieronymus Nicienfis.
Reverendus pater dominus Hieronymus Afculanus.
Reverendus pater dominus Francifcus Nannetenfis.
Reverendus pater dominas Angelus Britouorienfis .
Reverendus pater dominus Andreas Literenfis.
Reverendus pater dominus Auguftinns Sagonenfis.
c^.T(te-<«**»". Reverendus pater dominus Dominicus « Trahatenfis.
Reverendus pater dominus Richardus Vencframe.

Reverendus pater dominus HieronvoMS Arctinus. sissio IX.
Reverendus pater dominus Nicolaus Curciolenfis .
Reverendus pater dominus Patror Paulus ΛΛnus.
Reverendus pater 'dominus Maximus Iferoienfis .
Reverendus pater dominus Jacobus Marficanus .
Reverendus pater dominus Thcfeus Rcauaateafis.
Reverendus pater dominus Francifcgi Milopotamienfis .
Reverendus pater dominus Latinus Veftanus .
Reverendus pater dominus Ftancilcus Spiga-ctnfis.
Reverendus pater dominus Chriftophoraa C«£enatenfis.
Reverendus pater dominos Matthous Umbria*tkenfis .
Reverendus pater dominus Matthias Famagv*ftenfis.

Reverendus pater dominus Joannes fanétiScbaûiaai extra muros Urbis.
Reverendus pater dominus Nicolaus Candi Grogorii dc Urbe .

*Gt*trn!et trjiutui»* .

Reverendus pater dominus Petras Camaldolenfis.
Reverendus pater dominus Thomas Pnrdiea*torum .
Reverendus pater dominus Bernardinis. Minorum .
Reverendus pater dominus Ægidîus, eremitarum fanAi Auguftini.

Ortforti , fennter , iUnftrtt itnthti tentf^rnlti .

Illnftrir dominus *Sfortu* dux Barenfis , *8e* fereniffimi Mar.imiliani cleAi Imperatoris iu kalia locitmtenens generalis ›
Illullris dominus Albertus Pius de Carpi, orator imperatoris .
Magnificus dominus Jacobus fenator Urbis.
Magnificus dominus Ludovicus Solier orator Chriftianifiimi regis Francix.
Magnificus dominus Hieronymus Vich orator catholici regis Hifpani*.
Magnificus dominus Triftandus de Aeugna, 4r
Magnificus dominus Didacus Pacheco, 8r
Magnificus dominus Joannes dc Farra, illuftriffirni regis Portugallio oratores.
Magnificus dominus Joannes Baduer orator Пluftriffinii dominii Venetorum.
Magnificus dominus Totus Lupus de Lapide eques , *8c Benh de* Alvenfchn, dr Joannes Bencelvil , oraton i illuftriffitui domini Joachim marchionir Brandcburgenfis eleAoris imperii .
Magnificus Petrus Landus illuilriflimi dominii venetorum .
Orator Florentinorum.
Revereudus pater dominus Alexander archidiaconus Mantuanus , il'ul iffimi domini marchionis Mantuani otatot l

Ma·

«'«."A Magnifico* dominos Francifcus dc Cuidono , ®r*lot «ag'ftri Rhodi.

Otator patriarch* Hierofolymitani,

liiofttis dominos Ludovicus comes de Petiliam).

Dominus Antonios dc Stuoega prior Caftellar > ordinis fanât Joannis Hierofolymitani.

(uftmttrti Urlii.

Magnificos dominas Evangclifta Magdalena.

Magnificos dominos Marius dc Crelccntiis.

Et alii quamphires domini êcclefiaftiei fir feculares, auditores rota , & clerk! camera > •c io diverfis facultatibus dodores.

Fuit celebrata milia de Spiritu fanAo fubtntâà voce per reverendum patrem dominum Gabrielem archieptfcopum Dyrrachienfera . Et habita oratione per reverendum patrem dominum Antonium rnccium clericum camera apoliolier , qua ponetur in fine feflionis justa ftylum aliarum : caMatifquc litaniis ac oratio, nibus confactis , & benedida lytsodo per ian-Aiflimum dominum noftrum , *te* cantato evangeiio fecundum Joannem per reverendiflimutn m Chrifto patrem dominum Ludovicum fanda Mari» in Cofmedin cardinalem Aragomr , quod incipit , *Si Ji/tyrii* me , *ttc.* ian-Atflimus dominus nofter incepit hymnum , Veni creator Spiritus , fire. Quo finito , *Bc* oratione cantata per pariatam fanftillitnum dominum noftrum , (upradiâi oratores illuftridimi regis Portugalli» aceefterunt ad pedes fanditatis fu» , *tc* praefentaverunt mandatum prefati ûluftriûimi regis ad interefiendum facro concilio . Et idem fanâifiîtnur dominus nofter tradidit illud reverendo domino Thomx Phxdrc fecretario concilii. Qui afeendit arnbonetn , & legit illud alta *te* intelligibili vocc : cujus tenor talis eft .

MANDATUM REGIS PORTUGALLIÆ.

£«wasat/ *Dei gretin rex Tertniellix <y <Algcrkhrnnt titre , nltre^nt ntert i» jtfrice ,* daav/aus " G«ara ac *Confnifix* , aav^atl»»n *et tentmtrtii JF-titiefie , Jlrtiix , "Prefix etqne lejix , nnivtrfit ÇT fingnlb bemne ferient inffeflnrif* ·

Notum facimus , quod confidentes nos plurimum de fide *te* induftria nobilis *te* infignis viti Triftanni de Cugna confiliarii noftri fidcliilimi, *Se* diledorutn atque egregiorum juris doftorum Didaci Pacheci, fiijoannisde Fana, noftre curis auditorum , quos ad fandam fedem apoftolieam , ac fandifiimum dominum noftrum , dominum Leonem decimum divina providentia find* Roman» fir nniverfalis eccleli» pontificem masimum cutp obedientia oratores deftinavimus : ipfofque etiam oratores ac procuratores ad hoc facrum Laieranenfe concilium , quod fua fandiras continuare *Se* prolequi deliberat, dcfignatnus, deputamus, conftnuimus , dantes illis plenum mandatum *Se* omnimodam potcftatem pro nobis fic regnit dorntniifque noftris in ipfo facro Lateranenfi concilio dicendi , proponendi , agendi . tra-Aindi omnia ' fic lingula , qu» ad eelcbran. dum *8c* concludendum ipfum concilium , tam quoad faisdiflimam *8e* omnibus Chriftiani* optabilem contra Chrifti hoftes expeditionem , quaoa quoad cetera ad fanA» Roman» ecclefia ejufque membrorum unionem , *8e* Chriftiam religionis fideique eatholk» augmentum ît commodum fpcAantia , neceflâria , feu opportuna fiaertnt , etiam C talia forent , que mandatum exigerent fpecialins : ac denique omnia circa hoc faciendi, qu» vobis viderint cipedire , fir nofipfi pnrfentes faceremus : promittentes nos gratum , ratam , firmum fir validum habituros , quidquid in pnrdidis *Se* quolibet eorum per diaoa noftro* oratote* aAum, faAum fit geftum fuerit . In quorum fidem fic trfttmonium prefentes feribi, fic figillo noftro communiri fecimus , mannque noftra fubfcrip. fimo» .

AMMq christi »na-

Datum in urbe noftra Uliabun» duodecimo Kalend»*s* Novembria , anno domini millefimo quingentefimo duodecimo .

Deinde dominus Matius de Perufchis , fifei *tc* facri concilii procurator capotait prrfato fandilfimo domino noftro , quod licet alias fuerit decretum monitorium contra pnelatos Gallice nationis, fic alios utentes quadam pragmatica fanAione, fir fuerit citatio decreta contra eofdem , ut venirent ad allegandum caufam , quate diAa pragmatica revocari non debet ; fic fuerit bujufmodi monitorium feu citatio legitime caecata fir reproduAa, *te* fua fats-Aitas prorogaverit eifdem terminum ufque *d pratentem teffionem : tamen ipfi minime comparera curarunt, nec curant, tam ad defendendum didam pragmaticam , quam ad intetef-fendurn facro concilio · Quare contumaciam eorum aceufavii fir accufat , petens procedi contra eos ad declarationem, *te* decerni proceffus C*r a/fixionern citationum ad valvas ecdcfi» ateranenfis. Ex adverfo vero reverendus pater dominus Claudius epifeopus Maflilienfit , orator Chriftianiflimi Francorum regis , allegavit, escufando diAos prelates , dicens eos venifle ufque ad monte* « feu Delphinatum ; & quia non potuerunt obtinere falvumconduAutn adetentortbtM ducatus Mediolanenlis *te* dominii Januenfis, ideo non venerunt . Et pro verificatione didorum produxi; unum inftrumeatutn *te* certas literas miffiva* tenoris infra feripti , videlicet inftrumentutn.

EXCUSATIO PRÆLATORUM Gallicorum .

Utiverfie **tr** *fijtielii frx/ixtet litertt ixffeStrii , CxiiMtntf Ctfit frtiijttr i» Jttrttii Lurelttrexi* , yrkr , *ftu* cammeada/urrus *frientmi ft/tffi Srefkjxi tie yxllehyfit Ikreiltuiexfit tliercefii* , <r *ittexicei tctiefit ttlleiietct fexili StiiMterit Meetifftffuhxi iieeeefit Mtytlteeitfis , viterixt* ru *fptriteelikei (y tnttftreli·Lut gtittrelit revertxji fxtrit Jeetixi Lxtievi-ri Je Mtxji , fettflx frjb xiefieltcx frètentteni , et frxe^fiti tvntnenJefxrH frxfefitefxi* , feu *cerxekii Ultienfii t erjieh fenili jininfimi , Tenrinenfii Ji«tefitt felatem ili ienn ne [«efitnum* .

Notum facimus , quod in noftra , notariorumque ac fpedabilium fie fiientificorum dodorum &· tcftium infra feriptorum prefentia extftenres fir perfonaliter conftituti coram nobis (edentibus pro tribunali in coenobio didi prepofîtatus, reverendi in Chrifto patres ae domini) dommi epifeopi, Joannes Lexovienfis, Antonius

Jjj'jio" CtUUSTt ;p«. nias Engolifmenfis , Fraocifcus Ambianenfis , Joannes Cabiloacnfis · Symphorianus Laudooenfis t «agiftri in theologia , Joannes Lelaaicnfis » AntOoios Lcftutre t archidia*ooi » Joannes de Fraxino TeJqfaactofia , GqiUctaM de Noflai Lcxovienlft· jurium doâores * legati > oratores 9c procuratores ad fandiffimum in Chrifto patre* 9c dominent noftram dominam Leonem p4p<m decimam & modernum * per nmwnlloe lewendw pattes « qtd in congregatione Piiana interfuerant » fun ft altoru* no mine peoenratores decreti 8r deftûati twoInerant, quod font fupra fexagiata dies efflo- xi»-quifeis huic loco applicuerant» ftplnfquam quatuor menies huic legationi vacarunt. Venirntamcn com primum noie loco applicuerant· fuere a maxerio pratfall fandiffiaai domini noftri pape certiores *etk&i* » Maximilianos Sfottia ducatus Mediolanenfis detentor'· eide* «aacrio breve apoftolica* fibi offerenti , commeatum *tc* falvumeoadadhun profatis oratoribus reçufare non erubuit . Quod intelligentes praefari oratores « vili funt viam Genuenfipm lentare t quibus fignificatnm cft· illam propter divifiones · fadiones *tc* bella ipforum Getroenfium » ac incurfiones vicinorum & confoederatorum profati Maximilian» , minime tuum elle . nec pofte illae ptpficiici line fuarum diferimtise ftpericulo perlonarum · tam ex caulis promina · quam es infidiit ab hoftibns Chriftianiffimi regis eifdem paratis . Quare profati oratores de promiffit omnibus cjufdem fandiflimi domini noftri pap* nuntio fuper hoc fpecialiter deftmato certificaverant » ft refponfum a fua fanditare acceperunt per foum Breve > datum Roma die decimaleptima Februarii , anno domini millefimo quingentefimo decimoqiurto : quo continebatur t quod fanftitas fua dc Calvocondudu Maximiliani ft Odzviant nobilium Mediolani *tc* Genus detentorum · eis provideri faceret· prone ex literis reverendi patris domini Claudii epilcopi MaflilicnGs, Chtiftianiffimt Ludovici Francorum regis oratori*, latius certiores redderentur. Infequendo igitur pwdidam mandatum apoftolicuin » fupra viginti dies hic expedarerunt, nullo falvocondudu a dido Maximiliano recepto » nullaque didum falvumcondudum recipiendi fpe data . Quapropter Îrefoti oratores , ne mora poffit eis quomodobet imputari · fed ut dc eorum ofiedicntia, deque ipfius Maximiliani conrumacia · inobtdientia » 9c reludatione, 'pfi fandilfimo domino appareat· curarunt ruam prefotam fanditatem de omnibus prnrnifiis iterum certiorare» *tc* tit apertius liqueat non tantum dc eorum debita dilitentia » fed etiam de bona » quam erga prolatum fandilBmum dominum noiera* *fc* fedem apoftolica* gerunt » voluntatem » 9c talem hadenus fatflc , nt ab illius un'tatc nunquam voluerint ,· minufque in futurum velint ullo pado difcedcre » fed illius mandatis perpetuo obtemperare f neque fchifmaticos uaqua* futflc » fed unam ecclefiam catholica* fub uno pontifice maximo coluifle » dr oblervafle quidquid ab inimicis veritatis 8c ChhftianifSmi regis ft regni ex adverfo didant fuerit. Ipfi » inquam, oratores non valentes habere optatam prefentiam predidi iandiffip>i domini noftri (quod dolenres rgre tulerunt) 9e hoc propter viarum diferimina » *tc* inimicorum Chriftianiffimi regis & regni ex adverfo infidiaa eis paratas » prout ipfis apertius Aconftitit, tam nomine fuo» qua* procuratorio reverendorum patrum dominorum Gafpardi de Torone Valentineofis ft Dienfis , Claudii de Longo vico Matifconenfia, * Guifcardi Hierapolitanenfis titularii, *tc* Lugdunenfis faffraganei. epifeoporum» ac- domini Joannis Arxeicri jurta*dodoris, Lugdunicxiftenrium. Qaiquidem prodidi patres interfuerunt praedio*congregationi Pilane » prout dixerunt *tc* expofoerant tam uosn^de fuo » quam aliorum revere»dora* pera* archiepifcopora* » epifeoporum *tc* oesiue *te* fiagnlora* cujufcumque ftatus » grados ft dignitatis exiftentium » ccclefiaftici vcl temporalis· qui in congregatione Piiana interfuerunt· cis adherentium ft adhaerere volen- B tium fub illa meliori forma qua potuerant ft debuerant» obtemperando mandans apoftolicis ft exhortationibus regiis» foot focerant ft conftitoerunt procuratores legitimos ft oratores prodiâos reverendos patres dominos ad fandiffimum dominum noftram papam fpecialiter ft exprefle , ad renuntiandum congregationi Piianx iam diffolut* » ft adharendum concilio Latdrancnii » nec non ad petendum abfolationem, quatenus opus effet· a profato fandiffimo domino noftro » prout latius continetur in dido procuratorio mftrumento» cujus tenor ob fui prolixitatem » & brevitatis caufa · hic non fait infertus t quod tamen vidimus ft tenuimus. Et publice coram nobis & prrdidis C notariis ft teftibus infra fcriptii renuntiaverunt ft renuntiant dide congregationi » 1514. undecima mentis Januarii» rndidione fecunda, ft domini noftri Leonis pause decimi anno primo » receptum per magiftros Joamurai de A'verina Lemovicenfis » ft Petram Qoefvcl. Loxovienfis diercefis · notarios apoftolicos. Praefati igitus severendi patres ft fpedabilet dqdores, legati ft oratores coram nobis pro tribunali fedentibus, ft notariis teftibufquc infra kriptis renuntiarunt ft renuntiant did* congtcgrtioni Pifansr jam dudum diflolutr, & adherent adhrrercque volunt in feturam concilio Lateunenfi, nt optata reformatio ecclefie ft pax univerfe Chriltians religionis» nec non D proviiio neceffaiia contra imnuniflimum Tuream .ft holies fidei lubfcquamur. Et fi forfan occafionc did* congregationis Pifan* ft geftorum in ea » aliquas cenforas jarir aut nominis, aut alias quafcumque pernas de jure aut de fodo incurrerint» proftito prius debito juramento dc parendo mandatis ecclefia ft profati fandiffimi domini noftri Leonis pap* decimi cum illa humilitate qua poliunt ft debent» ufque ad proftrationem ft pedum ofcnla» abiblutlonem qua indigent fibi dari » ft quamciimque aliam juris pena* feu maculam aboleri petierunt ft poftulaverunt » prout per tenorem prclentium petunt ft poftnlant » ac fi coram iinditatc fua prufentes ft perfonaliter interef- E icu, lupplicsndo fonditati iua cum illa devotione qua valent» ut ipfisprafatis oraroribus ft alns· quorum legatione funguntur» ft qui indida congregatione interfuerunt» eonfilium» auxilium, opem, favorem, aut obedientiam pnefititeiunt, abiolutionem pro fua folita clementia concedere dignetur: offerente* fe *fuppliccs preces* Deo effundere , ut regimini fanaiffimse mattis ecclefia fua fanditas feliciter ft longrvc praede valeat. De quibus omnibus ft fingulis cum quanta maxima inflantia potuerunt ft valuerunt » rogarunt, ut pro juftifkatione eorum prafotar voluntatis ft cxcufatiotiis, quavis ada

SESSIO IX

pt*diâa, inquantum de jure poftumus , vellemus recipere, pro & nomine ejufdem fandiflimi domini mini ft fandae fedis apoftolicae , St dc receptis cis aSum publicum ccnccderc: quod quidem aâum, prout de jure potuimus & debuimus, recepimus, & per notarios publicos in formam publicam redigi feuimus , St eis tradi coDcdUmus 8c prccepimus .

Datum in dicio coenobio Uicienii , fub tigillo noftri vicariatuv» dic decimafeptima menfis Martii, anno a nativitate domini 1544« indiâione fecunda, pontificatus pnelibati fanâiffimi domini noftri Leonis pap» decimi anno pri,mo prefentibus ad hzc fpcâabilibus viris dominu ac magiftris, Alvanc de Vareniis , Stéphane Vivet, jurium doâoribus,/A'banrnlisac Tuteleofis diacefis , ac Deo devotis rcligiolis Orencio de Bardonethia infirmario , & Marcellino Casftrii Cocrcario , canonicis diâi cano, bii , teftibus vocatis Sc rogatis .

Et ego Petrus Quefvel presbyter in artibus magifter, Lexovienlis-diacefis , publicus apoftolica audoritate notarius , quia pccdiâ» expolitioni, renuntiationi, adhrfioni, juramenti prsftationi. St abfolutionis petitioni , ceterifque przmiiEs omnibus 8c fingulis, dumfic, ut fupra, fciiberentur , agerentur , dicerentur & fierent, una cum Joanne Juftçri notario publico collega meo, ac praenominatis tcftibes periens interfui , eaque fic fieri tc dici audivi : ideo hoc pnefens publicum infinimentum manu mea fcriptnm , una cum GgilLi vicariatus diâi domini vicarii appenfione lublignavi , in fidem & teftimonium prsmilforum requifitus 8e rogatus. Et approbo in rafura ipla , G qua indigeat fibi dari, Sr qmmcitmqite juris pwnamfsu miculam aboleri .

I\ Quefvel.

Et ego Joannes Jufteri in Delphinatu Taurinenfis diceretis publicus auâoritatibus apoftoJica , imperiali A Delphinali notarius , quia przdiâis expofitioni , renuntiationi , adhzfioni, juramenti przftatiooi , Si abfolutionis petitioni , cetrrifque amnibus & fingulis , dum fic , ut fiipr» , feriberentur , agerentur , dicerentur & fierent , una cum diâo magiftro Petro Quefvel notirio publico collega meo, ac pnrnominatit teftibus ; eaque fic fieri vidi St aadivi : ideo hoc prefans publicum inftnnneotum manu diâi domini Petri Quefvel feriptum, fideliter faâa debit* collatione cum proprio originali , una-cum figilli vicariatus diâi domini vicarii appenlione fubfignavi . in fident fir teftimonium omnium Ac Gngulorum pnrmiforum veritatis requititus A vocatus , approbo in rafura qua indigvut fibi dari, dcquamcumque aliam juris panam feu maculam aboleri lilftare .

Tenor vero literarom confifii Sabaudis, dicedarum ad przlatos Gallicanos , eft talis; Sc primo fiiprafcriptio talis eft : Revtrerrdis patribus & dominis prrftantiflimK , dominis oratoribus regi» majeftatis ad Urbem , dominis honorandis, & intus tenor eft talis ;

Reverendi patre» Bc domini honorandi , «x literis quas fcnbit nobis magnificus dominus Aftcnfis gubernator , videbunt dominationes veftrs quantum exhartetur aliqualem rctardaiiontm ulterioris tranliiut veftri , donec rei» ponfurn , quod pro voto facere fperatur, breviter confequatur * prout latius in eifdem literis , quas, ne prolixiores fimus , eifdem dominationibus veftris mandamus his intraclufas , que pro carum foliti» prudentiis non niG rcâe providebunt & agent , prout melius confulto eis videbitur . Nos autem li quid pro cis valeamus , ad id paratiÆmos oftêrimu» animo quam libenti. Ex Taurino die ad. Februarii .

Coofilium ducis Sabaudie citra montes Taurini relidens.

Tenbr vero literarum prclatotum Gallice nationis , dircâarum fanailEmo domino noftro , talis eft , & primo in fupraferiptione : *StnitijJÎHf Janeiro tti^fira Lenti fift fwttL. fiei maxima .* Intus vero.

San^iffime-pater j. cum omni humilitate* reverentia & honore i^ulquc ad pedum ofeula procidentes , beatRtodinis veftrz perpetuum incrementum a Deo lupp!iciter petimus .

Sanâiilîtnc pater, ex brevi apoftolico, quod ad nos mittere fanâitati veftr» placuit , intelleximus datam eiTe operam ab eadem ûinâitate veftra cam Maximiliano ‹Sr Octaviano Mtdiolanenfis & Genuenfis ducatus detentoribus , ut nobis falvmncondufium darent . Vnde gratias agimus qua valemus humilitate eidem Tat», ditati veftne , qu« pro innata dementia nos non nifi tuto & fecurc ad fe profieiici jubet. At vero ex quo breve -apoftoltciim accepimus * interea dum falvumconduâum pr»ftolamur * dies viginti effinxere : cumque jam ante quadraginta lapfi cflent, dum hic agimus, faâum eft ut fexagima dierum numerum egerimus , Îiuatuor mentium intervallo per agros ac diteroria deduâi. Bcatiiiime pater , cum Maximi» liantia iaaâitatis veftne nsalTcrio falsum abnuere conduâum non veritus fit , cumque etiam diuturna nos tenuetit expeditione iufptnfos * quo in nos animo fit, quam fufpcâa nobis efle debeat profedio noftra , facile cognofirimus . Oramus itaque , & totis animis obfecramin , ot Maximilian! contnoneia , "qui fpretiu ftmel & iterum mandatis veftris durum tefiac reni, tentem prebuit , moram noftram cxculet , 8c promptam quas in uobis eft voluntatem parendi nequaquam obfcuret : quam nt veflx* fanditati certius tcitatam relinquamus , aAum judiciale mittimiH ; coram ordinario judice fpeciali hujos loci legitime ut volumus confiedum, qqale potuifletnus agere, juxta procurarorís noftri facultatem in vcftix *fanâitatis ptr*lentia Pifaiue congregationi jam diflolotie nomine & noftro, St quoium caufa procJJdieuM, renuntiando , &'adhzrcndo iacro Eatqranenfi concilio, apoftolicam denique utcumque indigemus humiliter ac devote petendo aololutio» nem .

Sanâiflime pater , Tali tam illam animi ve. ftri manfuetudinem obnixe imploramus , mile'reatar tantotum laborum atque impenfarutn * dignetur expictos fexagiota dies & amplius in deferto hoc 8r valla folitudinc pcenitentic noftrse loco fufeipere, vditqnc facri hujus tempori» & imminentis fefti pafthz rationem habere, quo divini» , ut officii noftri eft , vacare commode valeamus , ne comauilis nebit gregibus diutina abfentia noftra falutis dilpenilium ferat . Beat illime pater , paratos omni tempore ad obfeqaia veftrz fanâitatis animos offerimus, divinam majeftatem ovaturi, ut felicem donet veftne fanâitati cutfam hic agere» St in cclis unq cum omnibc» quos dedit vobis Pater , perennem gloriam adipifei ◦ Ex Ulciis prope Secufiam, die decimanons Maii. Ejuidem len-

"auff CHUtn 'H4.

•j-jjjjo" fanâitatis veftr» humillime creator» & devoti ı
CHX15T1 oratores epifeopi ·
ıj j *.

I. Cabilonenfis. .
E. Lexovienfis.
T. Ambiancnfis.
A· Engolifmenfi*.
S. Laudunenfis.

gx adverfo contra diâa & allegata per pne« fatum reterendum patrem dominum Claudium epifeopum * magnifico* dominus Hieronymus Moron orator iTloftriffimi Maximiliani Sfortue duci» Mediolani dixit , quod profatu» illuftriffimus dominus dux non negaverat pnelatis Gallice rationi» falvumeohduaum « led diftalerat B ei* dare » caufa deliberandi de eonfulendt. Et auditis hinc inde propofitis , tandem fanôiiGaui dominos nofter aMolvit cum «incidentia prchtot prefatos a cenfuris, fi quas incurrerant ·, 8e prorogavit eifdem terminum ufque ad Sroximam fcdiotiem, 8r intenw fufpendit cenitas , fic voluit eos interim non\incurrere » fed elapfo termino » in priftinas Centura» reincidere, dr non ante. Poftmodum vero exclufis. aliis non habentibus vocem definitivam io concilio, a loco concilii, exceptis oratoribus dc baronibus fupra deferiptis, prclatifquc omnibus exiflentibus in veftibus *dc* y‹ amentis facris in fuis fubfelliis mitratis ex ordine poft reverendiflimos dominos cardinales in prnfcntia fanâiflimi do- C mini noftri pap» ; prnfatus reverendus pater dominus Claudius epifeopus Maflilienfis afccndit ambonem, dc legit quamdam fchedulam tenoris infra feripti.

1rs *tfifffin ftrvftt* /rrvorum *M, ftrftnMH rti fiurt nacHit.*

Pofteaquam ad oniverfalis ecddie curam *tc* regimen, licet tanto oneri impares, divina dtfpepfatione vocati fuimus, ex fummo ftatim apoftolatus apice › tamquam ex vertice monti* Sion, ca profpicere ac animo volvere capimus, qur ad faiutem , tranquillitatem ac propagatio- D nem ipfius ecdefia pertinere in primi* videbantur. Cumque in hanc rem omnem noftram curam, cogitationem ac ftudium more folcrtijvigilifque oaftoris converteremus , nihil gravius aut Chriftiane reipublic* perniciofiu* , dc pio noftro defiderio magis advertam bellorum encra rabie competimus , qua ufque adeo armis fraflata eft , ut vaftata pene mutuis cladibus talia, dcformatifque ac partim evertis, «quatis partim talo civitatibus &r terris , conculfi* provinciis dr regni», in Chriftiannm /anguineas furere ac debacchari non delinant. Nihil itaque prius. nihil ftudiofius, aut magis ex animo eurandutn duximus, quam ea bella fedare, ecclefiafticamque difciplinam pro viribus ac tem- E potum ratione componere , ut placato per vit» emendationem Deo, dominicum gregem noftre fidei commiflum, compotitis diludii*, in unum cogere dc aggregare, unanimeraque ac pacis dk concordi» vinculo tamquam firmifEmo glutino unitum, adverfus communes hoftes fides Chriftiani* cervicibus imminentes facilius adhortari ac concitare poflimu*. Cujus quidem expeditionis in impios de crucis Chrifti implacabile* inimicos , hoc vehemens noftrum *ac*ficieriuas ita cordi noftro infixum eft, ut (aerum Lateranenfe coneilium a felicis recordationis Julio SESSIO II. prcdccciTore noftro indiâum ac inehoatum, IX. Cjufque obitu iatermiiTum, ca prwcipye cauta continuare Ar pcofequi decreverimus, ut in divertis fef&onibus in eodem facro'zconcilio per nos habitis omnibus patet, ut Chriftiani» principibus , feu eorum oratoribus in eo concilio congregatis, pralatifquc ex diverti* mundi partibus eo venientibus , pace inter ipfo» Chriftianos principes compotita, extirpatifque, ut par eft, primo ex domini agro peftiferis h«retani (entibus , ca q u» ad ipfam expeditionem contra eofdeos hoftes necertaria , ac ad gloriam dr exaltationem orthodoxs fidei, aliarumve rerum confiiltationem pertinent , maturo confilio oenniumque affcnfu decerni feliciter potient. Ad quod quidem 'concilium folcmniter indiâum, rttequé denuntiatum, etfi multi ex diverti* Europ» partibus prsreiari & in omni fetentia pneftantes viri convenerint, multi etiam legitime impediti mandata in publica forma miferint : non tamen bellorum ac temporum ..difficultatibus , quibus loca plurima jam dia boftilibu» armis obfefia fuerunt , ea quam defiderabamus, copia dc multitudo convenire potuit. Nihil cft pnrtcrea quod nobis adferibi poflit , fi ha&enus (quod fi forfitan multi» neccfTarium videtur, dr nos opportunum pr· ceteris putamus) legatos de latere ad reges dc principes pro concordia eorumdem principum dc pace non mifimus. Hac fane canta id facere deftitimus. Principes enim fere omnes fuis ad nos literis ac nuntiis, legatos mitti, minime expedire aut neceffarium efle fignificarunt. Ciccumfpeâos nihilo minus ac probat» fidei viros nuntio* noftro» , etiam epifcopali dignitate praditos, ad eos ipfo» principes graviora inter *fe armis, ac,* quantum conjici poterat, aiperiora bella molientes ultro mifimus. Quorum pnecipue opera efFeâum cft, ut paâis jam inter quofdam principes induciis , ceteri eas brevi approbaturi efTe credantur. Quare legato* , uti proxima feffione decrevimus , ubi opus & expediens fuerit, pro ftabili ac perpetua pace inter eo* componenda, ao uti antea propoiuimu» , mittere non poftponemu*. Neque interim cum eorumdem principum oratoribus apud nos agentibus, qu» ad rem hujufmodi pertinent, agere dc meditari neque iplbs etiam principes per noftros nuntios & literas ad id urgere dc admonere certabimur. Quin etiam ut noftra paci* confilia dc juges cogitatus omnipotens dc mifericor* Deus promoveat ex alto, ac fidelem plebem «quis ac propitiis magi* oculis afpiciat, Ac pro communi falute ac pace, compelcendaque nefariorum Chriftiani nominis hoftium iuperba rabie , ejus piis annuat precibu* : nniverfis *te* fingulis primatibus, patriarchis, archiepifcopis, epifeopi», nec non ecdefiarum, tam cathedralium quam collegratarum, tamque fiecularium quam quorumvis ordinum regularium capitalis , collegiis , conventibus , plebanis , decani* , ecdefiarum reAoribus, ceteri(que animarum curam habentibus , pr» dicatoribus , quaftoribus , ac verbum Dei ad populum pronuntiantibus, auftositate apoftolica injungimus, dr in virtute fanÛ» obedienti» mandamus, quatenus intra miliarem fotemnia , de dum inter aut extra illa verbum Dei ad populum proponetur, ac in eorum orationibus , qua* Capitulante* dr conveotualiter , aut alia* in quibafcumqoe con-

Oo a gre-

SESS10 JX.

gregatfonibat facient rclpeâive pro pace Chriftunorum Ar infidelium coofufione, hac colleôa* habeant (pécules » videlicet , Deus a quo (anâa dciijetia : Et, Deus in cujos manu funt omnes poteftates 8c omnia jura regnorum , re(pice in auxilium Chriftianorum. Et nihilo minus fuis d^cccciaois, & aliis quibufeumque perfouis utriulque (exu« , tam ecclcfiafticis quam (ocularibus » quibus ratione prolaturo Se alterius cujufcumque lupetioritatis ccclefiafti.c· prefidebunt, injungant· ac in domino eos Kortenlui i quibus Dei veibum fua aut alterius an$oritate proponetur › ut priratim pro pace , ut pramittitur , Chiiftianorum , Ac infidelium exterminatione- · ad Eum ipfum ac gloriofiflinum ejus matrem in oratione dominica & in angelica falutatione piar preces effundant. Et inluper quicumque ex (upradtüis apud principes feculares cujufcumque gradus » praeminentic vel dignitatis exiftant, aut etiam confiliarios, familiares , domedicas & officiarios eorum , nec non apud civitatum a oppidorum , ve! univcrlitatum * quorumcumque fecularium magillratus, redores, locumtencntes, aut alias ntriulque fexus perfonas , eccleliafticas vel feculares, quas ad pacem univetfalem aut particularem inter principes, potentatus A: Chriftianos populos*, nec non ad expeditionem contra infideles perfuadendam , audoritate 8c gratia valere putaverit), illos ad hujufmodi pacem &' expeditionem hortentur Ar inducant, Quos omnes per vilcera milericordfe Dei noftii, 8c per meritum paffionis unigeniti ejus filii Jefu Chrifti , quam maximo poflumus cordis affeûu in don.tuo hortamur , ac pro paftoralis officii qua fungimur auâoritate monemus,.ut depolitis privans fimultatibus , apeitifque inimicitiis, ad pacis ftudia amplcitenda, Sc ad expeditionem prsdiâam decernendam ie convertant. Proptcrcaque omnibus & fingulis pralatis, principibus 8e pcrlonis , tam fecularibus 3nam ecclcfiafticis, cujufcumque ftatus, R1.1-us, dignitatis & prateminentia: aut conditionis exiftant , fub interminatione divini judicii diftriiftius inhibemus , ne diâr paci per nos aut noftros , leu fedis apoftolicx legatos vel nuntio* › Sc cpifcopali dignitate pirdiios, ut ptzfertur, pro Chriftian· reinublic* detentione & fidelium ialutcy traâand· aliquod impedimentum direfte vel indiiede, palam aut occulte interponere quoquo modo pixlumant . Sed qui in pace conficienda privatum aut publicum fuorum principum fuarum»c civitatum aut rerumpublicarum , quorum quarumvc ad cos ratione officii vel publici alicujus muneris cura fperftabit, iatcrelle prétendant , illud quoad modeftius tranquilluifve poterunt, profequentes, pacis nihilo mimis partes &.' ftudia, quantum in domino |>otcrunt , amplexantur . Quin etiam ad dictam pacem & expeditionem contra didos Chriftianx fidei hoftes procurandam , St ab iplo Deo impetrandam, volentes fpirituafibu* donis Chrifti fideles animare , omnibus vere conii ilis 8e conti itis , qui pro ipia obtinenda pace ac decernenda expeditione in miliis , prrdicationibus, Ar aliis divinis officiis, aut m coBegialibus, conventualibus , aliifvc publicis aut communibus orationibus devote ad Deum preces effundant , aut apud principes , conliliarios , officiarios , reâo'cs , vel alias perfonas fupradiftxs , qux ad pacem faciendam vel tractandam , 8c cx-

A peditioaem ia hoftes iaviA· croci» , ut premittitur, decernendam , aliquam auâoritatcm habere videbuntur , diligentem ac folcrtcm operam adhibebunt, quoties id fecerint : qui vero privation ac particulariter pro przmiffis a Deo cotafcqttendi devotas effoderint preces, (epties in die , fi toties id fecerint i aut fi minus, quoties id fecerint , donec pat univerfaIli, qu· per nos affidue traâatur , inter priacipes Ar populos imprsfentiarum annis diffidente»,. confcfta fit , Ar expeditio contra infideles noftiis aufpiciis decreta, de omnipotentis Dei mifericordia, ac de beatorum ejus apoftolorum Petri 8e Pauli auâoritate confifi , centum dies de injunâis eis panitentiis relaxamur. Mandantes propterea venerabilibus fratribus , primatibus, patriarchis, arcMepiicopis Se epifeopis, ad quos prriente» fcu earum exempla fub ligillis authenticis, vel in (Jibe, aut alibi fideliter imprefla pervenerint , quatenus illas per luas provincias Bi diaccfes , quanto citius poterunt , faciant publicari, ac debite exccutioni demandari. Ceterum , quod propofuimus Ae toto eoide concupivimus, reformationem intciim ecclefiafticam tam curi· noftra , quam etiam venerabilium fiatrum noftrorum fandae Romane ecclefi· cardinalium , Ac aliorum ia Urbe commorantium , Sc alia complura neceifiria, facro approbante concilio decrevimus, qu« aliis noftris literis in hac eadem feffione publicandis continebuntur. Et licet idem Julius prxdecelibr nofter ad hujufmodi concilium omnes qui adefle confuevere , convocaverit , Ar ut tute ac fecure venire & accedere poffent , eis amplum falvum conduâum dederit : quia tamen hadenus ob prrdida forfitan impedimenta complures prslati, qui venjic deberent, adhuc non venerunt, cupientes nos ad graviora in futura proxima feffione procedere , denuo ipios ac reges, duces, marchiones , comites Ac alios ad concilia generalia venire aut mittere affuetos , qui hadeuus oratores vel mandata legitima non dederint, in domino hortamur, ac per ejufdem mifciicordir vifcera rogamus A' monemus, ut quamprimum poterunt , vel ipfi perfonalirer accedere, vel fpeciales At idoneus nuntios cum legitimis mandatis ad hoc faonm At Chriftian· reipublica perutile futurum Lateranenfe concilium mittere velint. Venerabilibus autem fratribus patriarchis , aichieliifcopis, epifeopis, abbatibus, prclatis, prrertim fub vinculo jurisjurandi, ad vifitandutn cciiis ftatutifque temporibus limina apuftolorum Petri A· Pauli, & ad generalia concilia indicta peifonaliter accedendum, etiam tempore lux promotionis adftridis , quorum non compaicntium contumacia in diverlta feffionibus per promotorem didi concilii fepius accufata extitit, Ae contra eofdem petitum procedi , Ac de inctirfu cenfurarum Se poenarum proteftaâum folcmniter reperttur, non obftantibus quibufeumque privilegiis , conceffionibus Se induitis eis, eorumque eccleliiis , monafteriis Se beneficiis per dides pradecelforcs noftros aut nos concerns , confirmatis Se innovatis : quhabentes pro expreffis , ex certa fcientia Se plenitudine poteftatis cadamus, irritamus At annullamus, in virtute fanda obedicntic injungimus, ac fub excommunicationis Se perjurii, aiiilque de jure vel confuetudine, Ac prclcrtim in literis indiétionis Se publicationis difti concilii Latcranenfis per ipfum Julium prrdecefforem

CHAIiTI «n*

r

AKNU CNKISTI fetam noft'um fpeci*l<ter indiftis . aut aliis non accedentibus ad concilium rite indidum poenis , dilhidiu* mandamus , ut ad diâum -concilium 1 atcranenfe accedere perloiulitcr, 8e ufqucquo cooclufum. Ar auâoritate noftra abfolutum luerit , in Urbe morari debeant , nifi aliqua legitima caufa impediti fuerint .Et li » nt prrfettur , modo fuerint impediti , procutstore* fuo* fpeciales cum pleno mandato ad ca qu· traâanda , agenda Ac deliberanda erunt , idoneos mittant . Et ut omnis prorfus excufatio tollatur , neve cuiquam venire debenti prrtexius aliquis cujufcumque impedimenti rrliiqiHVtir , praeter publicum fidem » quam m utdif'ionc hujus concilii omnibus ad id venientibus liquet eife coneefiam , ı-oc eodein approbante concilio , omnibus & li igulis in congregationibus conciliorum uei .raiium addfc folitis , & ad ipfutn Litcuncnfe concilium venientibus » cotumque doniefticis familiaribus (cujufcumque ftatus , gradus» ordinis & conditionis vel nobilitatis cxiftant , ecclcliaftici» Ae fsccularibus pio ic & bonis fuis quibuL cumque per civitates , terra* 8t loca» tam maritima quam terrefttia , diâ* Roman* ecclefi* fubjeâs » ad concilium Lateranenfe ad Urbem veniendi , & in ca libere commorandi , 9c pro animi fnutentia confidendi » 8t ab ea quoties videbitur recedendi , & poft quatuor menfes a d>cl· concilii conclufione 9e diflblutione libcrum , tutum Ae fecunim falvumconduâum , ac plenam Λ- omnimodam fecuritatem auâoritate apoftolica tenore pnefentium , dc confilio At poteftate pnediâts» damus Ac concedimus Ac impertimur » aliofque falvofconduâus Ar feeuntate* habere cupientibus dare libere pollicemur : quot omnes & fingulos benigne Ac caritative traâabimus A: fuicipiemus . Mandantes omnibus Ae fingulis principibus f«cuiatibuc , quantutneumque grandi dignitate , etiam imperiali , regali , reginali , ducali , aut alia quacumque fulgentibus , Ac civitatum reâoribus, ae civibus eorum rempublicam gubernantibus & regentibus , ut nrclati* Ac aliis ad diâum concilium Latcranenle venientibus , fub divine msj.ihtis Ac indignationis noftr* incurfu , pani* cpntra impedientes conciliorum celebrationem » & przfcrtim diAi Lateraneniis concilii » in jure » five literis przfatae indiAionis per pnedeceflorem noftram contentis Ae appofitis , liberam licentiam At facultatem » falvumque conduAum veniendi Ac redeundi » Ac per coram dominii , terras & lues › per quae.ipfo* tranfitum facere oporteat » cum eorum rebus & bonis ac equis › liberum tranfitum Ac innoxium concedant » omnibus prorfus exceptionibus live excufationibus (emotis ac ceflantibus . Mandamus infuper Ar injungimus fub indignationis noftr* Ac aliis arbitrio noftro infligendi* ponis , omnibus Ae fine-.ilis gentibus noftris armigeris , tam pedeftri. bus quam equeftribus , eorumque ducibus 61 duAoribu* , ac etiam arcium noftrarum caftcllanis» civitatumque Ac locorum diA* Romane ecclefi* fubjcâornm legatis , gubernatoribus » reâoribus» locjtn tenentibus, poteftattbus, officialibus Ar valfallis , ut quibufvis conftitutionibus , ordinationibti. jpoftolicis , legibus imperialibus , ftatutifque Ac confuetudinibus municipalibus , etiam juiamcnto Ac confirmatione apoftolica , aut quavis alia firmitate roboratis non obllantibus , qux lalvoconduAui Ac fecuntati przmitfis in aliquo derogare , feu illa quoquo modo impedire poifent cl lia fuient , de quibus ipcuahs Ac fpecifira , cxprelia Ac individua , non autem per gcncralce claufulat id importantes , mentio , feu qturvir alia expreftio habenda forei , illotum omnium tenores pneicntibU* , ad fi dc verbo ad verbum infercientur , pro exordiis habentes › Ar alii* quibufeumque , cujufcumque eradu* , flatu* , conditionis Ar preeminentia fuerint , ut ipfo; veniente* ad concilium Lateranenfe libere , tute Ac fecure tranfirc motari Ac recedere permittant Ac permitti faciant . ne tam lanAwm , laudabile ac pernecdfxiium concilium quavis caufa vel praetextu diftrahatur , Ac ut ad illud venientes tute ac in pacis tranquillitate libertateque vivere » dicere Ar expedire valeant , qur honorans Dei omnipotenti* , ftatumque totius ecclefia concernant . Nulli ergo onmiuo homjpbm liceat hanc paginant noftr* iiiiwnAtioni» , inhibitionis , relaxationis, cxhoilationi*, rugationis, monitionis, caflatfonii , irritationis, annullationis, donationis » cuneelfionis, obligationi* Ar mandati infringere, vel ei aufu temerario contraire . Si qui* autem hoc attentare przfumpferit , indignationem omni Satcntis Dei ac beatorum Petri Ae Pauli apoolorum ejus fc noverit incurfurum.

Datum Roma in publica feflione in Lateianenfi facrofanâa balilica folemnitei celebrata , anno incarnationis dominice millelimo quingentefimo decimoquatto , tertio Nonas Maii, pontificatus noftri anno fecundo . Qua petleâa , petiit a concilio , an placement paternitatibus fui* contenta in fchedula . Et omnes , nemine penitus diferepante , *ac quilibet* eorum reipondit , placere contenta in fchedula . Deinde reverendus pater dominus Vincentius archiepifcopus Neapolitanus attendit ambonem , &.· legit alum quamdam fchcdulam tenori* infra fcnpti.

BULLA REFORMATIONIS CUR I Æ.

Ln tfiffftu ftr-vm frrwtui» Dti, él ftrftfiMf» rti mtmtritm , fitrtfail» "tf· fa»rt n»tili·*

Supernz djfpofitiouis arbitrio , quo caleftia pariter Se terrena ineffabili providentia difponuntur , in fublitnt beati Petri folio Chrifti unigeniti Dei filii gerentem vices in terris Romanam pontificem decet in primis , pro cura 8e falute dominio gregis fibi divinitus cotnmiiii , provid> exercere paftori* officium . Qeare pro didi paftorali* officii folicitudine . cum ecclelufticam difciplinam , «c per omnes fete Chrifti fidelium gradus bene reaeque vivendi regulam temporum difficultateac hominum malitia » licentiique tt impunitate n deterius ita labi , diffluere , aberrareque longius « ieâa via animadvertimus , ut nifi provida corrigatur emendatione , in vario» errorer fecnritate peccandi quotidie magis incidere» mosque oborti* publice fcandali* » prorumpere fit verandum . Cupientes igitur , qusrcnu* nobis cx alio permittitur » ea jam nimium invalcfeenria mala corrigere , ac pleraque in p<iliinam faerorum canonum obfervantiam reducere , ac in melius juxta fandiorum patrum inftituta dante domino reformarc › eaque utnnu, iacro appro* bante Lateranenfi concilio , a felicis recordationis Julio papa iecundo prxdecclfbrc noftro in-

SXSS1O tx, *1** propterea iocepto » * per nos continuafo , falubritcr n,odcr<ui ; ut ab h>« fumamur exordium , qua pro nunc magis expedire videntur, dr qu* f*pe per fingulasrutes neglefta , magnam Chnftupa religioni attulere pctnicicm t Ac in ccclcfia Dei maxima fcandala pepcrerudt , a promotionibus fcilicet ad ecdciiafticas dignitate* conftitiiimus exordiri . Cum pi* memori* Alexander papa tertius prrdeceftbr nofter Ctiam ia Latcraacnfi concilio dereverit|, ut astas , mprum gravitas, ac litctanun feientia in perfenis promovendis in epifeopos dc abbates diligenter inquiralbtur, nibilqur magi» Dei eockiic officiat , quam cum immeriti allumantur pndati ad reggnen ecclefiarum, propterea in promotionibus prxlatoriim , quarum a Romanis pontificibus nugua ratio haberi debet , co prrfertim , quod de promotis per «■oi ad ecclrlias leu monafteria in extremo judicio ration cm Deo reddituri hunt , ftatuimus ordinamus , ut deinceps perpetuis luis temporibus , patriarchahbus , metropolitan» ac cathedrilibus ecclefiis *it* monafteriis pro tempore vacantibus, de perfonis , juxta praefati Alexandri conlhtutiooetn , «rate matura , gravitate morum , Literarumque feientia prwditts , non ad alicujus inftantiam , per cotnmcodam dc adminiftrarionem feu conlcrvationem , aut alio quovi» modo provideatur , nifi ratione utilitati» cedeharum, prudential, nobilitatis, probitatis , experientis atque curielitntis antique eum competenti iHcraturs , dc in ledc apoftolica meritorum , alifer vifum fuerit faciendum. Idemque in cleûisA poftulatis , quorum electiones *r poftulationes per fedem apoftolicam admitti eonfueverunt , yolumus ubfcivari . Et fi dc minoribus state triginta annorum ecclefiis aut monafteriis hujufmodi contigerit provideri , non difpenfetur cum eifdem, ut ecclefiis citra vigefimumieptimum statis annum , monafteriis veto citra vigefitnumfecundum przefle valeant . Qninimo ut accuratius drtigentiulquc idonea perlons promoveantur , ftatuimus , ut cardinalis , cui eieftionis , poftulationis aut proviûonis ecclefi* feu monafterii relatio committetur , antequam in facro conliftorto , ut moris elt , referar commiffionexn examinis ac relationis hujufmodi fibi datam , uni'CujuJibet ordinis antiquiori cardinali in ipfo conliftorto per fcipfum , vel fi ea die , qua libi commiffionis opus jnjuncum fuerit , confiftorium non fuerit , per fecretarium fuum aut alium quemlibet cx filis domefticis familiaribus notam illam facere debeat t qui tres priores aliis quamprimum fui ordinis cardinalibus eam lignificare teneantyr , negotlumquc electionis , admitslibrationis , po|niUtionlfve aut promotionis fumnuric dc de plano per feipfum diAus relator examinat , k fi qui contradixerint , his vocatis , idoneos , graves Se fide dignos telle» , *it* fi expediens opufvc fuerit , alios es officio aflumarc , proceuufquc *9t* jura ejuftnodi relationis , una cum didi» tcftium dic faciendo relationis («cum ad confiftorium deferre debeat ; neque ullo modo reterat » fi pnrfens ia curia promovendus majorem cardinalium partons antea non adiverit, ut qu* a referente collega fint cardinales audituri , occylata fide, quantum ad perfonam promovendi attinet, cognofeere poflutl Promotus vero eofdem cardinales qui prefentes *in* cusia fuerint , ex antiquo more confectudineque laudabili quamprimum vifitarc teneatur . Quem quidem morem

A laudabilemque confuctodinem irumvamiu , ac inviolabiliter obfervari mandamus. fic quoniam zepilcopalcm digditatsm tuori illofaca , 4r ne improborum impugnstiunibua, aut aocafantfem calumniis paffim pareat , muttiri par eft t ftaMiitnus, u< nullus epifeopus sut abb··, quovis inflante ac requirente , nifi fibi copia Sc femdum legitime oefenfibnis permutatur , etiam fi crimina fuerint notoria, diligentesque partibsts auditis , caufa plenarie probata *inerit* , dignitate privari valeat : neve aliquis pariatus invitus , nifi aliis juftis cfficacibufque rationibus *tc* caulis , transferatur juxta formam ac decretum concilii Conftanticnfis . Et quoniam et commendis monafteriorum (ut magiftra rerum experientia fapius docuit) monaftena ipla tam in fpiriiualibu» quam in temporalibus graviter laeduntur, quippe quarum *di6cia partimcommenda uriorum negligentia , partim avaritia vel incuria collabuntur , Ar in dies divinus cultus in hi» magi» diminuitur , paflimque obloqueiyii materis perfonis prvfertim feacsdaribua 5rabetur , non abfquo dignitatis apoftolica» fe. is diminutione , a qua commend* hujufmodi proficifcuntur : ut eorum indemnitati ialubrius confulatur , volumus ac fancunus › ut ctun illa per obitum abbatum qui illis preeraot vacaverint , nullo paAo cuiquam noffiot commendari , nili pro confcrvatione auâoritatis apoftolicz fed» » *Si* ad occurrendum mahti» illam impugnantium , pio temporum qualitate aliter nobis dc fratrum noftrorum coafilio vifum fuerit expedire · Sed de pertona idonea juxta preferiptam conflitutionem eis ita provideatur, ut iliis idonei abbates, prout decet , przfuturi fint. Ea vero monafteria , qu* commendata fuerint , cum per eorum ceflum vel dccef fum , quibus erant commendata , commendas hujufmodi ceflaverint , cardinalibus dumtaxat ac perfonis qualificatis & bene merius commendari poflint : itu tamen , quod eorum monafteriorum commendatarii , quibus antea dc cetero commendata fuerint , cujufvi» dignitatis , honoris 1 prsrcinincntiie cxiftant , etiamfi cardinabitis honore Ar dignitate fungantur , fi mciiiam habuerint feparatam , ac feorfum a menfa conventual! , quartam fus menis partem pro inftaurationc fabric* , fcu pro ornamentis , veftibus ac paramentis emendis farciendifquc , aut pauperum alimonia , aut fuftcntationr , ut major exiget ac fuadebit necafifius ; fi vero menfa fuerit communis , tertiam omnium fruduum didU monafterii fibi commendati partem pro fupradidis oneribus fuppoitandis , & fuftentalione monachorum, 01»mbu» aliis deduâis oneribus, impartiri teneantur . Ac liter* , qu* fuper monsfteriorum bujufmodi commendis expedientur , cum claufula hoc ipfum fpecifice exprimente debeant expediri . Alioquin , fi aliter expediantur , nullius fint roboris vel momenti · fit quoniam ecclefiis hujufmodi abfque aliqua fruCfuum dituinutianc provideri decet , ut tam digsutau pesafi» dentium , quam ecclcfiantm 8c edwcioram ■<ceffitati confulatur , decernimus pariter ac ftacuimus, ut fuper earumdem ecclefiarum firuâibus peafiouei minime referventur, nifi cx refignationis caufa , aut etiam alia , qu* in fecreto noftro confiftorio jufta, probabilis k bonefta habita fuerit-

Statuimus quoque , ut de cetero parochiales occlcfi* ac dignitates majores k principalia › aliaqua beneficia ecdcfiaftica , quorum

ANNO esum «na.

X1ПГ5 CMIUTI »>» fiaOa* «reditus Ar proventus ducentorum duc»- a torum auü de camera , fecundum communem wftfautioaem , raiera· anuuumeton conftitutmt vd attiagut, me ran bofpitalia, leprofaria, srnodochu , cujufeaaaque valoris > que ad pauperum ufum Ar alimoniam inftituta Cunt , unas Roman· cedcfie eardinaUbu* non com- SKfldcator , am alio qopvis titulo conferantur, nifi per obitum familiarium fuorum vacaverint, qua illis commendari poftint , ut ilia ad illa- rum pccfonarum fibi gratarum *tc* idonearum commodum infra fex menfes dimittere tenean- tur t quibus etiam , quoad benefici· , ad que habetvut regreffum > projedicam non intendi- au . Ofdiaaanu etiam , ncCctlcfiaram aquo- tamcamqoe mooafterionjm At militiarum mem- bea a fuo capite > quod eft abfurdum / ablque legitima ^ rationabiii caufa disjungantur aut feparentur . Uniones perpetue , preterquam in cafiboa a jure permitti , vel fine rationabili «aufia » nequaquam fiant . Difoenfationcs au- tem adulera incompaffibilia ultra duo , nifi qualificatb juxta formam juris communis -, non concedantur , nifi «k magna & urgenti caufa . Kt perfonis cujufcumque dignitatis parochia- fex ecclcfias Ar earum perpetuat vicarias , at dignitates majores *tc* principales , etiam per viam unkxus vel commenda: ad vitam , ul- tra quatuor obtinentibus , exnunc terminum daomrn annorum prafigimas , ut interim qua- tuor tantum ex cis retentis , reliquas dimittere teneantur , Ac beneficia dimittenda hojufmo- di refisnari valeant in manibus ordinariorum , ad cflraum * ut de illis provideatur perfonis per eos nominandis , quacumque refetvatione etiam generali , etiam ex qualitatibus refignan- tium perionarum refultante , non obftante quo elapfo termino , nifi dimiferint , omnia vacare cenfeantur , ac pofiint libere ut vacantia impetrari : talefque pnetetea retinentes poenas catravagantis exeerabilis recolende memorirjo- annis pape vigcfimifecundi etiam prxdeceno- ris noftri incurrant . Item ftatuimus , ut (pe- ciaks refervationes quorumcumque beneficio- rum ad cujufvis iaftantiam minime concedan- tur .

De cérii»Mik»t.

Et cum fande Romanz ecclefix cardinales ceteros omnes in ipfa ecclefia poft fumtnum pontificem honore ac dignitate procédant, con- veniens ac debitum eft , ut vite munditia ac virtutum fplendore cun&is prufulgeant . Qua- propter non modo hortamur eos ac monemus , verum etiam ftatuimus Ar ordinamus , ut dc cetero quilibet cardinalium pro tempore exi- ftens , juxta doârinam apoftoli , ita fobrie , cafte ac pie vivat, ut non folom a malo , fed •b omni etiam fpecie mali abftinens , coram hominibus luceat , Deumque io primis operi- boa honorificet . Sint omnes vigiles , ac divi- nis officiis > miflarumque celebrationibus inten- ti , habeantque capellas luas in loco honefto , prout facere confueverunt · Sitquc eorum do- mus , familia » mcnfa , fupellexquc , non fa- ftu aut pompa , neque fuperfluis rebus , neque •liquo moto repreoenfibilis , ne peccandi ex- cedeadique atodmn licentia inde micatur , fed «t sequum eft , modeftia At frugalitatis fpccu- lum dici mercuatur . Illis itaque fint con- tenti , qua facrrdotalem pas fc ferant mo- deftiam , ac pralatoa Ac quofeumque alios mfignes virus ad Romanam cunam veoten- tes benigne honorificeque ,\tam publice quam privatim , tradent , Ac apud nos *tc* fucceflotes noftros gratiofe libcmlittrque eorum negotia com- mendata iufcipianr. gj'# IX.

Prrtcrea minifterium indecorum epifeoporum pro latorumque in domibus non habeant , ne ceteris prsmflc inftituti , Ac facto charadcrc in- figniti , in vilia dcicendant minitieris , paf- fimqoe paftoralis officii contemptum inducant . £0· itaque quos vel none habent , vel ia poftetum funt habituri , honorifice . ut fra- tres , ac juxta eorum ftatus .condccentiam tra- dent .

Cumque Konuni pontifices communi ornatum Chrifti fidelium Haiti allidant , peHonarum acceptatores vel advocatos eos ficu valde iucon- veniens eft . Propterca ftatuimus , ne partiali» tstem fufeipiant aliquam, neque prinapumaut communitatum , vel quorumcumque aliorum contra quemquatn , nili quantum juftitia & -- quitat poftulat , eorumque dignitas Ar condi- tio requirit , promotores aut defenfores fiant , fed a privata omni paflione fejundi » fedandis *tc* computandis inter quotcumque litibus omni diligentia vacent incutnbantque : prineipum Ac quorumcumque aliorum , ac prrfertim pau- perum *tc* rehgioforum jufta negotia pio pro- moveant aftechi , oppreflos *tc* injuftc gra- vatos juxta vires fuas Ac officii debitum adju* vent.

Tituli fui loca , fi pr®fentes incuria fuerint, perfonaliter : fi vero abfentet . per vicarium idoneum icmel faltem fingulis annis vifirent t clericos & populos ecclefiarum titulo fuo fubje- datum cum diligentia inquirant , vigilent- que circa cultum divinum *te* bona dictarum ecclefiarum , more(que in primis Ac vitam clericorum Ac parochianorum folerter explo- rent , eofque omnes *te* ftnguloa ad refte ho- nefteque vivendum paterno moneant affedu.

Pro augmento autem divini cultus Ac faJute anim* fus , quilibet cardinalis vel in vita do- net , vel in mortis articulo relinquat fuo titu- lo;, quantum (it fatis ad preibyterum unum commode ibi fuftentandum : vel fi ecclefia in- digeat reparatione , vel alia fubventionc , tan- tum illi relinquat vel donet , quantum confci* entic fuc videbitur .

Et cum minime deceat , affines *te* confan- guineos , prrfertim benetneritos & ope indi- gentes , negligere , fed illis providere juftum *tc* laudabile fit : non propterea tamen vel be- neficiorum multitudine , vel ecclefiafticis red- ditibus ita eos impleri convenire arbitramur , ut ceteii damnum ex hujufmodi laigitionis in- temperantia patiantur, inde fcandalum naf- catur . Statuimus itaque , ut ecclefiarum bona temere non effundunt , fed ea in piis Ac fan- Ais operibus exponant , quorum caufa magni *te* opimi redditus per fancies patres ftatuti Ac ordinati fuerunt.

Volumus eciam ut ecclefiis eifdem cardina- libus commendatis , etiam fi cathédrales , ab- batialefve , aut prioratus , vel quacumque alia beneficia ccclefiaftica fuerint , abfque om- ni prorfus exenfatione procurent , ac omni co- natu fuo provideant debite inferviri cathedra- libus , dignos *te* idoneos vicarios , feu fuf- fragancos , prout confuetodo fuerit , cum di- gna *te* competenti mercede apponentes i reli- quis autem fibi commendatis ecclefiis aut rao- naftcriis dc jufto clericorum vel capdlanomm ,

feu

Ix 4cj '«hg'oforut· ant mohachorum » Deo tuih- 1tenter & laudabiliter ferientium numero provident» : cdificia quoqd* » poltçfliones Ac jura quacumque in ftatu convenienti confervent , Ac diruta inftaurent , ficut Ad bonorum pralatoruei & commendaticiorum officium fpesftat.

Statuimus etiam · ut didi cardinale» circa numerum familiarium, cquorumque fuis impenfis alendorum , magna utantur- circumlpeftiooe •c diligenti providentia , ne'majorem numerum , quam fua facultas , conditioveac dignitas patiatur , habentes , lusus ac prodigalitatis vitio%otari poflint : neve rur(>s avari for-, didique habeantur , li in magni* & amplis redditibus , pauciffimis viâum prebeant , cum domus cardinalium patens holpitium , portuique ac refugium proborum Ar doâorum maxime virorum Ar pauperum nobilium , honeitarumque perfonarum efle debeat . Sint igitur circa modum *8i* numerum tenendi prudentes , ac de familiarium qplitatc in primis curioli , ne ex alieni» vitiis turpem fibi contrahant infamia notam , vulgoque obloquendi calumniandique juftas prsbeant occafiones.

Et cum maxime providendum ftt , ut non folum coram Deo , cui primum placere debemus , fed etiam coram nominibas opera noftr* probentur , ut ceteris exemplo ad imitandum polfimus elfe , ordinamus ut quilibet cardinalis fe domus ac fnmila fuas optimum reôorem prafeâumque oftendat efl· t tam circa caquc extrinfeca omnibus apparent, ^uam qu« intus latent abicondita . Habeat ita. nc •orum qnifqne facerdoccs At levitas hoocfts vcftimentis induto· , attenteque provide».; , ne quis ia familia fua quoquo modo benehciatus , Ac in facris ordinibus coaftitutui , vertes portet vcrficolores , ncc co habitu utatur, qui ordini cccleliaftico parum conveniat. Quare in presbyteratus ordine conftituti veftes colorum , qu· clericis a jure non prohibeantur, deferre debeant nfque ad talos (altem decsifta* . Et habentes dignitates in cathedralibus , Ar canonici etiam diftarum cathedralmtn , ac primam dignitatem in collegiatis habentes , Ae cardinalium capellani mittas celebrantes , caputium deferre in publico teneantur ·. fcutifcri» vero paulo fupra talos concedantur.

Parafrenatii , quia in afliduo funt motu , minifterioque funguntur laboriofiore , brevioribus ac magis expeditis veftibus uti poilint , etiam li fuerint clerici , dummodo in presbyteratus ordine non fint conftituti : ita tamen ut ab honeftate non difccdant , fed ita vivant, ut mores ecclcfiafticis fuis ordinibus non difcrepeu..

Reliqui vero clerici temperate ac modefte omnia faciant , Ac tam inii clerici beneficiati , quam in factis ordinibus conftituti , non comam neque barbam nutriant , neque mulas , aut equos cum phaleris , omamentifque ex velitato aut ferico faâis habeant , fed ejufmodi rebus ex panno tantum aut corio (impliciter utantur

Si quis autem familiarium prxdiflorum contia fecerit , aut poll tres menfes legitima monitione precedent* a prxfcntium publicatione , hujufmodi veftes prohibitas geftavcrit , 1.1 excommunicationem incurrat . Si veto inita tres alos menfr. non fe correxerit, a percepi jne frud.ium ex beneficii» , qu* obtinet,

A fuipcnius mtrlliga^ut . Quod fi p«r alios fex menfes ia Irujuimodi pertinaci* obftinatus permanient , legitima limtlitcr monitione pratee- dente , beneficiis omnibus , quacumque habet , privatus fit.Ae efle cenfeatur : eaquefie vacantia a fede apoftolica libere impetrari valeant Qu* omnia Ac fingula in noftris Ac cujufcumque Romani pontificis pro tempore exiftvntis familiaribus Ac fimiliter in omnibus,aliis clericis beneficiaria, vel in facris ordinibus conftitutis , *c etiam curialibus, locum habere volumus ; hoc uno tantum except? , quod didi noftri Ac Romani pontificia familiares , rubri coloris veftimenta geftarc poflint , pro decentia Aciconfuetudine dignitatis' pontificalis . Et B quoniam 'ad cardinales maxime (pedat operum optimorum cura , pro viribus laborabunt feire, qu* regiones hrreiibus , erroribufque ac fuperftitionious contra veram A: orthodoxam fidem infeû* lint , &: ubi divinerum mandatorum ecclefiaftica deficiat difeipiina : quique reges ac principes , feu populi' bellis infeftentur, vel infeftari timeant . U*c Ar hujufmodi feire , ac nobis Ac Romano pontifici pro tempore exiftenti referre operam dabunt , nt opportuna Ac falutarit talibus malis ac peftibus remedia vigilanti ftudto excogitari valeant. Et cum frequenti ac prope quotidiana experientia notum fit , provinciis 'ac civitatibus propter fuorum legatorum de latere abfentium multa fcpiuscontmge- C re mala , variaque non fine apoftolice ledis prsjudicio fcandala oriri , ftatuimus Ac ordinamus ut illis cardinalibus provincias ac civitates legationis titulo obtinentibus , eas per locum tenentes aut officiales quofeumque adtniniftrare liceat , fed perfonaliter ipfi pro majori parte temporis adefte , atque eas omni vigilantia regere It gubernare teneantur . Et qui nunc titulum legationis obtinent , aut pro tempore obtinebant , fi in Italia , intra tres menfes ; fi extra Italiam , quinque a die prsfenxis publicationis ad fuas provincias ire , ac majorem temporis partem ibi relidere teneantur , nifi dc noftro Ae fucccflbrum noftrorutn mandato , pro aliquibus gravioribus negotiis io Romana curia D retineantur . vel ad alia loca , prout neceffitas poftulat , mittentur: Ar tunc in diâis provinciis ac civitatibus vicelegatos , auditores Ac locum tenentes , ceterofque confuetos officiales , cum debitis proviiionibus ac falariis habeant . Qui r»r«mifla omnia Ac lingula non fervaverit, emoumentis quibufeumque legationis carcat . Que quidem propter hoc antiquitus ordinata Ac inititùta fuerunt , ut opportuna legatorum pr«lentia populis eflet falutaris , non ut ipfi laborum Ae curarum penituf expertes , lucro tantum fub legationis titulo inhiarent . Et cum cardinalis officium in primis verfetur in frequenti Romani pontificis affiftcntia Ac fedis apoftolic* negotiis , propterea ftatuimus , ut omnes E cardinales in Romana coria refideant ·, Ac qui funt ablentes , fi in Italia , intra fex menfes, fi extra Italiam , infra annum a die publicationis prsfentis conftitutionis revertantur . Alioquin fruftu» beneficiorum Ae omnium officiorum fuorum emolumenta amittant , omnibuique privilegiis generaliter Ae fpecialiter cardinalibus conceffis , quam diu abfuerint , omnino careant , exceptis tamen illis , quos ratione officii ab apoftolica fede fcjunâi , vel de Romani pontificis mandato auc licentia , vel jufto metu , aut quavis alia legitima cauta impediente , vel xgrotationis abefle contingat:

anwt CHAUT. u**>

aaiSTJ Dia. brivilegiis» induitis fe immunitatibus, eifdem cardinalibus conceffis , fe in bulla noftra fub data coronationis noflrn^cemtcntis fe expreffis, ia fuo robore nihilo minus permanentibus.

Statuimus infuper , ut expenf· funebres cardinalium, computatis omnibus mille 'quingentorum florenorum fummam excedere non debeant , nifi exeeutorum providentia, juftis allegatis canfis ac rationibus,' dures expendendum efle duxerit. Exeqni· fe Caftrum doloris prima & nona die fiant .' infra oâavam vero* mill* de ■ore celebremur.

Pro reverentia autem 'fedis apoftolic·, utilitateque & honore communi pontificis fe ipforum cardinalium , ut fcandalorum , que nafei portent , occafio tollatur , majorque m facro (enatu libertas votorum fiat, licêatque, ut par eft, cardinali cuique fecundum Deum &r cunfcientiam fuam libere fe impune quodeumque fentiat dicere t ftatuimus , ne quis cardinalium vota in confiliorio data, fe quxeumque ibi gefta aut diâa, que in odium, aut projudicium, aut fcandalum alicujus redundare poffint, icriÎ»to aut verbo, vcl quovis alio modo revelet ub pana perjurii fe inobedientie , fe quotiescumque a nobis fe Romano pontifice pro tempore exiftente fpecialitcr fe expreffe ultra prxmirta indicium fuerit fuper aliqua re hlentium, fi quis contra fecerit, ultra panas excommunicationem late fententia incurrat .' a qua non poflit abfolvi, nifi ,a nobis vel prsfato pontilice Romano & cam expreflione caul·, protcrquam in mortis articulo.

^r/arasacNitrr *turn*, <r a/iwum .

Et cum omnis rtxs ab adolescentia prona fit ad malum, fe a teneris afluefieri ad bonum magni fit operis fe cffeâus , ftatuimus fe ordinamus, ut magiftri (cholarium , fe praceptores, pueros fuos five aJoleicentes nedam in grammatica fe rhetorica, ac ceteris hujufmodi audire*& inftrucrc debeant, verum etiam docere teneantur ea, que ad religionem pertinent, ut funt prxeepta divina, articuli fidei , facri hymni & pfalmi, ac lanatorum vite : diebuique feftivis nihil aliud cos dixere peflint, quam ia rebus ad religionem fe bonos mores pertinentibus, eofquc tn illis inftruere, hortari fe cogere in quantum poffint , teneantur ; ut nedum ad miflas, fed etiam ad vefperas , divinaque officia audienda, ad ecclefias accedant, fe limiliter ad prsdicationes fe ferosones audiendos impellant, nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, eis legere poffint.

Ad abolendam vero exeerabilem blafphemiam, qu· in maximum divini nominis , fe fanâorum contemptum fupra modum invaluit, ftatuimus & ordinamus, quicumque Deo palam feu publice maledixerit , contutncliofifque atque obfcanis verbis dominum noftrum Jefitm Chriftum vel gloriofam virginem Mariam ejus genitricem exprefle biafphcmaverit , fi munus publicum jurildiAionemve geflerit, perdat emolumenta trium menftum pro prima fe fecunda vice didi officii : fi tertio deliquerit, illo eo ipfo privatus exiftat. Si clericus vel facerdos fuerit, eo ipfo quod de delifto hujufmodi fuerit conviâus, etiam beneficiorum, quxeumque habuerit, frnâibus applicandis , ut infra unius anni mulfectnr; fe hoc fit pro prima vice, qua b afnheoMS ita deliquerit : pro fecunda vero fi ita deliquerit, fe conviens, ut profertur › fuerit, i» unicum habuerit beneficium, eô privetur : li aurem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod ft tento ejus iceleris arguatur *St* convincatur, dignitatibus ac bencficiis omnibus quacumque habuerit, eo ipfo Crivatiis exiftat, ad caque ulterius retinenda inabilis reddatur, eaque libere impetrari Λ conferri poffint. Latens vero blafphemaas, fi nobilis fuerit, pana vigintiquinque ducatorummulftetur : *8c* pro fecunda vice , quinquaginta fabricae bafilic· principis apoftolorum de Urbe applicandis : *St* aliis, ut-infra deducitur : pro tertia vero nobilitatem perdat. Si vero ignobilis ac plebejus fuerit, in carcerem denudatur. Quod fi ultra duas vices publice bhfphemans deprehenfus fuerit, mitra infami per integram diem ante fores ecclefia principalis mitratus ftare cogatuc.· Si vero pluries ia hoc ipfum peccatum lapitis fuerit, ad perpetuos carceres, vcl ad triremes damnetur ad judicis deputati arbitrium . In foto autem confeientix nemoblafphemiae reus, abfque graviili mi poenitentia . lever» çonfeflbris arbitrio injunéta, poflit abfolvi. Qu vero reliquos fandos biafphcmaverit, arbitrio judicis rationem perfonarutn habituri, mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam , ut fxculares judices , qui contra tales blafphemi· conviâos non animadverterint, eofquc juftis panis minime affecerint, quantum in eis fuerit, quafi eidem fccleri obnoxii, ciidem quoque panis fubjiciantur. Qjii vero in illis inquirendis puniendiique diligentes *8e lever»* fuerint, pro 5|ualibct vice decem annorum indulgentiam conequantur, fe tertiam partem mulcts pecunialis habeant. Quicumque vero blafphemantem audierint, cum verbis acriter objurgare teneantur , fi citra periculum fuum id fieri porte continget, eomdcmqtic deferre, vel notificareapud judicem eccleiiafticum feu fecularem intra triduum debeant. Quod fi plores diétum blaiphemantem fimol auditerint , finguli eum accuiare teneantur, nifi forte omnes convenerint, ut unus pro eundis tali fungatur officio. Quos omnes in virtute fandr obedienti« hortamur fe monemus in domino , ut pro divini nominis reverentia *St*honore, luis dominiis ac terris prrmifla omnia fervari *Se* exaftiflime exequi mandent ac faciant, uberrimam ab ipio Deo tam boni ac pii operis mcrcedem habituri, fimilemque annorum decem indulgentiam ab apoftolica fede confecuturi cum tertia parte mulrt*, qua didus blafphcmus pledetur, quoties tale fcelus puniendum curaverint. Quam quidem indulgentiam fe reliquam tertiam mulda partem accu latori , blalpbemi numen deferenti , limiliter concedi fe affignari volumus, aliis panis contra hujulmodi blaiphemos per facros canones expie ilis, nihilominus in fuo robore manentibus.

Ut clerici prrfertim cafte continentcrque juxta canonum prxeepta vivant, ftatuimus ut contra facientes acriter fecundum canones puniantur. Si quis vero tamlaicus, quam clericus, dc crimine, propter quod venit ira Det in filios diffidenti·, convidos fuerit, poenis per facros canones aut jus civile refpedive impolitis puniatur . Concubinarii autem, five lard five clerici fuerint , eorumdem canonum panis tnuldentur : aeque fuperiorum tolerantia , feu prava confuetudo , qur potius corruptela dicenda eft, a multitudine peccantium, afiave quaelibet excufatio cis aliquo modo fulFragetur, fed juxta juris ccnlnram fevere puniantur.

Ad bonum varo fe quietum regimen civitatum,

CUSIO xr.

tum » "" locorum omnium Romane ecclefi» fubjeftoram , conftitutiones bona memoria Ægidii epifeopi Sabinenfis olim editas innovamus, caique inviolabiliter fervari prwcipimus *tc* mandamus .

Et ut nefario fimoni» labes ac peftit non *Colam* a Romana curia » fed ex omhi etiam Chriftiana ditione in perpetuum ejiciatur , conftitutiones per antacefibre* noftro* etiam in conciliis contra hujufmodi fimoniacos editas innovamus , eafque inviolabiliter, fervari pnreipimus , ac poma* in eis contentas prOTapreuis & infertis haberi, Ac delinquente* etjam auâoritate noftra affici volumus .

Statuimus qdoque Ac ordinamus , ut quilibet habens beneficium cum cura vel fine cura , fi B poft fex tnenfes ab obtento beneficio divinum officium nofPdfxerit , legitimo impedimento ceflante , beneficiorum «fuorum fruftns fuos non faciat pro rata omiltioni* recitationis officii Ac temporis , fed eo* tamquam injufte percepto* , in fabricas hujufmodi beneficiorum vel pauperum eleemofynat erogare teneatur . Si vero ultra diâum tempus in fimili negligentia contumaciter permanferit , legitima molitione precedente , beneficio ipfo privetur , cum propter officium detur benencium . Intelligatur autem officium omittere , quoad hoc , ut bqneficio privari poflit , qui per quindecim dies illud bis faitem non dixerit , Deo tamen ultra pr»-mitfa de difta omiffione redditurus rationem . C Que pana in habentibus plura beneficia reltetabilis tollés fit , quoties contra facere convincentur .

Et cum fruAuum ecclefiarum cathedralium Ac metropolitanarum, tnonafteriorumque Ac aliorum quorumcumque beneficiorum ecdefiafticorum plenaria difpofitio As adminiftratio ad no* Ac Romanum pontificem pro tempore exiftentem , Ac illos etiam , qui ejufmodi ecclefi·* , monafteria Ac beneficia jure Ar canonice obtinent , folum pertineant., fccolarefquc principes , omni etiam divino jure id prohibente , diâi* ecclefiis , monafteriis ac beneficiis intromittere fe nullatenus debeant: ftatuimus Ar ordinamus, ut fruftus, redditus Ar proventu· ecclefiarum , monafteriorum ac beneficiorum , per fecularc^ ullos principes, etiamfi imperator . reges , rrginzvc, feu refpublicz vel potentatus fuerint , aut per eorum officiales, feu judices , etiam ecclebafticos , vel quafcumque alia* perfonas , publicas vel privatas , de corumdern imperatoris-, regum , reginarumve ac principum , rcrumque publicarum vel potentatuum mandato , lequtftrari , occuparive , aut modo ahquo detineri , ipfique hujufmodi ecdefias, monafteria ac beneficia obtinentes, fub praetextu fabric» inftaurationifque, fine Romani pontificis tempore exiftenti* exprefla licentia , aut eleemolynarum , fcu quovis alio colore aut fuco , impediri non debeant, quo minus de illi* , ut antea libere ac fine impedimento diiponere valeant . Et li fequeftrati fuerint , occupative aut detenti, integre libereque ac fine exceptione vel mora ,* praelatis ad quos de jure leeitimeque foedant , reftituantur: de quibus fi ditlipati nuiquam reperiri poflint, eorum jufta zftimatione fada, diâi* prclati* fatisficri volumus per eos › qui di&a* fequeftrationes , applicationes , diiCpationefque fecerint . aut neri mandaverint, fub pana excommunicationis aut interdidi ecclefiaftici , talium principum terris Ac dominio co ipfo incurrcn-

A dis . Et ut eorum , ac cifdem fubjedorum bona ubicumque reperta , fi moniti parere noluet>nt , capi Ac retineri poflint. Ipfi vero contra nelentes, tam fupradiâis pani* , quam privationi* feudonim Ar privilegiorum, que a nobis Ar Romana vel alii* ecclefiis rtunc Ac pro tempore obtinuerint , & alii* contra violatores Ar oppreflbres libertatis ecclefiaftics, etiam per extravagante* Ac alia* conftitutiones , etiam incognitas, Ac forfait in ufu non exiftentes , impolitis , quarum omnium tenores pro exprefli* Ar infertis habentes innovamus , ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus Ac declaramus , ac fecundum eat per quofeumque judices , etiam fanftz Romane ecclefi» cardinales , fublata *te* adempta ei* aliter judicandi daclarandique poteftate , fententiari , judicari Ar interpretari debere volumus atque mandamus. CHKint . in",

Et cum a jure , tam divino quam humano, laici* potefta* nulla in ccclefiafticas perfona* attributa fit , innovamus omnes Ac fingulas conftitutiones felicis recordationis Bonifacii pap» oftavi, etiam prardecefibri* noftri, qu» incipit : Edicis ; Ar Clementir quinti , qu» incipit : Si qui* fuadente 5 nec non quafcumque alias apoftolica* fandione* in favorem libertatis ecclefiaftic» , Ar con^a ejus violatore* quomodolibet edita* , & pani* «tiam contra talia pnefumentes , in bulla , qu» legitur in cana domini , contentis, in fuo robore permanfuris . fit cum in Lateranenfi pariter ac conciliis generalibus fub excommunicationis poena prohibitum fuerit , ne reges , principes , duces , comites , barones, refpnblicz , *tc* alii potentatus quicumque regnis, provinciis, civitatibus ac terris quoquo modo prafidentet, colledas , decima* , Ar alia hujufmodi onera , clericis , Srelatu *tc* aliis quibufeumque perfonis ecclefiaicis imponant , exigantque , neve a fponte etiam dantibus & conCenttentibus etiam recipiant : atque in pwrmiffi* auxilium , favorem, conliliumvc palam vel occulte preftaotes in excommunicationis 1st» fententic pcenam eo ipfo incidant, 8r ipf» quoque refpublicz ac comD munitates Ar univerfitates circa hoc quomodolibet delinquentes ccclciiaftko eo ipfo{objiciantur interdiao : prclati etiam , pnrmiflis abfque Romani pontificis exprefla licentia ultro confentientes , excommunicationis & depolitionis panam ipfo faâo incurrant , ftatuimus *8e* ordinamus , ut de cetero talia prefumentes , etiamfi , ut prrfertur, qualincati fuerint , ultra fupradiaas panas , quas contraveniendo eo ipfo incurrere volumus, innovamus , quod ad omnes a&us legitimos , inhabiles *tc* inteftabiles habeantur . Et cum feeundum leges civiles , & facroram canonum cenfuras , fortilegia per invocationem demonum , incantationes ac divinationes feperftitionefque- prohibite E lint , ftatuimus , decernimus *8e* ordinamus, ut derici, qui in premiflis culpabiles inventi fuerint , arbitrio fuperiorum infamia notentur : fi vero non deftiterint , deponantur , atque in monafterium ad tempus arbitrio ftmerioris Srrfiniendum , detrudantur , beneficiifque , i officiis eccleftafticis priventur . Laici vero utriufque fexus , excommunicationis & aliis panis jurts , tam civilis , quam canonici fubjaceant . i ,

£t ut omnes fifti Chriftiani, ac de fide male· fentientes › cujufcumque generis aut nationi·* fuerint , nec non heretici , feu aliqua hzrefts labe

À NNû CKBISTI Mie·

libepulhiti, vel JudaùantCs, aChrifti fidelium coetu penitu» eliminentdr, *tt* a quocumque lo«o, Brprcfertim a Romana curia expellantur, ac débita animadvcrfione punientur, ftatuimu», ut Contra cos diligenti ioquilitione ubique Brin diâa curia maxime, procedatur per judices per nos deputandos, *te ejus* criminis reos *te* légitime conv'iAos, debitu parais puniri, relapfos vero, abfque alla fpc renia aut remiffionis affici volumus. £t cum conftitutjones *te*Ordinationes noftra hujufmodi, quas pro nunc ordinamus, vitam, mores, ecclefiafticamque difciplirntn concernant, tam officialo nçltros, quam alios, tam in Romana cuna, quam extra ubique locorum commorimtes imitari convenit, illis ligari, eofqoead farum obfervationeminviolbikccr tenert volumm atque decernimus. Et ne conftimiones ipfo aliis ctnfuris ac pernis in contraticrcntcs per antiqua jura & conftittitiones impolitis derogare in aliquo videantur, Cum ad augmentum edite atque excogitate fuerint, etr.tm dcrhfamtrs, per ritum dilpofitiones ordidationefque nihil prorim juri Commurti, vcl decretis aliorum Rotnanoium pontificum ullatenus derogatum efle. Qiunimo !t qua in eis propter perverlam temporum, aut locorum vcl hominum corruptelam, vel abufum, aut quarntumqnc aliam caufam minime probandam, 'vigorem futim aorifcriftt, ca exnunc innovamus, confirmamus A inviolabiliter Obfervari mandamus. Quas noftras cdhfultiffimas conftitutione», paft duos mcnfe/ ab earum publicatione, ligare debere etiam décemimus *tc* declaramus, diKndins inhibentes, ne quis eas glodare, vel fuper eis commentaria, interpretationeive facere abique fpeciali noftra vel ledis apoftotic» licentia prafumat. Si quis autem aufu temerario, contravenerit, excommunicationis latæ fententir pernam eo ipfo incurrat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrorum ftatuti, ianétioftis, reformationis,iatentionis,ordinationis, exhortationis, monitionis, praccpti, voluntatis, innovationis, confirmationis, mandati, decrevi, declarationis *tc* inhibitionis infringere, vel ei aufu temerario contraire. Si qtits aurem hoc attentare pixlnmpferit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apoftolorum ejus fe noverit incurfurtrm.

Datum Roms in poblica feffione in Lateranenii facrofanAa baulica folenniter celebrata, anno incarnationis Jotninics milfefimo quirigentefimo decimoquarto, tertio Nonas Maii, pontificatus noftri anno (exundo.

Bulla feu fchedula indiAionis decime feflionk factofanAi Lateranenfis concilii, IcAa per eumdem reverendum patrem dominum archiepifeopum Neapolitanum in nona feffione.

In tfifnfei ferunt [trwrnnt Dei ni fnturnm ni »c»irin», fncr· nffrtinMt cvtcilh.

U: hoc factum Lateranenfe concilium ad finem siberrimx fperatarque utilitatis perducatur, poffintqtte didi prelati *te* alii vocati commode venire, *tc* perfonaliter adefle, ut fpcramm; cumque alia plura & graviora ia eo traAanda ditcutiendaque remaneant, ad. omnipotentis Dei laudem *tc* ecdefise fus exaltationem, decimmn iefionem continuationis celebrationis ipfius Sacri Lateranenfis concilii, Kalendis Decembris, qu* erit fexta 1eria poft feftum fandi Andre*

A apoftolj, millefimo-quingentcfimo decimoquarte; pontificatuinoftri anno fecundo, facroeoncilio approbante, indicimus. Nulli etgo omnino homiuiim licéat banc paginam noftr* indiftionis, defignationis, -voluntatis infringere, vcl ci aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pmfumpfcrit, indignationem omnipotentis Dei *tc* bcatoium Petri *tt* Pauli apoftolorum eius fe noverit ineurfurum.

J e s $10 IX.

· Datum Rom· in publica feftione, in Lateranenfi facrofanAa bafilica fulcnniter celebrata, anno incarnationis dominie*, millefimo qiiingentelitno decimoquarto, tertio Nonas Maii, pontificatus noftri anno fecundo.

B Qua perleAa, idem archiepifconus petiit a fanctiftimo domino noftro, 8c a reverendis patribus concilii, au placerent paternitatibus tuis contenta in (chedola, lev bullis per eam recitatis. Et omnes, prater infra feriptos, qui votanint prout infra, refponderum placere.

Particular», qui rotaverunt, primo réveren, dus nater dominus Jcrçthias archiepilcopusTranenus, qui dixit, non placereca, qua deviant a jure, «etiam, quia providetur, quoad multa non neceflaria, *tc* generalia omittuntur.

Reverendus pater dominus Joannes Staphylen» epifeopus Sibinicenfis dixit placere ubi, quod in omnibus in fchedula contentis, quoad omnps cvjufcumque ordinis fervetur difpofitio C furis communis.

Reverendus pater dominus Scaramuxa epifeopusCumanus dixit, placere verba, ceffantemetu cardinalium.

Reverendo patri domino Gabrieli archiepifcopo Dyrrachienfi placent omnia, prêter conftitutiones Ægidii cardinalis, quas ignorat.

Reverendo patri domino Chriftophoro Polignianeofi non placet, quoad refignationem beneficiorum, fed quoad cetera, fic.

Reverendo patri domino Michaeli Montalcincnfi placent, prater quoad duo incompatibilia, quia vult quod fint qualificati.

Reverendo patri domino BenedrAo epifeopo Chicnfi placent, prarerquam de incompatibi-D libus rcfignifidum quoad praterita, A de accufandis *tc* reprehendendis olafphcmiia in criminalibus.

Deinde fanAiflimus dominus nofter auditu votis refpondit quod mutabuntur aliqua verba» fed non mutabitur fententia: *tc* quod contenta in cis fu* faoAitati alias placent. Super quibus omnibus &r fingulis dominus Marius dePeru fchk procurator concilii petiit inftruurcntam *te* infhumenta ·

Quibus abfolutis, *te* incepto hymno per(an· A (ΓuïMïıη dominum noftram Leonem, Te Deum laudamus, CTr. ad referendum Deo gratias de bonis operibus expictis, prout eft *dc more fa*rrorum conciliorum, *te* capella cantorum refpondere ufque ad finem hymni, fuit diflbluta feftio. Et ianAiflimus dominus nofter cmn re»erendi(Smis dominis cardinalibus *fe* pralatis equitando accefferunt ad palatium fanA* Petri in Vatieano, atTociantes fanAiflimurh dominum noftrum, ut teneatur. Quo ibi dimifto » omnes reverti funt ad proprias domos *tc* habitationcf ad Dei laudem.

LtWf

C(§tIO IX. leti 4etM fttifiti «Metas· ΛιΜμ Ventitt, A

MeiUtteftdtt tfttUttt t ftfe etteeetéitt·

Paulo poft tuam ad fammi apoftolatu* apicem gratiiEmam omnibus afiumptioaem, beatiffime pater, ad Urbem profe&u*, qno feptemviratus munus, a reverendiffimo patre meo gratia *Sc* munificentia tua in me tranflatum exercerem, nihil fane magis optavi, quam aliquam dari occationem, qua Angularem mem erga fanâitatem tuam fervitutis aficâum, fi non implere a aliquo faltem iaditio declarare poflem. Qua de re fuperioribus menfibus bealitudine tua velut «ftuantis defidetii mei pnrfaga, perdifficile mihi orandi inLàteranenn concilio manus demandante, licet impar meis illud humeri* viderem, more tamen amantium, non niiid vires poffent ingenii, fed quantum vis abaetet amoris, infpiciens, quidquid benigne per te fait infandum * prompta mentis hilaritate fafcepi, iufceptumque hodie in auguftiffimo Lateranenfi templo coram inclyto fanditsti* tu« confpcttu » benigni grataquç ejus attentione pro viribus praftiti. Et cum non ab re fore duxerim, ut quam altantibus voce protuleram, eam lireris tibi uni., a quo omnium falu* unire pendat, perpetuo dedicarem; accipe. qux£», mewjn te obfervantia ac fervitutis qualeenmque teftimonium, eo prveipue animo, ut fi quid forte aures, mentemque tuam minus graviter vel pipate didum offenderit, non temeritati, quam cum tanto periculo minime attentaflem, fed flâgranti potius amori aferibas, qui Hieronymo telle, modum non habet, ordinem nefcit, menfuram ignorat. Si qua vero, non tam ex intima rhetorices officina, ^quam prccipuis haulla theologi*, legentem te oblcdaverint, ea obedientic merito tribuas, cqm divins miiericordie munere fadum fit, ut quod optavi *St* volui › aliqua etiam ex parte poflem. Rdiquum ergo mihi eft, dic* nodcfque dementiffimum Deum orare, ut fi dicendo exprefferim qu» tu pro pietate in Deum » pro tnpruai dticiplina, pacifque cultu in hac ipfa nona feflione, facr*lan*tto* arp.obante concilio, decrevifti, ubique ab omnibus Chrifti fidelibus lincçrc ac integerrime pbfevçntyr. Valç.

futi» Mitt ftrrevertUtm fttttttt itmittet „4t~ *ttnitt 'Puttittt, ctàtert tfe/felict cleriette, t» mm fttreftHf Ltterttttfit teneilii frf/iett, tertit* ^ζ·M* *M.tit*, 1514.

Nullum tempus unquanWfaifle memini, pontifex maxime, patre* ampliflimi, *Sc* clari(Emi prrfelc*, quo ma^i* animum meum corneo» tum, ifffôum, inflammatumque fenfetim › 3uam hodie totum me apud fanditatem tuam e univerio ecclcfi* Dei ftatu verba fadarum, commoveri, affici inflammarique feotio. Licet enim divine mijeftati* tus confpe*âus, rutilanti cuju* fulgore imbecilles oculimei caligant, tot amphflimonnn patrum cenielTus, quorum nemini ingenio vel lapientia pluiimarumqne rerum peritia mertor comparari, ipfitu denique pertraAandv rei magnitudo, que omnem ingenii ubertatem » omnem dicendi copiam » omne orationis genu* excedit, non mediocriter me dicere incipientem terreat; recreat tamen, recreat, ac lismmoperc animum meum reficit ratio commrmb boni, quod te facrofanâi ifttat çonfeffias conGJio atque decreto univerfa Chriftiana fidei, catbohcoque ecdcfi· proventurum fpero, mihique omnino polliceor. Nofter namque Deus Jetas a morte retarget»* *St* in altum alccndcas, ut culcftia inde dona mortalibus largiretur, fi qcckfiw feoafia fa* * * qu* corpore difceflerat. pro miomerio exercendo. pro genre illuminanda t pro fide confammanda, quofdam conccffit apoftolo*, prophetas aliquos, nonnullos evangsliftas, doooresnon paucos» paftoret vero quamplurimos, nimirum ego velut Simeon alter animo *Se* corpore debeo esultare « qui hodie non virtute propria excitatu*, fed obedien- B tis ratione compulfas, eo meruerim oraturus accedere, quo pro «niverfa tandem ecclefia Dei reformanda Cingulorum » quo*dixi, facro*piofqne faeceflbres ac imitatores, *Se jam frequentes video* convenue » *Se* firequentiorespropediem conventuros non dubito. Gaudeo teitur jute optimo, utque conceptum a me gaudium uberiori pleoituoino compleatur, duo diâuro mihi a beatitudine tua pontifex mix :me bona horum ampliffimorum patrum venia, concedi flagranter opto, humillimcque depofco. Primum, ut facratitfim** Dei fponfs, pmfenti cujus corpori in melius reformando toto animi iahxres affeftu, excellentiam, prarcipua* deinde reformandi caufa*, pro mea, quantula fit dicenda C facultate, in medium afferam, quo conceptam animo tuo reformationem, & a nobis optatam diu, vchementiffimeque (peratam, omni (ludio, labore atque conatu profequinon dehftat. Sed antequam nsc aggrediar, per angelicam falutationem a beatiluma virgine opem luppliciter implorabo. Avç Maria gratia plena. <Tc.

CHUTH ιμ»

Cupientibus nobis, beatiflime pater, fuperna» illius Jcrufalem^f quam rette liberam communemque omnium maticm facra teftatur pagina) excellentiam admirabilcmque gloriam *Sc* dignitatem accuratius indagare * trupotiflimnmconfideratione attentioneque digna mentem veniunt. Primum, quod gratuita dote a fponfo D^ prrelecia, deinde ipiritali *Sc* individua copula conjunct— beAiiGmà pofiremo fobolc fecunda mater etfeâa cft *e* Univcrfo liquident humano genere protoparentum ooftrorum tranfgreflionc vanitati fubjefto, cjufaue rationabili intcllrôu peccatorum caligine oblcurato, ac divinorum femitam mandatorum prorfas oblito: impiaque cordis fui defperatione in omnem impudicitiam, turpitudinem, immunditiam prolapio, demerfoque atque defixo, fapienti» Dei filius coomnipotenti & eoetemo cum Patre fapientix fu» tamine in beneplacita paterne voluntatis difpenfatione perfpiciens, mortales omnes non per alium quam per feipfum Filium ab «temo Deum, fed in extremo tem- E Core hominem Faâum › inter Deum Patrem & omine* mediatorem faturum, ipfi patemxmajeftati reconciliari oportere, caleftique gratia recreari, ac perenni demum cariorum hereditate. donari, tàm inlîgnc mifcricordi· ac pietatis, 8r dileftionii ciga nos facrificium vel in ipfo cruci* patibulo offerte non recufavit. Licet enim unicam illam fponfam, cui per fpiritale *Sc* caftiffimum matrimonium' adveniente temporis plenitudine in odorem faavitatis infalubiliter jungendus erat, ita fordidam at3ue inopem conipicaretur, ut neque fores ejtis humano more copia rerum delate » nc-

•Jimb' OUUT1 ««. tri· si- Mh «·· - - ,- « forma inopiam etcufare poflèt, nimio tamen humatut faluti* ardore flagrans, aaMqaam - puterao fin· pcodieiu, mandeai ingrederetur, nd Patrem ipium in throno osnveriM demavit t /Misas O* efosriaoem sdsfli, hatorsrif· CT *ft· ftatt· a» fl^falt/ti , nrfut* MM <U-*oflftfti* arifo : raar *Mai, lia* omm ; àa *eafittliori faifOM tft it* uw , -/ /brisas oafisararem raw·. Quam, oWecro, volantatem ad no» renient Tenu Dei filins foftarns erat? Illam Mtb ne, illam, qua pradeftmatos adoptionis filios Unftificavit, cam lanâifimo Hio corpore divina ton natnra ûivifibili Spiritu» fanai artificio de puriSma virgini». came aptato, in araque crucia nitro pro nobis oblato, de faciatiflima ipfius corporis aqua fangvincqwe preciofiflimo, gratuitam dotem, heu nimis caram, nimiique prcciolam, ecdcfia fpoola *ia»* conftituit atque confecit. Qpo quidem lavacro , profluvioque dotali eamdem fponfatn ab omai labe ita mundavit, omaique identic ac fapienti* thclauro 'locupletavit, ut omnium merito palcerrima atÎuc ditifima praedicari deberet, facro illo tente eloquio : *Sitôt liiiaat lattr ffiatt » ita* a-(la mira rasa *inter filitt.* ac rurfus t *Maito filio* rsafMgsvrvaaf *fibi ii+itit,* «wr» /irperf *et* a-*uiutrfu,* At per quam reputamus fpiritalem copulam, tam liandum Chnfti Br ecclcfin matrimonium confnmmatnm ? per eam ptofisfto, theologorum judicio, qua non folum deo per mutuam CMjnndiooem caro im, led anum potins in carae una eftcâi funt » canente feoma *l* o«. «. DWvAm meas mihi, er <· i/Zi. Id quod iacrum divinumque myftertam pmdaras ille univerfarutn gentium uftitutor vas clc&ionit divinitus contemplatus , magnum matrimonii facramentum ia Chrifto * ecdefia coniummatum effe teftatus cft. Quippe qui tanta unitatis vi, tam?|uc indilfolebili amoris nsru mutuo eonjunfti ont, rigati, atquecooftriâi, ut non minus difficile judicetur, a latere fponfi confortem ejus ecclefiam fegregari, quam fit etiam impnflibile, Chriftum Jefam falvatorem noftrum , aut hominem fine Deo interpretati, aut Deum fine homine intelligere, cum utramque ia fe naturam plenilfimc contineat t nec aliquo .modo Chtiftus exprimi poflit, quin Deus pariter atque homo, idemque mediator Dei & hominum exprimatur. Non eft igitur mirum, tale tantumque matrimonium non modo fecundum legem divortium nullum pati, fed quod otnaem nitar* ordinem , modum , confilium, iaftitutum, atque decretum excedit, ncc ipfa quidem temporali fponfi morte dirimi ullo modo po-Λ-»*, i), μ», ιβ.' tuifle. Siquidem mortales matrimonio conjungit Deus , quos licet homo feparaie non poflit, mors tamen ipfadirimit atquediflulvit. InChtifti vero ccclefiaqu* matrimonio conjungitur ipfe Deus .qui ut per fe incorruptibilis *it* immortalis exinon, ita incorruptibile *ic* immortale matrimonium cum fponfa contrahens Brconfummans, infolubili ejus amplexu atque contortio poft mortem'magis quam inprrfenti vita potius eft · Quam fane mutuam inloiubilemque conjunâioncm afeendente Jefu ad Patrem, vehemen-Go. », tillime admirantes angeli conclamarunt · *Quo eft lfttt tax tfcenÀit ftritftrta» citiiciit ifflutat,* mmjts *ftftr tliUSeu fitaf* Sed quid miram, celeftem fponfum, fpecioium forma pre filiis hominum, perpetua inditlolubiliquecopula cum fponiafua in terra Brin cclo conjunânm fuifle/ cum mortales omnes uxoribus fcnio confefti», oon alia fere quam prolis folceptn gratia, diu-

A turn· earum contortio deleftenrar » Ipfe vero ex fissio virgineo ac iecandiflimo contortis *fo»* ventre, · ix. non quidem arefceote unquam vel fencfcente, fed viridi femoer atque integro permanence, *eam* fefceperit prolem , qu* numero, decore, gloria ceteras fobota antecellit. Abrahn namque in •lia regione verfenti, cui domeftioa primo de tacarnattone Verbi, Spiritus fanfti miniftccio, fafta font pvoari&ooes , orlitus dsftum eft ; Mnta|pl«Mto /mmn /nnm *fitfttr* msmarnm ar<M cm. »a «Mrir CT *fttHo toti zfiz /intiM* ru« feaudirosfar MMrifeaat». Q;·iduam , obfecio , patres, tam ampla de finer® Abraho femine promiflio Innuebat? quid pramooftrabat? quid pollicebatur , nifi quod non in pluribus, fed in uno tan-B tum femine, in ipf· videlicet vei hominumque mediatore Chrifto, *tc* Dei it hominis filio, Deo pariter atque homine, mortales omnet divina immortalitatis benedjiftione replendi erant cum per fccuodiffimam ecdefia pattern, unU verfum renatum orbem Deo *tt* Patri regenerandum , prohpfaque omnia five ccleftia, five terrena Isa integrum reftitoendum, ac ipfae procipue gentes a redU Del femita alienatas, lanâornm confuetudioe deftitutas, fine fpe ambulantes, abique timore viventes , Br pro»fua («ne Deo in mundo hoc temere vagantes, illuminandum , erigendum, falvandumque properavit, ut metito diledus ille difeipulus, attonita viftone io admirandum fuperni regni tomen C abforptut, io divina illa fua Apocalypli cantath : *Pili t»Aa* uHgoaat,* foam dwaasavwv «v-m· *fiterat , ex tamihu gtutiat , trSMot O' liaguii, fttatt aatt tbnuuat.* Qua autem nulcritudine, quo decore , qua venuftate redempti filii, Br a fuperna illa Jerufalem adhuc neregrini, refellerint : quis tant* ingenii perfpicaci«, tamque pcrfpicu* ubenatis eloquii vcl potfet mente concipere, vcl oratione auderet attingere ? Ii enim per boftiam corporis Chtifti femel oblatam in rternum lanâificatj, non ultra carni Br fansuini indulgere, prrtcreuntem· Jue caduci fecuh figuram diligere , ac fcevolltn principem Br potcftatem caligioofi hujus acris ambalare curantes , fed omni prorfns ab-D negata impietate, ad vetom, uberem, ac falutarem febrietatis , pietatis B: juftiti* coitum convcifi audire de fc meruerunt : *Falgtiaat jtt~ fti ficat fti ia ttafftS» Dti't* quippe qui divinis ilkifttati fulgoribus , arterneqne caritatis ardore fuccenfi, dc virtute in virtutem ambulando , ia virum petfeClum fecundum mento- ?*^* *‘. ram plenitudinis «tatis Chrifti , unanimi telo evadete cupientes, magnificari inde Br confumraati io opere minifteiii, poft mifernmum carnis fu* habitaculum diffolutum bcatiffima demum digni eftefli gloria, illud quoque in c«lefti regno de ie dinum audierunt.* *fltataipafalat qui fcit fabUatitotatt* quo fane jubilo ante re- l*> gium thalamumpfallentes Brexultantes, alterno E cantu clamare non ccflant : leasdMK» <F *tlaritat* r. CF *ftfitatia , tT gratitnxt oHie* , tousr <F *b-*tat V fittitaia i>n aaftr» ia fatala ftuaima».* Hac illa eft fponfa, beatiffime pater, de cujuv excellentia ac dignitate in ipfo orationis principio apud fanârtatem tuam pollicitus fum me verba fifturum. Hec, inquam, fponfa eft, qu* omnium outer ecdefia dreitur, quam ab «terno colcftis ejus lpoofus ultronea (anguinis effufionc fibi providit : provifam lateri too indiflolubi'itcr copulavit : copulatam innumera , pulcernma ac fdiciflima prole io perpetuum propagavit. Quid igitur oneri», quid oflicii, quid

BBBSIO K. M*·«·Λ·*· UeBimi fc· Utiaktt, «t limk fpoulam pro dignmtt regcsu, «xwlkrc, decoramque ρρβ», «£ ·o* parum eu bU, qufinAcnm oratiaoc perftripai. menti tmu tna·» tuifle arbitrer » finmilis tamen pesipcAis c*·*· fit * quibua ail ejuidem divin* fpuafm régi' men, dec·· atque felutem toto debet» animi ftudi· inheeett* quod fecundo me preftitomm obtuleram, tanto quidem id clanat imiotm feet» ut quantum cetert ad comparando· hos·» res fortunafqat cumulandas, quantum ad ociofos die· <n delicti» conterendos, quantum pinrique ad humana ftudia cxeuenda, vduptaeefique captandas, quantum ad ipfam animi cor* porifque requiem concedunt temporis, tantam tute ipfe tibi ad .recolendam, perfuadendam, K perficiendam totius «cdcïïr, Chriftiaturque reipublica reformationem, (umendum itnpendendumque fore exiftimabis. Dua mihi praei* pu«, beatilFime pater, in mentem occurrunt caufz, quarum una, ut inceptam ecclefi» reformationem alacri animo ptofequaris, invitat: altera, ni hoc feceris, horrendum in Chriftianos omne» divin* ultionis judicium commina* tut; Cum hoc igitur univerfo geoeii hominum fuerit a natura tributum, G qua in familia laus praecipua vcl animi vel corporis predate floruerint, hanc fere omnes illius ftirpis cupidiilime «mulari, ea in primi» tibi uni maximo pontifici offertur caufa, qu» uberrimum ecclefi* Dei fruôum l'n allaturus, prafens fcilicet facroian* Aum «xcumcnicum, auguftumque Lareranenie concilium, maximi illius principis Julii fecundi pradecefloris tui providentia, opera, licitadine inchoatum. Ut enim tu Leo pontifex, divino numine annuente» in regale Romanorum pontificum genus conientientibusomnium futfragiis adfeitus totum in rebus agendis eorumdem majorum tuorum coniilium, gravitatem, lapientiam, providentiam, ac judicium debeas itnitari » illius tamen fumnai pontificis, cui egregiis tuis virtutum meritis iucceftifti, clariffimum hujus indidi concilii munus tanto cordis aftedtu atdorifque lludio ampleâ» ac profequi debes, ut velut alter Hadrianus Nicolai fuccelTor, praelati hujus muneris auétor potius quam imitator, a Chriftianjs omnibus judiceris : cum prefertim ex ea hora, qua falv^rore Jefu in carne gloriola *Se* immortali fuper omnes cklos, obftupentibus angelis, ad Patris dexteram fublimato, facrat illimi ejus dilcipuli pro vinea fabaoth excolenda in Spiritu (anfto congregari coeperudt, nihil tam falutara, tamque magnificum &' gloriofuns in hanc ipftm omnium matrem militantem ecclefiam profeâum elfe noverimus, quam quod ex (acroian&a srcumenicorutn conciliorum celebratione, tamquam cx peculiari Spiritus ianAi aula, omnium atomarum rttenilUma, divinitus emanavit. In* de enim dilperfc dominice oves colliguntur, varii languores ac morbi dignolcuntur, opportuna languentibus remedia adhibentur, veritas totios Chrillian* 'egis rationali cuique menti clarius jnnotefeit, luaviu» iufinuatur, verius perfuadttur, tenacius imprimitur, ld quod in Joiue, fi quis diligenter attenderit, figuratum per-
19. cipict, dum ait : *Cangrtgtti funt enn"t filii ifrnnl in SU·, (T' fuit itln ttrrn fukftfln.* Propter qMod pontifex maxime, fi a perenni teftataque majorum tuorum Romanorum pontificum multiplici virtute non te daçaneretn, imo veto laudabilia totius eorum vitr, confuetudinis, virtutis atque aâionis verum fingularemque ionita-

torna, «c expretiorem pneftare magmspuse «a* pis, jpm toi confijii eft, tuas iapiesUfet, hoc ·· nem te decet, boc, inquam, a toa potcftate debetor» ut praelata tot Romanorum poattfi* Coos gefta ta .anus imitaturas, iodi&am jam biennio coocifiam ad optatam nique finem fe» lubricet, honorificeque perducat. ld natem m omnino perficias, (navia quoque illa ac perjncunda proaime («Sonia memoria fuadet, m·» net, hortatur, impellit, qua jncoafottti· CblL fti tunica ita varia· fbefaa, ni Dens occerriifet, particula· diiciodenda» in priftiaun) fuom incM*iutilem flatum per te unum Leo X. eft reftitu» ta. Tunc enim divinas mifericordix beneficio, inauditarque manfuctudini» tuo merito feAam eft, ut quorum ferox antea imperium timebatur promptam obedientiam tui adfpexeriat oculi; quorum afper» comminationes audiebantur, humiles preces tu* perceperint aures : quorum truculenta vulnera formidabeotur, libentia oicu» la tui exceperint pede· : qui fi in te uno vero atque legitimo Chrifti Bc Dei vicario, prophe- ticum illud debuerit rurfes impleri : -dasra» j?.
raxv M*aes nger *frrru, utaft frettt fervunt ti.* Quid eft, obfecro, reliquum, nifi quod inviolabili ecclefia unitate procurata atque compolita, tu Leo fbrtiffime tamquam Dei xelotes pro domus ejus decore atque (alure, liberiir*^ cun&a, ferventtus fingule, aadimtius univeria profequsris? Jam nemo reclamat, nullus obfihit, omne· ad petram parvulos allidere, atque illis tandem (alutarem prebeas efcam, omnes a te expeAant. Quid enim flagrantius nobiteum fimul optare debent, qui modo erant in eccle- fu Dei nofpitec atque tdven*, quam ut nunc fiant cum aliis per morum inftaurationem *fan·* Aorum cives & domcftici Dei, fuperadifieati fupra fundamentum spoftolotum & propbetarum in iplo iummo angulari lapide Chrifto Jefo, in qup omnis «dilicatio crefcit io templum fenaum, utque omnes pariter in uno (piritu ad ipfum Deum *8t* patram tendentes, incomprehenfibilem ejus majellstem & gloriam uno ore celebrare polfimus? Excitare igitus, beatiffime pater, excitare in hoc unum praelariArnttm «C lalubcfrimum Chrillian· cenlur· opus, iphim amplcAere, ipfum ad optatum ufque finempro* fequere. V« enim nobis. Quid autem nobis *f* id enim parum dixilTe eft. vc, inquam, uni» verfis Çbrifti fidelibus, fi tam raram futuri boni occafiouem, fi quod ne cogitandum quidem eft, fruftra labi penniferis. At dicet fortafle quifpiam : Jam ecclefia Dei in integrum fidei, fpei, caritatifqpe vinculum eft reftituta. Fateor. Jam univerfum illius corpus uni capiti, hoc eft, tibi fubditum efte confpicitar. Er hoc fumma cum alseriiate aflirmo. Jam omnes unum Daam, imam fidem, unumbaptifma, ipfam deniqueec· defic unitatem, extra *cujus* gremium quis eoo· ftitvtus veniam confequi peccatorum nullo mndo poteft, *9c* cordt jufte credunt, ar ore fa· lubriter confitentur : nihil horam inficior. Sud Juid h*c, obtecto, emolumenti funt allatura, reges, fi principe· Chnftiaoi nobililfima ee» left· membra, temporali adbuc truculentoque gladio, (heu, heu msieram noftram nimifque herymabilem tempeftatem .')a mutuo vosart, dilaniari, confici, ac miferrlme trucidari ηαα defiftunt? Si univerfuoi orbem qua poftum men te colluftro, pracipue autem ltaliam, Germa» aiam, Galliam, Hiipaniam, Aogliamaue postiflimas ejus parte·auro, argento, divini», p·- pulis, armis, robore, ingenioque referta» animad-

«mdverto j quid «biqts* ganaium, proh dolor! ñK4FR enaqtbtio.quo'd non vehementi -к adolor» ai» »'4* Bicat atque pofUraat ? imminentes mvicam hoftinm terroRu » invafionm, incnrfioncu» *ùnnetna*, prali* , direptione» » incendia , clade*. ftragefqua Chriftsaqorom innumeras. Hrs »faliemia principam corda, nondum innoxii» Cbriftianocum vilceribus fatinta , hcu fitibuadam Unam» nendum de favunti Chriftiani craoria Ergite tumefaAam! hea cncam damooum ramb » nondum ioanmerii fideliam cladibus expletam! Ufqaequo in humanam perniciem anhelatis, afluatis, ardetis? Quingenti» Chrifti*norum millibus vigcfimo ab hinc anno, cruento gladio confoflis atque proftrath , adhuc efusitis? adbuc fimis? adhuc inhiatis? En, pater beeriAmc, qui nihil libentias facere ab ipfo matris utero didiciftt, quam parcere inimici» : «e qui tuam viAor amari maniuetudinem quam virtutem vincendo formidari maluifti : parce obtecto, filiis tuis, non corruptibili empti* auro vel argento, fed preciofo ac vivifico Chrifti f*nguioe e diabolica poteftate redempti*. Evigila, quaefo, intende, enitere in ialubcrrimum componende paci* opus, quo perficiendo dum per legatos ac nuntio» fedulam impertiris operam, I>t arma interim conquîefcant, a Chriftiano fan8nine temperetur, expetenda a cuoAts inducit* «tuantur, omnem toamauAoritatcmdecretutnque interpone. Cum enim tantis in rebus tam' ardutfque negotii·, principum animos nort minas opinio fame, quam ratio certa ad alterius vel contemptum, vel metum , vel odium, vet amorem foleat commovere, optatam hana ipfam intec. Chriftiano» pacem celerrime confcfium iri (perandum eft. Sperandum dial , itnmo, ut verins loquar te hujufmodi peragenda paci* auAore tam cafto, tam pio, tam religiofo, conftantiffime affirmandum. Quippe cujus celeberrimum nomen apud Chriftiano* principe* tanta hucufque fuit auAoritatis Sr gratia , ut quod tu pro communi omnium quiete, dignitate, falute decreveris, ratum gratumque omnes procul dubio fint habituri , non ignari , omnem tibi uni in calo in terra traditam a domino nottftatem , ut non fpiritualibus tantum viris» led terienis quoque hujus fircuh poteftatibu* in caufa communis boni jus dicere non pertimefcxs. Quod tum demum, ut ad alteram doloris caufam jam deveniam, feliciffime contigerit, fi hoc ootilfimum tempore cum omni* caro vitam fuam corrupit, fimulque omnes declinavarunt a reAo, nec eft qui faciat bonum, non eft ufque ad unum , au univeriam Chriftian* religionis ceniuram, quo ccepifti ardore procedas. O nos ignaroa, ocecos, onoftrimet prorfus oblitos ! qui jucundo temporalis pacis folatio perfrui volumus, horrendis aVjrni belli fuppliciis cruciandi ; qui humanam rabiem fedari confidimus, iram omnipotentis Dei , fuum ia nos vibrantis gladium , Cubituri . Optas tu, iumtne pontife*, imo nihil te magis hoc optare affirmas, pacem inter Chriftiano» tuos a domino impetrare *f* Internas noftra» vitiorum lim u ltates attende, ut hi» fedat is, qus lunt externa, pace fuaviflitna perfruantur. Nam fi tc ad facularem tn primi* hominum ftatum diliganriffime difrutiendum converterit , quid ia eis exiftimas oftenfum iri, nifi impietatem circa divina fidei noftre myfteria, que aut curiofe perquirunt, aut leviter derident, aut iuperbe contemnunt, bhlphemiam ac dcteftationeai advectus Deum horribilem, tn fanAoique abomanabilem, detraAtoorm io paftorva facro* im- ggTHo atque nefandam , (aerarum ccofimmm i*. contemptum , iacrilegia , reromqnc divinarum occupationem ac febetpiiooem , avari^m in comparandis fenore opibus damnatis m Hebrois permiflô, tttrpitudHMi· m quovis obfctnnitatis genere inauditam, odium faesunguibile, fumendaque pco acceptis injurii» vindiAa fiagrautiffimam copidiutem i unde frequentes rien, quotidiana vulnera, honucidiaque crebra proveniunt, rwtrematn denique ia quovis flxgttio ac facinore perpetrando licentiam? Qun quidem omnia amo acerbiori animum tuum dolore conficient , quanto e» in hominibus diuturniora, graviora , imaodentioraque efle con-

B fpeaens . Quid * fi in obligationem obfcnlandn vit tuti & honeftati religioiorum graduum mentem intenderis, nonne abi quamplurima deprehendes, qua in maximum animarum fidelium exemplum. Ac ex eo fcandalum vergere dignofenntur? Ut enim praecipuam illam dolori* caufam blenno pretereamn, inter eofdetn ipfos non minus prxeepto quam nomine fratres , quos partim conventual» , partim obiervantes trito vocabulo nuncupamus, tam magnum chaos intervenifle, nt qui obfervantum ordine non cenfentur, religiolorum numero excludantur, cum tamen nomen ipfum conventu»lc, modo reliquum vita refpondeat, purgatis auribus nil nili pudicum , fanAumque reprefentet : quonam

C majore, quo gemitu» quo fingultu reliquum factarum religionum ftatum eipreflero ? Si enitn vel temphrum malignitate vel diflimilittsdine voluntatum eo deventum eft , ut neceffario in ecclefia Dei conventus pnu», unaque obiervantiafit futura , quod ego maxime deploro , Cur, quefo, obiervans ia ipfa in plurcs rurfus obfervantias fcinditur, divellitur ac laceratur? ut dum uni regendo corpori, pium quidem capit* , quam vt* membra in ipfo corpore fint regenda, preefle cernamus, vcluti unum in pinses rivulos derivatum flumen facilius csliccari contingit, ita omnem fpiritalem eorum profeAum non mediocriter extenuati timendam eft, monente apoftolo Chrifticolas omnes, eos pre-

D cipue, qui & habitu ftdifciplina in unum con- *' *. venerint, eodem ienfe, eademqoe feienti» abundare , idiptum dicere, nullam inter eos khiftnati» caufam fovere, unum denique corpus atque unum (piritnm exiftente», unam fcilicet obedientiam, unamque caritatem profitantes, »d optatum fupeine vocationis braviom properare debere . Ex quo fit, pater beatiflime , ut fi hodie fub diverfis patrum vexillis fideli cuique marerc liceat , ne forte in vanum propheta cantatist m

*tit nfiM * Jtxrrit tj»r i» vβiï» ititftt* *ar*caerd*/* *vtrittttt :* illud quidem pro cvangelica difciplina iervanda omnino expediat, ut cuilibet eorum corpori fuum prefit caput, non autem uni capiti plur* fitbinde capita atnbitiofo

E vel monftruofe potius aftruantur. Nam fiadrnonafticum inda ordinem te contuleris, citra primam illam obfervantic conventufque diifonantiam, ac nonnullas etiam inter obiervantesipfos obedientia contentiones atque icifliiras, ne qua iirccipua ignorantia , ambitionis, avaritia tc olici:udtnia temporalis labas , intimis eorum jsrrcordiis medullitus inhaferit, etiam atque etsam animadvertendum, inipiciei)Jumque pro tua fapienti* judicabis. Ut antem de femineo devotoque lexu , tnifertbilis cuju* ftatus ex conditione «iri, qui caput eft mulieris, attendi poteft, qua dicenda fe ofteruot, ex induftnapra-

Ç- <.

jjiifX tttcam : jam obfeero , ad nos » qui in fostem „„?X„efo>miai vecati » daricaligM iafiguki charaâo- au * prodpuam animates* «»- ac folkkudinem gerant, oauwn mentem atqno cogitationem conjicito. Qu d taia Me regendis ovL bus documenti, quid utilfcatis « quid falelia iperari podit , clarius atque apenies cosiipic*-berh . Heu , heu miieroa pattes , talla « ore neo de filiis audituros! fed me longe miferiore» , propriis eadem labiis prolaturum » miferrimos autem eae » qui fe robis audiendi Occationem, * mihi dicendi caufam fair oneribus praboeru « Ea devenit infigftis nofter clericorum ordo » et contempto acceptabili tempore . tantaque dteraua oomoram ncglefea falute , caritatis regnum ufque adeo ddyuierimus, cupiditatis reto tyrannides» auxerimus, nt ne preciarum haoc ipfam militiam noftram Coram divina majeftate , didlis fa&tfque mentiamur, 8t vobis pro veftra in nos pietatis officio diligentlffime advertendum , K* nubis ex pungenti confcientia ftimulo vehementifflme ut timendum › Neque enim modo , nt Auguftini utar verbis , mendacium illud · falfe proferre , fed epifeopum fe aut faeérdotem , vel clericum profiteri , & contraria huic ordini operati.

Saeta parumper volumina revolvere placeat , Vetufta patrum fcita perferutari , omnem denique Canonum tenorem repetere : nonne cleritum adulatorem impiumque , proximi proditorem , maledicum , fratrilque fui pervetfum infimulatorem , invidum , pacifnue alieno feditiofum petturbatotem » atnbitioiun» , facrarumque dignitatum facrilegum ufurpatorem , adulterum › ceterarumque obfcanttatum turpiffiflun perpetratorem . crudelem per fe , injuriarutnque fuarum l*riffimum vindicatorem › feneratorem » turpiumque lucrorum ncfandilfimum qurftorem : Bonne , inquam , hujufmodi omnes clericos, aut ad (acerdotium non promoveri » aut promotos partira ab oidine facerdotali deponi , partio» veto fulpendi omnino debere , eorumdem facrotum voluminum , feitornmque patrum , ac ptifeorum canonum fampta audoritate › Inviolabilique decreto didicimus *f* Quod fi ecclefia matris noftrr benignitas , providis fuis confiliis a tanta prilcorum Canonum feveritate aliquantulum non tempersflet, quonam ejuimodi clerici tempeftate noftra confugerent ? quo confciam libi tot fecleram faciem obvolverent ? cujus opem ac rnife» ticordiam implorare non formidarent ? Nam dum omnibus ecctefio gradibus ita difcuÆs, ad

i.TVrr, Urbem ipfam , quam Babylonem apoftolorum princeps divino afflatus Spiiitu nuncupavit t aciem mentis conjicio , ejufque incolat paftores , qui quotidie per univcvfum terrarum orbem animarum Illuti proficiuntur › untorum Caufam errorum interrogatione contendo : ecce divinam illam fponfam ferufalem fopcrnim , myftici fui corporis lpk-ndore fulgentem , aut ipfius fpooti humanitatis fulgore fplendentem, fed lugubri indutam vefte , totam fqualore confedam , lacrymifque perfufam , eo infimum fuum corpus , quod hac fidelium unitate repnsfentatur , vifitandum deiccndcre , nefcio quo intuitu videor mihi coufpicerc , taliat|ue ad facratiffimos pontificis pedes fparfil crinibus provolutam , multo cum gemitu defilorantem audire : Hrecine ego, fuaviftime poule , unica illa dileâa tua , atque formoia , qu« jam clamare poflutr., r»r rvqg-

fem mm /u/ire HmriMtaclytt illa mea ceMmfqsm domas , quam peste dciertam , tt rSER fica iqualesstem - oemiae video frequented *f* Hoccfae Boride Bin vinea , su.m m produco- c m uvas foeAsne, eam fpinas, tr-boloiquepeo· duxiflê perfpkio I Ubi die, mcundiflim· fpM· fe, hortsM meas irriguM ? Ubi lilia mea ca-dcariaP Ubi roûs tmmareelfibiJcs P Nonne fiat omnia gloria Libani cum decom ChrmcH a ma tranfeaate » evaMere *f* Ubi palena gRgis snei, quss taasauam arva deierti arcfaâa penluftro ? Ubi pattores gregis » quos pmcfiè potius quam prodefic . dllpergcre quam colligere . mafeare quam falvatt inteUigo ? Ubi demum cariflimi illi filii, quos genni, quot educavi , quot fovi, quot decoravi . Illi autem fprtveruot *me* * fe aaverfus me unam tamquam parvuhm , maternsqK ubera non habentem , cornua erexere- Accurre pater › fuccurre fili , occurre (ponfe · ego enim te , ut Dei vicarium patrem colo , ut hominem filium diligo , ut rcclefi» univerfas prtpohrum fponfnm amplector · *Miftrtnini i»ïA ,* ma/ , t im J·*· ·* fMfue 4«ki mW , fusa *filii fitlifHtMl* , CF 'b**' *' *tx c»riffii*i) nuit,* es» *tfi ttrftltHtr* me. Audiftis , patres , martis veftra ltngeltm, lacrymet confpexiftis . vociferationes inteUcxiftis , implorationem mifericordio, p*etatifque veftra animadvertiftis. Eia agite , obier*·ndi antiftit<s, vos primo nunc appellate juvat. Omnem, quefo, cogitationem, vigilantiam, conliliuu», indnftriatn , operam atque conatum ih hanc ipfam ram neceffariam , tamque falubrem morum reformationem intendite , adhibete , configite ac locate. Quid fabricatis , quid decoris , quid pudicitio , quid hofpitalitatis, quid fapiemio, quid rcâitudtnis sc juftitiar dc quovis pcrfeâo paftore optatur , IpUtatur ac prodicatur *t* cotum id in ceteros Chrifti fideles , fe vito candore fe verbo dodbinar , divins coopérant» gratis largitate transfundite , hujus prefertim ampliffiiui fenatus favente tonfiiio , audoritate . decreto. Vos enim jam appello , patres ampliflimi , vos abteftor . vos imploro , vos, inquam , providi totius Chriftiani orbis moderatores , divini Chriftian* fidei coofultores , propni ac lingulares Romani pontificis elcûores , dilediftimi fedis apoftolice filii , amplum Romana ecclefia gremium , latiffimwmquc omnium bonorum perfugium , firmiffimi denique terrarum cardines , folidiffimstque columna , quibus univerfum noftta fidei adificium futfulitim atque firmatum , in confummarionem ulqtie faculi perdurabit immobile . Tantam, ooiccro , vettri ordinis dignitatem perpendite , ne fi forte eam , veftrique gregis falutem finguli neglexeritis , nobihlEma cujufque veftrum anima ante horrendum Chrifti tribunal, ve! ;n vita cogatur audire : *Si C·*· ·* tfaoras *n* , · pM/rforrpn<· *iitftr intlierrt , tgrtjtrt tr* <sdi *ftfi tufii^ia* fr*xom raeraa» , pu/rr *htr-A·ı teti juxti ttbtriucHk* . Ut autem dignitatem hanc ipfam veftram fe animo rognofeatis fe opere comprobetis , quod in humanis ftadiis , quod in religione » quod denique in ufiiverio Romano , Chriftianoque clero , falutari ac neecftatia indiget drfcuffione , eenfura , inftrtutione , pullulantium fcilicot herefeon extirpatio, morum difeipiina , regulatis obedientie unitas , clericalis amidtat inftitMbm , tactorum initiatio , multijuga faces*-dotioram collatio , animaram cura , pafto»em pmfciKia , diotcefeon vilitatis», anhua epifeo.

QOLJST1 Oi*. palium fyaodorum congregati* , trequen» tnetropeliunorvoi conciliorum celebratio , hrt oaaoia diligentia , coafili* t integritateque veftra difeutite, caftigato, componite. Nificnim hoc ipfo concilii tempore , nifi per vos . nift fub tanio animarum noftrarum epifeopo atqoc paftore Is famaps noftram , que fere protius amiffii eft , recuperaverimus , Ar falutem ipfam , qu* fpe exigua , extremaque pendet , retinuerimus : gihil eft pmtetea quo confugere , aut in quo fperare poffimus . Verum ut alacriori tandem animo ad hanc ipfam morum inftitutionem ftiicipiendam finguli convertamur , recordare , obfecro , Leo fandiffime , recole atque confidere , quam ineftimabili dotis pretio noftra fuperna mater ecclefia fanda unigenito Dei Filio dcfponfata , quam infolu bili copula cum eo conjunfta , quam prxclara fobolu fecunda mater effie&a fit . Contemplare lingulas univcrfafque caufas , qux ut pro ecclefi* corpore , quod nos fumus , inftituendo ac reformando , omnes animi vires intendas , cunâofque induftri* nervos adhibeas , partim alliciunt 8c invitant, partim vero ftimnlant at3ue impellunt · Tu quidem in celebri & floria civitate natus , ex fapientiflimis parentibus ortus , ac eximiis animi dotibas excellem , Se inter eruditiffimos homines , liberaliaquc ftudia nutritus , meritoqiie , nondum puerilibus annis egrtffus , cardmça dignitate ornatus , inter facra arduaque negotia diutiffime verfatus , tanta , poeter nature bonitatem , le rerum experientiam , ingenii gloria excelluifti , ut occurrente Romani pontificis obitu , fic afcenfus tuus ad fummum iftum pontificatum celebraretur , quod veluti cetera in te prxclara fama ingenii luperabat , ita ingenii famam cxpodttio tant* dignitatis , expedatksnem vero aflamptio ipfa mirabiliter fuperaret, acclamantibus eundis : *A* dwwiaa /ai?»*» *tft ifluJ, tf* ny.
•«wkt i* *tulit uefhit : Dtxteru tltuiui fttit •virtutem , itxteru demiui txultwvit ft* . Ne duriorem autem humeris tuis conditionem, quam ferre poliis , hec omnia imponere videantur ; ego ille , qui nihil horum find magna cura , fiterate ac reverentia fupremc dignitatis tuz , acrofandique hujus ampliilimi ordinis , ac liniverit ecclcfiaflici gradus locutus lum , predtco, clamo , denuntio , *ie* fi per vifçera Jefu Chrifti obteftari re femcl licet , nunc utique obteftor : Concitare atque exurge , Sion matrem noftram fponfamque tuam circumda , ipfam compledcrc , in turribus ejus mirabilia Dei enarra , fidelium corda virtute inftrue atque compone . Urbem primum , ut judicium incipiat a domo domini : inde otbetn difciplinx tuas cenfura in priftinum fidei , fpei, caritatifqoe cultum rcftitue. Omnia namque Ch.iftianas reipublic* jura , fingula bonorum perfugia , innoceotum prefidia, poenitentiam merita, malorum fupplicia , omnis denique temporum przteritorum memoria , ratio pixicntium , ipes futurorum , ut in tua hodie poteftate , in tua lentcntia , in tuo judicro lum polita atque defixa i ita & per te unum , fi partim recuperata , partim vero fuerint confcrvata , jam pacate omnia fe inter Chriftianos habebunt. Jam Deo reconciliati, unanimi confilio atque ardore in perfidos ac immanes Chriftiani nominis hoftes bellum *Se* propulfabimus A: aggrediemur. Jam vidriccm claflcm *ie* exercitum gloriofum Conftantinopolim & Jerufalen verius , curfu profpuro , Deo favente dirigemas r propheticum illud memorante· tr uoncincntes j /»ir«dmiii ◄ raiarooro/M· *M* , *mlu·* smlmoim *iu It» ubi jUtmtut fuite* q» . Jam te invido nobficum leone pognante , ntuverfis tandem coeperis Ac anima hoftibus debellati·' , devidia atque confumptis fub felici fauftoqne bcatitudinis tu* vexillo , fupernam illam jerufalem introeuntes , ac fimul cum fandis apoftolis , prophetis , evangeliftis, doâoribfts atque palloribus divina hereditatis cffieâi participes , ave regium thalamum decantabimus : Λ*l· /araiamm , *iueuurtuli (T iavifilriti* , /Wi *Ota Lexer <y ihriu iu futulu fututurum* . ^luttu. sis SIO UL· ···»
Dixi.

Anno a nativitate domini millefimo quinSentclimo decimoquarto , indldionc fecunda , ie vero vigefimalexta mentis Novembris, pontificatus fandifljmi in Chrifto patris *ie* domini noftri domini Leonis divina providentia pap» decimi anno fecundo, prafatus fandiffimns aonnnus nofter ex certis caufis urgentiifimis , *ie* prefertim quia ea qua in decima leifione determinari aebent , non fuerunt adhuc abfoluta per reverendiflimos dominos cardinales *ie* congregationes pralatorum , in quibus ca decutiuntur ; ideo dc confilio patratorum reverendrflimorum cardinalium decimam feflBonem ad diem Veneris poft feftum fanâi Bencdidi proxime futuri, qua erit dies vigefimatertia Martii anni fequentis , prorogavit, prout in fchcdula prorogationi' continetur , qu* legitime afhxa , & per curfores exccuta fuit ·

Annoa nativitate domini millefimo qurogentetimo decimoquinto , indiôionc tertia , die vero vigclimifccunda mentis Manii, pontificat tus fanttifiimi in Chrifto patris *Se* domini noftri domini Leonis divina providentia pap*decimi anno tectio , difereti viri Fiancifcus Vae-ca, & Enrardus Duvivier , prrfati fanâiflisni domini noftri curfores, ia valvis bafilica piincipis apoftolorum de Urbe *Se* Lateranenfi· ccclefiarum quafdam literas prorogationis affixerunt A' publicaverunt tenons infra feripti *anno CHRISTI IPS·

lte , Ac.

Licet alias decimam icllioncm continuatio nis celebrationisfacriLatcranenfis concilii, Kalendis Decembris in ultima nona feffione , facro approbante concilio, per nos indiâsm , ex certis caufis tunc expreflis , ad diem Veneris poft feftum fanâi Bcncdiâi proxime praeteriti, qux erit dies vigefimatertia Martii pnefentis menfis , dc fratrum noftrorum confilio prorogaverimus 8e extenderimus , prorogatamque *ie* cxrenfam efle omnibus nuntiaverimus: quia tamen ea , qux in did· decima feflione determinari debent , mat ora indigent difcuffione , Ar per congregationes fanâc Roman* ecclefi* cardinalium Ar pnelatorum , in quibus ca difeutiuntur , non fuerunt adhuc abfoluta : eapropter prorogationem decime feffionis hujufmodi dc fimili fratrum noftrorum confilio , ad tertium nonas Maii , qu* erit dies quarta menfis Maii proxime futuri etiam prorogamus *ie* extendimus , prorogatamque *ie* extenfam etiam omnibus nuntiamus.

Placet. I.

Anno a nativitate domini rpf. indidione tritu , dic vero vigefimafccunda menfis Martii, pontificatus fandiffimidomini noftei domini Leonis divina providentia pap* decimi, anno tertio , fupralcript* liter* fueront affix* Ae pu-

iBttlb UL pebbeat· in vqlvie bafilic· principi· apoftolo- A rani fa*âi Petri Ae Urbc , ae in valvis ecclefi· LateranenG· per me Fraocifcum Vacca, faoâiffimi domini noftri pap· cariorem.

EorardiM Davivier
magiftar curforum·

Anno a nativitate domini ijtj. indiâione tertia., dic vero vigefimafexta menfu Aprilis , pontificatus fanâiffimi in Chrifto patris domini noftri domini Lcpni» divina providentia pansi decimi anno tertio, reverendifiimns in Chrifto pater & dominus dominus Antonius tituli finit* Prasedis presbyter cardinalis , de Monte vulgariter nuncupatus , nobis notariis Ac feribis facri concilii quafdam literal falviconduâus ducis Janaenfis de mandato prrfati fanâiflimi β domini noftri tradidit › mandans nobis , ut eas magnificis oratoribus Chriftianiflini regis Franci· traderemus , fcu tradi faceremus , *Se* eifdem dicere faceremus , dc mandato prrfati landiiLmi domini , ut eas pr*latis Gallicane ecclefi· mitterent , ad cffeâum , ut volentes , *tc* debentes ventre ad facrum concilium , tute Ar feeure poflent venire . Quas quidem literas falvi conduâus nos Bernardus Sculteti , *tc* Bernardinos dc Contres notarii *tc* feribs infra feripti , per duos telles recognofci fecimus, Acesfdem hrcras fic recognitas , cum carum recognitione , a tergo venerabili viro magiftro Enrardo Duvivier , fancfiilimi domini noftri pap* magiftro curforum dedimus , ut eas fupradiâis C magnificis oratoribus Chriftianiflimi regis Franci· per duos curforcs tradi faceict.

Dic vero Sabbati vigefima oâava menfis Aprilis ejufdem anni , difcreti viri Joannes Bernardi , Ac Joannes Duvcti curfores , pr«fatas literas falviconduâus fe magnificis oratoribus Chriftianiffimi regis Franci* pr*fentafle& inti, maffe , ac idem dimiliftc cis , nobis notariis , prout in fchedula corum manibus fubferipta , retulerunt.

Tenor autem literarum falviconduâus , de quo iupra fit meatio , talis eft:

Q:i4vitnui it CMtftfrttfo , Dei irttit Gttmtnfit i»x , CT *iefenfar .* D

Liters fanâiflimi domini noftri moniti, ha. rum noftrarum auéioutatc damus, concedimus, *tc* impartimiK tutum , amplum , validum & generalem falvumcondââum , omnimodamque fidentiam , *Se* liberam facultatem quibulcumque ptrelatis Gallicis , Ac aliis cujufvis nationis vocatis a fummo pontifice ad facrum Lateranenfe concilium , nec oon eorum fetvitoribus , equitaturi· , bulgiis , valifiic bonis , Ar rebus quibufeumque , traofeuodo per totum territorium , Ac diilriâum Genu* tam msri quam terra , fi bique per traniitum morandi , *tc* pro libito di(cedendi , ac redeundi tute , Ac libere Ac impune , omnique impedimento Ac moleftia reali *Sc* perfonali ccifjntc , penitufque remota , noa ooftantibus aliquibus guerris , odiis, inimicitiis , controverftw Ac differentiis inter nos , Ac commune Gcoucnfia ex una parte , Ac alios quofcunqu* , fint qui velint , ea altera » ver. tentibus , fçu qu* in pofteram verti poflent , damnis , pnsliis , injuriis , Ac oftienfionibus cujufque Ceoaenfis per quemvis illatis , vel inforandis , rtprefaliifque feu reprefaliarum literis coocvffir , vel concedendis , nec aliis obftantiis qvibukumquc » etiam fi talia forent de qui. b«M eporteaet meationem facete fpccialcm , qu* pro fpecificatis habeantur . Mandantes "'X'ÿfpff quibufeumque officialibus *tc* fubdisis tonus ter- CRUffl xitorii Genucnlts tam ia mari , quam m ter. »»·> ra , ut noftra· falviconduâus literas obier- K vent , faciantque ab omnibus inviolabiliter obfervari fub pcena indignationis noftre . Jo quorum teftimooium pr*fentes fieri jaftmus Ac regiftrari /moftriquc figilli impreffione muniri .

Datum Genu* in palatio ducali , die at. Martii ip5·

Idem Oâavianus.
Simon.

Tenor vero recognitionis talis eft:

Dic Jovis vigehmalexta Aprilis 1515. confliituti in domo dominorum Bartbolomsi Ac Eduardi Doria mcicatorum Januenfiutn , Romanam curiam fcqucntium dominus Eduardesprcfatus , Ac dominus Thomas Pecunia cives Ar mercatores Januenfes medio eorum juramento recognoverunt , Ac fe rccognofcerc dixerunt manum & perfonam illuftriflimi domini ducis Januenlis Oftavuni dc Campofregofo , manum Ac perfonam cancellarii , *Sc* ligillum ejufdem ducis in retroferitis literis appohtum , <Vr. Ec dixerunt elfe illorum , quorum inibi efle dicuntur.

Ita eft· B. de Contreras.
Ita eft. B.Sculteti.

Tenor vero intimationis.

Anno a nativitate domini ijij. indiâione tertia , dic vero Sabbati vigefima oâava menfis Aprilis , pontificatus fanâiflimi in Chrifto patria Ac domini noftri domini Leonis divisa fnovidentia pap* decimi anno tertio , origins- es liter* paifus nrxfentatc & intimat* ac dimifl* fuerunt illuftriflimi· dotnims de Solicr , & Noftromars , oratoribus Chriftianiffimi regis Franci* , *cujus prefens copia* extraâa *te* collationata fuit a fuo proprio originali per nos Joannem Bcrnsrdi , 8c Joannem Duvcticariores.

Eorardus IXirivier
magifter curforum.

Anno a nativitate domini 151$. indiâione terti* , dic vero fecunda menfir Maii , pontificatus fanâiflimi in Chrifto patris & domininoftri domini Leonis divina providentia pap* decimi anno tertio , fuit congregatio reverendiffimorum dominorum catdinalium , *Se* omnium przlatorum exiftentium in curia , & interetfc volentium in palatio apoftolico in fuperiori capella . In qua interfuit fandiflimus dominus nofter praefatus , Ac interfuerunt cardinales numero viginti *Se* unus , *tc* prslati numero fexaginta Ac feptem . Et fuerunt led* per reverendum patrem dominum Thomam Phedram fecretarium concilii fchedul* proponende in proxima feflione . Et fuerunt ab omnibus appro- £ bet* , Ac poft aliqualom Ar maturam difculfionem (uper aliquibus cx ipfis , tandem votate Ac approbat* ad Dei omnipotentis laudem, Arccclcfi* exaltationem.

SESSIO X

ANno a nativitate domiai 1515· die vero Veneris quarta menfis Maii , indiâione tertia , pontificatus fanâiflimi in Chrifto patris Ac domini noftri domini Leonis divina providentia pap* X. anno tertio fuit celebrata decima feffio (acrofanâi concilii generalis in cc-

*rgg> (·USTI ipv etefia Laseraaeofi in tee· Colito , in qua fait A proẟtus FanAiffimas domteus nofter , 9c faerant pratentes infra fcripd reverendifiaai eardînâtes, patriarch· 8c archiepifeopi, ft epifeopi , ac principum oratores, ac i'laftm nomini» barones t videlicet :

Lfifctfi atrJitMltt .

Reverendifimas dominas Raphael Ofticn-

Reverendiffimos dominas Bernardinus Sabinenfis .

Reverendiffimos dominas Dominicas Portuenfis .

Revercndiffimus dominus Francilcos Tiburti- B ·talis.

Rcvercndiffiaiai dominas Marcos Prnnefti- IMS ·

Trtibytni ttriirulti .

Reverendiflimus dominus Franciiras tinsli ten-Aorum Joannis dr Pauli, Surrentinus.

Reverendiffimus dominos Nicolaus trtuhfanA· Prifc· , de Flifco.

Rc*erendiffimus dominns Hadrianus titali ten. Ai Chryfogoni.

Revercndiffimus dominus Leonardos titali ten. A· Sutenna , Agenncnfis.

Reveteadiffimus dominus Antonis· tenAa Pra- C xedis .

Rcverendiffimus dominns Petrus titnli FanAi Eufebii , Anconitanus .

Reverendiffimos dominus Achilles tituli fanAi Sixti .

Reverendiffimus dominus Bandinellus tituli S. Sabin·', *de* Saulis .

Reverendiffimos dominas Laurentias tituli Fan-Aorum quatuor Coronatorum .

Diitui r4rdi>mlti .

Reverendiffimus dominus Friderieus de tenAo Severino» FanAi Angeli .

Reverendiffimus dominus Hippolytus FanA· D Lucie in Silice ·

Reverendiffimos dominus Alexander FanAi Euftachii, Farnefias .

Reverendiffimos dominos Ludovicos FanAm Marie in Colmedin, de Aragoaia.

Reverendiffimas dominus Marcus FanA· Mari· in Via lata , de Cornoliis .

Rrverendiffioms dominus Alphoafas FanAi Theodori .

Reverendiffimos dominns Julius fanA· Mari· de navicula *

Reverendiffimos dominus Bernardus FanA· Mari· in porticu .

Revercndiffimus dominus Innocentius Fandorum Coim· ft Damuni. E

Wertervia *Or** *OP*

Reverendas pater dominus Cater Alexandrinus .

Reverendus pater dominns Frahciteos CooFanus .

Reverendus pater dominos Joannes Vincentius Scnenfis .

Reverendus pater dominas Gabriel Dynachicn-

Revermsjus pator dominas Rabnrtaa Rbagien- gB<g|S

Reverendas pater dominns Bernardos Tarvifi. *'

ana.

Reverendus pater dominas Joannes Francitens Taurinenfis.

Reverendus pater doastens Joannes Baptifta Cavalliccous.

Reverendus pator dominus Pompeius ReatL nos .

Reverendos pater dominos Andreas Militem fis.

Reverendus pater dominus Dominicus Lucerinus.

Reverendus pater dominus Bilveftcr Vvigornienfis epifeopus, orator illuftnffimi Henrici regis Angite.

Reverendus pater dominus Joannes Gnesnenfif ·rchicoifcopus, orator illuttriffimi higiimusu di Poloni· regis .

Reverendus pater dominus Ludovicos epifeopos Maurianenfis » orator ducis Sabaudia.

Reverendus pater dominas Bertrandns Adrion· fis epifeopus» orator ducis Ferraria.

Reverendus pater dominus Stephanos Panaceatis .

Reverendus pater dominus Vincentius Neapolitanus .

Revcreudus pater dominus Jcremias Tranenfis .

Reverenda· pater dominus Otiandus Aventenentis.

Reverenda· pacer domina· Andreas Monmabafienfis .

Reverendas pater dominas Gisbert·· Surrentinus .

Reverend·· parer dominus Gjeorgius Naxartnus.

Reverendus pater dominu· Stephan·· Gabriel Barenfis .

Reverendus pater dominus Andreas Spalatonfis .

Reverendus pater dominus Fraocitem Turritanus.

Reverendus peter dominus Alexander Vten. neniis .

Reverendus pater dominus Antonia· Athc· nienfis .

Reverendus pater dominus Jantaottes Trojanus .

Reverendus pater domiaus Aloyfias Paientinus .

Reverendus pater dominas Banhotenaras Jaftinopolitanus.

Reverendas pater dominas Joanne· Aquitanus .

Reverendus pater dominas Jacobs· Poceminus .

Reverendus pater dominus OAaviano· Viterbtenfis.

Reverendas pater dominas Marinas Cenetenfis .

Reverendas parer dominas Hieronymo· · Bi- «s/.mteni dunenfis . b' ·

Revetcaduc pater dominas Jacobas Pavcnciaui.

Rcvc·

JTa*Îb Reverendus patrr dominus Joannes Sibioicensi.
Rrrcrcndas patci dominas Paris Piiaucictufis.
Reveicndus pater domina· Alexius Melfitanus.
Reverendus pater dominer Silvias Bojsncnfis.
Reverendus paici dominus Marinus Caffincnfis.
Reverendus pater dominas Joannes Dominicas Terdoneniis.
Reverendus pater dominos Vafinius Plseentinus.
Reverendus pater dominos Aloyfius Interatnnenfis.
Reverendus pater dominus Francifcus Nannetenfis.
Reverendus pater dominus Marius Ugentinus.
Reverendus pater dominus Juftiniaus Amerinus.
Reverendus pater dominus Hugo Rcginenfis.
Reverendus pater dominus Bartholomeus Montis viridis.
Reverendus pater dominus Aloyfius fanâi Matci.
Reverendus pater dominus Bencdiâus Cliunfit.
Reverendus pater dominiis Paulus Forofcmpronienfis.
Reverendus pater dominus Chriftophorus Cxfenatenfis.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Mariancnfis.
Reverendus pater dominus Petrus Caftelli maris.
Reverendus pater dominus Hieronymus Nicienfis.
Reverendus petes dominus Antonios Calinenfis.
Reverendus pater dominus Philippus Ajacenus.
Reverendus pater dominas Tbefeus Racanatenus.
Reverendas pater dominus Matthxns Umbriaticentis.
Reverendus pater dominus Scabonius Imolenfis.
Reverendus patçr'dominas Giibertus Rapollanui.
Reverendus pater dominus Joannes Arianentis.
Reverendas pater dominas Auguftina· Perufinus.
Reverendos pater dominus Tranquillus Ferentinus.
Reverendus pa'er dominus Joannes Baptifta Veverenus.
Reverendus pater dominus Joannes Francifcus Vcftanus.
Reverendas pater dominus Alexander Urbevetanos.
Reverendus pater dbmfaus Angelus Britonorienfis.
Reverendus pater dominus Vincentius Signinos.
Reverendos pater dominus Paulus Efincnfis.
Reverendo· pater dominas Jeannes Baptifta Anfarenfis.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Cafcrtamis.

Reveicndus pater dominus Augaftinw Agrienfi.
Reverendus pater dominos Guarrinus Nucerinns.
Reverendus pater dominus Joannes Urgcllcmfis.
Reverendus pater dominas Jacobus Matficanus.
Reverendus pater dominas Natalis Vigihenfu.
Reverendas pater dominas Silvius Comadenfis.
Reverendus pater dominus Valentinos Penncnfi».
Reverendus pater dominus Thomas Lcchlientis.
Reverendus pater dominus Petrus Ce-vienfis.
Reverendus pater dominas Laâantius Suanenlis.
Reverendus pater dominus Marcus Senogallicafis.
Reverendas pater dominus Laurentius Dakinenfis.
Reverendus pater dominus Sixtos Salariarum.
Revetendus pater dominus Zacharias Turrauinenfis.
Reverendus pater dominus Evangelifta Cajacenfis.
Reverendus pater dominus Julianus Agrigentinus.
Reverendus parer dominus Hieronymus Afculanus.

Oraraw.

Illuftris dominus Albeitus de Carpi, fereniffimi Masimiliani clefti imperatoris orator.
Magnificus dominus Lodovicus Solier orator Chriftianillimi regis Franci*.
Magnificus dominus Hieronymus Vich orator catholici regis Hifpanis.
Reverendos pater dominus Michael Brnt, ilhiftrifsimi regis Portngallix orator.
Magnificus dominus Marinus Georgius, dominii Venetorum orator.
Magnificus dominus Marinus Charatius, iEaitris ducis Mediolancntis orator.
Magnificas dominus Francifcus Vidorius, dominii Florentinorum orator.
Illuftris dominus Joannes Fiiibertus de Palude, comes de Jaes, & reverendus pater dominus Petras de Baonia, Illuftxifsiml domini docis Subandis oratores.

ftMtr t wtfcrvttrti lmltrttt. JmiM

Magnificus dominus Jacobus fenatbr Urbis.
Illuftris dominus Profper dc Columna, dux Cani*.
Illuftris dominus Marcus Anronius de Columna.
Illuftris dominus Ludovicus de Urfinis, comes Petiliani.
Illuftris dominus Nicolaus Volski, miles Polonus.
Illuftris dominus Laurentias de Sattnat.
Illuftris dominus Mutius de Columna.
Illuftris dominus Joannes Francifcus de Columna.
Magnificus domino· Evangelifta Magdalena conferva tor Urbis.

Ma-

IAimé OUurrt «»*» Magnificus domtart MaHm de Crtfcentiis , A coafervator Urbia ; fc quampiam alii nobiles fc militesHietofolyeutaai.

Celebrata mifta per rav«iwadam ta Chrifti» pattern Joanne·» archiepifcopom Gneattenfem oratorem *tegi»* Pokmi· * ~ habita oratione per tevetenduni paticm dominam Stephannm archiepifeupam Pstractnfem > q·· jacta tao»em mfrs pooctur . Et cantato cvangclio per reverendifumum domino* Alexandra· fanfti Euftachii diacon··» cardinale·! fecundum Matthrum * quod incipit » *bieit Jtf»i fcndtiM»* 4a«c : *Si· »ilt* eft *rtfue* refer·!· ·*·Aα *rtfi*, fcc. Et c»ntitis orationibus confuetis , fc hymno , Veni creator , per pnrfattrtn famftifimum dominum B noftrum prcfcripti oratore» illuftriflimi ducis SabaudHa dederunt profato fanttiflimo domiho noftro mandatum profati illufttiffimi ducis ad imereftendum nomine fuo in facrofanâo LaSteranenfi concilio . Et idem fanftiffimv» dedit illud reverendo patri domino Thomas Pliedra legendum in amboae . Qui attendent ambonem , legit illud altafc inrclligtbili foce. Quo perleftu plwtatl oratore» acceflenint ad pedica lanâitatu fu· , fc genibus flexis ofculati funt, beatiflimot pedw . Deinde exclufis illis qui dc more intetefle non debent » fc elautis portis Concilii * reverendus pater dominos Bettrandus tpilcopM Adricalts attendit ambonem , *9t* legit fchedulam fuper confirmatlobe montis pietatu; C cujus tenor talis eft t

ie» *tfiftfni ftrvai ftrvtrum tM* ‹ad perperam· rei mrmeH·· * *[ttn tffrtkim*

Inter multiplices noftr· folicitodiBh curas * illam in pnmit (ufeipere pro noftro paftorali officio deoetnus » ut quo falnbria , fc laudabU lia * ac catholic® fidei cortfolU , fc bonis moribus conformia , noftro tempdrt non foium enucleentur , verum etiam ad pofteros propa{>etuur : fc qu· materiam fcandali praebere potent , penitus fuccidantur , fc radicitus ettirpentur * nec pullulare ufquam finantur , ca in D agro dominico fc vinea domini fabaoth dumtaxat tonferi permittendo . quibus fidelium mentés ptici fpiritualiter poflint, eradicati» litaniis fc oleaftri fterilitite faceifa . Sane cita olim inter nonnullos diledtos filios fact· theologia magiftros , ac juris utrlnfque doftorrt, tontroverliam quamdam non line populorum ltandalo fc murmuratione exortam fc nuper his diebus innovatam efle compcrerfaus circa pauperum relevationem , in diutui* eis publica auâoritate laciendis › qui montes pietatis vulgo Appellantur , quique in multis Italic civitatibus ad fubvcnienddm per hujufmodi mutuum pauperum inapt· , hc ufurarum voragine dcglutiafltur « a civitatum tnagiftratibus fc aliis Chrifti fide- B. libus innt lbftituti , atque a fandis viris divini Verbi pnecoftibus › fc laudati , fc perfuali › ac • nonnullis etiam fotnmis pontificibus pnsde* ceflotibu» noftris probati fc confirmati fmt , *ne* pnefati montes a Chriftiano dogmate diflonarttet , vd noh utraque parte diverfimode fentieAte atque prcdicanre . Nonnullis enim maglftris fc doftoribus dicentibus cos montes aon efle licit·» , ia quibus aliquid* ultra lottempro libra , dtcurfo certo tempore pet miniftros hujus montis ab ipfis pauperibus , quibus mutuum datur, exigitor, fc proptervi abafotsnith crimine fofoftitiave , feu ab aliqua certi fpucfe «Bfii- x. mali mundos aon evadere cam Dmus» i»o- fter , Lue* evaogelift* atteftante , aperto nos prcccpto obftrinxerit , ne cx dato mutuo quidquam ultra fortem fperam debeamus. £a enim *propria eft* ufurarum Mtcrprctatio , qoaodo videlicet ex ·(· res , qu· non germinat , nullo labore» nullo (emptu, nullove periculo locram firtofqoe conquiri ftudetm . Addebant etiam isdem magiftri fc doâores , in his montibus neque commutative oeque diftribotiva jefbtifieri fatis , cum tamen juftitisr terminos contraâus hujufmodi excedere non debeant , fi debeant approbari : idque praetere* probare nitebantur , quia impenf· pro hujufmodi montium cooiervatione a pluribus , ut ajunt , debite a fohs pauperibus , quibus mutuum datur , extorqueantur : pluraque interdum ultra ncrefl*nas fc moderata» impenfas , non abfque fpc-ie mali ac incentivo delinquendi , quibufdamalii» perfonis , ut inferre videntur , exhibeantur . Alii» vero plutibus magiftris fc doâoribus contra afferentibus , fc in multis ltali» gymnafiis verbo fc fcripto conclamantibus pro tanto bono , tamque reipubiic® perneceitario , modo ratione fcutei nihil petatur , neque fperetnr : pro indemnitate tamen eorumdem montium , impenfarom videlicet miniftrontm eorumdem ac reram omnium ad illorum neceflariam confer· vatioocm pertinentium , abfque montium hujufmodi lucro , idque moderatum fc neceflariam ab bls * qui et hujufmodi mutuo cornmodem fblcipiunt , licite ultra fortem etigi fc capi pofle nonnihil licere , Cum regula juris habcat , quod qui commodum fentit , onus quoque (entire debeat , prtrfertim fi apoftolica accedat auétoritaa . Quam quidem fententiam a felicis recordationis Paulo Mcundo , Sisto quarto » Innoccntio jpftsvo , Alexandro festo fc Jalio fecundo Rotnanis pontificibus prcdeceforibul noftris probatam., a fanftis quoqur ac Deo devotis , *t/* in magna ob fanftitatls opinionem exiftimatione habitis , evangelic· veritatis praedicatoribus pntdicatatn efle oftendunt . Nos fuper huc , prout nobis eft cx alto conceflum , opportuns providere volentes , alterius quidem partis , juftiti® zelum , ne vorago aperiretur ufurarum , alterius pietatia & veritatis amorem , ut oauperibus (obveniretur : utriufquc vero parris ftudium commendante», tam h»c ad pacem fc tranquillitatem totius reipubiic· chriftian· fpeftare videantur , facro approbante concilio i declaramus fc definimus › montes pietatis antediâos per refpublicas inftiiutos , fc auftoritate ledis apoftolic* hafteuus probatos fc confirmatos , in quibo» pro eorum imptnfis fc indemnitate aliquid modo» ratum ad (bias mtniftrorum impentas fc aliarum rerum ad illorum confervationem , m profertur , pertinentium , pro eorum indemnitate dnmtatai ultra foitem abfque lucro eonsmdem montium accipitur , neque fpeciem mali praeferre * nec peccandi incentivum ptrftsre , neque ullo pafto improbati « qumitr.o meritorium elle · ac laudari fc probari debere tale mutuum , fc minime ufararium putari , lkereque illorum pietatem & tnifencOrdiam noJ>ulis predicate , etiam cum indulgentiis » anfta (ede apoftolica eam ob cautam conceffis : ac deinceps alios etiam fimilc» montes cum apoftolic· fedis approbatione erigi polie i multo tamen perfeaius , multoquc lanAiu! fert , fi omnino tales montes gratuiti

oon·

gt*Slo X.

conftituetwsur , hoc «ft , ii ilUs erigentes , aliquos cenfus aflrgnarent » qaibus 6 non °-- ni , faltem vel medih hec parte hujufmodi montium txiniftrorum folvaotur impeaf* » ut ad leviorem «ris folvendi pontonem medio hoc pauperes gravari contingat, ad quos, cum hujufmodi ceofas affignatione , pro impeniarum lupponatione erigendos , Chrifti fideles inljoribus indulgentiis invitandos elle decernimus . Omnes autem religiofos , 8t ecciefiafticas ac fcculares perionas , qui contra profeuti» declarationi* Ar fanâionis formam de cetero predicate feu difputare verbo vel feriptis aufi fuerint , excommunicationis late fententi* poenam , privilegio quocumque non obftante , incurrere volumus , non omlantibus prxmiffis ac cenftitutionibus At ordinationibus apoftolicii, ceterifque contrariis quibufeumque . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagipsm noftre declarationis , definitionis , decreti Ar excommunicationis infringere , vcl ei aufu temerario cantraire . Si quis autem hoc attentare prxfumpferit , indignationem omnipotentia Dei , ac beatorum Petri Ac Pauli apultolorum ejus fe noverit incurlurum .

Data Roma in publica icilion» , in Lateranenfi facrolanâa bafilica 'iolcnniter celebrata , anno incarnationis dominica millefimo quingentefimo decimoquinto , quarto Nonas Maii , pontificatus noftri anno tertio.

Qua perlecta petiit, an placerent paternitatibus fuis contenta m fchedula . Et interrogati per feruutores votorum refponderunt placere contenta in fchedula , excepto reverendo patre domino Jercmia aichiepiicopo Tranenfi qui dixit » non placere , quia didicit per experientiam , quod prafati montes funt plus datnnofi quam utiles . Deinde reverendus pater dominus Bernardus epifeopus Tarvilinus afeendit ambonem , & legit contra exemptos ichedulam tk 3lias materias , ecclefiallicam libertatem Ar dignitatem epifcopalcm concernentes* cujus tenor talis eft :

1.(9 tfifctftJ fitrum frrVOruM Dri A<l fVrftliHI»! rti wimtritm , fttri tffrdeilc

Regimini uftiverfalis ecclefia, difponente domino , przfidcntes , juxta paftoralis officii debitum libenter intendimus utilitatibus fubditorum , Ac ad confrivandam libertatem ccclefiaflicatn & removenda fcandala, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter ccdefiarmi pralatos &: eorum fubditqÿ, eo propenfius apoftolica folicitudinis ftudium adhibemus , quo dificnlioncm talium fore difpeodiofam cxpcii'mento comprobatur t nec non indulta pariter Ac privilegia eifdem fubditis in ipforum przlatorum diipendium , tam per predeceifores noftros, quam fedetn apoftolicatn cenccifa , ita libenter moderamur, ne exinde fcandala procedant, neve ex «is ulli detur materia malignandi, Ac perlons eccleliaftrc* a bono obedientiz , ncc non divini perieverantie iervitii nullatenus retrahantur. Sane nuper ad noftrum telatio fide digna perduxit auditum , quod canonici patriarchalium, metropolitanarum Ar cathedralium St cuikgiatarum ecclenaruni & alii clerici fzculates plura przfumunt, qux ipfis infamiam non parvam patiunt , aliis inferum lziionem prrtextu exemptionis Ac libertatis a diâa fede obtent* * ordinariorum correâiones Bc ordinaxiones fubterfngiunt , ac eorum forum five ji>dicium declinant » Nonnulli etiam impunitatem fuorum cxcefluun per privilegium exemptionis obtinere fperantet , exceflus ipfo· commitcrc non verentur , quos nifi per exemptio, nem , qua gaudent , crederent fe defendi , nullatenus fui(Tent commifluri. Hinc itaque accidit ut propter torum audaciam , qui prztextu privilegii exemptionis impunitatem excef-fuum obtinere confidentes , nonnulla multetie> committant enormi· , per qu* plurimum diffamatur ecclefia , 8t fcandala gravia generantur, Ktiflime autem cum talia per eos , ad quos rum fpeâat cqrreâio, iacorreda remaneant, feu illi , ad quos fpeâat , illa punire negligent : Nos volentes , ne eo pr*textu debaa remaneant impunita , morbo hujufmodi neccP fariatn adhibere medelam , facro approbante concilio ftatuimus , ut dc ectero illi , quibus exemptorum coereâio Ac punitio a diâa fede demandata eft , circa illam vigilanter intendant , Ar diligenter officii fibi commifli debttum exequantur ; Ac quamprimum cis exemptos ipfos deliquitfe , legitime conftitettt , ita eofdem nemptos delinquentes puniant , quod iidem exempti metu pcen* a fuis arceantur infoientiis , Ac alii eorum exemplo perterriti , Îirofilire ad fimilia merito pcrhorrcicant . Et i circa hoc négligentes fueitnt , dioeccfani & alii locorum ordinarii eofdem · quibus exemptorum corredio hujufmodi competit » perConcilier (fi illorum copia Ar notitia haberi poterit) alioquin , vel fi nullus in partiistis exemptorum ipfotum certus judex fuerit , eos quorum fua in prxniiflis intercifc putaverint , per ediâum publicum cathedralium feu xliarum ecclefiarum locorum , in quibusexemproiuin judices hujufmodi refidere , feu nullis •orunsdem exemptorum judicibus exifteutibus , ipfos exemptos ddiquifle contigerit , valvis affigendum moneant , ut ipfi tales exemptos delinquentes Ar criminofos puniant Ac caftigent infra competentem terminum , monentium 1piorum arbitrio moderandum. Et fi ipfi moniti in hoc négligentes fuerint , & id adimplere neglexerint , feu recufaterir.t , tunc , ut in co , in quo deliquerint, puniantur, cognitione hujufmodi ca vue tint privati, Se fe non intromittant ullatenus de cildem : fed dicecefani Ar alii locorum ordinarii hujufmodi contra tales exemptos , delinquentes & criminofos auâoritate noftra ad inquifitionem , vel per accufationem fine aliquibus tormentis procedere , Ar teftes per fciplos examinare pofiint , ac proceffum ipiuin , quem ratione folennitatis juris , prrrerquam ratione citationis omiff* , dummodo deliâum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici molae prohibemus , fed per eos nabitum, clauiutn, Ar eorum figillo munitum, ad fedis apoftolica examen, ipforum exemptorum delinquentium expenfis, etiam in ipfo proceflu faâis , ad quarum folutionem ordinarii ipfi poflint eofdem inquifitos & accufatos compellere , per proprium vel aliutn nuntium , quanto citius deftinare procurent , apud eatndem fedem per Romanum pontificem vel alium , cui duxerit committendum , diligenter examinandum , Ac ita culpabiles repertos, quoad condemnationem vel propter fufficientia indicia , propter qu* ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipfos diercefaoQs, feu ordinarios per eos auâoritate noftra

in

ANMÔ CHRiari *>'»■

ANNO CHA1ST1 ·»<>.

in caufa inquifitionisfcM accufatioau ulterius legitim* procedendam, Sr eaufam fpfata, prout jtiftam fuerit, temfaaodaaa remittendum. Notarii aatcm di&* fadia, quorum offkium in ipfis primiriv* ecdefi· iaitiia a felicis recorda» tionts Clemente papa prias· ad fanAorum gefta perquirenda atque cooferibend* oofcirer inftitatum, ad pstotouotariatas officium affampti, habitum *tc* rochetum deferentes, *tc* alii aoftri St dida (edit oficiales, adu faa ofiKcia ex*rcentea » tam in civilibus, quam in criminalibus ab omni orduxariorum jutifdiAione fiat exempti. Alii veto notarii habitum protenotaristua non deferentes, *nifi* illum infra trimeftre poft pnrfenrium publicationem artumpfennt, *tc* ipli «e alii 10 pofterum sffutncndi, habitum & rochotum hujaimodi continue non geftatçs, atque alii noftri *tc dide* Cedis officiales, officia faa adu non eaercentes, tam in criminalibus quam ia civilibus ratione caulae fummam vigmtiquinque ducatorum auri de cassera non excedentis 4umtaxat, eorumdem diaecefanorum & ordinariorum jurifdiâioni fabjaceant. In civilibus'vero caufis fummam bujufmodi excedentibus, plena gaodeant exemptio» ne, *tc* a diÂorum direcefanorum *tc* ordinario» rum jurildidione penitus Cint exempei. Di» gnum quoque *tc* etiam congruum arbitrantes, 2uod ex Cande Roman* eccleGe cardinalium imiliaribus ilii dumtaxat privilegio exemptionis gaudeant, qui adu domeftici *tc* continui funt commerciales, vel ab eifdem cardinalibus ad *ipiomm* exequenda negotia milii, vel qui recreationis caufa ad tempus a Romana coria abfentes fucnat. Ceteris vero, etiam familiaritatis literas habentibus,· quo minus coercitioni diorcefanorum *tc* ordinariorum eorumdem fubjaccant, familiaritatis hujufmodi privile§ium nullatenus fuffragetur. Et cam ciidcm icecefanis, ut monafteria monialium Cedi apoftolice immediate fubjeAa, *in* eorum dicecelibus confiftcntia, Cemcl in anno viCitare poffint, per conftitutionem in concilio Vienoenfi editam, qua incipit; Attendentes; plena fuerit data facultas: illam innovamus » ac exemptionibus dc privilegiis quibuicumque non ob» itantibus, diftriAe Cervart pnrcipimus *tc* mandamus. Per pncmiil* quoque eifdem diocefanis *tc* ordinariis, calibus quibus in exemptos a jure jurifdi&io concerta eft, nullatenus prejudiciun generetur. Exemptiones autem de cetero abfque rationabili caufa, *tc* quorum intereft, minime citatis pro tempore concertas, nullius roboris *tc* momenti elfe decernimus. Et cum ecclcfiafticus ordo confundatur, G fax unicuique jurifdiAio non fervetur, ordinario» rum juriidiâioni. quantum cum Deo portamus, favere, ac litibus finem celerius imponi » *tc* litigantium immoderatis fumptibus *tc* expcnbs parci fatagentes > ftatuimus *tc* ordinamus, quod fingule caufa, tam fpirituales quam civiles *tc* mixte, ac forem eccleGafticuna quomodolibct concernentes, *tc* bénéficiâtes, dummodo beneficia ipfa generaliter refervata noa fuerint, *tc* ipforum Gugulorum beneficiorum fruAus, redditus *tc* proventus vigintiquatuor ducatorum auri de camera fecundum communem atftimationcm > valorem annuum non excedant, in prima iuftantis extra Romanam cunam, *tc* ia partibtu coram ordinariis locorum dumtaxat cognofci *Sc* terminari, ita quod nulli aute definitivam faotentiam liceat appellare, acc appellatio, fi fuerit cmilTa, ullatenus

A admitti, nifi ab interlocutoria, qu* vim babeat definitive, vel a gravamine minime rancernente negotium principale, quod per appellationem a definitiva. fententia reparari non poffit: nifi after collîtigantium adverfarii fui ꞵentiam merito perhorrefeens, feu alia profit *tc* hoocftu caufa, aliter quam per proprium juramentum feltem femiplen* probata, coram ordinario no· auderet litigare. Eormm cala caufe ipfa etiam appellationum in diAa curia, etiam in prima initantia, committi dc cognofci dr terminari poffinr. Alioquin appellationes, *dc* illarum etiam aliarum caularum hujufmodi commiffiones in poftetum. dt quidquid inde fccutum fuerit, nullius fint rouons

B vel momenti. Judices autem dr CMÎrrvasores a fede apoftolica deputati, fi in altero jurium graduâti non fuerint, affirrtôrem partibus non hifpeAum, ab ipfis partibus vel eurum altera requifit i, affumere, dr fecundum ejus relationem judicare tcoMntur. Et quia fnpiua & multiplici relatione percepimus, qaatnplurimu ecclefias, *de* illis prefidentes epifeopos, tam citra quam ultra montes, vexari in eorum jurifdiAionibus, juribus dt dominiis, ac turbari a domicellis, principibus dr nobilibus eorumdem, qui feb colore jurtfpatronatus, quod in benefieri* ecclsfiafticis habere confingunt, nullo privilegio apoftolico fuffulti, line ordL nariorum collationibus *Sc* literis, *tc* abique

C aliquo fahem colorato titulo beneficia non folum ckricis, fed etiam Isicia conferre, facerdotrt *tc* clericos delinquentes ad eorum libitum punire, decimas omnium rerum, ad quarum folutiuocni de jure tenentur, ac cathedrahum *tc* alia, qu* legis diorccfan· dr jurifdiftioms funt, dc ad ipios epifeopos dumtaxat pertinent, temere auferre, fraudare, ufurpare, feu ut prrmirta fiant, mandare, ac ipfa dc fruftai quofeomque, ne a civitatibus, tertis dc locis eorum extrahantur, prohibere I feuda, poflirffioues *Sc* prxdia occupre, & indebite detinere, feu ad feuda dc bona ipfarum ecclefiarum eis concedendum, ac beneficia ecdefiaftica perfonis per eos nominatis conferendum,

D minis & terroribus ac aliis viis indireâis inducere & compellere, *tc* alia quamplurima damna, jafhiras dt injurias ecclefiis *Sc* eatum prvlatis, ac cleris pr*fatis inferri, non modo permittere, fed etiam erpretfe mandare pnelumaiir. Attendentes igitur, quod laicis in clericos dc periooas ecclefufticas, ac bona ecdefiaftica non eft attributa facultas, atque Kqaum dc juftutn erte, ut in eos jura infurgaat, qui illa offendere pnefomunt: nre non confideranies, quantum ex his tam noftro Se apoftolic* fedis honori, quam perfonarum ecclcfiafticarutn quieto *tc* profpcro ftatui, non fine damnanda pernicie derogetur: *ac* cupientes cos, quos ad obfervantiam furiam, virtir-

£ tum premia non inducunt, non tam adjeâarum exaggeration* pcenarum, quam adjiciendarum dc novo formidine a temerariis aufibns refrenare, omnes *8c* fingula» conftitutiones, qu* fuper decimarum folutione, *tc* contra violatores Ac raptores ecclefiarum, *8c* incendiarios, agrorum depopulatore*, *Sc* tam farfAc Roman* ecclefie cardinale*, quam venerabiles fratres noftros epifeopos « *tc* alias perfonas ecdefiafticas, fecularei *tc* regulares capientes, detinentes, de eorum jurifdiAionem*tc* jura quomodolibct indebite occupantes, aut Cos in eorum jsrifdiâionir exercitio perturbati-

STisTÔ X. bante* fee osolcftantes , eos quoque «d eonfc- rendu* beneficia vcclcfiaftica pcdonis per cor nominatis , aut alias de illis pro corqp* libito voluntatis dnponendum, 9c frtida ac bona ecclefiaftica ia emphytcufi concedendum , act alias vendendum temere compellentes , *nec* non ftatuta contra libettatcm ecclcfiafticam facientes , k ad pmmifia , auxilium , confilium vel favorem preftantes haâenus emanarunt * inno» vamus. Et cum ea » nedum juri contraria, fed etiam ccclefiaftic» libertati opprobriofa fint quamplurimum & adverfa , ut de officio nobis credito dignam Deopoffimus reddere rationem, affcâibus k monitis paternis imperatorem , *reges* , principes , duces , marchiones » comites , barones & quofeumque alios alterius cnjufcumque nobilitatis , preeminent!* , potenti* fcu poteftatis , excellenti* vd dignitatis exiftente* , attente hortamur in Domino , eifdem virtute fanit* obedienti* mandantes , ut ipfi conftituttones prcdiftas obfervent , & faciant a fuis etiam fubjcâis inviolabiliter obfervari, quacumque confuetudinq contraria nonobftante , fi divinam oftenfam 8t fedis apoftolica debitam vitare voluerint ultionem . Ac collationes dc di-Ais beneficiis lie faâas , nullas k initas nihilominus cfte decernimus , ac illi* utentes, reddentur inhabiles ad alia beneficia ecdeliaftica obtinench , donec cum cis fuper hoc per fedem prediclatn fuerit difpcnfatum . Mature quoque confiderantes. quod poft Chrifti ad calor alcenfioncin , apoftoh per Cingulas urbes k diceccfcs epifeopos dsftribneruot , ficut fanfta Romana occlelia per orbem conftituit , eofdem epifeopos m partem folicitndinis vocando, oneragradatim diftribuendo per patriarchas , primates , archieprfeopos Si epifeopos : ac facris etiam canonibus fuerit definitum , per eos pro tuorum correctione , & contioverfianim dtciiiunc k determinatione , ac mandatorum dominiobfervaxionc fieri debere concilium provinciale, ac fynodum epifcopalcm , ut depravata corrigerentur , k illa facere négligentes , canonicis panis fuhpceicnt : cum conveniat , nos circa ca qu* rempubiicam Chtiftianam concernunt , elle intentos › defiderantea canones ipfoc firmiter obfcivatl , cifdein patriarchis , primatibus , archiepilcopis k epifeopi* diftiiâc injungimus ut de officio eis cummitio dignam Dcopoliint reddere rationem , canones , concilia k fynodo* hujufmodi fieri mandinte» , quocumque privilegio non obftante , inviolabiliter obiervent , praterquam quoad concilium provinciale, quod de cetero fingulis triennii* mandamus , ad iliaque etiam exemptos accedere debere decernimus , privilegio sc confuctudine quacumque contraria non obftantibus . Circa hoc autem négligente* , panas in eifdem canonibus contentas fe noverint incurfuros . Et cum conftitut;onc in conciho Viennenfi edita, qu* incipit, hi plcrifquc , ut pontificiae dignitatis honor Urvaretur , ftatutum fuerit , ne ecclefiis cathcdralibus bonis tempora'ibus , line quibus fpirifualia diu efio non poflnnt , piivatis , ac clero k populo Chriftinno carentibus , de aliquibus peiionis prariertun idigiotis provideretur , *con*ftitntioncm ipiam rr.novamus , illamqnc inviohb liter obietvan debere volumus atque mandam» , nifi aliqua jufti eaula , i.n cnnltftorio noftro fecreto approbanda , aliter duxerimus faciendum . Nos enim quidquid contra prarmifla , vel , aliquod prxmiUorum contigerit attentari , irritum decc nimus k inane , contraria quacumque conftitntiooc vel privilegio non obftantc . Nulli ergo omnino hominum lt-ccat hanc paginam noftioram ftatu. i , prohibitionis » precept! , cooftitntiouis, ordinationis » hortationis , iojm&ionis , innovationis , voluntatis , mandati 9c decreti infringere , vel ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare prnfampferk, indignationem omnipotentis Dei , ac beatorum Petri 9c Pauli apoftolorum ejus fe noverit incurfurum. *anÀ>** CMUSTI »>«»·

Data Rome in publica feffione in Latcrancnfi facrofanfta bafilsea iolemniter celebrata , anno incarnationis dominice millefimo quingentefimo decimoquinto » q. Nonas Maii , pontificatus noftri anno tenio.

Qua perleâa , petiit , an placerent paternitatibus fuis contenta in febeaula. Et omnes refponderunt placere , dempto prxfato reverendo patre dominoJeremia atehiepifeopo Trancnfi , qui dixit , non placere in quantum fchedula dat ordinem , quod epifeopi contra exemptos debeant formai e procenus 9c mittere ad curiam.

Poftmodum vero reverendus pater dominus Francifcus epifeopus Njnoctenfis afccndit ambonem , k legit fchedulam iuper impruffione libtorum , cujus tenor talis eft :

L·· ififitf·! ftnm fervit Dti ii fittru» ni memwiam , /aer» *iffniiitt Ctiuilit.*

Inter folicitudine* noftri* humeris incumbentes , petpeti cura revolvimus , ut errantes in viam, veritati* reducere , ipfofque lucrifacere Deo , fua nobis coopérante gratia , valeamus . Hoc eft quod profrâo defideranter exquirimus , ad id noftre menti* fedulo deftinamus aficâum , ac circa illud ftudiofa diligentia vigilamus . Sane licet literarum peritia per librorum leftioncm poffit faciliter obtineri, ac ais imprimendi libros temporibus potiffimum noftris divino favente numine , inventa feta aufta k perpolita , plurima mortalibus attulerit commoda , cum parva impcnfa , copia libroium maxima habeatur , quibus ingenia ad literarum ftudia percommode exerceri , k vi-ll ciudiri in omni linguarum genere , prafertim autem catholici , quibus lanâam Romanam ecclefiam abundaro afteftamut, facile evadcic poliunt , qui etiam infidele* fciant 8c valeant facris inftituti* inftrucre , fideliumqoc collegio per doctrinam Chriftian* fidei falubntcr aggregare : quia tamen multorum quetch noftium k fedis apoftolic* pnlfavit auditum , quod nonnulli hujus arti* imprimendi nugiftri , in diverfis mundi partibus libros tam Grrear, Hebraic* , Arabics k Chaidr* linguarum in Larinum tranftatos , quam alios, Latino ac vulgari fermone editos , errores etiam in fide , ac perniciofa dogmata etiam religioni Chriftian* contraria , ac contra famam perfonarum etiam dignitate fulgentium continentes , imprimere ac publice vendere prarfumant , ex quorum le&ura non folum legente* non ardificanttrr , *fed in maximos* potius tam *in* fide , quam in vita k moribus prolabuntur errores , unde varia f*pe fcandala , prout experientia rerum magiftra docuit , exorta fuerunt, k majora in dic* exoriri formidantur- No*itaque , ne id , quod ad Dei gloriam , k fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem falubriter eft inventum › in contrarium conser-

ta-

^ "'■ - CHRISTI ipj. 1 tatur , acChrifti fidelium falnti detrimentum pa- A r'at ' l*brorui* imprcffiooc curam noftram habendam foie duximus > oe de ecterocum bonis feminibus foins coalefcant , vel medicinis venena in;ermilceantur . Volentes igitur de opportuno fupcr h<s remedio providere , hoc facto approbante concilio , ut negotium imprciConis librorum hujufmodi eo prolperetur felicius, quo deinceps indago' folertior diligentius *Sc* cautius adhibeatur , ftatuimus * ordinamus , quod de cetero perpetuis foturis temporibus nullus librum aliquem fcu aliam quamcumque feripturam, tam M orbe noftra , quam aliis quibufvis civitatibus *Sc* dicrcefibus imprimere fcu imprimi facere pr*-fumant , nifi prius in Urbe per vicarium noftrum Ar facri palatii nugiftrom , in aliis vero civita- B tibus dr diuccclibus per epiicopum vel alium habentem peritiam fcieati* libri , feu fcnptur* hujtiimodi imprimende ab eodem epifeopo ad id deputandum , ac inquifitorem heretic* pravitatis five dicecefis , in quibus librorum imprcflio hujufmodi fieret a diligenter examinentur , *8c* per eorum manu propria fubfcriptioncm , fub excommunicationis fenteotia gratis *tc* fine dilatione imponendam , approbentur . Qui autem fccus przfumpfcrit , ultra librorum impreflbrum amiffioaem , *Sc* illorum publicam combuitionem » ac centnm ducatorum fabrica principis apoftolorum de UrbeGne fpe remiffionis folutionem , aç anni continui exercitii impreftionis fufpetifionem, excommunicationis feutentia innoda- C tus exiftat, ac demum ingravefeente contumacia taliter per epifeopum fuum vel vicarium noftrum refpeaive per omnia juris remedia caftigetur , quod alii ejus exemplo fimilia minime attentare prefumant.

Nulli ergo omnino hominum liceat hane pagjmm noftrorum ftatuti & ordinationis infringere , vel ei aufu temerario contraire · Si quis autem hoc attentare prarfuinpfent, indignationem omnipotentis Dei , ac beatorum Petri Λ: Pauli apoftolorum ejus , fe noverit incuriurium.

Data Romx in publica feiEone , *in* Lateranenfi facrofanda balilka foiemniter celebrata , anno incarnationis dominice >715. quarto Nonas Maii , pontificatus noftri anno tertio · D

Qpaperleda, petiit an placerent paternitatibus luis contenta in fcheduia . Et refponderunt omnes placere , excepto reverendo patre domino Alexio epifeopo Melii:ano , qui dixit placere de novis operibus , non autem de antiquis.

Deinde reverendus pater dominus Petrus epiffcopus Caftclli maris afeendit ambonem , & legit fchedulam fuper prarfixione termini contra profitentes pragmaticam (unitionem , *Sc* fupcr indidione undecim* feftionis , cujus tenor talis eft:

1rs *tfifcftn frrvui /trrfrve Dti* ad *ftrfftmm ni mcneriaat , fun tfprvktut £*

Cum inter alia in hoc facro concilio expedienda , quid fuper fandione, per nonnullos prelates Gallice nationis » tara clericos , quam laicos , etiam nobiles ac alios illis faventes , quam ipfi pragmaticam vocant , *edita* , determinandum Λ: declarandum foret , expedire & declarare fummopere defideraremus , prout etiam felicis recordationis Julius papa II. pr*deceftbr nofter hujus concilii induitor defiderabat, Ar prolati *Se* alii clerici, hac laici prclati > ad comparandum tam coram prefsto Julio prede- $£$ aro certore , quam nobis plorrcs citati fuerint , Ar X cotum contumacia in dido concilio fepius allc-5ata , feu accufata extiterit *s* cumque pofttnouni pro parte prolatorum, clericorum , Ar laieorum etiam nobilium . ac fautorum prodidorum > ad hoe , ut pnelertur , legitime vocatorum , allegatum fuerit , nullum locum , per quem tranleundum eflet » ut tote venire ad comparandum in dido concilio portent , habere : nos ne eo protextu quoquo modo fc excufare portent » 'a communitate Januenfium , per quo* rum loca tute ad Romanam curiam ad allegandum ea , que in hujufmodi caufa pragmatic* fllegare voluerint , venire poflint , amplum falvumcondudum concedi curavimus * fc cifdem âflignari . Et ne aliquid amplios contra prrmifla allegare , *Sc* juftam poflint pratendere ignoraatiaa , clericos *Sc* laicos, etiam nobiles, etiam prrlatos , *Sc* fautores , clcricorumque ac ficcuhrium collegia , ad eorum contumaciam convincendam , facro approbante concilio , de novo pro ultimo & peremptorio termino requirimus *Sc* monemus , ut ante Kalendas Odobris proxime futuri , omni excuiatione *Sc* dilatione certantibus , legitime comparers.' debeant : quem terminum *Se* dilationem hujusmodi , ex caulis pradidis ad omnes cxcufationes tollendas > ad didam diem Kalendarum Odobris pro ultima *Sc* peremptoria dilatione , ut profertur , prorogamus , de novo concedimus *8c* aflignamus. Quo termino elapfo , ad ulteriora fc terminationem didi negotii etiam definitiva fententia procedetur , eorum contumacia & non comparatione minime obltantibus , in prima extunc futura feflione , quam ad hoc , *tc* alia quAmplura utilia peragenda , videlicet undecimam fclfioncm . qua erit dic quartadecima Decembris poft fe num beat* Lucie proxime futuri , prefato iacro approbante concilio (indicimus.

Nulli *creo* omnino hominum liceat hane pa•hum noltrarum requifitionis , monirionii , prorogationis , confcifionii, afligttationis& indictionis infringere , vel ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare prcfumpferit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri *Sc* Pauli apoftolorum fjus fc noverit incuriurum.

Datum Roma in publica iciTione, in Lateraneafi facrofmda bahlica foiemniter celebrata , anno incarnationis dominica millclimo quingrntclitno decimoquinto, iv. Nonas Maii, pontificatus noftri anno tertio·

Qua perleda > magnificus dominus Lndovicus de Solier , orator Chriftianiflimi regis Franci* acceilic ad pedes fanâitatis fue, Ar dixit inexcufatione profitentiam pragmaticam fandionem , quod prclati Francia fuerunt impediti per inimicos Francorum , non vetentes cenfuras contentas in bulla creu* domini , *8c* ideo fanditas fua habuit eos alios excufatos . Cum igitur dcprsfenti eodem impedimento deaenti fint. At non audeant venire, quia interDclpbinatum Ar Lombardiam eft periculum : quare pro parce eorum fupplicatur ianditati fu* , ut habeat eos nunc cxcuiatos . Et cum dabitur eis tutusjaccef-fus , oflerunt fc venire ad concilium ; & allegare de juribus fuis . Et idem magnifient orator dedit fchedulam tenoris infraferipei.

hnio

SaaSifilaee « hati/im· demi— —fire f4fa.

Pater beatiffime, novit optime fanftitas veftra , At nos Chriftianiffimi regis oratores apud camdem fidem facimus, prolatos ecdefi» Galli» cano ad pedes, *Se* imperium fanetitatis vcftro, *Se* ad facrum concilium venientes prohibitos Fusie, ac impeditos comminationibus Ardetedisinfidiis inimicorum regis ejufdem Chriftianiffimi, non veientium cenluras, A panas in bulla cano domini compeehenias *.' tr* ideo jure ac merito béatitude veftra tunc prolatos illos escalator habuit. Non enim citatum legimus quemquam teneri fe periculis committere maris, latronum, itinerum & inimicorum. Cum igitur, pater beatiffime, eodem notorio impedimento perdurante ; maxime inter Delphiaatum *A* Liguriam *Sc* Lombardiam, prolati ipfi ad hoc facrum concilium venite non potuerint, non etiam venturi fint, donec libere liceat Ac expedite , fupplicatur humiliter pro parte illius Gallicans ecclefia, quod Ac nunc fanâitati veftra placeat illam, eofuemque prelates cxcufatos habere : & ita pro fua praaentia folita providere, quod tutus efle point acceflus ac expeditus ad camdem fanâitatem Ac facrum concilium : tunc etenin & quamprimum ad fanfiitatis veftra pedes , relati ipfi, aut alii didis ecclefi» nomme vendent, imo obtemperaturi ejufdem imperio, Ac lanûa fedis apoftolice : alioquin per illos non liabit, prout ncc liat, quo minus adveniat. Ceterum pater beatiffime, pro exoneratione Ludovic! de Soteriis, oiatoris regis Chriftianiffimi qui has offert, fupplicatur humillime , ut placeat jubere notariis omnibus *Sc* fingulis in prefenti concilio Ac feffione affiftcnribus, quos rogat , quod de excufatione hujufmodi, declaratione , oblatione, una cum decreto fanâitatis veftra aâum fumant, Ac inde inftrucnentum conficiant, eidem oratori expediendum ad ccdefix Gallicana, Ar aliorum, quorum interefle poterit, uberiorem cautelam.

Ejufdem fanâitatis veftra humillimus fervitor Chriftianiffimi Francorum regis orator Louys de Solicrs.

Prefitus lanâiûimus dominus nofter refpondic przfato oratori , ouod ex provincia Provinci» erat facilis Artutus tranfitus per Januam, Λ: quod providerat de falvocondudu Januenhum, Ar eis mandaverat tradi, Ar fi opus effet, p;ovidcrct dc meliori &: tutiori falvoconduâu , Ar propterea volebat fartditas fua, quod fchedula prrdiâa ftarct-in fuo robore.

Deinde prxfatus reverendus pater dominus Pctius epifeopus Caftelli maris petiit, an placerent paternitatibus fuis contenta in fchedula. Et refponderunt omnes placere, dempto reverendo domino Jacobo epifeopo Potentioo, qui dixit non placere , quod detur ifte terminus profiteutibus pragmaticam , quia contemnunt bullas Ac mandata apoftolica.

Demum dotninus Marius de Perufchis, facri concilii procurator, accufavit contumaciam non iatereflentium , in concilio interefle debentium ; Ar petiit per fanâitatem fuam declarari. Et pnefatus dominus nofter declaravit, nifi ad primam comparèrent. Et hac fuerunt pr· decima feffione.

Fuerunt infuper data mandata infrafetipta per firocuratores infraferiptos, excufando principies fuos , videlicet reverendus pater dominus Joannes Francifcus de Ruvere epifeopus Taurineniis dedit mandatum reverendi patris domipi Joannis de Sabaudia epifeopi Geocnoenfis. Et venerabilis vir dominus Humbertus Canet i, dcdit mandatum reverendi patris domini archiepifeopi Tarentini. Et dominus Hodfclfus Vandemberch dedit mandatum reverendi patris domini Joannis epifeopi Havelbergcnfis. Et reverendus pater dominus Gisbettus epifeopus Rapollanus dedit mandatum reverendi patris domini Joannis Baptifta epifeopi Valveniis Ac Sulmonenfis. Et reverendus pater dominus Joannes archiepifcopus Gnex neniis dedit mandatum reverendi patris domini Fabiani epifeopi Narnienlis. Et diferetus dominos Luaovicus Molon clericus Ccfarauguftcnfis dedit mandatum reverendi patrie domini Ludovici epifeopi Empuricnlis. Et reverendus pater dominus Bartholomeus epifeopus Juftinopolitani mandatum reverendi patris domini Bernardi epifeopi Clulienfis. Et reverendus pater dominus Bernardus epifeopus Tarvifinus dedit mandatum reverendi patris domini Georgii epifeopi Noneniis. Et reverendus pater dominus Joannes epifeopus Sibiniccnfis dedit mandatum reverendi patris domini epifeopi Farenfis. Et dominas Petrus Raymiardi dedit mandatum reverendi patris domini Antonii epifeopi Regienfis. Et reverendus pater dominus frater Guillelmus de Salvaterra dedit mandatum reverendi domini Guillelmi epifeopi Gerundenfis. Et dominus Zutfcldu» Vardemberch dedit mandatum teverendi domini Henrici epifeopi Rho·theburgenlis. Et reverendiffimus in Chrifto pater & dominus dominus Antonius dc Monte, tituli fanâa Praxedis presbyter cardinalis, dedit quafdam liteias miffivas , & quoddam mandatum reverendi patris domini Jacobi archiepifeopi Upfalcnfis ad excufandum eum in- facro Lateranenfi concilio , *Se* intereffendum nomine fuo *Sc* fuc provincia. Et reverendus pater dominus Ferdinandua epifeopus ScaJenfis dedit mandatum reverendi patris domini Bernardi epifeopi Sorani. Et reverendiffimus in Chrifto pater Ac dominus Nicolaus tituli (anâa Psifca presbyter cardinalis, de Flilco nuncupatus, dedit mandatum reverendi patris domini Hieronymi epifeopi Torcellani. Et reverendus pater dominus Andreas archiepifcopus Spalatenfis dedit mandatum reverendi patris domini Antonii epifeopi Calamovcnlis ; Ar reverendus pater dominus Joannes Antonius epifeopus Calmenfis dedit mandatum reverendi patris domini Gallelii epifeopi Bclluncniit : Ac reverendus pater dominus Petrus Paulus epifeopus Efinus, dedit mandatum reverendi patris domini Antonii epifeopi Auximani.

Quibus petleâis , fjnâiffimus dominus naffer incepit, Te Deum laudamus. Et cantato per capellam cantorum , explcâaque decima kffione, prxfatus fanâiffimus dominus nofter equitavit ad palatium affociantibus reverendiffimis dominis cardinalibus Ar aliis prclatis Ac Curialibus in copiofo numero,

annc F CHKHTj »!·>·

OrAtie reverendi patrii déniai Stefhaai archiepiffeofi Tatraceafii efifeepi Tercellaai , Lsitra *ta tencilio Lateraaeafi ceram leoae decime featifice maxime ia decima feffieae diSi tenetHi, faiate.*

Sia^aat deniaac V laadakdit mmiit, «servira· *tt Dei aefiri ia aeaate faaRe ejai.* Pfalm. 47. Rem grandem Ac fumme difficilem · ac parvitasi mea impa-

AMNO CHRISTI UU.

imparem, pater beatiflûne, ne obedenti» bonum perderem, hodie hoc ia ineo amplilEmo omatiflimoquc hujus (acrofaufti Latcraucnfis concilii, coram tuo judicio graviffimo *Sc ua*torum patrum jaftiSmo tractandam fulccpi. Ia J[ua quali mei iplius *Sc* feneântis ac adverfo vactudmis oblitus, aelo ramen fidei catholice *Se* apoftolica perfuius, quo anima mea jam dia comefta fu« , in diferimine maximo decorum a&ioms me» poiui, com ab hoc genere dicendi ner annos pluroa me abftinuerim.. £t hoc Î[uidem, fi aflompt· propofitioni , in qna dc umma otqnium rerum agitur in tanta anguftia temporis in quo brevitati in dicendo (atisfaciendum efle cenfeo altiffimo *Se* profondiflimo (a'cramento magus *Sc* ultime reformationis, divinis myfteriis prspofiti pfalmi involato, correipondere non valuero. Nam quis eft aftaatium {peculatorum (anft* ecclefi», etiam futnma doctrine, ut par eft, repletos, qui in *(e, Se* non in Chrifto vivent, qtfo tanta pfalmodi» (rado alabaftto, in quo opus creationis , myfterium reparationis, (aeramentum reformationis, *Se* ultimas conlummationis decretum , miro (ccreto continentur, non in liters, fed in ipirita) nop in faperficie, fed in medulla, non in (ermonum foliis, led in radice rationis; non in montibus philoiophantium Gelboc , ubi, propheta dicente , *tteiilerttet fortti Ifreel*, fed in montibus (andi» fréterais, in quibus pofitam eft fundamentum fundamento.um, fanai fanâoram* in odorem tantorum unguentorum fuaviffimum , de quo apoftolus : *ÎMtitMtntwn elini* ara»·*fttt/1 ptiurc, prefer* <d f»«d ps/fram «^, yasd *eft Jef»t Cbrifttn* I digne poffit *Se* valeat mentes aftanjijim patrum tantis unguentis optimis inungere, tum pro cognitione veritatis boni *Sc* mali conlilii, tuta pro reformatione ecclefi» frorbir, ac contra hoftes fidei expeditione fumme ncceflaria ut Chrifti bonus odur Deo fieri poffit ; invenire etiam lonza meditatione non valeo . Verum puer fanâiUime , in tantorum myfteriorum, qu® latent in liters propofiti pfalmi, contemplatione quaft extatica mente *Sc* corde jam pofitut, profiteor me in dicendo hodie nihil aliud lore, quam Chriftum, & hunc pro nobis cruci aftirum . Ideo cum apoftolo libera voce clamabo F'.-tui *Î4M , fei m* «x· , *vivit ver» i» M» Chrift»i.* Non miram igitur aftantibus Jacccdst, G pro declaratione pfalmi David , ipfi David, kiftcet Chrifto, pro fecunda labbati in filiis Co>e, qui Calvariarum filii in apoftolit interpretantur, a cuftodia ferotina, fic enim ejus titulus eft, hutnaq» fapientie verbis initftere non curabo ; le.i quam brc-viffime fpiritum vita in tanti pfalmi dcmonftratiooe perquiram, noninpcr-(uafibilibus homaoe fapientie verbis, prout alias confuevi, (ed in oftenfione tantum fpiritus *Sc* virtutis, prcfeitim coram tc Leone decimo pontifice maximo, quem divina firentc clementia hoc tempore magna reformationis perfecutionifquc infidelium canonice eleftum exiftimo, •t fis Leo ia iede Petri, non ab rc decimus, pro Chrifti tegito, noftro tempore, fi volueris toto orbe terrarum innovando affumpeus: qaaodoquidctn non fiuftra in ultimo decalogi politus, Lbo decimus vocatus fueris. Ec ego quidem jam (epeuagenarios, cujus cithara verfa eft in luâum , & organum , cum Job , in vocem flentium , in oculis n»ei» abjcâus , & omnium (peculatorum fanâa ecclefi» mininius, in deci. ma quoque tanti concilii (eflione, pro myft?. rüa regi» magni enucleandi» te jubente otatum, bob floftra ctiasnaicenderlm. Quapropter» ttt hac tarn excclia fr (hblimia ac anta , mint»· deque, >ju« ia diAa pfalmodia contineatur, *Sc* ad prefens hamili (crasoM aaeo dicenda veniant a Spiritu Chrifti , in quo eft mihi vita , in dicenao progrdffu orationis digniua iargiuique difponantur. ipfa virgo beau, angelorum domkna, fon» omnium gratiarum, que omoaa b»·refes interemit, capis opera , magna reformatie, concordia prsneipam, fc vera contra infidelet expeditio fieri debet, opem ferre dignetur, quod talia digne cnm ptofeâu audientium dicenda fuo ore, ficut in apoftolia, fua facundia, ficut in doftoribut, * fua gratia, ficutia martyribus , clcâiique omnibus, ita ia nobi* pro aliumpta brevitate coptofe, eam pro vera tanti concilii conclufione, quam pro neceflaria fc celeri contra hoftes fidei noftre expeditione infundere velit, quod lumen Chrifti pius iolito ad gloriam *Sc* honorem tanti concilii in cordibus auditorum accendi valeat. Cujus auxilium dciupet implorantes humiliter proftrati canti, cum novum pro novo iutfragio cantabimus , ditentes.

Oasviam *frltitder*, /arvi, <F *peremte*
" P'/rfru··» *l»nte»<i gnil'i» jitperli,*
ϋΙ^,Λ ϷλμλΜ *itetjii Meri»*
Unice mfiri.
r« *-viri» dtmimurii eftrùt*
*Sei** Γ» rrrru, warn, arfue *ttii*
*Lw*t», incepti»* , rapes»'›
leclyt» nftru.
Ut γHΑβ» ftem refernre fenjtet,
ij<n *lutent cbertit MMtitet fevtrit,*
lr.frté» (T celfn, da« r< icaipa,
Meni» terre.

Si omnia, pater beatiffime, qua pro dedaratione propouti pfalmi dicenda fefe offerunt, perquirere vellem , longa cflet oratio. Quandoquidem hac tam akiflima fc ptofundilfima pUlmodia, non folum in ie opera creationis univerli, myfterium reparationi» humani geoeru, pro innovatione («culi prima (abbati, fc (actamentum magne reformationis pro fecunda (abbati in magno Lateranenfi noftro concilio dcmonftrandum , ac decretum ultimo coniofumationi» univeili per finale judicium miio *Se* ineffabili modo contineat, verum etiam te myfterium incarnationi. Verbi Dei pro civitate magni domini in ociis *Se* in terri» et lapidibus vivis conftrueoda pre ie ferre invenitur, pro qua Rex magnus ab initio *Se* ante («cula properaverat terram immaculatam , in qua odificaret fibi domum, dc qua giorioie educeret immaculatam , «ternam (ponfain , matrem joftorum lutantem, & non minus in pofterum fidem catholicam *Se* apoftolicam fuam, juxta decretum iacrofanfti confiftorii Trinitatis *Se* Unitatis divifie , pro communi ialute per orbem uaiverfum promulgandam efle ftatucrit , tam pro intelleauali, quam pro rationali ecciefia beati, fi.anda exaltandaque temporibus prwfinitii * Patre, in quibus eam toto orbe terrarum pet (uos principes conftiteendos (uper univerlam terram annuntiaret *Sc* prsdicarct, in qua quidem prcdicatione luce meridiana clarius often, derent, quod «terniras Chrifti , anteqoam ex virgine nafceretur , in myllerio prcmooftrara ac predeftinata effet, ita qnod myfterium non pr«judicaret tempori, nec c euntia, quin ipfe ille (olus effet, qui ante mundi conftitutionem ufque ad confumrcationctn omnia operaretur, (ccundum arcanum fuse divine menti» in cells

natura angelica, quam pro humana, donec in Chrifto Deo omne- u- oum fierent» fc magnus ipfe domina- tanc ia civitate Dei, fc io monte fanâo ejaa nimiam laudabili- inveniretur » tum ia gradiboi, tum in domibu- fuis, dum eum carnem, quam ab sterno pradeftinaverat, ac pro tempori- plenitudine prwnaraverat, unione ineffabili, in (uppofico Verbi affumeret de domo Maria femner virginis, dicente propheta : *Dens i» iomi-*
If·!», O, *w tjns (ignofiftT, i»m fnfitifitt ttm.* De hac ergo ineffabili fuiceptioae, tam pro prima, tum pro fecunda fabbati, in quibo- fc adificat» fc reformatio civitatis magni Regises monte Sion, fc lateribus Aquilonis cum exaltatione univerf- terra continetor, quambreviffime dicemus. Reliqua vero majora fc profundiora myfteria in tribus aliis orationibus meis, pro tanto concilio, a die fufccpti oneris in dicendo difpofitis, legenda relinquam. Et non minus brevitatis caufa in volumine decem librorum, in quibus ab origine ufque ad confummationem univerfi, fpeculum limpidiflimum militantis ecdefia inftar triumphantis mirifice continetur, fanâiflîmo domino noftro dedicato, calamo exaranda refervabimus. Siquidem fc audita modo duriÆtna inter duos infideles reges pugna, fc illorum iniquam intentionem contra rempublicam Chriftianam noftram ex illorum ante male gcftis nucum perpendent, aliam, quam ad prelent recitamus, breviorem orationem humiliori ftylo non abfquc caufa difpofuimus. Verum, pater fanâiflîmc, non minus nunc, quam tunc, quando reges terre male convenerunt in unum, tam primo contra regnum Judeorum, quam fecundo Chriftianorum, ut dcftruerent fidem unigeniti a patre fuper tetram, reges noftri ccli ecdefia & terre, nunc etiam bene convenerunt in hoc facrofanAo Lateranenfi concilio in unum, ad reformationem tum ecclefia, tum orbis univerfi pro gloria regni Chrifti, & fua fanAa Romane ecclefia & apoftolica fedis exaltatione, ac hoftium tanta fidei extirpatione, qux per veros fpirituale» venatore- dc proximo juxta temporum computationem pro iecunda fabbati fieri debet in magna & ultima reformatione, licut prima fabbati zdificatio fuerat per pileatore-, dicente Jercmia pro iecunda fabbati, licut diaeiat pro prima dc pifcatoribus : £r erre «wrraw *ventiaret* meos › CT -vriMtaarar *tot it mantibns O' iMins (T fftinmii O' it tnvtrnii ttrτλ.* Et ideo propheta alio in pialmo dixerat : *ferini* jam dio *it terrx* viigini* «rra ed, C7' /»-
TΙΙ·'* »< *flitin it cnlo* ad cam, pro adificatione civitatis Dei magni, *i» ttrrnm frofiftxit* : que non minas ad prafens pro reformatione, innovatione dilationeque illius per orbem univerfum refpicit. Et id quoque pro noftro tempore perficere fummopere quatit feftinatque, ne fiant noftra, in periecutioae tum Turearum, tum Sophi fcaliorum impiorum, pejora prioribus, quod culpa noftra, noftro utique tempore ftante magnoLateranenfi concilio divinitus, pro tempore magna tribulationi-, in civitate magni Regis congregato, nun fiat in eo, fc fit illa vera magna reformatio, pro qua priores pontifices haAenus ideo laboravnunt in vanum. Quod noftroquoque tempore rex nofter magnus Chriftus in concilio noftro Lateranenfi non minos nimiam laudabili- pro reformatione inveniretur, quam antea fuerat pro zdificatione, quando praftantius folito per univeifi otbit fecundam convectionem

A fc obedieatiam (edatis bellis, qua in orbe Cbri-' Âmbo calpa malorum vigent, boftibufquc fidei noftra virtute altiflimi fuperatis, fc ad noftram fidem miracaloic etiam converfis, ex Mahumeti fparciffima fcfta ano eam omnibus aliis ubique terraram dextera excelfi, extinAa, folus rex magnus nofter Chriftus (edere habeat in monte fanAo apoftolica fedis ejus, de qua feribitur : *Et ftiti tjni fient fti i» tnnfiftQ»* mvo /«·pvr › fc id profcAo cum exultatione converfionis univerla terra, de qua ctiam habetur : *Ktmtntti nntttt venient tltm txnltntione, portniotti atnnifnlot fixos* t & alibi :' *Hifi tnwverfi fntritit*, x/adram /«·«* *viirtiit, C «· to ftrtkit vxfin mattis.* Quando- quidem abyflus, abyffut tanti (aeramenti, abyffum reconciliationis cum Deo, pias io lito imT minente dutillima petlecutione domus Ottomanorum fc Sophi, per opera Lateranenfis concilii, agente Leone decimo pontifice maximo, invocat, ut fit in urbe Roma, qua Deo piovidente, tegnante impiotum ecclefia fub idololatria caput orbis ideo data fuerat, quod regnante fucccfltvo tempore juftorum ecdefia fab vera larria multo amplior, gloriofior & przftantiorin magna civitatis reformatione fieret, quam antea fuerat. ReAe ergo ille dixerat : *Kiii tivitnttm fitnilnm nwnm 'jirnfijtitm iefittnitntem it* ra/·, 4 *Deo fnrntnm fient fifonfinm arnntnm viro fixo.* In hac ergo tali ac tanta civitate Dei, fanda videlicet Romana ecdcfia, magnus dominus nimium laudabilis etiam invenitur, fc in monte fanAo apoftolicx fedis ejus pro fecunda iabbati, pias folito exaltari fc magnificari jure rterno repetitur. Et nimium quidem laudari dicitur, quoniam quantum laudati debeat, nec angelica, nec humana lingua exprimi pollet, przlcrtim cum ipfe fit magnus dominus, & magna virtus ejus, & fapienti* ejus non eft numerus. Qui quidem pro fua magnitudine, in concilio impiorum laudati non reperitur, quando in talium ore fua laus fordefeat : non in atriis fynagogr Phirifrorum & hypocritarum, quorum os malcdiâione plenum eft : ncc in palatiis regum fc principum, quorum manu- plenae funt (anguine & infidelitate : nec denique in Babylone philofophantium- dc two de fuo, ac juris humani peritorum, ubi omnis confufio contia veritatem fanAa ecdcfia adducitor. Sed ubi, dicit quifpiam, laudabi,tor? Dicat propheta : 2» *rivitxtt Dti*, in fanâa utique immaculata ecdcfia Dei, fc quod fortius fc dignius cft, *m ma»tt fitstBa* apoftolica fedis ejusj de quo Iftias : *Et trit in navif fimit iitlnt «·■· frstfArttut i» iutta iamtni £». ftr vtrtittnt amninm monitum*, qui eft poteftas plenitudinis Chrifti ejus in fede apoftolica, per legem immaculatam fuper omnia regna mundi fedens, fc confluent ad eum omnes gentes, fc adorabant eum, & dicent : Gloria tibi domine, qui es Deus fc homo : dicente ctiam Joanne : Λ,»* *cr iomiamt iamimuati»mt* per myfterium incarnationis, per opus redemptionis, fc glomm refurrcâionis : in qua omnia inuovafti, fc mundum ecdefie tua iuper omnes fcomnia exaltafti, fc qui eras ante mundi conftitutionem per myfterium (aeramenti in unitate perfona unigenitus a Patre. Propter quod dixeras : *^tnttnmtm fitrtt, ego fnm* : quoniam i- Chrifto erat «terniras ab initio fc ante (secula ; & in Abraham brevitas, in qua Deus homo faâus eft, ut hamo in tali brevitate fietet Deus, & in mundi plenitudine primogenitus virginis matris m tenis

ÂmÜÔ" CWkiari «SU· J"""1· tenia fieret * qui crac unigenitus filius Dei in A e*U«, de quo Jeremias : *futrt dnminni fnftr ttfrtn* 5 *Ftminntircnndnbit* v«nM» . Quod, commutata forma verborum talium* Piato ipfe, qui a faerg Hebtaorum vers phiiofophia & Dei Icicntia lumen habuerat t dixerat * Denm cir-ouarotundum & decurtatum , quando unigeni-tos Dei Filius faâus eft homo . Propter quod Petrus apoftolua > revelante Patre , ei dixerat : *Tη tt Çoriftni Filin M* *rvi * pro prima fab-bâti . In qua prolatione fidem catnolicam *Se* apoftolkam ab stemo patre prosterno filio or-dinatam ad fundamentum ecclefis . eonfeOus eft. Et nunc quoque , quod ipfe venturus fit in fpiritu pro fecunda fabbati , ad magnam or-bis reformationem * non minus opera Spiritus B lanâi & virtute inGnuare reperitur , ut orbis terrarum , *8c* univerfa que cell ambitu conti-nentur , ad montem fandum apoftolica: fedis ejus in utroque gladio cum vera obedientia ve-niant . *Hr turn cti»t[cnt ntftrnm fnnm vnt ftjjidrrt in Dti intent tit>'tnttt ndfnn-tT btnmtm fer bnmiiirnttm ftitn-fin Dti* , CT mo* *fer [nftrimn hnmtnn feienti** , *nd cttUnmtltnm <T crrertin* , *in* quo & Averroi-ft* >n feientia diaboli Ajurifta in feientia mun-di, *8c* Mabumetift* in feientia carnis , extol-lunt fc adverfus feientiam Dei * ac lumen fidei catholics . Et idcirco a Spiritu fando dicitur : *Snftv qntm rt^nieftnm , nififnttr bnmilrm CT trt-mentem ftrmonts mtn ? Si^nidem C Sfiritntfmt-* C *Üni difeiphnn effait fitlnm , ntt hnbitnt in (tr-ftrt fnbéite fttettu* . Hine etiam feribitur : *Fn-ni fnnt tmnet ftnfni btminii , in qnibue* »«· *ftitntin Dti.*

Verum , pater Ianrtiïlitne, fi hcc talis ac tan-ta feientu Dei , in noftro Lateranenfi magno concilio , nunc mundi *8c* diaboli & carnisfpre-ta feientu , grato animo jam fufeipietur, vera & repentina icformatio per totam ecclefiam , orbemque uuwerl'um , gloriofe miraculofequc abfque livorc het . Et hoc certe , fi in novita-te vite depolitis veteribus pannis , cum veris Jebufcis corde contrito & humiliato, ad pientifii-snum regem noftrum Chi iftum accedere curabimus. Ja qua humiliatione vera cum Chrifto rege magno D reconciliatio fic: , finp qua nec unionem prin-cipem Chnftianarum , nec expeditionem contra hoftem potentifltmum femme ncceftariam obti-*nert* valebimus · Quandoquidem cognita ma-gnitudine ipfius magni domini , exuere nos o-portet veterem hominem cum omnibus malis adibus fais , in quibus ira Dei contra nos . populumque fuam provocata jam diu fuit , *8c* novum hominem Cnriftum in fjn&itatc *fe ve-ritate* induere : alioquin peribimus regnante di-luvio maxims tribulationis in vinea domini . Siquidem magnus ipfe dominus vitia , feclem , *8t* peccata , ac blaiphemias contra Deum , vir-ginem * & fandos tnrpiffimas , qu* in Roma-na *fe* univerfali ecclefia ac populo fuoChrilha- & no & orbe univerfo perpetrantur , pro fua ju-ftitia amplius tolerare non valeat , magnitudo fea ludibrio iri ulterius in tanta univerfi cor-ruptione habeat , quafi hsc inferiora ipfe, Qui »JX*l. eft * neglexerit : nam *8c* fua negligere non va-leat * quoniam domini eft terra *Sc* plenitudo ejus : *fc* negledo per fuos miniftros in terris regimine univerfi , in quibus , *8c* ftatus cleri-corum *fe* religioferum ac laicormn , terminos , quos pofeerant fandi patres , dicente fetiptu-ra : *tvnnfzrtdfnrii termitei* , yasi pa/urranr *·»*». *fttrti tui* ·, tranfgredi non vorentur , cortige-

re , Bt de medio auferre femmopere intendat jfIIÎO *fe* qturrat . Ideo opera Lateraneofis concilii di- X. gne reformanda veniunt, ne pereamus de via jufta . At veto adhuc ia noftro ferculo , patres optimi , multi funt legis divin* perveriores , qui non modo premiUa fovere , fed *fc kgt'* veteria mundi in maligno pofiti , qua proprio fioe carent , contra immaculatam legem Dei ponere fatagunt, quando tales potcftatem coa aivam imperii prrferre Romano pontifici : *8e* regnum mortis principis tenebrarum, icgao Chri-fti anteferre : *fc* imperium puri *fc* moirali* ho-minis imperio Dei & immortalis hominis : ac leges maculatas ad animarum perditionem legi immaculate convertenti animas antcpoiure co-nantur . Et ita talea perverti , *dr* non convcr-fi , fic irreligiofi , & non religioli toti..s Chri-ftian» fidei decoram contra magnitudinem ma-gni domini deturpare non verentur: <j.iaii Chri-J**"® Rus bonus paftor animam fuam pro ovibus *fuis,* in quibus cdificaret fibi ccclefiam Ime ruga & macula , in mortem folus non poluc'r , & per iangvinem fandorum , fuper ic lapidem vivum *8c* angularem , talem dilcâam non icdifical-let . O hypocritarum *8c* perditorum hominum peflinu m conditionem ! o inimicorum fidei per-ditionem ! o ignorantium pro falute animarum viam mandatorum Dei I Qu·» vos ita Ufcina-vit, qeod inde divino judicio rei faiu cftis , quando terminos fanâorum divineque feriptu-r* tranfgredienrcs . jura puri hominis contra veritatem Dc: hominis , dr magnitudinem «ter-ni regis , ac contra feientiam Dei extollere ad-huc contenditis, & cornua contra fedem apofto-licam erigere per magiftros erroris nonerubefei-tis, ut tot mala religioni Chriftians non mi-nus, quam ex aliis malegeftis proveniant? Sed heu* neu , quamcalamitofaerit de proximo ta-lium perditio , & laborantium in Dei feientia<c obfervationc mandatorum Dei exaltatio ! quo-niam de magna Turearum , & infidelium alio-rum a tot annis pcrfccutione * jam rex nofter Chriftus ad reformationem univerfi t fua magni-tudine miro modo educet bonum pro fecunda fabbati , ficut cum prima fabbati in maxima perfecutionc RomanortRn regnum cclorum Ro-mans ecclefi* in ipla Urbe adduxerat ut eflet in ea gloria omnibus faoâis ejus , qui fangui-nem feum fuderant pro firmamento apoftoucar fedis , *8c* fedentis canonice in ea , *8t non* mi-nus in fea inflanti reformatione nunc id futu-rum exiftimo . Ideo jam hora eft , patres opti-sni , hora inquam , eft , nos de malo fomno fergere * *fc* magno domino vigilare , quoniam ipfe eft . qui noftro quoque tempore in fremitu fus magnitudinis propter lacrymas Magdalene *fc* Maitns , id eft , contemplative , *fc* aâivs J·**·11· rogantis ecelefie * Laxarum quarriduanum St jam diu in lafcivia mundi foetentem fufeitabit pro fua magnitudine in fecunda orbis converfione dcmonftranda , in qua ftatus clericorum in La-xaro defignatus , prx aliis opera virgins glo-riofs.ad vitam contemplativam pro feptimofta-tu ecclefis trahetur. Et noa minus rcligiofo-rnna quatuor rotarum ftatus , in filia mortua ia Jt**'t* domo archifynagogi dcmonftratus, ad primam vitam , in qua fpiritus vite erat in rots , mi-ro modo a mortuis revocabitur t ftatus vero laicorum in filio matris vidua extra civitatem refofeitato prafiguratus * ubique terrarum mul-to gloriofius , quam alia , ad fidei catholica oblervantiam , apoftoiiesque doârina quafi re-minifccndo primitias fidei noftra vocabitur* *fc* pien·

HSilO X, Jm·. ‹»,

intra civitatem Dei iub matria fu« A Kotnao* cccieii* obedtcnxia adducetur , quod ' *mac* gloriole emo oibe terrarum uuutn ovile &.' uuur paftur uique ad fceuli con1ummatio-Dcm, ia magnitudine utique ipfius magni domini fiat. Nam & hanc magnitudinem m calo cmpyrco in primo magno generali concilio întelleâualis ecclefia pro homanis (uiccpttone, in quo magnits dominar (uo tempore elevandas io terra luppohto Verbi Dei ad univerfi decorum erat. Lt in illo conftitucret unam Canitam ecclefiam, cleâorum omnium matrem ^ reginam ,· fi Lucifer , qui tanti boni coocilii in celo divifionem fecerat , Se primam viam mali concilii invenerat fua malitia, iupecbiaque cum luis coherentibus iuita legem Se con- B ditionem cis appolitam pro figno , in quo ipfe habeat fignaculum ümiljtudinis Dei, iuicipere, ut par erat, per veram obedientiam voluiiler, & xterni iaccrdotis magni ante eum geniti regnum Se imperium ac huerarchiam, harmoniam Cr monarchiae univeriorum temperatiifimum principatum, equa mente in magnitudine creatoris lui & omnium preponderare quefiviflet, & ic Jupra extollere non concupiviflet ; a tanta magnitudine domini , tamquam primus herdiariha lub anathemate perpetua damnationi» ad ima dejectus, Λ extra bonoiutn angelorum ecclefiam A' bonum concilium faâus ; nec donis iupccnaturalibus, in quibus plenus decore erat, fpoliatus fuiflet. Hanc magnitudinem fi Adam L' iliaGone mulieris ierpentina lingua decent* , in ie non concupivilTet, donis gratuitis denudatus, lub maledicto tettx in opere fiso, extra paradiium deliciarum ejeâtis in fudore vul-

Jttf. i. tas fui non vixiflet. Hanc magnitudinem , fi imperatores Se reges tum Romanorum, tum -- liorum, fi philoiophi , fi Capientes in fcicatia ποὐis non ignoraient ‹ idola non adorafleot, Dei potentiam in agendis iecundis caelis non fuppoiiiiifent , Se pumas fex veritates in divinis philoiophus non negaflet : hanc magnitudinem , fi principes ieculi. fi populi Se idolorum Caccrdotcs cognofccre voluiffent, idololatriam contra veram latriam per orbem unirerfum non predicaflent : Babylonem omnium confuGonum & errorum matrem contta civitatem Dei Se juftorum ecclefiam non erexiflent : ncc monarchias feptem Luciferi . iuorumque principum, Se imperium puri hominis lupra regnum Sc imperium Chrifti filii Dei vivi cxtollete falio titulo nun*perquifiviflent. Nec minus ficerdotes Se principe· fyaagog* fudeorum h talem magnitudinem domini Tui grato animo iuicipere voluiflent , nunquam dominum glori* crucificiflent , nunquam regno , iaccrdotio, Se civitate Dei privati fuiflent t nec imperatores, 8r principes Romani imperii, qui ubique terrarum in ianguinem (anâorom debacchabantur , fi celfitudtnem ver* magnitudini* ia fide Chrifti cognofcerc voluiGent, in qu» £ fur principes & miniftri, ac milites , non in potentia armorum ac («culi favore , fed in virtute perfe&a , in vita immaculata , in figo·* Sc miraculis, in (cientia Dei Se doftrina Chrifti, in qua demones expellebant, idola deftruebanc cathedram peftifers do&rin* dejiciebant , Sc cathedram ver* Se apoftolic* dottrina iola operatione perfefta exaltabant , nunquam ufque ad magni Conftantini tempora , in quibas ipfe Conftantinus a divina gratia afflatus defuper, cognita «ternitate Regis glori* &porefiate in regno fu* ecdcli*, & ic pofiefforem ma-

ANNO CHA1ITI »J«4·

1« fidei in mundi principatu poft reiurtvâionem illius ex mortuis advertens, fccptrum ‹ns-perii «tbis Se Urbis, a»' monarchiam univerfi* vero Se proprio domino Sc omnium creatori vitat» Deo, Sc homini in fede (ea Romana Salveftro pontifici maxima in jure primavo dc naturali Chnfti seterui iacerdotia fecundum ordinem bemdidi Patris plene ccffit, Se Chriftum regem magnum in (uo vicario per obedieotiam adoravit, aliamque ledem juftu illius, Se con* ccflione apoftolica qurfivit, Sc lub obedientia fedis apoftolic* in Byzantia erexit , Se contra hoftas fidei noftre ienyper gloriole pugnavit. Qy* quidem omnia lie divinitus gcfta , fi .alii imperatores cognoiccte Se iuicipere voluiflent.· nunquam , inquam , tales imperatores m iao» ilotum (anguine tam crudeliter polluti fuilTent. Nec minus etiam poit Conftantini tempora, fi imperatores, fi legum imperialium cultores Sc conditores , 8e noftri etiam temporis illarum profelToxcs, talem magnitudinem regni Chrifti Sc lalvatoris noft;i Jciu sterni laccrdotis advenere volnilient , omnia temporalia Sc potettatem tum in divinis, tum io humanis, fpreto jugo Chrifti, in luis vicarii· ad imperium trahere noti pta iumetcni. Nuc C*farM eleâio-Res pontificum pio eurum argumento confiemafic afUtcrent , nec talia male gcfta, rfivmitus luo tempore evacuata allegarent. Nec potcftatcru loattivatn Se tyrannicam , iterato fuper liberam, unicam, 8c iupremam vicarii ChrL lli poteftatem Sc lauti* ecclefi* ponerent. Nec fota (piritualia pontifici Romano aferibereot, 8«c verba Cluilii , difta (anilutum Se Utrorum conciliorum , (ummorumque pontificum decreta, opera Spiritus fanâi edita, ac iaCras (andiones obliqua interpretatione aberrante· ab utero, (aerarum literatum violaflcnt. Ncc denique noftris temporibus, fi cardines orbis* fi rege· tum c*li ecclefi*, tum terrae, fi quatuor rotarum'patres , A' religiofi, fi magiftri Se doâores: fi advocati Se procuratores, fi judices, & Romane curi* officiales, ecclefiarum' que reâores, tantam magnitudinem magni domini, Sc inviolabilis juftiri* fu* fccptrum, rcfta, fimplici, ac pura mente, juxta legis Dei, Sc regularum divinum intetle&um iuicipere vellem , tot enormia Se legi immaculate contraria, fraâo jvgo Chrifti fine caritate ac Dei timore, plebem Chrifti quali panem devorantes, non perpetrarent, Se terminos* quos potuerunt fandi patres, nort tranfirent. Quapropter Bernardus ad Eugenium tamquam ad fum. suum hierarchicum in calo ecclefi* virum, in quo erat omnis poteftat iupra omnes poieftate», trm cali quam tmr*· reâe fcripferat: Tibi data eft omnis potcftas ; in qua qui totum dicit* nihil excludit ,· led cogita utrum omnia concedere debeas. Quod fi non debes, (ervamodum* ut juftlficetis, cum judicaris. Et alibi.* Utquid in palatio tuo leges JulUniaa· gariiuut, &tua* Chriftian* filem? In quibus fi tantum, patre· Optimi, lege· Chrifti non filuiftent, Se prefidentes in Dei ecclefia in regimine eis commiflo modtrn in omnibus fervaflent, fanâa ecclefia tantorum hareticoratn hricles, Se fchifmata, ac impiorum perfeeatione·· non fuftinaiflet , nec fccleraum ilahuaneti feâam, ncc Otiomannoruna & Sophi iaftantctn maximam pcrfccutkmem (ubire cogeretur : fi tamen domina· ipfe magnus , magnitudinem fuam contra potentiffimum hoftem ficut fub * Elifeo contra Sennacherib, .** & Macriubaornm tempore contra Antiochum t

non

CMUffi i*M· </·. ·.

mm tppofuertt, quod tode virtu* fidet fueclucefcat. Rede ergo ad no* converfa mtcr noitt* ccdcfia voce lugubri dicere potcft t *Filit tMrhri*, CTaxa/raor, *iffi* aa/M» *ffrrvenuu* use, ar a·· *fit i» fM xelbne xmeritxde ttt Mtxrlj·* /rwa . Siquidem dc amara fuit, tyrannorum m faills tntis occifio , fed inde fidei mes anrplificatio·: & non minus amarior hcreticocura perfccutio , icd catholice fidei exaltatio ·. ve» rum «c jamdiu , fed fortius nunc propter Ullam & binulatam hypocritarum irreligioneiu , fatta ell rnihi amarimma , quando talium <ju~ ia , ipurciifuna Leda Mabumcti tantum per orbem creverit , que tamen de proximo , virtute dexterr excelli, & non humana, extinda erttt ut fi pro (cptimo Ratu in ver* pace amaritudo aaMriflima , Ar pax in terra hominibus bon» voluntati» . Quibus quidem fie fiantibus , pa ter fandilTunc, talibus jam fpcculationibu* tanti pfalmi polipolitis , ad illas tantum pro concluiionc orationis noth* fumme & repentine neceûaria veniamus, in qtubu* anima mea jam corde *Sc* mente imtnerfa , dolores parturientis Romane pcclcfue nollr* *Se* univerfalis tam vehementer in *fe* iuiccpit , quod contremifcunt labi* , vilcera quatiuntur , oculi lacrymarum frumina deliderant, lingua calculum ignis Chrifti exoptat , ut circumquaque lingua velociter dicentis diffundere valeat» quanta fit latitudo, fubtncriio Ac periculum imminemi» tribulationis tum Soplû de impiorum hominusn , tum i Turearum , ia qua dominus propter (celera , vitia & peccata , quz in regibus tum «li , tum terrr , ac populo Chriftiano hoe noftro tempoie vigent , ad noltri temporis flagellum potentliTiino. fidei noftre hoftes excitavit , Ac nrgligentillinios principes Chriftianos pro illius deterifroric «dhuc multi* flagelli* a fomno turpilluno exuere non valuit , quandoquidem in malevolam animati intrare Lapientia divina nequeat, ut funr noftra pofleciora pejora prionbus, in quibo* nb annis multis populus Chriftuntis Cio ilii uaiqune redemptus , didus eft captivus incuria dc negligent!* prclarorum ecclchx › & pi.ocipum Chriftianorum, qui qorientes qux etum fua non funt , qux Chrifti funt neglexerunt , ac ad prefens fortius folito negligunr , quandoquidem bella duriifima ab annis viginti inter fc exercentes , tantorum bellatorum languinem . tum in Italia, tum extra , iine pietate fuderunt . presbyteris , religiolis , nobilibus , honcilifquc viris , fandisnonialibus , virginibus , viduis , aliorumque uxoribus . nueris *Se* puellis, tam turpiter anuli fue rint , quod nec fexui , nec xtati , nec religioni . nec eccleli* , nec laetis rebus pepercerunt , ac li h-r* iilvarum immaniflimz , & fine ratione laillent in snembronim Chrifti conculcatione turpiffima fevientes» *Sc* non minus m extindione veteranorum militum laboraverunt , i.r quibus robur exercitus Chriftianorum contra tantos hoftes tutiflimum erat . O mifcrrimam populi Chriftiani conditionem ! O luminis, herymis deplorandam tot animarum perditionem ! O mifcrz Itali* crqd^lillimam conculcationem, deprzdationemqee r3h quibus latior vii , extiudis nqftris prxfsdiia , noftibus fidei noftre data eft · Siquidem tales audorçs, crudcliflimique belli nimia propria cupiditate dudi , reipublier Chriftian* defenfionem diflulerunt » *Se* bella inter Chriftiano* exercentes , ftragem maximam fanguinis Chrifiiani dederunt . Et ideo vada» quoad potuc-

A runt , nd occupandum majora a* dice » Turci* Ac alii* infidelibus aperuerunt . Et co quidem tempore r in quo fi principe* Chriftiani uniti eflènt, facillime liante talium infidelium durifiima ftrage inter fc , dominia Chriftianorum occupata recuperare potient . Froptere* dominus per 'Ifaism conqueritur » dicens : *Uet* *fofulni* «·<·» daAFa* rapr«*a* » µ «·µv» van *Muir* , fcilicet ver* dodrin* & immaculata vite» in qua ecclefie pafiores , non paftutcs fuerunt uinc, fed lupi rapaces, prout multis notum eft . Vcrumtamen quanto major erit noftri caufa pcrfecutio , tanto gloriabor eri; per converlioncm omnium , in Chrifto re noftro , *Se* non a nobis liberatio . Et hin·: B fuit , patre* opeuni , quod brevi tesnpotc quatuor patriarchate· eccleli* » alieq　uc innumerabiksv, m quibus Hebrcoran *Se* Graecorum ccclciia: dc titulo crucia abrafr opera diaboli faciunt, propter illarum hzrefcs & rebellionem i outra oL-d .eitiam fande fedis Roman* , ad .'.i··.·, nii'delium dcveneiunt . Siquidem Ac in u leKomaiM in luo vicario Deus fibi obcdientutn iiicummii'jbilcm reiervaverat , inftar illius . quam s:i ligno paradili Ad* poiuerat » ut impcuict mundo , &r foli Deo unice ferviiet & obediiet, *Se* cantam obcdiecuam a fubditi* c»ig< rct , quantam ipfe Deo pr*flaret ‹ ldcirco advolantes obedienti* ligni ledis apoftolica· « .i .rucis ligno aflumpt* , dicente propheta , Pjmoi·» *rtiuulrit λ* , wrsviffime dtiriflunequc puniti fuerunt , quod talium cxcn plo etiam icdens in ipfa apoftolica fede , ammadvcrterv.t , qua Centura pledendus venirer , h ipie Deo nen obediret : quandoquidem Deus illum lihi lois judicandum fervavetat » prout in pontifice Aaron , Fetro concipere potuimu* l^hiaproptcr noftro tempore duo imperia, tot , tintaque regna &. Chriftiano>um dominia ad fpmcillimam fedam Mahumeti cum maxima jactura reipublic* Chriftianr Ac tegentium ɒ› ci , venerunt . quoniam ab obedientia fedis apolhdicx reccflerunt. Dc quibus raldc timeo & pertimeico , quoniam obftinationem in inalo in redoribus tum ecD cletic , tum refidui populi Chriftiani iu orbe terrarum » non ignoro quod·, dicente Exechlele, dominus jam per flagellum Turearum five impiorum a palloribus requiret gregem tuum , tempore nubis Ac caliginis male prefidentium diiperfum , Ac ab uberibus land* ecclefix evulium per inobedientiam . O me mifetum, quid audio ? quid mente concipio ex his ? V* inquam mihi , quia tamdiu tacui, ut inde vir pollutus labii* eflem . Vcrumtamen tacui , o patees , o domini , o majores mei , quia aliquantifper prophetku· ille (ermo me retardavit , quo dicitur : *Qui intt!!n.ir* . *tuctut* . ftfoauN gravir·· *temfut tft*, m ^h« *ulii (uffiuuruur, ulii* fvi /- *tUM* , *fui eniJir* , *iufitiuur, ulii fufrr* MM *flutduur* : yur aurrm *parrjar ex xfeilitxt* » nae *eft* . Et quoniam caritas extinda eft , admonitiones ex caritate fublatz funt » concordicqoe etiam nomen ipfum ad prsfens ignoratur j O tempora ! a fummis ad ima fada traofgreflio : improbitati probitas, inopia copi* » fupesbia humilitas , avariti* caritas ceffit : non mirum igitur , fi cauli* dv verfis , uti natura eft , diverfi pro temporibus oriuntur effcdus . Nam *Sc* fandi apoftoli, Ac illi qui noftram ecclefiam fuo fanguiae édifie*runt , cxleftia *Sc* bona immortalia , nos vero caduca *Se* mortalia terrena querimus :

χΐΣ(IO X.

t't, t.

£ 4,'

**

ilU

CBS11O miracnl* & virtute», nos piacula & feeler* : A
v< 9 illi fammM virtutibus gratiam , nos vitiis iram confecuti fuimus . Sed va , vχ gubernacula Chriftianorum male fleâentibùs , qui propria dumtaxat curantes , mentium animarumque fa-Tutem neglexerunt , gregemque rapientibus lupis non modo non obviant , led vada , quoad poflunt , per defidiam ampliant.

Jamjam tempus vindicte aderit, nili per veram Lateranenfis concilii ordinationem , poenitentiam de comtniflis , & omiffis in populo Chriftiano te jubente , pater fandiflime , qui plenitudinem poteftatis in te babes , prrdicaoitur , & vera reformatio tam in fpiritualibus , quam in temporalibus , ubique terrarum tuo decreto diffufa fuerit . Anipe ergo gladium B divine poteftatis tibi traditum bis acutum , & jube , impera 8c manda , ut pax univetfalis , & colligatio per decennium inter Chriftiano·, ad minus fiat , & reges ad id in compedibus magnitudinis magni Regis liga , Λ nobiles in manicis feneis cenfurarum conftringc , quoniam tibi data eft omnis poteftas in celo Se in terra . Utere ergo illa , ut pacem inter Chriftianos habeas , Ar expeditionem contra hoftes fidei, ut par eft , c veftigio obtineas: quandoquidem hoftis nofter , tamquam draco (avillimus , ad nos devorandos properat & feitinat . Et fi ante provifionem noftrain ingredietur terram noftra: piomiilionis Italiam, quid tibi tunc , pater fande , dignitas, pontificalis C proderit ?quid gemmat? quid prcciofa latera domus ? quia dominia &. principatus tui & tuorum ? quid fponfc fidei tua; commifta ornamenta ? quid vafa precio.a , & palatia digne conftrufta i' Quid Cnfari maximo noftro imperii Ireptrum dc regni Romani dignitas valebit, fi eo vivente Λ négligente , talis calamitas evenent ? Quid egibus Chriftianiffimo & catholico , Î31is3ucnominatio Chriftianiflimi & catholic? oper?bi ·ur , fi de illorum negiigentia rcEiivino judi Jo fient ? Quid aliis regibus Chriftianis, cete-ifque turn Italic , turn extra, dominia, regna, thefaun maximi, filii & paratus armorum fi fandatn ecclefiam Romanam dominam &rreginam, ac omnium matrem profanari pcrtnifeiint ? Quid D vobis, patres optimi, dignitas maxima cardinalatus *i* quid arca plena nummis ? quid vafa aurea Se argentea ? quid lapides precioli ? quid equorum & familiae ornatus &r domorutn , ceterarumque rerum ufus deceptione plenus?Q,id denique ecelefix land* prxlatis digni'as , poteftas Se diviti® ? Quid Romanis aliique populis , 8e Romanx curir officialibus , ccterilque miferx Itali® cultoribus vita& opera ipforum tunc prodeile poteiunt ? Dicat a memoria mea calamitofa ilia jConftantinopolitanx civitatis clades . Probft totius illius imperii dura fangoini» eftufio . Confitm-t TrapezunjiA_& omnium populorum Hellcipontici marifcircum-^quaque everiio . Clamet Thcflalonicarum Mi- E
/ tyleni Se Pdoponneli occupatio . In medium affermi Alix Se Europ® ditiflimx devaftatx provincic. Infmuent totius Thefla'ue, Macedoni® , Epiri Se Illyriae opulentiftimx fine numero deprrdatx civitates, opida Se caftra. Exclament tot millia millium populorum totius fere plagm orientis , meridiei ac septentrionis , qui ab annis ducentis, fed turpius duriuique noftris temporibus , ad infidelibus fubjugati fuerunt , Se jam fucceffivis temporibus , quod dolenter dico , a fide noftra diverfi f quorum fangm-
gjjrt, i4 nem , dicente Exechielc , ia dtv diftriâi exa-

rumis dominus de manibus illorum , qui tunc a n Mo
in Dei ccciefia indigne pnefidebant , duriiEme CHJtMTI
requiret. Declaret tantarum virginum violatio, *i·<·
puerorum ululatus, mulierum planâus , matrimoniorum divilio , captivorum venditio , fic aliorum abfque numero occifio . Aperiat Se ante oculos noftros ponat hujus matris noftne & fponfc Dei , tantarum ecdefiarum ubique fornicatio , fandarum religionum diŒpatio , Se in idiquiis fandorum conculcatio : Ïu® quidem omnia in illa mifera Chalcidis, feu ubax , Crojr , Drizafti , Alilhi , Scodrx , Motoni Se Coron® 8e aliarum direptione fuc* lunt , qu® cunila ha-c domus Ottomannoram brevi temporis fpatio debacchata eft. Et deni-«ue proclamet in auribus noftris crudele ac nefandum Hydrunti excidium, in uuoquam fxva fuerit Turearum rabies nemo noftrum ignorat. Nam & quo in periculo tunc fuerit & Romana ccciefia , tota Italia, quod tertium F® Apocalypfis non fuftinuerit , ficut Hicrofolymitana primum Se Conftantinopolitana fecundum , propter illarum averfionem contra regnumCliri-fti & fux fanet® apoftolic® fedis fuftinuerint , mifcricordia Se milcratio magni domini ad fisorum fidelium preces apeitiHime declaravit , quando inftantc periculo noftro , opportuno tempore Turearum principem imperatorem ix-viïEmum Mahumctum ioldanum interemit . Hxc nos doceant , hxc nobis ad doôrinam fiant , hxc in exemplum *acredine* , hec nos excitent , hxc nos cautiores Se diligentiores faciant & reddant . Et qu® nobis ufui Se ornatui funt pro gloria nominis illius , cujiu omnia funt , pro falute noftr* Se multorum , ac pro liberatione totiusreipublic® noftr® Chriftian® , nofipfimet potius exponamus, larg'llimeque effundamus , quam ad talium pollutas manus una nobilcutn deveniat . Quod utique digne fiet, pater beatiflime, fi, qux diximus , opere complere curabimus. Verum quo id a nobis dignius , praftantiufque exequatur , colligite, vos panes, vos domini , vos ecdefiarum jcfroics ac prxiides, vos , inquam , etiam reges Se principes Chriftiani *populi,* vos iterum, inquam , qui in fanguinem Chrifti , « fanâoiuin nimium impinguati & dilatati eftis , colligite fragmenta alabaftri , confraâ® in dicendo pfalmodi® ne pereant, Se implete cophinos animatum veftrarum , ficut apoftolorum numerus prima (abbati, pro fecunda fabbati orbis converfione complenda , quali priora reminlicendo , Se pofteriora prxvidendo , iuflu domini duodecim cophinos, juxta partes duodecim orbis fecundo convertendas impleverunt , de quibus Propheta : *\tminifttatur tffxverttntw ni te tientet fieri terrx* . Quapropter vos cardines orbis, vos principes terraf , docente rcge-jyâo,, 47.
noftro David, circumdate jam dignius ac prxftantius folito montem Sion , fpcculatricem videlicet |anftam apoftolicam fedem noftram. Et vos etiam veri epifeopi , Se fanâ® ecelefix digni prxlati, matrem noftram Romanam cccleliam, unicam dominam omnium Sc reginam vero Se pio afte&u compleâimini , Se veftr* immaculata vita , doftrina Ar operatione perfctfta fovete eam , orationibus initantes , jejunia Se elcemofynas obfervantes , facras vigilias adamantes , Se diftribuite fragmenta apoftolicx doôrinx in domibus ejus , fcilicet in ecclefiis illius, in quibus tamquam turres dati eftis cum propugnaculis contra hoftes fidei, ut enarretis pro progenie altera, qux ad jugum fi.
dei

ANNO* CHRISTI uis> dei catholice 8e apoftolica venturi eft .' quoniam hie magnos dominus nimium laadabihs iu civitate Dei » & in monte fando eius : ipfe « & non alius , eft Deus dominas nofter, fe folus falvator fe liberator , qui digne & gloriofe miraculofeque cam exaltatione univerfw terne > ab omni periculo nos liberabit , fe in fremitu fortitudinis fua conculcabit omnes contrarias potcitateJ : fe ipfe > inquam, fe non alius , cum gloria & honore nominis fui reget nos in frcula fzculorura, Arnen. Deo gratias.

Die vero vigefiraa prxfati mentis Maii , rcverendtfltmus xn Chrifto pater & dominus dominus Antonius tituli fandi Vitalis, nunc vero lands Praxedis presbyter cardinalis » protector illuftrdfim; Caroli ducis Sabaudix, dedit mandatum prxfati illuftriificni domini i cujus tenor talis cit.·

MANDATUM DUCIS SABAUDIÆ.

Car·/»! dat Sa^audie , *CbAtoifii (J" , f»cri imptrh prin.tpt ftr- fttAtci , mtrcbiv i» Ittii-t , priiurpi 'Prtlemtu-* r<N<M , *comti Gcicnefti , (T , bito Bvoiuii , " Focciponci C Coii , , Brtjlfi** AC *F'trctüornm* , fee. du<wi- *noi, uwvtrfii (X finnih frafcMtc litetas Sons .*

Facimus manifdlum , quod cum quondam felicis recoidationis Julius papa fecundus , factum Lateranenfe concilium xu urbe Roma celebrandum indixerit , quod fanâiflîmus dominus nofter dominus Leo divina providentis papa decimus , prrfato Julio , ficut domino placuit , de medio fublato , ad fummi apoftolatus apicem divina favente clementia alfumptus , pro rebus univerfalis ecclchz , ac totius Chriftianx religionis falubriter dirigendis difponendifque , ut experientia edocet , cum maxima catholicorum principum , Chriftianique populi frequentia profequitur I Nos igitur tam ialubre & laudabile fux bea'itudinis pt<,politum , ac permaxime neceilarium op^s collaudantes , illJifque pia devotione fe levc.rntia alTiftentes , licet fuperioribus proximis diebus lpcc'ales oratores noftros fux beatitudini , tamquam vicario Chrifti, & beati apoftolorum principis Petii vero iucceflbri , reverentiam obcdientiamque prrftandam delimaverimus , nihilo minus ut fandis inftirutis fux beatitudini; , cujus & fanâx matris ecclefi· membrum nos efle prolitemur , juxta illuftriiiimorum progenitorum noftrorum laudabilem coniuetudinem conforme-* tour , ex noftra certa (cienti* tnitinaque deliberatione , citra tamen quorumcumqüc procuratorum noftrorum hadeuu< per nos conftirutorum revocationem , tenore prxfcntintn facimus , conftituimus fe deputamus noftrum verum , legi'imum & indubitatum procuratorem iprcialem , ita tamen , quod fpeciahtat generalitati non deroget , nec econtia , videlicet reverendiffimum in Chrifto patrem fe dominum dominum Antonium , fande Romanx ecclelix tituli fandi Vitalis presbyterum cardinalem , noftrum fe negotiorum uoftioram in Romana curia protedorem , ipccialiter fe exprefle ad fe nomine noftro m diito facrofanâo concilio , iUiufque fefkonibu; , quatenus expediat , przfentandum illifque intereffendum , ad dicendum , proponendum . trodandum fe procurandum , nec non laudandum & ernologandum omnia & fingula , qu· ad laudem Dei , animarum falurera , morum reformationem , univerlalifquc ccdefix , ac totius religionis Chnfttanx bonum , pacem quoque fe unionem Chrifti fidelium concernere videbuntur, fe qit« Îrxfatns ianâiiEmus dominus nofter papa fa^ro ujuitnodi concilio approbante duxerit reformanda , ftatuenda & ordinanda , nec non fe ad alia faciendum , dicendum , geiendum fe exercendum , qux nofipti xn prrmiHis fe circa ea faceremus , diceremus fe proponeremus fe ageremus , fi prxfentes perfonaliter 'uterefieraus , etiamfi talia forent qu· mandatum exigerent magis fpeciale , quam prxfcntibus eft expcilum . Qux quidem omnia & fingula ptomittimus bona fide noftra , fe in veibo principi» perpetuo habete fe tenere rata , grata > valida fe firma, in nulloquc contra facere i diceie , opjOncre vel venire , nec contravenite volenti aliqualiter coalentire, clam, palam, tacite vel exprefle fub obligatione omnium bonorum noftrorum prrlentium fe futurorum cum renunciationibu,, fe cecciu rlautulti (olitis fe opportunis. In quorum teftimoniirm has duximus concedendas, quas per lccrctanum noftium fubfignatum fieri juilimus , figillo cmccllaviz noft<x roboratas.

Datr Taurini, die quarta menfis Maii, m·!-lciimo quingentelimo dccimoquioto.

Carclus,

Primum prrfcntibus dominis illuftrilfimi»Philippo de Sabaudia comite Gebcnnenfi , reverendo Joanne dc Sabaudia epifeopo Gehennarum, teverendo Uibano de Myolanoeledo Valentinenfi , Angeltno de Provais piaiide patrimoniali , G. domino Silloyloni» barone fandi Germani , icvcrcndo domino de Piovana abbate Novalcfii, Franciico Piovana , Joanne de Lucerna : Francifco de Bofco, domino Prcffiaci magiftro hofpitii , Jifebro Paferii advocato fifcali.

Anno a nativitate Domini millefimo quingentefimo decimoquinto indiftione tertia . die sero vigefimaptitna meufis Junii , pontificatus fandiflimi m Chrifto patris fe domini noftri domini Leonis divina providentia papr decimi •nno tertio , dominus Marius de Peinichi; fieri concilii, aut fifci procurator, petiit , quod inftrumentum datum coram fandiftnno domiao noftro per magnificum dominum Ludovicum de Soleriis , fe in libris canere apoftolkz icgiftratum in «dis concilii de noro regiftrari tradens illud fado tenoris ,nfia fcripti :

Il Domtici. ^(mc».

Anno nativitatis dominiez millefimo quingentefimo decimoquinto, «< die vigeiimafecunda mcnfi* Februarii , pontificatus landiiJimi in Chrifto patris 8c demini noftri domini Leonis divina providentia pape decimi anno feccndo I Noverit modernorum przfentia , &· futurorum pofteritas non ignoret , quod magnifici & fpedabiles jurium profeflores , dom>ni Gervafius de Bello monte miles fe przfidenx, Bcrrrandns Duranti dominus de Podioverio, StmondeTributiis dominus de fanda Margsrita , Calpar dc Pererio , Marcellinus Giuremandi , Bcrtrsn* dus Roftagni , Aatonius de Albis , Claudius Sarente dominus de SovafTu regii conlrharii , in fuprema curia infignis parlainentt Provinciz , fe item magnifici etiam jurium dodores domini Aymcncus de Andrea piehdens cnmpu-

ausi 3 X·

torum , Joannes Arbaudi *Be* Michael Guirani A magiftsi rationales magna regis curie , *St* camera computorum Aquenfium : nec non egre■ii domini Jaeobsu de Angelo , dr Francileus Guarini jurium licentiati , regii generales procuratores confticuti infra cameram confilii diâa fnprems entia , certificat! , nt dixerunt , de adis, geftis *Se* promilEs per magnificum drfpeAabilem militem dominum Ludovicum Forbinnm dominam de Soleriis , primum ia difta parlamenti coria regium confiiiarium, *Sc* apud lummum pontificem pro Chriftianiffimo domino noftro Francorum rege oratorem dignifflimiitn , eorumvc fpeâabifium dominorum procuratorem , confiante de ejus procuratoria potentate inftrumento in notam fumpto , & ro- B gato per me notarium *Se* fecretarium regium infra icriptam , apud diâum fanâiflîmum dominum noftrum papam , juxta poteftatem eorum parte illi datam , prout de adis , geftis , atqne promiflit jam didis fpeâabilibus dominis conftitit per adum , feu illius exemplum nuper eifdem tranfmilTum per reverendum *Se* fpeclabilcm jurium dodorem dominum Petrum de Brandis archidiaconum Venerenfem etiam regium in diâa curia parlamenti confiiiarium Rornz exiftentem . Cujus quidem exempli tenor fequitur :

Anno a nativitate Domini millcfimo quingentefimo decimoquarto , indidione fecunda , die veto decimaquinta mentis Novembris , C pontificatus fanâilfimi in Chrifto patris *8e* domini noftri domini Leonis divina providentia papz decimi anno fecundo , conftitutus perfonaliter coram przfato fanftiflimo domino noftro › ac teftium , *Se* mei notarii camerz apoftolice infra feriptorum Romz in palatio apoftolico , ac in aula feu camera ipfius palatu , przfatus magnificus dominus Ludovicus , procurator , *Sc* procuratorio nomine przmiilorum in eodem procuratorio nominatorum , aiferens *Se* notificans eidem fanibffimo domino noftro , quod ipfi confiliarii regii fuperiux nominati , voluntarie *Se* fcienter non admiferant contenta in difto monitorio , fed quodam modo inantea intendebant efle obedientes filii fuz fanâi- D tati , &: nihilo minus vigore facultatis fibi in diifto inftrumento attribut* , omnes & fingulas prohibitiones, mandata *Se* decreta per ipTor confiliarios, ac parlamentum huj'uimodi haâcnus contrg^ ccclefiafticam libertatem &: canonicas *Se* pontificum fanétiones fadas , & faits ac gefta , cis omnibus , melioribus , modo , via , jure , caufa *Se* forma , quibus melius potuit , fcivit *Se* debuit , coram ipfo fanâiftimo domino noftro revocavit, calfavit *Se* annullavit, ac revocat, cafiatdc annullat, Λ.'ad priftinum ftatum omnia redueit , ac eifdem literis monitorialibus expreife , quantum potuit, obedlvit *Se* obtemperavit , & quod dnfti fui principales illi obedicat , &' obtemperabunt ac fa- F cient , *Se* exequentur in futurum in omnibus *8e* per omnia , prout in eifdem literis monitorialibus plenius continetur i expreife dixit atque promifit , me notario przfente , *Se* ftipulante , & cetera j prout etiam ipfi principales fui iim in partibus publice revocaverant , cafiaverant & annullaverant , *Se* ali» fecerant , prout in publicis documentis defuper faâis , conflantibus, de quibus fidem facit , ac ea mihi notario infra feripto confignavit inferenda , quorum tenores inferius deferibuntur . Ft infuper eofdem principales fuos , *Se.* eorum quemlibet in folidura virtute diâi mandati *le* poteftatis fibi at* tribut* quodam nodo inantca ipfi fui prinaipaies *Se* eorum quilibet, quantum in eis vel co eft, omnia *Se* fingula contenta in diftomonitorio adimplebunt , *8e* przmiflis omnibus parebunt , *Sc* ecclebafticam libertatem non perturbabunt , fed tamquam catholici, *Se* obedien*tes filii fac fanâitatis mandatis acquiescent . Et quod non contravenient in futurum diirâc vel rn^ireâe alio quovis quefito colore· Et eorum , *Se* cujuflibct ipforum bona queeumque fpecialiter *Se* expreife obligant , *Se* pro eis *te* eorum quolibet de rato , *Se* rati habitione . Ac *fe* laurim *Se* .curaturam , quod infra quatuor tnenfes proxime futuros dicti fui principales omnia *Se* fingula , fupra *Se* infra feripta ratificabunt *Se* approbabunt . Et quod omnia *St* fingula in didis monitorialibus femper *Se* perpetuo obfervabnnt *Se* adimplebunt , prout in eifdem literis continetur *Se* przcipitur , fblemmter *Se* expreife promifit , me notario infra feripto tamquam publica *Se* authentica perfo*na , pro fanda Romana ecclefia *Se* omnibus aliis quorum iatereft ftipulantibus *Se* recipientibus ,

anno CHJUrri «Bj.

Quibus fie geftis , przfatus fanâiffimus dominus nofter more pii patris, motus benignitate &.' clementia , confideretis *Se* attendens , quod przfati confiliarii ad cor reverfi funt , *Se* quod fanda fedes apoftolica poft lapium cum humilitate ab ea veniam petentibus & recurrentibus ad eam non confiievit claudere fu* pietatis gremium , etiam ad univerfas preces ipfius magnifici domini Ludovici pr«fatos confilurios luperius nominatos , *Se* eorum iingulos audoritate apoftolica , *8e* ex fua iolita clementia przmiflis, vitis *Se* intelledis, exceptis dumtaxat his , qui per fecundum monitorium ad comparendum perfonaliter funt adftridi , a cenfuris *Se* panis etiam inhibilitatis , fadionis teftamenti , eorumque pofteritatem *Se* generationes , & defccndentes ab fcis abfolvendos duxit abfoivit , *Se* fado figno fanâ* crucis in perfonam przfati magnifici domini Ludovici eorum procuratoris , benedixit , *Se* interdidum eccleliafticum prztnifTorum occafione forfan appofitum , penitus, & omnino relaxavit, eofque *Se* eorum quemlibet rehabilitavit , *Se* ab eis *Se* quolibet eorum omnem infami* maculam five notam penitus removit , ac eos, *Se* eorum fingulos, quatenus opus fit, ad priftinoshonores, gradus , dignitates , beneficia *Se* officia reftituendos duxit , reftituit cum reincidcntia *Se fi*ne aliqua fufpcnfionc, *Se* revocatione, *Se* przjudicio didarum literarum monitorialium , *Se* proccfius , perinde ac fi prefens abfolutio fafta non fuiflet , nifi omnes *Se* finguli principales frzdiôi infra diâos quatuor tnenfes proxime uturos przmilfa omnia *Se* fingula fic , ut prefertur, ratificaverint & approoaverint.

Ipfi vero lpcâabiles *Se* magnifici damini parendo mandatis , Λ· bene placitis ipfius fanaiflimi domini noftri pape ,. quantum ia eis eft , *Se* cos tangit , feu tangere poterit in futurum , communiter *Se* divifim omnia *Se* fingula per didum fpedabilem dominum de Soleriis , juxta mandatum fibi datum , ada, gcfta , promifla &: procurata , *Se* que in exemplo fuper inferto continentur, omnibus, melioribus,modo, via, jure *Se* forma , quibus potuerunt &· debuerunt, approbarunt, laudarunt, cmologarunt, *Se* ratificarunt. laudantque approbant, cmologant *Se*

ANXO CHKiSTI *fith*

ratificant, promittente cmplcgationem, approbationem 4c ratificatipoem hujutmodi, ac omnia alù & fiogula fiwradirta , firma & valida habere, tenere Ac obiervare, ac nunquam in aliquo contrafacere, dices*, vel venire» per fevel aliam interpofitam perfonam tacite vel exprefle fub exprefla hypotheca » Ar obligatione omnium fupranominatoraaa fpertabilium dominiorum , *tc* cujuslibet ipforum » mobilium *te* immobilium , prsrfentiom dc fututorum , ac fub omni juris Sc farti renuntiatione pariter *te* cautela . Et ita ad fanda Dei cvangclia per eofdem feriatim , unus poft alium tafta jurarunt de quibus pramiilis omnibus fieri & expediri juffe- runt , & voluerant unum Ae plura , publicum &* publica, inftrumentum *te* rnftrumenta , per mc notarium de fecretarium regium -infra feriptum. Arta fuerunt hrc omnia in civitare Aquenfi, ubi fupra, videlicet infra cameram regii confilii dirt* curi* fupreme parlamenti , przfcntibus ibidem nobilibus viris magifttis Guideline Morini , Joanne Malhart » dc Antonio Malbequi regiis fecretariis , & ejufdem cutie grafferiis , teftibus ad prrmifla vocatis * & afiutnptis . Et me Joanne Boycelli cive Aqucnli regio fecretario d.· notario publico , Sc comitatibus Provincia de * Fortulquerin , tcrrifque illis adjacentibus regia » dc alias ubique terrarum apoftolica aurtoritatibus conftituto I Qui pnemillis ratification! , approbationi & emologationi. promiflionique dc obligationi dc aliis fupradiftis una cum praenominatis teftibus prefens fui, eaque in notam fumpfi , legi dc publicavi, a qua, leu illius otiginali ertenfo , hoc inftrumentum publicum , in hanc publicam formam redartum aliena manu mihi fideli virtute gratia mihi concefte extrahi feci , dc inde collatione fafta cum eodem cxtenfo , tompertaque conformitate , hic me fubfcribens, fignum meum interpolai authenticum, in fidem, robur dc tcftimonium omnium przmiilorum.

• Forqutl- ,ueni › I"- Г*---

Anno prxdirto , & die vigelimafexta menfis fuptadirti Februarii in loco fupradirto , videlicet infra cameram confilii , in przlentia nobilium Stcphani dcGeimes commrntatienfis palatii , *tc* Joannis Draconis Villar * everatum , meique notarii lecrctarii regit lupia &r infra fetipti conftituti, magnifici 8c Inertabiles jurium profeflores domini Petrus Mattnri, dominus de Renefto Broflix , dc Joannes Toivatins dominus dc Canilhaco , etiam regii in dida curia confiliarii , certiorati per lertuiam prr lentis inftrumenti dc ratiheatione , approbatione A: emologatione geftoium & promiiTorum per fupra feriptum magnificum dominum de Soleriis, illam , *tc* omnia in hujtrlmodi inftrumento contenta , gratam & ratam, rataque *tc* grata habentes, omnibus, melioribus, modo, via deforma , quibas potuerant de debuerunt , quantum in cis eft, *tc* eoldem conjunrtim dedivifimtangit , fou tangere poteft, ratificaverunt, approbarunt *tc* emologaront , ratificantque , approbant *te* emologant fub illis, de eifdem promiffionibus, obligationibus, renuntiationibus de juramento fupra (criptis , ac fi prefentes in praemittis interfuiffent . Et hanc ratificationem *te* approbationem juflerunt notari, *tc* deferibi per me dirtutn notarium de fecretarium , hic me propria manu fubfignantcm. Boycelli.

Univerfis *fe* fingulis has prefentes teftitnonlalcs literis infpertnris , vifutis de audituris . Nos Gulielmus de Cordoano jurium licentiatus, fanrt* metropolitan* Aquenfis ecclefi*

A canonicus, vicaunique generalis in fpiritualibus *tc* tefoporalibus totius archiepifeopatus Aquenfis» Notum facimus Ae atteftamur, nobilem virum magiftram Joannem Boycelli civem Aquenfem , qui prrfens five precedent inftrumentum ratification» fumpfit , fubferipfit *tc* iubfignavit, fore *te* efle regium fecretarium , notailum publicum apoftolica» *tc* regiaaurtotitatibusnotum, vicumque boni nominis *te faeue, ac* laudabilis converfationis, ad eomque tatnqnamad notarium publicum de perfonam publicam, communem de publicum haberi recuifum, At pro tali in tota patria Provinces reputari, fuis quoque inftrumentis *tc* artis poblicis , manu Ae ligno fuis roboratis, in juoicio *tc* extra ftari , *te fi-*

B *dem* in dubiam adhiberi . Et ut preferipto inftrumento fides indubia per quofeumque adhiberi valeat, has prefentes teftimonialcs literal per Honoratum Parcatoris notarium , *te* curi* archiepifcopalis Aquenli» lcribam fieii , figillique ejufdem curi* cum manus noftrz fuoferiptione fecimus , *tc* juflimus debita appenfione communiri .

Dat* Aquis die vigefimatertia mentis Februatii , anno a nativitate domini millefimo quingentefimo decimoquinto tertis indirtionis .

G. dc Cordoano
vicarius prrfatus.

Anno a nativitate Domini ijі$. indirtione

C tertia, die veto ortava menfis Julii, pontificatus fanrtiilimi in Chrifto patris Ac domini noftri domini Leonis divina providentia pap* decimi anno terrro , reverendiflimus in Chrifto pater Ar dominus dominus Antonius tituli (aorte Praxedis presbyter cardinalis de mandato prrfati fanrttftimi domini noftri domini Leonis pap* decimi, fibi viv* vocis oraculo farto, mandavit nobis Bernardo Scultcti, & Bernardino de Contreras » notariis *te* feribis iacri concilii , ut daremus in publica forma magnifico domino Ludovico de Solet iis , Chriftianiffimi Francorum regis oratori, inftrumentumauthenticum cujufdam proteftationis per eum fart* in decima feffione , excufando pr»latos Gallica-

D ne nationis; quod quidem inftrumentm·eidem magnifico oratori fuit traditum tenoris iafta fcnpti :

Univerfis Ar fingulis pnefentis publici inftrumenti feriem infpertnris, vifuris, lerturis pariter & audituris : Notum fit , quod anno a nativitate domini if if. indirtione tertia, die vero Veneris, quarta menfis Maii , pontificatus ianftiffimi in Chrifto patris A* domini noftri domini Leonis divina providentia pap* decimi anno tertio, Roma in bafilica Lateranenfi fuit celebrata decima leffio facrofanrti generalis concilii Lateranenfis. 'n qua qeidem feflione fuie prefatus fanrtiffimtrv dominus nofter . Er poft multa trartata Ar artu in przfata feffione, circa

E finem reverendus pater dominus Petrus epifeopus Caftelli maris alccndit ambonem , A legit lchedulam tenoris fupralcripti.

Ln cfif(9fet fcrvnt ftrvtrtu» i>ti, prout luperius ·

Qua perlerta , magnificus dominus Ludovicus de Soleriis orator Chriftianiffimi regis Franci* , acceffit ad pedes pnefati fanrtiilimi domini noftri » Ardixit, excufandoprrlatosecclefi*Gallicane profitearis pragmaticam iaurtionem , quod pnrlati Franci* fjcrupt impediti per ini-

OÜCOS

£7s"ÏTÔ x.

«gs SIO g. mico» Chriftianiffimi regi» Francorum, non ve-, rentes ce.ifuras contentas in bulla ectaa domini, & ideo ianâitas fua habuit eos alias eicufatjs. Cutn igitur de prefenti eodem impedi* mento detenti fint, & non audeant venire, quia inter Ddphinatum Be Lombardians eft periculum i quare pro parte eorum fupplicatux fanCtitati fne, quod habeat -oos nunc excufatos, te cum dabitur tutus acceffus, oft'enint venire ad concilium, Be allegare de juribus fuis. Fada itaque prxdiâa excuiatione, idem magnificus oiiitor dedit quamdam fchedulam. Prx-Fatus fandiflimus dominus nofter refpondit pr« fato oratori, quod ex provincia Provinciae era: facilis fe tutus traniitus per Januam, fe quod providerat de falvoconduftu Januenfiuci, Be eis B mandaverat tradi, & fi opus eflet, provideret de meliori S: tutiori falvocondudu: tamen volebat fanditas fua, quod fcheduia fupradida ftarct in fuo rubore.

Tenor autem fchedulx date per oratorem, <le qua fupra fit mentio, talis eft:

, Bec. prout fciperius.

Super quibus omnibus Be fingulis idem tr.agnifi:us domiaus orator petii: a protonotaiiii, nvtariis Be fer ibis concilii inihumeotum fe inftramenta. Acu fuerunt hxc in prxfata bafilica Latcranenii in decima feflione facrofandi Latcninenfis concilii generalis fub anno, lisdifHonc, di·, tnc.ifc, & pontificatu, quibus iupra, prxfentibus ibidem reveiendo pa- C ne domino Thoma Phxdra, fe Bartholomxo Saliceto iecrcuuis, fe Francifeo de Adavantis, A: Benedido Trocileti, fe Aurelio Amerino notariis & feribis prrfati concilii, tcftibss ad przmifla vocetis fpecialiter atque rogalis.

E: ego Bernardus Scultcti dccrctoium dodor decanus Vvarmienfis publicus apoftolica fe impciiali auftoritatibus notarius, & facri Latetsnerilis generalis concilii feriba depuratus, quia prrmiifis omnibus, & fingulis, dum fic, ut prxniittitur, fierent fe agerentur, unacvmprxnomiaatis teftibus, ac infra fcripto collega fe connotario meo prxfens interfui, eaque omnia fe lingula fic fieri vidi, fe audivi, ac in notam D iumpfi i ideo boc nrriens publicum inftrumentum manu alterius fideliter fcnptutn, exinde confeci, fuburipfi, publicavi, & in hanc publicam formam redegi, ftgnoque & nomine meis (olitis feconfuctis lignavi fe communivi, rogatus fe requifitus, m fidem & teftimonium omnium fe fingulomm prrmiffbrum.

Et ego Bernardinus- de Contreras clericus Burgeons juri» uti inique dodor publicus apoftoiica auctoritate notarius, ac facti Lateranenfis concilii feriba, quia prxmiffis omnibus fe fingulis, dum fic, ut praemittitur, fierent fe* dicerentur, una cum praenominatis teftibus prxfens interfui, ac fieri vidi fe audivi, & m notam fumpfi, es qua praeiens publicum E Inftrumcntum manu alterius fideliter feriptum, fubfcripfi, fe publicavi, ftgnoque & nomine meis folitis fignari, in fidem, fe teftimonium omnium, fe Ungulorum prxmifljrum rogatus fe rcqaifitu,

*Ct^utti» ff*er*lir fro difcnifane* roravi *fax ttiSuuU j»*t i» ttniecimt [tffijae.*

Auo a nativitate domini 151$. indidione qnarra, d»everodecimaquinta Decembris, pontificatus iandlflimi in Cbrifto patris fe domini noftti domini Leonis divina providentia papx decimi anno quarto, fuit congiegatio generalisprxlatorum in palatio apoftolico, in fupenori capella diâi palatii, pro difcutiendisfe examinandis fchedtilis in undecima feflione legendis. In qua quidem congregatione fuerunt preientes reverendiflimi domini. anno CHRISTI 'S'S·

Citiiiulei.

Reverendrflimus dominus Dominicus epifeopus Portuenlis.

RevcrendilUmus dominus Antonius tituli fandr Praxedis.

Reverend iflimus dominus Petrus tituli fanâi Eufebii.

Reverend iflimus dominns Laurentius tituli fandorum quatuor Coronatorum.

Reverend iflunus dominus Alexander fandi Euftachii.

ehitfifiofi, tf'.p»fi, CT *trMtrtt.*

Reverendus pater dominus Joannes Rcvalienfis, epifeopus, orator marchionis Brandcburgenfis.

Reverendus pater dominus Bertrandus epifeopj» Adrienfis', orator ducis Ferrarie.

Reverendus pater dominus Hieronymus Antibarenfis.

Reverendus pater dominos Gabriel Dyrrahachienfis.

Reverendus pater dominus Jeremias Tranenfis.

Reverendus pater dominus Joannes Aiianenfis.

Revctcndus pater dominus Georgius Nazarenus.

Reverendus pater dominus Stephanus Gabriel B.irenlis.

Reverendus pater dominus Andreas Cornelius Spolotenfis.

Reveicndus paier domiaus Joannes Thebanus.

Reverendus pater dominus Marcus Monembalienfis.

Reverendus pater dominus Julianus Salututum.

Reverendus pater dominus Hugolinns Lycieniis.

Reverendus pater dominus Alexius Mclfitanus.

Reverendus pater dominus Bertrandus Tarvifinus.

Reverendus pater dominus Andreas Militenfis.

Reverendus pater dominus Paulus Forofempronientis.

Reverendus puter dominns Joannes Dominicus Terdonenlis.

Rcve end.., pater dominus Bonifacius Hippolegienfis.

Reverendus pater dominus Bencdidus Chienlit.

Reverendus pater dominus Petrus Caftelli maris.

Reverendus pater dominus Alexander Hictonymus fandi Dominici infui* Hifpaniarum.

Reverendus pater dominus Scaramuta Cumanus.

Reverendus pater dominus Matinus Aquinatenhs.

Rcve-

ANNO CHNISTI uu

Reverend·* peter dominai Simon Ariminen- / <··.
Reverendas pater dominus Jacobus Antonius Sutrinus ·
Reverenda· pater dominas Jeannes Baptifta Cafertanus .
Reverenda* pater dominus Marinus Senogallienfis «
Reverendus pater dominos Paris Pifauriet»-fis .
Reverendus pater dominos Scabomus Imolenfis *
Reverendus pater dominus Bernardus Soranas.
Reverendas pater dominu Petrus Acerraneofis.
Reverendus pater dominus Angelus Laufanenfis .
Reverendus pater dominos Baltaflar civitatis Csftellanc.
Reverendus pater dominai Bartholomeus Montis viridis.
Revehendas pater dominus Tranquillas Ferentinus .
Reverendus pater dominus Thomas Leçhlinenfis .
Reverendus pater dominus Valentinus Pamen* fis.
Reverendus pater dominus Vincemiu* Arbeafis.
Reverendus pater dominus Zacharias Sebaftenfis.
Reverendus pater dominus Petras Lavellinu*.
Reverendus pater dominos Paulas Nimofienfis.
Reverendas pater dominas Joannes Baptifta Cavalliccnus .
Reverendus pater dominas Maximus Ifcrnieniis .
Reverendus pater dominus Thomas Saonenfis .
Reverendas pater dominus Paulus Elincnfis.
Reverendus parer dominus Joannes Baptifta Aurimantrs.
Reverendus pater dominus Guarinos Nucerinus .
Reverendus pater dominus Thefcus Racanatenfis .
ÜZ.Ť Reverendus pater dominus Auguftinus » Nobieniis.
Reterendas pater dominus Jacobus Marlicanus >
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Valvenfis.
Reverendus pater dominus Hieronymus Bidunenfis.
Reverendus pater dominus Philippus Bruma, tenfis .
Reverendus pater dominus Chriftophotus Polignianc nfl*.
Reverendus pater dominus Gisberttu Rapollanus.
Reverendus pater dominus Simon Modrtifieiifis .
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Ventieniis.
Reverendus pater dominus Joannes Urgellcnfis .
Reverendus pater dominus Chnftophorus Cxienatenfis ; ac Vallr umbrofr , Ac fandi Dominici , fandi Francifci , fanfti Auguitini , A !*·'.&* Mirir Senorum , ordinum generales.

Quibus omnibus congregaris Ar fedeotibas snore folito , dominus Andréas Piperariur fecretarias concilii da mandato praefatorum reverendiffiowrum cardinalium legit fchedulam continentem concordata per fanâiffimum dominum noftram cam Chriftienifiimo Francorum rege . Qua perlefta > petiit an placerent paternitatibus fuu contenta in fchedala . Es omnes refponderuot fimoliciter placere ; exceptis infraicriptis, q»a dederunt vota particularia , Ac primo reverendus dominus Bertrande* epilcopus Adrienbs dixit placere , psnfertim quia erane concordata cum landiffimu domino nolito . Reverendus domine* Hieronymus epifeopos Antibarcnus dixit quod placebant ; quia erodebat» quod proveniebant a Spiritu fando. Reverendus dominus Jcremiss Tranenfis archi. epifeopus dixit , quod licet in illis concordatis IcAis in fchedala multa eflent , qu· fibi difplicerent quod fint fafta Ar concorasta , tamen poftquam fan&flimus dominus nofter jam fecerat Ac dederat bullam , Ac fe obligaverat in vim contracta· fecere approbari per concilium , non deviabat a voluntate fanftitatis fur : Ar fic placebant ea de caufa . Reverendus dominus Maximus epifeopus Ifernienfts dixit placere , quia placuit fandtiflimo domina noftro « Reverendus dominus Joannes Dominicus epif. copus Terdonenils dixit, quatenua tribuunt jucifdiâionem laicis contra ecdefiaftico· , non placere.

Deinde prrfatus dominus Andreas legit fchedulam abrogationi? pragmatice fanftioni» . Qua perlefta, petiit an placerent paternitatibus luis conienta in fcheduk . Et omnibus unanimités Ae fimpliciter placuerant.

Pofttnodum vero fuit per eumdem Andream leâa fchedala Λper iis t que debent obfervare praedicatores praedicantes verbum Dqj . Qjia perleâa , petttt an placerent paternitatibus tuis contenta in fchedala. Et placuerunt omnibus , excepto reverendiflimo domino Mario epifcopo Aqninatenfi, qui fibi placere dixit, quod prrdicatores prndicent , fecundum quod Spiritus eis fpirat.

D Demum idem dominus Andreas leg't fehedulam concernentem privilegium rdigioibrnm . Qua perlcfta , petiit an plicerent contenta in fcbedula paternitatibus fuis . Sed propter divalvcrliritetn votorum prelatorum exitlentium in congregatione circa narrativam Se dilpofitivam fchedulc , vifum fuit pnrfatis reverendif&mis cardinalibus, qaod fcheaula aptaretur , & die fcquenti fieret alia congregatio in eodem loto, Ac iterum 'egeretur fchedula aptata , 8e deliberaretur fuper ea.

D*e vero decimaquinta fiipradifti menfis Decembris, fuit congregatio in eadem capulis, in qua interfuerant reverendiffimi in Chrifto patres Ar domini, Antonius fanftr Praxedis, Petrus fandi Eufebii , Ar Laurentius fandorum quatuor Coronatorum tituli , fandr Romane ecclefie presbyteri cardinales, prxlativero quadraginta fex, Ar generales ordinum qui in fupra dida congregatione interfuerunt . Et luit le«a per fupradidutn dominum Andream iehedula continens privilegia religioforom . Qua perkda, petiit , an placerent paternitatibus luis. Et refponderunt omne* placere, hoc tamen addito , quod reverendus dominus Vinrentius epifeopus Signinus diait , quod videbatur fibi, îuod nanativa , ubi ponebantur illa verba , >uod epifcopi fuerunt aiTumpti a pontifice, de-

ititiS W'>t ***** 'Ιβo'1 •®»P" * Chrifto . A
Et reverendus domias· Scatamus epUcopa» Comanu· dixit , quod placebant el contenu in fchednla , dummodo exdadeeetar approbatio privilegiorum : Ar ejufdem opiniootï fiserent Brvmatcafis, Cervieofis , SeoogaHicafis › Ferentinus, Sorana·, Se Poligaiancnfi».

Schedula vero, de quibo» fepea fit mentio , inferantur in infrafcripta undecima feffione.

SESSIO XI.

SEStio XI. TN nomine domini. Amen. Anno a nativitate domini millefimo quingentefimo decimoiexto , indiâione quarta, *die* vero decimanona menfia Decembria , *pontificatu fanâiffi-* B mi in Chrifto pairis Ar domini noftri domini Leoni» divina providentia papa» decimi, anno Î|oarto, fiiit celebrata undecima feffio in bafi* tc» Lateranenfi de Urbe in loco coniveto, prxiente pnefato fanâiffimo domino noftri» , Sc fuerunt pesfentes infraferipti reverendiffimi domini cardinale» , patriarcha , archiepifcopi Ac epiicopi, 8c abbate» * magiftri generales ordinum, oratores principutn , Ar quampluics eln illuftrei domini , videlicet t

Rcverendiffimus domini» Raphael Ofticnli·.
Revr^ndillimus domiam Bcrnardiout Sabincafu . C
Revcrendiffimm dominus Dominico» Portocn-

Rcvcitndiffimui dominus Francifcus tituli /anctorum Joannis BrPauli, Surrentinus.
Revercndimmos dominis Nicolaus tituli fanâa Prifcas , de Flifco .
Reverendiffimus dominus Hadrianus tituli Cmfl. Chryfoeoni .
ReverenduGmus Leooardu' tituli fuiih» Sulauu« . AuncnGi .
Rcverendiuimus dominus Antoniu* fj.cLc Piaxedit. D
Rrve-e^lillnnm dominus Bandtnelks timh lanftse Sabinae , <k Saulis.
Reverendilh rnt lunmui Laurentius tituli lanâorum quaiuo« Corona toram-

1) fteqi cArdintk'

Kcvcrendiffiruus dominus Alexandri landh Eoftachd , Farnefius
Reverradiffimm dominas Ludovicus LrxSi Marie in Cofmedtn , de Aragonia.
Reverendiffimus dominus Marcua /anft* *fdaiin* in Via lata , de Cornelii» I
Rcverendiffimus dominus Julius laudo Mari» de navicula . E
Revcrcndiffimus dominus Bernardus /and* Marte in porticu .
Revcrcndiffimusdominus Innocentius hnâorum Cofma Ar Damiani ·

TatrtArehA <r dffifitniu fafA» «X irAtwti.

Reverendus patet dominus Catiai Alexandrinus .
Reverendus pater dominus Joannes Vincentius Sencnfis ·

Reyerandm pater deahlu Gabrbl DyrtadriM- /1) a
pater domino· Robertas RbegieOfi« . \
Reverendus pater dominus Joanne· BaptiftaCavalliccnfit.
Reverendus pate· dominus Bernardu Tarvifinus.
Reverendus pater domiou Scaramtm Cumana· .
Reverendus patet domina» Dominicus Lucerinus .
Reverendo» pater dominas Andreas Mditcn-

Rcvcicndus pater dominus Jeannes Revalienfi» epikopus, orator marchionts Brandcburgenfis eleftoris imperii .
Reverendus pater dominu» Bcrtrandus Adrienfis epifeopus, orator illuihiffimi duci»Ferrarie.

Krveiendui pate, dominus Aidionandinus Nicoiientis.
Reverendus paicr dominu* Jetcirnas Tranenfi»
Reverendus pater dominus Georgius Nazarenus .
Reverendis pitcr dominus Clemens Coloffcnfis .
Reverendus pater dominus Stephaous Gabriel Baienfis .
Reverendus pater dominus Andrias Spalaten* fis .
Reverendas pater dominus Alexander Vi«nneniis.
Reverendus pater dominus Marcus Moncmbafienfis.
Reverendus pater dominus Joannes Thebanus .
Reverendus patet dominur Akxiu» Mclfitanus .
Reverendus parci dominus Angelus Liufanenβi .
Revetrndns pater dominus Bnmlacius Hippo* tegienfis
Rcrerendus piter dominus Bevediétui Chienfis .
Reverendus pater dominus Btmardus Soranus .
Reverendus paier dominus Baltaflar civitatis Caftclh
R-veiendus pau-e domium Blafias Thciefinenfia
Reverendus pater dominus Chriftophoru» Cstfcnatcnlk .
Reverendus pater dominus Chriftophonts Polignianenfis .
Reverendus pater dominus Francifcas Dignienl11 .
Reverendus pater dominus Guarinos Nucerinus ·
Reverendus pater dominus Gisbertus Rapollanut .
Rcvenndut pater dominus Gakfius Bclluncnfis .
Revèrendus pater dominus Joannes Dominicus Terdoncnhs .
Reverendus pater dominis Jacobus Antonius Sutrinus ·
Reverendus pater dominus Joannes BaptiftaÇaiertaous .

Airf cuuih tum

Rcvc-

anno CHRISTI »П·»

Reverendus pater dominos Joannes Baptifta Auximanus.
Reverendo» patet domine» Joannes Urgellcnfit.
Reverende» pater domina» Gabriel Gallinenfi< .
Reverendo» pater domino» Jannotius Trojanes .
Reverendo» patet dominus Hieronymus Aiculanu».
Reverendus pater domino» Macimus Ifcrnica-Cs .
Reverendus patet domino» Mario» Aqumatcnfis.
Reverendos pater dominus Marco» Senogallienfis.
Reverendus pater dominus Mattharus faoAi Leonis .
Reverendus parer dominus Thomas Saonenfi».
Reverendos pater dominus Petras Cervicufis .
Reverendos pater dominus Paulus Forofempronienfis.
Reverendus pater dominus Pttra» Caftelli maris .
Reverendus pater domines Paatas Nimoficnfia .
Reverendus pater dominas Petrus Paulus Elinas.
Reverendus pater dominus Philippos Brumatenfis.
Reverendus pater domina» Petros Acerranenfis.
Reverendus pater dominus Racvmanus Venafranus.
Reverendus pater dominus Tranquillus Ferentinus .
Reverendus pater dominus Tbcfen» Racanatenus.
Reverendus pater dominus Auguftinus Perufinus.
Reverendus pater dominus Altobdlus Pofenfis.
Reverendus pater dominus Augaftinys Nobienfis .
Reverendus pater dominus Simon Aritnincnfis.
Reverendos pater dominus Jacobus Potentinus .
Reverendus pater dominus Joannes Sibiniccn-Gs .
Reverendus patet dominus Paris Pifauricnfis.
Reverendus paicr dominus Julianus Salatiarum.

wiivinr, cr *itatrclct trjiueet.*

Rcvcrcnuus pater dominus fanAi Sebaftiani eatra muros Urbis abbas .
Generales Vallis umbrofie, fanât FrancWci, fanAi Dominici, *te* fanAa» Maria» Servorum ·

Oratore» O· *iliofire»* dnoita rm/arafei .

Illuftris dominus Laurentius de Medicis , nepos profati fanAiflimi domini noftri fecundum carnem , dus Urbtnateniis.
Illuftris dominus Albertus de Carpi , oiator inviAilfimi imperatori».
Magnificus dominus Hieronymus \'ich orator Catholici regis Hifpaniarutn.
Magnificus dominus Michael de Silva , orator

a iltaftrifsimi regis Portugallmi Br qearaplnrcsjislIO alii nobiles *tc* milites Hicrofolyraitani. Xt>

Celebrare mifla per reverendam dominum Gabrielem archiepifcopum Dyrraduenfcm } *tc* cantato per revereodifluoam ia Chrifto patrem *te* dominum dominam Marcum » fanâa Maria in Via lata diaconum cardinalem , evangelio fecundum Matthaem , incipiente » fsdeors % mm*.»4· *fie fitftr OUmii,* *c. ac cantato bynuro per lanftiflimum dominum noftrum » mdpieote « Veni creator Spirit·· : ac peraAis orationdres confactis , orator» patriarcha Maronitarum montis Liboni praftiteroae obedientiam nomine diAi patriarcha fanAiftmo domino
B noftro » *tc* profentaverunt qnoddam mandatum in lingua Chaldea fee Arabica . Et praftita obedientia, unusdiAoram oratorem alcendit ambonem, *tc* legit diftnm mandatum in linÎua propria. Deinoe reverendus domino» Aureas fecretarins concilii afccudit ambonem » *tc* legit diAam mandatum interpretatura in lingua Latina , cujo» tenor fcquitut , * cft talis i

MANDATUM PATRIARCHA*
Maronitarum .

Gratia» Dtt mmutt tfiati fti *Mdiўta*s *ftdihi fttrii Chfifi tiuril ,*
C <F dsOMm pupo XsMir dféta»/ » gei ofcsr f*a-*Ci Petri veritati» fetra gerit « ttrrie* , /idrr- <·« /uper «pfifa/kum Jêdrm *iffiet frueSifiaUC Itoniiftnoi» frftr m.*

Cogimur in divinat laudes erumpere » Deoque , *a* quo omne bonum, gratiarum aAjoncs indtfinenter agere, qoi portam· fattAitatisvcftnt menti iKαοi dignatu» eft j eamque per iofpirationem pullare , ut faoAom nuntium fuum fratrem Joannem mncilcum de Potentia vifiraret . Is enim fratre Francilco Reatino interprete , *tc* Via» falutia nobis oftendit, *te* fanAa documenta reliquit : nempe quomodo fanAum conficietur chrifum , ex puro videlicet
D oleo *te* balfarno , nihÜque poster hcc imtnifeendum , quo etiam tempore aquis falutaribu» infantes ablui debeant , *te* facro baptilmatis fonte tenafei: non fitque quadragefimus poftulandus dies» fient antea ertorir tenebris involuti prarftolari confuevimM, fed in oAavo, vel etiam ante , cam ncccflitas expoftulavcrit : qua vero ratione justa patrum *te* fauA· Romane ccclefic inftituta , matrimonia contrahantur , que eadem impediant : ac facri quonam paAo conferantur ordines: quibus item verbis ta confccratione dominici corporis ac fannini» mi debeamus : & quod Spiritus fanAus a Patre procedat *te* Filio, ficuti ab unico principio A unica ipiratione: & quod ChriftiaUM , qui in hac vita fufticicntem de fais ddiAi» poenitentiam non egit, ea funAus ad quemdam, divina permittente juftitia, ducatur Jocum, qui purgatorium dicitur , ut ibidem, quoufque dignior fit cclutn afeenderc, maneat : *tc* quod *femel* falsem in anno noftra proprio facerdoti confiteamur peccata , ianAiflimumque euchariftic facrimentum in pafehate fufcipiamns domini noftri Jefu Chrifti , *te* fanAoram «poftolorum Petri &' Pauli natali hoc confueverimus adimplere : *te* ut femper *te* in omnibus apoftolica: fedis ec fanAicatis veftrz ejufque fticcelToxum fubmittatur mandatis : przfcntibus archie-

1KS31Ô pifopi», «piicopis, nec noq doAoribas noftris
X L clpri *Sc* populi majoribus * *te* dato nos docuit eloquio» 4r dukiré< inftruxit. Hrc enim» pat«r ian&e, *Sc* nonnulla alia ab eo inftituta, no. ftrarum falulem concernentia animarum » *tt* in Arabico çonfcripta fermooc nobis relifta > quibus evitantur peccata morefiqna reformantur in melius, prompta obcdicntia acceptamus *tt* confitemut, adimpteteque (peramus. Et propterea apprime in domino exultavinaui » *tc* animi noftn immodicam ipiritalem conceperunt lotitiam, Deoque optimo maximo » *ac* faaAitati veftr gratias egimus, fratres bos faoâos ad nos dirigenti, qui faiutis iter nobis olleaderam , fle ani* mas noftra in domino recrearunt . ^Nos vero cum prclibato fratre Joanne Francifco quofdam ex noftris ad fanAitatcm veftram dcftmamus » ea deduAi opinione , ut patrum inftitnta» ac fanAz Romana ecclefi dogmata addifeant, *te* cum edoAi fuerint , ad nos doAuri alios poftmjJutn redeant , Interea non parvo afficimur txdio, quoniam ad deofculandum adorandumque fanaiilimos fanAicatis veftra pede* accederc prohibemur, *tt* que mente gerimus, fixi» in terram poplitibus proprio ore exprimere ipfi nequimus . Ut autem alfeAui noftro ac voto utcumque fatisfaciamus . cum profata ianftiiatis vcftrx nuntio fratre Joanne Francifco , oratorem noftrum A curi Jofcph cum Elia , ac Elia monacho , ad *U*nflitatem veftram deltinandum decrevimus, ut noftro ac totius cleri, Maronitarumque populi nomine » terram fronte tangens flèxifquc genibus fanétiflimos pedes fanâitatis veftra *Sc* adoret λ dcoicqlctur, acfan&s apoftolico Sedi coram fratribus veftris fanda Romana ecdcfi cardinalibus, fanAitati veftra obedientiam praftet, *Sc* fidelitatem juret , *Sc* q'd veraciter land* fedis apoftolice, *Se* fant;..atis veftra fervi fideles fumus » demiflo capite firmiterproteftcttir. Arnen, Arnen. Quedam vero alia fupradiAo fratri noftro Joaiini francifco refe;'.amus , qux ut fanAitati veftrenairct , lub Dei atteftationc adftnnximus; erit enim vehti nofter amabilis frater bcncdiAi monsftçrii fanAz Mirir de Camibin in Monte Libaoo Undo, ac totius cleri 8e Maronitatum populi ad pede i uktitatis veftra folicitus procurator. Omnia quidem noftra , *? quomodo tub infidelium deteftanda iervitute , tamquam omni auxilio oriuti, infeiicifljmam vitam ducimus » propriis oculis ipfe confpcxit . Hoc eft ttfponium puritatis noftne fanAiffimo , *Sc* puriftimo patri noftro , cujus fandas benedictione» miiVricor» Pc ji <d nos rranfmittat. Amcu , Arnen , Arnen .

Senpta funt hstc anno dominidt incarnationis millcfimo quiogentelimo decimoquinto , mentis Februarii die jq.

rr«fcntabuntur cum Dei gratia m manus fanftftlimi domini noftri Leonis, qui fuper ianAa«n fedem Petri apoftoli refidet , pro parte paupens dilcipuli fui Petri patriarch Maronitannu ex monafterio Camibin in monte Libano fervi ftrvorum Dei .

Quo pcrleAo , diAi oratores acceiTerunt ad fat-diffimum dominum noftrum , *Sc* deoiculati Γ.l.l: eius bcatiilimos pedes » prxftantes eidem >xn£tiuimo domino noftro, nomine quofupra, debitam obedientiam & reverentiam. Qua prxfiita , dominus Manus de Perufchis procurator cjn.'illi, petiit inftrumentum *Sc* inftrumenta dici* obéilent>x.

Drnde reverendus pater dominas Joannes epifeopus Revalieniia, orator marchionis Brandeburgenlis JeAoris imperii , attendit ambo- ncm , 8r legit fcbedulam difpooentern circa modum prrdkandi, cujus tenor talis "eft :

anno CJHK18TI sjip.

!<· eprjrspus *feront fervent» Dei ferfitMt tfi , fare tffnhuu» ttetHit .*

Superne majeftatis pnefidio , per cujus ineffabilem providentiam ccleftia fimul *Be* terrena diriguntur, fuper gregem dominicum nobis comminum, (peculatoris officium , quantum imbecillitati noftra conceditur, exercentes, totaque mente nobifeum ipfi revolventes , inter alh quamplpra *Sc* magna ad nos etiam pertinere , ut munus prxdicitionis , quod in ecclefia Dei grscipuutn ac pemccefferium , magnique fruus atque utilitatis, dummodo rtAe *it n* fincera caritate erga Deum & proximum, prarceptifque *Se* exemplis fandorum patrum, qui hxc profitantes cum fidei fundatione 8r propagatione pbirimum ecclefi contulerunt > exerceatur . 3uippe quod redemptor nofter primus fecit & ocuit , *tt* ejus precepto *St* imitatione duodenus ille apoftolorum numerus, quafi totidem cali Dei vert tlotiam enarrantes per orbem terrarum , nniverfutn genus humanum , quod fub peccati iugo vetuita . fervitote continebatur , fenfim ab çorum tenebris educentes, *Se* ad per.
C peri» faiutis lucém excitantes , verbum iplum m omnem terram *8t* in fines orbis terrae., tum ipfi prius , tum deinde fui fucceflbres , longe lateqne propagaverunt, altiffimcqucfundarunt, ut qui nunc tantum fubeunt onus , meminiflê debeant , creberrimeque fecum revolvere, pt*ter auftoris ipfius ac fondatoris Jcfa Chrifti pientiffimi redemptoris, Petri etiam *St* Pauli ceterorumquc apoftolorum *Sc* domini difcipulorum fe vices , quoad hoc officium , fubirc, ac fuftinere . Sane fide dignorum relatione percepimus, quod nonnulli pnrdicatores noftris temporibus , quod dolenter referimus , non attendentes , fe eorum , quos diximus , *St* inluper fanAorum ecclefix doAoram , aliorumque fa-
D cram theologiam profitenttum , qui alfiftendo jugiter Chriftianis , ac fe fallis prophetis redam fidem fubvertere annuentibus opponentes , ecclefiam militantem iilxfam prius , per fe talem eam effe nunifeftarunt, officium exercete , 8r non nifi utilia concurrenti eorum fermonibus populo ad vitiorum extirpâttonent, virtutum laudem , animarum denique (alutem fidelium , meditanda *Sc* perficienda debere aflumere , multa tamen *8t* varia contra inftfottiones& exempla, qu diximus, quandoque etiam fcandslofa populis predicate, quod mentem certe noftram mirum in modum commovit , dum nobifeum ipfi mente volvimus , quod illi officii immemores fui, in fuis fermonibus non ad
£ utilitatem audientium , fed ad fisam potius oftcncatiooem laborante , vanis quorumdam auribus blandiuntur , qui ad hoc jam deveri i(fe apparent , ut venficetur diAum Apoftoli ad Timotheum ita feribentis : *Erit etint* rem- pur, rum /ansa» dstfrvvaa» »·· , /»d •d /im *difi<leri* eptterviktmt fili miiiftret fr»- rimtet ttrfinn* , <Z 4 *verittH ^tiJeiu* audiraus uverte»t , «d *fibttUi ttnem tenvertetttr* : quorum falfas & inanes mentes , prxdkantes ipfi pr» fati , non modo in redam veramque viam reduceie minime ftudent , fed illa* majoribus elian» erroribus implicant , dum fmc

ulla

ÀMNÔ ulla canonum attcftatkmc, vcl reverentia, imo A
CJflUtm contra ipfas canonicas fauAtott* , facta fcripnum fenfiun multifariam pervertentes, ternexeque ac perperam plerumque interpretante·, contra veritatem predicate, tenoreique ac minas , mulcaque mala ptope^iem aflneura, janaqne ingruentia, nulla prorfus legitim* ratione muniti, fed fuo damtaxat fenfuf obfequentes» commina·cur, reprefentant, adefleqne «fleverunt, plerumque edam vana quasdam ft inania ft alia tajsrfmodi populis iugtrerc, ft quod enoraaioa eft, ab mternitatis lumine, ft fenfti Spirit·· admonitione aut infbfione illa fe habere aflferere audeat ? Cumque ii lub coafiâonim miraculorum mendaciis vario* errore* fraudefqoe diflemtaeot, denique populos, quo· In ovaogeHca do&rina fedolo imtruere, ft in vera fide detinere ft confervere deberent, fermone* too* a fenfo ft prçcepti* univerfalis ecdcfi· retrahentes , a facrifque conftitutionitas , quas maxime fequi deberent , deviantes , auditores fuos amovent ac longe faciunt a fetate. Per huc namque & alia hujufmodi fimplictorc* homine·, ut ad deceptionem procliviores, a via fetatis ft obedientia Romane ecclefis* deviantes , m errores varios perfacile inducuntor. Pro-
I Cerea Gregorios hujus moneris perililfimus, ft tvore cantatis incenius » pranicatore* vehementer hortator ft monet, ut ditari ad populum prudentes cautique accedant, ne dicendi impeto rapti, verborum erroribus quafi jaculi* C audientiam corda eoofigant, ft com feptentes fortafle vidai defideraat, decepti, fperatm virtutis compagem infipiecter aifciudant. Sepe namque verborum eftc&u* amittitur, cum foqoacitatc importuna, vel incauta, audientium corda levigantur. Et *fane* ta nullo alta rudem ii plebem majori damno feandaloque alficiaat, quam cum vcl tacenda prodicant, vcl felfe ft inutilia docendo , eam tn terrorem inducunt. Oan quoniam huic facni religioni divinitus loftitutas, nt nova ft aliena, omnino contraria efle nofcuntur, gravi ceree accuratoque font examine digna, ne fcandalum populo Chrifttano, ft foorarn auAorom, ac aliorum animata* interitum pariant. No* igitur fend· Dei cede- D fi· (cui difponeote domino pnrfidemus , quus quidem una eft, & anum Deum pnedicat, colit, ac unam fidem firmiter ft fincere confite-
r’* tur, juxta illud propheta vaticinium : *Qjtl fat· Hccrc fecit enicu merit fa* d·*·) uniformitatem, quantum cum Deo poffumus poflhabitam reducere, ft retentam confervare, quique populo verbum Dei predicant , tales elle cupiente* , ot eorom pradkatione Dei ecclefia nullum fcandalum patiatur ; & fi qui corrigibiles font, ab his, qua proximis noftrifquc remporitas prafompferunt , cum nonnullos eorom prarter illa qua dhrimus, in pradicatiotritas non viam amplios domini ta virtute docentes, non evangriium, ut deberent, explanantes, lcd con- £ fia* miracula ft nova ac falfa vaticinia, aliaqoe levia ft ab anilitas fatalis parum diftantia, magoumque fcandalum parientia, nulla devotionis ft auctoritatis, cjulque improbantis ac repelleoris hate debita ratione, vaftis clamotita* imprimere ac foadere ubique conantes, ft *ne* pontificali quidem dignitate fulgentibus, fc aliis ecclefi· pariatis parcentes , quibus potio* honorem ac reverentiam exhibere deberent» fed in eorum pertonas ac ftatom aodaciter ac temere invehi confocviflc› ft ali* hujufmodi commififle confiât, io flaturum abftineant, ut um pc-

riculofam contagiofomqite malum, acmortifera *g* KttlO pefti* ruUcicM «reliater, ar arc&dtam it*peal·* XL
tes deleatur, et nec memori* ejus remaneatritéra appcotaiiteconcilfo, ftataiaoa ftordiaam·* •t nullos cam cleric·* tocularis, quam cvjufcamque etiam mendicandus ordini* regularis, ant quivis alio· ad quern facultas pnrakandi, Um de jure qpam de confoeMsdtae vcl privilegio ant alia* pertinet» ad tajufmodi ofictam exercendam admittamr, nifi print per fopedorem Inm refeeftivediligentes examinat·* (lα qua re coofenotlam ipfi·· feperioris onersmus) ac mocum honeftate , «cure » doftrina » probitate, prodentia, It vito cxemplaritate ad illud aptos, * idonetu reperiatur, Λ hic. quocumque poftea prcdicatornt accefierk, de tajufmodi examine It idoneitate fua per litent authcnucas in alia* ini atamtaatortanpprobatotifque epif* copia It alii* locorum ordinarii* fidem legitime faciat. Mandante* omnibus qui hoc oui faftinent, quique fn futurum fafttnetant , ut evangelicam veritatem, *8e* fandam (criptarum juxta declarationem, interpretationem, dr ampliationem dodorum, quo* ecclefia vet uius diuturnus approbavit, legendoique haâcous recepit » *8c* in pofterum recipiet, prodicent fc explanent ncc quidquam eius proprio fenloi contrarium» ane diflbnum adjiciant , fed illis femper inGftant, quar ab ipfiu* *facta* feriptunt verbi*, & pr«fatoram doâorum interpretationibu» , rite *tc* fane inrelleâi* , non diicordant. Temnus quoque prsfixom futurorum malorum , vcl *An*ttchrifti adventem , aut certum diem judicii predicate, vel aflerere nequaquam prarfnmant, cum Veritas dicat, non efle noftrum node tempora vel momenta , quar Pater pofoit io fua poteftate : ipfofque qui hattenus fimilia aflerrre aufi funt, mentito* ; ac eorum caufa reliquorum etiam redte predicantiom anâoritati non modicum detraftum feiffe cooftet ; inhibente* omnibus Λ fingulis clerici* fncnlaribu* vcl regularibus prnfatTs , ccterilquc cojufcumqne ftatus , gradus, *tc* ordinis exiftaot, qui hoc onus affament ne de cetero in fermonibu* tub publici·, alia quaque futura ex literis facri* conftanier predicere, nec illa a Spiritu fanfto vcl divina revelatione fe bataille afirmarc, ft alienas inanefqnc divinationes alTeverando , aut alio quocumque modo tra&ando affament, fed ex divin· voci* pnscepto cvangeUum omni creatur· cum vitiorum deteftatione, ft virtutum commendatione enucleant ft declarent, & pacem ac dircAioocm mutuam a redemptore noftro tantopere commendatam ubique fovente*. non fcindant veftcm inconfotilem Chrifti, fed ab epifcoporum ft prrlatorum » ac aliorum fopcriornm » eorumqoe ftatus fcandalofa detraftione, quo* coram vulgo, fle laicis non modo incaute, *fed* etiam intemperanter reprehendunt ft mordent, ft ab cis male geftorum expreffis quandoque nominibus aperta fcmanifeft* redargutione auffincant. Denique conftitaUo* nem felici* recordationis Clementis pape V. qua incipit, Religiofi ; quam tenore pratentium innovamus fc approbamus, inviolabiliter ab cbobferv*ri debere decernimus, ut ratione ad utilitatem populi pnedicantes, ft eum domino lucrifacientes, talentum, quod ab illo acceperant, foperlucrari, *tc* ejuidem gratiam ft gloriam confequi mereantur . Ceterum fi qnibuldam eorum dominus futura quadam in Dei ecclefia infpiratione quapiam revelaverit, ut per Amos prophetam ipfe promittit , ft Paulus apoftohis pnraicaiolum princeps, *ffiritext,* inquit, *edite extfageert*

R r j *frt·*

sTssTo S'*?**'4* *d'rr fftrXcrt, hot aliorum fabulofo. Xit u um , & mendacium gregi connumerari , vel aliter impediri minime volumus. Extioguitur namque ipfius gratia Spiritus › Ambrolio telle, fi incipientibus loqui fervor contradiftione fopitur : &: rune SpnitufI·ηΛo injuria certe fieri dicitur. Et quoniam res magni momenti eft, cq quod non de facile credendum lit omni fptritni, (ed lier·· probandi fpiritus › icite apoftolo au ex Deo proveniant; volumus, ut lege ordinaria tales aflertx infpirationes, antequam pu* blicentur , aur populo ptxdicentut, exnuncapoftulkc ledis examini relcrvat* intelligantUr. Quod ft line mot® periculo id ben non valerer, aut urgens ncccilnai aliud fuadeict, tunc eodem ordine /ervato, ordinario loci notihccntur , ut ille adhibitis fecum tribus aut quatuor dofdis & gravibus vius , hujufmodi negotio cum eis diligenter eaaminato, quando id expedire videbunt , luper quo eorum confcientias oneramus, licentiam contcdcrc poilint . Si qui autem contra praemitiorum aliquod committere quidquam auii fuciiu: » ultra pcenas contra tales a jute ftatutas , excommunicationis etiam fententiam, a qua non mh a Romano pontifice. prr'etquam in mentis articulo conflnuti, abioivt pollint, eos incurrere volumus, Et ut eorum exemplo ahi attentare fimilia mrointe audeant, eis predicationis etiam officium intcidi€lutn elle perpetuo decrmimus ; non obilamibus conftitutionibus, ordinationibus, ac privilegiis &I induitis, & literis apoftoLicis, ordinibus, & petfonîs pixfativ, etiam in Miri magno cotnptchcnfis, ac diam a nobis forfan approbatis, innovatis, vel etiam de novo conccl-isi, qux quoad hoc nolumus its in a'iquo iuffragari.

Nulli cigo omnino hominum liceat hanc paginam noftri llatuti , ordinationis , manda·i, inhibitionis, innovationis, approbationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei auiu terneratio contraire. Si quis autem hoc attentare p .e* lumplerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri Se Pauli apoftolorum ejus le nove· it itKurfurum

Data Rome in publica klfione, in Latera-n;n(i facrotanâa balilica lolemnitcr celebrata, anno incarnationis dom ni millrlimo quingentefimo decimolcxto , *iv. Kalcndas Januarii, pontificatus noilii anne quarto.

Qua perlcsfta, periit an placerent paternitas nbui fuit contenta in icliedula. Et omnibus unanimiter placuerunt.

Poftmodum vero reverondus patet dominus .Maximus epifcopus Ifcrmcntis attendit ambonem, (k legit ichedularn , in qua continentur concordata cum Chriftianiffimo rege Fianccrum.Cujus tenor loquitur, & cll tali'

Ltt t,f ftopui f.'VHi Jtricrvm Dd, aJ fmm ni mcmri ·"> fure Affriant lon.ma .

Divina diipomntc diruentia, per quam reges regnant , k principes imperant , in eminenti apoftolatus (petuli, & luper gentes & regna meritis licet imparibus conftituti , animo revolvente', quod erh ca . qux pro faiubri & Suicto regimine regnorum , 8c ad paterr. 8r ju-itiam populorum pcipetua eorumdem regnorum ftabiliutre, regibus p'rlettitr dc tide catholica Sc de republica GhnfLana & ipoftolica fcdc benerneritis ; laudabili Se provida noftra or. dinatione, cum venerabilibus fratiibus noftris fandtr Roman* rccleiix cardinalibus concéda, ac ad eftccfum hujufmodi gcfta, ftatuta , oidinata, decieta, fadave funt, plenam roboris ob. tineant firmitatem : illis nihilo minus interdum facro apptobante concilio, noftrx innovationis & approbationis robur adjicimus, ut eo firmius illibata pcidurent, quo ixpius erunt noftra auctor itate, ac ctum generalis concilii prxfidio communita, cfficaccmque operata circa eorumdem conietvationem libenter adhibemus, ut rc> ges & ipforum regnorum pcilonz, conceflionibu', privilegiis, flatoris, A.· oidinationibut hujulmodi in domino plene gaudentes , in pacis B ôi tianquil'itaüs, ac atnanjiatis dulcedine conquiefeant , V in cotum lolita erga eamdem fcdem dévorions ferventius pcrfeveicnt. Nuper frquidem ut ccJrfia tponfa nollta in (anita unione conlervatctur, & per Chrifti fideles facris canonibus a Romano pontifice & facris generaI'bus conciliis dumtaxat editis uteretur, quafdam conftiru'iones, quas dc cetero loco prag. matiez fanCtionis contentorum in ca, in regno Eianci® pto bono pacis & concordi®, ac illius communi & publica utilitate corn catiilimo in Chrifto filio nolbo fiiancorum rege (Ill ilbanilfimo · dum Bonniiix cum noftra curia cftemus, traâatas, Ut cum eildetn fiawibut noftus diligenter examinatas, Sede eorum coa-C filio cum prxfatc rege concordatas , & per ipfi.:s regis legitimum piocuratorem acceptatas, dc eorundem fratrum confilio & unanimi confcnlu ftatuimus oidinavimus, prout in noftus literis defuper contedis plenius continetur , quarum tenor fcquitur, & eft talis:

Itu rpifiofm j'tr.'m ftrvori'.m Dti futUr.vn iu mtmvun:

Piimitiva illa ecclefia in angulari petis a (alvatore noftro Jclu Chtifto fundata apofio-Foinm prxroniii elata , marryrumqu; iarguine conleciata l'«l auûla, ubi primum juvante domino per orbem tciiauim lacertos moveic capit, D provide attendens , quantum oneris humeris impolitum haberet, quot oves palccrc, quotcuitodirc, ad quot etiam remotiUima loca oculos intendere oporteret, divino quodam coniilio parochias inftituit , dicrcefcs diftinxit, epifcopos creavit , & metropolitan's' prefecit , ut tanquam membra capiti oblequentia , cuntfta fecundum ejus voluntatem ialubriter in domino, & tamquam rivnfi a perenni fonte, Romana videlicet ecclefia , derivantes, ne angulum quidem dominici agri irrigatum dimitterent . Unde ficut alii Romani pontifices prxdeccflbres noftri fuo tcrupoir omni ftudio curarunt, ut dicta ccciefia unnctur , & in fanâa unione fine ruga & macula conferveretur, & E omnet vepres ab eadem ecclefia abolerentur, cui proprium eft, divina opitulante gratia, virtutes colere , & vina radicitus extirpate - ita Se nos tempore nolito , Be prxfenii duianic concilio ea facere ‹v curare debemus , qu® unioni Se coniei vatiuni ejuidem ecelefix coiiducere videntur. Ea propter omnes fpinas, qu* turioni hujufmodi obfiftunt , Se fegetem domini pullulare non linunt · tollere prorfus Ar extirpate , ac virtutes in vinea domini infecere iatagimus . Sane inter arcana noftr® mentis revolvente*, quot tradatus inter pix memoris Pium II. 'Sixturn IV. Innocentium VIIJ.

Alc-

aNNO-CHRISTI ijK.

ANNO CHRISTI

Alexandrum VI. A Juliuns II. Romanos pontifices A Îredcceflores noftro» , A **data·** memoriae **regts** rancis Chnftianifliinos luper abrogatione certa conftitutionis in dido regno Francis vigenji,s , qus pragmatica vocatur , habiti fuerunt , &· licet Pius IL praefatus, nuntiis ad clar-x memoris LudovicJin **XL** Francis regem **Chiiftia**mflimnm deftinatis , tahtis eident perfuaierit rationibus , ut rex ipic pragmaticam fanftionem hujulmodi, tamquam in. fedit-ione *8c* fchifmatis tempore natam , fuis patentibus ***luerit*** ablegaverit, tamen hujufmodi abrogatio , nec etiam liters apoftolic* pixlati Sixti fupc' concordar.T cum oratoribus pirtni regis i.tidovict **ad** praefatum Sutum piaedcceftorem delimatis habita, expedits pci prathros , A' pcrlona, ce- E clehafticas diCti regni icceptx fuctuni , nec ipli prxlrti A perfonx ecclefiaftico illis parere , nec muniris kinocrntu A Julii pcrdtdoruta aures prrl^cQ, Icd eidem pragmaticae conflitutioni mharrerc\ voluerunt Unde pixfatus Julius pnedecellor m pra lenti concilio Latcianenli univerfalem ecclefiam irprefentante , per cum legitime indift» . abrogationis pragmatici·- fantfionis hujulmodi negotium , A illius dilcirttionem venciabilium hatrum fuorum cardinalium , de quorum rn.nuio tunc ctamus, **A** aliorum piælâtorum iungielationibus , relationem.jue dtfcair<>ru'.n ftb' A eidem concilio faciendam commilit , Galliioique praelatos , capitula ecclefiarum , Ar mona(leriorum conven- **C** tus , ac parlamcnta , A laicos illis faventes , cujtifcumque dignitatis , cttamli regalis exifterent , fandione prrdkta urentes , teu illam approbantes , omnelquc A hngulos alios iua communirer vel divilim interfile putantes , per edittum publicum , cum ad partes illas tutus non pateret accettiis, in certis ecclefiis tunc expreffis attigendum , mencri A c irari infra certum competentem terminum prxligc ndnin , ad comparendum coram co >n xoncilio profato , cauiafquc dicendum , quare iandto prrfata in concernentibus auftontateni , dignitatem , **A** unionem eccleli» Romaine A apollolicr ledis , hcrorumqae canonum , & ccctchallicar libertatis violationem , nulla A invalida declarari , D decerni, **A** abrogati non deberet . Lt cum taper his in forma juris m pariato codcilio Lareratrcnfi procederetur , d»Uulqu' Julius prardeceflor (ficut domino placuit' :?bu. lubkt humanis exemptus, notque divina faiente clementia ad lumini apoftolarus apisctn jlhiinpti tinllemus , & contra pixlaros , capitula , conventus , & pertonas hujulmodi ad nonnullos afti s procefltfleinus , tandem conhdeiantcs pacem efle vinculum. caritatis , A fpinmalctn virtutem , qua lalvamttr , dicente domino : O»i ***bibtric 4-*** , ftfam rjj ***J»bn fi biiirre , n>n Jittrt m jittrnum·.*** **A** quod in pa,e conflat faltu liniver- E torum , CalhoJoro reliante . omni quippe regno dctidcrabilis debet elle tienrjinlfitas , in qua **A** populi proficiunt , A ntilnas gentium cuttoditur : matura deliberatione cr.pmrvimus , non per nuntios aut legatos noibos , icd i i praftatinne obedientiar filiali», iiium miiilisnus ***in*** Chrifto filius nofter Francilcus l rancorum icx Chrilhaniflimus perlonaliicr nobis prarftirit, hxc cum majeftace fua coram dilcuterc , camquc pateimc hortaii monitis, ut ad laudem Dei A fui honorem , prompto animo libens »c Volens d ele pragmatux fanrttoni abrenuntiare , A Iccunduni canone» A eonlbtuttones iancir Romanae ecclefix , qurmaJmc-

dum ceteri Chriftiani vivere » mandata apoftolicis A provilionibus qu* » fede apoftolica pro tempore emanarent s parere & obedite vellet ; S'jfjgTo φ. A rum ex cledionikux , quas in ecclefua cathcdralibut A metropolrtanis ac monaffenia difti regni a multi» annis citra fiebant, **grandia ani**maium pericula provenirent , cum ple**neque** per abufum lacu laus potcftatis , nonnulle vero praecedentibus illicitis , A limoniaci» partionibus , **alie** particular· **amore A** Unguinis **afte**rtione & non fine perjurii reatu ficAnt , cum electores ipfi , etiam lt ance electionem per eos faciendam, magis idoneum A non cum, quem promiflione aut datione alicujus rei temporalis, itu prece vel piecibts per ie vel alium interpolius , eleCtioncm procurare didiciflcnt , ehgero fronte jurarent , juramentum nujvfmodt non fcrvaicnt , Icd contra proprium hvjuimodi juramentum rn anime fuae prsrjudiciutn venirent, ut nobis notorie conflat cx crebris abiulutionibus, A lehabilitatiombus c nobis A prxdccelforibus noftus petitis A obtentis : Idem Fran cilcus rex noftris paterm» moniti» , txmquatn verux obedientix filius parere volens , tam pro bono obedientir , in qua magnum mcri'um veto confilbt , quam pio communi, A publica icgm lui utilitate, in locum didar,pragmatic» lanctionix , ac Ungulorum capitulorum in **ia** contentorum conftitutiones infraicripcas **mvr** cem tradatas , A cum fratribus noftris laoâa Romana ecclefia cardinalibus diligenter **exami**natas , & de coium cunnlio cum prxfaio **rege** concordatas , per diledtim filium Kogeriom Barna· icgium advocatum oratorem !uum , **ad** hoc ab eodem Francifco **rege** ad no» **dcltina**tum , habentem ad hoc ipeciale A lufficicns mandatum , acceptavit ; de eorumdem fi atrum confilio **A** unanimi conlcnfu , **cx** certa noftra fcicr.tia , A poteftatis plenitudine ftatuimus **A** ordinamus· , quod dc cetero perpetuis futuris temporibus loco dirtx piagmaticae conftitutio nis ac omnium A fingulotum capitulorum **m** ca contentorum , m ditio regno , Delphinaru» A comitatu Dienfr ac Valentinenli infra Icriptr obfervcntnr conftitutiones Videlicet , quod cathcdralibus A metropolitanis ecclefri» in regno , Defphinatu , **A** comitatu praedictis nunc A pro tempore , eiiamli per ceilioncm in manibus noftris & luccefiorum 'fhoftro·um R.O- manotnm pontificum canonice intrantium Ipontc fartam vacantibus , illarum capitula A canonici , ad elertionem feu poftuiationcm inibi futuri ptalati, procedere non poilmt : fed illarum occurrente hujulmodi vacatione, rex Franci*· pro tempore exiftens unum gravem magiftrum teu licent iatu.r. in theologia , aut in utroque , ieu in altero jutttnn dortorom , aut 11- centiatum , in umvcrfiratc famofa , A rigotc examinis, & in viqcl;mofrptimo fux aetath anno ad minus confttutum , A alias idoneum , intra lex menfes a die vacationis ecclefiarum carumdem computandos , nobis A incceiforibus noltus Romanis pontificibus, feu ledi ptadiiix nominare, A de perfon* per regem hujulmodi nominata , per no» **A** iucccttoics noftros , leu fedem pra.d>ct'am provideri : A ***fi*** contingeret, ftrarfatiim regem , perlonam taliter non qualiicatatn ad didas ecclefia» fic vacantes nominare , per nos **A luccefibret leu** iedem hnjuirnodi de perfona fic nominata eifdem ecclefiis minime piovidrii debeat , fed teneatur idem rex mtia tres aho» menlcs a die recusationis petfonx nominat» non quabheats , fbiicita-

cori

SXSS1 Otori nominattoiicm non qualificatam profc-
' Xk qutnti, conliftorialiter faâx , intimandae comptitand>$, alium fupra diâo modo qualificaiu.n nominare : alioquin ut difpendiolx ccdelutum hujufmodi vacationi celeriter confulator , ecclefiae tuae fic vacanti , per nos ic fuccefIbres noftros , feu fedem hujufmodi de perfona > ut prxfcrtur , qualificata , nec non ccclefiis per obitutn apud iedem prrdidrm vacantibus femper , nulla diâi regis procedente nominatione, libere provideri poflit, decernentes , cleâioncs contra prxmifla attentatas , ac firovilione* per nos & fuccefIbres noftros , fcu edetn hujufmodi faâas , nullas Λ: invalidas exiftere . Confanguincis tamen prrfati regis , ac perfonis fublimibus ex caufa rationabili & legitima , in nominatione «c apoltolicis literis exprimenda , nec non rdigiofis mendicantibus reformatis , eminentis lcientix , & excellentis doârina: , qui juxta lui ordinis regularia inftituta ad. gradus hujufmodi aflunii non poflint , fub prohibitione przmifla minime comprchcnfis , fed defeorum perfonis diâis ecclefiis pro tempore vacantibus , ad diâi regis nominationem per nos *Se* fuccetlores noftros feu fedem hujulpiodi * libere provideri poflit ; Monallcriis vero & prioratibus conventuahbus & vere eleâivis, videlicet in quorum elcâionibus forma capituli, Quia propter , fervari & confirmationes eleâionum hujufmodi foiemniter peti contueverunt , in regno , Dclphinatu & comitaru , huj.umodi nunc , & pro tempore etiam per imi.em ceflionem vacantibus, illorum conventus ad electionem icu poftulationem abbatis lcu prions , procedere non poflint , led idem rex illorum occurrente hujufmodi vacatione , religiofuin eiuidetn ordinis in state viginti trium annorum ad minus conftitutum , infra limile tempus lex mentium, a die vacationismonaltcriorum & prioratuum hujufmodi computandorum , nobis *Sc* fucccflbribus noftris , aut fedi hujufmodi nominare , *Sc* de perfona per regem hujulmodi monafterio vacanti nominata, per nos & fuccefforcs noftros, fcu fedem hujufmodi , provideri : Prioratus vero, perfonx ad illum pei cumdem regem nominatae , conferri debeat I Si vero idem rex presbyterum frcularein , aut rcliglofum alterius ordinis , aut minorem viginti trium annorum , vel alias inhabilem , nobis , aut fuccefloribus noftris infra didum lemeftre , feu fedi hujufmodi nominaret , talis nominatus recufari , *8c* nullatenus (ibi provideri debeat : .fed rex iplc infra trimeftre a die recuiationis iupradiâo modo intimanda computando , alium modo fupradiâo qualificatum monafterio feu prioratui tunc vacanti nominare , *Sc* de perfona ad monafterium nominata , illi providere : ad prioratum vero nominato , prioratus ipfe per nos *8c* fuccefIbres noftros , fcu fedem praedidam conferri debeat. Alioquin diâis novem menfibus effluxis , nulla , feu de perfona minus idonea, & modo praeniiflo non qualificata faâa nominatione , ac etiam vacantibus apud fedem prxdidam, femper etiam nulla diâi regis expcâata nominatione , per nos . V fuccefIbres noftros , feu iedem przdiâatn , monafteriis provideri : priolatur vero, perfonis, ut prgfertur , qualifica--i> dumtaxat conferri libere poflint. Ele&Jones autem *Sc* illarum confirmationes, nec non provifiones per nos *Sc* fuccefIbtes noftros *Sc* fedem praididam contra przmifla pro tempore faâas, nullas, irritas, 8t inanes efle decernimus . Per

A przmifla tamen non intendimus in aliquo praejudicare capitulis ecclefiarum , *Sc* conventibus CHXISTI inonaftcriorum *Sc* prioratuum , hujufmodi privilegia a fede apoftolica proprium eligendi przlatum obtinentium , quo minus ad clcâioaem epifeoporum ac abbatum *Sc* priorum, juxta privilegia eis concefla > libere procedere poflint , juxta formam in eorum privilegiis contentam ; & fi in eorum privilegiis forma aliqua exprefla non fuerit , tunc formam concilii generalis , Quia propter , fervare teneantur , dummodo de privilegiis fibi conceffn hujufmodi , per literas apoftolicas fcu alias authenticas fetiptu- ,as docuerint , omni alia fpecie probationis eis in hoc adempta . .Volumus quoque *Sc* ordina-
Ii mus , quod in regno, Delphinatu, *Sc* comitatu praraiâis, dc cetero non dentur aliquz gratis cxpeâativa: , ac fpcciales vel generales refervationes ad vacatura beneficia , per nos *Sc* fedem przdiâam non fiant : *Sc* fi de fado per importunitatem , aut alias, a nobis Λ fucccffforibus noftris & fede prsediâa emanaverint , illas irritas *Sc* inanes efle decernimus. In cathedralibus tamen , mctiopolitanis *Sc* collegiatis ecclefiis, in quaru/u ftatutis caveretur exprefle, quod nullus ibidem dignitatem , perfonarum , adminiftrationem vel officium obtinere poflit , nifi in illis aâu canonicus extftat , canonicos ad effertum dumtaxat inibi obtinendum dignitatem , perfouatum , adminiftrationem vel of-
‹3 licium huiufmodi , *Sc* non confequendum primam przbendam vacaturam , creare pofle intendimus. Statuimus infuper , quod ordinarius collator in unaquaque cathedrali , ac etiam metropolitana ccclefia canonicatum d: prahendam theologalctn inibi confiftentem , conferre teneantur uni raagiftro feu licentiate* , aut baccalaureo formato in theologia, qui per decennium in univerfitate ftudii generalis privilegiata ftuducrit , ac onua refidentiz , leâurx *Sc* praedicationis aâu fubire voluerit , quique bis aut femcl ad minus per fingulas hebdomadas , impedimento celfante legitimo, legere debeat , *Sc* quoties ipfum in nujufmodi lc&un deficere contigerit , ad arbitrium capituli per
D fubtraâionem diftrtbutionum totius hebdomade puniri poflit, *Sc* ii reiidentiam defenierit , de illis alteri provideri debeat. Et ut liberiusftudio vacare poflit , etiamfi abfens fuerit a divinis, habeatur pro prarfente, ita ut nihil perdat Prxfatique ordinarii , collatores feu patroni ccclefiaftici , quicumquc fuerint , ultra dictam prehendam theolqgalem , quam, ut pizfertur , qualificato conferre teneantur, tertiam partem omnium dignitatum , perfonatuum , adminiftrationum *Sc* officiorum , ceterorutnque beneficiorum ecclefiafticorum , ad eorum collationem , provifionrm , nominationem, prelentationem , fcu quamvis aliam diipolitionem quomodolibet (pedantium , viris
E literatis , graduatis , *Sc* per univerlitatcs nominatis hoc modo , videlicet primo mcnfe poft prefentium acceptationem , *Sc* earumdem publicationem prrfati ordinarii collatores , dignitates , peifonatus , adminiftrationes *Sc* officia ad eorum collationem , provifionem , nominationem , pratfentationem , feu Ĵjuamvis aliam diipofitionem , ut praefertur , pedantia graduatis hujufmodi , qui literas fuorum graduum cum tempore ftudii debite inlinuavcnnt , conferre teneantur . Beneficia vero , quae in duobus fequentibus menfibus vacare contigerit , illa juxta juris communis difpo-

tRKiSTI nt-. depolitionem perfonis idoneis libere conferre, A fcu ?^Γ^OΠi' idoneas ad iila prcfentare poi-first. Beneficia autem, qu» in quarto menfe vacare contigerit-, viric graduant per untyerfitatern nominatis, qui gradus 8e nominationis literas cum tempore ftudii debite infirtuaverint, conferre fen ptsientare teneantur. Beneficia vero, que quinto menfe *ie into* vacare contigerit, limita modo perfonis idoneis libere conferre, feu perfonas ad illa prsfentare poflint. Beneficia autem qu» feptimo menfe vacare contigerit, gradua» is, qui fimili modo litcras gradus cnm tempore ftudii debite infinuaverint, conferre, teneantur. Beneficia vero que odavo 8e nono menfibus vacare contigesic, pari modo perfonis idoneis conferre, feu B pertonas idoneas ad illa pr*f«/»tare teneantur. Beneficia autem, que menfe decimo vacare contigerit, graduatis nominatis, qui gradus & nominationis literas cum tempore Ιιυαψdebite infmuaverint, per cofdem ordinarios conferri, feu ipfi ad illa prxlenrari debeant. Beneficia autem quae undecimo & duodecimo menfibus vacate contigerit, per eoldctn ordinarios perfonis idoneis juxta juris communis difpofitionetn conferri, feu ipii ad illa pr-xfentari debeant.

Si quia vero cujuicumque ftatus, etiamfi cardina'atus, paniarchatus, acchiepilcopalis aut pontificalis, vcl alterius cujuslioct dignitatis contra prxdidum ordinem 8c qualifications C fuperius ordinatas, dc dignitatibus, perfonatibus, adminiftrationibus vel officiis, ieu quibufvis alus beneficiis ecclefiafticia hujufmodi aliter, quam modo prxmiifo difpoiuerit, difpohtiones ipix f>nt ipfo jure nulle: collâtionefque 8c proviliones ac difpofitiooes illorum ad immediatum fuperiorem devolvantur, qui eifdem perionis modo pnrmiflb qualificatif providere teneatur. Et fi contravenerit, ad alium fuperiorem devolvatur proviiio 8e prxfentitio hujulmodi gradation, donec ad fedem apoilolicam fiat devolutio. Prçtcrea volumus, quod collatores ordinarii & patroni ecclefiaihci orçfati, qui dignitates, periorutus, adminihrationes 8e olhcia ac beneficia, inmenfibus gra- D duatis & nominatis allignaiis, vacantia, illis graduatis fimplicibus aut nominatis illa conferte, aut ad illa eos dumtaxat prefentare teneantur, qui per tempus competens in univerfitate famofa ftuduerint. Tempus autem competens, decennium in tnagiftris feu licentiatis aut baccalaureis in theologia, feprennium vero in doftoribus feu licentiatis in jure canonico i civili, aut medicinis: quinquennium autan», in tnagiftris feu licentiatis in artibus cum rigore cxamtnu a logicalihu* inclufive, aut in «hiori facultate: iexennium autem, in baccalaureis fimplicibus in theologia; quinquennium vero, in baccalaureis juns canonici aut civilis, in quibus baccalaureis juris canonici E aut civilis, fi ex utroque parente nobiles fuerint, rtiennium elle decernimus · Prpfatique graduati &e nominati, collatoribus ordinariis live patronis ecclciiafticis iemel vacationem beneficii dc literis, gradus t:u nominationis, 8c de prxfaro tempore ftudii, per literas patentes univerfiratis, in qua ftuduerint, manu icrib» fir ligillo nniverlratis fignatas, fidem facere teneantur. Cnm vero probatio nobilitatis fieri deberet *d effedum, ut nobiles ipli gaudere poflint beneficio minons temporis ftudii, tunc nobilitas ipfa per quatior telles deponentes io judicio coram judice ordinario loci in quo cft natus ille, de cujus nobilitate ex utroque paientc conftare debet, etiam in partis abfenti* probari polit: teneanturque pnefati graduati, tam fimpliccs, quam nominati, patronis ecclefiafticis aut collatoribus ordinariis, quibus gradus aut «nominationis literas hujufmodi infinuare deberent, literas fuorum* gradus & nominationis, ccrtificationis, temporis ftudii, & atteftationis' nobilitatis duplicatas date ae fingulis annis, tempore quaeragefimr, per fe vcl procuratorem fuum, collatoribus, nominatoribus, feu patronis ecclefiafticis, aut eorum vicatiis, cotum nomina & cognomina infinuare. co anno quo prefatam infinuationem fscerc omilerint; beneficium in vim gradus aut nominationis hujufmodi petere non poffint. Et ii collatoribus ordinariis, tat patronis ecclefiafticis in menfibus deputatis graduais fimplicibus, aut graduatis nominatis, non effet graduatus aut nominatus, qui diligentias prxfatas fecerint, collatio feu prarfenutio per collatarem feu patronum cecleliafticum etiam eifdem menfibus fada alteri quam giaduatovcl nominato, non propter hoc irrita cenleator, fi tamen graduatus litnplex aut bcncficiuai poft mlinuanoDem gradus aut nominationis mmenfibus eis afligoatis vacans petierit, 8e inter fuam inhnuationem & prrfatam requietionem non fupervenerit quadragefima, in qua nomen 8e cognomen infinuare debuerit, ad beneficium fic vacans eum capacem, ipfuoique illud conicqui pofle & debete dcceinimus. 313*10 XL

Statuimus quoque 8c ordinamus, quod collatores ordinarii & patroni ecclefiaftici pnefati inter graduates, qui litcras gradus cum tempore ftudii 8c atteflacione nobilitatis debite infinaverint, quoad beneficia in menfibus cis deputatis vacantia, gratificare poflint ilium ex eis, quem voluerint: quo vero ad benefici* in menfibus graduatis nominatu deputatis, antiquiori nominato conferre, feu antiquiorem nominatum, qui literas nominationis, temporis, ftudii & atteftationis nobilitatu, debite infinuavent, prefentare, feu nominare toneantur. Concurrentibus aucesn nominaris ejufdem anni, doftores licentiatis, licentiates baccalaureis, demptis baccalaureis formatis m theologia, quos favore ftudii theologicis, liceniiatis in jure canonico, civili, aut medicina, preferendus efle decernimus Baccalaureos juris canonici aut civilis, magiftris in artibus Crxferri volumus. Concurrentibus autem piurius doAonbus in diverfis facultatibus, ιι>>άorem theologum, docfori in jure, duâorcin in jura canonico, doftori in jure civili, doftorem in jure civili, dodori in medicina perterendos eila decernimus. Et idem in licentiatis, 6c baccriaureis fervari debere volumus. Ei fi in •ifdem facultate 8e gradu concurrerent, ad datam nominationis ieu gradus recurrendum efle volumus. Et fi in omnibus his coneurrcrenc t tunc collator ordinarius intet eofdem coocutu rentes gratificare poflit. Volumus autem, quod nominati literas nominationis ab univesfitatibus, in quibus ftuduerint, obtmantes in nominationum literis beneficia per eos poflefla, 8e eurum verum valorem expiimere teneatur t a'ioquin liter» nominationis hujulmodi, co ipfo nulle lint 8e effe ccnicantur. Si quis vero e* didis qualificatis, graduatis fimoheibus, aut nominatis, tempore vacationis beneficii in menfibus cis deputatis secanti*. duas

obti-

CKSSI XL) obtineat pr*bendas, in cathedralibus etiam metropolitanis, aut collegiatis, feu dignitatem vel prxbendsm, «cl aliud beneficium feu Aitiq, beneficia, quorum infimul vel cujus fruâus, redditus fc proventus tempora refidenti*, & horis divinis tntereflendo, ad futntnam ducentorum florenorum auri de camera afeenderent, beneficium, in vim gradus feu nominationis hujufmodi, tunc petere feu confequi non poflit. Et infuper, quod tam gradoati fimplices, quam ^ominati, beneficia in menfibus eis affignatis vacantia, petere A confequi poflint fecundum propii* perfona condecehtiam fc conformitatem, videlicet, frculaies fecularia, & relieiofi regularia beneficia efclrfiaftica, ita quod facularis nominatas, beneficia regularia in menfibus deputatis, vacantia pretextu cujufvis difpenfationis apoftolica, fc econtra religiofus Bénéficia fecularia, petere aut confequi minime poffint. Quodque beneficia fimpliciter vel ex caufa permutationis in menfibus, graduates limplicibus fc nominatis aflignatis vacantia cis non fint affréta nec debita, fed cx caufa permutationis cum permutantibus dumtaxat, litn!»liciter vero vacantia beneficia hujufmodi peronis idoneis per ipfos ordinarios libere conferri poffint·

Statuimus quoque, quod parOchiales ecdefi* in civitatibus aut villis muratis ententes, non nifi petfonis modo prvmiffo qualificatif, aut fahem qui per tres anoos in theologia vel altero jurium ftuduerint, (eu maciftris in artibus qui in aliqua uoiverfitate privilegiata ftudentes magiftcrtt gradum adepti fuerint, conferantur. Monemus autem prxfati regni univerfitates, fub pana privationis omnium fc Angulorum privilegiorum, a nobis fc fede apoftolica obtentorum. nec collatoribus feu patronis ecclefiafticis habeant aliquos nominare, nili eos, qui fecundum prrfata tempora ftoduerint, fc fecundum diftatum univerfitatum ftatuta ad gradus, & non per (altum, provefti fuerint. Quod fi fecus fecerint, ultra nullitatis poenam, quam in praefatarum nominationum literis declaramus, univerlitatei ipfas nominandi privilegio ad tempus, fecundum culp* qualiratem, fufpendemus.

Si quit autem graduatorum aut nominatorum in menfibus deputatis a collatoribus ordinariis, aut perfonis ecclefiafticis, beneficium vacans in vim gradus aut nominationis petierit, & collatorem ordinarium in vim pnrfati gradus aut nominationis in proceflu potuerit, & aliter moleftavcrit, illum ultra expenfarum, damnorum, fc intereffe condemnationem, a frudibus fui gradus & nominationis privandum efle decernimus. eodemqne vinculo collatores ordinarios fc patronos ecclefiaftico! , quibus graduati fc nominati debite, ut (upra, qualihcari, fuos gradus fc nominationis literas infinuaverinc, adftringiasus, ut beneficia ad eorum collationem vel prefentationem ipcftantia, in menfibus graduatorum (impliciam fc nominatorum vacantia", flantibus prxfatis graduatis aut nominatis debite qualdkatis illa prolequentibws, aliis, quam graduaiis aut nominatis conferant, fub poena lufpenfionis poteftatis conterendi beneficia m 0A0 menfibus, illo anno ad collationem cocum ac prrlentationctn liberam {pedantibus. Stauaimus quoque & ordinamus, quod quilibet Romanus pontifex fcntcl dumtaxat tempore fui pontificatui literas in forma mandati, justa formam inferius annotatam, fc non ultra dare poflit hoc modo, videlicet u-

A num collatorem habentem collationem decern bcpeficioram in uop; habentem autem collationem quinquaginta beneficiorum tc ultra » in duobus beneficiis dumtaxat gravate poflit; ita tamen, quod in eadem ecclefia cathedra!i vel collegiata collatorem unum pro tempore in duabus prebendis non gravet* fet ut oorietur litibus que occifione hterarum mandatorum hujuimodi oriri pollent, mandata hujufmodifub forma, que en inferius annotata, dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in cancellaria apoftolica publicari, Ar in illius quimemo rcgiftrari mandamus: declarantes, prolequcntes hujufmodi mandata, quoad beneficia fub illis comprehenla, ordinariis collatoribus fc gradua* Jnxo' chiusti i)i«.

B tis limplicibus & nominatis prefetendos elfe, no(que & fucceflbres noftros jure preventionis, dignitates, perfonatus, adminiftrationes &ofieia ccteraque beneficia ecclefiaftica, facularia, fc quorumvis ordinum *regularia*, quocumque fc quomodocumque qualificata, tam in mentibus Sraduatis, limplicibus fc nominatis, quam or•nariis collatoribus profatis affignatix, vacantia, ac etiam fub didis mandatis comprehenfa, libere conferre.

Statuimus inlaper, quod in provifionibus, ?|uas perionis quibulvis de beneficiis vacantibus eu ccito modo vacaturis, per dos &fucceflbres noftros, ac fedem prediâam, etiam motu proprio, etiam promotis ad ecclefia* cathédrales fc

C metropofitanas, ac monafterla, at obtenta per eos beneficia retinere poflint, fieri contigerit, illorum verus annuus per florenos, aut ducatos auri de camera, aut libras Turonenfis, feu alterius monete, valor fecundum communem *-ftimationem exprimi debeat: alioquin gratiae ipfe fint ipfo jure null*.

Statuimus quoque & ordinamus, quod in regno, Delphinatu, fc comitatu pradiftis, omnes & fingula caufe, exceptis majoribus in jure exprefle denominatis, apud illos judices in partibus, qui de jure aut confuetodiue preferipia, vel privilegio illarum cognitionem habent terminari & finiri debeant. Et ne fub umbra appellationum, que nimium fc norutunquam

D frivole interponi confucverunt, atque etiam in eadem inftantia ad prorogationem litium f*pe multiplicari, injuftis vexationibus materia praebeatur: volumus, quod fi quis offienfus, coram fuo judice juftitm complementum habere non poflit, ad immediatum fuperiorem, etiam ad nos fc fucceflbres noftros, vel fedem pnediâam, oпòflo medio, nec a gravamine ia quacumque inflantia ante definitivam fenteotiam quomoaohbet appelletur: nifi forfitaa tale gravamenextiierit, quod in definitiva reparari nequiret, fc eo cafu, non nifi ad immediatum fuperiorem liceat anpcllari. Si quis vero immediate fubjedas feni apoftolice, ad eamdem fedem duxerit· appellandum, caufa committatur in partibus

E per referiptum ufque ad finem litis, videlicet ulqne ad tertiam fenteotiam conformem tacte· live, fi ab illis appellari contigerit, nifi propter defeftum denegat* jaftiti*, aut juftum metum: fc tunc commicti debeat in partibus convi·cinis, fc cum caufarum expref&onc, qu* etiam de illis, etiam legitime alias, quam per jurtxnentum coram judicibus a fede apoftolicadeputandis, confiait debeat. Proceffus autem contra prxmilfa attentatos, nullos fc irritos efle votamus ac rescripts contra premifla impetrantes, in expenfis, damnis fc intetefle condemnari debere decernimus atque declaramus. Saaâa vero

Roma·

Ainro CHAIfTi »>·<·

ccclxG» cardinales » qui pro univcrfa- A liucdcfia coaûatM laborant , net non diets fedia officiales , officia fua aâu exercenrcs , fub •retenti decrees non intendimus comprehendi . Statuimus etiam *It* ordinamus , quod judices caufas *, qu»* io partibus terminari debent , coram eia pro tempore pendentes › fub pana excommunicationis *8c* privationis beneficiorum per cos obtentorum, eo ipfo incurrenda, infra biennium terminare debeant. Pars vero diffugiens , dr expeditionem ipfius cauf» malitiote impediens , gravif&me per eofdem judices mul&ctur, etiam uique ad privationem juris in hiijufmodi proccflii pmteofi , fi eis vifum fuerit , fuper quo eorum confcientias oneramus . Ab intcrlocutoriis autem fecundo *, p* definitivis vero tertio B dumtaxat provocare licere decernimus . Volumufque fecundam fententiam interlocutoriam conformem » *It* tertiam'definitivam etiam conformem , omni mora ccÆantei : execution! debits demandari debere , quacumque appellatione interpofita non obftanie . Statuimus quoque t quod quicumque , dummodo non fit violentus , fed habens coloratum titulum , pacifice fc fine lite praelaturam , dignitatem , pcrlonatum , adminiftrationem , vel officium , feu quodeumque beneficium ecdefiafticum triennio proximo naftenus pollidet , vel pro tempore polfidebir , in petitorio vel pqfleffbrjo , a quoJusm etiam ratione juris noviter reperti moleari nequeat , preterquam pnetextu hoftditatis C aut alterius legitimi impedimenti , de quo protcAari , *St* illud juxta concilium Viennenfc intimati debeat . Lis autem hoc cafu quod ad futuras controverGas intelligatur , fi ad exeeutionem citationis , jurifque fui in judicio exhibitionem , aut terminorum omnium obfervationem proccffum fuerit . Monemus etiam ordinarios , ut diligenter inquirant , ne quis fine titulo beneficium poffidcit : & fi quem beneficium fine titulo pollidererepererint , declarent, ilii jus noa competere , cujufvis temporis detentione non obliante , de ipfoque beneficio poffit illi , dummodo non fit intrufus , vel violentus , aut alias indignus , vel alteri idoneo provideri . Et infuper ftatu imus , quod quicumque D clericus cujufcutnque conditionis , flatus , religionis , dignitatis › etiamfi pontificalis , vel alterius praemittenti» fuerit , qui poft habitam pratentium notitiam , quam habere prrfumator poft duos mentes poft earumdem pretentium publicationem , in ecclefiis cathcdralibus fadam , quam ipfi dicrccfani omnino facere reneantur , poftquam pratentes ad eorum notitiam pervenerint , publicus concubinarins a perceptione fruâuum omnium beneficiorum fuorum trium menfium fpatio fit ipfo fafto fufpenfus , 3uos funs fuperior in fabricam vel aliam evientem ecclefiarum utilitatem , ex quibus hi fruftus percipiuntur › convertat . Necnon hujufmodi publicum concubinarium , ut primum E calem efle noverit , mox fuus fuperior monere teneatur , ut infra breviffimum terminum concubinam dimittat , 8c fi illam non dimiferit , vel dimiflam feu aliam publice refumpferit, jubemus , ut ipfum omnibus fuis beneficiis omnino privet . Et nihilo minus hi publici concubinarii , ufquequo cum eis per fuos luperiores poft ipfarum concubinarum dimiffionem, manittftasnque vitas emendationem fuerit difpenfatum } ad fufeeptionem quorumcumque honorum , dignitatum , beneficiorum , ofhciorumvc fint inhabiles . Qu» fi poft difpenlationem recidivo vomitulad hujufmodi publicam eoacubU natum redierint » fine tpe alicujus difpcnfatsq- •is ad prediâa prorfus inhabiles exiftant. Quodque h hi , ad quo· talium corrrAio pertinet eos , ut pcwdiftum eft, punire neglexerint, cotum fuperiores, tamia ipfosde ocgleAu, quam i» illos pro coneubinatu modis omnibus digna punitione animadvertant . In conciliis etiam provincialibus & fynodalibut adverfus tales punire négligentes , vel dc hoc crimino diffamatos , etiam per fufpcnfioncm a collatione beneficiorom , vel alia condigna pena teveriter procedatur, . Et fi ii , quorum deftitutio ad no· & fedem prsdiAam lpeâat , per concilia provincialia , aut fuos fuperiore: propter concubinatum publicum reperiantur privatione digni , ftatim eue procéda inquiCtionii ad nos deferantur . Eadem diligentia * inqnifitio in quibufeumque generalibus capitulis', etiam provincialibus , quoad cos fervetur , panis alus contra prrdiAos , *Se* alios non publicos coacubinarios a jure ftatutis , in fuo robore permanfurii . Publici autem intelligcndi funt , non iolutn hi , quorum concubinatus per tentemum aut confcffionem in jure faâsm , led per rei evidentiam , quz nulla poflit tergiveilatione celari , notorius eft , fed etiam, qui mulierem de incontinentia fufpeAam *It* diffamatam tenent , & per fuum fuperiorem admonui, ipiam cum cffeâu non dimittunt . Quia vero in quibufdam regionibus nonnulli jurildiftionem ecclefiafticam habentes , pecuniarios qurftus a concubinariis percipere non erubefeunt , patientes eos in taji fceditate fordefeere , fub pana maledidionis «tero» percipimus , ne deinceps fub paâo , compofitione , aut fpc alterius quxftus talia quovis modo tolerent , aut difftmulent : alioquin ultra premiflam négligent!» panam duplum ejns , quod propterea acceperint , reftituere , *8t* ad pios ufus omnino convertere teneantur & compellantur . Ipfat autem concubinas aut fufpeAas prxlati omnibus modis curent a fuis fubditis per auxilium & brachii i«cularis invocationem , fi opus fuerit , penitus arcere , qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos , apud patres firos cohabitare non permittant . Jubemus infuper , quod in prrdiftis fynodis *8c* capitulis przmiffa publicentur , 8c ut quilibet fuos fubditos ad ipfarum concubinarum dimiffionem moneat diligenter . Injungimus ptKtcrea omnibus frcularibus viris , etiamfi regali praefulgeant dignitate , ne ullum qualecutnque interant impedimentum , quocumÎ|ue quefito colore praelatis , qui ratione officii ui adverfus fubditos fuos pro hujufmodi concubinatu , & aliis cafibus fibi a jure permiifis procedunt . Et cum omne fornicationis crimen lege divina prohibitum fit , *8t* fub pana peccati mortalis neceflario evitandum , monemus omnes Laicos tam uxoratos quam folatos , ut fimiliter a concubinatu abftineant . Nimis enim reprehenfibilis eft , qui uxorem habet , *it* ad aliam uxorem feu mulierem accedit . *Qui vtn tfi ,* fi continere nolit iuxta apoftoli confilium , *uxtrt» datut ,* Pro hujufmodi autem divini obfervantia praecepti hi , ad quos pertinet , tam faluearibus monitis , quam aliis canonicis remediis omni ftudio laborent . Statuimus infuper , quod ad vitandum fcandala *A* multa pericula · fubveniendumque confcieniiis timoratis , quod nemo deinceps a communicatione alicujus in facramentorum adminiftrationc vd receptione , aut aliis quibufcnmque di·

*gS| jq Tγ,

*■>310 'Inlî *d t*t<* *t* praetextu cujulcumque fenteritix «ut renfurx «fecelefiafticz |t feu fufpenfionit » aut prohibitionis ab homiM vcl a jure genetali promulgata , teneitur abftioew , vel aliquem vitare »' vcl interdiâum ecclefiafticum •bfervare : nifi fententia , prohibitio, (ulpchflo , vcl Centura hujulmodi , fuerit vcl contra .peribnam , cellegium , univerfiratem ecrlefiafticam , aut locum certum , aut cetram a judice publicata, AC denuociau fpecialiter Ar exÎrcife , aut li notorie in excommunicationis ententiam conftiterit incidifle , quod nulla jeoilit tctgiveiiatioi*e,»celari , aut aliquo juris iuftragio exrufaci , eum a communione illius abftincre votum us justa canonicas fancHone» . Per hoc tamen hujufmodi excommunicator, fuipen os , interdiftos, feu prohibitos non intendimus in aliquo relevare , nec cis quomodolibet iutfragari. Et quoniatn cr indiscreta interdittorum promulgatione multa coiiiueveriut lcandala ^venire , ftatuimus , quod nulla civitas , opidutn , caftrum , villa , aut locus eccleliaRico foppom pellit interdiâo , nili ex caufa *feu culpa* iploiuin locorum , aut domini , feu reports vcl olncialium . Piopter culpam autem feu caulrm alternu cnjuktimqii: private perfon« , hujufmodi loca interdici nequaquam poifint auctoritate quacumque ordinaria vcl delegata , nifi talis pertona prius fuerit cxcommunicata ac denuntiata , feu in ecclefia publicata , aut domini ieu reâoies vcl officiales ipforum locorutn , auâoritatc judicis requiliti , hujufmodi pcrlonam excommunicatam , infra biduum inde cum cft'eâu non ejecerint , aut ad iatisfaciendum compulerint, qua etiam poft biduum ejeda , recedente vel fatiafaciente . mox divina retumi poflint . Qaod etiam in pendentibus locum heben: decernimus- Nec non conftituttonem dc eorumdem fiatrum noftrorum conlilio editam , quam cum irritanti decreto ftaiuimjs , decernimus & otdinamus , quod ex tunc de cetero perpetuis futuris teniporiovs dc ccllioae regiminis Ar admmiftiationis ecclefiarjin Je tnonafteriorum , faâa per cos qui ecrlctiis , & monafteriis ipfis prrerunt , ieu illa in adminiftrationcm feu commendam , aut ut aliis unita , aut alias obtinebant ; leu refignatione aliorum qtiostnncumqire beneficiorum cecleflafticorum , leti ceilionc j-iris in eis vcl ad ea quomodolibct competentis , aut privationis vel depolitionis , aut cenfurarum fulminationem , etiam in literis apoftoliçis , a nobis & fede apoftolica , etiam mota proprio pro tempore emanatis , que in manibus Romani pontificis fa&z dicerentur , contentis, etiamli iuper illis narrantis fundaretur intentio couftare Ar apparere deberet per publica inftrumcma, vcl documenta authentica : alioquin tam in judicio . quam extra illud , narrative , Ar afieitionibus hujufmodi in przjudhium tertii minime ftari, neC ex illis alicui prejudicium atferri debere , nifi de hujufmodi narrativa & aflcctione etiam in literis apoftoliçis faâa , altero ex prxtniifis modis doceretur: innovamus, illamquc perpetuis futuris temporibus inviolabiliter obfervari mandamus . Et quia ad kpradi&am concordiam cum prrfato Francorum rege , ob illius finccram devotionem, erga nos Ac fedem prardiâam oftenfam , cum ad prrftandam nobis reverentiam *Sc* filialem obcdieu-iam , ad civitatem noftram Bononiemcm pcrionaliter accedit, confentimus , illamquc inviolabiliter obfervaH dcfidcratnus , illam veri contradus Ac obli-

A eatioiiis inter nos *tc* fedem apoftoltcam praediaam ex una , Ac prsefttum regem *Sc* regnuUn futtm ex aiteia partibus legitime initi vim *tc* robur obtinere : ac illi &.' prxfcntibus in aliqua fui parte per quaicumquc literas , *tt* gratus , per nos *Sc* fucccflbres noftros defuper concedendas , derogari : claululamque cum caruindcm derogatione przfentium latifiime extendenda , ac quod eedem prxfcntes liters , *Sc* earum renor pro eapreflis habeantur in quibufvii fupplicationibus pro tempore lignatis , appofitam , nihil penitus operari : *tc* illius vigore in literis apoftoliçis iuper ipfis fupplicationibus conficiendis , quidquam , per quod prekntibus aut alicui.particulz de contentis ia

B eis derogaretur , feu derogari videretur , narrari non pofiit : & lie per quotcumque judices &: cotnmiflarios , etiam caufaruiq diâi palatii apoftolici auditores , *tc* prxfat» Romana ecdetiz cardinales in quibuivis caufis foper pnemiflis vel eorum aliquo pro tempore motis , judicari , definiri fententiari debere , fublata eis aliter kntentiandi & definiendi omnimoda facultate Ar auâoritate : nec non iiritutn , *8f* inane , quidquid fccus iuper his t vel eorum aliquo a quoquam quavis auâoritate etiam per nos & fucceflores noftros praefatos , feienter vel ignoranter contigerit attentari , decernimus . volumus , autem , quod fi przfatus rex przknfes literas , ac omnia *8c*

C ungula in eis contenta , que in prima futura ieifione prslentia concilii Lateranenfis approbari , & confirmari facere promifimus , infra fex tnenfes a die approbationis , *Sc* confirmationis computandos , non approbaverit *St* ratificaverit , ea *tt* perpetuis futuris temporibus in regno fuo , Ac omnibus aliis locis , *8c* dominiis diâi r«gnl › per omnes prdatos *Sc* alias etiam ecclehafticas perfonas t ac curias parlamentorum legi , publicari , jurari *Sc* regiftrari ad inftar aliarum conftitutionum regiarum , *Sc* de acceptione , ledione , publicitione , juramento *8c* regiftratione prrdiCt.s , infra przdiâum tempus per omnium A: fingolorum fupradidorum patentes literas aut

D authenticas feripturas nobis non tranfmiferit , aut nuntio noftro apud ipfum regem exiftenti , per »nm ad nos dcftmanaas non confignaverit, deinde fingulis annis etiam legi, prout aliae ipfius Francorum *regis* conftitutiones *Se* ordinationes, qux in viiidi funt obkrvantia , obfervah debent , inviolabiliter obfervari cum efteftu non fecerit , prxfcntcs liters *8c* inde fecuta quzcumque , fint calfa Ar nulla , nulliufque roboris vel momenti . Et cum omnium , quas in regno , Delphinatu *Sc* comitatu przdiâis aganx t^r , notitiam non habeamus , confuetudincs , ftatuta , fetr ulus libertati crclefiafticz , *Sc* auâoritati fedi apoftolicz quomodolibet praejadicantia , fi qua in regno , Delphinatu *Se* comitatu przdiais alias , quam in pnemiflis exiftant , non inteadimus nobis , & eidem fedi in aliquo prziudicare, feu illa tacite vel expreffe quomodolibet approbare.

Et nihilo minus prefato Feancifco , *tc* pro tempore exiftenti Fiancorum regi in virtute fan&*. obedientix mandamus , quatenus per *fe* vcl alium , feu alios in dignitate ecclefiaftica eonftttutos , prxfentes literas ac omnia *8c* fingula in eis contenta , quando , *Sc* quoties opus fuerit , publicari, *Sc* ea inviolabiliterobfervaei faciant , contradiftores , cujufcunque dignitatis *Sc* prxeminentiz fuerint , per cen-

fll-

iuri» ecclefiafticas fit pecuniaria» poena*, aliaque A juris ûêb qu»vis opportuna ic media , appellatianc qualibet omnino poftpoiita, compefcetvdo. Non obftantibus omnibus fupradiâts, aut fi aliquibus communiter vel divifim ab eadem' fit (ede indultum , quod interdict , tafpendi , vel eacommunicari non poflint per liters» apoitalicas * non facientes plenam Se exp ellam , ac de vurbo ad veibum , de induito hujufmodi mentionem. Forma vero Gtpradiâi manda* ti apoftolici (equitur * eft tain ;

CHX15TJ

le· epifnMU fir^rnin ÎM frttri tfijtf <T iUtffii filât fi*t-- Hfyu etattiàt ttltfl* 'H- f-ÜMn» V <··» Scacdi^Muem .·

Vit» ac morum honeftas , atiaque laudabilia probitatis tc virtutum merita , fuper quibus dile&us filius N. apud nos fide digno commendatur teftimOnio, nos inducunt, ut Iφîreddamur ad gratiam liberales . Hinc cft , quod nos cupientes ut eidem N. lutta illius, qusolim per felicis recordationis Giegorium papam IX p xdeceflbrem ooltrum ad tunc epifeopum Noviotnenfem diretta extiut, qu» incipit » Mandatum; Se aliarum duarum illam immediate fcquentium decretalium formas, de canonicatu Se prsbenda aut dignitate, petfonatu, adminiftratione vel officio veftra: vel alterius ccclcfi», aut alio beneficio , cum cura vel fine cura , etiamfi parochis!is ecclefia , vel ejus perpetua vicaria, aut capella , live perpetua capellania ad vefttam collationem, nominationem feu prrlantationem, Se aliam quamcumque diipofitionem providet i poflit : ac volentes pjrnto Nmeritorum fuorum intuitu gratiam fsceic fpecialem, ipfutnque N.a quibufvis excommunicationi*, (ufpenlionis&r interdidi, aliifque ecclefiafticis fententiis, cenfuris 8r pernis, a jure vcl ab homine quavis occafione vcl caufa latis, !i quibus quomodoiibet innodatusexiftit, ad ertenam prrfentium dumtaxat contcquendum, harum ferte abfolventes, & abfolutum fare cenientes, nec non omnia & fingula beneficia ccclcliaftica cum cura & line cuia, que purfatus N.etiam ex quibufvis apuftolicis diipeniatiombus obtine: Se cxpeâat , ac in quibus & ad qu» jus (ibi quomodoiibet competit, quateumque , quotcumque &· qualiacumque lint , corumque fruâuum, reddituum fic proventuum vero» annuos vaiores Se hujufmodi difpcnfationum tenores potientibus pro ctprcflîs habentes, motu proprio , non ad ipfius N. vcl alicujus alterius pro eo nobis fuper hoc oblat» petitionis inftantiam, fed de noftra meta libcralitate diferetioni veftra per apoftolica feripta mandamus , quatenus ii vobis pro ano non Jcripferimu* , qui limite mandatum aut fitniJem gratiam profequatur, canonicatum Se praebendank aut dignitatem, pcifonstum, adnnmftrationem, vel officium vcftrx vcl altct-us ecclefi» ,i aut aliud beneficium ccclcfiafticvm cum cura vel fine cura , etiamfi parochial!» ecclcfia, vel ejus perpetua vicaria , aut capella vel perpetua capellania fuerit ad veftram collationem ,provifionem, prefentationem, nominationem , feu quamvis aliam difpolitioncm pertinens, etiamfi dignitati, perfonatui , adminiftrationi, vel officio nujufmodi cura immineat animarum, dummodo talis dignitas eleAiva non cxifta , cum creatione in canoni.um veftrc vel alterius ccclcfi», etiamfi in eo ftatuto & privilegio exprcfle caveatur, quod nulli dc dignitate, petlanato, adminiftr4nunc vel officio provideri non pofltt, niti cum effi-ctu illu* ccdchz canonicus cxiftat , canonicatum hujufmodi ccclcfi» cum plenitudine juris canonici , Se non obftsnte dc certo canonicorum numero ad etfeftum hujufmodi dignitatem , perfonStum, adminiftrationem vel officium dumtaxat obtinentium, tenon alias auctoritate apoftolica, tenore prefentium conterimus , Ac da ilio ctiam providemus , fi quemquam vd quod poft mcnfctn , poftquam prefentes liter» vobis pr*fentat» fuerint , extra Romanam curiam vacare contigeiit , cum plenitudine juris canonici , ac omnibus juribus Br pertinentiis fuis eidem N. conferatis , B Se de illo aut illa provideatis , feu iptam ad Mlum, illam , vcl illud prefenteti» aut nominetis , ipfumque N. in canonicum Se in fratrem veftr» vel altcriw ccclcfi» ad eflc&um 'tantum obtinendi dignitatem , perfonatum , adminiftrationcm vel officium hujufmodi , recipiatis , ftallum fibi in choro , Se locum io capitulo cum plenitudine juri* canonici afflgnetis, inducentes cumdem N. vcl procuratorem fuum ejus nomine , in corporalem poflefflonesn canonicatu* Se piebendr, aut dignitatis , perfonatu* , adminiftrationi» vel officii , ieu beneficii hujufmodi, juriumqrc & pertinentium univerforum predivtorum, defendeatefquc induftum , «c facientes N· rrl pro eo procuraC torem prediftum , ad prehendam auc dignitatem , jxiluiutuni , admimftrationem , vcl officium feu bvmficiuin hujulmodi , quodcuinque luerit , ut mons eft, admitti , fibique dc illius , vtl lilu um fruâibui, redditibus, pioventibus , jur bu; &· obventionibus univeili» integre refpondcn , non obftante de certo canoniorum nunieio, ut prrfeitut, K' ahisconftitutionibns Se ordinationibus apoft/icis , ac diCl« veftr» vcl Jteiius eccleli» juramento , unli.tnrione apoiiolua , vcl quavis firmitati aiu roboratis , ftatutis Se confuetudinibu» contrariis quibuhunique , aut fi vobis ab apoftolica lit iede indultum , quod ad receptionem vel provib r.ctn alicujus minime teneaD mini , quodque de canonicatibus Se prxbcndis leu dignitatibus, ptrConatibus, adminiftrationibu» vcl officiis veftr» vei alterius ecdefi»3 auc aliis beneficiis ecclefufticis quibufeumque f ad veftram collationem , provilionem, pr»(entât ionem , nominationem , feu quamvis aliam dilpobtioncm , communiter vcl divtiim pertinentibus , nulli valeat provideii per litera» apoftolicas n >n facientes plenam Se expreflâm, ac de verbo ad vetbum , de induito hujufmodi mentionem, A qualibet alia didx fedis indulgentia generali vel ipeciali , cujufcumque tenoris exiftant, per quam prelentibus non expreflam , vel totaliter non infertam, effeftus hujufmodi grati» impediri valeat qunm^dqJibft vd differri, Se dc qua cujuiquc toto tenore haE benda fit in noftris literis mentio fpeciali», feu fi diâus N. prefent non fuerit ad preftandum de obfervantiis, ftatutis & contactudinibus veftr» vel alterius ccclcfi» folitum juramentum , dummodo in ablentia tua per procuratorem idoneum, Arcum ad cccleliam ipfam acce.fetis, corpaialitcr illud rrcftes. Data, CTe. Dileâis filiis N-& N. ac N. officialibus Llutcm&r ipoftulicam benediâioncm. Hodie cupiente* , ut dilcdo filio N. clerico N. dicecelis juxta illius, qux olim per felicis recordationis Gtegosium papara nonum prsrdeccfloreri. njftrum ad

sis Sib Xj.

• 14910 tnQC «pifcop®·» Novtoeaanlem , direâa exiftit, A
XL qu* incipit ; Mandatus» » tc aliarum duarum illam immediate icqneotem decretalium formas, de canonicam & przbenda, aut dignitate, pertonatu , adminiftrattone, vel oficio ecclefie N. aut alio beneficio eccieliaftico cum cura vel line cura provideri pofiet, motu proprio venerabili Fratri noftro epifeopo N. tc aikdis filiis capitulo, finguliiqu· canonicis ecclefi· N. per alus nofttas literas mandavimus , quatenus fi eis,communiter vel divifim pro alio non iciipfilfemus, qui limite mandatum , auc fitniiem gratiam profequeretur . eidem N. canonicaium dc pnsbendam, aut dignitatem,'perfonatum, adminifttationem , vel officium . aut beneficium ecclefie N. aut aliud beneficium ccclefiafticum , B ad eorum collationem , provifionem , praeicatauonetù, nominationem , fcu quamvis altem diipolitionem , communiter vel divifim pettinentia , fi quem, quam vel quod poft menlem poft przfentationem eanimdem literature vacate contingeret , çum plenitudine juris canonici , ac omnibus juribus &' pertinentiis luis , prout ad eos communiter vel divifim pertineret , conferrent A albgnarcni , aut eum ad illa przfentarcnt, eligerent , nominarent ien dc iliis providerent , prout in eifdem litetis plenius continetur . Quocirca dikretioni vcftrper apoftolica feripta motu fimili mandamus , quaien.is vos vel du », aut unus veftnim , per vos, vel alium fcu alios, fi epifeopus, capito- C lum& canonici prxdiâi canonicatum tc pixbendam, aut dignitatem . perfonatum, admintftrsrionem vel officium , aut beneficium hujuimodi eidem N. conferre tc a(lignare . aede illis etiam providere recularetint , Tea diftulerint , aut negligences fuerint, can?nicatum tc prxbcndim , aut dignitatem , perfonatum . adminiilxattonem , vel officium hujufmodi cum plenitudine juri» canonici , ac omnibus jur.bus te pertineotiis fupridiâis eidem N. conferre te alli^.urr, nec nbn eumdem N. ad illa, ut moris eft, ad· raitteffi , tc in canonicum recipere & in fratrem) ftallo fibi in choro tc loco in capitulo alfignatis , omniaque Se fingula alia in didi» hietis contenta , alias)l'*t» carumdem conti» D oenuatn ac formam , tn omnibus A . omnia ficcre A eaequi cutr.i<, contradiftorcs , prout jufttttia fuadebir , ad hoc compeicendo , noa obftantibus omnibus, que in uiétis literis voluimus non obftare . Datum , CTr. Pro regularibus autetn limtlis forma illis conveniens detur, <7'c. Nulli ««go omnino hominum liceat hanc paginam noftrorum ftatuti , ordinationis , fufpenfiotiis, adftriâionis , declarationis, percepti , injcâioniv , nominationis , innovationis , conlcnlus , decreti , voluntatis , promifiionis & mandati infringe e, vel ei aufu temerario contraire. Si quit autem hoc attentare pratfompferit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apoftolorum ejus fc E noverit incurfurnm .

Datam Romr apud 1anitum Petrum , anno incarnationis dommicr nullefimo quingcnteGmo decimoiexto , d«cimoat»into Kalendas Septembris , pontifiratus noftri anno quarto.

Nos igitur, ut bteiz ipic , quz ot> id prrcipue edita fuerunt, ut in corpore mpftico , fanât videlicet ecciefia , perpetua caritas tc Eut inviolata perdurent, tc fi qua membra diintiant , ea commode fuo reinferantui corpori j «o nsagis obierventur , qtio clarius conftiterit, ipfas literas ea matura te ialubri deiibe-

ratione a noble , diâo facto Laccraaeofi approbante coneilio , approbatas * innovata· qua ftatot· & ordinata facsuut , licet adearun»- dem Ihcnnu» iobGfttntiam A validitatem , alia approbatione ooo indigerent . Ad abundantiorem amen cautctem , ut cq teaaciua obferventnr . A dilficiliui tollantur , ^uo tantorum patrum fuerint majore approbatione munita , literas praediâas cum omnibua * fin. goli» ftatuti». ordinatienibat, décrétât, definitionibus, padi», conventionibus» pronuftionc, voluntate ic panis . inhibitione, aliilque ombus St fingulis claufvlis m eis contentis, iUa Çreferiim , «Mia vojuimu» , quod fi profatu» rancorum res iupradidias literas, ac omnia te fingula in eis sontem» , intra fex meofss a data pr«ientiutn computandos non approba» ret 8c ratificaret, tc ea tterpetuis furaris temporibus in icgno fuo tc ahia locis te dominiis diâi regni . per omnes prolatos te alias ecdefiafttcas perfona· ac curias pariamdntorum acceptari , legi » publicari, jurari A regiftraii ad inftar altarum .conftitutiotntm oegiarum . dc acceptatione , leâioae « publicatione . juramento Sc regiftrationc pnedidtu inrra przdiâutn tempus per omnium Se fingulorum fuÎiradiâorum patentes literas . aut authenticas cripturas nonis non tranfmhteret, aut nuntio noftro apud. ipfum regem esiftente › per eum sd nos deftinandum non conftgn»rct, tc deinde fingulis annis etiam legi , protn ali* ipfi·· Francorum regis conftitutiones te ordinationes , quae in viridi funt observantia , 'kbfervari debent , inviolabiliter obfervari cum effieftu non fecerit , liter* ipfas tc inde lecuta , quacumque effent , cafla & nulla, nulltufquroboris vel .momenti facro Lateranenfi concilio approbante , apoftolica auâoritate, 8r porellatis plenitudine approbamus, innovamus, eafque inviolabiliter Sc irrefragsbiltter obfervari Sc cuftodiri mandamus , roburnue perpetue firmitatis in eventum diâirum* approbationis tc ratifications , A non aliter , nec alio modo obtinere , omnefqu? m diâis literis comprehenlos , ad ipfarum limarum ac omnium fic fingulotum in cis exprctforum in cis oblervationcm , fub cenfuris tc panis ac aliis contentts , juxta earumdem literasum tenorem &- formam, teneri 8c obligatos efle decernimus & declaramus, non obftantibus conftitutionibus fic ordinationibus apoftulicis , ac omnibus ill·,, quz in didis litens voluimus non ubftare , ceccriique contrariis quibuicumqur · Nulli ergo omnino hominum liceat bane paginam noftnr approbationit., innovationis , mandati , decreti , declarationis infriogere, vei ei aiifu temerario contrahe. Si quis autem hoc attentare prrfumpferit , indignationem omnipotentis Dei , ac beatorum Petri Se Pauli apoftolorum ejus fe noverit incurfanim .

' Datum Rome in publica feffione in Lateranenfi iacrofanâa banliea folcnniter celebrata › anno incarnationis dominicae , millefimo qningentehmo decimoiexto , quarto Kalendas Januarii pontificatus noftri anno quarto.

Vifa. le.Salvius .
Bctnbus.
A. de Caftillo.

Qua perleAa, petiit an placerent paternitatibus, fuis contenta in fchedula. Er oumions placuerunt' (impliciter , eiceptoreverendo patre domino Dominico epifeopoLucerino, qui dixit quod piacebant

"anno CNRilTiX «ti«.

fibi ccntesta in bulla , dummodo Galli / comptent bullae revocationis pragmatic· fandioois. Et in eodem voto fuit reverendus. parer dominus Philippos, epifeopus Brugnattain , ft etiam reverend»! dominus Petrus epifcopo· Cafte)li maris. Reverendo patri domtoo BcncdiAo Chien(i placuerunt omnia , excepto quod in quantum diiponitur circa refignationes GAas in curia , quod requiratur coufeofus regis» hoc non placuit. Nec etiam placuit eidem BenediAo * quod appellatione· non admittantur f fed placere ei , quod appellatione» admitterentur. Reverendo patri domino loanni Dominico Terdonenti non placuit conluatudo parlamencorum » qtfod habeant juriidifiianem tu perfonas ecclefiafticas. Et in quantum fuprs/cripta bulla tribort jurildidionem fsrcularibus m perfonas ecclefiafticas» non placet ei. Reverendo patri domino Hieronvmo epifeopo Afculano placent contenta in fchedula, dummodo acceptetur per partes hinc inde .

. Deinde reverendus pater dominus Joannes Bapüfta epifeopus Cavallieenfi» afccndit ambonem» It legit fchedalam abrogationis pragmatica» fanAionis, feu corrupte!*, cujus tenor loquitur ft cft talis.

In •tfinfut ftrv»j ftr-nrun bti ad psr/ri«4O *ni atcenrn** , /iers «ppra- *Inett mttili».*

Psftor rternus gregem fuum ulque ad con* Cummatiorum trcnli nunquam deferto rus, ita» apoftolo telle, obedientiam dilexit, ut pno expiando primi parentis inobediemie peccato feipfutn humiliaverit, !aAv» obediens ufque ad mortem : migraturus vere cx mundo ad Patrem , in foliditate petre Petrum ejqfque ÎUCceflbtet vicarios fuos inftituit, quibus cx libri regum tcftimonio na obedire nccefle eft , ut qui non obedierit, motte moriatur. Et ut alibi legitur, in ecclefia elfe non poteft, qui Romani pontifici' cathedram deterit I quoniam Auguftino Gregorloque sudoribus , iola obedlcntia eft mater euftoique omnium virtutum, fola fidei meritum polbdcns : fine qua , quifque infidelis convincitur , etiamfi fidelis efle videatur. Itaque nos, eodem Petro docente, ioliciti efle deoemus , ut qu» a Romanis pontificibus prodetefforibu · noftris , profertim in facris conciliis pro obedient!* hujufmodi, audoiiutir, libertatifque ecclefiaftica, *8t* fedis apoftolice dsfenfione , mature ft ex legitimis caufis inchoata funt, noftris lltidio, & cura ft diligentia debite abfolvantur , ft ad optatum finem perducantur ; fimplicium quoque anima, quarum etiam rationem Deo reddituri fumus, à dolis ft laqueis tenebrarem principis liberentur. Sane felicis recordationis Julius papa fecundus prodeceflbr nofter , poft indiAum ex legitimis tunc expreflit caufis » de venerabilium fratrum fuorum fanda Romana cedefia cardinalium , de quorum numero tunc eramus, confilio ft aflcnfa , faerutn Lateranenfe confilium, provide confiderans cum eodem facro Lateranenfi concilio Bituriccnfem regni Francia corruptelam , quam illi pragmaticam faoAionem vocant , cum maximo animarum periculo ft fcindalo, ac dignitatis ledi· apoftolica deuintento ft vilipcndio , retroaAis temporibus viguiflë ft sdhuc vigere , ejuidem pragmatica fandionis negotium, eodem appro-

haute concilio , difeatieodum certis sone nominati* depetatis 'cardinalibus ft pralatis cerre congregationis commifit. Et quamquam fanAlo profata ea multis ontlitati notorie fabjaceret, fehiiaaaque aunifaftum foveret ft contineret , ft propterea elutione aliqua minime procedente, pet fe irrita» Mulla ft. invalida declarari potuUEtt, er abundanti tamen cautela idem Julius pnrdecsffor Gallicos prolatos, capitula ecclefiarum ft monaftermrum i pedamenta, ft laicos illis favente», ft diAa faoAione utentes, omnefque ft fiogvlos alio· ia promiffis fua communiter vel dlvifim interefle putantes . per edi&um publicum , cum ad partes illas tutus tunc non pateret acccflos » in Mediolancnfis, Afteafis ftPapienfis ecdefiarnm valvis «fligendum , monuit ft citavit', ut infra tunc expreffum terminum , coram co ft diAo concilio competerent, caufa(que dicerent, quare fanAio profata » ilUnique corruptela ft abufio ia concernentibus auAoritatem Roman* ecclefi· , ft facrorum canonum , ac ecdefuftic* libertatis violationem, nulla ft invalida declarari non deberet. Cumque diAo Julio prodeceflore ia humanis «gente , diverfis impedimentis canfantibua, citatio esequi ft reproduci., ac negotium abrogationis nujufmoai plene difeuti, ut «ntcotio ipfiut Julii prodeccflbri» fuerat, non potuiflet, fed eodem Julio prodeceflorc rebus humanis exempto , citatio ipfa legitime execute , per procuratorem fi(calem iacri concilii promoioiam reproduAa, ipforumque citatorum non comparentium contumacia accufata , * ad ulteriora procedi petitum fuiiet : no« divina favente clementia, ad fum«n> apollolatur apicem aflntnpti, omnibus ritepenlatis, petitionis proditias cx certis caufis du lum tunc refponfum dedimus. Ac deinde cum per diAos monitos ft citato· diverfa impedimenta allegarentur, quare in termino eis, ut prefertur, profixo comparere non potuiflent» ut omnis juflr exciifirionis ft querel* occabo eis auferretur, terminum citationis ft monitio nis hujufmodi pirfistim, eodem facro approbante concilio ad ilium tone espreffum tetminum jam ὡu effluxum in divertis feffionibus pluries prorogavimus.* Cum autem moniti ft citati prodiAi, fublatis jam omnibus impedimentis, effluxifque omnibus termini», eor«m nobis ft diAo concilio non comparuerint, nec comparera curaverint, ad allegandam caufam, quare fanAio prodiAa nulla declarati non debeat, ita ut execution· ultra locus non fit , poffintquc merito contumaces reputari , prout cos exigente juftitia reputamus t nos matara attendentes pragmaticam fanAionem » vel potius, ut diAum eft, corruptelam » fchifmatis tempore a non habentibus poteftatem , ediusn , reliquo Chrrflisa· reipublic* ecclefi·- Sue fanA* I>vi nullatenus conformem , ft a aro memori· Ludovico XL Francorum rege Chrifliani flimo revocatam, Caflatam, atque abolitam , auAoritatem, libertatem, ac iftnLtatem dtAr fedis violare ac diminuefe · facultatemque Romani pontificis pro tempore exiftentis de fanda Romane ecclefi* cardinalium pro univerfali ecclefia aifidoe laborantium, virorumque doAonim perfonis, quibas abundat curis, ft quorum confilii a fedis apoftolic· ft Romani pontificis atque univerfalis ecclefi· auAoritas & poteftas confervantur , negotiaque diriguntur* ft in profpero flatu confoventur, ecclefiis *Bc* monafteriis , cifdcmque perfonis dc

g'essio n.

SBSSI XI. reliqzis beneficiis ecclefiafticis juxta eorum fta- A tus exigentiam providendi, penitus auferte, finelatis veto ecclefiafticis illarum partium cauam prvbere, ut ipfi nervum cccleliafticas difeiplinat obedientir fandum frangant & violent, ac contra nos 8e fedem przdidam eorum matrem cornua erigant, tc cis ad premifla audendum viam aperire, ipfamque notori? nullitati (objacere, nulloque nifi alicujut temporis fed potius tolerantia cujuidam adminiculo fulciri, fc fi Romani pontifices prrdecciiorcs noftri pnrfati, prout ipfi fuo tempore (ummoperc optare demonftrarunt, corruptelam & abufionem hujufmodi, vcl malignitate temporum, vel alias illi providere, fc in totum occurrere non valentes, fui» temporibus tolerafle vili B fuerunt, confidcrantes tamen ab ipfiu» Bituri-eenfis fanâioni» editione vix annos feptuaginta fluxifle, nullumque infra hoc tempori» fpatium prêter hoc Lateranenfe concilium lfgntimc fuiiTe celebratum, in quo cum (difponente domino) conftituti fimus, ab ejuidem imf>robz fanâioni» extirpatione A totali annulation:, fine noftra & tantorum patrum in prefenti concilio congregatorum nota, ac no* fttae tc didorhm illa utentium animarum periculo, abftincrc feu deliftere non nolle, Augu-itino telle, judicamus atque ceniemus. Et ficui p'i« memoris Leo papa I. predeceflor nolle.. cujus in hoc libenter, quoad poifumus, vcftigia imitamur, ca quz in lccunda Ephefma C fynodo temere contra juftitiam te catholicam fidem geft* fuerunt. poftmodum in Calchedor.ctih confilio mandavit ac fecit, pro did* fidei firmitate revocari: tc nos a tam nefarias (andionis & contentorum in ea revocatione, retrahi aut deliftere, lalva confcicntia, ac noP ◇ & ipllus ecclefis honore, non pofle, aut debere, cenfemus. Nec illud nos movere delet,-quod fanâio ipfa, & in ea contenta, in Bafileenli concilio edita, fc ipfo concilio inflante, a Bituricenfi congregatione receptata & accept ta fuerunt, cum ca omnia poft translationem ejuidem Balileenlis concilii, per felkri memoris Eugeaium papam quartum, etiam prsdcccfiorcm noftrum faâatn, a Pulilccnil conci- D Jiabuln, feu potius conventicula, qur prsfcitim poft hujufmodi translationem concilium amplius appellari non natrebatur, fafta exiitcrint, ac propterra nullum robur habere potuerint: cum etiam folum Romanum pontificem pro tempore exiftentem, tamquam auâoritatem luper omnia concilia habentem, tam conciliorum indi: cendorum, ~~transferendorum~~, ac ~~diflolvendo~~rum plenum jus & poteftatetu habere, nedum ex laerae (criptOrar teftimonio, didis fandorum patrmn, ac aliorum Romanorum pontificum etiam prcdeceiforum noftiorum, facrorumque canonum decretis, led propria etiam eorumdem E conciliorum confillionc manifefte conftet; quorum aliqua referre placuit, reliqua vero, utp t.· notoria, filentio praeterire, io Alexandrir. enim fynodo Athanafio ibidem exiftente, I elici Romano pontifici ab eadem fynodo lcnptum fuifle legimus, Nicaenam fynodum ftatuific non debere abfque Romani pontificis auâorit.te concilia celebrari. Neque no» latet, etiam ei. alem Leonem pontificem Ephefinam fecunc'am fynodum ad Calchedonem tranftuliile; Martinum etiam papam V. prsfidentibus fuis in concilio Scnenfi potcftatem transferendi concilium nulla confenlus ipfiu» concilii mentione habita dtïilfç i Eyhrfinam quoque primam lynodum Cwleftino, ac Calchedoncofem eidem Leoni, fcxtam Agathoni, fcptimam Hadriano, oâavam Nicolao, odavam etiam Canlhurino* politanam fynodum Hadriano Romano pontifici prcdecefToribus noftri» maximam reverentiam exhibuiffe, conimdemque pontificum ioftitntionibus & mandatis in facris conciliis per eoa «·diti» & fadit, reverenter 8t humiliter obtemperafle · Unde Dama(na papa & ceteri epifeopi Romae congregati feribentes de concilio Arimi* nenfi epifeopis ia Illyrico confticutis, pra judicium aliquod per numerum epifeopotum Arimini congregatorum fieri non potuie teftentur; quandoquidem conftet, Romanum pontificem, cujus ante omnia decebit ipcdari decretum, talibus non prsbuifle confenfum: eumdenique Leonem pontificem, univerfi» Sicilite epifeopi» feribentem, idem voluifte apparet. Coniuevcruntque antiquorum conciliorum patres, pro eonim, qua in fuis conciliis gcfta fuerunt, corroboratione a Romano pontifice iubiccptionetn approbationemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicatna 8e Epheiina ac Calrhedoneiifi hujufmodi, & ferta Conftantinopolitana · & feptima eadem Nicaena, 8e Romana fub Symmacho fynodis habitis, caiutnque gefti», nec non in Aitnati libro de iynodfi manifelte colligitur, quod etiam novidime Conftjiiticnfcs patres fcciife confiât. Quam laudabilem conluetudinern fi Bituricenles A' Balilcenie* fecuti fuifient, hujufmodi moleftia procul dubio caieremm. Cupiente» quoque htquimudi negotium ad dcb'tum finem pe duci, ac tam vigore citationum haâenus a nobis, &przfato Julio prrdeceflore cx abundanti emanatarum, quam aliorum prrmiflorum, quae ita notrna luat, ut nulla valeant cxculatione aut tergi*eifatiouc celari, etiam cx noftro paftorali officio p ocedcnte', tomncfque fic iingulos, tam juris quam fatii dcfeâus, fi qui forfan in pisemillis intervenerint, fupplcntcs, ex certa noilra lciou4a, & de apoftolica potefIr'i»plenitudine, eodem (acro approbante conciliiAenore pratentium praefatam pragmaticam ianâionem feu corruptelam ejulque approbationem qnomodolibet emanatam, omniaqnc fc lingula decreta, capitula, ftatuta, conftitutiones, five ordinationes in eodem quomodolibct contentas, feu etiam infertas, ac ab aliis prius editas, ncc non confoetadines, ftylum, uius, live potius abufus, ex ea in hanc ufque diem quomodolibct emanatos lcu obleivatos, nullius roboro vel momenti fuiiTe fc elle deccrnirru» & declaramus. Nec non ad abundantiorem cautelam catndein Bitunccnlem ianâionem five corrup'efem, ejuiqac approbationem tacitam vcl exprelfam, ut pt-- fcitur, Se in ea contenta omnia tc lingula, etiam inferta qurcumque revocamus, cafiatnas, abrogamus, irritamus, annul'amus ac damnamus, te pro infcâis, revocatis, caftaris, abrogatis, irritatis, annullatis, damnatis haberi volumus, decernimus tr declaramus. Et cum de neceflitate (alutis exiftat omnes Chrifti fideles Romaoo pontifici fubeffe prout divine feripturse & landormn patrum teftimonio edocemur, ac conftitutione felicis inemori» Bonifacii pap» VIII. fimiliter predeceflbris noftri, que incipit, Unam fiinâam, declaratur: pro eorumdem fidelium animarum la lute, ac Romani pontificis tc hujus fandas tedis luprema audoritate, fc ecclefi* fponfas fur unitate & poteftate, conftitutionem ipian, urio picfente concilio approbante, innova-

anno CHRim »ja«.

r·»· im ijia novamus Sr approbamus , fine tamen pnrjudi- c*° declarationis LanA» memori» Ctemcntispa* P« V. que incipit , Meruit i inhibentes in virtute fande obedientia , ac fab penis dr oenioris infra dicendis , omuibas dr fingulis Chrifti fidelibus , tam laicis qua* clericis Cnculari- bus , <c quorumvis ordinum etiam mendicantium regularibus , dc aliis quibufeumque perfo- rm , cujaicuasque ftatas , & gradus , de conditionis ex iliant , etiam fanA· Roman» ecclefie cardinalibus , patriarchis , primatibus , archiepifeopâ , episcopis , br quibufvis aliis eeclefieftica vel mundana , vel quavis alia dignitate fulgentibus , omaibufque aliis & fingulis prelatis , clericis , capitulis , *te* conventibus fnculaer ibes , *dc* ordinum predidorum regularibus , etiam monafteHorum abbatibus , prioribus, ducibus, comitibus, principibus, baronibus, parlatncntis , officialibus etiam regiis , judicibus , advocatis , notitiis dc tabellionibus ecclefiafticis vel {jocularibus , dc quibufvis aliis perfonis ecclefiafticis regularibus *te* fxcularibus , ut pr»fertur , quacumque dignitate fulgentibus , in prefato regno Franci» , Delphinatu , *8e* ubicumque pnediAa pragmatica direAe vel indireAe , tacite vcl expreOc vigeret , quomodolibet exiftentibus , vcl pro tempore futuris , ne de cetero prarfaâa pragmatica fanAiane , feu potius corruptela , quomodolibet ex quavis caufa, tacite vcl exprefle,direAe vcl indirede, aut quovis alio qn»fito colore vel ingenio, in quibufquc adibas judicialibus vel extrajudicialibus uti, feu etiam eam allegare , vcl fecundum eam judicare, aut quofvis adus judiciales vcl extrajudiciales , fecundum did» pragmatics tenorem vcl capitula an ea contenta , per fe ve! alium feu alios nullatenus facere parfumant , aut per alios fieri permittant feu mandent , nee prsfatam pragmaticam fandionem , aut in ex contenta capitula feu decreta , ulterius in domibus fuis, aut aliis locis publicis vel privatis teneant t quinimo Illam ex quibufvis archivis etiam regiis, feu capitularibus , & locis paedidis , infra fex tnenfes a data prcfcntiutft computandos , deleant feu deleri faciant , fub majorit excommunicationis Jat» fententi» , nec noa quoad ecclcfiafticas de regulares perfonas pntdiaas, omnium etiam patriarchalium , metropoliunarnm , *te* aliarum cathedralitrm ecdefiarum , monaftet iorum quoque dt prioratuum , etiam conventualium , dc quarumcumqne dignitatum aat beneficiorum ecclefiafticorum (arcularium, dcquorumvis ordinum regularium privationis , & inhabilitatis ad illa tn pofterum obtinenda : quo vero ad fsculares, prrfatc excommunicationi^, nec non amiffionis quorumcumque fèddoru'm , tam a Romana quam alia ecclefia ex quavis caufa obtentorum , ac etiam inhabilitatis ad illa in pofterum obtinenda , inhabilitatifquead omnes & fingulos adus legitimos quomodolibet faciendos , infamefque ac criminis l»f« maieftatis in jure expreilis poenis , eo ipfo , dc abfque ulteriori declaratione per omnes dt fingulos fupradidos , fi(quod aofit)contra fecerint , incurrendis : a quibas vigore cajufcumqoefacultatis, ac claufularum etiam in confeffionalibus , quibufvis perfonis fub quibufvis verborum formis concedis , contentarum , nifi a Romano pontifice canonice intrante , vel alio ab eo ad id in fpecie facultatem habente , preterquam in mortis articulo conftituti , abfolvi nequeant › non obftantibas przmtffis , nec aon conftitutionibus & ordinationibus , decretis ac ftatwis, apofto-

lica , feu quacumque alia etiam conciliari auduritate quomodolibet , etiam ex cena feienria dt apoftolica poteftatis plenitudine editis de emanatis , de fepius innovatis , repetitis, confirmatis dc approbatis · quibas dlluruua omnium d finguloclMo tenores, ac fide veiboad verbo* iafevereotur , ad effedum pr»n>iflbn»* , pvo fufficiemer «xpreffis dc infertis habentes , ulis alias tn fuo robore permanforis , fcieotia , poteftate tenore prssmiffis, fpccialirer& espreffc derogamus contrariis quibufeamque : tat fi cosnmunitatibas , univerutatffius , perfonis fingulis lupranommatis , etiam cardoulibus , patriarchis, archiepifcopis, epifeopis, marchm^ nibus , fe ducibus profatis , vcl quibufvisalus, communiter vel divifim ab eadem fit fede indaltum , quod interdici , fuipendi vel excommunicari , aut propterea privari , *8e* inhabiles reddi non poffint per literas apoftolicas oon facientes plenam dc expre&m , ac dc verbo ad verbum , de induito hujufmodi mentionem t dc quibufcumque aliis privilegiis , indulgentiis dr literis apoftolicis generalibus , vcl fpccialibus , quonimcumque tenorum cxiftant , per quas pr«fcntibu» non exprefta , vcl totaliter non inferta , cStftun earumdem impediri valeat quomodolibet vcl ditferri , dc dc quibus , quorumque tenoribus de verbo ad veroum habenda fit in nothis literis mentio fpecialis . Nnlli ergo omnino hominum liceat hane paginam noftri fupplementi , decreti , declarationis , revocationis t caflationis , abrogationis , irritationis, annullationis , damnationis , voluntatis , conftitutionis , innovationis , approbationis , inhibitionis , dc derogationis infringere , vel ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare prefumpferit , indignationem omnipotentis Dei , ac beatomm rctri dc Pauli apoftolorum ejus fe noverit incurfurum.

Data Rom» *ia* publica feffione , in L«tenncnfi facrofanfta bafilica folemniter celebrata « anno incarnationis dominico rritf. quarto decimo Kalendas Januarii , pontificatus noftri anno quarto.

Vifal. Salvius.

F.de S.Joannc.

Qiia perleda , petiit an placerent paternitatibus fuis contenta io fcheduia . Et omoibui placuerunt fimpliciter , excepto referendo domino cpifcopo Terdooenfiqui dixit, quod non placebat fibi revocatio illorum t qu» habuerint originem a Bafilienfi dc Bituricenti conciliis , feu conventiculis.

Poftremo reverendus pater dominus Joannes epifcoous Sibinicenfis attendit ambonem, dclegit ichedularn di(ponentem circa religiofos 8c eorum privilegia ; cujus tenor talia eft :

Ves */fijfifiti ftrvtntat Dti <nl ferfrwn ni mfintrUni ,* /xrr· «fpprrfww

Duminfra mentirareana revolvimur, ft diliîenti confidcratione penfamus operola foliotuinit ftudia , continuo(que laborer pro divini nominis gloria, exaltatione catholicae fidet, *cr*cleft» unitate fervanda , *te* inftitutionc ac ia tute fidelium animarum per coepifcopoa coioi.-.juc fu perforer , ia divertis orbis partibus , ad icg** men fua turn ecdefiarum a iede apoftolica conitituto» , nec non per fratres diveriorum ordia'"», pnrfenim mendicantium , indefefle *8c* indcli-

Sf J nen-

• KSS1O at.

ncntcr impeafos, tinta ex coru'm in vinci dom>n· frufliuofis operibus , & opportune ac laudabiliter geftis, cordi noftro provenit iariifa-&·o, nt iis qu* ad patfem it quietem inter eoa. coolerrandam conducere cognofrimu* , omni ftudio intendamus. Nofimus enim'epiicoposi|£ fos in partem foiicitudinii noftàa allumptBsfuiile, quorum)>onor 8t fublimitas, tcfte Ambro» fio t nullis puteft comparationibus adaquari. Rcligiofos etiam in aero dominico pro Chriftian* religionis defeauone & ampliatione complura fecifle, ac uberes fru&is protuliffe, *Ar* in dies Cingulos proferre, ita ut eorumdem epifeopomm ac rcligiofoforuiu bonis operibus orthodo* xam fidem incrementa fumpfiffe , & per orbem terrarum undique dilatatam fuifle, fidelium nul* lus ignoret. Et ficut ipfi fzpenumero vigilanttlhma & folerti cura fchifmata in Dei ecclelia extinguere, & ecclefix unititem reddere, Ar ut eidem ecclefiae naris tranquillitas daretur, innumeros labores fubire non dubitarunt : ita quoque par eft , cos inter *fe*, noftris provifionibus pacis vinculo , ac fraterna caritate & unitate conjungi, ut eorum concordi doéirina & mutuis operious uberiores in ecclelia Dei fruâus proveniant. Sine cupientes, ut jura (pirituaiia, qoae ad Dei laudem & Chrifti fidelium animarum falutem , pertinent, *Sc* quorum exercitium profatis epueopis & eorum fuperioribos in luis duretfibus , cum ipfi in partem folicitudinis , ut profertur, afiumpti , ae dimccfcs diftindz, fir cuifibct eorumdem epifeoporum aŒgnatar fuerunt , commiflutn extitit , ut per ipfos epifeopos orcteeantur , Sr jus illa libere exercendi, quantum fieri poteft, eis illrfum proferretur ; & ii aliqua didis fratribus mendicantibus in eorumdem epifeoporum Icfioncm per Romanos pontifices prxdeceflores noftros & fedem apoftolicam concclfa fuerint, conceffiones hujufmo. di eiidem rdigiofis faâas , in fubfequentibus duximos moderandas f Ut ipfi fratres potius ab cifdern epiicopis omni cum caritate foveantur, quam aliquo modo medeftentur & inquirentur. Una enim eft regularium A' fzculariom, prolatorum & fubditorum , exemptorum *Sc* non e-xetnptotum univerialis ecdefia, extra quam nuifin omnino ialvatitr , eorumque omnium unus dotrinus, una fides : At propterca decet eos, qui ejufJcm iunt corporis , unius etiam efl* voluntatis.,Et ficut fratrea nexu invicem cari» fatis adftriâi funt , £c non convenit alterum in alterius injutjam feu jaâuram profilire, dimetire falvatorc ; JJos *eft pructptitu» «sswm , M iuvictm , ficut Jilexi vtt.* Ad confet-* v»odam igitur inter epilebpos eorum fuperiores, ac prolatos *St* fratres hujufmodi mutuam caritatem Ar benevolentiam, divini quoque cultus augmentum, paccmque *Sc* tranquillitatem univerialis ecclefi* ftatus, quod ita demum fieri poli* cognofeimus , fi unicuique quantum fieri noteft , fua jurildiftio confervetur , *itero* appronante concilio ftatuimus *Sc* ordinamus , quod epifeopi & eorum fuperiores Ac alii prolati profati parochiales ecclelias ad eofdem francs ratione locorum fuorum legitime (pedantes , quo ad ea, qu* ad parochianorum curam. *St* (aeramentorum converfationem , adminiftrationemque pertinent , fine tamen vifitatorom inloiico gravamine vel impenfa, vifitare, *St* illarum curam gerentes , *St* circa illam delinquentes, fi religiofi fuerint , juxta ipiius ordinis regularia inftituta intra fepta regularis loci («culares vero presbyteros, dt fiatres hujofmodi beneficia obtinentes® libere tamquam fu* jurildiiSiont fubjedos punire. Ac tam prolati quam presbyteri («culares,«qui vinculo excomsnunicationis ligati non fuerint , iniflas in ecclefiis domorum eorumdem ftvctiotui caufa celebrare volentes, celebrare poflint : ipfique fratres tales cclebsaro volentes libenter recipere debeant ; ac ab cifdem prolatis ad procefllonei iolemnes pro tempore faciendas tequifiti, dummodo eorum loca fuburbana ultra unum militare a civitatibus reipeâive non fint remota, accedere : nec non /uperiores eorumdem fratrum fratres , quos ad audiendas confefliones (*u*bdirorum eorumdem prolatorum pro tempore elegerint, eiidem prolatis perionaiiter exhibere B ac profentare, fi eos fibi exhiberi *Sc* profentari petierint : alioquin eorum vicariis , dummodo ad prolatos ultra duas dictas accedere non cogantur, omnino non teneantur. Poflintque illi per eofdem epifeopos &' prolatos fiiper fufficienti {iteratura *8c* aliqua (altem hujulmodi facramenti peritia dumtaxat examinari : talibufque prarfentatrs admiflis, vd etiam indebite recufatis, confirentes conftitutioni , qu* incipit: Omnis tHriufque fexus ; quoad Cobfçflionem dumtaxat fatisfecifle ccnfeantur , ipfique fratres etiam foren(ium confefliones audire valeant. Laicos tamen *St* clericos (rcularcs, a fentemiû ab homine latis, nullatenus abfolvcre poffitK. Eocharifti* vero *8e* extreme unâionis, iliaque C ecclefiaftica (aeramenta illis, quorum etiam infirmorum ac decedentium confefliones audierint, dicentibus proprium facerdotem illa fibi dare denegafle, dare nequeant : nifi denegatio fine legitima caufa faâa, vicinorum teftitnonio probata, aut requifitio coram notario publico faâa doceretur . Eorumdem vero fratrum obfequio infiftentibus , (aeramenta hujufmodi nullatenus miniftrare valeant , nifi illorum durante obfequio . Paâa autem *Se* conventiones inter eofdem fratres *Sc* prolatos atque curatos pro tempore inita , valeant , nifi per fubfecutum capitulum proximum generale vel provinciale refutata, ac per eos refutatio huiüfmodi intimata debito tempore fuerint. Parochias autem cum cruce àd levande funera eorum, qui apud ecclefias domorum *Sc* locorum eorumdem Suam elegerint fepukuvam , intrare non point , nifi prius promonito *Sc* requifito, ac non recuiante parochiano presbytero , flv tunc fine ejus ac ordinarii projudicio : nifi eiidem fratribus fuper hoc antiqua confuetudo, qu* fit in viridi obfervantia, *St* cum pacifica poilefliome fuftragatur. Volentes quoque fepeliri in habitu eorumdem fratrum rn clauftro non degentes, fed in propriis domibus habitantes, in eorum ultima voluntate (epulturam fibi libere eligare poflint. Quodque-fratres ipfi id ordines K· ptomovundi, per ordinarios de grammatica Ac iufticientia examinari , 4r dummodo competenter rtfpondeaut, per eofdem ordinarios libere admitti , ac nullatenus in eorum ecclefiis Icit domibus, aut aiiis eorum locis, ab .alio ouam 1 dicecefano epifeopoa, vel ejus vicario, liiper hoc com debita reverentia requifito, *St* ablque rationabili caufa contradicente, vel eo a diacefi abfente, ad drâas ordines promoveri debeant . Nec ab alio epifeopo confecrationem ecclefi*, vel altaris, aut coemeterii benedidionem petere, feu in ecclefiis per eos pro tempore sdificandis, primum lapidem per alienum epiicopum poni facere poflint, nifi ubi ordinarios bis aut,ter cum debitis reverearis AC ic»-ftan-

a n RO ' CHRISTI 'P··

ftaocie ruquifitM, fine legitima cauia id reçu- /k
CHUISTI *iw*. Et abfquc curatorum confenlu fpon-
iji*. fum * fponfam benedicere nequeant. Et nt débita* honor matrici ecclefia reddatur » tam ipli fratres, quam alii clerici («culares» etiam iuper hoc apoftolica (edis privilegio muniti -, die (abbati majoris hebdomade, antequam campana cathedrali· vel matricis ecclefia pullaverit» Campanas in ecclefiis fuis pullare minime polfint. Contra facientes petnam centum ducatorum incurrant. Cenfuras autem per eoidem ordinarios latas *te* promulgatas, *ac* m matrici ecclefia civitatum, nec non in colieSiatis *te* parochia!ibas ecclefiis caftrorum *te* opiorum refpedive folenniter publicatas, quando fuper hoc ab eifdem ordinariis requifiti B fuerint, in ecclefiis domoram faaram publicare ac fervare. Et ut animarum utriuique fexim Chrifti fidelium faluti uberius confulatur, illos » quorum confeifiones pro tempore audie-' rint » cujufcumque ftatus Sc conditionis fuerint » ad folvendum decimas » five aliam bonorum feu fruduum quotam in locis, in quibus decisu ipfe aut fimilia folvi confueverunt, etiam fub onere conicientiarum fuarum mo.nere & hortari » iphfque etiam illas folyerc rccufantibus, abfolutionem denegare, *tc* fuper hoc requiiiti » id populo etiam publice prajdicare '&· perfuadere teneantur. Confervatorcs autem eildem fratribus pro tempore a fede apoftolica deputandi » dodrina & probitate preftante*, *8c* in ‹C ecciefiaftica dignitate conftituti efle debeant : Ac coram eis per eofdem fratres, quibus dati fuerint » ultra duas distas a loco lu* folitx habitationis nullus trabi poflit, privilegiis fuper hoc alias cis conceiii. nullatenus fuffiagantibus. Escommunicati quoque, ordinem mendicantium profiteri volentes, ubi de interefla tertii agetur » abiolvi non polfint » nifi patria fatbfadione. Procuratores quoque *Be* negotiorum gcftorcs ac operarii eorumdem fratrum fervitiis infiftentes, fententiis excommunicationis promulgatis illaqueati fint, 8r efle cenfeantur, fi illis caufam dederint, aut dantibus confilium, auxilium vel favorem prcftiterint. Fratres autem &r fotores tertii ordinis, D nec non mantellati, cotrigiati, pizochatx, chordellati, *te* alii quocumque nomine nuncupati, in propriis domibus habitantes, fcpul» turam, uoi voluerint : eligere valeant : fed die pafchatis tantum cuchauftiam, nec non extremam undionem.» ceteraque ecciefiaftica facrkmenta » peenitentias (aeramento dumtaxat excepto » a proprio facerdote recipere, & ad onera, que laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro («culari coram judicibus fstcularibus conveniri polfint. Et ne cenfura vilefeat ecciefiaftica, *Bc* minoris audoritatis interdidi fcnrentia reputetur, iidem didi terta ordinis » ad divina audienda in ecclefiis fuorum ordinum tempore interdidi nullatenus E admittantur, (i caufam dederint interdido, vel caufam ipfam nutriant feu foveant, aut dantibus auxilium, confilium vel favorem quoquo modo prsftiterint. Collegialitcr autem viventes, feu cum clauftralibus habitantes, ac mulieres virginalem feu cclibem, aut caftam vidualem (expreflb voto & fub dido habitu) vitam ducentes » privilegiis, quibus fratres ordinis, cujus terti* regula habitum reliant, Isudare debeant. Omnia etiam fingula fupraida ad reliquos religiofos ordinum quorumcumquc extendi, *te* per cos etiam fervari debere volumus atque decemiaJBs. Salvii tamen in reliquit defaper non expreffis, tam epikoporum quam fratrum Ar aliorum rcligiolonim pnrdiAonim juribus, quibas per prwmifla ia aliquo pcviudicarc » feu quidquam innovare noo iatcMimM j non obftantibus conftitutiombus *te* ordinationibus apoftolicis » ac ftat»·tis Ar confuctudinibus didorum ordjaqm, juramento, confirmatione apoftolica » vel quavis alia firmitate roboratis, privilegii* quoque *tc* induitis, ac litetis afffiftolicis, contra prmmifla *t*· feu aliquod pr*mifloram eildem ordinibus conceifis, etiam in Mari magno rontentis, quibas, ctiamfi ad diorum derogationem, de eis, eoruiaquc tori< tenoribus fpecialis, fpecifica, exprefla, individua, ac de verbo ad Verbum, non autem per generales claufulas id importantes, mentio feu qu*vlt alia exprrilio habenda, aut aliqua alia cxqai» lita forma fervanda eflet, dh>rum tenoies pnrfentibas pro fufficicnter csprrflis infertis habentes, fpecialiter & exprefle deiogamos, cetcrifque contrariis quibulcumque, decernentes exnunc irritum *te* mane, fi fecu* fuper his a quoquam quavis audoritate, fcienter vel ignoranter contigerit attentari. Eofdem inluper fratres in virtute fande obedienti* monemus » ut eofdem epifeopos » loco fandorum apoftoloreus fubrogatos » pro debita & noftra ac apoftolica fedis reverentia, congruo honore Ar convenienti obfervantia venerentur. Ipfos quoque epifeopos hortamur, ac per vifcera milcricordue Dei noftri requirimui, ut fratres ipfos afieda benevolo profequeates, caritative tradent ac benigne foveant, feque illis minime difficiles, aut duros vel morolos, fed potius faciles, mites, propitios » pdaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prrdidis, tamquam in agro dominico cooperatores, eorutnque laborem participes prompta benignitate recipiant, eorumque jura omni cum cantate cuftodiant, atque defendant, ut tam epifeopi quam fratres prefati, quorum opera vcluti lucerne ardentes fupra montem pofitx, omnibus Chrifti fidelibus tomen prxbere debent, ad Dei laudem, fidei catholic* exaltationem, populorumque falutem, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde a largiflimo bonorum omnium retributore domino perennis vit* premium confcqui mereantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrorum ftatuti, ordinationis, voluntatis, derogationis, decreti, monitionis, exhortationis, *te* reqoifitionis infringere, vel ei aufu temerario contraire· Si quis autem hoc attentare prxfumpfetit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri *tc* Pauli apoftolorum ejus fe noverit incuriarum.

Data Romx in publica feffione, in Lateranenfi ficrofanda bafilica folenniter celebrata, anno incarnationis dominica millefimo quingeetefimo decimofcxto, decimonono Decembris, pontificatus noftri anno quarto.

Qua perleda, idem epifeopus legit indidionem duodecima feffionis, videlicet fexto Nonas Martii proxime fisturi. Et petiit, an placerent leda in didis fchedulis paternitatibus fuis. Et fuerunt vota infrafcrfota aliqualiter diferepantia, aliis ceteris refooadentibus *per* verbum, Placet. Nam revetehdus dominus Jacobos epifeopus Potcntinss dixit, quod non faent

voca*

SÎ s'sïb XI.

ocatMt "ec informatus , tt ea dc caul remittit ie ad fanâiffimum dominum noftium , a quo bona cunâa procedunt.

Cumanas tc Tarviiinus dixerant , quod videbatur cis, quod effitt adimenda illa daufala Salvis , err. tc quod pooerrtwr , Approbare » libi dicit , Innovare.

Cavallicenfi etiam non placuit ilu claufula, Salvis , CTc.

Mrlfitanas disk , placere fibi quod ea , qua reiiituuucor ordinariis t in alio vero line przjudicio ordinariorum tc fucccflbrum filorum .

Hipporegicnfi placuerant Cne approbatione privilegiorum . Et in eodem voto fuit BeHuncnli» .

Tctdonenfi placuerunt, exceptis duobus, videlicet de conlcrvatoribus , quibus dari drbetent aftcflores, te fine approbatione privilegiorum , quia unius inclufio eft alterius exclulio .

Cxfcnatenfi placuerunt Cne approbatione privilegiorum .

Btumatenfi placuerunt , dummodo tollarur daufnla, Salvis, aut verbum» Innovate, dcjxjna.iir, &· ponatur, Approbare .

Vincienti , Ferentino, A* SenogillienG placocntnt fine approbatione privilegiorum fratwm .

Al'cgaricnfi placuerunt pro fe » fed pro aliis, pto quibus eft procurator , dicit fc nihil velle dicere .

Dig tienfi placuerunt , fine przjudicio eedefi* fu* .

Fuerant infuper data mandata prelatoram abfentium t & primo , reverendos dominus Zutieldus Vrerdetnberg dedit mandatum reverendi patris domini Henrici epifeopi Coronienlis. Et dominus Petrus de Candia dedit mandatum reverendi patris domini Auguftini epifeopi Gralienlis .

Reverendus dominus *Joannes* Nocndommanus dedit mandatum reverendi patris domini Theodorici epifeopi Lubccenfis.

Reverendus dominus Benediâus epifeopus Chienlis dedit mandatum reverendi domini Jacubi epifeopi Faventini.

Rcvcicnaus dominus Joannes de Treda nomine epifeopi Cajetam , live dc Lipari , dedit mundatam reverendi partis domini Petri epifeopi Lucan.

Reverendus dominus Hieronymus epifeopus Afcnlanus dedit mandatum reverendi domini epifeopi Joannis Antonii Calinenfis .

Reverendus dominus Alexius epifeopus Meifitsn.is dedit mandatum reverendi domini Juliani Cibo epifeopi Agrigentini .

Reverendus dominus Joannesepifeopus Algarenhs dedit mandatum reverendi domini Guillelini epifeopi Tyrafoncnfis.

Reverendus dominus Petrusepifeopus Caftelli maris dedit mandatum reverendi domini Francifci epifeopi Spoletani .

Reverenuiflimus dominus cardinalis fanâi Gcorgii dedit mandatum reverendi domini Alberti Magdeburgenfis , tc Moguntini archiepiicopi, ac marcbionis Brandcbargsnfis.

Reverendus dominus Joannes Ingenvinkel , dedit mandatum reverendi domini Friderici epifeopi, Trajcdeftfis «

Reverendus dominus Joannes epifeopus UreeHenlit , dedit mandatum reverendi domini Fe:ri Conceptionis in infula Hifpan.

Âmno* CHH1ST1 ij i*.

Reverendus pater dominos Georgios archiepifeppus Naaaicnus dedit manda'um reverendi domini epifeopi Tribunienlis tc Macharienfis .

Et dominus Zutfcldus Noiodcburgenfis dedit mandatum pro reverendo dominojoanne epifeopo Haryerbergenfi .

Et dominus Petrus dc Soto dedit mandatam reverendi domini Alphonfi archicpifcopi Cotnpoftcllani.

Reverendus dominos Alexius epifeopus Melfitanus profatus excofavit reverendum dominum Nicolaum epifeopom Bergomcnfem.

Reverendos dominus Joannes Pels dedit mandatum reverendi domini Medardi abbatis fanât Adalbert! in Egmonda, ordinis fanâi Benedicti Trajcâenfis dioccfis .

Quibus finitis cantores inceperunt Te Deum laudamus- Quo finito , fanctiffimus dominus nofter , comitantibus reverendiifimis dominis cardinalibus , patriarchis» archicpifcopi* firepifcopis, 8r aliis prclatisA nobilibus viris, equitando rediit ad facrum palatium apoflolicum in Vaticano .

PROROGATIO SESSIONIS DUODECIMÆ.

Anno a nativitate domini millefimo quingenteiimo decimofeptimo , indiâione quinta, die vero vigefima feptima menfis Februarii, pontiiicatus fanâiffimi in Chrifto patris & domini noftri domini Leonis divina providentia pap* dceimi anno quarto » pr*fatus fanâiffimus dominas nofter de fanâ* Romane ecclefi· cardinalium confilio , duodecimam feffionem cx certis rationabilibus eaufis te legitimis prorogandam duxit te prorogavit, prout in fchedula per airfares in bafilic* principis apoftolorum de Urbe» tk fanâi Joannis Latcrancnfis ecclefiarum valvis, ae cancellari* 8c audienti* apoftoiic* portis affixa apparuit.

Tenor vero fchcdulc 8e executionis carum fequitur & eft talis ›

Ln cfifioftn ftrvHt feretrum Del.

Duodecimam leffionem Spiritu fanâo faventе , legitime congregandam, quam alias fexto Nonas Martii proxime futuri faciendam in undecima feffione indixeramus , de venerabilium fratrum noftrorum fanâ* Roman* ecclefix cardinalium confilio , unanimiqnc confcnfu » cx certi» rationabilibus te legitimis caufis, ad decimamfextam d:em didi mctiGs Martii , qn* erit dccimafe. n K lendas Aprilis, pontificatus noftri anno cp irto , prorogamus pariter te extendimus .

Data Romx apud fanâum Petrum tertio Kalendas Martii , pontificatus noftri anno quarto .

Fiat.

. Tenor exeeutionis fequitur te eft talis ;

Dic vigefimafeptima Februarii anno millefimo 5|uingentefimo decimofeptimo, prsfentes liter* uerunt affix* ad valvas audienti* per me Michaelem dc Billcno curforem .

Anno, menfe, die & pontificatu fapradiâis» prefentes liter* affixe A publicat* fuerunt in valvis feu portis bafilic* principis apoftolorum de Urbe, te fanâtJoannis J.atcranenhs, aecancellari* a pofto liez, nec non in acie campi Flor* per me Michaelem de Billeno curforem .

Anno

AMMO CMAIITI »i«Z.

Am»» a nativitate domini millefitno qain-sentefimo dccimofeprimo ▮ indidionc quinta , die van» dccimatcrua Mβδι Martii, pontificatus fanâiflimi in Chrifto patria 8c domini noftri domini Leonia divina providentia papa decimi , anno quarto , fuir congregatio prolatorum in fuperiori capella palaut apoftoltci, in 3ua interfuerunt tnfraicripti reverendiflimi carinales » 8c rrfcrendi patres aschicpifcopi &: epifcopi . Et quia fuerat differentia in quadam congregatione privata inter reverendum patrem dominum Petrum epifcopum Syracufanum , catholici Hifpaniarum regts oratorem et una , 8c I reverendum patrem dominum Marinum patriarcham Aquilcjenfem ex alia » fuper antefedentia , hoc eft, quit eorum in priori loco (edere deberet * ex ordinatione reverendiflimorum dominorum cardinalium tafirafcriptorum , in hac congregatione praelati (ederunt non ordine confucto, (ed unufqnifque prout ingrediebatur capellam, ad libitum voluntatis:

RevcrendilCmonun dominorum cardinalium nomina funt hec:

Ctrjiiiilti .

Reverendiflimus dominus Antonius tituli fando Praxcdis.

Reverendiflimus dominus Petrus tituli fanât Enicbii, Ancooitanus.

Reverendiflimus dominus Laurentius tituli fanâoruir. quatuor Coronatorum.

Ta/rurrAa, , *tfifctfi, V*

Reverendus pater dominus Bernardus Tarvifinus.

Reverendus pater dominus Dominicus Lucerinus.

Reverendus pater dominus Bertrandus epifeopus Adrieniis , orator docis Ferraria.

Reverendus pater dominus Petrus epifeopus Syracufanus , orator catholici regis Htlpanurum .

Reverendus pater dominus Stephanus Gabriel archiepifcopus Barentis.

Reverendos pater dominus Joannes Baptifta Carallicenfis.

Reverendus pater dominas Amadeus Aoguftenfis .

Reverendus pater dominus Joannes Vinccntius archiepifcopus Senenfis.

Reverendus pater dominus Andreas Militenfis .

Reverendus pater dominus Vincentius Otftoticnfis.

Reverendus pater dominus Altobcllus Polenfis .

Reverendus pater dominus Hieronymus Budenfis .

Reverendos pater dominos Gabriel archiepifcopos Dyrrhachienfis.

Reverendus pater dominus Francifcus Salainantinus.

Reverendus pater dominus Petrus Cervicnfis.

Reverendus pater dominus Philippus Brumatcafis.

Reverendus pater dominus Joannes Revalienfis.

Reverendus pater dominus Maximus Ifernicn-

P.everendus pater dominus Georgius archiepifcopus Nazarenus

Reverendus pater domino* Chriftophoros Ca-(enatenfis.

Reverendus pater dominus Joannes Baptifta

Reverendus pater dominus Calefias Bcllunenfis.

Reverendus pater dominus Joannes Dominicus Terdoocnfis.

Reverendos pater dominus Joannes archiepilcopus Trajocenfis.

Reverendos pater dominos Sisson Ariminenfis.

Reverendus pater dominus Bernardus Soranus.

Reverendus pater dominus Jacobus Civitatis ducalis.

Reverendus pater dominus Paulus Forofempronienfis.

Reverendus pater dominus Oâavianus Viterbienfis .

Reverendus pater dominus Petrus Lavdlenfis.

Reverendus pater dominus Gisbettus Rapollanus.

Reverendus pater dominos Simon Andienfis.

Reverendus pater dominus Zacharias Sebaftenfis .

Reverendus pater dominus Auguftinus Nobicnfis .

Reverendus pater dominus Francifcus Dignienfis .

Reverendos pater dominus Laurentius Dukinertiis.

Reverendus pater dominus Ladovicus Saroeniis .

Reverendus pater dominus Valentinos Pennenfis.

Reverendas pater dominus Auguftinus Graflenfis.

Reverendus pater dominus Atcbaitgelus Avellinenfis.

Reverendus pater dominus Baltaflsr civitatis Caftellanae.

Reverendus pater dominus Angelos Laufanenfis.

Revetsndus pater dominus Simon Modrnfienfis.

Reverendus patet dominus Marcus archiepifcopus Moncmbafienfis .

Reverendos pater dominus Camillos Tiburtinus .

Reverendus pater dominos Goarinus Nucerinus .

Reverendus pater dominus Thefeus Racanatcnus.

Reverendus pater dominus Bartholomeus Montis viridis.

Reverendus pater dominus Tryphon Catarenfis.

Reverendus pater dominus Vinccntius Arbenfis.

Reverendus pater dominus Paulus Nimoficnfis.

Reverendas pater dominas Paris Pifaurienfis.

Reverendus pater dominus Searamuza Cumanus .

Reverendus pater dominus Petrus Caftclli maria .

Reverendus pater dominus Petrus Acervancnfis .

Reverendus pater dominus Bafilius Tudettinenfis.

Reve-

Ï7Ï7TÔ *£*“**4* pater domius Joanne* Baptifta A brata duodecima ultima fefio facrofauM AMMO
jit Cafertanos.

Revertadas put·* domina* Georgius Caftrcn-fia.

Reverendus peter domiau* Joasme* acchiepifco-put Corinthienfi*.

Rcverendu* pater dominai Scaboniai Imolcn-fi« .

Reverenda* pater dominas Vincentia* Signi-nus.

Reverendos pater domina* Philippa* Pbiladcl-phien(is.

Reverende* pater domino* Juliana* Salaria» rum .

Reverenda* pater dominos Jeretnia* archiepifco-pos Tranenfis. B

Reverendas pater dominus Joannes archiepifco» put Thebanus.

Reverende* pater domina» Marcus Scnogallien-ſη .

Reverendo* pater dominus Hippolytus Alben. fis. Nec non fanât Dominici» fanât Auga-ftini ordinum generale*.

Dc mandito raverendiffimi domini Antonii tituli fanâe Praiedi* Presbyteri cardinali* » de Monte nuncupati, & aliorum cardinalium ibi» dem prsfentjum fupra nominatorum , dominus Andre** Piperariu* fecretarius concilii legit tres fchedu.la> , unam videlicet foper confirmatione te eatenftone Pauline de rebus ecdefi· non alie- C nandi* , aliam.vero fuper punitione invaden-tium domo* cardinalium » ac aliam fuper im-politicne decimarum » ac ablolutione fieri La» tersnenfi concilii.

Quibus perledii petiit, an placerent conten-ti in diftis fchedulis paternitatibus fuis . Et iuper fchedula Paulina fuerunt diverfi* opinio» nes , & varie altercationes , propter quas vi-fum fuit profati* reverendiffimi* dominis cardi» natibus quod diâa fchedula omitteretur , Se quod Paulina rçmaneret io eodem ftatu , in quo tunc exiftebat.

Super fchedula opiniones infraferipte › vide-licet :

Salamantitfo non plicuit , quod clauderetur D concilium , imo fuit opinionis , quod de novo vocentur prolati , ex quo non eft pax genera» lis , ut poffint fecure venire . Quo ad appro-bationem geftorum › dixit quod approbat ea » qu· approbaverat : te quo ad decimas , quod apponatur daufqla in fchedula * quod exigan» tur poftquam fuerit indiâutn bçllum contra Tureas .

Adrienfi placuit , excepto quod cupiebat » 3uod ubi dicit in fchedula, efle relatum a Car» inalibus te prclatis, nulla remanere indifcufla ' te incximinati , placeret quod adderentur ifta verba , Ex deduâis feu propofiti*.

Budenft non placuit , quod approbentur om-nia haâenus per concilium I E

Imolcnfi non plicuit , quod folvatur conci-lium cum impofitionc decimarum.

Et fic poft varia* te diverfa* difcuffioncs fuit abfoluta prodiâa congregatio.

SESSIO DUODECIMA .

ANno a nativitate domini 1)17. indiâione . quiuia» die vero decimafexta menfis Mar-tii , pontificatu* fanâiifimi in Chrifto patri* & domini noftri domini Leonis divina pravi·, dentia pape decimi anno quarto , fuit cclc-

brata duodecima ultima fefio facrofauM concilii generali* in ecdefi* Lateraoeofi in Imo CBIH*TI felito * 10 qua fuit peafens profitas fanâiftk *px· mas domine* nofter. Et fuerant profent** in-fraferipti revwendifthni domini cardinale* , pa-triarch· , archieplficoei ft epifeopi, nec ·oβ principum oratores » ft Ulnftsc* domini ft bn-rone*, ft alii qoamplorimi doâores ft nobi-le* » videlicet ›

Reverendiffimus domina* Raphael Oftienfi*.

Reverendiffimus dominus Bernardi··· Sabinen-fis .

Reverendiffimus dominos Dominion* Portucn-li* .

Reverendiffimus dominos Franctfro* Albanen-fi*.

Reverendiffimus dominua Nicolaus tituli fanA· Prifc· , de Flifco .

Reverendiffimus dominus Hadrianus tituli fandi chryfogoni .

Reverendiuimui Leonard·· tituli fanda Sufan-na , Agnenfi*.

Reverendiffimus domini*· Antonius fanda Pra-ledi*.

Revorendiffimu* dominus Petro· tituli landi Km febii, Anconitan·*.

Reverendiffimus dominus Achillas ttali S. Srxci.

Reverendiffimus dominus Bandinelhu tituli fan-d· Sabina , de Sauli*.

Reverendiffimn* domina* Laurentius tituli fan-dorum quatuor Coronatorum.

Pieevu eimtiulet .

Reverendiffimus domina* Alexander fandi Eu-ftachii , Famefiu'.

Reverendiffimus dominus Ludovicos fande Ma-rte in Coftnedin » de Aragonia.

Reverendiffimus dominus Msrcus fand· Marie in Via lata » de Corneliis.

Reverendiffimus dominus Julius fande Marie de navicula .

Reverendiffimus dominus Bernardo* fande Ma-ri· in portico .

Reverendiffimus dominus Innocentius fandorum Cofm· te Damiani .

Ta/WarrAa cr *17*

Reverendus pater dominus Alphonfos Antio-chenus .

Reverendus pater domina* Crlar Alexandri-nas .

Reverendas pater dominas Marinus Aquilejen-fis.

Reverenda* pater domina» Joanne* Vincentius Sencnfis .

Reverendas pater dominus Latinus Rhegien-fis .

Reverendus pater dominas Gabriel Dyrrachicn-fis.

Reverenda* pater dominos Bernardos Tarvifi-nos.

Reverendas pater dominus Francifcus Salaman-ticenfis .

Reverendus pater dominus Dominicus epifeo-pus Lucerinos .

R.evf-

AWM> CKBim <Î«A Reverendus μ μ τ dou^m» Vlnesotius NeapoH- UMN.
Revusuodus pater dombom Joannes Baptifta Ca- wlUcMfic·
Bereeadaa pomr domimm Aadaqu Milite», fit.
Revomndns pater dominas Amadeua Am «Ata. fit gubtraatoe.
RrverMdra Mtar dominos Rctnrn epifcopos CaiacMgmmfii , enter régie Hifpoaua- rom .
Reverendus petet dominos Joannes Revalicnfis epifcopes, orator ouicbionis Braadebotge».
Reverendus parer domiuus Bcrtrandas Adrieofis epifeopus, orator deçà Ferraria.

^rtbirpifnfi .

Reverendus pater domiaoa Aldronandinus Ni. cofienfis.
Reverendus pater domiant Hieronymus Aatiba- rcnGs.
Reverendus pater dominât Jeremiaa Tranea. fis.
Reverendus pater dominos Clemens Colofira- fir .
Reverendus pater dominus Georgius Naxara- OBJ .
Reverendus pater dominât Stephanus Gabriel BartaGs
Reverendus pater dominn Andteas Spalatcn- fis.
Reverendus pater dominas Alexander Vienne»- fis.
Reverendus pater dominn Marcus Monemba- fienfis.
Reverendus pater dominn Joannes Theba- nus .

Reverendus pater dominas Altobcllus Poles- Gs
Reverendus pater dominus Hieronymus Boden- lit.
Reverendus pater dominus Sùnon Ariminen-
Reverendua pater dominos Jacobos Potenti- nw I
Reverendus pater dominas Jacobus civitatis ducalis .
Reverendus peter dominus Georgius Caftren- fis.
Reverendus pater dominus Joltamm Salutia- rum.
Reverendus parer dominus Vinccntim Signieo- fts.
Rcvetendm pater dominn Thaieus Maccraten-. fia.
Reverendos pater domiant Marcus Seoogallicn- fis.
Revcrendns petet dominus Hngoliaus Lycien- fis.
Reverendus pater dominos Scabonius Imolen- fia.
Reverendus oarer dominus Laurentini Dulcû neufis .
Reverendus pater dominus Jannotins Trojanus.
Reverendus pater dominos Paulus Forofcm- pronienfh.
Reverendus pater dominos Oftavianus Viter- bienfis'.

Rrraioedui pater dominos Banholomnus Moo- tis Viridi.. Halto
Revomodm pater dombum ChriRopbonu Poli- gnianenfis .

.£?. 4"ĵ~

Revemodas pater dombras Maximus Iferafen-
Reveraodas pator dominus Philippos Bruges, teafis.
Rrvetrades pater dominos HiecuaymusAicuU- MS .
Reverendus pater dominus Petra» Cervfeafis J
Reverendus pater dominus Francifcus Dignien- fis.
Reverendus pater dominos Aoguftinos Nobicn- fis «
Reverendos pater dominus Petrus Paulus Efi- nne .
Reverendos pater dominas Joannes Baptifta Cafertanenus.
Reverendus pater dominus BafiBos TudertL nus .
Reverendus pater dominus Jacobus Antonius Sutrinus .
Reverendus pater dominos Baltaflar civitatis Caftcllaon.
Reverendus pator dominus Angelas Laufa- nenfis .
Reverendus pater dominos Gratianus Aletri- MS .
Reverendus pater dominus Simon Andidtfis,
Reverendus pater dominos Joannes Baptifta Anajmanus.
Reverendus pater dominus Joannes Baptifta Sulmonenfit.
Reverendus pater dominus Hieronymus Arcti- nenfis .
Reverendos pater dominas Ludovicos Satnet> fis.
Reverendus pater dominus Petras Lavcllious.
Reverendos patet dominus Zacharias Sebaften- fis.
Reverendus pater dominus Paulas Nimofien- fis .
Reverendus parer dominus Blafius Thelefinus.
Reverendos pater dominas Tryphon Catanen- fis.
Reverendos pater dominus Vincentius OAotien- fis .
Reverendus pater dominus Bonifacius Hippo- regienfis.
Revescndns pater dominus Auguftieos Graftcn- fis .
Reverendos pacer dominus BencdUhu Chieefis.
Reverendus pater dominus Jacobos Marfiea- nos .
Reverendus pater dominus ChriAopboras Css- fimatenfis .
Reverendus pater dominos Jonnaes Baptifta Vindeofis.
Reverendos pater dominus Joannes Baptifta Marianenfi» .
Reverendus pater dominus Petrus Caâelb ma- ris, fc pro Spoletano.
Reverendus pacer dominus Marius Aquinaten- fis .
Reverendus pater dominus Tranquillus Fe- rentinus .
Reverendus pater dominus Anguftinus Perufi- nenfis .
Reverendus pater dominus Betnatdus Sora- nus.

Kcv>

fckSSIO XIi.

Reverendo* pater dominas Valentmus Pennen iit .

Reverend·· pater dominus Mauhaut fanâi Leoni· .

Reverendas pater domiera· Joannes Algaren. fis.

Reverendas pater doostmu Hippolytus Albentis .

Reverendus pater dominas Archiogelus Avcllinenfis.

Reverendae pater dominus Petras Accirancn. fis.

Magnificas dominas Joannes Montis mari, ai

Reverendus pater dominus Gisbertn· Rapollanas.

Reverendus pater dominus Thomas Saonealis.

, <y iceréltt

Gener«les ordinum Vallis umbrofas · Carme, litarum , ac Minorum , 8e fanili Dominici .

Abbas fanAi Sebiftian: , abbas fanâi Gregutii.

Ora/srrs CF* *Ulnfirti ft/uttr Utku*I

Hloftrij dominus Albertus de Carpi , Maxi. milisni Romanorum impuatoh elerii orator.

Magnificus dominus Joannes Baptifta ienator Urbis.

Magnificus dommus Hieronymus Vich, orator catholici regis Hifoaniarum.

Magnificus dominus Michael Silvius, orator regis Portugalli·.

Magnificus dominus Marcus Minius, oritorJomimi Venetorum.

Revcrcndiffimus dominus Alexander aichidiaconus Mantuanus , orator marchionis Mantuani .

Magnificus dominus Virgilius de Pacti», orator Bouonicnfis.

UliiflrijJlini Jetuiai tttHferdtf.

Honoratus duxTrajciti.

IJuftriflitnus dominus Franciottus de Urii, nts.

Celebrata mifla per reverendiffimum dominum Bernardinum epifeopum Sabnc.nem cardinalem fanAs· Crucis , & faita oratione per reverendum patrem dominum Maximum epiicopum lfcrnienfem , cujus tenor ex more confueto ponetm in fine feffionis prsefcntis ; cantato evangelio iccundomMatthrum per rcverendiffimum dominum Bernarduni fanitar Marie in Porticu diaconum cardinalem , quod incipit , *Jtf*· i» n^viceUm,* &c. cantatilquc orationibus & litanii» contuetis , lanâiffisans nofter incepit hymnum , Veni cieator Spiritus Quo finito , dominus Andieas fecret/rius concdu afeendit ambonem , & legit quafdatu literas lcicniffimi domini Maximilian» clcAi imperatoris , quarum tenor talis eft t

Beatiffime pater , domine tevcrendiffitne , nuntius beatitudinis vcftra apud nos reddidit nobis breve fanftitatis vcftra , in quo nobis

ANMO~ CHRISTI *>»7·

A fig.uficat illuftrem vidoriam Turearum tyranni advenus Sultanum Ægypti dominum j nofquc toto animo hortatur , rogat , obteftatur , ut fauttatn expeditionem adverfus t«m impium Chriftiani nominis hoftem fumer· velimus, una cum bcatitndine vcftra illius furorem comprimere , ^* Chriftiaoo reipublicc pariter confolerc . Idqee etiam ex relatione profati nuntii fui intelleximus » & quo fidei amore , qua pietate optet animam fuam pro ovibus fibi committis ponere . Qua quidem res gratilfima nobis , fed & moleftiffima fuit. Quippe non potuimus non afflidim dolcre ChrUliano nomini inimiciffimi tyranni tantam 8c tam nobitan vioriani : cui abi ille quem optat finem impo-
B luerit , ac fuam fibi potentiam Simaverit , in quos potius aut libentius debacchabitur , quam in mileros Chrittianos t Mifinos cos appellamus , qui cum opibus florenriflimi fint viribus & animi magnitudine egregii : quorum virtuti non Afia folum cedere , fed 3r ii alter terrarum orbis reperiretur : quali tamen nullibi locorum divitis extent nifi inter ipios Chrillianos , nullibi civitates , fefe invicem abfumunt, perfido» autem Chrifti hoftes hac Ar illae vidores impune vagari permittunt ; quin & , fi Deo place: . de femet triumphum referre linunt , Ceterum cum animo noftro repetimus , quod nullus Deus fortis eft , prater Deum noftrum , nullus porro alius , qui coaviaeiat genres in
C fortitudine brachii fui : in eam fententiam devenimus , ut pro certo habeamus , Turearum victoriam Chriftianis falutarem fore . Voluit enim divina majeftas per hinc exeas Chriftianorum aliquorum mentes illuminate, & dormientes excitare , ac januam pullare , tempus jam elle ex fomno furgere . Qux nobir cogitantibus omnis mceror ille a nobis tecedit , in laetitiam potius vertitur . Speramus enim jsm prope futurum, cum exterae Ar infida gentes agnofcent Chriftum dominum Deum jintm · neque Turearum tanta viftoria nobis tormidolo'a efle debet : icimus enim quoties omnipotens Deu* hoftibus luis vires dederit , ut fuorum Celera ae peccata ulcifcerettir. Novimusetiam , quoties
D voluerit fido· numinis fui cultores parva mana ingentes hoftium copias fundere . Speraverunt in eo patres noftri , fperaverunt , & liberavit eos - Quod fi tam c«c« aliquorum mentes erunt, Jur tam certis futuri exitii nuntiis nondum replicant , non tamen nobis defpcrandum erit tali pontifice , qualem multa fecula non inierunt . Scimus egregias virtute» , inclytas animi dotes bcititudinir vcftr.r , Ar nunc cernimus , quo fervore , qua pietate pro committo fibi grege inluJct . Quae quamquam nobis gratiuuna inot , unum tamen nobis fumma admirationi tui: , admirationi ne an potius moerori ? quod fan&itas vcftra optat , ut Deus aures noftra· aperiat ad audiendam aliquando veritatis vecem e
£ quili vero veritati aures natftcnus occluferimus . Atqui ita de nobis rcfpondemus , nos non tam profundo fomno fopitos in hanc ufque horam obdormivifle , ut hac demum Turearum viftoria nos excitaret , fed diu ante prxvidimut ca , qu· nunc ante oculos habemus , faiiAilfimrqstc memoris prxdeccifore» fanftitatis vcftra: qui xtate noltra vixerunt , monuimus , rogrvimufJ|iic , *ii* per viicera mifericordia· Dei obtcftati umur , ut Chriftian· reipublicx confulerent . Quorum aliqui nobifeum conlcnferunt, fed tamen frmper reperti funt , qui ram gloriof· , be tam Deo accept· expeditioni inviderent , Sc

oinru

omn' "l"- »°bii adverfareniur. Qpod fi ilii A CHtifTI fidem (artitatis valbm peodeeefttau vivmont,

Hmb tam lugubre» hoAium vidferinm ii soifceteut, le fpome îm istervotur aapad Mn tfUm Mn hoc tompeftate macis, q

fees nos potimmum excitare voluit, beatitudine veftra ejus vicem geaente, ft gregem ovbn» ÎMiam egregie tutante. Qu* A cceptum iter poregent, duce virtute fea, nullum diferimen, null* calamitas Chtiftian· teipublic* fabeunda, aiû perumefeenda cft. Nofque, quoad vita fuperwrit, nunquam deferemus tam gloriofam provinciam, tam neceflariam, tam ipfi Deo acceptam : fed opes, vires, fanguinetn noftrum etiam ad certum esitium pro Chtirti fide conietemu*. Non laboiet in nobis itaque (anAitas veftra, qui a teneris annis, cum adhuc quid effet bella gerere per «ratem ncicitemus, cum tamen audiremus efle Tureas, qui Chrifti religionem négligeront, odiflên: · per·* fequereatur, cos potiiïïtnum cum primum licutfTet, radicitus evertere optabamos. Non laboret in nobis, qui ubi adolevimus, * militarem artem didicimus, non eam *feire* voluimus ad Chriftianorum civitates occupandas, fed potius ad cas vindicandas e manibus tyrannorum .' non ad«fines adimendos, fed tuendos : C non ad eorum dedecus, fed laudem ; non ad perniciem denique, fed ad cuftodiam ·: hujufnue rei telles erunt cunAa bella qu* geflimva temper inviti, femper laceﬂiu, femper coaAi. Et nunc cum videremus beatitudinem veftram tot perfiuftonibiM nos ad pa.em *Se* concordiam cohortari, & ita velle, pro bono Chriilianitatia ftaftf nos permifimus, *6e* conditiones quafiunique tufeepimus, ne mora illa in nobis effet, ne per nos defuifte videretur, quin labanti fidei Chriftian* opitularemur : neve unquam vox jafti coram Deo faper noa clamaret. Neque vero nos cohortetur fanâitas velha, qui poftquam imperii fccptrum lu/cepimus, ipfi nunquam dellirihtus, cum quocumque pon- D tifice agere, ut fanAam hanc expeditionem iufciperet. Scimus enim eam ft neceflariam, ft utilem ft gloriolam f°rc · Eacitet modo fe beatitude veftra, ft Chrifti vexillum eriget, *Se* cum reverendiflimii illis patribus iter fchdifitne adverfus holies arripiat : nos comitabimur eam, ft opet ac vires noftra* omnes conferemus. Neque *tas noftra, qu* jsm celeri geadn ad fcneAutem feftinat, nos tantillum inorabitur t quin fi mors illa pro Chrifti nomiue optatiflima obtigerit, sevivifeere nos ad «ternam gloriam fperamus. Sed quid dt nobis dicimus ? Nem· tam impudens em > aut tam Cheiftiano nomini inimicus, qui fi viderit Dei vitarium cum, reverendiffimis cardinalibus bcl- E

I. iptum. lum id Tuitas meventem. ac * met in expeditionem euntem, non omni renuntiata * merce,

**"* ' etiam ad certam mortem convolet. Imbecillia nimirum fex·» ', ft infirma etas beatitudinem veftram fequetur. Quare nos itidem rogamuso fanAirutem veftram, imploramus, obtenamar, ut providear, nc quid detrimenti Chriftiana refpublica capiat. Confirmet opinionem-, quam omnes de ea conceperunt, tuccurrat nutanti reipubiie* Chriftian*, liberet c faucibus Urviflâmorum luporum oves fibi comtniflas ; neque espedet, quod Chriftiani principes con.

gregentur, qnippe l«ngum illati eifet, ft fer. txssio telle pericubfam, fed iaaôius veftra, gUdio yt« domini fapar farni* potentiffianm cinAa, iter aafpicutilSmum ingrediatur. Otia quanto magia «b aliis principibus derelifla erit, tanto erit gloriofer, rantoqoe magis ûamenfa Chri. ftianorom multitudo conftuvt, Deo viAious gratae «flbrri optantium. Nos ver· qat, auc ubi fanAitatem veftram deferemus, qui ultro cupimus hanc fragilem, ft corruptibilem coronam, qunm gerimus, cum illa preeiofiffima *Se* •terna martyrii corona permutare ? Neque vero fabvercatur beatitude veftra Ttascaivm potentiam; non tot apparatibus, non tanta befittorum copia indigemus. Ipie namque Deus B cft pro qu· certatori futous. Ipfe docebit manus noftras ad pralmm, ft ponrt ut arcum «reum brachia noftra, ipie dabit nobis proteAionem faiutis fua, ft deatera ejus fufcipiet no·. Quod ft her ram fsnAa deliberatio in aures evanefeat, prout a)b- haAenus fecerunt, ncqve ajiqu» aapeditio fiat, tunc fummum illum rerum opificem obleftamuf, pec not non driuifle, quin vita ft fanguine noftro Chri(liane reipublic* confulcremus videbunique gentes, ft ipfe, cui nihil ignotum cft, Deus, nos nulla alia pro re magis unquam risborsKe. Per 'quem vero deerit, is fcixt fe rationem ante tribunal Dei redditorum. Cetera intelligec fan-"* Aitas veftra ab oratore noftro, cui lajiu» fenbirnus.

Datum in oppido noftro Mechlinie, dic ultima nsenfia Februarii, anno domini millefim· Suingeptefimo dccimofeptimo : regnorum notorum, Romsni trigeumotecundu, Hungari* vero vigefimofeptisno.

MÎViiniliinuS divina favente clementia Romanorum imperator, femper Auguftus, ac Germani*, Hungari*, Dalmatis, Croatie, err. rex. anhidux Auftri*, dux Borgondi*, . Brabantiu, CTr. comes palatinus, CTr.

Maximilisnus *r*

Ad mandatum Cufare* majeftatis propriam.

Ja. de Banniflis.

A tergo.

SanAiffimo in Chrifto patri ft domino domino Leoni decimo divina providentis facrofanA* Romana ac univerfalis ecclefi* fummo pontifici, domino noftro reverendiflimo.

Quo finito, reverendas pater dominus Andreas epifeopus Militenfis aicendn atnboncm, & legit quandam fohedulam contra invadentes domos cardinalium. Qua perleAa, petiit an placerent paternitatibus fuis contenta in fchadula. Et reverendo domino Francifco epifeopo Albanenfi non placuit narrativa, in quantum narrabantur cafua particulares. ReVerendiŒtno domino Antonio cardinali fanA· Praxedls placuit, quoad extenfiones canonum Bonifacii, ft aliorum Romanorum pontificum > difponentes contra contemnentes reverendiHunos domino· cardinales, ft in eorum res & bona manus vbientas imponentes; alia vero non placuerunt. Et in eodem voto fuerunt Petrur tituli fauAi Eufebü, ft Hadrianus tituli fanAi Chryfogoni, ft Laonardus fanât Petri Ad vincula. Reverendo patii domino Amedeo epi(copo Augvftenfi plaeuit, dummodo extendatur ad pr*latos exiftente» in ec«leliis eorum, qui patiuntur multas infidias. Br in eadem opinione faerurit Barende, Spal»tenin, Vicc.nenfia, uc· PAonsembafimfii

T c archie-

ZïaïFo XJL ° arcb'cpife*?* · nec 000 Arimitxnlis , Potentinus dc Polcnfis epifeopi · Et propter vota reverendiUimorum dominorum cardinalium fnpradiftorum, ichcduia fuit aptata in hunc qui fequitur modum;

Lf tfifcfn fervm ftrvwi Dei λA fttteat rtf mtmeriMK, [ttrt ^ffrrfaut cukîI» .

Temerariorum quorumdam « qui fanfic Roman* ecclefi* cardinales pr*cipuas catholicae ecclefi* columnas, qua convenit reterentia obfervare contemnant , 8t in eorum res & bona mauns violentai aufu (accilego injicere non verentur , effrenata libido nos admonet & inducit , ut ad eorum audaciam , antequam lonÎius prorepat, *comprimendam, ea* qu* a preccdioribas nottria in didorum cardinalium dignitatis conferrationem provida funt confide* ratione ftatuta , pro illorum obfervantia firmiori noftre innovationis munimine roboremus, extendamus &r ampliemus, prout temporum qualius exigit, *6t* tam eminenti m ecclefta Dei dignitati confpicimus in domino folemnitcr expedire . Sane ab aliquibus citra temporibus damnabilis quidam in Utbe inolevit abufus & licentia delinquendi, quo, dum apoftolica lede *vacante* , pet' cardinales tu conclavi cxiftcmcs de futuri Romani pontificis cieâione tradatur , fi qua de uno ex eifdem cardinalibus quod in pontificem fit eledus , vox prodeat, ctiam non vera, illius domum vulgus armis aggreditur , & fuper ea diripienda, cum ipfius cardinalis conclave nondum egredi familiaribus eam cuftodienribus , vi contendit : 8c fi etiam effractis foribus , aut pancte effoflo , aditus parcat , in pradam omnium bonorum , qux ibi estant , hoftiliter corruit , nifi armatorum pieiidio defendatur. Nonnullique quandoque reperiuntur ita temerarii &· audaces , ut aliis etiam temporibus pretextu rixarum › domos cardinalium hoftiliter & cum armis aggredi non vereantur t in caquc morantes offendere & vulnetare , ex quibus cirdinilium honori, quibus hcrofancta militans ecclefia , tamquam puipureo tota decoratur atnidu , non parum detrahitur , fe eorum generatur contemptus, dc homicidiorum fe aliorum fcandalorum occafio exhibetur . Nos igitur hujufmodi temerarios conatus debita volentes ammadvcrfione reprimere , lacro approbante concilio , felici* iecordationis Honorii «emi fe Bonifacii oâavi Romanoium pontificum przdeceflorum noftrorum , contra aliquem duftc ccclcfi* cardinalem hoftiliter infcquentes , dr illis prxfentia , confilio , aut favore alfiftentcs , coire fcienter receptantes aut defendentes , fe coram domos dc rdes , ut lupra, invadentes , dc eorum poftcros, bona , edira* conftitutiones, audoritare apoftolica tenore przientium innovamus , decernentes eas ubique debere perpetuis futuris temporibus inviolabiliter obfervari . Et nihilo minus conftitutiones eafdem cum omnibus dc fingulis in eis contentis cenfuris & pernis , ad omnes & lingulas perfonas cujufcumque ftarus, conditionis fe excellenti* exiftentes , qui alicujur didorum cardinalium domum , tam tempore diifti conclavis , etiamfi in Romanum tunc pontificem fit elcâus , quam alias quandocum3ue fe ex quacumque caufa armata manu invacntcs , d: in ea violenter aut hoftiliter aliquid diripientes , aut quemquam ex inibi exi-

A ftentibus vulnerantes, ferorum ibcios de qui id fieri mandaverint , vel fa&am ejus nomine ratum habuerint, acipfis invafbribas coafiliumin pnrmiftis vel favorem pneftiteriac * defende rtnt , exteudimus dr ampliamus ', non obftaatibus conftitutiooibaa fe ordinationibai apoftolicis ceterifquc contrariis quibufeumque . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc jüginamnoftr* innovationis, decreti , extenuoius dr ampliationis infringere, vcl ei aofu temerario contraire . St quis autem hpc attentare pmfompf*. rit, indignationem omoioocentis Dei, ac beatorum Petri dc Pauli apoftolorum ejus fe novent incurfurum. 4

anno" CMBIÎTI ijiy.

B Data Romas in publica feffione , in Latcranenli iacrofaoâa baüliùa folcmntier celebrata , anno incarnationis dominica millefimo qumEiotelimo decimofeptimo , dccimofeptimo Kandas Aprilis , pontificatus noftri anno quarto .

Deinde tevereodus pater dominus Matinus patriarcha Aquilejenfis afeendit ambonem , fe legit ichedulam impofitionts decimarum dc abfolutionis concilii : cujus tenor talis cft.*

Lee rfifctftt fervut ferve»»· Dei tel frrftl rÿ Humtrutee , piert tfprtLtMt (Wtcili· . '*

C Conftituti juxta verbum prophet* , meritis licet imparibus , fuper gentes fe· rrgna , officii noftri debitum decenter excquimur , eam univerfi ftatus ccclefiaftici , ac univerfalis ecclcfi* , eorumque negotiorum reformationem per nos utiliter fadam innovamus , *& pro* illius inviolabili obiervitione opportuna remedia adhibere , fe ecclefiis cathedralibus ac etiam metropolitan!* , ne diutius fuie palloribus careant , providere .cogitamus , ac ad illa curis ailiduis vigilamus , dc operibus intendimus indefclfis , per qa* dominicam gregem cur* noftre comtniflurn , in confpeâu divin* majeftatis acceptum fe obfequentem reddere valeamus I Tureas vero dc infideles alios , tam in orientalibus , quam in meridionalibus partibus D confidentes , qui veri luminis verrque falutis iter pcitinaciUima mentium caligine contemnentes , vivifie* ctuci , m qua falvator uofter mortem ultro fufeipere voluit , ut mortem noftram moriendo dcftrucret , ac vitam facratiflime vit· fu· ineffabili myfterio repararet , infidiantes dc hoftes Deo odibiles , ac Chriftiane religionis pcrfecatores acerrimos fele reddunt ; icprimere , ac infeftiffirois crebtiiquc eorusn intuitibus , quibus in Chriftianum ianguinem crudeliter debacchantur , non folum fpirirualibus , verum etiam temporalibus muniti prrfidiis , poflîmus auâore dc fautore domino contraire. Sane cum felicis recordationis Julius papa fecundus prrdecefior noE fter , facrum generale Lateranenfe concilium , de venerabilium fratrum fuoiuin fanâr Romane ecclefi* caidinalium , dc quorum numero tunc eramus , confilio & aflenfu , laudabiliter , legitime , fe ex rationalibus caufis , Spiritu fanflo coopérante , convocaflet , fe in eo quinque feftiones tenui(Tet , ac festam feffionem indixiftet : nos , quibus etiam in minoribus conftitutis iniitum cordi defideriam iemper fuerat , generale concilium , utpote agri dominici culturam pnecipuam , celebrari videndi , diâo Julio prcdeceflore humanis rebus exempto, divina favente clementia ad fum-

nu

ANNO CHXUT1 *>*7<

m' spoftolatus apicem aflutnpti. honetto , up- liqu« defiderio noftro debitum , es injundo nobis cure paitorali* officio , acccilifle conlpι- tenus , rem hanc ardentiori voco , fc tota animi alacritate fufeepimu* , ac in dida fef- fione illius prorogationem , extunc ctprefli* , & aliis caufis nofttum fc di&orum fratrum ani- mum moventibus , dc eorumdem fratrum con- lsiio fc aflcnfu , ad certum tunc expreflum rem- Eu* per no* uda , approbante eodem facro .ateraoenfi concilio , approbavimus , & con- cilium ipGtm ufqoc ad perfeâioocm caufarum , propur qua* inaidum extiterat , & prefertim · inter principes fc potentatus Chriftianos bellis atrocibus pacatis , noftilibufque Armi* depoli- ti*, uniretfalis fc firma pax componi Valeret , pro qua tamquam pro faluberrimo bono , in- taftuns nihil relinquendo , conatus omnes no- ftro* adbibere intendebamus , profequi fc fine debito terminare velle : uoftriquc incommuta- bili* animi, fc intentioni* fore fc efle declara- vimus, ut hi* , qu» ad Dei laudem ecclefi»- que prefatx exaltationem , & Chrifti fidelium concordiam pertinuit, ablolutis, fanda & per- necdTiria expeditio contra catholic· fidei ho- tte* fieri , fcliciterque de illis , aitillimo fa- vente , triumphari poflet : fc ut ad tam per- utile concilium accedere debente* , ab acccifu hujufmodi nullatenus ictdherenrur , nullam- que omnino caufam praetendere poflent , om- nibus fc finguli* ad celebrationem concilii per Julium pradeceflorem convocatis , fc ad di- âum concilium Lateranenfe venientibus, ipfo- lumque venientium fervitoribus ad concilium Lateranenfe , ad Urbem hujufmodi veniendi , fc in ca libere commorandi falvumcondudum, dido f*c«o Lateranenfi approbante concilio , dedimus fc conceffimus, ac reges fc princi- pe» hortati iutnut, ut pro fedi* apoftolicx re- verentia venientes hujufmodi non tnolefti- rent , fed cos libere venire permitterent : ac leptitnam felfionem iudiximus , in qua cum nihil magi* atfcdaremu* , quam ut caufe uti- le» fc neceflarix , propter quas dictum conci- lium Lateranenfe indidum ruerat , ut detidc- rii noftri erat , ad finem debitum perduceren- tur , tres cardinalium aliorumque prxlatoium , qui caufa* hujufmodi & ali <* conciliares mate- nii audirent fc dticuterent , auditaque fc dif- cufla in eodem concilio referrent , particula- re* deputationc* fecimus , atque mandavi- mus : quarum quidem deputationum una pa- cis univerfalit compouend· inter reges ac prin- cipe* Chriftianos , qu« una cx principaliori- bus congregationis concilii prrfati caufa fue- rat , fc fchifmati* crtirpationi* · Altera, ge- neralis reformationis , etiam curi» : reliqua vero , difcuflionis fc abrogationis pragmatic· fandioni» , fc rerum orthodoxam fidem con- cernentium , peculiaram curam haberent . Et cum unaqueque deputatio , qvamplnra utilia As necoflaria diligenter examinaverint , fc ac- curate nobi* retulerint , ac per cos dtlcufla fc examinata in aliis quinque feflionibj* luccefli- ve per nos tentis , facro approbante conci- lio, per nos , favente domino , abloltrta fc ter- minata fuerint , procul dubio cognofcimu* , Deum ipfum bonorum datorem piis noftri* , fc non nili ad commune bonum tendentibus defideriis , pro fua immenfa pietate fc milc- ricordia plurimum favifle , ac nobi* , ut qux mente noftra geflimu* , fc circa qux plurr- mum laboravimus , videlicet ut concilium ipûim cautia , propter go·· indiftam facrat , juxta ratura terminatu, feliciter claudi fle ab- folvi *poitt ,* couccififlc · Cariffiouu namque in Chnlto filius nofter Maximilianus in imperato- rem cJcâot » Juli* pntdcccftbri* profati, no- ftro vero tempore clare memori· Ludovicos Francorum rex» Ar ceteri teges *te* principesChri- ftiani fummo cam omnium gaudio, Lateranen- fi concilio ia Spiritu ianao legitime congre- gato adhuferunt , *ac* Piianom coociliabolum per quofdam nullam poteftatem habentes indi- dum , *8c* per camdem Julium^ predeceflorem damnatum, juxta ipfiu* Julii prudcceftbrir fen- tenciam pro damnato habuerunt , *St* febiima cx hi* pullulare coptam (quod femper dum viguit » quamnlurimaa calamitate* prelati*, fc alii* Chrifti fideliboa cx diverfi* fchifmatum temporibus , *Sc* aliis generalibus concilii* ha- denus celebratis attulifte confiât) cktindum» ac uuiverfali* ecdefi· pax , *Sc* unio fccuta extitit ^ncc non tam ccclcfiaibcarum quam (·- culatium, fc aliarum perfonarum mores, quan- tum expedire vifum fuit reformati , *te* nonnul- le cauf« , orthodoxam fidem concernentes , terminate : ac nonnull· alias materi· , in di- ctis tribus deputationibus cardinalium fc pro- latorum diligenter examinate *k* difcutfie, ia dido concilio folesti cuta expedit· Ae termi- nate fuerunt , nobifque per cardinale* Ac pns- lato* deputationum hujufmodi pluries relatum fuit , nulla negotia er* difcutienda, exami- nandaque remanfifle , & a pluribus menfibus citra, nulla prorfus dc novos quoquam ad eos prolata fuifle : cpifcopofquc in partem fblici- tudrnis ad curam gregi* dominici nobifeum perferendam vocato* * ac alios prclato* in di- âa Urbe preter *iacrorwr* conciliorum confue- tudinctn, cum eorum fc ecdefiarum fuanun in- commodo ac damno, diutius permanfifle. Jta- 3ue cx pncmsflu omnibus, qurpernos Acdiâas eputationes in ipfo concilio expediri defidera- bantur, fois regum *Sc* principum pax , Ac ani- morum concordia rcftaie videbatur : pio qua quali* mens noftra femper fuerit , qnantomve omni Audio noftro circa illam componendam laboraverimus , cuncti* littera* a nobi* ema- nata* legentibus apertiŒme conftare poteft t novitque Deus ipfe , qui fumma eft omnium rerum lux & veritas , quot precibus , quamve afliduis oration<bus ab eo petere , λ implora- re nunquam deftiterimus , ut Chnftianutn gre- gem , cujus cuftodiam nobis , licet immeri- tis, commifit , mutuo caritatis fervore acceo- fum, ad firmam ac perpetuam pacem ineun- dam pro fua clementia inducere dignaretur . Et nihilo minus tam nuntiis noftris , quos apud Maximilianum imperatorem ele'âam ac eoidem rege* *te* principe* habemus , quam li- teris , eos multi* & cfficaciffimis rationibus , Erxfrrtim fi religioni Chriftian* Ar catholic* >ti in gravc(periculum ac dtferimen propter ty- ranni Turearum potentiam nuper dilatam , *Sc* auôùm dedudx , ut pareil confulcrc fc pro- videre vellent , io domino , cujus caufa pixci- pue agitur, hortati fuimus , ac ex eorumdem nuntiorum , regumque fc principum ipiorum literis percepimus , exhortationes noftris tan- te apud eofdcm reges fc principe* audorita- ti* fc efficacix fuifle , iliorumque corda fc animo* adeo flexifle , fc commovilie , ut fere inter omnes pax tamdiu a nobis pio tcipubli- c« Chriftianx unuerlah bono dehdcrata , ani- mo conclu la fuerit , fc fi quid upercft , prope

"WWW·»»

>BS*tO ^*** »«ρβ·*i*· (*ipfo* Den faeeete) fpe- A lit. remr : mente animoquc nothro fnbindt rusbû tevolvattibM , exulut eur aaftnaa in siosniao noftso Jefu Chrifte , *ipGqs» foptt* hoc grttiu afHBM omnium gratiarum largito- xi , quod ipfo» ad optatam nobis roecosdiam iodaxoru : ac per omnes Chrifti fideics c* fi- gea laetitiai » qo* in lin»ilibus fieri confueve- runt , *k* gratins Deo agendas , ipfemque Dcxm , at paa cooduia perdurer , rogandam efta ccnictnns . Solum itaque fupereft, m fan- da ac perneccflaria contra infidelium rabiem , Chriftiannm fanguinem fitientinm » expeditio captarer : nec oon omnia A.· *Gagult , que in* undecim fefiianibm partial per nos , partim per Juliam pradeedforem hujufmodi , haâenus B tenus t gefta *k* foâa , potiori pro cautela , approbentur dr innoventur , ac inviolabiliter obiervari mandentur . Habita igitur fuper his cum fratribus noftris *k* aliis pnelati» matura deliberatione » facro approbante concilio , omnia & lingula in didis undecim (cilionibus gefta 8r fafta , ac Jiteraa deiuper editas , cum omnibus in eis coalentis claniulis , excepta quibufdsm qua certis perfonis pro universalis ecdchz pace Ar unione duximus concedenda , ncc non caecatorum m illis deputatione apo- ftolica audoritate approbamus *te* innovamus , iliaque perpetuis futuris temporibus inviola- biliter obiervari debere decernimus atque man- damus , *k* illorum exeeutores ad illa *k* in C eis contenta obférvari faciendum , in Roma- na curia gubernatorem alme Urbis noftrz , *k* vicarium noftrum pro tempore exiftentes , ac camerat apoftolica generalem auditorem, qui pertonas libi reipedive fubjeâas ad id co- gere *k* compellere valeant : extra vero eam , omnes *k* lingulos locorum ordinarios deputa- mus , inhibentes fub excommunicationis la- ta fententiz poena omnibus *k* fingulis Chri- fti fidelibus , nc in prafenti concilio gclta *k* t.da fine noftra *k* diftr ledis licentia fpe- ciali glolfare aut interpretari praefumant : Ac fidei urgente nos zelo , didam contra infi- deles expeditionem , per nos *k* diftum Ju- lium prxdecefiorem , didis caufis conciliatibus D expeditis , totie» in didis (cilionibus propofi- ram *k* promiilam , *k* cum oratoribus regum Ac principum apud nos exiftentibus pluries com- raanicatam & difcullam , piz memoriz Nico- laum papam V. etiam przdccrtloren noftrum qui poft Conftantinopolitanz urbis calatnito- ium excidium , ad vindicandas Chrifti inju- rias A infidelium furorem reprimendum, ge- neralem contra eoi* expeditionem indixit , *k* quem lolertt ftudio felicis memoriz Calixcus tertiuA , ac Pius fecundas Romani pontifi- ces etiam prsrdeceifores noftri imirati fuerunt , imitantes ad triennium proxime futurum curu faeultate per nos * una com eifdem fratribus noftris , decimas fruftuum ex ecclefiis *k* mo- E nafteriis , ac aliis beneficiis in univerfo orbe canfiftentibu* , imponendi Ar exigendi , ae omnia *k* lingula alia , quz ad hujufmodi ex- peditionem necellaria lunt , *k* quz in Gmili- bus expeditionibus fieri confuevcrunt , facien- di , facro approbante concilio * fumendatn › faciendam » & profequendam decernimus . Et •t felicem fortiatur eneftum , pias · humiles , ac devotas ad omnipotentem Deum preces ju- Î'itcr fundimus , idemque omnibus utnulqce ecus Chrifti fidelibus faciendum mandamua , eoldem Maximilianum ia . imperatorem cle-

Asm · ac rege» › principe· a Ar potesscatus Cbrsftiaao· , quorum virtutum Dum excitare nos jubet , hortantes , ac pur vifcura adferi- cordi* Dei noftri *Jefo* Chrifti obfecraatea, perque tremendum ejus judicium ubtaftantes , ut ipfi memores fe dc *ipfo* ecclefia Chrifti fan- gaine redempta , At par eo» etiam proprie vi- ta non parcendo , tuunda *k* confer*anda ra- tionem reddituros efiis omnibus invicem poftha- bitis odii» , mutuifqve diftenfiouibtu ac Gmul- tatibus oblivioni perpeto* demandatis , ad dc- feofionem Chnftiano fidei* ficut propria dr ne- edierio eorum incumbit officio, fortiter *te* po- tenter exurgent ; Ar ia tuar*, aeceffitatts ani- cula prout eorum fuerint facultates, prompta auxilia prabere ftudeant , eofdem nihilo mi- nus paterno afteâu monentes , ac requirentes, ut pro fummi Dei apoftolica fedis reveren- tia pacem per «os initam , faltem diAa expedi- tione durante , inviolabiliter obfertare procu- reur , ne tantum bonum , qaod dextera «omini aflîftente fecuturum fperamus Ar pptanras, ali- qua interveniente difcordia, Ae dinenfione. va- leat impediri . Et nc pruriati ac alii ad prefens concilium , quod fere quinquennium duravit, laboribus *k* expenfis ulterius fatigentur , *k* u& eorum ecclefias vilirare , *8t* confalari poftint , ac aliis certis rationalibus *k* juftis caufis pnz- iens concilium abfolvimus , 8r cum benediâio- ne domini dimittimus , oninibofque Ar fingulis in eo exiftentibu» ad propria remeandi , hero eodem approbante concilio , licentiam conce- dimus . Et ut ad propria , aliquibus fptritua- libus muneribus refeâi, cumulatiori gaudio re- meare poflint , ilfis eorumque familiaribus ple- nariam omnium peccatorum iuorum remiilionem Ar indulgentiam lemcl in vita, *k* in mortis ar- ticulo elargimur.

ArtrtP CrtKUT! sjiy.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pa- ginam noftrz approbationis, innovationis, con- ftitutionis, mandati, deputationis , inhibitio- nis, decreti, munitionis , requifitionis , abfo- lutionis, dimiftionis, conceflionis, Arelargitio- nis infringere, vel ei aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare przfumpferit , in- dignationem omnipotentis Dei , ac beatorum Petri *k* Pauli apoftolorum ejus , ie noverit in- curfurum.

Dat» Roma in publica feffione, inLateranen- fi facroianâa bafilica folennitercelebrata, anno incarnationis dominiez millefimo quingenteli- mo dccimofeptimo xvii. Kalcndas Aprilis, pontificatus noftri anno quarto.

Qua perlcâa , petiit, an placerent paternita- tibus fuis contenta in Tchcdda . Et omnibus placuerunt, exceptu iafrafcriptia, qui dederunt vota, prout infra.

Adrienft placent omnia , excepto quod in confirmatione geftorum per concilium, placeret fibi, quod ad illa verba, Omnia negotia, ad- dantur ifta verba, Ex propofitisj ita quod fen- fus fit, Quod omnia negotia ex propofitis ino- rum expedita.

Tranmfi non placuit claufura concilii.

Dyrrhachienfi quo ad decimas placet, quan- do erit ineepta expeditio contra Tureas.

Salamantino placet quo ad decimas, quando erit incepta expeditio : fed quoad diflbhitionem concilii , non placuit .

Tarvifmo placet, quod confirmentur ea, qua fibi placuerunt in altis : *k* quo ad decimas , quando erit incepta expeditio .

Gratfcnfi, Cbicnfi, Muntis viridis , Montis

miri-

anno rwTrrrr litr, mar'n' placent » quo ad decimas , quando erit Optditic

Imolcon non placuit, de decimis (impliciter .

Cervicnfi, Lycienfi, Ferentinenfi, Perufino, Sorano, Maceratenfi , Sc Nibienfi placent, quo ad decimas, prout Dyrrachienfi ar aliis, quando erit incepta expeditio.

Algacenfi placet , quo ad decimis quod obfervetuy contuetudo antiqua , quando fuit fada expeditio.

Generali pradicatoram placet diftblutio concilii , in reliquis dixit (e paratum obedire.

Et fie colledis votis per ferutatores, Ac fida relatione fan&ffimo domino noftro , venerabilis vir dominus Marius de Pcrufchis , procurator facri concilii , petiit inftnimentttm Se inftramenta omnium gqftoram.

Demum reverendimmos in Chrifto pater dominus dominus Alexander fandi Euftachii , lands Roman* eccicfi* diaconus cardinalis , alta Sc intelligibili voce cantavit : Domini , ite in pace } Sc cantores capella domini noftri in eodem tono refpooderunt , Deo gratias. Et eonfequenter inceperunt canticum , Te Deum laudamus . Quo finito > fandiffimus dominus nofter equitavit , comitantibus reverendiffimis dominia cardinalibus , patriarchis , archiepifeopis , Sc epifeopis , Sc quamplaribus aliis il-iuftribus dominis > tc rediit ad palatium apoftolicum .

M**»·» *Cervini ffifiefi ifcrnincflc* crue»· *in in*·ittitK4 ftffiuu fiertftnSi Lnterc»enfii ttntilii ditl* KnlencLu ^tfrilù* , a»»· dzwûw XJ 17· *fedtHTt Lttet X. f—iifitt* VMjrf*fli· A·KO* V.

Cum ab incunte state , lanftiffime pater , *facri principes* atque pontifices , ftatuiflem , *eos* qui ob rem apoftolicam , laborem otio , communem utilitatem private gratis , przclaratn mortem caduce vite non anteferrent , male de fide catholica (entire , Ar ab hinc ferme triginta annis in omni mez vite ratione , pro hujus imperii fide , dignitate & auftoritate , omne meum tempus , trudium , laborem , atque induftriam * etiam adverfus hoftes Se inimicos, cafte Sc integre impendiflem: nihilo fecius , ex quo hujus lanaz fedis beneficio in boc facrum collegium pontificum cooptatus fum , non obfcura res eft , quot labores , pericula , diicrimina, pâtiras, carceres, calamitates,domi forifque difficillimis hujus facri imperii temporibus , ejus juflu fubierim . Ex quibus optimo cuique fatis datur cernere , quanto cum mei capttis periculo , hanc fandam fedem juverim , quanta cum innocentia infimulantium invidiam & ementiendum calumniam pervicerim , Se quanto meo cum labore vivat merum timui exemplum tum privatz tum publiez fidei I Nunc quoniam hanc provinciam in hoc facrofan&o Lateranenfi concilio mihi decreviftis , facile intellexi , neque meorum laborum memoriam apud vos abolendam efle , neque veftram erga me gratiam . Quare ut meo priftino more , 8c vcftro obtemperare judicio , Se huic quoque provincie frudum afferre videar , ab ipfa Laodicenfis concilii fententia , quz pontificem quemque in omni concilio de omni re atque utilitate totius catholic* ecclefiz dicere voluit oportero , brevi 8r compendiofa dicendi ratione non difcedam . Itaque cum in eo genere omnes ingenii viret aut periditanda , aut tamquam chord* intendende fint , Ac veftr* aures ita caft* Sc religioi* haberentur , nt fi quis fe illis accommodare velit , non folum eleganter, verum etiam Attice dicat oportet , omnem me* orationis aditum, ficuti in facris fieri confuevit , divino numini confccrare inftitni . Quapropter te Deum folum regem , te folum dominum , qui in una fnbftantia trium perfonarnm , *per* bmpliccm , fummam , fontalem & perfedam unitatem , nnus fupra omne concilium , Ar in omni concilio , tam przfens , quam veras exiftis, quem propter beneficia Chriftian* tcipublic* , optimum , propter vim atque potentiam , maximum nominamus , Sc qui me* fidei laborumque meorum tcftis , ingenii atque confilii adjutor, Se orationis ac didionis audor femper exiftis , precor Ar quzfo, ut ex tui divini eloquii fonte, hodierna die mihi cafta Sc religiofacontingat oratio . Verum (quod vitio dari folet) ne mce orationis membra , ab ipfo deprecationis capite abhorterc videantur , dicam breviter , quam res tanta dici poteft , de origine Ar majeftate concilii , dicam dc myftcrio Ac beneficio, poftremo dicam de dodrina atque virtute. In quibus oftendam potiifimum · quantum pontifices Ar iacerdotes eccicfi* , Ar quantum pontificibus , Se facerdotibus debeat Chriftiana refpublica -

Concilii originem , ficuti ego accepi , a Deo optimo maximo initium Sc formam fum{ifle fatis conftat . Nam cum in principioczum 8e terram creaflêt , cclum iplom m tres principatus C quos hierarchias vocant) iofti-tuit , ac quemltbc principatum in totidem angelorum chorus dtftinxit· Quos cum ipfc princeps Ar parens Deus , unitas prima , lux pura , divina , Se infinita creaflet , eos deiformes fpiritus , snentes intelleftus Sc intelligcntic capaces, & quali oculos cflie voluit, qui ad Deum xpfum converfi , St ab eo divinitus exciti , lucem, eflentiam, vitam, 8comnem perfedionem acciperent , Ar rnrfus ita divini Ac fandi ignis imaginem pr* fe ferrent , ut primus principatus , qui in celo empyreo fub Trinitatis ftdc exiftit , fola luce divin* unitatis , nullis interjedis fpiritibus, fecundus in cryftallino eodem fulgore , per primum tranfmiflb , extimus vero in fapphirco orbe , quem firmamentum vocant , radiis divinz majcftatis , ex ttansfufione fecundi , oui fecundus loco fupremi lumine confperfus illuftraretur , Ae illuftraret , purgaretur , Sc purgaret , perficeretur , Ae perficeret . Hic eft tons divine lucis , hzc origo atque majeftas concilii . Cujus quidem concilii cum fedem tum regnum Lucifer (qui ut alii , primz : ut ahi , fecund* hierarchic principatum gerebat) ilicct affedarct, cclum Trinitatis fuperbia invadere voluit. Unde ingenti cum exercitu , qui ftiit ex omni choro angelorum , fubito tamquam fulgur in terram excuflus , in monftrum deformatus , &. in barathrum detrafus fuit . Cujus occafu, divinii concilii regnum illuftratum , purgatum , Ac perfedum eft Sed neque ab re dictum fuifle velim , Luciferum fulguris in morem ceodifle . Nam quid aliud fuperbia eft , nifi fulgur , cujus furor quanto magis ardere videtur incurfu , tanto magis fubito occafu extinguitur ? Divino igitur concilio in hunc modum illuftrato , ftatuit Deus , magno quoque mjfteno & beneficio terram , hoc eft humanum genus , quud terra dici*

XIL

qua primum veneno cadeolia» Spirituum » mox primi parenti» noxa , quando fi angelus nan cecidiffet, & homo non peccaflet , corrupta inerat . Verum cum omnia calorum rirtus vehiculo luci» ad terram transférâtur , angelorum minifterio (qui in extimo funt orbe , *St* quibus Sacra myfteria , ceremonia , regna , urbes » mortales cura funt) faâum eft , ut divini concilii myftcrium & beneficium in terram tranfveherentur , quibus poffent anima corporibus clauix , divini fpiritus lumine , vi *8e* gratia per immortalis virtutis participationem , quam cum angelis habere videatur , in celum trahi , quando , qui trahuntur fpiritu , ii filii Dei funt , non autem Luciferi exemplo , qui non extolli , ficut ceteri angelorum chori , qui radiis divin· gratis illuftrantur » fed aieendere voluit ; demens , *tc* ipfa quoque fuperbia dementior , cui tam preciarum munus a Deo collatum fuiliet, li in fide permanlifice. Igitur Deus vivo oraculoelcgit fibi pontifices , 8e Sacerdotes , Molen *Sc* Aaron , qui inter deferta loca montis Orcb , gregem palccbant , quorum monitis « lignis *Sc* legibus ab Ægyptiorum tyrannide liberati funt populi, protniiiam in terram dudi, cxleftirore nutriti, fubmerfi tyranni, debellati holies, dejeda idolorum limulacra , devorati ab ipfis ters faucibus fchifmatis audore», formati mortalium more», audus pontificum Sacerdotum numerus , conftituti duces , principatus , conventus, collegia, ordines, iniiituta facta altaria, Sacrificia, denique przpotenti Deo tabernaculum, quod effet unum in populo, Arunum in quolibet mortalium, conditum· eft . Sed ne fingulis in figuris mes narrationis immorari videar , tacebo ipfius montis loca circum adjacentia , Siccitatem omnium doctrinarum , in quibus greges domini fruftra pafcebantvr , iignificoe. Tacebo Molen *Se* Aaion a Deo optimo maximo pontificalis & Sacerdotalis ordinis fumpliiic originem , cujus ordinis dodrma & beneficio , Spiritu fando audore , a Servitute vitiorum liberati populi , *Se* viam redam ingrefti , ad promiftum Salutis regnum pcrduccTtentur . Tacebo etiam Sublata idolorum Simulacra , divetiorum tyrannorum pravos animos , malis artibus imbutos , λ* variarum dnciplinalum prodigia , & vanitates oftcqdcrc , quae cum mortalium vitam & ingenia captivareaflueiceient , evangelic.» veritatis eloquio abolerentur I Aggrediar tamen , non tranfverlls locis aut tranilationibus , ut plerique faciunt hallucinatore^, Sed veris Sententiis ab ipio Molis , & .hid's, iecretioris dodtinx ienlu depromptis ' tabernaculi divinum Sc necefiarium opus . Cujus quidem fi quaeris aedificium , totum Spiritus , totum ecdefia , totum cx|um & Chriftus cit. Nam prini · , quid fibi volunt loca illa in eo iantu» , nili ut paiern & fanâitatcm fequamm , li Deum ipfum videre , fi placidum & fautoicm habete volumus . Quid columm· argenteae , mu pontifices *Se* iaccrdotes , qui patientia, fide, juilitia , pietate , continentia , dodrina & mentis candore, flabiles, firmi,nitidi *Se* praTilgentes lint , ut ipfi quoque Dei tabernaculum fieri poflint , quo fando impleri Sp;n:u , divino frui eloquio , & ilio» docere queant, fi pontifices, fi Sacerdotes efle volunt : ilioqui non columnas , Sed umbr· , non argentee Sed plumbcx erunt & obtufr I Quid candelabrum Septem luminibus diftindum, nifi fcptifatiutn fandi Spiritus lumen ? cujus fulgo-

A re pontificum & iaccrdotum lumina ita node» jies accenderentur , at femper yigilare , femper infidias Satan· intueri poflint : quorum lumbi caftitate prccindi , fpe firmi , bonis exempli» robufti , manu» caritatd» 8c fidei lucernis accenfas pretenderent. Quid «lia? Ipfa enim roenfa Chriftus eft , in qua duodecim panes propitiationis , duodecim Sunt apoftoli , qui Jefu Chrifti virtute atque dodrioa imbuti , panem quotidianum angelorum, panem Salutis noftrx , panem euchariftì· quo vefeimur , panem dpnique evangelic· dodrinx , *tc* admirabilis ac divini verbi , quod audivimus , obtulerunt . Thuribulum , fandorum oratione» *tc* mortalium lupplicationes, qu· per ora fando-

B rum afeendunt ad Deum . Quia illa d*o altaria ? Unum incenfi , hoc eft. odor catitatis *te* fidei , qui angelorum minifterio fertur ante tribunal , *Sc* ante ipfum fandi *Sc* puri agni altare divinum ? alterum victimarum , m quo continenti· cultro Superbiam quali taurum , arietem quali iracundiam , hircum ipfam luxuriam , herdum vitiorum fordiiatem ·, *8e* vitulum quafi faginam omnium voluptatum cupiditatumque immolare debemus? Arcateftamcati, in qua fecunde legis tabu!· , hoc eft, novum inftrumentum evangelic· veritatis , *Sc* Jefu Chrifti myfteria (que in arca ecclcli·, in arca animorum noftrorum perpetuo erant permafura) portendifte videntur . Virga Aaron »

C virga redi , virga regni , virga pontificum *tf* iaccrdotum , que fanda eft inftitutio , fumma dignitas , *Sc* jufta ac Suprema juriSdid» , *tc* qux non vitiorum vi , non terreo putri» dominatus humore , fed fuo ingenito virtuti» , *Se* dignitati» viditit Succo , *Sc* vigore flotefeit divinitus . Urna mann· aura *iatcrçluüt ,* Subtilis divini verbi intelledus, *te* dulcis fandi eloquii cibus, qui non aurario in plumbo oblique 8c obtorte diiiitnulationis , .Sed ipfo puto in auro fidei fervatus , pontificum ÿ Sacerdotum minifterio , neregriiunübu» in hoc vite curriculo fcnlim exhibetur . Ipias etiam gemma» , coccum , byflum , purpurins , hyacinthum , quorum ornatu fxpe angeli cprufcarc viden-

D tur : nitorem , munditiam icientiam , caritatem , juftitiam. Spem , fu.-m , *Sc* ceteras virtutes, quas tametfi totiuscccIcfi», tamen pontificum *Se* facerdotum ornatus , *8c* indumenta efle latis conltat . Una *Sc* altera cherub ,. que fupra arcam explicatis alis funt pçfitM » fcientie, intelligent)· *Sc fapkntix* fulgores, ab illa pura divina *Sc* infinita luce per tranfennam eccldix, in animos pontificum Λ facerdotum tranfmillos , accendunt . At vero fanda fandorum (qux Semel dumtaxat intrare fas eft *) caelum* ipiutn oftendete, ubi in latiffima *tc* lucidiŒma regii , quam vigor hujnaox mentis penetrare nequit , perpetua in majcftato atque, unitate cum Patre & Spiritu fando , Jçfus Chriftus iuper Seraphim caritatis igne incendi* , fuper

E cheiubim intçlligcntia? Splendore fulget , fuper vero throno fedet judex fxculorum. Infelix Judxa , qux cum per tot annos ScdilSet fuper cathedram Moyfi» , *Se* Spiritus fandi Sacrarium fxpe extitiifet, non in Abraham, non in Haac › non in Jacob , non in Mofe tabernaculum intellexit : qçi cum per fanditatem Deum excoluifTent , non ex caducis arborum frondibus , ficuti fuperftitiofa *Sc* caeca Judcoram turba quotannis facere confuevit , fed ex virentibus virtutum omnium ramis ita animos formaverunt » ut finguli · Dei tabernaculum a» Spi-

;WIÎO* HK.im spy. Spirit·· fanrii faertriana fierent . Infelix Gras 6X4 » S°- humanarum rerum arbitra , atque omnium doririnarum inventrix , ft orbis ten* flot femper extitit, ufque adeo ab hiac centum aanis pertinaciter illam caftam ft famriaa Hilarii , Athanafii , Chryfoftomi ' Cyrüli , Pamphili › Hierochei › Epiphami, Baitlit « Gregorii , ft aliorum fanriorum patrum doririnam déférait » ut ea deferta , collapfa lit religio : qua collabentc , ita corruit imperium* ut hodie non Colum ab illo fando tabernaculo abhorrete * verum etiam fidei doririmr ignara videatur . Infcliiiane dicam * an ingrata Chriftiana rcipublic· regna atque imperia, quzncquiflimorum fpirituum fallaciis * ft fuperbo tyrannorum dominata cum diu captivata eflent * B •c Jefu Chrifti myfterio * ft apoftolorum * pontificum ft facerdotum beneficio in tabernaculum recepta fuiflent , tanta difeordi* cupiditati· ft luxus infelicitate , t.nta bonorum ingratitudine tenentur * ut jferc multo infeliciffitna ft ingratiffima dici poflint . Quid enim in humana natura infelicius , quid mifcvius efle poteft illo * quem nimia infpcrat* fortuna aura evexit » quem nimia divitiarum affluentia implevit , necdum explevit ' ft ouem nimia felicitati* opinio corripuit ? Quia etiam ingratius , quid dcteftabilius , quam nulla beneficiorum memoria , ficuti noftra tempeftatc omnibus datur cernere * nullus laborum ft virtutum meritis tangi * aut nulla eos gratia profeqai , qui ut grati viderentur * fub ipfo laborum falce dcfdfi , fpoliati , vexati ' everfi * affliris ft necati funt , quorum merita non Colum perpetux oblivioni tradita , verum etiam 3oi vivant , ab omni honoris aditu aut excluuntur . aut vexantur aflidue · Rurfus vero * quid infelicius ft ingratius fimul elfe videtur * Îuam nullo virtutis prxmio (in quo humana rlicitas collocata eft) adduci * nullo Judroram aut Gnecorum exemplo vitam in melius inftituere, fuper modium voluptatum federe * animi vigorem pro fide catholica non accendere , finitimis & fociis arma inferre , orientis imperium (quod toties declamatum , acclamatum ft conclamatum eft) non vindicare , tot populorum fervitutem non rcfpicere , corruenti tabernaculo ecclefix non occurrere , infelicitatis & ingratitudinis poenam non cxpavcicere « denique nulla juftitia , nulla pietate . nullo Dei motu permoveri ? Atrox eft enim , ferum ft inhumanam , ita fuis cupiditatibus incumbere * ita fibi indulgere * ita lui oblivifci , ita fortunam non metiri fuam , ut aliorum calamitates, labores * jariuras * menta , virtutes , benefaria aut neglexifle , ant toto peâure non exceptée videatur. Sed «ferrea , devia & dura tempora * o cupiditatum exeam ft diuturnam curam * o milcram beneficiorum oblivionem * & o tenacem * noxiam atque fuperbam ingratitudinis naturam , infinitamque duritiem , quz 3uanto magis tuarum cupiditatum venenis inulges , tanto magis mortalium odia acuis* vite labores exaggeras , animi anxietudinem accumulas * pietatis lumen extinguis , atque ultoris Dei iram , furoremque tibi aflidue provocas. Nunc vero de doririna atque virtute* quarum tametfi magnus eft campus * tamen omnia in breviifimam arcam a me deduceada erunt . Omnis enim * que a Magis , Chaldsis, Gymnofophiftis , Brachmanis , Diyidis , vatibus , Pythagoricis , ft ceteris philofophis effluxit fapicntia * tam vana ft incerta quam inanis ft

A fuperftitiofa femper vifa eft « ft ficati in provelbio * * lingenita levitas ft erudita vanitas . ' jgj jiq χπ · Docuit divino eloquio Mofes Dei diieipultss , cum prima· veteris difciplin* tabulas contre»iffet * fecundas vero digito Dei vivi (hoc eft * virtute verbi humanati) inferiptas * in quibus evangelic* veritatis mvfteria continebantur * in •rea teftamenci * quod Chrifti morte fancitum eft * fervandas duxiflet . Docuit Salomon rex * cum opulentiflimum Dei templum * ad illius fanriiflsmi tabernaculi exemplum * pro abrogatione veteris ritus ft difciplin* * ac receptione nove ft evangelic* dorirm* * a fundamentis ■dificaflèt : cujus velum * in quo fanria fanriorum erant * ft tamquam cclum ab alii partibus difcludebatur , in morte Chrifti fciflum eft * ut divina myfteria humano geneti tnanifcfta fierent » ft ut per altioris evangelii facramentum atque ejus virtutem* tum primum mortalibus viam ad illam veram fapientiam & cclcfte regnum patefariam efle offenderet . Poftremo docuit Chriftus , folus magifter ft pontifex futurorum bonorum , cum templum , ft tabernaculum non manu fariurn * fed majus & perferiius * hoc eft ipfum czlum prz ie ferret * cujus femel non per ianguinem hircorum aut vitulorum * fed per proprium cruorem primus introivit fanria fanriorum * admirabilem * perferiam , fanriam atque divinam fapientiam ft doririnam , vita * virtute ft eloquio » docuit C & oftendit , fuos pontifices *& facetdates* ia terris conftitait * divino igne afflavit * legatos Spiritus fanrii elegit , columnas ecdefi* effecit * ecclefiam eorum humetis impofuit , & przcones divini eloquii effe voluit i atque licuti ipfe miffus a Patre fub legibus fuerat * idemtidem eos in univerium terrarum orbem , tamquam agnos inter lupos mifit , non ut vanam & vacuam barbarorum , Grzcorum , Latinorumve fapientiam docerent , led ut omni creatur* evangclium, evangelium dico* evangelism prxdicarent.

Eft igitur evangelii inftrumentum * lola intelligentia › loh dil.iplina , *8c* lola vera , cafta & fanria fapientia : cujus non mortalis, fed D ipfe Deus opcim maximus aurior , efferior & illuftrator , exiftit : ex quo quidem evangelio omnium doririnarum , virtutum , ft rerum divinarum atque admirabilium, tamquam «a oceano , cum venz , tum fontes effluxerunt · Quorum fanrios latices cum pontifices ft facerdotes ebibiffent , dzmonia & dsmoniorum mtniftros (qui per tyrannidem catholic* fidei cultoribus aqua & igni interdixerant) ejecerunt , ferpentes , vitia * fchifmata * herefes & hzrttiftas atque eorum prodigia , quorum venenum terrarum omnem fubverterat , fuftulerunt . Linguis locuti funt novis , cum fanrii Spirituscloquio pleni , mortales ad poenitentiam permoverent * ac divinz fapientic arcana , tot editis E voluminibus , nobis aperirent . Mortiferum poculum impune biberunt , cum nullis illecebris * nullis cupiditatibus tarii , per medios venenorum potus , ignes , gladios * aculeos * interitusjft mortes , vitam ft immortalitatem invenirent · Denique iuper zgros manus impofuerilnt * cum* ecclefiam , fidem , atque religionem , zgras , exanimes * jam cojlabcntcs * ad fanitatem * vitam * & in fuam federn reftituerent , corporum egritudines curarent , fordo animorum delerent , ac folo fanrio ft ineffabili Jkfu Chrifti nomine omnes ad ialutem reduceteat . Quorum illuftres animz * rebus fanrie

&

■a Hü ô ÇHRISTI ijry. * feliciter geftis » ca via > qua Jciys Chritius vi^or * triumphator ad patrem attendit, iemcl duntaiat iancta faaâorum ingrcflx divinum templum* tabernaculum tot variis Qcllis , tot innumerabilibus luminibus , tot claris Gderibus ita ornarunt , ut eorum fulgoribus alGdue facroianâa illuftretur , purgetur , fir perficiatur ecclefia . Quapropter te in primis ianâiflimutn patrem* qui pontificum & facerdotumomnium pontifex optimisa maximus cxifiu * deinde vos facroe principes, oui tamquam vim leges in lenam amdue contiiritis , maxime &quam tnaxiipc decet , cuna pro divini concilii majcftate * tum pro facrofandn ecclefia dignitate » quiete * auâoritatc hunc ordinem facrorum pontificum * facerdotum * quos Deu· elegit * Jefus Chriftus inftstuit , Spiritus fenâus firmavit , ac veftra membra , veftros angelos * quos ad manum haberetis , * quos in univerium mitteretis * efle voluit : in facrofanda catholica 8e *apoftolica* ecclefia * cujus onus (ut hoc fandum imperium late propagarent) fuppoliris humeris per tot annos tuftinuerunt , labores obierunt , inlcdationes * injurias , pericula , cruces & cruciatas (obierunt , ob tot meritorum magnitudinem * ac eorum ipforum precipuamdigoitatem* fidem ¶ virtutem * dodrinam , conftantiam , patientiam atque vigilantiam , quibus maxime addidi (ant* in ea, quam divini verbi eloquio a Deo acceperunt » gratia , poteftatc & libertate fervare* colere, ornare, honeltarc : ut & fua ft-bireddatur ecclefia* & utecdeliz dignitas, dignitati audoritas , audoritati Chiiibana refpublica , Chriftianz vero reipubl icc pax, juftitia , pietas , & ipia Jefu Chrifti facra & fanda inftitutio reftituatur. Dixi.

IN · CONCILIUM * LATERANENSE V.

< cecumenicum ⁑ decimumfeptimum ' approbatum , f centum & quatuordccim epifeoporum , < contra Pifanum conciliabulum, aliifque de caufis fub Julio papa **II.** h anno domini **MDXIL** inchoatum , Ar tetnporc **Leonis** pape X. anno **MDXVII.** abfolutum.

Nora StvttiNi Binii.

CenciHui" · m» iedt- [redacted]-*· * Cmo 'Îm* .) Hanc fynodum andorltate Julii pap» fccyndi indiâamft congregatam , Maximilianus auxilio ft coafilio promovit . Omnia enim mandata qu* fub ejus nomine a fchifmaticis in àonciliabulo Pιΰηο promulgata fuerant , resocarit * atque plane irrita reddidit . Julius pontifex cccleflaftic· libertatis defenior maximos . aano fecundo poft fui elcdonem , prout juramenti «interpofitione promiferat , ocumenienm fynodum indixiflêt * fi non graviffimis belli motibus m-' fliflinw impeditus * huc uique ad annum pontificatus fui nonum ejufdem congregationem invitus Jifterre deboiftc . Caufis indidi! concilii apud ida fynodalia , noa sao ln loco indicantur . Schifmatis illius , quod eoociliabolo Pifano propagatum fuit, extirpatio ; Cbnftianorum principum inteftiao bello inter fc mutuo Jigladianttam optata concordia j Romanz currit sotimque ecclefi· reformatio i pragmatica fandionis abrogatio , ft expeditio contra Tuream fufeipienda , primariam convocandi ft congregandi concilii acumen ici occationem dederunt . Unde feffione prima Julius pontifex oratione ad fytwvdum habita alt : em>w*pMrtr* , ftc. Et allocutuseft fynodum, exnortans omnes ad meditandum ft foierter infiftendum t-.iper ordiosndis* oms ad oedefi· pacem & flatum pertinent, ac fchifmatis cxtinûiooetn : ft didas ecclefi· reformationem , ec contra infideles per Chriftianos principes expeditionem , pacemque inter eos componendam .

Noterici re-dasgeoiw. Quifquia erto hanc fynodum ea dumtaxat primaria intentione a Julio indiAam exiilimat , ut hoc prrtrsxtu judicium Pilani conciliabulideclinaret, graviter uberrat . Cum enim Romanus pontifex legitime conftitums nulli judici praeterquam Deo fubjedus fit , & a nemine , ut patresSucflioneniisconcilii profitentur* judicari poffit , licebat eidem juftiffime cjufmodi ufurpatum illegitimum judicium declinare , etiamfi nulla aliacaufii graviore impeditus fuilfet . Quas vero ob caufaa alias pontifex reprobato & annuliato Pifano conciliabule hanc ecuuienicam hoc tempore Romae potius * quam pilis congregari voluerit , cx bulla'indidionia Dujua concilii dixi fupra in notla conciliabuli Pifani.

b *Leitrwfr V.*) H»c fynodus inter mcumenicas in eccicua Latcranenfi Rom· celebratas numero ft ordino Juir.ta eft . Provincialium conciliorum eodem loco fub lvcrlis pontificibus celebratorum numerus eft tantus* ut cum nomine pontificis illius cuius tempore habita fuerunt , convenientius , quam cum certa numeri nota inferibantur , citentur , ft proferantur. qMcoin » cameaievm *κα,

c .) Pmfidium pontificis , profentia patriarcharum orientalium , refquc graviflim· in coo> cilio habits, ctcumenicam *fynodum clTe* convincerent * etiamfi ada fynodalia nihil iftius tituli continerent. Oecamcal· rem.

d DrriisMMsfcpnoMii· .) Eorum dumtaxat quaaudoritate apoftolica ft confenfu totius ecclefi· confirmata ft recepta fuerunt.

e *Appmhmn**) Leo pontifex per bullam * quae contlnetur in adis fynodalibus , iftam fynodum non cantum approbavit verum etiam ad maximam ejus dignitatem declarandam gravi pœna interdixit * ne quiiquam ad decreta , canones & conftitutiones facrofandi concilii ullas gloflas vel interpretationes citra confenfuni fedis apoftolicx adjiciat . Parebo monitis eccleli· , nhil interpretabor amplius . quidquid deinceps , ledor , a me huic editioni alibi sppofitum videris , fcias efle hiftorias ejufmodi , quas ex probatiffimis hujus fiacub feriptoribus fummatim excerptas pofteritati tradendas efte putavi. A _eo f^^t 5pp"*h*t⊙si

f *CretM/· & futtwAfci**·.) Horum omnium nomina juxta ordinem dignitatis apud ada fynodalia diverfis in loci» exprefla inveniuntur . Sederunt eo ordine , qui in conciliis acumenicis hadenus obfervari conftievit.

g *Ctiura* .) Quibus de eauiis hac facroûnda fynodus indifla ft congregata fuerit , dixi fupra verbo : quid vero in iifdem caufa adum iit * indicant fummaria feffionum fynodiearum , qu· adis concilii nefeio a quo préfixa inveniuntur . Qu« cum plurimis in locis pneter titulos ft infenptioncs nihil habeant , rerumque geilarum & conftitut tonum editarum parum contineant , pergratum fore putavi, fi argumenta dumtaxat fmgulsrum feffionum , quam poffiim brev.flime hoc loco enarrem, eaque dumtaxat his adjiciam, qu« in przdiflo fummarlo deliderari videntur. Aflaeeneili lummatuae "arantut.

Prima feffione , qu* habita eft decima Maii , anuo Chrifti millefimoquingentefinio duodecimo, *Julius ort*- tionem habui: , qua patres concilii ad fchifmatis Pifaru conciliabulo propagati extindionem, ecclefi* fanda reformationem , principtrm Chriftianorum concordiam & unionem , expeditionemque contra infideles fufeipiendam exhortatus fuit I Qua finita recitata eft bulla indidi concilii , continens caufas fupra memoratas , quibus pontifex jufte impeditus, fynodum tempore quo promiferat congregare non po'ue.at. Sert·0 L

S-ffione fecunda , qu« habita fuit decimofeptimo Maii ejufdem anni , legitur bulla , in qua Pifanum conciliabulum , omniaque ejufdem ada condemnantur ft reprobantur : Lateranenfe vero concilium légitime congregatum elle omnium fuftrsgio definitur . Scffiolt.

Tertia feffio habita eft tertio Decembris : qua per recitationem alterius bull- , ada ejufdem Pifani conciliabuli, omnittmque fchifmaticorum *cardinalium,* tam ultra ηαιι citra Alpes degentium , iterum annullants.it , revocatis etiam privilrgiis , qu· a fede apoftolica acceperant. m. feflio IT.

Quarta feffione * decima die Decembris , recitata eft bulla , in qua pragmatica fandio , quzque ejufdem caufa conciliabulum Pifanum egerat, plane abrogantur atque irrita pronuntiantur.

Anno redemptori, noilri millefimo quingentefimo decimotertio , decimofexto die menfis Februarii habita eft feffio quinta, cui propter advetfatn Julii pap· valetudinem nrxfedit N, cjrdinilis ft Oftienfis epifeopus . Poft ledam bullam de fimonii in eledione pontificis non committenda , omnium conleafu definitum eft , fimoniacam Romani pontifici; eledionem plane nullam efle, ipiiqueeledo nihil juris vel ladoritatis conferre . Additum fuit, quod non tantum cardinales fimoniace eligentes , verum etiam omnes * qui vel auxilio vel confilio eam- Seffia V.

mUw *MIMμ » premovifiaot, eanmskM Apnfitio nil ft ImguUritati· cmfuraa A· £»feo inaurer· <fe-Want. {team couftitutteuem fyoodalew dum saw »■ ptfcupi , qutoqu· untaos excepti» , Ao fltAagto »p· prabifttat, fiait· eft A6» quiata. Qtasqa* kto qote· qu· feÆoaibtM peraâi» Julim pap· vjgcfimoqutete F·* bnuxü obti&t, atque pod iacomgaum 14. Aferom undecima MartH , amo domiai miUefea· quiageot«fimo deefawtertte , Lao, quem vulgo decimo aaentaapt, in poatificata Abrogatus fuifiêt , facrofimAam fynodum qaaas Juiitu iachoavarM , Lea caaeiauart festamque Aftioaea· vigefimoieptiaso ApriUa catebraei amodiait .

Anna igkur fupradiâo ijtj- vigefiatofept<nM> Aprb |k habita eft (Mia fynodatii text· , qua deputati font vigintiquataoe praiari, qaorum aâo asm cardiealibu· apad poatifiema aaetanc de paca inter principe· Chriftiaaai caaipaaentU , ft fehifauticM cardinaliba· plane eaftirpandi· : reliqui «era partim ara reformanda curia, parti· etiam pro fida defendenda , ft pragmatic· fanâitMM abroganda apud enmdem inter fe cauferrwnt.

vu. Septima fefeone , qua daeunofeptimo Junii celebrata fuit fub praAdio Mani» papa , MU iunt fepplicea libelli Bernardini Caravajal, ft Frederic! de ΛηβοSeverino fchifmaticorum cardinalium, quibu» illi abjurato fcbifmate agnitoene errore veniam fibi dari populaverunt . Simplici clericali habitu induti, A ad pedet pontificia proftrati , poft feiennam febif«n»ti« »k>jurationeiq priftimt dignitati reftituti fuerunt.

trff· rui. Oâava fefflouc decimonono Decembrii definitum aft, animam bominia immortalem elfe, atVc in ^u' ribut hominibus nau nuam ; fed phare· aab aaimaa. ProfeiToribut philofophte ferio mandaram fuit , ut principia & roaclnfione» , quibus Ethaid a Chriftiana philosophia diferepant , qualia fent dogmata dc muadi uternitate, de anima immortalitate 9t nutatae t fidéliter explicant , veritatem confirment , argumeata Kthnicoram phiteTophorain proponent ft dMblvaat. Additum fuit, aequi» in faeri» ordinibue eonftitutut, ultra quinquennium in philofophia vel poetess (tedium incumbat i fed potius iNo utfio ftudhua theofogte vel juri» pontificii adjungat , ut bi» feientiis inftmâua pradiUain philofophiam cum poefi ab erroribus expurgare valeat.

s«Æo tx Se®o nona habita eft anno domini as>«- quinte Maii fub pmfidio Leonia papa , in qua de state, gravitate morum , & fcientia ordinandorum confirmata eft conftitutio concilii Lateranenfa ecumenici fub Innocentia tertio· Infimer dammam fakt ηοψΠήρΜη prmiacomim aitrn ilfiifatm judiamae, camamqutj·· UEaia de loco fe lacum aliam tnaAratur i malis deincrae moaaftwia commandantur | Ad dafitadte abbate ftatim ad altmdna eMMaaam peoaodUm» « materna· perpotao aoUanur 1 plan quam duo beneficia te» coaapatibüia pofidara auDa dtfpaoAtiane concedendum ete etiam qualificata , nift oMgpa ft urgeaa caufa id requirat. Caidtealibu· mandatum eft , oa extra ftomanam curiam refideant. De puerorum dftcipfiaa promptam eft , ut mu tantum honerum Uterarom , veram etiam fidei , rel^gioai· , bomomuoque mantm db idjdtaa mformentur, diebua feftMa nWt aliud docaatnr , quam que ad raftgioaem A bonae morea pertineat. Conftltutioaea anterior·· centra Simoni·eoo promarfgain innovantur. AeeitatioMm horarum canonicarum ultra ien mtafea ab obtento beneficio omimiM, non tactum p«o ralb tempori» eAcUqwe iatermifti fru. bte» > quoa percepit, tenetur teftkuere i verum etiam fi pergat ulterius coat-unaciter opdtterc otficuim, P«-via legitima admonitione beneficio privari debet.

X Seflrn decima habita eft quarto Mali , aeno domini 131;. ha qua amate· pfeteti· multi» iw loci» ufurptei , & » appiiollcn approbati laudantur Ir ·p-φ» Coprobantur, excomuMMiiratia ii» omtuhu·, qui vd feribeet·., pto eofdem impugnare aufi fuerim. Eadotn feftlene coaftitutum fuit , ne fub excommunicatione ullu* deinceps liber novut in lucem emittatur , quin vel per ordinariam loci , vel per inquifitionem banifes Pravitati» approbatu· iue«H.

Seiboue undecima , qua habita fuit anno ijid die »,<(· xt. de medo prodicendi, >9. Decembri» , edita eft conftitutio d· modo prudicandi wrbum Dei , niuwtam ne qui» pubiice concionari prafumat, qui non previo examine eft approbatu» ; edd*e deterruioetione , qum re» a fuggeftu pu* b!icare liceat, quibufve ibidem abftinere debeat. Circa finem adjefla eft decreti» conftitutio de religiolu , eorumque privilegii».

Selfione duodecima anno ijty. decimofexto Maü cegefle gi|. lebrata excommunicantur quicumqne domo» cardinalium tempore eleftioau novi pontificta ineaduM : abfolutoque concilio, Leo pontifex uaiverfe A fiogula , quz fuperioHbus feftionfeu definita funt › confirmavit & approbavit. Hae fummatim de teba» in hoo concilio geftia.

h daoe Λ·»·/ , ftc-) Quo de temper· celebrati concilii habet inferiptio , vera efle ex pnrcedenttbu» cognofeuntur.

CHRIiTi CHhISTI

VITA
LEONIS PAPÆ IX.
Q_U EM VULGO X. NOMINANT.

aaando P«Mifa»f»-tau. T *nttB J*«nne» appellate·, patre Lauren-A-o tio Medice» viro nobiHŒmo , * matre Ciafiçe Urfina Florentia prognatus, annum agent mati» trigefimumfeptimwm , creatu» eft pontifex quinto tdoi Martii anno 1513. tempore Maximilian! imperatoria , eum in numerat» cardinalium ab Innocents» relate·, biennio propter Medicco» omnes a Carolo rege Francorum Florentia eauolfos, a natria eruTaffet, bioaque le-Fatiooe in Florentia funftu» fttMTet. Alfoniu» etruciu· cardinalis admodum adolefcent Leonis creationem de more populo Romano nuotiatunu, erupit in has voces : Pontificem habemut Leonem decimum ; ac vivant vigeantqoe

r·* (cAa UsaM* jpniore· . Initio pontificatu» reprefis atque extandis bellorum incendiis , quibas Orbis fere Maiverfw conflagrabat, totum le paci commonendas dedit , miflifquc ad orfodpes legatis, pacem , tranquillitatemque retpubliem eomparavtt ^"cardinales a Julio dignitate ipoligtos rcftk tuic£ fynodom ab eodem Laterani inchoatam, & agi, A perfici /u®t ; Mutinam ab imperatore trtginte milliboa aareotem redemit ; Stortiam in ducatu Mediolanenfi confirmavit. Helvetiis ampla ftipendia decrevit. Vetitus Francifcum regem , qui novas adeptus erat Marfgnani vi-Aorias, pacem petiit, BonOnim obtinuit. Laurentium nepotem Florentiae adminlftrandse prefecit , Urbiniquc ducem creavit. Bjeâo Senis Burghefio , A ejus fratre cardinale , Raphaelem Petruciom dominum Conftltuit. Cumane rei Selimus Turearum bettlcofiflimos Chriftianis acriter minaretur , folemqes fepplicationes indixit, quas A ipfe nudis pedibus celebravit. His ablolutis, Selimus morte fublatus eft. Deprehenfa conjuratione Burghefiofttm , non tantum deauâoribos, veram etiam de omnibus qui fcelcris confdi fuerant, debitas poenasiumpfit. Et nt pnmeram purpuratorum patrum impleret , triginta cardinales una vice crqavit. Cumque poft obitem Maiimiliani imperatoris Carolus V. gubernacula imperii cppcfferet , fe-

ptetn

ptem millibus aureorum receptis luper lege » A qu* reges Neapolitanos imperii aditu, prohibebat, difpcnfavit. Cum Carolo foederatus, bellum indicit Gallis 5 iifque Mediolano ejedis, Parmam ft Placentiam ecclefie recuperavit. Beatum Francifcum de Paula, Francitco rege inftante, inter fandos retulit. Hujus temporis Uttom anno Chrifti IJ17. Martinos Ludderus five Lu- •Mk s**»· therus, natione Saxo, patre incubo, ut teftatur vocheut * prognatus 9 tnooacnue AuguitK nianus ia Germania novas harefes excogitare, ft jam ante damnatas refufeitare capit, motus invidia erga Tcrtxellium Dominicanam, cui Albertus Moguntinus* archiepifcopus indulgentias, pro Turcica expeditione bona fua erogantibus pontifex concefícrat, in Germania pro- B mulqandas demandaverat. Habita difputatione Lipfica inter Eckmm, Luthcrum & Carolftadium, Ltrtheius a conliliaiiis Gcorgii principis optimi monitus, ut comiter & icdate (e gereret, refpoadit : Neque propter Deum hec res capta eft, neque propter Deum finietur. Cumque poft multas admonitiones pontificis non rpfipifeeret, neque in conventu principum Wormatienfi ad palinodiam cantandam induci lutfcmua poflet? excommunicates eft a pontifice, fects- *.“ ”*?*' rumque a fe dimilTum Carolus V. velut publicum ft notorium harrefiarcham extirpandnm effe refcripfit. Eodem tempore apud Helvetios Vigurinos Ulricas Zvvinglius capit indulgentiarum praedicatorem, co a pontifice miflomoppugnare. Poft h«c Leo pontifex mitilfimus, juftiti* ft religionis amantiflimxs » literarontm hominum lingularis patronus, qui urbem elegantibus «diheiis exornavit, fatifqne vedigali imminuit, febricula lentiore correptus, exccffit c vita anno domini ijit. quarto Nonas De-****** p* cembris, cum fediflet annos odo, menfea toti-H “**. dem & dies viginti. Sepulrus eft apud fandum Petrum, ft vacavit fedes poft obitum ejus diebus triginta fcptem. Bur *Qmtfltria*

LITERÆ MARONITARUM AD LEONEM X.

Ex Bibliotheca Latini Latinii Virerbii in eedefia cathedral*!

•Dcbcmw *" fttrurcb* λ! Itant» X.* C
,A ctM“ie Lattrtiuitfi,

M«I“ **.- A tergo.

no» iij o T· *ftliti vtrt xtrfitt* <·µ«µ 4·*««4XΓ/ΰ* *frtultn. tsffi»·*, ac , fare* *t»t»i ulltrut arbn, cujus tlrreuui» Jtrvtt litus i» tt»fwn *· *partftutt* asagaa. *^4»t». Ltoni* TT. \mu»· De *sratias* ia arcrasa*.

In capite cpiftol*.

Prsfentem falutationem Dei efle cupio Leoni PP. Chtiftianorum Deo dilediflimo, excello, catholico, pio, pleno mifericorJi«, vica- D uo Dpi, regi regum.

QUcm ccelutn adorat, ft terra, qui pedibus fuis fternit planum mare, potenciifimum, excelfum, verum, quem laudamus pientiflimum Cujus numen eft bcnedi&um : bafim, & auxilium magni nominis, ft gloris adoramus Deum tanta preditum c«>aiti gratia altiflimum, qui edos exaltavit, otnavitque luce, ab iplo fecuritaten^, ft veniam petimus. Qui ordine certo tempora d'fpofuit, ft per propheta* przcepit fequendam nobis, capefIcndatnque doctrinam. Cujus negotiatio melior eft auro, & argento: E qui eciam fequi nos voluit, juffieque eleCrum a luce patrem laudum beatiflimum, januam, ft indicem vi« reds, ducem ducum, qui videt animas peccatrices quas & poteft a panis eripere, cui pro falute, proque via (alutis genufledunt fenius, patrem, & dominum noftrum, noftratumque illicitatorem animarum, patris vicarium altiflimi, foliumque tenentem Roma dominum noftrum papam Leonem papam Romanum, quem potenciflimus, altif&mufque Deus (ccundet ietnpcr in nomine fuo, faciatque nos participes felicitatis fu«, orationumque lux* tum fandiflimarum. Amcn,

Nos itaque fubditus Petrm patriarcha qui fedemos io fiede apoftolica Dei patiens eleâus, cuique cur* cil reformatio ecdefiarum Dei, qui fuo favore complectatur non folam patriarcham patrum, fed ft eat creaturas, qu* ipium Petrotn lequuntur, qui fequitur id quod Chrittus Jefu» dixit beato Petro. Tu cs Petrus ft fuper nomen tuum rdificabo ecclefiam meam. Hoc eft quod credimus, ft continuo cultu agimus horas fandas, quodque pr«cepit creator Deus, diligimus prreepta fua fanda. Credimus in Deum iolum, & in ttia benedida nomina. C>edimus firma fide in tres perfonas fandas, unicum Deum, unicum creatorem, unicum adoratum, unicum regem, unicum infinitum, unicum potentem, unicum fortiflimum, unicum in Trinitate, unicum Deum, & tres perfonas, unicum terre, ft omnium, que in ea funt, atque creatorem vilibiliun* omnium, ft invifibilium, Deum vivum, aeternum, antiquiffimum, purum, immaculatum. Cujus nec principium nec finis eft. Cujus funt abdita fccreta, publica dona, qui nec veterafeit, nec motatur, nec movetur. Eft ft inacceffibilis › ft invifibilis, in quo eft infinita gratia· Qui nec meninrari poteft, nec melior efle, nec fuit unquam, autef-fc poteft in donis fuis diminutus. Eftqueunicus Deus in regno fuo «terno in «ternum regnaturus. Eft Deus fuper omnia potens rerum oesniurn creator. Creavit caelum, ft exaltavit illud. Creavit terram, ft firmavit illam. Creavit marc, ft implevit illud, munduaaque oniverfum perfectura fecit ; univerfum fu* ditioni fubegit, atque fupra csli verticem fedit. Creavit hominem, & fuper omnia dilexit illum boniique omnibus donavit. Eft Deus in principio, in medio, in fine. Cujus nec principium cit, nec medium, nec finis. Eft unus in «ternum, eft lux ft veritas, ft fapientia. Eft fine avaritia munificus, fine mutatione firmus, fine debilitate fortis. Eft auxilium indigentium, non derelinquit fperantes in fe. Eft vera lux. Vint fibi juftos, iujuftos a fe repellit, recipit pernitentes, ft veniam poftulantcs. Eft Deu» verus,

juftuj,

jaftw , datqu· prourium juft· gforiam «ter- A nam cssleftM*, 4«t iajufti* pcena· fafera· ca-Ugmi»· Hie eft verm creator, cui, *tt* fa quern debent uaiverfi credere , * adorare , *tt* laudare femues hcuedita· nomen ejea . Eft un» foliu Dee* , Ar eft trine*, eft Pater , Ar Filin* At Spirit» fand» . Ties perfon* «nice* Dem. Et)U credit·» efle exedfam uaku· creatorem in unitate , unum Deem falam creatorem, *tt* non creatam . Qui miferatione fea liberavit Adam com fua poftcritate : fit nomen Dei bentdidum . Mint Gabrieles* dacem paradifi angelorum eledum ad puellam virginem immaculatam , gratia proditam I devotam , pedore confpicuam , benedtfta· Mariam. Gabriel dominam feintant : domino· fapientio excelfm ft fuper Capientes eam elegit habitaculum domino · Ingreflus eft ad earn Gabriel fabito genuflexui vqlw reverenti, *it* humili expofult excelli omnipotenti* Dei incarnationem meffia , nunciam humano eerfcri pnrdofam lmiffimamque angele* eam lalutarir, dixitq», Domina· tecum , beaediâa tu inter mutiere* t gum cum audifiirt angelum magna humilitate rdpondit . Si domino placet , bat volent·· eju* . Concepitqne virgo filium Dei fine femine , fit fie faaut eft Deo* homo humana·, fuit Dea* in corpore humano , *8t* ia anima humana , indutas carne humana › fuit nat» , fed non fuit creatu* , ipfe eft creator , *9t* ante omnem creaturam genitu* eft a patre omnipotente , creavit- C que gloriofam virginem inclitam Mariam, quipfum novem menfe* portavit m utero . Ipfe eft Deu», * vera* Deu* , Ar nofter Deu* » Ar falvator Jefas Chritt» unico* Deu* , unie» fili» , unicu* creator . Veru* Deu· , vera lux , totus verita* fine fufpicione , fine dubio provident nnherfum humanum genu* , univenamque videt creaturam. In ejus manu eft vita, * Ar tnors , *8c* poft mortem vitam proftat.

Nihil aut in culo, aut in terra, aut in mari eju* latet obtutum ' Eft Deu* , eft homo humano*, immaculatus , eft lux in cariefti paradifo , eft bonum noftrum , falu* noftra, iter vit* noftra; , porta vit* noftr* , fons vita noftm perpetui , Ar credimur , *ic* firma tenemus D fide , quod femper eft nofter Deu* Jefas Chriftus . Nos humiles , *ic* defiderantes catholic· fidei profpera , exaltationemque , Ac no* liberari , noftiamque ab eo orationem exaudiri , Îucmadmodum vocem famefeèntium exaudivit, r dat ei* panem in abundantia . Scimus mifericordiam luam infinitam, qui propter n6scrucifixus , mortuus, At fcpultws eft, Ac tertia die refurrexit, Ac afeendit in c«lum , & Deas pater federe eum fecit ad dexteram fuam . Dcfcendit ad infero· , A liberavit jufto* , Ar univerfam generationem fuam » Ac a patri* dextera venturus judicare vivo* , & mortuos , jnftus judex , dabit juftis premium quod mercatur , dc injufti· fecundum opera fua , unicuique re- E tribuet fecundum opera fua. Et ita credimus, quemadmodum fanda ecciefia unica ecciefia fuftentationem Ac retnifljqQfim noftrorum peccatorum , Ar fie expedam»Kefurrcdionem m die judicii vivorum , Ac mortuorum , poftque habebimus vitam sternam . Arnen . Oleum facrofan&i fchrifinatis, quod cum fando baptifroate liberat a periculo , ficut dominu* nofter Jefus Chriftus dixit. Qui baptisat» faerit falvqs erit, qui veto non , minime videbit gloriam Dei , hoc modo facimus . Primo accipin>» libra* fex olei virginis , *8e* mufehi boni, atque perfedi quatuor wti (maderi· araniuraa , Ar omne* mixumt ea mulco atrate duas ejufdem rationi· atenfuras. Croci uxadU, quod • Gcnuanfibw deportator , menfaras ducem , ftoraci· . quo adorando k* honorem noftr· dominas utimur, menfuras fepanu: Mafticis men. foras quindecim j Thuri* albi menfuras deceas Ac (encan i Rofarum saenfur» decem Ar odo , Canabta perfete menfuras qahdecim i Gnaraoni exaAi meaturas feptem i Radieis redefufi menfuras oovem j Unguenti balfami maga· As inclyt· civitati·, que dicit» Capro, quod impoGtum manui ad alteram ufque partem punetrat, Ar ariflum in aquam tendit in fandum, nafcKurque ex arbortea, qu· In eo loco adoleverunt , in quo vate domini noftri Juin Chrifti acri abluebantur, quodque (operatm»» nia baliama , qua ufpiam tenarum inveniuntur j huj» inquam balfami menfura· viginti unam . Quorum omnium quod terendo· eft feodum in vafe mundo tritum » telaqua (erica cribratum ad in*icem mifcetur oleo quod diximus virgine » deinde tela alba , atque manda colatur, pofteaqne coquuntur in vafe mundo atque novo , vel quod antea ad hos ufas deputatum eft. Ligna autem funt charte ad hos uf» confcript· fandorum imagines , Ac librorum tabui· I Poftquam autem vas ferbuit , tela quadam (erica liquor quindecies colatur. Quibus omnib» portent» font patriarcha , prolati , diacones , fubdiacooes , atque feptuaginta duo presbyteri. Quorum decem eleai ftant , quatoorque eorum fimui evangelium cantant j Juo vero epCftol*·, reliqui autem duo pfalmos David concinunt *i* omnefquc fimui prefatione faillantes aromata . Stat unus prolatorum cum cruce , ame fe diacones . Ac fabdiaennes (acris induti baculum manu gcftantes. Adfant etiam feptuaginta duo presbyteri, ex quorum viginti Îuatuor duodecim quidem fafimenti* adolenis , duodecim vero ventilabris concitandis infadant. Sedet interim patriarcha , feptemque prolati , dccodoque colato oleo confeftim patriarcha , prolati , diacones , fubdiacoaes, Ar univerfi presbyteri pro faa quifque dignitate facri* induti ftant coram altari fuo quilqoeloco, tam viginti quatubr illi quo* diximu* aromata fafflante* , Ac ventilante* , quam archiepifeop» cruce ante (e flante baculum geftsns manu, attentis omnes curiofifque oculis in ofisciqpr*-ftant abfque cibo, potuque tres dies, totiuemque node* a fecunda ferta majori* hebdomadin mane ad quintam ufque in meridiem . His omnibus ceremoniis , qua* diximm , fandum oleum coaferramu* paupere* Marooit· , derelidt , fpreti , fubjugati sb infidelibus , obliviam traditi a regnis , atque dominiis Chriftianorum , qui lougiflimc diftahtes , Ar femper obediente* iand* matri ecclefi* Romam*, Ar PP- Quin etiam obiervamu* , Ar coftodiaros ea omnia , qu* fanda mater ecciefia Romana inftituit , pro qua , proque domino noftro beato patre noftro papa Leone di!edo , Deique vices in terra gerente Deum dominum noftrum femper in horis fandis oramus , Ar ex corde fandam fedem gloriofi Petri diligimus , quam Deus exaltet.

Elediončm autem patriarch* Maronitaram, qnatn fibi petit fignificari dominu* , Ar pater nofter felixjpapa Leo , quo fcilicet modo cfcatur , Ar aflequitur gratiam atque felicitatem fedis fapra (edes prophetarum , fic facimus . Sede patriarchatus vacante duodecim (acerdo-

tes

tes boni , pudici , catholici , quos jam ad id A muneri* deftinatos efle cognofctmu», cum primum vita funftus eft patriarcha , in quodam nionafterio , quodad eum *ufum* habetur , appellaturque domus fanftc Maris *, in fua* quiique cella concluduntur ea caftodia . ut nullus alium vel videat , vel alloquatur. Accipit unufouilque horum duodecim folia chartarum , redditque fingulis diebus fingula folia feripta nomine ejus , quem eo die in patriarcham elegit, & quando omnes in anum conveniunt Dei gratia, Â* non eorum voluntate , confeftim congregantor ptxlati , diacones , &rfubdiacones , *fic* univerfi facerdotes , totaque noftra refpublka , & eleftum conftituunt in fede felici , in qua fedet hodie fervu* Chciftus Petrus patriarcha fedis B prophetarum , qua rupes fidei eft , manuque tenet pauperes , *e dercliftos Maronita* , qui femper Chriftianam fidem tenuerunt , tenent , tenebuntque humiles , fic obedirnies fanflxmatn eccleftae Romuli» , *Be* domino noftro patri papae , omnibufque fuis prsceptis , *Be* in Chriili famulatu .

Ritus divinorum ofticiorum noftrorum , quem exponi jubet dominus , fit pater nofter felix papa Leo . fimilis per omnia eft riiui erilefiarum omnium , qu· ordinem (anftx matris ccclefis Roman· fequuntur , *Bc* quia longa ver. borum indigent ferie , fi ex amuiTim narnndu* eft , paucis dicimus limilem eum efle prorlus ritui bonorum omnium Chriftianorum . Poft C •Æc>» namque noftrartim horarum miflas canterms bono quodam ordine , eoque conventu , quem rethores patre* noftri benedicti gratia fibi a Deo collata inftitucrunt ; eurnque modum in tni(T» celebratione » omnibufque fieri* feftis obiervamu* , in qui celebratione ipfe Maronitarmn patriarcha fiera facit.

Creatus patriarchs tres p-"Djo °ratiat obti. flet . Prima eft quod otnuts ejus fubjaeent jugo ; fecunda quod fi <npd eiequcndum incidit omnino parendum eft ei . Tertia eft quod n.i!li umquam licet decreto , faiteque ejus contradicere . F.x quo autem creatur , A elevatur ufque ad primum ftftum proxime fequens confirmatur , juratur , daturque ei obedientia D ab omnibus nrxlati* , totaque datione . Eoque dic fanfto fefto poft celebrata* tres miflrs magifter chori *, Ce* cum co omnes diacones , *Be* utpvcrli prefbyteri procedunt ad altare majus , ducentes iecum patriarcham eleftum , qtiem fequuntur omne* perlati . Sedeie eum itaque faciunt snte altare * deinde induunt eum vcftibos facri* imponentes nova'ni capiti mitram , exuto pi :bs venibus , quibus antea utebatur . Hit aftis magifter chori , ceterique quos diximus , r grnufleftutit cum univcrlo populo coram elefto, tum tnJgiftcr chori alta voce illum his verbis alloquitur . Spiritus fanflus volujr te patriarcham , patremque fuper rpfine* patres efle in dignitate fedis benediftorum prophetarum , *Be* E obtinere locum Chrifti , fic ficarii fui fanfti Petri .VTttquc eris pat?r fuper nos . Confcftim eleftqs patriarcha procidens genuflexus in terrvn , verfoque ad altare vultu alta voce ter ait . Ego fum humilis , fc obedierts omnibus prxeepti* excçlft Dei , fic fanftorum prophetarum . Et fi quid d.mceps Spritus fandus jufle:ii protinus explebo cum juftitia , &r reformatione fidei Jefu Chrifti . Statim diacones «levatum 4 re:u patriarcham abicondunt in loco tccreto apud altaic , poftcaquc unu* pnelatorum , fui id munrii* a magiftro chori demand.·, tutu

eft , patriarcham abftonditum ducit foras ; collocatque ante majus altare . £0 igitur in loco patriarcha (edente , officium majoris celebratur ca folemnitate , ut omnes prxlati fuo quifque ordine infcrviant . Et fi patriarcha vult tniflam celebrare , illi defertur ; fm autem committit uni prrlatorum , afliftunt patriarch·, duo diacones collaterales , finitoque officio miIT· , cui devote totius interfuit populus , omnes prvlati csierique lupar caput elefti patriarchs , manus imponunt . Diacones dicunt . Sit laudatus ille eacelfus Deus , qui tibi contulit gratiam . Deinde acceptum baculum jsatriarenatus datur ei in manu* hoc ordine . Minimus prolatorum primus tenet manu baculum i deinde ordine fuo manus fupertores praelati omnes tenentes baculoiw ; poftremo vero manu fua fupra ceteras manus pofira tenet baculum ipfe patriareha . Eoque nfto pater patrum efteftus eft . Quibus geftis magifter chori omnibus ipfo etiam patriarcha cum obedientia , *Ce* humilitate audientibus pro concione loquitur in hunc modum . O re patriarcha , quem Spiritus fanftus *fua* gratia tibi collata ad hoc faftigium evexit , fuper fcapulas tuas populum hunc tibi commiflum portabis , obfcrvabifque , fit manu tenebis ea omni» qur anteceflorçs tui obfervaveruat , *Bc* manu tenuerunt ia famulatu domini noftri Jrfu Chrifti , *Bc* fanft· fidei noftre , qu» vera eft , & firma , in qua falvandi fumus . Tu aurem , coi cura omnium noftrum commifla eft, id quod a te petimus, fis in operibus tuis juftus, fervcfque quidquid evangelium dicit , utque juftus fis , memento prcceptorum illius , qui tc eonftituit fuper nos. Tu cs nunc pater nofter , guberna filius . Tu o paftor nofter , cuftodi gregem . Tu es dux nofter , duc not refta via falutis . In nomine Dei Patris , *Be* Filii , fic Spiritus finfti unici Dei - Omnes angeli banedifti cuftodiant intelleftum tuum, animam tuam, & corpus tuum mundum , atque catholicum , ut tu cuftudias populum obejientem , tuaque monita , fit doctrinam fequentem · Recoidare diei , horr , quando jufto judici , qui redit unicuique fecundum opçra , rationem reddes · No* 3uidem a te pendemus. Tu) autem debescscum ucere , rgrotum fanare , eumque qui aberravit tua doftrina in viam reducere , fir tandem omnium noftrum Deo rationem reddere Nos vero Deum pro te orabimus , qui precibus noftris , tuifque boni* operibus gaudere te faciat fua gloria . Quod fi audebis promifla non implere , diflenties , deviabifque ab illo quod &' prophet· lervarunt , fit tu Deo fervandum fpopondifti , quorum in die judicii a te exigetur ratio . Nos enim tibi fubdimur debcmufque prrceptis tuis abfque ulla conttadlftione parare . Si aurem obfervabis'protnifla . &▌ quat bcncdifti patres obfervaverunt , ipfe cuftodias ; orabimus Deum , *Be* ut in prsfcnti vita res tua* fecundet , *Ce* in futura , que «terna eft beatitudinc te donet ; quod fic nos ipfi populus tuus tua doftrina , atque benediftione confccuturos nos fperamu* . Te vero lucrum gratis habiturum . Conferva igitur dona Dei , qur recepifti Terriens illi , laudibufque extollens benedictum •omen hium .

Sacr» idles, «ortimque myfteria adconfectanJum altatu facramentum , h» funt . In primi* planeu liba utimur , dc qua Efaias loquitur , qu» litntii* efthonorat· vefti , qua induentur angeli in die judicii , &' dicit earn fignificare habitum angelorum , in quo apparuerunt in itiurreftione

bcivcdifti falvatori» noftri. Cingulo utimur pro- / peer id quod disk dominât* ad Moyfen . Inter alia oportet quod media veftra fint fortia. Amiftu capitia utimur propter ea verba , que dixit domini» ad Moyfen , quod fimilem faceret fratri fuo Aaron eo modo , quo percepit ei domitui» . Aliter amiftus figniucat fudarium capitii Chrifti , quod habuit m ftpulcro. Stola tignum eft funis » quo maledifti Judri collum domini Jefu Chrifti cinxerunt i Manipuli vero pendentes a brachiis tignificant vincula ianfti Petri . Camifis vero ejus veftit fiqnum eft» qua induerunt Chriftum Judri quo die ctucifiacrunt cum. Significat etiam veftcm Chtifti , qua non texta quidem , nec confuta eft t fed ab cxcelfo demifla edo ad mellum » fuper quam Judci , ne divideretur» m lierunt fortem. Similitudo autem rori» marini bene olentis in corona cjufdcm Tignum eft marini roris » quod politum fuit fuper caput meffia domini nolLi, quod prxeepit Deus Moyfi ut faceret fratri luo Aaron . Baculam autem, quem manu geftamas, eft» ut ait Deus in lege, baculus qui datus eft in manu Moyfi. Ideo emm datur in manu noftra , quod didtfm eft in pfalmis . Tene baculum in manu, quo caftigcs inimicor luor. Ego humilis dcreliftusab infidelibus lubjugatus Petrus patriarcha humiliter peto a noftro tehei domino patre ut ca omnia concedere dignetur , qux ad patriarcha» a fandis patribus Romanis pontificibus dari debent , & neccilaria funt . Itaque confirmationem mcamipfe peto a veftra paternitate . In primis igitur benedictiones per bullam paternitati» veftra: ; deinde vcftcs pontificales, quibus patriarche Maronitamm utuntur . Annulutn , Sc crucem , & cetera necefiaria humiliter peto, que non funt tam divitiis pretioia , quam ad celebranda milfarum cilicia fufficicntia » ficut fanftitati veftrr placebit . Item ornamenta pro altari , & miniftri* quatuor ordinati* , & hxc omnia poftulo potius pro habenda fanfta veftra benedialofte , Sc *pro* memoria, & honore fidei Chriftianx» quam alia quavis tcrrtnx glorix cupiditate, &rhxc eadem mifeiunt alias ianfti patres antiqui predcceflotes fanftitatis vcftrx , quorum unus, uti meminimus , fuit Eugenius, qm ca quae diximusom- D nia per nuntium miftad nos. Innocentait item , Sc alti plures fandi patres , quos nominare nefcimus , nobis ea omnia donarunt . Sic Sc ego dereliftus , Sc obedient fupplico fanftitatem *vetitam* illa nobis donare dignetur , que veteres nobis majores veftri donarunt , quibus coniolcinur lartetntirque.

Non multum tempori» elapfum eft, pnftquam duo fratre* ordini* S. Franciki , alter Htipanu* natione, Gerion appellatu*, alter nomine Scander , peiion» quidem religioir, devotxquenos in noftra fanda fide inllituerunt , reformaruntque . Supplico etiam, fanftitas veftra epifeopo Cypri, ut quafdam canoniasin Cypro infula ad patriarchas Maronitarum pertinentes nobis reftitmt, praecipere dignetur, quas Sc nobis fanftitas veftra confirmer. Juftum eft enim quod petimus , Sc dominus nofter ait in evangelic . Si quid juftum aliquis a te poftulaverit , ei nedenegaveri» . Quo! fi impetraverimus , fanftitas veftra afficiet corda noftra Iztitia , Sc extollet nomen veftrnm cum bona memoria. Omne» enim provinciales , confines , & qu< lunt in circuitu nationes «.ognoirent efte no* Sc cur* , Sc cordi fanftx ecclefi* Roman* , Ac quod vos , Sc no* iitnus unius fidei profertote*.

Supplico item tanftitatem veftram mittere di-

gnetur pet iftum noftrum nuntium bullas ad nocanoniarum , qua* diximus, & confirmationem hujus fanfti loci , qut mons Libanus dicitur , quem David propheta in fui* plaltnis Sc nominavit Sc honoravit . Nos in noftri* precibus Deum Temper orabimus , ot profpcrum faciat » & exaltet nomen fandum veftrumin fanfta apoftolica fede , Sc in ecdefia, donctque nobis gratiam , ut in diebus veftt i* ab infidelium jurifdiftione liberemur , qui nos vcftigalibns , Se tributi» gravifltmit , opprobrii* , pcrfecutiontbus , colaphis , Ac alapis devorant , affiçiunt , cedunt . Nec hoc dumtaxat patimur , verum Ae noftri Chriftiani , Cypriani fcilicet , qifi fub ditione Venetorum degunt, affiiftionibu* noftri* addiderunt . Compatiatur itaque fanftitat veftra , Sc mifereatur nobis , digneturque amore Dei ad Venetorum ducem liter-* dare , at paupere* Maronita* , qui in fua Cypro funt, a tributi* que folvunt , libero* efle faciat ; Quorum plure* funt vel faccrdoce*, vel ccckliaftici viri, A' pro fe quifque dimidium ducatum , pro falc decimam ducat* partem , decimam item pro uxore , Sc liberis · denique adeo male tradantur , ut tolerari non poflit . Illi non cuftodinnt fanât evangelii prxeeptum dicenti* . Qui opem fere* proximo fuo erit qui ferat ei . Nos itaque de pedibus fanftitati* vcftrx animos fumimus filii fubditi , obediente* patri picntifSmo. Supplicamus ut tnifereatur noftri . Poftniamus etiam a fanftitate veftra aliquid indulgentiarum in lui* bullis , qux afficient latitia populum fubditum , Sc inopem , cujus Sc paupertatem « Sc fervitutcmguardianiisHicrofolymitanus, qui nobifeum fuit, beneconfpcxit , viditqueliteras fanftitatis veftrx ad no* , qua* Sc dcolculati fumus , Sc *lupet* capita noftra poluimu* , quas tanquam reliquia* obfervamus , Sc cuftodimus. Supplicamus etiam ut fanftitas veftra ad dominum Maronitarum dignetur commendatitia* literas dare pro nobis - Plurimi enim faciet epiftolam veftram. Vocatur ipfe Elia» filius Irmes, filii Jacob , dcfideiatque liters* fanftitatis veftrx, que ei maxime placebunt.

Nunciu» nofter ad lanftitatcm veftram efteariiiimus filius nofter Petrus Maronita , cui poterit fanftitas vefta in omnibus , qux ex parte noftra exponet , fidem integram adhibere ; Sc quidquid beneficiorum ei conferet , erit nobu quamgratiOimum. Oramus dominum , Ar Deum noftrum Jefum Chriftutn , vos in longa temporum fpatia confervet, fecundetque. Amen. Amen. Amcn.

Scripta eft epiftola in aedibus noftiit anno incarnationis 1514. oftavadie tneofis Mattii.

Snkfcriptie.

Imperii* tui* obeundis cum incolumitate paratu* virgo, princeps, amiftusluce appellatus rarchat fihus Mobatec ferve» tuus, fervusDei. Hxc eft venta» patriarcha , judex in modum perpetuus, £ qui rerum tuarum certior fieri cupit , Sc quem deleftant liter» tux falutem dicit.

Difdfalat fainiattt» Pwrui parriarefia Λarouirarau» *ex numftrit Caaaaka fervat ftrwrm» Dti .*

In nomine fanfta:, & individus trinitatis Patris, Sc Filii › A Spiritus ianfti, cui gratia*·-gtmut , quoniam corde, & corpore a criminibus t mundi fumus , Sc a captivitate liberati illius , cui fubjefti eramus.

Pauper» ac minimus d.fcipolu* cum obedientia

tia prompt· , humilitateque profanda ftib pedibus pat» noftti , 4r domini Leonis Dco eariflimi pape X- fiue fine gracias agimus, qui reAsm perambulat iter > fanAam Del cccfcfiatn jilmArat » doAnn* verba erodat , evangelica frit eloquta , atque obfervat pater nofter mon. dUlîmut, fol refulgent , loua plena veritati· , fanAiquc oommit vir . nbor in mifericordia plantata t nobifque mifericordte fruAus producem ·, pater noftet *St* domina» de noftra vita cogitant* gregifque fibi commiffi, populi videlicet in Cnriftum credentia per totum orbem dtf*fafi* folhcitatn curam gerens * eiouc profutura omnia cum fratribus noftris apoftolic* fediscardinalibus impiger fubminiftrans , ipfius fanAiffirns bencdiaioaes jugiter fuper nos * Amen.

Pauperes iumus , gratias Deo indefinenter agimus , qui fuam nobis mifcricordiam affluenter tribuit , divinamque fanAitatis veftrx mentem inclinavit , ut nor fpirteualiter , *Sc* corporaliter vitirare dignaretur Nuncios namque nobts cariilimos FratremJ>>. Prancifcum de Potentia , ac focios ad nos milctirorditer deftinavit, qui pabulum divini verbi jdmimftrans , Chnftianx fidei veritatem coiatn doAoribus noftri i luculenter oftendit, 8r folhcitedocuit, Ac oftenlam in noftris iibiis invenimus . Nuncque laudes Deo omnipotenti fine fine petfolvimus ,quu fua adjuvante gratia nos illuftrari voluit , ut a catholica fide , quam fanAa Romana ecclefia tenet* & praedicat , in nullo deviemus, nili in iis forte , qux ignoramus . Sumus namque fub KerfcAa obedientia fanAitatis veftne patris oori gratiofitlitni, *Sc* fanAa? Romans ecdefi* in omnibus *, que* nobis pracipit , & imponit . Verum quia fub nefando infidelium fervitutis jugo infeliciflimam vitam duciitius, multa prêter uifttatn voluntatem fiunt , Se qux cupimus adimplere non poflumus j ac justa regiontsconfuetudincm propter hrreticorum inevitabile, *Sc* Conragiofum commercium quxdam admittere cogimu. * quir nuncius pirdiAus melius novit , ac LnÂitati veftrx reierabit . Non tamen contra fandam , & immaculatam fidem quidquam fubftantuliter agimus . Propteres quod credimus A fenum ux fanAitati vrftrx patri noftro fanfliifiii u nunciamtis. cui notum elTe volumus, quia five vivimus *, five morimur* pro Dei . ecclefix , ac fanAitatis vcftrtr honore quxeumque ctum dunlfirua perprti xquanimitsr parati fumus . Poft hire giatia domini noftri filus fauditatis veftr* mifcricordilfimr patris munera per nunctos ad nos delata venere , videlicet amtftus , rochetum , five alba , cingulum dc feneo rubeo auro fulcitum , crus pedoralis argentei qutbafdam in extremitatibus perils ornata , nux ftol* , tres manipuli btochati in velluto rubeo . icandalia brochâti rubei , Caligat bxochatelli albi, tunicclIc de taira rubeo feAuciis auri tradi ornat* . Cafula brochait m velluto rubeo imaginem habens B. P- in mari i chirotec* de ferico rubeo auro contrat* . Mitra petita defuper ornata per totum , quibus ex ntraque parte folis figura pulcherrima faâa eft · Gremiale brocatelli rubei. Pluviale btochati in velluto rubeo frifeum aureum ornitiflimum habens, in quo lex ifiagnx figure auro texte appofitx funt I Palliotn altaris brochati in velluto rubeo imaginem B. Thorn* continens digitum in latus lalvatorix mitteptis . Dalmatica, *Se* tuniceUa ejufdetn brochati. Pluviale aliud rafi rubei * jn cujus capatio imago eft falvatoris refulgentis a mortuu . Cooperto*rium fsldiftorii ,* velluti rubei. Buris pulcherrima auri tradi cum corporalibus. Triavafcala *xnea* deaurata Gtnul junAa ad tria confecranda videlicet oleum fanAutn , cathecumenorum, *Sc* chrifmatis . D«» veftes panni optimi pro me paupere patriarcha . Tres ali· pro duobus archiepifcopis, *Se* archidiacono qui nobifcutn femper morentur . Petia una panni nigri coloris * ex qua novem veftes fsA* fuere pro totidem anacnoretis in valle profunda , *Sc* terra, quam nos fanAaan vocamus commorantibus, qui Deum pro fan&itatc vcftra inccflanter exorant . Decem calices pro pauperibus facerdotlbus : ferrum pro faciendis lroftiis. Liber pontifical». Heceft omnium quantitas , qux nos pauperes a fanAitate veftrs tranfmifla recepimus, roftremumfanAitatem veftram fuper nos pisflimum patrem humillime deprecamur , ut quemadmodum commilli divinitus gregis follicitam curam gerit, ac vcluti punfiimus , *Sc* irreprehenfibilis paftor indeficientem erga populum fuum caritatem habet , fie nos in reniociflimit partibus agentes oblivioni non tradat , fed frequenter per tales nuncios nos miiencorditer vilitare dignetur , quales fuerunt ii , quos nuper ad nos lanAitas vcftra deftinavit . Eorum quidem adventu , eloquiis * dodrina uberi , 4c converfationc fanda non minus in domino exultavimtts , *St* cor noftnim exhilaratum eft, quam fi decorem vultus fanAitatis veftrx intuiti fuiflemus. Sumus enim in infidelium , *Se* haereticorum medio conftituti, a quibus pcrfecutionem patimur* bonisnoftri» expoliamur , ac fzpe ntimeso flagellis cedimur Talibufque adminiculis indigemus , ut in domno confortati adverfancia nobis ferre poffiinu», & hxreticorum perfidia confundatur* cum nos a fanAitate veftra lie honorari confpexermt . Hoc eft reiponfum paupertatis noltix fandiffimo domino noftro, cujus gratia, &:bencdiAio ad nos femper veniat. Arnen. Arnen . Gratias Dco indefinente: agimus, *Se* ipfius mifcricordia fuper not Amen · Amen · Scripta funt lire anno incarnationis domini noftri |efu Chnili i J 1 j. meofe Februarii die iq.

Λ teri·.

Dabuntur eam Dei alti/fimi gratia in *menue* domini noftri , *8e* patris fanAiliimi papx Leonis X. fedentis fuper fedvm apoftolicam pro parte pauperi» Petri patriarch* Maronitarum ex monafterio Cannubin in monte Libano (ervi fervorum Dei.

Gratias Dep reverenter agimus fub mundifGmis pedibus patris noftri fanAiffimi Chrifti vicarii , *Se* domini noftri papx Leonis X. qui vices B. Petri veritatis petre gerit in terris , fedctque fuper apoftolicam fedem . Ipfius fanAiffim» benediAiones fuper nos femper. Amen. Cogimur in divinas laudes erumpere , Deoque , a quo omne bonum , gratiarum aAioncs indefinenter agere , qui puriftioi* fanAitatis veftr* menti illabi dignatus sft , eamque per infpiraiionem pulfare, ut nos per fanAum nwnciutn fratiem Joannem Francilcnm de. Potentia vilitarct. Is enim fratre Fraacifco Rebarino interprete *Se* viam falutur nobis oftendit, *St* fanda documenta reliquit. Nam quomodo fanAum conficiatur chnfma * ex puro videlicet oieo *Se balfamo* , nihil praeter hxc immifccndum . Quo enatu tempore aquis falutaribus infantes ablui debeant, &r tacro baptifmatis fonte reeufei , *8e non* fit quadugefimus expedandu» dies , ficut

antea

antea erroris tenebris involuti expedite confisevimu», fed in odavo, vel etiam ante cum nccoflitas cxpoftulaverit. Qua vero ratione juxta patruus, tc fande Romana ecclefi· inftittna matrimonia contrahantur, tc qu* eadem Impediant. Quonam pado fieri conferantur ordinet· Quibas item verbis in eonfecratiooe dominici corporis, & faoguinis uti debeamus. Et quod Spiritus fandus a Patre procedat, te a Filio tamquam ab unico principio, tc unica fjpirationc- Quod Chriftianus, qui in hac vita fufficietsce* de luis deliftis poenitentiam non egit, ea fundus ad quemdam locum ducatur, ?[«i purgatorium dicitor. Quod fcmel in anno altem noftra peccata proprio facerdoti confiteamur, fais&iffimanque cuchariftia» facrxmcn- B tum in pufchate fufcipiamus. Quamvis abfit ja&sntia, tee in anno. videlicet in pafehatc, in natali domini noftri Jefu Chrifti, it fefto SS. apoftolorum Petri, ic. Panli hac confisevirou» adimplere. Et ttt femper in omnibusapoftolic® fedis, ac nuditatis veftne, ejufquc fueceflbrum mandatis fubmittamur pnafcnttbus archiepifeopis, tc cpifcopls, nec non facetdotihiK nofttis, & cleri, St populi majoribus claro nos docuit eloquio. Hrc enim pater fande, A- nonnulla alia ab eo inftituta noftrarum animarum lalurem concernentia Arabico confcripta fermone nobis relida, quibus evitantur peccata › morcfque in snelins reformantur prompta obedientia acceptamus, & conti- C temur, fe adimplere fpeiamu». Proptcrea exuluvimus in domino. Deoque optimo maximo, & fandiuti veftra* gratias egimus dirigenti ad not fratres hos finitos, qui (alutis iter nobis offenderunt, Sniri.is noftris in domino recrearunt. Nos vero <jm prolibato filtre Joanne Francifco quofdim ex noftris ad fanâitatem vcftrasn delimavimus, ea duftiopinione ut Îitrum inftituta, A' fanâa: Romane ccclefî· ogmata addtfcaur. 6r cum cdofti fuerint ad nos doâuri alios poftmodum redeant I Interea non parvo afficimur moerore, quoniam ad deofculandum, adorandumque fandiflimos fanditatis vcftrr pedes accedere prohibemur, A' qu® mente gerimus fixi» in terra genibus pro- D prio ore exprimere ipfi nequimus. Ut autem atfedui noftro, ac voto utcitmqne faticfaciamut, cum profato fanditatis vefh* nuncio

Hoc eft, fratre Francifco oritu-em noftrum · Curi Jofeph cum monacho ad fanftititem veftram deftinandum decrevimus, ut noftro, ac totius

v<iding«« cleri, Marnnitarumque populi nomine terram fr°nfc tangent, fkxi-quc genibus fandiflimo» pedes fanditatis velli*· adorei, A' deoiculetur, A fanet ac \'J> upuftolicv eciam tratribus noftri» Unda» Romane ecelefie cardinalibus fanditati vellr* obedient11m prrftet, 8e fidelitatem juret, A' quod veraciter fande fedis apoftolicz, & fandititi» veftra fervi fideles fumus dcmitfo capite firmiter proteftetnr. A- E men. Amen. Qirzdapi vero alia findo fratri noftro Jo. Francifco icleravimus, quem ut iandicati vcftrr enanet fub Dei atteftatione aftrimimu». Erit enim veluti nofter amabilii

»2 fi»ter benedidi monafterii S. Mari® dc k Cannubin in monte Libano findo, ac follicitus procurator totius cleri, & Maronitarum populi ad pedes fanditatis vcftrr. Omnia quidem noftri, & quomodo fub infidelium deteftanda fervitute, omni auxilio orbati infeliciflinam vitam ducimus proprii» oculis ipfe confpexit. Hoc eft refponfum paupertati» noftre fandiffimo, ac putiffimo patri noftro cujm fandas bcncdidiones mifericors Dru» ad not tranfmittat. Amen. Amen· Amen. Scripta funt anno dominica incarnationi» ijtj. scnfi* Februarii die 14.

Jl ttrf.

Prekntabuntor cum Dei gratia in manu» fandiflimi domini nUhi Leoni» X. qni fuper fandam fedem Petri apoftoli rcGdet pro parte pauperi» difcipuli fui Petri patriarcha Maroni*tarum e* monaftcrio Cannuom in monte Libo*no ferri fervorum Dei.

IN DEI OMNIPOTENTIS NOMINE. qui creavit omnia, Λ omnibus bomiaibua vitam vult, er ialutcm, ou omnia gratia» agunt.

Sub pedibus fanâiffimi» pattia, tt domini noftri ab omni macula purimmi vixtntibo», ar i.-.vditate nt Coi retutentis. Corde, ac mente humili ego pauper fervn» Elia» indignum judicant nomen meum caprimere Mcchaacm monti» Libani fandi, 8c civitati» Befciarro fub duriiftmo infidelium dominio conftitutu» gratia» Deo ago, quoniam fandiflimi » ac dementiffitni patris noftri totius mundi domini benediâionem iuper me venire conceflit, qui velati orbis fpccimen io fanda fedea Deo ricchat Chrifti filii fui domini noftri vices gerit» tc locum tenet in te»rb domini nofhi papae Leonis X. Cedenti» fune.' apoftolicim fedens cum fratribus fuis, ac dominis noftris Cardinalibus, rejiquifque eeclefir pr«Utii, quorum benedidioni, * Îratir me humiliter fubmitto: Amen. Immcnas Deo altilfimo gratias referre sftnngor, qui fanditatem veftram piiflimuui patrem noftrum escitavir, ut filium fuum mandati» obfequentem eiirncorditer vifitaret, duaique vcftes per fervatum nuntium fuum fratrem Jo. Francifcutu dc Potentia dono tranfmitteret, qui pericula magna cum iociis, ac tribulatione» innumera» perpelTus fu trutn orationum fubfidium nobis profliturus ad nos tandem venit, te ob hoc, altaque nobi« exhibita beneficia fub pedibus fanditstis ycftro caput inclinans gratias ago. Nuncine quidem prrdidus in fanda fide catholica nos inftrusit, docuitque quidquid fandita» veftra ei injunxit, quod reverenter, aecum inJ'cnti mentis affectu leccpimus fublato omni deedu, & inter cetera, ut fub fandx Romanas ecclefi®, ac fanditatis veftr» obedientia revertati, famulatu perpetuo viveremus, *efficaciter* induxit. Quod ego corde bono recipiens, '-fficactut aditnpeo· Mittonamqve cum prenoroinato fanditatis veftr< nuncio oratorem meum Curi Jofeph cum Elia monacho, utproftratus, capiteque terram tangens meo nomine, ac totius Maronitarum *populi* pedes fanditatis veftir adoret, & afliftentibui omnibus S. R. E. cardinalibus ptuiflim® apoftolic® fedi, & fin0tita.tr vcftrr obedientiatn prrftet, te fidelitatem juret, bt feripta quidem hrc mea fidelitatem iftam peipetuo atteftabuntor. Nam quoad vixero una eum univerfo Maronitarum populo tamquam verus Chriftianus, iervufquc fidelis fandam & immaculatam fidem catholicam firmiter tenere, A Habiliter intrepidus confiteri, ac ipoftolicr fedi, de fan&itati veftr® illibatam fervare intendo. Deus autem omnipotens nobis mifericorditer concedat, ut oculis noftris confp-cere ipfi pofiimus

^juod iinâitas veftr· per fair nobis literal policotor . Artxn . Amen . Poft hec fanftiuti veftna non letet nos « no(in tnque fidens deteftabili Maboiaeta norunt fubefle imperio , qqf nobis iniquis aftionibus adverfanrur. Bona enim noftra diripiant › nofque in publicis aggrediuntur vtis , * duriflima frequentius pcxna caftigant . At not adverfus cos in nomine domini totii vinbus pugnamus , dc oeanusm poflamus tel>ftimu« iniquitati , magnalque -- dv re aneufttat fuftmemus . Sed nt inter tot advert· pofiri refpircmus » fanâitas veftra ne oblivifeat or paupertatis noftr» , «c miferie homiUimc deprecamur . Mittat frequentius tales nuncios oblecramus , quales fuerunt hi, qui nuper ad nos a fanâirate veftr· milS venere. Non enim ali. ter eurum advent· *let*ificati fumus , *k* docti., mentis in domino corroborati fumus , quam fi jpetiem faciei fanAitati'vrttae vidiflrwsas. Hoc quippe fanAttas veftra negare non debet. Dicit enim ferrptora , Omni petenti te tribue . Hoc cft rrfponfum paupertatis noftre patri noftro fandiflimo , cujus bcnedtdionei , dc gratia fint

A femper fuper aos : Amen. Amen . Scripta fuerunt hoc aeno incarnationis dominico 151c. Alexandri vero Macedonis 1827. die 14. mentis Februarii . Tranimiflaque a monte Libano fando , civitate Befeiarro henedida . Deo gratia· femper agimusAsncn. Amen. Arnen.

•4 ttrp.

Pnrfcntabuhtur cum Dei altiflimi gratia manibus S. D. N. papa Leonis X. pro parte pau-/ peris Elie , qai loii Deo gratias agit.

Osseavatio PniLirri Lasse , S. J.

B Rhmomagmrt concilium eueo isia- a ^uibufdam m. letatam Wiciiur pueli·* Georgia 4* Amtxfia Imjus nonum* 11. arrbiepiicopo cardieak tituli SS Matccllioi A P*tr» . Vrtum alii provincialem banc fynudum differunt in annum circiter tjax. tdltatunjae adaejas in matt membrano aflervari . Ba fi naacifci liceat in appendicem conjicientur.

TEXTUS INTEGER CONCORDATORUM

inter faniliffimiwn dominum noftrum papam Lfonim X & Chriftianiflîtnum dominum noftrum regem FrancisCum hujus nominis primum , cum prxfàrione , titulis ac rubricis, ut vocant , patentibus regiis literis , cctcrifquc appendicibus.

TITULUS J.

FRanciscus Dei gratia Francorum tes , Mediolani dux , Aftenfis cornea ac Ccnue dominus , omnibus literal has lefturis ia lutem . Cum non pridem fupcrftke adhuc Ludovico inemori» commendabilis rege , focero noftro (cujus anime propitietur altiilitnus) factum Lateranenfe concilium fzpius editis decretis , comdem foccrum noftrum ad ejufdcm concilii conventum cvocaftct , cum eoque regni noftri cunas luminas ' quas parlamcntarias vocamus) ccdehain infuper untvcriam Gallicam cunftafque regni noftri gentes , Delphinalifque noftii potentatus , admonendofque cenfuiftet , ut fi quid auctoritatis prifc* afferre , 6 qua jura citare , li rationes confentaRcas palam ediflercrc fiofle confiderent , quominus laodio pragmatica ejefdcm conciliu audoritate ac lententi· antiquaretur , abrogaretur , induceretur , itritaque etiam nulla pronuntiaretur *Sc* fchifmati<a , id infra diem didis decretis perfixam e/fi* ceient : quo negleAo talis denique facro approbante concilio decerneretur . Dudum autem ftatimque nobis dwdematico faftigio divina benignitate auAis reenumque aufpicato ineuntibus : cum rurfus nujuicemodi edifta alia › atque alia eadem ab audoritate manantia › nobis innotuiffent , nobis etiam , noftrilquc eurus , ecclefi» Gallican» ac fubditis populis cdifto noviifimo ac cauls peremptorio fj^es omnis effet purgandae morse prateifa , ut fi ulterius cunAari in animum induxiffemus , futurum omnino videremus in hzc diferimina incidere , quae anrediftz pragmatic* fanôtonis decretum hoc in regno noftro patriaque Delphinali locum fibi venditabant . Ideo nos animo reputantes quanta ohm ance illius prag-

C matic* fanftionis promulgationem , indignitas rerum ac deformitas in regno noftro paПiaque Ddphinah graflaretur , cum videlicet ics nummaria (quibus veluti nervis res publica iubnixa eft) ea maxime ac przcipue ratione exhauriretur , cum praefuiibus *Sc* antiftitibus facerdotiorum conferendorum libertas facultatque adimeretur cum peregrini *Sc* ineo-)* facerdotiis Gallicis fzpenumcro donarentur , cum diplomatibus apoftolicis quas cxpedativas nuncupabant , gcncraiim ligillatimque fiipcrftitum hominum fpirirantiumque faccidotia elediva mixta ac collativa in diem mortis eorum conferrentur qui eis fungebantur . Id quod cum bonis moribus non con-
D venit : Tum vero alieni fati votum habet adjunAum . Poftremo cum facerdotiorum controverfi* litefque facr* in coria Romana difccptarentur ingenti noftroram hominum diipendio & incommodo : *ex* quo fcqui plerumque necefle erat , ut qui vel fumptious fuppeditarc vel labori fufficere nequirent , hi aut turi *fuo.* cedere , aut caufis deferere , ac pro dereliftis habere cogerentur . Simul ea accc. debit deformitas , ut literarum ftudiofi k dikiplinis liberalibus incutnbcnrcs aut facerdôtta adipifei nequirent , aut qui adipifei caperent literarum ftudium abjicere » aut certe deEonere cogerentur › palfimque per urbes erraunde vagari , ut id periculum imminere vi-
E deretur , nc Jitcrarum tandem amor k (ientia per incutiam exolefcerent . Cum igitur fummopere nobis videndum efle exiftimarcmus , ne hujufmodi indignitas in regno noftro exoriretur , id quod futurum intelfigebamus , tempori utique inferviendum effe duximus , ac rebus noftris periclitantibus , pro *re* nata confulcndum , imminentiaque detrimenta

ta minore ac leviore difpendio redimenda, Quara cuiis Bononiam cum omni noftro comitatu veaiflcnu» » «bibenda gratia reverenti* fan. âiflùno patri noftro Leoni X pontifici fummo , quam ei Franche reges majores noftros ut primos ac maximos facrofand* ccdcfias filios exbibuifle novimus , obnixis precibus ab co contendimus » ut fi pragmatic* nomen omnino effet abrogandum , faltem vice illius bona fu* conciliiquc venia , certas nobis leges conditionefque meditari comminifcique liceret , quibus imperium noftram fupradidem impofterum uteretur . Quod ad ca quidem pertinet que fandione pragmatica cavebantur , quibus noftris precibus exorata pontificia fanditas (nam ei quoque cordi eratregni noftri ecclefiatn rede atque ordine adminiftrari) haud aegre nobis indulfit t ut conventa qu*dam nobis meditari commenurique liceret , pragmatic* fandionis vicem regno ac potentatui Tupradido ubique prebitura , qu* ejufdem ipfa cooctlii auâoritate aflenfuque confirmarentur , quam homologationem vocant , cum irritante decreto hujus commentationis curam , quam tunc fu> fanaitai Se nos mandaviflemus viris quibufdam confultilfimis › ita confeâa temperataque funt ea conventa , ut pleraque pragmatic* fandionis capit* firm* nobis poft hac rataque futur* fint. Quali* funt ea qu* de refervationibus in univerfum aut ligillatim fadis ftatuunt , dc collationibus » de caufis , de fruftatoriis appellationibus , de antiquatione conftitutionum Clementina: , quam Literis vocant, de libere quieteque poflidentibus , de concubinariis , qurdamque ali* quibus nihil iis conventis derogatum , abrogatumvc fuit , nifi fi in quibufdam capitibus nonnulla interpretanda immutandave cenfuimus quod it* referre utilitatis public* arbitraremur . Qnod vero ad eledione* pertinet minimo quod optabamus obtinere potuimus caufis in didis conventis latifiime infertis , ac nihilo Iccius tamen , cum ab ejufdem pontificis fanditate dilationem femeftrcm impetraftemus , iis rebus tranfigendis fuper iifque viros multos dodrina eximia literarumque peritia proditos ufiique rerum callontiftimos contuluitfemus, tandem de eorum lententia , quando ita ferebat ratio , diÆcultafque temporis , rerumque nos circumftantium neceffitas , fope did* conventa in regno noftro ac Delphinio promulganda cenfuimus , ita ut fandionis vicem inftarque plenum habeant , quorum conventorum teu approbationis concilii tenor iequttur & eft ta-

cnu^rtl4ttr»tt fer lendit» tenerete Intereittxje fnfln.*

TITULUS II

Eo epifeopus iervus fervorum Dei › ad perpetuam rei memoriam facro approbante concilio. Divina difponcntc clementia perquam reges regnant & principes imperant , in eminenti apoftolatus fpecula , Ce fuper gentes & regna meritis licet imparibus conftituti, animo revolventes , quod Ar li ea qu* pro falubri fe Juieto regimine regnorum , 8e ad pacem juitiam populorum perpetua eorumdem regnorum ftabilitate regibus onefertim de fide catholica Ac de republics Chriltiana Ac apoftolica fede bene meritis , laudabili Ce provida noftra ordinatione cum venerabiiibus fratribus noftris faiitar

A Romane ecdcfix cardinalibus concefla , ac ad effedum hujufmodi gefta , ft>t>>ta , ordinata , decreta fadave funt , plenam roboris firmitatem obtineant , illis nihilominus interdum facro approbante concilio noftre innovationis & approbationis robur adjicimus , ut eo firmius illibata perdurent , quo istpius erunt noftra auâoritate ac etiam generalis concilii pr*fidio communita , efficacemque operam circa eorumdem confervationem libenter adhibrmnt , ut reges Se ipforum regnorum perfonm conceflionibns, privilegii , ftatutisAt ordinationibus hujufmodi lo *aosnho* plene gandentes , in pacis & tranquillitatis ac ammnitsti< dulcedine conquicfcant , & in eorum folita er-

B ga camdem fsdsm dévotion» ferventius petfeverent . Nuper liquident ut ecclefia fpocfa noftra in fana* unione conferveretur At per Chrifti fideles facris canonibus a Romanis pontificibus Ac facris generalibus conciliis dumtaxat editis uterentur , quafdam conftituciones quas de cetero foco pragmatice fanâionis Ce contentorum in ea , in regno Franci* pro bono pacis Ac concordi* ac illius communi Se fublica utilitate cum cariflimo in Chrifto fiio noftro Francifco Francorum rege Chriftr*nillimo , dum Bononi* cum noftra curia effemus , tradatas , Se cam eifdem fratribus noftris diligenter examinatas , it dc eorum confilio cum profato rege concordatas , Ac

C per ipfius regis legitimum procuratorem acceptatas , de eorumdem fratrum confilio unanimi confenfu ftatuimus 8r ordinamus » prout in noftris literis defuper confcdis plenius continentur , quarum tenor fequitur , Ar eft talis.

Textpi " CwrJitemift.

* D» eo*U-twUeaifcN .

TITULUS IIL

Eo epifeopus fervus fervorum Dei , ad perpetuam rei memoriam . Primitiva illa ecclefia in angulari petra a fairatore noftro Jefu Chrifto fundata , apoftolorum pnrconiis elata ,

D martyrumque fanguine confecrata *fe* auda , olim ubi primum juvante domino per orbem terrarum lacertos movere capit , provide attendens quantum oneris humeris impoGtum haberet , quot oves pafcerc , quot cuftodire , ad quot etiam remotiflima loca oculos intendere cogeretur , divino quodam confilio , parochias inftituit , dicecefea diftinxit , epifeopos creavit , *tk* metropolitanos prefect: , ut tamquam membra capiti obfequentia , eunda fecundum ejus voluntatem falubriter domino gubernarent , *fe* tanquam rivuli a perenni fonte , Romana videlicet ecclefia derivantes , ne angulum quidem dominici agri irrigatum dimitterent , unde ficut alii Romani pontifices pr«-

E decelTores noftri , fuo tempore omni ftudio curarunt ut dida ecclefia uniret , & in fanda unione hujufmodi fine ruga Ce *macula conferveretur* , Ac omnes vepres ab eadem ecclefia abolerentur , cujus proprium eft divina opitulante gratia virtutes colere & vitia radicitus extirpate , ita Se nos tempore noftro Se przfenti durante concilio , ca facere Ac curare debemus qu* unioni Ac confcrvationi ejufdem ecclefi* conducere videntur . Ea nroptsr omnes vepres qur unioni hujufmodi obfiftunt , Ae fegstem domini pullulare non finunt ; tollere prorfus Ce extirpate , ac virtutes in viam domini in-

iα/erere fatogimiis . Sane inter arcana meuti» noftnr revotantes quot trariatus rater pi- memoris Flum H. Siatam IV· lonoeentium VJIL Alexandrum VL A Julium IL Romaaoa pontifice» prndeccflbrts noftros ^ citre memori· reget Francia ChrifttuUfimw fuper abrogati·-, ne certa cooftitotioois in dido regno Pransivigontis , «v· pragmatica vocator, babiti /itèrent . Et liret Fwe II. perafistm , nuntiis ad dara memori· Ladovieom XI. Franci· regem Cbrilhaniffimum deftinaris tantis eidem periuafiprit rationibtsa , ut reo ipfe pragmaticam fenriionem bujwfeoodi tamquam io /editione ft fchifmatis tempore natam , fuit patentibos literis abrogaverit , tamen hnjofraodi abrogatio nac etiam liter· apoftolic· profati Sixti hiper Concordata com oratoribus praefati tegis Lodovki ad praefatam Sixtun* pnedeceflbrem deftinatu habita expedite , per praelatos ft perfonas ecclefiaftices didi regni receptae non iverunt , oec ipfi prolati & perfbn· eccfefiaftic· illis parere , nec monitis Innoccntii ft Julii pr«diriorani aures prebore : fed eifdem pragmatice conftiiutioni inherere voluerunt , unde prefahis Julies prodeceflbr in parlenti concita Laftvanewff, urrtavlutaa ccdeiiam reprrfentante » per eum legitime in dido sbe·» gationo pragmatice fanriionis hujufmodi negotium ft illius difeuifionem venerabilium fratrem /eorum cardinalium , dc quorum nemero tunc eremus , ft aliorum pnebtoram conaregationtbus , relationemqua difeoflorum fibi ft eidem concilio faciendam commifit , Gallicofquv pralatoe capitula ecelcfianitn ft monafteriorum conventus ac parlementa ft latent illis favertes cujufcumque dignitatis , etiam G regalis exifterent , faoriiooe prndiria utentes, feu illam approbantes › omnefqne ft fingulos alios iua communiter vel divifim interefle putantes , per ediftttm publicum cum ad partes illas tutus non pateret acceflus , in certis ecclefiis tunc exptreflis affigendum moneri ft citari intra certum competentem terminum pr»fiemdum ad comparandum coram eo ia concilio profato, caufaique dicendum, quare fandio prefata in concernentibus aurioritatem , dignitatem ft unitatom ecdefix Romane ft apoitolice fedis facrorutnque canonum ft eodefiaftic· libertati» violationem nulla ft invalida declarari , decerni ft abrogari non deberet . Et cum fuper his in forma juris in przfato concilio Lateranenfi procederetur, diftufqae loihis predeceffor ficat domino placuit rebus fuiffet humanis exemptus , nofque divina favente clementia ad lummi apoftolatus apicem aflûmpti fuiffemi»· , ft contra praelatos , capitula , conventus ft perfortas hujufmodi ad nonnullos ariu» pence(limus , tandem cooliderentes pacem efle vinculum caritatis ft fpiritualem virtutem qua falvamur , dicente domino. Qui biberit aquam quam ego dabo ei bibere , non fittet in sternum . Et Quod in pace confiftat talus» univerforum , Caffiodoro tcftaate , omni quippe regno defiderabiiis debet efle tranquillitas , in qua ft populi proficiunt & utilitas gentium cuftoditur : matara deliberatione cognovimu· non per nuntios aut legatos noftro*, led in praftatione obedienti· filialis, quam cariflimus in Chrifto filius nofter Francifcus Francorum rex Chriftianiffimus perfonalitvr nobis preftitit , liare Cum majeftate fua coram difeutere, cumque paternis hortari monitis , ut ad laudem Dei , ft ad fui honoram prompto animo libens ac volans didhs pragmatice Uoâioni abrenancinre , ft facundum reges faerie Roman· ecclefi· , quemadmodum crateri Chriftiani vivere , ac maudati* apoftofitft , qu· a lede apoftolica pro tempore reaairtnt , parere ft obedire vellet »

SftdtaM· ud

TITULUS IV.

ET cum eu eleftiouibsu que in ecdefiis cathedraiibw ft metropolitan!! , ac monafteriis didi regni, a multis annis citra fiebant, grandia animarum pericula provenirent , cum pleraque per abufam freularis poteftatis : nonnullo vero procedentibus illicitis ft fimoniaci» padionibus , ali· particulari Umore ft fangninis afieriione, ft non fine perjurii reatu fierent. Cum eleriore* ipfi ctiam fi ante eleftionem per eos /serendam , idoneiorem ft non eum quem pramiffionc aut datione alicujus rei temporalis, feu prece vel precibus per lé vel alium interpofitxs , eleriionem procurare didiciflent·, eligere /ponte jurarent , juramentum hujufmodi non 1ervacent : fed contra proprium hujufmodi juramentum ia anime fuc praejudicium venirent, ue nobis notorie conflat ut crebris abfitdutioaibuf ft rehobàfeuuooibus a nobis ft prxdeceflbribus noftris petitfe ft obaranis : idem Francifcos rex noftris paternis moniri», moneam verus obedienti· nlrus , parere volens, toot |to bono obedienti·, in qua magnum meritum V·-re confiftit , quam pro communi & publica roKi fui utilitate , in locum diri· pragmatic· iriionis ac Cingulorum capitulorum in ea contentorum , leges ft couftitutiones infra /criptas invicem trariatas, ft cum fratribus noftri* ran&e Roman· ecdefie cardinalibus diligenter examinatas , & de eorum confilio, cum prefitto rege concordatas per dilerium filiam Kogarium Barme , regium advocatum , oratorem fuum ad hoc ab eodem Frenei/co rege ad nos deftinatum , habentem ad hoc fpeciafe ft /afficiens mandatum acceptavit.

*Dt rr^ié tvninathitt tui pr*l*/ur4i fttitiuU ·*

TITULUS V.

DE eoramdem fratrum confilio ft unanimi confenfu , ex certa noftra /cientia ft potsitatis plenitudine , ftatuimus ft otdinamne quod de cetero perpetuis futuris temporibus loco diri· pragmatice conftitutionis, ac omnium A Angulosum capitulorum in ea contentorum, videlicet ut de cetero cathedralibus & metropolilanis ecdefiis in regno , dirio Delphinatu, & comitatu Dienfi ac Valentinenfi , nunc, & pro tempore etiam per celfionem in manibus noftris & fneceflorum noftrorum Romanorum pontificum canonice intrantium fponte feriam vacantibus, illarum capitula ft canonici ad eleriionsm feu poftulatiooсm, inibi futuri praelati Erocedere non poffint : fed illarum occureotc ujufmodi vacatione , rex Francis pro tempore exjftens , tmum gravem magiftram feu liceotiatum in theologia , aut ita utroque feu altero jttrium doriorem , aut licentittum in univerfrtate farnofa ft com rigore examinis A in vireiimo feptimo fu· statis anno ad mimis conitiiutum, & alias idoneum infra/ex men/esadie vacationis ecdefiarum earumdem computandoe

nobis

nobis *tr* fuccetforibu* noftri* Romanis pontiff- A abut feu fedl pnediAe ootninite , ft de per. font per regem hajufmodi nominata per not fr fuccufibrci noftros , feu fedem paedidam provideri t ft fi eontrngetet pnsfatutn pctfonam taliter non qvalifieatam ad diSat ecclefias fic vacantes nominare , nos ft fucccf-forti feu fedes hujufmodi de peefona fic nominata eWm aedefih minime provideri debeat . Sed «neater idem rex infra tres alios I menfes a die readàtionis perforo· nominatas non qualificat· , folicitatori nominationem noa qualification 'ptofeqecftti , confiftnttalitur Ma intimanda computandos : aliam fupradi» Ao modo qnaliffcattnn nominaro › Alioquin ut difoendiofe ecdefiarum hujufmodi vacationi ce- 1 lenter eoafulatur , ecclefie tunc fie vacanti pet nos * fucceflbros noftros feu fedem hnjufmodi de perfona ut profertur qualificata. Necnon per obitum apod fedem prardiSam vacantibus, temper nulla didi regis procedente nomina» tione libere provideri poffit . Decernentes ele-Sioeet contra prwmifla attentatas , ac provi-fiones per nos «r focceflbres noftros , icu fedem hujufmodi ftâas , nullas fr invalidas exiftere .. Confaaguinds tamen praefati regis ac perfonis fabltaitbas a caufa rationabili & legitima in nominatione & apoftolids literis exprimenda , necnon religiofis mendicantibus reformatis eminentis fcientue & excellentis do-Arina , qui juxta fui ordinis regularia infti- (tuta ad gradus hujufmedi afliimi non poffunt, fub prohibitione pnrmMta minime comprehends : fed de eorum perfonis diâis ecclefiis pro tempore vacantibus ad diAi regis nominationem , per nos ft fucceflbres noftros feu fedem hujufmodi libere provideri poflit.

Dr moaqderAr *fart tltffifti.*

TITULUS VI.

MONASTERIIS vero & prioratibus conventualibus, Λ vere eieAivis , videlicet in quorum eleAioaibus forma capituli QUIA PROPTER, fervari ft confirma- D tiones eleAionum hujufmodi folvnnitet peti confueverunt in Mgbo , Delphinatu ft comitatu hujufmodi , nunc ft pro tempore etiam per limitem ceflicoem vacantibus , illorum conventes ad elefrionem feu pdfhdatwnem abbatis feu Crioris procedere non poflint , fed idem rex il->rum occurrente hujufmodi vacatione religio-fom ejufdem ordinis in «tat· vigiati trium annorum ad minus conftitutum infra fimile tempus fex menfium a die vacationis monafteriorum ft prioratuum hujufmtsdl competendorum, nobis ft fucceffbribus noftris , aut^fedi hujufmodi nominate ft de perfona per regem hujufmodi monafterio vacanti nominata, per nos fr fucceffbrea noftros , feu fedem hujufmodi provideri . Prioratus vero perfonse ad illum pec cumdem rogem nominate conferri debeat . Si vero idem rex , presbyterum fecularem aut religiofum alterius ordinis , aut minorem vigmti trium annorum , vel aliis inhabilem nobis aut fucceffbribus noftris infra diftum femeftre feu fodi hujufmodi nominaret , talis nominatus recufari , ft nullatenus fibi provideri debeat : fed rex *ipfe infra* trimcftre a die recufationis , fuprsdido modo intimande computandum , alium modo fuptadido qualificatum monafterio feu prioratui tunc vacaqti nomioa-*re ,* & dc perfona ad monafterium nominata illi providero , ad prioratum vero nominato , prioratus ipfe per nos * focceflbres noftros feti fodem pniqiAam conferri debeat. Alioquin didis novem menfibas effluxis nulla feu dc perfona minus idonea fr modo pnrmiflb non qua- · lfficata feda ftominaucne , ac etiam vacanti» bus anud fedem pnsdiftam, femper etiam nulla didi regie rarôftata uommatione , per noa fr fisccaflbrus nuftroe feu fodem pmdiftam aro-nafterih provideri . Ptioraeaa wro petfixüs , ut profertur , qualificatis dumtaxat conferri libere poffint. EJeAioaes auram fr illarum «m-formationes nec non provifenes per bos ft fec-ceflbrus noftro· ac fodem pcwdidam contra pros. miffs pro tempore fodas , nullas , imus fr inanes efle deoeraimes.

D* /sfo/sram *frnilttHi ,* fuad ia *ftriftit tentant fnheri tielnat .*

TITULUS VII.

PER praemii!· tamen non intendimus in aliquo prcjudicarc capitulis ecdefiarum , ft conventibus monafteriorutn fr prioratuum hujufmodi privilegia a fode apoftolica proprium eligendi prolatum obtinentibus, quominus ad clectiooem epifeoporom ac abbatum & priorum juxta privilegia eis conccflx libere procedere poffint juxta formam in eorum privilegiis contentam · Et fi in cotum privilegiis forma aliqua expreffa non fuerit , tunc formam concini generalis, capituli QUIA PROPTER tantum fervare teneantur t dummodo de privi» legiis fibi conceffis hujufmodi per literas apoftolicai feu alias authenticas icripteras docuerint , omni alia fpecie probationis cis in hoc adempta .

Dt nfcrvatieailai fakletit.

TITULUS VIII.

VOLUMUS quoque ft ordinamus quod in regno, Delphinatu ft comitatu prodi-di* , de cetero non dentur alique gratis expe-Aative ac fpcciales vel generales refervationes ad vacatura beneficia , per nos ft fedem prodi-Aam non fiant , ft fi de faAo per importunitatem aut alias a nobis ft fecceflbribas noftris fr fede prxdiAa emanaverint , illas irritas fr inanes elle decernimus .

De etl effiitam trtaatlii.

TITULUS IX.

IN cathedratibus tamen metropolitanis ft collegiati* «cclefUs in quaram ftatutis eaveratut E expreffë, quod nullus ibidem dignitatem, perfonatum · adminiftrationem vel officium obtinere poflit , nifi in illis aAu canonicus exiftat, canonicos ad effoAum dumtaxat inibi obtinendi dignitatem , perfonatum , adminiftrationem vel officium hujufmodi ft non confequendi primam prarbendam vacaturam creare poflê intendimus .

Λ

Dé flUcienikii , CT fri»» ir frtkt»it frtcefttr'uli .

T I T U L V s X.

STATÜIMVS infuper quod ordinarim collator in unaquaque cathedrali ac etiam metropolitan* eccleiia canonicatum dr praebendam theologalem inibi confiftentem » conferre teneatur uni magiftro feu licentiato aut bacaJario formato in theologia qui per decennium in univerfitate ftudii generalis privilegiata ftuducrit , ac onus r«fidentis , leAure tc prodicationis aâu fubire voluerit, quique bis ant feme! ad minus per fingulas hebdomadas impedimento reflante legitimo legere debeat , tc quotiens ipfum in hujufmodi ledura deficere contigerit ad arbitrium capituli per fubftradionern diftributionum totius heboomadse puniri poffit . Et fi refidentiam deferverit , de. illa alteri provideri debeat . Et ut liberius Audio vacare poffit , etiam fi abfens fuerit a divinis , habeatur pro profeote , ita ut nihil perdat .

Ot [rtiMtii, acmltcth <7 finfHrikti .

TITULUS XI.

PRÆFATIQUE ordinarii- collatores feu patroni ecdcfiaftici quicumque fuerint ultra didam prehendam theologalem , quam ut profertur , qualificato conferre tenentur t tertiam partem omnium dignitatum , perfonaruum , adminiftrationum & officiorum ceteronunque beneficiorum ecdcfiafticorum ad eorum collationem » provifionem , nominationem , prefentationem , feu quamvis aliam difpofitionem quomodolibet (pedantium, viris literatis , graduatis , per univeffitates nominatis hoc modo videlicet :

In primn menfe poft profentium acceptationem A earumdem publicationem profati ordinarii collatores , dignitates , penonatus , adminiftrationcs & çflicia ad eoram collationem , provifionem, nominationem , prrientationem, feu qnamvis aliam difpofitionem , ut profertur , fpedantia, graduatis hujufmodi qui literas fuorum graduum cum tempore ftudii debite infinuaverint , conferte teneantur . Beneficia vero qu« in duobtis fequentibus menfibus vacare contigerit , illa juxta juris communis difpofdionem , perfonis idoneis libere conferre ico perfonas idoneas ad illa profentare. Beneficia autem qux in quarto menfe , vacare contigetit *viris* graduatis per unirerfitatem nominatis , qui gradua & nominationi, litcras eum ftudii tempore debite infinuaverint , conferre feu profentare teneantur . Beneficia vero quas in quinto Sc fexto menfibus racare conti?erit , fimili modo perionis idoneis libere eooerre, fea perfonas ad illa profentare poffint. Beneficia autem qu- foptimo menfe vacare contigerit , graduatis qui fimili modo litcras gradus cum tempore ftudii debite Infinuaverint conferre teneantur . Benefici* vero que odtavo *tc* nono menfibus vacare contigerit pari modo perfonis idoneis conferre feu perfonas idoneas ad illa profentare teneantur · Beneficia autem qu* in menfe decimo vacare contigerit graduatis nominatis , qui gradus *tc* nominationis litcras cum tempore ftudii debite infinuaverint ,

b per eofdem ordinarios conferri fcu ipfi ad ili* profcntari debeant « Beneficia, autem quas undecimo *tc* duodecimo menfibus vacare contigerit per eofdem ordinarios perionis idoneis juxta juris communis difpofitioncm conferri feu ipfi ad illa prefentari «ebeant.

Drcrrras» irrictm is fttetnm grtiéeutré» .

T I T V L U S XII.

SIQUIS vero cujufcumque ftatus etiam fi caxdinalstus , patriarchalis , archicpifeopalis , aut pontificalis, vel alterius cujuslibct B dignitatis, contra prodiâum ordinem *te* qualifications fuperius ordinatas, de dignitatibus, peribnatibus , *admin*iftrationibus vel officiis , feu quibufvis aliis beneficiis ecclefiafticis hujufmodi aliter quam modo prodiAo difpofuerit , difpofitiones ipfo fint iplo jure nullo , coilationefque *tc* provifiones ac difpofitiones illorum an immediatum fuperiorem devolvantur, qui eifdem perfonis modo promiflb qualincatis providere teneatur . £t fi contravenerit , ad alium fuperiorem devolvatur proviso Sc prrfentatio hujufmodi gradatlm , donec ad fedem apoftolicam fiat devotatio .

C

De temftre finii/ .

T I T U L U S XIII.

PRÆTEREA volumus quod collatores ordinarii dr patroni ecclefiaftici pnefati qui dignitates , perionatus , adminiftrationes & officia ac beneficia in menfibus graduatis & nominatis affignatis vacantia , illis graduatis fimplicibus aut nominatis illa conferre , aut ad illas eos duntaxat profentare teneantur , qui per tempus competens in univerfitate famofe ftuduerint . Tempus autem competens decennium in magiftris feu licentiatis aut bacalariis in theologia : feptennium vero in do- D âoribus feu licentiatis in jure canonico , civili , aut medicina : quinquennium autem id magiftris feu licentiatis in artibus cum rigore examinis a logicalibus inclufive , aut in al-' tiori facultate . Sexennium autem in bacalariis fimplicibus in theologia . Quinquennium vero tn bacalariis juris canonici aut civilis , in quibus bacalariis juris canonici aut civilis, fi ex utroque parente nobiles fuerint, triennium efle decernimus .

De frim iafi»atti»»t CT exhikitiw ItCrrtncm .*

TITULUS XIV.

E

PRÆFATIQUE eraduati lc nominati collatoribus ordinariis five patronis ecclcfiafticis femel ante vacationem beneficii de literis gradus feu nominationis , *tc* de profato tempore ftudii per literas patentes univerfitatis , in qua ftuduerint manu feribse *tc* figillo univerfitatis fignatas fidem facere tenexntur .

Dc

Ac eteHiitetie.

TITULUS XV.

CUM vero probat» nobilitatis fieri debeat ad efleftum uc Mobile· gamfere poffint bénéficie minori· tempori· ftuati, tnoc nobili*ta· ipfa per quaeboc tefta deponente» h *judi*cio coram judfee ordinario loci in quo eft natas ille dc cujo· nobilium ea utroque parente coaftare debet» eciam in pania abbatia probari poffit.

De lα/μμγμμ 9* crMfefeac *Uterenem leeefeee*

TITULUS XVI.

'-pENEANTUR.qUE peafati graduati tam JL finspliccs quam nominati patroni· ecclefiallicis aot collatoribus ordinarii· quibus grado· aut nominationi· liter·· hujuimodi iofinoa*re debent, litera· feorwm gradu· *9t* nominatio*nia» certifieationi< temporie Audii * *9t* attcftatioois nobilitatis duplicata· dare » ac fingulia anni· tempore quadragefim» per ie aut proceratorem fuum collaroribo· , nominatoribus feu pstronil ecclefisfiAtris, aut eorum vicarii», eorum nomina A cognomina infinuare, ft eo anno quo prnFatam iafinuationem facere omiferint, beneficium in vim gradu·, aot nominationis hejuftnodi petere non poffint. Et fi collatoribus ordinarii· aut patroni· ecclcfiafticis ia menfibus deputati· gradoati· fimpHciboa , .aut nominatis nqn effet graduant· aut nominatus qui diligentiae profatas fecerit , collatio fcu (ircfentatio per collatorem feu patronum eccfeisilicum , etiam eifdem menfibus faAa , alteri quam graduate vel nominato non propter hoc irrita cenfeatur. Si tamen rradoatus fimplcaaut nominatu· beneficium poft infirmationem gradu· aut nominationi· , in menfibu· eia affignati» vacant petierit, *9t* inter fuam iofinuationem & profatam requifirionem non fupervenerit quadragefima , m qua numen ft cognomen infinuarc debuerit. ad beneficium fic vacant cum capacem, ipfumquc illud coniequi poffe *ti* decernimus.

Dr Jnakui iretifitruieiw.

TITULUS XVII.

STATUIMUS quoque *tc* ordinamus quod collatores ft ordinarii *tc* patroni ecciefiaftici profati inter graduato* qm literas gradus, cum tempore ftadti *it* atteftationc nobilitatis debite innouaverim quo ad beneficia in menfibu· eia deputati· vacantia , gratificare poffint illum cx ei» quem voluerint.

Qp. vero ad beneficia ia menfibu· graduatis nominati* deputatis, antiquiori nominato conferre, feu antiquiorem nominatum, qui lit^r-t nominationis, temporis (ludii & attcftationis nobilitati· debite infinuaveriat , praetentare feu nominare teneantur. Concurrentibus autem nominatis ejufdem anni, dodtore· licentiatis, licentiates bacalariis, demptis bacalariis formatis in theologia, quos favore ftudii theologici IU ccntiatia m jure canonico, civili aut medicina praeferendos effe decernimus : baealarios juri* canonici aut civilis magiftris in artibus prefer-A *ri volamus Concurrentibus autrm plaribas doAoribns ia diverfis facukatibei, doftorem theologum doâori in jure *t* doAorem fa jure canonico doftori fa jure civili, doftocem fa jure civili, dodtori fa mediefaa proferendo» effe decernimas. Et idem fa lkcatiatb ft bacalariis fervori debere volamus : lc fi in ejufdem facultate ft utadu concurrerent, ad datam nomioatfauia fattfgrades recurrendam effit volumus. & 6 fa omnibus iia concurrerent, tunc volumus quod collate· ordfaarfaa fatur eoidem concurrente· gratificare poffit.

De ***intfrü rxfriwtii.*** a. d» rvpfaaMe. j. 4 *refait ,* rçufarâ* r«aferifar. *4. De fesr vacariMMis* f*4 ad grudaar·» *aea ferti* aet.*

TITULUS XV1IL

VOLUMUS aurem quod nominati literas Dominationis ab univerfitatibus in quibat ftuduerfat obtinentes io nominationum literis beneficia per cos poffeffa, «reorum verum valorem exprimere teneantur , aliouuia litem nominationi· hujufmodi co ipfo null· fiat, dc efle cenfcantur. Si quis vero cx didis qualificatis graduati* fimplicibus aut aomfaati» tempore vacationi· beneficii in menfibu· cis deputatis vacanti· » dens obtineat praebendas fa cathedr*-
C fibas etiam metropolitan** aut collegiatis , fea dignitatem vel pratbendam, vd aliud fea alia beneficium fcu beneficia , quorum infimul vel cujos fru&aa , redditu· ft proventas tempore rcfidentfa * horis divinis intereffendo ad lummam ducentorum florenorum auri de carnem afccndcrent beneficium fa gradus feu nominationis hujuimodi tunc petere feu confequinoo poffit. Et fafupcr quod tam graduati fimplices quam nominati beneficia ia meafibos ei* affignati* vacantia, petere ft coofequi poffint feeundum proptfa petfoo· condcccntiam ft conformitatem : videlicet feculares facularia , k rcligiofi regularia beneficia ecclefiaftica, it* quod fcculari* nominatu* , beneficia regularia
D in menfibu· deputati* vacantia, proteste cujufvis difpenfationis apoftolica , nec ccontra religions benefici* fcculari* petere aut confequt minime poffit , quoque beneficia fimgliciter vel ex caufa permutationi* fa mcnGbus graduate fimplicibus ft nominatis affignatis vacantia, cis non fint afficâa nec debit* , fed cx caula permutationis cum permutantibus dumtaxat. Simpliciter vero vacantia beneficia , hujufmodi pqrfonis idoneis periplos ordinario* libere conferri poffitt.

De ettleflir fareetielitae ia vilUe OMtretü.

TITULUS XIX.

£

STATUIMUS quoque quod psrochisle· ecclefie ia civitstibuc aut villi» murati* exiftente*· non nifi perfonb modo prnmiffo qualificatif, aut faltem qui per tres «anos in theologia vel altero iurium ftuduerint, feu magiftrts fa artibus, qui in aliqua univerfitate privilégiât* Audentes magillcrii gradum adepti fuetint, conferantur.

De

Dt wtiverfittitiH MKimtitathii

TITULUS XX.

MONEMUS autem prxfatt regni uuiverfitates fub poena privationis omnium &* Pinguiorum privilegiorum a niobia Ac fede apoftohca obtentorum» ne collatoribua feu patroni» ecclcliafticis habeant aliquot nominare, n: fi eos qui fecundum prctfta tempora ftuduc a tint» fecundum diftarue univerfitatum ftatuta ad gradus» Ac non per faltum promoti fuerint, quod fi icctrs fecerint ultra nollitati» pernam quam in prsfatarnm nominationum literis declaramus, nominandi privilegio ad tempus B fecundum culpx qualitatem fufpendemus.

Dt fttrtxii a jraifvarô *nen fHthUitij..*

TITULUS XXI.

SI quis autem graduatotutu aut nominatorum in mentibus deputati»» a collatoribus ordinatus aut patronis ecclefiafticia beneficium vacans in vim. gradus aut nominationis petierit, & collatorem ordinarium in vim praefati gradus aut nominationis in proceffu pofuerit » £ taliter molellaverit, illum ultra expeniarum, dam noram Ac intereife condemnationem» frudibus fui gradus At nominationis privandum efle decernimus. Eodcmque vinculo collatores ordinarios & patronos ecclefiafticos quibus gradu»ti Ac nominati, debite ut fupra qualificati foot gradus Ac nominationis literas iofinuaverint, aftringimus ut beneficia ad eorum collationem vel prxfcotationem fpeftantia, in menfibus graduatorum» fimplicium Ac nominatorum vacantia, flantibus prnfatis graduatis aut nominatis debite qualificati» » illa profeqaentibus » aliis Î|oam graduatis aut nominatis non conferant, ab pcena fufpenfionis poteftatis conferendi beneficia in ofto menfibus illo anno ad collationem eorum ac pnrfcntationcm liberam fpeôantibus

Γ; *'Vtnittil*

t n ii l u S xxii.

STATUIMUS & ordinamus quod quilibet Romanus pontifex femel dumtaxat tempore fui pontificatus, literas in forma mandati juxta formam inferias annotatam dare pofiit. Hoc mode? videlicet » Unam collatorem habentem collationem decem beneficiorum in uno» habentem autem collationem quinquaginta beneficio tum, Ar ultra in duobus beneficiis dumtaxat Îjravare pofiit : ita tamen quod in eadem ecdeia cathedrals vel collegiata, collatorem unum pro tempore in duabus prubendis non gravet, E Ar ut obvietur litibus que occafione literarum, mandatorum, hujufmodi oriri poflent, mandata hujufmodi fub forma qu* eft inferius annotata dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in cancellatia apoftolica publicari, Ac in illius quintemo regiftrari mandamus : déclarantes profequentes hujufmodi mandata quo ad beneficia fub illis comptehenfa, ordinariis collatoribus & graduatis fimplicibus Ac nominatis preferendos efle. Nofque Ac iuccelfores noftros jure preventionis dignitates, perionatus, adminiitrationes, Λ oihcia, ceteraque bene- \ licia ecclcfiaftica ûtculaiû Ar quorumvis ordinum regularia » quarcumque & qoomodocumque qu i li hora, tam to menfibus geatuaris fioiplicibj. Ac uutainatia isim ordinariis collatoribu. prsfatis adignatis vacantia» ac etiam fub dicti, mandatis comprehcnfa libere conferre. Statunnvs infuper quod in provifionibu» quas pci'enis quibulvis dc beneficiis vacantibus, feu certo modo vacaturis » per nos Ac iuccefforcs noftros ad fedem pratdiAam etiam motu proprio, etiam promotis ad ecclsfias cathédrales Ac metropolicanas ac monafteria ut obtenta per eos beneficia retinere pofiint fieri contigerit, illorum verus anftuus per florenos aut ducatot auri de camera aat libras Taronenfea, ieu alrcrius monete valor fecundam communem «(limationem exprimi debeat. Alioquin grati* ip. *i** ΓιηΚϊρΓο jure null».

Dr cat 'i .

TITULUS XXIIL

STATU*MUS quoqoe Ar ordinamus quod in regno. Delphinatu Ar comitata prcdiâia, omnes Λ linjul* cauf», exceptis majoribus in jure expreife denominatis, apud illos judices In partibas, qui de jure aut coafuetadine prsfcripta vel privilegio illacudi cognitionem habent, terminari & finiri debeant.

De frivjii iffelUIMhi.

T i T U I. U S XXIV.

ET ne fub ambra appellationum, qu* nimium & nonnunquam frivole interponi confueverunt» atque etiam in eadem inflantia ad prorogationem litium farpe multiplicari » iujulhs vexationibus materia prebeatur» volumus quod fi quit offenfm, coram fuo judice jaftiti* complementum'habere non poffic, ad immediatum fuperiorem per appellationem recarfutn habeat, nec ad aliquem iuperiotem etiam ad nos Âc fucceffores noftros vel fedem prsdiâam » o- D miffo medio : nec a gravamine in quacumque inflantia ante diffinitivam fententiam quomodolibet appelletur, nifi forfitan tale gravamen extiterit, quod in diffinitiva reparari nequirçt» Ar eo caiu non nifi ad immediatum iuperiotem liceat appellari.

Dt txtmftor<H tffelUtbeiltii.*

TITULUS XXV.

SI quit vero immediate fubjeâus fedi apoftolicr ad eamdem fedem duxerit appellandum, caufa committatur in partibus per reicriptum ulooe ad finem litis, videlicet ufque ad tertiam fententiam conformem inclufive, fi ab illis appellari contigerit, nifi propter defeâum denegata: juftiti* aut juftum metum : tc tunc committi debeat in partibus convicinis, Se cum caularum exprefiione, qu* etiam de illis legitime » alias quam per juramentum coram judiaibus a fede apoftolica deputandis, conftarc debeat : proceffus autem contra premifla attentatos, nullos Ar irritos efle volumus, ac referipea contra premifla impetrantes in expends, damnis A· interefle condemnari debere decernimus, atque declaramus. Sanâc vero Roman* ecclefie cardinales » qui pro univerfali

cede*

eccicfi* continue laboraat , nrcnoa dift· fe- A dis officiales * officia fus aâu exercentes, inb nr·fenti decreto non intendimus comprehendi .

Vt ittfr hitutint lit trriHKtir.*

TITULUS XXVI

STATUIMUS etiam dc ordinamus, quod judices , cauias quae in partibus terminari debent, coram cis pro tempore pendentes, fub poena excommunicationis *c pri ration it beneficiorum per eoi obtentorum , eo ioio incurrendx, infra biennium terminare debeant : pars B vero diffugiens , &t expeditionem ipfius cauie malitiofc impediens , graviffimt per eofdcm judices mulftetur : etiam ufque ad privationem juris in hujufmodi proceffu prwtenfi , fi cis vifum fuerit , fuper quo eorum confcicntias oneramus .

Jl fttenld ,‘CT *ttrtiJ difleifiw*

TITULUS XXVII.

AB intcrlocutoriis autem fecundo : a diffinitivts vero tertio provocare non licere decernimus : (ed volumus fecundam fententiam interlocutor tam conformem , & tertiam diffinitivam etiam conformem , omni mora celfante , execution! debite demandait drbere . quacumque appellatione intci|-o(iti non ob-

Dc fÂtificii ftfftffitnkt!.

TITULUS XXVIII

STATUIMUS quoque quod quirumqoc dummodo non fic violentus , fed habens coloratum titulum , pacifice & fine lite probaturam , dignitatem , perfonatum, adminiftrationem vel officium , feu quodeumque beneficium ccclefiafticum , triennio proximo hallenus , vcl pro tempore poffederit , feu poffidebit ia petitorio vel polfefforio , a quoquam etiam ratione juris noviter reperti raolcllari nequeat , praeterquam pretextu hoik.ilitatis , aut alterius legitimi impedimenti, de quo proteftari *te* illud juxta concilium Viennenfe intimari debeat . Lis autem , hoc cafu , quo ad luturas controverfias imclligatar , fi ad exeeutionem citationis , jurifque fui in judicio exhibitionem , aut terminorum omnium obfervationem procelfum fuerit . Monemus etiam ordinarios ut diligenter inquirant , ne quis fine B titulo beneficium pollideat , fi quem beneficium fine titulo poffidere reperrrint , declarent , illi jus non competere , cujufvis temporis detentione non obftante , de ipfoqne beneficio poffit illi» dummodo non iit intrufns, vel violentos , aut altas indignus , vcl alteri idoneo provideri ·

Dt fsklutt rMruAùMriû .

TITULUS XXIX.

ET infuper ftatuimus, quod quiconque clericus cujufcumque 'conditionis» ftatus» religionis» dignitatis» etiam fi pontificalis vcl alterius preeminentis fuerit» qni potientium notitiam, quam habere profumtwr, poft duos mentes. poft earumdem profentium publicationem» ia ecclefiis cathedralibus fallam „-quam ipfi diaccfani omnino facere teneantur» poftquam potientes ad eorum notitiam pervenerint , fuerit publicus concubioarfas, a perceptione fruâuum omnium beneficiorum fuorum trium tnenfiam fpatio fit ipfo fa&o fufpcafns t anos funs iupenor in fabricam vel aliam evidentem ecclefiarum utilitatem» ex quibas ii freâus percipiuntur, convertat» necoon hujo(modi publicum concubinariitm , ut primum talem efle noverit , mox fuus faperior monere teneatur» ut iufra breviffimem terminum concubinam dimittat : k fi illam non dimiferit, vel dimiflam aut aliam publice reiumpferit» jubemus ut ipfum omnibus futi beneficiis omnino privet . Et nihilominus ii publici concubinam , ufquequo cum eis per foot fuperiores» poli ipfarum concubinarum dimiffionem manitcftamque vitas emendationem , fuerit difpenfatum» ad fafceptionem quorumcnmque'honorum» dignitatum» benefitiotum, officiorumve» fiat inhabiles : qui fi poft difpeniationcm recidivo vomitu ad hujufmodi publicum concubinatum redierint . fine fpe alicujus'difpcnfalüins ad Drzdiâa prorfus inhabiles exiftent . Quodque fi ii ad quot talium correâio pertinet , cos , ut prcdiâum eft» punire neglexerint , eorum luperiores taffi in ipfos dc negleâu» quam in illos pro concubinatu modia omnibus digna punitione animadvertant · In conciliis etiam provincialibus *ie* fynodalibus adverius tales punire négligentes , vel de hoc crimine diffamatos etiam per fufpenfionem» a collatione beneficiorum , vcl alia condigna pana feveriter procedatur. Et fi ii quorum deftitutio ad nos *Se* fedem prsrdiftam ipeftat , per concilia provincialia , aut fuos fupenorea propter concubinatum publicum reperiaatur privatione digni, ftatim cum proceffu inquifitionis ad nos deferantur, eadem diligentia *Se* inqnifitio in quibuicumque generalibus capitulis etiam provincialibus , quo ad eos fervetur» panis aliis contra prrdiâos k alios non publicos concubinarios a jure ftatutis in fuo robore permanfuris : publici autem intelligcndi funt , non folum ii , quorum concubinatus per fententiam aut coafeffionem in jure faâam, ren per rei evidentiam , qusr nulla poffit tergiverlatione celari notorius eft : fed etiam qui mulierem de incontinentia fufpcHamwk diffamatam tenent , k per fuam fuperiorem admoniti , ipfam cum effeflu non dimittunt . Quia vero in quibaidam regionibus nonnulli jurtTdiâionem ccclefiafticum habentes , pecuniarios qusftua a concublnariis jsercipere non erubefcuat, patirntes eos in tali foeditate fordefeere, fub pana maledtôioois «terne prescipimus, ne deinceps fub pafto, compolitione , aut fpe altertus qmUliM, talia quovis modo colerent, aut diffimulcnt : a"oquin ultra pnxmiffam neglegenti* panam, duplum ejus quod propterea acceperint reftituere, k ad pios ufiu omnino coover-

vertere teneantur * *Se* compellantur . Ipfas autem concubina» , aut fufpcdas prclati otnnibut modii curent a fuis fubditis per auxilium etiam *te* brachii fzcularis invocationem . ii opus fuerit , penitus arcere . Qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos apud patre» tuos cohabitare non per mittant . Jubemus infuper quod in przdtAis fynodis *St* capitulis ptatmitia publicentur , Ec ut quilibet tuos iubditos ad ipfarum concubinarum dimiflioocm moneant diligenter, injungimus preterea omnibus fxcularibus viris , etiam fi regah/prxfulgeant dignitate , ne ullum , quaiecuaiquc inferant impedimentum , quocumque quefito colore , prclatis , qui ratione officii fui, adverfus fubaitos fuos pro hujufmodi concubinatu &: aliis calibus , fibi a jure permiflit procedunt . Et cum omne foiuicationis crimen lege.divina' prohibitum- fit , le fub perna peccati mortalis nccedario evitandum , monemus omnes laicos tam uxoratos quam iohitos , ut fitntlitcr a concubinatu abftineant : nimis enim reprehenfibilis eft , qui uxorem habet & ad aliam uxorem accedit. Qui vero folutus eft, fi continere nolit , juxta apoftoli confilium uxorem ducat : pro hujufmodi aurem divini obfervantia precepti , 11 , ad quos pertinet , tam falutaribus monitis quam a|ns canonicis remediis omni ftudio laborent.

Dt rxcowmaxirarfi *non viitindii .*

TITULUS XXX,

STATUIMUS infupei quod ad vitandum fcandala , &r inulta pericula , fiibvenicndumque conlcientiis timoratis , quod nemo deinceps a communicatione alicujus ih facramentorum adminiftratione vel leccptione › aut alus quibufeumque divinis , *vel extra* , praetextu cujufcumque fcntentiie , aut crnfai» ccdeliafticz , icu fufpcnlionis , aut prohibitionis ab homine , vel a jure generaliter promulgatae teneatur abftinerc , vel aliquem vitare , vel sntetdiâum ecclcfiafticum oblcrvare , nifi fententia , prohibitio , fufpeniio , vel cenfura hujufmodi fuerit , vel contra petfonatn , collegium , univerfitatem , ecclcfum , aut locum , certum aut certam , a judice publicata Er denuntiata Ipecialiter *Sc* expieilc , aut notori? in excommunicationis fententiam conftitent incidiffe , quod nulla poflit tergiverfationc celari , aut aliquo juris fuffragio excufan , eum a communione illius abftinere nolumus yuxta canonicas fandiones : per hoc tamen hujufmodi excommunicator , lufpcnfos , intcrdiâos feu prohibitos non intendimus in aliquo relevare , neque cis quomodolibet fuffragari .

De inttrdiiJb non levittr ponendi1.

TITULUS XXXI.

ET quoniam ex indiicreta interdidorum promulgatione multa confueverunt fcandala evenire . Statuimus quod nulla civitas , oppidum , caftrum , villa , aut locus ecdcfiaftico fupponi poflit intcrdiAo, nifi ex caufa fcu culpa ipforum locorum , aut domini , feu reAoris , vel officialium . Propter culpam autem fcu caufam alterius cujufcumque private perfonr hujufmodi loca interdici nequaquam poflint

A auAoritate quacumque ordinaria , vel delegata , nifi talis perfona piius fuerit excommunicate , aç denuntiata , feu in ecdefia publicata : aut domini , feu reâorçs , vel officiales ipforum locorum auAoritate judicis requifiti huiufmodi perfonam excommunicatam infra biauum , inde cum effieftu non ejecerint , aut ad fatisfacicndum compulerint , qua etiam poft biduum cjeSa ,, recedente vel fatisfaciente , mox diviaa reAnni poflint, quod etiam in pendentibus locum habere decernimus .

De fnklntionc Clementinn, Litterh .

B

TITULUS XXXII.

NECNON conftitutioncm de eorumdem fratrum noftrorun/confilio editam , qua cum iri it anti decreto ftatuimus , decrevimus & oidinavitnus , quod extunc de cetero perpetuis futuris temporibus de ccflione regiminis & adminiftiationis ecclefiarum & monafteriolum faâa per cos qui ecclefiis & monafteriis iplis przerant , fcu illam adminiftrationcm , feu commendam , aut ut aliis unita aut alias obtinebant , lcu icfignationc aliorum quorumcumque beneficiorum ecclefiafticorutn , feu cef-lionc juris in eis vd ad ca quomodolibet competentis , aut privationis vel difpofitionis, aut

C cenfurarum fulminatione , etiam in literis apoftolicis a nobis & fede apoftolica , etiam motu proprio pro tempore emanatis, qu· in manibus Hornam pontificis fade dicuntur , contentis (etiamfi fupcr illis narratis fundaretur *intentio , confhrc Sr* apparere deberet per publica inftrumcn a vel documenta authentica) alioquin tam in judicio quam extra , illud nanativis & aflertionibus hujufmodi in praejudicium tertii minime ftari , nec ex illis alicui pnejudicium afferri deberet , nifi de hujufmodi narrativa & aflertione etiam in literis apoftolicis fail* altero ex pr«miffis modis doceretur , innovamus illamquc perpetuis futuris temporibus inviolabiliter obfervari man-

D damus .

Dt ptrpttm ftnkilitett tontotdntornno.

TITULUS XXXIII.

ET quia ad fupradiâam concordiam cum przfato Erancifco rege ob illius finceram devotionem quam erga nos & fedem praedictam , cuun ad praeftandam nobis reverentiam & filialem obedientiam ad civitatem noftram Bononiz perionaiiter venire dignatus eft, confeniinws , illamquc inviolabiliter obferva-11 delideramits . Illam veri contraâus & obligationis inter nos *St* fedem apoftolicam pne-

E diftam ex una *St* prela tum regem *8e* regnum iuutn ex altera pariibus legitime uniti , vim *Sc* robur obtinere , ac illi *Sc* prefentibus in aliqua fui parte per quafcumque literas Se gratias per nos & fuccefibres noftros defuper concedendas derogari , claufulamque cum earumdetn derogatione przlentium latiflimc extendenda , ac quod crdem pnefentes litent & earum tenor pro eapreflis habeantur in quibufvis fupplicationibus pro tempore lignatis appofitam , nihil penitus operari , & illius vigore m literis apoftolicis fupcr ipfius fupplicaitonibus conficiendis quicquam , per

quod

qAod prafcntibus sat alicui particule *de* contcu- A tu in ei» derogaretur Ceu derogari videretur, narraci non poflit t *te* fie per quoicumque judsce» *te* commiflarios etiam caafarum diai palatii apoftolici auditores firprafai* Roman· cc- . clefisa cardinales, in quibufvis cauli» fuper premilus vel eorum.aliquo pro tempore motis judicari, diffiniri , Be frntenturi debere, fublata cis aliter feuentiandi *te* diffiniendi omnimoda facultate &.' auâoritate, nccnon irritum Bc umnc qukquid (ecus fuper hu vel coram aliquo a quoquam quavis auâoritate etiam per nos *te* fucceflbres noftros pnefatos feienter vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Volumus autem quod fi prefatus rex p«lentes Ineras ac omnia *te* fingula in eis contenu, que B in prima futura fefuone pratentis concilii Lateranen(ii approbari *te* confirmari facere promittimus infra fex menfes a die approbationis Bc confirmationis hujufmodi computando, non approbaverit & ratificaverit, Bc ea perpetuis fututis temporibus in regno fuo , *te* omnibus aliis loci» *te* dominiis didi regni per omnes pralatot Bc alias etiam ecclefuftica» perfonas ac curias parlement!, acceptari, legi, publicari, jurari, & regiftrari , ad inftar aliarum conftirutionum regiarum Bc de acceptatione, leâione, publicatione , juramento *te* regtftratione prcdiâis, infra pradiètum tempus per oaanium *te* fingulo. rum iupradiAorum patentes literas , aut authenticas feripturas nobi» non tranfmiferit, aut C nuntio noftro apud ipfum regem exiftenti, per eum ad nos mittendas non confignaverit t Et deinde fingulis annis etiam legi piout alie ipfius Franciici icgi» conftitutioucs *te* ordinationes, que in viridi iunt obfenrantia obfervari debent, inviolabiliter obfervari cum effedunon fecerint. prafentes liter· Bc inde fecuta quacumque lint, cafta & nulla, nulliufque roboris vel momenti, Bc cum omnium qu· in regno, Ddphinatu *te* comitatu pradidis agantur notitiam non habeamus, confuetudines, ftatata icu ufus libertati ecclefiaftice B: auâoritati fedis apoftolice quomodolibet prcjudicantia, fi qua us regno · Delpliuutu *te* comitatu ptsdiÀis alias quam m pracniftts exiftaut , non in- D tendimus nobis & eidem (edi in aliquo prrjudicare , feu illa tacite vel exprefle quomodolibet approbare. Et nihilominus prafato Fr»ncifco, & tempore exiftcuii Francorum regi, in virtute fande obedientte mandamus, quatenus per fe Vel alrani feu alios m diguiiatc ecclefiaUica conftituto», prricni»» literas ac omnia *te* fingula in eu conunta quando *te* quotiens opus fuerit publicari &.' ea inviolabiliter obfervarifaciat. Çontradiûores cufulcumque dignitatis Bc precminenti· fuerint per cennuas ecclefiafticas *te* pecuniarias poenas atiaque juris *te* faâi quavis opportuna remedia appellatione qualibet omnino poftpofita compefcendo. Non obftantibus omnibus fiipradiâis, aut fi aliquibus com- E muniter vel divifim ab eadem fit fede indultum, quod-interdiri, fufpendi vel excommunicari non poffint per literas apoftolicas non facientes plenam *te* expreflatn ac de verbo ad verbum de inddto hujufinodi mentionem.

Terat» at»ied»tt aptelui.

TITULUS XXX1V.

LEO epifeopus fervorum Dei, venerabili fratri epifeopo N. *te* dileAis filus , capitale finguliique canonici» ecclefi* N. -falutem *te* •poftolicam bcnedi&ioactn. Vit* ac morum honeftas , aliaque laudabilia probitatis *8e* vir. tutum merita : fuper quibus dilcâus filius N. apud nos fide digno commendatur teftimonio, nos inducunt ut fibi reddamur ad gratiam liberales . Hinc eft quod nos cupiente» ut idem N. justa illius que per felicia recordationis Gregorium papam IX. prsadcceforem noftrum ad tunc epiicopum Noviomenfem direâa extitit, qu· incipit, Mandatum, *te* aliarum duarum illam immediate fequentium decretalium for. mas , de caooaicatu *te* prsbenda aut dignitate , pcrfooatu , adminiftrationc vel officio veftr· vel alterius ecclefi· aut alio beneficio cum curavel fine cura, etiamfi parocbialis ecclefia vcl ejus perpetua vicaria aut capella fi. ve perpetua capelfania ad veftram collationem» nominationem feu prefentationem Bc aliam quamcumque difpofitionem provideri poflit , ac volentes prafato N. premiflbnua meritorum fuorum intuitu gratiam facere fpecialem, ipfumque a quibnfvis excommunicationis, fuipenfionis 8r interdidi , aliifque ecclefiaftiçiiementiis, ccnfuris *te* panis a jure vel ab ho mine quavis occatione vel caufa latis , fi quibus quomodoljbct innodatu» exiftit , ad effia» flum prafentium dumtaxat coniequendum, harum ferie abfolventes *te* abfoiutum fore ccnfentes. Necnon omnia *te* fingula beneficia ecclefiaftka cum cora *te* fine cura ou· prefatus N. etiam cx quibufvis apoftolicls difpenfationibus obtinet *te* expeâat , ac in quinus *te* ad que ju» fibi quomodolibet competit, quacumque , quodeumque *te* qualiacumquc hnt eorumque fruâoum, reddituum *te* proventuum veros antiuqt valore» ac hujufmoai difpeniationum tenorer prafentibus pro etpreffis habentes , motu proprio , non ad ipfius N. vel alterius pro eo nobis fuper hoc oblata petitionis inftantiam , led de noftra mera liberalitate , diferetioni veftra per apoftolica icripta mandamus , quatenus fi vobis pro alio non fcripferimus qui fimiic mandatum aut fimilem gratiam profequatur, canonicarum *te* prabendam aut dignitatem , perfonatum, admim ftnthsnem vel officium veftra vel alterius ecelefra. aut aliud beneficium ecctefiafticum cum cura vel fine cura , etiam fi parochialis ecclefia vel ejus perpetua vicaria aut capella, vel perpetua capelhnia fuerit , ad veftram collationem, provifionem , przfentationem , nominationem feu quamvis aliam difpofitionem, pertinenlem, etiamfi dignitati, perfonatui, adminiftrationi vel officio hujufmodi cura immineat animarum, dummodo talis dignitas cleAi*aoon cxiftat, cum creatione in canonicum veftr· vel alterius ecclefi· , *te* fi in ea ftatuto *te* privilegio exprefle caveatur quod nulli de dignitate, perfonatu, adminiftrationc vel officio provideri poflit, nifi cum effedu illius ecdefi* canonicus exiftac , canonicatum hujufmodi ecclefi· cum plenitudine juris canonici, *te* ron obftante de certo canonicorum numero ad efltdum huiofmodi dignitatem , perfonatum , adminiftnationem vel officium dumtaxat , *te* non

alias, aûôoritate apoftolica, tenore prefentium. conferimus, 8t de illo etiam providcmys, fi quçm, ouata, vel quod poft menfem poft. qisam pncieotes liter· vobis prafentate fuerint, extra Rosnanattvcuriam vacare contigerit, eoa plenitudine juris canonici ac omnibus juribus Bc pertinentiis fais, eidem N. conferatis, ft Je illo aut illa provideatis, feu ipfurn ad ilium, illam, vel illud prefcntetis aut no■tinctis : ipfumque N. in canonicum l Ac ia fratria» veftra vel alterius ecclefia ad effitâum tantum obtinendi dignitatcfu, perfonatum, adminiftratiooem vel officium hujufmodi recipiatis, ftailum fibi in choro Bc locum in capitulo, cum plenitudine juris canonici affigœtis, inducentes eumdem N. vel procuratorem ejus jg Domine, in corporalem poffeffionem canonicatus Bc prebend· aut dignitatis, perfooatus, adoniniftrationis vel officii feu beneficii hujuinsodi, juriumquc Bc pertincnciarum uniretforutn prediâorum : dufendentefque induâum, ac facientes N. vel prv eo procuratorem pradiâum ad praebendam aut dignitatem, petfonatum, adminiftrationem vel officium feu bc·* neficium hujufmodi quodcumque fuerit, ut mont eft, admitti, ftbiquede illius vel illorumftuâibus, redditibus, proventibus, juribus & obventionibus univerfis integre relpoadcri, non obftante forfan ut lupra ae certo canonicorum numero & aliis conftitutionibus ordinationibus apoftolicis ac diâa veftra vel alterius ec C detia juramento confirmatione apoftolica vel Juavis firmitate alia roboratis ftatutis Bc cobetudinibus contrariis quibufeumque, aut fi vobis ab apoftolica fit fede indultum, quod ad receptionem vel provifionem alicujus minime teneamini, quodque de canonicatibus Bc prebendis feu dignitatibus, perfonatibus, adminiftra tionibus vel officiis veftr* vel alterius ecclefia aut aliis beneficiis ecclcfiafticis quibufeumque ad veftram collationem, provifionem, prefentationem, nominationem feu quamvis aliam difpefitionem communicer vel divifim pertinentibus· nulli valeat provideri per literas apoftolicas, non facientes plenam Bc expreffsra ac de veibo ad verbum de induito hujufmodi mentionem, Br qualibet alia diâe fedis indulgentia generali, vel fpeciali, cujufcumque tenoris exiftat : per quam prafentibus non expreffam vel totaliter non infertam effeAus gratias impediri valeat quomodolibet vel differri, *Bc de* qua cojufque toto tenore habenda fit in noftris literis mentio fpecialis, feu fi diâus N. prefers* nontfocrit ad prrftandam de oblervandis ftatutis Br contuetudinibus veftrar vel alterius eccicfi· folitom juramentum dummodo in ablentia fua per procuratorem idoneum, Bc cum ad ecclefiam ipfam accclfcrit corporaliter illud pteftet. Dacum, &c.

^ littrit i· txttnfitM

TITULUS XXXV.

Simili modo. Leo, ftc.

Dilectis filiis n. ar n. acN. officialibus faiutexa Bc apoftolicam benedidionem. Hodie cupientes tft dilcâo filio N. clerico diatcefis juxta illiua que olim per falici» recordationis Gregorium papam IX. prodecefforcm noftrum ad tunc epifeopum Novioeculcm dircAa extitit, qua incipit, Mandatons, Br aliarum duarum illam immediate feqoentiom decretalium formas, d» canonicam ft prabenda aut dignitate, perfonatu, adminiftratioue vel officio ecclefiis N. aut alio bcnuAcio ecclefiafttco, cum cura vel fine cura provideri, motu proprio, venerabili fratri noftro evifeopo N. ft dilcâU filiis, capitulo, finguluque canonicis ecclefi· N. per altas literas noftras mandavimus, quatenus fi eis communirer vel divifim pro alio non fcripfiffetaua qui fimile mandatum aut fimilcm gratiam profequeretsir, eidem N. canonicatum Be prehendam, avi dignitatem, Crfonatum, adminiftrationem vei officium aut neficium «cclefiafticum ad earum collationem firovilionem, prsefentttiorem feu quamvis aiam difpofitionem communiter vel divifim pectioens, fi quem, qulrn vel quod poft menfem poft prafentationem earundem literarum vacare contingeret, cum plenitudine juris canonici ,ac omnibus juribus Bc pertmtniiis fois prout ad eos communiter vel divifim pertineret, conferrent Bc alignaient : aut euns ad illa prefentarent, eligerent, nominarent., feu de illis providerent prout in eiidem lireris plenius continetur. Quocirca diicretiosii veftre per apoftolica feripta motu finii)i mandamus quatenus vos ve. duo aut unus veftrum, per vos vel alium feu alios, fi epifeopus, capitulum, & canonici pr·-diâi canonicatum Br prehendam aut dignitatem, perfenatum & adminiftrationem vel officium, aut beneficium hujufmodi eidem N. conferre Bc affignare ac de illis etiam providere recufaverint, feu diftulerint, aut négligentes fuerint, canonicatum Br prehendam aut dignitatem, perfonatum, adminiftrationem vel officium fen beneficium hujufmodi cutn plenitudine juris canonici ac omnibus juribus Br pertinentiis iupradiftis eidem N. conferre Br alfignare, nccnon eumdem N. ad illa, u(mons cft, admittere, & in canonicum recipere, Bc in fratrem, ftallo fibi in choro, Be loco in capitulo alfignatis, omniaque & fingula alia in diâis literis contenta, alias juxta earumdem continentiam atque formam in omnibus Be per D omnia facere Br e«equi curetis, contradiâores prout juftitia fuadebit ad hoc eompufcendo, non obftantibus omnibus que in diotis literis voluimus non obftare. Datum, ftc.

Dt mtitJétu tftftlieii fr» rflHfarihef.

TITULUS XXXVI.

PRO regularibus autem fimilis forma illis conveniens detur.

Cwlttfit Co»nri»nnm.

NULLI ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrorum ftatuti, ordinationis, fuipeniionis, aftriftionis, declarationis, pnecepQ, injunAionis, monitionis, innovationis, confenfus, decreti, voluntatis, promiffioois *tc* mandati infringere, vel ei ani» temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prefumpferit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri Bc Pauli apoftolorum ejos fe noverit incuriarum.

Datum Roma apud fanrftum Petrum, anno incarnationis dominica millcfimo quingentefimo

fimo featodccimo*: qnintodecimo Kalendas Septembri» ; pontificatus noftri anno quarto.

Jffniitit necUti yttftlit

TITULUS XXXVII.

NOs igitur ut liter- ipfe , que ob id précipita edrte^fuarun: , ut in corpore myihco fanâa videlicet ecclefia , perpetua caritas Sc pax inviolata perdurent ».Ac û qeo mem-* bra dinentiant , ea commode lao rcmferantur corpori , co magis obfciventur , t)uo clarius conftitcrit ipGii literas «x matura Ar falubri deliberatione a nobis > diâo facto Lateranenfi approbante cqncilio approbatas Ac innovatat , una Ratifie 8e ordinat- fuerunt , *licet* ad earusndcm literarum fubfiftcntiana Ac validitatem alia approbatione non indigetent. Adabundantiorctn tamen cautelam ut eo. tenacius obferventur & difficilius tollantur quo tantorum patrum fuerint majore approbatione munit* . liters* pnedidas cum omnibus Ac fingulis ftatutis , ordinationibus , decietis , diffinitionibus, paili* , conventionibus , promiifione , voluntate ac poenis , inhibitione aliifquc omnibus Se fiugulis claufulis in cis contentis : illa prefertim qua voluimus > quod fi prefatus Francileus rex fupradiâa» liter*» ac omnia *tc* fingula in cis contenta intra fex menfes a data prrlcnuum computandos , non approbaret Arratsficarct & ea perpetuis futuri» temporibus in tegno luo Ar aliis locis Ac dominiis diâi regni . per omnes przlatos Sc alias ecciefiaftica» pcrlonaS ac curias paria mentorum , acceptari , |cgi, publicari . jurari & regiftrari ad inltar aliarum cooftitutionum regiarum : & de acceptatione . ledione , publicatione , juramento *tc* regiftratione prrdiAis , intra prediâum tempus per omnium Sc finguloram fupradiAoram patentes litcras aut authenticas feripturas nobis noacranimureret , aut nuntio noftro apud ipfum regem exiftenti , per cum ad no» delimandas non confignaret . Sc deinde fingulis annis etiam legi , prout ali* ipfius Francifci regis cooftitutiones Ar ordinationes . qu- in viridi funt ubferventia , obfervari debent , inviolabiliter obfervari cum effrôu non fecerit , liter* ipf* Sc inde fecuta , quxeumque clfent cafTa Ar nulla , nulliuique laboris , vel momenti facro L»teranenfi concilio approbante , apoftolica auâorirate , Se poteftatis plenitudine approbamus Se innovamus , eafque inviolabiliter Sc *irtefngt*biliter obfervari Sc cuftodiri mandamus . roburque perpetuz firmitatis in eventum diftarum approbationis 8e ratificationis , Ar non aliter nec alio modo obtinere , omnefque io diâi» literis comprehenfos , ad ipfarum hierarum in cis expretiorum obfervatioucm , fub cenluris Se panis ac allis contentis , juxta carumdem literarum tenorem Bc formam teneri Ar obligatos elle decernimus Ar declaramus , non obftantibus cunftitutionibus apoftolicis , ac omnibus illis que in diâi» literis non obiiare volumus cetcnfque contrariis quibulcumque . Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftrz approbationis . innovationi» , mandati , decreti Ar declarationi» infringere , vçl ei aufu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare przfumpferit , indignationem omnipntenti» Dei ac beatorum Petri Sc Pauli apoftolorum ejus fe ■ovent incurfurutn .

Patum Rome in publica fellione in Lateraneofi facrofanda baiiiica folemnltor cehbrata . Anno incarnationi» dominicas milkfimo qoingentefimo fcatodmimo quartodecimo Kalends» Januarn , pontificatus noftri anno quarto . Sic fignatum , vif* jc. Salvi . Bembuo . Jo. de Madrigal. Et in dorfo regiftrata apud Bembum.

Sryaaa/ar *Utere fetttutt regie fn ectiftetrtM cwrJettrmc.*

TITULUS XXXVIII.

/~\UOCIRCA d*il*edis Ar fidelibus confiliariis noftris ad prefens tenentibus & qui in 'futurum noftra tcoebunt parlassent! , omntbufque jufticiariis regni noftri Ar Delphinatu* ac comitatus noftrorum , cetetifquc officia* ni» , Ac fubditis noftri» , Sc eorum cuilibet prout ad eum pertinuerit , mandamus» diftriAius injungentes , quatenus omnia premifi* Se fingula teneant , cuftodiant Ar confervent in lua robOri» plenaria firmitate. Et ift caufis quibulcumque occaGone przmiflbrum de cetero orituris Ac emetiutii , fecundum liberationes Ac conclufiones preferipta» judicent , pronuntient Sc fententient , atque ab omnibus fubditis Ac incolis noftrorum regni , Delphinatus ac comitatus inviolabiliter Faciant in omnibus Bc per omnia obfervari . prediftas perfona» ccdcfilfticas Ar feculares ac carum quamlibet in omnibus & lingulis fuperius expreUis . ab omni turbatione , violentia > impreflione . moleftatione > vexatione . damno Ar impedimento tueantur , protegant pariter & defendant . Omnes Ar quafcumque perfona» cujulvis conditionis ac ftatus fuerint contra facientes aut venientes taliter puniendo . quod in poiierum ceteris cedat in exemplum , quoniam fc fieri volumus 8e jubemus per przrcntcs In cujus rei tcftunonium figilluna noftram pr*ientibu» literis duximus apponendum . Datum Parifiis die XIIf. menfis Maii , anno domini millefimo quingehtefimo decimofeptimo ; Bc regni noftri tertio . Sic fignatum fupra plicam . Per regem . dominis ducibus Alenconii, , Borbonii Ac Vindocinenfi , vobis dominus d' Orval > dc la Trimoille , de Boyfi magno magiftro , baftardo Sabaudia de la Palice Se de Chaftillon > mareichihbus Franci* Ac aliis przįçntibus . Roberte: .

.Irtftttn verifiettiteiiferlemetui.

LECTA . publicata *tc* regiftrata ea ordinatione Ac de przccpto domini noftri regis reiteratis vicibus ia<fto in prsfcntia domini de Trimolia primi cambellani diâi domini noftri regis , *ad* hoc per eum ipecialitcr miffi Parilius in p.flamanto XXIJ. die Martii . anno domini millefimo quingentefimo decimofcptimo . Sic lignatum . Pichon.

De feenf^tione «UitendU , tld w »s» *vadarem* le* *ôtfaiornm explendam* , fixa µι *lü editio babce : *De frarèfaione ud affrakaxdnnt teneor. date rem a frelarn ertni^eem ek <tliù ferfo·.* «a ·

TITULUS XXXIX

FRANCISCUS Dei praûa Francorum rex , Mediolani du» *8e* Gémir donùnus , uni. verfi* pr»fentes literal infpcduris falutem Cum urgenti neccffitate , evidesi tique commo: dp &' utilitate icipublicr regm noilrt duÀi ad evitanda majora pencularquar «« revocatione pragmatic» tu hiturum eventura cernebamus, live illi revocationi obediretur, live non obcdirclur, qmr unicuique rede fentieuti latiflimc coniiare nodant , certa iruvcrinnu cum fanda › Me apoUolica concordata , in quibus inter celata cautum eft, quod udia Us ntcufinni (path)co ilia publican A, regillrari , *nujaan* jurari in osriii aflUru parlamentorum efficeremus, r<clçfiamque Gallicanam illis conicotiic , alias nullius client momenti, qu* nullatenus ob brevitatem tempons aliu etiam urgentibus uegotiis occupati perficere valuimus *i* idcirco *dc* in rete (quod verebamur) incideremus» *6e* ne com modo, Ac utilitate dictorum concordatorum fruftraremuc , a fede apoftolica poll lapfuui didi ipatii lex meabum unius anni prorogationem obtinuimus. Ceterum , cum »n dictis concoida* lis inter cetera etiam caveretur, quod verus va* lar beneficiorum in illorutn iinpcUationibii» exprimendas fit , timendum erat ne smbitiofi lub pnrtcstu veri valoris non expreffi, jam did* impetrarent beneficis. Igitur ut preditfis mali* tus via praeluderetur, a fandiflimo domino no* ftre papa Leone decimo relcriptum obtinuimus, quo impetratione» prrtextu v<ri valoris non ex* prelli ootentw infra annum illius relcripti , in quo venis valor noti fuifle «xpreflux afleritur, nullius valou» ac momenti efle declararentur. Quarum bullarum ieu rclcriptorusi teuor (equitor , Ar cft talu,

De vero *valere kenyieierem non txfrimenelo*, vd ut ia alia editione legitur : *'Pxfet ad re^ii feffulatiantm ottrudat fe» mrnfet dalei ed effre~ boAiium concordata a.i annem a data faientiom rnmfotanjnm*

TITULUS XL.

LEO epifeopus ferves [ervorum Dei, cartfli- ■o in Chrifto tiiio EranciUo Francorum regi Chtiftianilhmo ialutem &: jpoftolicam nodiéÜonetn. Dudutn fiquidetn inter alu cum irritantis appefiuone decreti, Ustuimus & or Jl- Minas · quod ex tunc de cetero ocrunentibu» cathedral mm *8e* mcttopolitamrum cccldiaiutn »c monxfteritMum in regno Franci® *Se* Delphinatu ac comitatu Dienli A' Valentincnli contiflantium vacationibus , dilrdi filii ecdefiarum, opitulorum *8e* monafteriorutn conventus ad «to- 0ion;s ieu poftulationes futurorum aichiepilcoporum, epilcoporum , ac abbatum, ecclcfiaruua &.' monaAeriorum vacantium, pro tempore hujufmodi procedere non valerent , fed maieftas tua ad ecclefia» & monatteria huiafmodi lie vacantia , infra certum tunc expreffi tempori» fpatium, nobis *βr* pro tempore esiftanti Romano pontifici perfonas idonea» catto tunc expref- % io modo 'qualificatas , ad aundm nominationem per nos & Romanum pontificem huiuiouJdi ecclefiis *8c* monafteth» eifdem perficiendas nominare valere» : prout iu aolptis ia.de contedis literis, in quibus voluimus., quod b tuajellas tua, omuia in illis ftatuta .ordinata *Se* contenta infra fex menles poli tunc proximam futuram feiTiourru Lateranenfis concilii tunc! vi* genti» , aon approbare» *9i* confirpure» : dr » praelatis ac alus periouis tuno çxpreffi» regni tui approbari non facace», liicrae -ipi* nullius · efiant robori» vcl motuenu plenius concinetur. Cum autem licut exhibita nobis pro patte tua petitio continebat , rnaiellas tua propter varia» . occupationes quibus ad praton* implicitus exi·* Ix lli*, ac es Cçrtis aliis raUQoabilibus caufis infra ditium ictncftre , ipfra quod adhuc exiliis iu didis litetis contenta pr pr»laros & perfotus regni tui huiufmodi approbari facere polTc commode non confidit. Nos itaque tuu in hac parte Itipplicattonibiis inclinati , femellrc pnrdiCtuai infr» quod adhuc exsili» ad annum a datt ptrfcntium computandum , audoritaie apoftolica teuoxe prakntiuin prorogamus pancar &' extendimus , non ‹ filiautibus conlUrutionibus Λ ordinatiambus apolluluis , necum) omnibus illis quae voluimus in didis literie non obftaic , ceicnique contrarii» qtubiticumquc. Nulli ergo omnino homsuum liceat baoc paginam nnflrx prorogationi» & exteufio- (■ nis infringer^ , vd çi aulu temerario contrai* re : Si quii autem hoc attentare pralumplcrk , indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petii & Pauli apoftolorum ejus fe noverit inouriurum . Datum Root* apud ian* Mutn Petrum . anno incarnationis dominion nullefimo quingcnufinso decimofcptimo , Ka* lendis Julii, poi.tificarus noftri anno quinto.

A frertfAti» felitur λλχιμ » *a fine tltaini femftmUtun* , e» Pr*/V*r arcapanatut λμ *fuit lanteniettiil» effeekjuu»* , CS' m»<- *ftum a wtnkoiit.*

TITULUS XL1.

FRANCISCUS Dei gratia Francorum rex» Mediolani dux, Ar Genu® domuui*, uatvcrlis prvlentes liters* infptrôurù, notum fit maniteftum , quod cum jamdudinn a iatiâa iede apoftolica cert® liter® apoftolic* per nos obtenir fuifIciit , qmbIH iemeftre , infra quod nos ecdefia Gallicani approbare debebamus concordata ipler fanAsm fedem apoftolicam Ac nos tuiu , per anuum prorogatum «xtiterat: verum quia durante dido anno » alii» occupa- bc-ti negotiis , didam approbationem *Se* confirmationem a pnelatis *8t* aliis peTonis ibidem eapreffis approbari*, Ceu confirmari , minime fcccrimut *i* rdcirco a|i»i tireras epolio!icas »b *J radem fede obtinuimus, quibus anuum jam dictum ad altum a fine illiu» compurapdum denuo prorogari fecimus, prout ia didi» literis (quarum teeor Equitur) plenisu caatiuetus .

Cfoee-

CteutiiturftHtnim tnnnt ι fint prùfii netfuteniet ikibtf, uttVKwittt rtctfinitenr (T eifirvtntnr 4 rqpintii.

TITULUS XLLI.

LEo epifcoous fervus fervorum Dei carlIllmo in Chrilto fiho FraucHco Francorum regi Chriftianifiltuo, falujem *Sc* apoftolicatn benedtâionem . Dudum li quidem inter alia, cum irritanti* appofitionc decreti ftarutmus , 8e ordinarimua , q*M>dex tunc dc casterooccurrentibus ecclefiaruei cathedraüum *Sc* tàctropolitanarum , aC mortafteriorum ra regno Francir Dclphinatu , ac comitatu Dien. & Valentin, conlifteti- B rium vacationibus , dik&ifilii ecclefiarum, capitula *Sc* monafteriorum conventus , ad'cieâiones feu poftulattones futurorum archiepifcopo- rum , epifeoporum , ac abbatum cclefiarum *Sc* monafteriorum vacantium pro tempore hujufmodi procedere non valerent . Sed mijeftas tua ad ecclefias Ac tnoaiftctia hujufmodi fic vacantia infra certum tunc exprefli temporis fpatium Dôbis , *Ae* tempore exiftenti Rom. pontifici perfonas idoneas certo tunc expreflo modo qualificatas , ad earhdem nominationem , per nos *St* Romanum pontificem hujufmodi ecclefiis , *8c* monafteriis eifdem preficiendas nominare valeret : ac voluimus quod fi majeftas tua omnia in illis ftatuta , ordinata , conventa , *infra fex* C tnenfes » poft tunc proximam futuram fefltonem Latcrancrffis concilii tunc vigentis non approbaret , Ar confirmaret, praelatis . & aliis tunc expeeffis regni tui approbari non faceret, liters ijpl» nulliu* eflent roboris vel momenti . Et deinde pro parte tua nobis expolito , quod majeftas tua propter varias occupationes quibus tunc implicitus eras , ac ex certis aliis rationabilibus Caulis infra di&utn femeftre, infra quod tone adhuc exiftebas , in didis hieris contenta per praelatos Ar perfonss regni tui hujufmodi approbari facere commode non confidebat: Nos per alias noftras (itéras femeftre prcdiâum, infra quod tunc adhuc exiftebas ad annum a data pofteriorum litersmm hujufmodi computan- D dota prorogavimus, paritcrA.· extendimus, prout in fingulis literis pnediâu plenius continetur . Cum autem , ficut exhibita nobis nuper Ero parte tua petitio continebat , majtftas tua teras priores przdiftas , juxta voluntatem noftram przdidam approbavit , *Ae* confirmavit , 8r approbati facere intendebat , fecifletque , nifi a hterarum priorum editione , ac tuis approbatione *8e* confirmatione , ac carumdem priorum literaruin publicatione hujufmodi temere appellatum fuilîet . Et propterva nobis humiliter fupplicari fecifti , ut annum przdidtum , infra qu^m adhuc exiftis , ad aliutn annum prorogare ^le benignitate apoftolica dignaremur . Nos itaque hujufmodi lupplicationibus E inclinati , annum prasdidum , infra quem adhuc majeftas tua exiftit , ad alium annum a fine primi anni hujufmodi computandum , authoritate apoftolica tenore prarfentium prorogamus pariter At extendimus, non obftintibus prxmilTis , ac conftiturioolbus apoftolicis , necnon omnibus illis , qu* in prioribus *St* pofterionbus literis prediftis voluimus nun obftare , cetcrifque contrariis quibufeumque . Datum Rome apud fandum Petrum , anno incarnationis dominice fjr8. vi. Kalendax Julii , pontificatus noftri anno fexto .

Quo circa dileâis Ar fidelibus confiliarus noftris curias noftras parlamcmi tenentibus f necnon ledefchalis , baillivis , prrpofitis , aliifque juftitiariis & officiarin noftris harum ferte mandamus Ar injungimus , quatenus has pr<fentes fuis in regiftrjs regiftrent , ut li pro rebus Ar negotiis in dic occurrentibus j illia quis agere habuerir , ex didis regiftris illas » t*- extrahcre poffit Ac· valeat . Cui extrafto debi- ỳ***?*^ to modo faâo , talem fidem haberi vol·- iJJj JmÎ*, mus , ac *fi* diâapim bullarum originale cx—. biberent . Nam fic nobw placet , Ar quatenus opus eft , cx noftra cena feientia , Ar poteftatis plenitudine , ita fore ordinamus . lo cujus ici teftimonium , figillum noftrum psefentibus liceris duximus apponendum . Datum Baugiaci , die 15. menfis Oâobri· anno domini >5.18- *Se* regni noftri V. Fer regem , Gcdoyo ·

Treregairo *tcmftri; . Dt nnnniii.*

TITULUS XL11I.

LEo epifeopus feivus fervorum Dei , ad perpetuam rei memoriam . Romanus pontifex , cui tot tantaque in fpintualibus *Ai* temporalibus providenda incumbunt , rerum Ae temporum qualitate pcnlata , nonnulla prout ad eundorum clericorum beneficia ecclefiaftica a fede apoftolica pro tempore impetrantium commoda Ae utilitates- , ac litious Ac fraudibus obviandum oportere confpicit , falubticet ordinat Ac difponit . Nuper liquidem inter conflicutiones ad laudem Dei *St* Chrifti fidelium pacem *Sc* quietem de fratrum noftrorutn confilio cum cariffimo in Chrifto filio noftro Francifco Francorum rege Chtiftianiffitno, matura deliberatione concordatas , ftatuimus quod in provifiombus quas perfonis quthufvis regni Francic ac Dclphirutus *Ac* comitatus Dienfis Ac Valcntinenfis de beneficiis vacantibus , leu certo modo vacaturis per nos & fucceftbrcs noftros *St* iedem prardidam , etiam motu proprio , etiam promotis ad ecclefias cathédrales Ar metropolitanas & monafteria , ut obtenta per cos beneficia retincie pollent , fieri contingeret , illorum verus annuus per florenos aut ducatos auri de camera , aut libras Turoncnies , feu al erius monciz , valor fecundum communem «ftimationem exprimi deberet alioquin gratis ipfie efient ipfo jure nulle . Cum autem contingeret pertonas regni Ar Delphinatus ac comitatus hujufmodi vacatione beneficiorum in locis remoti» regni ac Delphinatus At comitatus eorumdem per obitum , pro tempore vacantia intellecta , eorum veri valons notitiam bibere non pofle , Ar vert valons hujufmodi notitia non habita ad illa a Romano pontifice impetrandum celerem nuntium , ad ledem prediâam deftmare , *Se* fignaturam fupplicat unis luper illorum impetratione cum freuitate verum annuum valorem beneficiorum hujusmodi in hierarum fuper hujufmodi flippheationibus expeditione augendi obtinere , Ac ad elferftum pofieffionem beneficiorum hujufmodi alfequendi , literas fuper hujufmodi impetrationibus , eum minus vera valons beneficiorum eorumdem exprrthone expedire , fir abfque eorum culpa , diligentia Ac expenfis pro impetratione hujufmodi obtinenda faâis , *Se* gratia cis a nobis cooceiTa Ac

illius effirdu fraftrari, ac per pofteriores, qui nuil* adhibita diligentia, cum expreffionc veri va'oiis, eadem beneficia a Cede prndida impetrarunt > excludi, ae deiupcr propterea molena* it. Nos qui fubditorum noftrorum commoda libenter procuramus, aceo» a litibus tc expenfit quantum çum domino poliumul relevamus, motu proprio ac certa noftra feientia ac de apoftolica poteftatis plenitudine ftatuimus & otdiname», quod de catcro perpetuis futuris temponbus impçuantcs beneficia ecdcfiaftica in regno, JDdpoinatu & comitatu pradidu per obitum dumtaxat vacantia, ft return annuum valorem beneficiorum in literis ipoftolicis qus fuper didi* beneficiis expedits fuerint, non expeeftennt infta annum, a die data literarum eariimdcm computandum, valorem ipfum male exprelfurn corrigi per officiales, ad quos expeditio litcrarutn hujufmodi pertinet, fircoxrcdionei literarucn earumdem fieri'confijcverunt, petere; ipftquc officiales ipiarum literarum expeditioni prafidentes, ad eorutndem impetrantium iitnpliccm petitionem, valorem ipforum ad verum annuum valorem juxta petentium voluntatem iû eifdem literis reducere te corrigere; ipftquc impetrantes pro augmento valons expreffi dumtaxat annatant earners apoftolica iolvere debeant te teneantur ; decernentes quafcumque impetrationes pofteriores de didis beneficus, ratione on expreffionis veri valoris hujufmodi infra didum annum fadas, nullius roboris vel momenti elle tc pro mfedis haberi debere. Nulli etgo omnino nominum liceat hanc paginam noftronim ftatuti, ordinationis tc decreti infringere, vel ei au(u temerario contraire. Siquis autem hoc attentare prsfumpferit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri tc Pauli apoftolorum ejus fe noverit incurfurum. Datum Rome apud fandum Petrum, anno incarnationis dominice millefimo quiogentefimo fexto. Kalendas Odobris, pontificatus noftri anno quarto.

De nt|t/frMrraac csMcord*r«r«m *in omit fniitnin.*

TITULUS XL1V.

QUOCIRCA diledis &r fidelibus confiliarii* curias noftrai parlamenti tenentibus, necnon (enefchallis-, ballivis, prepofitis, aliif qu< ruilitiariis & officiants noftris harum ferie nsanoAmus & injungimus, quatenus prefeutium tenorem fuis in regifttis rcgiftrent, ut fi pro rebus & negotiis in dies occurrentibus, ille qui egere habuerit, cx didis regifttis illas extrahere poffit, tc valeat. Cui extrade debito modo fado, talem fidem haberi volumus, ac fi orsdidanim bullarum originale exhiberent. Nam fic fieri volumus, tc quatenus opus effit ex noftra certa (cientia & poteftatis plenitudine ita fore ordinamus. Datum Ambafim die duodecima menfis Aprilis, anno domini millefimo quingentefimo decimo odavo, tc regni noftri quarto.

Sur It rtfiy tft eferit, per regem, *ninfi* Roberttt : *CfnUi* a *dtnblt utut Jt cirt jtnnt*

Dr rrjla *faculutt fritutuu* usm/hn gvadtMlu

TITULUS XLV.

FRANCISCUS Dei gratia Francorum rex, Mediolani dux, Genua dominus. Cumis» pcrionbus diebus cerra iniverimus concordata cum fandiffimo domino noftro papa Leone decimo, quibus inter cetera ordinatur, quatenus beneficia.vacantia primo mcnle poft publicatio·, nem illorum, afficiantur graduatis fimplicibus. Verum cum ex diverfitate temporum quibus jam did* concordata publicata in parlamcntis noftris fuere, didorutn meniium diverfitas fonfufionem litium educatricem generare vetifimifiJiter potuiftet. Nos igitur, ut didas confufioni obicem, apponeremus, a jam dido domino lan-t diffinio, domino noftro papa (itéras apoftolicas obtinuimus, quarum tenor de verbo ad verbum inferius defe^bitur, quibus permiffiimeft, illum primum menfem exprimere nobis ac nominare licere. Ea propter facultatem nobis a (ede apoftolica prrdida concedam infequentes, confideraotcfque dida concordata in curia nolir» parlamenti Parilius in menfe Martii ultime praeteriti fuiffc publicata t menfem prateritum Aprilis didam publicationem immediate fequentem, pro proximo menfe eligimus tc nominamus. Ex cujus initio ordo te computatio fequentium menfium, ut qui menfes graduatis fimplicibus necnon graduatis nominatis, ac ordinariis collatoribus (pedant, fciant te juxta illonun ordinem beneficiis in illis vacantibus provideatur, tenorem didorutn concordatorum mfequendo, nullo habito refpedu ad tempus publicationis eorumdem concordatorum in aliis curis noftri parlamenti fada · Quocirca diledia tc fidelibus conliliariis noftris parlamenta Parifius, Tolofn, Burdegalar, Rocbomagi, Divione, Gratianopoli tenentibus : necnon ceteris juftitiariis tc officiariis mandamus te injungimus, quatenus has prefentes liter*» aoftras publicare habeant : necnon in fuis regiftris regiftrare, ut nemo ignorantia Canfam prrtendere poffit, aut valeat : tc juxta tenorem jam didx facultatis nobis concefije, te declarationis per nos fade, proceflus judicare habeant, quia fic fieri volumus, Ar ita nobis placet, non ob» flantibus quibufeumque in contrarium facientibus.

Struitur tenor di*fltruu» lilertrum tfofttlicnrtutt.*

TITULUS XLVI.

LEO epifeopus fervus fervorum Dei, cariffimo in Chrifto filio Francifco, Francorum regi Cbriftianiffimo, falutem tc apoftolicambenedicUpnem. Dudam liquidera inter alia cum irritantis appofitionc decreti · ftatuimus tt ordinavimus quod ex tunc de cetero occurrentibus ecclefiarum cathcdralium etiam metropolitanarum ac monafteriorum in regno Francia, tc Delphinatu, ac comitatu Dienfi te Vafcntinenfi confidentium vacationibus, diledi filii ecclcfiarum capitula, flr monafteriorum conventus ad elediones feu poftulationcs futurorum archiepifcoporam, epifeoporum, ac abbatum, cccieuarum tc monaftenotiun vacantium pro tempore

r« hujufmodi procedere non valerent i led majeftas tua ad ecclefias fc monafteria hujufmodi lie vacantia , infra certum tune expreffi temporis fpatium , & nobis fc pro tempore exiftenti Romano pontifici perforas idoneas certo tunc exprafIb modo quahfieatar .' ad eamdem nominationem per nos fc Romanum pontifiçem hujufmodi ecclefiis , fc monafteriis eifdem prxficiendas nominare valeret: prout in noftris inde *coaie&i» litetis (* in quibus inter alia , quod primo mente poft earumdem literarum acceptationem fc publicationem ordinarii collatores , dignitates, pcrfqnatus, adminiftritiones fc officia ad eorum collationem , provifionem, nominationem , prntentationemleuquamvis aliam difpofiiiioocm (pedantia : graduant Gtnplieibus fub certis modo & forma tunc expreffis conferte , fc dc illis etiam providere deberent , caveatur) plenius coonnetur . Quum autem , ficut accepimus, propter diverfa tribunalia plurium parlamentorum in regno, Delphinatu , & eamlutu pradidis confifteotia , in quibus literas fc «is conftitutas & cxprcfUs conftitutiones publicari fc acceptari divertis '«mporibus propter locprum diftantiam oportet : taper primo même (qui ordinariis coUacoiibus ad conterendpm graduatis conceditur) quis fir, pluses lites fc dilpendia partium fupei noc exoriri contingere ponit, nos litibus fc difpendiis hujuGnodi pro noftri paftoralis officii debito » obviare volentes , fc ne quia menfis fit deinceps hujufmodi dubitari aut hzfitari contingat , majeftati tue , ut poft publicationem fc acceptationem literarum concordatorum hujufmodi , primum mentem hujufmodi quis fit exprimere fc nominate poflit fc valeat , motu proprio , *8c* ex noftra certa feientu , autboritatc apoftolica › tenore pectentium licentiam fc facultatem concedimus, pariterque indulgemus , non obftantibus omnibus quz in eifdem liceris voluimus non ohliare › eteriique contrariis quibufeumque I Datum Rotn® apud fandum Petrum , anno incarnatione dominiez 15 18. xvii. KaL Julii, pontificatus noftri anno vi. Sic lignatum fupra plicam , Ja. Qucltembcrg . lu taftimonhim quorum his pratentibus tigillum uoftnun duximus apponendum* Datum Baugiaci dic sf.mcnfisOdobris, anno domini 1518. fc regni noftri quarto . Per regem , Gcdoin. Leda , publicata , fc regiftrata Tolofr in parlamento xs* Novembris , anno domini 1518. Michaelis*

De petn4 tower‹ *vttûfntitt» tvttrt fnjtftetÂi*

TITULUS XLV11.

FRANCISCUS Dei gratia Francorum κ« , Mediolani Dus › *8c Géante* dominus , univerfis pratentes literas infpcâuris falutem . Cata pro corroboratione necnon obtervatione decretorum concordati per nos cum fanâiffimo domino noftro papa Leone decimo initi , ncccflarium ac utile foret , ut a fanda fede apoftolica allia· concordati prqtedores conftitucrcnur , ut utroque mucrone inftitutis concordatorum non parentea punirentur : Literas apoftolicas a jam dida fede apoftolica obtinuimus , quarum tenor inferius deferibitur , quibus illorum concordatorum protedio nobis concefla eft. Quocirca diredis *8c* fidelibus confiliariis noftris parlamcnta noftra Parilius , Taloie, Burdegalz, Rochotnagi, Divione, *8c* Gratianopoli tenentibus » necnon ceteris no. ftris joftitiariis *8c* officiariis mandamus *8e* injungimus , quatenus juxta facultatem nobis conccflam eorum concordatorum infraâores pernis legitimis afficiam . Et ea quz in cçntrasium didoiuns concordatorum attentaverint , revocent *, 8c* in priftinum ftatum reducant feu reduci faciant, compefccndo compeicendos omnibus viir rationabilibus & debitis· Et ut η®, mo jam dide noftra protedionis ignorantiam pretenders valeat, eas pratentes publicate, fc in regiftris luis regiftratc faciant indilate, quo» niam nobis fic placet , fc ita fieri volume· , non obftantibus quibufeumque in contrarium facientibus ·

L't frtttûitM tuttrhttnut frJKiti regite

TITULUS XLVJIL

LEO epifcopus fervus fervorum Dei , chariffimo in Chrifto filio Franciteo , Francorum regi Chriftianiffimo , falutem & apoftolicam bencdidioncm . Dudum fiqnidem inter alia cum irritantis appofitione decreti ftatuimus fc ordinamus, quod ea tunc de cetero occurrentibus ecdefiarum cathedralinm etiam meuopolitanarum ac monaftetiorum in regno Francps , fc Delphinatu , ac comitatu Dicnfi fc Valcntinenfi confiftentiutn vacationibus t diledi filii ecclefianun capitula , fc monafteriorum conventus ad clettiones teu poftulationes futurorum archiepifcoporum , t·plicoponim , ac abbatum , cccteftarum fc monafteriorum vacantium pro tempore hujufinodi procedere non valerent, fed majeftas rua ad ecclefias & monalfcna buiufmodi fic vacantia intra certum tunc exprefli temporis fpatium , fc nobis, & pro tempore exillenti , Romano pontifici pcxlonas idoaeas certo tunc «xpreflo modo qualifies»· , ad eamdem nominationem per nos fc Romanum pontificem hujufmodi ecetefiis fc mouafteriis eifdem pntfioendas nomina* rc valeret : prout in noftris inde confedis literis (in quibus majeftati tus . fc pro tempore exiftenti Francorum iegi in virtute fanâs obedientιζ , quod per tc vcl ahum , feu alios in dignitate ecclefiaftica conftitutos caldem literal , ac omnia fc fingula in eifdem contenta , quando fc quotiens opus foret , publicari fc inviolabiliter obtervart faceret mandavimus) plenius continetur . Cum autem ficut accepimus , nonnulli regni , Delphinatu· & comitatus przdidorum , a quorum cordibus Dei timor abeft , literas hujufmodi fc per eas editas conftitutionçs, fc in cis contenta plene acceptare recutent, fc illis non fine fpiritu blafphemi« , fc ceniurarum *in eis* contentarum incurfu , verbo fc opere fi poflient contravenire contendant : Nos ea qu» tanta maturitate , confilio fc facri tunc vigentis Latcranenfis concilii approbatione difcufla, ftatuta, ordinata, fada fc concefla funt , ut inviolabiliter fc snconcnffe , prout par eft , obferventur, pro noftri paftoraiis officii debito orovidete volentes, quamquam allis literis noilris temerariis aufibus contravenire nitentibus occurrerimus , eoramque ora obftnixerimus , motu proprio, fc ex noftra certa fcientia , ac de apoftolicn poteftatis plenitudine , cum deceat frcularcin poteftatem , prrfertim magnam , ecclefiafticam juvare*potc-' fla-

ftatetu . in his pradcrtim qu* animarum falu- rem concernant» majeftatem tuam, ftc pro tempore exifteotem Franco*um regsm , Ittcrarum pradlitaram , ac per eas editarum couftitutionum , ** omnium ac fingsilonim in eia corneotorum legitimos protedores · defenforts , Br eonfervatores : nucndt! quorumvis sdverfus illas & in cir contenta venire tentantium , cujufcutnque d'gnitatis , ftatus , gradus , ordinis t conditionis , vcl nobilitatis exiftentium » ac quacumque mundana dignitate fulgentium, invidiffimos oppugnatores authoritare apoftolica tenore prricntiotn conftituimus, & deputamus,, non obltannbas omnibus qu* in didis literis voluimus non obitare, ceterifque contrariis quibufeumque . Datum Rome apud fandum Petrum , anno incarnationis dominie* S$18.xvil. KJend. «Julii pontificatus noftri anno fexto . Sic lignatum iut> plica. Joan. Sadoletns. *te* fupra plicam, Ja. Queftetnberg . In teftimonium quorum « his prrientibus tigillum noftrum duximus apponendum · Datum Baugiari die xxv. mentis Odob- anno domini 1518. & regni nufti quarto . Per regem , Gedoyn .

iOssiRVATio Phil ipf i LaBBB , S» J.

£h«s Je Bordelu *Otd.* Miaorum ex epifeopo Petraeo-i..eoG aichiepikopu» Turontaü» ftn'pGt eontta Ptagroaii- «**■ OaMoey·, ùt vom, faftfeam oμ Mμβ tom Iter, ia S. oa* gtivHc** ad biewMm hoc tituto DRfBNSIO CONCORDATORUM · fabrilia * pedatus rmtvadi ia ChriAa parris Λ damiai D- lli* qnoada* Tvroaeafis avhiapifaapi traftata· édhas Kepara Ludo· vкї XI. regi» Fraaci* ChriftiaadKosi, quad Ddrxfatm* coacordarMUM aaa iwsMiito poteft imimlati, m quod soatiacre rideatur dr ample&i aaoriva , tatieeaa, media, ÈtfaaCenas Λ *sautas* soacotdaiorMi fait·** iarar S.

N. Leonem papa» boja* nominis X. 8r ChriRiaaifa - limum D. D. rseem FraneHeum lwjas nominis peimum · Ventru cum aatilei ille faa&iCmut dic *f.* /ubi mei (4X4. obierit Aitaais prope Cufarodunum TucoMpi , non eft quod quis eo* icnpfifte qutequam arbitretur du «oacordacis circa beneficia inter pontificem Rosnano*fit regam Galli* initis Bononia , quod noanuUia fraudi Aafteans faiffe novimus· Advetuis opuicahm Botdelii Fkilippus Frobus Bituricus IC. fcripferst traftatu* DRHNSOR1UM ELXCTIONUM inscriptu* cujus ipfamet meminit. Vent* non eft ille fapet . Textum poeto integor* concordatotum , ut ia Gallia paflim excuditur A ia fiNcofibus tam ercklialIicorwm quam fasmlariu* judicum tribunalibus auditoriGqve vulgo omnia* ■anibus teritur , adfctibcudum curavi a plurimis ea ds * jamqitidem rogatus, cique fabjeciftMs libens FLORINTINUM provinciale concilium , aorfide Julio de Medies , cardinale archiepifcopo celebratu* anno ijit. a Leone X. Romano pontifies approborum . Veru* ilhd nondum meat ia manus venit , iduoquv eu* aliquot afiis in appendicem bujus «iv tomi rejicteodtt* etit· Hujus etgo in locum futcedeat qu* (cquuniur.

** CONSTITUTIONES PROVINCIALES

Anno domini 1518. per Guliel. Rokeby archiepifc. Dublieniem cum Tum epifeopis & religiofis perfonis fadl* .

E> cod. MS

PRESBITERI Conaftenfes & Ulnientes nm admittantur nifi judicio ordinatu inveniantur idonei. Quod non folventespafturam ie limih ordine decimas , excommunicentur .

1. Quod clerici Hibemici non folventes procurationes archiepifccpi 8c cetera onera ecclefiis impolita , fint denuntiati excommunicari per omnes cui.iQ. fub pcena fufpenfionis latae lententi* quo ad ultimum vale. Item difponi cie. deadum 3c ceiei's provincialibus conftitutionibus edit, in hrc parte»

3. Calices ftartnei.fint poft annum fufpenfi , nec tales amodo confecrari debent, mii fcyphas Litem ^argenteus fit .

4. Duo allimatorcs conftituantur per epifeopum ad appretianda bona mortuorum , alias arftitnatio facia non valet.

5. Excommunicari fint ipfo faôto, 8c denuntiandi per curatum etiam /bfque ordinariorum literis, temporales non folventes dimidiam partem obventionum dornorum in cimiteriis , & eorum bona & petfonr in diâis cimeteriis feu ecclefiis exiftentia ecclefiaftica carebunt immunitate .

5. Statuta provincialia ftr fynodalia debita exequi debent fub pœnis in iifdem contentis per ordinarios & curatos.

7. Conceffio Vel firma fada la»cis de bonis quibufcumqne ecclefisftici» fine afliftentia clericorum eft ipfo jure nulla .

8. Clerici amodo Indentes ttkpilam pialem , folvant toties quoties XL. u. ordinario, *fe* XL. d. reparationi ecdefi* ubi talis ludus exercetur.

- 9. Imponentes onera, Jaicalib dr exadimes neceflarias glebis ecclefi* fint excommunicat! , regia poteftate excepta.

10 Definit concilium omnes procurationes inter Hibernicos ratione vifitatiouif debitas epifeopo *tt* pcrlolvendas , *tc* fic eos ad folutionem didarom procurationum per cenfuram eccleftafticam fore compellendos *t* Ita tamen » quod ftatutum... extendatur ad iolntionem procurationum indifferenter omnibus quibus debentor procurationes y &■ nlterius approbamos omnes, tam inter Hibernicos quam eriam Anglicos perfolvi debere fecundum antiquos..... & rotulos inde in fingulis diercefibus olimcoofedos.

BULLA

BULLA LHONIS PAPA X.
IPISTOLÆ ET CONSTITUTIONES.

A-D.ijiv- ' " *iη»»»i vifijit feitSi Jh mîi Λλ[- tft (··elage/uù f» i* Ctfut Cbrf< .*

M« Mx ꞁ *ꞁ·*·ꞁ o^mc lm/ c mim. ω»i. U

\7~ENERABiLI foui Vviftfelmo «r-V chiepiicopo Cautuurienfi noftro, & apofolie* fedi* Jcgato uato , *Léo* papa decimus. Venerabilis featçr falutem *it* «poAolicam benedidionem . Tua a nobis follicitudo rcquifivit* ut cum pnrientî anno vigilia nativitatis B. Joannis Bapliibe , in feûo Ucratiffimi Co - potit Chrifti occanat , qu* dia plebi ubi commifTz jejunium injungere debeas . Super hoc igitur , habita cutn venerabilibus fratribus noftris matura deliberatione , taliter tibi rçfpoodendum duximus ·, quod prclenti conftituttoue pespetuo ducatura ftatuimus , quod vigilia nativitatis beati Joannis hujulmodi-* ia icito Corporis Chrifti, in quo memoria recoliturfalvatoxis I a quo (alus noftra dependet occurre» › propter tanti fefti folennitatem , feri* quarta jejunat! debeat , *Sc* jejunanda iit vigilia ipfa ; bcQUO ab omnibus de cctcxo , cum vigilia i» ttfto Corporis Chrifti hujufmodi occurrit i fervari mandamus ; Et propterea fraternitas tua pfcbi hbi conamiifc, ia tota Cantuarienli provincia dc fufirsganei* fuis mandabit , ut tam prrfenti , quam alus luturi» annis , quibus vigilia nativitatis cjufdem Joannis Baptifta , tn fefto Coipotis Chrifti occurset , precedent! dic . vid. feri* quarta jejunent , *tc* vigiliam ipfam , ob venerationem ac devotionem nativitatis hujufmodi obfecvcnt Data Roma apud lanrium Petrum , fub aanulo pifcatoris dic ait- Februarii millcfimo aoiagentefimo nonodecimo , pontificatus no ri anno fexto .

iin» CHRISTI

BULLA APOSTOLICA
LEONIS PAPÆ X.

Contra errores Martini LutheJl&r lequacium ·

Le· effifcfm feriet ftrvirum Dii <ni ferpe-Hu» itt «casatia»

EXURGE domine ftr judica caufam tuam, memor efto improperiorum tuorum , eorum que ab infipientibus fiunt tota dic ! indui* aurem tuam ad preces ooftras ; quoniam (arrexerunt vulpes querentes demoliri vincam , cujus tu torcular calcafti folus , & akenfurus ad patvem › €jus cujam , regimen , *tc* adminiftrationem Petro tamquam capiti , *Se* tuo vicario , enjiquc fuccefloribus iniiar triumphantis eccleux commififti. Exterminare nititur eam apet de filva , *tc* fiogularu feras depafeitor eam . Exurge Petre, dr pro paftonli cura praefata , tibi , ut praefertur , divinitus demandata , intende in caulam fanri» Romans ecclefie , matris omnium eoclcfiarum , ac fidei

A magiftte › quam tu , jubente Uno » ttm fam guiDC confecrafti i contra quam, ficut tu pe-asants* dignatas c» · ioÛMfunt augiAa ms-daces , lauodncentca feftss ptrdiuQjfea » fibi crierem intextum fiipeaduceutca , quonam Um gua ignis cft , inquietum malum , pfesm veneno mortifero i qui ratam amarum habentes *tc* «QDiamtMne» in cordibu» fuit, glociantur , *St* mendaces font adverfua veritatem . ftaurgc tu quoque qunfumua, Paul* , qui eam ma doctrina ac pati martyrio illysnitufti atque iltoftxafti . Jam enim ferait novus Porpnynut : quia licut ille okm faorios apoftolo· injufte momoadit, ita hic fanAos pontifice* prwdeceflbres noftro· contra tuam dodtinam eoa non
B oblectando , fed increpando , mordere , lacerare , ac ubi caulae fuc diffidit , ad convicia accedere non veretur , more hereticorum , quorum , ut inquit Hieronymus I ultimum prefidiam cft , ut cum cocifpiciant caufa damnatum ia , incipiant virus ferpeotis lingua diffundere : *Sc* cum le virios conlpiciant, ad contumelias prpüh/c . Nam luet hstefes cfte ad exercitationem fidelium tu dixeris oportere , cis tamen , ne incrementum accipiant , neve vu!pécule coalebant , in ipfo ortu , te intercedente *tc* adjuvante , exliogui nccciic cft . Exurgat denique omnis fandorum ac reliqua univetfalis ecclefia , cujus vera facraruan litersrum interpretatione pofthabita , quidam ,
C quorum mcutem pater mendacii excxcavit , ex veteri hsreticocum iuftituto apud femetiplos lapientes , feripturas ea(dem aliter quam '»piritus fandus flagitet , proprio dumtaxat fcnlu , ambitionis , auraque popularis caula , telle apoftolo , interpretantur , imo vero torquent *Sc* adulterant : ita ut juxta Hieronymum , jam non lit euangelium Chrifti , fed hotnima, aut quod pejus eft , diaboli . Eiurgat , inquam , pratfata ecclefia fanria Dei , *tc* una cum bcatiffimis apoftolo prafatis , apud Deum ovini potentem intercedar , ut pingatis ovium luarum prioribus , elamioatilque a fidelium finibus hierefibus uuiverfis f icclcfic lur fanftn pacem *Sc* unitatem conterrere dignetur I
D Dudum fiquidem , quod pne animi anguftia & mrerorc exprimere vix noflutnu* , fide dignorum relatu ac fima pufilipa reterentt , ad up· ftrnm pcrvcnjt auditum : imo vero , proh dolor ! oculis uoftris vidimus ac legimus multos & varios errores , quofdam videlicet jam per coocilia ac prudcccHorum noftroium conftiuiloues damnatos , harclin etiam Guecorum *tc* Bohemicam cxprrife continenta· : alios vexo sclpcdive vd hacretieoa , vd failos , vel fcaedalofos , vcl piarum aurium offinfivos , vcl fimplicium mentium fcftudivoa . a falfis fidei cultoribus , qui per fupcibam curiolitatcm mundi gloriam cupientes , coutm apoftoli doririnam plus fapere volunt , quam opoaeat : quo-
£ rutn garrulitas , ut inquit Hieronymus t firre feripturarutn auditotate oon haberet fidem» nifi viderentur perveriam doririoam etiam divinu tcftimoniis, male tamen interputatis roborare ; a

quo-

qaorum oculis Dei timor rcceffit, humani generis bofte fuggerente, «oviter fufciiaros, & noper apod quofdam bviorta in inclyta natione Germanica feminatM. Quod eo omgts dolemus ffii cvanïlc, quod eamdem nationem Ac nos, Ac pcwdecefferes noitri, in vifceribus Temperjeefiertaun cantatis. Nam poft translatum e· Gr*ci* a Romana ecclefi* io eofdem Germanos imperium, iidem predeCeffores noftri 8t no*, cjnfdem ecclefi* advocato* defenforvfque ca eia femper accepimus, quos quidem Germano*, carbolic* veritatis vere germanos, conllat harrefeon acerrimos oppugnatore* femper faille, cujus rei teftes ftmt laudabiles ili* conftitutiones Ceraunorum imperatorum pro libertate ecclefi*, proque expellendi* exterminandifque ex omni Germani* hxreticts, fub Sraviffimit pani* etiam amiflionis terrarum 8t ominiorum, contra receptatores, vel non expellentes, olitn edit», *Ar a* noftris prxdecefforibus confirmate: QU* fi hodie fervarentur, Ac nos & ipfi utique nac moleftia careremus. Teftis eft in concilio Conftantienfi Huifitarum ac Vviclcfiiftarum, nec non Hieronymi Pragenfis damnata tc punita perfidia · Teftis eft toties contra Bohemos Germanorum ftngeis cfvfas. Teftis denique eft prxdiAorum errorum fcu multorum ex eis per Colonienfem & Lovanienlem univerfitates, utpote agri dominici piiffima» religiofiffimafque cultrices, non minus doAa quam ver* ac unda confutatio, reprobatio, fc damnatio. Multa quoque alia allegate poffcmu*, qu*, ne hiftoriatn texere videamur, praetermittenda cenfuimus. Pro paftorali* igitur officii divina grati* nobis injunAi cur*, quam gerimus, prsdiAorum errorum virus peftiferum ulterius tolerare feu diffimulare, fine Cbriftian* religionis nota atque orthodox* fidei injuri*, nullo modo poffumu*. Eorum tutem errorum aliquos prxfmtibus duximus inferendos, quorum tenor fequitur & eft tali.:

i· Hrretic* fentenlia eft, fed ufitatt, facramenta novx legis juftificantcm gratiam illi* dare, qui non ponunt obicem. Lutbeii

a. In puero poft baptifmum negare remanens peccatum, eft Paulum fc Chrtftum fimu! conculcare.

j. Fomes peccati, etiamfi nuihitn adiit aAuale peccatum, moratur exeuntem * corpore animam ab ingreffu c«li.

a. ImpeneAt Caritas morituri fert fecum neccuario magnum timorem, qui fe folo fatis eft facere panam purgatorii, 8t impedit introitum 'Tî.

5. Tres e(Te panes panifenti*, contritionem, coafeffionem 8r fatûfaâionem, non eft fundatum in facra feriptura, nec in antiquis fandis Chriftiani* dodoribus.

6. Contritio qu» paratur per difeufiionem, collationem, & deteftationem peccatorum, *qua* quis recogitat annos fuos in amaritudine anime fu*, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amiffionem etera* beatitudinis, ac *tem* damnationis acqurfttionem, hcc contritio facit hypocritam, imo magis peccatorem.

7. Veriffimum eft proverbium, Ac omnium doÀrina de contritionibus hucufque data praftantiu*: De cetero non facere, fumma panitentla; Optima pernitentia, nova vita.

8· Nullo modo prafumas confiteri peccata venialia, fed nec omnia mortalia, quia impolEbile eft ut ornai* mortalia coenoicas. Unde in primitiva ecclefia (ohm manltufta mortalia confitebantur.

9. Dem volemia* omnia pure confiteri, nihil aliud iacimus, quam quod miiericordi* Dei n>hil volumus relinquere ignofcendum.

10. Pec<at* non lent will remlffa, nifi remittent· facardote credat fibi remitii: imo peccatum maneret ·, nifi nrmtilum crederet·: non enim fufficir remiilio peccari, *8e* gracie donatio, *fed* oportet etiam credere efle remif-

11· Nullo modo confidat abfolvi propter tuam contritionem, led propter verbum Chrifti, Oasdraatfur *fetwù*, Are. Hic, inquam, confide fi facecdotia obtinueris abfolutioncm, 8r crede fortiter te abfolntum, dr abfolutus vcye erit, quidquid fit de contritione. M<rt

it. Si per ttnpoffibiJe confeflos non effet contritus, aut faccrdo* non ferio, fed joco abfok verat, fi tamen credat fc abfolutum, veriffime eft abfolutus. In (aeramento poenitentiae ac rcmiffione culpo, non pios facit papa aut epifeopus, quem, infimus facerdos: imo ubi non eft faccrdos, eque tantum quilibet Chriftianus, etiamli mulier aut puer effet. Nullus debet faccrdoti refpondcre. fe vffc contritum, nec facerdos requirere. Magnus eft error eorum qui ad facramenta euchariftì* accedant, hok innisi, quod fine confirffi, quod non fint fibi confeii alicujus peccati mortalis, quod prasmiferint orationes fuas, de pmparatoriaV omnes illi ad judicium fibi mandabant *8c* bibunt: fed fi credant 8r confidant fe gratiam ibi confecuturos, hrc fola fides facit eos puros fit dignos.

ij. Confulturn videtur, quod ecdefia m communi concilio ftataeret laicos fxb utraque fpecic communicandos; nec Bobemi communicantes fub iitraque fpecic funt hxratici, fed fchifmatici. Thcfauri ecclefix, unde papa dat indulgentias, non fitnr merita Chrifti &: fanAorum· Indulgenti* funt pi* fraudes fidelium, *Si* ratniŒonn bonorum operum: *8c* funt de numerer eorum qu* licent, *A* non dc numero eorum qu* expediunt.

iq. Indulgenti* his, qui veraciter eas confequuntur, non valent ad icmiffionem pecua pro peccatis aAoalibu* debit* apud divinam juftiliam.

1$. Seducuntur credentes indulgentias effe falutare», & ad fruftum fpiritus utiles.

id. Indulgenti* neceffarix funt folum publicis crimiaibus, Ac proprie conceduntur duris fokmodo & impatientibus.

>7. Sex generibus hominum indulgenti* nec funt neceffari*, nec utiles: videlicet mortuis fcu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non commiferunt crimina, hia qui crimina commiferunt, fed non publica, his qui meliora operantur.

18. Excommunicationes funt cantum externa pan*, nee privant hominem communibus fpiritualibus ecclefi* orationibus.

19. Docendi funt Chriftiani plus diligere excommunicationem, quam timere.

ao. Romanus pontifta Petri fuccefior, non eft Chrifti vicarius fuper omnes totius mundi ccclcfias ab fpfo Chrifto in beato Petro inftitutus.

at. Verbum Chrifti ad Petrum, lit *fiStMrii faftr* arc. extenditur dumtaxat ad ligata ab ipfo Petro.

µ. Carta* eft in menu ecclefi* ik pap* A prorfes non efle ftatuerc articulo* fidei, I»o mc legos *oram feu bosmram opera*.

). Si pape cm magna perte eccfefie fic vel fle fimtim, nee etie* amtt, adbuc noeft peccatu* eat harefis, contraria* featlce › ftautti» ia re aoa aece&rfe ad falote*,donee findt per coocüâs* univerfak altera* reprobate*, altera* approbaram ·

aq. Vla nobis fa.te eft enarrandl auAontatem conciliera*, & liber* contradicendi cora* geftis, ft jodicandi coma décréta, ft Confidenter coa&tcadi, quidquid vera* ridetux » five probatu* fuerit, five reprobatu* a quocumque concilio.

a/. Aliqui articuli Joannis Hus condemnati B in Concilio Conftantieafi font Chriftianiffimi, veriffimi ft evangelici, quos nec oniverfalis ecclefia portât damnare.

ad. In omni opere bono juftur peccat.

>7. Opus bonum optime faâuœ, eft veniale peccaram.

x8. Hcreticos comburi, eft contra voluntatem Spiritus.

sp. Pruliari adverfus Tureas, eft repugnate Deo vifitanti iniquitates noftra» per illos.

jo. Nemo eft certus, fc non femper peccare mortaliter propter occultiffiaum lupcrbi* vitium.

31. Liberum arbitrium poft peccaram-, eft res de folo titulo: & dum facit quod in fe C eft, peccat mortaliter. Purgatorium noq poteft probari ex facra fetiptura qu-- fit in canone.

jx. Anima in purgatorio non funt fecura de earum falute, faitem onmes: net probatum eft ullis aut rationibus aut feripraris, ipfas efle extra ftatum merendi, aut augenda çaritatis.

13. Anima in purgatorio peccant fme intermimone, quamdiu quarunt requiem, ft horrent poenas.

34. Aniaue ex purgatorio liberata fuffiragii* viventium, minus beantur quam fi per fe fatisfeciflent.

3f. Pralati ecclefiiftki ft principes facula- D res non malefacerent, fi omnes faccos mendicitatis delerent.

Qui quidem errores rcfpettive quam fint peftiferi, quam perniciofi, quam fcandalofi, quam piarum ft fimplicium mentium feduâivi, quam denique fint contra omnem caritatem, ac fanâc Romana ecclefia matris omnium fidelium, ft matiftra fidei reverentiam, atque nervum ecclefiafticisdifeipiinr, obedientiam fcilicet qua font eft Ar origo omnium virtutum fine qua facile unufquiique infidelis efle convincitur, nemo fana mentis ignorat. Noa igitur in pramiflis, utpote grariffimis, propenfiu*, ut decet. procedere, aec non hujolmodi pefti, morboque cancerofo, E ne in agro dominico tamquam vepris nociva ulterius ferpat, viam pnrclodere cupientes, habita fuper prcdi&s erroribus ft eorum lingulis diligenti trutinatione, difcuffiooe, ac diftriâo examine, maturaque deliberatione » oandsufque rite penfatis ac fepius ventilatis cum venerabilibus fratribus noftris fanâ* Romans ecclefia cardinalibus, ac regularium ordinum prioribus feu miniftris generalibus,pluribufque aliis facro theologis, nccnon utriufaoe juris profoflbribus five magiftris, ft quiem peritiffimis: reperimu* eofdcm errores, refpcAfve, ut profertur, *a afticulos noa eife catholico-. nec tamqua* tales efle dogmatiaandMI, fed contra ecclefi* catholic* do&riM* five traditionem, atque ab ea vera* divinaro* feripturarua rerépta* fibterpretasionem, cujos auttoncati it* eeoniefcendua confert AwguftioM, nt dixerit le evangelio non fuitfit eraditor-*, nifi ccclefin catholic* huerveniflet aoftorrtas. Na* ca eifdem errorihos, vel eorum aliqoo vel aliquilnss pala* (equitur, eamdem ecclefia*, qu* Spirit- fando regitur, errare ft fe*per erratic. Quod eft utique contra illud, quod ChriftuS difeipsdis fuis in afcenfioo* fua › ut in fando evangelio Matthei legitor, promifit dicens: Mr« oris/ra* *«"-- »-- /m» e/foe ad raqftMMMWeeo·, nec non contra fassAoram patro* oeterminotioMs, conciliorum quoque & fuamorum pontificum erprcifas ordinationes feu canones: quibus ·<* obtemperafle, omnium horefeon is fchifmatum, tefte Cypriano, fomes ft caufa femper fuit.

De eorumdem itaque venerabilium fratrum noftrorum confilio ft aflenfo, ac omnium ft finguloram paedidiora* matura deliberation* pwdiâa auâoritate omnipotentis Dei, Ac beatorum apoftolorum Petri ft Pauli, ft noftr*, profatos omnes ft Cingulos articulo· feu errores, tamquam, ut prsmittiiur, rçfpeâive hcrctico*, aut fcandalofos, aut falfos, aut piarum antium oflenfivo*, vd fimplicium mentium fcduâivos, ft veritati catholic* obviantes, damnamns, reprobamus, atque omnino rejicimus, ac pro damnatis, reprobatis ft rejedis, ab omnibus utriufque fetus Chrifti fidelibus haberi debere, harum ferte decernimus ft declaramus: inhibentes in virtute fanâss obcdicùti*, ac fub majoris excommunicationis 1st* fententi*, aec noa quoad ecclefiafticas & regulares perfonas epifcopalium omnium etiam patriarchalium metropolitananim, ft aliarum cathedraliam ecdefiarum, monaftcriortlm quoque ft prioratuum etiam conventualium, fc quarumcumque dignitatum aut beneficiorum ccclefsafticorum, fecularium, aut quorumvis ordinum regularium, privationis Ar inhabilitatis ad illa ft alia in pofterum obtinenda: quo vero ad conventus.'«apitula, feu domos •ut pia loca fscularîu* vel regularium, etiam Mendicantium, nec non univerfitates etiam ftadioram generalium, quorumeumqu* privilegatis, aut alias quottodolUrât habitent* vel Korum indultorum a fede apoftolica vel ejus obtentorum, cujuicumqnc tenoris extftant: nec non nominis ft poteftatis ftudium generale, tenendi, legendi ac interpretandi quafvis fcientias ft facultates, Ar inhabilitatis ad illa ft alia in poftera* obtinenda: praedicationis quoque officii ac aaiffionis ftudii generalis, ft omnium privilegiorum ejufdem. Quo vero ad feculares ejufdem excommunicationis, nec noa amiffioois eujufcuaque emphyteufir ira quoramemnque feudoru*, tam a Romana ecclefia quam alias quoaaodolibet obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa ft alia m portera* obtinenda. Nec non quo ad omnes ft fingulqs fuperius nominato*, inhibitionis eccleuaftioe lepulturo, inhabilitatifqoe ad omnes ft fiogulos aâu* legitimo* * infsuua *c diffidatioms ft criminis I*f* majaftatis, ft hsmticoru* Ar fautorum eorumdem ia jure expreffis pcenis, eo ipfo Ac abfqoe alteriori declaratione per omnes Ac fingulos fupradittos, fi, quod

quod abfit, conn* fecerint, incurrendis. A A quibus vigore cujufeumqtse facultatis & claufu-rc lanun etiam m confeflionalibus quibofvis perfonit, fub quibufvis verbuium formis contentarum, nifi a Romano pontifice, vd alio ab eo ad id in fpecie facultatem habente » praterquam in mortis «rticulo cooftituti, abfolvi nequeant. Omnibus Bc fingulis utriuique lexua Chnfti fidelibus, tam laicis quam clericis, fecularibus Bc quorumvis ordinum regularibus, Bc aliis quibufeumque perfonis, cujufcumque ftatus, gradus >vcl conditionis exiftanc, Bc quacumque ecclefiaftica ve! mundana ptcfulgeant dignitate, etiam fanft· Romane ecdcte· cardinalibus, patriarchis, primatibus, archiepifeopis, epifeopi», patriarchalium, me- B tropolitauarum, 8t aliarum cathedralium, coi» lcgiatarum ac inferiorum ecclefiarum prclatis, clericis, aliifque perfonis ecclcfiafticis, f*cularibus, Sc quorumvis ordinum, etiam Mendicantium regularibus, abbatibus, prioribus, vel tniniftris generalibus vel particularibus, ' fratribus feu rcUgiofis exemptis, Bc non exemptis: fiudiorum quoque univerfitatibus fistularibus, Sc quonunvis ordinum etiam Mendicantium regularibus; nec non regibus, imperatoris eleaoribus, principibus, ducibus, marchiotubus, comitibus, baronibus, capitancis, conduâoribus, domicellis, omnibuique officialibus, judicibus, notarii·, ecclcfiafticis 8e fitcularibos communitatibus, univerfitatibus, C potentatibus, civitatibus, caftiis, terris & locis, feu eorum vel carum civibus, habitatoribus 8e incolis, ac quibufvis aliis perfonis *ecclcfiafticis* vel regularibus, ut prnfcrtur, per univerfum orbem, ubicumque, pmfertim in Aleaaania, exiftentibus, vel pro tempore futuris, ne profatos errores, aut eorum aliquos, perverfamque doârinam hujufmodi aflercrc, affirmare, defendere, prxdicart, aut illi quomodolibet, publice vel occulte, quovis quz» fito ingenio vel colore, tacite vel exprerte favere pnefumant. Inluper, quia errores pnefati & piares alii continentur in libellis feu feri» ptis cujufdam Martini Luther, dictos libellos tc omnia difti Martini feripta feu pnedicatio- D nes, in Latino ve! quocumque alio idiomate reperiantur, in quibus didi errares feu eorum •liqui continentur, fimiliter damnamus, reprooamus, atque omnino rejicimus, Sr pro omnino damnatis, reprobatis ac rejeâis, ut prxfertur, haberi volumus: mandantes in virtute fanâ* obedienti· Be fob prcdiâis panis eojpfb incurrendis, omnibus 8c fingulis ntriufque fexus Chrifti fidelibus fuperius nominatis, ne hujufmodi feripta, libellos, predicationes feu fchedulas, v«l in eis contenta capitula, errores aut articulos fupradiâos continenti* legere, aflercrc, pnedicare, laudare, imprimere, publicare, five defendere per fe vel aliuoa leu alios, direâe vel indirefte, tacite vel ex- E prefle, poblice vel occulte, aut in domibus iuis, five aliis publicis vel privatis locis tenere quoquo modo prefumant t quinimo illa ftatim poft harum publicationem, ubicumque fuerint, per ordinario· Sr alios fupradiâos diligenter quafica, poblice Bc foienotter in prefenua cleri 8t pofMUi, fob omnibus Sc fingulis fupradiftis pania comburant.

Quod vero ad ipfum Martinum attinet, hone Deos, quid prietermifimus, quid non fecimus, quid patera» caritatis omidmns, ut eum ab bujufaodi etracibus revocaremus f Poftquam enim iplum ciuimes, mitius cum eo procedejoientç, f iUurn irwitavimus · atque tam per divcrios traliatus cttm legato noftro habito», quam per literal noftras, hortati fuimus, nt a pnrdiâis erroribus difeederet, ant ad no·, oblato etiam falvoconduétu Bc pecunia ad iter necetfaria, fine meto feu timore aliquo, quem perferis caritas fora» mittere debuit, veniret, ac falvatoris noftri apoftolique Pauli exemplo » non in occulto, fed palam *c in facie loqueretur. Quod b feciflet, pro certo, ut arbitramur, ad cor reverfus errore» fuo» cognovit» fet: ncc in Romana curia, quam tantopere, vani» malevolorum rnmoribus plus quam oportuit tribuendo » vituperat, tot reperiflet errata: docuiflcmufque eum luce clarius, fanâo· Romanos pontifices prasdeceffore» noftros, quos porter omnem modeftiam injuriofe lacerat, in tuis canonibus leu conftitutionibus, quas mordere nititur, nunquam crralfe: qui* jaxta prophetam > X*c i» Gafead rr/aa, mc medicas d»r/t.

Sed obaudivit femper, Se pr· diâa citatione, omnibuique tc lingulis fupradiâis fpretis venire contempla, ac uique in profentem diem contumax atque animo indurato, cenfuras ultra annum fuilmuit: Sr quod deterius eft, addens mala rnaiia » de citatioue hujufmodi no» titiam habens, in vocem temerari· appellationis prorupit, ad futurum concilium · contra oonftituttonem Pii fecundi ac Julii fecundi predeceflonim noftronim, qua cavetur, taliter appellantes lurreticorum pcena pleâendos» Fruftra etiam concilii auxilium imploravit, qm illi fe non credere palam profitetur, ita ut contra ipfum, tamquam dc fide notoric fufpeftum, imo vere hzrcticum, abfquc ulteriori citatione, vel mora, ad condemnationem & damnationem eju», tamquam hzretici, ac ad omnium Bc lingularum lupraferiptarum poenarum & cenfiuarum feveritatem procedere portemus.

Nihilo minus de eorumdem fratrum noftrorum confilio, omnipotentis Dei imitante* clementiam, qui non vult mortem pecca oris, fed magi» ut convertatur dr vivat: omnium injuriarum haftcnus nobis Ar apoftolic· fedi illatarum obliti, omni qu* poffumus pietate uti decrevimus, Bc quantum in nobis eft, agere, ut propofita manfuetudinis via, ad cor revertatur, & a prxdidk recedat erroribus, ut ipfum tamquam filium ilhim prodigum ad gremium ccclelic revertentem benigne recipiamus. Ipfum igitur Martinum & quofeumque ei adherentes · ejufque receptatores 8c firatotes, per vifcera mitericordm Dei noftri, Be per alpetfioncm fanguinis domini noftri Jefa Chrifti, quo Bc per quem humani generis redemptio, Sc *Una»* matris ecclefia «dificatio fafta eft > ex toto corde hortamur Ac obfecramus, ut ipfius ecclefi· pacem, unitatem Se veritatem, pro qua ipfe felvator tam inftanter oravit ad Patrem, turbare defiftant, Sr * Sradiâis tam pemiciofis erroribus prorfds «faineant, inventuri apud nos, fi eftâvaliter potuerint, Be parmile per legitima documenta nos certificaverint, paterna caritatis affeâum, & apertum manfuctudinis Bc clementifontem.

Inhibentes nihilo minus cidem Martino exnunc, ut interim ab omni posdicatione > feu przdicationis officio omnino dcfiftat.

Alioquin ut ipfum Martinum, fi forte jnfti-

CiX

tie * vittatis iaor a peccat· non retrahat, indulgenti·que ipaa ad ponitentiam mq redicat, pOMurom terror coerceat difciplinm, ««Iro Macrinom, ejaf^ue adherentes, coaa* plice·, fantores tc receptatores terror* profeotium tseoltani tc moneam ia virtuts fends obedicatia fc fab pmdiafe oaanilMu tc fingtslie prooil › on ipfe jacamadii, diftriâ· prodproado mandamus, qaatuous infra fcaaginta dies, qnoraaa vigiati pro priaao, vigmri pro fscsmdo, tc reltqnos vigiati die· pro tordo tc peremptorio termino affignaauM. ab aSxiooe pvnfcnunm la loch iofafcriptis › immediate toquent·· aaororaodoc, ipfe Martinat, complice·, fautores, adhérentes, A receptatote· prodiâi, a profatis erroribus, «oramqu« predication· ac publicatione tc aflertionc, defcnfione qnoque tc librarum fee fcripturaram aditione fuper eifdem « fire conun aliqao omnino defiftant, librofq·· ac fcriptnras omnes tc fingula·, *profatos,* errores, fen eoram aliquos quonsodolibet continentes, comburant, rei comburi faciant, Ipfe etiam Martinn· errore· tc affertiones hujuimodi omnino revocet, ac de revocatione hujuimodi per publica documenta to forma juris valida, in manibaa duorum pnstatorum confignate « ad noa infra alio· fioaltes fexaginta diea tranfmittenda, ve! per ipfummet (fi ad noa venire voluerit, quod aaagis placeret) cum profato pleniflimo lalvoconoafcu, quem exnone concedimus, deferenda, noa certiores efficiat, ut dc ejus vera obedientia nullus dubitationis fcnipalus valeat remanere.

Alia· fi, quod abiit, Martinus profatus, complices, fautores, adharentrs tc receptatore· prodidi fecui egerint, feu pnsmiifa omnia tc fingula infra terminum prediâum cum effvâu non adimpleverint, apoftoli imitantes doârinam, qui hxreticum hominem, poft primam tc fecundam correptionem, vi. tandem docuit, exnunc prout extunc, fc e converib eumdem Marttoum, complices, adherentes, fautores *tc reccptctoret* profatos, tc cocum quemlibet, tamquam aridos palmites in Chrifto non maaentes, fed doârinam contrariam catholico fidei inimicam, fivefcandalofem, foi damnatam › to non modicam offenfem divino majcftatis, ac univerfali· ecclefie tc fidei catholice detrimentum tc fcandalum dogmatizantes tc prodicentes, claves quoque ocoefio vilipendentcs notorio· tc pertinaces hqreticos eadem auâoritate fuifie tc effe declarantes › cofdem ut tales haram ferie condemnamus · tc eos pro talibus haberi ab omnibus utriafque feros Chrifti fidelibus fupradiAis volumus fc mandamus j cofqne omnes fc fingulos onuübw fupradiâis, fc aliis contra tales a jure infliâis parais, fc prefentium tenore fubjirimus, fcettdem irretitos fuifle fc elle decernimus fc declaremus.

Inhibemus proterea fub omnibus fc fingulis protniifis panis, eo ipfo incurrendis t omnibus fc fingulis Chrifti fidelibus fuperius nominatis, ne feripta, etiam oro&toa errores non continentia, ab eodem Martino quomodolibee condita vel edita, aut condenda vel edenda › fcu eoram aliqua, tamquam ab homine orthodoxo fidei inimico atqae ideo »ahcmentes fnfpcâa, tc ut ejus memori» omnino deleatur dc Chrifti fidelium confortio, legere, aflererc › prodieare, laudsre, imprimere. publicare, five defendere per fe vel alium › feu alior, direâe vel iodireâc, tacite vel exaceffc « publice vel occulte, fcu m domibus luis, live aliis locis » publicis vel privatis, tenere quoquo modo premiaunt: quiahno illa comburant, ut prefextur.

Moncmas infoper omnes * fingulos Chsiftt fideles fupradiAos, fub redeas excommunicationis late fimtenti· pana, at haretwoe ans» diAos declaratos fc condemnatos, mandatis noftris non obeemparantes, poft lapfam tamini fupradiâi «vitant, fc quantam in eh eft, evitari faciant, noc cum eiidcm vel eoram aliquo commercium, aut aliquam converfationem, feu communionem habeant, nec eis neceflaria miniftrent.

Ad majorem proteres diâi Martini, fuoraaaque complicem › fautorum fc adhnradtmm. ac receptatorum prodideram, *fic* poft lapfum termini prndifti declaratorum hereticoram fc condemnatorum confefionem, univerfis fc fmSilis utriuique feras Chrifti fidelibus, petrisт· ı», archuepifcopis, epifeopis, patriarchalium, metropolitanaram fc aliarum catfeedralium · cotlegiataram, ac inferiorem ccdcfiarom prolatis, capitulis, aliifque perfonis ccclcfiafticis, uscularibus, tc quorumvis ordinum, etiam Mendicantium (profertim ejus congregationis, cuius didus Martinus eft profeffiis, fc in qua degere vd morari dicitur) regularibus, ««emptu fc non exempti», nec non univerfis fc fingulis principibus, quacumque ecclefiaftica vel mundana fulgentibus dignitate, regibus, imperatori* electoribus, ducibus, matehionibus, comitibus, baronibus, communitatibus, univerfitatibus, potentatibus, civitatibus, terris, caftris fc locis, feu eoram habitatoribus, civibus fc incolis, omnibufquc aliis fc fingulis fopradiâis, prr univerfutn orbem, pnsiertim in eadem Alemsnia conftitutis mandamus, quatenus fub predidis omnibus fc fingulis panis, ipfi ve! eora<n quilibet, prrfatum Martinum, complices, adhrrentc», receptantes, fc fautores perfonalitsr capiant, fc captos ad noftram inftantiam rerineant, tc ad not mittant, reportaturi pro tam bono opere. a nobis fc fede apoftolica retnunerationem prnmiutnqoe condi5num; ve! faltem eos & eorum quemlibet, e metropolitanis, cathedralibus, collegiatis, fc aliis ecclefiis, domibus, monsfteriis, conventibus, civitatibus, dominii*, univerfitatibu», communitatibus, caftris, terris ac locis, rtfpcdive tam clerici fc regulares, quam laid omnes & hnguli fupradidi omnino expellant·

Civitates vero, dominia, terras, caftra, villas, comitatus, fbrtalitia, oppida, fc loca quueumque ubilibet confiftentia, eorum fc carum refpedive metropolitans!, cathédrale·, collegiatas, tc alias ecciefia», motufteria, prioratus, domus, conventu*, fc loca rdiijiofa v«l pia cujufcumque ordinis, ut proertnr, ad qus profatum Martinum, ve! aliquem ex produftis declinare contigerit, quamdiu ibi pennanferint, fc triduo poft rectflum, eccletuftico fubjicimu» inteidlâo.

Et ut pramifia omnibus innotefeant, mandamus infuper univerfis patriarchis, archicpifcopis, epifeopis, patriarchaltum, metropolitanarutn, fc alianur cathcdralium ac coitogiatarum ecclefiarum praelatis, capitulis, riiifque perfonu ecclefiafttcit, torolaribut, fc quorumvis ordinum foprsdiâaram rcgulsritan,

fratribus stligiofia, monachi», exemptis A non exemptu fopradiÀû , ubilibet , pnrfertim ia Alemania contuatis , qua enes ipfi vel eorum qnilibvt fob fimHibus cenforb A pernis eo ipfo incurrendi», Ma»tinum . omnefqua A fingulos fopcadkfo», quielapfo termino buptfmodi mandatis , feu monitis ncAm non paruertnr , in «oram ecclefiis, dominicis A alus fefttvi» diebus, dnm inibi *maior* populi multitudo ad divina convenerit, declaratos hrretires A condemnatos poblice nuntient , faciantque A mandent ab aliis nuntiari , A ab omnibus ardius evitari .

Nec non omnibus Chrifti fidelibus , u: eos evitent , pati modo fub pmdidi» cenforis A poenis ·, *A* pnrfentts literas, vel earum traftffomptum fob forma infraferipta faâum, in eorum ecclefiis , monafteriis, domibus , conventibus, A aliis locis, legi, publicari, atque affigi faciant. Excommunicamus quoque A anathematizamus omnes A fingulos, cujufcumque ftatus , gradus, conditionis , preeminent!» , dignitatis , aut excellenti· fuerint, qui , quo minus nrefentesliter·, vel earum tranflumpta, copis leu exemplaria in fuis terris A dominiis legi, adigi & publicari polfint , fecerint , vel quoquo modo procuraverint per fe vel alium (eu alios, publice vel occulte, direAe vel indirecte , tacite vel expreflè.

Poftremo, quia difficile foret ptwfentes literat ad lingula quxque loca deferri , in quibus necellariam foret ; volumus A apoftolica auAoritate decernimns , qnod carum tranfliimptis manu publici notant confodis A fub*feri*ptis , ve! in alma U<be imprécis , A figillo alicujiis ecdeliaftici prefati munitis , ubique fletur A plena fides adhibeatur , prout originalibus literis ftaretur A adhiberetur , fi forent exhibit· vel oftenf» ,

Et ne prafaius Martinus, omnefque aHi fupradifti , quos prxfcntes liter* quomodolibet concernunt, ignorantiam earumdem hierarum, A in eis contentorum omnium & lingulorum prxtcodce valeant , literas ipfas in bafilics principis apoftolorum , A cancellarie apoftolic« , nec non cathedralium ccdqiiarum Brandebargcofc » MIlaenfi· , *8c* Merfpergenfis vahrb «figi * publicari dcberc Votamus : decctn*»te» , quod earomdcm literarum publicatione fie fa&a, fopradiâu* Martioum, omncfqQc alio· *tc* fingofo· pnenominatos , quo· liter· farjrf modi quomodolibet concernunt, perinde *µ»* âent , ac li liter· *ipitt* die affaionta *tc* publientionis hujufmodi ci» perfoaaliter leû· A intimat· forent t qnom non fit verifimile, quod ea qnx ta* patenter fiunt, debeant apud ena incognita remanere ·

Non nbftantibos cooftitntfonibus , A ordinatiotubus apoftolicis, feu fi fupradiâft omnibus & fmgulji , ve! eorum alicui » aut qsribufvia alii» a fede apoftolica prxdiâa , vel ab en poteftatem habentibus » lub quavis forma » eciam coofel&otuli , *tc* eum quibufvis etiam fortifiimis claufulis , aut es quavis caufa fefc grandi confideratfone , indultum vel conccSiim cxiftat , quod interdici t fofpendi vel excommunicari non polfint per literas apoftolica·, non facientes plenam A eapreflam» ac de verbo •d verbum, non autem per claufulas generales id importantes , de induito hujufmodi mentionem » ejufdem induiti tenores * caulas A formas » perinde , ac fi de verbo ad verbum infercrentur, ita u: omnino tollantur, prafentibus pro exprelfis habentes,

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noftra damnationis » reprobationis , rejeftionii , decreti , declarationis , inhibitionis , voluntatis . mandati , hortationis , obfecrationis , requilitioeia , monitionis , afflignarionis , conceflionis, condemnationis, fobjeâionis , excommunicationis A anathemati» zjdonis infringere , ve! ei aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prsfumpferit , indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri ac Pauli aponolorum ejus , fe novetit incurfurum .

Data Rome apud fanâum Petrum , anna incarnationis dominice >po. rvn. Kalendaa Julii, pontificatus noftri anno oâavo.

Vila. R-Milanefius
Albergatus.

iHADRIANI PAPÆ VL

^u,iwa,oii. «««» M»»;

J TADR1ANÜS tenuis fed honefte for. A E tun· parentibus UltrajcAi natos , Loraan ftudendo tantum profecerat , ut iuter theologos facile primus haberetur . Qua de caufa in Caroli V. prxeeptorem aflumptus, atque ia Htfpaniam profeAus , ibique epifeopus A cardinalis creatus , poft vices ibidem Caroli prsdare geftas , tempore rjnfdcm Caroli V. imperatoris anno domini ifu· quinto Idus Januarii , opera cardinalis Medices , atque omnium cardinalium confcnfu pontifex eleAus fuit . Quod cum illi apud Viâoriam urbem Cantabri· moranti nuntiatum effet , Genuam maritimo itinere delatu» , a principibus Galhx fummo honore vifitatus eft. Romamingrefim oftavo Kalendas Oftob- in Vaticano coronatus eft pompa admodum tenui propter pcftis calamitatem , qu· tum Urbem pervafer·t . Nomen cum quibufdam aliis pontificibus non immutavit . Amplo A robufto erat corpore , fed vivaci ingenio · Nam cum cardinalis nepoti foo faccrdotium 70. aureorum annui redditus contulifict , vacafTetquc 'aliud , enios proventus paulo pinguiores client , vit adduci potuit daret illud , folitus dicere '. Caperefe homines beneficiis dare , non beneficia hominibus . Ad rempubiicam accedens , ob minimos rerum uiiк omnia fere aliorum arbitrio moderabatur . Bellum intulit Sigifmundo Malateftx , quem ducis Ferrarienfu atque Urbini auxilio fretus Arimino expulit , omniaque adverfus co« duces a Julio A Leone decreta abrogavit . Cardinalem Soderinum ob datas advenus pontificem A Caiolum literas, in vincula conjecit,

>n П nudLi.

jecit. Rhodurn tcxtio·» je* menfem gravilli- A ma obGdioce perfelitaarere cam rtfciviffet, urens* cara» cogiutinste* m hoc coovertit at iUi (occaneretur . Ventat turbato «■» reran ftatu , mario profafo , Infelici exitu obfidio terminata eft . Molta quidem » uti erat asdunti aelo acceufaa « ia eedefi· utilitatem arvftttoHM erat t fi Godefrido* , Tancredos , Baldainox, Roberto* ea «cat naita fuifict. Ad denim refermandure · eorniptofqae Urbia mores ingenii vires convertit . Saaaqm Antoninum Florentinorum antiftftere , Be fandum Bcononem Germanum in fanâorum catum aggregavit . Cum intellcxifiet Franci· regem rrancifcum in Italiam cum potenti exercitu adventare , pontifex Gnfari* partes felfit. An- B lflèe , Hungaris , Venetis , aliifque liberis talia Civitatibus in feederis focietarem adducftis . Hajos temporibus, inquit Sarius, quodm're r*diculom accidit Vvittembergc : Carolftadius cnim Br Melanchthon praecipui Lutheri difcipuli Br fymmyft» , haufta orrabone cx fcripcts Lutheri , ftudiofi* adolefccntibus perfaafere > non efle dandam operam philofophi» i Platonem * Ariftotclem , Ciceronem , Ar id genus alios , non nifi mere fcripfiflè commenta Be impoftuas , ideoque libros eorum Vulcano confccrandos j uni facrorem btWiorum ledioni va-'tndum , ncque fa* elle hominem Chriftianum literis deditam aditare · vitam : faciendam omnibus, quod in Genefi C didum eft : Jb uultut *h« vtfterii fUi tuti. Et ut iuara tnfaniam ex Lutheri primaevis fentibus ad fe derivatam magis proderent, Carolftadius ex archidiacooo faftus eft agricola Vvittembcrgenfis ; Melanchthoo in piftrino artem piftoriam meditabatur ; plerique sdofefccnres artium liberalium libris combuftis mechanica opificia complexi funt . Λ quo delirio dum Lutnerus utrumque a fe infatuatum, verfis velis ad mentem iamorem reduxiflet , omnes ille catholicos reges ac principes (criptis fuit caliimniofe traduxit . Hadrianus paulo poft hxc Incidit in morbum , ex quo commendata ecclefia & Chriftiana republic* cardinalibus , diem claulit extremum , vm. Kalehdas D Odobris anno Chrifti ipj. cum in pontificatu fediftet annum unum , meofes fex , diefque totidem . Poft obitum ejus , duos menfe* , dicfqoe quatuor fedes vacavit . In fando Petro icpultu* eft , hoc elogio exornatus :

Csrwa«ail «LhamsX- 'Siria ç m t

j.

J^· h*,

Ha oxiiNus VI. hic situs isr, q_ul kI8IL SIBI INPXL1CIuS IN VITA, VAM Q.UOO IMIUIKE Γ, DUXIT.

BREVE HADRIANI PAPÆ VI.

AD FRIDERICUM SAXONIÆ DUCEM, adverfus Lutherum.

DsZrde *fili , fitlttm CT ufeftelice»* feordidMurm .

Sat is λ plus quam fatis feftinuimus , dilede in Chrifto , fi forte Dei pietas tuam animam dignetur invifere , ac dare poenitentiam ad cognofeendum veritatem , ut refipifeeres a diaboli laqueis , a quo captivus detineris . Novimus te paterne monitum a felicis recordationis pnedecefiore noftro , ut a te feparare* perniciem illam Chriftiana religionis Martina· Lathorum : Ar cum μα» toti oibi manifefta cficot fcelcftifttm» machinationes illius , *ipera*virere Br te ad cor penitus reverfensre .

Sed quoniam repedavimus uvas , cr erre *fuie fnfit ntfitnr , utulitiu f» juut nufuafeu :* coegit nos reiieratio tui , coegit paternus areor , quo te , Br tibi fubdito* oatones in doreino femper fuimus profecuti, (alutaribu* *tc* paternis monitis adhuc conveni-re , ut vel taoden* refipifcaMS, antequam plane in vos conveniat quod mox fubdit propheta : Utrarum rspreium v*rarr *e»i* , ya/4 dsmâ- •or pryectr *tti* .

S,

JkO·.

' Et quid dicemus vobis , quam quod Galatis fuis Paulas? O *iufeufuti , fuit <vet fuftiuu- •vit verituri ueu\ ebtJirt ? Cuntbutit beet ; iutern· Ittt futret tiffini , ut tlittut vehit : tuujurtt* I»v- *fini , <7* uuuuMluhuut ^tiit* , quod ab ca sttatc > qua ano eodemque tempore vixere Hadrianus Romanns pontifex 8c Carolu» ille magnus imperator , Saxonies fidei plantatores, ad noftra uique Br cariffimi inChrifto fihi noftriCaroli tempora , avi Br proavi vcftri atqne adeo Saxones omnes , femper habiti cftis veluti pacis amatores, fidei propugnatores, per omnia obedientia pacifici alii : talefque ut non immerito Gregorius V. natione Saxo , olim Romanus pontifex , Saxoni· ducem in Romany imperatoris conftituerit eledorem I ^•••ada *tr- g· rutu rite tuurarni tfi toltr tptimtuf Cur tu» futile truu^trimiui ut tt , fui swr* «*r4vir ia *gru/iuut Chrifti , i» uliud tveugtlieut t futt* ato *eft uliutl , uifi fuut fuititut , fui vt teuturhuut* , CT *vWaar *tenvtrtm euui^eliuut Chrifti f* Quis vineam domini fabaoth tam pulchre plantatam eft demolitus ? Ceste exterminavit eam aper de filva , Ar fiagularis ferus depaftus eft eam . Sed v« illud a vobis , a domcfticis Bc amicis , a cruciatu praecordiorum . Obfecnmus tc fili dilede in Chrifto , leva oculo; tuo* in diredum , *tc* vide ubi iis proftratu* .

o«M· i.

D—. i*.

n·

Confident quantam ecclefi· Chrifti, tot malis undique circumvallat» ac pene oppref te , pro opera qua illi (obvenire deoueras, cladem infuper intulifti I Oppugnator feris ab infieftiffimo illo ac potentillimo Chriftiani nominis hofte . Diffident intus principes reipublice Chtiftiaa» , &■ in motuam armati perniciem , cruentiffimit inter fe odii* conflidanrur ; *tc* in fraterna vifcera ferrum ftringunt , ut vix Ethnici inter fe erndelio* . An h»c it* tibi vifa funt non fati* gravi* , nifi contritionem induceres feper contritionem , nutrjens ac fovens ferpentem illum in finu tuo , qui veneno lingo» fu» ecclefiam Br terras infecit adeo , ut nunc perveneri t gladius etiam ufque ad animam ? Quanto autem pluris eft anima quam corpus , tanto gravius eft prvdidis omnibus horrendum illud Br plus quam Tartareum venenum quo brrefeon ac fchifmatum contagione tot myriades animarum interierunt , intereuotque. Ita tibi debjemus omnes, quod nunc paffim ab unitate matris ecclefi» recedatur t Quod avertatur vulgus indoâum , ac bis mille preftigiis ac fafetnationibus retrahatur a fide , quam luxit ab ubere materno : Quod bafilic» fini fine plebibus, plebs fine facerdotibust facerdotcs fine debita reverentia , *tc* fine Cbrifto denique Chriftiani Quod facramenta fidei , non facr* cealeantac : Quod fanâuariuaa Chrifti , fandum elfe negetur : quod dies fefti feftivis fruftrcntur iolcpoiis : Quod reoriaa-

ter homines In peccatis fois, *n^ianiw* anime A ad tribunal terrificum , nec pernitentia reconciliati , nec focra communione muniti t Quod •okerrimos ille tabernaculi ordo confofos fit , ^ peu Chriftiana pace ac tranquillitate âd rebellionem > ud rapinas » ad cedes , ad incendie , cum magno ae manifefto Cbriftian» rei-* public* difesimioe , velati daffico paffim exci- · Uti. Pra quibus egregiis tuis In ecclefiam Chrifti meritu , quo te pcamio » imn qno non fopplicie dignum cenfobimus ? At dices forte, Serpens aae decepit . Dignam certe recepifti ■creedem * qui illum netrivifti in fine tno. Sed itane ftultus es ac fine corde » ut in eis maxime rebus , in quibus errare damnari eft , uni homuncioni cooperto peccatis , quam tot B fanftifiimls ab initio patribus > qni in lege Dei meditati funt dic ac noflt . *tc* quam tot oniverfalibus conciliis, advertas que impudens o· iUod velut fepulctum patens » fe aperire non erubefott c fanftadenique fc catholic» ecclefi», cujus ritum, confoetuaiacm fc decreta , a temporibus apoftoloram ad nos ofouc inviolabiliter obfervata, unus ifte facrilcga temeritate damnare pftefomit , pias credere potueris ? O «cara dementiam . ac plus quam Judaicam cscitatem I At fortafis hoc tibi impofoit, quod veterator ilk Martinus , fc ejus fequaces , de capitulis fcrlpturaram vifi funt foa confirmare . Et quis tandem (urretitnnim ita non fecit ? An non h» font veteris fefpentis aftatia , qui hac C vcluti efca obdufto hamo miferis animabus mille technis fc vtribtiis fomper eft infidiatus: quique , quo angularem infringeret vet» fidei lapidem , ac Chriftianam feinderet unitatem, in licripturarum agrum fuum feminare femen , fc Setverfam feripturarum intcfligentiam jampri- eft aggrenus ? Cum itaque maxima tamper pars ecciefiaram , imperita turba fit. & vix unus reperiatur aut alter , qui fpiritualibus oculis dc icripturarum intelligentia digne valeat judicare : fiquidem librum lignatum legimus , quem folus Ico dc tribu Juda dignatus eft aperire , ac folvere fignacula ejus : quas tandem eft ifta diabolica exercitio , uni carnali homuncioni , femper eruâanti crapulam fc potum , quam reliquo orbi univerfo , quam tot fpiritualibus patribus > quorum voluntas femper firit in lege domini » qui vite fanâimonia , oftenfioue ipiritus , ac virtute , gloriofo denique martyrio fuam doârinam comprobaverunt , in feriptorarum intclligantia plus apud te fidei habere potuifle ? O caritatem novam fc tnaadicam Vous apoftata tibi potuit perfoadere , fefelliflc p lores univerfos t errare pcfteroa , & io folum fe fc quos decepit pervenifle regnum Del . pervenifle totas miierationum Dei divitias , *ac* gratiam univerfitatis *i* Et quid non dicimus cum propheta: Hr« , *fo» , tc» , demi»· : trint t»wn* ? Quin potius . cur non devitatis (fe- £, eundum ^apoftollicum pncceptiim) qurftionibus ac pugnis verborum , ex quibus oriuntur invidi» , conuntiones . blafpbcmia t fofpictoocs mal». cdafltftationes hominum mente corruptorum , « lubvenunt corda audientium t e* operibus fois, juxta dominicam defignationem. T ftudaiftis cognofcrre filium profanum iftum » qui ad vos venit primum in vcftimcntia ovium. lupos iotrinfecus repaciffimus ? Siquidem non ex foliis , non ex floribus, fed cx fruftibus arbcr cognofeenda erat .

Annon manifefti font nequiflimi fruftusejus ? Siquidem focriteges hic adverfas Deam . imaSiaes iceras . atque adeo iidam Cfotaa Cbrii . fcekrati* maaiboa confringere , Ac poli», th conculcare peditas non formidat > contra faccrdotvs Dei forare impio temerarie debaechans , non definit laicos , ad lavandas fibi in aorvm (anguine manus fodato concitare: ec* defiam Chrifti parricidalibus armis oppugnans, hoc agit alfiduo t ut folfoceator hommes ia peccatis fois : hoc unum elaborat . ne divina miforicordia fois facramentis , qua peccatorum remedia efficacia e& voluit , vulneratos in ec* clefia foa curet . Ita enim ea aut foftulit aniverfo , *aut* hsrcfeos fu» peftiforo infecit veneno * ut toxicum magis requirat, quam animarum medicinas .

Pnrcepit fuis ne indignanti Duo quis fatiifaeiat : nc jejuniis , orationibus , lamentationibus peccata redimat ; ne hoftia illa placent Deo , cornus *tc* languis domini noftri Jefu Chrifti a laccrdotibus offeratur quotidie pro peccatis noftris . Vota docet non reddere domino Deo fuo. Et cum ipfo fit apoftate , ac profollioni* foa deiertor, ut plurimos foi faciat fimiles, fanda Illa Deo vafa polluere non veretur , confocratafque Chrifto virgines . fc vitam monafticam profeflaa, extrahere a monafteriis fois . *tc* mundo » imo diabolo quem femel abjuraverunt * reddere . Quod in veteri lege in umbraticis facerdotibus domimu non tulit , quod Ethnici in idolorum fuorum fla·, minibus omnes font abominati , Chrifti (acr.rdotes etiam viliflíraia copulat meretricibus . Sanftos patres illos , quorum vita *tc* doftrina illuftravit untverftim mundum . non fohrm debito honore non profoquitttr, fed multo quem Cain fcelcftius despicit t deridet * contemnit t infeftatur.

Sacrofanâis omnibus univerfalibua conciliis impudenti ore palam contradicit , ac facrilcga lingua detrahit : libertatis foecic licentiofam quamdam vitam , nullis conltriftam legibus , ac vere ferinam > inducere conatur. Unde fc exlex homo , contemptor ac violator legum omnium , in tantam erupit mentis vefaniam » D ut (anâiifimorum patrum decreta fc ecclcfiafticos canones igne publico concremare non formidarit . Et breviter Chriftianam veritatem , omnem rerum ordinem , pulcerrimam denique ecclefi» faciem , a Chrifto , ab apoftolis , apoftolicifque viris ac fanAKfimis patribus ab initio conftitutam , unur hic poft tot centenos annos difetndere , invertere ac deformare molitor.

Quod li nondum fatis etiam intemofeis, de Chnftiano magifterio , an de Antichrifti fpiritu Hia proficifcantur ; fi ita fofcfoavit te pnrftigiator ille » ut crcdcrc poflis unum hunc perfidUfimum apoftatam , reluti alterum Elicutn habere duplicem fpiritum Eli» . aut alterum efle , quem fe jaftitat , Daniclem , in quo fit fpiritur amplior *tc* intelligentia feripturarum major , quam in omnibus olim fanftif. fimis iUis doftiftimifque viris , quam in facrofanfta ecclefia catholica , quid aft tu uno· carius ? Aut fi jam ex fruftitae arborem cognofccns, io errore pcrfiftis tamen , quid ce miferius *f*

Sed efto : transfiguratos fit coram te faunas ille in angelum lucis , *tc* quas manlfofta font opera carnis ac diabolica , fpiritns eflefc Chrifti opera, venenata fua focandia perfoaderejpotuent. Numquid non ubique vel hoc ipfo pro-

fai.

prodit j cujufeam feintas fit , quod omni» A sjus fermo amaras cft , virulentus, arrogant, *c maiedkeotilKuius , oafeoa* *m /rate·» cquviciia, bla/pbumlis ac /commatibus ptefr quam veacnatti , adverbs oosue Chriftiattu pietatis, modeftiar , manfectudfais at benignitati» oflicium ? Numquid ha docuit Paulo» , cnjm fe jaâhat fprricum habere , cum ualla ejus cktct epiftola « que non pacem A unitatem , ac alia* id genes virtutes redoleat? An aoa Romanos fuo» hortator in domino , ut fe caritate fraternitatis fe diligant invicem , fe&cntnr que font p»ei» , fic quu »edificationit cuftodtaot ? Corinthiis annon teftatur , fc docete in ecclefii» , Deum , non diffenfioois , fed pacis Deum efle ? Et , brevi- b ter , numquid non ubique danat t ubique docet euangelica illa tuba » ut digne ambulemur fe omni humilitate ac manfuetudine, cum
W 4. Ktientia /apportantes invicem in caritate, foiti fervare unitatem fpiritu» in vinculo paci» , utque deponamus omnem iram, indigna-
6V J. tionem , malitiam * blafphemiam , turpem fer. monem ? Quo igitur pafto maledicentiam , amaritudinem , Iram , indignationem , bfafIherniam , inflationem , jadationem, quis ita uic peculiaria fent , ut illa Paulo, ac illius difcipulis univerfi» , qui mitis eft ac humilis corde non Paulini , non Chriftiani , fed diabolici fpiritu» efle certiflimt indicia , vcl cuco non dariflitne appareat *f*

Ex verbi» illitu quomodo non intellcxifti , C Cbriftmn in corde luo , an vero antichriftum haberet , fecundnm quod ipfa Verius ihevangelio ait : Trsgeater *viftririn* , faeeivd· pvte*ftit fata loqui* , rwm *fitit mali i De akundautia enim eerdit et loquitur* . Et cum feriptum fit, quod *Dei M peffidekaut* : Item
Muri j. rnin '° euangelio dicat dominus : XJaicuufw *di»rir fritri fue* , \nea, rva/ er/r *cutilit : Qui MtfU dixerit t* Parue , reus *erit gtbctcna i», cendie* .

Tllumne efle antichrifti apoftolum, cuiquam obfcurutn efle poterit ? qui non- modo facerdotee Dei ,· *fed Se* principem facerdoemn Petri foeceflbrem , Jefo Chrifti in terris vicarium , ram nefandis infamibufque nominibus , tam inauditis contumeliis , convitiis , ac blafphcmiis , nofquam non lacerat , di/cerpit 8c iniedatur, ut ea commemorare pudica refugiat lingua , * audire horreant aures cafte : Qui apoftolicam cathedram in qua pnefedit caput apoftolorum Petras , cui profuerunt tot fanâi pontifices , quam ecclefiam principalem, unde fit exorta unitas facerdotalis , fanâus ille *te* Jrloriofes martyr Cyprianos , non dubitat aferere , impio ac pcftilenti ore cathedram peftilenti* , antichnftianam , diabolicam, Sr fi qua potuit excogitare nefandiora , toties appellare non ceflat : Qui fcholas Chriftiani» , que tam multos doaiffitno» fanâiŒmofque E viros , tam egregias in ecclefia Dei columnas nobis protulerunt , impudica lingua fua , lupanaria , Sodoma» & Gomorrhas ubique vocare non verecundatur : Qui non fatis habet, omnipotentis Dei faccrdotcs probris omnibus , convitiis, contumeliis, ac blafphemiis horrendis *te* inauditis , nunquam non publice ac privatim infeftari , quibufvi» viliores facete , nifi etiam laicos concitet ad lavandas fibi manus in fanguine ipforum : Cum tamen quanto honore haberi velit facerdotc» fuos , maxime autem principem facerdotum , idem ipfe Do-

minus in Deuteronomio teftatur eft , dkens t Λ *difficile V* apud *te judicium tffe frefaxerii itttr O'fufiium , taufam tT taufam , lepram tr n» lepram* , CT /udicsm» *intra ferret tuat viderit* veria *vtritrl , fur*f» CT *afetnde ad lectae* , «arat *eieierit deminue Dcttt tuui , veniefqne ad faerdotet Lrvirici µ.» »*rit* , <F *ed jeditete* fut *fuerit ille ttutftre* , fuarr/fae ai *eit* , yvt iudiraiaur ni» *jtidttti ritettm : O"faire querneeftie dixerint , qui fitut lute qteeue deterit deneitutt* , <r *decurrem te juxu hiat ejut ; fcqucrifquc feuteutinm ceruee, ttec declineiit xd dtxttrjnt geqtte ud fixifirxxt , Qui tutem fuferfarit , neleut eicdire faerdetit imftrie , e*i ,- remfore mixiftrxt demine Dee tue , ex decrete falittt meritter heeue ille* , cr *xuftrtt* «alam *dt Ifrtul : tunffufque fefului xudirui timebit , ut nuUut deiutefi ixtumefat fa feriiu* . Et Samuel cum /perneretur a filiis Ifrael » annon dicit domiuu» : X·» *enim te ffremeruut , fed mt , et reluent fufer tet* : manifefte oftendens , invifibilem fe contemni , cum vifibikm quis fpernit facerdotem ? Quare &: Mofes murmuranti adverfus ic populo refpondit › ^(»n *edwfa me murmurafiit , ftd udvcrfa demixxnt Deum meftritm* . Quod fi Levitico» illo» facerdotes tanta honoris prorogativa procellere voluerit dominus , qui exemplari tantum ac urnbrw defervtebant crleftium, in umbratico illo tabernaculo facrificiorum ofticia confumentes : quo tandem honori» loco cot haberi voluit , quibus tradidit çlaves re- *MalA.lt.* gni culorum ? tantamque tribuit poteftatem , ut que lignent fuper terram , ligarentur *& in* culis : & qua folverent fuper terram , foluta efleue *8e* in culis : utque quorum ipfi dimitterent peccata , dimifla forent : quorum reti, nerent , forent & retenta ? Qui non fanguinem hircorum aut vitulorum , led hoftiam vivam , fandam, immaculatam, corpus & fanguineo» domini noftri lefu Chrifti offerunt quotidie pro peccatis noftris, conficiunt verbo fuo ac manibus traitant ? breviter /aeramenta omnia , quibus hominibus vita faluique tribuitor animarum , fuis perficiunt orationibus ? D Quanta, inquam , honore hos procellere voluerit dominus, quis tandem dubitabit , quod net ipfe tacuit in euangelio , cum dixit ad eos : *Qui neci audit , me audit* : CT *qui vet farnit , me fperuit : qui auttm me fpernit, faruir O' cum fa mifie me f Et* quid confequitur ? quod tn eumdetn Chriftum blafphemus eft *8e* maledictis, qui facerdoti Chrifti blafphcmat aut maledicit . Annon hoc primum mandatum in retributione . *Heuera patrem O matrem , ut fit Ittuavut fuper terram ? Qni a*, tem maledicit patri aut matri , morte metiatur.* Numquid ad carnales parentes tantum illud eft referendum ? Et num minus ad cos qui nos ia Chrifto regeneraverunt , per quos Chriftiani fumus , qui nobis peccata dimittunt , qui culcftîbos nos pafcunt /aeramentis ? Quid fi peccatores font & mali facerdotes ? Quid (» & parentes ? Numquid propterea eos non honorare aut eis maledicere licebit ? Numquid non *8e* Judas erat inter eos , quos dominus mifit ante faciem fuam , dc ad quo» dicebat: *Qnitumque ueu rtteperit* «o» , *neque audierit famonet vqftrot , exeuntet ferat de deme aut civitate, txtutite pulverem de peditut vefirit. -^tmeu* *MtA. to.* *dite volai , tolerabHiut erit terra Sodomorum O' Gomerrhaorum in die judicii , quam dii civitati* . Annon przcepic ita apoftolus : *Oiedite*

pTUMfru '•rfrii , *fcdfMttt tu* ? Quod fi malis *te* peccsroribus noo fit obediehdom, qni- rlf.u m nttù m- ft. ois e« , noli difcuterc jaftorro : noli te judicvm De» conftitucre * Chrifti. Annon ira prncepit domines ia evaagel» , dicent ... «arladnam Mrjfs ... SpwrMfw ... <Mr- ... : manifefte fignificans, ha* here eoa dignitatem , tametli vita eflent perdita Numquid idem dominos , cues poftea tempore palfioais alapam ... Ctsdotls , d'centi fibi ... adverfus pontiheem quidquam disk contomeliofe quin ... innocentiam ... inquit , ... *Um* , paid me ... Anno* ft Paulus , cum csrdcrcter ... /oadaa* figeas , Cf caasr- fi... tamen mane nomen & umbram quamdam facerdotis cogitans ... w» ... Quo magis miramur , quod e« illis diabolici lpuitus opç. ribus , velati frudibus nequiffimu arborem Jeffimam nondum cognovifhs . Et quis tanem eft ita hebes animo , ut non videat quo nunc prorumpant furiolîffimi conatus iftius, cum ut qui(que eft facinoroliffimus , dcfperati(fimus , aut perditiflimur latro aut homicida « fob iftius vexillis ac tignis conveniant ? Ecclefiam jam Chrifti parricidalibus armis ac facrilegis manibus non clam t fed palam oppugnantes , confecrata Deo loca , templa & monaftcria exurunt ft prophanant : Chrifto dicatas virgines , facerdotes Chrifti ... monachos eradeliffime perfequuntur , ecclefiarvm bona diripiunt ; ... breviter , rapinis t latrociniis , Ciedibus , incendiis , confundunt uuivçrfa : exccante nimirum eos jufto Dei judicio » fle in infaniam tam manifcftatn erumpere permittente , ut neminem jam latere poffint fcelcftiffime machinatiodes iftius. Atque hi, qui peftifera contagione ipfius infeâos fefe nunc tandem cognoverant » fchifnmtfco errore depolito , ac boretico furore deferto , unitatis ac veritatis domscftiom fidei fanitate repetunt. Inter quos , dûrâe nobis io Chrifto Jeiu , cum a te non e» poftremis severiorum «d falutarem matris fi- ... am fperaviflemus, quem revertentem libenter ... obvii» exceptflcmus manibus : bona fpe undem noftra fruftrati , videmus fupra petram induravifle tc faciem tuam : videmus perniciem illam animarum Lutherum fub tuo patrocinio latitantem , fuum adhuc virus longe lateque fpargete · Sed quoniam adhuc. potens eft dominus Deos etiam de lapidibus iftis fulcitare filios Abrahs , antequam egrediatur nt ignis indignatio ejus , ... (accendatur » nec fit qni extiuguat : ideo te , fili dUefte m Chrift» , obfccramus per vifcera noftri redemptoris domini noftri ... Chrifti , ... Chrifnanam unitatem , pes patriis caritatem , ... îue ipfius tuorumqoe falutem , ... * Chrifti , ... tot jam malomm procellis undique exagiuto ac pene opprefln, tua maxime eolpa , aliquasUo fer opem : milcmrc patri*

A Mât*ì, qu- tinners olim fidei , eximis uriigionia , faofts fub jugo domini ac reliaiofin obedienti* mfigni prsceIJcns gloria, oermeiem iftam religionis Chriftian* , ac fidei ac piscatis poblicum boftem Maitinum , in fusa £e neperifc ec fovifle vifcetjbus nunc crubcfcit . Milererc denique tui ipfius, tisoramquc mflore feduftorum Saxonum · Quos, njls ... catis . ... quidem eho , manet prsiens ... ta ultio divina , quam aequr in hoc fcculo effugietis t neque in futuro ... Huc dicit ... nus Deus : » pvpu/r ... so b4*r rsr : par ... : aum , ... <r - ... ne- ... nuaa-

B quid non audiftjs , qu- fecerim in diebus antiquis Legite feripturas , in quibus putatis vos vitam asternam habere ... invenisti- , 3nam gravis femper fuerit , ... quam terribilis ivina vindtâa in illos qui in populo Dei fchifma concitaverunt. Numquid non legtftu horribilem divinam ultionem adverfus Dachas ... Abiron , quod multitddiaem adverfus Mofen coocitaviflent, quos dehifcens fub pedibus terra » ... aperiens os fuum , degi utivit y dc omnia qus ad eos pertinuerant t ita ut defccodcrent viventes in infernum ? Et adverfus Core » quem camdem ob caufam cum ducentis ... quinquaginta viris cnlcftis flamma devoravit Quad ti ob dutlus imperium fortaffis , aut querumdam pafterum feu ignaviam »

C feu-malitiam-fchifmataexcitsnt daputatis : numquid non ex libro Regum audiltis adeo indignatum fuifle dominum adverfus decem tribus filiorum lfracl * ... in omne femen coram, ut dimoverit eos ... ttadiderit iu direptionem › donec projiceret eos a facie fua ? Ob quam tandem culpam , nifi quod ob durius imperium Salomonis , ... imprudentius arrogantiufque refponfum Roboam regis Jcrufalem , fcifus fuerant a tribu Juda ... Benjamin ? Quam prefens femper fuerit dominus vindex facerdotibus fuis , an non Sani ab regio abjeâus honore > ... Oxiar rex Juda percutitis lepra, propterea quod qu* facerdotes domini funt

D aufi ufurpare y fuflicienti vobis potuerunt efle argumento ? Et breviter t annon omnes tollantur hiftori» , univerfos ultrice domini manu infelice pcviifle exito t qui in Chriftos domini lacrilegas manus injicere non formidaverunt ? Contra autem » felicia omnia , ... longam iliis contigiflê vitam » qui Chriftum in laccidotibus fuis venerati funt ? Moveant ergo voa exempla aliorum , ... Cogitate quid vobis fit expeaandum , qui venerabilem Dei chorum in manus tentatis tradere profanas . Proinde quod dominus per Mofea percepit univerfb populo lfracl » ut fepirarentor a tabernaculi- Core » Dathan ... Abiron * nec ungerent quidquam quod ad eos pertineret , ne

E snvplvercntur in peccatis eorum : hoc ... vobis , unrcipue autem tibi , dileâe fili, ejufdem domini noftri aw^oritate psncipimus , ... oblectamus in Chrifto Jefis » ut feparemiai a Martino Luthero , auferacia a vobk petram illam fcandali , neque tangatis qwd illini eft , ne & vos divina ultio involvat fubko in

ctrrufit , »r fait »·«· euifferfc , nuttfet frtuturt ,

Non dedicaerit , fili dileâe , Panium irniimï , quem ficut VKifti m ecctefias Dei pasio

CW»·

i

«

cntione , tam graven animaram perniciem fab / i«o nutriens patrocinio : it* reverfus ad car » effice at onset fateUigant roan convcrGonemt atque qui per te font fcendailxati, fa tt rar. fna glorifiant Dean . Maxime autem hoc peufta quamprimum , at taunrum os filed obftnmruc , at capuletur blafpbema lingua · qua contra Dean ac fanAos ejus loqut non ceffet » Gt virus fuum esfataue fpargic . Et
*> a» propheticis vos verbi» admoneamus, *Se. tt* /upôr e4u , <r tfatar « farsrrqpre *it fit*niria aariftas , im jfe tsra , fe «ds *Utt* i· *tt* » V mwafrrw r^rÿnfan uMsahsJ efabû . Sattc » faqoam , * doAriai» variis * peregrinis nolito abduci . Interrogate de fcmnis antiquis , qae Gt via bona » per I quam ambulaverant patres veftri , quam do- mooftraverant tot myriades manyrem, docuc- rontqae tot millia confeflbram , * ambulate in ea .

Quod G U vobis Impetraverimus » ficut ar fincere factamus a erit quod gaudeamus cum angelis de peccatore poenitentiam agente , *te* perdium rarfas inventam ovem humeris no- eris ad ovile domini gaudentes reportabi- mus , paternaqne pietate, quantam ta no- bis fuerit , ftolam vobis pttftfaam reflitne- mes.

Quod G dixeritis * ^«n aasfotafaooj : hr Citerne falubriterque vos monenti refpondc- tis , ?(·« aadwasas . *Utt tutiiit ^ttutt* , C
" dicit dominus * cr *ttfttfiitt nafrtgttitatt* , fuuaM rfe *fttUtt ttt* . £rr« *tgt tiiatMt tmlt j»ftr ftftlt» fr»8Mt tfgi/ttitetuH qti* , fuU vsrfo UK4 *ttt» ttiitett* , CT *lt^v»* msum *frytctntt* . Sed dr boc tibi denuntiamus ia virtute omnipotentis Dei fe domini noftri Jefu Chrifti , cujus in reais vicarius farnus , nec te in prnfenti frculo hoc laturam impu- ne > dc fa futura asterni te ignis cxpcAarc incendium . Vivunt ana pontuex Hadrianas *te* rcligioliffimus imperator Catolus , meus Ca- riflùntu in Chrifto filias *8t* alamnus . Cajus tu ediâum vere Chriftixnam adverfas Luthe- ranam perfidiam , fe quod talem decebat im- peratorem , won fise gravi offirafa ac vili- £l penfionc Cufarca majvftatb violare non ti- mutfti . Noo committemus , ut quos dim cum Magno Caro!o Hadrianos pontifex in Chrifto genuerunt , nunc Hadrianus ponti- fex fe imperator Csiolus fab fchtfmatico ac haeretico tyranno, hzrcfeon ac fchifmatum linamus interire contagione · Quare reveni- mini ad cor , *9c* refipilcire tu tuiqnc mifere feduâi Saxoaet , nifi utramque gladium » apoftolicum fimul fe Cmfarcam « olim velitis experiri .

Scripta Rome anno dosniai miNcGano quin- geuteumo vigcfimoiccundo .

BREVE HADRIANI PAPΛ VL

AD 1NQUHITOR&M COMENSEM.

InquiGtoribaa harratiee pravitatis datae farakra procedendi ennoa tacantatoves, fortifegaa» diaboloobedientiamparftantcr› fidem abnegantes, <r<.

HeAtamM *trftqv* » kc.ftMb *filif^Mtn tftfiiiitit beosdiAieBsm* ·

DUDUM. Uti nobis exponi fedfti. per felicis recordationis Julium papam fecun- dum pnrdeceftbrrm noftram f noa fiat magna tunc animi foi difpliccmta accepto, qood per quemdam Geoegiuarfte Cafeli » ordiris fra- trum Prstdtmteram proMorcm , fe in civi- tate Cremooenfi hsrrericJ pravitatis faquifito- rem deputatum , fa nonpuNis Lombard» por- tibus » * pnsfertfamin locis , fa quibas di- Aus Gcorgfas faquifitot Wepatatos erat, re- perta fiscrunt quampfarev etriufqoe fenus perw foam, psqprin falutis immemores, fe a fide catholica deviantes , *ccmm* foftam facientes t fidem > quam fa facri fafccpctaoe boptifma- tie fafccperunt , abnegantes , UnAam crucum pedibus conculcantes , fe opprobrio leper cam perpetrantes « eeclefiafticis fe pnriertim eocfca- riftia facraméntia abatentes, diabolum in (asm dominum fe patronam affementes, eique obm dientiam fe reverentiam exhibentes , fe fais facantauonibus t carminibus , fortilegiie , ahifquc nefandis feperftitiondms » jumenta fe froAus terra multipliciter Urdcntcs : aliaqee ÎoSmplurima nefanda , exceffas fe crimina en- em diabolo inftigante committentes fe perpe- trantes , in animarum fuarum periculum · di- vina majeftatls offcnfam, pernicsofamqne enem- pium , fe fcandslum plurimorum .

Contra quas cum diAos Georgina tone » ut afferebat , in diAis locis fee mquifitimd de- putatis, prout iofiur Georgii incumbebat ofti- cio , ipfe Gcorg/us precemfiet ; noonfaii no- tem tam clerici quem nisi illarum parttam , Î)aacrentes plus fapere quem oportet, pomniG- a deliAa ad ejufdem Georgii inquifitiosus oficinm non penmere temere afferentes, nem- famentes fa populo errorae fe feaudafe femfa naverunt : Aeque cvmdem Georafam fa po- pulo odiofom reddere , fe diâi Georgii dK- ciom impedire conati fuerunt , prout etiam rete impediebant t ita quod propter pramif- fa , perfona prodiAu defiâs hsjafmodi pa- petramer , remanabant (mponius , fe alfa eo- rum exemplo ad Gmilia perpetienda quotidie inducebantur , fa non modicum fidei opoeo· briam , animaram periculum »· fe feanduum ! plurimorum .

DiAaa pnrdccefToc volens (ne inquificioMe officii caecutio quosnodolfaet setardaretnr, fe lebes barrette* pravitatis longius venosa dif- funderet) providere , diâo Géorgie par quafi dem fuas fa forma brevis literas comrnms fe mande vis , quatenus in locis ejufdem Georgia faquifitiont deputatis , de everflibes hu;sitan- di cognofcere , fe contra quafeumque peifa- nai · cujufcumqoc conditionis fe praemtaco- tie forent 4 inquifitioais officium exercere fe eseqvi ; ipfafque perforas , quas ta pnemifts culpabiles reperiret, una cum locorum oedi.

naio-

narioram vicariis » quatenus voluiflent iniefic, juxta dîâaram perfooaruta demerita cor» rigere & punire deberet * fecundum modum contra alios heretic» a jure es facris canoni·» bus ftatutum : coatradiftorcs quofeumque per cetuuram ecdefiafticam, dc alia juris opportona remedia compcfceodo · Eos vero qui in premiffis, confilium, auxilium vel favorem pntftareat, prefatus prxdeceffor nofter, eiidem indulgentiis uti & gaudere decrevit, quibus Cruccbgnati contra alios bnrcticoo, ex induito apoftolico eis conceflb » tunc gaudebant Ac utebantur, prout in didis literis plenius contineri dicitur.

Et ficut eadem expolitio fubjungebat, non folum deliâa Ar crimina hujufmodi contra fidem catholicam Ar Chriftianam religionem, fub jurifdidioae inquifitoris Cremonenus committuntur Ac perpetrantur i fed omnibus aliis locis Ac ditxcefibvs tub jurifdidione aliorum inqaifitorum diâi ordinis congregationis Lombanliar, in dies perpetrantur Ac committuntur, Et cum eadem une deli&a, eadem profcfto provifiouc Ac caftigatione eis eft earumdesn literarum tenore providendum, Quare tu, ficut afieris, in civitate Comcnfi » uBi diâa pravitatis inquifitor exiftis, tam tuo » quam omnium aliorum diftorum ordinis ic congregationis heretics pravkatia inquifitorum ubilibet confiftentium Ac deputatorum nominibus » fecifti nobis humiliter fupplicari, ut literas przdiftas ad vos extendere & ampliare, aliafque defuper opportune dignaremur providere.

Nos igitur huiafmodi /applicationi inchoati, literas prsdidas, cum omnibus io eis contentu chululis, in omnibus 8c per omnia, prout in eifdem literis continetur, ad te» Ac ad alios ordinis Ac coneregariouis hujufmodi inquifitores, tam imptwfeutiarum deputatos, 3uam in futurum perpetuis fututis temporibus epotandos, ae fi tibi, Ae cuilibet iaquifico» nim prsdiâorum dirigerentur, Ac direôa fuitfeet, apoftolica auûoriute» tenore prarfentium extendimus j ipfafquc literas tibi Ac illis, ut pramittitur, eifdem auftoritate Ar tenore coucedimus;

Non obftantibus omnibus illis» q«« idem Julius prrdcccflbr voluit non obftarç, ceteriique contrariis quibufeumque.

Et quia difficile foret prafeorts literas ad fiogula loca » In quibus de cis fides fbrfan fuerit facienda » deferre : volumus Ar apoftolica auâoritatc decernimus, quod ipfarum tranf» fumptis, manu cuiufcumquc notarii publici fubfcriptis, Ar figillio alicujus curis » feu perlon* in dignitate ecclefiaftica conftitut* muniris, in judicio Ac alibi, ubi opus fuerit » eadem prorfus fides adhibeatur, qu« adhiberetur eifdem prrfcntibus, fi forent exhibitae vel oftcnfe.

Datum Rome apud fandum Petrum fub annule pifcatoris, die vigefima Julii, millcfimo quiugentefimo vigefimptertio, pontificatus noftri anno primo.

Enangclifta,

ahn° CHRISTI E, BctEs — anno CHJUSTI

^CONCILIUM ROTOMAGENSE

A GEORGIO II. CUM SUFfRAGANEIS CELEBRATUM Anno Domini MCCCCCXXII,

Ex MS. codice D. Jocnms lc Prevoft *Cmonid Hotonu^eit/i*.

In prima Scflîone Concilii Provincialis Ncuftrix hxc ada funt.

CAPITULA.

I.

Adhortatur tuba uia m fciritu Dei Apoftolus Epiicopos Dei vicibus fungentes, quorum fidei thefaurus ille Evangelic* do&rinz, veluti fcicûts difpcnfatoribus a Chrifto fpeciatim concreditus cft » undequaque inculpatos dfe primum oportere, longcque femocos a vinis illorum qui vulgo magiftratus.... (1) Evangelii, Qiriftique titulum ad quxftum ipfis turpiter imputetur. Proinde ut & morum integritas, & vitae fanAimonia, & boni ama. nominis » Chrifti Ecclefix Paftoribus pratfcrcim huius incline Provincix (quam Neuftriam dicunt) Archicpfcopq & Epifcopis illabefa&ata, femper (Chrifto aufpkc) & fit fubdkis exemplo, & coram omnibus luceat, ftatutum& ordinaram eft in huncqui (equiturmodum.

II.

In primis, cum veri Chrifti Paftorcs fiiper gregem vigilare, vulrafque fibicommifli pecoris diligenter agnofeere debeant, utpote faluraris dodrinz pabulo, verbo & opere ipfum refocillando populum; amodo no&ü vigilias fumtna cura continuent, refideantque peribnafiter Archiepiicopus cetcrique Suffraganei quilibet in fua Dioecefi, aftringantque cum efiêou Curatos, Decanos, Abbates, & Prio-

res

(1) Sic iuppJcndam coaiieio MS. codici» atqee editioni» prioris lacunam « λ *viilii Ultrum* A«c«l *effMtuiûr*, s. >ttn cap. ». v. a. *m XttegfUi*,

r^'-w

QtSo* num to, „u· «* Canventtnfes » coteront* fibi fubcfi- maxime curem animaram habentes, ad refideotiam in fuit beneficiis sefiseâive faciendam pcrfonafaaa ; sac ram aliquo difpenfent, nifi caufii diipcnfaxfi legitima prim judicetur, quo etiam in difipenfirionis literis ad toBendum obdsd ferupulum interatur»

III

Ceterum attendentes q<sod fcriptum efi: Brrttf fw *txcetit* a*astf *fin» eb* «mW »*> set *f* poteftafeue crdiwmdi fit Ordiner tmoiftnadi . leu menus anponandi » beneficia conferemfi » de&icMS confiante»di » fpiritualia fini, & gratis content debeant *!* dicente Chrifto *t Gr*û* , pwn dur pro bujufinodi igitur Ordinum tum minarum, tum fluxorum, beneficiorum infuper fimplicium , vd cunnn animaram etiam habentium collatio*tabat*, dimifibrus dandis, manuum impofitioaibus, ctattomun confirmationibus, officiorum dentatae in Ecdefiis ae Officiariorutn commimaoibus, nuBa penito per Archiepiteopum , Eptfeopos , feu quofcunmue alios Praelatos, vel etiam pro pradentationibus ad beneficia a Patronis teu Collatoribus pecunia recipiatur , vel exigatur in pofterum.

I V.

Cumque etiam Epifeopi, & alii jurifdittiooem quafi Epifcopalem habentes procuratores fine animarum i & defuntiorutn voluntates , elogia feu teftamenta excqui, feu execution! demandare teneantur ; ne pium defiinâorum propofitum improba calliditate extinguatur ac defraudetur, de cetero inquiratur foUkire per Praelatos feu eorum offiôarios, aut eos , quibus de jure vel confuetudine de exe* cutione teftamentorum competit jutififidio , de teftameotis , codicillis, elogiis feu ultimis voluntatibus defiinâorum, cogantutoue exeeutores (fi qui fint) alioquin illi qui de diètis executkxùbus fete onerabunt, ad implendum pias & ultimas defüntiorum roluntates , necnon ad reddendas compoti rationes in fine anni Magiftris teftatorum. Quod fi quid reliqui in pios ufus (legatis periolutis) fuperfit exponendum ; fecundum juris *&f~ paûHanm ùt* orodama generale ad convocandum creditores, eum fafinuttioctibus feu fedufiottibus, fiatuue proceflus contre creditores abferées, « teratur fcoteutia fuocr inventario diâoran bonorum confidendo, per quem declaretur diâum refiduum jmtta piam defivteum vohn tatem impendendum efle , are uitm aoai tamis cnmodam ad id estent» intoens dentur, nifi rationabilia carda jure ipfo fencita fit. Etut fine Afpeadio oo> ma circa pnerndte fiant, nm t humani, tatis obtentu, rdiâsa pecunia judkmm difoentBu prater sttpaom tafafloantur, Ar. dueptfeopus ceterique Pndati pro quolibet teftamento non recipiant ultra lummain 7 folidorum & fi denariorum Tu. ronenfium , febo jure minus recipiendi fecundum qualitatem tcftatnran « teftamentorum, cocfidliorum , teu elogiorum · awwo cram MM'

V.

Sed nec fetis eft Matis ipfis circa pnsmiffii bene verfari , etiam docete dc orare, nifi adfit eleemofin* lanitio, quo. rum auribus voat illa mtenat cuvint *: Fedtt vebis entices ie* mmmsmw *tniqeitetis . Emente* itaque teu mulâa pecuniariae, que in fùturum pro federibus *a commiffis in Curiis Ecclefiafticis taxabuntur, in pios ufiu per Praelatos Ecdcfiafticos convertantur , teu par eorum deemofimrios rd coœmiflàrios converti jubeant at. que erogari .

V I.

Porro cum quilibet Chriflwms in Foo. te Baptifinali anulo Eidei fubamtus, fetanas ac pompis 9us renuntiaverit, humilitatem Chrifti induendo · qui & fuos mollibus vcfiiri noluit , fed titnplicibus uti judicavit l nihilque in Bpifeopafi cervice fpleodidius fulgeat quam humilitas , veftefquc tniniftronun nec perfocidst, nec fordkkc efle debeant ; poftnac Archfepif. copias , Epifeopi , ceterique Ecdefiarum Pndati vcftibus bnocft* fecundum confonantiam ftatus induantur » ut m hoc a laico fidrem diferiminari poflint. NuD»· que perfonr Ecdeflafticse, cujufcumque ftatus vd pcsKfeinrotiz, etiamfi Archiepiicopali, Epifeopali vd alia fungantur dignitate, aut domcfticis eorumdem Cio ricis , vcftibus ferioris cujufvis generis (qu« magis ad pompam quam neceflstatem a pluribus afllanuntur) in Bcdofiis vd locis ptiblids coram populo, aut (feferre , aut uti liceat, verum aliis honeftis indumentis eorum ftatui congrues* tibus flor contenti, ahjnantque ac prorfus fiiis domibus eliminent aflrefej iftos feu famulos variis veftimentorum coloribus (ut peffim videre licet) diflêâos , quas mentis feâioncm magis quam do. ârinsc

anno ârims iotegricatem nut fofidicaecxn , omm> A
M «ton piebetis in magnum flatus Ec-
dcfiaftid dcdecus pahm oflcoduns.

fapoMfi* µ mm *fittnett frffna fitfrr Capitttla fraêiRi CqKilu.*

TITULI CAPITULORUM

I. XaasfUsd *feeteat Caaeaid teafahalanttt* <u *d· reSai fftfkaaii dareate Servi-ti· dtVfae , 4»f aliat* VM4MM *fa deam-faaatti in ftdtfia , Me daraate ftr-vitie, ty aeaae feaeaatftr natiaaan Ser-*vfriM· ? R

*· v<· *nfideada Caaeakeraai i» Sttlrfia* fa-*tSedrali vd Ctllegmta extafrt Caaeaitaae Seaefitiariaae a nfideatia in fee Senefitie tarant* uummhm» *aaSentt* I

J. <iM/rer *tenfnetude Ectltfia Catbedralù , fM Caaeaid Velentet tifun fut Tare-tkiaaet arüaatar ad refideatiaat i» £ide, fie CdbtM dit Tafae eviSnt frtftih ?*

4· C<rr«M *Herat dfdeae ailfad tecifere fn rectftieae Caneakerane de »w vetitn-tint»* I

5· \ewfiud *Tralali teaeantar iadadere Jde-aialet , tgtirfarf frefrietatr»* ^(S&atnne C *O Jdtaatfaaat , <u nt rtdatere* i CT / *faeriat defeOat , aa eaAtfatar far vi-fitatieaent , vd diet iafartn teaean-*rat *f*

t. -4» valeat teafatade ar Meaacki laatiat vivant eeatiaeat eeraet rrfnla .

7· *Namfad i» faeliSet Menafitrie reaeaatar Mere frarefterent ad dettadaat Hcli-fiefet fateatt , vd nt adtiere ad fin. diam I*

·. *-4a MiUiltiftfitt* tffS *eemfatm, ffanta. tare mtftiai* j CT *4» frenat» iffidi fa fiat* 4 *rnttlit Jduufitrii alfdati*, «Γ *fef, fint fafine diva^ed ?*

>· *-4a litent tdenafierie , ^iSSati » vtl* Mmj . D *thit etifad rttifrre aS iairedieafe fra rt-dfiend* ia Muaafieri», (T aa extafet tea-fatnde i*

io. *-4a Menfai tnjafamfae erdiait vd te», dirivait eaiftaat , fajiaf fiat tenfafa tyfaf· »·*<· ntfiraere adifida , vd aa-dfaa famftmefieri tnde faam treat re-fittre* F

!«--<· Meaathi exeatfti ddiafeeatet I» ttr-riteria erdiaarieraat £fifnfer»at pffiat tetr-ttri aS Efifirefe vd laite , ■·· *elfiaate etrtatftieae fea frivileiie , etiaae derefaate tafdale :* Volente* . *ut fate* ; *4T an JaSditi Cfifcef^aat ttaeaatw taire Tre-•eiariaae fa ififafatan fre jafiitia S+* £ *Seada centra txentftnat (tram nnfawtrt frivilttieraat [unn }*

ADVISAMENTUM FACTUM ch ^

FER DOMINOS DC DI«CES1 ROTOMAGENSI.

Super aniculis eifllem traditis per Rere. rendiflamum in Chriflo Patrem Dominum Archiepi&opum Rotomagenfau & ejus Reverendo* Dominos Suffraga-new,

D£ caHoXicis.

PRIMO laudant At approbant ftatota per Rerereadiflimutn *tc Reverendo·* Patre· oblata ; quibas (applicant addi oua fequuntgr : videlicet fuper tertio articulo addatur , ii placet (hoc verbo» (Tonfutan») placeat etiam addi (Sr Officiorum tam Ecclclmfficonim quam tcmporaliuM . t

Placeat infuper foperaddi ad quintum articulum (quod pro panrit deli&is excommunicationi» lententia non feratur j fed fi opus fit correflione . fatisfaâio corporalia (aut cum vifum fuerit expedire , falutaris poenitentia imponatur i ac circa miferabilea perfona· qnr unde fatixfaciant pro pecuniariis emendis » ad quas font taxatu mfpcaus habeatur , fic quod ad ceffioaeas recipiantur» vel alias corporaliter puniantur ( )

Secundo fuper aniculis per modum ettnftionum oblati·. i. Super pnmo articulo de confabulationibus : dicunt quod fic.

Super fecunda parte ejuCdcm articuji dicunt , quod vagantes feu ambulantes per Ecdefiam tempore Servitii divini , nifi caufa rationabilis id expofeat , etiam peccant .

Quoad continuationem vero *tt* affiftentiam Servitii , disant quod * ceffantc legitimo impedimento > debent interefle horis canonicis , & in Annivcrfariis debent interefle fecandum formam fundationum defuper editarum.

StQUITUK ^ESTO^SIO SICUKDI ji Rr ic u l i,

IJ. *Utraae refidtatia Caaeaittraai i» ittlefia Cathedrali vd Cdltiiata extajtt Caaaakaat Sene· fitiarûu» a nfidentia i»faa Seaeficie taneat aaimaram kaSeaee* i

Deliberaverant pnefeti Domini » quod Canonici Ecclefiarum Catbedralium excuianiur . Debent tamen lingulis annis ex debito aliqui,, bu* diebus folemnibus vifitare fuos parocniano< - De Canonicis Collegiatis fubcft caufa cos difpenfandi .

III- *.4» valeat teafaetade tcdtfia ÇatSedralù , faa Caaeaiti vdeatet vifitan fati faretkiaaet, arilaata» ad refideatiaat ia Hcclefia CatSedraii ia die Tefal , diaùffU avAat frefriit I*

Deliberaverunt oraefati Douuni quod articulus ilie fupponit taifum » flr quod prncife non arffantur } habet enim Ecdefia fuas conftitutiones *tc* ordinationes .

JV. *Utram liceat eifdcat alfald redfere fn rtctftleae Çaaeaitnram de aeve veaieatiaat ?*

Videtur quod fic; dummodo id quod recipitur non tandat ad repletionem ventris vel buri·, *tt* quod etiam poteft peti aliquod paramentum* vel aliud tendens ad cultum divinum.

D B

TbflRT CHairri II«·

Λ 1 M o x 'a c M / J.

V. ^(«MMM^ *TteUti* frwaurar /arfafrv Mov-/W, *tetirfen frvfritt/ttn, Mhuee,* O'*. mUm, ac «m *rtdnttrt i <r fi ftriee itftStt,* a» airra/ausor *ftr* v^fea/Zsara», vr/ ·sNm ÂBf«iranr «r«M*ar ?

Refpooderent pnrfati Domini quod dc jute Moniales debent includi, & proprietas th Abbatibus dr Monachis abdicari fecondum coram regula». Super refidoo articuli, propter conio* boocm ipfi·» non poeeft refponfio certa dari.

VI. «Λ» oalear m/uarods * Mmcrfi» *hetiet* W-«MT, y<< - rasr/orae mt m» ng»Za *f*

Deliberaverunt quod di$i Monachi debent vivere feoradam régalas inora* ordinant, falvù Uaacn fui» privilegiis ·

VIL Xumpsid m fusttAe* JtfauqAim MManrar buhrr» Praerfrare* «d dareada·» jowuM, v*/ *—t ntittrrt »4 fitufaun f*

Dicant quod fie.

VIII. U* MsMcfc *ffiiM tfit eemfetn,,* /vuyua». *ten nefti»,* t *<r ΛΛ fret,gra fei •fiifü fine λ rtfelit M—efitrii* oMWoH, CT *frfinr f»f-fie» digeri i*

Dicunt quod non.

IX. *A» lùtet Mvufinri, , Meti vtl Mutéekit eti^eid rttiftn* «d *iegndiutt in ft^efitriee,* » CT un *tetnftt enfettede t*

Dicunt qnod potfeut gratis dc fine pado oblata sedpôq > non autem petere, aat exi-

& «<· Mswrfo rqiq/ramfM srdiaù W «audiri nü *txifietU fie, c—fenfe ififcpi neve nefirnen edifiti·*, «w/ awZfua JvmprM^arZ amds, faam «mot *nfictn* >

Poflunt eonfttnese *tc* modificare odificia, non tamen fumptnofiora A ad pompam.

XI. ^4» *Mtneedi txtetpti dtlu^ntnttt i» rtrrir»-ri» Efùfnfme, f^fiet ctrttri* si *Ef'fnpe •ni leu,* , as· eMmr» *tetneftient ftn privi-*iffie, ômu» darvgaare *repant,* : Volentes, *i»fati ? σ* en fekdiri Epifffwnn, tweeter* «xtrr Prruiaciaui *ft· Epifnpetei·* pre /«-*fiai· bektnde nette txtetften,* caras» *nnftr-*wrsrv pHWrporsa» /u«ruu> ?

Deliberaverant Domini quod poffunt per Epifeopum coatdari dr puniri, donec requirantur a fais Praelatis, & quod non debent exiic Provinciam pro joftitia habenda.

DI DITOUTIIf/i.

Soper materia Déportions propofita in coetu Congregationis vifum fuit, quod ad tollendam dr evitandam fcandala, dr fubteniendum indigentiis virorum Ecclefiaftieofum qui de novo auumnntar ad regimen animaram » Rationabile judicaverunt quod Reverendiffimus Dominus Archiepifcopus *tc* ejus Suftragaoci, ceterique Domini Prelati qui ju deporta·* fe ~ amno lukic dieu*, orna*· ab hujulmodi depot-"cHUirri tibns fe abftinea* *tt* fi noluerint omuitso fe i*u. ab eis abftioere. aliqua portio rationabilis fruftuum eifdem Dominis affignetur, ac refiduum relinetur pio vifts dr habitu ipforum Bcncficurorum, juita difpofitioncm ettravagantis *Sefttfti r^»i»it :* aut quod ipfis Dominis certa fumma moderata fecundum nftimatkme* fruAuam hujufmodi bénéficiera* annuatim foL vatur, dr ea mediante nulli de cetero depot» tus iolvantur j fed beneficia ipfa curata penitus libera ab omni deportuum folptione eaiftant *tc* remaneant.

Qt'od Reverendiffimus Dominas dr rjus Suifraganei pro oon relidentia Curatorum uihil exigant aut habeant, ac etiam quod Curati exiftemes in ftudio oon valeant aut poffint asâati ad comparçndum perfonaliter in Synodis.

Auferantur dr profanenter Conventus nupes eredi de tertio Ordine fandi Francifci ·, dr fi (ut Synagoga eorum cum honore fepeliatur) bonum videatur eo» reduci ad unicum Conventum, amodo nullam recipiant, aut veftiant line licentia Epifeopi, dr in omnibus fublint 'vilitationi Epifcoporum.

Videtur efle prohibendum amnibus viris EcclefiaAicis, spendicantib*, ac ceteris, fle pr*fumant qnafda* fe&as contra veram NCa<t tholkam doctrinam per quofdam curiofc adinventas predicate, publicare dr dogmatifare; quoniam errores ex hoc in fanda Ecdelia, qu* temper fine monftris hcrelum pei£evera*it ai» 3UC ad piufens, oriri non fine caufa foratiandum eft.

Ne etiam imprefibri* artu quicumque fine licentia Epifcoporum libros aut tradatos qoofcumque imprimere, *dr* venditioni publice audeant proftnucre, prscipue qui fidem dr mores continere dt tangere poflunt, dr nifi per Doûores Theologi* videantur dr approbentur, prius autoritate Epifcoporum ut praedicentur interveniente.

Hac *feet Ftfi* je· l{tvtrteJififetei j(rfl>it~ piffpet \,tVH*itefit trnptre fe, Vi» D&ctfi fe» feffrieti fttiC* asm IjIZ. *et» txmte Str-vitree, divinet· vleic dênati , ftd fitri »e friet , ftd et* «Mchawrl *feet nftret tetrttrt frfent* ; *V prie,,* ,

Feftum Cathedra S, Petri,
Feftum Inventionis land· Crucis.
Feftum S. J. ante Portam latinam ·
Feftum SS. Qervafii *tt* Protafii.
Translatio & Eligii in Junio.
Feftum S. Martialis in Julio.
Translatio S. Martini in· Julio.
Feftum S. Petr» ad vincula in Aug.
Inventio S. Stepbam in Auguft.
Dies mortuorum, poft Servitium divino*,
Feftum Sandi Clementis.
Feftum S. Thom* Martyris.
Feria 4. poft Feftum Pcntec.

VITA

ANNO CHRISTI «1*1-

CLEMENTIS PAPÆ VII.

CLEMENS, cui antea Julii nomen erat, A Jgliaai Medicei filius , a Leone patrurlc primam archiepifiropus Florentinas, mox cardinalis citatas» univeri· reipublicn caram fufeepit. Qua bene adminiftreia » poft Hadriani mortem» cardinalibus Cçlanina, te Coraario faventibus, pontilia renuntiatas eft, anno domi, ni millefimo quingentefimo vigçGmotertio » de-
0M*M» cioçoquarto Kalendae Decembris, tempore Caroli quinti imperatoris. Tertio pontificatus anno jubilssum celebravit. Poft Borbonii a Gallis dcfcftioocm , Clemens Caroli potentiam pertimeiirens » Inita prius cum Venetis focietatc , fefe mediem inter utrofque conftituit, À eoram diffidia componere fummo ftudio cona<
cimnm tvs eft . Colnmnonles ingentibus coaftis copiis B inftrufti ad regnum Neapolis pro Carolo cuftodiendum, adlunt cum Hugooe Moncada, ■dtfique pontificis, nil tale meteentis invadunt. Is fuga arrepta, in Æliam arcem fe recepit , nuque inde egredi ei licuit , quin ColumnenGbus venia promiffa , exercitum e Gallia cifalpina revocandum in fe reciperet. Principibus tamen viris intercedentibus , A prorate Lanojo conciliante , ad pacem ventum eft , te pontifes omnem exercitum dimittit . Quod ut fenfit Borbonius , illico exercitum Ccfaris Romam admovet , Urbem contra fidem publicam capit , te diripit miierrime : quod facinus nemo antea Gothorum A Vandalorum temporibus sufus fecrat . Clemens ia Hadriani arce diu C obfeflus , ad deditionem compulfus , maltoque ■re redemptas, Columnenfibus veniam, liquid dcliquifient , concedit. Poft feptem menies liber c cnftodia evafit ementito habitu » A in Urbem veterem perdeftus eft : inde rutius amicitiam te afiiaitatom cum Carolo contraxit , quem in Italiam profeftnm Bononiae coronavit , cujufquc auxilio Florentiam obfadit j reccptaquc » Alexandrom pronepotem ei ducem pnrpofuit . Henrieum Anglia regem euconununicavit , quod contagem fuam Caroli materteram repudiate* . Cam Carolo aliifque principibus italtos fea menfium foedus iniit . Franctfcum regem Maffilim convenit, cumque libi nova affinitate conjunxit . Catharinam enim Medicem proneptem fuam regis filio nato minori nuptam dedit . Ad Urbem reveries , literas falutationis a 'Davide rege /Ethiopia , longe disjunftiifimo , accepit | quibus leftia magnam animo hstitiam concepit . Hujus temporibus fiefta Lutheranoram dtvifa eft in Luingliaoos, Carolftadianoe , Luthcraoos , Anabaptiftas . Habitis in Helvetia , Haffia A Bohemia convenientibus diiputatiorsibus te colloquiis , ut vocant, fyoodalibus , frequenter quidem tentatam eft , ut concordarentur , fed fosftra . Tboma Muntaero auftore , nnmextu libertatis euangelic*, exortam eft bellum Rufticanom penuciofiffimnm. In Spirenâbes comitiis permiflum fuit ut in fidei te religionis negotio nihil deinceps ufque ad concilium innovetur. Seftarii fe decreto ifti fubfcribere non pofle proteftati, ad Cnfarem appellarunt , diaique hac de caufa Proteftantes, coofirifioncm fu· perfidi· , a Melanchthone Grace te Latine confcriptam, ter quaterve mutatam , in celeberrimis imperii comitiis Aoguft·, anno fequeoti habitu , obtulerunt . Clemens obiit anno domini millefimo quingentefimo trigefimoquarto , feptimo Kaiendas Oâobris , cum longo te difficili morbo antea laboraflèt , fedidetque annos decem > menies totidem & dies feptem .

CONSTITUTIO ' AD REMOVENDOS ABUSUS, CMUSTI »·*

Et Ordinario ad deri Vitam reformandam, per reverendiffimum io Chrifto patrem dc dominum dominum Laurentium tituli ânâ« Anaftafiat, ûndbe Roman* ecclefi® ·*·4* presbyterum Cardinalem Campegium. ad Germaniam, ér. de latere legaram, anno ££4^ domini millefimo quingeotefimo vigcunoquaito Ratubon® edita· .

®«aua ri-

Qaai atatiai fraikare littat , a# fer efifitt-fa» aJ»jf· , tajei tf writ *Dei feadaaaie* are *tiiikrt* jour *fraiaærit efft JaSat , aaait/kt <u fiai airu .* Cap. 1.

QaaJ tlerki ama iiafrititta , tlarüaÜ enegat kôin 1 *at taafara eraare Jettent .* Cap. II.

Ktaadaderkit raiera , fima, laJi, emnifgtia traitai.* Cap. III.

lanriifitar deride eaafanaria at ntenade. Cap. iv.

Ut faratii diarMhu at l'ariiet fait eaateati , fnUUii nihilfnferfkd atterit imfanant, Cap.v.

*nifratiene , geai Je teafeetaJiae ·vdnararit aet*X!St. gfertar , ratifiant , nihil* wre ajrMrfDMat . Cap. vi.

*CeafitetaJe fer gaaaa fiat jeje aatraatar fai· Jiti , aatkaritatt efiftafem» *ei atafi^ram ata-JtranJa .* Cap. vil.

QnaJ afarteat tlentet tft te»ftraatet , CT M *ndftert tant ledit taaedaria ae ftaendia gaiJe» aat freterakate» .* Cap. vin.

Tarttlàt Jeter fatefat aualtat fettattrtt grade aifahneaji, frein· haredeat» kraddJai tT eaea»»adtatat, gai en» fakIkit fettatardat rtadtteaji faat aJ tai gadat ahfdntle rtftrvtlt tf . Cap. Ia.

Nf

«W

>(e praAsr/aamaeua cura* *indiguit <T fub vili* j *jUftndi· latent* I Cap. x.

Gaudere ata debear clerici tit tcelefiafiicit bene-fiz » foaua *fradia* * *demat* «m *rtfiaurattr* . Cap. at.

ty»· Meat animarum tara frafitl retigiafi , /W *nd ngala* (*faunt fnftffi funt*) *aifervantiasn fmfelU* . Cap. 111.

Lietbit fauferi caavemui cuUibct fun ecclefia , *diviti taurum cabarenti frafittn religiefum frtba raat feint*, *<7 admtfum per efiffpunt* , *fed at* U *fatnt* quidem *ardiaet alii aaaat taler pr^mtverl debent* . Cap. mi.

Entra dierctfins ardinati fiat ardiaarii autbarita-tt at Uteris tefiimauialibut » ad diviaa nan admir-taatat. Cap. xiv.

Sactrdatet it libidinem cflrfat <7 nefaria concu-binatu paliuros , ferait ar ctnfitrit ectlefiafiscse catrttadat . Cap. xv.

Îtatiaaariai qui elecmtfjmam pefli faat » fra-bibeadat , qui vera integra fide talligaat , aaa admittendae aift fab tefismaaiu ardinarii . Cap. xvi.

yagas facerdotes aaa telerandot a.'rra mcnftm , alfi rum tefiimama ardiaarii aadt dsfceffcmut , ejufque cujut diercefim intrarunt admijfiane . Cap. avii.

Servandas ia araria rempli fetuniat tt atfla de-dicatas , ate tragari debeat aifi accedente ad 1,-*luntatem prafeSarum ararii , ra&arit quaque con-ftafa* . Cap. x»in.

Epsfcefi debeat fait vicariis (qutd CT iffi tfif-tapi faat) iea pravidert, ae etgaatur centra cpsfco-falem dignitatem quafiui fcrvsre. Cap. xix.

Rad^surar *din fefii ia numerum , ttteri ita abragaatar, at mbiltmiuus peragantur divina* . Cap. xi.

Quibut diebus snterdifla fit sectptiarum ulcbrl-tat , CT *quatenus jejunium fltbi fit impaneadnm.* Cap. xxt.

Qund cadis clerici nut bares tasuum divinit ex-claden debeant . Cap. xxil.

Qutd epifcopi aaa debeant cltrictrum bonis iabie-re qui légitimât beredes aut fuccejforts relinquunt. Cap. xxiii.

faillant fatefiai raftre fefiit spofiatas , debtt ramen erdiearso tradere , cujus ent in iffat animadvertere , quodque im *Herat epsfiopir ptu-fientne , ant abfentiarum decimas exterq*tre* . Cap. xxiv.

Quod aaa Hetat epifeopis beneficiorum frudus immodice «c *avare clerkis farrifert.* Cap. xxv.

^drcbirpifcopi debent provincialtm fjnadam omni trunxia convocare. Cap. xxvi.

Qui retafat altari fervire , non debet de altati •nivere . Cap. xxvii.

Qui faeraaeeuturuna taatataainaent iu totum ne-glexeriat , ftpuhuru debeat afinarum fcfeliri . Cap. xxvi 11.

λ(M *tammittendnae at relinquatur impunita blafpbemix* . Cap. xxlx.

Servanda qua adverfut fimaniacai fatr, ennenet drternant . Cap. »x.

bivuHuartt , harttitat, dr *fidei dileccratertt , u»n atade vitandoi at refcindendei , fed jt -tra quaque auituadverfiane pletleudei.* Cap. xxxf.

Ut facerdatet afartet factes literes afiidue difee-re , ira lainraae qfi nan temere de Ulis dfepex re ae jndscare . Cap. xxxii.

Dette efifinftt in faat vicerias tffit liberatet , prelatafque ammt elermafpnarius. Can xxxiu.

reterunt dureta fqpnsanrfjut fnlckrwn rfi ub-fervere . Cap. xxxtv.

£p<c«p* *in fjnada quamada da mart vtttmua* . *fixgalit annit apertet celebrare , dtbenc bat caafii-tutstaei publicart » & fubditat ad earn» objn-vantsam camfelltre* . Cap. mv.

Laurentini miferatiane divina tituli fanSa .Ana-fiafia , Romana ecclefia presbyter cardinal" t fer univerfam Germaaiam , ae Hungaria (T Bubtniia , Valnniaqnt régna t tr quatumqmt alia laea ad qnu nat declinare cantsgeru , da-mini nefiri fafa er apqfialica fedie legatus, ad ferfetuam rei utenrUn .

EX legationis o&cio a fedeapoftolica nobi» coauniflo obligamur, ut circa datum per* B fooarum ccclcliafticarutn fub fiaibus noftrr legations confiftentium, in meliua reducendum , propenlius cogitemur ; at qua in ei« a fandorum patrum accretis & ordinatione deviare perpenderimus , ad debitam reformationis normam dirigeater , cis opem Ar operam adhibeamus emeares . Nuper liquident cum fandiflimus dominus nofter Clemens papa feptimus , cum pro paftorali fuo officio · tum pro ea atfedionc qua inclytam nationem Germanicam paterne profequitur > intelludis ejus fluduationib» , hsrreticorumque impietate in dies crefcentes, nos ad univerfam Germaniam fuum apoftolica ledis legatum de latere miferit nqn aliam ob caufa· , quam ut tranquillitati C provincia & faluti animarum , qua periclitantur ob didam nuper naram impariffimam omnis harefeos fentinam , confulat ; quod onus» licet humeris noftris impar , ejus tamen pracptis & mandatis obedire » ut tenemur , vo* lentes , freti Chrifti favore fetvatoris noftri » cujus negotium agitur » fubivimos : nihil hic prorfus noftris viiibus tribuentes , aut pneterca cupientes » quam quod ad munes hoc feliciter implendum attineat . Cumque aliquot mentium experientia, multa *collnpin* & prater omnem opinionem difficultatibus plena perpenderimus , cum fereniffimo Ferdinando Hifpaniarum principe» archiduce Auftrir, imperiali locumtcnente generali, communicatis conliliis » D concordi fententia particularem conventum in civitate Ratisbona convocare decrevimus t in quo una nobifeum interfuerunt prafatus fereniftimus princeps 8e archidux , rcverendiffitnus Matthaus fanda Romana ecclefia tituli fandi angeli presbyter cardinalis archiepifcopus Saltzburgenfis, ac illuftriffimi Guilielmus 8r Ludovicus palatini Rheni duces m fuperiori Bc inferiori Bavaria fratres germani» venerabiles in Chrifto patres, Bernardus epifeopus Tridentinus , Joannes adminiftrator ecclefia Ratisboneniis , palatinus Rheni dux Bavaria * ac nuntii five oratores omnes cnm pleno mandato venerabilium in Chrifto patrum dr illuftriHimorum principum Vigandi epifcopi Bambcrgcnfis , Grego-£ rii epifcopi Spircnlis palatini , Vvtllelaai epifcopi Argentinenfis , Chriftophori epifcopi Auguftenlis , Hugonis cpilcopi Conftantienfis , Chriftophori epifcopi Bafilecnfis, Philippi epifcopi Frifingcnfis » palatini Rheni ducis Bavarix , Erncfti adminiftratoris ecclefia Patavienfis ac palatini Rheni ducis Asperioris Ac infe-lioris Bavaria, Ar Sebaftiani epifcopi Brixineniis. Cum quibus pluribus hinc inde in difcuffionem allatis, Ar prrcipoe quibus confiliis , quibuique modis pnrfata nationi Germanica periclitanti confuleretur , paribus fententiis receptum fuit , hanc petdittf&mam harefin rudi

papote planibile· « ob libertate* ilii fait· perfaafasa pntreita eBangtlica caritatis , nod parram habuifle occaûoncm parti· a perditi· moribus At vita clericorum, parti· ob usa diutias difSmulandum facraratn fanâionnm » eccle-Gafticarumquccoaftitutiooumabufam > ffr proinde non paru· momenti fore extirpand* b*retinorum Lutheranoram corum iequacium fe-A* , ut clcrici ad honeftatem vit® morefquc faos ilio» » quos divus Paulus exigit *tc* praeteribit , debita ccnfuta reduâi » abufufquc » laicos male offendentes , fublati fuerint. Itaque habitis maturis delibetasionibus » & piis eonhliis prefatorum Ferdinandi principis» cardinalis » ac ducum &■ epifeoporum » atque nuntiorum fuorum » infrafcriptot ialutarc» aliquot tam neceflari* reformationis facerdotum» presbyterorum , rcligioforum 8r clericorum modo· prrfcribere , ftatuerc » fancire » atque edere ncccfLrium duximus . Quocirca audoritate apoftolica , qua fungimur in hac parte » ftatuta fir ordinationes per no. , ut prefertur » editas ab omnibus & lingulis archicpilcopis · cpHcopir , abbatibus , prappi'itis » decanis » archidiaconis , *tc* aliis perfonit in ecdcGaftica dignitate conftituti' , ac parochialium ecclefiarum aliorumquc beneficiorum ecclehaft'corum redotibus , presbyteris , religiolis » ac clericis , in univerfa Germania relidentibus» prout cos &: corum quemlibet reipedive tangit , aut tangere poterit in futurum , perpetui·: futuris temponbus inviolabiliter obiervari volumus, decernentes irritum Ar inane , ft fecus fuper his a quoquam quavis audoritate icienter vel ignoranter contigerit attentari . Et nihilo minus univerlis & liiiguli' urchiepifeopis , cpiicopis , abbatibus , & aliis perionis in eccleliaftica dignitate couftitutis , ncc non metropolitan»!um *tc* aliarum cathcdralium eccleflarum canonicis» ipfotumque archiepifcoporum *Sc* epifeoporum officialibus &· vicariis generalibus per prefentes committimus mandamus » quatenus ipfi & eorum quilibet » & poftquam p>o parte illorum quorum inceieft , aut in futurum interdic poterit , fuerint requiliti , ftatuta *Sc* ordinationes hujufmodi , *Sc* horum lingula , inviolabilitcr obicivari faciant , contradidores per cenfu<ar. ccdcliafticas &· alia juris remedia compeicendo » invocato » G opus fuerit , auxilio brachii frcularts » non ooftante coaftitutwne felicis rcc sidationis Bonifacii pap* oâavi » qua cavetur , nc quivis extra fuam civitatem *tc* dicecefin^ nifi in ce tis exceptis Calibus , & in illis ultra unam dictam a fine fuc dicacelu , ad judicium evocetur » feu ne judices a fede apoftolica vel ejus audoritate aepu· sati , extra civitatem *tc* diceceGn , in quibur deputati fuerint , contra quotcumque procedere » aut alii » vcl aliis vices fnas commiuere prefumant. Et inconcilio generali de duabus diotis *tc* perfnnis , ultra certum namerum ad Judicium non vocandis » *St* aliis conftitutioni->us *tc* ordinationibus apoftolicis » cetcrifque contrariis qaibufcumque . Verum » quia difficile foret » prefences literas ad Gngul» loca ad qu* expediens fuerit , deferri ; volumus Ac audoritate apoftolica decernimus , quod tranffumptis pmlentium literarum , manu notarii publici fubfcriptis » 8c Ggillo alicujus perfone an ecclefuftica dignitate couftitutr munitis , «a fides adhibeatur -, qu* eifdem originalibus , G etftnt exhibit· vel oftenf· , adhiberetur . Ec ut hujufmodi ftatuta *Sc* ordinationes ad lingulornm «atitlam deducant*· · uuiwfis locorum ordinarii· » audoritate apoftolica pmiata in virtue· fanâ* obedientiar mandamus » Î|uatenus ftatuta-& ordinatione» hujufmodi per e » vêl alium » feu alio· » in coram ecclefiis vel civitatibus publicent » *icu* publicari faciant , qu* poft publicationem iplam cofdem, quorum tntcreft , aut interefle poterit, période arâeat , ac It eia perfonaiiter intimat· cjSônt » aut intimarentur . Tenor vero ftatu* torum *Se* ordinationum pradiâaram fcquitur *te* eft talis ;

I.

Cum potiffimum anima verbo, quod ex ore Dei procedit » vivat : id autem nec pafSm , nec ab omnibus expediat prrdicari, admonente apuftolo , qui inquit : {hsawad· *tant fratlicakaat , acittaatar* ? ideo ftatuimus *Sc* ordinavimus, ut non liceat cuiquam » etiam religionem profeftb » ac qnomodolibet exempto , euangelium docere » . nifi ab ordinario vel ejus vicario , tam moribus quam dodrma probatus fuerit , faifta fide per parente» literas, qu* prêter notarii mercedem eratis prexfus concedantur . Milii itaque probati euangelicum negotium traftabunt icftc, lobrie, & pure » loca quxquc recondita magis Ac abftrufa , intelleftuquc difficilia » nou ad novum *Sc* adulterinum fenfum , fed juxta fandorum patrum , &· ab cccleGa receptorum doftorum, pracipue Cypriani , Chryfoftomi , AmbroGi, Hieronymi , Auguftini *te* Gregoni exponant *8e* interpretentur. Omni eciam opere ftudeant, ne pro veris fotnnia *tc* aniles fibulas , pro certis dubia » *pro* icccptis apocrypha, *tc* jamdudum cxploia » damnataque ab otthbdoxa eccleGa , tendant vcl depromant > idque omni modrftia , ne unquam eos ad convicia injoriafque delabi contingat » locufquc ille cum populi offendiculo dehooeftctur . Itaque ordinarius aliquot excellenti dodrina prarditosconftituat , qui per dicrcclin inquirant » qui Got ad euangelicam dottrinam idonei difleminandam , quique ad impias novitates 8c perfidiam aliquam non defleftant , ut remedia adhibeantur , quod populus reâe inftiiuatur in Chriftiana lege : &· ab ea deGciens , ne fecum alios trahat , debite coerceatur : cultu» divinus obfervetur , peragaturque hi· modis *te ritibus* , qui per manus fandorum patrnm nobis traditus . *Sc* per majores noftras obfervatus eft in facriiicio altari· , officiis defunâorum » canonicis horis, cetcrifque divinis laudibus atque ceremoniis .

11.

Hinc hortamur atque monemus omnes & Gngulos , qui facris initiati funt , ut vivant vitam , quam profeftio exigit , dc Chrifbu requirit , inquiens : *Sic luctet /·» wftr* etreat* temiaiA·/ » *at wJtcat tfere veftra kaaa*, drgia-*rificeat fatrtat veftram qt>l* i» *eaiit eft.* Cum Veftitu hônefto incedant , quem Paulus alicubi prafcriplit . Quapropter lingulari cura intendat quifque pr»latus , nc ni quibus pareil » in facris ordinibus conftituti » vefte» varii coloris vdut virgatas *te* fimbriatas deferant, fed longis arque talaribos utantur . Null· arma induant » niG itinérantes : barbam *Sc* comam non nutriant , coronam *Sc* tonfuram defereu-

tes» tarn fammopcre cerantèt. ne quem lai- A contai indecentia veftitus offendant , ut facris canonibus cautum eft I

111.

Infapcr tabernas publicas evitent » nifi eas nerem praficifceates ingredi oporteat, drtam inibi quam domi dr alibi a crapula dr ebrietatibus» omnique ludo a jure prohibito» blafpbemiis » riais » ac aliis quibufeumque cxceflibus dr otfexfionibus penitus abftineant. Choreas » fpeftaculaque dr convivia publica vitent , m ob luxum petulaotiamque eorum » nomen ccclefiafticum male audiat.

IV.

Cumque fecundum apoftolum » Xesse suW- *aw *Dr· ftft atfriit* *iatfliren Mrtt:* nemini liceat contra provincialia ftatuta dr fynodalia domi lux tabernam compotandiqnc locum aperire laicis : quoniam non raro fequi folent ebrietatem rixx » exdes, * multa hoc genus fcelera » qua facetdotalem polluunt dignitatem . Pretexts negotiationibus mercimo-■xique more mercatorum abftineant .

V.

Sacerdotes * quoque curati , quique vicem C eorum referunt » fuoditos in remediis dr altis juribus parochialibus» ultra ea qua fibi de jure debentur , non gravent » ultraque depolitionem , eos ad pera&ioncs fcptimi, tricclimi vel anniverfarii peragi faciendas non cogant » tam prater oblationes fcftis folennibus fieri folitas , cum illa pro atbitrio fieri debeant » ab invitis non exigant .

V I.

Dc fcpultura quoque ac adminiftratione facramentorum » aliifque fpiritualibus pacifei » aut aliquid ab invito exigere nemo poffit aut debeat» dc propter ejufmodi a parocnianis ne- D gleâa » cuiquam non liceat aliquod facramentorum denegare , neque propter debita quempiam ab ccclefiaftica fepultura prohibere · Parochialia tamen jura » que ufus rccevit , de debentur altari fcrvienti » per predicts non abrogamus .

VII.

Cum amem in diacefibus non fit eadem confuetudo» dc inter iubditos 8c paftorcs multa de varia emergant diffidia » paftoribus quibufdam plura exigere propenfis » fubditis vero ob penuriam dr cgeftatem reclamantibus dc recolantibus : ordinamus » quod quilibet ordinarius infra fex menfes poft prxfentfem pu- E blicationem » omoibus pcrpenbs » beneque & fufficientcr examinatis fuper prxdiftis, certam legem ordinatiooemque una cum principem aut dominorum fiucuiarium confilio , quos ifta negotia tangunt » conftituat » ne νώφ › pupilli dr alii pauperes nimium ultra vires injufte graventur ; quos nos » ' fi" negleftum fuerit, fi in provincia affuerimus » vel fwcceflor nofter » habita de his plena informatione, faâuros pollicemur : aut rem ipfam fandiffimo domino noftro relatori fumus , qui huic rei profpicicndx judices depurabit .

VIII.

Convivia pcesbvteroram » que in excquiis dr fraternitatibus publice in tabernis hucufque exhibita funt » prorfus abrogamus , quod plerumque laicir Ant fcandalo t fi autem convû viam vel confuetudo » vel locorum diftantia exiget » fiat illud In domo fecerdotis . bonefteque * non ad luxum » fed ad ncceffitattm » Inftraatur . Siquidem neque comeflationi , ne» que compotationi yacanaum eft faccrdotibus » cum quod ne audiant *i J}»·''·» Dm* ware : cum quod officii eorum eft » *de* fabric dc catte pro peccatis Deo dona factificiaquc · i-

Porro nede ipfi videantur pecunir aucupium magis , quam falutis animarum ftudium sm« Jletti » dum laicos graviora deii&a confefios inc inde remittunt non fine fame rerumque difpendio : conftitulmus dr ordinavimus , ut deinceps quilibet confcflbr abfolvere poffit laicos contritos de confettos a quibufeumque peccatis occultis » quantumcumque gravibus dc enormibus , que ordinarii fur auctoritati refervaverant » exceptis dumtaxat homicidis » harcticis dc excommunicatis , ad epifeopum vel ejus vicarium mittendis . Quod autem ad clericos, nihil » quo ad hoc ftatutum » intelligatur innovatum . Pro condonatione autem dc icmiffionc peccatorum , quam abfolutionem vocant » nihil omnino ab snvito exigant ,

X

Statuimus quoque juxta apoftoli fententiam , Sue dieit , nemini «ito efle manum imponenam ; ne cui temere cura animarum committatur . Itaque probetur prius per epifcopum vel ejus officialem , etiam religionem profeffus. Nec liceat ulli, vicarium ecclefia de plebi lua fufficcre » illamve locare » five emolumentum* quod abfeotix nomine recipiet, eooftituere fine auftoritate epifeopi aut vicani. Nam cum os bovi trituranti qoa fit alhgandom , epifeopi vel officialis arbitrio ejufmodi emolumenta locationum dc abfentiarum moderanda ccnfemus ·

X I.

pomos quoque , fandofque dotales beneficiorum collapios 'inftaurcnt pofleflores » quantum neccffiras poftulavcrit » reparataque in debita ttruâuta confervent » dc per archidiaconos dr decanos rurales, ac alios ad quos dejuro vel confuetodine fpedat » ubi négligentes fuerint, per fubtradionem proventuum auctoritate noftra ardius compellantur.

XII.

Exprefle cavemus , ne cura ecclefiarum beneficioramque concedatur religionem quamcum-Soe profeffis » etiam exemptis . Quod fi haenus aliqui admiffi vel recepti eflent , nifi de voluntate favoreqoe fuperioris fui , legitimif-3ue etulis conftiterit , extra fua monafteria egere nequaquam fibi integrum fore putent » quando iftos iic vagos » per ordinarios vel vicarios ad fuperiores fuos » per vidas denega-

tionem. ant alia terU remedia remittendo· efle jubcmua .

XI IL.

Monafteriorum prrlati unitas ecclefias habente* , prrdiftos vicario» perpetuos vcl ad nutum amovendos « in eifdem ecclefiis m poftetum non conftituant , niti prius per ordinario» aut eorum vicarios ut idonei & apti fuerint adtniili . Ecclefic timeo fui» monafteriis 'linite afqut adeo propinquat , quod rebgioii earumdem curam habituri , fub religione ia monafterio fub debitaqnc obedientia ftare poffeot , modo fint habiles Se idouci , per hujufmodi religiofos provide·t poflint . Id quoque permittimus dc monafterio , quod tam tenue eft. ut debitam fuftentationcm habere nequeat, volentes religiofos Ar qualiteuumque exemptos, curata beneficia habentes , ordinario loci efle fubjcdos . Cumque in ecclefia Dei magis pr*ftet, paucos bonos & dodos , cuam piares indoftos St imperito» habere mininros , id quod ratio noftrorum tempoium exigere videtur ; idcirco deinceps non initientur .aeris ordinibus, nifi viri morum vita: candore & dodrina pre ceteris ipcftsti , probatique per teftiœonium Ccaminis me fervandi .

X I V.

Q. od attinet ad ordinatos in urbe vel in alia quacumque aliena dicecefi , fancimus, ut Ar illi (narum ordinationum bteras & titulos oftendant ; 8e fimili modo ad divina peragenda prius non admittanftn , rufam ab epifeopo vcl vicario feu officiali fuerint rite admifli.

X V.

Przterea , cum nihil eque conveniat omnibus numeris , ac cos efle mundos qui vafa domini portant , fe in f-icrario operantur , quales facerdetes conltitust ipfe dotnidiu' . qui quotidie facroianda tradant , Ar in .vWis^Verfantur : Igitur volumus , atque juxta 4an.'t innes canonica» feliciter a divu patufifs mftitutas Ltociniin , ut cafte continenterqof vivant. !>acetdotrs concubinarii , incontincrttcrque vitam agentes . canonum poenis in ordinem redigantur , nulla confuetudine eis , nulla conniventia , imo damnofa praelatorum negligentia patronnante .

XVI.

Quo vero ad quzftores , qui vulgo Rationarii appcllantlir , ftatuimus, nc quis quavis auctoritate & literarum occafione , vel ad prrdicandum , vcl fubfidia eleemofynafquc colligendas fe ingerat , utcumque le jadet indulgentiis abundare , nifi prius liter* admiflionis && approbationis ordinariorum vel vicariorum ab eo prolate fuerins. , adftt ingentes infos ordinarios , ut ta!cs.3dmittant , qui ptoo* vite teftimonium habeant , Ar de prcdicatione fua, dum opus erit , rationem icddere poflint, cleemofynis piornmque obligationibus non abufuri ^per luxutr. proprium , religione jurisjuraqdi af/ firmaturi „ te nec^quotam nec totam colligendi facultatem certa fumma pecuniarum pados efle . Fratribus tamen Mendicantibus integras falvafque conceflîones a iede apoftolica fadas relinquimus ·

XVII.

Et ut paftor agnofeat vocem ovis , ûe illa viciflïm vocem paftoris audiat , tollaturque omnis vagandi occafio : ordinamus, quod presbyteri peregrirti Ac ignoti , ad miflarum iacrificium non admittantur / nec ultra menfis fpatium in confortio presbyterorum tolerentur, nili exhibeant literal admiflionis alterius ex archiepifcopts vcl epifeopis , in cujus diocefin fe tranftulcrint , ac documenta *it* literas teftimonules fui ordinarii , a cujus diotceli proxime dilccflerunt , quibus dc eorum ordinibus &honeftatc eonftet , ne aliquis incorrigibilis poft perpetratos exceflus , impune ad aliam dictetfin tranfeundo evadat .

XVIII.

Ut autem Chrifti fidelium clecmofyn* in ufum , pro quo erogantur , vertantur : non liceat procuratoribus feu vitricis fabricarum. in fingulis ecclefiis quidquam de pecuniis ad fabricam provenientibus diftnbuere, aut in aedificiorum vel alterius rei ufum difpcnfarc fine redoris fcitu , fed ad armaria fabrico reponantur , ut hadenus fervatnm cft , duabus vel tribus clavibus pro loci confuetudine tenendis: quarum una ipfi redori fervanda tradatur » obfervato u(u , in clavibus Bc rationibus reddendis a principibus Ar fuperioribus hadenus recepto ,

XIX.

Statuimus quoque & ordinamus, ne epifeoporum in pontificalibus vicarii , in confecraudis ecclefiis 8e altaribus , quod *facri* jubent canones , quidquam omnino exigant , excepta procuratione . Convenit namque , ut pro qualitate ftatus ipforum, epifeopi profpiciant, prcftando prccipuc penfione» fuper frudibus menf* epiicopalis a /ede apoftolica conftitutas, ne aliqtnd attentare babeaot *ia* dedecus epifeopalis dignitatis .

XX.

Nec ab re, imo juftis de caufis addudi , fieftorum multitudinem conftringeodam efle duximus : ftatuentes 8e ordinantes , ut de cetero dominica dies , qur in gloriam dominio· refill reftionis ad nos ufque a primitiva ecclefia maxime celebris fernper habita eft { dies quoque nativitatis Chrifti , fandi Stephaoi, Joannit Be Innocentium , circumcifionis , epiphaniorum , pafcb* cum frria fecunda & tertia dumtaxat , afcenfioois , Georgii , pentecoftea cum feria fecunda 8e tertia dumtaxat , corporis Chrifti , Se prefertim quatuor beat* virginis, purificationis , annuntiationi*, afliimptionis Se nativitatis ; natalitia apoftolorum, Joannis Baptift* , Magdalen* , Laurentii , dedicationis , Michaelis , omnium fandorum , Martini , Nicolai Se Catharin* , Se per dicecefin Saltaburgenfem feftivitates fandi Ruperit , ficut hadenus obfervat* fuere , celebres Î|uoque Be fefti habeantur. In ceteris autem eftivitatibus , quacumque ratione vel inftitutis vel receptis , 8e qu* fub prreepto celebrari debeant , permittimus , liberumque cuique .facimus , ut mifla audita , ad operas fua». qui-

bus

ba* fis*m fuoeumque diatom*» qnrrere cogitar, redire pofiit : Fcftis tiacn dedicaticmum fe patronorum principalium nihil dcrogameu » quota coram celebmiooem io eathediali Me, civitateqac ac loco ctiam qpt&opalis refidenti* dumtaxat.

XXI.

Ctanque in certi* loci* 8c dkxcefibox inter paftore* 8c gregem, propter nuptiarum celebritatem » ^ua abi loutronnanooem, alii folenniiatiooem vocare (blent, molt* 8r jorgia 8c fanda!* eveniant : declaranto* A ftataimus, quod manimoai* in coafpuâu ecclefipoffint lolenniaari, nullo ab ordinario ad hoc confenfu petito, aut quapiam te pro c* expofit*, tamen tota anadragefima » ultima hebdomada adventus, feftis pafch·, pentecoftes 8c nativitatis dominice, com oftavts ac diebus Rogationum. Jejunia quoque ab ecclefia faftttuta, fub debito obedienti· fanân ecclefi· catholic· ia portera» indici debent, omiflb excommunicatjoai· verbo, ne infirmorum confricati· offendantur, eum his temporibus pietas pene omnis jaceat, facerdoubufqu* param deferatur ·

XXII.

Ut igitur extinftus cultus excitetur, popnlufque non fiat in dies negligentior, ftatuimus ut propter cudent clericorum, perfona tantum, non autem locus interdicendus veniat, nifi coetu coocurfuque populari facinus patratum effet.

XX 111.

Inhibemus iniuper, ne in poftenim epifeopi clericis legitimis, ab inteftato decedentibus, in patrimonialibus bonis, aut induftria proptia aequifitis, fuccedere poflint aut debeant.

XXIV.

Cumque quotidie ob novas, imo jam olim damnatas herefes, apoftatarum numerus tam religioforum, quam facerdotum in immenfum crefat, qnamplurimis eorum uxores ducentibus ; ut etgo bare facrilegia impunita non remaneant, concedimus quibufcnmque principibus, ftatibufque poteftatis («cularis, corumque officialibus facultatem, ut ejufmodi apoKatas fe facrilegos capere poflint, modo reos ipfos ordinariis infra tempus debitum tradant & alligncnt, abfque aliqua in eos tortura fe animadverfione, debite puniendos : quibus enixe mandamur, ut omni polita mora favoreque » diligentius quam haftenus faâum fuit, juxta facras fandiones omnino puniant facinorofos ; adeo quod criminis enormitate expo, ftulantc, *paSit* epifeopus, ferrata forma ca{tituli primi de hsreticis in fexto, reum curi«culari relinquere, vel ad perpetui careens •ramoam damnare. Negligent!* autem ordinariorum ad apoftolicam icdetn dedofta, judices ecdefiaftici ab ca deputabuntur, qui conftito de ordinariorum negligentia, ad preces vrincipum aliorntnqoc fccularium reos maxime nrrefeos meritis poenis afficient. Quod jam epifcoponim quidam, ut accepimus, de bcnçficrârao» pcoGooibu· atqw abfiratfis décimai exigant, cam fit M contrariam tai * Jongeqae pmfiet male isadodfa ufus dcaore, quas» iaafitxrusa odd admittere r idcirco dectan* ejufaaodi ulterius exigi lblviquc interdidaure, ufauaqn* uka qualitercumque receptum calfates, caBatmoqoc cflc cet&ate*.

XXV.

Item improbamus, fe ut abfatum prorius rejicimus, ab epifeopi* medio· exigi firuâu* de beneficii*, qu* unia* fuâcnutiosu six (afficiant, ut foot qu· non excedunt valorem trigintaduorum Rheoanfiom, de quibus in Romana curia medii faAn* no* exiguntur. Quod etiam ab ordinariis obfervaodum «fl* pracipinu, nifi concordatis aliter cautum edet, vel honcfta ratione aliquid, fine tamen reprebenfibih' gravamine, recipiant,

XXVI.

Ceteram quo major fiat conjuuâio, firmique magi* inter provinciale* ftabiliatur concordi* totius provincie, antiquum morem fynodorum innovantes, ftatuimus ut fingulo triennio poft pafch* provinciale concilium celebretur.

XXV 11.

Ad fac, cum benefiet* propter officia justa patrum fandiones dari conlueveriat, fieriqoc vix poflit ut in tant* prebendatoram caterva non reperiatur, qui officii oblitus hora* negligat canonicas : hinc ftatuentes votam** fe ordinamus, ut locorum ordinarii per srchidiacono* fe decanos de hujufmodi facerdotibus negligeatibus fefe diligenter edoceant, *8t* fecundum univfcujufque negligent!*» atque defidiatn, frnftus perceptos ve! in utilitatem ecclefi*, vel in ufum pauperum venant. Quod fi poft legitimas monitiones fe fimul prioim corredionem, in eamdern negligentiam, qu* diflblut· prorfus mentis indicium eft, quis relabatur, tum beneficio etiam ecclefiaftico privetur. Collatorique vel patrono de alio idoneo providendi aut ptefentsndi fit poteftas.

XXVIIL

Sanftionetn patrum, qua ecclefiaftica fcpultura privatur, quifquis non confcflus, nec cucharifti* pafchali tempore communionem fumpferit, inviolabiliter obfervandam effit ftatuimus, ac obi quem contigerit inopinata morte obire ineonfenum, fepultura pnrfata illum carere non volumus, modo ipfius curato cooftet, vel doceat ille, ipfum fecundam jam dtriatn fanôionem eonfrifum efle, fe fimul communicatum, altudque non obftet cauotucum impedimentum.

XXIX.

Ad tollendam exeerabilem blafpheraiam divini nominis, ac divorum, quos temnere fas non cft, ftatuimus fe ordinamus, ut quicumque clericus vel facerdos Deo palam maledixerit, conviciis cootumeliifque, atque adeo obfeornis verbis iocefterit Deum * ao-

rnÎMim noftrum Jefem Chriftnm t sut non- A
quam fatis laudatam matrem ejns glqriofam virginem pari blafebema lingua impmiverit, aliofqse fanftos blafphemaverit » mAuum vcl bonorum privatione » feu aliis pronis * So qualitate blafphemi· 8c ddidi, pleatur.

XXX

Contra fimoni· labem non dikedimas - patrue fisnAionibus, jubentes eas iub pmnia in illis contentis obfervari.

XXXL

in fortilcgoa * diviaaeulos, bscantatoref- B
que clericos, quos tam lacrn leges quam patrum decreta exeerantur » ftatuimus * ordinamus » ut arbitrio fuperionim infamia notentur: fi qui moniti non deftiterint » ordine amoveantur: inque monafterium ad tempus juxta arbitrium lupcrioris relegentur » beneficiis officiifque fui» ecdcfiafticis privati. Ceteri autem pfeudoehriftiani > de fideque parum probe fentientcs » citra dele&um periboaxum, heretici quoque vd Judaifmam referentes » a fanda congregatione Cbriftianorum procul arceantur. Contraque cos diligenti mquifitione procedatur per ordinarios vel eorumdem vicarios aut heretic* pravitatis inquifitoces » C
vcl per indices a fede apoftolica, vel per nos deputandos » ut non rcfipifccnces pomis puniantur debitis.

XXXII.

Prohibemus etiam tam clcncis quam laicis» de facrofanfta fide temere « praecipue inter pocula atque convivia, difccptarc: injungentes factrdotibus, ut omni modeftia utantur > dr peculiariter operam impendant novo vetarique tcftamento legendo, ut par eft, ne per otia in vitia volaptatcfqoe labantur.

XXX11I. D

Statuimus 8c ordinamus t ut quilibet epifcopus diligenter provideat * atque in primis id curet, ut vicarib. five perpetui, five pro nutu pofiti, competentem vivendi portionem aftequantur, ne detur eis anfa fuo» fabditos ob rei familiaris penuriam gravandi. Porro » quod proxime accedit ad apoftolorum inftitutionem, moremque primitive ecdefi·» hortamur, cum prolatos, tum reliquos facerdotes» ut meminerint pauperum, *tc* crecmofynis ftu» desnt alter alterum vincere·

XXXIV.

Sunt item pleraque alia a fommis peetificibu* » facris conciliis » provincialibaiquc * fyoodalibus coaftitutioniboa, *prodita* » qunite deceat 8c adamant candorem vit· doricalis. Nec minus obviant offendiculis » qoCbriftus paffim cavenda procepit » qu· velue Gmâa tcoeri *tc* obiarvari mandamus, mnfgreflbres fecundum canones ipfi· pcediâafquc conftituuone» puniri volente».

XXXV.

Inhibentefqve propterea omnibus * faculis vicariis dr officialibus » nec non dc areni-diaconis dc decanis ruralius » aliifque * ad quos criminum denuntiatio coeredioque quomodo!ibet fpeâant, aut quibat id per ordinariae committetur, ne ad cxccfius traafgnU fioncfqoe alicujus diAarum confiscation*· » ftatutorum dc ordinationum noftraram ,ob pecuniam etiam ultro oblatam, aat alterius rei gratia connivcant, fed potius ad prona· de jure vcl coniuetudine debitas » contra delinquentes pro déliât qualitate dc officii fui debito procedant. Atque ut ita fiat, quoniam nihil proderit leges condere» nifi fint qui conditas juvent > mentemque carum exequatur » utque refloreat catholica fida » ecclefiafticaqnc dignitas » hsrrcfibus radicitus extirpatia » fuum locum recuperet t idque vue alio medio aptius atque commodius fieri poffit, quam fynodis i itaqoe prifeum iynodorutn morem renovare cupient» ftatuimus dc ordinamus, ut fingulo anno faltem fvnodus dkecefana opportuno tempoce a fioguln epifcopis celebretur cum pocbribns prolatu » decanis ruralibus, virifqoo dignis. In quibus per quartas defignentor judices, qui diligenter intendant » u ftatuta prsdiâa ac alia per fyoodos de fcttu epifeopi ftatueada » efferventur » invocato ad hoc » fi opos fuerit » brachio fistulari. Mandantes propterea » at hujus noftro conftitutionis ocdtnationifque foria » in profatis fynodis tam proyinaaliba· quam dirocefanis » iq earumdem principio diligenter legatur » ne quis ia futuram ignorantiam protexere poffit.

Dacum Ratisbon· a nativitate domini millefirno quingcnteGmo vigefimoqaarto » Nonis Julii » pontrficatus profati domini noftri pap· anno primo.

Vifa Jul. Flo.Montions.
D. de Paccmina.
G. Prego I

."◆◆ORDINATIONES VV1L1ELMI UVARHAM

ARCH I EPISCO PI C ANTUARIENS IS,

Super confinnataoae fiatud alia* editi » de numero procuratorum curia Cancuaxicnfi*.

VVillicimus permiffote divina Cantuaricn- · fis archieptitoMe todua Aoglù* prima* , ftc. diludia m Chrah» filiis odSculi cari* ftt* Caatnaritofis , Λ decano beat* Mari* de Archubu* Lendi»· ipfi** oflkialis eommiftario, •c daft* curi* pouMeati t necnon procurato» riba* ft ceteris ejuidem mfaiftris tam prafesu. tibos quam faturis quibufcumqne , quos io> fraferipta tangunt *itu* tangere poterant quomodolibet in faturam , falutem , gratiam, ft bencdiâiooem , ac fidem indubiam prefentibus adhiberi » Cum non fit mimis pium atque laudabile lapfa reficere , quam nova condere 1 cura ft lollicitudine paftotali animadvertere ft providere tenemur , ne qua olim a findis patribus ecclefie noftra Chrifti Cantuarieofia archiepifcopis , prudeceflbribu* noftri* , pie ft fande , tam pro honorefc celebri fama did* curi* noftro Cantuarienfis , quibus antiquitas pre ceteris fulgere dignofritnr , quam pro confervatione miuiftroram ejufdem ftatuta ordinata ft fandata fuerunt , iub nobis labantur , noftrifve temporibus deficiant aut pereant : Nuper fiqnidem nobis porreft* communis vcftra iupplicatio ft petitio continebat , quod cum inter cetera did* curi* noftre ftatuta , certus ft determinares procuratorem numerus utputa ad decem tantum expreffe deftineatur ft determinetur , ut ii quo effent numero pauciores , eo majoris fierent fa vulgo eftimationis , ft tanto majori nobis *tc* eidem cuti* noftre efient laudi ft honori, Juanto minoribus feodis , fafariis , feu ftipeniis caufa* exercere cogeretur 1 atque etiam ut fibi cum fuis clericis vel miniftri* commodius degerent, ft fuo* clientes fine rapinis ft modicis uxaftionibus benignius ft liberalius tradarent , ipforam procuratorem ufque adeo nunc creverit multitudo , ftatutumque de numero eormndem ita excedent , ut omni* pene ia contrarium vergant *tt* .....citnt, ft ut primitus pauri erant did· noftre curi* honori ft decori , none excelfiva multitudo fiat oneri & dedecori j ut tune ficut graves inter graves •ftimabantur, nunc aurem longe minore reputationis a plebe fiant ; ut tunc modkis ftipendiis cum clericis fui* houefte viftitabant , caufafque exercebant , nunc vero fine clerici* modica vix ad vitam fafficiant . vix a rapinis abftinetttes 1 tunc commode , nunc incommode , imo fere tnifere vivant , altaque multa mala contingant , quorum catalogum dolenter profefto ex veftri* literis fupplfcaroriis perlegimus, ac aliunde fide dignorum relatione abunde percepimus : Nos igitur Vvillielmus Uvarham •rchiepiicopu* ft prima* antediâus , promiifa attente penfente* , ac oculate confiderante* , ad quem reformatio ftatutorom predecefibtum noftrorum prediftoram , necnon confervatio . confirmatio , *tc* ftabilitio coramdem principalia* d'goofeitur pertinere » veftri* fappicatibus indinati, ar grato anaoentes afièafu , uc noil folum noftro, ft dift* curi· noftra Cam- nduarienh* honori , veram etiam veftri ac ipfisw quieti contulere volentes , ac maii· *tt* intern modi* prediftis pio compatientes afioftn, ne© non ftatuta ipfius curia coafetvare ar manate» nett , utilitatique aut verius needfitari mini» ftroram cjufdem profpicere ft providete, paies» na benevolentia affrétante* , prout ea officii noftri debito aftringiasur ar tenemur , ftatutum felicis recordationi* Roberti de Vvinchelfcolim Cantuaricmfis archiepilcopi predecetforis noftri.

«•ran , <F *Jcct»* prvrararovj dsMMS4<«r , CTr<)

B cujus tenorem quatenus cvyedit pro hic inferto haberi volumus pro nobis *tc futuris fuccef-faribes noftris Cantuarienfibus* arehiepifeopi* in quantum idem ftatutum diftos procuratores ir hujufmodi eorum numerum concernit, etiam ex mero motu *tt* cena fcientia noftris prefeutium tenore reintegramus , ratifiesmus, approbamus , confirmamus , corroboramus , *tt* pro perpetuo coufolidamm ac ftabilimns perenniter obiervandum j atque perpetuis fatum temporibus inviolabiliter omervari volumus *tt* mandamus ·

Volumus etiam , ac ex mero motu *8t certa (cientia* noftris ut Cupra ordinamus, atque pro nobis *tc* faturis fucceffioribus. noftris Cantu·» rientibus archiepifcopis perpetuo ftaruendo , *tt* C ftabiliendo mandamus , quatenus de cetero nullus prorCus in numerum procuratorum profato curi* noftro Cantuirienfi* , per no* aut fucceflores noftros hujufmodi . feu officialem , dccamimve , aut alium ejuidem curi* prefidentena queoeumque pro tempore esiftentem nominetur , admittatur , aut recipiatur, ieu procurationi* officium in eadem exercere, quovis modo permittatur, donec ft quoufqoe numeras profatorum procuratorum multitudine numérota jam exiftrntium fub *tc* infra numerum decennalem ftatuti prodidi decreverit ft pervenerit . Tum demum numeras ipfius ftatutus hoc eft decem nullatenus excedatur , etlamii in contrarium a nobis , aut didi* fuo» D ceflToribu* noftris Cantuarienfibus archievifeo» Jis in mandatis haberi feu alias indulged, vel ifpenfari contigerit , quibufvi* clauiulu, dii» penfationibu* , privilegii* feu induitis prefentium derogatoriis , aut derogatoriarum derogatorii* , cetenfque in contrarium facientibus non obftantibns, nec in faturum valituris qui» bufeumque › etiamfi de hujufmodi ftaturi réintégrâtione , ratrficarione , confirmatione , ft corroboratione , feu de pntfenti ordinatione noftra hujufmodi de verbo ad verbum fpeciali* , fpecifica , exprdTa , ft individua fiat mentio : Decernente*, quod in contrarium fieri contigerit exnunc prout extunc , ft extunc prout exnunc irritum ft inane , viribufquc ac effeftu juris ft fafti carere prout tenore prefen-

tiutn

tintn fie decernimus . Volente» prxterea , ac vobis officiali , Jccano , *k* prxüdenti hujufmodi jam prælr.iti, 3c cuicumque futuro firmiter injungendo mandamus , quatenus vos proxima ieffionc , in dida curia noftra CantuarienG prcfentationcm *k* intimationem prxfeutium vobis factas immediate fcquentes has noftrarum rcintcgrationum , confirmationum , corroborationum , approbationum , confolidationum , *k* ordinationum , ac aliorum prarmtâ'onim › literas inter alia ftatuta *k* ordinationes ipfius curi* noftrx Cantuarienfis , in libro ftatutorum ejufdem iuadltari, regt&rari * commemorari *k* coolcribi ; 'ac pro ftatutis haberi , reputari , *k* debite oblervari , veftro decreto judiciali *k* folenni ibidem publice decernatis ; eafque de cetero feme! in anno perpetuis futuris temporibus in plena curia , oe quid memori* hominum.... iubjacerent , publice , Ar intclligibiliter perlegi *k* publicari debite faciatis , pernetu* firmitatis robur ibidem obtenturas . Ut autem prxmifta omnia *k* A fingula per nos , ut premittitur fuperius , gefta *k* fada perpetuas firmitatis robur perenniter obtineant ; nec fuper illis ulla dubietatis aut ambiguitatis valeat quxftro fuboriri *i* noa VvilLielmus archiepifcopus *k* primas antedidus , has noftras prxlentes literas , noftri pontificalis figillj juffimus *k* fecimus appennone *k* munimine communiri . Dat* m manerio noftro de Otfbrd fexto die menfis Martii anno domini fecundum curium treomputationem ecclefix Anglican* , MDXXVIL Et noftrx translationis anno xxv.

Et nos Thomas permiffione divina prior ecdefi* Chrifti Cantuarienfis « *k* ejufdem loci capitulum » omnia & fingula fuperius feri- B pta *k* contenta , quantum ad nos attinet , automate capituli noftri notificamus « approbamus , *k* tenore prvfentium confirmamus - In cujus rei teftimonium figillum noftrum commune prxfentibus eft appenfum . Dat* in domo noftra capitulari oaavo dic Martii anno regni regis Henrici odavidecimonono.

ANNO CHK1STJ 1P7. ÂÏSÔ- CH11JTI TWtawA.

^CONCILIUM LUGDUNENSE

Anno M. D. XXVIL celebratum ad imponendum fubfidium pro liberandis regiis liberis ab imperatore detentis , ad reprimendam herefim Lutheraoam , & reformandos cleri mores .

Ex MS. ettkfut ,

IN nomine Domini, amen. Per hoc prefens C publicum inftrumentum eundis pateat evidenter , & fit notum, quod anno Domini millefimo quingentefimo vicefimo feptimo, a Pafchate more Gallicano fumto, indidione prima, cum eodem anno famta, Λ die fabbati poft dominicam qua in Dei ecclefia ad miffie introitum cantatum extitit *Oculi vtti femptr ad Domieum, 8cc.* viccfima prima menfis Martii, a die veneris hefterna viccfima cjafdcos menfis , propter nonnullas juftas *k* rationabiles caufas , ad di- Aim diem (abbati hodiernam continuata *ket*peAata , ad <|uam diem reverendi in Chrifto Eatrcs *k* domini domini epifeopi Æduenfis , ingonenfis , Cabilonenfis , *k* Matiicoucnfis, provincie Lugdaneufis citati erant, prout litte- D ris citatoriis reverendiffimi in Chiifto patris *k* domini domini ERANCISCI DE ROHAN miieratione 'divina archiepifcopi *k* comitisl.ugduneniis , Gallianim primatis, & relationibus illarum a tergo carumdem ante omnes dcfcriptis , ibi propter carum prolixitatem non infertis , attamen produAis A dimiffis , debito conftitit Ac conft.it , qux etiam fi expedierit , omnibus *k* fingulis eas habere *k* videre volentibus offeruntur anud Lugdunum in palatio archiepifcopali Lugduncnii hora nona ante meridiem coram reverendo in Chrifto patre Λ domino domino CLAUDIO DE LONGOVICO miteratione qua fupra epilcopo Matifconenfi , virrrto generali in hac parte fpecialiler depu- £ tato fupradidi reverendiffimi domini ïrancifci de Rohan archiepifcopi *k* comitis Lugdunenfir , Galliarutn primatis ,· prout litteris vkariatus hujulmodi de vetbo ad verbum inferius infertis confiat , pro procedendo per ipfum reverenduni dominum Chudiutn dc Longe - vico epifeopum 8t vicarium generalem cum fupradidis reverendis dominis Æduenfi , Lingonen*fi* , *k* Cabilonenfi epifeopis comprovincialibus, *k* reverendis dominis abbatibus , prioribus , decanis , capitulis , & conventibus › ac aliis perfonis ecclefiafticis civitatum *k* diorcefatn Lugduncnfis , Æduenfis , Lingonenfis, Cabilonenfis , Matikoocnfis in concilio provinciali in ecclefia Lugdunenfi per fereniffimum dominum noftrum f RANCISCUM Francorum regem chriftianiffimum pro nonnullis urgentibus caufis , rempublicam religionis chriftianc , ac prxfcrtim ecclefix Gallican* concernentibus, celebrari ordinato , *k* ibidem ca que in diAo concilio provinciali proponentur audiendo, voces *k* vota fua inquirendo , dando , *k* pr*ftando , *k* his qu* in dido concilio ptovinculi ordinabuntur , & concludentur conjenfum & «flenfum fuum prxftando *k* aflentiendo, fen etiam diffientiendo , *k* alia omnia *k* fingula faciendo , qu* in hac parte erunt *k* fuerunt neceflaria & opportuna , & qu* in talibus conciliis provincialibus tam de jure, quam decoufuctudinc fieri , *k* tradari folent *k* confueverunt in mei notarii publici apoftolica audorftate notarii *k* *Cyrix* officialatus Lugdunenfis jurati , prxfati reverendiffimi domini Fraucifci de Ronan archiepifcopi metropolitan! *k*primatis in fua fede archicpifcopali Lugduncnii fecretarii fubfignati , ad nxc omnia *k* lingula infra feripta didi reverendi domini epifeopi Matiiconenlis vicarii generalis in dido concilio provinciali prxüdentia ferib* *k* graftarii, per cum deputati, prxfentia , comparuemnt in dida ecclefia Lugduncnii , hora nona vel circa ante meridiem reverendiffimus in Chrifto pater *k* dominus dominus FRIDERICUS FftEGOSUS,

ÀMHO Chrn W.

SUS» oûfèratfoae qua (opta arepiepifeopu* Sa- krefcoM» » coavmeadatariua tt admiaiftrator perpetuus moaafterii lanâi Bcataii Divioni* or· dtait fanâi Benediâi Ltngoaenfis Diacefi* » Mac ta civitate Lugduni pro noonullis praefati domini aaftri regisardni* negotii* , te quibuidam altic ipfiu* rcvcfaadiffimi domini arehiepilicopi Salernitani » & pradiâi fai moaaftcrii fanAi Benigni privatis negotiis perionaiiter agens , & alii reverendi & venerandi patres & domini viri ecelcfiaftici » anorum fa fuarurn dignitatum ig inorum beneficiorum & officiorem eecleſiafticoram nomina & cognomina » fc qualitate· inferius deferebantur , & ipfa die pro poftulanda & impetranda Spiritus · fanâi gratia » at in ncgotso bvjafmodi adfiftcre & negotium ipfum fua benignitate & clementia dirigere dignetur & velit, miflam cuchariftiakm fokmnem in diâa ecdefia Lugdunenfi fc illius majori altari devote celebrandam fc decantandam fore decreverant , & chorum diâa ccclefic cum debitis ornamentis ccdcfiaftkis ingreffi fuerunt : videlicet prafatus reverendas dominus CLAUDIUS DE LONGO-VICO epifeopus Matifconenfis vicarius generali* ibi pnrfidens, & fupradiâus revcreodiiumu» dominus archieoifcopus Salernitana* commendatarius & adminiftrator diâi monafterii fanâi Benigni cum eo » induti honorabilibus cappit auratis fc mitra » baculo paftorali crocia nuncupato , diâum dominum epiicopum Matifconeafem » vicarium prafidentem procedentes » fc ab hinc procéderont cum reverendi* dominis abbatibus» {>rioribus , fc aliis praelatis » quorum nomina eu dignitates inferius deicribuntur , fc ibidem fecu» diâum majus altare fédérant : videlicet diâi reverendus dominus Matifconeniis vicarius generali* & prafident » ac reverendiffimo* dominu* archiepifcopus Salernitanus in loco & fedibus alti* propterva de novo ei* pneparati* fecu* diâum altare» ab ea parte in qua infra miflaram folemnia folet celebrari cvaogcltum » & diâi domini abbates & alii quorum ieu fuarurn dignitatum notnina & cognomina inferiu* deferibuntur , fupcr fcatnnis fimiliter ei* decenter prsrparatis , etiam fecus diâum majus altare » in ca parte in qua etiam infra miflaram folemnia epiftola folet d«ci & recitari : videlicet a parte capella beate Mari· de Altodono nuncupata » in diâa ecdefia Lugdunenfi fundat· & dotate . Alii vero viri cccle- fultici ad diâum concilium provinciale vocati , & ibidem congregati . fédérant tam fecu* diâum majus altare » quam alibi in fcamnis etiam ei* proparati* , & ipfi* ibidem quiete, fedentibas , venerabilis fc egregius vir dominus Carolus de Sally canonicus fc procentor diâa ecdefia Lugdunenfi* » ad quem ratione fc ad caulam fua dignitatis procentotia fpeâat fc pertinet » miflam inchoavit pradiâam de officio fanâi Spiritus , & cantando Spiritus Domini replevit orbem terrarum , fcc. & totum collegium diâa ecclefi· Lugdunenfi* in capnis aureis fc fcrici* in choro diâa ecclefir feden:es foiemniter decantarunt : fc fuit diâa miffa celebrata per reverendum in Chrifto patrem dominum BARTHOLOMEUM DE LUCO t iam theologia profeflbrem » miferatione qua fupra Trojanenfem epiicopum » in iis qua funt ordinis vicariam generalem prefati reverendi(limi domini archiepncopi metropolitan! , fc primati* Lugdunenfi* , qui miflam hujufmodi foiemniter. celebravit .Ve-

A aerabüis egregius vir domtasa Claodam DE VIRY diâa ecdefia canonicus epiftotan diait , fc venerabili* fc egregius vir dominas Fraocifcm de Saonayo caaomcus fc cuAosipfinr ecdefia cvangelium alta voce in tribana fc capella crucis more folito cum folemnitatibas requifiti* fc diebus folemnibus fervari folitis dia» fc cvangclifavit , fc finito hujufmodi evaogdio fc traâw offrttorii , prafatus revorendus domino* BARTHOLOMEUS DE LUCO epifeopus Trojanenfi* cathedram ante majus altare pradiâum appofitam fc ornatam afcendit » & concionem ac fermonem elegantififimo* ad profite* reverendo* domino* fc alio* ibidem prarfente* habuit » qui ibidem propter

B eorum prolixitatem non font inferti. Abiolata autem milfa peudiâa » ltantes in diâo choro coeperant cantare tetaniam fandorum fc fandarum more folito » fc aha voce ; fc illa finita , fc oratione diâa , pradiâi ftantes ia diâo choro caperent dicere fc cantare hymnum F»ai Cerarer , fcc. quibus hymno fc oratione finiti* » prafatus reverendo* dominus epifeopus Matifconeniis vicarius generalis » ibidem Erzfiden* » prafentibo* more folito benedixit t hi* fic adis » ex parte ejufdem reverendi domini epifeopi Matilcooenfis vicarii generali* fc prafidenti* fuit alta voce intonatum, .omnibus fc fingulis in diâo coacilio fc illius congregatione prediâa pratentibus & aftantibu* ,

C * m ipforum prefentia » aliis abfcntibu· » quatenus diâa aie hora fecunda poft meridiem in aula majori domu* live palatii arehiepifeopali* Lugdunenfi* perionaiiter comparera deberent : ut qui comparèrent de vera obedieutia commendarentur : qui vero non comparèrent nec per fc » nec per procuratores idoneos, contumaces reputarentur fc contra tale* via juris procederetur .

Tenor autem diâi vicariatu* generali* prafati reverendi domini epifeopi Matifconcnb* „ fequitur fc eft tali* : FRANÇISCUS DE „ ROHAN Dei fc fanda fedi* apoftolica gra- „ tia archiepifcopus fc comes Lugdunenfi* , Gal- „ liarum primas , reverendis 1· Chrifto patri- „

D bu* Cabiloncnfi , fc MstifconeuG coepifco- „ pis » fc fuffragancis noftri* falutem in Do- » mino. Cum nuper illaftriffimu* domina* no- „ fter re* certo* articulo* ipfum dominam no- „ ftrum regem , ejus prolem , regnumque, ae „ totam rcmpublicam ejufdem fui regni tan- „ gentes » & concernente* nobis tranlmifcrit, „ per ipfum fc lignatos , ut per eifdem „ Vos fc alios coepifcopo* fuftragancos noftre », provincia Lugdunenfi* , nec non noftrarum „ vcftrarumquc atque fuarurn civitatum fc dia- w cefum capitula aliorumque ordinum abbate*, », fc priore* conventuaies , exemto* fc non ,» exemtos » fc alio* quacumque pnrfiilgente* „ dignitate convocare fc aggregare curaremus ; „

£ hinc eft quod apud civitatem noftram Lug- „ dunenfem , qua fpcrabamu* perionaiiter no- „ ftrum concilium provinciale tenere » quod „ obftantc aliqua infirmitate qua de noro no- „ bis fupervenit , animo fc perfonaliter pro „ prafenti adire non valemus . Idcirco de ve- „ ftris fcientia fc providentia circumfpeâa phi- „ rimum in Domino confidentes, omnibus me- „ lioribu* modo » via , jure » caufa · fc forma , quibus melius fc efficacius potuimus, », fc debuimus , ac poflumus , fc debemus , „ vos fc veftram quemlibet in folidum, quoad „ infra feripta in noftro* veros certos fc indo- „ bita- „

ПОВКГ OtUITI <W«

AMNO CHUSTI !>·>.

„ bitatos in ecciefia fc civitate noftra Lugde- A
„ nenfi in fpiritealibas 9e temporalibus vica-
», rior generales coqftituimas » creavimus» or·
,» dinavimus » fc depatavimus » pioat crea-
„ mus » conftituimus » ordinamus » Ar depu-
„ tamus , fpecialiter fc exprete » ac nomine
„ noftro » & pro nobis totum cieram tam ci-
„ vitatis fc axeeetis noftraram Lugduneniis
„ quam aliarum civitatum dimeeiam fuftvaga·
„ neorum noftrorum in noftra civitate Lugda-
„ Mnfi » die vieefima menfis Martii » tam ad
„ fe per nos alEgnara fc profita , aggrogan-
„ dum » exhortatione* tales quales» prout vo-
», bis melius videbitur expedire , circa recape-
„ randorum denariorum pro fubventione fc rc-
», demtione liberorum praefati domini noftri B
„ regis pro nane captivorum fibi eoncefforam
„ in congregatione per eum in fua curia par·
„ lamenti Parifienlis » quam plurimi* dominis
,» przlati* tam archiepifcopis » epiicopi* quam
„ przfidentibus fc confiliarii* fupremarum ha-
» ju> r*gn* Francise curiarum parlamenteaxitm
„ pratfentibas , ipfo domino noftro rego prg-
„ lente , prout hrc vidimus & interfisimus ,
„ fc hxc omnia fc alia in memorialibus feu
», articulis per rogiam majcftatem nobis exinde
„ traditis » que vobis tranfmittimat, latius
„ continentur » faciendum fc exponendum, ac
», etiam difios exem'os fc non ex tnto* ad di-
», fios demrior quoeriandos in vim fc auâoti-
„ tate difii noftri concilii provincialis folvetfc Ç
„ dum cogendum fc compellendum , ipiofque
„ denarios fic ea caufa ptrdifia exigendos »
„ reponendos , fc cuftodtendos in loco tuto »
„ prout per difium concilium videbitur melius
», expedire » donec fc quouique exponendi ve-
„ nient pro difia redemtione eoramdem libc-
», roram facienda , fc generaliter omnia alia
„ fc fingula gerendum » dicendum , facien-
„ dum , fc exercendum » fc qu* nos facCre-
„ mus fi in premiffis omnibus fc fingulis pr*.
„ ilires fc peifonaliter iitrercifemus , eriam fi
„ talia forent , qu* mandatum exigerent tna-
„ gis fpeciale , ae fc fuper quibas prvmilfi* »
„ prrfcnrcs litteras per notarios publico* fub-
», ferratos fie>i fc fubfcnbi ac figillo cimer* D
„ noftr* figillari fecimus fc mandavimus. Da-
„ tum Parifip* anno Domini millelimo quin-
„ gentefimo vicelimo feptimo » indifiione pri-
», ma , die vero dominica . prima menfis Mar-
„ tii , pontificatu* fanfii(fim< in Chrifto patri*
„ fc domini noftri dommi CLEMENTIS dii-
» vina providentia pape feptimi anno quinto.
», Et ego Andreas Rrfvrra» presbyter Pifiaven-
„ fis dicrcelis, barisalatius ia decretis , publi-
„ eus apoftolica fc impenali auâoritatibus cu-
„ rurumque confervationis privilegiorum apo-
„ ftolicorum ftudii famof* univcifitati* acepif-
„ copah· Panfienfis notarius juratu* , quia fu-
„ pradiâorum dominorum vicariorum confti-
„ tuttoni, creationi, potcftatis dationi, crea- E
„ tioni, & nominationi, ccterifque premiftis,
„ dum fic utfuprafcribuntur» dicerentur, age-
„ rentur, fc fierent, una cum notario publico
„ fupra kripto prefen* fui , eaque fic fieri vi-
„ di , fcivt , fc audivi. Idcirco huic pr»(cnti
„ publico inftrutnento manu alterius fideliter
„ icripto » fignum meum publicum fc contue-
„ tum in fidem fc teftimonium veritatis prr-
„ mi(Torum appofui rcqnifiru* fc rogatus.

cl'"'' «i <r. «" »Lus<ju e<01'". Adveniente autem diâa hora lecunda poft meridiem diât d ci Ubbtn vtcefimc prim* pr*-diâi mçnli» Mann , ut fupra affigaata , coq» vocati* fc coogregatis ia fnpradiâa aula oujo-ri diâi oalatti arehiepsfoopalis LùgdurwssA* , qei ad diâom conciliait provinciale advene· rant , 9e exhibiti* rotali* eorum » qui ad hoc citati factant, aha voce faeniat vocati» proat in rotalia hujufmodi continebatur» fc primo de civitate 9e dratced Lugdunenfibus pntfatu* re-vetendiŒmus in Chrifto pater 9e domina* ar-chiepifcopus Lugdunenüt , qui eu caafi* con-tentu 9e defcriptt* ia litteris per eum rniffis » 9e viearìatas generalis ad Hoc per corn paflati 9e ariffi fuperius infertit , noa potuit ncc po-toft haie concilio 9e congregationi adefle » ve-ram tamen pro co comparait venerabilia fc egre-gias vir dominas Rolinas de Sinemaro canoni-cas fc facrifta fapradiâ* ecclefie Lagduneafit» ia fpirkaalibus fc temporalibas ejas generalis vicarios » ad hoc fuCcicntcr fundatus » ut pu-blico docuit vicariates hajufmodi fcprocura-tionis tnftnimento produâo & dimiflo » nec non etiam venerabilis vir dominus Hugo jurium doâor , civis Logdanenfi* , rufii reve-rcadiffimi domini archiepifropi metropolitan! 9e primatis procurator generalis fc notarius » qai ob ideo nominibus pntdifils didam· reve-rendam dominam archiepifcooum mctropolita-num 9c primatem » & ejus sbfcntiam cxcufan-dam de hujufmodi fua comparitionc fc eacufa-tione afium petendo » excufavit . Pro fupra-difia ecciefia Lugdunenfi fc illia* capitulo ve-nerabilis fc egregius vir dominus Johannes *Mitte* decretorum doâor decanas difie eCclefia Lugduncafi* . Item, reverendos dominus AN-TRONIUS DE ELBONE abbaj monafterio. rum Savigninaci fc Inlula-Barbar· commenda-tarius » 9e adminiftrator perpetuus prioratus conventnalis fanfii Regnobcrti in fbrefio ordi-nis fanfii Benedifii Lugduneniis dieeccfi* : Pro reverendo domino abbate monafterii Athana-eenfis Lugduneniis prardifii ordinis» debite vo-caro 9e expefiato nullus comparait , contra quem per difium reverendum dominum epifeo-pum Matifeooenfcm vicarium generalem & pre-ndentem in difio concilio « auâoritate ejuf-dem concilii fuit conccfliis defeâus , cani com-modo de jure debito. Pro reverendo domino abba'e fandi Eugendi luranfi* ordinis fanfii Benedifii prrdiâ* Lugduneniis diceccfis nullus comparait , contra quem propterea per difium dominum przfidentem auâoritate dtfii conci-lii fuit conccflus defefius cum commodo dc jure debito . Pro reverendo domino abbate mo-nafterii Bcllcvill* ordinis clericorum regula-riom fanfii Auguftini prsdkl* Lugduneniis dicvcefi* debite vocato fc expcâato nullus com-parait » contra quem propterea per difium do-minum perfidentem difia auâoritate fuit con-ceflus defefius cum commodo de jure debito . Pio reverendo domino abbate monafterii dc Jugo-Dei ordinis fanfii Benedifii pnedific Lugduneniis diceccfis debite vocato & expefia-to nullus comparait , contra quem per difium reverendum dominum prefidentem difia au-âoritatc fuit conceflus defefius cum commodo dc jure debito . Pro reverendo domino abba-te Bcnediâionis-Dei ordinis Ciftercietifis prse-difiz Lugdunenfis diceccfis debite vocato & expefiato nullus comparait » contra quem prout fupra fuit conccffus defefius cum com-modo de ju/e debito . Pro reverendo domino abbare Vallis-Benediâ* oidinis Ciftercienfis przdific Luuduoenfis dicecelis commendata-rio & adtniniftratore perpetuo diâi monafterii» prio·

anSqT CHUTT! **»y.

"αHμHΓ CMAmrX ■V-

F*0** jd***-* coaventaalis de Caodiaco ia roreti· ordinis fanât Bcaediâi, peadiâa Logdnneafis direcefis, venerabilis w religiofus vit dominos Anthonies de fsoâo Prajcâo cotnraendatarias fc prier, qui *de hujufmodi* fua comparkiooe periit aâem fibi concedi. Pro reverendo domino abbate monafterii dê Mirator» ordinis Ciftercienfis diâ· Lugdunenfis direcefis nullus comparait, contra quem properea flat conctflhs defeâus cam comauodo de jure debiro · Pre venerabilibus viris dominis obedientiario dr capitato ecdcfla collegiato fanâi Jafti Lugdunenfis comparait venerabilis vir dominus Antbonius Jvrre» diâr ecdefi» obedicotiarius. Pro venerabilibus viris dominis camerario fc capitulo ecclefia collegiate tobâi Pauli Lugdunenfis venerabiles viri domini Matthaus dsffirvre cautor, Cathelanus *ltUinrt*, * Anthonius dr canonici diâ* ecclefia collegiate fandi Pauli. Pro dominis iacrifta fc capitulo ecclefi» collegiate fandi Nicctii Lugdunenfis compenseront venerabiles viri domini Johannes Gsuthereti jurium doâor, *8c* Petras *Clutetiat* canonici ipfius ecdefir · Pro dominis prsepofito fc capitulo Porverii comparait venerabilis fc egreÎius vir dominus Bertrandus de Turre, altas c fando Vitale, diâa ecclefia prapofitus. Pro venerabilibus viris dominis decano fc capitulo ecclefi» beate Maria Montis Briflbnis Lugdunenfis direcefis comparait venerabilis & egregius vir dominus Ghriftoforas *it Ltuii* canonicus ecclefia Lugdunenfis fc dide ecclefia beate Marie Montis-Briflbnis, ad hoc ab cifdem dominis decano fc capitulo debite fundatus, ut publico docuit procurationis inftrutnento per eum prodyâo & dimiflb. Pro dominis decano fc capitulo vedefiarum collegiararum faodi Thomx de Cuy fello fc de Cabanis.Lugdunenfis direcefis timui perpetuo canonice unitarum nullus comparait, contra quem propterea fuit auâoritate qua fuora conccflus defeâus cum commodo de jure debito. Pro dominis priore ft conventu Savigniaci ordinis Chmiacenfis dide Lugdunenfis d'oeccfis nullus comparait, contra quos propterea fuit auâoritate qua fuprs conccflus defeâus-, cum commodo de jure debito. Pro prioratu conventusli fanâi Ircaei Lugdunenfis ordinis canonicorum regularium landi Avguftini, comparait venerabilis vir dominus Stephanus Laurentini jurium doâor, diâi prioratus commendatarins fc adminiftrator perpetuus. Pro prioratu beate Marie dc Plateria Lugdunenfis ordinis canooicoram regularium fandi Auguftini lub regula fanâi Ruphi, comparait refigiofus vir frater Jacobos dr canonicus regularis diâi priorites procurator fundatus, ut publico docuit procurationis inftfumcnto venerabilis viri domini Sjephani pueris diâi prioratus, quem excufavk propterea, quia perfonsliter eft in curia illuftnflimi principis domini ducis Sabaudia, fc.ab eodem domino duce, ut idem frater Jacobus aÆrmavit mandatus · Pro domino priore prioratus conventualis fanâi Martini de Ambcna ordinis Cluniaeentis Lugdunenfis direcefis nullus comparait, contra quem propterea auâoritate qua fupra, fuit conceflus defeâus, cum commodo de jure debito. Pro priore β conventu prioratus conventualis fanâi Romani /s Tuj ordinis fanâi Benediâi Lugdunenfis direcefis comparait venerabilis fc egregius vir dominus

A Petras Bmnvml canonicus ecclefia Lugdnnenfis, diâi prioratus coauaesdatarûs fc adminiftratpr perpetue·." Pro prioratu conventûal*'Montisbcrduii ordinis Cfaniaceafis Lugdunenfii direct fis nullus comparait, idefreo contra piiorem diâi prioratus noo comparantem pet le * nec per alium, fuit concerna anâoriutfe qua fopra defeâus, cum commotio de fure debito · Pro priore prioratus coaventualis Savigniaci locus Montem-Brifonem ordinû fanâi Benediâi Lugdunenfis dierectis comparait magifter Petras Giay·» procurator venerabilis viri domiui Petri Jnvenis-Rufli commendatarii & adminiftratoris perpetui didi prioratus, ad boc fundatus) ut publico docuit procurationis saftramento » per eum exhibito fc dimiflb „1 noa tamen *ipecia*liter, nec exprefle ad adum hujufmodi. Pio prioratu conrentuali dc Prasitu ordinis Cluniaceofis pnediâa Lugdunenfis direcefis comparu it venerabilis fc religiofus vir frater...................................... didi prioratus prior. Pro prioratu fandi Martini dc Montetrotterio ordinis fandi Benediâi Lugduncniis direcefis, comparait venerabilis vir dominus Johannes dr Ftosjrsllw, *jurium* doâor, miles in ecclefia Lugdunenfi, didi prioratui commendatartui & adminiftrator perpétuai, qui de hujufmodi fua comparitiooe petiit adam tibi fleri. Pro prreeptore· preceptoria fandi Georgii Lugdunenfis ordinis hofpitalis fandi C Johanni» Jerofolymitani *te* aliis piaccptoribul fc religiofis ejufdem ordinis Lugdunenfis dice·* cetis nullus comparait, contra quos propterea fuit conccflus dcfedns auâoritate didi concilii provincialis, cum commodo de jure debito.

B

~XSSff CHK1STX *i*7·

Deinde alta fc intelligibili voce fuerunt voeat i deferipti in Rotulo ecclefia & epifeopatu» Æduenfis, fc primo reverendus in Chrifto pater dominus JACOBUS epifeopus Æduenfis, pro quo comparait venerabilis vir dominus Nicolaus Hu miU canonicus Æduentis ab eo inftrudus per litteras miflivas per eum exhibitas & dimittas, tantumque fuerant admiffr fc retente. Pro venerabilibus viris dominis decano D fc capitulo ecdetiar Æduentis comparait venerabilis vir dominus Georgius *Gay* canonicus ipfius ecclefi· Æduenfis, abbas fandi Stephani in ipfa ecclefia Æduenfi, ad hoc debite fundatus, ut publico docuit procuratoris inftrumento, tradito *8c* dimiflb, dicens didos dominos decanum *8t* capitulum per fuam creationem, per fedem apoftolicam fc fpecialc privilegium ejufdem *fedis fuifle &* efle.ab omni j'uriiaiâione didi domini epifeopi Æduenfis exemtos, fc eidem fedi apoftolica immediate fubjiei, fc propterea per litteras didi domini epifeopi non debuifle vocari, cum prout dicit in eos nullam habeat jorildidionem, protcftans quod vocatio hujufmodi fic fa&a, fc E comparitio quam praterea facit, non poflit didis dominis decano fc capitulo in futuram fua exemtioni *ta* fuis privilegiis prrjudicare. Qpa proteftatio lvit admifla, quatenus de jure debuit admitti » de quo idem domiaus Georgius *Cay* canonicus fc abbas procurator petiit adam fc inftramentum tibi concedi. Pro reverendo domino abbate mouafterii fandi Martini Æduenfis ordinis fsndi Benediâi nullus comparute, contra quem auâoritate diâi concilii fuit roaceflus defeâus, cum commodo dc jure debito. Pro domino abbate Venilfacentia ordinis fanâi Benediâi pradiâc Æduenfi4dim-

ck.·. An- |»0oSul><·- **·

ceGs

"Ânno CHUI/TI «>*?.

eefi· nullas comparait , contra quem propterea audoritate didu concilii provincialis fuit cotsceflits defottus , cum commodo de jure debito. Pro dnmfoo abbate Flaviguiaci ordinis fantti BcncdiAi peadiâa Ædnenfia disccfis *comparait venerabilis vit* dominas Nicolaus I/#*aâ, ad hoc debite bradatus, ut poblico docuit procorationis ioftramento, exhibito ft dimiflb. Pro domino abbate faatti Leonard! Corbigniaci or. dinis fanfti BenediAi ditto Æduenfis discefis nullus comparait, contra quem propterea aufto» ritate ditti concilii fuit concédât defottus, cum commodo dc jure debito. Pro domino abbate fantti Martini de Cbora ordinis fanâi Bonediâi ormdiâo Æduenfis dimeefis comparait fuÎtaaittna dominas Georgias *G»y* canonicus Æuenfis ad hoc debite fondants, ut publico docuit procurationis inftramento exhibito *9t* dimiflb · Pro domino abbate de Fontanryo vcl de Fontancto ordinis Ciftercienfis prvditt* Æducnfis discetis comparait fupradittus dominas Nico, iaas [Awed, ad hoc debite fondâtes, at publico docuit procurationis iuftramento exhibito ft dimiflo. Pro domino abbate de Bufleria ordinis fanâi Bcnediâi pnrdiân Æducnfis dKxccfi* nullus comparait, contra quem propterea foit ion. ceflus defottus auttoritate ditti concilii provincialis. Pro domino abbate Beate Matie Sandiloci, alias Septem fontium ordinis Ciflercicnfis prrditta Æduenl'is diceccfis..........

Pro domino abbate monaftUrii faottss Margarite ordinis fanAi Auguftini preditte Æducnfis dicteriis camperait venerabilis vir dominus Georgius *Gay* canonicus Æducnfis , ditti mootfterii commendatarias ft adminiftrator perpetuus. Pro domino abbate monafterii Oignaci ordinis fantti Auguftini pradifte Æducnfis dimeefis comparait dominus Nicolaus (Znaxd ejus procurator fundatus, ut docuit publico procurationis inftrumento produâo ft dimiflb, qui cumdem dominum abbatem ft ipfius abicntiam excufavit , propter gravem infirmitatem ejufdem domini abbatis, quam justa poteftatcm fibi fuperJsoc attributam, fuo inftrumeuto affirmavit , & dc illa per atteftationem fuper hoc fattam ft produttatn fufficienter juftificavit. Pro venerabilibus viris dominis decano A capitulo cccicli» collegiate beate Marie de Belna preditte Æducnlts draxefis , comparucnmc venerabiles vi. ri domini Georgius *Guy* Λ Prudentius de *My** legiat» beat» Matin 4c Belna, ad hoc nihilominus débite fondui, confiante publico inüruraento produâo ft dimiflb . Pro' venerabilibus viris dominis decano ft capitulo A'valonir pirdiftn Æducnfis discetis comparait ptufatus Nicolaus C/aaod eorum procurator, ad hoc debite fundatus , ut publico docuit procurationis mftramento produâo & dimiflb . Pro venerabilibus viris dominis decano ft capitulo ecdetiae collegiato Sede loci five Salvi-loci , prudiôu Ædnenfis Disrrfis comparait venerabilis vir dominos Petrus Cornuti, canonicus dittar eccicfi» collegiate ad hoc debite fundatus , ut docuit publico procurationis ioftraancuto produâo ft dimiflp. Pro venerabilibus viris dominis prrpoGto ft capitulo ecclefia collegiato Beata Mariât Æduenfis comparait dominus Petrus Bittrd canonicus ipfius ecclefie collegiato Beata Maria Æducnfis dicecefi* · capitulum hujufmodi a quacumque jurifdiâione ordinaria fore exemtum ft ledi apoftolica? per fpecialc privilegium immediate fubditum , & propterea de hujufmodi exemtione, ft quia comparitio hujufmodi eidem capitulo ft fus exemtioni pceditt* non poffit in foturum nocera folcmniter proteftaado, ft de hujufmodi fna proceftatione nomine Keditto attam petendo , ac de procuratorio » per publicum inftrumentum fuper hoc pat fatum ft dimiflitm docendo , que proteftatfo per concilium hujufmodi quatenus de jure fuit admifla. Pro venerabilibus viris dominis decano ft capitulo ecclefie collegiate Beate Marie de Molinis in Borboncfio preditte Æducnfis dimeefis nullus comparait , contra quos propterea auttoritate diai concilii provincialis foit conceflus defottus, cum commodo dc jure debito . Pro venerabilibus viris dominia decano

B ft capitulo ecclefia collegiate Vergeii preditta Æduenfis dimeefis comparait fepedittus venerabilis vir dominus Georgius *Gay* canonicus ditto ecclefia collegiate , ad hoc ab eis fundatos , nt publico docuit procurationis inftrumentn per cum produâo & dimiflo . Pro venerabilibus viris dominis decano ft capitulo ecclefia collegiate Moutifacuti preditta Æduenfis diercefis comparait dominus Gilbertos Ms-{M canonicus ipfius ecclefia . Pro venerabilius viris dominis decano ft capitulo Sinemuri Brionenfis pntditte Æduenfis dimeefis comparait fopefotus venerabilis vir dominus Georgius Gvy canonicus * facrifta intius ecclefie collegiate , procurator ad hoc oebite fonda-

C tus, ut publico docuit procurationis inftramcnto tradito ft dimiflu . Pro capitulo ecclefie collegiate de Tillio preditte Æducnfis dioccelir nullus comparait , contra quos propterea audoritate ditti concilii provincialis fuit conceflus defottus, cum commodo dc jure debito. Pro venerabilibus viris dominis de capitulo Ccrduoi pnsdiâe Æduenfis discetis nullus comparait, contra quos propterea foit conccffes defottus , cum commodo dc jure debito . Pro >encrabiiibu* viris dominis decano & capitulo Caftri-Cenforii preditte Æduenfis diœcefn nullus comparait , contra quos propterea auttoritate qua fupra foit conceflus defottus , cum eommodo de jure debito . Pro dccanatu

Q Patedi ordinis Cluniacenfis preditte Æducnfis dkxcefis nullus comparait , quia afleritur decanattun hujufmodi niifle auttoritate apoftolica vel alias menfe abbatiali Cluniaccnfi perpetuo anitum . Pro venerabili ft rcligiofo viro domino priore Pcrreciaci ordini* -Cluniacenfis , predifla Æduenfis discetis comparait venerandus pater dominus Claudius de Magdalena, dicens priorem ditti prjoratus non poraifle nec pofle ibi comparera , cum necetfar10 habeat comparare in concilio Parificnfi ratione cupidam alterius fui beneficii convcntualis , a quo tamen nullum habet procurationis mandatum » fed pro eo promifit ft promittit ratificari cum fa-

jj cere omnia gefta ft agenda in hujufmodi concilio provinciali , Pro prioratu conventual! Marcignaci preditti ordinis Cluniacenfis pneditt* Æduentis discetis , comparet venerabilis rcligiofus vir frater Claudius de Magdalena ditti prioratus prior, dicens prioratum hnjufmodi ft illius priorem efle immediate fubditos reverendo domino abbati Cluniaccnfi , ft Siroptcrea fedi apoftolie» per privilegia ejuldem edis ditto ordini concedis a jurifdiâione cnjufcumque alteriu* ordinarii exemtos , ft inde proteftatus foit ft proteftatur foletnniter, quod hujufmodi fua comparitio , quam pcrfonaliter

facit.

apra' CIUUSTI

'ammo CHJUSTt fjay.

» no° po®f*« debeat diâis priori tc A * fol» foccefibribus quomodolibet, in futurum obeffe vel nocere , dc qua proteftatiooe petiit aâam fibi fieri. Procurator veto veoerandUfim! domini archicpifcopi Lugdnnenfia ferit protcfta:ionea contrarias > qu* proteftationee fuerunt hinc inde admitfb quatenus de jure debuerunt admitti. Pro prioratu feaâiVù vantii pnediâoram ordinis « diacefis comparet profatus dominus Claudios de Magdalena prior t feriens coofimfles proteftatioaes. Similiter <r profatis dominus procurator generalis contrariae, qu* fuerant hinc inde , prout fupra, quatenus dc admifl*. Pro priore prioratus Beat* Mari* Sinemuri in Auxeto prodiâi Æduenfis diacefis nullus comparait, contra B quem propterea auâoritate diâi concilii provincialis mit conceflus defeâus» cum commodo dc jure debito. Pro prioratu Augiaci ordinis prodiâ* Æduenfis diacefis, comparait venerabilis vir dominus Prudentius de *Myyxc* jurium doâor, ipfius prioratus commcn* datarius 8c adminiftrator perpetuus, auâoritate apoftolica deputatus , dicens prioratum fuum hujufmodi non rife convenrualetn, tc ideo prioratum ipfum non debuifle in boc negotio cum aliis prioratibus conventual ibus fupradidis amiu-

fibi neque fuis fucccflbribus ia futuram nocere» 3o* proteftatio quatenus de jure fiait admkteu- C a aamifla fuit. Pro priore prioratus conrentualis fanâi Syaapboriani frais tc extra Æduam ordinis canonicorum regularium fanâi Auguflini comparait venerabilis 8r rcligiofus vit frater Petrus de *Mxrxelh* prior diâi prioratus. Pro prioratu de Magobrio ordinis fanâi Benediâi prodiâ* Æduenfis diacefis * comparait praefatus venerabilis vir dominus Georgius *Gxy* canonicus Æduenfis pro priore five commendatario diâi prioratus ad hoc fpecialiter ab eoconftitutus , ut publico docuit procurationis inftramento per eum przdiâo & dimiflb. Pro priore Vallis* fanâi Benediâi ordinis prodiâ* Æduenfis dioecefis nullus comparaitquare contra eum auâoritatc diâi concilii fuit conceflus D defeâus , cum commodo de jure debito. Pro priore Borbonii ordinis prvdiâ* Æducnlü dioecefis nullus comparait, quare con* tra eum auâorkate diâi concilii fait conceflus I defeâus, cum commodo de jure debito. Pro priore prioratus fanâi Johannis Sioemuri in Au. xeto ordinis prodiâ* Æduenfis dioecefis, nallcts comparait, quare contra ipfum auâoritate diâi concilii fuit concédasdefieâus ï cum commodo de jure debito. Pro prioratu Cartaficnfium de Belos pnediâ* Æduenfis diacciis, tc pro aliis quatuor prioratibus five monaftertis eoramdem ordinis Be dioecefis, comparuit venerabilis 8e rcligiofus vir frater Georgius Tirji diâi ordinis, cum litteris miflivis domini E prioris Cartafi* pnediâ* de Belna , propter ipfius gravem wgritudinem, qua perfonaliter detinctar, 8c diâo nomine proteftatus fuit de exemtione & privilegiis diâiordinis, quodque hujufmodi £ua compsritio non poffit in futurum didis prioribus 8t ordini neque fuis privilegiis 8c exemtionibas qu* allegavit , quomodocumque obeffe , qu* proteftationes , quatenus dc jure fuerunt admittend* , fuerunt auâoritate concilii hujufmodi admiflie. Pro praeceptoribus de Spinatia , de Bonacis, 8c de Bdariis, de Monte-Roberto, 8t *Dillx»,* de Occeyo, de T^srwjrsr,

tc de Xsydrar ordinis hofpftalfeSanâi Johannis Jerofolymitani », prodiâ* Æduenfis diacefis, comparait nobilis tc venerabilis vir frater Petras de *Tinxyi,* miles prodiâi ordinis, ad hoc debite fundatus t it publice docuit procurationi* inftramento per cum exhibito tc dimiflb t prout in diâo nomine dixit tc allegavit, quod omne· tc finguli religiofi nrediât ordinis, drtam magnus augifter, priores, ballivi, procepeoree dc alii ipfius ordinis per' infinita privilegia fed* apoftolic*pet fanâtffimum dominum noftram CLEMENTEM divina providentia papam (optimum modernum noviflime innovata, dede novo concefla, notoris dr manifirfta , tc per fereniffimum dominam noftrum FRANCISCUM Francorum regem chriftiaaiffimpm recepta dr approbata fuerant, dr funt ab omni jurifdtâiooc ipfrituali dr temporali, quorumcumque ordinariorum» necnon principem exemti , dr magno Magiftro diâi ordinis fcu fcdi apoftolic* immediate fubdjti , nec habent quemcumqnc fuperiorem proterquam diâum magnam Magiarum aut profatam fedem apoftolicam , nec tenentur ipu religiofi ad Collationem vel pnt* ftatiooem alicujus colleâ* , decime vel alterius cujufcumque fubfidii : quin immo ab. illi* una cum rebus dr bonis fris univerfis font, ut promittitur, penitas & omnino exemti, propter quod non debuerunt , ut dicit ipfe frater Petras T·#·/» praeceptor , nomine prodiâo , ad hujufuiodi concilium vocari, cum etiam praeceptori* dr alia beneficia fua prodiâa non fint convcntuales nec conventantia : quare diâo nomine protcftatus fuit , quod hujufmodi fna compsritio, quam fecit , eis , dr diâo ordini aut fuis pro tempore fecceflbribus in futuram, dr diâis fuis privilegiis tc exemtionibu,» non poffit quovis modo obefle vel nocere, de hujufmodi fea proteftatiooe aâum five publicum inftramentum petendo, qu* proteftatio quatenus de jureadmittenda, fuit auâoritate diâi concilii adffiif* fa. Pro priore fanâi Saturnini de Bofco ordinis prodiâ* Æduenfis diacefis nullus comparait : quare auâoritate diâi conci* lii fuit conceflus defeâus contra diâum dominum priorem , cum commodo de jure debito Pro priore prioratus Braigniaci ordinis prodiâ* Æduenfis diacefis nullus comparait: quate contra cnm auâoritate diâi concilii fuit conceflus defeâus, cum commodo de jure debito . 1

anno CHRisn «J»7.

cfenMCv. ffi·..1**"·

Deinde alta 8e intelligibili voce fuerunt ibidem vocati deferipti in Rotulo ecdefie&epifcopatus Lingooenfis . Et primo reverendus in Chrifto pater dominus MICHAEL epifeopus dux Lingonenfis , pro quo compamerunt venerabiles viri domini Dionyfius *tUttclcct* canonicus ecclefi* Lingonenfis , dr Johannes Guysu/t {urium licentiates , vicarii 8c procuratores in >oc negotio diâi reverendi domini M1CHAE* LIS epifeopi ducis ad hoc debite fundati , ut publico docuerunt vicariatus It procurationis inftramento produâo 8k dimiflb , dicentes per vocis organum diâi domini Johannis quod cx antiqua A approbata ac legitima procripta confuetodine vel alias in hujufmodi concilio provinciali primus locus poft reverendiffimum dominam archicpifcopum metropolieaoum tc primatem Lugdunenfem debitus , prout in coafimilibus conciliis hadenus in provincia Lugdunenfi celebratis fuit obfervatum, ut conflare afferunt aâis dr publicis inftrumentis in didis conciliis receptu tc expeditis · Dicebat

 prx-

F

ANXO CHUS Tı *5*7

prxieie a dfetusdomintrs Johannes qeod A vicarii diéti reverendi dopiini epifeopi ducis Lingon entis erant in hoc concilio ^honorandi » cis honore & fede, quibus ipfe reverendus dominus epifeopus Lingonenfis effet honorandus, frpreiens «deflet. Ideo dido nomine fecit proteftationes quod per feffiorictn dominorum abbatum in dido concilio non poffit in futurum vicariis didi domini epifeopi Lingoneofi prsindrcium aliquod .generari. Cui fuit refponfum » Kr diâum reverendum dominutp epifeobum atifeoaenfem vicanum generalem in dido concilio provinciali prrfidcntcm fub hiis verbis : Proteftauones veftras hinc inde, quatenus de jure poiiumus 9c debemus , recipimus te admittimus , A illis vobis Be cuilibet veftrucn B quod dc jure poterant &.' debebunt , falvis vice Be auctoritate quibas fungimur ; Be nc concilions provinciale hujufmodi cx hoc differatur, ordinamus quod fedeatis omnes prout inferius dicetur, & nihilominus, li quis de feffione hujuimodi conqueiatur, dt prsrendat aliquod privilegium , vel indultum , aut aliquam conluetudinem antiquam vel approbatam alibi (edendi , dclignamtis diem lunar poft dominicam de *proxime venturam ad* docendum de privilegio induito vcl conluetudine hiqufmodi, & ordinandum, iuper hoc vocatis (icut intererit, prout juris fuerit rationis . Et prsrerea dido nomine folemnitcr & debito proteftatus tuit Be {irotcftatur , quod per hujuitpodi feffionem & C oci «dignationem m quibus tffignatur dido reverendo domino epifeopo duci Lingonenfi feffio Be locus poft reverendum dominum epifeopum Æduenicm, de quo tamen ob reverentiam regis majrftatis , 0c ne concilium provinciale hujufmodi ex contentione que prstcrca poflet accidere impediatur vel differatur , non intendunt prulentialitcr contendere , vel difccptare aliquod prajudicium dido reverendo domino epifeopo. duci , Be fus cctlefis , & dignitati epiicopali LingonenG , aut fuis fuccefloribus epifeopis LingonenGbus canonice introducentibus , nunc vel in futurum poffit aliquod prsjndicium generari , quominus ipfe 8r fui fuccesfores in futurum infequendo didam conluetndinem poffint Bc valeant in conlimilibus conciliis immediate poft prefatum reverendiffimum dominum archiepifcopum metropolitanum dc primatem Lugdunenfem federe & locum babere . De quibus proteftationibus, ut permittitur, fedis, diâi domini vicarii 8r procuratores nomine prrdido petierunt adam te publicum Jnftrutnentum, rrrfatos vero dominus Nicolaus IXiMad procurator fnpradjdi reverendi domini epifeopi Æduenfis Bc nomine ejufdem fecit contrarias proteftationcs : qu· protcftatione» hinc inde fads per praefatum reverendum dominum epifeopum Matifconenfem vicarium generalem fupradidi reverendiffimi domini archiepifcopi Lugduncnfii in hujufmodi concilio prsudentetn, quatenus de jure fuerunt admittende , audoritate didi concilii recepte tc admiffie extiterunt. Pro venerabilibus viris dominis decano te capitulo ecclefis Lingonenfis comparcerunt venerabiles viri domini Lodovicus *Tertye* faers Theologis dpdor, tc Hedoc *G»trritr* canonici ipfius ecclefis Lingonenfis ,, procuratores ad hoc fundati, ut publico docuerunt procurationis inftrumento ; in ea tamen qualitate in qua fuerunt conftituti , A quod procuratorium propteren petierunt u> hujufmodi proccfla dc verbo ad verbum inferi » tc ideo fuie inferiu» inferi mandatum, direntes pervocis orġanum didi domini Ludovici Purejs quod ex coaceffione, privile· io9r induito a fede apoftolica didis dominis occano A capitulo gratio· fe conceffis, Be ex vi illorum ac ca antiqua dc approbata ac legitime praferipta Confuesudine iph domini decanus Be capitulum font immediate fubditi prsdids fcd< apoftofies, dr a jurifdidione 8c auttoritute tam prsfati reverendi domini epitropi Lingonenfis quam fupradidi rovercndiffimi domini archiepifcopi metropolitan! A primatis Lugduncnfis exetnti , qui ideo ad hujufmodi concilium provinciale non debuerunt vocari, per litteras didi reverendi dominiepifeopi Lingonenfis , nec audoritate ipfiua , dc propterca dido nomine proteftati funt&protcftantur , quod per hanc fuam comparitioncrn quam faciunt, non intendunt aliquo modo pr-judicait didis luis ntoteftationibtis , coneeffioni, privilegio Bc induito apoftolicis, neque fus confuctudini antique Be legitime prsfcripta , quas 8c qus intendunt fibi femper fore falvas tc falva , cum exprefla fuper omnibus Bc fingulis prrmiffis proteftatione, prsfcnte ibidem fupradido venerabili viro domino Johanne presbytero jurium licenriato , vicario Bc procuratore didi domini epifeopi Lingonenfis , dicente dido nomine quod comparitio didonna de capitulo non debet admitti, nifi rejeda prri mo illa qualitate, qua dicunt fe immediate efle fubjedos fedi apoftolics , & a juritdidione & audoritate didi reverendi domini epifeopi LingOnenlis exemtos , de quo nullomodo apparet, nec urnquam apparebit , quod fint exemti ab audoritate dicecefani t cujus intentio eft de jure communi fundata, Be per confequens debent didi de capitulo pro contiimacibus reputari, prsfcnte etiam venerabili viro domino procuratos! generali fupradidi reverendiffimi domini atehiepifeopi metropolitan! dr primatis Lugdunenfis pro ipfo reverendiffimo domino archiepiL copo metropolitano 8c primate , dicente- quod exemtio non prsfumitur, quodque prsfati do? mini decanus fic capitulum debent reputari contumaces, nifi compareant modo tc forma debi- D tu, rejeâis qualitatibus tc protcftationrbusiuis pnedidis , per quas nituntur contra prscipua diiciplinr ccclcfiaftics fundamenta fe (obtrahere, A eximere a prsftatione reverentis, quam omni jure debent fuis Gipetioribus, tc alias dixerunt diâi procuratores ptxfatorum reverendi domini epifeopi Lingonenfis , tc reverendiffimi archiepifcopi Lugduncnfis , prout in quadam membrana paprri prsmifla quam tradiderunt plenius dicitur contineri. Quibus hinc inde auditis, pisfatus reverendus dominusepifeopus Matifconenfis vicarias generalis fupradidi reverendiffimi domini archiepifcopi metropolitan! tc primatis in dido concilio prsfidens diâis partibus affignavit diem lunsproximam venturam, E qu· erit vigefima-tertia hujus mentis , «d ordinandum luper przmiffis , prout juris fuerit tc rationis .

ANNO CHU.ISTI. *5*7·

Tenor autem diâi procuratorii iaftrumenti fupradidorum dominorum decani tc capituli Lrngonenfis , ut pnemitritor, produâi , tc ibi inferi petiti fequttur tc eft talu.

Univerfi» prsfentes litterae infpeduris decanus tc capitulum iufignis ecclefis Lingoneniis ad Romanam eccfefiam immediate pertineptu falutem in domino. Notum facimus quod nos in loco capitulari diâe noftrs Lingonenfis calciis , more Sc tempore (blitis,

..prop·

«•.

AWNO CHtlJTI »5V. n propter infra fcripta capitulante», te capita- µ lantcr fedentes, fecimus, conflituimus, crea- » mu» At ordinamus, prout tenore didarum prst- « featium fecimus, coaftituimns , créamut, te » ordinamus, noftros veros certofque procura- it tores legitimos diledos fratres te canonicos », noftros magiftrot Ludovicqm *Tufyi* in facta m theologia dodorcm I, Hedorem *Gurritr* ab- ,, fentes tamquam pnefentes te eorum qnemli- »» ber ia fblidam fpccialiter videlicet A· expœf- », fc, ad pro nobis & nomine noftro fc prelen- M tandum in congregatione feu provinciali con- ,, cilio Lugdnnenlt die vigefima menfis œartii m proxime venturi» te aliis continuandis diebus » celebrando, ibidcmqucexponendum At decla- ,, randum noftram Ltogonenfem ecclefiam*ac », noa conftftuentes profatos, fande fedis apo- » ftoliaRene immediate (ubditds. Ideoquenul- », latenus poiuifle vcl pofle evocari feu citari n quoquomodo litteris, mandato feu audoritate ,, reverendiffimi in Chrifto patris te domini ar- ti chicpiioopi Lugduncnfts Galliaram primatis, ,, nec confcqucnter alicujus ex futfragaoeis ipfius, ,, nec itaque jam didos conftituentes non in- ,, tendere illorum vittute illic compatere, fed ad », deliberandum fupra dida te cum proteftatio- », ne expreifa de nullitate mandatorum hujuftno- κ di, propter hoc per posfatum reverendum de- m cretorum&cxecutsonis earumdem citationum- M que ac omnium inde fequentium quorumcutn- », que\ quantum hoc ungit feu tangere poteft », nos te prrdidam noftram ecclefiam, iuraque », te exemtiones ejufdem dc didilque declara- », tione te proteftationibus inftrumcntum unum », vel plura petendum Ar requirendum, At fi for- » fan opus fuerit pro nobis te nomine noftro ,, in dido loco refpondendum , deliberandum, », te alias agendum , una cum aliis prout me- », lius, opportunius & commodius vilum fuerit ,, expedire , pro communi eccleiic Gallicanae m totinique reipubiic· integritate Ar utilitate , », regnique hujus chriftiamilimi te fubditorum ,, quam optimo ftataAr tranquillitate, At gene- », raliter omnia alia te fingula faciendum, di- ,, cendum , te exercendum , quae nos przfati con- ,, ftituentes faceremus , ac facere poflemus , (i ,, ibidem pratlentcs intereflemus in noftris per- ,, funis, etiam fi aliqua fint que mandato in- ,, digeant fpecialiori, quod h» przfcntibus lit m expreflam , promittentes nos gratum ratum- », que habere ac perpetuo habiturus totum iJ tc ,, quicquid pereofdcm procuratores noftros, & ,, eorum quemlibet in folidum didum rcfpon- », fum iadomqueSc geftum fuerit in prrmiflîs, M te circa premifla, fub exprefla obligatione 8c ,, hypotheca omnium te lingulorom bonorum n noftrorum , tc praecipue temporalis predide ,, noftre Lingonenfis ecclefie, necnon iub omni », juris Ac fadi renuntiatione, ad hec neceffaria ,, pariter, 8c.... In quorum teftimonium pre- ,, lentes litteras figno manuali fecretani noftri ,, ordinarii fubfignati te figillo camcre noftra ,, communiri fecimus. Datum Lingonis in ca- ,, pitulo noftro die feptima menfis martii anno ,, domini millefimo quingentefimo vigefimo ,, feptimo, prefemibus dominis Leonardo Fïard », te Johanne GiWas presbyteris Lingonis com- ,, morantibus, teftibus ad premifla vocatu te M requifitis de mandate dominorum de capitulo ,, *Thifault* .

Pro domino abbate monafterii fandi Benigni Divionis ordinis fandi Benedidi Lingonenfis diceaefis comparait reverendifluDUs in Chrifto A pater dominus FREDERICKS FREGOSUSar- chiepifeopus Salernitanus commendatarius & ad- miniftratoi perpetuus didi monafterii. Pro do- mino abbite fandi Michaelis prope Tornodo* rum ordinis fandi Benedidi predide Lingo- nenfis diœcefis comparait snagiftcs Johannes *FtrUt* notarius civis Lugdunenfis . procuratos reverendi patris domini Stephani dé wirsy· ab- batis didi monafterii, ad hoc ab eo fundatus, nt publico docuit procurationis inftrumcnto , produdo te dimiflb , allegans ipfius reverendi abbatis gravem infirmitatem , petendo propter ipfam a pesfonali prefentia excolationem. Pro domino abbate Mclugdenfi ordinis fandi Benedi- di pntdidc Lingonenfis diœcefis comparait re- B verendus dominus *DcrmtaviUe* abbas didi mo- nafterii. Pro reverendo domino abbate fandi Stephani Divionis ordinis (andi Anguftini, pfe- diacLingonenfis diœcefi», comparait Niculau» (/Mud procurator ab eodem d->nuno abbateJpe- cialiter deputatus , conflante publico procura tionis inftrumcnto producto tc dimiflb , qui vi- gore poteftatis fibi fuper hoc attnbutr excufa- vit abfcatiatn ipfius domini abbatis , proptet illius gravem infirmitatem , 'quam diâp nomi- ne affirmavit. Pro domioo abbate Belvenii or- dini» (andi Bencdiâi predict» Lingonenfis dia- cefis nullus comparait , contra quem propterea fuit audoritate didi concilii provincialis con- ceilus defedus, curti commodo de jure debito C Pro domino abbate Moiifmeiifi ordinis fandi Benedidi predide Lingonenfis diœcefis compa- rait venerabilis dc egregius vir dominus Clau- dius d» Fuagffwj canonicus ecclefie Lugduncn- fts, procurator ad hoc fundatus, ut pumico do- cuit procurationis inftrumcnto produdo te di- tniflb. Pro domino abbate fandi Sccaai ordini* fandi Benedidi, predide Lingonenfis diœcefis comparait prefatus dominus Claudius dc *Ftie·* , canonicus eccleiic Lugdunenfis » procura- tor ab eo fundatus, ut publico docuit procura- tionis inftrumcnto produdu Ac dimiflb. Pro do- mino abbate fandi Johannis Reomeofis ordinis fandi Benedidi predide Lingonenfis diœcefis nullus comparait , quare contra eunt audorita- D te didi concilii fuit conccflus delcdus , cum commodo de jure debito . Pro domino abbate Pultetiaram ordinis-fandi Benedidi dide Lin- goneirGs diœcefis, comparait prefatus dominât Claudius d» /Mjmu canonicus ecclefie Lurdu- nenlis , procurator ab eo fundaras , nt publico docuit procurationis inftrumento produdu di- miflb, excufans nomine procuratorio quo fupra ipfius domini abbatis abfentiam , propter epis zgritudinem » quam dido nomine affirmavit . Pio domino abbate I&itr Marie de, Cafte!!iu ne ordinis fandi * Benedidi prrdide Lingo- nenfis diœcefis nullus comparait , quare contra cum audoritate didi concilii provinciali» fuit concefius defedus, cum commodo de jure debt- £ to. Pro domino abbate Clatevallis ordinis Cù iteccienlis predidc Lingonenfis diœcefis , tc omnibus te fingulis dominis abbatibus , priori- bus conventuafibus , te aliis religiofis didi or- dinis ubicumque ia civitate te diœcefi Lingo- nenti confiftentibus, comparait venerabilis Ar re- ligiofus vir frater Anatolias de Cotccllia didi ordinis procurator, ad hoc fandatua, ut publi- ro docuit procurationis inftrumento produdo Ac dimiflb, te vigore poteftatis fibiXuper hoc da- te , coecefla te attribute excufavit abfentiam quorum fnpra, propterea quia totus ordo hujuL modi cx deliberatione fuper hoc fada anno no- "ÂNNÔ" CHUSTI 'W·

▲NNO CHHISTi *i·»Λ

vifiimc lapio congregantur io civitate Parifienfi pro nonnullis fais A: didi ordinit negotiis, di- cens nihilominus quod ordo hujufmodi ex fpc- ciali privilegio & induito fedis apoftolice * & alias cft notorie exemtus a quacumque jurifdi- dione 8c audoiitate quôrumcunique Ordinario- rum, 8cproptereadido nomine protc&'atus fait, 8c proteltatur quod hujuftnodi fua comparitio quam prefcntialiter facit, nunc vel in futurum non poflit aut valeat dido ordini & illius reli- giolis 8r fuppofitis, faifque privilegiis 8c io- duitisquomodolibct nocere : de qua protefta- tione, 8c aliis premiflis, petiit adam Tibi con- cedi, qua, fuit cis audoritate didi concilii pro- vincialis, quatenus de jure debetur, concefla. Przfatus vero dominus Johannes Gay»fi procu- rator reverendi dominiepifeopi duci» Lingoncn- fis, 8c eo nomine fecit proteftationes contra- rias, de quibus petiit adam (ibi concedi, qu* fuerunt aamifle, quatenus dc jure fuerunt ad- mittende. P o domino abbate Morifmundi pre- didorum ordinis Ciftercicnfis 8c diacefis Lingo- nenfis comparuit przfatus frater Anatolius, prout fupra cum didis proteftationibus hinc in- de fadis & admiflis, quatenus de jure, prout fu pia. Pro domino abbate monafterii ac Moiis predidoium ordinis 8e diacefis, comparuit prç- fatus frater Anatolius procuratorio nomine, quo fapra, cum fimilibus proteftationibus admiflis quatenus de jure, prout fupra. Pro domino ab- bate Alberipe eorum ordinis & diacefis com- paruit prxfatus frater Anatolius cum protefta- tionibus prsdidis hinc inde fadis 8r admiflis, prout fapra. Pro domino abbate Longi-vadi firadidorum ordinis & dicrceiis comparuit prç- atus frater Anatolius dc Corccllis, procurator ad hoc fundatus, ut publico docuit protcftatio- nis inftrumento produdo 8c dimiflb, domini abbatis excufavit abfentiam propter ejusegritu- dinem, quam procuratorio nomine predido af- firmavit, Arcum proteftationibus predidis hinc inde fadis, & prout fupra receptis 8c admiflis. Pro domino abbate Vallisbone prçdidorum or- dinis 8c diacefis comparuit abbas modernus di- di riionifterii, cum fimilibus proteftationibus admiflis, quatenus de jure fuerunt admittende. Pro domino abbate monafterii Tulcnlis ordinis Ciftercienfls, predidx Lingonenlis dicecefisnul- lus comparuit, quare contra cum audoritate qua fapra fait conceflus defedus, cum commodo de jure debito. Pro dofliino abbate monafterii Bcl- liloci prçdidorum ordinis Ciftercicnfis & diace- fis Lingonenfis comparuit prçfatus frater Ana- tolius de Corccllis, procurator ad hoc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrumento, cum fimilibus proteftationibus hinc inde fadis, 8c prout fapra admiflis, quatenus de jure faerant admittende. Pro domino abbate Dulcis-vallis predidorum ordinis 8e diacefis comparuit per- sonaliter abbas modernus didi monafterii. Pro domino abbate Quinciaci prpdidorum ordinis tc diorcelis comparuit dominus Petrus Cornuti Erocurator ad hoc fundatus, cumproteftationi- us przdidis admiflis, quatenus de jure, qui cacuiavit abfentiam didi domini abbatis prop- ter ipfius egritudinem. Pro domino abbate de I t-fignes predidorum ordinis & diorcelis nullus comparuit, quare fuit contra eum conceflus de- fedus, cum Commodo de jure debito. Allega- ta tamen fuit pto eo etas decrepita. Pro abba- te feu priore fandi Nicolai ordinis... predide Lingonenfis dieecclis nullus pro eo comparuit, quare audoritate did· concilii fuit contra cum

A B C D E

conceflus defedus, cum commodo de jure dc- bito, fro abbate Vallis-vinearum ordinis pr» didi Liogoncnlis diacefis nullus comparuit, quare contra cum audoritate didi concilii fait conceflus defedus, cum commodo de· jure debi- to. Pro abbate de Crifta ordinis Ciftcicicnlis pixdid* Lingonenfis diecefis nullus comparuit, quare contra cum fuit conceflus defedus > cum commodo de jure debito. Pro domino abbate monafterii Septemfontium ordinis fandi Augu- ftini pixd.idx Lingunenfis diacefis comparuit vcncrabi|is vir dominus Guflleimus Mallur, procurator ad hoc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrumento produdo 8c dimiflb, qui dido nomine curndem dominum abbatem excufavit, 8c ejus abfentiam propter ipfius rgri> rudinetn & aetatem decrepitam. Pro Venerabili- bus viris dominis decano 8e capitulo fande ca- pcllc Divionis dide diacefis comparuit domi- nus Dominicus Walteri, procurator ad hoc fun- datus, ut publico docuit procurationis inftru- mento produdo & dimiflb, dicens didos domi- nos decanum tk capitulum ex fpeciali conceflio- ne, privilegio 8c induho fcdis apoftolica: ab omni jurifdidione ordinaria penitus fore exetn- tos, &propterea dido nomine protcftatus fuit, quod hujufmodi fua comparitio, quam facit, nunc vel in futurum nullomodo poflit eis &fais facceflori bus, didifquc luis privilegiis & exem- tionibus, quomodoiibet nocere, de hujufmo- di faa protcftatione adani petendo, que fuit fibi audoritate didi concilii concefla, quate- nus de jure fuit fibi concedenda. Prefatus ve- ro dominus Johannes G»i»afi facit proteftatio- nes contrarias, etiutn admiflas quatenus de ju- re. Pro collegio Ar capellani? ecclefic collegia- tx fandi Petri de Muffeyo pradide Lingo- nenfis diacefis comparuit dominus Stephanus Dtfkarrei presbyter procurator ad hoc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrumento produdo 8c dimiflb. Pro dominis decano 8c capitulo ecclefic collegiate fandi Marcuti Bar- ii faper Albam prrdidx Lingonenfis diace- fis, comparuit venerabilis vir dominus Ludo- vicus Twroyr canonicus dide ecclefic collegia- te procurator, ad hoc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrumento produdo 8c dimiflb. Pro dominis & capitulo ecdefie col- legiate Calvitnontis predide Lingonenfis dia- cefis comparuit magifter Francifcus Bsjxr pro- curator ad hoc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrumeato produdo 8c dimiflb. Pro dominis przpofito 8e capitulo ecdefie col- legiate fandi Petri de Tomodoro predide Lingonenfis diacefis, comparuit magifter Jo- hannes Bmwj- notarius, civis Lugaoncnlrs, procurator ad hoc fundatus, ut pubheo docuit frocurationis inftrumento produdo 8c dimiflb. ro domini» & capitulo ecdefie collegiate fan- di Martini dr predide Lingonenfis diacefis nullus comparait, quare audoritate didi concilii contra eos fait conceflus defe- dus, cum'commodo de jare debito. Pro ca- pitulo ecdefie collegiate de Champlito pre- dide Lingonenfis dipeefis nullus comparait, quare contra eos audoritate didi concilii fuit conceflus defedus, cum commodo de jute de- bito. Pro capitulo eccldua collegiate in ca- ftro Barri fapra SecanAm predide Lingonen- iis diacefis, comparuit dominus Stephanus dc Bxrm procurator ad hoc fanda.nts, at publico docuit procurationis inftnimento produdo 8c dimiflb. Pro capitulo ccclcfi* eoHepate de

anno~ CHM.UTI »V7·

ANNO CHRUTI IHA

fanda Spina prmdidc Lingonenfis diççafis nullus comparuit, quare contra eos audoritate diâi concilii fuit conceflus defeâus , cum commodo de jure debito . Pro capitulo ecclefie collegiate de Jullcyo caftro, comparait dominus Stephanus *it Btrrù* procurator ad hoc fundatus » ut publico docuit procurationis inftrumento produâo & dimiflb. Pro capitulo ecclefi» collegiate de Granceyo prsdiâc Lingonenfis diçcefis comparuit venerabilis vir dominus Petrus *Cbtltiultt* canonicusecclefi» collegiate S. Nicetii Lugdunenlis , eorum procurator fundatus» ut publico docuit procurationis-inftrumento produâo *Be* dimiflb, dicens ipfe dominus Petrus *Cbtltaitt* nomine quo fupra , quod capitulum hujufmodi eft cx privilegio & indulto fedis apoftolic» exemtum a quacMnque jurifdidione cujufcumque ordinarii, *8c* led· apoftolios prxdiâc immediate fubJitum , *8c* propterea proteftatus fuit *Bc* proteftatur, quod hujufmodi fua compatitio, quam perfonaliter facit, non poflit aut valeat nunc vel in futurum eis «t diâo capitulo quomodolibet nocere, procuratore diâi levercndi domini epifeopi Lingonenfis prefente, & in contrarium proteftante : qu* proteftationes fuerunt hinc inde auâoritate diâi concilii admit!'*, quatenus de jure fuerunt admittende· Pro capitulo ecclefi» collcgiat* «U Lunceyo prcdiâc Lingonenfis diçcefis nullus comparuit , quare contra eos fuit conceflus defeâus, cum commodo de jure debito . Pro capitulo Caftri-Villani przdiâ* Lingonenfis diçcefis, comparuit dominus Johannes *Btjçrit»* presbyter habituatus in ecclefia collegiata fanâi Nicetii Lugdunenlis eorum procurator fundatus, ut docuit publico procurationis inftrumen»o produâo & dimiflb . Pro capitulo ecclefi* collegiate Fontifvera» prxdiâ* Lingonenfis diçcefis nullus comparuit , & ideo contra eos auâoritate diâi concilii fuit conceflus defeâus, cum commodo de jure debito . Pro collegio ecclefi» collegiate Capell* divitum Divionis Lingonenfis diçcefis nullus comparuit , quare contra eos auâoritate diâi concilii fuit conceflus defeâus , cum commodo de jure debito . Pro venerabili viro domino priore fanâorum Geminorum Lingonenfi comparuit venerabilis & religiofus vir frater Nicolaus *it Git,* prior modernus diâi prioratus. Pro priore Clantvallis prrdi&z Lingonenfis dkxcefis comparut dominus Gnillelmus *Mellitr* ejus procurator fundatus , ut docuit publico procurationis infttumetro produâo ât dimiflb, vigore cujus procurationis exculavit eumdem domtutim priorem propter ejus «grirudinem , quam allegavit, *Be* nihilominus tradidit inftrumenttim atteftauonis diâ* «gritudinis · Pro priore five decano de Marmifla ordinis przdiâ* Lingonenfis dioecefis comparuit frater Petrus *fttmirr* modernus prior diâi prioratus live decanus Pro prioie de Lareyo ordinis fanâi Benediâi prsediâ* Lingonenfis diçcefis compsruerunt venerabiles vin domini Prudentius *it* juritira doâor canonicus Æduenfis diçcefis ttc perpetuus domeftiais nverendiflimi domini archiepifcopi Salernitani, excufantes diâi prioris abfentiaea caufa ftudii, & producentes litteras eis ab eodem priore miflùs , attributives poteftatis ia concilio hujufmodi comparendi , ut in diâis litteris produâis Λ admiffis continetur . Pro priore fanâi Apollinsris diâ* Lingonenfis diçcefis nullus comparuit. ideo auâoritate diâi concilii fun conccflur dcfeâ'u. [redacted]ontri turn , cum commodo dc pre debuo. Pro ptiosu isoâi Leodeg^rii ordinis fanâi Bcneùi<.a pradu *Cut* Lingoacnfis diçcefis. comparuerunt lt.pradicti domini Prudentius *it Mjftat* jutrum defter (*Be* perpetuus domefticus pnefati rtrt tndiflimi archiepifcopi S»lcroiunis qui exemaverunt abieatiam diâi prioris ex caufa ikudii » prout fupta in prioratu de Larcyo , eu·»»' efl prior. Pro priore lanâi Benigni ad monachos ordinis fanâi Bcncdiâi predict* Lingonenfa diçcefit nullut comparuit, contra quern ptoptcrea auctoritate dicti concilii fuit conceflus de. foetus, cum commodo dc jure debito. Proprio, fe fancfi Nicolai de Granceyo predict* Lingoneniis diœccfis comparent prrfscur veoc'abilix vir dominus perpetuus domefticus fupradiitirc. verendiffimi domini, archiepifcopi Sakrnitant , affirmans ilium abefle caufa ftudii. Pro priore Vallis duni alias Carterii predict· Lingoncsvfir diceeclis comparuit venerabilis vir hater Johannes *Mttltta ejûs* procurator , ut docuit publico procurationis rnftrumento produâo *te* dimiflb , excufans ipiius prioris abfen'iam propter ejus «gritudinem quam vigore diâi procuratoris affirmavit . Pro priore dc Varenis prrdiâ* Lingonenfii dioecefis-nullus compa. ruit , contra quem propterea audoritate didi concilii fuit conceflus defeâus, cum commodo dc jure debito . Pro priore de Firmitate iupra Amannam, prxdiâ* Lingonenfis diorcefis nui. lus comparuit , contra quem propterea audoritate didi concilii fuit conceflus dclctius, cum commodo de jure debito . Pro priore fmâi Aniani prrdidat Lingoaenfi» dicrccfis, comparuit frater Ludovicus de Romavilla peior didi prioratus , qui allegavit didum priararmn non efle conventualem , *k* propterea non teneri compatere in hujufmodi concilio , in quo non fuerunt vocati , nils priores prioratuum con· ventualium , contrarium allegavit procurator prefati reverendi domini epilcopi Lineonenfis . Pro priore dc Colano przdifte Lingonenfis diçcefis , comparuit frater Ludovicus de Romavilla prior ejuidem prioiatus , qui allegavit prioratum ipfum non efle conventualem : *Bc* ideo non debuifle vocari , *k* pruteftatus eft in forma. Procurator vero diâi reverendi domini epifeopi Lingonenfis proteftatus eft de contrario : qux proteftationes hinc inde faâ* auditate diâi concilii fuerunt admittit quatenus de jure fuerunt admittenda · Pro priore de Firmitate fupra Albam prçdiâ* Lingonenfis diçcefis , nullus comparuit , quare contra cum auâoritate dicti concilii fuit conceflus defectus ,cum commodo de jure debito . Pro priore fancti Petri dc Barro fuper Albam predicte Lingonenfis diçcefis comparuit dominus Bonifacias *Blotitt ,* procurator ad hoc fur'<». tus, ut poblico docuit procurationis mPrumento producto *8e* dimiflb . Pro priore de Cnyo ordinis fancti Benedicti predict* LingooenCs diçcefis, nullos comparuit , contra quem propterea auctoritate dicti concilii fuit conceflus defectus , cum commodo de jure debito . Pro priore fanet* Germani* in montibus prvdsc'* Lingonenfis dioecefis comparuit dominus Francifrus *Btftt,* procurator ad hoc pro dicto priore fundatus publico 'procurationis inftru mento producto ır dimitto , qui clcvfovM ab» fentiam dicti prioris propterea qui· Jpium oportet interefle alteri concilio Remcnfi pro alio beneficio, quod in provincia Kemcnfiooii-

Tnk'T" CKturri ·<>?.

»1«..

ANNO CHJUSTI ijs/,

net. Prooriore fanet· Eofali· praedicte Lin-A gonenfis dioeccfi* , nnllo» comparait , contra quetii propterca auctoritate dicti concilii fuit concernis defectu* , «.um commodo de jure debito . Pro priore de Latriceyo predict· Lingoneniis dinreefis nullas comparait , contra quem propterca auctoritate dicti concilii fisi* conceflu* defectu*, cum commodo de jute debito- Pro priorte de Colombeyo ad duas ecclefia* predict· Lingonenfis dicecefi* nullus comparait, ideoecoatra eum auctoritate dicti concilii fuit conceflu* defectu* , cum commodo de jure ddbito. Pro priore de Cyaani Ronnra prodicta Lingonenfis diercefis , nullus comparait, contra quem propterca auctoritate dicti concilii conceflu* fuit defectu* » cum commodo de jure B debito I Pro priore Saxi-fontt* prodicta Lingonenfi* diercefis* nullus comparait . Verumtamen quia eft confitiarius regius in fua curia Parlamenti Burgundix , examinabitur ejus abfentia cum mandato fu(fidenti . Pro priore de Condis predict· Lingonenfis diercefis nullur comparait, contra quem propterca auctoritate dicti concilii fuit conceflus defectus, cum commodo de jure debito. Pro priore de Genevreya prodicta Lingonenfis dicecefi* , comparait dominos Guillelmu* *Mfllitr* procurator ad hoc fundatus , ut publico docuit procurationis inftrumento , producto <r dimiflb , cujus prions cxcufavit abfentiam , propter ipfius gravem rgritudinem , quam dicto nomine alie- C Eavit . Pro priore de Vandopere pntdicte ingnncnfis diercefis comparait , ejus procurator fundatus, ut publico docuit procurationis Inftrumento producto ft dimiflb , qui excufavit eumdem priorem, quia (ecretariu* reverendi domini 4 regis Albienii» çon, quo neccflsrio habet relidere . Ero priore de Grifoliis predict· Lingonenfis dicecefi*, nullus comparait , contra quem propterca auctoritate dicti concilii fuit conceflu* defectus , cum commodo dc jure debito. Pro priore Vallifcaulium prodi#· Lingonenfis dicecrfis comparait venerabili* ft religiofus vir frater Johanne* Mm/ïm, prior diâi prioratu* , qui allegavit prioratum hujufmodi ex conceflione , privi- D legio , & induito fedi apoftolic· immediate fubditum, ft propterca proteftatus fuit ft proieftatur quod comparitio fua hujufmodi quam facit, non poflit, nec valeat nunc vcl in futurum conceifioni, privilegio & induito hujufmodi quomodolibet projudicare, dc quo petiit aâam fibi fieri. Procuratore* vero reverendiffimi domini archiepifcopi metropolitan! & niimatis Lugdunenfi» ft fupradidi reverendi domini cpilcop* Lingonenfis contrarias fecerant protcftationes, & ampliaverant proteftatione* 8c omnia alia fuperius dcdnâa contra capitulum Lingonenfe , qu· fuerunt hinc inde auctoritate diâi concilii admift·, quatenus de jure fuerunt & funt admittende. Pro priore de Vancia prodiâc Lingonenfi* dicecefi* , aullus comparait , contra qifem proptetea fait conceflu» defeâas , cum commodo de juro debito. Pro priore Sanâi-lod ordini* Vallifcxnltum prrdiâa Lingonenfis dioscefis, comparait profatus frater Tohanncs Mavfira, procurator fundatas , at publico docuit procurationi* inftrumento , qui excufavit abfentiam diâi priori* propter ipfiaa aegritudinem ft «tatem decrepitam, quam allegavit, & io vim diâi procurationi* inftruotenti affirmavit. Pro priore prioratus Vallifcholartau prodi#· Lingoacafi* diacefi» , comparet frater

•Cvptf». .**

Clemen* Csragr·*, prior diâi prioratu* * dice·· & allegans quod prioratus hujufmodi eft ab omni jurifdiâioac ordinaria penitus exemras , ft ledi apoftolic* immediate Jàbditus, qui ideo in hujufmodi concilio non debuit vocari , nec interriTe : Er proptcrea protcftatus fuit & protcftatur quod per hujufmodi fuam comparino* nem , quam rack » nunc vel in futurum ubi priori aut fuis fiicceflbriba» privilegio induito dc concef&oai hujufmodi quopiodolibet praejudicare non poflit . Profati vero domini procuratores diâorum reverendiflimi domini archiepifco· Si Lugdudenfi* 8e epifeopi Lingonenfis , proteati fuerunt in contrarium , qu· proteftationes fuerunt hinc inde admift· « qnatenua dc jure admitti debomunt . Et ampliavit dictes dominus Johannes contra dictum Csnspsr, dr dictum conventum Vallifcholarium proteftatione* tam fnperim deducta* contra capituhim ecclefia Lingonenfi», de quibus dicti protcftto-te* petierunt fibi fieri de concedi publicam μ»· ftrumentum. Pro priore Bona-vallis predict* Lingonenfis diaecens, comparait frater Clemens Csrajar, procurator fundatus, ut publico docuit procurationi* inftrumento producto dr dimiflb . Allegans caemtioncm dicti prioratu* , dr illius pro tempore priori* a quacumque jurifdictione ordinaria* dr proteftans quod nnjufmodi comparitio per eumdem procuratorem facta non poflit aut debeat nunc vel in futurum dicto priori prajudicare. Praefati domrai procuratote» Lugdunenfi* dr Lingonenfi* fecerunt proteftatio* ne* contraria*, qua fuerunt hinc inae admif&e* quatenus de jure admitti debuerunt. Pro priore monafterii Cartufienfium Divionis predict* Lingonenfis dicecefi« comparait frater Georgius *Trrcty* rcligiofu* dicti monafterii , procurator , ut dicit , cum litteris miflivis per eum exhibiti* dr dimifti* * continentibus cxcufationem dicti prioris » dr dicens ij»fum priorem arripuifle iter ad comparendum in hujufmodi concilio . Verumtamen cauiantc fenio fuo non potuit perficere. Preterea allegavit exemtionem prioris five monafterii predict! * dr ideo proteftatus fuit dc proteftatur quod per comparitionem fuam hujufmodi non intendit esemtioni prodicte nunc vel impofterum quovifmodo derogare, de quo petiit actam fieri fibi auctoritate dicti concilii coaceflam, quatenus dc jure potuit de debuit, contra quam dicti procuratore* dominorum archiepifcopi Lugdunenfi* dc epifeopi Lingonenfis fecerunt contrarias proteftatione*, quae hmiliter fuerunt admiflz quatenus dejure. Pro Îiriore de prodi#· Lingonenfis dicecees , comparait profatus *frater* Georgius *Tirtty,* procurator ad hoc fundatus , ut publico docuit procurationis inftrumento , allegans esemtionem prodiâam , dc proptetea faciens confinii· les proteftaciones , quae auâoritate diâi concilii quatenus fuerunt admittende admifl* fue- B runt . Suarie* etiam proteftatione* a pnediâo procuratore dominorum archiepifcopi Lugdunenfi* dr epifeopi Lineoaenfi* in .contrariam fis- #- fuerunt admift*. Pro Hofpitalariis converttualibn* de Fontanellis, de Sufciaco , ds Trraterii* , de tywalr , d* Cssuxsfifa, dc Avalenriis , fanât Marci de Elpalegiis, de Voulonife ordini* hofpitalis fanât Johannis Jerafolymitani, vcl alterius ordinis , prodi#· Lingonenfis diercefis , comparait venerabili* dr religiofits vir frater Petras *Tufyt* , miles preceptor de

a into CMK1ÎT1- «*«?·

> diâorom ordinis tc ' iictttfa pro- A curator fundatus, ut publico docuit procurationis inftramento, te nomine procuratorio domini nufrni prioris, Campani* prudiâi ordinis fanâi Johannis Jcrofolymitani per eum produâo te dimiffo, dicens diâo nomine., quod omnes 8e finguli pneceptores hofpitalarii, curati, 8e reâores, te alii ejufdem ordinis exconceffione, privilegio, fc induito fedis ,apoftolicar notoriis tc maalfeftis cum fuis pnrceptoriis, bofpftalibus, parochialibas ecclefiis, capellis, te membris, nec non rebus, tc bonis fuis univerfis funt ab omni jurifdiâionc quoramcumque ordinariorum penitus eitemti, dr magno nugiftro ejufdem ordinis aut diâo domitio magno priori immediate fubditi, nullumque ha- B t judicem, nifi diâo dominum magiftram priorem. Sunt etiam ab omni decima, colleaa, fc quacumque impofitione papali, regali, vel cujufcumque principis, fc prolatorum fimilitcc exemti, conftaotibus privilegiis, cooccffionibus, te induitis diâ fedis anoftolic* per fanâiffitnum dominum noftrum Clementem papam feptimum modernum noviffime approbatis, fc de novo conceffis, fc per regiam majeftatem receptis fcadmiffisf Quapropter diâus frater, pneceptop & procurator diâo nomine dixit fcallegavit, quod non debuerant ad hujufmodi concilium vocari; fc ideo fokmnitoc proteftatns fuit fc proteftatm, quod per fttam hujufmodi companrionem, quam peno* C naliter facit, exemtioni, five conceffioni, privilegio, & induito, ampljus pnrdiâis nullomodo poflit aut valeat nunc vel in futuram prwjudicium generare. Prefati vero domini procuratores reverendiffimi dominiarchiepifcopiLogdunenfis fc revcicndi domini epifeopi Lingonenfis fecerunt proteftationes contrarias, petentes hinc inde aâam fibi fieri: qua proteftationes etiam hinc inde fuerant auâoritate diâi concilii recept* fc admiff, quatenus de jure funt admittende & fuit ordinatum aâum de prrmiffis fibi expediri. Pro hofpitabrio conventual! de Groffi-filva prediâ* Lingonenfis dioecefis, comparait Franeifcus feras, procurator ad hoc fundatus, ut publico docuit procu- D rationis inftrumento produâo & dimiflb, cum proteftationibus prctenfe exemtioni*, fc diâi domini procuratores fecerant proteftationes contrarias, que fuerunt hinc inde auâoritate diâi concilii admiff quatenus admitti debuerunt. Pro praeceptore hofpitalis fanâi Anthonii ordinis fanâi Augufttni, prediâ Lingonenfis dioecefis, comparait venerabilis vir dominus Stephanos L<t»rcncim jurium doâor commendatarius fc adtniniftrator perpetuus prioratus conventualis fanâi Yrenei Lugdunenfis ordinis canonicorum regularium fanâi Auguftini, procurator ad hoc fundatus, ut dicit, fc hodie per totam diem fidem faciet venerabilis fc rcligiofi viri fratris Johannis iMarroc/u», jurium doâorû moderni preceptoris diâ prçeeptorifanâi Anthonii. Pro prcceptore five hofpitalario domus Sanâi Spiritus Divionenfis ordinis fanctiffim Trinitatis ab hofpitali generali Sancti Spiritus in. . . . de urbe dependente, comparait. magifter dominus Waken procurator ad noc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrumento, prodocto fc dimiflo, allegans privilegium fc exemtionem dicti ordinis, dicens non debuiflè vocari: fc ideo proteftans quod comparitio fua hujufmodi. privilegio fc qxemtxoni hujufmodi in futurum non poflit obefle

Cpairn ns?.

Pnsfati vero domini piocuratores Lugduncnfis It Lingoncnfis fecerunt contrarias proteftationes, qua fuerant auctoritate dicti concilii rccpte fc admiff quatenus de jure fuerant admittende.

amho~ CMIUSTi «sV·

Deinde alta lc intelligibili voce fuerant ibidem vocati deferipti in rotulo eccleli fc epifcopatus. Cabilonenfis. Et primo reverendus in Chrifto pater dominus JOHANNES dc Popeto epifeopus Cabilonenfis, pro quo comparait venerabilis vir dominus Johannes Girurd cauoolcus ecclefie Cabilonenfis, vicarius generalis te procurator ad hoc fundatas, ut poblico docuit procurationis inftramento producto fc dimiflb, dicti reverendi domini epifeopi Cabilonenfis esCufans abfentiam propter ipfius gravem egritudinem, quam in vim dicti procuratori* affirma, vit Pro capitulo ccclcfiu cathedralis Cabiljonenfis, comparait venerabilia vjr dominus Cia», vdius 0·*· canonicus te thefaurarius ipfiu* eccieflc, procurator ad hoc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrumento per cum pro. duâo & dimiflb, dicens & allegans quod diâi domini de capitulo prçdiâ ecclefix fuerunt fc iunt per fpecialc privilegium fedis apoHolier ab omni juriidiâiooe, auctoritate 8c poteftate diâi domini epifeopi Cabilonenfis penitus cxemti, fc quod propterea non debuerant vocari ad banc fvnodum, five ad hoc concilium, per lit. teras ipfiu» icvcrendi domini epifeopi Cabilonenfis: 8c ideo proteftatus fuit quod hujulmodi (ua comparitio, quara tacit perfonalitcr, non poflit ia futurum privilegio 8c esemtioni iu hujufmodi obeffe, de quo petiit i&rm. Procurator vero reverendiffimi domini archiepifcopi metropolitan! 8c primatis Lugdunenfie psotettatus fuit in contrarium: que proteftationes fuerunt hinc inde auâoritate diâi concilii veceptsc fcadmiflia, quatenus de jure fuerunt admittende. Pro reverendo domino abbate fanât Petri Cabilonenfis ordinis fanâi Benediâi. compsruit pntfiitns dominus Johannes Girurd canonicus lupradiâe ecclefie Cabilonenfis, vicanus it Procurator diâi reverendi domini Johannis de opero epifeopi Cabilonenfis, commendatarii 8c adtniniftratotis perpetui diâi monatterii. Pro reverendo domino abbate mouafherij Trenorchicnfit ordinis fanâi Benediâi Cabilonen. fis dioecefis, comparait venerabilis vir domiant Guillermus dc Chara, vicarius generalis diâi domini abbatis, qui neceffario habet comparera alibi in alio confimili concilio, prout dicit, te propterea eum excufavit, dicens diâum moaaftcrium per privilegium apoftolicam ab ordinaria anâoritate exemtdm, tc fedi apoftolica immediate fubditum, tc ideo ptoteftatus fuit quod hujufmodi fua comparitio non poffit diâ axemtioni in futurum praejudicare. Et procuratorreverendiffimi domini archiepifcopi Lugduncnfis fecit proteftationes contrarias, nom fuerant ad- E miffc quatenus de jure fuerant admittendo Pro reverendo domino abbate Ciftcrcicnfi prçdââ Cabilonenfis dioecefi, comparait venerabilis fc religiofus vir frater Anatolius de Corcellis, procurator ad hoc fundatus, nt publico docuit procurationis inftrumento produâo fc dimiflb, etiam pro toto ordine Giftercfenfi, dicem te afferens quod moaafterinm ordo hujufmodi funt notolie exemta ab omni jurildiâioae eujufcmnque ordinarii, tc quod propterea diâm dominus abbas non debuit vocan pro comparento in hoc concilio per litteras reverendi domini epifeopi Cabilonenfis, tc ideo proteftatm

cira c*.' ******

fufc

AN«Q CHRist ī * luz.

fuit quod hujufmodi fna comparitio, quam facit oerfunditr, non poflù aut debeat nuire fibi, in raturum quandocaàque diâis monafterio 8c ülius ordini, neque eosum exemtioni 8e privilegio quomodolibet obcflit, de hujufmodi iua proteftatioac aâam petendo· Rio parte verp •gentium'-pro grzfato reverendiflimo domino archiépifcopo metropolitaoo 8c primate Lugdunenfi fuerunt fad* protefa-tionés contrarie, que quidem Droteftuibnés.hinc inde auâoritatc dicti concilii, quatenus de tore fuejunt admittenda, fuerunt tdmifle. Pro reverendo domino abbate de Firmitate fupra Gionamordinis * fanâi Beafdiâi prçdiâc Cabiloneniis dicecclis comparait venerandis 8t egregius vir dominus Claudius de Fongeriir canonicus ecclefix Lugdunenlis, procurator ad hoc debite fundatus, ut publico docuit procurationis inftrutnetuo, producto 8c dimifib, excufans abfentiam dicti domini abbatis propicr ipfius giavctn infirmitatem, quam dicto t.omine affirmavit. Pro domino abbate Mailer ia tum ordinis Ciftcrcicnlis predict* Cabiloneniis dicecefis, eomparuit fxpefatus fucer Anatolius dc Corcellis dicti ordinis, qui ipfius domini abbatisabfentiam cxcufavit, propterca quia ipfe dominus abbas eft perfona liter Parifiis in congregatione dicti ordinis, prout fuRra deduxit Sc allegavit, convocata, cum piotcatione per cum ixpiuspio dicto ordine repetita, que per dictum concilium, quatenus de jure fuit admittenda, admiftafuit. Similiter proteftationes contrariae per procuratores pnefatonim rcvcrendillimi domini archiepifcopi Lugdunenlis & epifeopi Cabiloneniis, quatenus de jure · Pro capitulo eccleiir coUegiatre fancti Gcorgii Cibilonenfis eomparuit venerabilis.vir dominiis Claudius Bans canonicus Cabiloneniis, procura» ,or ad hoc fundatus, ut publico docuit procurationis inftrutncnto producto & dimifib, allegans exemtkmem dicti capituli auctoritate apoftobea conceflam, 8c propterca dicens quod per litterae prxfati reverendi domini epifeopi Cabiloneniis non debuerunt vocari ad dictum concilium, procuratore prefati reverendiflimi domini areniepifeopi metropolitan! 8e primatis Lugduneniis prxfente, Ac proseftationes contrarias faciente, que proteftationes hinc inde auctoritate dicti concilii fuerunt recepte 8c admifiae, quatenus dc jure fuerunt admittende. Pro priore & conventu fancti Marcelli ordinis fancti Benedicti psçdiciç Cabiloneniis dicecefis; nullus comparuit, contra quos propterca auctoritate dicti concilii fuit eonceffiis defectus, cum commodo de jure debito. Pro priore Ar conventu prioratus conventnalis Cliaqgniaci ordinis ptçdiâç Cabiloneniis aicecelis eomparuit venerabilis vir dominus Claudius de Maladcria, canonicus At facnfta ecdefie colleciatp fancti Jufti Lugduneniis, excufans ejus abfentiam, propterca quia eft de proximo venturus pro comparendo in hujufmodi concilio, prout per litteras fuas miGivas dicto domino Claudio do Maladcria canonico Ar facriftp excufanti, prout dicit, fignificavit. Pro priore Ac conventu de Paluello ordinis fancti Benedicti prçdkte Cabiloneniis dimcefis nullas eomparuit, 8e ideo contra cos auctoritate dicti concilii fuit conccflusdefectus, cum commodo de jure debito.

Deinde alta 8e intelligibili voce fuerunt ibidem vocati deferipti m Rotulo ecclefi* Ae epifcopatus Matifconeniis prcdiâc provincix Lugdunenfis. Et primo reverendas in Chrifto pater & dominus dominus Claudius de Longo. A vico miferatione dilina cpiicopus Matifconenfis qui huic concihu provinciali tam auâxjri-rate prrfati icrcniflimi domini noftri Francifci Francoiuin regis chriftianillinii, quam fupradi di reverendifumi in Chrifto patris & domini domini Francifci dc mtferatioac divina archiepifcopi Ac comitis Lugduneniis, Galliarum primatis, ejus in concilio provinciali hujufmodi generalis vicarius. pro patte ejufdem icverendi domini epifeopi Matifconenfis vicarii A praefidentis fuit expolitum, quod in hujufmodi concilio provinciali Lugdunenfi, tam de jure qUam dc coniuetudinc antiqua approbata Ut legitime prvkripta, aut ex privilegio & ordine libri camerie apoftolicc & alias, inter re-B verendos dpminospcpifcopos provinciae Lngduneniis fibi fpeâat, cotApetit 8c debetur primus locus icu prima fedes poft locuoi & iedem rcverendillimi domini archiepifcopi metropolitani & pilinatis Lugduneniis, idcirco pro parte ipfius lercrendi domini epifeopi Mitifconeofis fait protcftatum foiemniter Ac debite, quod per hunc ordinem in hujufmodi concilio obiervatum, per quem ultimus locus diâorum comprovincialium fibi aQignatur, de quo tamen iple dominus epifeopus Matifconenfis non intendit perionaiiter contendere ob teverentiam regi* majaftatis, quae eum ad praefidenduin in dido concilio fpecialiter deftjnavit, & ne forte tam falubie & neccilarium concilium ex contentio-C ne hujufmodi poffit impediri, vel differri, pur hujufmodi ordinem, per quem, ut pnrmitti*·tur, inter diâo» comprovinciales ultimus locus de faâo fibi allignatur, fibi vel fuis lucccflbribus epifeopis Matifconcnfibus neque fuis privilegiis, induitis 8c confuetudinibus prediâis, aut aliter nunc vel in fututum quandocumque poflit aut debeat in aliquo pr»judicare vel nocere, ncc aliqua pofliffio contraria diâu comprovincialibus aut alicui ipforum de novo acquiri. De quo fuit petitum fibi fieri aâam 6c infrumentum publicum unum 8c rluta, A* tot quot erunt fibi &: fuis fucceffotibus epifeopis Matifconcnfibus neceflatia. Prefati vero aomini vicarii & procuratores didorum compro-D vincialium fcce>unt contrarias protcftationea, dc quo fimiliter petierunt- aâam five publicum infttumentum; quibus proteftationibus hinc inde fidis, per diâum concilium quatenus dc jure admillis, auâoritate diâi concilii fuit ordinatum, quod per me notarium publicum, feribam 8c grafhuum prrfatum &r fubfignatum dido reverendo domino epifeopo Matifconenfi expediantur in forma Ac in proccflu hujufmodi inferentur I Pro venerabilibus viris dominis decano & capitulo ccclefiz cathedralrs fandi Vincendi Matilconenfis compaructunt venerabiles viri domini Guillermus Champerodi archidiaconus, 8c Johannes Zaarrarl·» canonici ipfius ecclefiae, ad hoc a didis dominis decano Ar ca-E pitulo fpecialiter conftituti, ut publico docuerunt procuiationis inftrumento produ&o 8c admilio. Pro reverendo patre domino abbate monafterii Cluniacenfis Matifconeniis dimcefiscomparait reverendus dominas Gabriel dc Langisco abbas Caxiaci ordinis fanâi Benediâi Sucifionenlis dimcefis, vicarius generalis dominorum abbatis 8c conventus diai monafterii Cluniacenfis. Eft in concilio provinciali Bituricenfi ratione alicujus beneficii, quod habet in diorccfi Bituricenli, qui ideo in hujufmodi concilio Lugdunenfi comparera non valuit nec valet* cum propterca excufaodo, dicens ulterius

ANNO CHRISTI 'i*?·

• Cillet: üaaiM,

«i>· Matif· Maaafa.

quod

"Anio S^od quamvis hodie in.mifla dé Santto Spiritu
GM&iSTI in fopra^itta ecclefia Lugdunenfi de novo celc-
o*Λ· Bratt poft reverendum dominum abbatem Saviguiacenfem ordinis faotti Beucditti Lugduneafia diceccfis , ft ne forte de fcdendo ibidem contentio tone oriretur, federit ; vcramtamcQ non intendit privilegiis › induitis tc precminentiis t conceffionibus fc confuetudiqious haâenus in confimilibus concilis obfcrvatis, te ditto reverendo domino abbati Cluniacebfi qoomodoUbct fpcttantibus r exemtionibus contrarii» nunc vel in foturum quomodçlibet rationcdittx noviflûn» feffionis prrjudicarc, nec obefle neque aliquid .novum fupraditto reverendo domino aboati Savigniaci ea hoc. acquificum foifle. Propterea dint * allegavit dittus reverendus dominus Gabriel abba» ditto nomine , quod dittum taonafterium Clonfaccofe fc illius conventu» ac totus ordo ejufdem funt notorie ft manifefte. per fpecialia privilegia ft induit» fedis apoftohex a quibufeumque ordinariis exemta , ft dittx fedi immediata fubdtta , tc propterea auâoritate prxfati reverendi domini epifcdpi Matifconenfis, imtno nec re-
I vcrendtiEmi domini archiepilcopi metropolitan» & primatis Lugduneniis vel aliis ad hujufmodi concilium provinciale , fc in eo comparendum citari & mandari debere poteftando prout fupra, quod fua hujufmodi comparitio , quam facit , nullomodo poflit in foturum ditto reverendo domino abbati Cluniactnfi , neque fuis pro tempore fucceiloribus , ft diftis fuis privilegiis , induitis, conceffionibus ft confoctudinibus aliquod projudiciom generare, de quo petiit attam fibi fieri. Prxfati vero domini procuratores dittorum reverendiflimi domini archiepifeopi Lugduaenlis ft epifeopi Matifconenfis fecerunt prote(Utiones contrarias, qux fuerunt hinc mde adtnifl* , quatenus de pire font admittenda . Pro priore prioratus Cariloci pradittorum ordinis & dkecefis comparait profatus dominus Claudius de Magdalena prior five commcndatarius ditti prioratus , qui iterum ex caufis pnemiffis fecit confimilesproteftationes, & procuratores pnsditti contrarias, qux fuerunt nine inde recepta ft adtnifl*, quatenus de jure fuerunt admittenda . Pro domino prioratus convcntualis fantti Petri Matiiconcnhs ordinis canonicorum regularium fantti Auguftini comparait venerabilis fc rcligiofus vir frater Petrus de Varcnis canonicus regularis , & fuperior ditti prioratus , vicarius generalis aflertus venerandi patris domini moderni prioris live commendatarii ditti prioratus, cx-
\ cuians ipfum dominum priorem five commendatarium perpetuum , quia dc mandato regie /majcftatis & certis ex caufis urgentibus (equitur curiam regiam , ft propterea non poteft ibi tperfonaliter compatere: verumtamen offert com-Saritionem fuam hujufmodi ft gefta ac agena in prxfenti concilio per ipfum dominum priorem ratificari facere· Pro venerabilibus viris domini» decano ft capitulo ecclefi· colle-Siat* Beatx Mari* Caftri Belli-joci prodittx latifcooenfii diceccfis, comparait dominus Petrus Andreas presbyter habituates in ecciefia collegiata fantti Pauli Lugduneniis, procurator ad hoc fondatus, ut publico docuit procurationis inftramcnto prodtstto ft dimiflo.

Eximinuar Et prxmiffis fic perattis fuit dittum conci-Hum ad diem lunx proximam , qux erit vigefi®* tertia hujus menfis Martii concinnatum, it adveniente ditta dic lunat Ytgcfima tertia pne-

A ditti menfis Mardi, de mane hora nona ante meridiem vel arca, profatis reverendo domino 0H11STT epifeopo Matifcoocnu vicario generali fopradi» u*7· tti reverendiflimi domini archiepifeopi Legduneafis in ditto concilio orxfideatein pautio archiepiicopali Lugduaenu, & aula majori ejufdem vicario , fopradiâis dominis Comprovincialibus, necnon dominis abbatibus, prioribus, fc procuratoribus comoarentibu* , ft in ditto concilio .provinciali fedentibus, ipfe reverendus dominus epifeopus Matifconenfis vicarius generalia ibi profiden», cum de ejus pcteftate, auâoritate fc facultate hxfitaretur , litteras vicariates fui generalis fibi per profatam rçverendiffimum dominum archiepifeopum metropolitan
B tanum ft primatem coocçflas datas Parfois anno domini millefimo quingentefimo vigefimo feptimo, indiâione prima die vero dominica pruna menfis Martii, pontificatus fanâiflimi inChrifto Patris ft domini noftri domini Clementis divina providentia papx ieptimi anno quinto , & figillo rotundo & reverendiflimi domini archiepifeopi Lugduneniis cum duplici cauda impendenti figillatas , in carta Pergameni defcriptas, ac figno manuali magiftrorum Andrée JVwra· presbyteri & Petri Raflclini notariorum publicorum fignatas , fuperius in principio proceflus hujuimodi de vefbo ad verbum infertas , necnon litteras fopefati domini noftri regis , ft alias ditti reverendiflimi domi-
C ni archiepifeopi in carta papyri (criptas fibi miflas , inferius infertas, ac etiam inftruttiones ex parte ditti domini noftri regis ditto reverendo domino epilcopq Marifconcnfi vicario generali & prxfidenti direttas , atque inferius infertas alta & intclligibili voce legi fe publicari fecit , & fatta lettura de prxmiffis ipfe reverendus dominus epifeopus Matifconenfis vicarius generalis, ft in ditto concilio provinciali profidens orationem & fermonem elegantes ad clerum ditte provincix ibidem , ut promittitur , congregatum habuit tenoris fequentis .

Quanta femper, ornatiffimi patres ac featres dilettiffimi , apud omnes fc nationes „ °»**· «p*-
q & populos pro Republic· commoditatibus „ cavcndifqye improbis adverfitatibus, accuratiflima fcdulitas ac folertiffima vigilantia cx- „ titerit, cum ex annalium cumulatiffimis mo- u numentis , tum cx factorum codicum aper- „ tillimis feriptis , necnon ex divinarum hu- „ manarumque fanttionutn ampliflimis teftimOniis plufquam mearam fit partium impro- w fentiarum recenfere, ft noftis fc imclfignis. „ hidcqoc fattum eft , ut novis emergentibus n ingruentibufve periculis , rerum poblicarum M tum civiles magiftratus , tum ecclefi* mo- M
E deratores & redores , feic fepenumero coi- „ ligerent , invicemqne convenirent mediis „ quibus congruentius poffint provifuri, ne foa M fuarumque ex inconfolto reipublica quapiam „ muneretur jattura , aut premeretur injuria t „ nimirum confiderantes io perturbatis vexatif- w que rebus plurjs prodeflë pefle prudentium vi- „ rorum concilium, quam bellicum ft militare „ obfequinm, Enim vero , optimi patres , m „ fimili jam ferae palxftra verfamur , taliqpe » prope colhidamur arena . Quocirca prifc·- „ rum majorumque noftrorum vehigiis innxren- „ do jam >o unum hac iu pneckra Lugdunenfi M urbe, ad provincialetn fynodum couvraient!- „ bus nobis , in quam ad hunc ufque Martii w men1rs vigefimum diem vencrandiflimus hic „ „

vdte»

-" ' " CHKISTI ip/,

vefter coartatus adventufquc prefixus ftatu- *u^ue cxtijft t omni prudenti* ac induftria veftra masitaopere curandum fatagendumque erit, ut faluberrimis conftitutionibus refais, urgentifljmis atque imminentibus periculis ob regiorum liberorum deflendam captivitatem, reipublic® , quod Deus avertat , proxime affuturis occurratur^ obfiftatur , ac excogi* tatis potioribus obtequiis › ne nos mifera for- fan circumveniat calamitas provideatur , ac opportunis remediis coftfulatur . Itaque quo mage ardua res eft , tanto mare majore *ni-* fu ac votis omnibus tam neccflario piiffimo- que negotio lineeris mentibus obfiftamus oportet , fereniflimo principi ac regi noftro, cui nos noftraqne debemus , rem per quam plaeitiflimam reique public® commodatiffi- num faâuri , neque id muneris fuicipiendi quempiam pigeat , quandoquidem irwnecef- iariis piiflimilquc rebus , ad ferendas Tuppc- tias , kvandaqne gtavamina t ntriufque ror- tunc homines obnoxii fint. Sumus, aileftif- fimi fratres , in lortem cleri vocati, non tam ut contemplationi orationique vacemus » quam ut caritatis *ie* pietatis operibus iniu- aemus . Nempe haud fat erit pro hoc no- ftr® fortis officio , miferos folis orationum preculis adjuvifle, nifi *8e* eorum malis atque adverfitatibus fatis conftct nos Br rebus 8e opibus noftris pro viribus ampliores fuifle I Ad tales utique ufus temporalia poffidemus, ut pro rerum viciffitudininus, ingruente ne* cenitate , facultates noftras quafi talento- rum nobis a Domino creditorum hilares dii- penfatores , ubi & quando oportet , eroge- mas , *8e* fatorum iniquitati manus adjutri- ces porrigamus. Quid quxfo , prudentiflimi fratres , cum de ope mi1eris ferenda agitur*f* nec pontificia quidem , fed &' Cxfarea jura aliud fuadere ccnfentur , quam quod nos ipfos liberales ac munificos egentibus exhi- beamus . Porro ut neque auro & argento^ quod ecclefia habet minime parcendum fit , non vos latere facros canones qui idipfum commoneant exfequendum certi fumus, qua* les funt c. *de reditihn* , c. *nil eft epotolice* ,» *fedii* » c. *fenentetit* » c. *vtkii* , *c. eure** *ket etclefte* . p. i. q. a. Qucnam vero , di- cite fratres amantitfimi , datnnofior jadura aut gravior perniçics regno *te* regnicolis ac- cidere queat , 8f pro qua anxii magis efle debemus, quam heredes regni extorres capti* vofque videre ? Quid igitur in preffis infor- tunio regni rebus , veluti ver® obedienti® fubditi filii patri patria chriftianiflimo prin- cipi noftro non lubvcniamus , in re prxier- tim ubi non tam ipfius principis peculiaris privataque attenditur tuâoritas , quam cer- nitur neceflitas, *ie* dignofeitur commoditas ? Cur modis omnibus non curabimus , ut no- ftri ad nos regis redeant filii , dc ab extero- rum manibus noftrates eripiantur domjni, ut a vinculis oblides liberentur, & ut noikpar- vo crediderim moerore regii adolefcentul) ob natalis -foli abfentiam macerati ad exoptatif- fimos regios patriofque lares redeant*f* Mife- refeamus tandem , fratres , ratres canfli- mi , tam detrimentof® nobis eorum captivi- tatis , *ie* quos , aufpice Deo , quandoque fuper nos regnaturos iperamus , eorumdem liberandorum folicitam curam fumamus t quod dum , ut aliqua nobis haud liceat at- tornare, liberali faltem munere deceat nos pro-

«« CNKirrj sjav. *

curare. Juridicis nempe , ut fcitis , inftitu- tionibus ad idadftrifti fumus atque obnoxii. Cum ne proventus quidem bénéficiâtes, quin immo & vafà ipfa facra in hoccafu pignera* n alienarique poffint jk debeant , textu ca* nonis fic. docente » *fteef enine emmn· yeve eft fmftee etelefieftite minifterU vennmdere , fte item talfti eft , ittemineere btfttefmdi neeeffi- t4te rei- mexime defeUtt eceieftn eeptivit fteie exfenere , ttet i»* esruas *redemtietee eeffiure* . Textus eft formalis in diâo capitulo , ficut omnino textus eft etiab in capitulo *ttpefteli-* c·/ , c. C7' *ferrernm* ransnum . Et legalia ftatuta permittunt minifteria pro captivorum eife redemptione vendenda, p. a.q. a c. pZa* *cet* › c. *de fem-feieil. etclef.* Nec obftat La- tertinenfc concilium in c. *neu iei»tu , ie c. ndverfin* de immunitate ecclefi® *in aiui^ieh.* Quoniam illa jura limitanda funt fecundum Panormitanum in diâis capitulis , nifi aga- tur de communi utilitate clericorum & lai- corwp , & etiam in piis caufis , ficut eft in redemtione captivorum , cujufmodi hrc prrtens eft , de qua tradamus . Et in ea potiflimum qu® pauperibus alimoniam, po- pulo juvamen , clero fanâimoniam , ecck- linque pacem non minimam preftitura eft . QuamoDrem merito impietatis ingratitndi- niique vitio , quod a nobis procul abfit , notaremur , fi regia indolis adolelcentulo* rum , qui fpem non parvam probitatis no- bis de fe promittunt , una cum ceteris re- gnicolis redemptionis participes efle renite- remur *8e* recufaremus. Enim vero longe can- tins erit pecuniarum fubfidium preftare , quam regem pro redimendis liberis fuis in captivitatem redire : quando quidem id fa- cere rex ipfe decreverat, nifi a fanguine fibi jundtis principibus , proceribus , cardinali- bus & prrfulibus , necnon A' a regni fui Parlamentorum prudent illimis , fcientiffimif- que prefidibus, & confulibus, &aplcrifque aliis graviffimisA prudentiflunis viris ab hoc luo inftituto non fuiflet difluafus . Prrftat, inquam , captivos pueros pretio redimere» quam regni patrimonium minuere, aut ter- ras, *Se* loca, quod tamen mirum fa modum hoftes concupilcunt , cx regis dominio fub- trahere , *8c* alienare . Annui quippe ccnfoa vacuata marfupia quotannis referciunt, fub- lata vero patrimonia non nifi graviffimfo eam querelis reftituuntur . Sed quanta , Bone Deus , invadendorum finium regni hoftibos noftris anfa quam quoque infidiofa feneftra, fi Burgundionum ducatus , quem omnibus viis in fuam venire ditionem hoftes rooliun- tur , e regio laxaretur dominio, atque in eorum tranliret poteftatem . Qui quidem ducatus tam nunc (olidum, polthocque fu- turum fit femper fundamentum regni , vix impugnabile propugnaculum , codbkiffima profecto providentia , aeque fententia gra- viifimorum virorum proditura ex ea re , fi fieret periculo , pntvidentium atque pnefa- aientium, juftis ac vquiffimis rationibus do- âi, tam çoaftum negotium tamque irritum & inane omnino abolendum perccnfuit. Sed de hac re fatis. Ante relatum, patres pru* dentiffimi , ac pnemiflum veftris coram re- verendifque paternitatibus regni negotium prsludium quoddam atque prsambulutn ex- titerit hujus quam celebraturi fumus facro- fanâc provincialis Synodi dc congregationis

DO-

ANNO CNA1ST1 ·>*?>

»» no^nr 'n hac tam antiqaa & famata urbe. >» In qu> *te* fi partita , pro re , at noviftis , (> non parvi pondetis ft momenti , haâenus „ prolixiore foefan quam par fit oratione im- „ moratu» fuerim * delicatafqo» aures vètraà „ t«dio pneoccupaverim t pro i'e nimirum qui- „ bufcumqut feculanbu· negotiis nuantumli- „ bet arduis. & prnpouderancibm loagiffimc „ anteferenda *tc* habenda , certum eft huc lo- „ ci convertifle nos , coovocatofque fuific prw- „ cipqe *tc ia primis, ut ad* laudem *tc* gloriam „ individu· fic beattffim» Trinitatis Patris *tt* „ Filii, ft Spiritus-fanâr, iotemetatiflim- M Virginis MARIÆ totiufque cur·· catlcftir, 4 folutl animarum ft direftmni fidelium tedu- „ lo infiftente» , non qua noftra feat , fed „ qu· Domini noftri Chrifti vigilantiffima in- „ dagine perferutemur , contingamus > tnve- „ niarnui , ut quicquid diabolic· fraudis ft M doli noftro hoc param felici foculo menti- „ bus fidelium obrepent viderimus orthodox- M fidei, ligonibus ft (arculis , id eft djyina- „ rum feripturarum facratilfimis difciplinis, „ ad hoc intervenientibus finftiflimis coniul- „ tationibus veftris , extirpemus, csftigtmu», „ dbendenws , ac jam plerilque in locis flu- „/âuanti ecclefia propeqae merfitsnti unde- ^Cumque ft qualiacumqtie poterimus pnefidia o impendamus. Nemo herde veftram eft * n optimi patres, qui ncicist quantis jam prw- w ftigiis ac peftifetis illufionibos noftra pnsfens *n* maculetur ft veretur eccleGa , quamque „ monftrofis ac prodigiofis facinoribus ab pfeu- do-chriftianis abhinc annos novem fafcitatis „ agitetur, obtundatur , peflundetur, ufque „ adeo ob oculos noftro» adhuc judices inva- >, lcfccntibus, ut jam dc eadem prope aftum >, fit, nifi opportunis remediis tot ac tantis λ invadentibus morbis falutaria antidota pre- „ parentur. Quibus criminibus hrreieos a nef- cio quopiam antiquarum hvrefum fufettato- „ re Luthcto , ft feâatoribtu ejus in medium „ paflim fparfimque diiTcminati» , ft jam jam- „ que ulcerofa veluti ferptgine in modice fi- „ dei homine» obrepentibus , clypeo fidei ft „ bon· voluntatis inexpugnabili icuto infurga- „ mos , colludemur , impingamus, ac in or- „ thodoxar fidei fubveHorcm contra curramus , » obviemus , obfiftamus fubinde , quod nee m minori opens cura cxfequcndum eft. Quo- it niam ex bonorum morum corruptela ft te- », pidiffima bonarum virtutum proiequutioue & m icqucla , ft quod denique cortuptius-ac da- „ terius eft , ex divini cultus frigidiffima ac „ inconftanti oblervantia , in vitiorum abjf- M fum omnes facile prolabantor. Unde ficut n in fterilibus agris, locifque bona cultura „'de(Utntis , pro facundis frudibus ft frugi- „ feris tneffibus , fentes ft tribuli coalefcant „ ft nabantur : ita quoque in defidiofis men- „ tibus bonarum virtutum exercitatione earen- », tibus, facili admodum fuggeftione vitia pul- „ lulant , baerefes oriuntur : quod ft noftris „ hiis diebus prorfus , jam proh dolor ! vide- „ mus contigifle , tum ob antiquorum rituum „ defertiouem , tum ob bonarum virtutum m osxitnarumquc difcipliuaram diffuetodinem . „ Quod ne in immenium vitiorum ejufaodi », congeries emmt ft crefcat K fummoperc „ hac m facro-unfta fjmodali congregatione „ ft conventu nitendum nobis eft , ut extir- \ „ pandis ac refecandis erroribus infudemus , *n* perditos ft infolentes mores corrigamus ,

ANNO CHAiSTf. M·7··

A abofes icprimamue , ft deviantes oves ad M caulas Domini, ut noftri eft ofticii , folli- „ cite reducamus : pertinaces vero ac· rebelfa H (aerarum canonum panis coeseeamus , ft in h lahitiferam «a femper honorificam ft. lauda- „ bilem vit· conditionem ftatutum ecclefiafti- „> cum ad Jaicoram edifteationem ft exemplum w> obfervemus , colamus, teneamus. Ad. qüo- w rum pramemocata omnia & fingula peragen- w da , tanto vos , egregie catus, propenfio- „ res futuros exiftimaverim, quanto pro totius M rcipublic· integritate tutanda ac fervenda „ male verfantis fortune defolatia eventibus w mederi atque obfiftere velle indubitanter crediderim . Denique per *vilcera* caritatis B Domini Redemturis Chrifti omnes vcftras w velim laceflïti» ft Terme jam labefcentibus M ecdefi· rebus humeros fupponitoce , ft ve- M ftris (utfragiis ecclefiam juvatote · Craftina w. luce qu· fuper hiis omnibus maturis deliba- M rationibus veftris penficulatiusprchabitiscen- „ fueritis , diieuflentis , ft decreveritis fta- M tuenda ft concludenda , hoc in loco ft in „ hac noftra congregatione ft confeffu , per „ figiliatim diocefum veftcarum deputatos pa- „ lam hora fecunda pomerediana enarraturi fit M relaturi . Interim feliciter valetote M

Quibus oratione ft fermonc , ut pramitti- tur , ibidem habitis ft finitis , ex ordinatio- ne prrfati reverendi domini epifcopi Matifco- C neniis vicarii generalis ft pnefidentu , de coo- filio ft aiTcnfu pradiâoram comprovincialium, ft aliorum in dido Concilio provinciali a(li- ftentium , per venerabilem vitum dominum Stcphanum Fajr jurium doâorcm officialem provincialem Lugduneniçm fuerunt ibi lefta *tc* publicata quadam ftatuta extirpationem here- fu Lutheran· , prob dolor pullulantis, ft reformationem morum perfonarum ecclefiafti- earutn concernentia , propterea ex ordinatio- ne diAi concilii provincialis de novo edita te- noris fequentis .

· I.

D Agri dominici prreipua cultura eft qn· ex- r„ tirpatis herefum atque errorum vepribus ft tri-m UnA· bulis ac geniminis viperarum obtritis lineer· lauhsu ft fidei rofaria ft virtutum lilia in cordibus ho- minum felici proventu facundare iblet . Sane m. ad fuccidendam Lutheran* hsrrefeos impieta- tem armatura fidei eo aiperius excandefcere d«- bcmua , quo vinis illius latius ferperead capti- vandas pufiftoram animas confpicimus ', ne tur- bidus ille aquilo , a quo panditur omne ma- lum , e propinquis regionibus perflans , appro· pinquet flagellum tabernaculo noftro : fed Teo- tiat chriftianiifimam Galliam, ficut olim mon- ftris earuifle , ita ft nunc his prodigiofis he- reCum portentis funditus carere vello. Itaque E auftoritate pmfati reverendiffimi domini no- ftri archicpticopi & primatis , cujus vices ia hac parte gerimus , & hujos provincialis con- cilii ftatuimus, ut venerandi fratres noftri provinciales epifcopi , ad Dei gloriam ** o* thodoxr fidei augmentum per. foam oaifque diocefim adverfus hstc immiriflima Lutneri ft fequacium dogmata , fadamque ft <ontagio-' fam iaspisr pravitatis enormitatem circumipe- fta vigilantia confergant , diligenter inqui- rant , panale judicium exerceant , ** fevera aoimadverfione deprehenfos per legitimos tra- mftej corrigant, caftigcnt , puniant, ft adhi-

* bitis

ANNO CMKISTÎ »W·

bitte ia hoc tam faJuba· opus virte graviflfimis fide» integritate » eruditione focâatiSmis jo. dicibus , groedfae jodfcfarfe· » fepofitis bea». m iafimnath rifeâiboe » advetfos hujufmodi a&nwes » fontoaes» teceputorm fortméet fin. erre» cadas pertraâent, ~ laudabili fine con. eludant , invocato quetemrs opαι «rit, auxilio hurachü ftecuJarfo »

Infuper prohibemus fub divini interminatione judicii dr excommunicationis poena omni, bos perfonis » cdjufcumque gradus » ftatus , qualitatis , de conditionis exiftant » ne qnabacumque Lutheri dr fequaciuav* dogmata ', aliafvc folias dc reprobatas doârinaa iofequi , aflerere , docere , praedicare » approbate, fof. cipcrc , defendere audeant vel preiumant quovis modo .

I IL

Inhibemus quoque fub pretaxatis poenis prediftis quiboTcumquc perfonis , ne quicumque audeant vel preiumant dicere » proponere , proferre , fuadere, inducere , five praedicando , docendo , difputando , colloquendo, ant aliter operando , per quae chriitianus po5alus divertatur , aut dimoveatur , diverti au imoveri poffit a Ede catholica , a facramcntts fanâs matris ecclefis fincere credendis , a veneratione intemerate Virginis Deipare, fanAocnm de fanâarum regni celeftis , ab obfervantia dc votis regularis difciplina , ab horia extra chorum dicendis , jejuniis de abftinentiis , ab orationibus , de interceffionibus pro defimâis » 8c generaliter a preceptis dc mandatis clavibufque auâoritate dr poteftarc fan&■ Qei ecclefi» ; dc quia ex libris huiufmodi heteticorum fub dulci fucato de afreâato ferment mellita venena propinantium » paratur legentibus occa(io ruins , evangclia quoque , epiftolas beati Pauli , Apocalypfim, dc alios facts feripture libros in idioma Gallicum 9t vernaculum fermonem verti dc transferri curaverunt , ut vulgus indoâum litters , qur occidit , inherent, a veritate de puritate fenfus alienetur, dc facilius in baratrum erroris corruat , dum fic prsiumta temeritate conceptus proprios orthodoxorum patrum dc doâoéim ccdcfis^fententite dr interpretationibas prefert , unde apud plerofquc infirmiores errones & devis ingenerantur opiniones dc anxis dubietates, fciflura fit in ecclefia, fle gravia oriuntur fcandala . Quapropter diftriâius fub prsdiâis pcenis inhibemus omnibus de quibulcumque perfonis » cujufcumque gradus » ftatus , dc conditionis cxiftant , ne prediâos libros Lutheri dc fequacium , nec non translativos hujufmodi in Gallicum idioma faers feripture libros habeant , teneant, legant , audiant s verum fi quos habuerint , prorfus abjiciant. Impreflbribus quoque , bibliopolis, Ir librariis , ne hofce libros Λ traâatus imprimant , habeant , vendant, fcu venales exponant publice vel occulte : laicis autem ne do fide catholica , dr articulis hujufmodi , damnatas herefes concernentibus difputare : ad idve publica vd occulta conventicula facere preiumant .

IV.

Precipimus denique omnibus ecdefianim parochia!ium reâoribus , fcu eorum vicariis , et in eorum ecclefiis fingulis diebus dominicis populo ad divina audienda congregato premifla attente publicent dr declarent, dr plebes eifdem coe*miflas in doârina chriftiana dr ecclefiafticte inftitutis infttuant & erudiant » nec fluant proprias oves pretiofo fanguine Chrifti redemtas , horum ^rverfitate impiorum dogmatum labefaâiri . Et fi quos his erroribus implicatos compercrint , denuntient debite luo iuperiori, juridice compcfcendos dr corrigendos .

V.

Pono quod attinet ad moram direftionem de reformationem , invigilent inde antiftites ac ceteri tam frculares quam regularet prelati » monendo » obfecrando , poenas exaggerando » opportune , importune, ut in ecclefiis fois viSor ecdcfiaftica difciplinu perfeveret , cultus, ivinux fervente pietate felix fufeipiat incrementum » vito clericalia munditia , honeftas » tnodeftia palam luceat 8e efflorefeat. Vitia au* tem » quibus folct ccdcfiafticus ordo paflim diffamari dr dilacerari , prorfus reprimentur : illa prefertim quo offendiculum icandali figunt in oculis nominum , itaque feveriffimis jam editis jurium ianâionibus percellantur negotiatores clerici . In publicos concubinarios 8e incontinentes tum antiquorum tum noOiflimorum decretorum pans diftriâius infligantur , indecori Sc inhonefti arceantur^ In fumma rcfrurgatia dr deletis hia vitiorum fomitibus dc entinis , macente Chrifto apud Matthzum » luceant bona opera noftra coram omnibus hominibus , ut honorificetur Pater nofter , qui in coelis eft .

V I.

Ceterum ad reformandam illam plurimum gravem & onerofam ecclefiis , laicis vero contcmtibilcm faccrdotum multitudinem , qui iolent plerumque illitcrati, moribus inculti, fer. vilibus opetibus addiâi, imberbes, inopes, fiâitiis titulis ad facros ordines obrepere , non fine magno ftatus clericalis opprobrio : quibus longe prettabilius eflet in acccflu obfiftere » 3nam fic indifercte admiflos miferabiles a graα de ordinatione dejicere feu fufpendere, cum juxta canonem melius eft donum facerdotii paucos habere miniftroa , qui poflint digne opus Dei exercere , quam multos inutiles · Canonicis conftitutionibus inhsrcntes ftatuimus , et nulli ad facros majores ordines admittantur > nifi qui moribus , feientia , state , de competenti titulo fufficienter digni efle reperiantur, precedente ad hoc diligenti ferutinio , Se examinatione exaâa. Tituli autem promovendorum , ne qua fraus lateat , examinentur , dr prsvia informatione , aut alias debite verificentur, ut innotefeat an fint competentes drfuppetant facultates conftituentium. Quibus fi quidem titulis, cum debeant efle perpetui , non poflint fic promoti per quamcumque prarccdentem feu fubfcquentem conventionem renuntiare , refque & bona in hujufmodi titulos conftitutos & conftituta retraitsferre , feu

quo-

aSmT CHJttrn 11*7.

w

dimWfcrib tanria eftstaftosdi» napaflknftin· dtavece coocodaator i a it qqarum airtfcir, tandis» pemeorrat dfligenria *A* judicii maturitas* fa parionunoi examination· * *ft* titoiofu· vo· ««Matiaa*· ad fermisrium hajufmodi ft «taurea» vM graves, amenai .integritate ptmelari , Üvi· ms kgis gnari ft indifeiptinis ccdcfiafticisenet^

filio quotam taura profatos reverendus domi* ms epUeopan Mtetfaoenfis» vicarias generalis, ft profiden·, dida aaftnritatc afignavit diem Martis Craftinam vicafiamm quartam bapuareo- fis Mattii,» ad tatiberas^um per clerum dida. rum ridearis ft dtacafis Lagdanenfis fapereun. eentis ia bftrndioniba» per didam reverendum dominam epifeopum » vicariam » profidentem , a regia ntaseftatc receptis , ft ia. eido concilio ledis ft publicati» » ft taper illis rrfpoofiooem dandam ft faciendam.

Interim vero ft dida dic lena vtrefima eer- ria tapradidi ascofis Manti ia hofpitio didi reverendi domini epifeopi Matifanenfis » vica- rii gMMsalit» ft prafitanris » compareurunc venerabiles viri domini procurator generalis ruvreendtfiuri doarial archiepiicopi Lugdunen- fis » ft vicarias tevemadiUmi domini epifeopi LbtgoMofis , octantes venerabitis viros domi* C •os iscuum ft capitalem ecclefia Lingonen- fis reputari cooteauces *fttu* latius petita in «arem Metare· fido d«e viccfima pnma pro- faris amata . Comparcerant etiam et adver. ta veswrabiles viri domini Ludovicos Tnrejrs ft Heftor Onsrrisr canonici ecdefia Lingonenfis

da ecdefia Lingonenfis » dicentes qood pro- dnaeniM mandatum »'ft quod inrenaaot com- parers audoritate hujufmodi fecri concilii » (al- vis taaten fois exemtionibus , juribus ft pri- vilegiis , *ac fine* illorum prejudicio , dc qui- bos esptcffe protcftantur : ex quo nullo modo debeant reputari contumaces . Procuratore re- D vesvndifIfasi domini Lagdunenfisft vicario pro- fati reverendi domini Lingonenfi* in contrarium dicentibus, quod erat » ft cft certiŒmum ipfo» dominos decanum ft capitulum prodidc ecdc- fia Lingonenfis ciTe immediate fubditos , juri, diros, ft obediences ipfi venerando domino epif- copo Lfogostcnfi, tamquam slicrccfano: cui po- tiffimom didi de capitulo Lingonenfi tenentur honorem , reverentiam, fubjedioncm, ftobe- dfatiam, ta râre fibi debitos, fecundum lege» farüdidionis drescefona exhibere , ut omnfas fois caoooicis ft rationabilibus mandatis obe- dirs » ft illa «*tq«i « Λ A"od alias compari- ГТ4'61·* **¥

obt tacuM ta fancdiatc efie fadttos fodi apo- R Mie·, ft ab ordinaria audoritase cnemcos lacies in coram comparitiooe diei febbaci nu- per luxe dodafta , per quam fe (obtrahet· ft eximere niumtor a psssftatione honoris, ft reve- rentia· obedienti·, ft fatyeftfais» quoeoomi jure debent fais (uperioribus quod neqoeuec os jam allegata atantne . Qnod quidem manda- tum fa procuratorium dfaoram dominorum

comparent!

tatibrenriame adorifit atque admfe.
___r^-1L-----1_.—

SKU mo i caacuu smxam » imvss etioem noun ois de capital· tab protefarionfas » qnatenue joris » trivia ctiam ctitam dominis peoenratm* rt tafti revereodifani doorini, ft vicario pt»> fact revesendi dosaioi Uagooenta tai* contra· Hit protefationfe·» » ft 1 -----' * •ana ipferom taariaoraai man non vitatur faficiem dûaavti profatos dominn* prvfiden* quod di&i domini ta capitato infra duos menfes proiimna frndabont famrientcr ernn uriticat inné cefto· rum » alias in non fundando per c·»» debito enim proet extunc cos reputavit ft reputat contumaces . Et edvcnicote dicto dic manis virefinta quarta prrdiâi mentis Martii , circa horam decimam ante meridiem , (edente dido concilio « fuerunt ibi icdi articuli refponfio- nalc» articuli» regia nujrihtis, prout iu cedo· ia taper hoc faâa in quadam ccdula ptpiridri· cripta incipiente : *C'efi It rf*"ft* continetur , cujtn tenor (equitur & cft talis .

ftn ta Mn trnfttgatar ftMtatfyet it Lyta

Mmm â [redacted] t *ttfmih It Mit i»* orô»· *titt z* vssi *frft f<tr It Hr ftigaeat tMrwfaet .*
Ir *frmhrttatat gtuM t ft/rtirftth» iz Mt mtMtt* *ftfit Liuhcrinat* » /roe *tTtfhite it r—ttUteaet,* er *far t—t tatytat, ft y tafia-*

ft ftit Î» ft ftiftttty vttMr tydtr , cr tan- ner *ftfftttCtr* pse veni smmmAi, mirare *itt tntftttti^ frriiti, tutudi frhttif»Intnt Uf^ re er ihtrgt ttftrtitM* , osWr^ cfacua en *fttt etMtt y tftt tUigtat, er* core *hi* sr* dferires crerererrre *gtnt* ta fan/frvsn, erta fan* •r Vti, en ow *Mnfti* , /rar reysurir *ftmttetnt* dr /nMifsamenr ta/ *ftUtftttrt tfktlh Mttate it- wft i—ntlhmett fâll»h»ft , ftat tvir tfcM — ft—riftr* nemiw *fttftttt y*ftit* , d'M. *h ft mettra t/fmt, frtmhr tttm relKt tr itttlt fegair it ftttt, nt* cedant ceteris i« exemplum, *er ttlhtmt tt U iittt ftSt* ieew cibu»*cvellatür ' J" " "**"

M fftHtU MMh·, r'<4 *agitteh U 4tt* mmre tas *ttftftntt tttMt*- Mui ft»t Itt iiSt tffiftti, te Vtl Mt ii^ft ,* d'avis *er ftfitk** , *frf fhfi eteftel^ eat mftaMh , tetii fJI mftta trngtht.*

*I^n , itat r**tt mhfitUgat <a ** tttfrift,*

ftitte nmiiti er tattaim tant ttr ntMetite» + txtuntrntt ie frynu , <nt er frhntittu JTtftu er hn' tt. <r par srore narre oqp /sero» , *er*

I AIOK> *. f* *. dig» fpgaeart dnefpet , 4fo<„ te A mie finndpae efi» «mon ΓAocnriN de tey 'a*. fSEt*
ciausn m*m* Apmtasrs y ftieaedu^n, tmpr exi», teOat tfrt.

tae taneraaat le fai& det daaa det fafditt ar· WriM , rafaeram iteala afin affm-n^, aa· fiarifrKr tr etafegaex. far h ptfnt entile , •r m itelat pkliex er eeenamdn ùealx efite nfttne^ ad vtgorcm fob gravibus ponis .

' f-'4* u denaadà far le dig fire de patn dæitaet par la rattpa dadie fire , <r mcMSorvaMW de xeajfieart fet ufaat , ledit tlergl tntrae la dette fine aeer. aeiUeafetaeat kaalte dgltdle à pyer , at- teada pe refit aaaat atefiae Ut ne pyi aae attitré detian aadie fire pr feSny de a*re faiat ferrie fap , <r aaffl tee aaaeet fretedea. CM eae keaaenf kaUA V fiaray attdit fit,, taat far dm , efireyt , eeapaatgtt , fraatt fitft , tueaalx atpefit , pe par frrtifitetim , ataaitim , faffahet de geai de gaem , CT aal- eret elafiean frkfidee , <y taafit aai frnieat lngt d miter . De pey flafieart dadit elerge de la ditte freviate fnt graadtnnt afpaarit , CT ea arriéré , tr fnt ieart beaefitet tmkex.ea graade diatimha O* rayae . ^taxattiat par h kit» iaextiatakle de faix , <T eanret pat par U ptie , tkarîte , antnr , te -JW?/.· , pe ledit tlerge de ladite ptviate vealt dea- ler ngaeifir^ aeteir (T eaerert net diSt fititt C let eefaat , eafenkle par fry detlarer tntjnrt bmtklet , eketffaat , , <y- hyaalx ftrvi- tnrt , CT fakgett dadit fire , <F pi pat pe da panir le mtidmeæ te -realm fermer , ne eOme o* aOnieae U ditte fnnte yaa». tue de patre detiatet , gr te ta la fime V maître pe pr ledit fire a efi» demade , fa- in le frept teaa pr madit frgaear de Maf- *■ » te* mfatnua» pe la ditte femu fait v* fera teaaertie par la raapa d» rty aefire dit fi.

yer ht dittet patre detiatet teener ea aae aaxee, D er d aæ frit ferait aa die dtrge iatpffikle. Cat ramprii let frafr. U tear vieadnit à la mitie CT flat de teat ltat kiea , pe tnfiderex, let aaltret ekarget er la diveffite dit teatft tear finit tea· teUeaeeae inpfiikle , eat attarde CT æterdeæ le pytattae det dittet patre dethaet à deax a»· aeat , te dean tenatt , e' tfi pfa-nir deax deth ant a U fmkaiat fifie da le faiag Mitkel, pe fea teaeftera nU tip eeat viagt-kait , te let aaltrtt deax detiatet rtfiaat aa frat de U fefie fria» Miehal pt Cea eeaeftera tail tip teat •eiegt er anf, p'efi le fiat hrief p'ilt feareieae pyer let dittet featatet. Car let fraiSt da tlerge de U diete freniaea i feyae frreat-Ut reneillu aat diSa tenter , neaat U rtflleOiea dee pelt E ae ffaareieat eà le perdre, frfflint tnt-kttaaHe.

r de biea aa rey aefire di» firet p'U lay flaife fry nateater det hSi tnnet. Cp veritaUeatnt t'efi h pat kritf pe fefi pffikle . ltem, te par te pe far ey-dnaat rr let aaaett petedeatee, pr let exafitart èexi. detiaue G" aaltret deaiert pyee. pr h dietefe de lyea aa diû fire» an lerae ftAfiitat<. y ne rf* faiffe tr ferfetrea, ffrfieare akat te eatntieat, pi det aagt ne exige patre felt par liare par Le frait . det aaltret tiaa , det fa* * te' davaatage , fw le di& tlergi

lm rellet

litf^i , er ieart ^ÜÜHl "ft, tr tnttefigee». far let ibtfiiru J/ı tilifti tatbedreUt , «Λ» «M frnade ae fe y piffe cmb- atettrt I beat , fitffiieae aaffi aa dig fire tear veal·» garder lean liirrtt^ , fraatkifee , te pi. B ngativet , tr leer haprtir atat V krieve ja- ftite , garder & pefcrver de teatet effreffim, CT ahleaeet , CT tt frifrat le dig eierge feta de flat ex flat eklige er tea» frier Dira pa» fa peperite er frate t tr de mt dilh firnt

Qua quidem ccdnla papirt per diâum re- verendum dominum cpilhspam Matifcooen- fem vicarium procuratorem prcfideatem vi- fa , fuit eidem refponfum quod quO ad gratuitum fubfidium pér eamdem aegiam majcftatem petitum , ipfe dominai epifeopus vicarius procurator 9i probdens *oa pote- rat aliter , quam ia diâi* inftradionibu* continetur , maxime quoad profixionem ter- minorum levandi » folvendi , & exigendi quatuor decima* fru&uum » reddituum te proventuum omnium te fingulorum fru&uum » beneficiorum te officionim ccdefiafticomm civitati» te dkecefi* Lugduoenus ftatuert » & ordinare » regia majeftatc ioconiolta . Verum tamen de oblatione liberali didi cle- ri te fupplicatione per cieram hujufmodi , ut promittitur , fada , quantocius poterit regiam majcftatem informabit , te eidem fup- Filicabit quatenus fua pietate te demenda lo- itis dignetur [application! hujufmodi genero- fc annuere .

Er hiis peradi* , didas reverendus domi- nus epifeopus Matiiconcnfis vicarias gene- ralis , Ac procmator profati reverendiffimi domini archiepifcopi Lugdunenfi* ftatuta « or- dinatione* t te omnia dia te lingula in di- do concilio provinciali ada te gcfta * au- doritate prefati reverendiffimi domini archie- pifcopi te comitis LugdunenG* , ae Gallia- rum rrimati* , ncc non didi coocUii pro- vincialis aodorifavit te approbavit , ac in eis omnibus te fingulis aodocitatem ejufdem con- cilii provincialis impofoit pariter , te decre- tum » de quibus omnibus te fingulis voluit , proctpit , te mandavit ad perpetuam 'rei memoriam per me notarium publicum , pro- fatum te fobfignatnm fieri' unem te plura » publicum te publica inftromentam * lnfini- ment* , te quibas intererit hoc petentibus f 8e habere debentibus , tradi * expediri. Quod ego notarius profatus in dido negotio feriba te eraffariu* mandatis prrdidis obeuieo do concern fiendum * fieri fub hac forma . Ada te data fuerunt promifla anno, diebus te loci* quibus fupra .

Tenores autem didarom litterarum regi- riiajcftatb ac profati reverendiffimi domini ar- chiepifcopi metropolitani te primatis in carta papiri deferiptarum dido reverendo domino epifeopo Matifconenfi , nec non «afiradioaum prsdido regi· majcftatb , etiam dido reve-

renefo

ANNQ CHKim «'»·* ξ«"*° do«û» epifrof· Matifcottcofi 'notai- a Mrua», feriatis feqwnMnr , A intitules. ut *nnfinr ia Mtfna : aa&ar it*

fv mmX ,iUnk*., *"fi" rarthtvfift a lyag a fnvb fi tn* mr aa OB lyn far k fi& it fagmikt a fn tntilk fmîatiai aa mka fug atal it itak fai lay tfi fait aagatru farvtaa » 0- aa'U tfi lka nfalt gy atttfidn fa'il y ait frfiaatgt* m *fia Uta . It fa^ fiit far an. m à txttatka k fiM it la tmarigka fai lai avk tfit Airtfit , fika gy ta faivaat ki kfirafthai fai far n lay fanat kn haiiktt , tntkuu It faik it Γ argtat fai a·*a tfit tOnk*

Mafira » fat far faattar it any , «mi *vat Vallita. iatratiatat traaffrttr ta IiS Ly» t ^tar là vat tatfhytr* mi *lira it ana iiit t: fia t gy anttn tatknattai à tattatha k fiig it la iittt tmniffita , ttar aiafi* CT *ta la fn-frit firatt <T *aaitn fa'il y fink, iHy tfirit ta ftrfiaat , tt fat fi fait fiar , fat vat fiAtna. mt lita V figtattat' fiùn : ta faty fiifaat vat an fin*, flaifir gy firvkt mt agnailt , friaat Olta , anafitar it Mafia» , fa'i vat air ta fi fiiatt garit. Efirit a S.Gtr-ataia ta Layt It* 111L *fiar it Mart* M. D XXVIL

Erin»u «*. LugiWneALft >4 rpic.ft r·» M-if «•Mafcm. *λ mafitar* a *Maftn , atnfitar '*· ttafrtn gy Aiaj , afnt » efrt rttnttiaait a vtftrt hwat put tA»t it tn rtar ft fit , trfit fnfiatt tfi far V9lli tvrtir , mat itfrit itaa attyt ra fa , fait tmrmati i'aat finit : ta firtt fat i'alltr à fiti ay A tinval at gt'tfi fttfAlt ;* " f·* *f *3 f*ir nattffirtr aa ny , far fia-vit à fai il lay flairait tmuttn la thargt faar ttair ma taatilt a Lyaa far la fin ia rttraartateat itt irait* tllmkg. aa O3 fin far Γ tglifi GaIlhaa» . Ltfatl firt a vala ««a» tfirt fat* /mm *attt fagrAftat ». far frtairt la iittt tharft aiafi* fa' *il* «mm *tftrift , fiffiù fat avoyi fait vàariai* à «MM , «T *à mafitar it Chaaltai : mit ay fai# la O3 vkariat* in iolidun , *ttlmtar fat fait fa'i flaifi aa ny fat ttatt,* «m *lka ta nfia again , ta *tyta it* M4 *atalaik , mal fiai favtg, ttair ata it& nackt , far vtrta it* mm *O3 vicariat , taat aiafi fat fi ftnyt , fi fi y tfiait gy kt ankti aat la O3 Un at' avait fii# kùlhr , fiian. it lay tr it* Gcdoyn , f *ay taatattait-naat it ltt* «mu *tnvtitr , a n fat ta fii-vaat, ttt O3i attattktt , fatkt. tattattr k taa. ttaa ta ittalx fiat vtrta ia ctacik , -- fnfii*. ***. far my : ta vtat friaat y attattflir Γi*. ttatka ty vtaltk ia iig fin , aiafi fat la fixant, kka fakt , «T fat ia ara fart* «mm *frit » anafitar* «mm *taafitrt , valait fain an» trtafi à taai attffitart ia la tca>fatak ia taa. tillt taat ta fartkalitr fat ta ttatral : tfiaat it-flaifiat it ana iataavakat , fiat lafaai tafft agi kta avifi it ar'tfin tnavi ta aat fi haat taatftiait fat* Ia *vfin . Hait fait fa'aiafi tA,*

valait ftr tffig à ta fat faigiaat t'avlr artf. fintrt ltt tnftat , fat taattrat k ika ati-lttl uat ia ny , fat ia nytaait , 9* U *fta~ ntt it arat aaltrtt fit fahfttt t tt aat at ftyt*

M - J M *ig U* CMB**·· *gait fai at fi y tatfirit it kta ttar . ft vat*

*mfyt ktmi tlt aiŋfitn la fnv** ' T~" · AXNO CHftttT^ *far kt fatikt nttafiti, faltnj a'a vala fat aaltaa ·*tafi la thargt it ttfit again* far »>»>.

fitan ettt fitffiagaat tchtt aa viagtiifitt a tt frtfmt atji · <r, afin fu ftiffiti, m'

«V< *arg tairait aingt fat fay rmaVrt in attaint , fai rat afifin. aa OΛ ttatilt it la iktt fnvian ia ftat » à tt aat far tria faiffitt. ngatifin tt fai a tfit faia far vat fialAigtr i ta fain aattat à ttaa ttatilt fn-viatial . Efftraat t arnfinr ana ttafnrt »*
B «mm *rtttga^bt far la farrillt la fyat fat*

frit It Crtattar , attafitar ma tnfrm , fa'ii vat iraat àaaat vit fit laagat , CT *ttat n fat ffin ttar itfin . Dt 'Ptrit n* III. *it Mart . ffirt it» fitn* CT *atty ftrthtvffiftt it Lyra .*

Mtanyrtt tr aimtrifftanatt a attafitr 1'ar. teAnavn «iww/j·· *it Lyta , it tt fa'à tara* à *iin Θ*'l' fm η. rttnafirtr a fit fijfiagaat . iaytat , tkaftint* > *i*..

· *fai rtatfanifinat ta fia twilt* UgaJL» *ftvaiatial far ltt taatimt ty afnt itdantt . fi· tt ftatknutar ltar nanafirtra fat lt ny , Afrti flrUrart gatmt fat fit taantyt lai ttt man At fafiitttt itfait fia aivatattat à la ntnaat , Hat ta fia nyaaiau , fat itkm t V art à fi faaltt 0· ttalf , attfmattat Afnt fat k ii& fin far afinrri far fia Cbarltt it itaràaa , kfatl maatt il tfi attain fiat aaeaat taafit raijfiaaMt , mait ta gyaai iagra· tirait cr attfitgaa^aatt itt itatfittt fa' U avail itnti ia itff fin , tfiait vtaa itfita-in ta la Ctatn it fnattatt avtt grtQt ggr fiffaatt anatt it fttka mfnar , far lnfiil-ltanat lt ftain ty iavaitr , ftifi infir ta t*»f· iilligtatt aat anan garak it gnt aaat.*
D *m it gtat it gatm , ttar it fit tiaaaaa rtt , fat it gtat it fki , tfiraagm , Sayfit , Laajfatattt , rr<M S artilltrit ,* CT *aalmt th*. fit , fat ta ttl tat affmkaatat : Ufatlk anatt*

ra la vilk g^vigata. Et tfitat lt M it Saarfia ty U iitn tram it l'tatf. rtar aa fitgt itmat la villt it MarfiUk , it.*

*fiigatar fartk rut fi iittt tram far al· 1er ltvtr lt iit fitgt t ttauat U atnffitt lt n-fatnit h*r fnfiattr k tmhar . Taattfi vytt k aa a taarhaa gy nantit fiataat la maat ia iiH fiigatar fi ittkgtnat , fnaaar k ntnr ty thtnia n ltalk › ivt ilt tfitkat farti» , fiat Cafir atttain . Qmy vyaat k ny atfin iig fin , nafiitrAat k Otfianat it*
E *Ja am man fai tfitk an itt htlkt fn Γη nfl fita mb, ty nt i,, tfiraagyrt tfiaat ta Ktlh, affivh kt agi Sayfit gy laaTgatntt : far k tram fa'U avk amt tala , tfiait ttaa a kt tatnrtak gy fiaiitytr far l'tfiau a myt ntyt ntkrt , im it a'avkn kn firm t*. mat fa· aag ap»ytt gy f,, t'u ,,tafk fa a»· tt aram, t'tfiak nar Mn fv . «...*

rwir *„ffiat far ltt fayt ia ny . If Aam fart 1** fi tt iiil favrit attrait» fit iilh ta*

CMumn^Nr. ferny fa t'M ht Might 441

fMria· » MM« fat h C*M»w

ft. drib" tnatmyt fafikh f, Hr fir fa fahm
fatfrith, it fime ft'il gagna Har arrilfant, cr

Atn mmtt, h dA fin faat fit ndnifi afin tbùgaatt U Alt dt Mdlaa, fantiralh fy ta· fkaBi da dA fayt, fy fafitnrt anltnt. fit fa tt mit ht tnnttnyt da dit fin ft gttttmt j vitt* » t· ^A fin fat fafitA dt ht y affitgtr, fy An ytafint tan· fan la fnadn d fanltt dt mrant : tar aaltrr. mm «η» It gm nambn dt gtnt dt gntm dt faA tr agntrm. fai y gfiritnt, U a'y amit ndn. fit ilht briny fin faff, ttmt fynr avtt fa frim fy tramair, tr jnffat h tt fat fmnn fat aa, dAt tammy,, hfad am hai» f>H tfiritat tn la dim eillt mindnnt C Bam la bataillt an dA fin dtnant U dim fat dr Trait » fir ,, krilt far h finnan dt la gram, ««*«* finanattfiyt adatitat tn trit tat. It JA fin ttatbatant fan !a libtnt dr fit fabfat, fiat fiy drfimir dt fa Mart in· ttntfa, cr dt lf fatifa dt la fair, fit friat yrifiaaim, tmnnrt tbatnn far, ayaat atant.

dt Tiffttna, ai il fat attat lay fa tffht fa It fa-^ty dt Wafa,, kt fitart dt Ro» Be*0»ia tartyt*. tgfnfftattai dt fa h dA aaftrtar, ftt t'U valtit rafftlltr ty D fatrtn ta fit ttmt h dA fia Çkarht dt *Mr« Ma, h libtnr dt nattt nnaamgaant fa. dtUtt dt la ttanaat, fcr ,»£! dt· Uftr aa diff tfita Mtftnar la Datbè dt Mar· ghgat, rtrtatt tT^aaaaat, cr aaltnt ttmt fif fi^ataritt, il h atttttit tn flaiat ddivraa· n § lafttlh tbtfi ktUay firt ttnfidtraat, h graat dtAtaatnr rtidtat « imfaafa fniaditt « , ft tt tafitfid d fin nyaatnt tr 777* », «r at malar jamah na· fiatk : ditlaraat tamrtaatttt i fa il aymtit "fth·!· fi^Mr €T tadartr la tafthtitt tr tai. fin dt frifia taatt fa fa fat dt h fart. £a faty d tatafira faa h gyaadt tT nrdiallt amtar v agAha ft'U afatm cr fan à E '■ *"" u ^»'β«·

φ--- InU.,
h dA ttaftnar, fan nafidtratha dt la fnai· fatt V ligaaigt drat il lay atttaait <r arritaf, d » ^nit natt dafatar ry dtmtatt, ayrna dffi'a atitala tfin mtat dtvtrt lay ta Îfra. I** ». f·· Ahart. Jlaffa Uta ttatttfat taght fat ttarry gy attitanlit fa'll afat tfagatat fat ht againt dt fi, rtyaitmt, Mat, T*" > *2^« V fMifat fadgttt fafi

te*r* f* ** .*? ", fa fta y attfaiht fat 7» Z^fa^ dA aafatar afifi fam?My ataMmlat at ‹mm* rfSS gAtt fhamaant, <··«« u tafi fafi t ttf. «•be aidant fit fitar la rtyat dt limn, fa fi y mama, gy t,y fifi t"ft, kt 4^ fa nmtafiraattt ty tgnt fa'U lay fat ftMh dt faht, dart Mt at raffata gahnt

u, **** .* **.. fata d tfitbaffa dtt maim da dA tatfatar, mayart la atttffitt dt ft, dtH rtyaamt CT aal· tnt taafit raifimrabltt, ran gfiaat ta lAtr· ft » atait damn fiw grtt gaAt fa gardtt, afrti faftfiatiaat far hy fattt (hi fatUtt il fair fiaatartfiit dttlaintt ran farti· B fafa firaimrt ty tfititrt dn dA tmfatar, far lay din fat iil fiiftlt ttlh tbtfi, tt fmit far firtt gr ttmmt tturaiA, naft»· fit a ttrtair fraAt fait tn la millt da Ma^ drtd, far ltfael U dab^ht nndn i ittllay ttlta tmfatar la dhtt Datbt dt laargtigat, Kmart g Certant, <y aaltnt ttmt, φ fri· gatfat, avtt aaltrtt fi dam, iafamtt tr dtibtaatfitt ttadilitat, f,'u ,'tfi fafifa dt flat. It mr ltt ftHlht ktUay firt tfi dtat· "W jafiifif far tart drtit gy ttafrih fat far w d a mala avait dt grant tr nttaHtt fa· fiaaaigti dt hum fn'U ,'tfi antaatmttu tara a gardtr tbfirvtr h dA traAt ta father manim fat tt fiit, ttmmt fait far fmt, fy ata tdaat lm tn lAtrtt r ttmett dh tfi. It damantaigt lt ny ntfirt dA fin d fin grant r*. , CT fa ,'y amh anlm mthn, bailla fa Jn Mfiaigtt an dA tmfmnr mghart fit trfant, fni nt fa fat ftnhtntM fit tn. fant, atait dt la fafi fnbtifat : t'A garnir «M/eoe 4 Danlfbin fin fih aifit, fif frinü· fai btrititr, fy mnant fitttdtr 4 fin nyatt· mt fy tannant / cr manfitar h dan dOritant

rtttamnr fit dAt tafaat» fat tala lay. Jr tfiaat ktllay fin dt nttar ta fia nyaamt, r»· anya ianatiatat dtntrt h dig tatftnar lay dt· ttartr, fat aa ngard da dA mAt dt Ma· drig, U tfitit th t fail at lt famir, at

U rafftn U la lay tfifait faytr tdh, min flat grandi f« fay, antfat ny it fraata, avtt flnfitnri aaltrtt baaatfitttt. aaay ktU lay ttlta tmftmr at vaalat nmndrt, tr dt· tlaha tafrtfftattat, fM Γtifrnatha ⁼ tntrtitatattat d'ktllay traAt dt Madrid, faat ritat y tbmttm, tf a'tatrtrth m fa" da attadt a anim traAt. La fall, tbtfi rat", dat fa h ny "fin diB fin, fat naftUh d tatrtr ta ligat avtt atfirt mt fah& fat h faft, la illnfiriffimt frigatnrit dt Ktaift, fy aptrn fantatt g hath, 4 U taajtntatha da ibatant hart tfiatt, tt aa'd fit far fa h anha gkdlt fain Mr fy jfadn lt dA

dAt nnfidmt. fy allitK finr ttarn, <r 4. /.·<»<, ttair la »4», cr nla "Mr. & dt· *h h ttnchfi" 4 la dim lignt, fni far d" h may, it Jmlht mil ri,f cmi fagt fir, jaf^aet d fnfinr, fat ltt mfidmr. gittfia lipu mt "tnttnn gnffi araht à Mmu d'/fint fam ht tnmfafa g urilay amfa. nar » aa il a tfit Mfriag aa dA fin fine, ftit, fiat fa ht aaitnt, à taaft dt U gfafi

ermct

A

/Mff« t ΠMN a efi Mtfar. St /·«#»«>* le ΛΛ fin · fA» ·*< <wdw«« faiS tr netHih

^fiagjhetm

fieffbafin ✗à tfitin. Mr faat tattafire fe au attira fie itnxt fit la fii'te Ufue, fe fitffuit le 4Λ ra»p ffifte à fnfèut a efie treat fitlà " let ataatt O· »»fi fie.fr fiitte amet fie ner, na tre let fani V eatnfrife» 4'Mhy enfreer, 9* n^nentae fia gne ttéfete fe fie fefie fff» h fit# fin eamya ea ia fiitte amee, fer friati-fahneat meh 9'fain taafiefftafin le 4i9 enfe. net à la fitHxraate fie «Λ* fi# faia& fen tr fie net fiifit fiean let eafaat, CT à le faix, fie Uftge amee le fiiS fin a hailh la tharf» CT tuefiain à neafieur fie fValette, hftl ft y efi ttafiait xertueafeneae, 9 faiS in ex. flti&i nu efittae feet · Et fie forte ft It ny atfire éif! fi,e, fartt f'il efi afimrty far fn anEaffafieari, ✗U a natiaatlltnent treat fit. xen it fiitf enfetter, fear xteir aa Jiff traifie fie fata, avec ltraarfiei etafiititat, il ft η», fitfttat à ttfe heart à frtafirt la Jirte raafta fia » f·'B ‹· "life à fitax niliian i'tftat aa fiM, 9· rente att fiiûi fitart in nfui ta fiaiae iAerte, fif fe fiefifit fit U Jtnaafie ✗il faifti» fia fii& fiatbt fie firar^tin, xitrate ^axeaae, aaltre» term O' ftifrearin, ✗'il fienaafiaie › attefte U fitHxraatt fit x»~ fin fii& faàatf fen fiT la faix axet la rty, fn nyaann, fayt, ft'iatarin faiftt. Et tfi •m theft Üta à aettr, fe faat la fiitte ar. net, ft a ttnu tint U fiitn l^ae ta Ita-lie, ‹r ie fiiU rttfert, fi Jeraiermeat y a efie eoff, fe tanaeei ieatntint taHiaa· tt ftrfttnllt fn&t tatn h ny 9 te fii& rty fi' atfletnrt fia ira fine, CT /n finnatieai fie la fem ft l'ta lay a tavtyt fain, fit fatt In fiitli fient rtyi, ·■ tai fil at mal. fit atttfttr la fielixràate fie aefire fiiaS f*e*, 9" fie net fii&e fient in exfan, tr aafit U faix avn lei fiiSt effVn tr nafiititn t f* fe y fat finaii nafiefnafia. 1er faelln iψι eanani ✗elltt fiieat vtritahln CT attei-nt ta ia fernt f'elln fiat fagnt ‹r faete-fitn î ieehy fin aeaatnein a tira xeala or firfirt ft thatta le» tattafie, afia ft 1'ea nfeiffi exifienntxt, f' tl a'a feiat faiH In fiittn laerrtt tr fitfftant fafftn far xea. itate, nab fjr aeteffite far It tira, tea-ferxatiea, er fiafeate fie fit rtyaanet tr fihfeet » tr ✗la fiitte iejftatt ·'a fat eût iaatilt ae frafirateirt. Et ctnhie» ft fear tel 9 fi hea eaxn ft ttilay fi fi effre frefiM » le fiiti fin fafi teafiüle, aae ja-rifiiftntat tr far teat finit fiixin tr ha-natn, i! feaxtit tr fithxeit raifiaaahieneat ■Mttrr › fihineefir, CT faire eeatrihaer tea-tn naaiem fie geat, fie aiuiaae falite, aaBente, nffiieita aailt faiffeae, fiieae Stri-fe › aehln, ea fia tien tr tnau ^at, 4» faieneat fie la fiitte raafea : natefxeitt

, t· U) amie earJieaala, «rrirw/fww MJ, cr aeimt fie refiat eniefi^bf» • mmU, fiant, ‹r /èvUMTI A fu CU.GMcrA T<xn.XXXn.

› I>v·«··v V —«ww C«9———— *·*· AWM*° Mf le» wart /entrtitn it fit «y«wn«t ÇfUMTl

i*f*''?*'' ** » i‹ ***

» /8t«wiw » er fithgen, il
B efieit hefiiaf fil rettaraafi frifiaaitr ea Efi faife n naiae fia fiig enftnar fear re-teaxrtr fit fii&t eafaat, tr il efieit fieiihen. <7 fe <h*r fie le faire » tr y aller, etafi-fieraae fil efi ^tel tenne eta aaltre, tr fieefer fi ea n tat, ✗ Diea ae veuil-le, feannt afixeair à fia fiti! nyaatxe, tr fahltSt, fe iet eaaenit aveitat ea lean naiat let friaeifaaix htrieien fia nyaane tT tea~ naat. l'aaltn, t U mairie atiealx reafin U fiitte fiathi fie Eearfife, ea fear le fierBin bailler in fiiSi fieaa nillien fi'efrn 4' tr far la fiitte raafta. Sar aa^f * efii fai» rtffeate aa fiiQ fin far mu tntlx fie le » fiitte afftnblie, fe ae rttarfi fiet fitax
C fnnitn ftiatt, ftnf ✗HJe tfibait aller reafin frifiaaier nt lint fie fit fiiSt eafnu, e'efieie theft tit il a' y avait feiat raifi» ae affureate, far afin le fiiif fin fiant tT m«· le a fia fiiÜ nyaane fer la teafiaitte fiet affaire», ttüriM CT iefflate fi'ieeUay, le rt~ feraat «'amir fie te feafcateat, farte ✗iit ·e le fnmitat, ae malfiniat teafeatir, ae fernettn ta feleat naaiert ft te fiit : w faniUentat reafin tr bailler U fiiSe fiaebi fie Entrieigae far l'infrtaaee fixât *U» aa nyaaate, firmat Je bealltvart <T fnatien à la flaffart fie fiiS nyaane. Man ente eat tfii fi'afixli tT fiat atnrfier, xralmae fe le 4M fire 4eafi freafin tr at-
D ttfer te fayeneae fie la fiitte ratifia fie fieaa niUteai fi' tfia» » eelx tffraat thataa ta leer eafireif, etnen beat, xraii, leyaalx, aa-taeeli, CT ebeiffaat fabjeti, fi" eelx y exfa. fir, enfieyer, tr natribaer, taat tr fi avaae f'tlt faraieet, tr fie telle tr fi graafie tr terfiiale anutr tr φΛM. fnttfiaat fit bu» tear 9 xeehir, fat itelley fin a tnt beaae 9 iafie taafe fie graafieeteat fiy huer 9 eaa-Teater fi. eaia, 9 In eu amir à janait eu fiafiien neenneafiathu. Et faut 4 nn fii9t fieun ht frétât» fnfiut à la fiitte affenbiee, Ut eat reneûfin aa fiiff fin f» te tear ✗à

E "ff"" i [ul* fhifir. Mail fear tt fill aefiiieiu — wmMw, a'y aiaat ehar-t* <T feamir fin aatm friait Meut, eat "aftiUt Mhy fin fain affeetbhr let Cm= tiUtt fnxiatiaax fie fut 4i& n,axait, ef-reffeffixeneae ehatua ft treaxera. «« ftraat faiHee le» Jittn mau^raacet, CT feat x·4»m fe jafieneat tT hyaaneat mbe tafai-Tt, fi fe effh, It üa fin her ferra fai-Tt fitnaafier à la xalher fie fatn fieeinn, ftlea l'efiinatiee fit nUt fi finaiertneut a tfit texte, ‹r Ut enieat CT tat efrerau. tt ft ta n ill a» ftnae aataae filffkelH fie

Bbb J VH^

«4µ ⊤ v ·   as ıtıt ''Jaaan . u>4w aaffi *«.

à eaafa tk u pi»
* *· --fap'n » i- '' that·» f9 rtffcatita , Dm-
ajaaae * pia»» FT tfftt rdti ieeilaj fin tm
-natilemtar rnnlmr à tt eattain , CT tranaU-
kr . Lt aaffi Mt r*««M 4» iiff fin fa*, (ttf,
ftt tr tathpr U datante ftlh fc l»tnfit iti ı.
Lathtrit»» , iaptlh theft lt iiil fire cm*«#
re> trtl thnfiie» » trtt » ctttr , fc* it SMM
tt»f» Fa Pat t» Pyne , Prreur , CT aln- B
*«M,M· , itfirunt faaititia tfirt faith it tt»g
f»i t'e· nvooemM tkt|«.<r "ulplhi . £·
fMj tl tiendra la *4M » er ft y tmpeir» tar
to»» unit»· À lay pffilhf . -4 "fit tauft , fc*
f»r fint aifeiaent ltvtr hi iietti ininti ,
fr 4WM fur tt hi ttattMti aettffairti ,
-P*·» anPvefpe t» ft» artlraeftp , fata
afftraktr t» la taeilhan FT flat grand dilf»te
T" lay ftra pffiih ft» "aeih fnPaeiai ;

fafraia»! hi tktfti itfnt iittrt , <y l'ai.
-nit itt frtiatt frtftai n la iittt afftniMt
far hi fairt nnitfttairt , ftiairt , fc «r-
etritr iilamhnHnt a fain lailltr tf f»hr la C
anihnri itt iifii ^aatrt ittimtt a·» flui
kitft ttmti ft fairt ft ftarra , ftm hi ewt-
iithai ft mfafirati·»! f' ih «M faithi
aa i»a firt. C' tfi affanair f'U M fna.t·»·
tht »·» iiffi itnhrt t fiata f»ur tnifhitr
«· f-tytmtat it ltnr iittt ra»"a > CT M·
ailhari , CT ft htlluj fin har faritra fc
-lftrvtr» hi fraatbifti , iikrttt fc tmntani.
ltt it Ftflift Callitaat * 4«J| ^m' ili ftreat
awovMT hi iiffi itnieri fr hi nul/ti it tth
rttratatt fil har flaira , cr fat à ct iit
nataittfrtnt fc ityaftrtat . Lt pur (t f'U
farra tfirt fM i'affairt (* x
iittt ranfta fitra fi frt/fa ; \at ltt iitt it-
aiott »e faamnt tfirt nt»» A» (tatfi f'U D
ftra rtfh . La tt tai ftra ltfti» ft n»tt
iittt ftigatar ltt f**ı**· aivifrat antlftt
ltat atait»» , par fain aiirannr hi ii&i ir-
ait" , 4M· /4 ■!)»>· ntttffitt er nitrite ft
rtfitrt Faffaire tari'»»tfi , fi tfi l'affairt it
fait la tlfft fulli^at . Ea tnful-uaat hptl
"ufeil er aiitit , ittllay fin »t ramtae e»
italtt , aat hi iiti frtlati it la iittt fr·.
***** ız Ly·» , at faivt·· er atttrirnt tm-
hattert , at. tad» Itt tanfit f«> faut fi jufift
tr rmftaaallei , pt fl»» nt pumitat , m
'MUnt anffi talx montrer i» moindre 'utahi,
4r jftS fr hi aatrft . £t tfi keftin ^nt
kt ihhi dtnitrt vitnneit ante ftaneitianf (T

P<WM> , t'Ut h "fanat . Jrr. ii" "t »ja>
A·" r«M "»ftiih"»t m /[ay ,
yi» Fafiakt it fey U tfi ftfih» » ··> tfi
it niienr ht eaftifa atftntu la prfaaae itt
. mb tn fin lit· , neffitart ft» tnfa»t , il
fin»<—it fc irnth ft aydtr it tear hi hitm dto
iP-ualitn fc* rtMDMeWeeri it faint ftkut it
Jtrnfthnt , tttt»i» yκ ftur ttfit btnrt , Ut
»'t»t nnnnt thtrft , m ttttfitn ft»bt fgtmy-
ttr , <T fM hnr ftintiftih fhtittit» »'tfi tat
fanr U rtitetfth» iti ttftift & frift»»itri ,
FT far tt nttjt» ht itftnh 4» ttri it Γtflift
G^lttat , ttmntt i- ttt tnmyt it l» iittt
tfUft . Tfttftit vytat h ii& firt U ktn»t
vnlt»tt it itt frtittt t tT VtfftSh» y» Lt
-nt 4M kt» it U ftix , <T it mtt
itffi fitan hi tnftni , tfrti filnfitnrt rtnt·»-
fhantt» fur tt ftifltt , » tfit nattat ^at ht
iiili fttrti <T tbtvtlitti it f{yiitt <T ttat
hurt katficti "ntrilmtnt that·» ·» iitttft ·»
ı a(fii , a raifm iti iitttı fUAtrt it-
cmnsj V fi h iiO firt hi txtuHut ta »f-
taltnattat avtt tax » ú raitrrt (T
itinha 4 mtffiturs hi fnlatt tf' m <r/M|t a··.
'tant ^at ft faurrtit »"»rtr in fart itt iiil»
tlnvalitri , V ttanataitwn it 'Jnafalta·
lnn· , h ny tfcrift fartitalitmtrnt tax tvtf~
qatt it tbatant fr»vinct httrti it tnaatt » far
ΓartiMVtftnt it la iittt fnvintt t ht friant
litahir ttnlr la main tn ttfi-afairt , tfai ttatht
lt kha Mnivtrfi! it lay it ft· iiil rtyaamt,
fayi , ftiineurHi , tf fait*** · ^*.* * Tmtm
h XXIII. ftur it Dtttnilrt , Γan mil ti»j ttat
-ainit-fift.
Fraattyi Cti»y·.

Et quia *ego Bartholomeus* Bellieare clericus » domiot Luçduncnlu publiai» apoftolica auâoritate Notarius 8c corie Officialatut Luçdunenf» juratus *ĺaepe fati* reverendifliaii domi. ai archiepifcopi *8t* comitis Lugduncnfia Gilliarum primatis in Cua iede archicpiicopali Lugduneniu fecretarius , 8c in hujufmodi negotio per pnrfatum reverendum dominum epifcopum Matifconenfem vicarium generalem in diâo concilio pneiidemem feriba 8c graffanua depotatus , in pratniffis omnibus fc ungulia y dum fie , ut pramittitur » agerentur , dicerentur , fc fierent « prrfens fui' » eaque fie fieri vidi fc audwi , ac de iplis hoc publicum inftrumenrotn recepi* fc confeci · ldcirco cidem publico inftrumento de premiffia fU01" pro , manu aliena ne aJii» occupato negotiis icripto , hic me manu mea propria fubfcribeos, fignum nominis mei prodens quo utor in talibus appofui confectum in teftimonfem ptmmiiTonun rcquifitus . fe

fitilhart.

·◆◆CON-

" .* CONCILIUM BITURICBNSB.

PROVINCIALE . PRESIDE FRANCISCO TORNON1O ARCHIEP.

Anno Chrifti MDXXVIII. die xxi. Mmiî in quadragefima» adveriiis dogma Lutheri ejuique fequadutn , ad refonrationcm morum, necnon pro decimarum folutiooe, flee-

Defcrtpfmttcs cm vctcrikttt chert feue fit* cifitit·*

DECRETA CONCILII PROV. BITORICENSIS.

IN nomine find· 9c individue Trinitatis Patris 9c Filii 9c Spiritus ianâi . amen . Hac fanda fynodni provincialis Bitaricenfit in Spiritu fando legitime congregata ad facilius confequendutn pacem 9c unionem ecclefie Dei decernit , declarat> ordinat, ftatuit * definit ut fequitnr .

I.

Decernit quod damnatum dogma Luthen Sc tequacium a facrofimfta fede apoftolica jampridem reprobatum in publicis concionibus locis & temporibus opportunis, prout expediens ordinariis locorum videbitur , generaliter tantum reprobetur, non declaratis figillatim erroribus , nifi locus aliquis fuent ad qufem pervenerint damnati aliqui errores . In quo & errore reprobato nominarim ipiius etiam errores reprobentur.

I I.

Item decernit injungendum effe curatis & parochianorum tritoribus fiquos fciant in fua parochia Lutheranis aur aliis ejufdem feitar , & haereckx béhonis intoxicatos aut infeftos erroribus , fiquos maleficos · fortilegos , incantatores , & alias id genus fuperftitiones obfervances , ufu herbarum cum fupcrftitiofa obfervatione , & facrilego ac damnato ritu charafterum» etiam ufu fignorum in occultis revelandis per dxmonum invocationem Sc aliquorum mixtionem verborum abutentes , revelent cpifcppo aut ejus vicario fub incurfu poenae arbitrariae per ordinarios decernendae.

II I.

Decernit Sc ftatuit ne quis librarius libras infedtai Lotherana hxrefi fle fcq»ascium vendat , neve impreffores imprimam, neve habentes apud fe detineant, fed intra mentem unum ordinariis locorum aut

A vicariis eorumdem exhibeant, neve aliqui emant. Si quis vero hoc praefenti decreto dc ejus promulgatione admoniti contra venerint , venditores , impreffores , emptores fic detentores carceribus includantur & alia pcena arbitiana puniantur ,

I V.

Item decernit dc ftatuit ne libri Lutherans harrefis aut fequacium aut alii libri etiam divini a Latino termone in linguam

B vernaculam pridem fle ab annis olto veri» non vendantur , emanturve , nifi fuerint ab ordinariis locorum recogniti fub pania contravenientibus indigendis.

V.

Decernit ne quxftores indulgentias promulgantes hujufmodi indulgentias aur aliud quodvis ad populum concione publica declarent , nifi prius fidem fecerint de per-' milfione ordinariorum deque probatione & inftitutione eorum . Quinetiam habeant

C articulos chirographo iberetariorum (ignaros ultra quorum contenta , fi quaedam publicent , fubjaceant poenx arbitrarie, tam neétorés ecclefiarum abufus ipfas 6eri permittentes , quam quatftoret ipfi delih*^ quentes . Prohibetur etiam ne aliqui incogniti praedicatores cujufcumque profefi bonis fint ad praedicationem admittantur » nifi habita poteftate ordinariorum.

V L

Decernit quod restores ecclefiarum in facris celebrandis diebus dominicis praedicent plebi praecepta fagis , evangelium , aliquid epdtolr Ulius diei, aut quod confert ad cognitionem peccatorum fle virtutum , tripertitum eiam Geribnis vulgari termone verfian declarent : quod ut commodius fiat, curent breviores effe in aliis» ur puta in precationibus fieri folitis ac aliis non ncceflàriis.

VIL

AlttfO <waSn Bfat. A

VII.

Item decernit quod ftatuta fynodalia Latino fêrmone contacta in linguam vernaculam vertantur, ut conciones lynodales fiant impofterum contexta faciliori & rudiori fcrnione , & quem maxime capote poterunt auditores , quibus fuo poenis arbitrariis redores parochiarum alii facordotes & clerici in civitate vel oppido exiftentes in quo fiet fVoodahs con» cio interline .

VIII.

Statuit ne clerus aut plebs vagetur & deambula per templa , interea dum res divina peragitur aut praedicatio five man.· datorum publicatio habetur .

I X

Definit ut decretum concilii Conftantienfis fuper celebratione conciliorum provincialium tertio quoque anno celebrandorum obferverur. Fiant etiam vifitationes a dominis praelatis fingulis annis Sc per fe » legitimo ceflànte impedimento » quoniam ad eos pertinet de ovibus curam folidram agere .

X.

Decernit ut acerrima indagatio , inquifi:io Sc punitio fiat contra blafpheroos, iram Dei , B- Mari* virginis dt fandiorum provocantes .

X I.

Statuit ad majorem Dei reverentiam ut redores ecclefiarum fuo populo perfuadeant faciendam genufiexionem tantifper ac quoties audietur fignum aliquod elevationis corporis Chrifti fcu facrofaod* euchariftiar,

XII.

Item ftatuit excludenda cciam ridicula qu* interdum fiunt in collatione ("aeramentorum praecipue baptifmi & matrimonii in contemptum facramcntorum. Statuit etiam ne penitences injundam fibi poenitentiam a facerdoce revelent ; Neve facerdoces ipfi revelent poenitentias etiam itvundas aut aliquid in confeflione detedhan · quod a quibufdam impune fit in contemptum clavium ecclefi*, alioquin fi contrateccrint gravi pœna punientur

AMβO CMW«n «SS*.

XIII.

Decernit quod obfervetur ftatutum concilii Conftantienfis Sc pragmatics iân&io nis de relidentia canonicorum Sc aliorum ecclefi* miniftrorum in divino cultu, & etiam de pfalmodia lente Sc cum cena morula facienda.

XIV.

B Decernit quod emendae impofterum non dentur ad firmam , nec edam jus figjlli dominorum praelatorum.

X V.

Decernit quod breviaria, miflalia , baptifteria , proceffionalia » hor* , & hujufmodi lifcn , quos vocant ufüs , non mit· tantur ad cnalcographiam imprimendi « donec ipfi librarii acceperint exemplaria ab ordinario aut deputato emendata.

ç

XVI.

Item ftatuit quod eonfraternitares non erigantur inconfulto ordinario , nec fiant fumptus immoderati praecipue conviviorum, compotationum , chorearum 9 Scc. Convertantur potius pecuni* confratrum in pios ufus. Ittmque contradus fidi & ufnrarii pr*textu prrdidarum confraterruta* tum non contrahantur,

XVII.

Statuit numerum dierum fertorum efle coercendum : fteturaue arbitrio ordinariorum in ipfis fertis abrogandis.

XVIII.

Item ne literarii ftudii magirtri fuis auditoribus legant au&ores revocantes a divino cultu , ecclefi* catremoniis , Sc religionibus five iaftitutis ab ipfi* ecdefia approbatis : fed pocius legantur ferintores ad animi cultum Sc lingu* fpleodoretn
B conducentes -

XIX

Statuit quod parochi five curati fub poenis arbitrariis vifitent fuas curas perfonaliter fanel in am» ad mmus , maxime io pafchate 9 fidvis tamen in omnibus privikgiatorum exemptionibus.

XX-

AHMO CWBTJ »»*·.

Decernit quod dimifibrix non dentur promovendis nifi debite examinati fuerint ab ordinario fit idonei inventi . Itemoue fi qui promoti fuerint ad ordines facros non nabitis dimifforiis fuipeodaotur a celebratione mifiàrum per tempus quod convenire videbitur ordinario . Et fi jam promoti incapaces inveniantur oorpo· taliter puniantur arbitrio dicecefimi, Non concedantur etiam dimifibrue ad iacros ordines non beoc&iatis, nifi print fece, rinc fidem de titulo patrimonii .

XXI.

Item ftatuit ne difpenferar a poetatis , cum habentibus curam animarum, ut re. li€Ha propriis ovibus , inferviant alienis.

XXII

Decernit moniales cohibere ab exim montiferiorum fuorum, & compelli ab ordinariis ut refideant in clauftris fins ctaij- fis undique feptis , adeo ut aditus non pateat aa eas ixcularibus. Et per omnia obfervencur& exequutioni mandentur contenta in capitulo Periculofo , de ftatu regularium in fexto .

XXIII.

Item decernit quod religiofi extra dauftra fua vagantes ab ordinariis cogantur ad redam redire femitam & ad fuorum inditurorum obfervantiam .

Lcfta te publicata in ultima fcfliooe confilii provinciali* Bituriccniis die 11. tncafu Martii anno domini "' MDXXVIL prelidentc reverendiffitno in Chrifto patre te domino domino Francifco de Turoone miicratione divina archicpiicopo patriatcha Biturkenfi Aquitani* primate celebrata .

>«»■*«· Xia,^7

LE TROING fecr.

Super ectkfieftke jurifiiEUonis perturbatione decretum .

Decernit & ordinat eadem fynodus, ut fuper turbatione quod juriidiltio ecclefiadica a ixcularibus judicibus patitur circa obligationes juramento firmatas cum fub· miffionc coercitionis ecdefiaftioe circa perfonalium a&ionum cognitionem Inter laicos.* circa etiam tcftamentorutn quoad pias caufas exhibitionem & exequutiooem.' circa inventariorum de bonis mobilibus clericorum per notarios officialium confectionem Be literarum tacitis nominibus moni- A toriarotti publkatiouan : item circa rt mifiames qus a laicia judicibus fiunt cum c"Mrn onere cafus privitagtati : adhme circa pro* hibiriones generales nccnon * particulares mue tam contra arrofia quam contra .ordinationes regias paflim fiunt . Porrigitur fepplkatio domino oo&ro regi, quatenus fuper bis procedere dignetur, ut libertati ccdcfiamcmdcfubditorum fuorum etiam laicorum commoditati cooiulatur.

B

Super trfenietfa eakfijlice jnr^diflumt decrete **

I.

Inhibet hscc provincialis Iynodus monitoria generalia fini tacitis nomimbos ab ecclefiafticis judicibus decerni , nifi damnum rarioое cujus impetratur t fit «(limationis trium fetidorum: nec moniti culpabiles pro minai damno excommunicationis fententia innodentur , atque id in monitoriis literis exprimatur.

ftatuit etiam ut in literis contra participantes excommtmiçarorüs β aggravatoriis concedendis eximantur uxor dc liberi nec non («vitores & anciilx qux ante difarum literarum impetrationem operas fuas locaverint

III.

Prohibet infuper notariis, feribis, procuratoribus & adii» in ecclefiafticis curiis D pcaflicanribus, pro talariis , vacationibus , expeditiomuus & aliis judicialibus contra partes fim clientulos fuos per viam excommunicationis procedere : fed tantum per viam interdi&i ab ingrtfTu ecdefiae cifdem liceat procedere , donec crrfcenrc contumacia cauta cognita per judices aliter cxikerit ordinatum .

IV.

Item , ut animarum fiduti confutatur, E decernit pro prima contumacia literas excommumcatorias non effe concedendas, fed tantum interdillum ab ir^reflu ecclefix nifi pro diverfitate locorum morumque ordinariis aliter obfervandum videbitur

V.

Item trt tacitius Be reflius metropolitani judices juftitiam miniftrare valeant, ftatuit

ANNO Christi «<«·· tuir informationes & inqueftas a fufraga* A ueis feu eorum officialibus in lingua Latina aut Gallica effe faciendas, aut ilitem tali idkxnare ut abfque interprete facile poflint in Bituricenfi fedc incelligi.

vdltKd deiretw» circe ferocMium ecclefiancm ntforts .

Statuit provincialis haec fynodus ut ptrochialiutn ecdefiàrum redores ceterique animarum curam habentes refideanc in fuis beneficiis » nec cifiiem etiam concedenda: liters de non refidendo, nec ipforum vicariis de regendo » nifi caufit cognita : qua expenfà Sc vicariis idoneis prxmiflb examine compertis , teneantur pntdi&i curam animarum habentes fic per fe vd fuos vicarias procedere , ut debita ho£ pitriitas & pauperum fiibvcntio obfervemnr B

<y4hud decretum circa cetmeteria.

Ne adeo facile polluantur aut prophanentur coemeteria , ftatuit ut proxime C quam citius fleri poterit , iàltem infra triennium claudantur . Et fi ii ad quos fpedat haec cura , caufa ceflante, facere neglexerint, ordinarii arbitrio puniantur .

Lcâa &· publicata tn ultima feffione *tScc.atf»fra.*

*Dt dfcii*mnnM rr» ndtmfCMKt filitrum rtfii fro fttzt o^ftinao &c.*

Die Jovi» dtcima nona mehfis Martii anno domini MDXXVI1. fuit quinta feffio fynodi leu concilii provinciali» Bituricenhi , in qua frsiidcntc rcverendiffimo in Chrifto patre & D omino, D. Francifco de Tournon , m.d. archiepilcopo, patriarcha Bituricenfi, Aquitani# primate , & affiftentibus nonnullis reverendis in Chrifto patribus «fominit epifeopi, fufftagancis diâi reverendiffimi domini , ac abbatibus , prioribus 8c ceterorum dominorum epiicoporum fuftraganeorum , necnon capitulorum ecclefiarum cathedralium , dominorum abba* tum , priorum conventualium, 8c collegiorum fecularium ecclefiarum , civitatis Sc dicecefcos tc provinciae Bituricenfi, ad diâum concilium ▼ocatorum 8c invitatorum ibi in pntientiarum Don exiftentium vicariis , 8e pra:fentibus hujufmodi concilium provinciale facientibus 8c repnefentantibus , difeoffis prius fidei, reformationis morum , libertatis ecdefise, 8c illius juriidiâionis obftaculis : deinde fuper requifitione 8c conventione domini noftri Francorum rel;is in diâo concilio propofita , rogati> 8c crutatis Angulorum fetireutiis « necemtatcque urgenti conliderata, prrdiâa iynodur memorate conventioni domini noftri regis fuper (olvendis quatuor decimis pro redemptione dominorum filiorum ipfius domini noftri regis captivorum 8c pro eodem obfidium excquentium......... Quas quatuor decimas fuper frudibus tam exemptorum , quam non exemptorum beneficiorum E

& officiorum ccclefiafticoram , etiam confratereitatum, communitatum ac praeceptoriarummi- "anno* CHXtSTi i^s. htMium at aliorum beneficiorum fanâi Joannis Hieroiolvmitani , aliorumque ordinum , nec non Sc fabricaram ecclefiafticanim in diâa provincia exiftcntium, infra biennium, nifi ncccffttas ptcdiâorui^ filiorum regis adu citius redimendorum aliud exegerit , perfuivendas cftc f Jualibct decima ad rationem 8r quantitatem ecimm aoviffime folute omnibus pntdiâis inelutis afeendente, ceniuit fir concelut : duas videlicet infra feftum beati Michaelis proxime ventu· um . 8r reliquas infra aliud fubfequens & feftutn quidem LanΛi Michaelis anno revoluto, fcu infra alios terminos reverendiffimi domini Bituricenlis archicpifcopi Sc fuorum fuftraganeorum aibitrio infra hujufmodi biennium profigendos .

Ordinavit infuper quod pecuni* ex prodiâis decimis colleâo aiâis filiis ad precium redemptionis nondum receptis interim in cuftodiam penes ecclefiam cathedralem cujuslibct dioecefis dido ptovincis reponantur in arca feu ferinio tribus aut quatuor clavibus claufo , ad dicece*fani cum fui rapituli confilio difcrctionem pto iIidem pecuniis dandis 8r tradendis tempore Sc cafur premiflb tangentibus , faâis in premiffis protcllationibus quoebper hujufmodi conccffionem non intendit prxfatum concilium contravenire facrorum conciliorum decretis aut aliquibus conftitutionibus fuper iolutione decimarum, aut aliis editis, fed folum in cafu Sc jure perrniflb, videlicet captivorum regis A* ejus filiorum redemptione , non intendens libertati aut immunitati ccclcluftior in quopiam derogare aut pnejudicare , nec in alios ufus pradi&am decimam convertendam 8c citra prcjudkium alicujus confequentix . Et quod interca nullis aliis oneribus aut folutionibus pradifta provincia aut ejus diceeefcs prrgravcntur.

LE TROING. fecr.

fjrfra^NM « /ira injiu/i per «e , Calfotn.

Obsesvatio Philippi lassb, S.J.

Hoc eodem anno ant certe procedenti *tn/.* neeuc enim diem aut menfem fcianu , Francifcus Rohanius filius martfcslli Gienfis , archiepifcopus Lugdunenfis , congregate dicitur fynodum provincialem Lugduni , probde Caudio de Loagovico Matifconcnfi epifeopo , qui procuratoria partes obibat , ceterofque qui aderant conlecratioais prorogativa fuperabat. Eadem porro ob caulas coaitam arbitror ob quas Bituricenfe concilium a Francifco Turnonio celebratum fuifle paulo ante obfervavtaM.

Parifienfe, quod apud Binium aliofque paflim minus accurate dici Senonenfe confuevit , inchoatum fuit » ut habent aâa qu» feqiuuuur , a die y. Februarii anni ij*7.more veteri Gallico « ad diem 9. OAobris anni s$xS. profide Antonio a Prato, &c. adverfusLutheri fimiliumque horeticonun impia dogmata ac pro reformatione ecclefi·.

Port przfationemcariofia leâoribus fiepius evolvendam, in qua novatorum, fchifmaticorum atque hareticorum mores graphice depinguntur, Sequitur,

t. Generale decretum continens horefeon tum pullulantium fpeciesft deteftatioaem , modum judicandi ac difeerneudi heretic01 ac relapfos, formam 8r ordinem procedendi contra eofdem : acerbas etiam eorumdem poena,, ac demum exhortationem ad principes poteftatefque fieculares de illis profligandis St exterminandis .

ii. Decreta fidei numero fcdecim cum annotatiooibua aliquot errorum jam oiim damnatorum 8r tunc repullulantium

it' Conftkutionem feu decreta morum numero quadraginta cum pofirema conchifiooe.

CON-

f

CONCILIUM SENONBNSE

DICI CONSUETUM, PARISIENSE

A loco dkeoduxn 9 cootm Luthemnorum hrrtfes , & pro reformatione eccleGx ce· Jebntum Lwetke Pariliorum. fub revcrendiipmo domino Antonio a Pnuo , tituli ûnéùr Atuflafix presbytero cardinali · Senoneoii archicp&opo, Gallurum nc Germanic primate, necnoa Albtfenft^cptfisppo , Francis canonbrio, inchoatum anno domini MDXXVIL " fic cool ;ua Mηo fçqofQti tempore Cloncn·

£-<·£ W vα

«Ia/WîM eriftratriaa iiviu , titaU fuit ^4»a· A/* fasrafaaSa ^aetaaa tttltfia fwbynr rar. MaaUi, arcbrififnfai Sraaatafii, CMtn»O' Grnww frièm , fftfnftM , ac fraaria caacrilariai , tuivnft ftaftat ke ftrifne iifftStrii , ftittt» μ re fai e/t «■-fo* VW4 fdet .

w **?**. **fr^-* faatMMam fax «UcM .*''*.!.*

CUM frcqueus concilierom celebratio) «fri dominici precio·» tit coitura » que vêpres » (pinas 9c tribulos nrrefeon extirper, exerffus corrigit , deformata reformat , 9c vincam domini ad frugem uberrima fertilitatis adducit ı genetalia autem non facile poflint «at (oleant adunari, quibus fubofefeentes errorum fibre animadverfioois tempeftiv· farculo pnreidantur , provide admoaum a fanftis patribus inftitutum eft , at metropolitan: provincialia (ubinde concilia'convocarent , quibo» una cum fui» futffaganeis, irrcpentibua animorum mor. bis 9c commifl* fibi plebis contagioni, digna cautione mederentur . Quod etfi femper utique fuerit non fegniter obfervandum , ca* tamen fefe nobis obtulit neceflita» , ut in tanta curarum noftrarum mole , nulla dilatione negotium tam faoâum protrahi pateretur. Siquidem cum gravis 9c letbifer morbus affiidat corpus ac depafeit, adhibenda eft e vaftigio falutatis medicina tine ulla procrastinatione , qu* propuifato morbo priftinam rgroto fanitatem inftaoret . Et periculofa tum foiet efle mora cum per illam languor exitialis invalefcit amplier, 9c valentiores fumit vires. Qpid igitur faâitandum, cnm extrema qundam animorum peftis immaniter graflatur in omnes, 9c lue fua mortifera longe Jate<|ue debacchatur ? Nonne rtjefta omni prorogatione, iocun&anter occurrendum eft , 9c mature tam pcftilenti malo remediis (alutaribas fe accommodis i ne fi ofeitanter idipfum fe lente agatur , interea tabes illa pcûifera latins proferpat in plûtes, fe difhifios propagetur ? Tale aurem quiddam noftr· accidtfle state circo fidei fe monuo corruptelam » vel tacentibus liaguu , res ipfa plane loquitur . Adefle jam tempora illa periculofa de quibas ad Timotheum feribit apoftolo» , ipfa* rerum experientia ditucidè comprobatoi«ni Tanta enim Martini Lutheri fe peraltorum quorumdam hominum aufpiciis in orthodoxam fidem peftis efferbuit , tam gravis ecclefia procella fuperioribus hifce diebus incubuit, ut eleâl (quod eft apud Mattlueum) propemodum viderentur in errorem induci , fe dirum concuffiu Petri navicula naufragium intentari. Nempe eo dementi* proruperunt eccletic perduelles , in eam vanere perfrift» frontis im-

,. A·. t.

-SW* aa.

B

C

D

»udentiam , dum extindarum quondam hrrtcoq cineres exulcitant , dum burafiaichas ab omni fidelium theatro quondam etplofos orthodoxis patribus anteponunt , ut facrofanAsm conciliorum auâoritatem rcfpoant, nullum vcl apertiflimum feripttu* locum non deÎtravent , fed corruptum atque adulteratam in uam utcumque feotenciam detorqueant. Ne ferpat itaque latius hic cancer , ne quis c comrnifla nobis plebe , van* cujufdam libertatis praetextu , aat adulterino ferinturaram fuco deceptus, tam diram ae peftilens venenum hauriat t de fufiiraganeoram noftrorum confilio decreta promulgari pAmus , quibus exitiale Lutheri fe ceterorum id genus hcrcticoram vinis , aliqua ex parte detegatur . Adjeâ* funt fe nonnuU* conftitutioaes , quibus infofefccntes noftra tempeftatc mores fe fappul1niantes quidam excernis compcimantar . Difciplin* tamen ordinem fecuts , - generali primum decreto fufeeptam fidei negotium inchoamus, ad fpcclalia fnbinde progrefluti.

Datum Patitiis anno domini ipt. dic VO· vigefima menfis Februarii. I.

PRÆFATIO.

SCRIBENS regius pfaltes de eccleGa qcfque adverfariis , fe vano atque inani eorum conatu, fepe, inquit , rx/etMoêreer «M a jevcecnrc w»ra , dicar wir frae/ s Safe txfa* JIMWMt «M Λ j»<Vt»tBCt «M ? Cttniat MSI ps· tatmar etibi. Quibus fane verbis indicat ecclefi* vel a primordiis fuis boftes non defaùTe t qui atrociter quidem ilhm impugnarunt , fed minime devicerunt : hoftiliter quoque exercuerunt , fed non pro lua potuerunt libidine rxtinguere . Quare eum prepofuiflêt , Xope tx· pafMwvaer «m a jaxtvatatc k m , mox fubjun. xit : Creon» aaa ftaenutc aribi t quod idem facile cognofcct , quifqui» veteres horefiarchas fe eorum errores paululum slifcsxflerit * Nam a plurimis adverfariis omragnatam ecclefiam farfle percipiet , fed femper de illis nobiliter triumphaffe : impognarmt in primis ecclefiam in primo fu· juventutis flore Simo· , Nicolait* , Gaoftki , Carpocratiani , Chiliaft*, Ebionei , fe plerique alii hmretici , qui falfo arbitrati vafris luis argutiis fe dolis fupplantarc ecclefiam , tamquam fumus evanuerant : ecdefia autem viarix gloriofaque permanfit. Sobiecuti font deinde alii, ecclefism iafidiotius fe occultius adorti : qui facras litcras aliquatenus fafcipientcs « fe nudo carum cortici inhaerentes , ejm auftoeitarem su» folum moliti faut imminuere, verum etiam

ijt

pror-

AK*6"Pro,^,M m^rvare· CHAim ijsS. Hujufmodi fuerant, Manichares, Acrius, Vigilantius » Valdo » hiarfilias Patavinas , ft Joannes Vvicleflus . Ac fruftr* id tencarunti quandoquidem folido fundamento innixa eteni non potuit . Voluit nempe Deus tantam efle ccclen* fu* ftabilita«em ft potcftatem , nt per eam vcluti per infallibilem quamdam regulam ad felutem mortales dirigerentur . Nam , vt fanft* feripeure contcftanttf , nulli ad vitam beatam patet aditus , qui ecdefiam certe non audiat > aut qui ab ejus communione exclufus fit. Nec cerre gloriari poflunt heretic! , quafi apud illos reudete ecclclia catholica. Nam cum illa fit univerfalis , omnefque fideles complcftatur, (alio* 2ui catholica non effet) angulis aut latibulis rrdiconim nequit circumfcnbi. Huic accedi:, Mod *ia integritate* fidei ecdefi* catholica eadem femper perfeverat, ncc ullis erroribus coinquinatur . At contra > nefariis fuis conventiculis vefeti infamibus profhbulis fidem heretic! f>roftit|iere ac violare lataguot , dum impie in uis adinventionibus fornicantur . Pieterca , m finem ufqae fcculi , juxta Chrifti pollicitationem * perduratura eft ecclclia catholica , quod nuflis adhuc hereticorum fedis contigit. Quare non poteft apud haereticos catholica ecclcfia refidere licet feces arbitrati funt Manicharas , Aerior , Vigilantius , ft ceteri prenominati. Quorum perekiofos errores paulo ditfufius explicare eonftituimus , quod iidem fint, aut fere fimiles, illis , qui hae tempeftatc repullulare videntur . Prufetorum itaque heteflaiditrom primos fuit non minus impius quam ridiculus Manich*us } qui tollens liberum arbitrium, duplicem in homine ftatuit naturam ; alteram bonam , alteram malam : ft bonam quidem a Deo, imo de Dei fubftantia conditam a(ferit, ft eamdem femper bene agere : malam vero a principe tenebrarum , femper male. Agunt enim juxta illius frntentiam non libere ft voluntarie, fed neccfltrio & naturaliter : ob idque nihil imputandum putat human* voluntati , fed natuiis illis , *maxime* inter fe contrariis. Nec ea in re multum diftat a Manichco Lutherus : namcunfta qu* ab homine fiunt , neceffeiio fieri Luthcius credit . nec in hominis (itum poteftatc viat luas bonas f.cere aut malas . Aufert etiam ipfe , nt Manschcus , liberum arfiicrium , licet alias ab eo dilfentiat . Manichrus namqne humanam faltitetn ponit in operibus bon* illius natur* . At Lutherus fela nde &' fiducia in Desim, ejufque Sromifla, feclufis bonis operibus , homines juificari arbitratur. Errat Manichrus , errat ft Luthenis. Erravit confimilker Pelagius , dum aliud extremum fecutus, ad vitam beatam comparandam minime neceflariam putat divinam gratis» : led ad id fuflîcere cenfet liberum arbitrium , fi modo adiit divin* legis cognitio. Porro talia deliramenta refpuens ecclefia catholie* , hcc tria ad falutem requiri docet t Fidem, bona opera, ft divinam gratiam, neque abfque his patere homini adulto viam felutis . Accedentem fiqnidem ad Deum opottet primum divin* grati» munere adjutum credere, deinde bonis operibus intendere t in quibus efficiendis ft liberum arbitrium operatur , ft gratia ; primo tamen, ft principalius, gratia. Quapropter qui hominem bene operari ft falutem eonfequi arbitratur abfque gratia , aut primatum boni qperis libero arbitrio adicribit, non grari* , relagiaanr ccnfcodus eft : qui vero ial-

A vari hosnincm csiftimuc, Mglcâis bonis opetibua, a libem arbitrio procudentibns , hic Maluduraa eft Ar Lurhêranus . Nam in urrorem Mamchai incidit Lutherns , dwm nimia anxia « fernpulofe devitat Pelagium. Mctnetu naaa. que libcuoi arbitrium com Fdagifi nimia cflêt·re, omne bonum opus » quod eft in homine». Deo trftreit Sr divine gratin , nibB preefoe libero arbitrio , licquc tollent omnino liberem arbitrium Lutherus feftns eftMtnicbaran. dam icfugit efle Pebgiaour., Debuerat cette Lather·μ ex apoilolo nolle . ita neceflariam efle divinam gratiam ad bene operandum, ut cum ca tamen liberum arbitrium . bonum o mi efficiat . Teftis Gquidem eft apoftolna, divmam CMMfy <$«*»

B Statiam io fe vacuam non faiflc « cuaa abuoantiuf . inquit, laboravi, «on ego autem, fed gratia Dei metum . .Unde reae conficitur , ipfum divisa* gratia , ft reliquos fideles , cooperatam fuifle t qoos ipfe conortatur, ne in vacuum gratiam Det recipiant t laborem coram pronuntians nequaquam fote vanum» li lie gratia utantur, ut non fniftra illam biduatur Tufccpifle* Utramque nimirqm alteri eum neftena apoftohs , noluit liberum arbitrium otio torpefccre cum Maokboo t *te* arrogantiam devitans Pelagii , fic cooperationem tribuit libero arbitrio , ut ea fe tamen ft citra divin* grati» aionoi , (afficere non poffit ad felutem . Hrc utique feutentia eft ecclefia ca-

C tholica , nuam femper catholici doâorea tenuerunt , & in oppofitam pattern declinantes hureticos » divinorum eloquiorum teftimoniia confutarunt ft damnarunt , Malet (ut pnumilium eft fuerunt Pelagios. Manicboea, ft boc tempore Manichni difeipuloa Luthenu · Atque Manichno fuccefltt Acrius f diffimili quidem voluntate . fed fimilj vanitate opp*·gnana calefiam . Hic namque careulem molitus ftatuere libertatem folennitcr mdifta abeo·clcfia nolebat jejunia fervar! , ne *legi* videret»·tur fideles obnoxii . Arbitrabatur enim, fi jejunia ab ecclefia conftituta fervarent , aut fecris ejus legibus ac inftitmis obtemperarent» eoa in fervituiem redigendo* , Chriftianis bo-

D tninibus minus convenientem . Qua in re li3uido oft ndit , quam ignarus. quamque in ivinis feripturis param eflei exeicitaras . Intelligcre fiquidem debuerat es apertiffimis fecre feriptur» documentis . quod vera libertas Cbtiftianorum, qua fidelcs^Ghriftus libciavit , non libertas eft carnis, fed fpiritns, per quam mortificatur caro cum fuis concupiscentiis, fpiritus autem vivificatur. Adverfetur enim pror» fus Übeitati Spiritus libertas carnis, ut predate fub typo llaacft lfmacl, Sare ft Agar, ad Galatas apoftolus dedueit. Volens itaque Deo infpirantc ecclefia banc fpiritualem libertatem Chriftiana pietate dignam ftatuere , moderata iadixit jejunia , ac tatiooabilem ciborum ddo*

E âum certis temporibus ft diebus fepfeatiffime fencivit, non h«c (ut volebat infipicos Aerius) arbitrio relinquens filiorum , quorum ut pia mater felutem afieâaret ft haberet folicitudinem . Noverat enim fenfus bumsuiqu cordis cogitationes prona efle ad malum ab adoleL centia : nec facile ex fe ft fespte voluntate ad banc libertatem fpirkus pervenire pofle. Taota autem moderatione , tantaque circumfp··ôione omnia digeffit , ut iis qui Chrifti**. animo funt imbuti, nullus pronas juta quo* relu locus relinquatur , atque fil* fatauene baudquaquam nos rerfem io legis Mofeicefer-

vim·

AMNO Cmurn 'teumrnobtrudit, qu· fem eeuñiño dtfiit, fed i- libertatemsflerit filioram Dei. Unde conftat queas fellatur Aesi», dum in carnalem fideles sritítur deutere libertatem . Quamobcem cum fua Ilmaelitica aut Ararena , caque carnali atque impia libertate , non heri aut nudiuftertius, fed ante annos mille damnat» eft, Ar cum eo fatanica crâfmodi libertas fundit» eft «varia. Quam ainilo miam homines impii „hia temporibw incaffem laborant rarius excitare *k* erigere * dicentes neqmquam ecclefi* hoc ete cooccffom , «t fidei» valeat letbifem noxa reddere obnoxiae , aut flc ad mortale peccatam obligare , ut letbafcm noxam praceptorum eedefin incurrant tramgreteces t cmn tamen ex facris Utcrh , donatam effe a Chrifto ecdefie ejufmodi aaftoritatem dare indoodeat, jmm. A qui inter Ethnicos eos fane deputavit, qui ecclefias praeceptis non obedient. Contraria autem atertio , non catholicorum eft , fed hwreticoram , qui hoc unum praeter cetera, inorum habent errorum fundamentum . Hoc amÎlcuntur Acrrâs , Jovinian» , Lamperl» . (uic adftipulantur Valdenfes, Vviclefift*, Bohemi : ex eo foote omnes fere Lutheran* impietatis blafpbemi* proficifcuntur. Nec mirum, ii tantopere hujufmodi fententiam probant hnratki , *te* oppofitam rejiciunt , cum fciant , ficut baculo eanes , ita uoiverfas fuas hnrefes ecclefi* repelli auftoriute , fc fe , at putrida membra › ab ejos confortio refccari. Stc oiim rejetas eft delirus Manichn», Ar cum carnali fua libertate infanus Aerius. Rejetas eft fc poft cos Epicureus Vigilantius, iafenfus admodum ecdefiaftic* pudiciiin , quandoquidem immundo fpiritu agitatas , in tantam prorupit amentiam , ut continentiam hxrefin , pudicitiam dicat libidinis feminarium. Quare (aeram continenti* legem non ferens , lfoidini frena permittit , nullos volens facris initiari, qui uxores prim non duxerint : neque iis credi pudicitiam » qui c*libes vivant, quafi nihil fit, quo homines , divina gratia adjuti, diftenta porcis , nihil quo differant a brutis animantid », nihil quo a jumentis feparentur. Peffime certe de reftituto a Chrifto humano genere judicat , qui ita eenfet. Nam qui ita de hominibus fentit, homines humana exuit dignitate , fc in fervilem brutorum dejicit conditionem, ut fint tamquam eqtras fc malus , quibus non eft intellctas . Probanda itaque eft Latin* ecclefi* continentia , utpote qu* fanftitaee prcfulgeat , libertatemque pr*tet dominum fine impedimento obfecrandi, nec non profetai ecclefi* maxiane fit sccomodata. Non abate ergo ecclefiaftica cenfura repnlfi eft Vigilanti! fc affectarum ejus aflertio itnpudentiflima . Sequentes autem Vigilantium Valdenfes, homines idiot* , fc liratarum expertes , ordinem hierarchicam ecclefi* confundunt , perturbant , dcftruunt : liberam cuique efle aiferentes predicate fc docere verbum Dei ; nullum fex» aut ftatus diferimen facientes ; facerdotes itidem & pneiules , cum primum lethaliter deliquerint , omni (poliant dignitate facerdotii aut cpifcoputUs t neque e» tum pote confacrare, aut Lactrdotes ordinare afleverant . Pr*ccpta infuper ecclefi* parvipendant , qu* alicujus effe moaaenti minime credant. Purgatoriam etiam inficiantur , neque orant pro defanftis : omne rurfus juramentum illicitum arbitrantur, fimul Ar judicium, nihil demum teneri aut agi volunt, quod non fuerit cxprvtem

A fa fautas ieripeuris : quas feno atereio aiionsm "THJ- multomm bafts eft At fandameutum «noram j anitfTt cum umcn per eadem fautas feriptsum nuai· u*l. fefte didatur. Poαo hujolmodi iftoram radium At iadotaram , infanos errores divulgancium , mot rejeta eft impiet» , atque per ecclefi* cenluram sccifa . Poft bos autem ignaros b·» mines» farrexit Marfilâ» Patavin» | cujus poftilens liber , quod defenfariam pacis nuncupatur , ia Chriftiani populi pettuciem, procurantibus Luthcranis » naper escufm eft la boftiliter cedebam infetaras , Ar terrenis principibus impie applaudens , omnem prolatis aaimia exteriorem jurilditaonem : ea dumtaxat excepta , quam ipcularj» largit» faerit magiftratua. Omnes etiam faccrdotes, bre fimB plea facerdos fuerit , five epifeopus , archie-' pifcopos, aut etiam papa , *quaUs ex Chrifti iaftitutione aderit ete audoritatis ; quodque alius plus alio autaritatc ptatftet , rd^cx gratuita laici principis conceffione vult provenire › quod pro fua voluntate poflit revocare . Verum ex facris literis coercitu eft delirantis hujus hnretici immanis furor : quibus «alam oftenditar , non ex principum arbitrio dependere «cdefiafticam poceftatcm « fed es jure divino , quo ecclefi* conceditur , leget ad falutem condere fidelium * fc in rebelles legiti* ma cenfur* animadvertere . Iiidem quoque literis aperte monftratur , ecdclir poteftatem C Sia quavis laica poteftate non modo facile , fed & digniorem · Ceteram hic i , *tc* ceteri paenoaunati hurctici, adverfus ecclefiam impie debacchati , ccttatim ejus aliqua *et* parte nituntur diminuere autatatem . Nam quod in bonis Ar in malis operibus ftatuit feriptura « tollit Manicharas liberam arbitrium : ad futim nutatu «crocat Aerius ccclcfiaftica jejunia : Vigilantio, contra ecclcfic decretam, facrileg* ccclefiafticorut* nuptias probantur. Vitiis prelatoram tantopere V*L denfes offenduntur , ut inde eorum ftatum damnent. Excellens a Chrifto cnnceffa ecclefi» poteftas gravia eft Marfilio , nec illam poteft ferre . At vero bis fuccedens Lutheran* feâas D fons *8e* origo Vvidcfas , cuique Luthcrus per omnia ferme conicarit , non aliqua tantum ex parte , ut priora illi hrrctici , fed radicitus totam ecclefi» enervare auâoritatem contendit. la enim non cum uno aut altero tantum luereticorum priorum, commercium habet, fed cum fingulis. Cum Manichxo namque humanorum aâuum tollit libertatem t cum Aerio , nihili facit praecepta ecclefiae .' Vigilantium fecutns , ecclefiafticoram pudicitiam proftituit , terrenis etiam illos poffeflionibus exuens. Paffim & ab unoquoque juxta hsrelin Vaîdcnfium predicandum veroum Dei decernit , nulla habita ratione prohibitionis iupetiorum : Marfilii item dogma probat , ne quis excommunicari poflit, £ qui ad txcularcs judices provocat it . Cumque omnibus his confentiat , non tamen quiefeii mala mens , œc pravum impiem ingenium fi · bi fatisfacit , nifi omnes longe fuperet impietate, feqae hoftem prodat ecclefi* , aliis multo infeftiorem. Hinc certe quidquid ab ecdefia Spiritu fando (aggerente conftitutum eft hoc. ille deliras , vcluti d»monio arreptas , conterere, lacerare , abjicere molitur. Hic eft qui ussiverfitates afpematar Ar generalia ftudia, civilia dominiajîerplcxa reddit *te* incerta, ecclefiafticû poflcmooes adimit , Ar decimas clericorum lubjicit laicis . ipfoi bonaque coram

ammo catm •s*·» Itic·*·· tributus jurifdiftioni j religiones fc re- A ligioforom abjicit faftûuta * tenteras ecciefia flocci pendit* mfaimeqne curandas pronuntiat. Quid ptam f Sacrum ille ridet canone·* mifla * dfe* fimos faafcocmn pariter fc reliquiae tollit * preces fidrBmu ad eos dirigi verat. Hora* canonicas ** vocales concentus , eos potiffiuwm Si in templis aha voce cflenretor* fubfanaat. u&as etiam in ecciefia pie ae laudabiliter conftitntaa csremonias ridet. Nec his contentus eft * nifi fua virus perfidia * In divina quoque fecramenta cncnarifti* » ordini*, confirmationis * ** pernitentia evomat. Quamvis autem omnium ferme barefum portenta » qua inducere ftsdet , antequam ipfe nafceretnr » islet ecclefiaftica center* eflent praeite) ne B tamen haberet * fit quo gloriaretur fadscumcite* Pbfliftbaus ia fuperbia fue * exprobrareque agminibus Dei viventis non poflet * aut fa Irene* ** «defiam foonlam fuam tam exccrandaa blafpbemia* eflvtire * In celeberrimo Illo Cànftantieufi concilio reprefia eft Vvideffi (fc fa eo * Lutheri *tc* fequacium) tam effrenis *Ie* prius inaudita infania. Proinde dum tejcfta eft impiiffimj bstrtici Vvideffi dementia , dum Marfilfl , dum Valdcafium , dum Vigilanti!. dum Aeril, dum denique Manicbei *i* fimui etiam corruit *Ic* funditus everte eft temeraria fc impudens aflettfo coram * qui calumnias, blaf. Jihemlas » atque herefes pnricripta* tuentur fc nitantur . Cujufmodi font Luthers* , fcqua- C cdque illius * Melanchthon * Carolftadiu* * Lambertos , Zutagliu* , Oecolampadru* , fc ceteri hujufce conjurationis exccraod* complices t quos ideo ex nomine citavimus , ne peltifero* illorum libros quis tegere audeat , ne vipereis dogmatibus inficiatur . Quo fit ut non param demiramur * quonam paflo tam impudentes fint hodie , aut tam arrogante* Lutnerani * ut damnatam Vvideffi damnati viri doArfaam audeant difleminarc, esmque probare , pnsdicare » feribere, aut divulgare non erubeicant, quam temper ecciefia Spiritu tenfto illuftrata rejecit * refpuerunt orthodoxi * probsti doftores exeerati font : quafi vero magis fit paucis, iifdcmque temerariis , errorum D latoribus credendum , quam omnibus doâorlbas * teoâis msrtjrrfoas * scademii* , epileopis , fummi* pontificibus , generalibus conciliis * quo ftultius dic! nihil poteft › aut foriofius - Nam que major ftultitia * fi non fatenia dicenda eft potit** quam quod pmdamnata* tot retro teculis harreie* revocare conantur, fc extinftoe exerrandarum blafphemiaram cineres ftudent ex inferis denuo fofeitare ? Ai certe fa vanum laborant * cum advertes Chriftum fc ecetefiam nihil unquam feliciter attentetur. Quapropter quantumlibct tumultuentur, innumera* lacet infipientinm hujuimodi caterva» in animarum fc corporem perniciem, ad nefariam impietatem tuendam teenni* fc fraudibua alii- E dant : quotquot libros ad firmandam exccrabifem hanc fe&am eonferibant * quantumvis surgis fc calomnias teas compofito fecatoque termone tetagant adumbrare j quantumvis uenique fa eccfcfi* catholic* confpirent exitium * impii tamen eoram conatus m ventos tandem efiSneee fc vane&sm . Zelatur enim Chriftus qo* M ndcl dr unutii potiflunum fInceritate confiftit * *etc* patterns eft aliquando fidem ecdefi* iniquis hsretieonim coojuratiouibm cor. romp*. E* propter dm» «am ilii oppugn*** * portati brachio virtutis tee fllot repellit » ac vana ronon molimina finftraror. Et quemadmodum facile foils calore ait diflolvitur * fedlim hog· ditiae virtute impfosum coufilia viu 1SHT CMPTI ·*·*

longe ab ecciefia catholic* doginatibot abfint* taasen inter fc admodum diffident * dom alii anam » alii aliud tenendum arbitrantur. Ex cis cairn noamflii faoâonim imagine* dejiciunt , alii contra erigunt : quidam humanas diidplura* , et venenum pietatis reprobant , quas alii » ut apprime utile* * detendant : iteratum baptiimum ab aliquibus fuiceptum alii omnino eaecrantur. De encharifita ioiuper minime conveniunt. Nara eorum noonull» * folum efle Cgnum corpori* *It* fanguinis Chrifti in euchsriftia contendunt t alii vero veraciter efle Chrifti corpus *It* fangomem certo profitentur : in hoc tamen a veritate diffidentes » quod (abftantiam panis *Ic* vini cum corpora Carifti aflerunt remanere · Eo etiam velania devenerunt eorum nonnulli , ut Spiiitara Dei jafcaate* fe habere › fcnptura* facra* luce clariores affirment * omnibus facri* interpretibu* rejcftis , qndres tamen plerique alii refragantur. Sunt *h* alia non pauca , de quibus inter fe Lutheran! digladiantur . Hax autem difcrepsntia plane indicat. quam a veritate fint alieni. Veritae liquidera ubique fibi confiât * oufquam diffidet. Non enim Spiritus Dei fpiriius eft difleufioni* . Cum itaque in hi* qu* ad fidem feeâant, tam manifrftarie diffideant , perfpkuum eft eos nullatenus in folidr veritatis radice (hbiliri . Eo* enim* qui ab'unitate ecciefia diffident , relinquis Deus in maou confitii fui, ut nec fibi ipfisnec aliis berçant. Contra vero catholicorum dogmatum inconcuflâm veritatem dcmonftrat onus *It* idem contentes : inter qua nulla unquam poterit inveniri dtfeordia . Unde fatis exploratum eft, illa a Deo proficifci, neque aliquando difiblotum iri, quantumvis c* evertere nitantôt veritatis inimici . At vero Lutherans doftrina , a parte mendacii (qui diflenfiouis fpiritos eft) exorta, tandem vetari fenum eiarefeet t nempe ufque adeo pudendos atque execrandos illa continet errores * *Ic* tam male fibi cohrrentes , ut facile fugienda apparear fcdeteftanda . Et quia fuapte natura tali* eft eii fmodi doârina Lutheri * ferpentina quadam malitia laborant * quod dolente* referimus * Lutherani orthodoxorum procerus* libri* eam inferere , quo eorum prsttcitu facilius foteipiatur · Hfoc impiis tum prrfstionibu* * tum annotationibus marginibus adjedis , tum fcbolii* * tum fodicihas , limpidiffimos flfos fontes catholic· pietatis , *Ic* antiquorum dofcotum libros * virulento felfure damnati fui errori* inficere srolfantur : fed non poteft adverfus veritatem przvalere fellita* : veritas enim fuper omnia vincit. Nam cum Deus veritas fit * *tc* Deum nemo valeat teperare , nec verita* certe poterit aliquando ulla hereticorum vectaria fopplantari. Quare oou eft quod editorum librorum copia glocientur Lutheran! * tam enim poteft ndfanda feriptoram farrago damnaram impietatem firmare * quam ftraao»nc* ftipul* fundamentum domus reddere ftabi›mm . Noa enim pluris faciunt hujufmodi libros orthodoxi * quam pulverem quem projicit ventus a facie terna t habitui idem judicium *

tam

CBttrpi rj*s.

T libri· , quod pre- redeores horefiareho , quotum ita faut fcrtpta pmpettds tcoebri» fepulta , «t at eorum vtftf- gta quidem faperfint : quapropter fruftxt laborant , In feribendis libris fua perfidia , aat foam vefaaiam publicis coneiooibtt» prodendo. Nec enim ftabiHchtur » fed peribone · ficut prionim , flc horam impiorum hareticorum cam fais fcriptis defideria , neqaa contra ecclefiam ï>ei pravalebunt , qua gloriofa io fircola permanebit , de illis (prout ft de ceteris haâcM» hatcfiarchir) tnfignem relatura triumphum .

Generale decretum , contineas harefeoa, qua nuoc pailulant , fpecic», earum detettationem , modum judicandi ae difccmendi hareticos ac relapfo» , formam ft ordinem procedendi contra cofdem ; eorumdem etiam acetba· panes , ac'demum exhortationem ad principes pqteftatefque freulares ' de illis pronigandis It extermina-di» .

•daraato *oiftrttitat* drv»M, *tittll fittlht jl-* Rswsim reriqfo *friiiyttr tfrjiulb , erthitftfifH»* , *GMIm-*rUs» CT GernMm· *frituu , « Frfftit* ca»-*ctU<tritu » ttnerfit frefi·* * *firifttm* ·»* , *faittt»* i» r» *fti tft ttdttt* ve-*rt firiti .*

INTER cunAas paftoralis olficil folicitadines , quibus premimur inceffl'anter, illa fortius noa angit » ut eundis herericis de finibus Chtiftianorum expullis , fuifque falfis fc virulentis feriptis ac peftilentibu» dodrini» penituf extjrpatis : fides catholica » que folidse temper foit fubntxa petra » integra illibitaque permaneat : ac populus Chnfbanus , noftre poti(limum provincia, in fidei linceritate (quolibet obfcnritatis femoto velamine) immobilis inviolatufque perfiftat . Sane profpicientes (quod non hoc gravi difplicentia referimus) infurrexifte nonnullos pfeudochriftot ac pfeudoprophetas , quorum dux & vexillifer eft Martinus Lutheras , qui a veritate excidentes, nonnullos ac pene infinitos , etiam , fi .fieri poffit, cleâot» ut eft apud Matthrum , ad errores inducunt homines .' haud dubie hrrefiarchas , faftuofos , fedifiofos , Luciferiana foperbia ac rabie lupina ereâos : ac demunt* quales apoftolus ad Timotheum graphice defcribit , fuifque pingit coloribus , fr ad amuffim exprimi: . Qui rurfus , tit inquit Petrus , fedas perditas ac damnatas introducunt » libertatem promittentes , cum ipfi fint fervi corruptionis , in maximam certe reipublicc Chriftiana perniciem & jatturam : ac tandem, nifi cito occurratur , ruinam & ererfionem : utpote quos non pudet novas hrrefe» effingere , fed etism fatagunt ac ftudent veteres, fr jamdiu per ecclefiam fopitas , inftaurare . Et inter nec , primum de factamentis ecclefie multa pemiciofe dogmatisant : affirmantes laicos ft mulierculas wqne atque presbyteros pofte abfolverc . Et quod hactenos fuit inauditum, latet» ut facerdotibus cochariftie confecrationem permittunt . Inter facerdotes fc plebem nihil interefle dicunt : fed omnes facerdotes putant qoicntnque funt Chriftiani. In clericis, in (acris ordinibus conftituti, , celibatum non admittuet. Monachis fc alii» voto obftuâis li-

MM· *4«

A bertatem lafciviendi iudajgcnt. Quibus reMo velo fc abjcAa («calla * ad foculum redeundi *face*katem rdmat, ftâpoftaûam permittunt. Romaaoeem poatificom decreta , decretale» epL ftolas t etiam fc caoooes conciliare» enervare contendunt. Veteret ecclefie ceremonias , *tc* receptas tot annis laudabile» confoetodines ridiculas ccnfent. Et * at ad impietatis comulam addant , laeram feripturam agere ac refigere noa dabitaot} ac reuâo fimi» patrem ornodoionua vellicare , ft ad fuam fenium repro-

' AMNO CHMirri »>*»·

centiis pleni, ft noa Mum aceto pertuli , fed ubiqae veneno refperfi . Articulo» infuper infinito» (quos noa magnopere attinet referve) difieminant, aut (caodaloloa » aat temerario·» aut blafphemoa » aut piaram aurium ofteofivoa . Ac tandem fuper exitiali peftiteattque dogmatum veneno > pleraque alia tam forda ac male olentia naufeaoundi evomunt, ut qua-> fi ex profeflb habeant , fpeciem ac decorem fonde matri» ecclefia»·» non babenti» maculam neque ragam » fotdarc » fpurcarc » ac contaminare. Veriti ergo » ne hoc veneficum viro» in nobis credito dominico agro radice» ageret » ac vclut cancer crefreret in perniciem •noram; officii noftri paftorali» efte duximus» Vepres hurjufmodi nocivas falce auétoritsri» eccldiaftice refecere » ft plantulam » pri >fquam fobolefcerct , ft in piares ferperet , radicitus

C evellere. Htnc eft quod in hoc noftra provinciali concilio , quod ad corrigendo» exceflu» ft cxtirpsndas herefee » juxta Calchcdonenfe ac Lateranenfe concilia» adunatum eft , ad Dei honorem » fidei orthodox* exaltationem » ac fubditorum noftrorum parem , augmentum ft tranquillitatem t dusitnus habito fuffraganeorum noftroram confenfu , ac multorum divini ft humani juris interpretum confilio » his tantis periculi» lalubriter ac celeriter providendum : Antiquo» fcilicet canones (quorum uti-3ue cuftodcs fc exeeutores conftituimtrr) aut celerantes , aut renovantes « feu ex poteftate nobt» conccfla , interdum adjeftionc pono communientes . In primis juxta fac<um Late-

imfcamC

1 '

D ranente concilium » excommunicamur fc anathem»titamur omnem haerefim , extollentem fe adverfus orthodoxam * catholicam ecclefiam . Univcrfd» infuper , qui aliter quam Romana credit fr praedicat ecclefia , *credere* fc pertinaciter alferere attentam , cjufmodi concilii au> âoritate vetat hureticos & pertinaces » fr u communione fidelium feparatoa declaramus . Ecclefia quippe unireris errare non poteft : utpote qnr regitur Spiritu veritatis , fecum manente m sternum , ft eum qua Chriftus manet ufque ad confummOtionem foculi. Quo ctfi diveria » fc nodnunquam (quod foptus neoterici hsrcrici objiciunt) pugnantia proponent decreta , nihil tamen eft m tanta decre-

t,,^· [redacted] .' ^Γ***^* ""**'

E torum multitudine * quod fidet orthodoxe * obverictur . Sed ab uno codemque fpiritu edoâa foit » ut ita pro conditione temporum ftatoeret., ut vitam fuerit conducibilius : ejufdemque concilii auâoriute , credentes, tedeprätore» , defcnfores » ft fautore» hmreticorum excommunicati<mi fubjactfte decernimus . Sufpeâos autem dq hnrefi & notatos , poft unam aut alteram correptionem , decernimus ab omnibus devitandos» *fiittHi* (ut dicit apoftolus) fund *fiAttrfi fin* , tr ft fUtt jtiki» tt-intMi .* *Ac* fubmde dum intelligunt fc aeonfortio hominum feparatos , rubore plerumqie fuffii-

· **»«<·. ' ,^,,7* «. r- <-*»«*·- *** ' t». t.

TütlIO CMUCTt •H*» y [redacted], ». <*H***?' TyZyy y,4« a·*.

fe*-* » «4 hamilitatis graxiau* te reconcilia- tfeni* afleâum facilita* inclinentur . Damnati de Mttfi * fi *4 unionem fidei catholice redi- 1* noluerint , maneant de foro ecclefi® , te ad agendam perpetuam poenitentiam in pane do- ***** ** *<W ttiftWe * perpetuo carccri depu* lentae . Damnati de hareb , fi cam abjurare aoloerinf : fi laici font, ftatim funt judicio feculari relinquendi. Si clerici , pnrfcntc po- teftate fecularj » font a fuis ordinibus degra- dandi , te pronuntiandum cft * ut cos fecula-

is - 7>«a*b m

ja&n fe"m fe™ recipiat. Ceterum quia epitroporum numerus per factos canone* ad de. gradationem requifitu* non facile poteft adu- nari » concedimus , ut cum facerdos aut alius in facria ordinibus conftitutus fuerit pro crimi- ne hnrcfis degradandus , poffit » acccrfiti* ab- batibus » aliilque prclatis, foin* epifeopus de. gradarc· Qui in hvrcfim femel abjuratam reci- oerint , ac velue canet ad vomitum redierint , tamquam palmites aridos in vite non manen- tes , foras mittendos decernimus , & feculari

BsMqm> raamu* -*I--^* ***'

fediciofine ulla audientia relinquendos. Relap- um autem in barefim, juxta decretum Alcxan- dri quarti , declaramus eos * qui in judicio heteum abjurarunt , tc poft committunt in ipfa « licet prius harefi* crimen non plene Contra ipfos probatum fuiflet . Infuper cos , S|Ui In una fpccie h®refis commiferunt , auc n uno fidei articulo erraverunt , te poft (im- pliciter vel generaliter harefim abjurarunt » fi extunc in aliam feccicm herefis committunt t vclut relapfo* in nerefim decernimus judtean- dos . Protere* is , de cujus laplu in herefim pote abjurationem conftiterit , rei nunc con- ftat : fi poft illam haretico* deducat t accep- tet » five aflbeiet , vcl dona ac munera eis mittat» feu favorem cis impendat , qui excula- ri non poffit» merito judicari debet rclapfu* : cum illum ex approbati a fe erroris confequen- tia, non fit duoium id feciffe . Noviffime, ab- jurans in judicio hrrcfim , propter vehemen- tem profumptionem , fi iterato labitur » licet non niiflct plene probata, relapfus dicitur. Ce-

Ja,**

tenim relapfi* ctn refipifeentia non profuerit ad evitationem panse temporalis » tamen cum ec- clefia nulli claudat gremium redeunti , non funt ipfis relapfis» fi panituerint, & panitenti® fi- go* apparuerint , panitenti® & çucharifti® fa- cramenta deneganda-* Qui de harefi deprehen- fi fuerint fola fufpicione notabiles» nili justa confideratiouem rafpicionis» qualitatemque per- fonas » innocentiam fuam congrua purgatione monftravcriut, anathematis gladio feriantur , tc ufquc ad fatisfaftionem condignam ab omni- bos evitentur, Hcrcticonim bona tamquam reo. rum fefe majeftatis» fi laici fint» fifcofecula- ri applicentur i fi vero clerici » ecclefiis, a qui- bas stipendia receperint. Confifcationi* autem caecutio non fiat per judicem fecularcm , nifi prius a judice ecclefiaftico fuper crimine fen. tenti* pronuntiata eititcrit.

Ceteram » quia intelleximus per nonnulla lo- ca provincia noftra quofdam (qui in nulla un- quam academia incorporati fuerint» fed in ver- ba Lutberi jurarunt» aut Luthera funt nequio- res) monopolia illicita facere , tc occulta con- venticula, nec non cum laici* fefe in penetra- lftms domorum recipere, te cum idiotis ac mu- lierculis convertari·, de fide catholica difputa- re, it non fecus quam impius Montanus cum fuis Prifcill* & Maximi!la, fimplicium animos elu- dere te fafeinare, inter hac jadames fe habere

1 fpiritum domini :propterea, m viti» fubfpccie virtutum fubintrent, procipimns fuffiraganei* noftris, ut congregatione* hujufmodi occulta* flr adeo perniciei** prohibeant, ac tranfgrefib- res poena condigna puniant. Deu* enim » qui eft lux vera » te qui illuminat omnem hominem venientem ia bunc mundum » adeo exccratur opera tenebrarum , ut apoftolos in univerfum mundum praedicaturo* mifluros pnrceperit eis aperte : iit· -velit i» ttvelrit » dsrsm i» he* mitte . fturfu* etiam intelleximus, nonnullo* Martini Lutheri libello* pcrniciofo*, jampridmn Cum fuo auâore a fandiffimi* pontificibus Leo- ne papa tc Hadriano nec non Clemente papa mo. derno, damnatos , a nonnulli* nihilo fcciu*, ti-

anmo CHIiSTI ***«.

'*.

B more divino te pudore humano prorfu* abje&is » adhuc evulgari, legi, tc circumferri. Propterea prohibemus fub pana excommunicationis late lententi· , ne qui , cujufcumque conditioni* aut ftatus exiftant , predifti Lutheri libello* , aut qui ab eo tc fuis fequacibu* prodiifle affe- rantur, deinceps comparent, habeant, tc cir. cumferant : aut in concionibus publici* , feu privatis confabulationibus, laudent, approbent, tueantur, aut evulgent. Pono cum, fecundum W-* apoftolum, alio* dedit dominos apoftofo*, alio* dodores» alios propheta* : hinc eft , quod di- «uiucamut. ftrifte juxta façrum generale Latcraneafc con- ^**/*.*** cilium prohibemus , ne paffim liceat cuivis Sredicationis officium ufurparc : neque ad prs- icandum prodeant , nifi quibus aut a jure , aut a papa , aut epifeopo loci , licentia con- cedetur . j^amado ftûm frttJUtebtuu , aifi mit* V*··· raarar ? Et veritas ipfa dicit In qvangelio t Jtmimtift mtQit , ttt mitM efertriet i» ·***·»· mtffim Γ»λ» , Joannes qup^ue Baptifta , fpe- cialis fu® miffionis teftimonium protulit dc feriptura , dicens : Eft v* ehmuttit i» tltfer- J·^ ·· ra : tlirilift vim» iemim t ficut dixit Jfaias propheta . ¡

Ordinamus Infuper , quod fulfraganei no- Di&9 ftri , fi viderint aliqua loca efle dc harefifui-j. adjici·, peda, per fe aut alios idoneos quamcitius ad illa accedant, &ab illis de vicinia exigant fa- cramcntum dc prodendis hujufmodi hcrctici* ,

D ac conventicula illicita facientibus . Quibus _ ctiam diftride prsteipimus , ut ad hoc exe-m ama*.!· quendq diligenter invigilent, te in negotio <' hujufmodi heretic* pravitati* , fummarie. te de plano procedant. Et fi in expurgando hu- &&· jufmodi fermento fuerint remifli aut negligcn- SXSTT tes, intelligant fe pana* incurfuro* qu* in fa- vati* cro generali Lateranenfi concilio continentur . ■"·· Pana* infuper reformident , contra inquifito- res in officio delinquentes, in facro Vicnncnfi concilio promulgatas . Conftirutione* autem Urbani V. Clementis V. tc Bonifacii VIII. r^r ».u. diligenter obfervent fuftraganei noftri . Obfc- -*. eramus autem per vifcera mifericordicDei no» <·«"'. ftri Chriftianilumnm regem dc principem ac do-

E minum noftrum fupremum , ut pro feo lingu- lari xclo miroque affitdu te incredibili devo- tione religionis Chriftian®, a fuis terris tc do- minii* univerfos hcretico* confcftim repellat s exterminctquc hanc retram te diram luem h«- reticorum , qu* in dic* magis ac magi* pullu- lat : res haud dubie inaudita, cum ab exordio nafcenti* ecclefia ufque ad hcc noviffima tem- Kra regnum hoc Curiftianiffimum (ut inquit ieronytnu*) haereticorum prodigiofi* mon- ftri* caruerit . Proinde principes orthodoxi » fi Chriftiano nomini contuitum efle volunt , fi religioni* Chriftianr ruinam metuunt ,

λ occet

AMNO CMAim is»·. MCcflê eft in exterminandis prcfligaodifqoe hareticis omnes fao* contras intendant, omaem faam poreftatem exerceant . Periculum alioquin eft, ne Petri navicula oocriatnr fl*, dibus , ac demereatur in profundent t nunquam cnim fic undu jadataeft ecclefi· navis, ne ventis validis (id eft vanis dodrinis) impulfa , fie undique procelli* agitata . Inde » quod Cfcrifto in navi dormiente apod MattoXun apoftoli fecerant ioftante naufragio > c,ame>ae» necefIè eft , 8c dicamns t DrasAs*, '/a/*· »·» t partons . Novilfime ordinamus · quod redores 8c confales civitatum , juxta faerum generale Lateranenfe concilium » corporaliter prsrfteut facramentum , quod fideliter 8c efficaciter ccclefiam in hujufmodi negotio hrrefis (cum fuerint requifitj) juxta Tuum officium pro viribus adjuvabunt , manuique porrigent adjutrices .. Epifeopi autem vel m3uifitores dum ia hujufmodi negotio procetmt , fe a facularibos judicibus forian excommunicatis fublidia poftulant, nullam ex participatione hujufmodi' excommunicationem incurrant . Pracipimn* tandem Gngulis fuiraganeis noftris , ut hoc noftram tam falubre, tamque pro conditione temporum neceflarium ftaratum , fais ftatutis fynodalibus adjiciant , ac in prima eorum fynodo faciant publicari . Datum Parifiis in prima icffiooc concilii noftri fada apud fratres eremitas fandi Auguftini , anno domini MDXXVIL die tertia Februarii .

mms. 9, ___ i. jt m· MMtM.t»· À*""u

INDEX DECRETORUM FIDEI.

CETERUM , quia magis folent Termones particulares moribus efle accomodi , quam umverfalet , jam fapercft , particularia quedam decreta fuper renafceotibus nonnullis prefatis erroribus in medium proferre i quibus tum per fandas feripturas , tum per facra concilia , traditionem ecclefi· , antiquitatis confenium , tum per inconcuflum eccleiix ufum , 8c certam ejufdem audoritatem cjufmodi elidantur errores . Quorum quidem decretorum index fubfequitur .

A

AMNO Chuisti Mas.

DECRETA FIDEI.

L

SANCTUM quidem fe iadiflotobile viri fe uxoris vinculum : at vero magnum iftud in Chrifto fe ecclefia facramentum , quam ille tantopere dilexit, ut fcipfam traderet pro ea, quo illam fandificaret , mundans eam lavacro aqua in verbo vit· , 8t exhiberet (ibi gloriofam, non habentem maculam neque rugam. Cum igitur eam fibi in fide defpoaiaverit , ab ea proteAo per infidelitatem , aut ullum circa mores errorem , non eft aliquando divellenda, B nec ullo patietur Chnftus a fe divortio illam fauarari , cum qua fe faturam fpopondit ufqne ad confummacionem fcculi. Es quippe 00<1 modo fponfa , fed 8c domus illa Dei eft, qu· columna eft 8t firmamentum veritatis , firmiter ■dificata, bene fandata lupra firmam petram. Jn quam licet defeeodat pluvia , irruant venti , inundent flumina » everti tamen non poterit , neque porta inferi praevalebunt adverius eam, aut aliquando poterunt illi , qui expugnant illam a juventute fua. Non cnim dor. micabit neque dormiet qui cuftodit eam t is nimirum , qui alcendens in altum dedit quofdafu quidem apoftoloa , quofdam autem prophetae , alios vero euangeliftas, alios paftorcs C & dodores , ad coafmnmattonem fandorum , in opus minifterii , in ardifiestionem corporis Chrifti : dooec occurramus omnes in unitatem fidei 8c agnitionis Filii Dei, ia virum peifednm , in menfaram astatis plenitudinis Chrifti : ut jam non fimus parvuli fluduantes , 8e circumferamur omni vento dodrinu , in nequitia hominum , in aftutia » ad circumventionem erroris ; fed maneat nobifeum in «ternum Spiritus veritatis ; 8t fandificet nos in veritate . Ea , inquam, tabernaculum illud Dei cum hominibus, in quo habitabit cum eis, fe ipfi populus ejus erunt : fe ipfe Deus cum eis, erit eorum Deus. Extra quam, non fecus ac quondam extra arcam Noe, nemo falvns elfe poflit, quin D infargentibus hxrefum procellis obruatur . Ea Î'pia una eft domus, inquaagnuapaCchalismanucaricft juffus, fe extra quam participatio menf* domini nequaquam poteft haberi . Eadem quoque unica eft domos Rahab, qua conclufi, evadunt exterminium urbis Jericho * neque ancipitcm fentiunt gladium , in exitium hoftium fidei 8c ecclefi· exortum. Una igitur fanda fe infallibilis ecclefia , que nec* caritate decidere poteft, nec ab orthodoxa fide deviare i cujus audoritatem qui in fidefe moribus fecutusnon fuerit, quafi Deum abnegaverit , (cui glori* in ecclefia fe Chrifto Jefu in omnes generatio· nes) infideli deterior habeatur.

E

II.

Cum adeo explorata fit ex feripturts tum unitas ecclefia, rum fanditas, ut qui fecus aufit affirmare , manifeftetatim impietati* convincatur, apettiffimum autem in hrreticos argumentum , fequo minore negotio contundi queant, fit ejus aodoritas; cujus definitiones fe decreta , propter fui clamarem , qoo facile fint cavillis fetergiverfationibus obnoxia ; operaprocium fe fauros efle putaverant , fi quam infidari non pofiunc , dolo tandem fe venutiis eludant. Id quod tum demum aflecuti focrint , fi pro fen ten-

* ANNO CHRISTI *»*». tentia Lutheranorum invifibilis dr tota fpiritualis., ac proinde nobis incognita ciedatur ecclefia . Nam quis futurus contentionis nodus , ubi provocatur ad judicem > qui nec inveniri, nec inventus internofei poflit ?
Mms.il. inquit Chriftus , *ß tt ttrrififatttt firtttr tttt r m Mt^itrit, jit ttdtfi* .* Quid autem craffius , aut quid inutilius fingi poflit , fi prorfus occulta fit A imperveftigabilis ecclefia, cujus majores natu admonet apoftolus , univerfo gregi, non quidem inviiibili , attendere > in quo cos Spiritus fanâus pofucrat epiicopos ad vegendam ecclefiam Dei ? Numquid invitibilis illa, a qua pro Petro, cum carcere teneretur, affidua nebat oratiq , aut in qua Timotheum convariari ducet apoftolus ? Non igitur fide B tantum *ic* internis charifmatibus, fed confeffionc fidei, ar externa ac vifibili facramentoram participatione conftat , fetnperquc conftitit ecclefia, qux ab ipfis incunabulis, communi *8e* preferipta unius fc ejuidem fidei proteftatione non caruit . LAsum cerpw , inquit Paulus , ·»»«< *Sfiritui,* mus dsusfeos , «m #. drs . Sed nc ab his iqvifibilibus tantum pendere videretur ecclefia, unumadjecit baptifma. Etenim ia uno fpiritu omnes nos in unum corpus baptisati fumu* I five Judxi, five gentiles, five fervi, five liberi, omnes in uno Spiritu potati fumus. Qtiifquis igitur tergiverfandi ftudio invifibilem & incertis fedibus errantem dixerit ecclefiam, non hzrefim tantum dixifle > fed hcrelum omnium puteum fodifle judicetur ,

I II.

Abfurdnm non abs re videri poflit , fi tanto ftudio veteri iynagogs Deus adfuit, ut fi quid in lege difficile vel ambiguum occurreret, quod citra controverfiam a judicibus & legifpcritis abfolui non poflet, dcligoato, tamen coetu non carerent, cujus arbitrio res tota finiretur t ecclefiam autem longe (ynagoga potiorem ita neceihriis deftituat auxiliis , ut ôrorfus non habeat , cui luborta dc fide qusсltione tuto fatis inniti poflit . Proinde cum certa fit & infallibilis ecclefix regula , nec aliquando invifibilitatis pretextu tandem cludi queat : ca profeAo facris generalibus conciliis auâoritas derogari non potcft , que proxime univerfalem reprefentant ecclefiam . His enim conciliis fi ea decernendi queued Cnccritatcm fidei , *8e* extirpationem herefum , ecclefi* reformationem , & morum integritatem pertinent , poteftas adimatur , nihil certum , nihil itabilc futurum eft, nihil denique * quo hxreticus ab orthodoxo poflit internofei : cum ille frequenter tutu impendio loquacior, tum pervicacior, pluribus (licet perperam intclleâis) feripturarum teftimoniis falfo glorietur. Ncc erat, quo veterum quondam hcreticorum retunderentur jnfultus , nifi ecdefiaftici proceres apoftolorum exemplo concilia celebraflcnt , quinus fanâi Spiritus auâoritatcm ferocientibus illis , & rerum humanarum fcientia tumentibus , opponerent. Quo fit , ut fi conciliorum auâoritati , fub hae temporum calamitate , tantillum depereat, protinus velut ab inferis fufeitaur fint damnatx hxrefes, neque deferuri fint qui hinc Ario, inde Neftorio, ceterifque id genus peftibus, palaaHubfcriberc non formident. Etfi autem nonnihil quoque laicorqm interfit , quid credendum fit , quid agendum , id tamen ab apoftolis (quibus fuecedant epifeopi) legiaaM obfervatum, u< five mortnuri Grrcocum occorrendum foret, feu pacandafuperlegalibusoborta feditio : non centurionem, non promifeuaan c plebe multitudinem acccrferent, fed pnrfeotem fibi Spiritum fanâum affirmarent, cujus inftinâu quod jaftam eflet *8c* «quum lanciretur . Quod ii ubi duo vel tres in nomine domini Congregantur , (licet fibiipfis relidi falli poffint) continuo tamen io medio eorum fit domibus , quanto magis, ubi futnrnus pontifex, ceterique primores ecdefiaftici conveniunt , ut herefibus fubinde pullulantibus occurrant , 8c dominicum agrum lubortis expurgent «isaniis ? SanAa igitur * inviolabilis cft lacrpjum conciliorum univerlalium auâoritas , cui quifquia pertinacius refragatur , hoftis fidei jure optimo ccnferi debet. XffiMST CMRUT^ ssat.

I V,

Magne profcAo fuit , femperque futura eft fcriptura (acre auâoritas ; in qua nihil folium, nihil otiolum elle poflit . Cum enim non humana voluntate allata fit aliquando prophetia, fed Spiritu fando infpirati , locuti flot fanâi Dei homines , omnis fcriptura divinitus infpitara, utilis cft ad docendum , ad arguendum , ad corripiendum , & ad erudiendum in juftitja. At nihilo minus mutilum cft & prorfns C invalidum fumptum e fcripturis argumentum a fi pro cujufvis arbitrio, quod adduAum fuarit, factum aut profanum , canonicum aut' apocryfihum habeatur , vel quod in canonem adodium rcccptunaquc fuerit , indoAi *8c* inftabiles depravent ad fuam ipforum perditionem , *ac* paffim cerdones , ac infimx plebis homines, in eam quam fetncl imbiberint , fententiam pertinacius detorqueant . Nam quid promovebis , cum fi quid defenderis , negetur j es diverio, fi quid negaveris , defendatur ? & tu quidem nihil perdes, nifi vocem in contentione : nihil confequeris , nifi vilem de blafphematione laudem . Nullus quidem tam deploratus quondam furrexit haereticus , qui non fuum errorem fcriptura tueri conaretur : nulla tam abfurda, tam impodens haerefis , quo non facris utcumque fulciatur eloquiis, fed corruptis , & a gc-> nuino fenfu depravatis. Imo vero fi quis litcna corticem tantum, fuo fretus ingenio percurrat, fi penitiflimos fenfus cum ecclefiafticis interpretibus noh penetret » via unquam confutabitur hcreticorum verfutia . Obortis igitur dc fide diffidiis , fruftra lupe fcriptura confuiitor, nifi ecclefias certa & infallibilis litem dirimat auâoritas , que canonicum librum ab apocrypho , catholicum fenfum ab hrretico , germanum ab adulterino, difeernat. Hac nempe velut internuntia , patrum Sc factorum conciliorum organis , Spiritus fandus docet nos omnia , *8c fug-* E f;etit nqbis omnia : fine quorum aufpicits, qui cripturs facrae fenfum haoerc fe jaAitant, non intelligunt quas loquuntur , neque dc qu>bus affirmant ; fed videntes non vident, A- audientes non audiunt. In enumerandis itaque canonicae feripturs libris , qui preferiptum ecclefie ufum & auAoritatem non fequitur, facrum Carthaginenfe concilium tertium , Innocentn A Gelalii decreta , & denique definitum a fanâis patribus Jibrorum catalogum rcfpuit, aut in exponendis fcripturis non pafeit haedos fuos juxta tabernacula paftotum , fed fodit fibi cifternas diflipata», quae continere non valent aquas: A

lprc-

anno ' CMun •i* ^Nttb octhodoxotnm petram veftigib , proprii A ipiritus judiciam (equitnr: is veluti ichifmati- cm- It bnaeicoo Mutism iMtetor te fautor.· tuita temeritate reprimatur.

V.

Ampla certe fcriprurx latitudo , ingens le incompcthenfibilis profunditas » pernicioTum eft tamen eo errore laborare > M nihil admittendum potetur , quod non e fcriptura dcpromptum fit t multa quippe a Chrifto ad pofteros per manus apoftolorum ore ad os te familiari colloquio transfafa font; qu* etfi in facra fcriptura exprefic contineri non videantur, incoaf»ffe tamen tenenda veniunt · Nam quod genua fledamus orantes ad orientem , fed te lacrafandc euchariftia percipiendas ritus » vel eorum qu· dicuntur m baptifmo verborum, gtftorumqne, Ar ordinum, atque interrogationum te reiponfionam, quis facile eiplicet ratio - nem? Et tamen omnia hire, operta licet & vepet***1"** fnper humeros , atque ita i«-plemus , ut a magno pontifice Chrifto-aut primitive eccleli» proceribus tradita . Ad hrc , ubi quelo feriptum eft illud , quod a Chrifto diâam commemorat apoftolus : Arariar *efi* mafis dare , fuaus *nteifere* ? Quis feripto redegit ca , que per dies a rciurre&ione quadraginta dominus cum difcipulis de regno Dei différait ? atque alia id genus multa i gun*fi [triim* C *ferfiefU* , ure *iffin* mandnus , juxta Joannem , arhirraarar *fefe tefert ei* , «ar *[trieneU fin, libret* . *A* quibus non longe funt fymbolum illud apoftolorum , 8c ququd fine undione non fit confirmationis (aeramentum , te niiuper benedido miff· factificto aqua mifceatur, nt fideles vivifie· crucis figno frontem communiant; pluraque id genus, que velut ex receptione quadam , & qu<fi per manus, ab aP°ft°l'* emanarunt . Hinc Paulus non eas tantum traditiones jubet a Theflalonicenfibus obfervari , quas per epiftolam , fed etiam quas per omnem fermonrm didiciffent. Neque prwtermilillc pirandus eft cetera , qus circa venerandum euchiriftia (aeramentum Corinthiis (e fe difpofiturum , cum veniret , ultro fpopoo^erit · Q»oro® plurima licet a Chrifto forte non fint inftituta , id tamen ratum eft , quod diâante Spiritu fando apoftoli tradiderant, veloti quod Chriftus ipfe tradidit , te in fui commemorationem fieri praecepit. Oportet itaque nos au&oritati patrum confuctudinique majorum , ufque ad tantum tempus per tantam annorum leriem protelat·, etiam non percepta ratione credere , eamque ut antiquitus tradita eft jugi obfervantia ac reverentia cuftodire. Qum fi quis eo prxtrxtn pertinacius rejiciat , quod non legitur in feripturis (acris, uo hcreticus Ar fchifmaticus habeatur.

/tavi.

a». ir. Si tanta erat fynsgogr majeftas , tanta Levities facetdotis audorltar , ut qui faperbiret, nolens obedire facerdotis imperio qui eo tempore domino miniftrabrt , decreto judicis moreretur , ut hac animad*erfionc auferretur malum de lirae) , cundufque populus audiens timeret , te nullds deinceps intumefeeret fuperbia , qua fronte in eam prorupit hcreticus audaciam, ut quidquid fcriptura non exprerfum, a facrofandis conciliis Ac luminis ccclchc pontificibas ftatutum fit, aufu temerario retant Ar. fublannct *f* An non attendit verba Chrifti è 2ai, M nnifpiam - praftanda Scribit At Pharitis obenientia ob quamtumvis apertam moram impuritatem avocaretur , Ouvrât , inquit, fnùreuvfne *ii*erint ttebt, [tnue CT faite* ; /C- *tenelent* Miras *efere tUemn utile farte : te* ad fuos converius , quibus regendam committebat ecclefiam , £râ *etet nnelit* , inquit , m< aud»r: Cr *fa <eet fareit,* ur *[perit* · Atque id optimo quidem jure. Nam cum filios patribus, te (obditos poteftatibus fublimioribus oporteat elfe morigeras, non Colum propter iram , fed etiam propter cOnfcientiam ; nec in iis tantam ?|U· jure divino cauta funt , fed quo vel ad amiliam aut ad reaipub!icam pertinent ; proa fedo qui prrfunt ecclefiis patres funt . *Tfaet fi* dseras *etiUie fefaieren» beirelu te Cbfifie* , inquit Paulas , /rd n·· *eteltet fettit : tfe ebi,* ait, *in Cbri/ie fer eve^fttiee»* ferai. Née patres tantum funt , fed te in libi commiilbs potettatem accepere, fccolari non inferiorem, in aedificattonem quidem , te non in dcftruttionem . Que omnia cum client prifeis olim pa, tribu» perfuaiilfima, non inveniebatur qui non' ultro juffa capefieret , cum fynagqg· primores jejunium aliquod te dies feftos indicerent , vel apoftoli a (anguine (uftbcato te idolothytis alx (linendum elle. Quin Paulus hominem conçentiofüm , legem illam de velandis mulicribis non probantem, quod ca forte non innireretur (criptur· , eccleitallica conluetndioe refellendum ceofuit, qur contentiones hujufmodi non admiitit . Oponet itaque ptwpotitis obedire , te lubjacere eis, qui pervigilant , quafi rationem pro animabns noftris redditurí ; qui fi quid inftituerint, quamvis huyuy rei certum d< icriptnris rson proferatur exemplum , caramdcm tamen feripturarum etiam in hac re a nobis tenetur veritas ; cum hoc facimus qdod univerf· placuit ecclefie, quam ipfa feripturarum commendat audoritas . In omnibus igitur, in. quibus nihil certi definivit fcriptura ,* mos populi Dei , te inftituta majorum pro lege habenda funt: & fitut pnrvaricatotes divinarum legum, ita contemptores ecclcfiafticarum confuetudinum coercendi.

VJI.

Cum fit omnibus ecctcfiafticis conftitutionibus , utilis quaedam hoocftas te fpiritualis pro(edus incrementum elucefcat , in indicendis tamen jejuniis infigniter emicuit , quibus ntbil aptius retundendas camis petulanti· potuit ihftitni, com id genus demoniorum (ut ad fpintum didum Chrifti referamus) jejunio tantum te oratione pellatur . Nec fane quidpiatn , exemplo Mofis , promovende mentis puritati commodius: aut demum exemplo Ninivitarum, ad impetrandum , aut iram Dei placandam, eficacius ab ecclefiafticis quondam prelidibut potuit ordinari . Qu» res apoftolos impulit, ut quadragefimalc jejunium feodifiearent, qqo Chrifti fideles, non tam Mofcn , aut Eliam, quam Chriftum imitati , totius anni decimam exolvereot . Que vero a Callifto martyre in quatuor anni partes difereta funt jejunia , quarti , quinti, feptimi te decimi mentis legem referant , aC figuram adimplent . Et velut quedam noftri temporis primitiae fûb illis quatuor anni patribus offeruntur , ca quidem obfervantia, ur duodenaiius dierum numerus duodecim men-

r

ARNO CHRISTI ijst,

mcn^n- numéro refpondeat * neque diflimili religio** ftatuta funt cetera vigiliarum jejunia , quo pusiore* facris folennitatibus accedamus . Ceterum quod ad ciborum deleâum attinet , etfi jam olim exoleverit vetus illa Mofaicx legis fervito* , quam umbram futurorum apoftolo* appellat , nec jam aliquid commune dicendum fit , aut immundum :. nihil unen fauâius, nihil utilius potuit inftitui, quo pruriens carnis lafcivia frenaretur , quam ut jejoniocuta *Sc* ftatutis ab ecclefia abftinentia diebus , a carnium cfu temperantes , cibi* tantum aridioribus vefceremur . Neque profecto minor efle debet apud nos facrofanfta matris ecclelix auâoritas , quam apud filios Rechab moriţuri patris imperium : qui , ne patris cdiitum violarunt , a vino perpetuo abftinuerunt . Si quis igitur Aerianorum hujufmodi errorem , mille abhinc annis damnatum , *8t* a *Jovinia*no, Vigilajjtio, Valdenfibu* , Widcfto, Huffitis, ac oovilfiaiis iftis diebus a Luthcro *St* fcquacibus fufeitatum , lecutu» , quadrageftmafe jejunium , non jam terrena cogitatione initiatum , quam cxlcfti majeftate confectatum , *Se* cetera ecciefiaftica jejunia , vel prxfcriptas a patribus abftinentias non obfervaverit, aut non obfervandas duxerit , facrorum conciliorum audtoritate , anathema lit.

VIII.

Non fatis efle vifum eft Lutherans faâionis auâoribus, fi quis in fordibu* eft , fordefcat adhoc , nifi Luciferiana quadam malitia magnam ftellarum partem iccum traherent , de qui jamdudum impudicitia- frena laxaflent , multo plurimos in *facrilcgoe* mceftut & nefanda prodigiof* libidini* exempla fecum précipites afferent. Ut enim eui lafcivia diffluebant plure* Haberent fj^i firmles , *8r coacervata* multitudine fuam tittumque turpitudinem adumbrarent, ia eam proruperunt audeciam , ut facerdotes evangel ico* nulla caelibatus lege teneri velint i fed contra totius .-edetis ritum , A* praferiptam ab ejus incunabulis confuetudinem , liberas quibufcutdque poft adeptum facerdotium affirment nuptis* . Levitici* quidem facerdotibus licita fuere conjugia , ut pote qui paucis tantum diebus lua vice miniftrarent, A ex ea tantum tribu jure fucccffionis faccrdotio fungerentur . Neque voluit orientalis ecclefia fobs ea feveritate coefteri , ut contradis primum matrimoniis uti non liceret . At face dolio Chrifti , utpote fub!imiori *St* excellentiori .fiipcrindudas aliquando fuiffc de jure nuptias , exemplo caret : A tamquam ab apoftoli» inteididum fecundo Carthaginenfi concilio Pr<d"betur · Neque potuit quidquam illo fandius ioftitui , quo miniftri puriores lactis accedant altaribus , *Se jugi* pene (aeramentorum sulminiftrationi reddantur aptiores : quam nc-Shinetn nec ad fubdiaeonatuna quidem admitti , qui non fefe voto perpetue caftitatis adftrinxiifrt . Etenim fi in lege veteri ii tantum fandis panibus vefcebantur qui ab uxoribus mundi forent , fi procul a fuis domibus habitabant , quibus fua vice facrificandnm erat, ne conjueum forte polluerentur amplexibus : fi quibas orandum eft , a conjugali commercio fit ad tempus abftinendum : fi denique a viduis , quas fuis fumptibus ecclefia quondam alc .das admittebat , continentis votum exegerit jure quidem optimo a fummis pontihcious *Se* fanâis ecclefix concilii*· indiâum eft , ut qui laciit ultro fcfe ordinibus man-ciparcnt * perpetuo caelibatus vinculo neâc* rentur . Nam, Q·» *fine ux»re tfi , fiiititt u efi qnn domini funt , yeomodo pincent* Dee . *Qui nutem tum uxore efi , folicitur efi quu funt mundi , quomodo flectet uxori , <7 diverfui efi.* Degravat quippe animum , *Se* ad terrena dejicit ufus matrimonii : amor liberorum avarum *St* folicitum reddit . Quifquis igitur contra facorum conciliorum &' patrum decrc-ta , faietdotes , diaconos aut fubdiacono* lege cxlibuus non teneri docuerit , aut liberas illis cooceflcrit nuptias, inter hxreticos, omni tergiveJanone rejcâa, numeretur.

IX.

Non abfimili fane verfutia veritati* inverfores d<.v'>.iaverunt in vc<ba malitiae , ad excufanda* excufationcs in peccatis ; dum vota perpetua , & in his potiflimum monaftica, non vanitatis tantum , fed *Se* impietatis accu-lant , & abjeâa peHimo quidem exemplo cuculla , ad facrilegas fe convertunt nuptias . Quod infandutn apoftah» genus hac maxime praetexunt ratione , quafi vota eiufccmodi libertati Chriftianr prcjudicium ancrant , ncc fatis in noftra fit poteftate jugi* illa perpetnaque caftitas . Atque his ftrophis in defideria carnis pelliciunt eô* qui paululum effugiunt , libcitatcm eis promittentes , cum ipfi fint fervi corruptioni» . At vero n-illa major libertas , quam cum reprefla carni* tyrannide , corpus in obfcquium Chrifti trahitur , ncc tam concupifcenna ducimur , quam fpiritu . Nempe uoi Spiritus domini , ibi libertas : neque quidquam eft , quod non poflimus in eo qui no* confortat ; Chriftus quippe non patitur nos tentari fupra id quod pofiumus , fed facit cum tentatione proventum , ut puffimus fuftince , Cujus auxilio freti inventi iunt eunuchi , qui fe caftraverunt propter regnum celorum . Ac proinde certa fit damnatio viduarum , que cum luxuriat* forent in Chrifto , volebant nubere , turpi certe transfugio primam fidem irritam facientes, non quam oaptifmo , qui nuptiarum foedera non refpuit ; fed juxta expolitionem concilii Carthsginenlis , quam perpetue caftitatis profeffione fpopondificnt . Ab hoc autem perpetue caftitatis voto qui Chriftum aliquando dehortantem facit, in cum blaiphemat, & apoftolo contrarius eft, qui palam tiec femcl tantum ad perpctuce virginitatis obfervantiam inftigafle legitur. Ceterum cum Chriftus aperte fuadeat, ut qui vult perfeftus efle abneget femetipfum> & tollat crucem fuam , vadat, vendat omnia qu*· habet , A det paupeiibus , ad perpetur proicilo tum obcJicntise , tum paupertatis vota cohortatur . Si quis igitur votum aliquod hujulmodi voverit domino , ctamfi perpetuum fuci it , non faciet irritum verbum fuum, fed deiparz virginis , Ann*matris Samuclis, *Se* Rcchabitaruna exemplo, omne quod firomilcrit implebit , neque tardabit reddere i cd quar femcl dc labii* fui* egrefla fuerint obfervabit , *Se* faciet ficut promilit domino: ?|uandoquidcm ruina eft homini , devotare anfto* , & poft vota rctraôfare . Quod fi quis iccus fecerit , aut haeretica pravitate corruptus fccus facere licitum etie docuerit , is

VC-

ANNO CHJLUTI 11Λ juris turn divini tom naturalis infrsâor, A nedum fscrofanâis conciliis injuri» condi. gna per fu» fuperiores antmadverfioac pleâa-w.

X.

Etfi nihil intentatum reliquit heretic», quo Chnftianam fidem omni parte profligaret j in abrogandis tamen facramentic, vipereo dente facra marris ccdcG* vifccra crudeliter dilaniat. Et quibus aliquando fpirituali-b» coaluit incrementis, ea non ingrato tantam, fed ie perfido per nefas aufu conatur abrumpere. Nec enim latis efle vifum eft, fi facratnentorum ecclefiafticorum numera detraxe- B rit, dum pleraque ea cis humanam ie mnt inventum efle dicit, nifi tandem omnibus conferenda gratis vim negaret.

Dt b^ftifm·.

Verum * ut ad fingula defeendamus, quam efficax fit baptifmi facramentum primum innotelcat. Hoc certe eft fe» ille patens domui David ie habitantibus Jcrufalem, in ablutionem peccatoris. Hsc aqua munda. cujus effiifione mundamur ab omnibus inquinamentis 8r fpurcitiis noftris. Hoc quod nos falvos facit baptifma, quo denuo nafeimur. Per hoc lavacrum regenerationis ie renovatione Spiritus C fanât (quem effudit in n» abunde per Je> fum Chriftum falvatorcm noftram, juftificati gratia ipfi», heredes fumus fecundum fpem vite sterns. Hoc aqur lavacro mundat Chriftus ecclefiam in verbo vite, ut cam fibi exhibeat gloriofam, non habentem maculam neque rugam t j^ytryssc estas Aaprrrx" /u*uj i» *Cbrift· Jef»» Cbrifium i»iuimui : ceufefulii t»im fumui eum Ut· ftr btftifmum i» moret»·* - Cum igitur ablutio peccatorum, ab inquinamentis ie fpurcitiis emundatio, falus, renovatio, re-{'eneratio Spiritus fanâi, ceteraque id genus, nfufiooem gratis pilam infirment, perfpicuum evadit baptifmi facramentum fua virtute gratiam conferre ·

Dt fterMMHt· erJiuii.

Porro facramentum ordinis ve! hinc facile colligi poteft. quod etfi omnibus adeo commune fit internum illud facerdotium. quo exhibemus corpora noftra hoftiam fandam viventem. Deo placentem, ut prifeis quoque fub Mofaica lege patribus conveniret; non protinus tamen quilibet difpenfator miniftrriorum Dei ut architeâus, sedificii fpiritualis habendus eft. Non continuo, fi puer aut mulier bapttfmum fufeeperit, legatione pro Chrifto fungitur, fed divifioncs miniftrationum funt : dr- F
W' «· *iitqut Dtui quijtm tfefivlot, ^uofdtm frofbttt, ilioi cvtoieliffa, tliu tutem ftfioret V ioilortt*, ad *toufummttiouem ftuflorum, i» ···/ mioifterii, uJ udificuiioutm eorforii Cbrifti.* Atque ejus gratia Titum Crete reliquit apoftolus, ut conftitueret per civitates presbyte-
»· r-. ros. Nam / *totum torfut ecului, ubi uuJitui?*
'·». 11. *$,· totem uujitui, ubi* aderat» ? Denique fi omnia client unum membrum, nec effet aliquis qui non i>t facerdotali ordine infignitus, ubi corpus? aut quid denique confufius, quid perturbatius efle queat ? Quofdam itaque

Chriftus faccrdotea bftitnit, quibas fu cor- "anno" poris potcftatcm conamifit : vest quidem, dum CMUSTT inftituto fui corporis *ie (anguinis* (aeramento, »»»«· *Hm faite »* inquit, *// meam momomtrmfatm, A*· *·** Myftici vero, dum pofteaquam in dUcipnl» infufflaflet, ^dropsrr. inquit, JpWroua/i·. J** ··· *ûum : fssr·· nmiftritu ftttet», remittuntur rit, & rttirntritu*, ratmra *finit*. Quibus palam evadit in fufeeptione ordinis conferri gratiam. Rcâe igitur Timotheum Paulus admonet, ut non negligat gratiam que data eft ei cum impofitione manuum presbyterii > fed eant reiofcitet potius. Quod fi Sro fui dignitate quis fecerit, duplici honore ignus habeatur.

Dt fuermnout· toelurtfit.

Quis autem vivificum efle neget euchariftie facramentum, quod- tam apertu tcftimoniis feripture comprobatur ? Calix enim benediâionis, cui irèncdicimus. nonne communicatio (anguinis Chrifti eft? ie panis. quem frangimus, nonne participatio corporis nomini eft? Hic nempe calix ille pneclarus inebrians: hoc frumentum, hoc vinum germinans virgines. *Trobtt ittfutfiiffum bom·, (7 fc it funt ili·* *' C''' ··· *ttUt, O" dt telût bibur. qui* manducar CT *bibit imliyit, jutlitium fili mumintut <T bibit,* •ms *dijudieutu ttrfm Aûmim* I *Cara tuim* awa, J***· *** inquit dominus, ocre r/ *tibnt*, <F *fintguii sm-·/ ·vtrt efi fetui : jui muudutut mornn tnrutm fjT bibit mtum fimguiutm h mt mttt tT tgo i» U· I·*. Et rurfum: g«i «Madarar *memntmratm, tf* bibit meum fiu^uimm, Imbtt iritmt· ntmmm*. Quibus luce clarius confiât, hoc facrofanâum cucharïftin facramentum non folum gratiam confc*re, fed ie alia pleraque advtrfus nareticos roborari, quas de ipfo catholica tradit ecclefia : atque adeo quidem, ut poft tam aperta feripturarum oracula p|ura confercire fupervacuum foret.

Dt ftcrumtuti n^Irtutiuû.

D *Nec* obfcurius quidem facramentum confirmationis Chriftus inftituit, cum parvulis manus imponeret. Quod *te* ad Samaritas miierunt Petram *te* Joannem, a quibus illi (licet a Philippo diacono anrea baptixati) per impofitionem manuum Spiritum fanâum acciperent. Quod ex aâis apoftoloram apud E-Îhefios a Paulo, *ie ex Dionyfio*, Clemente *ie* abiano pontificibus, a primitiva quondam ecclefia legimus obfervatum. Unde *tc* tunc impolitionis manuum, nunc confirmationis appellatum eft facramentum. Baptifmo quidem regeneramur ad vitam, poft Daptifmum hoc facramento confirmamur ad pugnam : in baptifmo abluimur, poft baptifmum hoc facratnento roboramur : cujur conferendi poteftas, epifeopis a Chrifto concefla, donum Dei cft·. quod afleruit Petrus pecunia poffideri non pofle.

Dt fittrtmeaf fiemttutit.

Poenitentiae vero tam neeelfarium eft faeramentum, quam impoflibile eft baptifmum iterari. Voluntarie enim peccantibus nobis poft acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hoftia. Neque ei, qui fcmcl tantum paflus eft Chriftus, iβρψ' confe-

pcliri

pelui poffiimus per bapcifmum · Cum igitur in A multis offendamus omnes , neque ht qui poffit dicere, Mundum eft cor mertas , 8c purus fum a peteato, necefiana eft proft&o fecunda .poft naufragium tabula . In qua difcufla diligenter confcientia, quidquid occurrit Dei offenuvum» deteftemur . Nam ad poenitentiam no» adducit benignitas Dei . Iccundum autem duritiam *Se* impoenitens cor homo thefaurixat fibi iram, nifi (cfipifccns fciat & videat, quam malum eft 8c amarum , reliquiffe dominum , A non elfe timorem ejus apud fe. Contra vero , qu* fecundum Deum triftitia eft , poenitentiam in ialutem flabilem operatur · Neque enim cor contritum *Sc* humiliatum delpicit Deus : qui fanat contritos corde , *Sc* alligat contritiones eorum, fed commovet terram , & conturbat eam : tum fanat contritiones ejus, 3uia commota eft . Nemo igitur tantum de fie fua pnefumat, nemo adeo poenitentiam novam vitam exiftimet , ut non recogitet annos luos ia amaritudine anime fuz .

** De cxxftffixxt.*

Sed ut vetuftiffimum iftud , ita veriffimnm: *Qxi eifceedit fi cirre fe* , eee dirifter : fei xntexe ceeftffet feerit , CF reiifXerit ex , etifirriexrdixn nef'tferrer.* Neque latis fuerit de peccatis conteri , *Sc* ca apud fefe Deo confiteri, nifi faccrdoti quoque facramentali confeffio- C ne detegantur . Ea quippe nec humanum nec recens inventum effe poteft , qur tot *Se* tantis fulcitur feripturarum oraculis . Ad hanc enim , pneter multas Mofaics legis figuras , propius manuduxiffe videtur , primum ille Chrifti pnxurfor : a quo qui baptizabantur , confitebantur peccata fua . Tum Chriftus ipfe , dum fuicitatum Laxatum ab apoftolis folvi jubet : 8c ei quem a lepra curaverat praecipit ut fefe facerdotibus oftendat ‹ At tum demum hujufccmodi confeffiunem militait Ar praecepit , cum poftquam in apoftolos infufflaffet, , inquit , *Sfirireet fxeSttee : ferrem reeiiferith fectxu , rtetitteeter eit : <7* fxereee retixeeritii retexte feet* . Nam quomodo £) remittet qua fibi cognita non fuerint ? aut Jiuo pado eorum judex efle poterit, qua prorlas ignota fint ? Oportet itaque , quem antiquus ille ferpens occulte momorderit , abftrufiffirnum quodque vulnus medico detegere , omnem indigetium *Se* virulentum humorem (etfi ftomacho mentis altius infederit) evomere ', pudorem, in fatisfaâionis partem , de fingulo quovis errato pati , ne , dum occultis peccatorum vinculis fefe teneri diffimulat, horrenda tandem fub omnium oculis rterna damnationis laqueo conftringatur . Proinde ftitim ab ipfis ecclefia nafcentis incunabulis facer ifte confitendi ritus , de interioribus , nedum de exterioribus tantum , inolevit : ut tum ex Jacobo , tum ex divi Dionyfii , Alexandri , Urbani , 8c Cypriani (criptis manifeftum evadit . Rcâe igitur hanc exomologefis legem a Chrifto inftitutam , per apoftolos ad nos ufque deduâam , & ab univerfali ecclefia inviolabiliter obfervatam , a eundis Chrifti fidelibus fedandam effe : *Se* contravenientes auctoritate concilii Conftantienfis *Se* aliorum complurium damnatos declaramus.

t.HktMk ia VclcCMien ». Cyprus, firm ». lapfo. ». Chryfo*. fu^et Hit-

M rvmtff!

De extreet+eeftieet.

Ad undionis autem extrema facramentum, Chriftus manuduxiffe primum videtur , cum apoftoli oleo ungerent multo» infirmos, & fanarentur . Neque enim id fuo fenfu, fed praeceptori» inftituto fecifle putandi funt . Sea ne hic nofter unguendi infirmos ritus Chrifti praeceptum > non tamen facramentum , effe videretur , *Si feit iefirenter* (inquit Jacobus) m» ' *vein , iedetet fretlyterei eetlefix :* CT *erret f»· fer eeee , ee^eetet eeee elee ie eeeeier Jteiti, C7 eretie fidei fxlveiit iefireeeee , V ellevixtit· enet dueieeei fi ie ftaetii fit reetitteeter ti.* B Quibua liquido confiat , extremam undionem non «gritudmis tantum corporalis medicamentum elfe , ted etiam ceterorum (aeramentorum inftar, rtmiflionem peccatorum efficaciter operari : ac proinde nec ab Jacooo quidem finffe inftitutam , fed ab eo tantum» cui peculiare eft , ut gratiam *Sc* gloriam conferre poffit.

De *fecrexeexte metrieneii.*

Poftremo matrimonium efle facramentum, abunde fatis facrofande matris ecclefi» tum uiu tum auâoritate comprobatur . Hoc quipSe facramentum magnum eft in Chrifto quiem & ecclefia , quo fandificatur vir infidelis per mulierem fidelem , & mulier infideli» per virum fidelem . Hoc honorabile' conjuf'ium , torus immaculatnt , in quo non fount falvatur mulier per filiorum generationem , fed fas eft unicuique vas fuum poffidere in fanâificatione & honore : per quod conjuget benedi&ionem cOnfequuntur in filiis , nec habet in eos daemonium poteftatem , nifi ita conjugium fufeipiant , ut Deum a fe Se a fua mente excutiant, *Se* fur libidini vacent , ficut equus *Sc* mulus , quibus non eft intellcâus. Qui negat itaque matrimonium efle (aeramentum , aut denique feptem facramenta non admittit» inter bvreticos habeatur.

XI.

Quam vere a fapiente diâum eft : Frr, *errxverit ie vie dearie* , ie terte gjeereet coetmtrefiiter.* Erravit quidem Lutherus in via dodrinc , cum quidquid agamus peccatum efle cenfuit. At turn demum irruit* quafi gigas , *Se* Kjfuit in corium o» fuum, cum, ne quid norunt Deo gratum eflè fateretur , iacrofandum illud rniff* facrificium abrogari voluit, tantopere nobis neceflarium , tantis feripturr teftimonii» roboratum, Nam fi omni» pontifex ex hominibus affumptus pro hominibus conftitoirur in iis q»e funt ad Deum, ut of- E ferat dona *tc* facrificia pro peccatis ; quod tandem proprium 8c peculiare novas legis facrificium a facerdote offerendum effe queat, nifi fuper bencdiâum iftud corporis & fanguini» Chrifti fymbolum , quod efu pafchalis agni , manna , ceterifque propemodnm omnibus Mofaicw legi» casremoniis figuratum eft ? Neque enim lex efle poteft , qux facerdotio carcat t quod fi facerdotium habet , habet & facrificium . Porro etfi Chriftus affiduus pro nobis pontifex non per fangoinem hircorum aut vitulorum , fed per proprium fanguinem , introivit fcmel in fanda , rterna redemptione inventa»

negari

ANNO CMU.ISTI •ji».

negati uripoteft (acento* ia ia ater- a num fecundum mdlnem Melchifedee : ae profade hujus coempto facrificium aliquod obtulitfe, quod exteriore panis fc vim forma veteri illi Mclchifedech oblationi reiponderet. Erat enim faeerdoa Dei altiffimi, quod utique fecit in fuprema cana illa. ^<«u screpr» pw* gruris» <ir * cr fait, JU&pt HftiflU f»i*, éittttt Jfer tt tttfu oMoa»> mm pre veMt dator t dc ab evangelic· faccrdotibus jugi femper obfervantia praecepit iterari. ia· Sit, fe swao cMM»MserMfeoM». Hoc enim horauftum, h*c viôima pro peccato, hqchoftia pacifica, hoc juge facrificium, haec 'munda (juxta mitta nomini* Hebraici rationem) •blauo, quam in omai loco Malachiaa prodixit ofierrôdam, cum, repudiati» legi» antiJ|tta ceremoniis · ab ortu folio ufqa* ad occaom magnum effet nomen domini in gentibus. Nihil igitur ia *itai&du maju* effe poteft*, quam corps·* fe fanguis Chrifti, nulla potior oblatio. Qua in re, cum univerfalis ecclefirica tam aperte confentiunt Ignatius, Irrnarua, Cyprianus, Athanafius, Chryfoftomus> ac reliqui pofteriores, fc concilia prope innumera : ut qui contrarium fenfiflê proiumpferit manifoftam luerefeos labent incurrat ·

XII.

Unum illud videmus in primi» ha&enu» obferratum ab iû, qui propagandi* herefibu* animum intenderint, ut ca fibi dicenda putent, qu· maxime placitura videantur ; quo prurientes multitudini» aures demulceant, fc a feverioribus patrum avertant inftitutis. Hac ratione Mahometica quondam pefti* invaluit. Hoc aucupio Lutherus plure* blaqueat, dum fimul cum culpa femper omnem cujufvi* pane temporali* reatum aboleri contendit. Purgatorium tollit, ft quo laico* gravius in clericorum odium exafperaret, facrificia, oblationes, fc omnes id genu» pro dcfanâis oratione*, recens effe facerdotum commentum impudenter alleverat. Providit enim verfutus artifexnihil efle quod effreni plebecula poffit elle jucuudius, quam fi facillima prorfus in culum prodicetur via » fi omni* acetb* illius purgatoria pans decutiatur metus: fi quid habeat, quod aliquo tandem protextu facerdotibu* impingat. Nc igitur incautus forte quifpiam, vafri» hujufmodi blanditiis pelfe&os, errorum (copulis illidatur, facro approbante provinciali concilio, firmiter tenendum decrevimus, culpa per pmnitentiam abolita, frequenter fanetefle temporalis pan· reatum, vehit faperftites quaidam peccati reliquias, qua per digno* poenitentia fruâus veniant expianda > adeo ut iniquitate fc culpa peccati dimifla peccator adhuc pane temporali fit obnoxius. Riioc murmuranti adverfu* dominum Ifracliti- E ca plebi, inde David dimittam primum adulterii noxam feriptura commemorat, pro qua tamen fabinde pana temporalis irrogata eft. Superabundant quidem atque exuberans eft Chrifti fatisfaftio, cujus plenitudinem aflequimur, dum ficut femel tantum mortuu* eft, ita femei ilU coafepelimur per baptifmum. Peccata vero, qus* poft baptifmum commtfla fuerunt, pernitentia quidem expiantor, fed qu» morienti Chrifto non femper configuret. Cum autem hujufmodi pan· temporalis, aut venialis tantum peccati reus repente uoonui.^uam intereat, de omni verbo etiam octofo rationem reddituro», ncc illi pateat adita» fa cœleftem illam Jcrufalem » in quam nihil intrat coinquinatum ; nec item gehenna fabjaccat > quippe qui gratia fit particeps ac pernas temporali» tantum debitor, fit nt primum purgetur cx ii» qua ueŒt ia corpore, (alvus undem aliquando fatura» » fic tamen quafi per ignem: de foa femper interim falote cx remanentibus fa eo fide, (pe fc caritate, fccurus. Neque enim ex eorom eft numero, quorum blaiphcmia aon remittitur aeque in hoc f«calo, neque in foturo, quorum fupetbta attendit femper : fed coram potia», quo* fob terra Deo laudem acclamante* facer Apocalyplis liber commemorat. Sanâa igitur fe ialubcueft cogitatio pro defonftis exorare, ut a peccati* folvantur. Nec »b» re ab apoftoli* traditum, ut fa tremendis fc vivificis myfteriis agatur commemoratio defonfconim. Sciebant enim illi» inde multum contingere lucrum, utilitatem multam. Com igitur tam fanftum apoftolorum faftitutam, ab initio nafcentis ecclefia cx facro Dionyfio legamus obfervatum, fc ia Carbilooenfi ac pluribus fabinde concilii» promulgatum, quifaui* Catharorum, Armentorum, Vriclefi, Bonemorum, Lutheri, aut Valdenfium exemplo, ho* errores cum (aero Conftanticnfi concilio non damnarit, lurrctk* pravitati» pana» incurrat.

annq T CHAiSTt ·»*·· cteyMe. ;?**·„ ÜW? y. °· ʻβ*Γ«· «£*·;

XIII.

Ut abyffu* abyflum invocat, fciu aliud feelus ex alio fabimur, in eam demum bsrrcticus incidit fafaniam, ut qui pii» animabas, qu· purgatorio detinentur, fuffiragia vivorum adimit : vjciffim quoque vivo* fanaontm,qui fa cclis funt, defraudet auxiliis : quali »*l preces noftras non audiant, vel noftri* calamitatibus non tangantur : quafi divino dementi* deroget, quod qui Cnsifto nsiniliraverit, hoc honore dignus habeatur, ut pro ceteris intercedat. Sed quam fit primam horum non modo veritati fed fetipturi* quoque diflbnnm, facile intelligit qui beati* pervium effe non ignorat omniforme illud divinitatis fpeculum, in quo quidquid eorum interfit illuccfcat. Etfi neque defint ambis angeli Gabtiate Danicli*, Raphaële Tobi· haud quaquam fegniores, qui nobis ab exordio precum noftrarum affidc»nt, ut illa* mos offerant, quorum faffragium imploramus. Nec pigrius quamolira proveniunt principes conjuoâi pfallemibu*, e quorum manibus afeendat fumus aromatum de orationibq* fanAorem. Porro quod ad fecundam attinet, qui fieri poteft ut nofttis non afficiantur incommodis, quorum nunquam excidit caritas, quibus tantum gaudium in eulo fuper uno peccatore panitentfam agentç F Abraham, cum hic diverfaretur, pro falnte Sodomitarum apud dominum femel & iterum, quinimo fc fiipio*, interpellavit, ut pro certo joftotum numero, qui inter eos repereiretur, toti parceretur civitati. An nunccum culo gloriofus regnat, ufque adeo refriguit ejus cantas fc imminuta eft, ut immemor filiorum fuorum faâus, non oret *pro iis*, qui In hoc procellofo mari adhuc conftituti diris ja&antur mundi floâibus ? Nec enim a beatorum communione (quorum alter alterius membra fumus) poffumus aliquando fepatari, quin auftiore nobis caritate confulant, quam cum terrena nobifeum M*.

COO

AXNO CH&UTI «**«. convcrfationc tenerentur . Hinc angélus ille A Zacharie , *tt* Jcremias jamdudum in finutn A-brah* receptus , multum orant pro populo fc univcria feuâa civitate» * pro penitenti» impietate orabit omnis ianftw mi tempore opportuno. Nibil autem divino benignitati vd omnipotent* deperit , quo femma *9t* incomprebenfibili lapientia infima quaque per intermedia moderatur fc regit : neque asinus umn eft mediator Dei fc hominum Jefes Chrifto· » fi juxta fecram Aurelianenfis concilii atque dio-nt— cmnpfarinm inftitutionem , litaniis ad ali-quo· fanAorum convertamur , Chrifto tamen accepta Cerantur omnia t per quem omne id genui interveniendi munus ecteraque in humanum genu beneficia deriventur . Abfit igitur » ut B canti fine apud aliquem haereticorum pnsftigi», at cum Manichou, Catharis » Bohemia , fc Valdcnfibus » beatis illis cclcftis aula· proceribus (ea quibus non fecu· ac ex igne iplendor , odor ex unguento» noftra omnium dimanat utilitas) cultum exhiberi non linat : dicata martyribus templa fubfannet, dies feftoa infcribi » fc eorum (ut ajunt) paflioaes palam i» ecckfia legi » cachidnis Infedetur . Floris fit factorum conciliorum auftoritas : quibus fi quis pertinacius obftiterit » hunc pani· in haereticos a lure ftatutis declaramus coercendum »

Cssuttau- in «Mtm <>U.aBa- y«taa*m .

XÏV,

Si um candide quam curiofe haereticus ca loca pcrluftraflet » quibus feriptura paflim ab idolorum fc fimulacrorum culte revocat» nequaquam certe tanto ftrepitu Chriftiano· ab imaginoa 'M>BOre deterreret . Neque enim dum catholicu· qnifpiam fanâam Chrifti veneratur imaginem » aliquod numen illi febeflTe putat » aut quafi Deum colit s fed ob recordationem Filii Dei » ut in ejus amore recalcfeat » cujus imaginem videre defiderat. Et nos quidem non quai ante divinitatem» aure imaginem ptofternimur : fed illum adoramus , quem per imaginem aut paflum, vel in throno fedentem » recordamur . Et dum nos per ipfam pifturam quaG per fcriprnram ad memoriam Filium Dei D reducimus» animum noftrum de refurreâione lctificat » aut de palfione mulcet , non majore quidem idololatrie periculo , quam cum innomine Jefu omne genu flcâitur cuieftjum , terreftrinm » fc inferaorum . Quem ehim vocula caifim auribus intingat » hunc eutndem fidelibus oculis imago fedulo reprefeotat , Accedit fc ea iauginibus alia non inferior utilitas , idoneum videlicet atque accommodum indqâ» plebi rudimentum : ut cum facratiflim» virginis Mari· , aut fanâi cujufquam imago fefe offert » ca velut archetypo ad propofit» fanâitatis imitationem & veram utcumque pietatem rudi quadam introduftiooe fimplex populus animetur . Et fepofiaa tantifper diftraâloac dum £ ad unius imaginis contuitum fe colligit , uno obtutu fibi plura proponit , quam diuturna librorum evolutione comprehenderet. Non abs te igitur apoftoli vivificam crucem fc facras erexerunt imagines! quae cum ab initio uafcentisccclefiu debita femper ab orthodoxis veneratione colerentur » nihil illis a facrofanâis quatuor ua'*cr^*l*bus conciliis derogatum eft . Quin fc ab Auguftino moribundis proponi jubentur » & a Gregorio Magno, tum ad Recharedum, tum Secundinum initio leguntur . Et iofurgentibus tandem imaginum everforibus Romani pon-

tta ntara. к7 mt Uilm . Λ' lta. a..idUnui nù- nuto·· i·· Λιμ τ μ ι.

tifices , CooftanuntM » Gregario· fecundus fc tertios » Paulus primus » Stepbanus tertius , fc CHAUTt rjaa. Hadrianus primus » tanta animi conftantia refttitere » sit ilii feptima undem apod Nfeoam lynodo, concordi patrem aflenfe damnarentur : fc Carolus ille cognouranto Magiras » Francorum rex Chriftianifireus » Francofiirdienfi con- μ ^μ ·· ventu cjufdem erroris fppprefferit infeniap , ?uam infeliciflimus quidam Felix ia Galliae fc jermaniam invexerat. Qpifquis igiturJeChrifti vel fanâorum imaginibus aliter fenum » is Chrifto fc fanftis injurius cum Valdcnfibus pn·ftiferafc herefeos labem fe noverit incurriffc.

XV,

Etfi nulla pene fit tam aperta catholica veritas , nullus tam manifeftus facm icriprar» locus » quem non hrretici fuis cavillis fc tergiveriatiotubus eludant » nulla tamen in re tam impudenter tantaque red Chriftian· jaâura debacchati funt » quam in exterminando profli-"indoque libero arbitrio. Nam quidChrifti fidelibus peraiciofiut excogitare potuit boftis ille veritatis » quam fi vel a Pelagio feduâi omnia fine prefidfo erati» fibi tumidius arrogent, vel fatifccnti putifloque animo cum Vvidelb necef-fitati fatilqoe committant omnia ? Nihil profefto reliquum erit tum divinis legibus » tum humanis ; nullus confiliis aut cleâtoni , nullus C precibas aut objurgationi » cetcrifque id genas » locus : nulla denique jnftitia fetura eft » qua quibufdam pernas » qedmfdam coaftituta fint premia : fi pro VvjcfeC fc Lutberanonim fententia omnia de neceflitate eveniant. Prodierat hic error primum apud Gentiles , fed iummo omnium confcnfu moa nplofus eft : adeo liberum effe arbitrium » velut evidenti quodam experimento cognitum» omnium mentibusfefeinculcat. Cum igitur reliquerit Deus hominem in manu confilii fui, appofeeritque coram eo ignem fc aquam » bonum fc malum » ut ad quoecumque voluerit porrigat manum feam : nec abs re beatus ille dicatur qui potuit tranfgmdi » fc non eft tranfgrcffus , facere mala » fc non fecit! auod fub eo fit appetitu ejus» fc dominetur illius i ac denique percurrenti fecram feripwram paffim obvium fit » quod liberum ia ptramvis partem hominis arbitrium a&veret t *fatis efle vifem eft* fecro provinciali concilio libertatis hujufmodi vires fc useras exponere . Neque enim liberum arbitrium afferentes » divinam excludimus propterca gratiam) quodilli fallo totiçs imponere non verentur, atque hoe feme credulorum oculosperftringere. Sed juxta facram feripturam eo extendimus , ut voluntas humana mifericordin provenientis auxilio fuifuit» , fc interiori quodam & oecnlto fetreriorís infpiratioois afflatu eontafta » fefe convertat in Deum» Deo appropinquet» fc ad veram illam gratiam fe preparet » qu» tandem accepta fit ad vitam uternam. Neque tamen tanta grati» neceflitas libero pnrjouicat arbitrio » çum illa femper fit in promptu » nec momentum quidem pretereat, in quo Dens non ftet ad oftium » fc pulfet : cui fi quis aperuerit iannam, intrabit ad illum » fc comabit cum illo. Nec denique tale fit hujufmodi trahentis Dei auxilium, cui refifti non poflit. Quoties enim domiaus voluit congregare filio· Jerufelcm » ficut gallina congregat pullos fuos fub alas, fc noluerunt ? Fruftra certe. Stephanas Judsros dure cervicja fc jncircumcifi cordis argueret , qu·

fenh

F

anno CM&irn *M* femper Spiritui Canfeo refifterrat. Fraftra Paulas Thenalonicenfas admoneret , Sptritom or cstfagoerant , fl divinis fafpeatfosdbns hominesttevimbfliter raperentur . Trahie guidera Dau , fed fa ejas odoram mrrimul > aoa ·» , nan unco raptamnt . Pradeftiaat , etigte, ratal, fad eos fane adnhos glorificat * qni fa fide fe caritate radicati aer bona opera certam fuam vocationem electfeoemque facerfat · Et licet attingat a fine nique ad finem foctk ter, difponit tamen oasnta faaviter. Hanc igitur hrrefin , arbitrii libertatem pretias aa. ferentem , non eam damnanuu , qvippe quas jam olim ab ecclefia ~ facrofatritis conciliis damnata fit , qnam communi hominum conespciooi «r apertu fcriptura teftfawmu declaramas efle contrariam.

XVI.

Frequens tiled cft apud imprudentes, fe qui non tam animi moderatione, quam impetu ferantur , ut dum ab altero vitiorum incaute dtffugiunt , in alterum prolabantur . Cajus rei Luthrru· fidem facit , qui dum operum fiduciam nimis infedatur, nihil tandem operibus reliquum facit , atque ita unius fidei patrocinium fafeipit , ut (olam agnofeat, opera rejiciat dr condemnet . Veium fi refte perpende»· tor qua pro fide producit e fcrtptuos teftiaw» nia , reliquas virtutes non excludunt . Qum vero contra opera citat , ea omnia vel ad aimiam fa operibus fiduciam vel ad legales ceremonias pertinent . Fide quidem vivfaws, fe fine hac fatpoffibile cft placere Deo · -Si quis nihilo minus haboerit omnem fidem » ite ut monte· transferat, caritatem entem non Imbuerit , nihil cft . Fide joftifieamur , fed dr (pe (alvi faâi fumus. Et dimiifa font Marias Magdalene peccata multa , quoniam dilezit multum : *Si q»it* aufat , dicit dumfaoa *t tiUtiir* mc , /cruiMwm meum *firnmiit* , cr Tarer mees *Jil.'ftt* tum , C* ad mm <ve«wmsj , *V mnnf».* ora» apud eum *fjuinttu . y^utt igit·»* UMorar » *tnrirnt*, Crûs *ltet*, nsajsr msrem famas qd raritas , fe in vivificando faftificandoque potior : quandoquidem fides fine operibus mortua cft· Tum demum utilis eft ad faiutem, cum per dilcâionem operatur. At caritas non eft ouofa , fed per bona opera fatagit ut certam vocationem noftram ele&ionemqoe faciat» Non enim auditores legis jufti funt apud Deum « ied fa&ores legis juftificabuntur , dum ilk reddet uoicufaue juxta opera fua , dum unufquifque mercedcax accipiet fecundum laborem fuum. Quandoquidem omnes nos maaifeftari oportet ante ttimmal Chrifti , ut referat nnufquifque propria corporis » ptoot geffit , five Isonom lire malum . Ubi cos , qui a fmiftria erunt , non folum increpabit dominus , quia non crediderunt , fed quia operibus mifcricordic non vacarunt . Eos autend qui a dextris erant , commendabit non tam a fide , quam a bonis operibus; opera enim illorum fequuntur illos. Talibus liquidera hoftiis promeretur Deus, facictque tandem omnis milericordia locum unk cuique juxta meritum operum fuorum , non abfoluta condignitate quidem (urfur roras »»- d>fM *f»*t ftjJlUtt b»i»i fitnlitÀ* »/»- r«j» , f«a rrvr/aferar *in miit*) led gratuita magis fe liberali repromiSione : qua, conventione fada de denario diumo , conduxit operarios in vineam fuam , qua , inquam , qui

A fififcst sentarionsm, cum probatus fuerit, acefatae sscmm vias , quam repromifit Deus duigenrifam fa , fe ci qui fidem fervaverit , couverit bonam certaacn , curtum eonfnmmaverit , «Mossam faftitfa reddet fa illa die faftua file judex , qui nos , etfi fervos inutile· , fae miferieocdm digno· facit , In partem foods fandorum . Non jaftificat igitur fola fide·, fed magis caritas, ncc quarts opera peccata feat j fed catenas adultis ad falutcm ncccCarfa, ut meriti quoque rationem non relpoant.

•dnssMriraw *tlift* maraas, /ros sZms damcar·· swm , dt SMMsr *rtp»ll*UatitH** pmriw raqfasfts .

B

HIS leae deeratis , poflirat plura alia adjangi , veram nimia hujuunodi decretorum multiplicatione orthodoxos leâorcs gravate metuentes , haudquaquam alia In prvfcntia ceirtssMM adjicienda . Quia tamen plurima »lia fisnc hanefes , quas m editis libris , «ut peblicisjpeadicatioaibus, aut familiaribusetiam colloquiis, mfafasc usubcfcunt homines perverfi hodie praeralgoie , peftilentibns dogmatibaa Oskcnce· infieera populem Cbnftiaoom ; genemji nuerem defismfene tales damnato .doftrims elesnoam operapracfam cft fadicare » quo feciltae vitentur. Explmatum nempe cft, quod C ora alia via «uevaaMnuas hmuticoram cafamMB, fasrafas atque impietates caveotar, quam ubi detegemur ~ manifeftantur . Tunc enim oerafara facile conftat, quam vana fint ac fusilia , imo qsam ftdka fe impia coram dogmata. Atveso. ut commodfas tale· erroras dii. cernantur , enti» fubuedunter indicibus modo fequeflti.

v. Nufauam legitur Dei cognomen aperte tribui Chrifto, fa apoftolorum fe euangcliftaram literis , praterqoam fa dnobo· aut tribus locis .

1. Audemus Spiritum fandum appellare Deum , quod veteras aufi non funt.

j. Chriftus fuam moetem deplorari non vo- D fair , fad ddorari : ut quo (ponte pro falute totius arandi fofeipiebatur . Non enim deflenda eft mors innocenti'.

4. A confortio ecclefi» rrfecatur qnifquis admittit crimen letbalc.

5. Ecclefia non conftat nifi ex bonis.*

d. Primatus fummi pontificis non cft a Chrifto. Non rede aut pie ab ecclefia canuntur ills orationes , Salve regina mater mifericosdi», Regina culi, Ave mdNHMla .

7. Noviffima pars capituli ultimi euangelii beati Marci ex apocrypho quopiam euangelio deferipta apparat a ledore ftudiofo.

t. Indecoram vel ridiculum videtur , quod idioas fe muiiercute pfittacr exemplo pfalmos F fuos fe procationem dominicam Latine murmurant : cum ipie quod fonent non intelligent .

9. Baptizati infantes, cum veniunt ad annos dilerctionis, fant rebaptizandi.

■o. Infanta non font baptizandi.

it. Baptizari parvuli poftquam ad pubertatis anno· pervenerint, ut fa communibus fidei articulis fuerint inftrudi , interrogentur , ratumne habeant quod fufccptorcs nomine illoram polliciti font in baptifmo . Id fi non approbent , fortaflü expediet illos non cogi , lea fuo relinqui animo , donec refipifeant :

Ddd noc

[Marginalia: anUO CHftirri; « J; u Or. i|.; ».; Bmtftsaas 4<4··; BwCtroo MsnOsie.; IMr «·.; I«β·«« *T·; Bn>[- «M».]

CHKirri ua*. mc ad aliam inierim vocati psaoam t nifi ut ab A whariftia fomenda reliquiiqae facnunentia arceantur. Cctetum nec a factis nec a concionibos excludantur.

ia. Fomes peccati, etiamfi nullum «dfit actuale peccatum, moratur animam ab ihgrcffu coli.

i j. Juftus in omni bono opere peccat.

Omne opus bonum optime faftum eft veniale. Deos obligavit hominem ad imooffibilc » in nono Ac decimo prcccptis prohibens non concupifcere : quod qui negat, peffime facit ; & qui hoc *filium effe dicit,* plulquam peffime facit.

14. Hoc eft mortalium mortaliffimum, non credere fele damnabili Ar mortali peccato elle S obnoxium eoram Deo.

k*ûw v«ki»fc. "5· Modus celebrandi miffam» quo utitur cccicfia catholica, non eft conveniens.

16· Miffa debet dici lingua vulgari.

17. Manifeftus eft error, miflam applicare fcu offerre pro peccatis, pro fatiafa&ionibus, defunctis aut quibufeumque neccffitatiSus «i». *ut aliorum.

«·oaanA· UMwhk·. «nwi Dow- tMantai. 18. Non eft dubium, univerfos hodie facer- ^o,e· * ®°<*achos, cum epiicopi» Ac omnibus fuis majoribus efle idolplatrasi m ftatu pcrictrJofiffimo agentes, ob mifla feu facramcnti ignorantiam, abufionem Ar irrifioncm.

ewero"* *

19. Magna eft fides, cognoicere Chriftum corporaliter efle, ubi facramcnialiter eft. Sed C major eft, cognofccrc cum abfolute ubique corporaliter efle.

10. Nihil conducit ad fufeeptionem euchariftûu, fe pmparare pet contritionem, Confeffionem, fatisraftionem, At alia bona opera.

it. Non licet inducere homines ad poenitentiam per timorem géhenne.

ii. Epifeopus qon poteft quod non poffit fimplex facerdos.

13. Ecciefia non potuit illegitimate aliquas perlonas, fic quod Oon poffint contrahere matrimonium.

14. Humana inftituta fi obfervas ut humana, nihil tc juvant; fin ut divina, mcadacium D committis.

Cdiicorom ·«tot ä< vtkteofiu*· M· Lex cvangelica, quo tutiores fint hornines a perjurio, prorfus damnat omne jusjurandum; ut jam fas non fit jurare, neque per Deum, neque per czlum.^aeque per terram.

irm wi. «us d··»- ·»"·· Ь· X^· Excommunicationes non fun'. timendae, fed optande·

7. Qui venialia peccata docent effe diftinâ a mortalibus, ad infaitiam perditiffime nituntur trahere hominum confcientias.

e«ü r«Ux»«t« ***". f ¥ n j.'nlteo?* aS. Opera nihil funt coram Deo; aut omnia funt «qualia, quantum ad meritum attinet.

19. Meritum tribuere operibus, propemudum cum eis eft lentire, qui credunt nos ex operibus juftificari poffc, de quo errore damnantur E Judci plurimum. X

«nvr a»· gMtavnuv· J°- IU' q»' habent caritatem nullis praeceptis humanis funt fubjeâi.

31. Habentes caritatem noa tenentur jejunare, orare, vigilare, aut alia confimilia bona opera efficere : fed liberum eft illis facere aut omittere hujufmodi bona opera pro fuo beneplacito.

l«rc(v,u <'«® I 31. Indulgenti* prorfus funt abjicicnd*.

35, Fundationes obituum funt inventtones diaboli. Ecclefiaftici non debent gaudere privilegiis Ac immunitatibus plufquam laici.

34· Non licet ecclefiaftici* habete bona immobilia. AKMo CHMm

3$. Deoa non vult pfeudoapftoios Ae barofiarchas «stingui, fed tolerari, fi forte reGpifcant, Ac« sixaniis vertantur in triticum. Quod fi non rtfipifcant, ferventur fuo judici, cui petnaa dabunt aliquando. '»««· <l« ·*χ·»^<>- £££

3d. Decime font pmw eleemofyn* ; poffunt parochiani, propter peccata fuorum prslatorum, ad libitum lumn eas auferre. Kne, vri- <>·**

37. In ecciefia non debent effe varia vivendi genera, que religiones appellantur. E,r2'7*' ÜSI, h

38. Nulli licet invitis parentibus intrare rcligiooem. <oMit>· c–J*

39. Si proximum voco in jus, fi ei damna procuro ; que ueceflario vocationem illam pr·'torialcm fequuntur, fi etiam tamquam ethnicum omni fandorum confortio & participatione totius ecclefi* eum privatum iri obtineo : quomodo non facio injuriam qui * jufttiam peto? quomodo mandatum Deinonlolvo, qui fandam inter me Ac fraticm diledionis neccffitudinem violo? «m. · f inj-fl»- ʎli·-

v/d *frùniftt Cbrifiixun txlttruti·*, srr *tUbftXt fr· bxrttitij txnrmituaMi.*

PLURIMOS hadenus errores commemoravimus: fed non illorum fufficit commemoratio. Opus namque eft, quod Chriftianiffimi principes fuppetias ferant, aelo sciantes pro domo domini exercituum, qu* juxta apoftolum eft ecciefia. Police haud dubie Dens abfque illis uoiverfam hxrcticonim cohortem conterere ac exterminare : nullius enim creatur* fu* eget miniftetio. Vult tamen pro fiia benignitate homines fibi cooperari : ampla quoque cos donat mercede qui ei cooperantur, in ip Exfertim negotiis qu* ad fidei dignofeuntur cftare integritatem, quemadmodum mu hr indicant hifton*. Laborarunt olim adverfus hm» rcticos ftrenue Chriftianiffimi principes Conflmtinus, Valentinianus, Theodofius, Clodoveux, Carolus Magnus, Ar Ludovicus pater fandi Ludovic! 1 fed numquid prrmio defraudari funt ? minime certc · Nam apud Deum gratiam invenerunt, qna nihil in vita eft expetibilius, apud homines immortale fui nominis decus adepti funt. Contra vero principe*, qui hanrticorum confuetudine abufi & eorum deiiniti confortio, impiis erroribus non obftitere, led impendo uni fubfidium, iram Dei vindicem fenfere. Divino liquidera favore deftitutiin graves mrumnas prolapfi funt, miferabilcm vitas exitum ibrtiti. Cujus rei (ut alios taceamus > teftes funt, vel locuplctiffimi, Licinius a Conftantino devidus, Julianus apqftata, Valens Arianus, Philippicus, Conftantinusquintus, Ai- Leo ejus filius, facrarum imaginum impii everfores. Hi profedo deteftandam impietatem confcftati digna fu* perfidi* reportanmt ftipendia. Longum effet reliquorum principem, qui a fidei finceritate deficientes peftitero hrreticorum contagio infcâl funt, milerias enumerare Ac calamitates. Longum itidem effiet eorum felicitatem Ar glotiam reeeofre, qui fidei catholic* * inconcuffe adherent, furrcticos tauxquam capitales fu* coron hoftes ad internecionem ufque deleverunt. H*c itaque attendentes, pro noftii officii debito, Cbriftianoa principes mftantcr rogamus, Ac in domino exhortamur ; fi fu* fahiti confulere, fi fu* ditionis jtt- H jUibata cuftodire t fi in pace Ac tranquillitate

fub-

"JSSRT Ontim •M*· fiAditas fibi natione* cootinere exoptant , po- A tenti btaehio fidem catholicam tueantur , ac ejus hofte* viriliter fatagant debellare . Id autem hand £*âu erit dificile » ubi antiqua Chriftianifiaaorum principum in herctico*, coram libra* ~ fautore* ediâa hftaurabuntur. Qufi ialutari judiriomm feveritate exeeutioai demandentur , nulla prorfus haereticorum mooumciKa* nolli libri* noth feripeain fais provinciis reperientur . Malefan· hem conciones ceffabont * nec non *te* ciandeftina conventicula » in quibus peregrinos cultus a Chriftiana pietate degenerante* -inducere folent harctici. Uf«ne <0 emeais intupcr impiorum audaci* retundetur * ut jam orthodoxe fidei «c ecclefia catholica facrilque ejo» conftitutioaibus t audeat B nem· contraire . Hoc profcâo noftrum dcûdcriam, hac votorum famma « hrc noftri conatui gloria . Hoc eft quod tota mente expofcimua, ftr affiduis precibui a domino efflagitamus: fpcrante· » dum ftrenue Chriftianimmi principes bareticoa debellant , *te* nos piis laboribus « ne credita nobis oves luporum morfibu» trucidentur* prohibiturus. Et tum demam donabit nobis dominus fua pietate tantopere a fidelibus exoptatam atque expetitam pacem 8t tranquillitatem in hac vir* : *k* poft hujus vita decuriam conCommatam felicitatem . At vero quia (cimos non fatis efle ad hac obtinenda fideles adhortari* nifi rebelles convenienti diftriftione reprimantur* falutari antidoto decrevimus huic C negotio providere . Auâoritate itaque * qua fisngimor * omnes in noftra provincia conftitutos * qui tam impia dogmata aufe temerario aflerere * docere* fcribere prefumprerinr » hi* *feriptis* lententia excommunicationi* innodamna *!* nec non *te* eos qui illis auxilium . coniiliom , aat favorem quovis modo fuerint impartiti . Sub eadem quoque irrena omnibus nobis fubditis inhibemus * ne Lutbcri libros , live Lutheranorum quorumcumque * retinere pnefumane * qui ad pcftilentcm doârinam promovendam confcripti funt.

INDEX D EC RET ORUM D

AD MORES PERTINENTIUM.

ΊΓμμA* CHAISTI* 15 il.

'ÀNNO CNAirri

** wqfwjfe CT 4praUfav dirre/1^- *"-" cr f*»d'- txbAert debere .

XXXI. De *excemmaaicatieaibac* sm *ceacedaadù* , *"fi fre* urduA <T *gravi taafiï areae* derrr-eadb *fn itrjariit virbalibat* , *fiat medam atncet» da* gM *efficient Jeceram dijadiceat,*

XXXII. Diers/aas *fer fi* , «ar *vicariat fiu* , *vifiteat frelater fanebiae* , su *aaAtu aadiaat barttic" babitare* , CT *ad illera* txtermiaatiaaem at^u extirfatituat fn viribac elabertae .*

XXXIII. *Libri de fide (T aieribac diffirenfet* mu *âafriacaatar aarfiiat t aec alibi iarfrtffi veadi^fcar : fiM fieciali dicecefiavraac aa3aritate ty ferauffieae* , *nc friat vifietat .*

XXXIV. *Libret Utt^aa veraacala cemfefitec* , CT dr *fide ac aeeriba/ CraÛaatet Iφ valie aea debere : aifi a dicecefaait aare vifitati fiat* <F *affrebaci* , *atfae feraciffi at fablict lelaatar .*

XXXV. ^(«u *effit adacitteadet ^aefiav^ae ad exerceadaae fradicatieaie adfefalam efficiam* , *aifi a dixee/aaie affrebati faeriat CT miffi* .

XXXVI. Qaalet effit debeat verbi diviai fradicatorti , cr *qaid fetiffiuaam fraditare fladeaat, faibai ati fermeaibat.*

XXXVII. *Selec illec meadicaacec babere fetefiateae ebfelvtadi* ' fu/ *aati fer faec fralatet ditecefiait frafeatati faeriat, C fer eefdem etatmiffi.*

XXXVIII. *abbate» faeraateataae ceafinaatieait aea ceaferaat* , *aet calicem ceaficratieaem atteateat : aifi dicrcefiae aate exbibaeriat ffeciale (fi yard babeat) fifer bec frivilc/Aae.*

XXXIX. *Cam feaafa revereatia fravitatt C beaefiate facramentam acatrimenii eft fafeifieadam .*

XL. *laufiaet fiera fraccdcate efifiefi vifitatieae* * m ecclrfiït celleceatar , uryur *frattxt» aevi miraceli treater cafella aer altare aevam* , *aifi efifcefat leti de ee aetetie aate defiaierit* .

PRÆF ATIO.

IN nominedotaitfi* Arnen. Sequuntur conftitutiones edite in flero provinciali concilio Scnoncnfi * celebrato Pariuis per reverendiffimum in Chrifto patrem *te* dominum dominum Antonium * miferatione divina & fande fedis apoftolice gratia tituli fande Anaftafie facrofande Romane ecdefie presbyterum cardinalem * archicpifcopum Senonenlcm , Galliarum *tc* Germanie primatem* Francic cancellarium, *tf* reverendos in Chrifto patres epifsopos , fuffraganeos ejufdem reverendiffimi patris , videlicet epiicopos , Carnotenfem * Parifienfem , Meldcnfcm* Antiffiodorenfem* Trecenfem* Nivernenfem, Br Petrum de Stella * vicarium epifeopi Aurelianenfis , per eumdem reverendiffimum admiffum* una cum clero totius predidc p.rovincie, legitime congregato *te* evocato anno ab incarnatione domini 1517. dictenia menfis Februarii , qua fuit inchoatum prrdidutn çondlium * *tc* continua profecutione dedudum ufque ad nonam diem Odobris anni vicefimi odavi fupra millefimum *te* quingentefimum . Qua quidem die extrema fuit manus iupradido concilio impofica.

ANNO CHAim JJS».

DECRETA MORUM.

I.

Paultu gentium apoftolus * cum Timotheum in primis admonuiflèt ut a pCeudoapoftolis creditam fibi plebem avocaret * qui volentes efle lego dodores non intelligebant que loquebantur * neque dc quibus affirmabant * protinus ad mores converfus * *Obficn* * inquit * pri- «««« Msrnem *fieri rifiirniteti* , era/iaws * p·- *ftalatiaaet* * jra/Mram *aQiaaet fn amaibac beminibat* * pr· rsj4ss * CT ms«4us fW *i» feblimitute* ess^iruri *fiet* * *at traaftullam* CT fxur/am «iram qoiu *i»* m*a« *fietate σ' caftitate.* Proinde Paulum imitati * dc fuffraganeorum noftrorum confilio & alienfu in primis diftride injungimus * ut per cathédrales * collcgiatas , parocniales , *tc* alias quafcumque ipfius noftre provineie ecclefias * fiant preces tam publice 3uam privatim , quibus avertatur ira Dei * *tc c* peccatis noftris meritam non fumat ultionem . Nam fi precibus locus aliquando affuerim * fi qua olim orandi ncccffitas inftitit , ea profedo hac nobis noftra tempeftate fele offert * qua atroces- afliduofque bellorum tumultus inter Chriftianos principes exardefeere videmus : *te* navis ecdefie pluribus Ichifmatum undis *ja*data vane doânne ventis fluâuat . Orandus igitur benigniffimus Deus * ut qui noftris iniquitatibus offenfus hadenus in puppi dormitaf. At videtur* exurgat, *te* diffipentur inimici ejus, imperet mari *te* ventis , ceflctque tcmpeftas : peftilentes herefes in dies pullulantes tollat , talfa amputet dogmata , diffidentes *tc* exulceratos principum animos conciliet : pacatifque herefum procellis * fatifeentem Petri naviculam tuta tandem ftatione recipiat. Sandiffimum dominum noftrum papam *te* ftatum hierarchicum ecdefie in perfeda caritate contineat : *tc* Chriftianiffimum regem noftrum ac fupremum dominum incolumem nobis fervet , votorumque compotem efficiat * ut commifliis ilH populus Deum unicum pacis sudorem agnofeat, *tc* in agendis illi gratiis totus inhiet & inardefeat.

II.

Sacro hoc approbante concilio » ftatuimus & ordinamur, ut omnia fincere , pure *te* munde fiant in domo domini , fine labe labiivt infoieione , aut fpecie mali. Ad quod prelati* ecclcfianim catbedralium *te* collegiatarum cadi, tula, archidiaconi, abbates* abbatifle.Br aliqusrcumque peribas ecclefiaftke , diligentem gerant curam & ftudium exercendi , adminiftrandi. *tc* esequendi* onus eia a domino conceflum * (ne languis iubditorum de aaanibas eorum requiratur) non quzftus caufa aut pecuniae . Ideo ftatuimus* inquam * *te* ordinamus * conformiter ad fucrorum conciliorum * fandorumque patrum decreta , ut manus fuas illibatus * integras *te* intadas ferrent , juxta juris communia difpofitionem *tc* ordinationem » ab omni eiadionc abftinentes * non obftantibus quibufeumque juramentis* ftatutis * *tc* confuetudinibus introdudis , *tc ia* futurum introducendis . Irrationabilem illam confectudinem f'udicantes* qua ad unam prehendam receptos, uorum in dida pntbenda predeceflbrum non receptorum (a quibus jus non habet » fed a mtqJKêm

'AitilS' emum -j* cnnfcreote vel jnftitueote) pleres receptiones fisivere compellatur . Provideant autem dime-fani , *e ecclefiarum parocbialiu* reûotes, matricularii , *aut* alii quicumque , indebitas exaâioocs pro facramentocum , facramenta-Jiumquc ac divinorum adminiftntion* faci, ant.

III.

Et ut deinde de mioiftris ecclefia'provideamus , ne circa promovendos ad facros ordines fraus aliqua committatur, facro hoc approbantoprovinciali concilio , dc fratrum noftrorum fufinganeorum fententia *te toiMt* ftatnimos , ut promotionis tempore , otdo qui proxime fequitur, diligenter obfervetur. Ut quantum attinet ad artatum & mores , non prius promoveant dictoclant fuos ad aliquem facrum ordinem, quam viderint literas teftimonisles presbyteri parochialis, qu* contineant duorum aut trium tcftium probatorum , non fufpcflorum , depofitiones juramento folcnni firmatas de faflieicatia statis promovendi , *te* de probata fc inculpata illius vita . Quo abloluto, inquirant, h promovendus habeat feientiam, a jure ad ordinem fufeipiendum requifitam . Neque aliquem ad facerdotium promoveant , nifi qui (quantum fragilitas humana patitur) fciat ea qu* contineatur ia canone , Qu* ipfis , }«- diftindlooe,

IV.

Porro in grave clericalis ordinis fcandalum ae dedecus videmus haud paucos facerdotcs nudos ac mendicos . Prohibemus itaque , ne aliqui ad facrum fubdiaconatus ordinem effumantur , nifi fub titulo benefidi viginti librarum Parifienfinm ad minus , vel patrimonii fimilis valoris . Saper quo per vicario» noftros in 00-ftra dimccfi , aut in dimccfi fuftfagancorum noftrqram, per eofdem fufliraganeos, eoramve vi. carios vel officiales, fiat dihgens inquifitio per teftes omni exceptione majores. Si autem tiro-Jus patrimonialis ad cum pervenerit ex ccffio» ne , aut donatione alterius : fimiliter inquiratur , an profitais» fummam poffit reditus rei ccflis reprsfentaic. Deinde fuperfraude, liqua intervenerit inter cedentem *tc* ceflionarium , exigatur facramcntum cedentis ac ceffionarii. Jurabit autem cedens , fe donafle fine ulla fidione , aut fpc in futurum recuperandi : cellionarius autem affirmabit, nullum efle inter fe & cedentem padum dc rcltitutiooe rerum ccffarumt fueque intentionis efle ilia retinere , ac quamdiu vivet illis uti fcfrui, Prohibemus autemdiftrifle, ne ordinatus ad titulum patrimonialem , eumdem vendat , aut alienet line l pertniffione epifeopi ordinantis, donec beneficium aut patrimonium pretaxati valoris fuerit aflccucus.

V.

Et quamvis epifeopus originis , beneficii, aut domicilii, non fotam ad ordines promovete, fed etiam literas dimittorias, ad ipfos ordines concedere poflit ; injungimus tamen luffiaganeis noftris , ut fi quando iiteras dimiflbrias ad facros ordines indulgcre voluerint, ne indigni affumautur , obfervent ordinem qui fequitur : videlicet quod volentes impetrare literas dimifforias accedant ad diarcefanos : qui fuper

A pomiffiiartate, literatura, moribus, beneficio ieu patrimonio inquirant t ferveotque diiigcnter pradiâas folctmitacc* f perinde ac fi mprcA pria ordinare relient. Ac tuae fie examinato concedantur liter* dimiflori» : remittaturque iu examinatus cwar literis ipfis t in quibus eu iam declaretur pradiâa folennitas fic obferva-*w,* fiatque mentio exprefla de beneficio aut patrimonio , nt epifeopus , ad quem ie conferet ordinandus , eum fine fcropulo promovete AmfO CHtrrrt ij >«.

teras dimiflbrias obtinere cupit , non poflfc commode accedere ad fuum epifeopum , tone semittatur fuper orate , literature ae moribus, B «t primV examinandus ad epifeopum , cui ii. tene dimifibri* prsfentabuntur t inferaturque ia illis literis dimiflbriis claufula , Super quo confcientiam tuam oneramus . Provifo tamen * quod nunquam concedantur liter* dimifloriar, nifi illi qui habuerit beneficium aut patrimonium ptetaxati valoris.

VI.

Sed quantam attinet adJam promotos ad iaccrdotium, injungimus fuflraganeit noftris, ut iuper illis diligentem & accuratam faciant ioqiiifitionem. Et quos invenerint promotos ante aetatem legitimam, juxta juris dilpofitionem ab C exeeutione ordinum fufpcndaat, doocc ad anatem legitimam pervenerint. Et quos vita reprehenfibues cognoverint, debite coerceant. Quos Œr non efle literatur* fufficientis depretiat , ab exeeutione ordinum fafpendant, donec in fcientia, qu* ordini eft reqnifita, ad plenum fuerint inftniftj.

VIL

Rurfus quia nonnulli, fu* ignoranti* flr incapacitatis *te* deliflornm confcii, fugientes examen fuorum epifeopormn , fcientes fc non efle ab illis promovendos , ad curiam Romanam confugiunt, etiam abfquc literis dimHToriiseo-P rumdem epifeopormn » fle io eadem curia fe fit. ciunt promoveri *d omnes facros ordines , per quofdam atterentes fe efle epifeopos, & habere a Romano pontifice au&oritatem ordinandi , *de* quoram poteftate ac commifliooe non apparet : fintque ordinati hujufmodi promoti extra tempora, ac interdum tribus iucceffivis diebus t talibus dicerefani non permittant exeeutioaem fuorum ordinum , nifi vifis diligenter commdem literis t conftito etiam fafficienter de poteftate ordinantium , fc eorum commifliooe eh a Romano pontifice cooceffa . Ad b*c etiam, quod rurfes examinantor de vit* , fcientia, -- tate , ac inquiratur de beneficio feu patrimonio . Qui fi in prodidis aut aliquo promiffo-E rum inventi fuerint minus fufficientes , declarentur fufpcnfi ab exeeutione ordinum , modo *te* forma fupra declaratis.

Vili.

Cetcnim, quia ecclefie Dei nihil magis officit , quam quod indigni proficiantur cur* animarum, *te* ad aliorum affumantur*regimen,* qui feipios regere non poflbnt s dioecetani eruo ad parochiales cccleuas non ioftituant prolentatos *b ecclefiafticis laicifve patronis , nifi cos prius diligenter examinaverint t neque indi-

anno CHRuti ijfi.

indignos pnrfictant , aut incapaces admittunt. Quod h qui fint in/htuti vcl provili , e'.um per fedem apoftplicam , nihity minus dierceta- ni cos examinent : 8r fi minus idonet tucitnt inventi. , ad adminiftrationem beneficii non admittantur , fed iocd eorum per epifeopov inftituantur vicarii idonei , quibns congrua por- tio affignetur. Et tamdeu in beneficio admini- ftrent , donee fic inftituti âut proÿifi Hteratn- ram (adedentem alfccuti fuerint , aut fint xta- tem legitimam adepti.

?s>

IX.

Cumque grave nimts-fit fc abfurdum « quod, quidam ecclefiaiutn pirlati , cum poffint vi- ros idoneas ad beneficia' ecclefiaftica promove- re , aftutneic non veientur indignos , qnibus nec motum honcihs , nec litcrarum fulhcientia Itiftrigatur ; camahiatis feqnentes afteClum , non judicium rationts , unde, quanta ecdefiis damna proveniant , nento fan® mentis igno- rat . Nos ergb volentes huic moibo medeti , prxeipimus btnnibus & fingulis collatoribus , Enrtermiffis indignis , idoneos aflumant , qui ‣ eo 8c ecclefiis gratum valeant impendere fa- mulatum . Fiatque juxta faerttm I.ateranentc concilium in provinciali conoiio diligens in- quilitio , ut qui poft primam & letundam cor- reptionem fuerit repertus culpabilis , a benefi- cus conferendis per ipfum provinciate Concilium fufpendatur : inftituta in eodem concilio per- iona provida fc honefta , qu® fufpenfi fuppleat dcfcAum in beneficiis conferendis.

X.

Ad not (quod atAirius dolendum eft) per- venit quod in multis cathedialibus fc colle- giatis ecclefiis hujus noftra piovincix , null® tint aut ufque adeo tenues quotidian® diftri- butinnes, ut vix tertiam partem giollorum fru- ftuum afccndant . In quibus haétenus invaluit confuetudo , quod illarum ecclcfiaium canonici abfentes , per ititcteflcntiani unius du. i grofles fruâus totius anni percipiant . Ex quibus va- .gnjj materia oritur , cultus divinus (quem augeri optamus) diminuitur, onicium (propter quod beneficium ecclefiafticum datur) omitti- tur, qnibufdam clericis admodum ignaris tenui precio conduisis , cura divini officii committi- tur : quod unico contextu , non fervatis inter- ftitiis temporum ab ecclefia perfixis , per hu- julmodi mercenarios tranfeurrendo & fynco- pando cclebiatur , ut aliunde ex qucftu trulla- rum vitam libi mendicent . Nos igitur cupien- tes prsdiâis occurrere & quantum pofîumus adverfus futura cavere , facro approbante con- cilio , hujufmodi confuctudmes tamquam' ec- clefiis nocivas , & cultui divino detrahentes , caftamus A revocamus Hifque non obftanti- bus ftatuimus quod dioecefam in fuis dicecefi- bus dictarum ecdefiarum canonicos per juris re- media , etiam fuarutn przbendarum privatio- nem, ad fuas ecclefias revocent : diftoique gref- fes fruâus , pro majori parte in quotidianas diftributioncs convertant . E: relidentes fc di- vino officio aâualiter mtereflentes fecundum •neniuram laborum plus nwnnfve capiant emo- lumenti · fab obteftatione divrni |udicii omni- bus prveipientes, ut rcipeâu htijmmoJi quoti- dianarum diftributiotuim jura antiqua laciorum

Dsmmtut nr»uonil>i- <io.

oncilinwtn fc patrum décréta integre obier* vent & obiervati faciant.

.CHXfSTi

XI

Redores ecdefiarum (qnormrt fingufatii eft cletta induftria) compellantur per futtraganeos noftros , quoad fieri potertt , ad perionalcm icfidcntiam : neque cum iffis de non reliden- do , nifi caufa probabili intercedente, difpen- fexur

Et in ecclefiis pwcocbialibus per fingulos dies dominicos presbyteri parochialcs curati jxr fe, aut vicarios coium , clara voce fc in- telhgibili, ac verbis maternis, annuntient de- cetn precepta decalogi , & articulos fidci· Et ft qui fuerint presbyteri, quibus non fuppetat doarina , ant ptzdicandi gratia , legant fc dedavent piædiâa die dominica nntsn capi- tulant Joannis de Gurion , in opeie fuo tri- perxito .

XII.

Admoneant ficquentcr curati Jttos pirochia- nos , ut interline millt patochiali diebus do- minicis fc feftis per hebdonfadam occurrenti- bus. Et ut ad omnia iMa , qu® per frngulos dies dominico* m pronis prrcipiuntur , dili- genter attendant . Quod fi legitimo ceflante .mpedimento , abfque hcentia fui curati , per tres dies dominicos neglexerint inteicile mifl® parochiali , denuntient ftatitn promotoribus , ut pro menlura contemptus vel oftenf® pu- niantur .

Hortentur infupet iidem curati eofdcm pa- rochianos fuos, ut frequenter peccata foa con- fiteantur , & (aeramentum eucharrfti® perci- piant ,.pr»fertim in feftis folemnibus, fc tem- pore infirmitatis, aut peftis, aut ubi inftat pe- riculum mortis : (eu cum mare funt navigatu- ri, aut per divctla loca peregrinaturi .. Quos etiam commoneant , ne peregt.inentur fine li- teris teftimonialibns Chriftiamtatii eorum : qua· iidem curati per fe aut eorum vicarios, fi pe- tantur, liberalitcr tradant .

Curati diligenter advertant , fi parochiam eorum, ad minus femel in anno, fandam ec- cleii® communionem eochariftiamque perci- piant : fc communicantium nomina , fi com- mode fieri poteft, feripto redigant.

XIII.

Volumus etiam quod in fingulis parochia- libus ecclefiis non fohim dicatur mifla pato- chialis dominicis , fed etiam aliis per hebdo- madam diebus divina officia , fecundum pri- mam fundationem ipfius ecelefix , vel illius augmentationem, celebrentur.

Et ne divinus cultus (quem omnino auge- ;i defideramus) minuatur , fundatorumve in- tentio fraudetur , per dioecefanos compellan- tur omnes fc finguli redoies ecdefiarum pa- rochialium , capcllani , aliique bénéficiât! , leprofariarum aliatumque domorum admini- ftiatores , ad oftendendas exhibendafquc li- teras fundationis , inftitutionis fc augmenta- tionis beneficiorum fuorum fc adminiftratio- nuvn : ut omnibus vilis , de divinis officiis , juxta fundatorum intentionem , quod op- portunpm fuerit , ab eifdem dicccefanis fta- tuatur ·

Inhi-

"Xhho · CHXim »1»·. Bv wpallia

. Inhibtm®» CMellas dc novo erigi, conftrui, etiam omnino vtraias rerdificari, line direcefanorurp licenti* <k permiffionc-

Non liceat in orator»» pnvatr, , qiue in domibus privatorum interdum habentur , milfas celebrare prxtcitu difoenfationh fedisapoftolic® ·, nifi prius vilis ao epitropis, recogniti, Se approbatis diétis literis dit pentationis : tranfgreflorc» autem per ordinario, locorum pecondigna pkAantur .

Sed quia in diverforii, aut holpitus hint interdum capellae , ubi viatores ac tranfeuntes partira celebrari faciunt , neque curant ad ecdefiam parochraletn, vel aliam ecclefiam accedere; precipitous fuftiraganeM noftris* ut inhibeant tub poena iufpenlionis a divinis omnibus &, fingulis presbyteris fibi fubdrtir, ne -n hujufmodi cacatis deincep, celebrare attentent . QuiaSamcn extranei facerdote, a celebratione miflx , aut tranleuntes ab auditione facile cohiberi non portent, idcirco iidem 4g,ffr*ganei noftri prohibeant iub perna excommunicationis vcl alia poena , magifttis diâorum holpitiorum , ieu diveriorum , quod non p . antur deinceps in illis c.,pelli> celebrari I

XV.

Item ne populm diftahatur a mifla parochial· , Sc ab auditione mandatorum Dei Ar ecclefie , prohibemus, ne in capellis ab antiauo etiam{ epifeoporum auâoritate fundatis , li® miflse celebrent, r . quam ili® , qu® de fundatione extitennt . £e ii qu* fint mill® , 3ue ex tenore fundationis dici debeant die omrnfco, non dicantor, nili port miftam parochia lem .

Admonemus infuper iuftragsneo, noftro, » nt ex caulis premilfi, , 8r prxlertim hoc empore, quo videmus multos 'adduci ad· cqivemptum przceptorum eccleii® Ar tniniftrorum ejuidem : non facile admittant fundationes expellarum , quibus ordinatur celebratio mill® dominico die, ea potiflimum hora, qua populus univerfus convenire debet ad audienda divma, prsceptaque Det *r ecrleft® .

DvifttttiU* yvuwiiib·»· conicnidh Et ut magis ac magis tollatur occalio cclebrandi tniflas io locis ac oratorii, privatis , injungitur fuffiaganeis noftris, ut non fint faciles ad confecranda altaria portatilia: fed tunc demum ad ea confccrandâ accedant , cum intellexerint ca efle requiiita pro ecclefiis aut iliis locis, m quibus ticitv celebrator. Et per fuo, decano, rurales abofve officiariot provideant, ne prtediâa alraru portatilia retineantur in domibus privatotum .

XVI.

Cum autem deceat domum Dei fanâitudo , ftt cujus in pace faâus eft locus , ejus cultus fit cum debita veneratione pacificus : fit ita. que juxta Greeorii decimi concilium generale Lugdunenfe ad eccleliam humilis Sc devotus rngreflu, : Gt in ea quieta converfatio , Deo grata , infpiciennbus placita, qu® coniiderantes non folum inftruat , fed & reficiat . Ceffent in ecclefiis uoiverfitatum te focietatiim quarumlibet concilia, conciones A publica parlamenta . Cedent ecnfxbuktiones quclihct : ceflent vana , &r-multo fortius foeda & prof*na colloquia . Cclient poftremo queeumque , qu® divinum poftunt perturbate officium , aut oculo, divin® majeftatis oftcndcic : ne ubi peccatoriam eft venu poftulanda * ibi peccandi detur occalio, aut deprehendantur peccatacommitfi . Prohibemus idcirco , ne hiftrioncs aut mimi intrent ecclefiam, ad pullantium tyrnpaaro , cithara , aut alio inftrumento muiicau neque in ecclefia, aut juxta ccdefiam (uis pulfent inftrumcntis. Prohibemus anfuper,. ne fiat deinceps feftum fatuorum aut innocentium , neque erigatur decanatur patelle.

anno* qir isti rijis. Mimi aon* ,""™', ζi lα» mtuu. ■*"'"".

XVIL-

Et cum in ecclefiis Dei pialtnodia cantanda prxeipiatut,, ut fidelium devotio excitetur, m hoc n (Citirnutn diu<m. nque officium , tc mirtatum Celebritate, , artidtie clero ac populo iub maturo tenore diftinâaqœ gradatione cantantor , 'U eadem diftiuctione coli beant , & maturitate deleâciit . Piopteiea pnrcipimu, , ut in ecdetii, fini mulici cantus diftmai ac dilcreti , moventes cor ad devotionem com· punctionemque. Porro in eccleliis prrtextu mubci cantus non hint audiendae public* Cantilenae & lafciv*. Neque enim , inquit Hieronymus, in tragoediarum modum guttur tc fauces medicamine funt leniende, ne, dum blanda vox queritur , congrua vitta ncghgatur . Nam ut cantor minifter Deum moribus ftitnulat, cum populum vocibus deleâat. ira lafcjvu, animus dum lafcivionbus dclcCtaiur modi, , eos fape audiens emollitur tt tangitur-. Curent ergo facerdote, Sc clerici fic (jios cantus inftixuere , ut modeffix honeftaque pfailendl gravitate , placidaque bc grata modulatione, fic audientium aures delimant , ut provocent cacirentque «d devotionem eompunAionemque ; non ad lafcsvram t cordifvc aut animi titillationem ,

Organorum ufum ecdeüa a patribus ad cuitum lervitiumquc divinum recepit. Nolnmus itaque quod organicis inftrumcntis refonct in ecclefia impudica aut lafciva rmelodia , lcd tonus omnino dulcis , qui nihil prnrer hymnos divinos & cantica fpiritualia icpnrfcntet

orgoiora·, "f"· ·

XVIII.

Et ut in majoribus eeciafiis enhus Dei viwi ianâior , juxta majorem traditione, , in melius reformetur , ftatunnu, ut in carhedralibus ac collegiatis & conventualibu, ecclctii, horia debiti, , fignis congrua pullatione prwmifli» , laudes divin® per ungulas hfiras › non curfim ac feftinanter, fed traâim cum paufa decenti, pnefertim in medio cujus libet vcrficuli pfalmorum, debitam faciendo inter folemne tc fériale officium differentiam , reverenter ab omnibus perfolvantur -

Hora, autem canonicas diâuri, cum tunica talari ac fuperpelliciis mundis, freappis, justa temporum diverfitatem, ingrediantur eccle(ias : captrtia, almutus , rei bitreta tenentes in capite. Qui cum in choro fueriir» gravitatem fervent, quam locus & officium expofeunt : non cum sliis coafabdlante· feu colloquente,, aut literas fen fariptora, alias legente, . Et cum pfiillendi gratia ibidem conveniant, muta aut clauia labia tenere non debent : fed omnes, prae-

ANNO CHRISTI •i*·· praiertim qui majori tangantur honore , in pialmi› , hymni» & cantici» , Deo alacriter modalenter .

Cum dicitur Gloria Patri *Se* Filio *Sc* Spiritui fando , omnes confurgant .

•nutf. ». Cum nominatur illud nomen gloriofum » Jefu» , in quo omne genu fleditur celcftium » tcrreftrium *8c* internotum , omnes caput inclinent .:

D« effici» «hX^» ". * qoepiam 'ptOatim ie w. Nemo ibidem »- eum hone/n communi eant*otur » ▼«! dicat priwi» officium . Nam non Tolam officium quo obnoxius eft cboco fubtrahit » fed *Se* alios pfallcute» pert"bat ·

· Super his debite obfervandi» » aiiifque ad divini officii profecutionem ac chori difciplinam fpedatftibu» » decanus *Sc* capitulum » vel cui onus incumbit. diligenter invigilet , hincinde ♦ ne quid» inordinate itat » circumfpiciens .

Horum autem tranfgreflore» » illius horx , in qua circa prxdida exceflerint, vel alia majori , prout tninfgvcffioQis gravitas exegerit , pleâatur pana .

XIX.

'Admonemus bénéficiâtes *Se* alios in factis ordinibus conftitutos, qui ad horas canonicas tenentur» ut fi orationes luas Deo acceptas fore cupiunt » non in gutture » vel inter dentes › feu dcglutiendo aut fyncopando didiones » vel colloquia aut rifus intertnifcendo : fed live foil , live sflociati , diurnum noâurnumque officium reverenter, verbifquc diftindis peregant : ac tali in loco , inde a devotione non ictrv hantur .

Quicumque in ecclefia beneficiatus , prxfertim dc maioribus , divinorum tempore per ecclefiam vel foris circa eam dcambulajndo , aùt cum aliis colloquendo viius fuerit , non iolum illius hor· , fed totius diei diftnbutiones ipfo fado amittat, Et fi femcl correptus non deftiterit, per menfem diftributionibu» careat : *8e,* fi pertinacia exegerit , graviori pane fubjiciatur . Regulares , qui in convcntualibus ecclefiis circa pradida exceliciint , iupenorum arbitno caftigentur .

' X X.

Conftituitur tabula in choro , in qna quid per unumquemque ex canonicis vel aliis beneheiatis , in fingulis horis ner hebdomadam aut majus tempus, cantandum legendumve fit, defcribatur. Qui autem fecundum quod ibi perferiptum fuerit facere per fe vel alium neglexerit , pro qualibet hora diftnbutiones unius diei amittat.

Qui in matutinis *Sc* vefperis , ante Gloria Patri primi pfalmi, confimiliter in aliis horis , in mifla, ante finem epiftolc ufque in finem » divino officio non interfuerit , (nifi forte nceffitate cogente, ac petita ac obtenta licentia, difccdere oporteat) pro illa hora abfenscenfeatur : falvis ecclefiarum confuetudinibus, fi quae forte circa hac ardiore» cxiftant . Idem obfervetur in iis qui a principio ufque ad finem in proceffionibus non permanierint. Pro cujus executione deputetur aliquis, onus habens notandi perfonas lingulas, ftatuto tempore non convenientes , juramento adftridus agere fideliter, *Sc* nulli parcere ·

Praçipimu» etiam conformitcr ad ftatutum Erecedentis concilii,, quod in illisecclefiis, quius fingulis horis certa diftributiones ftatuta non funt . omniao etiam de«erolfis ftudibut , h opus ht, deputentur : ut juxtA mcnluram laboris plus minufvc quifque capiat emolumenti. Tollentes prorfus abufum illum , quo in una dumtaxat hora prefens totius dici diftributiones ufuipat. Et illum , quo prepoliti », vel decani ec<alii officiales , ex hoc folo quod officiales funt , licet adualiter pro utilitate ccdefie non abfint , quotidianas diftributiones percipiunt . anno CHr ist i m». nuc (c(Uu. <u·» ><«l»· £4^"" tummni*» »l>utin o.· 4

XXL

Cum aurem , fecundum apoftolum , is qui altari fcivit de altari vivere debet , ftatuimus ad juris dilpolittonem , ut omnes & finguli canonici ecclefiarum cathedialium *Se* collegiatorum noftrx provincia , lucrentur & percipiant poft eorum receptionem te admillioncm in fratres, grollos frudui, *Sc* alios quofeumque fuarum przbcndarum , pcifotiaiitcr relidendo *Se* dclerviendo fuis beneficiis , «qualiter inter fe diftribucndo . Nifi ex fundatione corumdcm locorum lpeciali &.' legitima , fufficienter probata , predidi groffi frudus pro certo tempore aliis ecclefiis aut piisufibus, exprefle pertineant *Sc* deputentur. Damnabilem illam confuctudinem judicantes , qua in certis ecclefiis prxdidi frudus ad certum tempus, in utilitatem cedunt jam iccptoim : live qua cavetur, ut ad ceitum tempus fint de novo reccpti , expedantes : veram corruptelam *Se* notoriunj abulum , tales *Sc* limilcs , declarantes per hoc praeiens nolltum ftatutum . Et qaoniam difpolitione j it is duo canonici affiftentes epifeopis , fçu dc familia corum cxiftcntes , fimiliter *Se* alu privilégiât! , debent gaudere groflis frudibus iuarum praebendarum : idco non intendimus eis rrxj'jdicare per hoc prxicns ftatutum , led vo- umus eos illibatos conlcrvarc in diâis fuis privilegiis . (Or 9 «xifuemdo „icften>.

Ditxccfani ftatim poft diflblutum prxfcns concilium diligenter vilitabunt breviaria , miffalia , antiphotulia , ac fandorum legendas . Et qua deprehenderint in illis fupeifiua, aut non latis pro ecclefia dignitate Convenientia , ipfi continuo tollent *Sc* rcfecabunc , *Sc* qua viderint elle neccfiaiia, adjicient. 4"*^' im&uufb llbu"·

XXII.

Fide dignorum relatio ad noftram auditum perduxit , quantum in multis monafteriis fit a prime inliitutioms puritate reccflum, liquident illorum canobite fic vitam monachalem & rcfularcm rejecerunt, ut *Sc* moribus *Sc* nomine *Sc* abitu religiofi haberi & nominari vereantur. Qiiod fi in premillis gubernaculum discipline contemnatur , hoc iolum rcftare videmus , ut religio naufiagetur. Rebus itaque in deteriora prolabentihus obviam ire volentes ftatuiaius » ut abbates , abbatHlr , priores , priorlife , *8e* alti religioforum iuperiores , quocumque nomine ccnicantui , fic fua monafteria in cultu divino , vita *Se* moribus , veftimenti» monachatibus, cibis *Se* potibus, reforment, *Sc* fuo» religiofos *8c* moniales , ad vitam regularem *8c* monalticam, fecundum infti'utiones luorumordinum *Sc* alias legularcs, reducant, quod in eis nihil rcperiitnr , quad divinam majeftatem *Sc*

AWNo CHRISTI ijat. Gmplicium animos offendere pofSt. In pnemifEs amem, per dioecefanos in fuu viGtaticmibus diligens inquilino fiat. Et qu* reperetint deformata, reforment, omnino corrigant : qu* fuper pnediâis fada fuerint fequents concilio referant. Et ne notorium illum abufum, quo nonnulli regularem apoftaGam incurrendo, fine habitu regulari etiam in publicum incedere non crubcfcunt, fub dilfimulatione pertranfire videamur : ftatuimus, quod canonici regulares dc cetero fuper vcfte exteriori togam lineam, tam intra, quam extra mohaftcrium, ferre omnino teneantur. Nili forte fuper hujufmodi tog* non deferenda, privilegium habeant : quod fuis diceccfanis exhibere infra duos menfes, a die publicationis computandos, habeant : Qui vifo privilegio, 'fuper alio habitu patenter diftinâoa veftimentis clericorum frcularium* ordinabunt, ut expedire & juris elle videbitur.

XXIII.

Omnes clericos, maxime in facris conftitutos, admonitos efle volumus ; fe cum in fanâorutn loco Gnt, ncceflitatem bene vivendi, non licentiam peccandi efle aflccutos I Idcirco eos hortamur, ut opera fanâoram exerceant, luceantque coram hominibus opera eorum, (intque vere illud fal euangelicum. In minifterio vigilantes fcfoliciti, plantent, evellant, diffipent : & cum fumtno ftudio «dificent qu* pie» ratem refpiciunt.

Infupcr profeflionem fuam probent habitu, icilicet ut per decentiam habitus extrinfeci intriniecam morum honeftatcm oftendant. Veftitus ergo clericorum, maxime in facris conftitutoram, non lit expedoratus : fed a collo defuper undique claufus, a manicis, lateribus, & retro.

Cum elationis habeat calumniam, quidquid propter venuftatem, non propter neceflitatem accipitur : & ne bona ecclefi*, qur pauperum funt, in faftum & corporis ornatum (qui a Caerato ordine alienus efle debet) convertantur, inhibemus omnibus & fingulis eeclefiafticis noftrr provinciae, ne veftimentis exterioribus & fagis oblongis fericcis, m publico aut domeftice utantur, fub poenis arbitrio dioecefanorum imponendis. Non ramen intendimus ecdcGafticis ex (anguine regio aut ducali ortis hujufmodi veftimcntorum fericeorura delationem prohibere : quos tamen hortamur ut in fuis veftimentis decentiam eccleGafticam obfervent.

XXIV.

Veftes Gnt talares, non fronciat*, aut partit*, nec nitnia amplitudine luperflu», nec plus equo conftriâ*, in quibus clericalis ordinis honeftas Sc modeftia, non faftus ja&antia, vel elationis vitium, deprehendatur. Non etiam Camillas gcftent (quod dicunt) fronciatas.

Non pannofi Gnt clerici, aut in veftibus laceri. Neque enim afteôatz fbrdes, aut exquiiitae deliciae, laudem pariunt.

Non caligas partitas aut fcacatas allumant, neque circa genu diflutas, non lunatis feu cornutis, ac nimis fencftratis calceis utantur. Non annulos in digitis deferant : nif; forte hujufmodi lint, quibus id ad decorem fuarum dignitatum permittatur I

Ipfi quoque clerici in facris prafertim conftituti, 8e eorum commenfales, neque comam retaxent, aut barbam nutriant ; <ed tonfuram, coronam, feu rafuram habeant, fecundum ordinem fuftm honefte rafam:

Denique juxta Concilium Lateranenfie pannis rubeis aut virjdibus non utantur : ab iis denique abftineant que in eodem concilio continentur.

XXV.

In inceflu quoque honeftatcm exhibeant, ot cavitate itineris, mentis maturitatem oftenant. IncompoGtio enim corporis, rifusdiflblutus, indecens oculorum vagatio, inequalitatem indicant mentis.

In converfatione autem cum laicis ita fe habeant', ut neque ex nimia familiaritate, aut converfatione cquali, reddatur contemptus dignitatis : neque ex nimia aufteritate, taftu aut pompa, fuperbi aut plus equo elati judicentur.

Neaue in publico ludant pila, aut aliis ludis, maxime cum laicis. A ludo alearum, altifoue, qui a forte pendent, abftineant : neque ludentium fautores, fpeâatores, aut telles exiftant.

Non fe admifeeant choreis publicis, tripudiationibus, aut ialtationibus : non turpes, amatorias, aut lafcivas depromant cantilenas, feu cantantibus faveant aut adGnt.

Non in fcenam velut hiftrtones prodeant, non cotnerdias vernaculas agant : non fpeâaculum corporis fui faciant in publico privato» ve loco.

Qu* omnia cum omnibus facerdotibus funt indecora, 8e ordini clericali multum detrahentia, tum illis przcipuc, quibus animaram cura eft cotnmifla.

XXVI.

Incontinentes facerdotes, 8c coneubinarios clericos, epifcopi per fe vel fuos officiales ad continentiam 8e ecrieGc regulam remediis convenientibus revocabunt. Salutares pcenas, juxta fandorum patrum decreta, 8r laetorum ae generalium conciliorum canones, in illos (fi moniti non defiftant) exequentur.

Contra clericos venatores, vel negotiis fecularibus implicitos · G a venandi negotiandi» ve coniuetuuine moniti non deGftant, ad ponam AutelianenGs concilii & alterius Latera» neniis procedetur,

XXVII.

Et cum facrum Viennenfe concilium ftltuerit, ut monachi in fuit Gbi commi(fis adminiftrationibus vel prioratibus non prcfumant foli habitare, fed G proventus prioratuum vel adminîftrationum hujufmodi foite non fuppetant, duobus aliis vicinioribus locis, ad eorum monafteria pertinentibus, vel ipforum monafteriorum officiis, aut inter fe invicem, prout erit commodius, comconfenfu 8cconfilio abbatum, per locorum ordinarios janiantur : nos illud Vien» nenGs concilii tam falubre tamque providum ftatutum obiervari prreipimus.

Ad hoc ftatuimus, quod moniales, cujufcumque ordinis eaiftant, morantes in prioratibus, qui non funt idonei ad confovendam reforma»

€iO«

ÂNW<>" CHRISTI rj»». tionetn, fc conventum cuftodiendaj*, aeque ad >d forte redditui eorum fuppetere poflunt : remittantur ad abbatiam ico monafterium . unda hujuftnodi prioratusdapendent. Redditus autem praediâorum pfioratutun applicentur abbati* . Vel mopaftario, ubi etiam pro menfuta augmenti augeatur numerus religiofatum · Ex ordinatione autem epifeopi providebitur de fervitio Competenti in ptrdido prioratu celebrando per presbyterum fzeuiarem : cui de confenfu religiofarum, per eumdem epifeopum congrua portio affignabitur. *

D· trvvc·· *^ÏMαi·' fa aiiraa* 4krt«ii ni- Et quoniam funt aliqua monafteria Cta extta ptovi^*·»™ npftram , a'quibus dependent prioratus, infra limites provincia noftr* conftituti , rogamus diœcefanos locorum , ut religiofas illotum prioratuum advocent ad fuas abbatias , feu monafteria t ofietentes . quod nos *8t* fuffieganei noftri etiam curabimus mo. do conlimili ad abbatias noftrarum diocccfum revocare religiofas . exiftentes in prioratibus extra provinciam noftran» litis , quinus infuificicntes redditus efle nobis couftiteiit.

XXVIII.

Item conftituimus , nt in monafteriis monialium tot inftttuantur moniales , quot de facultatibus emumdetn monafteriurum' (reparationibus ecclcliz , claulur* , & aliarum regularium domorum , nee non *It* proceiluum expenfis dedutftis) commode fc fine penuria i.iftcntan poflint. A quibus pro ingreuu, aut receptione , nihil prorfus prztextu confuetudims . aut quovis alio quaeiito colore * exigatur . Si qua tamen ultra eas in hujufmodi mouallcriis fe recipi petat , id non interdicimus > dummodo congruam fecum atterat penfionem . qua cum ceteris religiofis numerariis alatur . Non tamen in locum numeratiarum iuccçJjt ; fed decedentibus numerarii» ali* nove *Se* pauperes fubrogçntur,

Π« ft.ta tt· gubrium , tenru- ** ,w ' Provideant etialn epifeopi , ut illud falubre ac frugiferum decretum , incipiens , Pcrjcu|ofo f jn eo prsfertim , quod continet do claufura perpetua monialium , fervetur , ac perpetuo cunodiatur . Nihil enim mains officit regulari monialium dilciplinr . Ipiritualique profedui , quam referai is clsuftri ieptis , tortifque pro cujulque earum nutu patenti. us . frequens & licentiola extra monafterium evagatio , *it* tamquam ruptis obiebus , diffoluta ac iniolcns ultra metas conventus eruptio . Siquidem exinde dedecorofa enalcitur earum cum laicis perfonis tam viris quam mulieribus convcrfatio : fc prxter cetera lalutis animarum detrimenta , ingens in praecipui pendentis earunidetn caftitatis peri(litatio .

XXIX.

Cum autem ea , quz ad ceitum ufutn pium fint largitione fidelium delimata, non debeant in alium ufum converti : prccipimus , juxta concilium Viennenfe , xenodochia , leprofanas , e'eemofynarias , fc alia hofpitalia, quocumque nomine cenicantur , vilitati fc reformati per eus , ad quos id de jure ftatutove in locorum fundat sone appofito . vel ex confaetudine prclcripta > aut privilegio fedis apoftolicx ipcAat *it* pertinet . Gubernatio vero viris providis fc difcrçtjs ac boni tcftimonii committatur : qui inftar tutorum fc curatorum pneftare juramenta , ac dr locorut* ipforum bonis inventarium conficere , fc ordinariis feu locis iliis > quibus fubfunt loca hujufmodi , Vcl deputandis ab eis , annis fingulis de adminiftritione foa teneantur reddere rationem t volentes quod h*c in provifione feu commiffione » qu* fiet de eifdem hofpitalibus t exprimantur , Tiuwp CHRIST^ sn« .

XXX.

Cum ex multiplicatione, confratiianim f«p« monopolia oriri contingat , & quae in ufus pios confumenda funt , in crapulam converti videantur : fiquidem dies feftos confratriarum, non aliter fe confratrcs digne celebrare putant , nifi comcflationibus fc ebrietatibus deferviant t facro approbante concilio * fub potna excommunicationis inhibemus : ne aliqui , cujufcuthque ftatus extiterint , confratrias erigere, fc de novo inftituere , fine epifeoporum cx. preflo confcniu fc approbatione , audeant . Antiquas autem , quas per epifeopos inftitutas aut aliter approbatas fuiffe conftiterit , toleramus . Omnem baculorum delationem » confratribus fc aliis quibufeumque , tam extra quam intra ecclcfiam , nec non conventiculares comedationcs , maxime diebus feftis illarum confrattiarum , fc cx denatiis earumdem fiendas feu folvendas , fub pradiâis pernis prohibentes .

Ordinamus infuper , quod quantum ad antiquas confratrias attinet , teneantur confratres , feu procuratores , infra fex menfes a die publicationis prxfentium , atfene diorcefanis , corumve officialibus aut vicanis , ftatuta . fi 3ua habeant : fc cofdem ditxcelanos inftrnere modo & forma quam in cis fervant ; de quantitate reddituum , & in quos conversant ulus ·, ut fic , juftnia mediante , quod fuper his opportunum fuerit ftatuatur , omniaque ad fobiietatem fc modeftiam revocentur . Alioquin , eia piis (ex menlibut , ad earum annullationem proceditur .

β«<>ıı<Λ·» «. iu-ftno'··. <»·«>>·'»»* >** Eildem enniratribus & aliis delationem calicum, valorum , fc capparnm ecclefiafticarum , prohibemus . Injungentes de fuffiraganeorum noftrorum confenfu, facerdotibus fc aliis per provinciam noftram conftitutis , nc ipfas deinceps concomitentur , aut illis defer. viant . Exnunc autem juramenta qu* folent przftare in ingreifu omnino reprobamus fc ealfamus : prohibentes ne deinceps juramenta fufer obfervatione ftatutorum prxdidarum conratriarum , aut preftentur , aut exigantur . lit etiam , ubi confratri* erunt permiflae, volumus quod ab invitis prn egreflu nihil exigatur .

Confratriarum provifores , procuratores , feu magiftri , ve' gagiatores eccleiiarum parochiahum , teneantur preftarc juramenta in initio officii fufeepti , coram epiicopis aut eolutn officialibus , eliganturque lingulis annis , mox reddituri de receptis fc folutss rationem. Et pecuniae , quz fupererunt , applicentur per cos vcl in dium reparationis eccleli* . aut curam feu alimoniam pauperum , aut alios pios tifus , piout epifeopus arbitiatus fuerit .

XXXI.

ΛHNO
CHKirri

XXXL

Infuper , ne quit per excommjenicatioaem , quam pro pnrcipuo mucrone eccin&t habet , a fidelium communione ex levi caufa innodetur ; iacroapprobantc coacilio prohibemus , quatenus de cetero null* excommunicationes concedantur , nifi pro gravi caufa : 8r ea cognita » fecundum formam juris i gcncralefque monitiones in forma malefaftonim ·, non decernantur pro injuriis verbalibas, niti forte atrocioribus : quarum diftinâio arbitrio officialiuih relinquatnr . Quos nihilo minus diligenter & diftndc tnooemus, ut omnino cavean: ab illarum 'nuit'· tiplicatione, ne in vihpendium 9c contemptum deducanturl

XXXII.

Statuimus fc precipimus , ut ad tollendas herefes, que magis ac .magis (quod dolentes referimus) pullulant » dicccefani juxta facium generale concilium, aut per te aut archidiaconoi feu alias honeftas perfonas , bis in anno , aut fzpius, fi res ita poftulaverit, parochum, in qua fama fuerit haereticos habitare , circumeant : & ibi tics aut plures boni teftimonii viros, vel etiam, ubi opus Merit , totam viciniam , jurare compellant, fi quos Ibidem hereticos, vel aliqua occulta conventicula celebrantes, vel a communi converfatione fidelium diffideutes, feiverint: fc quos fcivciint epifeopi* , fcu eorum officialibus, indicare . Qui vero ex his juramenti religionem obftinatione damnabili refpuentes jurare forte noluerint , hoc ipfo tamquam iuipedi de hzrefi reputentur, Br contra eos tamquam hrreticorum fautores proceditur . Qui autem fic indicati fuerint , nili fe ab objedo crimine purgaverint, vel fi poll purgationem in priftinam lapii fuerint perfidiam , canonice puniantur.

XXXIII.

Quia hereticorum mos eft non folutn facram leripturam convellere , ac relicto vero feniu ad fuain phantafiam contorquere: fed 8c facros libros transferre, fc in eiidem libris ac facrorum dodorum, fcholix quadam & annotationes marginales , fed depravatas adjicere » quo eam , quam pollicentur , libertatem ob oculos obtrudi it (implicium, eolquc fallacibus errorum involuctis quali tenaci viteo involvant , B: in criornm labvrinthum conjiciant . Inde eft quod hujus fxcri concilii auftontate, •c de confcniu fuffiagancoium noftrorum , prohibemus, ne deinceps per provinciam noftram imprimantur libri (acri aut lanâorum dodonim , qui vel dc fide aut moribus ecclefiafticis habeant tractatum , line noftra hiftragancorumque noftrorum per luas ditrcefes fpcctali auttorita'e B pcrnrlfionc. Contra facientes iplo fado ieiitcntri excommunicationis fubpceaiit .

Et (i qui fin: tales libri feu in provincia icu alibi imprclfi , prohibemus fub eadem excommunicationis poena, praedictos libros vendi vel publicari, fine noftra (ut prius) fuHiaganeorumve noftrorum pcrmiflione . Adjicientes fub prrdiitis panus, quod eiidem libris non, adjiciantur annotationes marginales que haecefim

A lapiant, aut fcandalofefini, «c piarum anuum offaifivx. | anIJO › CHKIJTt

XXXIV.

Verum quia intelleximus libros nonnullos , feriptos lingua vernacula , & impios 8e leandaiofos , per noftram provinciam .enchiridii more, a quibufdam circumferri , *k* a laids , pueris, ac mulieribus , interdum publice » aliquando occulte legi ; qui ctfi forte incertos habeant auâores , nemini tamen dubium oft eos ex marcria^operis ab haereticis fc perditionis magiftris prodiiflc: de fratrum fc cocpifcoporùtn noftrorum confilio Bc confenfu pnucipi-
B mus iub excommunicationis pcena omnibus fc fingulis , cujufcumque flatus ,' conditionis aut fexus, ut ti quos habuerint libros , fidem aut mores concernentes , a viginti annis citu in vulgari fcu Latino fermone editos, eofdem ad diaccfanum fuum conteftim deferant t ut cum ab eo aut ejus vicariis fc commiflis vili fuerint kdulo & examinati diligenter, eorumdem librorum vel interdicatur vel permittatur ledio. Quorum quidem librorum , feu jam imfirdlorum , live pofthac imprimendorum , fi edio pcrmiiîa fuerit , addatur eifdern libris decretum epifeopi , quo figruficet per fe asft alios dodos 8c approbatos vuos fcipium examinationem diligentem fccific, ac tunc demum
C eorum publicationem permittere . Volumus autem hoc prsrfens tam utile tamque falubre ftatutnm per lingulas parochias ptovinci* nofttat ter aut quater in anno publicari .

XXXV.

Invidens femper humane faluti rizaniorum fator diabolus , quod in agrum dominictrm per fe direde non poteft, id nonnunquam per fuos , quos poffidet , cupiditatis igne fucccnfos , exquiritis modis efficere conatur . Siquidem dum nonnulli praedicatores , quzftores , vel fallo nonnunquam rimttlats religionis habitu lubimrant , predkationis officium , cir-
D cumvent is parochialibus presbytet is, ufurpant , novas dodrinas , fc irnenumero hrrefes , apud rudem plebeculam dilleminant .Et benevolentiam valgi captantes adminiftratoribus tam ecclcfiafticu quam farcularibus detrahunt , fub* duos fuis majoribus rebelles fc penitus inobedientes reddunt : plantate fingentes deftrount, (editiones excitant , icandali immittunt . Et dum quem venantur , quxftum fuerint aflecuti , continuo recedentes , anxias fuorum auditorum animas , promiffie fibi .'alutis fpe vacuas , fed fc variis expofitas periculis , relinquunt ertorum laqueis multiplicibus involutas . Nos eigo talibus viam , quantum cum Deo poflumus , praecludere cupientes , pracci-
E pimus omnibus fc fingulis fufhagancis noftiic, ne ullos, cujufcumque ftatus, ordinis vel conditionis cxiftant, pizdicatores, qtizftorcs, religiofos feu Izculares , extraneos live diacefanos, quavis occafionc , feu caufa , ad officium praedicationi* in ecclefiis per fuas diacefes conftitutis, petmittuit, toleientve: nili ab ipfis fiiffraganeis, eorumvc vicariis, approbati, fc ad hoc nominatim «niffi exstiterint. i>«-- ***
utoJe ra»iw , fecundum apoftolum , *pndinkutit, η.β mittantur ?* Et veritas ipfa dicit in evangel io : / ‹'»are *Joiutittim utttf'n ur tuent* *Mm.. $.*
ria/ ›.» *mt'lèn* /vau» . Pioindc infti agmici no-

ilΓ4

"anno" Ari aufto· ad praedicandum mittant., nili viros A
I CNtut i state matufts * iqoiibus graves » te in facris
• fsi. literis fu®cienter crudito* .

'Eofdem etiam fuffraganeo* admonemus * ut fi I*r fe anf alios probos ac dele&os viros prasdkare voluerint * evaogelium Chrifti fincerc populo annuntient 8r perdicent . Imitentur veftigia Chrifti * pntcipicntis apoftolieis viris»
MMk *c. ' {PnsJsra/s emmfebarss mm» csvarara. Et iterum I
Msaa. *a. DmsJv easaas gratte fervere f at Imesdaw vUû. CeArnt m fandis illis concionibus profanarum tegum minime neceflariarpm Citationes t poctaramqM audoritate» fupcrvacanese » iabtilium queftMOtfm, & plerumque futilium* inanes allegationes . A ridiculis etiam hiflirioflkiiquc 'ismoisÆus abftincant. B

XXXVI.

Sint paedicatores, juxta Grerorium, in verbojdifcrcti: nc vel tacenda proferant, vel dicenda reticeant. Prscdiccnt rutius lacrurn evangelium i innitantur interpretationibus facrorum oodoruoi . Jnftruant populum ad obfervationem proceptorum Dei, ut fidem ineoneufle teneant i atque omnibus mandatis Dei Ar eccle-fi- pareant ' ncc ab cjufdem ecclefi· decretis *- ûnftionibtu devient*

Sint etiam prédicatorum fermones cafti Ac examinati * ad amorem Dei populum trahentes , drteftentnr vitia contionatores verbi divi- C ni , alliciaatqne auditores ad amplexus virtutum. Habeant pre oculis pro fcopo honorem Dei te profedum animaram* nihil ad gloriam te oftentationem faciant, non queftui fint intenti , aut vindida appetentes .

Qpod C feces fecerint , aut fi populum more Icurraram viliflimorum , dum ridiculas Ar aniles fabula* recitant , ad rifus cachinnationefque excitaverint : aut , quod deterius eft , fi pralatis ecclefi*, principibus , faeerdocibaf-Juc detraxerint , ac tandem populum ab obeientia fuperiorum retraxerint) cumdemqueabfoltitione decimaram ac aliorum, ad qu» jure divino Se pofitivo funt omnes obftridi , abalienaverint : no* volumus tale* tam ineptos St D
beMH k pcrniciofos concionatore* ab officio praedicationis luipcnJi , & a fui* fuperioribus pro modo & menfura cxcefTu* acriter puniri. Per prxlen* aamen ftatutum non intendimus derogare Clementina* Dedunt .

XXXVII.

No» pretciea cupientes animarum periculis * quantum cum Deo poflumus , contulere , volumus omnes Se Cingulos intelligere , quod illi foli Mendliantes habent poteftatem abfolvendi * qui primum per fuos provinciales cuftodes , minimos, priores * guardianos * alioive eorumdem Mendicantium praelato* , eledi fue- E rint tamquam fufficicntcs Sc idonei , vita probati* difcreti, modefti atque periti; inde fuffraganeis noftris in fuis dicrcelibu* per prefaces Mendicantium prolatos prssfentati, qui ab eiidem epilcopis ad audiendas confeOiones lini commiOL Qui fic eledi, piuientatl, deputati* feu commim, juxta canones conciliares * Sc Romanorum pontificum decieta , confclftone* libi confiteri volentium libere audire poflunt , imponere poenitentias falutares * 8e beneficium ablolutionit impendere. Declaramus autem non competere Mendicantibus lie deputatis fe commiflis , ia abfolvendo ampliorem poteftatem * a NKO -
'quam 'curatis vel psrochialibus facerdotibus» eft CMBJSTI
a jure concefla : nili foriam eia ecclefiarumpre- 'ijsl.
lati , uberiorem in hae /arte gratiatn fpecisliter' duxerint faciendam . Guardianoi aytem * cuftodcs, Se alio* fratrum Mendicantium pr»-fedoa , hortamur in domino , .ut in ccclcfiarum fuorum conventuum foco ad. legendum aptiore chartam prafentatorutp fuorum nomina continentem ftatuant ; quatenus qui volent Mendicantibus confiteri * videant prius fi fine dc nominatorum Ar approbatorum numero » alia* abfoluto* fe non fore intelligent.

XXXVIII.

Quoniam abbate* nonnunquam attentant munut confirmationis conferre, idque vendfcant ex confuctudtne prskripta ad fe pertinere : noi attendentes hanc impofitionem manuum a Chrifto primum inftitutam , fe ab apoftoli» recc-{•tam , folii epiicopis (qui apoftolorum funt hceceflorcs) reieivatam , confuetudinem hujulinodi (quas potius corruptela dicenda eft) reprobamus I Quod fi qui lint qui contendant libi competere hanc facultatem ex privilegio ' volumua' quod , cum piimum fuerint requiliti a fuflvagancis noftris , de privilegio fidem facere teneantur . Et idem ftatuimus obfetvandum * quantum ad illos qui calicum conicerationem attentant.

XXXIX.

Sane cum matrimonium a Deo rerum omnium conditore in paradifo St in ftatu innocentia inftittftum fuerit , litque * tefte apoftolo * facramcntum t proinde cum magna reverentia ac devotione fakipiendum , utpote in quo (ficut te in reliquis /aeramenti*) gratia conferatur : prohibemus ne in Iponfalibu* aut nuptiali benedidione fiant rifus , cachinnationes, aut alia ridiculavètbaenuntientur. Quinimo moneantur afhdati, quatenus jejuni, contriti, Se contcfli , ac com multa reverentia ad hoc facramcntum accedant. Illum quoqueabulum , qui invaluit in quibuidam partibus , ut bcncdtttio nuptialir & mifla celebrentur ftatim poft mediam nodem , tollimus At amputamus : ftatuente* , quod talia deinceps non fiant * nili poft oitum iolern ac illuccicentem dictn . Siquidem exemplo perniciofo interdum compertum cft , folemnitates hujufmodi nu-K;ules fic in latebris Se occulto fadas clandeinis matlimoniis viam apernifle , te occationem dedifle contemnendi tam excellens facrasnentum , Se laicivias ac fpurcitias quafdam committendi

Sed cum ex clandcftinis matrimonii* gravia eveniant in dies icandala ac pericula , volumus omnes contrahentes , confulentes , fcicnter intereflentes , auxiliante* , Ar adjuvante* fententia* excommunicationi* ipfo fado fubjaccre .

XL.

Et ut nihil fine difcrctione in ecclefia Dei fiat , expedient ft rationabile vifum eft . propter lafciva* imaginet fe veritati fciipturaenon convenientes* li in poftcrum , precedente epifeopi aut commifli ejus judicio de vilitatione* imagines in ccclcliis collocentur.

Ex

AHXO .CHRISTI riit.

E* mukorum fida relatione didicimus , fimpliccm populum aliquando levi afiertione miraculorum ad unum Se alcerum locum populariter concurrifle , candelas Se alia vota obtuJifle. Ut igitur credule (implicitari nobis com* naiflr plebis confriamus, St novis impudenti" bufque hominum mente corruptorum ad ouatftum occationibus obviemur i facro appronante provinciali concilio , diûriâe prohibemus, na quis pofthac miraculum ' de novo faâum pretendat ; sieve intra aot extra ecclefiam , titulum, capellam , aut aleare pretextu novi miraculi erigat, aut popnli Conçut lum in miraculi gratiam Se- venerationem recipiat : nifi Ïrjus loci epifcopus dc negotio quid fefitienuos tcpendumqûe fit Caufa Cognita decreverit .

Cluilii itndïfîb .

Et quia parum eflet jura Se ftatuta eondtre, nifi eflent qui ea tuerentur Se executions demandarent , idcirco volumtis , ftatuimus , Se ordinamus fub poenis ante didis , omnia Sc

A fingula fupra leripta , Ïtc » ut pnemittitur , in dicto facro provinciali concilio decreta, ftatuta St ordinata , per omoes Inffiraganeos noftros in iuis fynodi» intimai i fc publicari iHaque in futurum inviolabiliter obiervari , etccutionem hujufmodi pcenatum ciideen noftris iuffraganeis tenorem przlentium committentes · In quorum omnium St lingulorum Iidem Se. teftimoniutn-^rcientcs literas, feu pr»f«ns ptiblicum inftrumentum , decreta Se ftatuta noftra in /e continentes ,.tive continens , exinde tien , St per notario» publicos fublctipt'». diUi provincialis concibi feribas , feu * gradarius , tignari fc publicati , ftgillique noftri Judirnu» fc firci - mus appentione communiri . ANtri) Chr ist i

B Datum Se aéfutn Parifiis, quoad premi(forum conclufionem St definitionem › nobis in eodem concilio pnatidentibus in domo foliis habitation^· noftr*, fub anno domini tnilleiimo quibMgjrlinao vigetimo oâavo , indiâione (ecun da, die vero nona menfis Oâobris , pontificatus fandiflimi in Chrifto patris fc domini nofta domini Clementis divina providentia pape iβρ timi anno quinto ·

ANNO cKRisTi

""--CLEMENTIS PA PÆ VII.

CHRISTI m,.

Ad Chriftianifiimam Francorum regem Francifcum primum epiftola de indidione concilii generalis anno 1533. e* commentario rerum ad concilium Tndcntinum fpedlantium .

CarilErac in Chrifto fili nofter , falutem & apoftolicam benedidtonem.

C

SUPERIORE biennio, ficut tua rnajeftas recordari poteft , cum fereniflimum Cnfarctn , quamquam pro fua inclyta pietate omnia conatum , tamen in conventu Auguftano nihil remedii ad hzrefim Lutheranam in Germania tollendam , pre illorum obftinatione **afferre potuifle** audiremus : folumque concilii generalis remedium **a** noftris predccetibribus in cafu fimili ulitatum » fc ab ipfi* Lutheranis foftulatum fnperefle videremus ; habita laper oc cum venerabilibus fratribus noftris S. Romane ecclefie cardinalibus matura deliberatione , ad ipfius concilii generalis indiâionem in D Italia fc loco ad hoc commodiore celebrindt devenire intendentes , id t>z majeftati , fient Cetari , & ceteris principibus tignificandum commumcandumque auximus , eamque nolitis literis fuimus hortati , ut tam fanâo fc necef- fario operi pro tua ptrtate , fc Chulbaniflimi titulo , proque tuorum nuprum perpetua corfurtudme favere , caufamque ianetz fidei cuna **tua.** ft fieri poflit , przientia, aut fa'tem oratoribus Auls , tuique regni **prrlaus** adjuvare Ur tueris & in hoc te fc illos interim pieparare pro ebtnmuni officio velies . Poftea vero ea **afifione noftra** per apparatus Turearum **primo** pcrtutbata, fc deinde per eorum in Hungarians **St Germaniam** irruptionem prorfus interrupta , E frfpcnliique propterea omnium principum Chriftianorum anttrus , toto hoc interjecto tempore **de ea re** filere coa&i fuimus. Nunc autem ipfis **hoftibus Dei benignitate** repulfii, cuna lereflif- fitnus Cciai nobifeum Bononie cougrcilus inter cetera publice falutaria hoc quoque de indice '· do generali concilio nuh cum ruerit i'lvdque

non fulurn a Lutheran is ut antea, fed a ceteris Germanis principibus fc civitatibus in pioximo Ratifponenfi conventu flagitatum , (eque omnem operam fuam, cum apud nos , tum apud teges fc potentatus cctcros in id pollicitum hiifle dixerit t nos une non folum Chriftiana ca mate, fed etiam noftri debito muneris , quod a Deo omnipotente accepitnu» , aftrifti , ne tot animas m illa hziefi pericli: ni , quantum a nobis przftari poterit, ulteiius finimus , no- Uras partes, noftrumque officium in principibus omnibus ad ipfum concilium adhortandis tune fulceptum a nobis , terrore immaniflimi hoftis interi upturn relumere continu.-ndum cenfuimus, ut lanctz religioni tantis erroribus illic implicitae tuccutramus , fc cum vetere pietate tranquillitatem & quietem Illi inclyta nationi tam valido Chriftianitatis membro reftituamus . Quamobrem te , fili nofter in Chufto cartffime › qui primus ab iplo Czfare lereniffimoquç fratre ejus affinibus tuis jam in hoc unanimiter concordibus ad cjufdem concilii generalis convocationem pie conlentirc , i'ludque eunt tua , (i fieri poterit, przientia, aut (altem cum oratoribus tuis , fc tui regni przlatis, ficut antea tuz majcftati fcripferatnus, juvare fc tueri, ac te fc illos interim ad hoc przparare, &* de tua fuper hoc voluntate, quam non niti tc dignam fperamus, ad nos pericubere quamprimum velis, ut cum Crlatis , ac tuo , & Romanorum regis, ctterorumque principum ac potentatuum ad quos feribimus , & quorum neminem tua majeftate accedente dcfeâuram confidimus » unanimi voto fc confenfu ad indiftiooem ipuiM concilii commodiore loco celebrandi , ficut fc tunc tuz feienitau lcripliuius , adjutore domino devenire pcflîtr.ua . Qpcsnadmodum hec plenius & dinutius nofter apud te orator tuse

ÂMnÔ" CNRItri «jh·

fcienitati coram explicabit . Datum tn civita- A M noftra Bononia fub anaulo pilcatotis , dic a. faauarii, anno 15jj.

" Frtncifti I. ïiM(»τηη» nÂ CIntente» i'll. ftuifitt».

BEATISSIME pater, reddit* lunt nobis tua liàtra , quibus tuam mentem li- Kificas in concilio jChriftianorum cogendo : o gratias , quod tameie tua lanCfitas fit animata , ad hoc'prafertim tempore, cum palam lit omnibus illud cogi , fi unquam alias, elfe necefle . Quod ad nos attinet, mon eft cur magnopere de hac re urgeri ,' vel tua fanâita- B te tefte<, debeamus , quum jampridem quid haberotaus animi plane indicaverimus , videri /feffkct operu pretium fore, ut tum rite , tum etiam dc eorum quorum intereft voluntate, eo loci ejufce rei gratia conveniatur , ubi omiiBs rebus profanis de cauU religionis trsitoriu , . decidaturque \ nemo ut poftea cxiftai! qui aas fidem abroget, que in en conventu definita invenientur. Hoc tam pio inftituto nihil eft quod pro fissgulari noftra m rempublicam Cfirjftunam devotione nobis ncc prius poflit nec antiquius videri. Beatiffimc pater , Deys optimus maximus fanâitatem tuam in rcfta fanâr*ecclcfie adminiftratione diu» przftet incolumem . Farifiis die 17. menfis Februarii 1533..

-^NN^ CHXisri mi

Osslivit io Phi l 1 rr ll s a 11, S. I.

• -- Eodem anno Chrifli dwMini MDXXX1I1. celebratum fu life Vienne Allobrogum provinciale concilium praHuJe Petro Palmeno Vienaenfl archicpifcopo accepimus acedum tamen videre illud *TP·*· excufiim ha/lenui licuit, neque apparet cum novilUmia Gallic conciliis Ludovici Odefpu· de la Meichiaiere cura ac. Audio anno I*si. uno Gmul volumine publicatis. Quod vero ad Prlomenfia attinet, Catius elfe arbitratus ium de in I^oilim tts&ate , aut cnidin cupalpum Poloni induftliain m rebus patoe luo accuratius caudcaodis cxpcûate.

ANNO CHRISTI •Ji*·

ANNO CHRISTI

P U L I P A P 1 I I.

PAULUS III. ante Alexander nominatus , C natione Romanus , ex nobili Farneliorum familia genitus , optimis difciplinis Florenti* inftruâus , multifque egregiis animi dotibus exornatus , poft res multas prsclars geftas, juxta illud quod dicere folebat :

feni» »tli»r firtnnn ft^nttnr.

Mula· qiMn- 4· iM>aui«a Rar' 4<fla tMUfafa.

cardinali creatus eft pontifex tertio ldus Q^°bris . anno Chrifti if 34. tempore Caroli quinti imperatoris . Initio pontificatus prrter Alexandrum Farncnum Guidonem Afcaniutn nepotes fuos , Bcnbutn , Sadolctum , aholque viginti eminentis doârin* & lingularis prudentis viros in numerum cardinalium elegit. Henricum VIII. Anglir regem, quod legitima uxore repuduta aliam duxiffet , multa- D que alia contra publicam ecclefix pacem Bc dignitatem perpetraflet, regno rcgiilque infigniia Ipoliavit. In exped.tionem Tunetanam Criari duodecim triremes duce Virginio Uifino tranfrnifit . Ut vero aidvu, fuum de repubhea Chriftianade Czfare bene merendi detideriom offenderet, univcriat clui! bcncdiâurus , cique Icta ac faufta precatuni· , Centumcellas profctftus fuit . Carolum Czlarem infigo i viâoiia obtenta in Africa revertentem, magna cum gratulatione Roma excepit , eutnque ad peaiim fuorum ofcula admit-1. Ejufdem Czfaris rogatu , ad tollenda de religione diilidia , erroreique qui fenfim univerfam Germaniam pervadebant, convellendos , concilium Mantua anno E Cequcnte i$37- celebrandum indixit : verum certis dc caulis idem poffea Vicentiam tranftul?.. Tureis Dalmatiam ferro & flamma vaftantibus, tolennes fupplicationes indixit , quas ipfe nudis pedibus obivit ; miffifque ad omnes pnneicipes legatis rogavit , ut confociatt in capitalem Bc juratam Chriftiani nominis hoftem arma arriperent . Interea Pettum Laifium ecdcfiaftici exercitus ducem creavit , Uibem moenibu« cinxit , initoque fordctc cum Crfatc Bc Venetis inftruâiflimam claffcm contra lurcas intc'iciter emitit. De Carolo & lianciico rege conciliandis diu fruftra laboravit . Romam reverfus nuptias inter Margaritam Auffriacam, Bc Odavium nepotem , quem Camerini ducem jure beneficiario creaverat , celebravit : Perulinos , qui ob sudum falinarum vedieal der fecerant , armis perdomuit . Celari ad Algerianarn expeditionem trajeduro apud Lucam occurrit, atque cum eo de celebrando tinivesiali concilio , alnfque reipublicz Chriftianr ne5otiis communicavit. Quod cum pontifex 'I rienti. celebrandum indixilict , ob pellem grsiantem Bc ingruentia bella Bononiam tranilu·, lit . Cumque dc pace Bc concordia inter Carolina imperatorem Bc Francifcum Gallorum regem (vpe fruftra laboraflet, tandem hujuscaufa publicas fupplicationes indixit , Sc quod per fe non poterat, Dei auxilio adjutus, poft multorum annorum frviflima bellà tandem impetravit . Cumque ob caulas praedidns concilium nonnihil diuradum effet, veritus ' Caetar ne tardius quam expediret concilium religionis negotium abiolveret, quibufdam negotium dedit conRribenda cujufdam formulae (quae paffim dicebatur Interim, five Intend igio) qua pci Germaniam ufque ad concilii definitionem uteienturimiffam ad fe concordis formulam pontifex reprobavit· Societatem nominis Jeln , qux auâore Ignatio Loyola nobilt Hiipano inftituta eft, quxque orientales populos convertit , & harrefio Lutheranam prope exftitpavit , magno totius eccleli* catholic* applauiu&r emolumento comprobavit Bc confirmavit. His omnibus rite pcraâis obiit iv. ldus Novembris anno domini 1$*9 cum fedillet annos »$· & dies 18. •*Ml< fcpultus eft in balilica lanüi Ve:ri·

C ON.

CONÇILIUM COLONIENSEL

PROVINCIALE, auctoritate

.Hermanni archicpifcopî f ηµi poftea in hxrefin lapfus eft pro reformatione clericorum r Ac ceremoniarum tccleiix , cdebratutn anno doimui MDXXX VI. tempore Pauli papa: HL Ac Caroli V, imperatoris.

INDEX TITULORUM PRINCIPALIUM ac capitulorum concilii provincialis *Colonicnfis* I. anno MDXXXVL celebrati.

PARS PRIMA.

DE MUNERE E71SC OT^LI.

Officium epifeopi , poft verbi prttdicaüon»m , confiftit potifmum m mtpofuient manuum, IT yftiutione acie urum .

PARS SECUNDA.

-αμμ O ciuüxn IM<-

XXX· vitium qnxrtn cierno /
**.* #
xxxI. Clerici na menaient fint, multe mmv> fcncratuf^t .
«U I. JLmhmmv cltnci fnptrfiieiofi , fcurn . tunofi et leviculi .

PARS TERTIA.

pars quarta

-AMM>» CIUURI if|fc

PARS QUINTA.

PARS S■■TA.

xxi. In-

PARS SEPTIMA.

PARS O C T À N A.

PARS NONA.

anno **. *..."***.» mA^Arx·» ta *datbeu ftriffl-*
Ctausn «··//<·<·.
•II* «XI. (MMfoWm *frateraetattt*
>*·

PARS DECIMA.

I. *Dt vita at ttavtrfatieae taeaafHta.*
« ♦ Ng^·» «·*·"·'/·' *fnftflieae tnun M·*

I t1. *MattataAi ptreaiee , M libme itrvint* m MeM^friw* *dttradaat .*

1 'I Xfc·· *afft&a* «û4 *tuafMeada.*

* J* ··M/kriû *babeadat , fBi deerat Ititet* A-*atiai.*

VI. Perbi fredicattreae ia attaafieriit tffe tfvr-ttrt .

VII. *Menâtbi bene iadelit 4A atadeatiat "tir-ttmll .*

V X I I. *Menialtt »t» tfft alligatfAat , at aulli fixant fat , at vetaat , fatri nut fraffin nnfittantur .*

1 x. *Mvtatant tffe faalatiae fecit* vtaaafleritn*, ac ufuryatn* btffitii fac fatal t»at atteffn vndtraaJum.*

x. *Pifitatit xeeaafleriera* atttffdtia .*

x *i.^Sataftuofl mtaiaUaat frafefiti abngandi , gy /frageltf actatmi ceaflitatadi.*

n 1. *ia Bttaafttriil attaialian» , vi&aite ae atea-faat tetteataat* efft efertert.*

mI. *Dt frafefitù ft!ltarit naeaerraatibat .*

XIV. *Plfitanda demat fratntat Ttattaictntat, divi Jtaaeii Bafrifle ,* CT *Tanaitarum.*

x v. *Dt vita σ' tenvtrfatnat xeaaecbtrane .*

xv t- Meantbtram fladie atfat txtrtitatitnet fiua-Itt tffi aferteat.

XVII. *Menathet vafit fub caflodiam rtvtcaa-dtf.*

tv 1 I I. *Literal frivatat attaacbt eat attaacha, tafnffu abbatit, refigaare ata lucre.*

II*- *Caaaatflaraat faralariuat atarts reformandi.*

PARS UNDECIMA.

t. *Dt beffitallbut & txfbaaatrtfbut , aluffUt id Itaut tin Itcii.*

It. */» beffitalibaj ia frimit anima carenda, dt-tndt ttrfai .*

1 1 I. *ia bnffitalia fai rttifiendi.*

1 v. *la beffitalia fanfertt tfat loci, abi evaflitata faat, fttiffiataat rtcificndet,* mmj vmm *ctnta-litfii marbit imfUtitot .*

V. *MtaAicaatibvt validii bnffitalia tlaafn ,* cr *attaiititattat inttrdiilam tfft nfartert .*

vt. *Magiflremm beffitaliaae fravi afftilai Aaat-naatam.*

iravitet ft.cent , fiai ta faaftraat

PARS DUODECIMA.

I. *DtffkbaNi, tyfegrafbii, at bibiitfnllt.*

I 1. *Scbela inter vifitandvia rtfarganAx ac iafti. tatuJa.*

III. *TfaA fiagulat ewlefiat bebtnAat vir erudi-*ftU* *fai tlteitu tjat tctltfia inflituat .*

I V. *Qai bait vira viSaat fuflftHtabaat.*

v. *QgittaAataJaat acatintia iafitatari , at ftaiia ali ftfjia:*

V ». Pteax *vttaat al fluJia fubitwala.*

♦ II. *Dttrttaleai Haa^rtt nrt>i , tjuaad tjar fieri ftrtttn afaara tfft .*

♦ III. *St*U waaitutt in acaltanM.*

An. *X<4il iatfriataaAaet ant vanèteAaat , aifi re.* vgM ^*». CHaiXT] I1UL

PARS DECIMATBRTIA.

». *Dt jariflidieat idtjMtta naetatitfa.*

1 I. *iaeaaaataaitatiaaii arif O' ftatifaat *-*

III. *Car faffba ia ttaatt ittabtAitaaet txtaauau-aitttieau ttafara Affhiagi taferit.*

I v. *Vjaat txtaatataaicatieait ia fabiiu triatiat^ fti , ia lactat nvataaAaaa .*

v. *i^tiiA cevtaAaat ia AturatatU txcaatataaictti^ ait ttafara.*

v I. *Bxteauaaaitatai vitaalaa ·*

B v 1 I. *feffha narra aatatr Athtiar t ftr fi-fctltr iaauhtaAaat .*

V I 1 1. *kiaafftflt triatiaafi t fra faxfta atfaa-ftuua ftrtaAi.*

X I. *Cltriti greviffbaaraax ernaiaaat rti , fecua-Aaat caaaaicai faaBitaat fuaitalt .*

X. *De tiflaaeettiie iafaaaaAii , affrtbtaJn › ac txtfaeaAh .*

X I. B·μ *frnbytrri ab iattfltn defuaffi, ia fiaat taafaat ttavarttala .*

xit. *Partit faa artbitfifctfa ftlvitar * taiauat gravit.*

X 1 1 1. *JaraattattraatfatHit exaS^^tia faAiciit rtfrtaaaAe .*

XIV. *Ftratala iafairtaAl barttkai , AtiiaeaaAa.*

C

PARS DECIMAQUARTA.

I. Dt vifitatieat at fyatAie arcbitfifnfalibai ar-cbiAiacaaalibaJfat.

1 *·· It*** *vifltatiu iaftitarada.*

Iit. f^tta abifat ctrrigere aftrttat.

I v. la friatit nftrViaaAet ffft Aecanti .

v. InfHitter tT frelatif rtbellti, tarrifitadtt.

vI. */» maaaflerih faeattAt abafei ftrcifiaaAi.*

vil. *Ia vifitetirat fancbiaraat faiA agtn-Aam .*

tiII. *HabeaAa natie ter vifitatani.*

1 1. *laterrtganAat fentbat t fat titaba atiaiflt-riaat geret.*

D x. *De vita, ataribar ,* CT *AtOriae btfairtaAaat.*

x I- *Dt habita , nafare , ae reliaale raterait vi-AtaAaae .*

x ı I. *bertfit faafiaat ftrpet, diHgtater ia-vtfligaaAaat.*

nil. >(MB *egeatar elie , fae* c m» *Dti σ' κ-tlefie iaflitatit fagaeat, AifficitaAaat.*

Iiv. Dt fvertraat iaflitatiaat , CT *beffitaiiaat tare faertnAaat.*

X v. *Pteie , aaibat Mftvtriat fantbiaai , atritet nrrigeaje ae refrtaaaAa.*

Hi. Dt cffitia faratbi iafairtaAaat.

xvil. *SyaaAat tfifctfaiit aaaa bit babtaAe .*

x v ı ı 1. *Qaid agtadtua ia fyaada afffitfaii.*

x 1 x. *De fynadit attbidiatntaiibat at ntrelibat .*

En. *Officieltf arebidiataaantxt detaaet raralti , vw gravée tffi tfarttre.*

111. *Syaadi urtbidiatraaltt aatifairattae faaae-da<* fra ft fervat .*

x x I I. *.Abvfat ia fyaaderttvt anbidiataaaliaae ac earaUata abftrvetieat.*

X X I I I. *later vififaadaae abtffvt iaerigtadi.*

xxiv. *Pntararteaeae far tffitia rt&a faageatibat ftadi, afaaae fffc.*

PARS

ANNO cMMisTi ·»>·-

PARS PRIMA.

Di ifISCOfJLI

p PISCO PI munus ia duobu* potifhmues 1-Ù cnnliftit. Primum, ia impolinone maauum, qur eft ordinum ecclefiafticorum colla* tio, ac tqftitutio mmiftrorum, deinde in vifitatione dkxcefeos. Utrumque beatiflîm:i. apoftolus, ad Titum dilcftum filium Crete epifcopum feribens, complodítur : *Hnjut,* inquit, *rei freti» reliqui tt Crete, »t te que dtfnnt* cer-r<f<r, O* rer/fraur *fer tivitxttt freriyteret ; fitnt Cf tft dijfefni tibi.* Alterum vero idem apoftolus, cum a Mileto difceffum maturaret, pro* fefturut Hierofolymam, ac certus quod amplius haud vifurus effer faciem eorum omnium per quos tranfivit pradicans regnum Dei, vocati» illo ad ie ab Ephefo ecclefia presbyteris, apoftolica. vehementia inculcat, cum ait : -Xr*tendite vebii ff uaivtrfi fregi, i»* f·· ·'[redacted]/ *Sfiritnt fn»Üui fefnit efiftefet regere ttclefixm Det,* f-4* *xeqiufivit ftnguine f»·. Et* fueaiam /<·«, inquit, fned tirrraiuir *fefi difieffienetn meent leii refetei in vet, ne» fertenttt gregi* ; O' *tx veififfit exurgent viri lequentet ftrverf», ut xbducent difeifuiet feft ft, frefterex 'vigiUtt.* Cui muneri ut ambo illa apoftôlici ordinis eximia hminaria, nimirum Petrus ac illitis collega Paulus, farisfacerent, alter trîfafivit *Se* inviut univerto*, alter perambulavit Syriam & Ciliciam, confirmansecclelus, percipiens cudodire pracepta apoftolorum & feniorum : nimirum non tantum verbo, fed & exemplo epifeopo* copmonentes, ut qui (peculator·** in Dei ecclefia conftituti funt ac appellantur, provin.tc libi mandatae vigilantiflime intendant. , convertatinnem, moie*, *8e* vitam finguiorum explorent esaiuinentque, ac provideant ne alicubi quis in es vocatione, ad quam a Deo vocatui eft, torpefeat.

TM ·.

ue. m

A ante conipeftum apoftolorum : qui dein non temere, fed orantes > illia impofuetunt manus. Denique de Baxnaba » pftlapoftulo* ad Antiochiam deftinato, refert fcriptura : *Ifueuixm ef^eJi miftrune dernubent, qued tjfn virbenutV ftenet 3ftritu* /ivZJ» ae/de. 'Quibus exemplis edocemur, quanta cura ac delcftu manus Mnpolitionem fieri oporteat. Beatusapoftolus inter alia Timotheum fic alloquitur: Carnaarad·, inquit, f«e *xudtfii* a me *fer utulttt tftet, fidelibet, qui dX identi treuet nliee detere.* Et iterutn : *Menât nemini tite imfefntru, ntf»e nnemnnitevetit fmetit elienit.* A qua regula cum longe lateque difeetfum fit ,< aftrdibua privatis fibi omnia vcndicantibus, morbus obortus eft B plurimitf, atque ita radicatus, ut vix fpe* me* dendi reiida fit. Neque tamen in mediis & exulceratiflimis morbis de remedio defperandum em, fed tanto magis de pharmaco idoneo cogitandum providendumque.

anno GHJUXT1 >n<. '*'. "'. ,.ттμ. ». *·Λ* S·

II.

Quoniam vero primitiva ecclefia facies, quod ad inftitutionem miniftrorum attinet, palatim immutata fuit: nimirum dotatis templis, facerdotiifque ac certis ftipendiis miniftramibus conftituti* : vifum fubinde fandi* patribus non abfque multa ratione fuit, ne quifquam fine certo titulo, qui illi viftum nmetfarium C' fuppeditaret. ad majores, quos *8t* factos ordines vocamus, ordinaretur : addita etiam non levi fcverrtatc in epifeopos, qui iccua facete prafumpfifTent Qua cum fic ie habeant, reformationem ordiri hinc fuerit necefia· Videndum itaque in primis eft, ut collationes ecclefiafticorum facerdotioram feu beneficiorum, ut cledionei, prafentationes, & inftitutionesclerkonim ac miniftrorum, maxime eorum qui curz przficiuntur animarum, quae (cientia iciențiarurn merito appellanda eft, rite ac canonice fiant : utque maximi illi Ar rctertimi abufus *8c* vitta, qua in deligendis perfoni* ecclcfiafticis, non vulgari tnm detrimento ecclefia 1«pentimero committuntur, quoad fieri poteft, tol-D hntur. Qttod tunc demum futurum eft, cum repulti* ac lubmotis indignis, digni tantum ac idonei admittentur, qui *te* velint *St* polbntofficium (propter quod beneficium datur) gerere & explere. Scriptum eft enim: *Q»i ne» Meent, ne» neeadntet.*

Ea n-LMcnnnâ fi* aum·· *·- lu'

>. n< g

CAPITULA.

I

IMPOSITIO mannum eft oftium, per quod intrant qui ecclefiarum gubernaculi* admoventur. Proinde quia ejulccmodi oftium diligenter euftoditum non eft, faâum eft, ut tanta mala qua fentimui, agminatim in ecclefiam Dei irruperint. Huius januas vigilantiftitni cuftodes fuerunt apoftoli Chrifti, *te* quotquot ipfis fuccdfenrat apoftolici epifeopi. In primi* vero diviaiflknus Paulus » qui dileftiflimu difcipulis Timotheo ac Tito ejufmodi cuftodir formulam ex profeflo prafetibit. Porro apofto!i, cum effet in locum Juda proditoris diligendus duodecimus collega, ftatuerunt duos ex hit viris, qui cum ipfis congregati fuerunt in omni rempote, quo intravit & exivit inter eor domtnui jefur, probattffiaos, eleftiooem alterutrius domino committentes. Ad huc, cum effent deligendi primi illi ecclefie diaconi, apoftoli, convocata difcipuloram multitudine, dixerunt: Cee/drror»/verrei ear *vebit vint beni tefiinteuii, flexet Sfiritu futile Xt fefie»tix*, f»v» eva/iraum·/ *fnfer bet tftu.* Atque illi (cum placuiflct hic (emo) coram omni multitudine degerunt Stephaaum, virum plenum fide Ac Soeitu fanfto, ac reliquos fex, quos ftatuerunt

III.

Quamobrem omnibus, qui praficiendi ecclefiafticis maniis miniftros poteftatem habent, ilia (quam paulo ante retulimus) Paulina admonitio femper ob oculos verfabitur t Mmmm *tite nenuni inefefietrit*, wfw rammsMuruusvis *fiettetit nlieait.* Si enim ad honores mundi, linee E (uffiragio tempon*, fine .merito laboris indi gnum eft pervenire, *k* notari ambitus (olent, Suos probitatis documenta non adjuvant, quam iligens, Ar quam prudens habenda eft Ailpenfatio divinorum munerum Ar caleftium dignitatum ? Certe olim excommunicatione percellebantur. qui ccclcfiaftica beneficia contulHfcat indignis.

··*£[redacted]>;. LJ^-5*** ·.mu- ****...

IV.

Nulla itaque confanguinrtari* ratio, nulla, propinquitatis contemplatio, facere debet hoc, *·«[redacted]«

'ammo ™ ftnhmtio alii «“■ «ebon »«da- A
<SSn «m· tdfcn* »«■« «Ma» µµµM · qui fi**·
UH. «µ q«* Jefe Chfifti fem, 4M«wk . Maxime veto tofefexa ae hcmficioew· v—aliris ·xotsamk**, q*od qui ficpnrficiwK, K jw- fiefeatar » intm «meares ft **a4eat«s cofona-bas. q«M dominus ftageUo de feniculis faAo · amnpto ejecit « ae meofas nuasaaularionift « ft catbcdtas vendentium «alumbas evenit, *com·* patentai · Si eaim à dignus facerdotio créditer, cai no» aÔioais merita · fed pramiorom 40pm fefiagatwr , teftat at nihü fibi in cede· fiafticM «honoribus gravity , nihil fibi defendat iadaftria * fed totam auri profanor amor obtineat . Et cum 6des fimul ft vita ia facer· dotibus ft miniftris eligenda fit , qua tandem B vita , ft qua opera fecerdotii illius erunt » qui honores tanti facrameoti per premium convincitur obtinere ?

V.

la <·*»· Com olim conciliari inftitutlone vetitum fit,
**"*."*"ne ulla eccfefiaftica minifteria feu béneficia promittantur alicui prmfquam vacent t tum ne quis mortem pro*imi. in cujus locum ft bencheium fe crediderit fecccffurum > defiderare videatur: tum«quod turpe fit » divinique plenum aaioùdvetfione judicii , fi Jocum in ecclefia Dei futura fecceffionis cxpeâatio habeat, quam ipf* etiam feevlarc» leges condemnare curarunt : C idque v«ro cum nane puffins prater omnem per· feoarum dcleftum deognetis etiam cx nomine beneficiis > in qua ftipnlatores foceefluri funt, peffimo exemplo fiat, tollendus abufus eft : id* Juc non aliter, quam fecundum canonicam or- ioationem. ne quis felicitas fit, uon tam do dficio, quam de beneficio vivent»,

VL

Qui facerdotia ecclefiaftica pleno , ut ajunt, jure poteftatem condendi habent, alium fatt* a fe manuum impofitfeni» difcuflorem non expectant. Pracipua ergo illis habenda cura eft, idqnt maxime io pr«h<iendia parochis , ne a- D pofialici percepti pravaricatorcs ac .rei fiant . Quis enim non intelligit, quam gravi culpa fe obifcmgtt >s , qui io caufa eft , ut crcus cr-eo ducatum proftec , nimirum ambobus in fo-
—— e veam delabentibus ? *D^fpitiaat* (inquit Malachies propbeta) hsw» damfel , fui r«r*·» , ««U cftsûfem. f·» ftagmduas *Mtiaml λΑ i»»·-*
_ umfem » & propterea graviter a domi·® increpantur. Quis vero crcum animal ofim, oiu qui indoaum in doâi locum ordinat? mauiftrvm facit, qui vix diicipulus efle poterat ? Claudum vero , qui lucra terrena Ître in dignitate, veluti pedem ia rvcrfa ponentem ? Cui poteft inferri illud '
>·*'*· LT/fereoe r/ædiraris *i* <li<u ptrtti* ? Langui- E dem denique , qui vitrofum pro religiofe nabat , qujqut taidam ft pigtnm probat patientem?

VII.

Sacris canonibus faluberrime conftitutum eft, ut omnes cathédralesecclefi*, collegia, ftcon-
p· SaMU ventus ad dignitates vacantes ex fua congrega-
actum·«· tioae idoneos «ligant pr»litos . Atque eos de-
27mm* - -*- fec,fe tdminiftrarionibus dignos efle exi-
w. liment, quorum omnis «tax per diiciplinss α· elcliafticas cucuiriflet. Jam m primitive ccele* "Abwb" fi* cenfum mitigationem mcipfet difcmtioais , cmirri m faltem aliorum cur* prxficiatur, cujus com- i«>i. paratione grex ceteri metito dicantpe . Quo- ÎJyt· modo enim fieri poteft » ut non vififfimm re- w' potetur , qui eft honore prsrftantior, nifi quo- n»i»« que feientia ft fanâitate procellat ? Atque m *·*' tinam hic penfitetur , ft nautis ft navigio deferendis eamdem imminere periclitanda necef-fitatem.

YIП.

Quapropter eledorcs feliciti fint , ut talem prrheiant, qui officio credendo fatisfacet» poffit ; virum «tatis legitim* , motibus gravem, litèrarum ferentia praeditum, atque infacrisordinibus conftitutum : feiente» , ipfis io re ta«n gravi vel dolo vçl negligenter agentibus , non minorem , .quam malis illis paftotib »s ac praelatis , quos ipfi profecerunt, in diftrido Dei judicio imminere poenam . Neque enim impune peccatur in Spiritum fandum, qui in omni electione ut auttor invocatur . Neque inultum permittet Deus, li quis jurejurando, quod fub eledionem praftatur, truftra nomen domini ufurpaverit ; ut omittamus pernas canonicas, qu* perperam eligentes manent.

IX.

Abfit ergo omnis fimoni* pravitas , omnis perfonarum refpcâus. jCeflenc potentiorum preces , qur minis equiparantur , omnifque imprriîio*. ceflêt ambitio , ac dominandi libido. Ad hse , procul abfint omnes illicit* obliga- w< tiones , qu* fub cleâfenem , aut paulo poft, qMa. «' c. ab eligendo vel clefto , haud poster fimoni* Uc«*. c e»· labcm , extorquentur . Et procedat dc vultu *** Dei opus ipfius, ut fcilicet qui prcftantior eft omnibus , qui domiar , qui fan&ior , qui in omni virtute eminentior, hic eligatur.

X.

Fleftione fefta , nos ft ceteri qui confirmationis munus impendemus, officionoftro, Deo volente, non deerimus , difcufluri fcilicet diligenter & formam elcâioois , & eledi merita, priufquam noftra» imponamus manu.

XI.

Patroni tum ecclefiaftici , tum laici , quos hac de re diligenter admoneri curabimus , videbunt ut idoneos (quemadmodum ante diximus) archidiaconis prxrfentent . Compertum fiquidem habemus , quam hic fepr* modum peccetur . Sunt enim qui tantum filios ac coofanguineos , feu aliter ipfis addiâos , citra ullum deledum aut diferimea feienric , morum , ac ctatis . beneficiis ecelcfiafticis admovent. Sunt qui admotis nomen tantum relinquunt, cenfem autem atque ecdefiafficoa redditus fibi «M*.a···, auiu quodam facriiego < nihil minus quam de «t. ccclefiaftico minifterio cogitanto*) uturpant. Qu* omnia cum fandorum patrum fandionibus damnentur, multonimque maferum io ecclefia Dei caufa fint , pofthae non committi, fed (ublata penitus efle , fuamque vMn canonicis regulis conftare, ex animo cupimus.

XIL

mim Hi*

XII.

ArchidUconi noftri, ad quorum can» intct petieet, « noftro nomine parochias ordi- ... Ατοβ ecclefia ipfis peafentatcs ac nblatus inquirant, fui muneris efle, negiiguatiam patronorum fupplere Cum enim ocull noftri fine, difpicient ac quisalioqui indigam, fab alicujns profentationis protcxtu, irXt ac admittatur . Nec contenti, quod poft ta tar publicata nufquam comparcat , qni •nafentatlonem oppugnet » eorom etiam qui lpfis pcafesttantur, ad inftituendum offeruntur , vitam , mores , croditionem accurate perveftigabout : ac nifi comperti fuerint, muneri , cui profici poftulantur , pares ; fore nefas putabunt, ftultc petentibus aueotiri. Neque exiftÛBabunt id temporis, quod huic examini impeàdent, perdi: cum nequaquam poffit collocari melius, maxime quod officium eorum, hoc ipfum ut fiat, magnopere requirat.

XIII.

Et quoniam ad nos quorumdam querela perlatum eft, nonnullos officis les archiaiaconorum noftrorom, invdticune nomine plus «quo interdum petere, qctoidam etiam ioftitutionem ipfxm putentibus, vet temere negare, vcl iritem in longum difttm tempus, quamlibet legitima pro- Ktttatio, tt idoneus u qui profentatus eft Cura itaque nobis erit, inter vifitandum de his diligenter inquirere, tc quae vitiofacomperientur, airisfepifeopali audtoritate, communicato tamen cum archidiaconis noftris (ut pareft) confilio, quoad ejus fieri poterit, corrigere.

XIV.

Referre etiam non param exiftimamus , omnes qui de faccrdotiis feu beneficiis ecclefiafticis quamcumque difponendi poteftatem habent , fpcciatim ac diligenter admoneri , ut hifce fynodalicis canonibus per omnia obtemperent , nifi in eo ipio » in quo deliquerint, puniri velint.

XV.

Attamen quod ad patronos laicos attinet, hanc ctnfuram catenas moderamur , ut archidiaconi noftri prsfentatos ab eis , quod imdonei fint, iaftituere reculent , liceat ipfis inutilium loco alios iterum intra tempus legitimum porientare, modo tamen dolus abfit!

XVI.

Pofteaquam de illorum officio diximus , qui iacerdoriis feu beneficiis redores admoveat ecdefiafticis ordinibus initiandos » reftat ut dc vicariis ocftris m pontificalibus, qui huic muneri (ia partem folicitudinis noftro vocati) potiffimnm delegati funt, paucis dicamus. Nobis qntdem uti ceteris omnibus pontificibus, in Aaroperibaa loquitur eft Deus : H... tnë. is.

umftril, ftlnin, fi vel parva , ori paudl, «ri rarm *nofi, fi froth fede, fi mouu , fi gikku/, fi Hffu , fi alougioem ltakeiu in ntk , fi jugem fuite** i» carpar* , ori *kcmbfui* . O*«m earns

qui ktterit ... averAri ... daaiMse, ssec poors ... Quid per allegoriam CHUJSTI MI«. fermo divinus figuifkaiu volucris, maximas ijle calcftium rerum perveftigator Paulus in epiftolis quas TimotheoacTito, ambobosnafeeatis ecclefias «pifeopis iaferipfit , graviffime explicavit. Quum enim mandaflet , ut per civs, rates presbvtcri cooftituerentur, flatten fubjccit quales fnbflirai vellet ... in- ... Ari ... Et pt iterum nos officii ... fri commonefaeere, fubjicit ...

XVII.

Incumbit itaque nobis, ut probemus primum cos qui ordinibus, maxime facris, initiaridcli» derant. Curo ergo erit vicariis noftris in pontificalibus , manus impoliticnem auipicaturis , nc hic quid defit , neve ordines facros aliter quam fecundum regulam evangclicam impartiantur. Ut adjutores m hoc examinationis munere habeant, non repwnamus, modo primu folicitndinis partes apud cos fint, nec qu* ipfis ante omnia agenda erant, in alios penitus relegent, interim ipfi de omnibus incerti : per bate tamen fufraganeis noftris nihil prujudicantes , quo minus ipfi , quemadmodum videbitur opportunum, de hujuicemodi examine faciendo dif* piciant . Ut vero fummatim multa compleàamur, difpicient de ordinandorum *Utc > vita* fcignitu tc affiefto.

XVIII.

Olim diaconus ante vigiottquinquC, presbyter vero ante triginta statis annos non ordina- bTvim bancur. In Viennenfi vero concilio fob Clemen- «m. tc V. ordines (acri minori etiam «tari conccffi funt ; nempe fubdiaconatus ododccim , diaco- * |T natus viginti , presbyteratus denique vigtntiquinque «tatis annos nato . Num ad antiquos mSobcmm. canones regredi referat, futurum concilium difpicict . Nos interim admonemus , Vicnncafc concilium tum ex aliis canonibus, tum ex feipfo interpretandam : nimirum ut «tas quidem illa (officiat, modo tamen cetera quoque, qu* canones plus quam «tatem refpicfant, l haud defiat t nempe Hierarum feientia , tc morum gravitas.

XIX.

Dc dodtrina , vita, ac moribus, iulFrananeus nofter teftimonium proccptotum , qui ipos m litetir inftituensnt aoroenmtaue , coram quoque » apud quos (acris initiandos potiorem *im partem tranfegit ac diverfatus eft, exigere non omittet. ne manifefte criminofi iriepant : tdque ad certam formulam , quam delineari curabimus · Dum enim prifeam ecclefiam rufpicimus, fummo defiderio tangimur , prifeor illos laisArffitnos

anno " CHKisTi iit*. BbIU. ur Hr·*, i· u»h.

i00* Morti» non tantum rerbu , fed Br re infa A in ecclefiain , quod in nobis eft » reduendi. Illa certe vêtait , ne epücopos fine teftimonio dtriconjn, *if* , cFericoa uUos inftituat. Hine ill* iatcnoguiooc' folenncs pr«amhul* ? ^unt juftt ? funt cafti ? atque ali· limites. Nc- que nuftra ieriptum legimus, quod quamquam dominus de coaftituenao Jofue principe prece- pifler, eumdemque elegifter , nihilo tecius U<- meo convocari (ynagogam voluifle,

XX.

De eruditione quoque & fcientia difquiret, ne ftatim a ftiva ad cccleflaftica munia confii- giatur. Per prophetam dominus dixit :

^5« ,

t» *rtfelifii, & <f· nftllam tt,* mJacrr- *éetit* *mihi.* SubftaQtia liquident facetdo- th, funt elojuia divinitus tradita, uti Diony- fius ille magnus appofite dixit . Qu* vero in parochis , qu* in ceteris eruditio requirend i /it › poft dicemus.

XXI.

Quo denique aftc&u ac propofiro accedant oidinandi, videndum , accurateque inveftigan- dum eft, num videlicet Dei caufa tantum, an potius fu* commoditatis gratia ad ordines ca- peflendos afpirent , quaerentes quae lua funt, non qus Jefu Chrifti. Quid enim eft iua qu·- C tere, & non qu* Chrifti funt, nifi cum tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum querunt, tempotalia commoda fequentes, lucris inhiante*, & honores ab hominibus expetentes? Qutfquis ergo talis eft, non Dei filius, nec ovili Cnrifti idoneus cuftos futurus, fed mercenarius eft. Ubique Deus hominis intentionem *Se* men- tem ipcâat , quam Chriftus m evangelio lu. cernam corporis atqnc oculum vocat . Qui fi fiinplex fuerit, totum corpus lucidum erit; fin autem fuerit nequam , totnm corpus tenebro- funt erit. Quare fi lumen , quod in initiandoeft, tenebrs funt, ipfa tenebr* quant* erunt ?

Auj 1.<J. .. Cii> Sunt in ecdlGt.

XXII.

Ut autem hic animus vicariis noftiis in ponti- ficalibus eo exploratior fit t neque enim quali- cumque aflcrtioni ftatim tuto creditur) operc- preciumexiftimamus, ut qui ad factos (quos vo- camus majores) ordines capcflendos adipiiant, quatuor temporibus, ut vocant, qur tempus im- pertitionis ejulmodi otdinum proxime prree- dunt , vicariis noftiis in pontificalibus fele re- prrfenrent, qui eos (quemadmodum diximus) rogabunt, quid eos huc permoveat; an expen- derint, quid in hac vocatione prrftare oporteat, an buic vocationi fc tenuant poflc refpondere: fc an fperent fc, adjutore Deo, continere poflc ac velle . Item an afteAu carnis hnc ducantur, ut videlicet m otio fc fuaviter vivant, opefvc fc honores parent. Admoneantur quoque, ut be- ne feipfos explorent, excutiantque, nc cum ad capiendos ordines revedi fuerint, Spiritum fan- dum fraudent.

Eo ipfo etiam tempore ordinandi teftimo» nium vit» ac converfationh fecum aflerent, ut vicarii noftri in pontificalibus, cum ex refpon- fione , tum vita praecedente colligere poflint , an admittendi videantur , & num referat dili- Sentius de vit* teftimonio , ante appetens or- inatioms tempus, inquirere.

ANNO CHRISTI ·Jl·-.

XXIU.

Qui civitatem aut opiduos, Cenatas s qui vero pagum aut vicum incolit, judicis ejus loci literal ligillatas , qur gratia dabuntur , fecum feret. Qua ne cuipiam vel per invidentiam, vel alium mraqs fiacerum affeâum denegentur prohibemus. Alioqui aflerens documentum fade requifitio- nrs & denegati teftimonii , nec tamen incufa- eus criminis vel dcfeâus , ac idoneus pet vica- rios noftros in pontificalibus repertus , nihilo fteius admittetur . Qtii vero non in opidis aut pagis, in quibus titulum nafti ac miniftratnri hint , fed in longinqua regione moram traxe- B runt, hi canonicis fatisfaciant inftitucis.

XXIV.

Et ut haec omnia eo accuratius obferventur, vifum nobis eft ut ordinandi maxime ad faeer- dotii gradum, quod die fabbacino ex more ec. ricti aftico fieri folet , dic Mercurii proxime pre- cedente , ad noftras civitates, ubi vicarii noftri m pontificalibus ordines ipfos factor imper- tient , fefe conferant , quo duobus dehinc (e- qnent ibus diebus , videlicet Jovis *Se* Veneris , quos cpifmodi difquifitioni peragendae deputa- mus , vicariis noftris , ipfifque noftra anttori tasl in vo tiiunie adjuugendis theologis , fe repnefentrnt , examinationique eorutri Tubmit- tant.

XXV.

A qua quidem neminem excipimus, etfitna f'iftcrii titulum pr*texat , nifi qiiem publicum >t, & vitam integram egifle , fc ea qu* ordo impertiendus requirit, facile callere · Quamob- rem non folutn clerici, qui faculares appellan- tur, fed fc religiofi, cujuslibet ctiatn profeflio- nis fuerint, hanc ccnfuram experientur.

XXVI.

D Pridie ordinationis admonebit vicarius nofter in pontificalibus iterum omnes, quo fefe quoi- que difeutiat , ne officio fe alliget, cui nonpof- fit fatisfaccre. Neve mentiatur Spiritui fando, aut impeenitenti corde accurrat , fed ore con- feflui, ac fpiritu contritus bumiliatufquc, poft perceptam facrofanftam euchariftiam , Deo to- tus deditus accedat.

XXVII.

Quamquam qui minores vocantor ordines, tam cxaâam curam non requirant, fuo tamen modo pro gradu fc excellentia ordinis, omnium eorum qu* diximus, ratio habenda eft . Quid t enim indecorum magis, quam admoveri infan- tes , qui non intelligant quid agatur , imo ne capiant quidem , quid clerici nomen , fc reli- qua minorum ordinum vocabula fignificent 9 Quid turpius . quam quod penitus analphabeti, |tUf<>>· w ac interdum flagitiofi (qus ut legum civilium N<p-uin. cenfuras ac panas eludant, fefe impudentiffime ingerunt) in maximam ecclefiaftici ordinis igno- miniam , facris initiantur? Qua de re nemo poft. hac ordinibus hifce infigniendus eft, nifi quem fc vita commendet, fc literaturectatifquefit, pro ratione fufpicicndi ordinis, iefficientia, ac reft* finccrsquc voluntatis . Qui enim in det

rum

AW^o CXKBT1 I)|€ *** alleguntur , 1» profitenfcir minim ridiculam, nempe fe peculiariter in fortem domini adfeitos, anibus pofthac omnia terrena fordeaat , ac folua dominus fors ac pars hereditatis futurus fit. Cujus qorqoe, priuiquamoediaeatur, diligenter admoneri debent·

XXVIIT.

Ut aurem ecdefiaftici ordines fumma fincerirate.omni qn*ftus fafpicione, omnifque mi-II (pecie quam longillime fubmota , conferantur ; nolumus ut ab initiatis quidquam › vel figilli nomine , a vicariis noftris in pontificalibus exigatur , icd tantum feribis carum litetarum (que format· appellantur) unus albus folvatur , Nam eos fumpros quos antehac vicarius nofter iu diocefi Colomcnli choraplium caufa facere confuevit , nos deinceps pendemus . Non dubitamus interim fuffraganeos noftros fuis vicariis in pontificalibus ita provifuros » ne quis juftam querendi caufatn inveniat.

XXIX.

Prohibemus quoque , ne officiales noftri tireras dnniilorias , quae vulgo licentiate!ia ordina·.di vocantur', alicui temere concedant Illontm enim prrtextu , qui fu· ruditatis Sc inteiti· fibi coofcn lunt , noftroram vicariotum in pontificalibus difquiiitionem fubtcrfugiunt t ac alto demigrant, ubi nullus canoni<· traditionis refpcâus habetur .

XXX^

Tituli quoque ordinandorum difeutiantur . Pleriquc enim inventi hint , qui Iï-îк &· c-mendicatis titulis , ad facerdotii dignitatem evecti , eamdem turpiter proftitucic poftea <oa£*i funt, vendibiles , quandocumque doluli ipes rcfulferit nummi . Quorum numerum , quod nihil fere aliud quam numerus fint , imminui plurimum referret . Inter hos liquident eft , qui m plateis mendicat infelix cieliens , dr fervili opeti mancipatus , publicam depofeit eleemofynam I qui eo m git a cunâis defpicitur, quod mifer ac delolatus, pile tutatur ad hanc ignominiam devcmile . Inter os eft, qbi in divitum ac nobi'ium domibus fcutiam aut mimnm aut motionem agit,quem ab officio retiahendum , Carthaginenic concilium decernit .

■'**… U *"'*<****

XXXI.

it Anfh. c n Secte, "Γ" X·/ * " Peregrini eletici, Rome aut alibi ordinati, priufquam de ordinatione lua ntc adepta , deque vita , moribus , eruditione ac titulo fidem fecerint , ac commendatitias fuorum epifeoporum, furque ordinationis literas exhibuerint , repellantui · Quanta enim per bos , qui evagandi licentia abutuntur , fcandala , animarumque pericula , & in clero *8t* in populo frequenter eveniant , nemo cft qui non videat .

XXXII.

Odiofa ienper apod veteres fuit plurium (acetdotiorum ambitiofa cupiditas , neque femcl generalibus conciliis damnata. In Chalccdonenfi enim inter aliu cautum eft , clericum in dutbin ecclefiis conferibi nun opoiteve , J|uod difficile videatur , -jt unu» vieem duorum nftineat : Λ. abiuidum , li promiicuh aftibus rerum turbentur ofbeù I Id vero in primis noaium cft , ubi plurcs parochi· , feu dignitates uni presbytero committuntur , quod folus per omnes* ecclefias, nec officium pcrfolvere , nec rebus earum neccfiariatn curam impendere valeat. Quare tam eos qui de lacerdotiis ejufcemodi difponendi poreftatem habent, quam qui ea ccca cupiditate dufti ambiunt, commonitos volumus , ut fuos affieâus canonicis inftitutis fubmittant . Qui vero difpcnfationc apoftolica advetfus huc fe tueri velint , hi viderint , ut caufatn difpenfationis obtenus Deo comprobent . Neque enim fublimes atque admodum literatas perfonas fuo privilegio nudamus modo illo rcâe fic fecundum Deum utantur.

a WHO Hi·. - p e, (mc. i**»· &<· '"fiL:., » «Lg·*.

XXX1H-

Quam impudenter pleuqu· diplomatis ac dilpenfatlonibus apud fedem apoftorteam extortis , preter fiimmi pontificis mentem (qui *8c* vult *8c* debet poteftate fibi concéda , non ad deftruâioncms fed.ad xdificâtionem uti) abutantur, nullus cft qui ignoret. Non prohibeo, inquit , quidam vir pius , diipenfare , led diffiparé · Difpcnfatio quidem credita cft , fed hic /um-queritur inter difpenfatores, ut fidelia quis inveniatur . Quamquam apnd illos maxima culpr pars, refideat, qui vel nulla , vel minus legitima , vel etiam fida caufa iupphc.tonis piecibus inieua , dupevatioois tectorium tandem eliciunt, quo ; apud Deum , qui renes *it* coida nuftia icrutat»r , omnctnqoe hyproersfin ac fiaudem cxccratur, icutos quis dlxeiit ? Nemo tibi, ait idem rlle quem *jam* citavimus, dc diipeni.iuone ap< ihihca blandiatur , cujus confcientiain divini fententia tenet alligatam . Sed quia pauci lunt , in quorum confpcâu eft Deus, plruque veto, qui hera auftontate pro fua libidine paflim abutuntur, fit , ut Lugdunenlis concilii, fub Gtegorio decimo celebrati, non infalubre decretum adverfus infolentiam epifeemodi hominum in ufum revocare cogamur : quo fubmyi , eundis qui talibus diplomatis fibi blandiuntur , ncceffitatem imponemus literas fuas nobis exhibendi , vifuris num rite impetraverint, ac rede impetratis utantur. Et ut quammasime tobufte fint dflpenfationes ift« , curabimus tamen , ut ment· canonis ae fummi pontificis latisfiat , videlicet , ne animarum cora in his *ecclefiù,* perfonatibas , few dignitatibus, quas fob hoc pmrtextu occupant, negligatur , nec beneficia ipfa debitis obfequiia defiaudcntur .

a. o. ·*· »««·· *4 /jw». y. ter. «a -* P*** *·!· E» Cmk ^*iT**f<

XXXIV.

Poftremo, cum nobis haud clam fit, in refignat lonibus permutationibuique beneficiorum multa anucipata perjuria committi ab his, qui frequentet, fubito , ac non prsmcditati , aut ipfi, aut per fuos procuratores (id quod ejuidem reatus ac culpat eft) jurejurando ante manus impofitionem teftantur , m hnjoimodi refignationibus, leo permutationibus nullam Timonis labem , aut aliam illicitam Vitervenifie corruptelam , cum res cubro longe fecus habeat , per quod illi gravem in fe Dei iram procul dubio provocant Majori ergo cura d'ligen-

tJO-

AMN CHMirrt <<« tioriqae, quam antehac fieri coafaevic , per- A vcftigatiooe pravia, bec juramenta recipient- venit .

XXXV.

Et ut cum D· Clemente hoe capot conciudaram , mduu eft epifeopo paucos habere facer, dotet ac ecclefia» mraiftros , qni poffnt digne opes Dei exercere, quam multos mutilet , qui onus grave ordinatori adducant I

XXXVI,

De vifitatione (qu· eft altera muneris noftri rpifcopalis pars) hic dicendi locus non fuerit B importunus . Expedientias tamen erit , hanc partem io ultimam harum fynodalium inftitutionum clallem repoere , quod illic tnitetur commodius , majorique cum fru&u , nimirum traditis jam atque expolitis regulis , ad quas oporteat veluri ad amulfim quamdam vifitationem redigere, ordiri, atque peragere.

PARS SECUNDA.

Ca?rtnva.

1.

aVI exa&e volet cognofccre clericeratn of- C ficiuoa & vitam , is divum Hieronymum epotianum , ac ceteros patres non minus eruditione quam vitas fanftimonia daroc (qui de hac re ex profit(To juftis voluminibus feri>> picrunt) perlegat . Sat nobis impr«(entiarum erit , carptim qusdatn delibare , ex quibus clerici noftri iummatim deprehendant , quam longe lateque a reâa fem ita declinaverint , fubmdeque errones ipfi, tam periculo!· digreffionis commoniti, peden? in viam mandatorum domini referant . Quod ab illis pientiflimut fimul ac juftiiTimus Deus , cum vcibo hadenus adhortans param profecerit , innumeris plagis jutiiflime immifliscommonens, mauifcfto reqoftir . D

II.

Neminem fugit , unde clerici appellatio derivata fit , nempe a , quod fortem fo- «a Mtyvti,*. nat. Propterea enim (h divo Hieronymo ccqdimiH) elcuci dicuntur , quia de forte domini funt, vel quia ipfe dominus fors , id eft, pars , eorum eft. Quia ergo vel ipfi pars domini funt, vel dominum partem habent , tales fe exhibere debent, ut fr ipfi poflideant dominum, fr pof. fideantar a domino , quo cum propheta eonfi- i|. denter d>eant : fraimm p<rr *hertditetii mto* . Non quidem quod a forte domini lageos fccludamus , (omnes enim qui Chrifto per baptif- £ mutn fr fidem concorporati fumus , populus acquifitionu ejus fumus , de quo propheta di- >it! 'Pari iwrrt dem»».' popa/m *e/m* , *Jneoi nitultu berniitnth qtu)* fed quod clerici peculiari quadam eattone mimfteno Dei fr ecclefia: dedieati fins / Omnis quidem multitudo ian. Aonim erat , attamen aominus tribum Levitu eam fuo mimfteno peculiariter delegit , quam in terra Ifrael prater primitias, decima*, partefqtie immolatorum , ar reliqua qu® ipfis peculiariter lev dedicavit , nihil proprium poftiderc , nec habere panem inter fratre» Voluit . Dominus enim ipfe eft hereditas djus, quam âwnÔ~ CHRISTI m«· I* hoc elegit ex omnibus tribubus , ut ftet fr miniftm nomini ejus. Habet evaogtlium fuam Magdalenam , habet fr Manhaaa t fr facrwit JuoMarn Chriftns, quos dedit apoftoios, quoi. am Mtem prophetas, alios varo «vangelinça, alios autem pauores fr doAores , ad confummationem fandiorum · in opus minifterii, in rdificatiooem corporis Chrifti. Breviter a condito orbe, & ab ecclefie , qu· in Adam cepit, crepundiis, femper videntur cx hominibus affumpti quidam conftituti pro hominibus in his qu· iunt ad Deum . Semperquc vifism eft genus humanum a duobus mitnftris Det optime regi , quo faut faccrdotalis auAoritas fr regia poteftat I Quibus quamdiu inter *U* convenit , bene aâum eft de republics Dei, cum (ecus , otnma io diverfum repente mutata funt. Ponit ob oculos ferme divinus pleraque exempla hue - fpettanùa , perpetuo memorabilia - Sed quid attinet antiqua repetere cum noftri temporis exempla non minus infignia, non in aures tantum , fed in oculos ipfos influant qu· nimis abunde docent, quantum malorum in ecclefiam Dei invexerit, facra profanis mifcuifTc.

e- m.

Omnis mali feminarium › cupiditas femper fuit. Nam dum nemo fuum peragit officium , I alienis femper Intentus : nempe clericus que laici, laicus que clerici funt (ut deteriora b- !eamus) ufurpat t fit ut ecclefue harmonia diutius conftare non poflit. Obteftatur Paulus apoftolus Timotheum , quin potius conteftatur fiinul omne» quotquot erant Timotheo fueeeflu- it: Tu, inquiens, , /w *ommiai* /aAarx , e- i. t,a. a· pus *fer* rvaafr/i^s, *minifteriant toon infit.*

IV.

Clericis , fr in primis ecdefi· presbyteris , duplex mimftenum divinis fr humains legibus eft injunctum . Alcrum , ut in commiAum fibi populum Deum propitium habere eundis rationibus enitantur : quod non tantum facrificus folemnibit' efficitur , fed etiam precibus , que a pio corde profiaicumur , tefte Jacobo,, qui nos ad precandum cohortans : *Orate* , inquit, ars *unitin* , ur *folitmmi* : *Multam enim •vtlrr Jefreeatio jufti affidua* . Omnibus quidem duftum eft : *"Petite, <y ateifittii* ; his vero , ut r femper petant, nec pro femetipfis tantum, fed fr pro tota ecclefia Dei , ut vincat populus , qut fub ipfis eft, hoftesillos invilibüc*, impugnantes eos qui volunt pie vivere in Chrifto , ut ftent ficut Mofes , levatis femper interioribus animi manibus in crlum, in coofraftione * in confpedta domini, ad avertendum ham ejus, ne difperdat populum fuum aflidue procantem: deinde ut oflerant dona ac facrificia pro pecca. tis, quemadmodum feriptum eft: |Qmommii· /m- >r, *ili erunt Deo ft»·* , CF' mm *foliatnt nomen ejttt* . *Inctnfnm enim iemim 17 fnteti Dei offerent , O* ideo fontiitrnnt.* Alterum, ut fint religionis magiftri, proindeque ut in lege domini medifonrar dic ac node, ut judicia domini vera, juftificata in femetipia , defiderabilia fuper aurum fr lapidem preciofum multum , dulciora fuper tnel & favum , totis prccordiis amplexantur, exquirant, icrutenturque . Idque non »* denm. propria praluœptiane aut humano fcnfu , fed Spuitu fan&o aidante , qui abfeondit hae e *J ft-

ANNO CHUSVI fxpicntibus Sc prudentibus in oculis fut; , revelat «a parvulis. Unde feriptum eft : fdia facerdotû cn/bodlunt [cientium , CT kl»*» mot «z en tjttt , quia angtlut domini euemtuum eft. Qui in hoc fecuudo munere przftant , gtcri Chrifti pafcendo admovendi Tant : de quibus fuo loco dicemus .

Hic fatis eft admonuiife omnes pariter ecclefiafticis muniit confccrator , ipfos precibus iupplicationibufque publicis Deo perfolvendis mancipari . Quas ut non tantum oie murmurent , fed Se corde perfolvant, nunquam a manibus cotum liber legis, hoc eft brblia , deponatur. Nam ut qus legunt & canunt diicant intelligere , tota vita vix fuftecerit ; (i tamen quid eft in literis facris , quod totum humanus intelleâus aflequi poiFil , alii, fubinde divitiarum fonticulis ex eodem fonte fempei i<;aturientibus .

Veteris ergo inilituti , quo fancitum eft , ut clerici facris initiati , vtl faccidj'es pra fidentes , lingulis diebus perlegant horaria; preces, quas canonicas appellamus, cauls multat, tc potiffimum ce quas jam commemoravimus , videri iblcnt . Hic multo tarn ex ternpore , pio (ut fpes eft) animo aetideravimus repurgari breviaria . Nam cum olim a fanâiffitnis patribus mftitutum iit , ut folx feripturae facrae in ecclelia recitarentur, nclcimus qua incuria acciderit , ut in carum nj.urn fnccefferint alia cutn his ncutiquam comparanda , atque interim hiftoriz fanftornin tam inculte ac tam negligent! judicio comcnptx , ut nec auâoritatem habere videantur , ncc gravitatem. Deo itaque auctore , deque confilio capituli noftri , ac theologorum , tlioruinque piorum virorum , reformationem breviariorum meditabimur .

lo Cooc. Ahi(.

VII.

Sunt in clero zelum quidem Dei habentes , lcd non kcundum fcientiam , qui privatis quibufdam atfcâibus duâi , ve! teftamento , vel (ut vocant) fundationibus cfticiunt*, ut nova fefta przter ecclefix auctoritatem lokonites fubinde celebrentur . Quo interim ht . ut preces Horati* ac reliqua publice recepta , pro afteCtu cujuslibet facile noventur , id quod nobis non fatis probatur . N.n.tc enim errarunt patres , a quorum i..tt >. ·ı- i i dicendis precibus utinarn tam | · uiiccllem non fuiffet . Quod fi hic lingi J.mnn .ittcetibus indulgcbitur , tandem antiquus urus penitus evanefeet .

VIII.

I,Cooc a. l«rt. cum Conc j.ne. Þi csn.Do ^>'*«111«' 3" a», 'r' »»·

Non fufteccrit auterri , preces ifta; horatias utcumque pratmurmuraifc : fed ut conciliari conftitutiorse cautum eft , presbyter ex intimo affcdu , elcvataque mente in folum Deum norfturnum hoc dturnnmque fus fervitutis penium exolvat. *Malediitnt enim yad facit domini negligtnter.* Alioqui in prêtantes competet: *Pofain» bit labüt me honorat, cor autem eorum ion^r ta a me* . Quatntnaxitne vero orantem cavere oportebit , ne alio refpiciat quam ad Deum . Quod Ii extern* gloria aucupande , aut lucu gratia , denique potius ex more quam mente orare mftituat, pars ejus inter hypocritas repotabitur, dc quibus dominus in euangelio pronuntiavit, quod ament in fynagogis Se in angulis platearum liantes orare , ut videantur ab hominibus, proindeque mercedem fuam receperint. Et alibi ipfis interminans : inquit , -Jollr *Scriba 0" "Phunfai hypocrita , qui comeditit domos viduarum , oratione longa orantes : propter hoc amflitu accipietis indictum* . Alibi quidem dominus ait, oportere iemperotare, ac nunquam deficere : led alia proiius ratione, quam precabantur Pharifzi : nempe fecundum divi Pauli untentiam, qui divini numinis clementiam fibi conciliare volet orando , oculis interioribus in cslutn femper intentis orabit ipjritu , orabit pa iiter Se mente ; pfallet fpiritu , pfalkt <k mente , quemadmodum de Anna Samutlis matte legimus, quod multiplicans preces , coram domino loquebatur ars corae luo, taatutnquc labia illius movebantur, fc vox penitus non ·audiebatur . Lftudit enim animam luam in «Jonfpcâu domini. Denique curandum eft . ut pcenitenti animo .·.· cotde contrito humiliatoque, grati* Deo dn.rutui ac piallattn. Ut enim divinus pialtes ait, *Tectatcri dixit D,us, Quae tn enarras >aftitu, mu,* ? &· ea cp* iequuotur ; utque oculi inter orandum ab omtu vanitate avertantur.

christs mc. M· A *' 1 ' i.i>. it. i. *<χ. r.

IX.

Jam fi tan^g mentis ardore quzlibet preces dreendz funt, quanta putamus devotione lacrofanâum miftz miniftenum, in quo emporis &: fanguinis dominici facramcnta tractantur conficiunturque , peiagmdum eft Certe graviter dolemus atque animo inhorreicimu» , ubi videmus pallim tanti» inylhrii» indignos , acconduCtitios illos ac indigos faceidote» , publicis etiam ac manifeftis criminibus contaminatos, (cie (idque irreverenter , Sc interdum magis lucelli ac itipi», quam Dei curia) facris ingerere . quorum initat interitus, Sc perditio non dormitat. *Trolrct,* inquit Paulus, *fiip.am homo , (r fit de pane illo edat , CT de calice tihat . Qu> enim manducat cr bibr* indant, fudicjium Jit>i manducat cr KL,t , non dijudicant lorput domim .itque ideo,* ut fubdit , *utter voi multi infirmi CJ- imbecilles , if dormiunt multi - \am (i nolipjoi dijuditartmi>> , n»r utique di;udi:-i'cmar* .

X.

Tcurt , nec immerito , no; femo domini» eus , qui vetat nos lanrftum dare vanibus , 8i margaritas noftra; projirere ante porcos' , cum otroidani Ics icrlo» ia>.crdotcs illoti» manibus periibufque , ut in proverbio cll, audacius in hrc i.rcratiftirua myiLria, quam ni profana , irrumpere competimus . Quales iunt , qui humano aftedu tantum, A' poti.is et inore , quam devotionis ardore ad altare accedunt , quorum polluta eft & mens & conicientia „-quos merito horrendum euangelii exemplum (quod Joannis decimotertio legimus in nate verba : *Et ttftqutm accefifltt buccellam , introivit in eum Jatanas , &:* cetera quz fequuntur) ad mclioretn Mta frugem, altiorcmquc tanti myfterii cont nrplationem revocaret.

7.

ANNO anum •SI*.

X I.

Peculiaria mifiarum'arguraenta, recens prater -veterna inftitutionem inyenta , etiam patribus difplicncrunt, quod tantum myfterium pro affeau cujuslibec traftari non deccat. Profas indoâas nuperius raiffalibua cuco quodam judicio invcoaa prstermittcre per nos liceret. Videbimur ergo opernprccium faduri » fi miflaiia periode atque breviaria pervideri curemus , ut amputatis tantum fuperfluis, trqoa faperftttiofius inveâa tided poffint. ea tantum , qua dignitati ecciefia 8r pxifcis inftitutis eoofentanea fuerint relinquantur.

X1L

Jam fir illud non rede fit in quibufdam eeclefis » ut ob cantorum *tc* organorum concentum omittantur » aut decurtentur ea qua funt prccipua . Cujus generis funt » recitatio verborum propheticorum » aut apoftolicorum » quam epmolam vocamus » fymuolum / fidei » praefatio , qur & gratiarum aâio * atque precatio dominica . Qyamobrem hac tota diftinâiffime ac intelligibilités. uti cetera omnia (fi tamen non levis decurtandi caula fubfit) decantentur . Sit "quoque cantus quo presbytero refpoodetur , «qualis , nec prrcipitatus.

X I 1 L

Qui legit miflam, cum reverenda modeftia » duc, diftmâe, dr exerce legat omnia ûfquead canonem , ut qui audiendi facri caufa aaftat , quod legitur intdligat » atque ad pietatem excitetur .

X I V.

Poft elevationem confccrati corporis ac [anguinis dominici» in nonnullis templis canunt antiphonas pro pace * aut contra peftilentiam & mortalitatem . cum potius tum videretur fi- D lendum » *Bi* ab omni populo mortis dominice commemoratio habenda » proftratifque humi corporibus , animis in celnm eredis » gratis agenda Chrifto redemptori , qui nos fanguine fuo iavit , morteque redemit · Cantiones vero illa contra mortalitatem feu cladem , aut pro pace, latius poft finitam miflam canuntur. Qua ut ad Deum dirigantur, excerpta cx canonica feriptura plus placuerint , quales lunt antiphon* , Media vita) ac , Da pacem domine » dr fimiles . Sic tamen » ut illis etiam que gloriola virgini matri dicat* funt , luur honos ac locos ferretur.

X V.

Organorum tnelodia in templis fic adhibebitur , ne lafciviam magis quam devotionem cachet : neve prater hymnos divinos ac cantica fpiritualia » quidquam refonct , ac repnefentet .

XV I-

XMceafjiA 1 **^2* ' firii'. Mos inolevit noa admodum improbandus, ut ^*ehus dominicis toto ferme anno officium miffa» tel de facrofanâa Trinitate, vel de Spiritu A fandto dicatur. Nobis fatius videtur · ut qu* prifeu ecclefi· fingalis fioqupicb puculiaria fe· cjt, obierveetur. Quod fi iUorum loco «lia ufurpaada erunt» videbitur , quod de referreâionc domini eft» diei dominico magis convenire , quod dies illa potiffimum returrtâioni dedicata fit. Neque ignoramus » noo abfque caufa inconcilio Triburicnfi conftitutsm » n® proptet miffas peculiares, mifla, quam de feria vocaouu » pnrtcrmittatur .

anno *CHUirr* "»«? . T^c*yil· g, *' mic

XVIL

Confeffio illa , mifla pruambufam » devote cum miniftris uno aut pluribus viciffim con- B fitcntibus , ac faccrdoeis abfolutionem in verbo Chrifti , plena pernitentis cordis em Del pietatem fiducia » recipientibus rsfcitanna. Ad omnes enim facro -adftantes ea abfolutio refertur , ut digne tantis myfteriis valeant intereflt . Quamobcem dum hac fiunt , non fit mtnifter accendendis luminaribus aut aliis mentem avocantibus (que prius fàâa opoituit) intentus .

XVIII.

Nec fine magna ratione in concilia Toletano conftitutum fuit , ut habeat quiique canens Deo atque laetificans , poft *fe* vicini folami- C nu adjutorem, ubi temporis , loci » five copia fuflragatur : id que propter morbos & calas diverfor , qui occurrere poffimt , quo is qui impleturus ofticia accedit , fi aliquo cafu turbatus, vel io terram elifus fuerit , a tergo femper habeat , qui ejus vicem *te* officium intrepidus exequatur . Aliis infuper canonibus cavetor» ne presbyter nifi duobus teftibps pralentibus celebret. Que decreta in qoamdifluetudinena abierint, in aperto eft» nimirum presbyteris frequenter celebrantibus talibus tantum adhibitis, qui vix ipfis refpondcre » nec quid agatur, icunt «

lg vaic c.ii* «· '»« ',w· o»<β·Γ·HiΛ. t. hm inolentibus ,**·

X I x.

In fumtna , cultus divinas , quem facerdos in domo Dei exhibet, debita cum veneratione peragendus eft » ut & Deo gratus fit » *ft* χ. jnipicientibus placitos } qui confiderantes non folum inftruat , fed *te* reficiat . Monet liquidera diviniflitnus Paulus » ut otnnia noftra ordinate ac honefte fiant: ac acerrime merepat Corinthios , quod irreverenter conveniren in unum ad ccenam domini manducandam .

** c*nt' %£££ I4> /. f». n.

X X.

Nunc de vita ac moribus paucis videamus . E De vita inftituenda fic pnecepit Paulus nedum clericis, fed omnibus Cnriftianis : *Mertificate* , inquiens, mrmfea *veffra feat fafer terram t fartientitaera , immanditiam , libidinem* , corx- *fifteaiiam malam* » CV' *avaritiam , faa efl fimalacnmm ftrvitai* , prvprrr yw· <vtmr *ira bti in diffidentia. atttem defaiee tT* ws«mπiΛ, *tram, iadifnatiantm , malitiam , Uaffbmniam de en vtfha , expuHantet vat veterem bemûeem cam aâiiai fait*, CT *indaentet aevam, earn fai rtaavanr in a^nirientm fetuadam imaiiaem efae Îui areavit iUam , fai eft emnia ia entai· ai rbrifivi , ladalfe vero* w *fitar eleOi Dei , finCH*

AJflfo A«A CT *iiMh*, *mifericarfiit*, *keatna**· Λ CO.IST1 *tatam*, * *farieatiam*. «il*· *Super* «mm «arm *kxt tatitaccm kakete*, f«U qt v* 1 TÎ^fT, <w' *" - *CbrifU kiiittt i»* ««fer *ihuiitur m amai fifii»-* *«‹ , *fieceatti V tammuaeattt mafmatiffim ia ffid-atif., kjmaii* <y *tauticii fiftrfCualikm*, *i» graria tCaiaatti ty ffialleutr*, .· caddar wjfni *De*,. *· *Qmne gueficum^ue facitti*, *>« -aerk, ant ia ,ft~n*, mum *ia aamiat fiwmiai nofiri Jefiu Cknfii*, *agtntet Dn fir fatri ftr iffium* ; *n,a afi atalaa, fiermieutti*, *ytafi bemiatkui flactntei*, A, *fefi ia fimflicitaU cortin timentei fitam*. *Qaufi-*ramf·* *fatitii*, *tx aaiata «fwaiat*, *fient ia-atiaa*, CT m« *kaminiknt*. *Oraiitri inflate*, *vigilaatti ia ta ia grariamm aflcoat*. *Stem, me-* B /<r *fiempev ia gratia fait fit nadirai*, *at fitiatit qutmujo afoeteat vti annabat rtfp.nàtre*. *Ocaait autem fiermo malm tx ,te lefir, aaa fntt-fiat : fti fi pit koaui*, **fi afiificatitatat fifiti*, »r *fitr gntiaa, audientikae*. £r aa/^e *tantrifia-rt Sftrttam fanflam Dei*. *MoJefiia vtfira a,ta fit umuikut bemiaikut. De cetero*, *^aataat^at fixât '.era*, *juacumfue fafiua*, *guacum^ne fa-fix > fnacumque fiaxila*, *gaacum^ne amakilia*, /«**·< » fi fM *virtue*, *fi* f«« *laat aiftiflina* : *crgitatt*, *W Dtut facet ant vakfcxat*.

XXL

«rfM.U(, Olim clqjicis hrc apoftolica precept* tenentibus, pax fupct illos erat : quomodo ergo non tantum vinea, fed k vinee cultores ta-fti funt ia direptionem ? £<<e, (inquit Exechief, ad Hieruialetn vciba faciens (*kac* *·· ». *fait iuijuitai Smiema fororu tua*, *fuferi»a*, e^na. i< *f,tarirai fani.*, CT *akunfiaatia* J *CT otium iffiut filiarum tju»*, *(y manum e^eno*, *(y fauferi* MM *fmtigekaut*, *(y elevata funt*, cr/e*ttruut aliom.natutti tuant me*, CT *aiftuli tat, fitat vijifll*.

XXII

Precipur ergo cau.r omnis maii iunt faftus, luxui, 8r avaritia, a quibus clerici poltihmum male audiunt.

XXIII.

Ut omnem atnbmoiiH ladicem Chriftus difcipulornm cordib.'s eximeret, parvulum in medio illorum {latuit, deque primatu certa- ,um*.it. »e prchibjir · *i^ui maj-r* (inquit) *tfi iu v«-kii*, *fiat fi.ut jur.nr* ; dr *<j*i f'Xtctfor tfi*, *fi.ut* I*·. »j. *mixifirattr*. *mater tfi <jui itcumkit*, 4Λ f«i *miniftrat ? >{o.V/lc <fxi rccun-.kit ?* QtllS tero ignorat deticum in mcd<o ccdcli* efle tamquam eum qui minilbat 1 Quare meminerimus potius ofticii noftri quam dignitatis. E Neque enim ad dominationem vocati fumus. fed ad opus. Non immerito Hieronymus, ut peftem quamdam, fugiendos clericos ait, q.ii * fpcluncis domorum paternarum abftraâi, 8e poft in ecCiefla lublimati, ac facerdotiis ditati, vans gloriae 8e fuperbi* Rimulis dteruntur.

XXIV.

Hieta*, *in* Beatus Hieronymus ecclefie prrfectoa, qui Mutue,!, luxu ac deliciis affluunt, Michcam deferibere aflerit 9 qnod ejiciendi fint de Ipatiofis domi- ΓΣvM * bos, laaMÌqnc conviviis (*tt* multo labore CHK.UT1 conquifitis epulis, *in* tenebras exteriore·, ubi «H*· erit fletu k ftridor dentium. Vivere quidem de altario hcerdoti licet. luxuriari aoa per- a*.S|. ** mittitur. Λ crapula rtaqoe *te* ebrietate * « compotationibus illis ad hauftus squales, aJo-ju, ab alea, ab immoderatis fumptiboa 4rco» deflationibus, concilium generale clericos io- μ >λ se- vocat univerfos, fecutum veteris teftamenti ia- fi*· ftitutum, quo miniftns templi vinum dr ficeta prohibebatur, ne ebrietate gravarentur Ourda eorum, *tc* ut lenius eorum femper vigeret *tc* effet tenuis. £t apoftolus ait : *Hflitt iaakrit* >fι^ f *ri*, *ia fa· tfi luxuria*, *fitfi imflramini Sfiritu (aaSt*. Et iterum : *ia eomtffatriaikut* ,b CT *ekrietutikat* » *te* que fequuntur. Atque alibi Salomon : *Luxartfia rei minum*, CTruasu/roo· *fa tkrieta»* : yaicamyae *bit fieltfiatur*, *amt erit fiafiea*, .

XXV.

Olim tanta honcftas defiderabatur in clero, nW- ut nc nuptialibus quidem conviviis ipfis intorefle liceret, nec iwnifceri fpcâaculis ac cati- cuUual·. bus, ub'amatoria cantantur, aut obfcanimm· rus cotpons choreis *tc* fakationibus efferuntur s ne auditus Λ intuitus facris myfteriis deputatus, turpium fpcAaculorum atque verborum conta- C gione pollueretur. Quid h videret ecclefia illa £riica clericos noftri temporis tabcriwrios, tacrnifquc (quali domos non haberent) noâu diaque alligatos *f* quam exeerarctur facinus ? Poftbac ergo, aon folum nullus ex clerofordi- ?*****. diffimum cauponem aut tabernarium agat, fed ne ad tabernae quidem * nifi nccellitatis caufa divertat: alioqui paaie canonice imminent ei, qui ordini fuo hanc ignorniniofam notam inurere tentaverit,

XXVI.

Bcatiffimos Paulus habitus modeftiam *te* in mulieribus defiderat, *quem* vult verecundum efle, nou in tortis crinibus aut auro, aut margaritis, vel vefte preciofa, fed quod decet muLcrcs, promittentes pietatem pet opera bona · Itidem apoftolus Petras eas commendat, quarum non fit extrinfecus capillatura, aut cvcunidatio aun, aut indumenti veftimentonjwi (ulius, fed qui abfeonditus eft cordis homd^ in incorruptibilitate quieti & modefti fpiriuss, qui eft in confpeâu Dei locuples. Quam turpifr er^o putanda eft in clericis tanto gradu fublimioribus, defonniiTitna illa ac ficqoentiflima noftre tempeftatis habituum variatio, quam ne inferiori quidem vafculo apoftolorum principes permittendam duxerunt *t* Ex vefte apud homines fanfiimonic opinionem aucupari prohibuit Clriftus, qui in omaibas operibus noftris, M**. »». id quod intus eft, primum rcfpicit, mundarique jubet : deinde, quod deforis eft, Vsik lua horrendum Pharifuis hypocritis intermi-naris, qui ut viderentur ab nominibus jufti, dilatabant phylaâeria fua, *tc* magnificabant fimbrias, cum eftent intus pleni rapina & immunditia. Interim tamen euangelium non temere vcftimentum Joannis Baptifta, quod iL *ttxx.* /. lius profeffioni ac menti refpondcbat > de pflis camelorum contextum celebrat, ac ipfe Chriftus veftium mollitiem ac levitatem averfatur ; £rcr, inquiens, *fuimWfiut vefiiuatar*, «adsms- *UmU.* n.

"am»" CHKISTI hi«. *» -*****,. STd. ,£ k b**e. d*-

>hi r*** fa* · QI* ***** hue fotdUn·, ut vulfusus clenco* potter ludlAaul toaflmal » veftm quoque fuo ordini congruentes defects , gutmalRodnm olloa generall coorilin cautum eft · Pudet Me , cum viderons prodire cleric·» permde atque foculi milira uai&ae, vel qui fint jr femina compti. Itidem punaofi clerici acveftfem laceri difplicent. Neque enim aScâata Corda aut cxquifits delicl· laudem patiunt.

XXVIL.

Magna eorum levitas eft » la magnam cleri Ignominiam redundans, qui ie laicis atque *-deo delicati» femini», ventris caufa la capellanos, nt appellant, atque aateambalonavenditant. Qui enim debebant efle gregis dares,redigantur in caudam, A fordidimaus quibufque negotiis alligantur, proh nefa»!

xxvni.

Ntarno concilio neque epifeopo, neque presbytero , neque diacono , neque ulli clericorum omnium habere fecum saulictetn extraneam permittitur, nili forte mater, aut foror, aut avia, vel amita, vel matertera fit. Nos {fi tamen b«c tempora tantam feveritatem pati noa videntur) faltem fafpeftam cohabitatioem prohibemur.

XXIX.

M «nc. Mop--" Ei quo in ecclefia Dei avaritia creVft , periit [c* faccrdore , A. vifio de propheta , quemadmodum divus Hieronymus ad Rufticum Narbooenfem ait . Nec mirum i quod nemo i.t um. «. poffit fervire Deo & Mammons ·. ant cnim unam odio habebit , & alterum diliget : unum autem fuftinebit , & alterum contemnet - Ubi eft enim thefauro» tous , ibi eft A cor 'tuum. t Habentes autem alimenta A quibus tegamur, quifquc fecundum fuavocationis sationem, his contenti fumus.

XXX.

u iem. Quibus non lupperit ex facerdotio , hoae*ft*fi£*ofo viaum quarant , fecuti divi vi*. ,i. Pauli exemplum: Sic tamen, ne fordidam aliS'<1 quam artem, facerdotio ignomiaiofam , exer«1Qt·

I C*· 4.

XXXI.

r-. «. it sent, **.«**' μι'Ïβμ.c. *·«·4μ I· <·«. a* Nemo militans Deo implicet ie negotiis faculatibus, ut ei placeat cui ie probavit . Quare multa providentia olim vetitum eft, ncclefe* *ri monachi , mercatores (tacemus feneratores) fint lucri caufa.

XXXIL

gr«rc. 4, e«-

Rcperiuntur qui fupcrfUtioni , divinationi<,f,' bufque ac fortibus dediti funt., quos damnamus . Sunt qui icurrar in conviviis division ac potentum agunt, qui cum male fecerint , gloriantur & exultant in rebus peffimis : qui digni non funt ut clerici appellentur. Sont curiofi A leviculi, qui in foris, in compitis, in plateis, in vicis obambulant, vagis oculis, etfrenidrogua , pétulante ITuidoque inceflu , & levitatem

A animi . impudentumque mentit cfomdun» : AMw ·ane arerUmar. Em vero tantam A re Au-- CMUrrr Miae clericos repataaav > qui lccem Dei die Ijja. aadtoqae meditantor , mwros refixptam debite esequuntar , ac vitam agunt lacodotio dignam

PARS TERTIA.

C API TULA.

L

CUM metropolitana feu cathedraEaecclefia foda fit epifeopl, prtucipemqoe Jocum la >. clero obtineat , nequaquam poftremom m reformatione focum obtinere debet . Nifi enim ea ecclefia prodoceat omnibus, qaa In tota provincia act diocefi coaftitut· funt , fnrftra Intendimus redigere la ordinem ccctefiafticwdit· ciplina ceteras.

II.

Porro cum collegiate ecclefla fecundari· fint poft cathédrales, A inftar illarum/(quod ad ordina mintftrantium , dsvinrssnqsm curtum attinet) conftitutn , utrobique decanis curer erit, nt clerico» fuos ad obfervationem piorem rituum provocent ac reducant , ut ad aC nendam vitam clerici» dignam perpetuo cohortentur ac impellant, ut a negotia , a tumultibus mundanis revocent, ne magis foculi , quam Chrifti milita videantur , ut comeflatumibus, ebrietatibus, ac omni tenait», terdicaat ; denique ut fuo o£cio fatisfeccrt compellant.

1П.

Suat ia hifce ecdefiis diverfi miniftrandum gradfo : nempe prepofiti, decani , arehidiaconi, fcholaftici, cantores , qui A chori epifeopi , thefaurarii , qui A facrift· ira «modes , canonici , vicarii , atque id genus alii. D Interpretetur quifque vocabulum fuum, A Curet efle quod dicitur , fecundum veterem patrum inftitutiouem ac regulam. Atque eo lolo fecerint, ut cum noftr·, tum omnium piorum expcftationi magna ex parte rcfponnifie videantur.

IV.

Ut de canonicis dicamus paucis, refpoadeat eorum vita titulo , refponoeat nomini : fint rcipfa, ut font nomine, canonici , id eft, regulares . Neque enim clam eft , primam eorum originem monafties difciplina foifiê . Ianitentur apoftolos A nafcentis ecdefi· miniE ftros, quorum erat cor unum A anime una , qui quotidie, ut in A&is apoftolicis legimus, *. perduranta unanimiter in tempto, A frangente» circa domos penem, famebant ciboru cum exaltatione A (implkiute cordis , perfeverantes in orationibus, collaudantes Deum, A habento gratiam ad omnem plebem · De tali conventu pialtes dixit , *Ent pia hw φM»* , *balirare frttrtt i» tutam* . VJMuu ПГ Qui A compellens ac provocans ejufcemodi conventum , ait : *Ecn aaat kntJkiet tintino, nutu frrvi olamini* ·, */Urit ia dumo da-, ia Mriû dmai Dti mfbi.* Pono ecdefi»

lite

ifto coltagiaMi qu i vetuftaaem (picant, A

CM*MTI

tfasdÛK feparati , divini gitsr fofiftereet·

V.

Stariaevgo ac debitis horis laudes divinat, am cwfim ac feftmanter , fed uaftim , non truncate, fed htegte , diftinfte , devotu , re- vurentctque ab amuibut decantentur , pcribU vanturaae · Et eam pfallendi gratia conveni** tar, ibidem » muta ast elaute labia nemo te- nuerit: fed omnes patitur » femes cum juniori- bus, landcot SOON domiai in pfalmis , hym- nis fc cantici», Deo alacriter modulantes .' fic tames, ae boutas confundat recitationem. Ne» ao tum « cnm poblice vel pieces horaria , vcl mifla factum cantando peragemur , legat vel dicat privatum oftrcium t nam is id cut obno- aius eh, choro (obtrahit, atque alios velpial- kates perturbat , vel a pfalleodo mtrabit . Quem tamen aliud oficium ccclefiafticum, aut jwblicum alio ftatim rapiet, ut nifi tegens pre- ces horarias, tempefttve abioJvere haud pomt, hac lege teneri noluimes . Oeam autem a ve- re aberrant qui exiftimam fete non alicujus of- ficii m ecclefia exercendi , fed quietis fe iner- tie tantum caufa caaonicatuseife adeptos: per- inde atque fati» fit , paucis quibufdam clerici» admodum ignaris, cenat precio cotsda&is, cu- ram divini officii committi, quod deinde ejof» ccmodi mercenarii, non fervatis temporum in- terditii», fyncopando trenfcurrunt, interim ip- fis canonicis tota vita torpentibus?

VI.

Longe vero abominabile cft , quod quidam tum, cum divina aguntur , inter fete de rebus Cofanis tradant, muffitationes, colloquia, ri- l fe cachinnos intermifccnt . Quidam aut in aliquem chori angnlum fe recipientes , de au- gü, ne quid gravius dicamus, commentantur: aut foris per templum magno cum populi of- fendiculo deambulantes , oculos pariter & au- res ad vanitatem convertnn; , atque facra loca foedant , potiti in lapidem oftenfiotus *9t* pe- tram fcandali. Hac lege nullum excipimus, li- ve claris fit natalibus prognatus , five plebe- jus. Quin potius , qui genere prsftant , me- minerint fe illic canonicos agere. fe converters non in aulis , fed io fcholis virtutum sc cede- fiafticw difcipiina:.

VII

Facimus quoque decano ecctefis noftrw po- teftatetn perfona» ecelcfiafticas ex aliis colle- giati* ecclefiis interdum magis curiofitate re- rum novarum, quam devotionis caufa ad tem- ptem femmum fe recipientes , ac inibi , pew- ter omne decorum, fope etiam ecdefiaftico ha- bitu non amiftas inter laicos forium ac deor- fam inambulantes , pœna canonica , nimirum fufpenfioois temporarie , aut majori etiam pro rauooeculpac coercendi.

AMNÔ anum esc·.

VIIL

De vcftisu dcricorum ante dirimas , qui in hte tanto debet cftè decentiae, quo fentaltiori loco, perindeqnc atque m fpecula quadam coo. ftituti . Sit creo chorum iagtedientibus vefti* calaris, fine pttei , (qui bima vocantur) fiat

aris vitium , vel mentis levitas , fed clericalis ordinis honeftas fe modeftia deprehendantur. Siquidem· lu femper vifum cft majoribus noftris, extenuna habitum, quid intus erepet,defigna- re » adeo ut * teges civiles imuriam mations, habita nœrctrido utenti , illatam non vindi- cent t «c canones dcricum non alligatum coo- jngio, habitum ac toafnram ctericaks deferen- tem , poft tertiam monitionem : clericum vere conjugatum ftatim privilegio exuant clericali ; adeo ut fic in matenciis depreheofi , aaimad- verfioaem civilium magiftratuum non evadant. Ne autem poftbac quiipram excufationem non faftw aut pcaviat moniuoais pmtexat, ba< no- ftra fynodali conftitutiooe omnes (quotquot funt in noftris diocefibu» coaftituti) clericos, qui habitu urinus decenti uruntur , monemus, ut intra tres mcafes, quorum Gngulos pre fin- gulis dilationibus , tertium vero uti peremp- torium terminum pnefigimus, habitum qui cte- rieos deceat rcaflumant i alloqui ipfo faftq, nulla poftbac alia monitione expensed* , in ccnfuias ac panas conftitutionum canonicarum iocurfuri.

Quo ergo hasc qms diximus , repurgentur, ac debite fimal cum omnibus aliis ad diviai of- ficii profccuüoncm ac chori difciplinam fpe- âantmus obferventur, decanus diligenter invi- gilabit , hinc fe biaic circwnfpkiens, ne quid inordinate fiat.

Cui ante omnia curae erit , ne quis canoni- corum facris abiit , fed ut qui emolumentum ferre volent , officium quoque fuutn , propter quod beneficium datur, in ecclefia gerant Au- reliancnfi concilio cavetur , clericos , qui o£- cio adefie contemnunt , ecclefiafticam difcipli- nam arbitrio epifcopi recepturos . Sed facile caftigabitur hic laplus , fi négligentes , fub- traftione proventuum feu diftrtbutionum mul- âentur : Quare qui ab epiftolw leftione > ex- inde toti miffie » fe a primo pfalmo , fingulis horis canonicis integris ac minime interpella» tim , nifi forfan ncccIEtate avocante , petita- que ac obtenu licentia , non interfuerit, iu- ftum cft, ut hic *illitu* bone aut officii ftipenofo in totum careat·

XI.

Qui vicarii dicuntur, ia quibafdam collegiis fe m libertatem quamdam patina carnis quam fpiritus venditare contenduat , nolentes ebon», dccantaodifquc timui cum canonicis divinis laudibus ac facris efte addiâit fed bi icfipif- cant, ac iacipmat intoUigere car vicarii dican- tur; fupcrpellkeia quoque utantur. Cujus enim vices retent, nifi canonicis adjutores accedant?

1HM Hoe*· tata* v«*, qui vel advurf* Tale-. todiM deteoti» vd Mittii occofiaris avoca.
ouim ti, imardfc m* pal*· . Cbr uatai faperpdlfeta MMk » qot ctai fefirifi fe taa*. <btM Ma tota* i la osdlM* <m ta cfelta mdioaoeoe . fi^pntataMrear, «ÜMB a MMboa , aotaa wotMiaafe Hlis qae diftrihoMKM , fed a groflfo cdam , pro culp· «odo aaiantaneodo* ia aoo paternes .

XII.

Qponta ferdaamaer perfouale* lcfldeotlam toquwMM , INI aot fafi refideaoe , aot a pvavaacaoal pcvcepefooe fefpeadaatar , St frudus UN la alios pfot ufas convertantur, nifi qui relpoblic· caola ca auâocttate aoftra *bfewfec .

XIIU

UtlMM optande a Deo optimo maaimo coHequi ponmaa * a* ouirquam lucri eaufa divers ÎatcreCrt , alioqul uoa accefiucus £acr* ' *«luti owe* aummi mafia quam Dei aavjr In tcapmm trahit » qnoftum pietatem efle putente* : qui , non dubtam » es numc- *Q i Π™ eft, ·< quibu» Ifaias droit : Omari JV<aar mamr* , *fof—atw ntfAufha** . Net malto* M abeft (Mi plerifaue doAifiimis vilia elacuit) ab horrendo enmioe Gieai , qui txiftimavtt divinum munus pecunia udimerida* . Oaare viderint cletici noftri , ut eora* aeni ft intentio tota io Deem ieferatur , ut cum David confiteantur Deo in direAionc cordi» , ac io labiis fuit pronuntient ornai* jùdicia oria eim · In vi* etiam ttftimoniorum domini deleacntuc ficut in omnibus divitiis . Optandum ut pfalmuaille ttfi. qui toties non frite caufa ia ecclefiis replicatur , ore fimul fir correipondente finguli» verbi» mente decantetur i fir cum eodem Pfalte es animo dicatur : ftfaurarie *furifitU tiki* , <V rojqfrsfor uamiM *t»· it*iet* » fusaMS» ht»w *tfi* . Non adimit Chriftus » fed decer*it operanti fuam merce de* *i* bfteosql sta» *tfeterhn *nnie fice·* Et : *Qti tlitrh itfmit* , de *elterit* <F *vi*tt* . Sed interim cogitare debet deriru» > fe vivere non ** edat , fed edere ut Chrifto vivat » babereque femper menti reconditum Chrifti verbum : Tn>*«« fuorifv rvgMtiu *M U"* «/·» » <F fiuc s«Ha *tifkintew vAu.*

X I V.

Capitula vero difciplirur, quo vocant, multo maiori diligentia obferventur atque hade- Mfi* Id h* net , fi non tem profana quam roa facto in his tradentur» Si de motibus inqoinqar « fi vita ea pendatur fiagulorum : Sc quod oli* fanâi patres fecifle dignofeuntut » esteaporalt oratione interdum commoneantur fratres} fit ie primis ad facra* (iteras rapertendas inftigarentur, atque ut in his optimas hora* eollucareot, indurentur, quodhk reperiatue Cm* vit· fcauiriens , es quo qui haurit , aoe fide in metuum t hic thefauru» euangelleua, propter owm oportet vendere univerla > mcoadfats dc » ex quo prudens ille pamflaUfe peoden nova St voteta .

X V.

Si qnoa dec*M* rebelles cernat , fi divini euhaa atque fisi ofifefl aeglioeouovet» fi risofos , fi Hriglofe* , fi pcKolbras » fi aleatores , fi feorta foventes, ant alifo pubikis crimloiboa irretitos , atqoe hi flatoroam cortcptiooem audire recufavcriot, agat lo his capituli» quod jdbet Paulas : TcctMctt iteM am*. few arjpte . To* fi reflpifoere uotint * atotat a laeru > prohfeeat participate ftvâaa » donee ad mdrorum vies ingem revertantur , Ge tamen » ut hic fervetur regula apoftolica : vqurv MfOMras » raa/afeaaH· pqdK*a»*M| sus ta« ««*·*« I fir * oeq*v odw* » neque rancor ullas fibi'panes vendicent. Nam iII* pnrpofitoram folicitudo eft. utdis , iII* cautela eft laudabili» , In qus tntn* ratio agit » It fiuor nihil fibi vendicat. Ira enim fope ctia* Innocente» ad crimen in-ducir . Dum enim Jufto ampHut irtfeiusur, er volumus alien* coorcer* psccar* « gtavion commirtimtu . Per hoc tamen noftris, ac ecclefiarum provincia noftro privilegiis ac legitimis confaetudintbus , le proferttm mon ac tonfaexudioi quo in aliquibus ecclefiis eft. M»pe ut cauto dilciplino per diaconos dijudicentur t nihil praejudicamus : nodo tamen diaconi » ad requifitionem decani , fuo ofiicio gnaviter ac Brenue incumbant ac fatisfaciant . Quod fi decanus fie capitulum négligentes , aut eifdem criminibus irretiti nertnt , ad juris communis difpolitionctn redite ncccfle erit .

XVI.

Invidi· detraftionifque vitium longe om. niutu peftilentiflimum, in collegiis non eft novum , quod humani generis holtis inter fratres terere temper conatus eft , quemadmodum de Abel fir Cain , de Jofeph fir de fratribut ejus legimus. Quin parum aberat ab omnium iatidilfimo illo collegio, nempe apoftolico , nifi pacificator ChriRut lefus interccOUTct , ac fatanam repente ejecifiet . Hinc farpeaumero in clero rts· , iurgia , fir injuris nafntntsr . Hinc mult· fall· criminationes, xtnulatiooes , obtrefeationes , Sc delationes oriuntur . Et fit lingua , ordinata in laudem Dei » inquietum mdum » plena veneno mortifero . Fit denique , ut in ea qua benedicimus Deu* Sc Patrem » in ipfa maledicantur homines , qui ad imaginem Sc firailicudinem Dei fa£ti funt ; atque ex eodem ore procedat bencdiâio fit malediâio t tyo *frtet* , inquit divus Jacobas , *frttrtt mti* , ta tr* *fini : [ci f·' fT iifcifliMti tern* «si , *efintieet t» ieee fettnftuietn ·ferefiertett» feetn t» maa- feneiiet [cfinuU . 'l^αŋ fi Mttrtft bekttit* , O csa/rjwAwa *fuu i» cniAer ttfirli, miitt ileitfi* , er maMteces *r^t tJvtrfu tettHi* . *rate» cfi i/U fitfinuict it ferfitm itfrteites Λ fem t foi terme* , u*l- *ettHt , iUbtnce . Ubi ttiet* v/«i CT *cMttteHt cfi , Ai* ùmefiteti· , <T »m«< *pre··*** . *«rrm *it f»rfo* tfi ftpitntu , pri*** finie* peiite tfi » in. U fetifice , *titfU , fouitbUii t bvùt ttefonHtat* , pta» *ehfcricniit & fr»8A*t innit* , sm juta·; , *fi* fimulctit^ ** . rreSut eahu iufiitie ie pete fo*iett»r fititecAt pectm . Trtieit fi fuie p»t6t [t rcli-*

"ÂHÜÔ· <* » cwurri/«Ammw nr Ju* »»>*· ill· . f** »fi* A ·**» tit rri<re. H«c

XV1L

I, wk. Agathenfi concilia coaftitutum cft, ut quicumque odio aut longinque inter fe lite diffenferiat , * ad pacem revocati nequiverint , primitus arguantur . Qui fi inimicitias deponere pernicio/a intentione noluerint , dc ecclefi* coetu juftiffima excommunkatioac pellantur · Decanat ergo , ubi viderit teterccocre teter fratres di&nlionis materiam * qua fraternam dirimat caritatem z bujus canonit au- Aoritace utatur: ac pro pace farcienda confervandaque capituli uii conidium atque auxilium imploret , quod invicem libenter pr* flabunt> cujufcumque odio vcl amore longe poft. pofito .

XVIII.

Quotidiani capitulorum conventus* aut maturius fub fummam mifiam , auc ftattm poft illam fervandi funt , ne ob illos divinam officium vcl fufpendatur , vcl pnteipitetar , vel denique ab ipfis canonicis negligatur. Debet enim Dei caufa omnibus aliis anteponi.

XIX.

Habent fere quotquot funt cathédrales ac collegiate ecclefi*, luum volumen peculiarium ftatutoram , qu* interdum pro affeâu privato cujuslibet augentur , ac crefeunt . Inter hxc repetias quamplaia, qua queftum magis quam pietatem rcfipiant * tc ad teequalicttem potius, quam «qualitatem faciant: unde difeordia inter ftatrts (uti fieri folet) frequenter alitur , concordia vero fcindicur laccraturque I Et quantumvis pleraque inter hxc iniqua re petits, adiguntur tamen omnes qui recens admittuntur , ut ad ejuftemodi ftatutorum ob- .jcfu- fervattenem (etiam penitus ignari quid coari- »nu. i*s. neant illa) citra ullum delcAum jurejurando fefe alligent , cam tamen luramentum non debeat etfe iniquitatis vinculum , nec ad ignosata extendi . Openepreciun itaque nobis videtur* bvjufeemodi futurorum volumina inter vifitaodum excutere , 8e qux evangelice puritati » atque fraterna caritati , denique difeiftlina ecclefiaftica minus confentanra reperta uerin» * refecare , cavcreque ne pofthac ulla nova ftatuta in ejufmodi ecdefiis (nifi tamen nofter accefIcrit) calculus edantur .

XX.

Et cum Chriftus tam ferio jurandi facilitatem prohibuerit , ut nifi neceflitate ventatis , E sJioqui periclitande , cogamur , omnino non jurare debeamus : coercenda eft illa immoderata in capitulis juramentorum cxaâio , per qeam neccflc eft, ut multi in ancipitia perjuria corruant, quorum non tantum illi qui pejerant, fed & qui canfam perjurii temere exi- cp.it β gendo pneftant, rei fint. Nam Chriftiverbum Chala* 0· cft : *Sit ttriut v^raa», Eβ, tfi i* ?{·» , M·: Igy f«sd *aiafiiat tji* , a *mal· tft.* Et in ecclefiafti- j," co legimus : Zïr «su/ram» *jawuu rtfltbitar iù-* or. st. fttr/ars , cr ms *lifctbr a Jua· tjat flaga . Si atffftt iijaiitarnaat* , nm *ati^at jaaitanamr* .

Anmô CMUdTI ·»»«.

XXL

Num annoe, qm expe&aati* appellantur , moderari' poflimn* * videbimus iaaer vifiu*. dum, quando nobis vel id maxime euoe erit» ut qui recens aecctfeswsi canonici , aliqaoc annis de conitnfu capitulorum fnoram , bonarum ac pottfimum facranm literasum ftadife, in academia aliqua publica Ir beeo Chriftiana incumbant , utqoe tum fequantur illos interim reditus prrbcndarum fisarum , quotidianis diftribmioaibus tantum exceptis, aut pactio ejubemodi perfonts, juxta ecdefiaram ftatuta Ir confoetodtees afbgnata . Multum enim B refert, viros doAos effit te ecclefia Del , qui velut folendor firmamenti fulgeant * dt tamquam tttII* in perpetuas «temitates maniori, ad juftitiam plurimos valeant erudire · Indignum ergo, ftudio un frugifero intentas, ac m vrnea domini operantes , diurno denario fraudari , modo tamen teftimonium exhibeant magiftrorum, quod totos illos annoe reftfe - poram dederint difciplinis. Per h*c tamen canonis inducias, qu* fc latius porrigunt, notemus coarAare.

. XXIL

Nec ferendus nobis diutius videtur mos ille C irrationabilis , quo ad unam prehendam receptus, ob fuos in eadem prxbcnda antecederes non receptos , (a quibus jus non habet , fed Ktius a conferente vcl inftituente) pecuniam tutariam fxpius excivere compellitur . Nec qm· Nm ignoramus quofdam decanos dr capitula in eo **.* ** elfe , ut hxc pecuniaria onera (quibus recens ** recepti , contra factorum canonum difpofitionem gravantur) ia dies novis quibufdam adinventionibus graviora , ac undem importabilia efficiant: quod penitus improbamus·

XXI1L

Quod fi fabric* aut alia neceflitas ecclefi* D immineat, fatius eft , ut quod in communem vertetur utilitatem, ex communibus redditibus defumatur , quam ut quis privatim gravetur . Evangelicum prarceptum eft , in quo univerfa lex confiiilit 8c prophet* : g««d *tibi nta *it* -aum. j *fitri , tltrri tu ftttrit . Et fummfu valtit at fuitat vbit bvuiatt , bat O'* vsr *fuitt Ulit* . Ad hanc regulam , veluti ad Lydium quemdam lapidem, omnes aftiones fisas , cum omnes Chriftianos , tum viros.ecclefiafticos redigere> «quum eft pariter ac neceffarium .

XXIV.

Cum- in quibufdam noftris templis juri(di- «μ (ftionis eccleliaftic* officiales pro tribuoali ,fedeant , ad quod interdum multo cum tumults concurritur, dchtigaturque : vifum nobis cft, nt hsc tribunalia Toris , tetra tamen ecefefiarum pomcetia , collocentur . Cordi fiquideni nobis eft , ut queeumque divinum officium lierturbate poflisnt, aut divin* majeftatis ·€»- os offendere, e templis eliminentur : ne , nid peccatomm eft venta poilulanda , ibi peccandi detur occafio, aut deprehendantur peccata committi --

XXV.

INO

XXV,

Atque utlaam commode deamhnintloan etfa® Ifal faleovvm (qui ad cathédrale» ac col» tef«raa eedefiaa Cala renuo aovama curiofitate dnfti eonftnunt, ibideusqvcnihilminus quam de reboa incris , qua infpeâantibus illis aguetar.» cogitant) fubmovcrt poftèmus « Grande •quidem putamus placulum , tam veamada mvftcria » quibas adftat Deus , Br inter qua Chrifti corpus *9t* languis conficitor , tam irreverenter haberi: Tacemus quod domus Delcontemnitur , dc qua Chriftus ejecit ementes * vendentes , 8r non finebat nt quis transferret ▾as per templum , *8t* dicebat, docens t 3(mun B *ftrifttm tfi* , damus usas , damus arariaals oaraftfur , o«s aurem *fuiJHi ilU»* *IiTr**. mu *f* Duplici cura videbitur opus : tum ut prodicatorea verbi Del es iugncftis populum ab iftia deambulationibus es ictipturis deterreant, tum ut magiftratM civiles huic rei co- · rigenda officium accommodent , cum quibus hac de re agemur.

XXVI.

Olim theatrales quoque ludi 8r larvarum ludibria inferebantur templis , peffimo quidem exemplo, adeo ut provifione canonica, qua hic tetetrmus abuius aboleretur , opus fuerit ; C 1Ui quem ex noftris dioectfibus jam, ut fperamus * 4e'>- cjeftum gaudemus.

lo quibuidam collegiatis ecclefiis ad fummum altare , non ordinarii , fed mercenarii clerici , presbytero facru peragenti , miaiftraturi adjunguntur, qui tamen officio fuo.fatisfaciunt minus , cum ab altari ad febfellia , cx quibus fuccinitur , a fubfeliiis rurfus ad altare multum incompofitc (ubinde difcurntnt, quod fieri non oportuit , maxime in ecclefiis illis , qux ordtnartis perfonis abundant , 8r Îeorum miniftricopiofis redditibusfunt ditati. D I»m omnis occafio contemptus & icandali promticuo vulgo adimenda eft·

XXVIII.

Proceffiones ecclefiarum collegiatarum ad fummum temptem, qua in diebus maxime celebribus ac feftis fiunt, ptocul dubio inftitutc funt caufa conveniendi illuc ad miflas epifeopales , defiderioque recipiendi communionem vel benedidionem cpifcopalcm . Jam cum ifti conventus fpeciem quidem antiquitatis, dr nihil proterea rcprnfcntent, imo pcmiciof* evaKuonis materiam , crapule occafiooem dics illis facratiflimis pneftent . illae nobis caterna abrogare vifum eft, ut collegia in civitate noftra Colonicnfi , in quatuor illis fumosis anni feftis , ac diebus celebribus icquenribus , quaeque in fuis ecclefiis divinum officium ftatia horia reverenter folemniterque concelebrent ac peragant : neque his diebus, nifi cum Ms m fummo templo noftro potientes «rtaum, cnDeglalttcv accedant. Nam quantula fit devotio collegiorum que tum accedunt , Suis Del cultus ac veneratio , fatis in aperto λ. Tacemus, quod interim apud ipfas collegiatus gcckfias hlfcc diebus, maxime infignibos , fblemne officiam pratermbtltur , aut fi quod dicitur » verius praciphatur ac truncatar* quam celebratur. 'Aftftg" cumeri 'U*·

XXIX.

ftcMquu autem procefiones more antiquo ubfcrvari volumus : jubemus tamen » ut clericus civitatis noftra abuius qui Biftenes inepferuat, matura coniultatione pravia , tollere pergat .

XXX.

Dum vigilia in anniverfariis epifcopocum hi B (uusmo noftro templo, convenientibus illuc collegiis , periolvuotur: inconcinnus, atque adeo fpecic ipfa non fatis pius ac devotus , cantus editor . Quare nobis vifum eft expediratius , ut collegia fingula in luis templis vigilias hafce devote aofolvant, dcin ccdcuam noftram majorem ad (aerum tantum accedant illic tantifperfa&uri moram , donec id compleatur, fingulis interim animum ad Deum ac pias precationes convcrluria , quemadmodum fuperiori articulo diximus.

XXXI.

Antiquiffimis canonibus , in plerifque etiam £« <«n(. C conciliis , fancitum eft , ne luci (ecus altare inter clericos miniftrcnt , neve ut facrati mini- *,t. ê. ftri licentiam habeant ingrediendi in facra- n·· kcwi. rium , quod Gnaei diaconium appellant, neve 11££ vafa dominica contingant. Praeterea , ne rcli- J£'tl quis fandorum dc veitimenta ecclefiaftica, qux hoaefta effe decet , nifi tantum a facratis roiniftria attredentur : adeo ut ne facratis quidem Deo feminis ac monachabus aut Icdoribus , *etiam* facra vafa vel facratas pallas contingere , vel incenium circa altare proferre licuerit , verum id (olis diaconis permiflum fit , expreflim autem laicis vetitum , ne pallas, ecclefiu vela , ac altaris ornamenta abluant. Neque patres hic feripturis deftituuntur . Jam ve- D ro eo ventum eft , ut quatuor illi minores ordines , nempe oftiarii, exorcifto , plalmiftr , ac le&orcs , non tctncrc ab ecdefia inftituti ac recepti , preter nomen nihil in ecdefia retinuerint , iilorumque loco tenues aliquot homines laid , qui per ecclefi* prelatoa minoris compendii gratia fubrogantur , illorum officiis fefe ingerant , idque indecore : quippe nullo penitus clericali habitu amidi, inter quos funt quos appellamus campanarios , quos ad minimum cercia accendendis , aliifque in cboro miniftrationibus intentos deceret lupcrpclliccis indui . Ne interim pratereamus ablutionem palE larum vcftimentorumque , altarium, breviter, facrorum cuftodiam talibus per ctsftodes feu thefaurarios noftri temporis committi , quos hsc contingentes antiquitas nefarii criminis fimul cum furrogantibus damnaflet : quare cautius pofthac agendum , ne ob talem prriumptionem dominus iratus, plagam populo, qua. fimul innocens cum nocente involvatur , immittat .

PARS

luuxn «η*.

pars quarta.

Cafitula,

i.

Titulus hic cum generalis fit, in plerofque alios feinditur. Primum enim videndum •fta qui ad verbi minifterium Ac regimen ecclefiaram admittendi Got; deinde, oc vita ac Bsocibus eorum: poft, de officio, quod in duobus potiffimum litumeft, diffeminatione verbi, *te* auminiftratiooe facramentorum. Poftvemo, de ipforum viftu j de quibus fpcciatim difpiciemus. Ante omnia tamen leaorem admonitum effe volumus, hos effe locos, quos ecdeGarum jubar divus Paulus in epiftolis ad Timotheum ac Titum accuratiffime tradat. Nam huc illi potiffimum fpedant, ut fciant Timotheus ac Titus, quomodo oporteat eos in domo Dei convcrfan, qua eft ecclclia Dei viventis, niG quod articulus adminiftrationis (aeramentorum, Sc qui de viâu eft, alibi faGus explicatur. Porra com has Paulina epiftol· mere aurea fint, dc mulli non parocho cognitu in primis neceffaria: idcirco ad verbum edifccnd», memoria mandanda, ac opere complenda erunt. Ex quibus dc aliis evangeticis apoftolicifquc furipturis ac patrum fanftionibus, nos quadam decerpemus, quo dilucidius fiat, In quibus hadenus magno cum reipublica detrimento peccatum, & quid dc cetero parochis fido opus lit.

il.

cum Chriftus Jefus paftor ille bonus, ac paftorum princeps, qui pofuit animam fuam pro ovibus Tuis, circuiret omnes civitates & caftella, docens in fynagogis eorum, 8c predicates evangclium regni, Ac curans omnem languorem *te* omnem infirmitatem, cum, inquam, is qui venit requirere Ac fervare quod perierat, vidiffet turbas » mifertus eft eis › quia erant vexati & jacentes ficut oves non habentes pallorem, dicebatque difcipulis fuis:
Xate. 4. *Mejfit ^nidem multe, opererii* «urva* paxci. CoJara <rjo deminxm *rnefiù*, at *mittet opererioi in meffim Jium*.

111.

Num, quxio, putamus necdum tempeftivum effe interpellare dominum meffis, ut mittat operarios in mertem, ac paftorcs, non quoslibet, fed fecundum cor fuum, nimirum ovibus mriere diffipatis ac balantibus irquircndis? Quis, niG in media luce crcus non prrfentifcat nos in ca periculoliffitna tempora incidiffe, in quibus prrdidmncs Chrifti, & apoftolorutn feripturx, omnmo atque omni cx parte com!dentur? Quis enim non videt veniffe, irrepfifieque numerofa admodum caterva ad nos, falfos illos prophetas in velhmentis ovium, qui tint inerinfecu, lupi rapaces, qui non introierint per oibum in ovile ovium, fed afeenderint aliunde fures ac latrones? *enim venernne, xt farentur <7 mn&nnt <7 ferdent*, faas *videntet mtrtenerii*, CT fas aw> *fani* p^v*vet, venientel, faifatvt <T dimittnnr* iw, *(7 Infi rtpmnt 17 difperinnt eet. Fnfit enim ntercennriut*, fak *mercemeritu efi, <7 nem ftrfinet*

Martl, y. 5*<e. H>.

A ad raw d< *evAnt*. Poterant direptores ifti fub exuvio ovino ^liquandiu delitefccre, niG Chriftus eos prodidiffet i *E* frnSAut*, inquiens, *nrnm ct^nefitetit nt* j quod non poffit aroor bona fradus malos facere, nec arbor mala frudus bonos. Er frudu enim fuo unaquaque arbor cognofcitur.

λ WHO CHJUiTI ijl»· ·*·**· "›

IV.

Quos qui velit penitus agnofeere, is fecunda Petri epiftol· legat caput fecundum, dc qu» ejufdem argumenti eft, Jud» apoftoli unicam, dc eas potiffimum divi Pauli epiftolas, quas ad Timotheum ac Titum coepifcopos fuos
B perferipht, in quibus illos eodem quq dominus, nomine appellat lupos rapaces, non parcentes gregi; Ex nobis quidem iuborituros, fed perverfa loquentet, ut abducant difciouloa poft fe, homines fcipfos amantes, cupidos, elatos, fuperbos, blalphemos, fine affedionc, Gne pace, criminatores, incontinentes, protervos, reprobos circa fidem. A fine pracepti › qu» caritas eft, dc corde puro & confcienti* bona, *tc* fide non fida, toto cxlo aberrantes, in vaniloquium coavcrfos, iedudores, proficientes in pejus, errantes, *tc* in errorem mittentes, magiftros prurientes auribus in fide (quod bonam confcientiam repulerint) naufragos, Verbis contendentes, fanis veto fetmoni-
C bus, & ei qu· fecundum pietatem eft, dodrinr, neutiquam acqulefccntes, fuperbos, languentes circa quaftioncs Ac pugnas verborum, cx quibus oriuntur invidia, contentiones, blafThernia, fufpicioncs I malaque conflidatlones ominum mente coiruptorum, ac proinde ad nihil utiles, nili ad fubverGonem audientium, quorum fermo ut 'ancer ierpit. Numquid poterat apoftolus futurorum coofcius, holce pfeudoecclcliaftas apertius aut dilucidius deugnarc? quos nullus profedo Apelles tam expreffim fuis coloribus depingere potuifiet.

D Adverfus hos pfeudochriftos *tc* pseudoprophetas nos permunivit Chriftus: *Kifiere*, inquit, *ne fedneemini. Multi enim venient in »·mine mte, ditentet, Ef fant Ckri/tnf, O" ntnltoi ftdncent, nt in trrwtn» (fi tnnttn fieri ft~ ifi) rndtuenirr etinm eleSi. "ifalitt erge ire <0l. I «l erfo* (ut fubjecst commonens) *videte, tree prndixi vektt wnnin*. Chrifti ergo pneccptum, quantum nobis ipfe concedit, fequeotes, quo lupos tam peftilentes ab ovilibus, ac Jiacelibus noftris abigamus, vifum nobis eft opercpkcium fote, antiquos innovare canones, quibus prxeipitur, ne ulli ad verbi miniftertum feu praedicationis officium, niGmiffi, auâoritateque ordinaria approbati fint, admit-
E tantur. *Qnmode enien* (fecundum apoftolum) *prediteknnt, nifi mittenînr?*

VI.

Ordinarii ergo verbi miniftri, ecclefiarum parochialium legitimi reâores ac parochi funto, quos etiam perfonaiiter apud eafdcm ecdefias, fecundans canonicas faoéHooes perpetuo relidere volumusc nifi tamen eos magna ratio, veluti quod vtl majoris publia» utilitatis caufa abfint, qu» Ar noftro calculo approbari debet, vel quod foli oh parochi» amplitudi-

csp. Uc«. " tti*m ** <ka,ul *"

Otium »51·.

tadiaara gobernationi tant· non (officiant, excalaverit · Tum enim qui per illos delcgabunsur vicarii , feu vieeeurati « (modo tamen hi etiam examinati, 9t tam quod ad vita integriratem » quam Chriftian· eruditionis puritatem lc telum attinet» idonei reperti fuerint) noftro Sermiflu eodem officio perfungantur . Qpi vero einccps in vicccurato* adornentur , vicarii noftri in pontificalibus ac theologorum ei per nos adjungendorum : in dksccfibus vero fuffiraganeoram noftroram » illorum » quibus hoc muneris committendum duxerint, cenfuram (num videlicet obeundo muneri apti feu idonei fint , vel minus) cxpedabunt.

VII.

Aliquot retro feculis in eeckfiatn reccpti font quatuor mendicantium fratrum ordine* » J|uo parochorum io verbi minifterio cooperarii orent. Quos abiit ut repellamus , fi tatnen intra concih Viennenfis fub Clemente V. celebrati, aliarumque canonicarum conftitutionum cancellos fe continuerint ! nec ante accefllferint , quam per ipforum prelates , ut viri inculpate vite, difereti pariter ac modefti , ac vcibi divini probe gnari judicentur, atque ad hoc munus deligantur; deinde etiam vicatiis nofttis in pontificalibus pnefentati tales inventi fuerint ac peimiffi .

VSaaotn. C. Du4-m 4« ftpulc.

VIII.

Qui tamen cum in fubfidium tantum vocati fint , ordinariis ecclefiarum lectoribus moleiti efle delinent , ita videlicet , nc eoiJcm (cum fuo munere fungi ipfimet velint) prroccupent, neve quos In excolenda vinea domini juvare debent in concionibus , virulenta ac detractoris lingua carpant , uti nonnulli hujus generis folent , qui inflati ac incompoliti › populi auribus demulcendi* Undent, luam, non Chrifti, gloriam ambientes ; tam ignari omnis cedefuticc difeiphn*, ut ignoicnt parochos , li forte ciciderint , fuos habere judices , non ipfo* fratres cenfore* : multo minus promifcuatn ple bem , quam exploratum cft , mutuis ecclefiafticorum virorum amarulentisdetraftionibii* adeo non emendari , ut fcandaluetur multo maC'1· Nec audiendi funt ifti , it (ervo* Dei aceufare le dicant, ut meliore* fiant, cum potiu. invidiae ftimulis adulationifque , quam cziitr.i» ftudio agitari convincantur ; idipfum ve' propria eorum confcientia atteftante , quod icunt nullum vel in feculo , nc dicamu* in eorum monafteriis , inveniri , qui velit luum fervutn ab alio, quam · le, judicari · adeo ut li qui fecus facere prelumptent , hunc & multa le» quatur indignatio , A ulcilcendi cupiditas . Quin Paulum audiant dicentem · *\eiiit jntiit*· rt* NrvKtfN , fed *hjc /adi.Jtt m<n>>* , ve *«fltndi-Attii frttn* .

a» rsDtiMi.

s» «kcrei. AAMku.*

IX.

Mulio minus ferendi funt , qui , ut auram venentur popularem, in jurifdiftiones epifcop.rics ac ordines ecclefiafticorum paiitcr A civilium magiftutuutn invehentes , temere vociferantur ad populum : non intelligente* inrcineque quibus loquuntur, neque de quibus affirmant . Quo nihil aliud efficiunt ,quam ut plebem , alioqui fatis in clerum irritatam .

». Π». «.

irritatiorem reddant , ae gUiceati (editionum igni oleum fabminiftrent. Jurtfdjftidnes ac magilhatus efle oportet. Quod interdum perfonarum , non ordsni* (eu magiftratus , vitio pec* catur » alia providentia purgandum cft » non cxco plebis judicio expendendum ; fraterna correptione opus erat , non accufatione , aut laeeratione ex fuggeftis. Et ut omnia non ftatim ad vjvum ufque repurgentur , quod fieri vix poteft, non gravabuntur ifti oculati in fe quoque defeendere , ac fuos erratus inipicerc, quo tandem «quiercs fiant , diviniique judiciis etiam qurdam relinquant . Si omnia (ut feite Anacletus ait) tn hoc leculo vindicata efl'ent, locum divina judicia non haberent. Scd de his fatis.

rwnTi

afa·*. ta.

X.

£x his qase diximus, coafequitur , cum morem , qui alicubi itrepit , penitus irrationabilem , ne dicamus exccrabilcm , abulum efle , quo legitimi ecclefiarum parochi adiguntur jutejurando affirmare, lefc in fuis ecclclir* fratre* mendicantes ad vcibi minifterium (etiam fi ipfimet pro ratione fulcepri ac concrediti muneris eo fungi velint) perpetuo admifluros . Quid enim hoc more aliud agitur, quam ut parocho officium, quo fe Chrifto A ecclefi* obitringit, adimatur , ac in alium relegetur f Id vitii , ut C lpes eft, curabimus. ;

XI.

Æquum quoque cenfemus , ut qui ex fratiibus huic muneri accingi velint, nofttis vicariis in pontificalibus ferio promittant , fefe hifee fynodalibus inftitutis omnino obtemperaturos , quo fermo Dei pure , fincere » ac fine oficnfione decurrat .

· · a II.

Qui ut otdinati* noftr* potcftati , quod ad cjufcemodi fundionem attinet , fubjiciantur , D A catenus monaftic* piofcflionis regulis, obhf^atiombufquc eximantur , non decens tantum » cd .V jufturn putamus.

XIII.

Qui vero femel prxfentati A admifti fuerint, i't certo loco hoc minifterio fungantur , non debebunt temere feu preter noftrum aflenfum a iuiccpto munere retrahi. Nam frequentem perlonaium mutationem, periculofam putamus. ut interim fileamus , fzpe minus idoneum in idonei locum fubtogaii.

XIV.

Extra ordinarios parochos , illorumque legitimos cooperarios, nemo deinceps neque fuggefturn occupet, neque conventicula vel in privatis domibus, vel vicis faciat , aut quovis tandem modo ufurpet . Quod ii quis iccus agere prxiumplerit , A inobediens perturbare ecclefiam D«i, qu* foris cft , perfeveraverit , hunc tamquam fcditiofum corripi oportet .

Etconc. Antiulh-tQ 5·

XV

Quamobietn prohibemus omnes apoftatas ,

anno Oilurri ijje,

ncMchot ignoto» , itet· iftos ac peregrino» fpermologna, quorum neque do&riaa , neque vita ulli perfpeoa eft : eritque proinde cars civilibus magiftratibas ac prefidtous , at dc bis inquirant diligenter : fc quo» no» proferinfimus , eo» illi cum receptatoribus ipforum Joli mali confciis , excedere provincia compellant : Nili quid feverius culpa norum praevaricatorum mu**?. a ba ipios ftatqcre poftulaverit . Jitn ut invenia- tIAaasLrr. tuaqeifpiam (quod abiit) qui aliter quam legitlme parochiam occupaverit, hunc abjici ftatim oportet» quantumvis plebs, quam corrupit» eum renuere contendat.

XVL

Ex ordine mendicantium t qui opidacim (oli k Citeh. <*noi. commorantur » quo» Terminatio» appellamus , vitam interdum agere monachiûno plurimum diffimilem cognovimus. Proindeque multis elle invifos: bos podus » cum officio prcdication/s flatis illis diebus perfundi client, ciremofynafque collegiftent, ftatim ad monaftetia fua tegredi, ibidemque quieti operam dare , atque obfervarc jejunia fc orationes juxta ordinis Tui inftitututn malumus » quam vitam communem, ne dicamus licentiofam , inter civium turmas ducere . Uoi tamen tnonaftcria ab opidis sut vici» tam longe diffita fuerint » uc unius diei itinere repeti non poffint , nolumus Terminarim illos nae lege teneri, modo tamen viri graves Se annofi , vita quoque ex omni parte integra, ac fana dodrina comperti fuerint , ac id etiam vifitatione potius quam conftitutlonibus cavebitur.

XVII.

Nolumus autem per pratdifta » privilegiis, ordinibus f atrum mendicantium tite 8c legitime conceffis, praejudicare.

XVIII.

Eadem ratione decens eft , ut monachi, qui pofc. «. «. atcapvtl. *.*. parochiales ecclefias , cura animarum apud Iplum monafterium, non perfonam , reliâa , incorporatas (ut vocant) monafteriis fuis habent, non per religiolos, quos in monafteriis perpetuam vitam agere convenit., fed per vicarios presbyteros («culares, modo haberi poffint, ad eutndem modum quem fupra diximus , examinandos, admittendofquc » gubernari procurent. Suibus etiam de ecclelix proventibus tantum ignare obligati erunt, unde fc jura epikoualia pcrfolvere» te congruam (uftentationem habere poffint : quod ut itat , nobis cura erit. Non tamen tam duri hic eritnus , quo minus interdum viros monafticos , quo» lingulari vite exemplo & do&riiue falutaris diffeminatione infigne* comperiemur, apud ecclefias parochiales reliâuri te confirmaturi fimus.

PARS Q_U I N T A.

CAPITULA.

QUAMQUAM dc vita ac moribus clerico, rum fupra dixerimru » videtur tamen hic loens poftulare , ut fpeciatim aliquid de verfatione ac moribus parochorum dicamus > quod bonum vita te otSeiam divo Paulo prrea- anno Me cur* fberlot» adeo ut hia rede fe habenti- CHXirrr Mis, de reliquis non admodum magnam iolui- «ij·· tudinem habuiflb videatur. Nec immerito: ree enim ipfa declarat » ac peitea fecnla meminerunt , quam tranquilla, quam florens, quam ftudificans, quam denique felix ecclefia fuerit, dum talibus effet parochis inlignis » qui evangelicis apoftolicifque inftitntis, (anftonimque patrum regulis addufti , noti tantum vocabulo » fed fc faâo prcftabant quod dicebantur. Contra vero , in quantos rftus , tempcftates, procellas, ac pericula ,· ob eofdem fenhm in diverfum mutatos ac vmicante» , eccleiir navicula miiere conjeâa fit, nos fentimus . Ex quibus rorfus emergere cum certo certius non poffimus , nifi nos (quibus gregem fuum Chnftu» pafeendum comtaiut) vias domini redas , a quibus varicando excidimus , inambulare pergamus : quid tandem aliud confilii capiendum nobis, quam ut finguli , quales elle debemus, tale» fc fimus ? atque hoc infigne Chrifti verbum, quod hinc dikedens , Petroque oviculas luas committens, poft tertiam demum dileftioni» ftipulationem , promiffioncmque , uti ultimum elogium, ac memoriale , fiaeliffime diligentiffimeque inculcavit, fc mente fc opere teneamus, quod eft, "Pufte ugnat mrai ? Id fece- 3**". runus , fi gregem Chrifti poft Chriftum unice diligamus, atque cumdem tam verbi doârina, quam operis exemplo pateamus , divinorumque (aeramentorum difpenfatiouem tueamur defendamufque.

II.

Ubique ferme, eum de parochia fermo Incidit , icrineura vitam doctrine copulat : nimirum quod qui vitam agit doCtrm* contrariam » plus exemplo deftruat , quam rdificet verbo. Oportet enim & fieri fermonem , non tantum dicir alioqui competet in parochum, quod Seneca Platoni objeâum fuiffë refert : Aliter loqueris, aliter vivis; fcquod Chriftus Phanfris imputat : Dicsrar rw* , <r non furiunt : jUiigunt uuttm oneru gravla CT importuhiliu , CT I«-ponunt la Cameras vtftrot , digito aurea» fuo m-Ittnt eu imrc Apponatur ergo manus ori necelle eft, ne fit vox quidem vox Jacob, manus autem manus Eiau . Porro vxix openum fortius , fonat , quam verborum . Intuendus nobis paftorum princeps eft, cujus tpta vita fua doârina eft, qui ccepit pnmom facere, poft docere-. Siquidem potem opere fc- fertnone , qui difeipulor Joaonif , de adventu Meffi« rogante», ad opera^remifit, diceni : Ire, didte JotMi gen «viJi/in eT 4t»difiii . Qui denique non folum vocat oves luas notnmatim , fed fc vadit ante eas, Et eum tantum qui fic docuerit & fecent , magnum in regno ociorum fore pollicetur.

III.

Quare beatiffimus Paulus ecdefir tniniftrum inftituturu» : , inquit, efi· fidelium , in •verk , in tvrvtrfttitne , m ctrittte, tn fide t m cnfiirnre. Itidem ad Titum 2· l» ·>η»ϋβι reiffnm prtke exemplum Unorum tperum , tn doilrint , »» intrgrittte, i» grtntittte , verUm fumem , irreprebenfikle , ut h fut ex udvtrfie efi, vertuconfur, nihil huhen/ mulum duere du nohii. Sal enim terre fc lux mundi , prrdicator evangehi dicitur ,

ANNO CNRisrt suc.

t'>r » & Asper candelabrum pofita , ut A luceat omnibus qui in domo funt , fic ut videant hommes opera illisas bona , 8f glorificent Patrem qui ia celts eft . Quod fi fal infatuatum limit; in quo faJietur ? ad nihilum enim valet ultra , nifi ut projiciatur foras , sc conculcetur ab hominibus . Apoftolus itaque hoc praeceptum commendat Timotheo : ut militet bonam militiam » habens non tantum fidem , fed & bonam conieientiam : quam quidam repellentes , circa fidem naufragaverunt : rt quibus tum erant Hymenaus & Alexander, quo* tradidit fatans , ut difeant non blafphemare I Interea vero ex eodem numero omnes heretici fuere.

IV.

Jam que clericis vitanda erunt, fupra dixiCBus. £a ipfa potiflimum Paulus quamlongiffime a parochis efle vult , & que iliis qppouta iunt , in ipfis quam maxime elucere . Primum icilicet, ut abliineant ab omni avaritia . Hui'pitales enim erunt , non turpis lucti cupidi , non opes, fed animas venantes, non auri, fed hominum pifeatores : flioqui er paftoribus fient mercenarii , & vertentur in lupos , audientque dominum per Ezechicletn exprobrantem : *Lac tamedebatit, tT lanii >perirbamiai* : fusd *eraifum erat, oteidebatu , greg.eo au:em meum ana pefiebatif. feed infirmam fait, nen confolidaftii»* CT *quod agrotam erat , non fanaftii* , fasd *e»afraaam eft , no-e alligaftii, CT quod abpeflom eft,* shm *redurfin , <7* ◁m»4 *fenerar , non quafiviftit, fed cum aafteritate imperab.itit eii , C cam potent14 , Bc* cetera qu» fequuntur . Qas *enim volunt divitet fieri , incidant ia ttntatienem CT in laqueum diaboli, C defideria malle inutilia* •oc.Ta, *qua mergunt heminet in interitum CX perii: louem . ftadm quippe omnium malorum eft* r«*piditai : quam qu.dam apperentei , erraverunt'a fide , <7* infcruernnt fe dtitrihus multit . Tn vero,* c *homo Dei , Lac fuge : (filare ^vrro jnftitiam , pietatem , fidem, emtatem, patienfHm%<y Aanfuetndintm.*

itat. «.

V.

Interim ciit .domui lux bene prxpofltus , ut non tantum iptc , icd & iua Utniiia irreprehcnlibiletn vitatn agat . Qui cnijp domui fue pnrcfle nclcit , Quomodo ecdclisr Dei drhgentiatn habebit ? Oportet autem illum :i·terciinunium habere ab his qui toris iunt , nt non in topprobriem incidat , fle in laqueum diaboh · 1. l im. 5.

VI.

Deinde procul abfint parochi ab omni luxu . Sobrium*- enim vult parochum efle Pau?lui , ncc multo vino deditum ; ac vino potius ad necfflitatem , quam od voluptatem utentetn , quemadmodum ipir Timotheo prrcipit, ne aquam adhuc bibat, icd modico vino utatur , propter ftomachum fuum flr frequentes-fuas infirmitates . Nciciat «rgo parochi domus cbmdlationes crapnlofas , excitetur compotationes illas ad zquale: hauftus obligatorias . Sit procul a fymbolotum (ut vocant) dationibus . Turpillimum porct , nifi caula necelEtatis, intrare tabernam , quali domum non habeat ad edendum Sc bibendum

Breviter , vitet omnia qoat paftqrakm auâoritatern aut dedecorant, aut imminuunt.

ANNO CHKUTI MI·.

VII.

Dcteftetttr dooque omnem libidinem . Nam oportet parochum efle pudicum ; prinus Timothei j. *te* fe prebere exemplum in caftitate) prime Tiimottsci 4- ne ia cum vere dicatur: *Qui altum docti, teipfum* sm *dotet : Qui pradicai neufutith» , firtnt : Qui iitii *m uecbaadum , maebaria : Qui ia lege gloriaeii* , per *pravaricatieaem legit Deum iabônorai* : per pud *nomen ûti inter Gentil.* Quo enim vultu fornicarios *calo* excludet cum Paulo, qui B huic volutabro cceni ipfe immerfus eft ? ~4· , & *aniftimai* (inquit ipfe Paulus) « dama mm/7 fm *judicat eat qui talia agant* , CT *facie ea, fui» ta OtUt effugiet judiciam Dei ? In* yao «««a· *judicat alterum, teipfum ceademnai : eadem enim agit* paa/·-*dicat. Scimui quippe, fnix judicium Deleft fecundum veritatem in eoi qui talia agant.*

VIII.

Denique Paulus ad Timotheum : *Juvenilia,* inquit , *defideria fuge , feUare Veru jaftittam , fidem , fpem , tr 'caritatem , (T putem cum bit uni invecant dominum de cmde pan. Labara fttntnenui rnilei Chrifti .* enim *militant Dee , im-* C *plicat fe negatili facularihui* ; fle qu» lequuntur . In himma , *félicité cura teipfam probabilem enbihere Dea , operarium uuanfufibilem , rade traSantem verbum veritatii* . a.Tim. 1.

PARS SEXTA.

Caritula.

I.

HOC tniniftcrium fan&iflimus apoftolus celeris omnibus prrfert. Unde & Coiinthiu (fcribens , ait : *T^on mtfit me Cbrifiui baptinjtre, jed evangelit.are :* cui & ceteri apoftuli adftipu- D lantur, cum inquiunt : *Tfioa eft apum net relinquere verbum* , CT *miuiftrare menfit* . Quinimofic Cbriftus aliis anteponit : *Enatet*, inquiens, *in mundum aniverfam , predicate evangehum amni creatura , ae daeete emace gentee , bapticjtntee eae in nemine 'Patrie , cy Filii* , «r *Spiritui fanili , dicentee coi fervare amnia ^nacum^ne mandavi voLti* . Quamobrem Paulus Timotheum fuum excitans, ait : *.Attende leSiani, attende exbertationi <7* detfrina , noli négligera gratiam fua in te ed, qua data eft tibi per prophetiam cam impefitunc maiiuum prtibpterii. Hac meditare, in hic eft», nt pnfeans tnat manrfeftni fit emnibut . Attende t:bi cr dotirixa , infta in illii , hac enim facient, teipfam falvum faciei, (T eat fui te audiunt.* Et iterum : *Tx vero vigila , in emnibut labora, fato*, opuifac evtngelifta , pradica verbum, infix' upperrure, importune, mmifteriam tuum imple.*

II.

Meditabitur parochus quid ipfi dominus per l.zcchiclem cap- 3 ; .ac <4. praccperit, parabolaque fpcculatons menti infigenda eft: *Speculatorem,* inquit, *dedi te domui Ifrael . Quod fi [peculator viderit gladium venientem , <T neu infonuent bnceina , O' pepului fe non caftodierit, vemrlt^te gladiat ,* *tulerit de ait animam , ille*

AMN ftddsw in inifuit»· fun tenent efi, fitaguiunn m». CHKISTX ffiu de «m*· frecninturie rrpsMrro» . Paro, I»I·. chi fiqaidem funt , quibas potiffimam diftaaa eft : Frutret , fi fuit tx venit emrerit 4 vtri-t»tt, O' eenverterit fuit eum , frire debet fv»~ tMM» f«s ctuvtrti fecerit fenetenu d errer· vin f''·f nnimum ejut n meret . Dura eft nimis illa prophète lamentatio : Txrvuli jetit-panem , <T ara» Z4rr eit . Tnftt erg» Aabtai. fe»· merientmn : fi wa fnverit « tttidifii . At homo ea deabus partibus eonftat , ex carne , fcilicet , fit fpiritu . Duplici ergo cibô opus eft . Nam m feriptara ait t X·* ûs f·!» fnne vivit bun» , fed in «mW verb· f»nd fncedit de »· Dei . Cibus exterior carnem tantum mortalem reficit (tc intrans per os , in ventrem vadit , tt in feccflum emittitur. Panis autem fpiritut, tamper verbum praedicationis, quam Laeramentalitec in veritate corporis A unguinis dominici, in viva fide comeftus, vivificat , relicit, ac vegetat animam ' qui non perit , fed permanet in vitam sternam : tc hunc qui edent. non morietur in «ternum; id quod omnes pii fciunt ac fentiunt. iivti eni» fer»· Dei eft, V tfficnx, CF feteetrnatier f—vit glndi» nacifiti, »e fertmgtni a/fs» nd divifiunem nximn O' ffiri-tvi, c»mfugmiefut O" mtdullnrum ,

III.

Hic jam inter hujus caleftis panis difpenfarores queritur, ut fidelis quis inveniatur I Fiefcm ia eemfure . tentui ille fervut, «w· row venerit dsasraa/ 9ar , invenerit fie fncintem . Si» fetui , *v«atfr dromsas fervi illiut in die fM· ·»·» ft·*** » & burn fuum <"·<«* » FT dividet esa» , fnrtemfu· «>a/ paaer raw byjecritii , ubi frit fietut (T firidvr dentium .

I V.

Is autem fidelis eft difpenfator , atteftante diviniffimo Joannc , cujus fcopus unicus ille ·· Jv·. çfiriftu, eft , g. ttyuJ fpiritus confitetur Chriftum in carne venifle id eft , ut divus Paulus interpretatur : Qui decet Utjxruiffi gretiem Dei Tl' <r fèlveterù nefiri emxA»i imminibut nd erudietdu» ut t ut nlnegentet ·»»·» imficentem tr feeulnri» defideriu , febrit , /ajts , CT fie vivnmut in but fncule, exftOnntti iiextem ffem , CF ndveutum glerin mngni Dei <F" fnlvntvit »»tri Jef» Chnfti. Qui, inquam, doceteumdem Chriftum Jefum dominum noftrum homiocm faântn , ut daret femetipfum pro nobis , ut nos redimeret ab omni iniquitate , tc mundaret fibi populum acceptabilcm , fcâatorcm bonorum operum ? Quious vetbis fandus Paulus duas in Chrifto naturas , verbi kilicet & carnis , indiflblubili vinculo cohaerentes, tc utriufquc natur* rationem compleâitur ; verbi, quatenus erudit nos , docens qu* iit voluntas Patris, quam facientibus denuntiat premium , pravaricantibus vero poenam «ternam ; camis vero , quatenus datos Jkm. 9c immolatos eft pro nobis in ara crucis agnus '>. vto.i, immaculatus , tc viâima tollens peccata mundi, nobis relinquens exemplum , ut fequamur veftigia ejus, tc eadem cogjtatione armemur : quia qui paflus eft in carne , debit a peccatis, ut jam non defideriis hominum , led voluntate 1 h».4. Dei, quod reliquum eft in carne temporis, vie.jv». 4. vamus. Detexit nutem ffiritut f»i fel-vtt jefum , cx D» mu eft ; <T bk tft nntkbriftue , de fu· nudi- X%µO" Am, fOMIum venit, CT /als» in mnnd» eft. CHRISTI

V.

Is item fidus eft mtnifter verbi , qui omnem feripturam ad Chriftianam exigit caritatem . Caritas enim Chriftianifmum conlummat, quemadmodum apud divum Paulum legimus : Finit frn- *·T**. '· ctftieft (tritu de cerdt fv» , cenfiientin fide eteafiSn. Et eft potiflimum illud indicium » quo Chriftiani efle comprobamur . Iu Inc (ait ^*βΛ" **' Chriftus) ttgmfttnt tmatt mned dififnli meieftit, fi dde£i—»em kdteritii ndinvicem . Unde beatus Auguftmus in libris dc dodrina Chriftiana , *3«^ ** breviffimam methodum ad pcrvcftigandas , intelligendafque feripturas commonftratc volens t L^uifquis, inquit, feripturas divinas vel quamlibet earum partem iotellcxiflr fibi videtur, ita ut in illo intelleâu non «dificet geminam caIltatem Dei tc proximi, is nondu.m intellexit, quod legis ac feripturarum fumma , fini^ ac plenitudo, fitdilcâio, que duobus mandatis comprehenditur, nempe, Diliget de»i»tun Deum tttu» X-·I- ex ten eerde tu», ex tt» niwnn tue, ex t»tn me»· Mur*. y. fuiet veiit bemiaet , ite CT v»t fuite tllu . In bii dueiut mnndxtii uxiverfe hx fendet O' fr». firetn . Quicumque ergo ad hanc amullim doârmam fuam attemperat , is nunquam poteft perniciofe errare ,

VI.

Ezeehiel vero propheta fummam fur prsdicationii dominum enarrantem facit, hike pene verbis : fiv» «χ· , inii ituiim ; imrit» feceutvit, /id ar roavrrrarer impim , <T livet . "Juftitin jufti mm libernbir r»« , ra γnaram die fectnverit : CT imfietut imfii aea aacr^tl ei , 1» ysacaM^aa die cenverfut fuerit ub impieente fun . Hunte fui egerit fetmtentinm n fetent» fu» , feceritfue judicium V juftitinm , iu ennndntii vitn nuebulnverit , uec fecerit fuidfunm ix/uftum , vit» vivtt gr ·«· «senerer; Quod Chriftus brevius complexus : Tvniteutium , inquit , ngiee : nffrefiufunvir enim regnum eulemm. Sed de his M'Λ' 4' alias locupletius , lutieccrit hic utcumque indicafle kopum .

VII.

Quo autem 'olicitius parochus provinciam , cui admotos eft, gubernare fatagat, haud exiftimabit fe alicui levi muneri, lcd omnium gravdlitno ac difficillimo ptefeâom ; tant* nimirum difficultatis , ut verbi prardicatorem undequaque abfolutum , vix unum c millibus repertas . Non idem eft ovium palatum , magna m pafcendis varietas I quod unam oviculam nutrit , alteram macerat aut maftat . Culpaverit aliquis avaros , prodigus hinc argumentum prodigalitatis fu« colliget . Culpaverit prodigos , avarus inde tenacitatis fu* excuiationem arripiet . Ea eft hominum malitia , ut nedum alia, fed te fanâiflimum Dei verbum , pro fuis qaifque aSeribus, ac ad fua defideria confovenda potius quam eradicanda , trahat . Videmys, proh dolor ! quemadmodum hac tempeftate plenquc factas literas in parabolam ac tf»i. ·«· proverbium vertant , atque ad excufaodas exculatioacs io peccatis, fumma vi atque impudeo-

ANNO CHRISTI UJA

««rqueant . ·4αl«т·0(β« verbo· Dei. A Quare ptrocbus caotiffima iolicicndine «gere de. bet, per gladium Dei fceaotem a dextris & Γι. niftris, ut medium iter pateat ad incedendum per viam regiam maadatoram Dei.

VIIL

At temperandus Termo * quoad ejus fieri poteft, pro auditorum captu. Alii tiquidem acri ingenio ac judicio funt, alii hebetes animo * ac rudi Minerva crediti : quidam attenti* quidam vero deiides : ni reifte ac lincere inftituti , illi fcdu&i ac decepti. Difcretione ergo maxima opus eft. Breviter * nemo erit cannonator abfoluuis* cui preter vitam exemplarem non ad- B lint omnia que iequuntur * nempe cognitio fcripturarum utriufque teftameoti * ingenium velox, atque veriatile * eloquentia vehemens * fuadibilis *tc* fuavis : neque Interim asinus temperata * nuam Copiofa prudentia rerum ac perlonanim docendarum * experientia multiplex » immobilis conflantia . Denique Spiritus * qui N-o. »·. fi deerit* reliquis donis parum profecerit. ?q·· r»<w vsr *efiis* far *le^nintini , fed Sftritni "Patrii veftri* fai*i» tithi* . (Quomodo enim ad «ternarum rerum defideria alios accendet* qui ipfe totus languet ac friget , nondum Spiritu concepto , qui ex Deo eft, quem *tt* ipfe Deus dat bonum petentibus fe ? En quam arduum cft contionandi munus. Nec tameo propterea C diffidentia (que plerumque multos avertit) r. c». ii. defciendum . Ad cuangelizsndum mifli funt parochi ; vr ego illis , fi non euangelixsvetint · Si quis autem eorum lapientia indiget * jcrutetur Icripturas , & poftulet « Deo * qui dat .omnibus affluenter , & non improperat * *tt* dabitur ei .

IX.

Cavebit autetn modis omnibus , ne lubricus , f in docendo Iit , huc jllucque effluens . Et in .4«· primis , ne sento doihinarum ab ecclefia catholica non receptaium , velnti nubc< ime aqua circumferatur , fed formam habebit ia- D r.«« i. «orum verborum ab ecdclir (qur columna i. veiita'is cft) inftitutn nihil diicrepantium . *T» (* inquit Paulus ad Titum) *loquere* fva *decent ftnam dttirmtnt , -verbat» Janam irrtfrebtnfi^ile* ·

X.

Inep'as autetn & aniles tabulas devitabit , qualt.t nuper eranr , quae ex nullis probati, auaoribus , fed potius fuipcdiflimis oblctiruium hominum commentis , afferebantur exempla r,w * Ohm vero gcnexlogtr interminatae , quod ad pie'atem illa nihil fcceiint . Exercebit autem J' ieipium ad pietstem, quod coiporalis exeicira- E tio ad modicum utilis fit . Pietas autem ad omnia utilis , promiflioncm habens vitz quz nunc cft , *tc* focurz .

XI.

Neque mimis virabit profana 8r vaniloquia, hoc eft. futilem *tc* inanem loquacitatem , qua nonnulli ratiocinationibus humanis tallam Icienti« opinionem fibi venantui . Sic enim iiium it-· · compellit Timotheum Pauln< ı *O T muilec, JefofirttTi ftrva , deviiani frofana** wrwm *nm*-

««r«/rs CT *nffefitinnti falfi* ssziWi /««m , aNNO* ÎMD» fsidz·· *fruuiuiu* * *tirtn /Ut» rari·* CHKl*Tl *enat* · »»>♦

XII.

Paratos nos dTe volt apoftolus Petrus ad fatisfacuoaem omni poicenti nos rationem de ca , que in nobis cft , fpe & fide , fed cum modeftia *tt* timore. Neque ergo doceat , neque intendat his parochus, que queftiones magis pneftant, quam edificationem , qur eft ex caritate ; prima Timothei 1. *tc* iterum fecunda Timothei t. *tt* j. Paulus ait : *Staltai tr fiat difeifltna ^nafiieeei tt faimu l'I" reffne , ficitei* fui* *itetrtM littt . Serve» tutti»* 4M*i-M *na» tftrttt litt^are* . Proindeque ubi cum hereticis res eft * corripiet quidem eos cum modeftia qui refiftunt veritati , ne quando Deus det illis poenitentiam ad cognofcendam veritatem *tt* rciipifcant a diaboli 'laqueis , a quo tenentur captivi ad ipfius voluntatem . Quod fi non profecerit , harreticum hominem T/ poft unam & fecundam correptionem devitet , /ciens quia lubvcrfus cft qui cjufcéinodi cft, &r delinquit , cum iit proprio judicio condemnatus . Nequaquam aurem ad populum vcibis contendat : aa nihil enim utile cft , nili ad iubvcrfionetn audientium , memor apoftolici fermonis , quo rejiciuntur omnes qui fciilutam querunt : *Si qnii enim vult tontentiofai effit* , i.cw- ·' *ntt relent itafaetndinem *«» /rabentai , nefee ecclefia Dei* .

XIII.

Inter concionandum ergo a fcommatis , maledidis , ac convitiis omnino abftincndum cft. Prxdicetur pure ac fmccrc Dei verbum , juxta ecclefiafticam traditionem , *tc* panum ab ccclefia catholica appiobatotum nrcrpictationem . Qur vero in contentione.n vel difeeptationem icvocari poflunt , pennus hlcanmi , quemadmodum quoque pragmatica Auguftcnli fanâionc cautum cft ·

XIV.

In controvetfis autem *tc* contentions obfcunique dogmatibus , qur facris voluminibus vel univer.ali eccldiz conicniu expreftim decia non funt, populus privatius i maxime cum exomologcli fe purgat , modo gravatam conIcicntiam >n hoc habeat) ra docendus eft fapire , atque hac cautione profiteti dc his fe credere , ficut credit ccdclia · Hoc enim tutius , quam affeverare dc quo dubites , aut quod non tntelligas .

X V.

Erit quoque parochus in reprehendendis criminibus vehemens atque acer . Conftitutus eft enim , ut annuntier populo fcclera eorum , fic tamen ut in fuggefto vitia tantum reprehendat , non pertonas nominarim pcrftringat . , inquit Apoftolus , *iecrefe , tkfeere in antei fttieettt iodrint* . (Jb. perfona arguenda , denuntiatione euangelica otendum : *fetetfent te te frtter eem* , inquit Chriftus, «.<*· ·' *tde cr carrife enet inter tt V iffeet fnlnnt. Qnû fi te anjterie , Inerttnt ertt frttrent renne . fi te n»n tnitenr , ndbibe rttnnt ad/ent*

ANNO CMUm •SI* ·· <«·«* ·*»[redacted] «N *Attat, at ia art JMrf» val iHlKt lf·* A
jtÛMM *fiet eatae verb·» . Qué fi eat aaa Mtii^ tit » He écritfia·. Qaafi β tttiefiaat ae» attAierit, fit nbi feat Etbaicat tr ftHltav.* Sic Paulus Corinthium rcfipifcere nolentem excommunicaVit . Ec hic iterum Chrifti dodrina &' exemplum (cquendum , ut benevolentia ieveritatem vincat , ut paratus lit parochus dimittere peccanci non modo fepties , led *te* ieptuagies fe-
Il**. is. J--- pcic«· £t cum Çhrifto paratior lit ad abfolvendum adulteram, ad frugem melioris vite revertentem , quam ad condemnandum . quemadmodum Paulus quoque in gratiam recepit Co-
a. f». a. riethmm illum peemtentern .

XVI.

Vitanda quoque manifefta reprehenfio utiiufque potcftatis , tam ecclefiafticc quam civilis } neque invehendum in ordinem aliquem , aut aliquod ab ecdefia receptum vivendi genus .
****. ·<* *O»ait tniat poteHat a Dee efi, St* propterea eatçnus honoianda , non inccflcnda . Sequenda
lw' >' prreurforis dominici doâtina 8e exemplum , qui m milites quidem a fe tepulic » aut ulla contumelia affecit, (ed magis viam reâe vivendi ofteodit. Per ejufcetnooi enim incautam rcprehcnfionem plebs ad feditionem magis ac rebellionem incitatur . Hanc murmur » odium\ Impatientia, contumacia» protervia , & detraâionis libido comitantur t quin potius docendus populus eft obedite magiftratibm , parere
· TK ». pcnpahtis fuis, etiam dyicolis: ac interim admonendus cft , ut fi fint magiftratus interdum vitiofi, id evenire, quod dominus regnare facit malos & hypocritas propter peccata populi. Omnem animam noteftatibusfublimioribus fub-
>h. }* * dium efle : quoique omnis potcftas a Deo
¥»■ u. fit : quod denique , qui pdteftati refiftit, Dei ordinationi reitftat , nifi tamen potcftas exprefflim porcipiat, quod eft contra mandatum Dei j
' v tum enim oportet plus obedite Deo » quam hominibus .

XVII.

In corripiendis vero magiftratibus , corieâioni quoque fraterno locus eft , quemadtnodum Joannes reprehendit Herodem . Sic enim legimus: *Dictbat tatae Jeaaaet HereJi,* non populo : "λ(o· *litet tibi babere attere» fratrit tai.* Qua fi nihil promoveas , poftulanda & exfpeAanda provifto prolatorum ac majorum ma'iftratuum eft.* qui fi diflimulcnt» ctiam contuitum magis ut «ltio remittatur ad Deum » 5|uam ut tantum fcandaium inde deterius fubequatur .

XVUL

Eft autem populus frequenter ia Con anibus , poft concione» vero femper diligent illime commonendus » ut Deum >ptimum maximum
■ x. pro poteftatibus deprecetur · *telo* < inquit gentium magifter Paulus) *at fiaat e»ata» priva» tbfttratiaaet , teatieaet , p^falatleati , patiara» aSieaat pre e»aib»t bwiaibat » pro re^bat V eaùbat fai ia fablimifate taafiitxti faat , at ftàeta» tX traafadla» vita» agaetat ia e»ai pietate 0* taAitate . Hat eaita beaaa ιβ O' arttptaaa coraae faiaatvrt atArv Dee , fai eaeaet faaiaat v»lt faivet fieri* , CT *afi afaitteatet veritati' vetüre* .

XIX.

ANNO CHMIJ,H «»!«· ». r—. l.

fi *fait aliter Artet* , CT *aea atfairftie faaù ftr»eaibat deaaiai aefiri fefa Cbrifii* , «T «« *jttttha pietate» efi AeHriaa , faperbat eAt aibil fcieat , ftd itabat» tirea fttafiiaatt <T pttinat verbera», ta* yutlar ·т«»M·v «uoadM, *ce», teatieaet » biafpbe»» , fafpideaet »aU, netfitflatieatt beniaa» aetate ctrraptera»* , CT *fai* <b>r- *ruate privati faat , exifiuetaatia» faafixi» efle pietate».* .

XX.

B Porro cum fecundum evangelicam atque apoftolkam doârinam , quibus decreta patrum ac conciliorum , denique pragmatica ianâio Auguftana metito accedunt , in ecclefia Dei fola canonica feriptura ac divina eloquia , fecundum ecclefiafticam interpretationem lanâorum patrum ac doâorutn , *Se* recitari *8e* prrdicari debeant : non abs re videbitur , parochis fummam bib!iorum pauciffimis proferibere , ne alicubi» dumferipturometasnefeiunt» impingant, b afns.

XXI.

Et cum ptxcipue iplls incumbat , ut plcbetn erudiant in preceptis decalogi , articulis fi-
C dei , qui fymbolo apoftolico reccnfcntur , ac ecclefi* facramentis hmul cum explicatione orationis dominico : (Hic cft enim inchoationis Chrifti ferino · quo jacitur fundamentum ab operibus mortuis A fidei in Deum) idcirco ut imperitioribus confutatur , quoddam enchiridion dabimus , in quo breviiume hoc omnia fecundum fanam A ecclefiafticam doârinam exponentur : fimul & loci quidam communes , ad omnes omnium hominum states ac ordines, commonitorii inferentur . Veneratio quoque fanâorum ac reliquiarum « Denique quatenus imaginibus ac pifiuris utendum , docebitur · Nec interim quid fibi ccclcfiaftica ceremoni*, prefertim ille pie ac antiquiifims velint , A
D quo conducant » in eodem libello declarare omittemus , idque foccinâiflimc I

XXII.

Simpliciores ac minus eruditi concionatores, fieftis qtubulquc diebu» concione in nomine iandiilime Trinitatis cum imprecatione gratic Dei (nempe ut dominus iuum Spiritum verbo addere dignetur) csrp;a , initio ambas leâiones » qua epiftola ac evangelium mifle ejus diei appellantur , ad vcibum enarrabunt . Deinde poft imploratam divini numinis clementiam , regrediantur ad u;iinique ledionis brevem dilucidationem , locos a 1quot comma- *»t !*·<» ckiria'iiAa. ». j».
E nes ex utraque deligentes , quibus populus ad vire pietatem , caritatem ne Dei ac proximi inflammetur . Denuntiabunt qnoque » quid cccIclia Dei eo dic potiflimum' Deum oret ac precetur , quod in ptccatiohibm icu colledis , quz poft canticum Kyrie ekiton , aut Gloria m excellis , dicuntur , continetur : ac hortabuntur populum , ut idem pariter interea dum facra aguntur » Deum oret , fi non vcrbotcnus , mente tamen .

ammo ictuum Ml*.

xxiii.

SanAorum biftoriis ne nimis din inunorcn· tur : quin potior pars (uti jin dixtausi) euan- Elio acturae epiftola cxplkaadis. Quod ü fa- lofa videbitur hiftoria, ne attingat quidem i fi verifimilis , leviter « eaque decerpat » qme imitanda videantur. Miracula quoque ne impu- dentius jaAcntur, nifi que iciluturis prodita , aat a non lcvibui fcriptoribus lumma cum hi- ftorie fide tradita fuerint.

XXIV.

Si quas allegoria* , aut fenfu» fcriptune re- conditions , fpiritualia fpiritualibus conferen- te», adierre velint; hases receptis ecclefie do» Aotibus , veluti Ambrofio, Hieronymo , Au» guftino » Chryfoftomo, ac ùmilibui comproba- tis sudoribus defument.

XXV.

Ubi ad calcem concionis deventUm erit, bre- vi epilogo , quo argumentum ac capita tqtiui concionis renatret, utatur. Id enim ad captum ac fulciendam memoriam auditorum , pluri- mum fecerit.

XXVI.

Debet quoque , finita concione , decalogus ac fymbolnm iidit Bc iucdnAe.dc exerte recita- ri. Illa quoque cxomologeGs ac publica pecca- torum confcuio , cum imploratione mifericor- diat Dei , pute ac diftinAe pronuntiati , ac moneri populus , ut eifdem veibis faccrdotem pronuntiantem fubfequatur : ac deinde recenfe- ri confolatoria imprecatio retniflionis peccato- rum , ut populus dejeéto , contrito, humiliato ammo ac toto corde , cum presbytero accinga- tur ad myfteiium redemptionis lux *t* quod m altari traâatur) contemplandum , findunique dominice paffionis , que in altaris myllerio commemoratur rcptrfentatiirque , paiticipan- dum »

XXVIJ.

Cum multum plerumque temporis paruo cam frudu teratur ip recenfendts lmgulatini defun- Aorum nominibus , ubi virium pro quolibet eiigitur una oratio dominica , idque interdum non citra iufpicionetn vcl quvftus vcl ambitio- nis fiat : nobis potius videbitur, ut populus ad communem pro detundis orationem pie ac de- vote dicendam accendatur , Sc h« genealogi- intermittantur. Super qua re tamen , quod ad morem civitatis noftrx Colontenfis attinet , Sc cum parochis, Bc cum fenatu latius agere non omittemus I

PARS SEPTIMA.

Ca vit ul a.

I.

ECCLESIÆ catholic· ufas feptem my- fteria (qu» (aeramenta appellantur) ob- fervat, velati feptem qurdatn parata remedia, per qoB Deo viium eft peccatis noftris mederi, ae nobis grati· fu· falotaris medicinam (di» verfa tamers ratione) infundere , qu· funt > baptifmus, confirmatio, euchariftia , peuiten- ua, extrema unAio, ordo , *tc* matrimonium . Qu· cur a Chrifto * ecclefia inftituta fint, Sc a veteribus facramcata peculiaiiter appellata, deinde, qua illorum fit per graciant Dei rffita- cia & vinus, nunc noneftdicendi locus. Tan- tum admonebimus in prarkntia parochum, qu» illum circa difpcofationrm finguloram obftrva- ic conveniat.

ammo CHRISTI iija.

II.

Quia igitur in facramentis aliud videtur , atque aliud agitur, inftruendus eft populus in cujuslibet exhibitione, quid in hujusmodi reli- gioio arcano (id enim (aeramentum Tonat) aga- tur . Cum enim in (aeramentis iftis per figua quadam fcnfibilia infundatur infenfibilis gratia congruens esterais fignis , excitanda eft fide- lium fides Bc devotio m Deum , ut credentes, ac divitium myfterium intelligentes, ad Dei ac falvatorisnaftri Jefu Chrifti participandam gra- tiam accedant . Qiiod fiet , cum parochus fub adminiftrationem cujuslibet facramcnti , facra concione populum breviter admonuerit quid in ca re agatur -

AaauS.IA. ^ηµ «*.**.*.*.

III.

Et ut de facro baptifmoexordium capiamus, docendus qft populus, quod illic aboleatur ve- tus homo, remifto omni peccato ; atque novus exoriatur, ab omni labe purgatus per fidem in Chnftum : quod illic qui baptixatur , lavetur lavacro regenerationis Sc renovationis Spiritus fandi in fanguinc Chrifti pro nbbis effulu : quod illic veterem Adam exuimus , confepul- ti cum illo per biptifmum in mortem », ut quomodo Ch'iftus farrexit a mortui» per glo- riam Patri» , ita Ατ nos in novitate vit· am- bulcmu» : quemadmodum huc enchiridion la- tius edocebit .

Tit t "** *'

IV.

Suiceptore» infantis (patrini qui dicuntur) merito admonentur , quod ipfi fint , qui ec- cleli» nomine, Bc in ccclefi» fide Chrifto par- vulo» offerant per baptifmum, ac fe propenao- dum pro parvuli» fidcjufloret conftitusnt, no- mine parvuli reipondentea : quem etiam poft- quam adoleverit , fymbolum fimul Sc oratio- nem dominicam edocere , atque vitam Chri- fto ac profeflione in bapnfmo fafta dignam perpetuo agere , Taitem ubi id neceffitu pof cete videbitur, cohortari non omittent, proin- deque malumus illos deligi proveA» «tatis , quam impuberi» , ne videatur infans infantem oftene , ac fponforem fe Deo pro alio confti- tuerc , qui quod promittit , non intalligat : ideoque multo minus , quod non intclligit , docere queat

c««v·····

V,

Preterea docebunt populum quid fit , quod eatcchixetur baptixanous : quid reliqua Tolen- nia, qu· ecclefia adhiberi voluit, fignent, vi- delicet : Cur infuffletur in faciem baptiaandi, cur fignuus crucis *tc* in pcAore *Sc* in fjonte fiat » car fal in os detur , cur antes & nares fputo

ttâô-

Awwo' CWMSTt »»»«.

attingantur , tiniaaenrque . cur launAio in A JM&M· * fcapuli* fiat , Ar cur poft baptifmi tfa&nnem m venice. Denique , quid fignifiree amiAna albas , qu· infant few alius baptisants fupcrindsutur ' que omnia funt myftenoram plena » quemadmodum enchiridion declarabit .

VI.

*· or. »♦. Cum beatiffimus Apoftolut in ecclefia omnia hoaefte atque fecundum ordinem fieri Jubeat , debebit baptifinue fumma mentis in Deum , * in facratiffiasa que aguntur myfteria, Intentione Ar dari fe accipi . Quare quidquid hinc fufcopcocM teu alios adftante» avocat , procul B tollendam eft . Accedatur itaque depofito omni fsftu, humili fpiritu » ac reda in Deum fi-

MnO. ir ducia, quemadmodum acceflênmt qni jeiu parvulos obtulerunt « ut manus ei* imponeret . Nam hic renuntiatur fatan* , 8t omnibus operibus atque omnibus pompi* ejus . Convenuturque ante inter patrinos de nomine infantis , ut potius in baptifmo ipio cogitetur de lucranda anima Chrifto , quam de retinendo nomine

VII.

Magna certe ratione ecclefiafticis patribus vifam eft , ut baptifmus in confpcâu cccle- C fisi in loco facro recipiatur , nifi tamen imminens neccffitas fieri aliud fuaferit . Quamobrem difplieet nobis quod quidam taftnoh templum domini defpiciente* . ambiunt magis fuos infantes in domibus ptivatim baptisan . Quod deinceps › nifi necemta* idiplum exegerit , Ar cauio cognitio prxccflerit , indulgcre nolumus .

Vili-

w a· «e«|<*. ^•1 t· *·"“. Itidem dum facramentum confirmationis confertur» docebunt vicarii noftri in pontificalibus , quid agatur, nempe quod illic ambiatur gratia Spiritus fandi , qua confirmatur tiro D adveriu* iatanw tentationes » roboraturque » ut quod corde credit ad juftitiam › ore qnoque

. '.. palam confiteatur ad falutem. Quamoorem eo communiti folet actas tenera , qux ad nequitiam proclinor eft , quam ad pietatem , ut ea proclivitas minuatur , docilitafque ad pie-

rs cjoob. Ufk*a». tatem augeatur. Omnes fidele* (inquit Urbanu* pontifex Romanus) per manus impotitio. nem epifeoporam » Spiritum fandum poft baptifimum accipere debent, ut pleni Chriftiani inveniantur : auia cum Spiritus fandus infunditur, cor fidele ad prudentiam Ar conftantiam roboratur . De Spiritu fando accepimus , ut eficiamur fpiritualea , quia animalis homo non

l.ûhi. percipit ea qux funt Spiritus Dei. De Spiritu E fando accepimus . ut fapiamue inter bonum matamque dilcemere , jufla diligere . injufta retpuere , ut malitin ac fupeiuix repugnemus, ut luxuria: it diverfis illccetsris ac iredis indignïiqoe cupiditatibus rebitamus . Dc Spiritu ianâo accepimus , ut amore vite Ar glori* ardore fucoenfi » erigere a terrenis mentem ad fuperna Ar divina valeamus. Sed de hoc alibi latius .

IV

ANNO CHOISTI «SfS.

An eipcdiat imitari confuetudinem , qua t· <·««. obfervatur, ut nedum adultis , fed «e infen- *{**·*?* tibus detur confirmatio , idque pranfis , hic 4» <?■&«. non definimus . quamquam quod Auralianenfi aia. concilio fancitum eft , nobis tnagit placuerit , videlicet ut jejuni ad confirmationem veniant , pcrfadx «tatis , at moneantur confeflionem fsera mentalem facere prini quam acceftcrint , quo mundi donum Spiritus fandi mereantur accipere I Cum enim hoc facramentum non fit uocetfitatis abiolutr , convenientius Ac utilius dabitur , fi addatur admonitiuncula . At antequam IntaiM fupra feptimum aitati* annum progreifu* fuerit , paium aut nihil horum qux aguntur mtelliget , ne dicamur , utemineiic .

X.

Quemadmodum in baptiimo iuireptotc» funt, ita hic qui confirmandum prxfcntant , ac coram cpilcopo iiAunt : idque non admodum di- cerfo·. veri» ratione, nili quod quidam etiam dicuqt, decens efle , ut qui nonnum adveriu» carnis , mundi, ac fataux tentationct roborati funt , per confirmatos jamdudum atque exercitatos lenius habentes , quibus fides confirmandi cognita atque explorata fit , epifeopo prxfentcntur . Qpamobrem quoque admonendi funt ifti officii rei, curandumque, ut tanti facramenti perceptio digne ac reverenter.peragatur, quemadmodum in primitiva ecclefia obfurvatum legimus .

Quibuldan in locis , ambitionis magis quam pietatis caufa . dum utrumque nm baptifmi quam cmUiinotionis facramentum peragitur , hi qui patrini dicuntur , certant, ut alter altrmm doni iorum precio (quo fufccp*i ac prafcntiti pueri donantur) vincant. Prsctcrea itur ftatitu, maxime poft baptifuium , ad comelTationes, cum tum maxime cumcflationihu* effet abftinendum. Qua de re monenduseft populus, ut qux digna funt his (aeramentis , rantum curent ; cetera sut ivodereniur, aut penitus tollam . Nam non offenderimus Deum gravidi , quam cum illius ianâÎlinu myftcria indigi»? tractamus .

XII.

Docebit prrtcrea parochus populum , quid fignet chrifma , Arcur cx oleo oiiv* acbalfamo conficiatur, quemadmodum docebit enchiridion .

XIII.

hucharíftia , unicum illnd piarum mentium folatium ac delicium , hac deploratiifima tempeftatc , exceranda infania ac abominabili profanatione hercticorum , de re tanta quodlibet comminifeentium , pltrifque quodam modo in nsufcatn vertitur s adeo ut (quod t dolentes referimus) multi nunc fint , qui '·' non tantum hunc panem vite , qui dc cxlo defeendit, accipere non defiderent, fed Ar avertentur , homines iolo nomine Chriftiani , re

AMNO CM&ISTi •»J«. ipfa vero Capemailii ipfis deteriores » etiam quos poft acceptam notitiam veritatis , voluntarie io Filium Dei peccantes , ac corpori dominico fc ftmguiai contumeliam inforante», \ct~ nbihs quadam expeâatio jodicii » fc ignis »-mnlatio (qu» ooaiumptnra eft advenarioi)

X1V.

Docendus eft itaque populus Chriftianus cvrtiflima fide credere , quod in hoc facramento fit verum corpus fc verus fanguis Chrifti Jefu - Neque enim Veritas mentitur , que apud Mattlusum, Marcum & Lucam, hoc facramcntum inftiroens ac porrirem, fimplkiflime dixit : *uiitifitf tr ttmtlitt* , me *efi ttrfut nn» nutd fn miii trndtour. fût efi fin*'' metu* mvj *tmfitmenti* , yui pr· *nttkit tr frt multit tfuditut in rtmiffitnem fetttitnm* .< *Ifot fatitt in meant trmmemtrntùitem* . Sic docet Paulus apoftolus *i Calin kenediHitnit t»i kenedkintttt* , *nonmt eemmumtntit fnnfuimt Cktifil efi* ? Et < Pano farm *franfirntu* , nsaiM *fnrtieifttit enrfnrh damini efi ?* Unde confequitur , in enchariftia totum efle Chriftum * quamquam ibi fit fub ratione cibi & potus . Qui enim tradidit verum corpus fc fanguinem, haud dubie tradidit vivum. Quare fi credimus in fepuicno divinam naturam uon fuiffe feparatam ab exanimi corpore , quanto magis credemus eam vivo corpore non cue fepararem io facramento ?

XV.

Ubi funt , quibus contra ecdefia confuetndinem perfuafum eft , oportere laicos participare corpus fc languinem domini fob utraque fpecie : ibi docebit parochus hos , qui gravatam habent confcientiam, corpus & fanguinem domini, in altera tantum fpecic perfeâe conlifterc , adeo ut Uicus, qui fub fpecie panis communicat , non tantum cornus , fed fc fanguinem domini non minus recipiat , quam qui capit fpb utraque fpecie fc panis fc vini . Ecdefiam quoque laids .unam tantum fpeciem dare , qood pro reverentia ipfius facramcnti fc fahite fidelium» ecdefia (cui difpenfatio facramentorum Dei tfommifla eft) lie viderit expedire . Nam cum nullatenus ambigendum fit , fub fpecic panis non tantum carnem , nec fub fpecie vini fanguinem tantum , fed fub qualibet fpecie totum Chriftum contineri : cur fe laicus judicio ecclefi» » quam dominus audiri voluit» non fubmittet ? qu» non temere , fed multis rationibus permota , decrevit falubrius effe , ut non tantum populus » fed fc lacerJotes non iacrificantv» , Chriftum fub una tantum fpede , quam fub duabus perciperent . Quid enim panis vinique fpecies aliud funt poft confecratiooem , quam fjrêcics facramentales , fc accidentia fine fubjeâo ? ut non habeat laiens cur queratur fibi alteram fubtrahi fpeciem, uM totem quod fub uuaque fpecie continetur » integre accipiat . De qua re alibi latius dicetur.

XVL

Et qnonikm in hoe facramento Chriftus contineter , cohortando» eft populus , ut «1 h«c mvfteria tontremifcrn? , cum in celebratione miffarum elevatur csllu fatuaris * ie tevercn» ter inclinet , corporetfuo humi fisib » mente adoret rucibxum, ladurui idem, cum prcsbytor defert ad inurmnm eucharxftiam > quam ob id paratam temper habere debet » at quaodo quis infirmato· fuerit » ftatim eum communiar, ne fine communione decedat · Quod faciens decenti habitu indutus , hanc ulntarcm hoftiam palam ac honorifice ante peâus cum omni reverentia Λ timore forat fc referat lumine femper procedente , ut figno populus intelligat* illic eum efle pnricntem» qui «ft candor lucis ztern» . Hacc denique (acrofanâa hoftxa reponatur femper in loco linguiari , *taxuxdo fc* lignato , bonorificeque collocata * devote ac fideliter confervetur .

XVII.

Docendus hem eft populus , quod tantum miraculum in hoc facramento virtute Chrifti fiat , non er merito facerdoris, quod fc ia ceteris facramentis obtinet . Nam intra fandam ecclcfiam catholicam in mvftcrto corporis Chrifti , nihil a bono majus , nihil a malo minus * perficitur facerdote : quia non in tneriro confecrantis , led in verbo efficitur creatoris , & in virtute Spiritus fanâi. Si enim in merito effet facerdotis , nequaquam ad Chriftum pertineret . Nunc autem ficut ipfc eft qui baptisât, ita ipfo eft qui per Spiritum fandum hanc fiiam efteit carnem , fc tranfit vinum in fanguinem . Sed hoc tantum intereft , quod minii facerdos fibi tantum nocet , indigne tanta myfteria traâans. Nam quod ad veritatem cof-5oris dominici attinet, ita percipit hic , cut kit apoftolus: *Qui mandatât indicte» judiciicm fiki mandatur,* ficut is , cui dicitur : *Qui* ma», *dotat* Mfaiq carwM , *er kikit mrttm* /ugufoM·, *i» me manet* , CT rjs *in et.*

XVIII

Preterea inftituenda plebs eft , quomodo euchanftia iumenda (it . Et in primis admonenda , quam grave crimen fit, ad tanti facraxuenti participationem indigne accedere. Nam apoftolus ait : jQpirumfae msadocsvenr *fanem htmt* , *tT kekerit colitum* 4μη·» *nedtfm* , rrm *trtt* csr/eruer *[νψήMί demini.* Et iterum hanc horrendam fententiam congeminans : inquit , manderas CT fofer <nd«w , Jad/oan· *fiki* maadarar CT *kikit* , *«·» difitdiennt corfui* doari*fù. ideoyu* , uti fubjicit , *multi inter moi inflr~ mi tr imketillet foot, derminnt multi. Qutd /» ntflf/ot di/uduartmui, non utifut juditertmttr«*

XIX.

Proinde nemo admittendus eft , nifi ejus conicientia parocho fit , aut cui poteftas fuper hac re legitime faâa eft , per exomologelin explorata , fc qui pernitenti ac contrito., corde corpus domini dijudicans aceeücrit , quod jubet apoftolus , cnm ait . *Troket* aeram *fnpfnm komo , ter fit de pone iUt edat ,* dr *dt ttlirt kiktrz* ne cum Juda , qui crenae domini*-c· ad judicium interfuit, locum diabolo prebeat . Mens ergo ab omni affeâu peccandi longe abiit . Nam fi adhuc habet voluntatem peccandi, gravatur magis euchanfti» perceptione , quam purificatur. At contra, quamvis quis peccato mordeatur , fi tamen pceniteat , fc dc cetero peccandi voluntatem nullam habear,

"anno CMUMTI ^txt * «rôda*· de domini miferatiooe , acct. A det ald euchariftiam intrepida» Br (ecurus .

Qui alteri quam luo parocho confertus eft , ia fi non fade confeffiouis (ulpcftus habeatur , teftimonium afferet fe confeffam elfe , cujus etlam coafeientiam verus ipfe parochus in principalibus Chriftiaaifmi articulis excutere non omittet. Ac generarim finguli parochiaai rudiores, anno ultctn fcmel, cum adibunt menfam dominicam , examinandi prius in pr*ceptis domini , articulis fidei , oratione dominica , *ac* ecclefi* (aeramenti· , maxrmc baptifmi & euebariftl*. B

XXI.

XsaMc-p. •ciJx.ow «••«Hait, ten> ut «A°rt*ndus eft populos , quo i»penumero communicent , quemadmodum oiim fingulis diebus dominicis fieri coaluerit : (quod quidem nunc quo minus fiat , per laicos ftit, quibus non debet odeftis ille cibus invius aut nauicanubu* obtrudi) ita ad minimum populus ipie in diiciplina ecclefiaftica retinendos eft , ut faketn toto anno feme! ab omnibus » qui ad diicrctionis annos pervenilfent , confeffis & contritis , euchariftia iumma cum reverentia fufeipiatur . Ohtn qui non commu» ixcMe.To Irt "rfa'· »! omai» hoo·. anno (altem ter , in pafcha videbeet , pcntecofte , & natali domini , inter fideles catholicos non connumerabantur j fed cum fenfim omnis pene refrixerit caritas , in hoc quoque ecdcfiaftica diiciplina capit effe remiluor . C

XXII.

λα·»· <* Thnorcm. d^cuafccr. Omnium autem maxime iuftruendus eft populus , ut reda fide accedat, fermons domini firmiter credens , quo nos edocet Chriftus , dicens: *Hot tfi e»rp»»i men»» yvod pre vtlhtr»-detnr . Hoe faite in menm ttmmtmerdiiontm .* Quibus verbis Ar veritatem fui corporis adftrult , & credentibus , digneque fufctpientibus , retniffionem peccatorum promittit , jubens ut hoc faciamus in fuam commemorationem . Porro anima qu« fidem habet , fe etufmodi Chrifti verbis credit, in memoriam Cnrifti (aeramentum edit , cum fecum recogitat , o /. *i.* quemadmodum unigenitus Filius Dei , oo perditum hominem Deo Patri reconciliandum , *8c* delendum quod contra nos icriptutn erat chirographum , de celo descendent , femetinfum A,îφ. i. exinaniverit ac humiliaverit , failu» obedient Patri ufque ad mortem , mortem autem crueia · fei· quo maximi erga nos Det caritas *ifhrf: t.* commendatur , qui unico Pilio luo non pepercit , fed pro omnibus nobis a peccati *81* iatama vinculis redimendis tradidit illum . Talem etgo fidem *8c* aflerium , Deo (aggerente , preparare debet in animo fuo is qui euchariftiam percipit . j. D E

XXIII.

Aufu*. in shTcrtl Neque interim nagligendiun , fed perpetUO *n*uk*luhim erit , hoc (aeramentum corpons Ac (anguinis doutint fub fpecte panis At vini inftitutiun cfle , ut prater veritatem corporis fe (anguini· , qu* in eo continetur fe recipitur » quoddam etiam eximium figuum mutu* dilcâioais & caritatis excitanda in nobis foret, quemadmodum divus Paulas inquit: j^aaaiam mmm <T sa»M carpas mal-*rt fitmtu* , ysu dr una prae «F dr aaa *etlite fnefitifmmtu* · Quamobrem ab hujus convivii fpirituali participatione longe ablunt, qui invidi· vel odii vcocno infaSi , aut iracundia furote repleti fuerint . Monendi itaque (ant qui communicare defideram , ut depolita omni fimultatc » diligant alterutrum ati unius corpori· membra , ut non *fit* fchiima in corpore» (ed in idipfiim pro invicem foliata fint membra . ^Wm5* CHMISTI ·»»·- '·<·'···

XXIV.

Docendus quoque populus , ut qui juxta antiquum ecclefi* ritum , fingulis dominicis diebus ad communicandum corpori fe (anguini dominico non fe ptxparat, miffa (altem parochiali hifce » ahifoue feftis diebus interfit , ut tamctfi inter (aCrificantem A- uffifttntcs non fit , more illo antiquo » tam frequens (acia-' c. ei Uc mentalis communio » fit (altem (sers dodrinat , pie exhortationi· , laudis fe gratiarum ‹ha. ‹ idionts communio , ut fic quodam modo ocn- £« nes fpirituali communicent , cutu defidcrio et- !"'^^,Vt; iam (aeramentaliter communicandi . Ne veto dm. populus ab hac milia, parochuli & ab auditione verbi Dei diftrahatur , placuerit nobis , ut fi que fint alie mifl* legeudæ die dominico « hut inchoentur primum poft verbi prcdicatio nem finitam , quemadmodum latius in vilitatione fecundtnn diverforum locorum mores ordinare ftudcbhnus.

XXV.

Docendas populus generarim , quid agatar in tmfla , fe quibus partibus conftct · Conftac fiquidèm pdalmodia , quem vocamus introitum » invocatione & gloriola celebratione fanâiflîm* Trinitatis, qua in canticis Kyrie cleslon , fe Gloria in excellis Deo › peraguntur : precatione (eu collcda , recitatione verborum propheticorum aut apofiolicorum , quam vocamus epiftolam : facris canticis , qua: vocatnus gradualia , fe alleluia , fe qu* fequantur : lectione evangelica , fymboli recitatione « feu Îirofcïlîone hdei catholic* : cantico, quod nod ine myftcrio offertorium appellatum eft , gratiarum aiftionc , qu* dicta eft prafatio t religioia commemoratione mortis , confecratione corports &· (anguinis dominici , qua fit in canone . RurCus , precationibus , inter quas eft Erecatio dominica: (equitur ofeulum pacis fymolum Ghriftian* cantatis , mox communio . Rarius (aerum canticum , quod commune appellatur , fe precatio I Poftrerao loco facerdos totum populum velut in fuam tutelam recoptum , Deo benediftione tradit atque eommet»dat , ut perfeveret in afteâu pietatis , mutuaque caritate : quorum cum admonebilbr popalus » incipiet nedum credere , fed fe (entire , quod ia milia nihil non fit pium ac venerandum.

XXVI.

Corripiendus vero abufus eft , quod quidam t-'·*· *' poft afpcrfam aquam , fe ante miflx introitum , exitum fpctuut : quidam , poft auditam £^4iA·ı·* fe non intellectam cvangelium , abeunt : alii- c que » poflcaqoam fecerdos dixit , Sutfum cor- .

<b,

ANNO CHftISTI •ii*·

di , A , Gratiae agamic. . Atqui tone prrci- pu* pupuli parte» cun' , quando lubmiftins legente aut tacente facerdore , quifque cum Deo loquitur. Denique alii ftatsm pod elevationem corporis tc fanguinis dominici, nonetpeâantes pnucipuam tntfl» partem , qua eft communio AiuiquiÆmus ergo canon populo C<qju«4o rememorandus eft, oui fie habet: Omoea Me· ** les qui in iolennitatlBua fsern ad ecclefiam con- i"?*θβM» ventant , & teripturas apoftolorum 9t evange- u«i«>. a· hum audiant . Qui autetn non perleverant in *··*«**. oratione ufque dum mifla peragatur > ncc fanftarn communionem percipiunt , (quam nos, ut non eligimus quotidie facramentalem , faitem fpiriruakm a populo requirimus) velut inquietudines ecclefi* commoventes convenir communione privari.

xxvn.

Docendus item eft populus , quale tit mifl» Tt**·.**· facrifici.im , nempe reprxfentativum . Scinel pi><<η.ιο c. quidem Chriftus mortuus cft . iulus p- › iniu- 4**"*| '*. Iris : femel in manifcftattone i'ui lorjoiu , m ' VÎaat'u» diflenfione tuorum membrorum ominum . Ve- f<> rus l>«u> Se venu Ικιιο femel tritum in ciucc pependi: . ofic.-cns Patri fcinctipkim hoftum vivam Sr pailibiiem . immortdrin , vivorum A] mortuorum recemptioms ctficjccin . *bt ftimm* *··■ ». 4Λ.4 *Clriftm rtl.otr** ·i worfirn *jem non moritur ; mori «'i utri* ; A tamen quotidie immolator in *i ic* amento : non quod rores » Clntft.is occidatur . ted quod illud unicum u- ; crihciutn myttiris ritibus quotidie renovetur, quot id lanaque record itione mort is domini, qua liberati fumus , in edendo & potando carnem A ianguinem, qu* pro nobis oblata funt, hoc ipfum reprr fentetur , quod t>l'm fidum eft : .'acitque oblatio ifta Isciamentalu moneri nos, tamquam videamus praeienetn dominum i> Cruce» elicientes lubinde nobis cx illo fonte tnexhaufto gratiam falutarem , nnmolamufque hoftutn pro'vivis & dcfunâis, dum pro illis Patrem per KH mortem deprecamur.

XWIJI.

Exrqniis ac m.flas, que pro defjnâis pecuhauler dicunt ai, malumus an alium diem transferri, quaWa dic dominico celebrari , nili tamen plebs dici tianslatione gravaretur .· In quibus etiam ad pipulum fiat admonitio , dAlareturqur quibus potilEmum modis Dei mifericordia pu> animabus ambienda fit : fic, ut in*cum admoneantur hi , qui funebic pompas ac mittas gfi ris tantum aticupand* cauta infti- H H·η ·Aι tuum , petdere mercedem fuam ! Debet quoque •na-c T»m- p!ebs doceri, pium efle, quemadmodum ab a- ' P·Jft°'0,um temporibus ecclefia (au· columna Aa,. *te* firmamentum veritatis eft) & docuit *Sc* ob- j. fers avia , pro defunAis dominum exotarc , & cleemofynas in finus pauperum elargiri, atque h*c eis prodefte , qui in communione ecclefi· Sr figno pacis decefterunt , *Sc* quietnn viverent, hxc tibi ut poftea poffent prodclfc , cooperando meruerunt

\xix

Ad exequras , qu* extra civitatem noftram Coloniam celebrantur, non evocandi monachi, nec ifta cohors levium ac indignorum facerdo<um. Aut fi avocentur, vidc>.-.».m ipfi» ne laf- A civiant. Quamquam nobb magis, probetur , ut qui volat, pietate dudus, multiplicari prodefunAo preces, is monachos in fuis monaftenis, ac clericos fingulos ia fuis templis permanere linat , ibidemque preces ac mittas peragere . Quonam enim fyeaat enneurfus ifte, interdum 3uam par eft immodeftior , quam ad captanam auram popularam? Cavenda vero iimmoper< poft exequias delicata convivia , erap.il· ac comeffationes › nc Deus placando» , magis irritetur.

ANNO CHRISTI sf

XXX.

In (aeramento poenitentia; c\| Ina.rlo , ac B icftc miniilrando , maturitate muliA .< diligentia opus cft . Veteres orthodox· pivnttentite partes tres nobis tradiderim* , ..oninttunem , coiifcllionem , ac fchAa tiuiiem , I.·υ fruCtuin pckiriieijtia dignum . Qu.iimptam p<c nitent'a , quaternis tacramcnium <ii>iin , putilfimum in abfolutione prcsbvien uM.iihat , qi a ille cx vt. ut» verbi &· clavium 'H. a Ciirifto traditarum , peccatorem να .utentem , Ûe mifericoidia Dei Iperantem , a peccat s luis abfolvit , d; quibus paulo latius in encli.iuio dicemus.

XXXI.

C Prima pernitenti* pars, cum omnis evange- I. T prxdicationis exordium fit, nunquam n<r eft «s fuggefto pertraâanda . Hac enim confii- * d' gitar ab ira Dei ad mifericordiam , hac con- M (vertimur ab operibus mortuis ad Deum viven- ' * ' tem , hac ftibducimur a peccati ac diaboli la- «f- › queis, ac concorporamur Chrifto. Unde a poenitentia prreurfor Joannes, deinde Chriftusipie , ac princeps apuftolus Petrus ,. przdicationts evangelic* doctrinam funt cxoili. Poenitentia autem tui· re^le p:«dicatur , cum arguuntur fceleia ac fiagitia per verbum Dei , *oc* incutitur populo timor ir* , indignâtionilquc ac julii judicii Dei , ccito certius manentis eos, *·" >· qui male agunt , ac male agendo perleverant . D Subinde ccio viuo oleum mucendum eft, ut ex animo vereque territis ac converfis promittatur gratia ac miiericordia . Ad cum mùdutn Paulus ad kphefios feribens ; Hκ , inquit, /ci- , *tort* , fMad mari *formutor, nur inimunlui, *ut* «varus, *eft idolurttm fervit»i* , *e« *hubet hereelunteno* iv rej.·;» *Chnfti & Dm* . A(eo>· *voi fcductt i*4/ubni vtrhn : propter hic eaitte venit iri Dei in fiiiai diffidentii . ladite erg» effid p^rticipei eorum* . Et iterum ad Galatas ·. *Minifefti* °' * *' •urrm *ftont eftri tirnii, funt, fernieitio* ,im*munduii, tmpudicitin , iuuurii , idelerum fervieut , veneficii , immuitii , cMtentionee , umuiireee, rixi, iri, diffien/tonet , feSi , invidii, Lu•nicidin, elerietitet, coencffitunet, hi. fimiln·.* E *pridie» vhn, ficutpridixi, jum- H* *g*»t, regnum Dei* *·· r»a/rfMca/ur.

XXXII.

Jam quamquam nemo convertatur ad dominum, nifi traâus per Patrem , attamen nemo » hic excufationcm pretexat, quod n^n trahatui : quod ille temper ftet ante oilium pail .iv , nimirum per internum & cxtcinurn vetbu.» <. ·ηmoneas, ut convertamur a via noftri pctfima, Bm ®t inclamans quoniam «m, *indignent , tribuli- m'* * *t* ir inguftii.* « mim« *bwixit »pertn-*

M

ANNO CHKist i L^it' 'jf./e.i'i

··«/-- t g/atM 4*/«w , CT *Imdor, <Sl p»x enti"* *litem* . **Hic concuflis confcicntus comtnoaflr»ndu« eft Samaritanus ille, qui infundit vinum Ac oleum , qui fanat omnes contritos, & alligat omnes contritiones eorum** . *fditli mtt,* **inquit diviniflitnusJoannes,** *Iret ftnboTtkit , nr »·» pttttii . Sri & fi j»i! petiavrrir, <tdvot»(nm bebtmxt ep»d Term , 7'7«'** Chrifium , tZ" pft efl propitieti» pr» perterit nofirn : «·« pr» noftr" etltroi raHtiom , fed ŵr pr» titiet mendi. Hec tfi doilrin.t,* dorer *mori mundo, tr vivert Cbrifl»* .

XXXIII

Dc lonfeflionc, & quotuplex fit, alibi dicemus. Tantum , quod ad eam , qua; iatcrdoti privatim fit , attinet , paucis admonebimus, ''iiinum magnopere neccilaiium judicamus . ut tacerdos , qui a confeffionibus cil , fit integri , eruditus, ac filcntii tenax : alioqui fi ad qurit.im intentus fit , ii ad malum iolicicet , Ii curiolior explorator fit, fi pertinacibus bla.i diatui , fi innicatam coniciem:i.:m extricare nciciat , ti denique vel ebtiolus , vcl iracundus, vel levit, vj iccreti minime tenax , ditlipandts inagts quam paicendis ovibus videbitur idoncus .

XXXIV.

In primis autem qui huic muneti intentus ctl, docebit contuentem , nc ambigui» ac perpfi xu iermnnibu» ie remoretur , Hr percontando cogatur vehit expitc.ui cumina , (quod fjrprnumcio periculolum clt) led Innpliciter, tamquam coram Deo aperiat Icthalia crimina , & qur conicientiam cmeiant ac laedunt , qiod ca qua: contra confcientiam aguntur , cdilirent ad gehennam. Atque il»i maxime <>pm eft laccrdote judice, ducemente inter lepram 5 n >n icpiam ·

XXXV.

rwf.

Quod omnibus Chriftunis pr*çcpit I'm fin , dicens: ***Fremui J>tm*** *toi* ***frirru , (orri/mt in. qeittot , t»nfoUmi»i pnfilleeimti*** , /»/.i£ire ***moi***, panearci ***tfiore ed nnni*** : Hoc cum qui a confei&onibus eft, maxime convenit obiervare , nimirum , ut confolandu eitprt puftllanimes per immenfam Dei iiiifcucoidum : praeli a-Clos autem objurget , tremendmnque Dei mi» ciutn ante oculos ponat . Denique uti prudentiftimus medicus , pro morbi qualitate temperabit **medicinam** , obhituius magis quam pio futurus, ii putaverit uno collyrio omnium me dert morbis · Monendi ergo qui confirment , finguli fecundum ordinem, flatum, ac aetatem , atque id per locos quoldim communes ex fc:.-ptura depromptos , -quos in numerato habcic debet parochus ·

XXXVI.

Qui nimis anxii funt in icpetenda confcflione vel iteranda apud alium faccrdotem . veletiam in enumerandis circumftantiis, quales lunr quidam, qui quantumvis confitendo , conkten tiara tamen vix tunquiHaie poifnnt , docendi erunt, Deutn, i cui omnia patent ; fimcntatem tantum cordis a nobis requirere . nrc i am **frverum elfe exaétorem** , qui confcientiam ob itnaitj vcl ob alum dettes ‹ ‹ nr iimftantuin , ::i ter confitendum non dedra ορικ nrglcüam , perpetuo turbatam elle velu Nam qmaomues erratus fuo» enumeraverit? quemadmodum David ait: ***DdiHe ^uii nttrliipt › .4o »ic»itfi mtn mend» mt domine*** *--!*

ANNO CHRISTI tri* *rf.i,r.n.*

XXXVII.

In occultis deliâis tx rei'crvatiotie cafuum compertum habemus , nonnihil mali imcidum accidere : **vel** quod peccator_ non habens m promptu faccrdotem , qui illunyïblolvat, coni' eri vel diiK-rt vcl contemnit , vd quod qui mincies artate funt vcl tnuiicrcs , difficile adducantur, ut cx luis parochus non Γιη‹· levi fufpicionc ad nos leti comiurfia: ios nvftros profictfcantur · <^_uarc , ut uci'nl.miH & veiccun dix f.nnz , viium nobis eft , hanc poteftitem noftram abiolvrndi a pecans & i ifibns nolba· ablolutiom n hivatis, ‹ occultis ' imrn) omnibus parochis per dttxcclini rtolhain .vnllitutis, ute vocatis delcguc , .nodo tatnr.i vicinorum noftrorum in pontili.alibus c.niiifiani requirant ar adhibeam : mdlris tarr.c" uthaVarteis potcftaicm facrorter . ilncr m ilntielibua inis, uti coufultJir. vi.ir bit ur , lnp . In rc ordinandi.

XXKVUI

In publicis vero cilininibns , quem admodum iiecefie c-n , ita jubemus ad canones .ititiquos pubhear pamtcntiae regredi , arqi.e adeo ad Cluilii &: lui dilcipuii l'.-.j.i inlittutnm icvctti, qui ad Corinthios exemplo oftendit, quomodo oporteat ccckfiani , i.' publice peccantem anrmadverteic , dmicc iph publice peracta pcrnitrnti.i iati-teceiit . d'- qvo hifius dicrnus tub titulo dc r.n i .diet lone ecdefiaibea contention

XXXIX

Peracta conitili.mr, n.b ahlolutiviirn·. :acerdos rnoncbit («nliic.iicin . ut quod .idmiflutn i-tt , deteftetur , m fu deim.ep» yitarr mfttuat , nc m ullum leihale crimen poltli.-ic inc 1-dat , qi cmadm ulii'ii C hnltus sd mulierem dixit ၊ ***i jdi***, CT ***nuit emphii.*** /-e-iar, . UtqtlC eum afkctum habrn. , ..edat , per Dei mileucordum vittute ·ang.imi, ,h! ilil p<i .'.bfolutionem mpar'ic tidarn tn veibo c jio . Irh' temiffurn iri pev.au · l.ijungat ctitrri ilii frudum dignum panirrntix faceie . a. tuin denique imponat nntium, ac abioiv.it. c>>nhtcnt> m ·

XL

Dum nn ri'iionro jung uit p.-irum vir'. n a; i .iiiicuni , docebunt marrrinimmm uiliiuitiitn elfe Deo , cor>fi:m.V!nn per I biiltuu' , ut Gt-ncieo' i· Mattha-i 19 legimv.·' ၊ Q :>>d fa.iamentum ii quis , f uit duc , ...epeit: accedente iaccrdouli precarious , confi t donum fpnitut, quo vir dikga uxorem amore sallo, ficut Cheiftti» dilexir ecric.fiaiu ; mulier ***t*'f*** v vicfilim propter Chnftum amet irvert aturqtie viium fuum uti domuum» ..Ikerque fibrior, fi demur, lumiua cum inftitu.int id Chnftianam picuiem. Copiolam monendi materiam l'anhu ad Ephciios s tubiuiniftnt.

XLI.

TTTT CHRMTI

xti.

ı*«β. Cum matrimonium anet lapfurn A4· proptec p(wir › v.U» ‹ılk·ó › iugituturn , ac benedidio* n; 1K. ‹it n^t ui »t, qua divir ille: *ÇrtfiitCT fnn&afiitlwfi . CT rt^.-rc ι,>>4·»4* p.iuljti-tc; auJtn h··®··'.; ı 4«i'm «j >*« »·· : *TrafttrtJ if^n ;.C:<t Cf mttrfitt* A4*· C'l' *A^hartbif »*t>ri)»** , UCC -ia ;.) con» juaAoou , (eu baucdictio poft lapfurn dafe cerK , icu tantua quod Unia potuit efle ol> hcium, id «gratis faâum etiam iit :medium, dum uttuilquc fetu» infirmitas prope tdens m luinam turpitudini» , cede excipitur huultvc nuptiarum « quemadmodum divus PauJis ait : eavrew **/m*** ***hikttt frufttr ftrni-atmt**** , nimnum vitandam Monendi lunt αι mattimonium contHhere attecrant « ne altus aÜeâut iulos huc rùput , ut iit honora* bile conjugium |c cubile i npuHutum · Nam (i ne-|u< ob prolem ℓuicitandam , necne ob fbrai-c-iuwnem vitandam , .led ponus divitiarum am upum naaciiccndatutn » aut alterius rei gratü nimmoniun» eunt ahttur : perperam agitur , ac graviter m i aeramentum peccatur. HK»qux lobie <.>7. & 8. (aibuntur, enarrari, proponi, ***ac doceri sonveniet.*** Ubi locus pulccrrimuseft, cicmplo t '^inonltrani , quemadmodum bona uxor donum Dctlr, debitum timenti dominam, quomod › m t' nare Dei * apparentibus , non luxuriat caufa , led .ola pofteutati; dileAione, in qua bened.n'tir nomen Dei in fecula , pe-teuaa. Quo pacto niugu coniaiprioucfaâta, tradenda , queaudmodum etiam convivium nuptiale cum laude & benedictione Dei agen-dum . Demque quo r >dl r ccandus lit Deus per conjtigcs, ut ben. ...tiuacm hram in iptis, quos conjunxit » imp tat . Hec culm decent undorum filios , qni non Jebent ita eonjungi licut Gentes quxignortr· Drum, kritqtie hor-rendum rllud exempium d‹· 1-ptea» Sa<x vntsa demonio icciiis , replica d.:m . Hi- namque (ut Raphael anodua spud Tubiam alt) qui Conjugium i'a luic.pirint , ut Deum 1 fe fc Iva mente exeludant, fc iu r libidini ita varcat h-cut equus fc io q.i-bus non ell in'ellc-ittiM, dcmoniUm mJuai douuaitur. Quamub-reos vehementer comprobamus r um morem , quo matrimonio f ingendi , .l >tc ccclefufliCim roipin^ioncm « jejum.· ic piapara-.K , fc fa-ciatn cucbarift-am imnuni .

f.

s.

».£».'?.

"A1 fL .

XUL

AafutiM· Docendi Itaque breviter , matiimoniurn tria eomplcâi « fidem , prolem fc aeramentum. In **itf*r ·r· hde attenditur , ne prêter vinculum conjugale). cum altera v<| alte<oconrumbr.i l t <n prole, ut amanter fufeipiatur, benigne nuuutur, religio* fe educetur : in (aeramento autem , ne conju-gium fepare'ur , ne»e ditrolfm aut c'lmtffa et-iam prolix caufa aitcii conjungatur .

XLIII.

Optandum ut canon Evarifti pontificis con· a'.*»'·"* fcri>o generali renovetur, tollanturqne illa ejan-deftina. matrimonia, qua invitis parentibus ac propinqui» Veneris potius quam Dei caofacon-trahuntur : nam ayants ei his elandeftmis ma-trimoniis mala (oboriantur in aperto eft · In-terea «ero donec ecclefia de hoc piofpkiat, ii non inita › prohibitu (altem fint, fc parue ca-conic·, hoceftexcommunicationi, contrahcn-

V tes, fc-qui hi» ope eut confilioadfuerint, (ub- ~AtTtfT- jaciant: quam nec tam facile, nili eccleli* (atie- CHtuH tiat tolh admodum expedire nobis videtur . »»>«. Quantwn fieri poteft, cavebit parochus, ne li-Iηıoi <-'ı i parentum aoâoritatcpa conjungat , l^u.U ii dfl&ntes négligente» (ueuot . auc tn ad-r· . r /iò" oruhtnonio jam Contrado rigidiores t><garnies, admonebit eos uc liberosmatur*»t-tatis cltxeat, nere vinculo jam per ecckiiamir» ' d kilubili pertinacius obluâcMur.

XUV.

CpnjunAionem per facerdotem eum benedi-Alone laccrdotali ac precibus, in miflarum io* B lennia , in templo fecundum antiquos canone» *Bc* rcclefiafticum ritum fieri decernimus. Superbia ac faftu tumidis, qui ia privatis domicilii» ma-ij it, · tum m templo , ubi cecfefia convenit , couj ' gendû bene precator , copulari, qui» non iuc-te oppolncnt illud Paulinum : ?^·ı»«· ' ' *' *t'.furn liti fMtenntii }* Nec faceidosantequol-L.iet conjugio jungat , nifi ediâis aut procla-u>atii>oibus tribui publice e (uggefto aa popu-lum fiâis procedentibus , ob multas ac varias fraudes evitandas · Contra hre haud faeile , £ed tautum ubi ratio admodum ncceflarta hoc ipfum fieri poftulaveut , idque non nifi cwfv cognita , difptnfabitur.

C XLV.

Peregrini fc ignoti non conjungantur , nui legitimis teftimoniis doceant, fc ubi ante ver-iati fuerint aullis matrimonii vinculis adftrtngi, ipfiique per fuum parochum lftere prr alium parochum copplari.

XLVI.

Quod ad gradus con ian ittaris acaflinita^ tis attine: , qui macnmoriit ·» contraheadum ac con'raCrum dirimunt . decctum concilii gene- gen. t. nm. raüs ublcivabitur. Hic fi paiochi in dinumera- *brt· * tione graduum addubitaverint , peritioies con- ytaî?' D lulcnt. Ubi Romanus pontifex dif peofatorio di-Elumate matrimonium £tcuaco<vraâum „appro-andum juflcrit, eiMHoentnrcaular diligentras» que diipeafationem extorferant . Qua ti com-periantur aliter, quam narratum eft, fc habere non dubium eft , difpenfationem nullius robo-ris efle ·

XLVII.

Ludicra illa qux ia templi* poft eonjunAionrm uccrdotalem fieri confnevetunt, velet in pullan-do fponfo. atque alraejtiidem generis, penitus tollantur. Nam res tcu.i, qiuur Deu*ipfe inftituit, benedixit, inviolabilemqnc decrevit, a?itur.

. XLVIII,

De facro online, fc qua falutaris gratia hoc fac.uncato conferatur , qua denique in eodem (aeramento conferendo oblervari oporteat l ti-tulo primo, qui dd munere epifcopali eft, ab-bunde diximus.

XLIX.

Reftat extrema onétio, qux (quoniam in rm - te extrema luda eft) adhibetur, ut vcl conva-

lcfcat

'ANNO CHRISTI •11·· Meat wotu», G Deô ita vifom, vel fide bonaquelpe obdormiat in domino.

L

Eft autcm unftio impendenda cum expofitio-|B* unâionit Ac mandati apoftolici, quod lie habet : I«/Ïπ·μγμγ a.'iymi i* -nttiu › «nducat prri- Jm. w*' kjtent ectlefin, »t. «rent fnper «■··, «ïφ»«M«ι «»·» «le· i» mmîm da«r'a>, CT «rari· fidei fid-vnht infirmum, CT nlltvukit «na* doatiaai : O K «n feantit fit, remittjtntnr d. Poftre»O loco adhibebit parochus admonitionem praeparationis ad mortem, quemadmodum enchiridion docebit.

1.1.

c*«. »h Quod ad iepulturam atitïui, qûis poterit negate rem longe piiflimam efle, Ac in veteri Ac in nova lege accurate obiçrvatam, ut Chriftianorum (qui Ipem lefurre&ionis habent) corpora non pecudum more disjiciantur, fed in ctxmctcrii (tuum recondantur, quod etiam alto c. r., pane myfterio non caret? Ab hac ergo fepultura ne- * fepuic. mo Chriftianus, qui in communione decedit ecclehz, arceatur, ctfi caiu mortuus fuerit Cum enim commumcabatnr viventi, Ac moituo communicandum eft. Soli vero heretici, excommunicari, publici latrones, Ac hi, qui Gbi mortem criminis confcientia adaifti, confoverunt, Ar quos in peccato lethali, nullis panitentiz lignis przccdentibus, dcccllifle conftirerit, prohibeantur.

L1I.

In feptfffuris autem &r exequiis, mortalitatis atque hujus calamitofz vitz admonitio diligens Git, atque excitandi inter alia przlentes, ut recogitem libi eodem modo hinc excedendum efte, ieie m hac terra peregrinos age- ft,. n K· alûm autem inquirere, ad quam femper oporteat luipirarc. Nam quo paâo ad exorandam pro derunftis Dei miicricordiam commonendi fint, fupra dximus. D

PARS OCTAVA

Capitula.

I.

ii ›η<TA-kujii.c.l. ÇUpereft ut de viftu parochorum diipiciamus. Hic in primis, quod Chriftus docuit, & facri canones m.nmo ferio praecepcrunt, przmittendum duximus : nrmpe ut facratnenu eccleliaftica gratis miniftientur, dicente «.·,!, to. domino : Grntii ectefifiit, irtUt dtte. Quamoi,t<"MTrt· brem neque pro baptizandis, confignandiiquc la' *,n Vn felibus, neque pio collatione chriimatis, vel cukfiftK·" promotionibus graduum, neque ahts facramen- ◊ η«αP.«· tis diftribuendis precia quzlibet vel prztnia, iua»rj.<j.a. nj(i voluntarieorteratur, recipienda funt. Neminem quoque ad quxftuolas exequias cogi, aut pro fepultura munus aut precium exigi volumus, fecundum canonicas lanâiones cuftodi interim ac vcfpilloni dc fua mcrcedc nihil detrahentes.

Ii

fr., ,v At cum lex divina przcipiat, non alligandumos bovi tritui anti, quod utique non boum "anno-caufa, led propter nos diétum Chriftus in evan- CHRISTI gelio explicat : D<nwi, inquiens, efi tferermt h i», mtrttit /**, ac Paulus toto capite nono ptitne 7,"a *· ad Corinthios confirmat : Qnh enim mihtnt *" fan ftipendiii nn^unm? Qmii yZaMar -vinenm, O' tit frttdtt t)Bt MM ttiit? Qnd fnfitt, CZ tit'Ude trefit tttt mnnAntnt? Jfyfitt tmm mtfnnm tfi, fi jei JjMritanlU feminent, raraa- /»4 ttmm metent. Quamobrem diipioendum eft, ut parochis cvangeln przdiraroribus, rerta ac competens fubminiftratio victus & vcftitus fiat, idque ad eum modum, ne in adtniitiftrandis facta meat l« quidpiam exigendo, oneri fint parochiani; , aut cibum vicatim dif- B currendo emendicare cogantur, quo nihil turpius aut lordtdius.

III.

In primis igitur, qui per vicanos eu vicecuratos ecdefias parocniales regendi poteftatem a nobis acceperunt, itidem vicinis tantam ex proventibus ecclefi* partem aflignabunt, qua vitam congrue fuftentare poffint. Quod nos nater vilitandujn pro ratione locoiiim ac paiochiarum ut fiat, ordinabimus.

IV.

C Ecclefi* cathédrales ac coilegiat*, itidem monachi ieu religioti, qui eccletias parochialcs &c 1 ‹ı aut fuis ecclefiis vel monafteriis unitas habent, aut regendas aliis committunt, aut przfentaado committi procurant, adeo interdum omnem proventum emungunt, ut tefidui reditus, qui redoribus ecclefiarum permittuntur, nimis tenues fint Ar exiles : quamobrem noftre cur* erit, ut tanta poitio tectoribus illis aftîgne'ur, unde jura epiicopalia folvcie, 8c congruam fuftentationem habere poftint.

V.

Ubi vero reditus ecclefiarum non fuftccerint, Savin.·»*, juris conlilium Icquendum putamus, nempe ut ζ'ı^.M‹'km du* uniantur : aut fi id grave videbitur, faltem una, aut pluresetiam vicariz, quz ad alta: ia in ejuimodi ecclefiis fundatx funt, ipfi eccleiiz parochuli, ut vocant, incorporentur : fic tamen ut, quoad fieri poteft, per parochum officium, ob quod vicariz illz fundat* funt, minime negligatur. Porro decimas potiflimum parochis, ac ecclefi* miniftris deberi, non dubium eft. Nunc cum illae paffitn a laicis magna cx parte ufurpentur, neque facileex coruny-manibus divelli poffint, videndum, num diligenti cohortatione, aut alia via juri confentanea, parocho, cui ecclefi* reditus ad viâum non fufficiunt, hinc aliquid emendicari poflit.

VI.

Poftremo loco juftutn ac decens putamus, ut finguli parochiani denarium illum confuetum, led duplicatum, (altem in anno quater, videlicet in feftis illu majoribus, veluti in natalidominico, palchatc, pentecofte, aflumptiooeque Virginis gloriofz, id eft, fingulis feftis duos denarios pendant. Neque enim tantillum offerre, ulli onerofum efle aur videri poteft Quis enim tam fordidus eft, qui non zquum putet, modicum quid caduci ac temporalis tubminiftra-

rc a

jimiQ CMKtsn re , * ano fpiricuatia ac mama viciÆm repe- A t Ceric omoes fcirc debent » to» qui in ia-
>>j«. crati· operamur . qua dc facrarto Cent cdere <
a. c*. j. fit ^vj altario defervinnt , com altario partici-pare . Nl<n dominus ordinavit , his qui evan* (piius» annuntiant , de evangelic virere. Qui « unica ioiuüoM (ou* nno albo rotato Λχî) liberare vokt , id ipli liberum efto . Ne vero
v parochus am in contentionem aut fofpicioacm trahatur * potius hec pecunia per ccricfia oeco» nomos, aut alios prooat* fidei viros colligetur , ac ipfi parocho numerabitur ,

VII.

Laudabilem tamen confuetudinem in civitate B noftra Colonieofi erga (aoftam ecclefiam , pia devotione fidelium introduâam , per has noftras (ynodalm eonftitutiones nolumus immutare » donec ipfis parochis intra camdem civitatem dc iuiHcicntiori vl&u fuerit peovjfem.

PARS NONA.

CAFITULA.

I.

DE conftitutionibus humanis, aeeccleftxfticis confurtudioibus magna imprnfentia- C rum in ecclefia Dei concertatio cft » quam ee defic tuibatores, ut ecclefie auctoritatem everterent, ad nihilumquc redigerent, invexerunt. At populus hic docendus cft , fandorum patrum regulam fequi , qui diligenter admonent, traditiones ecclefiafticas , prefertim qu· fidet non officiunt, ita oblervandas, ut a majoribus tradita funt . Sunt autem illa , qua non (cripta, fed tradita cuftodiaaus , non unius generis ,
A«|aâ. «a quemadmodum divus Auguftlnus tradit . Alia
h"'« «»p emat toto terrarum orbe obfervintur , a patii-
ia. sui. bus nobis quali per manus tradita · Qu* quidem putanda funt vej ab ipfis apoftolis, vcl cx Etenants conciliis (quorum eft m eceleiia faluerritna aiftoritas) eommendata atque ftatuta D retine i , veluti quod pallio, A' refurrcttio, de afeentio tn culum, adventus Spiritus ûéti, dc quad<agelima annua lolemni ate edebantur , quod die Veneris a carnibus abftmetur j atque plia multa, que ab umveifis merito observantur. Alia vero qur per loca terrarum , regionefque variantur, fieut cft . quod alii jejunant diem Mercurii, alii non: alii quotidie communicant corpori Xc (anguini domini , alii certis diebus accipiunt ! & li quid aliud hujuiccmodi animadverti poteft , totum hoe genus rerum liberas habet obiervationcs . Quod enim neque contra filem catholicam , neque contra bonos mores efie convincitur, inditfe enter eft habendum , A pro eorum , inter quos vivitur , focietate fervaadum. Sic divus Ambroiiut A«guftinum docuit, de hoc altero genere interrogantem: Tu, inquit, ad quamcumque forte ecclefiam (nimirum in unitate catholica ecclefie remanentem } veaevis , ejus morem ferva , cuiquam non vis cftie fcandalom, occ qtiemJuatn tibi . Sed de his, ae quatenus ecciefiaiee ifla eonftitutiones obligent , alibi latius dicemus.

11.

AWftO CHRISTI

Jejunia ergo ab ecclefii indifta reverenter obfervari volumus , admonendufque populus cur lint inftitnta , nempe ut corpus per intern, pcrantiam cibi aut potur luxurians „ caftigetur , in iervitutemque redigatur , quo animus vegetior ac liberior laudibus divinis inliftat , divineque voluntati fefe attemperet. Magnum cer- Aeguft. in ce St generale jejunium eft , abftmcre ab omnibus iniquitatibus, 8r ab illicitis voluptatibus foculi . Ad hoc perfeâionis qui nondum per- ««ab^ii* *. venit , is eccicfi* indiâum huc vocans, haud contemnat ,

III.

Qui ecclefie ordinationem irrident , iliique λ·<τ ». divum Paulum opponunt, quafi iis jejuniis er- * clefiafticis contradicat , graviiEmam utrique contumeliam (apoftoli dodrinam debita opera adulterantes) inferunt . Non enim ecclefia aliqood cibi genus perpetuo interdixit , aut Judaicum ciborum delectum contra apoftoli<am dodtrinsm invexit : quinimo cum Paulo Temper docuit dodrinam enc dxinoniorum, cibum aliquem immundum judicare <r prohibete › quem Deus creavit ad percipienomn cum gratiarum aâione fidelibus , his qui cognoverunt veritatem , quod fcilicet omnis creatura Dei bona fit , 8c nihil rejiciendum qnod cum gratiarum aâione percipitur . Sed potius eccleha veteris legis ac apoftolicorum virorum exemtla fecuta jejunia quxdam publica certis dieus indixit , jubens tum a carnibus abftinere , 3c cibis aridioribus uti : non quod carnes immunde fint, fed ut lusui temperetur. Qua de te in Gsngrenfi concilio , quod non multo poft apoftolorum tempora obfervatum cft, pari Centura damnati lunt, tum hi qui nonnullos cibos carnium illicitos reputarunt, tum illi qui prêter neccffiiatem corporalem fuperbientes , jejunia communia totius ecclefie putaverint contemnenda , perfidam in fua fcientia rationem vindicantes , quos anathema efle concilium illud decrevit «Nue 'lia multa , qu* nunc in contentionem ri-rius vocantur, ut fuccinde admodum , ita chriftunifiimc apoftolico fpiritu definit .

IV.

Cur vero criminentur hoftes ecclefiar ejus inftitutum, non videmus, cum ipfa nulli injiciat laqueum, quod hanc cooftitutionem adeo ligare non velit, ut vel caritati vel neceifitati minime credere debeat . Quinimo liberum facit c quolibet tempore quibuslibet vefei , modo id m «Mu·, vel caritas vel necefutas fuadeat , adhibitio tamen utriufque medici , fi prsfto fint , aut (altem alterius , nimirum anime, confilio.

V.

Jam cum In jejuniis ratio potius indidknis , quam abftinentia ifta a carnibus (pedetur , admonendus eft populus , cum jejunandum erit , non minus fumptuofa Ar prolixa ilia ptfeium fercula , quam carnium , vitanda , bellaria item illa , magis quam carnes inflammantia I

VI.

ANNO CHRISTI *»!·.

5' 1

Quadragefitn» initituuo antiquiflima cft , a temporibus apoftolorum ad not ufque dcduda , cujus violatotes plcrifque generalibus conciliis, prrfcrtim Toletano odavo , -acciriine redatguuntur , religiomque contraite mouftrantur . Atque adeo omnes <;uotqtiot fine iiicvitabiu ncCeflitate, leu fragilitate, evidentique languoic , fCu etlam impoflibilitatcartatis, diebus quad«agcflnlr clam carnium attentare pixlumpfciint , alienos a fanda communione decernit , quod ,a> eris diebus abftinentiz obliti fint di!c:pli>uin , ac quadragefimar dies (qua· anni t >nu' deennz putantur , qur in oblatione jejunii domino coaicc.an ur) tcmciaiic piotanavciin; . Quos vero ailt rtas incurvat , aut languor extenuat , aut necellîias ardat , non ante pmhibita violaro piriumanr, quam a laccrdotc pctn'Ham efle pcivipiant .

VII.

Litaniis, id cft, fupplicationcs, feu rogationes, indido triduano jejunio ante domini aiccnfionem, patribus placuit celebrati : quibus omnes intcrcftc jubentur, ut quemadmodum omi.es peccaverunt, fic & omnes pro venia fuppheent › omne(que ad Deum corda cum manibus cierent . Quamquam potiflimum litania- illz pnncipio mftitutr funt, ut tum populus divina inftitutionc admonitus, clementiam Dei erunt , quo peftes, clades, calamitates, fames, bella, tc id generis adverli, qur nobis juftiflimo Dei judicio ob peccata noftia infliguntur , ac i.ib id anni tempus, nempe vous (cum bella emergere atque terre ftudus , qui tuin in flore, atque teneri adhuc funt, facile cominpi iolcnt) potiflimum imminent , avertat K tollat . Ut autem ccclelia fiduciam ciga Dcuir. (qu.imoi.rntes ac petentes habere ncceflc cft) tum n ›.»is adaugeat, Eliam proponit hominem nobis limiicm & pallibilcm, qui oiationc oravit, ut non plueret fuper tertam, tc non pluit annos tics Se mentes (ex : tc rutius onvit , A. trium d.dit pduviam , tc terra dedit frudum fuum. Quod fi folus Elias petens exauditus cft , num Chnftus ccclelie fu» prece» averfabitut ? Hic inierim populus docendus cft , quod non lolum uuz animi , fed & quz corporis &: externa bona funt , a Deo omnium andorc pullulare opoi·» teat : A: redarguendi illi , (haud ita multo quam Gentes , meliores) qui vcl fortuna· , vel fur indufttix , bona temporal.! accepta fuerunt .

VIII.

Quod proceffiones per agios &· cimpo, pinguntur, rationem quidem habet , nempe t;u d populus oret, ut iegetes ac huge·-tc x a domino conferventur ; Verum ut alia phriina , ita tc hic mos hominum malitia depiavartn cft , quod pci occafioncm talis deambulationis , qu» Deo placando erat inftituta , pleraque fcc'rra committantur. Qjiamobrem nobis latius vidctur, ut hz , alixque fupplicationes ac proceiiiones, de cetero intra lepta cccleliarum religiofe flant, ac ut in templo , loco precationibus peculiariter dedicato, oretur Deus, habeaturque tum pius rei ac tempori conveniens ad populum commonitorius fermo . Noftri» tamen lurtiagahcis liberum u linquimus, ut ipfi in luis diacehbus de hic re , uti niuics r^guni» panentur , diipiciant .

IX-

1? 'ijentet q loque p | ulus admonendus eft, cui hnz, & potilfimiim dies domuncu· , qui a temper ibuv apuftulorum in ccclcha De» temper cclcbiis fuit , inftitutz fint . Nempe , ut tum in unum omnes pariter conv.-tmcnt ad audundum vcbum domi.nl, ad audiendum quoqdc lactum , A communicandum ; Breviter , ad vacandum Deo foil , ut dies illa tiintum' otatiombus , hymnis, pialmis, &: canticis Ipi? ritualius tranhgatur. Hoc enim eft fandifirare labbatutn .

X.

Qiiamobrcm cupimus hifce diebus piohibcrl nundinas, claudi cauponis, v.iaii cuincHationes, ebrietates, futnprus , lice. , Iulus improbos, choicas plenas inlaniis, Colloqui prava, cantilenas tuipe» : Bicviter , omnem luxum . Nam hifce & (qur fere lemper eonlcquuntur} blafphcmiis ac pegurii» nomen domini profanatur , ac fabba'um (quod nos aJmontt , ut. qriicfcamus peiveile agere, & bene facete dilcatnus) contaminatur .

X 1.

Et cum in diebui feftis, qui dedicationi ccJcfiaium pcculiaiitcr dedicati l;ni:, p'cnimqi'c indigna committantur, adeo ut v.drarur populus tum potiflimum comcflanonis caula consume : viium nobis cft , ut per dueee es oofhas, uno certo dic anni quo ciutmodi icftum dedicationis in metropolitan! n fl.a volitur , in icliqmv quoque ecclc.i‹s omnibus, c*:ra civitatem noftiam Colonum Aqt ippinarn conftitutis, obierveiur . Nam intra Coloniam kunmo noftro tempi , fuus honos to'ftlaie debet , quod & in aliis oppidis liifignloribu», ubi una cctens ecdeliis przemiuet, obtinere placuctit : videlicet ut ibi minore» cccl.fi» pndic cjusdici, qui dedicationi ccclcfi® fi snmz ejus loci conicoatus eft, aut die dominico pioximo pixccdcntc fua» lingulae dedicationesccclebicnt, obici vetur. Docendus au'em cft populus, dedicatione templi lignificati dedicationem ecGclir catholice ac cupislibc' homini» Chiiftiani, qua copulatur Deo. N.mutdivii, Auguftinu» att ' Quotiefcumquc temph fcliivitatcm colimus, tî fideliter ac diligenter attcndimu» , &: f mite & jufte vivimus, quidquid in ten,piis tnanufrCtis agitur, totum in tu bis Ipriituah »d,fi* cationc cumuletur . Non enim <ft mentitus ilie c:ui dixit : *Ttmflttm tnim tft, <]*» I e'bi far*. Et 1'ciuui: 7q</ur„ *totfw**

«\11.

Ex vetuftiflima inftitutione 8c mote teccptum eft , templa & ajia.ia . 8c pleraque alia, quibus in templis ad excitandum fidelium animos, & divinum cultum explendum utitnur , conie cran, iulcnnibufquc precibus, ac benedictionibus dedicari Deo, quod in veteri quidem tcftamentu prsceptum ctiam divinum habuit, quemadmodum Exodi j 1. & a.Paralipotnenon ix legimus. Ungitur prztcrca fecundum ccclc'isfticatn

Hbh con-

ANNO CHAISTI ij j ·. confuctudinem , cum confecratur altare , cum dedicatur templum, cum benedicitur calix, ldque non tolum es mandato vetetis legis, verum etiam exemplo beati Silveftri, qui cum con(cerabat al- C-(. 8r tu taie , illud chrlimate perungebat. Verum undio- 4< nys (aeramentum , aliud quidem efficit & figurat , tatnan novo quam in veteri teftamcnto. Unde npn jddauat ecclefia, cum undtonis celebrat facramentum, ficut aliqui mentiuqtur, qui neque icnpturas , neque Dei novere virtutem,

XIII.

Quamobrem populus docendus eft, hic aliud agi , atque aliud fignificati , cum confecratur tetnplum . Funduntur preces domino , ut hunc B locum libi peculiariter dedicatum elfe velit t ut diabolum & C)JJ potcftatem inde penitus expellat, ut omnes qui huc deprecaturi conveniunt, ex quacumque tribulatione confolationis divina; beneficia coniequantur , ut ab omnibus pariter convenientibus, Deo laudes folvantur, divinum verbum audiatur , ac ecciefiaftica (aeramenta miniftrentuc. Peculiariter altare conlcciatur , ut jlliC oblatio munda Deo offeratur, hoc eft, facramentum corporis 8e (anguinis Chrifti , quod in memoriam paflionis dominie· immolamus . Quod vero prxter preces, afperftonis etiam atque undionis aliarumqu c rerum folennia adhibeatur , -nyfterii fecreuous plenum eft : non quod inanimata ifta gratis divinae lufccpuva fint ; fed C cum hxc vilibiliter fiunt , admonetui Chriftianus, Drum omnia hxc per invifibilem virtutem in anima operari, qua; eft domus Deo dedicanda , ubi fidet fundamentum facit , fpes erigit , & caritas coniummat. Signat ergo templi dedicat io tam fidelis anima; , quam eccleli· cum Chrifto defponiationem . Ipfa cninv ecclefia catholica ex toultis vivis lapidibus adunata , vç. rum Dei templum eft. Quod fi Dei templum fumus, altare intus habemus . Altare quidem noftrum, cor noftrum eft. In hoc altati fit (acrificium laudis. Sacrificium enim Deo, lptritus contribulationis & cor contutum, in hoc altati fit commemoratio corpori* &: (anguinis Chrifti. Hinc preces ad cslum afeendunt : ad cor enim D rsfpicit Deus. Quamobrcm nili omnia que in huiufcemodi consecratione exterius aguntur, in nobis fpiritualttcr impleantur , parum hinc frudus nobii accefterit. Quid enim exterior ablutio vel inunâio fixe interiori prodeft ?

XIV.

Benedicuntur qroqne campan·, ut lint tubs ecclefi· militantis, quibus vocetur populus ad conveniendum in templum , dr audiendum verbum Dei : clerus vero ad annuntiandum mane miiericordiam Dei, & veritatem ejus per nodem ; ut per illarum fomtum fideles invitentur ad preces, & ut crefcat in his devotio fidei.quamvis E etiam patres alio rclpexcrint, videlicet ut daemones tinnitu Campanarum Chriftiano* ad preces concitantium, terreantur, quin potius precibus ipfis territi ,abfccdant, illiique fubmotis, fruges, mentes Ac corpora credentium ferventur, ut procul pellantur boftiles exercitos dr omnes inlidilaimici, fragor grandinum, procelle tui binum, impetus tempeftatum dr fulgurum temperentur, infefta tonitrua & ventorum flamina iu(pendantur, fpiritas procellarum dc aeres poteftatesproftçmantur·, Breviter , ut audientes confugiant «d fande matris ecclefie gremium, ac ante fan- A &· crucis vexillum, cui fledttur omne genu , quemadmodum hxc in lolenni benedictione CHRISTI campan· repcries . Ji".

Docefidns eft ergo populas ab es tenoribus iliis, ut lignatis potius quamfignis inhærntir intendat. Quod & in omnibus aliis obtinet ce* rcniQuiis, ahoqui parum ad pietatem profuturis. Nam qui in exterioribus iftis confdht , aç non potius iliis admonetur, ut ad Deum reipiciat , confugiat , ac totam fuam fiduciam m illum collocet '. huic citius externa ifta in fub ver(tonem, quam cdificationem erunt .

XVI.

Qiamobrem quidquid in ejufccmodt rebus ad abuiurn Ar fuperftitionem (pedar, Bc quo populus a Deo ad collocandum in externis iftis aliquam fiduciam abduci poflit prohibemus . Quale inter alu eft, quod (anciorum imagines cum indulgcntiis Ac impofitionc incertarum leliquiarum dedicantur : quod quidam aqua, fale , cereis, ac herbis benedidis , m medicandis pecoribus fuperftitiofius abutuntur Omni·; quidem creatura per veibum Dei & orationem fandificatur, quemadmodum divus Paulus teftatur : ergo quanto 1. Tin,. 4 re» (aeratior, tanto abufus ejus damnabilior.

XV 11.

Reconciliatur ecclefia aut ccrmeterinm ob feminis emilfionem, peccandi libidine fadam. iti. dem ob enormem (anginis eftulioncin , dedita opera violenter Ac injunole commilfam , ac aliis quibuidatn dc caulis ; qui mos ex Levitici 14. Bc 15. fuam originem trahit. Fit autem hrc'reconciliatio, non quod templum revera pofiuatur , (ecclefia enim, cum fanda (it, coinquinari non poteft .' imo ipfius loci ianditas infamiam loci abolet) lcd cum templum locus fit , ubi delictorum venia poftulatur, ubi falutaris hoilupro peccatis immolatur, ubi Deo laudes exolvuntui , ubi tutela refugii efle Jcbct : fit, ut (candalum . horror, atque abominatio turpitudinis & pcc cati ibi comtnifli, propqfitum quoque voluntas lethalitcr delinquentis, in caufalint, 11' ia icr Jocus reconcilietur, idque ad exemplum Bc terrorem , ut videntes locum iacrum feu inan:matum templum, nullo peccato obnoxium, lavari A pu rificari, delidi notrore concutiantur, & recogitent quantum pro expiatione delidorum, 81 vi vo Dei templo fit elaborandum . Sic Chiiftua ementes 8r vendentes e templo ejecit, flagello fado dc funiculis, ipfos acerrime corripiens, ac dicens .' Û·««ı asra , Z>w«r «rartMir , M*»S. ». *vti tute* ftciftiiHitm fpeimuum kcrotHi*,* aliud IJ. quidem agens, aliud vero innuens.

XVIII.

Non tamen omnis pollutio hanc reconciliationem requirit , fed tantum publica vrl per rei evidentiam^ vel faltem per tamam . (^uod b occulta fit contaminatio, qu* etiam baptiimi ac pcenitentir (aeramenta non remoratur, folennitas non exigitur , quod ratio teconcillationis in occultis non haocat locum.

ANNO CNRISTI m·. i

XIX*

Reeoaciliationcm autem cjufcemodi grati» ficti» ac tantum itinbtii iumptus vicarii* no** ftri» in pontificalibus iupptJitari volumus.Qui quidem iumptus c* bonis delinquent* deiii meatur * modo tamen tanto illius facultate* flat *i* fio fecus , parochiani non gravabuntur vel tantillos iumptus itineri* (uppeditare , ne populu* prater culpam fuam gravetut . Ne ve* ro diutius ob'talem pollutionem dtvmum lulpendatur officium, aut ecclcliaftica intermina. tur fcpultura, vicarius nofter in pontificalibus ftatim ut vocatu* fuerit a populo , (tnodo gravioribus rebus id temporis non L ent implicu tus) ultro ibit , offic<um fuum expicturus^

XX.

SacviK t*. uiinemi.,*. N·β Hnmui txgenrf. c. ad>ctiu* 4« irt.iiic.Bc 'icf ftrvo, . Cieier»! <Ja*«uni</' ·«·.<· i*· *i·η*Γ^ s'. qoti fM fH t" »·. Λ/\.

Immunitas ecclcfiiftica , vβîιιtI.iΓιπη ics eft, |U(e. paritet divino ac human" iutiode.ôta , nu r duobe* potUliui un lira cit . rumem , ut c'euci , illounnqiic poikffi.inet S.· bona a ve- ^'n^bbus & tributu, aliilau- mune.ibus laicis libera fint . Nam (ut dc bbctt.i t? Leviu.-ỹm tilcamus) non temere refert icnpti'ij , Pharaonctn totam terram Ægvpti libi tnbutiium feviife , pister terram tacetdatum & polfcllionès que a rege tradit» fuerant ch, quas vc i-dcre non funt comptiHi : quin potius ipfis etiam ftatuta cibaria ex horreis publicis prrbebantur , ut legimus Gcneieo* *p. Deinde, nc rei. ciiminis ad ccclcliascontugu n c « , m.lc^iolentcr extrahantur , exceptis publius latronibus, qui per induftuatn pio*imum occidet m», ac Aoâiirnis depopulatoribus jgrotum , qui itinera oblident aggreftionttm infidifi . Denique his, qui tub immunitatis (pe in erdc'.os ac coemeteriis delinquunt. Quod fi i confugientibus ad ccclefias paria his commi(la luit mmina , 3i'C reipublic» tefeiat puniri , tantiincr fal'ctn 3ebet ircalaus poteftas a manuum injecvocie abftiticre , donec noftros con ilat officiales , ne devenire necefle fit ad * ccllioner a divini* , & interdicta, qu» vilam eft antcccfloribas noftri*, ob violationem ejuicemodi immunitatis, editu conftituiuiiib.it promulgue .

uti'ica'

XXL

Fraternitates , qu» vocantu; , X in honorem «liquorum laridorum m eccleliis fiunt , Ipe.iem quidem pietatis habent , fed quite* hac tempcftatc fervantur , nempe in otiibu* tam clcitci quam laici pc.uilim.tm c mr.lfi tumbis & ebrietatibus vacant , :.itcrdi>m etiam vatiis confpirationibus ad'-ertu-. potefta'cs intenti lunt , fi n >n οτιπη o (ublaras , ia'-em corrcifas ac reformatas· volumus o-nnino (ublata» malimus , ac redditus ieu ceniu. earumdem, vei in ufiis paupeium, vcl parochi, expendi nobis magis placuerit . At cum h» fodalitates forfan praeter publicum offendiculum, •c pauperum (qui ab cis eleemolynas ex conftitutione accipiunt) prejudiciutncommode tolli non poffint , videbimus inter vUiiandum , ut faltem tollantur abufu* , ut prima fervetur inftitutio , *Se* examinentur formale earutn 8r ftatuta, ut ratio ae calculus fingulu annis per provifores, ut vocant , earumdem fra-ernitatum coram parochis ecclefiarum teddatur , ut fuper estante» frtiâus ac redditus, m pauperum lcu ecclefie uium ac utilitatem convertantur . aut etiam indc «liquid parocho ai vifτuni decidatur .

'anno' CHRISTI «51·.

PARS DECIMA.

C a r i t u r *.

i.

Vita moiiaftica non rhulto poft apoftolorum tempora coepit , qlramquam multis perfuafum,(it , alram tum fnflc , quam none eft, mona*hi(mi rationem . Nemo tamen negarent, huc vitae genm ad peifeiftionem cras* geheam maxime commodum, modo fecundum iantt'flimam iuftitotioncm pure immacnlateque obfervetur. Quia vero res eft quammaaime ardua , in carne vivere t *Sf carrus* Rimulis nullum lotum dare, dtabJique mille haudibtis (quibus pneiet'im fohtarios aggred'tur ; icic'.er Temper relifteie, id.itco ri hoc vitae genu. ntmo vcl invitus iutiiid-ndru , vcl pellicicnd'is , vel temere (uicqienA.s , led fumma cura adh'bita, poft driigenuiiim im demum examinationem monachi «e monache recipiantur. Quibus frpe inculcandum ell piiu»Cb iftiverlηnn dc eunuchis, qui fe ciftrarunt propter re· i'pιισ* calorum, cum inquit: Qa» *ftrtii ttftrtt* *·"*. '.. our . Proponenda Sapientis lententia , qu» litd»c: in hic verba : *.4!iiir.t tt *t qasfirrù ,* *"'. .. ivc. Rememorandum quoque diligentiflime , quod Deo ftulta A- tntiiehs promiflio admodum dupliceat . B evi ci , admonendus eft ontris ad hinc vitam alpirm», ur pntnutn leto, tum excunat , nç provinciam lulcrijt. cm nota (uttecciit, afioipil parabola: evaiiqehcr diflei io notandus,"quod caprut xdiluaic, A' non potirent confurnmarc . Mj imi i autem ciutio ad-£«r. *4* lubenda eft m pucllu , pn-pter levis fragilitatem , ne vcl ob aitatpm defit voluntas , vcl metus adiit , au; alius «tfeCtus minime Chrîftiant.s .

II.

Certe fandi patres admodum feriunt *loli-c·* *·«*·«· citi , ut non nili voluntario ac fpontmeo judicio virginitatis piopofitum atque habitus lufcipcruitur , quod confta ictvitu domino ingrata efic dignoicantu: : liquide ll voluntaiic Ijit·. «I· domino iacrificandum cf^ , voluntaria otii fui bcncplaci'a fieri in confpeâu domini pfalsnographus oblcciat. Qimd enim quis non eligit, aec optat: quod non optat, nec diligit: quod non diligit, facile contemnit . Unde cont.-quittir , nullum «fle bonum , nifi voluntatum : edeo ut qui alio aftcdu quam bonae solunutis moiMchifmo fe *alligent , magis* peccent quam meieantur. Amb'gi enim non pot-cip. eft ct'cnen uupnum admitti , ubi *Se* propofinim deuritur , i,- confeerauo violatur N*m fi humana f.iiij «nn poflunt impune calcaii , 3ui» de cis manebit , qui cotruperint foedera ivini facramcnti ? De adolefccntibut vidui* Paulus pronuntiavit , quod cum fuerint luxuiiatar , in Chiifto nubere volunt , habente» damnationem , quia primam fidem irritam ft» cciunt .

III.

Admonendi quoque erunt parentat , ne liberos in monafterium invitos detrudant , quod illot Vx'laugc gravius maneat , quam Pharifi·

ANNO CMKICTI sii*,

» φii circumibant·mare dc arulam, ut facerent unum proselytum, & cum fuerit factus, fiebat filius gehenna duplo magis quam ipfi.

IV.

Qui monafterium ingreditur, alio. affitftu Î|uam fimplici amore Dei du&us, -veluti vel pem vel promiflionem abbatiam confequendi habens, vel in ocio virere afteâans * vçl lucris temporalibus inhians * vej hoaocarab hominibus appetens; quifquit talis ,cft. nod Dei filius aut monachus, fed plane mercenarius eft * Juemadmodum fuperius nos dc clericis etiam ixiffe meminimus: cui verendum eft * ut cum volet ingredi nuptias evangelical, objiciatur ilJud: admire yuansd· lme irtvtfà * M hafesu «edrm empeirUn f quodoue ipfo obmutcfcente * rsx lit prseceptuiffs mininris* ut ligatis manibus Se pedibus * ipfum in tenebras exteriores mittant, ubi erit fictas ~ ftiidor dentium.

V.

Habendas eft in «noram monafteriis vh pius ac doâus, qui doceat monachos ab adolelcentia meditari in lege domini dic ac noâc › ad quod munus in monafteriis monialium, fanâimontalis cctcis vita & doârina pieft intiordcligatur. Debet autem qui monafterio praeft, fumma difcrctione uti, maxime erga cos « quos compercir divinis literis intentos autrontemptationi deditos, ut fcilicet tales a fordidiotibus ofticiis linat eife immunes.

VI.

In monafteriis quoque verbi pradicator erit fiius quidem ac eruditus: nam nulla armatura fetior ad reliftendum diabolicis iniidiis ac jaculis* quam gladius ille fpiritus, quod eft verbum Dei, quo Chriftus m deferto folitarius, jejuniis Se orationibus vacans * & nihilo fecius tentationibus expolitus, retudit omnem diaboli fraudem ac nequitiam. Nihil quoque potentius illo ad dejiciendos, ac vicilfim confolandos animo* noftros, nihil efficacius ad concitandam mentem in amorem Dei * contemptum mundi * ac omnium qu* in mundo paiera ac ipcciofa apparent.

•Uxlk. 4.

VII.

Neque nobis difplicuerit, nt aliquot ex monachis bon* indolis, ad univerfitates publicas Se bene Cbriftianas * aliquot annos theologicis ftudiis operam navaturi mitterentur: illic tamen non alibi quam in monafteriis (eu gymnafiis fob cura fc oculis pneceptoruni commoraturi, ne bonis ac redis ftudiis deftinati, mores minime monafticos imbibant ac contrahant.

VIII.

Sint praterea in monafteriis virginum * profertim pretet abbates aut propofitos, alii confeientiarum examinatores ac a confeflSonibus j aut ititem virginibus liberam fit, bis aut ter in anno aliis, quos elegerint, probis ac doliis viris * de fuorum fuperioram, ut vocant, confenfa (quem hi interpellati, rationabili caufa intellecta» nequaquam negabunt) con(cientias fuas exomologcfi exponere * exoncraicque * ne iciiicet adigatur monialis reniteas, femper uni homini delicia confiteri. Debent autem-hrqui ejukemodi munere m monafteriis moniahum funguntur, efle homines vitae probatUlimc, ac moi.tn quammsxime inculpatoium* eruditi ac fingularu judicii, obiervatnri ea quas fupra *ubi de poenitentia facramcnto traâatum ail delibavimus. Cafebit in primis, criminum sion ronfefforum rememorationem, ne.virgines di? icant qu* print neUieruat. Cavebit pneterea * nifi tes omnino exegerit.* duritiem increpationis, magis Jntentos ad mpdeftiflime arguendum ? & pientiflime viciflim cqniolandum. Cotu frfliones autem monialiumnonprivatim audiet, fed in ceterarum confpeâu * non tantum nt omne malum, fed A' omnis mali fufpicioomnino ccffet.

ANNO CKAiSTI >>><.'

IX.

Monsfteria olim virtutum fcholr, ae pauperum hofpitalia erant: nunc, nroh dotor! videsnt s ca qu* virorum funt c k nolis virtutum, in diretloris militum ac raptorum- qu« vero mularum funt. in plerifque locis in fufpeâas de incontinentia domos* ne quid gravius dicamus, eife commutata. Qusmobrem diipiciendum no» bis eft, ne tam paflim a quibufvis militibus hofpitii jus a monafteriis vi exigatur, & cleernofynr pauperibus deputat*, improborum luxu devorentur* oeve ad monafteru virginum acceilus, toties - facris canonibus prohibitus, parest: Et ut qui deprthcaft porter hrc fuerint – offendiculum aut occationem llhs labendi. five intra five extra monaftetia. dedifle, dignas perfias terant.

M 4e imœin" «'>. <>«r jp Monirt. k ho.

X.

Vifitatione ergo monafteriortim quammsxime opus efle intclligimus, quam fc canones nobis imponunt. In hac vero opoitebit omnia ad :egulam ordinis monaftici (vigere, nihil non ad pietatem fc vit* fanétimunum dirigere * fc quidquid mali exempli aut improbe confuetudinis irrtplit, penitus tollere ac eradicate. Profecerit quoque nic examinari regulat, ftatutafc confuetudines, tolli fupciftitiola.

XI.

Habent quadam monialium tnonafteria fumptuofos prepofitos, fnb quorum poteftate cum omnis bonorum adminiftratio fit, ipfi de reditibus monafticis luxuriantur; & qui monaftica converfationis exemplum efle debuerant, ad mundi delicias revolvuntur, faftidientes interdum fimilam fc mella, in.crim snonialibns ipfis vix milio & cibario pane rugientem ventrem liturantibus. Sunt quoque virginum monaftetia, ubi non eftviâus & menfa communis, fed ntos ille (quem ad Corinthios fcribens Paulus, quamvis in longe (aeratiori convivio * damnavit) quotidianus, nempe quod unaquaeque fuum cibum praeiumtt ad manducandum t fc alia quidem efurit, alia vero ebria eft. Quos abufus tollere neceflarium putamus, videlicet ut in illorum delicatulorum puepofitonim locum, probi reconomi a nobis comprobandi (quorum viâus lit monaftico fimi) is) furrogentur * qui etiam obligati erant lingulis annis rationem de receptis ac erogatis integram reddere -

Ni<ron.

XII.

ÀWHO CfUisTi

XIE

Itidem at moniale* viâum ac menfam eonmunem ubique habeant, Se qu* pari fuotofIScto deftinat*, pari etiam cibo alaûtur. Quod ut quamminime onérofum fit, non debebunt plure* in ittonafterium-moniale* recipi, uuim congrue poterunt in fingulis monafteriis fuRen^tari» de quo nobi* prius legitimam fidem fieri conveniet..

XIII»

Difplieet etiam nobis, quod quedavt monafleria quoidam prspofito* habent, qui in capellis iolitariis commorantur, quod Lateranenli concilio vetitum eft, ac .cautum ut epifeoprit abbates, monitione premida, per cenfuramecclefiafticam compellat, ut ejufcemodi prepofitos aut priore* ad clauftrum revocent, facrantque cctlcnis ipfis leu capellis pei faculares clericos deierviri, aut (altem alios monachos ipfis adjungant.

XIV.

Vifitando quoque in pritpi* 8e reformande erunt domus hofpitalium militum Teutonicorum, pietere» ordinis divi Joannis Baptirt*, ac Antonitarum: atque initio ptovidendum, ut in eifdem domibus cultus divinus rite ac debite peragatur, ut hofpitalitas pu paupcnbua fervetur, ut vita ac converfatio legulari* fecundum inftitutionem primam ac regulam, quam illi profcfll funt, illic gciatur, ut ab ipfi* vcfte* ordini ac profelfioui digne ac convenientes, publice deferantur: ut comeflationcs, crapule, ac ornais lusus prohibeatur: ut pr*dc 111« bonorum mobilium, uux poft mortem prslatorum per piimorc* ordinis fieri i ac in exteras regione* aefeiri, peflimo omnium exemplo coafuevetant, amodo nequaquam fiant. bed quidquid parfimonia defuncti prelati coacervatum ac reiiâum fuit, vel neceflariir ulilaus ecclefia, aut fucceflorum, w: pauperum ejus regionis, ubi schgiofa ifta domus fitacft, applicetur.

XV.

Et ut revertamur ad monachorum vitam, haud ignorare debent, concilio Chalcedonenli cautum, monachos oportcie quieti opetam dare, jejunia 8r orationes <>bfc(V*ie: in hi*locis, in quibus fe fcrncl Deo devoverunt, remanere: nulla* ecclefiafticas fcu fatcularc, attiones traAare, nunquam fua monafteria relinquere, nifi *forfan* ob ingente, mtceiritj-es id ficere a fuo epneopo jubeantur,y ne nomen domini b'afphemetur. Quare libeitas illa petegiinandi feu exeundi, prerextu rnvifendi parentes, moderanda feu penitus tollenda erit.

XVI.

Monachus *te* monacha amare debent feripturarum feientiam, 8c carni* vitia non amate. pfa|terjj librum de manu aut oculis nunquam deponere, femper orare, ienfu vigilare, vani* cogitationibus aditum prxdudcic, corpore pariter 8e animo ia Deum tendere, iram patientia vincere; Breviter nulli* animi perturbationibus (qu* ii infederiat, ad delictum maximum inducunt) locum date: femper aliquid operis facete, at ,eos diabolus femper inveniat' occupator. Et ut nulla fint qua maaibus sperari, liceat, libros tamen facro* defcriberc ipfis maxime conveniret, ut *le* manu* operetur cibo*, *8r* lectione anima fatutetur. Porro Ægjrptiorum monafteria hunc morem (ervafie legantur, ut nallnm monachum abfque opere Ac labore fufeiperetu, non tam propter viâus neceffaria quam propter anima falutem, ne perniciofis cogitationibus vagarentur, nete inftar fornicanti* lfracl, omni tranfcunti divaricarent pede* fuo*.

ANNO CH.tisri

XVII.

Monachi qui pervagati fuerint, isbicun*-tv. que invenientur, tamquam fugace* noftro auxiho fub cuftodia revocentur. ht li qui habitum abjocciiat, ut eumdem rcajTamant, cogendi.

XVIII.

Ut monachi feu monache htcras nulla* vd deftmarc vel icciperc audeant, abique abbatis feu abbatiflâr, aut ejus qui ipforum loco nsnnaftcrio prreft, feientia, .fumtna ratione olim conftitutum eft, fed per incuriam abolitum: id prefenti conftitutionc innovandum ceofuimus.

XIX.

Poftremo, vitam, converfationem ac mores canoniifarum ,. que faeculare* ob id appellantur, quod perpetue caftitati* ac reliqua vota monaitica non emittant, reformai i omnino ducimus ncceilatium. Nam vitam agunt plus niteio licentiofatn, ac pleriique icandalofam. Qu» ut in ordinem & ecclefiafticatn quamdam dtfciplinam, quoad fieri poteft, revocentur, nobis cum vifitationem aggrediemur, curandum eft.

PARS UNDECIMA.

CAFITULA.

I.

NON folum canonicis conftitutionibus, led 8e imperiahbus ac regalibus inftituti* antiquitus pientiflime fancitum eft, ut habeintur quam fieri poteft freqtentia in republic* xenodochia, ptochotrophia, orphanotrophia, geiontocomia, *te* brephotrophia, Se id genus alia loca pietati coniccrata, in qu* recipiantur peregrini, paupete*, invalidi f-nc*, parentibus orbati atque inopes libs**, infante* expofiti, furiofi, leproir, conragiofifque ac perpetuis moibis oblip, Atque ali* mifetsbiles perfonr: idcirco cur* noftre imminebit, ut ejufcemodi loca, ubi conflituta funt, fartateâa teneantur; ubi vero diflipata lunt, inftaurentur, reformen arque. Denique ubi necdum conftituta funt, epiicopali noftra providentia adificentur, conftruanturque. raupe-rum enim curam nobis Chriftus prreipuam elle-s«r. voluit, Ar horum toties meminit divinilfimu* Paulus apoftolus

ANNO . CHAIST1 MJ*.

I I.

. Hie Mtc omnia curandum nobis eft,ut in domibus iftis,qur ad lalutem animarum pertinent mimine neghgantur, (cd ante omnia dt (aeramentorum adminiftrationc, pauperibqs, debilibus & rgrotis provideatur . Ac ubi corporis infirmitas medicum poftulat, 'ibi prius animae ? deinde corporis medicus accerfatnr. .—

III.

In eju feemodi autem bofpitalia nu’lr ali* quam e* , qua* dixiedus. rqiferabile* perfon*› queaut moroQ-^j^re debilitate , aut artate impeditas , fuis manibus laborare , viâumque ac veftitum fibi comparare non poliunt , recipiantur : quas ad ecclefiafticam difciplinam canones pertinere , ac noftris aliorumque piorum hominum largitionibus viditarc voluerunt ,

IV,

In ptimis autem recipiantur in lire hofpitalia *petfonac* miferabiles ejus loci , ubi bofpitalia conftituta funt .Quod fi rede curatum fuerit , (offecerint pene, nifi tamen fallamur, jamconftituta hofpitalia omnibus vere pauperibus per lingula oppida ac vicos repertis, ut amodo illis non fuerit necelle oftiatim panem emendicare , aut eos qui lepra, feu alio contagiofo morbo impliciti funt, inter homines diverfari , quod lege divina ne fiat prohibitum legimus. Necimmcnto , quod ex tali commixtione ac converbtione cum fanis infinita pericula fubfequantur , etiam ex folo aipedu , qui intuentibus horrorim folet incutere · Quod fi leprofis , atiifque Î^ui fissilibus morbis impliciti funt , hofpitalum , quibus addicuntur, redditus non funererint , fatius eft ut ipforum nomine in conventu ecclefi* eleemoiyna per aliquot viros probos ad hoc munus deputandos , colligatur ac prsftetur , atque ut trunci rn templis eleetno/ynis iftis colligendis aflervandiique erigantur , quam yt ipfi morbofi alimoni* petendas obtentu , aut quocumque alio prxtextu confortiis hominum auferantur ,

Ÿ.

Coa ‹t. ™i.ntib. r.·. Sint autem mendicantibus validis non (olum hofpitalia claufa , fed Ut publice ac oftiatim mendicare penitus interdiftum . Et qui (ecus agere comperti fuerint , arceantur , ac legalibus noftritquc conftitutiOnibus comprehenfis panis fubdantnr. Utilius enim efurienti panis tollitur, fide cibo (ecurus juftitum negligat. quam eidem frangitur , ut leduâus inji.ftitix acquiefcat t

VI.

*■· u. **Damnimus** autem abufum , quo in qnibufdtrn locis fit, at negledis miferis ac inopibus, quibus hofpitalia draicata funt , ex privato affedu magiftronim , aut magifttatuum , quihofpir«libu«hi(cc prahint , non modo validi , led *Sc* quibus vifius & vtftiuis fuppctit , recipiantur , uncum quod iHiccommodiu' Er m otio vivatur : qui certe ailler cenfcn non poftuns , quam paupt rumdeprardatores, raptorclquc >!e alieno viventes , ac velut ex languine pauperum faginati ; quos divus I lieront nus graviiCmc increpat : Qui , inquit , ex bonis parentum &* luis opibus fuftentan poftunt , ft quod pauperum eft accipiunt , facrilegium pioicâo committunt, Aper abuiionem talium , judicium libi manducant & bibunt . ANMÛ CHRISTI sj|6.

VII. ·

Viderint quoque bi magiftri ac hofpitaiium Erelides, ne ludam imitentur , qui loculos (ex quius pauperibus diftribuebatur) ferebar, ac *fur* erat, ne ficut ille, ita dc ipfi pereant. Noverint ergo fc tali muneri addiâos non ut fui, fed ut pauperum curam gerant , quos neglexifte , occidifle eft : quibus quid fubtraxiffe: facrilegii inftar eft. Et quo vigilantioies in officio fint , lingulis annis aut lapius , magiftratui ejus loci, pre fente parocho , rationem de omnibus reddant . Non meum e.t|, inquit Profper , dicere quantum peccatum tft eorum, qui cibos pauperum fibi ufurEjant, Sr unde pauper voturus erat, prafumendo ukipiunt

PARS DUODECIMA.

Ca r.tuta.

I.

ECdefix reformatio a fummis pariter & infimis a capitibus fimul & parvulis ordienda eft. Parvuli enim funt, qui fuccrefcentea, in majorum locum fubinde decedentium , in reipublicc tam ecdefiafticc , quam frcularii adminiftratione fuccedunt, ut confeqtsens iit , ab ipfis prave ac nequiter inftitutM , reipublic* perniciem imminete . Quamobrem fummopere refert , ut pueritia , qux feges eft omnium terum publicarum › in timore domini ac bonis difciplinis edoceatur. Id quod dominus prreepit Exodi i< *8i* Proverb. *6.* Siquidem ea a-tas nullis aliis ufibus accommoda . per- id tempus colligere puter it , IV tibi & iripublicz luculentum frurftum . ,In, primis autem operar precium nobis videtur ut tlanculati> illi mag'ftrlli , qui in conveninuli< viijtim docent , prohibeantur , utque gymnalu illa ac (choix minores, in quibus pueri primis rudimentis imbuuntur, diligcntei repurgentur, prsfedis illis didafcalis , *feu* pra-ceptoi ibus, non tam eruditis quam fans dodrin* , integrxque ac inculpat* vit* viris , idque hac potjflG-'· mum tempeftate , qua innumerr peftilentes hxreles totam fere Germaniam fumtno cum Chriftianilmi ac reipublic? detrimento jufto Dei judicio pervadunt , ac velut cancer ferpunt : quas cum pueri femel imbiberint, difficile, imo impoflibile erit, uteafdcm penitus iterum cluant. Nam ,

|^m- ftmtl tft rtctnt , [tritiit iiortm Ttfk Jiu. Hotatiu'

I I.

Qtnmidtnit>dum vero didafcali pueros in claffes digerent , qux dein ipfis prrkgetv , tam ad eruditionem , quam ad vitam Chriftianam rfiSt inftituendam pertinentia , nos inter vüitandum pro ratione Cujufcumque (choix tradēmus .

ANNO CMKST1 ·*<«· oûîi'nà· ■aUua* «»i>A.

III.

Olim conciliari conftitutione cautum.tft , qt nonfolum apud quamlibet cathedralem ecdtfiam, fed & a pud alias nimkumcollcgiata' , qu** rum fufficere poterunt .facultates › confttuatur magiftec idoneus , qui clericos earumdem ecclefiatum doceat Ar inftitaat. Apud metropolim autem theologum haberi prxceptum eft , qui facerdotec ac quofcamqae alios, ia facris literis deceat , 8c in his pralertim irjftituat « qua: ad curam animarum pertinere dtgnofcuntur . Vifum etiam concilio fuir , ut fingulis magiftria unius praebende proventus tantilper , quoad in docendo pciftitcrint, aflignentur. Cujus quidem falubcrr(mar conftitutionis via veftigia quaedam apud ejulcemodi ecclefias reliqua videmus . Nam Dt fchohs ipfis reperta» , didafcalum tamen vix ullum eruditum ac pium repereris , quod nihil pene ftipendii [ne dicamus unius praebenda proventus) ilis fuppeditetur ·. quod cmrpdatione magna indiget . Neque enim hac res levis momenti cft , a qua totius propemodum reipublicac tum falus , tum pernicies dependet .

fiv.

Curandum itaque , ut lingula collegia ludos Itterarios diligenter inftituant , eiiqueoc idoneis kidimagiftris ac fumptibus profpiciant t ubi collegia non funt , fcnatui & telpublica idem curet.

V.

Academia' , iea umverfitatci publicatas per hanc harefeon colluviem perire miicre cernimus , quas inftaairari maxime in votis eft . Id fieri polle nobis videtur, (i modus aliquis inveniatur , quo pauperibus fcholafticis ex ecclcfiafticis ftipendus aliquid poflit decidi . Clericos enim illor convenit ecclcfiafticis ftipendiis fuftentan , quibus parentum 8c propinquorum nulla bona luf fragancur. Qao infuper profeflbribus atque hi', qui in bonis literis , optimis quibulquc difciplinis , ac in primis theologiae ftadiis multum psofecificnt , Ipcs pratnii fictet , nam fpes alit artes

V I

« nt liti. E' quamquam hic articulus a iirmmo pontifice potiflsmum pendere videatur, tamen quod m nobis eft , cuperetnus omnes ordinarios collatoaes praefertim parochialium eccleliaium , huc induci poffe, ut acadetnir poteftatcm facerent, fignificandi fubinde ipfis vnOs Itteratos ad regendum ecclefia' ejoicemodi idoneos, quosipii collatores quibulcuraque aliis non idoneis perferrent , ac parochus , cum vacarent , preficere non differrent . modo tamen perlonalisur relidere non detredarent . Quod fi idem apud collegiatis ecclefia' f qui menfe ordinario canonicatus & prrbcndas conferunt) obtineri poflit , non dubium id plerifque ad fludia capctlenda calcar fore non exiguum.

V I I

St*' Piaterc» non pamtn huc fecerit , ii Honorii tertii detretalis fervetur, aempe ut canonici ecclefiarum dicacefis noftre Colonieufis do> i les ad ftudia potrilimum theologia , per capitaIa tranfmittantur , percepturi toto quinuuennio beneficiorum fuorum frudus , non obftante aliqua contraria confuetudine vel flaruto , cum denario fraudari non debeant in vinea domini operantes , de quo didum eft partim luperius . Ex his enim tandem fpes non vana concipi poi-' fit /aliquando futurum utdoAorum copia habeatur , quo veluti ftella valerent, plucimàsad juftitiam erudire , Ar temporis lucceflu ecclefiam Dei univerfalcm in vira ac dodrina. tefotmare.

anno CHKISTT «·I.<·

Vili

Neque ignoramus multa ac diligenti proviGone opus efle in acadcmiis , qua in primis curare neceffc erit , *ut optimi* quique libri in fingulis profeflionibus ac difciplinis per dodilfimos profeflbres ftatis diebus ac notis, vigflantiflime praelegantur , cnarrenttstque . Deinde , ut fcholafticis vivendi regule preferibantui , nempe ubi bonis difciplinis vacent , a pompis , comeflatiombus , ebrietatibus, alex ludis , diflenfionibus ac rixis abftineant , ut prodigi elle delinant, ac quilquc Ic luo modulo metiatur , ut faftum omnem ac dodrinae (uperciliutn deponat . Ncc incipiant efle magiftri, priufqam fiant difeipuli . Quot enim lunt , qui tnagiftrorum ac dt>dorum infignia ambiunt , ac per ambitum extorquent , etiam qui nuoquatneam artem quam r>oft magiftenum profitentur ; vel a limine lautarum? quod quam turpe, ac indecorum fit › nemo ignorat. Mjtien

IX

Praterea cum per abufum arris impreflorio , librorum plurimum malorum cmerferit , prohibemus , nc ulli tvpographi aut bibliopola , quempiam recens eJitum librum ajk chartam vel imprimant , vel ventu» exponant , vel vendant publice vel occulte , nifi hic liber revifus, & charta vel feripturam vd piâuratn continens, per noftros ad hoc deputatos comtniflarios diligenter perfpcda fit prius . Qua & typographi nomen Ar cognomen cotnpledantar , atque eam civitatem . leu oppidum, in quibusexcula funt, nominatim defignent . Qux vero his caruetint, nullo pado venum exponantur . Porro typographi , bibliopolae , ac reliqui librorum inftitores ac geruli, qui huic ordinationi contraveneiint, przter coiihkationem librorum, poenis etiam legalibus ac pragmatice conftitotioni Auguftanz Tubjacebunt . Contra quos in territoriis noftris filcalis nofter acerrime inquirere , ac ad juftarum pcenarum declarationem procedere non omittet.

PARS DECIMA I P R1 IA-

CariTun.

I.

ANte annos non admodum multos reformationem jurildidionis noftr* ecdcfiafticis edi curavimus , per quam ita temperata ac moderata omnia, fperimus , ut nem* dc ea jure queri poffit . y.

II. Nc *

ANNO CMAltn »»»*.

Ie

Ne uncem quifpiam excommunicationis ecclefiallic* originem ignoret * primus excommunicationis in ecciefia ulus qualis fuerit * Paulus prima ad Corinthios quinto manifcfte oftendit, ubi Corinthium publice cum noverca fornicantem tradit latanr in interitum carnis , ut fpiritus •jus falvus fieret in die domini noftri Jefu Cnrifti ; non taurum exemplo indicans , fed *Sc* expreffim jubens, ut qui ejulcemodi funt, e medio ecclefi* ejiciantur. *Siis,* inquit, /raftraawrva/ur»»- *ttr vtf , tfi farnicttr Mt* 4V4TN/ * 4MΓ *itlelit jtrvitis , m* ma/edicur * aar *thritftn ,* rapa* * ruas *fJi/ce*nii 9tc ciktxt fixttrt fermitn.* Quin ante difcipulum ille ille , qui folus vere msgifter eft Chriftus * cjufcemodi excotnmunicationis ufum Matthci 18. docuit j quem optamus in ecclefiam revocari ac frequeotiflimum elfe , nempe ut tales publice ac enormiter peccantes, ne aliis offendiculo fint, *Se* notati tandem refipiant , extra communionem faeratnentorum ac «ὐχ communis ponantur , donec ad cor fc ecdciia gremium reverti * fuum reatum deplorent . Divus lane Paulus graviflime Corin-hios increpat , quod inccftum illum tanti- Ipcr paterentur . *Ottxtx»* , inquit , *inter »·>ftriiutio , <z* fai/ii *finienti»* , faa/ir *ntcintrr* 6rurri, *itt»t ttxertm fttrii f»i yttis inktit' . Er <■« iifiiti tfii>* , *<T »tn lnkiiiUti, ut t»!ht»r rneslit vtfiram k»t opus frrit. tfi* ft.'vrl.l.'la *<vtSrt* , *^Mia msdicaws rtmmpit t Exputatt ry vtrm fetintxtitti* , ur *fitu* ■»-.< raa/ptr*fti* , *fictu rtiii* axnnri , fc cvtcra qu* icquuntur . Qiod (i denuiriarionem eyangelicam (qua nulla res ialub ior effe poteft, fc qur nobis non tantum facienda iuadetur , fed prucipitur) frequentaremus , fc apoftolica pirrcpta mu dicus teneremus , rariores prof.âq in ice'u noftto haberemus adulteros , raptores, homicidas, fc id gentis aliov publice crimmolus , p.op'er quos b'alphematur nomen noftrum inter Genirs , fc kanJarizantur multi inter nos infi.. >«'otc

III.

Jamdudum veto capit excommunicatio in omnes i.iobedicntes diftringi , quod quafi peccatum hariolandi lit repugnare , *St* quafi fcclus idololatri* , nolle acquiefcerZ

1 V.

b'fiirr. ergo excommunicationis, prefertimadverius publice criminofos , io lucem revocati Convenerit : deinde pofthac in alus cautis excommunicatio tantum in manitefte contumaces fcratui.

V.

Cavebit autem in primis Judex , ne hanc al'iive ceftfpras ecclefiafticas , vel ex injuftis , vel et levibus caufis , vel juris ordine non fer v,*° * ex odii fomite proferat unquam . Cum enim excommunicatio pana fit, qua nulla inajns eft in ecciefia » nec. fit excommunicandus quis nifi pto peccato lethali , quod anathema i·χ «tern* mortis damnatio : nec infligenda vêmat , mb his qui aliter corrigi non poflunt t debebit judex non «are excommunicare quempiam , quam cognoverit * id vel caufa gravitares*. vel ejus qui extra communionem ponet»- dus eft, apertam contumaciam * prscepto jufto acquiefcere nolentis, exigere.

VL

Volumus autem ut h«e cenfura ab omnibus (ju- re non tantum humano* fed Ar divino idipfum poftulaate] timeatur: utque excotamunicati in familiari converfatioae vitentur › & a nemine recipiantur , quemadmodum antiquiffima concilia iubgravit reatus incurfu idipfum heriprxceperunt

VII.

Procuratores noftri fifcales adverfui neminem inquirant , nifi quem legitima ac frequens giavat infamia , non quidem a malevolis & maledicis , lcd a providis *St* honeftis , juftiti* zelo commotis , fuborta : quam fi non probaverint , condemnentur ipfi , non autem mquifiti , in cspenfis . Nc juc enim fpeciem aliquam equitatis habet, quod ab innocentibus abfolutisquidpiatn expentarum nomme extorqueatur , alloqui calumnia fc injufti drtiimatio mciccdetn , quod abiit, haberent .< Valeant ergo alii malevoli delatores * depeculatores fame, ac icipublic* pelles . Neque enim ad petitionem eorum * qui libellum infamationis porrigunt, in occulto inquirendum eft fuper criminibus m eodemdeferiptis ; cum inquifitio fieri tantum debeat fuper illis , dc quibus clamores aliqui pr«cciferint ,

Nolumus autem J ut concubinarii ^aut alii manifcfte criminoii , ullo modo pro quuftuaut peçnnt* emungcnd* caufa ferantur , tolcrenturque t aut ut pan* pecuniari* pio criminibus palhrn imponantur, quod res mali exempli fit* crimen pecunia redimeie , fed reformationis noilr* conftitutto , qu* de officio figilliteri poftretna eft , fervetur. Quod fi interdum vel perlon* delinquentes * ve) deliâi qualitas panam pecuniariam imponi poftulavetit , huc in pios tantum ufus convertatur , ne magis avarRNB quam correctionis caufa exatta videatur.

IX

Clerici in graviflitnis criminibus deprehen ii , jaxta cunonicaq ianftiones puniantur . Expedit c.iim ot publice deliqueotes , *Se* ecclefiam Dei fcandalizantes « publice quoque arguantur Ac puniantur . Quamobrem tales rei a nobi* deprehenti , vel extra territoria noftra per magiftratus capti, ac nabis juxta fanriioncs canonicas traditi , dignam lui iceletis panam recipient . Quodfi tam grave tueris , ut degradatione dignum fit, faciemus ipios curis tradi («culari , ne clericali privilegio gaudeant , quo 'epcrflagitia .reddiderunt indignos.

X.

In eooeilio Moguntino fancitumeft, ut heredibus qui jufla teftatorum non adimpleverint , ab epitropo loci illius omnis res que etsreliâa eft * interdicatur * cum iruâibus * emolumentis

'anno CHAIvTI usa. 1(*) ur defunftoram adlmpleant·!. Quum» obrom procuratores noftri flfesles ladiocchno- Hlt Coloalenti adviglIabant , at ttftanttu, maxime erclehafticarum perfouaium * privilc- (;in eccicfi· noftr· majortv falvis , intra *anui* patium eircutioni mandentur : utque intra idem tempt» ctecutorc teftamentorum lezhMnam caltulam rendant. Quorum etiam tènameatocum intiuuatiooem approbatiooemque intra triginta diei a morte facerdotis peti volumus atque obtineri , nifi rationabilia caufa longiorem dilationem expoicat in przmiflu . Dilpiciet autem figillifer nofter, ut fi quid in quempiam ftultatn , aut jure prohibitum ufum* temerereliâum fit, in pium convertatur .

X I.

Ubi Gcerdos noftr· diorcefi* Colonienfis mortuuiaft intcftjtur, bonaipfius, praeter patrimonialia , quz heredibus cedunt » dedu&o ere alieno 8c funeralibus*, in* piam caulam pro defonfti ummz Glute convertantur.

X I 1.

c,r. o«*. 4« tiii». E* portio qoz nobis uti archiepifcopo irenndum rationem bonorum , extra quz tamen patrimonialia immobilia (unt , dadudo zre alieno» e< more *8t* fpeciali conventione cum clero noftro inite , debetur, nemini gravi* efle poteft , quod major epifcopo fecundum canonicas lahCtiotcs portio, quam ca cft, qu< cx utnilGonc noftra nubis folvitur* debeatur.

XIIL

Multiplex illa & facilis juramentorum exaâio, quz in judiciis ecclehaftícts lit , nobis probati non poteft. Cfiriftnt inter perfeâionis hortamen- r ta ponit & illud , ut in totum abftincamus ab omni jurejurando . Quo colore ergo confuctudo nunc paflitn jurantium in omni negotid excufati ponit, non videmus, nifi aut gravitate negotii , aut neccflitate. Crebri* juramentis raro decft *MU-,. perjurium* quod graviflime punit Deus. Quam-D obrem monemus caufidicos, ne tam facile* lint nubila, in exigendis * muliti· ac aliis juramenrb. Com- Srtum enim habemus, quofdam efle tam male irlftianos* qui in re tam feria ludant, ac juramenta interdum exigant, quibus przftiri*credere nolint i ne dicamus quofdam eo vefaniz prolabi, ut jusiurandum exigant, quod malint lufpicari, pnrftando violatum iri, quam vere rcverenterque adhiberi. Quo laqueo quis pemiciofior eflepoceft ? Admonebit igitur officialis nofter caufidico·, atque alios juramenta exigentes, ut ca que jadkiani proceffu* folconitaa neccflario non requirit, remittant : urque memores fint * camdem manere poenam temere exigentem * quz manet fruftra pruftaniem juramentum £

X 1 V

Cum hmreieonac fchilmacum impatientiarum plena fiot omnia, videbimur opcraprecium factari, fi communicato cum inquifitoribus apoftolicu confilio, formulam quamdam inquirers· di juri confcntaneam, ac cantum negotium decentem minimeque cap iofam przlcrtbamus I Qiiamobrum ea de re noftri* jurifpeuti* mandabimus I

PARS DECIM AQU ART A. onum -II-.

Ca SITULA' jf

1.

CUM fruftra fint in civitate leges, nifi dr fint qui eas exequantur : itidem inftitntioocs canonicas inefficaces Jc languidas elle oporteat, nili ab epifcopo A reliquis (quibu* ea cura demandata eft * dr quodam modo viva lex funt, quite in euangelio nuncupantur falterr·)mancipentur eftcâui : idcirco vifitatione per noftram djescefin Colon ieniena opus cft* quam Deo audote per noftram io pontificalibus vicarium* ac ipfi aojunâo* viros juxta pios ac doâos * qtrihu* plenam dabimus in his fpiritualibus ac cckfiafticis icbus ordinandis potcftatcm * aggrediemur, codcmque adjuvante Deo peragemus. 7

1 I.

E* fujscrioribus vero liquet plus fatis * quo ordine vifitatio inftituenda fit. Siquidem in primis ab ecclefiis noftris metropolitans ac cathcduli inchoandum , dehinc fingul· collegiate fi uut cum monafteriis 8r virorum *tt* mulierum invifcod· : poft htc ad parochialcs ecclefias umnes * in noftri* civitatibus ac dicrcefibus conftitutas, nbi maxima cura opus erit, tranlctindum : ibi non folum parochi, fed alii«tiam (quotquot ibidem commutantur) facerdotcs >C clctici advocandi· Atque interim non poetertuitrcnd· Ccholz *tk* bibliotheca, ubi illa repelicntur : ac noftrcmo hofpitalia pauperum diligenter pcrhmranda etunt .

IIT.

q !i- vero oporteat ubique fifeitari ac inveftigare , quz corrigere ac rtpurgau- , que Jlatuere ac ordinate * iuperiotts conftitucioncs abunde docent

I V.

Quod ad cathédrales *tt collcgiatas* ecclefias attinet, prima cura erit in reformandis ecclefiarum przlati*, maxime decanis. Quifiezei fiierint* confequitur necrffario, ut hi quibo* ducatum przftant, fimul in foveam tranantur accadant . Quod enim ab illis committitur * facile ab aliis trahitur in exemplum . *

V.

Et quoniam alicubi tanta eft cleri diffôlntio, ut prrlatM* quantumvis bonis ac eruditis* neque firas honor* neque auftocitas fervetur* intendent vifitatores noftri animum , ut izqeieti corripiantur . Qui corripi *tc* obedire nolunt * ccnfura ucclcfiaftica fecundum culp· modum percellantur * doocc refipuetint.

VI.

In tnonafteriu facile percipientur abafas * modo rcgulz ordini* relegantur , interrogtnturque qui illis prziunt , num illis fcilicet fitnul cum noft.is coaftitutioaibas per omnia fatisfiat .

MISTI
•41*·

VII.

Ubi U parochias ibitur, debebit parqchnac populo pauci· ante dicta· adventus vifitatoram fignificari , aao turn omnes expediti adfint ac public» faluti intendant . Demqoe ea fecramenta ac massera 9 qu» par Colum epiftopum adminiftrantur » expurgati *tc* preparin' accipiant.

VIII.

Nec videbitur inutile , nt vicarius dofter in pontificalibus» ieu alius ex vifitatoribus noftri· •beoiogus , concionem ad populum habeat « purndonsque de omnibus de quitas utile videbitur , ex divinis feripturis per Pci vertam admoneat .

IX.

Interrogandum deinde parochus , num ipfe principali· rettor fit, aut vicarius mercenarius, pn ordinaria auâoritate adtniliu· t necne : ubi vicarios precii parochis , videndum quo privi, legio abfit parochus principalis .

K

Deinde inveftigandum de vita, motibus, ac de doôrina, quo paâo verbum divinum difla- C ftiinet, *tt* fanamenta ecclefiaftica a^miniftret , A: num otnnia calleat que ad officium fuum ipettant. Ubi vero minus fuerit inftniâus, erudiatur maxime in his , qu* ad difpenfationem ccclc(iaiticonim facramentorum attinent , prat- iertim pcenitentix . Subinde inquiratur , num in hir dpfcs aut negligens inturdurn lit : Af num ilii neceffarius Ac honeftus viftus fuppçtat, icu digna ftipendia evolvantur . Nam ii competens viftus defecerit , ad eum modum , uti supra diximus , procurandus erit , aut ad nos referendum .

x i.

Videndum deinde de erudi'ione , habitu , tonfura , ac familiari convcrfrionc : honeftas familia exploranda i libri quoque omnes infpiciendi, qui ii nothi aut fulpeixi erunt , auferendi ac tollendi iunt .

XI U

Infuper inveftigandum ent diligentillime *t* num in tota parochia ullus haereticus aut fchiimaticus delitefcat, num hniclisaliqua ferpat, atque hic apponenda fecuiis ad radicem , ut fcduAi per vertam Dei in viam veritatis , & ecclefis unitatem reducantur. Qui contumaces fuerint, € ceetu ceterorum tollantur.

XIII.

Prsterea num in paiochia lupeiftitiones, fottilceia, divinationes, atque alia id generi» , quibm mentes a Deo vivo ner diaboli fraudes icdocuntnr, exerceantur : num perjuna , blaipbemi., adulteria, *tc* fimiliacumina, ob qu* iratus Dens mnos gladium irx funvibrat, publice committantur : num ecclefiaftica cenfure contcmnautur «, uam fiat qui parocho obedirc

A flecci faciant, qui lacramttta ecclefi· nonparticipent t item, nom Mb dim *jejunia «crin- baftica rite obferventur . "ÂKlo* CMün*| ISI*·

XIV.

Dein videndum q«· pafflopnecs taftkoamar, qui pneterca fiat fetalis pmfeâi- HalptaUa* quoque cura hand preteraltrenda.

XV.

De vitiis quibus patoebiani vel maxime aCfueverint, inqulfitio facienda , ut per vifitato» res verbo disioo ab his populna avocetur.

XVI.

Denique expifeandum , num parochus divinum officium m ecclefia canendo , legendoque rite gerat : num facrum baptifma · itidem iacrofamSam enchaciftiam cum chrifmatc fecure ac decenter cuftodiat : nam veftcs *tc* reliqua ornamenta quibus in diviais officiis utimur, munde aflervet : num ipfe aut qui ecclefias provifores appellantur , templum urtumtcâutn curent : num faeris altaribus fuus honos impendatur : num ruinis domus parochiahs occurrat r nam de rebus ecclefir alienationes faciat . Aequo hisfimilia, que vrfitatoritas noftris pro eorum circumfpeâione *te* prudentia facile occurrent * 8c cx conftitutioaibas noftris, qu* ubique pro loci ac pcrfonarem ratione rememorari deocbunt , fuppcditabuntoy.

XVII.

Et quoniam vifications ift* generales per fingulas parochias abfque magno himptu fingulis quibufque annis frequentari haud pofiuot, ialuberrime fancitum eft in antiquiffimis canonibus, bis per fingolos annos in fingulis provinciis conchium fieri : Ut primum ante dies quadragefim» hsbrater, videlicet quo omnibus, fi qu« funt , fimultatita· amputatis , mundum D lolcnneque Deo munus point offerri t Secundum vero agatur ante tempus autumni, in quo fi communi omnium confenfu rationabiliter comprobato , fecundum ccclefiaftkam regulam, duo vcl tres animofitate dufti per contentionem contradicant , obtineat plurimorum fententia faccrdotum . ***" * *" o»rf t J c*·»*** *· «ifr

XVIII.

In his conciliis, anno bis , de his omnibus apud metropolitan·, cathedralium, collegiatolum, monanerioramque prsisto , *te* prnlertira •rchidiaconos, ·(quos vocamus decanos rurales, qui vocati funt in partem folicitudiais epifeo· Q, palis , per vicarium noftrum in pontificalibus , ac officialem diiquifitio diligens 6«t : Et qu* cx illorum judicio reformatione opty habere comperientur, communi confilio emendemur.

XIX.

Denique archidiaconi, qui epifeoporum oculi dicuntur, ac decani ifti rurales in faisdeincep· fynodis, qu* laneita fuerint in provinciali fc· epiicopali concilio publicabunt. £t ad eumdem modum, qui in vifitatione pr» feriptus eft, vitiis extirpandis ac virtutibus inJcrcodn ftudeant, cri-

qhm»

~AMMO CMum ajMU Intenti. minibus publicl», magis per pernitentia* eam». A nicas, quam pensal* exaâloracm > punlendis

XX.

. Quod ne doâe ac prudenter fiat, archidra* coni» noftris incumbit, ne nilos inidoneos officiales aut decanos rurales deligant ant admit* tent, icd *ad* has fundiones viros tantum afluinatjc, cum doftrina prenantes, tum vit* in. nocentis inculpataqae, oui nullius criminis la* bc notabiles, officium iuutn incpnehenfibiliter «aequantur·

XXI.

B

Et vetuftiffima quadam inquirendorum eri. minum formula rc'iâum eft, ut archidiaconi 4, >nno biflextili circumeant, fc peccata enormia αβ. u«al emendent, qu« fequitur io hec verba: In concilio publico ab epifeopo,. habito primitus jurare debent de villis fingulis fidetifnmi quique, liberi fc fervi, tres vel quatuor, feu etiam pluses » ut rei veritas omnino inquiratur. Juramentum autem illud hujufecmodi efle debet: Quidquid in villa in qua habitat, veraciter kiat, vel ferio audierit aftum contra fidem redam fc Chriftianitatcm, epifeopum aut ejus nuntiam, quantum recordari point fc fcientia fubminjftrat, non lateat. Poft juramentum ve- C ro epifeopus per fingula numerare debet, quprius juramentocomprehendit, hoc eft: Si vir, iuper uxorem fuam, aliquam clanculo corrupit t Si cum duabus cognatis, five mulier cum auo» bus propinquis fornicata: Si commatrem fpiritualcm aut filiolam luam ftopro violavit: Si qua mulier partum fuum necavit, vel conceptum quocumque modo cxcuffit: Si quis cognatum fuum voluntate «ut cafu occidit, feu morbidum fecit, fc necdum ad publicam poenitentiam venit: Si mulier maritam fuum, aut maritus uxorem fuam iniquo confilio interemit: Si quis virum aut feminam veneno, aut aliqua alia potione occidit, fc qui hoc fcilicet veneno machinatur: Si (ciat divinatrices vd D augures, etiam illos qui per incredulitatem illas inquirant Si friant meretrices, quia meretrix appellator, fi uno contempto, cum aliis fornicatur, licet nupta non fit: Si illos etiam •fciant, qui cum excommunicatis communionem habent: Si illos fciant, qui convidi funt perjurium pc'petrafle: Si fc illos noverint, qui loca Deo non dicata, contra fidem ecclefiafticam colunt, fc ad. Chrifti ecclefia» venire contemnunt: Illos etiam fi fciant, qui indidum jejunium negligent. Huc omnia dum epifeopua habet recitata, juratores pet juramentum coauaoncat, ceteros vero omnes nobiles fc ignobdae, mt hanmsm Chrifhanitatis containgat, m fûpçadiâa» res minime celent, ac fi I||At m die judicii ante tribunal domini noftri Jets Chrifti, rel occultatione profatarum tran nefandarum inveniamur. Hoc enim indicet fc per bannum couteftetur, ut nemo per ullius timorem aut favorem, vel etiam amicitiam » prufata reticeat veraciter (cita. Neque per o. dium, neque per inimicitiam ullam quidquam alicui irroget » quod veraciter non poffit pro. bare. Horum aliqua ſi antea in pntfentia cpifeopi allata effent, cjufque judicio termina, ra, poftea iterata comperta fuerint, vcluti in initio referantur, & epifcopali decreto confti. tuantur.

XXII.

Pr«fcripta quidem formula, quam antiqui* tatis cauia retulimus, fuccdlu temporh in abufum, quod negare non poflumus, dcdudaeil, quod non fidehffimi quique, ùd leves delà* tores, non qui veraciter fciant, aut *lerio* audiverint, idque a probatis, neque uno tat», tum, fed pluribus, hifque fide dignis, mini-meque malevolis; fed frequentius ubique omni deleda vel leves, ac futiles, vel invidi ac rapaces calumniatores, delationi comperiantur adiciti. Quodque pro manifeftis criminibus nou canonice pernitenti·, fed pecuniaris potiftimum mu<d* - delinquentibus fuetint eaaitr, perm iftis interim delinquentibus, haud prater grave populi offendiculum, io publica fcclctum infamia perfeverare.

XXIII.

Qu· omnia magna correâiooc indigent, quam, volente ac adjuvante Deo, inter vili· tandutn adhibebimus, nimirum curaturi, ut gc»r<*i>. viris explorate virtutis tantum hoc officii dcfegetuf·

IUlw» 4«

XXIV.

His autem qui fynodo pr*fidendi funt, fumptus necefiarios (quam procurationem canones vocant) per parochianos fuppeditari, juftum atque «quum eft.

Cetera, que prefentis concilii decretis comprehenfa non iunt, (funt autem pleraque, non minorem quam ea qu« correximus, caftigationem poftulantia) ea fecundum factorum canonam cenfuram, partim in vifitatione, partim in futuris fynodis, epilcopalibus» Deo dante cmeudarc diligenter adnitemur.

CON-

iffIS CO'N CILIUM'AUGÜS TA NUM Mfa

AD REFORMATIONEM CLERI, AUCTORITATE

btKUM·, a,

AmMmb ·. OctooU cardinalis» & epifeopi Auguftani, celebratura anno domini mdxl viu. tempore Pauli Pap» IU.

haatimi.

k rrgu ac· VUUW,

r c *T a XT sTjtTVT^ jt ^o d/a dwrev/is** , rtvtrttJifflm» >· Ckrifte f*tn <T Uhtfiriffi*· friatift <r 4*»i»· d»mi»a Otrnffafft ttclcfi* tituli Jm S* tdl~ ^*4 frtiij/ttn ttriuult <T tfifaf· frtftitm, λA tlitKt iutUcimum T^vtai^rii*

MDXLV1II. T··T·T4Γ4I fif *it>ittian9 triJ»·*

Reverendissimus in chrifto Pate> & illuftriflimus princeps 8e dominus dqmipus Orto fande Roman* ecclcii* titulo fanet* Jhlbin* presbyter cardinalis, & epifeopus Auguftanus, memor communis ecclefiaflicoium laeri Romani imperii ftatuum confcnfus, invidi;. iirno & potcntiflitno principi & domino domino B CaroloV. Romanorum imperatori maximo, in proximis comitii* Auguftani* dc reformr.ndis clcxi *tc* populi moribus , dcformitatibifque ecclcfiarum tollendis, preftiti: etfi calamitatum fufeiiorum reliquiis fanandis apprime diftvactus, immo tamen Audio atque labore adnifu* eft, ut & Calate* majeftati, cui hanc fynodorum congregandarum facultatem , Germanorum cecidi* , veluti olim Conftantino imperatori totus fere orbis , acceptam ferunt , uthfaceret, 8t quod moneris foi diet , pro vitibus adimp'eret.

Kalendi* igitur Odobris poftquam Albigovim fnbalpinam ecclcii* fu* ditionem proximo biennio mifene afUidam , pr»fen:ia (ua C confolart , confilio , liberalitate , jmeque dicundo juvare , atque paterna fane cui a A' pietate iuftrare capfilct, c l uella oppido epiifolas tiratorias ad abbates , perpolitos , dccanoique tam eoilegia'cs, quam rurales diœctfis tu* mifit ·

Quibus, ut in pare.i conferantur, lanftorum patrum decreti* A Balilcenfit concilii audoritatc , in memoriam revocata , lactique Romani imperii eledorum pnncipum & ft ituum eccle-fiatticorum , de convocandis fynodis confenGonc commemorata imperat › eofquc in domino hortatur , ut ad diem duodecimum Novcmbiis in oppico Piling' iynodi initio finique addic velint : in ptimiique dent operam iinguli , ut D citationes hujufmoai in capitulis fuis ad noc convocatis publicentur , ipfaque capitula feu collegi* abbatibus , pnrpolitis, decanis, mt aliis horum loco comparaturisinftrumento publico, cujus formula* fingulis citationibus addit* fuerunt, potcftatem faciant, ut eorum etiam atque nomine lynodi hujus ftatuta , quatenu* ea ad quoique pertinerent, approbare, atque ipfos oolervatoros, profiteri legitime poflint. Mifla pr*terea hicruat citatis omnibus exempla formula Csfareama reformatiopi* , mandatumque omnibus, at eam diligenter expenderent : atque fi quid ex temporum , locorum , aut perfonarum occaGosse , ufu vel ncceflitate , addendum moderandumvc ipfi judicaflent, ad lynodam referrent : 8c cum fuat , tum collegiorum aut capitulorum fuorum icntciMnas inter coniultandum explicarent.

Ad tempus igitur preferiptum advenere abbates , pirpofiti, decani & camerarii qusmplurimi, quorum multi velutiex captivitate rcipirantes, prxclaram animi magnitudinem ad domum domini sdificandatn afferre videbantur · Qui remanieront, partim privilegiis pontificum ab oidinarii jurifdiaione exemptos fe efle aflerucrunt: partim profani magiftratus imperio retenti funt: nonnullos libertatis amor , confcientnque perturbat* a fe religionis , obedientic jugo footraxit.

ACI A PRIMÆ DIEI SYNODI.

Hora autem feptima antemeridiana dici Novembris duodecim* , revercndillimus dominus' cardinalis, reverendi domini, Marcus Avunculus epifeopus Naxianxenus , & icliqui abbates tis pontificiorum ornamentorum habentes, cum aculis paftoralibus, mitris, & reliquo habitu pontificali: ceteri vero prrpofiti, canonici, decani, presbyteri *tc* clerici, fuis quique veftimcntis cccleliafticis inligncs, in ecclefia Dilingcnli parochial! frequentes convenerunt. Unde laera de fando Spiritu a reverend illimo cardinale fumma omnium devotione perads , ordine eundi binique ad arcem Dilingemem proccfterunt , idque ca de caufa, quod ccclclia parochialis rei tant* getend* minime idonea , tantrque multitudinis capax non eflet.

In arce vero aula fuperior ampliflima eft, iis cujus capite altare intra cancellos dccentiflimc ot iatum extitit ; pro cahcclli* , rcvcrendiflitni cardinalis fubielliutn , Nuzianxeni epifeopi *tc* aliquot ecclefi* fux cathedralis ad noc oeputatorum canonicorum fedibu* utrimque claufum . Ad utrumque aul* latus, qua in longitudinem patet , triplez fcamoorum ordo : in ima vero aula, traniverfa fuere fcamna multa, omniaque ftragulis operta , atque inter fe ita difpofita , ut ambitus tranfitufque liber undequeque eflet.

Porro cum cx dignioribus fuum qtiifque locum occupaflct , ceteri in reliquis fcdibus alTediflent, aut in fpatiis intermediis conftitiflent, fynodales orationes, facr* laudes atque preces omnes , ex libri pontificalis prxfcripto ordine incepte atque abiolutc fuenint.

Deinde reverrndiflimus dominus Martinui de Olave , theologus Hifpanus, *8c* Ccfare* tnayeftatis facclIanus , orationem haboit ad fynodum de horum temporum ftatu , de officio paftornm *tc* cleri , moribufque omnium in melius reformandis, atque difeiphna ecdcfiaftica reftitoenda , tanta eruditione & eloquentia excultam › ut univetf* iy iodo fuerit & ornamento *tc* admirationi.

Ea finita teverendiflimus caidinaliscaufas fynod'i

""kWWT CinUfTt «M**

®d' hajus convocande pancis explicavit, fummaque ft dignitate ft gravitate mtfvcrfor ad rem prxicntem ia reccifui animi idtcriorcs revocandam » iynodique totius negotium «qui animis, •b omnique aetetiore affectu femoris, traâandam cohortatos eft : atque poftrcmo feiofum quoque obtulit fynodi judicio emendandum, rogavitque omnes ei animo » ut in vita moribufquc fuis corrigendis monitores elle velint, iis fe ft libenti ft grato animo obtemperaturum.

His didis, Joannes Albertus Vvidmanftettei ordinis S.Jacobi Lufirani frater militaris, jutifconiultus ft dominationis fu* reverendimmus cancellarius, nonnulla, qu· ad prxfcntcm adionem pertinere videbantur, prefatus, Cxfarex snajcftatis formulam in comitiis Auguftenfibus, B ut didum fupra fuit, propofitam, elata voce continuaque ledione recitavit.

Abfoluta ejus leftione, quoniam dio a meridie ad horam primam inclinabat, jufli funt a reverendillimo cardinale omnes, dimiflis ornamentis ft habitibus t ad cenaculum, quod aula: fynodali fubftruâum eft, eademque amplitudine patens, divertere › quo eos ad recreanda prandio corpora cura bcnedi&ione ditnilit.

Hora pomeridiana tertia convenerunt io eadem aula omnes, ubi revercndiilimi cardinalis julfti cancellarius fvnodum allocutus eft in hanc fere fententiam : Procul dubio intellcxtfle eos, memoriaque recenti adhuc retinere, in cujus nomine congregati lint, quid in facris folenoibus C a Deo op'imo maximo communibus votis poftularint : quid non modo paftoti ft epifeopo fuo, fed ft gregi (ibi commifloquifquc debeat: 2uanta dodtin» ft vita ad patrum regulasconsrmande neccffitas omnes fere ordines ecdcfiafticos urgeat : quam habeant promptam epifeopi fui Voluntatem ad prolpiciendum fibi & gregi : ft demum, quod precipuum tamen in boc toto negotio eft, quanta pietate, diligentia ft fervoreCefarea majeftas vclutt navis rcipubheat difeordiarum tempeftatibus jaâatæ prudentiflimus gubernator incolumitati omnium provifam cupiat : cujus rei lingulare c multis exemplum fit, quod reformationis ecddufticz formulam antiquorum patrum rationi dilcipli- D neque maxime r nfentaneam propofucrr, quam ecdeluftici ftatusin tynodis celebrandis ceu normam decretorum icqucrentur. Eam igitur formulam, tamquam iummarn totiiK conlultationis, dominationem (nam reverendiiiimam, quod fadnm hodie ante prandium iit, publicandam omnibus cenfuiflc.

Quoniam vero dominationi fu» reveiendi(Ema^dubium non fit, quin pro luo qnifque ofti·· CK>, Ut juflus fuerat, formula: huj.is capita Cingula apud fuos diligenter tradant, atque de iis quz in hac con(ultattone offerri opoiteat, délibérant : fupervacuum fane videri, ut Ungulorum fententia de fingulis capitibus Cxfareanz formula prius exquirantur, quam ftatutorum in- E de excerpendorum ratio ineatur. Ut igitur compendio majore negotium hoc expediremur, dominationem fuam reverendifEmam formulam totam reformationis, paucis obmilfis, quorum deliberatio & cognitio pertince ad fuperfores vifa eft, infertilque ex prioribus ftatutis nonnullis aliis, in decretorum, feu ftatutorum tynodaliumfpeciemcontraxifle, eutnquc ordinem, qui cum in pontificio jure, tum in aliis Auguftanar ecclelis tynodallbus ftatutis feivari confuevit, fecutum faifle.

Quibus diitis, cancellarius ftatuta tenore A continuo ad finem nlquc, ut fequuntui

.**. UHHU?! r*«S.

TITULI STATUTORUM.

STATUTA.

SYNODI DI«CESANÆ AUGUSTENS1S XII. XIII- & XIV. Novcmb. anno MDXLVIIL Ottone cardinale &epifeopo Atiguftanoprrfidente, Diling* celebrata.

I.

CUM tota creationis univerti ratio, atque redemptionis noftre fundamentum, in fummx indindurque Trinitatis reda indubirataque fide confiftat, ft a redemptore noftro Jefu Chrifto per fuos apoftolos, corumque fucceuores una fides catholica in univerfum orbem, cujus primatui Romane fedi ex divi petri apoftoii prarogativa jure tribuitur, derivata fit :Statuimus » Atque omnibus prelatit univerfo clero ft

I i i popu-

'TRHB' ατηιπî ⟨η *· popntoimftr· dimccfis η μ μ Iμ μ η · mm£m©· mccaümüc·» quam divina dementia Ar Iμ AM-fimmam hominum pcardicatiqpc fecundam pnediâa Unft» Mû *fan»* Ar incomptam tradltione· edom noftli *A* iditlo acceperunt, confiâmes fermiq«e , camdem Credam, atofcrvcnc, ac doceasu vatqne paftoctsoves, agsmfque Îaa esta commtiloe , la cadets fide orthodoxa pro cujufque capta étudiant , fommoque ftudio confirment.

IL

Sacrorum canonum Ar conciliorum decreta Ar rata provinciales Mogtuitin· fedû, quam a noftris prodcccfToribus nobifqae éditas fynodales coaftitatieaex ia pafver/um , prscipae veto cas, de quibas ipecialis mentio in feqnentibus noftris ftatuiis non habebitur, firmiter obferrari procipimus , tranfgrpflbres fecundum canones ipfos pradiâafqoç conftitutioncs, puniri decernentes .

Inriâûfimi etiam Chriftianiflimique imperatoris Caroli quinti , cui maximi cuenomenrum merito tribuimus , conftitutionem de intendigionc in comitiis Auguftanis hoc anno editam in ea parte, qua ad ftatus catholicos pertinet, acceptamus, noftrxque diceceiis fubdttis innovari decernimus, fcilicet ut ecclefi· catholics inftitutiooes haftenus ab eis fumma cum laude obfervatas , deinceps religiofe obfervent teneantr que conttantcr : ne fe ab eis ullo modo avelli patiantur, aut omnino quidquam immutent: ceteros vero., qui novationes induxerunt, una cum clementiffimo imperatore, valde hoc ab eis ac ferio requirente, in domino hortamur, ut & ad ccdefiamcatholicam accedentes, in obfervatione conftitutionem *8t* ceremoniarum ecclefi* catholics per omnia nobifeum conveniant, *Bc fe* hifce noftris faluberrimis *Si* catholicis ftatutis conforment.

Quin A formulam reformationis ab eadem Csfarea majcftate ecclefiafticis flatibus in iifdem comitiis propolium, quam nos in his noftris fynodalibusftatutis fequi profitemur, omnibus noftr· dicecefis ecclefiafticis perionis crebro legendam, verfandamque ptoponimus.

Conftitutiooes quoque Ar ordinationes a reverendiffimo domino Laurentio Campeeio fandis Romans ecclctis cardinale , Ac fedis apoftoiics per Germaniam legato, Ratisbona anno MDXXI1I. editas Ac publicatas , tamquam falutarcs, Ac capituli noftri confilio Ar aflcnfu acceptamus , eafquc ab omnibus prslatis , presbyteris ft clericis nobis fubjeâis volumus obfervari .

Statuimus praeterea » ut prsfens libellus fynodalium conftitutionum noftrarum in ecclefia noftra cathedrals, aliifquecollegiatis, Acmonafteriis, quamprimum typis exculus fuerit , habeatur, Acin choro, ut cuilibet acceflus ad eum pateat, fervetur. Decani quoque rurales, camerarii, plcbani, capcllani , cererique presbyteri noftre dktctfis privatitn eum libi comparent , frequenterque legant, ut quifquetatn repentinis qsam iadittis vilitationibus de his, qus ad fe pertinent , rationem reddere poflit . Volumus etiam M abbates At prmpofiti , convocatis omnibsa monachis Ac canonicis Ac regularibus, nec non decani collegiataram ecdefiarum canonicis, decani vero raram ia capitulo fuis confratnbus aecesfitis , eadem ftatuta o»s in anno ad verbum pralegant, aut prelegi curent. Si quis veto huic A noftro maadaco non obtemperaverit, a nobis fee vicario noftro canonice punietur. aM»o CHIUTt ·fc».

UL

Approbant* cathedraiis ecclefia noftra venerabili capitulo ftauumiM At ordinamus, ut pofthae ad epifeopatum ecclefia Auguftenfis nullus nifi presbyteratus ordine infignis, aut qui (e gradus, quos nendam habet omnes , ftatutis ordinationum temporibus , nulla interdifta mbra , aut tergiverfatione , adepturum promiferit, digs·* sur aut aflumatur.

IV.

B Ad ecclefiafticas dignirares, animarum curas, aliaque beneficia ad noftram difpofitionem feu approbationem pertinentia, nulluspofthae coadjutor vel refignatarius, nifi examinationis teftimonio fubnixus fuerit a nobis aut vicario noftro io fpiritualibusadmittetur. Si qui vero per furreptionem ejufmodidignitatum, curarum aut beneficiorum coadjutores five refignatarii fuccefIbres in illis fine examinatione preferipta extiterint, amovebuntur.

V.

Ut catholica dodrina atque difciplinaccclefiaftica melius conferve: ur, ftatuimus atque ordinamus , ut ordinandi , iuper hrrefibus hoc tem»' pote jaftatis, quid de illis, Ac contra, quid de Romana catholica Ac apoftolica ecclefia fentiant, diligenti examinatione explorentur. Deinde, ut. nullus ordinetur, niti qui publicum a primario facerdote vel magiftratu p.tri· lux aut ejus loci, ubi majorem vite fur partem exegerit, dc vita ejus Ac moribus probatis , teftimonium literis confignatum attulerit i qua in re primarii facerdotis feu magiftratus *Bc* tcftium confcienriam oneramus.

Ad hcc, ut ordinandi feientia explendis faltetn ecdefi· nnnifteras iufficiens , non titulis, fed diligenti conftet examinatione.

D Eamdem quoque rationem in his, qui ad prolaturas admittendi , Ac ad ecdefias parochiales provehendi funt, volumus haberi : atque ad parochiales ccdcfias quemquam , nifi populum docere Ae velit *Bc* iciat nolumus admitti.

Poftremo neminem ad prolaturas aut ecclefias parochiales five per cleâionem , five per inferiores collatores aut patrdnos defignatus Fuerit, prius inveftiri, aut ad ecclefi· munera fubeunda admitti debere , quam examini fatisfecerit, At vocationi fu· fatisfaâurum fe pro viribus pollicitus fuerit, ftatuimus atque mandamus .

Ætatem etiam ordinandorum, feCundum laudabilem ecdefi· noftr* morem , haâenus introduânm Ac ferratum, deinceps quoque obfervari procipimus .

£ Pro examinatione vero nullam ab hi', qui a nobis deputati ad hoc fuerint, pecuniam exigi debere praecipimus t quod Ac haaenus in ecclefia noftra faâurn fuifle compertum habemus . Quod autem ad noftrum episcopate officium attinet, profitemur nos pro gratia, quamaltiffimus nobis largiri dignatus fuerit , munus noftrum rite reâeqne tam per nos, quam per vicarios Ar cooperarios noftros e«ecuturos . Volumulque pofthae ordinandorum examini pafchali pcatccoftefque tempore Auguft·, re'iquis

vero

Afsfo CKBIsTi •J4«. *tTO 1BB^ temporibus eoofuetis in oppido noftro Diiinga celebrando, ipfi coram adefit de praeffe, ne ~ la hac parte nobu qssldqtum defidemur. r (

V I.

Ignotos arque vagoe laccydotes It monachos, ■biqoe prolatorum inoram teftimoniu feu formatu, mnltoque minui fufpcâoa dc fide aut fiagitiofos facerootcc vd monacho· feu fiatres fugitivos, ad contionandi Cacraque peragendi officium nufqnam innoftradiaccuadmitti, nccperegrinos de ignotos presbyteros in contortio aliorum presbyterorum tolerari, vel ad mttfarum facnficrnm, nili fui ordinarii, c cujusdiocefiproxime difceffit, (itéras de eorum ordinibnt fc honeftate docentes oftenderiot, dt a nobis vel noftro in fpiritualibus vieario admiflbriat habuerint, admitti debere precipitous.

VIL

Quos Groc! chorepifeopos, hoc eft, certarum rcgiuncularum in qualibet dioceli fpeculatores, ahi àrchtdiaconos, alii archtptcsbyrrros vocant, in noftra ecclefia cathedral*, quo ad certum diftridum moeniis Auguftan* civitatis adjacentem archidiaconi, in reliqua vero diacefi decanotum turalmrft nomine cenfentur.

His igitur hoc ftatuto mandamus, ut hoc Hoftra placita atque fynodalia decreta cura fus ftarochis publicent dr exequantur, ut capitula ua ruralia, Ccut haâenusconfuctumfuit, congregent dr fervent : ad futuras fynodos citati veniant ; diligenter quoque invigilent, ut parochi fubditos fuos doceant, corngant, de veluti paftores fideles in via catholica doftrinse ducant, ne irregularitate contracta miniftient-, neve in foro conficientia in dubiis confukent, nili peritlores prius fuper his adhibuerit incontiüum.'ad hec, ut ab extorfionibus 8c exaftioinbus illicitis fc inlolitis ablimcaat, dc libertatem ecclefiafticam, quantum in eis cft, tueantur. Hos etiam Cenis quibuiqiic mentibus diftnâus, feu regiuncul* fus ccclcfias fuas vilîtare, de de omnibus rebus tan» ipiritua11bus quam temporalibus fibi concuncntibus curam habete prscipiant, & fi quid emendate non poterunt, ad fynodum pro tempore, aut fi mora periculum habuerit, ad nos, ut opportune providere de omnibus poflimus, refeire jubemus. Si quos intrufos ad parochias aut alia beneficia ccclefiaftica in fuis difttifttbus efle decani intellexerint, aut fufpeitas de furreptione abfolutiones difpenfstionelvc oftentari, aut circumferri a quibufeumque cognoverint ; eos moneant primum, ne fibibeneficia, fac.amentorumque adminiftfarionem ufurpent, neve riegem Chrifti hujufmodi difpenlationem vel ablolutionuai praetextu decipiant. Si qui vero parere monitis noluerint, hi nobis a decanis, quos fidei juramento nobi< praftita fuper hoc admonemus, fine mora indicentur.

Decanis quoque ruralibus injungimus, ne in templis, facetiis, aut oratoriis (narum regiunculanim, fc ptâuras aut imagines quafcumque depingi, fculpi aut fieri, nobis aut vicario noftro inconfultis, patiantur, ut in his veteris ecclefia decorum, facrarum hiftoriarum veritas fc imaginum honeftas, maturiore deliberatione eirea ea precedente, confervetur idem decernimus in'ceteris diacefis noftre adibus diligenter obfervandum.

lifdem decanis turaltbns prreipimos, et in inquuendit barcticorum libris, aut de harefi fchifmareve fufpe&is, nullam diligentiam pretcramtaat. Contrahant etiam, undecumque ia luis regianculis poflant, ejufmodi libros omnes, fc in primis formulas adminrftrationis (aeramentorum, quas advtrfarii ordinationes ecclefiafticas vocant, cofquc libros ad nos quamprimum tranlmittant, dr in concionibus fuis, facramentorumque adminiftratione, catholicos doftores fc Roaaana ecclefia manualia tequantur, cetcrifque ejufdem rei oro officii fui cura monitores anAorefque cxiftant. "Xnw' CHRISTI >µ •.

VIII.

Parochi de 'fide te religione noftra populum fibi commiilum doceant, a»que inftniant, (aeramenta adminilhcnt, eorum myfticam gratiam exponant, publicis peccatis irretitos canonice, occultis vero delictis occulte arguant, & ad poenitentiam adducant. Incorrigmilcsnobisauc noftro in fpiritualibm vicario indicent, ut vcl publica fatssfaâione curentur, vcl communione catholica arceantur : parvulos quoque Ir rudes quoique parochis fu* doceant certis temporibus lymbolutn fidei, dominicam precationem, falutationem angelicam, te decalogi proeeptar auc ea diebus dominicis c luggcftu diferte pronuntient, ut revexa duplici honore digni habeantur.

Cum nihil magis officiat ccclcfi* Dei, quam quod ad regimen animarum indigni aflumuntur, ftatuimus *k* diftriâe procipiendo mandamus · ut a vicario noftro in fpiritualibus generali, aliifque prolatis viri gravet, doCti, te ad curatn animarum habendam idonei deligantur, diligenfquc tc anniverfaria dc eorum vita fc moribus inquifitio habeatur.

Et quoniam non raro accidit, ut presbyteri fc clerici beneficia ccclefiaftica curata abfque inftitutiene feu commiffione vcl noftra vel .icariinoftri de fafto occupent, atque nulla ligandi vel abfolvendi potcftate proditi, populum Dei decipiant: volumus tc mandamus, ut quilibet decanus, vel camerarius in capitulo proximo fui decanatur, literas hujufmodi commiffiontnn libi petat exhiberi, nobifque aut vicario noftro, fi qui nullas habuerint, intra menfis (parium fignificet. Idemque de beneficiis non curatis, ad caque inttufis, intelligi volumus atque mandamus.

Parochi feu presbyteri curati omnes, librot apud ecdefias fuas habeant quatuor: Primum > in quo baptizatoium : Secundum, in quo ftatuto ab ecclefia tempore confitcntium fc communicantium ; Tertium, in quo eorum, qui matlimonia in facie ecdefia contraxerunt te quartum, in quo mortuorum te ccclefiaftica fepultura traditorum nomina tc cognomina cum annotatione dici te anni deferibantur. Hac enim diligentia cum ad multa utilis, tum vero ad hoc pracipue, ut paftoribus ovium (uarum ratio melius conftet.

Capellani te * primiflarii reftoribus autplebanis fuis debitam reverentiam exhibeant, ac omnia debita officia, five in fundationibus exprefli fint, five exconfuetudine introduits, fuis locis tempo;ibufquc excquantur in jutibus parochialibus, nifi fundationum fuarum tenore fpecialtter te expreffc fuerint privilégiait, ipfis minime advetfentur, vcl inobedientes exiftant, fed in exceutione cura fc divinis officiis cantando fc «f·*·, pt.

AMNO CHIUS Γ1 »M« k'^.ado fideliter aSftant . Quod fi aliter fecemit , caaoaican uoftra» vmdiâam minio» evadent .

Meminerint porro presbyteri omnes , βτ in primis hi quibus animarum cura incumbit , ut eurum qua ad officii fui eflentiam pertineat » notitiam habeant certam fle indubitatam, vcluti funt abfolutionit , aliorumque (aeramentorum collationis forme (ubftantiales ·

Quoniam autem interefle plurimam confiât , qua ratione pueri flr rudes catcchiaentur , parochis noftre ditxcefi* catecbifmum live libros de inftitutionc Chriftiani hominis reverendi panis domini Petri de Soto ex praedicatorio otdinc. theologi Hifoani* Se Culare* majeftatis confcflbris doâiflimi Se religiofiffimi viri , legendos doccndofquc commendamus : alios vero de h*refi, aut fchifmatc fufpcâos ex ufu eorum tolli praecipimus .

IX.

Decanus collegii fui clerico* 8r familiam in officio quemque luo contineat , exemplo alios précédât, vit» morumque honcftatem in habitu fle difciplina , debitumque in divinorum officiorum perlolutione 8c ceremoniis exigat : ebrios* aleatores, percuflbres / fcortatores, dr officii fui immemores corripiat , factis abigat * dr pro «ure fibi competenti muiâet .

Scholaftici ecclclix noftre dignitate aut titulo eminens , juventutem cccleli* minilleriis deftinatam, doârina , pietate, 8c morum honeftate imbuat : aut per idoneos Sc probos pedagogos inftitui curet , atque ordinandorum examini de more noftr* ecclefi* unaqua nobifeum diligenter intendat .

Canonici decano fuoobediant, divinis oinnibu* interfint, qua decet modeftia, gravitate dr picta'e . Eleemoiyna* pauperibut diftribuant , populum boni* exempli* «dificent j divinorum tempore deambulare nec ipfi* in templo liceat, neque alii cuiquam permittatur . Turpe enim eft i i eo loco quacumque de caufa motoriam age<e, flr ambulatione* inftitucre, ubi dr geftu coip >ti* Se a >imo in (acrorum myfteriotuni tta{lationem defixo* intentofque efle oporteat.

Studiolis quoque aliquibu*, bonamque dc fe (pem prabentibu* decanus Se collegium provideant , ut jufto (ludiorum fuorum tempore juftifque lumptibus in academii* &r catholicis univcriitatibu* (uftententur : qui poft tempus ei* conccffum redeuntes, de diligentia, probitate* pictatequc teftimonium ejus univerlitati* publicum fecum afferre teneantur.

Ceterum hora* canonicas, refidente*canonici tam cathedrali» nolit* , quam collegiatarum ecclefiarum, decenti modulatione , pro ecclefix noftr* cathedrali* &r collegiatarum more perfolvant , & hanc coram ad condmftitios tantum (uccentore* minime rejiciant.

Canonici etiam juniore* theologum , qui in fingulis collegiis frequphtioribus haberi debet , leâionem fu* profclponi dr inftitutioni congruentem, certi*horis, quemadmodum Se vicani aliaque collegiorum membra facere tenentur, prxltgenrem audiant , itaque dr animos divini* ftudii* excolant , & ab otio removeantur.

X.

Clerus noftr* dicecefis in habitu. coron* tonfura, dr incciTu decorum (ervet* fupcnote vcftc A talari indutus* atque pietate magis venerabili* * qpam aut famulorum multitudine, aut vano armcuubi terrore contemptibili* incedat . Menia quoque utatur frugali* dr ab ebnetate, ludi* a ne prohibitis* atque omni ludicra levitateabineat * luxum omnem fugiat * mercatur* dc cauponario exercitio , avaritie fordibur, fortilegii», divinationibus* venationibus clamofis , omnibufque profanis negotiis » de a quibus cura faccrdotalis merito adhorret , prorfus alienus extftat .

anno CHRISTI »>♦*·

Hofpitia quoque publica, tabernas aut ctnoÎiolia compotandi caufa non ingrediatur . Qui ecus fecerit, florenos quatuor dependet * quorum dimidiam partem fabric* templi noftri caB thedralis, reliquum delatori impartiemur. Poenam feftus dies graviorem efficiet .

Inftituta quoque eccleliallica de jejunii* 8e abftinentia carnium, feriis, atque hujuimodi * ab univerfo noftr* dicecefis clero iclig-oie ac pie oblervari atque fub debitoobedienti* lanii* ecclclix catholic* przftand* , populo indici debere fub ccnfuris & poenis gravilliinis , mandamus.

Preterea cum «quum in primis fit., «os mundos efle, qui vais domini portant, &r in facrario operantur , volumus atque juxta fanftiones canonica* decernimus, ut faccidote* profrflioni* fux memores, calle continenterque vivant, atque a nefario concubinatu abflineant .

C Sacerdos, diaconus , dc iubdiaconu* fornicationis, adulterii aut familiaritatis fufpeAx conviâus , remota protinus concubina , sb officio fufpcndatur , dc beneficii frudibus ad certum tempus pro fcandali gravitate privetur : Item œnviâus , fuipentione & privatione truciuum Îravius pieâatur. Incorrigibilis demum faâus * tneficium amittat . Concubin* autem clericosum excommunicentur. Ceteris vero clerici* infra fubdiaconatum conftituti* , & eccleliaftico beneficio praeditis , eadem privationis fru&uum petna infligatur j Sc a minifterio * fi quod in ecclelia habuerint, repellantur. Et cum nisornnibu* nullas feminas , nifi aut (anguinis necef-fitudiae junâas , aut annorum quadragenaria D numero majores, aut (altem (ufpiciooe carentes in illa vicinia , ea(que verecundas * (obrias fle publico tellimonio cafta* liceat cohabitare.

Clerici noftr* dicecefis domo* fundofquedotale* beneficiorum collapfos inftaurent , quantum neceflita*. poftulaveiit, reparataque in debita ftruftma confervent , Se négligentes per decanos rurale* ac alio* , ad quos de jure vel confaetudine fpeâat, eorum proventuum domibus fundifquc applicandorum fubtrarftione *uuilâentut.*

XI.

Ouicumque vel cupiditate , vel qtovis et-E iatn honefto colore impellente , plura beneficia ccclefiaftica obtinent , hoc noftro mandato jubentur , ficuti diftiiâe prxeipiendo manda-mus, ut retento quod ex illi* maluerint unico beneficio , cetera intra annum refignent , ant nobis vel deputatis ad hoc noftri* , di*(pen*lationum fuarurn privilegia hujufmodi oftendant. Quod nifi debita obedientia preftiterint, fetant le ex noftra diligentia in reda Se vera ecclcfiafticorum benenciotum difpenfatione adhibenda , ioobedienti* aut cupiditatis fua jnxna* legitima» fuicepruro*.

Si qui vero pofthac fedi» apoftolica difpenf».

cionc

AMHO CMCirrr •H»· ,Îonc P,ura benefici* obtinuerint , coMperwm* q*>* · nobis fuerit, eidem (edi (qua in literis, conceffionibus, privilcgiifque fuis ratkxses eaufafquc honeftas 8r neceflanas, proat fuggeftum eifucrit, feàni confuevit) iUuiiii» ab impetrantibus finie , ni friant not ïaaâiffimo doauno noftro melius tofannato dtfpcnfationum hujuimod(revocationem procurators · Unde ftatuimus *it* ordinamus, otinpofterom nullus, cujufeumqne gradus, aut dignitatis fuerit , ad alterius aut putrium beneficiorum pofleffionem admitta,\tur, nifi nobis tamquam ordinal io loci, difpeufationis quimodi literas , pro ledis apolio, icas dignitate confervanda infpiciendas, prius exhibeat , Bonifacii IX. & Leonis X maximorum pontificum conftitutionibus femper (alvis. Et fi dilpenlatione dignos videbitur., nihilo minus ftatuimus, ut tales aut alii qnictimque.eccleiiarum redores & bénéficiâti, vicariis luis tantam es frudibus portionem relinquant , quanta ad ' bofpitalitatem (enandam *, ad* jura epifropalia &I archidiaconalia pcrfolvenda , aliaque onera ferenda iufticiat; alioquin a fuis bcncheii», reletvato tamen unicuique patrono aut collatori jure fuo, decernimus amovend"

Hortamur etiam in domino cos , qui plura beneficia curata ex dilpenfatione apoftolica |im obtinent, ut uno quod maluerint, retento , cetera intra annum fineultapentione idoneis prefbyteris refignent, *tt* Chriftiano hoc blficio pictateque fua feveritatem 8c coadionem fynodaliutn , provincialium , aut generalium ftatutorum aut decretorum antevertant ·

Monafterii porro *Se* collegi t , aut fi qui alii incorporatas cum decimis *Se* cenlibus eccleliis , mias retineri velint, habuerint, idoneos facctdotes eis pruficiant : quibus de vidu , veftitu honefto & competentia jufta profpici decernimus : alioquin aut per privationem incorporationis legitimam , aut noneftam ex ecclefiu il]iut decimis &? * viribus affignationctn, aut ineptorum (acerdotum remotionem, ejùfmodi ecclefiarum commoditati provifuri ı

Prelati monafterîoram, collegia, ant alii unitas ecclefiis habentes , vicarios hujulmodi sut facerdotcs conftituant , nifi jirius per nos aut noftrum vicarium, ut idonei , fuerint admilfi . Religiofos vero , beneficiorum hujufmodi cure * fuis prelatis prrfeAot , non obftante eqjum qualicumque exemptione , volumus nobis tamquam ordinario efle lubjcdos .

X 11.

Monafteria cujufrumque ordinis , Iccundum tegulas quas proteifi lunr, irfirmari , ipiofque monachos in obedientia &· religione lui ordinis contineri , capitulum difeiplin» frequenter fervari , vitia illic quotidie lubnafientia feveriter corrigi , cultum divinum rcvcienter *te* debite fervar», concubinarios, adulteros , ebrios, criminoios infames , (ufpedos dc hxrefi alnive criminibus , poenis debitis caftigari , habitum *tf* ronluram diligenter (ervari , aedificia *Se* bibliothecas ftudiotc curari , prrdia - ccnius *Se* jura conlervari praecipimus : tepugnantes , aut reformationis impatientes , ievera coercitione dcbitifque mediis caftigaturi ·

hitcrmifla (aerarumliterarum atque ea etiam, per ad facras literas pervenitur , ftudia , apud opulenta tnonafteria intra fex menfium (natium rcftaurentur. Ubi veto pauci funt monachi, iidemque egentes , nnus atque alter ad aliud ejuidem , aut fi commodum videbitur , dive.-ii ordinis monaftetium, abi Ichulr rcftituz funt, mittantur, ubi Ic in (acris literis, Scimeligionis obfervantia inftitui *tt* proficere , atque ad prodicationem divini verbi idonei reddi poifint .

A rerum profanarum exercitio monachi abftineant, atque intra monafterii fepta , naii concionum aut factorum peragendotuin gratia a fuis prelatis dimittantur, feu ad aliud motufterium deftinentur , vel a nobis tamquam ordinario ad Curam animarum fecundum canonum pcrmiilionom evocentur, fc(c contineant· Tempore vero cis a divinis lectionibus vacuo , femper pii *Se* honefti aliquid agant.

Monachi a (olitana vita nomen adepti , familia fuperflua , equorum fallu & pompa multitudine ne ie ingerant, aut fibi otiofis, vanifque fumptibus ficquentiam in (olitudine proculcat , fed frugaliter in humilitate vivant : *Se* quu neceflitati fuperfunt paupetibus, ftudiolorumque educationi , ecclefiu fumentem uberrimam faduri, eiogcnt atque difpenfcht .

Monafteria excita àut aeferta, quantum fieri poterit, reftaurentur.

Montales ab cereflu monafteriorum inorum , virorumque confpeftu contineant : eaiumquu monaftcria viri non ingrediantur, nifi id poftu1« inevitabilis neccftitas . OEconomum ad ie· hur foris procurandas deligant honeftum , fidum, frugalem, qui eis & vilitatori ternis tnen(ibus rationem reddat negotiorum fuorum. Inutilem, gravem, infidum amoveant, aliumquc furrogandnm procurent.

Canoniflis continentis ftudium nulla voti fr>lemnitate obftriitum (eâantc» , commune habeant dormitorium , habitu modefto , mundo. *8e* caftitatis indice utantur . Magna quoque iniittuti fui commoda ex menis communione pcci· perent , fi contra inveteratum, apud eas rnoicm adduci ad hoc poflent : quod utfscunt, easin domino hortamur · Sicubi libnio'c vita detrimentum fama patiantur , reformari eadem curabimus .

XIП.

Concionandi officium foli vocati, ab ordinans ecclefiaftica poteftate admilfi, fuftincant.

Paftotes , quibus animarum cura incumbit , vicarios facerdotcs,· fi ipfi jufta ex caula munus hoc explere nequeant , admittere pofluntnotas tamen , A' praelato; um fuo'um teftimoniix fubnixos .

Concionator, fru dorftor divini veibi, evanSelium *te* facra» frripturas non fuo, (ed oitliooxorum & fandorum patrum fenfu & interpretatione tradet ac doceat . Homilias fandorum patrum, *Se* martyrum palfione» , a fide dignis tamen frripeoribus proditas, poft cvangelia liatis diebus potesit recitare.

In concione nihil profani, fabulofi , fufpedive proferatur , lcd fin: concione: (anorum verborum *Se* (anz dudnnx . Concionator fe ad captum auditorum demittat : nunc catechiftam •gst , nunc interpretem feripturarum , nunc vitiorum reprehenforem , nunc dodoretn tnyftcrioium, omniaque, ad lucium Chrifto afferendum, omnibus fiat: *te* a qurftiombus perplexis *Se* difticilibus, omni eruditionis oftentatione rejeda, abftineat , caveatque nc fe unquam >d convitia injuriafquc , quibus ecclefia cum populi offendiculo dchoneftatirr , delabi contingat.

anno CHMsTi ',4*·

IMo OM MП •M·· Isdem denim Ar magiftratutn ant «bfente* quof-vis> ipo quoique judici relinquendo*, perverio Sc multis haaenus iiljicatojudicii genere, apadpo-palum non acculent, non delevant, non calum-aicatuc: lingutfquc fuis pro (editionum flagellis nou utantur: fed fit orauo eorum modefta · io-bria, gravi*, Ac verbi divini nervi* Compacta «qua potente* fint exhortari in (ana doâtina, Sc eo* qui contradicunt, arguere.

MHericordum, bonitatem Sc caritatem Dei op-portuno tempore praedicent Ar extollant, ita ta-men, ut juftiti* eju* in bcnefaâorum pramiis lar-giendi*, malefaâorumque parais infligendi* non obhvifcantur, ut dubitante* Ac anxii, Ipe Ar aeno-re divino inflammentur, vel 'a peccatu deterriti rcfipilcant.

Eleemofyna*, fatisfa&iones, St opera pie-tati* inducant » ne populo* ab ei* ieduâus credat, opinione quadatn fua tutum (c efle » etiamii hujufmodi opera, quibus Chriftian* °tidei Parie* liaicndu* eft, non faciat, cum ta-men Deu* ficati de pfeudopropheti* apud E-rechieletn difturatfit.* JK/ ramp/rl» *ttatintm in [triere, <y i» bit lintrent enmnbf^nc ttmftrnntenrv.*

Advetius graftintium hereicon tempeftatejn t populum praemoneant iepe Ac confirment. Catc-ehilmum, Sc decalogi prrevpta crebro relegant Ac explicent, inpiiniifqnc dent operam, ut per-hiciotiiUnms error, qui multorum animos occu-pat hoc tempore, eradicetur, quo verbum do-mini limitibus adeo anguftir quidam includunt, u: ab eis nihifnifi atramento tn facris bibliiscx-an*um, pro verbo domini habeatur, cumver-bum domini initio nuhis libris, led apoflolonim CoJibus imprciium inveniretur: quod poftea nin feriptura tantum, fed magna ex parte eccle-iix Ar fidelium animis fermone communicave-runt, & (acre liters teftentur, legem evangelicam ipfiffimum domini verbum, in tabulis cordiutn carnalibus, Spiritu Dei viri feribendutn fuifle. Hortetur preterea populum, ut verbum Dei at-tente audiat, ab herefibus abhorreat, mille of-ficio libenter interlit, frequenti confelfionc fe ex-purget, mundo corde Af avido falutarem Chrifti corporis cibum excipiat, (aeramentis Sc eorum myfteriis fecundum ecclefia traditionem religio-fe utatur, Ar dtebusfeftis, fanâi* tantum vacet operibus*, memineritquecontionator, ut corpus luum in fervitutem redigat, ne quos (ermone ad pietatem adducere conatur, ipfe in fervitote ven-ttis 8c peccati obfoideicen*, deterreat, aut illis opprobrio fiat.

XIV.

Divinus cultu* obfervetur, peragatnrqoe his modis & ritibus, qui per manu* fanâorumpa-trum nobis traditu*, €c per majore* noftro* in facrificio altaris, officii* defnnâorum, canoni-cis, ceterifqne divinis laudibus atque ceremo-niis obfcrvatn* fuit·

XV

In adminiftrationc, ufuque lacramentorum, ut confafio Ar (chiimata in ecclefia Dei vitentur: Sc apoftolici* traditionibus, facrifque canonibus At legibu* reverentia debita habeatur, ceremonia-rum, otationum, rituumque receptam uniformi-tatem, parochos noftros in omnibas içqui volu-n u* atque jubemus.

Volumus etiam populum, quid in cujuique

A (aeramenti collatione agatur, ia concionibus Ar (aeramentorum adminiliration* frequentes sio-ceri. anÏ*S“ CHMim *h>·

Lingua Latina» coi velati divino iaftrumemn inipiacraci* ara (acri* ulibu* dedicato, ecclefia occidentalis religionem Chrifttanam fert acce-itam, in (aeramentorum admtniftratione, a-iique ecclcfiaftia* officii* per totam noftram diceccfin retineatur, Ar exclufa revocetur. Qu* vero Germanica lingua fecundum antiqua» lc-gendas pronuntiari con(neverunt, mutare fas non iu, fed Sc ipfa quoque conferveatur.

XVI.

B Solemne* ceremonia Ar orationes circa baptif. mrnn haâcnus ia ecclefia catholica ulitat*, Ae in agendis ecclefia noftra deferipta, nifi ne'-erflitas illud cogat ' non omittantur. Quarum fignificationes populo fcpiu* «xponi mandamus tu profcllionis fus, qua Chrifto initiatu* eft, admoneatur.

Su(cep:oresquoque fen (ponfore*parvulorum, setatis proved* fint, atque in fide probecatechi-zr.i Ac infttuâi, quo non ore tantum, (cdCr men-te Ar ferio «d interrogata relpondere, fuum ma-nu* inrc'iigcfe, Ac parvulo*, ubi adoleverint, k res poftjiavcrit, ia fide orthodoxa Inftjtue-re poflint: state vero aut fide nondum pro-vedo*, ad tantum munus admitti non debe-C re, Se *ipla ratio* ftiadec Sc nos prçcipiendo de-cernimus·

XVII.

Parochi fuo tempore de confirmationi» origv ne * mylterio Archrifmatis arcano (ubditos hbl doceant, eofqoe, ad ejusdefiderium accendant: ut nobis, quod ex officio noftii debiti crebro facere inftituimus, aut fi qua jtifta caufa impe-diti fuerimus, fuftraganeo noftro, diceccfimno-ftram ad confirmandos baptizato* circumeunti-bus, prompti paratique fint ad hujus (aeramen-ti fufeeptionem, fsciliufque, qu* ipfo adrnini-ftrationis tempore dicentur agenturve, perci-D piant.

XVIII.

Canon mifte (ubmifla voce, excepta dominica oratione, pacis exoptatione, Dei invocatione,*c poftrema populi falutatione, quemadmodum hac-tenus a catholici* faâum eft, (ummaqc religio-nc, ut myfteriis tremendi* fua conferatur auâo-ritas, pronuntietur.

Reliqu* vero mille, qu* catechumenorum dicitur, partes debita religione Sc voce alta intei-ligibiiique legantur, adiitque femper legenti mmifter, qui ecclefie nomine retpondeat laeti-ficanti.

E Evangelia vel epiftol* dominici* Arfefti* die-bus in parocbialibu* ecclefiis populo, five ante factum, fiveiubeo, five etiam a prandio, quod tempus epiftol* declarationi non incommodum videretur, lingua Germanica exponantur: co-que, tempore nulla mitia, ne populum ab au-kultationc diftrahi contingat, celebretur. Ut ni-mia feftinatio inmifle 'eâione aut celebratione religiofas aure* oculofque oftendit, ita incon-dita prolixitas faftidium potius generat, quam devotionem. Quapropter iaceraotibo* noftra» dioecefi* devotam mediocritatem Ar toto (aera-liffimat aâionis tempore decoram quid ex coi-poti·

1505" CHM1ST1 ports gcfta * vaftiom facrarom mnada eompc-htionc , ipfoquc vulta cloceat » c o immm«-mas.

Organa ad populi aures neUtun aliam foni-tuai, aatnametum déférant, quant qui religio-fat ac pius ab oaaaibo* habeatur . Melodi® la-fciv* ant alto pertinentes, procul abbot t profani exista rhythmi ecclefiafticis fania › ant vetw (en-teetianre eccleiîaftjca profanis numeris aat rebut ludibrii caufa non accommodentur · Nam cam aut melodus aut orationes lentcatieve (acre in profanam coniuetudinetr abeant , fieri non poteft , quhaadfaum ufam in ecclefiis deprom-pt* animos audientium memoria illius ludibrii aut (commatis pungant, atque avocent a devo-tione .

Sub elevatione facr® hofti* , antiphon® ad hoc facrificium tantum pertinentes cantentur : quamquam melius dr veteri ecclefia convenien-truseflet, prrientiam dominici corpori* in alxif-fituo filentio profitâtes contemplari . Si que au-tem alia antiphon* cx confuetudine aut funda-tione cantari iolits fuerint , cb peraito facro cantentur. *

Concordi® & pacis fymbolum , reluti ima-guncula crucifiai ab ore facerdotis pacem popu-lo imprecantis , fecundum cujufqne ecdeli® ri-tum haêentts (erratum , aut commodiorem in-ftitutionem , ad allantes in mif|is folemniori-bus deferatur.

Ignotos facerdotcs *te* qui publicis crimini-bus infames funt » aut folum qualium (edan-tur a celebratione hujus faert repelli jube-mus .

Hoftia vitalis pro infirmorum viatico in loco mundo *te* honorato , acccnio ad eum perpetuo lumine , fervetur.

Eadem fi in folemnibus feftivîtatibus aut ma-gnis Applicationibus circumfertur (quod mit cx catholico inftitnto, aut gravi caufa pratentibus devotis cultoribus, fieri non debet) quiquid ve-ram devotionem non excitat , Indique omnes profani removeantur ,

Sed Sc quando ad infirmos defertur , lumen praeferri , *St* campanell.x fidelibus lignum dati presetpimus . Caveat tamen prelby:cr , au; ad infirmum pauciores duabus particulis non defe-rat, ne populus in redeuntis manibus inane va-fculuin adoret , lin autem continent forte , ut reverti ad templum fine euchaniliv (aeramento cogatur , lutncn pr®ferri aut fi^num dati pro-

XIX.

Non fine magna animi n<>ft.i moleftia intel-leximns, nonnullos nolb.v ὠααîκ laicos faiu-tis fu* adeo immemorts elle , ut nec conftitu-to ab ecclefia «.arholica tempore Confiteantur , sacque ad facratiffimr euduidt '. lumptioncm nulla ratione fe prapnent , a >: ab ea penitus abftineant . Quocirca i.i virtute iaicte obedien-ti* , Sc fub p<ru alias taper hc. coaftituta , univerfis *te* finguli, parochis , aut rorum vica-riis praecipimus , nt quadragenarii jejunii fin-gulis dominicis diebus , capitulum , quod inci-tit ,Omni> utriuique fexui ; lubditii luis pu-licent in c. , Se contra i iobedieues ad pernas jiiza tens em coiftituuom* jam Jiet® procedant .

Troar <ar wrfa mpdrfa , Oauis samiq/fw. cMUut i sh I.

Omnia utrhifque (exue fidelia , poftquam ad annos difiretioms pervenerit , omnia faa folua peccata falsem femel in anno fideliter coofiteatur proprio facerdoti : *te* injunâam fibâ peniten-tiam propriis.viribus ftudeac adimplere , iufei-Kiens reverenter ad minus in pafcha euchari-··. facramcntum , nili forte de proprii faceido-tir confilio ob aliquam rationabilem caufam ad tempus ab hujufmodi perceptione duxerit abfti-nendum t alioquin *te* virens ab ingreffu ecclefi* arceatur » *te* moriens Chriftiana carcat fepultu-ra - Unde hoc falutare ffatotum frequenter in

B ecclefiis publicetur , ne quilqnam ignoranti* cacitate velamen exqdationis aflumat · Si quis autem alieno facerdoti jufta de caufa peccata fua confiteri voluerit , licentiam pi iui poftulet & obtineat a proptio facerdote, cum aliter ipfe il-lum non poflit ab folvere ve! ligare. Sacerdos au-tem fit diferetus *te* cantus , ut more periti me-dici luperinfundat vintim *tt* oleum vulneribus fanciati , diligenter inquirens de peccatorum circumllantiis Xr peccatis : quibas prudenter intelhgat quale debeat ei pmbere conhlium » & cujuimodi remedium adhibere , divcrlis ex-perimentis utendo ad falvandum agrotum. Ca-veat autem omnino , ne verbo aut figno aut alio quovis modo aliquatenus prodat peccato-

C rem t fed fi prudentiori confilio indiguerit » il-lud abfque ulla expreflione perfon* cante re-quirat i quoniam fi peccatum in pernitentialt ju-dicio fibi detedum prefurnpierit revelare , non (dium a facerdotali officio deponendum decer-nimus * verum etiam ad agendum perpetuam pernitentiam in aiâutn nsonaftetium detru-dendum.

Stojatuittr tnfni tlijntr , in farfan *ftcrementum etuhnrifiin ferfenti ejnfmtU trminiln»* gravai *tie nne ntintflttri, nut fehrnnd temfut AφτA Met* : flst *CT iffi* >«·4 *en'» tnfitul» , Ontnüt»· Iritffiu jexnt vnii-tri lingnn fnn ttmfwrt fat fnkîitni^i* .

D

CUm ex laudabili catholica' ecclefia con-luetudine fingulis annis vobis dileftifli-nii in Chrifto . denunciari io'eat , cuinatn fa-crofanâi ac venerabilis corpom dominici faern-menti perceptione interdiâum ht , revertmdif-limus in Chrifto pater 8r ptinceps domino* dominus Otro fanA.e Roman® e.rlefi® car-dinalis *te* Epifcnpos Auguftanus in cunAk lus dioecefis parochiis dcnuncia'ionem fob lue, qua (ubditur , forma *te* ratione fieri man-davit .

Primo , quando hoc preftantiflimum facra-nentum hominum c religione Chrilliancvum unio cft 8r conjunAio cum Deo cunfti infide-

E les , qui ab ecclefi* communione *te* focietate diijuaâi fant , ut funt Judai, Ethnici , hrre-tiei, drquotquot harefesmanutenene, tuentur, eifque opem ferunt , ab ejus perceptione arcen-di funt .

Arcendi funt etiam , qui papalit vel epifeo-palis excommunicationis lenteotfa conftriai po-blice denunciati lunt : fiqu'deni il l i ab ecclefi* communione excluduntur , donec abfofatfanis beneficium coniequantur .

Item ubi cantione *te* eleAione ecclefiaftica com-muniter ituerdiAum cti, ut fit tempore intvrdiAi, donec eyafinodi perdurat interdiâum , noti lices

fanis

ANNO cakirn i"nH k* fxrcipere (aeramentum : attamen agio* us «4 extitma tendentibus idminlftnre petmittitnr. λ

Item cu· unofqnilibct in An parochia veneranda debeat accipere facramenta , illit «pii aire* rius funt parochis, mo licet in alienis ecclefiis hoc percipere facramentum, dam abfque (ui palloris permiflii atque ex illius contemptu alii* in locis id fumcre volant . Et faeerdoa » A ca de re cetcus fuerit , cjufmodi aliens parochis fubditi· facramentum non porriget.

Item quando prscrifum hoc .iaevamentum fana mente «r ex vexa devotione futuendum eil, c» jus perceptione pileris infra annoa dtferetiouir intci diâum cil r ticut *k* illit qui mente capti feat 8c ratione defiiroti, at funt amentes Brinfani, five id naturaliter, Ave cx dutnonum obfdlione patiantur t nili forte quandoque mentit composes reddantur. Tum enim quamdtu ratione fua probe utuntur , facramentum hoç C·* mûatftari poteft.

Item cx eildem jam didit canfit etiam illis hoe venerabile facramentum prsbendutneron eft, qui perpetua ftomachi cruditate laborant : fiquidem dum it pcHcvetar morbut aut rgra «Aτάio » facramenti hujus fumptionc.eis interdûÂum eft . Si quis etiam venerandum hoe lacramenttim abfque ulla ratione vel devotione, aut ircus quam iuttitutunxdl, expetat, aut indigne , puta vel ad incantationem aut fuperibtionem , co uti velit , ei facerdos , dum id rtfeifeit » ncutiquam ca ratione miniilrare debet, led populum Chriftianum fibi (obditum inftituete ac informare . uti pro catholicae ecclcfis conititurionç ad id fnraendum prrparare fe debeat,

Item ne hoc prxcellens facramentrm aliqua afiiciatur injuria & contemptu , cx fandorum patrum decrero &: mftitutione etiam infames omnes ab ejus perceptione prohibendi funt, cujufmodi funr prrftigiatores , incantatores, publice rei (curre , & qui ludis vacant jure pontificio prohibitis , itidetnque (coria ac lenones » & qui Judxis ferviunt , aut eorum alunt proles , vcl alia illicita cum cis commercia habent , <.' fi qui alii ejus generis funt; ii, inquam , omnes ab altaris (aeramento removendi funt, donec vita (ua improba penitus abdicata , irrogatam fibi peenitentis mulâam perfolverint.

Item femina virilem habitum malo animogeftantes, quo perverfam fuam expleant voluntatem , a venerando hoc (aeramento arcends funt, donec id mali penitus correxerint , &r (atisfeCerint.

Item quotquot fc fegregant, ad herefes deficiunt , & peregrina quudam ieâmtnr inftituta ab ccdefia minime approbata, ut iunt qui in latebris clandeftino conveniunt, *tfe* fingularem aut etiam rejedam atque damnatam colunt fidem i IIIi etiam qui ejulccmodi hareies palam pre fe ferunt *tc* exercent , ne qui ad fores templorum confiftunt , ferreis (ua (ponte circulis devindi, aut fine pcenitentix injunâionc fefe flagellis cudunt.

Item qui feâam pauperum de Lugduno colunt , in plateis panem propter Deum fibi dari alta voce precantes, tamquam perfedi fint. Hos omnes finguli parochi tribus dominicis publice e fuggeftu , ut ah his abftineant , & Ceteris Chriftiani· frie conforment » admonebunt . Quod fi obtemperare nolint , ex fua ecclefia * parochia cos expellent , nec faCrofao-

A ânm et· mluiftrabinR· CfctauaeuMlm. Tu e·*· habestt ftatuta lyuodalia proviocia Moguuti- M—

T^|^. CMIm •M*.

Ite· qakumque faperftltloai dedltI Aut» ut certis qalbuidam ac fingulatibos ncc auprobatis · utendis beuedidiotubos , ane rejedln diebus, aut ineaautionibus dssmonu·, aut fetura prvdiceqdo tx libris magieis , «ut alias , vd quippiam cjufmodi ieâando, quod fit Chriftiasur fidei * aut praeceptis *te* conftitutiouibus etclcfie advertam : iis omnibus negandum eft hoe venerabile facramenta· , nifi profui confeflbris confilio ejufcemodi fiipcrftitionibus prorfus renuntiarim , *te* pro admittis psxnitcutic mulûana fefccperint.

Δ Item cUm unus quilibet Chriftianus ad idem (tcratiflimum facramentum percipiendum pei veram contritlonem *te* peccatorum fuorum· puram coufeÆooem fefe prsparare obftriftus fit, illis omnibus ejus femptione interdiâmn eft, qui abfque contritione *tc* confeffione in fois manent peccatist *te* (peeiatim illis, qui fecundum fanac ecclefis preccptum lingulis annis femel non confitentur. Tales enim ab ecclefia ejiciendi funt , *tc* in extremis, ii fic decedant , Chriftiana (epultura eis neganda eft.

Item cum confeflio integra *tc* indivifa elle debeat, *te* cum propofito deinceps peccata non admittendi ; eam ob rum quicumque in publiC cis ac notoriis degunt (celeribus, ut (unt mani, fefti adulteri *te* adultera , aut qni alias in lupanaribus fimul viâitant, & publici feneratores, *te* <)ui alios ad eadem inducunt, *te* id genus alii, ad hujus venerandifacramenticommunionem admittendi non funt, donec re ipfa &l faâis teftatum reddant, (c luis omnino vale fecifle criminibus , *te* panirenti· (atisfadionem recepifle ·

Item quando legitimo junâi matrimonio fimul degeic (unt obligati, fi qui ex illisabfque fuperioria ecclefiaftici feu fpiritalis judicis fui permiflii ipfi *fe* disjunxerint live divortium fecerint, quamdiu abique juridica feparatione vel conccflione fejunâim vixerint , non miniftranD dum , fed negandum clt eis dominicum facraanentum.

Item iis annumerandi funt, qui alearum lufui perpetuo vacant t quibus non eft porrigendum venejabile facramentum , donec inde abftineant .

Item qui ebrietati & crapule ae eomeflatipnibus pc.rpctuo deditj funt *te* inherent, *te* maxime aui feftos dies aut no&es io tabernis exigunt, lis poft faâam confeflionem venerabilis nuius (aeramenti fnmptione per triginta dies eft interdicendum , uti ab his vitiis fefe emendent. Quod fi facere nolint , juxta canonum decreta etiam b morte mulâandi funt. b £φ , la

Item qni aliena detinent bona invitis illis, E quorum ea funt, pofluntque reftitiwre , iis negandum hoe digniflimum facramentum eft, donec reftituerint.

hem qui (aeras perfringunt »des,&dcfpoliant, & qui fanftorum ac Dei templis damna inferunt, ab hoc debent excludi (aeramento, donec reliâis hifcc faerilegiis, Deo dicatis locis fatisfecerint atque reftituerint.

Item quotquot proximis fuis intra eorum terminos , five illi fint agrorum » five pratorum, five hortorum , five arearam , injuriam inferunt vel invadendo, vel inarando, velsdificia extruendo, fi feftis id agant diebus , hujus eis

vene-

AjtxQ* CHftirri *iaS.

venerabilis (aeramenti perceptione inttrdiâum g › donec ab bis ceflent injuriis, ft letis {atia> fecerint.

Item (obditi, qai propriis dominis (ais ob accepta verbera » aut cafturationcm, vel alias - fidem flr obedkntiàm pasture nolam, facta-anenti hujus fumptioqe intcrdiâum eft, donec fc morigeras prisbeant * ft agant peemteo. tiam.

Item quictimqut iniqna menfora vel pondere emunt am vendunt, triginta diebus jubentur, abftinerc a facra communione, pqfteaquam ee canonam prwfcripto irrogatam ubi poenitentia mulâam rufccperrnt.

Item quotquot jaftas noa lolvwnt decimas, parochi lui tribas vicibas admonere debent» ut eas jure perfolvant. Quod G admoniti facere recuiabunt, neganda eft cis (acre communio* donec fatisfaciant, 8c muldam fibi imponi patiantur.

Item quibus alieujus teftamcnti negotia bona fide exequenda commitfa (unt « fi ultra annum rem differant, auâoritate epiicopi ad exeeutionem compellentur; poteruntque ob ejufcemodi negligtntiam, fi jufta tc rationabilia caufa defit « lacra communione prohiberi ·

Item quando fingulis quifquc e religione Cbriftiana fanftis eccletin preceptis obtemperare tenetur, puta » utjejunet, fefta celebret, confiteatur peccata fua, (aeras invifat «des, & alias fanda ecclefi· coniuetudtnes colat ft obfervet › < quicumque animo obftinato iis fefe oppofuennt, eaque contemptui habuerint, a dignil&mi (aeramenti perceptione excludentur, donec redeant ad ooedientiam, Ac pro fuis peccatis mulâam fibi irrogari ferant: idque illi maxime» qui (pretia templis confccratis › abfque prsfulis lui permiGu in aliis locis plebem orationis caufa congregent. Qui enim id agunt, excommunicationis fentcntia ligati funt, ncc licet eis dominicum percipere (aeramentum.

Item qui facerdotem e fuggcftu condonantem impediunt, atque ta eius contemptum ex facris edibus abfcedunt, a lacra communione arcendi funt › donec fefe emendent, ft agant poenitentiam.

Item qootqaot ex ecdefiaftici decreti five precept! contemptu, dominicis aut aliis feitivisdiebus facrum mifl*s aulcultarc nolunt, nec in ipfo milfie ofiico perleverant, donec facerdos ultimam benedictionem impertiatur, pro judicio confeflbris fui a communione prohibeantur, donec agant poenitentiam.

Item quicumque dominicis & aliis fieftivis diebos rebus venalibus, qu« ad neceffarium corporis vlâom non requiruntur, mercimonia exercent, fynodalibu* ftatuti* a venerabilis facrameoti fumptione prohibentur, donec ab his penitus abftineant.

Item qui clanculum fefe jungunt matrimonio, iis (aera communio neganda eft, donec fecundum ecclefi· conftitationem publice (e denuntiare faciant.

Item qoi dominicam orationem & fymbolmn apoftolorum ex defidia aut contemptu difcctv nolunt, poterunt a fuo confcffore facra communione prohiberi, donec ea addifcant.

Item quicumqne omnipotentem Deum, aut facratiffimam Dei genitricem, vel alio* fan&oa palam blafphemant, aut eis maledicunt, vel per eorum nomina vel membra indigne ac impie jurant, ic imprecantur icu malcoicunt, ab ecclefi· iagreflâ tc facta coaunsnione excisdendi (unt, donec poblicam egerint poniten- tiam.

TItCMO* CHXiSTI i»4fc

Item quotquot Caçcrdotalem dignitatem, tc facerdotes ipios poblica dehasseltaat aat conviciantur, iis nmiliter ecclefi* aditu & (aera commnniona iaterdiâum eft › donec poenitentiam egerint.

Irem qui animo dclibesato homicidium perpetrant, ft qui erga proximum inimicitias, aut invidentiam ukifci meditantem animo gerunt, ant Jui proximos inique opprimunt* aut eorum esi. imationi tc boood falfo derogant, ii omnes ad venerabilis (aeramenti perceptionem non funt admittendi, donec vel pacem conciliando, vel aliena damna reftiruendo fatisfaciant, & irrogatam pexnitenti· mulâam perfolverint.

Item pater tc mater quiprolcs fua* a mortis periculis non cuftodiunt, Gve jd (cientes fecerint, five ex incuria ac ncgligentia * jut forte in (omnis, poterant ad tempos a confcffore fuo ptstftantimmi (aeramenti lumptionc prohiberi* do> nec pmnitentiam expleverint.

Item cum facris canonibus fob excommunicationis ponis cautum fit › ne quifquam cujufcumque ftatus fit, adverfus ecdchafticaramperfonarum, templorum aut monafteriorum ecclcfialftcam libertatem fancire qqippiam vel ftatuere août, eam ob rem quicumquc tale aliquid pracipiunt aut ftatuunt contra ecclefiafticam libertatem, aut ejufcemodi decreta manateneot ac tuentur, tc fecundum ea indicant, aut talibus mandatis utuntur › tc perionas bonaque eccíefia» ftica exaâiombat aut aliis modis gravant, iis omnibus facra eft communione interdiâom, donec hujufcemodi mandata te conftitutionc* abrogent, ab iniquo propofito ccflcnt * tc inde abtoivantnr.

Item quando facri canones vetant, ne quis manifcftatn ûfuratn non efle reftituendam, aut quod f>er ufuram qurfitum eft, non effe reddendum, ententiam ferat: fi quisaotem id agat excommunicationi (ubjaceat; quicumqne talem (erunt fententiam, iis hujus eft perceptione (aeramenti interdiâum, donec inde abfolvantur, tc per- D nitentia: mulâa eis irrogetur. Poteft denique unufquibbet confeflor, cui cur· funt anim* fibi confi-cntium, pr· peccatorum magnitudine te gravitate eifdem fibi confitentibus ceu filiis contelfionis fus ex caula qu* fibi jufta videbitur, ad tempus facra communione interdicere* eique tales confitentcr morem gerere debent t nili a fuperiori ecclefiaftica poteftate aliud impetraverint. Quod fi peccatum occultum fit, & talis quifpiam ad altare accedens, venerabile (acrementum fibi porrigi publice petat* non id illi facerdos negare debet: quamquam hoc ipfo quod contra fui confeflbris prohioitiooem accedit. peccatam admittit.

Catholic· ecclefie pientiffimn matris lenitas, £ de rigose pernarum canonicarum, de quibus omne* canones pcenitentialcs extant, tantum rumifit, popa!ufque fibi ex ea dementia permifit tantam* at difficile fit eas lege* hoc tempore in ufum ccclefiafticum revocare. Nam cam Cbriftianoram licentia in peccando Creviflèt, («peque anni pcenitentialcs ex iis canonibus in numerum ingentem oœnitentifqæ vitam etiam longiflimam excedentem conficerent, aut (enio morbilque gravati fatixfacerenequirent: faâum deinceps fuit » ut ille paetus ex dementiffime matri* ecclefi· indulgentia te thefauri meritorum Chrifti ft martyrum difpenfationc, in eleemofy-

"anno CHAisTi usS.

m°f>0**> orationes , factoram locorum vifitationcs, aliavcÇhriftiani hominisexerckia commutarentur, Quoaiam igitur * poenarum «fus exolevit , * indulgenti* hujufmodi hasftleor rum culpa plcrifqu* contemptui funt, parochis noftr* dimeefis injungimus atque mandamus , ut confitentes haram pepnantm (altem admoneant , judiciumque veteris ecclefi* dlta eas explicent, Arpeftilcntem illam opinionem, qua pcriuafum plcrique habent , hominem peccati «dualis pesnam divin* iuftiti* non debere, ex animis confitendum evellant, atque penitentialium canonum feveritatem , pro recepta ppfterioris«tatisconfuetudine, orationibus, eleémofynis, jejuniis, aliifquc id genus pietatis operibus , pro latisfaâione pqraaram injunttis mitigent, prudentique judicio pro lepnr qualitate, pcsniteqtifque viribus, facultateAr afteâibus e^penfis, fimul * medicinam anim* ulceribus adhibeant , *Bc* pernas delinquentibus infligant. In peccatorum iatramentali ioquifitione caveant , ne inconfulta diligentia , pnluloram anim* icandiluentur ,

Decernimus etiam * ut confeflbres probatam aliquam confeffionis fummam legant, qualiseft beati Antonini, Caymi Mediolanenfit, aut Tho. m* cardinalis Cajetani, es caque criminum differenvas , magnitudines, caufafqueoptime dlitant, ut falutarem medicinam facere fuo tempore poflint ,

Praeterea neecclefiarum redores videantur pecunis magis , quam animarum (aluti ftüdere , ftatuimus *Be* ordinamus , ut deinceps quilibet eonfcflbr idoneus laicos contritos *te* conreftbsab omnibus peccatis occultis, quantumeumque gravibus *Bc* enormibus, nobis tamquam ordinario ante refervatis, abfolvere poffit r homicidis, h*« teticis, *Ae* excommunicatis, quos ad nos velpmnitcntiarium noftram remitti volumus , dumtaxat exceptis. Quod ad clericos attinet, in hac parte nihil efle volumus innovatum .

Mandamus denique , ut a confitentibus pro confeffionis aufcqltationc, aut abfolutione nihil exigatur .

rofticmo presbyteris noftr* dicecefis omnibus prreipimus , ne pofthac eos qui fe monafteriis aliifve locis in cafibus fedi apoftolica aut nobis tamquam ordinario fpecialiter refervatis , aut »d contentiofi fori indagationem pertinentibus, abfolutos efle pretendunt , tamquam rite abfolutos admittant, aut tolerent i fed eos ad nos feu pmnitentiarium ndftrum remittant , ut nobis aut officialibus noftris de canonieis eorum abfolutionibus fidem faciant legitimam, fuperque pnemiffis expeditionem falubrem recipiant, At quod vel juftitia fuaferit , vel rationis ordo didaverit, exequantur, donec hi qui fe abfok vendi poteftaccm hujufmodi habere afleroerunt, privilegia fua nobis congruo tucoque loco exhibuerint , caqoeanobis fuerint examinata. Qua tamen in re mendicantium ordinum fratribus , eorumque facultatibus , ipfis a fummis pontificibuscooceffis, nolumusprxjudiesri : Quin ipfi, tam ut jure pontificio cautum eft, quam nt nobis pradeceflloribufque noftris eis conceflum fuit atque conceditur, Chrifti fidelium confeffiooes audire , At eos io cafibus fibi , ut prefertur , conceffis , in foro potnitentiali abfolvere, pcenitentiafque falutares injungere valeant 8r poffint, quemadmodum eccleftiarum rettorjbus noftr* dicvcefis concedere coaluerimus.

ANNO CHAUT! s(4>.

XX

UnAionis extrem* facramentum cum litaniis *Ae* orationibus a majoribus acceptis, totaque ecclefia fervatis, fidelibus impattiendrai jubemus.

Sacerdos infirmum confoletur, a curis *Ac* defideriis prefentis vit* ad fpem stem* falutû erigat :d(abolum At terriculamenta ejus alto animo contemnere , Chriftique milericordiam fperare jubeat, atque ita confirmatum cum bcncdiâioae Chrifto commendet.

A reditu quoque comkaatem multitudinem infirmitati* human*'admoneat , atque ad preces pro infirmo in calce tenent agonis luttante fundendas hortetur.

XXI.

Sacerdotem nuptias «libi quam in eeclefia , qua proprius eft (aeramentorum locus, admittere, conjungere, aut benedicere prohibemus.

Vetamus etiam a faccrdotibus cos conjungi, de quibas ediâis, aut proclamatlonibus, ut minimum tribus , iifque tribes diebus feftis fibi fucccdentibus, propofitis, aut itt concione publice faAis * non eonftiterit eorum conjunttionem nulla legitima canonicave caufa impediri, aut eos a parentibus , tutoribus , vel cognatis ad hanc copulam non cogi, fed liberum ad eam confenlum aflvrrc.

Jungendos matrimonio admoneri quoque a facerdotibus volumus , ut parentum *8t* amicorum confilia potius quam privata delideria fcquantur) txemploque Tob·*, jejuniis Ar orationibus fefe préparent, atque commendentgrati*Dei. Doceri etiam cos prrcipimnsmatrimonia, etfi quo ad perfoniscontrahentium legitima rataque fint, tamen nils religione Ar fide eorum Candificentur , Deo grata non efle, lacramentalique gratia, donec vitium fuum emendaverint, eccicfi·· que legibus fubdamur, deftitui.

XXII.

Pro rcconcftutionç pernitentium , âht alieujui facramenti vcl (acramentalium quorumeumque adminiftratione, faccrdos dc pecunia ant re 3ualibet fibi danda minime pacifcatur : fed eacm pro temporis loci, perfonarumve neceflitate, fecundum ritum eccicfi* , line mora adminiftret. Verum quia ratione jurequediftante, focii paffionum adconfolationum locietatem merito admittuntur : permittimus tandem etiam judicis officio implorato, exigi, quod in hujufrnodi ex confuetudine debetur i ad cujus obfervationem laicos hortamur, &' quantum de jure cft, adftringi volumus atque compelli <

XXIII.

Prolatis noftro dimeefis, virgines, ecclefias, altaria, coemeteria confecrari , facra loca quocumque modo exeeratareconciliari, vafaveftcfque facris, aquam, fai, palmarum ramos, fruttices , herbas, cereos, agnum pafchalem , fruitus novos, arqua funt talia, quarde jure, vel confuetudine ante hanc catholica religionis perturbationem confecrari aut benedici confueyerunt , fuo quaque tempore *tc* loco faifquc ritibus *Bc* orationibus per totam noftram aicecefin benedici jubemus. Si quid vero locorum aut rerum non coniacratum , aut exeeratum fortafle

fuc-

TMMó CMRisTI

faerie, quod eonfecrari aut reconciliari deboif- A fee , nobis intra proximum menfis fpttnmi indicari ab his anorum hase cura *etk* debet pr»-cipimus, ut oouro epifcqpali muneri in hac etiam parte fatisfacere pottmus.

Parochi, ar quibus in noftra dimcefi verbi Dei pnedicatio incumbit, populum doceant , loca, veftes *Se* vafa utibut profanis exempta > *Sc* facramentorum Chrifti mtnifterio mancipata , ideo confecrariA benedici, ut fciamos non nififacris dr diviois rebus vacandum, gratia Dei illic ceu numine divino pmfente. Prctcrca rea alias humanis utibus neceflartas in nomine Chrifti per orationem miniftri Br verbum Dei benedici,. ut nobis divina beneficentia contra adverfarias poteftates , incantationes , magias , fraudes, *tc* B machinationes inimici pertinaciter nos oppugnantis protint, *tc* virtutem concipiant.

Ceremonias vero majoribus noftris , hominibus rcligiofif&mts ufitatas, quod ad varios pietatis ulus valeant , *tc* exercitia quaedam tint , quibus mens externarum fcilicet rerum fenfu *tc* hgnificatione , ad divinum cultum ipfumquc Deum attrahitur , in ecclefiis noftre diacefis retinendas, *Se* ubi abrogate fuerint, revocandas efle ftatuimus atque ordinamus.

Et quemadmodum a parochis concionatoribufque noftris de ceremoniarum fignificatioaibus populum doceri volumus, vcluti cereos ad laudem *tc* gloriam ejus qui lucem inacceilibilem inhabitat , *tc* omnem hominem io hunc C mundum venientem illuminat, accendi : Thura incenia tignificare orationes *Sc* deliJeria noftra cum odore bonorum operum ad Deum afeendere oportere : Proceffioncs letas , noftram de Chrifti triumpho & gloria exultationem : Lu-Î-ubres , noftrum in hac lacrymarum valle exilum indicare, & illis Deo gratias agi his veniam peccatorum , & pro vindiâa mitiericordiam implorari : ids eumdem populum ledulo moneri jubemus , ne ceremonias religiolilEme inftitutas , in abulum vertant aut luperftitionem, fed ipfis ad pietatem exercendam utantur, atque ut procefliones fint graves , ordinate , honeftx , Chriftiana religione dignx, atque a vanis fecularibus ftudiis proifus aliens. D

Cum autem Deo optimo maximo creatori *Sc* redemptori fuo honorem, timorem *Sc* reverentiam nomo tamquam creatura debeat , multofque videamus ea in re damnata ignavia dcfides effe , omnibus ecclcfiafticis perfonis noftru diacefis diftriâe praecipiendo mandamus, ut pofthac fumrna pietate Deum ubtqae *Sc* honorent *Sc* timeant , prarcipue vero io templis humiliter revereantur *Se* venerentur . Et cum ia nomine domini noftri Jefu Chrifti omne grnu celcftium, terreftriam, *Sc* infernorum flendum fit : volumus ut omnes , quotiefeum-Siue in facris concionibus ant miliis nomine anguinis vel corporis Chrifti aut Dei genitricis Alarias virgini* fiat mentio , aut quando E canticum, Gloria in excellis, aut,Gloria tibi domine, ante evangelii initium, aut nativitatis Chrifti ex virgine A incarnatio in lymbolo , aut gratiarum a&io in prsefatioiie , aut hujufmodi alia in divinis officiis canuntur, vel commemorantur , detedo capite genibufque flexis ance altare, vel ut locus tempulque poftulaverit, Deo reverentiam exhibeant debitam , *tc* populum ad ejus rei imitationem verbis fa-

ΛΛ *f.* J·

ANNO CHRISTI IJ4».

XXIV.

De diebas feftis feriandis nihil innovare volentes , prccipimnr nt feftivitates Chrifti, ac beatas Mari* virginis , aiiorumque lanétorum , jaxta conftitutioaem *Sc* ordinationem per quondam fclkia memorial Chriftophorum epifeopum Auguftenfem prasdeceflotem nottium defupcr fada* A divulgatas, quorum tenor fubinieritur , deinceps celebre* habeantur.

Chrtftophorus Dei gratia epifeopus Augnftenfit diledis nobis in Chrifto decano *Sc* camerario capituli in N. falutem in domino.

Licet fupcrioribus anni» conftitutiones in particulari conventu Ratisboo· habito per ledit apoftolica legatum fadas, per totam diocefin nofteam publicari fecerimus : ad aures tamen noftra* pervenit , quod- ha conftitutiones » *Sc* pnefertim quoad obfervanciam dierum feftivitatjim ab aliquibus veftris capitularibus plebani* inaqualiter obferventur . Ex quo multi emergunt errores, in divini cultus contemptum, *Sc* fcandalum plurimorum. Undenos, ticutinoftro incumbit officio , hujufmodi erroribus in futurum obviare cupientes , fefta in diacefi noftra celebranda hic inferi fecimus: videlicetftatuimus , ordinamus, *Se* volumus, ut de cetero dominica dies, qua ingloriam dominice relurredionis, ad nos uique a primitiva ecclefia maxime Celebris femper habita eft , dies quoque nativitati* Chrifti , fandi Stephani , A Innocentium , circumcitionis , epiphanie , pafche cum feria fecunda *Sc* tertia dumtaxat, afeentionis, Georgii, pentecoftes cum feria fecunda *Sc* tertia tantum, corporis Chrifti , quatuor fefta beats Mari* virginis , nempe purificationis , annuntiationis, affumptionis *Sc* nativitati*, natalttia apoftolotum , Joannis Baptift*, Magdalene, Lamenrii, dedicationi*', Michacli*, omnium fandorum, Martini, Nicolai , C*tharinu, Hulderichi atque Afnr patronorum noftrorum , ticuti hadenus obfervati fuere , celebret quoque *Se* fefti habeantur . Mandantes infuper vobit, ut fefta jam fpecificata obferveris, A a parochianis veftris obfervari faciatis : in cetetis autem feftivitatibut , quacumque ratione vel inftituti* vel receptis, cuique liberum permittatis . Datum in caftro noftro Diiingenfi , anno a nativitate domini 1559.

XXV.

Cum poft innumeras novation·* noftra tempeftatc in fidei orthodoxe articulis , moribus *Sc* ritibus a pervertis hominibus inttoduâas, nihil intentatum relinqueretur, quo populi aures a novatoribus capte detinerentur : eo tandem ventum eft , ut oratio dominica, angelica falutatiOj apoftolorum fytnbolum, & decalogi precepta, qu* majore* noftri in Germanicam linguam reugiofifltme converti* nobis tradiderunt , ab tftis inverterentur: iliaque rc verendiffima religio, verborum majcftas, tenor atque (tumeri, in animos hominum una cum materno ladeinftillati , e media ecclefia tollerentur: adeoque ut qu» nova interpretatione uti funt, intelligerent fe a vetorc devotione effe dimotos . Nam ut unico exemplo oltendamos, fequen* noftrum ftatutum ratione non carere , ab ifti* novis interpretibus faâum eft , nt qiibd antea id Oratione dominica diâum fuit , Rater nofter es ia adis : ab iftis dicatur , Nofter pater in ce-

AMMO CNftun «M*.

celis s jaaaqtsc fivt data opera* five cafu aliquo boâili id acciderit , elfcatia vtrbuaa fedem iaam ia divina paternitatis invocatione admi-ferit. Ut igitur Mtiqua roborum religio atque ia m devotio paffim confervetur * plcbanis ec-clcfiar— aatocnialium ia virtute ianfta obe-dientia diftriâc pnrcipicndo mandantes , ut fiogulis diebus dominicis* finita concione, ora* tioneai docaiaicaat * angelicam falutationem , ivasbolua apofiolorum, fc decalogi praecepta , diftiaâe ac traâatimita pralegant* ut populus legentem repetitione fublequi » ca diiccrc * fc memoris mandare poflit,

XXVL

ta primis ftatuimus *tt* ordinamus * ut nullus noftr* Auguftenfia ditionis aut dicccefis , cu-fnicumqne statis * ftatus, ordinis aut gradus fuerit* ad Crbolas fc gymnafia de fchifmateaut bsrefi fufpeâa » nuperque natis de religione per-verfis opinionibus contaminata, difeendi docen-dive caufa audeat praficifci. Nam qui contra fe-rerit, is kiat fe nobis poenas debitas daturum.

Quod vero ad nos attinet, academiis incor-ruptis fc in catholica do&rina vitaque perfe-Verantibua poteftatem facimus , nobis virus litcratos ad regendum ecclefias idoneos figni-ficandi : quorum in collatione beneficiorum pa-roehialiumque ecdefiarum , apud quos n-fideie voluerint noftre drcrccfis, honeftimmam ratio-nem nos habituros, eofque, li digoi ea re vi-debuntur , etiam apud fanâiffimum dominum noftrum Paulum tertium pontificem maximum , eujus optimam mentem ad hoc inclinare co-gnovimus* fummo ftudio atque diligentia pro-moturos pollicemur.

Concilii quoque Lateranenfis decretum am-plexi, pracipimus, ut qurcumque aut qualia-cumque canonicorum collegia, fcholas pro cu-jufque collegii magnitudine, licubi aut defit* funt , aut novis opinionibus infcfta * erigant fc teftituant.

His prxficiantur magiftii fc pzdagogi in-corrupta vita , a quibus tajm pietatis Chi i-ftiane prima p'incipia , quam rudimenta lite-rarum juventus hauriat , eaque in chiles , fi Statia afic ingeniorum ratio id poftulaic vide-tur , dividatur .

Quibus etiam nihil * quod eorum innocen-tiam vel in religione , vel in moribus Izderc poflit, pralegi mandamus.

In reliquis vero opidisubi collegia non funt, febolas, quarum magiftri boni, honefti fc do-âi fint, inftaurati , aut conlervari jubemus .

Apud fingula ftequentioraque canonicorum collegia finguli theologi honefti» ftipendiis con-duâi habeantur: qui certis diebus & hori» in-terpretentur hiblia, ac de re theologica junio-res canonicos, vicarios, fc alia collegii mem-bra doceant: ubi eorum quifque ad Teâionem fus profeflioni & inftituto congruentem com-parer* reneantur.

DoAori unius praebenda proventus , donec an docendo perftjterit, ailignctur: qui, fi non luftrcerit, ratio aliqua uicatur, ut ei quantum fit faut (oppeditetur.

XXVII.

Hofpitalia noftre dioecclis conlervari, redditus ad ea deftinatos io nullos alios ufus converti , atque ficubi alienati, aut in privatos uius con-verfi fuerint, revocari jubeetUa : Sin apud colle-ijia* monafteria, aut (aeras alioqum sedes,ho-pitalium redditus cum ceteris «dd.itiboa aut bq-nu confisfi fuerint, fc hodie ignorentur : curabi-mus nihilo minus, ex collegii, monafterii, aut iacra illius edis aerario aut proventibus , pau-perum fc infirmorum neceffitati provideri.

~^NMo CHfcisn ih i.

Vidue , orphani , fc qui ad querendum vi-due» fibi non fufficiunt, cx eo loco, ubi hofpi-talia coaftituta funt, oriundi in ea recipiantur : peregrinis autem hofpitalia pro refedione tan-tum , non autem in fraudem indignarum pau-perum pro inhabitatione patere concedimus.

Hofpitalium , quorum fundatores fibi pro-vifionem ac difpenfationem retinuerunt, admi-niftratores, faltem feme! in anno ptoviioribus rationem reddant . quorum omnium curam fc infpediooem przcipuam , nobis divino afpi-rante numine , pro ordinaria noftra audorica-te fumemus .

XXVIII.

Principes* comites, barones, nobiles, civi-tstifque Auguftenfis, atque aliorum opidorum fc municipiorum nofh* dioecefis magiftratusfc pizfcdos hortamur in domino , atque in vir-tute eccleliaftica obedientic requirimus , cif-Suc munere, quod Deo audore gerimus, con-ii , mandamus , ut invocati nobis nofttifquc vicariis in exeqnendis hujus finde fynodide-cictis auxilio fint: Juriididionem * libertatem, ac immunitatem ecclefiafticam , imperatorum legibus, & factis canonibus, cpifcopis fc cle-ro tributam ac firmatam tueantur , nobifque confervent t ad b*c etiam , ne ccclefiis , quas tuitionis, protedionis , aut advocationis jure • teneri deberent, contra fidei date (aeramen-tum , gravia fc iniqua onera imponant , ne ipios tandem Csfare* msjeftatis precçptu aut amoveri contingat , aut limitibus przicriptis, quid alters alteris invicem debeant , includi . Cxfaris enim juftjim in re tam jufta praevenire honorificentias eft, quam cum ad cxequendutn invitum compelli.

Cum populus przter obedientiam * quam principibus fc civilimagiftutui debet, adeam quoque quam nobis fc aliis ecclefiafticis ordi-nibus debet, redigendus fit, univcriosfc fingu-Jos noftr* diecelis laicos in domino hortamur, clique prxeipimus , ut clerum noftrum , paro-chos* aliofque ordines ecclefiafticos venerentur: eorum faita non temere judicent , adverfus presbyteros iuos prxfrade non contendant, fed morigeros fe przbeant atque oblequentes I Ad Chnftum enim, cujus legatione funguntur,co-nim tam honor , quam contemptus , pertinere credendus eft.

Conveniat quoque diebus dominicis fc feftis ad divina , quas in ecdefiis catholicis celebran-tur : concionem fub filentio audiat , memoris commendet , & concionatorem vel aufcultantes fttepitu aut deambulatione non perturbet . Ih mifia audienda ad finem ufquc donec benedi-ctionem facc<dotalem acceperit , perfeveret : & qui peccati vinculo retinentur ligati, abfquc ab-lolutionis &: ver* emendationis ptopofito , ab euchariftis faccofanit» perceptione abftincant : palam vero criminofos , fc qui peccati ccrtifli-mam occafioncm dimittere nolunt* fivefacerdo-tes fint, five laici * omnino a communione vo-lumus abarcetl .

Faites fc matrcsfamilias liberos fc familiam

fC

ANNO CNftISTI M4>>

fecundum audita ia concione domi iaftruant, timorem Dei, fjrmbolum apoftoiicum, orationem dominicam, ialutacioncm angelicam , prxccpta decalogi, dr quidquid pertinet ad bonos mores de virtutem in eis educandam, doceant: praecipue vero eos a blafphcmiis, juramentis tc evectationibus, cum domeftica diiciplma, tum he divina praedicatione deterreant . Cetera , que bic brevitatis caufa omittimus , ut a piis condonatoribus acceperint , ita doftrina&ufa domeftico traâent , atque ficuti Chtiftianos homines decet, exerceant .

Ceremonias quoque Chriftiana pietatis tc inftituta ecclefiaftica ae jejuniis tc abftinentia carnium, de feriis , de proceflionibus & id genus ritibus , a populo nobis commiftb fub debito obedientia fanda ecclefiacatholice, religiole , ac fande obfervari mandamus.

Sandionem patrum Chriftianus populus de confeflione tc euebariftix communione, pafchali tempore, fub pcenis in canone contentis obfervet ·

Libros contagiofos , dc *falfa religione* fiilpedos, tc impiis jocis refertos, imagine· prrterea 8c piduras ubfcœnas, vcl ad ludtorium icligionis catholica , aut ad certorum hominum infamiam expreflas populum uoftrr diœcefis legere aut habete, atque de facrofaaâa fide , prxcipue inter pocula, atque coti vivia , remere difeeptare non liceat. Legat nutem libros (actos , fandos patres , vitas Tantiorum , pra-clarotum A· fortium virornm hiftorias'&r imagines tales fpeftet, quibus ad pietatem, virtutem, religionis & retpublicx amorem accendatur.

Ebrietatem atque infames compotationes fugiat , quibus tc coipo: r A· nnuni vires enervantur .

Tabernc te oenopolia diebus feftis ante factum in ccciefia peradutn, infumis te pcicgrinis exceptis, non pateant-

Novorum te ab ccciefia non receptorum dogmatum audotes , praedicatores, aut jadatores, iacrilegos, perjuros , blilphemos , ufurario< , adulteros, ebuos , aliifque publicis criminibus obnoxios , ferri in ecclefia noftiaque dirrceli prohibemus : in quos etiam cenfutis tc perni; ecclefiafticis fumma feveritate animadverti debere ftatuimus & ordinamus .

XXIX.

Ut porro fciant abbates, prxpofiti , decani , te clerus noftra· diœcefis, nos h.rc ftatuta fynodalia ex facrr Crlarex mijcftatis formula , facrilque canonibus , tc patrum antcceflorumque noftro:um decretis Sr ftatutis , non ad oftentationern , fed ad indubitatam icformationem ipforiim , noftrique gregis , pio iplornm temporum ufu atque neceuitate coftcgifle , pofthac tertio quoque ann'> , quotannis , au· quoties ies poftulavcrit , diœcelin noftiam totam vifitatiunis gratia vel ipfi circumibimus, aut per fuifraganeum noftrum qui baptizato* etiam confirmationis facramento (ignet , mandabimus vilitati.

Vilitationis autem normam , ii quid in ecelefix noftrx formalis defiderabitur , hirti agmeo aut vicario noftro , quotum alteri vel utrique in occupationibus noftris vilitandi munus delegabimus, prxfcnbemus: eamque^decanis quoque dicrcefis noftrx ruralibus in luis vifitatiombus fequendatn, quatenus pertinere ad eos videbitur, proponemus : operamque dabimus mdeteilam , u· tn hac quoque parte eorum , qux hoc quidem tempore cflici polfnnt, nihil dofideie.ur.

XXX

Excommunicationis , fufpenfionîs , te mterdiâi noftri fententias , a nullo , cujufcumque ftatus, gradus tc conditionis fuent , negligi , contemni , aut quoad publicationem At exacutionem earum impediri debere, ftatuimus, atque fub panis tc cenfutis ecclefiafticis quibufeumque impedientibus irrogandis , diftrnfte prreipimu*.

Omciali quoque noftro injungimus , ne divinam hanc cenfuram › qua nulla eft major in ccciefia , leviter aut propter exiguas parvique momenti caulas proterat : fed ut ad ianitatem magis , quam ad interitum contumacium ac rebellium animorum refpiciat .

E.communicatos tc aenuntiatos , ab omnibus vitari , tc a nemine in confortium recipi decernimus, eofquc ante poenitentiam emendationifquc hifpcnfioncm atque (atisfadionem tam ccclelix quam hjuciam paflo faciendam , ad laciamcnta commumonemque fidelium admitti atque abfolvi prohibemus .

Nifi populari concurfo cedes cleri fafta fit, petfona tantum clericalis homicidii rea , non autem locus deliili , interdicendo· erit : idque ca Je caula , nc per hanc oicafionem populus in dies ncgligcnnor fiat, neve a fcelcratis hominibus otium a divinis , patrato crimine , dataque opera proeuiari poiut .

XXXI.

Univerfis faeerdotibns &'omnibus noftris lubditis, tam religiofis quam Leculaiibus injungimus te mandamus, ut pro fanâiflimo domino nuftro Paulo papa 111. ac invidhlimo imperatore noftro Carolo quinto, cujus immortali beneficio hanc pacem quietemque publicam debemus t pro fereniflimo pt incipe Fcnlinando Romanorum rege , ac alus principibus catholicis, in miliis, orationibus tc concionibus lui* devotiflime precentur : popukimque ut idem faciat , horrentur; ut orthodoxam fidem, ledilque apoftolicx , a qua fidei Chriftianx incunabula traximus, auâoritatetn, ut hadienus factum ab eis fuit , ad gloriam omnipotentis Dei tueantur: A· fi qui alii forte callidis adverfarîî neftii atubus in errores prolapli addiitive fint, pro his una cuna populo atque in lactis orene, ut in tempore refipikant , atque ad prifttnam ecelefix c.itholtcx unitatem &· obedientiamuna cum populis fibi fubjcâis revertantur ,

XXXII.

Cum porro fine coercitione jurifdnftio nulla fit, &· ab/que pani* non modo/eges vilelcaat, verum etiam quxlibet civilis focieras m detenus facile abeat a'qtre diffolvatur , ne fruftr* hu;c lanôo muneri operam impendille videamur , ftatuimus atque ordinamus , ut pœnæ canonic» tam in corpore juris clatifr , quam provincialibus fynodalibufve ftatutis alias editis annexe, rranfgtcflbribus horum ftitutorum, fictif»! fpecialis pœna exprefla non fit, infligatur, nobis aut vicario leu oihciali noftro, earum elcdionem , moderationem aut aliam quamlibet arbitrauam pernam , earum loco , pro perlunaiuin » locorum , aut tranfgreflionis qualitate, exigendam , refervantes.

XXX1П.

A*MO oaten «»▼.

m m

Cum fyoodoram oücbcacuUnuD ratio m tatou 3d· ecclefiaftkarum Mreusbatione plerifqne ifnota fit t value» lvbditjs noftr· dîacefit omnibus aoftcam ta bac « atentem » ~ qeid qiüfqiac in ca facere sut ex et fperare polfifc vel debeat « explicare

Synodos ifitor ooftras dioKeùoas anoiverfarias, *te* qoorics neceffitas ecclefi· noftr· poftulavcrit, de fe Habere volumus atque decerni· 0»«M ·

Qui ei noftra dioccfi in fynodaletn confeflum recipluatar , fioguli iurUjurandi nobis pmftiti adtnoaki, aut fi videbitur , jurati ecclefiarum B fuaram , pariatorum » atque etiam officialium noftroram *te* populi detrimenta» defeâus, vitia gravia « aut lacularium quorumcumque , five pnafemram', five abfentiam tyrannidem in ecclefias , populum, viduas vel orpbanor fnvientem proferant in medium , a fynodo fine ullo rclpc&u corrigenda .

Appellationes quoque eorum, qui ad noftram fynodum provocarunt » abicutiumque gravamina aut defideria per epiftolas aut libellos fupplicct explicata audientur .

Laicit etiam fuas querelar, modo res.aut cautas ecclefiafticas concernant, aut ad judicium fynodi pertineant, in feriptisproponendipoteftas* fiet : quibus procuratores te advocatos lynoda- C les» noftris codfiliariis laicisdeputabimus, aut ipfos, *ii* digni vel ad caulas fuas exponendas apti fint, intromitti mandabimus .

Et qnicumque divini amoris aclodufti, crimina, difeiphnam & quietem ecclcfiafticam perturbantia denuntiare voluerint , vel publice vel privatim audientur : ad quam denuntiationem ceu euangelicam, *te ex caritatis* vifceribus proficifeentem , univerios & Cingulos per amorem îuo reipubJic· Çhriftian· quifquc infixus elle rbet, exhortamur ,

latcftina quoque odia te capitales inimicitias, es quibus noftr· direcefis tranquillitas perturbari aut fcandala oriri pollent iummo ftudio fummoque moderamine «quitatis, extingui, depo- D ni, atque ad amicitiam, aut faltcm adeompofitionem *te* pacem traduci adnitemur.

Quoniam vero multi funt, qui aliorum vitia te defcâus, aut potentiorum injurias , oppreffiones feu tyrannidem, coram tota fynodo proponere non audeant : deputabimus tres aut plores ex fynodo comtnifFatios auditores , apud quot univerfi te finguli tam clerici, quam laid, qu* volant, tuto deponere poflint. Sciantque omnia fub Glentio regenda efle .

Et ne quis exiftimet nofmet aut noftros officiales ex eorum numero, quorum vita , mores te aâioncs corrigi debeant, exemptos efle velle , a tota ynodo teftes fyn<»dalei qui noftr· noftroeumque officialium reformationi intendant , deputati mandabimus , nam etfi multa nobis deefle cognofcitnus , multa tamen nos fugere non ignoramus .

Neque Synodum aut ejus deputatos dimittemus , donec de omnibus caufis , omniumque gravaminibus fufficienter fuerit informata .

Vitiis te querelis auditis, adhibito theologorum jurifpcritorum confilio, ea atque alia incommoda, admonitione, cocrc&onc , exeeutione , epiftolis, ftatutifque fynodalibus pro viribus noftris Dei omnipotentis auxilio innixis, apud omnes emendari te tolli curabimus : te alia omnia ad rem facram, divina officia te laudes pertineotU, » libri pontificalis praferipto peragemus.

Quod autem ad apocrypha, inepta, parumque fiocera, qu· temnotnm vitio tn breviaria breplerunt, emendanda : eansmdemque precum te pfalmonua frequent» repetition», innumera fuflragia te novas colleftas , fequentiar, praefationes, te id genus 'faftfdiam afferentes, te officiis divinis mdlnqne facrificio parum conKentes , tollendas mutandafque attinet : ad : etiam, ut fub facro folennl coram eodem populo miffs fpcciaics non legantur : ut excommunicationis lententis ob criminales tantum caufaa, eafque valde graves te lethales ferantur*, ut apoftolicc vel coadjutor» fadi, vel alias provifi examinentur : ut beneficiorum pluralitas refrenetur, ut beneficia tenuiora uaione crefcant, atque ad pauciorem numerum redigantur : ut exempti, ordinariorum reformationi, vlfitationi, te correctioni fubjaceant : ut academic feu doâorum te ftudioforum hominum univetfitates, quarum in direcefi noftra nullam habetnus, reformentur , cifque privilegia fua & immunitates conferventur: & fi qua funt alia, qusin C»fare· majcftatis formula delibata funt, &in hifce ftatutis noftris vel pnrtermifimus , vel exhortando potius quam ftatuendo inferuimus , ad fynodum provincialem, & fi in esfuper his ftatui nihil queat, ad cecumenicum concilium, fanâifliœiquc domini noftri deliberationem duximus rejicienda . Ofteoditur autem nobis ex reverendiflimi te illuftriffimi principis te domini Scbaftiani eleftoris & archiepifcopi Mognntini metropolitan! , domini te amici noftri cariflimi , pietate , eruditione, indufttia, ingenio, animique magnitudine fpes optima fore, ut in proxima fynodo'provinciali de his aliifqueno ftrs religionis negotiis rebufque omnibus ratio ineatur ccrtiflima , qua ampliflima illius metropolis provincia orthodoxs fidei , ipfique Chrifto tota reftituatur .

CHtoUTJ im'>

Finita fub irruentem jam nodem ftatuforum leâione , teverendiflimus cardinalis cancellario mandavit, ut fynodum his fere verbis alloqueretur : Quomodo reformationis formais hodie publicat· ftatutorum ratio conveniat , ex leâione hac perfpcâum plane otnnibusefle: rcftareve illud fotum , ut univerfa fynodus de his omnibus futfragia ferat : ut igitur cogitandi dehberandique dc fingulis fpatium habeant ad fynodum vocati, fcquenti die primum, qu· decimatertia Novembris futura erat , poft rem facram pcraâam, dc his omnibus ineunda futfragia efle . itaque teverendiflimus cardinalis cos ad crenam in crenaculo ad hoc iuftruâo lumendam cum fus bencdiâiooc dimifit.

ACTA SECUNDÆ DIEI SYNODI.

ALTERA die hujus fandiffim» tradationis convenerunt omnes conftituto tempore, E te mifla per reverendum dominam Philippum a Rechberg de Hohenrechberg decanum ecclefi* Auguftcobt de fanda Trinitate folennl canticorum ritu celebrata, tnoxque reliquis» libri pontificalis pneferipto peraais, reverendiffimuscardinalis , laicis antea per dominationis fu· revcrendilEmum fifcalem exire juffis , fynodum obteftatus eft ferventi fermone , ut œeminiflè velit, fe non privato cujufquatn mortalis , aut quemquam fuo, fed uoiverfos Chrifti, per quem creati te redempti eflemus, nomine conveniflc , Chrifti hanc caufain efle, de qua ounc fit deli-

bcran-

-TufiB· CHAtSTI «»♦··

berandufla t attestent igitur hodie animos ab omni perturbatione, cupiditate,pertinacia , immunditia^ 9t focordia expurgatos : confulere rt-2ne i· medium de his, qu· difciplinxm ecclefafticam in ecclefia Dei excitare, reftituere, & coufervare queant. Quod ad fe privatius attineret, daturum operam, ut Deo duce, epifeopi munere, quantum in fe eflet, rite retteque fungeretur : 8r quamquam imbecillitatem defcdufque fuos plerofque in ieipfo agnofccret, timeo non dubitare fe , quin multa fint , que latere ipfum poflint. Quapropter poftuiare fe abuniyerfa fynodo, ut ex prxlatorum, canonicorum, & decanorum ruralium triplici ordine, lingulos, binos, ternos aut plure*, fi itavidc'etui „eligerent , qui ceu reftes fynoda les, de his, qux emendanda in fe eflent, inquirerent ; feque fynodi nomine admonerent, paratum enim le elle, promptumquç A* ad audiendum tranquillo animo fmgula, A ad obtemperandum monitis lahitaribus ianftr hujus fjnodi in Spiritufando congregat». His in hanc fi re Icntentiam, majore tamen lerinonis affluentia, dlitis, lummum aliquamdiu hlentium fuit. Quod cum r nemine rumpeietur. dominatio fua reverendiflima advocatis a tc conliliariis, conftituit fulfragioium firutinium inchoandum efle. Quo confilio per cancellarium publicato, fifcalue fchedula nominatiin oidincque fingulos ad mandata procuratoria aut 'yndicitoria aflerenda compellavit : finguli itaque depolitis apud reverendum dominum larcbum Henuchmaonum Auguftcnfit ecclcfic canonicum & vicarium , atque notarios ad boc deputato*, mandatorum inftrumentis , fuper ftatutis. fynodalib«* approbandis fententias dixerunt. Quorum primos reverendas dominus Marcus Avunculus epifeopus Nazianzcnus , Jk fuffiagineus Auguftenlts brevi candidate oratione il.ttute fynodalia approbavti , icquc obfen-atioii eorum , quatenus ad ie pertinerent, adftnnx.t : hunc iecuti funt reliqui praelati, abbates , prxpoliti A-decani tam collegiorum , quam 'cgiuncularum suralium : netnoque in tanta multitudine extitit, qui vocc fua ftatuta hrc falubcirima non collaudaret, atone ie una climhis, quarum nomine huic lynoao mteiclkt , illi, pio viribus paritorum, aliilqic ut idem faceient , auctorem futurum non profiteretur.

Tanta igitur confenfione omnium , votifque concordibus animadvertis , reverendiffimus cardinalis Deo optimo maximo , cujus Spiritu aflante hrc gercb: itur, g"itia«egit :& accito ad (ccancellai to mandavit, ut Iynodo, qur a prandio agendi Client, indicaret, nempe dominatio«cn Aram reverend di<ium negoHum dedifle re verendiffimis dominis cpilcopo Nattanxeno . Philippo a Rechberg, crc. decano . Jacobo H-nfichmanno vicario 6f cancellario n.o , tit horis pomeridianis caulas, gravamina A' ikkCuis tam ecclefiafticouim quam laicorum ad lyiuJi cognitionem pertinentes , audiant , cxpeclqpit , aut, fi res ita poftulct, ad dpmiiutioncm iuam ceverendiilimam , vel fynodum y.lam rcfciant decidenda : Cnpeie prrterea dominationem luam reverendiilimam , obnixeque petere a fynodo , nt tres plmcfve deputet , qui de officialium , aiiorumque ecckiiaftirr functionis A' tori miniftrorutn fuorum negligentir aliitve gravaminibus inde tortatVe ad le manantibus inquirant, atque ad dominationem luam reverendtllimari fine ulla reformidatione deponant, u·: dftigen-|ia ejuldem curaque debita, fi quii incommodi fuerit, emendetur .

A His diâis , reverendiiEmu* cardinalis fynodum, ad corpora in cornaculo interiore, ticori toto hoc fynodi tempore unpealis ejufdem fattum fuit, prandio curanda, de more dimifit. CHWtfTl 'id·

A prandio auditores caufarum fynodaHum negotio libi dato fatisfecerunt , cauiafque icripto vcl voce propofitas aut expediverunt, aut li que majore indagatione opus habere vif* fuit , in aliud tempus, dum verita* inquiri, aut pars altera audiri potuerit , rejecerunt.

ACTA TERT1Æ DIEI SYNODI.

B POSTREMA die fynodi, qua fuit Novembris decimaquarta , hora fublucanacelebtavit officium mill* dc beata Miria virgine folenne dr habitu pontificali reverendus dominus Gal par, abbas monafterii Othoburcfit. Et facri*, tum lyhodalibus in libro pontificali pneferiptis, cite lumtnaque totius cleri 8c pop»li d votiooc p.-raâis, cancellarius, qua a reveiendiffimo cardinale fuerat julius, m eam, ηut fequirur, fenrcn iain fyodo expoiuit : dominât iuam rcve-i ndiffimam videlicet,, infelicet totius f> nodi in approbandis flaturis ad Cria ree majeftatis foimulam.conditis, befternaque d>e pislectls, fumma concordia, reliquum efle cenfeie, ut ea pro rogatis.publicatifquc habeantur: idcirco camdetn paterno benignoque cflcâu omnes admonere , meminifle ut velint, fe conienfu hoc lynoC dali ad ea obfervanda, perpeuaque vite , morum, atqucZfficii integritate cuftodienda , Deo omnium bonorum conliliorum auâori & humanarum actionum infpeâoti , ipiiufque ecclelie Chrifti ejufque antiftitibus obftriéfioefte ı Cavendum igitur omnibus , ne a legibus ipfis audorum fuotum culpa coarguatur.

Poft h« reverendHlimus Cardinal»* fiynodotn dnno admonuit, ab eaque urgendo petiit , ut monitores ex fe deligerent , qui dominationem fuam reverendi(Emam dc his , que (e fortafte circa officii fui fuoiumque miniftrprum negligentem aut improvidam curam ieu adminiftrationem lateant, admonerent : da'd'um enim fe opeiam, ut feipfum fuofque ad frôam epifcopa-D 4is officii regulam pro viribus emendet. Hisdiâis, (vnodus communicatis inter feomnium ordinum conliliis, per reverendum dominum epifeopum Naziantenum, refpondit , ie amplius iis dominatione fua reverendiflima ni' drfiderarc , quam ut pro contienne fur modo , ftarutis hHce fynodalibus una cum fui* inliftat , atque veluti lex animata, in eccleli» fur cardine-efitinens, cetera membra in officio contineat.

Hoc refponfo , icvcrendOimus cardinalis tamquam reftitucndx apud fuos catholicr pietatis ingenti Ipe excitatus , fynodo g atias egit » Ileumque omnipotentem fupplex rogavit ζ ut bbi in explendis exequcndifque hujus fynodi conftitutionibus divino luo numine sffiftere diE gnaretur .

Poftremo , prationtibus atque eomparentibos in hac iynqdo tamquam obedienti» filiis, grati» a cancellario «θχ lunt , benignitausdominationis fua: reverend iflim» plena-, addita etiam clementiiCma obteftitione , dominationi fu® revetcndifCma gratius accidere nihil polie, quam fi ad tum veluti patrem A· paftorem in rebus fuis dubiis adverfrfque confugiant : auxilio enim, cçnfilio, Audio, cura, benevolentiaque fua fe ei* pro viribus temper adfuturuns .

Cum igitur fynodas, pendis fere jam omnibus» dimittenia edet, prodiit ia mediam fifei

4MMO CNRtrri ij«t promoter, atque citatorum non comparantium contumacum accufavn, pctiitque «‹m contumacet atqup in confillono epifcopali ca de caufa proCcflum decem* atque committi: cujus petitioni revcren>hlrima dominatio fua annuit, pre cepit contra contumaces juris ordiuc lerrato procedi. Citati fuerunt etiam omnes ad fynodum pioximam, qu« indicta fuit ad Kaleod. Sept, anni 1549· in opido Dilinga celebranda.

His omnibus magna omnium attentione absolutis, admiffi funt laid, hymnoque „1 e Deum laudamus, cantato re»ercndiuitnus cardinal» folcmm bencdiâione rcceiluroi eft profecutui.

REVERENDI D. MARTINI DE ©LAVE theologi Hifpani, & Cefar· atque catholic* majeftam facellani, oratio habita in fynodo Auguftana. **

M. ,·, *vdii* CT ulsrvrr/v *μιμ, »» l—fti fh fxit Spirit») fit»3»i tpifixp») nftre ttltfitH» Dttt* JS4· *4tf»ifivit f»»,*

Dlâutus hodie apud vos, prisciari ecclefia Dei pratides Àc paftoret « dc infigni illo ftudio activate, quam quifqoe steftium fuo officio ad hujus fanâiffima lynodi celebra* ttonem sttetre debet: vereor ego non parum · ne tcmcie ac valde inconfukc fecifle videar, fi rem ingemi mei viribus longe maiorem fufeipe* re, &* m hac tam celebri cotona nomo peregrinus dc re cum piimis ardua *Bc* minime populari, loqui audeam. Quamquam autem mandatum illuftriffimi piincipis&excellentii reigublica Cbrillianx cardinalis, quo ad hoc munin fufeipiendum impullus fum, fatis magnam ilmf apud vos habere non dubitem', ut me poflit <b omni temeritatis luipicione vendicate r^refcrtim cum tantum apud me femper eximia ejus dignitas &· lapientia valuerit, ut ego nec besaevokntiam iplius cip.a mc ignocase, nec voluntatem negligeie, nec audoiitatem non revereri abique ndasx» fcelere poffcrn: verum anting meo penitus non lati facio, cum fimul dc earum rcixitn quarmihi addicendum proponuntur, laniiitate *Bc* tnajcilatc, iimul de fumma mea indignitate *Bc* vehementi fpiritu· mei remiffione rc indevotione ait.ur cogito I Doleo equidem plurimum me tam fanûe/funâioni parem morum integritatem, paremque fpiritus acrimoniam *Bc* ardorem minime afferre · Nam de facultate dicendi, que fentio, quam in me lit exigua ac pene nulla, non ita lum folicitus. t. Or. a. Nec'bnim caufam agendam fulcepi, qux per'uafiXilibus humane fapicqtie verbis indigeat, quin ipfo Spiritu Dei, ipfo inquam Dei Spiritu orationem noftram inftruttam *Bc* ornatam ufe oporteret, ut commovere illa vefttos animos potiet, *Bc* ad hoc fynqdale munus fancied· ieUgiofe gerendum, incendere A inflammare. In quo monere non arbitror ignorare vos, quantum momenti fitum fit ad cr mala migoi ex parte fananda, quibus tam milcrc atflioamur.

Veram ne quidquam nobis ex eo breviflimo tempore, quod mihi ad dicendum concсffum » eft, in pmfationc aut mei oflrcii pingatione depereat, aggrediar ad rem, illud ante omnia voGomnee, viri Chriftiani, etiam atque etiam •bfecrans Ac obteftans, ut qeo me nunc plurimis difficultatibus .circum.feptom efle videtis, quoque melius ^gnofcitis, quantum mihi hodie Dei pcwfidio ^ gratia.lit opus, eo ardentionbus votis mecum juxta illi fupplicetis, ut orationem mihi infpirat, que lit digna ea expedatione, quam foitafle dominus reverendiffimuscon- cepit, cum hanc mihi provinciam demandavit, digna iplius veftrifque auribus, digva biuusoonfeifus celebritate *Bc* amplitudine, digna denique gravitate & fandimoeia earum rerum » dc quibus dlituri fumus. Concedat ut Spiritu* fanCtns animo meo nunc illabatur, quo poffit cor meum in hujus fanâ· fvnodi confpeâu verbum cevetare bonum, verbum ignitum, verbum falutis & cdificationis. Ejufmodi enim verba funt, qu« fanâum *Bt* fpiritalcm conventam decent: Quid *t»in pxlti) »4 tritit»»», dicit Jmhmm t »·»-J**** si- ne vrrla v»»a *1»*fi ii»ii t* Hoc autem ita com. modiffime efficiemos, li omnes fapplices St ve» ncrabundi lacratiffimam virginem Mariam deÏrccсmur, ut nobis Filium ipfa fuum > eum* cmque fervatorem noftrum advocare *Bc* conci* Mare dignetur, falutationem iПi angelicam offerentes. Ave Maria.

^dttr»ditt vJb tr »»ivvrft jWp, is f·· *vm pt- J»»C Spirit»i futiln tfifirptt* rrjer* erc/r/am X>r», JU4J* acja»y»b»r *f»m»i»ef»· AA.* 20.

Hic funt verba, viri Chriftiani, magni illius apoftoli qui vas eleâionis a Chrifto diâus eft, quibus omnes illi eccleG· prelides u·. v. ac rcâoaes, quo* hoc loco epifaopos, id eft *t Erxpofito** appellat, ad gubernandum inftitnit, xc Pauli doârina, eft divinitus infpirata, M. au*, fi imbuti effient omnes dominici gregis paor'es, tuto *8e* diu eum pa icere potient, gratum Deo obfcquium prcftantei, fibi vero ac fois ovtbijs utetnam felicitatem Sc falutem conciliantes. Ac mihi quidemejufmodi verba efle videntur, qu· omnes magni ecclefie pontifices in fui* auleis & magnificis tapeti*, reliqui etiam paftorcs i· bumibossbs·· ftragwtea iviena ic mrexta habere deberent, ut temper eis aliquid ante oculos verfaretur, quod fui officii iplos admoneret. Prrfaiumiex, ut literis pioditume^l, unum habebat cubicularium, cui hoc muneri* mandatum erat, ut diluculo ingreflb* illi di«ict: Surge rex, *Bc* ea cura negotia, que te curate voluit ' Mcforofmado*: ac multo magi» conveniret, hunc divinam apoftoli fermonem omnibus ccclcli* palloribus quotidie inculcari, non k › inquam, a tegibus, non a magiilratibus, non a fenatu, non a plebe gregi dominico fuiife prxfedor, fed ab ipfo Spiritu fanâo, ut femper meminerint, ei, a quo acceperunt, muneris rationem efle reddendam. Ac gregem quidem non quemvis illi efl'e commiflum, fed cum, cujus falus tam cara fit maximo aniverfnatui* principi, ac optimo omnium creatori Ae parenti Deo, ut Filium ipfe fuum unigenitum n adcic non dubitasctit, qui pro eo languincm fuum funderer, ac mortem cum primis ignotnimoiim oppeteret. Opere precium eft autem, ut caufam etiam illam confideremus, qua adduMus apoftolus fuit, ut tam diligenter curam greplis paftoribus commendatet. Addit ergo ille *Ei» fti·* fUMiam *intr»S»»t l»pi rtptutt i» tnt*, *»9» p»rct»tti grtii*: CT *tx ipfit tx»nt»t* T«r» Zsfamrr *ptrv<rft, »t <M»t»»t iifcip»lti fofi ft, 1—4 vivlxtt*. Mihi igitur, viri Chriftiani, ad eam admonitionem, quam a principio propofui, diligentius infpicicnti, *Bc* hanc ejus caufam ac rationem altiori etiam animi cogitatione perpendenti, vtfum eft, nihila me in hunc conventum afferri nunc potuific,

quod

AXN CHKWTI i>4*.

quod, vel muneri meo, vel huic hodierna celebruui *magic conveniret . Video* eteuiai nou abiqsse iwnmi quidem aniun irtiua , vcluti ccleftm que^am exercitum fortiffimonim fidci propugnatorem le optimorum ecclefi· Chrifti paftoram, in hunc locum hodie conveaifle , uc de hello inftrueado adverfus fatanam *te* ejus fautores, ac de gravifimo-periculo depellendo, quod fuis oviumque omnium learum cervicibus imminet, confultent ae deliberent. la quo «er citu tc Deus , optime pontifex , vciuti principem *Sc* imperatorem efle voluit : reliquat clanflimoa A honeftiffimos viros qui hic adiunr , tibi tamquam afleflbrer A duces ac tribunos exercitus attribuit , ut eorum tu conlilio de nubus utaris . Terribilem certe quidem «sestitum dc formidolofum adverfariia: fiquidem illis armis inftruâus accedat , quibus cum munitum c'fe debere · divus Paulus his verbis explicat : .drasa urib/ic *aafira* »·· raraa/.a *jaat* , fed paleatta *Dca ai dt/lra8iaatm maaitiaaarr , icafiba it/itatatt* , er msmw *altitaiiatai tcttllcattm J'r adverfat fticariam IM , O' ia caftivita·* rr·» *ci^aatti 'β·ї''ї* itteIltilaat ia tbjt^aiaat Cbrifti* . Quorum irmoiii n quanta fit vis A efficacià , idem upoftolus Timotheo difcipolo fuo indicat : *Oman* , inquiens , *Îinftar.t divitita» trffirara* . h>äh *tJi al* . *ai areatadarn* . *ad ttrtifitainm , ad traditadua· ia jafitia* , ar *fttftàai* fi·. *^ma Dti , ad emac axai battuat iaftraSai* .

r c„ io

i. ₺<*

Igitur ut etiam ego aliqua faltcm cx parte pi· exignamea facultate, dc proofl icii mihti aïpoliti ratione, vos contra communes hoftesadjuvem , traôfabo nunc paucis que ad admonitionem «,χ divo Paulo a principio allatatn , dc ad ipfius caulam atque rationem in primis pertinere exiftimo. Ac prius quidem dicam de prelenti reipublier Chfiftian* ftatu dr conditione, deque magnitudine periculorum, in quibus omnes hodie vertamur , id quod cauls jam diôùe refpoodet. Deindt quid nos hoc tempore potilhmum facere oporteat, Dei gratia & ope adjutus , juxta Pauli exhortationem explicabo Quibus de rebus dum breviter d>flero , dc brevius fortafle quam veritas dr magnitudo hujus cauf· poftulent, peto a vobis, viri Chriftiani, ut me pro veftra religione *Sc* pietate libenterdc ftudiole audire velitis.

Nullum unquam tempus extttiilc , cum non gravidimis (atana bellis Dei ecclefia infeftarctur, cum veterum temporum monumentis, tum finientium experientia didicimus: quin Aillas Criptura voces : *Safe erfa^aatervae att a ja iiatatt* «m . *faft expaxaaat raat m. a juttatutc atta* « ecelefie multi efle ubitrantui I Etenim ut omnia aha tempora filentio taertus piati mittam , que cvangelri gratiam antcceflcrunt , in quibus non puto ignorare vos , quam varie dc crudeliter plerique jufti dc fidclev Dei fervi a htana A ejus mmiftris exerciti 8c vexati fueimt ·. m ipfo certe ecclefi» Chriftian» naicentis exordio animadvertere potcllis , quot machinas capitalis i|le genens humani hoftis contra Chrifti apoftolos A alios fandos Dei homines , qui eorum vitam Â inores fecuti funt > admoverit : quot mes nocendi excogitaverit , quot principes A 'yrannoa potentiffimos impulerit , ut innocentes A inermes aperte A hoftilirer infequerentur : quot item hypocmas excitaverit, qui oyium veftibns induti., occulte A ihfidiofe lupos rapace* agerent, A tmferas multorum animas devorarent . Verum ,um multa

4<w ....

atque innumerabilia maximarum petfecutionum genera cxtitertnt, quibus ille Dei ccclcfiam lacefłcrc atque exagitare nunquam intcrtnifit , tamen hoc affirmo, ex omnibus eam longe graviflimam A pemicioiiflimam quovis tempore habitam efle , qua fidem invadere A convelkre niterctui . Atqui hanc etiam non arbitror nefei· ı vos, :une efle pericalofiftmam, cum res per cos lomiftros geritur , qni not noftris armis , id eft tcftimoaiM fcripturarwn, *Sc* magnifica ac populati Dei A Chrifti commendatione aggrediuntur A oppugnant . Sed ego propterva perfecutionem illam qu· contra fidem intenditur, reliquis omnibus anteponendam ccnfeo , non quod alia peccata infidelitate deteriora inveniri pofle non exiftimem, fed quoniam crimina ilia , 3mx contra folam caritatem admittuntur , *Se* tvinum fidei lumen iu mentibus noftris non extinguunt, ctfi invifos illi admodum l<pc nos reddant, non ita procul tamen abeo nos femovenj, u: non vcl unico gemitu reconciliari 'illi A conjungi poflimus . At fidem li quis femel amittat , u nec facile earn recuperare poteft t quoniam tuo ic ipfe judicio condemnavit , ut divi Bauli ratione utar , A reliquis adminiculis farptus ad perniciem , quam ad falutem fuam abuti iolet. Nam qni abfque fide eft , eo longius a Deo adducitur , quo libi jufttor A fan Citor ede videtur. lraque ut inChriftiaoo editicio erigendo a fide exordiri ncceliumeft, quod non nifi in ea fundamenta jaci A poni poftint, ita in amoliendo hoc editicio , quod extremo k»co concutitur, fides eft* quam donec con*ulfun videat, nihil propemoaum pcrfecife te dia,- Lulus exfttinut intelligit nimirum , reliqua cmnia qu« dcftruxerit, per eam facile A nullo negotio pofte inftaurari, verum hac unaeverfa, venit parta omnino viâorïa triumphat *tc* conqniefcit . Hanc ob rem perpetuo hoc ille fuis iatellitibur inculcat: *Eaiaaaite, exiaaaift vfytu ti faadatatataat ia ta* , id eft, convellite omnia religionis prrfidia, riec reflate quoad fidem, que altimmum & firmiflimum ipfiu* fundamentum ‹ il , ab imis radicibus extirpetis . Non latuit iane hoc veteres illos fanâiffimos patres , qui quamquam aliis etiam in pcrfecuttonibus gnav>rer A ibenue .idverfur fatanam décentrent , ·nm bellum ille :amcn fidei inferebat , ita anL uiis omnes commovebantur , ut non fibi fatisfa(.rent , nifi univerfas ecclefi» vires colligerent, ,. iniquam communi claffico evocati , omnes i..u ad reliftendum occurrerent. Alia vitia ut <!ci ellerent , nemo de faa ftationc difcedcbat : h·idin u: propulsarent, domos A piovincias fna< .elerere , A ignoras ac longiflîme ïepofitis reçiones cum maximo etiamnum vr‹' difctimtne altrc nihil dubitabant . Permulta hujus rei exempla irotoi ia funt omnibus, quam ut a me huc adduci ·. nveniat. Quis enim non legit. quam frequentes olim quam vehementi Audio A ardore incitari permulti ex epifeopis *Aalits* ecclefi» paftoribtK , ex omnibus totius orbis terrarum finibus, A contra unum Arium , vel unum Macedonium, ve! unum " Photiunt, vel unum denique ex quamplurimis aliis h»rcfiarchisv fedibus fuis rtliâis, convenerint? Quod fi prifeis illis'temporibus , cum non ita ubique Chrifti fides explicata & confirmata erat, unius terror totum Chriftianifmum ufque adeo commovebat A concitabat , quo tanaem animo nos nune efle par eft , viri Chriftiani, qui non errore, fed.ipfa, ut ita divam , hxrefeon colluvione appetimur *tc* exercemur. pre «lienis armis, utquondam, rd eft phi-

a NNO CHMni In·.

ra. j.

tia,

"/ tXMb Dum'

Kkk J lofo-

Ot&ISTI ▪ml loiophorem *St* Ethnicoram tcftimonu» , fed note** ipfi» > Chrifti nimiram, prophetarum *tc* apoftoioram verbi· , contortis ilia qeidem *tc* adultexatis, at illocum umea verbi» invadimur λ oppugnamur? Non nobis, inquam, ut olim , deuit· *vel* altero fidei *«rticelo* contentio eft, fed dc tota propemodma religioni» fumma diCdemus. Nam eo haereticorum hujus temporis doctrina *tc* labor fpedaut, ut nobis (aeramenta faluu» eripiant , ut totum ordinem ecclefie conturbent , ut unire cfa» (audiffimas ejus ceremonia· estermioent , ut veterum, fapientilfimoram, & fandiffimorum dodoram diiciplinam *tt* dodrinam conculcent, ut omnem omnium temporum aodoritatem convellant, ut ad immoderatam quamdam vivendi libertatem 8t licentiam homine* inducant, Dei timore omnino iublato. An non merito cum propheta nunc exclamabimus: *Qtu»r»at »t»lii»»ttu tfi «Mtiatt i»ftnQt, i»cta^tr»»t fiut&tnri»»· Dti, plhurtutt fthtr»»-*«?·*» qui* ? nifi forte levius eft, «de» facras in equorum ac ferarum, religiofis viris ejedis, ftabula convertiflc · quam igni illas inccndiflc : aut· quali eoo polluiffe tabernaculum Dei illi videri nebeanc, qui clauftra pudoris laxantes, êrimpuriflimas ac lacrilegas nuptias inducente», mortale» omnes votorum fanftimonia & nexu liberarunt. O miferam, irin brevi tam celeietn *tt* tam variam in ecclefia Dei commutationem ! O luduofam religionis converfionem ! O excellentem olim dromni laude ac commend itione celebratam Germaniam, quam negligenter cavifti, ne in te lupi rapaces , quos tantopere reformidandos elfe Paulus admonuerat, ingrederentur ! Quam multi viri perverfa loquente» es tc his temporibus prodierunt, & quam innumerabiles illi difcipuli fefellerunt, acpoft feabduxerunt ! Equidem non poflumus non es animo dolcre omnes, quite, quam non ita pridem ut tutiflimam arcem fidei, ut eximium pietatis domicilium, ut unicum religioni» firmamentum fufpicibamus, none tamquam fcapham fine remige ieviflima hsreieon tcmpeftate jadari videmus. Utinam vero oon extrema hec tua fitdilceflio, utinam non in finem repulfa fis, ac celerius opinione hominum, domino infideli patere cogaris, quemadmodum *St* nunc illa olim inclyta Gracia paret. Non enim dubito, quin tuam infidelitatem feverius adhuc vindicaturus fit Deus , nifi brevi refipifea».

5cd unde, qurfo, tanta ad verfu» Chriftianofatanc poteftas *t* unde tanta in no« vis hoftibus addita ? unde , nifi ex (celeribus noftris, que alia fuper alia adjicere nunquam ceffamus ? quibus utique it* in nos Dei iram inflammavimus , ut verendum fit, ne non folum fatanam, fed etiam ipfum Deum, ipfum inquam Deum confervatorem .noftrum, cujus iolo prefidiouti poflumus, hoftem *tt* inimicum habeamus, ac cum Jeremia lugere cogamur *Fuffut tfi tloetiitui -vtlut i»i»ic»t, frtlifitu-vit Ifrutl , fr»tifit»t>it unrui· qui, diffifuvit atMititat qui. TtttHtlit* arcam /nm» *qtnt~fi Matittu , fimrvit Jltxttrtm fuuut qtnfi htfiis,* <T *UtUit nutt γηA fulcrtut erat vif» i» ubtr-* M*nla *fili» Si·».*

Verum quid nos agimus, o Chrifti facerdotes ? «os enim nunc omnes appello, ut de remedio eo, de quoextremo loco me aduram promifi, conT fultemus . Quid nos , inquam , nunc in tanto diferimine politi agimus? quibus de rebus, tot tantifque periculiscircumfepti, cogitemus ? *Imo vero* quid nos nunc agere, *St* qu« potiflimum confilia capere oportet ? Nam quid agamus, *tû~* mlopkdquam fatir, proh doloel perfpicoum eft oaMubns. Otlamur *St* ftertlmus omnes; UMgni CMBtSTI jarta *It* parvi ad rem noftram accentdflmi fumus. »mL Omnes Del patlentla fc longanimitate abutlmur. Omnes toto animo *tt* Audio omni in eam curam incumbimus , oe cupiditatibus *tt* defideriis noftris (atisfaciamus. Omnes in res inanes *St* fallaces univerfas noftras cogitationes abjicimus. Ia medio gravilfimi belli omnium , que ullo unquam tempore iu ecclefia Dei gefta fint, conftituti, nihil dc periculo cogitamus, imo ne bellum quidem ullum efle exiftimamus, fidenoftri· opibus nihil dilcedat , *Sc* reliquas voluptate* fedari liceat. Tot tantaquemala * tam gravem reipublica» Cbriftiana perfecutionem pacem dacimus, nec fatanc incurfiones, nec Dei flagella fentimus. Namquotufquilqtse, obfecro, ex nobis his flagelli» atque hac tam fever* Dei corredione commonitus , fadu» melior efle .videtur? Nimium profe&ofc vere in no» illud Jeremie congruit : Dmt mw *, ftrteffifii nt* , <Γ - - - Ja— da/Nrraar: *uttrivifii nt, <7 rt»»nuut »ctiftrt âifciflimm ; itltnvtnitt fiuiti futi ftfrt* petraas, *tnl»tr»»t nvtrti.*

Attendite igitur diligenter , o vos exercitu» Dei duces ac principes ; quantam ruinam hoc tempore catholica religio minetur, perfpicitis . Quam innumerabiles miferorum hominum anime perierint. *Se* quot nunc quotidietententur, ex quibus partim vide fuccumbunt, partim nutant ac vacillant, non ignorati». Hoc utique tempus illud eft, cum Deus a vobis exigit, ut fanguinem *Sc* vitam pro fui» ovibus offeratis . Quod fi mortem veftram nihil nunc profuturam esiftimatis, nec ego fane audor vobis efle velim, ut eam temere *St* abfque frufiu fufeipiatis: cupio tamen vehementer ut omnes intelligatis , cujufmodi fufpirii» &· defideriis pcâora veftra nunc plena efle debeant. Meminifle certe perpetuo vos convenit eorum Pauli vetborum, que a principio attulimus, vos ab Spiritu fando gregi dominico foifTeptvpofitos : vcftrv cure eas ove» efle commiflas, qua» fuo languine Chriftus acquifivit. De illi» igitur adeo nunc folicitotvos efle opottet, ut parati fitis fortunas omne» vcftras & vitam, fi interfit, pro earum falute ac libertate libenter impendere. Quscura, *fi pro eoae debet,* defixa in animis vehris infide et, admittere haud dubie nullam illi confolationem aut remiffionem portent , donec ovium vcftrarum faluti rede profpedum efle videretis . jQasô i*r' *'.

CT -(- »·» mur ? ywl *i/tfintnmr,* CT *tf» v—iafirtHri* dicebat magnus ille animaram aelator Paulus.

Ad bursa modum fi vos omnes nunc ad hanc fandam fynodum compofiti accedatis, non equidem dubito quin Deus optima *Sc* falutaria confilia fit infpiraturus.

Non eft necefle in difcrimcn veftrum nunc offerre vitam, efto: at neceflum eft certe, vitam nos omnes emendare, ut Dei iram vehementer in nos concitatam leniamus : neceflum eft diu *Sc* multum nos orare, ut ejusmifericordiamconciliemus: multa etiam alia preter tuum fanguinem neceflaria funt, qua fi tu nunc praftare rccufas, Juemadmodum tandem vitam te, fi interlit, traituram credemus?

In ea fane tempora, auditores, incidimus, ut veri fideles nondiftingui *tc* mttrnoici ab infidelibus non facile polfint . Nunc demum veriflime euangelicum illnd impletur in nobis : *Q»i »·» tfi* ****' *1· *«<·■», CMTV4 «M *tfi* : <r yrn mo *nlHyt* «Mr·»*;

* Tepidus exiftere nemo nunc poteft . fri-

Ainto" OUum «M<* Rtgbta* M Mt callidum «fle nucefiè tft t ut A «olm pro Chrifto, pro fide, pso religione, pro uatarerom falote tare la acte débet» aat Cbrifito renuntlare, fc Uli eu® fataua umqmm bo~ Üa ffr lalmlcM bellum inflerre. No· licet médital bis temporibus tenere viam. No· fert hoc tua hg«« * 4c flagraro hnreleoo Incendium fidelem quemplam duflmulare» malto extern minal vos eccJcu· Dei paftores .

A robla aaac magnai llle gubernator Ar paftor animarum Chrlftus , vit· reformationem & orationis aflUnlutem In primis exigit. His vospotiffimum armis *tc* hmeticis ad calumniandam aditum intercludere» Ar Gmplicem populum in officio continere› *tc* difpcrlas oves ad dominicum ovile revocare poteftis . XmwW (Inquit dives Padua» nos alloquens) dr··» nftsm *·f- fetefluteat , fit ex/niemuM xefrietifft» ficxt Dei xtixiftrei .* B

Non eftis ncfcii» quemadmodum nos herctici apub populum perpetuo traducant » nos (certatores » noe ambitiofos » nos avaros » nos ignaros Ar rudes etfc, nos otio femper » luxui *Sc* ventri fervite, idemtidem vociferantur. Superbe quidem illi Ac infolenter » negare non polium » cum feipfi quotidie omnium flagitiorum dedecoro & turpitudine polluant * contaminent, ac aliis omnibus magnam vitiorum omnium impunitatem polliceri non ccflcnt. Superbe itaque illi » fed utinam non nimium fnpc vere ; nam ii vera potius hoc loco, quamplaufibilia diccnda Gnt, negare certe non poflumus , quin maximam ad nos accufandos occationem tepe dederimus. Noseatelafuggeflimus, quibus acrius •c vehementius , quam ullis aliis, exagitamur. Dicam etiam amplius , nos, nos inquam, advprfum Chriftum arma dedimus , nos eorum aciem inftraximus : propter nos catholice rcligionis nomen inter ipfosblafpbematur, propter nos utique, qui cum bonus odor Chrifti omnibus efle deberemus » ingens fator efteâi fumus: propter nos qui magna cx parte extra ecdeliam flagitiotiffime vivimus, in eccleGa autem tanta oris *tc* cordis impuritate (aera myfteria atticAamus, tam irreverenter ad fanâiÆma Chrifti (aeramenta accedimus : tam nulla adhibita dcrotione, aeque modeftia , euangelica verba , hymnos Ac pfalmos pronuntiamus , atque aha ecclefiaftica munera obimus, ut multorum infirmorum mentes *tc* voluntates a Dei cultu *te* veneratione frequenter alienemus. Ita fit» ut quibas nos armis in primis uti debeamus, ca omnia in diaboli arma adverfus nos converterimus . Etenim orationibus noftris Ac lacrificiis tantum abeft ut iram Dei noe incenfam reftingaamus, ut vehementius eam quotidie commoveamus *te* inflammemus : Ut ego quidem non dubitem, hanc tantam calamitatem , quantam hodie univeria refpublica Chriftiana patitur , propter noftra pncipue peccata efleilli illatam, ac quadrare in nos ver illime , quod apud Jere- E
4. miam feriptum legimus : *Trefter* pvrrara *freflretxntxe O* iaiexiteies jettrdetex» tunflevit* da·/- M/ *fxnrexe* /eam .

Apud Eiechiclem autem Deus, ubi facerdo-
ag tum peccata his commemorat verbis : *Settritet ff»i cxtrrHfJtrvrt* .'gew wuw , *& fellxtruet (ax· ffxaris mtd : inter fetrxxe & fnfAxxnt* mm *btixt· rxnt <Sifant>.:iH ; inter foltntnne O'* «aads· mu sase/^eretarr . Sed poft hanc criminationem volens dominus oftendere, quam veluti invitas ad puniendos nos trahatur , Ac quam vehementer cupiat noftris precibus *tc* vit· aolbc iciorma- tioee fleAl *tque placarl : contra vero, quantum noftra omnium pertinacla Λ obftinatlooe oflmdatur 4r irritetur, (abjicit : *Qnfvi vtoxae* fTO *iaterfeeeeret fiftet , tr fUret* reram aw *fre term, O' m itmexis O 'efèdi fftr* eee *txft.* gaarisura» mmm, <Fiu<m «ree··· cmjfMagflms: ·«<*·» *wtrt i» exfut* aeram reddidi.

4° CfUtitTI >»«8. **-

I imeamos igitur» viti Chriftiani, ne graviorem adhuc indignationem Deus in nos effundat» nifi celeriter rcupifcamns. At ne undem int-fua nos igne confomat, ad ipiumtoto animo *tt* ftudio omni convertamur. Fallacia bona Ar brevi interitura libenter aliis tcHnquamus : noe tenu religionem *tt* pietatem colentes , (olida illa * vera atque «terna bona confeâemhr, *tt* veterem morum dilciplinam, quoad ejus fieri potetit, in nobifipfis inftaurare cunemur.

Hajus autem tam divini boni confequendi h«e una ratio inveniri potcft, fi omnem ambitionem 4r araritiam cum iniquiffima beneficiorum pluralitate , omnem item impudentiam » omnem luxi"- *tt* ebrietatem extemioemus G cxccrabilcm *tc* abominandum concubinatum *funditus* convellamus : Ii (acris minifteriis puritatem & (anftitatem, reverentiam item ac devotionem reftitoamus : fi orationi » jejunio » 4e cleemofyne multum *St ex* animo nos dedamus: fi ftudia pietatis & vere fapienti· excolamus » erigentes *tt* aperientes icholas mulus, atque in hunc ufum io primis pium, & in his temporibus maxime neceflarium , dc noftris opibos libenter impertientes : Ad extiemum fi non boneftos *St* ipeciofos canones condidifle contenti iimus, fed eos re ipfa atque opeie diligenter prcftare & implere ftudeamus .

At né quidem, viri Chriftiani, optima (pes tenet, fore ut brevi in hac provincia religionem in integrum reftitutam videamus. Nam porter voluntatem quam in Cbriftianiflimo *8t* potentiflimo Ccfaic (olidam ad hanc temfc expref- (am efle cognoicimus , maxime illam quidem *tc* nunquam intermorituris laudibus *tc* proconiis commemorandam , in multis cerre Germanl· ecclcfiafticis prefidibus , ac in robia pnefertim, optimi antiftites, tam ardens hujus rei defiderium *Sc* tam incredibilem voluntatem , ftudioium 8r fententiarum confenfionem efle pcrfpicio , ut leniflc magna ex parte Deus iram fuam, *k* oculos clcmentiores ad nosadjecitle videatur .

Nam dc immortali 8r prope divina tua dili- ?'entia , da riffime cardinalis, non patieris te pnrcivc *Sc* aulcultante, me plura dicere; alioqui non cummifideta, nt tam rarum , tam infolitum, tam excellens virtutis genus filentio tacitus prateriiflenh . Gratias age Deo , quod te unum ex pauctffimis efle voluit , qui primi depellendi omnem hurefin cx Germania auftorea extitiftis : primi contra fidei *tc* religionis boftes arma cepiftis : primi pro iptius ecclefia fortunas omnes veftras, vitamque in apertiffimumdifetimen & periculum obtuliftis. Gratiat age Deo, quod nunc etiam tam acres tibi admoveat ftimulos ad hanc fanâam ecclctiafticc dhciplinm & vite reformationem, vere Ar ex ipfi", fententia procurandam, Ar modis omnibus promovendam , ut oculi, fenfus omnes , *tt* cogitationes tue , in hanc unam rem dumtaxat, pro eo ac debent, intente efle videantur : ut primus efle vdis, qui reliquis omnibus, quibus honore gi adus *tc* dignitate pnecellia» maximum etiam *Ae* illuftrflfimum in te ipfo reformationis prebeas exemplar : ut collegium iircraium vd folis

AkIMO CHXISTI •m> mû impenfi» esioare coaftiraerû , «e ftudu A pietau* 4c Chalbane dodiàaa » quibeu iblitudo A exilium in bac provinci· iodiftmn lui temporibus de videtur» penitas dilatamur ·. liée mmiraai vera tua flotta eft» optime pontifex) baie (ut magnas ille oratos ajebat) tu inferviss » baie te oftemes oportet » qua: vigebit memoria (scutorum ornatum » Mam polentas alet , quam ipfa femper intuebitur sEtemita* ·

Nec v«o, viri Chrifttans » quod tam angufas fe ripen» res noftemum temporum lint » m illis minime occunaac poffit videamus , propterea debilitari aut frangi noa decet. Non enim noftris viribas hac conficienda tant » nec illis nos uila ex parte nitt dtebcuMs. Hoc utique opus lo* "aHW liw Dei fic nullists prsrtcrea de poteft. Quare CHRIrti no· ·4 ipfiwfenftia*amn«uM·» tamquam ad «J4*· tutiflimtm aecam» (ummacum fiducia coafiigiautus . ab co certiftknam opem eincdtaow» qui

mania cxuumancus» Hùwr na propheta exclamemus : *Dtatiaat iUaariaatia er ftlai aafra* I fera» rMiufeasM ? dtamtoes *fHttSa aita t a jae tHfMwufNtt* dubitemos quia exauditurus fit nos maximus ille coafervator 4c Krras talutia ooftre, ciÿo» fummum in facula enfant* * in omnem «temitatem durat impciin·. Amen. Dili.

CONCILIUM TREVERENSEI.

Auctoritate Joannis Ticverenfo arcbiepiicopi pio reformanda diiciplina hdri fie morum celebratum anno MDXLV1II. tempore Pauli papæ III.

ACTA ET .DECRETA SYNODI

Dimcefimat Trevercnfis Pnt&tente reverendifltmo in Chrifto patre dc ampliffimo principe ac domino domino Joanne archiepiicopo TrevereMî facri Romani imperii per Galliam & regnum Arelarenfc archicancellario, ac principe rledorc, *6c.* celebrarat vigcfimaquuxa Novembris , anno MDXLVIII.

MANDATUM CONVOCATIONIS.

Dei iratie faaAa Treatereafit eerleja arebit, fifitfat, fttri imftrii ^rOiI/unCri- (xum *^'tiattefi anbitaateUariat at friattfi tlt-&er, anhterfit fiaptiit eatbtdralit aafira, V nUtiiatanat farethialiaec^ae tttltfiaram* » «taetibat, *frhriiti » fraftfitti, detaait* , »■« *raralibai dniaeraat-rtilarAat» taratit ataaa taratie, alnfaat ttdtjiafikit ferftait, tivitaiit (T diettefie aafira Trtvtrtafit aaiMlaaifaa teafaatliia aat fiafalatim,* qai *teafira jyaade efiftafaii , de fan aat teafattadiae iattrtffi ttafat-atraat tf ttatatar , falateac ia deatiae CeMpittraaat.*

B

NEMINEM veftrum latcie volumus, quod C elementiffimus fir inviftilfimus princeps *Sc* dominus nofter Carolus quintus Romanorum imperator tamper Auguftas, publico pacis *tc* tranquillitatis vindex , çotnitiis hiice fupetioribus Avfuftm celebratis » omnem animi confiliique rationem in id contulerit » ut pro admirabili fua prudentia fimui *Sc* fufeepto culitus ecclefiam tuendi catholicam officio famsjam in extremum Criculum addaâis, ac religioni prope univer- improborum licentia obliterate , opem fer* rct, eamqoc quoquo modo pollet, divina afpi» nnte gratia» io tutum tranquillitatis portum, de mediis procellarum » turbinumquu fluftibus reduceret. Itaque bsc tam jufta ac neceflaria ratione commotus » nimirum quo celerioribus D coafiliis rebus lapfis (accurreret, idoneaque mseis via (obvenire polfet, uutamque ac tam pendentem bmreticarum contentionum inundationem reprimeret, revocata mdditaque inclyte Gctmaam» nationi pnftina avitaque tace *tc* pace» a catholici· imperii membris » penser alia de religioni» forma» a fuamajeftatc diferte declarata, clementer mottendo poftulavit, ne quid ab oblervatit haftenus in univerfali Dei eccl<-lia ritibus, (andlifqoeobfervationibus quifquatn digredereturr : uno* ut cum nofipfoi in primis inculpatos» circa religionis normam exhiberemus » tum etiam noftr· fidei commilTos , in divina difciplina ita moderaremur» ut omni dt ligentia cautum accuratequc provifum videretur » ne alicunde iefolent quid aut alienum a vetuftis ecclefi· catholic· ritibus irrepere , aut intromitti pateremur , fed immobiles potius, tamquam ad fcopulum tabula aliqua naufragic ejefll, ita ad rcliâama majoribus religionem . ufque ad generalis concilii definitionem, adhe retemus. Quod quidem fieri polfe illius majelUs exiftimavit, fi ecclefiarum mores , vitxque ratio ad meliorem fanâiorcmque formant revocarentur. Huic igitur tam pie monenti, perinde atque divino oraculo omnes catholici, imprriiqueprincipes, acftatus, utpar erat , libenter paruerunt, «c pro fe quifque fimui atque ad fuor t ediifiet, curaturum recepit . Et nefotet cuiquam necclaritrm . qualifnam effet reformandi piocef-fus , modufque aflumendus , longum cogitando tempus impendere, facra illius majeftas fibi haudquaquam grave duxit formam nobis pto ponere» ad amuflim confentaneam fcnptuiis . *Sc* cclitus infptratis canonibus» quam de fano rum voluminum penu, piorum liters tjflinwtumqnt hominum induftria » dcprompfctat , qua quidem admoniti, finguli» quid apud (uos hiito opus eflrt. ad reitaurandam ecclefie 'intcgrintem» non difficulter nequeobfcurcpeti|>h-K-i>t. Hane igitur nos protinus, ut a comitiis vobis redditi fumus, convocato clero noftro, fuperio ris noftra» dioecefis Trevcrenfis , in cathcdtali ecclefla: inferioris vero, in Confliientina arce, reformationis formulam, ioxta Celaris manda-, tum publicari *tc* prclegi omnibus vobis curavimns, ae nunc de integro etiam a vobis exigi mus.

anno CHAISTI Ij4I.

mui' moacotei * oblecraases , aut etiam vir- *tutc* fanâz obedieerie , *tc* autarlret· ooftra pracipicntcs, ne quiiquam veftrum a declarata Criace· majeftatis formula» iaftitatMmihufque ecclefiafticz & a majoribus noftrrt coalervat» dilciplinc, »c! in cachedrai i, aut (acuadariû parochtaiibufquc eedefiis , monaAcrib » lacellis, oratoriis, aut ullis locu religioni dicatis, dilcudat , aut alienum aliquid infolitumve agat » vcl obftieperc pnrfismat » fed ea omala qualia funt , fummo ftudio *tt* animo complcâatur , obfcrvct , & conftanter re ipfa *tt* opère proiequatur.

Deinde quoque eadem autaritate requirimus, uc ad iynoduat noftram epifcopalem » in qua execucionis edtâum concludetur, dieconftituto, in B ecclefia noftra metropolitans, ceteris poftpofitis rebus omnibus » propentn animis conveniatis » quo poffitnus ia commune eonlulere ac difpkere ca omnia, que extirpandis erroribuserent oecef- farta , & ad rc&am divinorum officiorum admin ilitationem conducibilia. Inquftituri prrterea » q< cd etiam *commuait fslus* masimoperenoftu* lat, quid ad morum ornamenta » iplendoremque conferat· quid vitam emendet, ac nosdeni<)tie extra malevolorum reprehenfionem ponat . Quas quidem commoditates ac officiorum certiftima adjumenta fiqjpedirabit » *cum* redi cupidus in fynodum allatus aaimus , tum ipfa norma & obfervatio veterum canonum divinorumque feriptorum, quz facro Spiritus afflatu, quafi indice viam oftendent. Ac ne quis dicat fioi de hujus noftre fynodi, deque reformationis intimatione certi nihil conftitiflc, talique przrextu effugere fefperet: ideo in omnem ecclefia; ooftrs regionem & agrum tot reformationisextmpla fpargi curavimus, ut omnibus vobis a maximo ad minimum fufficere credamus. Quamobrem ad unum omnes ratione officii noftri appellamus > *Se* paterna caritate adhortamur, obfecumus* monemus, ut cum hanc religionis difciplinam divinitus Crfari infpiratam naftv fins, operam detis, ncrvofque omnes huc intendatis, et illi per vorrclpondeatur, ejuique tamquam fideles miaiftri in omnibus & fingulis articulis curam fummain hibaific videamini I Ne- D que impunitum erit ea quz hic jubentur , non pneftarc > aut ad illius preferiprum non explodeie in totum quidquid jam diu fevientibus diffenlionum rcmpeftttibus a catholica ecclefia alienum , lanitoque gregi noxium, atque huic reformationi contrarium fuerit inveâum . Si vero quifquam obtemperate noluerit aut obftiteiit , quo minus hac reformatio in opus producatur» ejus in futura fynodo indicia faciatis: ut aut noftra in talem auctoritas juxta canonum cenfuram animadvertat, aut adCzfarcam majeftarrm , uti injunâum eft omnibus , de hujufmodi pertinacia relatio fiat . Quamobrem unumquemque magno ac lecuro animo ad promulgandam reformationis doftrinatn procedere £ jubemus , quia certus modo luculenti» veritati* fcopus a Czfare eretas eft . Ad cujus couipe&um , nulla vi aut poteftate territi , una cum illis, quorum curam geritis, conniti debetis. Et hoc modo ad conftitutum diem in fynodo idonei comparcatis : in qua fane nos una cum vobis , juxta promulgationem harum literatim ad reformationis exceutionem erimus intenti, digna videlicet cxcellibus iftis, qui contra reformationem comtnifE font, & contumacibus remedia adhibituri. Porro in fidem *tefti- monium przmillorum, przientes noftras literas figtll· noftr· fublmpreff· fetlmus communlrl

Datam ex opido noftro Witllcb, dls trigefim· Otabrla anno 154t.

a mM"* CMBitIB IJ·*·

Cum ltaqoe *dios* vulflet, qui a reveraodiffimo patra ac domino domino Joanna arehiepifcopo Treverenfl principe eleaore lndltas etax ad celebrandam fyoodam, eomparnerwst nobi les dr reverendl patles ac domlnl arehldlacmU· abbates , prwpofiti » prolatl , archipsesbyteri » decanl , cetarique vocati, qui ornes flmol la batllkam majorem Trcverenfem proceflêrunt , *it* invocato ante omnla fpiritus fanâi auxilio, *te* officio divino perata » vicarias rcverepdlffiml ln pontificalibus , Nicolaus epifeopus Axotcnfis toti ordini ecdeflaftlco pmfenti (olea*· nltet benedixit , *tt* ad Deum preces direxit · quibus tranlaftis» ln mediam chori pregreflhs, prafentes ln fynodo pia*erudlta otatlosrehortatus cft » ut omnem operam fuam la ecclefla Treverenfi· reformationem (alutarem eoqferre dignentur.

roft boae dotar Pelargus prodiit , qui in eamdem fententiam reverendos patres ia fynodo congregatos copiofa oiatioac cohortatus cft.

Oraria *Netini Jt,florn thfhfi in Trtvcrnfi*

ÆGRE quidem, fed tamen parius fum m hoc tam celebri patrum conf.-ffu dicendi provinciam mihi mandari, quod publicam auâoritatem (qua eam ncceflitatem impofait) detre- &aac integium non fuerit, etiamG rerum Tue oratione traftaodarum » magnitudo * difficultas Eropemodum deterreat ab officio. Proinde cum anc tam ancipitem provinciam, *tc* gratificandi ftudio, * recolandi pudore fufeeptam, ulterio· deprecari non liceat » & tamen vettra expetationi rcfpondere nequeam , (non enim qualifcumque , fed gravis equidem pro gravitate rei exigitur oratio) precium opera m faâurum exiftimo > fi liberanda fidei meat » flexanlmum illum Spiritum czlii devocavero , mentes noftra» luminis lui radiis corufcet, oratloal vkn & energiam fuppeditet: denique in amorem torum , ad qua vos in hoc fynodali coafeffis cohortaturus fum , conia veftra exclret, extimnlet > rapiat, accendat, lnflammet, *tc* localeflseve faciat : quod ut facere dignetur, vos quoque flagrantibus votis ab ipfo conteudere convenit ›

Porro non ftat lententia , hsc oratione operam fumere colligendis , celebrandlfque virtutum vcftraram laudibus, quod *tc* dignitatibus, *tc* meritis veftrisforte conrenie.· Certa caufa, inquam , tota fere hac noftra oratio incumbit: magis exhortatio congruit , tametfi permulta funt, fateor» qua gratulationem fane *z* laudem merentur » cur boc unum commemorafle fatis habeo , quod in hoc odiofiffimo tumultu » ac formidanaa renovatione , varie tentati *te* polisti nulla ratione aut perfuafione paflicftis io deditionem hoftium, prodirorumque ecclefia *te fi*dei vos redigi, fed in caftris Chrifti, firmi, immoti, invicti, 8r ipfi conftitiftis, * fidel veftra concreditos, etiam eos qui forte vacillantes, ac ptopemodum perfuafi , jam defefturi videbantur in apoftafiam *tc* hetefin, in fide*officiocontinuiftis. Quod fi laude dignum cft, delectoribus ac profugis in totum abftinuifle, nullamque unquam cum ipfis hsbuifle confuetudinem u virtus cft, * vitam illorum & dogmata odifle cx animo; quibus vos laudibus ferendos ^fle fentiam » qui

nor

cmiisTt «h·· MSI SSwdbMM ad hvrttlcoram cadra defeceritis, ww etfe* pro defendenda ecclefi*dignitate, tC fortunaram tC capitis «tsqqtse periculum for. met neglexeritis, do* Cctlkct fuperioribet aliqoot IMH foratos hoftis per Trevericos agro* graflànu, te religionem labcfa&arc , fc fidem etiam refera* expugnare, neflradis aofibos fibi fompflt I Verua* calmvero , cam ego vcftram basse la fide conflantia* » csbfirosatam pertinaclam » ac flogularem animl fortitudinem vobis coogratolor , laedo quidem vos, fed io iranienne, tt tamquam aliud agens, hoc nimirum, ot megb megiique vos Incitem te cohorter ad lfeiufmodl vlrlatum ftudla , haud ignaras ejus irnteoti», quam extera* fapienti* audor quids* extulit, virtute* laudatam creiccre, glollaxaque immenfum calcar habere . MaAi igitur hac conflantia virtute efte , viii patres ac domini , tt ad quod Paulus quoque cohortater, , M ftatt ia fiJ· , gr^tU Dri tfftcari ctit , per qoarn tc Îalutem vos confçcuturos efle fperstis , neque ab ea ulla hxrcticprum perfuanone divelli vos pstiamini. Hoc enim psAo perpetuam 8r nunquam intermorituram nominis vcftri memoriam comparabilis t itno vero partam jam comparatamque , tam infigni irodaroque facinore , etiam atque etiam conrmabitis.

Eft vero aliud, viti patres ac domini, quod in vobis dtlidcrem , quod unum moneo , hortor , oro, obfccro, omni denique Audio a vobis contendo ac flagito ! Quatnobrem peto ut pro humanitate vcftra, tc admonentem firobtenantem me «quis benignifquc animis audiatis. Rem namque juftam, honeftam, Se reipublicr nuam maxime profuturam, oratum vos huc venio: nifi forte non lit juftum & utile , inftaurare bonarum iacrarumque literarum ftudia , aut non es honefto publicam ecclefi* luftrarc difeiElina* , ant forte eft aliud Chriftianu reipulk« magis ncceflarium tc utile . f^tiod fi cqoua It bonum ac ooftulare jam intclligitis, impetrem obfecro. Ideo enim ca de re, etiam atque etiam admonendos atque obteftandos vos effis duxi, quod hunc unum coaAc lynoJi icone* ac finem effis videam, ni fallar, ut &obliterata diu res literaria rxftttuatur, ac repurgetur diiciplina ftatus ccclefiaftici : quod ut fiat, luculenta nceeflnas vos monet urgetque

Ut enim negledis agris filix noxiumque id genus germen innafeitur , ita negîcâis fcholis, ingenii inquam A' animi cultura, immane d<âu, Jiuanra, quamque venenata errorum, hrrefeon, candalorom, offenfionumque sitania lufque deque ia agro dominico fuppullulent, non line incredibili ecclefi» malo te incommodo . Quantis enim boneJefu tenrbris, quam horrenda caligine obruta tc obduâa videmus propetnodum omnia? Quis non deploret ftudiorum puritatem, a multi* jam inde annis nedum negltâam , etiam contaminatam , labefaâatam , condenfatifque tenebris obumbratam ? Arte* , philofophiain , divinaiqtM liicras non fatis pro dignitate tradatas , qu* reâius traâatai multum profeâo atsulifltnt luminis , plusreligiof* , minimequè fu. «at* pietatis ? Quid diflimulamus ? quin, quod omnium veriffimum fatemur ? an non collarfs ac prope extioâis fcholis , magnum vulnusChriftianaaccepit leipublica ?Quid ita, inquis?dicam in genere, fiquidem libera eft iy nodus: In fcholis docenturbonarlitcr*A- artes, quasGrzci «xaS». «l·« νοφηî , nos liberales. Literatum ftudii ad phifofophiam , tum naturalem , tum moralem, viam demunt. Porro ut rerum nator* cognitio viam munit ad profcflionem medicam, itamorum difciplin* non parum adminiculantur tc theologia , & juriiprudcntia : ex qua nimirum jus , five facrum , five profanum , ortum efle cxillimant. Quia jam non videt, quantum iradur cx fcholarum fctninariis ad rempublicam rediit , five ad bonam corporum habitudinem, conftitutionemque ioftaurandam , alendam, te confirmandam , live rcfpublicas reâe te ordine gerenda* 8c admieiftrandas , five ad vitam pie ac religiofe inftituendam A' componendam ? Contra ncglcfti» literarum & philosophie Hudii* , qualis , amabo * poffit efle doCtrina in (empli»? qud lani judicii? quid opis apud medico» ? quid confilii aut patrocinii apud eo» qui juri» profitentur peritiam ? Verum efle quod dico , res ipla clamat , tc rerum eventu» confirmat. Nufquam fere non defiderantur ar. tium , honoratiorumque facultatum profdlores. In republic* quidem experti medici , prudente» jurcconfulti: in cathcdi* te publico luggeltu , eximii & candide doéti theologi : m templis, pallores, in fcholis, probe inftrudi & eruditi preccptorc» . Unde qusefo ? negleâ» lunt fcholc , a quibus complures anno» exulalunt cum liberalia ftudia , tum vero (anôiffima ilia , ampliffimaque divinarum literarum diiciplina : recepta eft in fchola», te aliquamdiu obtinuit ipinofa , fenticoia , frigida, jejuna , ac nitnis quam infelix illa tum philofophi* tum theologis traitatio, eis nimirum in utramvis auiem dormientibus, altumque ftertentibus , quorum advigilate aut infpicere intererat · Animadvcrfum eft tandem, Romanorum imperatori domino noftro clementiffimo nefcio quibus fuggerentibus , cum (ludiorum antique religionis negleâum , principem cauiam elle quatnobrem tot hodie malis premitur, angitur , & affligitur ccclclia ab hareticis : nec iurdo narrata eft fabula , fimul enim ut refeivit rem ita habere, fimul uervos omnes intendit, ftrenuamque navavit operam, ut poftliminio ad nos redeant honefta tc literarum A pietatis ftudia . Certe non poterat melioribus coniiliis ac rationibus fuccurfum elfe afHifti» ac pene dcploiatis rebus ecclefir, quam inftauratione publicorum (ludiorum , te reformatione collapfi ftatus ccdefiaftici . Atque utinatn ego iincerum › ardentem , reftique ac pietatis amantem illius animum tam digne poflim vobis catione commendare, quam nunquam fatis pro dignitate poteftcelebrari. Felicibus illiuscapris agedum, viri patres ac domini, favete omnes, non utioque modo, quod ajunt , pollice, fed toto quoque apertoque pcâore . Sed ad rem . Hoc fateamur omnes opoitct › nulla re atque opus elle ccckfiT, in lias quas vid.emin anguftias connaît» , ac liberaliori etuditionc , qua tuffragante, luppctiafquc fetente, facile A' libertatem fuam Se piioietn dignitatis ac glori* iplendorem amplitudincmquc vindicavciit. Qurcauia, finoneft A· alia, vel iola hortari excitare nos debet, ut iumnu aninioiutn contentione, liberalia expetamus & sevocemus litcranim ftudia : quod utinarn ca res omnes cs .equo haberet lolicitos . Vetcor enim, v.t ca cura tanto minus tangat aliquos, quanto magis ftudent rebus A' a literis Sc a religione alienis; venationibus, inquam, aucupiis, aleae , ventri denique ac Veneri , ut ml aliud dicam. Hi hoc durius objurgandi funt, quod cumplcrique ipli impendio indorf^i ac barbari lunt, culpandæ denique ignoranti*^ tenebris

’¡^nno’ CHRISTS m».

AMN caim ·>♦*.

bris infufeati» opprcfla, extin&a, ac deleta cupiant ctiam (aerarum litcrarum ftudia, frenate» hac ratione» fuim quoque mCcitiam facilius latere poffc» fatis «fie rati > ft oomen ac dignitatem luam tueantur otiofis titulis · Habetis priorem orationis partem.

Venio nunc ad religionis ac difciplins èccleliaftic* repurgationem : quam vero cupiam vens» fiacenp, miniaCqae luperftitiofo religionis formam dc imaginem, non jam literis in tabulis aut membranis deformatam circumferri, veram cordibus veftris inferiptam, imprrffam,

mandam ceteris, cx qua alti viva virtutum fimulacra exprimant; ad quam item vitam fuam exigant, quamque imitentur. Quemadmodum cnips permagni refert, rede feculve difcipulos preceptor doceat, ita plurimum intertft, bene •a male vivat, qui vita aliorum fingenda ac formanda fufeepit provinciam. Ita «nim five natura, five moribus comparatum eft, ut non tam facile verba ejus, cui fe totum quis credidit» quam fada nmulari contendat. Quo fit, ut fi ii qui przfunt, perperam agant, nant ipfis fubditi quam limillitni, ut nihil hoc Gregorian© verbo verius fit, quo ait : Gregem confequenter ferri in prxeeps, fi per przruota vitiorum gradiatur pallor. Quale autem eft, obfecro, fi ii, quorum refert, errantes ft delinquentes corrigere, objurgare, coercere, atque omnino continere in officio, fint ipfi omnium corruptiflimi moribus? Qua etiam honte, qua libertate alios reprehendent, h iifdctn aut gravioribus forte vitiis funt ipfi obnoxii? Quiiquc fecum ipfe reputet, quanto pudore fui norai.iis delinquant fubditi, dum ad ipfius exemplum alius ludat aleam, alius ebrietati ac crapulz eft dedirus, alius foedis voluptatibus dat operem, alii alia pro fua quifque libidine delifjnant. Meminerit proinde quifque vocationis uz, ft hoc effe ftudeat quoa dicitur, quodque audit ! Pofuit vos Deus in · ecclefiam, alios epifeopo*, alios doftores, alios evangeliftas feu pradicatoies, alios paftorcs & diipenfatores tnyfterii vcibi, difpcnfatore? multiformis gratia Dei. Magnifici tituli, & quos blande compellati, facile agnofciti? . Atque utinam vere agnofeatis omnes. Hi enim non tam dignitatis Îuam officii veftri vos admonent, fi lapitis. .n vero fufque deque habetis, (edere ad ecclefiarum gubernacula, regere ac pafcete gregem Chrifti, quem tanti ipfe fecit, ut ei redimendo fanguinem ft (udaverit & foderit, fi non etiam (anguine fleverit? Quod fi magni hex vobisfunt, quin, amabo, probe, ut convenit, refpondere caretis vocationum veftrarum titulis? HemPelarge, dicet aliquis, extra chorum faltas. Minime gentium, cohortator fum, non objurgator-, liquident rogo, hortor, moneo, idque amanter, quifque ur fuo fongatur munere, ft clavum reftum, quod dicitur, teneat. Quod fi me inbortantemagre forte auditis, Petrum quzfo audite etiam obfccrantcm, ft amplifiions pramiis invitantem, un commiffum g'crctn exemplo etiam, nedum verbo pafcatis. Recito vero^ pontificis·' Trwlyr/rss *ia* v».

m* *, gftgfm Clnifii, tara»» tUint baitarn aw ttafli, fti vaieatti :* non *ttnfii turri graria, ftl fruftnfa aaiuta : Htfut rea taerttUm advtrjat citrum, fed fic at fitit exemplaria gregi» :* CZ' riMM *apparuerit princtpt pafarum, perci, fietit imatarce/figilem attrua gltria ctnnam.* Cer-

A te vel hinc colliqucfcit * non fatis A eam» modo paflori ad populum c fuggaftu agere» nifi ft vita feu coaverfatioae ftudear allornm animis certam morum formam imprimere: kk que noq ncceffitate, aut religione oCdi » orque quaftos gratia » fed paterno flaccroquc aft'eâu.

ANNO CMBttTt «M*·

Porto» ut Pctras occkflaram prefldes, typos feu formas faftos dfe dicit greg*dominici, Ita eofdem ipic Urvator falcon terna e& dicit» lucemque mundi» opinor » ut non uno tantam nomme de officio fuo illos commonefaciat.

Veram cum hoc noa folum apoftolia diâum fit, fed omnibus quorum iatereft jufto elevo defignatas gubernare ecckfias : vcftrm qooqoe B cura ac laboris erit » fana doârlna » ulfa ae mordaci reprcbcafione » honefta etiam vit· exemplis» lusos animos» velut fale perfricare, urere, ft rcftringere, ne in vitiorum putredinem diffluant, perpetuofque vermes frargant. Sic irem ignoranti* esrosumque teftcbci* offisfas infufcarafque hominum iuufttare mentes, ut ft ipft eadem luce potiantur io Dei gloriam. Inde enim falvator poftquam dixit» non «fle cx more hominum» ut accenfam lucernam fobtus modium ponant, fed fuper candelabrum » ut luceat omnibus in domo exiftentibus. continenter fubjunxit : *Sic lateat* /■< *mefira*rreraas bowmiius, ur Tidriurr eprrs txjlne fare, *flerificeat Ttirt»* vrjfraw reAgl**.

C Si his qui in Chriftianifmo via tertias tenent, apoftolus praeipit, ut vita, converfatione ac moribus, ceu luminaris in edito pofita lnceant in medio nationis prava ac perverf·, fi quem forte e tenebris in lucem vindicent : quid noa his qui primas tenent in cccleflis, faciendum eft, in veritatis lucem revocandis» enantibus! Hdc enim qui fedolo praftant ft candide, magnum profeâo merentur operaprecium : nam & Daniel vaticinatur eos qui ft doâi ipfi luerint, ft alios ad piftitiamfinxerint, ceu fplendorem firmamenti, ft quafi ftellas perpetuum aternumque fu!furos. Et ipfe fervator eum vere mijrmim vocatum iri ait in regno Casiorum, qui juftitia pracepta ft ipfo» fecerit, ft alfoe D edocuerit. Contra, cum minimum fore in regno, qui vel unum & minimis etiam mandatis io! verit, aut folvendum efle docuerit. Nihil vero minus cortrenit, quam vel fal fatuum fieri ac defipere, vel lucemfenebrofam *effe.* Quorum hoc quidem tum denique fit, cum il, quorum eft fapientiam in alios transfundere, & quafi de fuo lumine lumen in aliorum mentibus accendere, pemiciofe ft ipG enant, ft alios io errorem adducunt. Illud autem tunc fit, cum ii quorum refert fermone gratia felito, probatsqa* vita exemplo aliorum condire mores, luxofqoe folidare animos, aot non loiide doceat, fed ftulti ipfi cum fint, fatua, ut lfaias ait» loquuntur, aut non ita ut loquunE tur, vivunt: quo fit, ut dodrinaillorum defipiat, adeoque conculcetur, defpiciatur, rejiciaturque ab nominibus, ut hic quoque locum habeat Gregorianum illud : Cujus vita defpicitur, reftat ut ejus pradtralio contemnatur. Prius illud dodorum ac paftorum genus Jeremias fubinde traxat, in prophetis mendaeu loquentibus, quibus nihil vanius effe poflit aut tenebrofius.' rofterius vero ipfe (creator in Pharifris notat, aut mandata hominum docentibus, aut alios, ut ad praferiptum Mofaic* legis viverent, urgentibus, cum diverfrmipfifacerent. Qua quidem requid, iambo, cogitari

*~AKWO' OHKISTI **1**. **, ruaw* ipfa m Hie noa meliori» note feat , qui ha« noftra quoqac scate aliud focis docent › aliud ipfi doou agunt.

Prodicant Chriftum iα deferto jejunantem» vivunt Epicurum fplendide in hortis cenantem : aliis jejunia commendant , ipfi Bacchanalia vivunt . Tales apoftolus graphice fuis coloribus alibi eaprimit atque objurgat durius i ut (ciens interim ac prudens praetereaum objutgacricem illam expoftulationem

4». F Sed his valere juÆs » ad figuram orationis redeam : dt quantum poflitm » vos omnes» venerandi **patres ae** domini» hortor, moneo » rogo , & obteftor : Agedum fovete rectioribus ftudiis : caque poftliminio redeuntia obviis , quod ajunt » ulnis excipite , Inique inftaurandis totum adjicite animum , Huc ftudium , curam , cogitationes , conlilia , operam , conatum , auiftoiitatcm omnem, denique Ar fortunas vcftras » quantum res fert, conferte ·

Qnod Ii quid forte & in teligionis Audio ncgkftum eft , curet pro fe quilque emendatioris vita: ufura farcire, aut antearti temporis negligentiam compenfare Facietis autem omnino, nili forte fi quis eft, qui nullam vcl communis reipubiic* Chriftian*, vcl dignitatis cccieiiaftic* , vcl piopri* (alutis rationem habendam efle putet : quod mihi quidem de vobis dicere religio fit.

Attamen cogitet quifquc in eadem , quod dicitur , navi nos omnes elle , commune efle, periculum : 'nondum enim proh dii immortales! cx tantis malis emetlimus . Jadatur adhuc fluiftibus ventifque concutitur Petii navicula : quare fedulo advigilandum · Cum primis vero orandus eft Chrntus , ut ventos ipfe incrcpet, procellis imperet , hanc rerum tempeftatem in tranquillitatem vertat , ac ftuduanttm naviculam in portum vindicet i Ecclefiam honeftis literanim , tum veio religionis ftudiis, pracipuis ubique vita ornamentis , exornet , foveat, alat,, conlervct , ac tueatur ad laudem & gloriam nominis lui ianâi, & m («Alla bencuidi , Arnen.

Poftquam igitur dodor Pelargus orandi finem fetiflet , celebri atque decenti pvoceflione , ex majoris eccieli» choro , ad vicinum adeoque contiguum beat* virginis templum itum eft: in quo cum ordine patres confcdiflent , revereidiflimiis Trevcrenli» dominus fequenti verborum forma per etnndcm fuum vicarium omnes compella, i julht.

Summam traflanjaram rtraia frapofitit.

TAMETSI, re.ercndi, generoli , nobiles, allique patres venerabiles in Chrifto carifflimi, reverendiftimus dominus nofter, ob veftrum omnium confpcâum , atque parendi alacritatem , qui ut membra capiti morigera , ad prrfentem fynodum libenter quoque adeftis , plurimum tibi gratuletur: tamen quia corporum rcprrfentatione tantum, atque perfonatum intuitu, animorum abdita haudquaquam pateicunt, idcirco in primts ad hujus negotii tractationem Su* modo in manibus eft, plurimum icfcrre eximavit lua paternitas, ii pia atque libera ,ck~ raque confcÆone fateamini, utrum vos noa modo «quo animo laturi fitis illius reverendiffimam paternitatem veftris moribus, fi quos veftra parum dignos vocatione forte pcrfpcxerit, juxta reformationis normae , ac pium ejus in vos omnes aftcâum confulere volentem: verum etiam eum animam mentemque huc intuleritis» ut pcrfiiaium vobis fit , hanc Caufam , de qua itnpncfeatiarum agitur , ex «quo omnibus elle communem : liquidera omnes deliquimus , cuiΩοβ admifimus» cur paulo ante aâa «tate im- itn malorum colluviem in noftra» omnium cervices vidimus conftillafle, quam Dei benignitas alio derivabit, reddita nobis ampfo tranquillius vivendi refpiratione. Quamobrem fi omnes affodii eftis, ut quidem efle debetis, utcumreverendilfima illius paternitate, ereâo in religionem animo, five tollatis, ut ajunt, lignis, feu privata quifque vi atque virtute, juxta officium fibi commiflum , in primis contra haereticos atque pravas illorum dodrinas, vobis bellum fufcipiendum efle putetis. Deinde ii de propriis moribus turpitudinem, fi funt infodi, tollendam, fi ruptam eccieli* unionem refarciendam , integramque tutandam vobis exiftimabitis, li denique omnium rerum agendarum ordinem inftruendi fubditos veibam rationem habendam ftatuendamque, tum ex reformationis forma , tum ex pradiais fynodi decretis , firmiter indubitanterque animum induxiftis, idque alta voce prrdicaveritis, jam opportunum reverendiflima illius paternitas judicat , ad reliqua qua: ex u(u erunt prefenti iynodo, ttanfiie, eaque quam poterit maximo cum fnttftu abfolvere·

αvμ6~ CHUSTI »»<·♦

His auditis , hilari & l*to vultu patres refponderunt , libi nihil elfe prius aut magis in votis , quam ifta omnia que in reformatione continentur , tum ea qu* per fynodum omnium fuftragiis forent decernenda , verbo & opere exequi , atque , ft vel vit» periculum obftet » etiam praftare.

Poftquam autem hanc patrum ceterorutnque expedatam juxta & piam reiponfionem reverendi(fimus gratiofe accepiflet, collaudari primum per vicarium fuum , deinde gratias patribus agi & ceteris omnibus jullit, eo quod & prompte.denuntiationi paruiflent, & res fertas, fanâasac falutares, non ut bona mortalium pars per ignorantiam rejicerent, fed obviis ulnis ac totoneiftore in univerium reciperent atque cotnpleaerentur.

Adjecit etiam fuffraganeus , non fine divina benignitate factum efle credi oportere , quod poft tot praclariilimarum regionum concufliones » poft tantas temploium «diumque infignium , atque monaftei iorum ruinas, quibus civitatum ptovinciarumque ornamenta & decus continentur, poft tot teligionis mifcrandasftrages, Trcvereniit ecclefia bonorum p ecibus & fanditnonia, patrum cura , paftorum excubiis , veterem & ab apoftolis pene traditam formam ad hrc ufque tempora inviolabiliter retinuinet. Quam icm acceptam ferre hortabatur divinae miicricordra , qu» in maxima prophetarum inopia, cum unus tantum fuperefle videretur, fibi feptem millia tnorum cultorum refervaverat , qui genua ad idolum Baal non flexerant. Itaque poftquam Dei favorem, gratiam, atque clementiam jugi'ci impiorandam admonutflet, atque jam omnia qu* ad decretorum rogationem , patntmque luftragia colligenda pertinerent, contuliflct, placuit teverendiflimo, ut iterum a prandio conveniretur, atque a patribu. decreta dc publicis criminibus rele-.

'4' '°

ΛHN CHJUSTI >»««.

relegerentar, leâaqtie ac diligenti car* examina- A ta, poftero die a<f univerfum Sytfbdi confeflum referrentur, acpatrum atteftationerecepta in fynodo (ab illius paternitatis fuflraganeo in metropolitan* cede hr choro publicarentur > fiepoftremum hujus fynodi aftis inlererentur'. Quod quidem justa archiepifcopi nollti iententiam fadum eft · Hic reverendiffimus dominus attendens, quod a capite, ut eo facilius ad membra deleniatur, omnis emendatio vite fit inchoanda · fh humiliter fubmittic reformationi > oratione Ut (equitur :

Cum animo reputaret, non fatis efle rede vivendi formam aliis prricribere, nifi ille ipfc qui leges didaret, fui ipfius parem vel majorem etiam rationem habuiffe videietur : A quia omni vitio B carere angelicum magis quam humanum arbitrabatur, & alios quoque in alienis peccatis vel oculatiores efle vel feveriores judices, tum nos etiam indulgentia, qua noftra extenuamus, plerumque impediri : ideo reverendiflima ejus gratia haudquaquam committendum libi putat, ne, dum aliorum moribus opportuna confuluiflet, ipfc ii bi in propriis tollendis erroribus videretur defuifle. Quare unumquemque qui huic cclebii ly nodo aliquid confilio & prudentia attulerunt, per fraternam caritatem obfecrarc Iht.iit, imo & nunc obteflatur, ut libertate in fe monendi ■tatur, & candide vitium, fi quod fortaffh humano criore ad archiepifeopatus fafligium ab ipfius gratia fit allatum, ut majorum contuctu- C dine traditum, in apertum proferant, quo ialutari fubindicatione rcfecctur, aut opportuna ratione retexatur Nam eo prorfus affcdu luatn paternitatem ad publicam fynodum dcfcendifle non dubitarent, ut nihilo fegnius propris Illutis, cujus cura maxitnopere ageretur, quam illorum qui noxiis erroribus bonorum oculos perftringerent, rationem confiliumquc eflet habiturus. Ita demum fieri pofle ratus, ut capite repurgato, membra facilius ad ianitatem reftaurentur j deinde quoque univerfi, probi exemplo prxfidis excitati, feipfos excuterent, &· quod a Caelaris, imo ipforum veterum toties recufis reformationibus diffidens, peregrinum atque abfontttn in ie quifque deprehendiflet, D non expeôataulterijs exeeutionis medela, ipfatn turpitudinem abominatus, aut divino denique judicio permotus, cupide repudiaret. Quamobrem u quid per incuriam aut focordiam fuiffet omiflum, fi quid publiez utilitatis, privati Commodi gratia occultatum, Ii quid illicitis exaâtonibus a fubditis, qui propria vita funt illius grati* cariores, effet extortum fi pupilli, viduz A' innocentes, ab officialibus utriufque conditionis per vim opprelli : poftremutn, fi pro juilititia tyrannis dominaretur, id quidquid effet, quod ad fuam quidem paternitatem fpe* dare videretur, candide, ut precata eft, a patribus admonita ejus gratia, quam poliet maxime, & cito & diligenter emendare velle pro- E mittit : potiflimnm, cum non dubitet » ic eo nomine apud Deum, cujus vicarius eft, gratiam inire, & reipublic* fuz commodis cum pace tranquillitateque confulcre pofle

firriti».

Huic tam piz petitioni, a fynodrftatibus, *Se* in primis a reverendis abbatibus, deinde a metropolitan* Treverenfis ecclefi* dominis canonicis refponfum eft, nihilfe repente poflc, quod geverendiflimam gratiam tuam dedeceret, aut in

fdminiftranda publica re, tamquam grasc « damnolum offenderet ' fed hortari omnes, ur eum quem ipfe ftatim gubernationis curium portu inftituiflet, ad filcimam ufque melam in defeffus teneret : fpem maximam patribus inveâam effe, fub tanta przfidis^boaitate, omnibus beate vivendi lumma/n occafionetn firmamque propofitam effe : collegiate autem 8r fecundari* ecclefi*, qnia gravari (e contributionum inequalitate, qu* ad fubfidia impolit* dudum fuerunt, fentirent, humiliter fuppheaverunt, ot utriufqne ftatus cenfu valde inzquali conliderato, pro collegiorum tenuitate atque ubertate cenfercntur, Ar reverendiflima 'illius patetni^aT' eorumdem collegiorum, ac reliqui cleii ecclcfiafticam libertatem, ut ccepiflet, tueri dignaretur. Hoc equidem ie, quoad fieri poflct, curaturam per dominum fuffragaoeum illius gratia benigne promifit ·

ANNO CHA1ST1

Snlrmiffto fufriiinti

Obi autem reverendiffimus dominus patrum de ic iententiam cognoviiiet, reverendus dominus liiflraganeus Qu*, inquit, pontificalia m ineris lunt, ipfum reverendiflimum. dominum I revereniem propriis humeris fubire quidem xquum effet, nec dignitate inferioribus (anitum officium committere : verum qui* diftrahunt non pauca, atque fubinde recenter emergentia hinc inde archiepifeopatus negotia, juftiflima de caufa ad me tamquam fidelem fuffraganeum ejufmodi ecclefi* minifteria pro fu* voluntatis judicio traduxit Et quoniam fanda munia fub tribus infignibus virtute ptcfulibus continuavi, a me nunc porro adminiftranda, ideo non fine pudore aliter agcie licet, quam officit mei ratio depofeit, ut videlicet fandum dr inculpatum in omnibus me przftem, virtutumque exemplar aliquod tadus, czteris eccleliafticis vnis pietatis facem accendam. Idcirco obnixe vos, patres reverendos oro, ut veftro reverendiffimum dominum, noftrum indicio, benigne de omnibus, qu* officio noftro dedecori effequeant» admoneatis, quo deinde me paternitatis illius reformatione corredo, provincia mea omnibus utilis ac falutaris effe queat

Ad h*c tum patres uno ore refponderuot, fuffraganeum fub prioribus memoria dignis prefulibus officio liberaliser fundum fuiffe, nihilque aliud aceuiatione dignum reperiri, quam quod conferendis ordinibus in jure ftatutas infinuationet, vel prorogando, vel antevertendo turbaffet : fed extemplo illius rei veraees, cur ita neceflitate compulfus feciffet, caufascum adduxiflet, patres in omnibus purgatum habucte.

Ac deinde ftatim reverendiffimus dominus per luutn futfi jganeum, reverendos dominos abbates., abolque profeflionc dignitateque eximios, fimili examinatione percurrendos innuit.

CHiurri !«

EDICTA SYNODI

prxfideotc reverendillimo in Chrifto patre dcampliflimo principe, CTc.

PRÆFAt5o.

B»

Jmswj *Dei grutiu urtbitfifetfut Trtvitrtufit fuieri* l^MsauM *kuferii ftr (jtllu»* *V* rrgaa·» *AnUttufi urcbkuucelkiriut ut Trwtft ritütr, uurinrfii 0* fiùfulit* yMoramrewyiii ra«, xariedra/ù *uoftru*, *V ctlitiiuturuet fk~ rtbiuliuikfut eeeltfiuruut, ubbutibut, fritribut, fruftfirit, JtiMui, ef>4iu rurulAut iivi. utruutrtiitribut*, rorari/, <JT M» *eurutit, uliif. UUt eetltfitftitit ftrfutis, eivifttii CF tlitectfit ut- /kuTrevtrtufitt fuluttio iutlomiut·*

CUm olim Chriftum in carne?ambulantem, te verbum Dei feminantem te veritatem appellafle non ignoremus, certo perfuadendum nobis omnibus erit, per ipfiflimam illam veritatem nos falli minime pone, cum ejus prefentia nos quotquot in hoc ccrtu facro ad evangclixandum bona & exterminandum mala competent, Spiritus fuichrifmatc illuminatura fit · Ait namque : *Ubi Ju» vel trtt iu utiuiut uut* ropipft *fuut, iu* medie *tfruut fuut*, Huic ideo veritati, C tanquam lacte ancone innixi, non modo Caeculo noftro, licet turbulentiflimo, fed te pofteritati Confulere volentes, quxdatnpudenda atque foeda, neque ullo modo ferenda in clero flagitia, ut cft concubinatus, fcortatio, te fitnilia : de quibus ordine inquiretur, fynodico hoc decreto inledari, calligare, deniquecxlcindcre, fecundum inveâat olim canonica» fanâione», fevere ftatuimus, mandamus, atque per prefentes decernimus. Deinde refradanos atque pertinaces, prxfente», (eu futuros, canonum cenfuris te reformationis pana, fynodi audoritate freti, juxta delidorutn genera, magnitudinem, atque foeditatem, coercendos atque puniendos demandamus. Ita enim legum te canonum feveritatem veriti, admiflbrum pœaitentia perada, Deum timere & amare, te ab iniquitate feie avertentes, honcfta vivendi exempla effe confucfcent. Ceterum quando ingluvies, vinique intemperantia, non paucos obnoxios habet atque deledat, quo vitio cum omnei, tum clericali ordine initiati,] Deum graviter oflendunt, ideo nobis tc fande fynodo vilum eft, huic turpitudini ante omnia, utpore multorum malorum fonti, medelam adhibere.

Dt tltrittruut tumultutiu.

Porro ebrietas, ut palam eft, in(ignium flagitiorum incitatrix ac fcaturigo, qux in cotneflationibut te conventiculis dominatur, ecclcfiafticum gradum fumma cum turpitudine paflim infamavit. Quod perpendens reverendiflimus dominus nofter, quam tetrum te abominabile fit, cum in profani», tum in facerdotibus vitium, quamque periculofum, rixis nimirum, crdibus atque vulneribus fcatens, quod confclfionum arcana fepeeffutit, judicium, mentemque pervertit, in quafcutnque denique libidines, pecudis inftar ratione privatum impellit atque exagi- a tit : ideo huic foeditati deditos eccleGarûm miniBros i rcverendiffima illius paternitas una cum prxfenti fynodo, ab ofliciis, curi», & ecclefi* muneribus removendo» decernit · Quid enim inhoneftius, quam vino aflidoe madido» ejuftnodi belluonÀ animarum çune prceffe, de quibus Propheta dicit : *Vu ftttrhti*, CT *frçfbetu ft* tkrittttt trruuri, tT uuuj*N4« *jud/r/aas uffkieuti*. Formidabilem namque in eos ftatuit pçnaaq evangelica tuba » nifi Jpelc propheta monente .fleverint atque ulùlaverint, ei inopinato dividcndi.a fobriis, ut cum hypocritis exitii «tertivoue damnationis partem fortiantur. Quare ad lobrietatem, cum omnes tum prccipue ecclefi· fervo», otii luminaris moridi te fal terre B funt, una cam Paulo reverendillima illius pater? nitas inhortatur, utque tumulentiam, in'qua luxus eft › devitent, obnixe precatur. Ceterum qui turpiter illi vitio indulgent immorigeri, ab ofliciis te beneficiis, ut didunrcft, eccleliaftica cenfura, te lynodi audoritate primum lufpendit ·, deinde G etiam impudenter deteftande confuetudini, te dictu pariter ac vifu foediffime, ulterius inhsferint, omnibus honorum gradibus exutos, ad quadrupedum fortem, qur natura prona atque ventri obedientia finxit, majoribus fuppliciis affeitos, ftatuit abjiciendos.

anno CHRISU

Dt evrimulnt ttueubiuutu.

I I.

Huic vero alia fuccedit, te pene gravior offenfionis macula, illicitus facerdotum & diaconorum concubinatus : qui quantum jam inde ab initio apud omnes fidei catholicae cultores, confecratis hominibus peperit invidia atque caniciverit odii, vix dicipoteft. Audemus tamen ingenue fateri nullam aliam labetft ebrietate tc concubinatu vulgi oculos acerbius oftendifle, majoremque cauiam dedifie fxviendi ac murmurandi contra ccclefic ftatus. At etiam illud negari non poteft, quod preter evidentia facraruin litterarum teftimonia, prrter canonum D ubique caftitnoniam initiatis inculcantium decreta, ctiàtti ipfa ratio quodam modo loqiiitur, ecclefiafticum hominem, qui divinis legibus fefe te animarum faluti obftrinxit, caftitatcmfedari oportere · Quomodo enim alias, juxta Pauli aamonitionem, prsftari pollemus, utadhsreatnusdominoabfqueullxdiftraâione? Cum enim corpus noftrum templum fit habitantis in nobis Spititus fanâi, quem habemus a Deo, tc noftri negamur elle juris, qua ratione fiep poteft, ut tine Dei injuria in alterius redigamur poteftatem. Siquidem ctiam maritusjproprii corpdri» jus non habet, fed uxor. Quid igitur juris nunc Spiritum fanftum in ecclefi* lcrvishabere dicemus, qui corpus fuum, fcorti E per illeccbrofum concubitum fecerint membrum? Hxc nimirum folicite penficulantes, vifum fuit nobis ac toti fynodo, non obftante priori contra concubinario» mandato a nobis emiflo, de integro admonere, ac illos per Chriftum rofarc, ut qui hadenus caftitatis vota non vioaverunt, ftudeant ad ultimum ulque terminum vite, incomparabile bonum ne amittant : memores, quod aguum immaculatum quocumque ierit, comitabuntur.

Crtetum quicumqne camis imperio, quo nihil poteft hujufmodi accidere indignius, vinci fe palb funt, confpurcatifque per exofamDeoimpudi-

'Amk> QNiam Mas* pedfritiam membris, h contumeliam (actonun myflerioru· abuti nou verentur, Ulis nimirum aba&isejaimodi iaoMuincntia latrinis, pic coufalimos i quoniam Dens benignue tc msfericors eft] nt iccuodum-hujus (anoifluhp fynodi decretu· , fe ad integritatem totos convert tant , poruiteant , culpam dcpreceurar , errom fui fcniam apud Dcnm le Domines confectstart.

/Mp/areranu»

III.

Qpândo tamen hac peftis, nt vertfimile eft, quosdam adeo pervafit, ac ita.in totum labefecit, « perquam exigua fpes fit a fornicationis nuculis, vc! diuturnitate temporis, ve^teverendiffimi gratia, tamquam mitiori mrfiema elui poffc : aa illos igiturprimum diviadFvmdiâ· meta, deinde (ynodi hujus cenfara^. ejus paternitas decernit, utfimul atque hujoSmbdi in libidinis cceno volitari deprehendentur , illico mandati ■contra concubinartos editi vigore, omnibus ecelefiabonis (polientur : fcorta vero, aut de impura confaetudine , iliorum nomine fuipc&a , Jongiffime ab irretitorum milcreque captorum aedibus, iynodi virtute fimaque reverendiffimi auâoritate, pellantur.

Dt mettiiau λΛ fetmtet rtiirt ·vlentAtu.

IV.

Si qua vero abjeâaratn, fi res ita fert, in eadem parocnia , in qua mioiftro altaris agg lutinata fuit, hereditariam domum habeat, ca ne ob decreti vigorem privata animum deipondeat, dtaddefpexatioaem adigatur , reverendiffimus nofter una cum iynodi ao&oritate permittit , ut ad faos parentes commigret , tc de priore converfationc peeniteat , omnemque antcaftn vite infamiam , confiant» pudicitia ia poftremum fervata abftergat.

Dt rtldt»t&en .

V.

Pono fi qui aut ea qua di&um eft caufa remanentes, aut extra parochiam relegatas, concubinarir evidentibus indiciis &fide dignis teftimoniis clam feu pulam revififle , adiifieque conviâi fuerint, illos communi aoftra 4 lynodi fententia, ipfo faâo · ab officiis tc beneficiis cecidifle, tc Isidem privatos efle decernimus -. Piavaricatriccsvero, ut canes ad vomitum reverfas ^digott^^ cenfaris extra hereditarias sedes exteruunandaa ·dicimus.

Dffortileth ftetriteifoi , CT *liûit .*

VL

Qui vero auguria le fortes tra&ant five (acri five profani, aut divinationibus *te* incantamentis vacant, quibus (ane ftodiis Dei cultus deferitor, *tc* ad Dumonum fallarfiumque (pirituum praftigias confagitur , illos quotquot officiales attenta inveftigationedeprehenderint, canonico aMtheusate, nifi «damnatis divinitus erroribus, vd legitimum Dei cultam illico admoniti ani«s*m atque mentem revocaverint , no* modo

A non ferendos reverendiffimus uni & fynod» fenatus dedarat, (cd per officiales in vincula quoque conjiciendo» decernit, quoufque dvmonma, magiftrorum videlicet fuoram , lufarris ac illuCombat liberentur . XNM chBjsti «η»'

Dt eftfittit.

VII.

Verum ut nullum facinus turpe, finccacod·monum inftindu admittitur, ita etiam religiofa profeflio illius inft»·ratione, in omnibus pene provinciis , a quibuldam votorum lanâorum oblitis, nulla <te caufa eft violata. Ifti quidem pro B nihilo duxerunt, poftquam ad dominicum aratrum manam appofaiffent, non refpicere tantum, led *te* turpiter damnare, infeâari , *te* quibas pollent convitiis profeindere omnem quam profeffi font aliquamdiu anteaftn vitae rationem. Cum igitur tales , qui ipretis votis , projedis cucullis ac religiofa in totum deferte vita, ad («culum fefe retulerant , paffim etiam in Treverenfi dicecefi vagari , ac libidinum nexibus ad ecclcfie offendiculum involuti reperiantur , reverendillimus dominus cum congregatis-patribus , nefas efle putavit , nifi prrientis lynodi decreto, utriufque fexus apoftatm, ad propria monafteria, habita fingulomm jufta ratione, aggre- C gentur.

CMT4 tfefattrum tttrwti .

VIII.

Verum cnimvero nonnullam quibufdam ex illis , prubuir fortaffe ad defertionem occationem , refugii quorumdam patrocinium ,quo quafi teâi, ecclcfiafticam fe cenfuram evitare pofle confiderent. Ideo reverendiffima gratia fua, hujus iynodi fuffiagiis adjuta, fub cenfuris huic negotio idoneis *t ac* fuo tempore fpedficandis, omnibus Trevckonfi dicecefi fobjeâis , cujufcnmque ftatus *tC* praeeminentis estiterint , mandat ac prscipit, tte pbfthactalesapoftatas recipere, D fovere^ tueri, ıoi animaram curis prsficere, u|-!amve*ia ecclefiaprovinciam illis committere prç-fjounr. Quin etiam potius, *ne (e alienis utevaricanWum* lordibus coinquinent , illoe udmorutos effis de paterno affeâu defiderant, ut haâé» nus contra eccle ».? decreta defenlos, ita pro vu ribus ad pvofeffiouum repetitionem, reditumque adhortentur t ad quem reverendiffima ejus gr*tia propenfis , * auxilium, *te* opem , *tc* reftitu. tionem beniguam , previa poenitentia, miferixorduer promittit .'

w , fO svurra oersu» /Wemns *naeuAi·ftfe eUigenuct.*

IX.

Poftremo , quia pontificum *te* occidentali· ecclefir ordinatione jam olim divinitus conftitutum eft , et rite confecrati utriufque (exus homines, quo corpore It animo jugiter Deo infervirent , non tantum in fais conventiculis caftimoniam coleret», fed etiam fi forte de fafccpta folemniter profeffione, aut errore (cdufti, vel mtemperantia incitati defecifleof , neutiquam contrahendi matrimonii jus habervnt . atque adeo componi id apud omnes confaetudine receptum faje., *tc* canonicis dc civilibus legibus de vano

 drin-

■jmwô' CHRISTI »j4*.

fr inccftoolb talium conjugio fati* fuperqne eft proditum. Naro proli quoqae, fi quam iuftuleronx tales legibus (ucccfionc efle mterdiâum tenetis. Ad tollendum igitur ejulmodi vetitam matrimonium fuo ac parentum decreto, reverendiffimu* dominus nofter decernit, ac fttiâe mandat, *ut quocumque Joco in diccceli fua, aut fub quacumque ecclefiaftica vel profana ditione monachi, moniales, aut aliis facris ordinibus initiati*, nuptiali foedere copulati dclitefcant, ab officialibus prchenfi, fui» impenfis *f* fibi velut ordinario prrfententur, ut ex hi* pro déliât qualitate alii caftigati, alii monaftici* difciplinis emendati, exemplo fihtpoftcritati > ut ab enormi kelere.c-vcaot. Porroxelipifcentes, & ad ecclefiam matrem redir· ultro volente*, quatenus ad respublicae Chriftian* utilitatem fpcâare cognoverit, placabili *Sc* propenfo animo, ut ove* perdita* At filio* prodigo*, reverendillima illius gratia recipiendo» pollicetur,

Qrdinnm cxflortfiont/,

X.

Fuerunt autem examinationum capita, que vere cvangelicos ftuôus producunt. Quxfitum enim eft, num cffcnt faftu turgidi quidam? num fuperbia inflati? aut libidinum illecebris inefcati; (qua kabie monaftici p1erique ad bonorum vitorum nauteam ufque funt infedi) qui diaboli imperio magis quam Chrifto parerent? Deinde, an temperantiam, humilitatem, patientiam, ceteraque virtutum monafticarum arma, contra vitiorum impetum, ut milite* Chrifti decet, parita haberent? & an ut alii idem conarentur, ledulo prçdicarent? Et *d* quid forte turbulentum, odioiumvc inter confratres (ubortum, num etiam ut lopiretur, tamquam pacis boni atnatorea,collaboraient? Ad hrc, an, quippe monaftici viri, prreipuam navarent operam, ne cultu tantam toris, atque compotito ad pietatem corpore, id quod major par* fatis efle ad pietatem indicat, fed intus in pcâorc virtutum theiaurum, & religionis veram imaginem circumferrent? Deinde, an horis decantandis, orationibus fundendis, atque jejuniis ftato tempore ftrenue vacarent? Num hofpitales eflent? nom peregrinorum, pauperum *Bc* pupillorum curam fubirent, propriis, none» ftilque ad hoc comparatis «dificiis, tum competenti fupelleüüe adjçda? Quod inter extrema quidem monafticz vitae opera minime ponitur; quoniam in hoc tot tamque ampli redditus funt piorum hominum liberaliter congefti. An poftremo ea omnia, qux fanâimoniam commendarent, graviter lingulis fuis fungendo probe, tamquam coram Deo, officiis pcriequercorur? nam ca eft Dei voluntas,

Ad hunc autem modum, monaftici ordinis patre* compellati funt, quo quid reiigioni* difciplina, verufque Dei cultus exigeret, in memoriam prolixiqs revocare · & manum juxta fynodi prxfcntit decretum, operi adhibere poffent.

Tandem, nequidprctcriretur, quod ad Celebris fynodi abiolutam rationem pertineret, gratia reverendillimi, metropolitan* Trevcrenü* ecclefix, exterorumque collegiotnm, cum fuperioris, tum inferiori* diotccfis. egregio* nobilefqueprrpoiitos, decanos, archidiaconos, aliofque prclaroa, quorum omnium cura *Sc* exempli* poblica falu* continetur, benigniter atque

A ^ratiofe rogavit, Λ ut ipfi qui Incerne eflentin"^5fj^ Iomo Dei, ita fefe compararent, ut virtutum vero* *Sc* «ternos radios (obditorum OCtli* inferre poflent: nam dubium nulli elfe, fi quorum id maxime intereflet, tum ob generis fplendorem, tum propter ecclefiaftic* dignitati* eminentiam, fefe tale* prcftarcnt, quales haberi *Sc* efle cuperent, fore, ut inferiores hominum ordines, bonorum exemplis commoniti, advintutis pietatifqoc ftudium ardentioribus animi* raperentur. Quare ante omnia bonis operibus « beneficentia, lobrietate, modeftia in fçrmone, converfationc, atque mutua caritate. divites atque locuplete* fieri ftudeant, bonaque ftudia promoveaqt. Er nimirum divitia* immortalitatis

CHRISTI »»♦··

B gloriam merentur, quando extern quidemres, omne* occupatione* atque ftudia, nihil quidquam (olide beatitudinj* merentur. Sedhecreverendiffima illius gratia ad morum qoalemcumque inftitutionem latisefle putavit. Quod vero ad graviora incommoda evellenda maximppere requiritur, illud ordine quo (equitur propofitum fuit.

In primi* reverendiflimutdominas nofter a fingulis certiorem k fieri poftulavit de hercuci» u(tiiam in tota fua dioecefi palam aut abftrnfe verantibus, vel in monafteriis five collegiis, aut agrorum vici* deliteicentibu*. Deinde audite quoque a fingulis indicio faâo poftulat, fi olquam inveniantur, qui catholicam religionem,

C eiofque facros ritu* oppugnant. Tum eadem obediendi religione, paternitati fus paftore* infigniter illiterates oomjnatim patefaciant, 8r il los qui ecclefi* dofirinam adulterant, aut facrameata perperam adminiftraot, aut vitam pecuinam bonis odiofam ducant, manifeftent: fup» preffi* minime perlatorum cujukumqde ordinis nominibus, qui aliqua hujufmodi nota fuerint confpcrfi.

In fumma, quia ecclefiam Dei gravem maculam rugamque habere non oportet, quam epifeopi vigilantia tollere poflet; ideo ufuratio*, fimoniacos, aleatore*, perçu flore*, vinolentos, iniutiatores, ac contumeliofos, calumniatore*, ad hxc ecclefiis cenlu* denegantes, aut *dituum

D pcrniciofutn agente*, calamitatem egentium floccipendcntcs, quive peregrino* demonafteriorum xenodochiorumque limine arcent, aut quoquo modo ecclcfiafticam libertatem corrodunt *Bc* opprimunt, necnon alia, cujufcumque fint claitis, dedecora admittunt, eos omnes revere*diffimus fibi indicari nominarique petit, quocujulque dcfeâui idoneo auxilio pofthac mederi poflit.

Archiprcsbyteri vero, qui *Sc* decani rurales appellantur, cum ad fynodi concelIbm admiA tint, etiam Ar cum pallorum, &fuiipforumofficii rationem reddere reverendiffimo domino noftro jubentur: quandoquidem ad eo* pertinet* publicata fubJitorutn deliâa corrigere, anima-

B rum cur* confulere, omne* pura verbi Dei doctrina pafcere, milcros atque calamitofos coaiohndo fufteptare, ecclefi* m omnibus beae p<fciTe, denique ipfo* fana vivendi exempla verbo *Bc* opere exhibere: quod qui faciunt, eos duplici nonore dignos apoftolus judlcat · Nam turpiflimum Ethnicus efle cenfet, committere, quod doce* alio* non efle committendum. De ii* igitur, tum etiam de aliis faccrdotcdignis curi*, refpondere fux reverendiffim* grutir debent, quo cognoicat illorum i* adminiftrandis officii* integritatem. Eo (ane nomine bonis ac lubenter parituris gratiam lc laudem

.»■<.».

rtfaui:

«

safari < maior vero *tc* reprobo· > cujufcum- quo sonditionh fuerint , ignominia <c pane mNuc eeclcfiaftica cenfur* vigore affici imperabit»

CHBUTI IM*.

Pono entem nnirerfir ordinibus , eo quo propofitum eft mod· adjogau refponforu», reverend·· domino· Treverenfis ipfe prefedit, ac comm dnobea notarii· refponfe .accipientibus « omnium dr fingutonn· qunftiooes · accnfationes, estaminationcs drduoia» magna diligentia dc labore multo aufcultavit » atque mquifivit nihUque prmconndnm potavit » quod ad fabdùoram obediendam • connunem nit* emeo* dationem » * Dei bonorem » & ecclefiarum trias fpedare cenferat . Itaque triduo moleftiffima ornabo iaquifitione iam abfempto, atque Mtribta coteriiqne flatibus » qni ea ordine inerant » onplomtu > cum omne· dr finguli omnia fanâa, pU , bonefta ac laudabilia promitterent » atque ad commanent patri* tranquillitatem » qu» Dei dr ejus filii *Jefu* Chrifti puro cuba , dr vivendi integritate facile paratur , concocdibos voti· confpiraflent * feque una jam voce Celare* majcftatis reformationi fubmiCfienc t tandem ad reverendillimum dommum tamquam ad unicum publice felicitati· patronum , omne· ora vulturque verterunt . Precabantur autem ut opem ferret , damna temporum perturbationibu» incufla ,'dr ccdefisftica privilegia , partie per vim potentiorum mifere vexata, partim defenfionis inopia etiam erepta, referciat, atque in integrum fua amplitudine rcftttuat . Etenim proditum efle fecrit literis, neque id reverendiuimam gratiam eju· ignorare, neminem fui· militare facultatibus , « prsrceptum ede , nt qui fervirent altati, etiamdealtari viverent < quod quidem perauguftum fafenm feret, fi ecclefi* liberta*, fi proventuum integritas confervetur incolumis. Poftremo & illud patre· orabant, Ut illius reverendiflima prudentia pmcipuam curam espenderet, ut officiarios naffim pnaficeret orthodox* fidei tenaces : nam illi· vitiati·, apoftatarum petniciofe dogmata , illorum diflimulatioae glifcere . Poftquam b*c patres dr pio dc fincero animo locuti citent, reverendiflima ejus gratia , prout debuit , omnium in religionem affcâu· unice comprobavit. Deinde petitiones , quantum per stateon liceret, ac divina gratia adfpiraret, fibi in primis Bc femper cur* futuras promilit .· neque dubitarent , quin rcipublic* fu* felicitati, cujus falutem divinitus commendatam fibi efle iciret, ita profpiceret , ut omnia illi adverfantia impedimenta , incommoda atque offendicula , prout notariorum, (umma cura dc fide , accedente omnium conccffione , excepta client , feverioribus exeeutionum telis , - reverendiflima fua gratia confotis , escifa , penitufque *i*abiau aliquando cognofcerent .

MANDATUM

CONTRA CONCUB1 N AR1OS.

7mm«s Dei XV4Z1M *Je»iie Trtvnti tirltfie ertkirfifnfet , ferri* 4·μ-ιμ *iuffrii fer Gellieer* *Frtfu»* *^trfietreft ertkteectUeriet et trin·* *•tfr tkSe* , CT *ftfeUt (nieielu* «sqfas ,CT eatfqiarurum *fertriielieetetu rttltfiere** , *eUecAer* , *fritrilet* , *frtft/iiit* , déca- •is, rom *nreliiiu»* roasdrviNr·* rrSvrifus , *nretit* , «r mu cuvutm , *eliifpe ertltfiefiitit* P*A*is , *tieltetii ** *tiitKtjh etjfre Trtetrtefit t* f«iy<n«Mne cayuaffû* , *eetfgUlMi»* , fri AWNO~ *fjetdtjMfre rfifitfeti , ee jere erurufeetedi-.ç^n^* *et tettreffr cnfetetreer <7 1tenter t felntret* h»S. i» demtn· *frerfitereee».*

PEtfeafam habemus , eaaâis jam aliquot diebus omnium pculis rtfermand* vit* formam ecclefiafticis viris a C*fer*a majeftatc commendatam , atque a nobis publicatam, penita· perfpeâam effe . Neque quemquam e vobis exiftere arbitram» , quem sfta tam feintant, non •laeqdis tantam ecclefi* navis, fed atrocibos etiam atque perakiofi· in religionecoutat^fonnm ulceri^·· repurgandi· , pharmaca diutina aterepoffint, Et cum non pauca , neque eadem contemnenda animorum vitia , atque moram peftes, in cedcfiaftico corpore graffari cernantur , qu* properam aeque citam fenarionem depofcunt, idcirco auxiliatricem manum diutius differre non licet, fedquodlcdit canonico *enfe* eafctodcndnm eft, ne pars finccra trahatur. Quare cum animum advertimus , dc caufem quaerimus , cur pleriquc ecclefi* miniftri , It verbi Dei difuenfatores, ceterique de altari viventes hac noftra tcmpeftatp non modo contemnantur a plebe , verum etiam in odio jam diu aAie fuerint , nullam aliam evidentiorem rationem reperiie potuimus , quam vitam evrumdem , a connubiali indulgentia nihil diftantem . Qu* fane culpa , ut in primis diviqarum rerum traftationi plurimum officit , ita etiam ecclefi» Dei , ilhnfque fervis contemptum odiumque haud mediocre parit . Q»od quidem vitium ubi cognovimae in noftra dictcefi paffim temporum licentia , officialiumque incuria , ur xizfnlam agrorum negleân fuccreviflc , falcem iacrorum canonum , conflitutiouemque veterum patrum , tum ipfius quoque C*faris reformationem , ac fyoodi noftrcque auftoritatis cenferam , ne pofthac amplius crefeat , adhibendam efle cenluimus : atone illud quidem hoc eodem mandato faftom efle volumus , quamquam deinceps fitpius fs&uti fumus , prnfertim cum intelligamue t *ihil *quc dedocere hominem divinis rebus militantem , quam ea qmr carnis funt feâati. Quate etiam nunc vobis edicimus, quotquot hanc, tum ecclefi·, tum vobis ipfi·ignominiofam notam contrasiftis , qui qmdem i·-cris initiati cftis , mandamus , atqne proripimus, nullo ecdefiaftici ordinis gradu aut ftatu excepto, ut infra novem dies vos ab omni concubinatu, imo concubinatus , atque incontinenti* iufpicione omnioo abdicetis, procul de domibus ac parochiis veftris cjuftnodi offendiculi fexa , vifij his prnfeotibus literis, exterminantes ; neque pofthac unquam deprehendamini cum futpeai», autparumcontinentibus,sututatepetufcis commercium habere . Erunt autem ii novem dies, in fingulas triades peremptoria atque canoca admonitione vobis indolti , quo fit moveri extradendique fpatfom » Qpod fi quifpiam ve ftrum, vcl quicumqoe iUi fiat , interea loci a ic non fegregaverit probrolam confccratis cjulmodi confuetudincm , fed pertinaciter tamquam ad fserum pergant adbarmeere , illi fefeiantab officia pariter *te* beneficio, fecundum dift* reformationis tenorem , fofocstfsonis fententia , quam hifee in literis in.illos ferimus , (obmovendos : faemio· autem » hajnimodi concubinatus infamia confporcat* , nifi domibus cafferint , *8t* confecta iufocâaqnc libidinum diverlotia

anxo CIUUxti & Uc*. lotia fugerint, icd dcprchenf· fuerint Ìlfdem in loda » nbi incontinentia ludam txercuerant* a collegiorum , locorumquc illotum-de* canis auâoritate noftra excommunicentur , ac publice pronuntientur . Ad h*c iifdcn* prolati* ac decani* fevere etiam mandamu* , ut ad proxime a nobis indiâam fynodum » rebelle*, pervicacefqae , ac noftro huic mandato moreta Serere ultra narem diet practaftinante* » noir nominatim profetaqt t quo pofltmut » ^iata canonica* fanâiooc* , aut beneficiorum privatione , aut alio genere peenr, aut justa reformationi* imperiali* regulam » ad integriorem , Deo vulgoque minue odiofam , vitam , obftinato* adigere , ut nimirum offentionum caule a domo Dei quamlongiffime facettant. In fidem prsmiflorum prafetite* litera* Gmilli noftri imÌrcffione communiti iuflimu* . Datum ex oppi» noftro Witlich, die trigefimo menti* Oâobri* , anno millelimo quiugeotelimo quadragefimo oftavo.

Exec»tii»ii cunniffi».

Verum quia confutationum ediâoramque finem , exeeutione · qua tamquam falce flagitiortrm atque incommodorum noxia lege» amputatur , metimur : ideo reverendiffima eju* gratia , hac fynodo feliciter completa , quod ad reipublica ulum , *Sc* religioni* celerem rcftaurationem plurimum valet , maturare animum induxit. Quo igitur illiu* fucceilu» ad opus ftatim accomodatut * boni eventu* Cpecimen , fanâiorifque imaginem vita praberet, poftulavit idoneo* juxta *tt* grave* de illorum qui convenerant , numero viros commiflarios^ nbi dari t qui religioni* offendicula , pacifquc' impedimenta , *Se* alia» diflentionum acerbitate* , juxta decreta ac iynodi placita , vigili atque ftriâa cura omnium nomine perfequantur . Hanc reverendiflitni poftulationem » tum aliarum rerum corrigendarum comtnittionem , reverendi patre*, ne plu* opera famendum effet , *tc* jam redeundi ad iuos expeâationem diutius fallerent , ad amplitudinis ejut arbitrium atque prudentiam cum humili fubmiflione traoftulerunt.

£)c likertttii vit/tUtrihu.

Et cum fiut , qui potentia freti , ecclefie jura invadunt, aut ipfin* cleri privilegia perturbant » bonaque , confiât *Sc* talia juri* fpecie occupant « quorum nefaria ftudia * oppreU forum impotentia *Sc* formidine , una cum nominibus reticentur : ut hanc ergo tam facrile1>am violentiam, qua hoc genus luporum graffatur , reverendiffitni principis giatia , acerba anhnadvetfionc reprimat , lingularem commiffarium ^d iftiufmodi hominum inquifitionem decernent ; cui tine metu inter vititandum opÎtimentium nomina defignabuntur , atque iu emum a fua amplitudine cogniti , ecclefie cenfari* t canonico Ar Cofari* decreto damnati atque puniti , a facrilego aucupio rcpulti conquiefcant. 5 QISirr

Pratetea , quando CoGree majeftatit refor» ij**. matio liberam in ecclefiaftico* excffu* acculationem laicb , *tc* vicifhm in illorum crimina in fynodali confeffit clero permittit : ideo illius reverendiffimi gratiae vifum eft * quod ad cum articulum attinet , in fequenti fynodo provinciali « una cum patribus pro rei exigentia traâare : ubi etiam tum dc facrameutotmq conflanti àdminiftratione , deque fimilibu* cedetis utilitatibus , juxta Carfares reformationi* prsfcriptum , fi non majori * fahem pari diligentia , per Dei adjutorium habebitur ratio.

Rebus igitur ad hunc modum, Spiritu Dei duce , per decenf dic* gcfti* *te* pertraAatia, fynodi patres , una cum rcvcrendiflimo domino Treverenti , obfervata gravibo* viri* digna modeftia , a templo matri Virgini facro , ad majori* ecclcfin chorum ordine procefferunt, ibique aâis per fuffraganeum omnibus gratiis* iynodum provincialem ad diem Luna * poft dominicam Mifertcordia domini, proxime venturum , rcvcrendiflimo jubente fuffraganeus indixit.

Recitatum quoque *ft eodem loco Ac clam voce * poftquam a patribus diet receptum * iynodi decretum, io calce hic adjcâum: quo audito, fitera fynodus eft foluta.

Decrttlcm.

Quandoquidem , honorabile* v^T patre* , 8r fratre* dileaiflimi non ignoratis, quibas de cauti* per aliquot dies h:c ad vos continue dcfccndent reverendiffimus Treverenlts dominus , Ar quo ftudio quantaque pietate in hac celeberrima fynodo vobifeum , Spiritu fanAo coopérante , de rebui ad animarum falutem Ar communem pacem necefUrii*, fcdulo traftarit.* itaque *Sc* vellco contilio, atque omnium qui haâenu* interfuerunt favore, jam fua reverendiffima gratia , eo deduâam elle exhauftorum in hoc confeffu laborum rationem putat, ut nihil dubitari poflit , quin ad reftauranda religionis moenia, ad fincerumDei cultum erigendum, ad effuganda obfccena hrrefeon mOnltra , pulcerrima firmanue fundaments jaâa fint. Qua* quidem multo felicius in proxime ipdiâ* fynodo perficientur , Ar ad emendationem Treverenfis dioecefis perducentur : quod fiet , C pro fe quifque hujus fanâa lynodi decreta , *tc* Cofare* majcftati* ediâa , opere *Sc* vita prarftiterit . Id enim reverendiffimus Treverenfi* dominus arcbiepiL copus , hicque fanâus patrum fenatu* , communi auâoritate omnibus faciendum , juxta prefenti* decreti vigorem *Se* poenarum tdiôo expreffarum cenfuram ftatuit. In nomine fanâ* & individue Trinitati* , Patris Ar Filii Ar Spiritus fandi. Arnen.

Aâumln publico fynodl concilio Treverl, anno domlnl mo xl viii. menfe Ar dlc ut fupra.

CON·

35H5-C ONCÎLIUM COLONIENSE IL —~

»t«T| mûri •«*

Auâoritate Adoiphi Arehiepifeopi Colonienfis pro reformanda ecclefia indiâuîn anno mdxlix. tempore Pauli papa: III.

DECRETA CONCILII PROVINCIALIS COLONIENSIS,

Tub reverendiffimo in Chrifto patre & domino Adolpho , fatidte Colonienfis jecelefiz archicpifcopo , facri Romani -imberii per Italiam archicancdlario › principe clc&ore, VVeftphalir & Angariae duce, legatoque nato, celebrati in quadragcftma anni *mdxux.*

Cantat ytiatat, titviaa Jeveatt timeatia Rmm- A ιμτμμ *inferatar fenfer ^tafaftai* , ac r»« Gerasaaii» , *Kffaaiaraat* , imi/fM *Sitiita* , *Hierafahn* , *Haafaria* , *Dalnatia Cnetia*, ftc. *artkieiax ,Anftria* , *dax Barfuadia* , Brubaatia , *8ec.vetnti Habffariia, Flaairiat Ti~relit* , *8k* . *aaiverfit (T fiaptlie friatifèkat tealefiafinit (X fatalarikut* , *artbiefiftfit* , *tfif-*cmm *f fralaeie* , *daeikat* , *nanbieaikai* » r«*t-ftki ,. *kanaikat* , *aekilAat* , *nilitikat* , *mliiarikat fr^tÜii t futfliiAei* , *vieeiltnint* , *tafitllaait i napfirattkat* , *teafalikae* , *jaéitikat* , *efftàalikni* , *aAveeatit* , *frecarattrAat* , *einikat* , *etnnaaitatAat* , CT *anaikat aliit* B *aefirit* <T *inferii furi & iùiaaan aaflramn bernlitaturaat ia fnviacia arekaefifetfatnt Cchaieafit evafetkeafaran* , *fakiitii* , CT *ia ecelefujUtit rtkat ejafien fnaiacia tfift»ferant tr fealateran jarifbiÛioai fakjelHt* , *ta/aftanqat fraeniatatia* , *àiiaitatii* , *fiat»!* , *iraAait ntliait (T eaatiititaù exiftaat, patian aejtra» CT tatae ktaan.*

VENERABILES & illuftreseleâores, principe· 8e confanguinei noftri catiffimi, gencrofi nobiles , honorabiles , devoti & fideles dilc&i , cum venerabilis Adolphus archiepifco- C pus Colonienfis, facri Romani imperii per Italiam archicancellarius , princeps dcAor , 8c confanguineus nofter cariffimus , & ejus comprovinciales epifeopi , in exccutionem formula reformationis , in nuperrimis comitiis apud ci» vfcatem noftram imperialem Auguftam Vindelicorum habitis , eidem archiepifcopo 8e alii* epifeopis , 8e flatibus ecclefiafticis per nos propofit·, 8c ab ipfis probate» A quantum in eis cflet, recepte , ut monitis noftris ea de caufa faftis parerent » ft eidem reformationi commode via prefteroerentur , per quas ad meliorem vivendi rationem tranfitus fieret , in concilio D provinciali apud Coloniam Agrippinam habito, canones quoldam fynodales , tum ad efficacem Be in dies (urgentem » ac permanfuram reformationis eueeutiooem » tum ad mores pravos extirpandos : potiffimnm vero manifeftos abufus in clero fc populo coercendos, ft feduâorcs» qui corrumpendis limplicibus hominibus (ludent » c grege propnlfandos ediderint , & nobis obtulerint, auâoritate noftra» quatenus expedire videretur , muniendos , ft in cicrcutionem mittendos. Nos vero eofdem canones primariis noftris confiliariis , ft aliis rerum theologicarum periris, ad id fpecialiter pee no· de- E putatu , propofitos, ft per eos diligeater rcvifos ftesaminatos, eorumque relatione nobis falls , cum illos pnediâ* formula reformationis conformes invenerimus : Proinde ipfos canones fjrnodales , ratos & gratos habentes › & quo ad opus eft» ft per nos fieri poteft ac debet , approbantes , ft decreto noftro corroborantes, imperiali auftoritate noftra , & qui alias fungimur, vobis omnibus & lingulis. icrio ft fub poena gravis indignationis noftra, ft aliis pernis noftro arbitrio imponendis » hujus ediâi noftri vigore prreipimus ft mandimus , ut ea omnia provincialis hujus concilil Colonienfis decreta , in omnibus fuis punâis» claofelis , articulis , l fententiis , ft verborum expreffionibus eo modo , quo illa quemlibet vcftrum concernunt , rite , fande, inviolabiliter , citra ollam fraudem & tergiverfationem obfervetis, impleatis, & esequamini. Vofque, principes ft magiftratus civiles , io refrenandis ft coercendis juxta eadem decreta rebellibus , Sterverfis ft refradariis, five illi ecclefiaftici» ive laici fint , ecdefiarum epifeopis ft perlatis , ubi ab illis reqtailiti fueritis , omnem legitimum favorem » auxilium, opem prrbeatis» & per miniftros ft officiarios veftros atque alios in quos vobis imperium competit, praeberi jubeatis ft curetis. At nullus omnino veftrum , cujufcumque preeminentir, dignitatis, gradus , ordinis ft conditionis fit » aut quocumque munere aut jurifdi&ione fungatur, memoratos epifeopos ft prelates in eoium munere, jurifdiâione , officio, fecundum canones ft leges , ad ipforum funâionem pertinentes , quovis modo impediat aut turbet , neque id ab altis fieri jubeat , nec permittat. Prrterea quicomqoe veftram ecdefiarum , monatteriorutn , ft aliorum locorum adrocatt , profedH ft nroteâores fuerint , ac pralatos » ccdcfias 8d loca pia- eorumque bona rn fidem « tutelam, ft proteâioncm fuam , five commiffione divinorum principum, flr'pnsdeceflôrum noftrorum in facro imperio , five noftra , aut alio quovis jure receperint, eadem prcfeâura, tutela, feu protoâione neuriquam abutantur , neque ipfos prulatos , ccdcfias , monafteria & loca pia*, contu formam ft naturam proteâionis ufurr>eot*opprimant » gravent . Quin potius iL os ft ilia in fuis privilegiis , jurifdiâicmibtfs, ft rebua confervent *ft tueantur.» &- tam H , quam vos alii omnes fupradiâi , contra prsrmifia facere feu amentare , neque prmfdmatis, neque ab aliis fieri antvttcntari finaris, quovis quofiro colore feu prsttextu t quatenus pinas fupradiâas, & alias in formula memora-

ta

ΛHNO CHMSTV »»♦»· τ- reformationi» a nobi» prupofit· , * decretis provincialia fynodi Colouicofis cooteataa » prater eai quqa alioqei canones , te leges in violatores perionarum * rentes ecclefiaftifarum decernunt j malueritis evitare . H«e eft efliτη ' floftra fententia fe. ferta voluntas . Datum in oppido Btuxellenfi* ducatus noftri Brabantia , impreffione figilli noftri » quarto Nonas-Julii , anno a nativitate domihi iupra fefquimftlefimum quadragtfimo nono, rtgnorflm noftrorum , imperii vigefimonono , fe aliorum omnium trigefimoqutrto .

CAROLUS, r

wdd maaZsmw *Ctftrttfi ctthtlite mejtfigtit frtfriui.*

Vid. Anton. Peren.

Obemburger fubferipfi .

UHOLVHUS D£I GMTU , Cs- *Ivtittfit ttltfie λγιhirtifttfiti t fttri* Remuai *imferii ftr ktlitm trtbitMttlltriti , friettft tltft* I'vtfifhtlie , O' ^tKftrut ittg* . Z«χ<- *l»ffU ntttt* , Arc. IZafrrr/r *tà* fuss **t frt* dsmr'M *fmnintttr* , grsn's » C* pa* λ *Dtt , <jui divti tft* ra *miftritardit , (y pt*, ft tultfl tmgihttt invtctntihm turn m-txtittit.* ~

/"AUi poftquam nos » licet indignos , fanfi* VJ' Colonienfi» ecdefis ac provincia» , procellois tempeftate graviter jaâate atqne affliſt» gubernaculis admovit , huc continuo animum omneque ftudium noftrum fua infpiratio» ne convertit . quo dicscefin illam ab hcreleon inundatione , qu· pravorum hominum ftudiis jam plus nimio invaluerant › repurgare › fchifmataque, quibus mifere, atque adeo, ut in ea jam aftum de fide catholica potuerit videri» di» fcerpebatur * tollere » fe ove« nobis creditas ia unum ovile Chrifto colligere » pro virili adni» teremur .. Eaque de caufa in primis lupos » pro boni paftoris officio , ab ovili dominico abigere « fe omnis mali originem , contionatores feâaiio» , pernicioios illos hominum fedufeores. ditione noftra protinus , quamquam non fine difficultate , ejicere fategimus , iubftitatis catholicis fe incorruptis verni Dei concionatoribus in eorum locum . Qua ratione plurimum quidem profecimus . Etenim progreffont hujus cancri hoc impetu fumus remorati » fe catholicis aperuimus feneftram rurfus rcfpirandi . Non tamen h· fcop· purgamentis iftis fufficiebant penitus everrendis i jam enim hurefeos malum altins, qu· eft ejus natura , fi«erat radices . quam ut potuerit una falce fctncl demeti : ac hsrebat iu mentibus ac penetralibus hominum , unde neque vi extrahi . neque pcrfuafiooe faftbdi » aut frnfim ratione unquam cauterio pungi atque curari fe pateretur.

Durabant quoque abufisa fe mores corrupti, quibus ecclcfiaftici ordinis pars maxima dedita * infirmis erat offendiculo . fe ut male de religione laid ientirent, caufa i at vere quadraret m eos quod in evangelio dominus adicit : Fa -vslw » *f" taliftù eU**tt ftintix , <r ùttn^h ,<*«*»,* gui *intrtihtnt tfrthi-*

Plnriœnm autem Mbit erat fidoci· la eoacilio Tsidcntino , quod feliciter inchoatum , ac fefflouibus aliquo» habitis . celebre jam *U·* ftum , acceflu omnhim Imperii ordinum, qui fe reverenter ci fummifvrant , potentiffimum ac falubenimum fore credebatur , cujus progreftn fperabamns nancifci opem fe vitea juftaa , qum erroribus iftis fe vitiis radicitus extirpandis lutficerenc, ejufaue aufeorftate » qnm apud omnes maxima eft. iubfatum iri, non in noftramodo diocefi fe provincia, verum etiam toto orbe Chriftiano, quidquid uipiam irrcpfit malorum, fe ecclcfiam Chrifti priftinum Inum nitorem , eoocordla atque unitate redintegrata , recuperaturam . "linafT* cHRltri

Qu» fpet cum inespeAata contentione Inter patres do tran .ferenda concilii fede fuicitata , nobis pene eriperetur, atque in longum tempus extraheretur, non fine tnetn graviorum perturbationum in republics Chriftiana , ea omnibus nobis, boc eft , ecclefiaftici ordinis Ratibus , conftcrnatia , atque ia mete conftitntis, adfuit eius, qui conatibus retigiofis fe piis nunquam decft, Dei, a quo eft omne bonum, coofbiatio, Enimvcro mifencordiarum pater Deoe , qui m-per dedit fortiffimo , InvidHfimo , feliciffimoqae religionis orthodox· propugnatori Carolo imperaror! noftro de ccelo viftoriam , ut hoftiom validiffimorum vires fe confilia. noa tam virilius, îluam confiliis melioribus frangeret , fe imperio uo, non multo fufofanguine , cogeret parere : cuique , quod mirandum magis eft , dedit Victoria parta modefte ac dementer uti , ut rebelles filioscaftigafic potius, more boni patris, quam bello petivifTe videatur ejus nunc animum impulit , ut ad catholic· fidei, paternarumque traditionum reftitutionem omnia coctilia, omniaque ftudia fua converteret. Hinc , quod vix quilquam mortalium fperalfet futurum , egit cum eis, aat proteftatiooe, fcederibufque fe contentionibu« politis, duobus tantum aniculis ad concilii definitionem rejefeis, doArinam catholicam , traditiones fe ceremonias , condonatorum bona parte , unde pendere folebant , redamante , receperint . Œos cura Deo fe ecdefis , quantum, in *ie* erit imperator piiffimvr lucrifeciflet, atque in plenioris unionis ac concordi· fpem aoduxiflet : ncceffe erat , ut firmiori» illius ac folid· fpei offendicula quoque tollerentur . viâmte

Quamobrem animum appulit fe ad cleri corruptos mores reformandos, quo beoefaâis fuis obmutefeere faceret , ut apoftolns Betrus ait , imprudentium hominum ignorantiam fe qui carpere clerum tamquam malcfsAoresfolcbant , confpe&is bonis eorum operibus glorificent Deum io die vifitationis . Deditque negotium qtstbufdam theologia piis, eruditis, fe Deum timentibus , qui formulam quampiam , ad quam reformatio cleri videretur inftituenda , justa facrs kriptur· normam , antiquos patrum canones , fe reâ· rationis judicium , conciperent. Hanc Calar acceptam tradidit univerfis ecdefiaftict ordinis ftatious diligenter expendendam , qui annotarent, dicertntque quid qua tatiooe repudiandum fibi putarent, quidque twMendum. Multis igitur confuitatiouibus ae dtlsbeTationibusprivarimfecommuniter habitis, quibuCdam in formula espuoâis, alii· motatis vel additis, tandem communi confeofu eam probarunt, Cafarnsque majcftati, ut fe rrfbrraarcac, iaftanti, polliciti font, feipfos, fuofquc fubditoe ad illam velle componere ac reformare, (alvo fummi pontificis auâoritate, qu· ut eis in *Untie·»*

- TÜnïo CMMTI SHU·

ticulis qulbofdam accideret. neccflariam arbU A trahantur : id quod m prefatione , quam Cofarea majcftas fomulm huic prefix», clariusjft videre.

Nos itaque confiderantes noftri moneris edam aliasefle ,' ut vigilemus fuper gregem noftrum, at infirmum confofidcmos, «gratam fanemus, comfraftum alligemus abjcAom reducamus, ft perdiras oves queramur , nifi , velimus «terne ma- l lcdMtionis illud , Fe , quod apud Exechiclcm ** dominas paftoribus ftalis ft qegligentibas·, comminatur , certiffimo jadiciô incurrere , tam praclaram terum bene ft fande agendarum* 'occafioncm , nequaquam duximus ncgligandam .

Proinde ad diocefin ft provinciam noftram B reverfi , primo omaium indiximus dura noftro fynodum dimccfanam , quam ft ad eum modum , quem reformationis formula prnfcribit, propitio Deo celebravimus , b qua publicatam ft ab univerfis imperii ftatibus écclefiafticis comprobatam , rcceptamque reformationem , clero noftro injunximus (ervaudam, Tranfmifimus qaoquecam ad reverendos comprovinciales epifcopos, ooftros *fuffraganeos ft fratre»,* fimiliter b eorum dimcefibat publicandam , & .clero injungendam t quod ipfos fedulo eurafle, ex genis ft ftatutis fyoodorum , quas ipfi quoque celebrarunt , nobis oblatis , ft legatorum eorum fida relatione Cognovimus.

Veram fiegotium iftud majus erat, quam ut C hac ratione vix quidquam aliud promotameft, quam ut feiret quifque , quod alioqut nemo ignorabat I· quomodo fibi vivendum efiet pie ac canonice . Contigit enim fere mortalibus , quod poeta quidam ait : Video meliora , pro- . boque ; Deteriora (equor . Unde eft illa apoftoli Pauli confeifio de lege mentis ft membrorum . Etenim cum legi Dei 'condeleftemnr fecundum interiorem hominem » & eam bonam ac fanftam efle confiteamur, eft tamen in nobis torpor quidam membrorum ,. Ipiritui ac menti repugnans , ut non perficiamus qu· volumus .

Proinde non erat nobis hic quieicendum , qnafi jam fatisfccccimus : fed ulterius dc modo erat cogitandum , quo ad efficacem reformationis esecutionem poflemus pertingere. Siquidem inutilis eft , quantumvis bona, ecdcfisftict ordinis inftituta reformatio , quam oemo exequatur : quemadmodum ft lex bona , contra quam liceat cuilibet impune peccare , jacet inutilis . Multi font antiquorum patrum canones falnberrimi; at qu» eft illorum utilitas, quos pauci norunt , pauciores iervant i Qpamobrem Vcfti-E'is majorum noftrorum infifteotes , qui tn reis magnis cogere folebant comprovincialium epiicoporum conventus, reverendis comprovincialibus epifeopis, confratribus noftris, tomque clero noftro , indiximus concilium provinciale in quo de rebus ad efficacem ft durabilem reformationis execution»» conftituendam pertinentibus ac neceflariis, communibus confiliis traftarctor ac ftatueretur . Qui cum ipfi ad conftitatam undecimum Martii diem , concilii locum , ob advetiam valetudinem , adire non potuiifent, mifere fitmmm» auftoritatis in clero fuo , ft preftaotis eruditionis legatos , qui eorum loco ft nomine concilio intereflent » ft de rebus traAandis nobifeum agerent , traftarcnt , ac eoofulerent in commune.

Multis tuque deliberationibus ac ronlolta-tioaibus cum capitulo noftro ft legatis illis, ac clero noftro, a jamdi&a undecima Martii dic, ad fextam ufque Aprilis, quotidie habitis, randem apparuit , propterea quod rigor antiquorum canonum ftatim revocari in afum ablque motu graviori hactempeftate non psfffit , ad media quedam, heri» tamen canonibus confcotanea, quibas clerus ft populos ad' pleniorem reformationem feofim perduceretur * efle confugiendum t vifaqof nobis funt plurimum momenti ad durabilem ft efficacem reformationis extcutioaep comparandam allatura media lex ·' nempe: cHSurn 1"" * ^,**^1,. ■· «•F*

.1. loftaaraiiouem ftudioram * potiffimum factorem .

. Examen ordinandorum , ad minifteria ve! prclaturas inftitneedorum \

3. Officiorum fcu munerum fnfccptotum iednlam perfunâionem -

4. Vifitatiooem arcbicpiicopaJem, epilconalem, archidiacooalcm , ft eorum quibus hoc incumbit .

5. Synodorum frequentem celebrationem.

, Jurifdifttonis ecclcfiaftkc jam propemodum collapûa , ft abufe depravat» , nftitutionem .

Dt MtJi· [rien.

Priait» quidem inftaurationem ftudforum , quoad ea qu» reformatio ** ecclefi» neceffitaa exigit , nemo prcftiterit me1iua, qoam fcripturarum lacrarom » canonum ft munerum ecclefia* fticorum peritus . Sive enim regere ecclefias, ft docere populum , five hereticoa convincere, ft fcripturarum aperire myfteria , five facramcnta conficere, eaque adminiftrare, five examinare ex ordine ecclefi» mtnilbos, five vilitare diœcefe,, aut fynodos celebrare , vel judicia ecdeliaftica exercere oporreat, feientia opuseft: alioqni, ut inquit in evangelio Chriftus : rectu ree» darerum , *msU ia*/iw«i *ttétiu.* Quo etiam modo liaias indoftos ecclefi» pnelato» , ckcoi & mutos appellat. *SftttUttrti ή»ι,* inquit, eu- D *ti, aefcttrniu eefarji* , <a«ex mur/ , mu I(I(

htrtrt. Unitioni, inquit^, etiamfi cupiant, hoc eft , officia fua exequi , & fubdit: *yUtnttt 14Λ4 , JtmitHHi* , er arnaares /amnia /aa : Caarr *itfiitrMt ftitriutt» , iffi ftfttrti ùutUitntùun* : prxprerra mues ia viam /bam dm/iaawraar yar/fM ad avaritiam /itam , a /amme a/fM ad aw^mam , dicearrr *: PtMt* , /ornamur viasm , CT imp/eamar *tkitrttt : (T trir fitOT* (τλι , CT mu/re amp/iar. Quibus verbi» prophe» ta fignificat , non poftremam vitiorum in populo Dei cautam eue ignorantiam paftoram ·

Etiam magna religionis orthodoxa jaâttta Chriftianequc reipubltc» irrecuperabili fraude* £ experti per hanc tot hsrcfeon ft feditionum tempeftatem lumus , quantam ecclefi» Chrifti perniciem afferat ptclatorum & cleri ignorantia , quibus feripturas divinas oegligentibtM * tutores , textores ,. calcearii , ft id genas opifices, nemine prohibente * quidlibet impune pro evangelio docentes, irrepfere , ft mira audacia etiam munera ecdcfiaftica invalere : unde teterrime hnrclcon monftra fiippullularunt , ft tacra profanis , fuperis infera mifcuenmt ft confoderant .

Nec hoc modo, quin etiam ftudiorum herorum ncglcftus in caufa eft , cur tam innumere.

czdetn-

"anno CMHI$T| Ih»' ««demqac faceplates cCclefi· per Gertnaalim A mtniftrtt idoneis ac pofiefloribos careaat» etiam none cast reftitnunrai; neque enim deteat bene mereri dc ecclefiis cupieûtes *t fed* potentes defeat & idonei» nempe literarnm periti, qui ccelcfiafticM muneribus te rfangl queant» carum* que hoc nomine pofliaere bons . Neqne ctjim ad ecclefiarum usunerâ *tt* bona profiliunt catholici; fient hatrctici» aut bonorum ccclefiafticoram occupatores facrilegi.

Percipitur autem Icientia, ad ecclefi· «dificationem neceflària» in fcholisporiflîmumvthcolo■gorum, quas confiât cïïe pmprj»>qucdam fetninaria miniitrorum Aprslatorum ecclefi*. Quibus '*' florentibus, floret ecdefia doâotibus *tt* minifrri» I negleÂu 8e contemptis » ecdefia qnoque B sniniftris idoneis deftîtuirar . Neque enim ut olimin die pcntccoftcs repenrino Spiritus fanât afflatu, aut velut fungi calore folis csciti, prodeunthobis paflim theologi fubito, led exercitiis longis , ciuldcm tamen Spiritus unâione, formantur in 'fcholis.

• " Quibus rationibus (com ftabilcm reformationis cxccutionem meditaremur) permoti » no(Irarum efle partiumput|vimus» ut lcholas theologicas apud univerutates, collegia Amonaftcria magna cura, cum primis concilii hujus au$oritate , inftauraremus : nec has modo , verum etiam ludos triviales & pudagogia , unde non 5>arum malorum per hanc tcmpeRatcm ineccleiam defluxit, repurgaremus . Qnapropter ha- C bita cum capitulo noftro , & reverendorum comKroviocialiomepilcoporum legatis, ac fynodali-us hujus concilii patribus, matura deliberatione , confentientibus & adftipulantlbus eis omnibus , de ftùdiorum inftauratione ftatuimus *te* ordinavimus in modum fequentem.

QUOD JD ïx S T ITUI X D A M javeatatea» ata fiat adaeitteadi , aifi de fide , aurigat , C iafiitatieae faa friat eaaatiaati ,

I.

PERCEPIMUS fcAarios quofdam condona- D tores » a nuperrimis comitiis , cathedris, quas invaferant , deturbatos , incertifque fedibus vagantes nunc magifteriis inhiare fcholarum, fcoperam luam inftituende juventuti paflimvenditare , ut quibus non datur amplius graffari publice , & venena fua e cathedra ipargere , tcocrc ea juventuti inftilient, quo cuniculis talibusecclefiam Chrifti luffodiant, quippe quod e juventute , qui oiim regant ecclefias» fc gubernationi admoveantur rerum publicarum, videntur fore potilfimum ii, qui nunc dant operam literis. Quibus corruptis duiabit hoc malum multo tempore , atque in multos transfundetur, ut verendum fit, ne fi admittantur qualefcumque in ludis literariis pracvptores , gravem inde atque E indelebilem accipiat rcfpublica Chriftiana corMptionem- Idcirco nos, quibus non minor adbibenda eft cora, ne iaftituant illi male juventutem in triviis, quam ne populum e fuggeftis corrumpant, communi omniumconfenfu (latuimus *tt* ordinavimus, neminem prarceptioni tri. vialium Rudiorum admittendum efle , nifi qui fit de fide *tt* religione fua, devita item & motibus , probo examinatus , *te* confthcrit, tibinam gentium fc apud quos fit ipfc inftitutus. Neque enim parvi retulerit , a catholico an a febifmatico fit inftitntus» qui juventutem do» Auras eft . Pertinebis autem examen pcncipuc ad ordinarium , qui ordinet per diceccfin-viroa idoneos , quibufboc negotii committat . Nec, abs re fuerit* fi examinentur quoque in civitatibus a pitlatis *te* redoribus ecclefiarum » qui ichole prêtent t ruri autem apaftoribus *tt* deca-nis ruralibus idoneis dr eroditis. Vifitatoresvesotte faâo cxsmioeinquirant : *tt* fi contra banc formam fint aliqui admifli, rejiciantur» pnsclpimufque *te* mandamus magiftratibus, sedilibus *ft* proviforibus, qui lcholas fuis impenfis erexerunt , ne propterca examen hujufmodi quovis t modo impediant, alfaqui centers ecclefiaftica *te* 'aliis remediis opportunis coercendis. "TffiST (gaini um

Qaa ertti ia triatiu, O' pald *ia tyataafiit fiaditraat fia aaraerfitardai dactri deleat.*

^

II.

Paflim ludimegiftri ingenia juvntutis , qu· primis literaram rudimentis *tt* artibus minoribus expolienda fafcepcraut, depravant . prsrpoftera docendi ratione quidlibet, ad eruditionis fu« oftentationem, quibuslibet promittentes : *te* cum eacyclopadiam quamdam omnium difciplinarnm , velut In fumma compccbenfam invenibus polliceantur » non abfque aliorum profeflbram elevatione , nihil tradunt abfolntum atque perfcâum . Qua re ingeniis coram imponunt » qui tali accepto prrguftu , continuo fc abunde omnia tenere confidunt, ftudlaque graviora faftiditfnt , & nunquam perveniunt ad frugem maturam : ex quibus officinis prodeunt nobis imperiti medici , hominum temerarii interemptores, & jurifperiti omnia perturbantes , novatumqoe religionum auftores gloriofi theologaftri, qui magna ftoiiditate non verentur velut e tripode Apollinis, de dogmatibus ecclefiafticis fc religionis veritate pronuntiare atque ftatuere , cum iolidi nihil fere de eis fint afleeuti · In.ercft autem ecclefi·, quomodo facerdos , quem populus velut ducem icquitur, 8e a cujos ore, ut in Malachia dicitur, M4µ*·» legem Dei requirit , fit inftitutus . Siquidem Suantum ex ecclefiarum reftoribus, bene aegraatim divinis literis imbutis, boni , tantum a non reAe inftitutis mali folet eccleG· plerumque evenire. Quemadmodum *te* in rcpublica de me» dicis *te* joriîperitis res habet. Ea de caala triviis modum efle dandum centeimus, intra quem ie contineant: ftatuimufque, ut in trivialibus non nifi grammatica, poetica, rhetorica, dialecticcs, arithmetica, À qu· hujus generis tent triviales *tt* liberales artes: Dominicis veto ttr feftis diebus , literalis evangcliorum *tt* .epiftolarum , hymnorum , pfalmorum , parabolarum Salomonis, *te* ejufcemodi factorum librorum expolitio, pro «tatis illius & Ingenii capto undatur. Quamquam dialeâice etiam rcqoirk utem di(putandi, quali exercentur ftudiofi sn gymnaJfiis, fine quo ars ipfa*>tiofa eft. Poterunt dc linguarum rudimenta in trtyialibus doceri. Ceteram cxaâa atque abfolut< artium *tt* linguatum cognitio ratloque *tc* reliqua philofophsa, phyfica stem *tc* aw'medica, jurifprudcntia, Atheolo5ia fcu feriptura facra, non nifi fa probatis acetariis , & catholicis univerfalium ftodioraoi fcholis exncAentur , doceantur , ac tradantur: nifi quod tneologia etiam in monafteriis opulentioribus A collegiis canonicorum juxta reformatioais formulam debeat doceri. *

Qau

vite»· tfirtttt ·

—III.

fatereft quoque reipubiic» Chriftian», quales audores juventuti-, impietatis juxta ac pietatis capaci , prelegantur , ot rediffime reformationis formula monuerit , ne libri obfcceni , fufpedi , aur contagiofi, eorum qui perfidi» fu» virus, religiomfque Ae pietatis odium tener» juventuti fuis feriptis inftillant , led tantum cafti , pii , Ar religioni orthqdox· confentieatcs auctores praelegantur : quod judicium cum non Gt penes omnes , ftatuimus nullum anftorem in trivialibus ludir prelcgcadum , qui non fit a decano artium vicin» Ac catholica univeriitatis examinatus , *te* ad pns* legendum juventuti adtniflui . Aut fi procul diftent ludi ab univerfitatibus catholicis , examen iAe admiffio pertinebit ad vicin» civitatis praftsntis eruditionis pralatum, aut alium aliquem dodum virum , cui epitfbpus illius dictccfeos hoc muneris delegavdrit . Quod vero bonis Ae receptis audoribus repudiatis , quidam glori» aucupanda ftudio , nova quotidie grammatica comminifcuutur, Ar adolcfcenlium ingenia fuis figmentis confundantur ; omnino prohibendum Ae vetandum' ccnfemus. Maxime vero omnium fab anathemate interdicimus Ae prohibemus ledionem eorum librorum in triviis qui ad feducendam in pravas opiniones juventutem , aliud agentem Ac quatentem feripti videntur . Quales funt quorumdam grammatica , dialectic» *ie* rhetorica ioftitutiones, io quibus exempla fiere e pravis advetlariorum dogmatis petuntur, quo juventus incauta barefum Ac ledarum dogmata final cum altibus imbiberet. Quales item quadam familiarium colloquiorum formula , in odium mooaftici inftituti , Ae ceremoniarum ecclefiafticarum contemptum , compofit» atque eflid», quarum pixcipua vis eft, animoa juvenum corrumpere, Ar jam a teneris eos ab hujufmodi pietatis exercitiis , ac vira monaftic* inftitutis alienare . Dabimus idcirco viros aliquot pios Ae dodos , qui ferant judicium fuum de sudoribus, quos juventuti potiffimum prclegere conveniat , co(que comprovincialibus epifeopi» fignificabimns , quo in mftituenda rede juventute eadem per univerfam provinciam fervetur.

Ultri fentbie ***ty*** *euttMwerihn fi»t •vittutdi*

I V.

Compertum nobis eft fimplices & indodos parochos , quibus non eft datum pura ab impuris difeernere, obvios quoique de negotiis religionis tradantes libros emere , Ar eos potiffimum, qui fpeoiofis titulis venditantur, quale* font conciones adverfanorum, & commentarii eoiurn in facras feripturas. Quamvis autem quidam eorum fpeciem pieratisalirubi pr» fe tetre videantur , habent tamen , quotquot funt latent fub meile venenum , unde incauti Ar fe contaminant ipios, & auditores quoque. Idcirco, paterna folicitudine pro grege noftro ioiiciti , ne pabulum mortis pio vit» pabulo ci porrigatur , precipitous omnibus fidelibus,

A quorum animas cor* noftr* a Deo commill* font, potifiuaum verbi Dei ttaâatpribM, (ub anathemate , quod alias incurrant , ut (ibi caveant, non modo ab hic qu» ex officina venerunt Lütheri, Buceti, Calvini, Oecolampadii, Buflingeri,. Fraocifci Lamperti, *ft* Philippi Mehochtbonis, quo» conftat omnia iua fcripta'xd decipiendum *tt* feducendum homines a vera ftde edidiffe .· fugiant etiam Corvinum , *Capi*tonem ,'Brentium , Pomeranum, Pclbcanura, Mufculum » Sarcerium , Ac Chriftophorum Hegendorphinum, Ofiandram, Spangenbcrgium, Oldenaorpium. ; Hermannum Bonnam , Hedkmcm, Ac eius in ecclefiafticam htftoriam peftilentiSma iupplementa, chronicon Sebaftiani B Franck, Ar quidquid ejus eft farine, donec pleniori catalogo libros contagiofos per hanc tempcftatem editos eis indieaverimus .

*De ftefajh tMuùih mitttniif eà fait** uuiver/-raruaa

V.

Ne quod in formula reformationis juxta fandorum patrum decreta falubriter inftitutum eft vitio vel collegiorum vel adolefcentum canonicorum evanefcat , decernimus Ar ftatuimus, ut dent collegia uni, duobus, vel tribus, ut multus' vel exiguus feerit perfonarutn numeras in C collegio, bon* fpei acftudiofisadolcfceutibus, non minus quam triennii tempus, quo poffint in ftudio potiffimum theologico verfari : tn quo fi laudis aliquid obtineant, tempus eis prorogetur , atque interim percipiant integros prebend· fu* frudus , quotidianis diftributionibus exceptis , aut falrem quantum ad vidutn Ar libros neceflarios fufficiat : nifi de competenti fubfidio fit olim per capitula ftudiofis prp4ifum: dum tamen certis teftimoniit fingulis annis ad collegia mittendis conftet, nec perverfir moribus eos deditos, nec ftudia vana, qu» ad ercleftc edificationetn non conferant , fedari; committendum enim non eft , ut cultui divino dedicata ftipendia , in hujuicemodi canonicos D dy(colos erqgentur . Debent tamen curare, ut ipfis abientibus , alii eorum in divinis fuppleant vices.

Dt ct»ti9Kt fxaa» dare *Jthent eeittttuli* <ni *aitiverfitetti* .

VI.

Cum formula reformationis exigat , ut juniores in eytnnafiis alantur impentis collegiorum , ad hoc , quo collegia claris Ar dodis viris ornentur; ut huic menti fatisfiat, Ae collegia non fraudentur expeditione fua, ftatuimus , & communi confenfu decernimus, uc £ canonici, nondum in majoribus ordinibus conftituti , pofcenres hoc nomine aut frudus integros , aut decreta fubfidia , a collegii» , qu» pro more habent , ut de frudibus participent etiam in minoribus conftituti ordinibus , prius dent cautionem fufhcientem , fe non velle osdinem Ar inftitutum eccfrfiafticum deterere , aut It mutat· nropofito forfan refiliant , tum fe velle & debere frudus perceptaque fubfidia collegio illi intégralités folvere ac reftitucre.

Ctl-

ammo SMLttTI Caftgfa m mfevojlMer atyu /m , gau

VIE

Ctam ha loris ubimriverfitas catholica cft, inctn primariam faftitutionem reformata * pro- Mta , ami videou caufa digna efle , collegia magnbfamptibw gravandi, * mittendiftodao- foa focaa ad univerfitatem exteram . Proinde ftatuimss , nt talea dent operam litteris bonis ia ipfa mriverfiute ubi ad mores ftftudiaipio- rum poteft haberi refpcdus j nifi decanus & collegium canfam habeant, cur cenfoant eoa ad exterasaaiverfitatca minendos. Quod fi auifa* gientea difripliaam, velintomnino non ad eam, Sa eis a fuo decano *te* capitulo defignatur , ad aliam , qua ipfimet videbitur, univer- fitatem profirifei , non tenebitur collegium il- lis dare (ubtidittm decretum . Ne vero canoni- ci , vicarii *te* chorifocii cleri noftri Colonienfis vigiliis defendorum , quas mane hora ieptima Kfolvere confoeverunt , a frequentatione le* iram pcncipuaram impediantur , volumus , ut poftbac vigili* tempore pometidiano ad ho- ram cirdtcr fecundam incipiantur, ut antepre- cm vefpettinas compleantur.

Qfi fsadrrr *niytrfitttwe fri· ailtfÿt .* '

VIIL

Ad prohibendum gravem abufam , quo fe quidam ad univerfitates , non ftudii , (ed pri- vilegiorum gratia , conferunt, ftatuimus ft man- damus , ucut ante nos in (ynodo Leodiehfi (laturam cft , ut nulli, nifi'adftudialiterarum idonei, ft illarum preeipue gratia , fe ad uni- verfitatem conferentes , in membra feu fuppo- fits , atque ad ufam privilegiorum huiufmodt nniverfitati* recipiantur , aut fuorum brocficio- rum frudibus eo pretextu gaudeant : nec re- cepti ipfis privilegiis ft beneficiorum frudibus uti finantur, nifiquamdiu caufa ftudii perman- D ierint , ft (pes fit, quod exftudio fuo frudum uberiorem in ecdeGa Dei fint parituri . Qui veto defides ft otiofi comperti fuerint » ab co- tumdem privilegiorum ufu ft fru&unm perce- ptione repellantur.

Ae rbeaZsp *fti* dsreer , *i» ttUefih* a/rade.

IX.

Qoo vero *ic* reliqui five canonici five fica- rii , capellini» five chorifocii , cantores quoque, ira cher»lea collegiorum , qua extra univer* fitates., aut in univerfitatibos , procul a fcho- lis fita funt , habeant etiam occafionem in fa- E erie difcrodi *te* proficiendi , decernimus ftftatui* asus, utejufccràodi collegia fingula , aut fi vi- ciai fint invicem duo aut plura , fimul alant I theologum aliquem docentem « vcl bioos , qui hanc operam inter fe partiantur, conccffionc fru- dhsam unh» prebend* » audoritate apoftolica in hwocufum (opprimende : aut fi illa non (officiat, waioM beneficiorum vcl vicariarum , quae nullam vel non adeoneceflariam fisndionem requirunt, judicio vifitatonim epifeopaiium decernenda ar confidendat fictamen, ut frudus prebend* vel ftipeaditi dividantur fecundum numerum ledio- Aoum -nt quando non legit, detrahatur illi etfam de firadibns portio dcftinata . Quod fi inter ipfoi- met fratres inveniatur, qui hoc docendi mmusa velit ft poflit obire, huic par eft , utdtfttiburio- nes quotidian-, *prater juftum* fttpeodium , a choro abfonti pridie quam legat, ft eo die quo legit, concedantur -

«TSS? CHUfTI M*'

Ar iqflraraadis *itOMhu thfltfitk ia* naf* *utrfitttt CÜMÜt^i.*

X.

Ut Cndarea majeftis voluntatis fandifliaMB de reformandis univerfitatibus , juxta modum in B formula prefcriptum, fatisfiat, ft ratio fit, qua- re collegia in Colonia non reneantur faos cano- nicos mittere aàxxteras univerfitates, ft eis ab- (entibus, aut integros prebend* fum frudus , aut quantum invidum ft libros fofficiat, fuppe- ditare , danda eft collegiis illis opera , ut fe. diones, potiffimum facro theologia , fo ipfa univerfitate vigeant, ft canonici illi,qui habent {trahendas, fibi ex induito apoftolico cum onere egendi colletas, foo muneri juxta tenorem bul- le (ummi Pontificis, unde prehendas illas con- ferendi aUdoritas manavit, fatisfaciant. Quam ob rem monemus ft hortamnr eoe, qui de pre- hendis grati* prima gaudent , ut ant legant ipfi in Tua facultate , aut fi legitimo impedi- mento teneantur , conducant alios idoneos ma- giftros , qui vietis eorum in docendo fuppleant Qui fi monitionibus noftris paternis aufcultare noluerint, cum noftra (ad quos pertinet bonam publicum promovere) interfit , lediones apofto- lice fedis beneficio univerfitati debitas perlolvi, cenfuimus totius concilii oopaine requirendos univerfitatis redorera ftprovifores , ut munere foo perfungantur , ft eos quibus de prehendis feu beneficiis providerunt, requirant ad legendum ft fatisfaciendum oneri prehende annexo , ftg> juxta apoftolici privilegii tenotem , contra non parentes procedant : alioqui negligentiam eorum deferendam ad fammum pontificem , & petendam provifionem , qua huic cafai pro- videatur .

*£ ΛLTX\O M£A/O , U «va/rfured** rtfnutittii txttttinan atteffari· , f—Λ ft «*W •riiMgJtnet,*

I

D Einde vifoL nobis fait , ad ftabilem ft duraturam cccleflaftici ordinis reformatio- nem comparandam , neceflàrium efle , ut ini- tiandi facrisordinibusrite^xamioentur .Hivero, qui ad praelaturas k regimen animarum aflumnn- tur, novo, eidemque rigidiori examini fubmit- tantur , propterea quod mortales omnes fequi faum genium quotidie experiamur , *te* afinum manere afinum, etiamfi exuviis leonis induaturt atque ita evenire, ut cum vitiis dediti homines af- (amuntur ad dignitates ft prolaturas, vertant di- gnitates & curas non quo oportet, fed velad ava- ritiam implendam, vel in ventrem fagtaandum, aut ad faftum ft pompam : quidam etiam ut hi luxu ft deliciis vivant. Qnibusprofedo rebus fit, ut plane in diverfem abeant officia ft munera di- vin* juffionis, nec ferre ulla fit animarem ft re- rum ecclefiafticarum cura vera, fed imagines tan- tum ft apparatus : nec foria bcncioftituca refor-i matin-

Amw <»a.HTT «H*· amlMfe euocudo, fcd oujo* fa dles moram ft A doârlaocorruptela. Quamobrem fa prialt ft*. tuimus , ftordinaanus, ae qofe ad facrorum ordinem pescsprionim admittatur, nifl diligenter examinatus oefldequam teneat , de aftcâuqoo dncatar ad petendos ordfaes » de (cientla qusa fofflclat ad ordfalt, qnem petit, mtoifterla explenda , de moribns ocdlaem decentibus , A autt legitlms.

«dd pea *pertinent* earrasrp.

IL

Quoniam vero difficile erat · ubi funt magam ecclefia ft multi ordinati , epifeopos › ad quos B emmiaatio proprie pertinet , hoc negotii per fe obire , oljm ea cora ia quibufdam diecefibus tn icholafticot cathedralium ecclefiarum , ia alita vero in pnalatos alio· relegata eft , quibat jam examinandi jus eft quafinim, ft majora quam ceteris canonicis ftipeodia ab ecclefia decreta t verum quales nunc fnntpleriqae fcholaftid, ft illi penes quot eft examinandi poteftas, jura quidem fua tuentor., nec tamen doceat juventutem , ncc examinant": Officiumquc * curat alias aliis , non mulro mdioribas , examinatoribus interdum delegant: quo fit, ut alio in alium hanc curam transferente , aut nulle, aut perfunâorûa ft admodum frigida fiant ordinandorum examinationes . Quem defeâum fupplere cupientes, & C examen adfua principia, hoceft, ad epifeopos revocare, quibat ex lege divina incumbit, nemini cito manat imponere, matura deliberatione prnhabita , declaramus , epifeopos non debere nujufcemodi examinationibus (quando non ignorant eas perfbnâorie faâas] ftatim acquieicere , ft inquifitioait fpecie , quam ex reliquiis antiqui moris retinent , in altari cum roÎ;ant utrum fint digni , jufti ft fanâi , putare e fatisfecifle , atque ita inutiles ft indignos homines nonnumquam etiam (celeratos , ab aliis forte (quos ea cura non admodum tangit) dignos judicatos , facris illis ordinibus contra confcientiam propriam infignire . Eaque de caufa requirimus provincie noftre epifeopos in do- D mino , ut vel ipfimet huic fuo muneri fatisfaciant , vel curam illam imponant viris piis , doâis ft de ecclefie profeâo folicitis, quorum diligentia fit eis explorata , nifi certiffimoexperitnento cognoverint Scholafticum , vel eum ad quem hoc pertinet, diligentiam talem, cui merito fidant, adhibuifie.

De licentuterlii ni fafcipitnitt eriinei txnn iirctfin.

III.

Statuimus , ut nemini pofthac (ubi digna & jufti caufa non eft] dentur licentiatoria ordines E extra fuam dieecefin recipiendi, nifi prius fit justa modum prnfcriptum, in fua dkscefi examinatus. Ad hoc enim comperimus qnofdam IiccntSatoria petere , at examen fubterfugiant

De fntlmutitt nate ntnftrei ·riiaee fntienin.

IV.

Quoniam non oportet facros ordines qaafi furum Junipere , ftatuimus ft ordinamus, ut

quemadmodum fafaafeodl mntrimrafa tone mo - clamatione perato deaaadaatar* ltamajorlboe ordlalbes faataadl trlm proclamatinne iwm tientar faecekfla punchto, spsam fahatitanc , ad perciplenda impedimenta , fi qua fast , qoas debeat parodist epifcopo eat officialibus ejoe fi- calficarc) obl tames aroclamatio talls commode fieri poteft, nee verihmills fit omtos . ne malevoll homines clericos lnnoxlos a majoram ordinum laficeptfoee deterreant.

' *Ae Mfert puait iekat triinnttii inn* j n o in m/M,<V*ejrMsrari.

V.

Mandamus, at volentes ad fubdiaconatus vel diaconatus ordinem promoveri, prmfententnr , ft dent iatitulatoribas nomina faa feria quarta diem ordinationis precedente, ac eodem ft fequenti dic examinentur, hora quam cis conftituent examinatores. Promovendi vero ad facerdotii gradum , dent nomina fua feria qpinta ance diem ordinationis: quibus fimilitcr ftatuetur hora, cumfimul ob multitudinem examinari non polfint. Afferant vero promovendi omnes fecum tcftimonia non modo fuorum parochoruax » verum etiam pnrceptorum aut proborum virorum, apud quos majorem vito partem tranfegerunt, per examinatores difeutieoda, uodenoffit epifeopo, utrumirreprehenfibiles lint connate.

De examine iafiitneainrum ai iignitatet, ferae sussmt m» , aer *alia tffiein.*

VI.

Porro quo plus negotiorum incambiteis, qui ad pariaturas, dignitates ft curas animaram vocantur , hoc msgis intereft ecclefie & Chrifti fidelium , ut tales lingulari examine, majoriqoe diligentia , quam reliqui explorentur, utram fuffifiant ad prafhnda munera illa ad que vocantur . Precipue vero epifeoporum intereft , quales habeant in excolendo agro dominico cooperarios. Hinc ftatnimus ft ordinamas, at nemo eleâus confirmetur , nemoque prafentatas ad dignitatem, vel animarum curam inftituatur, priulquam fit a fuo epifeopo aut archidiacono epifeopi, aut › hac in parte vicario , aliifve factarum literarum , canonum, ft traditionum ecclefiafticaram peritis viris, quos epifeopus aut archidiiconas ad hoc defienaoit, examinatus ft comprobatus idoneus, pomtque ft velit muneri, ad quod vocatos eft , pro virili fatitfacere , ft formalem reformatioals qua parte eum concernit exequi . Quod fi quis archidiacooorum, vel jus inftitoendi habentium, contra hanc cooftitutionem prcfampferit aliquem non ita examinatum inveftire, ipfe quidem pro judicio epifeopi , per cenam tempus ab officii lai executione, ft truâuum perceptione, fufpendetur : inftitatus vero eoufqac , donec epiicopo comprobabitur qaalificatus ft idoneus . Neque tomen per examen epifcopale derogatam volumus juri examinandi , fi quod aliipnalati habeat.

De teeulm earum *«fa per refiptntiauee nta fpN* murarîMis *ni benefit* eeuteuduut.*

VII.

Ad hoc ftatuimas ft ordinamus, at in perma

AWHq ff tMB> tationibas Br refignatioolbus baocficioram » ea- 4mi cm adhibeatur examinandi nom, incujus fevorem permutatio vd rtfigàatio concept· cft. Et pnatemm diligens fiat foquifitio, ctiam par diferta juramenta » nam permutatio fit ad con-tegendum firoonûs vitium fraudulenter exco-gitata oc finmlata.- qaod fi vel examinis tem-pore , vel in pofterum compertam flat : pn-ôiooem illkitam Br jure non probatam inter-ccffiflê , uterque permutantium pro fimoniaca fraude puniatur.

Dr *formelii ei ctenMutintn· eptù,*

VIII.

Quoniam diverfi ordines , olScioruraque Br dignitatum gradus diverfi , alias , atque alias requirunt iu hominibus conditiones » Be ratio pneterea habenda eft eorum religioiocum » qui perpetuo delitefcere quorant in fuis monafteriis, Br ad nullas animarum ceras evocari , fed tan-tum cupiunt chori ofliciis in fuit monafteriis adhiberi , facrificiumque pro ecclefia in miflis ofterre, & monafticz vitz indulgcre, vifum fuit prnfenti concilio expedire, ut extarent formu-la , ad quas examinarentur ordinandi , fecun-dum diverfos fufeipiendorum ordinum gradus, & iallituendi *te* confirmandi fecundum condi-tiones munerum & officiorum quibus adfcifcun-tur. Petentibus fotfragancoram noftrorum com- C provincialium epiicoporum legatis , negotium tales formulas congerendi dabimus eruditis ali-quot viris, qui non modo in literis fint exer-citati , verum etiam cognitionem ccclefiaftico-rum officiorum tpneant , & confcribant in ge-nere , quod communicetur cis omnibus pro lo-corum ecdefiarum direrlitate, in fpccies ap-ras deducendum.

Dr *iaflittitti fle»· jere - frelctü tlili etelrfiefiitii.*

IX

Cum bonorum omnium teftimonio magnus D *te* perniciofus fit abufus, quod archiepifcopi, epifeopi, przpofiti,abbates, prnlati, Arquions in clero cft poteftas conferendi beneficia eccle-fiaftica pleno ju.e , conferunt ecclefia* paro-chiales abfJute *te* (impliciter quibuslibet , in-terdum indignis & ineptis , hominibus inexplo-ratis, nullo precedente examine: A", quod in-tolerabilius eft , nonnunquam fpuriis, nothis, pueris, aut fervis indignis, ccnfuimus hanc >em totius concilii nomine ad fummum pontificem deferendam petendamque fedis illius provjfio-nem *tc* declarationem , irritantem tales colla-tiones, quas vocant p<eno jure , nifi précédât examen epifcopale , feu eorum, quos epifeopi ad hoc dabunt, 8e ut potcftatcm faciat epifeo- E pis, ut quos non conflaret a fua fanâitate, vel alias rite examinatos , non teneantur , quavis licet audoritate nitentes , ad polleffiones par-iaturarum vel facerdotiorum curam animarum habentium admittere , nifi examine diligenter excuflbs atque probatos . Similiter, nc quem-quam in ordine , ab alio quam fuo proprio •ntiftite, lurreptitie Br nullo prxvio examine, fufccpto , teneantur ad ecclefiafticas fundio-nes admittere , fed ab ordinis fufccpti exe-cutiooe fufpendere , donec exhibitis fua pro-motionis litcsu per cxaaacn debitum , Br juxta

A reformationis formulam feftua , fiserit reper- tus idoneus. anno CHBirrf SMO.

Dr pcoLsr^woferpMriUi *M fte* µη uifina& lofa.*

X

De fsculadbos vero* habentibus jus prsfen-tandi aliquem ad beneficium cccíefiafticum , five curatum, five a cura liberam, qui contra regu-las canonicas annituntur pleno jure conferte, abique inftkutione canonica * aut prsefentatum p, j0M via £aûi intrudere, decernimus csn» toto con- ummui cilio tales conatus irritos ac nullos efle t ar fi >raM*w» B qui tale quiddam facere lentaverint, hos ipfos tafto jure pnsfentandi pro illa vice privatos ef-fe; illum vero, qui beneficium tali titulo reci-pit , aut fe ei intromittit, nihil per hoc juris acquirere, *tc* procul ab illius occupatione semo-veri debere , *tc* per ordinarium in ejus locum fubrogari alium : quin *te* jura decernunt utrum-que, & intrudentem, *tc* recipientem, anathe-mate feriendum efle.

D£ *orric io ^um tikfuxctjoxe , meji» terli·» λΛ mmferudem* «jrrrttfMSion r^sewa/M*/ *nenffmi·.*

L

NON prodeft ad ecdefiz aedificationem, pntlatos & pallores , curam animarum habentes , fuifle diligenter examinatos , pro-batos , Br legitima manuum impofitjone infti-tutos, atque admiflos , nifi proftent etiam of-ficium » ad quod (not vocati , *tc* cuius gratia ftipendia ab ecdefia percipiunt ; idcirco pro confequenda reformationis executiooc , curan-dum efle cenfaimus , ut ecdefiarum prolati *te* paftores fuo munere ftrenue perfungantur . Quod nifi fiat , jacent omnia quo reformatio exigit-

Q»H»i f/Ji»e ertl>uli<urni asssi /uam *nmmitten.*

II.

Jam quod paffim tam indoAos *te* inutiles facerdotes videmus ecdefiarum regimini pre-ferftos, unde Br mores boni corrumpuntur , *te* omnis difciplina populi labafeit, quodque tam turpiter m concubinatu , perpetua ebrietate, Br aliis infamibus vitiis, unde *te* populas fcan-daltxatur, quidam vivunt: epiicoporum negli-gentia, *te* archidiaconis illis, qui quaftum α-varum ex officiorum feu munerum luorum lo-catione faciunt , Br malunt homines de faluta acerna periclitari, quam fe lucro turpi ac tem-porali non ditari, acceptum ferendum efle fe-tentur omnes, quibas dolet animas homiqpm, quos fanguine fuo Chriftes mercatus cft, non pluris nftunari, Br cleri infamia populum fcan-dalizari . Cui aceufarioni Br joftai querela mederi capientes , farcimus Br ftatuimus, ut epifeopi, archidiacoai» *te* omnes, quifuiiÂio-nem munerum fuorum per fe , few per mini» litos aut commiflarios feu colleAores , folent obire > vices fuss non committant hominibus levibus, vitiofis, aut conjugatis , fed tantum ccdefiafticis , gravibus , *tc* probats opinionis viris.

Ktes

AMM CBUATI M·»

*Beu·frJvù c^U·fa· fe· fcc~i*fdht M* CMMtoWV.

m.

filmffleer al tollendum gravem At fcandalofam abufum, quo Φ*^*» pcçoalû oblati» comparant fibi a potiatis commiffooca A of» fida, non felutem anfanatum t fed pecuniam uberforem cx ofifclis quatentes, ftatutmes *fe mandamus,* ne quis prelates, cujufcumque flt dignitatis» foam juriUi&lonem *le* munera alii commiflarfo fee collector! » licet ecclcflaftico, flat offetenti, pro pecunia » aut pro cena annuo cenfit » couunittat vel veniat, fub posa excommuaicàxionis » ouam camas leo pecuniam paclfccns ipfo feAo incurrat ; vendens veto, poster pmnas canonicas » amittet etiam aâlonem, pecuniam paâam exigendi t decernentes contra&um hnjufinodi illicitum » ra jure damnatum» ac nullum efle, & haberi debere.

j^rsd nsa *lkect rtimyure ftttit» fn* aw «mpMite.

IV.

Magno populi Chriftiani fcaadab quidam » ad qaos pertinet vitiorum concâlo » relinquant peccata ob pecunias *Bc* munera impunita » non -perpendentes pudendum efle crimen. Crimina non coercete pna quidquam efle, quod atrocius epilcopos *tt* prolatos coram Deo aeca» Tet » quam hujus rei aededes. Idcirco deliberatione cum concilio habita » mandamus *tt* fancimus, ae epifeopi, archidiaconi, vel alii juriididioaem habentes » aut coram olficialc» » feu commiflirii» vitiorum correAiones diflimulent, permittentes cuiquam pecunia munerum vd neceffitudinis cujufcumque gratia in cis harere: fed delifta preterite csftigent, pernitentia falutari pro delifti gravitate impofitat nec pmaitcntMs loco pecuniam emungant, nifi ubi permittunt jura aut canones : feu ubi pro traalgrcfiooe mandati vel inhibitionis certa mulfta (cujus habuerit tranfgrelfor cognitionem » *tc* tamen conteospferit) decrete flt. Verum mulAa ex permiffone iurium aut ea-

rn.wOa. «. nonum proveniens, fecundum illorum preferi-
tuifo|i» ptum convertatur. Ceterum ubi ejufcemodiea-
Ci _'**'**rogationibus non proficitur, *te* tanta flt dcll&l
»« few. «b gravitas» poterit etiam cenfuris *tc* poenis canonicis caftigari; nimirum fufpeufionisab officio, excommunicationis, *Bc* privationis bcncficionun ecdcflafticorum.

Ut numeri fa· ctUegunui· frnftfiti fa. tifauM.

V.

Querela cft collegiorum, prapofitos quofdam » ad quos proflito juramento pertineat jura *te* ftatuta eccleflarum tueri, atque defendere, nihil agere minus, fed percipere tantum amplos frofent) ceterum eccleflas, quarum esofa dios percipiant, relinquere indefenfas: immemum jurisjarandi » *te* ejus quod beneficium propter oficium datur. Hinc decernimus Ar ftatuimus, m fi Mkfofmodi ptwpofiti a fuis collegiis, ad bonorum, privilegiorum »' jurium Ar ftatutoram defruflonem, expenfis capitulorum,

VI.

Videmus decanis ablemibus » vel efikio ion fegniter pcrfungentfims » levifiimoram quorumque canonicorum & vicariorum ialokatiam pnsvalere fere adverbs meliores » pietatem *te «-*
B lum honoram haberi ludibrio » offeia negligi divina » neque rite neque ab omnibus perfJivtt cantum pracipitari, vitas *te* morum bcmeftatcm periclitari, duciplìaampaorfusnullameflet bro> viter, licere pravis qnimdqoc quidquid libeat. Precipitous idcirco *te* mandamus» ut decani apud luas eccleflas pcrfooaliter ttfideant, *te* oflicip fuo per feiploa Arenae'perfungantur » e«cefiufque fabditorum » queues opus erit » caftigent» fub pane privationis fructuum decaaaJium, pro rata temporis,quoabfqoecaufa rationabili moniti non refeueriat, fabrior » aut pauperibus applicandorum, ubi alias non cft pruna digna contra non refideotes decreta» nifi forte neceffitatis caufa contigeriteos abeflet quo
C cafe, capitulari alicui » qui fofecpti offfcft rationem reddere pofiit, quemque inferiore» re vereantur, vieta fuas committant, nifi talem abfentis vicarium peculiaria collegiorum ftatuta delignent.

£sad *Mctiffa a&lie** ofigisaw, fcar «**/ *fai effrikae,* drfesur s/sd fa· *tMfiU nfiim.*

VU.

Idem ftatuimus de abbatifis collegiorum nobilium virginum canoniflaram » quas tamo magis oportet collegiis fuis adefle » A perpetuo
D relidere » quanto virgines illa majori cuftodia font digne. Quibus proteres mandamus. m diligenter obfervent, nam omom la dormitorio communi noAe decumbant » Ar in habitu ipfas decente incedant, ac horas canonicas rite perfolvant, ccteraquc, qua reformationis Crfarcatus formula, Ar probata earum confil tuttones fub fabricam 'calefio applicandorum » donec pareant.

illas vero abbattflas, qu* duobus collegiis contra decreta fandorum patrum propofitar funt, Ar duorum m fe recipiunt rurum, cum vix viri regrado fefliciant » cenUndas deosmi-
£ mus juxta dcctetam, de reftringenda pluralitate beneficiorum » inferias paulo TubjcAum. Atque ut canonifi* fecundum formulam aliquam, ipforum ftatuti convenientem » poflint in vita *Be* morum booeftate reformari, confcribi medam in eam rem jdl-w» qme vsfitatonbua noftris trademus esequenda. Cemmualrabi mus quoque ea reverendis «oafeatribua ncftrii comprovincialibus epilcopis» quo Alpfi in fois dicKcfibus, fecundum foemum A perfoemrom rationem, (quantum 6cri potsft) refarmadunis unitatem ac confoonitatem introducant.

cmim

VMI.

batea qu taum i non aifi tare mi » cum fratribus habitcat ;am extra ea trabant.

dfe rrdri>tcnd< *fieriauraet* tautfrferm· rsmou aa.'. *tuna kAtti»»* cuorrrvariMV.

IX

Cupientes ex animo, quantum in nobis eft, nrobibere ac tollere odioium illud * infatiabile (quod *tc* patrum canones dcteftantur) ftudium coacervandi multa beneficia , curam animarum habentia, unde populus fidelis graviter icaodalixatur, *te* optimorum quorumque animi a clero alienantur , (poliantur ecclefie debitis minifteriis , ccfiatio inducitur cultus divini : fundatores , quorum facrofanâa *te* inviolabilis debebat haberi fupremt voluntas, fpe &' expoâatiooe lua fraudantur: meliores, quibus beneficium aliquod ecdefio cert» debetur , quique miniftiarç in eo cupiant *te* poffint, non abique injugia *te* oifenfionc Dei excluduntur, Aradftudja profana impellantur , abi ecclefiu poterant effc ornamento; donec Ccfarea majefae provi- C fionem meliorem adverfus licentiam hanc a fumoso pontifice impetret : id quod ab ecclefiafticis imperii ftatibus rogatos, fe recepit afaoâitate ejus eniti atque efflagitare velle , ftatuimus, *te* communi mataraque deliberatione cum concilio pro habita, quod jaftiffimumeft, &*d ccclefir aedificationem pertinet, faocimus ut beneficiatus qoifque, fi beneficia habet a caris libera, aut unnm curatum, aliud fimplex, fatisfreiat officio cujas gratia beneficium accipit, fecundum fundatorum intentionem, facros canones , *te* patrum decreta : *te* ab ecclefia ubi beneficium negligit non participet . Etenim divini juris eft , ut qui fervit altari de altari vivat : nec bono jure u qui non fervit altari vivit de D altari i ficut ftipendium non debetur nifi militanti . Si vero curatum habet beneficium, apud ecclefiam , ubi beneficium habet , refideat , *te* officio fatisfaciat , alioqui nihil percepturus; pertinebitque ad epifeopus», feu eos quibus hoc juris competit , ut dd prnbend» fess beneficii frudibus ad ecclefie illius utilitatem difponant: nifi bénéficiât!» ille .ecclefie Dei utilius aliquod fervitium interim impendat. Qpod fi quu joxta caput , De multa , De prnbend. Sualificatus jam impetravit a fede apoftolica icultatem plura quam unum beneficium retinendi , mandamus, ut hanc epifeopo fuo, aut ejus vifitatoribus fecundum difpofitionem. cap- Ordinarii, de offic. ordin. in d. prnfentct at- E que exhibeat. (tas fi appareat fufficiens , curet epifeopus ut beneficia debitis obfequiis non fraudentur. Alioquin bénéficieras ano , quod maluerit, retento, reliqua libere refienet, aut dimittat viris idoneis, perfonaliter refidere voletutau , abfque pnsjudicio tamen prefentes tium, eligentium , *te* collatorum conferenda. Si vero dupeafatum fit cum indigno , fummo illud pooufici curet epifeopus fignificare , ut digniori dt beneficio illo provideatur per eos, qutau alias competit jus eligendi, conferendi · vel porientandi.

Ar *taafteeaeia jejU rt/Mu tn!t/krea* jhu CM<
ferfaiu five a^aaaJU. IM

Ubi collegia cel moaataria, velhabentel dignitates, baocat ccclefias parochialessncorponrtas, cum decimis, JuribcsAcenfibus, quas committere ioleant paMqribos , vel perpetuis vicariis, cum affignatiooe portionis taaunmiege*-das , fi portio talis fit accifa, nec {afficiat , ut honefte ac decenter ca ca vivatur, he caufa fit cur anima acgligantnr, aut deferatur officium* vel ad curas ioraidas paftor ille pro viâu comparando, adigatur , mandamus *tc* dccemluu»· ut jufta portio fecundum nfbrmattoucm ei dc^Xfa*·^* decimis collegii vcl mouafterii bonis affigamur» «fc»sy- five per epifeopsm Joci, five per ejus vifitatores- *"£· M Similiter ubi temporales rc&bres ad tegendas ec- 4» uu·». délias conducuntur, decernimus, ut us jutam & dignum ftipendium detur , pro locorum *te* pcrfooarum conditione ab epifeopo moderandum » quod decentem cis & honeftum viâum atque Vcftitum fuppeditet.

7(r tffaatar ettlefianvr rtflem fera fervilia ftAirt.

XI.

Omnino autem vetamus, oc ulla collegia «monaftcria , vcl habentes dignitates, locenteccleflarum fuarum regimen cum » gris, vineis, Glvis , pratis, & juribus, reâori plusoficrentifub annua penfione : tales enim coloni verius qaam paftores fervilibos *te* fordid» negotiis fededme, *te* majorem temporalium , quam fpiritualiam bonorum folicitudinem habere , dignamque ·-nimaram curam negligere iolent. Poflunt tamen colonis fecalaribua ecclefiarum prudia fub annuo ccnlu locari , emolumentaque pro Militate ecclefiarum commutari vel vendi : quin etiam non vetamus, quin collegia *te* mooaftcria poffint ecclefie reâori bonorum ad ipfam cedefiam pertinentium adminiftrationem plenam committere, pro moderato cenfu, qucmdepnsdiis pendat: fic tamen, ut ei fuperfit honeftus *te* fufficicns vidas ac vcftin» : nec ad fopremum ccafum adigatur, ut folent licitantes a plus offerentibus , pro quo corradendo cogatur fe ibrdidis *te* fcrvilibus operibus mancipare, ac rnfticusfieri , ut vix aut vgre ei fuperfit unde nuditatem fuamveftiat, & vitam miferam fufteatet : quales multos magno ecclefiallici ordinis dedecore ia pagis videmns facerdotcs.

De virariamm, *fea tiftUama,* às *eetiefiie eeileiàuù efeiii.*

XП.

Adpoftremumftatuimus8fordinamus, ut eccleliarum collegiataram vicarii, quos aliqui vocant capuUanos aut cborifodos, nomini fuo refpoadeant t nec tempori divinorum,aliis ofallentibsis, ipfi extra chorum fpatientnr, dendeant, confabulantur, aut aliud quid agant in ecdefia^n Kuli fcandalum; fed canonic» m periblvuodis is canonicis *te* divinis fint adjumento ; Ir onera fpecialia, ad qu» vel ex fundatione, vel antiqua confoetudine , aut ecdeGanlm ftatutis obligantur , devote *te* diligenter perfolvant , fub

AMWO CIftISTI ufe· fob P··· fafp««fionis , DM a diftributioqibus A untmnmodo quotidianis, vma etiaus a vicariaram fuaram fruâibaa, douée uegligcntiaaa ' justa decani A capituli judi^m emmidênt.

DI J^V^dJITO MEBΓ <XF0qM-dX-

ii Ktlifitm ftr vgAarfeurus.

I.

NOu alias fime malius , quant h vifitatioM, deprehenduntur , corriguntur *ht* eradicantur arrorm *8t* vitia » que viutatoribusdormientibus feminantur « crefcunt, A focorum robar acquirant . Sic in evaagdio dicitur t C*·dwwûvr bemiors oeuir taonirai berne , «T *feftt** B *fietieeeit* <fotuùs,.moram nimirum *it* dooila* corruptelam. Dormiunt pralati, qui non vifitant*. (oli vigilant , *h* fervant cuftodias noâis fuper gregem fauna, qui mala qua metuantur vintationc pracidont. Et quoniam femper oportet eos in ubi commiflas oves habere oculos m-tentos, (peculatores appellantur : Xpvcalmervm, inquit propheta, drd» rr *itetei freti.* Nec aliud eft epifeopus etiam cx nomine , quam fpcculator. Hinc etiam apoftolus: *^Itteniitt -vtiit σ' eeiutrf» ir^i,* m pro pc^afr tw *Sprite» fttiitt* spÿrspsr. *Xi eehrtrfe,* inquit, *pu·,* quod vitationem requirit , ut epifeopus nemini defit . Quale exemplum dedit ipfe de fe apoftolus , non femper predicant, fed vifitans etiam fuos, C quot ad Chriftum converterat , ut exploraret utrum ferverent dodrinas A traditiones apoftolorum A feniorum . Sic habito concilio Hierofolymitano , in quo apoftoli *8e* feniores (latuerant, quonam paâo lex vetas fepeliri deberet, ait ad Baraabam Paulus : J^rvrrrrurrr oÿfrraraj /rarrai prr *uei-utrfu tMtattt,* «uemed» *ft hehtMt.* Qualium vàTitationum frequens mentio eft in Adis auoftolorum. Capite vigeGmo commemorat epifeopis Afiaticis labores fuos, ac tandem conteftator eos in hue verba : *Quefnfttr nether et Mttree iit,* «usd maadaa /ira» 4 *[tutitt* aararâm .' ne» mon *phttrfufi ft·* ■»<· W4 ammar/arem vebfr *treat ntfiliua» Dti.* Qua fane conteftatione pronuntiat reos fangumis D omnium pereuntium animaram epifeopo» illos qui oves fua» non requirunt. Vifitatione igitur Opus eft, cum archidiaconali, turn epifcopali , atque archiepifcopali, & eorum quibus hoc muneris incumbit , ad extirpandos errores ac vitia A mores bonos plantandos , eofque in ufu *6e* vigore fuo retinendos . Hadcnus autem (quod negare non poflumus) alto fosnno dormierunt epocopi , de archidiaconoram vilitalione feculi, qui fpeciem quamdam vifitationis retinuerant , feu deformem , A pravorum officialium feu vifitatorum qunftu vitiofam ae reprehenfibilem . Nunquam profedo , quod nunc fero querimur, tot hsreles, *8e* fedte, morefquecorrupti , eo ufque invaluiflcnt, nec jaceret adeo ditclplina ecclcfiaftica negleâa , fi refte vilitatum ab epifeopis A archidiaconis , *tt* iis quibas boc moneris incumbit, fuiifet. Quapropter arehidiaconis quidem totius concilii auâoritate mandamus A proripimus, ut , abufu correâo, vifitationem inftituant ad formulam reformationis , nec quemquam finant in vitiis , pecuniar vel munerum caufa, hurere, justa fuperiores noftra» conftitutiones, fub poena quam epifeopi vel fuperiores dignam judicaverint . Epifcopos autem requirimus, ut frequentius per hoc triennium vifitent fuse dicecefes , cum ad extingaendas bmrefem «c fchifmatum rclioulaA, AMN 'tum vero ut aschidiaconales A interiores vifitatore» obfervent, atque ia ordinem redigant . Nam nifi hoc fiat , verendam eft inferiores vfebtatores fuum morem retenturos.

CM-tSTI SM··

Dt MTiM *ie ^tetitet adhihtaét.*

IL

Statuimus ad hnc , at vifitatonbus adhibeatur notarius, qui fit facerdos , aut (altem clericus non conjugatus.

Ot eifitatitt trtttefterere, cr *ete tetetfttreet.*

III.

Cantum rit in reformationis formula , ut a vifitationc epifcopali nulla ecclefia effet libera feu exempta ; propterea , ut opinamur , quod exempti multi ab ioftitutis fuis late deflexerunt, A populum graviter irreligiofa vitta converfatione *9t* moribus corruptis fcandaliisnc : induceretur autem ecdefi· turpis facies, plurimaque in popalo fcandala nalcereotur , fi vilitatis ac reformatis noa exemptis , exempti , quos oportebat effe potius reformatos, hereaoc perpetuo m eodem luco. Veram cum io hoc negotio deelfet epifeopis fummi pontificis auâolitas , Cnfaraa mejeftas recepit fe velle cum lammo pontifice anere, ut operi huic tam fando fanaitas ejus (e accommodaret . Quod ipfum utrum jam faâum fit, necne, nondum ad nos pervenit. ldcirco ftatuimus interea, donec de hoe reddamur certiores , ut epifeopus quifque vifitet omnes fibi febjcdos non exemptos, licet lint per archidiaconos aut alios pralatos vilitati. Exemptis vero › ne quid in fc patiantur epifeopi driiderari eorum, qu< Cefarra majcftas ferio requirit, fuum vifitaodi ftudium atque operam offerant , hoc periculofo prefertim tempore . Et nihilo minus prefeou concilio ftatuente , requirimus , A a rcveresidi» coepiicopis noftris fulftaganeis in eorum dicucefibus requirendos cenfemus , omnes exemptorum prelates A vifitatore» , ut munus fuum ftrenue exequantor, reformentque fobditos fuos, jnxta reformationis Cnfarean· (quam fibi comparare quifque teneatur) formulam , A Cerare· majeftatis mentem. Qua ia re fi *fuerint* négligentes , A noo cum cflêâu reformationem exequatur, tam epifcopocum erit , ut negligently hanc 4ut lammo pontifici , aut Cerare» majeftati, fignificcnt, quo profpiciatur eis de remedio opportuno.

Dt irrftttitet htffittKere ttiett txtiefttrae».

IV.

Cum reipublies , fed precipue epifeoporum interfit, ut vifitenter ac reftituantur hofpitalia, quippe quod epifeopi fint A efle debeant patre» pauperam A infirmorum , nec ferendum eis fit , ut eleemofyas debit· eis febtrahattur , ftatuimus hofpitalia omnia effe diligenter A magna cura vifitaoda , impatrandumque ordinariis a fumoso pontifice , Celare· msjeftatis interceffiooe , privilegium vifitandi A refor-. mandi etiam exemptorum hofpitalia, falvo ramea in aliis exemptionis jure.

CHKUTi 'M* Dr *stt*iU/8 , fus tfarW tffitftJtc frtit* <i ·

V.

Erft quoque vifitatoribus epifcopalibus opus flageljo euangelico, fir ecclefiaftica coercendi poteftate r at vendentes de ementes , fcorta , nequitias » impofturas * omnemque turpitudine» ex ecciefia ejicere valeant, Proinde decernimus » ut epiicopi fc prelati. mittentes aliquo, ubi ipfi fuerint negotiis aliis occupati, Tuos vifitstores» inftruant eos , etiam auâoritate ac poteftate /officienti» rebelles ac criminofos per ccnTuras ecclefiafticat coercendi. tc vitia , ut B magna vel parva fuerint , caftigandil

De fmneiif inpôerUI bl »

VI.

Quamquam nulla cena inquirendi regula ob rerum omnium inftabilitatem , ar diveHos cafus, qni fubinde accidunt» vifitatoribos poteft prvfcribi » expedit tamen extare formulas » ad quas pro diverfa locorum» ordinum, dc cccicfianim conditione » aliter atque aliter inquilitionem Tuam illi inftituant» tc quibus fubmonitorii loco uti poffint. Qu* fi non ioveoiantur edit*. quo vifitatores noc onere levemus » C dabimus piis 8c eruditis aliquot viris negotium » tales formulas » etiam fuffragSncis noftris epiicopis communicandas. colligendi ac feribendi .

Dt fiuftftuit tihgctotr» attotrtcitM. vifiMtitnt

VIL

Semper manfit extra controyerfiam, cos qui vifitantur debere fuit vifitatoribus fumptus omnes , dicente apoftolo ; Q»ii fltiutc vitet* , CT de fruSAti t/at t>t» tdiC ? Qeù ftfeit grege* » er dt USe ejat aece auuedattt ? Si nos D fpiritualia vobis ieminavimus , magnum eft » fi carnalia vcftra metamus ? Sed quoniam frigefctnte caritate » populus non ut olim benigne 8r liberaliter iuccurrit ecclefiarum neccffitatibos » te gravibus infuper exaâionibus ecclefi» per hanc tempeftatem atteruntur: nevifitatio fuperveniens fiat onus importabile » tc offenfionem demus , ut apoftolus loquitur » euangelio 1 requirimus reverendos comprovinciales epifeopos noftros fufiraganeos, ut quando non per fe , fed per commiffarios vifitabont » non finant vifitaados fupremis eveftionum ac procurationum juribus gravari , neque enim decent filii tbefaurixare parentibus , led parentes filiis : pnscipimufque te mandamus £ univerfis ic fingulis nobis inferioribus vilitatoribus » ne fuperfluum famulitium in comitatum affamant , tc viâualimn fumptu mediocri pro fua decentia fint contenti - De parochia vero » ubi tenues funt redditus , te paucus eft populus, ordinamus » ut vifitandi vocentur ad vicinum aliquem illiue decanatus » feu re{;itmcul* locum » tc moderatum tantummodo nbfidmm conferant in fumptus communes. Ceteram fi pauperis cnjufpiam parochi* ncccffitas requirat vifitationem pcrionalcm, cum hac vjfitatores agant benigne» tc ad exemplum apoftoli Pauli, qui malebat manuum labore vittam fibi tc fuit querere , quam quem gravare » cc- cldi* pauperi de fuo » quod a locupletiori ecelefia habent , icrviaot.

i.fr. p.

M- ,

"a n ScF CIDUUTt

D£ JTXODOftCZM audit qvitte «d refsTMariaaam eatfaeadt* ntttOtrit»

L

MAGNO ftatus reclefiaftici, imo reipoblic* Chriftiane» detrimento, fero querimur iynodos vel intermifias, vel non haâenus fuiffe celebratas . Quarum neccffitau Einc intelligitur, quod obi deficit vifitatio» nbl officiorum non eft cura , ubi examen tc ftodia bona jacuere ncglcâa , fois reftant fynodi fcu concilia in nomine Chrifti congregata, idonea non tantum ad bonorum morum pXintationem , & extirpâtionem malçrom, verumetiam ad mediorum feu viarum » quibus ad ift ts pertingi, mus, reftitutionem , cuqj primis vnlentia. Si- Jnidem in fynodi» redintegratur unitas » fturtur corpori in fua integritate confervendo , ubi ea » qu* io vifitationc noa dabatur exequi» exacutionem ftudiis communibus aflequantur ; ubi de capite te membris» dc fide tc pietate » dc religione te cultu divino » de moribus, de difciplina, de obedientia » de judiciis te rebus omnibus, ad bene Chriftianeque vivendum commodis vel acceffariis , traâatur atque ftatuitur i ut veriffime in refbnbationia formula dicatur : Salus ecclefi*, terror hoftium ejus, tc fidei catholic* ftabilimentum funt fynodit 3uas etiam reâiffime corporis ecxieu* nervos ixerimus. Negledis enim fynodis » non aliter ecclcfiafticus ordo diffluit, quam fi corpus humanum nervis folvatut. Idcirco ftatuimus , ut fjmodus dicecefana quotannis bis , pro veteri quidem more, fed juxta reformationis formulam religiofius t: meliori cum fruâu celebretur . Suffecerit tamen in diceccfi Leodicnfi » propter ejus latitudinem tc multitudinem pnriatorum » femel quotannis reâe tc ftt tdio ferventi celebrare . Synodum vero provincialem volumus, juxta Balileenfis concilii decretum fingulo quoque triennio cogi debere. *®ea·'!·

red*

Dt ftMftiirtc ff ict fjtUic ftcitUtC JtCMi ctUtgitnat <7 ft^tnat.

IL

Decani collegiorum accedentes fynodnm , pro fuis collegiis in religionis officio te dignitate fua confervendis » te decani rurales peo fu* regiuncul* parochis» Deo utique militant: atatt vtrt, ut apoftolus ait » etiticte map·»* s. ftifttdM fail : propterea decernimus tc ftatuimus , ut pro numero dierum » quibus concilium durat , conferant decanis fuis collegia dt parochi fubfidia , in fumptus » quos neceffario facere debent, abfque omni tergiverfatione . Qua in re tam jufta , fi qui rationis tc equitatu obliti , reddiderint ie difficiles , vifitatoram noftrorum erit hos tales non modo compellere ad id quod jure divino debent perfolvendum » verum etiam ponas ab cis pro iniquitatis modo exigere.

De

ANNO Clum *H·»

Λ» *fufiitutietulat «a frtdit tàtJil.*

HI.

StatnrauM quoque , «t ia fyoodis communibus confilite decernatur, *de* tollendis abtofibos Ac moribus corruptis , quae coatigem ad fynodi judicium referri, difeipiiaa ecclefiaftica eaftigaadb. Et fi opmfit, canones veteres Mirovcntar, aut novi ia novis cafibos juxta (aeram (cripramm, patram fanftiones » fir reft· rationis judicium coryiantur : id quod modo nos quo» αιî ex bis qua ad fynodum relata faut facere decrevimus.

O X MKDIO $XXTO a D nftnutittii rar«reriM«m *atteffari·.*

Î.

SEXTUM medium , ad exequeadam seformatiooem efficax » eft jorifdiftio ccdcfiaftica, qua tamquam fopceoK» refugio compelluntur qui fpoate non ducuntur ad vius emcadatiooem « Hanc Chriftus ecclefia in Petro, pro ccciefia coafitenti ipfam efle Filium Dei, pro- ,c mifit, quando dixit : *Tiii dal· duvet regai tahn»* : fuadrumeue *ligaverit fafrttrrta , erit tiftata V i»* r<s/»/ : cr fasdeamf·* A/wrb jb*far ttrrM, wftIMun* fir ia cWm. Ouam promiflionem non ad unum Petrum pertinere, £ed in omacs apoftolos tranfmiflam , alio loco infinuat, ubi dicit : -daw· dies *velit*: j^pedrmnfur lÿavsrfrM /opsr *terran· , «rit ligatna· tT i»* ra/a: «Γ fuedrumfue *felvtritu fnfr terrata,* «rie *fdntn»* CT iu ru/s . Ecclefia igitur funt claves ifta ligandi atque folvendi data, quas non ab hominibus , fed a Chrifto accepit , ut ablque divina auftoritatis contemptu contemni non poffint. Quapropter Chriftus pnecipit, ut eum qai ecclefiam jus' dicentem non audierit , pro ethnico habeamus *it* publicano . Tanta eft ecclcfiaftica jurifdiftionis vis Ar potettas . Hac coercentur obftinati in (celeribus , pervicaces, rebelles, flagitiofi , & contumaces . Hac uius eft beatus apoftolus Paulus , quando Corinthium noverca fua ftupratorem tradidit fata- μ,-ο. ,a> °* : Af· · *°3e·1 › *alfint tarfere , fafent ante» ffitn, ia» jnditavi* ar*frt/m,* esas fa» *fiffratnt efi in anatine d»»ini Utfiri Jefu Clrifii fagngatit vlit <T* me· *ffiritu,* com osrvoar basl *Jtfn, tradere la/apandi Ineunt [tuu ia interit»» tarait ,* «r *fpiritut fdvnt fit ia die dtatiai Jtfa Clrifii.* Hac item ufus eft adverfus Hymensram Ar Alexandrum , qui operam conicieotiam, qua fidei reft· congrueret, repellentes, circa fidem naufragaverant , quos tradiditTatana, ut dilcerent non blafphemare. Et increpat beatus apoftolus Corinthios apud judices *·<*·<· infideles *9e* ethnicos judicio contendentes : *jta aeftitit* , inquit , *fatùua faaSi* de hac mande *iadieakaat ? trfi ia velit fuditalitar »aadat ,* Msd<ai *efiit* «ai dr OMamu/ *judketit ? Hefiitit annaia»* a^sta *fuditalimat* ? fosat· smj û *fatalaria* ? Et per ironiam fubdit : *Saetdaria igitar fuditia fi lalueritit t futemftililei , fdlint fi fitat ia eedefia , iUet teafiituitt* ad jadiraadaa·. -dd *veretundiam vefirdm Jin . Sit* aaa *efi inter vt fafitat fifyaaae , fi fffit fafiitan inter fratre» fatua, fij frater taat fratre inditi· fatendit,* CT *It afnd infidriet* ? Quibus permoti rationibus , decrevimus cum prefenti fynodo

Λ Midb ecclefiaftica in primis refcnMuda efle. Et quidem ia hanc rçmanmceflbrM noftri fan* fta Colonieafis ecclefia archiepifcopt, Tlus· doricus At Robertas quadam ftatnm * poft quos antecaflbe nofter Hermaneo· anno vφiimonano eopiofiosem noftra curia refiamauonem edidit, qua in provinciali concilio , anno trigefimofexto, communi omnium coafenTu publicata atqee ncepa eft. Veram tum prohibente hominum malitia › non fit reformatio illa per hanc tempeftatem fixtfca per omnia executioocm, decrevimus hanc primum in diccceſi noftra diligenter exequi , Ar omnes curia noftra officiarios jurejurando adftringere ad ejus obfervantiam . Requiriaiw quoque Ar moocmns B reverendos coofiratres noftros fn&agaaeos epiicopos, ut Ac ipfi fecundam hoc exemplar , prout melius videbitur congruere faluti At tranZuillitati fubditorum » fuas quoque casias rt- >rmcnt, Ar exeeutionem reformata jurifdiftionu, epifcopali fua auftoritate inferioribus omnibus ad tumdem modum , hoc eft per jusjurandum, impdnam.

AbHRF CHUSTI «>♦*

De anfdieutilat eaetutieana taandateraat tr ftnttntianua jaditaue tttitfitfiitvnua.

IX.

Ecdcfiaftkus judex oflicio fuo nequit pen* C fungi , ubi mauiftratus Af (acidares' hommes contumacibus, flagitiofis Ar rebellibus patrocinium ferant adverfus ecclefiaftica judicia a vel ea impediunt . Xdpirco mandamus omninibus magiftratibus , prafeftb » judicibus £ucularibus, At quibufcutnoue eccleua filiis , ne quis ad judicium ecdefiafticum vocatis , adverfus Dei ordinationem, unde eft ifta poteftas, Ar facros canones, patrocincrar, aut quovis modo impediat mandatorum & (ementurum cccletiafticorum judicum exeeutionem, fub perna excommunicationis ; qua, nifi admoniti refipifcant, fint pleftcodi. Piiffimum quoque imperatorem noftrum, Arprincipes fucularcs«quorum ditiones in provinciam noftram excurrant, D vel intra ejus ambitum continentur , duximus totius concilii nomine » tamquam juftitia patrocinatores invocandos , nt ditionum illarum fatrapis , prufeftis, judicibus , magiftratibus» fuifque vicariis mandare ac procipere velint, ne ecclefiaftico judici brachium («culare petenti illud denegent , aut cujufcumquc exceptionis per reos propofit« occafiOoc différant , ctiamfi nullitatcm exceptio concernat, quemadmodum jure communi cautum eft.

/adire/ fatalaret de tnatriuuaialihu tr alat ffiritaaUkat taafit jnditeot.

HL

E Cum matrimonii fscramentnm ut facramenta rei iqua in thcfaurss ecclefie numeretur , nec fit c. vilis quidam contrador, ut olim putarunt ethnici, ad folios ecclefie judicium«potfertim ubi qo«-ft io juris verfatur, ejus dilcuffio pertinet. Idcirco ftatuimus cum pnstenti concilio, *it* fob excommunicationis pesos prohibemus, ne magiftratùs aut judices fncolares, in matrimonialibus aut aliis fpiritualibus quibufeumque caufis, adcognitionem folius ecdefiaftici */adicis fpcftamibus,* inter fuos fubditos aut alienos judicent , nec difpenfandi aut uanfigeodi poteftatem in ma-

tri-

AWNÔ CWLXSTt triaroulo ac uradBus prohibiti» fibi uferpent, fed ejufcemodi caulas omucs ad judicis ccclcfiaftlel cognitionem A definitionem remittant.

CENSURÆ BT DECRETA LATA
pro abufoum A vitioram ad ljrnodi judicium perlstorum emendatione.

H» frit iwMar *txt ffHii AMülηι O'fé»Sl. xitaititt, fri ixjtitxti tlrftrttrti, iiftfitivti tfefittiu, fri* ««CMBMaelra/rawV p«M.

I.

NULLA re magis per hint tempcftatem ftzdata cft ecclefie Chriftr facie», quam B «profugorum monachorum &· iaoAimonûlium pçrfidia atque flagitiis: quorum ut crat vite inftitutum arâum pria» & fan&um, ita, co abjeôo, abfque omni freno adqu«vis fLgitiorum genera provoluti funt: his enim auâonbus natat fiant hrrefet, facrilegia * inceftuofa concubia, *Bc* facrorum omnium profanatio. Nee ab aliis magis quam iis › quos ifti (eduxerunt, 'font hac mala derenf» atque promota. Ideo magna feveritate opus cft, ut flagitiofiflimum hoc genus hominum reprimatur, atque ab ecclefia fidelium, videlicet ne plure» eorum contagione inficiantur A pereant, fubmoveatur. Proinde quod nuper in dioecsfana fynodo noftra decreveramus nunc renovamus, *Sc* ejus innixi auâo- C M*r<« citati qui dixit ' j^aidjaid /gavrru /iiper rrrram, *tût Hg4t»m <r i» ttlu* t Sancimus unanimi totius concilii confeniu, judicio ac fententia · ac ' pnrcipimus, ne quiscujufcumque ftatus velconditionis fuerit » pofthac monachos vel monacha» fugitivos, & extra fuperiorum fuorum obedientiam vagantes, quos noverit veridica aliorum relatione, aut fuperiorum teftimonio, vel alio quovis modo effc tales, recipere, fovere, aut ad facramcnta vcl ecdefiaftica minifteria admit*, tere aufit, fub excommunicationis, quam ipfo foâo incurrat, pcena 1 qua *Sc* facri canones feriunt qui hujufcemodi fugitivis apoftatis atque excommunicatis communicant.

Dt mextcilt, ft»Qi»exMAxt, ftr *[«tritl'Ant*

II.

Perlatum ad concilium cft, apoftatas illos varia vite genera ie&ari: quofdam çnim fteculare inftitutum in omnibusaflumpfifle, *Sc* pudicitia, Î|usm Deo confecraverant, proftituta, monachos andimonialibus, duplicato inceftu, fub conjugii pretextu adh<rere: quo vitio firfaccrdotcs, ac majorum ordinum quidam clerici, contra facros canones fe contaminarunt: quofdam vero viduis & feminis fscularibus fe ropulafiê. In quo gradu *St* fanâimoniales qwJdam Deo fub E velamine dicate fe viris conjugii nomine proftitoerant: quas nuptias omnes, quia peiorem 6dem irritam fecerant, Deo abominabile» au que exeerabiles, uti nuper in fynodo noftra dicrcefana declaravimus, ita nunc quoque totius concilii approbatione ac judicio declaramus *Se* pronuntiamus illicitas, profanas, facrilcmas, atque inceftuofa» efle, & nnfquam tolerandas, *Bc* anathesnati eos omnes, qui ita contraxerant, efle innexos: prolefque inde fufccptas* illegitimas efle, nec aliter quam ipnrios*Sc*nothos habendas: ac proinde hereditario nomine pareati- A bos fui» neque in mobilibus, neque la immobilibus foccederc pofle aut debere. Åwrft CHUUTI

*Dt cncxHtxrih xMttckh *t!frttrfrtiia».*

III.

In tertio genere verfaatur monachi apoftat·, J|ui miniftenis ecclefiafticis perfungantur, A cortis leu concubinis adherent. Quorum quidam religionis fu· habitum penitos abjecerunt, quidam non integram, fed partem ejus ob metum retinuerant. De quibus ftatuimus, ut feveriori ordinis difcipline pro tanti fcandali expurgatione fubmittantur, & camis fo» petulantiam pœnitentiae.affliâione mortificent. De facerdotibus veto *Se dericis* bénéficiâtis, quibus concubin· vel femine'de incontinentia fufpc&«, fen cum quibus ipfi antehac do fornicatione diffamati fuerunt, manifefte cohabitant, ut nuper in fynodo diactfana, ita nunc quoque totius concilii confenfo *Sc* approbatione decernimus *Sc* pronuntiamus, eos qui tales feminas apud fe detinent, fententiam fuCpeufionis ab officio *Sc* beneficio incurrifl'e: mandamufque fle pnrcipimus, ut juxta rioriffimam declarationem eas tam procul e vicinia fubmoveant, ut commerciis non detur facilis oceafio, *St* fofpiciones omnes vitentur: ipfa» vero feminas, fi pofthac in domibus vel vicinia permanferint, cenfeinns excommunicationis cenfura pleftendas. Volumus quoque *Se* jubemus, ut ecclefiarum prolati fententiam memoratam contra concubinarios notorio», *Se* de concubinatu fofpedos, diligenter exequantur: alioqui noftrarum partium erit eorum negligentiam fupplcre, *Se* poenas dignas pro ea exigere. Quod fi qui libidinis foriis correpti inftar equi *Se* muli, quibus non cft iotelleétus, fofpenfionis pcsna non emendentur, aut his noftris mandatis faflocootrarfo docuerint fe non velle parere, contra hos tales ad ulteriorem beneficiorum privationem, aliafque duriores penas decrevimus *Sc* ccnfui. mus efle procedendum.

D *Dt meattih* «ai *exert tMitetUifi tlettxtte iivim trtatxt*, CT *ffxlt ftertextxtt*

I V.

In genere quarto verfantur monachi profogi, Î[ui extra obedienti· jugum *Sc* ordinis fui ob ervantiam, alii in habitu, alii habitu cum religione rsjeâo degente», regimini fe intromittunt ecclefiarum; facramcnta conficiunt, Apo(ulo adminiftrant, cum fint ipfi ctcommomcai, *Se* facraasentorum omnium expertes; eonfeffioocs audiunt, cum abfolvendi non habeant poteftatemj multis modis A populo imponentes, A fefpfos cenfnris gravioyibus illaqueantes, nonnunquam etiam dogmata falfa dineminantes: quos cum animadvertimus elle propria qwedam foftrumcnta, quibus ecdefiaftica difd{>lina fu^vertatur, *Sc* pietatis obtenta fpccie, am fibi quam populo perniciem aflerre; mandamns *Sc* proripimus foo anathematis vinculo, ne quis tales ecclefiarum regimini aut facramentorum adminiftrationi admoveat.

Dt

His flaitlm· feat Csnftimoniales quadam , vufigtonem bene » (anftn laftitutam profefi* , quaTacctpsasas religionis fi» habitum fobinde dtpodtre , hr vcftcs faodtras religlolus t«dlo fib* apure » non abfque gravi fidelium fcanda-Jo , fe ftatus Tal Ignoculau: quippe quodficut muller impudica rem vcfta pudorem , ira fan-Ataaonjalu religionem cum vefte deponit . Quam indignitatem prohibere volentes, pnscipimtta ne qua religious virgo fub escommonka-B tionts puna habit·* alium « quaaa fmr religioni convenientem, fibi induat , aat alia videri velit fponfa Deo coafecrata , quam ca » quam fe alie profiteatur.

Dt rtfurvudfi mm«i *gtturit tft/Lui) , tt nfififtMt, O'tt ii [·* mtrtMtw.*

VI.

Jam licet apoftataram, A eorum qu* mitfa ad arauUm manu retrofpeeerunt ad foculum, & fe inepto· reddiderant r^oo Dei, alius alio gravius impegerit * *Sc* quidam boaunitate propter C errorem communem, fe cocum, qui cum prohibete hunc curium potuifient ', omelom neglexerunt, coanivemiam* aliifeveraultioncob malevolentiamfe impietatem digni videantur ; ia hoc tamen font omnes pares , quod religionis Tue vota illa folemnia , quibus fe Deo pro ceterimortalibus manciparunt, timore De* fe seterna anima falute poftpofiti*, perfide folverant. Quas profeâo magna eftiidpietas. Enimvero propbeta Barach deos gentium falfos a Deo veto hoc vcluti figno proprio difeernit, quod falli illi votum quo fe quis obligaverit, nec tamen reddiderit, non requirant : Deus autem veras reSuirit. Unde pcrfpicuum eft, fccuros illos votiagos apoftatas, qui fibi perfuadent Deum vo-D ta non requirere » habere fibi perftmfum Deum efle faifum, quales funt dii gentium: quod vel cdgjtafle horrendum idololatria lceios eft. Patras quoque la Arils apoftolorum tcftatur eos, qui communem vitas focietatem , qualis olim inter apoftolos erat , *9c* nunc apud religiofos conferveri debet, femel receptam deferunt„tentare Spiritum fon&um, fe mentiri non hominibus , fed Deo : idcirco duximus eos omnes falutis, de qua periclitantur , graviter admonendos, & uno nomine requirendos, quibus fepncfentis fynodi aoâoritate invocato Chrifti nomine , quam fccleratis luis faftis abnegarunt , mandamus fe pnscipimus, ut relidis falfisconjugibosdeconcubinis, fi quibas adherent, poft. £ pofitifque negotiis, quibus fe implicuerant, haD*tum religionis fu» refumant, fe adfuumqui-Zue monafterinm revertantur, ubi poenitentiam Jurarem ad divinam ultionem avertendam, veniamqueerratorem impetrandam»humiliter agant.

Ds aJyuraada baqfi , βΓ coasuMsarsas JhtybMriro viraada.

VII.

Similiter requkfanus, fe paterno eftcftu monem·· monachos fe.fisnftimoniales epoftatas , "AÏK· focerdotes, fol ordinis fe difeiplio» «fefertotts, CKnttTI clericos fe laicos, eofqne omnes qui communione fdufmatica , aut peavosnm dogmatum contagione , per hanc tempeftatem fc ab unitate ecclefi» catholico , catta quam non eft falm , fepararant, ut harefi fchifmateque omni abjurato , abfoletioacm fe reconciliationem a fede apoftolica, vel eis quibus hoc muneris delegatum eft» pemnt , nudesntquc deinceps in unitate communionis ** fidei cum ecdefia fanfta catholica permanere. Propter eos vero provincia noftr· incolas , qui fibi arbitrantur ntriufqoe fpecici communionem a Csrlarea majcftatc permiflam , opereprecium duximus de hoc iterem ferra noftram indicium- ProindeCafare»majeftatis dedaratioM mature judicio leda atque cspenfa , quod in nupera fynodo noftra fecimus, nunc totius coocilii fententia declaramus!·omnibus provincia noftr» fidelibus , nihil tale *n religiofifiSmi catholkifilmique· imperatoris declaratione, qua foam mentem cxpoluit , invenirl , quin potitu contrarie* : fiquidem express fe difertis verbis a catholicis tmperiifta-. tibus , fe cotum fabditis , ferio valde exigit , ne quid in facramentoram adminiftratione prater ecclefi* catholica confuetudincus immutent, aut immutari in fub ditionibus ullo pafto per. mittant". Cui Celare· majestis plan· catholice ** Chriftian* ordinationi decrevimus * nos tamquam archiepifcopas fe princeps eleAor per Dei gratiam catholicus , cum reverendis confratribus noftris comprovincialibus epifeopi· fe principibus , eadem gratia divina concedente , fimiliter catholicis , fideliter fe obedienter per omnia obtemperare: id quod fe alloquipronoftra erga fandam ecclcfiam devotione , ftudio · ïacu *6c* unitatis , qu* divino jilo facramento gnificatur, confervand*, eramus fafturi. Precipitous idcirco, fe auâoritatc prefentis fynodi in nomine domini noftri Jefu Cbrtfti convocata , mandamus omnibus provinci· noftr» incolis , qui Chriftiano nomine cenfeatur , ut corporis fe fanguinis Ch<ift* veritatem fub una (acramcnti fpecic percepiflê contenti , vinculum pacif cum gratiarum aftione fervent.

VI *ftitr^iti d btntifii mtrtntti* a»a */ktiu itrvtltitf nMtifariit* rrcAt/faraas.

VIII.

Caveant autem facerdotes, five religiofi , five foculares, ab hsrreticis vel fchifmatKts ad ecclciiam revertentes, fe minifteriis divinis ftatim ingerere , fe facrificare , aut facramenta populo adminiftrarc, etiamfi maxime id non more h»reticorum, aut fchifmaticorum , fed fecundum ecclefi» catholic· ritum facere velint , priufquam fint abfoluti, ecclefi· reconciliati, fe offici* ac minifteriis fuis, irregularitate fublata , reftituti '. ne damnationemgraviorem incurrant, propter irregularitatis impedimentum , quo tenentur per lieras canones illaqueati.

FeWo *fft* , erraarr/ smarr ad *tul^tt» tetktlttu»* revmaadM.

IX.

Ne vero prenarem foveritate propofita reverti ad ecclcfiam ab hsrrefi cupientes avertamus, ** retro pellamus, fe non potitu etiam duros fe ob-

anno obtioatoe venia blandimentis emonlâmes, at- A

Mt eoadhionil, ad mentem cum filio ncodigo redcuutibsu , refijpifccnubus , atque ad eccla-fiam, Patris fui domum, unde aufugerant, ab berefum fc flEbifinatnm lenocinlis cnpleutffius reverti, ecclefi· valvas, quantum la nobis eft, aperimus , ~ feritem ignofccntlam pollicemur t requirimulque revcreodos contraires noftroe fuf-fraganeos epifoopos, ut animo volvesucs, boni pafcuris oflwium <fle» aoa imperare na anfte-riate fc potentia, led infimas oves cosdolida» te , ugrotas fanal* , eonfraftas alligare , pen-dicas per dderta querere, atque in nnmqris re-portare : patris item boni officium efle , prodi-go fillo a longe revertenti veni» propobtione occurrere t ftudeant etiam ipfi errantes ad refi-piirentiam fc ecdefiam revocare. Omnibus vero pnrlatis , abbatibus, prioribus, guatdianis, fc

ultro revertentes, veniamque petentes,fccuaen-dationem pollieentes, paterne resipiant ad pot-Ditentiam tolerabilem t quam , emendatione eorum perfpefta , fenfim minuant , ut fanent , non interimant fuas oves . Quod fi forte ca-fus fit , ut in mooafterium fc locum proprium qbfqoc fcandalt» recipi pcenitente» nequeant , curent eos in alio ejufdem ordini* mouafterio , (ccaodum juris canonici difoofitionem , recipi . C >4ec cos tantum qui intra dieeccfeos noftro po-meria continentur , cogi volumus , ut huic muneri fuo latisfhciant · fed omnes ubique lo-corum per totam provinciam. Proinde requiri-mus ,fc monemus reverendos confratre* noftros .fulfragancos comprovinciales epifeopo» , ut sd cumdem modum ipfi fuanun diocefeon praela-tos requirant , fc cogant refipifeemes ac ul-tro redeuntes , benigne ad modum prmdiftum recipere .

Pt rT i» «rrvre

Quod fi qni aooftata, fc ordinis fui defec-tores , faicino diabolico fc vitiorum amore excecati atque illaqueati , non patiantur fe invitari ad vite emendationem, aut ad qccle-fut finem benigne adduci, eos decernimus , poft fpretam benevolentiam noftram paternam, vi cogendos, per Dei thiniftros illos qui gla-dium tenent ad vindiftam malorum , fc Tan-dem bonorum ; ut intrare vel inviti compel-. lantur qui fponre reverti nolebant. Idcirco con-cilii totius nomine , per auftoritatem domini noftri Jefu Chrifti , qui nos vocavit , fc cujus caufam agimus , requirimus Chriftianos princi-Ei, magiftratus fuculares , fc quotquot pote- B tem coercendi malos habent omnes , ut fire mioifterio ad laudem Dri fc ecclefia, cujus funt filii , falutem perfringentes , obftiuatos apofta-tas, monachos fc tânâimoaialas , in luis for-dibus fc tebcliiooe haerentes, feduriores quoque fidelis populi, eis indicatos, potenti uino ca-piant , tradantque fuis fuperioribus aut mona-fteriis , pornitentiu fareriori » fatattiri tamen , fnbmitttndos.

9e , qo< /U fr***· d^uq^Mbnem CHURS V*fs reifcfcaffOS /m 'Hfc

XL

to bofth domefticws externo penuciofloc A t qui nequltiam fuam velant dilpeniarioourn apo-ftolicaram protectu, quas plerumque vel in co-ria, vel a pornitcntiarlis, aut legati» fc nuntiis apoftolscis, furreptitie , vd allegatione canfa-rum hilarum, impétrant . Et fi cauto juri im nheo bullis obtentis interferantur , tales tamen petant fibi dari, atque impetrant eartta cua-minatorea fc judices , fummo pontifici, lega-tis, nuntiis fc difpeofaroribus ignotos, qui "Uyt que eaufas allegatas examinent , nee parribpr legitime vocatis je earum veritate inquirant : icu fimpliciter eorum libidtal-patrocineatur.aut fi dantor fodices locomipri fc probitatis aman-tes , iis bullas fua* non exhibent Cognofrtn-das , fc nihilo minos fecum difpenlatum efle iaftant, utuorarque difpeolàtioafces obtenus, haud aliter quam fi eaufas illae legitime vesi-ficafleut, unde aoa lafrequeater plus malorem ~ fcaadalorum quam a notoriis apoftatb acci-£ituri noftrum vero noo eft, fuftiaere laccck-a tantam impofturam tamque liceotiofiam vo-torum violationem . Proinde ftatulauu ~ oedi-namus, ut qni difpenfatioaes tales obtinusruni, in habitu fc obedaentia foa religioals , quatit profeffi funt, coram nobis aut rcvcsevhMs cous-ptovlocialiboe noftris coepifeopû coasparrsnt , atque ita difpenfatioaes luas esWbeuM exami-nandas, fc vocaris eorum firperioribus, aequo-rum intererit difcuticodas: aut fi jam habitum temere, fc abfque pnsvia bullaremeuaminatio-ne, depofiterunt, eum reafiimaaat, fc eoufqvc in monafterio ac fub obedientia le contineant, donec difpenfationibus nobis ad cuamismadum oblatis inveniantur non etiam finnmum ponti-D ficem fc ejus legatos, vel afioe diipeofatores fb> fellifle, aut fiotftre aliquid impetrefle- Qjredfi difpenfationibus obtenus, aliter qtque jam fta-tutum eft, voluerint uti, eos pro notoriis apofta-tis habendos, vitandus, a magtftratu capiendos, & firperioribus cum rebus omnibus quas ha-bent , expenfis tamen monafteriorem traden-dos, ad euaadem omnino modum, quodeapo-ftstis jam decretum fc ftatutom eft, totius con-cilii lententia decernimus fc approbemus ,

Vt badear adssHfinsrisorm Aeoshmi se-rie/qfficerem, W qffcfa , rsddear nsrisum ·

XH.

Acceptâtes la quibufilam collegiis thefaurfi-rios, fabrica preteftos, fc alios rerum admini-ftratores, vel officia fpirituaife habentes , raro aut nunquam dare adminiftratiooam foarum ra-tionem, non fine loipkioae infidelitatis, ad per-magna datur occatio, node res ecdedarnm dif-fluunt, fc quas a maloribus ad ornatum occtefia-rum magnis ftudiiscongeflafont, ncgligeatiafc fraude poftericatis turpiter dilabontur t idcirco ftatuitntts fc ordinamus, ut collegiorum fc mono-Aeriorum officiarii , quibus cura adminiftrtai

'anno ÇHUSTI !>«·> doram dr difoenfatidoram bononun ecclefiafti-. coram commnrnur, jurefenndo promittant, fe velle ea fideliter coufervare , tra&arc dr adminiftrare , ac quotiefeumque pctuarar , dare rationem & ea qu* rationes confe&ari debent - Dicatautem certum computandi decans· Λ capitulum eis pt*figant, lob pana fnipenfioala ab officio ft emolumentorum perceptione . Ad hac ordinamur, ne facile, obi font idonee perfixus, uni plura quam unapt officia committantur, aifi fint natura connexa, aut perfixi* peace , ft valeat otijus indoftria tanta, ut pluribos fefficere poffit. Statuions quoque , ut juste cooftitutiooem felicis memoria Vvigboldiarebiepifeoni, antecefibris noftri, laici profilâtes parochialium ecclefiarum , qui pro confervatsoec cdificiorum, lominariom, dr comparatione ornamentorum , inftitountur, nihil ordinent vèl difponanc abfque confilio foi plebani : cui bis in anno teneantur reddere rationem , ut fi quid inordinate egerint pro utilitate ecclefiarum , prout fecundum Dram ft conficientia l luas videbitur expedire, corrigatur atque reformetur .

V

(/t C4wp«Mrrs ft· nftJti rttitftft tfftU f»· ext^uMur.

XIIL

H Delatum quoque ad fynodum eft, campaaarios, feu cuftodes quofdam · quos alii matricularios vocant , tam parochialitm quam collegiatarum ecclefiarum, qui pallat, mappas, vertes factas, fordide&irreverenter fervant,-peraguntque nunifteria fua prolixis barbis horridi, ac nulla religionis vefte a plebeiis dilcreti : ftatuimus igitur, ne liceat campanariis feu matricularis nutrice barbam, aut tn vefte laica in ecclefiis citcumcurlitare , fed minifteria fua in fuperpelliccis exhibeant , linteaque ecclefi* ft facrarii, ut munda fint , diligenter aflervent . De eorum vero lotione qu* pertinent ad ufum facrorum, illos admoneant fedulo quibus huc cura incumbit ; qui talium ablutionem fieri procurent per eos qu'bus hoc per canones licet, fub pernr fufpcnfionis ab officio dc emolumentis , donec pareant .

Dt ktetdiS»»t foxtit , (7 fxrvxlit tttttfift fxftkxli hftimttiif .

XIV.

Inolevit gravis abufus in collegiis quibufdam, qui tempore pafchalis officii aquam omnibus baptifmi ceremoniis benedicunt ; quam ooftea etnindnnt : ftatuimus propterea, ut nullum fontem fcu aquam collegia pofthac conférant, cujus nullus eft ulus , fed ceremonils dr benediftionibus utantur apnd illum fontem parochic fu* quem intra collegii fepta , ant in proxima vicinia habeat. £t nt orationes ft ccremoni* folennes, qu* temporenafchall ftpentecoftes baptiimo cohibentur , habeant res eis fcfpondcntes. Statuimus ut paftorcs dr conciooaroces adhortantur populum, ut parvulos natos , inftante fefto palch* , fervent baptixandos in vigiliam pafch*, dr natos , feno pentecoftes inftante , ad feftum pemecoftes ufque fervent ; fi carnea nullum immineat vit* periculum .

OMtISTI •MU-

*Vii dr f«4*s hrit UftitfiHUlikftitjiri.*

XV

Deteftauda eft non minus laicoram fuperbia , quam paftoram eis obfequcntram adulatio, qui , coatraipca aedcfia, proles feas volunt in fuis do-•nibos baptiiari· fteo baptifmi aquam deleni - Quem abefarn prorfus refelodere vofentes, ftarausu» neminem alibi quam in ecclefia , quocumque loco natus fit, debere baptiwi, eicc^ tb regum filiis, «rr. quibus valeat fecundum eosw cilium Viennenfe deferri. Paftorcsvero, quifecus fecerint, ab officio fafpcndmaos, donec abfotarioMmanob* obtineant. Similiter multos abufus dr levitates , qu* vafiim apud digniffimum illud facramentum admiatuntur, amputare cupientes, prohibemus parvulos tempore nqmeridiano baptizari, fed quando jejuni 8e fobrii font homines, dr ad res tantas anenti. Sivero pauca fint incivitate aliqua baptifteria, dr multi baptiaandi, poterant refidui, qui apud facrum matumale baptixari commode non poterant , tempora pomeridiano baptixari. Et fi adfit digna populi frequentia , paftor eo» dc baptiiori myfttrits doceat; pinfcrttm ut cogitent quanta fit Dei snifericordia peccata abluent», ftaosin fnos filios adoptantis. Prcterca vetamus, ethnicorum moro, ab hoc (aeramento magna convivia inftroere, epulari , dc ebrietate , ut paffim homines parum Chriftiani faciunt , omnia mifccre ·

£j»d me fireur *nHgixfit fxftttfn* ru /sert *<ntt itnnft,*

XVI.

Quamvis religiofi· omnibus faterdiftum facris canonibus fit , ne parvulos in baptiimo fofeiplant, aut nuptiarum convivils interfint, paffim tamen hi canona negliguntur , ft religiofi ad parvulorum fafeepdonein , ft nuptias invitantur, unde fafpeaa plerumque nalcitur ft alitur D familiaritas» ft aculei nonovnquam in peftoribus relinquantur, qui ut forte ubi arfta eft cognatio , vel feneftus emortua, defint, tamen nocet exemplum junioribus propofitum . Idcirco abbatibus, prioribus , *ft religiofis quibaicum*qoe, fufeeptionem parvulorum in baptiimo, ft nuptiarum convivia plane intetdirimns , quantavis ncccffiradine vel parvulis vel dcfponfatis jungantur. Contrariam facientes pro tranfgreflione ft icandalo dato fevera ponitentia decernimus caftigandos .

Csmrrfes/ faurcaat *lûtxt i» mttfitriii laitn.*

E

XVII.

Percepimus comendiarum sftoles quofdam , fcena & theatris non contentos , tranfire etiam ad monafteria anomaliam, ubi geftibas profeais, amatoriis ft freularibus commoveant vngbubus voluptatem. Qu* fpeftacnis » etiamfi dc rebus facris ft piis exhiberentur, parum tamen boni, mali vero plurimam relinquere in fanftimonialium meatibus pofitmt, geftus externos fpeftantibus ft mirantibus, ceteram verba non imelligentdras. Ideo veramus, ft prohibemuspofthac vel coasados admitti in virginum monafteria , vel virgines comodias fpeftare ·

TCn.n.o* CHIIITJ **4V- "XBHQT" CHMH *MU·

*^»f9· pfH *» tfulitltJk fMMM/» tttrttnét .*

XVIII.

Animadvertentes populum rudeta ft fimplicem. religioni* antique ft ver« ignaram * aaioncs prope nullas in mifis facrificio, prater hoftic (acrofand· oblationem* obfervare· ft bine abufum natum in civitatibus * ubi mult· celebrantur mifli*, ut ab ahari ad altare difcurrant, nulli facrificio plene intenti : in Opidis veto ft pagis cmmeteria circumambulent * ft de rebus nonntrnqnam profani* tradent * donec detur ad hoftia elevationem lignum i qua vel e longinquo cocfpeda ac falutata , putant le homini* Cnriftiani omcio abunde perfundo» e falote fore populi fideli* exiftimavnpus, fi hoc vitium gladio fpiritus cxfcinderetar Idcirco paftoribu* ft verbi divini concionatoribu* omnibus injungimus ac mandamus, ut ubi irteligiofus hic abufu* inepfit, frequenter doceant populum de tremendis atque adorandis miffie myfteriis, juxta fandorum patrum dodrinam, ft ea qua in declaratione Cafarea majeftaus de mina traduntur : ft quod Chriftiano)utn fit integro facro aofcultate, quo participes fiant confeuionis quam facerdo* pro tota plebe facit, & omnium orationum* ftocnedidionis qua eos dimittit.

Et fi quidem peccat ea in re tota, ut alicubi fit, ruftica communita*', cenfemus prxfednm loci requirendum, ut abuium talem coerceat ac prohibeat. Qui lt forte hoc facere reculer, prohibemus omnibus palloribus, vicecu ratis, & animarum curatoribus quibufeumque, ne quis eum abfolvat , aut ad (aeramentorum perceptionem admitt.tt, nifi certa fide polliceatur, fe velle regulis iftis ecclefiafticis obtemperare . St vero paucorum iftud vitium eft , ft moniti non emendent, cera vel rebus alii* ad ecclefie ornatum, vel pauperum fubventionem pertinentibus , pro arbitrio piftoris ft edilium muldentur.

Et ne cui defint pietatis (ub milia exercitia , dabimi piis quibufdam & eiuditis viris negotium confctibendi divino huic oflrio congruentes meditatione* ft orationes , pro populi limfilicis captu , quas vel iplitnet legentes intra e revolvant, ve! e parochi f.-cqucnti inftitutione addifeant .

Qatnit O' uti tMVtnUt fiam! [larti tufa iittrt .

XIX.

Mentem fequentes formulr, ad quam reformatio inftiruenda erat , ordinamus ut in ecclefiis parochialibus ad qua» potifiimum confluere folet populus in unum colleâus , & in minoribus collegiis ac monaftenis, facerdotes, quibus dicenda; (unt tniflx fpeciales, eis finiant ante folcnnis raiflie euangelium , aut ad fummum ante adionem, aut ab ejus communione fada incipiant, ne populus in diverfa diftrahatur. Ubi vero ample funt monaftetiorum vel collegiorum ecclefie , fic in oratoria diftinde * ut in loci* diverfi* dive fus accipiatur populus, ncc poftint uni mifl- commode omnes efle intenti , poterunt finguli* populorum turmit fingul* mifl· celebrari, quibus unufquifque populus fit intentu* : (ub concione autem nulli faccrdotum liceat in ecclefia illa mittam celebrare·

Dt tlUtitnihu ft mtf fttitnJit .*

XX.

Varia fuerunt olim in lege veteri facrificia ft oblationes, Chrifti perfedum facrificium profigurantes , qua* unica Chriftu* hoftia iu cruci* ara coofummavit, iemetipfum pro nobis offerent . Hec eft hoftia fempiterna * quam eamdem io mifla facerdo* eorum omnium nomine, qui Chriftum pro fe oblatum cupiunt * offert ac fiftit ante Patrem Fuerunt & alia* primitiarum , decimarum , ft liberalium votorum oblatione*, quibus in ecclefia, prater facrificia fpiritualia * madationi* vitiorum, gratiarum aAfo» ni* * laudi* ft fervituti* qus divin· majeftati debetur ; fueceflerunt etiam rerum temporalium ad ufum minifterii neceflariaram oblationes * qua* olim *in* primitiva ecclefia magni* ftudii* offerebant in mifla , quo fuffragii* ejufcemodi facerdote* ft eccleli· mtniftro* fuftentarent. Unde adeo locupletate funt initio ecclefiarum rea etiam perfeeutioni* tempore * tanta copia* ut poft faccrdotum ft miniftroram alimenta , partiti fint eas etiam in al irnenta viduarum, orphanorum fc pauperum; in veftes itemfc vafa minifterii , ornatum fc fabricam ecclefiarum : de qiiibu* extant adhuc antiqui patrum canone* ; extant quoque orationes, quas Secretas appellamus , fub offertorio mifl· , quibus oblatione* populi Deo commendantur. Qui mos offerendi femper fuit in populo fideli retentus ad noviflima ufque ifta fecula x Verum re* tam alteoriginis, fc ratione tam fanda fubnixa, jam tota prope abire capit in defuetudinem, hominibus pii* caufam fc originem offerendi ad altare ignorantibus, ft impiis cupiditate facerdotum ufum illum introdudum calumniofe aflerentibus . Quamobrem divini verbi concionatoribu*, illis prafertim qui de oblationibus populi non participant , ad cupiditati* lpeciem tollendam , proripimus , ut populo veritatem rei iftiu* fc utilitatem exponant ; hortenturque omnes fequi majorum ftudia , ut vel exigui munufcult oblatione fuam pro rebus a Deo acceptis oftendant gratitudinem * quo etiam preces ille in cos conquadrent : inculcentquc eis, quod Deus non tam ad dona, quam ad voluntatem & mentem piorum , reipiciat : quamquam locupletes fc divites convenit efle liberaliores , qno gratitudinis lignum de fe amplioris prabeant, fc teftçntur fca Deo ad Dei honorem fc cultum habere quidquid habent .

Dt «ilttioaiiai frt dtfunQii (T txe^niit ftmftfit fnhi^tutiii .

XXL

Cum mortuus fit Chtiftu* pro vivis fc defundis, offertur etiam in mifla non tantum pro vivis, verum etiam pro defundis. Qtiod rudes & Sadduccis crafliorc' homines ignorante* neque orant, neque facrificiumexpetunt,autexequias* aut jufta pro parentibus , liberis, cognati* * amicis perfolvunt : non aliter fane, quam fi cum corporibus limul fc anime extinguerentur. Mandamus idcirco , ut verbi divini concionatore* , populum hac de re diligenter ac pie informent fc doceant, ne anime amicorum in Chrifto defundorum fuffragiis orationum fc oblationi* Chrifti fraudentur. Qui modus femper fuit re-

ten-

asr—— fa occtefia , atque etiam ante Chriftum Mn waft Juftmsm Mlsbrit. Nuque entermt uaico

fampcnofee apparatos fapra hominis conditionem, qui valeat adoftentttfanem

amicorum memodam me abluere reliât, ubi guttes^eadesn ria fibi foqurnuiaai efle cogitare

XXII.

Nihil prope tam fanAum eft , quod fecularlom hominum vanitas sw» trahat in abufnm «ncclefia detheteulo corporisChriftiexaltans, cir-

t traaOM cmafett longis + procefloulbus extra facras ades hoftiam illam laiatarem, videlicet Gmul tepretentant itineris Chrifti hftteriam, quidumqua-

mUm› ps». rant feintem noftram, la medio populi verfotus eft, fcualverfemJodaam circnmambnlavit,

S···*·»— docens, fc ssgrotos fenaUs, difcipelis comita»*

im, a m fimi ciscomferimae, figeihcaatt» illo» nunc qjm ******* lpfo regnare fc triumphare la orlis. Qu» memo "» ft*bct pli» efle jucunda fc fasta. Veram hac

Micui faculam ftnhorum hominum vinitas irrepfit, f**fc.m* fc adhibemur ostem indi profital fc forties ma-

SuTS 1·° ftrapitu, ac qosfi *- bellumprocedendum «m la an», oftet tympana pullantor, fc otiolis lpeAaculac- ^—f**·* dentur, rebustftis aoacongruentia, qufouspopolm dclcAatus, a rebus ouaproccSoae *gun-

giMiMi r» ter avocatur. Mandamus idcirco, ut juxta Cafora· maicftatis refonaatiooem , qnidqnid non

m ı*MχXı raJct *ft devotionem excitandam a procefiionibas

ttfcipta removeatur: fed flat pcoecdtones compoGt», gra-

u vesfcmodeft», abfintrifus, joci, fccoafabula-

tlV'rrw tio··»» fc orent homines, aut feavitercorde &

* CW· voce modulentur: nec beat» virginis, aut-alserfas cujuslibet fanâl, pintes, quim imago una

* naiufcujufqoe circumferatur, ne videamur ma-

Xμ ,ı gnasfc parvas, cultasfc incultas ftatuas infpicerc, fc non fariom mente la oslam fabdaâaren fignificatam potius cogitare. At ubi populus vanus noluerit abufum hunc corrigere, fc infelentiam prohibere, mandamus & poteipimus facerdotibua fc clero, ne talibus procefiEoulbus interfiat , ubi iram Dei , non vero mifericordiam, la nes provocamus.

XXIII.

Quantum ia proceffionibus feftivis peccat turba populi, tantum la ftationibusfcfapplicatio· nibus folet clerus peccare, fc populum devotum audis interdum plaatis fc capitibus incedMtem fua infelentia, contabulationibus , cachloois, incompofitis moribus, fc difeurfibus, icaadalixare. rrwcipitna» idcirco, et ia omnibus cu^ufcumque genetu proccfilotribas clerus exemplis bonis pupulum «dificet , fc aut oret aut caatet cum raritate per plateas incedeas : nec dilabaatur ad

'X jentacula, aucinecdefiis, dem focrum ia ftationibuspesagiosr, deambulent, aut cuofabulcn- cxatrrr tar, fidahcMO omne» interfiet, habeaatquefia- »»*··

C*/flb4acfemu· urn jfar *ftrtxiffi* yaw *tgkü»* Wqpfe mn ietafosrtes.

XXIV.

Nun mianri populi fcaadafo deraci quadam

teftentur, ifigradimstar, aecofirafam totam perfelvunv fedcwKiaeo€grcficboram,aotahaa»-balant in ecclefia, vel ejut immunitate, aut ad aliam, in qua fimul benefiaam babeat, oeteri tranfita fe prorlpiunt » at fintillitet teftentte fe fuifiepretences* qou daaram eecleflaramdiftributiones pro eodem offefo integras percipiant, cum in nulla ecclefia oftkiua integrant perfolverint, uaaalfefto indicio, fe pecualm, non Chri Ho, aut ecdefia fervisc, et terpeccent j primam cupiditate, deinde cultu» divini negligentia , ter» tio exemplo pravo, quopopulamTcandalisant. ut traagteflionem canonum prsrtereamas . Etenim in concilio Chalcedoncafi ftatuerunt patres, ne gals détiens in duabus ecclefiis fafcnbero-

C tar aut minittraret, nec cosnmaalcaret prioris ecdefia<ttbas, qui ad fecundam tranfiret. Quamohrem ftatsriaws, nt illi fell, qui horit divini» aut defooAoram excquiis, fee memoriis a principio ad finem uique intcrfent, idque in habita qualem temporis fcperfon· eouditip requirit, diftribatioaes peteipiant, nifijufta caufa nt,qqsre aate dictem finitum difccdant, aut tardius ipfem accediat. Nolumus tamen hacfpnftitutioae privilegio parlatorum derogatam.

Dt fnitffitaAtu nnMet.

XXV.

D Decaais ruralibus committimus, at ran, ubi major eft abofes, *ptt* fees ragtenculas paftores adhortcntur, nt ad pnsdi&am modum fuas procefflones inftitoaat, nee ragi fc iacompofiti per

confervatione imploramus ; trinfgrcdientes paftores aut ipfi ia fynodi» fais corrigant, aut vifitatoribus noftris indicent.

XXVI.

Quod pnecipit apoftolus, nt fideles omne»

E unspofit» fuis, quorum cft vigilare pro animabas coram ad reddendam Deo rationem, obediant atque febjaceaat, famftigent paftoresrorales, aonadiaicam modo tnsbam, fed etiam ad fe pertinere, qui debent decanis fais in licitis fc hooeftis omnibus reverenter aofeoitare fc pare-re: fc «quum cft et obedientiam quam ab inferioribus *iqjs*.tamquam Chrifti vicarii exigunt, fnperioribus exhibeant . Prucipteuu ob id, ut vilitatore» de obedientia , quam mavult Deus qaam fscnficium , potiflimum inquirant , nec Unant inobedieatiam impunitam.

AMMO OU1ST1 UM· X» nmtjftrMfu facajatf, iteanit CT ftttriemnr faemat rmsiNN

A 2(f jaiku fitnimi titrant iaiitialAtu intfnji «fro MfviMMW fra*M* . IM·· OIAMTI

XXVII.

Accept«nu» magiftratus trculaces qunfdam , prmclputn pretedkos , munera ccclefiaftka invadere , ac tyrannidem in Chrifti facerdote» & cle=uni exercere t cogere paftores nt prater Ccclcfiu catholic* conluetudmem fubditos iub dupltci fpccie communicent , tc ceremonia» pie initiait»» abrogent : quo» fchifmaticot , atque cum Core> Dathan te Abiron , quo» terra déglutivit , eterna malediâionis obnoxio» efle , e facra fcriptura difcimus . Alio» quofdam .accepimus impedire, decano» rurales, quominus poflint oflicta te juriidiâionrm fuam exercere , tynodos libere celebrare, &r exceflut corrigere, ied judicium hoc vendicare fibi, qui te ipfi intilligant fe excommunicationem a jore 8r canonibus latam incurrere. Quos ie excommunicatos totius concilii auCUmtate, ubi pnemoniti aon abftinuerint, pronuntiamus tc declaramus . Volumus quoque ut vilitatores tales , ecclefia* ftic» diiciplina: ac libertatis violatores atque op* prellores , ad nos pro ulteriori eorum perfecutionc perferant : quos , fi noftras ditionis fuerint , pro malis meritis ple&emus : fin alterius, eorum principibus aut Ccfarce majcftati pleâendos denuntiabimus,

mattfraHH factllartt atteret' itptf rtUfiefe-faat tr efetafiitefaaat ftrvitiit ftichlarifat,

XXVIII.

Pervenit ad factum concilium , prefeftos Îquofdam in rcligiofarum fororum domos irruifc, & fraftis per vim foribus occupafle , atque in granaria lua convertifle catum officinas : quin etiam religioia» ipfas forores magna fervitute opprimere , compellere frequentes tnonaûeriis fuis egredi in arcem , ubi eas domefticis fui» iervitiis gravent . Quam indignitatem fa* cri canones graviflimis cenfuris damnant , nec diflitnulare abique magno reatu nos poffumns . Proinde hos tales , ubi res ita aguntur , cum toto concilio pronuntiamus anathema violatae immunitatis ecclefiaftic* incurriflc : committimufque vifitatoribus noftris , ut de fafti enormitate inquirant, quo de remedio ulteriori pofimus cogitare.

ctitni tccltfiarnat ftrvilih ia/ltkitit grnveatar .

XXIX.

Ad hac pracipimus tc mandamus univerfis magiftratibus, Sc prafcâis fidelibus, ne contra jutu difpofitionem , ecclefiarum colonos fervitiis tc impofitiontbw gravent , fed juxta C*fa-ire majcftatis reformationem, factos canones , tc imperatorum leges , Libertatem , privilegia & immunitates ecclefiafticas confervent eis illibatas: fi anathema * anim* damnationem velint evitate.

XXX.

Perlatumeft in concilium· fiecnlares quofdam judices pravo tc nufquam gentium audito exemplo , ab annis pausis iotroduâo, exigere a clero · u quando clericus, vel religiofus ratione bonorum eceMafticomte, vel aliis de caufis, laicutn in fuo foro convenit, isupenfas duplicatas·, ut ubi laiciaftores vel rei dant fimplum . Clerici te reliÎ;iofi(fi velint juftitiam fibi adminiftrari) duplam olvcre cogantur . Quod profedo iniquum eft B gravamen , tc tam rationi reâas quam legibus imperatorum, te facris canonibus , gravamina g clero depellentibus ad»crfum. Proinde ftatuimus tc ordinamus , ne liceat ullis judicibus vcl fcabinis, quicumque illi fint, clericos & reiigiofos impenfis majoribus quam laicos gravare , aut ad dupli folutionem eos quocumque praetextu cogere, ubi in caufa fimili dat laicushmplum, fuo cenfuris contra eos qui exactionibus Se oneribus clerum gravant, decretis.

ty tlaaicfilna ttrjviia ceatraltantnr (T (alertâtnr .

XXXI.

C Sepias experti , quanta mala ex clandcftini» conjugiis oriantur , qualia funt perjuria , ftupravirginum, adulteria, homicidia, parentum 8r amicorum oftenfionc», exheredationes ; ut pnetereamus ca qu* Ccfarce majcftatis reformatio pie te Chriftianc commemorat, decrevimus, te ftatuimus ut clandcftinccontrahentibus tantifpcr faeramenta negentur , donec ab ex·, communicatione a judice competente abfolvantur , atque ita in facie ccddie facramenti iolemnia celebrent. Idem ftatuimus dc incolis & advenis illi», de quibus fufpicio eft, cos in facie ecclefi* non eoe conjunftos : qui aut matrimonii folemnes ritus in ecclefia celebrent , aut D alibi id fe fecifle idoneis reftimoniis probent . Dum vero hujus gratia ad ecclefiam convenitur, 8c qui junguntur, bcnediâioni facerdotali fe lubmittunt, abfit omnis levitas 8r jocus faeculatis , fed cum Dei timore cogitent quale fit vinculum quo colligantur, te quod Deus fit qui cos conjungat , ut difeant in Cbrifto nubere , cujus gratia 8c dono torus immaculatus datur te confervatur.

j£»ad utatriateninat Meat fraceiere trina fntla-maris, C peat, ntta teatfe, al farm ht pertinet, coajantr.

XXXII.

Fit fiepe , ut dum paftor alter alterius ovile invadens copulat virum 8e feminam fibi non fubdito» , abique epifeopi licentia > ut unus fiat duarum maritus, tc contra una multorum uxor. Ideo fub poenis Se cenfuris canonicis ftatuimus Sc ordinamus , ut nemo parochus vel presbyter aufit fibi non fubdito· copulam , nifi fit alter alterutrius parochus propnus , tc paftoris alterius dimiflbrias literas acceperit , nec nifi in utriufque parochia trin* proclamation·! tribus diebus foftis a fe invicem diftantibus ad populi frequentiam pmccfforim.

Qttptl

amim QfaieaaiA·** ftaafiu vffttfi » Hf
•H»· â> ttri^U V tmftrt ii trMU tassrdtfe.

XXXIII.

T^.i*.». SLhXX' al Superbiam cor» qui ccdefiam Dei coatcm- ' «F**·**? ideate· , urendamus * praciptaMi noivatfi· parochis * presbyteria, ne

«.feu (M. !???£££· •• tw· »·»»*«el caefi· graviffimis , » argente magna aecef- ««■»«*» . pcena luipenfionis ab officio « quaaa facerdotes « **datum hoc poarergredientes incurrant s nec volumus per officiales noftros com quovis, nifi htare, dilpenfari.

De rammvBMM CT nafeffiaac furuutUli,

XXXLN.

Perlatam eft la coadliam » multo· reperiri •them homines » qal facram communionem ab annis aliquot a fuo parocho non pereepetint , quos verimnile eft vel non communicaflevc! alibi clanculum apud fehlfoutlet»· communicate . Qpofdam etlam adire latrata fynaxim, de quibus non couftet , utrum flat confeffi peccata ùm, abfoluti, an fixes. Statuimus tdemo, at qelcumqa· Chrlftiano nomine volant ceofori , fomel at minimum la anno accipiant a loo parocho facram communionem , fecundum catholica ecclefia ritum, fob una tantum fpede. Et vel eidem prius confiteantur , vel fi de eorum confoffion· probabilieft dubitatio, tcftimonium aflerant, quod alibi fine confeffi & abfoluti . Alioqui viventes ab ingrefia ecclefie arceantur, te mortui, ecclefiaftica careant fepultura.

7\(r frttr:: fKtfgtr trtliaaac caiieadii nafeflUatlui /r utrvnittaat, aififiar ^aftatati .

XXXV.

Exploratum habemus quofdam e fratribus quatuor ordinum Mendicantium juvenes , imperitos tc inexpertos facerdotes * fiducia privilegiorum fuorum audire paflim coofeffiones ■ te quoslibet paflim abfque judicio * diferedone cafoum, quam nullam noverunt, abfolverr. Coi periculo obviare volentes precipimus , ne quis fratrum ordinum Mendicantium coofeffiones audire pnefumat, nifi legitime tc fecundum formam juris, nobis vel comprovincialibus epilcopi· prufentatus , te de hu qua ad officium illud pertinent probe informatas fit, 4r judicatus idoneus . Quod fi priores it gaardiani non compulerint fuos fratres ad ordinationis hujus obfervantiam, te diffimalaverint , tales noverint fe ab omni minifterio ecdeflatam aoftrarum corn fois fratribus fubmovendo·. Nc vero habeant quod de prnfeotatioac querantur, has gratis, folva flcribanim moderata mctcedc, eis impartiemur.

Dt feaittaeiariit tfififalihu ·

XXXVL

Infuper ut confclentiis forupulofis confulsi A tor, ac focilior pateat omnibus ad veniam * abfolutionem peccatorum aditus , oidinamus noftros in hac dioeccfi penitcoriarios , qui facultatem habeant fibi confoflos ab omnfims cafibos nobis dc jure vel per ftatuta fynodalta refervetis in foro confclenti· ablelvendi. akno ckmisti ·M·»

In primis reverendum Cyreaaaitta epifeopum noftram la pontificalibus vicar um , de» inde metropolitan· eccleft· noftr* presbyteros canonico· theologo·, omnes quoque jotraneos te extraneos collegiorum, &r rurallum petleram decano· · tc quatuor prim iram parochiallum ecclefiarum in Colonia pallores : fcilicet Martini, Colomb·, Laurentii , tc Albani : priores quoque quatuor ordinum Mendicantium , B & psmtcrea cx ordine Prodicatorom fratrum Georgians dc Tremonia ,lcs ordine Minoritarum fratrem Vvinandom ab Effrem, licentiatum theologi· , ex ordine Camclitarum fratrem Vviilelmom a Blathacm » cx ordine Aaguftincafiam, fratrem Hearicam a Vvyerd: preterca addimus io majori noftra ecclefia venerabilem licentlauraa theologi· Joannem Lunen , Joannem Lamb, decretorum doftorem , Joannem ab Heinsberg, theologi· licentiarum , te Gotftidum Ditmarum ab Hagen.

Jbr nafeffarihu faatfaaaaUliau».

XXXVII.

C Volentes confolere infirmitati fanftimonulium, quas noonnnqnam pudor vel metas retineat a coafeffloM littera, quando ad unum tantam pattern vel confofforem eis familiariter notam alligantor, node fit nt flepe non integre , fed vix aaqaam libent confidentiam foam exonerent , * tamen ad facrofanftam communionem ftatuti· temporibus cum alis accedant, dementer indalgemus, & concedimus, at fonâlmoolalibus bis aat ter la sano fist poteftas , alii quam foo presbytero confitendi , ab ordinario loci deputando, nifi proprias coram vifitator , aut coauniflarias , nule tei prius providerit .

D

Dc eaatcmaentAat facram aaûiteeac.

XXXVUL

Relatum nobis in concilio eft , impiosqaofdam homines infirmitatis foe tempore nnfllonem facram tefpaifle ac eoasempfifle t qwatnobrem ftatuimos, ut fi quis focramcntum illud nobis ab apoftolo Jacobo tantope·* commendatum coatcmpforit, ecclefiaftica careat fopvitura. J**'f

Eft quoque in observation· dictum foftorum multa varietas, de qua in proxima lynodo noftra dimeefona ftatucmue . Ea vero qu» hic cooftitata font, judicio fand* fodis apoftolic·, tc E mcumenid concilii, oe omnia noftra » reveres»» ter fobmittimu·.* nec pes e* facris canonibus , traditioalb*· ecclcfiafticis, eat reliquis majorum noftrorom provindalibos te dimcefanit fyoodalibus cooftstationfous, volamm derogatum, Foteftatcmqa* pnrmifla omnia , dr fingula interpretandi tc Oedarandi, quoties opus fuerit, te vifom erit expedire, nobisreforvamus. In cujos rei fidem tc tcftimonium figillom noftram pmfontibus eft appenfum. Datum in metropolirana ecclefia noftra Colonienfi , fexto Aprilis , anno domini MDXUX.

CONCILIUM MOGUNTIN UM

Andore Sebaftiano Arehiepiicopo fa cauA fidci dc morum congregatum anno donûni MOXLIX. tempore Pauli pape HL

CONSTITUTIONES CONCILII

Provinciali» Moguntini , *fub* reverendiffimo fa Chrifto patre & ampliffimo principe & domino domino Sebaftiano archfapiftopo Moguntfao , *ùai RÂmui* imperii per Germaniam archkanceUario, fie principe elo> dore, ènr. fexto Maii, anno domini millcfimo qufagente-fimo Quadcagefinxjoooo celebrari,

INDEX CAPITULORUM CONCILII A provincialis Moguntincofis, coram qu· «4 doârùum fidei pertineat»

INDEX EORUM QUÆ PERTINENT AD MORES.

Lxvm

ahnô CiMum lean.

PRÆ FATIO.

ièbafliaaat Dei gratia faaSa ftüs Mvgeatit artbitftfeefat , fiuri ^uaaai i»fü f Cer. £ ataaiâat artbkaaeeUarias , O' fdateft eieOtr, Ac. aarterfr dm O' fêfale fer ikrttf» aeflraat Mtgaatlt» , falateat ia ieaùt featfert» .

POSTE AQUAM grave illud paftoralis muneris ootn humeri, noftris , domino fie difpooente, heubulftet. free nunquam quafi digaitattt A honor·· ÙAl«o l«tâ.»atl, letari ponirâMM, fed qnafi la qaaaaal fpecula pofiti, Mgrnte· A aauaaa fialiâtodlnm aaûno eoncepuwa» A qeaô importablle onni humeris faftinentes, al oaaoem fideepd WMÛit raeordatiomis freaàentat logeamiauM. Neaeaial igaoe»» batMs tepefiam, aaod uadmaca A mnw dame Chrifto fttfccpMaas , anaau la lUa alecvaado coca, folicicadiae A labore defaUiaaw oporteat i qeaauve MraaaocaMaeat, Aqaaaa terribili· aoa doaaiailcateatia etpeAct, fiqnidaaau de thelaero SO* » qaern Cbriftw, velat iedalaa A ptadeas negotiator ptecio (angvMte £al cooperandam daut, aoftra faite incuria perire coadgerit .

Tnmq CMUtn ema.

Accedebat ad carnalem falicitadiate ooftn» A tiausric ooftri poadas la iaanealemaugebat, ouod faaAionem noftram aeftoealem ia eam videbamus tempeftatem laddüè . qua tot Cede, ichifmata, A omnee peae praterstoram tempo-ram harefes, velat coafpiratioac fafta agematim ia ccdcfiam irrueram, A difpcrfum Chrifti gregem immanes lupi ad interitam rapicbaatsA qua aniverfajritioram eorrupeela Agraviffiausrum federum lues, ovile Chrifti qaau contagione perferpeas oviculas Chrifti faagaiae rtdetnpus crudelem ia modum depafcebatar·

Atqoe hac temporum iniqaiute nobis nequaquam defidim patrocinium, aut negligeptia escufationem , prxberi criftiaaabaeual led curam & folicludioem noftram potius augeri: ut quanto gravioribus aulis laborantem ecdefiam conibiciebamus, tanto attentiore aaàno A ftudio vi› f;llantiore, ineam, qeam dominus nobis imponeret, paftoralis officii faa&looem incumberemus , A gregi nobis credito cuftodiam fimul A difciplinam ledulo adhibcrcaws t euftodiam quûdem, ut ex commonitione noftra, caverenoxia, A. faintaria appetere , peccata refegese, A virtutes TeAarl, plebs smII coasmifla iedulo addilceret . Difciplinam vero , ut qui (portis falutaribus monitis , aut torpentes negtigeatia » ant malitia incitati , delinquerent , per nos s vitiis fais ecckliafticc ccniur* feveritate coercerentur. Siquidem memineramus , hanc utramque curam a domino ovilis fui cuftodibus fab gravi comminatione injungi : cnftodiam quidem, cum ait : Si ffelater aiierit glaiùtat takateat, s^ckij. CT aea kfeaaerk baetit : A fir fe tttfa iierit , wmrsrene gladhu, O' taierit ia ek aaiataat ; iile fUeat ia Oifkate ft ttfttu tfl) faainiaeat eateat ejat ie at ffetalatarit refaire» . Severitatem vero difcipluan dominua a paftoribus exigens : X-- ftret, inquit , fleri r« faiex, aifi xtdeet ahtate kratafe kdfkatee : nimirum innuens gravi culpn alligari eum, nui vitia fubditoram, qua pro poteftate fibi tradita compcfccndo emendare debet, diSmalaado nutrit A auget. Et alibi dominos paftonim n». gligentiam leveriffimis minis increpans t Ktee te-rge iffa , inquit› /qpsr fafltrei, meum ie atet eereat refiraar.

His nos domini commotioMbus incitati, jam inde ab initio ordinationis noftr* peopenfa voiuntate ad debitam commiffie nobis hmftionis exccutionem omnem animi A confilii vfan convertebamus) fed pica conatus noftros inquietudo temporis illius impediebat, dum tumnitibus A bellis ferverent omnia· ac plane appoleset , (•cutem noftram jam nec vitia faa fane pole ,' nec aemedia pati velle. Et jam nihil aliud· quam gravem ecdefiarum minam , A de proximo im- , inminentem religionis noftr· interitum , oculis pnsvidebamus, nifi Deus proimmenia fan aaifcricordia miferatos ecdefiam faam, tot malis graviffime afiiftam, A fab tantatUm calamitatum •nere.jamjam ruituram, inviàiffimiApotcntiffi-

AM«O **enum** catboiia * a eafu

esexMct, ‹

Com igitar fiagulari **Dei** gratia er misericordia · *Sc* ChrUbaoiffimi ac potentiffimi imperatoris beneficio, h«c quies ecclefiis reddita effer , ut jam de rebus religionis confilia tuto canere liceret ; nos tamen opportunitatem, quam nobis divinitus concedi diu defideraverimus » nequaquam negligcndam **rati**, omnes animi **ft** confilii conatus ad ecclefiarum nobis fabieâarum difciplinam rite conftituendam, **ft** ad plebis commifl*· falutem promovendam » adeoque ad totius paftoralis muneris noftri fao&jonem B pro virili exequendam, applicuimus . **Et** veterem eccicfi· confuctudincm infequeotes , quam apoftoli nobis reliquerant, **ftfanâi** patresquafi per manna traditam fedulo retinuerunt, ut quotirs in fide Chriftiana dubi» qusftionea. orirentur , aut alioQui ancipiti malo ecclefia periclitaretur , mox lynodum convocarent , **ft** dubias qiurftiones ex feripturis fandis , juxta communem fanâomm patrum confenfum, **ft** receptam, eccicfi· auâoritatem » dirimerent, **ft** fuborientibus difficultatibus **ft** periculis , collate inter le confilio , matura **ft** falutaria remedia adhiberent: nos quoque › poft celebratam a nobis fynodom diacefanam, prnfcntibus malis etiam amplioris confilii remedia credentes querenda, C juxta facrorum canonum fandiones provinciale concilium duximus congregandum. Itaque cqm-Srovinciales noftros amicos cariffimos, **ft** dite» tos in Chrifto reverendos cocpifcopos, ad diem festum **Maii** in civitatem noftram Moguntiam evocavimus, e quibus cum reverendus **m** Chrifto **ft** amicas nofter fincere dileâus Mauricius epifeopus Eiftctcnfis » vir infigni eruditione proditus , **ft** promovende religionis xelo mirifice ftagrans , per feipfum ; plerique vero **alii** per idoneos nuntios pietate , doârina , providentia , **ft** confilii magnitudine proflantes viros » prompte compannffent ; omnium qui convenerant , voluntates ad ecclefir tot malis **affliâr**, **ft** tantis cleri Ar populi vitiis deturpa- D **te**, auxilium **ft** emendationem valde pronas deprehendimus . Qua animorum alacrt pietate , **ft** pia alacritate exhilarati , invocato **Dei** auxilio , fine ampliore mora fanâo **ft** neceflârio negotio manus admovjmus, **ft** quantum is nos adjuvare dignatus **cft**, cujus exuramagebamus, in commune capimus confidere, quanam ratione populos nobis cotnmifib* io officio conrine-re , noxia qurque ab eis avertere , & falutaria eis providere, sc ecclefias noftras in pace **ft** puritate regere poffimos , donec generale concilium his tantis malit aptiora remedia provideret, **ft** omnium abufuum pleniorem emendationem, ac Deo propitio calamitatum **ft** diffidiorum finem inveniret . Tandem cum dies ali- E quot continuis deliberationibus «bfumpfiflemus, quecumqoe ad **Dei** gloriam illuftrandam , ad ecclefiaftic· difdpline emendationem, **ft** ad falutem commiffi nobis gregi* promovendam , apta **ft** falutaria nobis vifa iunt , in conftitutiones **divin·** legi, orthodoxorum patrum fententHs, **ft** facrorum canonum fanâtonibus, ac **reâe** rationis judicio confentaneas, congaffitnna, **ft** eas ut ab omnibus per civitates *St* diacefes naîtras oMerventur , communi confcnfu publicandas decrevimus . Dedimus autem operam iisnoftris conftitutionibus, ut iblicitudinis

* paftoralit **noftr·** car· utrsmque partem cu«w plcâermnur,ft gregi nobis committo caftodiam **cuum.** fimul *Sc* difciplinam proftaremus : omaem CM-' «Haram adhibentes quateam ia ecclefiis hoftrisfe moi ialtnarem Chrifti doftrinam » ia qua **vita**. fit falus Chriftiaui grcgisconiiftit,a pravis opi. nionibus immanem *tc jtmm confervere, St* difciplinam ccdefiafticsm magna ex parte colla» pfam erigere, *tc* fic Chrifto principi paftorum, orca » quas fuo fanguinc redlmenAas fibi exiftimavit, **b** illo die incoluasesfiftcrc valeamus: nequaquam immemoces , nt ingentis meriti fibi comparant fraâum , **qui** fuper gregent domini diligenti cuftodia excunantes, ad juftitiam eradiuat » *Sc* ad falutem promoveat multos ; fic •terni fnppiicii fe reos conftituere, qui ad paftoralh officii funâionein admoti » fua négligea» tia interire Count animas » pro quibus langui» nem fuum impendere. *Se* acerbiffimam mortem tolerare foftinuit Chriftus Filius **pel**·

Nos igitur juxta apoftolici commonitionem » attendere volentes univerfo gregi » in quo nos Spiritus fandus pofuit epifeopos regere cedefiam **Dei**, quam acquifivitfanguine fuo , memores nos aliquando coram iufto judice pro animabus commifle nobis plebis rationem reddituros ciTe, io primis folicita cura duxlmw nrovidendum, ut **b** ecclefiis per univeriam noftram pro- ,0>

vinciam &diceccfcs conftitutis» fana *Sc* fincera, tum etiam una , confentiens *Sc* concors facrofanâ* fidei **noftr·** doârina tradaturs quatenus populi cure **noftr*** commiffi, ficut unobaptifmo in fpetn vivam regenerati unum colunt Deum » unamque fidem profitentur, *Sc*-unam omnes ambiunt unius Patris in celo hereditatem , fic ad camdem una *Sc* concordi doârina erudiantur.

Proinde univerfos *Sc* fingulos pgftorcs , parochos, conciooatores, ft curatos, per civitates **ft** dicecefes noftrasconftitutos in domino exhortamur , cifque diftrifte procipiendo injungimus » ut tum univeriam Chrinianamdoârinam, juxta receptum fandiorum patrum **ft** orthodox· ae catholic* eccicfi» fenfum (vitatis noxiis novitatibus , & fufpcâis opinionibus penitus omiffis) plebibus commiffis fideli cora tradant : tum vero eos pnccipuc , qui hifce temporibus in cootroverbam trahuntur, facrofanân religionisnoftr· articulos io eam **qu·** fequitur (eotenuam explicent .

CAPITULA AD FIDEM

pertinentia .

I.

PRincipio , ut fuperbenediâ· Trinitatis fidem fimplici populo non anxia nimis * fcrupulofa, fed plana **ft** fimplici oratione, juxta icriptur· **fact·**, **ft** trium fymbolorum apoftoUci, **Nicani**,**ft** Athanafii traditionem » exponant jftooa unum Deum in Trinitate , **ft** Trinitatem inanitate credere *Se* confiteri edoceant : unum eumderque Deum ia e&ntia , *Se* in perfonis trinum , Patrem & Filium ft Spiritum lanâum.

II.

Hanc Deum conditorem , conlervatorem » * gubernatorem eflè rerum omnium * in Mania *tt* vindiâis juftum fimul *Sc* mifericordem, **In** donis liberalem» omaiaquidem boni» fed nequaquam maii culpa » auâorcm x liquidera nos peccata

nulla

AMJ*° ouurn nulla impulfineeeSute, fed malitia * vitio ao· RM Rl>' pwpett*···

later «aceta booiratis Ar potenti· fe· opera, De«m ab initio hominem ad imaginem Arfimintodinem feam eondidifle, corporis AranhneH· ribusruftum «otnatam joftitia Ar gratia l latus in anima peavia moribus vacuum, In corpore infirmitatis omnis At omnium «ramnarum expertem» Ara moriendi neccfiitaae immanem, in vo-

IV.

Qui cam mandatam Dei conditoris felpntvaricstus effet » fen&itatem, gratiam * tt juftttam, la qua erat cooftitntus, juftifimo Dei jodkio amifitt ha Dei ac damnationi obnoxius, Arla corpore fimo! ~ eniasa fadtes deterior, ut jam la corpore famem : fitim * At innumeras alia» miferias Ar infirmitates, la anima concupifeeatiam ad Aala proiicientem, mniraiqoe noxias Ar moleftas oramnas, ac tandem utriofque · videlicet corporis Ar adime, mortem fu-

Y.

Hoc primorum hominum peccatum, propagatione in omnes homines tranfire, ac fecum pcenam feam trahere, atfint natura omnes homines iras Dei, mortis Ar damnationis rei, Ar la peccatam prOait qui per libertatem arbitrii fui, qu· exigua, Ar infirma to iis relidet, nondum Mjuti gratia Dei, ea qua funt Spiritus, Ac ad falntem conferunt, non agaofeere, nedum appetere queant.

VL .

Ab hoc originalis peccati morbo, homines fela Dei mifencotdia per redemptionem * quo eft in Chrifto Jefu, liberari ; qui infirmitates Ac languores nomos in fe fefcipitns, Ar peccata noftra la cruce perferens in corpore tuo, Patri nos reconciliavit, ut fetisfeâlooem prodeliâls noftris; quam in noftris aseritis noo invexlmus, de Chrifti fenguine tt metitis ejus affemamus : cni dum per baptifmum inferimur, per Spiritum fanftum mundamur, Ar omnem matam, quem nafeendo vel proprie peccando contraximus renafoeodo exuimus, Arab omni prorfes peccat

mur, 8t innovamur fecundem internum hominem, vireiquecontra reliâacoocupifecotfaulmpetar accipimus, ut jam non regnet peccatum >e mortali noftro corpore t oec ad culpam nobis, fed ad meriti occallonem, fi per gratiam Dei graviter jus^nsvenants » concspifeentia ia no·

VIL

Atque hac ratione juftificari homines * cam qui immundi Ar natura ira filii, Ar damnationis rci fou, pet Chrifti meritum peccatorum feoram remimoae impetrata » reoovaoror fpiriro Dsi per Chriftum fecuodum hwH· hominem l at jam jufttficad grade ipfiae » « reconciliati Duo, Ar ab «mm· daawratiaait testu

A abfotai, hanedes fiat fecundam ipem vito meram.

CHUrrt imo›

Talia autem juftificarioais laitiamex Dei gratia provenire, qua ante omne meritam, asa adhuc inimici ~ peccatores font, excitati Ar adjuti, Ar eidem gratia fic excitanti Ar adjuvanti confentieates tt coopérantes, ad joftificationem difponentar.

Hanc vero provenientem gratiam, cum pes alia media, tam potiifimum ia prvdicatiooc verbi» adconverfionem hominis operari, dum homo peccatorum feoram admonitus, Ara Deo jufto judice cooftituta peccatis lopnlida metans, mox excitatas tt adjutus Det gratia, a timore peccati, ad Dd mifericordiam cogitatione B deflcftta Ar cum alia omnia in feriptnrie revelata, tom hoc pracipue fide firma capit, Deum peccatoribus propter Chriftum mifettri velle : qua fubnixas fiducia fpem concipit Ar tiawrcm animo ejicit, ac Deem, quem ad miferendum procilvem, fibiquejam propitiam credits diligere, Ac peccata, qom ipfem a Deo feparabant, odifle incipit, jamque Deo per baptilmom uniri, fi noodnm eft ia Chrifto regeneratus: aut fi poft acceptam juftificatioais gratiam io peccata relapfea eft, per pceniteatiatn Deo reconciliari defiderat, eique per vitas novitatem placare, 8t per mandatorum ipfius obfervatioaem perpetuo adhererers velle proponit. Sicqoe is, qui tunc primo fidei Chriftiaa* initiandos venit, regenerationis la-C vacrofufetpto, aut faltem votis expetit·, dum fefeipicndi facultas non feppctit: illevero, qui poft acceptam juftificatioais gratiam "per peccatum rurfes excidit, per pernitenti· remedia joftificationem accipit j qu* cum peccatorum so* l miffione etiam fenftificarioocm, tt intensi hominis innovationem confert, quatenus per meritum paffionis Chrifti, quod jam credenti communicatur, cum venia peccatorum, homo etiam Dei gratiam, Ar per Spiritum fanftum una cum fide, fimul caritatem in corde difufem ac fpem accipit. Hifeue Dei.donis ia ipfo permanentibus, non jam fpium reputatur aut nominatur, fed vere exiftit juftus : non tamen fea propria, aut fuit meritis comparata, fed ex gratia Dei per. D Chriftum donata Ar communicata joftitia.

Itaque hominem juftificari gratis per fidem quia nullis procedentibus meritis jaftificatioacquiritur, fed ex Dei gratia per Chriftum donatur his quibus in eum credentibus orortis ejus Ar fefi pro peccatoribus fanguinis meritam applicator.

VIIL

Caritatem vero, fine qua nemo juftus effepoteft, jam tum, cumin juftificatiooehommis accedit, operibus bonis gravidam effe, nec otiofsmjmauerelavcrejuftificatis : quin oblata occafio^^ Ar facultate permifla, promat de fe opas bonum, Ar quotidiana faciat jaftiti* incrementa, E fecundam feriptaram : jtari tyiu <#', adfor.Eavero.qun joftÆcatijam, membra fua exhibentes arma juftitim in feoaificarionem, fide per dileftionem operante, fixerint opera : tum 2nia Deus bene operantibus, Ar in iplo ipef^ndus, mercedem mifericovditer promifit t tam etiam quia ejufmodi joftificatorum opera, gratias Dei cfiedtes funt, ~ movente Ar adjuvante Spiritu fenfto fiantt vere bona, Ar Deo grata, ac remuoeratioDe vita «teram digna effr.

Non enim fecundam humanas vires «ftimanda feat juftificatonm opera, fed fecundum eam gratiam, quam in iplos influit Chriftus, ex qua deinde

^ANNo" CHKirri 1sm*

^e*n^,cbonaipforum opera promanant. Etfecundum eam dignitatem, quam dc Spiritu SaoAo, velitt omnis boni operis motore lc operatore, fumunt1. Sic enimouténuands vires humano,. ut non fimul lc gratia Dei vilis reputetur, fic in bono opere faciendo deprimenda eft facultas hominis, ut interim cogitemus Spiritus fanâi motum tt in nobiaeflkaeem » A apud Deum accCptum ac preciofamefle.

IX-

Excedem caufa demonftrandum eft, mandatorum Dei obfervationem renatis ac juftificatis efle poffibilem, non fecundum natant infirmitatem, quam habeat cum aliis bominibps communem: led fecundum gratiam Chrifti. qua imbuti font, tt fecundam opem Spiritus fanai, quem renati ac juftificati acceperunt; ut jam divino^rum proreptorum obfervatio renatis tanto fit poffibilior, quanto majorem gratiam, eodem femper opitulante Spiritu, vel femel acceptam retinent, vel amiflamnovo fubinde munere recuperant.

X

Eam vero libertatem fuam (quam lex Spiritus, quu eft ipfe caritas, diffiifa in cardibus noftris, nobis affert) Chriftianiintelligent, non ut impleant ea"que in mandatis Dei exigantur, fed quatenus ad ea adimplenda, non ut alii homines panacum metu le imperio legis compellantur, fed ca jaornon inviti, imo vero volentes faciant: ita ut obedientia ipfotam fecundum animi promptitodinem, Ir in tcAe faAis lastitiam, vere libertas ,· fecundum precepti adimpletionem, plena lc pia fervitus exiftimetur. Alioqui cupiditatibus frena laxare, tc caqnis curam fecundum ejus defideria facere: non'Chrifti libertas, fed peraiciofa diaboli fervitus reputanda eft.

XI.

Doceant etiam paftores noftri, feptcmcfTe ecclefin facramenta divinitus ioftituta, perquovelut apta remedia atque inftrumenta, It peccatis noftris mederi, 8c fue gratis munera nobis impartir! Deus voluerit i caque non efle ritus fimplices, quod quidam impie confiogunr, fed iacrofanda fignacula, ic efficacia figna, quo rite ea fufeipientes gratiam cis conferendo landificent: gratiam vero facramentorum, non exipfe externarum rerum virtute, nec ex merito miniftri, fed cx internh 8c divina operationis virtute, sftimapdao/cflc.

XII.

Et ut populna virtutem ac fruApm uniufcujtffquc (aeramenti plane imelligat, concordi doArina erudiri populos nobis commiflbs volumus, ut credant baptifmi virtute omne prorfus peccatum tam originale quam aAuale remitti, nec quidqtfam in ritebaptiaato relinqui, quod ab ingreliu regni cslcftisremorari eum queat. Concupilcentiam enim, ou* poft baptifmum in nobis adagonem, non ad culpam, relinquitur, jam non efle'peccatum vera ratione peccati; fed peccatam ob m appellari, quod per peccatum fada, & ex peccato reliâa fit, It ad peccatum ampljjirjoclwet.

XIII.

AMRO CMtirri *14··

Datum etiam parvulis infide ecclefiasbaprifmum, ad abolendum originale peccatum, It ad falutem confequendam efficacem efle. Eumquu fenei rite, etsam a parvulo fufeeptum, aut ab haeretico vel Infideli io forma ecdefie cum roda intentione datum, fine injuria Chrifti (ha cujus mortis fimilitudinem, feme! pro nobis redemendis tolerat, traditur) fine grandi piaculo amplius iterari nec pofle, nec debere: ne invocatio fanAiffimi nominis Dei, in qua femel ablutio dataeft, per iterationem, quali vanaaccufetur: It mors domini, in cujus fimilitudinem feme! bsptixamur, repetito baptifmo, quali inefficax aVgoatur,

XIV.

Parochis vero & aliis ecclefiarum mîniftris per noftrat ditiones conftitutis, fedufo injungimus & mbgravi pana› prnvaricantibus fine remiffior.c infligenda, comminamur, ne aliter, quamadhibitis exorcifmis & exiufflationibus, unAionibas etiam A ceteri, ritibus, per catholicam ecclefiam ab antiqw obfervarHolitis, lc in aqua non profana, lcd folemni benedictione, Bc facri thrifmatis undione, fandificata, extra cafum nèccffitatis, baptifmum adminiftratc proiuxant,

XV.

Cum autem circa facrum baptilma non raro eveaire foleat, ut myftic* illa nn*Siones, jam inde ab initio religionis Çhriftiao* per ueiverfam. ecclmtam adhiberi folirr, vel ex neceflita«Mtqpter metum imminentis mortis infantium, fel etiam ex contemptu, omittantur, nos parochis noftris hanc curam ferio injungimus, eifquc diftride poteipiendo mandamus, ut de pueris fic baptizatis diligenter inquirentes, fi compcrcrmt alioqui debitam verborum formam obfervatam, baptifmum quidemfictraditum approbent: eos vero, qui dum baptixarentur, unfliones non receperant, ferio eshortentur, & fedulo inducere tentent, ut confactas unAiones cum oleo fando, in pedore Ir fcapulb, It in vertice cum chrifmate, (adjundis iolxtls precationibus, que in agendis habentur) aliofque ritus omiflos, in feipfis per catholicum facerdotem, juxta vetufVffimutn ecclefi· morem, caute 8c pie fappleri curent. Quod fi deprehenderint, in tali baptiimo nec formam debitam eff'e oblerratam, his qui fic baptixati fcuftra putabantur totum baptifma fecundum ecdefias ritum tradant.

XVI.

Et ut tanto myfterio debita omnino reverentia exhibeatur, parochos It ecclefiarum miniftros ferfo monemus, ut mane intra officia divina, aut mox poft 'ea peraâa, (qon autem temporepomeridiano poft epulas It prandia, nifi necemus aut periculum infantium accelerare baptifmum expofeat) cum multa fobrietate ie accurata devotione baprilmum adminiftrent. ComcflatioMs vero It parum fobria coavivia,qum quibufdam ia locis poft baptifmum fiunt, per civiles magiftratus inhiberi, aut ialtem ad moderationem Cbriftianis dignam reduci volumus.

XVIL £1-

C1UU3T1
«14··

XVIL

r* Sacramentum confinuatioais cs iaftitutione Chrifti, fc apoftolorum praxi, *eedefia* reliâum
-«.•.it. efle, ia quo, jute domini proaaififeam, Spiritum fanftum, quo ia baptifmo ad peccati efaandatinawa fignati fames, cum novo gratia fas munere accipimus: videlicet, ut virtute ejus contra Satana tentationes muniamur .· ut gratia epss, ad atelia· capienda fidei myfteria, wmnhscmur, ad coofeflionem Chrifti fiduciam, fc coatra vitia robot accipiamas. Qua omnia Chriftus dominus per Spiratum finânm, quem miffisnu erat, fidaibus conferenda diferte pro* mifit. Ea vero, ut erant a Chrifto prominà, B ipfi· apoftolic in die pentecoftes exhibita, fc ab eifdem per manuum impofitiooem in alio·. tramfimdi eeepta, A'ftus ipforum fatb teftantor. Uhde ecclefia catholica Spiritum fenftum per manus epifcoporam fidelibus tradendi normam accepit.

XVIII.

·«.·.«»· Diligenter etiam populum inftruant, cur hoc (aeramentum, ab initio fola manuum impolitione exhibitum, mox fub ipfis temporibus apoftolorum ex eorumdem traditione, adhibita chrifmatis unftione, cceperit conferri. Nam cum in initio Spiritus fanans, ad evidentiorem C recentis adhuc fidei commendationem, figno vifibili influeret confirmatis, externa unfcione, qua illam internam defluoaret, tunc non erat opus. Poftea vero adulte cccleiia, fc ftabilita fide, cum figna externa apparere ceflaverunt, nec jam ampiiolSpiritus fanans vifibiliter defeenderet, mox la locum vifibilia figni unftio chrifmatis adhiberi capit, qua his qui confirmarentur internam fc fpiritakm unftionem reprafentaret, ut quid intus agatur per gratiam, fotis aliquo vifibili figno mnotefeat, & verbi fidem externi clementi fiuulicudo confirmet.

XIX.

SJJSg S* N°n raro ex impedimentis cognationum fptrirealism, difficultates fc pcriculofa (olent e*etH.oscMC nite: ad qua cohibenda decernimus, ne cul**»_♦·. quam, five ex facro fonte levando, five ad faMMrtaM*cram confirmationem tenendo, plures quam uoum patrinum, liceat adhibere.

XX.

Poenitentiam, relut fecundam poft naufragium tabulam, cujus prafidio, in peccatorum voraginem relapfi, denuo perniciem effugimus, fr gratiam reconciliationis fc remiffionispeccatorum recipimus: paftotes noftri in eccleflit fedulo urgeant, fc admoneant fideles, his partibus integram fr utilem poenitentiam abfolvi contritione, coofeflione, fc fatisfaftiooe.

XXL

Neque enim remitti peccatam, cujus eum qui aaaxifit, non paniteat,

XXII.

£*"*'''*' Et cum ad fananda hominum peccata Chriftus duplicem miniftris cccleflа fua poteftatcm relipierit, ut remittant aut retineant, folvantaot agenti quatenus id remedium fanandis peccati· apponendum nobis domina· tradidit, eateous coo&ffionem, cum enumeratione peccatorum faciendam, nobis commeudafie j ut es reccufione peccatorem, is, qui difeemeodi poteftatcm accepit, fciat, utram commifi muneris partem debeat exercere. AMWt> QttUTI

XXIII.

Satisfiâiooem veto ab his qui deliquerant doceant paritandam. Non illam quidem, qua culpa peccati frsrtcraa poma diluitur, (hssc enim fatssfiftio ex fola Chrifti propitiatiooedonater? fed illa a nobis pmftandaeft, qua poena temporalis, qua poft culpa remiffionemooaounquam remanet, aut elcemofyni· aliifque pietatis opeti» bus redimitor, aut Jejuniis fc aliis fatisfaftionibus (qua tamen«ipia etiam es merito paffionis Chrifti efficaciam iMMmt) avertitur.

XXIV.

Sacerdotes veto qui confrfEonfous audiendis dant operam, abfolutionis fornum non intricent (duribus membris, aut conditionibusappofitis, ed planisfrfimplicibus vetbisdepromant: Ego abfolvo te a peccatis tuis in nomme Patris fc Filii fc Spiritus finiti. Non tamen prohibemus, ut idoneo loco, feu ante abfolutiooem, feu poft eam, orationes, pro petenda deliftorum venia, adjungant.

XXV.

Epifcopis, qui curam animarem lufceperunt, hac pnrfertim tempeftate, qua variis & perniciofis opinionibus fimplicium animi miferandum in modum depravantor) fummoftudio enitendum eft, ut audiendis confeffionibus, quu ad formandas confciCntias opportune ferviunt, facerdotes viri integri & periti proficiantur. Unde omnes fuperiores fratrum Mendicantium (qui in hac D parte parochis in adjutorium accedunt) inducendos ccnfemus, fc ferio monemus, ut fratres fuos, quos ad audiendas confeffiooes admittere delimaverint, prius commiflariit noftris exhibeant: qui eos aut per examen, aut fide digno fuorum fuperiorum teftimonio dijudicent num idonei fint, quibus ovium Chrifti fata tuto committi queat. —t—■ **J?***"*' fwi tevl», p* 7μ μ 'M1·

XXVI.

Ne autem propter cafus refervatos à filutari confeffionis remedio homines retrahantur, dum vel in prompta facerdotem non inveniant qui cos abfolvere poffit; vel etiam fam* fan fr femptai timent, fi longius pro abfolutioae coalequenda ablegentur: E nos pudori fimul fr fumptibus fubditorum noftrorum confulere volentes, prefenti decreto ordinamus fc coaftituimus, ut deinceps omnes parochi, per provinciam noftram rite ordinati fc vocati, omnefque filtres Mendicantes, pes fuos fuperiores, ut promittitur, prsrfentati, fc per commiflarios noftros approbati, poteftatcm habeant vice fr nomine noftro abfolvendi laicos contritos fr coofefiba a quibufeumque peccatis occultis, quantumvis gravibus fr enormibus, qua alioqui auftomati noftra ordinaria réfervari debebant; exceptis domtaxat homicidia, baretids & excommunicatis,

onurn «*di*

catis, ad nos vel commiffirio' noftroa mit-

XXVII.

B· «Mφ HBMnfc Nelli tamen religlofo (etlimfl ad eoofeffib- act andtendes, ut prstultutur, admiffus fuerlt) licere volumes, culquam laico iacrofeott· jru- charlfti· communlonem, fine fpcclali confenfu parochl, ad cujus curam ille pertinet, porri, gere. Quemadmodum & parochis omnibus ferio mhlbemm, m quemouam allenum parochla, mu, fine coafenfa ful parochl extra neceffits. Sem flet ad confeffionem, flr* ad ulilus facra. «cuti pCNcptionem reciplant s fi tamen fubdl. tus rationabilem cauiam allegans, alilfaccrdotl confeffionem faciendl confenhim a fuo parocho petiverlt, talem al confenfum volumus non de. negtri·

XXVIII.

Bt ne contempto confeffionis remedio homines facrofanâam euchariftiam percepturi, periculum fibi, quod apqftolus indignis *fc* inexploratis graviter comminatur, accedant i parochis noftris injungimus, ne pofthac quemqoam psrochianum, qui non fuo parocho confeffionem fecerit, (faltem ubi non faâ· confeffionis fufpicio fubfit, fine teftimonio ejus, cui confeffionem fecit, ad facrofanâam euchariftiam admittere prufpmant.

XXIX.

Magnam etiam cantionem adhibere debent confenarii facerdotcs, ne dc inufitatis crimini, boa, prrfcrtim a junioribus inquirendo, inexpertis, novae cupiditatis, aut criminis ante non tentati, occafionem objiciant. Caveant etiam, nc confitentis peccatum fermone, vel ligno, vel Dtp··*- aliqua olla ratione prodant. Sed fi confilio fuper aliqua rt, in confeffione libi manifeftata indi* ‹·rf guerint, rem ipfam fine ulla auâoris mentione ad peritiorem referant. Q<>od fi facerdos alicujns os roM. Ciimen per confeffioncm fibi compertum vcl a- A «*»*<.*« porto indicio, aut faltem conditionis, aut loci, Iff·.* aut vicini·, aut cujufcumque circumftantiz fi- Snificationc, revelaverit, a beneficio ecclefia. ico remotos, ad ardum monafterium ad a. gendam poenitentiam jctrudatur. Ncc etiam facerdos confeflirius a quoquam fibi confitente de peccatis alterius exprelfo nomine ullo modo inquirere prefumat.

XXX.

Sacerdotes etiam confeflarios monemus, eif* que pracipiendo injungimus ne inufura, furto, rapina, aut fraude, ablolntionem confitenti impertiantur) nifi ea, qua injufte abftulit, quate. dus ejus facultates permittunt, fe reftitutunim promiferit. In aliis levioribus deliâir, fatisfa. âioncs, juxta qualitatem culpae, aut confitentis poffibilitatem, moderentur.

Bofdem hortamur, nt juxtadcli&orumqualitatem fatisfadionis modum temperent, fe avaris oleemofynas, incontinentibus jejunia, pro fatisfaâione imponant) quo femper eonfitentium vitia contrariis virtutibus compcnfentur l

XXXI.

Dc vcriiate corporis fe fanguinis dominici in A eochanftra plebem /erbis domini mftruant, "a niWi* ut eredant poft confecrationem 'ub fpeciebus pa- CMHISTI nis fe vini veram corporis de fanguinis domini «sea· fubftantiam contineris nee jam dividi Chriftum, aut fanguinem ejus a carne* feparari unquam pofte, quoniam amplius non moritor, ideoqot lub alterutra fpccie Chriftum integrum contineri, & lub una fpecie tantum a fidelibus quantum lub utraque lumi.

Cum antem nemo fidèhnm dubitet, virtutem facrofandc euchariftí*, non ex fpcciebut pen* dere, fed ex vivifica Chrifti carne *fc* faneume B provenire: jam nc hoc quidem quifquam fidelia dubitare debet, ilium fub una fpecie communi* candi morem, ad falutem fumentium «one uti* lem *fe* efficacem efle, quam alterum lut» attaque: eum conftet non minus accipi in una fpecie t fe eum quoque communicandi morem in una fpccie › jam mde ab initio praxis Chrifti *fe* apoftolorum ia ecdefiam introauxerit. Unicuique autem fidelium, ex his duobus communicandi modis, cum merito tenendum efle, quem ecclefia, propter eaufas rationabiles, pro temporum ratione elegent, & populo tradiderit obfervandum·

XXXIII.

C

Parochis etiam fe miniftris ecclefiarum ferio inhibemus, ne cui extra cafum infirmitatis aut neceffitatis, facrofanâam euchariftiam, nifi jejuno & confcflb, porrigere pnefumant.

XXXIV.

Sacram unâioncm doceant paftorcs noftri, ad infirmorum, fe corum qui ad vitae exitum vergunt, prarfidium a pio domino traditam effe, 3uamejusjufluprimiapoftoli exercuerunt. Quas um perorationem fidei infirmis adhibetur, per divinx virtutis operationem, contra corporis infirmitates fe terrores confcientia, alleviatio- D nem fe hilaritatem rite fumentibus praebet t leviora peccata tollit, & graviorum reliantes reliquias expurgat, juxta apoftoli teftimonium, dc receptam confcnticntis ccclcfir doârinam.

XXXV.

In collatione ordinum, que eum impolitic* pe manuum vclut vifibili figno traditor, doceant rite ordinatis gratiam divinitus conferri, qua ad ecdcliaftica munera rite fe utiliter excr. ccnda apti fe idonei efficiantur, & qua rata fint fe efficacia, que a rite ordinatis in eccle* fia, juxta Chrifti fe ecclefi·inftitutionem, ge. ruatur. Hanc vero gratiam efle ordinis fe mu- E neris, non hominum aut perfonarum, nec ad cujulquam privatam, fed ad communem totioa ecelefie utilitatem accommodari. Ideoque in rite ordinatis, five boni five mali fint, efficacem efle. Atque ita inter difparcs miniftros domini noftri dona femper zqtialia, femperbona fe fanda permanere.

XXXVI

De hoc facramento doceant paftotes noftri, matrimonium ab initio ad officium inftitutum, tandem cx Dei benignitate infirmis hominibus

'XkmST CHAtrn >14·. >4 remediam oeCffe j It jam hrc maris ft femio· Commixtio, quealloqal, propter terpen coocapifcentie motam , peccato ta fe noe eaaeset, propter gratiam facrameati , conjqgibas ad peccatum non impotctur , fed fit honorabile in oaafiw cuanabium, ft torus iammcalatus . Elfe aatcm conjunôionem marte ft feminor , duorum tantum ; nccaliculus tertli coofortrnm, mc dooram a fe invicem reparationem, nifiper alcerias mortem, allo modo admittentem. Qpod fl ob fornicationem (que fola illis fcparandi caafa a domino permma eft) conjuges invicem dimiferint, manere debere innuptos , ant dimiflb conjagi reconciliari, ft neutri eorum, donec vixerit prior conjux, ad fecunda tranfeundi matrimonia poteftatcm efle .

Matrimonia etiam fine confenfu parentum legitime inita non debere refcindi.

Hanc conjanftipnem ex libero confenfu contrahentium per verba de prsfenti expreflâ ftabiliri, nec a parentibus (fi forte eorum voluntas non acceflerit) refcindi pofle.

XXXVII.

Volumus tamen liberos feduto admoneri , ut divini praecepti memores , velint in parentum efle poteftate , nec illis infeiis aut invitis inire matrimonia , ac quidqoam rei feris inchoare profemant .

XXXVIII.

Et ut matrimonio feus honos confervetur, conjunâiones conjugua volumus in confpeâu ecclefia, adhibita celebritate confeeta , confirmari : ne per occultas copulationes , fub prétexta conjugii illicite libidines graflentur : Et ut Per'cu"» 9Be ex clandeftinis copulationibus fuboriri poflunt, excludantur: nomina contrahe- rc volentium, ante conjundionctn , tribas diebus feftivis, non immediate fe invicem fequentibus, fed per aliquot dierum intervalla a le diftantibus , in ecclefia coram multitudine , proponi debent: ut fi qui impedimentum matrimonii inter eos noverint, id an'e nuptiarum diem parocho revelent. Nec contra hujufmodi denuntiationem , nifi ex ardua ft neceflaria caufa , difpenfari debet. Quod fi qui tempore hujus denuntiationis pnefentes fuerint, & impedimentum reticuerint, poft conjun&ionemin confpcâu ecclefie celebratam, amplius ad ejus matrimonii accufatioaem , aut ad teftimonium contra ipfum , admitti non debent . Caveant etiam parochi ft curati noftri ne peregrinos ft ignotos ad matrimonia jungenda admittant , nifi libertatis fee teftimonia ex his locis attulerint, ubi prius vixerunt. Levitates vero, quas in pulfando fponfe (ft fi que fent fimiles) abufus in iplam ufque ecclefiam invexit , omittantur : faltationes lafcive, ft comeflationes parum fobrie , fi in rotam tolli nequeant , faltem ad moderationem Chriftianis dignam reducantur ; nt fic hilaritas nuptialis, pietate & modeftia condita , oculis Dei, qui matrimonii audor & copulator eft, commendetur. Parochis feucuratis, per univerfam provinciam noftram conftitutis, injungimus , fi iub cura fea habuerint febditum, qui mulierem , edi matrimonio jungi per impedimenta canonica non poteft , tamen uxoris loco publice foveat, ut ad dimittendam eam ipfem fesio inhorrentur : aut, fi matrimonium coram dubium fit, num dc jure febfiftat, eofdeminfra duos

Margin: -Λ*χ· iponf. tc nutn*.

A proximos menfes ad nos aut officiales noftros pro declaratione accipienda venire jubeant t quod fi fic moniti abtnviccm non difccficrine, aut declarationem, nt promittitur , non petiverint , aut noftro vel officialium naftroram decifioni ft fentcnuss non acquieverint, abecckfiafticis fectamcntis protinus arceantur , ft nifi ante mortem peccatum fmsm emendaverint , aut faltem id confetti fuerint, aut ferfem fuper eo animi dolorem oftenderint. eccieflaftica etiam fepultnra priventur.

CHiun «!♦·.

XXXIX.

Veterem morem in ecclefia fequimur , dum B lalem, aquam, ft ceteras qualdam res, in ufum fidellam, per orationes in verbo Dei prsparamas. Quem morem nemo reprehendet, qus fecum reputaverit, ecclefiam sater cetera falutis ft utilitatis fen, cum augenda, tum coafervanda pnsfidia, eclam exorcizandi poteftatcm, contra infidias dsmonnm , aliafque noxias peftcs avertendas , accepiffe . Quam poteftatcm dum per res externas ad utilitatem fidelium exercet ecclefia , nimirum in ro fandorum imitatur exempla, qui ad eliciendos quofdam efirdus , divino jufiti res corporales adhibuiflê leguntur. Quem motem in ecclefiis noftris procipimos coolervandum, dummodo populum paftores fedulo doceant, efleâus, quilnacpetantur, nonipfa- C rum rerum efficacia , fed divino virtutis operationi , per fbrtiffimi nominis divini invocationem, tribuendos effet & caverint , ne rebus talibus ad impias feperftitioncs abuti quifquam prsfemat ,

XL.

Similiter ft reliquas ceremonias , quae aut in cultu divino ornatum augeat , aut mentes hominum ad pias ft utiles cogitationes excitare poflunt, diligenter retinendas cenfemus , profertim cas , quas ex multa antiquitate proiedis , βι per univerfam ecclefiam obfervatas , quali per manos traditas accepioMs. Quales font, D quo in adminiftratkmc facramentoram adhiberi confeeverunt : quibas annumeramus, ut templa (velut orationum & divini cultus & facramentorum officine) per loca idonea , habeantur ; ad quorum ornatura (fimul etiam velut divini cultus, ft promovende pietatis apta inftnunenta) in iis figua crucis, aliafque imagines, vexilla, veftes facras, altaria, ft vafa laera confervari & uferpari volumtis.

XLI.

Imaginum autem ufum, velat pro erudienda plebe , ft omnium animis excitandis otilem , in ecclefiis noftris retineri ferio mandamus : E dummodo paftores noftri populum accurate moneant, imagines non ad id proponi, ut adoremus aut colamus eas, fed ut quid adorate aut colere , aut quarum rerum utiliter meminifle debeamus, per imagines recordemur . Procaces vero imagines , & nimio artis lenocinio , ad mundans potius vanitatis fpeciem , quam ad pietatis commonitionem, effigiatas, in templis proponi , omnino vetamus , tam lafcivam artis oftentationem frugi ft fevero Patrifemilias intra privatas edes gravem , templis prorfas intolerabilem ccofentes ·

XLIL

XLIL

■ afos iam
M» limâtes » utfinroln

rindere volentes

A daufenrOt , relati mn corporis , quo Chrifto TWIT
•onjoogimw, nobiliAma membra, inobâs n». cSSffll
rie· hnnorori, non terne· on-, qui rad Doo do- iMft
betar, cultu; M eo fbrietatisft dile&ioniacal- -**ffg*
ce, qania bac vka bafti homines a nobb rite
call poCmt. IHoe urne· tunto domhN»qne-- ·»··«·
ta flecurius poft incerta mmüo fopenta, qoendo
etiam ideation lande peadieumos jamfnoimft.
licioee viftotes, p«· la ifta Ubac nfqoo po-
gnantes. Quorumetiaaa meritis afimiori, ft oeo-
tiooibm adjuvari, rit· périmas, qui aaofpârita

guram refpc4n* habere, ft quafi quamdam divinitatis gpinieur* illi tribnem » antamdverteriat, *ipfaar* imaginem (adhibitis prigsfaconfi-Jioas theologis, ft Chriftianonm antiquitatum fcientifiaris juata ac picatiCnris viris) prooaufir qaaliuto, aat taUant aut mutent, ft aliam, a prima notabili quantitate differentem reponam, ae radis populas , in ûateileâo fbo depretias, ft ideo par media corporalia ad divins erigendas, fpem iaam contra eedefi* incentionem, ia corporali, ft quidem certa imagino , privata phantafia atque rnbaliaac collocet : quait in illa iit quodam necefBtas, at per eam, ft noo aliter , inducatur Deos ft fanai id facere quod petuntur. Verum bac omnia, uti didam eft, de theologorum ft fapientiffimoram virorum fipmntia · ut iit falubri ordinariorum providenria a perniciora Mololatri* falere populi profervetur fimplicitm ,

XLIIL

KeUqalas etiam fanftorum, velut divins gratin olimseuoaatacula, ft veriffima Chrifti membra, ft para spirites fandi domicilia, monemus ia ecclefiis noftris vel ob id proponendas, ft teligiofa pietate venerandas , ut aer eas fideles commoniti, dafcant virtutem ft fidem fandorum imitari. Et alicubi in iis languindlenta* notas, ft pro fide Chrifti tolerati martyrii.veftigia cernentes, admoneantur fpem fidei noftne non efle inanem, pp qua omnia dira pati fandi martyres. in animum fibi induxerunt. Quorum exempio ipfi eciam ad adverfitatam omnium tolerantiam animentur ,

XLIV.

Peregrinationes etiam ad certas fandorum reliquias, aat ad templa memoriis eorum dedicato, vel ob id Chrift'aoo populo cenfemus permittendas, ut ex ipforum locorum admonitione, homines ad imitandam fandorum fidem, pietatem ft conftantiam , vehementiore alfedu incitemur , ft ut majori devotione fe merius fandorum ibeiari, ft precibus eorum adjuvari poftulent : dummodo ledulo caveant paftores noftri, ne ufpiam incerto reliquis, aut novo fine ecclefi* audoritate, aut ne ullo etiam ad qmtftum propeemntur , ft ne concurfus fuperftitiofi ad Manias, profanis potiffimum locis litas, aut privata anftoritate credas fiant .

XLV.

DoArinam magno totius ecclefia confcnfe jam sade ab initio receptam, ft quafiper manastradttam, retineri in ecclefiis noftris omnino volumus; fanftos videlicet, qui in fide Chrifti nos prrueelhs^aat 4, ft via* hujus curium beato fine

B ž ⁼*⁼ invicem orare jaboatur, atfalaeemcoalbquantunquod eo magis fandos in aliuviupco nobis facere confidimus, quo illis poft infirmo camis depofitionem ft favendos caritas, ft dc le feturis, ad promovendam aliorum falutem, promptior facultas accdfit,

XLVL

Ex eadem lege caritatis, qua nobifeom adhoc coherent, qui in fide ft communione Chrifti n hac vita migrarunt, tenendumeft, defimftosvi- «mLss.
vorem pietate ft erationiboe adjuvari faite* eoa «"F '·*
qui cum viverent, ut cis hsrc prodefie pqftfac meruerant ; qui non ita boni eu hac vitadifcefferunt, ut iis non indigeant; nec ita mali, nt
C eis hac prodefle non queant .

Eft autem confentiens ecclefi* doArina moL tarum icripturaram collatione, ft evidenti ratione firmata, talem efle quemdam medium decedentium ftatum, qui non mox, ut cara?*hanc exuerint, aut «ternis cruciatibus tradantur, aut ad beata illa fanftorum conform admittuntor: in quos, moderata ft mixta dementiolevcritate , vindicat ad tempus is qui * milericordio lust, ft tormentorum modum ft menfaram novit. Alioqui, cum ex iis qui peccaverunt, ftperpco- »r,l
nitenriam fanantur, alii in hac vita multas ad-^^O·.
verfitates, alii aut parvas aut nullas experiantur: & cum multi ex hac vita migrent, alethalibm quidem criminibus immunes ; levioribus tamen
D alius alio magis implicatus; quorum taasen nemo , five ob phira , five pauciora hoc delifta quotidiana, damnationem «ternam fuftinebit ; non facile modus inveniri pofle: *t* quomodo Deus (qui eft in omnibus ft erga omnes iuftjffimus) non injuftus videretur, fi non poft hanc vitam, per temporales, ft non «ternas ponas, omnium compenfatio expcftaretur.

XLVIL

Plebem Chriftianam paftoresnoftri (fumpta es divinis literis commonitione) ad perpetuam vit* fobrietatem fedulo cohortentur, ut emi potufque moderatione carnis lafciviam compriamotos,<ed
E exercitia pietatis, mentem libertos incendere queant. Eos vero, quos necefficas nulla excufat, etiam ad ftatuta ecclefie jejunia obfervanda inducant t ipfumque jejunium divini efle prorepti doceant. Tempora vero jejunandi, prom falabritati corporum ft animarum expeditu videbatur, ab ecclefia ordinata , ft totius Chriftiani orbis confenfu recepta, ft jam inde ab apoftolorum temporibus obfervata funt s qu* qui extra neceffitatem non «bfervaverine, velut ecdofiaftic* difciplme violatores, ft confuctudinuat ecclefia temerarii contemptores , feveritate pernarum coerceri debent

Hab

AMMO ClueTI •H* „H«ic jejuniorum obfavatfonl taagmdus eft A cibaram dcfedas, rtidcm coafenfu tocms cedefia ad noftra ufquc tempora retentas : moncdiqvc Gmt fideles, diobu jejonioram, fimiliter iextis feriis, fcfabbatis, a Carnium fcalioram ciboram cio, quos ecdefia confuctudo per •m dies bacafqac vitare aedeveraverit, extra legitimam neccUùatis excutatiooem, fibi tramerent, non quidem ab iis velat immundis abftisentes, lca edomandi corporis caafa · propter animam, ab irrationabilibus, motibus amplias humiliandam - Non tamen exiftiment Cbriftia^ at, Wa carnis abftineatia fe Deo gratos efle porte, cum meminerint, primos homines* qui carnem nondum guftaverant * ob vita nequitiam * diluvii immiflioòe deletos : fed cum ab· B ftinentia camis, etiam'ceterorum ciborum moderationem, & perpetuam totius vita lobrietatetn conjungant.

CAPITULA AD MORES

PERTINENTIA.

! XLVJI1.

DE coriftitntionibus ecclefi*, que ad difeiplinam ecdefie continendam, ad bonum 8r decentem ordinem in ecclefia tuendum &' confervandam, ie ad pietatem publice ac privatim C Eromovendam, introdud* funt, pallores picem fibi commiflam probe &c diligenter inftruant', ut difeant, eas ab ordinata poteftate conditas, velut Dei ordinationes reverenter agnofccre, ie gratanter eifdem obedire : five b» conftitutiones ferventur ex confuetudine, quam Paulus vio- ».6n »». lari non vult i *Si yùt vult ctuetutiefui* eJi, inquit, *mi rtleut ttufuetuÂiueut* «os Ltfemur, w«se *tctlefit Dti* '. five tradantur feriptis canoni, bus, quales apoftoli Spiritui fando tribuere non M. verentur : *Pìju»* 41, inquiunt, *SfirituiputSt,* cr iseL;. ltaque plebs Chnftiana ecclefia conftitutiones, nequaquam ut traditiones hominum (quales erant Pbarifcorum, ad fubverfionem divina legis adinvent*, quibus Deus fiuftra D colitur) afperocntur : fed ut ad pietatem colendam fc continendam in officio plebem utiles libenter ampledam ur, nec eas exiftiment fine grandi piaculo violari porte ; confiderantes, etfi oc in praccptis divinis non continetur, quod tales majorum noftrorum conftitutiones jubent, tamen, ut majoribus obediamus, (faltem iniis que legi divine non adverfantur) diferti juris divini eft. Unde fc per occationem talium con· ftitutionum tranfgreffiones grandis peccati reos faciunt temerarios violatores : maxime, dum ex contemptu, aut cum fcandalo caritatem violant, quorum utrumque per fe peccatum mortale operatur. Alioqui ecclefia conftitutiones fuas cadtati fc necemtati libenter fubmittit.

Hanc dodrinam, que in fuperioribus com- E Endio traditur, adjeaa inftitutione ad Chrianam pietatem, diffiifius explanari curabimus. In qua omnia » que ad laena religionis noftra fundamenta pertinent, fc Chriftianis omnibus cognitu admodum neceflaria funt, copiofius explicabuntur : quam a parochis fc palloribus noftris diligenter legi, & ex ea populos fibi commiflos in iis qua funt fidei fedulo erudiri volumus.

XLIX.

ANNO CNxrsri M4*.

Et qao minas in pofteram fslutaris Chrifti do* drina finceritas, pervertis dogmatibus, aut no xiis opinionibas fc harefibus depravetur, dccernimos, definimus, fc nracipimus, ut homines vagi fc ignoti, qui teftimonia epiicoporumfuorom, tamejus a quorcceflerint, quam illius, ad cumis diocenm diverterint, non habeant, a minifterk» verbi feu pradicationis officio, in provincia noftra prohibeantur : fc fbli admittantur hi, qui ad id munus rite vocati, fc ordinaria audoritate examinati fuerint fc approbati.

Fratres tamen Mendicantes, quorum pieriqua pietate fcdodrina fatis iaftrudi, in aflerenda catholica dodrina veritate, his temporibus utilem fane operam prxftant (faltem ubi tales noti funt, & probitatis, dodrina, fc modefti· fua teftimonium a fuit fuperioribus habent) a con· cionandi munere excludere non intendimus. Quos tamen ipfos etiam priulquam condonandi munus in provinda, aut dknccfibus noftris, fibi ufurpent, nobis aut viearìis noftris prafeotari, fc per eos vel examine pravio, vel fufficienti & fide digno fuorum fuperioaun teftimoniu, tamquam ad id munus idoneos approbati volumus.

L.

£t ut pcftilentes dodrina, fc pemiciofi errorum magiftei, ex ecclefiis protinus ejiciantur, mandamus fc injungimus vifitatoribus noftris, atehipresbyteris, feu decanis ruralibus, fctefti- bus lynodalibus, nunc exiftentibus, aut in pofterum futuris, ut dimcefes crebro fc fedulo luftrantes, fi quos compercrint ecdefia miniftros, in exponendis feripturu facris, fc adminiftrsndis facramentis, ab orthodoxorum patrum communi confcnfu, fc recepta ccclcfi· confuetudine fc audoritate defledeotes; talesordinario loci, aut ejus fifcali, pro excefluom qualitate aut corripiendos, aut c minifterio ecdefia prorfus abjiciendos, denuntient.

lidcm, fi quos per dioecefes viros, dodrina fc pietate excellentes, fc ad minifteria ecclefi* idoneos, cognoverint, loci ordinario in locum abjedorum iufficiendos, aut alioqui deftitutis ecclefiis praficiendos, commendent.

Commifimus autem vicariis feu officialibus noftris, eifque in hoc viros pios fc peritos adhibuimus, ut atehipresbyteris fc tcftibus fynodalsbus, tales querelas ad religionem pertinentes deferentibus, confilio & auxilio.fint.

LI.

Libros autem parochorum fc condonatorum vifitatores infpiciant, fc ab cis diligenti inquifitione cognofcant, qnofnam potiflimum aedo, res legant, & in concionibus imitentur. Contagiofos autem fc de herefi fufpcdos libros ab cis auferant : & ad ledionem veterum orthodoxorum, aut etiam recentiorum qui fufpedi oon fint, cos exhorrentur.

LII.

Et ne parochi ac concionatorcs fedu litatis fc laborts fui frudum amittant, fi plebsfacracoram fc conciones audire refugiat : pnefedis noftris per loca ditionibus noftris fubjcaa injungemus, ut

"J9no" CHBMTf ssem Wiinw coaciosuMn & divinorum officioram otiolam turbam - tabernis , c fbro fc plateis abigant, fc concionibus 9c divinis officiis interefle , nifi legitimi· caufis impeditos » debitis pressis compellant.

LUI.

Ba n4m tyavS·. Et ut ab hac retinenda in verbo Dei maritatis cura, propinquo gradu ad divinorum officiorum celebrationem rite conftituendam › 9e debita cum veneratione peragendam , tranfeamus ; clericos , Suibus ea cura incumbit › ledulo commoocuos , fc per prolatos digne mandamus animadverfwne compellendos , ut non vocis cantum modulatione , fed devotione cordis , debitum fua fcrvitutis penium abfolvant » fc ad divina officia peragenda corpore Rr'tpr & mente lc componant, quo fimui fc Deo cultum gratum exhibere, fc populo confidmanti devotionem augere valeant .

Nemo fa choro, aliis pfallcntibos , fcorfim legere aliquid » aut luas boras canonicas orare, aut fabulari, not aliis levitatibus intendere permittatur : négligentes vero legere horas canonicas, li deprehenh feerint , per pneiatos fubtraâione portionis fraâuum , m eleemofytus pauperum , aut alios pios ufus convertenda» , puniantur .

LIV.

ii «Um* ^«•4·. Circa facroianft* miflnofficium, quo immenfum redemptionis humana beneficium, fc fum* mum illud ae tremendum Chriftianc religionis myfterium recolitur, volentes omnia providere, que populi animos ad inorem fc venerationem tanti myfterii inducere valeant, in primis lancinans fcprecipimus, ne quis facerdos, folus ad celebrandam miflam accedere prefumat ; fed ad minimum uno aut altero , quafi telle adhibito , qui quod publico nomini igitur , ratum habeant, fc ad publicas orationes ecclefie nomine refpoadeant .

LV.

Presbyter vero, qui vefpertinam compotationem ufque ad intempcftam nodem produxerit , fc mane adhuc hcfternpn crapulam eni&ans celebrare prnfumpferit, aut qui hoc facro myfterio ad luperftitiooes abuti anfos fuerit, prolati fai arbitrio fevett puniatur.'

' Similiter * hi, qui talem vite turpitudinem, levitatem aut negligentiam , ad celebrationem miflarum attulerint, ut fc plebis animos oflvndant, fc ab hoc facro abnorme faciant , prolatorum fuorum auâoritate coerceantur .

LVI.

jto*·. 4··. Et cum fecundum facram feripusrarum maltdithu fic fti afot Dei agir m>/<rorrr ; nemo autem stque negligenter opus Dei in ecckfia agere videatqr, quam qui proprin falutis prodigus impura confcientia, fc illotis , ut dicitur, manibus , tremendo altaris facrificioaffiftit, contra id

J"·* «'· quod propheta ait : Qaaid tfi, pd iiltSn mtu fatic io Jtiaao w m fceltfo oaalca ? ^Mvpsud canter faaffo cafvetoC o c» otaiitiat taaaa f Et apofto-

cw.iu histPrafcr, inqui|, ft lacca·, cr fic it paot illa cJct» (Tit edict Mac. Cumque non minimam

A malacum hujus tempeftatis partem huic maloaccepcam feramus, quod tam impure, nondijudi* cando corpus domini, facrofenea har^mytteria traâantmiMM animarum falutis cuMdi, ftataimus fc ordinamus, ne aliter liceat crtquammiffam celebrare, quam pnrmifla facramcntali confeffione fc abfolotione emendato , iis qu* huius facrificii devotio requirit antea perfolutis . Injungimus proterea fc diftrifte prucipiendo mandamus decanis, aliifqnc prolatis, ut diligenter fuper hoc excubias agant t fc fi qoos ita delinquentes deprehenderint , condigna animadverlione olcfcaat. Super quo etiam confcicntiaseorum auximus onerandas . '150» CMfcMTI uso*

B

'LVIL

Et com apoftolus jubeat omnia honefte fc fecundum ordinem fieri in eccleGa, citraque tumultum , ftatuimusfc ordinamus, ne deinceps concionis tempore,aut iub /blenni mifla ali* fpeciale* miflo celebrentur ; fed aut concionem fc foleant facrum procedant, aut in aliud tempus differantur, ne populus in diverfa diftuftus nulli facro aut concioni fatis intendat. Quam rem, pro opportunitate co/uivit loci tc temporia praelatorum diicretioni relinquimus curandam.

LVIII.

C Coocionatoribus autem & parochis noftris fimKlicem plebem committimus, fc precipimus dieenter erudiendam, ut ufum myfterii hinos intelligent , ac omnem mentis vim atque lenium tam falutari afiioni intendant, fc voto id agant, quod lacerdos agit miniftetio , ut fcilicet difcant, fc ipfi faim totiufqueChriftiani orbis faiutenc, tant falutaris fc gratas hoftiss interventione, & Chrifti Jefu meritis, Deo Patri commendare. Prcterca facram euchariftiam cum celebrante, fi non ore , faltem fide fc deliderio cordis, ad percipiendum fpitiulem ejos fraâum, crebro fumere -

LIX.

D

« Sedulo commonendos eft populus fidelis, clerici etiam per prolatos debita animadverfione inducendi, ut io celebratione miflarum, advetfas tantum myfterium , quantum quiique per valetudinem poteft , etiam corporis geftu reverentiam quamdam adhibeant : videlicet, ut dum in Colledis pro communi orbisChriftiani incolumitate ad Deum preces funduntor , ipfi quoque, tamquam hujus facr· communionis cives, fuaspreces cum oratione publica conjungant , & vultu ad altane verfo, aperto fc demiflb capite ftantes, geftum orantibus convenientem pro fe ferant. Pari religione ad nomen falvatoris noftri Jefu Chrifti, iimilirer ad euangelium, Magnifi-

£ cat, Bcnediâus, Nunc dimittis, Gloria in excellis, Gloria Patri, ceterafquc id genus divinorum officiorum partes , fic genuum flexione , apertione capitis, ac totius corporis geftu fe componant, ut ad ea quas ibi aguntur animum intendere videantur.

Jam ftattm ab inceptione canonis non fedeant j fed ad tremendi myfterii pettraâationem intenti, vultu itidem ad altare converto, corporibus humi demiffis, fc mente in crlum elevata , fub filentio , redemptionis humana beneficium fc Chrifti paffionem fecum méditantes , falutis noftro auâori de impenfo fan-

AMM gUM> * tolcrau pro nobis morte » debitam j
CTWtm grnriarumadione· exhibeant. Cetero· ad fum·
JM» netae· tamtataeiicharifti·» cocporis head· Mu mttbcftattaeaniaailiecompos···, Gau •ro co· celebrante de corporis * fanguiuis do- •bid faerifiefo racamuniccnt, faite· frotte· tas ljpàiule· fibi applicati «tinus animi vo- ώ exoptes»,

IX

Dsun veto - novitiis farerdoribus hujtss tari primitia celebsanrar , ferio mandamus eboceaa tt omnta ûseularcs pompas omittendas, tt «onvivia non permitteada » nifi inter paucos amicM, tt ea lobria Umeo , tt q- fine luxa | ia tie·· domini ineantar.

LXL

Scdttfanâoram celebritates, in die· dominfcam incidente· , cmfemwfubmovendas, tt in inia· aliqua· precedente· vel fequentem traasferaadas, quo fanâoram omnium domino faa caafinvetur folennitaa: exceptis beata Maria* apoftolorum, ttaliisfemmis feftivitatibos. Nec teams legem imponimus bis qui peculiaria fingularum dominicarum oficia, propter cantoxuaapaocitatem obfecvare non valentes, otteia. de srinitate, de Spiritu fantto, ant, quoddecentdtaom erat, «e refurrefttae domini » die- ‹ bos dominicis fervaverint.

fit quo Dei gloria in obfervationc diviai cultas sugis ilbftrarar » fc fidelia· devotio «mus ,taped£rari diebus dominicis tt feftivitatibos celebrioribus , mecctaaonia, tripudia, faltatioms * quas damnat coocflium Toletanum , tt •room fpettacula, decernimus non permittenda : fimul etiam ludicra quadan a pietate aliena, tt theatris quam templis aptiora, cenfemus ia oedefias noa admittenda.

LXIL

Ca· etia·librosmiffeles, antipbonarios, agendas, tt breviaria, per viros dodos tt pios in- | ipiritt repurgari res poftulet, banc opera· no ccflariam cusp primis, tt ecclefiis utilem, a tragulis comprovincialibus ceufemus pnrftandam, per viros idoneos ad hoc adbibitos : qui fententiam fuper emendatione librorum, primo ad ordinariam , tt mox ad metropolitaoum referant, ut collatis contiliis, fana tt, quoad fieri potcft , concors divinorum officiorum celebratio , in omnibus provincie ecclefiis recipiatur» tt confervetur.

LXIII.

Cumbis, qui ad prolaturas ecclefiarum prove· boatur, tt indignitatibus velut etcclfiore loco £ ponuntur, ab inferioribus honorem tt obedienriam exhiberi debere omnes ecdefiafticai conftirationes jubeant, utique tali qos virtute doftrina, prudentia, prodito· efle convenit, ut honore· nunc mereri videantur, tt ceteri, ipforum comparatione, gregem fe merito dici reverenter «gnofeant. Nos igitur ad honores tt dignitates ecclefiarum, iiiomotis minus idoneis, dignis modo tt idoneis viam aperire volentes, coaftituimusttordinamus, ut hi, qui ad prolaturas (quar fab noftram aut aliorum prolatorum nobis tubditorun difpofitiooemcadunt) aflumendi font, pnrvio examine · dedoftrina, de mbribus, deque omnibus iis difciplinis, qua ad regimen, rai deftinantur . nect£rio fui , aerarttc ex plorentur ab ris qui jus iaveftiendi tt confirmandi habeat. Qpi -nifi digni reperti fiscrint, confirmationem recipere non debent t fed iis abjedis, alii ia coram Jocum magis apti tt digni iubftiraancar. ~·Miĩŋ· cNorm

LXIV.

Me· ipfe loquitor, plura beneficia, potiflimum quibus animarum rara iabmifla eft» non line gravi ecdefiarom damno, ab uno obtineri, cumnaus ia pluribus ecclefiis rite oficia periolvcrc , sut rebus earum necefiariam raram impendent nequeat - Noe igitur, juxta reformationis commonitionem, contra hanc ecclefiarum calamitatem velut falubre remedium, illudLugdunenfi·concilii decretum opponentes , fingirios ejuimodi curatorum benefieuxum detentores monemus , tt diftrifte eis proripiendo injungimus , ut intra trimcftre tempus, poft hujus nodi provincialis exitua , nobis aut comprovincialibus noftris , locorum ordinariis difpenfationes , quarum protextu ejefmodi beneficia obtinent, exhibeam. Quod ai fecerint, talia beneficia quali eo ipfo ulicite obtineri convincantur , poft trimeftre tempus elapfum , per eos , ad quoe / collatio eorum pertinet , alus perfonis idoneis conferri debeat Quod ii difpenutio alicujus legitima tt foficiens videbitur , is beneficia fine mleftia retinebit : nihilo minus tamen providebit per idoneorum vicariorum deputat ionem, tt congruo portioni* fraftuum affignatiooem, ne cura animaram in his ecclefiisncgligatar, ncc ipfa bcsseficia debitis oficiis fraudentur : aliqqui negitantia ejus , per ordinaram de frudibus beneficii fuppleri, tt ipfe infuper fubtradione certa portionis reliquorum fruduum , pro arbitrio ordinarii, puniri debet. Sio difpenfaticnes invalida, aut non fatis legitima vifa fuerint, fi is, qui earum prétexta plora beneficia curata obtinnit, uno retento, cetera libere refignare recufaverit, caufa illius ad fedem apoftolica· referatur , ejoidcmque judicium expedetur, quem fui beneficii modum clfc velit. Quod fi quis in diverfis dicecefibus ejuimodi beneficia curata qbtineat, a quolibet ordinario ad talem exhibitionem compelli debet. Et fi legitima difpcofatioM munitus non fuerit, ultimo quod acçepit beneficio retento, cetera refignet : cum jus^a juris communis difpofitioocm, per fubfcqucntis beneficii curati acceptionem, quod prius obtinebat, ipfo jure vacare dignofeatur.

LXV.

Prodentes homines facile ptofpidunt, tt boni ac pii jamdiu queruntur , interitum ftudioram, qu* in hac mifera perturbatione rerum, laltem in locis catholicis, propemodum in univerfen perierant : io primis ecclcliaftici ftatus exttrpatioaem, adeoque facrofaods religionis, ac totius veipublicss Chriftian* ruinau* iccuro ram efle. Cum enim fuctaffio eorum , qui utramque rempublicam adminiftrare debent, es inventure dependeat, ı illa aut pravis aut nullis dodrinis imbuatur, fpes nulla eflepoteft, aut in ecclefiis puritatem religionis, aut in externa politia priftinam tranquillitatem , unquam nobis reddi pofte . Itaque quanto quifque defiderio facrolanâa· religionem noftram poft ie fuperftitcm relin-

ANNO CKKIITI IM*.

relinqui > ae porro falvam conlervari expetit, quanto defidcrio communis patris incolumiiatern, ft vivus reftitutam videre, & ad poftcros tranfmittere latagit, tanto conata ad inftaurationem ftudiorum incumbere debet. Profettim vero homine» «xlcfiaftici, quibus etiam hujus vit» bene ac beate tranfigena* omnis facultas, ab incolumitate religioni» (qnx fine ftudiorum auxilio nequaquam durare poteft) dependet » ad ftudiorum confervationem, veluti aa unicum ftatus fui confervendi, & retinende dignitatis przfidium, omnes vires fnas certatim conferre debent · Hinc comprovinciales noftro» in domino exhortamur, & ferio commonemus, eifque pro audoritate noftra metropolitica injungimus, ut omni cora, ope ft induftria, ubique per nniverfam provinciam noftram, ftudia procipue generalia inftaurare» promovere, ft confervare satagant, ft hanc religioni ac publicae tranquillitati pcrnicioiam necefluatem patentibus jo. ventutis adimant: qui alioqui fanfte religioni noftr* bene aflied» » tamen ex neglcâu Rudiorum in locis catholicis «.compelluntur filios fuos ad alia* univerfita*es ft fcbolas ablegare » ubi una cum literis noxias dc religione opiniones hauriunt, quibus infeâi & perverti domum redeuntes, ipfos plerumque parentes ac totam f«pe viciniam pcftilentibus opinionibus imbuunt, ft finceritatem fidei Chrifttan* in eis Corrumpunt. Ad quam perniciem avertendam, omnes boni, quos ulla pietatis ratio & fact* religionis noftr* amor tangit, & in primis proceresccdefiaftici, omni conata incumbere debent, quatenus in hac re faluti civium, & fanâ* religionis profedui, & public* tranquillitati consulatur.

Ncc minorem curam ft folicitudinem, comprovinciales noftricirca fcbolas, 'per fuas dicecefes in civitatibus ft pagis couftitutas, impendete debent * ut paffim inftaurcntur ft conferventur, ft eifdem idonei & catholic* veritatis amantes, ft dc hcrefi non fufpeâi, praeficiamur p«dagogr.

Etnedefint, quiad meflem fpiritalem, vehit idonei operarii, mitti rite queant, comprovinciales noftros fimlliter, per honorem Dei & domini noftri Jefu Chrifti, & fatrofanâc religionis noftr* contervande & promovende amorem, exhortamur, quatenus curare velint, ut aliquot adolcfccntcs felicioris ingenii, ft melioris fpei (quibus ahoqui adftudiorum fuorum fufteneftionem a parentibus ft propinquis facultates non fuppetunt) publicis ccclefiarum & monafteriorum iumptibus in ftudiis alantur: qui ad theologi* ftndium operam luam applicent: in qua fi oper* precium fecerint, deinde ecclefiis & parochiis per dicecefes proficiantur. Quos inecclefiarum minifterio fervituros, maxime convenit carumdem iumptibus fuftentan.

LXVI.

Et quo magis ecclefi* idoneis miniftris abundent, decernimus, ut capitula quarumlibet ecclefiarum, in provincia Moguntina conftitutarum, ex clericis farcubnbus bénéficiât!», juxta cujufque collegii facultates & perfoaarum numerum adolcfccntes aliquot bon* fpei ft docilis ingenii, ad privilégiâtes univerfitates, pro Audio potiffimum theologico (cujus ufus cum primis eft ecclefiis necclarius) mittant. Et ii» ad quinquennium frudns beneficii omnes, exceptis quotidianis diftributionibus, concedant. Si tamen cccptis ftudiis gnaviter incubuerint» A ft de ptofeftu eorum fruâa» fperetur, (negligentes eaim ft pravis ororibm deditos ecclefiarum patrimoniis nonexiftimamw alendos) ubi fruâu» prebend* non futfecerint, de communi ecclefiarum cenfu, pro cognitione prolatorum pars adjiciatur. Eos vero, qui fic mittuntur, capitulis fuis fufficientem cautionem proflare volumus, fefe in ordine clericali permanfuros efle. Quod li mutato propofito ab ordine ecclefiaftico reliluçrint, ft ad matrimonia feu negotia («cularia fe tranftaletint, ad reftitutionem omnium frudtaum aut fumptunm ecclefiafticorum, quos fic percepesmt, eos teneti ft omnino compelli volumus.

CMtQTI *M»·

B De clericis vero regularibus, difpofitionem reformationi» ft juris communis volumus obfervari: ut monafteria opulentiora, intermifla ftudia, in pritnis vero theologica* apud fe inihurent. Qu« vero minus opulcnta funt, ft pauciores habent monachos, aliquot tamen juvene» Feliciori» ingenii, ad ejufaem ordini» ft provincia monafterium, in quoftudiavigeant» ablegent. Ubi vero prolati, five lecuiares > five regulares, in ea re négligentes luerint, per ordinarium debent ad hoc debitis pernis compelli.

LXVII.

Collegiis ecclefiarum, juxta reformationis C proferiptum, injungimus, ut doâores, qui theologiam profiteantur, pro cujufque ecclefi* facultate ft conditione conducant; contra négligentes fie rôuri, ne quid vel in poblicis vel privatis hifce*ftudiis conftitucndis, ad pietatis incrementa paflim promovenda, quantum in nobis fuerit, dcfidcrctur.

LXVIII.

Res eft pcrniciofi exempli, ft qu* gravem faepe ecclefiis calamitatem affert, quod patroni, tum ecclcliaftici, tam laici «propinquitate jun- <Ros, aut * aliis meritis ft officiis fibi conciliatos, fine omni «tatis aut eruditionis refpeâu, D idoneft proteritis, ad beneficia ecclefiaftica admovent. Alii de ccnfibu» beneficiorum partem fibi retinent, aut etiam in totum fru&us beneficiorum intercipiunt, his, quibus caad fpeciem infamis cupiditatis fu* obvelande conferunt, inanem modo titulum relinquentes. quos pr*fenti conflitutione provinciali in domino nortamur, & peremptorie monemus, ut a perniciofo hoc conatu fibi temperent: alioqui feve* ritate poenarum rigide cenfemus coercendos, ac talis beneficii collatione vel przfentationefaltem pre? hac vice « aut pro gravitate exceflus, per omnem vitam fuam privandos; ita tamen nt collatio talis beneficii heredibus aut fuccelforibus eorum integre reftituatur» ft libere per- E mittatur. Quo vero pemiciofam temeritatem patronorum a curatis beneficiis falubri confilio prorfus lecludamus, diftriâe procipimus, ne quis prolatus, feu officialis ejus, aa quem munus inveftiendi pertinet, ad beneficium, cui animarum cura annexa eft, quemquam inveftire prefumat, nifi qui. annum «tatis fu* vigefimumquintum attigerit: ft qui in ceteris idoneus, etiam ordines, quos cura ecclefi*, cui profici vult, requirit, aut habeat, «ut infra tempus à jure ftatutum fe fufeepturum, fub amiflione beneficii, ad quod inveftiendus eft» promiferit: ft qui ccnfom iftius ecclefi*, ad' fuam

J· £*be"' «,«*«■«> m<·· * *hM'

Ks conju, Mogamino. VT»,' «a* quem', in 'ran**

AMMO CHAimfibi SM». fisfttatauoMm fuffirientem c& , cumque a patro-* integram relinqui, docuerit. Alioqui inveftituram talem inancqi *tc* irritam, *tc falatarti* hujus inhibitionis temerarium tranfxtcfibram, ipfo fafto ab officio fafpendendum, « arbitrio ordinarii fui puniendam decernimus- Eum vero, qui prxieutationem feu pro» vifioocm alleujusbcncDcii, five curati, five non curati, a patrono receperit, cum tali paâione, ut patronus dc proventibus beneficii portionem refervet, ad tale beneficium prohibemus laveftiri : aut fi poft inveftituram talem paftionem fiecifle depeebenius fuerit, beneficio decernimus privandum» & eidem beneficio alium idoneum proficiendum.

LX1X.

Hum '»- •j*W*jr* 2V"11' Univerfis archipresbyteris , aut aliis commiffariis noftris, feno inhibemus, be quem ad alicujus beneficii poficSonem vel ad regimen , aut ad officiaturam alienjus ecclefix, admittant, nifi qui inveftituram feu provifionem *tc* inftitutiooem fuam canonicam , literis carumdem figillatis oftenderit. Beneficium vero, quod quis legitime tenuit , non aliter, quam m manus noftras, aut vicarii feu officialis noth i, fivcaheruw collatorisfuperioris, ad hoc potcftatçmhabentis, refignare aut dimittere prafutn»t. Quod liants fine noftra aut (aperieris, ad id poteftatem habentis , auâoritate aut confenfu beneficium aliquod dimiierit , ad beneficium fic dimiflum nemo alias in favoran dimittentis inveftiri aut inftituij fed beneficium illud, pro arbitrio ordinarii, fire fpecialis, five generalis, alteri idoneo tradi debet: nifi nos, vel officiales noftri, ut faperior, refignationem fadam ex rationabili caufa confirmaverimus.

LXX.

Perniciofus abnfus eft , cum pudendo cleri dedecore » & animarum pciiculo, grivique eccleftarum detrimcat· canjundus , quod in ec' dcfiis quibufdam cathedralibus & collegiatis , potiffima proventuum portio canonicis etiam apud eccleiias non relidentibus, ncc quidquam utilis aut neceflariimiaifterii exequentibus, diftribuitur; vicariis, qui diurna noâurna fatigatione omnes ecclefix funftiones fuftinent, *vix* tenui cenfu , *tc* qui ad vitam milere fuftentandam aegre fufficiat , relido . Hinc capitula & canonicos ecclefiarum in domino exhortamur , ut equitatis & rationis olim Deo reddende memores, ad fundioner ecclefiis fuis necefiarias his qui eas gerunt de frudibus ecclefiarum fufficicncem *tc* honeftum vidum deputent ·, nc caufam pnebeant , dc ec, clefiarum proventibus necctiario aliter difpof nendl.

EXXI.

Cum conftet, harum dignitatum officia majores noftros ideo in ecclefiis inftituifle, ut elfent, qui difciplinam ecclefiafticatn, tamquam infpcctores *tc* moderatores, confervarent i jam vero videamus ca ab iis occupari, qui dignitatum titulos tantum gerunt , *te* emolumentis gaudent, *tc* tamen ab ecclefiis fuis abfunt , nihil minus quam appellationibus fuis refpoodentcs . Quare ftatuimus , ut pofthac omnes , qui vel pcepofitorum, vel decanorum , vel fcholaftico-

A rum, vel cuftodum » vd ca/ftoram dignitatibus (quatenus ha ad noftram aut comprovincialium noftroiom difpofitioncm.pertinent) jam {'refulgent, ant porro ornandi erunt, pexsenes fors ecclefiis utilem *tt* nomine dignam operem pntfteat: non abfentes fradus taurum auferant t neque liceat calqaam abfenti nUam harum dignitatum gerere, lcd quifqnc tali titulo infignittu, fu* ecclefix non aofens, nequecondufta alinnim opera, lcd refideado pneiçui ipfc inferviat. y"" Âlhïo" CMtlStt «N·»

LXXH

Cum apoftotasvi&u, adeoque ipfa vita, fo-

B dignos judicet homines otiofos, qui panem non labore luo partum , cum gravamine aliorum edunt, quanto graviori indignationi divina €0a fubjacere potandum eft , qui cenius ecekfi*, faoâorum martyrum patrimonia, ?I donaria pias flebis, ad divini miniftcrli (uftentationem colata otiofe ablumunt, pro ii» debita ipfis ecclcliis obfequia rependere non curantes ? Nos igir;ur periculo animarum obviare , *tc* necefficati ecclefiarum confidere volentes, prxfcnd ftatuto decernimus *tc* ordinamus, ne pofthacio metropolitans , cathedralibus , collegiatis , aut quL bufeumque aliisnoftris, dr nobis fubjeâiseccle* .(iis ,per univerfam provinciam conftitutis, quotidiane diftributiones, ad breviffima quaedam no·

C menta, puta ad kâioncmepiftolc, feu unius pfalmi, aut refponforii t fed integris ac totis officiis ftr horia affignentur, & iis modo tribuantur , qui officiis divinis, de quibus hrc cmolamcnta dantur , ab initio ad finem interfuerint. H» vero qui cteurfus *tc* recurfus fuos ita partiri confueverunt, ut de laboribus minimum, dc emolumentis autem plurimum perciperent , in pofterum, nifi integris officiis *tc* horis intereffir ftudeant, illius officii aut hor* fruftuin totum tnulften» tur , quibufeumque irrationabilibus aut pravis conflictudinibus (qux potias corroptetas cenlen» dxfunt) non obftantibus. Si qui tamen infirmitate aut legitima caufa impediantur, apud prolatum aut alium, cui deccclcfir confuetudine com-

D petit, fcexcufent,&veniamabfcntirfu* imponenti canonicos vero, per ados capitulates ab ingrcifu chori, quamdio capitulis mterfunt, non diutiu·, excufari volumus. In qua re decanos ecclefiarum, aut quibus ca cura pro tempore incumbit, monemus, eildem prxeipientes, ne extra ncccffitatem capitula indicant m eam horam qua divina officia peraguntur : cum polfint aut maturius, aut ferius capitula haberi, ut ipfi etiam prelati *tc* canonici divinis officiis commodius interefie queauc. Quos utique, fupra chori officia, qu* ipfis incumbunt cum vicariis communia , aftuum capitularium labor gravare non debet: cum fupra communes diftributiones, de prxbcndis fuis ampliore etiam emolumento po-

E tiantur.

Simili modo diftributiones, qus de proccfiionibus percipiuntur, his modo dari volumus, qui eifdem ab initio ad finem prxfentes interefle perfeverayerint.

Et ne beneficia perecclcfias debitis obfçquiis fraudentur , omnibus · beneficiorum poficfibribus, fub amiffionc beneficiorum , injungimus, ut ordines, quos eorum beneficia requirunt, fi nondum habent, proximis temporibus a jure ftatutis recipiant : ad quod etiam canonicos ecclefiarum, pro luo quemque ordine teneri volumus , utobfcquium, quodquifquc pro officii fuiexi-

ANXO CHAJSTI UO.

geiuia ecclefi» debet, cuts re; poftulat, per ie A pr«ftare queat.

LXXIIJ.

Eos vero, qui interim, <fe~m divina peraguntur, in ecclefia, in qua bénéficiâti funt, aut ictis * circa eam otioli inambulant » 8c aliis plallcntibus *tt* Deo ftrvientibus , ipfi inanibus , nonnun-^qu^m etiam turpibus , confabulationibus tempus terunt , amplius ferendos non cenfemus : quos iliitfs non lolum hor* , fed totius diei emolumcnto decernimus privandos : («culares vero per magiftratus civiles debita anitnadverfione .. a tali facrorum contemptu coercendos .

LXXIV.

Hinc hortamur atque monemus omnes & fingulos cieticos/ntvitam v.<va.a , quamprofieffio eorum esigit, & Ch.iftus requirit , inquiens : *sk veflré'tw»* homtuitu*, «rxidoMT *•ft'·» •nfirr» Icit», & ilonfiitnt Pitre* vtjlr»*, <j»i »» t»Hi tft·.* 8e cumvcftitu hunc (to incedant. Quapropter lingulati cura intendat quiiqueprae-latus , ne, ii , quibus prxcft , torques aureos fniblice in eccfeha , aut vcftes varii colon's, ve-ut-virgatas Ar fimbriatas, aut diieiflas , deferant: led longi» ateue talaribus urantur. Nulla arma induant, ntli nincraptes , barbamque Don nutriant, coronam & tonfuram deferentes j C tum fummopere curantes ; ne qiem laicorura indecentia veftiuisoffcadat, ut ucris canonibus cautum cft.

Infuper tabernas publicas evirent , nifi eos peregere proficiicentes ingredi opoitcat, Artam inibi quam domi Ar alibi a crapula, ebrietatibus, otnniquc ludo a jure prohibito , blalphemiis, rixis, & aliis quibuicumque exceflibus & offenfionibus , penitus abftineant, choreas fpeâaculaque & convivia publica vitent, neoblu-x,um petulantiamquc cuium nomen ccdeiiafticum male audiat.

Cumque iecundutn. apoftolum · nemo militans Deo (cie negotiis farcularibus implicare debeat : nemini cici ico liceat domi fur taber-D nam compotindique locum aperire laicis: quoniam non raro lequi lolent ebrietatem rix* , itrdcs, & multa hoc genus (celera , qu* facerdotalem polluant dignitatem : negotiationibus Suoque mercimoniilque more mercatorum abineant.

LXXV.

jiMih *to.* Cum autem , domino tcftante , mercenarius dignus fit mercede fua , ftatuimus & decernimus, ut dccicœaè , qux jure debentur divino , tam majores , quam minores , fine fraude aut diminutione (olrantur , etiam pcrfonalcs , in quibus eas fo'vendi confuetudo eft.

Simili modo debent etiam quatuor offertoria, Ac cetera jura parochialia integre folvi .

LXXVI.

Prrterea , cum omnibus palam fit, fuper ccclefiarum atque eorum , qui in fortem domini deleâi , pro magiftratuum , imo totius reipublice falote, apud Deum quotidi^ interpellant, (•bertate Ar immunitate , non tam pontificio , ?uam etiam civili jure , cautum atque prnvi. un; competimus tamen infelici ac rerum perturbatione ecclefiarum quarumdam bona , imo ipfas Deo dicatas ecclefias , m profanos uius ceffiffe; clericos ad munia civilia, etiam (pedi-da , interdum coaâos , quxftiones contra ip-fo» , corumque & ecclefiarum bona *t* fimiliter fuper caulis matrimonialibus , & aliis etiam mere ecclefiafticis , cofam frcularibus ftatibus intentari âc definiri Proinde adhortamur omnes Ac fingulos in domino, ut fi non divini judicii refpcAu , vel eorum faltem que legibus fancita iunt , memores , a^ injufta hac cede-, fiufticè Libertatis imminutione atque opprtlifionc abfiftant ; ecclefias , (acerdotes , atque res ipfqrum, fu* reftituant atque permittant immunitati Ar libertati. Quorumdam igitur vim injtiftam inhibere , & perfonis ecclefiafticis luam libertatem vel in hoc affererc volentes , ftatuimus ut aftor,clerico coram («Culari judicio aftionem intendens, eo ipfo omni caufa cadat, nec amplius ad ejus caufae querelam , etiam coram ecclejiaftico judice/, admittatur . Judicem vero fxcularem, qui caufatn clerici › etiam eo confentiente,- aut aliam quamcumquc caufam, ad ecclefiafticutn judicium pertinentem, quales funt matrimoniales Ac fimiles , judicandam fibi dc-fumpfcrit, excommunicationis panam ipfo fa-fto incurrere decernimus.

ANNCT CHRISTI rja».

Similiter judex ccclefiafticus caufas, quaslai-cj adinvicem habent, judicandas fibi non afliimat ; nifi tales caufa; fint quas ad forum ec-defiafticum de jure vcl confuetudine pertinere nofcantur.

LXXVII.

Caveant autem epifcopi *k* archidiaconi, dum ipfi officiis fuis preefle non poflunt , ne vices fuas hominibus dubie fama, aut ab ordine ec-clefiaftico prorfus alienis, committant › fed in fuum locum, quoties fuis muneribus per fcnon prefunt, viros bonos, graves , peritos , prudentes , Ac in primis ecclefiafticos (ubftituant . Nec unquam crimina (obditorum pér fc , aut fuos fubftitutos, muleta pecuniaria punire prefumant, fed alus debitis, Ac a jure conftitutis panis, coerceant.

LXXV1II.

Quoniam infolentia quorumdam, qui a religionibus, femel profeilionefolemni receptis, te-mcic rcfilinnt, his'noftris calamitpfiffimis rem-puribus, dilciplinam eccfefis , adeoque totam leligionem, non parum perturbavit , nos huic calamitati, ex monaftic* difeiplin* negleâu provenienti, pro viribus occurrere volentes, prelates monafteriorum per caritatem , qu* eft ia Chrifto Jefu , hortamur, Ar ferio requirimus, ut cui* fibi tradit* diligentius incumbentes, perfo-nas regulares fibi fubjcâas, ad monaftic* difeip!in*, & regularum fuarum obfervantiam , foiicitius ind icant, aut refraâarios etiam debitis panis compellant: alioqui cefl'ationemArnegligentiam prelatorum , nos juxta canonum (anetiones, (upplcbimut. Cum vero perfonc qur-dam regulares jugum jrmdudum excuflerint, Ae defertis monafteriis , & fpieta fuorum prelatorum obedientia , in faecula verfentur, nos hujufmodi regulares, cohtraregulamdivagaates , volentes ad Tua monafteria reducere,,ncalii ex prohibita iljorum communione peticulis involvantur , fuperiores eorum monemus , ut ejnfmodi vagos monachos diligenter inquirant, Ac ad fua

(DO*

ANNO CHAISTI in», «ottaftctia «o* retrahere quoquo modoprocurent. Similiter te omnibus perfoniseccleflafticis nobi» fubjeâis mandamus, utomnef regulares, cujufcumque fint conditionis aut ordinis, in fuis diftriâibus commorantes, diligenter moneant, ft requirant, ut infra menfis fpatium, poft ejufmbdi requifitionem, ad fua monafteria redeant, 'St obedientia fuperiorum fuorum fubdantur t aut difpenfationes fuas, quarüm prxtextri. obedientiam pmlatortsm fuorum reliquerunt, intra Idem tempus odbis aut officialibus noftris examinandas exhibeant. Hujufmodi vero monitioni non parentes, Se in rebellione Se inobedientia fua perfeverantes, fine mora nobis aut officialibus noftris denuntient, quos nos per ecclcfiafticc< eenfuns poenas, 8e omni fevera animadverfione, quantum nos juftitia permiferit, ad fuas regulas redigere ,· tc fub praelatorum fuorum obedientiam retrudere, non omittemus.

•Cum vero aliquoties contingat, ut perfonis alique regulareO aut graviorum exeefluum cpnfeientia, aut citam ex animi levitate, monafteria fua deferant, deinde poenitentia duâx, redire ad fua monafteria volentes, a fuperioribus quibufdam nimis rigidis, aut poenarum afperitate abfterreantur, ut prorfus non recipiantur, nos a quantacumque perverfitate refipifeenti, gremium mifericordix non efle claudendum contractantes, ne hujufmodi repulfu etiam amplius delinquendi occano prrbeatur, prefenti ftatuto cavemus 8c ordinamus, ut monafteriorumabbates & praelati, abbatiflie, prxpofiti, priores Se magiftratus, cujufcumque ordinis nobis fubje&i, regulares perfonas m apoftaliam cx quacumque caufa lapfas, 8r cum humilitate redire volentes,'juxtacujufcumque Ordinis difciplinam five regulam & confuctudinem obfervatam «benigne accipiant: nec cis pro exceflibu/graviores •renas, quam qux in facris canonibus Se regufis ordinum expreflie funt, imponant: ita tamen, ut propter exceflus fuos nec viâus nec veftitus ncceflarius cis fubtrahatur. Prrlatos vero, fe quofeumque monafteriorum magiftratus, huic conftitutionl noftrx contravenientes, fententix fufpenfionis a divinis, fimul ctitm ab adminrftratione tam fpiritualium quam temporalium, (quam incontrafacientes, pueicuti canonica monitione premifla, ferimus in his (criptis) volemus fubjacere.

Et cumhoc tempore paffim eccieli» idoneorum minulrorum penuria nimis pcriculofe laborent » pmlatos regulares fummopere exhortamur, & ferio monemus, fi qui fratres eorum poteftati fubjeâi, per ordinarios locorum ad regimen ecdefiarum parochialium, aut ad munus prxdicationis adhibiti fint, aut tales ad catnaem operam in pofterumevocari contingat, •t promovende pietatis 8e eonfervandr fande religioni» noftre intuitu, ordinariis locorum in tanta neceflitate deefle non velint. Religiofos tamen, de confenfu fuorum prxlatorum ficevocatos, nihilominus fub eorumdem obedientia, qui eos corrigere Se revocare valeant, volumus permanere.

LXXIX.

ZaVuthu ritnftSw»txui› m siMA. Virginum monialium, velut imbecillioris fcxus, continentiam & munire prrfidiis te adjuvare opportunis auxiliis volentes, prxfenti ftatuto inhibemus, nefanftimoniales, cujufcumque ordinis, quas votum fub perpetua daufura manendi adxtingit, quacumque de caufa, (nifi A fola inevitabili neceflitate compuli·, aut tali morbo infedx, nnde ex contagieuse aliis periculum immineret) confortium Yoronam foaram relinquere, aut extra monafterium prodire, ullo modo prxfumant. Vici(Em vero, quo minus animi Deo dicatarum virginum pravis'cupiditatibus tententur, aut a falutaribus meditationibus diftrahantur; omnibus perfonis, five cedefiafticis & regnlaribur, five laicis prafertim viris, fçrio interdicimus, ne in ipfa monafteria quarumcumque monialium fcudsufuras, nifi ex neceflaria caufa, cum honefto comitatu, Se de manifirftoconfenfufupeiiori·, ad quem pertinet, introire audeant. Alloqui huic noftrx prohibitioni umere contravenientes, fi ecdefialtai fint, fuf- B penfiontt ab olficio dc beneficio; fi Cuculares, excommunicationis poena percellantur. ~ÂnnÔ" caairyi M4».

^.XXX.

t/mmui· vηoîMî<«iî Palloribus etiam, & iis qui curata beneficia obtinent, injungimus, ut ecclefiis, in quibus per confenfum dtrecefani inftituti font, nec tamen cildem per fc prxfunt, vicarios idoneos Se canonice inftitutos prxficiant, eifque pro fuflici Cnti villo portionem congruam de proventibus ecdelic aflignent; nec fic a fe inftitutos vicarios ab eadem'vicaria aipoveant/nifi ipfi jam adu facerdotes ecclefias fuas per feipfos regere velint, aut aliquam rationabilem amotionis C caufam contra vicarium coram direcefano, aut ejus officiali, probaverint.

LXXX1

g* caadS· <··♦ n—i' Dehisquiad facro» ordines promoveri volunt ordinamus & decern»mus, ut nemo ad querncumque ordinem majorem recipiendum admitt.vur, ni(i qui paulo ante confeflus fuerit idoneo facerdoti. qui vite conditionem in ordinando icdulo fcrutatns, eum inftruxerit, utrum expediat eum ordinari, an potius, propter irregularitatis aut legitimi alicujus impedimenti fequeJam, abfttnerc, donec tale impedimentum - fe removerit, Nec quifquam ordinandus recipiatur, D nili ad certum titulum ecdefiaftici beneficii, 3uod fit perpetuum, a quo non poflit ad tnorinitum alicujus placitum amoveri, aut cui da proprio patrimonio luflicientet iit provifàm.

txxxu.

Et ne ecclefiarum minifteria quibufvis, (que res haâenus multis malis caufatn pnrbuit) fed dignis modo & idoneis, permittantur, fancimus, con,qui ad fufcipiendo» ordines aflumies* Eetunt, epifeopi fimul Seplebis judicio comproandos, hoc modo, ui epifcopus dodbinam examinet, plebs quoque de moribus teftimcs» ntutn prrbeat. Morum itaque & vim teftimo- £ nium ordinandi, idque in literis fieillatis afferant, acceptum a prelatis ecclefiafticis feu parocho, atque etiam a fenatu, feu judicio ejus loci, io quo majorem vim partem exegerint. Quod teftitnonium illis gratis concedi volumus. Ex longinquo vsjp veniente». fi in provincia Mogunrtna ordinari expetiverint, ad canonicarum faodionum nbfervantiam adigantur

LXXXIII.

Hac calamitofa tempcftate, qua factotum proprofanorumque omnium periculofa confufioïle la-

Altno CMITn IMtō boramns, pfetumque evenimiotet » ut in facri A baptifmatis. adminiftrarione, unfeiones faeri οκî, tapefeorete(capulis,fechrifmatislaverti-ce infantium» jam inde a temporibus apoftokxum peruniveriam ecclefiam rdigiofa pietate adhibe-ri fellt-, quorumdam temerario anfu omittan-tur. De qua re circa eos, qui ordinibus facris ini-tiari vbhsat, diligentem faquifitionem per noftros in pontificalibus vicarios^-aut alios, qui ordi--andornm examinibus prêtant, mscipfaflus ft-ciendam. Eos veto qui tales unctiones, dum baptizarentur, non receperint, *nifi eas (una cum orationibus, qua in Agendis ad tales unfeiones adhibenda inveniuntur) infeper catholicum fa« cerdofem pie fepplere curaverint, ab ordinibus prorfim mandamus repciieodos. B

LXXXKV. Z

Evenire folet, ut aliqui eruditionis fe vite non fatis probat-, aut alioqui cenferis ecclefiafticrs obnoxii, confcicntiam eorum, quibus noti funt, fabeerfogientes, ad remotiores diaccfcs fe con-ferant, fe ordines ab ignotis epi(copis, qua pof. fuM fraude extorqueant r aut faltem costa confe-curas, comminifcentes, in iis miniftrare pr«fu-mant. Quorum temeritatem reprimere volentes, commiflariis noftris ferio inhibemus, ne.in po-fierem alicui lituras dimifioriaa ad aliem dicecc-fim, fine magnafe neceffatia cauta, quam bene exploratam habere debent, concedant. Qui vero C in aliena dicecdfi ordines fefctpesint, ad mini-fterium fcu exeeutionem ordinum, quos fc ha-bere alleverant, non admittantur; nifi prius vi-cariis, feu commiffariis noftris, dc luiceptis or-dinibus Jagftimo documento fidem fecerint, fe ab eifdem, quod admitti debeant, tcftimonium patentibus literis obtinuerint : aboqui tales per »ichipresbyteros noftros ab omni ecclefi- ofiicio femoveri, aut, fi iis non paruerint, nobis dc-nouriari debent.

LXXXV.

Sa MMttto Ad cmafitfionem fe debuncftamcntumecclctia-ftici ordinis facit, ficubi honorum diferimina D tollantur, noc fons cuique bonos habetur. Unde ordinamus fe decernimus, ut inferioris dignita-tis clericus feu vicarius, five canonicus, prolato fuo reverentiam, five in afiurgendo, five in aliis prorogativis, juxta confuerudmem illius ecclefir debitam febtrabens, frufenum prebende fubtr\-ftioM ad tempus, proexceffusqua/iute, punia-tur. Q»od fi fimultate aut animi arrogantia pro-Vtfeus m tali contemptu pralati lui perfevetave-rit, a reliquis confratribus velat ioobedicns, fe juramenti fui parum memor, a contortio ecclc-fiss fe omni nufeuum perceptione amoveatur : non nifi de ipfius epifeopi confeofu ad camdem rurfes admittendus, ut dilcat poteftatem fupra fe pofitam» velut Dei ordinationem, agnofccrc fe venerari.

LXXXVL

Rafeenus in ecclefia cathedralibus fe collegia-tis ((altem in ea parte, qua majores noftri, non fine magna ratione, juniores canonicos, quos domuelTarct vocant, non ftatim ut beneficia ac-ceperim, ad capitula admitti, fed ad tempus fub jugo prolatorum detineri voluerunt) fetis ncgll. gemoradvigilatum efle, non fine occfefiasum per-nicM, fcnttmus; diuahi, quibusca curalocum-bit, ad ftudia fe mores doericellarMim parum at-**ugg* tendentes j fi modo domiccltares certem tempus CSjarm in beneficii poileffione exegifli.nt', aut pecuniam *14»· pro emancipatione cooftitutam numeraflent, fie ne ampliori ddcfeu quofvis ad capitula admife-runt; etiam eos, quos qce vit- honeftate.nec do-ferina fatis idoneos, aut ecclefiis utiles futuros norint. Unde fit, ut interdum ecclefi- minus utili canonicorum tmba onerate, nec m fpW-tuxlibus nec in temporalibus debitis obfequiis admmiftrentur. Quarum indemnitati confuiete volentes - prolatorum, capitulorum, fe aliorum, quorum intereft ,- confcientias duximus oncran» "*** hifqoe diftrifeepracspiendoinjungimus, ut in pofterum, non fecundum praetentam confue-tudtnem (quoin hac partii ut ecclefiis pernicio-(a› irrationabilis, 'aut potius corruptela cenicnda cil) quoslibet fed 'fecundum conicienttsm ido-neos tantum Se dignos› ad capitula, pntfertim mctropoHticum & cathedralia admittant. Pravis vero moribus deditos k ignavos tantifper a capi-tulari dignitate *te* emolumento arceant, *donec* emendatione vite locum hunc mereri videbun-tur : aut fi contra omnem emendationem prefra-fei te incorrigibilcs fe exhibere perfereraverint, ad dimiffiooembencficiorum remediis juris, tam-quam inhabiles *fe* infufteientes ac minus ido-neos, prorfus cogant. Quaconftitutiooenoftra·. *fe* ipfis prolatis te capitulis, ut oflicio fuodili-gentius invigilent; & juventuti ecclefiaftice, ut vitae iugcniiquc cultum accuratiore Audiocapcf-fant, occauoncm pmftari arbitramur.

LXXXVI1.

Cum feriptura admoneat, virum crebro juran-tem. iniquitate opplcri, ac plagia multis 'obno-xium heri; jurationem namque multa comitari pericula, quae non tam pejerantem, quam eum Î|ui perjurio cadam, cum debet Ar poteft, non ubtrahit, involvunt. Nos igitur crebram illam ju-ramentorum exafeionem in capitulis, fi non ut injuftam, certe ut pcriculofam » cenfemus coar-feandatn. Injufta vero *te* illicita juramenta, per que nonnunquam via debita corrcfeionia pra-eluditor, *te* prulati a promovenda ecclefiarum fuanita diiciplina *tc* utilitate impediuntur, om-nino tolli debent.' Et nos cum hac ianfea fyoodo talia omnia damnantes, locorum ordinariis *tc* prolatis capitulorum, ad ejufmodi correfeioacm per prefentes facultatem impertientes, diftrifec eis proripiendo injungimus, ut ecclefiarum fta-tuta diligenti cura revideant, *tc* juramenta non neccftaria, a fede apoftolica non confirmata› in primis vero injufta & pernkiofa, nonobftan-tibos quibufeumque coniuecudinibus, (com ini-quitati longinquitas temporis patrocinari non debeat) corrigant, caftent & tollant. Quod fi facere inferiores prslati *te'* ordinarii ultra fex. menics poft publicationem hujus cooftitutionU diftulcrint, nos ad primam opportunitatem, ane *f* E faltem in fetura provinciali fynodo, négligea-tiam illorum iupplebimus, ipiofquc ccflatotes debitis infuper panis afficiemus.

LXXXVIII.

Multas ecclefias in bon- temporalibus ingen-tia detrimenta faftlnere, ac domos canm ont col-Japfas aut ruinis proximas videmus; ex prava confuetudinc feu potius corruptela, qua canoni-ci quidam pecunias ex poficifioaÂM novorum canonicorum, aut optione domorum receptas,

non

AMMO QHHWT1 U4». 1 *. ecclefiarum , fed in proprias convertant . Quod nos ultra fieri empino proUremas i tàlefque pecunias* neccffitatibus ecclefiarum , aut domorum reparationi & confervatiôni , impendi volumus. Si .quoi huk cpnftitutioni noftr* rebelles deprehenderimus , privatione omnium fiuAuum , quos ah ea ecclefia percipere deberent , per fcmcftre tempus pleâemus » frudufque eis fic ademptos\ »n ecclefi* utilitatem impendi curabimus . Sicubi vero in ecclefiis aliunde fumptus » ad con(etrationem templorum , editiciorum dc domorum» ad ccckfias aut rarum perfona» pertinentium » ft in alios neteflarios ufus (oppetunt , rationabiles confuetudincs , ' fuper hujufmodi pecuniis difponcndis haâcnus obfervatas» hac prefenti conftitutiooe adftringi aut abrogari non YVolumas .

LXXXIX.

u tMdli· NtaiMimC Ne ex incuria sut negligentia , ficut confuevit, damna-ecclefiis accidant . capitulis'metropolitan· , cathedralium ft collegiatarum , aliarumque ecdefiarum reftoribus & curatoribus mandato injungimus» ut fingulisannis» femel ad miDMnum » omnes ecclefiarum res ft ornatus infpiciant, & in indke fingols diligenter, confcribant» quo» fi quid inde perierit » facilius deprehendi ft farciri, ft ratio ab his, quibus ea cura commifla eft, espofei ft reddi queat. Eadem diJigentia volumus & pr*cipimus, ut omnium ecclefiaram pradia ft redditus, tum communes , tam etiam ad lingulas dignitates lcu beneficia pertinentes» in lioro ad id deputato exafriffime confcribantur. Liter· vero originales ccniuum» tam communium, quam ad lingula beneficia pertinentium, non apud fingulos pofleflores relinqui; fed in publk» & bene munita cuftodia , copiis earumuem aafculcatis apud pofleflores retentis , aflervari debent. Unde, li occafio exegerit, depromi, & lingulis perfonis fub cautione redhibitionis permitti poterunt.

XC.

g, A&Sa*a£. Ut ccclefir per provinciam noftram conftitu-^ t*, a damnis, que nonnunquam' ex infida procuratione accipiunt , in pofterum vindicentur , decernimus & ordinamus, ne poftbac folia lakis ; fed cum aliquot lakis çujufquc ecclefi* reâori feu plebano, velat principali , officium fabrica feu procuratio ecceti* committatur ; ita tamen ne ipfi ecclefiarum redores, feu plebani, officio cxaaionis eenfuum, proventuum , five reddituum, fcu procurationis labore graventur. Tales etiam ecclefiarum procuratores , de pecuniis feu proventibus ecclefiarum nihil in fuum privatum ufum convertant : fed omnia in ecclefi* utilitatem imErodant, ft de omnibus acceptis ft expenfisdeito tempore, ad minimum lemcl in anno coram ipfo plebano feu redore ecclefi* , ft ali» ad hoc deputatis, rationem conficiant .

Volumus etiam ad lingulas ecclefiarum ciftas» in quibas litet* cenfuum, feu pecunia , ft precionores ecclefiarum res , effervantur » diverfas feras» ft ad minimum duas fieri» ft ex clavibus femper unam apud parochum feu redorem ccclcfi* relinqui ft cuftodiri : fic ut tales ciftc non ab uno aliquo procuratore, nec unquam abfente parocho aut redoce ecclefi*, poffint aut debeant aperiri. Huic vero noftr* conftitutioni in ccclefiaam fraudem non parentes » ipfi plebani nobis apt vicarii»poftris denuntient » debita monitione previa cftommunkandos. ANiR>" cHUiSTI •M*

XCI.

Ut ab. inftitution* ad ecclefiaftica beneficia omnem ambitionem » omnemque fimoni* pravitatem nnteidamus » pnsfenti ftatuto ordinamus ft decernimus , ut quicumqoe vel muneribus vel pollkitatkmibns lcu quibuTcumque t' padjonibus, unius, vel plurium fibi favorem conciliaverit» ut per eos an beneficium fcu dignitirem qualemcumque (quatenus ad noftram diipolitionem pertinent) promoveatur» eo ipfbexcommunkatioais fententiam incurrat » ft reddatur inhabilis, ne amplius ad tale beneficium icu ' dignitatem eligi aut aflumi poflit. Quod fieleftus ft aflumpeus poftea fuerit depreheafas, tales donationes, promiffiooes » feu paftioncs fecifife » beneficio hc occupato privari , ft de dignitate omnino deponi debet. Simili modo » quicumque pectiones non legitime affignatas aut dederint , aut receperint, aut aliOqui illkititmodis bénéficia aut dignitates Occupaverint , pro exceffuum qualitate puniri » ft talibus beneficiis aut dignitatibus privati debent. Qu* ut ardius obferventur, nullus in pofterum clericus ad aliquod bcheficium feu dignitatem admitti debet, nifi prius juraverit, quod in ejus adeptione nuilam commiferit fimoniam» aut illkitam fecerit padionem . r» <«<ü· afcùfeafi· ,®* |ı"1,ı«· "Ïωιηωî. tient .

XC1I.

Execrabilis quorumdam facerdotum avaritia ufque ad facramcntorum ipforum contemptum ft injuriam nonnunquam irrumpit, dum fine numerato precio conferre factamenta detredant . Quorum pravam cupiditatem, facris etiam conciliis iavifam ft damnatam, comprimere volentes , omnibns nobisfubjedis parochis feuecclefiarum minifttit feno prohibemus , ne quid de facramentorum adminiftrationc a quoquam » velat debitum, aut exigant, aut recipiant qood eonfuctudo rationabilis, laudabiliter introdud»,ft haftenus obfervata, non permittit t fed ultra id etiam oblatum, quafi non debitum modefte recufent . Quod fi aliquis fnbditns ultro aliquid dare voluerit , non obftamus quin quod lioera voluntate ft ex caritate offertur recipere valeant. Archidiaconis etiam noftris, five coram officialibus, injungimus , ut in fynodi» feu capitulis fuper hujufmodi exadionc fedulo inquirant , ft huk noftr» cooftitvtionl non patentes leveris prenis, ufque ad fufpenfionem ab officio & beneficio » compefcant. g» — afcWeefi.

XCIII.

Cum dominus ipfc pronuntiet mercenarium fua mercededignum, ftapoftolusclamet, altari iervientem de altari vivere debere, uuiverfos ecclefiarum metropolitan* cathcdralium ft collegiatarum prclatos, canonicos & capitula » omnes etiam regulares prelates ft conventus, quicumque cccleuas parochialesfuis ecclefiis feu mqnafteriis unitas ft incorporatas habeat, in domino exhortamur ; & diftriâe cis pracipfeodo injungimus, ut intra trimeftre tempus, pofthujus conftitutionis noftre» publicationem » ecclefiarum fibi incorporatarum reâoribos talèm fruôum portionem ordinent, qua pro luci conditionc honefte fuftcncari, acinfuper epifeopalia ft ··£·»·

archi-

wchidiaconalia jura folvere, hofpitalftatem exer- <A vetint · exhibeant) quemquam alicui fehol· "Ajrift»"
em· "" cete, A alu necefiaria onera feftinere 'queant , prefici omnino prohibemur. ,CHM*H
" sfre, Quod «i fecerint, noa illorum injuftam negli-
cccfefife A animarum faluti ni·
, amplius fuffirrrenre volentes,
omnes ccdcfias parochiales jurifdi&ioftibus
noftris Abditas , talem jufti A Afficienti, vi-
, Aus deputatiorem da decimis· proventibus, vel
botris collegiorum aut mooaftenoram aut pnt-
laturantm, per sros aut officiales noftros fecun-
dum flirls Communis A (acqqram conciliorum
difpofitiouem ordinare , fepolita ampliore mo-
ra, omnino aggrediemur.f

XC1V. I J

Clericialiunde advqnientes, acc in iis ordini-
bus quos jaftant, miniftrare permittantur, nec
'ad ulteriores ordines promoveantur ; nifi fide di-
gtuQeftimooio docuerint fe eos ordines, quos
harere fe aflevetant, rite A legitime Afeepule.
Peregrini autret faeerdotes ad mMaram eelebra-
tioaes noa admittantur , ace ultra meafem ia
aliquo presbyterorum confortio foveantur , nifi
teftureûiales literas fupervita, moribasArecef-
fo ab eo epifeopo, a quodifccficnint › fimiliter
admififonis teftunoniumejus epifeopi, ad cujus
dktccfim fe contulerunt, attendant,

V XCV,

mi» moU· Sacallani vero nobilium in tactilis eaftrorum
fi• m» miflas edebrare, aut afin fecraurenta conferre ,
aut etiam predicate non pvssfumant, nifi fuper
* eo auâoritatem A confeniem ordinariorum ob-
tinuerint , A prius manualem promiflioncm c-
pifcopo , feu lori illius archipresbytero , fece-
rint, fe iaobedientia dkxeelaai manfuros , A
ad fynodos A capitula venturos , A mandatis
eedefiaftitis fecundam jaftitiam , A quatenus
eoe attinguat, parituros efle . Salvis etiam ju-
ribus parochiarum , ad qu>s talia caftra nobi-

XCVI.

Hoc in primis totius reipublico Chriftian* mi-
litai expofeit t «ferudiend· juventuti paffim ma-
giftri , eruditione, honeftaxe «ite, A fidei lin-
eernate commendabiles., proficiantur, quod ia
adminiftratione utrinfqoe reipublica Aecclefia-
ftica A Crcubrii focrefio a poeris dependeat .
Qui fi perverfis A pravis hominibus erudiendi
'tsadantur· a quibus recentes cotum animi (qui
Malorum ac bonorem, ut quidque primum hau-
ferint, oque tenaces funt) pravis A impiis opU
nsooftiusimbuantur, fpcsuon eft, facrofanftam
religionem noftram in integram reftirui, aut a
pravis dodrinis repurgari, aut priftinam felicita-
tem A tranquillitatem in Germaniam noftram
reduci unquam poffit . Proinde five prolatis A
capitulis , five communitatibus , aut locorum
parledw, ad quos ea cura pertinet, ferio injun-
gimus, ut ia refleram feholts fibi commiffisdi-
dafealoe profecturi, eofdem ad vicarios noftros
in ipiritnalibus, feu locorum eommiflarios » ab-
lrgsiac» qui eruditionem· mores, A fidei finçe-
ritacem ia eis accurato examine explorent ,· eoi·
que quid ia Icholis tam ad eruditionem » quam
sid mores juventutis excolendos , conducibile
potifihaum prulegant, pro cujufque loci ratio-
ne · diligenter admoneant, fine quorum tefti-
monio (quod feripto his , quos dignos judica-

XCYit

Quamvis jin olim maids coreilllsprovinela·
fibûi, relet Fritriarienfi 4<M*ini Gerardi ,A allo-
rum atchiepifeoporum Moguntincafiam , freer
teftamentoram ordinatione castam fit, quires
ofeniao inurn robur manere volemae J jukrnue .
tamen bac temporum licentia gleraiqtw moelen*
üum voluntates incafium recidere , defeaâo-
ramque fubftantiam contra ipforum legitimam
voluntatem interverti, a teftamenrariis prefer-
tim » *ie* quibus pro officio competebat ratum fer-
B vare defundi arbitrium : ftatuimus· ut qui dein-
ceps nominati fuerint teftamcntarü , quampri-
mum A ante omnia ipfius defendi hereditatem
five fubftantiam ~~coram notario~~ A. teftibus fide
djgnis cooferibant, A ia inventarium fideliter
. redigant ; omoimodamqnc morientis volunta-
tem » arbitrium A ordinationem· intra debitum
tempus exacutioni demandent A excquantur, de
quo ordinario aat ipfius eommiflario rationem
faciant. Quod fi quis infideliter*agens* hsjosjto-
ftrs coaftitutiouis tranfgreflbr repertus fuerit ,
pro ordinarii arbitrio , aut alias condigna-pca-
na, pro cxccffm qualitate, plcftatur .

XCV1JI,

C

Magnus abufus eft , cum ad rerum tempora-
lium A mox periturarum conquirenda lucra, fex
i diebus homines intendant, ad regnum eolorum»
ejufque jnftitiam inquirendam, femimum diem
dtftiuatum, ne eum quidem a prounis negotiis
l&erum exccrandqbominum avaritia relinquat.
Cui nos improbe hominum cupiditati awdnm
ponere volentes, ferio prohibemus , ne in po-
tieram ia locis noftre provincia fubicAis diebus
dominicis, aut prucipulseccleflafeftivfutibus,
mercatus (nifi forte earum rerum, quo ad stem
quotidiani viftus neceflàrio foot) exerceantur»
aut ne fubditi noftri ulli, operi fervili, quod fine
«videnti detrimento dilationem fuftioere poceft,
D manu admoveant ; fed dies dominicos A ttftivoa
ipiritnalibus lueris conquirendis , A feloti ani-
marum procuranda , adeoque pietatis A divini
cultus exercitiis , impendant, Quam noftram
coaftttotioacm, nifi magiftrarus loeorum,quo-
rum ea poteftas eft, fub gravibus ponis ita ob-
fervari curaverint, ipfoa augiftratns , debita
admonitione previa, fententiam excommunica-
tionis incidere , A ubi ad noftras temporales
jurifdiâioncs pertinent, iafepcr aliis ponis » .
pro noftro arbitrio, puniri volumus.

xcix.

Multis conftirerioaibtts imperialibus cautum
£ eft, ne quis librem aliquem fine certo auftorisA
lori, ublexeulusfit, nomine, aut qui pereo»
millarios, qui per loca huic *ni* emundai deftinari
funt, comMobatusnonfit, vel excudat, vel ex-
eu lum vendat. Quam ordinatiorem renovantes»
inhibemus ne quis talea libros in noftris ditioni-
bus vendere. aut emere, aut donare, aut occulte
quovis modo aliis obtrudere, aut omnino apud fe
retinere audeat: officialftius noftris, tameccle-
flafticis quam freulariboa , injungentes, ut ia
eam rem acri diligentia invigilent . Bt fi quos
librorum vel exenteres, vel venditores, aec de-
tentores , huic ordinationi non prestes dr›

f

z CRKUTI use»

prehenderint » fupra librorum cOnfitcatiorfem, etiam panis in maltis recelfibus imperialibus conititutis, fine remiffione afficiant.

C. I

Pacietiain, tranquillitati ac honeftatictérico' rutn coniulcrc rolentes, dcceracudum duximqsl m quicumque 'clericus alium tlericum probris, malediAia. auc convicils locefterit, fub duorum aut trium teftimonio, ab omni proventuum ec- ctefiafticorum perceptione per unum .menfem fufpendatur. Qpodumanus atteri dcricoviolcn- tas, citra tamep vulnus, attulerit » jam didatn panam ftiftineat.duplicem. Si vulnus inflixerit, ultra patiam excommunicationis,.quamipfofis· Ao incidit-,· ac quatuor menjes tali fluAtram/ privatione squlAetsr. Si membrum aliquod mu» tilaverit, aut InUtile reddiderit »mmnibeneficlo ecclefiaftico Ih ipfo fafto privatus. Nihilo mi- nus etiam in omnibus iis cafibus, juxta diocc- fani arbitrium, Info farisfacrit Cogatur, *tc* pro dclifti gravitate a diocefanoj fi videbitur, et- lam gravius puniatur. Jijud fisperiOribuxcom- minationibus duximus addendum, fi lingu* pe- tulantiam aut violqnta» manna in prolatum >0· torfecit, in tribus prioribus cafibus tapra me- moratis ubique pan** duplicatione gravandum efle i falvo tamen jure quod vim vi repellere permittit. Similiter clericos, fi'aut juigii*,aut armis contra laiçoa contenderint, per prolatos fuos, pro excefinutn gravitate, irremifnoilipa- na decernimus ac mandamus pleâcndos.

CL

fc '«Milia TtuiUri,·».

Sortilegi*, qu* ad injuriam facro religionis noftre dctsftando malorum daemonum commer- cio exerceotut, omnibus Chriftiani* prohibenda; in clericis veto omni panarum .acerbitate coer- cenda cenfemus: proinde clericum fortilegum protinus ab omni ninAione ccclefiaftica *tc* ordi- nc removendum, *tc* excommunicationis fentpn- tj, cenfemus alligaadnm: a qua, Wfi lu articulo «««is, a oemine, quam a fuodncelano» auc a fummo pontifice, fen legato ejus ad id po*c- flatem habente, abfolvi debet. Et fi ineorrigi- bilis efle perrexerit, ad mooafterium arftum, f"* *8*"- - pœ»it«"ri*» detrudatur, aut pror- lus abjiciatur. Laici vero ab hacarteexecrabili publicationem honoram fuorum, aut pervicacia eorum exigente, perpetua captivitate, aut gra- viore ctiam animadverfione, coerceri debent.

m** ♦?<«' nt. <»,. <l Diaoeml. Mc. at *µ - Îfc^ZM"î*

CII.

Miniftris ecdefiarum, qui facri* funAionibus operam fuam addixerant, nihil *que convenit, quam vit* caftimonia: intolcrabileque videtur, qtfod contra conciliorum fanâorumque parram auâoritatcm paffitn concubinis adbcrcaat. Quis enim in miniftrorum Dei col legio patiatur talem, quem Paulus hominum confortio indignum ju- dicet, cum quo ctiam ne cibum-quidem fumen- dum putavit? Quia ergo clerici quidam fynodo- rum cujafque diacefis cpilcopalinm fpecialiter defuper habitarum decretis, de dimittendis con- cabrais, «grin»paruerunt:neluhujufmodi(cals- dalo dr (ordibus volutari diutius permittantur » quibuicttHMuc locorum ordinariis injungimus lie ferio comnuttimus, ut fecundum canonum pre- cept*, & pnecipue BafileenG· concilii definitio- nem, coucubinarios hujufmodi corrigant atque

emendent, eafqtsc nfalferes, qua citra fcand*^ lum. atque offimdiaubm retineri oon poflhnt, extra viciniam, ne commercii facultas aut fuf- picloremaneu, amoyeriprocurcnt. Qua ia re, com *£um* compertum fit, faeflimab initip ma- li* refifti, quam fembi in ea demeritam nirfus erigi atque emergere r omnino praelati* inten- dendum prscipimns, ne patiantur juniore* dc,' rico» pernidoU cohabitatione irretiri > a qua deinde extricari facite non queant: ecclefiafticis ctiam magiftratibus, juxta prsfati concilii de- cretum ,maulbofiubpado» compofitiope, auc fpe enjufeumquejuiftus, tales qoovi* modo to- lerent, aut diflibulent, penitus-interdicentes; *te*, fi onus fit, ' ut bracninm feculare in hanc

annc T* CHnirri

C1IL

fc mmoî*

Excommunicxtioaem, qua nulla pana major eflepoteft, caute ab officuiibu* ooftrh, *te* non nili ex inevitabili neceffitate, & propter mani- ifftam contumaciam t in quemquam intentari volumes, idcoque officialibus noftri*, *tc* paria- ti* omnibus, qui alioquiexcommunicandipote- ftatpm habent, mandamus, ne fententiam ex- pnmmunicatioais, nifi competenti admonitione pmmiflâ, * in prsfirarla fide dignoram homi- num» fut» fincceflè iit, teftimonio eonun com- probari queat) promulgare pnefumant· Qui aliter excommunicationem ia quemquam pro- mulgaverit, ftr admonitu errorem fuum non revocaverit » per meafem ab ingteflu ecclefi* fit extinfar» *dr* fic a fe excommunicato omnes ex- penfas» quas talis excommunicationis occafione Dcceflario fecit, reftituere cogatur,

CIV.

fc remilie

. Et ut timoratis confcientiis fubveliiamus, & (candela excludamus» generalis fynodi Bafileeo- fis cofcftitutionem volumus obfervari, qu· de- cernit, quod nemo deinceps a communione ali- cujus, ia {aeramentorum adminiftrationc ve! re- ceptionc, aut in aliis quibufeumque divinis, ve! extra » prvtextu cujufcumque fententi*, aut cet>- fur- ecclefiaftic*, aut iuipcnfionis vel prohibi- tionis ab homine ve! ab jure generaliter promul- gat* occafione, teneaturabftmere, vcl aliquem vitare, aut ecclcfiafticum interdtâum obiervare j nifi featentia, prohibitio, fufpcnfio, vel ccn- fura ccclefiaftica hujufmodi, ruerit vel contra perfonam, collegium, univerfitatem, ecclefiam,' aut locum certum aut certam, a judice publicata

coofttterit incidiflc, quod nulla poffit tergiverfa- tione celari» aut aliquo juris fuiftagio excufari. Nam a communione illius abftmeri vult justa ca- nonicas fanAiones: per hoc tamen hujufmodi excommunicato*, fufpenfos 8r interdiâos (eu prohibitos non intendit in aliquo relevare, nec cis quomodolibet fuffiragari. Cum humana fragi- litas in omnibus aAiotubus, fi prsfertim in iis 2α· pietatis foot, fi ope divina portadjuvetur le Irigasnr» fimtfiuâadefodct, prsicnueonftitn- tione duximus ordinandum, ut in pofteram per omnes totius provind*ecclefia*, qpoties in illis multitudo fidelium eoovenait, flant precationes ad Deum, pro Spirina faoAi gratia, ad (aluta, rem hama conmnrienMi prpvincialinm obiar- vantiam» impetranda. Similiter pro fmnmipon- tificis, imperatoris ac regis Romanorum incolo-

ᵗauro I «fa«« * gubefatiore , * pra/omnibus qui «4 utriafqoa tegiasiaia gwemacola ia orbe ChriftiaM p^ofideM, ut «uMtamfe tranquillam yitam agemusin oMjjpMtatc fe caftkate. la ipia veto facrimift* cefcbratkroe altérait 4ie» but pro peccatu * ko pace. five in ipfo faen» colle&am pro fiiffragio, five poft illud an· tiphona'm eum colleâa pro imploranda Dei mifericordia , devote recita» aut cantari volu-. nut. Quan rem. diferetion» ptsslatoruaa pro loci- tempori» conditione commit:imm curandan» ·

CHAISTf «car

Quo vero fupradiâa omnfcFfe fingula accuratkme cura obfetveutur » fe ad escufationcfe ignorantia nullus locea relinquatur , ordinami» fe precipitant » .at prefentium conftitutionum liber apud metropolitanam › cathedrales, fe collcgiau» ccclefias i<* choro aut canitulit, fimiliter apud patochialet ccclefias »Ο-

ne* loco, fabric* fumptu comparatus , habeatur , ad qucm omnibus quorum imcrcft puteat acceflu*.

Poftremo cum his prefentibus noftris coaftitutionibns , omnes etiam generalium conci» liorum conftitutioaes fe decreta» fimiliter oatnia fingula alia ftatqta provincialia incoo-riWs provincialibut , iub noftri· preceflori-bus. eclebritis edita , quorum in hit noftri· coaftitutioaibut etiam nullam, mentionem fe. cimus , in fùo vigore permanere volumt* » fe ab brnnifin· nobit fubjc&it, quanemaue par-te attingunt , pro confirmati» authentic* agnofei , haberi fe obfervari diftriûe preci-plendo mandamus ; faerofanâ* Romana ca-cholic* fe apoftolica ecclefi* judicio , cuma auâorifatem omnibus iàlvam çoafcryari volumus , hac omnia cum debita qbedieatia fub. mittentes.

TïïïбΓ" CHUttl sm*.

CO N CILIUM T R B V B R E NS E IL

AUCTORITATE JOANNIS A R C H I-BP I S C OPI

TrcvcrcnCis iqdiâum in cauû fidci ôc morum anno domini MDXL1X. temporc Pauli papae IIL

DcoctA Concilii Provincialis Truverenfis, przfidontc reverendiffimo in Chrifto patre ac domino domino Joanne archiepiicopo Trcvertnfi, facri Romani imperii ρα Galliam A regnum Arclaœnfe archicanceltaio, principe eledore, celebrati anno Jcfii Chrifti MDXLIX.

^ tffioThi Dti irtUitf&fltTrtytrtafli-tcclefi* , /«t> ft 4rlKn<HKilltf»l', ct llr»tr. tttt ttOht i ad psrprrua·» rei usrassrtao.

RBMomnino non novam aggredimur, neque per viam infolitam ambulamus : verum orthodoxorum patrum fe prasdeccfforutn noftrorum veftigiis tritam ingredimur ; (Incero corde lemper affeâantes, nt univfrfam clerum fe gregem nobis commiflum ufquoouaque Inferemus fe contemplemur, atque faluoris ftudii vigilantia in hoc fedolo incumbamus, at eam more boni paftorts, (quantum nobb ex alto conceditur) pura fe fana evihgdic* veritatis dodri· na pateamus fe reficiamus , ut cum univerfalis fe tremendi judicii tempus ingruerit » fe paftor ille paftoram gloriofes in maicftate fua apparuerit, ad cujus laudem hanc noftram fenAionem obire .cupimus , de muneris impofiti adainiftrationc eum lucro fe cx voto refpondcre valeamus . Hac igitur oecaGonc provocatos nos, fe diligens cura fepateraaiblicittidocxftimulat, ut circa noftrorum (obditorum ftatum fe vitam probe inftituendam indefetfoftudio ae labore advigilemus: utique eu hac animi noftri prompcinsdtne, ipfis piarum rerum cultus ia dies ougbae magts crefeas pariter fe placeat, ipiorum onera fe gravamina, pro hujus temporis iniquitate, inter manus m morem hydr*enaicentia, imminuantur,cefient.ft· isiantur, tollantur, atque tranquillitatis fe paci· optatus poetos, vehit in alto navigantibus aperiatur i id quod tum demum reôc coofequi credimur, cumfiniftris eventibus viam pnrcludimus» vitiorum fe malorum materiam refccamus fenouta difiuadeates, ad optima quaque promovenda animum applicamus;

Quapropter horum noftrorum ftatutoramedi-tione , tum antiquorum renovatione & explanatione, tum poenarum comminatione impios fe orthodoxa eedefi* hottes ab infelici fuo propolito deterreamus & depellamus : ut in quibus virtutis aclus fe ardor ad emendationem nibii proficit , cos faltem honefts dilciplirus fovcritas atque pan* rigor retrahat fe coerceat . Bane quondam felicis recordationi· Balduinus archiapiicopu» Trevercnfis , fe alii predeceflores noftri , pro fubjtorum utilitate, pro libertate ecclefie fe miniftrorum ejus, quamplurima ftatuta Ipnodalia fe provincialia , non minus utilia quam nccefiaria ediderunt , promulgarunt , publicarunt, fe poenarum adjcftionibu· , prout opportunum vifum fuerat, provide fe confidtc vallarunt. Qu* nos omnia dc confilio fe conienfa capituli ecclefi* noftre metropolitan*Trcverenfis, fenuntiorum feuprocuratorum aliorum, reverendi domini Nicolai epifeopi Virduuenfis, fe nuntiorum feu procaratonsm reverendiffimi domini Joannis Cardinalis de Lotharingia adminiftratoris Meteafis, fe reverendi domini Tonfani epifeopi Tullenfis, fuftiraganeorum noftrorum, inprefenticoncilio provinciali congregatorum , quatenus per infra ftatuenda exprefle non fuerint revocata fe caflata , approbamus fe innovamus , atque ia fuo robore permanere volumus , fe eadem antiqua ftatuta provincialia , atque ea nova, qu* nos ia prefenti concilio pro temporum ac rerum necelBtatc ftatuimus fe ordinatius , nt per totam noftram provinciam Treverenfem firmiter fe inviolabiliter , prout ftatuuatur , publicentur , teneantur , & obferventur , firmitcs deceraunu».

anno CMBUTI ijfo

At /dr rtfamM cerfafa ·* ccrief*
Mfar CT AarirerMNode.

L

Z"\Uaado rcri in JefanChriftnà fideefad».

ercat aatem, ••tdoccceno-
xfo)fcttrieMttetecdcfiaminfide fcrerteateta-dicatfa fc foadatkm errata aba pofie. Namfc la eoafirffe-eft.. teftaaribumimfoafa ftafta-at-defià Mtnibàd : aertforfo-clamante , Chrifti b' Pmrwa fcPpafamDri taftaai eran· gdfam. fafagnfa «tOQMlpibenm Cenatam. flomaamecde&mlfalMe, mailnUtfafidem* ecciefia* omne*, ownabfae fat fidele*hi toto orba mnarom. lelifiiofe cOafptafie, atqae fa cietata farampntl rnnfarderata* ftcofaaftaeef-fe . Itagne eam ad ao* pec apiftoMnwa fee* cefionem pcrpetoocMtinaeta ea fidmpcmM* rit, aao dabkain·· banc anameamdemqaeefie, atane adeo veram fetem . qeae eb Apoftoli* Ipfea in veritam eft tradita , fc afac nunc re-ligiofe lemper enftodka, fc la cathuic* ecciefia fempdc contervata. Nihil proinde aliad crcdco-dem* waendnm^ aat docendam eft, Mfi good fafta Homana tenet fc docet ecciefia » om-c niam ceafeatteoriam ecdafianim nutet fc ma-gtfaa. Eam vero » qui a fide catholica fc Ro-mann eedefia recadte, neeefie eft a veritate fc * capite deficere . Hortamar itagne fc te domi-no obteftuMr omaee^fc fiagnloa clerico* fc laiem « nahte metropefitico jnm febHfa , ot aeoadt* fc iadfalfe arfareant, aoafolemhte Îm* ia dirfaram eloqtiocnm caaoae exprefia at , veram etiam hi* gea ecciefia fafca^ca-thotica habet » fc gw omasum orthodoxornm coafenf· probata fc recepta feat t neqaeallara-tioac aacpcriaafioae a veritate fidei, ecclefie fc evangeiii good acceperant ‚J fc te qoo ftant fc lalvantar omne*gente*, avelli fepatienter» fed In eo quod haftenn* pie fc rvfte dofci fent fc j> crediderant permaneant.

Ar/radfawfies vrrfe, *ftt* φ *ftrtet.*

11.

Hoc habet appoftoUcn ecciefia, otnallnanifi arifiin prodicet i fic Chrifto* noanifi arifle*

fanrifa puparifa i«dr ■* · Neqne Item _ fa peeconor » da qao faintnm eft ; FMtfo-awasfte· ⅄ Ami fed net apoftoli hoc fcdficot» nifi aumdato a Chrifto accepto Jre » Xrre eg-·faa Was. Prolnde i
cm regale lanteenfa

reli-

mUEu faete . Et fi qoi* edam aeHgtefea apo-

fecam . Laid* veto ococfe* taerdicfaM· » m pcodicnodi ofimiom ôferpent t mr ncndta w vcaticate fecfat » * focevdcrtom fimplidtatam éludant. Et fi foeta necefetas poftalct, «t fa-

A tardo* tamquam fatili* fc iadfaa* acoragto-gi* debate NMoeari » femto* ordfa forte * de CMJUrri hoe χμ Aμβ aft apod cpifcopaai , ad eaju sh·· m®ciom tarn defifcado oeam inftteatio .lacer* doMfc pttttMfa dignodntar . Omet taro fc bmprfoe . aliict Mam pniarifibai eft nafelica rti pdrarim ptmteatfai* oCdam Mbrpara

nteatoe dafarari poblice madi·. ifc , nifi ptaftradi foot.

Nm aofoà adfalfab /fa » etfaui *furiet.*

III-

(fando non param refert. anboMitfrefit» ari allo* teftfaebdi fc decendi petdfa tmdita eft, pvoheadl primam * csplocaadi fatfetari coacioaMoee* , a qaifeu fc oooaaodo iaftrafci fint » ae ptrvgrinii forte - iofaicte dofcrinb-imbvri , noa lad· perfafti redpfater inovite Chrifti. ad gravem doarioH gregi* pcfacfom. Attaman non tam eioqoeattore* quia lapfa-tfaat. Mme tamargûiorea qummeUomeli-gcodt fat, modo gregi fane fioftrfa pafcendo non fiat ptorfaa idonei. lew taato «agb ali-qnotiea cavendae aft b gal eloqoantia pallet , qoamo phia ob eloqneotiam . dam te&e di-cere fc docera erifthnatnr , nocere fc fallctv

t V.

Mi® fc admlffi verbi ptmdkatorei iohoctoti fanabant , at whom veritacte refce * bona fide tradfat. tamqoaoi dilptnfotote* mahifbc-mte gratin Dei, omifib hteqarn eparhateeran-gelli aliena fat, rd fapervacanet , rd param ndificantia : led nec opinabilia ac dabtp pro dcotvü * defeggefto non promalgaboat. Co-mical» anile*, fc intérim oMemna* Crimla* » fc qwa rifvm movunt dtfa tptam tacryma* pro. ptex Mccau , popotl aorifeo* non ingetant. Et omififeodii, faute, ialcftationii, mftu , ambitionis» fc coofimilibo* neanam afléAibu. e------------ ..------------------------riaaeaeaümt, bat » SK aifal altam nro coacio oe Sad fi qaûal-terum aanfim » tai eeemi, aat piarem aoriom fitofifa oderit, epHcopo,··» il-Elius vicario. MK iâqolfiteri apoftolica » velofc-ciàlilod » oadinc ethmfervaaocvaagclfeo » fi. gnificet. EtcamcathoNcaetsadi«iooe*ua»qu*m arftifeiM qamdam Chriftfaa rdigtofa 9c pa-«te viocola caofaw fccnftaihe ornate ex mqoo deceat » oeqoe dobtoeoMM tradhinnea fc coofeetodine· aafarfoln* pvfatin eu, qoaa perorfeem cota feogoeatat «défis la ecclefie finamtraasfefoa. «ria fa crorwm coodlioram uftorftaae pcofefta· » aoa nfa mandam·*. Qoa vero pce faa vcî regio-

P»p M*

r T

n«i noftr» diacefis val nrovinci» variantur,eas quiique obferva ad «nificationcm morum ec fidei* Ac nc quilquam temere contra eas defuggefto rogationem facere pr»famat , mandamus epifeopi* ptovinct» noftr» ,Ar officialibus noftris f ut fi qui ritibus ecclefi» antiquandis vcl novandis privata auâomtat· ftudere comperti fuerint, in cos fcverittr animadvertant. Quare qui pafeendt gregi· donfinici curam futtteperunt , m potiuimum doceant ? qu» ad tranquillitatem Ac piam concordiam fecere , Arsd captum redis, populi accommodata 'ftfc cognoverint . Cujufmodi eft fimplex explanatio lynabpli "decem preceptorum , facramentorum Ac ceremoniarum ecclefi» , orationis domintev ; item cohoit^tro ad poenitentiam, in qua Chrifti fervatoris (omqfemorcni beneficia , ac pana* nunqyaoflifrfendas , qu» in malo obftinatispaiaiK (unt, ob oculos ponant .· fed ne milericordiam defpcrent , rutlun» iublcvcnt ac folentur. Certantes ac torpentes excitent; animo d-jeftos in ipem erigant j voluptuariis, reique mundi admirantibus, vite brevitatem', Aetçmos ignis cruciatus > fabinde iogcxant : ut faltem faturis malis territi peccare dentiant, atque ad meliorem frugem fe recipiant : *nec non* populo' omnino perTuadcant, nonquqmlibet fidem qua in Deum creditur, fed eam demum falutiferamfore, f«<s apoftolo telle , *fer dileilieau* eperatnr* : fi(ad bona opera feHulo hortentur , Ac pisfertim ad opera mifericordi» patres ac matresfamllias, ut proles ad familiam Chrifti«ne educent , graviter Af continue commonefaciant , atque ut adulti confaeta Ar ordinaria jejunia , qusdrageGm» videlicet, A; quatuor temporum , A vigiliarum , infringere non pr»famqnt ; plebem admoneant , & ut frequenter, vel ad minus in quadraeefima, in initio ejus, velante medium, ad confeffionetn veniant : definon fape, faltem in pafchate corpus domini recipiant , fi velint iater catholicos reputari . SanAorum religiofam mentionem fabinde faciant , animofquc Chrifti fi-, delitim illorum exemplis incitent, confirment, Ar intacceftfone confolenttir . Doceant quoque veras lanAorum reliquias reverenter habcndZs . Contenti fine çvangelia Ar foliones , quibus in dominicis Ar feffis diebus ecclefia utitur , interpretari uopolo , Ac ex his fermonem Ar doârinam aa rdificarioncm populi formare.

De enica iiw»· liUgtiDir fy rtlitufc txe^acaj», dafM *dijdpiina tberi dfervenda.*

. Dcns etfi Spiritus Gt, noat^tnen iiucnûitxn» tum affeAibus fidei, (pci & caritatis, verum etiam externis aâibus colendus Ac adorandus eft , ut cot Ac cara exultent in Deum vivum. Eft enim exterant cultus fignum ac marufcftatio quadam cultus interni : qualis eft laus communis, *9e* orationes publice, qu* per ecclefi» tniniftroi ex perlons totius populi fidelis Deo offeruntur , quo alii quoque(quatenus per ipfocutsioccupationes licet)ad laudes Dei Ac gra tiaxum aitione* excitentur. Neque enim ccdcfiaftiae mefofu* deeft energia , Id quod Auguftinus mftatnr > referens, Ambrofium Mediolani cantum iaftituiffe ecciefiafticum » fecundum morem ecclefiarum orientalium , cumque cultumcelcbmri cceptom magis» Audio fratrum , hymnos Ar pfalmos canentium : quem etiam cetens Ctclcfi» imiutat funt . ficd Ar ipfe Auguftinus quantum ecdciiaftïcis fuerit canticis affeâus , his verbis teftatur: Quantum fievi,'domine, in hymnis Ar canticis tuis, foav< fonapti*ecclefi» vocibus acriter commotas ? Voces i Usé influebant auribus meis, & eliquabatur verita* in cor meum, Ae ex ea «ftuabat àfteôus pietatis , Arcurrebant laçxyus» , Ac mihi bene arat cum sili» , At rurfaa Ctam remirufeor , inquit, lacrpma» · quas in primordio fidei om» fam ad ratitus ecclefi», Ac o mc quoque cujetnoveor , non criftn · fed rebus qu» cantantur , cum liquida voca Ac convenientiffima modulatione magnam hujus inftituti utilitatem rurfam agnofeo , magilque addu-^ cor confuetodinem approbare ia ecclefia « M« * per obleâa menta aurium infirmior animus in afledom pietatis aflurgat , H»c cum ita fe hsbcaot , hortamur omnes Ac fioaufos clericos, ut omnes pariter convenienti modulatione, conforta denique voce, debitum Deo cultum. ooAurnura Ar diurnum dévote Arreligiofa exhibeant Aç exequantur, eo modo, his ritibus Ar ceremoniis quibus haâenus ufa eft ecclefia , Ar a fandi* pathbus eft traditus, atque a majoribus noftris obfervatus,

De fern ljwesrru .

VI.

Omnes (qut horii canonici* perfolvendis deputati funt , dent operam, ut colcâis animis, quoad fieri poteft » debitum penium abfolvant '. nec ita fe habeant , ut dum voce pisilunt quidvis potius quam Deum animo cogitare тmeantur, femper caventes, ncpropheticum illud au** dunt : *Labiin/aidem* are */MterMH , certain* te* tf*. t9 rnmleneejlame.* Quid autem eft , voce quidem pia Here , mente autem domum aut forum circumire , nifi homines feller· dr Deum irridere? Grave admodum eft quod feriptura dicit : *Meie· ^r''' JiSut yû facit* apa* *Dei tK^liftnitr* . Statuimus proinde ut laudes divin» per fiogulas horas non curfim ac feftinanter, fed traâim 'fervatis intervallis decentibus > ratione dierum feftorum, a profertis intermediis fecetnendorutn , habit» reventer dr alacriter abfolvantur, nequaquam fablato in alterum clamore , ae vel infanire , vel animi lafcivia geftixe videantur potius, quam fervore fpintua exultare , femper verticulum decantati&mutn animo volventes·

Nec clamans, fed amans cantat inaure Dei : Audit enim ille vocem cordis, fine qua fonum oris contemnit. Quare videndum eft, utquifpiritu pfellunt, Af mente pfallant,

Caveant item qui aliis occupati negotiis extra chorum horas privatim legunt , ne lomnolente aut truncatis verbis, aut intra fences comprcflo fpiritu pecces demurmurate , vcl , ut Ethnicus quidam ait, rabiofa filentia rodere videantur, fed articulate, diftinAc, diferte, dr cam attentione integre omnia pronuntient.

Nc qua item occafiooc in diverfa rapti defint officio fao , diftmâûis prohibemus , nc deam* bulando horas dicant , fed in locum aliquem orationi aptum tantifpcr concedant K ne men* tu evagatio, qu» es tumultuaria deambulationc\nafci fokt , fruftutn orationis intercipiat .

Nullus item, dum canonic» preces in templo publice cantantur aut leguntur , audeat privatim ibidem aliquid legere, ac ne horas quidem canonicas ablolvere, ledconcinat, ac una cum fratribus Deum hdnarificec . Contrarium qui fecerit tamquam abfens habeatur.

Debu

mis

ANNO CJtIUSTI 1(4».

«MM f<untfiaiu , fee temfft v*<aar«r, frtf<uu»i[u»tti ceBefU.

VII.

Qjiicumque tempore, quo divina peraguntur, fpatiari in ecclefia, Vel circa eam deambulare, fimul ft otiofis fabulis vacare, comperti fuerint, tamquam abfente* pro die illo habeantur. Et 6 (c« mcl admoniti non deftiterint, fed pertinaces fuerint › giaviorem fubeant poenam arbitrio.prelatorum, aut eorum vices gerentium, infligendam. Quoa&ipfo·hortamur, imo eis diftride injungimus, prxfertim in metropolitans ecctefia noftra Treverenfi, tc io cathedralibos fnffraganeorum noftrorum, tamquam infignioribus tc frequentioribus ecclefiis, ut nulla ratione patiantur divina officia quorumcumque colloquiorum, confabulationum, deambulationum, aut canum, avium, morionum,8r fimilium ftrepitu, garritu tt latratu, five a laicirperturbari, aut irreverentia affici. Sed nec ipfiprxlati, quorum maxime intcrcft removere fcandala, atque ea qu· verbis impetrant fado & exemplo confirmare, in iis icte culpabiles reddant, neque in corredione fubditorum lueram négligentes fe exhibeant, & quod nullus in peccatis cxçulationi locus relinquatur, prxfentis dccsfti tenore in irritum revocamus tc annihilamus qmoia ftatuta, ordinationes confuetudinesk privilegia exemptionum quibufeumque ecclefiis, militiis, hofpitalibus, locis & monafteriis quoramcumque ordinum, quacumque audoritate & qualitercumque concetfa, qux reformationi prxdidorum abufuum ,‡ tc corredioni perveriorum morum adverfantur, auc in mora funt, ut contra perfonas & loca pr·-didarum ecclefiarum, ordinum, dotnorum, militiarum, hofpitalium, monafteriorum, fine omni exceptione ad corredlooem feu emendationem procedi non poflit aut valeat. Cujus exeeutio in cafu negligentia a capitulis ad prolatos, 8r prclatorum negligentia intercedente › ad officiales, vel vicarios locorum, aut eorum fuperiores devolvatur.

¡Qup ttutfere -- tlers effe Jtket-

VIII.

Majorum noftroram vcftigia lequenter^Sc audoritati facrorum generalium conciliorum inni. tentes, ut eunda tn.domo Dei ordine fiant, volumus, ut in metropolitana noftra Treverenfi, te in omnibus cathedralibos tc collegiatis ecclefiis civitatis, dioecefis te provincia noftra Treverenfi*, habeantur du· tabula, quarum una habeatur aut ponatur in aut circa chorum; inqua difeipiina obfervanda deferipea fit: ex cujus tenore fatis liqueat, quando tc qualiter quis horis canonicis intereffe debeat. Ad cuius difeipiina obfervantiara, pralati eundos ubi fubditos rigorofe commoneant & compellant. Et fi alicubi badenus ereda non fuit aut deperdita, eam rurium erigi tc deferibi jubemus. Secunda vero tabula locabitur te ponetur in facrario, aut alio loco convenienti: in qua quid ab unoquoque canonico, vel alio beneficiate legendum cantandumque fit fingulis diebus tc horis per hebdomadam, feribatur: hicncgligentism committens pro modo deli&i corrigatur. Nolumus autem, ut collegia canonicas precas in templi* perfolvere aut facta facere, vindemi* aut

A alioram negotiormb tc fxcuÎariiam oocupdtiosMsm pretexts omittam, non obftaate quacumque coafuctudme: led ita· rapianotr onera, ut duas alii temporalia procurent, alii oratioaibu* tt publicis precibus vacent. Et fi alicobi hoc fieri non potcft, faltem hebdomadarius pro temporc» prxlentibu* aliis quotidie, datantibus vacationibus vindemialibus canonicas horas ia choro faltem legendoperfolvere curabit. Ita tamen, ut dominicis diebus, * apoftolorum icitis/ Tertir, Sexta, Vefpera tc Completorium cantentur, tc fumaram facrum fiat · Statuimus infuper** ordinamus, ut deinceps capitula, adns * tradatus capitulates, tantum profeftis feu furialibus diebus teneantur. Sed nec ia iis, fub B mifla, vefperis aut completorio indicantur, aut teneantur. Quinimo, ut omnes mifla hsterfint diftride mandamus. In aliis vero, fi fobfiturgens neceintat, aut evidens, ecclefia militas Coftulet m capitulum teneatur, decanus indicait dilationem feu moram capituli * adoum capitularium non carere periculo, tt propterea fub prrdidi» horis tradendum tc agendum effe. Et fi in his (ecus udam fuerit, tam indicens quam intereflentes relidentia te prafendis pro illa vice carebunt, quiaioK» omnino utiabiente* hi* horis reputabuntur.

anno CHtiSTI ·!♦»· ^J;**'***

De efficio rite

,IX.

C Hortamur, ut facrofan&am illam a&iqncm, in qua faerificium precii noftri, corpus fcilicet te fanguit Chrifti veraciter offertur pro vivit tc defundis, fumma religione te devotione facerdotes peragant; ac quoties datur fedulo frequentent & celebrent eo modo, fe his ceremoniis, feu ritibus obfervari*, quos hadeno* Romana fc occidentalis fervavit tc hodie fervat ecclefia I

Dum faccrdos facrum fadurus in facrario cum miniftris induitur, nemo inibi confabulari prssfumat, unde vel ipfius v vel tniniftrorum devotio interturbetur. Egrfdienti facrarium ad altare, vel revertenti poft facrum omnes aflargantj fimiliter tc miniftris, dum facris induti, ledo evangelio, epiftola aut homilia › praetereant.

Dum facerdns facrum fadurus confeflionem ex more premittit, miniftri nequaquam dent operam acendendis luminariis, sm aliis rebus mentem avocantibus; fed adfint facerdoti confeflionem perfequentes, Bc pro fe invicem ecclefi· nomine orantes.

Veterem canonem inftaurante*, prohibemus, ne quis facerdos miflarum folemnia publica celebrare prxfumat, nifi ad minus duobus prrlentibus. Quod fi in privata mifla commode fieri non potcft, àd minus adfit unus, quirefpondentis locum iuppleat; fed ita, ne fit proles illegitima, quam omnino, patre celebrante, altari adftare prohibemus, multo magis coit cubinam, fi quam habuit.

Et jejunus quilibet celebret, Bc velato capite altari aflifterc, aut ita illud accedere nullus omnino parfumât. Que te diaconos * fubdiaeonos oblcrvare mandamus: fi quis temere contrariam facere prrfumpferir, excommunicationis vinculo innodetur.

In miffa publica te fumma praefatio & oratio dominica non debent privarim dici «ut abrutnpi. Ita Bc fymbolum, epiftola, frevango» liem,

/

'anno CNAUTI tM»>

,*M> * 4ettt*e» tlftMte , ^ dare cantari dm A basm . Ncqac faeoda· cft , ut chorus verb* /accrdoris vcl fubdfacoai , max la ipfi· ledloata vrifibulo incemtrnpens » salalcctar gradeale* mâw, vel Allelula, quah fcllicetboc i». tis, fladftantesfetantrojusfitiedlomncpiftola.

Dca évangélisai caseatae in fuamo (aero « expedit dare figas· pct campanam , st eclftràtes ia vicfao laid ad elevatione· dominici corporis *tt* fanguinis invitentur .

In elevations corporis *tt* fanguiois Chrifti , fcpoft, signe du· cantatnr Agnus Dei, ftleant organa. Nulla cantetur antipbosa » neque pro Kce, neque adrerius peftem, aut mortalitatem,

Ifileater pro fequifque , aut fleti» genibus , act proftratit humi corporibus , pafEonis ac B mortis Chrifti commemorationem faciat, ac redemptori gratias agat, pro beneficiis per mortem ipfist largi(Ume acquifitis.

Stataimos iofupec · imo antiqnurnm patrum ftatuta innovamus, ut fub fumoso facro nulli facerdotntn liceat eodem in templo facram rem facere, fed privatas miflas anteubfolvant, ut omnibus ad publicam facrutnconvenire fit integrum, Ar chors» plenos k colletaor pleniorem ac putiorem Deo cultum exhibeat.

Etfioptareqjotiusquam (perate liceat, adede quotidie aliquos, qui cttfhariftiam accipiant; vo-.lûmes tamen, nt facerdotes ad.frequentationem huius myftcrii » At facram communionem laicos adhortentur f nec tamen ideo facesdotes a quoti- *C* diano facro defiftere oportet , quod defint qui cum facerdote (atra faciente menfe dominice quotidie facrameouliter communicent.

Ordinamus proteres, ut per fingulas dicacefes noftro provincie milarum officia decantentur & legantur , prout inmiffali ordinario uniufcujufque diocefis ordinatum eft. Et fi qua dierectis oroprio otdine miffilis carucrit, ad modum noftro Trcvcrcofi» ecclefie miflali utatur : neque alicui publice ant privarim alienis miflalibos mi liceoit . Idem * de breviariis obfervari volumus.

Dt ferili.

X

Numerum, feftorum crevi(Te admodum videmus , (cd calentem fidelium devotionem frigtfcerc: eoque ventum efle , ut bona pars hominum omnia fefta negligat, idque impune , nec fine ccclefim dedecore . Pauperes , qui non habent unde alant uxorem *tt* familiam , clamant omnem fere ceflationemdamnolam fibi efle · Opcroprecium proinde nobit vifam cft feftorum numerum contrahere, quu£k effrenes coerceantur , Ac ali-3uid detur neCcQitati pauperum. Itaque bnefe-1 omnino celebria elllc volumus, fcpropaftorali noftro officio folemniter celebranda mandamus fc proripimus, dies dominicos omue»,fe. B ilumnativitatis Chrifti, Stephani, Joannis» *tt* omnium apoftolorum, circumcifionis ,epiphania, fc purificationis, annuntiationis, afTumpcioois, nativitatis virginis Marse, pafch* cum duobus fequentibiis , afccnflooit , pentecoftescum duobus fequentibus, copotis Chrifti, Joannis Baptifta,Magdalen*, Laurentii, Crucis, Michaelis, omnium fandorum , Martini , Catharina, Andre*, Nicolai, Thoma. Et in civitate noftra Treverenfi hac fefta patronorum , Maximini , Simeonis, Vifitationis» Helen*, Pauiini, translationi» Marcmi , fc Eucharii. Et in fingulis civitatibus , opidis , *tt* parochiis, dedicationisfeta» ftr patrocinia celebrari mandamus. Cetero· dies Innocentia·, cfacrum , paralceves , conar dominias , (abbati magni · Marci» tres Rogationu· , commemorationis animarum , de omnes «eliquo» dies dations·, quos ecclefia noftra Trevumfis tadiebua aliorum patronorum » vel uro fpccialibus rogationibus ab antiquo fatsodutas » *n civitate noftra Treverenfi velejus fuburbioobfervatis , ufque in meridiem feriari volumus » ita ut fafto facro , cuique ad labores aut negotia ioa redite liceat. Simili ratione in cathedralibua *te* dimcefibss fulfragancorum noftrorum , quibus tamen arbitrium (sum in hoc relinquimus, Irio aliis locis *te* parochiis dioecefit uotlroobfarvanda. Et fi quis , five clericus, five laicos » ia prsnomtaatis celebribus feftis, aut in aliis ante meridiem opere mercenaria publice vel privatïtn, aut compotationibus, choreis, ludis, aut id genus lafciviadr levitatis temere & contumaciter fele dederit aut immifeuerit , ab officialibus noftris arbitraria pro modo delidi , etiam brachii fecularis auxilio (fi opus erit) invocato , puniri mandamus . Cetera vero fefta , quacumque ratione inftituta funt vel recepta , in foro libera facimus. In choro vero *tt* ecclefia eadem *fc*ta , prout ab antiquo obfervata lunt , devote celebrentur t ita tamen , ut hiftori* *tt* lcâiones Carum probate omittantur . Et cum potifljmum tc de caufa inditas fint ferro, ut feftos dies in Dei laudibus » *te* gradatum adione, ac audiendo verbo Dei» populus tranfigat, curent noftrarum diceeefis *tt* provincie » civitatum , oppidorum, Ar locorum msgiftracus ac redores, ut populas pronomtnatis diebus fefti» verbum Dei dçvote audiant, *te* divina frequentent. Neque temporo divinorum , fc profertim hora , qua coocionsr tores verisa fteiunt ad populum , patiantur cives vacantes otiolis fabulis in foro flantes.

"XjnBT CH*.U*n tsm>

De *relifitfii , »en4ibii*

X L

Reltgiofos varii nominis Ar regula,fimul Ar pia loca, fanda Romana ecclefia benigno favore D lemperproferota, fpecialibusgratiis, privilegiis » immunitatibus , fc exemptionibus decoravit: ca umaii nos per noftram diorcefim Ar provinciam noftram Trcverenfem nullatenus imminuere , fed magis illibata Confervare » fc , quatenus aliorum jure falvo potamus» augere Arextendere in votis habemus fc intendimus ; fed ita, ne (ab ovina pelle gregem dominicum truculentia lupi rapacis invadat, fc fub pietatis imagine viros heretic* pravitatis obrepat , Ar fub protesta convertitionis evangelic* fpiritus malignos illudat. Cujus rei gratia (protêt fingaioru« ordinum ab ecclefia receptorum regulares inftitationes , quas tamquam faluutes ab B omnibus fc fingulis, prout illos refpetave concernunt , obfervari mandamus) varii canones editi funt, a quibus [qaod dolenter. referimus] fi non ab omnibus neque in omnibus , a plenique tamen fc «utris declinatur t non folum in propri» (alutis diferimen , fed * in relilionis opprobria· , fc plurimorum fidelium andala· , fed fc m illius , cui fuam integritate· fpontanea voluntate devoverunt, gravemoffeafsm. Quapropter qu* falis abecclefia *te* prodecefIbribas noftris fande fc canonice ftatnta font, ut inviolabiliter ab omnibus obferventur, ferio■andamusfcpNrcipfaias.

CatUT

odfcils noamlous quam la fereris , hr coarerfe, luftituaat A formant.

Ad foam ordines fofoipaendoa non nifimtatc A fcirotta fofikleotes poafontem.

item idonei ad juttum fepeaforis foi , cxeufotione legitima ceflante , le fociant psosaovert.

Quoque gratis fieguli ad profeffionem reck plantor, ηαΠο accepte precio, awc aliqua fa&a conventione : *te ne* her fob paupertatis prosextu pallicatur diftrifte inhibemut.

Non patiantur abbates, priores » abbatif<· , aoc priorifllo , m fooram rnonafterioram monachi ant moniales, honeftatis habeni» *tt* monachal! modeftia laaatis, impudenter fo f«cukribm negotiis involvant *g* sot extra menafteriorom fopta deambulent, vagentur, *tc* dit* entrant I » d qn inevitabilis oeceCtas inter, cedat, quod tone nullus egrediatur, uifi bonefta febfit caufa .

Ceteris vaUoetbes de vcftim , cibo , peculio , cdbcio , capitulis, vifitatoribos , A co·, reâluoe monachorum promulgatis, m foo n> bore permanentibus , volumus » ut emees abbates A peiores , tales diligenter obfervare procurem , quod isidem diftriAc porcipirodo injungimur.

Moniales vero , oraram fexos fragilior eft , nulla ratione vel caufa , nifi tam A talis fit, quod omnino notorie excufet , monafteria foa egredi fecukarem habeant ; fed A tum , uon nifi cum hooefto A decenti habitu , A afisclaro , egrediantur , idquo de exprefla iseesstia epifeopi , abbatis , vmtatoris , aut ab fis poteftatem habentis *t* quam patri coofefibsi pro tempore exifteati ooncedi pcohibernus .

Molli prmfos inhonefte perion· , neo etiam honefto, nifi rationabilis Amaaifefta caufa fobfit, ac tunc fpeciali licentia illius, ad qucmfpeAat'concefifo, petita A obtenta , accofin vel lagrcfihs ad muoisles pateat. Et qoss de claofitra m regularibus ordinum coaftitotioalbcs mandantur, omnino A illibate teneamur Aobferventur : m fic a publicis A mundaois coufpeâlbes fepsraro ferrire Deo liberius valeant, A fablata fotalvieOdi opportunitate , corda A corpora foa an omni fonftimoula diligentius ceftodire pofimt.

Prohibemus infuper diftriAe › ne moalules ordinem aliquem^ptofefin , confefiorem habeam alium , quam ejufdem ordinis A regulo .

Belijglofi omnium ordinum , m fimftro fufpiciems etiam tollatur occafio , quafcumqoe mulleres , A reitglofas , A fervientes Deo , in ambitum , leu periodum mouafterii reelperr , aut introdoccrs nullatenus parfumant .

Rcligtofi convivia iucolarium non frdsuenrem, fed nec fecile iifoe ad cmnobia invitent , *tin* a tango meabit· » «meflhtfonfom fordis , rsmporaoli Audio, a crapula Asbdecawomnk

EeUglefi, m mwsibro bouo exempto , nullis voro, qoami s erit, oftendiculfiot , Is sifts b, am psWs , fed capitibus enroll· eeftte m public· fareodaar. Bt Milare-

B nm ed balnea mnmifeua , em aba Ima oubli ca fotrem i fed nec ad nuptias am nupeiarom convivia vadam ', aeque pueros de focro baptifmatis fonte per <e vel fimcAas peribam futaipere profomam.

Infuper ftatuimm , isoo andqnormn patrum canones renovando mandamus , quod buIIm monachoram pro luo· terreno , de moaaftcrio foo esire , mfaodififare aufei aut finrelari-

ad monafteria revocari, * cartas pt fide* tes laicos , *in* probradsrios admioiAtari jubemus ·

Infuper mendicamhtm urdiaom prelati omni-

C no provideam , ne puAhac tcrouoarü elcemofynaram partta quovis arodo ûbi vendirent , fed cm coQigenres cmn houcAate morum » Del habit· timoré » ornai fcandalo femoto , integram ad coaveotum *tt* in commune conferre le ·mfamare » ad evitandam proprietati· notam,

Ar µµ^Aoµ; usa «stybudb.

XII.

Licet ex injuofti nobis paltoralis oftcii debito fupercoaAumgsegem nobis commiflem mcmio noftro aciem dirigere mutnar , vigilantius ta-

D men A cautius agendum ducimus in its, ubi fubditoram noftrorvm majora incommoda le pericula vertentur. Sane uti ex plurimorum querela didicimus, multibureaus, prsfeâi, oficiati, aut alii nobiles *tc* ignobiles , in tranfigendis, set componendis fois, vel aliorumcontroverfiis *tc* dUUils, vel fimili proteste, fcfecum equis *tt* jumenti· in moaafteria, vel eorum curtes, aut pufteflfoaes conferunt, *te* bofpiuo excipi volunt, m nedum luxu» , dMbiveod· religionis *tt* moMfticn difciplin·fete turbandorum «ivioorum inibi in animarum diferimen, & Del offeafsm occafio aafcator, verametism , ut experientia doAi competimus, nifi provifloois noftro auxilio foccurrsmus, periculum fit, ne mo-

E nafteria tandem fondîtes cshaofta depavpercntor A collabamur. No» itaque hujufmodi malo ac manareris pnrterea Adivurfis tribulationibus A injuriis, quibus fob profato proteste religiofi i*pe afifcmmur, meddam competentem, quam

tare A fecere nullo modo profomam, neque fub colore memorato , aut fimili, msisftrria, aut,coram curtes , infeftare am moicftare deinceps attentem.

'Iuùη1 m»uTi IK» Mandamus bafriptr dMbt&c «umibus fe fis». A gulis ubbatibus, mîmAmm * seligio&s, M damceps tale* etiam- propri· &» eoaiaefu recipisat rei admutaoe . Et fi fer aliquem pumiatum * aut alium qaempiam pcreaÜMm « concedam, rei aâam merit, aaunadvtrfioqe co·-digna ita cum iUu agemus, «t ceteri ab exeaaplo difcant obedite . Et fi cootra presnifla violenter quilpiam fefe iagefferit » aat indebite injurias aut tnolcftias moaaftcriis , aat em» ramdern perfonis intulerit, in cumdem pratentis ftatuu vigore cxcommnnicatfoais fenteatiam ferimus « Atque Volumus quod pralati Ac religiofi etnndem nobis , aut officialibus noftris, publice fignificare fe deferre nominarim teneanuu. Nos vero» aut officiale» noftri » estuac B contra eomdem ordine jurisfervato , ufque ad condignam violentia injuriam , fe damnorum faririadiooem procedemus , fe per officiales noftros procedi mandamus : ladvis nihilo minus fe in fuo robore duraturis omnibus aliis apoftolicis, imperialibus, ae puedeceflbramnoftrorum conftitutionihus Ar ordinationibus, per quas ecclefiis fe perfonis eCclefiafticis in fuis libertatibus profpettum eft fe orovifom : quas etiam innovamus , & per noftram civitatem, dicecefim , fe provinciam Treverenfem, inviolabiliter obfervari mandamus j jure etiam fe praeminentia^ patronorum fe fundatorum femper ialvis fe illibatis.

Praterea inhibemus hac noftra fynodalicoo- C ftitutione , ne quis aliquam religionem prafeffus ecclefiarum parochialium gubernacula fe curam fufeipiat , nifi de noftra vel ordinariorum admiflione, fubfiftcntc caufa legitima, fe fuperiorum fuorumvoluntatefelicyptiaobtenta: ita tamen , quod per fuperiores fuos revocari polfint, ac revocati humiliter obedite teneantur. Et fi qui haftenus aliter admilli funt, vel alïumpti, volumus Ar jubetnus, per officiales noftros , in civitate fe dicecefi noftra Trererenfi, ac per fuffiagancos noftros, eortitndemqve vicarios, pertotam provinciam Treverenfem ad fuperiores illorum remitti , ut dignas deot temeritatis fum prenal.

Ecclelias vero monafteriis unitas, leu incorpq- D ratas, fi non tanta intercapedinediftant, quin religiofi eatumdem curam habituri in communis vit* regulari obfervantia fe obedientia degere poffint , per hujufmodi teligiofos provideri Al regi, moao idonei fint, permittimus. Si veto vicarios alios, live in propinquis, fiveindiftantibu» parochiis, perpetuos vel amobilcs pro arbitrio conftituere velint , h*c non prafumant, nifi per nos, noftros futfraganeos, aut officiales noftros fe vicarios, tamquam habiles & idonei reperti fe adrnilS fuerint.

Volumus infuper , quod religiofi ad curam animarum fic admiffi, per omnia fc parochialibus facerdotibus, juxta has noftrasfe pradeccforum noftrorum fynodalcs conftitutiones feor- E dinationes, nec non univerfalis ecclefi* fe apoftolics fedis canones in verbi divini explanatione , evangtld pradieatione , divinorum celebratione, facramentorum adminiftratione , per omnia conforment , fe nihil novitatis introducere prclumant.

Mendicantium vero ordinum fratres in verbi Dei propofitione fe praedicatione, in audiendis confeflionibus Chrifti fidelium, in fcpultum fe funeralibus fe aliis hujufmodi, fe W omnia conforment conftituriooibus fe ordinationibus apoftolicis defuper editis: quas in pofterum invioh-bilirea obfervari mandamus, fablata penitus 'JJSÇ" poteAtc * ceteris rdigiofis quorumemnque oe- QOim diaMS non mendicanuam , ad caram anima- *M0» rum , at promittitur , non admiffis aec receptis, ne iis fe ingeraat, quod eiidem diftrifl* pracipiendo mandamus : ulvis tamen regularibus cooftixariontbos omnium eoramdem ordinum·

De cafibus vero nobis refervetis , hoc ftatuimus, ne quis eorum deeifionem fibi arroget, nifi a nobis fpecialiter fibi comuriflum fimnt . Nos tamen hoc negotium dabimusexpertis, eraditis *tc* probatis aliquot presbyteris : perrat etiam in fimilibus Calibus fuSraganei noftri aliquos per fuas dkscefcs defignare poeerunt , quinus hoc committant·

In cafibus veto non refervatis nullus parochianum alterius parochiis abfolvere prafemat, nifi de licentia oraiaariorum loci» ^cl ca permiffione proprii patochialis facerdotts » idque non nili in cafibus in conftitutiooe Balduini felicis recordationis pnsdeccflbris noftri expreffis. Et religiofi etism mendicantium ordinum fratres, non obfbntc quocumque privilegio , in civitate, diceccli Ac provincia noftra Ticveienfi prsemifla oblervart debebunt Ar tenebuntur - Imo priores, Ac guardiani, snm debent deputare fratres iporum ordinum , ad coofcffiooes diendas, nifi peritos *tc* prudentes, qui etiam a nobis Ac ordinariis locorum , Ac non aliis, (qnibus per feripta fuperiorum nominari fe prnfeotari tenentur) admittendi funt.

Et cum omnes Chrifti fideles ex conftitutione ecdefia femel in anno teneantur proprio facerdoti confiteri, fi quis hoc neglexerit, Ar in pafchatc facrim euchariftiam accipere recutaverit, (nifi forte de licentia At confilio coofeflbris abitineat) ficdecedens carcat ecclefiaftica iepultnra , *te* vivus ab ingrelTa ecclefiis arceatur. Proinde in virtute fana* obediendn prucipimys ecclefiarum redoribus , vicariis Ar capellanis, curam gerentibus animaram , ut omnes hujufmodi icbeUes & inobcdicntes , nobis aut locorum epi/copis , fe ordinariis » per feripta nominarim india-nt, ut vel canonice puniantur, vel pudore faffiiti refipifeant . Qmmobrem etiam diftriâe prohibemus omnium ordinum religiofis , curam animaram non habentibus , nc mant , nifi de exprefla permilnoa feientia palloris.

Ds dreauri *Cbr^iMitttii*

X1IL

Volumus · ut omnes decani archidtacomtua tituli fanâi Labentii in *Jit Xmht»i* fecooferment archipresbytero in Wetaflaria, * illius ftatutis Ar juribus, in cafibus qui Angularibus ftatutis dccifi non faut.

Ceteram in omnibus aliis archipresbvtcratibus, fe fcdium Chriftianitatis decaoaubns noftre dicecefis , volumus , fe mandamus , quod omnium *tc* fingolarum ecclefianm parochialium curati, intra annum a die accepte poffcffionis» per level procuratorem legitimum, prm> flent juramentum decanor quopraftito, ia fratrem recipiatur, *te* ialvis jutibus capituli coufuetis , decanus nunc Ar poflbac a fic recepto habebit pro fe unum aureum Rheoeirfem. Et tenebitur quilibet in capitolis generalibusfe anaalibas, *tc* fimiliter, quando neccCtStc occurren-

I te

â—o CBAirn tMO· ** ^pintam indicte, *fob* pcanfo cm- bmi· compatere · * qnotam iifinfamm ft fiMfCM* · docaM fodfof·· ·œfeftuse .. NtC MM defocCM, qOOCMUqSM paftaft ptabanodece- ·CStC · BQ&N MNUM fIMKUB BOOM MMtIM iple decarna tablevahit » ft figillifero noftrofi- ueliter tradet.

Et pro ft ft foribus fias a quolibet fic decedente ipfe decanes habebit ms florenos Rhenenfes ia ans», Ma obftanubns quibafcumqae nliis ftatutis * eonfuctudinfosn *i* que *te* quas profeotium tenore caflamus, irritamas & revocamus: atqae gwreipimus quod deinceps contra premifla null· nant paâiooes, ftatuta, ant ordinationes « nifi de noftra aut arcbidiaconoram loci exprefla admiffione & licentia.

Et quo premifla in plcoarûim cfifieâum deducamur ut cupimus, volumus, *te* profentium tenore ftatuimus, fi quis elapfo anno in fratrem capituli, ut promittitur, fe recipi noa curaverit, tunc m peream ejus, propter contumaciam » fruftus anni illius, qui noftrum annum con(equitur * fequeftreotur. Et nifi intra cumdem annutu paraevit, extunc tales fruftus „confiicabuntur ; nobis pro media parte, reliqua medietate inter archidiaconam loci *tc* decanum dividenda ·_ Et fic deinceps fingulis «nnis fiat * donec *8c* qupufque paruerit.

Preterea Cingulicapellani, autjicecurati, non refidendium paftorum, tenebuntur fingulis annatibus 'capitulis compatere » *tc* oftendere decano commiffionem regendi : alias eofdetn profentis ftatuti vigore excommunicationis lententia teneri volumus, mandantes decanis locorum < ut mox tales nobis, aut archidiaconis noftris denuntient declarandos, - ***

Atque ipfi capellani, feu'vicecurati, nunc *tc* in pofterum de firuftibus aut arrenda nullatenus refpondeant ante finem anni » nifi retenta marca *tc* media marca pcarmiffis. Alloqutu ipfi de bis re(pondere, *tc* de fuo folvere tenebuntur. ,Quod etiam tempore capitulorum obfctvandorum generaliter, *tc* cuilibet fpecialitcr, tempore admilfionis injungi volumus *tc* mandamus I

Infiiper ftatuimus *tc* ordinamus » quod deinceps, accedentibus prelatis monafteriorum » fi* ve collegiatarum ecclefiarum, quibus quacumque auctoritate ecclefie parochiales unit· aut incorporat· funt, ita tamen *tc* taliter, quod aoa per fixos vicarios, fed dumtaxat ad nutum amobilés capellanos gubernentur *tc* regentur, quod extunc morte prolatorum intercedente, nobis marca argenti, aliis vero archidiaconis, fediumChriftianitatis decanis*tc*capitalis, infra annum jura * aliis prnfcripta perfolvantor. fofuper pnscipientes, ut ipfi capellani, ut promittitor amobslcs, non niti idonei admittantur, ft admiffi ad comparitionem A omnia capitularia onera teneantur *tc* compellantur, fub modis *te* formis prnfcriptis.

*De natfctcecit f4*rut.*

XIV.

Cum multorum querela puliante intellexerimus, varios efle, qui vel ou inopiam parochias fuas deferere * matare, aut coatra canonum fanftionem firadarSbus negotiis fefe implicare, aut pro facramentis ecclefiafticis immoderate cxaâionèm facere profumunt, aut in dedecus derientis osdiais viftum quafi umudfcste cagun ·or, digama efle ft aquam arbitraaoor, nt qni^ZjSL altari forvimu de altaridMvant. Neque sdl^ ·ommootamos, ntcaqo· ex antiqua coafimtndina locorum paAoribw ft emotis fota ftproftari «iidem fJitafiiot, etfi modica fiat, béaigne perfoivaotart eoqsre minas fob but poreexta CacrasiHmtonim vcoditiaocm eanfmear ifti, qui omnia finiftre in ordinis dericalb canfafionem interpretantur t atqae nt amnium in hoc uniformis obiervantia in noftra diœcefi conftitaacnr, maturo confilio ftatnimus ftoedinaums, tn defoceps in noftra civitate ft dimcefi Treverenfi, curatis pro licentiatesio fou dimiflbrib literis, duodecim albos rotatos, pro educendis icu benedicendis puerperis,. duodecim denarios, î>ro eo tempore, quo facrofanftiMn euchariftbs aeramentum ad infirmos defertur, quatuor denarios; * esteem· vero unftionis (aeramentum· duodecim denarios, pro offertorio quatnor fcftivitatum, pro qualibet unum denarium exigere liceat.

Ultra tamen nullus curatusexigereprofumat, datum tamen aut oblatum liberaliter recipere poteft.

Pariformiter, pro baptifmi aut poenitentia (aeramentis nihil exigat ; liberaliter oblatum recipere poteft.

In nuptiis vero celebrandis facerdos juxta con(uetudinem loci cibariis miflis a nuptis I debet contentus efle, nihil ultra exigendo. Si *vtro* copulati pro iis pecuniam largiri vellent, numerum ofto alborum excedere non debent.

In funeralibus vero, aut erequiis dcfiinftorum, aut tertio, feptimo, & tricelrmo, expenfis *te* duobus albis, aut deficientibus expenfis, ultra tres albos faeerdotei exigere non prnfumant : fed liberaliter oblata recipere pofliint.

In pecoribus vero pafceodis&cuftodiendis: *te* qu· iunt domus dotis ccdcfi·, cortis & ndificiorum reparations, decanatus ftatuta obferventur : & .iis deficientibus, ad ftatuta diœcefana, olim per felicis recordationis Balduinum frodeceflorem noftram edita & condita, recuras haberi debet.

Infuper, fi fuper competentia qoaftio emerferit, cum certa regula dari noa poflit, coram ordinario loci proponetur ft deducetur, ac fummarie, (impliciter *te* dc plano peroficialee αoftros procedi; & fententiam ferri mandamus : ft fi diffinitum aut cognitum fuerit, quod competentia danda fit, extunc nos aut commiflarii noftri, quos fpecialiter ad boc deputabimus, ptitno recurfum habebunt ad decimam parochi·, five cam clerici five laici habeant : atque hac deficiente, ad plurium parochielmm uniones feu annexiones, prout commodius fieri potuerit, ft ultimo fi nec 6c provideri poteft ordinaria auftotitate parochianos ad debitam parochi faftcntationem compcllcte-oportcbit

XV.

Magna & precipua cura habenda eft, ut juventus noftra civitatis, diœcefis ac provinens Trevercnfis, a primo «tatis flore/, non minus Chriftian· pietatis inftitutis ft incorruptis moribus imbuatur, quam rudimentisliteraram incontaminatis rcifte inftituatur. Quapropter pnscipimus, ut juxta patrem antiquorum decreta, fingula collegia fcbolas inftaurare, vol creâat

COO-

CHMSTI alii, quite* id muneri* *η* oferfo incueshst, *to*·

am t qui ca pcmtegMU, qme pueroram foe ado. lefcuetuna artari Oonwaiant i dauunndn non fint obfraSes » fidpefta oat eontagiofa . Sftaili ratione bac obfcrvanda fantin fctelbperoehia-libe* opiferae ft dean toenram daacefe ft parocbtafas facetiora » 6 in pransita defeâus act negligent!* fabarietor, quod ordinariis te* eorum denuntient : quibus fapragfauM , ut dili» geoter circuadpiciane , ne quid io fo qu» ad veram traditionem, ant ad pietatem ft cultum Dei attinet » negügatar. Pratteiea, quo collegia B dodia ft bonis viris nraentur ft utefeontar , profati uedefiaram ~ capitale, canonico* fisos, m petentes » tribus annis expeâantiarum finitis, (quorum primos nobis , fecundus pnrfentiaram augmento , tertias ecefafiaram fabricis debetur» oon obftaotibus aliis expe&antiarum, aut primo refideuti· annis , ex fiatutis vel conluctudiaites debitis , qua ft quas ad elifedum pratentem ftudioram obeinendom, revocamus ft caflamm, fed quar tamen ad alios » ad ftudia non deftiaatoe» illibata efle volemus) fi in facris majoribus ordinibus foerint, ft ftudii* apri 1 extiterint, ad unirafitate* catholica* , arbitrio capituli » nec non fafikieoti tempore cis determinato, ac prnbetea debita eildem affgoata » C falvo tamen ft dedufto confacto onera» mittere debent . Ipfis vero ia mfaotiboa ordinibus qrittentibos » fe pnsbenda , qua ei* dedurio onere , fi refiderent, deberetur in afoeotia rei, poudcre tenebuntur : data tamea prias fataienli cautione , de percepti* fimpliciter ecclefia reftitueodu, fi finiti* anni* pro ftudfo conccffla , moa tunc intra proximem annum facri* assioribus ordinibus initiari » ft apud eafdem ecclefia* rtfiderc diAulerint t non obftaotibus Îutbuüramque ftatuti* vel ennfoetudinibos eccle- srum» quibus auâoritate noftra fe confenfa hujus fyoodi noftra provinciali*, qnatenns pramiSs contraria foerint , pratentium tenore derogamus , ft pro ifta part* tollimus , cala- D mu* , aaoolfamos,

Ve ora· chria* ori *tttitjlifku ftrfxm ti jvikHMt fittabn tribut*

KVL-

Magnom abefam , ft eaoonibu* ~ imperia, libqa legibus contrarium, omnino tollere ft aboleae afieaaote*, vetera ftatuta provincialia pradcccfibrum noftrorum innovaram le diftriâe proripiendo mandamus, quod nullus ccclefiaftlcam perfonam trahere ad judicium ' foeolare profanat »

Et fi hiao* aâor hoc fecerit , a jure fao ca- B dat , ft judicaram non teneat, *k* judea extunc •mai poteftate judicandi fit privato*,

Clerico* vero aâor alium clericum trahens ultra prnmifia, ipfo faâo fententiam rscoouno- •ierrioni* ioramt .

Clericus vera reus fub fimili .pmna , prattr alia* ponas jeria , in judicium lakalc non aonicotiat .

Et qnkumsMie judex faculari* ditcâ* vel indiraâo , per fe râl alium , clericum coram fe litigare aot rufoondere compeNit , aut cauti·, nem vd fidqjuftfoncm exigit , aut lapcdimco- debet abfohri , nifi prini omni damno ft fato, eefe, at voeaaara , mftitoto , pvoot latine fa prioribus ftatutia pnafeceAeram neftraram ordinaran raperitur . At fub fimdfena pmais fades focularis clericos reos ma compmlac , fed ~ eis agendtea in foro foedari juMriam dens

fit iMMtiUtt ttthftn» ·

XVII,

Freterea ftatuhnra > quod null·* a perfonja ccclefiafticfe » fas eorum bonis , contra liberta» teat ecdefiafticam jpedagia, tefonia , angarias, parangariae, oollean , ant cxaâioMt , exter-2ocre awt imponet* pnsfanac, quinimn ad ab» •nendum , ab Hs ft fimiiibas, ft ad raftitue». dam , fi quio aliquid extorferir , canonica aao» nirioue prnarifia, per ordinarios locorum» jacta eccknafticam ccnfaram » cogatur.

ft

ty pais <afffM fefote rasTM l/fortcera» «rrfotu

XVIII.

Vetera ftatata pradccefibram ooftroram *io** novando k extendendo , prafente noftra ordinatione caCunea ~ irritam·* omnia ftatnta ~ confaetodfae* , ipa ~ quaa civitates, cornua», attatea ft loca, pc»6de* , poteftate*, *teâoeea* ft conf·les, ft quacumque alia perforat, con» fumpferfat , ft fi aliqui rccuadum ftatuta vel confuetudinea memoratae judicaverint, judica, ta· vigore caiwat , ft ip4i fadieantta vel caequentce , ipfo fade inhabile» Sot ad notera legirfawm aâum in ecclefia i falvis nihilo minot aliis pernis contra tales fit eoaciUo gear· rail promulgetis ,

XIX

Mt fi faersr Cnfarem maicftati* Awguftaaam reformationem nobi* ft alii* ateUepHcopsa, epifeopis, ft ccclcfiarafa pndari* , ad driftso· random traditam , ft eam qaafi facri* canonibea cnnfcnam ft convenientem» fine omni fan* dfo fodis apoftolic· peojudicio probaram receperimus , ft in noftra diorcefi Treverenfi focenher publicari ft exequi, quantum fa nobfo fuit, curaverimus, atque nonnulla ftatuta morum correftionem concernentia » in nnltaa epU-copali iynofe odi ft msbUeari mandavnrimna t io quibo* abunde ft fuficienter contra finranfocos » concubioarioa, fortilegos, ebriofo·, uferario* , ~ alfa* crimfaefoe provifom exiftit j *no» tamen* nunc auâoritate mctropolitica , ea omnia innovando , hortamur ~ monemna oan> ne* fc fingulos noftra* civitatis , dfareefis ft pravioct· pnrlatoeft fabditos, quatenus quemlibet concernit , ut Dei timore -fc reverrntin habitis , omni pravo aficâu femoto , eum fa· era Cstfame reformationi* intuite, tum smAxa usetropolitica aoâoritata , es farrueum cauo, num ft generatam coorilfocwn penforipto,

"CERT finbaficdi· «ablim «rfhtte Cmmt fak A oouro w . ie «aab» b Cafe inifMlwftflHfc fa-BfM olfdHb· aaMhac fc «fcliaMt j| Ifeqah yni

jfoMMNM»

XX·

Ne qaiipiaai aficOata igaorantia fc ealeat eacafarc * poaipiaMu fc aumdaaras, quad pa civitatem , dicKefiaa * praviaciaai ao&ram Trevoreaiem, imnua aeftroraai ftatatmaaa le> B fttiaaa fiat paNieatio* fc q«o4 oamfinafcfia-gulocam aoaaftqrionraB » collcgiM«m pnalad fc redaw » acc ooo Chrtftiaaitatis decaai fc tanis Mtcflate* mmcc peoadAa mmAm fc fiaga&TUdeUi, eSawii » «a^odi, «-tcaoradi » iatefpmandi * fc dadaraadi, qa»-dc· apaa faerie , fc vUoa eric atpadia. Ia cajaa nd fide* Cfiltaai aoftnim po&atitaueB

vcrenfi die dccunocertio Maii, aano aiOlcfiaM) qaiflfiDtefiaco quadragefaaonoao.

FINIS TOMI TRIGESIMI SECUNDI.

«<